

Εἰς δόξαν Πατρὸς, Υἱῶ, καὶ Ἁγίου Πνεύματος, τῷ ἑνὸς Θεῷ.

Ε Ρ Μ Η Ν Ε Ι Α

Εἰς τὰς ἑπτὰ

Καθολικὰς Ἐπιστολάς

τῶν ἁγίων καὶ πανευφρόνων ἀποστόλων

Ἰακώβου, Πέτρου, Ἰωάννου, καὶ Ἰούδα.

ἡ τῆς

τύπου τοῦ ἐν μοναχοῖς ἐλαχίστου

Νικοδήμου ἁγιορείτου

ἐκ διαφορῶν στήνερανισθεῖσα

Προτροπῇ καὶ ἀξιώσει τῷ Παναγιωτάτῃ, Θεοτάτῃ καὶ Ἐμφιλοσόφῃ
Πατριάρχῃ, πρώτῃν Κωνσταντινουπόλεως, Κυρίῃ Κυρίῃ

Ν Ε Ο Φ Υ Τ Ο Υ

καὶ ἀνάλωμάτων τῆς αὐτοῦ παναγιότητος ἀντιγραφείσα

Νῦν πρώτον τύποις ἐξεδόθη διὰ φιλοτίμου δαπάνης τῷ Πανιερωτάτῃ,
Ἐλλογιμωτάτῃ καὶ Θεοπροβλήτῃ Μητροπολίτῃ, Ἁγίῳ, πρώτῃν μὲν,
Εὐρίπῃ, νῦν δὲ, Ἰωαννίνων, Κυρίῃ Κυρίῃ

Ἰ Ε Ρ Ο Θ Ε Ο Υ.

Προσετέθη δὲ ἐν τῇ πέλει, καὶ εἰς Κανὼν ἀπὸς τὸν Ἀδελφόθεον Ἰακώβου, καί τινα Τροπάεα,
ἧς τὰ αὐτὰ Συγγραφείως μελετηθήσονται.

Εἰς κοινὴν ἀπάτην τῶν Ὀρθοδόξων ἀφέλεια.

ΕΝΕΤΙΗΣΙΝ. 1806.

Τύποις Πάντος Θεοδοσίου τῷ ἐξ Ἰωαννίνων.

CON SOVRANA APPROVAZIONE.

Ἐπιτομή τῶν ἁγίων Ἐπιστολῶν

ΠΑΡΕΧΣΤΗΜΙΟΝ ΚΡΗΤΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

18309

Handwritten signature

„ Α'νέγνωμεν τὴν εἰς τὸ πεζὸν τῆς Γερῶν Καθολικῶν Ἐπιστολῶν Ἑρμηνείαν τῆς Σοφολογιωπάτης κυρ Νικοδήμου, καὶ ὅσον τὸ ἐφ' ἡμῖν ἐμόνον εἶδεν εὔρομεν τὸ κωλύον εἰς τύπας ἐκδοθῆναι, ἀλλὰ καὶ εἰς Θεὸν ἐλπίζομεν τοῖς μετὰ πόδα ἀναγινώσκουσι καὶ ἀόκνως, μεγάλῳ ἔσσεσθαι τὴν ὠφέλειαν καὶ σωτηρίαν.

Πρώην Κωνσταντιναπόλεως ΝΕΟΦΥΤΟΣ.

„ Α'νέγνων τινὰ ἐκ τῆς Ἑρμηνείων τῆς Σοφολογιωπάτης Διδασκάλου Κυρεῖς Νικοδήμου εἰς τὰς ἑπτὰ Καθολικὰς Ἐπιστολάς ταύτας τῆς Γερῶν Ἀποστόλων, καὶ εὔρον αὐτὰ, τό γε εἰς ἐμὲ ἦκον, σύμφωνα ταῖς Ἑρμηνείαις τῆς Θείων Πατέρων, καὶ κατ' ἐμὴν κρίσιν, ἀξιά σοι φωτὸς τῆς τύπης, πρὸς ὠφέλειαν παντὸς τῆς χειρῶν ἡμῶν πληρώματος.

Κύριλλος Γερομόναχος, καὶ Πνευματικὸς τῆς ἁγίας Ὁρθῆς.

„ Μέρος ἐπιῶν τῆς εἰς τὰς ἑπτὰ Καθολικὰς τῆς πανσέπτων Ἀποστόλων Ἐπιστολάς Ἑρμηνείας τῆς Σοφολογιωπάτης κυρ Νικοδήμου, καὶ ταύτῃ συμβαίνουσαν ταῖς τῆς Θεωπεσιῶν ἡμῶν Πατέρων ἐνιδῶν, τὸ κατ' ἐμὲ, διδασκαλίαις, σύμφηφον τοῖς ἀνωτέρω περὶ τῆς ἐκδόσεως ἀποφαινομαί γνῶμιον.

Εὐστράτιος Γεροκλήρυξ Ἰωαννίνων.

Α'νέγνων καὶ γὰρ ἔχ' ἅπαξ, ἀλλὰ τοῖς καὶ πολλάκις μεθ' ὅσης οἶοντε τῆς σωδῆς καὶ ἐπιμελείας τὴν διὰ τῆς ἐμῆς ἐπιστολῆς καὶ διορθώσεως νῦν πρώτον εἰς φῶς προκύψασαι ἀκριβεστάτῃ καὶ γλαφυρωτάτῃ Ἑρμηνείᾳ τῆς Σοφολογιωπάτης Διδασκάλου Κυρεῖς Νικοδήμου Ἀγιορείτης εἰς τὰς Ζ' Καθολικὰς Ἐπιστολάς τῆς Ἁγίων Ἀποστόλων, ὡσαυτὸ πρότερον καὶ ἄλλα τῶ ὄντι ψυχωφελῆ καὶ ἄριστα αὐτῆς πονήματα, τὴν τῆς Πνευματικῆς φημὶ Διδασκαλίαν, τὴν τε Χρησθήσασαι τῆς Χειρῶν ἡμῶν, καὶ τὰ Πνευματικὰ Γυμνάσματα. Ταῦτα πάντα, καὶ τὰ ἔτι ἀέκδοτα, ἀριδῆλως μαρτυροῦσι τὴν περὶ τὰς Θείας Γραφὰς ἀκρῶν πολυμαθῆσαν τῆς Ἀνδρῶς, καὶ τῆς χειρομιμῆτης καὶ ἀκαταπαύσης αὐτῆς ἀγῶνας ὑπὲρ τῆς ψυχικῆς σωτηρίας καὶ τῆς ἐπὶ τῷ κρείττω ἐπίδοσεως παντὸς τῆς ὀρθοδόξου πληρώματος.

Τῆς 1ῆς Ἰαννῆς. 1806.

Σπυρίδων Βλαυτῆς Διδάσκαλος τῆς ἐν Βενετίᾳ
Φλαγγιανῆς Ἑλληνομυσεῖς.

ΕΠΙ-

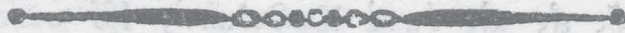

Ε Π Ι Γ Ρ Α Μ Μ Α

Ἡρωελεγείον εἰς τὰς ἑπτὰ Ἐπιστολάς τῶν τεσσάρων
Γερῶν Ἀποστόλων.

- „ Τετρας Ἀποστόλων, ἐνὶ Πνεύματι πρὶν συνιοῦσα ;
- „ Τέξεν Ἐπιστολίων, ἑπτάδα τὴν δ' ἄγονον.
- „ Ἦν δὲ σὺ νῦν φίλε, τῆ δ' ἀγόνῳ ὁμιλεῖν ἐθέλησθα ;
- „ Πνευματικῶν τέξεις, σμῆνος ὅλον τεκέων.

Ε Τ Ε Ρ Ο Ν Ε Π Ι Γ Ρ Α Μ Μ Α

Εἰς τὰς αὐτὰς διὰ ζίχων πολιτικῶν.

- „ Ἐπτά μὲν ζύλοις ἤδρασαι, ὁ οἶκος τῆς Σοφίας ;
- „ Καθάπερ ἔφη Σαλομών, ἐν Βίβλῳ Παροιμίας.
- „ Ἐπτά δὲ πάλιν ἤδρασαι, Χριστῷ ἢ Ἐκκλησία,
- „ Καθολικαῖς Ἐπιστολαῖς. ἄς περ ἐνταῦθα ὄρα.
- „ Ὡς ἔν ἐκείνῃ ἐκβοᾷ. φάγετε ἐμὸν ἄρτον,
- „ Καὶ πίεθ' ὃν κεκέρακα, ὑμῖν ἠδισον οἶνον.
- „ Οὕτω τοῖς τέκνοις ἐκφωνεῖ, πᾶσιν ἢ Ἐκκλησία,
- „ Ἐλθετε τέκνα φάγετε, ἄρτον μου τοῦτον ζῶντα.
- „ Καὶ πίετέ μου τὸν γλυκὺν, ἢ νηφάλιον οἶνον,
- „ Ὡς ὕδατι νῦν τῆ πεζῆ, φράσει συγκεκραμένον.

ΕΎΧΗ ΔΙΑ ΣΤΙΧΩΝ ΗΡΩΙΚΩΝ

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ

ΤΕΣΣΑΡΑΣ ΓΕΡΟΥΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥΣ,

Υπὲρ τῶ ἐκδεδωκότος τὰς Ἐπιστολάς αὐτῶν, Πανιερωτάτου
 Ἀγίου Ἰωαννίνων, Κυρίου Κυρίου

Γ Ε Ρ Ο Θ Ε Ο Υ.

- „ Ὁ Χριστοῦ Ἄνακτος, Ἀπόστολοι ἀγγελῆες τε.
- „ Ὁ Σοφίης ἀκηχίτε, ἰδ' ἑρανήτε μαθηταί.
- „ Ὁ ψυχῶν ἀλιῆες, ἐρυσῆρες τε βροτείων.
- „ Γεροθέω εἶπτε, λυγρῶν πάντων ἀλεωρή.
- „ Ἄμματα λύετε οἱ, πασάων ἀμπλακιάων.
- „ Ἰμερον ἐν ζήθεσσι, Θεοῦ δότ' ἐννεσιάων.
- „ Ἀντιβίων παλάμης, σφεναρῆς μιν ὑπερθεν ἄγοιτε.
- „ Σαρκοῦ τῶδ' ὀλοῆς, ἐλαφρεύσατε ἄχθεα πάντα.
- „ Ψυχῆς δ' ἀργαλέων, παθέων Γατῆρες ἔοιτε.
- „ Ἰμετέρη σοφίη, ἰθύνατε ποιμένα λαῶν
- „ Τόνδε νομεύειν αἰεὶ, ἐπ' ἄνθεα πῶυ Θεοῦ :
- „ Κόσμου ἐξερεύσαντες, ἐριπλάγκτου βιότοιο,
- „ Στήσατε πέζας τῶδε, ἐφ' ἡσυχίης ἐρατεινῆς.
- „ Ἰλαον ἴλαον οἱ, Θεὸν ἄμβροτον αἰψάκε θέσθε.
- „ Δαίμονι ἀνδροφόνω, κρατερόντ' ἐπιτέλλετε μῦθον.
- „ Ἐρρ' ἐς τάρταρον, ἔρρ' ἐς βένθεα βάσκανε ἄδου.
- „ Φεῦγε ἐκάς θεράποντος, ἀφ' ἡμετέρου δολόμητι.
- „ Μὴ νῦτοι ἄπτεο τῶδε, ὃν Γερόθεον καλέουσι.
- „ Καὶ γὰρ Ἐπιστολίας, ὅδε κέρμασι χαλκοτυπήσας,
- „ Ἡμετέρας ὄχ' ἄριστος, ἐταίρων ἄμμι φαάνθη.

Ε Π Ι Γ Ρ Α Μ Μ Α

Ἡρωελεγείον εἰς τὸν αὐτόν.

- „ Εὐγέ σοι Γερόθου ! τριπλῆ εὐγέ σοι ὦ Γεράρχα !
 „ Ὅττι τύποις δῶκας, τὴν δ' ἐπίηρα Βίβλον.
 „ Καὶ τόδ' ἄρ' ἔργμα τεῶν, ἀρετῶν σημήιον ὅσσον,
 „ Χρισῶ ἠδὲ Γένει, πάμμεγα κῦδος ἔει.
 „ Στέμμασι δ' εὐπλεκέεσσι, λόγων πᾶς ζέψει ὁ αἰὼν,
 „ Οὐνομά σευ ἱερὸν, τῆς χθονὸς εἰς πέρατα.

Ο' Συγγραφεὺς.

ΤΩ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΩ, ΕΛΛΟΓΙΜΩΤΑΤΩ, ΤΕ,
ΚΑΙ ΤΩΝ
ΚΟΙΝΩΦΕΛΩΝ ΚΑΛΩΝ ΖΗΛΩΤΗ,

Αγίω, πρόην μὲν, Εύρίπα, νῦν δὲ Γωαννίνων Κυρίω Κυρίω

Γ Ε Ρ Ο Θ Ε Ω,

Τὴν δελικὴν προσκύνησιν.

Α'Νίσως, καθὼς ἔπεν ὁ προφητῶνάξ Δαβίδ „ ἡμέρα τῆ ἡμέρα ἐρδί-
„ γεται ῥῆμα, κὺ νυξ νυκτὶ ἀναγγέλλει γνῶσιν. (Ψαλ. ιή. 2.) βέβαια
καὶ αὶ προλαβῆσαι δὲργεσία κὺ χάριτες, ὅπῃ ἐγὼ ὁ ταπανὸς δῶλος κὺ
ἀτελής συγγενής, ἔφθασα νὰ ἀπολαύσω παρὰ τῆς ὑμετέρας Γεραρχι-
κῆς κὺ δὲργετικωτάτης μοι Τελαότητος, ἐμφύχων ὑποδυσάμειναι πρόσωπον,
ἐρδύγονται τρόπον τινὰ ῥήματα, κὺ ἀναγγέλλασιν γνῶσιν ἄς ἐμέ, ὅτι μέλ-
λω νὰ ἀπολαύσω καὶ ταύτῳ τῷ δὲργεσίαν κὺ χάρι, τῷ πασῶν τῶν
ἄλλων ἀνώτέρω κὺ κράττονα.

Καὶ ἀνὰ παρὰ τοῖς λογικδομοίοις, ἐκ τῶν προτέρων τὰ ἐπόμενα κείναν,
καὶ παρὰ τοῖς ἡθικοῖς, ἐκ τῶν παρεληλυθότων τὰ μέλλοντα συμπεραίναν,
ἀκολουθία καὶ ἔφοδος λογίζεται εὔσοχος· ἐγὼ ἐκ τῆς προτέρας προνοίας
καὶ παντοδαπῆς συνεργίας, ὅπῃ διὰ λόγων καὶ ἔργων ἔδαξε περὶ τὰ
ἐμὰ ἀτελῆ πονημάπα ἢ ὄντως φιλόκαλος καὶ φιλογενής αὐτῆς Παιερέ-
της, κείνω παύτως, ὅτι τῷ αὐτῷ ἐνδίδεται πρόνοιαν καὶ περὶ τῷ συ-
νερανιωθῆσαν ταύτῳ παρ' ἐμῷ Ἐρμιωάαν, ἄς τὰς ἐπὶ καθολικῆς τῆς
πεοσάων Κορυφαίων Ἀποσόλων Ἐπισολάς· κὺ ἐκ τῆς παρεληλυθάας δαπά-
νης, ἡ φθῆσασα περὶ ἐκᾶνα ἐποίησε, συμπαιράνω, ὅτι κὺ τῷ Ἐρμιωάαν
ταύτῳ διὰ δαπαίνης ἰδίᾳς τύποις ἐκδῆναι προθυμηθήσεται.

Η", (κὺ ἰδὲ ἡ μάζων πρότασις τῶ συλλογισμῶ, ὅξ δ' ἐγὼ τὸ ἀνώτέρω
σωία.

συνάγω συμπέρασμα) ἢ, λέγω, δεῦρ' ἐδαπαύησεν ἤδη νεωστὶ ἡ ὑμετέρα Παιερότης μὲ δαπαύω φιλότιμον, καὶ ἔξεδωκε τύποις ἐνδόξοις τὸ πρὸς αὐτῷ με Συμβελάτικόν, καὶ δωρεὰν τῷ τοῖς ὀρθοδόξοις δικάμε; δεῦρ' ἐφιλοτιμήθη μὲ τῷ ὁμοίαν γενναϊότητα καὶ προθυμίαν καὶ εἰς τῷ ἐκδοσιν τῆ Βιβλίας Χρηστοθείας τῆ χειριανῶν, ὁμῶς δὲ καὶ τῆ Εἰσομολογηταίε προσηκῆαι ἤδη νῦξημεύς· ἵνα τύποις δατέροις ἐκδοθῆ εἰς τῷ τῆ ζητέντων αὐτὸ κοινωφέλαιαν; τίνος δὲ καὶ αἱ ὑποσχέσαις ἄς ἔγραφε πρὸς ἐμὲ „ ὅσα ἐν βιβλία ἐφιλοπόνησαι, ἢ καὶ φιλοπονήσαι, ἀπόσελλέ μοι, καὶ ἐγὼ „ τὰ ἐκδίδω εἰς τύπον. ἐχὶ τῆς ὑμετέρας Ἀκρότητος; ἢ τίνος τὰ λόγια ταῦτα, ἃ γράφαμοι νῦν „ περὶ τῆ βιβλίων λοιπὸν ἄς ἀμεμνη ὀλοτελῶς, „ ὡσὰν ὁπῶς ἡ φροντίς εἶναι ξεχωριστὴ ἐδική με. καὶ ὅσον ἔπω τὰ παῦτα τὸ „ φῶς ὄψονται! ἐχὶ σὰ, καὶ τῆ σὲ παιερέε ζόματος;

Εἰπὶ τέτοις ἐγὼ λοιπὸν, ὡς ἐπὶ θεμελίοις ἀσφαλέσιν ἐπισημαζόμενος, ἐθάρησα νὰ προσφωνήσω τῷ παρεσαν ἐρμηνευτικῆν τῆ ἐπὶ Καθολικῶν Εἰσολῶν Βίβλον, τῆ παῦτά μοι σεβασμιωπάτη καὶ μεγαλοδώρω, καὶ ἐλάθερωτάτη σε Παιερότητι, ὡς παῦτη παῦτως ὑπ' αὐτῆς ἐκδοθησομύω. „ πεπασμεύς ὢν, ὅτι τὰ ἐκπορεύομενα διὰ τῆ χαλέων αὐτῆς „ εἰ μὴ ἀθετήσα, κατ' τὸν Δαβὶδ. καὶ κατ' Ὀμηρον φαῖναι· εἰ σὸν ἐσι παλινάγρετον, οὐδ' ἀπατηλὸν, οὐδ' ἀτελεύτητον ὅ, τι κε κεφαλῆ κατανάσαις. Βίβλος γὰρ αὕτη οὐ τῆ τυχουσῶν, οὐδὲ τῆ ἀπλῶς ὠφελίμων μόνον, ἀλλὰ τῆ ἐνδιαθήκων καὶ κεκανονισμεύων. καὶ τί γὰρ ἄλλο; ἢ συμπληρωτικῶν τῆς νέας Διαθήκης. παρ' αὐτῆς ἐκάνων τῆ Κορυφαίων Ἀποσόλων συγγεγραμμεύη, Γακώβου φημί, Πέτρου, Γωάννη τε, καὶ Γεῶδα, τῆ δοκόντων ἐσύλων εἶναι ἐν τοῖς Ἀποσόλοις καὶ μαθηταῖς τῆ Κυρίε. καὶ διὰ τῷ μετὰ τῆ ὠφελίμε, καὶ τὸ ἀναγκαῖον αὕτη ἀρχεῖ καὶ προβάλλεται. Μίαν λοιπὸν τοιαύτῃ Βίβλον, τοσέτοις καὶ τοιέτοις ἀρχεῖ σεμνώμασιν ἔχσαν, δὸς δ' ἀπαῖν, καὶ διὰ τὸ νεοφανές, καὶ νεοερμηνεύον, πῶς ὑπὸ τὸν γνώφον τῆς ἀσαφείας τῆς πολλῆς λανθανῶσαν, ἤδη δὲ λαμπρῶ τῷ τῆς ἐρμηνείας φωτὶ καταυγασθῶσαν, εἰς ποῖον ἄλλον ἔπρεπε νὰ τῷ προσφέρω εἰς ἐκδοσιν, ὅτι μὴ τῆ ὑμετέρα μεγαλοδώρωτε καὶ ἱεροθεύψυχῆ; παρ' ἧς καὶ τὰ ἄλλα με φθάσαντα ἀπελῆ πονημάτια γενναίως εἶδον τὸ παμπόθητον φῶς τῆ Κόσμου, καὶ βαρύτατά με αὐτῆ ὑποχρέωσαν; πῶς δὲ ἐκ ἐμεύων, ἅμα καὶ χρέος τὸ πρὸς αὐτῷ με ἀμοσγέπη, ἔπως ἀφοσιόμενος ὁ κατ' παῦτα ἄλλον τρόπον εἰς ἀντέκτισιν ἀνίκανος ἐγὼ χρεώσης; νὰ μὲ ὅλα τὰ δίκαια ἔτε ἔπρεπε, ἀλλ' ἔτε εἶχον ἀλλαχόσε θυροκοπῶν νὰ ἀνατρέγω· καὶ μάλισα, ὅτι, γόνυ κνήμης ἔγγιον, κατὰ τῷ παροιμίαν, νὰ μὲν, καὶ ὡς πρωτόλαια χρέος αὐτῆ τῷ Βίβλον εἰς ἐκδοσιν προ-

σφέρων. ἢ δὲ εἶναι ἀναπόδοσις, τὸ νὰ ἀξιωθῇ παρὰ Θεῶ ἡ ὑμετέρα Παινερότης, εὐὸς ἀπαραπλέτου, καὶ εὐὸς αἰωνίου μισθῶ ἕξ αἰτίας μα; δὲ εἶναι ἀμοιβὴ τὸ νὰ ἀποκτήσῃ δι' ἐμῶ τὴν οἰκαότητα καὶ φιλίαν, εὐὸς Ἀδελφοθεῶ Γακώβου; εὐὸς Κορυφαῶ Πέτρου; εὐὸς μεγάλου Θεολόγου Γωάννου; καὶ εὐὸς Θεαδέλφου Γόδα, ἱερωσάρον πρώτων Ἀποστόλων, καὶ ἄκρων μαθητῶ τῶ Κυρίου; πρόδηλον γάρ, ὅτι τὰς ἐπισολὰς ἐκτυπώσας ἱερωσάρον Ἀποστόλων, καὶ τὴν φιλίαν, καὶ τὸν τῶ ἀκολούθου λόγον, κτήσῃ παύτως ἱερωσάρον Ἀποστόλων. τὴν φιλίαν δὲ τῶτων ἔχων, φανερόν ὅτι, ὅταν αὐτοὶ καθίσωσιν ἐπὶ θρόνου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, κατὰ τὴν θείαν ὑπόχεσιν, πολλὴν ἀρήσας παρ' αὐτοῖς τὴν προσασίαν καὶ ὑπεράσπισιν.

Ἄλλο δίκαιον μὲ θαρρύνει, ὅτι βεβαίως καὶ ταύτης δὲ θέλει παραβλέψαι τὴν ἐκδοσιν, κινεμένη ἀπὸ τὴν ὁμοιότητα ὅπως αὐτὴ ἔχει μὲ τοὺς ἱερωσάρον Ἀποστόλους, καὶ τὸν χαρακτῆρα τῆς Ἀρχιερωσύνης καὶ τὸ ἀξίωμα. Κατὰ γὰρ τὸν Ζωναράν, καὶ Βαλασαμῶνα, ἐρμηνεύοντας τὸν δέκατον τέταρτον Κανόνα τῆς ἐν Νεοκαισαρέᾳ Συνοδῶ, οἱ Ἐπίσκοποι καὶ Ἀρχιερεῖς τύπον ἐπέχουσι ἱερωσάρον δώδεκα Ἀποστόλων. καθ' ὅτι καὶ αὐτοὶ, ὡσπερ οἱ δώδεκα Ἀπόστολοι, μεταδίδουσι εἰς τὰς ἄλλου διαὶ ἱερωσάρον μυσηρίων, καὶ μάλιστα διαὶ τῆς ἱερωσάρον ἱερωσάρον χαροτοσίας, τὴν χάριν τῶ παναγίου Πνεύματος. ἔδει ἔνσε τὸν τύπον ἔχοντα ἱερωσάρον Ἀποστόλων, καὶ τὰς Ἐπισολὰς ἐκδοῦναι ἱερωσάρον Ἀποστόλων· ἵνα καὶ ἐν τῶ τῶ οἱ ὅροι τῆς ἀναλογίας καὶ ὁμοιότητος σφῶζονται, ἐκείνων πρὸς σέ, καὶ σὺ πρὸς ἐκείνου.

Τελευταῖον, δικαιοτάτα εὐελπίς πρὸς αὐτὴν τρέχω, καὶ εἶμαι βέβαιος, ὅτι θέλει ἐκδώσῃ τὴν Βίβλον ταύτην ἡ ὑμετέρα Ἱεραρχικὴ Κορυφή, προνομική καλῶς μάλιστα καὶ διαὶ τὸ χρυζώνυμον καὶ λογικὸν ποιμνιον τὸ ὑπὸ τὴν αὐτῆς ποιμαντορίαν διεξαγόμενον. λογικὸν γὰρ ποιμνιον μὲ λογικῶ τροφῶ παύτως πρέπει νὰ τρέφεται, καὶ εἰς λογικῶ νομῶ πρέπει νὰ ποιμαίνεται· ἢτοι μὲ λόγον τῶ Θεῶ, ὃ ψυχὰ τρέφονται Θεὸν πανῶσαι, καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον. τίς δὲ ἀγνοᾷ, ὅτι ὁ λόγος τῶ Θεῶ πλῆσιος ἀείσκειται εἰς τὰς ἐπτά Καθολικὰς Ἐπισολὰς ταύταις; ἢ τίς ἀμφιβάλλει, ὅτι ἡ λογικὴ νομῶ ἱερωσάρον λογικῶν προβάτων ἀεφγμενῆ πρόκαται ἢδη ἐν τῇ παρέσῃ Βίβλῃ; καὶ διαὶ τῆς ἐρμηνείας ἕξηπλωμενῆ, ὡς πεδίον ἀνθοποιόν, ὡς λιβάς χλοηφόρος, ὡς πῶα ζωηρά, καὶ ὡς λαμῶν τερπνὸς καὶ δροσώδης καὶ χαρμέσατος;

Ἐὰν λοιπὸν τύποις ἐκδώσῃ τὴν ἀποστολικῶ, καὶ ἐνδιάθετον ταύτην Βίβλον, ἔχεις παύτως νὰ θρέψῃς τὸ λογικὸν ποιμνιον ἐν νομῶ ἀγαθῇ, καὶ νὰ δάξῃς αὐτὸ κατὰ ψυχῶ ἀτραφέσατον. ἔχεις νὰ βοσκῆσῃς τὰ πρόβατα ἐν τόπῃ χλόης, καὶ ἐπὶ ὕδατος ἀναπαύσεως. καὶ ἀκολούθως,

ἔχης ὅπως ἔν νὰ ἐκπληρώσης τὸ χρέος τὸ ἐπικείμενόν σοι περὶ τῶ ποιμαίναν τὰ τῶ Χεισῶ ἐκλεκτὰ ἀρνία. „ Σίμων Ἰωάν, ἀγαπᾶς με πλεῖον „ τούτων; βόσκει τὰ ἀρνία μου. ποιμαίνε τὰ πρόβατά μου βόσκει τὰ „ πρόβατά μου. (Ἰωαν. κᾶ. 15.) ἔπειν ὁ Θεαῦθρωπος. διὰ τῆς τετραπλῶν προσαγωγῶν τέτων, ζητῆς ὁ κυρίως καὶ πρώτως ἀρχιποίμῳ παρὰ τοῦ κατὰ μετοχὴν ἀρχιποιόμενος Πέτρου, καὶ πάντων τῆς πνευματικῶν ποιμενῶν, ἀπαραίτητον τὴν φροντίδα τῶ ποιμαίναν τὰ λογικὰ τέτα ποιμνία. ὁ δὲ Πέτρος πάλιν πρὸς τὰς ὁμοίως αὐτῷ ποιμενας ταυτά φησι „ Ποιμαῖατε „ τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τῶ Θεῶ. (ἀ. Πέτ. ἐ. 2.)

Ἐφῆ δὲ καὶ Κύριλλος ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας τὰ γλαφυρὰ ταῦτα, ἐρμηνεύων τὸ λόγιον ἐκᾶνο ὅπως ὁ Ἰακώβ ἔπε πρὸς τὰς ποιμνίας „ ἔτι ἐσὶν „ ἡμέρα πολλή. ἔπω ὦρα συναχθῆναι τὰ κτήνη. ποτίσαντες τὰ πρόβατα, ἀπελθόντες βόσκετε. (Γεν. κᾶ. 7.) „ ἀκῆας ὅπως κατανέμειν „ προσέταχε τὰ πρόβατα τοῖς ποιμέσι; τῶτότοι καὶ ὁ σοφώτατος μαθητῆς „ (ὁ Πέτρος δηλαδὴ) ἐνετέλλετο δρᾶν τοῖς τῶ λαῶ πρεσβυτέροις: ἡγουν „ ἐπισκόποις. „ Πρεσβυτέρως γῶν φησι τὰς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμ- „ πρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῆς Χεισῶ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλέσης „ ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός. ποιμαῖατε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τοῦ „ Χεισῶ. διόντες δὲ κατὰ χώραντε καὶ πόλιν, μείρας ὅσας καὶ ἑτέρως „ ποιμνίας ἐφραναί προσέττατον τοῖς λαοῖς, καὶ τῆς λογικῶν προβάτων „ ποιᾶσαι φροντίδα. καταβόσκην δὲ ὡπερ ἐν νομῇ ἀγαθῇ, καὶ εἰς πόαν ὡπερ ἀποκομίζην ἀνωθεσάτω, τὴν θεόπνευστον γραφίῳ. Ζωαρκῆς γῶ ἔδεσμα ψυχῆς ὁ τῶ Θεῶ λόγος. ἐρήσῳ δὴ ἐν τοῖς ποιμέσι τοῖς πνευματικοῖς. ἐπιμελῶ τῆς ἐν πεδίῳ χλωρῶν, καὶ κεραῖς πόαν, καὶ σιωάγαγε χόρτον ὡριμον, ἵνα ἔχης πρόβατα εἰς ἱματισμόν. (Παρ. κᾶ. 25.) (Γλαφυρ. εἰς τὴν Γεν. Βίβλ. δ'. Τόμῳ ἀ.)

Βλέπεις φίλτατέμοι Δέεσοτα, ποῖα πνευματικά, καὶ ποῖα ἔρανα ἀγαθὰ ἔχης νὰ ἀπολαύσης μετὰ τὴν ἐκτύπωσιν τῆς παρῆσης Βίβλως; μισθὸν ἀπλετον παρὰ Θεῶ, φιλίαν τῆς Γερῶν Ἀποσόλων, ὁμοίωσιν μετὰ αὐτῶ, καὶ νομὴν ἀνθραῦ τῆς λογικῶν σσ προβάτων. προσθήσω δὲ, ὅτι καὶ παντὶ τῶ Γεῖα μεγάλῳ διὰ αὐτῆς τὴν ὠφέλειαν προξενήσης, καὶ τὴν τῶ Χεισῶ ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν πλετήσης μετὰ εἰς πολυόλβον θησαυρόν. τίς δὲ ἀγνοᾶ, ὅτι μετὰ δόξαν, ἡλίκον δὲ κλέος, μέλλει νὰ λάβῃ τὸ περιώνυμον ὄνομά σσ, εἶκεν τῶ τοῖσ τε μεγάλῳ καὶ ἡρώικῳ κατορθώματος; γενεαῖς γὰρ γενναῖων ἀοίδιμος παραπεμφθήσεται, καὶ πολὺς ἔσαι ἐν τοῖς ἀπαύτων σῶμασιν ἀδόμενος καὶ θρυλλέμενος ὁ τῆς Ἰωαννίνων Πρόεδρος Γερόθεος „ Καὶ νῦν, καὶ μετόπιθε διαμπερῆς ἡματα πάντα. ὅπερ

„ ἀργυ-

„ ἀργυρεῖς καὶ χρυσεῖς τῷ ἐκ Σαφίρ, καὶ λίθων τιμίων ἐς τιμιώτερον.
 „ ἄγε καὶ τὸν Παροιμιασὶν „ αἰρετώτερον ὄνομα καλὸν, ἢ πλεῖτος πολὺς.
 (Παρ. κβ'. ι.)

Καὶ οἱ μὲν παλαιοὶ γίγαντες ἐκάνοι, ὅσον μεγάλοι εἰς τὸ σῶμα, τό-
 σον πυγμαῖοι εἰς τὸν νῦν, ἠθέλησαν γὰρ οἰκοδομήσασθαι τὸν ὑψηλὸν πύρ-
 γον τῆς χαλαῆς εἰς τὸ πεδῖον Σενναάρ, ἵνα ἐπ' αὐτὸν ἀναβάντες, γρά-
 ψωσι μὲ μεγάλα γράμματα τὰ ἐδικάτων ὀνόματα, διὰ γὰρ ἀφήσαν αὐ-
 τὰ εἰς τὰς γενεὰς τῷ αἰῶνος ἀθάνατα. „ Δεῦτε οἰκοδομήσωμεν ἑαυτοῖς
 „ πόλιν καὶ πύργον, ὃ ἔσται ἡ κεφαλὴ ἕως τῷ ἔραυν, καὶ ποιήσωμεν
 „ ἑαυτοῖς ὄνομα. (Γεν. ια'. 4.) ὕλικοι γὰρ ὄντες, ἀνώτερα τῷ ὑλικῷ κό-
 σμῳ γὰρ φαντασθῶσι δεῦν ἐδωθήθησαν. ὅθεν καὶ τῷ σκοποῦ ἐκ ἐπέτυχον.
 ἡ δὲ ὑμετέρα Πανιερότης, διὰ τῆς ἐκδόσεως τῆς Ἀποστολικῆς ταύτης Βί-
 βλου, διαβάσασα τὴν ὑδρόγαυον σφαῖραν, ὑπερανάβασα τὸν ἀέρα, διαπε-
 ράσασα τὸν αἰθέρα, ὑπερπᾶσασα τὸ ζερέωμα καὶ τὰς ἐν αὐτῷ πλανήτας
 καὶ ἀπλανᾶς, καὶ εἰς αὐτὸν ἐσδύσασα τὸν πρῶτον καὶ ἐμπύρνον ἔρα-
 νόν, θέλει καταγράψαι διὰ τῆς πρεσβείας τῆς Ἀποστόλων τὸ πανίερον ὀ-
 νομαίτης, μέσα εἰς αὐτὴν τὴν βίβλον τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἀθανασίας. καὶ ἔτω
 θέλει μόνον ἀθάνατον καὶ εἰς τὸν παρόντα αἰῶνα, καὶ εἰς τὸν μέλλοντα.
 πόσης δὲ χαρᾶς τῷτο εἶναι πρόξενον, ἐδήλωσε τὸ προσκυνητὸν ζῶμα τῷ
 ταυταλήθους Χριστῷ, εἰπόν πρὸς τὰς Ἱερους Ἀποστόλους. „ χαίρετε δὲ,
 „ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγράφη ἐν τοῖς ἔρανοις. (Λεκ. ι'. 20.)

Προθυμοποιήθητι λοιπὸν σεβασεῖ, προσκυνητὲ, καὶ περισπάσασέ μοι Δέ-
 σποτα, ἵνα τύποις ἐκδῶς τὴν πολυωφελεστάτην καὶ ἀναγκαίαν ταύτην Βί-
 βλον τοῖς ὀρθοδόξοις. μὴ ἀναβάλλῃς τὸν καιρὸν, μηδὲ εἰς μελλήσας καὶ
 ὑπερθέσας τὸ πρᾶγμα δῶς „ εἰ γὰρ οἶδας τί πέζεται ἡ ἐπιῦσα. (Παρ.
 κζ'. ι.) καὶ διὰ τῷ κατορθώματος τῷτου, καὶ τῆς ποιητοτρόπων ἄλλων
 κοινωφελῶν καλῶν, φρόντισον, Ἀυθεντάμα, καθὼς ἀφήκες ὄνομα εὐφη-
 μον εἰς ὅλας τὰς ἐν Εὐρείῳ χεισιανῶς, τὰς πρῶτον ἐπαρχιώτας σε, (οἱ
 τινες ἐκ συμφῶν τὸν Ἱερόθεον συνεχῶς εἰσέτι καὶ νῦν φέρουσιν ἐπὶ ζῶ-
 ματος, ἐκθαλάζοντες τῷτο τὰς ἀεργεσίας καὶ χάρετας, ὡς ἐγὼ τῷτων ἐν-
 ταῦθα ἐλλομενισομένων, ἀτίκοος γέγονα) ἔτω φρόντισον γὰρ ἀφήσης ὀ-
 νομα ἀγαθὸν καὶ εἰς τὰ κλαυὰ Ἰωάννη, τὴν νῦν θεοσιωτήρητον ἐπαρχίαν
 σε. πῶς; τῷ δικαίῳ προῖσάμιος, τὸ ἀδικὸν ἀποσρεφόμενος, τῆς πτωχῶν
 ὑπεραπιζόμενος, καὶ τὴν τῆς ἔξωθεν εὐνοίαν, εἰς κοινὴν τῆς ἀγαθῶν ἀ-
 ποίτων μεταχειζόμενος. καθὼς ποτε καὶ ὁ πάγκαλος Ἰωσήφ, τὴν τῷ Βασι-
 λέως τῆς Αἰγύπτου εὐνοίαν ἐμεταχειρίσθη, εἰς κοινὴν τῆς ὁμογενῶν τε ὠφέ-
 λαων. παρανεῖ δὲ σοι περὶ τῷτου καὶ ὁ σοφὸς Σηραῖχ, λέγων „ φρόντισον περὶ

„ ὄνο-

ιβ.

„ ὀνόματος : αὐτὸ γάρσοι διαμείνα, ἢ χίλιοι μεγάλοι θησαυροὶ χρυσεῖα.
(Σαρ. μά. 12.)

Καὶ ἐπὶ πᾶσι, μὴ παύση, δέομαι, ἐφοδιάζαν καὶ τὰς πανιέροις
καὶ θεοδέκτοις ἀχῆϊσσ, ὧν χρίζω· ἔχ' ἤττον, ἢ τὰ φυτὰ τῆς ὑδάτων.
Ἐρρωμένην διατηροίη ὁ γλυκὺς καὶ πρᾶγμα καὶ ὄνομα Ἰησοῦς τὴν σὺν
Ἱεραρχικῶν Κορυφῶν κατ' ἐκάπερον, εἰς δόξαν Θεῶν, εἰς ὠφέλειαν τῶν Γέ-
νης, εἰς καύχημα τῆς Πατρὸς, καὶ εἰς καταρτισμὸν τῶν ὑπ' αὐτῆς
ποιμναινομένων χειρωνύμων πληρώματος. Ἀμήν.

αὐγ'. Ἰνίε ιθ'.

Τῆς ὑμετέρας εὐεργετικωτάτης καὶ σεβασμιοποιητέμοι Πανιερολογιότητος.

Δῶλος ἐλάχιος,
Καὶ τῆς ὑδάτων αὐτῆς ἐκκρεμῆς
Νικόδημος.

Α' ΠΑ.

Α΄ ΠΑΣΙ ΤΟΙΣ ΕΝΤΕΤΞΟΜΕΝΟΙΣ Ο΄ΡΘΟΔΟΞΟΙΣ

Τῷ ταπεινῇ προσκωλήσιν, καὶ τὸν ἐκ ψυχῆς
ἀδελφικὸν ἀσπασμὸν ἀπονέμω.

„ **Τ**ίνες οἶδε ὡς νεφέλαι πέτῃται; (Η΄ σ. ξ΄. 8.) ἔφη πρὸς αφορητικῶς ὁ μεγαλοφώνος τῷ Προφητῶν Η΄ σαιίας, τῷ γλυκυτάτῳ φωτὶ τῷ θεαρχικωτάτῳ πνύματος τὸν νῦν ἐλλαμπόμενος, καὶ τῇ αὐτῇ ἀρρήτῳ καὶ ζωοβλύτῳ ἐνεργείᾳ καὶ χάριτι τῷ καρδίαν, καὶ ὅλον τὸν ἐσωτερικὸν ἀνθρώπου ἐμπνεόμενος· τίνες δὲ εἰσιν αἱ νεφέλαι αὗται; τίνες ἄλλοι, εἰ μὴ οἱ εὐδοχοί, καὶ πασδύφημοι, καὶ πνύματοφόροι τῷ Κυρίῳ Ἀποστόλοι; τῷ Εὐαγγελίῳ οἱ ἑξαφύσιοι κήρυκες; τῆς ἀληθείας αἱ εὐηχοὶ σάλπιγγες; τῆς θεογνωσίας οἱ μεγαλόφωνοι διαλαληταί; τῆς οἰκουμένης οἱ σαγλυδῶται; τῆς δόσεβείας τῷ ὀρθοδόξων οἱ παῖτι Πατέρες; τὸ φῶς τῷ Κόσμῳ; τὸ ἄλλας τῆς γῆς; τῆς ἐρανεῖς πίσεως οἱ απορεῖς; τῷ λογικῶν ἀνθρώπων οἱ ἀλιεῖς; καὶ τῷ αφοριωνίῳ καὶ ὑπερστίῳ Λόγῳ οἱ γνήσιοι μαθηταὶ καὶ μιμηταὶ καὶ ἀκόλουθοι; ἔπειθ ὁ τῷ Ἀλεξανδρέων φωστῆρ Κυρίλλος ἐρμηνεύων τὸ „ Καὶ ταῖς νεφέλαις ἐντετῆμαι τῷ μὴ βρέξαι ἐπὶ αὐτὰς ὑετὸν, λέγει „ νεφέλας δὲ εἶναι φημὸν νοητὰς, αὐτὰς τὰς ἀγίας „ μυσταγωγὰς, καὶ τὰς ὄντας ἐπὶ τῆς γῆς. ὦν καὶ παῖτι καὶ ἀπαρχὴ γεγόνασιν οἱ θεασέσιοι „ μαθηταὶ, οἱ δὲ καὶ ἀπασαν περιφοιτῶντες τῷ γῆν, τὸν θεῖον τε καὶ ἱερὸν κατεσκεδάσαν „ λόγον, καὶ καθάπερ τινὰ διψάδα καὶ ἀκαρπον γῆν, τὰς ἀπασταχῆ καταδουφραίνοντες, καὶ „ οἷον κατάρδοντες νοητὰς, ἀπόφασις αὐτοῖς ὀκαρπίας γεγόνασιν τῆς πνύματικῆς. (βιβλ. δ΄. λόγ. β΄. εἰς τὸν Η΄ σαιίαν.)

Ὡς περ γὰρ ὁ αἰθιπὸς οὗτος Ἡ΄λιος ἐν τῆς θερινοῖς σημείοις ἑατεῖβων, ἑξὲ τῆς οἰκείας θερμοότητος τὰς ἀτμίδας καὶ ἀναθυμιάσεις ἐκ τῆς ὑδρογείου σφαίρας συμάγει, καὶ εἰς τῷ ἀτμοσφαιρῶν ἀναγαγὼν, τῇ παρὸς τὰ χειμερινὰ σημεῖα ὀποσάσει αὐτῆ νεφέλας δεικνύσι ταύτας πεπυκνωμῆτας, ἑξὲ μέσῃ τῷ ὀποῖων ἡ αἰθιπὴ βροχὴ εἰς τῷ γῆν καταφέρεται: ποιητοτρόπως καὶ ὁ νοητὸς Ἡ΄λιος τῆς Δικαιοσύνης Χειρὸς, περὶ ὃ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἑξὲ τῷ θεσπεσίῳ Μαλαχίῳ προήγγειλε λέγων „ Καὶ ἀνατελεῖ ὑμῖν τῆς φοβεμύνοις τὸ ὄνομά μου Ἡ΄λιος δικαιοσύνης. (Μαλ. δ΄. 2.) ὡς ἄλλας ἀναθυμιάσεις τὰς ἱερὰς Ἀποστόλους ἐκ τῷ Κόσμῳ συμάξας, μὴ τῷ αὐτῷ εἰς ἐρανεῖς ἀνάληψιν, καὶ τῷ ἀπὸ αὐτῶ σωματικῶν ἑξὲ ὀξιν, νεφέλας ὀμβροφόρας τὰς ἀνέδειξε, διὸ ἐν εἰς παῖτι Κόσμῳ ὁ τῆς θεογνωσίας ἑσαξε γλυκύτατος ὑετός.

Θαυμασιῶς δὲ καὶ ἐκπληκτικῶς ὁ Η΄σαιίας τὸν λόγον προφέρει, τὸ περιχαρὲς τῆς ψυχῆς, καὶ τὸ ἀπάνιον τῷ πράγματι ἑξὲ τῷ θαυμασμῷ ἐδεικνύμενος· καθάπερ γὰρ ἐν καιρῷ πολυχρονίῳ ὀμβρείας νέφη φαινόμενα, χαροποιὰ καὶ θαυμασὰ καὶ ὀραῖα εἰς τὰς ὀρῶντας γίνονται, ὡς εἶπεν ὁ Σειραχ „ ὀραῖον ἔλεος ἐν καιρῷ θλίψεως, ὡς νεφέλαι ὑετῆ ἐν καιρῷ ἀβρεχίας: (Σειρ. λβ΄. 20.) ποιητοτρόπως καὶ τῷ τότε καιρῷ, μὲ τὸ νὰ ἑλειψῶ αἱ πνύματικαὶ νεφέλαι ὀπὸ τὸν λαὸν τῷ Ἰσραὴλ, καὶ ἡ κληρονομία Κυρίῳ ἡθώησε διὰ τῷ ἀβροχίας: τὰς χάριν τῷ προφητικῷ ἄμματι ὁ Η΄σαιίας προῖδων, τὰς ὀμβροφόρας νεφέλας τῷ ἱερῶν Ἀποστόλων, σκιρτῆ τῷ πνύματι, καὶ θαυμασιῶς ἐρωτῆ διὰ τῷ τῷ φαινομένῳ καιρότητα.

Πέτανται δὲ φισι καὶ αἱ νεφέλαι αὐταὶ ἔ τρέχουσιν, ἐδὲ κινῶνται, διὰ τὰ δείξει τὴν τῆς Ἀποστόλων εἰς πάντα Κόσμον ταχυτάτῳ ᾠδῶδον, καὶ τὴν δίκλῳ πετειῶν ὀξυτάτῳ αὐτῶν πῆσιν εἰς τὰ πῆς οἰκουμενῆς πληρώματα. ᾠδὲ ᾧν καὶ ὁ Σειράχ εἶπεν, „ ἐξέπτεσαν νεφέλαι ὡς πετεινὰ (Σειρ. μ γ'. 14.) ὁ γὰρ τιθεὶς νέφη τὴν ἐπίβασιν αὐτῶν, καὶ τὸν Δαβὶδ (Ψαλμ. ρ γ'. 4.) καὶ δεσμῶν ὕδωρ ἐν νεφέλαις, καὶ τὸν Γῶβ (κς'. 8.) αὐτὸς εἰς τὰς νεφέλας ταύτας τῆς Ἀποστόλων ὀπιβάς, ἐν βραχεῖ χρόνῳ πᾶσαν περιῆλθε τὴν οἰκουμενίῳ, καὶ βροχίῳ ἐκέσσιον πῆς ἐαυτῆς Θεογνωσίας τῆ οἰκείᾳ κληρονομίᾳ ἀφώρισε, καὶ κατηρτίσατο αὐτῷ κατ' ἀνέψυξεν, ἥδη ἀποκνήσασαν ὑπὸ πῆς ἀνομβρίας καὶ ξηραθείσων, καὶ τὸν αὐτὸν πάλιν Δαβὶδ. (Ψαλμ. ξ ζ'. 10.)

Τῶν πιζαρῶν τῆς πνευματικῶν καὶ ἀποστολικῶν νεφελῶν τὸ νεκταρῶδες, καὶ γλυκὺ, καὶ πότιμον ὕδωρ, καὶ ἡ Θεόρρυπος βροχὴ, ἐσυναχθη ὡσαύτῃ εἰς συναγωγὰς τινὰς, καὶ λάκκους, καὶ φρέατα. ἄλλο μὲν, εἰς τὰ τέσσαρα Εὐαγγέλια, ἄλλο δὲ, εἰς ὀπισολὰς προσδιωρισμῆς, καὶ ἄλλο, εἰς Ἐπισολὰς Καθολικὰς· ἐτὶ ᾧ ὁ Θεότατος Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος, καὶ ὁ Μάρκος, καὶ ὁ Λουκᾶς, καὶ ὁ Γεωργίου αἱ τέσσαρες δροσῶδες καὶ δωματαὶ τῆ Κυρίας νεφέλαι, περὶ ᾧν εἶναι γεγραμμῶν „ Καὶ ἡ δυνάμις αὐτῶν ἐν ταῖς νεφέλαις. (Ψαλμ. ξ ζ'. 37.) ἐσωάξαν καὶ λατοματίδωσαν μέσα εἰς τὰ φρέατα τῆς πεσάρων αὐτῶν ἁγίων Εὐαγγελίων, τὸ ἐν αὐτοῖς ζῶν καὶ ἀλόμωρον ὕδωρ τῆς Πνεύματος, ἐξ ἧ παῦ τὸ πλήρωμα τῆς χειτωνύμων κατ' ἐκείνῳ ἀρδύεται· ἐτὶ ὁ μακάριος Ἀπόστολος Παῦλος ἡ ὀμβροφόρος νεφέλη τῆς Πνεύματος, ᾠδὲ ἧς εἶπεν ὁ Ἡσαΐας „ ὡς νεφέλη δρόση ἡμέρας ἀμνητῆ ἔσαι. (Ἡσ. ι η'. 4.) ἐσωάξε καὶ οἰονεὶ ἀπεθυσάουσε τὸ ἐν αὐτῷ ζωήρρυπεν ὕδωρ πῆς χάριτος, μέσα εἰς τὰ φρέατα τῆς δεκαπεσάρων αὐτῶν ὀπισολῶν, ἐξ ᾧν πᾶσα ἡ τῆς Χειρῶν Ἐκκλησία ποτίζεται· ἐτὶ τέλος πάντων, καὶ οἱ τέσσαρες τῆς Κυρίας Ἀπόστολοι, δηλαδὴ ὁ Ἀδελφός Θεὸς Γάκωβος, ὁ Κορυφαῖος Πέτρος, ὁ Θεολόγος Γεωργίου, καὶ ὁ Θεάδελφος Ἀπόστολος τῆς Κυρίας Γῆδας, τὰ νέφη τῶν ῥόδωσαντα δρόσον, καὶ ἰσχυρὰ γεγονότα τῆς παντοδυναμῆς ἰσχυρῆς τῆς Πνεύματος, ᾠδὲ ᾧν εἶναι γεγραμμῶν „ νέφη δὲ ἐρρῆν δρόσον. (Παρ. γ'. 20.) καὶ πάλιν „ ἡνίκα ἰσχυρὰ ἐποῖει τὰ ἄνω νέφη. (αὐτόθ. ἡ. 28.) ἔτοι, λέγω, σωήθρυσαν καὶ ἀπέθρυντο τὸ ἐν αὐτοῖς νεκροῦν, καὶ ἡδύ, καὶ ψυχλῶ καὶ καρδίαν ἀφραῖτον ὕδωρ, μέσα εἰς τὰ φρέατα τῆς ἑπτὰ τέπων Καθολικῶν Ἐπισολῶν, ἐξ ᾧν ἅπαντες οἱ λαοὶ τῆς ὀρθοδόξων δροσίζονται, καὶ τὴν φλόγα τῆς ἀλόγων παθῶν καὶ πῆς ἀμαρτίας διηνεκῶς ἀναψύχουσιν.

Ἐπειδὴ δὲ τὰ φρέατα ταῦτα τῶν Καθολικῶν Ἐπισολῶν ἦτον βαθεῖα, ἔσον διὰ τὰ νοήματα, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ἔξ τῶν ἐχρεάζοντο ἀντλημα καὶ χοινίον μακρόν: ἦγον παιδείαν τῶν ἑλληνικῶν μαθημάτων, ἔξ τὰ ἐξαντληθῆν· εἶπε γὰρ ὁ Θεοφόρος Μάξιμος „ τὸ φρέαρ ἐστὶ τῆς Γακῶβ, ἡ Γραφή. τὸ δὲ ὕδωρ ἐστὶν, ἡ ἐν τῇ Γραφῇ γνώσις. „ τὸ δὲ βάθος, ἡ τῶν γραφικῶν ἀνιγμάτων δυσδιεξίτητος θέσις: τὸ δὲ ἀντλημά ἐστιν, ἡ ἔξ τῶν γραμμάτων τῆς Θεῆς λόγῳ μάθησις. (κεφ. κ δ'. πῆς δ'. ἑκατοῖτ. τῶν Γνωσικῶν) ὅθρον ἠκολάθει, ὅτι ὅποιος μὲν εἶχον ἀντλημα καὶ χοινίον μακρόν, καὶ ἦτον ἔμπειρος πῆς ἑλλῶνικῆς ἔχλεκτη, αὐτὸς μόνος ἐδύνατο νὰ ἐξαντλήσῃ, καὶ νὰ δροσίσῃ τὴν δίψαν τῆς. ὅποιος δὲ ἐκ τοῦ ἐναντίου ἀντλημα καὶ χοινίον τοῖτον δὲν εἶχον, ἀλλ' ἦτον ἄπειρος παιδείας ἑλληνικῆς: αὐτὸς κατεφλέγετο μὲν ὑπὸ μίαν ζέεσαν ὀπιθυμίῳ, νὰ ἀναψύξῃ δὲ ταύτῳ ἐδόλωε εἶδύτετο. ἀκῶν τρόπον τινὰ καὶ αὐτὸς, τὰ ἴδια ἐκεῖνα πῆς Σαμαρείτιδος λόγια, πῆς εἰπέσης „ Κύριε, „ ἀντλημα ἐκ ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶ βαθύ, πόθεν ἐν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; (Γεωργίου δ', 11.) ἐντεῦθεν ἄρχησα σχεδὸν ἐφαίνοντο τὰ φρέατα ταῦτα μὲν τῶν ἐν αὐτοῖς πνευματικῶν ὕδατος, εἰς πῆς ἀσόφους καὶ ἀπλοῖκῶς ἀδελφούς· νυνὶ δὲ Χειρῶν χάριτι διὰ πῆς παρέσης Ἐρμηνείας

κείας ἔξαντληθεύσῃ, καὶ τὸ ἐν βάθει δεισικόμοισιν ζωήρρυτον αὐτῶν ὕδαρ, εἰς δεξαμενάς καὶ εἴρηνας ἐκκενωθεὶς, ἔτοιμον ἦδη πρόκειται εἰς πόσιν πᾶσι τοῖς ὀρθοδόξοις σοφοῖς καὶ ἀσοφοῖς, πόσον τοῖς ἔχουσιν αὐτλήμα, ὅσον καὶ τοῖς μὴ ἔχουσι.

Καὶ διὰ τὰ ὁμιλήσω χωρὶς μεταφορᾶς, λέγω καθαρώτερα· αἱ Καθολικαὶ αὐταὶ Ἐπιστολαὶ, Πατέρες με καὶ Ἀδελφοί, μὲ τὸ ἐὰν εἶχον νοήματα ὑψηλά καὶ βαθέα, διὰ τὸτο ἦτον δύσληπται καὶ εἰς αὐτὰς ἀκόμη τὰς σοφὰς καὶ πεπαιδευμένους. ἐρμηνεύσαν ναὶ αὐτὰς καὶ ἐσαφάγησαν, πρῶτον μὲν, ὁ πολὺς τὰ θεῖα καὶ σοφὸς Μητροφάνης, τῆς λαμπρᾶς καὶ μεγαλοπόλευς Σμύρνης ὁ λαμπρὸς καὶ διάσημος πρόεδρος (1) ἄριστα πάντων καὶ γλαφυρώτατα. δῶπερον δὲ, ὁ μακάριος Θεοφύλακτος ὁ Βυλγαρίας, καὶ τρίτον ὁ Οἰκουμενίος· ἀλλ' ἐπειδὴ αἱ ἐρμηνεῖαι τῶν δεισκονταὶ γεγραμμέναι εἰς γλῶσσαν μόνον ἑλληνικῇ, ἀκολούθως καὶ μόνως τὰς πεπαιδευμένους ἀφέλυν, τὰς εἰδότας τὴν ἑλληνικῇ διάλεκτον· εἰς δὲ τὰς ἀπείρους τῶν ἑλληνοικῶν γραμμάτων, ἀχρησαι παντελῶς ἐφαίνοντο καὶ ἀναφελεῖς. τί λέγω; καὶ αὐτοὶ ἀκόμη οἱ τῆς ἑλληνικῆς παιδείας ἔμπειροι, ὑπερημέσιοι ἔμενον ἀπὸ τὰ ὑψηλά καὶ μυσηλαιῶδη νοήματα ὅπῃ ἐν ταῖς Καθολικαῖς ταύταις Ἐπιστολαῖς κεκρυμμένα δεισκοῖται· ἐπειδὴ ἦν τὰ νοήματα ταῦτα εἰσαίρητος καὶ ἀσαφῶς ἀνακαλύπτει ἡ ἐρμηνεία τῶν σοφῶν Μητροφάνης, ἡ δὲ ἐρμηνεία πάλιν αὐτῇ, ἐπειδὴ, ἡ ὕδαμῃ, ἡ εἰς πολλὰ σπανίας Βιβλιοθήκας δεισκέται, ὡς μὴ ἐλκεδομένη ἔσα τύποις, ἀλλὰ ἐν χειρογράφοις μόνοις σαζομένη. (εἰ δὲ καὶ ὑποθέσωμεν, πῶς ἐξεδόθη αὐτῇ τύποις ποτὲ, διὰ τὴν παράπτωσιν ὅμως τῶν πολλῶν χρόνων, τασῦτον σπανία ἢ βίβλος ἐγχετό, ὡς ὅπῃ εἶναι χεδὸν τὸ ἴδιον, ὡσαν καὶ ναὶ μὴ ἦθελον ἐκδοθῆ) ἐπειδὴ λέγω, ἡ ἐρμηνεία αὐτῇ τῶν Μητροφάνης, ἡ τὰ ὑψηλά τῶν ἐπιστολῶν τῶν νοήματα ἐρμηνεύσασα, ἐξέλιπε, καὶ τῶτο καὶ αὐτοὶ οἱ σοφοί, οἱ τῶν νοημάτων τῶν ἔρασαὶ καὶ φιλοθεάμοιες, ὑπερῶντο τῆς ἀκρεβειέρας καὶ βαθυτέρας τῶν Καθολικῶν Ἐπιστολῶν καταλήψεως.

Μόνη ἦν ἡ τῶν ἱερῶν Θεοφυλάκτου ἐρμηνεία εἰς τὰς Καθολικὰς, δευ εἶναι ἀρκετὴ εἰς τὸ ναὶ ἀκρεβειήσῃ εἰσα περιέρχον ἀναγνώσῃν, καὶ εἰνα νῦν φιλόκαλον καὶ φιλοθεάμονα. ἡ μόναν γὰρ αὐτῇ πολλὰ σιωτῶμως ἐρμηνεύει, ἐκεῖνα ὅπῃ ἐρμηνεύει, ἀλλὰ καὶ πάμπολλα, ἵνα μὴ λέγω τὰ θεωριώτερα, ἀνερμηνεύτα καταλιμπάνει· ἡ δὲ τῶν Οἰκουμενίου εἰς τὰς Καθολικὰς ἐρμηνεία, εἰδὸν ἄλλο ἐστίν, εἰ μὴ αὐτῇ ἐκεῖνη ἡ τῶν Θεοφυλάκτου, ἀαὶ ἀλλοῶτως μὲ τὰς αὐτὰς λέξεις

(1) Οἱ ἱερός Μητροφάνης Σμύρνης ἤμαρτε κατὰ τὸ 858 ἔτος ἀπὸ Χρυσῆ, ἐπὶ Βασιλείᾳ τοῦ Μακεδόνοιο, σύγχροτος χρηματίσας τῷ ἀγιωπύτῳ Πατριάρχῳ Φωτίῳ. Διότι καὶ φίλιος τῇ πρὸς τὸν ἀγιον Γρηγόριον Πατριάρχῳ Κωνσταντινουπόλεω, φερόμενος, ἐχθρῶδῶς διέκειτο εἰς τὸν σοφώτατον Φώτιον, ὡς καὶ ἄλλοι πολλοί, οἱ καλέμενοι Γρηγοριανεῖ, καθῶς τὸτο δηλῆται ἀπὸ τῆς πρὸς Μωσὴλ τὸν Πατριάρχῳ φερόμενῳ ἐπιστολῇ τῆ αὐτῆ Μητροφάνης, ἀδόκιμος δὲ καὶ ἀμφοτεροδέξιος ὦν κατὰ τὴν τῆς ἔξω σοφίαν, καὶ τῆς ἔσω καὶ καθ' ἡμᾶς, διάφορα συγγράμματα καταλίλοιπε. φέρεται γὰρ αὐτῇ ἐρμηνεία εἰς τὴν Ἐξαήμερον ἐν χειρογράφοις Κώδιξι περιεχομένη κατὰ τὴν ἱερῶν καὶ βασιλικῶν Μονῶν τῆς Πρωτοκράτορος. οἱ Γελαδικοὶ Κανόνες οἱ καὶ πᾶσαν Κυριακῇ εὐ τῶν ὀρθῶν ἀπὸ μεσουκτικῶν ψαλλόμενοι ἐν πάσῃ τῇ τῆ Χρυσῆ ἀγία Ἐκκλησίᾳ. Κανόνες ὀκτώηχοι πρὸς τὴν Θεοτόκον, οἱ τινες σώζονται ἐν τῷ νεοτυπῶτῳ Θεοτολίῳ. τούτῳ ἀναφέρεται καὶ ἀπγράφεται καὶ τὸ περὶ τῆς τῆς ἁγίας Πνεύματος μυσαγωγίας σύγγραμμα, καὶ τὸν Ἀλάτιον, ἀγκαλὰ τὸ σύγγραμμα τῶτο, ἄλλοι τὸ ἀναφέρουσι τῷ ἀγιωπύτῳ Φωτίῳ, κακείνῳ γνήσιον γόνον εἶναι τῶτο ἐθέλουσι. καὶ ὅρα ἐν τῷ β'. τῆμ. τῆς οὐκατ' ἔχει περὶ τῆς ὑπομνηματισῶν σελ. 17. πάντων δὲ τῶν συγγραμμάτων αὐτῶ τὸ κάλλιστον καὶ κοινωφελέστατον, ἡ εἰς τὰς Ἐπιστολὰς ταύτας Ἐπιστολὰς ἐρμηνεία ἐστίν.

λέξεις δεισιμονική, ἔξω μόνον ἀπὸ κάποια τίνα, πολλὰ πάγια, ὅπως γράφονται ἐν αὐτῇ μετρίῳ ἁφροῶν.

Ἐπειδὴ δὲ εὐδόκησεν ἡ τῶ Θεῶ Πρόνοια, νὰ ἄρεθῇ ἡ ἀνωτέρω ἐρμηνευτικὴ τῶν Καθολικῶν Ἐπιστολῶν τῶ ἱεράρχῃ καὶ σοφῷ Μητροφάνῃ Βίβλος, εἰς τὴν ἱεράν, βασιλικὴν, καὶ ὄντως ἀσκητικὴν Μονῇ τῶ ἁγίου Διονυσίου: ἡτις, καθὼς μόνη ἀπὸ ὅλας τὰς σεβασμίας καὶ θαλαίρας-μονὰς τῶ ἁγίου Ὄρους, ἔχει καὶ δείχνει θεῖον καὶ σεβασμίων λείψανον ἀγιορείτου ἁγίου: τῶ ἱσαγγέλου φημι ἐκείνου καὶ ὀσιωτάτου μὲν ἐν μοναχοῖς, Παναγιωτάτου δὲ καὶ περιφήμου ἐν οἰκουμενικοῖς Πατριάρχεις ἁγίου Νήφωνος: ἔτι καὶ μόνη ἀπὸ τὰς λοιπὰς, εἶχε τὴν βίβλον ταύτην, ὡσαν εἴα θησαυρὸν πολυτίμον τῇ οἰκείᾳ βιβλιοθήκῃ ἐναποκείμενον· καὶ ὡσαν εἴα μονογενῆ καὶ ἀραβικὸν φοίνικα, τὸ μόνον ἐν τοῖς ὄρνείοις εἶδος ἐν ταυτῇ καὶ τὸ ἄτομον, ἐπειδὴ, λέγω, ἔτι εὐδόκησεν ἡ θεῖα Πρόνοια, ἡ τὰ κοινωφελῆ κατὰ βαθέως, καὶ ὡς οὐκ ἂν τις ἐφίκοιτο, προβλέψασα καὶ διοικήσασα: τούτου χάριν ἐφαίνετο εἰς τὸ ἔξῃς, ὅτι καὶ τῆς ἀρέσεως τῆς διαληφθείσης βίβλου, ἔμελλε νὰ λάβῃ μίαν ἀρκετὴν τελειότητα ἢ εἰς τὰς Καθολικὰς ἐπιστολὰς ἐρμηνεία, καὶ ἀκολουθῶς ἔμελλε νὰ προσκνήσῃ μίαν μεγάλην ἀφέλειαν εἰς ὅλην τὴν τῶ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν, εἰάν δεισκέτο τις νὰ συμερανισθῇ ἐκ τῶν ἀνωτέρω τειῶν ἐρμηνευτῶν τὰ ἐσιώδη καὶ χρήσιμα, καὶ νὰ μεταφράσῃ ταῦτα εἰς τὸ ἄπλῆν.

Ὅθεν ἡ αὐτὴ θεῖα Πρόνοια νόσασα εἰς τὴν καρδίαν τῶ Παναγιωτάτου, Θεοτάτου, καὶ ἐμφιλοσόφου Δεσπότη πρώτου οἰκουμενικῆ Πατριάρχῃ κυρίου Νεοφύτου, τῶ τῶ ζήλω τῶν κοινωφελῶν τῶ Γένους καλῶν θαυμαστὸς καταφλεγόμενος, ἐκίνησε τὸ ἱερόν αὐτοῦ πνεῦμα, καὶ ἐνετείλατο τῇ ἐμῇ ἐλαχιστότητι, καὶ λόγοις προτρεπτικοῖς με ἠξίωσε, νὰ ὑπέλθω τὸν ἀγῶνα τῆτον, εἰς δόξαν Θεοῦ, καὶ εἰς τὴν τῶ Γένους παντὸς κοινωφελείαν· ἐτὴ παναγία ὀπιταγῇ κλίνας τὸν αὐχένα, ὡς πάντῃ δλόγω, καὶ δικαίᾳ, καὶ κοινωφελείᾳ, καὶ ταῦτα ἀεργέτω καὶ μετὰ Θεοῦ δεσπότη καὶ προσάτω ἐν πολλοῖς πηλάκεις ἀναφανείτως τῆς ἐμῆς ἐθεοείας, ἔγραφα περὶ τῆς ἀνωτέρω βίβλου τῶ ἱεροῦ Μητροφάνῃ τῶ παροσιωτάτῳ, καὶ θεασεσίῳ, ἁγίῳ Ἀρχιεπισκόπῳ, καὶ Σκοδοφύλακι τῆς κορονηθείσης ἱεράς καὶ σεβασμίας Μονῆς τῶ ἁγίου Διονυσίου, Κυρίῳ Γωσφῳ, τῶ ἐκ τῆς πηλιανύμου Νήσου Χίῳ καταγομῶ, τῶ καὶ φρονίμως καὶ ἀείως τὴν τῶ σκοδοφυλακίαν ἐπιστάσιαν διέποντι: ὅς τις παρὰ τοῦ με πρώτῳ ἀξίωσιν, ζητήσας μόνος ὁ ἀλογημένος ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ, εὔρε ταύτῃ καὶ ἀπέσειλέ μοι μὴ κοροθυμίας μεγάλης· ὡς τινὶ καὶ τὸ Γένος ἅπαν ὁμολογεῖτω τὴν χάριν ταύτῃ ἀθάνατον· ὡς γὰρ εἴκα καὶ ἐμοὶ εὐταῦθα ἢ παρὰ αὐτῶ γεννομένη τῆς βίβλου ἀποσολὴ γέγραπται, εἰς μνήμην τῆς τῆς ἀγαθωσύνης αἰδίων.

Καὶ λοιπὸν ταῖς τῶ ἁγίων Ἀποστόλων προσειάταις θαρρήσας, καὶ ταῖς ἀχαιῖς τῶ παναγιωτάτου, καὶ πάντων τῶν ἀσεβῶν ἐπιστηριχθεῖς· μᾶλλον δὲ πολὺ πρότερον τὴν τῶ Θεοῦ βοήθειαν ὀπικαλεσάμενος τῶ εἰπόντος, „ ἐγὼ ἀνείξω τὸ σῶμα σε, καὶ συμβιβάσω σε ἀ μέλλεις λαλήσαι. (Ἐξ. δ'. 12.) καὶ ἔχωρῖς, εἰδὲς ἀν δυνάτω ποιῆσαι εἰδὲν ἀγαθόν, καθὼς αὐτὸς εἶπεν ὁ ἀφ' ἀδέσποτος, „ τῶ ἀνθρώπῳ ἡν πρόθεσις καρδίας, παρὰ δὲ Κυρίου ἀπόκρησις γλώσσης, καὶ τὸν Παρομιμασίῳ. (Παρ. 15'. 2.) ἔτι, λέγω, ἐπιχυθεῖς, συμερανίδω τὴν Ἐρμηνείαν ταύτῃ τῶ Καθολικῶν Ἐπιστολῶν, ἐκ τῶν τειῶν Ἐρμηνευτῶν. ὡς ἐπιτοπλεῖσον μὲν, καὶ χεδὸν πανταχῶ, ἐκ τῶ ἱεροῦ Μητροφάνῃ. πολλὰς δὲ καὶ ἐκ τῶ ἱεροῦ Θεοφυλάκτου, ὀλιγάς δὲ ἐκ τῶ Οἰκουμενίου. δεὲν ἀχαιεθῆκα δὲ μίον εἰς αὐτὰς, ἀλλὰ ἐσπύδασα, ὅση μοι δυνάμις, νὰ ἀπολογησῶ δίκῃ μελίσης καὶ τὰ ἐκ τῶ ἄλλων Πατέρων ὅσα ἀποράδῃ ἐφθασαν νὰ εἰπῶν εἰς τινὰ ῥητὰ τῶ Καθολικῶν Ἐπιστολῶν, ἐπειδὴ εἰδὲς ἐξ αὐτῶν ἐποίησεν ἰδίαν καὶ κατ' αὐτὸ ἐρμηνείαν εἰς ὅλας τὰς Καθολικὰς. προσέθηκα δὲ καὶ τινὰς ὑποσημειώσεις,

διὰ

διὰ τὰ ἀχαριστήσω τὴν περιέργειαν τῆς φιλολόγων ἀγνωσῶν μου, μεταφράσας σχεδὸν τὰ πάντα εἰς τὸ ἀπλῆν, διὰ τὰ καταλαμβανῶν οἱ ἀπλοὶ ἐν Χριστῷ με ἀδελφοί.

Ὡς ἂν ἡ παρ' ἐμὲ συμερασιδεῖσα αὐτῇ Ἑρμηνεία, πλήρης ἦδη καὶ τελεία γενομένη, τόσον εἴη τὴν εὐωσίαν πῶς τῆ ἱερῆ Μιτροφανείας ἑρμηνείας, ὅσον καὶ διὰ τὴν ἀπολογία τῆς ἄλλων Πατέρων. μάλιστα δὲ καὶ ἐξαιρέτως διὰ τὸ ἀπλῆν τῆς φράσεως, δύναται τὰ ἀχαριστήσῃ ἐν ταυτοῖς καὶ τὸς ἀπλοῖκας ἀδελφούς, καὶ τὸς πεπαιδωμένους, καὶ σοφούς· ἐκείνας μὲν, διὰ τὸ πέσον τῆς φράσεως, τῶς δὲ, διὰ τὸ ποικίλον τῆς μαρτυριῶν καὶ τῆς ὑποσημειώσεων· διὰ τὴν ἡ ἐδικήμω ἐλαχιστότης, ἀγκαλιὰ καὶ ἔχει ἀπορηγέμων σκοπὸν τὰ ὠφελῆ τὸς ἀπίερος τῆς ἐλληνικῆς παιδείας ἀδελφούς, μετὰ τὴν ἀπλῆ καὶ ἀπλῆ αὐτῆς ποιημάτων: ἐπόμωρον ὅμως ἔχει σκοπὸν, τὸ τὰ ὠφελῆ ὅπως καὶ τὸς πεπαιδωμένους καὶ ἐμπείρους αὐτῆς, καὶ μάλιστα τὸς ἀρχαίους ἱεροκήρυκας, διδασκα ὑλῶν εἰς αὐτὸς εἴη τὰ διδάσκων τὸν περιέσιον λαὸν τῆ Χριστῷ· καὶ διὰ τῶν ἀπάντων ἀσπάζει τὰ γένη καὶ αὐτῇ ὅπως καὶ χρησιμὸς εἰς τὴν ἀγίαν τῆ Θεῷ Ἐκκλησίαν, ἥς τὸν τύπον ἐπέχει ἡ παλαιὰ ἐκείνη καὶ νόμιχὴ τῆ Μωϋσέως Σκηνῆ. ὡς περ ἐν εἰς τὴν κατασκύλιω ἐκείνης ἄλλοι μὲν, ἐπρόσφερον λίθους τιμίους καὶ μαργαρίτας. ἄλλοι δὲ, χρυσὸν καὶ ἀργύριον καὶ χαλκόν, ἄλλοι, ὑάκινθον καὶ πορφύραν καὶ κόκκινον καὶ βύσσον· ἄλλοι ζύλα ἀσηπτα· ἄλλοι δέρματα κελῶν ἐρυθρά· καὶ ἄλλοι πελώριον τείχος αἰγείας, ἕκαστος καὶ τὴν δύναμιν ὅπως εἴη, καθὼς εἶναι γεγραμμένον „ αὐτὴ ἔστιν ἡ ἀπαρχή, ἢ λίφθεδε ἀπ' αὐ- „ τῆ, χρυσίον καὶ ἀργύριον καὶ χαλκόν, καὶ ὑάκινθον καὶ πορφύραν καὶ κόκκινον διπλῆν, καὶ βύσσον κεκλωσμένω, καὶ τείχος αἰγείας, καὶ δέρματα κελῶν ἠρυθροδραμικά, καὶ δέρματα ὑάκινθινα καὶ ζύλα ἀσηπτα. (Ἐξ. κέ. 3.) καθὼς, λέγω, εἰς τὴν παλαιὰ ἐκείνῃ Σκηνῆ τῆ Θεῷ, ἄλλοι ἄλλας ὑλας ἐπρόσφερον: ἔτσι καὶ εἰς τὴν νέαν ταύτῃ Σκηνῆ τὴν τῆ Χριστῷ ἀγίαν Ἐκκλησίαν, ἄλλοι μὲν, ὡς προσφέρων λίθους πολυτελεῖς, καὶ μαργαρίτας, καὶ ὑλας τιμίους: συγγράμματα δηλαδὴ ὑψηλά καὶ μεγάλα καὶ θεολογικά, ἐμοὶ δὲ τῆ ἀναξίῳ ἀρκεῖ τὰ σιωποσφῆρω εἰς αὐτὴν αἰγείας τείχος καὶ δέρματα: ὡπερ δηλαδὴ καὶ ἀπλοῖκα καὶ παχύδερμα ποιημάτων, ὡφέλιμα ὅμως εἰς τὸς ἀπλῆς ἀδελφούς, ὡς βεβαμμένα μετὰ τὸ τίμιον αἷμα τῆ σαρκωσῶτος Λόγου, τῆ ἀγίασματος τὴν φύσιν τῆ ἀνθρώπων μετὰ τὴν χύσιν τῆ παναγίης τῆ αἵματος: ἦτοι κεκοσμημένα ὄντα μετὰ τὴν ὀρθόδοξον ὁμολογίαν τῆ καὶ Χριστῷ Μυστηρίων.

Δέξαθε τὴν μετὰ περὶ χαρείας ἀπάσης τὰς παρῶσας ἐπὶ τὰ Καθολικὰς Ἐπιστολάς, πληρέστατα ἦδη ἀπετυγμένους, καὶ εἰς ἀπλοῖκῶν διάλεκτον ἑρμηνευστικάς, Πατέρες με καὶ Ἀδελφοί, ὅσοι τε τῆ ἱερῆ καταλόγω, καὶ ὅσοι τῆς τῆ λαϊκῶν τυγχάνετε τάξεως, δέξαθε. πληροφορῶ γὰρ τὴν ὑμετέρων ἀγάπῃ ὅτι ποικίλῃ καὶ μεγάλῃ εἴη αὐτῆς θέλετε ἀπολαύσετε τὴν ὠφέλειαν· αὐταὶ ἦν εἶναι τῆ ὀρθῶν δογμάτων ἡ θεολογία, τὸ ὕψος τῆς θεολογίας, τὸ βάθος τῆς ἐκσάρκα οικονομίας, τὸ πλάτος τῆς θεωρίας, καὶ τὸ μήκος τῆς πράξεως, τῆς δύω ἀκροτήτων τῆς ἀληθείης καὶ ὄντως φιλοσοφίας· αὐταὶ εἶναι τῆς Ἐπαγγελιῶν τῆ Θεῷ τὸ Θεσαυροφυλάκιον· τῆς ἀπειλῶν τὸ ταμιεῖον, τῆς ζωοποιῶν ἐντολῶν τὸ γαζοφυλάκιον, ἡ χρυσοπέλεκτος καὶ ἀλλοιόδετος Σειρά τῆς θεουργικῶν ἀρετῆς, καὶ τῆς ἐναντίων κακιῶν ἡ σιλιόδεσις: τῆς Πίστεως ἡ διδασκαλία, τῆς καλῶν ἔργων ἡ ὁδηγία· τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον διπλῆς ἀγάπης ἡ πλατυτάτη νομοθεσία. αὐταὶ δὲ αὐταὶ εἶναι, τὰ καθαρώτατα ἔσοπτρα τῆς τῆ Δεσπότης Χριστῷ εἰς ἄνθρωπον οικονομικῆς καταβάσεως· τῆς τῆ παρῶτος Κόσμου ἀγαλλύσεως, καὶ τῆς πρὸς τὸ κρεῖττον ἀλλαγῆς αὐτῆς καὶ μεταποιήσεως· ἡ ἐναργεστάτη πόρρησις τῆς αἰρετικῶν καὶ ψευδοπροσώπων· καὶ τῆς δυσσεβῶν αὐτῆς δογμάτων ἡ τελεία κατάργησις. αὐταὶ εἶναι, ἡ ἀναγκαία ὕλη πάντων τῆς διδασκαλίων. τὰ ἐνδιάδικτα συγγράμματα, τὰ συμπληρῶντα τὴν τέλει

Διαθήκῃ· τῶν πασάρων ἐνδόξων καὶ πανδοφίμων Ἀποστόλων τῷ Κυρίῳ, τῷ Ἀδελφοθεῷ Γα-
κάβῃ, τῷ Κοροθαίῳ Πέτρῳ, τῷ Θεολόγῳ Γωάννῃ, καὶ τῷ Ἀποστόλῳ Γάδα, τὰ γνήσια καὶ ἀλη-
θῆ σωτήρια καὶ ποιήματα. Καὶ αὐτὰ εἶναι πλοῦταῖον, τὸ ζωήρυτον ἐκεῖνο καὶ νεκρέγε-
ρον ὕδωρ, καὶ ἡ γλυκυτάτη βροχή, καὶ ὁ Θεοτάλακτος ὑπέρος, περὶ ἧς εἶπομεν ἀνωτέρω ὅτι ἐφ-
έρσεν ἐκ τῆς Ἀποστολικῆς ἰεφιλῶν, καὶ πάντων τῶν οἰκουμένην ἐδρόσισεν· ὅπερ ἤδη ἐξαστη-
θεῖν, καὶ εἰς τὴν παρῆσαν Ἐριμωίαν, ὡσαν εἰς δεξιμενῶν ἐκκινωθεῖν, δέξεται τοῖς πα-
σιν εἰς πόσιν πρόχειρον.

Καὶ αὐτὸ δέλωμεν γὰρ σεμνύοντες τὰς ἐπιτὰς Καθολικῆς Ἐπιστολῆς ταύτης μετὰ τὸν ἐβδομα-
τικὸν ἀριθμὸν, ὅς τις κοινὰ εἰς τὴν ἀγίαν Γραφὴν σεμνὸς λογίζεται καὶ σεβάσμιος, δεῖν
δέλωμεν σφάλλομεν ἀπίσως καὶ εἰπόμεν, ὅτι: καθὼς ἡ ἐπιτάσεως Ἀρχὴς φωτίζει τὸν βό-
ρειον Πόλον τῷ ἄραυθῷ, καὶ οἱ ἐπιτὰ πλανήτες λαμπρύνουσι τὸ αἰθιπὸν τῆτο τῷ Κόσμῳ σερῆωμα:
ἔτσι καὶ αἱ ἐπιτὰ Καθολικαὶ Ἐπιστολαὶ αὐταί, φωτίζουσι καὶ λαμπρύνουσι θαυμασίως τὸν ἀλ-
ληγορικὸν Πόλον, καὶ τὸ νοητὸν ἅπαν καὶ πολυφωτον τῆς τῷ Χριστῷ Ἐκκλησίας σερῆωμα. Καὶ
καθὼς τὰ ἐπιτὰ ἀληθῆ τὰ τῆς ἀλλῶν ἐξαίρετα: ὁ ὑάκινθος, λέγω, τὸ ἴσον, τὸ κρίνον, τὸ ρόδον,
ἡ ἀναγκαλίς, τὸ ἐρυθρόδασον, καὶ ὁ νάρκισσος δῶδιάζουσι καὶ ἀφραίνουσι τὴν αἰθιπὴν ὁσ-
φρησιν· καὶ καθὼς τὰ ἐπιτὰ ἐξαίρετα μέταλλα ὁ χρυσοῦς, ὁ ἄργυρος, ὁ χαλκὸς, ὁ ὕελος, ὁ
κασσίτερος, ὁ σίδηρος, καὶ ὁ μόλιβδος πρὸς πεινομένης πλατίζουσιν· ἡ μάλλον εἰπεῖν, καθὼς τὰ
ἐπιτὰ ἐξαίρετα χαρίσματα τῷ ἀγίῳ Πνεύματι, ἡ σοφία, ἡ σωείσις, ἡ γνώσις, ἡ ἀσέβεια,
ἡ βυλῆ, ἡ ἰχὺς, καὶ ὁ τῷ Θεῷ φόβος, πρὸς γνήτους ἀνθρώπους χαριτόνουσι καὶ θεῶσι: ποιητοτρό-
πως καὶ αἱ ἐπιτὰ Καθολικαὶ Ἐπιστολαὶ αὐταὶ νοητῶς δῶδιάζουσι, νοητῶς πλατίζουσι, καὶ
νοητῶς χαριτόνουσι καὶ θεῶσιν ἅπαν τὸ τῆς ὀρθοδόξων χριστιανῶν πλήρωμα.

Διὰ τῆτο, ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί, ἐπιμεληθῆτε ἅπαντες μικροὶ καὶ μεγάλοι γὰρ ἀποκτήσειτε
τὴν πολυωφελῆ καὶ μεγαλωφελῆ ταύτην Βίβλον, ὡς χαριτόνουσα τὰς ψυχὰς σας, ὡς πλατίζου-
σα τὰς πενομένης φρένας σας, ὡς δῶδιάζουσα τὰς νοητὰς σας ὁσφρήσεις, καὶ ὡς λαμπρύνου-
σα καὶ φωτίζουσα τὰς καρδίας σας. ἐπειδὴ καὶ τῆ ἀληθείᾳ πολλὰ ἄποπον πράγμα εἶναι,
γὰρ ἐμβαίνει τιτὰς μέσα εἰς τὰ ὁσπῆτια τῆς πειροσπέρων χριστιανῶν, καὶ ἐκεῖ γὰρ δέξεται
μὲν, γάμας, χαρτία, μάγγαλα, καὶ σκῆλη καὶ ἀγγεῖα πολυποίικια καὶ διάφορα: πράγμα-
τα ὅπου εἶναι ψυχοβλαβῆ καὶ μάταια, βιβλία δὲ ἱερά καὶ σεβάσμια τῆς νέας Γραφῆς, ἡ
τῆς θείων Πατέρων, γὰρ μὴ δέξεται εἰς κανένα μέρος τοῦ ὁσπῆτιούτων· τὰ ὅποια εἶ-
ναι πράγματα ψυχοφελῆ, πράγματα σωτηριῶδη καὶ ἀναγκαῖα. ὅθεν δίκαιον εἶχεν ὁ χρυ-
σοῦς τὴν γλωττῶν Γωάννης γὰρ ἀπαγοῖται, καὶ γὰρ λέγει ταῦτα πρὸς τὰς χριστιανὰς „ τίς ἦδ
„ ὑμῶν, εἰπέμοι, ἐν οἰκίᾳ γενόμενος πυκτίον ἔλαβε χριστιανικὸν μὴ χεῖρας, καὶ τὰ ἐγκεί-
„ μετα ἐπῆλθε, καὶ ἠρόνησε τὴν γραφὴν; ὑδεῖς αὐτὸν ἔχει ταῦτα εἰπεῖν· ἀλλὰ πεττούς μὴ
„ καὶ κύβης ἀπὸ τοῖς πλείοσιν ἀρήτομεν ὄντας, βιβλία δὲ, οὐδαμῶς, ἀλλὰ παρ' ὀλίγοις.
(Ὁμιλ. λβ'. εἰς τὸ καὶ Γωάννη.)

Μὰ τί ἀποφασίζονται μεικοὶ χριστιανοί; ἐγὼ εἶμαι πτωχὸς ἀνθρώπος, καὶ δεῖν ἔχω
τὸν τρόπον γὰρ ἀγοράσω βιβλία. πρὸς τὰς ὅποιες ἀποκρίνεται ὁ ἴδιος Χρυσόσομος λέγων,
ὅτι ψυχρὰ καὶ ματαία ἀποφασίς εἶναι αὐτή. διὰ τί, καθὼς κάθε τεχνίτης ἐξοδῆκε καὶ ἀ-
γοράζει ὅλα τὰ σῶεργα ὅπως χρειάζονται εἰς τὴν τέχνην τῆ, καὶ καμμία πτωχεῖα δεῖν ἐμ-
ποδίζει αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἀγορᾶς τῆς ἀναγκαῖων ὀργάνων: ποιητοτρόπως καὶ κάθε χριστιανὸς
χρειασθῆ γὰρ ἐξοδῆκε, διὰ γὰρ ἀγοράζει τὰ ἀναγκαῖα βιβλία διὰ τὴν σωτηρίαν τῆ: διηλαθῆ ὅσα
διδάσκουσι τὴν ὀρθοδόξον Πίσιν, καὶ τὴν χριστιανικὴν ζωὴν, ὅποια μέλις εἶναι τὰ τέσσαρα

ἁγία Εὐαγγέλια, ἡ ἐπιστολαὶ τῷ Ἀποστόλου Παύλου, ἡ Καθολικαὶς αὐταῖς ἐπιστολαῖς τῶν
 πωσάρων Ἀποστόλων μετὰ τὰς ἐξηγήσεις των. καὶ ἄλλα βιβλία ψυχωφελῆ, καὶ καμμία πτω-
 χεία δὲ εἶναι δίκαιον γὰρ ἐμποδίσαι αὐτὰς ὑπὸ τῶν τῶν τοιούτων βιβλίων ὑποκρίσειν. ,, ἔτι
 ,, καὶ ἐπεὶ πρόφασιν τοῖς ἔτι ῥαθύμοις ἀλογώται, τὸ μὴ κεκῆσθαι, μηδὲ ἔχειν βιβλία. καὶ
 ,, ἄρως μὲν τὰς πλεονέκτας γέλωσ ὑπὲρ ταύτης ὑποκρίσασθαι τῆς προφάσεως. ἐπειδὴ δὲ τῶν
 ,, πτωχεύων πολλὰς οἶμαι κατακεχρησθῆναι αὐτῇ συνηθείᾳ. ἐκείνο αὖ ἰδέως ἐροῖμαι αὐτῶν:
 ,, εἰ μὴ πάντα τὰ τῆς τέχνης ὄργανα, ἢ ἕκαστός ἐστι δημιουργός, πλήρη καὶ ὀλόκληρα ἔχει,
 ,, καὶ μυσία κωλύει πτωχία; (Ὁμιλ. ια'. εἰς τὸν Γωάννην.)

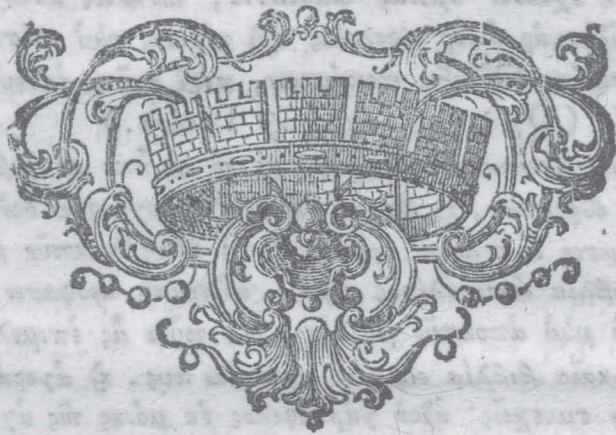
Ἄλλοι δὲ πάλιν Χρειαστοὶ πλείοι οἷτες, ἀγοράζουσιν καὶ βιβλία, καὶ ἔχουσιν ταῦτα εἰς
 τὸν οἶκόν των, ὅχι ὅμως ἕνα γὰρ τὰ ἀναγιώσκουσιν· ἀλλὰ διὰ τὰ φιλοτιμοῦνται, καὶ γὰρ δείχνουσιν
 εἰς τὰς ἄλλους, πῶς ἔχουσιν βιβλιοθήκην πλουσίαν. Τοῦτο δὲ εἶναι μία ἀτοπία καὶ κερδοξία
 μεγάλη· διὰ τὸ αὐτοὶ μὴ ἀναγιώσκοντες, ὑσερῶνται τῶν ὠφελειῶν τῶν ἐκ τῶν βιβλίων, ἐ-
 ξίσου μετ' ἐκείνων τὰς πτωχοὺς ὅπως δὲ ἔχουσιν πλείους βιβλία· καθὼς καὶ ταύτῃ τῶν ἀ-
 τοπιῶν ἐλέγχει ὁ αὐτὸς χρυσοῦς Ρῆτωρ τῆς Ἐκκλησίας λέγων ,, Καὶ οὗτοι δὲ (οἱ ἔχοντες
 ,, βιβλία) τοῖς οὐκ ἔχουσιν ὁμοίως διάκεινται, δίσσαντες αὐτὰ, καὶ ὑποδέρμνυσι θεσπαστῶν
 ,, ἐν κιβωτίοις. οὐδὲ γὰρ ὑπὲρ ὠφελείας καὶ κέρδους τῶν κτήσιν αὐτῶν πεποιθῶνται. ἀλλὰ
 ,, πλοῦτος καὶ φιλοτιμίας ἐπιδειξίν ποιούμενος, περὶ ταῦτα ἐσθουδάκασι· τοσαύτη τῆς κερδο-
 ,, ξίας ἢ ὑπερβολῆ. (Ὁμιλ. λβ'. εἰς τὸ κατὰ Γωάννην.)

Ἄλλὰ τότε μὲν εἰς ἐκείνας τοὺς καιροὺς, μετὰ τὸ γὰρ ἦν τὰ βιβλία ἀκριβὰ, ἕνα τὶ ἀκόμη
 τὸ χαρτὶ δὲ ἦν ἀρμησίον, καὶ ἕνα τὶ ἀκόμη ἡ τυπογραφία δὲ εἶχεσθαι ὀνηροῦν: εἶχον κα-
 ποιῶν εὐλογον πρόφασιν οἱ πτωχοὶ χρειαστοὶ γὰρ μὴ ὑποκρίναι βιβλία· πῶρα δὲ ὅπως, χά-
 ριτι Χρυσῷ, τὰ βιβλία εἶναι ὀλίγης τιμῆς, οὐδεμίαν πρόφασιν εὐλογον ἔχουσιν οἱ πτωχοὶ
 Χρειαστοὶ εἰς τὸ γὰρ μὴ ὑποκρίναι βιβλία· διὰ τοῦτο ἄς ἐπιμελῶνται διὰ τὰ ἀγοράζουσιν τὰ
 ψυχωφελῆ καὶ ἀναγκαῖα βιβλία εἰς τὴν σωτηρίαν των. καὶ ἀγοράζοντες, ἄς σπεύδουσιν καὶ ἕνα
 γὰρ τὰ ἀναγιώσκουσιν συνηθείᾳ· ἕνα γὰρ ὄφελος ἐκ μόνης τῆς ἀγοράσεως. ἀναγιώσκοντες δὲ
 αὐτὰ συνηθείᾳ καὶ, ὅσον τὸ θυμῶν, εἰς ἔργον τὰ ἀναγιωσκόμενα βάλλοντες, κερδίζουσιν τὸ
 μέγα καὶ πολυτίμητον καὶ πάσης τιμῆς ὑπερέξον κέρδος, ὅπερ εἶναι ἡ αἰώνιος σωτηρία των.
 καθὼς ὅτι αἱ αἰχρολογίαι καὶ ματαιολογίαι μολύνουσι καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα τῶν αἰχρο-
 λογούντων καὶ ματαιολογούντων: ἔτι ἐκ τῶ ἐνωπίου, ἢ ἀνάγνωσις τῶν Θεῶν Γραφῶν καὶ τῶν
 ἱερῶν βιβλίων, ἀγιάζει τὴν ψυχὴν ὅμως καὶ τὸ σῶμα τῶν ἀναγιωσκόντων, καὶ ἀγιάζουσα
 σφίξει ταῦτα σωτηρίαν αἰώνιον· καὶ ὅτι τῶ ὄντι ἀληθές, ἀκουσον πάλιν αὐτὰ τῶ τῶ γλωτ-
 τῶν καὶ τῶ καρδίας χρυσοῦ Γωάννου λέγοντος ταῦτα, καὶ παραγγέλλοντος εἰς τὴν χρειαστικὴν
 ,, ἀγίασον τοῖνον τὴν ψυχὴν, ἀγιάσον καὶ τὸ σῶμα, ἀεὶ ταῦτα (τὰ Θεῶν λόγια) ἐπὶ τῆς
 ,, καρδίας καὶ ἐπὶ τῆς γλώσσης ἔχων· εἰ γὰρ ἢ αἰχρολογία καταρρυποῖ, καὶ δαίμονας καλεῖ.
 ,, εὐδελον ὅτι ἢ πνευματικῆ ἀνάγνωσις ἀγιάζει, καὶ τῶ τῶ Πνεύματος ἐπισημαίνεται χάριν.
 (Ὁμιλ. λβ'. εἰς τὸ κατὰ Γωάννην.)

Ἀποκρίνοντες οὖν τῶν παρούσων ψυχωφελειῶν τῶν ἐπιτὰ Καθολικῶν Ἐπιστολῶν Ἐρμη-
 γείων, προβαίνουσαν ἤδη εἰς τὸ θέατρον τοῦ Κόσμου διὰ τοῦ φωτός τῆς Τυπογραφίας, καὶ
 πνευματικῶς ἐξ αὐτῆς ὠφελούμενοι, δειδήτε, ἀδελφοί, τοῦ Θεοῦ ὑπὲρ τοῦ κοπιῶσαν-
 τος ἁμαρτωλοῦ εἰς αὐτῶν, καὶ τῶ ἄλλων Ἀδελφῶν τῶν συνηρησάντων ἔργον καὶ λόγον καὶ
 μετὰ δόσει βιβλίων, ἐξαιρέτως δὲ καὶ μάλιστα ὑπὲρ τῆς αἰδίου σωτηρίας τοῦ εἰς τὸ κοινῶ-
 ρεῖσθαι τοῦτο καλόν, οὐ μόνον φροτρεψαμένου, ἀλλὰ καὶ φιλοτίμον δαπανῶν καταβα-
 λόντος

λόγος εἰς τὴν τῆς Βίβλου ὅλης ἀτυγραφίᾳ, Παναγιωτάτου Δεσποτοῦ, καὶ πρώτου οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, Κυρίου Νεοφύτου. πρὸ δὲ πάντων, καὶ ἐν πᾶσι, καὶ μετὰ πάντων, δεήθητε ἅπαντες ὑπὲρ τῶν ἐκδεδωκότων τύποις τῶν παρεῖσαν Βίβλων ἀδελφοῖς καὶ φιλοτίμοις χριστιανοῖς Παιριωτάτου ἁγίας Γεωργίου Κυρίου Γεροθέου, εἰς δόξαν Θεοῦ, εἰς πλετισμὸν ὅλης τῆς τῆς Χριστοῦ ἁγίας Ἐκκλησίας, ὑπὸ τῶν ὁποίων εἶνα τοιοῦτον ἀγαθαῖον Βιβλίον ἔλιπε, καὶ εἰς κοινὴν πάντων τῶν Γένεω ἀφέλειαν. Ἐρρωσθε.

Τῶν ἀγίων Ἀποστόλων ἐκ τῶ Π.Ε. Κανόνος.

„ Ἐξω ὑμῖν πᾶσι Κληρικοῖς, καὶ Λαϊκοῖς βιβλία σεβάσμια καὶ ἁ-
 „ για Πέτρος Ἐπιστολαὶ δύο. Ἰωάννης τρεῖς. Ἰακώβος μία. Ἰ-
 „ δα μία.

Τῆς ἐν Λαοδικαῖα Συνόδου ἐκ τῶ Ξ. Κανόνος.

„ Ὅσα δὲ Βιβλία ἀναγινώσκεισθαι Ἐπιστολαὶ ἑπτὰ ἕως. Ἰακώ-
 „ βος μία. Πέτρος δύο. Ἰωάννης τρεῖς. Ἰῶδα μία.

Τῆς ἐν Καρθαγηνῆ Συνόδου ἐκ τῶ ΛΒ. Κανόνος.

„ Ἦρρεσεν, ἵνα ἐκτὸς τῶν Κανονικῶν Γραφῶν μηδὲν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀ-
 „ ναγινώσκηται, ἐπ' ὀνόματι θείων Γραφῶν. εἰσὶ δὲ αἱ Κανονικαὶ Γραφαὶ
 „ αὗται Ἐπιστολαὶ Πέτρος Ἀποστόλου δύο. Ἰωάννης Ἀποστόλου τρεῖς.
 „ Ἰακώβος Ἀποστόλου μία. Ἰῶδα Ἀποστόλου μία.

Ἀθανασίος ἐκ τῆς ΛΘ. ἐορταστικῆς Ἐπιστολῆς.

„ Τὰ δὲ τῆς Καινῆς πάλιν Βιβλία ἔκδοκον εἶπεν, ἔστι δὲ ταῦτα.
 „ καὶ Ἐπιστολαὶ Καθολικαὶ καλούμεναι τῶν Ἀποστόλων ἑπτὰ, ἕως. Ἰα-
 „ κώβος μία. Πέτρος δύο. ἔτα Ἰωάννης τρεῖς. καὶ Ἰῶδα μία.

Γρηγορίου τῶ Θεολόγου ἐκ τῶ ἠρωϊκῶν ἐπῶν.

„ Ἦδη δ' αἰεθμα καὶ νέος Μυσηρίος
 „ Ἐπτὰ δὲ Καθολικαὶ, ὧν Ἰακώβος μία.
 „ Δύο δὲ Πέτρος. τρεῖς δ' Ἰωάννης πάλιν.
 „ Ἰῶδα δ' ἐστὶν ἑβδόμη

ΔΙΑ ΤΙ ΑΓ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ
ΑΥΤΑΙ ΟΝΟΜΑΖΟΝΤΑΙ ΚΑΘΟΛΙΚΑΙ,
ΚΑΤΑ ΤΟΝ
ΘΕΟΦΥΛΑΚΤΟΝ, ΚΑΙ ΟΥΚΟΤΜΕΝΙΟΝ.

Καθολικαὶ ὀνομάζονται αἱ ἑπτὰ Ἐπιστολαὶ αὗται: ἦγεν μία τῆ Ἰακώβου, δύο τῆ Πέτρου, τρεῖς τῆ Ἰωάννου, ἢ μία τοῦ Ἰῶδα· ὡσάν να εἶπῃ τινὰς Ἐγκύκλιαι· δια τὶ οἱ ἀνωτέρω θεῖοι Ἀπόστολοι, δὲν ἔσειλαν τὰς Ἐπιστολάς των ταύτας προσδιορισμένως ἢ ξεχωριστὰ εἰς ἕνα μόνον Ἔθνος, ἢ εἰς μίαν πόλιν: καθὼς ὁ Παῦλος ἔγραψε τὰς Ἐπιστολάς τε εἰς τὰς Ῥωμαίους, εἰς τὰς Κορινθίους, εἰς τὰς Ἐφεσίους, ἢ καθεξῆς εἰς ἄλλους ὀνομασί προφερομένους: ἀλλὰ ἔσειλαν αὐτὰς εἰς ὅλας Καθολικῶς τὰς πιστὰς χριστιανὰς: ἦγεν, ἢ εἰς ὅλους τὰς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας διεσπαρμένους εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ Κόσμου. ὡς ὁ Πέτρος ἔγραψε τὰς δύο τε Ἐπιστολάς, ἢ ὁ Ἰακώβος, τὴν μίαν. ἢ ἢ εἰς ὅλας ἀπλῶς τὰς χριστιανούς, τοὺς ἔχοντας μίαν Πίσιν: ὡς ὁ Ἰωάννης (1), ἢ Ἰῶδας ἔγραψαν τὰς ἐπιστολάς των.

ΥΠΟ.

(1) Ἀπορίας δὲ εἶναι ἄξιον: ἢ τὶ ἢ πρὸς τὴν Ἐκλεκτὴν Κυρίαν δούτερα Ἐπιστολὴ τῆ Ἰωάννη, καὶ ἢ πρὸς Γάϊον τρίτη τε αὐτῆ, ὀνομάσθησαν Καθολικαί, ἢ μὴ ὅλον ὅπῃ εἶναι μερικαί, καὶ σχεδὸν ἀτομικαί; Λύοντες ἐν τῇ ἀπορίᾳ ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἴσως ὀνομάσθησαν ἔτσι, ἐκ τῆ περαιοτέρου μέρους τῆς Ἐπιστολῶν τῆς ἄνω καλεμμένην· ἐπειδὴ ἢ αἱ πρὸς ἄλλαι Ἐπιστολαὶ, εἰσὶ ἢ ὀνομάζονται Καθολικαί, ἐκ τῆτων συναγομᾶσθησαν Καθολικαί, καὶ αἱ Μερικαί δύο τῆ Ἰωάννη. Σωμῆθαι ἢ εἶναι εἰς τὰς ἀνθρώπους νὰ δίδωσιν εἰς τὰ ὀλιγώτερα μέρη, τὸ ὄνομα τῆς περαιοτέρων μερῶν. ἔτσι λόγου χάριν, σωμειδίζομεν νὰ λέγωμεν: ἢ φαγωμὴ φαμί· καὶ μὴ ὅλον ὅπῃ δὲ τρώγομεν μόνον φαμί ξηρόν, ἀλλὰ ἢ ἄλλα προσφάγια. Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τὸ φαμί τρώγομεν πάντοτε περαιοτέρον, ἢ τὸ δὲ τὰ ἄλλα φαγητὰ τρώγομεν ὀλιγώτερον: ἢ τὸ ἐκ τῆ περαιοτέρου μέρους ὀνομάζομεν φαμί καὶ τὰ λοιπὰ φαγητὰ. Ὁ δὲ Μιτροφανὴς ἐν τῇ τέλει τῆς πρὸς τὴν Ἐκλεκτὴν Κυρίαν ἐρμηνείας λέγει: ὅτι Καθολικαί αἱ δύο Μερικαὶ ὀνομάζονται, ἢ τῇ ἀρχαίᾳ καὶ ἀνεκὰθεν σωμῆθαι, ἢ τις ἔτσι τὰς ὀνομάζει.

Υ Π Ο Θ Ε Σ Ι Σ

ΤΗΣ

ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ

ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΘΕΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ,

Κατὰ τὸν Θεοφύλακτον, ἢ Οἰκουμενιον.

ΤΑῦτη τὴν ἑπιστολὴν γράφει ὁ Θεὸς Ἰακώβος ὁ Ἀδελφός Θεος (1) εἰς τὰς Ἰουδαίας τὰς διασπαρσμένας μὲν εἰς τὴν Ἑθνην ὑπὸ τῆς δαδεκα φυλᾶς τῆ Ἰσραὴλ, πιστεύσαντας δὲ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. Ἀπόστολος γὰρ τῆς Ἰουδαίων ἐδιωξάθη ἐὰν ἦναι ὁ Θεὸς Ἰακώβος ἕως, μετὰ κοινῶ συμφωνίαν αὐτῶν τε, καὶ τῶ Πέτρῳ καὶ Ἰωάννῃ, ὅμῃ καὶ τῶ Παύλῳ καὶ Βαρνάβῳ, καθὼς εἶναι γεγραμμένον εἰς τὴν πρὸς Γαλάτας ἑπιστολῆν. „ Καὶ γινόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι Ἰακώβος, ἢ Κιφᾶς (ἦτοι ὁ Πέτρος) ἢ Ἰωάννης, οἱ δοκῦντες εὐλογοῦν εἶναι, δεξιὰς ἔδωκεν ἐμοὶ „ (τῆς

(1) Διὰ τὴν μάθωμεν ἀκριβέστερον, τίς, καὶ ὁποῖος ἐσάθη ὁ ἀδελφός Θεος Ἰακώβος, σημειώμεν ἐδῶ ἐκείνα ἐπὶ ἐσημεϊώσασιν καὶ εἰς τὸ α. κεφάλαιον τῆς πρὸς Γαλάτας ἐν τῇ ἐξηκοντῆ ἐκείνης, στίχῳ 19. ὅτι δηλαδὴ τρεῖς Ἰακώβοι ἐσάθησαν. πρῶτος ὁ ἀδελφός Ἰωάννης, ὃν ἔδωκεν ἑαυτὸν ὁ Ἠρώδης. δεύτερος, ὁ τῶ Ἀλφραῖν, οἱ τινες καὶ οἱ δύο ἦσαν ἐκ τῆς δωδέκα Ἀποστόλων, καὶ τρίτος, ὁ ἀδελφός τῶ Κυρίου, τῶ ὁποίῳ εἶναι σύζητιον ἢ παρθένου ἑπιστολῆ, καὶ ὅς τις δὴ ἦσαν ἐκ τῆς δωδέκα, ὡς λέγει ὁ Γερόντιμος ἐν τῇ ἐξηκοντῆ πρὸς Γαλάτας, καὶ ἐν τῇ περὶ τῆς ἐκκλησιαστικῶν Συγγραφῶν (παρα Κορινθίῳ) ἕως δὲ ὁ ἀδελφός Θεος Ἰακώβος ἐλέγετο μικρὸς, κατὰ τὸν ἴδιον πῶτον Ομοφύλακτον, πρὸς διαφορὰν τῶ Ἰακώβῳ τῶ ἀδελφῶ Ἰωάννου. ὅστις ἐλέγετο μέγας, μετὰ τὴν ἦσαν ἀπὸ τῆς δωδέκα. περὶ οὗ ἐπεὶ ὁ ἀναγγελιστὴς Μάρκος, ἦσαν δὲ καὶ ἡμιούκιος ἀπὸ μακρόθεν φηροῦσα, ἐν αὐτῶ Μαρία ἢ Μαγδαληνῇ, καὶ Μαρία ἢ τῶ Ἰακώβῳ τῶ μικρῶ, καὶ Ἰωσή μῆτηρ (Μάρκ. εἰ. 40.) ὅσα Μαρία λέγεται ἢ Θεοτοκος, ὡς νομιζομένη μῆτηρ τῶ Ἰακώβου πῶτον, καὶ τῶ Ἰωσή, ἢ τῶ Ἰωσή τῶ μνήστορος.

Ὅτι δὲ ὁ Ἰακώβος ἕως ἦσαν ἡγιασμένος ἐν κοιλίῳ μητρός τε, καὶ δὴν ἐπέτι ποτε κρασί, ἢ φαγί, ὡς Ναζιραῖος. ὅτε κρείας ἦσαν, ἐδὲ ἔκυρθη, ἐδὲ μετὰ λαδί, ἢ μύρον ἐχρίθη (καθὼς ἦσαν ποτε σιωπῆνα εἰς τὰς Ἰουδαίας, πρὸς ἰλαρότητα τῶ σώματος. ὅθεν ἐλέγετο ὁ Δαβὶδ „ ἢ σάρξ μου ἠλοιοῦθη δι' ἔλαιον. ἢ „ τὸ δι' ἔλαιον ἔλαιον (Ψαλμ. ἐπ. 23.) καὶ ὁ Δαβὶδ „ καὶ ἀλαμνα ἐκ ἠλεψάμην (Δαν. 1. 3.) ὅτε εἰς λυτὸν ἐλύθη, πῶτον λέγου τὸ χεῖρ ὁ Πικριλὸν Εὐσέβιος βιβλ. β. τῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορίας, φέρων μάρτυρας Κλήμῳ τῶν Στρωματικῶν, καὶ τὸν Ἡγρόσιτον, οἱ τινες χαίρων ἀπὸ τούτου, ὅτι ὁ Θεὸς οὗτος Ἰακώβος δὴν ἔβαλε σκάνδαλα εἰς τὰς πόδας τε, αἷμα ἐπεριπαῖται ἡμιούκιος, καὶ πῶτον ποτε ἐφόρε λαλὰ καὶ λιναῖα ἱμάτια. ὅθεν καὶ λέγει ὁ Ἐπιφάνιος καὶ ὁ Γερόντιμος, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ νεκρὸς ἐκείνος, ὅστις εἰς τὸν καιρὸν τῶ πάθος τῶ Κυρίου, ἀφῆκε τὴν σκάνδαλα αὐτῶ καὶ ἐφορῶν. ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς μόνος ἐδέχορ-

ρη ἀλάμνα εἰς τῆς Ἀποστόλων (δι' ὃ καὶ οἱ μετὰ τῶν διαδεξάμενοι τὸν θρόνον τῆς Γερουσιαστικῆς Πατριάρχῃ, ἐφόρον λαλὰ ἱμάτια, κατὰ μίμησιν τῶ ἀπῆτα πῶτον ἐπιστοπῆ τῶ Γεροσολύμων, ὡς σημεῖοι ὁ Δοσίθεος ἐν τῇ Δοξολογίᾳ βιβλ. β.)

Ἐπαρθεῖν δὲ καὶ εἰς ἔλληνα τὴν ἑθνην ὁ ἀδελφός, καὶ ἀπὸ τῆς συχρῆς γονυκλισίας ὅπῃ ἔκαμον, ἐπὶ τῆς γονάτων αὐτοῦ κείμενος καὶ προσεκοχόμενος, ἐξωκλήθησαν τῶ γονάτων τε, καὶ ἐξῆσαν σκληρὰ καὶ τραχέα, ὡσαν πῶ γονάτων τῆς Καμήλας. ἀποδέττα δὲ ὁ Χρυσόστομος, ὅτι μετὰ τὴν ἐκτύπῃ συχρῆς τῶ μετῶπον τε εἰς τὴν γῆν, ἀγκυρῆ καὶ ἐγινε μαῦρον. τὰ δὲ κρείτιστα τῶ ἱματίου, μικροὶ καὶ μεγάλοι ἐσωσερίζοντο ἐὰν τὰ ἀπαλῶνται, κατὰ τὸν Γερόντιμον.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰ ἄγρια ἢ ἀγίων ἔμβωσῃ, καὶ ἐκεῖ ἐπαρθεῖν ὅτε ὑπὲρ τῆς τῶ λαοῦ ἀζητημάτων. ὅθεν καὶ Οὐβλίος ἐπινομάσθη ἦσαν δίκαιος. καὶ τὸ χρυσὸν πέταλον τῶ νομῆς ἀρχιερέως ἐφορῆ εἰς τὴν κεφαλῆν τε, ὡς μετῶπον τῶ Κλήμης, καὶ ὁ Ἐπιφάνιος. λέγει δὲ ὁ χρυσορῆμον ἐρμηνεύων τὸ „ ἐπέτι ἀφῆθη Ἰακώβῳ (ἀ. Κορ. εἰ. 7.) ὅτι ἀπῆσαν πῶτον ἐχρητοῦνησεν ὁ Κόριος ἐπίσκοπον τῶ Γεροσολύμων (λόγ. λή. εἰς τὴν α. πρὸς Κορινθ. β.) πῶτον τῶ ἴδιον λέγεται καὶ ὁ Ἐπιφάνιος ἀφῆσ. ἀφῆ. καὶ ὁ Εὐσέβιος. ἀλλὰ καὶ ὁ ερωματὸς Κλήμης λέγει, ὅτι μετὰ τὴν αἰάλην τῶ Κυρίου, ὁ Πέτρος καὶ Ἰακώβος καὶ Ἰωάννης εἰ ἀπόκρισι τῶ Ἀποστόλων, ἐδιάλεξαν τὸν Ἰακώβον πῶτον καὶ ἦναι ἐπίσκοπος τῶ Γεροσολύμων. Εἰκοσιονεῖα δὲ χρόνους ἐπιστοπῆς εἰς τὴν Γερουσιαστικῆν, μαρτυρεῖται πῶτον ἡγῶν τῶ ερωματὸς εἰς τὴν Γερουσιαστικῆν, διὰ τὸ ἀναβιβασθεῖς εἰς τὸ ππερῶν τῶ ἱερῶ ἐπὶ τῶ παραρῶν ἱερῶν καὶ Γραμματικῶν. διὰ τὸ ἐφῶνισον ἐκεῖθεν εἰς ἐπίσκοπον παντῶν „ τί με ἐρωτῆτε διὰ τὸν Ἰησοῦν τὸν ἦσαν „ τῶ ἀνδράπων; αὐτὸς καθῆται ἐκ δεξιῶν τῶ πωποδωκίμῳ Θεῷ. Καὶ μετὰ τῶ νεφελῶν τῶ θρανῶ μέλα ἐκ ἔλθῃ καὶ κῆρῃ καί τῶν „ καὶ ἀναποδοσιν. πῶτον ὡς ἦσαν οἱ ἱερῶ καὶ Γραμματικῶν, ἀλλὰ ἀφῆσαν κατ' αὐτῆ, καὶ ἐξημῆσαν αὐτὸν κατῶ. ὅθεν ἐτρέχαν ποταμῶν τῶ αἵματι ἀπὸ τῶ ἱερῶ πόδα ἐκείνου.

A

», (τῷ Παύλῳ δηλ.) καὶ Βαρνάβῃ, ἵνα ἡμεῖς εἰς τὴν Ἐφῆν, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν ᾠδετιμῶν (ἦ-
τοι εἰς τὰς ᾠδετιμῶν Ἰουδαίας). (Γαλ. β. 9.) διδάσκει δὲ ἐν τῇ ἐπιτολῇ ταύτῃ πρῶτον
τὴν ἀσφοδὴν ὅπως ἔχον οἱ πειρασμοὶ, καὶ ποῖος μὴ εἶναι ὁ λόγος ἀποχρηστικῆς Θεῶν ἐρχόμε-
νος πειρασμός, ποῖος δὲ ὁ λόγος τῆς ἐπιθυμίας τῆς ἀνθρώπου ἀποχρηστικῆς. Δεύτερον, ὅτι δὴ
πρέπει νὰ δείχνουν οἱ χριστιανοὶ τὴν πίσιν τὴν μὴ μόνον τὸν φιλόστοργον λόγον, ἀλλὰ καὶ μὴ τὸ ἔρ-
γον. διὰ τὴν καθῶς εἶπεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος « ἡ γὰρ οἱ ἀκροαταὶ τῶν νόμων δίκαιοι ᾠδετῶν
Θεῶν, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τῶν νόμων δικαιοδοῦνται. (Ῥωμ. β. 13.) Τετάρτον ᾠδετῶν γέλλει νὰ μὴ ἀποτι-
μῶνται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ οἱ πλείστοι ἀποχρηστικῶν ἀπὸ τὰς πτωχάς. ἀλλὰ μάλλον καὶ νὰ ἐπι-
πλήττωνται οἱ πλείστοι ὡς ὑπερήφανοι. Τέταρτον δὲ καὶ τελευταῖον, παρηγορήσας ὁ Ἀπόστολος
ἐπὶς ἐκείνης ὅπως ἀδικεῖται, καὶ ἀποκρινθεὶς αὐτὴν νὰ μακροθυμῶν καὶ νὰ ὑπομῶν ἕως τῆς δού-
τέρας τῆς Χριστοῦ παρυσίας, καὶ δείξας εἰς αὐτὴν ἀπὸ τῆς ἀδείξιμας τῆς δικαίας ἰσὺς πόσον εἶναι
χρήσιμος ἡ ὑπομονή, ᾠδετῶν γέλλει εἰς τὰς ἀδελφεὰς νὰ προσκαλεῖν τὰς ἱερεῖς νὰ τὰς χεῖρον μὲ
ἐλαίου· καὶ ὅλοι οἱ χριστιανοὶ νὰ ἀποβάλλωσιν νὰ ἀποτρέψωσιν εἰς τὴν ἀλήθειαν τῆς θεολογίας, ἐ-
κείνης ὅπως ἠθέλωσιν πλανηθῶσιν. ἀπὸ αὐτῆς· ἐπειδὴ εἰς τὰς ποιήσεις δίδεται μισθὸς ᾠδετῶν Κυρίου ἢ
ἀφαισὶς τῆς ἀμαρτιῶν τῆς. Καὶ ἔτι τελεονοῖ τὴν ἐπιτολὴν. ὅτι δὲ γνησίως τὴν Ἰακώβου ἐστὶν ἡ
ἐπιτολὴ αὕτη, μαρτυρεῖ πρὸς ταῖς ρηθείαις μαρτυρίας, ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος, ὁ μέγας
Βασίλειος, ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος, ὁ Προκόπιος, ὁ Νεῖλος, καὶ ἄλλοι.

ΕΡΜΗ-

δὲ τὰ γόνατα, καὶ ὑπὲρ ἧς φωνῆς ἀρχόμενος, ἐλιθοβολήθη·
δὲ περὶ τῆς ἐν τῇ α. βιβλ. καὶ α. κεφαλ. τῆς τῆς Δοσιθέου
Δωδεκαβίβλου.

Ἡ ᾠδετὴ δὲ ἀπορήσῃ τινὰς, διὰ τὴν ὅτι ὁ Θεὸς Ἰακώβος ἐπὶς κατ'
ἐξοχῆς τρόπον καὶ ἐξαιρετικῶς, ὠνομάσθη ἀδελφός, καὶ οἱ οἱ
ἄλλοι τρεῖς ἀδελφοὶ αὐτοῦ, ὁ Ἰσίδος, καὶ ὁ Ἰωσήφ καὶ ὁ Σίμων,
καὶ μὴ ὅλοι ὅπως καὶ αὐτοὶ ἦσαν νομιζόμενοι ἀδελφοὶ τῆς Κυρίου,
ὡς καὶ αὐτοὶ ὄντες ἦσαν τῆς μνήσεως Ἰωσήφ, τῆς νομιζόμενης πα-
τρὸς τῆς Κυρίου· λυεῖ τὴν ἀπορίαν ὁ ἱερός Μητροπολίτης Συμῆνης
ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῆς τῆς Ἰσίδος ἐπιτολῆς λέγων. ὅτι διὰ δύο αἰ-
τίαι ὠνομάσθη ὅπως ὅτι μὴ, διὰ τὴν διαφερετικὴν ἀπὸ ὅλων
καὶ ὑψηλῶν πολιτείαν ὅπως ἔχει, καὶ τῆς θαυμασίας καὶ ὑπερφανῆς
ἀρετῆς, διὰ τῆς ὅπως καὶ δικαίως παρα πάντων ὠνομάζετο.
Διὰ τὴν ὅτι ὠνομάσθη ἀδελφός τῆς Κυρίου, ὅχι μόνον διὰ τὴν μι-
κρότερον ὡς ἦν παῖδον τῆς Ἰωσήφ, καὶ συνηλικιωτῆς τῆς Ἰσίδος,
ἐκ νηπίου σωματικῶς μετ' αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ὅτι μὴ ἦσαν
συγκαταριθμητέοι μετ' αὐτῶν ἀποστόλων, τὸ ὅτι ἦσαν
προνομιῶν μέγαν, διὰ τὴν ἐδόθη αὐτῶν ἀντὶ τῆς προνομίας ἐ-
κείνης, τὸ ἀνομιῶν τῶν, ἦτοι τὸ νὰ ὠνομάζεται ἀδελφός ἀπο-
καληρωμένως, ὑπὲρ τῆς λοιπῆς τῆς ἀδελφῆς. ἐν δὲ τῇ Συνα-
ξαριστῇ τῆς κατ' ἀποκρίσει γράφεται καὶ τρεῖς αἰτίαι, δι' ἃς ἐ-
κλήθη ἀδελφός ὁ Θεὸς Ἰακώβος. αὕτη δὲ ἐστὶν, ὅτι λέγε-
ται, πῶς ὁ Ἀπόστολος ἐπὶς μόνος ἐποίησε συγκαληρωμένον τὸν

Κύριον εἰς τὸ μερικόν τῆς περιουσίας ὅπως ἐπῆρε κληρονομίαν ἀ-
πὸ τῶν πατέρων Ἰωσήφ· εἰς καιρὸν ὅπως οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ τῆς
συγκαληρωμένον ποιῆσαι τὸν Κύριον εἰς τὴν αὐτῆς κληρονομίαν
ἐκ ἠθέλωσιν. Σημείωσαι ὅτι οἱ κατὰ σάρκα συγγενεὶς τῆς Δε-
σπότης Χριστοῦ μετὰ τὴν αὐτῆς ἀνάληψιν, ὠνομάζοντο ἀπὸ ὅλους
τῆς πίστεως Δεσπότης, κατὰ τὸν Θεὸν Χρυσόστομον λέγοντα, « ἐ-
πὶ καὶ μέχρι πολλῶν οἱ συγγενεὶς αὐτῆς (τῆς Χριστοῦ δηλ.) ἐθαυ-
μαζόντο πάντα, οἱ καὶ Δεσπότης ἐλέγοντο. ἀλλ' ὅμως αὐ-
τῶν, ὅτι τὸ ὄνομα ἴσμεν (ὁμιλ. κατ' εἰς τὸν Ἰωάνν.) ὅσον
ἀκολουθεῖ ὅτι ὁ ἀδελφός Θεὸς Ἰακώβος νὰ ἦσαν ὁ ἀπὸ τῆς Δε-
σπότης ἀπᾶντων. πόσον δὲ σέβας καὶ ὑπόληψιν ἔχον ὅλοι
κοινῶς οἱ Ἀπόστολοι, καὶ αὐτοὶ οἱ Κορυθαῖοι πρὸς τὸν ἀδελφό-
θεον τὸν Ἰακώβον, καὶ πῶς ὁ λόγος καὶ ἡ κρίσις τῆς ἦσαν
Κανῶν, καὶ ἀπόφασις ἀμετάθετος, μαρτυροῦσιν αἱ Πράξεις τῆς
Ἀποστόλων. αὐταὶ γὰρ ἀναφέρουσι τὴν ἀποστολικὴν ἐκάνην Σύ-
νοδον ἥτις ἐγένετο ἐν Ἱερουσαλὴμ περὶ τῆς Ἐφῆν λέγοντα. ὅτι ἀπὸ
δὲ ὁ Πέτρος ἐλάλησεν, ἀρχιστε νὰ ομιλήσῃ καὶ ὁ Θεὸς ἐπὶς Ἰα-
κώβος· καὶ ἐπόντος αὐτῆς τελευταῖον, « Δι' ὅ ἐγὼ κρίνω μὴ πα-
ρονοχλεῖν τῆς ἀπὸ τῆς Ἐφῆν ἐπιστρέψωσιν ἐπὶ τὸν Θεόν (Πράξ.
15.) ὅλοι οἱ Ἀπόστολοι ἐξερέξαν τὴν κρίσιν τῆς, καὶ καθῶς ἐ-
κρινον, ὅπως ἐποίησαν. ἀλλὰ καὶ ὅταν ὁ Παῦλος ἐπήγειν εἰς
Ἱερουσαλὴμ πρὸς τὸν ἀδελφόνθεον τὸν, καὶ ἐδιηγάτο ὅσα ἐποίη-
σεν ὁ Θεὸς δι' αὐτῆς εἰς τὴν Ἐφῆν, σωματεύσασεν αὐτὸν ὁ Θεὸς
Ἰακώβος μετ' αὐτῆς λοιπῆς πρεσβυτέρους, καὶ τῆς ἔπειτα νὰ ἀγνιδίῃ,
ὁ δὲ Παῦλος δὴν ἐπαρέκτισε τὸν λόγον τῆς, ἀλλὰ ἐποίησε καθῶς
τὸν ἐσυμβάλλει (Πράξ. κατ' 13.)

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ

ΤΗΝ ΚΑΘΟΛΙΚΗΝ

ΤΟΥ ΑΔΕΛΦΟΘΕΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

1. ,, Γάκωβος, Θεῶ, καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ δῆλος, ταῖς δώδεκα
,, φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ, χαίραν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ.

ΠΑΡΟΥΘΥΣ ΕΙΣ Τὸ προοίμιον τῆς ἐπιστολῆς γράφει τὸ κύριόν τε ὄνομα ὁ ἅγιος Ἀδελφόθεος, καὶ τὸν ἱερὸν Μητροφάνη: εἷνα μὴ, ἕξ τι αὐτὸ φημιώτερον ἄπὸ τῶν ἄλλων ὀνόματα φανερόν ποῖος εἶναι ὅπῃ γέλλει τῷ ἐπιστολῷ, καὶ ἄλλο δέ, ἕξ τι αὐτὸ φημιώτερον τῶν ἀναγινώσκοντες γὰρ δίδου πρὶς εἰς τὰ γραφόμενα. ἐτῆ ἦν καὶ ὁ Πέτρος, καὶ ὁ Παῦλος προγράφων τὰ κύρια τῶν ὀνόματα εἰς τὰς ἐπιστολάς των. δεῦ ἠνόμασε δὲ ὁ Θεῖος Γάκωβος τὸν ἑαυτὸν τε Ἀπόστολον, διὰ τῷ ὑπερβολῷ τῆς ταπεινοφροσύνης τε. ἀφῆκε ἦν γὰρ ὀνομάζονται μετὰ τὸ ὄνομα τῶν Ἀποστόλων οἱ δύο Κορυφαῖοι Ἀπόστολοι, ὁ Πέτρος καὶ ὁ Πῦλος. ἐνόμισε δέ, ὅτι εἶναι ἀρκετὴ γὰρ πείρη τῶν ἀναγινώσκοντες, ἢ ὑπόκλησις ὅπῃ εἶχε κοινὰ εἰς ὅλους, καὶ ἡ ὀνομασία μετὰ τῷ ὁποῖαν ἠνομάζετο ἄπῃ πάντων, Δίκαιος, κατ' ἐξαίρετον ἔροπον. Θεὸν λοιπὸν ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Θεῖος Γάκωβος τὸν Πατέρα, καὶ τὸν ἱερὸν Θεοφύλακτον καὶ Οἰκουμενιον. Κύριον δέ, τὸν Ἰησοῦν. δῆλον δὲ καὶ τῷ δύο ὀνομάζει τὸν ἑαυτὸν τε, καὶ καὶ τὸν λόγον τῆς κοινῆς Δημιουργίας, καθ' ὃν εἶπεν ὁ Δαβίδ,, ,, τὰ σύμπαντα δέλα σὰ (ψαλμ. ρη.), καὶ καὶ τὸν λόγον τῆς προαιρετικῆς πρὸς τὸν Θεὸν δουλείας, καθ' ὃν εἶπεν ὁ Ησαίας,, ἰδὲ οἱ δαδύλοντές μοι φάγονται, ὑμεῖς δὲ πεινάσετε (Ἡσ. ξέ. 13.) ὡσε, ἀνίσως ὀνομάζει ἑαυτὸν δῆλον, ὅξισα τῶ Πατρὸς καὶ τῶ υἱῶ, λοιπὸν ὁμότιμος καὶ ὁμοεπίος εἶναι μετὰ τὸν Πατέρα καὶ ὁ υἱὸς, καὶ ἔχι κτίσμα, καθὼς ἐβλασφήμετ ὁ Ἄρειος. Βλέπε δὲ ἀγαπητῆ, ὅτι οἱ Θεῖοι Ἀπόστολοι ἔχον ἕξ καλλωπισμὸν καὶ δόξαντες, τὸ γὰρ ὀνομάζονται δῆλοι τῶ Χριστῷ, φημιώτερον ἄπὸ κάθε ἀξίωμα κοσμικόν. ἔπω ἦν καὶ ὁ Παῦλος ἔγραφε,, Παῦλος δῆλος Ἰησοῦ Χριστῷ (Ρωμ. ἀ. 1.) καὶ ὁ Πέτρος,, Συμεὼν Πέτρος δῆλος καὶ Ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστῷ (β. Πέτ. ἀ. 1.) ἐγὼ λοιπὸν, λέγει, ὁ δῆλος τῶ Θεῷ, καὶ τῶ Ἰησοῦ Χριστῷ, λέγω εἰς ἕσας τὰς δώδεκα φυλάς τῶ Ἰσραὴλ, ὅπῃ δεισκέατε ἐσαρμῆβοι εἰς ὅλα τὰ μέρη τοῦ Κόσμου. Τί δὲ σὰς λέγω; γὰρ χαίρετε. ταυτὸν εἰπεῖν, σὰς χαιρετῶ.

Ἡ Θελε δὲ ἄπορήση τινὰς, ἄπὸ ποῖων ἀρὰ γὰρ αἰχμαλωσίαν τῆς Ἰερουσαλήμ διεσπάρθησαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐπι εἰς τὰ Ἑθνη, καὶ ἕξ τῶτο γράφει πρὸς αὐτὰς ὁ Ἀδελφόθεος; λέγει τῷ ἄποστολῷ Θεολόγος Γρηγόριος λέγων, ὅτι ἄπὸ τῶ αἰχμαλωσίαν ὅπῃ ἕκαμον ὁ Ἀντίοχος τῆς Ἰερουσαλήμ, ἢ ὁποῖα δεῦ ἦν τῶτον πολλα παλαιὰ,, ἄξιον ἰδεῖν τίνες ἦσαν ἐπι καὶ τῆς ποίας αἰχμαλωσίας. ἢ μὴ ἦν εἰς Αἴγυπτον καὶ Βαβυλῶνα, φημιώτερον τῷ, καὶ παλαι τῇ ἐπανόδῳ ἢ λέλυτο. ἢ δὲ ὑπὸ Ῥωμαίων, ἔπω γερῆντο, ἐμῆκε δὲ, εἰσπραξίς ἕσα τῆς καὶ τῶ σαυρῶ θρασύπτος. λέγεται δὲ τῷ ὑπ' Ἀντίοχα πύτῳ ὑπολαμβάνειν, καὶ πολὺ τῶτων ἕσαν τῶ ἐτῆ πρεσβυτέρων. εἰ δὲ τις ταύτην μὴ ἐπροσέταται τῷ ἐξήγησιν..... ζητεῖ δὲ τῷ πιθανώτερον, ἐκεῖνο ἴσως ὑπολαβεῖν ἀμεινον ὅτι πολλαίς, καὶ ὑπὸ πλείοναν τῶ Ἑθνης (ἦν Ἰουδαίων ἢ ἄλλ.) μεταναστῶς, ὡς τῶ Ἑσδρα ἰσόρηται, αἰ μὴ τῶ φυλῶν, ἀνεσώθησαν, αἰ δὲ, ὅπῃ

Α 2

„ λείψθησαν, ὧν, εἰσὸς, ἔξωπαριστῶν εἰς Ἐθνη πλείονα, πνικαυτὰ παρῆναι τινάς, κὴ μετέ-
 „ χεν τὸ θαύματος „ (λόγ. εἰς τὴν Πεντηκοστὴν.) ὁ δὲ ἱερός Μιτροφάνης ὁ Σμύρνης, ἐρμηνεύων
 τὴν παρῶσαν ἐπιστολὴν λέγει: ὅτι οἱ θεοὶ Ἀπόστολοι ἐνθυμέμενοι τὰς προφητείας ὅτι εἶπον
 ὁ Κύριος κτλ πρὸς Ἱερουσαλήμ, ὅτι μέλλει νὰ σιλαβαθῆ (ἀπὸ τὰς Ῥωμαίους διηλ.) ἢ νὰ ἐρημω-
 θῆ, κὴ νὰ μὴ μείνῃ λίθος ἐπὶ λίθον· καὶ ὅτι αὐτὰ ὅλα ἔχον νὰ ἔλθω εἰς τὴν γυνεαὺ ταύ-
 πιν· ταῦτα, λέγω, ἐνθυμέμενοι οἱ Ἀπόστολοι, παρήγγειλαν εἰς τὰς ἐκ τῆς Ἐβραίων πιστέ-
 σοντας χριστιανὰς νὰ ἀναχωρήσων ἀπὸ τῆς Ἱερουσαλήμ, ἔξω νὰ μὴ δοκιμάσων τὰ κακὰ ταῦτα,
 τὰ ὅποια μὴ ὀλίγον ἐμέλλον νὰ γένων. ἐπειδὴ λοιπὸν οἱ Ἰουδαῖοι, ἀναχωρήσαντες ἀπὸ τῆς πα-
 τεύδατων Ἱερουσαλήμ, διεσπάρησαν εἰς πολλὰ Ἐθνη, καὶ ἐκεῖ ὡς ἕξοι, ἔπεσον εἰς διαφόρους
 πειρασμούς, μὲ ὅσας εἶναι σωτροφοδμήν ἢ ζενιτεία: ἔξω τῆτο γράφει πρὸς αὐτὰς ὁ θεὸς Ἰά-
 κωβος τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, παρηγορῶν αὐτὰς εἰς τὰς θλίψεις κὴ πειρασμούς των.

2. „ Πᾶσαν χαρὰν ἠγήσαθε, ἀδελφοί μου, ὅταν παρασμοῖς περ-
 „ πέσητε (1) ποικίλοις.

Αξιον εἶναι νὰ θαυμάσῃ τινὰς (ἐρμηνεύει ὁ ἱερός Μιτροφάνης) τὸ Ἀδελφοθέε τῆς συλλέ-
 σιν. ἔξω τί αὐτὸς κάμνει ἐδῶ, ὡσαύτῃς ὡς ἐπὶ ὅσας ἐπιστημονικώτατος καὶ σοφώτατος ἱατρός. ἐπειδὴ ἐξούς
 εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιστολῆς, ἠθέλησε νὰ ἱατρούσῃ τὰ ἐναντία μὲ τὰ ἐναντία, τὸ ὅποσον τῆ-
 το εἶναι νόμος τῆς ἱατρικῆς τέχνης· καὶ αὐτὴ τῆς πολυτρόπων καὶ ἐξφόρων θλίψεων ὅτι εἶδο-
 κίμαζον οἱ ὅς Ἐβραίων χριστιανοί, αὐτὸς ἐμβάζει εἰς τὰς καρδίας των τὴν ἀκροτάτην καὶ κα-
 θολικωτάτην χαρὰν· ἐπειδὴ δὲ εἶπε: μεγαλοψύχως ὑποφέρετε ἀδελφοί μου, τὰ πλήθη τῆς πει-
 ρασμῶν: ἢ ὑποφέρετε τὰ λυπηρά. ἀλλὰ εἶπε: κάθε χαρὰν νομίζετε ἀδελφοί, ὅταν πέσητε εἰς
 ἐξφόρος πειρασμούς: ἦγαν αὐτὰς τὸς ἰδίους πειρασμούς ὅτι πάχετε ἀδελφοί μου, νὰ τὸς νομίζε-
 τε ὑπόθεσιν ἀκροτάτης χαρᾶς. ὁ λόγος δὲ ἔπος, ὅχι μόνον δὲ ἀφίνει τελείως νὰ αἰδανθῆ ἢ
 ψυχὴ τὰς λύπας καὶ πόνους ὅτι πάχει: ἀλλὰ κὴ τὸ ἐναντίον κάμνει αὐτῷ νὰ ἀφραίνεται διὰ
 τὴν ὑπερβολικὴν οὐδύν τῆς πειρασμῶν. φανεροὶ λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος, κτλ τὸν Θεοφύλακτον κὴ
 Οἰκουμενιον, ὅτι εἶναι ἐπαιεπὶ κὴ χαρὰς ἀξιοὶ οἱ πειρασμοὶ ἐκεῖνοι καὶ αἱ λύπαι, ὅτι δοκι-
 μάζονται ἀπὸ τὸς χριστιανὰς κτλ Θεόν, κὴ ἔξω τὸν Θεόν. ἐπειδὴ αὐτοὶ γίνονται ὡς δεσμός ἀ-
 λυτος, κὴ μία ἀύξησης τῆς πρὸς τὸν Θεόν ἀγάπης κὴ κατανύξεως. ἔξω τῆτο εἶπε κὴ ὁ σοφὸς Σει-
 ράχ „ τέκνον, εἰ προσέρχῃ δαλδία ἐν Κυρίῳ Θεῷ, εἰπίμασον τὴν ψυχὴν σε εἰς πειρασμόν. (Σειρ.
 „ β. 1.) Εἶπε δὲ κὴ ὁ Κύριος „ ἐν τῷ Κόσμῳ θλίψιν ἔξετε. ἀλλὰ θαρσεύτε. ἐγὼ νεικίηκα
 τὸν Κόσμον. (Γωάν. 15. 33.) Δι' ὅ,τι χωρὶς θλίψεις κὴ γυμνάσια, δὲ δὲ δὲ αὐτὰ τινὰς νὰ λά-
 βῃ, ἔτε κοσμικὰς σεφάνης, ἔτε θεϊκὰς.

Ἀλλ' ἴσως ἠθέλων εἰπῆ τινὰς, καὶ αὐτὰ ταῦτα καλὰ προξενῶσιν οἱ πειρασμοί, ἔξω τί ὁ Χρι-
 στὸς μᾶς προσάξει νὰ λέγωμεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς „ Πάτερ ἡμῶν „ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πει-
 ρασμόν; (Ματθ. 6. 13.) ἦγαν Κύριε μῆμας ἐμβάσης εἰς πειρασμόν; Καὶ ἀποκρίνεται εἰς
 τῆτο ὁ Θεοφόρος Μάξιμος: ὅτι δύο λογίων εἶναι οἱ πειρασμοί. ὁ μὲν ᾧ ὡς πειρασμός, εἶ-
 ναι ἐκείσος κὴ μὲ τὴν γνώμην τῆς ψυχῆς γινόμενος: ὅστις κὴ προξενεῖ, κοσμίῳ μὲν εἰς τὸ
 σῶμα, λύπῃ δὲ κὴ οὐδύν κτλ τὴν ψυχῇ: ταυτὸν εἰπεῖν, προξενεῖ τὴν πρᾶξιν τῆς ἀμαρ-
 τίας.

(1) Βλέπε ἀγαπητέ, πᾶς δὲ λέγει ἐδῶ ὁ ἁγιος Ἀδελφοθέος
 νὰ ἐμβαινῶμεν ἡμᾶς ἀπὸ λογισμῶν εἰς τὸς πειρασμοὺς, καὶ νὰ
 γινώμεθα εἰφοκίνδουοι. ἔχει, ἀλλὰ λέγει, ὅτι ἀρεπῆ νὰ χαί-
 ρωμεν, ὅταν, χωρὶς ἡμᾶς νὰ δώσωμεν αἰτίαν, ἠθέλωμεν πέση
 εἰς πειρασμούς, μανθάνωμεν λοιπὸν ἐκ τῆς τῆς τοῦτα ταῦτα συμ-
 πειρῶν μινθῆματα. Πρῶτον, ὅτι ἡμᾶς ἀφ' αὐτῆς, δὲν ἀρε-
 πῆ νὰ ἐπιτίθῃ πρὸν πᾶν ἐαυτῶμας εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ μιλί-
 σα νὰ ἀχωμεθα νὰ μῆμας ἔλθω οἱ πειρασμοί. δοκιμῶδες
 γὰρ (ἰλέγη ὁ ἱερός Θεοφύλακτος, ἐρμηνεύων τὸ) „ προσέχεται
 „ μὴ ἐσελθῶν εἰς πειρασμόν. (Λουκ. κβ. 40.) Τὸ ἐπιτίθῃ πρὸν
 „ ἐαυτὸς εἰς πειρασμούς, καὶ ἀλοχονίον. καὶ ὁ ἱερός Μιτροφά-
 „ νης φησὶ „ χερὶ ποιηρῶν ἀπὸ χρεῶν πάντων ὧν πειρασμοὶ
 „ πᾶν καταλογον. Δεύτερον μανθάνωμεν, ὅτι ὅταν μὲς ἀκούσῃ
 θῆσαν ἀκούσῃς κὴ σαρκίως πειρασμοί, ἀρεπῆ καὶ τότε νὰ πει-
 ρακαλῶμεν τὸν Θεόν, διὰ νὰ μῆμας ἀφήσῃ νὰ νικηθῶμεν ἀπὸ
 αὐτῆς. (ἐρμηνεύεται γὰρ καὶ ἐτῆ, τὸ, μὴ ἐσελθῶν εἰς πει-
 ρασμοί, κατὰ τὸν αὐτὸν Θεοφύλακτον) Καὶ Τρίτον μανθάνω-

μεν, ὅτι, ὅταν μᾶς ἔλθω ἀκούσῃ κὴ σαρκίως πειρασμοί,
 δὲν ἀρεπῆ νὰ γογγύζωμεν καὶ νὰ λυπημεθα: ἀλλὰ νὰ ἀν-
 χαρισώμεν καὶ νὰ χαίρωμεν. ἔδω εἶπεν ὁ θεὸς Μιτροφάνης
 „ συμβεβηκότας γυνίῳ καὶ συγχρησθῶτας ἡμῖν τοῦς πειρα-
 „ σμούς, χερὶ τοῦτων ἀρεπῆσαι λέγω ἀγαπῶν αὐτὰς, ὡς
 „ καὶ γυνύδαται, καθάπερ ἐν ἐρητικῶν ἡμέρα, καὶ πατῆς
 „ πληρῆσαι θυμῆς πνευματικῆς. διὰ τὴν χρεῶν πειρασμοὶ
 κανένας δὲν γίνεταί ἁγιος, κὴ ὅστις εἴη ἀπὸ τῆς ψυχαι-
 λῆ πειρασμοὶ, (ὅστις εἶναι ὁ σαρκίως, καὶ πῶρον ἀρεπῆ) αὐ-
 τὸς φάσκει ἀπὸ τῆς αἰώνιου ζωῆς. ὅταν ὡς ὅσας ἔδω εἶπε
 τῆτο τὸ σοφὸν ἀπόφθεγμα „ ἐπερὶ τῶν πειρασμῶν, καὶ εἴδῃς
 „ ἁγιος, ὁ γὰρ φῶρον πειρασμοὶ ὑποσελῆ, φάσκει ζωὴν αἰ-
 „ νιον (ἐν τῷ Γερουτικῷ) διὰ τὴν εἶ, ὁ μὲν Ἰακώβος ἐδῶ λέ-
 „ γει „ πάντων πάντων ἠγήσατε. ὁ δὲ Πέτρος λέγει „ ἐν τῷ
 „ ἀγαλλιάσε ὀλίγον (ἀ. Πέτ. α. 6.) τὴν λύσιν πρὸς ἐναντι-
 νίας πάντες, ὅρα εἰς τὴν Ἐρμηνείαν τῆς Πίστες.

τίας. ὁ δὲ ἄλλος, εἶναι ἀκέσιος, καὶ ᾧδὴ γινώσκω τῆς ψυχῆς γινόμενος: ὅστις καὶ προξενεῖ, ὀδυρόμενος μὲν εἰς τὴν αἰδέσιν τῶ σώματος, ἠδονόω δὲ εἰς τὴν ψυχῆν. ὁ Κύριος λοιπὸν ὀμιλεῖ ἅθ' τὸν ἐκέσιον, καὶ τὴν ἠδονὴν καὶ ἀμαρτίαν προξενεῖντα πειρασμὸν, καὶ λέγει, νὰ παρακαλεῖται τὸν Θεὸν νὰ μὴ ᾤδαχαρήσῃ νὰ πέσωμεν εἰς αὐτὸν. ἅθ' τί ἐκπίπτομεν τῆς χάριτός τε καὶ κολαζόμεθα. ὁ δὲ ἀδελφός τε θεῖος Ἰάκωβος, ὀμιλεῖ ἐδῶ ἅθ' τὸν σαρκινὸν καὶ ᾧδὴ γινώσκω μὴ ἐρχόμενον πειρασμὸν, τὸν προξενεῖντα ὀδυρόμενος καὶ πόνον εἰς τὴν αἰδέσιν τῶ σώματος. Διὰ τῆ-
το, ὁ μὲν Κύριος ἐν τῷ τέλει τῆς προσεύχης τῶ Πάτερ ἡμῶν, εἶπε νὰ λέγωμεν: ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τῶ πονηροῦ. ἅθ' τί ὁ πειρασμὸς ὁ ἠδονικός καὶ ἀμαρτητικός, προξενεῖται ἐκ τῶ πονηροῦ ἁβόλης. ὁ δὲ Ἰάκωβος εἶπεν ἀκολούθως, ὅτι ,, τὸ δοκίμιον τῆς θλίψεως κατεργάζεται ὑπο-
,, μόνῳ (κεφ. γβ. τῆς Ε'. ἑκατοντ. τῶ γνωστικῶν). Αἴτιοι λοιπὸν καθεὶ χερᾶς καὶ αγαλλιά-
σεως εἶναι οἱ ἀκέσιοι καὶ ὀδυνηροὶ πειρασμοὶ, εἰς τὰς προθύμιας καὶ ἐναρέτας: ἅθ' τί ὅσον πο-
νεῖ τὸ σῶμα, καὶ φθείρεται δι' αὐτῶ, τὸσον ἡ ψυχὴ χαίρει καὶ ἀναικνίζεται, ὡς λέγει ὁ Παῦ-
λος ,, ἀλλ' εἴ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος φθαίρεται, ἀλλ' ὁ ἔσωθεν ἀναικνίζεται ἡμέρα καὶ ἡ-
μέρα (β'. Κορ. δ'. 16.) καὶ ἅθ' τί κάμνεσι φανερά τὴν δοκιμὴν αὐτῶ εἰς τὰς ἄλλας. ἡ δὲ
δοκιμὴ πάλιν, τὰς φέρει εἰς τέλειον ἔργον, ἤγειν εἰς τὴν τελειότητα τῆς ἀρετῆς. Προσθέτει δὲ
ὁ Θεοφύλακτος σὺν τῶ Οἰκουμενίῳ καὶ λέγει: ὅτι ἄλλοι μὲν πειρασμοὶ, ἔχουσι τὴν ἀρχὴν ἀπὸ
λόγου μας, ἄλλοι δὲ, συγχαρῆνται ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ μᾶς ἐρχῶνται, ἅθ' νὰ γυμνάζομεθα μὲ
αὐτὰς καὶ διὰ τὰ σεφαναθώμεν (1) οἱ πειρασμοὶ δὲ πάλιν ὅπῃ προέρχονται ἀπὸ λόγου μας εἶ-
ναι δύο λογίων. ἅθ' τί, ἄλλοι μὲν, μᾶς ἐρχονται, διὰ τὴν ἄλογον καὶ ὑπερήφανον ἀνάγειν ὅπῃ
δείχνομεν, πῶς εἴμεθα τίχα δυνατοὶ, καὶ ἅθ' τῆτο ἐμβαίνομεν μόνιμα εἰς τὰς πειρασμὰς.
ἡ ἄλογος δὲ αὐτὴ ἀιδεῖα, ὀνομάζεται θρασυτής. ἀπὸ τὴν ὁποῖαν μᾶς διδάσκει ὁ Κύριος νὰ
φυλαττώμεθα, λέγων ,, Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε εἰς πειρασμὸν. τὸ μὲν
,, πνεῦμα προθύμιον, ἡ δὲ σὰρξ ἀδενής. (Ματθ. κς'. 41) ἐπειδὴ, ἀπὸ μὲν τῶ πειρασμοῦ, τὸ
πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ τῶ ἀνθρώπου εἶναι προθύμιος. ὅτιν δὲ ἔμβη εἰς τὸν πειρασμὸν, σβύεται
ἡ προθυμία ἐκείνη, καὶ δευ τελειοῦν εἰς καλόν. (2) ἄλλοι δὲ πειρασμοὶ ἐρχονται εἰς ἡμᾶς διὰ
τὰς ἀμαρτίας ὅπῃ ἐπαράξομεν (3), καθὼς ἠκολούθησεν ὁ δι' ὕδατος κατακλυσμός εἰς τὰς Γι-
γαντας, καὶ ὁ ἅθ' πυρός ἀραρισμός εἰς τὰς Σοδομίτας ἅθ' τὰς ἀμαρτίας των. Τούτους λοιπὸν τοὺς
δύο πειρασμοὺς τῶ προερχομένους ἅθ' αἰτίας ἐδικῆς μας, ἀρέπει ἀδελφοί μὲ, νὰ ἀποφύγωμεν
ἴσον τὸ δυνατόν ἀπὸ τὴν ἀρχὴν, ζῶντες μὲν, χωρὶς ἀμαρτίας, μὴ ἐμβαίνοντες δὲ εἰς τοὺς
πειρασμοὺς ἀπὸ θρασυτήτα καὶ ὑπερηφανίαν μας. Ἐὰν δὲ μᾶς ἀκολουθήσεν, ἀρέπει νὰ τὰς ὑπο-
μῶνομεν ὀχαρείως ὡς κανόνα τῶ ἀμαρτιῶν μας. τὰς πειρασμοὺς δὲ ἐκείνους ὅπῃ ἐρχονται καὶ
δοκιμὴν μόνῳ ἀπὸ τὸν Θεὸν (ὁποῖοι ἦσαν εἰ εἰς τὸν Ἰῶβ, καὶ εἰς τὸν Ἀβραάμ ἐλθόντες) δευ
ἀρέπει νὰ ἀποφύγωμεν. ἅθ' τί μᾶς κάμνετε ἀξίους νὰ λάβωμεν ᾧδὴ Θεὸς σεφανα καὶ ἐγκώμια.
ὁ δὲ ταῦτην ὅν τὴν αἰτίαν καὶ ὁ Ἀδελφός θεος εἶπεν ἐδῶ, πειρασμοὺς ποιήσεις, ἅθ' τὴν ἁφροσύ-
νην ἔχου. (4).

(1) Σημειώσω, ὅτι καθολικῶς οἱ ἀπὸ τῶ Θεοῦ ἐρχόμενοι πει-
ρασμοὶ, εἶναι τριῶν λογίων, ἡ κατὰ συγχώρησιν αὐτῶ καὶ δο-
κιμὴν μόνῳ, καθὼς ἠκολούθησεν εἰς τὸν δίκαιον Ἰῶβ, καὶ εἰς
τὰς ἄλλας ἀγίους, διὰ τὰ φανερὰ δικαιοῦται καὶ λαμφορεῖται. ἡ
κατὰ παραχώρησιν, καθὼς ἠκολούθησεν εἰς τὸν Δαβὶδ καὶ εἰς
τὸν Πέτρον, ὅτι τινες ἐρχονται διὰ ἐμπόδιον καὶ ἐκκοπήν τῶς ἀ-
μαρτίας ὅπῃ ἐγίνοντο, ἡ γίνονται, ἡ μὲν νὰ γινῶν ἡ κατὰ ἐγ-
κατάληψιν, οἱ τινες γίνονται ἀπὸ τῶν ἀπολην τῶ ἀνθρώ-
που διὰ τὴν ἀμαρτηλίαν τῶν ἡμῶν, καὶ διὰ τὴν κακίαν τῶ προαίρε-
σιν, ὡς ἠκολούθησεν εἰς τὸν Ἰσδὼν. Καὶ τῆτο δὲ ἀκόμη σημεῖο-
μεν, ὅτι πῶν οἱ ἀπὸ λόγου μας ἐρχόμενοι, ὅσον καὶ οἱ ἀπὸ
τῶ Θεοῦ, πειρασμοὶ κοινῶς καὶ οἱ δύο ὀνομάζονται. διὰ τὴν μὲν
τῶ Θεοῦ ἀπὸ τῶν παραξίται ἤγειν δοκιμάζεται ἡ προαίρεσις τῶ
ἀνθρώπου. ὅθεν εἶπεν ὁ ἁγίος Βασίλειος ,, Διπλῶν τῶ ἁγίου τῶ
πειρασμοῦ, ἡ γὰρ αἱ θλίψεις βρατανίζουσι τὰς καρδίας, ὡ-
,, πὲρ ρουτῶν ἐν καμίνῳ διὰ τῶς ὑπομονῆς τῶ δοκίμιον αὐτῶ
,, ἀπελευθερῶται ἡ καὶ πᾶσις αὐτῶ αἱ ἐδύναται τῶ βίου,
,, ἀπὸ τῶν παρρησιῶν γίνονται τὰς ποιήσεις. (λόγ. εἰς τὸν Καθολικὸν
,, μὴ τὰς ἀποδείξεις) λέγει δὲ καὶ ὁ ἁγιος Μάρκος ,, ὡπὲρ ἡ
,, κατὰ Θεοῦ ἐργασίαν ἀρετῆ λέγεται. ἀπὸ τῶ ἡ τῶν ἀποδο-
,, κίων θλίψεις, πειρασμοὶ ὀνομάζονται. (κεφ. σβ'. πρὸ τῶ
,, ἀποδοκίμου ἐξέστηρον δικαιοῦται) καὶ πάλιν ,, Πᾶσα θλίψις ἐλεῖ-
,, τῶ τὴν ἐσπῶ τῶ θλίψιματος, εἶπε δεξιά ῥέπει, εἶπε ἀριστερά,
,, ἅθ' ἀπὸ τῶ καὶ ἡ συμβατικὴ θλίψις πειρασμὸς λέγεται, τῶ
,, μετὰ τῶν πᾶσιν τῶν κερμηνοῦν θλίψιτων παρῆρσεν (κεφ.
,, σδ'. αὐτῶ).

(2) Καθὼς τὸ ἔπαθεν ὁ Ἀπόστολος Πέτρος, ὅστις ἀκόσως τῶ
Κυρίου νὰ λέγει αὐτῶ εἰς αὐτὸν, τὸ πνεῦμα προθύμιον, ἡ δὲ
,, σὰρξ ἀδενής, δευ ὑπήκουσεν. ἀλλὰ εἰς ὑπερηφανίαν θαρβῆναι
,, σὰς εἰς τὸν ἑαυτὸν τῶ, ἐμβῆκεν εἰς τὴν αὐτῶ τῶ ἀρχιερέως,
,, καὶ ἐκῆ φεῦ ἐκρημνίσθη εἰς τὴν μέγα βαρεθρον τῶς ἀνεήσεως.
(3) Διὰ τῶν ἁπὸ καὶ ὁ διορόρος Μαθίμης, τὰ συμβαίνοντα
,, κατὰ λυπηρὰ, ἀπὸ τῶ παιδείαν ἡμῶν συμβαίνα, ἡ ἀπὸ τῶ πα-
,, ρεθρόντων ἀμαρτημάτων ἀναίρεσιν, ἡ ἀπὸ τῶ ἀνεήσεως ἀειθείας
,, διορθώσιν, ἡ ἀπὸ τῶ μὲλλοντων ἀμαρτημάτων ἀποκοπήν. ὁ εἰς
,, λογίζομενος, ὅτι δὲ εἰ τῶν σφαιρῶν ὁ πειρασμὸς, δε ἀπὸ
,, νακτῶ τυπτικῶν, ἡ ἀδικημάτων, ἡ ἀλλοτῶ πῶσιν τῶ λυ-
,, πηροῦν καὶ μάλιστα σφαιρῶν ἐαυτῶ ἀμαρτίας. ἡδὲ αἰτιῶται
,, τῶν, δὲ δὲ πειρασμοῦ καὶν γὰρ δὲ αὐτῶ, καὶν δὲ ἄλλω, τι-
,, ἡν ἔχε τῶ θῆον κερμηνοῦ τῶ ποτήριον. ἀλλ' εἰς Θεοῦ ἀπο-
,, κίσεως, καὶ ἀχαρείται τῶ συγχρησάται, καὶ ἑαυτὸν αἰτιῶ-
,, ται, καὶ δεχεται τὴν παιδείαν προθύμιος.
(4) Ὅτιν δὲ, ὅτι ποιήσεις ἅπῃ τῶς πειρασμοῦ, ἀλλ' εἰς ἀ-
μέτρως καὶ ὑπὲρ δυνάμιν, ἐπειδὴ ὁ Θεός, ἀφίνα μὴ τῶς χερ-
σιμῶν νὰ πίπῃ εἰς πολλὰς πειρασμοῦ, εἰς δὲ καὶ ὑπὲρ τὸν
δυναμῶν τῶν. καὶ γὰρ μὲ τῶς πειρασμοῦ, εἰδὼ κερμηνοῦ καὶ δὴ
καμίνῳ εἰς τῶς χερσιμῶν νὰ τῶς ὑποκοῦν, καὶ μαρτυρῶ ὁ Παῦ-
λος λέγων ,, Πιστὸς ὁ Θεός, δε δε εἶσθι ὑμᾶς παραδιδῶναι, ὡ-
,, πὲρ ὁ δυνάσθε. ἀλλὰ ποιήσα σὺ τῶ πειρασμῶ καὶ τῶν ἐκβα-
,, σιν τῶ δυνάσθαι ὑμᾶς ὑπομνησθῶν (ἀ. Κορ. ι'. 13.) ἅπῃ δὲ
,, καὶ ὁ ἀββῶς Μακάριος ,, ὡπὲρ ὁ κερμηνοῦ βῆμα τῶ σκῆνῶ
,, καὶ μέτρον ὑποκαμίν τῶν καμίνων, ὁ πλῆρον, ἵνα μὴ ὀνηθῶν

3. „ Γινώσκοντες, ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίσεως κατεργάζεταιται ὑπομονῇ.

Εδῶ φανερόν ἐστι ὁ Ἀδελφός Θεὸς ποίαν ὠφέλειαν καὶ κέρδος ψυχικὸν προξενῶσιν οἱ πειρασμοὶ εἰς ἐκείνας τὰς Χριστιανὰς ὅπως τὰς ὑποφέρων ἀνδρείως, ἀσπογγύως, καὶ ἀχαρείως. ὅσον ἐκείνοι ὅπως ἔρχονται καὶ συγχώρησιν καὶ δοκιμῇ μόνῃ Θεῷ, πρὸς σέφανον καὶ ἐγκώμιον τῆς πειραζομένων, ὡς ὅπου τὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰάβ: ὅσον καὶ ἐκείνοι ὅπως ἀκολούθησαν καὶ ἀπαχώρησιν, ἐκ τῆς αἰτίας τῆς ἀμαρτιῶν μας, πρὸς κανόνα αὐτῶν καὶ ἰκανοποίησιν· λέγει ὁ Θεός, ὅτι ἡ πίσις τῆς πειραζομένων, μὲν τὰς ποιήσας πειρασμὸς γίνεται δόκιμος: ἦγεν δεδοκιμασμένη, κεκερμῆνη, καὶ καθαρὰ. Τὰτο ὅτι δηλοῖ τὸ δοκίμιον, τὸ κεκερμῆνον καὶ καθαρὸν καὶ τὸν Οἰκεμνίον· ὡς δηλοῖ καὶ τὸ δαβιτικὸν ἐκεῖνο „ ἀργύριον πεπυρωμένον, δοκίμιον τῆ γῆ (Ψαλμ. ια'. 7.) ἡ δὲ δοκιμὴ πάλιν αὐτῆς τῆς Πίσεως, προξενεῖ ὑπομονῇ. καθὼς ἀντιστρόφως καὶ ἡ ὑπομονή, προξενεῖ τὴν δοκιμῇ τῆς Πίσεως, ὅθεν εἶπεν ὁ ῥηθεις Οἰκεμνίος „ ἐκείνη ἡ πίσις καθαρὰ ἐλέγχεται, ἡ ἐν ὑπομονῇ καὶ καρτερίᾳ τῆς ὀπιφερομένων πειρασμῶν διατελεῖσα· πιστὴ ὅτι ὡς ἀληθῶς ἔργον, τὸ μὴ μακροθυμίας τε καὶ ἀχαρείας τὰς τοιαύτας ὀπιφοράς δέχεσθαι, ἐπιόοντι καὶ ὁ Ἰάβ ἔπραττεν ἐν πάσιν ἀχαρείων. πρὸς τῆς δοκιμῆς ταύτης ἔγραψε καὶ ὁ Σολομὼν „ ὡς ἀπὸ δοκιμάζεται ἐν καμίνῳ ἀργυρὸς καὶ χρυσός, ἕως ἐκλεκταὶ καρδίαι πρὸς Κυρίῳ. (Παρ. ιζ'. 3.) Τὸ Μεέγγι ὅτι καὶ ἡ λυδία λίθος, καὶ ἡ δοκιμασία τῆς πιστῶν χριστιανῶν, εἶναι ἡ μὴ ἀχαρείας ὑπομονὴ τῆς πειρασμῶν· ὅθεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος χεθὼν τὰ αὐτὰ γράφει πρὸς τὰς Ῥωμαίους, λέγων „ ἡ γὰρ ἐλπίς ὑπομονῇ κατεργάζεταιται, ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμῇ, ἡ δὲ „ δοκιμὴ ἐλπίδα, ἡ δὲ ἐλπίς ἐκαταίχεται. (Ῥωμ. ε'. 4.) βλέπει, ἀγαπητέ μου ἀδελφέ, εἰς ποῖον ἕψος, καὶ ὑπέριπτον βαθμὸν ἀρετῆς ἀναβιβάξουσιν αἱ ἐλπίεις καὶ οἱ πειρασμοί, ἐκείνας ὅπως μὴ χαρὰς αὐτὰς ὑπομνήσιν; ἀκαταίχεται γὰρ ἐλπίδα προξενῶσιν εἰς αὐτὰς· ὁ δὲ ἀκαταίχεται ἐλπίδα ἔχων εἰς Θεόν, αὐτὸς εἶναι σωσόμενος, καθὼς ἐρμηνεύει ὁ μέγας ἐν παλαιῇ Βαρσαλέφιος. Τί λέγω; καὶ παρρησίαν μεγάλῃ πρὸς τὸν Θεὸν προξενεῖ ἡ ἀκαταίχεται ἐλπίς. ἡ δὲ παρρησία αὐτῆ καμνει ἐκείνον ὅπως τὴν ἔχει, νὰ λαμβανῆ ἀπὸ τὸν Θεόν, ὅσα σωτηριῶδη ζητήματα τὰ ζήτησι: καθὼς βεβαιῶ ὁ ἡγαπημένος μαθητής, λέγων „ εὐὼ ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγιώσκη ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὁ εὐὼ αἰτώμεν, λαμβανῶ μὴ παρ' αὐτῶ. (ἀ. Ἰωάνν. γ'. 21.)

4. „ Ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω.

Βλέπε ἀγαπητέ μου ἀδελφέ, λέγει ὁ Θεοφύλακτος σοὺ τῷ Οἰκεμνίῳ, ὅτι ὁ Θεὸς Ἰάκωβος ὁ Θεός, ὅθεν εἶπεν ὀριστικῶς, ὅτι ἡ ὑπομονὴ ἔχει τέλειον ἔργον· ἀλλὰ λέγει πρὸς ἀκτικῶς, ἐχέτω. ἦτοι ἂς ἔχη τέλειον ἔργον, ἐπειδὴ δὲ φανερόν ἐστι προϋπάρχουσαν ἀρετῇ τῆς τελειότητος, ἀλλὰ νομοθετεῖ τὴν νὰ ἐνεργῆται ἀπὸ τὰς χριστιανὰς ἡ ἀρετὴ αὐτῆ τῆς τελειότητος, καὶ καθὼς πρέπει νὰ γίνεται. ἐγὼ δὲ νομίζω ὅτι τὸ „ ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἐχέτω, δηλοῖ πρὸς τέτοις, ὅτι ἡ ὑπομονὴ πρέπει νὰ ἦναι τελεία, καὶ ὀλοκληρὸς, καὶ μέχει τέλει, καὶ ὄχι κολοβὴ καὶ ἀτελής καὶ πρὸς καιρὸν, ἀλλὰς μὲν πειρασμὸς ὑπομνήσεται, ἀλλὰς δὲ, ὄχι· ἀλλὰ ὅλας ἀπλῶς καὶ καθολικῶς ὑποφέρουσα, καὶ τὰς ἐκ τῆς δαιμόνων πρὸς ἐρχομῆς, καὶ τὰς ἐκ τῆς ἀνθρώπων, καὶ τὰς ἐκ τῆς διεφθαρμένης φύσεως, ὅποια εἶναι αἱ ἀφόροι ἀδύναται τὰ σώματος. ἡ τελεία δὲ ὑπομονὴ αὐτῆ, εἶναι ὅπως σώζει τὸν ἀνθρώπον, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος „ ὁ ὑπομείνας εἰς τέλος, ἔσται σωθήσεται. (Ματθ. κδ'. 13.)

„ Ἰα

„ πρὸς ὑπὲρ τὸ θεὸν φωνή· ὡς ἐλάττω, ἵνα μὴ ἐνώμα ὄντα ἀπολείπεται... καὶ εἰ ὁ ἀνθρώπος νὰς ὄσθεν ἐπιμετρεῖν τὰ βίβη ἐν τῇ κτίσει, καὶ τῇ καμίνῳ, ἡ ἀλλοτρίῃ τῆς ζωῆς, ὡς δύναται κατὰ ἀναλογίαν τὰ βίβη βεβαιῶσαι: πόση μάλλον ὁ Θεός, ἐς οἷον τὰ σκῆνη τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἐπαφίσει καὶ τὴν ἀναντίαν δυνάμει διαφόρος; (ἐπιμ. κς') καὶ ὁ ἅγιος Ἰσαάκ

λέγει „ εἰ ἔρχεται ὁ πειρασμὸς, ἡ μὴ ἀπὸ τὸν δέξεται ἡ ψυχὴ ἐν τῇ κρυπτῇ μέγας ὑπὲρ τὸ μέτρον αὐτῆς... ἡ χάρις εἰς ἀπὸ τὸν πειρασμὸν· ἀλλ' ὅμως πάντως ἀπορησάτω ἡ αἴσθησις τῆς πειρασμῶν τῆς αἰσθητικῆς τῆς χάριτος διὰ τὴν ἐκείνην μὴ τῆς ἐλαττώσεως... ἀπορησάτω μὲν ἐν ἡ χάρις ἐν τῇ κτίσει, καὶ δὲ τῇ αἰσθητικῇ βραδύτητα. (λόγ. μς'. σελ. 284.)

„ Γ'να ἦτε τέλειοι, καὶ ὀλόκληροι, ἐν μηδενὶ λαπόμνοιο .

ΔΙΑ τῆς ὑπομονῆς, λέγει, θέλετε γινῆτε τέλειοι καὶ ὀλόκληροι εἰς τὴν πίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τῷ Θεῷ, ἀδελφοί (1) τέλειος δὲ εἶναι καὶ τὸν ἅγιον Μάξιμον „ ὁ τοῖς ἐκασίοις (πάθεσι δηλ.) „ δι' ἐγκρατείας μαχόμενος, καὶ τοῖς ἀκασίοις δι' ὑπομονῆς ἐγκαρτερῶν πειρασμοῖς . καὶ ὀλόκληρος ἔστιν, ὁ καὶ τὴν ἁγίαν μὲν γνῶσεως, καὶ τὴν θεωρίαν ἐκ ἀφρακτον διακρίων . (κεφ. υδ' τῆς ἐ. ἑκατοντ.) αἰτία δὲ τῶν τελείων ἔργων, λέγει παρακάτω ὁ Ἀδελφός Θεός πῶς εἶναι, ἡ Σοφία . Ἐπειδὴ καὶ ἠξιώρει πῶς τὸ δοκίμιον τῆς πίσεως, καὶ ἡ ἐν πειρασμοῖς τελεία ὑπομονή, δὲν εἶναι τῆς τυχόντων ἀνθρώπων κατόρθωμα . ἀλλὰ ἐκείνων ὅτε εἶναι σοφοὶ καὶ Θεοὶ . διὰ τὸ καὶ παρακινεῖ ἀκολούθως ἐκείνους ὅτε ποθεῖν νὰ κατορθώσων τὰ δύο αὐτὰ, νὰ ζητῶν σοφίαν ἀπὸ τὸν Θεόν .

5. „ Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἰτείτω παρὰ τοῦ διδόντος „ Θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς, καὶ μὴ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ .

ΑΝίσως, λέγει, ὡς χριστιανοί, καὶ ἦναι τινὰς ὑπὸ λόγους ὑσερημῶς τὴν πνευματικὴν σοφίαν, ἡτις εἶναι αἰτία τῶν ἀνωτέρων τελείων ἔργων, αὐτὸς ὡς ζητῆ ταύτην ὑπὸ τὸν Θεόν· ὁ ὁποῖος δίδει εἰς ὅλους ἀπλῶς (ἡτοι δωρεῶν ἀφθόσως, καὶ μονοειδῶς, καὶ τὸν Μιτροφάνη, καὶ ὅπως εἰς ὅλους, ἀγκαλὰ καὶ ὅπως ὅλοι δὲ λαμβάνουσι τὰ ὅσα τῷ Θεῷ χαρίσματα . ἀλλὰ ἕκαστος καὶ τὴν δεκτικὴν αὐτῶν ὁπίσθησι .) καὶ δὲ τὸν ὀνειδίζει διὰ τὸ τυχόν ὑσερῆντο τὸσον καιρὸν τὴν σοφίαν αὐτῶν . καὶ βέβαια θέλει δοθῆναι εἰς αὐτὸν ἡ ἀνωτέρων σοφία αὐτῷ . διὰ μέσων τῆς ὁποίας ἐνδυναμώμενοι, θέλουν δυναθῆναι νὰ κατορθώσων τελείαν καὶ ὀλόκληρον τὴν ὑπομονὴν ἐν τοῖς πειρασμοῖς, καὶ κάθε ἄλλο καλόν . διὰ τὸ καὶ ὁ Σολομὸν εὐνοεῖ τὴν σοφίαν μετὰ τὴν παιδείαν λέγων „ γινῶναι σοφίαν καὶ παιδείαν . (Παρ. α. 2.) διὰ νὰ δείξῃ μετὰ τὴν εὐνοίαν ταύτην, ὅτι ὁποῖος θέλει νὰ ὑπομείνῃ ἀγογγύσας καὶ μὲν δὲ χαρισίας, τὴν παρὰ Θεοῦ παιδείαν καὶ τὸν πειρασμὸν, ἀρῆσει νὰ ἔχη τὴν ἀνωτέρων σοφίαν, διὰ νὰ γνωρίζῃ μετὰ αὐτῶν, τὴν ἀφέλειαν ὅπου τῶν προξενῶν οἱ πειρασμοί, καὶ ἔπω νὰ τὸν ὑπομείνῃ μέχρι τέλους δὲ χαρισίως . ὅθεν καὶ ὁ μέγας Βασίλειος τῆτο τὸ ρητὸν ἐρμηνεύων λέγει „ ταύτην τὴν παιδείαν γινῶναι, ἡ τῆς τυχεύσης ὅτι διὰ „ τοῖας . δι' ὅ, τι πολλοὶ πρὸς τὸ τῆς γινόμενων ὁπίσθησι ἀπαγορεύοντες, τὸ τῆς ἐκβάσεως ὡς „ φέλιμον ὑπὸ ἀμαθείας ἐκ ἀμαρτίας . ἀλλὰ δυσαναχατεῦντες πρὸς τὸ τῆς ὁπίσθησι αὐτῆς „ ρόν, τοῖς τῆς ἀμαθείας ἀρρώσθησιν ἐναπέμειναν . (λόγ. εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς Παροιμιῶν) Τὰ αὐτὰ σχεδὸν λέγει καὶ ὁ ἱερός Μιτροφάνης : ὅτι ἐπειδὴ ὁ Θεὸς Ἰάκωβος ἐπαρήγγειλεν ἀνωτέρων νὰ ἔχων οἱ χριστιανοὶ μεγάλῃ καὶ τελείαν ὑπομονὴν εἰς τὸν πειρασμὸν, καὶ νὰ κατορθώσων ζῶντες ὑψηλῶς καὶ ὁμοίως μετὰ τὸν Ἀγγέλου, διὰ νὰ μὴ εἰπῆ τινὰς ὑπὸ τῆς Χριστιανίας : ὁ καὶ ποῖος ἀνθρώπος, ὡς τῆς συνδεδεμένος μετὰ σάρκα καὶ αἷμα, καὶ ἔχοντας τὸσῶν ἀδύνατον τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, ἡμπορεῖ τὸσον πολλὰ νὰ ὑψωθῆναι μετὰ τὴν προαίρεσιν καὶ τὸν λογισμὸν, ὡς ὅτε, ὅχι μόνον νὰ μὴ αἰθαλέται τὰ ὄργανα αὐτῶν ἐλευθέρῃ, ἀλλὰ καὶ νὰ χαίρῃ καὶ νὰ σκιρτᾷ εἰς αὐτὰ ; διὰ τὸ ἀποκρίνεται καὶ λέγει . ὅτι χρειάζεται πολλὴν φρόνησιν καὶ μεγάλῃ σοφίαν, ἐκείνος ὅτε θέλει νὰ πολεμήσῃ εἰς τὸν πειρασμὸν, καὶ νὰ γινῆ τὸσον ἀνώτερος ὑπὸ τῆς ἐλευθέρῃ καὶ τῆς δεινῆ, ὡς ὅτε καὶ νὰ χαίρῃ εἰς αὐτὰ . Τὸ δὲ μὴ ὀνειδίζοντος, ἔπω ἐρμηνεύει ὁ αὐτὸς Μιτροφάνης : ὅτι ὁ Θεός, δὲν ἐγκαλεῖ τὸν λαβόντας παρ' αὐτῶν χαρίσματα, διὰ τὸ αὐτὸν μετὰ τὸ ξένον ἄρματα (ἡτοι τὰ ἐδικὰ τῶν) ἐνίκησαν τὸν ποιητὸν· ἀλλὰ μάλλον καὶ τὸν σεφαινοῖσι διὰ τοῦτο, ὡς ἂν ἡθελασιν νικήσων ἐκείνον μόνον, μετὰ τὴν ἐδικὴν τῶν δυνάμιν .

6. „ Αἰ

(1) Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος ἐρμηνεύων τὸ „ γίνεσθε ἐν τέλει „ (Ματθ. 5. 48.) λέγει „ ἐπεὶ κατ' εἰκόνα ἔχω τὸ λογικὸν „ εἶναι, καὶ καθ' ὁμοίωσιν δὲ γίνονται ἐν τῷ χριστῷ γινέσθαι, „ ὡς ἔσομαι τέλειος καὶ ἕμοιος τῷ Θεῷ κατὰ δυνάμιν, ἐάν „ οἷός ἔσιν ὁ Θεός ἐπ' ἐμὲ τὸν ἀμαρτωλόν, πῶς γινώσκω εἰς „ τὸν εἰς ἐμὲ πεπλημηνωκόσα ἀδελφόν, καὶ τῆ πρὸς τὸν πλη- „ σίον ἀπλαγχνίαν ὁμοιωθῆσθαι τῷ Θεῷ (παρὰ τῆ Σαφῆ „ τῆ κατὰ Ματθ.)

6. „ Αἰτείτω δὲ σὺ πίσει μηδὲν διακεκνόμενος .

Εἰ μὲν, λέγει, ὁ ζητῶ τὴν σοφίαν, καὶ πιστὸν αἰαμφιβόλως, ὅτι ὁ Θεὸς δυνάται νὰ πᾶσιν δώσει τὸ ζήτημά τε, ἄς ζητῇ ταύτην ἀπὸ τὸν Θεόν. εἰ δὲ καὶ δὲν πιστὸν, ἀλλὰ ἀμφισβητεῖται ἢ γὰρ ἀμφισβᾷ, μὴδὲ ἄς ζητῇ τελείως, ἐπειδὴ δὲν θέλει λάβῃ ἐκεῖνο ὅπῃ ζητεῖ. διακεκνόμενος δὲ καὶ ἀμφισβᾷτων εἶναι ἐκεῖνος ὅπῃ ζητεῖ ἀπὸ τὸν Θεόν μὲ καταφρόνησιν καὶ ὑπερηφανίαν. ἔτος δὲ ἀντιρρήτως εἶναι καὶ ὑβριστὴς καὶ κατηγορὸς τῷ Θεῷ ὅτι τὴν ἀπιστίαν ὅπῃ δείχνει εἰς αὐτόν. διότι, εἰ μὲν ἐσὺ, Χριστιανέ, δὲν πιστὸν, ὅτι ὁ Θεὸς δυνάται νὰ τελειώσῃ τὸ ζήτημά σε, μὴ δὲ ζητεῖ αὐτὸ τελείως, ὅτι νὰ μὴν ἐρεθῆς πῶς κατηγορεῖς ὡς ἀδύνατον, τὸν πάντας δυνάμενον Θεόν, μὲ τὴν διφυχίαν καὶ ὀλιγοπιστίαν σε. πρέπει λοιπὸν νὰ διαίξῃς ἀπὸ τὴν καρδίαν σε τὴν πῶσον ῥυπαρὰν ἀσθένειαν τῆς ὀλιγοπιστίας καὶ διφυχίας, διὰ νὰ λάβῃς καὶ τὸ ζήτημα ὅπῃ ζητεῖς. εἶπε γὰρ ὁ Κύριος, „ πάντα ὅσα ἀνὰ αἰτήσητε ἐν τῇ προσοχῇ, πιστεύοντες λήψετε (Μάρκ. κβ. 22.)

„ Ὅ γὰρ διακεκνόμενος ἔοικε κλύδωνι θαλάσσης ἀνέμιζομένῳ καὶ ῥιπίζομένῳ.

7. „ Μὴ γὰρ οἴσθῃς ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήψεται τι παρὰ Κυρίου.

Διακεκνόμενος καὶ τὸν ἱερὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμενικὸν, λέγεται ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος, ὅπῃ χωρίζει τὸν ἑαυτόν τε ἀπὸ τὴν βεβαιότητα τινὸς πράγματος, καὶ μοιράζωντας τὸν λογισμόν τε εἰς δύο, ἀπορεῖ, ἀνὰ τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο ἢναι, ἢ δὲν ἢναι. ὁ τοιοῦτος λοιπὸν ἄνθρωπος, δὲν θέλει λάβῃ ἀπὸ τὸν Θεόν ἐκεῖνο ὅπῃ ζητεῖ. μὲ τὸ νὰ ἔγινον ἀμφίβολος, καὶ εἰς δύο μοιρατῆρος καὶ τὸν λογισμόν, ὅτι ἐκεῖνο ὅπῃ ἠλπίσει νὰ λάβῃ. ὁ τοιοῦτος δὲ παρομοιάζει, καὶ τὸν ἱερὸν Μητροφῶν, μὲ τὴν φρεσίναν τῆς θαλάσσης. καθὼς γὰρ ἡ θάλασσα κινεῖται μὲν καὶ φασκόιοι ἐξωθεν ἀπὸ τὰς ἀέρας, καταπαύει δὲ ὀλίγῳ. ἔτσι καὶ ὁ διακεκνόμενος, κινεῖται μὲν ἐξωθεν ἀπὸ τὰς πειρασμοὺς, καὶ προστρέχει εἰς τὸν Θεόν ὅτι νὰ ζητήσῃ σοφίαν καὶ βοήθειαν. καταπαύει δὲ ὀλίγῳ, καὶ δὲν ἐπιμένει ζητῶντας: μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχη ἔστωθεν εἰς τὴν καρδίαν του πίσιν θερμὴν, καὶ στερεὰν ἐλπίδα εἰς τὸν Θεόν. ὅτι ἢτω εὐδὲ λαμβάνει τὴν σοφίαν ὅπῃ ζητεῖ, ἢ ἄλλο τι χάρισμα. „ ἐπειδὴ εἰς κακότεχνον ψυχῶν ἢ εἰσελεύσεται σοφία, ὡς λέγει ὁ Σολομὸν. „ (Σοφ. α. 4.) Δυσπόρεστον γάρ τι χρήμα, καὶ τὸν αὐτὸν Μητροφῶν, πάντως ἔστι, τῆς θείας μετῴσιας ἢ κησῆς, καὶ μόρις διδομένη τῆς φιλοπόνησιν καὶ συνύπνοισιν αὐτῶν. ὡς εἶχε ῥαδίως, καὶ χωρεῖ τῶν ἐπιτακτικωτέρων αἰτήσεων καὶ ζητήσεων ἐδίδοτο πᾶσι τῆς βλαπομένοισι, καὶ διακατηφρόνητος ἦν. Χρὴ τοίνυν πείθεσθαι λέγοντι τῶν προσφῆτη Δαβὶδ „ κατατρώψουσιν τὸν Κύριον, καὶ δάησιν τὰ μίτήματα τῆς καρδίας σε. (Ψαλμ. λς'. 4.)

8. „ Ἀνὴρ δίφυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.

Δίφυχος ἄνθρωπος εἶναι ὁ συγκεχυμένος, ὁ ἀκατάστατος καὶ ἀσφελής, ὁ δίγλωσσος καὶ ἀποκλειπόμενος. ὁδοὶ δὲ ὀνομάζει ὁ Ἀδελφός τις κινήσεις τῆς ψυχῆς, εἰς τὰς οποίας ἀποκρεμῶνται τὰ ὁ ψυχῆ ἀνθρώπου ἢ ἐλπίδες, ἢ πῶσον ἢ καλοῖς, ὅσον καὶ ἢ κακοῖς. καθὼς καὶ ὁ Δαβὶδ εἶπε πρὸς τὸν Θεόν „ καὶ πάσας τὰς ὁδοὺς μου προέβλες (Ψαλμ. ρλβ'. 3.) ἢ γὰρ σὺ Κύριε προεβλέπεις ὅλα τὰ κινήματα τῆς ψυχῆς μου. Καὶ ἢ ἄλλον δὲ ἔβλεπον, ἀνδρῶν δίφυχον ὀνομάζει, τὸν ἀσθένικτον, καὶ ἐκεῖνον ὅπῃ δὲν εἶναι ὀρθοῦς στερεωμένος μὴ εἰς τὰ παρόντα πράγματα, μὴ εἰς τὰ μέλλοντα: ἀλλὰ κινεῖται ἐπὶ ἢ ἐπὶ, καὶ ποτὲ μὲν, κρατεῖ καὶ σταθμίζεται τὰ τῆς παρούσης ζωῆς. ποτὲ δὲ, τὰ τῆς μελλούσης. διὰ τί δὲ δίφυχος ὀνομάσθη; διὰ τὴν καὶ τὸν Θεοφύλακτον, αὐτὸς, ἔπε εἰς τὴν παρούσαν ζωὴν στερεῶς προκοπτεῖ, ἔπε εἰς τὴν μελλούσαν. ἐπειδὴ ψυχὴ ὀνομάζεται ἢ ζωὴ κατὰ εἰς τὴν ἀγίαν Γραφίαν. καθὼς εἶναι ἐκεῖνο τὸ ἰώβ. „ ὅσα ἢ πᾶρχει τῶ ἀνθρώπῳ, ὑπὲρ τῆς ψυχῆς (ἢ τῆς ζωῆς) αὐτοῦ ἐπίσει. (ἰώβ. β'. 4.) ὁ δὲ

ἔρος Μητροφανὸς ψυχῶ ἐνοεῖ ἐδῶ τῷ γνώμῃ τῷ δολομετάβλητον πᾶ ἀνθρώπῃ. ἐσὺ λοιπὸν χειριανέ, σέκωσαι τῷ διψυχίῳ ἀπὸ τῷ καρδίῳ σε, ἢ πλείως μὴ διψυχίσης ἢ ἀμφιβάλης ὅταν ἔχῃς νὰ ζητήσης τι ἀπὸ τὸν Θεόν, λέγωντας μὲ τὸν λογισμὸν σε: ἀράγε, πῶς ἠμπορῶ νὰ ζητήσω ἀπὸ τὸν Θεόν, ἢ νὰ λάβω τὸ ζήτημά μου, ἐγὼ ὅπῃ τόσοι πολλὰ ἡμαρτοὶ εἰς αὐτόν: ὄχι· μὴ συλλογίζεσαι ταῦτα. ἀλλ' ἔξ ὅλης καρδίας σε ἐξομολογῆ τῷ Θεῷ, ἢ ὀπίστροφον εἰς αὐτόν, ἢ ζῆτει ἀπὸ αὐτόν ἀδιστακτικῶς ἐκεῖνα τὰ ζητήματα ὅπῃ συμφέρων εἰς τῷ σωτηρίῳ σε. Ζῆτει δὲ ταῦτα μὲ ταπεινώσειν πολλῶν, ἢ εἰς πολὺν καιρὸν. (1) ἢ τότε θέλεις γνωρίσεις τῷ ἀσπλαγχνίῳ σου. ὅτι αὐτὸς δεύσει ἐγκαταλιμπανέι, ἀλλὰ θέλει τελειώσει τὸ ζήτημά σου. δι' ὃ, τι ὁ Θεὸς εἶναι ἀμνηστικός, ἢ δεῦν ἐνθυμᾶται τὰς ἁμαρτίας ἐκείνων ὅπου μετανοῶν, ἀλλὰ ἀσπλαγχνίζεται εἰς τὰ ποιήματά τε.

Περὶ τῆς διψύχων καὶ ὀλιγοπίστων, καὶ διγνώμων ἀνθρώπων συμφώνως λέγει καὶ ἡ παλαιὰ Γραφή, ὁ μὲν ἦν Ὡσηε μαρτυρεῖ ταῦτα „ ἐμέλισαν καρδίας αὐτῆς, νῦν ἀφανισθήσονται. (Ὡσ. α. 2.) ὁ δὲ Σολομὸν ἀποφωγγέλλει ταῦτα „ φρονήσατε πρὸς τὸ Κυρίον ἐν ἀγαθότητι καὶ ἐν ἀπλότῃ καρδίας ζητήσατε αὐτόν. ὅτι δεισκέταί τις μὴ περάζῃσιν αὐτόν. ἐμφανίζεται δὲ τῷ τις μὴ ἀπιστῶσιν αὐτῷ. (Σοφ. α. 1.) καὶ ὁ Σεραχ λέγει „ μὴ ἀπειθήσης φόβῳ Κυρίου, μὴδὲ προσέλθῃς αὐτῷ ἐν καρδίᾳ διαστῆ. (Σερ. α. 29.) καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς παλαίει τοὺς διγνώμους λέγων „ καὶ καρδίαις δειλαῖς, καὶ χερσὶ παρεμβύμαις, ἢ ἁμαρτωλῶ ὀπιβαίνοντι, ὅπῃ δὴ ἔβας! καὶ καρδία παρεμβύη! ὅτι ἢ πιστεύει, δὲ τὸ πᾶν σκεπαθήσεται. (Σερ. β. 12.) ἀποκρίσθαι τὸν ἄνθρωπον (ὀπιφέρει ὁ Μητροφανὸς) ὀφείλει βεβαία πίστις πάσης αἰτήσεως... Ἡ δὲ ὑποβάθρα τῆς ἀγαθῶν ἢ κρητιδωσῖς, ἢ πρὸς Θεὸν εὐλικρινὴς ὄψις. Λέγει δὲ ἢ ὁ Θεοσεβίος Κύριλλος „ Καλὴ τοιγαρὶν ἢ πίστις, ἰχῦειν ἐν ἡμῖν τῷ Θεόδοτον χάριν παρρησιαστικῆς. ἢ τὸ διψυχεῖν ὀπιζήμιον. ὅπῃ διψυχοῦς ἀνὴρ, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτῆ, καθὰ γέγραπται. ἢ λήφεται παρὰ Κυρίου παντελῶς ἔδω. (Βιβλ. 5. εἰς τὸν Ἰωάν. Τόμῳ δ.)

9. „ Καυχέσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὕψει αὐτῆ.

Επειδὴ ὁ Θεὸς Ἰακώβος ἠξολέει πῶς ἢ ταπεινοφροσύνη εἶναι Θεσαυροφυλάκιον ὅλων τῶν ἀρετῶν, καὶ ὅτι χωρεῖ αὐτῷ δεῦν κατορθῆται κἀνεὶα ἀγαθῶν: δὲ τὸ ἀκολέθως λέγει ἐδῶ, ὅτι ἢς καυχᾶται ὁ ταπεινὸς χειριανὸς εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς τε. ἐπειδὴ καὶ τὸν Οἰκωμῆριον „ ἐκ τῆς ἢ Θεὸν ταπεινωθῆναι παρὰ ἀγαθῶν ἡμῖν ὀπιζίνεται: καὶ ὁ Κύριος δὲ εἶπεν „ ὅτι ὁ ταπεινὸς ἐαυτὸν ὕψωθήσεται. (Λουκ. ιδ. 11.) καὶ τὸ ἔδειξεν ὁ Τελώνης ὕψωθῆναι δὲ ταπεινώσεως. διὰ τοῦτο καὶ ὕψωθῆναι ἀνόμασε τῷ ταπεινώσειν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος: καὶ ὁ Θεσσαλονικῆς Γρηγόριος εἶπεν, ὅτι ὁ Κύριος ταπεινωθῆναι καὶ ἡρόμῃος ἀνθρώπος, ὅδον ἀρίστῳ ὕψωθῆναι ἔδειξεν ἡμῖν τῷ ταπεινώσειν. (Λόγ. εἰς τῷ Χειρῶ ἡρόμῃσι) ἐκ τῆς ἐσαοτίῃ δὲ, ἢ ὕψωθῆναι καὶ ὕπερηφάνεια, ταπεινώσειν καὶ κρημισμὸν ἀποξενεῖ „ ὁ ὕψων γάρ φησιν ἐαυτὸν ταπεινωθήσεται. καὶ ὀπιζίνεται ὕψωθῆναι ἐκ τῆς ὕψωθῆναι ταπεινωθῆναι. ὁ δὲ Μητροφανὸς ὕψος ἐνοεῖ, τὸν αὐτῶν τὰς ταπεινὰς Θεὸν, τὸ ἀφρημῆν αὐτῆ τῆ συγκεκεμημένῃ λαμβανῶν. ὁ ταπεινὸς λοιπὸν ἢ ὀπιζίνεται ἀδελφὸς, ἢς καυχᾶται εἰς τὸν Θεόν, ὅστις εἶναι ὕψος τῶν ταπεινῶν ἢ δόξα, ἢ καύχημα. „ Κύριος γάρ φησιν ταπεινοὶ ἢ αὐτοῖ. (ἀ. Βασιλ. β. 7.) ἢ „ ταπεινοὶ δίδασι χάριν. (Παρ. γ. 34.) Καὶ πάλιν „ τὰς ταπεινόφρονας ἐρείδει δόξῃ Κύριος. (Παρ. κθ. 24.) ἢ ὁ Παῦλος δὲ εἶπεν „ ὁ καυχώμῃος ἐν Κυρίῳ καυχάθω. (ἀ. Κορ. α. 31.)

(1) Ὅταν ὁ μέγας Βασιλεὺς εἶπε „ κἄν μὲν παρέλθῃ, κἄν ἐνικῶν, κἄν βίαιος, κἄν τετραεπίς χρόνος, κἄν πλείονα ἔσῃ, ἐνὸς ὅταν λάβῃς μὴ ἀναχωρήσης. ἀλλὰ μετὰ τῆς ἐπίσης αὐτῆ τὸ ἀγαθὸν ἐργάζομενος. (ἀσκητικ. Διατάξ. κεφ. α.) καὶ ὁ ἀββ. Μικαῆλος „ ὁ μὴ πείθει λαμβανῶν, διὰ τῆς ἀναβολῆς τῆς ὀπιζίνεται. καὶ ὅταν μακροθυμῆ ὁ Θεὸς δεῦν

„ μάζων τὸν πόθον, πᾶσιν αὐτῆς ὀπιζίνεται ἐμπόνως ζητῶν τῷ ὀπιζίνεται τῷ Θεῷ (παρὰ τῆς Σερ. πᾶ κατὰ Ματθ. κεφ. ζ.) Ὅρα καὶ εἰς τῷ ἀρχῷ τῆ νεοτυπότη ἀπαντίσματος ἢς ἱερῶν ἀρχῶν, ὅπῃ ἢ ἐμὴ ἀδυναμία ἐσημείωσεν ὅλα ἐκείνα πᾶ μέσα ὀπιζίνεται εἰς τὸ νὰ ἐπιτύχῃ ὁ ἀποστόλος ὀπιζίνεται τῷ ζήτηματι τῆ ἀπὸ τὸν Θεόν, φέρουσα μακροθυίας ἐκ ἢς θῶν Πνεύματι.

10. „ Ο δὲ πλῆσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτῆ, ὅτι ὡς αὐθός χόρτου παρελθύσεται.
11. „ Ἀνέταλε γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι, καὶ ὄξυρανεν τὸν χόρτον, καὶ τὸ αὐθός ὄξεπέσε, καὶ ἡ ἀπρέπεια τῶ προσώπῳ αὐτοῦ ἀπόλετο. ἔπειτα καὶ ὁ πλῆσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαραινθήσεται.

ΜΕ' τὸ αὐθός τῶ χортаίε παρομοιάζει τὸν πλῆτον ὁ Ἀδελφός Θεός, θέλωντας νὰ παραστή μὲ τῆτο τὸ φροσκαίρον τῶ πλῆτε καὶ ὀλιγοχρόνιον. φρόσωπον δὲ ὠνόμασε καταχρηστικῶς, τὴν ἐξω ἐπιφάνειαν τῶ χортаίε καὶ αὐθός· καθὼς καὶ ὁ Κύριος εἶπε, „ φρόσωπον τῶ ἔρανε, καὶ τῆς γῆς. (Λεκ. β'. 56.) ἐπειδὴ κυρίως φρόσωπον λέγεται, μόνον τὸ τῶ ἀνθρώπῳ, καὶ ὄχι τῶν ζώων, ἢ ἄλλο τινοσ'· πὸν μὴ γὰρ τετραπόδων, ῥύγχος ὀνομάζεται. τῶν δὲ πετεινῶν, ῥάμφος, καὶ τὸν Οἰκνμῆιον. ὁ πλῆσιος λοιπὸν, λέγει, θέλει μαραινθῆ ὡσαύτὸ τὸ αὐθός τῶ χόρτου εἰς τὰς σφάτας καὶ φεραπατάματα ὅπῃ κίμνει καὶ τὴν παρεσαν ζῶν. Τῆτο τὸ ἴδιον λέγει καὶ ὁ Ησαίας δὲ καθὲ ἀνθρώπον, „ πᾶσα σὰρξ χέρτες, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπῳ ὡς αὐθός χόρτου, ἐξηραίνθη ὁ χέρτος καὶ τὸ αὐθός ὄξεπέσε. Τὸ δὲ ῥῆμα τῶ Θεῶ ἡμῶν, μένει εἰς τὸν αἰῶνα. (Ἡσ. μί. 6.) καὶ ὁ κορυφαῖος Πέτρος τῶπ εἶπεν, ἐραυθός ἀπὸ τῶ Ησαίας. (ἀ. Πέτρ. ἀ. 24.) ἀλλὰ καὶ ὁ Σεραχ ἔπειτα λέγει, „ πᾶσα σὰρξ ὡς ἱμάτιον παλαιῶται· ἢ γὰρ δὲθνήκη ἀπ' αἰῶνος. „ θανάτω ὀποθανῆ. ὡς φύλλον θάλλον ἐπὶ δένδρου θασίας, τὰ μὲν καταβάλλει, ἄλλα δὲ φύει. ἔπειτα γενεὰ σαρκὸς καὶ αἵματος. ἢ μὲν, πελῶτα. ἐπὶ τῶ γηναῖται. (Σειρ. ἰδ. 17.) Μερικοὶ δὲ διδάσκαλοι ἐρμηνεύοντες φεραπρότερον τὸ δαβιτικὸν ἐκεῖνο, „ ἀνθρώπος ὡσεὶ χόρτος, αἱ ἡμέραι αὐτῶ. ὡσεὶ αὐθός τῶ ἀρχὴ ἔπος ἐξαυθόσει. (Ψαλμ. ββ'. 14.) εἶπεν, ὅτι δὲν εἶπεν ὁ φροφήτης αὐθός τῶ κήπῳ, ἀλλὰ τῶ ἀρχῆ, δὲ νὰ φανερώσῃ ἀκερβέστερον τὸ ὀλιγοχρόνιον τῆς ζωῆς τῶ ἀνθρώπῳ· καθ' ὅ,τι τὰ τῶ κήπῳ αὐθῆ, φυλαττόμενα ὑπὸ τῶν κηπερῶν, μένεισιν ἀβλαβῆ εἰς περισσότερον καιρὸν, τὰ δὲ τῶ ἀρχῆ, ὑπὸ ἀνθρώπων μὴ φυλαττόμενα, καὶ ὀπο τῶ ζῶα καταπατῆνται, καὶ ὀπο τῶς ἀνθρώπων κλέπτονται, καὶ ὀπο τὰ πετεινά βλάπτονται, καὶ ἐκ κολέθως ὀλιγοχροναῖτερα γίνονται. (Παρά τῶ Πολιτικῶ Θεατρῶ). (1)

Μαραινθῆται δὲ ὡς αὐθός ὁ πλῆσιος εἰς τὰς πορείαις τῶ καθ' ὅτι ἐκεῖ ὅπῃ ἀείσκειται εἰς σφάτας ὀτυχισμῶας τῆς ζωῆς ταύτης, ἀκολουθεῖ ἀφηνιδίως μεταβολὴ εἰς αὐτὸν, καὶ γίνεται δυσυχῆς καὶ πτωχός, ὁ πρὸ μικρῶ πλῆσιος καὶ ὀτυχιῆς, κατὰ τὸν Οἰκνμῆιον. καὶ δὲ τὸν Μιτροφάνη, ὅτι ὁ πλῆσιος ὄταν δοκῆ κατὸν μερεῖν, καὶ παρόδοκιμῆν σφῶρα, καὶ τοῖς τῆς ἀρχῆς καὶ τῆς δόξης αὐθῆσι λελαμπτυσμεῖος, ἐραται πάντα χόθου καταγλαῖζόμενος, πνικαυτά φησι, μαραινθῆσεται, σιωπελέσας τὸν βίον, καὶ κείμειος γενκρῆς, ἀφανος, ἀνεργητος πάντα, δυσειδῆς, τὰχὰ δὲ καὶ χαλεπῶς καὶ δυσφορητῶς ἀπόζων. πλῆσιον δὲ ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Ἀδελφός Θεός, τὸν ὑπερήφανον καὶ καυχόμενον ἐπὶ τῶ πλῆτῳ αὐτῶ. ὅς τις ἐν τῇ ὑπερηφανίᾳ αὐτῶ ταπεινῆται, καὶ ἐν τῶ ὑψῆσαι καταβάλλεται. ἔραπε δὲ νὰ εἶπῆ. ὁ δὲ πλῆσιος ἀιχμῶεδα ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτῶ. ἀλλ' ἐπειδὴ ὁ λόγος ἦτον βαρὺς, ἀφῆκεν αὐτὸν, καὶ εἶπε τὸν ἀβαρῆ, κατὰ τὸν Οἰκνμῆιον. ἄς καυχᾶται λοιπὸν, κατὰ τὸν ἱερόν Μιτροφάνη, ὁ πλῆσιος εἰς τὴν ταπεινώσειν τὴν φυσικῶν ὅπῃ ἔχει· ἦγεν ὅτι εἶναι ἀνθρώπος γῆινος· ὅτι ἔχει νὰ ὀποθανῆ καὶ νὰ κατωπῆσῃ εἰς βρώμα, καὶ σῆψῃ καὶ κοιορκῆν. καὶ αὐθ' ὀπο τὸν πλῆτον ὑπερηφανῶεταί, ὀπο τὴν ἐνδύμῃσιν τῶ θανάτω ἄς ταπεινῆται. ἢ ὅποια αὐτῆ ταπεινώσει φροξενεῖ καύχημα καὶ ὕφος εἰς αὐτὸν.

(1) Ἐφῆ δὲ πῶ καὶ Ὀμηρος.

„ Οἴη περ φίλων γενεῖ, πνιδε καὶ ἀνδρῶν.

„ Φύλλα πᾶ μὲν τ' ἀέμος χαμάθης χέει, ἄλλα δὲ θ' ὄλη.

„ Τηλεθώσασα φύει, ἔαρος δ' ἐπιγίγνεται ὄρη.

„ Ὡς ἀνδρῶν γενεῖ, ἢ μὲν φύει, ἢ δ' ἀπόληγη.

12. „ Μακάριος ἄνθρωπος, ὃς ὑπομένει πειρασμῶν. ὅτι δοκιμὸς γενόμενος, λήφεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγέειλατο ὁ Κύριος τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν.

Επειδὴ, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω μὲν τὰ ἱερὰ Θεοφυλάκτι, δύο λογίων εἶναι οἱ πειρασμοί, ἄλλοι μὲν, γινόμενοι καὶ παραχώρησιν ἕνεκα τῆς ἀμαρτίας μας, ἄλλοι δὲ, καὶ συγχώρησιν καὶ δοκιμῶν μόνῳ Θεῷ, ἕνεκα τῆς συμφορῆς εἰς ἡμᾶς νὰ ἐχωμεν καὶ εἰς τὰς δύο ὑπομονῶν. ὅθεν καὶ ὁ Ἀδελφός Θεός ἀορίστως λέγει ἐδῶ, ὅτι εἶναι μακάριος ὁποῖος ὑπομένῃ πειρασμῶν· δηλαδή, εἴτε τὸν κατὰ παραχώρησιν Θεῷ ἐρχόμενον ἕνεκα τῆς ἀμαρτίας μας, εἴτε τὸν καὶ συγχώρησιν καὶ δοκιμῶν μόνῳ Θεῷ ἀκολουθῶντα εἰς ἡμᾶς. δοκιμαζόμεθα γὰρ, καὶ ἀξιῶν γινόμεθα τῆς αἰωνίου ζωῆς, ἕνεκα τῆς ὑπομονῆς καὶ τῶν διττῶν αὐτῶν πειρασμῶν· δι' ὅ,τι ἀπὸ μὲν τῶν πειρασμῶν, πρέπει νὰ προσδύχωμεθα νὰ μὴ ἐμβωμεν εἰς αὐτάς, ὡς εἶπεν ὁ Κύριος. ἀπ' οὗ δὲ ἐμβωμεν μίαν φορὰν, πρέπει ἀναγκαιῶς νὰ ὑπομείνωμεν αὐτάς ἀδραϊκῶς καὶ δίχαριςως. ὁ δὲ Θεοφυλάκτος γνωματίζει, ὅτι ὁ μὲν Κύριος ἀποβλέψας εἰς τὴν ἀδυσχεσίαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ εἰς τὴν ἀπελειότητά τῶν τότε μαθητῶν τε, ἕνεκα τῆς ἐδιδάχθη αὐτάς ἀπὸ τῆς ἀναλήψεώς τε, νὰ παρακαλῆν τὸν Θεὸν ἕνεκα νὰ μὴ ἐμβῶν εἰς πειρασμούς. ἀπ' οὗ δὲ ἀνελήφθη, ἐπειδὴ ἡ ἀδυσχεσία τῶν ἀνθρώπων ἐδυσχεμάθη μὲν τὴν ἐπιγνώσιν τῆς ἀνασάσεώς τε, καὶ τῆς ἀναλήψεως, καὶ μὲν τὴν κραταιὰν χάριν καὶ ἐπιτροπίαν τῆς ἁγίας Πνεύματος, διὰ τοῦτο ὀνομιζόμενος ἀδελφός τε οὗτος Ἰάκωβος, ἀδελφῶν ἐδῶ εἰς τὰς χειριανῶν νὰ μὴ φοβῆται τὰς πειρασμῶν. ἕνεκα τὴν ὅποιος τέτοις ὑπομῆναι, εἶναι μακάριος καὶ καλότυχος. ὅθεν εἶναι γεγραμμένον εἰς τὸν Ἰώβ „ Μακάριος ἄνθρωπος, ὃν ἤλεγξε Κύριος. κατὰ τὸ Παντοκράτορος μὴ ἀπαναίνας. αὐτὸς δὲ ἀλγεῖν ποιεῖ, καὶ πάλιν ἀποκαθίστησιν, ἐποίησε, καὶ αἱ χεῖρες αὐτῆς ἴσταντο. (Ἰώβ. ε. 17.) καὶ ὁ Κύριος δὲ μακαρίως ἀνόμασε τὰς ὑπομῆναις ὀνειδισμῶν καὶ διωγμῶν καὶ κατηγορίας ψόδεις ἕνεκα τὸ ὀνομάζει, εἰπὼν „ μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἐνεκῶν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν ἡμερῶν. (Ματθ. ε. 10.) καὶ πάλιν „ μακάριοι ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς, καὶ διώξωσι, καὶ ἐπιτίσῃ πᾶν ποικρὸν ῥῆμα κατ' ὑμᾶν ψόδοιμοι ἐνεκῶν ἡμῶν. (Αὐτῶν. 11.)

Εἰδὼ λοιπὸν ἐσὺ χειριανῶν, ὑπομῆναις δίχαριςως τὰς καὶ ἀδραϊκῶς Θεῷ πειρασμῶν, ὅπου σοὶ ἐρχονται διὰ τῆς ἀμαρτίας σου, πληρόνους τὸ χάριος καὶ τὸν κανόνα τῶν ἀμαρτιῶν σου, καὶ λαμβάνεις τέτοιον συγχώρησιν. εἰδὼ δὲ ὑπομῆναις τὰς καὶ συγχώρησιν μόνῳ καὶ δοκιμῶν Θεῷ ἐρχομένης, λαμβάνεις στέφανον Θεῷ καὶ ἐγκώμιον: ὡς καὶ ὁ Ἰώβ, καὶ ὁ Ἀβραάμ, καὶ τὸν Οἰκουμενίον. Περὶ τῶν στέφανων δὲ τέτοιον, ὃν ἐπηγγέειλατο ὁ Κύριος, γράφει ὁ Ζαχαρίας λέγων „ ὁ δὲ στέφανος ἐστὶν τοῖς ὑπομῆναις, καὶ τοῖς χριστίμοις αὐτῆς, καὶ τοῖς ἐπεγνωκόσιν αὐτῶν. (Ζαχ. 5. 14.) ἦτοι τοῖς χριστίμοις ἐστὶν εἰς τὴν ὑπομονῶν, καὶ τοῖς ἐπεγνωκόσιν αὐτῶν τὴν ὑπομονῶν, καθὼς ἐρμηνεύει τὸ ῥητὸν ὁ ἱερὸς Μιτροχάνης. καὶ ὁ Παῦλος δὲ λέγει „ ὁ Θεὸς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. τοῖς μὲν κατὰ ὑπομονῶν ἔργα ἀγαθὰ, δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητεῖσι, ζωὴν αἰώνιον. (Ρωμ. β. 6.) τέτοιον τὸ ῥητὸν τῆς Ἀδελφοθέου ἀναφέρει καὶ ὁ θεὸς Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας λέγων „ ὡς γὰρ τὸ ἀριστεῖν ἐν μάχαις, τῆν τε ὀπλιτὸντος ἀνδρεία μαρτυρεῖ: ἔτω τὸν διδόντῃ καὶ χυλαῖον, εἰς γὰρ τὸ δυνάσασθαι τὴν ἀνδρείαν τῆς Θεῷ ἀρετῶν κατορθῶν, λαμπρὸν καὶ ὠφελανῆ, καὶ παντὸς ἐπαύσεως μεμεσσημένον ἀποφύκειν αὐτῶν, τὸ εὖ μάλα δυνάσασθαι διανοεῖν τὰς ἐκ τῶν πειράζεσθαι πόνους. καὶ γὰρ τῶν Σωτήρος ὁ μαθητῆς, ὅτι πάντῃ τε καὶ πάντως ὁ τοιοῦτος ἀπόβλεπτος ἐστὶν, πεπληροφόρηκε λίγων „ μακάριος ἄνθρωπος, ὃς ὑπομένῃ πειρασμῶν, ὅτι δοκιμὸς γενόμενος, λήφεται τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. (Γλαφύρ. εἰς τὴν ἕξοδ. βιβλ. γ.)

13. „ Μηδὲς παραζόμενος λεγέτω, ὅτι ἀπὸ Θεοῦ περᾶζομαι. (1)

Επειδὴ ἡ αὐτομεμψία: ἦγεν τὸ νὰ μέμψεται τις τὸν ἑαυτόν τε, εἶναι μία μεγάλη ἀρετή, ἥτις πορεύει εἰς τὸν ἀνθρώπον πολλὴν ὠφέλειαν: διὰ τῆς ὁ θεὸς Ἰάκωβος ἐδῶ ἀδραϊκῶς εἰς τὴν

(1) Ἡ ὁδὸς δὲ ἀποδοῦναι τινὰς, αἰτίως καὶ πολλοὶ πειρασμοὶ ἐρχομέναι κατὰ συγχώρησιν ἢ παραχώρησιν Θεοῦ, πῶς ὁ Ἀδελφός Θεός λέγει ἐδῶ τὸ ἐναντίον, εἰς λύσιν τῆς ἀπορίας μερικοῦ λέγειν: ὅτι οἱ πειρασμοὶ εἶναι διττοί, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, καὶ

τῷ τοιαύτῳ ἀρετῷ κάθε χειριανόν, κὶ λέγει εἰς αὐτὸν πῦκα: Ἀδελφεμὲ χειριανέ, ὅταν ἐ-
 σὺ δοκιμάζης κἀνέα πειρασμόν, πρόσεχε καλὰ νὰ μὴ λέγῃς: ἐγὼ πειράζομαι ὑπὸ τὸν Θεόν.
 πρῶτον, διὰ τὶ ἐτί λέγωντας, βλασφημεῖς. ἐπειδὴ κὶ κάμνεις αἴτιον τῆς πειρασμῶν τὸν Θεόν.
 καὶ ὁμοιάζεις κὶ σὺ μὲ τὸν προπάτορα Ἀδάμ: ὁ ὁποῖος ὅταν ἐπαρέβη τῷ ἐπιτάλῳ τοῦ Θεοῦ,
 δὲ ἐμέμφθη τὸν ἑαυτὸν τε ὡς αἴτιον τῆς πειρασμῶν. ἀλλὰ ἔριψε τῷ αἰτίᾳ εἰς τὸν Θεόν,
 λέγων, ἢ γυνὴ ἡ ἔδωκεν μετ' ἐμῆ, αὐτῆ μοι ἔδωκεν ὑπὸ τῆς ζύλης κὶ ἔφαγον. (Γεν. γ'. 12.)
 ,, Δύττον, διὰ τὶ λέγωντας πῶς: ἐγὼ πειράζομαι ὑπὸ τὸν Θεόν, μὲ τὸν λόγον αὐτὸν δείχνεις
 ὑπερηφάνειαν, κὶ δὲ δυνάσαι νὰ ταπεινώθῃς, ἔτε νὰ μετανοήσῃς. ἀλλ' ἔτε δύνασαι νὰ υποφέ-
 ρῃς ἀγογγύσας καὶ δὲ χαρίζεις τὸν πειρασμόν ὅπε δοκιμάζεις. μὴ υποφέρωντας δὲ, διπλῶς
 βασανίζεσαι, ὡς λέγει ὁ ἅγιος Ἰσαὰκ ,, Πᾶσα θλίψις, ἢ μὴ μετέχουσα ὑπομονῆς, διπλῆ ἐ-
 σιν ἢ βάσανος αὐτῆς. Τί λοιπὸν ἄρῃ νὰ κάμῃς; ἄρῃ νὰ μέμψῃς καὶ νὰ κατηγορῇς
 πάντοτε τὸν ἑαυτὸν σε, πῶς ἐσὺ εἶσαι ὁ αἴτιος ὅλων τῶν πειρασμῶν, τῶν τῆς ἡδονικῶν κὶ ἐ-
 κεινῶν, ὅσον κὶ τῶν κακωτικῶν κὶ ἀκυσίων. ἔξ' τὶ, ἐν ἐσὺ δὲ ἀμάρτανες, ὁ Θεὸς δὲ ἤθελε
 συγχωρήσῃ, ἢ νὰ ἀπαχωρήσῃ νὰ σοὶ ἔλθῃν οἱ πειρασμοί. Μὲ τῷ αὐτομεμφίαν δὲ ταύτῳ
 ταπεινόνεσαι, μετανοεῖς, καὶ υποφέρεις δὲ χαρίζεις τὸν πειρασμὸς. καὶ ἔξ' τῆς δὲ χαρίζεις σου
 ταύτης πείθεις τὸν Θεόν, ἢ νὰ σηκώσῃ τελείως ὑπὸ λόγῳ σε τὸν πειρασμὸς ὅπε πάχεις, ἢ
 νὰ τὸν ἐλαφρώσῃ. ὅθεν εἶπον ὁ Παῦλος ,, εἰ ἐαυτὸς ἐκείνομην, ἐκ αὐ ἐκείνομεθα. (ἀ. Κορ.
 ,, ια'. 31.) Καὶ ὁ μέγας Ἀντώνιος εἶπε πρὸς τῆς αὐτομεμφίας ,, αὐτὴ ἐστὶν ἡ μεγάλη ἐργασία
 ,, τῶ ἀνθρώπου, ἵνα τὸ σφάλμα αὐτῆ ἐπιπῶ ἐαυτῆ βάλη, ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, κὶ προσδοκῆσῃ πει-
 ,, ρασμὸν ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς. ἔφη δὲ καὶ ὁ ἀββάς Ποιμῶν ,, ὁ ἑαυτὸν μεμψόμενος, εἶτι αὐ
 ,, συμβῆ αὐτῷ, εἶτε ζημία, εἶτε ἀτιμία, εἶτε οἰαδῆποτε θλίψις, πορλαβὼν ἔχει ἑαυτὴν ἀ-
 ,, ξιον, καὶ ἐδέποτε ταρασσεται. (ἐν τῷ Γερωντικῷ.)

,, Ὁ γὰρ Θεὸς ἀπειρασός ἐστι τῆς κακῶν. πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδέ-
 ,, να. (2)

Ο Θεὸς, λέγει ὁ Θεοφύλακτος σὺν τῷ Οἰκουμενίῳ δὲ πειράζεται ποτε ὑπὸ κἀνέα κακόν.
 καθὼς εἶπε καὶ ὁ ἅγιος ὑπὸ τῆς ἔξωθεν. (δηλαδὴ ὁ Σέξτος ὁ Ἐμπειρικός βιβλ. γ'. τῆς ὑποτυ-
 πώσεων κεφ. 24. καὶ τὸν Λαέρτιον) ,, τὸ θεῖόν τε καὶ μακάριον, ἔτε αὐτὸ παράγματα ἔχει, ἔτε
 ,, ἑτέροις παρέχει. πρὸς τὴν θνητῶν τῶ φύσιν καὶ πρὸς τὴν αὐτῆ ταῦτα πάντα, πρὸς τὴν ἀλλοίωσις
 ,, ὁράται κὶ μεταβολῆ, τὰ τῆς φύσεως ἡμῶν προκατάρχοντα. ἦγεν ὁ μακάριος κὶ ἀφθαρτος Θεός,
 ἔτε αὐτὸς ἔχει πειρασμὸς καὶ παραχὰς, ἔτε εἰς ἄλλους δίδει. διὰ τὶ οἱ πειρασμοὶ ἀκολουθεῖν εἰς
 τῷ φθαρτῶν κὶ ἐπίγειον φύσιν τῶ ἀνθρώπων, εἰς τῷ ὁποῖον δέσκειται ἀλλοίωσις κὶ μετα-
 βολῆ,

ὁ ἅγιος μοι, εἶναι ἡδονικός, ὅς τις γίνεταί με τὸ θέλημα μα, ὁμοῦ καὶ με τῷ σωεργίᾳ τῆς δαμόνων. ὁ δὲ ἄλλος, εἶναι λυ-
 πηρός, κακωτικός, καὶ πόνον ἀποκινῶν εἰς τὸν παραζόμενον. ὁ
 ἡδονικός λοιπὸν πειρασμὸς ἀδέποτε προέρχεται ἀπὸ τὸν Θεόν.
 ἐπειδὴ ὁ Θεός, ἔτε μὲ τὸ προηγουμένον τὸ θέλημα τὸν θέλει,
 ἔτε μὲ τὸ ἐπόμενον. καθὼς, τὶ ὁ πειρασμὸς αὐτῶς, εἶναι αὐταῖς
 ἢ ἰδίαις ἀμαρτίας ὅπε πράττει ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀποκινῶν τὸν
 ψυχῶν με τὸ θέλημά τε καὶ με τῷ ἐπιθυμίᾳ τε. ὁ δὲ λυ-
 πηρός κὶ κακωτικός πειρασμὸς, αὐτὸς ἀφείρεται ἀπὸ τὸν Θεόν.
 διὰ τὶ ὁ πειρασμὸς αὐτῶς, εἶτε κατὰ συγχωρήσιν καὶ δοκιμῶν
 Θεοῦ ἔλθῃ, ὡς εἰς τὸν Γάββ, καὶ εἰς τὸν Παῦλον καὶ εἰς τὴν λυ-
 πῆς ἀγίας. εἶτε κατὰ παραχάσιν, πρὸς ἐκκοπήν τῆς ἀμαρ-
 τίας. εἶτε κατὰ ἐγκαταλείψιν, πάντοτε πρὸς τὸ συμφέρον ἀ-
 ποβλέπει τῆς πειρασμῶν. καὶ διὰ τὸ θέλει αὐτὸν ὁ Θεὸς κα-
 τὰ τῆς θεολογίας, ὅχι ὁμοῦ με τὸ προηγουμένον τὸ θέλημα, ἀλ-
 λά με τὸ ἐπόμενον. καὶ αὐτὴ γὰρ ἢ ἐγκαταλείψις, καὶ αὐτὴ ἢ
 κολάσις, καλὸν ἐστὶ καὶ συμφέρον, καλὸν μὲν, διὰ τὶ φανερεῖται
 δι' αὐτῆς ἢ δικαιοσύνη τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ μῖσος ὅπε ὁ Θεὸς ἔχει
 κατὰ τῆς ἀμαρτίας, παθῶν αὐτῶν αἰωνίως. συμφέρον δὲ εἰς
 τῆς κολαζόμενης, διὰ τὸ ἢ κολάσις κατὰ τὸ ὄνομά της, εἶναι ἐμ-
 πόδιον καὶ ἐκκοπή τῶ κακῆ. καὶ αὐτὴ ἀμαρτανῶντες δὲ ἐκκολα-
 ζονται, αἰωνίως ἐμῶν νὰ ἀμαρτανῶν. διὰ δὲ τῆς κολάσεως,
 ἐμποδίζονται ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν. ὅθεν εἶπεν ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ
 Ἐφέσιος, τὸν παραδόξον μὲν, ἀληθινὸν δὲ λαόν, τῶν: δηλαδὴ,
 ὅτι συμφέρον τῆς κολαζόμενης ἵνα κολαζονται. Καὶ τῶν εἶναι
 ἐκείνο ὅπε φησὶν ὁ Θεὸς διὰ τὸ Ἡσαΐα ,, ἐγὼ εἶμι ὁ ποιῶν
 ,, ἠρῆνῳ καὶ κτιζῶν κακὰ (Ἡσ. με. 7.) καὶ δὲ τῶ Ἀμώς

,, εἰ ἔσαι κακία ἐν τῇ πόλει, ἡ Κύριος ἐκ ἐποίησον (Ἀμ. γ'.
 6.) διὰ νὰ φανερώσῃ με τὰ λόγια ταῦτα: ὅτι ὁ Θεὸς θέλει με
 τὸ ἐπόμενον τὸ θέλημα νὰ ἐρχονται εἰς τῆς ἀνθρώπων ὅλοι οἱ
 λυπηροὶ καὶ κακωτικοὶ πειρασμοί, διὰ τὶ συμφέρον εἰς αὐ-
 τῆς, ἀναιρετικοὶ ὄντες τῆς ἡδονικῶν πειρασμῶν. συμπεραίνεται
 λοιπὸν ἐκ τῆς ἐρημῶν τῶν, ὅτι ὁ Θεὸς πειράζει με, ἢ τὸ συγ-
 χωρῆ, ἢ παραχάρα, ἢ ἐγκαταλείψα με τὸ ἐπόμενον τὸ θέ-
 λημα, νὰ πειράζονται οἱ ἄνθρωποι πρὸς τὸ συμφέρον, διὰ τῆς κα-
 κωτικῶν πειρασμῶν, ἔθνα δὲ πάλιν πειράζει διὰ τῆς κακωτικῶν
 αὐτῶν πειρασμῶν με τὸ προηγουμένον τὸ θέλημα, καὶ ἔθνα πει-
 ράζει διὰ τῆς ἡδονικῶν πειρασμῶν, ἔτε μὲ τὸ προηγουμένον του
 θέλημα, ἔτε με τὸ ἐπόμενον. καὶ ἔθνα συμβιβάζονται ἄρετα καὶ
 τὰ ἠητὰ ἐκείνα τῶ ,, ὁ Θεὸς ἐπείραζε τὸν Ἀβραάμ. καὶ τῶ, δο-
 ,, κίματόν με Κύριε καὶ πειραστόν με. καὶ τὸ τὸ Ἀποστόλου ἐδὼ
 ,, τῶ ,, πειράζει δὲ αὐτῶς ἔθνα.
 (2) Τὸ ἔθνα τῶ ἔθνα ἐρημῶν ὁ μέγας ἐν παῖσι Βαρσα-
 νόφιος ,, ἀδελφε, εἶσι πειρασμὸς ἐξ ἡμῶν, καὶ εἶσι πειρασμὸς
 ,, κατὰ συγχωρήσιν Θεοῦ. ὁ ἐξ ἡμῶν, πρὸς βλαβῶν ἐστὶ τῆς
 ,, ψυχῆς, καὶ πρὸς αὐτὴ κραεῖ ὁ ἀπόστολος Γαλιῶνος λέγων ,,
 ,, μηδεὶς πειρασόμενος λεγέτω, ὅτι ἀπὸ Θεοῦ πειράζομαι. ὁ γὰρ
 ,, Θεὸς ἀπειρασός ἐστι κακῶν. καὶ τὰ ἐξῆς. ὁ δὲ κατὰ συγχω-
 ,, ρῆσιν Θεοῦ, πρὸς ὡφέλειαν ἐστὶ τῆς ψυχῆς. πρὸς δοκιμῶν γὰρ
 ,, γίνεται τῶ ἀνθρώπῳ, καὶ ἢ δοκιμῆ φέρει τὸν ἀνθρώπον εἰς
 ,, ἐλπίδα. ἢ δὲ ἐλπίς ἢ κατακλιμῆ, κατὰ τὸ γεγραμμένον. ὁ
 ,, δὲ μὴ κατακλιμῶν, σεσωσμένος ἐστὶν ἐν Κυρίῳ (ἀπόκρ.
 ,, ττς.)

βολή, τὰ ὅποια ταῦτα ἐφόραβον καὶ ἐκυρίωσαν τῷ φθαρτῷ φύσιν τῶ ἀνθρώπων. ὁ δὲ ἱερός Μιτροφάνης λέγει ἐρμηνεύων τὸ ρητὸν τῆτο: ὅτι ὁ Θεὸς, μὲ τὸ νὰ ἦναι αὐτοαγαθότης κατὰ φύσιν, δεὴ πειράζει ποτὲ κακὰ, ἕτε τὸν κινεῖ εἰς κακὰς λογισμὰς, καὶ λόγους, καὶ πράξεις. ἀπαγε! τῆτο γὰρ εἶναι ἀδύνατον. ἐπειδὴ ἐδύναται δεῦδρον ἀγαθὸν, καρπὸς πονηροῦς ποιεῖν, ὡς εἶπεν ὁ Κύριος. (Ματθ. ζ'. 18.) εἶπε δὲ καὶ εὐαὶς ἐξωπεικὸς σοφὸς „ ὦν αἱ γενεαί, ἡέσεις, τῶ ἀγαθῶν, καὶ αὐτὰ ἀγαθὰ. καὶ εἰ αὐτὰ ἀγαθὰ, καὶ αἱ γενεαί. τῆτεςιν: ὁ ἀγαθὸς Δημιουργός, καὶ ἀγαθὰ δημιουργεῖ Δημιουργήματα. καὶ ἀντιστρόφως, τὰ ἀγαθὰ Δημιουργήματα, εἰ τὰ ἀγαθὰ Δημιουργεῖ ἐδημιουργήθησαν. ἐπειδὴ δὲ ὁ Θεὸς ἀγαθὸς ὅστι Δημιουργός, λοιπὸν εἶδεν κακὸν, ἀλλὰ παρ' ἀγαθὸν καὶ εἰς τὰ Δημιουργήματα τὰ προξενεῖ.

Εἰ δὲ καὶ ἤθελεν ἀπορήσει τινὰς: ἕτε τι γέγραπται, ὅτι ὁ Θεὸς ἐπέειραζε τὸν Ἀβραάμ; ἀποκρίνεται ὁ αὐτὸς Μιτροφάνης, ὅτι δεὴ ἐπέειραζεν αὐτὸν εἰς κακὰ, καὶ διὰ κακὸν τέλος: κατὰ τὴν κάμψιν οὐ πειράζοντες ἐχθροὶ, δαίμονες, ἢ οἱ ἄνθρωποι, οἵτινες σπευδάξεν νὰ χωρίσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὸν Θεὸν μὲ τὰς πειρασμὰς. ἀλλὰ τὸν ἐπέειραζεν εἰς ἀγαθὰ, καὶ ἕτε ἀγαθὸν τέλος, ὡς φίλος αὐτῶ: ἕτε νὰ τὸν οἰκειώσῃ πᾶσι μᾶλλον μὲ τὸν ἑαυτὸν τε, καὶ νὰ τὸν ἀποδείξῃ λαμπρότερον. ἕτος δὲ, εἰδὲ πειρασμὸς κυρίως λέγεται, καὶ καὶ ἡ Γραφή ἐμεταχειρίθη τῷ λέξειν κυρίως, ἀλλὰ καταχρηστικῶς. ἐδοκίμαζε γὰρ αὐτὸν, καὶ μὲ ὅλον ὅπε ἤθελεν ὅτι θέλει ὑπακούσει εἰς τὸ πρῶτον νὰ θανατώσῃ τὸν ἴόν τε, ἵνα φανεῖς ἕτε τῶ ἔργων ὑπήκοος, λάβῃ τῷ δόξῃ ἐξαιρέτων εἰς ὅλας τὰς γενεὰς. πειράζων ἕτε κυρίως ὀνομάζεται ὁ ἐξάβολος, κατὰ τὴν εἶναι γεγραμμένον „ Καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων. (Ματθ. δ'. 3.) καὶ κατὰ ἄνθρωπος μιμητὸς τῶ διαβόλου. διὰ τὴν ὡς ἐχθρὸς, μὲ μῖσος πειράζει τὰς ἀνθρώπους, καὶ πᾶσαι νὰ τὰς ῥίψῃ εἰς τὰ κακὰ: ἵνα ἐκ τῆτο δουλητῆ νὰ τὰς χωρίσῃ ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ νὰ τὰς ἀπωλέσῃ.

14. „ Ἐκαστὸς δὲ παράζεται ὑπὸ τῆς ἰδίας ἐπιθυμίας ἐξελεγχόμενος
 „ καὶ δελεαζόμενος.
 15. „ Εἴτα ἡ ἐπιθυμία συλλαβῆσα, τίχτει ἀμαρτίαν. ἡ δὲ ἀμαρτία ἀποτελεῖται ἀποκύα θανάτου.

Επειδὴ ὑπὲρ ἕτε εἶδεν ὁ Ἀδελφός Θεός, ὅτι ὁ Θεὸς, ἕτε αὐτὸς πειράζεται, ἕτε εἰς ἄλλους εἶδει πειρασμὰς: (λέγει δὲ πειρασμὸς καὶ τὸν Θεοφύλακτον τὰς ἐμπαθεῖς λογισμὰς ἐκείνους, ὅπε τὰράσεν τῷ ψυχῷ. διὰ τὴν οἱ πᾶσι τῶ Θεῷ ἐρχόμενοι λογισμοὶ, δεὴ τὰράσεν τῷ ψυχῷ τῶ ἀνθρώπου, ἀλλὰ μᾶλλον τῷ εἰρνώδῃ καὶ τῷ κατασάειν, λαμπρύνοντες αὐτῷ καὶ φωτίζοντες) ἐπειδὴ, λέγω, τῆτο εἶδεν ὁ Ἀδελφός Θεός, διὰ τῆτο λέγει τώρα ἐδῶ, ὅτι ἡ κακὴ ἐπιθυμία τῶ ἀνθρώπου, αὐτὴ συλλαμβάνει παρῶτον καὶ ἐγγασφρόνεται τῷ ἀμαρτίαν μὲ τὸν ἴδον συνδυασμὸν, καὶ μὲ τῷ συγκαταθέσει. ἕτετα γενεῖ τῷ ἀμαρτίαν διὰ τῆς παράξεως καὶ τῶ ἔργου: ὡς ἐρμηνεύει Ἰωάννης ὁ Ζακάριας, ἡ δὲ ἀμαρτία πάλιν τελειωθεῖσα διὰ τῆς παράξεως, γενεῖ τὸν θάνατον τῆς ψυχῆς: ἡ γενεῖ αἰσῶς καὶ ἡ ἀμαρτία ἐκείνη τύχη νὰ ἦναι κατ' εἶδος θανάσιμος. κατὰ τὴν εἶναι ἡ πορνεία, ἡ μοιχεία, ὁ φόνος, καὶ τὰ ὅμοια. ἐν μὲν ἕτε τῆ ἐπιθυμία μόνῃ μείνασα αὐτῇ, συγγνωστὴ εἶναι, ἐὰν δὲ τελειωθῇ καὶ τῆ παράξει, θανάσιμος εἶναι: ἕτε τῆ χάριν ἀγαθείματος ἡ κακὴ ἐπιθυμία τῶ δύο ἐκείνων γενόντων Ἐβραίων, συνέλαβε τῷ ἀμαρτίαν τῆς μοιχείας καὶ τῆς σάφρονος Σωσάνης, καὶ τέλος πάντων ἐπροξενήσεν εἰς αὐτὰς τὸν ἴδον θάνατον σώματος καὶ ψυχῆς. ὅθεν εἶπεν ὁ Δαυὶδ πρὸς τὸν κύα ἐξ αὐτῶ „ τὸ κάλλος ἡπάποσέσε, καὶ ἡ ἐπιθυμία διέσρεψε τῷ καρδίαν σου. (Σωσ. 57.) ἕτε αἱ ἐπιθυμιαὶ θανατῶναι τὰς ἀμελεῖς, μὲ τὸ νὰ μὴ ἐργάζονται κατὰ ἕτε ἐργόχειρον, κατὰ τὴν εἶπεν ὁ Σολομῶν „ ἐπιθυμιαὶ ὀκνηρὸν ἀποκτείνουσιν. καὶ ἕτε προαιρῶνται αἱ χεῖρες αὐτῶ ποιεῖντι. (Παρ. κἀ. 25.) καὶ ἕτε ἡ ἐπιθυμία τῶ πλέτε κάμνει τὰς ἀνθρώπους καὶ βυθίζονται εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. ὅθεν εἶπεν ὁ Παῦλος οἱ βυθόμενοι πλετεῖν ἐπιπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα, καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτας καὶ βλαβεράς, αἵτινες βυθίζουσι τὰς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. (ἀ. Τιμ. 5'. 9.)

Εἶπεν δὲ, ὅτι ἡ κακὴ ἐπιθυμία συλλαμβάνει τῷ ἀμαρτίαν, ἕτε τι εἶναι καὶ καλὴ ἐπιθυμία, ἡ τις ἐκ τῶ ἐναντίε συλλαμβάνει τῷ ἀρετῷ διὰ τῆς συγκαταθέσεως, καὶ γενεῖ αὐτῷ διὰ τῆς παράξεως. ἡ δὲ ἀρετὴ πάλιν τελειωθεῖσα, γενεῖ τῷ ζωῷ τῆς ψυχῆς. ὅθεν εἶπεν ὁ Σολομῶν „ δεῦδρον ζωῆς ἐπιθυμία ἀγαθὴ. (Παρ. ιγ'. 12.) καὶ πάλιν „ ἐπιθυμία σοφίας ἀγαθὴ ἐπι βασιλείαν. (Σοφ. 5'. 20.) Διὰ τῆτο καὶ ὁ ἀφορητὸς Δαυὶδ ἀνῆρ ἐπιθυμιῶν ὀνομάζεται

ται ὑπὸ τὸν ἀρχάγγελον Γαβριήλ. (Δαν. θ'. 23.) ἦτοι τῷ τῷ Πνεύματος, κατὰ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον. (λόγῳ εἰς τὸν ἑαυτῶ Πατέρα.)

Τὸτο τὸ ρητὸν ἀναφέρει καὶ ὁ Θεασίσιος τῆς Ἀλεξανδρείας Κύριλλος λέγων, ὅσοι τῷ εἰς νῦν εἰδώλων ἀνέχονται, καὶ τὰς τῷ ἐκτόπων φαντασιῶν ἐννοίας εἰσδέχονται, ἴσωςαὶ ὅτι τυκτρι- δαν ἔσονται καλῶν: τῆς τῷ ἀκαθάρτων πνεύματων. ἕκαστος ἢ περᾶζεται φησὶν ὑπὸ τῷ ἰδίων ἐπιθυμιῶν ἐξελομένου καὶ δελεαζόμενος. καὶ τὰ ἐξῆς. εἶτα λέγει, ἄδαιμιτὸν ἐν ἀρα τὰς ἀρχὰς τῷ παθῶν, καὶ τὰ εἰς νῦν εἰδῶλα, τὰ διὰ μόνων ἐννοιῶν εἰσρέχοντα παρασώρε- θα, τὸ γεγραμμένον εἰδότες. εὐὰ Πνεῦμα τῷ ἐξουσιάζοντος ἀνάβῃ ἐπὶ σέ, τόπον σε μὴ ἀφῆς. ὅτι ἴαμα καταπαύσει ἀμαρτίας μεγάλας. (Ἐκκλ. ι. 4.) (Ὁμιλ. β'. εἰς τὸν Ἡσαΐαν τὸμ. β'.) ἦτοι ἡ ἰατρεία τῆς προσβολῆς τῷ λογισμῶν, αὐτὴ ἐμποδίζει τὰς διὰ τῆς ἀφῆσεως ἀμαρτίας, αἱ ὁποῖαι προσέρχονται ἐκ τῆς τῷ λογισμῶν προσβολῆς, καὶ συνδυασμῶ, καὶ συγκαταδέσεως. Καὶ ἀλλὰ ὁ αὐτὸς Κύριλλος, τὸ ἴδιον τῷτο ρητὸν ποροεκθέμενος, ἀκολούθως ἐπιφέρει, ὅρας ἐν ὅπως ἐν ἐπιθυμίαις ταῖς ἐπίτισιν ἢ τῆς φαυλότητος ποροδημιουργεῖται ἡμέσις; καὶ ἐν ἐκτό- ποις ἡδοναῖς τὰ τῆς ἀμαρτίας ποροκυφορεῖται ἀέρματα; (Βιβλ. δ. εἰς τὸν Ἰωάννη τὸμ. δ.)

16. „ Μὴ πλανᾶσθε ἀδελφοί με ἀγάπητοί.

17. „ Πᾶσα δόσις ἀγαθῆ, καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον, ἀνωθεν ἐξὶ κα- ταβαῖνον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς τῷ φωτῶν. (1)

Ο μὲν Θεοφύλακτος λέγει, ὅτι ἐπειδὴ καὶ τὰ δῶρα ὅπῃ ἡμεῖς ποροφέρομεν εἰς τὸν Θεὸν ἀπὸ λόγου μας, εἶναι ἀτελῆ καὶ κολοβά: διὰ τῷτο λέγει ἐδῶ ὁ Θεὸς Ἰακώβος τὸ ρητὸν τῷτο. Ὁ δὲ Μητροφάνης λέγει. ἐπειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν, ὅτι ὁ Θεὸς δεσὶ περᾶζει κἀνέρα, ἐδὲ εἶναι αἰτίας τῶν κακῶν: διὰ τὰ μὴ νομίση τινὰς, ὅτι ἐδὲ τῶν καλῶν εἶναι αἰτίας, ἔα τῷτο ἀκολούθως λέ- γει ἐδῶ, μὴ πλανηθῆτε, ἀδελφοί με, καὶ νομίσητε πῶς, ἀπὸ ἄλλου τινὰ διδόνται τὰ καλὰ εἰς τὰς ἀνθρώπων, καὶ ὄχι ἀπὸ τῶν Θεῶν. ἔα τὶ κάθε καλὸν, καὶ κάθε τέλειον χάρισμα, κατα- βαίνει εἰς τὰς ἀνθρώπων ἀνωθεν ἀπὸ τῶν Πατρὸς τῷ φωτῶν. ὡσαύτῃ τὰς λέγει: τὸ τὰ φαίνε- δε εἰσεῖς χειριστοί, δόκιμοι εἰς τὰς περασμοὺς ἔα τῆς ἰσομονῆς, καὶ τὰ νικᾶτε τὰς ποροβολὰς τῷ ἐχθρῶ, τῷτο δεσὶ εἶναι ἐδικόν σας κατέρθωμα: ἀλλὰ εἶναι τῆς ἀνωθεν βοηθείας καὶ χάριτος τῷ Θεῷ. Πατέρα δὲ τῷ φωτῶν νοεῖ τὸν Θεόν. φωτῶτα δὲ ὀνομάζει, ἢ τὰς Ἀγγελικὰς Δυνάμεις, ἢ τὰς ποροφωτισμένους ἀνθρώπων διὰ τῷ ἁγίῳ Πνεύματος, καὶ τὸν Θεοφύλακτον. ὁ δὲ Ἀρέσπαγιτῆς Διονύσιος τὸ ρητὸν τῷτο τῷ Θεῷ Ἰακώβῳ, ποροίμιον ποροίεται τῷ πορώτῃ κεφαλαῖα τῷ πορὶ κρα- νίας ἱεραρχίας βιβλίῳ τῷ. ποροσιθεῖς, ὅτι ἡ ἰδία ἀγαθῆ δόσις ἢ ἀπὸ τῷ Πατρὸς καταβαίνουσα εἰς ἡμᾶς, αὐτὴ πάλιν ἀναβιβάζει ἡμᾶς εἰς τὸν συμαγωγὸν Πατέρα: καὶ ἐκὲ μᾶς εἰσόνει μὲ τῷ ἐκείνῃ Θεοποιδὸν εἰσόνει καὶ ἀπλόπτι, ὡς εἰσποιδὸς δυνάμεις ἐν δὲ τῷ β'. κεφ. πορὶ Θεῶν ὀνομάτων, φωτῶτα ὀνομάζει τὸν υἱὸν καὶ τὸ Πνεῦμα, τὰ τὸν Πατέρα ἔχοντα ἀρχὴν καὶ αἰτίαν τῆς αὐτῷ ἰσοσάσεως. ἔπω γὰρ φησὶν, ὅτι μὴ δεσὶ πηγαῖα Θεόπις ὁ Πατὴρ, ὁ δὲ υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς Θεογόνῃ Θεάπιτος, εἰ ἔπω καὶ φᾶναι, βλαστοὶ Θεόφυτοι, καὶ οἶον ἀνδρῶ, καὶ ὑπε- ρσία φωτῶ, πορος τῷ ἱερῶν λογίῶν ποροελλήφωμεν: ἀπὸ τῶν ποροφῆτῶν Ζαχαρίαν δηλαδὴ, καὶ ἀπὸ τῷ ρητῶν τῷτο τῷ Ἰακώβῳ, καθὼς ἐρμηνεύει ὁ πορολιασῆς τῷ Διονυσίῳ Θεῷ Μάξιμῳ. Καὶ ἄλλοι δὲ πολλοὶ Θεολόγοι, φωτῶτα τῷ Πατρὸς ἐνόησαν τὸν υἱὸν, καὶ τὸ ἁγιον Πνεῦμα.

„ Παρ' ὧ ἐκ εἴτε ποροαλλαγή, ἢ ποροπῆς ἀποσχίασμα.

Διὰ τί, λέγει, ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ, εἶναι αἰτία μόνον τῷ καλῶν, καὶ ὄχι τῷ κακῶν; ἐ- πειδὴ, κατὰ τὸν ἱερὸν Μητροφάνη, δεσὶ δέχεται τὰ πλησιάζη τελείως εἰς αὐτὸν καμία ποροα- λαγή

(1) Τῷτο τὸ ρητὸν ἀναφέρει καὶ ὁ Κύριλλος-Γεροσολύμων: ἦτοι τὸ, πᾶσα δόσις ἀγαθῆ, καὶ πᾶν δῶρημα ἀγαθὸν καὶ πᾶσα ἐ- λογία ἀνωθεν ἐξὶ καταβαίνουσα ἀπὸ τῷ Πατρὸς τῷ φωτῶν (λόγ- οῖα ποροτῆς ἐν Πνεύματι καὶ ἀληθεῖς ποροσκυνήσεως) τί δεσὶ ἀπλοὶ τὸ ἀνωθεν; ἀνέπον τῷ Θεολογικῷ ἐρμηνείῳ ὅπῃ κἀννεῖ εἰς αὐτὸ ὁ ἰδίας Κυρίλλος, Ἰδὲ διαρρήδιον τῷ ἀνωθεν ἐκ τῷ Πατρὸς εἶναι φησὶν. ἔπειον γὰρ ἐδὲ ὑπερκεῖναι γινώσκων τῷ

„ γονητῶ, ποροτῷ ἀρῆπον τῷ Θεῷ φύσιν, αὐτὴ κυρίως πορο- σῆτε τῷ, ἀνωθεν. Τὰ μὲν γὰρ ἄλλα σύμπακτα, τῷ τῆς δε- „ λέας ὑποπίπτα ζυγῶ, μόνος δεσὶ ἀνα τῷ κρατέειναι, πηδᾶ „ καὶ βασιλεῖα Θεός. ὅθεν ἀληθῶς αὐτὸς ἐπαυῶ πᾶτων ἐξὶ „ (Βιβλ. β'. εἰς τὸν Ἰωάννη. ποροκειμενὸς φησὶ „ ὁ ἀνωθεν ἐξὶ „ μόνος ἐπαυῶ πᾶτων ἐξὶ.)

λαγή ή μεταβολή τής ακαταλήπτου εσίας τς. Εαν ᾗ αὐτὴ μεταβάλλετο, ἤθελε θελήσῃ ποτὲ νὰ δίδῃ καὶ τὰ κακὰ καὶ πονηρὰ, καθὼς δίδει τὰ ἀγαθὰ. ἀλλὰ τὸ εἶναι ἀδύνατον. ἀναλλοίωτος ᾗ εἶναι ὁ Θεὸς κατ' εσίαν, καθὼς τὸ λέγει ἔξ τῶν προφήτων Μαλαχίᾳ „ ἐγὼ εἰμι, καὶ ἐκ ἠλλοίωμαι. (Μαλ. γ'. 6.) τὸ δὲ, Ἰσοπῆς ὑποσκίασμα θέλει νὰ εἴπῃ: ὅτι ἐδὲ δυνάται τινὰς νὰ ὑπονοήσῃ, ὅτι ἀκολουθεῖ εἰς τὸν Θεὸν κἀνεία ἴσχος τροπῆς καὶ ἀλλοιώσεως. ὁ δὲ ἱερός Μητροφάνης ἔπος ἐρμηνεύει „ θαυμασίως καὶ καταπλήτως ὅπῃ τῆς ἀναλέθρου καὶ μόνης αἰδῆς καὶ θείας εσίας „ ἐχρήσατο τῇ λέξει τῆ κατὰ τὴν Ἰσοπῆν ὑποσκίασματος, ἵνα δείξῃ σαφῶς, ὡς ἔ μόνον οὐ „ πάχει τὴν ἑρῶν τῆ κατὰ τὴν Ἰσοπῆν ὁ Θεός: ἀλλ' ἐδὲ τινὰ τροπῆς εἰκόνα ψιλῶ, καὶ ὅπῃ οἶα, „ λαβεῖν ὅπως ὅπῃ Θεὸς δυνάτην ἔστι. σύ γάρ, φησιν, ὁ αὐτὸς εἶ. (Ψαλμ. ρά. 28.)

18. „ Αὐτὸς (1) βεληθεῖς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχῶν τινὰ τῶν αὐτῶ κτισμάτων.

Ο Θεός, λέγει, με τὸ νὰ ἠθέλησεν, ἐγέννησεν ἡμᾶς τὰς ἀνθρώπους: ἦτοι ἔκτισε κατὰ τὸν Μητροφάνη, πλατυτέρως τῆς γεννήσεως νομομῆς. καθὼς εἶναι καὶ ἐκεῖνο ὅπῃ γραφεται ὡς τῆ „ Ἰάβ τίς ἔστιν ὑπερ πατῆρ; (ἦτοι κτίσης.) τίς δὲ ἐστὶν ὁ τετοκῶς (ἦτοι ὁ κτίσας) βάλως „ ὄρσος; (Ἰάβ. λή. 28.) καὶ τὸ τῆ Ἠσαΐα: σύ ᾗ εἶ Πατὴρ ἡμῶν. (Ἰζγ'. 16.) εἶπε δὲ τὸ, ἠθέλησεν ὁ Ἀδελφόςθεος, ἔξ ἐκεῖνος ὅπῃ μαινούνται καὶ λέγουν, ὅτι ὁ Κόσμος ὑπέστη ταυτομάτως καὶ ἄπο λόγου τς, καὶ ἔξ ἄπο τὸν Θεόν. ὁποῖοι ἦτον οἱ Ἐπικέριοι, καὶ οἱ νῦν ἔθεοι. ἐπειδὴ γάρ ἀνατέρω εἶπον, ὅτι δεῦν εἶναι κοντὰ εἰς τὸν Θεὸν κἀνεία παραλλάξιμον, ἢ κἀμμία Ἰσοπῆ, καὶ με τὸν λόγον τῆτος ἔδεξεν ὅτι ὁ Θεός, εἶναι ἀναλλοίωτος, μήτε ἀρχῶν γενέσεως ἔχων, μήτε τέλος: ἔξ τῆτος ἀκολουθῶς λέγει, ὅτι θέλωντας αὐτὸς ἐγέννησεν ἡμᾶς τὰς μὴ ὄντας. διότι, αὐ ἡμεῖς δεῦν εἶμεθα, καὶ ἐγεννήθημεν, φανερόν εἶναι, ὅτι εἶμεθα ἀλλοιωτοὶ καὶ τρεπτοὶ. ἐπειδὴ πῶς ἡμπορεῖ νὰ μὴ ἀλλοιωταί, ἐκεῖνο ὅπῃ ἦλθεν ἐκ τῆ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι με ἀλλοίωσιν; ἔπειτα, ἐπειδὴ εἶπον ὅτι ἐγέννησεν ἡμᾶς, διὰ νὰ μὴ νομίσῃ τινὰς ὅτι ὁ Θεός παρόμοια με ἡμᾶς ἐγέννησε καὶ τὸν ἦόν τς: τῆτος χάειν ἀκολουθῶς λέγει, ὅτι μᾶς ἐγέννησε με λόγῳ ἀληθείας „ πάντα ᾗ, καὶ τὸν Εὐαγγελιστῶν Ἰωάννην, ἐγένοντο δι' αὐτῆ. ἦτοι ἔξ τῆ ἀληθείας λόγου τῆ Θεῶ. (Ἰωάν. α. γ.) ὡς, αὐ ἡ δημιουργία (2) ἡμῶν τῶν ἀνθρώπων ἔγινε ἔξ μῆτος τῆ ἡς καὶ λόγου, λοιπὸν ἡμεῖς οἱ δημιουργηθέντες, δεῦν εἶμεθα ὁμοῖοι με τὸν ἀκτιστὸν λόγον τῆ Πατρὸς, ἔξ τῆ ὁποῖα ἐδημιουργήθημεν. ἀλλ' ἐδὲ συναϊδίοι με αὐτὸν. (3)

Ἀπαρχῶν δὲ ὀνομάζει τὸ πρῶτον καὶ τιμιώτατον. κτίσματα δὲ, τῆ αἰδητῆ καὶ ὀρατῆ φύσιν: ὁ δὲ ἱερός Μητροφάνης ἔπω τῆ ἀπαρχῶν ἐρμηνεύει „ ἵνα, καθὼς ὑπ' αὐτῆ γεγονάμεν, „ ὀρεθῶμεν ἀπαρχῆ τῶ ὀρωμῆν αὐτῆ κτισμάτων. τῆτες καλλοῖα, τιμιότης, προφερεςέρα „ κτίσις, καὶ μὴδαμῶς τὸ ἀρχικὸν τῆ φύσεως ἡμῶν ἀπολέσωμεν, ὅπῃ ἀρχῆθεν εἰλήφαμεν παρὰ τῆ πεποικῆτος ἡμᾶς, πρὸς τὸ κατέρχειν καὶ δεασῶζειν τῶ ἄλλων ἀπάντων ζῶων, οὐδῶρων, „ χερσαίων τε καὶ πτηνῶν. ἐμοὶ δὲ δοκεῖ, ὅτι ἀπαρχῶν ὀνομάζει ἐδῶ τὸν ἀνθρώπον ὁ θεῖος Ἰακώβος, καθ' ὃ αὐτὸς εἶναι μὴ σῶτομος ἀνακεφαλαίωσις, καὶ ὡσαύ νὰ εἴπῃς, ἕνας ἐπίλογος, ὅχι μόνον τῶ ὀρωμῆν κτισμάτων, ἀλλὰ καὶ τῶ κοράτων καὶ κοιτῶν. ἔξ ἀμφοτέρων ᾗ ἐδημιουργῆθη ὁ ἀνθρώπος, ἐκ τῆ αἰδητῆ, καὶ τῆ κοιτῆ, ὡς ὁ θεολόγος λέγει Γρηγόριος. δι' ὃ καὶ μικρόκοσμος ὁ ἀνθρώπος ὀνομάζεται ἄπο τὸν Δημόκετον καὶ τὰς ἄλλας σοφῆς, ὡς περιέχων ἐν αὐτῶ τὰ εἶδη τῆ παντὸς Κόσμου.

19. „ Ὡς

(1) Ἐν ἄλλοις τῶ, αὐτὸς, ἔξ ὀνομάζεται. ἀλλὰ μόνον χάρεται τῶ „ βεληθεῖς ἀπεκύησεν ἡμᾶς, καὶ τῆ ἔξῃ.
 (2) Ἀλλοὶ δὲ διδασκαλοὶ νομομῆν τὸ ἦτον τῆτες, ὅτι λαμβάνεται διὰ τῆ ἀναπλασιν, καὶ τῆ ἐκ τῆ βαπτίσματος διὰ τὸν λόγον τῆ ἀληθείας γενόμενῳ πνευματικῆ καὶ δέπτερον ἀναγέννησιν τῶ χριστιανῶν: οἱ τινες εἶναι ὡσαύ μὴ ἀπαρχῆ τῶ τῆ Θεῶ κτισμάτων, καὶ τῶ ἄλλων ἀνθρώπων, καὶ ὅχι διὰ τῆ ἀπῶ- τῆτος πλάσιν καὶ δημιουργίαν ὄλων κοινῶς τῶ ἀνθρώπων. ἐδιαλέχθησαν γάρ οἱ χριστιανοὶ ἀπὸ ὄλα τῶ ἔθνη ὡσαύ μὴ ἀπαρχῆ καὶ ἐκλογῆ παρὰ τῆ Θεῶ. ὅθεν λέγει ὁ Παῦλος πρὸς τοὺς Θεσσαλονικῆς „ ἠδῶτες, ἀδελφοὶ ἠγαπημένοι, ὑπὲρ Θεῶ τῆ ἐκ τῆ κτῆν ἡμῶν (α. Θεσσαλ. α. 4.)
 (3) Ἡ μὴ γάρ γενήσῃς τῆ ἡς καὶ λόγου τῆ Θεῶ, ἔργον ἐστὶ τῆ θείας φύσεως. ἢ δὲ γενήσῃς: ἦτοι ἢ κτίσις ἡμῶν, ἔργον

ἐστὶ τῆς θείας θελήσεως. ὅθεν ἔπῃ ὁ θεῖος Ἰωάννης ὁ Δημιουργὸς „ εἶσα ἂν ὁ Θεὸς ἀπαθῆς καὶ ἀρρέτος, ὡς ἀπῶς καὶ „ ἀσωτῆτος, ἢ πῆρικον ὑπομῆν παθῶς, ἔπε ἂν τῆ γενῆ, „ ἔπε ἂν τῆ κτίσιν, ἐδὲ τινος σωεργίας ἔσται. ἀλλ' ἢ μὴ „ γενήσῃς, ἀναρῆς καὶ αἰδῆος, φύσεως ἔργον ἔστα, καὶ ἐκ τῆς „ εσίας αὐτῆ προήγαγε ἵνα ἔστω ὁ γενῶν μὴ ὑπομῆν. καὶ „ ἵνα μὴ Θεὸς ἀρῆτος, καὶ Θεὸς ὑπέρος εἴη καὶ ἀροδῆκῳ δέξῃ- „ ται. Ἡ δὲ Κτίσις ἐπὶ Θεῶ, θελήσεως ἔργον ἔστα, ἢ σωμαί- „ τος ἐστὶ τῆ Θεῶ. ἐπειδὴ ἢ πεφοκε τῶ ἐκ τῆ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶ- „ ναι παραχρῆμα, σωμαίτῃν εἶναι τῆ ἀναρχῶ καὶ αἰε ὄντι „ (Πῆρα πίσεως βιβλ. α. κεφ. ἢ.) καὶ ὁ Θεοφόρος Μαξιμὸς ἔ- „ πε „ τῶ θελήσει τῆ πεποικῆτος γενόμενον, οὐκ ἂν εἴη ποτε „ κατ' ἔξ θελήσει αὐτὸ γενέσθαι, σωμαίτῃν. (κεφ. ζ'. τῆς γ. ἔ- „ κατ' ἔξ θελήσει.)

19. „ Ὡς ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔσω πᾶς ἀνθρώπος, ταχύς εἰς
 „ τὸ ἀκούσαι, βραδύς εἰς τὸ λαλήσαι (1) βραδύς εἰς ὀργήν.

Αφ' ἑ εἶπεν ἀνωτέρω περὶ δογμάτων ὁ Ἀδελφός Θεός, καὶ ποίας δόξας πρέπει νὰ ἔχωμε περὶ Θεῶν, πῶρα ἔρειπε τὸν λόγον εἰς ἡθικῶν διδασκαλίαν καὶ λέγει. ἄς ἦναι κάθε χριστιανὸς ὀλιγώροτος εἰς τὸ νὰ ἀκούη τὰς συμβουλὰς καὶ τὰ ψυχοφελῆ λόγια τῶν ἄλλων. τὴν ὀλιγωρότητα δὲ ταύτην ἄς ἔχη πρακτικῶν καὶ ἐνεργῶν: ἡγούω ἄς ἦναι ὀλιγώροτος, ὄχι μόνον εἰς τὸ νὰ ἀκούη μὲ ψιλῶν ἀκούω, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ νὰ κάμνη μὲ τὸ ἔργον, ἐκεῖνα τὰ ψυχοφελῆ λόγια ὅπως ἀκούει. Ἐξ τῆς ὁ Ἀδελφός Θεός ἤξερσεν, ὅτι ὅποιος μὲ χαρὰν καὶ ἐτοιμότητα ἀκούει, αὐτὸς εἶναι ἐτοιμὸς καὶ νὰ δάσῃ τὸν ἑαυτὸν περὶ εἰς τὴν πᾶσιν ἡμετέροις ἀκούειν τῶν ἀκούωντων· καθὼς καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων ἤξερσεν, ὅτι ὅποιος ἀργοπορεῖ εἰς ἕνα πᾶσιν, αὐτὸς μερικαῖς φοραῖς ἐμποδίζεται τελείως καὶ ὅσο τὸ νὰ ὀλιγοποιῆ μὲ τὸ ἔργον τὸ πᾶσιν ἐκεῖνο. Διὰ τῆτο εἰς μὴ τὴν θείαν διδασκαλίαν καὶ εἰς τὰ ψυχοφελῆ λόγια, προσάξει νὰ δείχνῃ οἱ χριστιανοὶ ὀλιγοποιᾶ καὶ ἐτοιμότητα καὶ ὑπακούω: εἰς δὲ τὰ πᾶσιν ἐκεῖνα ὅπως εἶναι κινδυνώδη καὶ βλαβερά, προσάξει νὰ δείχνῃ ἀργοποιᾶν. ταῦτα δὲ εἶναι, τὸ νὰ λαλή τινος, καὶ τὸ νὰ θυμόνεται. ἐπειδὴ τὸ νὰ λαλή τινος μὲ ὀργῶν, δὲν ἔχει τέλος ἀγαθόν. Ἐξ τῆτο καὶ ἕνας θεόστροφος Πατὴρ ἔλεγον, ὅτι ἐκεῖνος μὲν ὅπως ἐλάλησε, πολλὰς φοραῖς ἐμετανόησεν. ἐκεῖνος δὲ ὅπως ἐσιώπησεν, ποτὲ δὲν ἐμετανόησεν. „ ὁ λαλήσας „ μετέγνω πολλὰς. ὁ δὲ σιωπήσας οὐδέποτε. εἶπε δὲ καὶ ὁ μακάριος Δαβὶδ „ ὀργίζεσθε καὶ „ μὴ ἀμαρτανέτε. (Ψαλμ. δ'. 4.) ἦγον ἐὰν τύχη νὰ θυμωθῆτε ἀδελφοί, μὴ κάμνετε καὶ ἐκδικησιν. μὲ τὰ λόγια δὲ ταῦτα τῷ Δαβὶδ σύμφωνα εἶναι καὶ τῆτο ὅπως λέγει ἐδῶ ὁ Ἀδελφός Θεός ἔξ τῶν θυμῶν. ὅτι αὐτὸς πρέπει βραδείως νὰ κινήται, καὶ τελείως νὰ μὴ κάμνη ἐκδικησιν.

Ὁ δὲ σοφὸς Μηφορμὸς ἔτω τὸ ρητὸν ἐρμηνεύει „ πᾶς ἀνθρώπος ἔσω ταχύς εἰς τὸ ἀκούσαι, „ βραδύς εἰς τὸ λαλήσαι, καὶ τὴν ἀκούω θάπτον τῶ φωνῶντι καὶ μετακαλεσμένῳ προτείνων, „ καὶ „ τιθεῖς δὲ τῶ σώματι φυλακῶν, καὶ τοῖς χεῖλεσι θύραν φειλοχῆς, εἰς τὸ μὴ λαλήσαι τῶ „ ἐδεόντων καὶ ἀσυμφόρων. ἀλλὰ μὴ πολλῆς δοκιμασίας καὶ φειλοχῆς αἰεὶ λαλεῖν, ἀ καὶ „ λαλεῖν, πρὸς οἰκοδομῶν τῶ ἀκούωντων καὶ λυσιτέλειαν. ὅσον φησὶν ὁ Παροιμιανὸς λόγος „ ὅς „ ὀλιγοποιᾶται λόγον πρὶν ἀκούσαι, ἀφροσύνη αὐτῶ ἔστι καὶ ὄνειδος. (Παρ. ἰθ'. 13.) καὶ πάλιν „ σῶμα ἀσεγον ποιεῖ ἀκαταστασίας. (Παρ. κ'. 19.) Καὶ αὐθις „ δι' ἀμαρτανῶν χεῖλέων ἐμ- „ πίπτει εἰς παγίδα ἀμαρτανῶν. (Παρ. ἰβ'. 14.) λέγει δὲ καὶ ὁ θεὸς Παῦλος „ λόγος σα- „ πρὸς ἐκ τῶ σώματος ὑμῶν μὴ ἐκπορεύεσθαι, ἀλλ' εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομῶν. (Ἐφ. δ'. 29.) Βλέπε δὲ ἀγαπητὲ, ὅτι ὁ θεὸς Ἰακώβος, καθὼς δὲν εἶπεν „ ἔσω πᾶς ἀνθρώπος ἀλαλὸς „ παντελῶς, ἀλλὰ βραδύς εἰς τὸ λαλήσαι· ἦτοι ἄς λαλή μὲν, μὲ πολλῶν ὅμως ἀργοποιᾶν καὶ „ σκέψιν, καὶ ἐκεῖνα τὰ λόγια ὅπως πρέπει, καὶ ὅταν πρέπει: ποιεῖτο ὅπως δὲν εἶπεν „ ἔσω πᾶς „ ἀνθρώπος ἀόργητος παντελῶς. ἀλλὰ ἄς ὀργίζεται μὲν, μὲ πολλῶν ὅμως ἀργοποιᾶν, καὶ εἰς „ ἐκεῖνα τὰ πᾶσιν ὅπως πρέπει. ἦγον καὶ τῆς ἀμαρτανῶν, καὶ καὶ τῶ ἄβυσθῶν. σύμφωνα δὲ εἶ- „ ναι ἡ διδασκαλία αὐτῆ τῶ Ἀποστόλου μὲ τὴν διδασκαλίαν τῶ Κυρίου, ὅς τις ἐμπόδισε τὴν ἀλό- „ γως ἡνομιλίαν ὀργῶν, καὶ ἔχῃ τὴν ἀλόγως, εἰπὼν „ ὁ ὀργιζόμενος τῶ ἀδελφῶ αὐτῶ εἰκῆ. „ (Ματθ. ε'. 22.) καθὼς καὶ παρεμπαρὸς λέγομεν ὅτι τῆτο ἐν τῇ ὑποσημειώσῃ τῶ „ ὀργῆ „ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην Θεῶν ἐκατεργάζεται.

20: „ Ὁρ-

(1) Διὰ τῆτο καὶ ὁ ἀββᾶς Νιδερὸς εἶπε πρὸς τὸν ἐρωτήσαντα αὐτὸν ἀββᾶ Γασῶφ „ εἶ ποτε συμβῆ ὁμιλία, τοιαύτη ἄκου μάλ- „ λον, ἢ λαλεῖν. καὶ ἕως δὲ σοφὸς εἶπεν, ὅτι διὰ τῆτο ἡ φύσις „ δύνανται εἶδον ὅπως, μίαν δὲ γλώσσαν, διὰ νὰ μάθῃ ἐκ τῶ „ τῶ ἀνθρώπων, νὰ ἀκούη μὲν περισσότερα, νὰ λαλή δὲ, ὀ- „ λιγώτερα. καὶ ἡ ἀφορμὴ εἶναι, διὰ τὴν κατὰ τὸν Παροιμιανὸν ἐκ „ πολυλογίας ἐκ ἐκφύση ἀμαρτανῶν. (Παρ. ἰ. 20.) καὶ κατὰ τὸν „ Ἐκκλησιαστικὸν ἀγνωστὸν δέχον ὅποιος λαλεῖ πολλὰ „ ὀλιγώρων „ πληθύνει λόγος (Ἐκκλ. ἰ. 14.) εἶπε δὲ καὶ ἕως ἀπὸ τῶ ἐ- „ ξωτερικῶν, Σέξτος ὁ Ἐμπειρικὸς ταῦτα „ ἦτε γὰρ ἀφορμι- „ θῆς λαλιᾶ, ἦτε ἀπερίσκεπτος ὀργῆ, οὐκ εἰς ἀγαθόν ἔσ' ἔτε „ οἷδε πάλαι. τῶ τῶ ῥητὸν τῶ Ἀδελφός Θεός ἀναφέρων, καὶ ὁ „ ἕως Ἰωάννης ὁ Καρπάθιος εἶπεν „ Ἐν ἡμέρα ἀρετῶν, ἀ- „ πεταχίσε τῶ Μωϋσῆ τὴν γλῶσσαν τῶ ἐπαγγελίας, μὴ ἐν μι-

„ κραν νόσον τὴν γλωσσικήν νομίσωμεν. οἱ γὰρ φιλολοῦσιν „ φοὶ καὶ φλύσσοι, ἀποκλείουσιν ἑαυτοὺς τὴν βασιλείαν τοῦ θῆ- „ νῶν... καλῶς ἐν ἔλεγε σοφὸς τις ἀνὴρ: ὅτι κρείσσον ἐστὶ πα- „ σῆν ἀπὸ ὑψος εἰς ἔδαφος, ἢ ἀπὸ γλώσσας. πρὸς ἄλλον πρὶν „ τὸν Ἰακώβου τῶ Ἀποστόλου γράφοντι, ἔσω πᾶς ἀνθρώπος „ ταχύς εἰς τὸ ἀκούσαι, καὶ βραδύς εἰς τὸ λαλήσαι (κεφ. ἰ.) ἔ- „ φη δὲ καὶ ὁ μετὰς Βασιλικὸς „ ἐπεὶ καὶ ἡ φύσις τῶ κρείσσον „ τῶ λόγος πρὸς ἀκούω δι' ἀναλογίας μετρεῖται, δύνανται μὲν ὅτι „ μίαν δὲ γλώσσαν ἡμῶν ἐξερράσασθαι, ὡς ὅσον διπλοῦσιν, „ εἰς π. θείαν ἀκρίαν, ἡμιολίαν δὲ πρὸς τὰ ἐρωτήματα πρὸς ἀ- „ μῶν ἀπαγγεῖν τὸν λόγον. (περὶ παρδωνίας) ἦτοι ἐν λόγῳ „ ἔχῃ τὰ δύνανται πρὸς τὸν ὅσον (ἐπινοῶντι τὸν διπλοῦσιν) πρὸς ἀκούω „ ἔχῃ καὶ ἡ ἀκούω πρὸς τὸν λόγον τὸν ἀφορμῶν.

20. ,, Ὅργῃ γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην Θεῶ εἰ κατεργάζεται.

Δικαιοσύνη, καὶ τὸν Θεοφύλακτον καὶ Οἰκνοσίον, εἶναι μία ἐνάρετος ἕξις θεολογικῆς εἰς τὴν ψυχῇ τῆ ἀνθρώπου, ἢ ὅποια ἀποδίδει εἰς τὸν κάθε σὺα τὸ κατ' ἀξίαν. ἢ δὲ ὄργῃ, ἐπειδὴ ἀφανίζει καὶ τὰς φρονίμους ἀνθρώπους: καθὼς λέγει ὁ Παροιμιαστής ,, ὄργῃ ἀπόλλυσι καὶ φρονίμους. (Παρ. ιε'. 1.) λοιπὸν πῶς πλέον αὐτὴ ὅπερ σκοτίζει τὸσον τὸν νῦν μετὰ τὴν ὑπερβολικῶς ἐμπάθειαν, πῶς λέγα πλέον αὐτὴ θέλει συστήσει τὴν δικαιοσύνην, τὴν ἁμειψίζουσαν εἰς τὸ κάθε σὺα τὸ κατ' ἀξίαν, μετὰ κρίσιν καὶ ὀρθὸν λογαριασμόν; τῆτο εἶναι ἀδιώτητον. Εἰ δὲ καὶ ἤθελον εἰπῆ τινὰς: καὶ διὰ τί ὁ Ἀδελφός Θεὸς ἐδῶ ἐμεταχειρίσθη εὐφημον ὄνομα, καὶ ἀνόμαστον ἀνδρα τὸν ὀργίζόμενον; εἰς τῆτο ἀποκρινόμεθα, ὅτι κοινὰ εἰς τὴν ἀγίαν Γραφὴν ἀδιάφορον δεικνύεται τὸ ὄνομα τῆ ἀνδρός. Ἐὰ τί, ποτὲ μὲν αὐτὸ δίδεται εἰς τὰς καλὰς καὶ δικαίους ἀνθρώπους. καὶ τὸ ,, Μακάριος ἀνὴρ, ὃς ἐκ ἐπορεύθη ἐν βελῇ ἀσεβῶν. (Ψαλ. α'. 1.) καὶ τὸ ,, Μακάριος ἀνὴρ ὁ ποιῶν ταῦτα. (Ἠσ. νσ'. 2.) ποτὲ δὲ πάλιν δίδεται εἰς τὰς κακὰς καὶ ἀδίκους. καθὼς λέγει ὁ Θεὸς Δαβὶδ ,, ἀνδρες αἱμάτων καὶ δολιότητος. (Ψαλ. νδ'. 23.) καὶ ὁ Ἠσαίας ,, ἀπολιπέτω ἀνὴρ ἀνομος τὰς βελὰς αὐτῆ. (Ἠσ. νε'. 7.) Καὶ ἄλλα μυρία ταῦτα. Ἐπιτετα καὶ τῆτο πρέπει νὰ σοχαδῶμεν, ὅτι ἐδῶ εἶπεν ὁ Ἀδελφός Θεὸς ἀπλῶς ἐκ ἐργάζεται, ἀλλὰ μετὰ τὴν ἀπόθεσιν ,, εἰ κατεργάζεται: ἦτοι δεῦ ἀποσερεῖται ἢ ὄργῃ ὁλοπλῶς ὅλῳ τῷ δικαιοσύνην. ἐπειδὴ εἶναι δυνατὸν νὰ εὕρη τινὰς καὶ εἰς τὸ πάθος τῆς ὄργῆς κάποιον ἀφέλειαν. (1)

Προδέττει δὲ ὁ ἱερός Μητροφάνης, ὅτι οἱ ἀπειροσκέπτως καὶ ἀλόγως ὀργίζόμενοι ,, ἄς μὴ λαμβάνω εἰς βοήθειαν τῆ πάθος των τὸ, εἰκῆ, ὅπερ εἶπεν ὁ Κύριος ,, ὁ ὀργίζόμενος τῷ ἀδελφῷ οὐτῆ εἰκῆ. καὶ τὸ βραδέως ὅπερ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἰακώβος, προφασίζόμενοι καὶ λέγοντες: ὅτι δικαίως ὀργίζονται πάντοτε πρὸς διόρθωσιν καὶ ἀφέλειαν τῶν ἀμαρτανόντων. ὅχι: ἀσ μὴ προφασίζωνται προφάσεις ἐν ἀμαρτίαις. ἀλλὰ ἄς σπυδάξωμεν νὰ ἰατρούμεν τὸ πάθος τῆς ὄργῆς των, καὶ νὰ ἔχω μακροθυμία. ἵνα μὴ πληγόνοντες τὸν ἀδελφόντες μετὰ τὸν θυμὸν, ἀρεθῶσι πληγόνοντες ὁμιλοτέρον τὸν ἑαυτόντες. Ἐὰ τί αὖ καὶ τὸν Σολομώντα ,, παρὰ θυμὸς ἀνὴρ καρδίας ἰατρός. (Παρ. ιδ'. 32.) βέβαια ὁ θυμώδης καὶ μικροψυχος, γίνεται φθορὸς τῆς εὐδικῆς τῆ καρδίας, καὶ βλάπτει τὴν ψυχὴν καὶ εἰς τὴν παρῶσαν ζωὴν καὶ εἰς τὴν μέλλουσαν, Ἐὰ τί ὑσερεῖται καὶ χάνει τὴν τῆ Θεῶ δικαιοσύνην, ὡς λέγει ἐδῶ ὁ Ἀδελφός Θεός. χάνωντας δὲ τὴν τῆ Θεῶ δικαιοσύνην, χάνει ὁμο καὶ τὴν τῆ Θεῶ βασιλείαν. οἰωμῆρα ἦν εἶναι τὰ δύο ταῦτα: καθὼς ἠνωμῶς καὶ ὁ Κύριος τὰ ἐπαύριον εἰπὼν ,, ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τῆ Θεῶ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτῆ. (Ματθ. ε'. 33.) (2) ὅθεν ἀν καὶ ἦν συγχαρημῶν τὸ νὰ ὀργίζόμεθα διλόγως, ὁμο δεῦ εἶναι ἐμποδισμῶν καὶ τὸ νὰ μὴ ὀργίζόμεθα παντελῶς. μάλιστα δὲ εἶναι συγχαρημῶν, καὶ πλέον ἐπαινετὸν, τὸ νὰ μὴ παρατῶμεθα τελείως μετὰ τὸν θυμὸν, ἀλλὰ νὰ εἶμεθα μακροθυμοὶ καὶ παρεῖς ,, κρείσσων γάρψοι μακροθυμὸς ἰχυρῆ, ὁ δὲ κρατῶν ὄργῆς, κρείσσων καταλαμβανομένη πόλιν. (Παρ. ις'. 32.) καὶ πάλιν ,, ἀγαθὸν μακροθυμὸς ὑπὲρ ὑψηλὸν πνύματι. (Ἐκκλ. ζ'. 8.) εἶπε δὲ καὶ ὁ Παῦλος ,, ἐάν καὶ παρελήθη ἄνθρωπος ἐν τινι φθασπύματι, ὑμεῖς οἱ πνύματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοῖτόν. (ὅχι ἐν ὄργῃ, ἀλλὰ) ἐν πνεύματι φρασπότης. (Γαλ. ε'. 1.) καὶ ὁ Σεράχ ,, τέκνον ἐν φραύτητι τὰ ἔργα σε διέξαγε. (Σειρ. γ'. 17.)

21. ,, Δι

(1) Διὰ τί μετὰ τὸν θυμὸν καὶ τὴν ὄργῃ ἐκωντιόμεθα εἰς τὸ πάθος τῆς ἐπιθυμίας, ἀποδιδόμενοι τῆς πονηρίας καὶ ἀφάρῆς λογισμῶν, μετὰ τῆς ἀμαρτίας καὶ τῆς ἀνομίας, ἀποδομεν ἴσῃν ἐπὶ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπῆς τῆ Θεῶ, καὶ ἐκδικούμενοι πάντοτε παραβῆσιν καὶ παρακλή. Ἐδῶ εἶπεν ὁ μέγας Βασιλεὺς ,, νεύσον γὰρ ἐπὶ τῆς ψυχῆς ὁ θυμὸς, πῶς αὐτὴ πρὸς τὸν ἦν κακῶν ἐφάρσιν ἐμπῶν. Ἐγάρ ποτε λάβοι αὐτῷ ὑπόθεσης ἐκλυθῆσαν, οἰονὲ βαρῆ σίδηρον γυμνάσας, ἀσφραῖν αὐτὸν καὶ ἀσφραῖν ἐκ μαλακῆς ἀσαν καὶ ἀνιμῶν ἐπαῖσιν. Ἐ γὰρ, ἂν μὴ θυμωθῆς κατὰ τὸ πῶν, δυνάτω σοι μετήσῃ αὐτὸν ὅσον ἀξίον... ὅθεν ὁ Κύριος τὸ μετὰ ὀργίζόμενῳ εἰκῆ, τὴν κρίσιν ἐπανατέττειται: τὸ δὲ ἐφ' ἃ δὴ κεχρησάται τῆ ὄργῃ, ὡς ἐν φαρμάκῳ εἶδη, ἔ παρατίεται. τὸ γὰρ ,, ἐχθρῶν θύσῃ ἀνὰ μέσον σὸ καὶ τῆ ὄργῆς. καὶ τὸ ,, ἐχθρῶν θύσῃ ναισῖς, διδάσκει τὸς ἐκκεχρησάται τῷ θυμῷ ὡπερ ἔπλε. (λόγ. κατὰ ὀργίζόμενῳ) Διὰ τῶ καὶ ὁ Σολομὼν λέγει ,, ἀγαθὸν

θυμὸς ὑπὲρ γέλυται. ὅτι ἐν κακῇ φρασπῃ, ἀγαθωθῆται καρεῖα (ἐκκλ. ζ'. 3.) κατὰ τὴν ἀσφραῖν ἐκκεχρησάται τῷ θυμῷ κατὰ τὸν ἦν Μιχάη, τὴν ἐν τῆ δικαίῃ καὶ ἀσφραῖν ὄργῃ τῆς μετῆς ἀσφραῖν, δι' ἧς οἱ τῆς πονηρίας ἔργατα πῶν ἀσ πρὸς τῆς ἀγάπῆς ἐπανέρχοντα φρασπῆς. (2) Διὰ τῶ ὡπερ ὁ Θεοφάνης Μιχάης ἐν τῆ πονηρικῇ ἐνάτη λύσει ἦν Ἀπόρον ,, Εἰ γὰρ Δικαιοσύνη εἶναι ἢ τῆ ἰσοῦ κατ' ἀξίαν ἐκάσῃ διανεμῖσι. Βασιλεῖα δὲ ὄνομος εἶναι ἐπισπασία, ἀρα πῶν τῆ Βασιλείῃ ἢ Δικαιοσύνη, δι' ἧς ὡς πῶν ἧς ὁδῶν τῆς βελομένης εἶναι ἀμαρῆς ὡς πρὸς ἀρχὴν τῆ Βασιλείαν. Δικαιοσύνη γὰρ ἐστὶ Βασιλεία ἀνεργημένη. καὶ Βασιλεία εἶναι Δικαιοσύνη δι' ἔργων κεκωμένη. τὸ γὰρ ἐνόμας ἐπισπασίαν τῆς ὄσι, διανεμῖν εἶναι εἰσῆς: τὸ πρὸς ἀξίαν. καὶ τὸ διανεμῖν ἐκάσῃ τὸ πρὸς ἀξίαν, ὡμοῖς εἶναι ἦν ὡπὼν ἐπισπασία.

C

21. „ Δι' ὃ ἀποθέμενοι πᾶσαν ῥυπαρίαν, καὶ περισείαν κακίας, ἐν
 „ πρᾶυτῆι καρδίας δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον, τὸν δυνάμε-
 „ νον σώσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

Αποβάλλετε, λέγει, ὡ χριστιανοὶ ἀπὸ τὰς ψυχὰς σας κάθε μολυσμὸν, καὶ περισείαν κα-
 κίας· ἐκορόδεσε δὲ ὁ Ἀδελφός Θεὸς κοιτὰ εἰς τὴν ῥυπαρίαν καὶ μολυσμὸν, καὶ τὴν περισείαν τῆς
 κακίας: διὰ τὴν δειξῆναι μὲν τὴν ποροθήκην αὐτῷ, ὅτι αἰσῶς τινὰς μολυῆναι κάμμιαν φοραὴν τὸν
 ἑαυτὸν τε μὲ μολυσμὸν τινος ἀμαρτίας, κερτέπει ὀγλίγωρα νὰ ἀπέχη ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας ἐκεῖνῳ
 δὲ τῆς μετανοίας, καὶ νὰ μὴ κάμνη τὴν ἀμαρτίαν ἐκεῖνῳ καὶ τὴν κακίαν βεβαιοτέραν εἰς τὸν
 ἑαυτὸν τε, μὲ τὴν συχνὴν πρᾶξιν αὐτῆς καὶ συνήθειαν. δὲ τί ἐκεῖνα τὰ ἔργα ὅπῃ κεράττει
 τινὰς πολλαῖς φοραῖς καὶ συχνότερα, αὐτὰ ἔχουν φυσικὸν ἰδίωμα νὰ γίνωνται ὡσὰν φύσις εἰς τὰς
 ταῦτα κεράττειντας: ἦγαν νὰ κερῶξεν ἔξιν φυσικῶς εἰς αὐτὰς. κερῶγγέλλει δὲ ὁ Θεὸς Ἰάκωβος
 εἰς τὰς χριστιανὰς νὰ δεχθῶν τὸν λόγον τῆς διδασκαλίας μὲ κερᾶοτητα καὶ ἀπαρᾶξίαν τῆς ψυχῆς
 τῶν. δὲ τί ὁ λόγος αὐτὸς δεὺν ἔμβαινει εἰς τὴν καρδίαν μὲ παρακλήν καὶ ἀρεῖοτητα. ἔμφυτον
 δὲ λόγον ὀνομάζει ἐκεῖνον, καὶ τὸν ὀποῖον ἐγίνανμεν λογικοὶ, καὶ δὲκείνουμεν τὸ καλὸν ἀπὸ τῆ
 κακίαν. τὸν ὀποῖον ἐπειδὴ καὶ ἀπεβάλαμεν δὲ τὴν κερῶπατορικὴν ἀμαρτίαν, ὀμῆ καὶ δὲ τὰς
 κερῶαιρετικὰς μας κακίας, καὶ ἐγίνανμεν ὡσὰν ἄλογα ζῶα, „ ἀνθρωπος γάρ φησιν ἐν τιμῇ ὧν,
 „ ἐ συνήκε. κερῶασυμβελήθη τοῖς κήνεσι τοῖς ἀνόητοις καὶ ὀμοιάθη αὐτοῖς. (Φαλμ. μὴ. 12.)
 δὲ τὸτο τῶρα μὰς κερῶγγέλλει ὁ ἅγιος Ἀπόστολος ἔπος, νὰ τὸν δεχθῶμεν πάλιν εἰς τὰς ψυ-
 χὰς μας, δὲ μέσο τῆς διδασκαλίας τῆς Θεῖας λόγῃ: καὶ δι' αὐτὰ νὰ δὲκπερνῶμεν τὴν ζωὴν μας μὲ
 δὲκκείνουμεν καὶ ὀρθὸν λογαριασμὸν, καὶ ἔπω νὰ σωθῶμεν. (1)

Ὁ δὲ Θεὸς Μηροφανῆς ῥυπαρίαν καὶ περισείαν κακίας ἐνοεῖ, τὰς ἐκ τῆς ὀργῆς (περὶ ἧς
 ἔπειν ἀνωτέρω ὁ ἅγιος Ἀδελφός Θεός) γωνιμῶς λογισμὰς τῆς μνησικακίας: ὀ τινες ῥυπαῖουσι,
 καὶ πολλὴν κακίαν κερῶξενουσιν εἰς τὸ φυσικὸν κάλλος τῆς κατ' εἰκόνα ὀπῆ ἐλάβομεν ἀπὸ τὸν Θεόν.
 ἄσπερ γὰρ ὁ Θεὸς καὶ φύσιν εἶναι ἀφατος μακροθυμία, καὶ παντελής γαλλῶν, καὶ ἀπαρᾶξία: ἔτσι
 ἐποίησε καὶ τὸν ἀνθρωπον κατ' εἰκόνα τε καὶ ὀμοίωσιν, δὲ νὰ ἔχη τὴν μακροθυμίαν καὶ κερῶ-
 οτητα ἔμφυτον. ἀρεῖοὶ λοιπὸν τὴν Θεῖαν εἰκόνα ταύτῳ μὲ τὸν ῥύπον τῆς ἐμπαθῶν λογισμῶν,
 καὶ λόγων, καὶ κερᾶξων, ἐκεῖνος ὀπῆ θυμόνεται καὶ κερᾶττει τὴν καρδίαν τε. βλέπε δὲ, ὅτι
 ἡ κερᾶοτης μὴ εἶναι ἔμφυτος εἰς τὸν ἀνθρωπον, καὶ τὸ εἰρῶνικὸν καὶ γαλλῶν τῆς καρδίας: ἡ δὲ
 ὀργῆ καὶ παρακλή τῆς θυμῆς, εἶναι κερῶα φύσιν. καὶ ἡ μὴ κερᾶοτης ἐνδογενῆς λόγος ὀπῆ τῆς ἀνθρώ-
 πῃς, ἡ δὲ ὀργῆ εἶναι ἄλογος, ἔξωθεν ἔσα τῆς ὀρθῆς λόγῃ, καὶ νόθον κερῶαχάραγμα τῆς ἰδιότητος
 τῆς φύσεως. καὶ ὁ μὴ ἐν κερᾶοτητι λόγος, δυνάται νὰ σώσῃ, ὁ δὲ μὲ ὀργῶν ἐκερῶγῆμος λό-
 γος, αὐτὸς φεῖρει καὶ ἀπολλύει.

(1) Βλέπε ὡ ἀναγνώσα, πῶς ὁ Θεὸς Ἀδελφός Θεός, κερᾶον,
 λέγει, νὰ ἀπεβάλαμεν τὸν μολυσμὸν τῆς ἀμαρτίας, καὶ ἔπειτα
 νὰ δεχθῶμεν τὸν ἔμφυτον λόγον, κατ' ὀν ἄμεθα λογικοὶ, ὡσε
 ἐκ τῆς κερῶκπερῶνουμεν, ὅτι αὐτὸς ὁ ἀνθρωπος, κερᾶον δεὺν κερᾶ-
 οτῆ ἀπὸ τὰς ἀμαρτίας καὶ πᾶθῃ, λογικὸς καὶ γῶν τῆ ἀλη-
 θεῖας δεὺν δυνάται. διὰ τῶτο ἔπει καὶ ὁ Θεὸς Γερῶοτος ὁ Συναί-
 τῃς „ λογικὸν ἀνάτῃνα, ἡ γῶν εἶναι κατὴ φύσιν ὡς ἡ, κερᾶ
 „ κερῶοτης καὶ ἀφῶοτης, ἀδύωμῃν. τὴν μὲν γὰρ (κερᾶ-
 οτῆ τῆς λογικῆς) ἀδύωμῃν ἀλογίας ἔξιν. τὴν δὲ, (ἀφῶο-
 οτῆ τῆς φύσεως ὀπῆ) κερᾶοτῆς σαρκῆς κερᾶοτῆς ἐκῶοτῆσε
 „ (κ. τ. ὀ.) Καὶ πάλιν „ ὀ κατὴ φύσιν λογικοὶ μόνου ὀ διὰ
 „ κερᾶοτῆς ἀφῶοσαν ἀρεῖοι. λόγον γὰρ κερᾶοτον ὀπῆς ἔξιν ἐν
 „ τῶν κερᾶοτῆς ἔχοντες, τὸ λογικὸν αἰῶθεν διὰ τῆς λογισμῶν δια-
 „ κερᾶοτῆς (κ. τ. β.) βλέπε δὲ καὶ τῶ ἀκόμῃ, ὅτι διὰ μέσο
 „ τῆς Θεῖας διδασκαλίας, καὶ τῆς νόμῃ τῆς Θεῖας, λαμβάνου
 „ ὁ ἀνθρωπος τὸ φυσικὸν λογικὸν ὀπῆ ἔχον. ὀπῆς γὰρ ὁ γῶ-
 οτῆς τῆς πᾶντος νόμῃς, καὶ ὀπῆ ἡ νῆα χᾶοτῆς τῆς ἀναγῶτῆς εἰς

τῶ ἀποβλέπει, εἰς τὸ νὰ κερᾶοτῆ τὸν φυσικὸν νόμον, καὶ νὰ
 ἀπῆκατῆσῃ εἰς τὸν ἀνθρωπον ὀπῆν καὶ ὀπῆ κερᾶοτῆ τὸ κατὴ φύ-
 οτῆ λογικὸν ὀπῆ ἔχον. ὀπῆν ἔπειν ὁ Ησαῖας „ νόμον εἰς βῶ-
 „ οτῆν δὲκῶν (Ησ. ἡ. 20.) ὀπῆρ ἐκῶοτῆ τῶν ὀ μῆσο Βρο-
 „ οτῆς λέγει „ μετᾶ τῆς μὲν ὀπῆ καὶ ἡ ἔκ φύσεως κερᾶοτῆ-
 „ οτῆ κερᾶοτῆ τὸ καλὸν ἐπιτηδῆοτῆς. ἀπῆ τῶτο πῆλων ὁ Θεὸς καὶ
 οτῆν ἐκ τῆς νόμῃς κερᾶοτῆς κερᾶοτῆς ἀποτῆσῃ. ἔκ τῆς ἐκῶοτῆς
 δὲ πῆων γίνονται κερᾶοτῆς, πῆων εἶναι μεμῶοτῆς ἐκεῖνῃ ὀ-
 πῆ νομῆς, πῆς ὁ ἀνθρωπος δυνάται νὰ κερᾶοτῆ τὸ ἔμφυτον
 λογικὸν καὶ τὴν δὲκῶοτῆ ὀπῆ ἔχον, ὀπῆ μὲ τὴν ἀποκλή τῆς
 ἀμαρτίας καὶ τὴν κερᾶοτῆ τῆς ζωῆς: ὀπῆ μὲ τῶ διδασκα-
 λίας τῆς Θεῖας νόμῃς, ἀπῆ μὲ τῆς μεμῶοτῆς τῆς ἐκῶοτῆς πῆ-
 οτῆς καὶ γῶοτῆς ὀπῆς μῶοτῆς, ὀπῆ μόνον δεὺν κερᾶοτῆ τὸ
 λογικὸν, ἀπῆ καὶ μεμῶοτῆ αὐτῆ καὶ κερᾶοτῆ, γῶοτῆ αὐτῆ
 ἀπὸ φύσεως καὶ κερᾶοτῆ, κατῶς ἔπειν ὁ Ἀπῆστολος „ ἡ
 „ γῶοτῆς φυσικῆ. (ἀ. Κερ. ἡ. 1.)

22. „ Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ νόμου καὶ μὴ μόνον ἀκροαταὶ, παραλογι-
 „ ζόμενοι ἑαυτοὺς.
 23. „ Ὅτι ἄτις ἀκροατὴς λόγου ἐστὶ καὶ ἔ ποιητὴς, ὅπως ἔοικεν αὐ-
 „ δεῖ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἑσώ-
 „ πτῳ.

ΠΡᾶττε, λέγει, ὦ ἀδελφοί μου χειρισταί, μὲ τὰ ἔργα τὸν νόμον τῆ Θεῶ, καὶ μὴ μόνον ἀκροάζεσθε αὐτὸν καὶ ἀναγινώσκετε. Ἐὰ τί, αὐ μὲ μόνον τὴν ἀκρόασιν νομίζετε πῶς φυλάττε- τε τὸν νόμον τῆ Θεῶ, κακῶς συλλογίζεσθε, καὶ ἀπατάτε μὲ τῆτο τὸν ἑαυτὸν σας, καταφρονῶντες τὴν σωτηρίαν σας. (1) Ἐπειδὴ ὅποιος μόνον ἀκροάζεται τὰ λόγια τῆ Θεῶ νόμου, χωρὶς καὶ τὰ παράτη, αὐτὸς παρομοιάζει μὲ εἷνα ἄνθρωπον ὅπῃ βλέπει τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεώς τε μέσα εἰς καθρέπτην. πρόσωπον δὲ γενέσεως εἶναι, τὸ νὰ γνωρίσῃ ὁ ἄνθρωπος τὸν ἑαυτὸν τε ἔξω μέσα τῶ παλαιῶ νόμου τῆ Μωσαϊκῶ. ἐπειδὴ ἔξω μέσα τῶ παλαιῶ νόμου μαρτυροῦμεν ὅποιοι ἐγενόμεθα, διμικρῶντες ἐκ τῶ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι, καὶ πλατῶντες κατ' εἰκόνα Θεῶ καὶ ὁμοίωσιν. καὶ ἀκαλῶτως θεωροῦμεν ὡσαύτ' μέσα εἰς καθρέπτην, καὶ καταλαμβάνομεν ὅποιος λαμπρῶς ἐκπέσει- σον ἡμᾶς καὶ ἀπεισματικὸς νόμος τῆς χάριτος, ἔξω μέσα τῶ λαβῶ τῆς δευτέρας ἀγαπητικῆς: ἦτοι ἔξω τῶ ἁγίῳ Βαπτίσματος. ἔπειτα μὲ τὸ νὰ μὴν μάρωμεν εἰς τὴν θεωρίαν αὐτῆν ἔξω μέ- σα τῆς πράξεως καὶ τῶ καλῶν ἔργων, ἀλισμονῶμεν τὴν χάριν ὅπῃ ἐλάβομεν: δι' ὅτι ἐκεῖνος ὅπῃ δώσῃ ὅλως διόσω τὸν ἑαυτὸν τε εἰς τὰς πονηρὰς πράξεις, πλέον δὲ ἐνθυμείται, καὶ αὐ ἀεργετήθη ὑπὸ τὸν Θεόν, ὅσον ἔξω τῆς πλάσεως, ὅσον καὶ ἔξω τῆς ἀναπλάσεως. ἐπειδὴ αὐ ἐνθυμείτο πῶς ἐληγήθη ἀνάσθην, καὶ ἐδικαιώθη, καὶ ἐλογίσθη ἐν ἡοῖς Θεῶ καὶ τὸν Δαβὶδ, δὲ ἠθέλε φθασθῶσθην τὸν ἑαυτὸν τε εἰς τὰ πονηρὰ ἐκεῖνα ἔργα ὅπῃ Ἰσραὴλ ἐκ τῶν τῶν χάριν τῶ Θεῶ. Βλέπε δὲ ἀγαπητέ, ὅτι ὁ Θεὸς Ἰακώβος, ὑπὸ τὸν σωματισμὸν τῆτον καὶ αἰθιτὸν καθρέπτην, ἀνεβάσει τὸν λόγον τε εἰς τὸν κοινὸν καθρέπτην. ὡσαύτ' νὰ λέγῃ ἔτζι. ὅποιος μόνον ἀκροάζεται τὸν νόμον, καὶ δὲ τὸν κάμνει, αὐτὸς ὁμοιάζει μὲ εἷνα ἄνθρωπον ὅπῃ θεωρεῖ τὸ πρόσωπον τοῦ μέσα εἰς τὸν καθρέπτην. καθῶς γὰρ ἐκεῖνος εἶδε μὴ τὸ πρόσωπον τε ὅτι εἶναι εὐμορφον, ἔπει- τα ἀναχωρήσας ὑπὸ τὸν καθρέπτην, διότις ἀλισμονῆσε τὸ πρόσωπον εἶχεν: ἔτζι καὶ ἐκεῖνος ὅπῃ θεωρήσῃ μὴ μέσα εἰς τὸν παλαιὸν νόμον τῆ Μωσαϊκῶ, καὶ ἰδῆ ἔξω τί τέλος ἔγινεν ὑπὸ τὸν Θεόν. ἦχεν ἔξω δόξαν Θεῶ, καὶ διὰ τὰ ἦναι κατ' εἰκόνα τῶ πλάσεως. δὲ καμὴ δὲ καὶ μὲ τὸ ἔργον κἀνθά ὑπὸ ἐκεῖνα ὅπῃ εἶδε: διλαδὴ ὅσα ὑποβλέπων εἰς τὴν δόξαν τῶ Θεῶ, καὶ εἰς τὴν κατόρθωσιν τῶ κατ' εἰκόνα τε. αὐτὸς ἀλισμονεῖ τελείως πῶς ἐπλάσθη κατ' εἰκόνα Θεῶ, καὶ πῶς ἔγινε ἔξω δόξαν Θεῶ. (2) ὅθεν δὲ εἶναι δίκαιοι ἐκεῖνοι ὅπῃ μόνον ἀκροάζονται τὸν νόμον, ἀλ- λά ἐκεῖνοι ὅπῃ σῶνεν τὴν ἀκρόασιν μὲ τὴν πράξιν, καθῶς εἶπεν ὁ μέγας Παῦλος „ καὶ γὰρ „ οἱ ἀκροαταὶ τῶ νόμου δίκαιοι φθαῖ τῶ Θεῶ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τῶ νόμου δικαιοθήσονται. (Ρωμ. β'. 13.) διότι καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἦτον ἀκροαταὶ τῶ νόμου. ἀλλ' ἐπειδὴ δὲ ἦτον καὶ ποιηταὶ τῶ νό- μου, ἔξω τῶτο δὲ ἦτον δίκαιοι.

(1) Παραλογίζονται ἑαυτοὺς ἀφοσιωτοὺς, λέγοντες ὅτι ἱερὸς Μιτρο-
 „ φάνης, οἱ ἀκούσαι μὴ καὶ μὴδὲν τὸ καλὸν ἐθέλωσαντες, ἐρ-
 „ γασασαὶ δὲ μὴ ἀποδοσάμενοι, κἀντιθέθεν ἑαυτοὺς, ἀλλ' ἔχ' ἔπε-
 „ ρες τινὰς, ζημιῶντες καὶ βλαπτοῦντες. ὡς περὶ οἱ πῶρον ἐπί-
 „ τινος καταβαλλόμενοι γῆς, ἀπικρῶντες δὲ πικρῶντες, καὶ διὰ
 „ τῶτο μὴδὲν ἐντέθεν δροφάμενοι τοσησθὸν ὄφελος. δι' ὃ δὴ
 „ κατακομιδῶν τῆς πείρας ὠσπείφισιν ὁ ἀφοσιωτοὺς „ ὅτι ἀνέ-
 „ μέρθηρα ἔσπειραν, καὶ ἢ κ' ἀπερσῶν αὐτῶν ἐκείνηται αὐτῶ.
 „ διὰ γὰρ ἂν ἔχεν ἰσχυρὸν τὸ πῶρον ἐκείνων (ὠσπ. β. γ.) καθῶς
 „ δὲ παραλογίζονται τὸν ἑαυτὸν σας, οἱ ἀφοσιωτοὺς μὴ τὸν Θεόν νο-
 „ μόν, μὴ ποιῶντες δὲ αὐτὸν: πικρῶντες παρομοιάζονται, καὶ
 „ ἐκεῖνοι ὅπῃ διδάσκουσι μὴ τῆς ἀληθείας τῆς θεῶς νομοῦ, αὐτοὶ δὲ
 „ δὲ δὲ ἀλλοτρίως τὸ ἀξιοπίστον ἢ τὸ λαομακρὸν πῶρον αὐτῶ, μὲ τὰ ἔργα
 „ καὶ μὲ τὰς ἀρετὰς τῶν. ὅθεν καὶ ὁ Δαβὶδ κατ' αὐτῶ ἔπει „ τῶ

„ δὲ ἀμφοτεροῦ ἦτον ὁ Θεός. ἵνα τί σὺ ἐκείνην πῶ δικαιοῦ-
 „ ματίας, καὶ ἀναλαμβάνεις τὴν σφαιρικὴν διὰ σφαιρικῶς,
 „ σὺ δὲ ἐξέβαλες τῆς λόγισμου εἰς τὴν ὀπίστω, καὶ πῶ ἔξω
 „ (Ψαλμ. μδ'. 17.)
 „ (2) Ἐκεῖνος γὰρ ὅπῃ θεωρήσῃ αὐτὸν εἰς τὸν νόμον τῆ Θεῶ,
 „ ὡσαύτ' εἰς καθρέπτην, καὶ ἔπειτα καμὴ καὶ ἐκεῖνα ὅπῃ θεωρήσῃ,
 „ αὐτὸς σωματιστικῶς τρέποντινα ἐκεῖνα ὅπῃ ἐθεώρησε, καὶ τὰ μαρ-
 „ τῶν εἰς τὸν ἑαυτὸν σου. ἢ μὴδὲν ἔτι, αὐτὸς μαρτῶν τὸν
 „ ἑαυτὸν τε κατ' ἐκεῖνα ὅπῃ ἐθεώρησε, καὶ πλέον δὲ τὰ ἀλλοτι-
 „ να. διὰ τί ἔχει πάντοτε εἰς τὴν ψυχῶν καὶ καρδίαν τε, διὰ τῶ
 „ ἔργων μεμνημένον τὸν καθρέπτην τῶ θεῶ νόμου, καὶ βλέπει
 „ πάντοτε εἰς κοινὸν τὸ ἀριστοῦ. καὶ ἔτζι. ὅθεν ὁ θεωροῦς
 „ Μαξιμὸς Φιλῶ φωνάζειν ὀνομαζὸν τὴν χωρὶς πράξεως θεο-
 „ εἶαν, καθῶς καὶ τὴν χωρὶς θεωρίας πράξιν, ὀνομαζὸν τὸν τῶν.

24. „ Κατενόησε γὰρ ἑαυτὸν, καὶ ἄθεώς ἐπελάθετο ὅποιος ἦν.

Διὰ τῆς λόγων τῶν δείχνει ὁ Ἀδελφός Θεός, ὅτι ἡ ψιλὴ ἀκρόασις τῶ νόμου ἀκόλως ἀλησμονεῖται, ἀλλ' ὄχι καὶ ἡ πράξις. ὅταν κοντὰ εἰς τὴν ἀκρόασιν τῶ νόμου, πρέπει νὰ ἀκολουθήσῃ καὶ ἡ πράξις, ἵνα νὰ μὴ λησμονηθῇ, καὶ ἐν ταυτῷ ἵνα προξενῇ σωτηρίαν. ὁ δὲ ἱερός Μιθροφανὴς ἐρμηνεύων τὸ ρητὸν τῆτο λέγει, ὅτι ὁ Ἀδελφός Θεός παρομοιάζει ἐδῶ μὲ τὴν ματαίαν καὶ ἀνωφελὴ τὴν καθρέπτω θεωρίαν τῶς διδασκάλου ὁμοῦ καὶ τῶς μαθητῶς τῆς θεῶν νόμων, τῶς μὴ ποιῶντας αὐτῶς. ἐπειδὴ καθὼς ἡ εἰς τὸν καθρέπτω θεωρία εἶναι μία ἀνύπαρκτος σκιά, καὶ παντελῶς ἀνεργητικὴ, χωρὶς νὰ ἔχη καμμίαν ὑπόστασιν εἰς τὰ πράγματα. ἔτσι καὶ ὁ παρὰ τῆς διδασκάλων λαλῶμενος λόγος, καὶ ὡσαύτῃ μαθητῶ ἀκόμμενος, εἰς τὸν αἶρα χιύεται, καὶ παροδύς χαλύεται, μὲ τὸ νὰ μὴ λαμβάνῃ ὑπόστασιν ἐν τῇ πράξει ὀπὸ τῶς διδασκάλου καὶ μαθητῶς. ὅταν καὶ ὁ διδάσκαλος ματαίως διδάσκει, καὶ ὁ ἀκούων ματαίως ἀκούει. ἵνα τί καὶ οἱ δύο δεῦν πράττεισι. Διὰ τῆτο πρὸς μὲν τὸν ποιῶτον διδάσκαλον λέγει ὁ Κύριος „ ἰαφ' ἐθε- „ ράπισσον σεαυτὸν. (Λουκ. 8. 23.) καὶ ὁ Παῦλος „ ὁ διδάσκων ἔπρον, σεαυτὸν ἢ διδάσκεις; „ (Ρωμ. β'. 21.) πρὸς δὲ τὸν ποιῶτον ἀκροατῶ λέγει ὁ ἴδιος Παῦλος „ ἡ ἡ οἱ ἀκροατῶ τῶ „ νόμου δίκαιοι ὡσαύτῃ Θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τῶ νόμου δικαιωθήσονται. (Ρωμ. β'. 13.) καὶ ὁ Κύριος „ οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῆς ἡρανῶν „ ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τῶ Πατρός μου τῶ ἐν ἡρανοῖς. (Ματθ. ζ'. 21.)

25. „ Ὁ δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας, καὶ „ παραμύνας, ὅτος ἐκ ἀκροατῶς ἐπιλησμονῆς γενόμενος, ἀλλὰ „ ποιητῶς ἔργα, ὅτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσῃ αὐτῶ ἔσαι.

Βλέπετε ἡ ἀγαπητὴ ἀγαθῶσα, πῶς ὁ Ἀδελφός Θεός εἶπον ἐδῶ, ὅτι ἐκεῖνος ὅπῃ εἰς τὸν τέλειον νόμον τῆς ἐλευθερίας παρακύψει, καὶ ὄχι ἐμβῆ μέσα. ἵνα νὰ φανερώσῃ μὲ τὴν λέξιν ταύτην, ὅτι ὁ πνευματικὸς νόμος τῶ Εὐαγγελίῃ, εἶναι πῶσον ἐπιθυμητῶς καὶ μεγάλως, ὡσεὶ ὅπῃ ἡζόβρει νὰ ἡαβίξῃ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν καὶ ἐκεῖνον ὅπῃ ἡθελε σκύψῃ μόνον ὀλίγον εἰς αὐτὸν, καὶ καὶ μέσα δεῦν ἐμβῆ. ἀφ' ἐ δὲ εἶπε νόμον τέλειον, ἀκολέθως εἶπε τὸν τῆς ἐλευθερίας. ἵνα νὰ δείξῃ πῶς ἡ ἐλευθερία εἶναι τὸ μεγαλύτερον σημεῖον, καὶ ὁ ὀπίσημος χαρακτήρ τῶ νόμου τῆς χάριτος τῶ Εὐαγγελίῃ. ἵνα τί ὁ τῶ Χριστῶ νόμος ἐλύτρωσε τῶς χριστιανῶς ὀπὸ τῶς δουλείας τῆς σαρκῶς, (ὅποιαν εἶχεν ὁ παλαιὸς νόμος, καταγιόμενος εἰς σαρκικὰς ὡθλομας, καὶ καθαρῶς σώματος, καὶ σαββατισμῶς, καὶ ἄλλας τοιαύτας παρατηρήσεις ἀπὸ τῶς ἱουδαίῃς) καὶ ἐλευθερίας κατέστησε τῶς εἰς αὐτὸν προσρέχοντας. ἀκολέθως δὲ διὰ τὴν ἐλευθερίαν ταύτην, τῶς ἔκαμε νὰ προσέχεν, νὰ ἐνθυμῶνται, καὶ νὰ μὴν πᾶντοτε εἰς αὐτὸν, λυτρώσας αὐτῶς ὀπὸ τὸ πάθος τῆς ἀλησμονησίας, τὸ ὅποιον ἀφοθεῖρει ὅλα τὰ καλὰ. (1)

Ἀλλὰ καὶ ὁ Μιθροφανὴς νόμον τέλειον καὶ τῆς ἐλευθερίας ὀνομάζει τὴν νέαν ἡαθῆκην, πρὸς ἡαφορὰν τῶ παλαιῶ νόμου: ὅστις καθ' ὁ μὴ εἶχε τῶς τύπες μόνον καὶ τῶς σκιάς τῆς εἰσαρκῆς οἰκονομίας, καὶ ὄχι αὐτὰ τὰ πράγματα, ἵνα τῆτο ἦτον καὶ ἀπλήθης. ὅταν ὁ Παῦλος ἔλεγεν „ ἐδῶ „ ἐπελείωσον ὁ νόμος. (Εἰβρ. ζ'. 19.) καὶ πάλιν „ τέλος ἡ νόμος Χριστῶς. (Ρωμ. 1. 4.) καθ' ὁ δὲ εἶχε δεδουλωμένους τῶς ἱουδαίῃς εἰς σωματικὰς παρατηρήσεις, δεῦν ἦτον νόμος ἐλευθερίας, ἀλλὰ δουλείας, ἡ δὲ νέα ἡαθῆκη ὡς ἐλευθερία ἔσα τῆς ποιῶτων σωματικῶν παρατηρήσεων, εἶναι καὶ λέγεται νόμος ἐλευθερίας. ὅταν ὁ Κύριος ἔλεγε πρὸς τῶς ἱουδαίῃς „ ἰαὶν ἔν ὁ υἱὸς ὑμᾶς „ ἐλευθερώσῃ, ὅπως ἐλευθεροὶ ἔσασθε. (Ἰωάν. 8. 36.) καὶ ὁ Παῦλος ἔγραφε πρὸς Γαλάτας „ ἄρα ἔν ἐκ ἐσμῶν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθερίας. (Γαλ. 4. 31.) καὶ πάλιν „ τῆ „ ἐλευθερία ἔν ἡ Χριστῶς ὑμᾶς ἡλευθέρωσε, σῆκετε, καὶ μὴ πάλιν ζυγῶ δουλείας ἐνέχεσθε. „ (Γαλ. 5. 1.) ὑμεῖς ἡδ' ἐπ' ἐλευθερία ἐκλήθητε ἀδελφοί. (Γαλ. 5. 13.) παρακύπτονται δὲ ἐν- „ ροῖ, τὸν ἐρευνῶντα βριμελῶς καὶ μὴ προσοχῆς μεγάλης τὴν νέαν ἡαθῆκην, τὴν προξενῶσαν τὴν

(1) Διὰ τῆτο καὶ ὁ ἅγιος Μάρκος ὁ ἀσκητῶς, ἡῆς γήνητος καὶ πρὸς τῶν τῶν ἡαθῆκων, τῶν ἡαθῆκων, καὶ τῶν ἡαθῆκων, ἡαθῆκων καὶ ἡαθῆκων τῶν ἡαθῆκων Ἀποστόλων ἐμαρτῶ, τῶ τῶν (ἐν τῇ πρὸς Νικομάχου ἐπιστολῇ).

τινὴ τῆς ψυχῆς ἐλευθερίαν. ἀγκαλὰ καὶ ὁ Κύριος εἶπεν εἰς τὰς Ἰουδαίας νὰ ἐρευνῶν καὶ τὸν παλαιὸν νόμον, εἰπὼν „ ἐρευνᾶτε τὰς Γραφάς, ὅτι ἐν αὐταῖς δοκεῖτε ζῶντι ἔχειν αἰώνιον. (Ἰωάν. 4. 39.) εἶπε δὲ τῷτο ἐπειδὴ ἀκόμη δὲ εἶχε δοθῆ ὁ ἀγγελικὸς. ἵνα ἄπο τὸν παλαιὸν ὀδηγηθῶσι καὶ εἰς τὸν νέον, ἀφ' ἧ δὲ ὁ ἀγγελικὸς νόμος ἐκινύχθη ὁ τέλειος καὶ ἐλεύθερος, δὲ εἶναι πλέον χρεία νὰ καταγινώμεθα εἰς τὴν ἐρευναὶ τῶ παλαιῶ νόμου. ὁ παρακλύπτων λοιπὸν καὶ ἐρευνῶν τὴν νέαν ἑσθίλῳ, αὐτὸς ἀνάπτει ἄπο τὸν ἔρωτα τῶ θείων λογίων, ὡς ὁ Κλεόπας, καὶ ὁ συὸ αὐτῶ, καὶ σπυδάζει πῶς νὰ πληρώσῃ ταῦτα καὶ διὰ τῶ ἔργων, ἵνα γούη μακάριος, ὡς τὰ τῆς δικαιοσύνης ἔργα ποιήσας.

26. „ Εἴ τις δοκᾷ θρησκὸς εἶναι ἐν ὑμῖν, μὴ χαλιναγωγῶν γλώσσαν ἑαυτῷ, ἀλλ' ἀπατήσῃ καρδίαν ἑαυτῷ, τότε μάταιος ἡ θρησκεία.

Ⓜ ῥησκὸς κοντὰ εἰς τὰς Ἰουδαίας ἀνομάζετο, καὶ τὸν Θεοφύλακτον, ἐκεῖνος ὅπῃ εἶχε πῖσιν νομιζομένην μὴ, ἀφανέρωτον δὲ εἰς τὰς πολλὰς μὲ τὰ ἔργα. ἐπειδὴ λοιπὸν οἱ Ἰουδαῖοι οἱ νωστὶ πιστεύσαντες εἰς τὸν Χριστὸν, ἐκαυχῶντο εἰς τὰς σωματικὰς παρατηρήσεις τῶ παλαιῶ νόμου: εἰς ἑσθίλῳ, λέγω, καὶ ῥαντισμῶς, καὶ σάββατα, καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ με αὐτῶ νόμιζον, ὅτι αὐτοὶ μὴ καταθρόνισιν ὅλον τὸ παρ τῆς πρὸς Θεὸν ὕσεβείας, καὶ με αὐτῶ τὰ ὀπιελῆ ἄποκτῆσι τὴν μακαριότητα, τὰς δὲ ἄλλας ἐκατηγόρησιν: ἐπειδὴ, λέγω, ἔτσι ἐκαυχῶντο, διὰ τῷτο ὁ Ἀδελφός Θεὸς ἐδῶ κρημνίζει τὴν καύχησιν ταύτῳ καὶ οἴησιν αὐτῶ, καὶ λέγει. μὴ νομίζῃς ὡς χριστιανὸς, ἐσὺ, ὅπῃ καυχᾶσαι, πῶς ἄποκτισῃς τὴν μακαριότητα μὲ τὸ νὰ κάμῃς τὰ ἔργα τῶ νόμου. ἐπειδὴ τὸ καύχημα αὐτὸ, δὲ εἶναι δεκτὸν εἰς τὸν Θεόν. ἀλλ' ἐκεῖνος εἶναι δεκτὸς, ὅποιος κάμνει μὲ τὰς τῶ νόμου παραγγελίας, δὲν καταγορεῖ δὲ με ὑπερηφανείαν τὰς μὴ ποιοῦντας αὐτάς. τὸ δὲ, ἀπατήσῃ καρδίαν δηλοῖ, ὅτι ὁ ποιῶν τὰ τῶ νόμου, καὶ ἔπειτα ἔχων ἀχαλίνωτον τὴν γλῶσσάν τε καὶ τῶ ἄλλαν, αὐτὸς γελᾷ τὴν σιωπῆσιν τε καὶ βλάπτεται. τὴν σιωπῆσιν ἡ σημαίνει ἐδῶ ἡ καρδία, καθὼς καὶ εἰς τὸ ψαλμικὸν ἐκεῖνο „ καρδίαν (ἡγουν σιωπῆσιν) „ σιωπετεριμῶν καὶ πεταπεινωμένων ὁ Θεὸς ἐκ ἔσθδωνάσει. (Ψαλμ. ν'. 19.) ἄρῃσα δὲ ὁ Θεὸς Μητροφάνης λέγει εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶ ρητῶ τῷτο, ὅτι ὁ μακάριος Ἰάκωβος μεταχειρίζεται ὡσαν μίαν σκάλαν εἰς τὰ λόγια τε, ἀντίστροφον ὅμως, τὰ ἄνω μὴ ἔχουσαν κάτω, τὰ κάτω δὲ ἄνω. πρῶτον ἡ εἶναι ὁ λογισμὸς τῶ ἀνθρώπου. δῶτερον εἶναι ὁ λόγος, καὶ τρίτον, τὸ ἔργον. ὁ δὲ Ἀδελφός Θεὸς, πρῶτον ἔβαλε τὸ ἔργον. δῶτερον τὸν λόγον. καὶ τρίτον τὸν λογισμὸν. ὅταν ἀφ' ἧ ἀνωτέρω ἐκατηγόρησε μὴ τὰς ἀκούοντας τὸν νόμον, καὶ μὴ ποιῶντας αὐτὸν δὲ τῶ ἔργων, ἐπαίνεσε δὲ τὰς καὶ ποιῶντας τῶτον: πῶρα ἐδῶ ἐμποδίζει ἐκεῖνος ὅπῃ λέγουσιν λόγια πικρά κατὰ τοῦ πλησίον. καὶ τρίτον ἐμποδίζει τὰς ἑσθολογισμῶς τῆς καρδίας: ἄπο τὰ χοιρότετρα καὶ αἰσθητὰ, ἀναβαίνωντας εἰς τὰ λεπτότερα καὶ νοητὰ.

Βλέπε δὲ, ὅτι ἀφ' ἧ εἶπε τὸ, μὴ χαλιναγωγῶν γλώσσαν, ἀκολούθως εἶπε καὶ τὸ, ἀπατήσῃ καρδίαν αὐτῷ. διὰ τὴ εἰς τὴν ἀπάτην τῆς καρδίας ἀκολουθεῖ καὶ ἡ ἀχαλίνωτος γλῶσσα. ὅταν ἡ καρδία: ἡγεν τὸ λογιστικὸν τῶ ἀνθρώπου, καθ' ὃ λεγόμεθα λογικοὶ, σέκει καὶ ἀντιπολεμεῖ εἰς τὰ πάθη, καὶ τὰς προσβολὰς τῶ λογισμῶν μὲ προσοχίῳ καὶ διάκρισιν, δὲ ἀφίει ἔτε τὴν γλῶσσαν νὰ λαλήσῃ πικρά λόγια, ἔτε τὸ σῶμα νὰ πράξῃ ἄτοπα ἔργα. ὅταν δὲ αὐτὸ ἄπο ἀμέλειαν, νικηθῇ ἄπο τὰς προσβολὰς, καὶ κάμῃ συγκατάθεσιν εἰς τὰ πάθη, τότε καὶ ἡ γλῶσσα λαλεῖ τὰ μὴ ἀρέποντα, καὶ τὸ σῶμα πράττει τὰ ἄτοπα. ἔτε τῷτο εἶπεν ὁ Κύριος „ ἐκ τῶ „ πρῶτα δὲ τῆς καρδίας τὸ σῶμα λαλεῖ. (Λευκ. 5. 45.) καὶ πάλιν „ ὁ ἀγαθὸς ἀνθρώπος ἐκ τῶ ἀγαθῶ θησαυρῶ τῆς καρδίας ἐκβάλλει τὰ ἀγαθὰ, καὶ ὁ πονηρὸς ἀνθρώπος ἐκ τῶ πονηρῶ θησαυρῶ τῆς καρδίας ἐκφέρει τὰ πονηρὰ. (Ματθ. 13. 35.) ἔτε τὴ δὲ εἶπεν ὁ Ἰάκωβος ἀπατήσῃ καρδίαν, καὶ ὄχι ἀπατόμημος ὑπὸ τῆς καρδίας; ἀκούσον. ἡ καρδία: ἡγουν τὸ λογιστικὸν τῶ ἀνθρώπου, ἔχει εἰς τὸν ἐχυτὸν τε γεγραμμένην τὸν νόμον τῶ Θεοῦ, καὶ φυσικὰ ἔχει τὴν ἑσθίλῳ τῶ καλῆ καὶ τῶ κακῆ. καὶ θέλει μὴ πάντοτε τὰ ἀγαθὰ, φέλλγει δὲ ἄπο τὰ πονηρὰ. ὁ δὲ ἀνθρώπος, μὲ τὸ νὰ εἶναι ἀπεξῆστος, ἀπατᾷ τὸ λογιστικὸν τε μὲ τὴν κακίῳ τε προαίρεσιν, ἀγαπῶντας τὰς ἡδονὰς, τὸν πλεον, τὴν δόξαν, καὶ τὰς ἄπολαύσεις τῶ αἰσθησῶν. με αὐτῶ ἡ ὅλα σκετίζεται ἡ φυσικὴ ἑσθίλῳ τῶ λογιστικῶ, καὶ ἔτσι νικᾶται ἄπο τὰ πάθη. ὅταν εἶπεν ὁ Παῦλος πρὸ τῶ παλαιῶν σοφῶν „ ὅτι ἐσθότιθη ἡ ἀσυνέτος αὐτῶ καρδία. „ (Ῥωμ. 1. 21.)

27. „ Θρησκεία καθαρά καὶ ἀμίαντος παρὰ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ ,
 „ αὐτὴ ἐστὶν, ἐπισκέπεται ὀρφανὸς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει
 „ αὐτῆς.

Η Θρησκεία φαίνεται ὅτι διλοῖ κάποιόν τι θελαστότερον ἀπὸ τῶν πίσειν, καὶ τὸν Θεοφύλακτον. φανερόν γάρ τὸ ὄνομα αὐτὸ, ὅτι ἡ Θρησκεία εἶναι μία γνώσις κρυφίων τινῶν πραγμάτων, καὶ μία βεβαιότης τῆς ἐν τῇ πίσει θεωρημῶν. Ἐξ τῆτο καὶ ὁ μακάριος Ἰάκωβος ἐμπαχειρίσθη ἐδῶ τῶν λέξιν αὐτῶν, καὶ ἀπὸ αὐτῶν καὶ παρανομιῶν εἶπεν ἀνωτέρω τὸ, Θρησκός. (1) ὡσαύτῃ νὰ ἐλεγετο εἰς αὐτὸν, πῶς ἐσὺ νομίζεις, ὅτι εἶσαι γνώσις καὶ ἀκριβὴς φύλαξ τῶ νόμου; πῶς; ἐσὺ ὅπῃ δὲν ἤξῃς νὰ χαλιναγωγῆς τὸν γλῶσσόν σου, ἀλλὰ καταλαλεῖς τὸν ἀδελφόν σου; πῶς; ἐσὺ ὅπῃ ζῶντες ὑπερήφανα, δὲν ἐλεεῖς τὸς ὀρφανὸς καὶ πεινῆτας; εἰς καιρὸν ὅπῃ ὁ νόμος, ἔπε τὸν καταλάλον δέχεται. „ (τὸν καταλαλεῖντα γὰρ φησι λάθρα τὸν πλησίον αὐτοῦ, τῆτον ἐξε- „ δῖσκον. (Ψαλμ. ρ. 6.) καὶ τὸς ἐχθρὸς προσάξει νὰ ἐλεῖται; ἀίσως λοιπὸν θέλεις νὰ ἦσαι Θρησκός, μὴ δείχνῃς τὸ Θρησκόν σου εἰς μόνον τῶν ἀνάγνωσιν καὶ ἀκρόασιν τῶ νόμου, ἀλλὰ εἰς τῶν πράξιν τῆς ἐντολῶν τῶ νόμου. ἡ πράξις δὲ αὐτὴ εἶναι, τὸ νὰ ἐλεῖς καὶ νὰ οἰκτιρῆς τοὺς χρεῖαν ἔχοντας. ἐπειδὴ τὸ ἔλεος καὶ ὁ οἰκτιρισμὸς (2) ὅπῃ κάμῃ τινὰς εἰς τὸν πλησίον, αὐτὸ εἶναι ὁμοίότης τῶ Θεῷ καὶ Πατρὶ. λέγει γὰρ ὁ Κύριος, „ γίνεθε οἰκτιρῆτες, ὡς καὶ ὁ Πατὴρ „ ὑμῶν ὁ ἁεὶνός οἰκτιρῶν ἐστὶ. (Λευκ. 5. 36.) πλὴν καὶ τὸ ἔλεος ὅπῃ ἠθέλετε κάμετε εἰς τὸς πτωχοὺς, ἃς μὴ γίνεταί με φιλοπροσωπίαν: ἦσαν ἄλλως μὲν νὰ ἐλεῖτε, ἄλλως δὲ ὄχι, ἀλλὰ εἰς ὅλους νὰ δείχνετε τὸ ἔλεος. ἐπειδὴ καὶ ὁ Θεὸς δὲν δίδει τὸς ἀεργεσίας καὶ τὸ ἔλεός τε εἰς „ μερικῶς, ἀλλὰ εἰς ὅλους. ἀνατέλλει ἦν τὸν ἥλιον καὶ εἰς τὸς πτωχοὺς, καὶ εἰς τὸς πτωχοὺς, καὶ „ βρέχει εἰς τὸς δικαίους καὶ ἀδίκους. (Ματθ. 6. 45.) τῆτο τὸ ρητὸν καὶ ὁ σοφὸς Νεῖλος ἀναφέ- „ ρων λέγει, „ μὴ κατατρονήσωμεν τῆς ἀληθινῶν χηρῶν. πάνυ γὰρ μέλει τῷ Θεῷ περὶ αὐτῶν. „ τὸν ἦν μέγαν Ἡλίαν περὶ χήραν ἀπέσαλκε. καὶ τῆς ἐν Ναίμ χήρας, αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ ὁ Δε- „ σπότης τῆς ὄλων ἀπογγίζει τὸ δάκρυον, κρᾶζας αὐτῇ μὴ κλαῖε. καὶ ὁ Ἰάκωβος κελεύει ἐπι- „ σκέπεται ὀρφανὸς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῆς. (3)

„ Ἀσίλον ἑαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τῶ Κόσμου.

ΑΓ'τι, λέγει, εἶναι Θρησκεία κοντὰ εἰς τὸν Θεόν, τὸ νὰ φυλάττης ἐσὺ χριστιανῶ τὸν ἑαυτὸν σε καθαρὸν ἀπὸ τὰς ἡδονῶν καὶ πάθῃ τῶ Κόσμου: ἦτοι τῶ χονδρῶ καὶ ἀδιαφόρῃ λαῖ, ὅς τις φθείρει τὸν ἑαυτὸν τε μετὰ τὰς ἀπατηλὰς ἐπιθυμίας τῆς σαρκὸς, τοῦ πλέτου, καὶ τῆς ματαίας δόξης.

Ἄρῃσα δὲ σημεῖοι ὁ ἱερός Μιθροφάνης λέγων, ὅτι ὁ Θεὸς Ἰάκωβος φανερόν ἐδῶ δύο καθολικὰ καὶ θεμελικὰ χαρακτηρισματα τῆς καθαρῆς καὶ εὐλαβικοῦ βίσεβείας: ἦτοι τὰς δύο πρώ- τας καὶ μεγάλας ἐντολὰς, ἐν αἷς ὁ νόμος καὶ οἱ Προφῆται κρέμανται. λέγωντας ἦν, ὅτι νὰ ἐπισκεπτόμεθα τὰς χήρας καὶ τὸς ὀρφανὸς, καὶ νὰ κάμνωμεν ἐλεημοσυλίαν εἰς τὸς δεομένους, με

(1) Σημειῶν ἐδῶ, ὅτι τὸ ὄνομα τῆς Θρησκείας ἔλαβε τῶν ἀρχαίῃ ἀπὸ τῆς Θρησκείας, οἱ τινὲς ἐπειὴ ἔχον σεβασ βραδου- ρον, καὶ ἀσιδαμνιαν περισσοτέραν εἰς τὸς δαίμονας, καὶ εἰς τὰ ἔδωλα αὐτῶν, ἔδωκαν ἀπορμύλ εἰς τὸς αἰῶνας Εἰρήνης νὰ ὀνο- μάξῃν Θρησκείαν τὸ πρὸς τὰ ἔδωλα σεβασ. καθὼς μαρτυρεῖ ὁ θεολόγος Γρηγόριος, ὅς τις ἐν μὲν τῶν εἰς τὰ πρῶτα λόγων αὐτοῦ λέγει, „ Ἐθελῶν ὄργια πῦστα, παρὸν καὶ τὸ θεοκένον ὡς „ λόγος. ἐν δὲ τῆς παχυμετέστη ἰστορίας αὐτοῦ, ὅπως εὐρίσκει τῶν „ Θρησκείαν „ Θρησκείαν ἴδω καὶ τὸ ἀκαμῶν σεβασ, ἢ δ' ἄλλῃ „ βίαι προσκυνοῖς Τεταρτῶν. καὶ ὁ Βαζίνος εὐρίσκει τῶν Θρη- σκειῶν καὶ τῶν ἄλλων, πρὸς τὸν θεολόγον ἑρακλῶν. ἐκ τῆς λόγων δὲ τῶν συμπειρώμενων, ὅτι ἐκ θεολογικῆς μετὰ τὴν διδασκα- λῶν ὅπῃ μακαριστοῦ τὸ ὄνομα τῆς Θρησκείας ἐπὶ τῆς ἀνω- πῆσε ἡμῶν βίσεβείας καὶ πεινῆτας. ἐπειδὴ αὐτὸ ἔδοθη ἀπὸ τῆς Εἰρήνης κατὰ τινὰ κυριότητα ἔρπον εἰς τὸς μικροὺς Δαίμονας, καὶ ἐπὶ τῆς νὰ ἀσάργου εἰς τῶν τῶ Χριστῶ ἐκκλησιῶν. ἀντι- ἐπὶ τὸ ὄνομα τῆς Θρησκείας, ἃς ἴσαι εἰς χηρῶν τὸ ὄνομα τῆς πίσεως ἢ τῆς βίσεβείας, ἢ τῆς ἐργασίας, ἢ τῆς φασεβείας.

(2) Διαφορᾶν ἔχει τὸ ἔλεος ἀπὸ τὸν οἰκτιρισμὸν κατὰ τὸν θεολό- γον Γρηγόριον. τὸ μὲν γὰρ ἔλεος εἶναι, τὸ νὰ συμπαροῖν τινὰς μετὰ τῆς ἀδίκης κατὰ τῶν καρδίας, ὄχι δὲ καὶ νὰ τῆς ἀεργετή. ὁ δὲ οἰκτιρισμὸς εἶναι, ὅταν καὶ τῆς ἀεργετή. ἔπει γὰρ εὐρίσκει πῦστα εἰς τὸς παχυμετέστη ὄργια „ ἔλεος μὲν ἐστὶ συμπαροῖν „ συμπαροῖν „ οἰκτιρῶν δὲ καὶ τὸν πεπονητότα δρασται. παρὰ „ τῆ ἀγία ὁμοῦ Γραφῆ ἀδιαφορῶν τὸ ἐν αὐτῇ τῶ ἀπὸ λαμβά- „ νεται. ὁ γὰρ Δαβὶδ λέγει, „ ὁ δὲ δίκαιος οἰκτιρῶν καὶ δίδωσι (Ψαλμ. λς. 21.) ὅπῃ τῆς οἰκτιρῶν, αὐτῇ τῆς, ἐλεῖν νοῦται, καὶ „ ἐκ τῆς ἀντὶ τῆς ἀεργετή, ἢ δίδωσι πρὸς τὸν γὰρ αὐτῶν τῶ, δι- δωσι, ἐπιφερόμενον.

(3) Ὅτι δὲ ἀρέσκει νὰ βοηθῶμεν καὶ νὰ ἐλεῶμεν τὸς χήρας καὶ τὸς ὀρφανὸς, ἀποκαθῶν ὁ Θεὸς ἐπροσάξει τῆτο εἰς τῶν παλαιῶν Διδασκῶν λέγων, „ Ἐὰν δὲ ἐπιτελέσης ἀποδεκαπῶσαι πᾶν τὸ „ ἐπιδικατοῦν ἐπὶ γουματόν σου ἐν τῷ ἔτη τῶ τρίτου, τὸ δέπ- „ τῃ ἐπιδικατοῦν δώσης τῶν δούτῃ, καὶ τῶ ἀποσπῶται, καὶ „ τῶ ὀρφανῶ, καὶ τῶ χηρῶν, καὶ φερονται ἐν ταῖς πόλεσι σου, καὶ „ ἐφραμθῶσονται (Δευτερ. 15. 11.)

μέ τῶ φανερόναι τῶ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπῳ, ἀπὸ τῶ ὁποῖον κρέμεται καὶ συνίσταται ἡ πρὸς τὸς ἄλλους ἐλεημοσιυή. λέγοντας δὲ πάλιν, νὰ φυλάττωμεν τὸν ἑαυτὸν μας καθάρῳ καὶ ἀμόλωτον ἀπὸ τὰς ἐν τῇ Κόσμῳ πλημμυρέσας κακίας, φανερόναι τῶ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπῳ. ἀδιώτατον ἢ εἶναι νὰ φυλαχθῇ τις καθάρῳ ὅλως διότι ἀπὸ τῶ κακίῳ τῆ βίῃ, αἰσίως δεῦ φυλάξῃ ὅλας τὰς τῆ Θεῖς ἐπιτολάς. ὁ δὲ ταύτας φυλάττων, αὐτὸς βέβαια καὶ τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ: καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος, „ ὁ ἔχων τὰς ἐπιτολάς μου, καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με. (Ἰωάν. ιδ'. 21.) ἐπειδὴ δὲ αἱ ἐπιτολαὶ αὐταὶ θερέχον καθολικῶς ὅλας τὰς καὶ μέρος ἐπιτολάς, λοιπὸν ὁ Θεὸς Ἰάκωβος πάσας τὰς ἀρετὰς καθολικῶς ἐδῶ θερέλαβε. διὰ τῆ δύω ἐπιτολῶν.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β'.

1. „ Ἀδελφοί μου μὴ ἐν προσωποληψίαις ἔχετε τῶ πίσιν τῆ Κυρία καὶ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς δόξης. (1)

ΕΙΣ πάμπολλα μέρη τῆς Θείας Γραφῆς, ἐρμυνδύει ὁ ἱερός Μητροπολίτης, κατηγορεῖται ὡς μέγα ἔγκλημα ἡ προσωποληψία „ ἡ λήψῃ πρὸς ἄνθρωπον πτωχῆ, ἐδὲ μὴ θαυμάσιος πρὸς ἄνθρωπον δυνατῆ, „ λέγει ὁ Μωϋσῆς. (Δεῦτ. ιδ'. 15.) Καὶ πάλιν „ ἐκ ἐπιγνώσῃ πρὸς ἄνθρωπον ἐν κρίσει, ἡ μὴ „ ἴσως εἶλη πρὸς ἄνθρωπον ἀνθρώπου. (Δεῦτ. α'. 17.) Καὶ ὁ Θεὸς δὲ, ἐκ ἐστὶ προσωπολήπτης, καὶ τὸν Κορυθαῖον Πέτρον. (Πράξ. ι'. 34.) ἐδὲ προσωποληψία ἐστὶ παρ' αὐτῶ, καὶ τὸν Παῦλον. (Ἐφ. 5'. 9.) λοιπὸν καθὼς ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ἀπροσωπολήπτης, καὶ καθ' ὁ Θεὸς, καὶ „ καθ' ὁ ἀνθρώπος. ἡ γὰρ φησι, καὶ τῶ δόξαν κενεῖ, ἐδὲ καὶ τῶ λαλίῳ ἐλέγξει. ἀλλὰ κενεῖ „ νεὶ ἐν δικαιοσυνῇ ταπεινῶν κείσιν, καὶ ἐλέγξει ἐν δόξῃ τῆς ἐνδόξης τῆς γῆς. (Ἠσ. ια'. 4.) δι' ὁ καὶ τῆς Ἰαδαίας διδάσκων ἐλέγε „ μὴ κείνετε κατ' ὄψιν. (ἦγον καὶ πρὸς ἄνθρωπον, καὶ „ προσωποληψίῳ) ἀλλὰ τῶ δικαίῳ κείσιν κείνατε. (Ἰωάν. 5'. 24.) καθὼς, λέγω, ὁ Δεσπότης „ αἰσῆς Χριστὸς εἶναι ἀπροσωπολήπτης, ἔπω καὶ πᾶς ὁ πεπιστωκῶς εἰλικρινῶς εἰς αὐτὸν, καὶ „ πρὸς τὸ δικάζειν ἄλλους προχειριθεῖς, ἐξ ἀνάγκῃς οφείλει καταρθεῖν τὸ ἀπροσωπολήπτον ἐν „ ταῖς κρίσεσι: καὶ μηδεμίαν διδοῖν προτίμησιν τοῖς τιμηκμηροῖς ἀξιωματῶν ὑπεροχαῖς, ἡ πε- „ ριφανείῳ γένεος μεγαλαυχῆσιν, ἡ θεμεσίῳ χρημάτων, καὶ κτημάτων ἀλαζονδομενοῖς. ἔξ τῆ „ το καὶ ὁ Ἀδελφός Θεὸς θεράγγελλει ἐδῶ νὰ μὴ ἔχον με φιλοπροσωπίῳ οἱ Χριστιανοὶ τῶ πί- „ σιν τῆ Χριστοῦ. ἐπειδὴ ὁποῖος κάμνει κάμνεῖ ἔργον με φιλοπροσωπίῳ, καὶ ἄλλον μεν προτιμᾷ, ἄλλον δὲ, καταφρονεῖ, αὐτὸς ἀμαρτάνει βαρέως, καὶ καταδικῆς ὑπὲρ ζωῆς γίνεται. ἔξ τὶ ἀτι- „ μάζει τὸν ὁμογενῆ τῆ ἀδελφῶν, καὶ πρὸ ἐκείνῃ, ἀτιμάζει τὸν ἴδιον ἑαυτὸν τῆ. ἐπειδὴ ἐκεῖνη ἡ ἀ- „ τιμία ὅπῃ γίνεται εἰς τῆς ὁμοίῃς με ἡμᾶς καὶ τῶ φύσιν ἀνθρώπου, αὐτὴ θεβαίνει καὶ εἰς τῆς ἰδίῃς ἡμᾶς ὅπῃ τῶ κάμνομεν. ἡ μᾶλλον εἰπεῖν, εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον Χριστὸν θεβαίνει ἡ ἀτιμία τῆ ἀδελφῶν μας. ἐπειδὴ αὐτὸς τὰ τέτων ἀναδεχόμενος λέγει „ ἐρ' ὅσον ἐποίησατε ἐνὶ τέτων τῆ ἀδελφῶν μου τῆ ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποίησατε. (Ματθ. κέ. 40.)

2. „ Ἐὰν

(1) Σημείωσαι ὅτι χριστὸν τῆς δόξης, ὀνομάζει ἐδῶ τὸν Κύριον, ἡτοι τῆς Θεότητος. καθ' ὅ, τι καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος δευτέρου ὀνόμασε τὸ ἀποστολικὸν ἐκείνο „ ὁ Πατὴρ τῆς δόξης (Ἐφ. α'. 17.) ὁμοίως καὶ ὁ Θεοφύλακτος ἔπος ἐν τῇ ἐκείνῃ ἐρμυνεῖ. ἀπικεῖται δὲ καὶ ὁ Κορυθαῖος Πέτρος ὅταν ἐρωτήθησαν οἱ ἀπόστολοι ὑπὸ τῆ Κυρία „ ὑμᾶς δὲ τίνα με λέγετε; καὶ εἶπε „ τὸν Χριστὸν τῆ Θεῖ (Λουκ. 9'. 20.) ἡ τῶ, χριστὸς τῆς δόξης ἐνεσῆται κατὰ πείθειραν αὐτῆ τῆ, ἐνδόξῃ χριστῆ, τῆ θεδοξασμῆ. κατὰ α'. 21.) αὐτῆ τῆ, τῆ σῶμα τῆς παπνωσῆς ἡμῶν (Φιλιπ. α'. 21.) αὐτῆ τῆ, τῆ σῶμα τῆς παπνωσῆς ἡμῶν, καὶ ἄλλα πάμπολλα ποιαῖτα, συνήθη ὄντα ἐν τῶ Γραφῆ. ὁ δὲ Μητροπολίτης Σμύρνης λέγει, ὅτι ἐδῶ ἐμεταχειροῖται ὁ Ἀδελφός Θεὸς χριστὸν ὡ-

περβατῶν, ὅπερ ἔπος ἐξομαλίζεται „ τῆ τῆς δόξης Κυρία καὶ τὸν Ἰησοῦ Χριστοῦ. καθὼς καὶ ὁ Παῦλος εἶπεν „ ἡ γὰρ ἔργου μου „ ἐκ αὐτῶ τὸν Κύριον τῆς δόξης ἐσαύρασαν (α. Κορ. β'. 8.) τῶ τῶ ἔργον ἀναφέρα καὶ ὁ Θεὸς Κύριος τῆς δόξης ὀνομαζόμενος τῶ ἄριστον δὲ καὶ αὐτὸς τῆς ἀγίου, δόξαν ὀνομαζόμενος λέγον. „ Θεοῦ καὶ Πατρός τὸν ἴδιον, καὶ ὅτι γέγονεν ἀνθρώπος. Ἰάκωβ. 5'. 7. ἡ γὰρ ἐν τῶ Μαθητῆ „ ἀδελφῆ φησι, μὴ ἐν προσωπο- „ ληψίῳ ἔχετε τῶ πίσιν τῆ Κυρία καὶ τῶ Ἰησοῦ Χριστῆ τῆς δό- „ ξης (ἐν τῶ διαλόγῳ ὅτι ἐς ὁ Χριστὸς. πῶν ε.) ὡς κατὰ τὸν ἄγιον πῶν, ἀρέπει ἐδῶ νὰ ὑπακούεται ἔσθαι τῶ, Πατρός οἶον „ τῆ Κυρία ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆς δόξης τῆ Πατρός.

2. „ Εἰὼν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακ-
 „ τύλιος ἐν ἑδῆτι λαμπρᾷ, εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ρύ-
 „ παρᾷ ἑδῆτι.
 3. „ Ἐπιβλέψατε δὲ ἐπὶ τὸν φορέντα τὴν ἑδῆτα τὴν λαμπρᾷ,
 „ καὶ εἶπητε. σὺ κάθῃ ὡς καλῶς. καὶ τῷ πτωχῷ εἶπητε. σὺ
 „ σῆθι ἐκεῖ. ἢ κάθῃ ὡς ὑπὸ τὸ ὑποπόδιόν μου.

Φ Αἰεταί ὅτι κατὰ τὸν ἱερόν Θεοφύλακτον καὶ Οἰκεμνίον, συνήθειαν ἦτον εἰς τὸ γένος τῶν
 Ἑβραίων νὰ φορῶν δακτυλίδεα εἰς τὰς χεῖρας. (1) καὶ ἔτι τῆτο ἀναφέρει τὴν συνήθειαν ταύτην
 ἐδῶ ὁ Ἀδελφοφύθος λέγων: ἀνίσως ἔλθῃ μέσα εἰς τὴν Συναγωγὴν: (ἦσαν ὅχι εἰς τὴν ἐκκλη-
 σίαν, εἰς τὴν ὁποίαν συναῶγονται πρὸς δοξολογίαν Θεοῦ. ἀλλὰ εἰς τὸν τόπον, εἰς τὸν ὁποῖον
 συναῶγονται οἱ ἄρχοντες καὶ κριταὶ τῶ λαοῦ, ἔτι νὰ κείναι τὰς ἔχοντας ὑποθέσεις καὶ διαφορὰς
 ἀναμεταξύτων. ταυτὸν εἰπεῖν, εἰς τὸ Κριτικόν καὶ σωδελιον, ὡς ἐρμηνεύει ὁ Μήτροφάνης.) ἀ-
 νίσως, λέγω, καὶ ἔλθῃ εἰς τὸ Κριτικόν σας κἀνέας ἀνδρῶπος πλέσιος, ὅπως νὰ φορῇ χρυσὸν
 δακτυλίδιον, καὶ φορεσίαν λαμπρᾷ. ἀπολεθῆσθαι δὲ νὰ ἔλθῃ εἰς αὐτὸ καὶ κἀνέας πτωχὸς φορῶν
 λαιρωμῆνα φορέματα. εἰσεῖς δὲ ἴδητε τὸν τὰ λαμπρᾷ φορέντα, καὶ προτιμήσθητε αὐτὸν λέγοντες τα-
 σὺ κάθισον ἐδῶ εἰς τὸν καλὸν καὶ ὑψηλότερον τόπον. εἰς δὲ τὸν πτωχὸν εἶπητε. ἐσὺ κάθῃ ἐκεῖ.
 ἢ κάθισον κάτω εἰς τὰς πόδας μας. εἰὼν, λέγω, ταῦτα εἶπητε, δὲν ἐκάμετε ἄκριτον καλῶς εἰς
 τὸν ἑαυτὸν σας. Τῆτο τὸ ρητὸν ἀναφέρων καὶ ὁ Θεοφύλακτος Κύριλλος τῆς Ἀλεξανδρείας, λέγει, ὅτι
 εἶναι πολλῆς κατηγορίας ἄξιοι, οἱ Κελσιανοὶ ἐκεῖνοι ὅπου θαυμάζον καὶ ἐπαινοῦν τὰς ἀνδράπας,
 ὅχι ἀπὸ τὰς ἑσωθεν ἀρετῶν, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ ἔξωθεν λαμπρᾷ φορέματα καὶ ἀπὸ τὴν πλέτον. ἐ-
 πειδὴ τὰ μὲν πολυτίμα ἱμάτια, καὶ ὁ πλέτος, εἶναι νόθος καὶ ψεύδης σολισμὸς τῶ ἀνδράπῃ.
 αἱ δὲ ἑσωθεν τῆς ψυχῆς ἀρεταί, καὶ τὰ ἀγαθὰ ἔργα, αὐτὰ εἶναι ὁ γνήσιος, καὶ φυσικὸς, καὶ
 ἀληθὴς καλλωπισμὸς τῶ ἀνδράπῃ. ὅθεν καὶ αὐτὸς πρέπει φεισώτερον νὰ τιμᾶται ἀπὸ ἐκείνου.
 ἔτω ἡδὲ ὅτι λέξεως φράζει „ Τὰς ἡδὲ δὴ ποιήτες καὶ λίαν εἰκότως θαυμάζῃ τῶ Σωτήρος ὁ Μαθητῆς
 „ λέγων. ὑποκρίται. εἰὼν ἡδὲ εἰσέλθῃ εἰς τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἑδῆ-
 „ τι λαμπρᾷ, καὶ τὰ ἔξῃς. Καίτοι σκοπεῖν ἐντεῦθεν ἀπολεθῶν, πόσης αὐ εἶεν ἄλογος μομ-
 „ φῆς ὑπαίτιοι γεγονότες, οἱ τοῖς ἔξωθεν φειβλήμασι, καὶ ἐπὶ τοῖς ἑσωθεν ἀγαθοῖς τῶ
 „ ἀνδρα θαυμάζοντες. Πλέτος μὲν ἡδὲ, καὶ τὸ ἐκ πλέτε λαμπρὸν, ἀλλοτεῖαν τινα καὶ γόθλιον
 „ τοῖς κειτμήμοις προσοίσειεν αὐ εἰκότως τὴν δόξαν. Ἡ δὲ ἐν καρδίᾳ λαμπρότης, καὶ τὸ ἐν ἑρ-
 „ γοῖς ἀγαθοῖς θαυρανές, γνήσιος αὐ εἶναι καὶ ἐμπεφυκῶς τοῖς ἔχουσι πλέτος, καὶ συναπομῶν τῆ
 „ σαρκί, καὶ σὺ αὐτῇ κατασηπόμενος: ἀλλὰ ἐνδημῆση μὲν ἐτι τῆ ψυχῆ καὶ τὸν βίον, σωφ-
 „ κισμῶς, ἐκδημῆση δὲ πάλιν συναφιστάμῃος. τιμητέον τοιγαρῶν, ἐπὶ πάντως ἢ ἀναγκαίως
 „ τὸν ἐν πλέτῳ διαφανῆ, καὶ τοῖς ὅτι γῆς δοξαρίοις, καθάπερ ἐν πίνακι κατακεχρωσμένων:
 „ ἐκεῖνος δὲ μάλλον, οἷς ἢ τῶ ἔργων φαιδρότης ἀμάραντον ἀποτίκται ἔτι Θεοῦ τὴν εὐκλειαν, καὶ
 „ τὸ ἑσωθεν εὐσφραττεῖ κάλλος, ἔτι πάσης ιδέας ἀγαθῶν ἐκλελαμψοσμῶσι. (Βιβλ. δ'. εἰς
 τὸν Γωάννην τὸμ. δ'.

4. „ (Καὶ) εἰ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγείρεθε κριταὶ διαλογι-
 „ σμῶν πονηρῶν.

Ο Καὶ συνήθειος ἐδῶ εἶναι φειτῶς, κατὰ τινα συνήθειαν τῆς παλαιᾶς φράσεως, ὡς ἐρ-
 μηνύει ὁ Θεοφύλακτος καὶ Οἰκεμνίος. ἀποδίδονται ἡδὲ ἐδῶ τὰ ἀνωτέρω εἰρημῶς ἔπος „ εἰὼν
 „ εἰσέλ-

(1) Ἐπὶ ἀσυνήθειον πᾶς ὁ Πατριάρχης Γόδας ὁ τοῦ
 Γαλιλαίου ἡδὲ, ἐφεῖς δακτυλίδιον εἰς τὴν χεῖρα τῶ. ὅτι γὰρ εἶπε
 πρὸς αὐτὸν ἢ Θάμης „ δὲς μοι τὸν δακτυλίδιον σου, καὶ τὸν ὀμῆ-
 „ σκον, καὶ τὴν γάρβον τὴν ἐν τῇ χεῖρῃ σου. (Γεν. λη. 18.)
 ἔτι: ἐφεῖς ἐκείνος οἱ Ἑβραῖοι δακτυλίδια εἰς τὴν κατα-
 σκευὴν τῆς Σακκῆς τῶ Ματθεοῦ καθὼς εἶναι γρηγορέων.
 (Ἐξ. λβ. 21.) καὶ ἐπὶ ὁ Ἡσαΐας χάρις περὶ τῶ Ἑβραϊδῶν
 γυμνασίων ἐπι ἐφεῖς δακτυλίδια. (Ἠσ. γ'. 19.) καὶ ἐπὶ τῆ πα-
 ραβελῆ τῶ Ἀσώπῃ γρηγορέται ἐπι ἐδῶναι οἱ δέλοι δακτυλίων εἰς

τὴν χεῖρα αὐτῶν, κατὰ τὴν συνήθειαν ὁμοίαν τῶ ἔχον οἱ Γου-
 δαῖοι. (Λευκ. 15. 22.) ἀλλὰ καὶ τὰ ἄλλα Ἑδῆσι τῶ Αἰγυπτίας
 καὶ τῶ Ἀσσυρίων καὶ Βαβυλωνίων συνήθειαν εἶχον νὰ φορῶσι δα-
 κτυλίδια. ἔδεν γρηγορέται περὶ τῶ Φαραῶ „ καὶ περὶ ἐκείνου
 „ Φαραῶ τὸν δακτυλίδιον ἀπὸ τῶ χεῖρῶς αὐτῶν, περὶ ἐκείνου αὐ-
 „ τῶ ἐπὶ τὴν χεῖρα Γωσῆφ. (Γεν. μα. 42.) καὶ περὶ τῶ Κίρ-
 βασιλέως γρηγορέται, ἐπι ἐσφραγίσαντο ἐν τῇ δακτυλίῳ τῶ Βα-
 σιλέως τὴν ἑσφραγίσαντο ἐν τῇ δακτυλίῳ τῶ Βα-
 Δρακῶν.)

ἢ εἰσέλθῃ εἰς τὴν συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος, καὶ τὰ ἐξῆς. εἶπα ἢ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς. ἦτοι τὸ ἁρετικὸν σας διεφθείρετε, ἐπεὶ καὶ δεῦν ἐκάμετε κάμμιαν διάκρισιν καὶ σοχασμὸν εἰς τὸν ἐαυτῶν σας προτιμότερα, ποῖον ἄρα εἶναι νὰ προτιμῆσθε, τὸν πτωχὸν καὶ σφάρετον, ἢ τὸν πλάσιον καὶ ἀμελῆ. ἔδειν ἢ ἀδιακρίσια σας αὕτη, σας ἔκαμε νὰ γυνῆτε προσωπολήπται. ἄσε ὅπῃ, τὸν μὲν πλάσιον νὰ προκαθίσετε δεῦν τὸν πλεῖτον τε, τὸν δὲ πτωχὸν νὰ ἐξευτελίσετε διὰ τὴν πτωχείαν τε, καὶ μὲ ὅλον ὅπῃ καὶ οἱ δύο ἔχουσιν μίαν καὶ τὴν αὐτὴν φύσιν. τὸ δὲ ἐγένεθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν, διλοῖ, ὅτι ἐσεῖς μὲ τὸ νὰ ἐπροτιμῆσατε τὸν πλάσιον δεῦν τὸν πτωχὸν, ἐγίνεθε ἀδικοὶ κριταὶ, καὶ ἐκλίνετε εἰς τὴν πονηρίαν διὰ τὴν φιλοπροσωπίαν ὅπῃ ἐκάμετε. (1) ἐν ἄλλοις δὲ ἐρωτηματικῶς ἀλλοσκεταὶ γεγραμμένον τὸ ρητὸν τῆτο, ἔπω ἢ (καὶ) ἢ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς καὶ ἐγένεθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; ἦτοι αἰσῶς ἐσεῖς προτιμῆσατε εἰς τὸ κριτήριον, τὸν πλάσιον δεῦν τὸν πτωχὸν, εἶπατέ μοι, μὲ τὴν προτιμῆσιν ταύτῃ δεῦν ἐκάμετε διάκρισιν εἰς τὸν ἐαυτῶν σας; δεῦν ἐγίνεθε κριταὶ πονηροὶ καὶ ἀδικοὶ; καὶ ἐγίνεθε βέβαια. ἐπεὶ δεῦν τὴν προτιμῆσιν ταύτῃ τί ἀκολουθεῖ; ἀποκρίνεται ὁ ἱερός Μιθροφανῆς, ὅτι ὁ πτωχὸς ἐκεῖνος ὅπῃ ἦλθεν εἰς τὸ κριτήριον νὰ κριθῆ, βλέπωντας πῶς, τὸν μὲν πλάσιον ἐκάμετε συγκαθέδρῳ σας, αὐτὸν δὲ ἐκαταφρονῆσατε, καὶ σοχαζόμενος τὴν τοιαύτῃ φιλοπροσωπίαν, ἔχει νὰ ἀδικοῦται τελείως τὴν κρίσιν τε, καὶ νὰ τὴν κερδήσῃ ὁ μετ' αὐτῆ ἀγαθόμενος πλάσιος. ἢ τὸ ἀλλοτρίον, ἔχει νὰ σωπῆσῃ καὶ νὰ ἀναβάλῃ τὴν κρίσιν τε εἰς ἄλλο δίκαιον κριτήριον, καὶ αὐτὸ μὲν εὐρη τοῖστον κριτήριον, καλῶς. εἰ δὲ ἀκολουθῆσῃ αὐτῷ θάνατος ἕως ἐνὰ τὸ εὐρη, βέβαια ὁ πλάσιος ἐκεῖνος ἔχει νὰ κατακρατήσῃ ἀδικῶς καὶ παρνομῶς τὰ τε πτωχῶν χεῖματα, καὶ ὑποστατικά. οἱ δὲ ὄρφανοὶ υἱοὶ, καὶ αἱ θυγατέρες τῶ πτωχῶν, ἔχουσιν νὰ ὑπερηθῶν τὰ πράγματα τῶ πατρῶντων παντοτινὰ, εἰς τὰ ὅποια ἠλπίζον νὰ ζήσῃν καὶ νὰ κυβερνήσῃν τὴν δυσυχίαντας. τῆτο δὲ ποταπῆς κατακρίσεως εἶναι ἄξιον; βέβαια πολλῆς καὶ μεγάλης.

Ὅταν καὶ τῶ τοῖστον Κριτῶν γράφει ὁ ἀποστόλος Μιχαῖας, οἱμοὶ ψυχὴ! ὅτι ἀπόλων ἐσεβῆς ἀπὸ τῆς γῆς, καὶ κατορθῶν ἐν ἀνθρώποις ἐχ' ὑπάρχει. πάντες εἰς αἵματα δικάζονται, ἕκαστος τὸν πλησίον αὐτῆ ἐκθλίβουσιν ἐκθλίβῃ. ὅπῃ τὸ κακὸν τὰς χεῖρας αὐτῶν ἐτοιμάζουσιν. ὁ ἄρχων αἰτεῖ καὶ ὁ κριτῆς εἰρήνικῶς λόγους ἐλάλησε, καταθύμιον ψυχῆς αὐτῆ ἐστὶ. (Μιχ. ζ'. 1.) Καὶ πάλιν ἢ ἐχ' ὑμῖν ἔστι τῶ γινῶναι τὸ κρέμα; μισῶντες τὰ καλὰ, καὶ ζητῶντες τὰ πονηρὰ, ἀρπάζοντες τὰ δέρματα αὐτῶν ἀπ' αὐτῶν, καὶ τὰς σάρκας αὐτῶν δεῦν τῶ ὀστέων αὐτῶν. ὅν τρόπον κατέφαγον τὰς σάρκας τῶ λαῶν, καὶ τὰ δέρματα αὐτῶν ἀπ' αὐτῶν ἐξέδειραν, καὶ τὰ ὀστέα αὐτῶν σπυροῦσαν, καὶ ἐμέλισαν ὡς σάρκας εἰς λέβητα, καὶ ὡς κρέα εἰς χύψαν; ἔτω κερράζονται πρὸς τὸν Κύριον, καὶ ἐκ εἰσακῆσεται αὐτῶν. (Μιχ. γ'. 1.) Καὶ ὁ ἀποστόλος Αἰμῶς κατ' αὐτῶν γράφει ἢ Διὰ τῆτο ἀνθ' ὧν κατακονδύλιζον πτωχῶς, καὶ δῶρα ἐκλεκτὰ ἐδέξαθε παρ' αὐτῶν. οἴκως ἕσεως ἀκοδομήσατε, καὶ ἐ μὴ κατοικήσητε ἐν αὐτοῖς. ἀμπελῶνας ἐπιθυμητῆς ἐφουδῆσατε, καὶ ἐ μὴ πίετε τὸν οἶνον αὐτῶν, ὅτι ἐγνων πολλὰς ἀσεβείας ὑμῶν, καὶ ἰχυραὶ αἱ ἀμαρτίαι ὑμῶν, καταπατῆντες δίκαιον, λαμβάνοντες ἀλλάγματα, καὶ πρῶντας ἐν πύλαις ἐκκλίνοντες. (Αἰμ. ε'. 11.) συμφῶνως δὲ λέγει καὶ ὁ Ἀββακὴμ ἢ ἐξουαντίας με γέροτε κείσῃς, καὶ ὁ κριτῆς λαμβάνει. διὰ τῆτο διεσκέδασαι νόμος, καὶ ἐ διεξάγεται εἰς τέλος κρέμα, ὅτι ὁ ἀσεβῆς καταδυναστεύει τὸν δίκαιον. ἐνεκῶν τῆτε ἐξελεύσεται τὸ κρέμα διετραμμένον. (Αἰβ. ἀ. 3.)

(1) Ἀλλὰ καὶ ὁ Σολομὸν θέλει, ὅτι ἐξίστην ἀρέστη νὰ τιμῶνται καὶ νὰ ἀρεχῆται τὸν πλάσιον καὶ τὸν πτωχὸν, χωρὶς νὰ κάμνῃ πῶσαν προτιμῆσιν. Ἐπειδὴ καὶ οἱ δύο θεοὶ εἶναι πλάσιμα. λέγει γὰρ ἢ πλάσιος καὶ πτωχὸς σωωῦνται ἀλλήλους. αὐτοῖς πρὸς δεῦν ὁ Κύριος ἐποίησα. (Παρ. κβ'. 1.) ὅπῃ ἐμίμνη ἢ ὅταν ὁ θεὸς γερῶντος λέγει ἢ ὅταν ἀκούσῃς. πρῶν καὶ πλάσιος σωωῦνται ἀλλήλους, ἀμφοτέρους δὲ ὁ Κύριος ἐποίη-

σε, μὴ τὸν μὲν, πρῶντα. τὸν δὲ, πλάσιον ὑπολάβῃς, ἵνα καὶ ἄλλοι καταξανασῆς τὸ πονηρῶς. ἔγωγε, ὅλον εἰ θεῶν ἢ πρῶντα διαιρέσις. πλάσιος δὲ θεῶν ἢ πρῶντα ἢ ἀμφοτέρους, καὶ ἐπὶ ἐξουαντίας. τῆτο δὲ θυγατέρας πρὸς τὸ συμπαθεῖς καὶ φιλάδελφον. ἵνα ὅταν ὑπ' ἐκείνων ἐπαρθῆς (τὸν ἐξουαντίας) καὶ τὸ πλάσιον ὑπὸ πῶσαν συζαλῆς, καὶ γυνῆ σαυτῶν μετρίωτες. (Αἰγ. πρὸς φιλοπτωχίας.)

5. „ Ἀκούσατε ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔχ' ὁ Θεὸς ὄξελέξατο τὰς πτω-
 „ χὰς τῷ Κόσμῳ τέττα πλεσίαις ἐν τῇ πίσει, καὶ κληροκόμους
 „ τῆς Βασιλείας, ἧς ἐπηγγέλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν;
 6. „ Ὑμᾶς δὲ ἠτιμάσατε τὸν πτωχόν. (1) ἔχ' οἱ πλέσιοι καταδυ-
 „ νασάουσιν ὑμῶν; (2) καὶ αὐτοὶ ἔλκυσιν ὑμᾶς εἰς κελπήμα;

Επειδὴ ἡ πτωχεία κοινὰ εἰς τὰς πολλὰς ἀνθρώπους εἶναι πρᾶγμα λυπηρὸν καὶ βαρὺ, καὶ μό-
 νον νὰ ἀκουθῆ μετὰ ψιλῶ ἀκούω: ἔχ' τὸτο ὁ Θεὸς Ἰάκωβος ἐδῶ, ἀφ' ἧ πρώτων εἶπε τὰς πτωχὰς
 τῷ Κόσμῳ τέττα, ὁδὸς ἀπολέθως ἀνόμασον αὐτὰς πλεσίαις. καὶ τί; καὶ τὴν δὲσέβειω καὶ πί-
 σιν. ἔχ' τί ἡ ἀμελεμνία ὅπῃ ἔχεν οἱ πτωχοὶ ἄπο τὰ πολλὰ πράγματα τῷ Κόσμῳ, αὐτὴ τὰς
 κάμνει φοροθυμότερες καὶ θερμότερες ἄπο τὰς πλεσίαις, εἰς τὸ νὰ δεχθῆν τὴν τῷ Χριστῷ πίσιν.
 ὅθεν καὶ οἱ Θεοὶ ἄποστολοι μετὰ τὸ νὰ ἦτον πτωχοὶ καὶ ψαράδες, ὁδὸς ὅπῃ προσῆλθον εἰς τὸν
 Χριστόν, ἐδέχθησαν τὴν πίσιν, καὶ ὁ Χριστὸς αὐτὰς ἐδιάλεξεν ὡς τοιάτας. εἰς τὰς ὁποίας καὶ ὑπερ-
 χέθη νὰ δώσῃ κληρονομίαν, τὴν βασιλείαν τῆς ἀραυῶν. Καὶ τῇ ἀληθείᾳ πλέσιοι, καὶ πολλὰ
 πλέσιοι εἶναι ἐκεῖνοι ὅπῃ ἔχουσι μεγάλην πίσιν εἰς τὸν Χριστόν, ἀγκαλὰ καὶ νὰ εἶναι πτωχοὶ
 ἄπο χημάτα. καὶ μεγάλῳ ὑπεροχῶ ἔχουσιν, ἄπο τὰς πτωχὰς ὄντας καὶ τὴν πίσιν, πλεσίαις
 δὲ καὶ τὰ χημάτα. ὅθεν εἶπεν ὁ ἱερός Μιτροφανῆς, „ σιωθεῖν ὅστι ράδιον τὸ διάφορον ἐκατέ-
 „ ρων, καὶ διαγνώσθαι μὴ τὴν ἐκείνων (τῶν πλεσίων καὶ πίσιν) ὑπεροχῶν, καὶ τὴν τούτων
 „ (τῶν πτωχῶν καὶ πίσιν) ἐλάττωσιν. εἴπερ ἡ μὴ πίσις ἀφθαρτόν ἔστι χημία καὶ Θεῖον, ὁ
 „ δὲ τῷ Κόσμῳ πλεσις προσωλόσπε καὶ γήινος, καὶ πρὸς φθορὰν καταλήγων. ὅσον δὲ φθορᾶς ἡ
 „ ἀφθαρσία κρείττων, τοσούτον ὁ κερτημῆρος αὐτῶν τῷ ἔχοντος ἐκείνῳ. (Λογ. β'.) ἀφίνω νὰ
 λέγω, ὅτι οἱ πλέσιοι καὶ τὴν πίσιν, αὐτοὶ εἶναι πλέσιοι καὶ καὶ τὰ ἀγαθὰ τῷ Κόσμῳ, οἱ δὲ
 πτωχοὶ καὶ τὴν πίσιν, αὐτοὶ πτωχάουσιν καὶ καὶ τὰ κοσμικὰ ἀγαθὰ. ὅθεν ὁ μὲν Δαβὶδ εἶπε „
 „ πλέσιοι ἐπώχθησαν καὶ ἐπέπασσαν. οἱ δὲ ἐκζητῶντες τὸν Κύριον, ἐν ἐλαττωθήσονται πτωχὸς
 „ ἀγαθῶ. (Ψαλμ. λγ'. 10.) ὁ δὲ ὕψος τῶ Ἰσολομῶν. τῷ πίσει, ὅλος ὁ κόσμος τῷ χημάτων.
 „ τῷ δὲ ἀπίσει, ἐδὲ ὀβολός. (Παρ. ιζ'. 6.)

7. „ Οὐκ αὐτοὶ βλασφημῶσι τὸ καλὸν ὄνομα τὸ κληθεὶ ἐφ' ὑμᾶς;
 8. „ Εἰ μὲντοι νόμον τελαῖτε βασιλικὸν καὶ τὴν Γραφῶν „ ἀγαπή-
 „ σαις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. (Λβίτ. ιθ'. 18.) καλῶς
 „ ποιᾶτε. εἰ δὲ προσωποληπτᾶτε, ἀμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἐλεγ-
 „ χόμενοι ὑπὸ τῷ νόμῳ ὡς παραβάται.

Ονομα καλὸν ὅπῃ βλασφημῶσιν οἱ πλέσιοι, εἶναι ἐκεῖνο ὅπῃ προεῖπεν ὁ Θεὸς διὰ τῶ Προ-
 φητῆ Ἡσαΐα, ὅτι θέλει δώσει εἰς ἐκείνους ὅπῃ τὸν δελάουσ „ τοῖς δελάουσί μοι κληθήσεται ὁ-
 „ νομα καιρὸν, ὃ ἀλογηθήσεται ἐπὶ τῆς γῆς. (Ἡσ. ξέ. 15.) Τῆτο δὲ εἶναι τὸ ἴνομα, Χρι-
 στιανός, μετὰ τὸ ὁποῖον ὀνομάζονται ὅλοι κοινῶς οἱ τῷ Χριστῷ μαθηταὶ χριστιανοί, καὶ τὴν ἐριμ-
 νείαν ὅπῃ κάμνουσι τῷ προφητικῷ τέττα ρήτῃ, ὅ, τε Θεὸς Κύριος ὁ Ἀλεξανδρείας, καὶ ὁ σοφὸς
 Θεοδώριτος. βλασφημῶσι δὲ οἱ πλέσιοι τὸ καλὸν καὶ ἐπαινετὸν ὄνομα τῷ χριστιανῷ, καὶ τῷ χριστι-
 ανισμῷ, ὅχι ἀμέσως μετὰ τὸ ἴδιον σῶμα τας: ἀλλὰ ἐμμέσως διὰ τῶ ποιητῶν τας πράξεων. ἐπειδὴ
 μετὰ τὸ νὰ δουρασθῆν καὶ νὰ ἀρπάξῃν τὰ πράγματα τῶ πτωχῶν, φθασκινῶσι τὰς ἀπίσεις καὶ ἐ-
 θνικὰς νὰ βλασφημῶσι τὸν χριστιανισμόν, καὶ αὐτὸν τὸν Χριστόν τὸν διδάσκαλον τῶ χριστιανῶν,
 καθὼς εἶναι γεγραμμένον. δι' ὑμᾶς διακριντὸς τὸ ὄνομά μου βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν. (Ἡσ.
 „ ιβ'. 5.) λέγει δὲ καὶ ὁ Θεὸς Χρυσόστομος, „ δοξάσωμεν τὸν Θεὸν μὴ διὰ πίστεως μόνον, ἀλλ-

26

(1) Διὰ τῶ καὶ ὁ Ἰσολομῶν εἶπεν „ ὁ ἀτιμάζων πάντας, ἀ-
 „ μαρτανῆ. (Παρ. ιθ'. 21.) καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος λέγει „
 „ εἰ ὁ ἀτιμάζων πάντας παραζημιῶν τὸν ποιῶσαντα αὐτὸν, τιμᾶ
 „ τὸν ποιητῶν, ὁ περιεπὼν τὸ ποίημα. (Λόγ. περὶ φιλοπτο-
 „ χείας.)

(2) Συμφάνως λέγει καὶ ὁ Πατριάρχης „ Πλέσιοι πτωχῶν
 „ ἀξουσιν. (Παρ. κβ'. 7.) καὶ ὁ Συναξ. „ Πλέσιαις ἠδικησάν,
 „ καὶ αὐτὰς προσσεβειμῶσασα. πτωχὸς ἠδικηται, καὶ αὐτὸς πτω-
 „ χὸν δεινθῆται. (Σαρ. ιγ'. 4.)

„ λά κ' δια βίβ. ἐπεὶ ἐκ αὐτῶν εἶναι ὀξεία, ἀλλὰ βλασφημία. ἔ γάρ ἔπω βλασφημεῖται Θεός,
 „ Ἐλλύως ὄντος μιᾶς, ὡς χειριανῶν διεσφαιρῶν. (Ὀμιλ. ζζ'. εἰς τὸν Γεωργίου) Καὶ πάλιν
 λέγει „ ἡμεῖς ἐπι τῇ ὀρθότητι τῆς πίστεως καυχώμενοι, διὰ τὸ μὴ συμβαίνομεν τῇ πίστει
 „ τὸν βίον ἐπιπέμπουσαι, τὸν Θεὸν ἀτιμάζομεν, ποιεῖντες αὐτὸν βλασφημεῖσθαι. (Ὀμιλ. νβ'.
 „ εἰς τὸν Γεωργίου) ἐπειδὴ οἱ Ἐλλύως κ' ἄπιστοι, ὅταν ἴδωσιν καμμίαν μικρὰν ἀμαρτίαν εἰς κά-
 νένα χειριανόν, δεῦν κατηγοροῦσι μόνον τὸν χειριανόν ἐκεῖνον, ἀλλὰ ὅλον τὸ γένος τῶν χειρια-
 νῶν, κ' δεῦν σέκουται ἕως αὐτῶν, ἀλλὰ δεῦν τὸν δεῦλον βλασφημοῦσι κ' τὸν Δεσπότην Χριστὸν, ὡς λέ-
 γει ὁ αὐτὸς Χρυσορρήμων „ ἀμέλει ἐπειδὴν θεάσωται (οἱ ἄπιστοι) τινὶ μικρὰν ῥαθυμίαν προσ-
 „ γινομένην, ἀθέως τὴν γλώτταν ἀκονῶσι κ' πᾶστων ὁμῶν, κ' δεῦν τῆς τῆς σὸς ῥαθυμίας,
 „ κ' παντὸς τῆς χριστιανῶν ἡγίας τὰ αὐτὰ καταψηφίζονται. κ' δεῦν μέχει τότε ἴσανται. ἀλ-
 „ λά... διὰ τὴν τῶν δεῦλων ῥαθυμίαν, κ' τὸν κοινὸν Δεσπότην βλασφημεῖν πολυῶσι. (Λόγ.
 ζ'. εἰς τὴν Γεωργίου) ὅτι δὲ τὸ ὄνομα χριστιανός, εἶναι ἐπαινετὸν κ' ἀφημισμῶν, μαρτυρεῖ ὁ σο-
 φὸς Θεοδώριτος λέγων „ ἡ τῆς χριστιανῶν προσήγορία, ἀφημίας κ' ἀλογίας δεῦν μετ' ἡ, ὅταν δεῦν
 „ ἐπαίρεσθαι βεληθῶσι, μὴ πολλῆς ἀφημίας ἐπιλέγειν εἰώθεσιν, ἀληθῶς χριστιανός. κ' πα-
 „ ρακαλῶντες πάλιν εἰώθεσιν λέγειν, ὡς χριστιανός ποίησον. ὁ πρέπει χριστιανῶν ποίησον.

Λέγει δὲ ὁ ἱερός Μητροπολίτης, ὅτι βασιλικὸν νόμον ὀνομάζει ὁ Ἰάκωβος τὸ „ ἀγαπήσεις τὸν
 „ πλησίον σου ὡς σεαυτὸν, ὅχι μόνον διὰ τὸ εἶναι νομοθετημῶν ἀπὸ τὸν παμβασιλέα Θεόν:
 ἀλλὰ κ' διὰ τὸ ὅτι ὁ νόμος αὐτὸς εἶναι ὡσαύτ' μία σφάρα βασιλική. καθὼς δεῦν ἡ βασιλικὴ σφάρα
 ὡμαπατεῖται ἀπὸ ὅλης κοινῶς τῆς ἀνθρώπων, ὡσαύτ' εἶναι ἀθεῖα, ἴση, κ' μεσαία: χωρεῖ
 νὰ κλίνει εἰς δεξιά κ' ἀριστερά, κ' εἰς κρημνὸς κ' ἀνωμάλως τόπους. ὅταν ἔλεγον οἱ Ἐβραῖοι
 πρὸς τὸν βασιλέα Εδῶμ „ ἔ διελάσσομεθα δι' ἀρχῶν, δεῦν δι' ἀμπελῶνων... ὁδῶν βασιλικῆ
 „ πορεύσομεθα. ἐκ ἐκκλινῶμεν δεξιά, δεῦν δὲ ὄνυμα, ἕως αὐτῶν παρέλθωμεν τὰ ὄρηά σου. Ἄριθ.
 κ. 17.) τειροῦσθως κ' ὁ νόμος τῆς νὰ ἀγαπᾶται τὸν πλησίον σου ὡσαύτ' τὸν ἑαυτὸν σου, εἶναι
 μία μέση κ' ἀθεῖα διάθεσις, ἡ ὁποία δεῦν κλίνει ἔτε εἰς δεξιά, ἔτε εἰς ἀριστερά: ἤγειν οὔτε
 εἰς ὑπερβολάς, ἔτε εἰς ἐλλείψεις, ἔτε εἰς τὸ ὑπὲρ φύσιν, ἔτε εἰς τὸ παρὰ φύσιν. ἀλλ' εἶναι
 ἡδέον φυσικὴ εἰς τοὺς ἀνθρώπους. κ' διὰ τοῦτο πρέπει νὰ φυλάττεται κοινῶς ἀπὸ ὅλης τοὺς ἔ-
 χοντας τὴν αὐτὴν κ' τὴν ὁμοίαν φύσιν τῆς ἀνθρωπότητος. καθ' ὅ, τι φυσικὸν ἰδίωμα εἶναι εἰς
 ὅλα τὰ ζῶα νὰ ἀγαπῶσι τὰ ὁμοίᾶτων, καθὼς λέγει ὁ Σειράχ „ πᾶν ζῶον ἀγαπᾶ τὸ ὅμοιον
 „ αὐτῶν, κ' πᾶς ἀνθρώπος τὸν πλησίον αὐτῶν. (Σειρ. ιγ'. 15.) τὸ μὴ δεῦν νὰ ἀγαπᾶται τὸν
 πλησίον ὑπὲρ ἑαυτὸν, τῆτο εἶναι ἀνώτερον τῆς ἐντολῆς ταύτης καὶ ὑπὲρ φύσιν, τὸ ὁποῖον διδά-
 σκει ἡ νέα Διαθήκη, ὡς τελειότερα καὶ ἀνώτερα τῆς παλαιᾶς. τὸ δεῦν νὰ μισῆται τὸν πλησίον
 σου, τῆτο εἶναι πάλιν κατώτερον τῆς ἐντολῆς ταύτης, καὶ παρὰ φύσιν. μέση δὲ τῶν δέσσειται
 ἡ ἐντολή τῆς „ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. ἀίσιως λοιπὸν, λέγει, φυλάττετε, ἀ-
 δελφοί, τὴν βασιλικὴν αὐτὴν ἐντολήν, καὶ ἀγαπᾶτε τὸν πλησίον σου ὡσαύτ' τὸν ἑαυτὸν σου,
 καλὰ κάμνετε, εἰ δὲ καὶ κάμνετε προσωποληψίαν, ποτιμῶντες τὸν πλησίον ἀπὸ τὸν πτωχόν,
 ἀμαρτανέτε. δεῦν τὸ ἐλέγχεσθε ἀπὸ τὸν Νόμον, ὡς ὡραβάται τῶν ἐντολῶν τῶν Νόμου.

10. „ Ὅς τις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσει, πταῖσα δὲ ὡ ἐνὶ, γέγο-
 „ νε πάντων σῶχος.
11. „ Ὅ γὰρ ἀπὸν μὴ φονδίσσης, ἄπε καὶ μὴ μοιχάλισσης. εἰ δὲ οὐ
 „ μοιχάλισσης, φονδίσσης δὲ, γέγονας παραβάτης νόμου.
12. „ Οὕτω λαλᾶτε, κ' ἔπω ποιαῖτε, ὡς διὰ νόμου ἐλάθευίας μέλ-
 „ λοντες κείνεσθαι.

Ὅποιος, λέγει, φυλάζει ὅλον τὸν νόμον: ἡτοι ὅλης τὰς ἄλλας ἐντολὰς τῶν νόμου, παραβῆ
 δὲ μίαν μόνον ἐντολήν: δηλαδὴ τὸ νὰ μὴ ἔχη πλείον ἀγάπην εἰς ὅλους, αὐτὸς ἔγειν παρα-
 βάτης ὅλων τῶν ἐντολῶν. ἐπειδὴ γὰρ ἡ ἀγάπη εἶναι κεφαλὴ ὅλων τῶν ἐντολῶν, λοιπὸν ὅποιος
 δεῦν ἔχει τὴν κεφαλὴν, αὐτὸς ματαιῶς κ' ἀνωφελῶς ἔχει τὸ ἐπίλοιπον σῶμα. ὅτι δὲ διὰ τὴν
 ὡραβάσιν τῆς ἀγάπης ξεχωριστὰ ὁμιλεῖ ἐδῶ ὁ Ἀδελφότης, φανερόν εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνα ὅτι εἶ-
 πον ἀνώτερον ὡρ τῆς ἀγάπης. βλέπε δὲ, ὅτι κ' τὰ ὡραδείγματα ἔτε λέγει ὡρανάτω, εἶ-
 ναι ἀπὸ τὸν νόμον ὅτι βουθεῖ τὴν ἀγάπην. δεῦν τὸ ὅποιος ἀγαπᾶ τὸν ἀδελφόν σου, αὐτὸς δεῦν
 θέλει μοιχάλσει τὴν γυναικά σου, δεῦν θέλει φονδίσσει αὐτόν. ἐχθρὸς δεῦν εἶναι ἴδρα ταῦτα, κ' ὅχι
 ἀγαπῶντος. ἐπομῆ δὲ, ὅτι δεῦν τὴν ἀγάπην ξεχωριστὰ ὁμιλεῖ ἐδῶ ὁ Ἰάκωβος, ὅτι ὁ παρα-
 βαί-

βαίνων αὐτῷ γίνεται ᾠδαβάτης καὶ ὅλων τῶν ἐντολῶν. Ἐὰ τί ἡ ἀγάπη εἶναι κεφάλαιον καὶ ᾠδοχὴ ὅλων τῶν ἐντολῶν. Ἐὰ τί αὐ εἰπέμεν πῶς ὅποιος ᾠδαβαίνει κάθε ἄλλῳ ἐντολῷ, γίνεται ᾠδαβάτης καὶ ὅλων τῶν ἄλλων ἐντολῶν, κενός αὐθροπος δὲ θέλει σωθῆ: μετὸ νὰ μὴ ἦναι κενός τελείος καὶ ἀελλιπῆς εἰς ὅλας τὰς ἐντολάς. ἀλλ' ἐκεῖνος μὴ, ὅπῃ κατ' ἰσχύειν κατορθώσει τὴν καθαρότητα καὶ παρθενίαν, αὐτὸς μερικαῖς φοραῖς νικάται ἄπο τὸν θυμὸν. ἐκεῖνος δὲ ὅπῃ κάμνει ἐλεημοσιῶν, πολλαῖς φοραῖς ἔχει τὸν φθόνον. λοιπὸν ἐκ τῶν εἶναι φανερόν, ὅτι δὲ λέγει ἐδῶ ὁ ἀδελφὸς τῷ Κυρίῳ διὰ τὴν ᾠδαβασίαν κάθε ἐντολῆς, ἀλλὰ διὰ τὴν τῆς ἀγάπης ξεχωριστά: ὅτι δηλαδὴ δὲν πρέπει διὰ προσωποποιήσῃ νὰ ἐργάζεται τινὰς τὴν ἐντολῶν αὐτῷ ἐλλιπῶς καὶ κολοβῶς, τὸν μὴ πλείον ἀγαπῶν, τὸν δὲ πτωχόν, ὅχι: ἀλλὰ νὰ τὴν ἐργάζεται μετ' ὅλων τὴν τελειότητα, πάντας ἐξίσου ἀγαπῶν, καὶ πλουσίους καὶ πτωχούς.

Ἐἴτι ἐρμηνεύει τὸ ρητὸν ὁ Θεοφύλακτος καὶ ὁ Οἰκουμενικός. ὁ δὲ μέγας Βασίλειος ὑποφαινεται ἀκριβέστερον, ὅτι ὅποιος ᾠδαβῆ μίαν, ὅποια αὐ τύχη, ἄπο τὰς ἐντολάς, αὐτὸς ᾠδαβαίνει καὶ ὅλας τὰς ἄλλας ἐντολάς. καὶ ἡ ἀφορμὴ εἶναι, Ἐὰ τί ὅλαι αἱ τῷ Κυρίῳ ἐντολαί, εἶναι ἀλληλεδέδοται: ἦτοι μία μετ' ὅλων ἄλλῳ εἶναι συνδεδεμένη, ὡσανὺ μία χρυσόπλοκος ἀλυσίδα. καὶ ὅποιος λύσει τὴν μίαν, μετ' ὅλων λύσει τῆς μιᾶς, λύει καὶ ὅλας τὰς λοιπὰς, ἢ Πᾶσαι ἀλλήλων ἔχονται αἱ ἐντολαί καὶ τὸν ὑγιᾶ τῷ λόγῳ σκοπόν: ὡς ἐν τῇ λύσει τῆς μιᾶς, καὶ τὰς λοιπὰς, ὡς ἀνάγκης συγκαταλύεσθαι. (Προομιᾶ τῶν καὶ πλάτ. ὄρων) Ἐὰ τί, λέγει, αὐ, θετέον, τινὰς ἄπο τὰ δέκα τάλαντα ὅπῃ τῷ ἔδωκεν ὁ Κύριος, ἤθελε μὴ νὰ κρατήσῃ εἷς, ἢ δύο, τὰ δὲ ἄλλα νὰ πληρώσῃ εἰς τὸν Κύριον, αὐτὸς δὲ νομίζεται ἀχάριτος: διὰ τί ἐπλήρωσε τὰ περιεστώτα: ἀλλὰ ὡς ἀδικὸς κατακρίνεται καὶ πλεονέκτης, Ἐὰ τὸ εἷς, ἢ τὰ δύο ὅπῃ ἐκράτησε. καὶ αὐτὸς ἤθελε τιμῆσῃ τὸν πατέρα τὰ δέκα χροῖας, ἔπειτα νὰ τῷ δώσῃ μίαν μόνῳ ξυλίῳ, αὐτὸς δὲ τιμᾶται ὡσανὺ ἀεργέτης, ἀλλὰ καταδικάζεται ὡσανὺ πατραλοῖας (αὐτόθ.) τί, λέγω, προδέττει ὁ κρυσταλλῶν; τί λέγω ταῦτα; καὶ αὐτὸς φυλάξῃ μὴ ὅλας τὰς ἐντολάς τῷ Κυρίῳ, δὲν προδέσῃ δὲ καὶ αὐτὸς τίποτε ἄπο λόγου τῷ εἰς τὰς ἐντολάς, ποιῶν ἔσπον τινὰ ὑπὲρ ἐντολῶν, καταδικάζεται. καθὼς τῷ γίνεται φανερόν ἄπο τὸν λαβόντα τὸ εἷς τάλαντον, καὶ πάλιν ὄπισθ' ἔφωτα τῷ ὀλόκληρον: ὅστις κατεκρίθη, Ἐὰ τί δὲν τὸ αὐξήσει (αὐτόθ.) ὅτι δὲ πρέπει νὰ φυλάττωμεν ὅλας τὰς ἐντολάς, βεβαιῶται ἄπο τὰ λόγια τῷ Κυρίῳ, τῷ εἰπόντος πρὸς τὸς μαθητάς τε, ἢ πορεύσθε μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη... διδάσκοντες αὐτοὺς πρῶτον, ὅχι ἄλλα μὴ, ἀλλὰ δὲ, ὅχι: ἀλλὰ πάντα ὅσα ἐνετειλάμεν ὑμῖν. (Ματθ. κη. 20.) ἢ εἰ ἄν μὴ πάντα ἡμῖν, λέγει ὁ αὐτὸς Βασίλειος, πρὸς τὸν τῆς σωτηρίας σκοπὸν ἀναγκαῖα μὴ, εἰδὲν ἔργα, ἢ ῥάψωσαν πᾶσαι αἱ ἐντολαί. εἰδὲν ἄν πᾶσαι φυλαχθῶσαι ἀναγκαῖως διηγορεύθησαν. τί μοι τὸ ὄφελος τῶν ἄλλων κατορθωμάτων, εἰ μέλλοιμι μαρὸν εἶπῶν τὸν ἀδελφόν, εἴσοχος ἔσεσθαι τῇ γενεῇ; (αὐτόθ.)

Τὴν αὐτὴν γνώμην τῷ Βασίλειῳ ἔχει καὶ ὁ Μιτροφάνης Σμύρνης. ἐρμηνεύων ἡδ' ἔπος τὸ ρητὸν τῷ τῷ Ἀδελφῷ λέγει, ὅτι ὅλαι αἱ ἐντολαί εἶναι ὡσανὺ εἷς σῶμα ὅπῃ ἔχει μέλη διάφορα. καθὼς λοιπὸν ὅταν πάχη εἷς μέλος, συμπαύσῃ καὶ ὅλα τὰ μέλη. ἔτι καὶ ὅποιος παραβαίνει καὶ ἀθετεῖ μίαν μερικῶν ἐντολῶν, σωμαθετεῖ ἐν ταυτῇ καὶ συμπαύσῃ καὶ ὅλας τὰς λοιπὰς ἐντολάς. καὶ τῷ ὑποδεικνύεται. Ἐὰ τί, εἰδὲν θετέον τινὰς φυλάξῃ μὴ ὅλας τὰς ἄλλας, φονδύσῃ δὲ, ἢ μοιχέσῃ, δὲν σώζεται Ἐὰ τί ἐφύλαξε τὰς ἄλλας, ἀλλὰ κολάζεται ἐξ ἑνὸς τὸ παρέβη τὴν μίαν. ὡσεῖ, εἰδὲν κολάζεται, φανερόν ὅτι ὡς ᾠδαβάτης τῷ νόμῳ κολάζεται. ἀνίσως δὲ διὰ τὴν ᾠδαβασίαν μιᾶς μερικῆς ἐντολῆς κολάζεται, πόσω μάλλον διὰ τὴν παράβασιν τῆς καθολικωτέρας καὶ ᾠδευτικωτέρας τῶν ἐντολῶν ἀγάπης; ἀγάπης δὲ λέγω τῆς πρὸς τὸν πλησίον, καθ' ὅτι μέσα εἰς αὐτὴν ᾠδευχεται καὶ πληρῆται καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη, καθὼς εἶπεν ὁ μακάριος Παῦλος, ὁ γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πληρῆται ἐν τῇ ἀγαπήσει, τὸν πλησίον σε ὡς σεαυτὸν. (Γαλ. ἐ. 14.) καὶ δικαίως. διὰ τί ὁ ἀγαπῶν τὸν πλησίον ὡς εἰαυτὸν, αὐτὸς δὲν θέλει φονδύσει, ἢ μοιχέσει, ἢ κλέψῃ, ἢ συνοφθαλπίσει, ἢ ὄπισθ' ἔφωτα, ἢ ἄλλο τι ποιήσει ἐμποδισμὸν ἄπο τὸν νόμον: ἀλλὰ θέλει φυλάξῃ ὅλας τὰς ἐντολάς. ὁ δὲ φυλάττων ὅλας τὰς ἐντολάς, αὐτὸς βεβαιῶς ἀγαπᾷ καὶ τὸν Θεὸν ὡς ὅλην τὴν καρδίαν, καὶ ψυχῆς καὶ ἰσχύος, ἢ τῆς ἐνὶ τῇ πρώτῃ ἐπιπέτῃ. βλέπει; πῶς ὁ φυλάττων τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην, αὐτὸς φυλάττει ὅλας τὰς ἐντολάς; ὁ δὲ παραβαίνων αὐτῷ, παραβαίνει ὅλας; νόμον δὲ ἐλευθερίας τὸν ἀποσωπολιτικὸν ἀνομιάζει: ἦτοι τὴν νέαν Διαθήκην, ὡς εἶπεν ἡ ἐκκλησία. μετ' ὅλων τῶν ἐλευθεριῶν τοῦ Εὐαγγελίου, ἔχον νὰ κρατῶν οἱ χριστιανοί, τὴν τῆς ἐλευθερίας ἀγάπην; καὶ ὅχι: μετ' ὅλων τῶν παλαιῶν νόμων, τὸν τῆς ἐλευθερίας ἀγάπην. ὅθεν καθὼς ἡ νέα Διαθήκη, εἰς τὴν ὅποιαν πιστῶν οἱ χριστιανοί, εἶναι ἐλευθερία (ὡς εἶπεν ἡ ἐκκλησία)

ποροῦν εἰς τὸ „ ὁ δὲ παρακίψας εἰς νόμον τέλειον ἀ. 25.) ἔτσι πρέπει νὰ εἶναι ἐλεύθεροι καὶ αὐτοὶ, καὶ ὄχι δεῖλοι εἰς τὰ πάθη, καὶ τὴν ἀφθάρτην „ μὴ γίνεσθε ὅθι λέγει ὁ Παῦλος, δεῖλοι ἀφθάρτων. (ἀ. Κορ. ζ'. 23.) καὶ ὁ Κύριος εἶπεν „ ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν, δεῖλός ἐστι τῆς ἀμαρτίας. (Ἰωάν. ἡ. 34.)

13. „ Ἡ γὰρ κείσις ἀνίλεως. (1) τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος. καὶ κατακαυχᾶται ἔλεος κείσεως.

ΑΝίσως ἡμεῖς συγχαρήσωμεν ἐδῶ τὰ σφάλματα ὅτε ἔκαμιν οἱ ἄλλοι πρὸς ἡμᾶς, ἐρμηνεύει ὁ Θεοφύλακτος σὺν τῷ Οἰκουμενικῷ, καὶ ἀνίσως ἐδῶ ἐλεήσωμεν τὴν πτωχὴν καὶ σκεπτικὴν ἕξιν τῶν ὑπάρχοντά μας, βέβαια καὶ ὁ Θεὸς θέλει ἐλεήσει ἡμᾶς τότε εἰς ἐκείνην τὴν φοβερὰν ἡμέραν τῆς κρίσεως* ἐπειδὴ μέγαν ἀληθῶς εἶναι τὸ κατόρθωμα καὶ ἡ ἀρετὴ αὕτη, τὸ νὰ συγχαρήσῃ τινὰς τὰ σφάλματα τῶν ἀδελφῶν, καὶ τὸ νὰ ἐλεήσει τὴν πτωχὴν. καθὼς ἐν τῷ ἐναντίῳ, βαρυστάτη καὶ μεγάλη καταδίκη εἶναι, τὸ νὰ μὴ φωνήτινας εὐσπλαγχνος πρὸς τὴν ἀδελφὴν τὴν ἔχοντα τὴν αὐτὴν φύσιν τῆς ἀφθαρτότητος. Ἐὰν τί ἐκείνος μὴ εἴη φωνὴν ἀσυμπάθητος, καὶ δεῖ συγχαρήσῃ τὰ σφάλματα τῶν ἀδελφῶν, ἔχει νὰ τὴν δεχθῆ ἢ καταδικῆ τὴν ποινὴν ἐκείνην ὅλην τὴν χρεωσθέντος τὰ μυστὰ τάλαντα καὶ συγχαρηθέντος, μὴ συγχαρηθέντος δὲ τῷ ἀδελφῷ τῷ χρεωσθέντι αὐτῷ ἑκατὸν δινάρια. καὶ δεῖ θέλει πληρωθῆ εἰς αὐτὸς ἢ ἀνταπόδοσις ἐπεὶ ἐξήπισεν ἕξιν τὸν Θεὸν λέγοντες σὺ τῇ ἀχθῇ τῷ Πάτρι ἡμῶν. „ Καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν. (Ματθ. 5'. 12.) ἐπειδὴ ὅθι αὐτοὶ ἐπὶ ἀφῆκαν τὰ ὀφειλήματα καὶ χρεὶ τῶν ἀδελφῶν, εἰς ὃν ὁ Θεὸς θέλει ἀφήσῃ τὰ ὀφειλήματα καὶ χρεὶ αὐτῶν. ἐκείνος δὲ πάλιν ὅτε ἐφάνησαν σκληροὶ καὶ ἀνείλεμονες εἰς τὴν κρίσιν ἔχοντες πτωχὴν, καὶ ἡ κείσις τῷ Θεῷ θέλει φωνὴν ἀνείλεμων καὶ σκληρὰ εἰς αὐτὴν. λέγει γὰρ ὁ Νύσσης Γρηγόριος „ ἡ δικαία τῷ Θεῷ κείσις ταῖς ἡμετέροις ἁμαρτίαις ὁμοιοῦται, οἷα περ τὰ παρῆμων ἢ, τοιαῦτα ἡμῖν ἐν τῷ ἰδίῳ παρέχουσα. (Λόγ. εἰς τὴν Μακκαβαίαν) κατακαυχᾶται δὲ τὸ ἔλεος τῆς κρίσεως. Ἐὰν τί καθὼς ὁ Κύριος ἀπεφάσισεν, ὅσοι εἶναι ἐλεήμονες, αὐτοὶ θέλουν ἐλεηθῆναι εἰς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως „ μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. „ (Ματθ. 6'. 7.)

Καὶ ἀνίσως ἢ πρὸς τὴν πτωχὴν ἐλεημοσύνην προξενῆ ἄριστον ἀμαρτιῶν εἰς τὴν εἰδωλολαβῆσιν ἢ ἦεν εἰς τὸν βασιλεὺς Νουρχουσόνου, καθὼς ἀναγκαστικῶς εἰς τὴν κοροφίτην Δαυιδῆ, ὅς τις εἶπε πρὸς αὐτὸν „ Διὰ τὴν Βασιλεῦ, ἢ βελήμη ἀρεσάποσοι, καὶ τὰς ἀμαρτίας σου ἐλεημοσύνης λύτρωσαι, καὶ τὰς ἀδικίας σου οἰκτιροῦσις πενήτων. (Δαν. 4'. 24.) ἀν, λέγω, ἢ ἐλεημοσύνη συγχαρῆ τὰς ἀμαρτίας τῶν εἰδωλολατρῶν, πίσω μᾶλλον συγχαρῆ τὰς ἀμαρτίας τῶν πιστῶν χριστιανῶν; φαίνεται δὲ νὰ κατορθῶν ἢ ἐλεημοσύνη εἶνα τοῖστον σφάλμα. καθὼς ἐκεῖνοι ὅτε μὴ νὰ παλῶσεν, ἀλείφονται λάδι, καὶ μὴ τὸ λάδι ἐκεῖνο γλυτύνειν ἕξιν τὰ πιασίματα τῶν ἀντιπαλαιῶν, μὴ τὸ νὰ γλυτύνει τὰ χεῖρά των: ἔτσι καὶ εἰς τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, ἢ ἐλεημοσύνη ὅτε δώσωμεν πέρα εἰς τὴν πτωχὴν, αὐτὴ θέλει μᾶς γλυτώσει τότε ἕξιν τὰ πιασίματα τῶν δαιμόνων (2). πρέπει δὲ νὰ ἡξυρωμεν ὅτι ἐλεῶν λέγεται, ὄχι μόνον ὁ ἀφθάρτος ἐκεῖνος ὅτε κάμνει τὰ ἑπτὰ ἔργα τῆς σωματικῆς ἐλεημοσύνης. ἦεν τὸ νὰ βῆ τὴν πεινῶντα. νὰ ποτίσῃ τὴν διψῶντα. νὰ περικλιθῆ καὶ νὰ μαζῶν τὴν ἕξιν. νὰ ἐνδύῃ τὴν γυμνόν. νὰ ὀπισκέπτει τὴν ἀφθάρτην. νὰ ὀπισκέπτει τὴν φυλακισμένον. καὶ νὰ θάπτῃ τὴν νεκρόν. ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος, ὅτε ἐργάζεται τὰ ἑπτὰ ἔργα τῆς ψυχικῆς ἐλεημοσύνης. ἦεν τὸ νὰ

πκ.

(1) Ἐν ἄλλοις μὲν, γράφεται ἀνίλεως. ἐν ἄλλοις δὲ, ἀνίλεως.
 (2) Ὁ δὲ ἱερός Μηθόφωρος λέγει, ὅτι διὰ τὸ εἶπε τὰ λόγια ταῦτα ὁ θεὸς Ἰακώβος, διὰ νὰ μᾶς ἀνομισησῆ τὴν ἀπίστησιν τῷ Κυρίῳ, τὴν ὁποίαν θέλει εἶπῃ κατὰ τῶν ἀνείλεμων ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως „ πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατακριμένοι εἰς τὸ πῦρ τῶν αἰώνων τῶν ἡμιμασμένων τῶν διαβολῶν καὶ τῶν ἀγγέλων αὐτῶν. ἐπάναστα γὰρ, καὶ ἐκ ἐδάκατέ μου φαγῆν. ἐδίψησα, καὶ ἐκ ἐποτίσατέ με. γυμνός, καὶ ἐκ ἐπερικλιθῆτέ με. ἀφθάρτος ἡμῶν, καὶ ἐκ ἐπερικλιθῆτέ με. ἐν φυλακῇ ἡμῶν, καὶ ἐκ ἐλύθητε πρὸς με. (Ματθ. 23'. 41.) καὶ ἔθεν ἄσπῳ νὰ βῆ τὴν πεινῶντα εἰς τὴν Χερσιανόν ὁ Ἀδελφός. Χερσιανὸν ἀδελφοί, ἀγαπάτε τὸν ἀφθάρτον. ὀπισκέπτετε τὴν χεῖρα καὶ ὀφθαλμὸν ἐλεῶν τὴν ἀφθάρτην καὶ πτωχόν, καὶ τὴν καταδικασθῆμεν ἕξιν ἕξιν ἀπὸ τῶν ἀδικῶν κρίσεων, διὰ νὰ ἐλεηθῆτε καὶ ἕξιν ἐν τῇ

ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως: καθὰ, ἀναφέρει τὸ θεῶν Ἐναγγέλιον. ἦεν ὁ νόμος τῆς ἐλεημοσύνης. διὰ τί ἂν ἐλεηθῆτε τὴν χεῖρα ἐλεῶν, ὅτε ἐπὶς θέλετε ἐλεηθῆτε ποτε. Τί δὲ θέλει νὰ ἀπὸ τῶν κατακαυχῶνται ἔλεος κείσεως; περὶ, θέλει κατακαυχῆ ἢ ἐλεημοσύνην ἐναντίον τῆς κρίσεως τῷ Θεῷ, ὅταν ὅτε ἐνάντιον αὐτῷ, καὶ διωκτοτέρα ἐκείνης ἐφάνῃ, δεῖξαι ἀφθάρτην καὶ ἀνείλεμον τὴν ἀπόφασιν ἐκείνου τὴν κατὰ τῶν ἀμαρτιῶν ἐκρηκτικῶν. ἐπειδὴ αὐτὴ ἔχει νὰ ἐλεηθῆ τῆς ἀγαπήσαντος αὐτῷ ἐλεῶν, ἀπὸ τῆν αἰώνιον κλάσιν, καὶ καὶ αὐτὴ ἕξιν ἕξιν ἀμαρτίας, ἔκαμιν δὲ πᾶσι ἀπεχθῆ ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν, καὶ ἐμετανόησαν: εἰς αὐτὴν γὰρ θέλει εἶπῃ ὁ Κύριος „ Διδῶτε οἱ ἀλογημένοι τῷ Ἰακώβῳ κληρονομήσατε τὴν ἡμιμασμένην „ οὗτον βασιλεῖον ἀπὸ καταβολῆς Κοίτης. ἐπάναστα γὰρ, καὶ ἐδάκατέ μου φαγῆν, ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με, καὶ ἐπερικλιθῆτέ με

παρακινή τὰς ἀμαρτωλὺς νὰ ἀφήσῃ τὴν ἀμαρτίαν. νὰ διδάσκη τὰς ἀμαθεῖς ἐκεῖνο ὅπῃ ἤξευ-
ρει πρὸ Θεοῦ, καὶ τῆς πίσεως. νὰ συμβελεύῃ ὀρθῶς ἐκεῖνον ὅπῃ χρειάζεται συμβεβλή. νὰ
παρακαλῇ τὸν Θεὸν ἕξ τὸν ἀδελφόν τε. νὰ παρηγορῇ τὸν λυπημένον. νὰ ὑπομνη ἀγογγύσας
τὰς δυσυχίας καὶ θλίψεις. καὶ τὸ νὰ συγχωρῇ τὰ σφάλματα τῶ ἀδελφῶν τε. καὶ ἕξ νὰ εἰπῶ
συυτόμως, ἐκεῖνος λέγεται ἐλεήμων, ὁποῖος ἔχει ἐγκάρδιον καὶ ἀληθινὴν ἀγάπην πρὸς τὰς ἀ-
δελφῶν τε, καὶ ἕξ τὴν ἀγάπην παρακινεῖται νὰ ἐλεῇ καὶ νὰ εὐσπλαγχνίζηται τὸν πλησίον τε,
βασάζων τὰ βάρη τε, καὶ μακροθυμῶν εἰς αὐτόν: ὡς λέγει ὁ Σολομῶν „ ἐλεήμων ἀνὴρ, μα-
„ κροθυμῆ. (Παρ. 10. 11.) ὁ τοιοῦτος λοιπὸν ἐλεήμων, θέλει ἐλεηθῆ βέβαια πρὸ Κυρίου
„ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. ὡς λέγει ἐδῶ ὁ Θεὸς Ἰακώβος.

14. „ Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίσις λέγητις ἔχαν, ἔργα
„ δὲ μὴ ἔχη; μὴ δυνάται ἡ πίσις σῶσαι αὐτόν;

Βλέπε, ἀγαπῆτε, τὴν πνευματικὴν σοφίαν τῶ μακαρίου Ἰακώβου. ἐπειδὴ δὲ εἶπε μόνον, ἐὰν
πίσις ἔχῃ; ἀλλὰ τί τὸ ὄφελος; ὡσαύτ νὰ λέγη. δεῖξόν μοι χριστιανέ, τὸ πρᾶγμα καὶ ἔργον τῆς
πίσεως, καὶ τότε δπὸ τὸ ἔργον, νὰ σοχαδῶ καὶ τὸ ὄνομα τῆς πίσεως ὅπῃ ἔχεις. πρῶτον γὰρ
εἶναι τὰ πρᾶγματα, καὶ ἔπειτα βάζονται εἰς αὐτὰ τὰ ὀνόματα, καὶ ὄχι τὸ ἐναντίον. „ τὰ
„ πρᾶγματα γὰρ, καὶ τὸν εἰπόντα σοφόν, λόγων ἢ κήρυξεν, οἱ λόγοι δὲ μᾶλλον τῶ γενέσθαι
„ πρᾶγματα δέονται. τοιοῦτον λοιπὸν εἶναι τὸ ὑπὸ τῶ Ἀδελφοθέου λεγόμενον. αἰσῶς ὁ χριστιαν-
ὸς δὲν δ' ἔχη μὲ τὸ ἔργον, ὅτι πιστεύει εἰς τὸν Θεόν, πρᾶτον καὶ ἀνωφελές εἶναι, καὶ τὸ νὰ
λέγεται πιστὸς καὶ χριστιανός. ἕξ τί δὲν εἶναι πιστός, ἐκεῖνος ὅπῃ λέγει ἀπλῶς καὶ ὡς ἐτυχε καὶ
μὲ φιλόφρον λόγον πᾶς εἶναι τῶ Κυρίου. ἀλλ' ἐκεῖνος εἶναι πιστός, ὁποῖος τόσο πολλα ἀγαπᾷ τὸν
ὑπ' αὐτῶ πιστούμενον Κύριον, ὡς ὅπῃ ἕξ τὴν ἀγάπην τε, ἀποτολμᾷ νὰ λάβῃ καὶ θάνατον.
Καὶ ὅτι ἔπος εἶναι ὁ σκοπὸς τῶ λόγων τῶ Ἀδελφοθέου, φανερόν εἶναι δπὸ τὰ παραδείγματα ὅ-
πῃ φέρει παρακάτω, τῶ Ἀβραάμ, καὶ τῆς Ραάβ, οἱ τινες μὲ τὸ ἔργον ἔδειξαν ὅτι ἐπιστῶν εἰς
τὸν Θεόν. Διὰ τὸτο καλά εἶπεν ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος „ οἱ επαγγελλόμενοι Χριστῶ εἶναι, ἐκ ἕξ
„ ὧν λέγασιν μόνον, ἀλλὰ καὶ ἕξ ὧν πράττῃσι, γνωρίζονται. ἐκ γὰρ τῶ καρπῶ τὸ δένδρον γι-
„ νώσκειται. ἀμεινόν ἔστι σιωπᾶν καὶ εἶναι, ἢ λαλεῖν καὶ μὴ εἶναι. ἐκ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τῶ
„ Θεοῦ, ἀλλ' ἐν δυνάμει. (Ἐπιστολ. πρὸς Ἐφεσίους) Καὶ ὁ μέγας Βασίλειος λέγει „ ἐάν τις τὸ
„ ὄνομα λαβὼν τῶ χριστιανισμῶ, ἐυβείη τὸν Χριστόν, ἕξ ὄφελος αὐτῶ δπὸ τῆς προσηγορίας?
„ (Καν. μέ.) καὶ πάλιν ὁ Θεὸς Ἰγνάτιος „ πρέπον ἔστι μὴ μόνον λέγεσθαι χριστιανός, ἀλλὰ καὶ
„ εἶναι. ἢ γὰρ τὸ λέγεσθαι, ἀλλὰ τὸ εἶναι μακάριον ποιεῖ. (Ἐπιστολ. πρὸς Μαγνησίους) λέγει
„ ἐξ καὶ ὁ Θεὸς Χρυσόστομος „ πῶς ταῦτα (τὰ ποιηρὰ καὶ σατυρικά ἔργα διηλ.) πράττῃσιν, ἕξ
„ ὄφελος τῶ καλεῖσθαι αὐτῶ χριστιανός. ὡσαυτ ἡ κόρη ἡ παρθένος, ἕως ὅτε φυλάττει τὴν παρ-
„ θενίαν αὐτῆς, ὀλόγως καὶ ἀξίως παρθένος καλεῖται καὶ εἶναι. ἐπὶ δὲ ἀπατηθῆ ὑπὸ τινος
„ καὶ φθαρῆ, καὶ τὴν παρθενίαν ἀπολέσῃ, ἐκ ἐτι ἔσαι παρθένος. ἔτω καὶ ὁ καλέμενος χρι-
„ στιανός, ἐὰν τὰς σιωθῆκας παραβῆ, καὶ τὰς παραγγελίας καταπατήσῃ, καὶ τὸν λόγον τῶ ἀγίου
„ Εὐαγγελίου ἀθετήσῃ, καὶ τὰ τῶ Ἐθνῶν πράττῃ, ἕξ ὄφελος τὸν τοιοῦτον καλεῖσθαι χριστιανός.
(λόγ. πρὸς Ἰούδοκαροφῆν). Καὶ πάλιν λέγει „ Τὸν χριστιανὸν ἕξ ὀνίησι τὰ ὀρθὰ δόγμα-
„ τα, ἐὰν τῆς καὶ τὸν βίον πολιτείας ἀμελῇ. (ὀμιλ. 17. εἰς τὴν Γένεσιν.)

15. „ Ἐὰν

γὰρ νὰ μὴ καυχῆθῃ ἡ ἐλεημοσύνη ὅπῃ νικᾷ τὴν τῶ Θεοῦ κείσιν,
καὶ ἐλάθρονον ἀπὸ τῆς φοβερᾶς κολάσεως, πῶς ἀξίως ὄντας κολα-
σῶναι διὰ τὰς ἀμαρτίας των ἀμαρτωλῶν; „ ἀπιδίεται γὰρ (λέ-
γει ἀυπλῆξὶ ὁ αὐτὸς Μιθφορῆς) τῆς θάλας δικαιοσύνης ὁ λό-
„ γος ἄπας, κατὰ πάσης ἀμαρτίας ἀποραινόμενος, ὅταν ἐν-
„ τὴν πίσις εὐρὴ μεσιτήσῃσαν τὴν ἐλεημοσύνην. διὰ τὸτο ἔ-
„ πειν ὁ Σαρῆχ „ ἐλεημοσύνη ἐξιλιάσεται ἀμαρτίας. Σαρ. γ'.
„ 30.) καὶ ὁ Ταβίτ „ ἐλεημοσύνη ἐκ θανάτου ῥύεται. (Τοιβ.
„ 10. 9.) καὶ ὁ Σολομῶν „ λύτρον ἀνδρός ψυχῆς ὁ ἴδιος πλῆθος
„ (Παρ. 17. 8.) μάλιστα δὲ ὁ θάος Δαβὶδ, διὰ τὸτο ἔπειν ὅ-
„ τὴν ὁ ἀνδραπὸς ὅπῃ ἐλεῖ, θέλει οἰκονομῆσαι πῶς λόγους τε εἰς
„ τὴν κρίσιν τῶ Θεοῦ „ Χρησὸς ἀνὴρ ὁ οἰκτῆρων καὶ κηρῶν.
„ οἰκονομῆσαι πῶς λόγους αὐτῶ ἐν κρίσει. (Ψαλμ. 112. 5.) διὰ τὸ
„ ἔχῃ ὑπὲρ αὐτῶ ἀπολογητικὴν καὶ ἀπερβύσαν τὴν ἐλεημο-
„ σύνην. κατὰ τὴν ἐριμύθειαν Κυρίου τῶ Ἀλεξανδρείας ἔπειν
„ λέγοντος „ ἕρα δὲ πῶσα τίθησιν ἐπαθλα τῶ φιλανθρωπῆ.
„ ὅτι μὲν δινεκέος ὁ καρπὸς ὅτι περασμῶν ἀπάλησῃσται.
„ τὸτο γὰρ διηλοῖ τὸ ἀνατάλαι αὐτῶ πῶς. ὅτι τὸν Θεόν ζηλώ-

„ σα. καὶ γὰρ ὁ Θεὸς οἰκτιρῶν. ὅτι ἕξ οἰκίαν ἀμαρτημάτων
„ λήφεται συγγνώμη. καὶ σιωηροῖαν αὐτῶ παρησάσῃ ἐν
„ τῇ μετῶσῃ Κρίσει. πῶ γὰρ ἔστιν, οἰκονομῆσαι πῶς λόγους
„ αὐτῶ ἐν κρίσει. πῶς, τῶ ἕξεται σιωηροῖας. τῶ ἕξεται ἀπο-
„ λογίας. ἐκ ἕξαι αὐτῶ κατακρίσῃσι πῶς, ἀπὸ τῆς ἐλεημοσύνης
„ διατιθέσῃ αὐτῶ τὴν ἀπολογίαν καλῶς. (Παρὰ τῇ ἀνεκ-
„ ὅτῃ σαρῆ τῶ σοφῶ Νικητῆ εἰς τὸν ψαλμῆρα) ἀλλὰ καὶ ὁ Οἰ-
„ κονομῆσαι, τὸ κατακαυχῆται ἡρμυλῶσιν, αὐτῶ πῶ, νικᾷ, κα-
„ τῶνίζεσθαι, ἀπαμύβλῃσιν. σημείωσαι ὅτι συμφωνῶς μὲ τὸ
„ ἀνίλων ἡ κείσιν τῶ μὴ ποιήσῃσι ἕλος. λέγει καὶ ὁ μέγας
„ Βασίλειος „ ἐκ ἡλέσῃσι; ἐκ ἐλεηθῆσιν. ἐκ ἡλέσῃσι τὴν οἰ-
„ κίαν; ἀποπεμφθῆσῃ τῆς βασιλείας. ἐκ ἕξαι τὸν ἀρῶν; ἢ
„ λήψῃ τὴν αἰώνιον ζωῆ. (Λόγ. πρὸς πῶς πλοσπέντας) καὶ ὁ
„ Θεολόγος Γρηγόριος „ ὁ γὰρ τις ἐκ ἕξαι, μὴ ἐλπίζεσθαι.
„ Καὶ πάλιν „ οἰκτῆ γὰρ οἰκτῆ καὶ Θεῶ γαθμίζεσθαι. καὶ πᾶ-
„ λιν „ οἰκτῆ ἀλλήλοισ ἀγαθῶ μετρέουσιν, τοῖα εἰδοῖ Θεὸς
„ μέγας.

15. „ Ἐὰν δὲ ἀδελφός, ἢ ἀδελφή, γυμνοὶ ὑπάρχωσι, καὶ λαπό-
 „ μανοὶ ὥσι τῆς ἑφημέρου τροφῆς.
 16. „ Εἴπη δέ τις αὐτοῖς ὄξ ὑμῶν. ὑπάγετε ἐν ἀριμίᾳ, θερμαίνετε,
 „ καὶ χορταίξετε.
 17. „ Μὴ δώτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτίθια τῷ σώματος, τί τὸ ὄφελος;
 „ ἔτω καὶ ἡ πίσις, ἐὰν μὴ ἔργα ἔχη, νεκρά ἐσι κατ' ἑαυτῷ.

ΠΑράδειγμα φέρει ἐδῶ ὁ ἅγιος Ἰάκωβος, καὶ τὸν ἱερὸν Μιτροφάνη, ὅτι ἐὰν δείξῃ με αὐτὸ, ὅτι ἡ πίσις χωρὶς τῶν ἔργων δὲν ὠφελεῖ τίποτε. καθὼς, λέγει, οἱ γυμνοὶ, καὶ πενησμένοι πτωχοὶ, ἔτε χορταίνονται, ἔτε ζεσαίνονται, ἔτε κάμμιαν ἀφέλειαν λαμβάνουσιν ἀπὸ μόνα τὰ γλυκά λόγια τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων ὅπως παρακαλοῦσι, καὶ μάλιστα ὅταν ἠξιάσθωσαν πῶς εἶναι πλούσιοι οἱ παρακαλούμενοι. ἀλλὰ καὶ περισσώτερον λυπῶνται, καὶ ἀδημονεῖν βλέποντες τὴν τὸσύν ἀσπλαγχνίαν καὶ ἀκρίβειαν τῶν πλουσίων ἐκείνων: τοιαυτῶς καὶ μόνῃ ἢ ὀρθόδοξος καὶ γνησίᾳ πίσις, δὲν φοροῦσιν κάμμιαν δόξαν καὶ διαρέουσιν εἰς τὸν Θεόν, ὅταν δὲν ἔχη σύμφωνα καὶ τὰ καλά ἔργα (1): ἀλλὰ καὶ φεικτότερον ὀργίζεται καὶ τῶν ἐχόντων τὴν τοιαύτην φιλήν καὶ ἀνυπόστατον πίσιν, καὶ καταδικάζει αὐτὰς, ὅτι μόνος ἀνευθεὶς καὶ πλήρης δόξης Θεός. ὅτι τὴν αὐτὴν ἠξιώσθησαν μὴ νὰ γνωρίζωσιν καὶ νὰ πισθῶσιν τὸν ἀληθινὸν Θεόν, καταφρονεῖν δὲ τὰς ζωηφόρους καὶ σωτηριώδεις ἐπιτολὰς, καὶ φοροῦσιν τὸν τῆς ἀμαρτίας θάνατον: ὡς τε ὅπως νὰ λέγῃ καὶ δι' αὐτὰς ὁ Θεός, ἐκεῖνα ὅπως ἔλεγεν ὅτι τὰς ἀχαρίστας Ἑβραίας „ ἐμε ἐγκατέλιπον πηγλῶ „ ὑδάτος ζωῆς, καὶ ὠρυξαν ἑαυτοῖς λάκκους σπιτετριμμένους, οἱ δὲ δουλοῦνται ὑδὸρ συμέχειν. (Ἰερ. β'. 13.) ὅτι ἐπίσταν ὅτι ἐγκαταλιμπάουσι τὸν Θεόν, καὶ μακρύνονται ἀπὸ τῆς ἀγάπης του, τὸσον ἐκεῖνοι ὅπως ἐκτρέπονται ἀπὸ τῆς ὀρθῆς καὶ ἀληθινῆς πίσιν, ὅσον καὶ ἐκεῖνοι ὅπως ξεπέσαν ἀπὸ τῆς δικαίας καὶ σωφρονεῖς ζωῆς. ἐπειδὴ καὶ εἰς τὰς δύο ἀρμόζει τὸ φοροῦσιν ἐκεῖνο: „ ἰδὲ οἱ μακρύνοντες ἑαυτὰς ἀπὸ σὲ, ἀπολῶνται. (Ψαλμ. οβ'. 26.)

Ἡ ἔθελε δὲ λατορήσῃ τινὰς, ὅτι τὸ μὴ Παῦλος εἰς πάντοτε μέρη τῶν ὀπισθῶν τε γράφει, ὅτι τὰ ἔργα δὲν σώζουσιν, ἀλλ' ἡ πίσις. ἐδῶ δὲ ὁ Ἀδελφός Θεός λέγει τὸ ἐναντίον, ὅτι τὰ ἔργα σώζουσιν, καὶ ὄχι ἡ πίσις: λύει τὴν λατορίαν ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος με τῆς τῶν διαίρεσιν λέγων. ὅτι τὸ ὄνομα τῆς πίσεως ἔχει δύο σημασιόματα: πίσις ὅτι λέγεται ἡ ἀπλή καὶ φιλήν συγκατάθεσις τῆς ψυχῆς, χωρὶς κάμμιαν ἐνέργειαν. με τοιαύτην πίσιν λέγομεν, ὅτι οἱ δαίμονες πισθῶσιν εἰς τὸν Χριστόν, ὅτι εἶναι υἱὸς Θεοῦ. πίσις λέγεται καὶ ἡ ὄξ ἀγάπης τῆς καρδίας ἐνεργημένη ἐπακολούθησις, καὶ βεβαία καὶ ἀδιστακτικὴ συγκατάθεσις. ταύτην δὲ τὴν πίσιν ὁ Παῦλος ὀνομάζει ἐκ διαθέσεως, ἥτοι δι' ἀγάπης ἐνεργημένην „ ἐν ᾧ Χριστῷ Ἰησοῦ, φῆσιν „ ἔτε φεικτόμητι ἰχθυεῖ, ἔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίσις δι' ἀγάπης ἐνεργημένη, (Γαλ. ἐ. 6.) ἡ ὅποια δὲν εἶναι ὑπερημένη ἀπὸ ἔργων. ἐπειδὴ δὲν ἠθελε δοθῆναι ἢ τοιαύτην πίσιν ὡς βραβεῖον, εἰς κἀνείνα ἀνθρώπων εὐκερον ἀπὸ ἔργων. ὁμοίως καὶ τὰ ἔργα δύο σημασιόματα ἔχουσιν. δηλοῦσι ὅτι καὶ τὰ ἔργα τῶν παλαιῶν νόμων. ἥτοι τὰς σαββατισμὰς, τὴν φεικτομίαν, τὰς νεκρωσίας, τὰς σωματικὰς καθαρὰς, καὶ τὰς λοιπὰς παρατηρήσεις. (2) δηλοῦσι δὲ καὶ τὰ ἔργα τὰ ἀκροῦ-

ἔθνη-

(1) Ὁμοίως δὲ εἶναι καὶ τὸ παράδειγμα, ἢ ὁμοίωμα ὅπου φέρει εἰς τὸν ὁ Θεοφύλακτος Μάρκος. ὅπως γάρ φησιν. „ ὡς περὶ „ μὴ μὴ πυρὸς ἢ θερμαίνῃ τὸ σῶμα: ἔτω πίσις ἀπὸ ἀγάπης „ (τῆς τῆς καλῆς ἔργων γνωστῆς) ἢ ἐνεργῆ εἰς τὴν ψυχὴν πᾶν „ τῆς γνώσεως φωτισμόν. (Κεφ. λα'. τῆς α'. ἐκατοῦτ. ἢ περὶ „ ἀγάπης) Καὶ πάλιν „ Μὴ ἐπίσταν, φησιν ὁ Θεός Ἰερεμίας, „ ὅτι καὶ οὐκ εἶσε. (Ἰερ. γ'. 4.), καὶ σὺ μὴ ἐπίσταν, ὅτι ἡ „ φιλήν πίσις ἢ εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν δυνάται με „ σώσασθαι: ἀνυπόστατον γάρ τὸ πᾶν, ἐὰν μὴ καὶ τὴν ἀγάπην εἰς αὐ- „ τὸν διὰ τῶν ἔργων κινήσῃ. τὸ γὰρ φιλήν πίσιν, καὶ τὴν δαι- „ μόνα πισθῶσιν καὶ φεικτοῦσιν. (Κεφ. λθ'. τῆς α'. ἐκατοῦτ. ἢ περὶ „ ἀγάπης) ὡς λέγει, δηλαδή ἐμφοροῦσιν ὁ Θεός ἔπος Ἰα- „ κώβος εἰς τὸν 12.

(2) Σημασιόματα ἐδῶ, ὅτι τὰ ἔργα ταῦτα τὸ νόμον, ὀνομάζονται νόμος Ἰεραρχικὸς, κατὰ τὸν φρασεολόγον Κλήμηντα, καὶ διὰ τὸ πᾶν ὅτι φησὶν νὰ φυλάττωται ἀπὸ τῆς Χριστιανῆς. Διακρίματα γὰρ ὁ παλαιὸς νόμος, κατὰ τὸν τὸν Πλάτωνα τὸν μισροπολίτην τῆς Μόσχας. (σελ. 173. τῆς ὀρθόδοξου διδασκαλ.) εἰς τρία μέρη, Ἰε-

ραρχικόν, Πολιτικόν, καὶ Ἠθικόν. καὶ τὸ μὴ Ἰεραρχικόν. (ἢ τελετηρικόν) περιέχει τὰ ἔθνη καὶ ἱεροτελεσίας τῆς Ἰουδαϊκῆς Συναγωγῆς. τὰ ὅποια ὀνομάζει ὁ Παῦλος ἔργα τῶν νόμων, ὡς ἀπομειν. ἀπὸ τῆς, με τὸ νὰ ἴπην τύπος καὶ χαραχῆται ἀπὸ τῆς νέαν Διαθήκην, ἔπρεπε νὰ καταργηθῶν ἀπὸ τῆς ἰλθῶν ὁ Χριστός. τὸ δὲ Πολιτικόν, περιέχει ἐκείνα ὅπου ἐπρεπε νὰ φυλάττη ἔσχευεσθαι ὁ Ἰουδαϊκὸς λαός. τὸ δὲ Ἠθικόν περιέχει ἐκείνα τὰ καθήκοντα ὅπου ἀρμόζον εἰς τὸν Θεόν, εἰς τὸν πλησίον, καὶ εἰς ἑαυτὸν, ὅποιοι εἶναι καὶ ὁ δεκάλογος. καὶ τὸ πᾶν τὸ μέρος φησὶν νὰ φυλάττωται καὶ πᾶν ἀπὸ τῆς Χριστιανῆς. διὰ τὴν εἶναι νόμος αἰώνιος καὶ ἀμεταβάλλτος, ὅπου καὶ ἀπὸ τῆς γραπτῆς νόμου ἴπην ἀντιτυπωμένους εἰς τὴν φύσιν, καὶ διὰ τὸ πᾶν καλεῖται φυσικὸς νόμος. καὶ μετὰ τὸν νόμον εἶναι γράμματιως εἰς τὴν νέαν Διαθήκην τὸ Ἐυαγγέλιον. ὅθεν τὰ ἔργα τῶν νόμων: πᾶν: ἥτοι εἰς ὄφελος, φησὶν νὰ μὴ παραβαίνονται. καὶ διὰ τὸ πᾶν λέγει ὁ Ἀδελφός Θεός ἐδῶ, ὅτι χωρὶς τῶν ἔργων τῶν νόμων καὶ ἐπιτολῶν, ἡ πίσις εἶναι νεκρά.

Θῶνται εἰς τὴν τῆ Χειρῶ πίσιν, καὶ βεβαιῶνται καὶ ἀναζωπυρῶνται αὐτῶ: ἦτοι τὴν φύλαξιν τῆ ἐντολῶν τῆ Χειρῶ. ὅταν λοιπὸν λέγῃ ὁ Παῦλος, ὅτι τὰ ἔργα δὲ σώζουσιν, ἀλλ' ἡ πίσις, ἔργα μὲν ἐνοεῖ πρὸς ὀφθαλμοὺς τῶ παλαιῶ νόμου, χωρὶς τὰ ὅποια καὶ ὁ Ἀβραάμ ἐδικιμάθη, καὶ ὅλοι οἱ τῶ Χειρῶ πιστεύοντες χειριστοί. πίσιν δὲ πάλιν ἐνοεῖ, τὴν ἐκ ἡθεύσεως καὶ ἀγάπης ἐνεργημῶν, ἧτις ἔχει ἀκόλεθα καὶ τὰ ἔργα. καὶ τῆτο γίνεται φανερόν διὰ τὰ ἴδια λόγια τῶ Παύλου εἰπόντος „ δι' ὅτι ἐ δικαιοθήσεται ἐξ ἔργων νόμος πᾶσα σὰρξ. (Ρώμ. γ'. 20.) „ λο- „ γιζόμεθα ἐν πίσει δικαιοῦσθαι ἀνθρώπον χωρὶς ἔργων νόμος (αὐτόθ. 28.) καὶ πάλιν „ εἰδο- „ πες ὅτι ἐ δικαιοῦται ἀνθρώπος ἐξ ἔργων νόμος, εἰ μὴ ἡθεύσεως Ἰησοῦ Χειρῶ. (Γαλ. β'. 16.) βλέπεις ὅτι πανταχῶ ὁ Παῦλος, προοιᾶται τὸ, νόμος, καὶ δὲ λέγει ἀπλῶς ἔργα; ὅταν δὲ πάλιν ὁ Ἀδελφόςθεος ἐδῶ λέγῃ, ὅτι ἡ πίσις εἶναι νεκρά, καὶ δὲ σώζει χωρὶς ἔργα, λέ- „ γει ἡθεύ τὴν ἀπλῶ καὶ φίλῶ συγκατάθεσιν, τὴν μὴ ἔχουσαν ἔργα. ἡθεύ τῆτο ᾧ καὶ ἐπαρόθε- „ σε τὸ, καθ' ἑαυτῶ. ἔργα δὲ πάλιν λέγει, ὅχι τὰ τῶ νόμος, ἀλλὰ τὰ ἀκολοῦθῶντα εἰς τὴν καὶ Χειρῶν πίσιν, καὶ ἀναζωπυρῶντα αὐτῶ: ἦτοι πρὸς ἐντολὰς. με τοῦτον τρόπον λοιπὸν συμφωνεῖν τὰ λόγια τῶ Θεῶν ἀποστόλων Γαβριὴ καὶ Παύλου, καὶ δὲ εἶναι διαρρηκτικά καὶ ἐναντία ἀνα- „ μεταξῶν. ἐπειδὴ ὁ εἷς μὲν ἀπόστολος ἐμεταχειρίθη τὸ εἷς σημιωνόμενον πρὸς πίσεως καὶ τῶ ἔργων, ὁ ἄλλος δὲ, ἐμεταχειρίθη τὸ ἄλλο, καὶ τὴν χεῖρα ὅπως εἶχεν ὁ κάθε εἷας.

18. „ Ἀλλ' ἐρᾶτις· σὺ πίσιν ἔχας, καὶ γὰρ ἔργα ἔχω. δαῖξόν μοι τὴν
 „ πίσιν σε ἐκ τῶ ἔργων σε, καὶ γὰρ δάξω σοι ἐκ τῶ ἔργων μου
 „ τὴν πίσιν μου.
 19. „ Σὺ πιστεύεις ὅτι ὁ Θεὸς εἷς ἐστίν. καλῶς ποιεῖς. καὶ τὰ δαιμό-
 „ νια πιστεύεις καὶ φοβίσσῃ.

Ασαφές φαίνεται τὸ ῥητὸν τῆτο, ὅθεν ἕπορεῖ ὁ ἱερός Μητροπολίτης, καὶ λέγει: ὅτι ἔπαρσον ἀρ- „ μοδιώτερα νὰ εἴπῃ ὁ Ἀδελφόςθεος τὴν ἐρώτησιν πρὸς τὸ μέρος τῶ κατηγορημένου πῶς δὲ ἔχει ἔρ- „ γα, ἀλλὰ πίσιν μοῖον: ἦγαν τοικιτρόπως „ σὺ ἔργα ἔχεις, καὶ γὰρ πίσιν ἔχω. δαῖξόν μοι τῶ ἔργων σε τὸν καρπὸν, καὶ γὰρ τὸν πρὸς πίσεως. ἐπειδὴ ὅμως δὲ εἶπεν ἔτι, διὰ τῆτο ἔχει ἄλλο ἰσῆμα ὁ λόγος τοῦτον: ἐκεῖνος, λέγει, ὅπως κατηγορεῖται πῶς δὲ ἔχει ἔργα τὰ βεβαιῶντα τὴν πίσιν: ἦτοι πῶς δὲ φυλάττει ὅμως με τὴν πίσιν καὶ τὰς ἐντολὰς, αὐτὸς τυχὸν ἠμπορεῖ νὰ ὀπι- „ χειρισθῇ ἡθεύ νὰ κάμῃ κάποια τινα ψεῦδη καὶ καὶ φαντασίῶν θαύματα: ἡθεύ νὰ νὰ δαῖξῃ με τὰ τοιαῦτα ἔργα, πῶς ἡ πίσις τῶ εἶναι ἀληθινή καὶ διάρρητος εἰς τὸν Θεόν. καὶ ὅχι μόνον αὐτὸς θέλει κάμῃ ταῦτα, ἀλλὰ καὶ τὸν ἄλλον ὅπως ἔχει τὰ ἀκόλεθα ἔργα πρὸς πίσεως, ζητεῖ ἡθεύ νὰ κάμῃ καὶ ἐκεῖνος τοιαῦτα φαντασιώδεις θαυματουργίας: ἵνα με τοιαῦτα ἔργα ἀποδείξῃ τὴν ἀ- „ ληθῆ πίσιν τῶ. λέγει ᾧ εἰς αὐτὸν „ δαῖξόν μοι τὴν πίσιν σε ἐκ τῶ ἔργων σε: ἦτοι ἐκ τῶ θαυ- „ μάτων σε, καὶ γὰρ δαῖξω σοι ἐκ τῶ ἔργων μου: ἦτοι ἐκ τῶ θαυμάτων μου, τὴν πίσιν μου. κἀνε- „ ιας δὲ χειριστοῦ ἄς μὴ πισθῆν εἰς τὸν τοῦτον ψεῦδοθαυματουργόν, ὅπως εἶναι ἐστειρωμένος τῶ χει- „ ριστικῶν ἔργων, καὶ πρὸς διαγγελικῆς ζωῆς· ἐπειδὴ τὰ καλὰ ἔργα καὶ ἡ διάρρητος ζωῆ, αὐτὰ εἶναι ἔπε σωζοῦσι τὸν ἀνθρώπον, καὶ ὅχι τὰ θαύματα. (1) ὅθεν εἶπεν ὁ Κύριος „ πολλοὶ ἐρῶσίν μοι

„ ἐν

(1) Εἰμοὶ δὲ δοκεῖ, ὅτι ἔπο νοῦται τὸ ῥητὸν τῆτο τυχὸν, λέγει, ἡθεύ νὰ εἴπῃ τῶς. ἄς ὑποθέσωμεν πῶς, ἐσὺ μὲν, ἀδελ- „ φέ, λέγεις ὅτι ἔχεις πίσιν μοῖον. ἐγὼ δὲ λέγω τὸ ἐναντίον, „ ὅτι ἔργα μόνον. πῶς, εἰ ἐσὺ ἔχεις πίσιν, ὡς λέγεις πρὸς ἐ- „ γὼ νὰ τὸ γνωρίσω; δαῖξόν μοι λοιπὸν τὴν πίσιν σε αὐτῶ ἐ- „ πο τὰ ἔργα σου. ἀλλὰ δὲ δῶσαι νὰ τὴν δαῖξῃς, διὰ τὴ δὲ ἔ- „ χεις ἔργα καὶ τὴν πίσιν δεικνύοντα. ἐγὼ δὲ ὅπως λέγω πῶς ἔ- „ χω τὰ ἔργα μόνον, ἐγὼ δῶσαι νὰ σοὶ δαῖξω πῶς ἔχω καὶ πί- „ σιν. διὰ τὴ ἀπὸ τὰ ἔργα μου δίδωσαι νὰ γνωρίσω, ὅτι ἔχω „ καὶ πίσιν, καὶ ἡ δὲ δὲ λέγω ὅτι ἔχω αὐτῶ. βλεπεται γὰρ ὁ Ἀ- „ δελφόςθεος νὰ δαῖξῃ διὰ τῶν, ὅτι βεβαιῶντα εἶναι τὰ ἔργα ἐ- „ πο τὴν πίσιν καὶ ἀποδεικτικῶν. καθ' ὅτι, ἡ μὲν πίσις, ἐν „ τῆ ψυχῇ εἶσα ἀφανής, δὲ δῶσαι νὰ ἀποδείξῃ εἰς πρὸς ἄλλους, „ χωρὶς τῶ φανερῶν ἔργων τῶ σώματος, τῶ ἐπακρολυθῶν καὶ „ ἐπισημῶν τὴν πίσιν. τὰ δὲ ἔργα, δῶσαι νὰ ἀποδείξῃν εἰς „ πρὸς ἄλλους, ὅτι ὁ παῦλα ἔχων, ἔχει παντὸς καὶ τὴν πίσιν ἐν τῆ „ ψυχῇ τῶ. εἰ μὴ γὰρ ταῦτα ἔχε, δὲ ἡθεύ ἔργαζοιτο τοιαῦ- „ τα ἔργα ἀγαθῶ, θεοφιλῶ καὶ ἀγαθῶ, καὶ ὅποια ἀπίστους ἀνθρώ- „ πους νὰ ἐργαζοῖ δὲ δῶσαι. βεβαιῶντα δὲ τὴν ἐμὴν γνώμην καὶ

ὁ θεὸς Γρηγόριος ὁ Συναίτης λέγων „ χάρις ἐ μόνον ἡ πίσις „ εἶναι, ἀλλὰ καὶ ἡ ἐνεργημῶν ἀποδείξι. πίσιν γὰρ ἀληθινῶ „ τὴν ἔχουσαν τὴν ζωὴν τῶ Ἰησοῦ φανερωμῶν δεικνύοντι, ἡ δὲ „ ἀγάπης ἐνεργημῶν τῶ Πνεύματι. εἰδὲν τὴν ἐναντίον καὶ „ ἔχουσαν κἀκατὰ πίσιν, ὁ μὴ ἐνεργημῶν εἶδος αὐτῶ ἐαυτῶ. „ ἀλλ' ἐδὲ πίσος λέγειται ἡ νεύσις εἶναι, ὁ λόγος μόνον φίλῶ „ πισθῶν, καὶ μὴ ἐνεργημῶν αὐτῶ τὰς ἐντολὰς, ἡ τῶ „ Πνεύματι. καὶ ἡ πρὸς φανερωμῶν αὐτῶ δεικνύοντι τὰς „ ἀποκοταῖς διὰ τῶ ἔργων, ἡ πρὸς ἔργοις ἐνεργημῶν ἐν σατί, „ καὶ λαμπρῶν ἔχων, καθὼς φησὶν ὁ θεὸς ἀπίστους (ὁ Ἀδελ- „ φόςθεος πρὸς ἀδελφῶ) δαῖξόν μοι σὺ τὴν πίσιν σε ἐκ τῶ ἔργων „ σε. καὶ γὰρ σοὶ δαῖξω τὰ ἔργα μου ἐκ τῶ πίσεως μου. δεικνύον „ ἐν τῶ, ὅτι ἐκ τῶ ἔργων τῶ ἐντολῶν, φανερωται ἡ πρὸς γὰ- „ ριστος πίσις, καθὼς ἐνεργημῶν αὐτῶ ἐντολῶν διὰ τῶ ἐν χεῖρα „ πίσεως καὶ λαμπρῶν· εἶσα γὰρ τῶ ἐντολῶν εἶσιν ἡ πίσις. „ μὴ μὲν δὲ πρὸς ἀθήσιν πῶτας ἀρῶντα εἰς δῶ δει- „ κρῶν, ἀπολογῶν, καὶ χάρις, καὶ ἀδυνατῶς φύσει πρὸ „ κα. (Κεφ. ριθ'.)

„ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ Κύριε Κύριε ἔ τῷ σῶ ὀνόματι προσφητεύσαμεν ; καὶ τῷ σῶ ὀνόματι δαι-
„ μόνια ἐξεβάλομεν ; καὶ τῷ σῶ ὀνόματι διωάμεν πολλὰς ἐποίησαμεν ; καὶ τότε ὁμολογήσω
„ αὐτοῖς, ὅτι οὐδέποτε ἔγνω ὑμᾶς. ἄποχωρεῖτε ἀπ' ἐμῶ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. (Ματθ.
„ ζ'. 22.) καὶ ἄλλαχῶ ὁ αὐτὸς Κύριος χαρακτηρίζει τὰς τοιαύτας προβατοχήμους λύκους μὲ ταῦτα
„ τὰ λόγια „ προσέχετε ἅπασι τοῖς ψευδοπροφητοῖς, οἱ τινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν εὐδύμασι προ-
„ βάτων, ἔσωθεν δὲ εἰσι λύκοι ἄρπαγες. ἅπασι τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπηγνώσεσθε αὐτούς.
„ (Ματθ. ζ'. 15.) καὶ πάλιν „ πᾶν δένδρον μὴ ποιεῖν καρπὸν καλὸν, ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ
„ βάλλεται. ἀρὰ γε ἅπασι τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπηγνώσεσθε αὐτούς. (Ματθ. ζ'. 19.) καρπὸς δὲ
„ ὀνομάζει ὁ Κύριος, ὅχι τὰ θαύματα, ἀλλὰ τὰ καλά, ἢ τὰ κακὰ ἔργα πᾶς καθε ἀνθρώπου.

Ὅτι δὲ καθὼς ἐξηγήσαμεν τὸ ρητὸν τῆτο, ἔτι καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβος τὸ ἐνόησε, διὰ τὰς ἀ-
κόλουθα λόγια: μὲ αὐτὰ γὰρ ἐναντιεῖται ὁ Ἀδελφός Θεός καὶ ἀσκήσει τὴν τοιαύτην μεγαλο-
ρημοσύνην καὶ ματαιότητα, τῶ μὴ ποιῶντος ἐνάρετα ἔργα, ψευδοθαυματουργῶντος δέ. σὺ, λέ-
γει, πισθῶεις ὅτι εἶναι εἷς Θεός; καλὰ κάμνεις. ἤθελε ὅμως ὅτι καὶ τὰ δαιμόνια παρομοίως
μὲ εἰσὶ πισθῶεν, ὅτι εἶναι εἷς ἀληθινὸς Θεός, καὶ τρέμωσιν αὐτόν. καὶ ἡ μὲν ὁμολογία
πὺς πίστεως σε εἶναι γνησία καὶ ὀρθή, δὲν θέλει ὅμως ἀφελιθῆς τελείως ἅπασι αὐτῶν, αἰσῶς
δὲν λάβῃς καὶ τὴν ἐξ τῶν καλῶν ἔργων οἰκείωσιν μὲ τὸν Θεόν: ἦτοι αἰσῶς δὲν φυλάττης καὶ
πὺς ἐπιτάλας πᾶς τῶν σὺ πισθῶμεν Θεῶ, καὶ καὶ κάμῃς μυρία καὶ φαντασίω θαύματα (1).
καθὼς οὐδέ τὰ δαιμόνια ἀφελῆνται τίποτε ἅπασι τῶν γνῶσιν τῶ ἀληθινῶ Θεῶ, καὶ ἅπασι τὰ φαν-
τασιώδη τέρατα ὅπῃ κάμνωσιν. ἀλλὰ καὶ ἄλλοτὸν ἔχον νὰ κατακλιθῶν εἰς τὸ ἄσβεστον πῦρ,
ἐξ τῆ δὲν κάμνεν τὸ θέλημα τῶ Θεῶ, οὐδέ φυλάττην τὰς ἐπιτάλας.

Ἄς ἀκούσω ἐκείνοι οἱ χειριστοί, ὅπῃ πισθῶεν μὲν εἰς τὸν εἷα Θεόν, δὲν φυλάττην δὲ τὰς
ἐπιτάλας τῶ Θεῶ, μὲ ποῖες συγκρίνονται: ἦγον μὲ τὰς δαιμόνας, οἱ ὅποιοι ἄμολόγησαν „ τί ἡμῖν καὶ
„ σοὶ ἢ τῶ Θεῶ; ἠλθεσ ἅπασι πρὸ καιρῶ βασιλεῖσαι ἡμᾶς; (Ματθ. ἡ. 29.) καὶ πάλιν „ οἱ-
„ δὰ σε τίς εἶ ὁ ἅγιος τῶ Θεῶ. (Μάρκ. ἀ. 24.) ἐξ τῆ τὸσον αὐτοῖ, ὅσον καὶ οἱ δαίμονες, καὶ
οἱ δὲν ὅμῃ, μὲ τὴν ὁμολογίαν μὲν τῶν λόγων ὀνομάζωσιν τὸν Θεόν, μὲ τὰ πονηρὰ δὲ ἔργα τῶν
ἀρῶνται τὴν δεσποτείαν τῶ Θεῶ, καὶ δὲν ἔχον τὰ σημεῖα τῆς πρὸς τὸν δεσπότην Θεόν ὑπα-
κοῆς καὶ ἀγάπης τῶν. ἐξ τῆ τῆτο καὶ ὁ Παῦλος εἶπε πρὸς αὐτῶν „ Θεὸν ὁμολογεῖσιν εἰδέναι, τὶς
„ δὲ ἔργοις ἀρῶνται. (Τίτ. ἀ. 16.) (2) ἢ πρὸς τὴν εἶναι ἐξ ἅπαντος ἀξιοπιστοτέρα ἅπασι τὸν λό-
γον εἰς τὸ νὰ παραστήσῃ τὴν ἀλήθειαν. καὶ εἷς ὅπῃ δὲν κάμνεν τὰ ἔργα τῶ φωτός, καὶν μυ-
ελιάκις εἶπῃ ὅτι ἀγαπᾷ τὸ φῶς, αὐτὸς ψεύδης εἶναι. καθὼς ἐκ τῶ ἐναντίου καὶ ὅποιοι ποιεῖ
ταῦτα, καὶν δὲν λέγῃ ὅτι ἀγαπᾷ τὸ φῶς, ὅμως μὲ τὰ ἔργα τῶ δείχνει καὶ σιωπῶνται ὅτι τὸ ἀ-
γαπᾷ. (3)

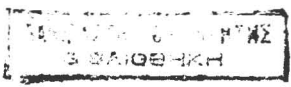
(1) Σημειῶμεν ἐδῶ ὅς ἀνομιᾶν τὴν ἰσοσίαν ὅπῃ ἀναφέρει ὁ
ἅγιος Μελέτιος ὁ ὁμολογητὴς ἐν τῇ βίβλῳ αὐτῆ τῆ καλομένη
Παραβάσεως. (Καθ' ἡμῖν ἐμ.) δηλαδὴ ὅτι εἷς μοναχὸς ζῶν
ἔχον ἀκαθάρτην. σωμαίτην γὰρ μὲ μίαν καλοκραίαν κρυ-
φίως. ἀπ' ἀπέθανεν, ἐποίη θαύματα ἐν τῷ τῶ αὐτῶ.
ταῦτα δὲ ἐγένοντο κατὰ φαντασίαν, διὰ σιωπηρίας ἢ δαιμόνων,
ὡ ὅσον ἦτον ἀφανέρως ἢ ἀμαρτία πῃ. ἀπ' ἢ δὲ ἢ καλοκραίαν
ἐξομολογήθη εἰς τὸν ἀρχιερέα, καὶ ἔπειτα ὅτι μετ' αὐτῆς σιωπη-
ρήσῃ ὁ ψευδοθαυματουργὸς ἐκάνος, ἐπαύσαν τῆ λοιπῆ καὶ δὲν
ἐγένοντο θαύματα. Καὶ πάλιν λέγει ὁ αὐτὸς αὐτῶν „ Ἄλλῃ δὲ
„ πάλιν ἀσῶπος (γυνὴ) τῆ βίβλῳ μετῶσα, „ πᾶν τῶν ἔχον
„ αὐτῶν πρᾶτων καὶ σημείων. „ Καὶ τῶ τῆ τῶ Σαταῶ
„ ἵνα νομοθετήσῃ τὰς ἀπλοτέρους ἀπατῆς, μὴ βλάπτῃ τὴν
„ πορνείαν. βλέπει ὅτι καὶ ἀμαρτωλοὶ ἀνθρώποι ποιεῖσι θαυ-
μάσια; ἔργα δὲ ἐνάρετα ἢ παιδείαν; ὅπῃ τί συμπεραίνωμεν;
„ φανῶν, ὅτι δὲν εἶναι τῶ καλῶν ἔργων ἀπόδαξις τῶ θαύματα,
ἀλλὰ, ἢ τῆς ἐνεργείας ἢ δαιμόνων, ἢ τῆς πίστεως ἢ Χριστιαν-
ῶν. καὶ δὲν τῶν, ὅτι τὰ καλὰ ἔργα καὶ ἢ ἐνάρετος ζῶν, εἶναι ἀ-
νάπερα ἀπὸ τῶ θαύματος, καθ' ὅ, τι αὐτὰ νὰ ἐνεργῆσῃ ὁ θαῦμα
δὲν δυνάται, κακοποιῶν ἢ κακῆρας, οὐδέποτε δὲ ἀγαθῶ-
ποιῶς.

(2) Ἄς ἀκούσω δὲ οἱ Χειριστοί, καὶ τί λέγει πρὸς αὐτῶς ὁ
Θεὸς Κύριος πὺς Ἀλεξανδρείαν, ἀναφέρει τὸ ρητὸν τῶν τῶ
Ἀδελφός Θεός: δηλαδὴ ὅτι μόνῃ ἢ πίσις δὲν εἶναι ἀρκετὴ νὰ κά-
μῃ αὐτὸς οἰκείως καὶ φίλους τῶ Θεῶ. διὰ τί αὐ ἦτον ἐπί τῆ, καὶ
οἱ δαιμόνες ὅλοι ἠθέλουν γίνωσιν οἰκείως καὶ φίλοι Θεῶ, ἀπ' τῆ καὶ

αὐτοῖ πισθῶσιν πὺς εἶναι εἷς ὁ Θεός: ἀλλ' ἐπειδὴ πῶν νὰ
ζῶν εἶναι ἀδύνατον, τὸ νὰ φιλιθῶν δηλαδὴ οἱ δαίμονες μὲ τὸν
Θεόν, λοιπὸν ἢ πίσις μόνῃ ἀρκετος ἐστίν. ὅπῃ γὰρ αὐτῶν
γράφῃ „ ὅτι δὲ μόνῃ καὶ κατ' αὐτῶν ἢ πίσις πὺς ἐκ τῶ ἔργων
„ φανῶντες ἢ λαχῶσα τὴν σιωπηρίαν, ἀποχρηστικῶς ἐξ ἔξῃ
„ εἰς τὸ διώσθαι προσκέναι τὴν εἰς Θεὸν οἰκισίαν, σημαίνει
„ λέγων καὶ ὁ Χριστὸς μαθητῆς „ σὺ πισθῶεις ὅτι εἷς ὁ Θεός; καὶ
„ τὸ δαιμόνιον πισθῶσιν καὶ φησὶ τῶν... ἄρα καὶ αὐτῶν ἢ
„ δαιμόνων τὸ εἶδος ἀναδραματίζεται πρὸς οἰκισίαν τὴν ὡς πρὸς
„ Θεόν, ἐπείπερ οὐδὲν εἷς ἢ, καὶ ὅπῃ πεπισθῶεις; καὶ πὺς αὐ-
„ τῶν, ἐπείπερ οὐδὲν εἷς ἢ, ἀρκετος, ὅτι ὁ Θεός
„ εἶναι εἷς ὁ πάντων Ποιητὴς καὶ γενεσιουργός. δὲν δὲ οἱμοῖ τῆ
„ πίσις συμπαρομοιῶν καὶ πὺς εἰς αὐτὸν ἀλαβίας τὸ καύχημα
„ (Βιβλ. ἰ. εἰς τὸν Γεωργ. τῶν δ.)

(3) Διὰ τῆ τῆτο εἶπε καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος ἐν τῆς περὶ τῶν
καὶ δαιμόνων.

„ Ἄφῶν ἔργον, κρῆσθον ἀπαρκῆ λόγῃ.
„ Βίβλῳ μὲν ὁδῆς, πάποθ' ὑψῶθη δίχα.
„ Λόγῃ δὲ πολλοῖ, τὸ καλῶς φησὶ μετῶ.
„ Οὐ γὰρ λαλῶντων, εὐ βιῶντων δ' ἢ χάρις.
Καὶ πάλιν „ ἦτον δεικνῆ τῆ λέγειν, ἀπαρκῆ δ δὲ.
„ Γραφῆς διδάσκει, τὸ πλέον τῶν ἐκτύποις.
Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν τῆ „ ὁ διδάσκων ἔπρον, σαυτῶν
„ ἢ διδάσκεις; (Ρωμ. β'. 21.) ἐν τῶ ἀρῶν τῶν πὺς ἐρμηνείας
„ ἢ τῆ Παύλου ἐπιστολῶν, πὺς παρ' ἐμῶ φιλοπονηθείσης; καὶ ὁ-
„ ρήσας ἱκανὰ ἐκ τῶ γνωμικῶ σιωπελῶντα εἰς τὴν αὐτῶν ὑπόθεσιν.

20. „ Θέλεις δὲ γνῶναι, ὧ ἀνθρώπε κενε, ὅτι ἡ πίσις χωρὶς τῶν
 „ ἔργων νεκρά ἐστίν;

Κενόν: ἥτοι εὐκερὸν ὀνομάζει ὁ Θεὸς Ἰάκωβος ἐκεῖνον τὸν χειριστὸν ὅπως καυχᾶται εἰς μό-
 νῳ τῷ φίλῳ πίσιν, χωρὶς νὰ ἔχη τῷ ὑπόστασιν τῆς πίσεως, ἥτις εἶναι τὰ καλὰ ἔργα καὶ
 αἱ ἐπιτεταί. ὁ δὲ ἱερός Μιτροφάνης λέγει, ὅτι ὁ Ἀδελφός Θεὸς δεὸ ἔκρινεν ἄξιον νὰ ὀνομασθῆ τὸν
 ποιῆτον χειριστὸν πιστὸν, ἀλλὰ μόνον εὐκερὸν ἀνθρώπον. εὐὰ μὲν, ὡσαύ ὅπως δεὸ νομίζει αὐτὸν
 πῶς εἶναι πιστὸς, ἔχῃ τὴν παρωμοιωθῆ μετὰ τὰς δαίμονας. ἵνα μὴ ἀναγκαθῆ νὰ ὀνομασθῆ καὶ τὰς
 δαίμονας πιστὰς, ὡσαύ ὅπως καὶ ἐκεῖνοι ἔχουσι πίσιν φίλῳ χωρὶς καλὰ ἔργα. Καὶ ἄλλο δὲ,
 ἔχῃ τὴν ὁ ποιῆτος ἀνθρώπος, ἔγινε μὲν κατ' εἰκόνα Θεῶ καὶ ὁμοίωσιν, ἔχῃ νὰ κάμνη ἐκεῖνος τὰ κα-
 λὰ ἔργα, τὰ ὁποῖα ἀποβλέπων εἰς δόξαν καὶ δαρέσθῃσιν τῶ ποιητῆ τῶ Θεῶ (καθὼς εἶναι γεγ-
 ραμμῆρον εἰς τὸν Ἐκκλησιαστήν „ τέλος λόγῳ. τὸ πᾶν ἄκε. τὸν Θεὸν φοβῆ, καὶ τὰς ἐντολάς
 „ αὐτῶ φύλασσε, ὅτι τῶτο πᾶς ἀνθρώπος. (Ἐκκλ. β'. 13.) ἤγαν: ἔχῃ τῶτο τὸ τέλος κάθε
 ἀνθρώπος ἔγινε, ἔχῃ νὰ φοβῆται τὸν Θεὸν, καὶ νὰ φυλάττη τὰς ἐντολάς τῶ) αὐτὸς δὲ ὁ ἄθλιος,
 ἔμειον εὐκερὸς καὶ ἐσερμηλῆς ἀπὸ τῶ πρὸς τὸν Θεὸν ὁμοίωσιν, καὶ ἀπὸ τῶ τιμῶ ὅπως ἐδῶ-
 θη εἰς αὐτὸν ἀπὸ τὸν Θεόν. καθὼς λέγει ὁ ψαλμοδὸς „ ἀνθρώπος ἐν τιμῇ ὦν, ἔσσωηκε.
 „ παρασυμβλήθη τοῖς κτίωσι τοῖς ἀνόητοις, καὶ ὁμοιωθῆ αὐτοῖς. (Ψαλμ. μή. 12.)

21. „ Ἀβραάμ ὁ πατὴρ ἡμῶν ἐκ ἔξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνέγκας
 „ Ἰσαὰκ τὸν υἱὸν αὐτῶ ἐπὶ τὸ θυσιασθῆμον;
22. „ Βλέπεις ὅτι ἡ πίσις συνήργα τοῖς ἔργοις αὐτῶ, καὶ ἐκ τῶν
 „ ἔργων ἡ πίσις ἐπελαιώθη; καὶ ἐπληρώθη ἡ Γραφή ἡ λέγου-
 „ σα „ ἐπίσθσε δὲ Ἀβραάμ τῶ Θεῶ, καὶ ἐλογίθη αὐτῶ εἰς
 „ δικαιοσύνη (Γεν. ιέ. 6.) καὶ φίλος Θεῶ ἐκλήθη.

Ερμηλῆει ὁ ἱερός Θεοφύλακτος, ὅτι καὶ οἱ δύο ἀπόστολοι, ὁ Παῦλος, λέγων, εἰς τὸ δ'. κέ-
 φάλιον τῆς πρὸς Ῥωμαῖους, καὶ ὁ Ἀδελφός Θεὸς ἐδῶ, παραδειγμα φέρει τὸν ἴδιον Ἀβραάμ, καὶ
 τῆς πίσεως, καὶ τῶν ἔργων. καὶ ὁ μὲν Παῦλος δείχνει ἀνώτερον τῶν πίσιν ἀπὸ τὰ ἔργα τῶ νό-
 μου, μετὰ τὸ πρῶτον τῶ Ἀβραάμ. λέγων „ τῶ μὴ ἐργαζομῆν, πισθόντι δὲ ἐπὶ τὸν δι-
 „ καιῶντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίσις αὐτῶ εἰς δικαιοσύνη. (Ῥωμ. δ'. 5.) ὁ δὲ Ἰάκωβος
 δείχνει πάλιν ἐδῶ, ἀνώτερα τὰ ἔργα ἀπὸ τῶ ἀπλῶ πίσιν. μεταχειρίζομῆρον διηλαθῆ ὁ καθ'
 εἰας τὸ διπλῆν σημαίνομῆρον, τὸσον τῶ ὀνόματος τῆς πίσεως, ὅσον καὶ τῶν ἔργων, εἰς ἀπόδει-
 ξιν ἐκεῖνος ὅπως τῶ ἐρησιμῆρον, ὡς εἶπομῆ ἀνώτερον. Μερικοὶ ὅμως Πατέρες (ὁποῖος εἶναι καὶ
 ὁ Θεὸς Κύριος ὁ Ἀλεξανδρείας) λύνοντες τῶ φαινομῆρον ταύτῳ ἔχῃ ὁμοίωσιν τῶν δύο ἀποστό-
 λων, λέγουσιν ἔπως. ὅτι διηλαθῆ ὁ ἴδιος Ἀβραάμ καὶ ἔχῃ ὁμοίωσιν ἔργων, εἶναι εἰκὼν
 καὶ πρῶτον τῶ διπλῆν σημαίνομῆρον τῆς πίσεως. ἤγαν καὶ τῆς πίσεως τῆς ἀπὸ τῶ Βαπτίσμα-
 τος γινεμῆρον, ἥτις δεὸ ἐπιζητεῖ χρεωσικῶς ἔργα, ἀπὸ τῶν ἔξ ὁμοίωσιν ὁμοίωσιν μόνῳ τῶ
 δογματῶν (ἀγκαλὰ καὶ ἡ πίσις αὐτῶ ἡ ἀπὸ τῶ Βαπτίσματος, δοκιμάζεται ἰκανὸν καιρὸν αὐτῶ ἡ-
 γαι σερὰ καὶ ἐνθάδε εἰς τὰς ψυχὰς τῶν κατηχεμῆρων.) ἔχῃ τὴν, αὐτῶν δὲ ὅπως ὅπως βαπτί-
 σθῆ ἀποθαῖν, μόνῳ ἡ ὁμοίωσιν, καὶ ἡ ἔξ τῶ Βαπτίσματος καθαρσις, εἶναι ἰκανὰ νὰ δικαιώ-
 σθῃ αὐτὸν, καὶ καὶ ἔργα καλὰ δεὸ ἐποφθασε νὰ κάμνη. ποιαύτῳ δὲ πίσιν ἔδειξε πρῶτον καὶ
 ὁ Ἀβραάμ. ἔχῃ τὴν, ὅταν ὁ Θεὸς εἶπε πρὸς αὐτὸν „ ἀνάβλεψον εἰς τὸν οὐρανὸν, καὶ ἀρίθμησον
 „ τὰς ἀστέρας, εἰ δυησῆ ἔχῃ ἀρίθμησαι αὐτῶ. καὶ εἶπεν. ἔπως ἔσαι τὸ ἀστέρας. (Γεν. ιέ. 5.)
 πῶς ὁ Ἀβραάμ ἀκῆσας ταῦτα ἐπίσθσεν ἀδισάκτως εἰς τῶ ἐπαγγελίῳ τῶ Θεῶ. ὅθεν καὶ ἡ
 Γραφὴ ἀποφθασε λέγει „ Καὶ ἐπίσθσεν Ἀβραάμ τῶ Θεῶ, καὶ ἐλογίθη αὐτῶ εἰς δικαιοσύνην.
 „ (Γεν. ιέ. 6.)

Ὁ αὐτὸς δὲ Ἀβραάμ, εἶναι εἰκὼν καὶ τῆς πίσεως τῆς μετὰ τὸ βάπτισμα, ἡ ὁποῖα εἶναι ἐνω-
 ῆρον μετὰ τὰ καλὰ ἔργα, καὶ ἀπαιτεῖ χρεωσικῶς, ὅτι ἐκεῖνος ὅπως ἤδη ἐβαπτίσθῆ, πρέπει νὰ
 ἐργασθῆ καὶ τὰς ἐντολάς τῶ Χριστοῦ, πρὸς ἀπόδειξιν τῆς πίσεώς τῶ. ποιαύτῳ δὲ πίσιν ἔδειξε
 ὁ Ἀβραάμ ὑπερον, ὅταν εἶπεν αὐτῶ ὁ Θεὸς νὰ ἀναβῆ εἰς τὸ βεινὸν, καὶ ἐκεῖ νὰ θυσιάσθῃ

τὸν ἴόν τε. ἔξ τῆ ὑπακώσας εἰς τὰ λόγια ταῦτα τῶ Θεῷ, ἔξ τῶ ἔργων ἠθέλησε νὰ θυσιάσῃ αὐτόν. ἐπεὶ δὲ λοιπὸν ὁ Ἀβραὰμ ἔδειξε καὶ τὴν ἀπλήν πίσιν τὴν μὴ ἔχουσαν ἔργα, ἔξ τῶτο ὁ Παῦλος εἶπεν ὅτι ὁ Ἀβραὰμ ἐδικαιώθη ἐκ τῆς πίσεως, καὶ χωρὶς ἔργων (1). ἐπεὶ δὲ ὁ αὐτὸς πάλιν ἔδειξε καὶ τὴν μετὰ τὰ ἔργα σωτροφοδύμῳ πίσιν, ἔξ τῶτο ὁ Ἰακώβος ἐδῶ λέγει, ὅτι ὁ Ἀβραὰμ ἐκ τῶ ἔργων ἐδικαιώθη, φέρων εἰς μαρτυρίαν καὶ τὸ λόγιον τῆς Γραφῆς, ὅτι ἔπαισε δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. καὶ ἀγκαλὰ τὸ λόγιον τῶτο ἐρρέθη πρότερον εἰς τὸν Ἀβραὰμ, ἐπεὶ δὲ ὅμως ὁ Ἀβραὰμ, καὶ ὅταν ἔξ τῶ ἔργων ἠθέλησε νὰ θυσιάσῃ τὸν ἴόν τε, ὅπισθεν ἐν ταυτῷ ὅτι ὁ εἰπὼν Θεὸς νὰ πληθύνῃ τὸ σπέρμα τε ὡσαύτῃ ἄσρα, αὐτὸς εἶναι διωατὸς καὶ νὰ ἀλαστήσῃ ἀπὸ τὰς νεκρὰς τὸν ἴόν τε, καὶ οὗ ἐκεῖνα νὰ πληθύνῃ τὸ γένος τε: ἔξ τῶτο ἐμεταχειρίσθη τὸ αὐτὸ ρήτον καὶ ὅτι τῆς ἔξ τῶ ἔργων πίσεως τοῦ Ἀβραὰμ.

Εἰς ποῖον δὲ μέρος τῆς θείας Γραφῆς ἀνομάσθη αὐτολεξεὶ φίλος Θεῷ ὁ Ἀβραὰμ, ἐκ ἡδυνήθῳ ἄρειν. συμπεραίνεται ὅμως τῶτο ἀπὸ ἄλλα ρήτα τῆς Γραφῆς ὅπῃ ὀνομάζονται τὸν Ἀβραὰμ ἠγαπημένον ὑπὸ τῶ Θεῷ. ὁ ἦδ Ἡσαΐας λέγει, σπέρμα Ἀβραὰμ, ὃν ἠγάπησα. (Ἡσ. μά. 8.) καὶ οἱ τρεῖς παῖδες ἐν τῇ αὐτῇ λέγουσι, ἔξ Ἀβραὰμ τὸν ἠγαπημένον ὑπὸ σε (ᾠδή. 8.) ἠγαπημένος δὲ ὑπὸ Θεῷ, καὶ φίλος Θεῷ ταυτὸν ὅστις χερόν. φέρει δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῷ κατ' Εὐνομίαν πέμπτῳ λόγῳ τὸ ρήτον τῶτο, καὶ λέγει, ὅπισευσε δὲ Ἀβραὰμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος Θεῷ ἐκλήθη. φίλος Θεῷ ὁ μακάριος Ἀβραὰμ καὶ εἶρηται καὶ ἔστι. φίλος ἔξ πίσειν. φίλος δὲ ὑπακούω. λέγει δὲ καὶ ὁ θεῖος Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας, ὅπισευσε δὲ Ἀβραὰμ. ὁρᾷς ἐν ἡθῇ καὶ μάλα σαφῶς τῆς ἐν ἐκείνῳ λαμπαρότητας τὴν αἰτίαν; ἐπεὶ δὲ ἦδ κερχημάτικε φίλος τῶ παντῶν κρατοῦντος Θεῷ, γέγονε ἔξ τῶτο μέγας καὶ ἀοιδίμος. ἐλογίσθη δὲ αὐτῷ ἡ πίσις εἰς δικαιοσύνην. καὶ ἀπόφασις αὐτῷ γέγονεν ἐλευθερίας τῆς κατὰ Θεόν, ἢ ἐκ πίσεως δικαιοσύνη. (Βιβλ. εἰ. εἰς τὸν Ἰωάν. τόμ. δ.)

24. ,, Ὁρᾶτε τοίνυν ὅπ ἔξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ ἐκ ἐκ πίσεως μόνον;

Ἀφ' οὗ εἶπε φεῖ τῶ Ἀβραὰμ, ὅτι ἔξ τῶ ἔργων αὐτῷ ἔδειξε τὴν εἰς Θεὸν πίσιν, θυσιάσας, καὶ ὀλοκαυπῶν τὸν ἴόν τε, ὅσον εἰς τὴν ἐδικλῶ τε γνώμην, καὶ καὶ ὁ Θεὸς ἐμπόδισε τὴν ἐκείνη σφαγὴν, συμπεραίνει ἀκολούθως ὁ θεῖος Ἰακώβος καὶ λέγει ἐδῶ. βλέπετε χριστιανοί ἀπὸ τὸ ᾠδιδεῖγμα τῶ Ἀβραὰμ, πῶς ὁ ἄνθρωπος δικαιοῦται, ὅχι ἀπὸ μοναχῶν τῶν πίσειν, ἀλλὰ ἀπὸ τὰ ἔργα; ἔργα δὲ λέγει, ὅχι τὰ τῶ νόμῳ, περιτομὰς, καὶ σάββατα, καὶ τὰ ὅμοια, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω. ἀλλὰ τὰς ἀρετὰς, καὶ τὴν ἐργασίαν τῶ ζωποιοῦν ἐντολῶν τοῦ Κυρίου.

25. ,, Ὁ-

(1) Ἐπεὶ δὲ ὁ μόνον περὶ τῶ Ἀβραὰμ λέγει ὁ Παῦλος, ὅτι ἐκ τῆς πίσεως ἔξ ἔργων ἔδικαιώθη, ἀλλὰ καὶ διὰ κατὰ ἄνθρωπον ἐθνικόν, εἰπὼν, λογίζομεθα ἐν πίσει δικαιοῦσθαι ἄνθρωπον. (Ρώμ. 7. 28.) διὰ τῶτο ἀπορῆ ὁ ἱερός Μιτροπολίτης, καὶ πάλιν ληθὶ τὴν ἀπορίαν ὁ ἴδιος λέγων, ὅτι ἐπεὶ καὶ ἐπὶ ἐπὶ ἐπὶ ἀπορῆ ὁ αἰώνιος καὶ ἰσχυρὸς ἀνάστη, διὰ τῶτο ὅταν ἠθέλων ἀπογραφῶν τὴν εὐδολολατρίαν, καὶ ἐπιστρέφοντες πρὸς τὸν μόνον καὶ ἀληθῆ Θεόν, ἐπίσταν εἰς αὐτὸν, διὰ τῆς πίσεως αὐτῆς ἐδικαιοῦντο ἀπορῆ χωρὶς ἔργων, καὶ ἐλάμβανον συγχωρητὴν τῆς ἀπορίας πλάνης καὶ ἀπιστίας των. πίσιν λοιπὸν ἐνοεῖ ὁ Παῦλος πῶς δικαιοῖ, τὴν κατ' ἀρχὰς καὶ ἀπὸ τῶν λαμβανόμενῶν ἐν τῇ ψυχῇ ἔξ ἀπίσειν καὶ ἐθνικῶν, ὅταν γνωρίσων τὸν ἀληθῆ Θεόν, καὶ ἀποβάλων μετὰ τὴν ἀπίσιν, μισήσων δὲ καὶ τὰ ἔργα τῶ σκότους καὶ τῶ διαβόλου. δικαιοῖ γὰρ αὐτὴ ἡ πίσις τὸν αὐτῆς ἐδικαιοῦντο ἀπορῆ χωρὶς ἔργων, καὶ ἔξ τῶ ἀπίσειν ἀκόμη κινήσῃ ἔργων ἀρέτων. τὸν δικαιοῖ ὅμως μετὰ ἐλπίδα καὶ ὑποχέσιν αὐτῶ, ὅτι διὰ τὴν ἔξ εἰς τὸ ἔξ τῶ πίσεως, καὶ κατὰ τὰ ἔργα ἀκόλουθα τῆς πίσεως. καὶ κατὰ τὸν ἔξ τῶ ἀπίσειν ἀκόμη κινήσῃ ἔργων ἀρέτων, ἐπὶ τῶ ἀπορῆ λαμβανόμενῶν συγχωρητὴν ἀπὸ τῶν αὐθῶν τῶν διὰ τὰ κακὰ τῶ ἡθῆ, καὶ τῶς πονηρὰς πράξεων, μετὰ ἐλπίδα ὅμως καὶ ὑποχέσιν αὐτῶ, ὅτι εἰς τὸ ἔξ τῶ ἔξ τῶ ἀπίσειν ἀκόμη κινήσῃ ἔργων ἀρέτων, καὶ νὰ μεταβληθῇ εἰς τὸ καλὸν, κα-

μιντας ἀγαθὰ ἔργα. ἢ δὲ καὶ παραβῆ τῆς ὑποχέσεως, καὶ ἐπιγραφῆ πάλιν εἰς τὴν ἀπορῆ κακῶν ζωῶν φανῆς ἀχάριστος ἀπὸ τῶν αὐθῶν τῶ, ὅπῃ τῶν ἐδικαιοῦσθαι ἀπορῆ, βέβαια χάνει τὴν χάριν αὐτῶ τῆς δικαιοσύνης, καὶ παιδῶνται σκληρῶς ἀπὸ τῶν αὐθῶν τῶ: ποιηθῶν καὶ ὁ κατ' ἀρχὰς δικαιοῦσθαι διὰ τῆς εἰς τὸν Θεὸν πίσεως, ἐθνηκὸς, ἐὰν δὲ ἔξ τῶν ἔργων τῶν Θεὸν ἀγάπῃ τῶν αὐτῶν δικαιοῦσθαι, ἀλλὰ ἀπὸ τῆς πίσεως ὅπῃ ἐδῶκεν ὅταν ἐπίσταν εἰς αὐτὸν, καὶ ἀπὸ τῶ ἔργων πονηρῶν, ὁ ποῖτος ὅχι μόνον ὑπερῆται τὴν χάριν τῆς δικαιοσύνης, ἀλλὰ καὶ παιδῶνται σκληρῶς ἀπὸ τῶν Θεὸν μετὰ ἀπορῆς καὶ αἰώνιος κολάσεως. Καὶ ἀπὸ τῶ, ὁ Παῦλος λέγει, ὅτι ἡ πίσις δικαιοῖ, καὶ ὅχι τὰ ἔργα, διὰ νὰ δειξῇ, ὅτι τὸ πᾶν ὅλον τῆς δικαιοσύνης, εἶναι ἡ ἀπὸ τῶ χάρις τῶ πίσεως Θεῷ, καὶ ὅχι τὰ ἔργα κατ' ἐαυτὰ τὰ πεπερασμένα τῶ ἀνθρώπου. καὶ ὅτι ἡ μὲν πίσις εἶναι αἰτία, καὶ ὅχι τὰ ἔργα αἰτία. ἐκείνη εἶναι ῥίζα, καὶ αὐτὰ εἶναι κλάδοι. καὶ ὅτι ἐκείνη μετὰ ἀρῆς ἀπορῆται ἐν τῇ ψυχῇ καὶ καρδίᾳ, καὶ δὲ ἔργα ἐπονται φανερῶς διὰ τῶ σώματος. καὶ ὅτι ἐκ μὲν τῆς πίσεως, ὡς ἐξ αἰτίας ἀπορῆ τῶ, γνωρίζεται τὰ ἔξ τῶ ἔργα, καὶ ἐκ τῶ ἀπάταιν: ἦσαν ἐκ τῶ ἔργων ὡς ἐξ αἰτίας, ὁ γνωρίζεται ἡ πίσις, ἀλλὰ μόνον βεβαιούται, καὶ εἰς τῶς ἀπὸ ἀπορῆται δι' αὐτῶ.

25. „ Ομοίως δὲ καὶ Ρ'αάβ ἢ πόρνη, ἐκ ἔξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὡς
 „ ποδεξαμενὴ τῆς Ἀγγέλως, καὶ ἑτέρα ὁδῶ ἐκβαλῶσα;

ΑΓκαλά καὶ ὁ ἅγιος Ἀδελφόςθεος ἠδυνάτο νὰ ἀναφέρῃ μερικοὺς ἄλλους ὅπως ἐδικαιώθησαν διὰ τῆς καλῶν ἔργων. ἰκανὸν ὅμως ἐνόμισε, καὶ τὴν ἐρμηνείαν τῆς ἱερᾶς Μιτροφανῆς, νὰ φέρῃ δύο ἀπόσωπα εἰς πᾶσι δειγμα: τὸ ἓνα, ἐκ τῆς καλῶν. ἦτοι τὸν Πατριάρχῳ Ἀβραάμ, ὡς εἶπεν ἀνώτερον, καὶ τὸ ἄλλο, ἐκ τῆς ἀμαρτωλῶν: ἦτοι τὴν πόρνην Ρ'αάβ, ὡς εἶπεν τῆς ὁποίας ὀμιλεῖ ἐδῶ. καὶ διὰ τῆς δύο αὐτῆς ἀποδείχνει, ὅτι ὅσοι ἅγιοι, καὶ ὅσοι ἀμαρτωλοὶ ἐσώθησαν, διὰ τῆς δύο τῶν ἐσώθησαν, διὰ τῆς πίστεως καὶ διὰ τῆς ἔργων. Διὰ τί δὲ ὁ Θεὸς Παῦλος λέγει, ὅτι μὲ τὴν πίσιν ἐσώθη ἡ Ρ'αάβ αὐτῆ, ὁ δὲ Ἰάκωβος ἐδῶ λέγει, ὅτι ἐσώθη διὰ τῆς ἔργων; λύεται ἡ ἀπορία. διὰ τί καὶ ὁ Παῦλος δὲν λέγει πῶς ἐσώθη ἡ πόρνη αὐτῆ μὲ μόνον τὴν πίσιν, ἀλλὰ καὶ μὲ τὰ ἔργα. καὶ ἡ μὲν πίσις ἐπορηγεῖτο εἰς τὴν φυλῆς, τὰ δὲ ἔργα ἠκολούθησαν εἰς τὴν πίσιν. „ Πίσει γάρ φησι Ρ'αάβ ἢ πόρνη ἐ συλαπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τὰς κατασκόπας (τὰς ὁποίας ἀγγέλως ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Ἰάκωβος) μετ' εἰρήνης. (Ἐβραϊά. 31.) διὰ τῆς ἔργων ἧδ' ἔδειξε τὴν πίσιν ὅπως εἶχεν εἰς τὸν Θεόν. ἐπειδὴ, ὅχι μόνον ἐδέχθη τὰς ἀνθρώπων ὅπως ἐσεῖλον ὁ Ἰησοῦς τῆς Ναυῆ διὰ νὰ κατασκοπώσων τὴν γλῶσσαν τῆς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐκρυψεν ἐπάνω εἰς τὸ δῶμα, μέσα εἰς τὴν λινοκαλάμῳ. καὶ ὕστερον τοὺς ἀδήγησε νὰ ὑπάγουν ἀπὸ ἄλλων φράτων, διὰ μὴ τὰς εὖρον οἱ βασιλικοὶ ἀνθρώποι, καὶ διὰ τῶν τοιούτων ἔργων ἐβαλον ἢ ἀρρόνοφρων ἐκεῖνη γυνὴ εἰς θάνατον τὴν ζωῆς. (1)

26. „ Ὡς περὶ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρὸν ἐστίν, ἔτι καὶ ἡ πίσις
 „ εἰς χωρὶς τῆς ἔργων νεκρὰ ἐστίν.

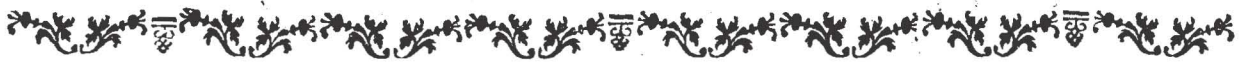
ΜΕ τὸ ἄψυχον σῶμα, λέγει, παρομοιάζει, χειριανὴ, ἢ πίσις μοναχὴ χωρὶς τὰ ἔργα, καὶ νεκρὰ εἶναι ἡ πίσις αὐτῆ, ὡσαύτῃ καὶ τὸ νεκρὸν σῶμα: ἦγεν ἀνεργητικὴ καὶ ἀφρακτὸς παντελῶς. καθὼς ἧδ' ὁ σῶμα δὲν ἔχει καμμίαν ζωτικὴν ἐνέργειαν, ὅταν χωρὶς ἀπὸ αὐτοῦ ἡ ψυχή. ἐδὲ ἄνθρωπος κυρίως αὐτὸ μόνον ὀνομάζεται: ἐστὶ καὶ ἡ πίσις ὅπως εἶναι ἄμοιρος ἀπὸ τὰ καλὰ ἔργα, δὲν ἔχει καμμίαν ζωτικὴν ἐνέργειαν εἰς τὴν λατρείαν τῆς Θεοῦ. ἀλλ' ἐδὲ κάμνει τὸν ἄνθρωπον ὅπως ἔχει τὴν τοιαύτῃ ἀνεργητικὴν πίσιν, νὰ ὀνομάζεται κυρίως πιστὸς, καὶ τὴν ἐρμηνείαν τῆς ἱερᾶς Μιτροφανῆς. ὁ δὲ Οἰκουμενικὸς λέγει, ὅτι πίσιν ἐδῶ ἐνοεῖ ὁ Ἀδελφόςθεος, τὴν μὲν τὸ βάπτισμα: ἦτις ὅταν δὲν ἔχη ἔργα, ὅχι μόνον δὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ καὶ ὡφελότεραν καταδικῶν μᾶς ἀροξενεῖ, ὡς λαβόντας μὲν τὸ τάλαντον, μὴ πολυπλασιάζουσας δὲ αὐτὸ ἐξ τῆς ἔργων. ἐξ τῶν ἧδ' καὶ ὁ Κύριος μὲν τὸ βάπτισμα ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος, καὶ ἠγωνίσθη καὶ τὰς δαβόλων: ἐξ νὰ μᾶς δείξῃ πᾶσι δειγμα, ὅτι μὲν τὸ βάπτισμα χρειάζομεθα νὰ ἀγωνισθῶμεν ἐξ νὰ νικήσωμεν τὸν δαβόλον, καὶ νὰ ἀποκτήσωμεν ἀρετὰς, καὶ ἔργα χειριανικά. ἐπειδὴ χωρὶς τῶν, σωθῶμεν ἐ δυνάμεθα. ὅθεν εἶπεν ὁ Χρυσόστομος Ἰωάννης, „ καὶ εἰς Πατέρα τὴν καὶ τὸν
 „ ὕδον ὀρθῶς πισθίση, καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα δὲ τὸ ἅγιον, βίον δὲ μὴ ἔχη ὀρθόν, ἐδὲν αὐτῶ κέρδος τῆς πίστεως εἰς σωτηρίαν. ἐκὸν καὶ ὅταν λέγῃ αὐτῆ ὅστις ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσί
 „ σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν. μὴ νομισώμεν ἀρκεῖν εἰς σωτηρίαν τὸ λεγόμενον. δεῖ ἧδ' καὶ βίε,
 „ καὶ πολιτείας καθαρῶτάτης. (ὀμιλία λα. εἰς τὸν Ἰωάννην.) ἔφη δὲ καὶ ὁ Θεὸς Κύριος ὁ
 „ Ἱεροσολύμων, „ ἐδὲν ἡμῖν ὄφελος τὴν τῆς χειριανῶν κεκλήσθαι ἀπορηγορίαν, μὴ καὶ τῆς ἔργων
 „ ἐπακολούθησαν. γέγραπται γάρ. εἰ τέκνα τῆς Ἀβραάμ ἦτε, τὰ ἔργα τῆς Ἀβραάμ ἐποιεῖτε
 „ αὐ.

(1) Ὡς περὶ εἶναι τὰ ὀμοιώματα ὅπως περὶ τῆς ὀλογημένης ταύτης Ρ'αάβ εἶπεν ὁ Σύβηριανός, ὁ Γαβριὴλ ἐπίσκοπος. „ ἀκούε τῆς Γραφῆς μεταφράσεως τῆς Ρ'αάβ τὰ κατηρόνματα. ἦν ἐν πορνείᾳ μετὰ ἀλλοτρίων. ἐν βοσφορῶν περιουσιῶν χριστῶν. ἐν πηλῶν διαβόλων ἀργεῖων. αὐτῆς ἐν ἀκανθῶν ἀσθενείας κενώσεως. ἀσθενὴς ψυχῆ ἐν ἀσθενείας χώρᾳ κατεκλίθη. ὁ δὲ Θεοσεπὸς Νείλος εἶπε περὶ αὐτῆς, „ Ρ'αάβ πλατυσμένος ἐρμηνεύεται. ἢ γὰρ τὸ ἀπὸ τὸν ἵππον, νυνὶ δὲ σφῶρον Ἐκκλησίαν, διὰ τῆς πίστεως πλατυνέται τὰς θυνείας, καὶ τὰς θυνείας νημάσι. διὰ τοῦτο Κορινθίους γράφει ὁ μέγας Ἀπό-

„ σολος, „ μὴ γενοχωρεῖσθε, μάλλον δὲ πλατυνέσθε, καθάπερ ἐν ἡ ἐμῆ καρδίᾳ πεπλατύεται. ὁ δὲ Προκόπιος, „ Περσῆτις, „ λέγει, αὐτὴ πόρνης ἐγένετο. ἐπίγραμμα, λέγεται, ὅτι Κύριος, ὁ Θεὸς υἱὸν παρέθηκε τὴν γλῶσσαν ὑμῖν. καὶ ὁ Χρυσόστομος, „ εἰκὼν τῆς Ἐκκλησίας ἡ Ρ'αάβ τῆς ποτε περιουσιῶν τῆς πορνείας τῆς δουλείας, διεχομένης δὲ ἰδὸν τῆς τῆς Χριστῶ κατηρόντας, ὁ τῆς παρὰ Ἰησοῦ τῆς Ναυῆ, ἀλλὰ τῆς Ἀποστόλου τῆς παρὰ Ἰησοῦ τῆς ἀληθινῆς Σωτῆρος ἀπορηγορίας. (Παρά τῆς β'. π.μ. τῆς ἐκτελέχης σελ. 10.)

„ αἱ. (Ἐν ταῖς Καταχήσεσιν) ὡσεὶ ἐκ τῶν λόγων τέτων τῶ Ἀδελφοθεῶ κλημνίζονται τὰ σαθρὰ ἐπιχειρήματα τῶ Ἀεθιρο-Καλβίνων, οἱ τινες λέγαν, ὅτι ἡ πίσις μόνη ἀρκεῖ εἰς σωτηρίαν χωρὶς τῶ ἔργων.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν . Γ'.

1. „ Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, Ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μᾶλλον κείμα ληψόμεθα.

Αφ' ἑ αὐτέρω ἐδίδαξεν ὁ ἅγιος Ἀδελφόθεος, ὅτι οἱ χριστιανοὶ δεῦν πρέπει νὰ ἔχων πίσιν εὐκέρων ἀπὸ καλὰ ἔργα: τῶρα διδάσκει αὐτὸς ἕνα ἄλλο μάθημα ὁμοιον μὲ τὸ αὐτέρω. ἐπειδὴ καὶ μερικοὶ ἐπιχειρῶν νὰ διδάσκων τὰς ἄλλας ἐκείνας τὰς ἀρετὰς ὅπῃ αὐτοὶ διὰ τῶν ἔργων δεῦν ἐκατῶρθωσαν. οἱ ποιῶντοι, λέγει, ὅτι κοντὰ ὅπῃ δεῦν κερδαίνων κἀντὶα μισθὸν ἀπὸ τῶν τοιχῶν διδασκαλίαν τῶν, πρὸς τῶν καὶ φελοστέραν κατὰκρυσιν ἔχων νὰ λάβων. διὰ τὶ ἐκείνος ὅπῃ διδάσκει ὡς ἔχων, τὰς ἀρετὰς ἐκείνας ὅπῃ δεῦν ἔχει, αὐτὸς εἶναι κατακεκρυμμένος: ὡσαύτῃ ὅπῃ ἁμαρτάνει, μὲ τῶν ἰδίαν πη γλώσσαν ψαδόμενος. ἐπειδὴ, αὐτὸς ἡ γλώσσα φυσικὰ συμειδίση νὰ σφάλῃ ἐκ τῆς ταχύτητος: καὶ αὐτὸς οἱ τοιαύτῃ σφάλῃσων γλώσσαν ἔχων εἰς ἀποσεξίας, κατακρίνεται: καθὼς εἶπεν ὁ Σολομών „ δι' ἁμαρτίαν χειλέων ἐμπίπτει εἰς παγίδας ἁμαρτωλός. (Παρ. ιβ'. 13.) πόσω μᾶλλον κατακρίνεται ἐκεῖνος ὅπῃ σφάλῃει διὰ τῆς γλώσσης του μὲ πορομελέτῃ καὶ ποροσολῶ; ἦγεν ἐκεῖνος ὅπῃ διδάσκει τὰς ἄλλας, ἐκείνα ὅπῃ αὐτὸς δεῦν ἔμαθε μὲ τὸ ἔργον; ὅποιοὶ εἶσι καὶ ἔτοι, φετὶ τῶν ὅποίων διδάσκει ἐδῶ ὁ Θεῖος Ἰάκωβος. ἔπως ἐρμύλῃει τὸ ρητὸν ὁ Θεοφύλακτος καὶ ὁ Οἰκουμενῖος. ὁ δὲ Μητροφανῖς λέγει, ὅτι οἱ ποιῶντοι ἠθέλον νὰ γίνωνται διδάσκαλοι εἰς τὰς ἄλλας ἀπὸ τῶν ὑπερηφάνων καὶ φιλαρχίαν τῶν, νομίζοντες πῶς εἶναι σοφοὶ καὶ εὐάρετοι, τῆ ἀληθείᾳ μὴ ὄντες ποιῶντοι. ἐκ τῶν δὲ ἐποροξενῶντο ἀντιλογίαι, φιλονεικίαι, ψαδεῖς δόξαι, καὶ χρίσματα εἰς τὰς χριστιανὰς. διὰ τῶν λέγει εἰς αὐτὰς ὁ Θεῖος Ἰάκωβος, ὅτι τὸ ἔργον τῶν: ἦτοι τὸ νὰ ποροχρημίζωνται μερικοὶ, διδάσκαλοι εἰς τὰς ἄλλας ἀφ' ἑαυτῶν τῶν, χωρὶς νὰ ἔχων διὰ τῶν ἔργων τὸ ἀξιοπίστον, εἶναι μισητὸν κοντὰ εἰς τὸν Θεόν. ἀπὸ τὸν Θεόν δεῦν πρέπει νὰ καλῶνται ἔτοι εἰς τῶν διδασκαλίαν τῶ λαῶν, καὶ ὄχι ἀπὸ λόγων τῶν: καθὼς βοᾷ ὁ μέγας Παῦλος „ ἐχ' ἑαυτῶντις λαμβάνει τῶν τιμῶν, ἀλλὰ ὁ καλέμενος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ. (Ἐβρ. ἔ. 4.) οἱ ποιῶντοι δὲ, καὶ καταδίκῃ φελοστέραν λαμβάνων. διὰ τὶ ἐκεῖνος ὅπῃ γῆν τῶν ἄλλων διδάσκαλος, δύο φόβους πρέπει νὰ ἔχη εἰς τῶν ψυχῶν τῶν: εἷα μὲν, διὰ νὰ ἦναι αὐτὸς αὐτέρω εἰς τῶν ἀρετῶν ἀπὸ τῶν διδασκομῶν, καὶ ἄλλον δὲ, διὰ νὰ κάμῃ καὶ τοὺς ἄλλους εὐδοκίμους. αὐτὸ δὲ τὰ δύο ταῦτα δεῦν κατορθώση, θέλει γονῆ ὑποδίκος εἰς φελοστέραν κίλασιν.

2. „ Πολλὰ γῶν πταίομεν ἅπαντες.

Ο γῶτος ὁ λόγος εἶναι κατασκευαστικός τῶν αὐτέρω εἰρημῶν. ὅλοι, λέγει, οἱ ἀνθρώποι σφάλῃομεν εἰς ἀμελείας καὶ ἀποσεξίας, ἐν τῆ ἁμαρτωλῇ ταύτῃ ζωῇ διεσκομῶν, καὶ τὸν ἱερόν Θεοφύλακτον. λοιπὸν ἀρετὸν εἶναι εἰς ἡμᾶς, καὶ τὸν ἱερόν Μητροφανῖν, νὰ φροντίζωμεν διὰ μόνῃ τῶν ἐδικῆν μας ζωῶν: καὶ νὰ ἀπολογηθῶμεν διὰ μόνῃ τὰ ἁμαρτήματά μας, μετανοῶντες διὰ τὰ ὅσα σφάλματα φεράτομεν ἐκαστίως καὶ ἀκαστίως, καὶ ὄχι νὰ τραβίζωμεν εἰς τὸν ἑαυτὸν μας καὶ τῶν καταδίκῃ καὶ ἀπολογίαν ὅπῃ ἔχων νὰ δώσων οἱ ἄλλοι, οἱ παρημῶν δηλαδὴ διδασκομῶν. πρέπει δεῦν νὰ μὴ θέλωμεν παντελῶς νὰ γινώμεθα τῶν ἄλλων ἀρχιγοὶ καὶ διδάσκαλοι, καὶ καὶ ἀναγκάζόμεθα ὑπότῃσας. καὶ ὄχι ἡμεῖς ἀφ' ἑαυτῶν μας νὰ θέλωμεν τῶν διὰ τῶν φιλαρχίαν καὶ ὑπερηφάνίαν μας, χωρὶς τῶν νὰ μᾶς καλῆ καὶ νὰ μᾶς ἀναγκάζῃ. λέγει δεῦν ὁ Θεῖος Παῦλος, ὅτι ὅλοι δεῦν πρέπει νὰ γίνωνται διδάσκαλοι: ἀλλ' ἐκεῖνοι μόνοι ὅπῃ καλέσαν

εις τὴν διδασκαλίαν ὡς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, μὴ πάντες ὁπίσθοι; μὴ πάντες Προφῆται; μὴ πάντες διδάσκαλοι; (ἀ. Κορ. ιβ'. 29.) (1)

„ Εἴ τις ἐν λόγῳ ἔπταίει, ἕως τέλειος ἀνὴρ, διωκτὸς χαλιναγωγῶν, γῆσαι καὶ ὄλον τὸ σῶμα.

Επειδὴ ὁ ἅγιος Γαβριὴλ εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι σφάλουν, καὶ δεῖ εἶναι δυνατόν νὰ ζῆσιν τινὰς ἄνθρωπος εἰς τὸν Κόσμον τῶτον χωρὶς ἁμαρτίας, διὰ τὸ βεβαιῶναι αὐτὸ ὅσο τὴν δίκαιον κριτικὴν εἰς τὰ σφάλματα γλῶσσαν. ἐκ τούτου δὲ παραστάνει πῶς κἀνοῦσας ἄνθρωπος δεῖ εἶναι τέλειος, μὲ τὸ νὰ μὴ ᾖ καὶ ἁμαρτωλὸς. διὰ τὴν ποῖον φίλος ἄνθρωπος ἐγκυνήθη εἰς τὸν Κόσμον ὅπως δεῖ ἡμαρτε μὲ τὴν γλῶσσαν; βέβαια ἢ κείνη, ἢ πολλὰ σαφῶς. αἰσῶς δὲ νικήσῃ τινὰς τὴν δίκαιον κριτικὴν γλῶσσαν, καὶ φυλάξῃ αὐτὴν ἀσφαλτον εἰς ἐκεῖνα ὅπως λαλεῖ, (2) αὐτὸς βέβαια, λέγει, εἶναι ἱκανὸς νὰ κυβερνήσῃ ὁρθῶς καὶ ὄλον τὸ σῶμα. διὰ τὴν ἐκεῖνος ὅπως νικήσῃ τὸ πλεον δίκαιον κριτικὴν εἰς τὴν ἁμαρτίαν μέλος, ὁποῖον εἶναι ἡ γλῶσσα, αὐτὸς βέβαια εἶναι διωκτὸς νὰ νικήσῃ καὶ τὸ δυσκολοκίνητον εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ὁποῖον εἶναι τὸ ὅλον σῶμα. ἔτι ἐρμηνεύει τὸ ῥητὸν ὁ ἱερός Θεοφύλακτος καὶ ὁ Οἰκεμῆριος. ὁ δὲ θεὸς Μητροφάνης λέγει, ὅτι καὶ ἐδῶ πρέπει νὰ θαυμάσῃ τινὰς τὴν μεγάλην Ἀδελφοφίαν τὴν σωστικὴν. διὰ τὴν αὐτὸς λέγωντας, πῶς τὸ νὰ μὴ ἁμαρτανῆ τινὰς μὲ τὴν γλῶσσαν, εἶναι ἴδιον τῶν τελείων εἰς τὴν ἀρετὴν: μὲ τὸ εἰδῆσθαι ἀνεπαιδείτως ὅτι ἐκεῖνοι οἱ χειριστοὶ, πρὸς τὰς ὁποίας ἔγραψεν, ἦτον ἀκόμη ἀτελεῖς, καὶ διὰ τὸ ἦτον ἀξιοὶ συγχαρησεως, ἀκολούθως δὲ εἰδῆσε, καὶ ὅτι αὐτοὶ πρέπει νὰ μιμηθῶν τὰς τελείας, καὶ νὰ μὴ ἁμαρτανῶν καὶ τὴν γλῶσσαν. ἵνα καὶ τὴν μακαρισμὸν ἀξιώθῶν, κατὰ τὸν Σεράχ λέγοντα, μακάριος, ὅς ἐστι γλῶσση ἐκ ὠλίδησε. (Σειρ. κέ. 8.)

(1) Σημειώσαι ὅτι τὸ ῥητὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον Γαβριὴλ αὐτολεξὶ ἀναφέρει ὁ ρος. Κανὸν τῆς ἐκ Καρθαγῶν ἁγίας Συνόδου, καὶ μὲ αὐτὸ ἀναφέρει τὴν φρονεολογίαν τῶν Πελαγικῶν, οἱ τινες ἔλεγον ὅτι οἱ ἅγιοι ὅταν λέγουν πῶν λόγον ἐκάνον τῆς Κυριακῆς Προσέλευσιν πῶν, καὶ ἄλλοι ἡμῖν πῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν. δεῖ πῶν λέγουν διὰ τῆς ἐδικαιώσεως ἁμαρτίας, ἐπειδὴ αὐτοὶ ἁμαρτίας δεῖ ἔχουν, ἔπει ἡμῶν νὰ κάμουν, εἰς ἐλάττωσιν ἀπὸ τῆς πῶν ὑπὸ τὸ ἅγιον Πνεῦμα: ἀλλὰ διὰ τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν ἄλλων. ἀκολούθως δὲ φέρει ἡ αὐτὴ ἁγία Σύνοδος ῥητὰ ἐκ τῆς ἁγίας Γραφῆς, ὅτι καὶ οἱ ἅγιοι ἁμαρτανῶν συγγνωστὰς ἁμαρτίας, καὶ δύνανται νὰ ἁμαρτανῶν καὶ θανασιμῶν, διὰ τὴν ἀνεπίστατον γνώμην αὐτῶν. ὁ μὲν γὰρ Σολομὼν λέγει ἐν τῇ ἀρχῇ τῶν ἐπιπέσεων ἀπ' οὗ ἐκτίσθη πῶν καὶ ἔστιν ἄνθρωπος, δεῖ ἔχει ἁμαρτανῶν. (γ'. Βασιλ. ἡ. 46.) καὶ ὁ Δαυὶδ, καὶ ἔτι ἐμὲ λαλῶντος, καὶ προσέχουμένου, καὶ ἐξαγορεύοντος τῆς ἁμαρτίας μου, καὶ τῆς ἁμαρτίας πῶν λαοῦ μου. (Δαν. 9'. 20.) καὶ ὁ ἡγιασμένος Ἰωάννης, ἐάν ἔπωμεν, ὅτι ἁμαρτανῶν ἔχῃ ἔχουμεν, ἐαυτὸς πλανῶμεν, καὶ ἀληθῆτα ἔχῃ ἐσιν ἐν ἡμῖν. ἐάν ὁμολογῶμεν τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστὸς ἐστί καὶ δίκαιος, ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τῆς ἁμαρτίας. (ἀ. Ἰωάν. ἀ. 8.) καὶ ὁ Δαβὶδ ἔπει, ὅτι δικαιοῦσεται ὠπιόν σου πῶν ζῶν. (Ψαλμ. ρμβ'. 2.) ἀλλὰ καὶ ὁ θεὸς Κύριος ὁ Ἀλεξανδρινὸς ἀναφέρει τὸ ῥητὸν πῶν τῶν αὐτολεξῆ λέγοντα, πῶν μὲν πταίσουσιν ἅπαντες, κατὰ τὸν γρηγοριανόν, ἀποσπῶνται δ' ὅμοιοι ὡς ἀκαλλῆς, πῶν γυμνῶς ἐδελαν ἀρχιμονῶν. (Τόμ. ἀ. μέρ. β'. σελ. 504.) καὶ πάλιν καθαρὸς γὰρ δεῖ εἶναι ἁμαρτιῶν. (Ἰωβ. γ'. 2.) καὶ, πολλὰ πταίσουσιν ἅπαντες κατὰ τὸν γρηγοριανόν. (Σελ. 891. τὸ ἀ. πῶν. τῆς ὀκταπέδικου) ἔπει δὲ καὶ ὁ Παρισιακὸς, τῆς καυρησεως ἀγγλῶν ἔχουν τὴν καυρησεως; ἢ τῆς πῶν ἁμαρτανῶν κατὰ τὸν ῥος εἶναι ἀπὸ ἁμαρτιῶν; (Παρ. κ'. 9.)

βοήθειαν ἔπει νὰ φυλαχθῇ ἀπὸ τῆς μὴ ἁμαρτανῆ μὲ τὴν γλῶσσαν, ἔπει φυλάξω τῆς δεξιῆς μου πῶν μὴ ἁμαρτανῶν με, ἐν γλῶσση μου. (Ψαλμ. λη'. 1.) ἀκριβοῦς δὲ εἶναι νὰ σημειωθῇ ἐδῶ ἡ ἱσορροπία ὅπως δηγῆται ὁ Κασσιόδωρος. ὁ Ἀββᾶς Παμβῶ, λέγει, μὴ ἠδύρωσας χράματα ἐπῆγιν εἰς εἶνα διὰ νὰ τὴν ἐξηγήσῃ τῆς ψαλμῆς, ἀκωντῆς δὲ πῶν ἀνωτέρω ῥητὸν τῶν Δαβὶδ, δεῖ ἡδύρωσας νὰ μάθῃ ἄλλο μάθημα, λέγωντας, ὅτι ἀπὸ ἐγὼ μάθω μὲ τὸν ἔργον πῶν εἶχον αὐτῶν, μὲ φθῶναι διὰ νὰ σωθῶ. ἀπ' οὗ δὲ ἐπέρασεν ἔτι μῶντες, εἶδον αὐτὸν ὁ διδάσκαλος πῶν. καὶ διὰ τὴν, πῶν ἔπει, δεῖ ἡδύρωσας πῶν καυρῶν νὰ πῶν ἄλλο μάθημα; πρὸς πῶν ὅποιοι ἀπεκρίθη ὁ ὄσιος. διὰ τὴν ἔως πῶν δεῖ ἐδωθήναι νὰ μάθω πῶν εἶχον ἐκείνη τὴν παραγγελίαν. μετὰ παρελθόντων δὲ χρόνων ποίων ἐρώτησεν αὐτὸν ἄπιστος, ἀπὸ ἐμαυτοῦ ἐκάνον πῶν εἶχον, ὁ δὲ ἀπεκρίθη, ναί, πῶν ἐμαυτοῦ. ὅμως μόλις καὶ μετὰ βίους ὕστερα ἀπὸ σαρακταννέα χρόνους ἐδωθήναι νὰ πῶν μάθω μὲ τὴν ἀρετὴν. κατηρῶσας δὲ τῶν ἔλεγον. ἔσας φοραῖς ἐλάλησα, δεῖ ἐμεινῶσας. διὰ τῶν καὶ ὁ ἀββᾶς Ἀγαθῶν ἔχῃ χρόνους ἔχει μίαν πέτραν εἰς τὸν σῶμα πῶν, διὰ νὰ παιδαγωγῆσῃ τὴν γλῶσσαν πῶν καὶ νὰ μάθῃ νὰ σωθῶν. καὶ ὁ ἀββᾶς Σισωῆς εἰς τετρακοντα ὀλοκλήρους χρόνους παύτην καὶ μόνην ἀποσπῶν τὴν ὠχλῶν, καὶ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, σκέπασόν με ἀπὸ τῆς πῶν πῶν τῆς γλῶσσης μου. Ἰδὲ, ἀδελφοί, πῶν δύσκολον, εἶναι νὰ χαλινώσῃ τινὰς τὴν δόλιπον γλῶσσαν πῶν. διὰ τῶν ἐμαυτοῦ ὁ Σεράχ ἐκάνον ὅπως δεῖ σφῶναι μὲ τὸν σῶμα πῶν, μακάριος ἀνὴρ, ὅς ἐστι ὠλίδησεν ἐν σῶματι αὐτῶν. (Σειρ. ἰδ'. 1.) ἡ πληγὴ γὰρ τῆς γλῶσσης εἶναι χειρότερα ἀπὸ καθεπληγῆν καὶ μακαριῶν κατὰ πῶν αὐτῶν, πῶν μῶντες ποιῆ μῶντες, πῶν δὲ γλῶσσης συγκατασῶν ὅσα. Πῶν ἔπει, ὅσα ἐν σῶματι μακαριῶν, καὶ οὐχ' ὡς οἱ πεπῶντες διὰ τῶν γλῶσσαν. (Σειρ. κη'. 17.) καὶ ὁ Σολομῶν, εἶπε, Γλῶσσα μακαρὴ σωτῆρα ὅσα. (Παρ. κέ. 15.)

3. „ Ἰδὲ (1) τῆς ἵππων τὰς χαλινὰς εἰς τὰ σώματα βάλλομεν, πρὸς
 „ τὸ πάθεισθαι αὐτὰς ἡμῖν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῆς μεταγο-
 „ μιν. Ἰδὲ καὶ τὰ πλοῖα τηλικαῦτα ὄντα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀ-
 „ νέμων ἐλαυνόμενα, μεταίγεται ὑπὸ ἐλαχίστη πηδαλίᾳ, ὅπως αὐ-
 „ ἡ ὄρμη τῆ εὐθυώοντος βάλῃται.

Εἰδὼν βεβαιῶνοι ὁ μέγας Ἀδελφός Θεός, καὶ τὸν Θεοφύλακτον καὶ Οἰκουμενίον, ἐκείνο ὅπως εἶπεν αἰωτέρω, ὅτι ὁ χαλιναγωγῶν τὴν γλῶσσαν τε, αὐτὸς εἶναι δυνάστης τῆς χαλιναγωγῆς καὶ ὅλον τὸ σῶμα. βεβαιῶνοι δὲ τῆτο λόγῳ τὸ χαλινάει τῆς ἀλόγων, καὶ ὅτι τὸ τιμόνι τῶν καϊκίων. ἰδὲ, λέγει, πῶς ἡμεῖς οἱ ἀνθρώποι ἐκατασκευάσαμεν χαλινάει, καὶ βάλλοντες τῆτο εἰς τὸ σῶμα τῶν ἀλόγων, γυρίζομεν ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν ὅπως θέλομεν. ὁμοίως καὶ τιμόνι κατασκευάσαντες, βάλλομεν αὐτὸ ὀπισθεν τῶν καϊκίων, καὶ μετ' αὐτὸ ὅπως εἶναι τὸσον μικρὸν, γυρίζομεν ὅπως θέλομεν ὅλον τὸ καϊκίον ὅπως εἶναι τὸσον μέγαν: ἐτὶ λοιπὸν, λέγει, καὶ σὺ χειριστῆς, εἰς βάθους χαλινάει καὶ τιμόνι εἰς τὴν γλῶσσαν τε, καὶ δεῦν ἀφίνης αὐτῶν τὰ λαλῆ τὰ μὴ ἀρέποντα, δυνάσαι τὰ χαλινάει καὶ ὅλον τὸ σῶμα τε, καὶ τὰ μὴ τὸ ἀφίνης τὰ κάμη τὰ κακὰ του θελήματα. ἐπειδὴ ὅτι τὰ κακὰ λόγια, ἐρχεται τινὰς καὶ εἰς τὰ κακὰ ἔργα, καὶ οἱ λόγοι εἶναι ὁδοὶ ὅπως τὰ πράγματα καὶ τὸν Χρυσόσομον. καὶ ὁ Δημόκριτος εἶπεν, ὅτι ὁ λόγος εἶναι τὰ ἔργα σκιά. ὁ δὲ Μητροφάνης Σμύρνης λέγει: πῶς ὁ Ἀδελφός Θεός ἐδῶ, ἔβαλεν ἔμπροσθεν εἰς τὸν χειριστῶν πρῶτον ἀδειγμα καὶ τὰς τελείας ἀνδρας τὰς μὴ ἐν λόγῳ σφάλλοντας, καὶ τὰ χαλινάει τῶν ἀλόγων, καὶ τὰ τιμόνια τῶν καϊκίων. καὶ ὡσανὺ τὰ λέγει: χειριστῆς, εἰσὺ ὅπως εἶσαι ἀτελής, ἔχε διὰ πρῶτον ἀδειγμα τὰς τελείας ἀνδρας ὅπως ἐχαλίνωσαν τὴν γλῶσσαν τε, καὶ πρὸς ἐκείνας ἀποβλέπωντας καὶ αὐτὰς μιμήμενος, ἐλευθέρωνε τὸν ἑαυτὸν σὺ ὅτι κάθε σφάλμα τῆς γλώσσης. εἰ δὲ καὶ λέγεις πῶς δεῦν ἠμπορεῖς τὰ μιμηθῆς ἐκείνας, ὡς μεγαλιτέρους τε, καὶ μιμησὺ τὰ ἀψυχα καὶ κατώτερα ὅτι λόγῳ τε. καὶ καθὼς τὸ ἄλογον ἔχον εἰς τὸ σῶμα τὸ χαλινάει ὀπίκειται, καὶ μεταφέρει ὅλον τὸ σῶμα τε ἐκεί ὅπως θέλει ὁ καβαλάρης. ὁμοίως καὶ τὸ καράβι ὅπως ἠμπορεῖ τὰ σικώση μυεῖα βάρη, ἔχον τὸ τιμόνι, γυρίζει καὶ σρέφεται καὶ τὸ θελήμα τὰ παραβοκυεῖ: τοιμοτρόπως καὶ σὺ, βάθους εἰς τὴν γλῶσσαν τε ὡσανὺ χαλινάει τὴν κρίσιν τὰ λογικῶν. καὶ ἐτὶ θέλεις παύσεις αὐτῶν ὅτι τὰ ἀτακτὰ τῆς κινήματα: ὡς ὅπως τὰ μὴ λαλῆ ποτε φλυαείας καὶ ματαιολογίας, μήτε μεγαλορρημοσύνας καὶ φεραυτολογίας, μήτε λοιδορείας καὶ φεργέλοια καὶ τὰ πλοσίον, μήτε ὑβείσας καὶ κατηγορίας, μήτε φευδολογίας καὶ ὀρκας, μήτε ἄλλα τινὰ ἀμαρτωλά λόγια. φύλαττε λοιπὸν Ἀδελφέ μου, λέγει σοι ὁ ἱερὸς Θεοφύλακτος, φύλαττε τὴν γλῶσσαν ὡσανὺ κέρνυ ὀφθαλμῶν. ἰδὲ τὴν γλῶσσαν εἶναι ἄλογον βασιλικὸν, καὶ αὐτὸ μὴ βάθους εἰς αὐτῶν χαλινάει, καὶ μάθης αὐτῶν τὰ φεραπατῆ εὐτακτα καὶ τὰ μὴ σκορτάβη, θέλει καθίσει ἐπάνω εἰς αὐτῶν, καὶ θέλει ἀναπαυθῆ ὁ Βασιλεὺς Θεός. αὐτὸ δὲ ἀφίνης αὐτῶν ἀχαλίνωτον, καὶ φέρεται ἀτακτα, θέλει καβαλικόσει ἐπάνω εἰς αὐτῶν ὁ διάβολος.

5. „ Οὕτω καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστὶ, καὶ μεγαλαυχεῖ.

Τὸ ῥητὸν τῆτο, ὁ μὲν Θεοφύλακτος καὶ Οἰκουμενίος ἐτὶ ἐρμηνεύουσιν. ἔγω καὶ τὴν γλῶσσαν χρεώσει τὰ μεταφέρεται ὅτι τὸν ἐρθὸν λόγον καὶ τὰ ἀτακτῆ: καθὼς καὶ τὰ ἄλλα ἀτακτῶσι καὶ μεταφέρονται ὅτι τὸν χαλινόν, καὶ τὰ καράβια ὅτι τὸ τιμόνι. διότι μικρὰ ἔσθαι εἰς τὸ μέγεθος, μεγάλα ἔργα ποιεῖ. ὁ δὲ Μητροφάνης ἐτὶ τὸ ἐρμηνεύει. καθὼς τὸ χαλινάει καὶ τὸ τιμόνι, μικρὰ μὲν εἶναι, αὐχῶσι δὲ ῥόπον τινὰ καὶ ὑπερηφανόονται καὶ τῆς μεγαλιτέρων τε, ἀλόγων δηλονότι καὶ καϊκίων: ἰδὲ τὴν κατορθῶσι μεγάλα. ἐπειδὴ μετ' αὐτὰ τὰ μικρὰ, κυβερνῶνται τὰ τὸσον μεγάλα ἄλογα καὶ καράβια, καὶ γίνονται χησίμα εἰς τὴν ζωῆν: τοιμοτρόπως καὶ ἡ γλῶσσα, μικρὰ μὲν εἶναι καὶ τὴν ποσότητα, μεγαλαυχεῖ ὅμως καὶ ὑπερηφανόεται ἐναντίον ὅτι τὰ ἀνθρώπων σῶματος. ἰδὲ τὴν αὐτὴ δυνάται ἢ τὰ διασώση, ἢ τὰ θανατώση ὅλον τὸ

(1) Ἐν ἀλλοῖς ἰδε. προθύερον δὲ χῆμα μεταχρησίζεται ἐδῶ καὶ Οἰκουμενίον, ὅπως ἔπος ὁμαλιέται. ἰδὲ εἰς τὰ σώματα ἢ ὁ Ἰακώβος, καὶ ἀναστρέφει σωπάξως, κατὰ τὴν τὸν Θεοφύλακτον ἵππων βάλλομεν τὰς χαλινὰς.

τὸ σῶμα. καθὼς πολλοὶ ἀνθρώποι πολλαῖς φοραῖς διὰ μόνον τὴν γλῶσσάν τις ἐθανατώθησαν. ὅθεν εἶπεν ὁ Σολομῶν „ θάνατος καὶ ζωὴ ἐν χειρὶ γλώσσης. (Παρ. ἰθ. 21.)

„ Ἴδὲ ὀλίγον πῦρ ἠλίκλιω ὕλῳ ἀνάπτει!

ΚΑΘὼς, λέγει, εἷας μικρὸς σπινθὴρ τῆς φωτίας, ἀνάπτει μίαν μεγάλην πυρκαϊάν, ἢ κατακαίει μίαν ὀλόκληρον πόλιν, ἢ εἷα μεγάλον ῥομαῖον: ἐτὶ καὶ ἡ γλῶσσα, μέλος ἕσα μικροτάτων τῶ ἀνθρώπου, μεγάλῳ σηκόνει πυρκαϊάν πολλῶν πειρασμῶν καὶ λυπηρῶν, καὶ κατακαίει ὅλον τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. διὰ τὸ σοφώτατα εἶπεν ὁ μέγας Βασίλειος ἐρμηνεύων τὸ „ παῦσον τὴν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακῆ, τὴν λγ. φαλμῆ „ Πρώτη ἐντολὴ (τῆ Δαβίδ δηλαδὴ) τὸ παῦσαι τὴν γλῶσσαν ἀπὸ κακῆ, καὶ χεῖλήν τὴν μὴ λαλῆσαι δόλον. χεδὸν γὰρ ἡ προχειροτάτη καὶ πολύτροπος ἀμαρτία διὰ γλώσσης ἔστιν ἐνεργεμένη. ὠργισθῆς, καὶ ἡ γλῶσσα προτρέχει. ἐν ἐπιθυμίαις εἶ, καὶ τὴν γλῶσσαν ἔχεις παρὰ πάντων οἰονεῖ τινα μασρωπὸν καὶ παραγωγόν, συγκαταπαρασπομένη τὴν ἀμαρτίαν, καθυποκεινομένη τῆ πλησίον. καὶ ὄπλον σοι παρὰ τὴν ἀδικίαν ἡ γλῶσσα, μὴ τὰ ἀπὸ καρδίας φεγγομένη, ἀλλὰ τὰ παρὰ ἀπάτην προφέρουσα. καὶ τί δεῖ πάντα τὰ λόγῳ ἐπεξίσταται τῆ διὰ γλώσσης ἀμαρτανομημάτων; πεπληρωταὶ ἡμῶν ὁ βίος τῆ ἀπὸ γλώσσης πταισμάτων. αἰχρολογία, βτραπελία, μαρολογία τὰ ἐκ ἀνήκουται, καταλαλιαὶ, λόγοι ἀργοὶ, βπιορκίαι, ψδδομαρτυραὶ. πάντα ταῦτα τὰ κακὰ καὶ ἐτι πλείω τῶν τῆς γλώσσης ἔστιν διμικροτήματα. οἱ δὲ ἀνοίγοντες τὸ σῶμα καὶ τῆς δόξης τῆ Θεῷ, καὶ ἀδικίαν εἰς τὸ ὕψος λαλῶντες, ἄλλω τινὶ τὴν ἀσέβειαν, καὶ ἐχὶ τῶν ὀργάνῳ τῆς γλώσσης ἐργάζονται; ἐπειδὴ ἐν ἐκ τῆν λόγων σε δικαιοθήσῃ, καὶ ἐκ τῆν λόγων σε κατακλειθήσῃ, παύσον τὴν γλῶσσάν σου ἀπὸ κακῆ, καὶ μὴ ἐνεργήσῃς θησαυρίσματα γλώσση ψδδῆ μάταια.

6. „ Καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας.

Ο μὴ Θεοφύλακτος καὶ Οἰκευμνίος λέγουσιν, ὅτι καὶ ἡ γλῶσσα εἶναι μία φωτία καὶ κατακαίει. ποῖα δὲ εἶναι καὶ τὰ κακὰ ὅπως προξενεῖ; ἀκροσον. κόσμος λέγεται ὁ σολισμὸς, κατ' ἐκεῖνο τὸ τῆς Γενέσεως „ καὶ σωτετελέθησαν ὁ βραδὸς καὶ ἡ γῆ, καὶ πᾶς ὁ κόσμος αὐτῆ, ἦτοι ὁ σολισμὸς. (Γεν. β'. 1.) ἡ γλῶσσα λοιπὸν εἶναι ὁ σολισμὸς τῶ ἀνθρώπου. διὰ τὴν αὐτὴ εἶναι ἔργων τῶ προφορικῶ λόγου, μετὰ τὸν ὁποῖον διαφέρουσι ἡμεῖς οἱ λογικοὶ ἀνθρώποι ἀπὸ τῶ ἀλογα ζῶα, καὶ φανερόνομεν εἷας εἰς τὸν ἄλλον τὰ νοήματα ὅπως ἔχομεν μέσα εἰς τὴν καρδίαν μας. ὅθεν ἡ γλῶσσα αὐτὴ ὅπως εἶναι ὁ φυσικὸς σολισμὸς τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ὅταν ἀπὸ φύσιν κινήται, καὶ δεῖ κυβερνήται ἀπὸ τὸν ὀρθὸν λόγον, γίνεται κόσμος καὶ σολισμὸς τῆς ἀδικίας: ἦτοι κοσμοὶ καὶ σολίζει τὴν φανεράν ἀδικίαν, μετὰ τὴν εὐγλωττα καὶ σοφιστικὰ λόγια τῶ ρητόρων, καὶ ἀποδείχῃ αὐτῶν δικαιοσύνην. καὶ τὸ ψδδος κάμνει ἀλήθειαν. μολῶει ὅλον τὸ σῶμα μετὰ ἐρωτικά λόγια τὰ παρὰ τὴν πορνείαν ἔλκοντα. ἀνάπτει τὴν ὀπαθυμίαν μετὰ σατανικά τραγῆδια. ἐργάζεται φονικά μετὰ τὰς ἀπατηλὰς συμβελάς τῆς. ἀρπάζει καὶ οικειοποιεῖται τὰ ἕξῃα πράγματα μετὰ τὰς ψδδῆτικὰς ἔρκας τῆς. ἐπειδὴ δὲ κόσμος λέγεται καὶ τὸ πλῆθος, καθὼς εἶναι ἐκεῖνο „ ὁ Κόσμος (ἦτοι τὸ πλῆθος τῶ λαῶ) αὐτὸν ἐκ ἔργῳ. (Ἰωάν. ἀ. 10.) λοιπὸν καὶ ἡ γλῶσσα ἐδῶ νοεῖται πᾶς εἶναι κόσμος: ἦγαν πλῆθος τῆς ἀδικίας. ὁ δὲ ἱερός Μιτροφάνης κόσμον νοεῖ τὸν κατοικημένον ἀπὸ τῶ ἀνθρώπων. ἡ γλῶσσα λοιπὸν, λέγει, εἶναι ὡσαύτῃ μία κατοικία τῆς ἀδικίας: ἦτοι τῆς ἀμαρτίας. καὶ ἐμβαίνει μέσα εἰς τὴν ἀμαρτίαν, ὡσαύτῃ μέσα εἰς κἀνάφα, ἄλλαν ὀρύχωρον κόσμον, καὶ πλατυεῖται εἰς αὐτὸν, καὶ σπέννυται, καὶ χυρεῖ εἰς τὰς κολογίας; καὶ τὰς ψυχοβλαβεῖς ὀμιλίας.

- „ Οὕτως ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλῶσα ὄ-
 „ λον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως (1)
 „ καὶ φλογίζομένη ὑπὸ τῆς γενέσεως.

Η γλῶσσα, λέγει, καταπολυθεῖ ὅλον τὸ σῶμα μετὰ τὰς αἰχρολογίας, καὶ μετὰ τὰ ἄλλα ἀπο-
 πα λόγια. καὶ αὐτὴ εἶναι ὅπερ καλεῖ ὅλον τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως: ἵτοι ὅλον τὸν κύκλον καὶ
 τὴν κατάστασιν τῆς υπάρξεως τῆς ζωῆς τῆ ἀνθρώπου, ἀπὸ τῆ ἀρχῆς ἕως τὸ τέλος τε. τροχὸς
 ᾧ λέγεται ἡ ζωὴ τῆ ἀνθρώπου, καὶ τὸν Θεοφύλακτον, ἐπειδὴ τρέχωντας ὁ ἥλιος τὸν ἕρανόν,
 μετὰ χῆμα κύκλου καὶ τροχῆς, κάμνει τὸν χρόνον. τὸν ὁποῖον σέφανον, ἵτοι τροχὸν τῆ ἐνιαυτῆ ἀ-
 νόμασον ὁ Δαβὶδ εἶπών, „ διλόγησον τὸν σέφανον τῆ ἐνιαυτῆ. (Ψαλμ. 127.) Ἐξέ μέσα δὲ
 τῆ τροχῆ τῆ χρόνος, ἡ ζωὴ τῆ ἀνθρώπων γυρίζει. ἡ τροχὸς τῆς γενέσεως λέγεται ἡ ζωὴ τῆ
 ἀνθρώπου. Ἐξ τὴ δὲ φύσεως ἀπὸ τῆ ἀρχῆς ὅπερ γεννηθῆ, τρέχει ὡσαν εἷας τροχὸς ἀεικίνητος, καὶ
 δὲν σέκει ποτὲ, ἕως ἂ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ τέλος τῆ θανάτου. αὐτὴ ἡ γλῶσσα εἶναι καὶ ὅπερ ἔχει
 νὰ κατακαίεται ἀπὸ τῆ μέλιτσαν γεννηται τῆ πυρός, ὅμῃ μετὰ ὅλον τὸ σῶμα. καὶ τῆτο εἶναι φα-
 νερόν, ὅσον ἀπὸ τὸν πλάσιον, ὅστις, μετὰ τὸ νὰ κατεπιγυρίζετο ἡ γλῶσσά τε, ἐζητεῖ νὰ τῆ
 ὀροσίση, φωνάζωντας πρὸς τὸν Ἀβραάμ „ Πέμψον Ἀζάρον ἵνα βάλῃ τὸ ἄκρον τῆ δακτύλου
 „ αὐτῆ ὕδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυμῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ (Λευκ. 15.
 24.) ὅσον καὶ ἀπὸ τὰ λόγια ἐπὶ ἔχει νὰ εἶπῃ ὁ δίκαιος κειτῆς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ εἰς κάθε
 ἀνθρώπον, ὅπερ δὲν ἐκυβέρνησε καλῶς τὴν γλῶσσάν τε: ἀλλὰ ἀφῆκεν αὐτῷ νὰ λαλή τὰ μὴ
 κερύποντα, „ ἐκ τῆ λόγων σε ᾧ, θέλει εἶπῃ, ἐκ τῆ λόγων σε δικαιοσύνη, καὶ ἐκ τῆ λόγων
 „ σε καταδικαθῆση. (Ματθ. 12. 37.) διὰ τί; διὰ τί ἐγὼ, λέγει, σᾶς προεῖπον ἀποφασι-
 στικά, „ ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργόν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν οἱ ἀνθρώποι, ἀποδώσασιν πρὸς αὐτῆ λόγον ἐν
 „ ἡμέρᾳ κρίσεως. (Ματθ. αὐτόθ. 36.) ἐσεῖς δὲ ἐκαταφρονήσετε τὴν ἀπόφασίν μου, καὶ ἔχι
 μόνον ἀργὰ λόγια ἐλαλήσατε, ἀλλὰ καὶ ψυχοφθόρα καὶ ὀπιβλαβή.

7. „ Πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετανῶν, ἐρπετῶν τε καὶ ἐναλίων,
 „ δαμάζεται, καὶ δεδάμασαι τῇ φύσει τῇ ἀνθρώπινη.
 8. „ Τὴν δὲ γλῶσσαν εὐδαὶς δυνάται ἀνθρώπων δαμάσαι. ἀκατά-
 „ χετον κακόν. μεσηῖ ἰοῦ θανατηφόρον.

Επειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Θεὸς Ἰακώβος, πῶς ἡ γλῶσσα ἔχει νὰ λάβῃ μεγάλην τιμωρίαν,
 καὶ νὰ μὴ φανῇ ὅτι ματαιῶς καὶ ἀναποδείκτως τῆτο εἶπε, διὰ τῆτο κάμνει ἐδῶ πλατύτερον τὴν
 ἀποδείξιν, λέγων. ὅτι ὁ ἀνθρώπος, μετὰ τὸ νὰ κατεσάθη ἀπὸ τῆ Θεῶ ἀρχῶν, καὶ ἐξουσιασῆς ὅλης
 τῆς αἰδητῆς Κτίσεως, διὰ τῆτο καὶ ὅλα τὰ ζῶα, ὅσον τὰ χερσαῖα καὶ πετεινά, ὅσον καὶ τὰ
 θαλάσσια, μικρὰ καὶ μεγάλα, δυνατά τε καὶ ταχύτατα, ἀλλὰ μὲν, ὑποτάσσονται εἰς αὐτὸν
 καὶ τὸν δευτέρω, ὡσαν τὰ ἡμέρα κτήνη. ἀλλὰ δὲ, μετὰ τῆν πιαίνονται ἀπὸ αὐτὸν καὶ δαμά-
 ζονται, ὡσαν τὰ ἀγρία θηρία. καὶ ἀλλὰ φοβῆνται αὐτὸν καὶ συσέλλονται, καὶ φόβου ὅταν τὸν
 βλέπου. καὶ μετὰ τὸν φόβον καὶ τὴν φυγὴν, δείχνου πῶς εἶναι ὑπόδελα εἰς τὸν ἀνθρώπον. ἡ δὲ
 γλῶσσα ὅπερ εἶναι εἷνα ὅσον μικρότατον μέλος, καὶ μέλος ὄχι ἄλλῃ τινὸς ζῶας, ἀλλὰ τῆ ἰδίου
 ἀνθρώπου: αὐτὴ, λέγω, δὲν ὑποτάσσεται εἰς τὸν ἴδιον ἀνθρώπον ὅπερ τὴν ἔχει. ἔτε κἀνείας
 ἀνθρώπος δυνάται νὰ τὴν νικήσῃ. (2) ἐπειδὴ εἶναι εἷνα κακὸν ἀκράτητον καὶ ἀχαλίνωτον, καὶ
 εἶναι γεμάτη ἀπὸ φαρμάκι θανατηφόρον. ἔπως ἐρμηνεύει τὸ ρητὸν ὁ ἱερός Μητροφανῆς.

9. „ Ἐν

(1) Σημείωσαι ὅτι, κατὰ τὸν Θεοφύλακτον καὶ Οἰκουμενιον, ἐν
 ἄλλοις ἀντιγραφῶν χαφεται: τῆς γενέσεως. ὅπερ ἐρμηνεύεται οὕ-
 πως, ὅτι ἡ γλῶσσα φλογίζει τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως: ἵγαν ἐκ-
 καίει καὶ κινᾷ κατὰ ἡμῶν τὴν γεννηται τῆ πυρός.

(2) Ταῦτα λέγει ὁ Θεὸς Ἰακώβος μετὰ χῆμα ὑπερβολῆς. ὄχι
 εἰς νὰ δέξῃ πῶς εἶναι ἀδύνατον τὸ νὰ νικήσῃ τινὰς τὴν γλῶσ-
 σαν καὶ νὰ μὴ ἀμαρτανῇ ἐν λόγῳ. ἀλλὰ διὰ νὰ δέξῃ πῶς
 εἶναι δυσκόλον νὰ τὴν νικήσῃ τινὰς, καὶ τῆ ἀληθείᾳ ὅσον δύ-
 σκόλον εἶναι, ὅπερ πολλαίς καὶ αὐτοῖς οἱ δίκαιοι καὶ ἀμεμπτοι

ἀνθρώποι, σφάλλου μετὰ τὴν γλῶσσαν, ὅταν δὲν ἀποσέχουσι:
 καθὼς εἶναι γεχαμμένον εἰς τὴν ἰσθμὸν „ εἰς γὰρ ὁ δίκαιος, τὸ
 „ σῶμα μου ἀσεβῆσαι. εἰς πῶ ἀμεμπτος, σχολιὸς ἀποβήσεται.
 „ (Γαβ. 5. 20.) ὅτι δὲ δὲν εἶναι ἀδύνατον νὰ χαλινώσῃ τινὰς
 „ τὴν γλῶσσαν μου, καὶ νὰ μὴ ἀμαρτανῇ ἐν λόγῳ μετὰ τὴν θείαν
 „ βοήθειαν, ἐδάξου ὁ Δαβὶδ ἐπὶ τὸν „ ἔπα φυλάξου τὴν σόδῃ μου
 „ τῆ καὶ ἀμαρτανῇ με ἐν γλώσσῃ μου. (Ψαλμ. 141. 1.) καὶ ὁ
 ὁστος Παμβῶ, ὡς ἔποιον ἀπὸ τῆρον ἔδαξου καὶ ὁ ἴδιος ἐπὶ
 Ἰακώβος ἐπὶ τὸν „ εἶς ἐν τὸν λόγῳ ἡ πταινῆ, ὅπως τέλος ἀνῆλ-
 (γ. 2.)

9. „ Ἐν αὐτῇ ἀλογεῖμεν τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ κα-
 „ παρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ γεγο-
 „ νότας.
 10. „ Ἐκ τῆ αὐτῆ σόματος ἄξέρχεται εὐλογία, καὶ κατάρρα.

ΜΕ' τὰ λόγια ταῦτα (ἐρμηνεύει ὁ ἱερός Μητροφάνης) δείχνει ὁ Θεὸς Ἰάκωβος διπλῶ τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀμαρτίας. εἶνα μὲν, διὰ τὴ ἀπὸ εἰνα καὶ τὸ αὐτὸ μέλος: δηλαδὴ ἀπὸ τῶν γλῶσσων, ἀγαίνων δύο ἄκρα ἐναντία, ἀλογία καὶ κατάρρα. καὶ ἄλλο δὲ τὸ μεγαλύτερον, ὅτι καὶ ἡ ἀλογία αὐτῆ καὶ ἡ κατάρρα, ἐπε ἀγαίνων ἀπὸ εἰνα καὶ τὸ αὐτὸ σόμα, ἀναφέρονται εἰς εἰνα καὶ τὸν αὐτὸν Θεὸν καὶ Πατέρα. ἡ μὲν ἀλογία, ἀμέσως. ἡ δὲ κατάρρα ἐμμέσως ἄξ τῆς εἰκόνοσ τῆ Θεῶ, ἣτις εἶναι ὁ ἀνθρώποσ. „ Εἶπε γάρ φησιν ὁ Θεὸσ ποιήσωμεν ἀνθρώπον κατ' εἰκόνα ἡμε-
 „ τῶν καὶ καθ' ὁμοίωσιν. (Γεν. ἀ. 26.) δι' ὅ, τι ὅποιοσ μὲν τιμᾶ ἄξ λόγσ τὸν κατ' εἰκόνα τῆ Θεῶ καὶ ὁμοίωσιν ἄξ ὁμοίωσιν ἀνθρώπον, αὐτὸν τὸν Θεὸν τιμᾶ. ἐκ τῆ ἐναντίσ δὲ, ὅποιοσ ἀ-
 „ τιμᾶζει καὶ ὑβρίζει αὐτὸν, αὐτὸσ ἀτιμᾶζει καὶ ὑβρίζει τὸ πρῶτότυπον: ἣτι τὸν ἴδιον Θεὸν, ἔ-
 „ κατ' εἰκόνα καὶ ὁμοίωσιν εἶναι ὁ ἀνθρώποσ. ὅθεν εἶπον ὁ μέγασ Βασίλειοσ „ ἡ τιμὴ τῆς εἰκόνοσ
 „ ὅπῃ τὸ πρῶτότυπον διαβαίνει. (κεφ. ἰθ. Περὶ τῆ ἀγία Πνεύματοσ) εἶπε δὲ καὶ ὁ Κύριοσ „ ὁ
 „ δεχόμενοσ ὑμᾶσ, ἐμὲ δέχεται. ὁ δὲ ἐμὲ δεχόμενοσ, δέχεται τὸν ἄποσείλαντά με. (Ματθ.
 „ ἰ. 40.) καὶ πάλιν „ ὁ ἀθετῆ ὑμᾶσ, ἐμὲ ἀθετεῖ. ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῆ, ἀθετεῖ τὸν ἄποσείλαντά
 „ με. (Λεκ. ἰ. 16.) Καὶ ὁ Παῦλοσ δὲ λέγει „ ποιγαρῶν ὁ ἀθετῆ, ἐκ ἀνθρώπον ἀθετεῖ, ἀλ-
 „ λά τὸν Θεὸν τὸν δόντα τὸ Πνεῦμα αὐτῆ τὸ ἅγιον εἰς ἡμᾶσ. (ἀ. Θεωσ. δ'. 8.) αὐίωσ ἡδ, λέ-
 „ γει ὁ Θεοφύλακτοσ, ἡμεῖσ οἱ χριστιανοὶ εἶμεθα ποσολογοὶ νὰ ἀλογεῖμεν καὶ ὄχι νὰ καταρῶ-
 „ μεθα, πόσον ἄπὸ τὸν Κύριον ὅστις εἶπον „ ἀλογεῖτε τῆσ καταρῶμενοσ ὑμᾶσ. (Ματθ. ἑ. 44.)
 „ ὅσον καὶ ἄπὸ τὸν Ἀπόστολον λέγοντα „ ἀλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶθε. (Ρωμ. ἰβ'. 14.) πῶσ δὲν
 „ εἶναι καταιχιωὴ μεγάλη εἰς ἡμᾶσ νὰ μεταχειριζόμεθα τῶν ἰδιάνμασ γλῶσσων ὄργανον καὶ τῆσ
 „ ἀγαθωσῶσ καὶ τῆσ κακίασ; καὶ ποίωσ ποτὲ φρόνιμοσ μετὰ τὸ αὐτὸ κοχλιάειον ἀνακατόνο τὸ μῦ-
 „ ρον ἐν ταυτῆ καὶ τὸν βόρβορον; βέβαια ὑδεῖσ. ὅθεν ἐσὺ χριστιανῆ, ἀποσολογοῦσ, μὴ κατα-
 „ ρᾶσαι τὸν ἐχθρόν σε. ἄξ τὴ δόξη καὶ κατάρρα εἶναι ἄρα ἐναντία ἀναμεταξὺ τῶν. (1) ἀλλὰ συγ-
 „ χωρήσων ἐκείνοσ ὅπῃσε ἐλύπισε, ἄξ νὰ συχωρήσῃ καὶ ὁ Θεὸσ τὰ ἐδικὰ σε σφάλματα „ ὅταν
 „ γάρ φησι, σῆκίτε ποσολογοὶ, ἀφίετε εἰτι ἔχετε κατάρτινοσ, ἴνα καὶ ὁ Πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν
 „ τοῖσ ἔρανοῖσ, ἀφῆ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. (Μάρκ. ἰα'. 25.) ἐπειδὴ ἀ ἐσὺ τὸν κατα-
 „ ραθῆ καὶ δὲ τὸν συχωρήσῃ, ὑδὲ ἐσὺνὰ θέλει συχωρήσει ὁ Κύριοσ, καθὼσ τὲ εἶπε μόνοσ:
 „ ἐὰν μὴ ἀφῆτε τοῖσ ἀνθρώποισ τὰ ἀποπτώματα, ὑδὲ ὁ Πατὴρ ἀφῆσει τὰ ἀποπτώματα ὑμῶν.
 (Ματθ. σ'. 15.)

„ Οὐ χρῆ, Ἀδελφοί με, ταῦτα ἔτω γίνεσθαι.

11. „ Μὴ πῆ ἡ πηγὴ ἐκ τῆσ αὐτῆσ ὁπῆσ βρῦη τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πι-
 „ κρόν; μὴ διώαται, Ἀδελφοί με, συκῆ ἐλαίασ ποιῆσαι, ἡ ἄμ-
 „ πελοσ σῦκα; ἔτωσ ὑδεμία πηγὴ ἀλικόν καὶ γλυκὺ ποιῆσαι
 „ ὑδωρ.

ΚΑὶ μετὰ τὸ ὁμοίωμα τῆσ ἀφύχεσ πηγῆσ, καὶ τῶν ἀκαθάρτων δένδρων ζητεῖ ὁ ἅγιοσ Ἰάκωβοσ, καὶ τὸν ἱερόν Μητροφάνη, νὰ διορθώσῃ τῶν ἀκαθάρτων καὶ ὑβριτικῶν γλῶσσων. λέγει γάρ. ὅτι

(γ'. 2.) ὅσοι λοιπὸν εἶναι τέλοιοι καὶ ποσολογοὶ, αὐτοὶ ἐ-
 „ καταρῶσων, καὶ καταρῶσων, καὶ δύνανται νὰ καταρῶσων χρι-
 „ στιανοὺσ, πῆ νὰ μὲν ἀμαρτάνων ἐν λόγῃ, καὶ μάλιστα ὅσοι
 „ ἀγαπᾶν τῶν σιωπηλοῖσ. ὅσοι δὲ εἶναι ἀνθρώποιο ἀπλάσ, ἀποσείκει,
 „ καὶ πολὺλογοιο, αὐτοὶ δυσκόλωσ διώαται νὰ νικήσων τῶν γλῶσ-
 „ σων, καὶ νὰ μὲν ἀμαρτάνων μετὰ τὸν λόγον. διὰ τῶν λέγει ἐ-
 „ δὲ ὁ Ἀδελφὸσ, ὅτι κενείασ ἀνθρώποσ δὲν διώαται νὰ στα-
 „ μάσῃ τῶν γλῶσσων τῶ. ἣτι κενείασ ἀνθρώποσ ἐμπροσθῆσ, καὶ

ἀπὸ ἀνθρώπινασ καὶ γηῖνασ ποσολογίασ καὶ ἡδονῆσ δειλαζόμε-
 „ νοσ, ὡσ ἐρμηνεύει ὁ ἱερόσ Μητροφάνησ. σημαίνει γάρ καὶ τῶν
 „ τῶν νόμων τὸ ἄνομα τῶν ἀνθρώπων: καθὼσ εἶπε ποσὸν τὸν Πέτρον
 „ ὁ Κύριοσ „ ὑπάγε σπύσωμεσ σουανά, ὅτι σ φρονῆσ τὰ τῶ Θεῶ,
 „ ἀλλὰ τὰ τῶ ἀνθρώπων. (Ματθ. ἰς'. 21.) ἡ πῆ τῶ ἀνθρώπων
 „ ἡδ σαρκικῶν, ἡδ σιλῆσίων, καὶ ὅπῃ ἀγαπᾶν τὰ τῶ Κόσμου.

(1) Ὅθεν καὶ ὁ Θεὸσ Χρυσόστομοσ ποτὰ κατηγόρη ἐκείνοσ ἐ-
 „ πὸ καταρῶν τῶσ ἐχθρῶσ τῶν λέγων „ ὑμῖσ ὁ πατὴρ ἄ-
 „ ρῶμενοσ μυσία. καὶ ὁ μὲν φησι: καταρῶν τὸν ἐχθρόν σου,

ἢ αὐτὴ βρύσις δὲ δὲ γαίνει ποτὲ δύο λογίων ὑγρά: ἢτοι γλυκὴ καὶ πικρὸν νερόν. ἄπο μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τρύπαν. ἐναντία ᾗδ εἶναι ταῦτα ἀναμεταξύπων, καὶ ἄρα τὸ δὲ δύναται φυσικῶς τῆς ἔσσης νὰ εὐαθῆν. ὁμοίως δὲ καὶ ἡ συκὴ δὲ δύναται νὰ κάμη ποτὲ ἐλαίας. ἔτε ἡ ἄμπελος νὰ καρποφορήσῃ σῦκα. κάθε ᾗδ δένδρον κάμνει εἷνα ξεχωριστὸν καρπὸν ἐδικόν τε. ἔπειτα κάμνει ὡσαύτ' συμπέρασμα τῆς ἀνωτέρω εἰρημίων, καὶ λέγει. ἔτι λοιπὸν κάμμία βρύσις δὲ δύναται νὰ δὲ γαίνῃ ἄπο μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τρύπαν νερόν ἀλμυρὸν ἐν ταυτῆ καὶ νερόν γλυκόν. βρύσις δὲ εἶναι ἡ καρδία τῆς ἀνθρώπου, ἄπο τὴν ὅποιον πηγάζει ὁ πορορικὸς λόγος, ἔσσης δὲ εἶναι τὸ εἶμα, ἄπο τὸ ὅποιον δὲ γαίνει καὶ χυμῶται ὁ πορορικὸς λόγος, ὁ ἀπὸ τῆς καρδίας πηγάζομενος. ποῖτον λοιπὸν εἶναι τὸ νόημα τῆς λόγου τῆς. αἰσῶς κάμμία αἰσθητὴ βρύσις δὲ ἀσβρῆ ἀπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἔσσης νερόν γλυκὴ καὶ πικρὸν, μήτε ἡ συκὴ κάμνη ἐλαίας, μήτε ἡ ἄμπελος καρποφορῆ σῦκα: φανερόν εἶναι, ὅτι ἔτε ἡ μία τῆς ἀνθρώπου καρδία, ἡ νοητὴ βρύσις τῆς πορορικῆς λόγου. ἔτε τὸ εἷμα καὶ τὸ αὐτὸ εἶμα, ὅτ' εἶναι τρύπα τῆς καρδίας, δύναται φυσικῶς τῆς ἔσσης νὰ ποροφέρῃ τὰ ἐναντία λόγια: ἐλογίας δηλαδὴ καὶ κατάρως, ἐπαῖνε καὶ κατηγορίας. ἀλλὰ τότε ταῦτα ποροφέρει, ὅταν ἡ καρδία μεταβληθῆ πορορικῶς εἰς τὸ κακόν, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ὅτ' εἶναι ποραεῖα καὶ εἰρλική, ἐλογῶσα καὶ ἐπαῖνεσα τῆς ἀδελφῆς, γίνεται ἀγρία καὶ ταραχῶδης μετὸν πορα φύσιν θυμόν: καὶ ἔτι γυνῆ πλέον καὶ ἀναβρῆ τῆς κατάρως, καὶ κατακείσεις καὶ τῆς ἀδελφῶν, καθῶς πορα τῆς ποῖτων εἶπε ἄρα τῆς ποροφίτου Ὡσην ὁ τῆς ὅλων Θεός, „ ἐμέρισαν καρδίας αὐτῆς, νῦν ἀφανισθῶσονται. (Ὡσ. ἰ. 2.)

Ἀλλ' ὅμως, λέγει, δὲν πορέπει νὰ γίνωνται ταῦτα εἰς ἐσῶς χριστιανοὶ ἀδελφοί, διὰ νὰ μὴ φαῖντε χειρότεροι καὶ ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἄλφυκα καὶ αἰαῖθητα κτίσματα. ἄρα τὶ, ἐκεῖνα μὲν, φυλάττουσι τῆς νόμου τῆς φύσεως, καὶ τὸ πορα φύσιν δὲν δέχονται. ἐσεῖς δὲ οἱ λογικοὶ ἀνθρώποι διὰ τὴν ἀποσεξίαν σας, καρποφορεῖτε πορα φύσιν καρπῆς. καὶ τὴν γλυκυτέτῳ πηγῶ τῆς καρδίας σας, ποραματικῶς τὴν μεταβάλλετε εἰς πικροτάτῳ διάθεσιν, θυμονόμοιοι καὶ λαλῶντες ὕβρεις καὶ λοιδορίας καὶ τῆς ἀδελφῶν σας. καὶ δείχετε τὸν ἑαυτὸν σας ἄλλοτι, μᾶλλον δὲ εἰς πᾶμπολλα μοιράζεσθε καὶ τῆς ἐνεργείας, καὶ δὲν φαίνεσθε ἐκεῖνο ὅτ' εἰσθε καὶ φύσιν. ὅθεν καὶ ὁ μέγας Παῦλος τῆς ποῖτες ἐπαρομοίασε μετὰ τῆς τάφους, καὶ μετὰ τὸ ποραμακί τῆς ἀσπίδος, λέγων „ τάφος ἀ- „ νεωγμῆς ὁ λάρυγξ αὐτῆς, τῆς γλώσσας αὐτῆς ἐδολιῶσαν. ἰὸς ἀσπίδων ὑπὸ τῆς χεῖλι αὐ- „ τῆς. ὡν τὸ εἶμα ἀρῶς καὶ πικρίας γέμει. ὅξεις οἱ πόδες αὐτῆς τῆς ἐκχέει αἷμα. σπύττειμμα „ καὶ παλαιπωρία ἐν τῆς ὁδοῖς αὐτῆς, καὶ ὁδὸν εἰρλικῆς ἐκ ἐγνωσαν. ἐκ ἐστὶ φόβος Θεῶ ἀπῶσθε „ τῆς ὀφθαλμῶν αὐτῆς. (Ρῶμ. γ'. 13.)

- 13. „ Τίς σοφός καὶ ἐπισήμων ἐν ὑμῖν; δαξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀ- „ ναξροφῆς τὰ ἔργα αὐτῆ ἐν πρᾶύτητι σοφίας.
- 14. „ Εἰδὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε, καὶ ἐρίθων ἐν τῆ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ „ κατακαυχᾶσθε καὶ ψάδεσθε καὶ τῆς ἀληθείας.
- 15. „ Οὐκ ἔσιν αὐτῆ ἡ σοφία ἀνῶθεν κατερχομεῖνη, ἀλλ' ἐπίγειος, „ ψυχικὴ, δαυμονιώδης.
- 16. „ Ὅτ' εἰ ζῆλος καὶ ἐρίθων, ἐκᾶ ἀκατασασία, καὶ παῦ φαῦλον „ πρᾶγμα.

Αφ' ἔ ὁ Θεός Ἰακώβος (ἐρμηνεύει ὁ ἱερός Μητροφάνης) ἔφερεν ἀνωτέρω πολλα ποραδείγματα καὶ ὁμοιώματα διὰ νὰ πείσῃ τῆς χριστιανῆς νὰ χαλιναῖεν τὴν γλώσσάν τες, καὶ νὰ μὴ ἀφῖεν αὐτὴν νὰ λαλῆ τὰ μὴ πορέποντα: ἔπειτα ποραθεῖς πῶς αὐτοὶ μετὰ ὅλα ταῦτα ἔμειναν πάλιν αἰαῖθηται, διὰ τῆτο ἐδῶ μετὰ ποραίαν λέγει. Ποῖος εἶναι σοφός καὶ ἐπισήμων ἀπὸ λόγου σας χριστιανοί; ἀν ἦναι τινὰς ποῖτος ἀναμεταξύ σας, ἄς δείξῃ τὰ ἔργα τῆς καλῆς τῆς ζωῆς μετὰ ποραότητα σοφίας: καθῶς καὶ ὁ ποροφίτης Ὡσην πορότερον τῆτο τὸ ἴδιον ἔκαμε. καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς ποροφικῆς τῆς εἶπε ταῦτα „ τίς σοφός καὶ σωθήσει ταῦτα; ἢ σωσῶς καὶ ἐπιγνώσεται αὐτά; ὅτι ἀδελφαί αἱ ὁδοὶ „ τῆς Κυρίου, καὶ δίκαιοι ποραδῶσονται ἐν αὐταῖς. οἱ δὲ ἀσεβεῖς, ἀδουθήσων ἐν αὐταῖς. (Ὡσ. ἰδ'. 10.)

„ ὡς κατεπάντης τὸ ἔργα τῆς ποραῶς. ὁ δὲ „ πληθὸν αὐτῶ „ τὴν εἶμα. ἔτερος πάλιν: ἀπόδος εἰς τὰ πενα..... οὐδὲ „ μινῶτερον ψυχῆς ἀρμῆς. οὐδὲ γλώττης ἀκαταρῶτερον „ ταῦτα ποραίης. (Ὡμῆλ. ἔ. εἰς τὴν β'. πορα Κορινθίους.)

ιδ. 10.) τῷ δὲ τὸ λόγιον τῷ Ἀδελφότητι τοῖσιν ἔχει νόημα. Πολλὰ καὶ διάφορα, λέγει, παραδείγματα ἐμεταχειρίσθηκα εἰς ἑσᾶς, χριστιανοί, διὰ νὰ σᾶς καταπέσω νὰ παρατηρήσετε μὲν τὸν θυμὸν καὶ τὰς πικρολογίας καὶ τῶν ἀδελφῶν σας, νὰ ἀγαπήσετε δὲ καὶ νὰ μεταχειρίζεσθε τὴν πραότητα καὶ τὰς ψυχοφελεῖς ὁμιλίαις. ἀνίσως λοιπὸν δέξομαι τινας ἀπὸ λόγου σας, ὅπως ὁμολογῆτε πῶς ἐκατάλαβε τὰ ἀνωτέρω λόγια μὲ τὴν ἀνωθεν σοφίαν καὶ θεϊκῶν ὁπτημῶν, καὶ ὅτι ἀφελήθη ἀπὸ αὐτὰ μεταβληθεὶς εἰς τὸ καλλίτερον: αὐτὸς ἄς πληροφωρῆσθαι τὴν ὁμολογίαν καὶ ταύτῃ μὲ τὰ καλά ἔργα. καὶ ἄς δείξῃ τὸν καρπὸν καὶ τὴν ἀφέλειαν ὅπως ἔλαβον ἐκ τῶν λόγων μου, ζῶντας ζωὴν χριστιανικὴν, μὲ μακροθυμίαν καὶ μὲ πραότητα, καὶ ὅχι μὲ φιλακαὶ καὶ ὑπερελα λόγια νὰ καυχᾶται πῶς ἀφελήθη ἄπὸ τὰς διδασκαλίαις μου. δι' ὅ,τι ἀνίσως ὁ τοιοῦτος ἔχη πικρὸν ζῆλον εἰς τὴν καρδίαν τε, ὅς τις, καὶ τὸν ἱερὸν Θεοφύλακτον, εἶναι μία κίνησις τῆς ψυχῆς ἐνθεσιασθῆς καὶ πεπραγαμῆς. ὁμοίως καὶ ἀνίσως μεταχειρίζεται ὁ τοιοῦτος ἐρίθειαν: ἡ γὰρ φιλονεικία, ματαίως καὶ καταλαλιάς, ἔτος ἄς μὴ καυχᾶται ματαίως πῶς ἀφελήθη ἐκ τῶν λόγων μου. ἔτι τί εἶναι φέβης καὶ δὲ λέγει τὴν ἀλήθειαν. ἐπειδὴ ἀνίσως τινας δὲ δείξῃ ἔργα ἑσέως, καὶ μακροθυμίαν καὶ πραότητα πρὸς τὰς ἀδελφούς τε, ἀλλὰ λέγει λόγια μόνον ῥητορικά, καὶ πειθῶν ἔτι νὰ συστήσῃ τὸν ἑαυτὸν πῶς εἶναι ἀκατηγόρητος, αὐτὸς φανερά ἐλέγχεται πῶς δὲ ἔχει εἰς τὴν ψυχῶν τε κατωκῆσθαι τὴν ἀνωθεν θεῖαν σοφίαν. ὡς τῆς ὁποίας εἶπεν ὁ Πατριάρχης, „Κύριος δίδωσι σοφίαν, καὶ ἄπὸ προσώπου αὐτῶν γινώσκεις καὶ σωσεις. (Παρ. β'. 6.) καὶ ἐν τῇ σοφίᾳ λέγει ὁ αὐτὸς, „Εἰς κακόεχρον ψυχὴν ἐκ εἰσελεύσεται σοφία, ἔδὲ κατωκῆσθαι, „σε ἐν σώματι καταχρῶμα ἀμαρτίας. (Σοφ. α'. 4.)

Διὰ τῷ καὶ ὁ Ἀδελφότητος ἀκολούθως λέγει: ὅτι δὲ εἶναι αὕτη ἡ σοφία ἀνωθεν ἄπὸ τὸν Θεὸν κατερχομένη, ὡς τῆς ὁποίας ἐγὼ σᾶς εἶπον πρότερον, „εἰδέ τις λείπεται σοφίας, αἰτεῖται, „πῶ ὡς τὴν δίδοντας πᾶσιν ἀπλῶς, καὶ μὴ ὀνειδίζοντος. (Ἰωάν. α'. 5.) ἀλλὰ εἶναι σοφία γήινος, σοφία ψυχικὴ: ἢτοι σαρκικὴ καὶ σοφία δαιμονικὴ καὶ δικαίως ὀνόμασε τὴν σοφίαν ταύτην μὲ πικρὰ ὀνόματα δύσφημα, ἔτι νὰ τὴν χωρίσῃ ἄπὸ τὴν σοφίαν ὅπως δίδεται ἀνωθεν ἄπὸ τῶν Πατρῶν τῶν φάτων. ἔτι τί ἡ σοφία αὕτη, δὲ ἔχει τὰς καρπὸς καὶ τὰ σημεῖα τῆς ἀληθινῆς καὶ θεϊκῆς σοφίας. ἀλλὰ εἶναι ψεύδανυμος καὶ σαρκικὴ, καὶ μαρὰ κοντὰ εἰς τὸν Θεόν, ὡς ἔσα κατεσκιδνασμένη μὲ πειθολογίας. καθὼς ὡς αὕτης ὁ μακάριος ἔγραψε Παῦλος, „ἐκ ἐν σοφίᾳ, „σαρκικῇ, ἀλλ' ἐν χάριτι Θεοῦ ἀνεσράφημεν ἐν τῷ Κόσμῳ. (β'. Κορ. α'. 12.) Καὶ πάλιν, „ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμα μου, ἐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις. (α'. Κορ. β'. 13.) καὶ „ἀλλὰ καὶ ἡ σοφία τῶν Κόσμου τῶν μαρὰ ὅτι ὡς τὴν Θεῷ. (α'. Κορ. γ'. 19.) ταῦτα δὲ πάντα κατεσκιδνάζει καὶ ὑποδείχνει ὁ ἅγιος Ἀδελφότητος ἀληθῆ, μὲ τὸν ἀκόλουθον συλλογισμόν, λέγων. ὁ ζῆλος καὶ ἡ φιλονεικία, εἶναι ἀκαταστασία καὶ καθε κακία. ἡ ἀκαταστασία καὶ κακία εἶναι ἀποπλέσματα τῆς ὁπτηγῆς καὶ σαρκικῆς καὶ δαιμονικῆς σοφίας, καὶ ὅχι τῆς ἀνωθεν καὶ θεϊκῆς. ἐπειδὴ δὲ ἑσῆς ἔχετε τὸν ζῆλον αὐτὸν καὶ τὰς φιλονεικίας, λοιπὸν ἑσῆς ἔχετε τὴν γήινω καὶ σαρκικῇ καὶ δαιμονικῇ σοφίαν, καὶ ὅχι τὴν ἀνωθεν καὶ θεϊκῇ. ταῦτα σχεδὸν τὰ ἴδια καὶ ὁ Παῦλος ἔγραψε πρὸς τὰς Κορινθίους, „ἐτι ἦν σαρκικοί ἐσε. ὅπως ἦν ἐν ὑμῖν ζῆλος, καὶ ἑρις, „καὶ διχοστασίαι, ἔχι σαρκικοί ἐσε, καὶ καὶ ἀνθρώπων περιπατεῖτε; (α'. Κορ. γ'. 3.) (1)

(1) Οἱ δὲ Θεοφύλακτος σὺν τῷ Οἰκουμενίῳ λέγουσιν, ὅτι οἱ ὅτι Χριστιανοί μὲ τὸ νὰ ἦν φίλαρχοι, καὶ ὑπερηφανῶντες εἰς τὴν τῶν Κόσμου σοφίαν, διὰ τῷ ἐκέρυττον εἰς τὴν ἀλλοτρίαν ἀπὸ τὸν φθόνον ὅπως ἔχον πρὸς τὴν ἀρετὴν καὶ ἀληθῆ διδασκαλίαν. ὅθεν καὶ ἐσμιγον μέσα εἰς τὰ θεῖα, πολλὰ ἀνθρώπινα, ἵνα μὲ τὰ κωνεῖα λόγια πᾶν, ἐκλύσωσιν εἰς τὴν ὑπόληψιν πρὸς τὴν ἀρετῆς. ἐκ τῶν δὲ καὶ αἰρέσεως ἠκολούθησαν νὰ γένων. διὰ τῷ ὁ ἄγιος Γάβριελ, ἀφ' ὅ ἐπελήωσε τὴν διδασκαλίαν περὶ τῆς ἀχαλινώσῃ γλώττης καὶ πικρολογίας, διδάσκει ἔδω καὶ διὰ τὸν φθόνον, καὶ τὰς ματαίας φιλονεικίας. καὶ λέγει, ὅτι αἱ διδασκαλίαι αὐταὶ αἱ κατὰ φθόνον γινόμεναι, δὲ εἶναι ἐκ τῆς θείας σοφίας, ἀλλὰ ἐκ τῆς δαιμονικῆς. ἐπειδὴ δὲ τὸ ὄνομα τῶν ζήλων εἶναι μέσον. σημαίνει γὰρ καὶ τὸν καλὸν ζῆλον, καὶ τὸν κακόν.

διὰ τῷ ὀνόμασεν αὐτὸν ἔδω πικρὸν. διὰ νὰ τὸν χωρίσῃ ἀπὸ τὸν καλὸν ζῆλον. ζῆλος δὲ εἶναι κίνησις ψυχῆς ἐνθεσιασθῆς ἐπὶ τι. ἐρίθειαν δὲ εἶναι ἐπίφορος φιλονεικία. ὁ δὲ μέγας Βασίλειος ἐρωτηθεὶς τί εἶναι ἑρις, καὶ τί ἐρίθειαν, ἀποκρίνεται, „ἑρις μὲν εἶναι ὅταν τις ὑπὲρ τῆς μὴ ἐλάττων φανῆται τινας, ἀσπαρῆν, „ποιῆν τι. ἐρίθειαν δὲ, τὸ εἶναι ὅταν ποιεῖ τις, ἐπιδεικτικῶς, ἢ „κενοδοξίας ἀποκαλεῖσθαι, καὶ ἐρεθίζῃν ἄλλους εἰς τὰ ὅμοια. καὶ „γὰρ ὁ Ἀπόστολος, ποτὲ μοι, ἐρίθειαν μνημονῶν, τὴν κενοδοξίαν ἐπισυναπτα, εἰπὼν, μηδὲ κατ' ἐρίθειαν, ἢ κενοδοξίαν. ποτὲ δὲ, κενοδοξίαν ἀποπέρας, μετὰ ταύτης καὶ τὴν ἐρίθειαν ἐπέρο. ὀνοματι ἀπαγορεύει λέγων, „μηδὲ γινόμεθα κενοδοξοί, ἀλλὰ ἄλλως ἀποκαλεῖσθαι. (Ὁμοῦ κατ' ἐπισυναπτα, ἔσ.)

17. „ Ἡ δὲ ἀνώθεν σοφία, πρῶτον μὲν ἀγνή ἐστιν, ἔπατα εἰρηνική,
 „ ἐπιακῆς, εὐπαθῆς, μετῆ ἐλέως, καὶ καρπῶν ἀγαθῶν. ἀδιά-
 „ κειτος, ἀνυπόκειτος.
18. „ Καρπὸς δὲ δικαιοσύνης, ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιῶσιν εἰ-
 „ ρωλίω.

Ε Δὴ φανερόν ἐστι ὁ μέγας Ἀδελφός Θεός χωριστὰ χωριστὰ τὰ ἰδιώματα τῆς ἀνωθεν σοφίας, καὶ τὴν ἐρμηνείαν τῆς ἱερᾶς Μητροφανῆς. καθὼς δὲ ἡ ἀνώθεν σοφία εἶναι διαφορετικὴ ἀπὸ τῆς ἀνθρώπινου καὶ δαιμονικῆς: ἐστὶ καὶ οἱ καρποὶ τῆς μίας καὶ τῆς ἄλλης εἶναι διαφορετικοί. καὶ ἐπειδὴ τῆς ὀπίθου καὶ ψυχικῆς καὶ δαιμονικῆς σοφίας καρποὶ ἀπεδείχθησαν ἀνωτέρω, ὁ πικρὸς ζῆλος, ἡ φιλοεικία, ἡ ἀκαταστασία, καὶ κάθε φύλον πᾶν γὰρ: λοιπὸν ἐξ ἀνάγκης ἀκολουθεῖ, ὅτι τῆς ἀνωθεν καὶ θείας σοφίας εἶναι καρποὶ ὅλα τὰ ἐναντία. ἦγυν ἡ καθαρότης, ἡ εἰρήνη, ἡ ἐπιείκεια, ἡ ὀλιψία, ἡ πτωσιότης τῆς ἐλεημοσύνης, ἡ ἀδιακροατία: ἦγυν ἡ ἀδίστατος πίσις καὶ ἐλπίς, ἡτις δὲ ἔχει κάμμιαν διάκρισιν καὶ ἀμφιβολίαν, καὶ ἡ ἀνυποκεισία. ἐπειδὴ καὶ τὸν λόγον τῆς Κεφαλῆς „ πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρπὸς καλὸς ποιεῖ, τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρπὸς πικρὸς ποιεῖ. (Ματθ. ζ'. 17.) λέγωντας δὲ ὁ Θεὸς Ἰάκωβος ὅτι ἡ ἀνώθεν σοφία εἶναι γεμάτη καὶ ἀπὸ καρπῶν καλῶν, μετὰ τὸν λόγον τῶν ἐφωτέρω, πῶς αὐτὴ δὲ ἔχει μόνως τὸν καρπὸν ὅτι ἀπαρτίθισεν, ἀλλὰ καὶ ὅλας τὰς ἄλλας ἐπὶ δὲ ἀτίθισεν. ὅτι δὲ ἀλλοκροῦν εἶπεν ἐδῶ τὴν μὲν βεβαίαν πίστει τὸ ἀγαθὸν ἐργαζομένην σοφίαν, δείχεται ἀπὸ τὸ ἐναντίον ὅτι γράφει ὁ Παῦλος εἰπὼν „ ὁ ᾧ δὲ ἀκρονομήσας (ἦγυν ὁ διαζῶν καὶ ἀμφιβάλλων) εἰς τὴν φάσιν, κατακέκρηται ὅτι ἐκ ἐκ πίστεως. (Ρωμ. ιδ'. 23.) καὶ ὁ ἴδιος Ἰάκωβος εἶπεν ἐν τῇ πρώτῃ κεφαλῇ „ αἰτέω δὲ ἐν πίστει μηδὲν διακρονομήσας (ἀ. 6.). (1) ὁμοίως καὶ ἀνυπόκειτον εἶπε τὴν σοφίαν: καθ' ὅτι αὐτὴ, δὲ φράττει τὰς ἀρετὰς καθ' ὑπόκεισιν καὶ ἀνθρώπων ἀρετῶν, ἀλλὰ μετὰ καθαράν καὶ γνησίαν ἀγάπην. ἔπει δὲ ὁ Παῦλος ἐμπαχειρίδην τὸ ὄνομα τῶν εἰπὼν πρὸς τὸν Τιμόθεον καὶ εἰς ἄλλα μέρη „ τὸ δὲ τέλος τῆς ἀγαθῆς ἐστὶν, ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας, καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς, καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου. (ἀ. Τιμ. ἀ. 5.) τὸ δὲ, καρπὸς δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιῶσιν εἰρωλίω, τοῖσιν ἔχει νήματα. ὁ καρπὸς, λέγει, τῆς δικαιοσύνης: ἦγυν τῆς καθολικῆς ἀρετῆς, ἀίσιως καὶ ὀρθῶς νὰ σπαρθῇ διὰ τὴν καρποφορίαν τὴν ὀφέλειαν, καὶ τῶν ποιῶντων αὐτὴν καὶ τῶν ἀκρόνων: χρεωσθεὶ ἀναγκαίως νὰ σπείρεται μετὰ εἰρωλικὸν καὶ γαλιῶν τρόπον. ἐξ τὴν τότε καὶ ἀλήθειαν γίνεται καρπὸς δικαιοσύνης εἰς ἐκείνας ὅτι ἀγαπᾶν νὰ καρποφορῶν τὴν εἰρωλίω. ἐπειδὴ αὐτὴν κάμνη μὲν νησιείας, ἀρεθύνειας, γουγκισίας καὶ ἄλλας ἀρετὰς, δὲ σπαρθῆ δὲ νὰ τὰς κάμνη μετὰ ἀγάπην εἰρωλικῶν καὶ ἀπάραχον, ἀλλὰ σκανδαλίζει καὶ παρᾶττει τὰς ἀδελφούς τε: αὐτὸς δὲ θέλει ἀρεθῆ πῶς κάμνει καρπὸν δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς, ἀλλὰ ἀδικίας καὶ κακίας, ἐπειδὴ διὰ τῆς παραχῆς ὅτι ἀρεθῆ εἰς τὰς ἀδελφούς τε, ἀδυνατίζει τὸν νόμον τῆς ἀγάπης. χωρὶς δὲ τὴν ἀγάπην, μάταιος καὶ ἀνεργητός εἶναι ὅλων τῶν ἀρετῶν ὁ κατάλογος, καθὼς ἀποδείχεται ὁ μέγας Παῦλος εἰς τὸ ιγ'. κεφάλαιον τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης ἐπιστολῆς.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Δ΄.

1. „ Πόθεν πόλεμοι, καὶ μάχαι ἐν ὑμῖν; ἐκ ἐντεῦθεν ἐκ τῆς ἡ-
 „ δονῶν ὑμῶν, τῆς στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν;

ΜΕτὰ τὰ λόγια ταῦτα φανερόν ἐστι ὁ Ἀδελφός Θεός, καὶ τὸν Θεοφύλακτον καὶ Οἰκουμενικόν, ὅτι οἱ ἔχοντες τὴν ὀπίθου καὶ σαρκικῶν καὶ δαιμονικῶν σοφίαν ψευδοδιδάσκαλοι, καὶ ἀνυποκρίτωνται

(1) Ὁ δὲ ἱερὸς Θεοφύλακτος ἀδιάκροτον εἶπε τὴν ἀνώθεν σοφίαν, καθ' ὅτι αὐτὴ δὲ διακρονομένη δὲ παραπρὸς περιτομίας, καὶ σάββατα, καὶ βαπτισμὸς, καὶ πᾶς ἄλλας σαρκικὰς παρατηρήσεις τῆς παλαιῆς νόμου.

ται πῶς εἶναι σιάρετοι ἢ πνευματικοί, ὅμως τῇ ἀληθείᾳ σαρκικοί ἢ ἔμπαθεῖς εἶναι. Ἐξ τῆ-
το καὶ μάχας καὶ διαφορὰς κινῶσι πρὸς τὰς ἀδελφῶν των, καὶ τὸν Μητροπολίτην. Ἐξ τῆς δὲ τῆς
πληρώσει τὰς ἡδονὰς καὶ ἐπιθυμίας τῶ σώματός των: ἦτοι, ἢ ἔξ τῆς ἐὰν ἔχον τραπέζας ἑυφιλίας.
ὡς ἂν εἶπεν ὁ Παῦλος, ,, οἱ δὲ ποιεῖται τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ ἐδουλοῦσιν, ἀλλὰ τῇ
,, ἐαυτοῦ κοιλία. (Ρώμ. 15. 18.) ἢ ἔξ τῆς ἐὰν ἀποκτήσαν ὑποστατικά καὶ τζερφιλίγια. ἢ διὰ τὰ
ἀπολαύσουν ὁσιότητα λαμπρὰ, καὶ ἄλλα ὅμοια: τὰ ὁποῖα ὑποβάλλει εἰς αὐτὰς ὁ ἔξβολος,
θελῶντας ἔξ τῆς ἐὰν τὰς ἀπωλέσῃ. οἱ τοῖστοι λοιπὸν ταύτας τὰς ἡδονὰς καὶ ἀπολαύσεις ἐπιθυμῶ-
τες, καὶ μὴ ἀπολαμβανόντες, κρημνίζονται οἱ ἄθλιοι εἰς φθόνους καὶ ἔχθρας, καὶ μνησικακίας:
ὡς ὅτε ζητῶν καὶ ἐὰν θανατόντων τὰς ἀδελφῶν των, ἔξ τῆς ἐὰν ἡμπορῶν ἐὰν πάρων, ἄλλος μὲν, τὰ ὑ-
ποστατικά των, ἄλλος δὲ, τὰς γυναικάς των, καὶ ἄλλος, τὸν πλεῖστον τὰς.

2. ,, Ἐπιθυμᾶτε, καὶ ἐκ ἔχετε. φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ ἐ δυνά-
,, ὡς ἐπιτυχεῖν. μάχεσθε καὶ πολεμᾶτε, καὶ ἐκ ἔχετε διὰ τὸ
,, μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς.
3. ,, Αἰτᾶτε καὶ ἐ λαμβανέτε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς
,, ἡδοναῖς ὑμῶν διαπανήσητε. (1)

Αὐτὰ ὅλα, λέγει, πάσχετε ἀδελφοί μου χειριανθί, καὶ δὲν δυνάσθε ἐὰν ἀπολαύσετε ἐ-
κείνα τὰ ἀγαθὰ ὅτε ἐπιποθεῖτε, ἔξ τῆς δὲ τῆς ἐὰν ζητεῖτε ἐὰν τὰς δάσῃ ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος ἐ-
χει εἰς τὰς χεῖράς τὰς τὸ ἀργύριον καὶ τὸ χρυσίον καὶ πᾶν ἀγαθὸν ὡς γέγραπται ,, ἐμὸν τὸ ἀρ-
,, γύριον, καὶ ἐμὸν τὸ χρυσίον λέγει Κύριος Παντοκράτωρ. (Ἀγγ. β'. 9.) ἀλλ' ἐσεῖς ζητεῖτε
ἐὰν τὰ ἀποκτήσετε δυναστικῶς μόνοι σας μὲ φθόνους, μὲ φόβους, μὲ μάχας, καὶ μὲ πολέμους, ἀλ-
λά καὶ ἐὰν ζητεῖτε ταῦτα ἐπὶ τὸν Θεόν, πάλιν δὲν τὰ λαμβανέτε. ἔξ τῆς ἐὰν τὰ λάβετε, ἔχετε
ἐὰν τὰ μεταχειρισθῆτε εἰς τὰ κακά σας θελήματα καὶ ἐπιθυμίας. καὶ ἀκολέθως μέλλετε ἐὰν κα-
λαθῆτε δι' αὐτὰ ὡς ἡρότερον. ὁ δὲ Κύριος, πανάγαθος καὶ εὐσπλαγχνός ἐστιν, δὲν τὰς δίδει τὰ
πιαῦτα ἀρεσκῆ ζήτηματα ὅτε τὰ ζητεῖτε, κερνοῶντας ἔξ τῆς τὴν σωτηρίας σας, καὶ λυπημένους ἔξ τῆς
ἐὰν μὴ κολαθῆτε. ἐπειδὴ αὐτὸς σᾶς ἔδωκε τοιαύτην ὡδωγγελίαν, ἐὰν ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασι-
λείαν τῆς Θεῶ, καὶ τὴν δικαιοσύνην τῆς, καὶ αὐτὰ ὅλα τὰ ἐγκόσμια ἀγαθὰ, ἔχον ἐὰν σᾶς δο-
θῶν χάρισμα καὶ χάρις ἐὰν τὰ ζητήσετε ,, ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τῆς Θεῶ καὶ τὴν δι-
,, καιοσύνην αὐτῆς, καὶ ταῦτα πάντα κερνοεθήσεται ὑμῖν. (Ματθ. 5. 33.) ἐ μόνον δὲ τὰ σω-
ματικά ἀγαθὰ δὲν σᾶς δίδει ὁ Θεός, ἐὰν ἢ δόσις αὐτῶ ἀποβλέπῃ πρὸς βλάβην καὶ ζημίαν
τῆς ψυχῆς σας: ἀλλὰ καὶ σοφίαν καὶ γνώσιν, λέγει ὁ ἱερός Θεοφύλακτος, ἐὰν ζητῆ τις ἐπὶ
τὸν Θεόν, διὰ φιληδοσίαν καὶ ὑπερηφανείαν, δὲν τὴν λαμβανέει. διότι κακῶς αὐτῶ ζητεῖ, ἔξ τῆς
τὴν ἀπώλειάν τῆς. ὁ δὲ Θεός δὲν εἶναι δότης καὶ χορηγός τῶν κακῶν, καὶ αἴτιος τῆς ἀπωλείας τῆς
ἀνθρώπων, ἀλλὰ δότης τῶν ἀγαθῶν, καὶ αἴτιος τῆς τῆς ἀνθρώπων σωτηρίας.

4. ,, Μοιχοὶ, καὶ μοιχαλίδες, ἐκ οἴδατε ὅτι ἢ φιλία τῆ Κόσμου
,, ἔχθρα τῆ Θεῶ ἐστίν; ὅς ἐὰν ἐν βεληθῆ φίλος εἶναι τῆ Κό-
,, σμος, ἔχθρὸς τῆ Θεῶ καθίσταται.

Εὐδὴ ἀπορεῖ ὁ ἱερός Μητροπολίτης. διὰ τί, εἰς καιρὸν ὅτε εἶναι καὶ ἄλλοι πολλοὶ ὅτε ἔχον
τὴν φιλίαν τῆ Κόσμου, ἦτις εἶναι ἔχθρα μὲ τὸν Θεόν: καθὼς εἶναι οἱ φιλόδοξοι καὶ φιλόπλετοι,
χωρὶς ἐὰν εἶναι μοιχοὶ, ἔξ τῆς τῆς λέγω, ὁ Ἀδελφός Θεός ἀφῆκεν ὅλους τὰς ἄλλας φίλους τῆ Κό-
σμου, καὶ μόνος ἀναφέρει ἐδὴ τὰς μοιχὰς καὶ τὰς μοιχαλίδας; λύαν ἐν τὴν ἀπορίαν λέγει: ὅ-
τι ὁ ἅγιος Γιάκωβος ἠθέλησε ἐὰν ὀνομάσῃ ἐκείνης ὅτε ἔχον ὅλα τὰ εἶδη τῆς κακίας εἰς τὸν
ἐαυ-

(1) Σημῆσαι ὅτι τὸ ἔρητον πῆπο ,, αἰτᾶτε καὶ ἐ λαμβανέτε,
,, ἐπὶ τὸ κακῶς αἰτεῖσθε ἀναφέρει ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος ἐν
,, τῇ ἐχθρῶν καὶ πλεονταῖν κερναλίου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱεραρ-
,, χίας. ὅθεν καὶ ἐκ πῆπο δέικνυτε ἢ γνησιότης τῆς ἐπιστολῆς πᾶ-
,, τῆς τῆς θεῶ Γαλιθα. αὐτὸ πῆπο ἀναφέρει καὶ ὁ Θεωρετικὸς φω-
,, σφῆ τῆς Ἀλεξανδρείας Κύριλλος ,, αἰτᾶτε, καὶ ἐ λαμβανέτε.
,, πῆς μὲν ἐρωτᾶται (ἴσ. αὐτῶν) ἐκ εἰς κερνοεθῶν ἀρετῆς

,, τὴν ἀνῶθεν χάριν: ἀλλ' εἰς ἀπολαύσιν σαρκικῆς ἡδονῆς, καὶ
,, κοσμικῶν ἐπιθυμιῶν, μονονεχί καὶ ἀποφράττα τὸ ἐς ὁ Θεός.
,, χορηγῆ δὲ παντελῶς ἐδόν. ἔ γὰρ ἐὰν ἀπειθήσῃ (ὁ Θεός)
,, καὶ ἀπόβλητα ποιῆται διὰ τὴν ἐνδοξάν αὐτῆς βδελυσίαν, πῆς
,, ἐὰν χορηγήσῃ τισιν; ἢ δὲ ἀπάσης γλυκύτητος πηγῆ, πῆς ἐὰν
,, αὐτῆ πικρὸν ἀναβλύσῃ νάμα; (Βιβλ. 5. εἰς τὴν ἱεράν
τόμ. 8.)

εαυτὸν τες, μετὰ χειρότερον καὶ μεγαλύτερον ὄνομα τῆς μοιχείας, καὶ μετὰ αὐτὸ νὰ δείξῃ πῶς εἶναι ἐργάται καὶ τῶν ἄλλων ἀμαρτιῶν. διὰ τί, ὅποιοι θετέον εἶναι φιλόδοξος, ἢ φιλάργυρος, ἢ κλέπτης, ἢ πλεονέκτης, αὐτοὺς ἀναγκαιῶς δεῖ εἶναι καὶ μοιχός. ἀλλ' ὅποιοι εἶναι μοιχός, αὐτοὺς εἶναι ἀκόλυθον, νὰ ἦναι καὶ φιλόδοξος, καὶ φιλάργυρος, καὶ τὰ λοιπὰ. ὁ γὰρ μοιχός δεῖ νὰ ἀπολαμβάνῃ ἀνεμποδίως καὶ πλατέως τὰς ἀσελγείας παράξαι τε, χρειάζεται νὰ ἔχῃ λαμπρὰ καὶ καλλωπισμῶνα ἱμάτια. χρειάζεται νὰ ἔχῃ ἑσπέρας βυφιλὰς καὶ συβαριτικάς. ἴππους χρυσοχελίνας, δάκρυς ἀραίους, καὶ ἄλλα ὅμοια. ταῦτα δὲ πάντα χρειάζονται δόξας καὶ ἀξιώματα διὰ νὰ ἀποκτηθῶν. καὶ παρὰ τῶν χρειάζονται ἅπαντα πολλὰ δεῖ νὰ ἀγοράζωνται μετὰ πλεσιότητα. λοιπὸν ὅποιοι εἶναι μοιχός καὶ ἀσελγής, αὐτοὺς παλαβόντως εἶναι φιλόδοξος, καὶ φιλόπλητος. διὰ τὸ καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβος ἀρμοδιώτατα ἐδῶ ὀνομάζει τὸς μοιχὰς, φίλους τῶ Κόσμου: ἦγαν τῶν παθῶν, καὶ τῆς ὑλικῆς καὶ φθειρομένης ζωῆς (κόσμος γὰρ ὀνομάζονται τὰ πάθη, καὶ τὸν ἅγιον Ἰσαὰκ, καὶ ἡ ὑλικὴ ζωὴ, ὡς μήτηρ φθοράς, καὶ τὸν ἱερόν Θεοφύλακτον) καὶ ἐχθρὸς τῶ Θεῷ. διὰ τί ἡ φιλία τῶ Κόσμου: ἦτοι τῶν παθῶν, καὶ τῆς φθαρτῆς ταύτης ζωῆς, αὐτὴ εἶναι μῖσος καὶ χωρισμὸς τῶ Θεῷ. δύο γὰρ πράγματα εἶναι, καὶ τὸν Θεοφύλακτον, εἰς τὰ ὁποῖα καταγίνονται ὅλοι οἱ χειριστιῶν ἀκρῶς ὀνάντια ἀναμεταξύτων: ὁ Θεὸς, καὶ ὁ Κόσμος. καὶ δύο διαθέσεις ἐναντίας λαμβάνων εἰς τὴν ψυχῶν, ἢ εἰς τὸν Θεόν, ἢ εἰς τὸν Κόσμον: ἦγαν φιλίαν καὶ μῖσος. λοιπὸν ὅποιοι χειριστῶν ἔχει φιλίαν καὶ ἀγάπην εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς τὰ θεῖα καὶ ἐρατὰ πράγματα, αὐτοὺς εἶναι καὶ λέγεται, φίλος μετὰ τῶ Θεῷ, ἐχθρὸς δὲ τῶ Κόσμου. ὅποιοι δὲ ἐκ τῶ ἐναντίας, ἔχει φιλίαν καὶ ἀγάπην εἰς τὸν Κόσμον, καὶ τὰ τῶ Κόσμου μάταια πράγματα, αὐτοὺς εἶναι καὶ λέγεται, φίλος μὴ τῶ Κόσμου, ἐχθρὸς δὲ τῶ Θεῷ. (1)

Ἀνίσως δὲ εἶναι φίλοι τῶ Κόσμου καὶ ἐχθροὶ τῶ Θεῷ, ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀμαρτωλοὶ, πόσω μᾶλλον οἱ παρὰ τὸν τὰς σαρκινὰς ἐπιθυμίας καὶ ἡδονὰς, ὅποιοι εἶναι οἱ μοιχοὶ; ἦγαν οἱ πηγαίνοντες εἰς γυναικὰ ὑπανδρῶν, καὶ ἐπιβελόντες τὴν κοίτην τῶ ἀδελφῶν. διότι αὐτοὶ κατ' ἐξίμερον τρόπον εἶναι προσκολλημένοι εἰς τὴν φιλίαν καὶ ἀγάπην τῶ Κόσμου τῆς, καὶ δεῖν θέλουν νὰ ἀποθανῶν καὶ νὰ χωρισθῶν ἀπὸ αὐτὸν μετὰ τελειότητα. ἐπειδὴ καὶ νομίζον τὸν Κόσμον τῆτον, τόπον τῆς ἀναπαύσεώς των. ἐν ᾧ ἀπολαμβάνοντες τὰς ποθητὰς ἡδονὰς των, νομίζον ὡσαύτῃ κολάσιν τὸ νὰ χωρισθῶν ἀπὸ τῶν παρῶσαν ζωὴν διὰ τῶ θανάτου, καὶ νὰ ὑπάγῃν εἰς τὴν ἄλλω. διὰ τὸ καὶ ὁ Σολομὼν κατηγορῶντας τὸ ἀμάρτημα τῆς μοιχείας ὡς μέγαν καὶ βαρὺ, λέγει, οὐ θαυμαστὸν ἐὰν ἀλῶ τις κλέπτῃ. κλέπτει γὰρ ἵνα ἐμπλήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτῆς πεινώσαν, ὁ δὲ μοιχὸς δὲ ἐνδειαν φρενῶν, ἀπώλειαν τῆ ἑαυτῆς ψυχῆς φελοποιεῖται. ὀδυῖας τε καὶ ἀτιμίας ὑποφέρει. τὸ, τε ὄνειδος αὐτῆς ἐκ ἐξαλειφθήσεται εἰς τὸν αἰῶνα. (Παρ. 5'. 30.) (2)

5. „ Εἰ δοκᾶτε, ὅτι κενῶς ἡ Γραφὴ λέγει. πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὁ καπώκησεν ἐν ἡμῖν;

6. „ Μείζονα δὲ δίδωσι χάριν. δι' ὃ λέγει „ Κύριος ὑπερηφανοῖς ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν. (Παρ. γ'. 34.)

Πολλὰ δύσκολον καὶ ἀσαφές εἶναι τὸ ρητὸν τῆτο, καὶ ἡ αἰτία τῆς δυσκολίας τε εἶναι, δεῖ τι ὁ ἅγιος Ἰακώβος δεῖ ἐφανέρωσεν αὐτολεξεῖ εἰς ποῖον μέρος λέγει τὸ ρητὸν τῆτο ἢ θεῖα Γραφή,

(1) Διὰ τὸ καὶ ὁ θεὸς Κύριος τῆς Ἀλεξανδρείας εἶπεν, „Εἰ τις εἶναι πλῆθον συζῆσαν πὸν ἐξ ἀδικίας. ἢ πὸς διακείνοις δεῖσαι εἰς ἐντροφῶν ἢ δωμαθείας ταῖς κατὰ τὸν βίον ἀναβρωμέναις, ὅταν αὐτὸν ἀρήσῃ πὸν ἡνὸ ἑλὼν Θεὸν μονερχί ἀνδρηνότα καὶ μαχόμενον. ὡς γὰρ ὁ θεαπέσιος ἐγραφε Μαθητῆς (ὁ Ἰακώβος ἔπος διηλ.) „Εἰ τις θέλει εἶναι φίλος τῶ Κόσμου, ἐχθρὸς τῶ Θεῷ καθίσταται. ὅταν παύσεται γὰρ, ὡς ἐφύ, ὡς θεοκίως (ὁ Θεὸς) κατὰ τῶ πὸν γῆνα φρονεῖν ἡρημείων. ἀλλ' ἐπὶ τῆς παρὸς αὐτῆς καταλήξῃ μαχίς. μισθὸς γὰρ αὐτῶν ἀλιτῶσεν, καὶ ἀπόπειμπον ποιῆται πὸν φιλαμαρτήμονα (ἐρμῶνα εἰς τὸν Μαλακ. ἀποκαμῶνα ῥητῶ „ Ἡ Ἰδομαία κατὰ πέρραπτα πὸν γ'.)

(2) Περὶ τῶν μοιχῶν δεῖ καὶ ἡνὸ πόρνον εἶπεν ὁ ἀρεφίτης Ὁσέ „ πὸν Κύριον ἐγκατέλιπον, ὅτι πέντα ἀποστρα εἰργασθήσαν αὐτοῖς. (Ὁσ. ε'. 7.) καὶ ὁ Ναῦμ „ Καὶ ἀποθήσασιν ἐν τῆς σώματι αὐτῶν ἀπὸ πλῆθους πορνείας. (Ναῦμ. γ'. 4.) καὶ ὁ Ἀβὸς „ Καὶ ὁ υἱὸς καὶ πατὴρ εἰσεπορεύοντο πρὸς τὴν αὐτῶν παιδιόσκην, ὅπως βεβηλώσωσι τὸ ὄνομα τῶ Θεῷ αὐτῶν. (Ἀμ. β'. 7.) Καὶ ὁ Σολομὼν „ πέντα δὲ μοιχῶν ἀπέλεσα ἐξαι, καὶ ἐκ ταπεινῶν κοίτης σπέρμα ἀφανισθήσεται. ἐὰν τε γὰρ

„ μακροβίοι γένωνται, εἰς θεῶν λογιθήσονται. καὶ ἀτιμον ἐπ' ἐχάτων τὸ γῆρας αὐτῶν, ἐὰν τε σέξως τελειώσωσιν, ἐχ' ἐξέσιν ἐλπίδα. ἐδὲ ἐν ἡμέρα διαγνώσεως παραμύθιον. Γενεῖς γὰρ ἀδίκου χαλεπὰ τὰ πέντα. (Σοφ. γ'. 16.) ὁ δὲ Κριτικός Φώτιος Ἀμφιλοχίαν ζήτηματι ῥηθὶ. φέρων τὸ παρὸν ῥητὸν πὸν Ἀδελφοθεῶν, τὸ μοιχοὶ καὶ μοιχαλίδες, λέγει, ὅτι μοιχὸς εἶναι ἐκείνος, ὅπῃ ὄχι μόνον ἐχωρεῖτε πὸν ἑαυτὸν τε ἀπὸ τῶν ἀγάπην καὶ αἰψὴν τῶ Θεῷ, ἀλλὰ ἐσπῆδατε νὰ χωρεῖσιν καὶ τὴν ψυχὴν ὅπῃ συμπροσῶν μετὰ πὸν ἀληθινὸν νομοφίον Χριστόν, καὶ σμίζωντας μετὰ αὐτῶν, τὴν ἑκαμὲ μοιχαλίδα. μοιχαλὶς δεῖ εἶναι κυρίως, ἐκείνη ἡ ψυχὴ, ὅπῃ ἐχωρεῖται μὴ ἀπὸ τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεῷ, ἐκλίνη δὲ εἰς τὰς κοσμικὰς ἡδονὰς, ἢ τε μετὰ αὐτῶν τινος, ἢ τε ἀπὸ λόγους κινηθείσα. εἰς πολλὰ δὲ πράγματα λαμβάνεται τὸ ὄνομα τῶ μοιχῶ καὶ τῆς μοιχαλίδος. διὰ τὸ ὅποιοι ἄνθρωποι, καὶ ὅποια ζῷα, ἀρτιμισθίον ἔσπῃ ἀπὸ τῶν ἀγαπῶν τῶ ἀνδρα, καὶ ὅποια ζῷα, ἀρτιμισθίον ἔσπῃ ἀπὸ τῶν ἀγαπῶν τῶ Χριστῷ, ἢ δόξαν, ἢ ἡδονὰς ἄλλου σφάρτας καὶ ματαίας, καὶ ἐπιχειρήσῃ νὰ τραβίξῃ καὶ ἄλλως εἰς τὴν ὁμοίαν ἀρτιμισθίαν καὶ ἐπίσπῃ μίαν ἡνὸ ποικίλων, μοιχὸς, καὶ μοιχαλὶς ὀνομάζεται. Πρῶτον δεῖ λέγει τὸς μοιχὸς ὁ Ἀποστόλος, καὶ δεύτερον τὸς μοιχαλίδας, διὰ τὸ κατὰ τὸν αὐτὸν Φώτιον, οἱ μοιχοὶ τὸ ἀφωτῶν ἐχθρὸν κατὰ

7. „ Ὑποτάγητε ἐν τῷ Θεῷ. ἀτίσητε τῷ Διαβόλῳ, ἧ φάξεται ἀφ' ὑμῶν.

Ἀκόλουθον εἶναι καὶ τὸ παρὸν ρητὸν μὲ τὸ ἀνωτέρω. ἐπειδὴ ἤδη εἶπον, ὅτι ὁ Θεὸς ἀντιπάσεται μὴ εἰς τὰς ὑπερηφάνους, εἶδει δὲ χάριν εἰς τὰς ταπεινὰς: διὰ τῆς λέγει ἐδῶ, ὅτι ὑποπαχθῆτε εἰς τὸν Θεὸν χειριστοί. Ἐξ τὴ καθῶς ἔλεγεν ὁ βασιλεὺς Αἰτίοχος, μαθὼν ἀφ' ὧν ἔπαθε, δίκαιον εἶναι νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς τὸν Θεὸν „ δίκαιον ὑποτάσασθαι τῷ Θεῷ, καὶ μὴ „ θνητὸν οὐκ ἰσόθεα φρονεῖν ὑπερηφάνως. (β'. Μακ. θ'. 12.) ὅθεν καὶ ὁ Δαβὶδ ἐνθυμίζε πάντοτε εἰς τὴν ψυχὴν τὴν ὑποταχθῆ ταύτῃ λέγων „ πλὴν τῷ Θεῷ ὑποτάγηθι ἡ ψυχὴ μου. (Ψαλμ. ἐξ. 5.) λαβόντες δὲ τὴν χάριν καὶ δυνάμιν ὅπως δίδει ὁ Θεὸς εἰς τὰς ταπεινὰς καὶ ὑποτασσομένους, μὲ αὐτῷ ἀντιπαθεῖτε ἀδρείως εἰς τὸν ἄβυσσον, ὅταν προσβάλλῃ εἰς ἐσᾶς τὰς αἰσχρὰς καὶ πονηρὰς καὶ βλασφημίας λογισμὰς: καὶ βέβαια θέλει φύγη αὐτὰς ἀπὸ λόγῳ σας, φοβέμενος, εἴα μὴ, τὴν χάριν καὶ δυνάμιν ὅπως ἐλάβετε ἐξ τῆ ἁγίας Βαπτίσματος, εἰς τὸ νὰ καταπατήτε αὐτὸν καὶ ὄλω τὴν δυνάμιν τῆς καθῶς εἶναι γεγραμμῶν „ ἰδὲ δίδωμι ὑμῖν τὴν „ ἐξουσίαν τὰ πατῆρ ἐπάνω ἔσσαν καὶ σκορπίων, καὶ ὅτι πάντα τὴν δυνάμιν τῆ ἐχθρῆ, καὶ „ ἔδω ὑμᾶς ἢ μὴ ἀδικήσῃ. (Λευκ. ι. 19.) καὶ ἄλλο δὲ, φοβέμενος τὴν ἀδρείαν καὶ μεγαλοψυχίαν τὴν ἐδικύσας, καὶ τὸν ἡγεμονικὸν καὶ αὐτοκρατορικὸν λογισμὸν ὅπως δάχητε κατ' αὐτῶ, νομίζοντες αὐτὸν ὡσαν εἴα κυνάριον, καὶ καταφρονεῖντες τὸν ὡσαν εἴα κώμαπα. σᾶς ὠδωθάρρῳται δὲ εἰς τὸν πόλεμον τῶν τὸν κατὰ τὸν ἄβυσσον, πρῶτον μὴ ὁ Σολομών, λέγων, ὅτι κἀρεῖα κἀκὸν δὲν ἀντιπάσεται εἰς τὴν θεοσορίαν, καὶ εἰς τὸν ἔχοντα αὐτῷ χειριστῶν „ ἐκ ἀντιπάσεται „ αὐτῇ ἔδω πονηρὸν. (Σαρ.) δὲ ἄλλο δὲ, ὁ μακάριος Παῦλος λέγωντας „ ἐνδύσαθε τὴν πανοπλίαν τῆ Θεοῦ πρὸς τὸ δυνάσθαι ὑμᾶς εἶναι πρὸς τὰς μεθοδείας τῆ διαβόλου. ὅτι ἐν ἔσιν „ ὑμῖν ἡ πάλῃ πρὸς αἷμα καὶ σάρκα. ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχὰς, πρὸς τὰς ἐξουσίας, πρὸς τὰς κοσμοκράτῃρας τῆ σκοτίας τῆ αἰῶνος τῆς, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν ταῖς ἐπερρωσίαις. (Ἐφ. 5'. 11.) (1)

8. „ Ἐγ-

„ ἡ „ ἐπὶ τῆ ἀρετῆς τῆ δυνάμει τῆ δυνάμει τῆ δυνάμει μου, καὶ „ ἐσομαι ὡμοῖος τῷ ὑψίστῳ (Ἡσ. 18'. 14.) καὶ πάλιν „ καὶ „ τὴν οἰκουμένην ὅλην καταλήψομαι τῇ χειρὶ ὡς νοστία, καὶ ὡς „ καταληψομένη ὡς ἀρά, καὶ ἔσιν ὅς φάξεται ἡ ἀντίπη μοι; (Ἡσ. 1. 12.) (παρὰ τῷ Θεοφιλῆτι.) Ὁ δὲ ἱερός Μιτροφάνης χερσὶν σύμφωνον ἐρμηνείαν ποιεῖ τὴν ῥητὴν μὲ τὴν ἐδικύσας. λέγει γὰρ: τὸ νὰ ἔχετε φίλιον μὲ τὸν Κύριον, ὃ χειριστοί, ἥτις εἶναι ἐχθρὰ πρὸς τὸν Θεόν, πρὸ τὸ πᾶσαι, εἴα μὴ, ἀπὸ τῆ ἐδικύσας ἀποσείων. καὶ ἄλλο δὲ, ἀπὸ τῆ φθόνου τῆ διαβόλου, ὅς τις ἐπιποθεῖ νὰ λάβῃ τὸ πνεῦμα ὁ κατὰ τὸν ἐν ὑμῖν: ἦσαν τὴν λογικὴν ψυχὴν σας: ὑποχέρον καὶ ὄλω εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆ, μὲ τὰς μοιχίας καὶ πονηρίας, καὶ μὲ τὰς λοιπὰς σαρκίαις ἡδονὰς ὅπως σας ἀνορθώσῃ. ἀλλ' ὅπως αὐτὸς μάχεται δίδωσι χάριν: ἦσαν μεγαλειότητα χάριν ἀρετῆν εἰς τὰς ἀρετῶν καὶ ἀνατιμωσῆς εἰς τὰς ἀρετῶν καὶ ἐλευθέρως τὰ παρηνήσας, μὲ τὸν πῶτον φθόνου. εἴα δὲ εἰς μαρτυρίαν τὸ ῥητὸν τῆς Γραφῆς: ἦτοι τῆς παρηνήσας βίβλου τῆ „ Κύριος ὑπερηφάνους ἀντιπάσεται, παπνοῖς δὲ „ δίδωσι χάριν ὡσαν νὰ τὴν λέγῃ ὁ ἅγιος Ἀβελόφθους. ἀβελόφθους μου Χειριστοί, μὴ φοβηθῆτε τὸν φθόνον τῆ διαβόλου, καὶ τὰς μηχανὰς τῆ τῆς πονηρίας. ἐπειδὴ ἔχετε συνεργὸν καὶ συμπονητῶν σας κατὰ τὸν πόλεμον τῆ ἀρετῆς ἐχθρῆ, τὸν Κύριον ἢ πνευματικῶν καὶ Θεόν. διὰ τὴν αὐτὸν ὁ Θεὸς ἀντιπάσεται καὶ πόλεμῳ ὅλους τῆς ὑπερηφάνους, καὶ δίδῃ εἰς τὰς ταπεινὰς χάριν, πῶτῃ μάλῃ „ ἀντιπάσεται τὸν ὑπερηφάνον ἢ ὑπερηφάνον διαβόλου: τὸν μεγαλοψυχῶσαντα καὶ τραχηλάσσαντα ἐναντίον τῆ Θεοῦ Παντοκράτορος: τὸν πῶτον λοιπὸν ἀντιπάσεται καὶ πόλεμῳ μάλῃ μὲ ἐσᾶς ὁ Κύριος, τῆς ἀντιπολεμῶντος ὑμῶν, καὶ σὺ εἰς δίδῃ χάριν καὶ δυνάμιν εἰς τὸ νὰ νικήσῃτε τὰς μεθοδείας καὶ ἐπιβουλὰς τῆ. τὸ ῥητὸν δὲ ὅπως ἀνετίθη ὁ Ἰακώβος πρὸς λαγὴν ἢ Γραφῆν, ἐρμηνεύει ὁ αὐτὸς Μιτροφάνης πρὸς εἶναι εἶναι „ Καὶ εἶπεν ὁ ὅστις „ τῆ ῥητικῆ. τί ὅτι εἶπεν ὁ Θεός. ὃ μὴ φοβητε ἀπὸ τῶν ὁ „ εἴα τὸ ἐν τῷ περὶ τῆς „ καὶ λοιπὰ εἰς τὴν „ ὃ ἐναντῆ „ ἀποδυναμῶν. ἦσα γὰρ ὁ Θεός ὅτι, ἢ ἀπὸ πῶτῃ ἔχρησε ἀπ' αὐτῆ, λιμνηθῆσσαντα ὑμῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ εἴσατε ὡς θεοὶ „ ῥητικῆ καλὸν καὶ πονηρὸν. (Γαλ. γ. 1.) ἢ τὸ ῥητὸν τῆ „ μαρτυρίας τῆ λέγειν πρὸς Ἰησοῦ τῆ Ἰησοῦν, καὶ ὁ διαβόλος

„ εἰσῆκε ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ πῶ ἀντιπάσεται αὐτῶ. (Ζαχ. γ'. 1.) Ὁ δὲ σοφὸς Θεοφύλακτος σὺ τῷ Οἰκουμένῳ λέγειν, ὅτι ἐπειδὴ οἱ πῶτε ψευδοδιδάσκαλοι τῆ χειριστῶν, πρὸς ἂν ἔπει ἀπολαβόντες ὁ θᾶς Ἰακώβος, ὑπερηφάνους εἰς τὴν σορίαν τῆς, δολόντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας μὲ νῶτας διδασκαλίας: διὰ τὸ πῶ λέγει αὐτὸς ὁ Ἀβελόφθους. εἰν ἔχρησε μαρτυρίαν ἀπὸ τῆς Γραφῆς περὶ πάντων, ἀκῆσατε „ Κύριος ὑπερηφάνους ἀντιπάσεται, παπνοῖς δὲ δίδωσι χάριν. ἀπὸ λοιπὸν ὁ Θεὸς ἀντιπάσεται εἰς τὰς ὑπερηφάνους, ἢ δὲ τῆς ἐχθρῆς σωμαθίζουσαν νὰ ἀντιπάσεται: λοιπὸν ἐχθρῶ τῷ Θεῷ εἶναι οἱ ὑπερηφάνοι. διότι ἢ Γραφῆ δὲν λέγει πῶτῃ ματῶν, ἢ διὰ φθόνου. ἀλλὰ διὰ τὴν ποθῆν νὰ κατωικήσῃ εἰς ἡμᾶς τὸ Θεῷ. ὅς ἀπὸ πῶτῆ εἰς τὴν λόγια τῆς Γραφῆς, παπνοῖς εἶναι ἐναντίον τῆ Θεοῦ, διὰ τὴν λέγειτε χάριν τὴν τῆς ὑψίστου. ὑπερηφάνια δὲ εἶναι, ἢ εἰς τὸς ἐπιποθεῖ κακία, καὶ διαφέρει ἀπὸ τῆ εἰσῆ. κατ' ὅ, τὴ ἢ μὲν ὑπερηφάνια ἐπαίρεται εἰς ἐκᾶν τῆ χερσῶν ὅπως ἔχῃ ὁ ἀνθρώπος. ἢ δὲ εἰσῆ, ἐπαίρεται καὶ εἰς ἐκᾶν ὅπως δὲ ἔχῃ, ὅς ἢ εἰσῆ χερσῶν πᾶσαι εἶναι ἀπὸ τῆν κωδοξίαν, καὶ ὑπερηφάνια. γινώσεται δὲ αὐτὴ ἀπὸ τῆν εἶσαν παπνοῖς ἢ παπνοῖς φιλαυτίας. (1) Σημειώσαι, ὅτι πῶτῃ λέγει ἐδῶ ὁ ἅγιος Ἰακώβος: ἦσαν τὸ, ἀτίσητε τῷ διαβόλῳ, καὶ φάξεται ἀφ' ὑμῶν, εἶναι τὸ ἴδιον εἶναι ὅπως λέγει ὁ Παῦλος „ μὴ δίδετε τόπον τῷ διαβόλῳ. (Ἐφ. 2'. 2.) ἦσαν ὅταν ὁ διαβόλος προσβάλλῃ εἰς ἐσᾶς τὰς αἰσχρὰς, πονηρὰς καὶ βλασφημίας λογισμὰς, ἀντιπάσεται καὶ πολεμῶν αὐτὸν, καὶ μὴ δίδετε τόπον εἰς αὐτὸν: ἦσαν μὲν ἀτίσητε τὴν καρδίαν σας νὰ ἐμβαθῆ εἰς αὐτὸν ὁ ἐχθρὸς μὲ τῆς σωμαθισμῶν καὶ συγκαταθέσεως τῆς λογισμῶν. πῶς δὲ ἀντιπάσεται τινὰς εἰς τὸν διαβόλον, ἢ πῶς φάξῃ ὁ διαβόλος ἀπὸ αὐτῶν; εἰν σωμαθίζῃ νὰ μελετῆσαν τε εἰς τὴν καρδίαν τῆ, πῶτῃ τὴν σῶψαν προσελθῶν „ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ εἰ τῷ Θεῷ ἐλέησον με, καθὼς ἄνθρωπον οἱ εἶναι Πατέρα, οἱ καλῶν μου νηπιτοί. ἐπειδὴ τὸ ἀντιπάσεται ὁ φθόνον ἔνομα τῆ Ἰησοῦ μελετῶμενον, γίνεται ὡσαν εἶναι ἄνθρωπον καὶ φοβερὸν ἔνομα τῆ Ἰησοῦ μελετῶμενον, γίνεται ὡσαν εἶναι μάχηρα καὶ κᾶξῃ, καὶ μαρτῆ τὸν διαβόλον, καὶ ὄλω αὐτὸν καὶ τῆς μετ' αὐτῆ δαίμονας ἀπὸ τῆν καρδίαν. ἔδω ἔσσαν ὁ Ἰακώβος τῆς Κλημάκος „ Ἰησοῦ ὀνόματι μαρτῆ πόλεμῶν.

8. „ Εγγίσατε τῷ Θεῷ, καὶ ἐγγιᾶ ὑμῖν.

Εγγίξτε, λέγει, ὡ χριστιανοὶ κοντὰ εἰς τὸν Θεόν, καὶ βέβαια ἔχει νὰ ἐγγίξῃ καὶ ὁ Θεὸς εἰς ἑσᾶς. ἐγγίξει δὲ ὁ χριστιανὸς εἰς τὸν Θεόν, ὄχι μὲ τὰ χεῖλη καὶ μὲ τὴν ὀξωτερικὴν κίτησιν τῶ σώματος, τιμῶντας αὐτὸν καὶ λατρεύοντας: ἀλλὰ ἐγγίξει εἰς αὐτὸν μὲ τὴν καρδίαν, καὶ μὲ τὴν ἑσωτερικὴν διάθεσιν τῆς ψυχῆς τε, ἀγαπῶντας αὐτὸν μὲ ὅλως τὴν διώαμιν, καὶ φυλάττωντας μὲ ὅλως τὴν θέλησιν τῆς ἀγίας του ἐντολᾶς. διὰ τί ἀκουσον πῶς ἀπαρονεῖται ὁ Θεὸς διὰ ἐκείνης ὅπῃ τὸν ἐγγίξῃ ὑποκειρικῶς μὲ μόνον τὰ χεῖλη „ ἐγγίξει μοι ὁ λαὸς „ ἔπος ἐν τῷ στόματι αὐτῶ, καὶ ἐν τοῖς χείλεσιν αὐτῶ τιμῶσί με. ἡ δὲ καρδία αὐτῶ πόρρω „ ἀπέχει ἀπ' ἐμῶ. (Ἠσ. κθ'. 13.) εἰς ἐκείνης δὲ ὅπῃ ἐγγίξῃ εἰς τὸν Θεόν μὲ τὴν καρδίαν, βέβαια καὶ ὁ Θεὸς ἐγγίξει εἰς αὐτὸς μὲ κάποιον ξεχωριστὸν τρόπον τῆς χάριτός τε καὶ βοηθείας. ὅθεν καὶ λέγει διὰ τῆς Ἰερεμίας „ Θεὸς ἐγγίξων ἐγὼ εἰμι, λέγει Κύριος, καὶ ἔσθαι Θεὸς πόρρω „ ἔσθαι. (Ἰερ. κγ'. 23.) πολλοὶ ὄχλοι ἠκολούθησαν ποτὲ εἰς τὸν Ἰησοῦν, καὶ τόσον πολλὰ τὸν ἐγγίζον, ὥστε ὅπῃ καὶ ἐσχοχώρην αὐτὸν „ ἠκολούθει τῷ Ἰησοῦ ὄχλος πολὺς καὶ συνέθλιβον αὐτὸν. (Μάρκ. ε'. 24.) ἀλλ' ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε πῶς δεῦν τὸν ἐγγισέ τινος. διὰ τί; διὰ τί ἐκείνοι ὅπῃ τὸν ἐγγίζον, δεῦν τὸν ἐγγίζον μὲ πίσιν καὶ ἀγάπῃ. τὸν ἐγγισε δὲ καὶ ἡ αἰμορροῦστα, ἀλλὰ τὸν ἐγγισε μὲ πίσιν πολλήν, μὲ ἀγάπῃ θερμῇ, καὶ μὲ ὅλως τὴν διάθεσιν τῆς καρδίας τῆς, καὶ παρὰ τοῦ ἰατροῦ δὴν ἀπὸ τὸ πάθος τῆς, ὅθεν ὁ Ἰησοῦς ἔλεγε πρὸς αὐτῆς „ τίς με ἤψα „ τὸ τῆς ἱματίων; ἐγὼ γὰρ ἔγνων διώαμιν ἐξελθεῖσαν ἀπ' ἐμῶ. βλέπεις χριστιανὲ πόσον διώαται νὰ κάμῃ εἰς ἀληθινὸν ἐγγίξιμον τῷ Θεῷ;

Ἡ ἕξις γὰρ ὅτι καὶ διὰ τῶν τρόπων ἐγγίξει ὁ χριστιανὸς εἰς τὸν Θεόν, καὶ ὁ Θεὸς ἐγγίξει εἰς τὸν χριστιανόν, φυσικῶς, καὶ ποραιρετικῶς. καὶ φυσικῶς μὴ ἐγγίξει ὁ χριστιανὸς εἰς τὸν Θεόν. διὰ τί ἀπὸ τὸν Θεόν ἀπολαμβάνει τὸ εἶναι, καὶ τὴν ζωὴν, καὶ τὴν κίνησιν, καὶ τὴν εἰς τὸ εἶναι πρόνοιαν καὶ συμπύρην, καὶ ὅλως τὴν σύστασιν τῆς φύσεώς τε. καὶ τῶ καὶ ὅλοι οἱ ἄπιστοι καὶ οἱ αἰρετικοὶ ἀνθρώποι ἐγγίξῃ εἰς τὸν Θεόν, ἀπολαμβάνοντες ἀπὸ αὐτὸν ὅλα τὰ φυσικὰ ἀγαθά. ἐγγίξει δὲ καὶ ἀντιστρόφως ὁ Θεὸς εἰς τῆς χριστιανῶς καὶ εἰς ὅλους τῆς ἀνθρώπων φυσικῶς. διὰ τί ἐκ τῆς ἀγαθότητός τε χαρίζεται εἰς αὐτῆς τὸ εἶναι, καὶ τὴν ζωὴν, καὶ τὰ λοιπὰ πάντα καὶ φύσιν ἀγαθά. ὅθεν καὶ τῶν τῶν τρόπον ὅλοι οἱ ἀνθρώποι δέρονται ἐν τῷ Θεῷ καὶ σωρίζονται. ἐπειδὴ καὶ τὸν μακάριον Παῦλον „ ἐν αὐτῷ ζῶμῃ, καὶ κινήμεθα, καὶ ἐσμῶ. (Πράξ. 13'. 28.) ἐγγίξει δὲ καὶ ποραιρετικῶς ὁ χριστιανὸς εἰς τὸν Θεόν, ὅταν πισδῆ ὀρθῶς καὶ ἀδιστακτικῶς εἰς τὸν ἀληθῆ Θεόν καὶ ἐλπίξῃ εἰς αὐτὸν ὀλοφύχως, καὶ ἀγαπᾷ αὐτὸν ἐξ ὅλης ψυχῆς καὶ καρδίας τε. καὶ τῶν τῶν τρόπον οἱ ἄπιστοι καὶ οἱ αἰρετικοὶ δεῦν ἐγγίξῃ εἰς τὸν Θεόν. διὰ τί ἔτε πισδῆν εἰς αὐτὸν ὀρθοδόξως, ἔτε τὸν ἀγαπᾷν. ἀλλὰ μάλιστα καὶ τὸν βλασφημῆν. ἐγγίξει δὲ ὁ Θεὸς καὶ τῶν τῶν τρόπον καὶ εἰς τῆς χριστιανῶς. διὰ τί τῆς πισδῆντας αὐτῷ καὶ ἀγαπῶντας, καὶ αὐτῶς ἀγαπᾷ, καὶ τῆς ἔχει ὡς οἰκέας καὶ φίλους τε. ὅθεν ὁ Ἀδελφός Θεὸς ἐδῶ καὶ τὸν δούτερον τρόπον ἀπακρίνει τῆς χριστιανῶς νὰ ἐγγίξῃ εἰς τὸν Θεόν. ποραιρετικῶς δηλαδὴ. ἀγαπῶντες αὐτὸν καὶ φυλάττωντες τὰ ποροάγματά τε. διὰ τί δὲ πρῶτον λέγει νὰ ἐγγίξῃ οἱ χριστιανοὶ εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἔπειτα λέγει ὅτι ὁ Θεὸς ἐγγίξει εἰς τῆς χριστιανῶς; διὰ τί ὁ Θεὸς εἶναι ἔτοιμος πάντοτε νὰ ἐγγίξῃ διὰ τῆς χάριτός τε εἰς τῆς χριστιανῶς, ποροσμῆν δὲ νὰ τὸν ἐγγίξῃ αὐτοὶ, ἀγκαλᾷ καὶ τὸ νὰ ἐγγίξῃ αὐτοὶ εἰς τὸν Θεόν, καὶ αὐτῶ τὸ νὰ θέλησῃν τῶ, ἀπὸ τὸν Θεόν τὸ λαμβάνῃν. ἐπειδὴ αὐτῶ εἶναι ὅπῃ χαρίζεται καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν, κατὰ τὸν Ἀπόστολον. Λοιπὸν διὰ νὰ γνήης καὶ σὺ χριστιανὲ οἰκέος καὶ φίλος τῷ Θεῷ, ποροδαξέ νὰ τὸν ἀγαπᾷς μὲ ὅλως τὴν καρδίαν, καὶ νὰ φυλάττῃς τῆς ἐντολᾶς τε. διὰ τί ταῦτα ποιωῖν, ἐγγίξῃς πάντοτε εἰς τὸν Θεόν: καθῶς σοὶ ἀπαγγέλλει ὁ Ὡσηε „ ἐγγίξε πρὸς τὸν Θεόν σε διὰ παντός. (Ὡσ. 13'. 6.) (1)

,, Κα.

(1) Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐρωτωντῶν τῶ „ ἐγγίξῃ „ Κύριος πῶς ὀμοπεριμῶς τῆ καρδία τῶ λγ'. φαλῆς. τῆ „ εἰσὺ ἀγαθῶς πᾶσιν ὁ Κύριος ἐγγίξῃ, μακρῶς δὲ „ εἰσὺς ἡμῶς διὰ τῆς ἀμαρτίας. 133 γὰρ φησὶν οἱ μακρῶ-

„ κοντες εἰσὺς ἀπὸ σὲ ἀπολῶνται· διὰ τῶ Μωυσῆς ἐγγί- „ ζῆν λέγεται τῷ Θεῷ, καὶ ἡ τις ἄλλος παραπλήσιος ἔχει „ δι' ἀνδραγαθῶματα καὶ ἀρετῆς ἀγαθῆς, ἐγγίξῃ τῶ „ Θεῷ.

ἤξευρε ἢ ἀδελφε, ὅτι ἡ καρδιά παρομοιάζει ἄσπυ τὸ πηγᾶδι, καὶ καθὼς τὸ πηγᾶδι ὅσον συχ-
νότερα ἐξαιτλεῖται, τόσο καθαρόν ἱερὸν μαζόνει: ἐτσι καὶ ἡ καρδιά, ὅσον συχνότερα ἐξαιτ-
λεῖται διὰ τῆς δακρύων, τόσο λαμπρύνεται καὶ γίνεται καθαρωτέρα. καθαρίζει δὲ τὴν καρ-
δίαν ἀλόγη καὶ ἡ ἐν καρδίᾳ συνεχῶς μελετωμένη προσδύχη τῆς „ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ υἱὲ τοῦ
„ Θεοῦ ἐλέησόν με, μὲ τὸ σύμμετρον κράτημα τῆς αἰαπτης. διὰ τὴν ἡ θέρμη ἐκείνη ἐπὶ ἀνα-
ταί ἀπὸ τῆς ἐνέργειας τῆς ἁγίας Προσδύχης, κατατρώγει καὶ χωνύει τὰς ἀκαθαρσίας τῆς
καρδίας. (1)

Τοιαῦτα καθαρτικὰ ἱατρικὰ ἐμεταχειρίζετο καὶ ὁ ποροφῆτης Δαβὶδ ἃς νὰ εὔρη συγχώρησιν τῆς
ἀμαρτιῶν τε, καὶ νὰ καθαρῆσιν τὴν καρδίαν τε. διὰ τὸτο καὶ μετανοῶν ἐφ' οἷς ἡμαρτε, ποτὲ μετ'
ἔλεγεν „ ἐπαλαιπώρησα καὶ κατεκάμφθην ἕως τέλους. ὅλῳ τῷ ἡμέραν σκυθρωπάζων ἐπορευό-
„ μιν. (Ψαλμ. λζ'. 6.) Καὶ πάλιν „ ἐκοπίασα ἐν τῇ συναγωγῇ μου. λέσω καθ' ἐκάστῳ νύκ-
„ τα τῷ κλίνῳ μου. ἐν δάκρυσί μου τῷ σρωμνίῳ μου βρέξω. (Ψαλμ. 5'. 6.) ποτὲ δὲ „ ἐθερ-
„ μαιθῆ ἡ καρδιά μου ἐνός μου, καὶ ἐν τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθήσεται πῦρ. (Ψαλμ. λη'. 4.) καὶ
μίας φορᾶ ἀμαρτήσας, ἔκλαιε πάντοτε καὶ ἐθέρμικνε ἃς τῆς προσδύχης τῷ καρδίαν τε, εἰς ὅ-
λῳ τε τῷ ζῳίῳ. Σχεδὸν τὰ αὐτὰ διδάσκει μὲ τὸν Ἀδελφόθεον καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅταν
λέγῃ πῶς εἶναι ὁ καιρὸς τῆς παύσεως ζωῆς ὀλίγος καὶ συνεσταλμένος, καὶ πρέπει οἱ χαίροντες
τὰ εἶναι ὡσὰν νὰ μὴ χαίρην, καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας, ὡσὰν νὰ μὴ τὰς ἔχην. „ ὁ καιρὸς συνε-
„ σταλμένος πολιοπόν εἰναι: ἵνα καὶ οἱ ἔχοντες γυναῖκας ὡς μὴ ἔχοντες ὡσι... καὶ οἱ χαίρον-
„ τες, ὡς μὴ χαίροντες. καὶ οἱ χρώμῃ τῷ Κόσμῳ τῶν, ὡς μὴ καταχρώμῃ. παράγει ἢ
„ τὸ χῆμα τῷ Κόσμῳ τῶν. (ἀ. Κορ. ζ'. 29.) προδέττει δὲ ὁ Ἀδελφόςθεος, ὅτι τὰ γέλοια τῆς
χριστιανῶν πρέπει νὰ μετασφᾶν εἰς πένθος, καὶ ἡ χαρῆς των νὰ γυμᾶν εἰς λύπην. ἃς τὴν
ὁ Κόσμος ἔπος, εἰς τὴν ὁποῖον κατικῶν, εἶναι καὶ ὀνομάζεται κοιλὰς τῆ κλαυδιῶνος, κατὰ τὸν
Δαβὶδ. (Ψαλμ. γγ'. 6.) ὡσὰν ὅπῃ εἶναι τόπος τῆς ἐξορίας, καὶ ὅχι τῆς παύσεως των. αἰοί-
κειον εἶναι λοιπὸν οἱ ἐξοριστοὶ χριστιανοὶ νὰ γελῶν καὶ νὰ χαίρην. οικεῖον δὲ καὶ ἀρμόδιον τὸ νὰ
πενθῶν καὶ νὰ κλαίην. ἐνθυμῶν ποῖαν γλυκυτάτῳ πατερίδα τῆ Παραδείσεως ὑπερήθισαν, καὶ
εἰς ποῖαν ἐξορίαν τῆ Κόσμου τῶν ἐκαταδικάθησαν. ἃς τὸτο καὶ ὁ Κύριος, ἐλεειναλογεῖ μὴ τὰς
γελῶντας πῶρα, ἃς τὴν τότε ἔχην νὰ κλαίην „ καὶ ὑμῖν οἱ γελῶντες νυν, ὅτι πενθήσετε καὶ
„ κλαύσετε. (Λυκ. 5'. 25.) μακαρίζει δὲ τὰς κλαίοντας πῶρα, ἃς τὴν τότε ἔχουν νὰ γελῶν:
„ μακάριοι οἱ κλαίοντες νυν, ὅτι γελάσετε. (αὐτόθ. 21.) καὶ ὁ Δαβὶδ ἔλεγεν, ὅτι ὅποιος
ἀπέρρει ἐδῶ μὲ δάκρυα, ἐκεῖ θέλει θερίσει μὲ γέλοια „ οἱ ἀπείροτες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγα-
„ λιάσει θερίσει. (Ψαλμ. ρε'. 6.) (2)

10. „ Ταπεινώθητε ἐνώπιον τῆ Κυρίας, καὶ ὑψώσα ὑμᾶς.

Διὰ τὴν ὁ ἅγιος Γάβριελ εἰπὼν ἀνωτέρω „ Κύριος ὑπερηφάνους αἰτιτάσεται, ταπεινοὺς δὲ
„ δίδασκε χάριν (σίχ. 6.) καὶ πάλιν „ ὑποτάγητε ἐν τῷ Θεῷ (σίχ. 7.) δὲν ἔχαρισθήθη εἰς
ἐκείνη, ἀλλὰ ἐπορόδεσε καὶ τείρον ἐδῶ „ ταπεινώθητε ἐνώπιον τῆ Κυρίου; ἡ λύσις, ὡς νομίζω,
εἶναι: διὰ τὴν τὸ πάθος τῆς ὑπερηφάνειας ἐκυρίδουσε μὲ ὑπερβολῶν ὅλες τὰς ἀνθρώπων, ἀφρο-
σώπρον ἀπὸ τῆς ἄλλης πᾶθῃ. ἐπειδὴ ὁ Διάβολος μὲ τῷ ἰδίῳ ἐκείνῳ μάχαιραν τῆς ὑπερηφα-
νίας ὅπῃ πρῶτος αὐτὸς ἐπληγώθη εἰς τὰς ἐρανῆς, μὲ αὐτῷ ἐπλήρωσε καὶ τὸν Ἀδὰμ εἰς τῷ
γῆν, καὶ ὅλες τὰς ἄπογόνους τε. ὅθεν ὁ Ἀδελφόςθεος ζητώντας νὰ θεραπεύσῃ τῷ πιαύτῳ με-
γάλλῳ πληγῷ, διπλᾶ καὶ τριπλᾶ ἐπινοεῖ ἱατρικὰ, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ὀνει νὰ γράφῃ
πολλὰς φορὰς τὰ αὐτὰ, λέγωντας μὲ τὸν Παῦλον καὶ αὐτὸς „ τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν, ἐμοὶ
„ μὲν ἐκ ἰκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. (Φιλιπ. γ'. 1.) ὁ λόγος δὲ ἔπος τῆ Ἀδελφόςθεου, εἶναι
σύμφωνος μὲ τὸν λόγον τῆ Κυρίας ὅπῃ εἶπεν „ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται. (Λυκ. ιδ'. 11.)
„ Καὶ πάλιν „ εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσω πάντων ἔχατος, καὶ πάντων διάκονος. (Μάρκ. 9'.
35.) ὁ ταπεινῶν λοιπὸν τὸν ἑαυτὸν τε εἰς τῷ παύσαν ζωῆν, αὐτὸς θέλει ὑψωθῆ εἰς τῷ ἀλλ-
λῳ,

[1] Σημειῶσαι ὅτι τὸ ῥῆθον τῶν τῶν ἀγνίστα καρδίας δι-
„ ψυχοί, δοκᾶ ὅτι ἠραγῆθη ὁ Θεὸς Γάβριελ ἀπὸ τὸν ἱερεῖαν
„ λέγονται „ ἀπόπλωσε ἀπὸ κακίας τῷ καρδίαν σε ἱερεῖσα.
„ λῆμ, ἵνα σωθῆς. ἕως ποτὲ ὑπάρχουσιν ἐν σοὶ διαλογισμοὶ
„ πόνων σε; (ἱερ. δ'. 14.) ὅπερ ῥῆθον ἐκτιθείς ὁ Θεὸς Χρυ-
„ σόμομος ἐπιφέρει λέγων „ ἀποπλύνωμεν καὶ ἡμῖς (τῷ καρ-

„ δῖαν) μὴ βαρβάρῳ, ἀλλ' ὕδατι καθαρῷ. ἐλεημοσύνη, καὶ μὴ
„ πλεονεξία (ὁμιλ. ογ'. εἰς τὸν Γαλιῆν.)

(2) Λέγει δὲ καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος συμφώνως μὲ τὴν αὐτὴν
εἰρημῶν. „ ἐστὶν ἡδονὴς λύπη τιμωτέρα· καὶ κατὰ τὴν, ταπει-
„ νύτῳ, καὶ γέλωτος ἢ καλῶ, δάκρυον ἐπαυνοῦμεν. (27. πᾶ-
„ εἰ φιλοπρωχίας.)

λίω, καθὼς εἶπεν ὁ Κορυθαῖος Πέτρος, ,, ταπεινώσθε ὑπὸ τῷ κραταίῳ χεῖρα τῷ Θεῷ. ἵνα ἡ ὑψώσις ὑμᾶς ἐν καιρῷ. (ἀ. Πέτ. ε. 6.) τί λέγω; ὅποιος εἶναι ταπεινός, αὐτὸς ὑψῆται παρὰ Θεοῦ καὶ ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ. Ἐὰν τί λαμβάνει εὐνοίαν εἰς τὴν ψυχὴν τῆς τῷ Θεῷ χεῖρι. Ἐὰν τί γίνεται ὑψηλότερος ἔκτὸς τὰ πάθη, καὶ ἔκτὸς τὰς παγίδας τῆς Διαβόλου. Ἐὰν τί ζῆ μίαν ζωὴν ἀναπαυμένην καὶ ἀπικτον, φθάσας εἰς τὴν μακαρίαν ἀνάθειαν. ὁδὸν εἶπεν ὁ Σειράχ, ,, ὄσον μέγας εἶ, ποσάτω ταπεινὸς σεαυτὸν, καὶ ἐναντι Κυρίου ἐρήσεις χεῖρα. (Σειρ. γ'. 18.) καὶ Ἐὰν τί ἡ προσδύχη τῆς ταπεινῆς, ὑψῆται παρδύχους εἰς τὸν αἶρα, ἔραπερὰ τὰ νέφη, καὶ δὲν ἀποσφύγγεται, ἕως ἢ νὰ πείσῃ τὸν ὕψιστον Θεὸν εἰς τὸ νὰ πληρώσῃ τὸ ζήτημά τε: καθὼς λέγει ὁ αὐτὸς Σειράχ, ,, Προσδύχη ταπεινῆς νεφέλας διήλθε. . . . καὶ ἢ μὴ ἀποσφύγγῃ, ἕως ἔπισκέψεται ὁ ὕψιστος. (Σειρ. λέ. 17.)

11. ,, Μὴ καταλαλαῖτε ἀλλήλων ἀδελφοί. ὁ καταλαλῶν ἀδελφῶ, καὶ κείνων τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ, καταλαλαῖ νόμῳ, καὶ κείνα νόμον. ,, εἰ δὲ νόμον κείνας, ἔκ εἰ ποιητὴς νόμῳ, ἀλλὰ κερτῆς.

Επειδὴ ἡ μὴ καταλαλία γινῶται ἔκτὸς τῷ ὑπερηφανίῳ, τὸ δὲ μὴ καταλαλεῖν γινῶται ἔκτὸς τῷ ταπεινώσει. Ἐὰν τὸ ὁ ἅγιος Ἰακώβος, εἰπὼν ἀνωτέρω περὶ ταπεινώσεως, πόρα ἀκολούθως συνάπτει ἐδῶ μίαν παρὰ ἀγγελίαν ἀρμοδίαν εἰς τὰς ταπεινὰς, καὶ λέγει. ἀδελφοί μου κερτῆσι, μὴ καταλαλεῖτε ἑαυτὸν τὸν ἄλλον σας. Ἐὰν τί ὅποιος καταλαλεῖ καὶ κατακρίνει τὸν ἀδελφὸν του, αὐτὸς καταλαλεῖ καὶ κατακρίνει τὸν ἴδιον νόμον τῆς Θεοῦ. νόμον δὲ τῆς Θεοῦ ἐνοεῖ ἐδῶ, ἢ τῷ ἐπιτολίῳ τῆς νόμῳ τὸ ,, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. (Λέ. 13'. 8.) καὶ τὸν ἱερὸν Μιχαίου. ἢ τὸ ,, μὴ κείνετε καὶ ἢ μὴ κερτῆτε. (Ματθ. 5'. 1.) καὶ τὸ ,, τὸν καταλαλῶντα λάτρεον. ὅποιος λοιπὸν εἶναι ταπεινὸς καὶ τὸ φρόνημα, αὐτὸς βλέπωντας τὸ μέγαν δοκᾷ ὅτι ἔχει εἰς τὰς ὀφθαλμῶν τε: ἦγον βλέπωντας τὰ ἐδικά τε μεγάλα σφάλματα, θέλει φροντίσει πρῶτον γὰ ἰατρῆσιν τῷ ἐδικῷ τε ἀδύσει, καὶ δὲν θέλει βλέπει τὸ μικρὸν ξυλάκι ὅτι εἶναι εἰς τὸ ὄμματι τῶ ἀδελφῶν τε: ἦτοι τὰ μικρά τε σφάλματα. ἀλλὰ καὶ αὐτὸ ἴδῃ, θέλει σιωπήσει, κλαίωταις μόνον τῷ ἐδικῷ τε ἀδύσει. εἰ δὲ καὶ εἰπῆ τινος, ὅτι ἔχει ζωὴν ἐνάρετον καὶ ἀκατηγόρητον, καὶ ἔκτὸς τὸ συγχαίρεται εἰς αὐτὸν τὸ νὰ κείνη τῆς ἄλλης: πρῶτον μὴ ὁ ποιητὸς θέλει ἀκείσει, ὅτι ἔφθασεν εἰς τὸ ἄκρον τῆς ὑπερηφανίας. Ἐὰν τί νομίζει τὸν ἐαυτὸν πῶς ἀνέβη εἰς τὸ ὕψος τῆς ἀρετῆς, καὶ ἔκτὸς θέλει νὰ κατακρίνη τὸν ἀδελφὸν τε μὲ σοβαρὸν φρόνημα: εἰς κερτῆν ὅτι ὁ Κύριος εἶπεν, ,, ὅταν ποιήσῃτε πάντα τὰ ἐπαγγελθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι, τι ὄντοι ἀχρεῖοί ἐσμεν. ὅτι ὁ ἀφείλεμεν ποιῆσαι, πεποικίκαμεν. (Λεκ. 13'. 10.) ὁ ἦδ ἰομίζων ὄντοι ἀχρεῖον τὸν ἐαυτὸν τε, αὐτὸς δὲν θέλει ποτε νὰ περὶ ἐργαδῆ καὶ νὰ κείνη τὰ σφάλματα τῶ συνδέσῃ τε. (1) ὄρα δὲ, ὅτι ὁ ἅγιος Ἰακώβος κάμνει ἐδῶ συλλογισμὸν καὶ λέγει. ἐστὶ ὅτι

(1) Δὲν ἔκονα εὐλογεῖν νὰ σιωπήσω τῷ διάκρισιν καὶ διαστολῇ, ὅτι κάμνει ἐδῶ ὁ ἅγιος Καθολικὸν Ἐπιστολὴν ἀείρος ἐρημνῆς Μητροπολίτης ὁ Συμεὸν. λέγει γὰρ ἔπος ὅτι, ἀγαλλὰ καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβος ἐδῶ λέγει νὰ μὴ κείνετε τῶ ἀδελφῶν σας: ἦτοι τῶ ἀδελφῶν. καθὼς καὶ ὁ Κύριος πῶ φαίνεται νὰ θελοῖ λέγων, ,, τί βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τῆς ἀδελφῶν σου; (Ματθ. 5'. 3.) καὶ ὁ Παῦλος, ,, σὺ τί κείνας τὸν ἀδελφῶν σου; (Ρώμ. 13'. 10.) μὲλλον τῶ ὁ ἀπίστολος Παῦλος λέγει, ὅτι μὴδὲ τῶ ἀπίστες πρέπει νὰ κείνετε, ,, τί γὰρ μὴ ὅστις καὶ τῶ ἔξω κείνας; ἔκτὸς τῶ ἑαυτῶν κείνετε, τῶ δὲ ἔξω ὁ Θεὸς κείνας; (ἀ. Κορ. ε. 12.) ἐπειδὴ δὲ ὁ Κύριος εἶπε, ,, μὴ κείνετε κατ' ἄλλη, ἀλλὰ τῷ δικαίῳ κέρτιν κείνετε (Γουα. 5'. 24.) καὶ ὁ Ἀπόστολος κατακρίνει τὸν παρεβάντα κερτῆσαν μὲ τῷ μὴ κείνας τῶ εἰς τῷ Κορινθῶν: διὰ τῶ λέγει ὁ Θεὸς Μητροπολίτης, ὅτι πρέπει νὰ ἐλέγχη τινὰς καὶ νὰ κείνη μὲ ζήτησον καὶ παρεβάντα τῶν τῶ ἀπίστες καὶ ἀρετῆς, ὅσον καὶ τῶ πιστῶ καὶ ὀρθοδόξῳ. καὶ τῶ μὴ ἀπίστες καὶ ἀρετῆς πρέπει τινὰς νὰ κείνη διὰ τῶ ἀπίστιαν αὐτῶν καὶ ἀρετῶν, καὶ νὰ ἐλέγχη αὐτῶν (ἀνάγκης δηλοῦσθαι) νὰ μὴ κείνη δὲ πῶ πονηρὰ αὐτῶν ἔργα, πῶ τῶ ἀπίστῳ καὶ ἀρετῶν αὐτῶν ἀνέλθῃ. ἀλλὰ ἔπε νὰ ἀποσφύγγεται τῷ σιωπῆσθαι αὐτῶν καὶ σιωπῆσαν. διὰ τί αὐτὸ θέλωμεν νὰ μὴ σιωπῆσθαι μὲ αὐτῶν, καίτοι νὰ εὐχαίμεν ἔξω ἀπὸ τὸν Κόσμον, ἔς τις εἶναι γεμάτος ἀπὸ τῶ πεισῆς ἀπίστες καὶ ἀρετῆς: καθὼς ὁ Παῦλος ἔλεγον, ἔργα, ,, ψα ὑμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ καὶ σιωπῆσθαι τῶν τῶν, καὶ οὐ

,, πεισῆς τῶν τῶν τῶ Κόσμον (ἦτοι τῶ ἀπίστες)... ἐπὶ ὅτι ἔπε ἀρα ἔκ τῶ Κόσμον ἐξελθῆν. (ἀ. Κορ. ε. 9.) μὲ τῶν τῶν πῶ λόγια φανερῶν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι πῶ μὴ πονηρὰ ἔργα ἦν ἀπίστιαν καὶ ἀρετῆσαν πρέπει νὰ παραβλέπωμεν, μόνον ὁ τῷ ἀπίστιαν καὶ ἀρετῶν αὐτῶν νὰ μαρτυροῦμεν. καὶ διὰ νὰ εἰπῶ Μάρκε πῶ Ἀθήνη τῷ ὄντι βασιλικῷ νουθεσίαν, ὁμοθυμαδὸν ,, μὴ, μὴ ὁμοδοματῶν δὲ. ἦγον μὲ τῶ ἀπίστες πρέπει νὰ συμπεριταπῶμεν, ὅχι δὲ καὶ νὰ σιωποῦματιζομεν. καὶ νὰ ἔχωμεν αὐτῶν, ἐρῶν μὲ κατὰ πῶ δόγματα, ἀγαπῆτες δὲ διὰ τὸν κοινὸν ἡμῶν Θεὸν καὶ Πατέρα, καθὼς καὶ ὁ Παῦλος εἶραρε διὰ τῶς Ἐβραίων, ὅτι εἶναι ἐχθροὶ μὴ κατὰ τὸ Ἐβραϊσμὸν, ἀγαπῆται δὲ, διὰ τῶ πατέρῳ. (Ρώμ. 13'. 10.) ἀπῆται δὲ καὶ νὰ κείνετε τῶ ἀπίστες ἀδελφῶν σας. ἀλλὰ ποίος; εἶναι ὅτι φαίνεται τῶ ἀδικήσαντα ἀμαρτανῶν μὲ κοινὸν σκανδαλῶν πῶ λαῶ, καὶ γίνονται κακὸν παραδειγμα καὶ εἰς τῶς ἄλλης τῶ ἀμαρτίας. καὶ ἀμαρτανῶν ἀμαρτανῶν φανερῶν εὐποδομῆσαν ἀπὸ τὸν νομὸν τῶ Θεοῦ. πῶς γὰρ πρέπει νὰ ἐλέγχομεν, καὶ νὰ μὴ σιωπῆσθαι μὲ καθὼς ὁ Παῦλος παρηγορεῖ λέγων, ,, εἰναι τῶ ἀδελφῶν ὅτι εὐμαρτῶν ἢ πόρος, ἢ πλεονέκτης, ἢ λοιδορῶν, ἢ μὴ ὄφους, ἢ ἀρῶν τῶ πῶ μὴ σιωπῆσθαι. (ἀ. Κορ. ε. 11.) καὶ πάλιν διὰ τὸν ἀρῶν καὶ μὴ δολοῦντα πῶν, ἀλλὰ εἰπῆ, ,, πῶς περιπατῶντα γράφη, ἢ εἰ τις καὶ ὕπακτος τῶ λόγῳ ἢ μὴν διὰ τῶ ἐπιστολῆς, πῶν σημαίει, καὶ μὴ σιωπῆσθαι μὲ δὲ αὐτῶν, ἵνα ἐνῆται, καὶ μὴ ὡς ἐχθροὶ ἠγάθε, ἀλλὰ νὰ δειχῆς ὡς ἀδελφῶν. (β. Θεω. 2'. 14.) καὶ πάλιν ὡς

ἐπὶ κατακρίνεις τὸν ἀδελφόν σου, ἐσὺ κατακρίνεις τὸν νόμον τῆ Θεοῦ τὸν προσάζοντα νὰ ἀγαπᾷς τὸν ἀδελφόν σου ὡσαύτῃ καὶ τὸν ἑαυτόν σου. εἰ δὲ κατακρίνεις τὸν νόμον τῆ Θεοῦ, ἐσὺ πλέον δεῦ εἶσαι ποιητὴς τῆ νόμου, ἀλλὰ κριτής: ἦλθεν ἐσὺ πλέον δεῦ εἶσαι προσαγμενός νὰ φυλάττης τὸν νόμον, ἀλλὰ νὰ τὸν κρίνῃς. διότι αὐτὸς ὁ νόμος προσάζει νὰ ἀγαπᾷς τὸν ἀδελφόν σου ὡσαύτῃ τὸν ἑαυτόν σου, ἐσὺ δὲ μισῶντας αὐτὸν, ὄχι μόνον δεῦ τὸν ἀγαπᾷς ὡσαύτῃ τὸν ἑαυτόν σου, ἀλλὰ καὶ τὸν κατηγορεῖς καὶ τὸν κατακρίνεις: φανερόν, ὅτι πλέον δεῦ φυλάττης τὸν νόμον, ἀλλὰ κρίνεις τὸν νόμον, καὶ κατηγορεῖς αὐτὸν, ὅτι παραλόγως ἐπρόσβαξε τὴν ἐπιτολίαν τῆς ἀγάπης. εἰ δὲ τὸν νόμον κατακρίνεις, φανερόν ὅτι κατακρίνεις ἐν ταυτῷ καὶ τὸν νομοθέτην Θεόν, πῶς δεῦ ἐδιώρισε τὸν νόμον καλῶς καὶ πρὸς τὸ συμφέρον. βλέπεις χριστιανέ, εἰς ποῖον ἄκρον βαθμοῦ κακίας φθάσεις, μὲ τὸ νὰ κατακρίνῃς τὸν ἀδελφόν σου; κρίνωντας δὲ τὸν ἀδελφόν σου, τὰς προσαγὰς τῆ νόμου κρίνεις. κρίνωντας δὲ τὰς προσαγὰς τῆ νόμου, τὸν νόμον κρίνεις. κρίνωντας δὲ τὸν νόμον, αὐτὸν τὸν ἴδιον νομοθέτην κρίνεις. ὁ δὲ κρίνων τὸν νομοθέτην, φανερόν ὅτι εἶναι, ἢ ἴσος, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀνώτερος τῆ νομοθέτου. ἐπειδὴ ὁ κρίνων φυσικῶς τῷ τρόπῳ εἶναι κατὰ τὸ κρίνειν ἀνώτερος τῆ κρινομένου. καὶ λοιπὸν ἐσὺ ὅπως κατακρίνεις τὸν ἄλλον, εἶσαι εἰς ἀντίθετος, καὶ εἴως ἄλλος ἀποστάτης ἐσθφόρος, ὡς φιλονεικῶν νὰ γῆρας τῆ νομοθέτου ἀνώτερος.

12. „ Εἰς ἐσὶν ὁ Νομοθέτης, καὶ Κριτής, ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι. Σὺ δὲ τίς εἶ, ὃς κρίνεις τὸν ἕτερον;

Αφ' ἧ ὁ Ἀδελφός Θεος ἔδειξε δὲ τῆς εἰς ἄτοπον καλυμμένης Ἀπαγωγῆς; εἰς ποῖαν κακίαν φθάσει ἐκεῖνος ὅπως κατακρίνει τὸν ἀδελφόν σου: πῶρα ἐδῶ ἐξοπιάζει αὐτὸν φελατότερον, μὲ τὸ νὰ λέγῃ ἀποφαντικῶς καὶ δογματικῶς, ὅτι εἴς καὶ ὁ αὐτὸς εἶναι καὶ ὁ Νομοθέτης καὶ ὁ Κριτής. φανερόν δὲ καὶ ὁμολογητέον εἶναι, ὅτι ἐκεῖνος ὅπως δεῦ ἔδωκε νόμον εἰς τινὰ, αὐτὸς ἔπε κριτής δυνάται νὰ ἦναι ἐκεῖνος. ἐπειδὴ πῶς θέλει καταδικάσει ἐκεῖνον διὰ τὰς νόμους ὅπως, ἔπε αὐτὸς τῷ ἔδωκεν, ἔπε ἐκεῖνος τὰς ἐπαρέβη; τὸ δὲ εἶναι ἄτοπον. ἐκεῖνος δὲ ὅπως δῶση νόμους εἰς τινὰς, διὰ τὴν ὠφέλειαν καὶ σωτηρίαν τῆς: αὐτὸς εἰς ἀνάγκης εἶναι τῶν καὶ Κριτής. χρεῖται δὲ νὰ κρίνῃ αὐτὴν. καὶ ἢ νὰ δῶση πληρωμὴν εἰς τὰς φυλάξαστας τὰς νόμους, ἢ νὰ δῶση τιμωρίας εἰς τὰς φθαράσας αὐτῶν. δὲ τί λοιπὸν ἐσὺ, λέγει, χριστιανέ, χρεῖται νὰ ἦσαι νομοθέτης, γίνεσαι τῆ ἄλλῃ κριτής; καὶ ἀρπάζεις τὴν ἀξίαν τῆ Νομοθέτου, καὶ Κριτῆ Θεοῦ; καὶ μὴ ὅλον ὅπως καὶ σὺ εἶσαι εἰς ἀποστάτης ἀπὸ τῆς νομοθετικῆς, καὶ ὑπόδικος εἰς τὰς αὐτὰς τιμωρίας μὲ ἄλλῃ. δὲ τί καὶ σὺ φθαβαίνεις τὰς τῆ Θεοῦ νόμους. λέγωντας δὲ ὁ Θεὸς Ἰάκωβος, ἐσὺ ποῖος εἶσαι ὅπως κρίνεις τὸν ἄλλον; μὲ τὸ τὸ ἐλεγκτικὸν γῆμα τῆς ἐρωτήσεως, καταβιβάζει εἰς τὴν ἐχάτην ταπεινώσειν καὶ ἐξευτελισμὸν ἐκεῖνον τὸν χριστιανὸν ὅπως καταφρονεῖ τὸν ἀδελφόν σου μὲ μεγάλῃ ὑπερηφάνειαν, καὶ καταλαλεῖ καὶ κατακρίνει ἐκεῖνος ὅπως ἐσφαλὸν φθαμικρά τινὰ σφάλματα: ἢ ἀείσκονται εἰς ὑποψίαν ἀδελφὸν ὅτι σφάλαν: ἢ καὶ φράττων κἀνείνα φθαγμα ὅπως εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς νὰ τὸ φράξῃν, ὡσαύτῃ δεῦ εἶναι φανερῶς ἐμπροσθὶν τῶν νόμους. ἔπε δὲ καὶ ὁ Παῦλος ἔλεγε πρὸς τὰς χριστιανὰς τὰς κρίνοντας ἐκεῖνος ὅπως δεῦ ἔφωσαν τὰ χροίρεα κρέατα: Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; (Ρωμ. ιδ'. 4.) ἔπε καὶ ὁ Κύριος ἔλεγε „ μὴ κρίνῃς, νετε καὶ εἰ μὴ κριθῆτε. καὶ πάλιν „ ἐν ᾧ κρίματι κρίνετε κριθῆσθε: καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, ἀντιμετρηθήσεται ὑμῖν. (Ματθ. ζ'. 1.) μὲ τὰ λόγια δὲ ταυτὰ διδάσκει ὁ Κύριος, καὶ τὴν ἐρμηνείαν τῆ ἱερῆ Μητροφάνης, ὄχι τὸ νὰ μὴ κρίνῃ τινὰς παντελῶς καμμίαν ἀμαρτίαν: ἢ νὰ μὴ ἐλέγῃ τὰς ἀμαρτανόντας φανερῶς. δὲ τί μὲ τὸν τρόπον τῶτον κάθε εἴς κακὸς ἠθέλε

πσ

„ συκοφαντεῖ τις ἐργὸς τῆς ἀκαρίας τῆ σκότης, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε. (Ἐφ. ι. 11.) ἀδύνατον δὲ εἶναι νὰ μὴ σιωπῶντες φέρεται τινὰς πῶς, ἢ νὰ ἐλέγῃ τὰ ἀκαρία ἔργα, ἀλλὰ ἰσως ἀρτέρον δεῦ κρίνῃ καὶ δεῦ κατακρίνῃ τῆς τῆ πικρῆ φθασίας. ἐκεῖνος δὲ ὅπως βλέπει τινὰς πῶς σφάλαν κἀποῖα τινὰ ἐλαφρὰ καὶ συζητοῦσά σφάλματα ἀπὸ τῆ ἀμέλειαν τῆς ἢ φράττων ἔργα τινὰ, τὰ ὅποια δεῦ εἶναι ἐμπροσθὶν ἀπὸ τὸν νόμον, ἀλλ' εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆς νὰ τὸ φράξῃν ἢ νὰ μὴ τὸ φράξῃν (καθὼς ἦν καὶ εἰς τὴν ἐξουσίαν τῆ Παύλου νὰ τρεφῆται ἐκ τῆ Εὐαγγελίου, ἀλλὰ δεῦ ἐτρέφετο) ἢ καὶ εἶναι μὴ ἐμπροσθὶν παῦτα ἀπὸ τὸν νόμον, οἱ δὲ φράττωντες παῦτα δεῦ εἶναι φανεροί, ἀλλὰ ὑποπτεύονται μόνον πῶς τὸ φράττων. τίς, λέγω, ἄλλῃ δεῦ πρέπει νὰ κρίνῃ τινὰς καὶ νὰ ἐλέγῃ. Περὶ μὲν δὲ ἡς κοινουμένων ἀκαρῶν παῦτα. λέγων δὲ καὶ ποῖος ἀρτέρον νὰ εἶναι οἱ κρίνοντες

τῆς ἄλλῃ. ὅσοι λοιπὸν εἶναι ἐπίσταται λαθ: καθὼς εἶναι οἱ πατριάρχαι, οἱ ἀρχιερεῖς, οἱ ἱερεῖς, οἱ πνευματικοί, οἱ διδασκαλοί, οἱ ἐξουσιοῦχοι Κριταί, οἱ γονεῖς, καὶ πατέρες, οἱ ἔχοντες ἐξουσίαν, αὐτοὶ κυρίως καὶ φρονητικῶς πρέπει νὰ κρίνουν τὰς ἀμαρτανόντας, ἀπὸ τῆς μὴ ἀπάξ καὶ δις συμβαλλόντες αὐτὰς μετὰ καὶ ἄλλων ὀλιγων, ἔπειτα δὲ, ὅταν βλέπωσιν αὐτὰς ἀπειθῶντας καὶ μὴ διορθουμένους, ἀρτέρον καὶ νὰ τῆς ἐλέγῃ φανερῶς, καὶ νὰ τῆς παιδεύσιν δημοσίως, ἢ μὲ τὸν ἀφορισμὸν ἢ μυστικῶς, ἢ μὲ ἐκκλησιαστικῶν, ἢ μὲ τὴν ἐξουσίαν τῆς σωματικῆς ἀπὸ ἄλλων ἀδελφῶν, ἢ καὶ μὲ παιδείας ἐξουσιῶν. ὅσοι δὲ εἶναι ἰδιῶται καὶ κοινοκαίτοι Χριστιανοί, αὐτοὶ χρεῖται μόνον νὰ συμβουλεύωνται κατ' ἴδιον τὰς ἀμαρτανόντας μὲ ἀγαπῶν καὶ πατεῖναισιν ἀδελφικῶς, καὶ ὄχι μὲ τὸν τρόπον ἐκδικήσεως, διὰ νὰ ἀφῆσιν ἀπὸ τῆς ἀμαρτανίας: ἀλλ' ὄχι καὶ νὰ ἐλέγῃν, ἢ νὰ κατακρίνουν αὐτὰς.

ποθῆ τῆτο: ἦσαν τὸ νὰ κάμνῃ μὴ κάθε καίαν, νὰ μὴ κείνεται δὲ καὶ νὰ μὴ ἐλέγχεται ἀπὸ ἄλλας, ἢ τὶ καὶ αὐτὸς δὲ κείναι, καὶ δὲ ἐλέγχει τὰς ἄλλας. ἀλλὰ διδάσκει ὁ Κύριος τὰς χριστιανὰς, νὰ μὴ κατηγορῶν ὀλίγωρα τὰς ἀδελφάς των, μηδὲ νὰ σκληρύνῃν τόσον τὴν καρδίαν τὰς, ὡς ὅτ' ἐνὰ κάμνῃν κρίσεις καὶ διαβολὰς ματαιὰς καὶ τῶ πλησίον, ἀλλὰ μᾶλλον νὰ ὑποφέρῃν τὰ σφάλματά τε, καὶ νὰ βασάζῃν εἰς τὰ ἄλλα τὸ βίος. ἵνα μὲ τὸν τρόπον τῆτον, ἀναπληρώσῃν τὸν νόμον τῆ Χριστοῦ: ἦτοι τὸν ὅτι τῆς ἀγάπης, καθὼς λέγει ὁ μακάριος Παῦλος, ἀλλήλων τὰ βάρη βασάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε τὸν νόμον τοῦ Χριστοῦ. (Γαλ. 5. 2.)

13. „ Ἄγε νῦν οἱ λέγοντες. σήμερον, ἢ αὔριον πορεύσόμεθα εἰς τὴν πόλιν, καὶ ποιήσομεν ἐκῆ ἐνιαυτὸν εἰς, καὶ ἐμπορεύσόμεθα καὶ κερδήσομεν.

ΜΕ' τὰ λόγια ταῦτα κατηγορεῖ ὁ Θεὸς Ἰάκωβος καὶ τὸν ἱερόν Μητροφάνη, ἐκείνους τοὺς χριστιανὰς, ὅτ' ἀφιερώνουσι τὰς μελλέσας ὑποθέσεις καὶ πράξεις των εἰς μόνον τὴν ἐδικὴν πύξιν γνῶσιν καὶ θέλησιν. καὶ καταφρονῶν τὴν τῆ Θεοῦ Πρόνοιαν καὶ τὴν τῆτε συνεργίαν καὶ βοήθειαν, λέγοντες. σήμερον, ἢ αὔριον θέλωμεν νὰ υπάγαμεν εἰς τὴν ὁδεῖαν πολιτείαν, καὶ νὰ κάμωμεν ἐκεῖ εἰς ἕνα χρόνον, διὰ νὰ παραμαρτυρωμεν καὶ νὰ κερδήσωμεν. δὲ ἀκίρῃ δὲ ὁ λόγος αὐτὸς τὸ αὐτεξέσιον τῆ ἀνθρώπου, καὶ τὸν Θεοφύλακτον, ὅχι. ἀλλὰ δείχνει ὅτι ὅλον τὸ πᾶν τῆ ἔργων τῆ ἀνθρώπου, δὲ εἶναι εἰς τὴν ἐδικὴν τῆ θέλησιν καὶ ἐξουσίαν. ἀλλὰ χρειάζεται καὶ τὴν ἀνθρώπου βοήθειαν καὶ χάριν τῆ Θεοῦ, ἢ νὰ συνεργήσῃ καὶ νὰ τελειώσῃ τὰ ἔργα καὶ τὰς ὑποθέσεις τῆ. δι' ὅ, τι, πρέπει μὴ ὁ ἀνθρώπος νὰ κινῆται καὶ νὰ ἔβῃ ἐπάνω καὶ κάτω ἢ νὰ παραμαρτυρεῖται, καὶ νὰ οἰκονομῇ τὰ χρεῖά τῆ ζωῆς τῆ, δὲ πρέπει δὲ νὰ νομίζῃ πῶς οἰκονομῇ ταῦτα μὲ τὰς ἐδικὰς τῆ κόπας, ἀλλὰ μὲ τὴν φιλανθρωπίαν καὶ πρόνοιαν τῆ ἀγίας Θεοῦ. λέγει ὁ προφήτης Ἰερεμίας πρὸς τὸν Θεόν, „ οἶδα Κύριε, ὅτι ἐχὶ τῆ ἀνθρώπου ἡ ὁδὸς αὐτῆ. ἐδὲ ἄνθρωπος πορεύσεται καὶ κατορθώσῃ πορείαν αὐτῆ. (Ἰερ. 1. 23.) τὰ αὐτὰ χερδὸν μὲ τὸν Θεόν Ἰάκωβον λέγει καὶ ὁ Θεοπέσιος Ἀμὼς, κατηγορῶν ἐκείνους ὅτ' ἐλέγουσιν τὰ πρᾶτα ἀνόητα λόγια, καὶ ἐλπίζουσιν νὰ πλουτήσῃν μὲ τὴν δυνάμιν των, „ ἀκούσατε οἱ λέγοντες. πότε διελεύσεται ὁ μὴ, καὶ ἐμπολήσωμεν! καὶ τὰ σάββατα, καὶ ἀνοίξομεν θησαυρόν! τοῦ ποιῆσαι μέτρον μικρόν, καὶ τοῦ μεγαλῶσαι σάββατον, καὶ ποιῆσαι ζυγὸν ἀδικόν, τῆ κτᾶσαι ἐν ἀργυρίῳ πτωχὸς, καὶ πρᾶτα ἀντὶ ὑποδημάτων. καὶ ἀπὸ παντὸς γονήματος ἐμπορεύσόμεθα! (Ἀμ. 4. 5.)

14. „ Οἵτινες ἐκ ἐπίσταθε τὸ τῆς αὔριον.

ΜΕ' τὸν λόγον τῆτον κατηγορεῖ ὁ Ἀδελφός Θεος ἐκείνους ὅτ' ἐλέγουσιν τὰ ἀνώτερον ἀνόητα λόγια. οἵτινες τὸσῶν φυσικῶν ἀγνοίαν ἔχον, ὡς ὅτ' ἐδὲ ἠξίωσαν, τὶ ἔχει νὰ γονήσῃ ἢ αὔριον ἡμέρα: καθὼς λέγει καὶ ὁ παροιμιαστὴς, „ μὴ καυχῶ τὰ εἰς αὔριον. καὶ ὅτ' οἶδας τὶ τέξεται ἢ ὅτ' ἐπίστα. (Παρ. κζ'. 1.) καὶ πάλιν, „ μὴ εἴπῃς. ἐπαρῶν ἐπάνω, καὶ αὔριον δώσω, δυνάμει σου ὄντος εἰ ποιεῖν. καὶ ὅτ' οἶδας τὶ τέξεται ἢ ἐπίστα. (Παρ. γ'. 28.) λέγει δὲ καὶ ἢ καὶ τὸν δίκαιον Ἰωβ θεῖα Γραφή, τὴν ἀγνοσίαν τῆ ἀνθρώπων κατηγορεῖσα, „ χθιζοὶ γὰρ ἐσμὲν καὶ ἐκ οἶδαμεν. (Ἰωβ. 4. 9.) Καὶ ὁ Ἐκκλησιαστής λέγει, „ ὅτι καί γε καὶ ἐκ ἐγὼ ὁ ἀνθρώπος τὸν καιρὸν αὐτῆ. ὡς οἱ ἰχθύες οἱ θηροδύμοι ἐν ἀμφιβλήτρῳ παρῶ, καὶ ὡς ὄρνεα τὰ θηροδύμνα ἐν παγίδι: ὡς αὐτὰ παγιδύονται οἱ υἱοὶ τῆ ἀνθρώπου εἰς καιρὸν πονηρόν, ὅταν ὅτι πῆσῃ ἐπ' αὐτὰς ἀφρω. (Ἐκκλ. 9. 12.)

„ Ποία γὰρ ἢ ζωὴ ὑμῶν; ἀτμίς γὰρ ἐστὶν ἢ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἢ ἔπειτα δὲ ἀφανίζομένη.

ΑΤμίς, καὶ τὸν ἱερόν Θεοφύλακτον, εἶναι μία σύστασις τῆ ἀέρος, ἀναθυμιαμὴ ἀπὸ ὑγρότητα. ἢ ἔμπυρον θερμότητα, ἐλαχίστην τὴν ὑλὴν ἔχουσα, ἢτις δὲ τὴν πολλὴν λεπτότητα ὅτ' ἔχει, ὀλίγωρα διαλύεται εἰς τὸν ἀέρα. μὲ τὴν ἀτμίδα δὲ ταύτην ἐπαραμοίωσε τὴν ζωὴν τῆ ἀνθρώπου.

ἀνθρώπων ὁ ἅγιος Γάβριελ· κατηγορεῖ λοιπὸν τὰς ἀνώτερας χριστιανὰς ὅτι λέγαν τὰ πορρήθει-
τα ἀνόητα λόγια, καὶ τὸν ἱερόν Μιτροφάνη, καὶ λέγει πρὸς αὐτάς. χριστιανοὶ ἀδελφοί, αἰτίως
ἐσεῖς δὲν ἠξοῦρετε τί ἔχει τὰ σὰς ἀπαντήσῃ εἰς τὴν αὐριανὴν ἡμέραν, ἔξ τῆς τῶν φυσικῶν ἀγνοιαῶν
ὅτι ἔχετε. καὶ αἰτίως δὲν ἔχετε βέβαιον, ὅτι μέλλετε τὰ ζήσετε ἕως τῆς αὐριανῆς, ἔξ τῆς τοῦ παχῦ
καὶ ὀγκλίωτον τῆς ζωῆς σας, ἥτις παρομοιάζει μὲ τὴν ἐκκολλημένην ἀτμίδα: διὰ τί φαντά-
ζεσθε μὲ τὸν νῦν σας χρόνος μακρὸς; διὰ τί οὐκ ἐπιθυμεῖτε πῶς ἔχετε τὰ ἀποκτήσετε κέρδη πολ-
λά μὲ τὰς παραγματείας σας; δὲν σοχαζέσθε ἀνόητοι, πῶς αἰφνιδίως ἡμπορεῖ τὰ σὰς ἔλθῃ ὁ
Θαύματος; δὲν ἐνθυμεῖσθε τὰς πειρασμοὺς καὶ τὰς δυσυχίας ὅτι ἡμπορῶν τὰ σὰς ἀκολουθήσαν,
ὑπὸ τὰς ὁποίας μόνος διώκεται τὰ σὰς λυτρώσῃ ὁ Παντοκράτωρ Κύριος, ὅς τις διὰ τοῦ Ὄσῃ
λέγει „ σάτων οὐκ ἔστι πάρεξ ἐμοῦ; (Ὄσ. γ'. 5.) διὰ τί λοιπὸν ἀφήσετε τὴν Πρόνοιαν τῆ
„ Θεῶ, καὶ ἀγωνίζεσθε μὲ τὰς ἐδικάσας δινώμεν τὰ ἀπολαύετε τὰ κέρδη ὅτι ποθεῖτε;

Συμφώνως μὲ τὸν ἅγιον Γάβριελ κατηγορεῖ καὶ ἡ Παλαιὰ Γραφή τὸ ἐκκολλημένην τῆς ζωῆς
τῆ ἀνθρώπων. ἐν μὲν γὰρ τῷ Γάβ. γέγραπται „ σκιά γὰρ ἔστιν ὁ βίος ἡμῶν ἐπὶ τῆς γῆς.
(Γάβ. ἡ. 9.) Καὶ πάλιν „ βροτὲς ἄνθρωποι γυναικὸς ὀλιγόβιοι καὶ πλήρης ὀργῆς. ἡ ὡσπερ
„ αἰθὴ ἀνθρώπων ἐξέπεσον, ἀπέθρα δὲ ὡσπερ σκιά, καὶ ἔστι μὴ εἶ. (Γάβ. ἰδ'. 1.) Καὶ αὖτις,
„ τὰς δὲ καπιέοντας εἰκίας πηλίνας (ἥτοι τὰ σώματα) ἐξ ἧν καὶ αὐτοὶ ἐκ τῶ αὐτῶ πηλῆ ε-
„ σμεν. ἐπαίσει αὐτὰς σπιτὸς ἔσπον. καὶ ὑπὸ παρῶν μεχρὶς ἐσπέραις ἐκ ἔτι εἰσι. ὡσαύτῃ τὸ
„ μὴ διώδαι αὐτὰς ἑαυτοῖς βοηθεῖσαι, ἀπώλοντο. (Γάβ. δ'. 19.) ἐν δὲ τῷ Ἡσαΐα εἶπε γὰρ
„ φεται „ ἐπιενου ἐπ' αὐτὰς καὶ ἐξηράνθησαν, καὶ καταιγὶς ὡς φρύγωνα λήψεται αὐτάς. (Ἡσ.
μ'. 24.) ὁ δὲ πορρήτης Δαβὶδ τὸ μάταιον τῆς ζωῆς διλοποιῶν, καὶ ἐντροπιάζων ἡμᾶς διὰ τὴ
„ ὄλος ὁ κόπος ἡμῶν ἐξοδίζεται εἰς τὰ μάταια, λέγει „ μὴ τοιγαρὶ ἐν εἰκόνι διαπορεύεται αὐ-
„ θρωπος. πλὴν μάτῳ περάσεται. (Ψαλμ. λή. 15.) ἥτοι εἰς τὰ μὴ ὄντα, λέγει, κινεῖται ὁ
„ παλαιώπων ἀνθρώπων. ὡσαύτῃ εἰς μίαν ἀνυπόστατον καὶ φαντασιώδη εἰκόνα: καὶ ὄχι εἰς τὰ παρα-
„ ματικῶς ὄντα καὶ ἀνυπόστατα, κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ ἱεροῦ Θεοφυλάκτου καὶ Οἰκουμενίου.

15. „ Ἀντὶ τῶ λέγαν ὑμᾶς. ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσωμεν,
„ καὶ ποιήσωμεν τῶτο, ἢ ἐκείνο.

16. „ Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν. πᾶσα καύχησις
„ τοιαύτη, πονηρὰ ἔστιν.

Αφ' ἑ ἀνωτέρω ἀπέδειξεν ὁ ἅγιος Γάβριελ ἀνόητους, ἐκείνας τὰς χριστιανὰς ὅτι λέγαν, τὰ ὑ-
πάγαν εἰς τὴν οὐδὲνα πόλιν καὶ τὰ παραματεῶν, ἐλπίζοντες εἰς τὴν δινώμεν τας: τῶρα ἐ-
δῶ τὰς συμβαλλέει τὴν ὁρεῖ τὰ λέγαν: ἥτοι ἀντὶ τὰ λέγαν „ σήμερον ἡ αὐριανὴ πορευομένη
„ εἰς τὴνδε τὴν πόλιν, καὶ ποιήσωμεν ἐκεῖ εἰσαυτὸν εἶνα, καὶ ἐμπρευομένη καὶ κερδήσωμεν,
„ ἀρέπει τὰ λέγαν „ ἐὰν ὁ Κύριος θελήσῃ καὶ ζήσωμεν. θέλωμεν κάμωμεν τῶτο ἢ ἐκεῖνο. ἔγω
„ γὰρ συναρμύζεται ὅλη ἡ ὁδοῦ. τὸ δὲ. οἱ τινες ἐκ ἐπίτηθε τὸ τῆς αὐριανῆς. ποῖα δὲ ἡ ζωὴ
„ ὑμῶν ἢ πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα δὲ ἀφανίζομένη, αὐτὸ εἶναι ἔξ μέρτε, καὶ τὸν Θεοφύλα-
„ κτον καὶ Οἰκουμενίου. ἔτσι, λέγει, ἔφαρτε τὰ λέγετε ἀδελφοί μου χριστιανοί. καὶ παρῶν τὰ βάλ-
„ λετε τὸ θέλημα τῶ Θεῶ, καὶ αὐτὸ θελῶ ὁ Θεός, καὶ ἔπειτα τὰ λέγετε τὰ κάμωμεν ὅτι ἔργον ἔ-
„ χετε. (1) ἔξ τὴν χωρὶς τὸ θέλημα καὶ τὴν Πρόνοιαν τῶ Θεῶ, κινεῖται καλὸν ἔργον δὲν ἡμπο-
„ ρεῖ ἔτε τὰ ἀρχήσῃ, ἔτε τὰ τελειώσῃ ὁ ἀνθρώπων. ὅθεν καὶ ὁ Ἡσαΐας εἶπε „ μὴ δεξαθήσε-
„ ται ἀξίην ἀνευ τῶ κόπῃ τῶ αὐτῆ; ἢ ὑψωθήσεται πρὶν ἀνευ τῶ ἔλκοντος αὐτῶν. (Ἡσ.
„ ἰ. 15.) Συμφώνως δὲ μὲ τὸν Ἡσαΐαν εἶπε καὶ ἡ βίβλος τῶ Γάβ „ μὴ θάλλει πάπυρος ἀνευ
„ ὕδατος; ἢ ὑψωθήσεται βέπμον ἀνευ πῆτος; ἔτι ὅν ἐπὶ ῥίζης καὶ ἔ μὴ θερωθῆ; πρὸ τῶ πι-
„ εἰν πᾶσα βοτανὴ ξηρανθήσεται: ἔγω τίνωμ ἔσαι τὰ ἔχρατα πάντων τῶ ὀπλανθανομένων τῶ
„ Κυρίου. (Γάβ. ἡ. 11.) μὲ τὰ λόγια ἢ ταῦτα κατηγορεῖ ἡ θεία Γραφή ἐκείνας τὰς ἀνθρώπους
„ ὅτι τομίζαν τὰ κατορθώσαν κινεῖται καλὸν χωρὶς τὴν θείαν θέλησιν καὶ βοήθειαν. ἔξ τῶτο καὶ
„ ὁ Ἄδελ-

(1) Ὅθεν καὶ ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἔγραψε πρὸς Ἑβραίους „ Καὶ
„ τῶτο ποιήσωμεν, ἐὰν περ ἐπιτρέψῃ ὁ Θεός. (Ἑβρ. 5. 3.)
„ καὶ πρὸς Ῥωμαίους ἔγραψεν „ εἰπὺς ποτὲ ἀποδηθήσομαι ἐν τῇ θει-
„ κήματι τῶ Θεῶ. (Ῥωμ. ἀ. 10.) καὶ περὶ τῶ Ἀπολλῶ ἔγραψε
„ πρὸς τὰς Κορινθίους, ὅτι παρεκάλει αὐτὸν τὰ ὑπάγῃ εἰς Κο-
„ ρινθον. ἀλλ' ὅμως δὲν ἦταν θέλημα Θεῶ τὰ ὑπάγῃ „ Καὶ πάν-
„ τος δὲ καὶ τὸ θέλημα (ἀ. Κορ. 15. 12.) καὶ πάντοτε γίνεται

ὁ ἀπόστολος τὰ ζητῆ παρῶν τὸ θέλημα τῶ Θεῶ εἰς καθεπὴ κί-
„ νημα καὶ ὑπόθεσιν. πῶν ὁποῖον ἀρέπει τὰ μιμῶνται καὶ ὅλοι οἱ
„ Χριστιανοί, καὶ εἰς καθεπὴ ἔργον ὅτι ἔχον τὰ κάμωμεν, καὶ εἰς κα-
„ θεπὴ λόγον ὅτι ἔχον τὰ εἰπῶν, χωρὶς τῶν τὰ λέγαν πάντα „ ἐὰν
„ εἶναι θέλημα Θεῶ, τὰ κάμωμεν τῶ ἔργον τῶτο. ἐὰν θελῇ ὁ Θεός,
„ τὰ λαλήσω πῶν λόγον τῶν τῶν!

ὁ Ἀδελφός Θεός κατηγορεῖ ἐδῶ ἐκείνους ὅτι ἀφίνεσι τὴν βοήθειαν τῷ Θεῷ, καὶ καυχῶνται εἰς τὰς ἀλαζονείας των λέγων, ἢ καὶ καυχῶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν. καὶ δικαίως τοὺς εἶπεν ἀλαζονας. ἐπειδὴ, ἢ τὴν ἱερὸν Θεοφύλακτον καὶ Οἰκουμενιον, ἀλαζῶν θέλει νὰ εἰπῇ ὁ μετὰ αἰῆς. ἢτοι πλανῆς, ζῶν. καὶ ἀλαζονεία εἶναι, ἢ σπαδὴ τῆς μὴ ὑφ' ἑσῶτων παραγμάτων. πεπλανημένοι εἶναι λοιπὸν, καὶ εἰς τὰ μὴ ὑφ' ἑσῶτα σπαδάζων, οἱ χριστιανοὶ ἐκεῖνοι ὅτι ἀφιέρωνεν τὰ ἔργα καὶ ὑποθέσεις των, ὅχι εἰς τὴν θέλησιν καὶ δυνάμιν τοῦ Θεοῦ: ἀλλὰ εἰς τὴν δυνάμιν καὶ γνώσιν τὴν ἐδικλῶν τες. καὶ δοκ ἀκένον οἱ ἄφρονες τὸν Σολομῶντα ὅτι λέγει, ἢ μὴ ἴδι φρόνιμος, ἢ ἡδὲ σεαυτῶ. (Παρ. γ'. 7.) ἔτε τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, ὅστις κηρυνίζει τὴν οἴησιν καὶ μεταλαύχισιν ἐκείνων ὅτι ἰομίζεν πῶς ἔχεν ὄλλω τὴν γνώσιν καὶ φρονημάδα, λέγων, ἢ Εἰ δὲ, ἢ τις δοκεῖ εἰδέναι τι, ἐδέτω ἐδὲν ἔγνωκε, καθὼς δεῖ γινῶναι. (ἀ. Κορ. ἡ. 2.) ἔτε τὸ ἀκολούθως λέγει καὶ ὁ Θεὸς Ἰακώβος. ὅτι καθὲ καύχισις τοιαύτη εἶναι κακὴ καὶ πονηρά. ἐφόθεσε δὲ τὸ, τοιαύτη καύχισις. ἔτε τι εἶναι καὶ καλὴ καύχισις, ἔτε τῆς ὁπείας ἔλεγον ἢ πορφῆτις Ἀννα, ἢ ἐν τῷ καυχῶσθω ὁ καυχώμενος, ἐν τῷ συλλεῖν καὶ γινῶσκων τὸν Κύριον, καὶ, ἢ πειεῖν κέσμα καὶ δικαιοσύνην ἐν μέσῳ τῆς γῆς. (ἀ. Βασιλ. β'. 10.) καὶ ὁ Παῦλος εἶπεν, ἢ ὁ καυχώμενος, ἐν Κυρίῳ καυχῶσθω. (ἀ. Κορ. ἀ. 31.)

17. ἢ Εἰδόπι ἔν καλὸν ποιῶν, καὶ μὴ ποιοῦντι, ἀμαρτία αὐτῷ ἐ-
 ,, 51V.

Τὸ νόημα τῆς ῥητῆς τῆς εἰρη τῆς εἶναι τοῖσιν κατὰ τὸν ἱερὸν Μιτροφανῆ. αὐ ἐσὺ χριστιανέ, ἢ ἐξόρῃς καὶ ὁμολογῆς πῶς ἐδημιουργῆθης ἀπὸ τὸν Θεόν: καὶ πῶς χωρὶς τοῦ θέλημα καὶ τῆς βοήθειαν τοῦ Θεοῦ κἀνείνα ἀγαθὸν δεῖ δυνάσαι νὰ κατορθώσης. λοιπὸν εἰς ὅλα σε τὰ ἔργα ἐπικαλεσθῶν τὸν Δημιουργόν σε καὶ τὴν ἐκείνου βοήθειαν, καὶ χωρὶς ἐκείνου μὴ θελήσης τελείως, ἢ νὰ πράξῃς τι, ἢ νὰ εἰπῇς. ἀλλὰ καὶ τρώγωντας καὶ πίνωντας, καὶ ἔξυπτος, καὶ κοιμώμενος, καὶ ἔπιπατῆρ, καὶ παραματῆρομος, καὶ ἀπλῶς εἰς ὅλα σε τὰ ἔργα, ἔτε ἀκάλει νὰ γίηται ὁ Θεὸς συνεργός σε: ὅστις εἶπε, ἢ χωρὶς ἐμῶ καὶ δυνάθε ποιεῖν ἐδὲν. (Ἰωάν. ἡ. 5.) ἔτε τι ἐὰν ἢ ἐξόρῃς εἶνα πῶς εἶναι καλόν, καὶ συμφέρον, καὶ δυνάσαι νὰ τὸ κάμῃς, καὶ δεῖν τὸ κάμνεις, ἀμαρτίαν ἔχεις. ἔχεις ἢ νὰ κατακείθῃς ἀπὸ τὸν Θεόν δι' αὐτὸ, ἔτε τι γινῶσκωντας αὐτὸ συμφέρον, καὶ δυνάμενος νὰ τὸ κάμῃς, δεῖν τὸ ἔκαμες: καθὼς ἐκατακείθῃ καὶ ὁ τὸ ἐν τάλαντον κατακείθῃς, καὶ μὴ παραματῆρομος αὐτό. τάλαντον ἢ εἶναι καὶ ἢ γνώσις, καὶ ἢ δυνάμις ὅπου δώση ὁ Θεὸς εἰς τὸν ἀνθρώπον, καὶ δι' αὐτὰς ἔχει νὰ κατακείθῃ ὁ ἀνθρώπος ἐὰν δεῖν τὰς πολυπλασιάση, βάλωντας αὐτὰς εἰς ἐνέργειαν καὶ ποίησιν τῆ καλῆ. (1) ὁ δὲ Θεοφύλακτος καὶ Οἰκουμενιος λέγων, ὅτι ἐδῶ ὁμιλεῖ ὁ Ἀδελφός Θεός διὰ τὰς Ἰουδοδαδασκάλους, οἱ ὁποῖοι πολμοῦν νὰ διδάσκων μετὰ τὸν λόγον, ἐκεῖνα ὅτι δεῖν ἐκατῶρθωσαν μετὰ τὸ ἔργον. μέγας ἢ εἶναι (ἢτοι μακάριος) ὅχι ἐκεῖνος ὅτι διδάξει, ἀλλ' ἐκεῖνος ὅτι ποιήσει καὶ διδάξει, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος (Ματθ. ἡ. 19.) ἐλάχιστος δὲ θέλει ὀνομαθῆ, ὁ λύων μίαν τῆς ἐλαχίστων ἐντολῶν, καὶ διδάσκων οὕτω τῆς ἀνθρώπων. ἢτοι χωρὶς αὐτὸς νὰ κοπιῶση καὶ νὰ ἐργασθῇ. τὰ ἔργα ἢ ἔπεται νὰ πορηγῆται ἀπὸ τὰ λόγια. ὅθεν καὶ ἔτε τῆ Κυρίῳ εἰρηται, ὅτι πρῶτον ἐποίησε, καὶ ἔπειτα ἐδίδαξεν, ἢ ἢν ἢξαστο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκων. (Πράξ. ἀ. 1.) Καὶ ὁ Σολομῶν δὲ εἶπεν, ὅτι ὁ δίκαιος διδάσκει καὶ κηρύττει εἰς τὰς ἄλλας, τὴν πίσιν ὅτι αὐτὸς πορολαβὼν ἐδείξε βεβαίαν διὰ τῶ ἔργων, ἢ ἐπιδεικνυμῆν πίσιν ἀπαγγέλλει δίκαιος. (Παρ. ἡβ'. 17.)

ΚΕ-

(1) Φοβερός δὲ εἶναι τῆ ἀληθείᾳ ἀδελφῶν ὁ λόγος ὅτις, διὰ τὴν λέγει πῶς ἀμαρτάνει, ὅχι μόνον ἐκεῖνος ὅτι κάμῃ τὸ κακὸν καὶ τὴν ἀμαρτίαν: ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνος ὅτι δεῖν πράξει τὸ καλὸν καὶ τὴν ἀρετὴν ὅτι ἢξαστο, καὶ δυνάται νὰ τὴν πράξῃ. χρεῖα γὰρ εἶναι, ὅχι μόνον νὰ ἀπέχωμεν ἀπὸ τὸ κακὸν, ἀλλὰ καὶ νὰ ἐργα-

ζώμεθα τὸ ἀγαθόν, κατὰ τὸ, ἔκκλιν ν' ἀπὸ κακῶ, καὶ ποίησον καὶ ἀγαθόν (Ψαλμ. λγ'. 34.) ὅρα καὶ τὸ, ἢ Εἰ τις λαλεῖ, ἢς λέγει, ἢ γὰρ Θεῷ. ἢτις διακονεῖ, ἢς ἐξ ἰχθῆος, ἢς χορηγεῖ ὁ Θεός (ἀ. Πέτ. δ'. 11.) καὶ τὴν εἰς τὸ ὑποσημασιοῖν.

H

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ε΄.

1. „ Ἄγε νῦν οἱ πλῆσιοι κλαύσατε, ὀλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπω-
 „ ρείαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομαίαις.

Πάλιν ἐδῶ ὁ ἅγιος Ἀδελφός Θεός ἐπασαλαμβάνει τὸν λόγον καὶ τῆς πλεσίων, ἢ ἀπαριθμεῖ τὰ κατ' εἶδος ἀμαρτήματά των, καὶ δυνατωτέρας ἐλέγχας μεταχειρίζεται ἐναντίον τῶν, καὶ τὸν ἱερόν Μητροπολίτην. μετὰ τὸ νὰ ἤξάριη καλῶς, ὅτι οἱ πλῆσιοι χρειάζονται ὑπεροχότερας συμβουλὰς ἀπὸ τῶν πτωχῶν, καὶ διδασκαλίας συχνὰς ἢ νὰ ἀφήσεν μὴ τὴν πλατείαν φράσας τῆς ἡδονῶν, καὶ τῶν πλεῖτων, καὶ τῆς δόξης, νὰ ποιοτιμήσεν δὲ τὴν ἐσπέρην καὶ τεθλιμμένην φράσας τῆς πτωχείας καὶ ἀρετῆς, ἥτις ἀπορροῦνται τὴν αἰώνιον ζωὴν. ἀληθῆς γὰρ εἶναι ὁ λόγος τῆς Κυρίας ὅτι εἶπεν „ ὅτι δυσκόλως πλῆσιος εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῆς ἐρανῶν. (Ματθ. 13. 23.) καὶ πορῶν μὴ ὑποκρινεῖ ὁ Θεὸς Ἰάκωβος τῶν πλεσίων νὰ κλαίεν καὶ νὰ θρήνην διὰ τὴν μέλλουσαν κόλασιν ὅτι ἔχον νὰ λάβω. ἔπειτα δὲ, ἀναφέρει κατ' εἶδος τὰ αἴτια ὅτι ἀπορροῦνται εἰς αὐτὰς τὴν κόλασιν. ὁ δὲ ἱερός Θεοφύλακτος λέγει, ὅτι ὑποκαταγγέλλει ἐδῶ ὁ Ἀδελφός Θεός νὰ θρήνην οἱ πλῆσιοι, ἢ τὴν συνάγην τὸν πλεῖτον καὶ τὸν ἀφίνον νὰ φθείρεται, καὶ δὲν ἐξοδύσεν αὐτὸν εἰς τὴν πένιαν. μόνον ἢ ἢ εἰς τὴν πτωχῶν ἐξοδύσις τῆς πλεῖτων δὲν χαίεται, ἀλλὰ ἡμέλει. ὅθεν καὶ ὁ Σολομὼν αἰνιγματωδῶς εἶπε ὅτι „ τῆς „ ὑδατος, ὅτι ἐν πλήθει ἡμερῶν ἀρήσεις αὐτὸν. (Ἐκκλ. 1. 1.) ἢτοι δὲς ἄρτον καὶ ἐλεημοσύνην εἰς τὴν πτωχῶν, καὶ δι' αὐτῶν ὑποσέλλεις αὐτῶν εἰς τὸ νερόν: δηλαδὴ εἰς τὴν φαινομένην μὴ ἄλλοις καὶ φθορᾷ, ὅχι ὅμως καὶ τῆ ἀληθείᾳ ἀποκαταστήσει. καθὼς ἢ ἐκεῖνα ὅπου ῥίπνται εἰς τὸ νερόν, φαίνονται μὴ ὅτι παρασύρονται καὶ φθείρονται, δὲν φθείρονται ὅμως τῆ ἀληθείᾳ, ἐδὲ χαίονται τελείως: τοικιότροπως καὶ ὁ ἄρτος καὶ τὰ ἀργύρια ὅτι δίδονται εἰς τὴν πτωχῶν, φαίνονται μὴ ὅτι φθείρονται καὶ ἐξοδύονται, δὲν φθείρονται ὅμως τῆ ἀληθείᾳ, ἐδὲ χαίονται. ἀλλὰ διαμῆνεν ἢ νὰ τὰ εὖρη ὁ δὲς αὐτὰ πλῆσιος εἰς τὴν ἄλλω ζωὴν. καὶ μετὰ νὰ λάβω δροσισμὸν καὶ ἀναψυχῶν, ὅταν ἢ γλώσσᾳ τῆς μέλλῃ νὰ πηγαίωται εἰς τὴν φλόγα ἐκεῖνῶν, καὶ τὸν ἐν Εὐαγγελίοις ἐκεῖνον πλῆσιον. (1)

2. „ Ὁ πλεῖτος ὑμῶν σέσηπε, καὶ τὰ ἱμάτια ὑμῶν σητόβρωτα γέ-
 „ γονεν.
 3. „ Ὁ χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ ὁ ἴος αὐτῶν εἰς
 „ μαρτύριον ὑμῶν ἔσαι. καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ,
 „ ὅ (2) ἐδησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις.

Διὰ τὰ μὴ εἰρη καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τῶν πλεσίων: ὦ μακάριε Ἰάκωβε, ἢ τί ἀναγκάζεις νὰ κλαίωμεν, ἡμεῖς ὅτι ἐλάβομεν τὸν πλεῖτον ἀπὸ τὸν Θεόν καὶ τὸν Ἐκκλησιαστήν; „ Καί γε πᾶς
 „ αὐθρα-

(1) Σχεδὸν τὴν ἰδίαν ἐρμηνείαν κάμνει καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος τῆς ῥητῆς πᾶσι λέγων „ Πολλὰ γὰρ βελτίον εἶναι διὰ τῶν „ αἰτίων ἀρετῶν καὶ τῶν ἀναξίων, ἢ τῶν ἀξίων ἀποστρέφειν (ἐλεη- „ μοσύνης δηλ.) δὲν ἢ ἀνάξιον. καὶ πῶς εἶναι φαίνεται, τὸ „ χεῖρον πέμψαν τὸν ἄρτον ἐν αὐτῶν καὶ ὕδατος, ὡς δὲ παρα- „ σφραγίσαν, ἐδὲ ἀπολαύσαν τῆ δικαίᾳ πῶν ἐξουσίᾳ. ἀλλ' „ ἐν ταῦθα καταλείποντα, δὲ πᾶσι καίεται τὰ ἡμέτερα, καὶ ἀ- „ παντήσαντα ἐν κατῶν, καὶ ἡμεῖς μὴ πῶς νομίζωμεν. (ἐπιπι- „ φῶν εἰς τὸν αὐτῶν πατέρα.) Ὁ δὲ σοφὸς Φύσις κοτὰ ὅπου ἐρ- „ μυνάει τὸ αὐτῶν ῥητῆς πῶ Σολομῶντος, καθὼς ἐρμυνάει δὲ, τὸ „ Θεολόγος Γρηγόριος, καὶ ὁ Θεοφύλακτος, ἀποδέττει καὶ ταῦτα „ ἐ- „ πὶ δὲ τὸ ὑπερὸς διαφόρων ἀρμημάτων ὑποθέσεις αἰνιγματίζεν „ δυνάται, εἶη αὐτῶν ἀλλοῦς τὸν ἀρμημάτων λόγον θανάτων,

„ ὁ τὴν ἐλεημοσύνην λέγων ἀποστρέφειν ἐραζέσθαι, διαπαντὸς „ ἀπὸς τῶν ἀναξίων ἢ ὑδάτων ἀνατινάζειν πηγῶν, ἢ τὴν ἐκε- „ νων ἀεργίαν ἐν ἑαυτῶν τῆ μιμῆσει μεταφέρειν. καὶ μὴ, ποτὲ „ μὴ ἀρχὴν τὸν ἔλεον, ποτὲ δ' ἀναστρέφειν. ἀλλὰ ἐλευθερῶν τῶ „ βᾶθρον καὶ ἀδιάκοπα τῶν χρηρίων ἀναβλύζαν. ὅλων γὰρ τὴν „ ἡμέραν ἐλεῖ καὶ θανάτῃ ὁ δίκαιος, πῶ Δαβὶδ ἔστιν ἀκάνον ψαλ- „ λοντος (Ἀμφιλοχίαν ζητήματι ἐκ.) τὸ δὲ ἀποστρέφειν τὸν ἀρ- „ τον σε ἐπὶ ἀπόστολον ὑδατος, εἶναι σχεδὸν ὅμοιον μετὰ τῶν κοι- „ νῶν παρομοίᾳ τὴν λέγουσαν: καί μετὰ καλόν, καὶ ῥίψατο εἰς „ τὸν γαλῶν.

(2) Ἐν ἄλλοις δὲ, χωρὶς τῶν ἐ, ἀνασκαίεται ὅπως „ ἐδησαυρί- „ σατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις.

αἰθρῶπος, ὃ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ Θεὸς πλεῖτον καὶ ὑπάρχοντα. (Ἐκκλησι. ε'. 8.) μή πως ὁ πλεῖτος εἶναι κακός, καὶ διὰ τῶτο οἱ ἔχοντες αὐτὸν εἶναι ἄξιοι θρήνων; ἀν' ᾧ τῶτο ἦναι ἀληθινόν, λοιπὸν αἴτιος εἶναι τὸ κακὸν ὁ Θεός, ὁ τὸν πλεῖτον διδόν. εἰς ταῦτα ἔν ἵποκρινόμενος ὁ Ἀδελφός-θεος, μὴ νομίζετε, λέγει, ὡ πλείσιοι, πῶς ἐγὼ ὀνομάζω κακὸν τὸν πλεῖτον. ἢ πῶς αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ὁ πλεῖτος πορνεύει κόλασιν εἰς τὸν ἔχοντα. ὄχι. ἀλλ' ἡ κακὴ μεταχείρισις τῷ πλείτου, αὐτὴ κάμνει κακὸν καὶ τὸν πλεῖτον. ἐπειδὴ ὡ πλείσιοι, ὁ Θεὸς δού σοι ἔδωκε ῥῆχα ἕξ νὰ τὰ ἀφίτης μέσα εἰς τὰ σεντέκια νὰ τὰ τρώγῃ τὸ σκωλήκι, ἀλλὰ διὰ νὰ εἰδῶν; με' αὐτὰ τῆς γυμνῆς ἀδελφῆς σου, ἔτε σοι ἔδωκε χρυσίον καὶ ἀργύριον διὰ νὰ τὰ ἀφίτης νὰ τὰ τρώγῃ ἡ σκυεῖα ἀπὸ τῆς παλαιότητας, καὶ νὰ ποιῆς αὐτὰ ἄχρηστα. ἀλλὰ σοὶ τὰ ἔδωκε, ἕξ νὰ τὰ μεταρίξῃ; εἰς τῆς πτωχῆς καὶ χρεῖαν ἔχοντας. ἕξ τῶτο καλὰ εἶπεν ὁ σοφὸς Σειράχ, ἡ ἀγαθὸς ὁ πλεῖτος, ἡ ὃ μὴ ἔστιν ἀμαρτία. καὶ ποτηρὰ ἡ πτωχεῖα ἐν σόματι ἀσέβου. (Σειρ. ιγ'. 24.) Καὶ πάλιν ἡ ἀδελφὴ μικρολόγῳ ἔ καλὸς ὁ πλεῖτος. καὶ ἀνθρώπῳ βασκανῶν ἵνα τί χρήματα; (Σειρ. ιδ'. 3.) καὶ ὁ Σολομὼν ἡ ἵνα τί ὑπῆρξε χρήματα ἄφρονι; (Παρ. ιζ'. 16.) δείχνουσι ᾧ με' τὰ λόγια ταῦτα οἱ σοφοὶ ἔτοι ὅτι μίτη ὁ πλεῖτος, μίτη ἡ πτωχεῖα, αὐτὰ καθ' ἑαυτὰ θεωρήματα, εἶναι κακά. ἀλλ' ἡ καλὴ, ἡ ἢ κακὴ προαίρεσις καὶ μεταχείρισις τῷ ἀνθρώπῳ ὅπῃ τὰ ἔχει, αὐτὴ τὰ κάμνει, ἡ καλὰ ἢ κακά. ὁ Θεὸς ἐπειδὴ, λέγει, ἐσεῖς οἱ πλείσιοι δού ἐμεταχειρίσθητε τὸν πλεῖτόν σας εἰς τὸ ἀγαθόν, ἡμοιοῦράζοντες αὐτὸν εἰς τῆς πτωχῆς: ἕξ τῶτο κλαύσατε καὶ θρηνήσατε, ἐν θυμῷ ἡμεῖς τῆς κολάσεως ὅπῃ μέλλετε νὰ λάβετε ἕξ τῆς φιλαργυρίας καὶ ἀσπλαγγνίως σας. ἕξ τὴ ἢ σῆψις τῆς ἱματίων σας, καὶ ἡ σκυεῖα τῆς ἀσπραν σας, αὐτὰ ὡσαν νὰ ἦτον ἔμφυχα καὶ λογικά, θέλεν σαθεῖν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως νὰ μαρτυρήσῃν τῆς ἀσπλαγγνὸν γνώμης σας. καὶ ὁ πλεῖτος ὅπῃ ἐσεῖς ἐφυλάξατε καὶ δού ἔδωκατε ἐλεημοσύνην, αὐτὸς θέλει καταφάγῃ τῆς σάρκας σας εἰς τῆς τελευταίαν ἡμέραν τῆς κρίσεως: ὡσαν μία φωτῖα, τῆς ὁποῖαν ἐσεῖς οἱ ἴδιοι ἐθισαυρίσατε κατ' ἐπάνω σας. ἕξ τῶτο ποῖα θέλετε τὸ μετανοήσετε τότε, χωρὶς κάμμιαν ὠφέλειαν, ἕξ τὴ δού ἐθισαυρίσατε εἰς τῆς ἕρανῆς τὸν πλεῖτόν σας με' τῆς ἐλεημοσύνης, ἀλλὰ ἐθισαυρίσατε εἰς τὸν ἑαυτόν σας τῆς τιμωρίας τῆς ἀσέβου πυρῆς τῆς κολάσεως. διὰ τῶτο καὶ ὁ Κύριος ἐμπόδισε ῥητῶς γὰ μὴ θισαυρίζῃν οἱ χριστιανοὶ εἰς τῆς γῆς, ἀλλὰ εἰς τῆς ἕρανῆς ἡ μὴ θισαυρίζετε ὑμῖν θισαυρῆς ὅπῃ τῆς γῆς, ὅπῃ σῆς (ἡτοι σκωλήκι) καὶ βρώσις (ἡτοι σκυεῖα) ἀφαρῖζει. καὶ ὅπῃ κλέπται διορύσσουσι καὶ κλέπτουσι. θισαυρίζετε δὲ ὑμῖν θισαυρῆς ἐν ἕρανῆ, ὅπῃ ἔτε σῆς, ἔτε βρώσις ἀφανίζει, καὶ ὅπῃ κλέπται ἔ διορύσσουσι ἐδὲ κλέπτουσι. (Ματθ. ε'. 19.) γράφει δὲ καὶ ὁ ἀποστόλος Παῦλος πρὸς τὸν Τιμόθεον ταῦτα ἡ τῆς πλεῖστοις ἐν τῆς νῦν αἰωνὶ παράγγελλε... ἀγαθοεργεῖν, πλετεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, δμεταιδότας εἶναι, κοινωτικῆς. ἀποθισαυρίζοντας ἑαυτοῖς θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ὅπῃ λαβῶνται τῆς αἰωνῆς ζωῆς. (ἀ. Τιμ. ε'. 17.)

4. ἡ Ἰδὲ ὁ μισθὸς τῆς ἐργατῆς τῆς ἀμνησαύτων τῆς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεσερημῆσις ἀφ' ὑμῶν κράζου. καὶ αἱ βοαὶ τῆς θερσαύτων αἰς τὰ ὡτα Κυρίου σαβαὼθ ἀσεληλύθασιν.

ΚΑὶ τῶτο, λέγει, τὸ μέγα ἀνόμημα ἐσεῖς τὸ κάμνετε πλείστοι: ποῖον; δηλαδή ὄχι μόνον τὸ νὰ μὴ δίδετε ἐλεημοσύνην ἀπὸ τὸ φελαδύμα τῆς πλείτης σας, καὶ με' αὐτὸ νὰ ἀναπληρῆτε τὸ ὑσέρημα τῆς πτωχῶν ἀδελφῶν σας: ἀλλὰ ἀκόμη καὶ τὸ νὰ ἀποσερήτε τῆς μισθῆς τῆς ἐργατῆς ἐκείνων ὅπῃ ἐθέρισαν τὰ χωράφιά σας με' πολὺν κόπον καὶ ἰδρώτα. οἱ ὁποῖοι μισθοὶ κράζου καὶ βοῶν κατ' ἐπάνω σας πρὸς τὸν Δεσπότην τῆς ἀπάντων καὶ Κύριον. καὶ εἰσηκῆσθησαν ἀπὸ αὐτὸν, καὶ ἔχου νὰ φέρου ἐναντίον σας τῆς μεγάλῃς ὀργῆς τῆς Θεοῦ. αὐτὸς ᾧ ἐπρὸς ἔξε ταῦτα εἰς τὸν ἵκοντα ἡ ἐκ ἀπεσερηῆσις μισθὸν πείνης καὶ ἐνδῆς ἐκ τῆς ἀδελφῶν σου, ἢ ἐκ τῆς ποροπηλύτων τῆς ἐν ταῖς πόλεσι σας. αὐθημερῆν ἀποδώσει τὸν μισθὸν αὐτῶ. ἐκ ὅπῃ δούσεται ὁ ἥλιος ἐπ' αὐτῶ. ὅτι πείνης ἔστι, καὶ ἐπ' αὐτῶ ἔχει τῆς ἐλπίδα. καὶ καταβοήσεται καὶ σῆ πρὸς Κύριον, καὶ ἔσαι ἐν σοὶ ἀμαρτία. (Δούτ. κδ'. 14.) ἐπειδὴ ᾧ οἱ πτωχοὶ ἐργάται καὶ θερισταὶ τῆς χωραφίων σας, ἔχου μὲν ἐλπίδα νὰ λάβου τὸν μισθὸν τῆς μὲ τῆς δαλδῶσίν τῆς, καὶ δι' αὐτὸν ὑποφέρου τὸ καῦμα τῆς θέρης, καὶ τῆς φύχρου τῆς χειμῶνος, μὴ λαμβάνοντες δὲ αὐτὸν, ἕξ νὰ ἐλαφρῶν ἀπὸ τῆς κόπης καὶ ἰδρώτας ὅπῃ ἔκαμαν, ἀλλὰ χάροντες τῆς ἐλπίδα ταύτης: διὰ τῶτο λαμβάνου θλίψιν μεγάλην εἰς τῆς καρδίαν τῆς. ἡ θλίψις δὲ αὐτῆ, τῆς ἀναγκάζει νὰ ἀνασε-
νάζου

νάζεν καὶ νὰ φωνάζεν πρὸς τὸν Θεὸν ἑνωτικῶς ἐσᾶς, ὅπῃ ἐκρατήσατε τὸν μισθὸν τῆς. (1) τούτο χάριν, καὶ ἔξ τῆς κοροφίτης Μαλαχίᾳ πρὸς τὰς ποιήτας ἄποσερητῆς τῆς μισθῶν τῆς πτωχῶν λέγει ὁ Θεὸς „ Καὶ ταῦτα ἃ ἐμίσην ἐποιεῖτε. ἐκαλύπτετε δάκρυσι τὸ θυσιαστήριον Κυρίᾳ, καὶ „ κλαυθμῶ καὶ στυγαμῶ ἐκ κόπων. (Μαλ. β'. 13.) Καὶ πάλιν „ Καὶ προσάξω πρὸς ὑμᾶς „ ἐν κρίσει καὶ ἔσομαι μάρτυς ταχῦς... ὅτι τὰς ἄποσερῆντας μισθὸν μισθῶτε, καὶ τὰς κα- „ ταδωσασθῶντας χήρων, καὶ τὰς κοιδυλίζοντας ὀρφανῶν. τὸ ἔτος συυτελεῖσθῃ, καὶ εἰσβλέγ- „ κατε τὰ δόφοια εἰς τοὺς θησαυροὺς. καὶ ἡ ἀρπαγὴ τοῦ πτωχοῦ ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν. (Μαλ. γ'. 5.)

5. „ Ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἑσπαταλήσατε. ἔθρέψατε τὰς καρ- „ δίας ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς.

ΚΑὶ τῆτο, λέγει, τὸ ἀμάρτημα ἐσεῖς τὸ κάμνετε οἱ πλέσιοι. ἐπεὶ δὲ ἔξ τῆτο συνάγετε ἀρ- γύρια, ἔξ νὰ τρυφᾶτε καὶ νὰ ξεφαντώνετε κατ' ἐκάστω, ὅπιπιδόντες μὲ κάθε τέχνῳ καὶ μη- χανῶ τῆς μαγειρῶν, τὰς καρυκείας, καὶ τὰ πολυποίηλα καὶ πολυέξοδα φαγητὰ. καὶ αὐξάνον- τες τὸ πάθος τῆς λαιμαργίας σας, ὡσεὶ ὅπῃ ἐκάμετε θεὸν τῶν κοιλίαν σας. καὶ τὸσον πολλὰ ἐ- παχωῦετε, εἰς τρόπον ὅτι ἐγίνετε ὡσαύτῃ τὰ θρεπτάρια γενεῖα ὅπῃ τρέφον οἱ ἄνθρωποι, καὶ τὰ ἐτοιμάζεν ἔξ νὰ τὰ σφάζεν. τὰς ποιήτας τρυφήλας κατηγορεῖ καὶ ὁ κοροφίτης Ἀμὼς λέγων „ οἱ „ κατασπαταλῶντες ὅπι τὰς σφραμναῖς αὐτῶν. οἱ ἐσθιόντες ἐρίφας ἐκ ποιμνίων, καὶ μοχάερα ἐκ „ μέσων βεκκολίων γαλαθινά. οἱ ὅπιπιδόντες πρὸς τῶν φωνῶν τῆς ὀργάνων. ὡς ἐσῶτα ἐλογί- „ σαντο καὶ ἐχ' ὡς φέζοντα. οἱ πίνοντες τὸν διεύλισμῶν οἶνον, καὶ τὰ πρῶτα μύρα χειρῶν. (Ἀμ. 5'. 4) ἔξ τῆτο ἦν καὶ ὁ Παῦλος ρίζαν τῆς κακῶν ἀνόμασε τῶν φιλαργυρίων. ἔξ τὴν αὐ- τῆ καὶ πρὸ τῆ νὰ συναχθῶν τὰ ἀργύρια, κάμνει μυσία κακὰ, καὶ ἀφ' ἧς συναχθῶν, θρητὰ μὲ αὐτὰ τὰς τρυφᾶς, καὶ μέθας, καὶ ξεφαντώματα, καὶ ὅλα τὰ ἄλλα πάθη „ ρίζα πάντων τῆς κα- „ κῶν ἢ φιλαργυρία. (ἀ. Τιμ. 5'. 10.) ὅθεν καὶ ὁ πλέσιος ἐκεῖνος, τὰ ὅποια ἐτύχησαν τὰ χωράφια, μὲ τὸ νὰ εἶχε πλέσια φαγητὰ καὶ πιστὰ ἔλεγε „ ψυχὴ, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κεί- „ μῃα εἰς ἔπι πολλὰ, ἀναπαύς, φάγε, πίε, ὀφραίνε. (Λκκ. 13'. 19.) ἔξ τῆτο καλῶς ἐλέγ- χει καὶ ὁ θεὸς Χρυσόσομος τὰς χειριανὰς ἐκεῖνας ὅπῃ τρυφῶν καὶ ξεφαντώνων, λέγων πρὸς αὐ- τὰς „ μέχει πάτε τρυφή; μέχει πότε ἀνσεις; ἐκ ἐπιπλήσθημεν ραθυμῶντες; γελῶντες; ἀνα- „ θαλλόμενοι; ἢ τὰ αὐτὰ πάλιν ἔσαι, τράπεζα; καὶ κόρος; καὶ πολυτέλεια, καὶ χρήματα; καὶ „ κτήσεις; καὶ τί τὸ τέλος; θάνατος. τί τὸ τέλος; πέτρα, καὶ κόνις, καὶ σοροί, καὶ σκῶληκες. „ ὅπιπιδεξάμεθα τὸν κινῶν κινῶν τῶν ζώων. ποιήσωμεν τῶν γλῶν θρανόν. ἀφάμεθα τῆς ὁδοῦ τῆς „ στυγῆς (ὁμιλ. μγ'. εἰς τὸ κατ' Ματθ.). (2) παρομοίως δὲ καὶ ὁ φασὴρ τῆς Ἀλεξανδρέων Κυ- „ ελλῆος τῆτο τὸ ρητὸν ἀναφέρων λέγει „ ἐτρυφήσατε ὅπι τῆς γῆς καὶ ἑσπαταλήσατε καὶ ἔθρέ- „ ψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. τοῖσπι ἦν γεγονῶσιν οἱ τῆς Ἰεδαίων κατῆρη- „ ται, καταβοσκοῦμεν μὲν τρόπον τινὰ τὸσον πίονα καὶ ἐρύχαρον, τὰς ἐν τῆς λαῶν καρποφο- „ ρίας, καταπιανθῶσιν δὲ ὡσερ ταῖς ὡδῶν πῶτων τιμαῖς. ἀλλ' ὡς κελοὶ καὶ ταῦροι πεπτώ- „ κασι,

(1) Σημείωσι ὅτι κατὰ τινος Διδασκάλου πῶτι τὰ ἀμάρ- τηματα εἶναι ὅπῃ φωνάζεν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ζητῶν νὰ κάμη ἐκδίκησιν κατὰ τῆς ταῦτα ἀμαρτημάτων. ὁ φόνος. ἡ ἀρσενοκοκία, ἡ ἀποσερήσις τῶ μισθῶ τῆς ἐργασίης. λέγει δὲ καὶ ὁ ἅγιος Ἐ- φραίμ „ Ἀβένωφοδοί, καὶ γόντες, καὶ φαρμακοί, καὶ μωντες, „ καὶ ὁ ἀποσερῶν μισθῶν μισθῶν... εἰς τὸν τῆς φονεύς ἴππον κα- „ τὰ δεικάζουσαν (πῆμ. γ'. πῆς ἐν Ῥώμῃ νέας ἐκδόσεις) Βλέ- „ πεις, πῶς ὁ ἀποσερῶν μισθῶν μισθῶν, ὡς φονεύς καταδικα- ζεται.

(2) Καὶ ἀλλὰ δὲ ὁ ἴδιος Χρυσόσομος μὲ τῶν ὄντων χρυσῶν αὐτῶ φράσιν καὶ ἀγλωττίαν, ἀπαρῆμα, κατὰ πλάτος, ὅσα κακὰ γενῶ ἢ τρυφή εἰς τὸ σῶμα, καὶ εἰς τῶν ψυχῶν. Ἐκ τῆς ὁμοίαν τὰ ἀξιολογώτερα ὑποσημειῶ ἐν ταῦτα, χάριν τῆς φιλο- λόγων. χρυσολογῆ λοιπὸν ἡ καλὴ ἐκείνη γλῶσσα ἐπὶ λέξεως πῶτι „ ἐχὶ τὸ σῶμα εἰς τὸ τυροῦ τῶν ψυχῶν. ἀπαρῆ αὐ- „ τρωπε! ἀλλ' ἢ τρυφή. πῆς δὲ τρυφῆς πόθεν ἐπιμέμεθα; ἢ πα- „ ρὰ τὸ σῶμα ἔχειν, ἀλλὰ παρὰ ἀραιρέσιν ποιησῶν. τὸ γὰρ „ σῶμα τρυφῆς θῆται ἢ τρυφῆς. τὸ σῶμα τὸ τρέφεσθαι χρῆμα, „ ἐχὶ τὸ διακόπτεσθαι καὶ διαρῆν. ἐδὲ γὰρ ψυχὴ μόνον, ἀλλ- „ ἢ καὶ αὐτῶ τῶ σῶματι τῶ τρεφόμενῳ, πολέμεν ἢ τρυφή.

„ καὶ γὰρ ἀδυνέφερον αὐτὴ ἰχυρὴ γίνεται, καὶ μαλακώτερον, „ αὐτὴ σερρῶ, καὶ ἐπίνοσον, αὐτὴ ὑγιανῶ. καὶ βαρύτερον, αὐτὴ „ κῶς. καὶ ἀραιότερον, αὐτὴ πυκνῶ. καὶ αἰχρῶν, αὐτὴ ὡραῖς. „ καὶ δευσιδέστρον, αὐτὴ δῶδος. καὶ ἀκάθαρτον, αὐτὴ καθα- „ ρῶ. καὶ περιώδων, αὐτὴ ἀνείμα. καὶ ἀχρῶν, αὐτὴ χρυσί- „ μα. καὶ παλαιόν, αὐτὴ νέον. καὶ σαθρόν, αὐτὴ ἰχυρῶ. καὶ βρα- „ δῶ καὶ ναθρόν, αὐτὴ ταχῆς. καὶ χυλόν, αὐτὴ ἀρτίου... ἔ- „ γῶ δὲ καὶ ἰατρῶν ἵκασα λεγόντων, ὅτι πολλὰς πρὸς ὕφος ἀ- „ ναδραμῆν ἢ τρυφῆ μῶλιστα ἐκόλυσε. πῆ γὰρ πνῆματος ἐγ- „ κοπμῆς τῶ πλῆθῃ τῆς καταβαλλομένων (τρωτῶν διλ. καὶ „ βρωμάτων) καὶ περὶ τῶν πάντων ἐργασίαν (ἦτοι χυλῶσιν) „ ἀχολοκῆν, ὅπιρ εἰς αὐξήσιν ἔδει ἀρκαρῆν, τῶ δαπανᾶ- „ ται εἰς τῶ τῆς περὶ τῆς ἐργασίαν. τί αὐτῆς αἶποι καὶ πό- „ σαλγίας; πῆ ἔμεμα τὸ πανταχῶ πλανώμενον; τὰς ἀλλας κο- „ σης τὰς ἐπιτεύθων; τῶν βολευρίων ἀπασαν; Εἰδὲ τὸ „ σῶμα ὅπως ἀπόλλυται, πῶς ἢ ψυχὴ διακόσεται; πῶς το- „ ῦθα; πῶσον κυμάτων; πῶσον ζῶντος ἀναπλῆς ἔσαι; Διάπει „ πῶσιν ἀπὸς πάντα ἀρκαρῶς γίνεται. καὶ ὅτι εἶπεν, ὅτι ἀ- „ κούσαι, ἔτε βολύσασθαι, ἔτε τι ἀρῆσαι τῆς δούλων ἐρῆς „ διωθῆσαι. (Ὁμιλ. λθ'. εἰς τῶν ἀ. πρὸς Κορινθίους.)

„ κασι, τῆ τῆ Κυρία μαχαίρα περιπεσόντες οἱ δέιλαιοι. (βιβλ. γ'. τόμ. γ'. εἰς τὸν Ἡσαΐαν, περιλαμβανόμενον ῥητῶ „ ἡ μάχαιρα Κυρία συνεπλήθη αἱμάτων. Ἡ'σ. λδ'. 6.)

6. „ Κατεδικάσατε, ἐφρονύσατε τὸν δίκαιον. ἔκ ἀντιπόσεται ὑμῖν.

ΜΕ' τὰ λόγια ταῦτα φανεροί οἱ ἅγιοι Ἰακώβος, ὅτι οἱ πλείοι δὲ εἶναι μόνον τρυφολοὶ καὶ μέθυσοι, καὶ ξεφαντωταὶ, καὶ εἰς τὰ ἄλλα πάθη τῆς σαρκὸς κυλιόμενοι, ὡς εἶπεν αὐτῶν: ἀλλὰ ἀκόμη εἶναι καὶ ἀδικοὶ, καταδικάζοντες μὴ τὰς ἀθώους καὶ ἀκαίτους, ἀθώους δὲ ποινῶν τὰς ὑποδίκους καὶ πταίστας. καὶ ταῦτα κάμνεσιν ἐπι, διὰ τὴν δὲ φροντίζουσι τελείως διὰ τὴν μέλλουσαν ζωὴν, μήτε φοβῶνται τὸν Θεόν. μήτε τὰς ἀπὸ Θεοῦ δεδομένας νόμους φυλάττουσιν. αὐτοὶ δὲ ἐπρόσθετε ταῦτα εἰς τὴν Ἐξοδον „ ἅπλο πᾶν τὸ ῥήματος ἀδικῶν ἄποσιση, καὶ ἀθῶων καὶ δίκαιον ἐκ ἄποκτενεῖς. (Ἐξοδ. κγ'. 7.) λέγει δὲ καὶ ὁ Παροιμιαστής, ὅτι οἱ ποιῶντες ταῦτα, εἶναι ἀπάθαρτοι καὶ μισητοὶ κοινὰ εἰς τὸν Θεόν „ ὡς δίκαιον κρίνει τὸν ἀδικόν, ἀδικόν δὲ τὸν δίκαιον, ἀπάθαρτος καὶ βδελυκτὸς ἀπὸ Θεοῦ. (Παρ. ιζ'. 15.) ἔτις ἐκατηγόρησε καὶ ὁ προφήτης Δαυὶδ τὸν εἰς ἀπὸ τὰς δύο φιλοπόρνους ἐκείνας γέροντας, ὅπως ψεύδως ἐμαρτύρησαν κατὰ τῆς δικαίας Σωσάννης, λέγων αὐτῶν „ Πεπαλαιωμέναι ἡμερῶν κακῶν, νῦν ἦκασιν αἱ ἀμαρτίαι σου, ὡς ἐποίεις πομπώτερον, κρίνων κρίσεις ἀδικῶν, καὶ τὰς μὴ ἀθώους κατακρίνων, ἄπολύων δὲ τὰς αἰτίας, λέγοντος τῷ Θεῷ „ ἀθῶον καὶ δίκαιον ἐκ ἄποκτενεῖς. (Σωσ. 52.) ὁ δὲ καταδικασθεὶς, λέγει, ἅπλο λόγου σας δίκαιος, δὲ ἀντιστῆκει εἰς τὴν καταδικίω ὅπως τὰ κάμνετε, διὰ τὴν εἶναι πτωχὸς καὶ ἀδύνατος. καὶ διὰ τὴν ἀφίνει τὴν κρίσιν εἰς τὸν Θεόν. (1)

- 7. „ Μακροθυμήσατε ἔν ἀδελφοὶ ἕως τῆς παρυσίας τῷ Κυρία. ἰ-
 „ δὲ ὁ γεωργός, ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς. μα-
 „ κροθυμῶν ἐπ' αὐτῷ ἕως αὐτὴν λάβῃ ὑετὸν πρῶϊμον καὶ ὄψιμον.
- 8. „ Μακροθυμήτατε καὶ ὑμᾶς, σπεύξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι ἡ
 „ παρυσία τῷ Κυρία ἤγγικε.
- 9. „ Μὴ σεμνάζετε κατ' ἀλλήλων ἀδελφοὶ, ἵνα μὴ κατακρηθῆτε.

Επειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Ἀδελφοφίλος διὰ τὰς πλείους, πῶς καταδικάζων ἀδικῶν τὰς δικαίας: τῶρα ἐδῶ παρηγορεῖ με τὰ λόγια ταῦτα τὰς καταδικαζομένους παρὲς δικαίας, λέγων πρὸς αὐτὰς. μὴ σκανδαλίζεσθε, ἀδελφοὶ με χριστιανοὶ, μὴδὲ λυπεῖσθε, διὰ τὴν οἱ πλείοι σᾶς καταδικωσάντων καὶ σᾶς καταδικάζων. διὰ τὴν ἀκόμη ὀλίγον, καὶ ἔχον νὰ λάβῃ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀρέσκουσαν καταδικίω ἀπὸ τὸν Δεσπότην Χριστόν, ὅταν ἔλθῃ εἰς τὴν δούτεραν τὴν παρυσίαν. φέρει δὲ καὶ ἀπὸ ἀδειγμα εἰς τὸν γεωργόν. διότι καθὼς ὁ γεωργός ὅπως σπεύρει τὴν γῆν, δὲ ζῆτε παρὸς τὸν καρπὸν, ἀλλ' ὑπομένει καὶ μακροθυμεῖ νὰ βρέξῃ ὁ Θεὸς εἰς τὸ χωράφιον, πρῶϊμον βροχῶν καὶ ὄψιμον: καὶ ἔτις ὅταν ἔλθῃ τὸ θέρος, σπεύζει καὶ ἀπολαμβάνει τὸν ἀγαθιάσει τὰ δράγματα καὶ τὸν καρπὸν. τοιοτρόπως καὶ ἐσεῖς χριστιανοὶ, ἀρέπει, λέγει νὰ ὑπομείνετε καὶ νὰ μακροθυμήτε. (2) ἕως ὅπως νὰ ἔλθῃ ἡ δούτερα τῷ Κυρία παρυσία, διὰ νὰ λάβετε μὴ ἐσεῖς πλου-

(1) Ὁ δὲ ἱερεὺς Θεοφύλακτος σὺ τῷ Οἰκουμενίῳ, ἀληθοεικέως ἐνόησαν τὰ ἀνωτέρω ῥητῶν, λέγοντες: ὅτι οἱ Ἡσαΐοι, μετὰ τὴν ἐστράφησαν ἀπὸ τὰς ἀδικίας εἰς πτωχῶν, ἐποίησαν τὸν εἰσὺν τὰς διὰ νὰ σφάζον ἀπὸ τὰς Ῥωμαίους, τὰς φονεύσαντας μυριάδας πλείονα Ἐβραίων ἐν τῇ αἰχμαλωσίᾳ τῆς Ἱερουσαλῆμ, καὶ μάλιστα διὰ τὴν ἐφρονύσαν τὸν δίκαιον εἰς δίκαιον ἀπάντων καὶ ἀθώων τῶν Ἰουδαίων Χριστόν, τὸν μὴ ἀντιπαύομενον ὅταν ἐπαχῶν, ἀλλ' ὡς ἀρνίον ἀγνόν, ὑποφέρουσι τὰ πάθη καὶ τὸν σαυρόν: συμφωνῶνς δηλαδὴ μετὰ τὴν ἀνωτέρω ἐρμηνείαν τῷ ἁγίῳ Κυρία. (2) Σημειῶσαι ὅτι κατὰ τὸν Θεοφύλακτον καὶ Οἰκουμενίον, διαφέρει ἡ ὑπομονὴ ἀπὸ τῆς μακροθυμίας. μακροθυμία γὰρ λέγεται, ὡς θέλουσι τινὲς πατέρες, ἐκείνη ὅπου δέχεται τινὰς πρὸς τὴν ἑσὼ καὶ ὁμοπίστους τῶν Χριστιανῶν. ὑπομονὴ δὲ εἶναι ἐκείνη ἣν δέχεται ὁ Θεὸς πρὸς τὴν ἑσὼ ἀπίστους. καὶ μακροθυμία μὲν λέγεται πρὸς ἐκείνον, ὅπως εἶναι δικαίον νὰ ἐκδικῆσθαι ὁ μακροθυμῶν. ὑπομονὴ δὲ λέγεται πρὸς ἐκείνον, ὅπως δὲν ἐκδικῆσθαι νὰ ἐκδικῆσθαι ὁ ὑπομῶν. ὅταν ἐπὶ μὲν Θεῷ ὑπομονὴ δὲ λέγεται πρῶτον, ἀλλὰ μακροθυμία. ἐπὶ δὲ ἀνθρώπων, ὑπομονὴ. καὶ τὸ ὅτι σημεῖον, ὅτι κατὰ τὰς αὐτὰς, παρυσίαν τῷ Κυρία ὡσεὶ ὁ Ἀδελφοφίλος καὶ τὸν εἰς καὶ Ἱερουσαλῆμ ἐρχομένον εἰς Ῥωμαίων. ὁ τινὲς μετὰ ὀλίγον ἐμῆλον νὰ ἔλθῃν τότε, καὶ νὰ αἰχμαλωτεύσῃ αὐτὰ. κατὰ τὸν καὶ Χριστὸς ἐρμηνεύων τὸ ῥητῶν πρὸς τὸν Πέτρον ὑπὸ τῷ Κυρία πρὸς τὸν Ἰωάννην „ εἰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἐρχομαι, θέλει ὅτι τὸ, ἕως ἐρχομαι, δηλαδὴ τὴν πανταλευτῶν τῆς Ἱερουσαλῆμ. ἐρχομαι γὰρ λέγεται καὶ ἔλθωσις τῷ Θεῷ, ὁ θυσίας καὶ ἡ ἐργὴ αὐτῆς, κατὰ τὸν αὐτὸν Χριστοφύλακτον, ἐρμηνεύοντα ἐκείνο ὅπως εἶπεν οἱ τρεῖς παῖδες ἐν τῇ καμίνῳ „ ὅπως γινώσκω ἡ θυσία ἡμῶν σήμερον, καὶ ἐκτελείτω ὁπίσω (ῥητῶν 16.) λέγει γὰρ. τί τὸ ὁπίσω; μετὰ τὸ παρελθόν τὸν θυμὸν σου. καὶ ποτε παρελθῆτε; ὅτε ὁ Ναυουχοδονόσορ εἶδη καὶ Ἱερουσαλῆμ.

πλασίαν τὴν αὐταμοιβὴν τῆς ὑπομονῆς σας, νὰ λάβω δὲ καὶ οἱ πλείοι ὅπῃ σὰς κατεδυνα-
 σουν, τὴν ὑπέπεσαν καταδίκην ἢ τιμωρίαν. διώεται δὲ νὰ νοηθῇ τὸ ῥητὸν τῆτο ἢ ἀλληγο-
 ρικῶς. γεωργὸν ἀνόμασε τὸν Κύριον ὁ Ἀδελφός Θεός, ὁ ὁποῖος ἀέρνει μὴ εἰς τὴν γῆν: ἦγουν
 εἰς τὰς καρδίας τῆς χειριῶν. οἱ τίνες ἐδέχθησαν τὸν νοητὸν σπόρον τῆς διαγγελικῆς κηρύγμα-
 τος, ἢ βρέχει εἰς αὐτὴν βροχίῳ ἀνωθεν τὴν χάριν τῆς ἁγίας Πνεύματος. ἦτις ἡγιατῆται ἀπὸ
 τὰς νεφέλας τὰς νοητὰς τῆς ἁγίων Γραφῶν, ἢ ἢ τῆς ἁγίων Ἀποστόλων. ἢ παρῶμος μὴ βροχὴ
 εἶναι, ἢ ἐν νεότητι διδομένη χάρις, ἢ ἢ μὴ δακρύων μετάνοια. ὄψιμος δὲ, ἢ ἐν τῇ γῆρα δι-
 δομένη. ἔχει δὲ ἔπος ὁ γεωργὸς εἰς τὴν χεῖρα ἢ τὸ πτυάριον: καθὼς εἶπεν ὁ βαπτιστὴς Ἰωάν-
 νης. ἦγουν τὴν κρίσιν, ἢ θέλει καθαρῶσαι μετ' αὐτὴν τὸ ἀλώμεν: ἦγουν ὅλον τὸν κόσμον. ἢ
 τὸν μὴ σῖτον: ἦτοι τὰς δικαίας. θέλει σιναῶσαι εἰς τὴν ἀποθήκην τῆς αἰῶν βασιλείας. τὸ δὲ
 ἄχυρον: ἦγουν τὰς ἀμαρτωλὰς, θέλει ἀφαιρῶσαι εἰς τὸ πῦρ τὸ ἀσβεστον τῆς κολάσεως. καθὼς
 λοιπὸν, λέγει, ὁ γεωργὸς τῆς καρδιῶν σας Κύριος, δὲν ζητεῖ παρευθὺς νὰ θερίσῃ ἀπὸ λόγου
 σας τῆς ἀρετῆς τὰς καρπὰς: ἀλλὰ ὑπομένει τὸν καιρὸν τῆς θερίας, ἕως ἢ ἐσεῖς νὰ λευκανθῆτε ἢ
 νὰ ψιθῆτε ἀπὸ τὰς ἀφόρους πειρασμῶν, ἢ νὰ ἡσῆτε ἔτοιμοι εἰς τὸν θερισμὸν μετ' αὐτὴν βροχίῳ
 τῆς ἀνωθεν χάριτος: τοιχοτρόπως ἢ ἐσεῖς ἀδελφοί μου, σερεώσατε τὰς καρδίας σας μετ' αὐτὴν ἐλ-
 πίδας τῆς ἀγαθῶν ὅπῃ μέλλετε νὰ ἀπολαύσετε. ἢ ἐκ τῆς ὑποφέρετε μετ' αὐτὴν μακροθυμίαν ἢ ἡγ-
 ναιότητα τὰς ἐπερχομένους εἰς ἐσᾶς πειρασμῶν. ἔχοντες παρὸ ὀφθαλμῶν σας, ἢ προσυμῶντες ἀ-
 ναμφιβόλως τὸν Κύριον, ὅπῃ μέλλει νὰ ἀποδώσῃ ἐκάσῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆ.

Τοιαύτας δὲ ἐλπίδας ἔχοντες, προσέχετε νὰ μὴ μισήτε ἐκείνους ὅπῃ σὰς ἀδικῶν, ἢ νὰ κατα-
 λαθῆτε αὐτὰς. ἀλλὰ μάλις νὰ τὰς ἀγαπᾶτε, ἢ νὰ τὰς καλολογῆτε: καθὼς σὰς προσάξει ὁ
 Κύριος, ἀγαπᾶτε τὰς ἐχθρὰς ὑμῶν. ὀλογοῦτε τὰς καταρωμένους ὑμᾶς. καθὼς ποιεῖτε τοῖς
 ,, μισοῦσιν ὑμᾶς. προσδέχεσθε ὑπὲρ τῆς ἐπιρεαζόντων ἢ διακόντων ὑμᾶς. ὅπως γενήσθε ἕτοιμοι
 ,, τῷ Πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς ἕρανοις. (Ματθ. ε. 44.) φυλάξετε λοιπὸν, λέγει, τὰς τῆς Κυ-
 ρίας ἀγγελίας ταύτας. ἢ ὄχι μόνον μὴ κάμνετε ἐκδίκησιν ἐναντίον ἐκείνων ὅπῃ σας ἐζημίω-
 σαν, ἢ σας ἐβλάψαν, ἢ μετ' ὁποιοῦδήποτε τρόπου σας ἐλύπησαν. ἀλλ' ἐδὲ ὅπως νὰ ἀνασναίξε-
 τε κατ' ἐπάνω των, ὅταν τὰς ἐνθυμᾶσθε, ἢ τὰς βλέπετε, ἢ τὰς ἀκούετε. ἵνα μὴ καταδικασθῆ-
 τε ὡσαν ἐκδικηταί. διὰ τί ἢ ἐκεῖνος ὁ μικρὸς ἀνασναίξας ὅπῃ ἀγαπᾶτε ἀπὸ τὴν καρδίαν σας
 ἐναντίον ἐκείνων: ἢ αὐτὸς, λέγω, εἶναι σημεῖον μίσους ἢ ἐκδικήσεως, ἢ ὡσαν ἐκδικητὴς λογι-
 ζεται κοντὰ εἰς τὸν Θεόν, ὅπῃ ἐξετάζει τὴν διάθεσιν τῆς καρδίας σας. διὰ τῆτο ἢ ὡσαν ἐκ-
 δικητὴς ἢ μνησικακὸς ἔχει νὰ σας καταδικάσῃ. ἐπειδὴ αὐτὸν εἴχετε ἐχθρὰν ἢ μῖσος εἰς τὴν
 καρδίαν σας, βέβαια ἐδὲ ἀνασναίξας ἔφερε νὰ ἀγαπᾶτε κατὰ τῆς ζημιωσάντων, ἢ λυπησάντων
 σας. ὅθεν ἀδελφοί μου, καθαρῶσαι τὴν καρδίαν σας ἀπὸ κάθε ἐχθρὰν ἢ μῖσος. ἢ αὐτὴ νὰ
 ἀνασναίξετε κατ' ἐκείνων ὅπῃ σας ἀδικήσαν, χαίρετε μάλλον ἢ ὀφθαλμοῦσθε, ὅταν βλέπετε, ἢ
 ὅταν ἐνθυμῆσθε τοὺς ἀδικήσαντάς σας: συλλογιζόμενοι, ὅτι διὰ τὴν ἀδικίαν, ἢ λύπην ὅπῃ
 ἐκεῖνοι σας ἐφοξήσαν, ἐσεῖς ἔχετε νὰ λάβετε συγχώρησιν ἀμαρτιῶν, ἢ μισθὸν μέγαν εἰς τὰ
 ἕρανα. ἢ ἐνθυμῶμενοι πάντοτε, τὴν προσοχίαν ὅπῃ σας δίδει ὁ Θεός, νὰ μὴ μισήτε τὸν ἀ-
 δελφόν σας, ἕτε μετ' αὐτὴν διανοίαν ἢ καρδίαν σας ,, ἢ μισήσεις τὸν ἀδελφόν σου τῆς διανοίας σου.
 (Λευιτ. ιθ'. 17.) (1)

,, Ἰδὲ κλητὴς πρὸ τῆς θυρῶν ὑμῶν ἔστηκε.

ΜΕτ' τὸν λόγον τῆτον παρηγορεῖ ὁ Θεὸς Ἰάκωβος τὰς μικροψυχὰς, ἢ διδάσκει αὐτοὺς νὰ
 εἶναι ὑπομονητικοὶ ἢ ἡγναιόκαρδοι εἰς τὰς πειρασμῶν. διὰ τί μὴ ὀλίγον ἔχει νὰ ἔλθῃ ὁ κλη-
 τὴς Κύριος, διὰ νὰ τὰς σεφανώσῃ ἢ νὰ τὰς ἀναπαύσῃ. ἐν ταυτῇ δὲ ἢ κινήματῶδες φανεροῖσι
 τὸν

(1) Τῆτο ῥητὸν τῆς Ἀδελφοφῆς. ἦτοι τὸ ,, Μὴ σεναίξετε κατ'
 ,, ἀδελφόν ἀδελφόν, ἵνα μὴ καταδικασθῆτε, ἐρμηνεύων ἢ ὁ σο-
 ,, φὸς Φώτιος εἰς τὴν Ἀμφιλόχην, λέγει: πῶς εἶναι πλέον ἐπι-
 ,, λωπτερον, τὸ νὰ μὴ ἀνασναίξῃ τινὰς κατὰ τὸν ζημιωσάντων αὐ-
 ,, τὸν ἢ λυπησάντων, παρὲς τὸ νὰ μὴ ἐκδικήσῃ αὐτὸν. τῆτο γὰρ
 ,, εἶναι πλέον δυσκολώτερον ἀπὸ ἐκείνου. ὅθεν αὐτὸν εἶπεν, Χρι-
 ,, στικὸς, δὲν θέλεις νὰ κάμῃς ἐκδίκησιν τῷ ἐχθρῷ σου, ἢ νὰ λά-
 ,, βῃς ὅπῃ τὴν τῆς ζημίαν ἢ ἀδικίαν ὅπῃ σοὶ ἐφοξήσῃς διὰ τὴν
 ,, ἐντολήν τῆς Θεοῦ: διὰ τί νὰ ἀνασναίξῃς κατ' αὐτῆ; καὶ αὐτὸν
 ,, διὰ τὴν ἀδελφικὴν ἀγάπην ἀφίνης τὸ δυσκολώτερον ἀγαθόν.

ἦτοι τὴν ἐκδίκησιν τῷ ἐχθρῷ σου, διὰ τί νὰ μὴ ἀφίνης κατὰ
 ,, ἐκδίκησιν, ἢ τὸ νὰ μὴ σεναίξῃς κατ' αὐτὴν διὰ τὴν αὐτὴν
 ,, ἀγάπην; ἢ πολλὰ τὰ ἀρετῆρα ἔσονται. εἰ γὰρ ἐξὸν θυμὸν ἐμ-
 ,, πλῆσαι, ἢ ἀντίλυπται κατὰ τὴν ζημίαν πᾶσαν ἀνακαλέσα-
 ,, θαι... τῆτων δὲ πλίκτων ἔσονται, ἢ σφόδρα γενναίας ψυχῆς
 ,, δεομένων ὡς πασιδᾶν... εἰ ἐν τῆτων ἦν ἀρετῆρα διωκτῶν ἐργῶν
 ,, κρατῆσαι παθῶν, πῶς ἔχῃ μάλλον ἢ τὸ σεναίξῃν ἐλάσεις ἀ-
 ,, πὸ τοῦ ἀγαθῶν ἕως ἀπείρας, ἢ μισθὸν κέρδος διωκτῶν πα-
 ,, ραχῆν; (Ἀμφιλόχην ζητήματι εἰς γ')

τὸν θάβατον. ὅς τις κίφινιδίως κὴ παρ' ἐλπίδα πολλαῖς φοραῖς ἔρχεται, καθὼς τῆτο δηλοποιεῖ κὴ ἡ ἀδραβολὴ τῆς δέκα παρθένων, πρὸς τὰς ὁποίας ἔρρέθη, Ἰδὲ ὁ νυμφίος ἔρχεται. εἰ ἔρχε-
 ,, σθε εἰς ἀπάντησιν αὐτῶ. (Ματθ. κέ. 6.) ἄπο τὸν λόγον ἧδὲ τῆτον ἀδραβινεῖ τὲς χριστιανῶς,
 νὰ εἶναι ἔτοιμοι διὰ τῆς ὑπομονῆς, κὴ νὰ σέκων ἔξυπνοι, χωρὶς νὰ καταπίπτων κὴ νὰ λυπη-
 ται διὰ τὰ λυπηρὰ ὅπῃ τὲς ἀκολουθεῖν.

- ΙΟ. ,, Ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί μου, τῆς κακοπαθείας κὴ τῆς μα-
 ,, κροθυμίας, τῆς Προφήτας, οἱ ἐλάλησαν τῷ ὀνόματι Κυρίου.
 ΙΙ. ,, Ἰδὲ μακαρίζομεν τὲς ὑπομύοντας. τὴν ὑπομονὴν Ἰῶβ ἠκέ-
 ,, σατε, κὴ τὸ τέλος Κυρίου ἴδετε, ὅτι πολυδάσπλαγχνός ἐστιν ὁ
 ,, Κύριος κὴ οἰκτίρμων.

Αφ' ἑ ἀνωτέρω ἔφερε ἀδείγμα εἰς τὲς χριστιανῶς ὁ Θεὸς Ἰάκωβος τὴν γεωργὸν κὴ τὴν
 γῆν, κὴ διὰ τῆτων παρεκίνησεν αὐτὰς νὰ κάμνωσιν ὑπομονὴν : τῶρα ἐδῶ φέρε παραδείγμα
 ζωντανότερον, κὴ ὡσαύτῃ εἶνα γολεῖον τῆς ἀρετῆς βάλκει ἔμπαροσθεν εἰς τὲς ἐφθαλμῶς των, ὅλον
 τὸν χορὸν τῆς ἀγίων Προφητῶν, οἱ ὁποῖοι ἐπέρασαν ὅλῳ τῷ ζωῶτες με κακοπαθείαν κὴ ὑπο-
 μονὴν, κὴ ἐδοκίμασαν θλίψεις πολλὰς κὴ πειρασμῶς, κὴ κινδύους. ὅθεν πρὸς αὐτῶν εἶπεν ὁ
 ἀπόστολος Παῦλος ,, οἱ διὰ πίσεως κατηγάσαντο βασιλείας... ὑσερέμῳροι, θλιβόμενοι, κακ-
 ,, χέμενοι, ὧν ἐκ τῶ ἀξίος ὁ Κόσμος. ἐν ἐρημίαις πλανώμενοι κὴ ὄρεσι κὴ σπηλαίοις, κὴ ταῖς
 ,, ὁπαῖς τῆς γῆς. (Ἐβρ. ιά. 33.) τῆτας δὲ ἡμεῖς τῶρα ὀνομάζομεν μακαρίους, ἐπειδὴ διὰ μέ-
 σα τῆς καλῆς ὑπομονῆς των ; ἐνίκησαν τὸν διάβολον, κὴ τροπαιοφόροι ἐφανῆσαν. λοιπὸν, λέγει,
 ἐὰν κὴ ἐσεῖς χριστιανοὶ ἀγαπάτε νὰ ἀνῆτε κὴ νὰ ὀνομασθῆτε μακάριοι κὴ πανευδαίμοιες, μιμη-
 θῆτε τὴν ὑπομονὴν, κὴ τὴν ἄλλῃ ἀρετῶν τῆς μακαρίζομένων ἄπο λόγουσας ἀγίων Προφητῶν
 κὴ δικαίων. διὰ τῆτο ἧδὲ ἠῶσα με τὲς Προφήτας, κὴ τὸν πρὸς βόητον ἀθλητῶν, κὴ μέγαν τῆς
 ὑπομονῆς ἐργάτην, κὴ ἀρίστα τῆς δισεβείας Δίκαιον Ἰῶβ : ὡσαύτῃ νὰ λέγη εἰς αὐτὰς. Πολλοὶ κὴ
 ἀναρίθμητοι εἶναι οἱ δίκαιοι κὴ ἅγιοι ὅπῃ ἀγωνίσθησαν τὸν καλὸν ἀγῶνα, με καρτερίαν κὴ ὑ-
 πομονὴν. κὴ τὸν δρόμον ἐτελείωσαν, κὴ τῷ πίσιν ἐφύλαξαν πρὸς τὸν Θεόν. τὲς ὁποῖας νὰ ἀ-
 παριθμῶ εἰς ὀνόματος, εἶναι βαρὺ κὴ πρὸς τὸν. ἐσεῖς ὅμως χριστιανοὶ, κὴ τὸ παρὸν ἐνθυμῶ-
 σθε τὸν δεῖκτον εἰς ὅλας, κὴ πρὸς τὸν Ἰῶβ, ὅς τις με κάθε ὑπομονὴν ἐπολέμησε, κὴ ἐνί-
 κησε τὸν Διάβολον κὴ ὅλῳ τῆ τῷ πρὸς τῆς. κὴ πρὸς αὐτὸν ἄποβλέποντες, ὡς πρὸς ἀρχέτυ-
 πον εἰκόνα, μιμηθῆτε τῷ πρὸς τὸν Θεόν ἀσειστον πίσιν τε, κὴ τῷ σφραγῶ ἀνδρείων τε ζηλώσατε,
 κὴ θέλετε φανῆτε νικηταὶ τῆς μηχανῶν τῶ σατανᾶ, κὴ μαζὶ με αὐτὸν θέλετε σφραγῶθῆ. ἐπειδὴ,
 καθὼς ὅταν ὁ Ἰῶβ ἐτελείωσε τὸν κὴ τῶ Διαβόλου ἀγῶνα κὴ πόλεμον, ὁ ἀθλοθέτης κὴ πολυδά-
 σπλαγχνός Θεός, ὅχι μόνον ἐχάρισεν εἰς αὐτὸν τῷ ὑγείαν τῶ σώματος, κὴ ἐφόσθησε διπλῶς
 τὲς χροῖας τῆς ζωῆς τῆ, κὴ ὅλα τὰ ὑπάρχοντά τε τὰ ἔδωκε διπλά : ἀλλὰ κὴ τὸν ἀνεκέρωσεν ὡ-
 σαύτῃ σφραγῶ τῷ κὴ νικητῶ με τῆτα τὰ λόγια ,, οἷε δὲ με ἄλλως σοι κεχηματικῶναι, ἢ ἵνα ἀ-
 ,, ναφανῆς δίκαιος ; (Ἰῶβ. μ'. 8.) (1)

Τοιοτοτρόπως καὶ ἐσᾶς, ὅταν τελειώσετε τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πειρασμῶν με ὑπομονὴν καὶ
 ἀχαριστίαν, ἔχει νὰ σᾶς σφραγῶσῃ ὁ ἀθλοθέτης Χριστός. κὴ νὰ σᾶς κηρύξῃ δικαίους κὴ νικη-
 τὰς με τὰ ἴδια λόγια ὅπῃ ἐκήρυξε κὴ τὸν Ἰῶβ. ἐπειδὴ δεὸ ἐγκαταλιμπανεῖ ὁ Κύριος ἐκείνας
 ἐπὶ τὸν ἀγαπῆν : καθὼς λέγει διὰ τῶ Σοφονίε ,, ὑπομεινόν με εἰς ἡμέραν ἀσασάσεως με εἰς
 ,, μαρτύριον. (Σοφ. γ'. 9.) λέγει δὲ κὴ ὁ θεασπίσιος Ἀββακῶμ πρὸς τὸν δίκαιον πρὸς τῶ Θεῶ
 ,, ἐὰν ὑσερήσῃ (ἢ γων ἐὰν ἀργήσῃ ὁ Θεὸς νὰ σὲ βοηθήσῃ) ὑπομεινον αὐτὸν. (Ἀββ. β'. 3.)
 ἔχει ἧδὲ βέβαια νὰ σοι βοηθήσῃ. εἶπε δὲ κὴ ὁ Ἰερεμίας ,, ἀγαθὸς Κύριος τοῖς ὑπομύουσιν αὐτὸν.
 ,, (θρ. γ'. 25.) φανερώτερα δὲ ἄπο ὅλας γράφει ὁ Ἡσαίας τῷ βοήθειαν κὴ ἀντίληψιν ὅπῃ λαμ-
 βαῖαν ἄπο τὸν Θεόν, ἐκείνοι ὅπῃ τὸν ὑπομύουσι, λέγων ,, οἱ δὲ ὑπομύοντες τὸν Θεόν, ἀλλά-
 ,, ξασιν

(1) ὅθεν ὁ Ὀλυμπιόδαρος ἐρημύων πὴ λόγια πῶτα φησι
 ,, μὴ οἷα φροσπαχῶναι με δι' ἄλλοτι πῶπο γινέσθαι, ἀλλ' ἵνα πᾶ-
 ,, σι δημοσιώσω τῷ σῶν δικαιοσύνην, εἰς τε τῷ σῶν εὐκλειαν
 ,, κὴ τῆς οἰκουμενῆς ἀφέλειαν. ὅρα δὲ ἐκ εἶπεν, ἵνα γυνὴ δῖ-
 ,, καος. ἢν γὰρ ἀκρίβως τῷ δικαιοσύνην ἀσκήσας. ἀλλ' ἵνα
 ,, φωνῆς ὅτις ἦς, ἵνα τὲς ἄλλας παιδῶσῃ. κὴ διὰ νὰ εἶπῃ ἀ-

πλάσσειον, πὴ λόγια πῶτα τῶ Θεῶ πῶπο φησὶ. νομίζεις ἐσὺ
 ,, εἰ Ἰῶβ ὅτι διὰ ἄλλο τέλος σὲ ἀφῆκα νὰ παραδῆς, κὴ ὅχι
 ,, διὰ νὰ φανῆς δίκαιος ; ὅχι : μὴ νομίζεις ἐτῆ. ἐπαθὴ ἐγὼ
 ,, θέλωντας διὰ νὰ σὲ κηρύξω κὴ νὰ σὲ φανερώσω εἰς τὸν Κόσ-
 ,, μον ὅτι εἶσαι δίκαιος ; διὰ τῆτο ἐσυγχώρησα νὰ σοι ἐλθῶν σὶ
 ,, παρασμοί.

„ ἔρασι ἰχώ, περοφύησιν ὡς ἀετοί. δραμῆνται καὶ ἐ κοπίασσι. βαδιῆνται, καὶ ἐ πεινά-
σασιν. (Ἡ' σ. μ'. 31.) ἄς ἄποπτήση λοιπὸν ὁ καθ' ἑαυτὸς λόγος τῶν χειριστῶν, τῶν ψυ-
χωφελεσάτων ὑπομονῶν, ἵνα καὶ τῆς θείας βοήθειας ἄπολαύσῃ, τῶν ὁποίων φάσθε καθ' ἑκά-
στὴν μὲ τὸν Δαβὶδ, ὑπομονῶν ὑπέμεινα τὸν Κύριον, καὶ προσέχεμοι, καὶ εἰσηύξατε τῆς δεήσεώς
„ μὲ. καὶ ἀνήγαγέμε ἐκ λακκῶν ταλαιπωρίας, καὶ ἀπὸ πηλῆ ἰλύος. (Ψαλμ. 137. 1.) ἦτοι τῆς
ἀμαρτίας καὶ τῆς περασμῶν.

12. „ Πρὸ πάντων δὲ ἀδελφοί μου, μὴ ὀμνύετε μήτε τὸν ἔρανον, μή-
„ τε τῶν γῶν, μήτε ἄλλον τινα ὄρκον. ἦτω δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ,
„ ναὶ, καὶ τὸ ἔ, ἔ, ἵνα μὴ εἰς ὑπόκεισιν (1) πέσητε.

Ανωτέρω μὲν ἠδωθέρασεν ὁ ἅγιος Γάκωβος τὰς χειριστὰς ἀπὸ πολλὰ εἶδη κακίας ὅπως ἐ-
παρῆτον. πῶρα δὲ ἐδῶ ἀπατάζει νὰ τὰς ἐλωθέρασῃ καὶ ἀπὸ τὸ μεγαλύτερον καὶ βαρύτερον ἀμαρ-
τημα τῆς ὄρκων. ἔξ τῶτο λέγει εἰς αὐτοὺς: ὅτι πορτίτερα ἀπὸ ὅλα τὰ ἄλλα πάθη καὶ ἀμαρτίας,
φυλαχθῆτε ἀδελφοί μου χειριστῶν, νὰ μὴ ὀμνύετε κατ' ἑδῆα τρόπον, ἔτε τὸν ἔρανον, ἔτε τῶν
γῶν, ἔτε ἄλλον κἀνὴν ὄρκον. ἐπειδὴ ἦ ὅσοι ὀμνύον, εἰς τὸ μεγαλύτερον ὀμνύον, ὡς λέγει ὁ
Παῦλος „ ἀνθρώποι μὲν ἦν καὶ τὸ μείζονος ὀμνύσιν. (Ἐβρ. 5'. 16.) καὶ τὸ ὄνομα τῆς Θεῆς πα-
ραλαμβάνουσιν εἰς τὸ μέσον, ἔξ νὰ πισύσεν τὸν λόγον τῆς. λοιπὸν οἱ ἀνθρώποι ἐκεῖνοι ὅπως
ὀμνύουσιν τὸν ἔρανον, καὶ τῶν γῶν, καὶ τὰ λοιπὰ κτίσματα, διχῶς ἀμαρτάνον. πορῶτον, ἔξ τὶ
ὡς εἰς μεγαλύτερα αὐτῶν ὀμνύσιν, τὸ ὁποῖον εἶναι σφάλμα καὶ ἄπονον. καθ' ὅτι ὁ ἀνθρώπος
εἶναι ἀνώτερος καὶ τῶν ἀξίων ἀπὸ ὅλα τὰ αἰδητὰ κτίσματα. καὶ δῦτερον, διατὶ ἀντὶ τῆς ὀνόμα-
τος τῆς Θεῆς, φέρει τὸ ὄνομα τῆς κτισμάτων εἰς τὸ μέσον ἔξ νὰ βεβαιώσεν τὸν λόγον τῆς. ὁ-
θεν μὲ αὐτὸ ἀναβιβάζει τὰ κτίσματα εἰς τιμὴν καὶ ἀξίαν Θεῆς: τὸ ὁποῖον εἶναι ἀσεβέστατον,
καθὼς ἐρμηνεύει ὁ ἱερός Θεοφύλακτος σὺν τῷ Οἰκουμενίῳ. ἔξ τῶτο καὶ ὁ Κύριος συμφώνως μὲ
τὸν ἅγιον ἀδελφόν τε Γάκωβον, ἀποφαντικῶς ἄρῃσεν „ κῆσάτε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις „ ἐκ
„ ἔπορῆσῃς. ἀποδώσει δὲ τῷ Κυρίῳ τὰς ὄρκους. (2) ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὀμνύετε ὅλας.
„ μήτε ἐν τῷ ἔρανῷ, ὅτι θρόνος ἔστι τῆς Θεῆς. μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστι τῆς πο-
„ δῶν αὐτῆς. μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶ τῆς μεγάλης βασιλείας. μήτε ἐν τῇ κεφα-
„ λῇ σε ὀμνύσῃς, ὅτι ἐ δυνάσαι μίαν τείχεα λολκῶν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι. ἔσω δὲ ὁ λόγος ὑ-
„ μῶν ναὶ, ναὶ. ἔ. ἔ. τὸ δὲ πῶρα τῶν ἐκ τῆς πονηρῆς ἔστι. (Ματθ. 5. 33.) Καὶ ἀλλαχῆ
εἶπεν „ ὁ ὀμνύσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν πάσι τοῖς ἐπαύω αὐτῆς. καὶ ὁ
„ ὀμνύων ἐν τῷ ναῷ, ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικῆντι αὐτόν. καὶ ὁ ὀμνύσας ἐν τῷ ἔρανῷ,
„ ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τῆς Θεῆς, καὶ ἐν τῷ καθημερῶν ἐπαύω αὐτῆς. (Ματθ. 5. 34.)

Καθὼς ἦν ὁ Κύριος δεὺ ἐμπόδισε μόνον τὸ νὰ μὴ φονεύῃ τινὰς, καὶ νὰ μὴ μοιχῶν, ἀλλὰ
καὶ τὸ νὰ μὴ ὀργίζεται ματαίως, καὶ νὰ μὴ βλέπῃ μοιχῶς: ἔτσι ἐμπόδισεν ὄχι μόνον τῶν
ἔπορῆων: ἦσαν τὸν ψεύτικον ὄρκον. ἢ τῶν πῶρα τῶν ἀληθινῶν ὄρκων. ἀλλὰ καὶ τὸ νὰ μὴ ὀ-
μνύῃ τινὰς ὀλοτέλα. ἐκεῖνα μὲν ἦν μόνον ἐμπόδιζεν ἡ παλαιὰ Διαθήκη, ὡς ἀτελής ὅπως ἦτον.
ταῦτα δὲ ἐμπόδιζει ἡ νέα Διαθήκη ὡς ἐντελής καὶ τελεία. καὶ ἐκεῖνη μὲν ἐμπόδισε μόνον τὰ τέ-
λη

(1) Ἐν ἄλλοις, ὑπὸ κρίσει πέσητε.

(2) Ἡ αἰτία, διὰ τῶν ὁποίων συνηγόρησεν ἡ παλαιὰ Διαθήκη
τῆς ὄρκων, ἦτον, κατὰ τῶν γνώμων τῆς ἱερῆς Θεοφύλακτος καὶ Οἰκου-
μενίου, διὰ τὴν ἐμπόδιση τῆς ἀτελεῆς Ἰσραήλ νὰ μὴ κάμνῃ ὄρκους
εἰς τὰ ἔδωλα. ἔθεν διὰ τὴν χωρῆσιν αὐτῆς ἀπὸ τῶν ἄδωλολα-
τῆων, καὶ τῶν τῶν ψεύδων θεῶν πορσύνῃσιν, ἐσυγκάβῃ καὶ
τῆς ἐσυγχώρησε νὰ κάμνῃ ὄρκους εἰς τὸν ἀληθῆ Θεόν. καθὼς
συνεχόρησεν αὐτῆς νὰ κάμνῃ καὶ θυσιῶν εἰς τὸν ἀληθῆ Θεόν,
διὰ τὴν ἐμπόδιση αὐτῆς ἀπὸ τῆς θυσιάζῃν εἰς τῆς ψεύδους θεῶν.
ἔταν δὲ ἱκανῶς ἐγυμνάσθησεν εἰς τῶν τῶν ἀληθινῶν Θεῶν θεοσε-
βειαν, ἐμπόδισεν αὐτῆς ἡ νέα Διαθήκη, ποσον ἀπὸ τῆς θυ-
σιῶν, ὅσον καὶ ἀπὸ τῆς ὄρκων. Πλὴν καὶ αὐτῆς ὁ πῶς παλαιῆς
Διαθήκης πορφήτης Ὡσνέ, ἐμπόδιζε τῆς Ἰσραήλ νὰ μὴ ὀμ-
νύον πελείας λέγων „ μὴ ὀμνύετε ζῶντα Κύριον (Ὡσ. 8'. 16.)
Σημειῶμεν δὲ, ὅτι ὄχι μόνον οἱ ὀμνύοντες ἀμαρτάνον, ἀλλὰ καὶ
ἐκεῖνοι ὅσοι ἀναγκάζον αὐτοὺς νὰ ὀμνύσῃν, μὴ πισύντες εἰς τὰ
λόγια τῶν. ἔθεν λέγει ὁ θεολόγος Γρηγόριος ἐν τῆς διδασκαλίας:
„ ὄρκους κάμνον θιβάσαι καὶ λαμβάνειν. ἴσως γὰρ ἄμφοι πορσέ-
„ κρηκας τῆς δικῆς. ὁ δὲ θεὸς Χρυσόστομος μὲ δύν λόγια ἐμ-
„ ποδίζει νὰ μὴ διδοῖ τινὰς ὄρκον εἰς ἄλλους λέγων „ εἰ μὲν τι-

„ εἰδῆς ὅτι ἀληθῆς ἐστὶν ὁ ἀνὴρ, μὴ ἐπαγάγῃς τὸ ὄρκον τῶν
„ ἀνάγκων, εἰ δὲ οἶδας ὅτι ψεύδεται, μὴ ἀναγκάσῃς ἐπιπορῆν
„ (Ἀνδριαντ. λόγ. 15.) καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος λέγει, ὅτι ὁ
„ τρόπος ἀρετῆς νὰ πισύεται τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὄχι ὁ ὄρκος.
„ ὄρκον δὲ φεύγει πάντα. πῶς ἐν πείσομεν; λόγῳ τῶν ὁποῖων
„ λόγον πισύμεν „ τὸ δὲ Θεῶν σοι; τὸν τρόπον μέσον τίθει
„ (ἐν τῆς πετρασίχοις ἰάμβοις) λέγει δὲ καὶ ὁ λαμπαρὸς τῆς Ἀ-
„ λεξανδρείας φησὶν Κύριλλος „ ἀπέσω δὲ γλωτῆς τῆς ἡμετέ-
„ ρας τὸ ὀμνύοντα παντελῶς, διὰ τῆς πορσέρας τε καὶ ἐξ ἀκρίβῃ
„ διανοίας φονῆς, καὶ τῆς ἐξ ὅτι συμβαινύσας ὡς ἐξ ἀνάγκης
„ μεταβολῆς. ἀξίον μὲν γὰρ καὶ ἀξιοζήλων ὄντως ἐρετῆς τὸ
„ γλωτῆσαν ἔχον ἐπιστήμονα, καὶ εἰς ἂ μὴ πορσέκεν ὀλιγάκις
„ διολιθαίνουσαν. ἐπαθὶ δὲ τὸ πορσέκεν δυσκαταγώνισον, καὶ αὐ-
„ τὸς ἡμῖν ὁ θεὸς παρέδωκε λόγους. τῶν γὰρ γλωτῆσαν ἡδῶς δὴ
„ ναιπαὶ ἀνθρώπων δαμάσαι, κατὰ τὸ ἐρημιόν. (Γακ. 7'. 8.)
„ ὄρκων ἐλωθέραν τῶν τῆς λόγων ποιήμεθα πορσορῶν. πορ γὰρ
„ εἶτι καὶ παρελθεῖν ἀναγκάσαι καιρός, μῆον ἔσαι τὸ κατηγό-
„ ρημα, καὶ μετρωτέρων ἔξαι τὰ πορσέματα τῶν γραφῶν. (Βιβλ.
„ 5'. εἰς τὸν Ἰωάνν. τῶν 8'.)

λη καὶ τὰ ὑποτελέσματα: ἦγαν τὴν παρὰ τὴν ἁμαρτίαν. ἡ δὲ νέα ἐμπόδιον ἀκόμη καὶ πρὸς ἀρχὰς τῆς ἁμαρτίας: ἦτοι τὸς πονηρὰς λογισμὰς καὶ τὴν ἐσωτερικὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας. ἔτι τὸ ὅποιος δὲ φυλάττεται ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἀπὸ τῆς κακῆς λογισμῶν καὶ λόγων, αὐτὸς κηρννίζεται εὐκολὰ καὶ εἰς τὸ τέλος αὐτῆς: ἦγαν εἰς τὴν παρὰ τὴν ἁμαρτίαν. ὅταν ἀκολούθως ἔτι τὸ ἐμπόδιον ἢ ὁ Κύριος, καὶ ὁ τέτατος ἀδελφὸς ἐδῶ, τὸ νὰ μὴ ὀμνύουν τελεῖως οἱ χειριστοὶ, ἵνα μὴ συνειδίζοντες νὰ ὀμνύουν, κηρννισθῶν καὶ εἰς τὴν ἐπιπορκίαν: ἦγαν εἰς τὴν ἀδελφείαν τῶν ὀρκων. ἦτις εἶναι φανερὰ ἀρνησις Θεοῦ. ἀρνεῖται γὰρ ὁ ἐπιπορκος ἢ ἀδελφὸς τῶν ὀρκων, τὸν Θεὸν ὅτι ἐπιπορκῆσεν, ὅσον εἰς τὴν τῶν λόγων τῶν ἀδελφείαν. ὅταν εἶπε καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος ἐν τοῖς τριῶν ἐπιπορκίαις ἰάμβοις, ,, ἀρνησις ἐστὶ τῶ Θεοῦ ἐπιπορκία. ἐκεῖνος δὲ ὅτι δὲ ὀμνύει τελεῖως, αὐτὸς πάποτε δὲ θέλει κηρννισθῆν εἰς τὴν ἐπιπορκίαν. ἔτι τὸ καὶ ὁ ἅγιος Ἰάκωβος μετὰ ἐπιπορκίας μεγάλης ἀδελφείαν εἰδὼ εἰς τὰς χειριστὰς ἀπὸ πάντων νὰ μὴ ὀμνύουν παντελῶς. ὡσαύτῃ νὰ τὸς λέγει. Κανὼν ἄλλο, χειριστοὶ, μὴ ἀποδοῦτε νὰ φυλάξετε τόσον πολλὰ, ἀπὸ ὅσα σᾶς εἶπον; ὡσαύτῃ νὰ μὴ ὀμνύετε παντελῶς, ἐπειδὴ εἰς τὸς ὀρκους ἀκολουθεῖ ἢ ἐπιπορκία. ἡ δὲ ἐπιπορκία εἶναι βαρυτέρα ἀπὸ κάθε ἁμαρτίαν, διὰ τὴν φέρει μαζί της τὴν ἀρνησίν τῶ Θεοῦ. ὁ δὲ τὸν ποιητικὸν Θεὸν ἀρνησάμενος, τί ἔμπορεῖ πλέον νὰ κάμῃ ἔτι νὰ ἀξιοδῆ σωτηρίας; ἔτι τὸ γὰρ ἐσπρόθεσε καὶ τὸ ,, ἵνα μὴ ὑπο κείσιν πέσιτε: δηλαδὴ ὑπο κείσιν τὴν πέμπτην εἰς τὴν ἀπελθῆσαν κόλασιν. ἔγω μὲν ὁ θεὸς Μητροφάνης ἀνέγνω καὶ ἠρμηνεύσε τὸ ρητὸν. ὁ δὲ Θεοφύλακτος σὺν τῶν Οἰκεμετῶν καὶ ἄλλοις, ἀνέγνωσεν ,, ἵνα μὴ εἰς ὑποκείσιν πέσιτε. καὶ ἠρμηνεύσαν, ὅτι εἰς ὑποκείσιν πίπτει ὁ ἐμνύων. ἐπειδὴ πιστεύεται μὴ ὅτι εἶναι ἀληθινὸς ἔτι τὸς ἔξωθεν λεγομένους ὀρκους, ψεύδως δὲ αὐτῶν ποιῶν ἐσωθεν, πίπτει εἰς τὴν ἁμαρτίαν τῆς ὑποκείσεως, ἄλλο μὲν ὄν, ἐσωθεν, ἄλλο δὲ, φαινόμενος ἔξωθεν. (1) ὅρα δὲ ἀγαπῆτε, ὅτι αἰσῶς ὁ Ἀδελφός-θεος ἐδῶ ἐμποδίζῃ τὸς χειριστὰς νὰ μὴ ὀμνύουν τελεῖως ἔτι εἰς αὐτὰ τὰ ἵκτισματα, πόσω μᾶλλον τὸς ἐμποδίζει ἀπὸ τὸ νὰ ὀμνύουν εἰς τὸν Θεόν; ἀνάγνωθι καὶ τὴν πλατεῖαν ὑποσημείωσιν τῶν ὀρκων τῶ ὑδ'. Κανὼν τῆς 5. Σωδὸς, ἐν τῶ ἡμετέρῳ Κανονικῶ.

13. ,, Κακοπαθεῖς ἐν ὑμῖν; προσδεδῶ. ἄθυμαῖς; ψαλλέτω.

ΚΑὶ μετὰ τὰ λόγια ταῦτα παρηγορεῖ ὁ θεὸς Ἰάκωβος τὸς ταλαιπωρημένους χειριστὰς ἀπὸ κάθε λογῆς θλίψιν καὶ πειρασμόν. κακοπάθειον γὰρ ἀνόμασε ἡθικῶς καὶ καθολικῶς, κάθε θλίψιν ὅτι ἀκολουθεῖ, τόσον εἰς τὸ σῶμα, ὅσον καὶ εἰς τὴν ψυχὴν. δι' ὅ,τι τὰς κακοπαθείας πάντας καὶ θλίψεις, δυνάται ὁ ἄνθρωπος νὰ τὰς ἀποδιώκῃ ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν τε, μετὰ εἰς Θεὸν ἐκτενῆ καὶ θερμῶν προσδελχῶν. καὶ ἔτι τῆς προσδελχῆς νὰ πορροῖ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς παρηγορίας μεγάλῃ. ,, ἐμνηθῶν γάρφισι τῶ Θεοῦ, καὶ ἀφραῖθῶν. (Φαλ. σς. 3.) ἔτι νὰ μὴ εἰπῆ δὲ τινος χειριστῶς. τί λοιπὸν νὰ κάμω ὅταν δὲ ἔχω θλίψιν καὶ κακοπάθειον; ἐπειδὴ τότε δὲ χρειάζομαι προσδελχῶν, ἵνα λυτρωθῶ μετὰ αὐτῶν ἀπὸ τῶν λυπηρῶν. διὰ τὸ ἀποκρίνεται πρὸς αὐτὸν ὁ Ἀδελφός-θεος λέγων ,, ἀθυμαῖς; ψαλλέτω. ὡσαύτῃ νὰ λέγει. χειριστὰ ἀδελφε, αὐ ἐστὶ δὲ ἔχῃς κάμμιν κακοπάθειον καὶ θλίψιν, ἔτι καὶ τὸ σῶμα, ἔτι καὶ τὴν ψυχὴν, ἀλλὰ ὑγιαίνει, καὶ εἶσαι καὶ καὶ τὰ δύο εὖρωσος, καὶ φαίνεται ὅτι ἔχεις κάθε ἀτυχίαν ἀνθρωπίνῃν: μηδὲ τότε ἀρέπει νὰ μακρυῶς ἀπὸ τῆς ἀγάπης καὶ οἰκειότητος τῶ Θεοῦ. ἀλλὰ νὰ ψάλλῃς εἰς τὸν Θεὸν ἄσματα πνευματικά, θεῖας ψαλλῆς, ἱερὰς δοξολογίας, λέγων μετὰ τὸν Δαβὶδ ,, ἄλογον ἔγω τὸν Κύριον ἐν παντὶ καιρῶ. ἔλαπῶν τὸς ἁγίους αὐτῶ ἐν τῶ σῶματί μου. (Φαλμ. λγ. 1.) μετὰ τὰς πιαύτας γὰρ ψαλλῶνδίας, πρῶτον μὲν, ἀχαριστεῖς τὸν Θεὸν ὅτι σὲ ἐλύτρωσεν ἀπὸ

πὸ

(1) Ὁ δὲ τῆς Θεσσαλονίκης, καὶ ὅλης τῆς ἐκκλησίας φασὶν θεὸς Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς αἰετὰ ἐμνηθῶν τὸ ἔρπον τοῦτο ,, ἦτο δὲ ὑμῶν τὸ ναὶ, ναὶ. καὶ τὸ δ, δ. ἵνα μὴ εἰς ὑποκείσιν πέσιτε. εἰ μὲν ἦσαι, λέγει, τὸ ἀράγμα ναὶ. ἦσαν ἀληθῆς, καὶ ὁ λόγος, ἀς εἶναι σύμφωνος μετὰ τὸ ἀράγμα, καὶ ἀς λέγει, ναὶ. εἰ μὲν τὸ ἀράγμα εἶναι δ, ἦσαν ψεύδης, ἀς συμφωνῇ καὶ ὁ λόγος, καὶ ἀς λέγει δ. εἰ μὲν ὁμοῦς τὸ μὲν ἀράγμα ἦσαι ναὶ. ἦσαν ἀληθῆς, ὁ δὲ λόγος λέγει δ. ἦσαν ψεύδης. ἢ εἰ μὲν τὸ ἀράγμα ἦσαι δ, καὶ ψεύδης. ὁ δὲ λόγος λέγει ναὶ, ἦτοι ἀληθῆς, τότε πίπτει ὁ ἐμνύων εἰς ὑποκείσιν: διὰ τὴν ὑποκρίνεται μὲν πῶς λέγει καὶ ἀλλῶθεν, εἰς καιρὸν ὅτι τὸ ἀράγμα εἶναι ψεύδης. καὶ ὑποκρίνεται πῶς λέγει ψεύδης, εἰς καιρὸν ὅτι τὸ ἀράγμα περὶ δὲ λα-

καὶ, εἶναι ἀληθῆς. ἡ γὰρ ἀλήθεια ἢ μὴ ὑποκρίσιν ἔχουσα αὐτῇ ἐστὶ, καθὼς τὴν ἀρετὴν ὁ θεολόγος Γρηγόριος ,, πᾶ ὅσα φα- ,, σκεν ἀς ἔχει, ἀψεύδης, ἀς δ' ἔχει, ψεύδης καὶ λόγῃ μᾶ- ,, κα. (ἐν τοῖς παχυμετέροις ὅροις) ὁ δὲ θεὸς Χρυσόστομος παρηγορεῖ τὸς Χειριστὰς ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῶν ὀρκων νὰ λέγουν. πείθουσαν, ,, πᾶτα ἐν εἰδοτέῳ φάσματι τῶν ὀρκων. καὶ μετετάτω τὸ σῶμα λέ- ,, γειν σωεχῶς. πείθουσαν. καὶ ἐστὶν τὸ πᾶσιν ἀλλοβείας ἡμῖν ,, ὑποκρίσιν. γλῶττα γὰρ παιδῶνδία πᾶτα λέγειν τὸ εὖρημα, ,, ἀκούεται καὶ ἐρωθεῖν ἡμᾶς ἐκνευρῶν αἰχρὰ καὶ ἀπῆα. (ἀδρ. ἡ.) καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς λέγει ὅτι ,, πᾶ φωνᾶν τὸ ἀρετῶν ,, χεῖρον. (ἀδρ. ἡ.)

πὸ κάθε θλίψιν καὶ ἀδυνάειαν σώματος. Δάπρον δὲ, δυσωπεῖς αὐτὸν νὰ φυλάττη εἰς ἐσέα καὶ εἰς τὸ ἐξῆς, τὴν υἰεῖαν καὶ ἀνέσιν ὅπως σοὶ ἐχάρισε. καὶ τείνον, φυλάττεις τὴν ψυχὴν σε ἰλαρῶν, ἄλυπον, καὶ ἀφρανομύβω μὲ τὴν πνευματικὴν χαρὰν καὶ ἀφροσύνην ὅπως γενεῖν τὰ ἰερά ἄσματα καὶ αἱ ὑμνωδία. ὅθεν εἶπεν ὁ μέγας Βασίλειος, τὸ ἦν ἰλαρὸν καὶ ἄλυπον τῆς ψυχῆς κατάστημα, αἱ τῶν ὑμῶν παρηγορίαι χαρίζονται. (Ἐπιστολ. α.) Πρόσεχε δὲ, διὰ γάπλω Θεῶν, νὰ μὴ δάσης τὸν ἑαυτὸν σε εἰς χορὰς καὶ παιγνίδια, καὶ εἰς τραγῳδία διαβολικά. ἔξ τὶ μὲ αὐτὰ, ὄχι μόνον μακρυνεῖς ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ φαίνεσαι ἀχάριτος πρὸς τὸν τόσον ἀεργετήσαντά σε Δεασότῳ: ἀλλὰ καὶ πρὸς τέτοις γίνεσαι αἰτίος μὲ τὰ ποιαῦτα, νὰ χάσης τὴν εὐτυχίαν καὶ υἰεῖαν ὅπως σοὶ ἐχάρισεν ὁ Κύριος.

14. „ Ἀΐωνῆ τις ἐν ὑμῖν; προσκαλεσάσθω τὰς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσάξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ, ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου.

ΜΑ' αἰσῶς, λέγει, ὡ χειριστοὶ, ἦναι κἀνάς ἀπὸ λόγου σας ἀδυνῆς καὶ κληνῆς, καὶ ἔξ τὴν ἀδυνῆαν δὲν ἠμπορῆ νὰ προσδέχεται καὶ νὰ φάλλῃ τῷ φιλανθρώπῳ Θεῷ, εἰς τὰς διωκτικὰς καὶ σωτήριαις καιρὰς τῆς προσδύχης καὶ ψαλμωδίας, τόσον ἐν τῇ νυκτὶ, ὅσον καὶ ἐν τῇ ἡμέρᾳ: μὴδὲ τότε, λέγω, ἐν τῇ ἀδυνῆατι δὲν πρέπει νὰ ἀμελῆ τὰς θείας ὑμνῶν καὶ προσδύχας. μὴδὲ ἄς γῆν ἄμοιρος ἀπὸ τὰ πνευματικὰ ἔργα ἐκεῖνα, μὲ τὰ ὅποια δέσκει εἰς τὴν ἀδυνῆαν πρὸς τὸν Θεόν τῶν ἀγαθότητων. ἀλλὰ ἄς μεταχειρίζεται ὡσαν κάποιος μεσίτης καὶ πρεσβυτὴς πρὸς τὸν Θεόν, τὰς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας: ἦτοι ἢ τὰς ἱερεῖς, ἢ καὶ τὰς ἀρχιερεῖς, τὰς θύοντας τῷ Θεῷ θυσίαν καθαρὰν τῆς αἰνέσεως. πρεσβύτεροι ἦν ὀνομάζοντο παλαιὰ, ὄχι μόνον οἱ ἱερεῖς, ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπίσκοποι καὶ ἀρχιερεῖς: καθὼς τῶτο δηλεῖται ἀπὸ τὸ ἀποστολικὸν ἐκεῖνο λόγιον ὅπως γράφει ὁ Παῦλος πρὸς τὸν Τιμόθεον λέγων, „ μὴ ἀμελεῖ τὴν ἐν σοὶ χερίσματος, ὃ ἐδόθη σοὶ διὰ προφειτίας καὶ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν πρεσβυτέρων (ἀ. Τιμ. γ'. 14.) ἦτοι τῶν ἐπισκόπων. ἐπειδὴ ὁ Θεὸς Τιμόθεος δὲν ἐχειροτονήθη ἐπίσκοπος ἀπὸ ἱερέων, ἀλλὰ ἀπὸ ἀρχιερέων, καὶ τὸν πρῶτον Κωνόνα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων τὸν λέγοντα: „ ἐπίσκοπος χειροτονεῖσθω ἀπὸ ἐπισκόπων δύο ἢ τριῶν. ἔξ τῶτο, καὶ τὸν ἱερόν Μιτροφάνη, ὄχι μόνον οἱ ἱερεῖς πρέπει νὰ προσκαλῶνται εἰς τὸ νὰ ἐκτελεῖν τὸ μυστήριον τῶν ἐχέλαιων εἰς τὰς ἀδυνῆας: ἀλλὰ πολλῶν μᾶλλον οἱ ἀρχιερεῖς. λέγει δὲ ὁ Θεὸς Ἰάκωβος νὰ ἀλείψω τὸν ἀδυνῆ οἱ ἱερεῖς καὶ ἀρχιερεῖς μὲ λάδι τῶν ἐλαιῶν. ὄχι ὅμως ἀπλῶς νὰ τὸν ἀλείψω, ἀλλ' ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου. τὸ ὄνομα ἦν τοῦ Κυρίου, καὶ ἡ χάρις αὐτῆ, εἶναι ὅπως προσδύει ὡς ποιητικὸν αἴτιον τὴν ἴασιν εἰς τὸν ἀδυνῆ, ἔξ τῶν μέσων τῶν ἐλαιῶν, ὡς ὑλικῆ αἰτία πρὸς λαμβανόμενης. ἔγω γὰρ καὶ οἱ μαθηταὶ καὶ ἀποστολοὶ τοῦ Κυρίου ἐποίησαν, ἀλείφοντες μὲ λάδι τὰς ἀδυνῆς, καὶ θεραπεύοντες αὐτὰς, καθὼς γράφει ὁ ἱερός Μάρκος, „ Καὶ ἤλειπον ἐλαίῳ πολλὰς ἀρρώσους καὶ ἐθεράπευσαν. (Μάρκ. 5'. 13.) ὅθεν ἐκ τῶν λόγων τῶτων, τόσον τῶν ἀγγελιῶν, ὅσον καὶ τῶν Ἀδελφοθῶν, παρέλαβεν ἡ τῶν Χειρῶν ἐκκλησία νὰ ἐκτελεῖ τὸ ἐχέλαιον εἰς τὰς ἀδυνῆς. (1)

15. „ Καὶ ἡ δύχῃ τῆς πίσεως σώσα τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ Κύριος. καὶ ἡ ἀμαρτίας ἢ πεπονηκῶς, ἀφεθήσονται (2) αὐτῷ.

ΑΥ' τῆ ἀποστολικῆ διδασκαλία, ὡ τῶ θαύματος! μέχρι τῆς σήμερον δι' αὐτῶν τῶν ἔργων ὁράται βεβαία καὶ ἀληθῆς, καὶ τὸν ἱερόν Μιτροφάνη. ἐπειδὴ ὅταν συναχθῶν οἱ ἅγιοι ἱερεῖς καὶ ἱεράρ-

(1) Σημειώσαι ὅτι τὸ ἅγιον Εὐχέλαιον παρέλαβεν ἡ τῶν Χειρῶν ἐκκλησία νὰ τὸ ἐκτελεῖ δι' ἐπὶ τῶν ἱερέων, ἢ πάλαιον διὰ τριῶν. καθὼς λέγει ὁ Θεσσαλονικῆς ἱερός Συμεών. ἀλλ' ἐάν εἰς ἕνα χωρεῖν δὲν δέσονται τρεῖς ἱερεῖς: καθὼς εἶναι ποιαῦτα χωρεῖα εἰς τὰ μέρη τῆς Βυζαντίας, ἐξ ἀνάγκης συγχωρεῖται νὰ ἐκτελεῖται τὸ θεῖον Εὐχέλαιον καὶ ἀπὸ δύο ἱερέων, ἢ καὶ ἀπὸ ἑνός. καλλίπρον γὰρ εἶναι νὰ γίνεται τὸ μυστήριον καὶ ἀπὸ ἑνὸς μόνον ἱερέα, παρὲν νὰ τὸ ὑπερῶνται πλεῖως οἱ ἐκτὸς χειριστοὶ, καὶ μάλιστα οἱ ἀδυνῆς. καὶ ἐν αὐτῷ νὰ ὑπερῶνται καὶ τὴν ἀδυνῆ καὶ ἀμαρτιῶν ὅπως χωρεῖ εἰς αὐτὰς. ἔπειτα ἐάν ἕνας μόνος

ἱερός ἐκτελεῖ ὅλα τὰ ἅγια μυστήρια, καὶ τὰ μέγιστα τῶν ἐχέλαιων, διὰ τὴν καὶ ἕνας μόνος δὲν δύναται νὰ ἐκτελεῖται τὸ θεῖον Εὐχέλαιον; πῶς δὲ ὅπως γράφει ἐδῶ ὁ Θεὸς Ἰάκωβος, ὅτι νὰ προσκαλέσῃ ὁ ἀδυνῆς τὰς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, ἐννοεῖται διὰ τῶν ὄντων πρεσβυτέρων, καὶ ἔξ διὰ τῶν μὴ ὄντων, μὴδὲ ἀποστολικῶν ἐκείνων. ἢ τῶν ἀνάγκη κινῶσι καὶ νόμοις ἐξ ὑποκατα, ἔως δὲ ἀνάγκη ἐστίν.

(2) Ἐν ἄλλοις, ἀφεθήσονται, χράεται. εἰπὶ ἐάν ἔλεγον ἀδυνῆ, ὡς αἰνῶς καὶ ἀμαρτιῶν ἢ πεπονηκῶς. καλῶς αὐτὸ εἶχε τὸ ἀδυνῆ, ἐπειδὴ δὲ ἀμαρτίας λέγει πληθυντικῶς, λοιπὸν ὅπως γὰρ

ιεράρχαι, καὶ ἐκτελέσων τὸ ἱεροσπερέστατον μυστήριον τῶ θεῷ Εὐχέλαις, βλῆκομεν φανερά πολλὰς ἀσθενεῖς, ἢ νὰ μεταβάλλωνται εἰς τὸ καλλίτερον, ἢ καὶ τελείως νὰ ἐλευθερόντωνται ἀπὸ τὴν ἀσθενείαν, καὶ νὰ θεραπεύωνται. κερῶτων μὲν ἔξ τῆς ὀπκλήσεως τῶ ὀνόματος τῶ Κυρίου, καὶ τῆς θεῆς τῶ Χριστοῦ καὶ παντοδωμάμε χάριτος. δούτερον δὲ ἔξ τῆς ἀλοιφῆς τῶ πνευματικῶ ἐλαίου, καὶ τείπον ἔξ τῆς θερμῆς καὶ πίσης προσδοχῆς τῶ ἱερωτάτων ἀνδρῶν. ὡσεὶ ἀπὸ τῶτο κινεῖμεθα νὰ σοχαζώμεθα ὡς ἀληθεῖς, καὶ ἐκεῖνο ὅπῃ λέγει ἀκολούθως ὁ μέγας Ἀδελφοθεός: διπλαθὸν ὅτι καὶ αἱ ἀμαρτίαι ὅπῃ ἔπραξεν ὁ ἀσθενῶν, συγχαρῶνται πρὸς Κυρίου διὰ τῆς δεήσεως τῶ ἀγίων ἱερέων καὶ ἀρχιερέων τε. ἔξ τὶ, εἰὰ ἡ αἰσθητὴ τῶ σώματος ὑγεία γίνεται φανερά εἰς τὰς ὀφθαλμοὺς, βέβαια ἀνάγκη εἶναι νὰ ἀκολουθῆ εἰς τὴν αἰσθητὴν ὑγείαν τῶ σώματος, καὶ ἡ νοητὴ ὑγεία τῆς ψυχῆς. ἐπειδὴ ἀπὸ τῶ κερδῖλα καὶ φανερά, ἔχουσι φυσικὸν ἴδιωμα νὰ γνωρίζωνται τὰ ἀδιθα καὶ ἀφανῆ. μάλισα ἡμεῖς κερπέει νὰ πισδῶμεν καὶ νὰ ὀμολογῶμεν, ὅτι ἡ μὲν ἀφεισις τῶ ἀμαρτημάτων γίνεται κερουνημῶς εἰς τὰς τὸ Εὐχέλαιον ἀκόνοντας ἀσθενεῖς, καὶ ἡ ἱατρεία τῆς ψυχῆς τῶν: ἡ δὲ ὑγεία τῶ σώματος ἀκολουθεῖ ἐπομῶς. ἔξ τὶ αὖ ὁ Θεὸς τῶ πνευμάτων καὶ πάσης σαρκὸς, δὲν εἰσήκεε τῆς κερουσηχῆς τῶ ἀγίων ἱερέων τε, δὲν ἤθελεν ὑγιαῖν τὸν ἀρρώστον παρῶδους. ἐπειδὴ δὲ τὸ ὀρώμῆρον σῶμα ὑγίανει, λοιπὸν ὑγίανει καὶ τὴν ἀόρατον ψυχῶν. ἐπειδὴ δὲ πάλιν ἡ ψυχὴ εἶναι τιμωτέρα καὶ ἀνώτερα τῶ σώματος, λοιπὸν καὶ ἡ ψυχὴ κερότερον τὴν ἴασιν ἔλαβε πρὸς τῶ Χριστοῦ. καθῶς γάρ πολλαῖς φοραῖς αἱ ἀσθενεῖαι ἀκολουθεῖν εἰς τὰς ἀμαρτίας, καὶ τὸν λόγον τῶ Κυρίου ὃν εἶπε κερὸς τὸν ἀδελφῶτον. ἴδε ὑγιῆς γενογας, μηκέτι ἀμαρτανε, ἵνα μὴ κερῖρον τίσοι γένῃται. (Ἰωάν. ε. 14.) ἔττι ἀντιστρόφως καὶ εἰς τὰς συγχαρῆσεις τῶ ἀμαρτηῶν, ἀκολουθεῖν αἱ ἀναιρέσεις τῶ ἀσθενῶν. εἰ δὲ καὶ δὲν βλέπομεν ὄλας τὰς ἀσθενεῖς ὅπῃ κερῖονται ἔξ τῶ ἀγίω ἐλαίω, νὰ ὑγιαῖνεν, τῶτο δὲν κερπέει νὰ σκινδαλίζη τινὰ, καὶ νὰ γίνεται αἴτιον νὰ δερβάλλεται ὡς ψδδῆς, ἡ ὑπόχεςις αὐτῆ τῶ θεοῦ Ἰακῶβου. ἐπειδὴ καὶ τῶτο εἶναι ἀξίον τῶ ἀκαταλήπτων κερμάτων τῆς θεῆς σοφίας, καὶ τῆς ἀπεριμῶν κερουνοῖας καὶ δικαιοκερσίας τῶ Θεοῦ. διὰ τὶ αὖ ὄλοι οἱ κερῶμενοι τῶ μυστικῶ ἐλαίω ἀσθενεῖς ἱατροῦντο, βέβαια κερῖνας κερσιανὸς δὲν ἤθελεν ἀποθαῖν: ἀλλ' ἤθελεν μόνον εἰς τὴν ἀθλίαν ταύτῶν ζωῶν νὰ ταλαιπωρῶνται, ὡς μὴ λαμβανόντες τὴν ἐκ τῶ σώματος ἀπολύτρωσιν. τῶτο δὲ, ἔτε σκινφῆρον ἦτον εἰς αὐτὰς, ἔτε ἀρμῶδιον εἰς τὰς τῶ Θεοῦ ἀποφάσεις, τῶ εἰπόντος, „ γῆ εἰ, καὶ εἰς γῶν ἀπελῶση. (Γεν. γ. 19.) τῆρα δὲ, ἐπειδὴ, ἀλλοι μὲν ἀσθενεῖς, ἱατροῦνται, ἀλλοι δὲ, ἀποθνήσκου: διὰ τῶτο καὶ ἡ τῶ Θεοῦ ἀπόφεςις τελειῖται, μὲν ὡρῖσε πρὸς τῶ θανάτου. καὶ ἡ τῶ Ἀδελφοθεοῦ ἀποσολικὴ αὐτῆ ὑπόχεςις πισῖται ὡς βερβαῖα καὶ ἀληθῆς.

16. „ Ἐξομολογῶθε ἀλλήλοισ τὰ παραπτῶματα, καὶ εὔχεθε ὑπὲρ ἀλλήλων ὅπως ἰαθῆτε.

ΕΥΘὺς ὅπῃ εἶπον ὁ θεῖος Ἰακῶβος διὰ τὴν συγχαρῆσιν τῶ ἀμαρτηῶν, ὅπῃ λαμβάνουσι οἱ ἀσθενεῖς ἀπὸ τῶς ἱερωμῶς, ἀμέσως καὶ ἀκολούθως σκινάπτει ἐδῶ καὶ τὴν τῶ ἀμαρτηῶν ἐξαγῶδῖσιν. λέγοντας, ὅτι κερπέει ἐσεῖς οἱ κερσιανοὶ νὰ ἐξομολογῆθε τὰς ἀμαρτίας σας ἑῶς εἰς τὸν ἀλλον (1) καὶ νὰ ἀδελκαλῆτε τὸν Θεὸν ὅπῃ εἶναι ἱατρός ψυχῶν τε καὶ σαμάτων, διὰ νὰ λάβετε ἀπὸ αὐτὸν τὴν ἴασιν τῶ τῆς ἀμαρτίας πληγῶν καὶ τραυματων. ἔξ ἀρχῆς γάρ ἡ ἐξομολο-

ἔτσι, πὸ νὰ γερφεται, ἀρεθῖσονται πληθυντικῶς, αἱ ἀμαρτίαι διπλαθῶ. Σκινάμεν δὲ ἐδῶ ὅτι τὸ ἀγιον Εὐχέλαιον κερῖως καὶ κερουνημῶς ἐδῖσῖσθαι νὰ ἱεροτελεῖται εἰς τὰς ἀδωνὰς τῶ σώματος, κατὰ τὴν ἀποσολικὴν ταύτῶν διὰ τῆς καὶ παραγγῆλιαν, ἵνα λάβου τὴν ὑγείαν τῶ σώματος. διὰ δὲ τὸν λόγον τῶτο ὅπῃ κερῖεται ἐδῶ ὁ Ἀδελφοθεός, ὅτι διὰ τῶ ἀγίω Εὐχέλαιω συγχαρῶνται καὶ αἱ ἀμαρτίαι, αἴτινες εἶναι ἀδωνὰ τῆς ψυχῆς: τῶτο κερῖν ἡ τῶ Γερκαῶν ἡμῶν ἐκκλησία σκινάδῖσθαι νὰ εἰσῖν τῶτο κατὰ λόγον ἐπομῶς, καὶ εἰς τῶς ὑγιῆς μὲν τῶ σαμάτων, ἀδωνὰς δὲ τῶ ψυχῆς. ἵνα συγχαρῖσῖσθαι αὐτῶ αἱ ἀμαρτίαι, αἱ τῶς ψυχῆς ἀδωνὰς.

(1) Ἀς μὴ νομῖσθαι τινὰς ἀκάνοντας πὸ λόγια ταῦτα τῶ Ἀδελφοθεοῦ, πὸ ἐξομολογῖσθαι ἑῶς εἰς τὸν ἀλλον, ὅτι ἐνοῖ νὰ ἐξομολογῖσθαι εἰς ἀλλῶς ἀνθρώπος πὸ ἀμαρτηῖα κερῖμας, καὶ νὰ λαμβάνουσι παρ' αὐτῶ τὴν ἴασιν συγχαρῖσθαι. ἀποπον γαρ τῶτο καὶ τῶ ἱερωμῶν τῆς ἀμαρτίας ἐκκλησίας ἀλλῶτερον. αὐτῆ γάρ ἀνῶδον καὶ ἐξ ἀρχῆς ἐδῖσῖσθαι εἰς τὸ κερῖσθαι τῆς ἐξομολογῖσθαι καὶ συγχαρῖσθαι τῶ ἀμαρτηῶν, καὶ ἔτσι ἀδωνὰ ἱερωμῶν καὶ μυστικῶ καὶ ἐκκλησιῶν, ὡς γερῖται ὁ Σκινάδῖσθαι εἰς τὸ ε. βιβλίον καὶ κερῖλαιον

18. τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἱσορίας. καὶ ὁ Σαζῶμενος, βιβλίον ζ'. κερ. 15. καὶ κερὸς τῶτο νὰ ἔχου καὶ τὴν ἀδωνὰ παρὰ τῶ ἀρχιερέως τῶ δερμαῖν καὶ λύου κερῖ ἀμαρτίας τῶ ἐξομολογῖσθαι. μάλλον δὲ, αὐτῶ οἱ ἀρχιερέες καὶ ἐπισκοποι εἶναι οἱ ἀρχικῶς καὶ κερουνημῶς ὄντες πνευματικοὶ, οἱ ἔχοντες τὴν ἐξομῖαν τῶ δερμαῖν καὶ λύου κερῖ ἀμαρτίας, καὶ τῶ κερῖσθαι τῶς κερῖσθαι, κατὰ τὸν 5. Κερῖνα τῆς ἐν Κερῖσθαι ἀγίας Σκινάδῖσθαι. τὶ λέγας ἔχῖ μόνον οἱ λυῖκοι δὲ ἐξομολογῶν, ἀλλ' ὅπῃ ὄλοι οἱ ἱερωμῶν: οἱ ἐμπεροι δὲ μόνον καὶ ἀναρετοι, καὶ δυνάμενοι σκινῶς νὰ ἱατροῦνται τὰς πληγὰς τῶ ἀμαρτηῶν. καθῶς ἔτε ὄλοι οἱ ἱατροὶ δύνανται νὰ ἱατροῦνται. ἀλλὰ μόνον οἱ δερκαῖοι καὶ ἐμπεροι εἰς τὴν ἱατρομῶν, ὡς λέγει ὁ μέγας Βασίλῶς „ ὡς ἐν τῶ παθῖν τῶ „ σώματος δὲ πῶσιν ἀποκαλύπτῖσθαι ἀνθρώποι, ἔτε τῆς τυχῶσιν, ἀλλὰ τῶς ἐμπεροῖς τῆς τῶν ἱατροίας, ἔτε καὶ ἡ ἐξομῖαν „ σκιν τῶν ἀμαρτηῶν γίνεσθαι ὀρεῖται ἐπὶ τῶ δυνάμενοι δερκαῖον. (ὄρη κατ' ἐπιστομ. σκ. 9.) ἐπιστημονικῶτεροι δὲ τῶ ἀλλῶν ἱερέων καὶ κερῖσθαι εἰς τὸν λόγον τῆς ἀρετῆς, δερκαῖον καὶ ἱερός Μιτροφῶνης νὰ εἶναι οἱ πνευματικοὶ. ἔ τῆς δὲ κερῖσθαι λέγων, ὅτι ὁ Ἀδελφοθεός ἐδῶ λέγει, ἀλλῶτεροι νὰ ἐξομολο-

μολόγησις τῆς ἀμαρτιῶν, ἦτον σινειδισμὸς νὰ γίνεταί, ὄχι μόνον ἀπὸ τὰς μετανοῦντας καὶ ἐκ τῆς θανασίμων ἀμαρτιῶν αὐτῆς ὑπερέφροντας: ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἐκείνης ὅπῃ εἶχον κατορθώσῃ τὴν τελείαν δικαιοσύνην καὶ ἀρετῆν, εἰς τινὰ δὲ συγγνωσά καὶ ἀνθρώπινα σφάλλοντας. εὐ μὲν γὰρ τῷ θεῷ Εὐαγγελίῳ γέγραπται περὶ τῆς βαπτιστῆς Ἰωάννη, ὅτε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἰεροσόλυμα καὶ πᾶσα Ἰουδαία, καὶ πᾶσα ἡ περιχώρος τῆς Ἰορδάνης, καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ὑπ' αὐτοῦ, ὁμολογούμενοι τὰς ἀμαρτίας αὐτῆς. (Ματθ. γ'. 5.) ἐν δὲ τῷ Ἰωβ εἶπώ λέγεται, ὅτι ἐὰν νόσῃ ἄνθρωπος τῆ καρδίᾳ ὑπερφυλάτῃ πρὸς Κύριον, ἀναγγεῖλη δὲ ἄνθρωπῳ τὴν αὐτοῦ μέμψιν (ἦτοι ἐξαγορεύσῃ τὴν ἀμαρτίαν) τὴν δὲ νόσον αὐτὸς δεῖξῃ, ἀνδρέξεται (ὁ Θεὸς δηλ.) τὴν μὴ πεσεῖν εἰς θάνατον. ἀνεωθεῖ δὲ αὐτὸς τὸ σῶμα ὡσπερ ἀλοιφῆν ἐπὶ τοῖς πόδεσσι. καὶ δὲ ὅσα αὐτὸς ἐμπλήσει μελέθ. ἀπαλυνεῖ δὲ αὐτὸς τὰς σάρκας ὡσπερ νηπίε, ἀποκαταστήσει δὲ αὐτὸν ἄνθρωπέντα ἐν ἀνθρώποις. ὀξείων δὲ πρὸς Κύριον, καὶ δεκτὰ αὐτῷ εἶσαι. εἰσελεύσεται δὲ προσώπῳ καθαρῷ σὺν ὀξυνοείᾳ (ἦτοι δοξολογία) ἀποδώσει δὲ ἄνθρωποις δικαιοσύνην. (Ἰωβ. λγ'. 23.)

Λέγει δὲ καὶ διὰ λόγων τοῦ δικαίου καὶ τῆς ὑπομονῆς σύλος Ἰωβ, εἶδὲ καὶ ἀμαρτῆς ἀκρίως, ἐκρυφα τὴν ἀμαρτίαν μου. εἰ γὰρ διετράπην πολυοχλίαν πλήθους τῆς μὴ ἐξαγορεύσαι ἐνώπιον αὐτοῦ. (Ἰωβ. λβ'. 33.) Διὰ τῶν λοιπῶν τῆς λόγων δέχεται φανερά πόσον θαυμαστόν καὶ ἀξιόλογον ἰατρικὸν εἶναι εἰς τὴν συγχώρησιν τῆς ἀμαρτιῶν, ἢ πρὸς τὰς ἄλλους τοῦτων ἐξαγορεύσεις. αὐτὴ γὰρ φανερόντα καὶ θριαμβόλῃσα εἰς τὰς ἐπισημονίας καὶ τελείας καὶ τὴν διάκρισιν καὶ ἀρετῆν πνευματικῆς, τὰς πληγὰς τῆς ἀμαρτιῶν, προξενεῖ τὴν νοσηρὴν αὐτῆς ἰατρειάν, μὲ τὰς συμβεβηλὸς καὶ ἐπιτίμια τῆς πνευματικῶν, ὡσαύτῃ μαλακτικὰ καὶ συπτικὰ ἐμπλάσρα. διὰ τῆτο καὶ ὁ ἐκκλησιαστής εἶπεν, ἀγαθὸν τὸ ἀκῆσαι ἐπιτίμια σοφῆ, ὑπὲρ ἀνδρῶν ἀκρίων ἀσμά ἀφρώνων. (Ἐκκλ. ζ'. 6.) καὶ ὁ Δαβὶδ λέγει, Παιδεύσει με δίκαιος ἐν ἐλέει καὶ ἐλέγχσει με, ἔλαιον δὲ ἀμαρτωλῶν μὴ λιτανάτω τὴν κεφαλῆν μου. (Ψαλμ. ρμ'. 6.) μὲ ταῦτα γὰρ τὰ λόγια φανερόντα, ὅτι προτιμότερον πρέπει νὰ ἀγαπᾶ τινὰς τὴν ἐπισημονικῶν μάστιγα καὶ παιδείαν τῶν δικαίων καὶ ἐνάρτων, ὡς ὠφέλιμον εἰς τὴν ψυχὴν, ὡσαύτῃ τὰς ἐπιτίμιας τῆς κακῶν, ὡς βλαβερὰς ὄντας εἰς τὴν ψυχὴν. Σημείωσαι δὲ ὅτι ἀπὸ τῶν λόγια ταῦτα ὅπῃ λέγει ἐδῶ ὁ Ἀδελφός Θεός νὰ ὁμολογούμεθα ἀλλήλοις τὰς ἀμαρτίας, ἐλέγχονται ἐκεῖνοι ὅπῃ φλυαρῶν καὶ ματαιολογῶν, ὅτι δεῖν πρέπει νὰ ὁμολογούμεθα εἰς ἀνθρώπους, ἀλλὰ εἰς μόνον τὸν Θεόν, φέροντες τάχα εἰς βοήθειάν τες καὶ τὸ Δαβιτικὸν ἐκεῖνο, εἶπα ἐξαγορεύσω κατ' ἐμὲ τὴν ἀνομίαν μου τῷ Κυρίῳ, καὶ σὺ ἀφήκας τὴν ἀσέβειαν τῆς καρδίας μου. εἰ μόνον δὲ ἀπὸ τὸ ρητὸν τῆτο τῷ Ἰακώβῳ ἐπισομίζονται ἔτοι, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων ρητῶν τῆς παλαιᾶς Γραφῆς, καὶ τῆς Εὐαγγελίας, ὅπῃ ἀνεφέραμεν ἀνωτέρω.

„ Πολὺ ἰχθυὶ δέησις δικαίως ἐνεργημένη.

ΜΕ τὰ λόγια ταῦτα ὡσαύτῃ νὰ λέγη ὁ Ἀδελφός Θεός, κατὰ τὸν ἱερὸν Μητροπολίτην, καὶ χριστιανοὶ ἀδελφοί μου, ποῦτὰ βοηθεῖ εἰς τὸ νὰ συγχωρήσῃ τὰς ἀμαρτίας τῆς ὁμολογούμενων χριστιανῶν, ἢ δέησις καὶ προσέχῃ τῆς ἐνάρτων πνευματικῶν, ὅπῃ τὰς ὁμολογῶν. ἀλλὰ ποῖαν χειριστῶν; ἐκείνων ὅπῃ κατηγοροῦσι τὸν ἑαυτὸν τες μὲ καθαρὰν καὶ ἀδόλον διάθεσιν τῆς καρδίας τῶν διὰ τὰ πρότερα ἀμαρτήματα ὅπῃ ἐπαρῶν, ἐκείνων ὅπῃ ἐμίσησαν τὴν ἀμαρτίαν, καὶ διὰ τῆτο τὴν ἐθριάμβωσαν καὶ τὴν ἐντροπίασαν διὰ τῆς ὁμολογήσεως. καὶ ἐκείνων ὅπῃ δεῖν ἔχον σκοπὸν νὰ γυρίσῃ πάλιν εἰς τὸ ἴδιον ξερατὸν τῆς ἀμαρτιῶν τες, ἀλλὰ μάλιστα δεῖχων καὶ καρπὸς ἀξίως τῆς μετανοίας. εἰς τὰς τοιαύτας, λέγω, ποῦτὰ διδάσκει ἡ προσέχῃ καὶ ἐπιτελής πρὸς τὸν Θεὸν δέησις τῆς πνευματικῶν. διὰ τί γίνεται αὕτη ἐνεργημένη ὡσαύτῃ τῆς ὁμολογούμενων: ἦτοι δεῖν ἐμποδίζεται ἀπὸ καμμίαν κακῶν αἰτίαν καὶ ἀμαρτίαν αὐτῶν, ἀλλὰ μᾶλλον καὶ συνεργεῖται

λογούμεθα ἀποκρινόμεθα τὴν ἀρχαίαν αὐτῶν ἀπόκρυσιν, ὅτι εἶπε τῆτο, μὲ τὸ νὰ μὴ ἔχον ἀκουῖν πῶτε τὴν τελείαν καὶ ἀρετήσαν κατέσασιν ἡ ἐκκλησία τῆς Χριστιανῶν, ἐν ἀρχαῖς τῆς κηρύγματος εἶσα, καὶ μετὰ τῆς διακῆς καὶ εἰδωλολατρῶν. ὕστερον δὲ βασιλεύσαντες τῆς μετὰ τὴν Κωνσταντίνου καὶ τῆς οἰκουμένην καὶ ποπικῶν γονομένων σωμάτων, ἔλαβε τὴν τελείαν αὐτῆς ἀρμονίαν καὶ κατέσασιν εἰς τὰ παρῶν, καὶ δὴ καὶ εἰς τὸ μυστήριον τῆς ὁμολο-

γήσεως. ἀποδέτωμεν δὲ καὶ τῆτο, ὅτι τὸ νὰ ὁμολογήσῃ τινὰς τὰς ἀμαρτίας τες εἰς ἄλλον, δεῖν εἶναι ἴσως ἐμποδισμῶν. καθ' ὅτι καὶ ὁ Ἰωβ ἀνώπιον τῆς πλήθους ἐξαγορεύων ἦτι σκαιὸς ἐπαρῶν, ὡς τὸ λέγει μόνος. (Ἰωβ λβ'. 33.) τὸ δὲ νὰ λάβῃ λύσιν ἡ δέησις τῆς ἀμαρτιῶν τες, τῆτο ἄλλως τινὰς νὰ ἐνεργήσῃ ἐν δυνάτει, εἴμη οἱ ἔχοντες ἐξουσίαν τῆς δεισμῶν καὶ λύσαν, ὅσχι μὲν δηλ. καὶ ἱερεῖς, ὡς ἀνωτέρω εἶρηται.

ζεῖται ἄπο τῶν παπεινοφροσύνην τῶν, καὶ ἄπο τῶν εὐάρετον ἔργων . (1) διὰ ἐκείνας δὲ τὰς ἔξο-
μολογημένας χειριανὰς, οἱ ὅποιοι ἔχον σχολιὰς καὶ ποιηρὰς λογισμῶν νὰ ἔπιτρέψωσαν ἄλλοις εἰς
τῶν ἀμαρτιῶν, καὶ ἀκόμη ἐναγκαλίζονται καὶ ἀγαπᾶν τὰ κακὰ, ὅλα τὰς, λέγω, ἐὰν παθα-
καλῆ τὸν Θεόν ὁ ἴδιος δίκαιος Νῶε ὁ ὑπαρέστησας Θεῶ, καὶ ὁ προφήτης Δαυὶδ, καὶ ὁ θεομαρ-
τύρητος Ἰὼβ, δὴ δὲ λῆθον εἰσακαθῆν . καὶ τὸ φανερῶς τὸ μαρτυρεῖ ὁ Θεὸς παρὸς τὸν Ἰεζεκὶὺλ λέ-
γων ὡς ἀνθρώπε, γῆ ἐὰν ἀμαρτημοὶ τὰ παραπυσεῖν παθήματα, καὶ ἐκτενῶ τῶν χεῖρά μου
ἐπ' αὐτῶν, καὶ σιωτῆσω αὐτῶν σὺν ἔλεγχῳ ἄρτι, καὶ ἐξαστοσελῶ ἐπ' αὐτῶν λιμὸν . . . καὶ ἐὰν
ὡσιν οἱ τρεῖς ἄνθρωποι εἶποι ἐν μέσῳ αὐτῶν Νῶε, καὶ Δαυὶδ, καὶ Ἰὼβ, αὐτοὶ ἐν τῇ δικαιουσί-
νῃ αὐτῶν σωθήσονται, λέγει Κύριος . . . καὶ μὴ ῥύσονται ὑμεῖς ἐδὲ θυγατέρας, ἀλλ' ἢ αὐτοὶ μό-
νοι σωθήσονται . (Ἰεζ. ιε'. 13.) καὶ παρὸς τὸν Ἱερεμίαν δὲ λέγει ὡς ἀνθρώπε, καὶ τὰς
καρδίαις σου, καὶ μὴ ἀξίῳ τῶν ἐλεηθῆναι αὐτῶν καὶ μὴ εὖχε, καὶ μὴ προσέλθῃς μοι παρὸς αὐ-
τῶν, ὅτι ἐκ εἰσακαθισμοῦ . (Ἱερ. ιε'. 1.) ὅρα καὶ τῶν ἐρμηνεύων τὰς ὡς εἰς ἀμαρτία παρὸς θά-
νατον . (ἀ. Ἰωάν. ε'. 16.)

17. ὡς ἡλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθὴς ἡμῶν, καὶ προσέλαλη προσηύ-
ξαστο τῶν μὴ βρέξαι, καὶ εὖκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτὸς τρεῖς,
καὶ μιλῶσας ἔξ.

18. ὡς καὶ πάλιν προσηύξαστο, καὶ ὁ ἔρανος ὑετὸν ἔδωκε, καὶ ἡ γῆ
ἐβλάσησε τὸν καρπὸν αὐτῆς .

ΜΕ' τὸ παρῶν δειγμα τῶν προφητῶν Ἠλίου βαβαῖοι ἐδῶ ὁ ἅγιος Ἰακώβος τὸν ἀνώτερον λόγον
εἶπε ἔτσι: ἦσαν τῶν πολλῶν ἰσχυρῶν δόξαι δικαῖαι ἐνεργησάμεναι . ἡ γὰρ θεία Γραφή διηγῆται ὅτι
ὁ Ἠλίας ἐπροσεύχητο παρὸς τὸν Θεόν καὶ εἶπε ὡς ἀνθρώπε, ὡς Κύριος ὁ Θεὸς τῶν δυναμῶν, ὁ Θεὸς
Ἰσραὴλ, ὡς παρῶν ἐνώπιον αὐτῶν, εἴ ἔστι τὰ ἐπὶ ταῦτα ἄριστος καὶ ὑετός, ὅτι εἰ μὴ διὰ
σώματος λόγου με . (γ'. βασιλ. ιζ'. 1.) καὶ ὡς τῶν θαύματος! ἡ προσέλαλη καὶ ὁ λόγος τοῦ ἔρ-
γον ἐγένετο . ἐπειδὴ ἐκλείσθη ὁ ἔρανος τρεῖς ὁλοκλήρους χρόνους, καὶ ἔξ μιλῶσας, καὶ δὴ ἔβρεξε
τελείως . ἀπ' ἔδὲ ἐπέρασεν οἱ τρεῖς ἡμισυ χρόνοι καὶ οἱ ἐν Σαμαρείᾳ ἄνθρωποι ἐδολίμυσαν ἀρ-
κετὰ τῶν τῶν Θεῶ δικαῖων ὀργῶν μὲ τῶν φοβερῶν πεινῶν, καὶ ἐθανάτωσαν τὰς ἱερεῖς τῶν ἁλῶν,
τὰς αἰτίας ὄντας τῆς εἰδωλολατρείας, καὶ ἐμετακόπουν δὴ τὰς κακίας τῶν: τότε πάλιν ὁ αὐτὸς
Ἠλίας ἀνέβη εἰς τὸ βουνὸν τῶν Καρμὴν, ἔπε ἡσύχαζε, καὶ ἐπροσεύχητο . καὶ πάλιν ἀνοῖξεν ὁ
ἔρανος

(1) Τῶν τῶν ἔργων ἔρμηνευσις καὶ ὁ θεοφόρος Μάξιμος, ἐκλαμβανὼν αὐτὸ ἀπλῶς καὶ ἀδιορίζως διὰ καθὲν προσέλαλῃ ὅτι ὁ Ἠλίας ἐπροσεύχητο παρὸς τὸν Θεόν καὶ εἶπε ὡς ἀνθρώπε, ὡς Κύριος ὁ Θεὸς τῶν δυναμῶν, ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, ὡς παρῶν ἐνώπιον αὐτῶν, εἴ ἔστι τὰ ἐπὶ ταῦτα ἄριστος καὶ ὑετός, ὅτι εἰ μὴ διὰ σώματος λόγου με . (γ'. βασιλ. ιζ'. 1.) καὶ ὡς τῶν θαύματος! ἡ προσέλαλη καὶ ὁ λόγος τοῦ ἔργου ἐγένετο . ἐπειδὴ ἐκλείσθη ὁ ἔρανος τρεῖς ὁλοκλήρους χρόνους, καὶ ἔξ μιλῶσας, καὶ δὴ ἔβρεξε τελείως . ἀπ' ἔδὲ ἐπέρασεν οἱ τρεῖς ἡμισυ χρόνοι καὶ οἱ ἐν Σαμαρείᾳ ἄνθρωποι ἐδολίμυσαν ἀρκετὰ τῶν τῶν Θεῶ δικαῖων ὀργῶν μὲ τῶν φοβερῶν πεινῶν, καὶ ἐθανάτωσαν τὰς ἱερεῖς τῶν ἁλῶν, τὰς αἰτίας ὄντας τῆς εἰδωλολατρείας, καὶ ἐμετακόπουν δὴ τὰς κακίας τῶν: τότε πάλιν ὁ αὐτὸς Ἠλίας ἀνέβη εἰς τὸ βουνὸν τῶν Καρμὴν, ἔπε ἡσύχαζε, καὶ ἐπροσεύχητο . καὶ πάλιν ἀνοῖξεν ὁ ἔρανος

ἄλλοτε τὰ προφῶν, τῶν κατέλιπεν τὸ πλημμελὲς διορ-
θῶν . δι' ὃ τὸ ἀνοῖξεν πῶντος ὁ Θεὸς καταπίπτον τὸν ἔρανον
θεραπεύει φρονί παρὸς αὐτὸν ὡς ποτε σὺ πεινάσας ἐπὶ Σαυὶδ,
καὶ ἐγὼ ἐξεδόνακα αὐτὸν τὰ βασανῶν ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ (ἀ.
βασιλ. ιζ'. 1 .) (κεφ. π. ἀ. τῆς ε'. ἑκατοῦν .) ἔφη δὲ καὶ ὁ με-
γας ἐν Πατρὶσι Βασανῆριος ὡς ἀνθρώπε, ἐὰν μὴ καὶ ὁ ἀνθρώπος ποιῇ
τὸ κατὰ δίκαιον, καὶ συμμῆξῃ τῇ ἀλήθῃ τῶν ἀγίων, εἴδω ἀφε-
λεῖται ἀρχαίων τῶν ἀγίων ὑπὲρ αὐτῶν . ἐὰν ἐν κρατοῦνται αὐ-
τῶν ὑπὲρ αὐτῶν καὶ ὑπερβῶνται: αὐτὸς δὲ ἀπατῆ καὶ ἐρηϊαί,
τί ἀφελῆ ἡ δόξαι αὐτῶν ὑπὲρ αὐτῶν; πληροῦται γὰρ τὸ κηρ-
μαίον, ἔς οἰκοδομῶν, καὶ ἔς κατασκευῶν, τί πλέον ἀφελῆσαν
ἡ κόπος; εἴ γὰρ ἐδωκτο πῶν γινώσκαι, ἵνα ὑπὲρ ὅ
χρονος οἱ ἅγιοι, μὴ προσέχοντες αὐτῶ κηρμαίνον, σφίξονται
καὶ ἐκώλυον ἵνα καὶ ὑπὲρ πάντων τῶν ἀμαρτωλῶν τῶ Κόσμου
πῶν ποιῶσιν . ἐὰν γὰρ μικρὸν τι κοπιᾶσιν καὶ ὁ ἀμαρτωλὸς,
χρεῖται ἔχει καὶ τῆς ἀλήθῃ τῶ δικαῖαι φρονί γὰρ ὁ Ἀποστόλος
(ὅτις εἶπε .) πολλὴ ἰσχυρὴ δόξαι δικαῖαι ἐνεργησάμεναι . πάντες
ἵνα, ὅταν ὑπερβῶνται ὁ ἅγιος καὶ δίκαιος, σιωπήσῃ καὶ ὁ
ἀμαρτωλὸς, κατὰ δίκαιον αὐτῶ διὰ τῆς μετανοίας τῆ θρησκείας
τῶ ἀγίων, αὐτῶν αὐτῶ μόνος παρὸς τῶν τῶ ἀποκαθάρσιν
ἀπέδωκεν . αὐτῶ γὰρ ὀλίγα σιωπήσῃ, ἢ δὲ δόξαι τῶ ἀ-
γίων ποῖα . (ἀποστ. χι. ἀ .) τῶ αὐτῶ λέγει καὶ ἀποκρίσει ὁ
Πάπυ προέδεται ὁ Ἰωάννης τῆς κλίμακος, ὅτι καὶ τῶ δὴ δὴ
ἀφελῆται ἀπὸ τῶν προσέλαλῃ μὸς ὁ ἀμαρτωλὸς καὶ μὴ σιωπήσῃ
εἰς αὐτὸν, ἡμεῖς ὅμας δὴ ἀφελῆται νὰ ἀμελεῖται ἀπὸ τῶ
προσεύχοντες δι' αὐτῶν, ἵνα ὁ Θεὸς κινήσῃ καὶ ἐκτενῶσιν αὐ-
τῶν ἐνεργησάσιν τὸ καλὸν . ὡς γὰρ λέγει, Μὴ κινῆ αἰτήμε-
νος καὶ ὑπὲρ πάντων ἀμελῶν προσέλαλῃ . εὖκ ἵνα ἐλεηθῶσιν
τῶν γὰρ τῶν ἀδύνατον ἐκείνων μὴ σιωπήσῃ τῶν . ἀπ' ὅπως δὴ
Θεὸς ἐνεργῶσιν εἰς ἀκαθάρσι . (λόγ. εἰς τὸ ποικίλον .)

ἔρανός κ' ἔβρεξε, κ' ἡ γῆ ἐβλάτισε πρὸς καρπὸς τῆς. » Καὶ Ἡλίας, φησὶν, ἀέβη ἐπὶ τὸν Κάρ-
 », μῆλον, καὶ ἐκύψεν ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἔθηκε τὴν κεφαλὴν αὐτῆ ἀνάμεσον τῆν γονάτων αὐτῆ.
 », (1) καὶ εἶπε τῷ παιδαρίῳ... ἀνάβηθε καὶ εἶπον τῷ Ἀχαάβ. ζεύξον τὸ ἄρμασε καὶ κατέ-
 », βηθι, μὴ καταλάβῃ σε ὁ ὑετός. καὶ ἐγένετο ἕως ᾧδε καὶ ᾧδε, καὶ ὁ ἔρανός συνεσκοτάσε γε-
 », φέλαις καὶ πνέματι, καὶ ἐγένετο ὑετός μέγας. (γ'. Βασιλ. ιη'. 42.) Ἐὰ τί δὲ εἰσηκείσθη
 ἡ δέσπσις τῆς κ' ἔβρεξεν; ἐπειδὴ καὶ ἔλαβον ἐνεργὸν κ' συνεργόν τῆς, τὴν μετάνοιαν καὶ ἔπιτρο-
 φὴν τῆν ἐν Σαμαρείᾳ ᾠθευόμενον ἀνθρώπων. ἐκ τῆ παραδείγματος δὲ τῆς, καὶ ἡμεῖς ὅλοι αἱ
 χριστιανοὶ λαμβάνομεν θάρρος νὰ παρακαλωμεν τὸν Θεὸν ἐν ταῖς προσδουχαῖς μας, ἕξ ἐκείνου
 τῆς ἀδελφῆς ὅπως θέλωμεν, ἔχοντες συμβουθεῖσθαι κ' συνεργῆσαι εἰς τὴν παρακάλεσίν μας, καὶ
 τὴν ἐκείνων πρὸς τὸ καλλίτερον μεταβολῆν κ' μετάνοιαν.

19. », Ἀδελφοί, εἰ αὐτίς πλανηθῆ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, κ' ἐπιστρέψῃ
 », τις αὐτὸν,
 20. », Γινώσκέτω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἀμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδῶ αὐτῆ,
 », σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, κ' καλύψῃ πλήθος ἀμαρτιῶν.

Τὸ νόημα τῆ ρητῆς τῆς εἶναι τοῖστων, καὶ τὸν ἱερόν Μητροφάνη. κἀνάσας, λέγει, ἀπὸ λόγου-
 σας, χριστιανοί, ἅς μὴ κατηγορῆ τὸν Προφήτην Ἡλίαν ὡς σκληρόν, καὶ ἀπᾶνθρωπον. ἐπειδὴ
 ἔδειξε πόσῳ ἀσπλαγγίαν, καὶ ἔκλεισε τὸν ἔρανόν καὶ δὲν ἔβρεξε, κ' ἐκ τῆς ἰκολέθησε μεγά-
 λη πῆνα εἰς τὸς ἀνθρώπους. ὅχι: ἅς μὴ τὸν κατηγορῆ. ἕξ τί αὐτὸς ἕξ τὴν ἔπιτροφίαν, κ' με-
 τάνοιαν τῆν ἀμαρτωλῶν, ἔκαμν αὐτὸ ὅπως ἔκαμε, μιμνήσκοντες καὶ τὸ ὡς ἀληθῆς ζῆλωτῆς, τὸν
 ζῆλωτῆ ἀληθῶς Θεόν, ὅς τις μὲ τὸ ἱερόν μῆν, ἐκταπόντισεν ὅλον τὸν Κόσμον, ὡς ἐπὶ τῆ κα-
 τακλισμῆ. μὲ τὴν φωτίαν δὲ ὅπως ἔβρεξεν ἠώθου, κατέκαυσε τὰ Σόδομα. ὁ μὲν γὰρ Θεὸς
 ἐμεταχειρίσθη τὴν ὑπερβολὴν τῆς νερῆ, ὁ δὲ Ἡλίας ἐμεταχειρίσθη τὴν ἔλειψιν τῆς νερῆ, ὡς
 ὄργανα τῆς τιμωρίας τῆν ἀμαρτωλῶν. εὐὰ ὅμως καὶ τὸν αὐτὸν σκοπὸν εἶχον καὶ οἱ δύο, τὴν
 ἔπιτροφίαν καὶ σωτηρίαν τῆν κακῶν. λοιπὸν κ' σὺ χριστιανέ, εὐὰ κἀμμίαν φοραὴν ἔπιτρέψῃς κἀ-
 νεύα ἀνθρώπων ὅπως ἔπιείσθη ἀπὸ τὰ δίκτυα τῆς πλάνης καὶ δυσσεβείας, καὶ ἐκρημίσθη εἰς τὸ
 πέταυρον τῆς ἀμαρτίας πόσον μὲ τῆς γλυκείας νεθεσίας κ' συμβελάς, ὅσον καὶ μὲ τῆς με-
 ξίας ἔπιπλήξῃς καὶ τῆς κρέποντας ἐλεγκτός: εὐὰ, λέγω, τὸν τοῖστων ἀνθρώπων ἔπιτρέψῃς ἀπὸ
 τὴν πλάνην εἰς τὴν δόξῆσαν, καὶ ἀπὸ τὴν κακίαν εἰς τὴν ἀρετίαν, ἡξῆρε ὅτι καὶ σὺ θέ-
 λεις σεφωαθῆς ἀπὸ τὸν Θεόν, παρομοίως μὲ τὸν Προφήτην Ἡλίαν. διὰ τί κ' ἐσὺ ἔσωσας τὴν
 ψυχὴν τῆς ἀδελφῆς ἀπὸ τὴν μέλλουσαν κόλασιν, ἡτις εἶναι αἰώνιος θάνατος, καὶ ἐκάλυψας τὸ
 πλήθος τῆν ἀμαρτιῶν, μὲ τὸ νὰ ἐματάιωτας αὐτῆς, καὶ τῆς ἔδειξας παντελῶς ἀπράκτες καὶ
 ἀνεργῆτες, ταυτὸν εἶπειν, ἀφανίσας τῆς ἀμαρτίας τῆς, κ' εἰς τὸ μὴ ὄν διέλυσας. ἔπω μὲν ἐρ-
 μιλῶναι τὸ ρητὸν ὁ ἱεράρχης Μητροφάνης. ὁ δὲ συμεράρχης αὐτῆ Θεοφύλακτος, σὺ τῷ Οἴκῳ
 μῆν εἶπε λέγει. τὸ ὅπως λέγει ὁ Θεὸς Ἰάκωβος, καὶ ὁ Θεὸς προλαβὼν εἶπε πρὸς τὸν ἱε-
 ρεμίαν », εὐὰ ἔπιτρέψῃς, (τῆς ἀμαρτωλῆς δηλαδὴ) καὶ ἀποκαταστήσῃς, καὶ πρὸ προσώπου μου
 », σῆσῃ. Καὶ εὐὰ ἐξαγάγῃς τίμιον ἀπὸ ἀνάξια, ὡς τὸ σῶμα εἶσῃ. καὶ ἀνατρέψῃς αὐτοὶ
 », πρὸς σέ, κ' σὺ κ' ἀνατρέψῃς πρὸς αὐτῆς (μὴ κἀρῆτωντας δηλαδὴ, καὶ σὺ τὰ ὅμοια αὐτῆ
 », ἀμαρτήματα) (ἱερ. ιε'. 19.) ἐπειδὴ τῆ ἀληθείας σῶμα γίνεται Θεῶ, ἐκεῖνος ὁ ἀνθρώπος ὁ-
 », πῆ ἀναγγέλλει καὶ κηρύττει εἰς τῆς ἄλλῆς τὰ λόγια τῆς Θεῶ. ὅθεν εἶπον ὁ Κύριος. », ἔ δὲ
 », ἡμεῖς ἐσε οἱ λαλῶντες, ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τῆς Πατρὸς ὑμῶν, τὸ λαλῶν ἐν ὑμῖν. (Ματθ. ι'. 20.)
 ὡσε κατὰ τὴν ἐρμῆλειαν τῆτων, καὶ κατὰ τὸν λόγον τῆς Θεῶ, εὐὰ ὡς τὸ σῶμα Κυρίου γίνεται ὁ
 ἐξάγων ἀξίον ἐξ ἀνάξια, βέβαια κ' ὁ ἐπιστρέφων ἀμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδῶ αὐτῆ: αὐτὸς σώζει
 κ' τὴν ἐδικλῆναι ψυχὴν ἀπὸ τὸν θάνατον, κ' καλύπτει τὸ πλήθος τῆν ἐδικλῆναι ἀμαρτιῶν, διὰ
 τὴν ἔπιτροφίαν, κ' σωτηρίαν, ὅπως ἐπροξένησεν εἰς τὸν ἀδελφόντα. ἕξ τὰ συμβελάει κ' εὐὰς

Πα-

(1) Διὰ τί δὲ ὁ Ἡλίας ἔσκυψεν εἰς τὴν γῆν, κ' ἔβαλε τὴν κε-
 φαλήν π' ἀνάμεσον εἰς τὴν γονάτων; ἀποκρίνεται ὁ μέγας πῆς Θεο-
 σαλονικός φωσῆρ Γενθόριος, ὅτι τὸ ἔποιονεν, ἵνα μὲ τὸ πῆ-
 πον κῆμα πῆ σώματος, φιλοπονώτερον ἐπιστρέψῃ τὸν νῦντα μέσα εἰς
 τὴν καρδίαν πῆ, κ' ἐκάθην νὰ προσδουχῆθῃ νεορῶς κ' καρδιακῶς;
 καὶ ἐτῆ ἐκ τῆς εἰσακείσθη π' ἀποκρίσας ἀπὸ τὸν Θεόν. ὅς τις πῆ-

ριστότερον ἀκῆ πῆς νεορῶς φωνῆς τῆς καρδίας, εἰς ἐπιπνευτῆρας,
 παρὰ τῆς αἰδητῆς φωνῆς τῆς σώματος. », Καὶ αὐτὸς γὰρ ὁ πῆν Θεο-
 πῆταν πελωπῆς Ἡλίας τὴν κεφαλὴν τῆς γονάτων ἐρέσας,
 », κ' ἔπω τὸν νῦν εἰς ἑαυτὸν, κ' τὸν Θεόν φιλοπονώτερον συναγα-
 », γῶν, τὸν πολυετῆ ἐκῆνον ἐλυσε αὐμόν. (Ἐλφ. ὑπὲρ τῆς
 ἱερῶς ἡσυχάζοντων φιλοκαλίας σελ. 960.)

Πατήρ, κὶ λέγει ὅτι ὅταν ἀκέρως πῶς κἀνείας διδάσκαλος ὀφέλων τὲς χειριστὰς δὲ τὸ λόγῳ τῆς διδασκαλίας πῃ, εἶναι ἀμελής εἰς τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς, μὴ κατηγορήσῃς αὐτὸν πικρῶς, διὰ τὴν ὀφέλεια ὅτῃ προξενεῖ εἰς τὲς ἄλλας, ἀναπληροὶ τὴν ἔλθειν τῆς ἐδικῶν ἀγαθῶν ἔργων. (1)

Διὰ τὸτο κὶ ἡμεῖς ἀδελφοί, οἱ αναγινώσκοντες, κὶ ἀκούοντες τὴν Ἐπιστολὴν ταύτην, ἅς σα- δάσωμεν, πρῶτον μὲν, νὰ ζῶμεν καλῶς ζωῶν, κὶ ἐνάρετον, φυλάττοντες τὰς ἐπιτολὰς τῆς Κυρίας, ἔπειτα δέ, ἅς ἐπιμελέμεθα κὶ δὲ τὴν διόρθωσιν τῆς ἀδελφῶν μας, συμβεβλότες αὐτὰς μὲ τα- πείνωσιν, κὶ ἀδελφικῶν ἀγάπῃ, ὅταν τὲς βλέπωμεν νὰ ἀμαρτάνωσι, κὶ ὀπισθρόντες αὐτὰς εἰς μετανοίαν: ἵνα δὲ μέσῃ τῆς διορθώσεως ἐκείνων, λάβωμεν κὶ ἡμεῖς τὴν συγχώρησιν τῆς ἐδι- κῶν μας ἀμαρτιῶν ὡς τῆς Κυρίας τῆς εἰπόντος, εἰσὲς ἀκέρῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου. (Ματθ. ιθ'. 15.) κὶ τῆς ἐπηγγελμῶν ἀγαθῶν ἐπιτύχωμεν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν ἑραῶν: πρεσ- βείως μὲν, τῆς ἁγίας Ἰακώβου τῆς Ἀδελφοθέας, κὶ πρῶτε Ἱεράρχου τῶν Ἱεροσολύμων: χάριτι δέ, κὶ φιλανθρωπία τῆς Κυρίας ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, κὶ προσκυνοῦσις σοῦ πρὸ ἀνάρχου αὐτῆς Πατρὸς, κὶ πρὸ ὁμοουσίῳ αὐτῆς Πνεύματι, νῦν, κὶ αἰεὶ, κὶ εἰς τὲς αἰῶνας τῶν αἰῶνων. Ἀμήν.

ΥΠΟ-

(1) Ο' Γιωάννης τῆς Κλίμακος ἐπὶ ἔσει, λέγων. „Μὴ θέλε πι- „ κρὸς εἶναι δικαστὴς ἢ δὲ λόγῳ μεγάλως διδασκόντων, ὁρῶν αὐ- „ τούς περὶ τὴν πρακτικῶν ἐκνηρότερον διακειμένους. πολλὰκις „ γὰρ τὴν τὸ λόγου ἔλθειν ἀνεπλήρωσιν ἢ τὸ λόγῳ ὀφέλεια „ (λόγ. κς'. περὶ διακρίσεως) λέγει δὲ ὁ αὐτὸς Γιωάννης, ὅτι „ ὅσοι μὲν ἔπασαν εἰς ἀμαρτήματα ἀρότερον, ὕψιστον δὲ ἀποχρῶ „ ποιήσαντες, τυραννίζονται ἀκόμη ἀπὸ τῆς ἀπολήψεως ἢς πεπραγ- „ μῶν ἀμαρτιῶν τῆς, αὐτοὶ ἠμποροῦν μὲν νὰ διδάσκων τὲς ἄλλας. „ ὅχι ὅμως καὶ νὰ γίνωνται αὐτῶν ἀρχηγοί. οἱ ποῖοι γὰρ διδά- „ σκουτες τὲς ἄλλας, ἐντρέπονται πρὸς λόγια πᾶν, κὶ ἀπὸ τὴν ἐν- „ τροπῶν ἀρχίζων νὰ ἀπάτην κὶ τὴν ἀρετῶν. κὶ ὅχι μόνον πῶ- „ τῳ, ἀλλὰ διδάσκοντες τὲς ἄλλας τὸν τρόπον πῶς νὰ λυτρωθῶν ἀ- „ πὸ τῆς ἀμαρτίας, λυτρῶνται καὶ αὐτοὶ παρὰ Θεοῦ διὰ τὴν „ σωτηρίαν ὅτῃ προξενῶν εἰς τὲς ἄλλας. „ εἰ μὲν ἐκ προγεγενημέ- „ νων ἀπολήψεων τυραννίζονται τινες, καὶ διδάσκων καὶ φιλῶ „ λόγῳ δυνάμει, διδάξουσιν, ἢ μὲν καὶ ἀρετῶν. ἴσως γὰρ „ ποτε καὶ τὲς οἰκείας λόγους ἀγνώσθωτες, τῆς πρακτικῆς ἀρ- „ ζονται. Καὶ γυνήσεται ἐν αὐτοῖς ὅπερ ἐπίτινων ἐν βορβόρῳ „ κυλιομένων εἶδον γινόμενον. ἐμπεπληρωμένοι γὰρ ὑπάρχοντες, „ τὸν τρόπον τῆς ἐκείσῃ αὐτῶν καταποντώσεως τὲς παρερχομένους „ εἰδόμενον, ὑπὲρ τῆς σωτηρίας αὐτῆς ὑψηλόμενοι πῶς, ὅπως „ μὴ χάθηναι τῇ αὐτῇ ὁδῷ περὶπέσωσι. Καὶ μὲν καὶ διὰ τὴν „ ἐπέων σωτηρίαν, κὶ αὐτὸς ὁ Παντοδύναμος Θεὸς τῆς πηλὸς ἔλυ-

„ τρώσατο (αὐτῶν.) ὡς κατὰ τὸν Ἄγιον πᾶν, ὁ διδάσκων κὶ „ ὀφέλων τὲς ἄλλας, ὅχι μόνον ἀναπληροὶ τὴν ἔλθειν ἢ ἀγα- „ θῶν ἔργων τῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἀμαρτημάτων λυτρωταί. πᾶν „ εἶπᾶν, σοῖζε τὴν ψυχὴν τῆς ἐκ θανάτου, κὶ καλύπτει τὸ πλῆθος „ ἢς ἀμαρτιῶν τῆς, ὡς λέγει ἐδῶ ὁ Θεὸς Ἰακώβος. φοβερός δὲ εἶ- „ ναι ὁ λόγος, πᾶν ὁποῖον ἀκολούθως λέγει ὁ λόγος τῆς διακρίσεως „ Γιωάννης. ἀποδέττει γὰρ, ὅτι αὐτοῖς τινες θεληματικῶς κὶ μὲ „ ὄλλῳ τὴν κλίσιν τῆς καρδίας πᾶν κὶ ὅχι κατὰ σωματικῶν καὶ „ ἀνθρωπίνῳ ἀδείκῃν δηλαδὴ, εἰπᾶν τὸν ἑαυτὸν τῆς εἰς τὲς ἡ- „ δονὰς κὶ πᾶση, οἱ ποῖοι ὅχι μόνον δὴ δυνάμει νὰ γένων ἀρ- „ χηγοὶ ἢς ἄλλων, ἀλλ' ἐδὲ μὲ λόγον φίλον νὰ διδάσκων. ἀλλὰ „ νὰ σιωπῶν. „ εἰ δὲ γε ἐμπαθῆς, ἐκασίως ἑαυτὸς ταῖς ἡδοναῖς „ ἐπιτίπτει, σιωπῆ τὴν διδασκαλίαν ἐνδέχονται. ὦν γὰρ „ ἤρξατο Ἰησοῦς ποιῆναι καὶ διδάσκων φησιν (αὐτῶν.) ὅταν „ περὶ ἢς ποῖων εἶπον ὁ Δαβὶδ ἀρότερον, „ τῆς δὲ ἀμαρτημάτων εἶ- „ πεν ὁ Θεός. ἵνα τί σὺ ἐκδιηγῆ καὶ δικαιοματί μου; κὶ ἀ- „ ναλαμβαίνεις τὴν διαθήκην μου διὰ ζῴματός σου; σὺ δὲ ἐμίση- „ σας παιδείαν; κὶ ἐξέβαλες τὲς λόγους μου εἰς τὸ ὄπισθον; (Ψαλ. „ μθ'. 17.) Καὶ ὁ Κυριος ὕψιστον. „ ὅς τις εἰς ἐν λύσῃ μίαν ἢς „ ἐνπλῶν πᾶν ἢς ἐλαχίστων, ἢ διδάξῃ ἔσω τὲς ἀδελφούς, „ ἐλάχιος (ἢς ἐκπτώως κατὰ τὸν Χριστόν) κληθήσεται „ ἐν τῇ Βασιλείᾳ ἢς ἑραῶν (Ματθ. ε'. 19.)

Υ Π Ο Θ Ε Σ Ι Σ

Τ Η Σ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΕΤΡΟΥ

ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΠΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ,

Κατὰ τὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμεῖον.

Επειδὴ ὁ ἴδ' Ἀποστόλων Κορυθαῖος Πέτρος, ἐδιωρίσθη διὰ τὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον εἰς τὰς Ἰουδαίας, καθὼς ὁ Παῦλος ἐδιωρίσθη τὰ κηρύξῃ αὐτὸ εἰς τὰ Ἑθνη, καὶ τῷ συμφωνίᾳ ὅπου ἔκαμαν καὶ οἱ δύο ἔπι Ἀπόστολοι, ὡς φαίνεται ἐν τῇ πρὸς Γαλάτας Ἐπιστολῇ, „ Καὶ γινόντες τῷ χάριτι τῷ δοθεῖσά μοι Ἰάκωβος, καὶ Κηφᾶς (ἦτοι ὁ Πέτρος) καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκῶντες ὡς ὑλοὶ εἶναι, δεξιὰς ἐδωκαν ἐμοί (τῷ Παύλῳ δηλαδὴ) καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας: ἵνα ἡμεῖς εἰς τὰ Ἑθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν ᾠκυμένην (ἦτοι εἰς τὰς ᾠκυτμημένους Ἰουδαίας) (Γαλ. β'. 9.) ἐπειδὴ, λέγω, ὁ Πέτρος ἐδιωρίσθη Ἀπόστολος ἴδ' Ἰουδαίων, διὰ τὸ γραφεὶ πρὸς τὰς αὐτοὺς Ἰουδαίας τὰς διασπαρμύνας εἰς τὰ Ἑθνη, τῷ ἔπιστολῷ ταύτῃ, ἐπιστηρίζων αὐτὰς. Καὶ πρῶτον μὲν ἀποδείκνει, ὅτι ἢ εἰς τὸν Χριστὸν πίσις ἐπακοαπαγγέλθη ὑπὸ τὰς προφητίας, καὶ ἔκ τούτων ἐπαροδηλάθη ἢ διὰ τὰ αἵματος τῆ Χριστοῦ ἀπολύτρωσις ὅλας τῆς Κόσμου. Δεῦτερον δὲ ἀδρασαίνει, ὅτι ἢ τοῦ Χριστοῦ πίσις αὐτῇ καὶ ἀπολύτρωσις ἀγγεγέλισθη, ὅσον εἰς τὰς Ἰουδαίας, ὅσον καὶ εἰς τὰ Ἑθνη, καὶ ἐκηρύχθησαν εἰς αὐτὰς ἐκεῖνα τὰ μυστήρια, εἰς τὰ ὅποια ἐπηδυμένοι τὰ ᾠκυκλύφην καὶ οἱ Ἄγγελοι. Τρίτον συμβιβάζει τὰς χριστιανὰς τὰ πολιτοῦνται καὶ τῷ θεῷ ἀξίαν ὅπως ἔχει ὁ καλέσας αὐτὰς Θεός. ἦγεν τὰ ζῶσι πολιτεῖαν θεάρεσον καὶ χριστιανικῶν. Τέταρτον ἀδρασκίει ὅλας τὰς χριστιανὰς τὰ τιμῶσι τὰς βασιλεῖς καὶ ἔξουσιασάς. Πέμπτον παραγγέλλει εἰς τὰς ἀνδρας καὶ τὰς γυναῖκας, τὰ ἔχεν ὁμόνοιαν καὶ ἀγάπην ἀναμεταξύτων. Ἐκτον συμβιβάζει ὅληρον καὶ τὰς ἕξ Ἑθνῶν Χριστιανὰς, φανερόν ἐστι καὶ εἰς τὸν ἄδην ἐγένετο ᾠκυ τῆ Κουζία τὸ κήρυγμα τῆς σωτηρίας, ἵνα οἱ ἀποθανόντες, ἀναστῶσι μετὰ καὶ κερδῶσι, διαμείνωσι δὲ ἐν τῇ χάριτι καὶ σωτηρίᾳ. Ἐβδομον δὲ καὶ πλοῦταῖον, ἀπομηνύσας εἰς αὐτὰς, ὅτι τὸ τέλος πάντων ἐπλησίασε, καὶ διὰ τὸ χρεωστῆσιν ὅλοι τὰ εἶναι ἔτοιμοι, ὡσαν ὅπως μέλλεν τὰ δάσουν ἀπολογίᾳ εἰς τὸν φοβερὸν Κριτῶν, ἔττι τελειοῖσι τῷ Ἐπιστολῷ. (1) Λέγει δὲ ὁ Μελέτιος,

ὅτι

(1) Εἰς δὲξαν τῆ Κορυθαῖα ἴδ' Ἀποστόλων καὶ μακαρίων Πέτρος, σημαῖ ἐπιπέδη τῷ ἴσραὲλ τῷ περὶ τῆ ἀγίας λαοφάνης αὐτῆ, τῷ ἔπι τοῖν διηγήται ὁ σοφὸς Θεόδωρος, ὁ καλεῖται πτωχὸς Πρόδρομος, ἐν τῷ εἰς τὴν ἀλυσιν τῆ Ἀποστόλου Πέτρος ἐγκωμῶν αὐτῆ, τῷ δὲ ἐπιστάσι καὶ ἐπιταγῆς τῆ αὐτῆ Ἀποστόλου Πέτρος, συγγραφῆται παρα τῆς ἐκεῖνα φιλοσόφου ψυχῆς, μετὰ τῆς γλαφυρῶσιν καὶ κεκοιμημένον ὄντος Ἐβλαιομόν. διηγήται λοιπὸν ἕπος ἐκεί, ὅτι τὸ πανσεβασμῶν, καὶ Ἀποστολικὸν λαφάνον τῆ μεγαλῆ Πέτρος, ἀπότερον ἦτον σῶον καὶ ἔλεος, ἐναποτεθροσευρασιμῶν ἐν τῇ μεγαλοπύλῃ καὶ λαμπαρῇ Ρώμῃ, καὶ ἐνδοξασμῶν ἐπὶ θρόνῳ πολυτελῆ καὶ πολυτίμῃ, ἐν τῷ τῷ

ἀγίας βήματος τῆ περιώνου καὶ ἴδ' ἀγίων Ἀποστόλων, φορῶν μετὰ ἱμάτια διὰ τῆς καὶ διάχρυσα, ἔχον δὲ καὶ σανάλια εἰς τῆς πόδας λιθομαγαρηνοκόλλητα, πολλῆς τιμῆς ἀξία. λέγει δὲ, ὅτι ἐν πύλῃν θαῦμα ἐσωείθῃ καὶ γίνεται σιωπῶν, διὰ τὸ ὅποιοι ἀνθρώποι ἐπήγαιον εἰς πὸν κατὰ καιρὸς Πάπαν καὶ ἐξομολογῆται τὰς ἀμαρτίας τῆ, μετὰ τῷ ἐξομολογήσιν ἐδρασεῖται ἀπὸ πὸν Πάπαν τὰ πηγαίνῃ εἰς τὸν ναὸν ἴδ' ἀγίων Ἀποστόλων, καὶ τὰ πύλῃν τῷ ἐν ἐκείνῳ ἀειχομιμῶν ἀλυσιν τῆ Ἀποστόλου Πέτρος, καὶ τῷ φορῆ, καὶ μετὰ αὐτῶν τὰ γυρῆν ἐπὶ τῆ φορεῖς ὄλον πὸν ναὸν, καὶ κατὰ τῷ ἐβδόμῃ φορῶν ἐφορεῖται τὰ κτυπῆ τῆ μίσηπὸν τῶ μετὰ σιωπῆτῆ μὲν καὶ τῆ

K

ὅτι ἡ ὀπισθολὴ αὐτῆ ἐγράφη ἐπὶ δεκατεία μὲν τῶν Ἀνάληψιν τῆς Κυρίας. (Ἐκκλησι. ἱστορ. τόμος α. σελ. 41.) καὶ ἐπέμφθη διὰ Σιλβανῶν πρὸς τὰς Ἰουδαίας. (αὐτόθ.)

ΕΡΜΗ-

κατώφλιον τῆς θύρας τῆς ἀγίας βήματος, ὅπου ἦσαν ἐνθρονισμένοι οἱ ἄγγελοι. καὶ αὐτὸν τὸν ἄγγελον τὸν ἄριστον ἀπὸ τῶν ἄλλων, ὅτι ἦν ὁ ἀριστὸς, ὅτι ἐλάμβανεν ἀπὸ τῶν Θεῶν ὁ ἀριστὸς ἐκείνος, τὴν συγχώρησιν ἢ τὴν ἀμνηστίαν. εἰ δὲ ἡ θύρα αὐτὴ ἀνοίγετο, ὅπου ἦσαν στήλαι, ὅτι δὲν ἐσυγχωρήθησαν ἀκόμη παρὰ Θεοῦ αἱ ἀμαρτίαι.

Γράφη δὲ καὶ οὗτος ἀπόστολος ὅτι ἐκαίμε ποτε ὁ Ἀπόστολος διὰ τῆς σαυδαλίας. ἦν γὰρ παραματάντης πλῆσιος ὁ ἀπόστολος Πέτρος καὶ τῶν ἄλλων τῶν ἀποστόλων τῶν ἄλλων, μετὰ τὴν ὑπόθεσιν ὅτι καὶ τὸ πῶλον διὰ τὴν κυβερνήτην, καὶ ἀπὸ τῆς ἀτυχίας, καὶ κατασκευάσει πάλιν τὸ αὐτὸ σαυδαλίον, καθὼς ἦν λιθομαργαροκόλλητον, καὶ καὶ τὸ ἐπιστρέψῃ. ἀπαραχρηστέον δὲ ὁ Ἀπόστολος τῶν δυσυχίων, ἐφάνη εἰς τὸν ὕπνον καὶ τὸ λέγειν, καὶ ἡ ἀμὴ τῶν ἐπικρατῶσαν σωθήσεται. ἦτοι καὶ ὑπάρχει εἰς τὸν Πάπαν καὶ ἐξομολογηθῆναι, καὶ ἐπιπτα φερῶν τῶν ἀλλοτρίων καὶ κτυπῆν μετὰ τὸ μέπωπον τὸ κατώφλιον τῆς θύρας τῆς ἀγίας βήματος, καὶ θέλει τὸ ἀνοίξει διὰ τὸ ἐμβρὶν καὶ παρῆν τῶν σαυδαλίων. ὅπου ἦν ὁ παραματάντης ποιήσας, καὶ λαβὼν τὸ πολυτίμου ἐκείνου σαυδαλίον, ἐπώλησεν αὐτὸ, καὶ πῶσον ἐκυβερνήθη, ὅπου ἐγένετο ὑπερπλοῦς. πλεονεξία ὅμως νικώμενος, δὲν ἐκατασκεύασε τὸ σαυδαλίον, ὅτι ἐφροντίσει καὶ τὸ ἐπιστρέψῃ καθὼς ὑπεχέθη. ὁ δὲ Πάπας ἐσελθὼν εἰς τὸ βήμα, καὶ βλέπων πῶς ἐλίπε τὸ αὐτὸ σαυδαλίον, βλέπων δὲ καὶ τὴν θύραν κεκλισμένην, ἐσχεδίασεν πῶς ἐκαίμε κτίσιον θάυμα ὁ Ἀπόστολος. ἔθεν κατασκευάσας ἄλλο σαυδαλίον ὅμοιον τῷ ἄλλῳ, καὶ τὸ ἐβάλον εἰς τὸν πόδαυ. Προϊόντος δὲ τῆς καυρῆς ἐφάνη ὁ Ἀπόστολος εἰς τὸν ὕπνον τὸ παραματάντῃ ἐκείνῳ, καὶ ἠλεξεν αὐτὸν, διὰ τὴν ἐπαρέβη τῶν ὑπόθεσιν. ὅθεν ὁ παραματάντης φοβηθεὶς, κατασκευάσας σαυδαλίον ὅμοιον ἐκείνῳ ὅπως ἐπῆρσεν, ἐπειτα ἐπῆγε πάλιν καὶ ἐκαίμε τῶν ἐπικρατῶσαν σωθήσεται, ὅπως ἔπαυον, ὁ δὲ Ἀπόστολος ἠοίειν αὐτῶν, καὶ πηγαίνοντες τὰ παραματάντῃ καὶ βαλῆναι τὸ σαυδαλίον εἰς τὸν πόδαυ, ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος εἶχε καὶ τὸν δῶν σαυδαλία, ὃ τὸ θάυματος! ἀνοίξεν ὀλίγον τὸ σκέλητον, ὡσαν καὶ ἦν τὸ ζωντανός, καὶ ἐκαίμε τῶν μετὰ τῶν δῶν ποδῶν, καὶ ἐκείνῳ ἐβάλον ὁ παραματάντης τὸ σαυδαλίον. μετὰ ταῦτα ἐλθόντος τῆς Πάπας, καὶ ἀφροντίσει καὶ τὰ σαυδαλία, καὶ ἐβλῆναι σαυδαλιῶν περὶ τῶν, ἀκόσας ὁ παραματάντης, ἐπαρρησιάζοι, καὶ ἐδῆναι κατελεπτοῦ ὅλα τῶν θάυματος τῶν ὑπόθεσιν. καὶ ἀπαυτες ἐδόξασαν τὸν Θεόν, καὶ τὸν πῶν Ἀπόστολον.

Περὶ τῶν ὁμοίων τῶν καιρῶν, καὶ τὸ Θεὸν ἀποδοῦναι τῶν καινοτομίας ἢ ἐκείσε, σωθεῖται καὶ διαλυθῆναι τὸ λείψανον αὐτῶν τῶν Ἀποστόλων εἰς κοκκαλία ζυμῶν. ὅθεν ἐσηκώθη ἀπὸ τῶν μεσῶν ὁ πολυτίμος ἐκείνος θρόνος, καὶ δὲ Ἀποστολικά ὄσα τὰ Κορυφαία, ἀπεπέθησαν μέσῃ εἰς κιβώτιον, καὶ ἐπροσκυθῆντο ὑπὸ τῆς χειρῶν. ἐπειδὴ δὲ μίαν φορὰν εἶς ἀνθρώπος Συγκλητικός, ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἀπελθὼν εἰς τὴν Ρώμην, ἐκαίμε ἔπαυον

καὶ μηχανῶν, καὶ ἐπῆρσεν ὅλον τὸ ἄγιον Κιβώτιον, καθὼς ἦν μετὰ τὰ ἄγια λείψανα, καὶ πέρνοντας αὐτὸ ἀνεχώρησε: διὸ ὅπως τῶν Ἀποστόλων ἐμῶν καὶ ἡ ἀποστολή ὅτι ἐκαίμε ὁ Συγκλητικός τῶν ἀγίων λείψανα. ἔθεν ἀπέστειλεν ὁ Πάπας ἀνθρώπους, καὶ ἐφθασαν αὐτὸν εἰς τὸν δρόμον, καὶ τὸν ἐθύρσαν ὁμοῦ καὶ τὸ ἄγιον Κιβώτιον. παρασαθεὶς δὲ ὁ Συγκλητικός ἐπὶ τῷ Πάπῃ, καὶ ἐρωτηθεὶς διὰ ποίαν αἰτίαν ἐκλεψῆναι τὸ Κιβώτιον, ἀπεκρίθη, ὅτι τῶν ἐποίησε διὰ τὴν ἑλλάθειαν. ἵνα καὶ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει χριστιανοὶ ἔχωσιν αὐτὸ εἰς προσκύνησιν. ὁ δὲ Πάπας, καὶ μὴ ὅλον ὅτι ἦν θυμωμένος, καὶ ἐβέβητο καὶ παιδείῃ τὸν Συγκλητικὸν διὰ τὸ πολυπρὸν ἔργον ὅτι ἐπαρῆκεν, ἀκόσας ὅμως ταῦτα, κατεπαύθη τὸν θυμὸν, καὶ ὅχι μόνον δὲν τὸν ἐπαίδευσεν, ἀλλὰ καὶ τῶν τιμῶν ἀλλοτρίων τῶν Ἀποστόλων αὐτῶν ἐχάρισε διὰ τὴν ἀποκομίσει εἰς Κωνσταντινουπόλιν, ἵνα ἔχωσιν αὐτῶν οἱ χριστιανοὶ εἰς προσκύνησιν, δίκαιον κενίας, καθὼς ἔχει ἡ παλαιὰ Ρώμη καὶ σὺ τῶν λείψανα τῶν Ἀποστόλων: ἐτὶ καὶ ἡ νέα Ρώμη ἡ Κωνσταντινούπολις καὶ ἔχει τῶν τιμῶν ἀλλοτρίων, καὶ αἱ δύο ὁμοῦ καὶ μετῆρσαν ἀπὸ τῶν χερῶν τῶν Κορυφαίων καὶ τῶν ἀγίων. ἔθεν ὅταν ἐφθασον ἡ τιμίαι αὐτῶν ἀλλοτρίων τῶν Ἀποστόλων εἰς Κωνσταντινουπόλιν, ἐποίησαν οἱ χριστιανοὶ κατὰ τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἐορτῶν καὶ πανηγυρίων. καὶ ἀπὸ τῆς ἐπεκράτησε καὶ ἐορτάζεται εἰς τὴν τῶν Χερῶν ἐκκλησίαν, ἡ προσκύνησις τῶν τιμῶν ταῦτα ἀλύσεως. Ὅτι δὲ τὸ σῶμα τῶν Κορυφαίων Πέτρον, ἀλλὰ καὶ τὸ Παύλου ἀρίσκειτο εἰς τὴν Ρώμην, βεβαίον καὶ ὁ θῆος Χρυσόστομος λέγων, διὸ καὶ ἐπίσημος ἡ Πόλις (ἡ Ρώμη) ἐνταῦθα μαῖλον, ἢ ἀπὸ τῆς ἀλλοτρίων ἀπαύτων, καὶ καθάπερ σῶμα μέγα καὶ ἰσχυρὸν ὀφθαλμῶς ἔχει δύο λάμποντας, ἢ ἀγίων πῶν (Πέτρον καὶ Παύλον) τῶν σῶματα. ἔχ' ὅπως ἐστὶν ὁ θεὸς λαμπρός, ὅταν ἀφῆναι τῶν ἀκτίνας ὁ ἥλιος, ὡς ἡ Ρώμη πόλις, τῶν δύο ταῦτα λαμπράς ποταμῶν τῶν οἰκουμενῶν ἀφίαισα. (λόγ. λβ'. εἰς τὴν πρὸς Ρώμην.) ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν ἀλύσεως τῶν Πέτρον ταῦτα λέγει, καὶ Πέτρον ταῦτα τῶν ἀλύσεως. ἢ γὰρ φησὶ δεδεμένος, καὶ παραδομένος κρατιώτας καὶ ἐκείνῳ δὲν. ὅπως ἔχαιρε καὶ ἔκ πλην, ὡς καὶ καθῆναι. ἐκ ἀπὸ δὲ αὐτὸν βαθεῖς ὕπνος εἶχε, εἶγε ἐν φροντίδι καὶ πολλῇ. ἐκείνῳ δὲ μετὰ τῶν κρατιῶν ὡν, καὶ Ἀγγελοῦ ἦλθε πρὸς αὐτὸν, καὶ πατάξας αὐτὸ τὴν πλάτανον ἤγειρε. (λόγ. ιι. εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσούς.) Σημειώσαι ὅτι μέρος τῶν τιμῶν τῶν Πέτρον ἀλύσεως ἀρίσκειται εἰς τὴν ἱεράν καὶ σεβασμίαν Μονὴν τῶν ἀγίων Διακονῶν, ἐν τῇ Ἀθήνῃ. πῶν δὲ ἀγίων εἶχε, ὁ θεὸς Χρυσόστομος πρὸς τὸν Μακάριον Πέτρον, ὡς ὅτι καλλίον ἦδ' ἔλεγε καὶ ἦναι Πέτρον δεδεμένον, παρὰ τὴν ἦναι Ἀγγελοῦ. ἔθεν ἐλέγχε, ὅτι ἔτις πίνω ἀπέμει, τι ἐβάλον; Ἀγγελοῦ εἶναι ὁ Πέτρον νύξας, ἢ Πέτρον ὁ διακομῶν; Πέτρον ἀν' ἀλόγου γυναικά. διὸ ὅν καὶ ὁ Ἀγγελοῦ ἦλθεν. ἐγὼ καὶ τῶν δεσμῶν ἀπαύτων ἐκείνων. (λόγ. η. εἰς τὴν πρὸς Ἐφεσούς.)

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ

ΤΗΝ ΚΑΘΟΛΙΚΗΝ

ΠΡΩΤΗΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΕΤΡΟΥ
ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

I. „ Πέτρος.

ΕΥθύς εἰς τὸ προοίμιον τῆς Ἐπιστολῆς γράφει τὸ κύριόν τε ὄνομα ὁ Κορυθαῖος τῆς Ἀποστόλων, τὸ, Πέτρος δηλαδὴ, διὰ δύο αἷτια, ὡς ἐρμηνύσει ὁ Ἱερός Μητροφαῖος. πρῶτον, διὰ τὴν δείξῃ εἰς τὰς ἀναγινώσκοντας τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, πῶς εἶναι γνησίᾳ καὶ ἀξιόπιστος. καὶ δεύτερον, διὰ τὴν φανερώσῃ εἰς τὰς Ἰουδαίους, ὅτι ἐκεῖνος ὁ Θεὸς ὅστις εἰς τὴν παλαιὰν Διαθήκην ἀλλάξε τὰ ὀνόματα τῆς Πατριάρχων, καὶ Προπατέρωντες, καὶ μετωνόμασε, τὸν μὲν Ἀβραμ, Ἀβραάμ, τὸν δὲ Ἰακώβ, Ἰσραήλ: αὐτὸς ὁ ἴδιος καὶ εἰς τὴν νέαν Διαθήκην, ἀλλάξε τὸ ἐδικὸν τε ὄνομα. καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ὅστις ἀνομάζετο πρότερον Συμεὼν, ἦτοι Σίμων (I), αὐτὸς τὸν μετωνόμασε Κηφᾶν: ἦτοι Πέτρον, εἰπὼν αὐτῷ „ σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωάν. σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, ὃ ἐρμηνεύεται Πέτρος. (Γα. α. 43.) Μετὰ τὴν ἀλλαγὴν δὲ ταύτην τῶ ὀνοματός τε, δείχνει, ὅτι καθὼς ἐκεῖ εἰς τὴν παλαιὰν αἰ ἀλλαγὰς τῶ ὀνομάτων, ἐδήλων τὴν τῆς ἀρχαίων εἰς τὸ καλλίτερον μεταβολῆν: ἐτὶ καὶ εἰς τὴν νέαν Διαθήκην τὸ αὐτὸ σημαίνουσιν. ὅθεν καὶ ὁ Κορυθαῖος ἔλαβε τὴν ὀνομασίαν τῶ Πέτρο, ὡσαύτ' εἶα ἔπαθλον καὶ σέφανον τῆς σφραγῆς πίστεως ὅστις ἐδείξεν εἰς τὸν Δεσπότην Χριστόν. ὅταν γὰρ αὐτὸς ἐρώτησε τὰς ἄλλας Ἀποστόλους ποίαν ὑπόληψιν ἔχον διὰ λόγου τε, ὁ μακάριος ἀπεβόησε Πέτρος „ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος. „ καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ..... καὶ γὰρ θέλω λέγειν, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσωμαι τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ἅδρα ἔκτισθουσιν αὐτῆς. (Ματ. 16.) Διὰ τὸ εἶπε καὶ ὁ Θεὸς Χρυσόστομος περὶ τῶ ὀνοματος τῶ Πέτρο τὰ λόγια ταῦτα „ τί λέγεις; θεὸς ὁ Πέτρος καὶ ἀνάνδρος; (καὶ διηλ.) ἢ διὰ τὸ Πέτρος ἐκλήθη, ἐπειδὴ ἄσειστος ὡς καὶ τὴν πίστιν; τί ποιεῖς ἀνδραπε; αἰδέσθητι τὴν προσηγορίαν τῶ Δεσπότη, ὡς ἔθηκε τῷ μαθητῇ. (λόγῳ εἰς τὸ „ ὅτι δὲ ἦλθε Πέτρος εἰς Ἀντιόχειαν τὸ μῶ ε.)

„ Ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΤΣτερα ἀπὸ τὸ κύριον καὶ ἴδιον ὄνομα, τὸ ἰσὸν τῶ Κυρίου θεοῦ εἰς αὐτὸν, γράφει ὁ Κορυθαῖος ἐδῶ καὶ τὸ κοινότερον αὐτῶ: ἦτοι τὸ, Ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἐπειδὴ ἡ τοιαύτη ὀνομασία, φοβερὰ μὲν καὶ ἀπλησίας φάινεται εἰς τὰς ὁρατὰς, καὶ ἀοράτας ἐχθρὰς τῆς πίστεως. γλυκυτάτη

(1) Σημειῶμεν ἐδῶ, ὅτι πολλα ὀνόματα φαίνονται ἐν τῇ δεξιᾷ Γραφῇ κατὰ συγκοπὴν γενόμενα. ὅποσον εἶναι τὸ, Σίμων γινόμενον κατὰ συγκοπὴν ἀπὸ τῶ Συμεὼν. τὸ, Σίλας συγκοπὴ ἀπὸ τῶ, Σιλβανός. καὶ τὸ Πρίσκαν, συγκοπὴ ἀπὸ τῶ, Πρίσκιλλαν, ὡς λέγει ὁ Θεοδώριτος. ὅτι δὲ ὁ Πέτρος ἐκαλεῖτο καὶ Συμεὼν, μαρτυρεῖ αὐτὸς ὁ ἴδιος, λέγων ἐν τῇ δευτέρᾳ αὐτοῦ ἐπιστολῇ „ Συμεὼν Πέτρος, δδλος καὶ Ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

(β. Πέτ. α. 1.) καὶ ὁ ἀδελφός τῶ Ἰακώβος ἐπος αὐτὸν ἀνομάσεν εἰς πᾶς Πράξεις „ Συμεὼν ἐξηγήσατο, καθὼς ἀπὸ τῶν. (Πράξ. 14.) Συμεὼν δὲ καὶ Σίμων, θέλει τὴν εἰρη ὑπακοή, κατὰ τὸν Νικηταίον. ὁ δὲ Θεοφύλακτος σὺ τῷ Οἰκουμενικῷ λέγει, ὅτι τὸ, Σίμων, εἶναι ὑποκριτικὸν ὄνομα τῶ Συμεὼν καθὼς εἶναι καὶ τὸ Μιναῖος τῶ Μινοδώρα. καὶ τὸ Θεῶν τῶ Θεοῦ, ὅστις, καὶ ἄλλα παράπολλα.

Κ 2

πάτη δὲ, καὶ πολλὰ ποθητῆ, εἰς τὰς ὁμοπίστους. καθὼς καὶ ὁ σωμαπόσολος αὐτῷ Παῦλος τῷτο τὸ ἴδιον κάμνει, γράφωντας ἐν τῇ ἀρχῇ ὄλων σχεδὸν τῆς ἐπιστολῶντες, ὅτι εἶναι Ἀπόσολος Ἰησοῦ Χριστοῦ. συνειδέξει δὲ μαζὶ μὲ τὴν μεγαλειότητα τῶν πραγμάτων, καὶ ἡ μεγαλοσφύρα καὶ καινότης τῶν ὀνομάτων, καὶ καταπλήττη μὲν, καὶ καὶ ἀποξενῆ φόβον εἰς τὰς ἐναντίας τῆς πίστεως: καὶ παρηγορῆ δὲ, καὶ καὶ ἀφραίνῃ τὰς σρατιώτας τῆς ἀσεβείας, καὶ τῶν καὶ κατασκόλλῃ μεγαλοφύχας.

„ Ἐκλεκτοῖς, παρεπίδημοις.

ΑΝίσως ἐπι, πρὸς ἕς γράφεις ὁ μακάριος Πέτρος, εἶναι ἐκλεκτοί, ἔτι καὶ εἶναι παρεπίδημοι; καὶ αἰσως εἶναι παρεπίδημοι, πῶς εἶναι ἐκλεκτοί; ἀλλὰ τῷτο εἶναι, λέγει, τὸ θαυμαστὸν καὶ ἀδόξον. ὅτι ἐπειδὴ εἶναι ἐκλεκτοί, ἔτι τῷτο εἶναι καὶ παρεπίδημοι: ἦγεν ἕξιοι. καὶ ἐπειδὴ εἶναι παρεπίδημοι καὶ ἕξιοι, ἔτι τῷτο εἶναι καὶ ἐκλεκτοί. παρεπίδημοι μὲν δὲ καὶ ἕξιοι ἦν οἱ ἐξ Ἰεδαίων πισθῶσαντες, ἔχι μόνον ἔτι τὴν ἀπεξανάθησαν ἀπὸ τῶν παρῆδατων τῶν Παλαισίνων, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν μετὰ τῶν διαθέσων τῆς καρδίας τῶν, ἀπεξανάθησαν ἀπὸ ἑλλω τῶν οἰκουμένων. ἐκ ἔχουσι δὲ ἰδῶ μῆσαν πῶν οἱ Χριστιανοί, καὶ πῶν μακάριον Παῦλον, ὅτι καὶ τῶν μέγιστων ἐπιζήτων. διὰ τὴν τὸν πολιτέματων ἔχει ἐν φρασίς, καὶ τὸν αὐτὸν Παῦλον. ἐπὶ καὶ ὄλοι οἱ ἐν τῷ νόμῳ ἀποπάπρες αἰσμάτων τῶν ἐκπιπτες παροίκας, καὶ παρεπίδημας, καὶ ἕξιος τῶ Κόσμου τῶν. ἐτὶ ἐλεγχῶ ὁ Ἀβραάμ πρὸς τὰς ἑξ Χέτ „ Πάροικος καὶ παρεπίδημος ἐγὼ εἰμι μετὰ ὑμῶν. (Γεν. κγ. 4.) ἐτὶ ἐλεγχῶ ὁ Μαισῆς „ Πάροικός εἰμι ἐν γῆ ἀλλοτρία. (Ἐξ. β. 22.) καὶ ἐτὶ ὁ Δαβὶδ ἐφαλέεν „ ὅτι πάροικος ἐγὼ εἰμι ἀπὸ σοί, καὶ παρεπίδημος, καθὼς „ πάντες οἱ πατέρες μου. (Ψαλ. λθ. 17.) (1) Ἐκλεκτοὶ δὲ πάλιν ὀνομάζονται οἱ χριστιανοί, διὰ τῶν κατὰ ἀπόθεσιν ἐκλογῶν τῶν παρῆσαντος αὐτῶν, καὶ καλέσαντος Θεῶν: καθὼς βεβαίῳ ὁ Θεὸς Παῦλος λέγων „ ἵνα ἡ κατὰ ἐκλογῶν τῶν Θεῶν ἀπόθεσις μὲν. (Ρωμ. θ. 11.) καὶ πρὸς „ τὰς Θεσσαλονικεῖς δὲ ἔγραψεν „ εἰδοῦς ἀδελφοί ἠγαπημένοι ἀπὸ Θεῶν, τῶν ἐκλογῶν ὑμῶν. „ (ἀ. Θεσ. ἀ. 4.) καὶ ὁ ἴδιος ἔπος Πέτρος ἔγραψεν ἀλλοτρία πρὸς τὰς χριστιανὰς „ ἀποδάσατε „ βεβαίαν ὑμῶν τῶν κλήσων, καὶ ἐκλογῶν ποιέσθαι. (β. Πέτρ. ἀ. 10.)

„ Διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, Βιθυνίας.

ΜΕ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ μακάριος Πέτρος, ὅτι σέλει τῶν ἐπιστολῶν ταύτων εἰς τὰς Ἰεδαίας, τὰς οἷπας διεσπαρμένους εἰς τὰς τόπους τῆς μαύρης θαλάσσης, καὶ τῆς Γαλατίας, τῆς Καραμανίας, τῆς Ἀσίας, καὶ Βιθυνίας. διεσπάρθησαν δὲ οἱ Ἰεδαῖοι εἰς τὰς ἐπαρχίας ταύτας, ἢ ἀπὸ τῶν αἰχμαλωσίων τῶν Ναυαρχοδόνου, ἢ καὶ ἀπὸ τῶν αἰχμαλωσίων τῶν ἰσέρων τῶν Ἀντιόχου, ὡς ἐρμηνεύσασθαι εἰς τῶν ἀρχῶν τῆς ἐπιστολῆς τῶν Θεῶν Ἰακώβου. ἡ γὰρ ἀπὸ Ῥωμαίων ἀναμνησθῆ αἰχμαλωσία τῶν Ἱεροσολύμων, ἠκολούθησαν ὑπερὰ ἀπὸ τῶν διὰ μαρτυρίαν θάνατον τῶν Ἀποστόλων Πέτρος. ὅθεν ἐπληρώθη εἰς τὰς Ἰεδαίας ἡ θεία ἐκείνη ἀπόφασις „ Καὶ ἔγραψεν „ Κύριος ὑμῶν ἐν πᾶσι τοῖς Ἐθνεσιν. (Δαλ. δ. 27.) Καὶ ὁ Ἱερεμίας δὲ λέγει „ Καὶ ἔγραψεν „ ἀπὸ αὐτῶν ἐν διασπορᾷ. (Ἱερ. ιε. 7.) εἰς τῶν λοιπὸν τὰς ἐξ Ἰεδαίων χριστιανὰς γράφει τῶν ἐπιστολῶν ταύτων ὁ Κορυφαῖος Πέτρος, ὡς ἀποχρησθεῖς αὐτῶν κατὰ ἐξοχίαν κήρυξ καὶ Ἀπόσολος, καθὼς βεβαίῳ ὁ σωμαπόσολος αὐτῷ Θεὸς Παῦλος λέγων „ ἀλλὰ τὴν ἐναντίον ἰδόντες, „ ὅτι πεπίσθημαι. (ἐγὼ ὁ Παῦλος) τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας (ἦτοι τῶν Ἐθνηκῶν): καὶ „ θῶς Πέτρος τῆς ἀμελιότητος (ἦτοι τῶν Ἑβραίων). ὁ γὰρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἐπιστολῶν τῆς ἀμελιότητος, εἰργήσεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὸ Ἐθνη. (Γαλ. β. 7.)

2. „ Κα-

(1) „ Ὅθεν καὶ ὁ Θεοσέσιος Κύριος ὁ Ἀλεξανδρείας ἐπε „ Πάροικοι γὰρ καὶ παρεπίδημοι πάντες οἱ ἄγιοι κατὰ τὸν δε „ τὸν Κόσμον. πηγάριον φησὶν. ἐκ ἔχουσι ὁδὸν μόνωσαν πῶν, „ ἀλλὰ τῶν μέγιστων ἐπιζήτων. (Ἐρμην. εἰς πῶν Ἀβραάμ, „ ἀποχρησθῆς ἐπὶ „ τὴν ἀναβλύσιν εἰς λαὸν παροικίας μου. πη „ γ.) ἐπὶ δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐρμηνεύων πῶ „ Κυριε, τίς

„ παροικίσει ἐν τῷ σκηνώματί σου; „ Παροικία ἐστὶ διακοπή „ ἀποχρησθῆς ἐκ ἰδρυμένου ζωῆ, ἀλλὰ παροικίαν, ἐπὶ ἐπι „ δι τῆς ἐπὶ τὰ κέρηνα μεμίσασθαι ὑποφάνωσα. ἄγιο δὲ „ ἀνδρὸς παροικίαν μὲν τὸν βίον τῶν, ἐπέγειναι δὲ πρὸς ἐ „ τῶν ζωῆ.

2. „ Κατὰ πρόγνωσιν Θεῦ Πατρὸς, ἐν ἁγιασμῷ Πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τὸ ῥιπτόν τι το ἱερός Μιτροφάνης σιωπάπει, καθὼς κείται: ἤγαν, με τὸ, ἐκλεκτοῖς. ἤτοι ἐσεῖς, λέγει, οἱ πισθίσαντες χριστιανοί, δὲν ἐγίνετε ἐκλεκτοὶ ἀπὸ μόνῃ τῷ ἐδικιύσας προαίρεσιν καὶ ἀρετῷ, ἀλλὰ πολλῶ μᾶλλον ἀπὸ τῷ χάρι καὶ βοήθειαν τῶ Θεῦ καὶ Πατρὸς, ἕς τις ἐγράψισε τῆς προαιρέσεώς σας τὸ φιλάγαθον. ἀγίασε δέ: ἤτοι ἀφώρισε (1) καὶ ἀφιέρωσεν ἐσᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον. εἰς τί δὲ σᾶς ἀφιέρωσεν; εἰς τὸ νὰ ὑπακούετε καὶ νὰ ῥαντισθῆτε: ἤτοι νὰ καθαρῶσθῆτε μετὰ τὸ αἷμα τῶ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ὡς καὶ ὁ Ζαχαρίας προσέειπε, „ Καὶ σὺ ἐν αἵματι διαθήκης σε ἐξαπέσειλας δεσμίους σε ἐκ λάκκου ἐκ ἔχοντος ὕδωρ. (Ζαχ. 9. 11.) ἴσως δὲ καὶ τὸ, εἰς ὑπακοὴν τοῦται, ἀντὶ τῶ, ἕξ τῷ ὑπακούω: ἤτοι ἐσεῖς, οἱ πιστοὶ ἐγίνετε ἐκλεκτοὶ, ἕξ τῷ ὑπακούω ὅπῃ ἐδείχεν ὁ Υἱὸς το Θεοῦ, καὶ ἐσαυρώθη, καὶ ἀπέθανε, καὶ διὰ τὸν ῥαντισμὸν τῶ παραγίε αὐτῶ αἵματος. ὥσε ἐκ τῶ λόγων τῶτων συμπεραίνουμῃ, ὅτι εἰς τῷ σωτηρίαν τῶ ἀσθράπων ὅλη ἐνήργησεν ἡ ἀγία Τριάς. καὶ ὁ μὲν Πατὴρ, παρέργω, τὸ δὲ Πνεῦμα, ἠγίασεν, ὁ δὲ Υἱὸς, ὑπήκουσε τῷ Πατρὶ, καὶ ἐκαθάρισε ἕξ τῶ ῥαντισμῶ τῶ αἵματος τῶ, ὅλων τῶν ἀσθράπων φύσιν. ἀίσως δὲ ἡμεῖς ἐν τῇ προγνώσει τῶ Πατρὸς, καὶ τῶ ἀρετισμῶ τῶ Πνεύματος, καὶ τῶ αἵματι τῶ Χριστοῦ ἐλάβομῃ τῷ αἰῶθεν ἀναθήνισιν, φανερόν ὅτι ἐσώθημεν μετὰ τῶν ταυτοβελίω τῶν τριῶν ὁμῶ θεαρχικῶν προσώπων τῆς μιᾶς Θεότητος. ἐκεῖνα δὲ ὅπῃ ἔχον μίαν καὶ τῷ αὐτῷ βελήσιν, αὐτὰ ἀκολουθῶς ἔχουσι μίαν καὶ τῷ αὐτῷ ἐσίαν. ὁμοῖσιος ἀρα εἶναι ἡ ἀγία Τριάς. εἰδὲ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἔταξεν ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τῶ Ἰησοῦ, τῶτο δὲν ἀρέπει νὰ σκυδαλίζη τινα. ἕξ τῶ τῆ ἀγία Γραφή ἀξιαφόρως καὶ ἀπαρατηρήτως ἐναλλάττεται ἡ τάξις καὶ τὰ ὀνόματα τῆς ἀγίας Τριάδος: καθὼς καὶ ἡμεῖς ἐδείξαμῃ τῶτο εἰς ἄλλα μέρη τῆς εἰς τὸ ἀπλὸν ἐρμυλῆας τῶ τῶ Μεγάλου Παύλου ἐπιστολῶν. ὅρα τῷ ἐρμυλῆας καὶ ὑποσημείωσιν τῶ „ Καὶ ὁ πρῶν τῶς ἐντολῶς αὐτῶ (α. Ἰω. γ. 24.) (2)

„ Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυσθῆι.

Τοῦτο ὅλον εἶναι χαιρετισμός. ἐδῶ γὰρ ἀποδίδονται ὅλα τὰ ἀνωτέρω. ἤγαν ἐγὼ Πέτρος ὁ Ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, λέγω εἰς ἐσᾶς τῶς ἐκλεκτοῖς καὶ προγνώσιν Θεοῦ. τί λέγω; ὅτι ἀμποτε νὰ πληθυσθῆι εἰς ἐσᾶς ἡ χάρις, καὶ ἡ εἰρήνη. ταυτὲν εἰπεῖν, σᾶς χαιρετῶ. ἐτῆ καὶ οἱ παλαιοὶ ἐσωσῆθίζον νὰ γράφεν εἰς τῶς τίτλους τῶν ἐπιστολῶν. „ Κλαύδιος Λυσίας τῶ κρατίσῳ Ἡγεμόνι Φήλικι, χαίρειν. (Πράξ. κγ. 26.) ἤγαν, ἐγὼ ὁ Κλαύδιος ὁ Λυσίας λέγω εἰς ἐσᾶς τὸν κρατίσῳ Ἡγεμόνι Φήλικι νὰ χαιρῆς. λέγει λοιπὸν νὰ πληθυσθῆι εἰς αὐτῶς ἡ χάρις καὶ ἡ εἰρήνη, ἥτις εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν σημεῖον τῶν μαθητῶν τῶ Χριστοῦ, τῶ εἰπόντος „ εἰρήνῳ ἀφίημι ὑμῖν. εἰρήνῳ τῷ ἐρμῶ δίδαμι ὑμῖν (Ἰω. ιδ. 27.) καὶ ἡ χάρις μου, εἶπε νὰ πληθυσθῆι εἰς αὐτοῦς, κατὰ τὸν ἱερόν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμενίον, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι δωρεῶν καὶ κατὰ χάρι καὶ μόνῳ ἐσώθησαν, καὶ ὅχι ἕξ κἀνεία ἐργουτῶς ἀξίον σωτηρίας. ἡ εἰρήνη δὲ, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι

(1) Εἰς πάντοθα μέρη τῆς θείας Γραφῆς τῶ, ἀγιάζω λαμβάνεται ἀντὶ τῶ, ἀφωρίζω, καὶ ἀφιερῶν. „ Καὶ ἀλόγησον ὁ Θεὸς τῷ ἡμέραν τῷ ἐβδύμῳ, καὶ ἠγίωσεν αὐτῷ. (Γεν. β. 3.) ἤτοι ἀφιέρωσεν αὐτῷ εἰς λατρίαν τῶ ὀνόματός τῶ „ Ἀγιάσωμῃ μου ἀφωρίζω. (Ε΄ ἐξοδ. 17. 2.) ἤτοι ἀφωρίζω, καὶ ἀφιέρωσεν αὐτῷ εἰς ἐμῶν. „ Καὶ ἀγιάσας αὐτῶς ἱερῶν τῶναιμῃ. (Ε΄ ἐξοδ. λ. 30.) ἤτοι ἀφωρίζω, καὶ ἕξ τῶ μωρα. μᾶλλον δὲ διὰ τῶ ἁγιασμῶ ἀφωρίζεται καὶ ἀφιερῶνται κατὰ τῶν ἁγίων εἰς τὸν Θεόν. καὶ τῶτο ἐδήλωσεν ὁ Γεζικιὴλ εἰπών. „ Καὶ ἐσᾶς τῶς ἐγγίξουσι λατρεῖν τῶ Κυρίῳ, ... πόπος εἰς εἰς ἀφωρισμῶν τῶ ἁγιασμῶ αὐτῶ. (Γεζ. μέ. 4.)

(2) Ὁ δὲ Θεοφύλακτος σὺ τῶ Οἰκουμενίῳ, σιωπάπει τὸ, Πέτρος Ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ μετὰ τῶ, κατὰ πρόγνωσιν Θεοῦ. ἤτοι ἐγὼ ὁ Πέτρος ἐγίνα Ἀπόστολος τῶ Χριστοῦ, κατὰ πρόγνωσιν τῶ Θεοῦ καὶ Πατρὸς, ἐν ἁγιασμῶ Πνεύματος. τὸ δὲ ἐκλεκτοῖς παρεπιθήμῃ, καὶ τῶ ἀκόλουθα, θελε νὰ εἶναι διὰ μέσω.

ἐνομάζει δὲ ὁ Πέτρος τὸν ἑαυτῶν τῶ Ἀπόστολον κατὰ πρόγνωσιν Θεοῦ, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι δὲν εἶναι κατώτερος ἀπὸ τῶς Προφητῶς. οἱ ὅποιοι καὶ αὐτῶ ἀπεσάλλησαν ὑπὸ τῶ Θεοῦ. εἶπε γὰρ ὁ Θεὸς ἀπὸ τῶν Ἰσραῖν „ τίνα ἀποσέλω; καὶ τίς περιούσιεται „ ἀπὸς τὸν λαόν μου; (Ἠσ. ζ. 8.) καὶ ἀπὸς τὸν Γεζικιὴλ „ ἐγὼ „ ἀποσέλωσθε ἀπὸς αὐτῶ. (Γεζ. β. 4.) ὡσανὺ νὰ λέγῃ, ἀγία κατὰ καὶ ἐγὼ εἶμαι Ἀπόστολος ὕψους ἀπὸ τῶς Προφητῶς κατὰ τὸν χρόνον, ἀλλ' ὅμως κατὰ τῷ πρόγνωσιν τῶ Θεοῦ, δὲν εἶμαι ὕψους ἄνωτερος. ἀπ' αἰῶνος γὰρ καὶ ἐκάνει, καὶ ἐγὼ ἀφωρίζωμῃ Πνεύματος, εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥαντισμὸν αἵματος Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ τὸ, ὅτι ὁ ῥόπος τῶς αὐτῶ ἀποστόλων εἶναι, ἵνα ἀγιάσῃ. ἤτοι ἀφωρίζῃ διὰ τῶ χριστιανῶν τῶ Πνεύματος τῶς ἀκαθάρτης Ἰουδαίας, καὶ τῶ ἐν τῶ ῥαντισμῶ, ὅχι τῶ ποσῶ τῶς σαμαλῶς, καθὼς ὁ νόμος ἐπαρῆσεν, ἀλλὰ τῶ αἵματος τῶ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ἔτι πρῶτον ἦτον ἐχθροί, καὶ εἶχον πόλεμον, καὶ μάχην μετὰ τὸν Θεόν, πῶρα δὲ ἔχεν εἰρηνίω μετὰ τὸν Θεόν, διὰ τῶ θανάτου τῶ Υἱοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. (1)

3. „ Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ
 „ καὶ τὸ πολὺ αὐτῷ ἔλεος ἀγαγόνήσας ἡμᾶς εἰς ἐλπίδα ζω-
 „ σταν, δι' ἀνάστασιν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκ νεκρῶν.

Απὸ δοξολογίας ἀρχινῶ ὁ Μακάριος Πέτρος, καὶ χρεωστικῶς δοξολογεῖ τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα. ἔτι τι ἐχάρισεν εἰς τὰς Χριστιανὰς, τὸ νὰ ἀγαγόνωνται ἐξ ὕδατος, καὶ Πνεύματος ἐν τῷ ἁγίῳ βαπτίσματι. ἵνα ἐκ τῆς ἀγαγόνήσεως ταύτης ἔχεν ἐλπίδα ζωντανῶν, ὅτι θέλων ἀναστῆναι, καὶ θέλων ζῆσαι καὶ αὐτοὶ μετὰ θανάτου. διὰ τίνος δὲ μέσση εἶναι ζωντανῆ ἢ ἐλπίς αὐτῆ τῷ χριστιανῶν; ἔτι τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. δι' ὅ, τι αὐτὸς ὁ Χριστὸς δὲν ἀναστάντος, καὶ δὲν ἀνέζησεν ἀπὸ τῶν νεκρῶν, βέβαια ἢ ἐλπίς μας ἠθέλων ἦτον νεκρά. ἐπεὶ δὲ ὁ Χριστὸς ἀνέστη, καὶ ἀνέζησεν, διὰ τὸ καὶ ἡμεῖς ἔχομεν ἐλπίδα ζωντανῶν, ὅτι „ μέλλομεν νὰ ζήσωμεν μετὰ αὐτόν. αὐτὸς γὰρ ὁ ἀναστὰς Χριστὸς θέλει μεταχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ, καθὼς βοᾷ ὁ μακάριος Παῦλος. (Φιλ. γ'. 21.) ὁ Θεὸς προσμύοντες, ὅτι ἔχομεν νὰ γινώμεν σύσσωμοι καὶ σύμμορφοι μετὰ τὸν ἀναστῆντα Χριστόν, ἔτι τὸ βαπτίζομεθα εἰς ἐλπίδα ζωῆς; ἦτοι ζωντανῶν, ἀληθινῶν, καὶ πραγματικῶν. ταύτῃ δὲ τῷ ἐλπίδα βεβαιῶν καὶ ὁ Παῦλος, ἐγραφεν ἔτι. „ ἐπεὶ τί ποιήσεσιν οἱ βαπτίζομενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; „ εἰ ὅπως νεκροὶ ἐκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; (ἀ. Κορ. ιέ. 29.) ταῦτα εἰσιν, αἰσῶς, καθὼς ἐλπίζομεν, δὲν ἀναστάντος οἱ νεκροί; ἦχεν τὰ νεκρὰ σώματα. (ταῦτα γὰρ εἰσιν νεκρὰ, καὶ ἐχὶ ἢ ψυχή. διὰ τί ὅπως καὶ νὰ βαπτίζονται ἔτι τὰ νεκρὰ σώματα ὡς Χριστιανοί; ὁ μὲν γὰρ Κύριος ἐπέσασεν τὰς Ἀποστόλους νὰ βαπτίζων, εἰπὼν „ πορεύσθε μετὰ „ θητόσαστε πάντα τὰ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Πατρὸς, καὶ τοῦ Υἱοῦ, καὶ ἁγίου „ Πνεύματος. (Ματθ. κη. 19.) οἱ δὲ χριστιανοὶ, βαπτίζομενοι καὶ τῷ πᾶσι τῶν μακαρίων τοῦ Κυρίου, ματαίως τὸ ποιοῦσι. ματαίως δὲ καὶ ὁ Κύριος τὸ βάπτισμα ἐδίωκεν. ἐπεὶ αὐτὸ γίνεται μὲν, εἰς ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίας, ψύδεται δὲ, καὶ δὲν ἀληθεύει. τὸ ὁποῖον εἶναι βλάσφημον καὶ θυσασέβης. δι' ὅ, τι, αὐτὸς ἕνας ἀνθρώπος φρόνιμος, δὲν κάμνη ματαίως κάνασθαι πᾶσι, πᾶσι μᾶλλον ὁ τῆς φρονήσεως χορηγὸς Θεός; διὰ τὸ λοιπὸν καὶ ὁ Κορυθαῖος εἶπεν εὐθὺς, ὅτι βαπτίζομεθα εἰς ἐλπίδα ζωῆς; ἦτοι ἀψάδῃ, ἦτις δὲν δύναται νὰ ἀποτύχη, καὶ νὰ ψάδῃ, ἀλλ' ἔχει βεβαιῶς ἔτι τῶν ἔργων νὰ ἀποβῇ.

4. „ Εἰς κληρονομίαν ἀφθαρτον, καὶ ἀμίαντον, καὶ ἀμάραντον τετη-
 „ ρημένῃ ἐν ἔρανοῖς εἰς ὑμᾶς.
 5. „ Τὰς ἐν δυνάμει Θεοῦ φερραμένους διὰ πίστεως, εἰς σωτηρίαν ἐπι-
 „ μὴν ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἑχάτω.

Η ζωντανῆ, λέγει, ἐλπίς ὅπως λαμβάετε, χριστιανοί, ἔτι τὸ ἁγίον Βαπτίσματος, αὐτὴ σᾶς ὑπόχεται, ὅτι ἔχετε νὰ λάβετε μετὰ θάνατον κληρονομίαν αἰώνιον, καὶ ἀμάραντον. ἦτις, λάμπει μὲν, μετὰ ὅλα τὰ κάλλη τῆς ἀφθαρσίας, ἀείσεται δὲ φυλαγμένη, καὶ ἀποτηρησαρισμένη ἐξ ἁλόγουσας, ὅχι προσκυκίως εἰς τὴν γῆν τῆς Χαναανίας, καὶ Ἰερουσαλήμ, καθὼς εἰς τὰς Προπάτορας ἐπιηγέλετο, ἀλλὰ εἰς τὰς ἐρανοὺς αἰωνίως. (2) ταύτῃ μέλλετε νὰ κληρονομήσετε εἰσεῖς, ἐπεὶ διὰ τὸ καὶ μόνον περιφραρεῖσθε καὶ διαφυλάττεσθε ἀπὸ ὅλα τὰ κακὰ μετὰ τὴν δυνάμει τοῦ Θεοῦ,

(1) Ἄριστος ὁ μέγας Βασιλεὺς ἐπαίνῃ τὴν εἰρήνην, ἐρμηνεύων π' „ Κύριος ἀλλογῆται πρὸς λαὸν αὐτῶ ἐν εἰρήνῃ, π' κη. φαλμῶ. „ εἶπε δὲ πελοποπόνη ἡδὲ ἀλλογιῶν εἶναι ἢ εἰρήνη, ἐξασθέναι τις „ εἶσα π' ἡγεμονικῶ. ὡσεὶ πρὸς εἰρήνικόν ἀνδρα ἐν τῷ κατεσάλ- „ θαι π' ἡδὲ, χαρακτηρίζεται, πρὸς δὲ πολεμῶμενον ὑπὸ τῶν „ πατρῶν μήπω πρὸς ἀπὸ Θεοῦ εἰρήνης μεταχηματικῶν, ἡδὲ ὁ Κύριος „ εἶσα πρὸς ἑαυτῶ μαθηταῖς. ἦτις ὑπερέχουσα πᾶσι νοῦν, „ φερραση πρὸς ψυχᾶς ἡδὲ ἀξίον. ταύτῃ καὶ ὁ Ἀπόστολος (ὁ Πέτρος δηλαδὴ εἶπεν) ἐπ' ὄχεται πρὸς ἐκκλησιαστικῶν λέγων „ εἰς ὑμῖν καὶ εἰρήνην πληθυνθήναι. (πρὸς ἀ. π' Βασίλ.)

(2) Ἀνίσως δὲ ἢ κληρονομία τῶν χριστιανῶν ἦναι τετηρημένη εἰς τὰς Οὐρανοὺς, καὶ ὅχι εἰς τὴν γῆν, κατὰ π' λόγια πᾶσι τῶν Κορυθαῖων πρὸς ἀποστόλων, μυθώδης ἄρα καὶ ψάδισθη δέκνυται, ἢ παρὰ τῶν κληρικῶν χιλιασῶν πλαττωμένην χιλιαστικῶν βασιλεία ἐπὶ τῆς γῆς, κατὰ τὴν ἡδὲ, ὡς αὐτῶ φυλαγῶσιν, οἱ ἀναστῆντες ἀπολαύσουσι μετὰ τῶ Χριστοῦ ἡδὲ ἀνάσθαι διαφόρους. καὶ ὁ Κύριος δὲ εἶπε πρὸς τῶν μακαρίων „ ἀλλ' ὡς ἀγγελοὶ τῶ Θεοῦ ἐν ἐρανοῖς εἰ- „ σιν. (Ματθ. κβ. 30.) ἀκῆς; ἐν ἐρανοῖς, λέγα, καὶ ἐχὶ ἐν τῇ γῇ.

Θεῶ, καὶ μετὶ τῶν πῖσιν τῶν ἐδικλῶσας, καὶ νὰ λάβετε τὴν ποθυμένῳ, καὶ ἀξίερασον σωτηρίαν τῆς ψυχῶν σας. ἥτις εἶναι ἐπίμη νὰ φανερωθῆ εἰς ἐσᾶς εἰς τὸν ὑστερινὸν καιρὸν τῆς δούτερας παρουσίας. ἐν τῇ ἐχάτῃ ἢ δὲ σάλπιγγι, θέλετε ἀνάστηθῆτε ἀπὸ τῆς νεκρῆς, ἄφθαρτοι, καὶ δεδοξασμένοι, καὶ θέλετε ἀρπαχθῆτε εἰς τὸν αἴρα, καὶ ἐτῆ θέλετε ἀείσκεισθε πάντοτε μετὰ τὸν Κύριον, συμβασιλεύοντες αὐτῷ εἰς αἰῶνα αἰῶνος. καθὼς εἶπεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ,, δεῖ ἢ δὲ τὸ φθαρτὸν τὸ τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τὸ τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασία. (ἀ. Κορ. ιε΄. 53.) ,, Καὶ πάλιν ,, ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ Κυρίου εἰς αἴρα, καὶ ἔστω πάντοτε ,, σὺν Κυρίῳ ἐσόμεθα. (Θεσ. β΄. 17.) εἶπε δὲ, ὅτι μετὰ τῶν δυνάμιν τῶν Θεῶν φερῶνται οἱ Χριστιανοί. ἐπειδὴ, καὶ τὸν Ἱερὸν Θεοφύλακτον, αὐτὸν δὲ ἦτον δυνάμιν Θεῶν ἢ φερῶσα τῆς χειρῶν, βέβαια δὲ ἠθέλων φυλάττωνται ἀβλαβεῖς, ἕως τῆς δούτερας παρουσίας. ἡ δυνάμιν δὲ αὐτῆ διδεται, καὶ τῶν προσώχων, ἡ δὲ Κύριος προσήυξατο ὑπὲρ τῆς πῖσιν πρὸς τὸν Πατέρα εἰπὼν ,, Πάτερ ἅγιε, ἤρησον αὐτὸς ἐν τῷ ὀνόματί σου, ἕως δέδωκάς μοι. (Γω. ιζ΄. 11.)

6. ,, Ἐν ᾧ ἀγαλλιάσθε ὀλίγον ἄρτι (εἰδὸν ἐς) λυπηθεῖτες ἐν ποικίλοις παρασμοῖς.

ΑΥτῆ, λέγει, ἡ ἐλπιζομένη ἐν ἔρασις κληρονομία τῆς αἰωνίων ἀγαθῶν, ὅπως ἔχετε νὰ ἀπολαύσετε Χριστιανοί, προσενηεῖ εἰς ἐσᾶς τῆς ἐργατίας τῆς ἀρετῆς, χαρὰ, καὶ παρηγορίαν ἀκόμη ἀπὸ τῶν παρῶσαν ζωῆν. ὅχι ὅμως ὅλλω τῶν τελείων χαρὰ ὅπως τότε μέλλετε νὰ λάβετε, ἀλλὰ ὀλίγω, καὶ ὡσαύτῃ ἕνα ἀρραβῶνα, καὶ προσομίον ἐκείνης. ὀλιγωτάτη ἢ καὶ βραχυτάτη εἶναι ἢ ἐν τῷ Κόσμῳ τῆς ἀπολαμβανομένη ἀπὸ ἐσᾶς τῆς Χριστιανῆς πνευματικῆς χαρὰ, συγκρινομένη μετὰ ἐκείνῳ τῶν μέλλουσων χαρὰ, τῶν ἀκατάληπτον, καὶ ἀέκφρασον, ὅπως ἔχον νὰ ἀπολαύσων. Προξενεῖ δὲ τῶν ἀγαλλιάσιν ταύτῳ εἰς ἐσᾶς, ἡ ἐλπιζομένη τῆς ἀγαθῶν κληρονομία, ἐπειδὴ καὶ δοκιμάζετε λύπῳ καὶ τῆς ἁφῆρας πειρασμοῦς ὅπως ὑπομῆτε. ἀπίσως καὶ ἴναι ἄρετον νὰ λυπηθεῖ ὅλλω καὶ τῆς τοιαύτης πειρασμοῦς. ὡσαύτῃ νὰ λέγη ἐτῆ. οἱ Χριστιανοί δὲ εἶναι ἄρετον νὰ λυπηθῶνται, καὶ τῆς θλίψεως καὶ πειρασμοῦς ὅπως δοκιμάζων, ἀλλὰ μάλιστα νὰ χαίρων. ἐπειδὴ ὁ διδάσκαλος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μᾶς προεῖπεν, ὅτι ἔχον νὰ νὰ θλιβῶμεν εἰς τὸν Κόσμον τῶτον, ἀλλ' ὅμως ἄρεται νὰ θαρρέμεν, καὶ νὰ ἀφραϊνώμεθα. ,, ἐν τῷ Κόσμῳ θλίψιν ,, ἔχετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν Κόσμον. (Γω. ιε΄. 33.) καὶ ὁ τότε Ἀπόστολος Παῦλος εἶπεν ὅτι ,, καὶ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ οὐρανῶν. (Πράξ. ιε΄. 21.) ὁ δὲ ἀδελφὸς τότε θεῶς Γάκωβος φανερὰ μᾶς λέγει νὰ χαίρωμεν, διὰ τῆς πειρασμοῦς ὅπως δοκιμάζον, ,, Πᾶσαν χαρὰν (1) ἠγήσαθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς ᾖμα-

7. ,, Ἴνα τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίσεως πολὺ τιμιώτερον χρυσίου τῆς ἀπολυμείας, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένης, ἀρεθῆ εἰς ἔπαινον, καὶ τιμῶν, καὶ δόξαν ἐν ἀποκαλύψῃ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ΣΥμφωνῶν μετὰ τὸν Ἀδελφὸν θεῶν Γάκωβον λέγει ἐδῶ καὶ ὁ Κορυφαῖος Πέτρος. καθὼς ἢ ἐκεῖνος, ἀφ' ἧ ἐπαρηγγεῖλε νὰ χαίρων οἱ Χριστιανοί εἰς τῆς πειρασμοῦς, ὑστερον εἶπεν ,, εἰδότες ὅτι ,, τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίσεως κατεργάζεται ὑπομονήν. (Γάκ. α΄. 3.) ἐτῆ καὶ ἔπος λέγει, ὅτι καὶ μέσῃ τῆς πειρασμῶν γίνεται ἡ δοκιμὴ τῆς πίσεώς σας Χριστιανοί, τιμιώτερα, καὶ λαμφοτέρα ἀπὸ τὸ χρυσάφι, ὅπως δοκιμάζεται, καὶ λαμφοῦεται μετὰ τῶν φωτίων. οἱ ἢ Χριστιανοί δὲ ἄρεται νὰ χαίρων καὶ πλεον χρυμάτων, καὶ πλεον κτημάτων, ἢ καὶ κάλλος, καὶ δυνάμιν σώ-

μα-

(1) Σημῶσαι α΄. ὅτι δὲ εἶναι ἐναντία ἢ ὀλίγη ἀγαλλίασις ὅπως εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Πέτρος, καὶ ἡ πᾶσα χαρὰ ὅπως λέγει ἐδῶ ὁ Γάκωβος. ὁ μὲν γὰρ εἶπεν αὐτῷ ὀλίγην, κατὰ συγκρίσιν τῆς μέλλουσας ἀγαλλιάσεως, ὁ δὲ Γάκωβος εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν καὶ ὅλλω, διὰ νὰ φανερωθῆ, ὅτι ἡ χαρὰ ὅπως δοκιμάζει οἱ Χριστιανῶν διὰ τῆς κατὰ Χριστὸν πειρασμοῦς, ἄρεται νὰ ἴναι ὅλη καὶ πεπληρωμένη, ὅση εἶναι δυνατὴ νὰ χωρηθῆ ὑπὸ τῆς καρδίας ἐν τῇ παρουσίᾳ ζωῆ. καὶ νὰ ὑπερβαῖν πᾶσαν ἄλλω τῇ Κόσμῳ χαρὰν. καὶ πῶ δὲ σημεῖον β΄. ὅτι ὁ Θεοφύλακτος σὺν τῷ Οἰκουμενικῷ Συνοδῷ, ὅτι διὰ τῶν ὁ Ἀπόστολος εἶπεν ἐδῶ

πῶ, εἰδὸν ἐς, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ἔπε ὅλοι οἱ Χριστιανοί, καὶ δίκαιοι λαμβάνων πειρασμοῦς, καὶ θλίψεως: ἔπε ὅλοι οἱ ἄπιστοι, καὶ ἀμαρτωλοί. ἐκείνοι μὲν, ἵνα μὴ σὺ τῶν κακίων ἐπαίνεσης, τῶν δὲ ἀρετῶν μισήσης. Οὗτοι δὲ, ἵνα μὴ ἢ ἀνάστασις, καὶ ἢ χεῖρις ἀπιστηθῆ, ὡσαύτῃ ὅλοι εἶναι ἀπολομβάνων τῶν ἀπίστων εἰς αὐτῆς τιμωρίαν. λαμβάνων δὲ θλίψεως καὶ πειρασμοῦς, οἱ μὲν δίκαιοι, ἵνα ἀπολαύσων προσθήκῃ σωτηρίων, οἱ δὲ ἀμαρτωλοί, ἵνα πληρωθῶν τῶν δίκων, καὶ τὸν καιρὸν τῆς ἀμαρτιῶν τῆς.

ματος, ἢ ἔξ δόξας, καὶ ἠδονὰς τῆς παρούσης ζωῆς, ἀλλὰ ἔξ τὸν Θεόν, καὶ ἔξ τὴν κατὰ Θεὸν περασμῶν. ἐπεὶ μὲσα εἰς αὐτὰς τὰς περασμῶν, μᾶλλον δὲ μὲσα εἰς τὴν διχάριστον ὑπομονὴν τῶν περασμῶν, δεικνύεται κερυμυκὸς ὁ πνευματικὸς πλετος, καὶ ἡ ἀληθινὴ ἀραιότης, καὶ ἡ αἰώνιος δόξα, καὶ ὁ παρά Θεοῦ ἔπαινος. ὁ δὲ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐν τῇ ἀποκαλύψει αὐτῶν, ἤγγεν ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτῶν, ἔξ τὴν δόξαθι ἐν πᾶσι τοῖς ἁγίοις αὐτῶν, τότε θέλει χαρίσει εἰς τὰς διχάριστας ὑπομειναντας τὰς περασμῶν, τὸν ἀληθινὸν ἔπαινον, καὶ τὴν ἀφθαρτὸν δόξαν, καὶ τὴν αἰώνιον τιμὴν, καθὼς καὶ ὁ Παῦλος ταῦτα βεβαίωσι. „ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέρριπτε σὺ τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ. ὅταν δὲ ὁ Χριστὸς φανερωθῇ ἡ ζωὴ ὑμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺ αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ. (Κολ. γ'. 4.) Καὶ πάλιν „ ὡς ὑποδώσει ἕκαστῳ καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν. τῶν μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργα ἀγαθῶν, δόξαν, καὶ τιμὴν, καὶ ἀφθαρσίαν ζωῆς, καὶ ζώην αἰώνιον. (Ρωμ. β'. 7.) λοιπὸν ἐσεῖς χριστιανοὶ, μὴ κάρριπτε τὴν ἀρετὴν ἔξ τὸν ἔπαινον τῶν ἀνθρώπων, μήτε ἔξ τὴν δόξαν τῶν Κόσμων. ἵνα μὴ ὑσερηθῆτε τὸν παρά τῷ Θεῷ ἔπαινον, καὶ τὴν δόξαν. ἀλλὰ ὑποβλέποντες ὅλας διόλου πρὸς μόνον τὴν διαρέσιν τοῦ Θεοῦ, καὶ τὴν τελείωσιν τοῦ ἁγίου θελήματός του, σπουδάσετε νὰ φυλάττετε ὅλας τὰς θείας ἐντολάς. καὶ τότε ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ, θέλει γοῖν ὁ ἔπαινος, καὶ ἡ δόξα παρά Θεοῦ εἰς ἕσας: αἷς λέγει πάλιν ὁ ἴδιος Παῦλος „ τότε ὁ ἔπαινος γρηθήσεται ἕκαστῳ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ. (ἀ. Κορ. δ'. 5.)

8. „ Ὅν ἐκ εἰδότες ἀγαπᾶτε. εἰς ὃν ἄρτι, μὴ ὀρῶντες, πισδύοντες
 „ δὲ, ἀγαλλιᾶσθε χαρῶν ἀνεκλάλητῳ καὶ δεδοξασμένῳ.

ΜΕτὰ τὰ λόγια ταῦτα ἔλκει ὁ Κορυθαῖος τὰς χριστιανὰς εἰς ἔρωτα, καὶ ἀγάπην τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, καὶ εἰς ὑπομονὴν διχάριστον τῶν περασμῶν, καὶ τὸν ἱερὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκονομῖον. ἔξ τὴν, αἷσως, λέγει, ἐσεῖς χριστιανοὶ, ἀγαπᾶτε τὸσον τὸν Χριστὸν, καὶ διὰ τὴν ἀγάπην ὑπομύετε θλίψεις, καὶ περασμῶν, τὸν ἐποῖον, ἀκίετε μὴ μὲ μόνον ψιλῶ ἀπολύ, δὲν ἴδετε δὲ αὐτοπροσώπως μὲ τὰς ἰδίαισας ὀφθαλμῶν, πόσω ἀρά γε ἀγάπην ἠθέλετε δεῖξιν αὐτὸν ἐβλέπετε, καὶ σωματικῶς ἐπὶ τῆς γῆς μὲ τὰς ὀφθαλμῶν σας; ἢ ποῖαν χαρὰν δὲν ἠθέλετε δεκιμάσετε εἰς τὰς καρδίας σας, ἐν δὲ τὴν ἀγάπην ὑπομύετε περασμῶν; αὐτὸν δὲ καὶ ἠθέλετε ἀξιωθῆτε ἐν τῇ ἀρπαγῇ, καὶ δυνάμει τῷ Πνεύματος νὰ ἴδῃτε αὐτὸν τὸν Χριστὸν, καθὼς εἶται εἰς τὰς ἑρανὰς μὲ τὴν δόξαν τῶν: πόσον, καὶ ἀσυγκρίτως πόσον ἠθέλετε ἀγαπήσιν αὐτὸν; καὶ πόσον ἠθέλετε χαρῆν διὰ τὰς περασμῶν ὅπῃ δοκιμάσετε ὑπὲρ τῶν ὀνομάτων τῶν; ἐπεὶ αὐτὸν τὸσον ἐτράβιξεν εἰς ἀγάπην τὰς καρδίας σας, ἢ ἐπὶ τῆς γῆς ταπεινῇ, καὶ ἀδοξῶν αὐτῶν παρσία: πόσον ἀρά γε ἠθέλετε τὰς τραβίξιν ἢ ἀδοξῶν, καὶ βασιλικῇ, καὶ θεοφρεπῆς αὐτῶν ἐπιδραῖα; πλὴν καὶ μὴ ὅλον ὅπῃ δὲν εἴδετε αὐτὸν μὲ τὰς σωματικὰς ὀφθαλμῶν, ὅμως πισδύοντες εἰς αὐτὸν ἀδιστακτικῶς, χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε μὲ χαρὰν ἀνεκλάλητον, καὶ δεδοξασμένῳ. ἀνεκλάλητον μὲν, διὰ τὴν ἡ χαρὰν ἐκείνην ὅπῃ προξενεῖται μουσικῶς ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τῷ ἁγίῳ Πνεύματος εἰς τὰς καρδίας καρδίας τῶν πιστῶν, ἀδύνατον εἶναι νὰ λαληθῇ διὰ λόγον, καὶ νὰ φησθῇ μὲ ἀκρίβειαν. ἀγκαλὰ καὶ αὐτὴ εἶναι πολλὰ ὀλιγωτέρα, καὶ σύγκρισιν τῆς ὑπερβαλλούσης χαρᾶς ἐκείνης

νης

Σημαδμεν καὶ γ', ὅτι ὁ Θεοφύλακτος Μάξιμος ἀπορᾷ εἰς τὸ ἴδιον τὸν καὶ λέγει „ τὸ Ἄποστολὴ εἰρηκότος „ ἐν τῷ ἀγαλλιᾶσθε „ ὀλίγον ἄρτι, εἴδεον ἐξιν λυπηδύτας ὑμᾶς ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, πῶς τῶν λυπηδύτων ἐν πειρασμοῖς, δυνάται ἀγαλλιᾶσθε, ἐν τῷ λυπηδύται; (κεφ. π'ε. πῆς ε. ἕκασαντ.) λυπηδύτων ἐν τῷ ἀπορᾷ εἰς τὸ ἀκόλοθα κεφάλαια, λέγει, ὅτι δύο λογίων εἶναι ἡ λύπη ἄλλη μὲν τῆς ψυχῆς, τὴν ὅποιαν ἀπορᾷ ἢ τῆς αἰδήσεως καὶ τῶν σώματος ἰδονῇ. ὅταν γὰρ ἡ αἰδήσις, καὶ τὸ σῶμα ἀπολαμβανῇ ἰδονῇ καὶ χαρῆν, τότε λυπηδύται ἡ ψυχὴ διὰ τὴν μὲλλει νὰ κολάσῃ αὐτὴν ἢ τοιαυτῆ τῶν σώματος, καὶ τῆς αἰδήσεως ἰδονῇ. ἄλλη δὲ εἶναι τῆς αἰδήσεως, καὶ τῶν σώματος λύπη: ἢτοι πόνος. ἢτις ἀπορᾷ χαρὰν εἰς τὴν ψυχὴν. ἐπεὶ δὲ διὰ τῆς λύπης ταύτης καὶ κακοπαθείας, ἢ ψυχὴ καθαρῆζεται ἀπὸ τῆς πάθῃ καὶ σφίξεται. συμβιβᾷζεται λοιπὸν τὸ ἀνωτέρω ἐκτὸν τῷ Κορυθαῖῳ ἕσως. ὅτι ὅταν λυπηδύται οἱ χριστιανοὶ κατὰ τὴν αἰδήσιν, καὶ τὸ σῶμα ἀπὸ τῆς ἀκρίβειας καὶ ὀδυμῆρας περασμῶν, καὶ κακοπαθείας, τότε εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν ἀγαλλιᾷται καὶ χαίρεισιν κατὰ τὴν ψυχὴν. διὰ τὴν μὲ τῶν ἀκρίβειας αὐ-

τῶν περασμῶν, καὶ τὴν τῆς αἰδήσεως λύπην, καθαρῶνται ἀπὸ τῆς πάθῃ, καὶ ἔχουν νὰ λάβουν παρὰ Κυρίου ἑρανῶν ἐργων. ἔπο γὰρ ἐπὶ λέξεως φράξιν „ ἐπεὶ τὴν μὲ τῆς ψυχῆς „ λύπην ἤγγεν τὸν πόνον. ταυτὴν γὰρ ἀλλήλους ἀμφοτέρω, ἢ κατ' αἰδήσιν ἰδονῇ σωθῆσιν. τὴν δὲ τῆς αἰδήσεως λύπην ἤγγεν τὸν πόνον, ἢ κατὰ ψυχὴν ποιῶν ἰδονῇ πέφικεν. εἰδὸς τῶν ὅ τῆς κατ' ἐλπίδα ζωῆς τῷ Θεῷ, καὶ σωθῆσιν ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, δι' ἀναστάσεως νεκρῶν, εἰς κληρονομίαν ἀφθαρτων, καὶ αἰμῶντων, καὶ ἀμάρτανων τετηρητικῶν ἐν ἑρανοῖς, ἐφ' ἡμερῶν, κατὰ μὲν τὴν ψυχὴν, ἀγαλλῆσιν ἔχει, καὶ χαρὰν ἀνεκλάλητον, δινεκῶς τῆ ἡδὲ μελλόντων ἐλπίδι γαννύμενος ἀγαθῶν. κατὰ δὲ τὴν σάρκα, καὶ τὴν αἰδήσιν, λύπην, διὰ τῆς ἐκ τῆς ποικίλων περασμῶν ἐπιγινόμενης αὐτῆ πόνος, καὶ τῶν ἐπ' αὐτοῖς ὀδυμῶν. πάσῃ γὰρ ἀρετῇ ἰδονῇ, καὶ πόνος παρεπάται. πόνος μὲν σαρκῶς, ἐξερμηκῶς τῆς προσώως, καὶ λεοσπῆρας αἰδήσεως ἰδονῇ δὲ ψυχῆς, παντὸς αἰδήσιν καθαρῶς ἐν τῷ φώσῃ τῶν ἐν πνεύματι λόγοις. (κεφ. ζ'. πῆς ε. ἕκασαντ.) καὶ αὐτὰ λέγει καὶ ἐν τῇ περικοπῇ ὁδοῦ λύση ἡδὲ ἀπόρῃ.

ως ὅτε ἔχεν νὰ ἀπολαύσων οἱ δίκαιοι ἐν τῷ αἰῶνι τῷ μέλλοντι. (1) δεδοξασμένῳ δὲ, διὰ τὴν ἢ μὴ τὸ Κόσμον χαρὰ, εἶναι ἀδόξος, καὶ καταγέλαστος. ἐπειδὴ καὶ γίνεται διὰ πράγματα ἁρσενικά, καὶ φθαρτὰ, διὰ τὰ ὅποια τινὰς πρέπει νὰ εὐφοπιάζεται, καὶ νὰ λυπῆται, καὶ ὅχι νὰ δοξάζεται, καὶ νὰ χαίρῃ. ἢ δὲ καὶ Χριστὸν πνευματικὴ χαρὰ, εἶναι εὐδόξος, καὶ πεπληρωμένος, ὅτε τὶ γίνεται διὰ πράγματα μιάνια, διὰ πράγματα ἀφθαρτὰ, καὶ ὑπερβαῖα. ὅχι μόνον δὲ χαίρετε με τοιαύτῳ χαρῶν διὰ τῆς πίστεως, ἀλλὰ καὶ μακαρίζετε. διὰ τὴν χάριτος νὰ ἰδῆτε τὸν Κύριον, ἐπιστάσατε, καὶ πιστέυετε εἰς αὐτόν. καθὼς αὐτὸς εἶπε μόνος τε πρὸς πᾶν Θωμῶν. „ ὅτι ἐάρακάς με πεπίσθκας; μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ πιστέυσαντες. (Ἰωαν. κ. 29.)

9. „ Καμιζόμενοι τὸ τέλος τῆς πίσεως ὑμῶν, σωτηρίαν ψυχῶν. (2)

Εσῆς, λέγει, χριστιανοί, μετὰ τὸ νὰ πιστέυετε εἰς τὸν ἀόρατον Θεὸν διὰ τὸ μόνον τῷ ὡραιότητι τῶ ὁραμῶν Κόσμου, καὶ τῷ τάξιν, καὶ κινήσιν αὐτῶ, καὶ διὰ τὸ μόνον τῷ διδασκαλίᾳ τῶ Θεοῦ Εὐαγγελίῳ, βέβαια ἐσεῖς ἐδικαιώθητε ἐκ τῆς πίσεως, παρομοίως μετὰ τὸν Ἀβραάμ. Θεὸς ἐγράφεται „ ἐπίσθσε δὲ Ἀβραάμ τῷ Θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. (Γεν. ιε. 6.) καὶ λαμβάνετε τῷ σωτηρίαν τῶ ψυχῶν σας, ὡσανὺ εἷς καρπὸν, καὶ ὑποτέλεσμα τῆς πίσεως σας. ἕως οὗ εἶναι ὁ δοξασμὸς τῆς πίσεως, τὸ νὰ μὴ φεμεργάζεται τινὰς, καὶ νὰ πολυπραγμονη τὸν ὑπὲρ αὐτῶ πιστόν Θεόν, ὡσανὺ ὅτι εἶναι ἀνεξερρόντος, καὶ ἀκατάληπτος, ἀλλὰ μόνον νὰ πιστέυῃ ὅτι ἔστι, καὶ ὅτι σώζει τὸς εἰς αὐτὸν πιστέυσαντας: καθὼς εἶπεν ὁ μακάριος Παῦλος „ πιστέυσαι οὗ δὲ τὸν ποσοερχόμενον ὅτι ἔστι, καὶ τοῖς ἐκζητήσιν αὐτὸν μισθωδοτός γίνεται. (Εβρ. ια. 6.) πρέπει οὗ ὁ πιστὸς χριστιανὸς νὰ πιστέυῃ, καὶ ὅχι νὰ ζητῇ φεμεργάτως, καὶ νὰ λογομαχῆ εἰς ἐδὸν χρήσιμον, ὅτι καταστροφῆ τῶ ἀκρότων: ὡς εἶπεν ἀλλὰ ὁ αὐτὸς Παῦλος. τῶ τὸ ἴδιον βεβαιῶ καὶ ὁ μεγαλοφρονότατος Ἡσαΐας λέγων. „ εὐ μὴ πιστέυσετε, εὐ μὴ σωῆτε. (Ἠσ. ζ. 9.) μετὰ τὰ λόγια οὗ ταῦτα δείχνει ὁ ποροφήτης, ὅτι εἰς μὴ τῷ πίσιν, ἀκολουθεῖ ἢ γῶσις καὶ συνέσις, εἰς δὲ τῷ ἀπισίᾳ, ἀκολουθεῖ τὸ εὐαντίον, ἢ ἀγνωσία καὶ αἴσια.

10. „ Περὶ ἧς σωτηρίας ἐξεζητήσαν, καὶ ἐξηρόνησαν Προφήται, οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητέυσαντες.

11. „ Ἐρρόνυντες εἰς πᾶνα, ἢ ποῖον κερρόν ἐδήλα τὸ εὐ αὐτοῖς Πνεῦμα Χριστοῦ, προμαρτυρόμενον τὰ εἰς Χριστὸν παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας. (3)

Επειδὴ αἰωτέρω εἶπεν ὁ Κερρυφαῖος, ὅτι οἱ πιστέυσαντες εἰς τὸ κήρυγμα τῶ Εὐαγγελίῳ ἔλαβον τῷ τῶ ψυχῶν αὐτῶ σωτηρίαν, χάρις νὰ ἰδῶν τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, νὰ καθαρῶσι λεωρῶς, νὰ

(1) Ὄθεν περὶ τῆς ἀνεκλαλήτης ταύτης χαρῆς, τῆς ἐν καρδίᾳ πηραζόμενης ἐκ τῆς ανεργίας τῶ ἀγίου Πνεύματος, χάριτος ὁ ἀγιοπάτορ Κλήσιος, καὶ τῆς ἱερέως ἡφείας, καὶ νεερέως αρσενικής ὄντως κλήσιος ἐργάτης, καὶ διδάσκαλος, οὕτω φησι „ μάλλον δὲ εὐκόμουν οἰκειοτέρως εἶπεν: τὴν ἀναγγελεῖ γλυκύτητα μέλιτος τῆς μήτιος γύστασις; καὶ ποῖον πλέον ἀσυγκρίτως, ἡδονῶν θεῶν, καὶ ὡρεσούων ὑπερφῶν, καὶ ζωήρετων, τῷ ἐκ τῆς καρδιακῆς καθαρῶς, καὶ ἀληθῶς ποροσλήτης πηραζομένη, καὶ ἀλομενῶν ἀββλυτα; (κεφ. εε. φιλοκαλ. σελ. 1079.) λέγει δὲ καὶ ὁ ἅγιος Διδάχος „ ὄντως ἀνεργῶς καὶ κατὰ τῷ ἀμερμένῳ κινήματος, τῆς θεῶς καὶ ἀρρήτου αἰετῶ ἀνεργῶς χρησῶτος δύναται: ὁθεν καὶ τῷ σώματι ἡ τε, καὶ τῷ μετῶν τῆς ἐαυτῶ ποροσλήτης, τῆς οἰκίας μετῶν οὖσι „ χάρις: ἢ γὰρ ποτε ὄντως ἐργινόμενη χάρις τῶ ψυχῆ, καὶ τῶ σώματι, ὑπόμνησις ἐστὶν ἀπλανῆς τῆς ἀφθαρτῶ βίωσις. (κεφ. κβ.)

(2) Θωμῶσις ἀληθῶς, καὶ χροσῶπλοκος, καὶ θρανῶπλοκος εἶναι ἢ σερῶ, καὶ ἢ Κλίμαξ, καὶ ὁ Σωρατῆς ὅπῳ συνήμισσι καὶ ἀρρητεπύσιον ὁ ὕψινῶσις ἐκάνος, καὶ θεοσέβειας, καὶ διαβυτικῶσι τῶς τῶ Θεοῦ Πωτρός Μαξίμου, εἰς τὸ ῥητὸν ἀπὸ τῶ Κερρυφαῖου λέγει γὰρ ὅτι „ Σωτηρία δηλαδὴ ψυχῶν „ κερῶσις ἐστὶ, τὸ τέλος τῆς πίσεως. τέλος δὲ πίσεως ἐστὶ, ἢ

τῶ πιστέυσῶσις ἀληθῆς ἀποκαλύψις ἀληθῆς δὲ τῶ πιστέυσῶσις ἐστὶν ἀποκαλύψις, ἢ κατὰ ἀναλογίαν τῆς ἐν ἐκάστῳ πίσεως ἀρρήτως τῶ πιστέυσῶσις περὶχῶσις περὶχῶσις, δὲ τῶ πιστέυσῶσις καθῆσκον, ἢ πορο τῷ ἀρχῶ κατὰ τὸ τέλος τῶ πιστέυσῶσις ἐπαύσις: ἢ δὲ πορο τῷ οἰκίαν ἀρχῶ κατὰ τὸ τέλος τῶ πιστέυσῶσις ἐπαύσις ἐστὶ, ὅπῳ πορο Θεὸν διλονότι κινεμένη ἢ τῆς ἐφέσεως πληρωσις: καὶ καθῆσκον τῆς ὄρα τῆς ἀλλας βαθμίδας τῆς Κλίμακος ταύτης, δεκαεπταεσσας τὸν ἀρῶμῶν, ἐν κεφαλῶν ἰδ. τῆς 5. ἐκατηπάδος τῶ Γνωστικῶν περὶ τῆ φιλοκαλία τῶ ἱερόν Νηπιτικῶν.

(3) Ὁ φερρόνμος ἀληθῶς Μαξίμος (ὅπερ δηλοῖ λατινικῶς μέριος) τὸ ῥητὸν τῶ ἐρῶμῶν, λέγει δὲ ἀλλο εἶναι ζητησις, καὶ ἀλλο ἐρῶνσις, καὶ ἀλλο ἐκζητις, καὶ ἀλλο φεμεργάτως ὅτι γὰρ εἰσι, „ ζητησις ἐστὶν, ἢ τῶ γὰρ φεμεργάτως καὶ ἀπλή πορο τῷ ἴδιαν αἰτίαν μετὰ ἐφέσεως κινήσις ἐρῶνσις ἐστὶν, ἢ φεμεργάτως καὶ ἀπλή τῶ λόγῳ περὶ τῷ ἴδιαν αἰτίαν μετῶν „ ζεσῶσις ἐφέσεως κινήσις: ἐρῶνσις δὲ ἐστὶν, ἢ τῶ λόγῳ κατὰ ἐφέσειαν πᾶν ἀρῶμῶν περὶ τῷ ἴδιαν αἰτίαν, μετῶν τῶ ἐρῶνσις ἐφῶσις ἐκασπῶν. Καὶ πάλιν λέγει, οἱ ἀγιοῖς καὶ θεοῖς Προφήται „ περὶ τῆς σωτηρίας τῶ ψυχῶν ἐκζητῶσαντες, καὶ ἐρῶνσις „ σάντες, διάπυρον ἔχον καὶ ζεσῶσις μετὰ ἐπιστήμης καὶ γῶσις πορο

να ἀνορθῆ παρὰ τὴν τυφλότητα, καὶ νὰ ἀνασταθῆ νεκρὸς: ἴσως νὰ μὴ νομίσαν, ὅτι μήπως καὶ εἶναι γελασμῶδες, ἐπειδὴ ἐξ ἀκοῆς μόνως ἐπίδυσαν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ προσμύθουν νὰ λάβωσιν παρ' αὐτοῦ σωτηρίαν: τότε χάριν ἀκολούθως λέγει ἐδῶ εἰς αὐτοὺς. μὴ δεχθῆτε, ἀδελφοί μου χειριστοὶ, διαγαγῶν ὅλως εἰς τὰς ψυχὰς σας ἅλα τὰ δόγματα καὶ μυθία τῆς πίστεως ὅπως ἐδιδάχθητε ἀπὸ ἐμῶν. ἀλλὰ φυλάττετε τὴν εἰς τὸν Χριστὸν πίσιν καθαράν, καὶ ἄσπυρον. ἐπειδὴ δεῦν εἶναι τὸ κήρυγμα ἡμῶν τῆν Ἀποστόλων, εὐκτερον, καὶ μάταιον. ἐδὲ ἡ πίσις αὐτῆ ἡ εἰς τὸν Χριστὸν, ὅπως σὰς ἐκηρύξαμεν, εἶναι καινελα. ἀλλ' ἀνορθῶν καὶ ἐξαρχῆς. φανερά ἦν οἱ θεοὶ Προφῆται ἅλα Πνεύματος ἁγίου ἐπροφητεύσαν τὴν εἰσαρκεν παρυσίαν τῆν Ἐμμανηὴλ, καὶ τὸ θεληματικὸν πάθος τε, καὶ τὸν σαυρὸν, καὶ τὴν ταφὴν, καὶ τὴν ἀνάστασιν, καὶ τὴν εἰς ἐρανὸς ἀνάληψιν, καὶ τὴν ἐκ τέτων πάντων ἡρησομῆλῶ σωτηρίαν, εἰς ὅλον τὸ ἄνθρωπον. ὁ μὲν ἦν Προφήτης Μιχαίας λέγει, „ Καὶ αἱ ἐξοδοὶ αὐτοῦ (ἦτοι αἱ δύο ἡρησεις τῆν Χρ.) „ εἶ, ἡ καὶ τὴν Θεότητα, καὶ ἡ καὶ τὴν ἀνθρωπότητα) ἀπ' ἀρχῆς ἐξ ἡμερῶν αἰῶνος. (Μιχ. ἐ. 2.) ἐπειδὴ καὶ ἡ ἐκ Παρθένου ἡρησεις τῆν Κυρία, ἀπ' ἀρχῆς ἦτον, τῶ λόγῳ τῆς θείας προγονώσεως, καὶ τῆν προσαιωνίς προορισμῶ. ὁ δὲ προφηταναξ Δαβὶδ λέγει, „ καταβήσεται ὡς ἕτερος ἐπὶ πόκον, καὶ ὡσεὶ σαυρὸν ἡ σαζῆσα ἐπὶ τὴν γῆν. (Ψαλ. οά. 6.) καὶ ἄλλοτε μὲν φανάζει ὁ Ἡσαίας πρὸς τῆς ἡρησεις τῆν Χρ.) „ Ἰδὲ ἡ Παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει, καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσασιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανηὴλ. (Ἡσ. ζ'. 14.) ἄλλοτε δὲ πρὸ τῆν παθῶν τε „ εἶδομῶ αὐτόν, καὶ ἐκ εἶχεν εἶδος, ἐδὲ κάλλος. ἀλλὰ τὸ εἶδος αὐτοῦ ἄτιμον, καὶ ἐκλείπον πρὸς πάντας τῆς ἡῆς τῆν ἀνθρώπων. (Ἡσ. νγ'. 2.) καὶ πάλιν ὡς ἐξ αὐτοῦ τῆν Χρ.) λέγει „ τὸν ἡῆτον με ἐδῶκα εἰς μάστιγας, τὰς δὲ σιαγόνιας με εἰς ραπίσματα. (ἱ. 6.) καὶ πάλιν „ Παιθεῖα εἰρήνῆς ἡμῶν ἐπ' αὐτόν. τῶ μῶλωπι αὐτοῦ ἡμεῖς ἰάθημεν. (νγ'. 5.) καὶ ὁ Ἰερεμίας „ δεῦτε καὶ ἐμβάλαμεν ξύλον εἰς τὸν ἄρπον αὐτοῦ. (Ἰερ. ἰά. 19.) καὶ πάλιν „ Χρ.) Κύριος συμελήθη, ἐν ταῖς ἡφθοραῖς ἡμῶν. ἔ ἔπομεν, ἐν τῆ σκιᾷ αὐτοῦ ζησομεθα ἐν τοῖς Ἡθεσι. (Θρ. δ'. 20.)

Ὁ δὲ Ὡσὲν προφητεύει πρὸς τῆς ἀναστάσεως τε λέγων „ ὑγιάσει ἡμᾶς μετ' ἡμῶν δύο ἡμέρας, ἐν τῆ ἡμέρᾳ τῆν τρίτῃ ἐκασασομεθα, καὶ ζησομεθα ἐνώπιον αὐτοῦ, καὶ ἡρησομεθα. διώξομεν τῆν γῆναι τὸν Κύριον, ὡς ὄρθρον ἔτοιμον ἐρήσομεν αὐτόν. (Ὡσ. ε'. 2.) ὁ δὲ Ἡσαίας δραματεργῶν τὰ πρὸς τῆς ἀναλήψεως τε λέγει „ τίς ἔπος ὁ παραρκενόμενος ἐξ Ἐδάμ; ἐρύθημα ἡματιῶν αὐτοῦ ἐκ Βοσῶρ; (ἦτοι τῆς σαρκός). Ἡσ. ἐγ'. 1.) ὁμοίως καὶ ὁ Δαβὶδ πρὸς αὐτοῦ εἶπεν „ ἄρατε πύλας οἱ ἄρχοντες ἡμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰῶνιοι, καὶ εἰσελεύσεται ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης. (Ψαλ. κγ'. 7.) ἐπειδὴ τὸ ἅγιον Πνεῦμα τῆν Θεῶ καὶ Πατρὸς, τὸ ὁποῖον λέγεται καὶ Πνεῦμα Χρ.) ἅλα τὸ ὁμοῖον, καὶ τὸ τῆς φύσεως ἀπαράλλακτον: καθῶς καὶ ὁ Παῦλος ἔπος αὐτοῦ ἡνομασεν εἰπὼν „ εἰδέτις Πνεῦμα Χρ.) ἐκ ἔχει, ἔπος ἐκ ἐσιν αὐτοῦ. (Ῥώμ. ἡ. 9.) αὐτοῦ, λέγω, τὸ Πνεῦμα τῆν Χρ.) με τὸ νὰ εἶχον ἐγκάτοικον εἰς τὰς καρδίας των ὅλοι οἱ θεηγοροὶ Προφῆται, ὡς εἶπεν ὁ Θεὸς ἅλα τῆν Ζαχαρία „ πλὴν τῆς λόγους με καὶ τὰ νόμιμά με δέχεθε, ὅσα ἐγὼ ἐπέλλομαι ἐν Πνεύματι με τοῖς δέλοις με τοῖς Προφῆταις. (Ζαχ. α. 6.) διὰ τῆς τῆν Πνεύματος τῆν Χρ.) ἐξέζητησαν, καὶ ἐξερῶνσαν, καὶ ἡμαθον ὅλα τὰ πρὸς τῆς ἀνθρωπότησεως τῆν Χρ.) Μυστήρια. καὶ τὴν διὰ τῆν Χρ.) δοθησομῆλῶ σωτηρίαν εἰς ὅλας τῆς ἀνθρώπων ἐν τοῖς ἐχάτοις καιροῖς. ἐπειδὴ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον πάντα ἐρῶνῆ, καὶ τὰ βᾶθη τῆν Θεῶ, καὶ τὸν Ἀπόστολον. (ἀ. Κορ. β'. 10.) καὶ ἔ μόνον ταῦτα πάντα ἐρῶνῆσαν οἱ Προφῆται καὶ ἡμαθον, ἀλλὰ καὶ εἰς βιβλία τὰ ἐγραψαν, καὶ τὰ βιβλία των ἀφῆκαν εἰς ἡμᾶς τῆς μεταρκεσερες, ὡσαῦν μίαν πατρικῶν κληρονομίαν. ὅθεν ἐσεῖς χριστιανοὶ, δεῦν πρέπει νὰ καταφρονῆτε τὴν κληρονομίαν ταύτην, μηδὲ ἡμᾶς νὰ ἀθετῆτε, ὅπως σὰς κηρύττομεν τὸ τῆς σωτηρίας σας Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον εἶναι σύμφωνον με ὅλας τὰς προφητείας τῆν Προφῆτῶν.

ἡ πρὸς τὸν Θεὸν τὴν νὰ κατ' ἐφῆσιν κίνησιν· καὶ ἐμφορα καὶ σοφῆν τὴν ἡλῆ κατὰ τὴν ἐνέργειαν των θεῶν διακρίσιν· ὅς καὶ οἱ μμῆμοιοι, μετὰ γνώσεως καὶ ἐπισήμης, τὴν ἡδ ψυχῶν ἐκζητῶσι σωτηρίαν. καὶ μετὰ φρονήσεως καὶ σοφίας ἐξερῶνῆσαν, μετῆρχονται τὴν ἐν τοῖς Θεοῖς διακρίσιν (κεφ. κᾶ. αὐτῶν.) λέγει δὲ πρὸς τῆτοις, ὅτι τὰ μεν νοῶς εἶναι ἰ-

διον, τὸ νὰ ζητῆ μόνον, τὰ δὲ λόγους εἶναι ἴδιον, τὸ νὰ ἐρῶνῆ νὰ· ὁ μὲν νὸς κατὰ μόνον τὴν ἐφῆσιν ἀγνώσεως πρὸς τὴν ἡδ ὄντων αἰτίαν κινήσεως, ζητῆ μόνον. ὁ δὲ λόγους πρὸς ἐν τοῖς ὄντων ἀληθείας ἐφοδῶν ἐρῶνῆ λόγους. (κεφ. 5. αὐτῶν.) πᾶ αὐτὰ λέγει καὶ ἐν τῆ ποιητικῇ ἀνάτῃ λύσει τῆν ἀπόκρυφον.

12. „ Οἷς ἀπεκαλύφθη, ὅτι ἐχ' ἑαυτοῖς, ἡμῖν δὲ διηκόνου αὐτά.
 „ ἃ νῦν ἀγγέλη ὑμῖν, διὰ τῆς ἀγγελισαμεῶν ὑμᾶς ἐν
 „ Πνεύματι ἁγίῳ ἀποσαλεύτι ἀπ' ἕρανῶ, εἰς ἃ ἐπιθυμῶσιν
 „ Ἄγγελοι παρακύψαι.

Οἱ Ἄγιοι Προφῆται, λέγει, ἐκεῖνα τὰ μέλλοντα ὅπῃ περὶ τῶ Χριστῶ προεφήτευσαν ἐκ τῆς ἀποκαλύψεως τῆ ἁγίας Πνεύματος, δὲν τὰ προεφήτευσαν διὰ λόγων, ἐδὲ διὰ τῆς αἰσθητικῆς τῆ καρτῆ ἐκείνης, ἀλλὰ διὰ ἡμᾶς τῶς μεταφυσέρες. ταῦτα δὲ τὰ ὑπὸ τῆς προφητῆς προμύλυθέντα, οἱ Ἀπόστολοι τῶ Κυρίῳ καὶ Ευαγγελισαῖ, καὶ κήρυκες τῆς τῶ Χριστῶ πίσεως, λαβόντες τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ὅπῃ ἐσάλη ἀπὸ τὸν ἕρανῶν πᾶσι τῶ Πατρὸς, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς Πεντηκοστῆς, ἐφανέρωσαν ταῦτα, καὶ ἐκήρυξαν εἰς ἐσᾶς τῶς χριστιανᾶς. ἐπειδὴ καὶ εἶδον φανερά, ὅτι οἱ λόγοι, καὶ αἱ προφητεῖαι τῆς Προφητῆς ἦλθον εἰς ἔργον καὶ ἐπληρώθησαν. τὸ δὲ, εἰς ἃ ἐπιθυμῶσιν Ἄγγελοι ἀπακύψαι, φανερόνοι, πῶς τὰ μυστήρια τῆς εὐσάρκε οἰκονομίας τῆ τῆς δικαιοσύνης ἡλίας Χριστῶ, εἶναι ποθητὰ μετ', καὶ ἀγαπητὰ μετ' ὑπερβολῶν, ἀπλησίαστα δὲ, καὶ πτωχῶν ἀκατάληπτα, καὶ εἰς αὐτῆς τῶς ἰδίῳς Ἄγγέλῳ. διὰ τὶ ἐκεῖνον τὸν Θεὸν, ὅπῃ οἱ ἄνθρωποι καὶ ἀθάνατοι Ἄγγελοι, ἀγαπῶσι μετ', καὶ ποθεῖσι νὰ ἰδῶν μετ' ἐρωτικῶν διάθεσιν: καὶ ἐκεῖνον τὸν ὑπερῶσιον λόγον, ὅπῃ αὐτοῖ ζήτῶσι μετ' νὰ εὐφρανῶσιν μετ' ὄμμα, δὲν διῶνται δέ: τῶν ἡμεῖς οἱ ὑλικοὶ, καὶ θνητοὶ ἄνθρωποι ἐθεωρήσαμεν, καὶ αἱ χεῖρές μας ἐφιλάθησαν αὐτὸν, ὅταν ἐραῖν ἐπὶ γῆς μετ' σώματος. σημεῖα δὲ τῆς ἐπιθυμίας τῆς Ἄγγέλῳ ἐσάθησαν, τὸ νὰ φωνάζῳν μετ' ποθῶν χαρῶν, καὶ ἀγαλλίασιν εἰς τῶν ἡμεῖς τῶ Χριστῶ „ δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῶ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη, ἐν ἀνθρώποις ἀδοκία. (Λκκ. β'. 14.) τὸ νὰ διακονῶν τὸν Δεσπότην Χριστῶν, ὅταν εὐσάρκεν εἰς τὸ σαραντῆριον ἕρος, καὶ εὐκίνησε τὸν πειράζοντα: καθὼς γέγραπται „ Καὶ ἰδὲ Ἄγγελοι προσῆλθον, καὶ διηκόνου αὐτῶ. (Ματθ. δ'. 11.) τὸ νὰ ἀναβαίνου καὶ νὰ καταβαίνου εἰς αὐτὸν. καθὼς αὐτὸς εἶπε μόνος „ ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν ἕρανῶν ἀνεῶν γῶτα, καὶ τῶς Ἄγγέλῳ τῶ Θεῶ ἀναβαίνοντες, καὶ καταβαίνοντες ἐπὶ τὸν γῶν τῶ αἰσθητικῶ. (Ἰωαν. α'. 52.) τὸ νὰ ἀγγελλίζονται εἰς τῶς Μυροφόρας τῶν ἀνάσασιντε. καὶ τὸ νὰ τὸν σιωπῶν, ὅταν ἀειλήθη εἰς τῶς ἕρανῶς. λέγει δὲ ὁ ἱερός Θεοφύλακτος, ὅτι ὁ Κορυφαῖος Πέτρος ἐδῶ ἐφανέρωσε τὸ μυστήριον τῆς ἁγίας Τριᾶδος. λέγωντας ὅν Πνεῦμα Χριστῶ, ἐφανέρωσε τὸ Πνεῦμα, καὶ τὸν Υἱόν. λέγωντας δὲ καὶ ἀπ' ἕρανῶ, ἐφανέρωσε τὸν Πατέρα, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐσάλη εἰς τῶς Ἀποστόλους τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον.

Ἐρμυλῶει δὲ ὁ αὐτὸς Θεοφύλακτος τὸ, εἰς ἃ ἐπιθυμῶσιν Ἄγγελοι ἀπακύψαι ἕως: ὅτι πόσον εἶναι τὸ μεγαλεῖον τῆς χαρισθῶντων ἀγαθῶν εἰς ἡμᾶς ἀπὸ τὸν ἐνανθρωπήσαντα Θεὸν Λόγον, ὡς τε ὅπῃ καὶ εἰς τῶς Ἄγγέλῳ αὐτῆς εἶναι ἐπιθυμητὸν τὸ νὰ λάβῳν καὶ ὀλίγη τινα κατανόησιν τῆς ἀγαθῶν τῶν. τῶτο γῶ δηλοῖ τὸ, ἀπακύψαι. ἐπιθυμῶει δὲ τίνας φρόνιμος νὰ ἀπολαύσῃ, ὅχι ἐκεῖνο τὸ ἀγαθὸν ὅπῃ περιᾶ, καὶ παύει, ἀλλὰ ἐκεῖνο ὅπῃ μῦρε παύοιτε, καὶ ἀσυνάως ἔχει. ἐπειδὴ δὲ τὸ πέλαγος τῆς ὑπὸ Χριστῶ δεδορημῶν εἰς ἡμᾶς ἀγαθῶν, εἶναι ἀνεξάντητον, καὶ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ τὸ φελλάβῃ ὅλον ὁ νῆς τῆς Ἄγγέλῳ. ἔξ τῶτο οἱ Ἄγγελοι ἀγαπῶν νὰ μεδέξῳν ἀπὸ αὐτὸ καὶ εὐα ὀλίγον. (ἐν τῇ ἐρμυλῶει τῶ „ ἐχάρῳ λίαν ὅτι εὐφρῶν ἐκ τῆς τέκνωσε φελλάβῶν ἐν ἀληθείᾳ. (β'. Ἰωαν. 4.) Διὰ τὶ δὲ οἱ Ἄγγελοι ἐπιθυμῶν νὰ μεδέξῳν ἐκ τῆς τῶ Θεῶ ἀγαθῶν καὶ εὐα ὀλίγον; ἐπειδὴ καὶ τὸν ἱερόν Ἀγγεῖον „ Θεῶ ἐπιποσόν ἐφάφασαι μεγίστη Μακαριότης ἔστι. λέγει δὲ καὶ ὁ Νύκτις Γρηγόριος „ ἐπὶ γῶ τῆς φύσει καλῶν, καὶ μὴ τῶ παντὸς τυχεῖν δυνατὸν ἢ, τὸ καὶ μὴ τῶ μέρῳ ἀποτυχεῖν, κέρδος αὐτῶ εἶναι μέγα τοῖς γε νῆν ἔχασιν. Πᾶσαν τῶν ἐπιδεικτέον σωδῶν, μὴ παντελῶς ἐκπεσεῖν τῆς ἐνδεχομῶνς τελειότης. (εἰς τὸν βίον Μωσῶς) ὅτι δὲ οἱ Ἄγγελοι ἐπιθυμῶν πάντοτε νὰ μανθᾶν, βεβαιοὶ καὶ ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος, λέγων „ εὐ καὶ τῆς ἐνδεχομῶνς τῆς θείων γνώσεως ἀμελῶν, καὶ τῶτο ἡμᾶς ἐπεισαν, εὐ μόνον αἱ καὶ φύσιν ἐφέσεις τῆς νοῶν, ἐρωτικῶς αἰετὶ γλιχόμεναι τῆς ἐγχωρήσεως τῆς ὑπερφυῶν θωείας, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ τῆς θείων θεσμῶν ἢ ἀείση ἔξπαξις. (κεφ. γ'. φελλῶ θείων ὀνοματ.)

Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐρμυλῶει ὅπῃ κάμνει εἰς τὸ ρητὸν τῶτο ὁ θεῖος καὶ ἱερομάρτυς Ἀναστάσιος ὁ Ἀντιοχείας, (1) δὲν εἶναι ἀκαταφρόνητος. λέγει γάρ. „ οἱ μῦφασιν ὅτι αὐτὰ εἰσι (τὰ ἀγαθὰ „ τὰ

(1) ἱερομάρτυρα ὀνοματῶν τὸν θεῖον Ἀναστάσιον τὸν Σινάϊτην, καὶ Ἀντιοχείας χερνυκτῶντων, καὶ οἱ δὲ ἀθλητικῶν ὑπομῶν ἐπειδὴ δὲν Ἀναστάσιος ἐγῶντο, Σινάϊτην καὶ οἱ δὲν, καὶ Πατριάρχων τῶν πῶτος. ὁ μὲν γάρ διαλάμψας κατὰ τὸ 561. εἶπε, καὶ ὁ πῶτος.

„ τὰ ὑπὸ τῆς Χειρῶς δωρηθεῖται ἡμῖν, εἰς ἃ ἐπιθυμοῦσι ᾠθεύουσαι οἱ Ἄγγελοι.) ἃ ὀφθαλμῶς
 „ ἐκ εἶδε, καὶ ἕξ ἐκ ἠέκαστε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἐκ ἀέβη. ἄλλοι δὲ λέγουσιν ὅτι τὸ μυ-
 „ στήριον ἐστὶ τῆς Θεῆας μεταλήψεως.... ἐμοὶ δὲ δοκεῖ ὅτι ἐπιθυμοῦσιν οἱ Ἄγγελοι, ἵνα καὶ ἐν
 „ τῇ φύσει αὐτῆς, ὡσπερ καὶ ἐν τῇ ἡμετέρα σαρκί, ἐνοικήσῃ κατ' ἐσίαν ὁ Θεὸς λόγος, ὁ ποιή-
 „ σασ ἀυτῶν. ἐπιθυμοῦσι πάλιν, ἵνα καὶ ἡ φύσις αὐτῆς ὑφ' ἡμῶν προσκυνῆται, καὶ δοξολογη-
 „ ται, καθεζομένη ἐν τῷ θρόνῳ τῷ χειρῆβικῷ ἐν τοῖς κόλποις τῆ Πατρὸς, ὡς καὶ ἡ ἡμετέρα
 „ φύσις ἐν Χειρῶν προσκυνεῖται ὑπ' αὐτῆς, καὶ ὑπὸ πάσης ἐρατῆς, καὶ ἀοράτης κτίσεως. ἄλλω
 „ δὲ ἐπιθυμῶν αὐτῆς ἔχειν, δοθῶναι αὐτοῖς τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῆς ἑρανῶν. καὶ καθε-
 „ σθῆναι ἐπὶ δάδεκα θρόνους, κεινοντας, ὡς ὁ Χειρὸς ἐν ἡμέρᾳ κτίσεως, καθὼς μέλλουσι κεί-
 „ νειν οἱ ἀλιεῖς. λέγω δὲ ἐγὼ, ὅτι ἐπιθυμοῦσι τὰ Χερῆβικὴ καὶ τὰ Σεραφικὴ, πρὸς Χειρὸν
 „ παρήσταν τοιαύτῳ ἔχειν, οἷον ἔχον ὁ ἀνακλιθεῖς ἐπὶ τῆ σήθης αὐτῆς. εἰπωσοι τὸ πάντων
 „ μείζον; εἶρηκεν ὁ Χειρὸς, ὅτι ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κτίσεως, αἱ μὲν δυναμεις τῆς ἑ-
 „ ρανῶν σαλευθήσονται τῷ φόβῳ, καὶ τῷ τρόμῳ αὐτῆς, τὰς δὲ δικαίας ἀνακλινεῖ, καὶ παρελθῶν
 „ ἄγκονήσει αὐτῆς. (ἀποκρ. αζ'.)

13. „ Δὶ ὁ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, ἠέφον-
 „ τες τελέως ἐλπύσατε ἐπὶ τῷ φερομένῳ ἡμῖν χάριν εὐ ἀ-
 „ ποκαλύψαι Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὡς τέκνα ὑπακοῆς.

ΕΔῶ ὁμιλεῖ ὁ μακάριος Πέτρος πρὸς τὰς χριστιανὰς, ὡσαν ἕνας νικητὴς ἀρχιεπίσκοπος, ὁ ὁ-
 „ ποῖος ᾠθευμένησας τὰς στρατιώτασ τε νὰ πείθωνται εἰς τὰ λόγια τε, καὶ νὰ ἀκολουθεῖν εἰς αὐτὸν,
 λέγει μὲ πολὺ θάρρος πρὸς αὐτὰς. ἀδελφοὶ μου χριστιανοί, ἐπειδὴ καὶ ἐσεῖς ἠεὶ ἐβίβητε νὰ λάβε-
 „ τε τοιαύτας μεγάλας χάριτας, καὶ δωρεὰς ἀπὸ τὸν Θεὸν, εἰς τὰς ὁποίας ἐπιθυμοῦν νὰ σκύψῃ,
 „ καὶ αὐτοὶ οἱ ἅγιοι Ἄγγελοι. διὰ τῆτο ἀφήσετε κάδε ἀμέλειαν, καὶ ὀνησίαν, καὶ ἐξυπνίσαστε, καὶ
 „ ῥίψαντες ἀπὸ λόγουσας ὅλας τὰς γυνῆας, καὶ ταπεινὰς ἐξαλογισμὰς, ᾠθεύσατε καὶ ἀνασκουβά-
 „ σατε τὰς νοητὰς ὀσφύας τῆς διανοίας σας: ἦτοι τὸν ἡγεμόνα, καὶ αὐτοκράτορα τῆς παθῶν νῦσας
 „ σφίγγατε, καὶ συμμαζώετε ὅλον μέσα εἰς τῷ καρδιανσας μὲ ἰχυρῶν βίαν, καὶ πολλῶν δυνά-
 „ μιν, χωρεῖ νὰ ἀφίετε αὐτὸν νὰ συλλογίζεται κἀνείνα παρᾶγμα αἰδήτων, ἢ νοητῶν. ἀλλὰ μέρον,
 „ καὶ μόνον τὸ ὄνομα τῆ Θεῶ, καὶ τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ, διὰ ἰεραῶ, καὶ καρδιακῆς προσδύχῆς (1). καὶ
 „ ἐτῆ με τῷ τοιαύτῳ κατάσασιν ἠέφοντες, καὶ προσέχοντες εἰς τῷ καρδιανσας, ἀναβιβάσατε
 „ τὸν νῦσας εἰς ὑψηλότερας ἐνοίας, καὶ πάντοτε κρατεῖτε σερεὰ τῷ εἰς Θεὸν ἐλπίδα, καὶ πίσιν,
 „ καὶ ἀγάπῳ, ὡσαν ἄγκυραν διωατῶ, καὶ προσμύετε τῷ χάριν ἐκείνῳ ὅπῃ μέλει νὰ σὰς δο-
 „ θῆ μὲ Θεῖαν, καὶ νοητῶ ἀποκαλύψιν τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἢ προσμύετε καὶ τῷ δόξαν ἐκείνῳ ὅπῃ
 „ ἔχει νὰ σὰς δοθῆ ἐν τῇ αἰσθητῇ ἀποκαλύψαι καὶ ᾠθευμένησ τῆ Κυρεῖς ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ
 „ τῷ ἡμέραν τῆς κτίσεως. τῆτο δὲ ὅπῃ λέγει ἐδῶ ὁ Πέτρος, εἶναι ὁμοιον μὲ ἐκεῖτο ὅπῃ εἶπεν
 „ ὁ Κύριος „ ἔσωσαν ὑμᾶν αἱ ὀσφύες ᾠθεύσασμεν, καὶ οἱ λύχοι καυόμενοι. καὶ ὑμεῖς ὁμοιοι αἱ-
 „ θρώποις προσδεχομένοισ τὸν Κύριον ἐαυτῶ, πότε ἀναλύσει ἐκ τῆς γάμων. ἵνα ἐλθόντος καὶ
 „ κρησαντος, ἀθέως ἀνοίξωσιν αὐτῶ. (Λεκ. ἰβ'. 35.) τῆτο θέλει νὰ φανερώσῃ καὶ ὁ Δαβὶδ,
 „ ὅταν ἔλθῃ, ὅτι θέλει ἠέφῃ καὶ προσέχει, πότε νὰ ἔλθῃ ὁ Κύριος διὰ νὰ τῆ δώσῃ τῷ χάριν τε.
 „ φαλῶ καὶ σιωήσω ἐν ὀδῶ ἀμώμῳ, πότε ἠέξεις πρὸς με. (Ψαλ. ρ. 2.)

14. „ Ως

πρὸ ὠσεβείας ἀθλήτας ἐν ἔτη 599. πρὸς Κύριον ἐξεδήμησεν.
 ὁ δὲ, διαδέξαμενος αἰσῶσ πὸν σωάνουμένῳ ἐν ἔτη 599. καὶ
 διδωμάσ πὸν θρόνον Ἀντιοχείας δέκα χρόνος, ὑπὸ Ἰουδαίων πὸν
 διὰ πυρὸς ὑπέστη θάνατον. τῷ μετ' ἐν περὶ πίστεως δογματῶν
 συγγραφῶν, ἄλλοι μὲν λέγουσιν ὅτι ἦναι Ἀναστασίου τῆ πρώτου,
 ἄλλοι δὲ, τῆ δεύτερου. ὁ δὲ Καβέρος θέλει ὅτι ἦναι γόνος τῆ Θεῖς
 Μαξίμου. ἢ δὲ βίβλος ἡ ὀδηγὸς καλουμένη, ἢ τὰς ἐρωταπο-
 κρίταις ἔχουσα, τῆ νεωτέρῳ Ἀναστασίῳ ἦναι πόνημα τῆ καὶ ἱερο-
 μαρτυρος, ἐξ ἧς βίβλου καὶ ἡ κἀνωθεν ἀπάκεισιν ἐλήφθη.
 (παρα τῷ α. πῶμῳ Ἀδάμ τῆ Ζοιρνακαβίῳ σελ. 111. ἐν ταῖς ὑ-
 ποσημνώσει τῆ κυρῆ Εὐχώνι.)

(1) Ὄπῃ τὸ ῥητὸν τῆτο ἐκλαμβαίνει περὶ τῆς Γερῆς Νήφου,

καὶ νοεῶς, καὶ καρδιακῆς Προσδύχῆς, ὁ μέγας ἐκείνος τῆς Γερῆς
 Νήφου, καὶ νοεῶς Προσδύχῆς, ἐργατικῆς, καὶ διδασκαλικῆς: ὁ τῆς
 Θεωαλινικῆς, λέγων, Γρηγόριος ἐν τῷ εἰς τῷ γ'. Κυρῆων
 τῆς νησῶν λόγῳ αὐτῶ. ἐν τῇ κατὰ πλάτος ἀποδεικνύει, τί ἐστι
 τὸ κατὰ πὸν σεαυτὸν μυσηριον. διὰ τῆτο καὶ ἡμῆς ἐκείνῳ ἐπο-
 „ μοιοι, ἔπος αὐτὸ ἐρμηνεύσαμεν. τῆς διανοίας δὲ ἀνοίξῃ ἐδῶ
 „ τῆς ὀσφύας, καὶ ὅχι τῆ σώματος: καθ' ὅτι καὶ ὁ Θεὸς ἔπος εἶ-
 „ πῆ νὰ ζωσθῆ τῆς ὀσφύας τῆς διανοίας τῆ Γαβ. „ ζωσται αἱ-
 „ „ σπερ ἀνήρ τῷ ὀσφύσῃ. (Γαβ. μ. 7.) ἀπὸ μεταφορῆς τῆς
 „ ἀνδρῶν ἐκείνων, οἵτινες ὅταν ἔχον νὰ κῶνον κἀνείνα ἀπεδῶν
 „ ἐργον, καὶ ὠπηρεσίαν, περιζῶνον τῷ μέσῳσῃ, διὰ νὰ ἦναι
 „ ὠσεβῆς, καὶ ἐλθῶσῃ.

14. „ Ως τέκνα ὑπακοῆς. μὴ συχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον εὔ-
 „ τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις.
 15. „ Ἀλλὰ καὶ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἅγιον, καὶ αὐτοὶ ἅγιοι εὔ πα-
 „ ση ἀνάσροφῃ γενήθητε.
 16. „ Διὸ ὅτι γέγραπται. ἅγιοι γίνεσθε, ὅτι ἐγὼ ἅγιος εἰμι. (Λά-
 „ ιά. 14. 19. 2. κ. 7.)

Επειδὴ, λέγει, ἐσεῖς οἱ χριστιανοὶ, εἶσατε γνήσια τέκνα τῆ ἐρανίᾳ Πατρὸς, ὅστις σᾶς ἀνε-
 χήνησε διὰ τῆ ἀγίας βαπτίσματος, καὶ σᾶς ἔδωκε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. διὰ τῆτο πρέπει νὰ
 ὑπακούετε, καὶ νὰ πείθεσθε εἰς τὰς σωτηριάδας, καὶ ψυχοφελεῖς ἐπιτολάς τε, καὶ νὰ ἔχετε τὴν
 ὁμοίότητα μόνον τῷ ἰδιώτῃ, καὶ ὄχι νὰ σχηματίζετε τὴν γνώμην, καὶ τὴν καρδίαν σας, με-
 τὰς προτερμίας ἐπιθυμίας, τὰς ἐπιείας ἐπαρτήτε ἀρισκόμενοι εἰς τὴν πλάνην, καὶ ἀγνοίαν.
 συχηματισμὸς ἦν εἶναι, καὶ τὸν Ἱερὸν Θεοφύλακτον, τὸ νὰ συμπεριφέρεται, καὶ νὰ μεταμορφώ-
 νεται ἑαυτὸν καὶ τὰ πράγματα ὅπως εὖρη. τὸν ὁποῖον, οἱ μὲν παλαιοὶ ἀνόμαζον, Συμπεριφορᾶν,
 καὶ γνωμικὸν ἔλεγον περὶ τῆς „ πρὸς τὰ πράγματα δεῖ διαγίνεσθαι. οἱ δὲ παρῖνοι ἀνδραποιοῦ-
 ὄνομαζον Πολιτικόν. τῆτον λοιπὸν τὸν συχηματισμὸν, καὶ τὴν Συμπεριφορᾶν, καὶ τὸ Πολιτικόν
 πρέπει οἱ χριστιανοὶ νὰ μισῶν, καὶ νὰ ἀποσρέφονται, ὡς φαρτικὸν καὶ ψυχοβλαβῆ, καὶ ὡσαύ-
 ὅπως κάμνει τὰς τῆτον μεταχειριζομένους, ὁμοίως μετὰ τὴν ἀλλοιομικὴν σελλίωσιν, καὶ μετὰ τὰς ὀκ-
 τήποδας, καὶ χαμαιλέοντας, καὶ ταραύδας (1). τὰ ὁποῖα ταῦτα ζῶα μεταβάλλου τὴν ἐπιθυμίαν
 τῆ σώματος τῶν εἰς διάφορα χρώματα. διὰ τῆτο καὶ ὁ Παῦλος ἔγραφε πρὸς τὰς ἐν Ρώμῃ χρι-
 στιανὰς „ μὴ συχηματίζεσθε τῷ αἰῶνι τῆτω. (Ρώμ. 12. 1.) ἀλλόθριον γὰρ τὸ ποιῆτον πάθος
 τῆ συχηματισμὸς εἶναι διὰ τὰς χριστιανὰς, οἵτινες χρεώσθη νὰ φυλάττην μὴ καθαράν, καὶ ἀπα-
 ραχάρακτον τὴν εἰκόνα καὶ ὁμοίότητα τῆ ἐρανίᾳ Πατρὸς τῶν, ὡς ἀρμόζουσιν εἰς αὐτὰς, νὰ ἴδο-
 βάλλου δὲ καὶ ἄλλῃ ὁμοίότητα, καὶ σχηματισμὸν.

διὰ τῆτο ἦν καὶ τέκνα ὑπακοῆς ἀνόμασε τὰς χριστιανὰς ὁ μακάριος Πέτρος, ὄχι διὰ τὴ ἐγγνή-
 θισαν φυσικῶς διὰ τὴν ὑπακοήν. ἀλλὰ διὰ τὴν ὑπακοήν προαιρετικῶς εἰς τὰς παραγγέλους τοῦ
 αἰῶνος καλέσαντος, καὶ ἀναγγησάντος αὐτὰς Πατρὸς, καὶ δόντος ἐξουσίαν εἰς αὐτὰς νὰ γίνουσι τέκ-
 να Θεοῦ. καὶ διὰ τὴν φυλάττην εἰς τὴν ψυχὴν τῆς καθαρᾶν τὴν ὁμοίότητα ἐκείνου, καὶ γίνονται
 ἅγιοι καὶ αὐτοὶ, καθὼς καὶ ἐκεῖνος εἶναι ἅγιος. ἅγιος δὲ, θελεῖ νὰ εἴπῃ, ὁ ἀνώτερος τῆς γῆς,
 καὶ τῶν γνῶντων. διὰ τὴν ἄλφα τῆ σερπητικῆ, καὶ τῆς γῆς, καθὼς αὐτὸ ἐτυμολογεῖ ὁ σοφὸς Φώ-
 τιος. ἀνώτεροι λοιπὸν τῆς γῆς, καὶ τῶν γνῶντων πρέπει νὰ εἶναι οἱ χριστιανοὶ, καθὼς εἶναι ἀνώ-
 τερος καὶ ὁ ἐρανίος τῶν Πατέρ. ὅθεν καὶ τῶν εἰπὸν ὁ Δαβὶδ „ τῶ Θεοῦ οἱ κραταιοὶ, τῆς
 „ γῆς σφόδρα ἐπήρθησαν. (Ψαλμ. 135. 8.) λέγει δὲ ὁ Ἱερὸς Μητροφάνης, ὅτι εἶναι ἄξιον νὰ
 θαυμάσηται τὸν νῦν τῆ Κορυφαίᾳ Πέτρῃ, πῶς μετὰ τὰ ἴδια ταῦτα λόγια διδάσκει τὰς χριστι-
 ανὰς νὰ ἀπέχουσι διὰ τὰς προτέρας κακίας καὶ ἐπιθυμίας, καὶ ἐν ταυτῇ λέγει καὶ τὴν ἀγνο-
 σίαν, μετὰ τὴν ὁποῖαν τὰς ἐπαρτήτε, ἢ ὁποῖα τὰς βοηθεῖ εἰς τὸ νὰ λάβουσι συγχώρησιν. καὶ ἀ-
 νολέθως δίδει αἰτίαν μὴ εἰς αὐτὰς νὰ δικαιολογηθῶν διὰ τὴν προτέραν κακίαν τῆς ζωῆς, εὐλο-
 γον δὲ ἀπόφασιν νὰ ἀποδυμοποιηθῶν, καὶ νὰ ζήσουσι εἰς τὸ ἐξῆς ζωὴν ἐνάρετον μετὰ τὴν πορνίαν
 τῆς ἐπιμέλειαν. ἔτι καὶ ὁ Παῦλος ἔκαμιν, εἰπὼν εἰς τὰς ἐν Ρώμῃ χριστιανὰς. „ τίνα ἐν καρ-
 „ πὸν εἴχετε τότε, ἐφ' οἷς νῦν ἐπαιχλύεσθε; τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θανάτος. νῦν δὲ ἐλευθερω-
 „ θεύτε διὰ τῆς ἀμαρτίας, δεκλωθέντες δὲ τῷ Θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἁγιασμὸν.
 „ τὸ δὲ τέλος, ζωὴν αἰώνιον. (Ρώμ. 5. 21.)

17. „ Καὶ

(1) Ὁ Τάρανδος εἶναι εἰς ζωὴν ὁμοίον μετὰ τὴν ἑλαφον, καὶ ἀριστοτέλης ἐν τῇ περὶ θαυμασίων ἀκυσμάτων.
 μεταβάλλει τὸ δέρμα εἰς διάφορα χρώματα, καθὼς γράφει ὁ

17. „ Καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως κείμενον καὶ
 „ τὸ ἐκάστω ἔργον, εὐ φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν ἡσρόνον ἀ-
 „ νασράφητε.

ΜΕἰ τὰ λόγια ταῦτα, δὲν διδάσκει ὁ Κορυθαῖος Πέτρος τὴν χειριστὴν νὰ ὀπκαλεῖται Πατέρα τὸν ὅπῃ πάντων Θεόν. ἐπειδὴ τὸτο τὸ ὄνομα εἰδιδάχθησαν οἱ χειριστοὶ ὅταν ἐβαπτίσθησαν, νὰ τὸ λέγουν ἐν τῇ Κυριακῇ Προσδύχῃ τῆ „ Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς ἕρανοῖς. (Ματθ. 5. 9.) ἀλλὰ διδάσκει αὐτὰς ἐκεῖνα τὰ ἔργα ὅπῃ πρέπει νὰ συντροφοῦν τὴν φοβερὰν καὶ θαυμαστὴν ὀνομασίαν ταύτην τῆ ἕρανῆς Πατρός. ἐκεῖνοι γὰρ οἱ χειριστοὶ ὅπῃ ὀπκαλεῖται Πατέρα τοῦ τὸν Θεόν, πρέπει νὰ σοχάζονται τὴν ἀπροσωπολήπτου κείσιν αὐτῶ. (1) καὶ νὰ φοβῶνται τὸ ὄνομα αὐτὸ ὅπῃ μὲ τὰ χεῖλις ὁμολογῶν. καὶ νὰ ἔχουν τὰς ἐντολάς τῆ Πατρός των, ὡσαύτῃ Κανόνα, καὶ πρὸς αὐτὸν νὰ ἰσάζουν κάθε λογισμὸν, καὶ ἔργοντους εἰς ὄλλω τὴν παροικίαν τῆς ζωῆς ταύτης, χωρεῖς νὰ εἶναι, ἔτε προσκολλημένοι εἰς τὰ ὑλικά ταῦτα, καὶ φθαρτὰ πράγματα, ἔτε δαλωμένοι εἰς τὰς ἰδονὰς τῆς σαρκός, ἀλλὰ περνώντες, ὡσαύτῃ ἔξῃοι, τὴν ζωὴν τῆς, καὶ ψάλλοντες δὲ τῷ ἔργον μὲ τὸν σφοδρὸν Δαβὶδ „ πάροικός εἰμι ἐγὼ πρὸς σοί, „ καὶ παρεπίδημος, καθὼς πάντες οἱ Πατέρες μου. (Ψαλ. λή. 17.) καὶ αὐτὸς δὲ ὁ ἕρανῆς Πατὴρ θέλει νὰ ἔχουν πρὸς αὐτὸν φόβον. οἱ τῶτον ὀπκαλεῖται χειριστοὶ, αὐ ὅχι τὸν δαλικὸν, καὶ εισαγωγικὸν, μὲ τὸν ὁποῖον φοβεῖται τίνας νὰ μὴ κολασθῇ δὲ τὰς πονηρὰς πράξεις τε, ἀλλὰ τὸ ἐλάττωσον νὰ ἔχουν τὸν τελειωτικὸν, καὶ ὑμῶν φόβον, πρὸς ἃ γέγραπται. „ ὁ φόβος Κυρίου „ ἀγιὸς διακρίσει εἰς αἰῶνα αἰῶνος. (Ψαλ. 103.) μὲ τῶτον γὰρ τὸν φόβον πρέπει νὰ φοβῶνται οἱ χειριστοὶ, μήπως προσκρῶσιν εἰς τὴν ἰσοθεσίαν, καὶ ἀγάπῃ τῆ ἕρανῆς Πατρός των, μὲ κἀνεία ἀποπὸν ἔργον, ἢ λόγον, ἢ νόημα. καὶ μὲ αὐτὸν πρέπει νὰ ἔχουν πάντοτε μίαν αἰδῶ, καὶ μίαν δὺλάθειαν πρὸς τὸν ἕρανῆς Πατέρα, δὲ τὴν φυσικὴν αὐτῶ μεγαλειότητα. ὅθεν καὶ παρρησιάζεται ὁ Θεὸς δὲ τῆ σφοδρῆς Μαλαχίᾳ, πῶς δὲν ἔχουν τοῖσιν φόβον πρὸς αὐτὸν οἱ κατὰ χάριν ἰοῖτε, λέγων. „ ὑὸς δοξάζει Πατέρα, καὶ δὲλος τὸν Κύριον αὐτῶ. καὶ εἰ Πατὴρ εἰμι ἐγὼ, πῶς ἔστιν ἢ δοξάμε; καὶ εἰ Κύριος εἰμι ἐγὼ, πῶς ἔστιν ὁ φόβος μου; λέγει Κύριος Παντοκράτωρ. (Ματθ. 4. 6.) διὸ καὶ ὁ Δαβὶδ προσάξει ὄλλες τὰς ἀγίας νὰ φοβῶνται μὲ τοῖσιν φόβον τὸν Κύριον „ φοβήθητε τὸν Κύριον πάντες οἱ ἅγιοι αὐτῶ. (Ψαλ. 133. 9.) Ἀνίστατε λοιπὸν, ἑσῆς χριστιανοὶ, ὀνομάζετε Πατέρας τὸν Θεόν, σπεδάσατε νὰ φυλάττετε εἰς τὸν ἑαυτὸν σας, τὴν ἀγνοίαν τῆς θεῆς ἰσοθεσίας, καὶ νὰ ὑπόθεσθε εἰς τὴν αὐτῶ καὶ νοητὴν πολιτείαν, ὡσαύτῃ εἰς ἐδικὴν σας πατρίδα, ὅπῃ κατοικεῖ καὶ ὁ ἐδικὸς σας ἕρανῆς Πατὴρ. ἐπειδὴ ἡ παρῶσα ζωὴ εἶναι

[1] Ἀπορία εἶναι ἐδῶ, διὰ τί ὁ ἕρανῆς Πέτρος λέγει πῶς κείνα ὁ Πατὴρ, εἰς καιρὸν ὅπῃ ὁ Κύριος εἶπεν ὅτι „ ὁ Πατὴρ „ κείνη ἰδέα, ἀλλὰ τὴν κείσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ ἰσῷ. (Γω. 1. 22.) τὴν ἀπορίαν ταύτην λύει ὁ Γερῶς Μηφοφάνης, καὶ ὁ Θεοφύλακτος σὺ τῷ Οἰκουμενίῳ, κατὰ τῆς ἑσῆς ἑσῆς. φησὶν, ὅτι ἠνόμασε τὸν Πατέρα κριτῶν, διὰ τί τὴν κείσιν καὶ ἕξῃοι ὁ Πατὴρ ἔδωκεν εἰς τὸν ἰσῷ, κατὰ τῆς ἀνθρώπου. ἀλλῶτερον, ἠνόμασε κριτῶν τὸν Πατέρα, διὰ τὴν ὀνομασίαν καὶ ταυτοβυλίαν ὅπῃ ἔχει μὲ τὸν ἰσῷ. κατὰ τὴν ὡσαύτῃ δεικνύει καὶ κτίσῃς ἐς τὴν κτισμάτων ἐπίσης ὁ Πατὴρ, καὶ ὁ Τίος, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα. ἕως ἐπίσης εἶναι κριτῆς, καὶ ἕξῃοις τῆς ἰδέας κτισμάτων ὁ αὐτὸς Πατὴρ, καὶ Τίος, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα. ἐπειδὴ πρὸς πάντα τὰ ἕξω, κοινῶς, καὶ ἰσοθετικῶς ἀφῆρδτι πρὸς τὴν θεῆς θεοφύλακτος τῆς μακαρίας, καὶ ὀνομασίᾳ Τεταδῶς, κατὰ τῆς ἰσῷ Γερῶν Θεολόγων ἕρας, καὶ λόγος, καὶ ἀξιῶματα. ὅθεν καὶ εἰρηται „ κείνη Κύριος τὸν λαὸν αὐτῶ. (Δάπτε. λβ. 36.) Καὶ ἰσῷ ὁ Θεός, ὅς ὑπομὲ κέκευθε. (Γωβ. κζ. 2.) καὶ μυσία ἀλλῶ, καὶ ὅποια παρῶσαν κριτῶν ὄλλω τὴν ἀγίαν Τεταδῶ, τὸν ἕρανῆς Θεόν, ὡς ἀπὸ τῆς ἑσῆς παρουσίας τῆς ἰσῷ λεγομένη. ἀπὸ δὲ ἔγινον ἀνθρώπος ὁ ἰσῷ, ἔδοξε τῇ ἀγίᾳ Τεταδῶ κατακλιθέτερον, καὶ ἀρμωδιότερον τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, τὸ νὰ προσκρησθῇ, καὶ νὰ καθῆται κριτῆς καὶ δικαστῆς, ὁ δὲ ἀφανῶν ἕρας ἀνθρωπίνης Τίος, καὶ τὴν ἀνθρωπίνῃ ἀδύναμιν δοκιμάσας διὰ τῆς πείρας, ἵνα ὡς περῶσθῆς ἐξ ἄν ἑπάδα, θελήσῃ νὰ καίμῃ φιλανθρωποτέραν τὴν πρὸς τῆς περῶσθῶν ἀνθρώπων κείσιν.

Τετῶν δὲ καὶ περῶσθῶν, Πατὴρ ἐδῶ ἵμπορῆ νὰ νοηθῇ ὁ

ἰσῷ. Πατὴρ γὰρ καὶ ὁ ἰσῷ ἕγινον ἰσῷ ἀνθρώπων, κατὰ τὸ ἐκλυθῆσθῶν. ὅθεν καὶ γέγραπται „ Πατὴρ τὸ μέλλοντος αἰῶνος. (Ἡσ. 5. 6.) καὶ τὴν πατρικὴν ταύτην κείσιν δηλῶν ἡ ἐλαβε πρὸς τῆς ἀνθρώπου, ἔλεγε πρὸς τὸν παραλυτικὸν „ πενον, ἀπὸ φροντισίαι αἱ ἀμαρτίαι σου. (Ματθ. β. 5.) καὶ πρὸς τῆς Ἀποστόλους „ πενία ἐτι μικρὸν μετ' ὑμῶν εἰμι. (Γωαν. 17. 33.) ὅτι δὲ τῶ „ Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς ἕρανοῖς, δὲν λέγεται παρὰ τῆς χειριστῶν πρὸς μόνον τὸν ἀναρχον Πατέρα, ἀλλὰ καὶ πρὸς τὸν Τίον, καὶ πρὸς τὸ Πνεῦμα, καὶ πρὸς ὄλλω τὴν ἀγίαν Τεταδῶ τὸν ἕρανῆς Θεόν, μαρτυρεῖ ἡ ἕρανῆς, ἀποδέτῃσα ἐν τῷ πᾶσι τῆς Κυριακῆς ταύτης προσδύχῃς, καὶ λέγουσα „ ὅτι σὺ ἔστιν ἡ βασιλεῖα, καὶ ἡ δυνάμεις, καὶ ἡ δόξα τῶ Πατρός, καὶ τῶ Τίῳ, καὶ τῶ ἀγίῳ Πνεύματι, νῦν καὶ ἰσῷ, καὶ εἰς τῆς αἰῶνας τῆς αἰῶνας ἀμῶν. διὰ τῆς ἀποδήκῃς γὰρ ταύτης δεικνύειν ὅτι πρὸς ὄλλω κοινῶς τὴν ἀγίαν Τεταδῶ τῆς θεοφύλακτος ὑποστάσεων, ἀναφῆρται καὶ λέγεται ἡ ἀγία αὐτῶ. συμμαρτυρεῖ δὲ τῇ δόξῃ ταύτῃ, καὶ ὁ Θεολογικὸς Γρηγόριος λέγων „ πρὸς μῆτι τὴν κτίσιν, διὰ τὸ ἐν ἔργον, εἶναι τῆς ἰσῷ ἐκ μηδαμῆ μηδαμῶς ὄπῃ ἀποχρῶν, καὶ διὰ τὴν ἰσῷ ἰσῷ ὑπὸ τῆς κοινῆς τῆς ἰσῷ χεῖρις ἰσοπέσει, Πατὴρ „ λέγει τὸ αὐτὸ καὶ ἡ Τεταδῶ. (κατὰ ἑλβ. τῆς θεολογικῶν) δηλοῖ δὲ καὶ ὁ Κύριος λέγων πρὸς τῆς μαθητῶν τῶ „ Καὶ Πατέρα μὴ „ καλέσατε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς. εἰς γὰρ ἔστιν ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς ἕρανοῖς. (Ματθ. 23. 9.) περὶ γὰρ τὸ ἑρπῶν εἰς τὴν Τεταδῶ κοινῶς ἀναφῆρται, κατὰ τὸν αὐτῶ θεόν Γρηγόριον. (αὐτῶδ.)

σαι καταδίκη κ' ἔξορία, ὑπὸ τῷ ὁποίῳ ἀεκαλέειτε ἕξ τῆς ἐνωθροπήσεως τῆ κατὰ φύσιν ἕξ τῆ Θεῶ. (1)

18. „ Εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ, ἢ χρυσίῳ ἐλυτρώθητε
 „ ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς τῆς πατροπαράδοτου.

19. „ Ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι, ὡς ἀμνῶ ἀμώμου, κ' ἀσπίλι Χειρῶ.

Στοχαθῆτε, λέγει, ὦ χριστιανοὶ, τῷ μεγάλῳ διαφορῶ ὅπερ ἔχει ἡ ἔξαγορά ἢ ἐδικήσας, με τῷ ὁποίῳ ἔξαγοράθητε, ὑπὸ τῷ ἔξαγορῶ ὅπερ κάμνεν οἱ ἀθροποί. ἕξ τὶ ἐκείνοι μὴ, δίδοντες ὑλικά κ' φθειρόμενα ἀργύρια, κ' φλωρία ἔξαγοράζεν δάλας, κ' ἐλόδωθροναν αὐτῆς ἀπὸ τῷ σκλαβίῳ. ἐσεῖς δὲ, δὴν ἔξαγοράσθητε ὑπὸ τῷ σκλαβίῳ τῆ Διαβόλου, κ' τῆς ἀμαρτίας, κ' τῆ θανάτου, με ποιαῦτα φθαρτὰ παράγματα, ἔχι. ἀλλὰ με τὸ ἀπειρότιμον αἶμα τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τῆ μένε καθαρῆ, κ' ἀναμαρτήτου ποροβάτου. Διὰ τῆτο κ' χρεωσείτε νὰ ὁμολογῆτε πολλαπλασίως τὰς χάριτας εἰς τὸν ἔξαγοραστώσας Χριστόν. κ' νὰ δείχνετε εἰς αὐτὸν φόβον, κ' λατρείαν διαφορετικῶ, κ' νὰ ζῆτε θεωσιώτερον εἰς τὸν Χριστόν τὸν ἐλόδωθροτωῦσας, ἔξ εἰς τὸν ἑαυτῶν σας. καθῶς ἀπαιτεῖ ὁ νόμος ἐκείνων ὅπερ ἐλόδωθροτῶν ὑπὸ μίαν μεγάλην, κ' βασιανισικῶ σκλαβίῳ. ὅθεν κ' ὁ Παῦλος τῆτο βεβαιοῖ, ἄλλοτε μὲν, λέγων, „ ἠγοράσθητε „ ὑπὸ τιμῆς, κ' ἐκ ἐσὲ ἑαυτοῦ. (ἀ. Κορ. 5'. 20.) ἦτοι ἐσεῖς, εἶδε ἔξαγορασμῶμοι με τῷ τιμίῳ τῆ αἵματος τῆ Χριστοῦ, κ' ἕξ τῆτο δὴν οὐρίζετε πλέον τὸν ἑαυτῶν σας, ἐπειδὴ σὰς οὐρίζει ἐκεῖνος ὅπερ σὰς ἔξηγορασεν. ἄλλοτε δὲ, λέγων, „ Χριστὸς ἡμᾶς ἔξηγορασεν ἐκ τῆς κατάρης τῆ νόμου, ἠρόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρη. (Γαλ. γ'. 13.) κ' πάλιν, „ ἐν ἡ ἔχαρείωσεν ἡμᾶς ἐν τῆ ἠγαπημῶν, ἐν ᾧ ἔχομεν τῷ ἄπολύτρωσιν διὰ τῆ αἵματος αὐτοῦ, τῷ ἀφεσιν τῶν ποθραπρωμάτων. (Ἐφ. ἀ. 6.) κ' πολλῶ πρότερον ὁ μεγαλοφρονότατος Ἠσαίας ἔπω φησὶν, „ ὡς „ ποροβάτον ὅπερ σφαγιῶ ἠχθῆ, κ' ὡς ἀμνὸς ἐνωτίον τῆ κείροντος αὐτὸν ἀφωτος. (Ἠσ. νγ'. 7.) ἕξ τῆτο κ' ὁ Κορυφαῖος ἐδῶ εἶπεν, ὅτι ἔξηγοράθημεν με τὸ τιμίον αἶμα τῆ ἀμώμου ἀμνῆ, κ' ἀσπίλι Χριστοῦ. ἕξ ἡνὰ φανερώση τὸ κ' πᾶντα τρόπον καθαρόν, κ' ἀναμαρτητόν τῆς ζωῆς τῆ Κυρίου. ἐπειδὴ ὁ ἀμνὸς ἐκεῖνος ὅπερ ἔφερετε νὰ σφαγιαθῆ ἕξ νὰ ἐξαλείψῃ τὰς ἀμαρτίας ὅλα τῆ Κόσμου, καθῶς εἶπεν ὁ βαπτιστῆς Ἰωάννης. „ ἶδε ὁ ἀμνὸς τῆ Θεῶ, ὁ αἶραν τῷ ἀμαρτίας „ τῆ Κόσμου. (Ἰωαν. ἀ. 29.) ὁ ἀμνὸς λέγω αὐτὸς, ὁμολογεμῶως ἔφερετε νὰ μὴ ἔχη κἀμμίαν κηλίδα, κ' ἠ μολυσμὸν ἀμαρτίας. καθῶς κ' ὁ ἐν τῆ νόμῳ σφαγιαζόμενος ἀμνὸς ὑπὲρ τῶ ἀμαρτιῶν, ἐδιאלέγετο νὰ ἦναι ἀμώμος: ἦτοι χωρὶς κἀνὸνα μεγάδι σωματικόν, εἰς τύπον τῆ ἀναμαρτήτου Χριστοῦ. (2) ὅθεν κ' ὁ μέγιστος Μάξιμος ἐρωτῆδὶς ἐν τῆ ἐξηκιστῆ ἐρωτῆσει κ' ἀλύσει τῶ ἀπόρων ἕξ τὸ ρητόν τοῦτο τοῦ Κορυφαῖου, ὑποκρίνεται, „ ἀμώμον κ' ἀσπίλον ὁ τῆς

Γρα-

(1) Διὰ τῆτο κ' ὁ θεὸς Νύκτος Γρηγόριος ἐρμηνεύων τὸ „ Πάτερ ἡμῶν, φεβερά λόγια λέγει τῆ ἀληθεία. δηλαδὴ ὅτι ὁποῖος δὴ εἶναι ἀγαθὸς κ' ἅγιος, κ' ἀπαθῆς, αὐτὸς δὴ δὴ δὴ δὴ νὰ ὀνομάσῃ Πατέρα τὸν Θεόν. διὰ τὶ κάμνει κ' τὸν Θεόν αἰτίον τῆς κακίας τῆ, κ' ὅτι ὁποῖος εἶναι πονηρὸς, κ' βαρυκαρδῆς, ἔπειτα πολεμᾷ νὰ ὀνομάσῃ Πατέρα τὸν Θεόν, αὐτὸς δὴν ὀνομάζει Πατέρα τὸν ἑραῖον Θεόν, ἀλλὰ τὸν καυχθόνιον Διάβολον. κ' ὅτι ὁποῖος ὀνομάζει τὸν Θεόν Πατέρα, ἀρῆπει νὰ ἔχη συγχύειαν κ' ὁμοίωτητα με αὐτὸν κατὰ τῆς ἀρετῆς, κ' τῷ ζῶν. ἔπω γὰρ λέγει, „ ἐκ ἀν. θαροσῆσῆτις μὴ πᾶ αὐτῆ, κ' ἐν ἑαυτοῦ „ βλέπων, ἐκέντω ἀρεῖσθαι ἀπὸ τὸν Θεόν τῷ φωνῶ, κ' εἰ „ πᾶν, Πάτερ. τῆς γὰρ πονηρῆς ἀρῆσῆς ὁ ἀγαθὸς κατὰ τῷ ἑσίῳ Πάτερ γινέσθαι φύσιν ἐκ ἔχου, ἔπε τῆ κατὰ τὸν βίον „ βεβηλωτότος, ὁ ἅγιος. ἔπε τῆ περιβεβομένου, ὁ ἀναλοῖω „ τῆς, ἔπε τῆ νεκρῶσῆς ἐξ ἀμαρτίας, ὁ Πάτερ τῆς ζωῆς. „ ἔπε ἦδ ἐν τῆς πάθει τῆς ἀτιμίας ἀρημνῶντων, ὁ καθαρός „ ἢ ἀκέραιος. ἔπε τῆ πλεονέκτου, ὁ ἠεργῆς. ἔπε ὅλας ἦδ ἐν „ τῆ κακῶ ἀρεσκουμένων, ὁ ἐν παντὶ ἀγαθῶ θρωσκίμος. Καὶ πάλιν, „ ἡ τῆ Πατρὸς φωνῆ τῷ αἰτίαν τῆ ἐξ αὐτῆ ὑπο- „ σῆσῆς διασημαίνου. ἐκδὴν ὁ μοχθῆρὸς τῷ σωσῆσθαι, εἰ Πα- „ τῆρα αὐτῆ τὸν Θεόν λέγοι, ἐδῶ ἔπερον, ἢ ἦδ ἰδίῳν κακῶν „ ἀρχηγόντε, κ' ἠ αἰτίον αὐτὸν εἶναι κατηγορησῆ. ἀλλ' ἕδ: μῆα „ κωνοῖα φωνῆ ἀπὸς σκότος, φησὶν ὁ Ἀπόστολος. Καὶ πάλιν, „ Εἰ πῶνυ βαρυκαρδῆς τῆς ἠν, καθῶς φησὶν ἡ Γραφή, κ' τὸ „ φεῦδος ζῆδ, καποπομῆ ἦδ τῆς ἀποδοχῆς ἠμαρτιῶν, γινω- „ σκῆτω, ὅτι ὁ τὸν ἑραῖον ὁ ποῖδος Πατέρα καλεῖ, ἀλλὰ τὸν „ καυχθόνιον, ὁς αὐτὸς τε φέδης ἐστὶ, κ' τῆ ἐν ἐκᾶσω σιμι-

„ σαμῶν φέδης Πάτερ γίνεται. ἐκεῖνος ἀμαρτία, κ' ἀμαρ- „ τίας Πάτερ. διὰ τῆτο οἱ ἐμπαθῆς τῷ ψυχῶ, ὀργῆς πέκτα „ ὑπὸ τῆ Ἀποστόλου ἀποσαγορεύονται. Καὶ πάλιν, ἐγὼ ποῖτων „ τῶν ἠμαρτιῶν ἀκῆν δακῶ, ὡσαῦτὰ τῆ Θεῶ ἀπὸς τὸν ποῖτον „ (τὸν ἀγαθῆς δηλαδὴ καλόντα Πατέρα τὸν Θεόν) λέγοντες, „ Πατέρα καλῶς ὁ καποθαρωῖος τῷ βίῳ, τὸν τῆς ἀφθαρείας „ Πάτερ; τί μολῶεις τῆ ρυπαρῆς φωνῆ, τῆ ἀκέραιον ὀνο- „ μα; τί καποφῆδῆ τῆ ἠμαρτίας; τί καδυβεῖς τῷ ἀμόλου- „ τῶν φύσιν; εἰ πέκτον εἰ σὺ ἐμὸν, ἐκ ἦδ ἐμῶν ἀγαθῶν ἔδα „ παῦτως κ' τὸν σὸν βίον χαρακτηρίζεσθαι. ἐκ ἐπιγινώσκου „ τῆς ἐμῆς φύσεως ἐν σοὶ τῷ εἰκόνα. ἐκ ἦδ ὀνωτίων οἱ χα- „ ρακτηρῆς... ἄλλος Πάτερ ἦδ ἐν σοὶ κακῶν. πᾶ γὰρ ἐμὰ „ γονήματα πῆς πατρωῖος ἀγαθοῖς καποπῆζεται. (ὁμίλ. β- „ εἰς τὸ Πάτερ ἡμῶν.

(2) Τῆτο τῆ ἠνὸν ἐρμηνεύων κ' ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος λέ- „ γει, „ τυραννικῶς γὰρ ἡμᾶς τῆς ἐπὶ τῆς γῆς ὑπὸ τῆ Σα- „ τανᾶ, κ' τῆς ἀμαρτίας, σῶσῶκετε (ὁ Χειρῶς) κ' ἐξέλετο, κ' „ τῆς ἰδίους ὑπήγαγε ζυγοῖς. πᾶν ἢ μετὰ λυτῶν, ἔδὲ με- „ τὰ δῶρον. ὡς γὰρ ὁ αὐτῆ μαθητῆς (φση) ὁ φθαρτῆς ἀρ- „ γυρίῳ, ἢ χρυσίῳ ἐλυτρώθημεν ἐκ τῆς ματαίας ἡμῶν ἀνα- „ στροφῆς τῆς πατροπαράδοτου, ἀλλὰ τιμίῳ αἵματι ὡς ἀμνῶ ἀ- „ μώμου, κ' ἀσπίλι Χειρῶ. Διὰ κ' γὰρ ὑπὲρ ἡμῶν τὸ ἰδίον „ αἶμα, κ' ἐκ ἐσῆμῶ ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τῆ ἠραμῆς κ' σώσῶτος. „ παῦτη κ' μάλα ἐκῶτος οἱ τῆς ὀρθῆς πίσεως τὸν ἰδίον κα- „ τὰ παραβῆχοντες διὰ τῆς ἦδ ἁγίου καποροῦνται φωνῆς, ὡς „ τὸν ἀγοράσαντα αὐτὸς Δεσποτῶν ἀρῆμῶνοι. (Βιβλ. δ'. λογ. β'. εἰς τὸν Ἠσαίαν.)

Γραφῆς τὸν Χριστὸν ἔφη λόγος, ὡς κατὰ ψυχῶν καὶ σῶμα φύσει, πτωχῶς τῆς καὶ τῶ ἀμαρ-
τίαν φθορᾶς ἀλλότριον. οὐ γὰρ ἔχον αὐτὴ μῶμον κακίας ἢ ψυχή, οὐδὲ τὸ σῶμα σπῖλον τῆς ἀ-
μαρτίας.

- 20. „ Προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς Κόσμου. (1) φανερωθού-
 „ τος δὲ ἐπ' ἐσχάτων τῆς χρόνων δι' ὑμᾶς, τοὺς δι' αὐτοῦ πι-
 „ σδύοντας εἰς Θεόν, τὸν ἐγάρανται αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ δόξαν.
 „ αὐτῷ δόντα, ὥσε τῶ πῖσιν ὑμῶν, καὶ ἐλπίδα εἶναι εἰς Θεόν.

Επειδὴ οἱ ἐξ Ἰουδαίων νεωστὶ πισθίσαντες, δεῦν ἦτον ἀκόμην σερεοὶ εἰς τῶ πῖσιν, ἔχον τὸ φο-
 βέμβρος ὁ Θεὸς Ἀπόστολος τὸ πρὸς ἀπίστῳ αὐτῷ ἐκκοιμητάβλητον, ἀφ' ἔν εἶπον κινώτερῳ Θεῷ
 τῆ πάθος, καὶ τῆ θανάτῃ τῆ Χρῆστῆ, τὰ ὁποῖα φαίνονται ἐπονεῖδισα, λέγει ἀκολέθως ἐδῶ καὶ
 τὰ εἰδοξᾶ. δηλαδὴ μὴ νομίζετε ὡ χριστιανοὶ, ὅτι τὸ πάθος αὐτὸ, καὶ ὁ θάνατος τῆ Χρῆστῆ ἦ-
 τον καινέγια καὶ νεαρά, ὄχι. αὐτὰ ἦτον προεγνωσμένα ἀπὸ τὸν Θεόν πρὸ τῆς δημιουργίας τῆ Κό-
 σμου, καὶ πρὸ πάντων τῆς αἰώνων καὶ κεκρυμμένα ἀπὸ τῆς πολλῆς. τὰ ὁποῖα ἐπορμυλῶθησαν
 μὲν, καὶ εἰς τῆς ποροφῆτας σκιαδῶς, τῶρα δὲ εἰς τῆς ὑστερινῆς τῆς καιρῆς, ἐφανερώθησαν διὰ
 τῆς ἔργων ἔχον ἐσᾶς. ὅταν ἔκερκεν ἡ ποροκρίσις βεβλή τῆ Θεῷ, καὶ ἡ ἀνεξιχνίατος αὐτῆ Σοφία,
 πῶς ἦτον ἀφελιμωτάτη ἢ τῆ ἕστε ἐνανθρώπησις. μηδὲ νομίζετε, ὅτι ὁ παθῶν καὶ θανατωθεὶς
 Χρῆστῆς, ἔμεικεν εἰς τὸν θάνατον. ὄχι: ἐπειδὴ αὐτὸς κῆσις ἀπὸ τῆς νεκρῆς ὡδῆ τῆ Θεῷ καὶ Πα-
 τέρῃ, καὶ ἔλαβε δόξαν καὶ τιμῶν παρ' αὐτῆ, ἵνα ἐσῆς οἱ χριστιανοὶ, ἔχον τῆς ὁποῖας ἐφανερώθη
 καὶ ἔγινε τὸ μέγα τῆς ἐνανθρώπησεως τῆ Θεῷ λόγῃ Μυσήριον, ἔχετε ὄλλω τῶ πῖσιν, καὶ
 τῶ ἐλπίδασας, ὄχι εἰς ἀνθρώπον, ἀλλὰ εἰς τὸν Θεόν. ἐπειδὴ γὰρ ὁ Θεὸς τῶσον πολλὰ σᾶς ἡ-
 γάπησε, ὥσε ὅπῃ, πρὸ τῆ αἰῶνος προεγνώρισε, καὶ ἀπεφάσισε νὰ σείλη τὸν μονογῆντῆ ἕδον
 εἰς τῶ γῆν νὰ γένη ἀνθρώπος, καὶ νὰ ἀποθῆνῃ ἔχον τῶ ἐδικῶν σᾶς σωτηρία: σαχαδῆτε πλέον
 πόσον χρεῶσαι εἶδε καὶ ἐσῆς νὰ ἀγαπᾶτε ἐξ ὄλλης καρδίας, καὶ ἐξ ὄλλης τῆς ψυχῆς σᾶς τὸν
 ποσῆτον ἀγαπήσαντᾶ σᾶς Θεόν καὶ Πατέρα, καὶ τὸν πᾶτε μονογῆντῆ ἕδον, τὸν σαρκωθεῖντα, καὶ ἀ-
 ποθανόντα, καὶ ἀναστᾶντα ἔχον τῶ ἐδικῶν σᾶς δικαίωσιν. ὅτι δὲ τὸ Μυσήριον τῆς ἐνσάρκου οἰ-
 κονομίας ἦτον προεγνωσμένον ὡδῆ τῆ Θεῷ, καὶ κεκρυμμένον ἀπὸ τῆς ἀνθρώπων, βεβαῖοὶ καὶ ὁ
 Παῦλος λέγων „ Πρὸς ὁ δυνάθε νοῆσαι τῶ σῶσῆσιν μῆ ἐν τῆ Μυσήριῳ τῆ Χρῆστῆ, ὁ ἐπῆρις
 „ ἡραῖς ἐκ ἐγνωρίθη τοῖς ἕοῖς τῆς ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἀγίοῖς Ἀποστόλοις
 „ αὐτῆ καὶ Προφήταις. (Εφ. γ'. 4.)

Καὶ πάλιν „ ἐμοὶ τῆς ἐλαχιστέρῳ πᾶτων τῆς ἀγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὐτῆ, ἐν τοῖς Ἐθνε-
 „ σιν διαγγελλίσαθαι τὸν ἀνεξιχνίασον πᾶτον τῆ Χρῆστῆ, καὶ φωτίσαι πᾶτας, τῆς ἡ οἰκονομία
 „ τῆ Μυσήρις τῆς ἀποκεκρυμμένῃς ἀπὸ τῆς αἰώνων ἐν τῆ Θεῷ τῆς πᾶτα κτίσῳντι ἔχον Ἰησοῦ
 „ Χρῆστῆ. ἵνα γνωρίσῃ νῦν τοῖς ἀρχαῖς καὶ τοῖς ἐξῆσις ἐν τοῖς ἐπερῶνιοῖς ἔχον τῆς ἐκκλη-
 „ σίας, ἡ πολυποικίλος σοφία τῆ Θεῷ καὶ πρὸθεσις τῆς αἰώνων. (Εφ. γ'. 8.): ἦτοι, πρὸ τῆ
 νὰ ἡγῆν οἱ αἰῶνες, πορέδατο μὴ καὶ πορώεσκον ὁ Θεὸς τῶ σωτηρίῳ ὅπῃ ἔμελλε νὰ γῆν εἰς
 τῆς ἀνθρώπων ἔχον τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τῆ Χρῆστῆ, ἐπελείωσε δὲ παύτῳ ἔχον τῆς ἔργων εἰς
 τῆς ὑστερινῆς, καὶ ἀρμοδίας καιρῆς, καθῶς ἡρμυλῶσεν ὁ ἱερός Μιτροφαῖς. (2) τῆτο δὲ ὅπου
 λέγει ἐδῶ ὁ Κορυφαῖος, ὅτι ὁ Πατὴρ ἀνέσῆσε τὸν Χρῆστὸν ἀπὸ τῆς νεκρῆς, νοῆται καὶ τῶ ἀν-
 θρωπότητα τῆ Χρῆστῆ, καθ' ἡ δὲ θεληματικῶς ἔπαθε καὶ ἀπέθανε, καὶ ὄχι καὶ τῶ Θεότητα. κατ'
 αὐτῶ γὰρ, καὶ αὐτὸς ἑαυτὸν ἀνέσῆσε. ὅθεν ἔλεγε „ λύσατε τὸν ναὸν τῆτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡ-
 „ μέραις ἐγερῶ αὐτόν. (Ἰωαν. β'. 19.) Καὶ πάλιν „ ἐξῆσις ἐχῶ θεῖναι τῶ ψυχῶν μῆ, καὶ
 ἔχον-

(1) Ὁ Θεὸς καὶ ὁ Θεοφόρος Μάξιμος ἐν τῆ ἐξήκοστῇ λύσει ἔχον
 ἀπόρον, ἐρωτηθεὶς διὰ τὸ ἦπῃ τῶ Κορυφαῖο, ἀποκρίνεται
 λέγων „ πῶ ἐστι τὸ μέγα καὶ ἀπόκρυφον Μυσήριον. πῶ ἐστι
 „ τὸ μακάριον, δι' ὁ πᾶ πᾶτα σῶσῆσαν τέλος. πῶ ἐστιν ὁ
 „ τῆς ἀρχῆς ἦδ' ὄντων ποροπινούμενος Θεὸς σκοπός, ἐν ὀρεῖον-
 „ τῆς ἐνοήφαιμεν, ποροπινούμενον τέλος, ἐ ὡρεκα μὴ πᾶ πᾶ-
 „ τα, αὐτῆ δὲ ἔδενος ὡρεκα. πρὸς πᾶ τὸ τέλος ἀφορῶν τῆς ἦδ'
 „ ὄντων ὁ Θεὸς παρηγῆρον ὡσιᾶς, πῶ κυρίως ἐστι τὸ τῆς Περ-
 „ νοίας καὶ τῆς ποροκρίσις πῆρας καθ' ὁ εἰς τὸν Θεόν ἡ ἦδ' ὑπ'
 „ αὐτῆ πεποικίμων ἐστιν ἀνακεφαλαίωσις. πῶ ἐστι τὸ πᾶτας
 „ περὶγραφῆς τῆς αἰῶνας, καὶ τῶ ὑπερέπερον, καὶ ἀπερῶνις
 „ ἀπερῶνις ποροπῆρῆσῳ τῆς αἰώνων μεγᾶλλω βεβλή ἐφαῖνον

„ μυσήριον καὶ γέγονον Ἀγγελος, αὐτῆς ὁ κατ' ὡσῆν τῆ Θεῷ
 „ λόγος, γινώμενος ἀνθρώπος, καὶ αὐτῶν, εἰ θεμῆς εἶπῆν, τὸν
 „ ἐνόσῳ τῶ πυθμῶνα τῆς πατρικῆς ἀγαδῳπῆς φανερόν κατασῆ-
 „ σᾶς. καὶ τὸ τέλος ἐν ἑαυτῷ εἰσῆς, δι' ὁ τῶ πρὸς τὸ εἶναι σα-
 „ φῆς (Ἰσ. σοφῆς) ἀρχῶν ἔλαβον τῆ πεποικίμων. (δρα καὶ τῆς
 „ ὑποσημαῖωσις πᾶ „ λαβῶν γὰρ παρὰ Θεῷ Πατρός τιμῶν καὶ
 „ δόξαν. (3. Πέτρ. α. 17.) περὶ τῆ μυσήρις πᾶτα.
 (2) Μερικοὶ φῆρῳν εἰς βεβαῖωσιν, ὅτι τὸ πάθος, καὶ ἡ σῳ-
 γῆ τῆ ἀμῆμῃ ἀμῆ τῆ Χρῆστῆ, ἦτον ποροκρίσις ἀπὸ κατα-
 βολῆς Κόσμου, τὸ τῆς Ἀποκαλύφῆς ἐκείνο ἦπῃ τὸ λέγον „ εἰν
 „ ἐγγράφῳ τῆ ὀνόματι ἐπὶ τῆ βίβλῳ τῆς ζωῆς τῆ ἀμῆς, τῆ
 „ ἐσφαγῆς ἀπὸ καταβολῆς Κόσμου. (Ἀποκ. 17. 8.) καὶ ὁ

ἔξοσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτῷ. (Ἰωαν. ι. 18.) (1) ἡ δόξα δὲ ὅπως λέγει ὁ Κορυφαῖος, ὅτι ἔδωκεν εἰς τὸν Χριστὸν ὁ Πατὴρ, εἶναι. α. ἡ ὑπεράνω ἔξοσία ἑπάνω εἰς ὅλα τὰ κτίσματα, τῷ ὁποίῳ ἔλαβεν ὁ Κύριος, καθ' ὃ ἀνθρώπος, μὴ τὴν ἀνάσασιν. ὡς ἡς ἔλεγον, ἔδωκεν, ἔδοξεν, μοι (καθ' ὃ ἀνθρώπου δηλαδὴ) πᾶσα ἔξοσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς. (Ματ. κη. 18.) β. ἡ ὑπερέφωσις τῶ ὀνόματός τε, καὶ τὸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα, ὅπως ἔλαβε μὴ τὸ πάθος, καὶ τὸν ἀτιμον θάνατον τῶ σαυρῆ. ὡς ἡ γράφει ὁ Παῦλος, δι' ὃ (ἦτοι ἔξ τὸ πάθος, καὶ τὸν μέγχι σαυρῆ θάνατον) καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερέφωσε, καὶ ἔχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα. (Φιλ. β. 9.) καὶ τρίτον ἡ ὡς πᾶν τῶ κτισμάτων ἀνεσις, καὶ δοξολογία, καὶ ὁ παγκόσμιος ὕμνος, τὰ ὁποῖα ἔλαβεν ὁ Κύριος ἔξ τὸ ἐκείσιν πάθος τε. ὅθεν γέγραπται ἐν τῇ ἀποκαλύψει, ὅτι μυριάδες μυριάδων, καὶ χιλιάδες χιλιάδων ἔλεγον μετὰ μέγαλόν φωνὴν, ἀξιὸν ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τῷ δυνάμειν, καὶ πλῆτον, καὶ σοφίαν, καὶ ἰσχύν, καὶ τιμὴν, καὶ δόξαν, καὶ δόλογιαν. (Ἀποκ. ε. 12.) Καὶ ὁ Παῦλος λέγει, ἵνα ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνου κάμψῃ ἐπερανίων, καὶ ὀπιγείαν, καὶ καταχθονίων, καὶ πᾶσα γλῶσσα, ἔξομολογήσῃται ὅτι Κύριος Ἰησοῦς Χριστός. (Φιλ. γ. 10.)

22. „ Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας δια Πνάματος, εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καθαρᾶς καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενωῶς.

Επειδὴ ἀνωτέρω εἶπον ὁ Κορυφαῖος, ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ἔχον ὅλων τῶ πίσιν καὶ ἐλπίδατον εἰς τὸν Θεόν, ἔξ τῶ ἀκολέθως λέγει ἐδῶ, ὅτι τῶ θέλετε ἀποκτήσετε ἀδελφοί, ἐν καθαρῶσιν τὰς ψυχὰς ἀπὸ κάθε πάθος, μετὰ τῷ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας, ἔξ τῆς βοηθείας τῆ ἀγίας Πνεύματος. καὶ ἐν ἔχετε ἀκαταξήσας φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, καὶ ἀγαπάτε ἐναὶ τὸν ἄλλον θερμῶς, καὶ μετὰ καθαρᾶν καρδίαν. δι' ὅτι ἐκεῖνοι οἱ χριστιανοὶ ὅπως μολύνον τῷ ψυχῶ τους μετὰ αἰχρὰ καὶ ποιηρὰ ἔργα, αὐτοὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ ἔχον τῷ πίσιν, καὶ τῷ ἐλπίδα εἰς τὸν Θεόν. ἐπειδὴ ὁ ἄρχων τῶ Κόσμου, καὶ τῶ τῶ Κόσμου φροσέντων Διάβολος, ἀξέσκωντας τῶ τοῖσιν χριστιανῶν δαδελωμῶν εἰς τὰς σαρκιὰς ἐπιθυμίας, μακρῶς αὐτῶ ἀπὸ τῷ θερμῶ πίσιν καὶ ἐλπίδα ὅπως χρεωσῶν νὰ ἔχον εἰς τὸν Θεόν: καὶ τῶ κάμνει νὰ ἔχον τῷ ἐλπίδα, καὶ θάρρος πον, ἢ εἰς ἀνθρώπων πλῆσις καὶ ἔξοσιασᾶς, ἢ εἰς τὸν πλῆτον καὶ τὰ πολλὰ εἰσοδήματα τῶν. ἢ εἰς τῷ σωματικῷ αὐτῶ ἀδελφίαν καὶ δυνάμειν. καὶ ἔτι ἀθετῶσι μετὰ τῷ τῶ Θεῷ Πανοκράτορι δεασοτεῖαν καὶ κυριότητα διὰ τῶ ποιηρῶν ἔργων τῶν, καὶ ἀπιστῶσιν εἰς αὐτὸν, καθ' ἡ καὶ διὰ λόγον τὸν ὁμολογεσι: πισθῶν δὲ ὡσαύτῶ Θεόν, ἢ τῷ κοιλίαν καὶ τὰς ἡδονὰς τῆς κοιλίας, καθῶς εἶπεν ὁ Παῦλος, ὡν ὁ Θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰχρῶ αὐτῶ. (Φιλ. γ. 19.) ἢ τὸν πλῆτον καὶ τὰ ἀργύρια, καθῶς εἶπεν ὁ αὐτῶ Παῦλος ὡς τῶ πλεονέκτη. ὡς ὅς ἔστιν εἰδωλολάτρης. (Ἐφ. ε. 5.) ἔθεν οἱ χριστιανοὶ ἐκεῖνοι ὅπως πείθονται καὶ ὑπακῶν εἰς τῷ ἀλήθειαν τῶ Εὐαγγελίῳ, αὐτοὶ ἄρῆπει νὰ διαφυλάτῃν τὸν ἑαυτῶν τῶ ἀγνῶν καὶ καθαρῶν ἀπὸ ὅλων τῶ ἀκαθάρτων παρᾶξεις, καὶ λόγους, καὶ λογισμῶς, καὶ νὰ μὴ διαίρῃν τὰς ἐλπίδας τῶν, εἰς Θεόν, καὶ εἰς ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθῶς πισθῶν εἰς τὸν ἐνα καὶ μόνον Θεόν: ἔτι ἄρῆπει καὶ νὰ ἐλπίζῃν εἰς μόνον αὐτὸν, ἔξ μέσῶ τῆς βοηθείας τῆ ἀγίας Πνεύματος, καὶ φλογίζόμενοι ἀπὸ τὸν ἔρωτα τῆς φιλαδελφίας, νὰ ἀγαπῶν τῶ ἄλλους ὡσαύτῶ τὸν ἑαυτῶν τῶ. ὅχι ἔξ φυσικῶ συγγείαν, ἢ ἔξ κάμνετῶ ἄλλο κοσμικὸν τέλος, ἀλλὰ ἔξ μόνον τῷ ἐντολῷ τῶ Θεῷ, ἡτις ποροσᾶζει νὰ ἀγαπῶσιν ἀλλήλους οἱ χριστιανοὶ, οἱ τὸν ἐνα καὶ μόνον ἀληθινὸν Θεόν γινώσκοντες, καὶ ἀξιώθετες νὰ ἀναγνωθῶν ὅλοι ἀπὸ μίαν καὶ τῷ αὐτῷ κολυμβήθραν τῶ ἀγίας βαπτίσματος.

ὡς

μὲν ἄλλοι ἐναντιῶνται εἰς τὸ πλεονέκτη, ὅτι ὑπερβατὸν χῆμα εἶναι εἰς τὸ ἔρημν πῶ, ὅπερ ἐπὶ λαμβανῶ τῷ ἀπέπτωτον πᾶσιν. ἢ ὡν ἢ γέχαπται ἀπὸ καταβολῆς Κόσμου τῶ ὀνόματα ἐν τῇ ἢ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τῶ ἀγίας τῶ ἐσφαγμένον, καὶ βεβαιῶσι τὸν λόγον τῶ ἀπὸ τῶ ἄλλο σύμφωνον ἔρημν τῆς αὐτῶς Ἀποκαλύψῆς τῶ λέγον, ὡν ἢ γέχαπται τῶ ὀνόματα ἐπὶ τῶ βιβλίῳ τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς Κόσμου. (Ἀποκ. ιζ. 8.) (1) Ἀλλὰ καὶ τὸ ἔρημν ὅπως εἶπεν ὁ Πατριάρχης Γαλιλάβ περὶ τῶ Χριστῶ ἢ ἀναπεσῶν ἐκοιμήθη ὡς λέων, καὶ ὡς σκυῖνος, τίς ἔργεσι αὐτῶν; (Γεν. μθ. 9.) ὁμοίως καὶ ὁ λόγος ὅπως εἶπεν ὁ Μεντις Βαλαάμ, ἢ κατακλιθεῖς ἀναπαύσατο ὡς λέων, καὶ ὡς σκύμνος, τίς ἀνασῆσει αὐτῶν; (Ἀριθ. κδ. 9.) πᾶσιν, λέ-

γω, δηλαδὴ, ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη ἐν ἑαυτῶν τῶ καθ' ὃ Θεός. ὡσαυτῶ γὰρ ὁ λέων ὅταν κοιμᾶται, αὐτῶς πάλιν ὑπ' ἐντοῦ ἔξυπνῶ. ἔπο καὶ ὁ Χριστὸς, κοιμηθεῖς τῶ ἐξελθῶν ὄπνον τῶ θανάτῳ, πάλιν αὐτῶ ὑπ' ἐαυτῶ ἀνέστη, καὶ ἢ κατ' ἄλλου τινος. πῶ δὲ δηλαδὴ καὶ αἱ ἐραπίσις αἱ ἐν τῆς ἔργεσι ἀνεσκόμμενα. πῶ γὰρ τίς ἔργεσι αὐτῶν; τῶ Γαλιλάβ. καὶ πῶ, τίς ἀνασῆσει αὐτῶν; τῶ Βαλαάμ, θῆλον νὰ εἶπῃν, ὅτι σθεῖς ἄλλος μετὰ νὰ ἀνασῆσει αὐτῶν, αἰμῆ αὐτῶς ὁ ἴσθος. λέγει δὲ ὁ Θεοφύλακτος σὺ τῶ Οἰκουμένη, ὅτι διὰ τῶ ἢ Γραφῆ ἀνατίθῃσι τῶ Πατρὶ τῶ ἀνάσασιν τῶ Χριστῶ, διὰ νὰ φανερώσῃ, ὅτι μία εἶναι ἢ ἀνέργα Παθῶς, καὶ Τίθ.

ὅστε ὅπῃ νὰ μὴ διαφορὰ εἰς αὐτὰς Ἰουδαίαις καὶ Ἑβραίοις, ἢ ἄλλοις καὶ ἑλλοθέροις. ἀλλὰ ὅλοι νὰ εἶναι εἷς ἐν Χριστῷ, καθὼς ᾠδαγγέλλει ὁ μακάριος Παῦλος. Ἐξ τῆτο καὶ ἀκολούθως λέγει ὁ Κορυφαῖος. (1)

23 „ Ἀναγεγεννημένοι ἐκ ἐκ ποραῖς φθαρτῆς, ἀλλ' ἀφθάρτα. διὰ
,, λόγῃ Θεοῦ ζῶντος, καὶ μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα.

ΜΕ' τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ Κορυφαῖος τὴν διαφορὰν ὅπῃ ἔχει ἡ σαρκικὴ γέννησις, ἀπὸ τῆς πνευματικῆς ἀναγέννησις τῆς ἀγίας βαπτίσματος. λέγωντας ὅτι, ὅτι οἱ χριστιανοὶ ἀναγεννήθησαν ᾠδᾷ Θεοῦ, ὄχι ἄπὸ ποραῖς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἄπὸ ἀφθάρτου, καὶ ὄχι διὰ λόγῃ ποροφορικῆς τῆς εἰς ἀέρα ἀελοουρίας, ἀλλὰ ἕξ τῆς ἐνυπόστατος καὶ ζῶντος λόγῃ Θεοῦ, τῆς αἰδίου ὄντος καὶ τῆς ὑπαρξίνης καὶ ἐσίας. (2) τὰ λόγια, λέγω, ταῦτα, εἰπὼν ὁ Κορυφαῖος, δείχνει, πῶς πόσον εἶναι ἀνώτερον ἡ πνευματικὴ ἀναγέννησις ἄπὸ τῆς σαρκικῆς γέννησις, ὅσον εἶναι ἀνώτερον ἡ ἀφθαρσία ἄπὸ τῆς φθορᾶς, καὶ ὅσον εἶναι ὑπέρτερος ἀσυγκρίτως, ὁ ἐνυπόστατος καὶ αἰδίου, καὶ ζῶντος λόγῃ Θεοῦ, ἄπὸ τὸν ποροφορικὸν λόγον τὸν ἀνυπόστατον, καὶ εἰς τὸ μὴ εἶναι διαλυόμενος. καὶ ἀκολούθως δείχνει, ὅτι οἱ χριστιανοὶ ὅπῃ ἀναγεννήθησαν μετὰ τῆς πνευματικῆς αὐτῆς ἀναγέννησις, εἶναι ἀνώτεροι, καὶ πλέον συγγενέστεροι ἄπὸ τῆς καὶ σάρκα ἀδελφός. ὅθεν καὶ πρέπει νὰ ἔχῃ ἀναμεταξύτων ᾠδισοτέραν καὶ ἐσοτέραν ἀγάπην, ἄπὸ ὅσῃ ἔχῃ ἀναμεταξύτων οἱ σωματικοὶ ἀδελφοί. Κανείας λοιπὸν ἀδελφός, κανείας χριστιανός ἄπὸ λόγῃσας, ἀγαπητοί, ἄς μὴν εἰρεθῆ νὰ ἀγαπᾷ τὸν καὶ φύσιν καὶ μετὰ ποραῖς φθαρτῆς γεννηθέντα σωματικὸν ἀδελφόν τε, περισσότερο ἄπὸ τὸν καὶ πνεῦμα, καὶ μετὰ ποραῖς φθαρτῆς γεννηθέντα πνευματικὸν ἀδελφόν τε. ὄχι: ἀλλὰ μάλιστα τῆτον πρέπει νὰ ἀγαπᾷ, καὶ νὰ ἐναγκαλιζέται ᾠδισοτέρον ἄπὸ ἐκείνον: καθὼς μετὰ τὰ λόγια ταῦτα μᾶς ᾠδαγγέλλει ὁ Κορυφαῖος τῷ Ἀποστόλων Πέτρος. μηδὲ ἄς χαίρεται ἔταν βλέπῃ τὸν σαρκικὸν ἀδελφόν τε νὰ ποροκόπη εἰς τὰ πνευματικά, ᾠδισοτέρον ᾠδᾷ ὅταν βλέπῃ ποροκόπονται εἰς αὐτὰ τὸν πνευματικὸν ἀδελφόν τε χριστιανόν. Ἐπειδὴ διὰ τῆτο ὁ ἐπὶ πάντων Θεός καὶ Πατήρ, διὰ τῆς ζῶντος καὶ ἐνυπόστατος λόγῃσας ἐν ἀγίῳ πνεύματι μᾶς ἀναγέννησιν ἕξ ὕδατος τῆς ἀγίας βαπτίσματος, διὰ νὰ μᾶς χαρίσῃ ἄπὸ κάθε σαρκικῆς ποροσάδειαν καὶ ἀγάπην τῷ συγγενῶν μας, καὶ νὰ μᾶς πείσῃ νὰ ἀγαπᾷμεν ὅλους τῆς πνευματικῆς ἀδελφός μας χριστιανός, ὡσαύτῃ καὶ τὸν ἑαυτὸν μας: ἀλλήλων τὰ βάρη βασάζοντες. τοῖς πάσχουσι συμπάσχοντες, τοῖς χαίρουσι συχαίροντες. καὶ τῆς ἐνώσιν καὶ ὁμόνοιαν πορὸς ἀλλήλους φυλάττοντες, ἕξ τῆς φιλαδελφίας, καὶ τελείας ἀγάπης. τῆτο γὰρ ᾠδαγγέλλει καὶ ὁ μέγας Παῦλος ῥεῖφων πορὸς Ἐφεσίους. „ ᾠδακαλῶ ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ ἀξίως ᾠδελπασαί τῆς κλήσεως ἧς ἐκλήθητε, μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ ποροπίτης, μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχώρητοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ. ποροδάζοντες τῆρεῖν τῆς ἐνότητος τῆς Πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης, ἐν σώματι, καὶ ἐν πνεύματι: καθὼς καὶ ἐκλήθητε, ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν. εἰς Κύριον. μία πίστις. ἐν βάπτισματι. εἰς Θεόν καὶ Πατῆρ πάντων, ὁ ὅπῃ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πάσιν ὑμῖν. (Ἐφ. δ'. 1.)

24. „ Δι'

(1) Σημειώσαι ὅτι ὁ Γερός Θεοφύλακτος σὺ τῷ Οἰκουμενίῳ λέγει, ὅτι τὸ εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἀκολουθεῖ μετὰ τῆς ἐκ καθαρῆς καρδίας, ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς, εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον. πλὴν καὶ ἕτως ἐνοθεῖται, ἐάν κατὰ τὴν αὐτῆς ληθῆ ἢ εἰς ποροπίτης, ἀπὸ τῆς διὰ, ὅσον διὰ τῆς ἀνυπόκριτον φιλαδελφίαν, ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς.

(2) Οὕτως ἠρμηνεύσει τὸ ἦν τὸν ὁ Γερός Μηφορῆς τῆς ζῶντος καὶ μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα, σωματικῶν μετὰ τῆς λόγῃ, καὶ οὐχὶ μετὰ τῆς Θεοῦ. ὁ δὲ Θεοφύλακτος σὺ τῷ Οἰκουμενίῳ, σωματικῶν τῆς ζῶντος καὶ μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα, οὐχὶ μετὰ τῆς λόγῃ, ἀλλὰ μετὰ τῆς Θεοῦ, δέλεσιν ὅτι διὰ λόγῃ Θεοῦ, ἀναγεννώμεθα, ὅς τις λόγῃ εἶναι τὸ ἦμα τὸ ἀναγγελεῖν εἰς ἡμᾶς. ὅπῃ μὲν εἰς τὸν αἰῶνα. καθ' ὅ ἔρηται. „ ὁ ἕρως καὶ ἡ γῆ παρῆλθονται, οἱ δὲ λόγοι μὲν ἢ μὴ παρῆλθονται. ἴσως ἐν λόγῃ Θεοῦ, δι' ἡ ἀναγεννώμεθα, νοθεῖται αἰ ἐπικλήσεως τῆς ἀγίας Τεταδός, ἄς παρῆλθον ὁ Κύριος ἐν τῷ βαπτίσματι,

εἰπὼν „ ποροδόντες μαθητάσας παῖτα τῆς Ἐδῆς, βαπτίζοντες αὐτῆς εἰς τὸ ὄνομα τῆς Πατρὸς, καὶ τῆς Τῆς, καὶ τῆς ἀγίου Πνεύματος. (Ματθ. κη'. 19.) Σημειώσαι δὲ καὶ τῆτο, ὅτι ἐπειδὴ ὁ Ἀπόστολος εἶπῃ μετὰ τὰ λόγια ταῦτα δηλοῖ, ὅτι ἡ ἀγία Τεταδὸς ἡμᾶς ἀναγεννᾷ κατὰ τῆς ἐρμηνείαν τῆς Μηφορῆς, ὄνομα δὲ τῆς ἀγίας Πνεύματος εἰς ταῦτα δὴ ἀναφέρεται. (τὸ γὰρ τῆς Πατρὸς, ἐξῶθεν ὑπακούεται, ἐν τῷ ἀναγεγεννημένοι: παρῆ τῆς Πατρὸς δηλατῆ.) πρέπει νὰ νοθεῖται τὸ, ἐκ ποραῖς ἀφθάρτα, ἀπὸ τῆς, ἐκ τῆς ἀγίας Πνεύματος. καθὼς καὶ ὁ Κύριος τὸ μυστήριον τῆς Βαπτίσματος παραδίδῃ, τῆς ἐκ, ἀπέδοικεν εἰς τὸ ἄγιον Πνεῦμα εἰπὼν „ ἐάν τις γεννηθῆ ἕξ ὕδατος καὶ Πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τῆς βασιλείαν τῆς Θεοῦ. (Ἰωαν. γ'. 5.) ὅθεν μετὰ τὸν ἔσπον τῆτων, καὶ μετὰ τῆς Θεαρχικῆς πρέσβειας τῆς ἀγίας Τεταδός ἐν τῷ ἦν τῶ πάντων τῆς Κορυφαίου περιλαμβανόνται, τὰ ἀναγεννώμεθα ἡμᾶς, καὶ ὅρα εἰς τῆς ὑποσημειώσιν τῆς „ Καὶ ἡ Πατέρη ἐπικλήσεως. (ἀ. Πστ. α'. 17.)

24. „ Δί ὅ, τι πᾶσα σὰρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου,
 „ ὡς ἄνθος χόρτου. ἐξηραύθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος αὐτῷ ἐ-
 „ ξέπεσε,
 25. „ Τὸ δὲ ῥῆμα Κυεὶς μέγα εἰς τὸν αἰῶνα. (Ἡσ. μ'. 6.) τῆτο
 „ δέ εἰσι τὸ ῥῆμα τὸ ἀγγελιοθευ εἰς ὑμᾶς.

ΑΦ' ἔ ὁ Κορυφαῖος ἀπέδειξεν αἰωτέρω, πόσον ἡ σαρκικὴ γῆσις τῆ ἀνθρώπων εἶναι κατω-
 τέρα ἀπὸ τῆ πνευματικῆ ἀναγῆσις τῆ χριστιανῶν: πόρα ἐδῶ ἐπιμῆμι εἰς τὸν ἐξέλτελισμὸν τῆς
 αὐτῆς σαρκικῆς γῆσις, καὶ παρομοιάζει αὐτῷ μὲ τὸ χορτᾶρι τῆ χωραφίς, καὶ μὲ τὸ ἄνθος
 τῆ χορταίς, δαειδεῖς τῷ ὁμοίωτῃ αὐτῷ ἀπὸ τὴν κοροφίτῃ Ἡσαίας. λέγωντας ἦδ „ πᾶ-
 „ σα σὰρξ ὡς χόρτος, κάμνει κεδὸν συλλογισμὸν τοῖστων. κάθε σπορά τῆς σαρκικῆς γῆσις
 ἀγαίνει ἀπὸ σάρκα. κάθε δὲ σάρκα εἶναι ὡς χόρτος, καὶ τὸν Ἡσαίας. λοιπὸν καὶ πᾶσα σπο-
 ρά τῆς σαρκικῆς γῆσις εἶναι ὡς χόρτος. αἰσίως δὲ τῆτο ἦναι ἀληθεῖς, καθὼς καὶ εἶναι, λοι-
 πὸν καλῶς, λέγει, ἐγὼ, καὶ ὀρθῶς ὠνόμασα αἰωτέρω φθαρτῷ τῷ σαρκικῷ γῆσις, ἀξαρ-
 τὸν δὲ τῷ πνευματικῷ. ἵνα καὶ ἐσεῖς οἱ Χριστιανοί, ἀγαπάτε ὡς στυωτέρως ἀδελφῆς σας, τῆς
 καὶ Πνεῦμα γεγῆμῆς, ὡδῶ τῆς καὶ σάρκα. ἔπειτα λέγει „ καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου ὡς ἄ-
 „ θος χόρτου. ἐξηραύθη ὁ χόρτος, καὶ τὸ ἄνθος αὐτῷ ἐξέπεσε. μὲ τὰ λόγια δὲ πῦτα παρα-
 σαίνει τὸ ἐλιγοχρόνιον ὄλης τῆς ἀνθρωπίνης ὀτυχίας. δι' ὅ, τι, αἰσίως κάθε σάρκα εἶναι χορ-
 τᾶρι, φανερόν ὅτι καὶ κάθε ἀνθρωπίνη δόξα ἐπαῶ εἰς τῷ σάρκα δέισκεται: καθὼς καὶ
 τὸ ἄνθος δέισκεται, ἐπαῶ εἰς τὸ χορτᾶρι. λοιπὸν καθὼς ὅταν ξηραυθῆ τὸ χορτᾶρι, πίπτει
 καὶ τὸ ἄνθος τῆ: ἐτῆ καὶ ὅταν μαρυνθῆ ἡ σὰρξ διὰ τῆ θωάτε, μαρυνίεται μασὶ μὲ αὐτῷ καὶ
 ὄλη ἡ τῆς σαρκὸς δόξα, καὶ φθείρεται. ἀλλὰ τὸ ῥῆμα, λέγει, καὶ ὁ λόγος τῆ Κυεὶς, δὲ εἶναι
 τοῖστων ὀλιγοχρόνιος. ἀλλὰ μένει εἰς τὸν αἰῶνα „ ὁ βρωδὸς γάρ φησι, καὶ ἡ γῆ παρελδύσσονται,
 „ οἱ δὲ λόγοι μῆ καὶ παρελθῶσι. (Ματθ. κδ'. 35.) ἔως ἐδῶ εἶναι τὰ λόγια τῆ Ἡσαίας.
 ὁ δὲ Κορυφαῖος ἀποστέττει καὶ ταῦτα. ὅτι τὸ ῥῆμα τῆτο ὅπῃ εἶπον ὁ Ἡσαίας, αὐτὸ τὸ ἴδιον
 εἶναι ἐκεῖνο ὅπῃ ἀγγελιοθευ εἰς ἐσᾶς ὡδῶ τῆ Ἀποσὸλων τῆ Κυεὶς. ῥῆμα δὲ τῆ Κυεὶς ὅπῃ
 ἀγγελιοθευ εἰς τῆς χριστιανῶς, καὶ μένει εἰς τὸν αἰῶνα, νοεῖται πῶς εἶναι τὸ κῆρυγμα ὄλης τῆ
 Εὐαγγελίς. ὁ δὲ ἱερὸς Μιχφορᾶνῆς, ἐγκρίνει πῶς ῥῆμα μένον εἰς τὸν αἰῶνα καὶ ἀγγελιοθευ,
 νοεῖται αὐτῶς ὁ ἐτυπὸς απῆς, καζῶν, καὶ αἰδίως μῶν λόγος τῆ Θεῶ, ὅστις ἐκπῶχθη, καὶ ἀγγε-
 γελίθη εἰς τὸν Κόσμον δῆ τῆ Ἀποσὸλων. Ὁρα καὶ εἰς τᾶς ὑποσημειῶσεις τῆ πρώτης κεφαλαίς τῆ
 Θεῶς Γακάβῆς σίχῃ 10.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β΄.

1. „ Ἀποθέμενοι ἐν πᾶσαν κακίαν, καὶ παῦτα δόλον, καὶ ὑποκρίσεις,
 „ καὶ φθόνους, (1) καὶ πᾶσας καταλαλιᾶς.

ΜΕ' τὰ λόγια ταῦτα ἀπαδάζει ὁ Κορυφαῖος νὰ καθαρῆσι τὸ ἰσπὸν χωρῶρι τῆ ψυχῶν τῆ
 χριστιανῶν, ἀπὸ τᾶς νοητῆς ἀκαθῆς τῆ παθῶν καὶ ἀμαρτιῶν. λέγωντας ἦδ, πᾶσαν κακίαν,
 μὲ τὸ καθολικὸν αὐτὸ ὄνομα ὡδῶ λαμβάνει κάθε εἶδος ἀμαρτίας. πλῶ ἀναφέρει καὶ μερικᾶ
 εἶδη ἀμαρτίας, τὰ ὅποια ἀρέπει νὰ μισῶν καὶ νὰ δεισρέφωται οἱ χριστιανοί. ἦτοι κάθε δολιό-
 τητα, καὶ ὑποκρίσεις, καὶ φθόνους, καὶ κάθε καταλαλιᾶ: ἡ δολιότης δὲ καὶ ὁ δόλος, καὶ τὸν
 μέγαν Βασίλειον, ἔπῃς ὀρίζεται „ ἐσι δὲ δόλος μακοποῖται λαθραία, ἐν ἀποσσοῖσῃ τῆ βελ-
 „ τίωνων τῆ πλῆσιον ἀποσφερομῆ. (ἐρμῶ. εἰς τὸν λζ'. ψαλ. ἀποκρῆμῆς ρητῆ „ παῦσον τῷ
 „ γλῶσ-

(1) Ἐν ἄλλοις φόνους.

„ γλώσσαίσε ἄπο κακῆ, καὶ χεῖλισε τὴ μὴ λαλήσαι δόλον.) ταῦτα ἢ πάντα ἐμποδίζων, τὸ-
 σεν ἢ παλαιὰ Γραφή, ὅσον καὶ ἡ νέα. καὶ αἱ δύο γὰρ ὅμῃ, καὶ πολὺ κωλύον ἢ παλαιὰ,
 προσάξεν, κἀνάσκει νὰ μὴ μεταχειρίζεται δολιότητα εἰς τὸν ἀδελφόν τε, ἔτε μὲ λογισμὸν, ἔτε
 μὲ λόγον, ἔτε μὲ ἔργον. „ ἐ πορόβη δόλω ἐν τῷ Ἐ΄θνεισε. (Διδύτ. 19. 16.) καὶ πάλιν
 „ ὀπικατάρατος ὁ τύπτων τὸν πλησίον δόλω. καὶ ἐρῶσι πᾶς ὁ λαός. ἤχοιτο. (Διδύτ. κζ'. 24.)
 Καὶ ὁ Δαβὶδ κατηγορεῖ ἐκείνους ὅτι ἔχεν δόλον εἰς τὰς γλώσσας των „ ταῖς γλώσσας αὐτῶν ἐ-
 „ δολιῶσα. κείνων αὐτῶς ὁ Θεός. (Ψαλ. γ'. 13.) Καὶ πάλιν „ παύσον τὴν γλώσσαίσε ἄπο
 „ κακῆ, καὶ χεῖλισε τὴ μὴ λαλήσαι δόλον. (Ψαλ. λγ'. 3.) καὶ ὁ Σολομὼν ἐλέγχει τὰς ἔχον-
 τας δάλως εἰς τὴν καρδίαν „ δόλος ἐν καρδίᾳ πενταεικομῆς κακά. (Παρ. 19. 21.) καὶ ὁ Ἰερε-
 μίας κατηγορεῖ ὅτι κάθε φίλος πορόβεται μὲ δολιότητα „ πᾶς ἀδελφός πτέρη πτερνίῃ, καὶ πᾶς
 „ φίλος δολίως πορόβεται. (Ἰερ. 9. 4.) ἐμοίως δὲ καὶ δὴ τὴν ὑπόκεισιν προσάξει ὁ Σει-
 ράχ „ μὴ ὑποκείθης ἐν σώμασιν ἀνθρώπων. (Σειρ. α'. 26.) καὶ πάλιν „ ὁ ὑποκειμένος,
 „ σκουδαλισθήσεται. (Σειρ. λβ'. 16.) καὶ ἡ τὴν Γ' βίβλος λέγει „ Καὶ ὑποκείται καρδία,
 „ τάξουσι θυμόν. (Γ' β' λς'. 13.) καὶ δὲ τὸ φθόνον φθαργγέλλει ὁ Ταβίτ „ μὴ φθορησάτω
 „ σε ὁ ὀφθαλμὸς ἐν τῷ ποιῆσαι ἐλεημοσύνην. (Ταβ. δ'. 16.) Περὶ δὲ τῆς καταλαλιάς οὐ-
 τὼ προσάξει ὁ Σολομὼν „ μὴ ἀγάπα καταλαλέων, ἵνα μὴ ἔχαρθῆς. (Παρ. κ'. 13.) καὶ ὁ Πα-
 τέρτε Δαβὶδ, ἐδίωκε τὰς καταλαλιένας ἄπο τὸν οἶκόν τε „ τὸν καταλαλιέται λάθρα τὸν πλυ-
 „ σίον αὐτῶν, τὸν ἐξεδίωκον. (Ψαλ. ρ'. 6.) τὴν ὑπόκεισιν ὅμως φθισιότερον κατηγορεῖ ἐν
 τῷ Εὐαγγελίῳ ἡ νέα Γραφή. ἐλέγχει γὰρ ὁ Κίερος καὶ ἐγειρολογεῖ τὰς Γραμματεῖς, καὶ Φα-
 ρισαῖους μὲ ταῦτα τὰ λόγια „ καὶ ὑμῖν Γραμματεῖς, καὶ Φαρισαῖοι ὑποκείται. (Ματθ. κγ'.
 23.) Καὶ πάλιν „ ὅταν κησώθητε, μὴ γίνεθε ἄσπερ οἱ ὑποκείται σκουδρωποῖ. (Ματθ.
 5. 16.)

Φαίνεται μὴ ἢ, ὅτι ἡ ὑπόκεισις εἶναι μικρὸν ἀμάρτημα, κεντὰ ὅμως εἰς ἐκείνους ὅτι τὸ
 ἐξετάξεν, μεγάλῳ ἔχει τὴν καταδίκην. δι' ὅτι τὸ νὰ ἦναι τινος, θετόν, κακὸς, ἐπειτα τὸ
 ὑποκείται ἐμπροσθεν εἰς τὰ ὀμμάτια τῶν ἀνθρώπων πῶς εἶναι καλός. καὶ τὸ νὰ ἦναι τινος
 ἀκόλαστος καὶ ἀσεβής, καὶ ἐπειτα νὰ ὑποκείται πῶς εἶναι σάφραν. καὶ ὁ ἄρπαγος καὶ πλεο-
 νέκτης, πῶς εἶναι ἐλεήμων. καὶ ὁ λαίμαργος, πῶς εἶναι ἐγκρατής. καὶ ἄπλως εἰπεῖν, τὸ νὰ μὴ κωλύ-
 τη τινος τὴν ἀρετὴν κατ' αὐτὴν ὡς καλὴ, καὶ ἐξ μόνου τὴν θεῖαν ἀρετήν, ἀλλὰ διὰ τὴν δό-
 ξαν, καὶ ὑπόληψιν, καὶ ἀρεσκείαν τῶν ἀνθρώπων: ταῦτα λέγω πάντα, εἶναι ἴδια μεγάλης ἀ-
 πιστίας, καὶ δυσσεβείας. οἱ ἢ τὰ πιαῦτα ἐργαζόμενοι ὑποκείται, δὲν κωλύουσι πλέον τὰ ἔρ-
 γων ὡσὺν νὰ ἦναι Θεός ὅτι ἐπιβλέπει τὰ πάντα, καὶ ἔχει νὰ ἐπιτάξῃ ἐκάσῳ κατ' ἀξίαν μὲ
 δικαιοσύνην. ἀλλὰ τὰ κωλύουσι ὡσὺν νὰ μὴ ἦναι Θεός, καὶ νομοθέτης, καὶ κεντὰς δίκαιος εἰς
 τὸν Κόσμον: καὶ ἐξὶ συζητιάζονται οἱ τολαίτωροι μὲ τὰς ποικίλας γνώμας, καὶ ὑπολήψεις,
 καὶ ἀρεσκείας τῶν ἀνθρώπων. καὶ λέγοντες, καὶ κωλύοντες τὸ κακὸν, ὑποκείται καὶ φρονασποπιεῖ-
 νται, ὅτι λέγουσι καὶ κωλύουσι τὸ ἀγαθόν. ἔδον δίκαιως καὶ τῶν τοιούτων ὑποκείται εἶπεν ὁ
 Θεός δὲ τὴν Ἡσαΐαν „ ἐγγίζε μοι ὁ λαός ἔπος ἐν τῷ σώματι αὐτῶν, καὶ ἐν τῶν χεῖλεσιν αὐτῶν
 „ τιμώσιν με, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ, μάτῳ δὲ σέβεται με, διδάσκουσιν
 „ διδασκαλίαν ἐν τῶν ἀνθρώπων. (Ἡσ. κθ'. 13.) (1) αὐτὴ, λέγει, ὅλα τὰ κακά ὅτι
 ἀπαρίθμησα αἰωτέρω, ἐρμηνεύει ὁ Ἰερὸς Θεοφύλακτος, ἄποσραφῆτε ὡς κωλύουσι, καὶ μισήσα-
 τε. ἐσεῖς γὰρ αἰεθρηθήθητε μὲ τὴν ἀφθαρτὴν, πνευματικὴν ἐμὴ καὶ πραγματικὴν ζωὴν. λοι-
 πὸν δὲν κωλύει πλέον νὰ κρατήσῃτε ἄπο τῶν ἀμαρτιῶν, ἡτις εἶναι φθορά, εἶα μὴ ἔν, καὶ εἶα
 ἀνύπαρκτον κατ' ἐαυτὸ. ἐσεῖς αἰεθρηθήθητε μὲ λόγον ἀληθείας. λοιπὸν κωλύει νὰ μισήτε τὴν
 ὑπό-

(1) Κατὰ τῆς ὑποκεισεως γραφῆ καὶ ὁ Θεόσοφος Νέλος „ καὶ
 „ εἰς σκλήν ἡ θεοσέβεια, ἡ δὲ κῆμα ἐπίπλασον ὁ ἀναρετος
 „ βίος. ἀλλ' ἐκείνου φαίνεται καὶ ὅτι ἐσμὸς, καὶ γυμνὸν δίχα
 „ φρονασποπιεῖται ἐπίδωκοντα τὴν τῆς ψυχῆς κατὰσιν, καὶ
 „ δὲ ἀρετῆς ἀποστρέφεται τὸ ἐπιτηδύμας, σμῆνὸν περιετέλλει
 „ κῆματι, καὶ κατηφείας παραπείσασματι τὴν ἀναρετῶσαν
 „ κρυπταν φρονασποπιεῖται... μὴ δὲ τῆς ψυχῆς ἀρετῆς, ἀποστρέφεται
 „ ἐπαμφοσικὴν ἱματίου. περὶ γὰρ τῆς πύσων, διὰ τῆς ἀποφῆ-
 „ τῆς (Σοφοῖα) φησὶν ὁ Θεός „ ἐκδικήσω ἐπὶ πᾶσιν τῶν ἐν-
 „ νες ἀλλοτῶσαν κερμηνοῖ ἱματίον, ἐπὶ πᾶσις ἡ ἐκδικήσις ἐ-
 „ σει... ἀλλ' ὅσοι κακίως ἀνεχόμενοι, τὸ τῆς ἀναρετῶσαν ἐπιτηδύ-
 „ φαζονται κῆμα, ἀλλο τῆς σμῆνῆσεως φρονασποπιεῖται, καὶ ἀλλο
 „ κερμηνοῖ... περὶ ὧν Ἡσαΐας φησὶν „ ἀνακαλύψαι
 „ Κῆμας τῆς κῆμα αὐτῶν ἐν τῆς ἡμέρας ἐκείνης. (Ἡσ. γ'. 17.)

τὸ δὲ ἐπιτηδύμα γυμνοδύσαι, τὸ ἐν τῆς ἡμέρας ἐκείνης, ὅσον
 „ φρονασποπιεῖται... διὰ τῆς πάλιν ἐρεσκῆς ὁ φρονασποπιεῖται. πᾶσαν
 „ σολὴν ἐπισωμῆμας δόλω, καὶ ἱματίον μετὰ καταλαλιῆς ἀ-
 „ ποστρέφεται. (Ἡσ. θ'. 5.) ὅτι πονηρὰ τῆς ἐν τῆς παρῶντι
 „ βίῳ πλάνης οἱ ἀπατῶνες ἀλλοτῶσαν τὴν ἐν τῆς μέλλοντι
 „ διαζωῆν, πολὺ τῆς ἐν τῆς ἐκείνης ἐκείνης ἐκείνης ἐκείνης
 „ τὴν κατὰσιν. σολὴν γὰρ ἐπισωμῆμας δόλω, καὶ ἱματίον
 „ ἐπέ, τὴν ἐκ τῆς ἐπιτηδύμας δοκῆσε σμῆνῆσεως περιηνομέ-
 „ νου τῆς πύσων ὑπόληψιν ἀληθοειῶς ἀνιτηδύμας. μετὰ
 „ καταλαλιῆς δὲ ἀποστρέφεται, τὴν μετὰ τῆς γυμνοδύμας τῆς ψυ-
 „ χῆς δόξης, ἐπαμφοσικὴν ἀπαρῶσιν κολασιν. (Λόγ. κ' ὅτι
 „ παρῶσαν τῆς πύσων ἀλλο παρῶσαν) τὴν ὑπόκεισιν ὅσοι
 „ ὄρεται ὁ θεολόγος Γρηγόριος „ ὑπόκεισιν δὲ, λαμψάσασα
 „ πικρία. (Ἐν τῶν παχυμερῶσαν ὄρεσις.)

ὑποκρίσιν καὶ τὴν δολιότητα, ὅτι αὐτὰ δοῦναι ἀλήθεια, ἀλλὰ ψεῦδος. ἐσεῖς ἐνώθηκατε πρὸς ἀλλήλους μετὰ δεσμόν φιλαδελφίας καὶ ἀγάπης, ὡς ἀδελφία πνευματικά. λοιπὸν πρέπει νὰ ἴπτος ῥέψετε τὸν φθόνον, καὶ τὴν καταλαλιάν, τὰ ὅποια δοῦναι ἐνόησιν, ἀλλὰ χωρίζουσιν ἀλλήλους πρὸς χριστιανούς, καὶ προξενῶσιν ἐχθρὰς, καὶ φόνους: καθὼς ὁ Καὶν, ὅτι τὸν φθόνον ἐφόνευσεν τὸν ἀδελφόν τε. καὶ καθὼς οἱ ἀδελφοὶ τῶ Ἰωσήφ, φθονήσαντες αὐτὸν, τὸν ἐπάλησαν εἰς τὴν Αἴγυπτον.

2. „ Ὡς ἀρτιγεύνητα βρέφη τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσα-
„ τε, ἵνα ἐν αὐτῷ
3. „ Αὐξηθῆτε ἕπερ ἐγάλισαθε ὅτι χριστὸς ὁ Κύριος. (Ψαλ. λγ'.

Αφ' ἧς ὁ Κορυφαῖος ἐδίδαξε πρὸς χριστιανούς νὰ ὑποβάλλωσιν κατὰ παλαιὰν κακίαν, ἢ ὅποια δοῦναι ἀρμόζει εἰς τὴν ἀναθήνησιν τῆς χριστιανῶν, καὶ εἰς τὴν γέναν ζωῆς ὅπως ἔλαβον ἐκ τῆς ἀγίας βαπτίσματος. τὴν λέγει ἐδῶ εἰς αὐτοὺς, νὰ κατορθώσωσιν ζωῆς ἐνάρετον, καὶ ἀγίαν. καὶ καθὼς κατὰ γεωγνῆτα βρέφη πίνοντα τὸ καθαρὸν γάλα τῆς μητρός των, αὐξάνουσιν μετὰ αὐτὸ καὶ τὴν σωματικῶς αὐξήσιν. ἔτσι, λέγει, καὶ ἐσεῖς χριστιανοί, ὡσαν γεωγνῆτα καὶ ἄκακα βρέφη, πρέπει μετὰ πολλῶν πόθων τῆς καρδίας σας νὰ ἀγαπάτε νὰ πίνετε, ὡσαν εἷνα λογικὸν γάλα, καθαρὸν ἄπὸ κάθε μίξιν κακίας, τῆς κακίας ἐνόησιν, καὶ τῆς νέας διδασκαλίας τῆς νέας χάριτος τῆς Εὐαγγελίας, ἵνα μετὰ τῆς τοιαύτης ἐνόησιν αὐξηθῆτε καὶ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ὅπως εἶ νὰ γίνετε ἄνδρες τέλειοι. καθὼς καὶ ὁ Παῦλος γράφει „ μέλει ὅτι κατανοήσωσιν οἱ πάντες εἰς „ τὴν ἐνόησιν τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τῆς ἡμετέρας Θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον „ ἡλικίας τῆς πληρώματος τῆς Χριστοῦ. (Ἐφ. δ'. 13.) ἐσεῖς γὰρ οἱ χριστιανοί αὐτὸν καὶ ὀλίγοντι, ὅμως ἐγδοθήκατε μετὰ τὴν πείραν καὶ πνευματικῶς αἰσθήσεως, πόσον ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι γλυκύτατος, πόσον χρυσότατος, καὶ πόσον ἀγαθότατος εἰς ἐκείνους ὅπως μετὰ ἀπλοῦτητα ψυχῆς, καὶ καθαρῶτα καρδίας πλησιάζουσιν εἰς αὐτὸν, καὶ γίνονται μετὰ τὴν ἀγίαν τράπεζαν τῆς μυστηρίων, τὸ πανάχραντον καὶ πανακέραιον αὐτοῦ σῶμα, πίνουσι δὲ ἄπὸ τῆς ἀγίας ποτιήλου τῆς ζωῆς, καὶ ζωοποιὸν αἷμα του. καθὼς καὶ τὰ βρέφη πίνουσι τὸ γάλα ἄπὸ τῆς βουζίας τῆς μητρός των. ὅθεν καὶ ἡ εὐλαλος γλῶσσα τῆς Χρυσόστομος, γλαφυρὰ ὡς εἶπε γράφει „ Μὴ „ τίνουσιν ῥαθυμῶσιν τοιαύτης ἡξιομῶσιν ἀγάπης τε, καὶ τιμῆς. ἔχ ὁρᾶτε τὰ παιδία μετὰ ὅσης „ προθυμίας δρᾶσεται τὰ μαστῆ; μετὰ ὅσης ὀρμῆς ἐμπήγνουσι τῆς θυλῆς τῆς χείλης; μετὰ τσαύ- „ τῆς προσίωσιν καὶ ἡμεῖς τῆς τραπεζῆς ταύτης, καὶ τῆς θυλῆς τῆς ποτιήλου τῆς πνευματικῆς. μάλλον δὲ „ καὶ μετὰ πλείονος προθυμίας, ἐκλύσωσιν ὡς παιδία ὑπομάζουσιν τῆς Πνεύματος τῆς χάριτος, καὶ „ μία ἡμῖν ἔσω ὁδῶν, τὸ μὴ μετασχεῖν ταύτης τῆς τροφῆς. (Ὁμιλ. πβ'. εἰς τὸ κατὰ Ματθαίου).

Γάλα δὲ λογικὸν ἀνόμασιν ὁ Κορυφαῖος τὴν διδασκαλίαν τῆς Εὐαγγελίας, ὅχι ὡς ἀτελῆ, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀτελειότητα τῆς ὑποδεχομένων. ἔγω γὰρ καὶ ὁ Παῦλος γάλα ἐπότισε πρὸς Κορινθίους: ἦτοι πρὸς ἀτελεῖς, καὶ ταπεινὰς διδασκαλίας, διὰ τὴν ἐκείνοις δοῦναι ἐδύναστο νὰ χωρέσωσιν τῆς τελείας, καὶ ὑψηλοτέρας. ὅθεν καὶ ἔγραψε. „ γάλα ὑμῶν ἐπότισα, καὶ εἶ βρῶμα. ἔγω γὰρ „ ἠδύνασθε. (ἀ. Κορ. γ'. 2.) λέγεται δὲ γάλα ἀνόμη, καὶ διὰ τὴν τότε νεωσὶ εἶχον ἐκχυθῆναι εἰς τῆς νεοφωτιστῆς Χριστιανούς, ἄπὸ τῆς νεότητος, καὶ ἀπόρητος, καὶ θεῖα βουζία τῆς Κυρίας, καὶ Θεοῦ, καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ, ὡς τῆς ὁποῖαν ἔλεγε ὁ σοφώτατος Σολομὼν ἐν τῷ ἄσματι, ἐκ προσώπου τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας. „ φιλησάτωμε ἄπὸ φιλημάτων σώματος αὐτοῦ, ὅτι „ ἀγαθοὶ μαστῆσιν ὑπὲρ οἶνον. (Ἄσμ. ἀ. 2.) ὅτι τὸ γὰρ καὶ ἀρτιγεύνητα βρέφη πρὸς χριστιανούς ἐκείνους ἀνόμασε, φανερόντων αἰνιγματωδῶς, ὅτι τότε νεωσὶ εἶχον λάβειν τὴν μυστικῶν, καὶ θεῖαν ἀναθήνησιν τῆς ἀγίας βαπτίσματος. γάλασθε δὲ εἶπε καὶ ὁ Δαβὶδ πρότερον, καὶ ὁ Κορυφαῖος πῶρα ἐδῶ, διὰ νὰ φανερώσωσιν, ὅτι κατὰ γνώσιν καὶ ἔλαμψιν Θεοῦ ἢ ἐν τῆς παρῶσιν ζωῆς διδασκαλίαν, ὅσον καὶ αὐτὴν ἡμεῖς τελεία, καὶ ὑψηλή, καὶ μεγάλη, ὅμως κατὰ σύγκρισιν ἐκείνης τῆς γνώσεως ὅπως μέλει νὰ δοθῆναι εἰς τὴν ἀλλῶν ζωῆς, εἶναι μία ὀλίγη γεῦσις, καὶ εἷνα πρὸς γάλα τροποτικῶν. ἢ δὲ μέλλουσα γνώσις, εἶναι ὁ τέλειος χορτασμός, ἄπὸ τῆς ὁποῖαν ἔχει νὰ χορτάσῃ ὁ νῆς τῆς Μακαρίου: καθὼς ἐρμηνεύει ὁ σοφὸς Νικήτας. διὰ τὸ καὶ ὁ προφήτης Δαβὶδ ἔλεγε. „ χορτασθήσομαι ἐν τῷ ὀφθαλμῶν μου τὴν δόξαν σου. (Ψαλ. 15'. 17.) (1)

4. „ Πρὸς

(1) Διὰ τὸ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος πῶρα τὸ φησὶν ἐρμηνεύων „ λείπον ὁμοθυμῶν, αἱ τῆς ψυχῆς προσηγορεύονται διὰ τὴν ἡμετέραν φωνήν. φάσμα λέγει „ πρὸς τὴν πενήτηκατον, ὅτι πρὸς ἔξω μέ- „ ἔπει δὲ ἄρτος ἀληθινὸς ὁ Κύριος ἡμῶν, καὶ ἡ σὰρξ αὐτοῦ ἀληθινή.

4. „ Πρὸς ὃν προσερχόμενοι λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδοκιμασμένον, παρὰ δὲ Θεῷ ἐκλεκτὸν εὐτιμον.
 5. „ Καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομησθε, οἶκος πνευματικός, ἱεράτῳ ἁγίῳ, ἀνενέγκαι πνευματικᾶς θυσίας, ἀπὸ προσδέκ-
 τος τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εἰς αὐτὸν, λέγει, τὸν χρυσοτάτον Χρυσὸν, καὶ ἀγαθότατον Κύριον, τὰ ὅποια ἄπο μέρους ἐ-
 γράθητε τῷ γλυκύτῳ, εἰς αὐτὸν πλησιάζετε πάντοτε χριστιανοὶ, καὶ ἀφιερόντε τὸν ἑαυτὸν σας,
 ὅς τις εἶναι πέτρα ζωντανὴ καὶ ἀκρογωνιαία. πᾶς δὲ πλησιάζετε εἰς τὸν ἐκλεκτὸν ταύτῳ Πέ-
 τρω τὸν Κύριον; μετὰ τὴν καὶ Χρυσὸν ζῶν καὶ πολιτείαν, τὴν καθαρὰν ὅπο καθε κακίαν. εἰ
 γὰρ μετὰ ταύτῃ καθαρὰν ζῶν πλησιάζετε εἰς αὐτὸν, ὅσον πολλὰ ἐβόησατε μετὰ τὴν ἀκρο-
 γωνιᾶν ταύτῃ Πέτρῳ, ὡς ὅτι, καθ' ὁμοιότητα ἐκείνης, γίνεσθε καὶ ἐσεῖς ὡσαύτῃ ἄλλαις
 πέτραις, ὅχι ἀνάσθηταις, καὶ ἀψυχαις, ἀλλὰ αἰσθητικαῖς, καὶ ἔμφυχαις, καὶ λογικαῖς, κυ-
 λίσμοις ὅτι τῆς γῆς ἐλόβθέρως, καὶ ἀνεμποδίως, χωρὶς γὰρ ἔχετε κάμψιν προσκόλπισιν, ἢ
 προσωπώπειαν εἰς τὰ τῆ Κόσμου πράγματα: καθὼς ἐφορητόσεν ὁ Ζαχαρίας εἰπὼν „ λίθοι ἁ-
 γιοὶ κυλίσονται ὅτι γῆς αὐτῆς. (Ζαχ. 9. 16.) ἔχει γὰρ συνήθειαν ἢ εὐνοίαν γὰρ κάμψιν ἁ-
 μοιὰ τὰ ἐνέμψα. καὶ ὅχι μόνον ἐσεῖς γίνεσθε τοῖστοι, ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας ἀδελφές σας χριστι-
 αῖς κάμψετε τοῖστοι, διὰ τῆς ἀγάπης, καὶ ἀδελφικῆς εὐνοίας. καὶ ἔτι ὅλοι ὁμοῦ συναρμολογεῖ-
 θε, καὶ κτίεσθε ἐπάνω εἰς τὸν ἀληθῶς, καὶ κυρίου ζωντανὸν Πέτρῳ τὸν Χρυσὸν, ὡσαύτῃ ἐπά-
 νω εἰς θεμέλιον ἄσειςον, καὶ ἀκρήμισον. τὸν ὅποιον ταύτῃ Πέτρῳ, ἀπεδοκίμασεν μὲν, καὶ
 ἀπέβαλον οἱ παράφρονοι, καὶ ἀνόητοι οἰκοδόμοι τῶν Ἰουδαίων, οἱ σαυρώσαντες τὸν Κύριον, ὁ δὲ
 πωπεδύαμος, καὶ πάσφορος Θεός, ἀπέδειξεν αὐτῷ τῷ Πέτρῳ ἐκλεκτὸν, καὶ εὐτιμον: καθὼς
 ὁ Δαβὶδ ἐφορητόσεν, εἰπὼν „ λίθον ὃν ἀπεδοκίμασεν οἱ οἰκοδομῆντες, ἔτος ἐγκνήθη εἰς κε-
 ραλίαν γωνίας. παρὰ Κυρίου ἐγένετο αὐτῷ, καὶ ἔστι θάυμασιν ἐν ὀφθαλμοῖς ὑμῶν. (Ψαλ.
 118. 21.) καὶ ὁ Κύριος ἀπέφερε τὸν ἁγίον ταύτῃ εἰς τὰς Ἰουδαίας ἐν τῷ κατὰ Ματθαίον
 Εὐαγγελίῳ, προσθεῖς καὶ ταῦτο ὅτι „ ὁ πεσὼν ὅτι τὸν λίθον τῶν συνθλασθήσεται, ἐφ' ὃν
 ἂν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν. (Ματθ. 21. 44.) τί δὲ γίνεσθε, λέγει, μετὰ τὸν οἰκοδομῆν αὐ-
 τῷ; πνευματικὴ κατοικία τῆς ἐνοικίας εἰς ἐσᾶς, καὶ ἐμψυχαίνοντες Θεοῦ: καθὼς εἶπεν ἡ πα-
 λαιὰ Γραφή „ ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμψυχαίνω. (Λβ. 23. 12.) καὶ ὁ Παῦλος „ ὑ-
 μῖς ἐσε νὰς Θεοῦ ζῶντος. (β'. Κορ. 6. 16.) καὶ ὅχι μόνον κατοικία γίνεσθε τῷ Θεῷ, ἀλλὰ
 καὶ θυσιαστήριον ἁγίον, ἢ καὶ ἱερεῖς τῷ Θεῷ. ἐπειδὴ καὶ ἠξιώθητε νὰ ἔχετε μέσα εἰς τὰς καρδίας
 σας ἐγκατοικίον τὸν μέγαν ἀρχιερέα Χρυσὸν: καὶ ἀκολούθως προσφέρετε θυσίας πνευματικᾶς εἰς
 τὸν Θεόν, καὶ Πατέρα. ποῖαι δὲ εἶναι αἱ θυσίαι αὐταῖ; εἶναι ἡ συντετριμμένη καρδιά, καὶ τὸ
 τεταπεινωμένον Πνεῦμα, καθὼς εἶπεν ὁ Δαβὶδ „ θυσία τῷ Θεῷ Πνεῦμα συντετριμμένον.
 (Ψαλ. 51. 18.) εἶναι ἡ θυσία τῆς αἰδέσεως καὶ δοξολογίας, ὅτι ἡς γράφει ὁ αὐτὸς Δαβὶδ
 „ θυσία αἰδέσεως δοξάσειμε. (Ψαλ. 134. 24.) εἶναι ἡ θυσία τῆς ἀδιαλείπτου προσέκχης, καὶ
 ἡ θυσία τῆς καθολικῆς ἀρετῆς, καὶ δικαιοσύνης, ὅτι ἡς ὁ αὐτὸς εἶπε „ τότε ὀδοκῆσεις θυσίαν
 „ δικαιοσύνης ἀναφοράν, καὶ ὀλοκαυτώματα. (Ψαλ. 141. 20.)

Καὶ ἐπάνω εἰς ὅλα, θυσία τῶν χριστιανῶν ἢ ἀράρετος τῷ Θεῷ εἶναι, τὸ νὰ θυσιάζεν καὶ νὰ
 ἀφιερώεν ὅλας τὰς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς, καὶ τὰ σώματός των εἰς τὸν Θεόν, ἀπεχόμενοι ὅπο
 καθε πάθος, καὶ ἀκαθαρσίαν. ὅτι ἡς γράφει καὶ ἠδολογῆται τὸς χριστιανὸς ὁ μακάριος Παῦλος
 λέγων „ Παρακαλῶ ὑμᾶς ἀδελφοὶ ἐξ τῶν οἰκτιρῶν τῷ Θεῷ, παρασησαι τὰ σώματα ὑμῶν
 „ θυσίαν ζῶσαν, ἁγίαν, ἀράρετον τῷ Θεῷ τῷ λογικῷ λατρείαν ὑμῶν. (Ρωμ. 12. 1.) καὶ
 ἔσποντινα καθε χριστιανὸς ὅλος ψυχῇ καὶ σώματι, εἶναι ὁ νὰς τῷ Θεῷ, καὶ ὁ μὲν ἔσω ἀνθρω-
 πος,

„ ἀληθῆς βεῶσις, ἀνάγκη τὴν ἰδού τῆς ἀφροσύνης τῆ ἀρετῆ
 „ διὰ γένεσιν ἡμῖν νοητῆς ἐγγίνεσθαι καὶ ὡς τῆ μέλιτος ἢ φύ-
 „ σις, ἢ πᾶσιν τῷ λόγῳ δυνάται παρασησαι πρὸς ἀπίστους,
 „ ὅσον ἀπ' αὐτῆς τῆς κατὰ τὴν γένεσιν ἀφροσύνης. ἔπος ὅτι ἢ
 „ χριστοῦ τῆς ἀρετῆς ἀναγκῶς παραδοθῆναι διδασκαλίας
 „ λογικῆς δύναται, εἰ μὴ καὶ τῆς ἀληθείας δόγματι ἐπιπλεόν
 „ βασιανίσαντες δυνάμεν τῆ οἰκείᾳ πείρᾳ τὴν χριστοῦ κα-
 „ ταλαβῆναι τὸν Κύριον. γένεσθαι δὲ ἔπει, καὶ ἔτι ἐμπλήθητε. δι

„ ὅτι νῦν μὲν ἐκ μέρους γινώσκοντες καὶ δι' ἐσώφει βλέπομεν,
 „ καὶ αἰνίσματα τῶν ἀληθειῶν. ἢ ἔπει δὲ ποτε ὁ νῦν ἀφροσύνης, καὶ
 „ τὸ γένεσθαι τῶν χριστοῦ, εἰς τελειότητα ἡμῖν τῆς ἀπο-
 „ λαύσεως κληρονομήσει. καλῶς δὲ ἔπει ὁ μέγας Βασιλεὺς, ὅτι
 „ διὰ τῆς πείρας καὶ γένεσιν καταλαβανέται ἢ χριστοῦ τῆς
 „ Κυρίου. καὶ ὅχι διὰ λόγων ψιλῶν. διὰ τῶν ἔπει ὁ Γωβ.
 „ εἰδὲ καὶ ἔτι γένεσθαι ἐν ἔφημασι κωδῆς; (Γωβ. 5. 6.) οὐχὶ
 „ ἠλασθῆ.

πος, είναι τὸ βῆμα τῆ ναῦ, ἢ δὲ καρδία, εἶναι ἡ ἁγία Τράπεζα. ὁ δὲ νῆς, εἶναι ὁ Ἰερὺς, ἢ δὲ προαίρεσις, ἢ ὀπιθυμία τῆ ἀνθρώπου, εἶναι ἡ θυσία, ἢ ὀλοκαύτωσις, τὴν ὁποίαν προσφέρει ὁ νῆς εἰς τὸν Θεὸν ἐπάνω τῆς καρδίας. καθὼς ἔτσι παρωμοίωσε τὸν Χρυσορρήμονα, Ἰωάννης ὁ Εὐχαίτων ἐν τινι τροπαίῳ τῆ πρὸς αὐτὸν Κανόνος. (1) ὅλαις δὲ ἢ ἀνωτέρω θυσίαις ὅπως εἰπομένη, γίνονται ἀποσδεκταίς εἰς τὸν Θεὸν ὡς μετὰ τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἐπειδὴ καθὼς αὐτὸς εἶπεν, ἔδεῖς ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα ἐμὴ δι' ἐμῆ. (Ἰωαν. ιδ' 6.) καὶ ὁ Παῦλος λέγει τὰ αὐτὰ μετὰ τὸν Κορυθαῖον. γράφει ἡδ' ἡ δι' αὐτῶν ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφοτέροι ἡ ἐν τῷ Πνεύματι πρὸς τὸν Πατέρα. ἀρα ἐν ἑκ ἐτι ἔσε ζῶοι ἢ πάροικοι, ἀλλὰ συμπολιταί τῶν ἡ ἁγίων, καὶ οἰκείοι τῶ Θεῶ, ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῶ θεμελίῳ τῶ Ἀποστόλων ἢ Προφητῶ, ἢ ἔντος ἀκρογωνιαίῳ αὐτῶ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἐν ᾧ πᾶσα οἰκοδομὴ συναρμολογημένη, αὐξῆ εἰς ναὸν ἡ ἁγιον ἐν Κυρίῳ. ἐν ᾧ ἢ ὑμεῖς σωμαικοδομηθεῖσθε εἰς κατοικητήριον Θεῶ ἐν Πνεύματι. (Εφ. β'. 18.)

6. ἢ Δι' ὅ ἢ περιμέγα ἐν τῇ Γραφῇ. Ἰδ' ἢ τίθημι ἐν Σιών λίθον ἢ ἀκρογωνιαίον, ἐκλεκτὸν, ἐτίμον. ἢ ὁ πισδύων ἐπ' αὐτῶ ἐμὴ ἢ κατακυρωθῆ. (Ἠ'σ. κη. 16.)

ΜΕτὰ τὰ λόγια ταῦτα ὡσὰν νὰ λέγη ὁ Κορυθαῖος εἰς τὰς χριστιανὰς. μὴ σοχαθῆτε ὡ ἀδελφοί, ὅτι ἐγὼ μόνος τώρα γεωσι σὰς κηρύττω, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι πέτρα ζωντανή: καὶ ὅτι νὰ πισδέετε εἰς αὐτὸν, ἢ ὡς τῆς εἰς αὐτὸν πίσεως νὰ προσφέρετε θυσίας πνευματικὰς εἰς τὸν Θεὸν ἢ Πατέρα, ὅχι: τῶτο τὸ ἐκήρυξε προτίτερα ἀπὸ ἐμοῦ αὐτὸς ὁ τῶ ὅλων Θεὸς ἢ Πατὴρ, λέγων ὡς τῆς Ἠσαΐας ἢ, ὡς τῶ ἔτω λέγει Κύριος Κύριος. Ἰδ' ἐγὼ ἐμβάλλω εἰς τὰ θεμέλια ἢ Σιών λίθον πολυτελῆ, ἐκλεκτὸν, ἀκρογωνιαίον, ἐτίμον εἰς τὰ θεμέλια αὐτῆς. ἢ ὁ πισδύων ἢ (ἐπ' αὐτῶ δηλαδὴ) ἢ μὴ κατακυρωθῆ: ἢ θήσω κρίσιν εἰς ἐλπίδα, καὶ ἢ ἐλεημοσύνημ ἢ εἰς σαθμὸς. (Ἠ'σ. κη. 16.) Σιών δὲ ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Θεὸς τὴν ἐκκλησίαν. Σιών ἢ θέλει νὰ εἶπῃ, καὶ τὸν ἱερὸν Μηροφάνη, δι' ἡσὰ σαφῶς. τοιαύτῃ δὲ βέβαια εἶναι ἢ ἡ ἐκκλησία, ἢ τις ψάλλει πρὸς τὸν Θεὸν μετὰ τῶ Προφήτῃ Δαβὶδ ἢ, ἐδίψησέ σε ἢ ψυχὴ μὲ, ποσαπλῶς σοι ἢ σὰρξ μὲ, ἐν γῆ ἐρήμῳ, ἢ ἀβάτῳ, ἢ ἀνύδρῳ (Ψαλ. ξβ'. 2.) Καὶ πάλιν ἢ, ἐδίψησεν ἢ ψυχῆμου πρὸς τὸν Θεὸν τὸν ἰχυρὸν τὸν ζῶντα. (Ψαλ. μα. 2.) λίθον δὲ πολυτελῆ, καὶ ἀκρογωνιαίον ἀνόμασε τὸν Θεὸν λόγον, ἢ Σωτῆρα πάντων ἢ λυτρωτῆν, περὶ ἢ εἶπεν ὁ Προφήτῃς Δαβὶδ ἢ, ἐδεῶρεν ἔως ἢ ἐτήθη λίθος ἐξ ὄρους ἀνδρῶν χειρῶν, καὶ ἐπάταξε τὴν εἰκόνα ἢ ὅπῃ τὰς πόδας τὰς σιδιρῶς καὶ ὀσρακίνας, ἢ ἐλέπτυσεν αὐτὰς εἰς τέλος.... καὶ ὁ λίθος ὁ ἢ πατάξας τὴν εἰκόνα, ἐγκνήθη ὄρος μέγα, καὶ ἐπλήρωσε πᾶσαν τὴν γῆν. (Δαν. β'. 34.) ταῦτα δὲ τὰ λόγια προσήλθεν τὴν ἀπὸ τῆς Παρθένου ἡ ἡμῶν τῶ Χριστοῦ χωρὶς σαωσίῳ ἀνδρῶς, ἢ τὴν

(1) Διὰ τὸ καὶ ὁ μέγας ἐν Παλαιῇ Βασιλειᾷ ἀποκριτικῶς πρὸς τὸν ἐρωπίσαντα Διάκονον, ἀλληγορᾷ τῆ τῆς θείας λειτουργίας μετῆρα, καὶ λέγει, ὅτι ταῦτα ἐνεργῶνται πνευματικῶς, καὶ μετὰ εἰς τὴν ψυχὴν τῆ ἀνθρώπου ἢ κραυαζῆν ἀ-
 ἢ διαλέπτες ὁ νῆς ἐν τῷ ναῦ τῆ ἔσω ἀνθρώπου τὸν ἐπιπίκτον
 ἢ ὕμνον τῆς μεγαλοσπετῆς δόξης τῆ Θεῶ ἡμῶν. ἄγιος ἄγιος
 ἢ ἄγιος Κύριος Σαβαῶθ, πλήρης ὁ θρανός, καὶ ἢ γῆ τῆς δό-
 ἢ ξησῶ. ἀπὸ δὲ τῆς φοικτῆς καὶ φοβερῆς φωνῆς τῆ κηρύμα-
 ἢ τος τῆς, ἐκπίπτα τρέμων ὁ Διάβολος ἀπὸ τῆς αἰχμαλωτῆ
 ἢ ψυχῆς. φογαδῶνται δὲ δουραβάνοι, καὶ κατακυνθάνοι
 ἢ οἱ δαίμονες, ἀσύντες αὐτῶ ἐλάθρα τῆς δουλείας αὐτῶ. ἢ
 ἢ βλέπει λοιπὸν ὅτι ἀνέτελεν αὐτῆ τὸ φῶς τῆ ἀληθινῆ. καὶ
 ἢ προσέχεσα βλέπει τὴν ὡρεπίαν τῆ ἀθανάτῃ ἀμνῆ, ἢ ἐ-
 ἢ πινοδῆ ἐμπληθῶν τῆ σώματος αὐτῆ, καὶ τῆ αἵματος. καὶ
 ἢ τῆ ἀκῆ τῆ μεγαλοφάνου Δαβὶδ βροῦτος, ἢ λέγοντος ἢ γῆ-
 ἢ σαδῆ, καὶ ἰδῆτε ὅτι χριστὸς ὁ Κύριος, καὶ προσεβόησεν ἐν
 ἢ φῶν, κοινῶς γίνεται τῆ σώματος αὐτῆ, καὶ τῆ αἵματος,
 ἢ καὶ ἀνέκαμπτος γίνεται ἢ γεῦσις ἐν αὐτῇ, φολάττω αὐτῆ
 ἢ ἀπὸ πάντῳ πάθος. (Ἀποκρ. σλζ'). Καὶ παρὰ τῆ Ἀντιο-
 ἢ σίῳ δὲ τῆ Ἀντιοχείας φέρεται τῆς ἀνῆ ἡσυχαστῆς, καὶ θεο-
 ἢ φῶρος, ἐρωπθῆς παρατῆνος, πῶς ὕπομονα ἐν τῆ ἡσυχίᾳ
 ἢ κηρωσιμῶς ἢ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἱερῶν Συναχῆων. ὅστις
 ἢ ἀπεκνήθη αὐτῆ ἢ Πάσαι αἱ σωαξῆς, καὶ λειτουργίαι, καὶ
 ἢ ἐροῦν, διὰ τῶ γίνονται ὡ ἀνθρώπου, ὅπως καθαρῶν ὡ
 ἢ ἀνθρώπου τῆ ἀμαρτιῶν αὐτῆ, καὶ οἰκῆ ἐν αὐτῶ ὁ Θεὸς,

ἢ ὡς γέγραπται, ἢ ἐν οἰκῆτῳ ἐν αὐτῆς, καὶ ἐμπροσπιῶν.
 ἢ Καὶ ὅτι ἐλπίσόμεθα ἐγὼ καὶ ὁ Πατὴρ μὲ, καὶ μοιὴ παρ
 ἢ αὐτῶ ποιητῶν. ἐπῶν ἐν ὁ ἀνθρώπος ναὸς ἐμφυχος ζῶντος
 ἢ τῆ Θεῶ, ἀρίστα ἢ θεοφῆρος ψυχῆ ἀπὸ πάντῳ πόθῳ ἐκ-
 ἢ κλησιῶν ἀδελφῆς, καὶ σωαξῆων, καὶ ἐροῦν ἀνθρώπων. ἐ-
 ἢ δον γὰρ ἐν αὐτῶ ἔχει τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Τίον ἀρχιερέα,
 ἢ καὶ τῆ Πνεῦμα τῆ ἀληθινῆ πῶρ. ὅσον τὴν ἀληθῆ θυσία
 ἢ τῶ Θεῶ Πνεῦμα σωπῆριμῶν. ἔδον τῆ θυσίας ἡμῶν, καὶ τῆ
 ἢ ἱλασίῳ ἡμῶν ἀμαρτιῶν τῆ πνευματικῆν δίκρυν. ἔδον τὴν
 ἢ αὐα βασιλείαν καὶ ἱεροσολῆν. ἢ βασιλεία γὰρ φῶσι ἐπ' ἡ-
 ἢ ρανῶν, ὅπως ὕμῶν ἐστὶ. καὶ λοιπὸν ὡς πνευματικῶς τῆς πνευ-
 ἢ ματικῶς ὀφθαλμοῖς, πνευματικῶς θυσίας προσφέρε. Πνεῦ-
 ἢ μα γὰρ ὁ Θεὸς, καὶ τῆς προσηκῶντες αὐτῶ ἐν πνεύματι καὶ
 ἢ ἀληθῆ δὲ προσηκῶν. πάντα γὰρ τῆ ὀράμῳνα, ἀροσκαίρα
 ἢ ἐστὶν, ὡς φησὶν ὁ Παῦλος. ἢ ἐπε θυσία, ἢ ἐπε προσφερέ. τῆ
 ἢ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰῶνια, ἀπινῆσι τῶ ἐν πνεύματι καὶ ἀ-
 ἢ ληθῆ ἐν τῇ καρδίᾳ τῆ θεοφῆρα. (ἀποκρ. β'). λέγει δὲ καὶ
 ἢ ὁ Ἀλέξανδρος Κύριλλος ἢ ἡμεῖς νοητῶ καὶ πνευματικῶ
 ἢ ἀποληθῶντες λατρείαν, ἀροσκαίμεθα ἀροσκαίμεθα εἰς ὀ-
 ἢ μῶν δωδίας πᾶσαι τροπῶ ἐπιμείας, πῆσιν, ἐλπίδα, ἀ-
 ἢ γάπλω, δικαιοσύνη, ἐγκράτῆαν, ἀκῆ σωαξῆς ὀφθαλμοῖς.
 ἢ αὐλὸς γὰρ αὐτῆ θυσία τῆ ἀλλῶ καὶ σωαξῆ ἀρέπῳ Θεῶ.
 ἢ καὶ νοητῆς ὀφθαλμοῖς ἀνάθημα, τῆς ἀληθῆς ὀφθαλμοῖς οἱ τρο-
 ἢ ποι. καθόλου γὰρ ὁ χριστιανὸς ἡμείας, καὶ ἡσυχίας οἰκῆος
 ἢ ἐστὶ. (ἐκ τῶν κατὰ Γελοῦδ.)

τιῷ μεγαλειότητι καὶ δόξαν αὐτῆ, ἥτις ἔμελλε νὰ ἐξαπλωθῆ εἰς ὅλην τὴν οἰκουμένην. Πολυτελῆ μὲν ἔν ἀνόμασε τὸν Κύριον, ἔξ τὸν πολὺν πλεον, καὶ τὸ πλήρωμα τῆς θείας χάριτος, ὅπερ ἐκατοῖκει ἐν αὐτῷ σωματικῶς. Ὡς ἔειπεν ὁ Ἰωάννης, „ Καὶ ἐκ τῆ πληρώματος αὐτῆ „ ἡμεῖς πᾶντες ἐλάβομεν. καὶ χάριν αὐτῆ χάριτος. (Ἰωαν. α. 16.) ἐκλεκτὸν δέ, καὶ σῦτιμον, „ ἔξ τὸ ἐξαιρετὸν κάλλος τῆς θείας φύσεως. Ὡς ἔειπεν ὁ Δαβίδ. „ ὠραῖος κάλλει παρά „ τῆς ἡμῶν τῶ ἀνθρώπων. (Ψαλ. μδ. 3.) καὶ ἡ ἀσματίζουσα νύμφη: ἥτοι ἡ ἐκκλησία ἔλε- „ γον, „ ἀδελφίδός με λευκός καὶ πυρρός, ἐκλελογισμένος ἀπὸ μυριάδων. (Ἄσ. ε. 10.) καὶ πάλιν „ εἶδος αὐτῆ ὡς λίβανος, ἐκλεκτὸς ὡς κέδρος. (αὐτόθ. 16.)

Ἀκρογωνιαίον δὲ αὐτὸν εἶπεν, ὡς ἀρχικὸν καὶ παντοκρατορικόν, καὶ συυδικὸν τῶ ἔθνη, καὶ τῶ ὄπγειων. καὶ τῶ δὺ λαῶν Ἰουδαίων, καὶ Ἑθνηκῶν. τῆτο ἡδ ἔχει φύσιν νὰ κάμνη ἡ ἐν τῆ γαίᾳ τὰ τοῖχε δεισομοίῃ πέτρα: τὸ νὰ συυδῶν δηλαδὴ τῆς δὺ τοῖχης, καὶ τὰ αὐῶ, καὶ κάτω μέρη τῆς οἰκοδομῆς. εἶπε δὲ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ, ὅτι θέλει ἐμβάλλει τὸν λίθον αὐτὸν εἰς τὰ θεμέλια τῆς Ἐκκλησίας ὡσαύ ὑποβάθρων, καὶ ρίζαν, καὶ κεφαλῶν, καὶ θεμέλιον τῆς εἰ- „ κεινῆς πίσεως ὅλων τῶ Ἑθνηκῶν, καὶ τῆς αἰωνίῆς σωτηρίας τῶ ἀνθρώπων, καὶ τῆς οἰκοδομῆς ὅλης τῆς Ἐκκλησίας. καθὼς καὶ ὁ Παῦλος εἶπε περὶ αὐτῆ „ Καὶ αὐτὸς ἔστι πρὸ πάντων, καὶ τὰ „ πᾶντα ἐν αὐτῷ σωῆσθηκε, καὶ αὐτὸς ἐστὶν ἡ κεφαλὴ τῆ σώματος τῆς Ἐκκλησίας, ὅς ἐστιν ἀρ- „ χὴ πρῶτος ἐκ τῶ νεκρῶν, ἵνα ῥῆνται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρῶτος. (Κολ. α. 18.)

Εἰκείνο δὲ ὅπῃ εἶπεν ὁ Ἡσαΐας, καὶ ὁ Κορυφαῖος ἐδῶ τὸ, ὁ πισδῶν ἐπ' αὐτῷ ἔ μὴ κατα- „ χυθῆ, τῆτο λέγω, δείχνει φανερά τὸν Χριστὸν πῶς εἶναι Θεὸς ἀληθινός, καὶ πῶς ἔγινεν ἀν- „ θρωπος ἐπ' ἐχάτων τῶ χρόνων. ἐπειδὴ ὅποιος πισδῶει εἰς ἀνθρωπὸν ἄλθον, αὐτὸς, ὄχι μόνον δὲ εἶναι ἀκαταίχμυτος, καὶ ἀκατηγόρητος, ἀλλὰ εἶναι καὶ ὄπκατάρατος: καθὼς ὁ Προφήτης Ἰε- „ ρεμίας λέγει. „ ὄπκατάρατος ὁ ἀνθρωπος, ὅς τῶ ἐλπίδα ἔχει ἐπ' ἀνθρωπὸν. (Ἰερ. ιζ. 1.) „ λοιπὸν ὁ πολυτελής λίθος ἔτος, καὶ ἀκρογωνιαίος, ὁ συυάφας τὰ ἀμφοτέρα, καὶ ποιήσας αὐ- „ τὰ ἐν, κατὰ τὸν Παῦλον λέγονται „ Χριστὸς ἐστὶν ἡ εἰρήνῃ ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφοτέρα (ἥτοι „ τῆς Ἀγγέλης, καὶ τῆς ἀνθρώπων, καὶ τῆς Ἰουδαίης, καὶ τῆς Ἑθνηκῆς) ἐν. (Εφ. β. 14.) „ αὐτὸς, λέγω, ὁ λίθος, εἶναι Θεὸς ἀληθινός. τῆτο τὸ ρητὸν ἐρμηνεύων καὶ ὁ Θεοπέσιος Κύ- „ ριλλος τῆς Ἀλεξανδρείας ἔτω λέγει „ θεμέλιωκε τὸν τῶ Ἐκκλησίαν αὐτὸς ὁ Χριστὸς ὡν „ θεμέλιος, ἐφ' ὃ καὶ ἡμεῖς ἐποικοδομῶμεθα, ὡς λίθοι πολυτελεῖς καὶ τίμιοι, εἰς ναὸν ἅγιον, „ εἰς κατοικητήριον Θεῶ ἐν Πνεύματι. ἀκλόνητος δὲ παντελῶς ἡ Ἐκκλησία, Χριστὸν ἔχουσα τὸν „ θεμέλιον, καὶ ἀκατάσειον ὑποβάθρων. Ἰδὲ γὰρ τίθημί φησι τὰ θεμέλια Σιών λίθον ἐκλε- „ κτὸν, ἀκρογωνιαίον ἐντιμον, καὶ ὁ πισδῶν εἰς αὐτὸν ἔ μὴ καταίχμυθῆ. (Βιβλ. δ'. λόγ. β'. εἰς τὸν Ἡσαΐαν.)

7. „ Ἰμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πισδῶσιν. ἀπαθῶσι δὲ, λίθος, ὃν ἀ- „ πεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομῶντες, οὗτος ἐγεννήθη εἰς κεφαλῶν γω- „ νίας. (Ψαλ. ριζ. 21.) καὶ λίθος προσκόμματος, καὶ πέτρα „ σκανδάλας. (Ἡσ. ἡ. 14.)

8. „ Οἱ προσκόπτουσι τῷ λόγῳ ἀπαθῶντες, εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν.

Πολλὰ ἀρμοδίως ὁ Κορυφαῖος ἐδῶ, εἰς μὲν τῆς πισδῶντας εἰς τὸν σῦτιμον, καὶ ἀκρογωνιαίον Χριστὸν ἔδωκε τῶ τιμῶν: εἰς δὲ τῆς ἀπειθῶντας καὶ μὴ πισδῶντας, ἔδωκε τῶ ἀποβολῶν, καὶ τῶ ἐκπτώσιν. ἔξ τὶ, καθὼς ἐκεῖνος ὅπῃ πισδῶει εἰς τὸν Χριστὸν δὲ καταίχμυθεται, ἐπειδὴ καὶ ἀξιώνεται τῶ πρὸς τὸν Θεὸν φιλίας καὶ οἰκειότητος: ἔξ τὶ ἐκ τῆ ἐνωτικῆς, καὶ ἐκεῖνος ὅπῃ δὲ πῆ- „ σῶει εἰς τὸν Χριστὸν, μακρῶνεται ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ κρημνίζεται ἀπὸ τῶ θεῶν οἰκοδομῶν. τὸ ὅποῖον τῆτο φανερῶς ἠκολούθησεν εἰς τὸ γῆρος τῶ Ἰουδαίων. οἱ τῆτες ἐπειδὴ ἀπεδοκίμασαν τὸν ἀκρογωνιαίον λίθον Χριστὸν, ἔξ τῆτο ἀπεδοκίμασθησαν καὶ αὐτοὶ ὡς τῆ Χριστῆ καὶ ἐσωτερῆ- „ θησαν, καὶ ἀπαλώσθησαν. καὶ τῆτο προδηλὸν ὁ Ἡσαΐας ἔλεγον: ἀφ' ἔ πρῶτον εἶπε ὡς πῆ „ θεαυτικῆ παιδίε Ἐμμανὴλ, καὶ ὡς τῆ μεγάλης καὶ καινῆς τῆς ἀειπαρθένης Προφήτιδος: „ Κύριον αὐτὸν ἀγιάσατε, καὶ αὐτὸς ἐσαι σε φόβος. καὶ ἐὰν ἐπ' αὐτῷ πεποιθῶς ἦς, ἐσαι σοι „ εἰς ἀγίασμα, καὶ ἔξ ὡς λίθος προσκόμματος συυνηπῆσθε, ἐδῶ ὡς πέτρας πτώματι. οἱ „ δὲ οἰκοὶ Ἰακώβ ἐν παγίδι, καὶ ἐν κοιλάσματος ἐγκαθήμυθοι ἐν Ἰερουσαλήμ. ἔξ τῆτο ἀδυνα- „ πῆσεν ἐν αὐτοῖς πολλοὶ, καὶ πεσῶνται καὶ συυτερθῆσονται. (Ἡσ. ἡ. 13.) ἐπειδὴ γὰρ οἱ ἀπειρόκαλοι Ἰουδαῖοι δὲ ἠθέλησαν νὰ ἀγιάσων καὶ νὰ φοβῶνται ὡς Κύριον καὶ Θεὸν τῶ ἔθνος, τῶν

ἦν Υἱὸν τῆς Παρθένου καὶ Προφήτιδος τὸν ταχέως σκυλεύσαντα, καὶ ὀξέως ποιήσαντα ἡδ' σκυλῶν τῷ φρονιμῷ, ἃς τὸτο εἰρήνηκα ἀδύνατοι, καὶ ἔπεσαν εἰς τὸν ζῶντα λίθον τῶτον καὶ ἐσυρτέθησαν.

Ἀσαφές δὲ εἶναι τὸ ρητὸν τῷ Κορυφαίῳ ἃς τῷ ἔλλειψιν ὅπῃ ἔχει. ὅπερ ἔπος ἀσαφηνῆται καὶ τῷ ἱερῶν Μητροφανῆ „ ἀπειθεῖσι δὲ, εἰς ἀτιμίαν ἔσαι ὁ λίθος, ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομηταί. καὶ τὰ ἔξης. ἃς τί; ἐπειδὴ ἐκεῖνοι μὴ ἀπεδοκίμασαν τὸν λίθον αὐτὸν, καὶ ἀπέβαλαν ἀσότηας, καὶ δεῖ ἠθέλησαν νὰ τὸν ἀδελάβην εἰς τῷ πρὸς Θεὸν οἰκοδομῶτες, ἃς τῷ πολλῷ ἀγνωσίᾳ τῆς. ὁ δὲ λίθος ἔπος, μετὰ τὸ νὰ ἦναι Θεὸς παιδοδύναμος, ἔγινεν εἰς κεφαλῇ γωνίας. (1) εἶπε δὲ ὁ Ἀπόστολος ὅτι ἐκεῖνοι ὅπῃ σκοπιάζον, καὶ ἀπειθεῖν εἰς τὸν λόγον τῆς Εὐαγγελίᾳ, αὐτοὶ ἐπέδησαν εἰς τὸτο: ἦτοι καὶ τὸν ἱερῶν Θεοφύλακτον, ὃχι διὰ τὸν Θεὸν ἐδιωρίθησαν εἰς τὸ νὰ ἦσαν ἀπειθεῖς, ἀπαγε! ὑδεμίαν ἢ καίαν ἀπωλείας προξενεῖ ὁ πάντων θείων τῷ σωτηρίῳ Θεός. ἀλλ' αὐτοὶ διὰ λόγων τῶν ἐπέδησαν εἰς τὸ νὰ ἀπισήσων, μετὰ τὸ νὰ ἦναι ἀπεξέστοι, καὶ μετὰ τὸ νὰ ἐκατάρτισαν τὸν ἑαυτῶν τῶν σκεδῆ ὀργῆς, καὶ ἀπειθείας, ἃς τῆς ἐδικῆς τῶν προαιρέσεως.

9. „ Ὑμῶς δὲ γένος ἐκλεκτὸν. (Ἡσ. μγ'. 20.) βασιλεῖον ἱεράτδμα.
 „ Ἐθνος ἅγιον. (Ἐξ. ιθ'. 6.) λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τῆς
 „ ἀρετῆς ἔξαγγέλιτε. (Ἡσ. μγ'. 21.) τῷ ἐκ σκοτῆς ὑμῶς
 „ καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτῷ φῶς.
 10. „ Οἱ ποτὲ ἔλαὸς, νῦν δὲ λαὸς τῷ Θεῷ. οἱ ἐκ ἠλεημεῖοι, νῦν
 „ δὲ ἐλεηθῆντες. (Ὡσ. β'. 23.)

Εκεῖνοι μὴ, λέγει, ὅπῃ ἀπέδησαν καὶ δεῖ ἐπίδησαν εἰς τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον Χριστὸν, ὃς ἔπεσον διὰ τῷ ἀπειθείᾳ τῆς διὰ τῷ πρὸς Θεὸν οἰκοδομῶν, καὶ δεῖ συνοικοδομήθησαν μετὰ αὐτὸν. ἐσεῖς δὲ ὅπῃ ἐπίδησατε εἰς τὸν Χριστὸν, συνοικοδομεῖτε μετὰ τὸν ἀκρογωνιαῖον αὐτὸν λίθον, καὶ γίνεθε ἅγιος τῷ Θεῷ ἐκλεκτὸς. διὰ τὸ σᾶς ἐξάλεξεν ὁ Θεὸς διὰ ὅλης τῆς ἀνθρώπων, καὶ σᾶς ἐκάλεσε κατ' ἐκλογῆν. (ἀ. Θεωσ. ἀ. 4.) καθὼς εἶπεν ὁ Ἡσαΐας. „ ἔδωκα ποταμὸς
 „ ἐν τῇ αὐτῶν ποτίσαι τὸ ἅγιόν μου τὸ ἐκλεκτὸν. (Ἡσ. μγ'. 20.) γίνεθε βασιλεῖον ἱεράτδμα, καὶ Ἐθνος ἅγιον, ἐπειδὴ ἐγίνετε βασιλεῖς, καὶ ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ Πατρὸς ἃς μίση τῷ Χριστῷ καὶ Ἰησοῦ Χριστῷ, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἱερά Ἀποκάλυψις „ Καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλεῖς, καὶ ἱερεῖς τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ αὐτῷ. (Ἀποκ. ἀ. 6.) καὶ ἐπειδὴ ἠγιασθητε ἃς τῷ ἁγιασμῷ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, καθὼς εἶπεν εἰς τῆς προπατόρας σας ὁ Θεός „ ὑμεῖς δὲ ἔσεδέμοι βασιλεῖον ἱεράτδμα, καὶ Ἐθνος ἅγιον. (Ἐξ. ιθ'. 6.) γίνεθε ἀκόμη καὶ λαὸς εἰς περιποίησιν: ἦτοι εἰς τὸ νὰ εἶδε κτήματα τῷ ἰδίῳ Θεῷ. ἐπειδὴ καὶ τὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμενῖον, ὅλοι μὲν οἱ ἄνθρωποι εἶναι κτήματα τῷ Θεῷ. κτήματα δὲ τῷ Θεῷ δεῖ εἶναι ὅλοι, ἀλλὰ μόνοι οἱ δίκαιοι οἱ φυλάττοντες τῆς ἐντολῆς τῷ Θεῷ. ἃς τί δὲ σᾶς ἐκαμε λαόν τε καὶ ἀπόκλιμά τε, καὶ κληρονομίαν τοῦ ἃς νὰ φανερόντε, λέγει, εἰς ὅλον τὸν Κόσμον τῆς ἀρετῆς, καὶ τῆς θεωρητικῆς τελειότητος τοῦ Θεῷ καὶ Πατρὸς σας: ὅστις σᾶς ἐκάλεσεν διὰ τὸ σκοτῆς τῆς πλάνης, καὶ ἀμαρτίας, εἰς τὸ θαυμαστὸν καὶ πολυμήνητον, καὶ ἀπόρσιτον φῶς τῆς αὐτῆς Θεογνωσίας καὶ πίστεως, καθὼς προέειπε ὁ Ἡσαΐας „ λαὸν μου ὃν ἐλεποισάμην τῆς ἀρετῆς μου διηγείδαι. (Ἡσ. μγ'. 21.) πῶς δὲ ἔχετε νὰ φανερώτε τῆς ἀρετῆς τῆς ἐρανίᾳ Πατρός σας; ἀπίσως καὶ ἐσεῖς μιμεῖσθε τῆς ἀρετῆς τῆς ὅσον εἶναι δυνατὸν σας, καὶ κρατῆτε τὰ καλά ἔργα. ταῦτα ἢ βλέποντες οἱ ἄνθρωποι, δοξάζον τὸν Θεόν, καὶ Πατέρα λέγοντες. Δόξα σοι ὁ Θεός! ὅπῃ δεικνύονται οἱ χριστιανοὶ εἰς τὸν Κόσμον, καὶ λάμπει μετὰ τῆς ἀρετῆς ὡς φασῆρες. Δόξα σοι Πάτερ ἐρανίε! ὅπῃ ἔχεις τοιαῦτα τέκνα καὶ μαθητάς, οἱ τῆς γίνονται ἀξιοδείγματα εἰς τῆς λοιπῆς ἀνθρώπων καθε καλῶ, καὶ εἶναι μνησται τῆς ἐδικῆς σε ἀγαθότητος. ἔγω ἦν καὶ ὁ Κύριος μᾶς ἐπρόσθεσε νὰ κάμνωμην εἶπαι. „ ἔγω λαμφάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῷ ἀνθρώπων, ὅπως ἴδασιν ὑμῶν τὰ καλά ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς ἐραναῖς. (Ματθ. ε. 16.) ταῦτα βεβατῶν καὶ ὁ Θεὸς Χρυσόσομος λέγει „ τί γὰρ αὐ εἶν μακαριώτερον ἀνθρώπων, ὅταν ἔγω πολιθένται,

ὡς

(1) Ἡ καὶ ἔπος ἀσαφηνῆται κατὰ τὸν ἱερῶν Θεοφύλακτον καὶ Οἰκουμενῖον, ὅτι μετὰ τῆς πίστεως, ὁ λίθος ὁ αὐτῆς ἔσαι κτήματα οἱ οἰκοδομηταί, καὶ τὰ ἔξης.

„ ὡς τὸς ὀρώντας εκπλήττεσθαι καὶ λέγειν . δόξα σοι ὁ Θεός ! πτωταί εἰσιν οἱ χριστιανοί ;
 „ πόσω ἐπιδείκνυται φιλοσοφίαν ! πῶς ὑπεροῶσι τῆ παρόντων ! πῶς ἄπαντα σκιά αὐτοῖς , καὶ
 „ ὕψος λελόγισαι ! καὶ ἐδὼν τῆ ὀρομήνων ποροσηπίασιν . ἀλλὰ καθάπερ ἐν ξυῆ πολιτδομήναι ,
 „ ἔπως ἄπαντα διαφωρῶνται ! (ὁμιλ . ζ' . εἰς τὴν Γείεσιν) .

Ὅλος δὲ τὸς ἐπαίνες τῆς λέγει πρὸς τὸς ἐξ Ἰουδαίων χριστιανῶν ὁ μέγας Ἀπόστολος , δα-
 νειζόμενος αὐτὸς ἀπὸ τῆς ἀγίας Γραφῆς , δὲ νὰ μὴ φανῆ ὅτι αὐτὸς ἀπὸ λόγου τῆς ἐπαίνει ,
 καὶ ἀκολούθως δὲ νὰ μὴ δώσῃ ὑποψίαν ὅτι τὸς κολακῶζει . Ἐπειτα σοχαζόμενος μήπως οἱ ἔ-
 παινοὶ αὐτοῖ τῆς κάμην νὰ ὑπερηφανώσθην , ἢ νὰ πέσῃ εἰς ἀμέλειαν : διὰ τὸτο παρακάτω λέ-
 γει „ οἱ ποτε ἔ λαός , νυνὶ δὲ λαός οἱ ἐκ ἠλεμῶν , νυνὶ δὲ ἐλεηθέντες . ὡσαύτ νὰ τὸς λέγῃ
 ἔτι . μὴ νομίζετε ἃ χριστιανοί , ὅτι ἐγίνετε γένος ἐκλεκτὸν , καὶ βασιλείον ἱεράτδμα , καὶ Ἐ-
 θνος ἅγιον , δὲ τί καταγέσθε ἀπὸ τῶ ἄβραμ τῶ Ἀβραάμ . ὄχι : μὴ ἀπατάσθε ἀπὸ τὸν λογισ-
 μὸν αὐτὸν , καὶ ὑπερηφανώσθε . ἐπειδὴ ὁ Ἀβραάμ ὁ ποροπάτωρ σας , ἔτε βασιλὸς ἦτον , οὔτε
 ἱερός . ἀλλὰ ἐγίνετε γένος ἐκλεκτὸν , καὶ βασιλείον ἱεράτδμα , δὲ τί ἀνεργηθήντε δὲ τῆς πί-
 σεως ἀπὸ τὸν Χριστόν . ἐπειδὴ ὁ Χριστός ἦτον ἱερός καὶ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ , ἦτον καὶ βασι-
 λὸς ὡς ἐκ τῆς βασιλικῆς φυλῆς τῶ Ἰάδα καταγόμενος . δὲ τὸτο λοιπὸν ἀπὸ τῶ Χριστοῦ ἠξιώθητε
 νὰ ἄγῃτε καὶ ἐσεῖς βασιλεῖς , καὶ ἱερεῖς τῶ Θεοῦ , ὡς φασίπεν ὁ Ἡσαίας „ ὑμεῖς δὲ ἱερεῖς Κυρίου
 „ κληθήσεσθε , λειτουργοὶ Θεοῦ . (Ἡσ . ζ' . 6 .) καὶ ἀπὸ τῶ ἔλεος καὶ τὴν φιλευδρωπία τῶ Χρι-
 στοῦ ἠξιώθητε νὰ ἄγῃτε λαός τῶ Θεοῦ , ἐσεῖς ὅπως πρότερον δὲν εἶθε ἄξιοι νὰ ὀνομάζεσθε λαός
 τῶ , καὶ νὰ ἐλεηθῆτε παρὰ Θεοῦ , ἐσεῖς ὅπως πρότερον δὲν εἶθε ἄξιοι νὰ ὀνομάζεσθε ἐλεημῶν :
 καθὼς πορολαβὼν εἶπεν Ὡσηὲ ὁ Προφήτης „ Καὶ εἶπε . κάλεσον τὸ ὄνομα αὐτῶ . ἔ λαός μου .
 „ δι' ὅτι ὑμεῖς ἔ λαός μου , καὶ ἐγὼ ἐκ εἰμι ὑμῶν . (Ὡσ . α' . 9 .) Καὶ πάλιν „ Καὶ ἔσαι ἐν τῶ
 „ τόπω , ἔ ἐρέθη αὐτοῖς . ἔ λαός μου ὑμεῖς κληθήσονται καὶ αὐτοὶ υἱοὶ Θεοῦ ζῶντος . (αὐτόθ .
 10 .) Καὶ πάλιν „ εἶπατε τῶ ἀδελφῶ ὑμῶν , λαός μου : καὶ τῆ ἀδελφῆ ὑμῶν , ἠλεμῶν . (Ὡσ .
 β' . 1 .) (1)

II. „ Ἀγαπητοὶ , παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους ἀπέ-
 „ χεσθαι τῆσ σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν , αἵτινες σφατῶνται καὶ τῆσ
 „ ψυχῆσ .

Συνήθεια εἶναι εἰς τῆσ διδασκάλους , ὕστερα ἀπὸ τὸν δογματικὸν λόγον , νὰ ποροφέρουσιν εἰς
 τῆσ διδασκομένης καὶ τὸν ἠθικόν . διὰ τὸτο καὶ ὁ Κορυθαῖος Πέτρος , ἀφ' ἔ εἶπεν ἀνωτέρω ἱκανά
 πρὸς ὀνομάτων , πρὸς τῆσ ἀναργηθίσεως τῶ ἀγίῶ βαπτίσματος , καὶ πρὸς τῶ ἀποργωνίασιν λίθε
 Χριστοῦ , καὶ πρὸς τῆσ εἰς αὐτὸν πίσεως : τῶρα ἐδῶ κινεῖ τὸν λόγον πρὸς τῆσ ἠθικῶν , καὶ λέγει
 πρὸς τῆσ χριστιανῶν . ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί . δὲ τί δὲ ὀνομάζει αὐτῆσ ἀγαπητῆσ ; ἢ κατὰ τὸν
 Μιθροβαῖν δὲ τί ἀγαπῶσιν ἐξ ὀλης ψυχῆσ καὶ καρδίας τὸν ὄντως ἀγαπητόν , καὶ ἱερόν , καὶ
 ἐφετόν , Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν , πρὸς ἔ ὁ Ἡσαίας μὴ εἶπε πρότερον „ ἄσω δὲ τῶ ἠγα-
 „ πημῶν ἄσμα τῶ ἀγαπητοῦ . (Ἡσ . ε' . 1 .) Καὶ ὁ Δαβίδ „ ἀδὴ ὑπὲρ τῶ ἀγαπητοῦ . (Ψαλ .
 μδ' . 1 .) ὁ δὲ ἀναρχος Πατὴρ , ὕστερον ἐξ ἔραν ἀεβόησεν „ ἔπως ἔστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός .
 (Ματ . γ' . 17 .)

Ἡ καὶ τὸν Θεοφύλακτον καὶ Οἰκουμενιον , ἀγαπητῆσ αὐτῆσ ὀνομάζει , δὲ τί ἀγαπητοὶ θέλει
 νὰ εἶπῃ , οἱ καὶ πᾶντα πρὸς ὀνομάθηται . ἐπειδὴ οἱ κατὰ μόνον πρὸς ὀνομάθηται , δὲν λέγονται ἀγα-
 πητοὶ , ἀλλὰ ἀγαπῶνται . ἐσῆσ λοιπὸν , λέγει , τῆσ ἀγαπητῆσ μου ἀδελφῆσ ἀδελφῶν , νὰ ἀπέ-
 χεσθε ἀπὸ τῆσ ἐπιθυμίας τῆσ σαρκός . ἐπιθυμίας δὲ τῆσ σαρκός εἶναι ἢ φιληδονίασ καὶ ὑπόλαυ-
 σαισ τῆσ γαστρός , καὶ τῆσ ὑπό τῶ γαστέρα παθῶν . εἶναι ἢ φιλοπλετίασ , καὶ φιλοκτημοσύμιασ . εἶ-
 ναι

(1) Διὰ τί δὲ ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ λέγει ὅτι ἐκάλεσε τῆσ Ἰου-
 δαίως ὁ Θεός ἀπὸ τῶ σκοπῆσ εἰς τὸ φῶσ , εἰς καιρόν ὅπως οἱ Ἰου-
 δαῖοι εἶχον τὸ φῶσ τῶ παλαιῶ νόμου καὶ τῆσ θεογνωσίας ; διτῶσ
 ἀποκριθῶσα εἰς τὴν ἀποθῆναι πύκνῃν ἢ ὅτι ὁ Ἀπόστολος περι-
 λαμβάνει ἐδῶ καὶ τῆσ Ἐθνικῆσ ὀμῆσ , τῆσ ὅν τῶ σκοπῆσ τῆσ ἀ-
 δελφότητάσ καθημενῆσ , κατὰ τὴν λύσιν ὅπως δίδει ὁ ἱερός
 Μιθροβαῖν ἢ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι νοῦνται , ὅτι ἀφῆσκοντο εἰς τὸ
 σκοπῆσ . ἐπειδὴ , ἀρχαῖα καὶ ὁ νόμος ἦτον εἰς τῆσ λύχης ὅπως ἐ-
 φώτιζε τῆσ Ἰουδαίως , ὡς λέγει ὁ Δαβίδ „ λύχης τῆσ ποσίμου
 „ ἔ νόμος σου . (Ψαλ . 81 .) καὶ ὁ ἴδιος ἐπος Πέτρος „ ὡς λύχης

„ φαίνονται ἐν ἀύχμητῶ πότῶ (β' Πέτ . α' . 19 .) ἢ καὶ ἦτον ὁ νόμος
 εἰς μικρόν φῶσ : καθὼς ὅμως ὁ λύχης καὶ τὸ μικρόν φῶσ συγ-
 κλημένομα μετ' ὅν ἦλλον ὅταν ἀνατάλλῃ τὴν ἡμέραν , κρύπνεται
 καὶ δὲν φαίνονται ὅλως , ἀλλὰ εἰς σκοπῆσ λογίζονται . ποροπρέ-
 πως καὶ ὁ νόμος συκλημένομα μετ' ὅ μῆγα φῶσ καὶ τὸν ἦλλον
 τῶ Εὐαγγελίασ , σκοπῆσ λογίζεται . δι' ὃ καὶ ὁ Παῦλος εἶπε πε-
 ρὶ τῶ νόμου „ ἔ δεδῶσθαι τὸ δεδῶσασμόν (ἦτοι ὁ νόμος) εἰ-
 κεν τῆσ ὑπερβαθίσεως φῶσ (τῶ Εὐαγγελίασ ἀπλάθῃ) (β' .
 Κορ . γ' . 10 .)

ναι ἢ φιλοδοξίαις, καὶ τὰ λαμπρὰ ἀξιώματα. Ἐὰν τὶ αὐταῖς ὄλαις ἢ ἐπιθυμίαις πολεμῶν καὶ μάχονται ἐναντίον εἰς τὴν ψυχῶν. καθὼς ἦν ἡ σὰρκα εἶναι ἐναντία καὶ πολέμιος μετὰ τὴν ψυχὴν, ὡς λέγει ὁ Παῦλος, ἡ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τὸ Πνεῦμα (ἢ τοῦ πνεύματος) τὸ δὲ Πνεῦμα, κατὰ τὴν σὰρκος, ταῦτα δὲ ἀντικεῖται ἀλλήλοις. (Γαλ. ε. 17.) ἔτσι καὶ ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς ἀντικεῖται καὶ πολεμῶν τὴν αὐτὴν ψυχῶν. Ἐὰν τίς; Ἐὰν τὶ θελόντων τὸν γέν, Ἐὰν τὶ σκοτίζουσι τὸ λογιστικόν, καὶ τὴν ἀγκυρῶν τῆς; καὶ Ἐὰν τὶ σκλαβόντων τὴν παλαιῶν ψυχῶν εἰς τὰς ἀπολαύσεις των, καὶ κάμνουν αὐτὴν παρομοίαν μετὰ τὰ ἄλογα κτλ.

Ὅποιος λοιπὸν θέλει Ἐὰν νὰ μὴ κάμνη τὰς ἐπιθυμίας τῆς σαρκὸς, πρέπει ἐκ τῆς ἐναντίας νὰ κάμνη τὰς πνευματικὰς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς. ποίαις δὲ εἶναι ἡ πνευματικὰς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς; εἶναι ἡ ἐργασία τῶν ζωοποιῶν ἐπιτολῶν τῆς Κυρίας. εἶναι ἡ ἀδιάλειπτος προσοχὴ. εἶναι ἡ τῶν ἁγίων Γραφῶν, καὶ τῶν ψυχωφελῶν βιβλίων ἀνάγνωσις. εἶναι ἡ ἀγάπη, ἡ φιλαδελφία, τὰ θεῖα νοήματα, ἡ νηστεία, ἡ ἐγκράτεια, καὶ ὄλαις ἢ ἄλλαις ἀρεταῖς. μετὰ τοῦτον τρόπον γίνονται τὰ ἐναντία τοῖς ἐναντίοις ἰάματα κατὰ τὴν ἰατρῶν καὶ ἡ πνευματικὰς ἐπιθυμίας νικῶν, ὡς καὶ ἰατρῶν τὰς σαρκικὰς ἐπιθυμίας. Ἐὰν τὸ καὶ ὁ Παῦλος ἔγραφε, Πνύματι πείθεσθε, καὶ ἐπιθυμίας σαρκὸς ἐμὴν τελέσητε. (Γαλ. ε. 16.)

12. ,, Τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἐν τοῖς Ἐθνεσιν ἔχοντες καλῶν (1),
 ,, ἵνα, εὐφρανθῶσιν καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῆς κα-
 ,, λῶν ἔργων ἐποπτεύσαντες, δοξάσωσι τὸν Θεὸν ἐν ἡμέρῃ ἐπι-
 ,, σκοπῆς.

ΜΕτὰ τὰ λόγια ταῦτα ᾤδρακινεὶ ὁ Κορυφαῖος τὰς χειριανὰς νὰ ἔχον καλῶν συναστροφῶν, καὶ ζωῶν ἐνάρετον, μάλιστα δὲ διελικόμενοι ἀνάμεσα εἰς τὰ Ἐθνη: ἦγον ἀνάμεσα εἰς τὰς ἀπίστας καὶ ἀσεβεῖς, ἢ καὶ κακοδόξους καὶ αἰρετικὰς. καὶ νὰ εἶναι σολισμῶν μετὰ τῆς Εὐαγγελικῆς, καὶ μετὰ ἀρετὰς χειριανικῆς, ἐμποροῦν εἰς τὰ ὀμμάτια ἐκείνων ὅπως ἀκόμη δὲν ἐπίστωσαν εἰς τὸν Χριστόν. Ἐὰν τὶ; ἵνα Ἐὰν τῆς τοιαύτης ἐνάρετος πολιτείας των γίνονται αἴτιοι νὰ μεταβάλλονται εἰς τὸ καλλίπερον οἱ βλέποντες αὐτὰς ἀπίστοι καὶ αἰρετικοί, καὶ αὐτὴν νὰ κατηγόρουν τὰς χειριανὰς ὡς κακοποιὰς, καὶ τὴν πίσιν αὐτῶν νὰ ἀρῶν ὡς πλάττω, ᾤδρακινθῶσιν ἐκ τοῦ Θεοῦ νὰ ἐπαινεῖν αὐτὰς, καὶ νὰ ἀφιμῶσιν τὴν πίσιν τῆς, καὶ ἀκολούθως, νὰ δοξάζω τὸν ἄγιον Θεόν, ὅς τις παρέδωκεν εἰς τὸν Κόσμον τοιαύτην ὀρθόδοξον πίσιν, καὶ ἔχει τοιαῦτα τέκνα καὶ μαθητὰς ἀνάμεσα εἰς τὰς ἀνθρώπων, σολισμῶν μετὰ τὴν ἀγαθοεργίαν. Τὸ δὲ τὸ ἴδιον εἶναι ἐκεῖνο ὅπως ᾤδραγγέλει ὁ Κύριος εἰς τὰς χειριανὰς ἐν Εὐαγγελίοις λέγων. ,, ἔγω λαμβάνω τὸ φῶς ὑμῶν ἐμποροῦν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσι τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς ἁεράτοις. (Ματ. ε. 16.) Ἐὰν τὸ καλὰ εἶπεν ὁ Θεὸς Χρυσόστομος, ὅτι αὐτὴ ἡμεῖς εἰμεδα χειριανοὶ καθὼς πρέπει, καὶ εἰμεδα φύλακες τῶν ἐπιτολῶν τῆς Χριστοῦ, κἀνάς Εὐαγγελίας καὶ εὐαγγελίας ἁγίας δὲν ἤθελεν ἵνα εἰς τὸν Κόσμον ἄλλοι ἤθελεν πιστεύω εἰς τὸν Χριστόν. Ἐὰν τὶ αὐτὴ ἡμεῖς ἀδικήμεθα, καὶ δὲν ἀδικήσωμεν, καὶ κακῶς πάχοντες, ἀεργετήσωμεν τὰς κακοποιήσαντας μας, βέβαια κἀνάς ἀπίστος δὲν ἦτον τόσον θειῶν, ὅπως νὰ μὴ δεχθῆν τὴν ὁσεβείαν, ,, ἔδει αὐτῶν Εὐαγγέλιον ἦν, εἰ ἡμεῖς ἡμεῖν χειριανοὶ ὡς δεῖ. εἰ τὰ τῶν Χριστῶν ἐφυλάττωμεν. εἰ ἠδικήμεθα, εἰ ἐπλευρεκτέμεθα, εἰ λοιδωροῦμεν, ἀλογῶμεν, εἰ κακῶς πάχοντες, ἀεργετήσωμεν, ἔδει ἔγω θειῶν ἦν, ὡς μὴ ἐπιδραμῶν τῆ ὁσεβείῃ. (Λόγ. 1. εἰς τὴν ἀπὸ Τίμοθ.) (2)

Τί

(1) Ἐν ἄλλοις, τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἔχοντες καλῶν ἐν τοῖς Ἐθνεσιν. λέγει δὲ ὁ Θεοφύλακτος σὺν τῷ Οἰκουμενῷ ἐπὶ τῷ, ἔχοντες ἔγω, ἵνα αὐτὴν τὴν ἔχον κατὰ μεταλήψιν, τῆς μετῶν ἀπὸ ἀπαρεμῶν λαμβανόμενης. κρέμεται δὲ τὸ ἀπαρεμῶν τὸ ἀπὸ τῆς παρακλή. ἵτοι παρακλή τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἔχον καλῶν ἐν τοῖς Ἐθνεσιν. πλὴν καὶ ἄλλως ὀνομάσεται ἡ σωτηρία. ἔγω τὸ, ἔχοντες γραφῆ ἔχοντες, ὅπως εἶναι αἰτιατικὴ τὴ ἀπέχεσθαι ἀπαρεμῶν, διωκῶν δὲ οὐνοκρατικῆ.

(2) Σημεῖον ἔγω ὡς ἀξίλογον τὴν Ἰσραὴλ δὲν δηρῶνται πολλοὶ ἀπίστοι, ὅτι ἠκολούθησαν εἰς δύο χωρία πλησιόχωρα, τῆς μικρῆς Ἀσίας ἀπὸ τῶν ὁποῖα εἰς μὴ τὸ ἕνα, ἦτον περὶ μόνον χωρὶς χειριανῶν. εἰς δὲ τὸ ἄλλο, ἦτον μόνον χειριανῶν. οἱ περὶ δὲν ἐκείνοι ἦτον πολλοὶ σκληροὶ καὶ ἀπίστως, καὶ

ἐφοροῦν πολλὰς τυρανίας εἰς τὰς χειριανὰς. κατὰ θάλασσαν δὲ ὄργων, ἠκολούθησαν ποτε μὴ θανατηφόρος ἀδικήματα εἰς μόνον τὸ χωρεῖον τῶν περὶ ἀπὸ τὴν ὁποῖαν ὄλοι χερσὶν μικροί, καὶ μεγάλοι, καὶ ἄνδρες, καὶ γυναικὶς ἦτον κληίρας καὶ κατὰ τοῖς εἰς τὸ σφῶμα. ποτε εἶναι φρονιμώτατος, καὶ θεοροβήματος χειριανῶν, ὁ πλέον γερνοπέρος ἀπὸ τῆς ἄλλης, βλέπωντας αὐτὰς εἰς τοιαῦτα ἔλεην τὴν κατὰ τῆς, τῆς ἐπιτολῆς τῆς ὄντων σωτηρίας εἰς τὰς χειριανὰς, ἐπιβαλλόμενος αὐτὰς, εἰ νὰ λησμονήσω τῆς τυρανίας ὅπως οἱ περὶ τῆς ἐφοροῦν, καὶ νὰ θελήσω ὄλοι νὰ ἐπισκεφθῶν τῆς τῆς εἰς τὴν ἀδωκυτάτης, φυλάττω τὴν ἐπιτολὴν τῆς Κυρίας τὴν λέγουν, ἀγαπᾶτε τὴν ἕχοντες ἡ μὴν, καὶ ἀγαπᾶσθε αὐτὰς. συμβαλλόμενος δὲ τῆς ἐπιστῆς καὶ ἔτσι ὄλοι πηγαίνοντες εἰς τὸν Χριστόν, καὶ ἐμβαλλόμενος εἰς

„ ποιῶν, ἀγαπῶν, ὡς δοξάζεσθαι τὸν ἡμέτερον Δεσπότην, καὶ μηδενὶ σκανδαλεῖ αἰτίαν πα-
 „ ρέχωμεν. (Λόγ. ζ΄. εἰς τὴν Γένεσιν) Καὶ πάλιν „ εἰδὲν ὅδ' ἔπω λυμαίνεται καὶ βλάπτει τὴν
 „ θρησκείαν τῆς ἡμετέρας, ὡς τὰ τοῖς ἀπίστοις λαβύλιον τινὰ παρέχειν. ὅταν ἐν ἰδωσί τινος ἐν ἀρε-
 „ τῇ θαλάμῳ παρῆμιν, καὶ πολλὰ τῶν βιωτικῶν ὑπερφάνοι ποιηθῶσιν, οἱ μὲν αὐτῶν, καὶ
 „ ἄποπνίγονται. οἱ δὲ, πολλοὶ καὶ εἰς θαῦμα ἔρχονται, ἐκπλητόμηροι, ὅτι τῆς αὐτῆς αὐτοῖς
 „ φύσεως ὄντες, ἐπὶ τὰ αὐτὰ αὐτοῖς μετίασιν. (αὐτῶν)

13. „ Ὑποτάγητε ἐν πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν Κύριον. ἕτε
 „ βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι.
 14. „ Εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς ὑπὸ τῷ Θεῷ πεμπτομένους, εἰς ἐκδίκησιν
 „ μεν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν.

Εδῶ διδάσκει ὁ Κορυθαῖος τὰς χριστιανὰς νὰ ὑποτάσσονται εἰς τὰς ἐξωτερικὰς ἐξουσίας τοῦ
 Κόσμου. Καὶ πρῶτον μὲν ἀγγέλλει εἰς αὐτὰς, νὰ ὑποτάσσονται καθολικῶς εἰς κάθε ἐξου-
 σίαν, ἔπειτα δὲ νὰ ὑποτάσσονται μερικῶς εἰς τὸν βασιλεῖα, καὶ εἰς τὰς ἡγεμόνας. κτίσιν δὲ ἀν-
 θρωπίνῳ τῷ ἐξουσίαν ἀνόμασε. καθ' ὅτι ἡ ἐξουσία καθ' ἑαυτῷ δὲν ἐκτίθη ὑπὸ τοῦ Θεοῦ,
 καθὼς τὰ λοιπὰ κτίσματα, οὐκ καὶ οἱ ἄνθρωποι. ἐπεὶ ὁ Θεὸς μὲν προηγήθη τὸ θελημα
 δὲν ἐδημιούργησε τὰς ἀνθρώπους ἀπ' ἀρχῆς, ὡς ὁ μὲν εἷας ἄνθρωπος νὰ ἦναι ἄρχων, ὁ δὲ ἄλ-
 λος νὰ ἦναι ἀρχόμενος. ἀλλ' ἡ φιλαρχία καὶ πλεονεξία τῶν ἀνθρώπων, αὐτὴ ἐμοίρασε κατῶς
 τῷ μίαν φύσιν, καὶ τὸ εἷας γένος τῶν ἀνθρώπων, καὶ ἕκαμιν αὐτῷ, ὡς ὁ εἷας μὲν νὰ ἦναι
 Δεσπότης καὶ αὐθεντής, ὁ δὲ ἄλλος, νὰ ἦναι δῆλος καὶ ὑποτασσόμενος. ὅθεν εἶπεν ὁ Θεολόγος
 Γρηγόριος εἰς τοὺς τριῶν ἰαμβοῖς „ τί Δεσπότης, ἢ δῆλος, ἢ φαῦλη τομή; διὰ τοῦτο καὶ ὁ
 Κορυθαῖος Πέτρος ἀνθρωπίνῳ κτίσιν ἀνόμασε κάθε ἐξουσίαν, ὡς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ὑπερον
 ἐπνοηθεῖσαν, καὶ χειροτονηθεῖσαν. καθὼς καὶ αἱ τῶν ἀνθρώπων ὑπερθεῖσαι καὶ ἐπνοηθεῖσαι
 τέχναι, ἀνθρώπιναι κτίσεις ἠμποροῦν νὰ ἐνομαθῶν, ὡς ἀνθρώπων ἔργα, καὶ ἀποτελέσματα. ἀγ-
 καλὰ καὶ ὁ Θεὸς συνηχώρησε μετὰ τὸ ἐπόμουν τὸ θελημα, νὰ εἶναι, καὶ αἱ ἐξουσίαι πρὸς ἐκ-
 κοπὴν τῆς ἀμαρτίας, καὶ πρὸς διταξίαν τῶν ἀνθρώπων πραγμάτων: καὶ αἱ τέχναι, πρὸς ἐμ-
 πόδιον τῆς αὐτῆς ἀμαρτίας, καὶ πρὸς κυβέρνησιν καὶ χρησιμότητα τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. (1)
 λέγει δὲ ὁ Κορυθαῖος, ὅτι πρέπει νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς κάθε ἐξωτερικῶν ἐξουσίαν, διὰ τὸν
 Κύριον. ἦγεν εἷας μὲν, διὰ τῷ προστάτῳ τῷ Κυρίῳ, ὅστις ἐπέσταξε νὰ ὑποτασσώμεθα εἰς
 τὰς ἐξουσίας, καὶ νὰ δίδωμεν φόρον καὶ χαράτζια εἰς αὐτὰς, εἰπὼν „ ἄποδοτε τῷ Καίσαρος
 „ Καίσαρι, καὶ τῷ Θεῷ τῷ Θεῷ. (Ματ. κβ΄. 21.) καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τῷ μίμησιν τῷ Κυρίῳ,
 ὅστις καὶ αὐτὸς ἔτι ἂν εἴη τῇ κοιλίᾳ τῆς παρθένου, διὰ μέσου τῆς ἀπογραφῆς Μιτρούτε, ἀ-
 πεγραφεῖ εἰς τῷ ἐξουσίαν τῷ Καίσαρος. καὶ δὴ καὶ ἐπλήροσε χαράτζιον, καθὼς ἐρμηνεύει ὁ Μι-
 τροφαῖος.

Σημαίνει ἀκόμη τὸ διὰ τὸν Κύριον, καὶ ἄλλο μουσικώτερον ἔνθημα, καὶ τὸν Χρυσόμορον, καὶ Θεο-
 φύλακτον, καὶ Οἰκονομῶν: δηλαδὴ οἱ τότε χριστιανοὶ, τυχὸν καὶ ἠθέλων ἀπαγορεύονται καὶ νὰ λέ-
 γων πρὸς τὸν Ἀπόστολον Πέτρον ταῦτα. ἐσύ, ὦ μακάριε Πέτρε, μὲν ἠλευθέρωσες ἀπὸ τὸν Κόσ-
 μον τῶτον διὰ τῆς τῷ Χριστῷ πίστεως, καὶ μᾶς ἐκατάστησες ἀξίως τῆς βασιλείας τῶν ἁγίων, ὡς
 Θεὸς ἄξιος, καὶ τέλει τῷ ἐπερωτῆ βασιλείας, λοιπὸν πῶς πάλιν πῶρα μᾶς ὑποτάσσεις εἰς κοσμι-
 κὰς ἀνθρώπους, καὶ ἐξουσίας; καὶ ἐκ τῶν ἐξουσιῶν τὸ ἀξιώματάς; πρὸς ταῦτα ἐν ἀποκρι-
 τήμονος ὁ Κορυθαῖος λέγει. ὅτι ναί, ἐσεῖς χριστιανοὶ, εἶθε ἐλευθέροι, καὶ δὲν ἔχετε χρέος νὰ ὑ-
 ποτάσσεσθε εἰς ἄρχοντας καὶ ἐξουσίας. διὰ τὸν Κύριον ὅμως, καὶ διὰ τῷ ἀγάπῳ τῷ Κυρίῳ,
 πρὸς-

(1) Ὁ Θεοφύλακτος καὶ Οἰκονομῶν λέγουσιν ἐδῶ, ὅτι κτί-
 σιν ταῦτα κατὰ τὴν θέσιν, καὶ πᾶσι κατὰ τὸ „ ἵνα πᾶς ἐν ἡμῶν κτί-
 σιν εἰς εἷας καὶ ἀνθρώπων, ἠπὶ θεσῆ, πᾶσι πρὸς εἴτασι δὲ
 καὶ τῶν ὅτι οἱ ἄρχοντες καὶ ἐξουσιασὶ ἐδοθησαν παρὰ Θεοῦ
 εἰς τὸ συμφέρον τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅσοι λέγουσι πῶς ἐδοθησαν
 ἐπὶ τῷ Διαβόλῳ, αὐτοὶ συμφωνοῦσι μετὰ τὸν Διαβόλον, ὅτε εἶπε
 πρὸς τὸν Κύριον διὰ τὰς βασιλείας τοῦ Κόσμου „ Σοὶ δώσω τὴν
 „ ἐξουσίαν πάντων ἁπάντων, καὶ τῷ δεξῶν αὐτοῦ, ὅτι ἐμοὶ
 „ παραδόδοται, καὶ ὅ ἐάν θῆλω, δίδωμι αὐτῷ (Λουκ. δ΄. 6.)
 οἱ ἐξουσιασὶ λοιπὸν ἐδοθησαν πρὸς Θεοῦ πρὸς διὰ τῷ πᾶ-
 λτην τῆς δικαιοσύνης, καὶ διὰ τῷ διδόντων καὶ ὠφέλιαν τῶν
 ἐξουσιασῶν δὲ πρὸν διὰ φόρον τιμωρίας τῶν μελλόντων ἀ-

μαρτανῶν καὶ τῶν, διὰ ἐκδίκησιν καὶ παιδείαν ἐκείνων ἐπὶ
 ἡμετέρον εἰς τὸ ἀπερασμιόν, ἢ ἀμαρτανῶν ἐν τῷ ἐνεσῶτι.
 Σχεδὸν τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ὁ θᾶος Χρυσόστομος ἔπειτα, πρὸς τὸν Παύλον
 „ φῶσιν, ὅτι ἐκ ἐστὶν ἐξουσία, ἐμὴ ἀπὸ Θεοῦ, ὅτι αὐτὸς (ὁ
 „ Θεός,) αὐτῷ πρὸς τὸ λυσιτελεῖς ἡμῖν κατεστῆσαν ἀπὸ γὰρ
 „ μὲν γὰρ αὐτῆς τῷ χρεῖαν ἢ ἀμαρτία, ὁ δὲ Θεὸς πρὸς τὸ
 „ συμφέρον ἡμῖν ἀπεχρησάτω. καὶ καθάπερ ἡ χρεῖα τῶν φαρ-
 „ μακῶν ἀπὸ τῶν τελευμάτων γίνονται ἢ δὲ ἐπαγωγὴ τῶν φαρ-
 „ μακῶν ἀπὸ τῆς τῶν ἰατρῶν σοφίας. ἔπω καὶ ἡ χρεῖα τῆς δου-
 „ λίας ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας γέγονε, τὸ δὲ εἰς θεῶν αὐτῷ ἐν-
 „ θῆται, ἀπὸ τῆς τῷ Θεῷ σοφίας. (λογ. ὅτι δαλάς τρεπῶς
 τῆς εἰσηγαγῆ ἢ ἀμαρτία)

πρέπει να υποτάσσεται: ἦτοι, ἐπεὶ καὶ οἱ Ἑλλῆνες κατηγορεῖντες λέγουσιν: ὅτι ὁ χριστιανισμὸς εἶναι ἀνατροπὴ τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων, καὶ γίνεται αἰτίος ἀταξίας καὶ συγχύσεως, μὲ τὸ γὰρ εἶναι ὑπερήφανοι οἱ χριστιανοὶ, καὶ δεῦν θέλουν νὰ υποτάσσονται εἰς τὰς προστάτας τῆς βασιλείων, καὶ τῶν Ἀρχόντων. ἐκ τούτου δὲ βλασφημεῖται ὁ Χριστὸς, καὶ ἡ πίστις τῶν Χριστῶν: διὰ ταῦτα τὴν τὴν ἀφορμὴν, ἐσεῖς οἱ χριστιανοὶ πρέπει νὰ υποτάσσεται εἰς τὰς ἐξουσίας: ἵνα μὴ βλασφημηθῆται ὁ Χριστὸς, καὶ ἡ τῶν Χριστῶν πίστις. νὰ υποτάσσεται ὅμως εἰς αὐτὰς, ὄχι καθ' ὅλα. ἀλλὰ κατ' ἐκεῖνα μόνον, ὅσα δεῦν βλάπτουσι τὴν πίσιν σας, καὶ τὴν δικαιοσύνην, καὶ ἀρετὴν. διὰ τούτο καὶ ὁ Κύριος εἶπεν ἀνωτέρω, „δοξάσατε τὰ τῶν Θεῶν τῶν Θεῶν. καὶ ὁ Πέτρος λέγει ἐδῶ, ὅτι πρέπει νὰ υποτασσώμεθα εἰς τὰς ἀρχοντας, ὅπως καταδικάζουσι μὲν τὴν κακίαν, καὶ τὰς κακοποιὰς, ἐπαινοῦν δὲ, καὶ βοηθοῦν τὴν δικαιοσύνην, καὶ ἀρετὴν ὡσε, αἰσῶς καὶ οἱ ἐξουσιασαὶ μᾶς προσάξεν νὰ κάμωμεν κανὴν πρᾶγμα, ὅπως εἶναι ἐναντίον τῆς πίστεώς μας, καὶ ἐναντίον εἰς τὴν δικαιοσύνην καὶ ἀρετὴν: ταυτὸν εἶπεν, εἰ μὴ οἱ ἐξουσιασαὶ μᾶς προσάξεν νὰ υποτασσώμεθα εἰς τὴν ἀπίστιν αὐτῶν καὶ ἀσεβείαν, ἢ αἵρεσιν, ἢ καὶ εἰς κάμμιαν ἀμαρτίαν, τότε δεῦν πρέπει νὰ υποτασσώμεθα εἰς αὐτὰς τελείως. ἀλλὰ καὶ νὰ τὰς ἐναντιωνώμεθα μέχρι θανάτου, καὶ νὰ μὴ ὑπακούωμεν εἰς τὰ πρᾶγματα τούτων προστάγματα. λέγοντες μὲ τὸν Δαβὶδ „ Καὶ ἐλάλην ἐν τοῖς „ μαρτυρείοις σου ἐναντίον βασιλέων, καὶ ἐκ ἠχουούμην. (Ψαλ. ρη.) καὶ τῶν Κορυφαῖος τούτου, καὶ τῶν Ἀποστόλων. πειθαρχεῖν δεῖ Θεῶν μᾶλλον, ἢ ἀνθρώποις. (Πράξ. ε. 29.) Καὶ πάλιν „ εἰ „ δίκαιόν ἐστιν ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον, ἢ τῶν Θεῶν, κείνατε. (Πράξ. δ. 19.)

15. „ Ὅπως ἐστὶ τὸ θέλημα τῶν Θεῶν, ἀγαθοποιῶντας, φιμοῦν
„ τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν.

Εδῶ προσθέτει τὴν αἰτίαν ὁ Κορυφαῖος, διὰ τὴν ὁποῖαν πρέπει οἱ χριστιανοὶ νὰ υποτάσσονται εἰς τὰς ἐξουσίας. ὅτι δηλαδὴ, αὐτὸ εἶναι τὸ θέλημα τῶν Θεῶν. ποῖον; τὸ νὰ υποτάσσεται, λέγει, ἐσεῖς οἱ χριστιανοὶ εἰς τὰς ἐξουσίας, καὶ τὸ νὰ εἶσθε ταπεινοὶ, καὶ ὑπειθέεις, καὶ ἀγαθὸν, καὶ ἀρετὴν ἐργαζόμενοι. ἐπεὶ, διὰ μὴ τὴν ὑποταγῆν σας ταῦτα καὶ ὑπειθέειν, ἐπιπομίζετε τὴν ἀγνωσίαν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων: ἦγαν τῶν ἀπίστων, καὶ Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι κατηγοροῦν τὰς χριστιανὰς πῶς εἶναι ὑπερήφανοι καὶ ἀποστάται, καὶ ἀνυπότακτοι, καὶ δεῦν θέλουν νὰ υποτάσσονται εἰς τὰς ἐξουσίας. (1) διὰ δὲ τὰς ἄλλας ἀγαθοεργίας σας, λαμβάνετε καὶ ἐπαινον, καὶ τιμὴν ὑπὸ τὰς ἐξουσίας. ἐπεὶ καὶ τὸν Παῦλον „ οἱ ἀρχοντες ἐκ εἰσι φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν. θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἐξουσίαν; τὸ ἀγαθὸν ποιεῖ, καὶ ἔχεις ἐπαινον ἐξ αὐτῆς. Θεῶν γὰρ διάκονός ἐστι σοὶ εἰς τὸ ἀγαθόν. εἰ δὲ τὸ κακὸν ποιῆς, φοβῆ. ἐ γὰρ εἰκὴ φορεῖ τὴν μάχαιραν αὐτῶν. Θεῶν γὰρ διάκονός ἐστιν, ἐκδικῶς εἰς ὄργην τῶν κακῶν πράσσοντι. (Ρωμ. ιβ. 3.) Σημεῖοι δὲ ὁ Ἱερός Μητροφανῆς, ὅτι ἀγαθὰ καὶ οἱ βασιλεῖς, καὶ ἐξουσιασαὶ, ὅπως ἦτον τῶν τότε καιρῶν, ὅταν ἔγραφε τὴν ἐπιστολὴν ταῦτα ὁ Κορυφαῖος, ἦτον ἀπίστοι, καὶ ἀσεβεῖς: μὴ ὅλον τούτο ὁ Ἀπόστολος ἔγραψε ταῦτα, καὶ διὰ τὰς μετὰ ταῦτα ἐσομένους βασιλεῖς, καὶ Ἡγεμόνας, τὰς πιστὰς καὶ ὀρθοδόξους, ὡς τῶν ἀγίων Πνεύματι προφητεύσαντων αὐτὰς.

16. „ Ὡς ἐλάττωροι (2) καὶ μὴ ὡς ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας
„ τὴν ἐλάττωριαν. ἀλλ' ὡς δῦλοι Θεῶν.

Διὰ νὰ μὴ λέγην οἱ χριστιανοὶ, καὶ τὸν Χρυσόστομον, ὅτι ἡμεῖς ἠλόθεράθημεν ὑπὸ τὸν Κόσμον, καὶ ἐγίναμεν ἐρανοπολίται, καὶ σὺ πάλιν μᾶς ὑποτάσεται εἰς κοσμικὰς ἀρχοντας, καὶ μᾶς προσάξεται νὰ τὰς ὑπακούωμεν. διὰ τούτου λέγει πρὸς αὐτὰς ὁ Κορυφαῖος. ὅτι ὑπακούετε εἰς αὐτὰς

(1) Ὅταν ὁ σοφὸς Φώτιος ἐν τῆς Ἀμφιλοχίους ζητήματι 149. λέγει „ ὅπως ἐστὶ τὸ θέλημα τῶν Θεῶν ἀγαθοποιῶντας φιμοῦν τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν. γίνονται τῶν Ἑλλήνων, ἢ καὶ Γεδοῖος ἐγκαλοῖν; τὸ ἐβρῶικον ἐπίδειξον. ἀνήκουον διαβάλλει καὶ ἀπειθεῖ; διὰ τῆς ὑποταγῆς ἐπιστάσεων. ἀλλὰ ὅσα καὶ αὐτά, τῶν ταπεινῶν καὶ ἡμέρων τῶν φρονήματος τὴν γλωσσῶν διέλεγον. πᾶν πολιτικὴν διαλύσαντα; διὰ τὸ μὴ εἶναι ἐν τῆς ἀγνωμοῦν τὴν συκοφαντικὴν ἐπιτέλεσον. ἔως ἀφρον ἀνὴρ δυνάστη φιμοῦται. ὅπως Θεῶν δόξαζεται δὲ.

„ λος. ὅπως νικᾷ τὸν Κόσμον, καὶ μᾶς γίνεται, καὶ ἐβλάσται, καὶ ἀνασκολοπιζεται, ὅ τὸ κατὰ τῆς ἀμαρτίας τροπαῖον ἀνύβριον συνδιασώζων εαυτῶν. ὅ κατὰ ταῦτα πελιθόμενος πρὸς ἀγαθὰ, ἐλάττωρα φέρει καθαρώς καὶ τὰ ἔργα καὶ τῆς λόγους, καὶ πρὸς γὰρ τῶν αὐτῶν τὴν ψυχῆν. (2) Ὑποτάγητε δηλαδὴ τῶν ἐξουσιασῶν. ἐλάττω γὰρ τῶν ἐξουσιῶν, καὶ πρέπει νὰ προσυπακούεται, κατὰ τὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμενίον. ἦτοι ὡς ἐλάττωροι ὑποτάγητε.

αὐτὸς ὡς ἐλδύθεροι: ἦγαν ὡς πισύσαντες εἰς τὸν ἐλδύθερώσαντα ὑμᾶς Χριστόν. ἐπειδὴ αὐτὸς ἐ-
 πορσάξῃ νὰ ὑποτάσασθε εἰς τὰς ἀρχοντας. ἔξ τὶ μὲ τὴν ὑποταγὴν ταύτην, δεῶ θέλετε φανῆτε
 ὅτι ἔχετε σκέπασμα τῆς κακίας: ἦγαν τῆς παρῆκός ἀπειθείας σας, τὴν καὶ Χριστόν ἐλδύθερίαν
 τῆς πίσεως, ἔξ τὴν ὁποῖαν δεῶ θέλετε νὰ ὑποκύσετε εἰς τὰς ἀρχοντας. ὡσε, ἔξ τὴν ἐλδύθε-
 ρίαν ταύτην ὅπῃ ἐσεῖς λέγετε πὼς δεῶ πρέπει νὰ ὑποτάσασθε εἰς τὰς ἀρχοντας. δι αὐτὴν ταύ-
 την τὴν ἐλδύθερίαν πρέπει νὰ τὰς ὑποτάσασθε: ταυτὸν εἰπεῖν, ἔξ τὶ ἐσεῖς εἰσθε ἐλδύθεροι,
 ἔξ τὴν καὶ ἐλδύθερώς πρέπει νὰ ὑποτάσασθε, καὶ ὅξισιν ἐλδύθερον πρέπει νὰ ἔχετε, καὶ τὸ
 νὰ ὑποτάσασθε, καὶ τὸ νὰ μὴ ὑποτάσασθε. ὡσαῦ ὅπῃ ἡ ὑποταγὴ αὕτη, τίποτε δεῶ βλά-
 πτει τὴν καὶ πίσιν ἐλδύθερίαν σας. δυνάται δὲ νὰ νοηθῇ τὸ ῥητὸν τὴν, καὶ καὶ ἄλλον ῥόπον,
 ὡς λέγει ὁ Θεοφύλακτος, καὶ Οἰκουμενίος. ἐλδύθερος καὶ Κύριον εἶναι ἐκεῖνος ὅπῃ δεῶ ὑποτάσ-
 σεται εἰς κἀνόνα πάθος καὶ ἀποπον. ἐπειδὴ δὲ τὸ νὰ ζῆτινας μὲ ὑποκρίσιν, δεῶ εἶναι ἐλδύθέ-
 ρε ἀνθρώπε ἴδιον, ἀλλὰ τὸ ὑποκρίσιν εἰς πάθῃ ἀρεσκείας, ἢ ἄλλης αἰχρᾶς ἡδονῆς. ἡ δὲ καθ'
 ὑποκρίσιν ζωὴ αὕτη, εἶναι ξεσὴν ἄπὸ τῆς χριστιανῆς: ἔξ τὴν πορσάξῃ ὁ Κορυφαῖος ἐδῶ νὰ δει-
 χῆν οἱ χριστιανοὶ τὴν ὑποταγὴν εἰς τὰς ἐξουσίας: ὄχι καθ' ὑποκρίσιν: ὄχι μὲ ἀναγκασμῆν
 γνάμῃ: ὄχι μὲ ἔχθραν, ἢ ἄλλῃ κἀμμίαν ἄποκρυφον κακίαντες. καὶ τῆς ἄποκρυφου ταύτης κα-
 κίας τῶν νὰ ἔχῃν ὡς σκέπασμα εἰς τὸ φανερόν, τὸ ἄδολον, καὶ ἀπλῆν τὴν τρόπον, καὶ τὸ νὰ φαί-
 νωνται μὴ, πὼς εἶναι ἄπὸ πάθος ἐλδύθεροι, ἐχὶ δὲ καὶ ἀλήθειαν νὰ εἶναι καὶ ποῖστοι ἐλδύ-
 θεροι. Καὶ ἔξ νὰ εἰπῶ μὲ συτομίαν. τὸ, μὴ ὡς ὀπκάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλδύ-
 θερίαν, τὴν δηλοῖ: ὅτι οἱ χριστιανοὶ, δεῶ πρέπει, εἰς μὴ τὰ ἐξω νὰ φαίνωνται ἀπλοῖ, καὶ
 ἄδολοι, καὶ ἀπαθεῖς μὲ σκέπασμα ἐλδύθερίας, καὶ ἀπαθείας, εἰς δὲ τὰ ἔσω καὶ τῇ ἀληθείᾳ
 νὰ εἶναι ἐναντίοι ἄπὸ ἐκεῖνο ὅπῃ φαίνονται: ἦτοι νὰ εἶναι ποτηροὶ, καὶ δόλιοι, καὶ ἐμπαθεῖς,
 καὶ ἀκολέθως ἐκ ἐλδύθεροι ἄπὸ πάθος. ἀλλὰ νὰ ὑποτάσωνται, ὡς δοῦλοι μὴ κατὰ τὴν
 πίσιν πρὸς τὸν Θεόν, ὡς ἐλδύθεροι δὲ ἄπὸ πάθος, νὰ ὑποτάσωνται καὶ πρὸς τοὺς ἀνθρώ-
 πους. (1)

17. „ Πᾶντας τιμήσατε, τὴν ἀδελφότητα ἀγαπᾶτε. τὸν Θεὸν φο-
 ,, βᾶσθε, τὸν βασιλέα τιμᾶτε.

ΚΑὶ ὁ Θεοφύλακτος, καὶ ὁ Οἰκουμενίος, καὶ ὁ Μητροπολίτης θέλῃν νὰ συνάπτεται τὸ „ ἀλλ'
 ὡς δᾶλοι Θεῶ, τὴν προηγουμένην εἶχε, μὲ τὸν εἶχον τὸν „ Πᾶντας τιμήσατε: ἦτοι, ὡς δᾶ-
 λοι ὄντες τὴν ταπεινῆ, καὶ πρὸς Χριστῶ, ὄχι μόνον εἰς τὰς βασιλεῖς, καὶ ἀρχοντας ὑποτάσασθε,
 ὡς ὑπερέχοντες καὶ τὸ ἐξωτερικὸν ἀξίωμα: ἀλλὰ καὶ ὅλως τῆς ὁμοτίμης σας ἀνθρώπου τιμήσα-
 τε. καὶ τὰς κατὰ Χριστόν πνευματικῆς, καὶ ὁμοπίσεως σας ἀδελφῆς ἀγαπᾶτε. πορσθέτωντας δὲ
 ὁ Κορυφαῖος καὶ ὅτι τὸν Θεὸν φοβείσθε, καὶ τὸν βασιλέα τιμᾶτε. ὡσαῦ νὰ λέγη εἰς τὰς χρι-
 στιανῆς ταῦτα: ἀδελφοὶ μὲ ἀγαπητοὶ, πὼς ἀρετῶν πρέπει νὰ ἔχετε, καὶ ποιαύτῃ διακρίσιν
 πνευματικῶν πρέπει νὰ ἄποκρίσῃτε, ὡσε ὅπῃ νὰ ἔχῃτε τὴν διαφορῶ ὅπῃ εἶναι ἀνάμῃσα
 εἰς τὸν Θεόν, καὶ εἰς τὸν βασιλέα, καὶ νὰ εἰσθε ἀνώτεροι ἄπὸ καθε φόβον ἀνθρώπινον. καὶ τὸν
 μὴ βασιλέα νὰ τιμᾶτε χρεωσικῶς, ἔξ τὴν ὑπεροχῆν τῆς βασιλικῆς ἀξίας. μόνον δὲ τὸν
 Θεὸν νὰ φοβῆσθε, ὡς φοβερόν ἀληθῶς, καὶ ἔξ τὴν φυσικῶν ἀπειρίων καὶ μεγαλειότητι, καὶ
 ἔξ τὶ δυνάται καὶ ψυχῶν, καὶ σώμα νὰ ἄπολέσῃ εἰς τὴν γέννην τὴν πυρός: καθῶς ὁ Κύριος
 ἐτετέλειτο „ μὴ φοβηθῆτε ἄπὸ τῆς ἄποκτείνοντων τὸ σῶμα, καὶ μὴ ταῦτα μὴ ἐχόντων πορσ-
 ,, σῆρον τι ποῖσαι. ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε. φοβήθητε τὸν μὴ τὸ ἄποκτεῖναι, ἐξου-
 ,, σίαν ἔχοντα ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέννην. καὶ λέγω ὑμῖν, τὴν φοβήθητε. (Α. κ. β'. 4.) μὲ
 τὰ λόγια δὲ ταῦτα διδασκόμεθα, ὅτι πρέπει νὰ δείχνωμεν ὑπακοὴν πρὸς τὰς ἐξουσίας, ἀλλ'
 εἰς τὴν δὲσέβειαν μόνον καὶ εἰς τὰς ἀρετῆς, καὶ ὄχι εἰς τὴν ἀσέβειαν, καὶ εἰς τὰς κακίας. τὴν
 τιμῶν ἡμᾶς τὴν χρεωσικῶν εἰς τὸ ἀξίωμα τῆς, πρέπει νὰ ἄποδίδωμεν. αὕτη γὰρ δεῶ μᾶς
 βλάπτει, ἔτε κατὰ τὴν δὲσέβειαν, ἔτε κατὰ τὴν ἀρετῶν. δι ὁ καὶ ὁ Παῦλος ἔτω φησιν „ ἄπὸ-
 ,, δοτε

(1) Ὁ δὲ Μητροπολίτης ἔπος ἐριμῶν τὸ ῥητὸν τὴν. ὁ δὲ Θεὸς
 Ἀποστόλος ἐδῶ ἐκαμῆ, λέγει, φανερόν τὸ νόημα τὸν ἀνώτερον
 ἀνθρώπων. λέγει γὰρ, ὅτι ἐσεῖς χριστιανοὶ, ὡς ἐλδύθεροι
 πρέπει νὰ ὑποτάσασθε εἰς τὰς βασιλεῖς, καὶ ἐξουσίας. καὶ ὄχι
 νὰ δείχνετε ὑπακοὴν δολοφρεπῆ εἰς αὐτοὺς. ὡσε ὅπῃ τὴν πρὸς
 αὐτὸς ἐλδύθερον ὑποταγῶν καὶ τὴν μεταχειρίζεθε σκέπασμα
 τῆς κακίας σας. καὶ μὲ τὴν αἰτίαν πὼς πᾶσα εἶδε ὑποτακό-

μοι, νὰ παραβαίνετε μὴ πὼς ὡς ὅλως τὴν Χριστῶ, νὰ ἀράτε-
 τε δὲ τὰ παράνομα ἔργα ὅπῃ τυχὸν ἡδύλον σᾶς πορσάξῃν, ὅτι
 βασιλεῖς, πορσάξουσιν καὶ λέγοντες: ὅτι τί νὰ κἀμῃμεν,
 ὅπῃ ὁ βασιλεῖς, καὶ ἐξουσίας ἔτῃ μᾶς πορσάξῃ; τί νὰ κἀ-
 μῃμεν, ὅπῃ ἐμῆθα ὑποπακούσιν; ὄχι, λέγει, ἐγὼ δεῶ νομο-
 θετῶ ἐδῶ νὰ ἔχετε ποιαύτῃ δολοφρεπῆ ὑποταγῶν ὡς τὰς ἐξου-
 σίας, καὶ διὰ τὸν φόβον αὐτῶν νὰ παραβαίνετε πὼς ἀνόλως,

„δοτε ἔν παῖσι τὰς ὀφειλάς, τῷ τὸν φόρον, τὸν φόρον. τῷ τὸ τέλος, τὸ τέλος. τῷ τὸν φόβον, τὸν φόβον. τῷ τὴν τιμὴν, τὴν τιμὴν. (Ρώμ. ιγ'. 7.) Μερικοὶ ὅμως χριστιανοὶ εὐρίσκονται εἰς τὸν Κόσμον, πόρνοι, καὶ μοιχοὶ, καὶ κλέπται, καὶ συκοφανταί, καὶ ἄλλοι ὅμοιοι κακοποιοὶ, τὸ ἐναντίον κωλύοντες τῆς ἀποστολῆς ταύτης τῆς Ἀποστολῆς, οἱ ὅποιοι δὲ φοβῶνται τὸν Θεόν, ἕτε διὰ τὸν φόβον τῆς Θεῶ ἀπέχων ἄπο τὰς κακίας. ἀλλὰ φοβῶνται τὸν βασιλέα, καὶ τὰς ἐξουσιασὰς, καὶ τὰς φοβέμενοι ἵνα μὴ τιμωρήσων αὐτὰς, ἀπέχων ἄπο τὰς κακίας. καὶ μάλιστα ὅταν βλέπων πῶς καὶ οἱ ἐξουσιασὰι ἀπέχων ἄπο τὰ κακὰ, καὶ εἶναι ἐνάρετοι. ἐπειδὴ ὡς λέγει ὁ Σειράχ „ καὶ τὸν κριτὴν τῆ λαῶ, ἔτω καὶ οἱ λειτουργοὶ αὐτῶ, καὶ καὶ τὸν ἡγέμενον τῆς πόλεως, „ πάντες οἱ κατοικῶντες αὐτῷ. (Σειρ. ι. 2.) οἱ τοῖστοι λοιπὸν χριστιανοὶ, ἀγκαλὰ καὶ δὲ ἔχουν ἔπαινον, καὶ σέφανον ὡς τῷ Θεῷ, ἐπειδὴ δὲ ἀπέχουν αὐτοὶ αὐτοποροαιρέτως ἄπο τὰ κακὰ, ἕτε ἔχων μισοπείνηρον γνώμην: πλὴν ὠφελῶνται ἄπο τὸν τοῖστον φόβον τῶ ἐξουσιασῶν, ἕτε τὶ ἐμποδίζονται ἄπο τὰ κακὰ. ἐκείνοι ὅμως οἱ χριστιανοὶ ὅτε φοβῶνται τὸν Θεόν, αὐτοὶ μὲ τὸ νὰ ἔχων τὸν τῆ Θεῶ φόβον ἀρχῶ σοφίας, καὶ θεμέλιον ἀσάλατον εἰς τὴν καρδίαντες, ὅχι μόνον καθυλόνων τὰς σάρκατων ἐκ τῆ φόβη τῆς, καὶ κάθε κακὸν λογισμόν καὶ λόγον, καὶ ἔργον ἄποσρέφονται αὐτοποροαιρέτως, ἀλλὰ καὶ κάθε ἀρετῶν κατορθῶσι, καὶ τοῖς ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενοι, τῶ δὲ ὀπισθεν ὀπλανθανόμενοι καὶ τὸν Παῦλον, φθάνουσι καὶ εἰς τὴν τελείαν ἀγάπῃ τῆ Θεῶ: ἥτις διώκει ἄπο αὐτῶς κάθε φόβον ἀνθρώπινον, καὶ θεῖκον (τὸν θελικὸν δηλαδὴ,) ὡς λέγει ὁ ἡγαπημὸς Ἰωάννης „ ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον. (ἀ. Ἰω. δ. 18.)

18. „ Οἱ οἰκέται (1) ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς Δεσπόταις, οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιακέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολοῖς.
19. „ Τὸ το ᾧ χάρις, εἰ διὰ σιωπῆσιν Θεῶ, ὑποφέρατις λύπας, πάχων ἀδίκως.

ΑΦ' ἔδιδάξεν ὁ Κορυφαῖος τῶ χριστιανῶς, νὰ ἔχων ὑποταγῶν πρὸς τὰς ἐξουσιασὰς, ὅπου εἶναι κοινοὶ αὐθενταί τῆ Κόσμου: τῶρα διδάσκει καὶ τὰς δούλους νὰ ἔχων ὑπακούῶν πρὸς τοὺς ἐν οἴκῳ μερικὰς αὐθεντας τῶν: οἱ ὅποιοι τυχόν, ἢ τὰς ἐσκλάβωσαν νόμῳ πολέμου, ἢ τὰς ἐξαγορασῶν ἄπο ἄλλης. καὶ ἐπειδὴ οἱ δούλοι νομίζονται ἀνθρώποι ἀπελεῖς, ἕτε τῶ βάλει εἰς αὐτὰς ὡσαύτῃ χαλινὸν καὶ ἐμπόδιον τῆς κακίας, τὸν εισαγωγικὸν φόβον. σχεδὸν ὅτῳ τὸ γῆρας ὅλον τῶ δούλων, τοῖστον εἶναι. καὶ ὡς ἂν ἄλλοτερον αὐτὸ σωφρονίζεται καὶ ὠτακτεῖ ἄπο τὸν φόβον τῶ αὐθεντῶν τῶ τῶ, ὡς ἂν ἄπο τὴν ἀγάπῃ αὐτῶ. ἕτε τῶ καὶ ὁ μέγας Παῦλος ἔτω ἀποκαλύπτει πρὸς τὰς δούλους „ οἱ οἰκέται ὑπακούετε τοῖς κυρίοις καὶ σάρκα, μὴ φόβη, καὶ τρόμος, ἐν ἀπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς τῶ Χριστῶ. μὴ κατ' ὀφθαλμοδουλείαν ὡς ἀνθρώποι ἀρεστοί: ἀλλ' ὡς δούλοι τῶ Χριστῶ, ποιῶντες τὸ θέλημα τῶ Θεῶ ἐν ψυχῆς. μετ' ὀνοίας δουλοῦντες ὡς τῶ Κυρίῳ, καὶ ἐκ ἀνθρώποις. εἰδότες ὅτι, ὅτε αὐτὸ ἕκαστος ποιῆσιν ἀγαθόν, τῶ κομιεῖται παρὰ τῶ Κυρίῳ, ἕτε δούλος, ἕτε ἐλεύθερος. (Εἴφ. ε'. 5.) λέγει δὲ, ὅτι ὅλοι οἱ δούλοι ὀφείπει νὰ ἄποβλέπων εἰς εἷνα σκοπὸν, εἰς τὸ νὰ ἀπαρῆσιν τὸν Κύριον, καὶ ἕτε τῶ τῶ τῶν σκοπὸν νὰ ὑποτάσσωνται μὲ ὑπομονῶν, καὶ ὀχαιρίσιν, ὅχι μόνον εἰς τὰς ἐπιεικεῖς (2) καὶ καλὰς αὐθεντας: ἦγαν εἰς τὰς φραεῖς καὶ μακροθύμης, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς σκληρὰς, καὶ θυμῶδεις. ὅλοι ὅμως οἱ τοῖστοι δούλοι δὲ ἔχων νὰ λάβων καὶ εἷνα μισθὸν ὡς τῶ Θεῶ. ἀλλ' οἱ μὲν εἰς τὰς πράξεις καὶ μακροθύμης αὐθεντας δουλοῦντες, ὀλιγωτέρων ἔχων νὰ λάβων ὡς τῶ Κυρίῳ τὴν ἀμοιβῶν, ὡς καὶ ὀλιγωτέρων

καὶ τὸν νόμον τῶ Χριστῶ. ἀλλὰ νομοθετῶ νὰ ὑποτάσσωνται μὲ εἰς τὰς ἐξουσιασὰς, ἀλλὰ ὡς δούλοι Χριστῶ, καὶ ὡς ἐλεύθεροι ἀπὸ πάσῃ. καὶ ἐν τῇ ὑποταγῇ τῆς ἐξουσίας ὄντες, νὰ φυλάττετε τὰς ἐπιεικεῖς τῶ Χριστῶ, καὶ νὰ μὴ ἀπαρῆτε κτήνη παρανομῶν καὶ ἀσεβῶν, ὅτε τυχόν οἱ ἀσεβῶς ἐξουσιασὰι, ἠθέλων τὰς ἀρεσῶν νὰ κάμωτε. ὁ δὲ Φῶτιος ζητήματι ρηθ'. ἢ Ἀμφιλοχίαν ὡς ἐριμύθια τῶ ἔργῳ „ ὡς ἐλεύθεροι λέγω φησὶν ὑποτάσσωνται „ πετῆσιν, ἐκόντες, ἀπὸ γνώμης, ἐκ ἀρεσῶν. ὡς ἂν γὰρ „ δούλων τῶ ἀκρίστον, τῶ χριστῶ ἀγάπης, καὶ αὐτοποροαίρετον. „ ὅταν ἔν ἐκόντες ὑποτασσόμεθα τοῖς θεσποτικῶς νόμοις πετῆσιν, τὴν ἐλευθερίαν μᾶλλον κρατῶμεν, καὶ ἀξίως ἡμῶν „ τῆς δουλείας ταύτης (ἢ τοῖς τῆς ἐλευθερίας) παριστῶμεν καὶ ἐπιδοκνῶμεθα. ... οἱ δὲ γνώμη μὲν μοχθῶν, τῶ μὲν δὲ ποινῶν

„ ἔργῳ, καὶ παρακαλῶς χαιρέσει τὴν ἐλευθερίαν ἐπισημαίνοντες, καὶ διὰ τῶ τῶ τῶ ὀνομαίαν λύοντες, ἐπὶ ἀποκαλυμμῶν ποινῆς καὶ ἀκαθαρσίας τὴν ἐλευθερίαν ἀρβυλλοῦσιν, δούλοι μὲν εἶναι ἀλογίστων παθῶν, δούλοι δὲ παρακαλῶν καὶ δουλοῦντων, καὶ τῆς ἐλευθερίας κατήγοροι, καὶ διὰ τῶ τῶ τῶ ἀνάγει.

(1) Ἐδὲ ἐλάττω ἔξωθεν τῶ, ἐξέ, κατὰ τὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμενίων. ὅταν „ οἱ οἰκέται ἔσιν ὑποτασσόμενοι.

(2) Τὶ δὲ εἶναι ἡ ἐπιεικεία; ἀκούσον πῶς ὁρίξει αὐτῶ ὁ Θεὸς Χρυσόστομος, ὅταν δὲ κικῶς πάχοντες φέρωμεν, τῶ ἐπιεικεία. μεγάλης ἰσχύος γνώσιμα εἶναι ἐπιεικεία. γοναίαις „ καὶ νεανικῆς ψυχῆς σφόδρα τῆ ἐπιεικεία δὲ ἢ, μικρὸν οἶον τῶ παθῶν κακῶς, καὶ μὴ ἀγχαλίνων; (λόγῳ μὲν εἰς τῆς Ἠρακλῆς) ἢ τοῖς, ἕτε ἐστὶ μίσηρον, ἀλλὰ καὶ μέγα.

γώτερον κοπιήσαντες. οί δὲ εἰς τὰς σκληρὰς καὶ θυμώδεις δεδιόντες, ὡς ἡμιότιον ἔχον νὰ λάβω τὴν ἀμοιβήν, ὡς καὶ ὡς ἡμιότιον κοπιῶντες.

Λέγει δὲ ὁ Θεοφύλακτος σὺν τῷ Οἰκεμῆρι, ὅτι διὰ τῆτο εἶπεν ὁ Ἀπόστολος νὰ ὑποτάσσονται οἱ δούλοι εἰς τοὺς αὐθεντίας των μὲ καθε φόβον, διὰ τὶ εἶναι τεσσάρων λογίων φόβος. Α΄. εἶναι φόβος ὁ λεγόμενος παιδικός. ὅστις γράται εἰς τὴν καρδίαν διὰ τὸ πάθος καὶ τὴν παιδείαν ὅπως ἔφρασε νὰ λάβη τινος: τὸν ὅποιον φόβον τῆτον φοβῶνται καὶ τὰ ἄλογα ζῶα. φοβῶνται ἢ καὶ αὐτὰ ἀφ' ἑ τὰ δειρή τινος. Β΄. εἶναι φόβος ὁ λεγόμενος προκαταρκτικός, καὶ εἰσαγωγικός, καὶ δουλός, ὅστις ἀκολουθεῖ εἰς τὰς κατ' ἀρχὰς μετανοῦντας πρὸς τὸν Θεόν, φοβῶνται ἢ αὐτοὶ διὰ τὶ ἔπραξαν ἔργα ἄξια τιμωρίας. Γ΄. εἶναι φόβος ὁ λεγόμενος τελειωτικός, ὁ ὅποιος ἀκολουθεῖ καὶ εἰς τὰς ἀγίας. κατ' ὅτι καὶ αὐτοὶ φοβῶνται μήπως εἶναι ἐλλιπεῖς εἰς κανένα πρᾶγμα, ἵνα ἐκεῖνα ὅπως ἀποβλέπων εἰς τὴν τελείαν τῶ Θεοῦ ἀγάπῃ. Δ΄. εἶναι φόβος ὁ σὺν ἐπιτήμῃ καὶ μὴ ὀρθῶς λόγῃ γινόμενος. ὅστις καὶ δὴ ἀλάβεια ὀνομάζεται, καὶ διὰ συνείδησιν προσφέρεται εἰς τὰς ἀλλας: ἦτοι καὶ μὴ ὅλον ὅπως ἡ συνείδησις τῶ ἀνθρώπου δὲν τὸν ἐλέγχει ὅτι ἔσφαλεν εἰς κανένα πρᾶγμα, δείχνει ὅμως τὸν τοῦτον φόβον, καὶ τὴν δὴ ἀλάβειαν πρὸς τὸν ἄλλον. μὲ τῆτος λοιπὸν ὅλας τὰς φόβους ἄρει οἱ δῆλοι νὰ ὑποτάσσονται εἰς τὰς αὐθεντίας των, ἀλλὰ ὡς ἡμιότιον μὲ τὸν τέταρτον τὸν διὰ συνείδησιν προσφερόμενον. ἐπειδὴ ὅλοι οἱ ἄλλοι φόβοι δείχνον ἔτι σφάλαν οἱ δῆλοι εἰς τὰς αὐθεντίας των, καὶ διὰ τῆτο φοβῶνται τὴν ὀργὴν τῶ. ὁ δὲ διὰ συνείδησιν, δὲν δείχνει πῶς σφάλαν, ἀλλὰ πῶς ἀπὸ τὴν ἐδικλῆτες ἀγνωμοσύνην κινέμενοι, προσφέρουν φόβον, καὶ ἀλάβειαν εἰς τὰς αὐθεντίας των. διὰ τῆτο καὶ παρακάτω λέγει ὁ Κορυφαῖος, ὅτι τῆτο εἶναι χάρις καὶ μισθός εἰς τὸν δῆλον, αἰσῶς διὰ συνείδησιν Θεῶ: ἦγον διὰ συνείδησιν τὴν μὴ ἐλέγχασαν τὸν δῆλον, ὅτι ἔσφαλεν εἰς τὸν αὐθεντίω τῶ εἰς κανένα πρᾶγμα: ταυτὸν εἶπεν, τότε ἔχει μισθὸν ὁ δῆλος, ὅταν μετὰ συνειδήσεως ὀρθῆς, καὶ ἀκατακρίτε, ὑποφέρῃ λύπας, καὶ πάχῃ ἀδίκως ἀπὸ τὸν αὐθεντίω τῶ, χωρὶς αὐτὸς νὰ δάση καμμίαν αἰτίω. (1)

20. „ Πόδιον ἢ κλέος, εἰ ἀμαρτανόντες, καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενῶντες, νᾶτε; ἀλλ' εἰ ἀγαθοποιῶντες, καὶ πάχοντες ὑπομενῶντες, τῆτο χάρις παρὰ Θεῶ.

ΜΕ τὰ λόγια ταῦτα κατασκυλάζει ὁ Ἀπόστολος ἐκεῖνα ὅπως εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι οἱ δούλοι ἄρει νὰ ὑποτάσσονται καὶ νὰ δεδιόν πῶσον πῶς παρῆς, καὶ μακροθύμης, ὅσον καὶ τῶ σκληρῶ καὶ θυμώδεις αὐθεντίας των, χωρὶς νὰ τὰς ἐλέγχει ἢ συνείδησις, ὅτι σφάλαν εἰς κανένα πρᾶγμα πρὸς αὐτὰς. ἐπειδὴ, λέγει, αἰ εἰς οἱ δῆλοι σφάλετε εἰς τὰς αὐθεντίας σας, καὶ διὰ τὸ σφάλμασας σᾶς δέρνουν οἱ αὐθεντίας σας, βέβαια καμμίαν δόξαν, καὶ σέφανον δὲν λαμβάνετε, ὑπομῶντες τὸν τοῦτον δίκαιον δαρμόν. ἔτι εἰς εἰς εἰσθε οἱ τῆτος αἰτίοι. ἐὰν δὲ ἐξουσιᾶς εἰς ἀγαθοποιῆτε τὰς αὐθεντίας σας, καὶ δὲν σφάλετε εἰς αὐτὰς, αὐτοὶ δὲ σᾶς δέρνουν ἔτι τὴν σκληρότητα, καὶ εἰς εἰς ὑπομενῶντες, τότε ἔχετε νὰ λάβετε δόξαν, καὶ σέφανον ὡς Θεῶ ἔτι τὰς ἀδίκως δαρμῶς ὅπως πάχετε. καὶ μὲ δικαιοσύνην λαμβάνετε τὸν τοῦτον σέφανον, λέγει ὁ ἱερός Μητροφάνης. ἔτι, οἱ μὴ σφάλοντες δῆλοι, πληρόντες τὸν Κανόνα τῶ ἀμαρτιῶντες, μὲ τὰς συνεχεῖς ἐπιπλήξεις καὶ δαρμῶς τῶ σκληρῶ αὐθεντίω τῶ, λαμβάνουν τὴν συγχώρησιν ὡς Θεῶ. οἱ δὲ μὴ σφάλοντες, ἀλλὰ καὶ ἀγαθοποιῶντες τὰς αὐθεντίας των, καὶ ζῶντες ἐσάρετως, καὶ διὰ τῆτο ὄντες ἀνώτεροι ἀπὸ καθε ἐπιπλήξιν, καὶ δαρμόν, ἔπειτα ἐπιπλήττονται, καὶ δέρνονται ἀδίκως ὡς τῶ αὐθεντίω τῶ: βέβαια οἱ δῆλοι αὐτοὶ, ὡς ἡμιότιον ἀθληταὶ θέλουν λάβω ὡς Κυρίω, τὸν τῶ δικαιοσύνης σέφανον. ἔτι, τὸ δὲν εἶναι εἷνα καὶ τὸ αὐτὸ, τὸ νὰ ἀμαρτανῆ τινὰς καὶ νὰ πάχῃ, καὶ τὸ νὰ μὴ ἀμαρτανῆ, μᾶλλον δὲ καὶ νὰ ἀγαθοποιῆ, καὶ ἔπειτα νὰ πάχῃ ἀδίκως, καὶ πάχων νὰ ὑπομῶν ἡδρεῖως. ἀλλ' ἔχει πολλῶ, καὶ μεγάλω τὸν

δῆ-

(1) Ἦως δὲ καὶ ἡ συνείδησις ἐδῶ λαμβάνεται ἀπὸ τῶ κατὰ συνείδησιν γνώσεως, καθὼς καὶ ὁ Ἀπόστολος φαίνεται νὰ ἐξέλαβε τὸ ὄνομα τῶ συνείδησις ἀπὸ τῶ γνώσεως, εἰπὼν „ ἀλλ' ἢ εἰς ἅπαν ἡ γνώσις. τινὲς δὲ τῶ συνείδησις πῶ ἀδῶλον, ἢ εἰς ἀρετῆ, ὡς ἀδῶλον ἐδῶ εἰσθε. (ἀ. Κορ. ἡ. 7.) ὅθεν διὰ συνείδησιν Θεῶ, ἄρει νὰ ὑποφέρῃ λύπασ τινος: ἦγον διὰ τὸν γνώσιν πῶ Θεῶ, ἡ ἔχει εἰς τὴν συνείδησιν τῶ: περὶ, διὰ τῶ καὶ μόνον, διὰ τὶ γνώσις ὅτι ὁ Θεῶς ἐσάρεῖται, καὶ δῆ-

λη νὰ ὑποφέρῃ λύπας, καὶ νὰ πάχῃ ἀδίκως. ἢ διὰ τὴν ἀγάπῃ πῶ Θεῶ, ἡ ἔχει ἢ τῶ συνείδησις. πῶ καθαρῶτερος ὁ Κορυφαῖος τὴν συνείδησιν πῶ Θεῶ ὅπως χάρις ἐδῶ, ὀνομάζει συνείδησιν ἀγαθῶ ἐν τῶ τῆτω Κεφαλαίω λέγων „ Συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθῶ, ἵνα ἐν ἢ καταλαθῶν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, καταχωρῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθῶ ἐν Χριστῶ ἀνασρεφῶ. (γ'. 17.) καὶ ἀπλῶς, συνείδησις Θεῶ λέγεται, ἢ κατὰ Θεῶν, καὶ διὰ τὸν Θεῶν ἀγαθῶ συνείδησις.

διαφορὰν. τὸ μὲν γὰρ νὰ ἀμαρτάνῃ τις, καὶ νὰ πάσῃ, τῆτο εἶναι ἴδιον καὶ ἐκείνων ἀκόμη ὅπου εἶναι προσηλωμένοι εἰς τὰ ἀσθητὰ πράγματα τῆς παρουσίας ζωῆς. τὸ δὲ νὰ μὴ ἀμαρτάνῃ, καὶ ἔπειτα νὰ πάσῃ, καὶ πάχων νὰ ὑπομῶν διχαλείως, τῆτο ἀληθῶς εἶναι ἴδιον μόνων ἐκείνων τῶν ἐναρέτων, ὅπως περὶταὶ καὶ χαίρουν μὲ τὰς ἐλπίδας τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, καὶ ἔχουν τὸ πολιτεύματων ἐν ἐρανοῖς.

21. „ Εἰς τῆτο γὰρ (1) ἐκλήθητε. ὅτι καὶ Χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν, ὑμῖν ὑπολιμπανῶν ὑπογραμμὸν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἴχνεσιν αὐτοῦ.
22. „ Ὅς ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ δρέθη δόλος ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ. (Ἡσ. νγ'. 9.)

ΚΑΘὼς ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔγραφεν εἰς τὰς Θεσσαλονικεῖς, ὅτι ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ εἰς τῆτο δεικνόμεθα εἰς τὸν Κόσμον, εἰς τὸ νὰ θλιβώμεθα, καὶ νὰ πάχωμεν, καὶ μὴδὲ σαίνεσθαι, ἐν ταῖς θλίψεσι ταύταις, αὐτοὶ γὰρ οἶδατε ὅτι εἰς τῆτο κείμεθα. (ἀ. Θεσ. γ'. 3.) τοιαύτως καὶ ὁ Κορυθαῖος γράφει ἐδῶ, ὅτι εἰς τῆτο ἐκλήθητε χριστιανοί. εἰς ποῖον; εἰς τὸ νὰ πάχετε ἀδίκως, ὡς εἶπον ἀνωτέρω. καὶ ὡσαύτ' νὰ λέγη πρὸς αὐτάς. τὸ νὰ μὴ κάμνετε κἀνὸς κακὸν ἀδελφοί, ἀλλὰ καὶ τὸ ἐναντίον, νὰ ζῆτε ἐνάρετα, καὶ ἔπειτα νὰ πάχετε ἀδίκως, καὶ νὰ κακοπαθῆτε, τῆτο μὴ νομίζετε πῶς εἶναι ξέρον, καὶ ἀλλότριον τῆς φιλοσοφίας, καὶ πολιτείας τῶν χριστιανῶν. ὅχι: ἀλλὰ μάλις νὰ νομίζετε πῶς αὐτὸ εἶναι τῆ ἀληθείᾳ οἰκεῖον εἰς ἐκείνας, ὅπως πισθῶν εἰς τὸν Χριστόν. καὶ πολλὰ ἀρμόδιον εἰς ἐκείνας ὅπως ἀγαπᾶν νὰ μιμηθῶν ὅσον τὸ δυνατὸν, τῶν πολιτείαν καὶ ζωὴν τῶν ἐδικῶν διδασκάλων Χριστοῦ. ἐπειδὴ καὶ ὁ Χριστὸς διὰ τῆτο θεληματικῶς ἔπαθε τόσα φρικτὰ πάθη διὰ λόγους, καὶ μὴ ὅλον ὅπως ἦτον κατὰ πάντα, καὶ διὰ πάντα ἀναμάρτητος, καὶ ἀκατηγόρητος. ἵνα, καὶ ἅπασιν τῶν ἀποκατορικῶν καταδίκων ἐλδοθεράσῃ ἡμᾶς: καὶ εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν, μᾶς δώσῃ ἑξομολογηθῆναι νὰ ἀκολουθῶμεν εἰς τὰ ἴχνη τῶν παθημάτων τε, καὶ νὰ μιμώμεθα ὅσον τὸ δυνατὸν, τῶν μακροθυμῶν, καὶ ἀνεξιμακίαν τε. ὡς ὅπως νὰ ὑποφέρωμεν καὶ ἡμεῖς ἀνδρείως τὰς θλίψεις, καὶ πειρασμὸς ὅπως ἤθελον μᾶς ἀκολουθήσεν καθ' οἰομένην τρόπον: εἴτε ἐξ ἀνθρώπων, εἴτε ἐκ δαιμόνων, εἴτε καὶ ἐκ τῶν ἀσθεσιῶν τῆς διεφθαρμένης φύσεως.

23. „ Ὅς λοιδορέμενος, οὐκ ἀντελοιδορεῖ. πάχων οὐκ ἠπάλει. παρεδίδου δὲ τῷ κείνοντι δικαίως.

ΚΑΘὼς, λέγει, ὁ Δεσπότης Χριστὸς, ὅταν ὑβρίζετο, καὶ ἀτιμάζετο, δὲν ὑβρίζε καὶ αὐτὸς τὰς ὑβρίζοντας, ἔτε ἀτίμαζε τὰς ἀτιμάζοντας: ἐπὶ καὶ ἐσεῖς χριστιανοί, μὴ ὑβρίζετε ἐκείνας ὅπως σὰς ὑβρίζων, ἔτε ἀτιμάζετε ἐκείνας ὅπως σὰς ἀτιμάζων. καὶ καθὼς ὁ Χριστὸς ὅταν ἔπαχων ἔπαυον εἰς τὸν σαυρόν, δὲν ἐφοβείζε τὰς σαυρατάς τε, καὶ μὴ ὅλον ὅπως ἠδύατο ἐὰν σχίσῃ τῶν γλῶσσῶν διὰ τὰς καταπίη: ἀλλὰ μὲν μεγάλην ἀνεξιμακίαν τὰς ἐξομολογῶν εἰς τὸν ἐραυρόν τε Πατέρα, τὸν κείνοντι δικαίως. τὰς ἐπαράδιδε δὲ εἰς ἐκείνον, ὅχι δὲ νὰ τὰς παιδύσῃ, καὶ νὰ τὰς καταδικάσῃ. (τῆτο ἦν ἤθελεν ἦναι μεγαλιτέρα ἐκδίκησις, ὅπως τὸ καὶ ἤθελε ἑξομολογήσῃ αὐτὰς εἰς μυεῖς τυράννης δὲ νὰ τὰς τιμωρήσεν.) ἀλλὰ τὰς ἐπαράδιδε δὲ νὰ τὰς συγχωρήσῃ καὶ νὰ μὴ τὰς λογισθῇ τῶν ἀμαρτιῶν ταύτων δὲ τῶν ἀγνωσίων τε. ἀπεσον γὰρ τί λέγει ὅτι τε σαυρὸν κρεμᾶμενος ὁ ἀνεξιμακὸς Ἰησοῦς, Πατὴρ ἄφες αὐτοῖς. καὶ γὰρ οἶδασι τί ποιοῦσι. (Λουκ. κγ'. 34.) ἐπὶ λοιπὸν καὶ ἐσεῖς χριστιανοί, ὅταν πάχετε καὶ κακοπαθῆτε ἅπασιν ἀνθρώπων, μὴ τὸν φοβερίζετε πῶς ἔχετε νὰ τὸν παιδύσετε ἐσεῖς, καὶ νὰ τὸν ἐκδικήσετε. ἀλλ' ἔτε νὰ τὸν ἐξομολογήσετε εἰς τὸν Θεόν δὲ νὰ τὸν παιδύσῃ, καὶ νὰ τὸν ἐκδικήσῃ ἐκείνος, λέγοντες: ἀπὸ τὸν Θεόν νὰ τὸ εὔρησ! ὁ Θεὸς νὰ σὲ παιδύσῃ! ὁ Θεὸς νὰ κάμῃ τῶν ἐκδίκησιν κατὰ σὲ! καὶ ἄλλα τοιαῦτα σκληρὰ λόγια. δὲν τί φαίνεσθε μὲν τὰ λόγια ταῦτα, πῶς εἶσθε μνησικακοί, πῶς εἶσθε ἀσπλαγχοί, καὶ πῶς ἐκδικεῖτε τὰς ὑμᾶς ἀδικήσοντας. ἐπειδὴ ὁ Θεὸς ὅταν παιδύσῃ τινα,

(1) Ἐδῶ ἐλάττει τὸ, πάχων ἦτοι, εἰς τῆτο γὰρ τὸ πάχων ἐκλήθητε.

να, τὸν παιδεύει χειρότερα ἅπὸ ὅλης τῆς κτίσεως τῆ Κόσμου. ἀλλὰ μιμεῖσθε καὶ ἐσεῖς τὸν διδάσκαλόν σας Ἰησοῦν, καὶ λέγετε τὰ ἴδια λόγια ὅπως ἔλεγε καὶ ἐκεῖνος. Θεέ μου, ἄφες αὐτοῖς. συγχώρησον τὴν ἐμὴ κακοποιήσασάντας. καὶ μὴ λογισθῆς εἰς αὐτοὺς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν: Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος γράφει „ Μηδενὶ κακόν, ἀπὸ κακῶ ἀποδιδόντες. (Ρωμ. 13. 17.) „ Καὶ πάλιν. μὴ ἐαυτοὺς ἐκδικεῖντες ἀγαπῆτοί, ἀλλὰ ὅτε τύπον τῆ ὀργῆς. (αὐτόθ. 19.) καὶ „ πάλιν „ μὴ νικῶ ὑπὸ τῆ κακῶ, ἀλλὰ νικά ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν. (αὐτόθ. 21.) (1)

Ὁ δὲ ἱερός Μητροπολίτης τὸ, παρεδίδο τῷ κείνοντι δικαίως ἐρμηνεύει ἕτως: ὅτι δηλαδὴ ὁ Κύριος πάχων, δὲν ἐφοβέριζεν. ἀλλὰ καὶ θεληματικῶς παρεδίδο δικαίως τὸν ἑαυτὸν τε εἰς τὸν κείνοντα αὐτὸν Πιλάτον, καὶ εἰς τὸν μισοφόνον λαὸν τῶν Ἑβραίων. Ἐξ τῆ δὲ παρεδίδο δικαίως, ἐπειδὴ δικαιοσύνην ἐποίησε ὁ καὶ πάντα ἂν ἀθῶος καὶ ἀναμάρτητος: δηλαδὴ ἔξ νὰ νικήσῃ τὸν ἀντίπαλον Διάβολον μὲ κρίσιν, καὶ μὲ δικαιοσύνην, καὶ νὰ ἀπολυτρώσῃ τὸν σκλαβωθέντα, καὶ νικήσῃ τὸν ἀνθρώπου ἅπὸ τῆ τυραννίδος τῆ Διαβόλου καὶ ὅχι νὰ νικήσῃ αὐτὸν μὲ τὸ κράτος μόνος τῆς ὑπερφυσικῆς καὶ θεϊκῆς δυνάμεως, ἐπειδὴ ἡ δὲ Διάβολος ἐθανάτωσε δικαίως τὸν Ἀδάμ, καὶ τὴν ἀποχόρως τε, ὡς ἁμαρτήσασάντας, ὥρμησε νὰ θανατώσῃ, καὶ τὸν ἀναμάρτητον Χριστὸν, παρρομοίως μὲ τὴν ἁμαρτήσασάντας. ὅθεν ὁ Κύριος „ ὁ καταλαμβάνων τὴν σοφίαν ἐν τῇ φρονήσει „ καὶ τὸν Ἰάβ. (Γάβ. ε. 13.) βλέπωντας τὴν ὀργὴν τῆ Διαβόλου, παρέδωκε θεληματικῶς τὸν ἑαυτὸν τε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆ Διαβόλου ἔξ νὰ τὸν θανατώσῃν: καὶ ἔτι μὲ τὸν ἀδικὸν του θάνατον, ἐσηλίτωσε μὲν τὴν ἀδικίαν ὅπως ἔκαμψεν ὁ Διάβολος θανατώσας ἀναμάρτητον ἀνθρώπου, ἐκατήρησε δὲ καὶ τὸ κράτος τῆ θανάτου καὶ ἔδωκε. καὶ ὅχι μόνον τῆτο, ἀλλὰ καὶ ἐλύτρωσε δικαίως ἅπὸ τῆ σατανικῆς τυραννίδος, ὅλης τῆς ἀνθρώπου τῆς ἕως τότε θανατωθέντας, ἔξ τῆ καὶ τῆ ποιητῆ τῶ ἀπάντων φανερῶν ἀδικιῶν: ἦτις ἐσάθη ἀρκετὴ νὰ ἀνατρέψῃ, καὶ τὴν καὶ τῆ Προπάτορος γρηγορήσει δικαίαν ἀπόφασιν. αὐτῶν δὲ τῶ νίκῃ, καὶ τῶ δικαιοσύνην, καὶ αὐτοῖς ὁ Κύριος ἔξ τῆ Ἡσαΐα ἐδήλωσε, πρὸς τὴν ἀγγελικῶν λέγων δυνάμεις „ ἐγὼ διαλέγομαι δικαιοσύνην, καὶ κρίσιν σωτηρίας. λυτῶν (τὸν τῆ πάθος δηλαδὴ) ἐπάτησα μοιράτας, „ καὶ τῶ Ἑβραίων ἐκ ἔσιν ἀνὴρ μετ' ἐμῶ. καὶ κατεπάτησα αὐτοὺς ἐν θυμῷ, καὶ κατήγαγον τὸ αἷμα „ αὐτῶ εἰς τὴν γλῶ. (Ἡσ. ξγ'. 1.) (2)

24. „ Ὅς τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν αὐτοὺς ἀλύεγκον ἐν τῷ σώματι αὐτῶν, τῆ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα ταῖς ἁμαρτίαις ἀπογενόμενοι τῆ δικαιοσύνην ζήσωμεν. οὐ τῷ μῶλωπι αὐτοῦ ἰάθητε. (Ἡσ. νγ'. 5.)

Διὰ τῆτο, λέγει, ὁ Θεσπότης μας Χριστὸς ὑπέμεινε θάνατον, καὶ ἐκάρφωσε ἔξ τῆ πωναγίαν τῆ σώματος τὸ χειρόγραφον τῶ ἁμαρτιῶν μας ἐπάνω εἰς τὸ ξύλον τῆ σαυρῆ: ἵνα ἡμεῖς οἱ πισθῶντες

(1) Καὶ τῆ ἀληθείᾳ, ὅποιοι δὲν ἀποδίδου κακὸν ἀπὸ κακῶ, ἀλλὰ ὑπομῶν ἀχαριστίας, συγχωρῶν τὴν αὐτὴν κακοποιήσασάντας, ἢ ἀδικήσασάντας, αὐτοῖς δὲν ἐπαθεῖ κακὸν κακόν, ἢ ἀδικίαν. διὰ τὴ μόνη ἢ ἁμαρτία, καὶ τὴ νὰ ἐκδικήσῃ τινος, εἶναι κακόν, καὶ δὲ ἄλλα πάντα κακὰ οὐνοῦζόμενα, ἢ ἀγαθὰ τῆς παρῶσης ζωῆς, αὐτὰ κατ' ἑαυτὰ εἶναι ἀδιάφορα, καὶ ἔτε ἀληθῆ ἀγαθὰ εἶναι, ἔτε κακὰ: ὡς λέγει ὁ Χρυσόστομος „ ὡς ἂν τὰ κακὰ „ ἔκτε κακὰ, τὰ κατὰ τὴν παρῶσαν βίον: ἕως ἔδὲ τὰ ἀγαθὰ, ἀγαθὰ. ἀλλ' ἁμαρτία μόνη κακόν. (ὁμιλ. νς'. εἰς τὸν Ἰωάννην) διὰ τῆτο καὶ ἄλλο ἀπὸ τῆς ἐξωτερικῆς σοφίας ἔπεν „ ἔδὲν πέπονθας κακόν, ἀλλ' μὴ ἀρρωσθῆ. ἦγον κτείνε κακόν „ δὲν ἐπαθεῖς ἀνθρώπου, ἀλλ' ἐσὺ κενεῖς εἰς τὸ κακόν ὅπως ἐπαθεῖς παρ' ἄλλου, ὡς ποιῆς εἰς ἐκάνον κακόν. (Ὁμοίως ἀντιφέρει „ ἀπολεξέαι τὸ γνωμικὸν τῆτο ὁ θεὸς Χρυσόστομος ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῆ κατὰ Ματθαίου, ἐσφαλευμένος δὲ χάρεται ἐν τῷ Χρυσόστομῳ, ἢ δὲν πέπονθας κακόν, ἀλλ' ἀρρωσθῆ.)

(2) Τῆτο τὸ ἴδιον λέγει καὶ ὁ Ἀποστολικὸς Διονύσιος ἐν τῷ 3. κεφαλαίῳ περὶ ἐκκλησιαστικῆς Γεραρχίας, ἀπὸ τῆν ὅποιον φαίνεται ὅτι ἐδανάθη τῶν γνῶμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ ἱερός Μητροπολίτης. φησὶν ἐν. „ Ἡ τῆς Γεραρχικῆς ἀγαθότητος ἀπερπατῆ „ φιλανθρωπία... τῆς μὲν ἀποστατικῆς πληθῆος, ὡς ἡ κρυπία παράδοσις ἔχει, τὸ κατ' ἡμῶν καταλύσασα κράτος, οὐ κατὰ δυνάμιν, ὡς ὑπεριζήσασα, κατὰ δὲ τὸ μουσικῶς ἡμῶν παραδοθέν λόγιον, ἐν κρίσει, καὶ δικαιοσύνη. ἴσως δὲ τὸ λόγιον τῆτο, εἶναι τὸ ἀνωτέρω φησὶν τῆ Ἡσαΐα „ ἐγὼ διαλέγομαι δικαιοσύνην καὶ κρίσιν σωτηρίας. ἢ τὸ τῆ Δαβὶδ „ δικαιοσύνη καὶ κρίμα καταρθώσας τῆ θρόνον αὐτῆ. (Ψαλ. 45. 2.) δυνάται δὲ, τὸ, παρεδίδο δὲ τῶ κείνοντι δικαίως νὰ κεν-

θῆ: ὅτι παρεδίδο ἑαυτὸν ὁ Κύριος τῷ Πατρὶ τῶ κείνοντι δικαίως. ὁ γὰρ Πατὴρ ἔκρινε δικαίως νὰ ἀφήσῃ τὸν μονογενῆ τῶν νὰ πάθη, καὶ νὰ ἀποθάνῃ, διὰ τῆς ἁμαρτιῶν ἀνθρώπου. ἐπειδὴ γὰρ ἀνθρώπος ἡμεῖς καὶ ἐκινήθη ἀπὸ τὸν Διάβολον, ἀνθρώπος πάλιν ἔπρεπε νὰ πάθῃ, καὶ νὰ νικήσῃ τὸν νικήσασάντα τὸν ἀνθρώπου Διάβολον. καὶ ἔπεν νὰ γενῆ μὲ δικαιοσύνην, ἢ τῆ ἀνθρώπου σωτηρία. ἀπὸ τῆ δὲ ὁ Θεοφύλακτος σὺ τῶ Οἰκουμενίου, διὰ τὴ λέγει ἐδὲν ὁ Κορυφαῖος ὅτι ὁ Κύριος ἐκ ἀπελοιδορή, καὶ ἐκ ἠπίλκῃ: αὐτοῖς γὰρ καὶ ἐλοιδορήσας, καλῶν τυραννῆς τῆς φαρισαίας καὶ ὑποκριτῆς, καὶ τῆς Ἰουδαίας, τῆς οὐνοῦζων τῆ Διαβόλου. ἀλλὰ καὶ ἠπίλκῃ. ἐφοβέρισε γὰρ τὸν Ἰάβ, ὅτι ἦτον κακόν εἰς αὐτὸν, νὰ μὲν ἦδὲν ἡσθῆ. καὶ τῆς μὴ ἐκτείνε τῆς μεθῆς τῆ ἐφοβέρισε, ὅτι βαρύτερα ἔχον νὰ καταδῶν ἀπὸ τῆς Σοδομίτας. καὶ ἄλλα ὅμοια. πρὸς πάντα λοιπὸν ἀποκρίνεται, ἀπὸ τῆν ὅτι ὁ Πέτρος λέγει ἐδὲν ὅτι ὁ Κύριος δὲν ἀπελοιδορῆ ὅταν τὸν ἐλοιδορῶν, ἔτε ἐφοβέρισε ὅταν ἐπατῆ. καὶ ὅχι τὸν ἄλλον κενεῖν. λοιδορῆμενος γὰρ ὅτι ἔχον δαιμόνιον, καὶ ὅτι εἶναι φάρος, καὶ οἰνοπότης, δὲν ἀπελοιδορῆσε μὲ τὰ ὅμοια λόγια τῆς τῆτον λοιδορήσασάντας. καὶ δῶρον, ὅτι ἐαὺ καὶ ἐλοιδορῆσε ποτε, καὶ ἐφοβέρισε, αὐτὰ ἐποίησεν, ὅχι ὡς ἀντιλοιδορῶν, καὶ ἐναντιόμενος εἰς τῆς αὐτὸν λοιδορῆσάντας: ἀλλὰ θελῶν ἐλυτῶν εἰς μετάνοιαν τῆς αμετανωτήτης, καὶ ἀνασθῆς. ὡς κατὰ πάντα ἀληθῆν ὁ λόγος τῆ μακαρίου Πέτρου, μὲ τῆν ὅποιον ἀποδοξῆς ἐδὲν νὰ φέρῃ τῆς χριστιανῶν εἰς μακροθυμίαν, καὶ ἀνασθῆς. ὁ δὲ θεὸς Χρυσόστομος λέγει. „ Καὶ ὁ Χριστὸς δὲ ἔκκαλιαν. ὁ δὲ θεὸς Γραμματεῖσι καὶ Φαρισαίοις, ἐκ ἑαυτοῖς μὲν ἐλοιδορῶν τοῖς Γραμματεῖσι καὶ Φαρισαίοις, ἐκ ἑαυτοῖς τῶ κενεῖν, ἀλλ' ὅτι τῆς ἀλλῆς ἁπάντας ἀπώλῃον. (Δόγμα α. εἰς τὴν πρὸς Τίτον.)

τες εἰς αὐτόν, ἄποστροφῶν πρὸς ἁμαρτίας, καὶ ἄποθανῶν προαιρετικῶς κατ' αὐτάς, καὶ ἀκολούθως ζήσαντων καὶ τὴν δικαιοσύνην, καὶ ἀρετήν. ταῦτα δὲ καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας προλαβὼν ἀνεβόησεν, ὅπως πρὸς ἁμαρτίας ἡμῶν φέρεται, καὶ ὡς ἡμῶν ὀδυῖται. καὶ ἡμεῖς ἐλογισάμεθα αὐτὸν εἶναι ἐν πόνῳ, καὶ ἐν πληγῇ ὑπὸ Θεοῦ, καὶ ἐν κακώσει. αὐτὸς δὲ ἐτραυματίσθη ἕνεκα τῆς ἀντιτίας ἡμῶν, καὶ μεμαλάκισαι ἕνεκα τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν. παιδεία εἰρήνης ἡμῶν ἐπ' αὐτόν. (ἦτοι ἕνεκα τῆς λαμβάνει αὐτὸς παιδείαν, ὡς καὶ τῆς ἐδικῆς μας εἰρήνης.) τῆς μάλωπι αὐτῶν ἡμεῖς ἴαθημεν. (Ἡσ. ν γ'. 5.) ἔπειτα λέγει, Καὶ αὐτὸς ἁμαρτίας πολλῶν ἀνώεγκε. καὶ ἕνεκα τῆς ἁμαρτίας αὐτῶν παρεδόθη. (αὐτόθ. 12.)

25. Ἡ τε γὰρ ὡς πρόβατα πλανώμενα. (Γερ. ν'. 17.) ἀλλ' ἔπειτα, ἔγραψθητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμνία, καὶ ἐπίσκοπον τῆς ψυχῶν ὑμῶν.

ΜΕτὰ τὰ λόγια ταῦτα καθαρά φανεροί οἱ Κορυφαῖοι τὴν αἰτίαν, ἕνεκα τῆς ὁποίας ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ κατέβη ἄπο τῆς οὐρανοῦ, καὶ ἔγενεν ἄνθρωπος, καὶ ἀπέθανεν ἐπ' αὐτὸν εἰς τὸν σταυρόν. αὐτὸν δὲ ἦτον, ἢ ἕνεκα τῆς ἀγνωσίας, καὶ τῆς προπατορικῆς ἁμαρτίας τῆς Ἀδὰμ ἡρωμένης ἄποπλάνησις καὶ ἀπάθεια ὅλων τῶν ἀνθρώπων, καὶ αὐτῶν τῶν Ἰουδαίων. ὅθεν καὶ ὁ Κύριος τὸ τοιοῦτον ἐλέγχε. ἢ ἕνεκα τοῦ ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζῆσαι καὶ σώσει τὸ ἄπολωλός. (Ματ. ιθ'. 11.) τὸτο φανεροί καὶ ἢ ὡς τῆς ἑκατὸν προβάτων ῥηθεῖσα ὑπὸ τῆς Κυρίας ὡς ἀβολή. καὶ πρὸς ταῦτα τὰ λόγια ἐκεῖνα ὅπως εἶπε πρὸς τῆς Ἀποστόλου ὁ Κύριος. ἢ πορεύσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα, ταῦτα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. (Ματ. ι'. 6.) καὶ ὁ Ἱερεμίας δὲ εἶπε, Πρόβατον πλανώμενον Ἰσραὴλ. (Γερ. ν'. 17.) πολλὰ δὲ ἀρμολογίως εἶπεν ὁ Κορυφαῖος, ὅτι ἐσραφήκετε τώρα, καὶ χειριστοί, πρὸς τὸν πνευματικόν σας βοσκόν, καὶ ἐπίσκοπον τῆς ψυχῶν σας Χριστόν. δι' ὅτι ἀφ' ἑφ' ἔφαίνε ὅτι τῆς γῆς σωματικῶς, ὁ ἀληθινὸς βοσκός, καὶ Κύριος ἡμῶν, καὶ ἐλάλησε τὴν πνευματικῶν τῆς Εὐαγγελίας φλογέραν, καὶ τὰ δόγματα τῆς σωτηρίας ἐκήρυξε: παρὰ τοῦ ὅσα λογικὰ πρόβατα, καὶ ποιμνία ἦτον ἐσαρμύνα εἰς τὴν οἰκουμενίαν, καὶ ἐπλανώοντο εἰς τὰ ὄρη καὶ τὰ βελά τῆς εἰδωλολατρίας, καὶ ἁμαρτίας, παρὰ τοῦ ὅσα, λέγω, ἦκισαν τὴν γλυκυτάτην φωνήν, καὶ ἐγύρισαν πρὸς αὐτόν, ἀφίσταντα τῆς κλέπτιας, καὶ λύκας Διαβόλου ὅπως πρὸς τὸν κατέτραγον. ἕνεκα τῆς καὶ ὁ ἴδιος ἔλεγε, ἢ τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει, καὶ γὰρ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθεῖσίν μοι. καὶ γὰρ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς. (Ἰω. ι'. 27.) Καὶ πάλιν ἢ ἀποστελεῖν δὲ ἢ μὴ ἀκολουθήσωσιν, ἀλλὰ φέρονται ἀπ' αὐτῶν, ὅτι ἐκ οὐδασί τῶν ἀποστελεῖν τὴν φωνήν. (Ἰω. ι'. 5.) τὸτο δὲ τὸ ἴδιον καὶ ὁ Προφήτης Μιχαῖας προλαβὼν ἀνεκήρυξε λέγων, Καὶ σήσεται καὶ ὄψεται, καὶ ποιμανεῖ τὸ ποιμνιον αὐτῶν ἐν ἰσχύϊ Κυρίου. (Μιχ. ε'. 4.) Ἡ ἔλεγε δὲ ἄπορήσῃ τινὰς διὰ τὸ ὅτι ὁ Κύριος εἶπεν ὅτι ἦλθεν ἄποκεκληρωμένως ἕνεκα τὸν Ἰσραὴλ. ἢ ἐκ ἀπεσάλλω εἰμὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. (Ματθ. ιε'. 24.) εἰς κληρὸν ὅπως αὐτὸς εἶχε σκοπὸν νὰ σώσῃ ὅλον τὸ γένος τῶν ἀνθρώπων, ἕνεκα τῆς θείας τῆς, καὶ φιλικῶς συγκαταβάσεως; Καὶ ἀποκενόμεθα, μετὰ τὸν ἱερόν Μιτροφάνη, ὅτι τὸτο εἶπεν ὁ Κύριος, ἕνεκα τὸ ἐσπάρδαζε νὰ ἡμερώσῃ τὴν ἀρετὴν γνώμην τῶν Ἰουδαίων, καὶ νὰ μαλάξῃ τὴν σκληρὰν αὐτῶν καρδίαν, εἰς τὸ νὰ δεχθῶν τῆς Εὐαγγελίας τὰ δόγματα, καὶ τὰ λόγια τῆς νέας Διαθήκης, καὶ ἀκολούθως, νὰ μαθητεύσῃ τὴν τελείαν, καὶ ἀκριβεστάτην ἐσέβειαν, καὶ τὴν ἐνάρτην πολιτείαν: χωρὶς νὰ ἔχεν πρόφασιν νὰ εἶπεν πρὸς τὸν Χριστόν ὅτι ἕνεκα τῆς ἡμεῖς δὲν δεχόμεθα τὸν νόμον τῆς Εὐαγγελίας σας, ἕνεκα τὸ δὲν μας ἐφορτίμους: ἀλλὰ ἐσυναξίμους μετὰ τῆς Ἐθνικῆς, ἡμᾶς τῆς ἀπογόνους τῆς Ἀβραάμ, τῆς τὸν νόμον λαβόντας παρὰ Θεοῦ. ὅθεν καὶ ὁ Κύριος, τέκνα μετὰ τῆς Ἰουδαίας ἀνόμασε, κινάεια δὲ, τῆς Ἐθνικῆς εἰς τὴν ἰσορίαν τῆς Χαναανίας. ἀφ' ἑ δὲ εἶδεν, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι δὲν ἔλαβον κἀμμίαν ἀφέλειαν ἄπο τῆς προτίμησης ταύτης ὅπως τῆς ἐκαμῆς, ἔπε ἰατρούθησαν ἄπο τὰ ἰατρικὰ τῆς τῆς ψυχῶν αὐτῶν Ἰατρῆς, ἀλλὰ καὶ τὸν Ἰατρὸν τῆς ἐσαύρωσαν, καὶ τὸν ἀληθινὸν αὐτῶν ποιμνία ἐπάταξαν: τότε ἐκάλεσε καὶ τὰ Ἐθνη εἰς τὴν ὁπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, εἰπὼν πρὸς τῆς μαθητῆς τῆς. ἢ πορεύσθε μαθητεύσατε πάντες, ταῦτα τὰ Ἐθνη. (Ματθ. κη'. 19.) καὶ ἐποίησε καὶ ταῦτα πρόβατα ἐδικά τῆς: καθὼς εἶναι γεγραμμένον, Καὶ τὰ πρόβατα Κηδάρ. (ἦτοι τῶν Ἐθνῶν) συναχθήσονται σοι. (Ἡσ. ξ'. 7.) Καὶ ὁ Κύριος εἶπε, Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ ἐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐτῆς ταύτης. (τῶν Ἰουδαίων, δηλαδή.) κακείνὰ με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσει, καὶ σήσεται μία ποιμνία εἰς ποιμνίον. (Ἰω. ι'. 16.)

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Γ'.

1. „ Ομοίως αἰ γυναικες (1) ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν. ἵνα
 „ κῆ ἄπνες ἀπαθῶσι τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῆς γυναικῶν ἀνάσρο-
 „ φῆς, ἀλλὰ λόγος κερδηθήσονται.
2. „ Ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνῶν ἀνάσροφῶν ὑμῶν.

Αφ' ἧς ὁ Κορυφαῖος ἐδίδαξε τὰς ἀνδρας, με' ὅσα εἶπεν ἕως τῆς νῦν: τώρα ἐδῶ διδάσκει καὶ τὰς γυναῖκας, πῶς νὰ ἔχουν ζωὴν ἐνάρετον παρομοίως με' τὰς ἀνδρας, καὶ νὰ φυλάττουν τὰς ἐπιτολάς τῆς ἀγίας Εὐαγγελίας. καὶ πρῶτον παραγγέλλει εἰς αὐτάς νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τὰς ἀνδρας τῶν: ἵπτοι νὰ φυλάττουν σωφροσύνην, καὶ τὴν πρὸς τὰς ἀνδρας τῶν τιμῶν. τῆτο γὰρ διηλοῖ ἐδῶ ἡ ὑποταγή. καὶ τῆτο γίνεται φανερώτερον ἰσὺ ἐκεῖνο ὅπῃ λέγει παρακῶν πρὸς τῆς ἀγνείας καὶ καθαρότητος „ ἐποπτεύσαντες τὴν ἐν φόβῳ ἀγνῶν ὑμῶν ἀνάσροφῶν. δι' ὅ,τι ἀγκαλὰ κῆ ἡ ὑποταγή ἐδῶ τῆς γυναικῶν καὶ ἀγνεία, λαμβανέται εἰς πολλὰ σημαίνόμενα: ἦγαν ὅτι αἱ γυναῖκες δεῦν πρέπει νὰ εἶναι γλωσσῶδεις, καὶ φλύαραις, καὶ γασείμαργυς, κῆ μεθύσειαις, καὶ ἀργαῖς, καὶ ἀδιατροπαις, μήτε νὰ ἀγαίνων συχνάκις ἔξω ἰσὺ τὸν οἰκόντων νὰ φερατῶν ἐδῶ καὶ ἐκεῖ. πλὴν μάλισα κῆ κατ' ἐξαίρετον ἔσπον, ἡ ὑποταγή κῆ ἀγνεία τῆς γυναικῶν πρὸς τὰς ἀνδρας φανερόνοι, ὅτι αὐταῖς χρεῶσῶν νὰ φυλάττουν τὴν κοίτην τῶ ἀνδρός τῶν, καθαράν, ἀνεπιβέλῶτον, καὶ μακρὰν ἰσὺ κάθε ἄλλου ἀνδρός μολυσμῶν. δεῦν τῆτο ἦν λέγει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἀνάσρο εἰσεῖς αἱ χρεῖσιν αἱ γυναῖκες, φυλάττετε σωφροσύνην κῆ τιμῶν πρὸς τὰς ἀνδρας σας, βλέποντες οἱ ἀνδρας σας τὴν τοιαύτην καθαράν καὶ σώφρονα ζωὴν σας, ἀφελῶνται κῆ ἐκεῖνοι κῆ σωφρονίζονται (2) καὶ ἐὰν τυχόν ἀρέθικων ἀνδρόγωνα, ὅπῃ ἦτον ἰσὺ τὴν ἀρχῶν ἀπίσῃ, ἡ αἰρετικὰ, καὶ αἱ μεῦν γυναῖκες ὁπίσῃσαν ἕσπον εἰς τὸν Χρεῖσῶν, ἡ ἔγιναν ὀρθοδόξαις, οἱ δὲ ἀνδρες ἔμειναν εἰς τὴν ἀπίσῃν, ἡ εἰς τὴν αἰρεσῃν: αὐτοῖ, λέγω, οἱ ἀπίσοι, κῆ αἰρετικοὶ ἀνδρες, βλέποντες τὴν ὑποταγῶν καὶ σωφροσύνην τῆς πισῶν κῆ ὀρθοδόξων γυναικῶν τῶν, κῆν καὶ ἐναντιῶνται εἰς τὸν λόγον τῆς Εὐαγγελίας δεῦν τὴν ἀπίσῃν, καὶ αἰρεσῃν, ὅμως ἰσὺ τὴν ὑποταγῶν καὶ σωφροσύνην τῆς γυναικῶν τῶν κερδίζονται, καὶ ὁπίσῃσαν εἰς τὴν πίσῃν, κῆ τὴν ὀρθοδόξῃν, χωρεῖς λόγος πολλῶς τῆς διδασκαλῶν. δεῦν τὴν πληροφορῶνται ἰσὺ τὰ καλά ἔργα τῆς γυναικῶν τῶν, καὶ μάλισα ἰσὺ τὴν κοπιασικωτέρων κῆ βιαιωτέρων ἀρετῶν τῆς σωφροσύνης τῶν, ὅτι ἡ πίσῃς τῆς Χρεῖσῶν εἶναι ὀρθῆ, κῆ ἀγία. τῆτο τὸ ἴδιον γράφει καὶ ὁ Παῦλος πρὸς τὰ ἀνδρόγωνα ἐκεῖνα, ὅπῃ ἰσὺ τὴν ἀρχῶν ἀρέθικων ἀπίσῃ, ἔπειτα ὁπίσῃσαν εἰς τὸν Χρεῖσῶν τὸ εἶνα μέρος αὐτῆς, ἡ ὁ ἀνδρας, ἡ ἡ γυναῖκα. ἔπον ἦν λέγει. „ τὴν οἶδας γυναῖκα, εἰ τὸν ἀνδρα σώσει; ἡ τὴν οἶδας ἀνδρα, εἰ τὴν γυναῖκα σώσει; (ἀ. Κορ. ζ'. 16.)

3. „ Ὡν ἔσῃ ἔξω ἔξωθεν ἐμπλοκῆς τειχῶν, κῆ περιθέσεως χρυσῶν, ἡ ἐνδύσεως ἱματίων κόσμος.

Αφ' ἧς εἶπεν ὁ Ἀπόστολος εἰς τὰς γυναῖκας πρῶτον, νὰ φυλάττουν ὑποταγῶν κῆ καθαρότητος εἰς τὰς ἀνδρας τῶν: δεῦν τῆτο παραγγέλλει εἰς αὐτάς νὰ ἀποσρέφωνται κῆ ἐκεῖνα ὅπῃ βλάπτουσι τὴν τοιαύτην σωφροσύνην, κῆ προξενῶσι τὰς μοιχείας, κῆ ἀσελγείας. ταῦτα δὲ εἶναι, ὁ καλλωπισμῶς καὶ σολισμῶς τῆς μαλλῃων τῆς κεφαλῆς, κῆ τὰ σολῃδεα τὰ χρυσῶν, κῆ ἀργυρῶν, κῆ λιθομαρμαρζοκόλλητα, κῆ τὰ λαμῶν, κῆ εὐμορφα, κῆ καλλωπισμῶν φορέματα. ἐπειδὴ αὐτὰ ὅλα, δεῦν εἶναι ἴδια τῆς σωφροσύνης κῆ καθαρῶν γυναικῶν, ἀλλὰ τῆς πορνῶν, κῆ τῆς μοι-

(1) Ομοίως κῆ ἐδῶ λέπει π, ἐσέ, κῆ πρέπει νὰ προσυπα-
 κῆται ἐξωθεν ἔσῃ „ ὅμοιως αἱ γυναῖκες ἐσῃ ὑποτασσόμεναι,
 καθὼς ἔστιν ὁ Θεοφύλακτος, κῆ Οἰκονομῶν.

(2) Ὡς ἐκ τῆς λέγων τῶν συμπιρῶνται, ὅτι αἱ γυναῖκες

δεῦν πρέπει νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τὰς ἀνδρας τῶν, ὅταν αὐτοὶ αἱ
 παρακῶν νὰ παραβαίνων τὰς ἐπιτολάς τῆς Χρεῖσῶν κῆ νὰ ἀμαρ-
 τάνων, ἔπε νὰ πῶνται εἰς αὐτάς, ὅταν τὰς βιάζων εἰς παρὰ
 φύσιν μίξῃς. διὰ τὴν κολάζονται μαζί με' τὰς ἀνδρας τῶν.

μοιχαλίδων. ἔτε εἶναι ἴδια τῶν χειριανῶν γυναικῶν, ἀλλὰ τῶν ἀπίστων, ἢ ἀσεβῶν. εἶπατε ἦ ὦ ἀνόηται γυναῖκες εἶπατε εἰς ἡμᾶς, τί φανερόνεν οἱ πόσοι θεῖοι σολισμοὶ τῆς κεφαλῆς σας; τί φανερόνεν τὰ χρυσὰ ἢ ὠραιοπλέμισα φορέματά σας; ἢ τί διπλῆν τὰ πολύτιμα δακτυλίδια, ἢ σκολαείκια, ἢ βραχιόλια, καὶ μποτόνια, ἢ ἢ κατενέταις, ἢ τὰ μαργαριτάρια, ἢ τὰ διαμαντάρια, ἢ ζαφείρια, ἢ τὰ ἄλλα πολυχρωμάτιστα ρυμπίνια, ὅπῃ κρεμάτε ἐπάνω σας; εἰσεῖς, ἢ ἐξέβραμην ὅτι ἀποφασίζετε, ἢ λέγετε: πῶς αὐτοὶ ὅλοι οἱ καλλωπισμοὶ, δὲ φανερόνεν ἄλλο, παρά μίαν καλῶ συνήθειαν, ὅπῃ ἐπεκράτησεν εἰς τὸν Κόσμον, νὰ φορῶν αἱ γυναῖκες τοιαύτους σολισμούς. ἀλλὰ θέλετε νὰ εἰπῶμεν ἡμεῖς τὴν ἀλήθειαν; αὐτοὶ οἱ θεῖοι καλλωπισμοὶ φανερόνεν, πῶς εἰσεῖς, ἢ ἢ θελοσώτεραις ἀπὸ ἐσᾶς, ζητεῖτε νὰ ἐλκύσετε εἰς τὸν ἔρωτά σας ἐκείνας τὰς ἀνδρας ὅπῃ σᾶς βλέπεν καλλωπισμύνας, ἢ ἔχᾳ τῆτο φοροβάλλετε ὡσὰν ἀγκιστρον τὰς τοιαύτας καλλωπισμύνας, ἔχᾳ νὰ ἀγκιστρούσετε ἐκείνας τὰς ταιλαιπώρας, ἢ νὰ τὰς θανατώσετε: καθὼς ἢ οἱ ψαράδες πιάνουσι μὲ τὸ ἀγκιστρον τὰ ὄψαρια, ἢ τὰ θανατώνουσι. ἢ βεβαιοὶ τὸν λόγον μας ὁ Σολομὼν λέγων, „ γυνὴ δὲ ἀνδρῶν τιμίας ψυχὰς ἀγρόβει. (Παρ. 5. 20.) Καὶ πάλιν. „ πολλὰς γὰρ τρώτασα καταβέβλικε, ἢ ἀναείθμητοί εἰσιν ἐς πεφόνδουκε. (Παρ. 7. 26.) ἢ αὐτὴ ἢ γυνὴ ἢ ἀκαλλωπίστος ἔσα ἀγρόβει τὰς ψυχὰς τῶν ἀνδρῶν, ἢ τὸν σὸφον τῆτον, πόσῳ μᾶλλον ἀγρόβει αὐτὰς ἢ καλλωπισμύνη; ἢ αὐτὴ ἀπλῶς πληγόνη τὰς καρδίας, ἢ φονδὴ τὰς ψυχὰς τῶν ὁράντων, πόσῳ θελοσώτερον πληγόνη ἢ φονδὴει, ὅταν ἦναι ἢ ἐσολισμύνη; (1)

Διὰ τῆτο παρομοίως μὲ τὸν Κορυφαῖον, ἢ ὁ μέγας Παῦλος γράφει πρὸς τὸν Τιμόθεον, ἐμποδίζων τὰς καλλωπισμύνας τῶν γυναικῶν, ἢ λέγων, „ ὡσαύτως ἢ τὰς γυναῖκας ἐν καταβολῇ „ κοσμίῳ κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν, ἢ χρυσῶν, ἢ μαργαριτῶν, ἢ ἱματισμῶν πολυ- „ τελεί. ἀλλ' ὅ, ὁρέπει γυναῖξιν ἐπαγγελιομύνας θεοσέβειαν, δι' ἔργων ἀγαθῶν. (1. Τιμ. β'. 20.) Ἀλλὰ ἢ ὁ μεγαλοφρονότατος Ἡσαΐας ἐκπομπῶει ἢ θεατερίζει ὅλα τὰ μάταια σολι- „ ἔχᾳ ὅπῃ φορῶν αἱ γυναῖκες, εἰς τὸ τρίτον Κεφάλαιον τῆς προφητείας τῆς, ἀπαειθμῶντας εἶνα πρὸς εἶνα, ἢ εἰς ὄλον τὸ ὑπερον προφητῶει, ὅτι ἔχεν νὰ πᾶσεν πολλὰ κακὰ, οὐ καλλωπιζόμεναι γυναῖκες, καὶ ὅτι μέλλεν νὰ συλαβωθῶν ἀπὸ τῆς Βαβυλωνίως ἔχᾳ τὰς τοιαύτας καλλωπισμύνας „ Καὶ ἔσαι αὐτὴ ὁσμῆς ἡδέας, κονιορτός. ἢ αὐτὴ ζώνης, χοινίῳ ζώσῃ. ἢ αὐτὴ τῆ „ κόσμῳ τῆς κεφαλῆς τῆ χρυσεῖς, φαλάκρωμα ἔχεις διὰ τὰ ἔργα σου. ἢ αὐτὴ τῆ χιτῶνος τοῦ „ μεσοπορφύρου, θελοζώσῃ σάκκον. ἢ ὁ ἰός σου ὁ κάλλιστος ἐν ἀγαπᾶς, μαχαίρα πεσεῖται. „ ἢ οἱ ἰχθυόντες ὑμῶν, μαχαίρα πεσεῖνται. (Ἡσ. γ'. 24.) πῶρα, αὐτὰ σολιδία ἦτον ἐμπο- „ δισμεῖα ἀπὸ τὰς γυναῖκας ἐν τῇ παλαιᾷ γραφῇ, ἢ τοιαῦτα κακὰ ἐπροξενῶν εἰς ἐκείνας ὅπῃ τὰ ἐμπαχειρίζοντο: πόσον ἀσυγκρίτως εἶναι ἐμποδισμεῖα ταῦτα πῶρα εἰς τὴν χάριν τῆς Εὐαγγε- „ λίας; ἢ πόσον μεγαλύτερα κακὰ προξενῶν αὐτὰ εἰς τὰς νῦν καλλωπιζομύνας γυναῖκας;

4. „ Ἀλλ' ὁ κρυπτός τῆς καρδίας ἀνθρώπος, εὐ τῷ ἀφθάρτῳ τοῦ „ πραέος, καὶ ἡσυχίου πνύματος, ὅ ἐξιν ἐνώπιον τῆ Θεοῦ „ πολυτελής.

ΕΜποδίσας ἀνωτέρω ἀπὸ τὰς γυναῖκας τὰς ἑξαπερικὰς σολισμύνας τῶν ἱματίων ὁ μέγας Πέ- „ τρος, πῶρα ἐδῶ σολίζει αὐτάς μὲ τὸν ἐσωτερικὸν τῆς ψυχῆς σολισμόν. ἢ λέγει, ὅτι ὁ καλλω- „ πισμὸς ὅπῃ ὁρέπει νὰ φορῶν αἱ γυναῖκες τῶν χειριανῶν, εἶναι ἢ κατὰ Χριστὸν Ἰησοῦν ταπει- „ νοφροσύνη, εἶναι ἢ πραότης, εἶναι ἢ σιωπῆ, εἶναι ἢ εὐστροφία, ἢ τὸ ἡσυχον, ἢ εἰρηνικὸν κατὰ- „ σημα τῆς ψυχῆς, τὸ ὁποῖον εἶναι ἐμπροσθεν εἰς τὸν Θεὸν πολύτιμον: ἦτοι εἶναι πλέον ἐρά- „ σμιον, ἢ δεκτὸν, παρά ὅπῃ εἶναι πάντα τὰ πολύτιμα λιθάρα ἐράσμια εἰς τὰς φιλοκόσμους „ ἀνθρώπους. ἔτσι γὰρ καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ παρασαίνει τὸ κάλλος τῆς θυγατρὸς τοῦ ἑ- „ ραυίου βασιλέως: ἦτοι τῆς ἐκκλησίας, ἢ τις εἶναι ὅλαι αἱ λογικαὶ ψυχαί, αἱ θεοφι- „ λείς, καὶ ἠνάρετοι τῶν χειριανῶν, πόσον τῶν ἀνδρῶν, ὅσον καὶ τῶν γυναικῶν. λέγει γὰρ „ ἐπὶ „ πασα ἢ δόξα τῆς θυγατρὸς τῆ βασιλέως ἔσωθεν, ἐν προσωπῶις χρυσοῖς θελοβεβλημύνη

„ πε-

(1) Βεβαιοὶ τὸν λόγον μας πῶρον, ἢ ὁ θεὸς Γαλιλάης ὁ Χρυ- „ σόμομος λέγων πρὸς τὰς γυναῖκας ταῦτα „ τί γὰρ βέλεται ὁ „ πολὺς χρυσός; τοῖς ἐπί σκηνῆς ταῦτα ἀρμόττει. ταῦτα πεφορί- „ μισατα, πορνῶν ἐσιγυναικῶν, πάντα πρὸς τὸ θεοδύναμι ποιε- „ ῖ σῶν. καλλωπιζέσθω ἐκείναι ἢ ἐπὶ τῆς σκηνῆς. ἢ ἐπὶ τῆς ὁρχῆ-

„ φρας. πάντα γὰρ βέλεται πρὸς ἑαυτὴν ἐπισπασάσαι. ἢ δι- „ ἐπαγγελιομύνη θεοσέβειαν, μὴ ἔσω καλλωπιζέσθω. ἀλλὰ ἐπὶ- „ ὡς ἔχει καλλωπισμὸν πολὺ ἐκείνης μέζονα. (Λόγ. κη' εἰς „ τὴν πρὸς Ἐβρ.)

„ πεποικιλμένη. (Ψαλ. μδ΄. 15.) σημαίνει δὲ μὲ τὰ φορέματα ταῦτα, τῆς ψυχῆς τὴν παρ-
 θενίαν, καὶ ἀφθορίαν, τῆς καρδίας τὴν καθαρότητα, καὶ τὸν ποικίλον σολισμὸν ὅλων τῶν ἄλ-
 λων ἀρετῶν. οἱ δὲ κροσσῶται, ἦτοι ἡ φένταις, οἱ ὁποῖοι εἶναι εἷς ὁ ὡραῖος τῆς ὑφάσματος,
 ἀπὸ τοῦ ὁποῖον γνωρίζεται ὅλον τὸ ἱμάτιον τὸ ἴφασμα εἶναι, αὐτοὶ λέγω, φανερόν, ὅτι, κα-
 θώς εἶναι ὅλη ἡ ἐσωτερικὴ κατάστασις τῆς ψυχῆς τῆς χειριστῶν ταπεινὴ, καὶ σεμνὴ: τοιοῦτο
 πᾶς πρέπει νὰ ἦναι καὶ ἡ ἔξωθεν κατάστασις τῆς σώματος αὐτῆς, ἀκολούθως δὲ καὶ τὰ τῆ σώ-
 ματος ἱμάτια: ταπεινὰ διπλαρὴ καὶ σεμνὰ, καὶ τὴν ἐρμηνείαν τῆς Θεοφυλάκτου καὶ Οἰκουμενίου.
 λέγει δὲ καὶ ὁ Θεὸς Χρυσόστομος „ ἐν κροσσῶταις χρυσοῖς ὡραῖος πεποικιλμένη. ἔχ' ὡσε
 „ τὸ σῶμα λελκὸν ποιῆσαι καὶ ἀποσίμβον, ἀλλ' ὡσε τὴν ψυχὴν καλλωπίσαι. Πᾶσα ἡ δόξα τῆς
 „ θυγατρὸς τῆ βασιλείας ἐσωθεῖσθαι. περιέθε ταῦτα. μυελὼν ἢ καὶ ἄλλων ἀπαλλάττει σαυτὴν
 „ κακῶν, καὶ τὸν ἄνδρα μερίμνης, καὶ σαυτὴν φροντίδος. ἔτω ἢ αὐδέσιμος ἔση τῆ ἀνδρὶ, ὅταν
 „ μὴ πολλῶν δέη. (Λόγ. κη΄ εἰς τὴν πρὸς Εἰβρ.)

Διὰ τὸ καὶ ὁ Σολομὼν ἐπαινῶντας τὴν ἀνδρείαν γυναικα, ὅπως ἔχει τὸ ταπεινὸν, καὶ ἡσύ-
 χιον πνεῦμα, λέγει „ τιμιωτέρα δὲ ὄβρι λίθων πολυτελῶν ἢ τοιαύτη. θαρσεῖ ἐπ' αὐτῇ ἡ καρ-
 „ δία τῆ ἀνδρὸς αὐτῆς. ἡ τοιαύτη καλῶν σκύλων ἐκ λπορήσει. ἐνεργεῖ γὰρ τῆ ἀνδρὶ αὐτῆς εἰς
 „ ἀγαθὰ πᾶντα τὸν βίον. (Παρ. λά. 10.) ἐπειδὴ ὅταν ὁ ἀνδρας τῆς τοιαύτης ταπεινῆς, καὶ
 σεμνῆς γυναικὸς, δέξεται εἰς κἀνείνα μακρινὸν ταξείδιον, δὲ φοβεῖται ὅτι αὐτὴ ἔχει νὰ
 μιανῇ τὴν κοίτην τε, καὶ νὰ ὀπιβελύθῃ τὴν τιμὴν τε: ἔτε λαμβάνει ὑποψίαν, ὅτι ἡ τοιαύτη
 σεμνὴ γυνή, μέλλει νὰ δοθῇ εἰς φαγοπότια, καὶ μέθας, καὶ ξεφαντώματα, καὶ ἐκ τῆς νὰ
 ἀφαιρεθῇ τὰ πράγματα τῆ ὁσιότητος. ὄχι: ἀλλ' ἔχει βεβαίως τὰς ἐλπίδας τε εἰς αὐτὴν, πῶς
 εἶναι τιμίαι, καὶ καλὴ οἰκοκυρὰ, καὶ οἰκονόμος τῆ τέκνων, καὶ δούλων, καὶ ὅλων τῶν πραγ-
 μάτων τῆ οἴκου. βεβαία μακάριος, καὶ καλότυχος εἶναι ὁ ἀνδρας ἐκεῖνος ὅπως λποκτήσει
 τοιαύτην γυναικα ἀγαθὴν, καὶ συνετὴν, καὶ θέλει ζῆσει διπλῶς τὰς χρόνας τῆς ζωῆς τε, ὡς
 λέγει ὁ Σειράχ „ μακάριος ὁ συνοικῶν γυναικὶ συνετῇ. (Σειρ. κέ. 8.) καὶ πάλιν „ γυναικὸς
 „ ἀγαθῆς μακάριος ὁ ἀνὴρ, καὶ ἀειδμὸς ἡμερῶν αὐτῆ διπλάσιος. (Σειρ. κς΄. 1.) διὰ τί; ἔχ' ἔ
 τί ὁ τοιοῦτος ἔχωντας τοιαύτην γυναικα, ἔχει θησαυρὸς, καὶ πολλὰς χάριτας, καὶ εὖρον ἔλεος
 ὡς Κυρία, καὶ τὸν Παροιμιαστὴν λέγοντα „ ὅς εὔρε γυναικα ἀγαθὴν, εὔρε χάριτας. ἔλαβε
 „ δὲ ὡς Κυρία ἰλαρότητα. (Παρ. ιη΄. 22.) καὶ ἔχ' ἔχωντας γυναικα ἀγαθὴν, ἔχει οἰκο-
 δομὴν, καὶ αὐξήσει, καὶ πλετισμὸν τῆ οἴκου, καὶ τῆς φεικσίας τε: καθὼς τὸ λέγει ὁ αὐτὸς
 Σολομὼν „ σοφαὶ γυναῖκες, ὠκοδόμησαν οἴκους. ἡ δὲ ἀφρων, κατέσκαψε ταῖς χερσὶν αὐτῆς,
 (Παρ. ιδ΄. 1.)

5. „ Οὕτω γὰρ ποτε καὶ αἱ ἅγια γυναικες αἱ ἐλπίζουσαι ἐπὶ τὸν
 „ Θεὸν ἐκόσμου ἐαυταῖς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν.
 6. „ Ὡς Σάρρα ὑπήκουσε τῆ Ἀβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα. ἧς
 „ ἐγενήθητε τέκνα ἀγαθοποιῶσαι, καὶ μὴ φοβέμεναι μηδεμίαν
 „ πτόησιν.

Αληθῶς εἰδὼ πρέπει νὰ θαυμάσῃ τις τὴν μεγάλῃ ταπεινώσει τῆ μακαρίας Πέτρης. διὰ
 τὴ αὐτὸς ὅπως ἔλαβε τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῆς ἐρανῶν, καὶ ἐβάλετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν τῆ
 Χρυσῆ ὡσαύτῃ εἷς θεμέλιον ἀσφαλέςατον ἔχ' τὴν ὁμολογίαν ὅπως ἐποίησε τῆ Τίτῃ τῆ Θεῆ. αὐτὸς
 ὅπως ἐπεριπάτησεν ἐπάνω εἰς τὰ ὕδατα τῆς θαλάσσης, ὡσαύτῃ εἰς ξηρὰν. αὐτὸς ὅπως ἰατρῶσε
 τὸς ἀσθενεῖς, καὶ ἀνάστη νεκρὰς, καὶ ἐνήργησε ποσα θαύματα: αὐτὸς, λέγω, ὁ τοιοῦτος
 μέγας Ἀπόστολος δὲ ἐσοχάσθη τὸν ἑαυτὸν τε διὰ ἀρκετὸν νομοθέτην τῆς σεμνῆς, καὶ ἀκαλλω-
 πίσου φρεσίας τῆς γυναικῶν, ὡς ἡς ἀνώτερον ὀνομαζέσθαι: ἀλλὰ ἀφήσας τὴν ἐδικλῶν τε νο-
 μοθεσίαν, τρέχει εἰς τὰς παλαιὰς γυναῖκας τῆς ἁγίων Πατριαρχῶν, τὴν Σάρραν, καὶ Ρεβέκ-
 καν, καὶ Λείαν, καὶ Ραχὴλ, καὶ ταύτας προθέτει ὡς ἀδειγμα, καὶ εἰκόνα, ἔμπροσθεν εἰς τὰς
 γυναῖκας τῶν χειριστῶν. καὶ ὡς ἀγγέλλει εἰς αὐτάς, νὰ μιμῶνται ἐκεῖνας τὰς μακαρίας, τὸσον
 καὶ τὴν ὑποταγὴν ὅπως εἶχον εἰς τὰς ἀνδρας τῶν, εἰς τὸν Ἀβραάμ λέγω, καὶ Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ,
 ὅσον καὶ καὶ τὴν σεμνὴν, καὶ ταπεινὴν φρεσίαν, ὅπως ἐκεῖναι αἱ αἰοίδιμοι ἐμσταχειρίζοντο. λέ-
 γει γὰρ, ὅτι ἔτ' εἰ μὲ τοιοῦτον εἰρλικὸν, καὶ ἡσυχον, καὶ πρᾶον πνεῦμα ἐσόλιζον τὸν ἑαυτὸν
 τῶν, καὶ μὲ τοιαύτην ταπεινώσειν ἐκαλλωπίζοντο αἱ παλαιαὶ γυναῖκες ἐκεῖναι, ὑποτασσόμεναι μὲ
 κάθε ὑπακοῇ, καὶ δὲ λαβείαν πρὸς τὸς ἀνδρας τῶν: καθὼς καὶ ἡ Σάρρα ἡ ἅγια ἐκεῖνη γυναῖκα
 τῆ

τῷ Ἀβραάμ, ἀνόμαζε τὸν ἀνδρατὶς, αὐθεύτῳ, καὶ δεσπότην τῆς. ἔτω γὰρ ἔλεγε πρὸς τὰς φωνήσας τρεῖς ἀνδρας, ὡς τῷ ἀνδρός τῆς Ἀβραάμ, ἔτω μὲν μοι γέγονεν ἕως τῆς νῦν, ὁ δὲ κύριός μου (ἦτοι ὁ ἀνδρας μου) πρεσβύτερος. (Γεν. ιβ'. 12.)

Τῷ Σάρραν λοιπὸν ταύτῳ πρέπει νὰ μιμῆσθε, λέγει, καὶ ἐσεῖς αἱ χριστιανικὴ γυναῖκες εἰς τὴν ταπεινώσειν, καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἀρετὰς, καὶ νὰ ὀνομάζετε αὐθεύτας τὰς ἀνδρας σας. διὰ τί; ὅτι τὴν ἁγίαν Σάρρα αὕτη, εἶναι κοινὴ προμήτωρ, ἐσᾶς μὲν τῶν ἑβραίων γυναικῶν, καὶ κατὰ τὴν φύσιν. ἐπειδὴ ἐκ τῆς γῆρας αὐτῆς κατάρχεσθε, καὶ κατὰ τὴν πίσιν. ἐπειδὴ ἔχετε τὴν ἰδίαν πίσιν ἐκεῖνῳ, τὴν ὁποίαν εἶχε καὶ ἡ Σάρρα εἰς τὸν Χριστὸν, ὅς τις ἔμελλε νὰ γεννηθῆ ἀπὸ τὸν ἕνός τῆς Ἰσαὰκ: ἦτοι ἀπὸ τοῦ σπέρματος. ἐσᾶς δὲ πάλιν τῶν ἐξ Ἑθῶν χριστιανῶν γυναικῶν, εἶναι προμήτωρ ἡ Σάρρα, ὄχι μόνον κατὰ τὴν πίσιν, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὴν ἐπαγγελίαν. (1) καθὼς λοιπὸν τὰ τέκνα, καὶ αἱ θυγατέρες πρέπει νὰ ὀμοιάζεν μετὰ τὰς μητέρας των: ἔτσι καὶ ἐσεῖς αἱ θυγατέρες τῆς ἁγίας προμητόρος σας Σάρρας, πρέπει νὰ ὀμοιάζετε μετὰ αὐτῆς (2) καὶ ταύτης τὰς ἀρετὰς, καὶ τὴν φιλοξενίαν πρέπει νὰ μιμῆσθε. διὰ τὸ καὶ ὁ Κορυφαῖος λέγει ἐδῶ, ὅτι αἱ χριστιανικὴ γυναῖκες ἔγιναν τέκνα τῆς ἁγίας Σάρρας. καὶ ὅτι αὐταὶ πρέπει νὰ ἀγαθοποιῶσιν: ἦτοι νὰ φιλοξενῶσι τὰς ξένους, νὰ ἐλεῶσι τὰς πτωχὰς, καὶ νὰ διεργετῶσι τὰς χρεῖαν ἔχοντας, καὶ νὰ μὴ ἔχεν ὅτι τὸ κανὼν φόβον, πῶς τάχα οἱ ἀνδρες των μέλλεν νὰ τὰς κατηγορήσιν, ὡς ἐξοδότηας τῶν παραγμάτων τῶν. ἐπειδὴ καὶ ἡ παλαιὰ ἐκεῖνη Σάρρα τοιαύτας ἀγαθοεργίας ἔκαμνε, καὶ κανὼν φόβον, ἢ κατηγορίαν δι' αὐτὰς δὲ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν φιλόξενον ἀνδρατὶς Ἀβραάμ, (3) ὅτι οἱ ἀνδρες χριστιανῶν, φιλελεήμονες ὄντες, καὶ μίαν σάρκα μὲν τῶν γυναικῶν τῶν δὲ ἔχον δικαίον νὰ κατηγορηθῶνται ὅτι αἱ γυναικῆς των δίδεν τὸν πλεόντων εἰς τὰς πτωχὰς ἔλεος, καὶ διεργετῶν τὰς ἐνδεεῖς. ὅσον γὰρ αὐταῖς ἀπὸ τοῦ ἑνὸς μέρους, τὸν δίδεν εἰς τὰς χεῖρας τῶν πτωχῶν, ὅσον ὁ Θεὸς ἀπὸ τοῦ ἄλλο, αὐξάνει αὐτὸν, καὶ τὸν κάμνει διπλάσιον, καὶ πολλαπλάσιον: οἱ μὲν γὰρ ἀνδρες πρέπει νὰ ἀποβλέπουν εἰς τὴν ἀρετὴν τῆς Ἀβραάμ, αἱ δὲ γυναῖκες, εἰς τὴν ἀρετὴν τῆς Σάρρας. (4) εἰπὼν δὲ ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος πληθυντικῶς αἱ ἅγιαι γυναῖκες, εἰς τὰ ἀκόλουθα λόγια εὐκρινῶς ἀπέφερε μόνον τὴν Σάρραν: ὅτι αὐτὴ ἡ Σάρρα ἦτον παλαιότερα, καὶ ὀνομαστότερα, καὶ ἀγιωτέρα ἀπὸ τὰς ἄλλας, τὴν Ρεβέκκαν δηλαδὴ καὶ Λεῖαν, καὶ Ραχὴλ. καὶ ἄλλο δὲ, ὅτι μὲν τῆς Σάρρας συμπεριλαμβανόμεναι, καὶ αἱ τῶν ἄλλων Πατριάρχων γυναῖκες τῆς Ἰσαὰκ, καὶ Ἰακώβ, ὅτι τὴν ἰσότητά ὅτι ἔχεν καὶ οἱ τρεῖς Πατριάρχαι εἰς τὴν ἀρετῶν. ἐξίσως γὰρ καὶ τῶν τελῶν μαρτυρεῖται Θεὸς ὁ Θεός. ἡ ἐγὼ γὰρ εἰμι, φησι πρὸς τὸν

(1) Ἀπὸ τοῦ σπέρματος γὰρ τῆς Σάρρας τὸν Ἰσαὰκ, καὶ τὴν Ἑθῶν ἐγένοντο, καὶ οἱ ἦσαν Ἑθῶν βασιλεῖς, ἔτω γὰρ ἐπαγγέλατο ὁ Θεὸς πρὸς τὸν Ἀβραάμ λέγων ἡ Σάρρα ἡ γυνὴ σου, οὐ καλεῖσθαι τὸ ὄνομα αὐτῆς Σάρα, ἀλλὰ Σάρρα ἔσθαι πόνος, καὶ αὐτῆς. Ὀλογίστω δὲ αὐτῶν, καὶ δώσω σοι ἐξ αὐτῆς τέκνον, καὶ ἡ Ὀλογίστω αὐτῆς, καὶ ἔσθαι εἰς Ἑθῶν, καὶ βασιλεῖς Ἑθῶν ἐξ αὐτῆς ἔσονται. (Γεν. κβ'. 16.) Σάρρα δὲ ἀρχισυνεργὴν ἔσται κατὰ τὸν Μηφοραῖον: ἦτοι ἀρχὴ γῆρας, καὶ καλλιτέρας ζῆτης, καὶ πολιτείας. τὸ ὅποιον τῶν ὀνομα, ἀρίσκειν μὲν εἰς αὐτὴν φυσικῶς πρὸς τὸν ἑνὸς Ἑθῶν ἢ Ἰσραήλ, ἀπετετραπὴν δὲ ὑπερὸν κατ' ἐπαγγελίαν, καὶ πίσιν, ὅταν Ὀλογίστησαν πᾶσαι αἱ φυλαὶ εἰς τὸν Χριστὸν, τὸν ἐκ τῆς σπέρματος αὐτῆς γεννηθέντα. πτε γὰρ τῆ ἀληθείας ἔγινον ἀρχισυνεργὴν, καὶ μήτηρ πάντων ἡθῶν.

(2) Ἀλλὰ αἱ παλαιαὶ γυναῖκες, καλλιπίζομεναι, καὶ σοφίδια ματῶνα φοραίνουσαι, δὲ ὀμοιάζον μετὰ τὴν προμητόραν Σάρραν, ἥτις δὲν ἐκαλλιπίζετο μετὰ λαμπαρὰ ἰμάτια τῆς σώματος, ἀλλὰ ἐσοφίζετο μετὰ τὴν πολυτίμητα σοφίδια τῆς ψυχῆς: ἦτοι μετὰ τὴν φιλοξενίαν, ἐλεημοσύνην, καὶ μετὰ τὰς λοιπὰς ἀρετὰς. ὅθεν ὁ Θεὸς Χρυσόστομος ἐπαρακινήθη νὰ εἴπῃ πρὸς χρυσὰ πᾶσι λόγια: Πᾶσαι νῦν γυναῖκες; παραβάλλωμεν αὐτὰς τῇ Σάρρᾳ. ἀρα τοιαῦτα ἐπιτηδεύματα δέχονται; τοιαῦτα ἔργα; ἐκβαλέ μοι τῆς φιλοξενίαν γυναῖκες τῆς χεῖρας, καὶ ὅρας αὐτῶν κεχρυσωμένον ἔξωθεν, εὐδεδεν δὲ πολιορκίαν κεκτημένην... ἐκβαλέ μοι τῆς χεῖρας σου. (ὁ φιλόσοφος γύναι), δῶσον αὐτῶν τὴν ἐνδεότητα; πλεονεξίαν. ἐκβαλέ τῆς χεῖρας τῆς Σάρρας. τί ἐνδεότητα, φιλοξενίαν, ἐλεημοσύνην, ἀγάπην, φιλοπρωχίαν. ὁ καλὴς δεξιότης!... τί σοι ὄφελος τῆς χρυσῆς γύναι; ἵνα καλὴ φαίῃ καὶ ὕψαι; ἀλλ' ἔδου σοι τῶν εἰς κάλλος τῆς ψυχῆς. γενεὴ τῆς ψυχῆς εὐμορφος, καὶ ἔση καὶ τὸ σῶμα ποικίλη. (Λογ. α'. εἰς τὸ, μὴ φοβῆ ὅταν πλετισθῆ ἀνθρώπος Τόμ. 6.)

(3) Ὁ δὲ σοφὸς Μηφοραῖος νοεῖ τὸν φόβον ἀπλῶς. ἦτοι αἱ χριστιανικὴ γυναῖκες, πρέπει νὰ ἀγαθοποιῶσι τὸν πλησίον, καὶ

νὰ ἐργάζονται πρὸς ἀρετὰς, χωρὶς νὰ φοβῶνται, ὅτι τῆς παρανομίας ἢ δαιμόνων, μετὰ τῆς ὁποίας οἱ κατὰ κράτος συνεδίξον νὰ παραπύν τῆς ἡμετέρας. ὅτι τῆς παρανομίας, καὶ τῆς κατηγορίας ἢ κοσμικῶν, καὶ ἀδιαφόρων ἀνθρώπων ἢ μισάντων τῆς ἡμετέρας, ὅτι βδελύγμα γὰρ ἀμαρτωλῶν φησὶσθεβα κατὰ τὸν Σαραχ. (Σαρ. α'. 22.) καὶ ὅτι βδελύγμα ἀνόμου κατὰ τὴν ἑθῶν δόξιν, κατὰ τὸν Παροιμιαστῆν. (Παρ. κβ'. 28.)

(4) Ὅθεν πᾶσι εἶναι ἡ ἀφορμὴ, διὰ τὴν ὁποίαν δέχεται ὁ Θεὸς τῆς ὅλων Θεός, τὸν μὲν Ἀβραάμ, εἰς τὸν ἀνδρατὶς, τὴν δὲ Σάρραν, εἰς τὴν γυναῖκα. ἵνα, οἱ πλανώμενοι εἰς τὴν πλάνην παρανομήσαν τῶν βίβιν πᾶσι, καὶ ἀκυβερνήτοι διαπλέοντες, βλεπόντες ὡσὺν ἄστρον, ἢ φανῶν, τὴν ζωὴν τῆς Ἀβραάμ καὶ τῆς Σάρρας, ὁδηγηθῶσιν εἰς τὸν λιμένα τῆς βίβιν φιλημάτων. καὶ οἱ μὲν ἀνδρες, μιμῶνται τὴν ἀρετὴν τῆς προμητόρος Ἀβραάμ, αἱ δὲ γυναῖκες, τὴν ἀρετὴν τῆς προμητόρος Σάρρας. ἔτω γὰρ λέγει διὰ τῆς Ἡσαΐα. ἡ ἐμβλέψατε εἰς Ἀβραάμ τὸν Πατέρα ὑμῶν. καὶ εἰς Σάρραν τὴν ὀνομάσαν ὑμῶν. (Ἡσ. νδ'. 1.) ὅπερ ἐρμηνεύει ὁ Φείδης Νέωνος Γρηγόριος, ἔτω λέγει ἡ παῖδα πάντως ὁ λόγος τοῖς ἐξῆς τῆς ἀρετῆς πλανωμένοις διακελεύεται. ἵνα, καθάπερ οἱ ἐν πηλάγει τῆς ὀνομαίας τῆς λιμνῆς παρανεχθῶσιν, κατὰ τὸ φανὸν σημεῖον, τῆς πλανῆς ἐκείνης ἐπιναγῶσιν, ἢ πυρσὸν ἰδόντες ἀπὸ ὑψὺς αἰετῶν, ἢ κορυφῶν τῆς ἀκρωτηρίας ἀναφανείσιν: τὸν αὐτὸν τρόπον τῆς ἀκυβερνήτου τῆς διανοίας κατὰ τὴν τῆς βίβιν φιλημάτων πλανωμένους, τὴν κατὰ τὴν Σάρραν καὶ Ἀβραάμ ὑποδείγματι, πάλιν κατὰ τὴν ἑθῶν, πρὸς τὸν λιμένα τῆς βίβιν φιλημάτων. Ἐπειδὴ γὰρ πρὸς τὸν δῆλυτον καὶ ἀρῶν ἢ ἀνθρωπίνῃ μεμείρισται φύσιν, καὶ ἀμφοτέρως ἐπίσης κατ' ἐξουσίαν, ἢ πρὸς ἀρετὴν καὶ κακίαν ἀρῶν προκείται: διὰ τὸ ἕκαστον τιμητικῶς τὸ κατὰ κληρὸν τῆς ἀρετῆς ὑπόδειγμα παρὰ τῆς βίβιν ἀρετῆς ἀποδείχθη φανῶν, ἵνα πρὸς τὸ συγγενὲς ἐκάτεροι βλέποντες, πρὸς μὲν τὸν Ἀβραάμ, οἱ ἀνδρες. πρὸς δὲ τὴν Σάρραν, τὸ ἔπερον μέρος, ἀμφοτέρως διὰ τῆς οἰκίαν ὑποδείγματων πρὸς τὸν κατὰ ἀρετὴν βίβιν δίδονται. (εἰς τὸν βίβιν Μωσῆος πρῶτον α'.)

„ τὸν Μαῦσιῶ, Θεὸς τῶ πατρὸς σας, Θεὸς Ἀβραάμ, καὶ Θεὸς Ἰσαὰκ, καὶ Θεὸς Ἰακώβ. (Ε΄ξ. γ. 6.)

7. „ Οἱ ἄνδρες ὁμοίως (1) σιωποῦντες κατὰ γνώσιν, ὡς ἀδελφεοί
 „ σκῆαι τῶ γυναικείῳ ἀποτέμνοντες τιμῶ, ὡς συγκληρονόμοι
 „ χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐκκόπτεσθαι (2) τὰς προσδουχίας ὑ-
 „ μῶν.

Ο Μὲν ἱερός Θεοφύλακτος σὺν τῶ Οἰκουμενίῳ, ἔπος ἐρμηνεύσει τὸ καὶ γνώσιν σιωποῦντες. ἐσεῖς, λέγει, οἱ ἄνδρες, ὡς γυναῖκοι καὶ μεγαλόφυχοι, πρέπει νὰ συγκατοικήτε μὲ τὰς γυναικὰς σας καὶ γνώσιν καὶ ἀφικεῖσιν: ἦγεν νὰ σοχαζοσθε τῶ φυσικῶ κεφότητα τῶ νοὸς ὅπε ἔχεν αἱ γυναῖκές σας, καὶ τῶ ἀσθενείᾳ τῶ σώματος των, καὶ τῶ μικροφυχίᾳ τῆς καρδίας των: καὶ ἀπολέσθαι νὰ γίνεσθε μακρόθυμοι εἰς αὐτάς, καὶ ὑπομονητικοὶ, καὶ νὰ μὴ ζητῆτε λογαριασμόν ἀκριβῆ ἄπο αὐτὰς περὶ τῶ πραγμάτων τῶ ὁσηπῆ. διὰ τὴ καὶ αὐταῖς ἔχεν ἐλπίθειαν νὰ δίδεκε ἐλεημοσύνην εἰς τὰς πτωχὰς ἐκ τῶ ὑπαρχόντων σας, ὡς οἰκοδόμοισιν. Οἱ δὲ ἱεροὶ Μητροφανῆς γνώσιν ἐρμηνεύει, τῶ τῶ ἀνδρὸς μὲ τῆς ἰδίας γυναικὸς νόμιμον, καὶ κατὰ φύσιν συνουσίαν: καθὼς ἡ γραφὴ συνειδίζει ἔτω νὰ τῶ ὀνομάζη „ Ἀδάμ γάρ φησιν ἔγνω Εὐάν τῶ γυναικῆ αὐτῆ. (Γεν. δ΄. 1.) ἀπαγγέλλει λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος εἰς τὰς ἀνδρας, νὰ μὴ μεταχειρίζονται κατακόπως τῶ μὲ τῶ γυναικῶν τὰς μίξιν, μηδὲ νὰ ὑβρίζουν μὲ τὸν τρόπον τινα, καὶ νὰ ἀτιμάζον τῶ γυναικείᾳ φύσιν, νὰ δείχνουν δὲ καὶ τῆς ἐδικῆς των ἀφαιρέσεως τὸ ἀκράτητον, καὶ ἀκόλαστον. ἀλλὰ νὰ ἀποτέμνουν τιμῶ τῶ γυναικείῳ σκευεῖ: ἦτοι νὰ ἀκριβεύονται, καὶ νὰ λυπῶνται τὰ σώματα τῶ γυναικῶν τὰς, ὡς αἰσθητέρα, καὶ ἄλλο δὲ, ὡς συγκληρονόμα τῆς χάριτος τῆς ζωῆς. τιμῶ γὰρ τῶ φειδῶ ὀνόμασεν ὁ Κορυφαῖος: ὅτι ἐκείνο ὅπε τιμῶ ὁ ἀνδραγωγῆς, ἐκείνο καὶ φειδεται, καὶ τὸ ἀκριβεύεται. (3) καθὼς τὸ νόημα τῶ βεβαιοῖ ὁ αὐτὸς μὲ τὰ ἀκόλαστα λόγια ὅπε λέγει „ ὡς συγκληρονόμοι χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐκκόπτεσθαι ὑμῶν „ τὰς προσδουχίας.

Καὶ ὡσαν νὰ λέγη ἔτι ὁ Ἀπόστολος: ἀνώτερον, ὦ ἄνδρες, ἀρκετὰ ἐδιδάξαμεν τὰς γυναικὰς σας, νὰ ἔχουν σάφρονα ζωὴν καὶ πολιτείαν, καὶ νὰ φυλάττουν τῶ πρὸς ἐσὰς ὑποταγῶν καὶ πίσιν, καὶ τιμῶ. λοιπὸν τώρα ἀπαγγέλλομεν καὶ εἰς ἐσὰς, τοὺς ἀνδρας νὰ μὴ μεταχειρίζεσθε τὰς γυναικὰς σας μὲ κατάχρησιν, μηδὲ εἰς κάθε καιρὸν νὰ σμίγετε μὲ αὐτάς. ἵνα μὴ εἰς τὰς ἡδονὰς τῆς σαρκὸς καταγιγνώσκον, ὑπερήσθε ἄπο τὰς θερμότερας προσδουχίας, καὶ δεήσεις, ὅπε χρεωσείτε νὰ προσφέρετε εἰς τὸν Θεὸν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας σας. ἀλλὰ μᾶλλον μὲ τῶ πρὸςκαιρὸν ἀποχῶ τῶ γυναικῶν σας, νὰ εὐρίσκετε καιρὸν νὰ προσκαρτερῆτε εἰς τὰς προσδουχίας, καὶ εἰς τὰς διωρεσμίας νησιείας, καὶ εἰς τῶ μεταλήψιν τῶ ἀχράτων μυσηρίων. (4) ἐπειδὴ τῶ τότε καιρῶ οἱ Χριστιανοὶ ἐσυνείδισον νὰ μεταλαμβάνουν τὰ θεῖα μυσηρία εἰς κάθε λειτουργίαν, ἥτις ἐγένετο τότε πάλαισιν δύο φοραῖς τῶ ἐβδομάδα, τὸ Σάββατον, καὶ τῶ Κυριακῶ, καὶ τὸν ἰγ΄. Κανὸνα τῶ ἀγίου Τιμοθέου. ὅθεν ἦτον χρεία νὰ ἀπέχουν ἄπο τὰς γυναικῶν τὰς, καὶ ἔπειτα νὰ μεταλαμβάνουν. ταῦτα καὶ ὁ θεῖος Παῦλος βεβαιοῖ, ποτὲ μὲν ἔγραφε πρὸς τὰς Θεσσαλονικεῖς „ εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκευος (ἦπι τῶ γυναικῶν τὰς) κτᾶ „ σθαι ἐν ἀγιασμῶ, καὶ τιμῶ, μὴ ἐν πάθει ὀπθυμίας, καθάπερ καὶ τὰ Ε΄θη τὰ μὴ εἰδὸ „ τὰ τὸν Θεόν. (ἀ. Θεσ. δ΄. 4.) ποτὲ δὲ ἔγραψεν εἰς τὰς Κορινθίους περὶ τῶ ἀνδρογύνων „ μὴ ὑποσερέετε ἀλλήλους, εἰμήτι ἀν ἐκ συμφώνη: ἵνα σχολάζητε τῆ νησιείᾳ, καὶ τῆ προσδουχίᾳ. (ἀ. Κορ. ζ΄. 5.)

8. „ Τὸ

(1) Λέπει καὶ ἐδῶ τὸ, ἐσεῖ: ἦτοι οἱ ἄνδρες ὁμοίως ἐσεῖ σιωποῦντες: ἦπι σιωποῦντες.

(2) Ἐν ἀλλοῖς ἐκκόπτεσθαι.

(3) Σημείωσα ὅτι καὶ ὁ Θεοφύλακτος, καὶ Οἰκουμενίος τῶ τῶ ἰδίου λέγουσιν, ὑπερα ἀφ' ἑ ἔπειν τὸ ἀνώτερον νόημα, καὶ συμφώνως μὲ τὸν ἱερόν Μητροφανῆ ἔτω καὶ αὐτοὶ ἐρμηνεύουσιν. τινὲς δὲ ἀφαιρῶν καὶ τρίτῳ αἰτίαν, πῶς δὲ ἀρετὰ νὰ σμίγουν, κατακόπως οἱ ἀνδρες, μὲ τὰς γυναικὰς των. ἐπειδὴ ἀπο τῶ ἀκόλαστον μίξιν ἀποδοῦναι εἰ ἀνδρες, καὶ πολλῶ μᾶλλον αἱ γυναῖκές των.

(4) Διὰ τὸ τὸ ἀνδρόγυνον πρέπει νὰ μὴ σμίγουν τὸ Σάββα-

τον καὶ τῶ Κυριακῶ κατὰ τὸν ἰγ΄. Κανὸνα τῶ Τιμοθέου, καὶ τῶς Διαποτικῆς, καὶ Θεσσαλονικῆς ἐορταῖς. ἔπε τὰς νησιείας ἡμέρας πετράδα, καὶ πασσαρόνδῳ, καὶ τῶς πῆσαρας νησιείας τῶ ἰγ΄, καὶ μάλιστα τῶ μεγάλῳ πασσαρόνδῳ. καὶ ὅταν ἔχουν νὰ κοινοῦσιν τρεῖς ἡμέρας πάλαισιν ἀρετὰ νὰ ἐγκρατεύονται ἀφαιρῶν ἀπο τῶ μίξιν. κατὰ τῶ σιωδικῶ διαγνώσιν τῶ Πατριάρχου Λακῆ. Ἀλλ' ἔπε κατ' αὐτῶ τῶ νησιείαν ὅπε κοινοῦσιν ἀρετὰ νὰ σμίγουν. καὶ ὅσοι τῶ δὲ φυλάττουν, μὲ ἀντὶ ἐπιτίμια ἀρετὰ νὰ κανονίζονται κατὰ τῶ ἰα. ἀποχεῖσιν τῶ Βαλασαμῶν.

8. „ Τὸ δὲ τέλος, παῦτες ὁμόφρονες (1) συμπαθεῖς, φιλάδελφοι,
 „ εὐσπλαγχοί, φιλόφρονες.
 9. „ Μὴ ἀποδιδόντες κακὸν, ἀπὸ κακῶ, ἢ λοιδορίαν ἀπὸ λοιδο-
 „ ρίας. τὸναντίον δὲ ἀλογεῖντες. εἰδότες ὅτι εἰς τῷτο ἐκλήθητε,
 „ ἵνα ἀλογίαν κληρονομήσητε.

Τὶ πρέπει, λέγει, νὰ κάμνω τὰς ἀγαθῶν εἰς πρόσωπα διωρισμῶν, καὶ ξεχωριστὰ ἐξουσιασῶν, ἀνδρῶν, γυναικῶν; Ἰδὲ τελευταῖον ἀγαθὸν κοινῶς εἰς ὅλας εἰσὶν χωρὶς ἐξαιρέσειν τινας. Ἰδὲ τὸ τέλος καὶ ὁ κεφαλαιώδης σκοπὸς ὅλας τῆς λόγου εἶδος εἶναι: δηλαδὴ τὸ νὰ εἶδῃ ὅλοι ὅλοι ἀπλῶς οἱ χριστιανοὶ ὁμόφρονες: ἤτοι νὰ ἔχετε ὅλοι εἷνα φρόνημα, καὶ μίαν γνώμην, εἰς τὸ νὰ σωθῆτε. „ ὁμοφροσύνη γὰρ εἶναι, καὶ τὸν ἱερὸν Θεοφύλακτον, ἢ πῶς τι μετὰ ἀσπιδῆς σωθῆσιν ἀδύνατος, καὶ κοινὴ. νὰ εἶσθε συμπαθεῖς: ἤτοι νὰ συμπονήτε εἷνας τὸν ἄλλον εἰς τὰ κακὰ ὅπως πάχετε, ὡσαύτῃ νὰ ἠθέλετε πάσχετε καὶ ἐσεῖς οἱ ἴδιοι „ συμπάθεια ἧδὲ εἶναι „ ἢ πρὸς τὰς κακὰς πάχοντας, ὡς καὶ ἐφ' ἑαυτὰς, ἔλεος. νὰ εἶσθε φιλάδελφοι: ἤτοι νὰ ἔχετε „ τοιαύτῃ ἀγάπῃ πρὸς τὰς ἄλλας, ὅποιαν πρέπει νὰ ἔχετε καὶ πρὸς τὰς ἀδελφάς σας. „ φιλάδελφία γὰρ εἶναι ἢ ὡς ἐπὶ ἀδελφοῖς ὀφειλουμένη πρὸς τὰς πέλας διάθεσις. νὰ εἶσθε εὐ- „ σπλαγχινοί: ἤτοι νὰ κινήσθε ὑπὸ ψυχῆς εἰς τὸ νὰ εὐεργετήτε τὰς ὁμοπίστευσας χριστιανὰς. „ εὐσπλαγχνία γὰρ εἶναι ἢ ὑπὸ ψυχῆς ἐπ' ἀγαθοποιίᾳ τῆς ὁμογενῶν κινήσις. νὰ εἶσθε φι- „ λόφρονες: ἤτοι νὰ εἶσθε εἰς ὅλας ἡμέροι, καὶ εὐκατάδεκτοι. „ φιλοφροσύνη γὰρ εἶναι ἢ „ πρὸς πάντας ἡμερότις, καὶ προσώπια, ἢ τὶς καὶ πρὸς φίλους γίνεται καὶ γνωρίζεις.

Νὰ μὴ ὑποδίδετε κακὸν εἰς τὰς ἄλλας, ἀπὸ τῆς κακῆς ὅπως ἐκεῖνοι σὰς ἔκαμαν, ἔτε νὰ δίδετε ὑβρίαν, καὶ ἀτιμολογίαν, ἀπὸ τῆς κακῆς ὅπως ἐκεῖνοι σὰς εἶπον. λοιδορία ἧδὲ εἶναι, καὶ τὸν μέγαν Βασιλείον, καὶ ἕνα λόγος, τὸν ὁποῖον λέγει τινὰς μετὰ διάθεσιν διὰ νὰ ἀτιμάσῃ τὸν ἄλλον, καὶ καὶ ὁ λόγος δὲν ἦναι ἀτιμὸς καὶ ὑβριστικὸς. (2) ἢ καὶ τὸν Θεοφύλακτον „ λοιδορία εἶναι ἢ ἐκ πονηρῆς συμπεθείας πρὸς τὸ καταλαλεῖν φιλοτιμία. ἀλλὰ μάλλον ἀ- „ τί νὰ λοιδορῆτε, καὶ νὰ ἀτιμολογήτε, ἐσεῖς νὰ ἀλογεῖτε: ἤτοι νὰ καλολογεῖτε ἐκεῖνας ὅπου σὰς ἀτιμολογῶν, καὶ ὑβρίζων. ἐπειδὴ ἠξίωρετε καλὰ, ὅτι εἰς τῷτο ἐκαλέσθητε ὑπὸ τὸν Θεόν. εἰς ποῖον; εἰς τὸ νὰ ἀλογεῖτε τὰς ἄλλας καὶ νὰ τὰς τιμᾶτε, καὶ ὄχι εἰς τὸ νὰ τὰς καταρᾶθε, καὶ νὰ τὰς ὑβρίζετε: καθὼς καὶ ὁ Παῦλος λέγει „ ἀλογεῖτε τὰς διώκοντας ὑμᾶς. ἀλογεῖτε, „ καὶ μὴ καταρᾶσθε. (Ρωμ. ιβ'. 14.) εἰδὲ γὰρ ταῦτα πάντα φυλάττετε, ἀδελφοί μου, καὶ εἰδὲ ἔτι καλολογεῖτε τὰς κακολογεῖντάς σας, βέβαια θέλετε κληρονομήσετε ἀλογίαν, καὶ παρά Θεῶν, καὶ πρὸς ἀνθρώπων. ἀλογίαν πρὸς Θεῶν: ἤτοι ζωὴ αἰώνιον, καὶ ὑπόλαυσιν βασιλείας ἐρα- „ νῶν, ὅταν ἔχη νὰ σὰς εἰπῇ ἐν τῇ δευτέρᾳ παρεσίᾳ „ Δεῦτε οἱ ἀλογημένοι τῷ Πατρὸς μου „ κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ὑπὸ καταβολῆς Κόσμου. (Ματθ. κέ. 34.) πρὸς ταύτης τῆς ἀλογίας προφητεύων ὁ Δαβὶδ εἶπεν „ ἐπὶ τὸν λαόν σου ἢ ἀλογία σου. (Ψαλ. γ'. 8.) Καὶ πάλιν „ ἐκεῖ (ἐν τῇ φιλαδέλφειᾳ δηλαδὴ.) ἐνετείλατο Κύριος τὴν ἀλογίαν. καὶ „ ἐρμηνεύων τί εἶναι ἢ τῷ Κυρίῳ ἀλογία, προσθέττει, ὅτι εἶναι ζωὴ αἰώνιος „ ζῶν ἕως τῆς „ αἰῶνος. (Ψαλ. ρλβ'. 4.) θέλετε λάβετε καὶ ἀλογίαν πρὸς ἀνθρώπων, ἧδὲ τί ὅλοι οἱ ἀν- „ θρωποὶ μικροὶ καὶ μεγάλοι, ἄπιστοι, καὶ αἰρετικοί, θέλουν σὰς ἀφηνεῖν, καὶ θέλουν σὰς ἐγκω- „ μιᾶζεν πῶς εἶσθε ἕνός ἁγίου, καὶ ἀλογημένον ὑπὸ τὸν Θεόν: καθὼς προφητεύει ὁ Ἡσαίας. „ Πᾶς ὁ ὄραν αὐτὸς ἐπὶ γινώσκεται αὐτὸς, ὅτι ἐπὶ εἰσι σπέρμα ἀλογημένον ὑπὸ Θεῶν. (Ἡσ. ξά. 9.) καὶ θέλουν λέγαν ἐκεῖνα τὰ τῷ Δαβίδ. „ ἀλογία Κυρίου ἐφ' ὑμᾶς. ἀλογηκᾶμεν ὑμᾶς „ ἐν ὀνόματι Κυρίου. (Ψαλ. ρκθ'. 7.)

10. „ Ο'

(1) Καὶ ἐδῶ λείπει πῶς εἶσε. ἦσαν παῦτες ὁμόφρονες εἶσε.
 (2) Τὰ λόγια τῆς μετὰ Βασιλείου εἶναι πῶς τῆς „ πᾶσι φῆμα „ ἐκ διαθέσεως πῶς ἀτιμάσαι λεγόμενον, λοιδορία εἶσε, καὶ αὐ- „ τὸ πῶς φῆμα, μὴ δὲ εἶσε ἦναι ὑβριστικόν. καὶ τῷτο δῆλον ἐκ τῆ

„ Εὐαγγελίου, λέγοντος περὶ τῆς Γαλιλαίας, ὅτι ἐλοιδορήσαν αὐ- „ τὸν (τὸν τυφλόν) καὶ εἶπον. σὺ εἶ μαθητὴς ἐκεῖνον. (Ὁρ. „ κατ' ἐπισημ. κδ.)

10. „ Οὐ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν, κὶ ἰδῶν ἡμέρας ἀγαθᾶς, παυ-
 „ σάτω τὴν γλῶσσαν αὐτῷ ἀπὸ κακῶ, κὶ χάλῃ αὐτῷ τῷ μὴ
 „ λαλήσαι δόλον. (Ψαλ. λγ΄. 13.)
11. „ Ἐκκλινάτω ἀπὸ κακῶ, κὶ ποιησάτω ἀγαθόν. Ζητησάτω εἰρή-
 „ νην, κὶ διωξάτω αὐτοῦ. (Ψαλ. λγ΄. 15.)

ΜΕΤὰ τὰ ῥητὰ ταῦτα τῷ Δαβίδ, βεβαίονοι ὁ Κορυφαῖος ἐκέλευε ὅπως εἶπεν ἀνωτέρω: δηλα-
 δὴ ὅτι θέλων κληρονομήσειν εὐλογίαν ἐκείνοι οἱ χριστιανοὶ, ὅπως δὲ ὑβερίζουν, ἐκείνους ὅπως τὰς
 ὑβερίζουν, κὶ λέγει ὁποῖος χριστιανὸς θέλει κὶ ἀγαπᾶ νὰ ὑποταχῆ, ὄχι μόνον ζωὴν αἰώνιον
 εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα: καθὼς ἐρμηνεύει ὁ μέγας Βασιλεὺς, ἀλλὰ κὶ ζωὴν εἰρηνικὴν, κὶ
 ἀπέραχον εἰς τὸν πᾶν αἰῶνα, κὶ νὰ περάσῃ ἡμέρας καλὰς κὶ εὐτυχισμῶδες, αὐτὸς ἄς παύσῃ
 τὴν γλῶσσάν τε ἀπὸ τοῦ νὰ κακολογῇ. (1) κὶ τὰ χεῖλη τε ἄς παύσῃ ἀπὸ τοῦ νὰ μὴ λαλήσῃ
 κάμμιαν δολιότητα. (2) αὐτὸς ἄς ἀπέχη παρῶν ἀπὸ τοῦ κακῶν, κὶ τὴν ἀμαρτίαν, κὶ δεύτερον
 ἄς κάμῃ τὸ καλόν, κὶ τὴν ἀρετήν. ἐπειδὴ δὲ εἶναι ἀρκετὸν εἰς τὸ νὰ σωθῆτινας, μόνον τὸ
 νὰ μὴ κάμῃ τὸ κακόν: ἀλλ' εἶναι χρεῖα νὰ ἐργασθῆ κὶ τὸ ἀγαθόν. ἔγω γὰρ κὶ ὁ Ἡσαΐας εἶ-
 πε παρῶν „ παύσασθε ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν. κὶ δεύτερον εἶπε „ μάθετε καλὸν ποιεῖν.
 (Ἡσ. ἀ. 17.)

Ὁ δὲ μέγας Βασιλεὺς ἐρμηνεύων τὸ ῥητὸν τῷ λέγει, ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ κάμῃ τινὰς
 τὸ καλόν, ἀπίσως παρῶν δὲ μακρυῶν ἀπὸ τοῦ κακῶ. καθὼς εἶναι ἀδύνατον νὰ γῆν τινὰς ὑ-
 γιῆς, αὐτὸ δὲ ἐλευθερωθῆ παρῶν ἀπὸ τῆς ἀδυστοχίας. καὶ νὰ γῆν θερμὸς, αὐτὸ δὲ λείψῃ παρῶ-
 ν ἀπὸ τῆς ψυχρότητας „ ἀμήχανον γὰρ ἀφασθαι τὰ ἀγαθὰ, μὴ ὑποσάτα περὶ πλεονεξίας
 „ καὶ ἐκδύσαντα τὰ κακὰ. ὡς ἀμήχανον ὑγίαν ἀναλαβεῖν, μὴ τῆς νόσου ἀπαλλαγῆται. ἢ ἐν θερ-
 „ μότητι γῆσθαι, τὸν μὴ παντελῶς πεπαυμένον τῆς καταψύξεως. ἀνεπίδεκτα γὰρ ταῦτα ἀλλή-
 „ λους. ἔγω καὶ τὸν μέλλοντα ἐν ἀγαθῷ βίω γῆσθαι, πάσης προσήκει τῆς ἐπὶ τὸ κακόν συ-
 „ ναφείας ἀπαλλαγῆναι. γλαφυρῶς δὲ τὸ ἴδιον τῷ ῥητὸν ἐρμηνεύει καὶ ὁ Θεοφόρος Μάξιμος.
 „ Φησι γὰρ „ ἐκκλινον ἀπὸ κακῶ, κὶ ποίησον ἀγαθόν. τινέσι πολέμησον τὰς ἐχθράς, ἵνα μειώ-
 „ σῃς τὰ πάθη. ἔπειτα δὲ νῆφε, ἵνα μὴ αὐξήσῃσι. καὶ πάλιν πολέμησον, ἵνα κήσῃ τὰς ἀ-
 „ ρετὰς. καὶ μετέπειτα νῆφε, ἵνα αὐτὰς διαφυλάξῃς. καὶ τῷ αὐτῷ εἶναι τὸ ἐργάζεσθαι, καὶ φυ-
 „ λάττειν. (Κεφ. ια΄. τῆς β΄. ἑκατοντά: τῷ ᾧ ἐστὶ ἀγάπης) Διδάσκει δὲ ἀκολούθως ὁ Κορυφαῖος,
 ὅτι κάθε χριστιανὸς ἄς ζητήσῃ νὰ εὕρῃ τὴν εἰρήνην, καὶ αὐτὴ εἰρήνη ἦται μακρὰ, ἄς κλητη-
 σῇ αὐτῷ ἕως ἢ νὰ τὴν εὕρῃ: ἦτοι αὐτὸν ὁ Χριστιανὸς ἔχῃ κἀνὸν ἐχθρὸν, πρέπει νὰ ζητήσῃ νὰ
 διαλλαχθῆ μὲ αὐτὸν, καὶ νὰ λύσῃ τὴν ἐχθραν, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος „ εἰὰν προσφέρῃς τὸ
 „ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, κἀκεῖ μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχειτι κει σὺ, ἄφες ἐκεῖ τὸ
 „ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπάγε παρῶν διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου. (Ματθ.
 ε΄. 23.) εἶδε καὶ καθ' ὑπόθεσιν ὁ ἐχθρὸς τε ἤθελεν ἦναι εἰς μακρινὸν τόπον, ἢ δὲν θέλῃ νὰ
 κάμῃ διαλλάξῃ μὲ αὐτὸν: αὐτὸς ὅμως πρέπει νὰ μὴ ἀμελῆ, ἀλλὰ νὰ πηγαίῃ εἰς τὸν μα-
 κρινὸν τόπον ἐκεῖνον διὰ νὰ εὕρῃ τὸν ἐχθρὸν τε νὰ διαλλάττεται. ἢ αὐτὸν εἶναι κοντὰ, πρέπει
 νὰ προσπίπτῃ εἰς τὰς πόδας τε, δεόμενος νὰ τὸν συγχωρήσῃ, καὶ εἰὰν δὲν θέλῃ, πρέπει νὰ
 βιάσῃ μεσίτας πρὸς αὐτὸν διὰ νὰ τὸν καταπέισιν νὰ κάμῃ διαλλάξῃ, καὶ εἰρηνῶν. τῷ γὰρ
 θέλει νὰ εἰπῇ, τὸ νὰ διώξῃ τὴν εἰρήνην ὁ χριστιανὸς, κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Θεοῦ Χρυσο-
 στόμου.

Ὁ δὲ μέγας Βασιλεὺς ἔγω τὸ ῥητὸν ἐρμηνεύει „ ᾧ ἐστὶ τούτοις (τῆς εἰρήνης) εἴρηκεν ὁ Κύ-
 ριος „ εἰρηνῶν ἀφίημι ὑμῖν, εἰρηνῶν τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν. ἔ καθὼς ὁ Κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ
 „ δίδωμι ὑμῖν. Ζήησον ἐν τῷ τῷ Κυρίῳ εἰρηνῶν, καὶ δώξον αὐτῷ. διώξεις δὲ ἐκ ἄλλως,
 „ ἢ κατὰ σκοπὸν τρέχων ἐπὶ τὸ βραβεῖον τῆς αἰῶν κλήσεως, αἰὼν γὰρ ἐστὶν ἡ εἰρήνη ἢ ἀληθι-
 „ νή. ἐπεὶ ὅσοιγε τῆ σαρκὶ στυγερόμεθα χρόνον, πολλοῖς καὶ τοῖς ἐκταράσσειν ἡμᾶς στυ-
 „ γερόμεθα. Ζήησον ἐν εἰρηνῶν, λύσιν τῷ τῷ Κόσμῳ θορύβων. κῆσαι γαλιλιῶντα νῦν. ἀ-
 „ κὺ-

(1) Ὅρα ποῖαν ἐρμηνείαν κάμνει εἰς τὸ ῥητὸν τῷ ὁ μέγας
 Βασιλεὺς, ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῷ ῥητὸν τῷ Ἀδελφοθέῳ „ Ἰδὲ εὐχόμενος
 „ πύξ, κλητὴν ὑλὴν ἀναπτα. (Γακ. γ΄. 5.)

(2) Τί εἶναι ἡ δολιότης, ὅρα εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῷ „ Δὶ ὁ
 „ ἀποθέμενοι πᾶσαν κακίαν, κὶ πάντα δόλον. (ἀ. Πέτ. β΄. 1.)

„ κύμονάτινα κὶ ἀτάραχον κατέσασιν τῆς ψυχῆς, μήτε ὑπὸ παθῶν σαλδομύβην, μήτε ὑπὸ τῆς
 „ ψυδῶν δογματῶν δὲ πιθανότητος ποικαλωμύβην εἰς συγκατάθεσιν, φεμελομύβην.... ὁ
 „ ζῆτῆ εἰρλίβην, Χεισὸν ἐκζητῆ. ὅτι αὐτὸς ἔστιν ἡ εἰρλίβη ἡμῶν. ὅς ἐκτίσσε τὸς δύο εἰς εἷα
 „ καιὸν ἀνθρώπων ποιῶν εἰρλίβην. (1)

12. „ Ὅτι οἱ ὀφθαλμοὶ Κυεῖα ἐπὶ δικαίης, κὶ ὦπα αὐτῶ εἰς δέησιν
 „ αὐτῆ. πρόσωπον δὲ Κυεῖα ἐπὶ ποιῶντας κακά.

ΜΕ' τούτα τὰ λόγια ὡσαύτ' ἀ λέγει ὁ Κερυφαῖος. μὴ δέχθῃτε ποτε, ὦ χεισιανοὶ, τὸς ἀ-
 μαρτωλῆς ἀνθρώπους, κὶ τὸς ἐργάτας τῆς ἀνομίας: ἀν' αὐτοῖς θετέον σᾶς λέγειν, ὅτι ὁ Κόσμος
 ἔπος εἶναι ἀπορόνητος, κὶ ἔτε οἱ κακοὶ ἔχον νὰ κολασθῶν, ἔτε οἱ καλοὶ κὶ ἀνάρετοι ἔχον
 νὰ στεφανωθῶν, κὶ νὰ ἀπολαύσων ἀμοιβᾶς αἰωνίης εἰς τὰ ἐράνια. ὅχι, μὴ τὸς δεχθῆτε, ἀλ-
 λά νὰ ἔχετε μίαν βεβαιότητιν, κὶ ἀληθεσάτιν πίσιν, κὶ ἰδέων εἰς τὴν ψυχλίβην, ἔτι ὁ
 Θεὸς βλέπει μὲ τὸς πωπεφόρας, κὶ ἀκοιμήτους ὀφθαλμῆς, ὅλας τὸς ἀνθρώπους, κὶ τὸς δι-
 καίης ὁμῆ, κὶ τὸς ἀδίκης. κὶ τῆ μὲν δικαίων τὴν προσώχην εἰσακίει, μὲ πολλὴν φιλαν-
 θρωπίαν κὶ ἡμερότητα. τὸς δὲ ἀδίκης, κὶ ἀμαρτωλῆς, βλέπει τὸ πρόσωπον αὐτῶ μὲ ὀργλίβ.
 δὲ τί τέλος; δὲ νὰ ἐξολοθρευθῶν ὑπὸ τὴν γλίβ τὸ μνημόσυμον, κὶ τὴν ἐνθύμησιν τῆς. κα-
 θῶς ἀκολοθῶν λέγει ὁ Δαβίδ „ τὸ ἐξολοθρευθῶν ἐκ γῆς τὸ μνημόσυμον αὐτῆ. ἀγκαλά κὶ
 ὁ Κερυφαῖος τῶ δὲ ἀναφέρῃ ἐδῶ, ἀλλὰ ἀφίκεν αὐτὸ, ὡς ὁμολογῆμενον: τὸ αὐτὸ ἦν πρόσωπον
 τῶ Θεῶ, εἰς μὲν τὸς κακῆς κὶ ἀμαρτωλῆς πορξενεὶ ἀπώλειαν, εἰς δὲ τὸς ἀγαθῆς κὶ δικαίους
 πορξενεὶ σωπίβην. ὅθεν ἐράναζεν ὁ αὐτὸς Δαβίδ πρὸς τὸν Θεόν. „ Κύριε ὁ Θεὸς τῆ δυνά-
 „ μων, ἐπίφεινον τὸ πρόσωπόν σου, κὶ σωθῆσόμεθα. (Ψαλ. λ'. 20.) δὲ τί εἰς μὲν τὸς ἀ-
 μαρτωλῆς, φαίνεται τὸ πρόσωπον τῶ Θεῶ, ὅλον γεμάτον ὑπὸ ὀργλίβ, κὶ ἀπειλίβ. κὶ δὲ τῶ
 πορξενεὶ εἰς αὐτῆς ἔξομον μεγάλον κὶ παραχλίβ, εἰς δὲ τὸς δικαίης, φαίνεται ὅλον γαλλίβον, κὶ
 ἡμερον. κὶ δὲ τῶ πορξενεὶ εἰς αὐτῆς κάθε παρηγορίαν.

Ὁ δὲ μέγας Βασιλεῖος ἔτω τὸ ρήτὸν ἐρμυβίβει τῶ „ τὴν ἐποπτικίβ ἡμῶν δυνάμιν (τοῦ
 „ Θεῶ) κὶ τὴν τῆ δέχων ἀντιληπτικίβ, ὀφθαλμῆς εἶπε, κὶ ὦπα. ὀφθαλμοὶ ἐν Κυεῖα ἐπὶ
 „ δικαίης, κὶ ὦπα αὐτῶ εἰς δέησιν αὐτῆ. ἐπειδὴ πᾶσα παρξίς τῶ δικαίης ἀξία τῆς θεωρίης τῶ
 „ Θεῶ. κὶ πᾶν ρῆμα, τῶ μνηδὲν ἀργῶς λέγεσθαι πῶ τῶ δικαίης, ἐνεργόν ἔστι κὶ ἐμπαρκτον.
 „ δὲ τῶ αἰεὶ ἰφορᾶσθαι, κὶ αἰεὶ εἰσακίεσθαι δικαίον ὁ λόγος φησί. πρόσωπον δὲ, οἶμαι, πῆ
 „ πεπαρῆησιασμύβην, κὶ φοβεράν τῶ Κυεῖα ἐπιδημίαν τὴν ἐπὶ τῆς κείτεως λέγεσθαι. δι' ὅ
 „ κὶ ὀφθαλμοὶ Κυεῖα ὡς ἐτι πόρρωθεν ἐπισκοπέντος ἡμᾶς, ἐπιβλέπειν τὸν δικαίον εἰρλίβται,
 „ αὐτὸ δὲ τὸ πρόσωπον ἐπιφανήσεται ἐπὶ τῶ ἐξολοθρευθῶν ἐκ γῆς πᾶν τὸ τῆς πονηρίης μνη-
 „ μόσυμον. μὴ γάρ μοι σωματικῶς δαπεπλάσμενον τὸ πρόσωπον τῶ Θεῶ ἐνοήσῃ. ἐπεὶ ἔπε
 „ γε, κὶ ἀλογον εἶναι δόξει τὸ πῶ τῆς Γραφῆς εἰρημύβον, ἰδίβ μὲν ὀφθαλμῆς ὑπάρχειν ἐ-
 „ πιλάμποντας τῶ δικαίω, ἰδίβ δὲ τὸ πρόσωπον, ἐπιγερόμενον τῆς πονηροῖς, καίτοι ἔτε ὀφ-
 „ θαλμοὶ χωρίς προσώπῆ, ἔτε πρόσωπον ὀφθαλμῶν ἔστιν ἀμοιρον.

13. „ Καὶ τῆς ὁ κακῶσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ μιμηταὶ γνή-
 „ σθε;

ΜΕ' τὴν ἐρώτησιν κάμνει τὸν λόγον διωαπότερον ὁ Ἀπόστολος. αἰσίως, λέγει, πόσον πολ-
 λά ἡ Πρόνοια τῶ Θεῶ ἐναγκαλίζεται, κὶ κυβερνά πανσόφως ὅλας ἐσᾶς τὸς χεισιανῆς, ποίος
 πλέον δεισκέται ὅπῃ νὰ σᾶς βλάβῃ, κὶ νὰ σᾶς πορξενήσῃ κάμμιαν θλίβην; βέβαια εἰδείς-
 ἐν ὅμως ἐσῆς μιμῆσθε τὴν ἀγαθότητα τῶ Θεῶ, κὶ ζῆτε ζώλιβ ἐσολισμύβην μὲ ὅλας ἐκείνας
 τὰς ἀρετῆς ὅπῃ εἶπον ἀνωτέρω. ὁ Θεὸς ἦν εἶναι, Σωτήρ μὲν κὶ βοηθός, ὅλων τῆς ἄλλων ἀν-
 θρώπων, ἐξαιρέτως δὲ κὶ μάλις τῶ χεισιανῶν, τῶ πιστόνων εἰς αὐτὸν: καθῶς λέγει ὁ

Παῦ-

(1) Δέγει δὲ ὁ μέγας ἐν Πιτρᾶσι Βασανθῆος, ὅτι ὁποῖος
 θέλει νὰ μὴ χάσῃ τὴν εἰρλίβην, ἀλλὰ νὰ ἔχη αὐτὴν πάντοτε
 πρὸς τὸν Θεόν, πρὸς ἑαυτὸν, κὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν τι: ἀρέπει νὰ
 καταφορῆ τὸ παράμυβον, κὶ νὰ τὸ ἀφίβῃ εἰς ἐκείνον ὅπῃ ζῆτε
 νὰ τὸ πάρι. διὰ τί ἐὰν δὲν τὸ ἀφίβῃ, εἶναι ἀνάγκη νὰ χάσῃ

τὴν εἰρλίβην, κὶ νὰ ἐμβᾶσῃ πὸν ἑαυτὸν εἰς μάχας κὶ παρα-
 χᾶς, ὁ ζῆτῆ εἰρλίβην, ἐκ ἀποσιρᾶται τῆς τῶ Θεῶ εἰρλίβης.
 „ ὡς ἐὰν μὴ ὁ ἀνθρώπος καταφορῆ τῆς χεῖρας τῶ κόσμου,
 „ ὁ φθᾶν εἰς τὴν εἰρλίβην τῶ Χειρῆ. (Ἀποστ. φκα.)

Παῦλος „ ὡς ἔστι Σατὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πισῶν. (ἀ. Τιμ. γ΄. 11.) λοιπὸν αὐτὸς διώεται νὰ σᾶς φυλάξῃ ἀβλαβεῖς ἀπὸ κάθε πειρασμόν: καθὼς αὐτὸ τὸ ἴδιον συμφώνως μετὰ τὸν Κορυφαῖον λέγει καὶ ὁ Προφήτης Ἡσαΐας „ Ἴδὲ Κύριος Κύριος βοηθήσειμιν, τίς κακώσει με; (Ἡσ. β΄. 9.) ἦτοι εἰς. σοχαζόμενος δὲ ὁ Κορυφαῖος, ὅτι μήπως οἱ ἀκούοντες τῆς λόγου τῆς χειρὶσιν ἀμεμνήσαν, ὅτι δὲν ἔχεν νὰ λάβῃ κανένα πειρασμόν, ἐπειδὴ καὶ τὴς φυλάττει ὁ Θεός, καὶ ἀκολούθως νικηθῶσιν ἀπὸ τὰ συμβαίνοντα λυπηρά: ἔξ τῆτο, ἀφ' ἧ εἶπε τὸν ἀνωτέρω λόγον, ὀλίγηρα λέγει ᾠδευκάτω.

14. „ Ἀλλ' εἰ καὶ πάχοιτε διὰ δικαιοσύνην, μακάριοι.

ΜΕτὰ λόγια ταῦτα ὡσαύτῃ νὰ λέγῃ εἰς τῆς χριστιανῶν ὁ Ἀπόστολος. ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐγὼ μὴ ἀληθῶς σᾶς ἐπιπροφόρησα ὡς τῆς Προνοίας τῆ Θεοῦ, ὅτι εἶναι παντοδύναμος, καὶ ἀνευλατῆται ἀπὸ κάθε βλάβῃ ἐκείνης ὅπῃ ἐλπίζεν καθαρά εἰς αὐτὴν. αἰσῶς ὅμως αὐτὴ ἡ θεῖα Πρόνοια συγχωρήσῃ νὰ πάθετε κανένα κακὸν διὰ τὴν ἐπιτολήν τῆς Χρῆσῆ, καὶ ἔξ τῆν ἀρετῆν: νὰ ἠξοῦρετε ὅτι ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε τῆτο δὲν συγχωρεῖ, ἀλλὰ μὲ σκοπὸν ἔξ νὰ γνηστέ εἰσεῖς μακάριοι, καὶ καλοτύχοι. ἔπω ἔξ αὐτὸς ὁ Κύριος ἀπεφάσισεν εἰπών. „ Μακάριοι εἰ δὲδωγμένοι εἴνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἔστιν ἡ βασιλεία τῆν ἑρανῶν. (Ματ. ε΄. 10.) Καὶ μακάριοι εἴστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσι, καὶ τὰ ὅμοια τῆτοις. (αὐτῶ. 11.) ὅθεν οἱ χριστιανοὶ τῆτες τῆς μακαρισμῶν τῆ Κυρίου, καὶ τῆ Αποστόλου ἐνθυμέμενοι πάντοτε, πρέπει νὰ ὑποφέρνῃ γυναιῶς καὶ μὴ χαρᾶς, τῆς κακοπαθείας ὅπῃ ἠθέλων λάβῃ ἀπὸ τῆς ἀπίστες, ἢ πονηρῆς ἀνθρώπου. ἐπειδὴ καὶ τὸν θεῖον Χρυσόσομον, οἱ χριστιανοὶ καὶ καὶ τῆτο πρέπει νὰ ἀφῆρῃν ἀπὸ τῆς ἀπίστες, κατὰ τὸ νὰ ὑποφέρνῃ ἀνδρείως τῆς πειρασμῶν, ἔξ τῆν ἐλπίδα τῆν μελλόντων ἀγαθῶν. ἔπω ἔξ λέγει. „ τὸν ἔξ χριστιανόν, καὶ ἐν τῆτω τῆν ἀπίστεν ἀφῆρῃν χρῆ, ἐν τῆ φέρειν γυναιῶς ἀπῶτα, καὶ τῆ τῆν μελλόντων ἐλπίδι πτερύμενον, ἀνώτερον εἶναι τῆς τῆν ἀνθρώπων κακῶν προσβολῆς. (ἀνδρ. β΄.)

„ Τὸν δὲ φόβον αὐτῶ μὴ φοβηθῆτε, μὴ δὲ παραχθῆτε. (Ἡσ. ἡ. 12.)

15. „ Κύριον δὲ τὸν Θεὸν αὐτὸν ἀγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν.

„ (Ἡσ. ἡ. 13.)

Επειδὴ, λέγει, ἐκεῖνοι ὅπῃ σᾶς θλίβῃν, ἀδελφοί μου χριστιανοὶ, δὲν σᾶς προξενῶν κανένα κακόν, ἀλλὰ μάλιστα καὶ σᾶς κἀμνην μακαρισμῶν: ἔξ τῆτο μὴ φοβῆσθε τελείως αὐτῆς, μηδὲ παράτρεσθε ἀπὸ τῆς φοβερισμῶν, καὶ τῆς ἐνοχλήσεως των. ἀλλὰ ἔχετε τὴν πίσιν, καὶ ἐλπίδα σας εἰς τὸν παντοδύναμον Θεόν, ὅστις διώεται νὰ σᾶς λυτρώσῃ ἀπὸ κάθε βλάβῃ, καὶ πειρασμόν. καὶ αὐτὸν ἀγιάζετε καὶ ἀχαρίζεστε, ἔξχι μόνον μετὰ τὴν γλώσσῃν, καὶ τὰ χεῖλη, ἀλλὰ μᾶλλον μετὰ τὴν καρδίαν σας, ὅστις εἶναι ὁ ἐσωτερικὸς καὶ κυριώτερος ἀνθρώπος. ἀγιάζεται δὲ ὁ Θεός μετὰ τὴν καρδίαν, ὅταν αὐτὴ ἦναι καθαρά ἀπὸ τὰ πάθη, καὶ ἀπὸ τῆς αἰχρῆς, καὶ πονηρῆς, καὶ βλασφημῆς λογισμῶν. καὶ μελετᾷ τὸ ἅγιον αὐτῶ ὄνομα. Διὰ τῆτο εἶπεν ὁ θεῖος Χρυσόσομος, ὅτι βασιλεῖς γίνονται καὶ μεγαλύτεροι τῶν βασιλέων, ἐκεῖνοι ὅπῃ νικῶν τῆς ἀτόπης λογισμῶν, καὶ τὰ πάθη. „ βασιλεῖς γινόμεθα, ἐν βασιλεύμεν κρατεῖν τῶν ἀτόπων λογισμῶν. ὅτι ἔξ ὁ ποιῶν βασιλεύει, καὶ μᾶλλον ἢ ὁ τὸ ἀξίωμα φερεῖμενος, ἢ τῆτο ποιῶν σω δῆλον. (ὁμιλ. γ΄. εἰς τὴν β΄. πρὸς Κορινθ.) Μετὰ ταῦτα λόγια σᾶς ᾠδευθάρρῳει, λέγει, ὁ προφήτης Ἡσαΐας, ἀγαπητοί μου χριστιανοὶ: καὶ αὐ εἰσεῖς πισδέετε εἰς τὰ λόγια τῆ Κυρίου ὅπῃ εἶπεν „ ἐχὶ δὲν εὐφροδία ἀσπαρῆ παλεῖται, καὶ ἐν ἔξ αὐτῶν εὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἀπὸ τῆ Πατρὸς ὑμῶν; μὴ ἐν φοβηθῆτε. πολλῶν εὐφροδίων ἀφῆρῆτε ὑμεῖς. (Ματ. ἰ. 29.) αὐ, λέγω, εἰσεῖς πισδέετε εἰς ταῦτα τὰ λόγια τῆ Κυρίου, ἔξ τί νὰ φοβῆσθε τῆς φοβερισμῶν τῆν ἀνθρώπων; ἢ ἔξ τί νὰ παράτρεσθε μετὰ τῆς λογισμῶν, ὡσαύτῃ νὰ μὴ ἔχετε κανένα νὰ σᾶς βοηθήσῃ; δὲν ἀκῆτε τί λέγει ὁ Σολομών, ὅτι „ Δίκαιος ὡσπερ λέων πέποιθεν; (Παρ. κη. 1.) ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, δὲν ἀκῆτε τὸν Κύριον ὅπῃ σᾶς λέγει „ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῆν ἀποκτείνοντων τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχῆν μὴ δυναμῶν ἀποκτεῖναι; φοβηθῆτε δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχῆν, καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γένῃ; (Ματθ. ἰ. 28.) λοιπὸν, ἔξχι μόνον δὲν πρέπει νὰ φοβῆσθε ἐκείνης ὅπῃ διώεται νὰ θανατώσῃ μόνον τὸ σῶμά σας, ἀλλὰ

αλλά κ' χάριν παρέχει να όμολογήτε σχεδόν εις αυτές, δε τί με τον πρόσκαιρον τ'ετον θανάτον, κ' χωρίς να θέλουν, σ'ας προξενεν ζωή αιώνιον.

- „ Ε'τοιμοι δε α'α προς άπολογία παντι τω α'ιτ'ντι υ'μας λόγον
- „ περ' τ'ης εν υ'μιν ε'λπίδος, με' πραύτ'ητος, κ' φόβου.
- 16. „ Συναθήσιν έχοντες αγαθω, ι'να, εν ω καταλαλ'θ'σιν υ'μων,
- „ ως κακοποιών, καταχιωθ'ωσιν οι ε'πηρεάζοντες υ'μων τ'ω α'γαθω εν Χριστ'ω ανάσροφω.

Επειδή ανώτερω έπαραθάρρυνε τ'ες χειριανές ο Α'πόστολος, κ' είπεν εις αυτές να μη φοβ'νται όπο τ'ες άπίστες: σοχαζόμενος δε, μήπως οι χειριανοί έπιστηρίζομενοι εις τ'α λόγια τε πέσαν εις θρασύτητα, κ' καταφρον'σιν αυτές ότω έρωποσι ω'ελ τ'ης άγίας ήμων πίστεως, κ' ζ'ητ'ν να μάθ'ν ω'ελ αυτ'ης: δια τ'ετο τώρα εδ'ω διδάσκει τ'ες χειριανές, π'ως πρέπει να είναι πάντοτε έτοιμασμένοι εις τ'ο να δίδ'ν λόποισιν, όταν οι άπιστοι, ή οι αίρετικοί ζ'ητούσι λόγον δια τ'ω πίσιν, κ' ε'λπίδα ή'δ χειριανών, κ' αγαπ'ν να μάθ'ν τ'ω δύναμιν τ'ε κ' Χριστον μυσηρία. (1) να δίδ'ν όμως λόποισιν προς τ'ες έρωτώντας, όχι με αυθάδεια, και θρα-

(1) Α'πο λόγια ταύτη τ'ε μεγάλη Πέτρος αναγκάως συμπεραίνουσι, ότι όλοι οι χειριανοί, κ' λαϊκοί, κ' Ιερωμένοι πρέπει ε'ξ ανάγκης άπαραίτητα να είναι διδαζόμενοι παιδιόθεν τ'ω ήερω Καθησιν τ'ης πίστεως, κ' τ'α δ'ογματά όλα τ'ης δ'ισθείας να ήξ'δ'ν σχεδόν από σ'ηθ'ος: έπειδή κ' μέλλ'ν να είναι διδάσκαλοι των άπίστων, κ' αίρετικών: καθώς ε'δ'ω τ'εθ' θέλη ο Κορωθαός ή'δ Α'ποστόλων: δι' ό'τι αυ' αυ'όι μάθ'ν από των τ'ι είναι ο χειριανός, τί είναι ή πίστις, τί είναι ο Χριστός, ποια είναι τ'α δ'ογματά τ'ης πίστεως, κ' τί λοιπά τ'ης ορθόδοξ'ς όμολογίας, π'ως ήμπορ'ν να π'α διδάξ'ν εις τ'ες άλλ'ες, όθεν οι άγιοι Αρχιερείς, κ' Πατριάρχαι, πρέπει να φροντίζ'ν δια να καταστ'άνουν εις τ'ες έπαρχίας των Σχολεία κατηχητικά, με διδασκαλ'ες προκομμένας κ' άναρτίες, δια να διδάσκ'ν τ'α παιδια των χειριανών τ'ω τ'ης Πίστεως Κατήσιν, κ' τ'ω ε'ρθόδοξον όμολογίαν: καθώς παιδια τ'ολότα Κατηχητικά έσυστήθησαν τωρα ν'οσ'ι, εις τ'ες Κυθ'ρας, κ' εις τ'ω Αίον, κ' έπροξήσ'σαν πολ'ω καρπ'ν: ως μαρτυροσι π'όκοι.

Διά τ'ι κατ'ο αληθ'ειαν έντροπή μεγάλη είναι, π'ε μεν παιδεία ή'δ Λατίνοι να είναι ποσ'ν γυμνασμού εις τ'α δ'ογματά τ'ης πίστεως των, ό'σε ό'π'α να αποκοινων'ται με κάθε έπισημοτητα εις εκάστην ό'π'α π'ε έρωτ'ν: οι δε των ε'ρθόδοξ'ων Γραικών Γεράς, ή κ' Αρχιερείς, να μη ήξ'δ'ν περ' αυ'ή'δ να αποκοιν'ν εις τ'ο παρακ'νόν: αλλά να μόνον άρ'νοσι ό'ταν ίχ'θ'ος, όταν ήδε τ'ε τ'ης έρωτήσ'τινας, ή Τάκτος, ή Λατίνας, ή Α'ρμενίας περ' τ'ης πίστεως των. Καί τ'πο όλον πόθεν προέρχεται: δια τ'ι αυτοί δ'ο' έκατηχ'θησαν από παιδια μικρά, έ'πε έμαθ'ν π'ε τ'ης ε'ρθόδοξ'ς όμολογίας δ'ογματά. Καί δια τ'ι δ'ο' π'ε έμαθ'ν: δια τ'ι παιδια τ'ολότα Κατηχητικά δ'ο' έσυστήθησαν να κατακοινων'ται εις τ'ες πό'εις τ'ης ε'δικ'ης μας Γραικίας. ό'σε, όλον τ'ο παύ σ'είει, εις τ'ο να έπιμεληθ'ν οι άγιοι Αρχιερείς, κ' οι ε'ρθόδοξοι χειριανοί, όσοι μάλιστα έχ'ν παιδια, να συνηθ'ν παιδια τ'ολότα, δια να αυχ'θ'ν π'ε όμ'ατ'ια ή'δ χειριανών, κ' να μάθ'ν τ'ω πίσιντες. κ' μανθ'αντες, να ήξ'δ'ν να αποκοινων'ται περ' αυ'ής εις τ'ες έρωτήσ'τις: καθώς ε'δ'ω παραγγέλλ'η ο Κορωθαός, αλλά κ' ο σωμπερόλοσ'ν Παύλος προσαζ'ν να κατακοιν' εις τ'ες χειριανές ο λόγος τ'ε Χριστ'ω π'όσος με κάθε σοφίαν: ήτοι π'ε περ' τ'ε Χριστ'ω, κ' τ'ης τ'ε Χριστ'ω πίστεως δ'ογμ'ατ'α, ο λόγος τ'ε Χριστ'ω ένοικ'ετο εν υ'μιν π'όσος εν πάση σοφία (Κολ. γ'. 16.) κ' πάλιν, ο λόγος υ'μων πάντοτε εν χ'ρ'ετι άλατι νοτιμ'όσος, αείδει π'ως δ'ε υ'μας επί εκάστ'ω αποκοιν'δ'ετα. (Κολ. δ'. 6.)

Λέγει δε κ' ο θ'ός Χριστός μεν π'ε φοβερά ταύτη λόγια: ό'τι όταν οι χειριανοί δ'ο' ήξ'δ'ν να αποκοιν'ν εις τ'ες έρωτήσ'τις αυ'ής άπίστες, κ' αίρετικ'ς περ' πίστεως, έχ'ν να λέγ'ν εκήνοι, π'ως είναι ψεύδος ή πίστις ή'δ χειριανών, κ' δια τ'ο δ'ο' ήξ'δ'ν αυτοί να αποκοιν'θ'ν δι' αυ'ή'δ, κ' τ'ω: ο Χριστός είναι άπαθ'ν, κ' ψεύδ'ος. ταύτης δε τ'ης βλασφημίας, άπιστοι είναι οι χειριανοί, δια τ'ι δ'ο' έπιμελ'εται να μάθ'ν π'ε τ'ης πίστεως των δ'ογμ'ατ'α, αλλά μόνον μερ'ιν'ν δια τ'ω γ'ω, κ' π'ε τ'η ν'η, όταν γ'άρ αυτοί μ'ο' (οί άπιστοι, κ' αίρετικοί) τ'ω ψ'ύδα συνιένουσι πάντοτε φ'άσασιν, ό'σε συκ'ιασαι ή'δ δ'ογμ'ατων τ'ω αίχ'ρω, ήμας δε οι τ'ης αληθ'είας θ'εραπ'ει-

„ ται, μηδέ τ'ο σώμα διαρ'αι διωόμεθα, π'ως ε' πολλ'ω τ'ε δ'ογμ'ατος καταγνώσονται τ'ω α'δ'ούται; π'ως εκ άπατ'ω, κ' μωρειαν π'ε ήμ'ετρα ύποπτ'ήσοι; π'ως ε' βλασφημ'ίσοσι π'ν Χριστόν ως ε'ίωνα, κ' άπαθ'να;... ταύτης δε ήμ'εις αίτιοι τ'ης βλασφημίας, εκ ε'θ'ελοντες άρχιμ'νείν εν τ'ης πίστεως: άσεβ'ίως λόγους, αλλά πάρεργα τιθέμενοι ταύτα, κ' π'ε τ'ης γ'ης μερ'ιν'ντες. (όμιλ. ιζ'. εις τ'ον Ιωαν'ν) όθεν δ'αυτ'ς παρ'κ'νεί όλος τ'εσ χειριανός, να μανθ'άσοσι π'ε τ'ης πίστεως: δια τ'ι είναι άποκ'ν παράγμ'α, ο μ'ν Ιατρός, κ' ο παπατ'ής, και ο ύφαντ'ής να ήξ'δ'ν να αποκοιν'νται δια τ'ω τ'εχ'ν'ω, κ' ο χειριανός να μ'ν ήξ'δ'ν να δ'ο'σι λόγον δια τ'ω πίσιντες. „ Καί γ'άρ άποκ'ν, π'ν μ'ν Ιατρός μετ' άκριβ'είας ύπ'ερ τ'ης π'χ'νης άγωνί'ζετα τ'ης αυ'τ'ς: κ' τ'ον συκοπ'οισιν, κ' π'ν ύφαντ'ω, κ' τ'ησ πάντως τ'εσ π'χ'ν'τες, π'ν δε χειριανών ε'ίσι ε'άσ'κοντα, μη δ'ωμάδει λόγον ύπ'ερ τ'ης οίκ'είας παρακ'νείν πίστεως (α'ποθ'δ.) όθεν κ' ε' Α'λεξανδ'ρείας Κύριος έ'πο λέγει, „ ει γ'άρ δι' αρ'οσ'ηκ' τ'εσ θ'είους ήμας τ'εχ'ν'ους λόγους λαλ'είν τ'ω αληθ'ειαν, π'ε Χριστ'ω πάντως διαλεξόμεθα. Χριστός γ'άρ ε'στι ή αληθ'εια. δια τ'ο κ' τ'ο σοφ'ώτατος Πέτρος έπισημασ'τις ήμας γ'νωέσαι αρ'οσ'επαχε προς άπολογία παντι τ'ω έρωτήσ'τι: τ'ι ήμας λόγον περ' τ'ης εν ήμιν έσ'ης ε'λπίδος (έμ'λι: εις τ'ον Ζαχαρ'ε: π'μ. γ'.) Σημείωσα δ'ε'οτι χ'ρείς τ'ο ήμ'ων τ'ο λ'ίπει τ'ο έ'σε: ήτοι έτοιμοι δε ε'εί ε'ξε προς άπολογία. Προέ'εττομεν δε χ'ρ'ετ'ω, ότι δ'ο' είναι έναντιον τ'πο ό'π'α λέγει ο Πέτρος ε'δ'ω, τ'ο να είμεθα έτοιμοι πάντοτε προς άπολογία, με εκίν'ω ό'π'α λέγει ο Κύριος, „ όταν δε αγαθ'ωσιν υ'μας π'α ε'ραδ'όντες, μη αρ'ομερ'ιν'νάτε τ'ι λαλήσ'τε, μηδέ μελεπέτε. „ αλλ' ο ε'αν δ'ο'θ' ήμ'ιν εν εκήνι τ'η ύ'ρα, τ'ω λαλέτε (Μάρκ. ιγ'. 11.) έπειδή ο μ'ν Κύριος παραγγέλλ'η όχι να μη αρ'ομελεπέμεν πάντοτε τ'ι έχ'ομεν να λαλήσωμεν προς τ'ες άπίστες, αλλά π'ε μόνον, όταν μ'ας παραδ'ωσιν εις τ'α σωέδ'ια. έπειδή τ'ον καιρόν τ'ε μαρτυρία, δ'ο' πρέπει να κάμνωμεν καιρόν μελέτ'ης: ο δε Πέτρος παραγγέλλ'η να αρ'ομελεπέμεν κ' να έτοιμαζόμεθα εις άπολογία κατ' π'ν άλλ'ον καιρόν όταν δ'ο' διακ'νόμεθα μηδέ παρασεκ'όμεθα εις τ'ε σωέδ'ια ή'δ άπίστων: κ' συμψ'ομ'ς είπειν: όταν μ'ν ήσυχάζ'ν οι διαγ'μοί, έ'σε χειριανέ, καταγίνε εις τ'ω μελέτ'ω ή'δ θ'είων Γραφών, κ' γίνε έτοιμος εις τ'ο να άπολογ'σαι προς τ'ες άπίστες: όταν δε οι διαγ'μοί διεγερθ'ν, κ' παρασεκ'ος εις τ'ες συκ'νωτάς κ' σωέδ'ια ή'δ άπίστων, π'ε μη αρ'ομελετάς τ'ι έχ'ος να λαλήσ'η κ' να άπολογ'ηθ'η. έπειδή έχ'ος π'ν Δεσπότ'ω Χριστόν ύπ'ερ τ'ε όποίς πάχ'ης, κ' τ'ο άγίον αυ'τ' Πνεύμα, χαρ'ίζοντά σοσι σοφίαν κ' δύναμιν: κ' έ'πο πληροίς κ' τ'ω αρ'οσ'άτω τ'ε Πέτρον, κ' τ'ω αρ'οσ'ατ'ω τ'ε Κουρίου. σχεδόν τ'ω αυτ'ω λ'ύτιν τ'ης άποείας ταύτης ποιεί κ' ο Κριτικός Φώτιος ζ'ητήματι λδ'. ή'δ Α'μαίλοχ'ιον: ός τ'ις κ' αρ'οε'ετ'η ότι τ'ο έτοιμος, είναι εις άπολογία, ό'π'α λέγει ε'δ'ω ο Πέτρος, κ' τ'ο μη αρ'ομελεταν, ό'π'α είπειν ο Κύριος, μηδέ τ'ον καιρόν τ'ης παρ'ήσ'ιας, καιρόν ποιείας τ'ης διασκέψ'ως, εις τ'ο αυτ'ο νόμ'α έρχεται. ο γ'άρ έτοιμος, μελέτ'ης κ' μελέτ'ης κ' άμφιβολίας άπ'ηλ'κται. κ' ός άπ'ηλ'κ'νείν ε'ίρη τ'ω σωείθ'σιν ταύτης τ'ης έμπαθ'ς δια θ'είας, ό'σε δ'ε'ται αρ'ομελεταν.

θρασύτητα, καὶ ὑπερηφάνεια: ἀλλὰ μὲ πολλῶν ὑπομονῶν, καὶ ὑπομονῶν, καὶ μὲ ἐντροπῶν τὴν χρεωσικὴν, καὶ μὲ τὸν φόβον ἐκείνον ὅπως ἄρκει νὰ ἔχη ὁ καθ' ἑαυτὸν, ὅταν ἐξηγήσῃ καὶ ἐρμηνεύσῃ τὰ δόγματα τῆς πίστεως, φυλακτικὸς μήπως καὶ σφάλῃ εἰς κανόνα, καὶ ἀμαρτήσῃ, ἔχοντες ὡσαύτως κανόνα εἰς ὅλα τὰ καὶ λόγια, καὶ ἡμέτερα, καὶ ἔργα, τὴν ἀγαθὴν συνείδησιν: καὶ καθὼς τὰς διδάσκει ἡ ἀγαθὴ καὶ ἡ Θεὸν συνείδησις, ἔτω νὰ λαλῶσι, καὶ νὰ πράττωσιν. ἵνα οἱ ἄπιστοι, καὶ οἱ αἰρετικοὶ ὅπως καταλαλέσῃ τὰς χειριανὰς, καὶ συκοφαντήσῃ ἀδίκως τὴν ὑπόληψιν, καὶ τὸ ὄνομά των. καὶ ἐπιηράξουσιν: (ἦγεν πικρῶς καὶ ἐμπαθῶς ἐξετάξουσιν τὴν καλὴν ἐν Χριστῷ ζωὴν τῆς, καὶ τὸν Οἰκευμένιον.) βλέποντες τὴν ὑπερβολικὴν δόξασιν, καὶ τὰ εὐτακτα ἦδη αὐτῶν, λαβὼν μεγάλῳ ἐντροπῶν, καὶ καταχυνώσῃν. καὶ ἢ νὰ πεισθῶν νὰ ἐπιτρέψῃν καὶ αὐτοὶ εἰς τὴν δόξασιν, ἢ αὐτῶν ἐπιτρέψῃν, ὅμως νὰ μὴ ἔχῃν νὰ κατηγοροῦν εἰς τὸ ἔξῃ τὰς χειριανὰς, καὶ νὰ ἀοίγῃν σόμα καὶ τῆς πίστεως των. εἰ δὲ τέλος πάντων, καὶ οἱ ἄπιστοι, ὄντες εἰς τὸ ἄχρον κακοὶ, κατασκυλάξουσιν δόξασιν καὶ βλάβας καὶ τῶν χειριανῶν: ὅμως οἱ χειριανοὶ, ὡς φυλάττοντες τὰς ὑποσολικὰς ἀποστολικὰς ἀγγελίας, ἔχῃν νὰ φανῶσι πᾶς πάσχεσιν ἀδίκως ὑπὸ αὐτῶν, καὶ ἀκολούθως ἔχῃν νὰ στεφανώσῃν ὡς ἀθληταὶ τοῦ Θεοῦ. ὅρα καὶ τὴν ἐρμηνείαν τῆς τὴν ἀνατροπῶν ὑμῶν ἔχοντες καλῶν ἐν τοῖς Ἐβραίοις. (ἀ. Πέτ. β΄. 12.) ἡδὼν ὅτι τὸ αὐτὸ εἶναι τὸ μετ' ἐκείνο.

17. „ Κρεῖττον ὄν ἀγαθοποιῶντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ,
„ πάχην, ἢ κακοποιῶντας.

ΜΕ ταῦτα τὰ λόγια δείχνει ὁ Κορυφαῖος, καὶ τὸν Μιτροφανῆ, ὅτι εἶναι καλὸν καὶ ψυχροφελές, τὸ νὰ πάχῃ καὶ νὰ θλίβεται τις ἀπὸ ἄλλου, καὶ καὶ ὑποδέσῃν ἔχει ζωὴν ἀμαρτωλῶν, καὶ ἀμελημένῳ. ἔτι τὸ μετ' αὐτῶν θλίψιν καὶ κακοπάθειαν, πληρόνοι τὸ χρέος, καὶ τὸν κανόνα τῶν ἀμαρτιῶν τῆς, καὶ καθαρῶν ἀπὸ αὐτῶν. πολὺ δὲ καλλίτερον εἶναι, καὶ πολλῶν μᾶλλον ὠφέλιμον, τὸ νὰ μὴ ἀμαρτανῆ τις. ἀλλὰ καὶ νὰ ἦναι ἐνάρετος: καὶ ἔπειτα νὰ πάχῃ ἀπὸ τῶν κακοποιῶν ἀνθρώπων, καὶ νὰ λαμβανῇ ὁ ἀνθρώπος, καὶ ἀθῶος, τὰς τιμωρίας ὅπως ἄρκει νὰ λαμβανῇ οἱ ὑπόδουλοι, καὶ εἰς πολλὰς ἀμαρτίας δεδωλωμένοι. ἐπειδὴ τὸ κάμνει αὐτῶν νὰ ἀξιοῦσιν τὴν ἀνάπαυσιν δόξασιν τοῦ Θεοῦ, καὶ τῶν ἀθλητῶν ἀμαρτανῆς στεφάνους. διὰ τὸ λέγει ἐδῶ ὁ Κορυφαῖος, αἰσῶς καὶ θέλει τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ νὰ πάχῃ οἱ ἐνάρετοι: ἦτοι αἰσῶς καὶ κλητὴ ἡμᾶς ἀξίας ὁ Θεὸς τῆς τοιαύτης ἀξίας, καὶ χάριτος. ὁ δὲ Θεοφύλακτος λέγει, ὅτι διὰ τὸ εἶπεν ὁ Κορυφαῖος τὸ „ εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, διὰ τὴν δειξί, ὅτι κανόνας πειρασμὸς δὲν ἔρχεται εἰς τὰς ἀνθρώπων, χωρὶς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ. ἀλλὰ, ἐὰν μὴ ἦναι ἀμαρτωλὸς τις, λαμβανῇ τὸν πειρασμὸν καὶ ἐλάφρωσιν τῶν ἐδικῶν τῶν ἀμαρτιῶν, ἢ καὶ σωφρονισμὸν ἄλλων ἀμαρτωλῶν, καὶ τὸ „ λοιμὸν μαστιγωμένον, ἄφρων πανουργότερος „ ἔσται. (Παρ. 15. 25.) ἐὰν δὲ ἦναι δίκαιος, λαμβανῇ τὸν πειρασμὸν, ἢ καὶ δόξασιν ἐδικῶν τῶν, καὶ στεφανὸν μεγαλῶτερον. ἢ καὶ καὶ σωφρονισμὸν ἄλλων καὶ σωτηρίαν. βλέποντες γὰρ τῶν δικαίων πάχοντες οἱ ἄλλοι ἀνθρώποι, ἔχῃν νὰ λέγῃν ἐπὶ ἑαυτῶν „ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, „ ται, ὁ ἀμαρτωλὸς πῶς φανείται; (Παρ. 11. 31.) ἦτοι αὐτοὶ οἱ δίκαιοι θλίβονται, ἐγὼ ὁ ἀμαρτωλὸς, καὶ τί νὰ μὴ θλίβωμαι, καὶ νὰ μὴ κακοπαθῶ;

18. „ Ὅτι καὶ Χριστὸς ἅπαξ περὶ ἀμαρτιῶν ἔπαθε, δίκαιος ὑπὲρ ἀ-
„ δικῶν. ἵνα ἡμᾶς προσαγάγῃ τῷ Θεῷ.

ΠΑράδειγμα φέρει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος εἰς τὰς ἀδίκως πάχοντας χειριανὰς τὸν Δεσπότην Χριστόν: ὁ ὁποῖος ἔπαθεν, ὄχι διὰ τῶν ἐδικῶν τῶν ἀμαρτιῶν, ἀλλὰ διὰ τῶν ἀμαρτιῶν τῶν ἐδικῶν μας, καὶ ἀπέθανεν ὁ δίκαιος καὶ ἀναμάρτητος, διὰ τῶν ἀδίκων καὶ ἀμαρτανῶν ἀνθρώπων. ὅσον „ ὅσοι δίκαιοι ὄντες, πάχῃν ἀδίκως ἀπὸ τῶν ἀδίκων, βέβαια αὐτοὶ γίνονται συκοφαντοὶ τῶν παθημάτων τοῦ Χριστοῦ. ἀκολούθως δὲ γίνονται καὶ συγκληρονόμοι μετ' αὐτὸν τῆς μελλούσης αὐτῶν δόξης, καὶ βασιλείας: καθὼς ὁ μέγας Παῦλος τῶν βεβαιῶν λέγων „ καὶ τὸ ἀπὸ Θεοῦ. ὅτι ἢ „ μὴν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ, εἰ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πισθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πά- „ χῃν. (Φιλ. ἀ. 29.) Καὶ πάλιν. εἰ γὰρ συμπάχομεν, καὶ συνδοξασώμεν. (Ρωμ. 8. 17.) Καὶ πάλιν „ εἰ συναπεθανώμεν, καὶ συμβασιλεύσωμεν. (β. Τιμ. β. 12.) λέγει δὲ ὁ Κορυφαῖος, ὅτι ὁ Χριστὸς διὰ τὸ ἀπέθανε, διὰ τὴν ἀποσφῆρη ἡμᾶς εἰς τὸν Θεόν: ἦτοι διὰ τὴν μᾶς κάμν

κάμη θεός κατὰ χάριν. πῶς; καὶ τίνι τρόπῳ; διὰ τί, καθὼς τὰ σώματα ὅτῃ προσφερθῶν, καὶ πλησιάζον κοντὰ εἰς τὴν φωτίαν, φωτεινά, καὶ φωτεινὰ γίνονται καὶ αὐτὰ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ὅλον φωτία γίνονται, ἀποβαλόντα τὸ φθότερον φυσικὸν χρῶμα ὅπῃ εἶχαν: (καθὼς τοῖστος γίνεται ὁ σίδηρος, ὅταν πυρακτωθῇ ὅλος, καὶ γῆ πῦρ.) ἔτσι, καὶ πολλῶν μᾶλλον, γίνονται καὶ ἐκεῖνοι ὅπῃ προσφέρονται εἰς τὸν Θεόν, καὶ πλησιάζον κοντὰ εἰς αὐτόν. διὰ τί πέρνοντες ὑπὸ τῷ λάμπειν τῆς αὐλῆς, καὶ ἀσέκτα πυρός τῆς ἐκείνου θεότητος, λαμπροὶ, καὶ πυροειδεῖς, καὶ θεοειδεῖς γίνονται καὶ αὐτοὶ, μᾶλλον δὲ, καὶ Θεοὶ καὶ μέθεξιν· καὶ ὄχι μόνον αὐτοὶ λαμπροὶ γίνονται, ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας λαμπρύνουσιν. ὅθεν ἀξιάγασα εἶναι ἐκεῖνα ὅπῃ γράφει ὁ μέγας Βασίλειος, εἰς τὰς ἀρμόζοντα. „ ὡς περ τὰ λαμπρὰ καὶ ἁερῶν τῶν σωμάτων, ἀκτῖνος αὐτοῖς „ ἐμπροσθεν, αὐτὰ τε γίνεται φελλαμπῆ, καὶ ἐπέραν αὐγλῶ ἀφ' αὐτῶ ἀποσὶλβει: ἕτως αἱ „ πύρματοφόροι ψυχαί, ἐλαμφθεῖσαι ὡς τὸ Πνεύματος, αὐταῖτε ἀποτελούνται πνευματι- „ καί, καὶ εἰς ἑτέρας τῶν χάριν ἐξαποσέλλουσι. (κεφ. 5. ὡς τὸ ἀγία Πνεύματος.) λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοδώριτος „ ὡς ὁ ἐν σκοτεινῷ καθεζόμενος, σκοτεινὸς γίνεται, ὁ δὲ ἐν ἡλίῳ, ἡλιοειδής „ καὶ φωτεινός: ἕτως ὁ τῷ Θεῷ προσεδρόμων, θεοειδής δέχεται χαρακτῆρας. (σελ. 934. τῆς πεντατάχ.)

„ Θανατωθεὶς μὲν σαρκί, ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι.

ΜΕ ταῦτα τὰ λόγια ὡσαύτῃ νὰ λέγῃ ὁ Κορυφαῖος εἰς τὰς χειριανές. αὐτὸς ὁ Χριστὸς ὁ ἀναμάρτητος, καὶ δίκαιος, ἐθανατώθη μὲν καὶ τῷ σάρκα, ἐζωοποιήθη δὲ, καὶ ἀνέστη μετὰ τῷ δυνάμει τῆς θεότητος, βέβαια καὶ ἐσεῖς χειριανοὶ, ὅπῃ πάχετε ἐξ τὸ ὄνομα τῆ Χριστοῦ, θέλετε ζωοποιηθῆτε μετὰ τῷ ἀληθινῷ, καὶ τῷ τῶν ἐν Χριστῷ κεκρυμμένων ζωῶν. δυνάμει χάριτος ἐπροξένησαν εἰς ἡμᾶς ὁ Χριστὸς, καὶ τὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμενιον. ὑποθανῶν μὲν ἡδὺ, μᾶς ἡλδοθέρωσαν ὑπὸ τὸν θάνατον, καὶ μᾶς ἐδυνάμωσαν νὰ καταφρονῶμεν αὐτόν. καὶ μάλιστα ὅταν τὸν λαμβανῶμεν ὑπὲρ τῆς ὀσεβείας, καὶ ἀρετῆς. ζωοποιηθεὶς δὲ καὶ ἀναστὰς, ἐγκαινίασαν εἰς ἡμᾶς ἐξ τῆς ὡραδείματός τε, τῷ ζωῶν, καὶ ἀνάστασιν. διδὸς ἐλπίδας, ὅτι καὶ ἡμεῖς ἐχομεν νὰ ἀναστῆθῶμεν καὶ νὰ ζήσωμεν: καθὼς καὶ αὐτὸς ἀνέστη, καὶ καθὼς ἀνέστησαν τὰ πολλὰ σώματα ἡδὺ κοιμηθέντων ἁγίων, καὶ τὸν Εὐαγγελιστῶν Ματθαῖον.

Σημείωσαι δὲ, ὅτι ἐξ τῶν λόγων τῶν τῆς Ἀποστόλου ὑποδείχεται, ὅτι ὁ κύριος καὶ ὁ αὐτὸς Χριστὸς, εἶχε δύο φύσεις, θεότητα, καὶ ἀνθρωπότητα. (Πνεῦμα γὰρ ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Κορυφαῖος τῷ Θεότητι τῆ Χριστοῦ, καὶ τὸν Μηξοφανῆ, Θεοφύλακτον τε, καὶ Οἰκουμενιον. ἐπειδὴ καθὼς αὐτὸς εἶπε „ Πνεῦμα ὁ Θεός. (Γω. δ. 24.) καὶ διαίρεται μὲν καὶ τὰς φύσεις, ἀδιαίρετος δὲ εἶναι καὶ τῷ ὑπόστασιν. λοιπὸν ὁ αὐτὸς Χριστὸς, καὶ μὲν τῷ φύσιν τῆς θεότητος, ἔμεινεν ἀπαθῆς, καὶ ἀθάνατος. καὶ δὲ τῷ φύσιν τῆς ἀνθρωπότητος, ἐθανατώθη. καὶ ἡ μὲν ζωοποιὸς θεότης αὐτὰ ἐζωοποίησε τῷ παθῶσαν, καὶ θανατωθεῖσαν φύσιν τῆς ἀνθρωπότητος, ἡ δὲ παθῶσα καὶ θανατωθεῖσα φύσις τῆς ἀνθρωπότητος, ἐζωοποιήθη: ἦτοι ἀνέστη ὑπὸ τῆς ζωοποιῆς θεότητος. κύριος γὰρ καὶ ὁ αὐτὸς Χριστὸς, ἐν μιᾷ θανατικῇ ὑπόστασει, καὶ ἐν δύο γνωρίζεται φύσεσιν, ἐξ ὧν, καὶ ἐν αἷς, μᾶλλον δὲ ἀβῆν: ἦτοι ὁ αὐτὸς ἐστὶ τέλειος Θεός, καὶ τέλειος ἀνθρωπος. καὶ τῷ μὲν Θεῷ καὶ Πατρὶ, εἶναι ὀμοούσιος καὶ τῷ Θεότητι, τοῖς δὲ ἀνθρώποις καὶ τῇ μητρὶ, εἶναι ὁ αὐτὸς ὀμοούσιος καὶ τῷ ἀνθρωπότητι. χωρὶς νὰ λάβῃ καμμίαν ἀλλοίωσιν, ἢ τροπῶν, ἕτε ἢ ἀπαθῆς φύσις τῆς θεότητος, ἕτε ἢ παθῆς φύσις τῆς ἀνθρωπότητος. ἕτε ἡδὺ ἢ ἀπαθῆς ἔγινε παθῆς, ἕτε ἢ παθῆς ἔγινε ἀπαθῆς. ἀλλ' ἡ κάθεμία ἐφύλαξεν ἀμετάβλητα τὰ φυσικὰ, καὶ συστατικὰ αὐτῆς ιδιώματα, καὶ θελήσεις, καὶ ἐνεργείας, καὶ μετὰ τῷ αὐτῷ εἰς εἶς θανατικὸν ὑπόστασιν ὄντων.

Διὰ τί, αὐτὸς ἐν τῷ Χριστῷ δύο φύσεις δευτῶν ἐμμενον ἀμετάβλητοι, ματαίως ἤθελεν εἰπεῖν ὁ Κορυφαῖος ἐδῶ, ὅτι ὁ Χριστὸς ἐθανατώθη μὲν σαρκί, ἐζωοποιήθη δὲ πνεύματι. μετὰ τὸν λόγον ἡδὺ αὐτόν, χωρίζει μὲν, καὶ ἀντιδιασέλλει φανερῶς τῷ μίαν φύσιν ὑπὸ τῷ ἄλλῃ. ἐπειδὴ ἡ μὲν, ἔπαθε, καὶ ἀπέθανον: ἡ ἀνθρωπότης διπλαθῆ. ἡ δὲ ἄλλη, ἐζωοποίησε τῷ ὑποθανῶσαν: ἦτοι ἡ θεότης. ἀχώριστον δὲ πάλιν καὶ ἀδιαίρετον ὀμολογεῖ τὸν Χριστόν καὶ τῷ ὑπόστασιν, καὶ τὸ πρόσωπον: ἐξ τῆς τῆς ὀνομασίας καὶ ὁ αὐτὸς, καὶ ἐθανατώθη, καὶ ἐζωοποιήθη, καὶ ὄχι ἄλλος μὲν, ἐθανατώθη, ἄλλος δὲ, ἐζωοποιήθη. ἐπειδὴ δὲ ὁ ταῦτα λέγων εἶναι ὁ μέγας Πέτρος, ἡ τιμιωτάτη ἐκείνη καὶ κορυφαία, καὶ πρεσβυτάτη τῶν Θεολόγων ἀκρότης: καθὼς μετὰ ταῦτα μεγαλοδύναστα ἐπίθεται, τὸν ὀνομάζει ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος. (κεφ. γ'. ὡς τῶν ὀνομάτων) λοιπὸν βλάσφημον εἶναι νὰ εἰπεῖται, ὅτι ματαίως ἔγραψε τὸν λόγον τῶτον ὁ τοῖστος, καὶ τὸς ἄλλοις, καὶ τῷ

λικήτος Α'πόστολος. μάλλον δὲ βλάσφημον εἶναι νὰ εἰπῆμεν, ὅτι δὴν ἔγραψεν αὐτὸν πάντῃ πάντως ἀληθέστατα, καὶ ἀσφαλέςτατα. (1) Εἶδὲ τὸτο, ἅς αἰχμῶνται οἱ Ἀρειανισταὶ ὅπῃ λέγει, ὅτι ὁ Χριστὸς δὴν εἶναι ὁμοούσιος μὲ τὸν Πατέρα. ἅς αἰχμῶνται οἱ Νεστοριανοὶ, ὅπῃ διαίρεισι τὸν εὐαγγελιστὴν εἰς δύο πρόσωπα, καὶ δύο ὑποστάσεις, ἄλλον μὲν λέγοντες τὸν ἐκ τῆ Θεοῦ καὶ Πατρὸς γεννηθέντα Λόγον, καὶ ἄλλον τὸν ἐκ τῆς Παρθένου. ἅς αἰχμῶνται οἱ Εὐτυχανισταὶ καὶ Μοιροφυσίται, οἱ λέγοντες, ὅτι ἐτράπη ἡ ἀνθρωπότης εἰς τὴν Θεότητα μὲ τὴν ὄψιν. ὁμοίως καὶ οἱ Ἀπολιναρισταὶ, καὶ Εἰκονομάχοι οἱ τῶν ὁμοφροῦτες. ὅλοι δὲ αὐτοὶ οἱ τῶν πολλοῖ, καὶ σοφοὶ, μὲ τὸν μικρὸν, καὶ ὀλιγοσύντατον τῶν λόγων τῶ ἀλίως Πέτρου, ὡσαύτὸ μὲ μάχωνται δίδομον, καὶ πολύτομον, κατακόπτονται, καὶ φονδύονται.

19. „ Ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πινύμασι, πορδαθαῖς ἐκήρυξε.

ΕΝ ᾧ: ἦσαν ἐν τῷ Πνεύματι, ἦτοι μὲ τὴν Θεότητα τὴν εἶσαν ἀχώριστον ἀπὸ τὴν τῶ Χριστοῦ ψυχῶν, ἐπῆγε, λέγει, ὁ Χριστὸς εἰς τὸν ἄδην ἀφ' ἧ ὄξεψύχισον ἐπὶ τῶ σαυρῶ (2) καὶ ἐκήρυξεν εἰς τὰς ψυχὰς τὰς ἐν τῇ φυλακῇ: ἦτοι τὰς ἐν τῷ ἄδην δουλοκρατίας, τὸ τῆς σωτηρίας Εὐαγγελίον: καθὼς τὸτο ἐκήρυξε καὶ εἰς τὰς ζῶντας ἀνθρώπους ἐπὶ τῆς γῆς. (3) ὡσαύτῃ δὲ μὲ τὸ σώματος ζῶν, ἐκήρυξεν εἰς τὰς μὲν σώματος ζῶντας ἀνθρώπους, καὶ ἔργων εἰς τὰς πισθῶντων σωτηρίας πρόξενος: ἔτ' ἐκ τῶ ἀποθανόντων, ἐκήρυξε μὲ τῆς ἀμαρτιῶν αὐτῶ ψυχῆς, ἐκ τῆς φιλῆς, ἀλλὰ σωθῆσης τῇ παντοδυναμῶ Θεότητι, εἰς τὰς ἐν ἄδην κατεχομένης ψυχῆς: καὶ ἔπος ἔγινε καὶ εἰς τὰς ἐκεῖ πισθῶσαντας αἰτίως σωτηρίας. διπλῆ δὲ ἐβλήτο ἡ τῆ Κυρίου κατάβασις, ἡ ἀπὸ τῆς ἐρανῆς ὅπῃ τῆς γῆς, καὶ ἡ ἀπὸ τῆς γῆς εἰς τὸν ἄδην, καὶ διπλῆ ἐβλήτο ἡ παρ' αὐτῶ ἀνθρωπίνῃ σωτηρία, καὶ τῆς ζῶσι δὲ τῶ ζῶντος σώματος τῶ Κυρίου, καὶ τοῖς νεκροῖς: ἦτοι ταῖς ἐν ἄδην ψυχῆς, δὲ τῆς θεοῦποσάτω ψυχῆς τῆς. καθὼς λέγει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος „ ἀπὸ εἰς ἄδην κατῆ, συγκατέπεθε. γνώδι καὶ τὰ ἐκεῖσε τῶ Χριστοῦ μυστήρια. τίς ἡ οἰκονομία τῆς διπλῆς καταβάσεως; τίς ὁ λόγος; ἀπλῶς σώζει πάντας ὀφθαλμοὺς, ἡ κἀκεῖ τὰς πισθῶσαντας; (Λόγ. εἰς τὸ Πάχα.) (4) εἶπον δὲ ὅτι ἡ ψυχὴ τῶ Χριστοῦ ἡ καταβάσα εἰς τὸν ἄδην, ἦτον ἐρανῆν μὲ τῆς παντοδυναμῆς Θεότητος. δὲ τί αὐτῶ ἦτον φιλῆ μόνον ψυχῆ, γεφυρωμένη τῆς Θεότητος, βέ-

(1) Ὅθεν καὶ ὁ θεόφιλος τῆς Ἀλεξανδρείας Κλήμεντος βιβλαὶ πάντα πάντα ἐκτίθει γὰρ τὸ ἔργον τῶ τῶ Κορυθαῖς, ἀκολούθως λέγει „ ἀφ' ὅπῃ γὰρ φαίν' αὐτῶ οἰμαίτις, ἔχ' ἀπλῶς, ἡ ἀδιόριστος ἐστὶν πινύειν αὐτῶ ὁ πινύματοφόρος; προσεπίνεχε τῇ σαρκί. ἦδη γὰρ ἦδη περὶ Θεοῦ λέγον. τοιγάτο τὸ ἀπαθῆς προσηνέμενον αὐτῶ, καὶ ὁ νοεῖται Θεοῦ, ἀπεχρῆνται προσεπινέμενον, τῇ σαρκί. περὶ βὴ ἀφ' ἑαυτοῦ τὸ παθεῖν (ἐν τῷ διαλόγῳ ὅτι εἰς εἶναι ὁ Χριστὸς. π.μ. ε.) (2) Ὅ δὲ Θεοφύλακτος σὺ τῶ Οἰκονομῶ τῶ, ἐν ᾧ εἶπον, εἶτι λαμβανέται ἐντὶ τῶ, διὰ προσφύριζεν ἑμῶς ἐστὶ καθὼς ὁ Μητροπολίτης τῶ ἡριμύλας, παρ' ἧ ἐγὼ τῶ ἐρωμῶσαν ἐρανῶσιν. (3) Σημαδμεν ὀπταῦδα. ὅτι ἡ κοινὴ δόξα τῆς ἐκκλησίας αὐτῆς εἶναι: ὅτι ὅταν ὁ Χριστὸς ἐξῆ: τῆσιν ἐπὶ τῶ σαυρῶ, κατέπεθε εἰς τὸν ἄδην μετὰ τῆς θεοποσάτω αὐτῶ ψυχῆς, καὶ μετὰ τῆς σωθῆσης τῆ ψυχῆ παντοδυναμῆς αὐτῶ Θεότητος. μετὰ δὲ τῆς Θεότητος σωθῆ ἐν τῷ Παραδείσῳ μετὰ τῶ λησῶ, ἡ τῶ ὀφθαλμοῦ εἰπόν, „ Σήμερον μετ' ἐμῶ ἐστὶν ἐν τῷ Παραδείσῳ. ὁ δὲ θεὸς Γρηγόριος ὁ Νύκωνος λέγει, ὅτι καὶ μετὰ τῆς ψυχῆς ἐν τῷ Παραδείσῳ ἐγένετο: ἔγω γὰρ φησὶν ἐπὶ λέξων, ἐπιπέθον ἀπὸς Εὐσαθῖαν, καὶ Ἀμβροσίαν, καὶ Βασιλίαν τῆς ἀδελφῆς, ὡς γὰρ ἐκεῖ, τὸ μὲν ὄν τῆς ψυχῆς διαλύθη δὴναι κατ' εἰκονομῶν ἐποίησαν. ἡ δὲ ἀμέριτος Θεότης, ἀπὸς ἀνακραθῆσαι τῶ ὀφθαλμοῦ, ἐπὶ τῶ σώματος, ἐπὶ τῶ ψυχῆς ἀπαθῆσαι: ἀλλὰ μετὰ τῆς ψυχῆς, ἐν τῷ Παραδείσῳ ἡ γένετο, ὁδοποιήσα διὰ τῶ λησῶ τοῖς ἀνθρώποις τῶ εἶσσαν: διὰ δὲ τῶ σώματος ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς, ἀναθῆσαι τῶ τῶ κρείτος ἐχόντων τῶ θανάτου (σελ. 639. π.μ. γ.) ἔπος δὲ λέγει ὁ ἀγιος, ὅτι ὁδὸς μὲν ὅπῃ ἐξῆπνύσα ὁ Χριστὸς, ἀπὸ τῆς μετὰ τῆς ψυχῆς εἰς τὸν Παραδείσον, καὶ ὁδοποιήσε τῆ ψυχῆ τῶ λησῶ, καὶ πάσας τὰς ἡδ' δικαίων ἀνθρώπων ψυχῆς, τῶ εἰς τὸν Παραδείσον εἰσόδου: καθὼς καὶ ὁ ἀδελφὸς τῶ θεοῦ Γρηγόριος μέγας Βασιλῆος ἀδελφῶ φρονῶν αὐτῶ, λέγει ἐν τῇ εἰσῆ τῆς ἐκείνης ὄρας, „ ἐν ᾧ ἐπὶ τῶ ζῶσιν ἐξὺν κρημνιστῶς, τῶ ὀφθαλμοῦ λησῶ τῶ εἰς τὸν Παραδείσον ὁδοποιήσας εἰσόδου: ἐπειτὴ γὰρ ἔσως καθὼς διὰ τῆς ἀνθρωπότητος τῶ τῶ κρείτος ἡρῶσαν ὅλα τῶ δικαίως ἀνθρώπων, καὶ τῶ γέ-

„ ἡσῶντας, καὶ τὸν θανάτου, καὶ πῶ λοιπῶ: ἔγω νὰ ἀγιάσω διὰ τῆς ἀνθρωπίνης αὐτῶ ψυχῆς, καὶ τῶ εἰς τὸν νεκρὸν Παραδείσον εἰσόδου καὶ ἀνάστασιν ὅλων ἡδ' ψυχῶν ἡδ' δικαίων, αἰτίως διὰ τῶ θανάτου, τῶ σώματος χωρίζεσθαι, εἰς τὸν νεκρὸν αὐτῶ εἰσέρχονται Παραδείσον. ἀφ' ἧ δὲ ὁ Χριστὸς ὁδοποιήσας εἰς τῶ ψυχῶν τῶ λησῶ διὰ τῆς θεοῦ αὐτῶ ψυχῆς, τῶ εἰσόδου τῶ Παραδείσου, κατέπεθε μετ' αὐτῆς καὶ εἰς τὸν ἄδην: ὡσαύτῃ ἐγὼ ἐρωμῶσθαι νὰ συμβιβάζω τὸν θεῖον Γρηγόριον μετὰ τῶ κοιτῶ δόξαν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ νὰ θεραπεύσω τὸ ἔργον τῶτο. εἰδέτις ἄλλος δικαστικῶν αὐτῶ θεραπεύσει καὶ ἀπεβίβειρον, ἐγὼ δὲ ἀντίστημι. (4) Ὅ μὲν Κορυθαῖος Πέτρος ἐγὼ λέγει περὶ τῶ ποιοῖ ἐλυτρώθησαν ἐκ τῶ ἄδην. ὁ δὲ θεολόγος Γρηγόριος ὁστος, ἀλλὰ καὶ ὁ θεὸς Γεωργῆς ὁ Δαμασκηνὸς ἐν τῷ περὶ ἡδ' κεκοιμημένων λόγῳ, φέλον ὅτι νὰ μὲν ἐλυτρώθησαν ὅλοι, ἀλλὰ μόνον ὅσοι ἐπίστανται: καθὼς καὶ οἱ ζῶντες, καὶ ἀκρίσαντες τῶ κρημνιστῶ τῶ Κυρίου, ὅλοι δὲ ἐπώθησαν, ἀλλὰ μόνον οἱ ὀλοφύχως τῆς φιλῆς τῶ Κυρίου πισθῶσαντες. ἐπίστανται δὲ ἐν τῷ ἄδην εἰς τὸ σωτήριον κρημνιστῶ, ἐκείνοι ὅπῃ ἐπὶ ζῶντες ἐπὶ γῆς, εἶχον κρημνιστῶ ἀπὸ τῶ πνεύματος θεοποσάτω, καὶ ἀπὸ τῆς εἰς τῶ ψυχῆς τῆς, πῶ ὅπῃ ἀναβλάστησαν γενομένης τῆς νεκρῆς βροχῆς, καὶ ἀνατίληκτος ἐν τῷ ἄδην πῶ ἡλῆς τῆς δικαιοσύνης Χριστοῦ: καθὼς ἦτον ὅλοι οἱ ἐπὸ νόμου, καὶ μετὰ νόμου δίκαιοι. καὶ καθὼς ἦτον πολλοὶ ἀπὸ τῶς ἡλικίας, καὶ φιλοσόφους. ὅθεν καὶ ὁ σαρῆς σχολιαστῆς ἡδ' τῶ θεοῦ Γρηγορίου λέγων, Νικητῆς ἡ Σεβαστῆς ἡ Σεβαστῆς λέγει ἐν τῇ ἐρωμῶσιν ἡ ἀνῆτῶ ὅπῃ τῶ Θεολόγῳ, ὅτι εἶρε παρῆσαι πάντων τῶ ἡσῶν: διπλῆ, ὅτι ὡς κρημνιστῶ, πῶ δὲ ἐκκατηρόν, καὶ ὡς τῶ τῶ ἡσῶν ἡσῶν, καὶ πονηρῶν. ὁ δὲ Πλάτων ἐρανῆ εἰς τὸν ὕπνον, καὶ λέγει αὐτῶ. ἡμῶς κρημνιστῶς μετὰ τῶ ἀνθρώπων. διὰ τῆ, ὅτι μετ' ἐγὼ ἡμῶς ἀνεκπῶλός, πῶ δὲ τῶ ἀνεκπῶλός. ὅθεν καὶ ὁ Χριστὸς ἐκατέπεθε εἰς τὸν ἄδην, ἀπὸ τῶ ὅλων ἐγὼ ἐπίσταντα. φέρε δὲ ὁ αὐτῶς Νικητῆς καὶ τὸν θεῖον Χρυσόστομον μέγιστον, ὅστις διήγουρῆται: ὅτι ὁ Χριστὸς κρένα εἰς τὸν ἄδην δὴ ἔσσαν, ὅστις δὴ ἦτον ἀγιος σωτηρίας ὅταν ἀπέθανε. καὶ ἔσως οἱ πισθῶσαντες ἐκεῖ, ἦτον ἀγιοι σωτηρίας.

Q

βέβαια ἠθελε κρατηθῆ καὶ αὐτὴ ὑπὸ τὰ δεσμὰ τῶ ἄδω: καθὼς καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι ψυχαὶ παύτων τῶ ἀπὸ Χριστοῦ ἀποθανόντων δικαίων, ἐκρατήντο ὑπὸ αὐτά. ἐπειδὴ δὲ ἦν ἐνώμην καθ' ὑπόστασιν μὲ τὴν παντοδύναμον θεῖαν φύσιν, ἔχεν τὸτο, ὅχι μόνον τὸν ἄδω ἐνέκρωσε μὲ τὴν ἀσραπίω, καὶ δόξαν τῆς Θεότητος. ὅχι μόνον δὲ ἐκρατήθη αὐτὴ ὑπὸ τὰ δεσμὰ: ἀλλὰ καὶ ὅλας τὰς ἐκείσε κρατεμύνας ψυχὰς, καὶ δεσμικμύνας ἄσων εἰς φυλακίω, ἠλυθέρωσεν ὑπὸ τὰ δεσμὰ, καὶ μαζίτης τὰς σιωανέστησε. φέρνουν δὲ οἱ Θεολόγοι καὶ εἰς τὸτο εἷα γλαφυρὸν παραδειγμα, τὰς δύο χεῖρας τῆ σὴς ἀνθρώπινε σώματος. ἔχεν τὴ καθὼς, θετέον, τὸ εἷα σῶμα, ἔχον τὰς δύο χεῖρας, μὲ τὸ εἷα μὴ χεῖρ, κρατεῖ εἷα παρᾶγμα, μὲ τὸ ἄλλο δὲ χεῖρ, κρατεῖ ἄλλο παρᾶγμα: τοιστοτρόπως καὶ ἡ αὐτὴ Θεότης, ἐπειδὴ ἦν καθ' ὑπόστασιν ἐνώμην μὲ τὸ σῶμα, καὶ μὲ τὴν ψυχίω τῶ Χριστοῦ: ἔχεν τὸτο, ὅταν αὐτὴ ἀπ' ἀλλήλων ἐχωρίσθησαν ἐν τῶ τριμῆρω θανάτῳ ἔχεν τὴν οἰκονομίω, αὐτὴ δὲ ἐχωρίσθη ὑπὸ αὐτά: ἀλλ' ἐμεινεν ἀχώριστος καὶ ὑπὸ τὰ δύο. καὶ ἔχεν μὴ τὸ σῶμα, τὸ νεκρὸν τεθούτος ἐν μνήματι, ὡς ἔχεν μιᾶς χεῖρος, ἐνίκησε τὸν θάνατον, τὸν ἐν τάφῳ κρατεῖντα διεφθαρμύνα τὰ ἀνθρώπινα σώματα, καὶ τὴν ἀνάστασιν εἰς αὐτὰ ἐδωρήσατο. τάφος ἦν, ἐ τῶ ψυχῶν, ἀλλὰ τῶ νεκρῶν σωμάτων τῶ χωρισμῶν ὑπὸ ψυχῶς, εἶναι τόπος. ἔχεν δὲ τῆς ψυχῆς, τῆς καταβάτης εἰς τὸν ἄδω, ὡς δι' ἄλλης χεῖρος, ἐνίκησε καὶ τὸν ἄδω, τὸν κρατεῖντα τὰς ἀνθρώπινε ψυχῶς, καὶ τὴν ἀπολύτρωσιν εἰς αὐτὰς ἔχαρίσατο. ἄδης γὰρ τόπος ἐσιν, οὐ τῶν σωμάτων, ἀλλὰ τῶν ψυχῶν τῶ γυμνῶν ὑπὸ σώματα. (1)

Ἀπειρος ἦν ἔσα ἡ θεῖα φύσις τῶ Χριστοῦ, ἀκολέθως εἶναι καὶ ἀπερίγραπτος, καὶ πάντῃ ἀπερίοριστος. ἀπερίγραπτος δὲ πάλιν ἔσα, καὶ ἀπερίοριστος, εἶναι καὶ πανταχῶ, καὶ ὑπὲρ τὸ πᾶν. πανταχῶ δὲ ἔσα, ἀκολέθως ἦτον καὶ ἐν τῶ τάφῳ μὴ τῶ θεοῦποσάτε αὐτῆς σώματος, καὶ ἐν τῶ ἄδῳ μὴ τῆς θεοῦποσάτε αὐτῆς ψυχῆς, καὶ ἐν τῶ ἀδαιείσῳ μετὰ τῶ λησῶ, καὶ ἐν θρόνῳ μὴ τῶ Πατρός, καὶ τῶ Πνεύματος. καθὼς θεολογεῖ ἡ τῶ Θεολόγων συνοψίς, ὁ ἐκ Δαμασκίω θεῖοπατος Γωάννης, καὶ ἐν τοῖς ἀσματικῶς αὐτῶ τροπαρίοις, καὶ ἐν τῶ ἐαυτῶ Θεολογικῶ. Ἡ Θεότης λοιπὸν τῶ Δεσπότη Χριστοῦ, καὶ ὡς παντοδύναμος ἔσα, καὶ ὡς νικήσασα πῶτερον τὸν θάνατον, καὶ τὸν ἄδω, ἔχεν τῆς ἀναστάσεως τῶ τελῶν νεκρῶν: τῶ Τίω τῆς χήρας, τῆς θυγατρὸς τῶ Γαεῖρη, καὶ τῶ Λαζάρου. αὐτὴ, λέγω, ὡς νικήσασα τὸν θάνατον, καὶ τὸν ἄδω, ἐνδυνάμωσε τὴν ψυχίω τῶ Χριστοῦ νὰ χωριθῆ ἔχεν τῶ θανάτῳ ὑπὸ τὸ σῶμα. (ἦτις δὲ ἠθελε τὸν ἀπ' αὐτῶ χωρισμὸν, ἀλλὰ παρητέτο αὐτὸν λέγουσα „ Πάτερ μου, εἰ ὄντων παρελθέτω ἀπ' ἐμῶ τὸ ποτῆριον τῶτο. (Ματθ. κς'. 39.) καὶ νὰ καταβῆ μετ' αὐτῆς εἰς τὸν ἄδω: καθὼς τὸ νόημα τῶτο αἰνιγματωδῶς φανερόνοι καὶ τὸ τροπάριον ἐκείνο τὸ λέγον „ Νικήτω ἔχον Χριστὸ τὴν καὶ τῶ ἄδω, ἐν τῶ σαυρῶ ἀνῆλθες. καὶ τὸ „ ῥωμαλεότῃ τῶ κρείττονος (ἦτις τῆς Θεότητος) ἐνικησάντως σα, τῆς σαρκὸς ἡ ψυχῆς διήρηται.) Τρόπον γάρ τινα ἔλεγον ἡ Θεότης πῶς τὴν ψυχίω τῶ Χριστοῦ. μὴ φοβῆ νὰ χωριθῆς ὑπὸ τὸ σῶμα, καὶ νὰ καταβῆς μετ' ἐμῶ εἰς τὸν ἄδω. ἔχεν τὴ ἐγὼ ἐνίκησα πορολαβόντως τὸν ἄδω, καὶ δὲ θέλω σὲ ἀφήσω νὰ μείνης εἰς αὐτὸν. Καθὼς δὲ ἡ Θεότης ἐνδυνάμωσε τὴν ἀνθρώπινα τῶ Χριστοῦ νὰ δεχθῆ τὸν θάνατον: ἔτσι πάλιν ἡ αὐτὴ ἀνέζωποίησε τὴν ἀποθανόντων σάρκα τῶ. πῶς; καὶ μὲ τὴν Τρόπον; ὅπως ἔβασα πάλιν τὴν θεοῦποσάτον αὐτῶ ψυχίω εἰς αὐτὴν, καὶ δι' αὐτῆς ζωοποίησα ταύτῃ καὶ ἀναστήσα ἐκ τῶ νεκρῶν. Διὰ τῶτο καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ ὡς ἐκ προσώπου τῶ Χριστοῦ ἔλεγε πῶς τὸν Θεὸν „ ἐκ „ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχίω μου εἰς ἄδω, ὅδε δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἰδεῖν ἔξω θανάτῳ. (Ψαλ. ις'. 10.) καθὼς ὁ Κορυφαῖος ἔπος Πέτρος ἐξήγησε τὸ ῥητὸν τῶτο τῶ Δαβὶδ, ὅτι λέγεται πῶς τῶ Χριστοῦ, ἐν τῆ πῶτῃ ὁμιλίᾳ ἐκείνῃ ὅπως ἔκαμε πῶς τῶς Ἰουδαίους μὴ τὴν κατάβασιν τῶ ἀγίου Πνεύματος. (Πράξ. β'. 27.)

Περὶ ταύτης τῆς εἰς ἄδω καταβάσεως τῶ Χριστοῦ, καὶ ὁ Ἡσαίας προεφήτευσεν ὑποκάτω εἰς τὸ πρόσωπον τῶ Χριστοῦ Κύριου, λέγων „ ἐγὼ ἐμποροῦσα πορόσομαι, καὶ ἔρη ὁμαλίω. θύρας χαλκῆς συντείψω, καὶ μοχλῆς σιδηρῆς συνθλάσω, καὶ δώσω σοι θησαυρῶ σκοτεινῶς. ἀποκρύψης, ἀοράτες ἀνοίξω σοι. (Ἡσ. μέ. 2.) καὶ πάλιν „ ἐδώκασε εἰς ἔξωθῆκω Ἐθιῶν, τῶ καταστῆσαι τὴν γλῶσση, καὶ κληρονομήσαι κληρονομίας ἐρήμης, λέγοντα τοῖς ἐν δεσμοῖς. ἐ-

„ ξέλ-

(1) Τῶτο τὸ νόημα φανερόνοι ἡ ἱερά μῦθα τῆς τῶ Χριστοῦ ἐκκλησίας, Γωάννης ὁ Δαμασκίως, ἐν τῶ τροπαρίῳ τῆς ε. ὁδῆς τῶ δ. ἦχου ἐν τῶ ἔκπῳ λέγων „ λυθῶντα φιλαθέρωτε, ὅδε πῶν ναὸν τῶ σώματος, τάφος μερισάμενος καὶ ἄδης, ἀκόντες ἀμφὺ δίκης εἰσφάττονται, ὁ μὲν ἦν ἀγίων σα ψυχῶς,

„ σώματα δὲ ἔτερος, σιωκεπέμων ἀδωάτε. καὶ ὁ Νικόλαος Ἰδρῆντος ἐν τῶ τροπαρίῳ ἐκείνῳ, ῥωμαλεότῃ τῶ κρείττονος, ἐνικησάντως σα, τῆς σαρκὸς ἡ ψυχῆς διήρηται. ἀπαράττησιν, ἀμφὺ γὰρ δεσμῶς, τῶ θανάτῳ καὶ ἄδῳ λόγε τῶ κρατήσε.

„ ξέλθετε, καὶ τοῖς ἐν τῷ σκότει ἀνακαλυφθῆναι. (Ἦσ. μθ. 8.) λέγει δὲ καὶ ὁ Ὡση „ Πᾶ
 „ ἢ δίκησε θανάτου; πᾶ τὸ κέντρον αἵδι; (Ὡσ. ιγ΄. 14.) καὶ ὁ Παῦλος „ τὸ δὲ ἀνέβη τὶ ἐ-
 „ σιν, εἰμὴ ὅτι κατέβη παρῶτον εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς; (Ἐφ. δ΄. 9.) κατώτερα ἢ
 μέρη τῆς γῆς νοῦνται, ἐχὶ ὁ τάφος μόνον, ἀλλὰ πολλῶ μαλλον ὁ αἴδις. Καὶ ὁ Προκόπιος δὲ
 τὸ ριπὸν τῆτο τῆ Κορυφαίς Πέτρῳ φθῆ τῆς εἰς αἴδις καταβάσεως τῆ Χριστῷ ἐνόησε, φυλακῆν ἐρ-
 μιλῶσας τὸν αἴδιον. (Σελ. 229. τῆ β΄. τῆμ. τῆς ὀκταδέχ.) (1) καὶ ὁ Θεὸς Κύριλλος ὁ Ἀλε-
 ξανδρείας λέγων „ ἐπειδὴ δὲ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν τῶν ἰδίων ψυχῶν, ἐκήρυξε καὶ τοῖς ἐν αἴδι
 „ Πνδύμασιν. (Ἐρμῆνεία εἰς τὸν Ζαχαρίαν τῆμ. γ΄.)

20. „ Ἀπαθήσασι ποτε, ὅτε ἅπαξ ἔξεδέχετο ἡ τῶ Θεῷ μακροθυμία,
 „ ἐν ἡμέραις Νῶε, κατασκιδάζομένης Κιβωτῆ, εἰς ἡ ὀλίγα
 „ (ἑπτέσιν ὀκτῶ) ψυχῶν διεσώθησαν δι' ὕδατος.

Μίαν ἀπορίαν λύει ἐδῶ ὁ Κορυφαῖος. τυχὸν γὰρ ἤθελον εἰπῆ τινες: καὶ ποῖος ἄλλος ἐκή-
 ρυξε παρῶτερα ἄπὸ τὸν Χριστὸν, καὶ ἀπέθισαν οἱ ἄνθρωποι εἰς τὸ κήρυγμα, καὶ ἔχ τῆτο κα-
 τεκείθησαν εἰς τὸν αἴδιον; λύων ἐν τῶ ἀπορίαν ὁ μέγας Πέτρος, δὲ ἀναφέρει ἐκείνας τῆς ἀν-
 θρώπων ὅτῃ ἦτον παρὲ τῆ κατακλυσμῆ: οἱ τινες, καὶ μὴ ὅλον ὅτῃ ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς αὐτὰς ἔχ-
 κελσιν λογικῶ τῆ καλῆ καὶ τῆ κακῆ, καὶ τὸν νόμον τῆ ἐνετύπωσε μέσα εἰς τῶ σωματικῶν
 τῆ ἀνθρώπων, ποῖα ὀρεπεῖ νὰ κάμῃ, καὶ ἄπὸ ποῖα ὀρεπεῖ νὰ ἀπέχῃ, ὁ ὁποῖος καὶ φυσικὸς
 νόμος λέγεται: αὐτοὶ ὅμως ἀπέθισαν, καὶ δὲ ἐφύλαξαν τὸν φυσικὸν αὐτὸν νόμον. ἔτε ἀνα-
 φέρει ἄλλως πολλὰς τῆς μθ τὸν γραπτὸν νόμον ὄντας: οἱ τινες ἀπέθισαν, καὶ δὲ ἐφύλαξαν
 τὰ γεγραμμένα ὀροσάγματα τῆ Θεῷ, ἔτε ἤκασαν εἰς τὰ κήρυγμα τῆ ἀγίων Προφητῶν. κα-
 νονῶ, λέγων, ἄπὸ τῆς ποιῆτης δὲ ἀναφέρει ὁ Κορυφαῖος: ἀλλὰ μόνως ἐκείνας ὅτῃ ἦτον εἰς τὸν
 καιρὸν τῆ Κατακλυσμῆ ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, ὅταν ἐκατασκιδάζετο ἡ Κιβωτὸς. αὐτοὶ γὰρ φα-
 νεραῶς ἐφάνηκαν ἀπειθεῖς εἰς τὸ κήρυγμα, τὸ δι αὐτῶ τῆ ἔργων, καὶ τῆ ὀροσάτων κηρυτῶ-
 μῶν φθῆ τῆ δικαίης Νῶε: δηλαδὴ εἰς τὸ ὀροσάγμα ἐκείνο τῆ Θεῷ, ὅτῃ εἶπε νὰ κατασκιδά-
 θῃ ἔχ τῶν ὀπσροφῶν αὐτῶ καὶ μετανοῖαν, ἐνα ποιῶν μὲγα ἔργον τῆς φελημῆς ἐκείνης Κι-
 βωτῆ: ἡ ὁποῖα ἦτον, εἰς μῆ τὸ μέτρον, ἐνεκονῶτα χιλιάδας πῆχης, εἰς δὲ τὸ πλάτος, δύο
 χιλιάδας καὶ πεντακοσίας, εἰς δὲ τὸ ὕψος, ἐνεκονῶτα πῆχης: καθῶς ὁ σοφὸς Ὡλεγγῆς ἠρ-
 μιλῶσσε τῶ ἐν τῆ Γραφῆ φερομῆνῶν ποσότητα τῆς Κιβωτῆ, ἦτοι τῆς τετρακοσίας πῆχης, καὶ
 πεντήκοντα, καὶ τετράκοντα. (καὶ ὄρα σελ. 139. τῆ α΄. τῆμ. τῆς ὀκταδέχ.)

Ἰσως δὲ, καὶ χωρὶς τὸ ἴσως, καὶ αὐτὸς ὁ δίκαιος Νῶε ἐρωτῶμῶς, ἔχ τὶ κατασκιδάζει τὸ
 τῶν μὲγα ἔργον τῆς Κιβωτῆ; ἀπεκρίνεται εἰς τῆς ἐρωτῆτας, καὶ ἔλεγον ἐκείνα ὅτῃ τῆ εἶπον
 ὁ Θεός: ἦτοι, νὰ ἠζῶρετε ἀδελφοὶ, ὅτι ὁ Θεὸς μοι εἶπε, πῶς διὰ τῆς πολλὰς κακίας τῆ
 ἀνθρώπων, ἀπεφάσισε νὰ ἐξαλείφῃ ὅλως τῆς ἀνθρώπων: καὶ νὰ ἀφανίσῃ ὅλα τὰ ζῶα τετρά-
 ποδα, καὶ πετεινά, καὶ ἐρπετῶ μὲ ἐνα παγκόσμιον κατακλυσμὸν ἄπὸ νερόν. ἀφήσετε λοιπὸν
 τῆς ἀμαρτίας, ἔχ τῆς ὁποῖας βέλεται ὁ Θεὸς νὰ καταποντίσῃ καὶ ἐσῆς, καὶ ὅλον τὸν Κόσμον.
 καὶ μετνοήσετε καὶ ὀπσραφῆτε παρὲ τὸν Θεόν, ἵνα καὶ ὁ Θεὸς παύσῃ τῶν ὀργῶν, καὶ δῶσας
 καταπνίξῃ. συμμαρτυρεῖ δὲ καὶ ὁ Θεὸς Χρυσόστομος, ὅτι ὁ Νῶε ἐκήρυττεν εἰς τῆς τότε ἀνθρώ-
 πους, καὶ τῆς ἐσυμβάλλου νὰ μετνοήσῃν ἔτω λέγων „ ὀπίπιδες ἡμῖν τὸν ἀειθμὸν τῆ ἐγῶ τῆ
 „, δίκαιῶ ἐπεσημῶν ἡ Θεῷ Γραφῆ, ἵνα μάθωμῆ, ἐν πόσῳ χρόνῳ διετέλεσε φθῆμῶν αὐ-
 „, τοῖς.

(1) Ἡ εἰς αἴδις καταβάσις τῆ Χριστῷ δηλῶται, καὶ ἀπὸ τὸν λα-
 γον ἐκείνον ὅτῃ εἶπε, φέρον παράδειγμα τὸν Ἰωνῶν „ ὡσπερ
 „ γὰρ ἡ Ἰωνῶς ἐν τῆ κοιλίᾳ, τῆ Κητῆς ἔβη ἡμέρας, καὶ ἔβη
 „ νύκτας: ὅπως ἐσῆαι ὁ ἦος τῆ ἀνθρώπων ἐν τῆ καρδίᾳ τῆς γῆς
 „ ἔβη ἡμέρας, καὶ ἔβη νύκτας. (Ματθ. ιβ΄. 40.) καρδία
 „ τῆς γῆς περιεσῶτερον νοῦται ὁ αἴδις, ἔστις ἐν τῆ καρδίᾳ,
 „ καὶ τὸ καὶ ἔστι τῆς γῆς, κατὰ τῶν κοινῶν δέχων ἢ ἐξῶν
 „ θεολόγων, παρὰ ὁ παρὸς, ἐν ἢ ἐκαστὸ τὸ σῶμα τῆ ζωοσῆ. τῆ
 „ ἢς αἴδις καταβῆσιν τῆ Κυρίᾳ δηλοποιεῖται καὶ τῆ λόγια ἐκείνα
 „ τῆ Ἰωβ „ γυνῶς ὁ αἴδις ἀπόπῃ αὐτῆ, καὶ ἐν ἔστι περιβάλλον
 „ τῆ ἀπώλειᾳ (Γῶβ. κς΄. 6.) καθῶς ὁ Ὀλυμπιοδωρος παύτα
 „ ἐρμῆνείᾳ „ καὶ τῶ, ἀνῶιζοῖται δέσποι φοβῶν πύλαι θανάτου, πυ-
 „ „ λῶν δὲ τῆς ἰδούσης ἐπὶ τῆς; (Γῶβ. λη΄. 17.) γέκαπται
 „ ἔχ καὶ τῆ Ὡση „ Πᾶ ἢ δίκησε θανάτου; πᾶ τὸ κέντρον αἴδις;
 „ (Ὡσ. ιγ΄. 14.) (δὲ ὡν δηλῶται ἡ τῆ θανάτου, καὶ αἴδι ὑπὸ τῆ

Χριστῷ γυναικῶν ἀπερῆσις. ἀράγε δὲ ὁ Χριστὸς, εἰς τὸν ἐδῶ
 ἀριστοκόμῶς, ἐπροσέληθη παρὲ τὸν Θεόν, καὶ εἶπε κἀνῶνα ἀν-
 θρώπων; μόνως αὐτὸς πάλιν ἠζῶρε ὁ Δεσπότης Χριστὸς ὁ Ἀ΄-
 ποστολὸς ὄνως δτες Πέτρος λέγει, ὅτι ὁ Κύριος ἔλεγον ἐκείνα τῆ
 λόγια τῆ Λαβιδ παρὲ τὸν Θεόν. ἦτοι τῶ „ ἐκ ἐγκαταλείψας τὴν
 „ ψυχῆν μου εἰς ἄδιον, ἐδὲ δῶσας τὸν ὀσιόν σου ἰδεῖν διαφθορῶν
 „ (Πράξ. β΄. 27.) ὅθεν καὶ ὁ Θεολόγος Κύριλλος τῆς Ἀλεξαν-
 δρείας ἐρμῆνῶν τὸν Ἰωνῶν λέγει „, εἰδὲ δὲ καὶ ἐν ὑποχρῶνις
 „ ἀριστοκόμῶς (ὁ Χριστὸς δηλαδὴ) χῶρας, λελαληκέτι
 „ τῆ ἀνθρώπων, αὐτὸς αὐ ἐίδειν ὀσπλερὸν γὰρ εἶπῆν
 „ πῶν ἀρῆστων τὸν θεασῆσιν Πέτρον αὐτῶ ἀροσῆμῶντα τῆ διὰ
 „ τῆς φωνῆς τῆ Δαβιδ „ Διὰ τῆ ὅκ ἐγκαταλείψας τῶν ψυχῆν μου
 „ εἰς ἄδιον, ἐδὲ δῶσας τὸν ὀσιόν σου ἰδεῖν διαφθορῶν ἡμέρας
 „ γὰρ ἀνέβῃ, καθ΄ ὅ, τῆ ἐκ ἢν δισυπῶν, ζῶν ὄντα κατὰ φύ-
 „ σιν αὐτῶν, τοῖς τῆ θανάτου κρατεῖται δεσμοῖς. (πῆμ. γ΄.)

„ τοῖς. (ἦτοι ἑκατὸν χρόνος.) (1) μὲν ὅλον τὸτο ἐκείνοι οἱ παλαίπωροι, καὶ τὴν Κιβωτὸν βλέποντες νὰ κατασκιδάξεται, καὶ τὰ λόγια τῆ δικαίης Νῶε ἀκούοντες εἰς ἕξσημα χρόνων ἑκατὸν, δὲν ἐμετανόησαν. ἀλλ' ἐμείναν ἀδιόρθωτοι, ἀπειθεῖς, καὶ ἀμετανόητοι, ἕξ τὴν πολλῶν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ ἀναιδησίαν. καὶ ἕξ τὸτο ὅλοι ἐπνίγησαν εἰς ἐκείνον τὸν παγκόσμιον κατακλυσμόν, μόναι δὲ ὀκτὼ ψυχαὶ αἱ πειθεῖται εἰς τὸ ἕξ τῆς Κιβωτῆς κήρυγμα, ἐγλύπωσαν, ὅσοι δηλαδὴ ἦτον μέσα εἰς τὴν Κιβωτὸν, ὁ Νῶε μὲ τὴν γυναῖκά τε, καὶ οἱ τρεῖς υἱοὶ τε μὲ τὰς τρεῖς γυναῖκάς των. ἕξ τὸτο λέγει ἐδῶ ὁ Κορυφαῖος, ὅτι ἐπρόσμυον αὐτὰς ἡ μακροθυμία τῆ Θεῷ νὰ μετανοήσων. „ Κύριος γὰρ, φησιν ὁ Προφήτης Ναῦμ, μακροθύμος, καὶ πολυέλεος. (Να. ἀ. 3.) διὰ τὸτο καὶ ἐπρόσβαξε τὸν Νῶε νὰ κατασκιδάξῃ τὴν Κιβωτὸν εἰς διάστημα χρόνων ἑκατὸν, ἵνα δώσῃ αὐτοῖς καιρὸν μετανοίας, καὶ διορθώσεως. Εἰς τὰς λοιπὸν τὰς ἀπειθήσαντας, λέγει ὁ Κορυφαῖος, ὅτι ἐγίνον ἀκυσὸν ἐν τῷ ἄδῃ τὸ κήρυγμα τῆς σωτηρίας, τὸ ὑπὸ τῆς Θεοῦ-ποσάτης ψυχῆς τῆ Κυρίας κηρυχθεῖν. πλὴν μὲ τὰς μαζὶ σωμαυδοχικῶς συμπεριέλαβε, καὶ ὅλας τὰς ἄλλας ἀπίστας τὰς πρὸ τῆ κατακλυσμῶ, καὶ μὴ τὸν κατακλυσμόν ἠνομοῦνας, καὶ ζήσαντας εἰς ὄλιον τὴν σήμερον. δὲν φανεροὶ δὲ, καὶ ποιοὶ ἐξ αὐτῶν ἐπίσδυσαν (2) ἢ ποιοὶ ἐξ αὐτῶν ἐσώθησαν.

21. „ Ω, καὶ ἡμᾶς ἀντίτυπον νῦν σώζει βάπτισμα (ἔσάρκος αἰπό-
 „ Θεσις ρύψ, ἀλλὰ σωμαυδοχίως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεόν)
 „ δι' ἀναστάσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Επειδὴ καὶ ἀνέφερον ἀνωτέρω ὁ Κορυφαῖος περὶ τῆ ἐξ ὕδατος κατακλυσμῶ, πῶρα ἐδῶ ἀναφέ-
 ρει περὶ τὰ ἐξ ὕδατος ἀγία βαπτίσματος, καὶ ὀνομάζει αὐτὸ ἀντίτυπον τῆ ἐξ ὕδατος ἐκείνου
 κατακλυσμῶ, καὶ δύο σημασιώμενα εἰσάγεται, ὡς λέγει ὁ ἱερός Μητροφανῆς. ἀντίτυπον ᾧ λέ-
 γεται τὸ ἰσότυπον: ἦγαν τὸ ἔχον ἰσὺν δυνάμιν μὲ ἄλλο: καθὼς ἀντίχειρ ὀνομάζεται ὁ μέγας
 δάκτυλος τῆς χειρὸς. ἐπειδὴ ἔχει χεῖδον τὴν ἰσὺν δυνάμιν μὲ τὴν χεῖρα. ἀντίτυπον λέγεται
 καὶ τὸ ἔχον εἰσάγεται τύπον, μὲ ἄλλο. καθ' ὃ σημασιώμενον λέγεται Ἀντίχειρος, ὁ εἰσάγεται τῆ
 Χειρῶ, καὶ πολέμιος. ἐδῶ λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος ἀντίτυπον τῆ κατακλυσμῶ ὀνομάζει τὸ ἅγιον
 βάπτισμα ὡς ἰσότυπον. διὰ τὴ, καθὼς ὁ κατακλυσμὸς ἦτον ἐξ ὕδατος: ἔτσι καὶ τὸ βάπτισ-
 μα εἶναι ἐξ ὕδατος. καὶ καθὼς ὁ κατακλυσμὸς ἀφάνισε κάθε κακίαν, καὶ ἁμαρτίαν ὅτῃ εἰερ-
 γεῖτο πῶτε ἀπὸ τῆς ἀσώφειας: ἔτσι καὶ τὸ ἅγιον βάπτισμα ἀφανίζει κάθε κακίαν, καὶ ἁμαρ-
 τίαν. καὶ καθὼς διὰ τῆς Κιβωτῆς ἐσώθησαν οἱ πισδύσαντες εἰς τὸ κήρυγμα τῆ κατακλυσμῶ:
 ἔτσι διὰ τῆς ἀγίας Κολυμβήθρας σώζονται οἱ πισδύσαντες τῷ Χριστῷ. (2) ὀνομάζει δὲ πάλιν
 αὐτὸ ἀντίτυπον καὶ ἄς εἰσάγεται τῆ κατακλυσμῶ καὶ ἕξφορητικόν. διὰ τὴ, ὁ μὲν κατακλυσμὸς ἀ-
 φάνισε μόνον τὰς ἁμαρτίας ὅτῃ ἐν τῷ εἰσάγεται χρόνῳ εἰργάητο: ταῦτῃν εἰπεῖν, ἐμπόδισαν
 αὐτὰς

(1) Καὶ καθαρῶτερα λέγει ὁ αὐτὸς „ διὰ τὸ φησι Νῶε ἦν
 „ ἐπὶ ἕξακοσίων, καὶ ὁ κατακλυσμὸς τῶ ὕδατος ἐγένετο ἐπὶ τῆς
 „ γῆς πρὸς ἑξήκοντα, ὅτι ἦν ἡμερῶν μὲν ἡ ἀργοναυτικὴ γῆρον τῆ
 „ Δεσφῆ καὶ ἡ ἀπορροήσις, πνικακοσίων ἦν ἐπὶ ὅτε δὲ ἐπὶ ἡ-
 „ ὄν ὁ κατακλυσμὸς, ὡς ἑκατὸν ἔτη ἐν τῷ μέ-
 „ σῳ γυνεῶσαι, καὶ μὴδὲ ἐν τοῖς ἑκατὸν ἔτησι κερδαῖν αὐτῆστι.
 „ πλεον, ποσάτης ἀπολαύοντες διδασκαλίας ἐκ τῆς κατακλῆ
 „ ζουμῆς ὑπὸ τῆ Νῶε Κιβωτῆ (ὁμῖλ. κέ. εἰς τὴν Γένεσιν.)
 (2) Μερικοὶ διδάσκαλοι λέγουσιν: ὅτι τινὲς ἀπὸ τῆς ἐπὶ
 Νῶε ἀσώφειας, βλέποντες τὸν φόβον, καὶ φοβερὸν ἐκείνον κα-
 τακλυσμόν ἐσώθησαν καὶ ἀνέβησαν, ἄλλοι μὲν, εἰς δένδρα,
 ἄλλοι δὲ, εἰς θνὰ δὲ νὰ γλυπῶσων. ὁθεν ἀπὸ τῶν φόβον ἐ-
 κείνον, ἐφάνησαν πρὸς τὸν Θεόν, μετανοήτες εἰς τὰς ἁμαρτίας
 ὅτῃ ἐκείνων. οἱ τοῖσιν λοιπὸν ὡς μετανοήσαντες καὶ ἐπιστρ-
 φῆν πρὸς Θεὸν ποιήσαντες, καὶ ὡς ἔχοντες τὴν ἀπέριμα πάντα
 τῆς μετανοίας εἰς τῆς ψυχῆς των, ὅταν ὁ Κύριος κατήλθῃ εἰς
 τὸν ἄδῃν καὶ ἐκπρῆξῃ, ἐπίσδυσαν αὐτῶν καὶ ἐσώθησαν. Οἱ δὲ
 ἱερός Μητροφανῆς προσθέττει, ὅτι καθὼς οἱ πισδύσαντες εἰς τὸ
 κήρυγμα τῆ Χριστοῦ ἐπάνω εἰς τὴν γῆν ἐσώθησαν, οἱ δὲ μὴ
 πισδύσαντες, πρὸς τὸν Θεὸν κατεβήθησαν. „ ὁ πισδύσαν γάρ ῥο-
 „ σι καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται. ὁ δὲ ἀπίσθησας κατακριθήσεται.
 (Μάρ. 15. 16.) ἔτσι καὶ πᾶσι εἰς τὸν ἄδῃν, ὅσοι μὲν ἐπίσδυσαν
 τῷ κήρῳ τῆ Κυρίας, ἐσώθησαν, ὅσοι δὲ ἀπίσθησαν, περισ-
 σότερον καταβήθησαν. λέγει δὲ, καὶ ὅτι οἱ ἀθλοὶ Σοδομίται
 δὲν ἐπίσδυσαν εἰς τὸ κήρυγμα τῆ Κυρίας ἐν τῷ ἄδῃ, καὶ διὰ τῆ-
 το δὲν ἐσώθησαν, καὶ φέρει εἰς βεβαίωσιν, τὸν λόγον τῆ Κυρίας,

ὅν εἶπε περὶ τῆ Σοδομῆς, ἀπορροήσαν τὴν ἀπίσθιν ὅτῃ
 ἐμῆθον νὰ δέξων ἐν τῷ ἄδῃ, καὶ τὴν κατακλῆν ὅτῃ μῆθον
 νὰ λάβων ἐν τῇ ἡμέρῃ τῆς κρίσεως „ ἀνεκπῆρον ἐσσι γῆ Σο-
 „ δόμων καὶ Γομορρῶν ἐν ἡμέρῃ κρίσεως, ἡ σῶσι. (Ματθ. 13.
 24.) ἀλλ' ἐδὲ οἱ Καπερναυῖται ἐπίσδυσαν ἐν τῷ ἄδῃ, ἔπε ἐ-
 σώθησαν, ἀλλὰ χειρότερα ἀπὸ τῆς Σοδομῆς ἔχον νὰ κατακρι-
 θῶν. ἔπε οἱ Χοραζῖται, ἔπε οἱ Βηθσαῖδίται, ἔπε οἱ Τυριοὶ καὶ
 Σιδωνιοὶ ἐπίσδυσαν ἐν τῷ ἄδῃ, ἔπε ἐσώθησαν. χειρότερα ὅμως
 ἔχον νὰ κατακριθῶν οἱ Χοραζῖται καὶ Βηθσαῖδίται, ἀπὸ τῶν
 Τυριῶν, καὶ Σιδωνῶν, κατὰ τὸν λόγον τῆ Κυρίας ὅτῃ εἶπε πρὸς
 αὐτὰς „ πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρη καὶ Σιδῶν ἀνεκπῆρον ἐσσι ἐν
 ἡμέρῃ κρίσεως, ἡ ὑμῖν. (αὐτῷδ. 22.) ὅτι δὲ μόνον οἱ πισδύ-
 σαντες ἐν τῷ ἄδῃ ἐσώθησαν, δέκνται καὶ ἀπὸ τῶν ὅτῃ λέγει
 ἐδῶ ὁ Κορυφαῖος. διὰ τὴ παρασιωπήσαν τὰς πᾶσας μυριάδας
 ὅτῃ ἦτον εἰς τὸν καιρὸν τῆ κατακλυσμῶ, καὶ ἐπνίγησαν διὰ τὴν
 ἀπίσθιν, μόναι τὰς ὀκτὼ ψυχαὶ ἀναφῆρον ἐπὶ ἐπίσδυσαν,
 καὶ ἐσώθησαν εἰς τὴν Κιβωτὸν ἐγλύπωσαν τὴν γῆν τῆς.
 (2) Οἱ δὲ ἱερός Θεοφυλακτος σὺν τῷ Οἰκουμενῳ, Κιβωτὸν
 ἠνοοῖσιν ἀληθινῶς τῷ Ἐκκλησίῳ τῆ Χριστοῦ, εἰς τὴν ὅτῃαν
 ὅσοι καταβῶν καὶ ἐμῆθον, γλυπῶν ἀπὸ τῶν κατακλυσμῶν τῆς
 ἀσεβείας, καὶ ἁμαρτίας. Σημειῶσαι ὅτι πᾶσι λείψαν τῆς Κιβω-
 τῆ ἀνασῶσιν εἰς τὴν ὅτῃ τῆς Ἀρμενίας ἕως εἰς τὸν καιρὸν τοῦ
 Χριστοῦ: καθὼς ὁ ἴδιος μαρτυρεῖ λέγων „ ἐχὶ καὶ πᾶσι
 „ μαρτυρεῖ τῆς Ἀρμενίας εἰς τὴν Κιβωτῆς ἰδούσθῃ: ἐχὶ καὶ πᾶσι
 „ λείψαν αὐτῆς ἕως νῦν ἐκὶ σῶζεται πρὸς ἡμετέραν ἡμερῶν
 „ σιν; (Λόγ. περὶ τελείας ἀγάπης τῶν 5.)

αὐτὰς μόνον νὰ μὴ γίνωνται εἰς τὸ ἐξῆς. τὸ δὲ βάπτισμα, ὄχι μόνον τὰς ἐνέσωσας ἀμαρτίας ἀφαίρει τελείως ἢ ἐξαλείφει: ἀλλὰ ἡ τὰς ἀπερασμύσας, ἕως ἡ αὐτῶ τῶν ποροπατορικῶν, ἢ δίδει δυνάμιν εἰς τῶν ψυχῶν, νὰ ἐργάζεται τῶν ἀρετῶν. ἢ ὁ μὲν κατακλυσμός, ἰσπέπνιξε τὰς ἐν αὐτῶ καταδουμένους, ἢ ἐθανάτωσε, ἢ εἰς τὸν ἄδην τὰς ἐκαπέριβασε. τὸ δὲ ἅγιον βάπτισμα ἐδυναμόνοι, ἢ ὑγιαίνει τὰς βαπτιζομένους, ἢ ζωοποιεῖ αὐτὰς, ἢ τὰς ἀναβιβάζει εἰς τὸν ἕρανόν. (ἀγκαλὰ ἢ αὐτὸ ἀποπνίγει τὰς δαίμονας καὶ τὸν Θεοφύλακτον) ἢ ὁ μὲν κατακλυσμός, ἀπάλεσεν ἐκείνους ὅπως ἐβαπτίσθησαν εἰς αὐτὸν, τὸ δὲ ἅγιον βάπτισμα κάμνει τὸ ἐναντίον, ἢ τὰς μὲν μὴ βαπτιζομένους εἰς αὐτὸ, ἀπολλύει, τὰς δὲ βαπτιζομένους εἰς αὐτὸ, σῶζει σωτηρίαν αἰώνιον.

Ἐκεῖνο δὲ ὅπως λέγει ὁ Κορυφαῖος, πῶς τὸ βάπτισμα δὲν εἶναι ὑπόθεσις ῥύπε σαρκός, ἀλλὰ σιμειώσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεόν, τῆτο διλοῖ: ὅτι ἔχει ἕξορῶν τὸ ἅγιον βάπτισμα τῆς νέας χάριτος τῆς Εὐαγγελίης, ὅπου τὸ βάπτισμα ἢ πλούσιμον τῆ παλαιῆ νόμου, δι' ὅτι ἐκεῖνο μὲν, ἐπλυνε τὸ σῶμα μόνον ὑπὸ τὰς ἐξώθεν φαινομένης λέρας, ἢ μολυσμῶς. ἐπλυνε γὰρ μὲν κερὸν ὅποιος ἤθελε πιάση νεκρὸν, ἢ λεπρὸν, ἢ ἰμάτια γονορροῦς, ἢ ἐτὶ ἐμβανεν εἰς τῶν παρεμβολῶν, ἢ ἐσωανασρέφετο μὲν τὸν λαόν. ἀλλὰ τὸ βάπτισμα τῆς θείας ἀναγγησίσεως, τὸ διὰ τῆς ἀναστάσεως τῆς Κυρίας ᾤδαθῶν εἰς ἡμᾶς, αὐτὸ δὲν καθαρῶν μολυσμῶς τῆς σαρκός, ὄχι: ἀλλὰ τῆς μὲν, ᾤδαβλέπει, τῶν δὲ ψυχῶν, ὅστις εἶναι ὁ ἐντός ἢ κυρίως ἄνθρωπος, αὐτῶ καθαρῶν ἢ λαμπαρῶν, διὰ τίνος; διὰ τῆς καθαρῆς ζωῆς καὶ πολιτείας, ἢ διὰ τῆς ἀγαθῆς σιμειώσεως, τῶν ὁποίων, ὅταν ἐρωτήθημεν ᾤδα τῆς ἱερέως ἐν τῶ καιρῶ τῆς βαπτίσεως, ὑπεχέθημεν εἰς τὸν Θεόν, νὰ τῶν ἔχωμεν. ἐρωτῶμενοι ᾤδα τῆς ἱερέως, ,, ἀπετάξω τῶν Σατανᾶ, ἢ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτῆ, ἢ πάση τῆ λατρεία αὐτῆ, ἢ ,, πάση τῆ πομπῆ αὐτῆ; ἀπεκρίθημεν, ὅτι καὶ, ἀπετάξάμεν. ἢ πάλιν ἐρωτησῶντες, ,, συν,, τάση τῶν Χριστῶ; ἀπεκρίθημεν, σιωπάσομεν. (1)

Λέγει δὲ ὁ Κορυφαῖος, ὅτι δι' ἀναστάσεως Χριστῆ ἐδόθη εἰς ἡμᾶς τὸ βάπτισμα. διὰ τὶ, κατὰ τὸν ἱερὸν Θεοφύλακτον, ἢ Οἰκεμῶν, ὁ Κύριος πρὸ μὲν τῆς ἀναστάσεως τῆ, δὲν ἐπρόσβαξε νὰ βαπτίζων οἱ Ἀπόστολοι εἰς τρεῖς ἀναδύσεις, ἢ καταδύσεις, ἀγκαλὰ ἢ προεῖπεν εἰς τὸν Νικόδημον ᾤδα τῆς βαπτίσεως, ,, εἰ μὴ τις ᾤδαθῶν ἕξ ὕδατος, ἢ Πνεύματος, ἢ δυνάται ,, εἰσελθεῖν εἰς τῶν βασιλείαν τῆς Θεῶ. (Γω. γ'. 5.) μῆ δὲ τῶν ἀνάσασιν, φανερῶς ἐπαρήγγειλεν εἰς αὐτὰς λέγων, ,, πορῶθῶντες μαθητῶσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτὰς εἰς ,, τὸ ὄνομα τῆς Πατρὸς, ἢ τῆς Υἱῆ, ἢ τῆς ἁγίας Πνεύματος. (Ματ. κη. 19.) ἢ λέγει τοῦτο, διὰ τὶ καὶ τὸν ἱερὸν Μαρτρυῶν, ἢ ἀνάσασιν τῆς Χριστῆ, ἢ πορογκυμῶν ὁ θάνατος, εἰκονίζονται ἐν τῶν βαπτίσει. διὰ τῆς τριῶν γὰρ καταδύσεων εἰκονίζομεν τὰς ἔεις νύκτας τῆς ἔπιμερονοκίης ταφῆς τῆς Κυρίας, ἢ τῆς θανάτου αὐτῆ. διὰ δὲ τῆς τριῶν ἀναδύσεων εἰκονίζομεν τὰς ἔεις ἡμέρας τῆς τριήμερῆς αὐτῆ ἀναστάσεως. ὡς ἢ ὁ Ἀρεοπαγίτης, ἢ ἰσαπόστολος Διονύσιος τῆτο μωρτυρεῖ (2). ἢ ἀνάσασιν λοιπὸν, ἢ ὁ θάνατος τῆς Χριστῆ τὰ ἐν τῶν βαπτίσει εἰκονίζομενα, ἀπαιτῶσι χρωστικῶς ὑπὸ καθε χριστιανῶν ὅπως βαπτίζονται, νὰ θανάτωσιν μὲν, ἢ νὰ νεκρῶν τὸ σῶμα τῆ με τῶν ἐγκράτειαν ἢ κακοπάθειαν. νὰ ζωοποιῆ δὲ, ἢ νὰ ἀναστῆναι τῶν ψυχῶν τῆ ὑπὸ τὰ κάτω ἢ γῆϊνα, εἰς τὰ ἄνω ἢ τὰ ἕρανα. ζῶντας μίαν ζωὴν παρομοίαν μὲ τὰς ἐπεραλίης Ἀγγελίας.

22. ,, Ο΄ς

(1) Μὲν εἶναι τοῦτον νόμον ἐρημῶν τὸ, σιμειώσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς Θεόν, ἢ ὁ Θεοφύλακτος ἔχεις Γρηγόριος. ὁ δὲ Θεοφύλακτος σιμ τῶν Οἰκεμῶν, ἠερμῶσαν, ὅτι τὸ βάπτισμα εἶναι ἐπερώτημα: ἢτοι ἐνέχυρον, ἢ ἀρραβῶν, τῆς πρὸς Θεὸν ἀγαθῆς σιμειώσεως. ἢ σιωπῶν ἀπείν. τὸ ἐπερώτημα εἶναι νὰ εἴπῃ, ἢ δι' ἐρωτήσεως ὑπόθεσις πρὸς τὸν Θεόν, τῆς ἀγαθῆς σιμειώσεως.

(2) Τὰ λόγια τῆς θείας Διονυσίου εἰσι πάντα, ,, τὸν ἐν ἱερῶς ,, βαπτίζομεν ἢ σιμβολικῆ διδασκαλίᾳ μωστυρεῖται τὰς ἐν ,, τῶν ὁμοῖα τριῶν καταδύσεων, τὸν θιερρχικῶν τῆς ἔπιμερονοκίης ,, παρὶς ἱεροῦ τῆς ζωοποιῆ μιμῆσαι θάνατον. (κατ. β'. περὶ

ἐκκλ. ἱερρχί.) ἢ ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἔπο λέγει ,, ὡπερ ὁ ,, Χριστὸς ἀπέθανε, ἢ τῆ τριτῆ ἡμέρᾳ ἀνέστη: ὡπὶ ἢ ἡμεῖς ἐν ,, τῶν βαπτίσει ἀποθνήσκοντες, ἀνίσταμεθα. τὸ γὰρ κατα- ,, δύσασιν τὸ παιδίον ἐν τῆ κολυμβήθρᾳ τριτὸν ἢ ἀναδύσαι, τῆ ,, πὸ θηλοῦ τῶν θάνατον, ἢ τῶν τριήμερον ἀνάσασιν τῆ Χριστῆ. ,, Καὶ πρὸ τῆτον ὁ μέγας Παῦλος ἔπο φησιν ,, ὅσοι εἰς Χριστὸν ,, ἐβαπτίσθησαν, εἰς τὸν θάνατον αὐτῆ ἐβαπτίσθησαν: σιωπῶ- ,, φημεν ἐν αὐτῶ διὰ τῆς βαπτίσεως εἰς τὸν θάνατον... εἰ ,, γὰρ σιωπῶντες γερῶσαν τῶ ὁμοῖα τῆ θανάτου αὐτῆ, ,, ἀλλὰ ἢ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα. (Ρῶμ. 5. 3.)

22. „ Οὗς ἔσιν ἐν δεξιᾷ τῷ Θεῷ, πορεύσῃς εἰς ἔρανον, ὑποταγούτων
 „ αὐτῷ Ἀγγέλων, καὶ Ἐξουσιῶν, καὶ Δυνάμεων.

Επειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω περὶ τῆς ἀναστάσεως τῷ Χριστῷ, τώρα ἀκολούθως λέγει ἐδῶ ὁ Κορυφαῖος, καὶ περὶ τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ. ἡ ἐφανέρωσε μὲ τὸ, πορεύσῃς εἰς ἔρανον. καὶ περὶ τῆς ἐκ δεξιῶν τῷ Θεῷ καθέδρας αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς ὑποταγῆς τῶν Ἐξουσιῶν, καὶ Δυνάμεων, καὶ ὄλων τῶν Ἀγγελικῶν ταγμάτων: καθ' ἡν ὑπετάγησαν τῷ Κυρίῳ ὡς ἀνθρώπῳ, ἐχὶ φίλῳ, ἀλλὰ ἡνώμην καθ' ὑπόστασιν μὲ τὸν Θεὸν λόγον. ἔχῃ ποῖον δὲ σκοπὸν ταῦτα ὁ Κορυφαῖος ἀπέφερεν ἐδῶ μὴ τὸν λόγον τὸν περὶ τῆς βαπτίσματος; ἔχῃ νὰ κάμῃ μετεώρας, καὶ ἐρανεὺς κατὰ διάνοιαν, τὰς βαπτισομένους χριστιανὰς, καὶ νὰ πείσῃ αὐτὰς νὰ φρονήσῃ τὰ ἄνω, νὰ ζητήσῃ τὰ ἄνω, καὶ νὰ ποθῆν νὰ ἀναβῆν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, εἰς τὰ ὁποῖα τὸ ὄνομα ἐβαπτίσθησαν, ἔχῃ νὰ συμπολιτεύωνται μὲ τὰς ἐρανεὺς Ἀγγέλους, τὰς δὲ ἐπιθυμίας, καὶ ἡδονὰς τῆς σαρκὸς, νὰ ἀφίενται κάτω εἰς τὴν γῆν, καὶ νὰ τὰς διώκῃ μακρὰν ἄπο λόγωντων, ὡς φθοροποιὸς, καὶ ψυχοβλαβεῖς. μὲ τοῦτον γὰρ τρόπον πολιτεύομενοι, θέλον ἔχον ὁμοιότητα μὲ τὸν ἑπερανεῖον αὐτοῦ Δεασοῦ τῷ Χριστῷ:

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Δ'.

1. „ Χριστὸς ἐν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν σαρκί, καὶ ὑμᾶς τὴν αὐτὴν
 „ εὐνοίαν ὀπλίσασθε. ὅτι ὁ παθὼν ἐν σαρκί, πέπαυται ἀ-
 „ μαρτίας.
2. „ Εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίας, ἀλλὰ θελήματι Θεοῦ τὸν
 „ ὑπόλοιπον ἐν σαρκί βιώσαι χρόνον.

Καὶ μὲ τὰ λόγια ταῦτα φανεροὶ ὁ Κορυφαῖος τὰς δύο φύσεις τῷ Χριστῷ Θεότητα, καὶ ἀνθρώπινην, καὶ τὴν μίαν αὐτὰς ὑπόστασιν: ὡς καὶ ἀνωτέρω ταῦτα ἐδήλωσεν εἰπὼν „ θανατωθεὶς ἐν σαρκί, ζωοποιηθεὶς δὲ Πνεύματι. (Κεφ. γ'. 18.) ἐπειδὴ δεῦρ εἶπεν ἀπροσδιόριστως ὅτι ὁ Χριστὸς ἔπαθεν, ἀλλὰ προσδιωρισμένως ὅτι ἔπαθεν σαρκί: ἦγεν καὶ τὴν ἀνθρώπινον φύσιν αὐτοῦ: (τὸ γὰρ σημαίνει ἐδῶ ἡ σὰρξ, καὶ τὸν ἱερόν Μιτροφάνη.) ἔπω γὰρ καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης εἶπε „ Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν. (Ἰω. ἀ. 14.) ὅχι ἔχῃ νὰ φανερώσῃ πῶς ἐγένετο σὰρξ μόνον μὲ ἰδιαιτέρον τρόπον: ἀλλὰ πῶς ἐγένετο τέλειος ἀνθρώπος ἐκ ψυχῆς νοεράς καὶ σώματος. φανερόν ἐστίν ὅτι ἡ λογικὴ φύσις τῷ Κορυφαίῳ, ὅτι ἡ μὲν ἀνθρώπινη τῷ Χριστῷ ἔπαθεν, ἡ δὲ Θεότης αὐτῷ ἐμείνετο ἀπαθής. ὅθεν οἱ Θεολόγοι ἐκ τῶν, καὶ ἐξ ἄλλων πολλῶν ρητῶν τῆς Γραφῆς, λαμβάνοντες τὰς ἀφορμὰς δογματίζουσιν, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι μοναδικὸς μὲν, καὶ ἀπλῆς κατὰ τὴν ὑπόστασιν, καὶ τὸ πρόσωπον, διπλῆς δὲ καὶ σωθῆτος καὶ τὰς φύσεις καὶ ἐσίας. ἀφ' ἧ δὲ εἶπεν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὁ Χριστὸς ἔπαθεν διὰ λόγου μας, παρακινεῖ καὶ ἡμᾶς τὰς χριστιανὰς νὰ ἀρματωθῶμεν καὶ τὴν αὐτὴν εὐνοίαν. (ἐλεῖπει γὰρ ἡ κατὰ): ἦτοι νὰ εἴμεθα ἐπιμασμοὶ εἰς τὸ νὰ πάθωμεν καὶ ἡμεῖς, καὶ νὰ κακοπαθήσωμεν ἔχῃ τὸν Χριστὸν. ἐμεταχειρίσθη δὲ λέξις ἐμφαντικώτερον τὸ, ὀπλίσασθε. ἐπειδὴ ὁ Πέτρος εἶναι ἄσπῳ ὄσας ἀρμὰς ἀρχιερατικῆς τῆς πνευματικῆς ἑξατάξεως, καὶ τῆς στρατιώτου τῆς χριστιανῶν: καὶ ἔχῃ τὸ φερμαίνει τὰ φρονήματα τῶν πιστῶν, καὶ ἐξυπνὰ τὰς καρδίας τῶν μὲ τὴν λέξις ταύτῃ λέγων εἰς αὐτὰς: ἀρματωθῆτε, χριστιανοὶ, ἀρματωθῆτε καὶ ἐσεῖς εἰς τὸν ἀόρατον πόλεμον τὸν κατὰ τὸν Διαβόλου, καὶ τῶν παθῶν. καὶ γίνετε ἐτοιμοὶ ἄσπῳ-στρατιῶται Χριστοῦ, ἔχῃ νὰ μιμηθῆτε τὸ σωτήριο πάθος τῶν, καὶ νὰ σταυρωθῆτε μὲν εἰς ὅλον τὸν Κόσμον, καὶ τὰ τὰ Κόσμος πράγματα, νὰ νεκρώσετε δὲ τὴν σὰρκα, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τῆς σαρκὸς μὲ ἐγκράτειαν, μὲ θερμὴν προσέχῃν, μὲ δάκρυα, καὶ μὲ προθυμίαν τῶν νὰ ἀντιπολεμήσετε τὴν ἀμαρτίαν, καὶ τὸν Διαβόλον, μέχρι θανάτου καὶ αἵματος.

Καὶ καθὼς, λέγει, ἐκεῖνος ὅπως πάθη: (ἦτοι Ἰσοδορόν, καὶ τὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμενικῶν)

νιον) παύει πλέον ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας, καὶ δὲν ἐνεργεῖ αὐτῷ: ἔτσι καὶ ἐσεῖς, ἐπειδὴ ἀπεθά-
νετε τυπικῶς εἰς τὸ βάπτισμα, τὸ εἰς τὸν θάνατον τῆς Κυρίας γινόμενον. ἄρα τὸ πρῶτον πρέπει πλέον
να παύσετε ὑπὸ τὰς ἁμαρτίας, καὶ εἰς τὸ ἐξῆς νὰ μὴ ζῆτε καὶ τὰς ἐπιθυμίας τῆς αἰσθητικῆς
αἰχμῆς καὶ τὸ θέλημα τῆς Θεῆς τὸ ἀγαθόν, καὶ ἀάρεσόν, καὶ τέλειον, νὰ περάσετε τὸ ἐπιλοιπόν ἄ-
σημα τῆς ζωῆς σας. καὶ ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ἀπέθανε πραγματικῶς καὶ τὸ σῶμα ἄρα τῆς ἀγάπης
σας, ἀντίδοτε καὶ ἐσεῖς εἰς αὐτὸν ἄρα τῆς χάριτος ταύτης, τὸ νὰ ἀποθάνατε καὶ τῆς ἁμαρτίας,
καὶ νὰ ζῆτε καὶ τὸ ἅγιον θέλημά τε. ἵνα καὶ τῆς μακαρίας ἀπαθείας καταξιώθητε, μετὰ τῆς παύ-
σεως, καὶ ἀποχρῆσθῆτε τῆς σαρκικῶν παθῶν, καὶ τῆς αἰσθητικῶν ἐπιθυμιῶν, καὶ ζήσετε μετὰ τὸν Χρι-
στὸν αἰωνίως. ἔγω γὰρ καὶ ὁ Παῦλος φησὶ ἀγγέλλει εἰς τὰς βαπτισμένους χριστιανούς, λέγων „ ὁ
„ ἀποθανὼν δεδικαίωται (ἤτοι παύει) ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας. εἰδὲ ἀπεθανομένη σὺ Χριστῷ (ἐν
„ τῷ βαπτίσματι δηλαδὴ) πισθόμενος, ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ. εἰδότες ὅτι Χριστὸς ἐγενήθη
„ ἐκ νεκρῶν, ἐκ ἔτι ἀποθνήσκει. θάνατος αὐτῷ ἐκ ἔτι κυριόβει... ἔγω καὶ ὑμεῖς λογίζεσθε
„ ἑαυτὰς, νεκρὰς μὴ εἶναι τῇ ἁμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ Θεῷ, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν.
(Ρώμ. 5. 7.)

3. „ Ἀρκετὸς ἔτι ὑμῖν ὁ παρεληλυθὼς χρόνος τῆς βίης, τὸ θέλημα
„ τῆς Ἐθνῶν κατεργάσασθαι, πεπορώμενους ἐν ἀσελγείαις, ἐ-
„ πιθυμίαις, οἰνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ ἀδεμίοις ἐ-
„ δωλολατρείαις.

Πολλοὶ χρόνοι, λέγει, ἐπέρασαν, καὶ ἔτις ὅποιος ἐσεῖς οἱ χριστιανοί, ἐπολιτεύεσθε ὡσαύτῃ τὰ
Ἐθνη ὅπως δὲν γινώσκον τὸν Θεόν, καὶ ἐκωλυῆτε τὰς ἐπιθυμίας τῆς σαρκός, τὰς πορνείας,
τὰς μοιχείας, τὰς μέθας, τὰ ξεφαντώματα, τὰ τραγῳδία, καὶ τὰς μακινάδας. κῶμος γὰρ εἶναι
ἢ μακινάδας: ἦγεν τὸ νὰ φησὶ πατῆρ τινες τῶν ὑμῶν, παίζοντες παιγνίδια, καὶ τραγωδῶντες ἐ-
ρωτικά, καὶ σατανικά τραγῳδία, καὶ τὰ ἄλλα ὅμοια τῶν κακῶν: μάλιστα δὲ τὰς αἰσθητικῶν εἰδω-
λολατειῶν. τὰς ὁποίας ἀνόμασαν ἀδεμίους, ὅχι ἄρα τὸ εἶναι ἀδεμίους, καὶ φθάνομα τὰ
ἄλλα ὅσα εἶπον: ἀλλ' ὅτι ἡ εἰδωλολατρεία συγκεκολλημένη μετὰ τὰ ἄλλα κακὰ, εἶναι χειρότερα ἀ-
πὸ ὅλα. ἄρα τὸ δὲ λέγει ὁ Κορυθαῖος, ὅτι οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἃς ἔγραψον, ἔπεσαν εἰς εἰδωλολα-
τρείαν; εἰς καιρὸν ὅπως αὐτοὶ ἐπισθῶντες εἰς τὸν κύριον καὶ ἀληθινὸν Θεόν; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι ὁ
Ἀπόστολος ἀναφέρει τὸν λόγον τε πρὸς τὰς προπάτορας τῆς τότε πιστῶν Ἰουδαίων, οἱ τινες πολλοὶ
ἔπεσαν εἰς εἰδωλολατρείαν. ἐνθυμίζει λοιπὸν ὁ Κορυθαῖος εἰς τὰς τότε ἐξ Ἰουδαίων χριστιανούς,
τῶν ὑπερβάλλουσιν κακῶν τῆς προπατορικῆς, οἱ τινες μετὰ τὸ νὰ ἦσαν ἐνώμιοι μετὰ τὰ Ἐθνη,
ἔμαθον τὰς ἀκαθαρσίας αὐτῶν. καὶ πρὸς τούτους ἐμιμήθησαν αὐτὰς καὶ εἰς τῶν εἰδωλολατρείαν.
καὶ ἐπληρώθη εἰς αὐτὰς τὸ ψαλμικόν „ συνεμίγησαν ἐν τοῖς Ἐθνεσι, καὶ ἔμαθον τὰ ἔργα
„ αὐτῶν. (Ψαλ. ρε. 34.) ὅθεν καὶ φησὶ ἀγγέλλει εἰς αὐτὰς, νὰ μὴ μιμηθῶντες τὰς προγόνους των
εἰς τῶν κακῶν. μήτε νὰ ζῶντες παρόμοια μετὰ τὰ Ἐθνη, μετὰ τὰ ὁποῖα συγκατοικῶν. ἀλλὰ νὰ ἔ-
χεν διαφορὰν ὑπὸ αὐτὰς διὰ τῆς εἰς Θεὸν ἀσεβείας, καὶ ἄρα τῆς ἀναρέτης ζωῆς. καὶ ὡσαύτῃ νὰ λέγη
εἰς αὐτὰς. δὲν ἐχορτάσσετε χριστιανοί, πόσος χρόνος, νὰ κάμνετε τὰ ἔργα, καὶ τὰ σαρκικά θε-
λήματα τῆς Ἐθνικῶν; δὲν ἀνιδιάσετε ὑπὸ τὰς πολλὰς ἀσελγείας; φθαίνει φθαίσεως πλέον ὁ
πόσος καιρὸς τῆς ζωῆς ὅπως ἐξοδύσετε εἰς τὰς κακίας, καὶ ἁμαρτίας.

4. „ Ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τῶν αὐτῶν τὴν ἀ-
„ σωτίαν ἀνάχυσιν, βλασφημῶντες.
5. „ Οἱ ἀποδώσασσι λόγον τῷ ἐποίμῳ ἔχοντι κελῖνα ζῶντας, καὶ
„ νεκρῶς.

Τὸσον πολλὰ, λέγει, εἶναι ἰσχυρισμοὶ ὑπὸ τῶν ἀθείων οἱ Ἐθνικοί, μετὰ τὰς ὁποίας συγ-
κατοικεῖτε ἐσεῖς οἱ χριστιανοί, καὶ πόσον πολλὰ εἶναι ἐκδοτοὶ εἰς τὰς ἡδονὰς τῆς σαρκός, ὡς ὁ
πᾶς θαυμάζει καὶ ἐκπλήττονται, βλέποντες ἐστὶς τὰς χριστιανούς νὰ μὴ συμφωνῶντες μετὰ αὐτὰς, καὶ
νὰ πίπτουν εἰς τῶν ἰδίων σύγχυσιν, καὶ βόρβορον τῆς ἀσωτίας, εἰς τὸν ὅποιον πίπτουν καὶ αὐ-
τοί. δι' ὅτι (ἔγω γὰρ ἐννοεῖται τὸ, ἐν ᾧ, κατὰ τὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκεμῆσιον) ἔχοντες νο-
μίξεν τὸ πρᾶγμα τούτο: ἤτοι τῶν ὑπὸ τῆς κακῶν καθαρᾶς ζωῆς, καὶ ἀλλότρου τῆς σώματος φο-
ρέντων

άντων ανθρώπων, καὶ ἐπὶ γῆς κατεικέντων. ἐπειδὴ δὲ ἤξούρυσιν οἱ ἄθλιοι, ὅτι ἐκεῖνοι ὅπου πισθύνει εἰς τὸν Χριστὸν, ἔχεν τὸ πολιτεύματων ἐν ἕραιοις, καὶ καταφρονῶσιν ὅλα τὰ γῆινα. ἔ μόνον δὲ θαυμάζων δὲ τὴν ἐνάρετον, καὶ καθαράν ζωὴν τῆς χριστιανῶν: ἀλλὰ καὶ βλασφημῶσιν αὐτῷ τὴν ἀγίαν πίσιν τῆς Χρυσῆ, ἣτις διδάσκει τὰς χριστιανὰς νὰ ἔχων τοιαύτῳ καλὴν πολιτείαν. ἐπειδὴ κατὰ τὸν σοφὸν Σειραχ. ,, βδέλυγμα ἀμαρτωλῶ θεοσέβεια. (Σειρ. α. 22.) καὶ τὸν Σολομῶντα ,, βδέλυγμα ἀνόμω κατόρθωσα ὁδός. (Παρ. κθ'. 28.) ἔθεν οἱ πειστικοὶ ἔχων νὰ δάσων ἄπολογία, καὶ νὰ καταικελεύων, ὅταν ὁ Κύριος ἔλθῃ ἐπὶ τῆς γῆς εἰς τὴν δούτεραν παρεσίαν δὲ νὰ κείνη τὰς ζῶντας, καὶ τὰς νεκρὰς. εἶπε δὲ, ὅτι ἐπιμῶς ἔχει νὰ κείνη αὐτὰς ὁ Κύριος: ἥτοι ἀμεταθέτως, ἐδραίως, ἀπαραιτήτως. τὸ γὰρ ἐδῶ τὸ ἐπιμῶν σημαίνει, καὶ τὸν ἱερὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμενιον. ὡς καὶ ἐπὶ τῆς ψαλμικῶν ἐκείνων ,, ἐπιμῶν (ἥτοι σερεῶν) ἔρη ἐν τῇ ἰαυῖ αὐτῆ. (Ψαλ. ξδ'. 7.) Καὶ ,, ἐπιμῶν (ἥτοι ἐδραῖος, ,, σερεῶν) ὁ θρόνος σε ἄπο τότε. (Ψαλ. υβ'. 3.) καθὼς ἐρμυλεύει ταῦτα ἔπος, εἷας τῆς τῆς ψαλμικῶν ἐρμυλεύει.

6. ,, Εἰς τῆτο γῶ καὶ νεκροῖς ἀηγγελίση, ἵνα κειθῶσι μεν καὶ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσι δὲ καὶ Θεὸν πνεύματι.

Νεκρὰς ἐδῶ ὀνομάζει ὁ ἱερὸς Μητροφάνης, σὺν τῷ Θεοφύλακτῳ, καὶ Οἰκουμενίῳ, τὰς ψυχὰς ἐκείνων ὅπῃ ἀπέθανον πρὸ τῆς ἐσαρκικῆς παρεσίας, τὰς δεισικουμῆας εἰς τὴν φυλακὴν τῆς ἄδης: καθὼς ἀνωτέρω εἶπεν ὁ αὐτὸς Κορυφαῖος ,, ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι πορεύονται, θεῖς ἐκήρυξεν, ἀπειθήσασίποτε. (γ'. 19.) ἴσως δὲ ὁ Κορυφαῖος ἐνοεῖ ἐδῶ καὶ τὸν βαπτιστὴν Ἰωάννην: ὅστις γενοῦς πεδρόμοις, ὄχι μόνον τῆς ἐν γῆ καταβάσεως τῆς Κυρίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν τῷ ἄδῃ, ἀηγγελίσεν εἰς τὰς νεκρὰς τὴν μετ' ὀλίγον μέλλουσαν ἡρέσθαι εἰς αὐτὰς κατάβασιν τῆς Χρυσῆ. ὡσερ γὰρ ὁ Κύριος (λέγει ὁ Θεοφύλακτος σὺν τῷ Οἰκουμενίῳ.) εἰς τὸν Κόσμον ἀπαγγέλλουμνος μετ' ἰαυῖς, καὶ σώματος, καὶ κηρύξας τὸ Εὐαγγέλιον, εἰς μὲν τὰς πισθύνοντας καὶ δεχθῆντας αὐτὴ τὸ κήρυγμα ἔγινεν αἴτιος δικαιοσύνης, καὶ σωτηρίας, εἰς δὲ τοὺς ἀπισθύνοντας, ἔγινεν εἰς κατάκλεισιν, ὡς ποροίπομεν ἔτζι καὶ εἰς τὸν ἄδῳ καταβάς μετὰ τῆς Θεοῦποσάτου αὐτοῦ ἰαυῖς, καὶ κηρύξας, εἰς μεν τὰς κατὰ σάρκα ζήσαντας: ἥτοι εἰς τὰς τὸν σαρκικὸν, καὶ ἀμαρτωλὸν βίον ζήσαντας ἐπὶ τῆς γῆς, ἔγινεν εἰς κατάκλειμα. καὶ τὸτο δηλοῖ τὸ, ἵνα κειθῶσι καὶ ἀνθρώπους σαρκί, εἰς δὲ τὰς ζήσαντας ζωὴν καὶ Θεὸν, καὶ πνευματικῶν, ἔγινεν εἰς δόξαν, καὶ σωτηρίαν. τὸτο ἦν δηλοῖ τὸ, ζῶσι δὲ καὶ Θεὸν Πνεύματι, κατὰ ἀντιχρονισμόν τῆς ζῶσι ἐνεσῶτος, λαμβανουμῆας αὐτὴ ζήσασι παρεληλυθότος: καθὼς καὶ ὁ ἱερὸς φησι Μαξίμος. (1)

Ἀπορεῖ δὲ ὁ Μητροφάνης, δὲ τὶ ἀνέμασε νεκρὰς τὰς ψυχὰς τῆς ἀποθανόντων, εἰς καιρὸν ὅπου αὐταῖς εἶναι ἀθάναταις, μόνα δὲ τὰ σώματα ἀποθνήσκουσι; καὶ ἀποκρίνεται λύων τὴν ἀπορίαν: ὅτι λέγει τὰς ψυχὰς νεκρὰς εἶνα μεν, δὲ νὰ χωρίση αὐτὰς ἀπὸ τὰς ψυχὰς ἐκείνας ὅπῃ εἶναι ἐνωμεῖαις μετὰ τὰ ζωντανὰ σώματα, καὶ πολιτεύονται ἐπὶ τῆς γῆς. καὶ ἄλλο δὲ, δὲ νὰ φανερώση συμεκδοχικῶς ἀπὸ τὸ μέρος τὸ ὅλον: ἦγεν ἀπὸ τῆς ψυχῆς, νὰ φανερώση καὶ τὸ νεκρὸν σῶμα. λέγει λοιπὸν ὁ Κορυφαῖος, καὶ τὴν ἐρμυλεύειαν τῆς Μητροφάνης: ὅτι ὅλων τῆς ἀπ' αἰῶνος ἔως τῆς σωτηρίας ἀνθρώπων, κειθῆς εἶναι ὁ Χρυσός, καὶ δὲ τὸτο κείνη ὅλος, ὄχι μόνον τὰς ὄντας ζωντανὰς εἰς τὴν παρόντη παρεσίαν, καὶ πισθύνοντας εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν τας: ἀλλὰ

(1) Τὰ λόγια τῆς θεῖας Μαξίμου πατρῆσιςιν ,, Ἐξος τῆς Γραφῆς τῆς χρόνος μεταπάσαν, καὶ εἰς ἀλλήλους μετεκλαμβαίειν. καὶ τὸν μέλλοντα ὡς παρηκλήσασιν, καὶ τὸν παρηκλήσασιν ὡς μέλλοντα. καὶ τὸν ἐνεσῶτα εἰς τὸν ἀπὸ αὐτῆ ἢ μετ' αὐτῶν χρόνον ἐκφανεῖν, ὡς ἐξὶ ὅλων τοῖς ἀπὸ τῆς παρεσῆσις. φησὶν ἐν τῆς νεκρὰς λέγειν ὡταῦτα τῆς Γραφῆς τῆς ἀπὸ τῆς ἐπισημίας τῆς Χρυσῆς πελωφούτας ἀνθρώπων... τὰς κατὰ διαφορὰς καιρῶν καὶ ἔπος τὴν πολυτρόπον δίκην καὶ τὰς ἐξουσίας ἐπισημίας τῆς θεῖας κηρύξασιν δεξαμενίας, οἱ τινες ἔχ' ὑπὲρ ἀγνοίας Θεοῦ τασῶν, ὅσον τῆς εἰς ἀλλήλους παροινίας τῆς δίκην ἐπίσω. οἱς ἀηγγελίδια λέγει τὸ μέγα τῆς σωτηρίας κήρυγμα, κειθῆσιν ἢ σαρκί κατὰ ἀνθρώπων: τῆς τῆς ἀπὸ τῆς ζωῆς, ἵνα ζήσασι κατὰ Θεὸν πνεύματι. τῆς τῆς οἱ κατὰ τὸν ἄδῳ ἀσέβεις, ἔχ' ὅσοι ἦκασαν καὶ εἶδον, ἀλλ' ὅσοι

ἔδξαν καὶ ἐπίστανσιν τὸ κήρυγμα, ἐσῶθισαν, ψυχῆ δὲ κηρύξασιν κατὰ τὸν ἄδῳ τῆς θεογονίας τὸ κήρυγμα, διὰ τὸ καὶ νεκρὰς σώματα κατελθόντος εἰς ἄδῳ Σωτῆρος πισθύνοντας. ὑπὲρ δὲ τῆς κοινῆς, τὸν πῶτον ὅπως ἐκλάβουμι ,, εἰς τὸ γὰρ καὶ νεκροῖς ἀηγγελίση κειθῆσιν κατὰ ἀνθρώπων σαρκί, ἵνα ζήσασι κατὰ Θεὸν πνεύματι. (Ἐρωτῆσις ζ.) κατὰ τῆς ἐπισημίας καὶ τῆς τῆς ἀηγγελίδια ἀπὸ τῆς ζωῆς τῆς ὄντων, λέγων, ὅτι εἰς τὰς νεκρὰς, ἦγεν εἰς τὰς περιφέροντας τὴν νεκρῶσιν τῆς ἰουδῆς ἐκήρυξεν κατὰ ἀλήθειαν καὶ διὰ τῆς ἔργων, τὸ θεῖον Εὐαγγέλιον. ἐπαθῆ καὶ τὸ Εὐαγγέλιον διδασκῆ ἀρυσῆσιν μεν τῆς σαρκικῆς ζωῆς, ὁμολογίαν δὲ τῆς κατὰ πνεῦμα ζωῆς. οἱ νεκροὶ λοιπὸν αὐτοὶ, οἱ διὰ τὸν Θεὸν τῆς τῆς γεγονόσιν ἐν τῷ κόσμῳ τῆς, κειθῆσιν σαρκί, θλίψης καὶ βασάνης καὶ διαφορῶν παρασῶν ἀνακρίσεως ὑπομυμένων. (αὐτοῦ.)

ἢ ἐκείνους ὅτι πρὸ τῆς πρώτης τῆ παρασίτης ἀπέθανον. διὰ τὸ ᾧ καὶ εἰς ἐκείνους ἀνηγγέλθη ἐν τῷ ἄδη ἀριστομοίους, ἵνα ἢ ἐκείνοι μαζί με τὰς ἀκόμη ζῶντας ἐπὶ τῆς γῆς καὶ πισύσαντας, σώσονται καὶ τὴν πίσιν, αὐτὶ μὲν κρίσεως: ἢτοι κατακρίσεως, ἢ κολάσεως, μόνον λάβωσι τὸν θάνατον τῆ σώματος, τὸν ὡς καταδικύει εἰς τὰς ἀνθρώπους δοθόντα. νὰ λάβωσι δὲ τὸν, ὡσαύτῃα κατόνα διὰ τὴν προπατορικὴν ἀμαρτίαν ὅτι ἔχον, ἢ δὲ τὰς προαιρετικὰς ἀμαρτίας ὅτι ἔκαμαν. ἕως ἔ νὰ λάβωσι πάλιν ἀνασημῶν τὸ σῶματων. ἵνα ζῶσι δὲ καὶ Θεὸν ἐν Πνεύματι, ἢγεν ἵνα ζῶσι με μόνου γυμνῶ τὴν ψυχῇ ἕως τῆς ἀναστάσεως, χωρὶς κάμμιαν λύπῃ. (1) τὸ ᾧ κερθῆναι καὶ ἀνθρώπους σαρκί, δηλοῖ τὸν εἰς ὅλους τὰς ἀνθρώπους ἀκολουθῆντα χωρισμὸν τῆς ψυχῆς ἀπὸ τῆ σώματος ἐν καιρῷ τῆ θανάτου, ἢ τὴν ἀφάρδακ καὶ διάλυσιν τῆ σώματων εἰς τὴν γῆν. ὡς κατακρίσεις ᾧ καὶ καταδικῆ ἐδόθη εἰς τὰς ἀνθρώπους παρὰ Θεῷ ἢ ἀφλύσις αὐτῆ, καὶ τὸ ,, γῆ εἰ, ἢ εἰς γῆν ἀπελεύση. (Γορ. γ΄. 19.) τὸ δὲ καὶ Θεὸν ζῆσαι, σημαίνει τὸ νὰ ζῆ χωρὶς ἀμαρτίαν ἢ πισύσασα ψυχῆ, καὶ χωρὶς κάμμιαν λύπῃ, ἕως τῆς κοινῆς ἀναστάσεως, ὡς εἶπομεν. (2)

7. ,, Πάντων δὲ τὸ τέλος ἦγγικε.

ΜΕ ταῦτα τὰ λόγια ὡσαύτῃ νὰ λέγη ὁ Κορυφαῖος εἰς τὰς χειριωνάς. Καὶ τὶ νὰ σὰς λέγω χειριωνοί, καὶ τὰς παλαιόθεν ἀποθανόντας, καὶ νὰ χωρίζω αὐτὰς ἀπὸ ἐκείνους ὅτι πῶρα ζῶν; ὅλοι ὁμοῦ εἰς τὸ αὐτὸ τέλος ἔχον νὰ κατανήσων, καὶ ὅλοι ἔχον νὰ ἀποθάνων, καὶ ἀφ' ἔ ἀποθάνων, ὅλοι μίλλων νὰ βαλθῶν ὑποκάτω εἰς τὴν κρίσιν, καὶ τὴν ἀπόφασιν τῆ Θεοῦ, ζῶντες με μόνως γυμνὰς τὰς ψυχὰς, ἕως ἔ νὰ λάβωσι πάλιν τὰ σώματάτων ἀνασημῆτα εἰς τὴν κοινῇ ἀνάστασιν. ἢ λέγει καὶ τὸν Θεοφύλακτον, ἢ Οἰκουμενῖον, πῶς ἔφθασε τὸ τέλος πάντων, ἢτοι ἢ συντέλεια, καὶ ἢ συμπλήρωσις τῆ πάντων. τὸτο δὲ τὸ τέλος εἶναι καὶ ἀλήθειαν ὁ Χριστός· ἐπειδὴ αὐτὸς εἶναι ἢ τελείωσις τῆ πάντων, καὶ ὅχι, καθὼς εἶπον οἱ Ἐβραῖοι, ὅτι τέλος εἶναι ἢ ἵδανη, ὡς ὁ Ἐπίκουρος, ἢ ἢ ὀπισθῆμη: ἢγεν ἢ θεωρία καὶ ἀρετή. τὸ τέλος λοιπὸν ὅλων

(1) Οἱ δὲ Ἀλεξανδρεῖς Κύριος τροπολογικῶς, ἢ ἀλληγορικῶς ἐρμηνεύει τὸ παρὸν ἔργον. ἐπειδὴ γὰρ ἀσαφὲς πῶς καὶ δυσνόητον εἶναι, διὰ τὸ πῶς αἴτιος μὲν, ἢτως, ἄλλος δὲ, ἄλλος ἢρμιώσασε. λέγει ἐν ἑστος, ὅτι νεκρὸς ἐδὴ ἔνοσθι ὁ Κορυφαῖος τῆς Ἐβραϊκῆς, τῆς διὰ τὴν ἀσέβειαν, καὶ διὰ τὴν κακὰ ὅτι ἀείψησαν ἀνὰ πτερω, νενεκρωμένους ὄντας κατὰ τὴν ψυχῇ, ἢ ἀπλῶς τῆς ἀμαρτηλώσεως. εἰς πῶς λοιπὸν τῆς νεκρῆς: ἢτοι τῆς ἀμαρτηλώσεως, καὶ ὁ Κύριος ἐκήρυξε, καὶ οἱ Ἀπόστολοι, πῶς τῆς σωτηρίας Εὐαγγελίον. οἱ τῆς διδάσκοντες πῶς τὸν Εὐαγγέλιον, κερθῆναι ἐαυτῆς κατὰ ἀνθρώπους σαρκί: ἢτοι καταδικάζουσι τὴν σάρκατων ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ βίῃ, καὶ παλαιωποῦσιν αὐτὴν με τῆς εἰσῆς, χριστιανίας, εἰρήνης, καὶ με κατὰ ἄλλω κακοπαθάνων. διὰ τὴν, διὰ νὰ ζῶν κατὰ Θεὸν με τὴν ψυχῇ, ὡθυμῶμενοι πῶς τὸν λόγον ἐκάον τῆ Ἀποστόλου τὸ λέγον, ,, εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἀνθρώπων, πῶς διαφθέρηται, ἀλλ' ὁ ὠδοὺ ἀνακαινῶται ἡμέρη καὶ ἡμέρη. (β΄ Κορ. δ΄. 16.) (παρὰ τῷ Θεοφύλακτῳ.)

(2) Αὕτη εἶναι ἢ κοινὴ δόξα τῆς Καθολικῆς τῆ Χριστῆ Ἐκκλησίας, ὅτι ὁ Κύριος μετὰ τῆς πεδευμένης αὐτῆ ψυχῆς κατέβη εἰς τὸν ἄδην, καὶ ἐκήρυξεν εἰς πῶς ἐκὰ κατεχομένης ψυχῆς πῶς τῆς σωτηρίας Εὐαγγελίον: καθὼς ὅλοι συμφωνοῦσι οἱ θεολογοὶ δογματικῶσιν. ἀρχαῖα καὶ μερικοί ἀπότερον, καὶ οἱ Καθβίνοι ὑπέρον, κοντά εἰς τὰ ἄλλα ὅτι ἀδείψαν, ἀδείψαν ἀπὸς πάντας καὶ τὸ δόγμα πῶς, ἀρνήμενοι τὴν εἰς ἑδὰς κηπίσασιν τῆ Κυρία· τὰ δὲ πρὸ αὐτῆς φέρουσα ἔρητι εἰς τὴν ἀρίαν Γραφῶν, ἀλλογοικῶς ἐξηγῶσιν. ἐπειδὴ λέγουσι, πῶς τίποτε δὴ ὠφέλιμα πῶς κηρυγμα ὅτι ἔχον εἰς τῆς ἐν ἄδη ἀριστομοίους, με πῶ νὰ ἢτοι αὐτοὶ νεκροί. πρὸ δὲ ἑδὴ νεκρῶν λέγει ὁ Δαβὶδ, ,, εἰ καὶ ἢ νεκροὶ ἀνέστασις Κύριε, ἢδὲ πάντες οἱ καταβαινόντες εἰς ἄδου, ἀλλ' ἡμεῖς οἱ ζῶντες ἀλογοῦμεν πῶν Κύριον. (Ψαλ. 137. 26.) Καὶ πάλιν, ,, ἐν δὲ τῷ ἄδη τῆς ἐξομολογήσεται ,, σοὶ αὐτὶ πῶ ἑδὴς. (Ψαλ. 5. 5.) καθὼς ὁμοῦ ἐξηγοῦσιν πῶσα. ἀπὸ ἑστος ὠνοῦσιν. Αἴτιος καὶ ἐξομολογήσεις, εἶναι μία ἀναρτισήμενος δολογία ἀπὸς τὸν Θεὸν, διὰ τὴν ἐλευθερωθῆναι ἀπὸ τῆ λύπης. ἐπειδὴ δὲ ἄλλα τὰ ἔργα ἑδὴ ἀνθρώπων πεληνοῦσι εἰς τὴν παρῶσιν ζωῇ. εἰς γὰρ τῆς ἀποθανόντας ὄλα ἀρῆ καὶ εἶναι. διὰ τὸτο λέγει ὁ Δαβὶδ, ὅτι οἱ νεκροὶ δὴ ἐξομολογῶσιν, ἢτε ἀνῶσι πῶν Θεόν. ἐπειδὴ κανένα πῶσιν ἀρῆ καὶ δὴ ἀρῆται ἐκὰ εἰς τὸν ἄδην, διὰ τὸ ὅποῖον εἶναι χρεῖα νὰ ἀναρτισῶσιν πῶν Θεόν. ἐπειδὴ ὁ Δαβὶδ εἶπε πῶς δὴ ἐξομολο-

γὰταίτινας εἰς τὸν ἄδην με γλώσσαν, καὶ χεῖρα, καὶ διὰ τὴν σῶματων: καθὼς ἐξομολογῶνται καὶ δολογῶν οἱ ζῶντα ἀνθρώποι πῶν Θεόν, καὶ ὅχι πῶς δὴ ἐξομολογῶνται καὶ νεκρῶς διὰ μόνως γυμνῆς τῆς ψυχῆς: καθὼς ἐξομολογῶνται: ἢτοι ἐδοξολογῶσιν πῶν Χριστῶν οἱ ἐν ἄδη κατεχομένοι, ἔταν ἐκὰ ἐκαπέβη εἰς λυτρωσῆς.

Προσθέτουμεν δὲ ἐδὴ καὶ ἐκάον ὅπου λέγει ὁ Θεωρῆσιος Ἀνδρέας ὁ Κρήτης ὡς ἀξιοσημῶσιν: δηλαδὴ, ὅτι καθὼς ὁ Χριστῆς ἐκαπέβη εἰς τὸν ἄδην, ἔτῃ καὶ ἢ Κυρία Θεοπῶς ἐκαπέβη εἰς αὐτὸν, καὶ ὅλοι οἱ ἀνθρώποι, διὰ νὰ ἰδῶν ἐκὰ τὴν σωτηρίαν, ὅτι ἔκαμον ὁ Κύριος τῆ ἄδη. καὶ ὅσοι μὲν εἶναι δίκαιοι, ἀφ' ἔ θεωρῆσιν πῶ ἐκὰ, ἀπέρρῶνται εἰς τῆς αἰωνίως μόνως: ὅσοι δὲ εἶναι ἀμαρτηλοὶ, κρατῶνται καὶ μεῖον ἐκὰ. καὶ πῶς λέγει πῶς τὸ ἐδιδάχθημεν ἀπὸ τῆς Γραφῆς. ἔτω γὰρ ἐπὶ λέξεως φράζεσιν ,, εἰ ἐν ὁ ζωῆς, καὶ θανάτου Κύριος, εἰς τὰ κατώτερα μέρη τῆς γῆς, ἔνθα ἑδὴ ἢδὴ θανόντων αἱ ψυχὰς ἀποκατεχοντο σεραῖς ,, ἀφύκτως σφιγγόμενοι, αἰς καὶ ἀνηγγέλθη κατὰ πῶν μακαρίων Πέτρον, καὶ τῆς ἀφύλακῆ πνάνουσι παρῶσθης ἐκήρυξε, ,, πῶς ἐκ αὐτῆ πῶ σαφῆς, καὶ παντελῶς ἀνατήρησιν. ὡς καὶ ,, νῦν πάντων ἀνθρώπων, καὶ μεῖον καὶ ἑδὴ ἀρίων αἱ ψυχὰς πῶν ἀνδῶ ὅποῖον ἐκείνον, διέρρῶνται μὲν, ἢ κρατῶνται δὲ. πλὴν ,, ἑδὴ, ὅσοι, τῆ κατὰ πῶν βίον ἐρῶν ἢδὴ ἀμαρτίας θανάτων ,, ἐκαυτὰς ἐπεσάσαντο; Καὶ πάλιν ,, ὡς διελύσονται μεῖον αἱ ,, ἑδὴ ἀρίων ψυχὰς, κατ' ἔ δέδραται, διὰ ἑδὴ τῆ ἑδὴ πύλων. ,, ἢ γὰρ εἰσι μαθητῆς, ὑπὲρ πῶν διδασκαλῶν. ἢ μὲν δὲ κατεχῶσινται κατ' ἔ καὶ ἀρῶν, ὅτε κατὰ τὸ γηραμῶσιν, ἔ ,, βασιλεύσει σὺ τῷ θανάτῳ ἢ ἀμαρτία. διελύσονται δὲ (ἀ ,, κατὰ σωτῆς) οὐχ ὡς δολογῶσιν, ἀλλ' ὡς διεφθῶσιν ,, ται καὶ μνησθῆναι κατὰ τὸ ἔχον τῆς θείας οἰκονομίας Μυ ,, σῆριον. λέγει δὴ τὴν εἰς ἑδὰς καταβασιν ἡ ὑπὲρ ἡμῶν ὁ ,, ζωαρχικός Ἰησῆς ἐκὰν ἐποιήσασε. ... ποσῆτι καὶ ἑδὴ ἐκὰ πε ,, λεδῶσιν πῶν ὑπερῶν λόγον ἐδοξολογῶσιν, ὅσπτε καὶ οἱ α ,, διὰ τῆς συμβολῆς ἢνική γέρονε τῷ Σωτῆρι, τῆς αἰωνίως κα ,, θεωρῶντι μαχλῶς. πῶσα πῶν πῶν ἑρῶν λόγων με ,, μνησθῆτα (λόγ. γ΄. εἰς τὴν Κοίμῃσιν τῆς Θεοπῆς, ἢ ἢ ἀρῆ ,, καὶ ,, ὅσοι τὸ σεπῶν πῶ τῆς Θεοπῆς κατελήφατε τῆμενος) τῶ δὲ πῶν διδάσκουσι τὰ ἑρῶν λόγια, δὴν ἐφάνησιν ἡμῶν τῆς Κρήτης ὁ Πρόεδρος.

R

λων τῶν ἀνθρώπων ἤγγικε, πόσον τῶν ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ δικαιωθόντων, ὅσον καὶ τῶν ἐν τῷ ἄδῃ. ἐπειδὴ ἐν τῇ δουτέρᾳ τῆ Χρῆστῆ παρυσίᾳ, ὅλοι ἔχον νὰ λάβωσι τὸ τέλος ἐκεῖνο, ὅπως ἀρμόζει εἰς τὸν καθ' ἑα.

„ Σωφρονήσατε ἔν κὴ νήψατε εἰς τὰς προσδύχας.

8. „ Πρὸ πάντων δὲ τὴν εἰς ἑαυτὸς ἀγάπην ἐκτενῆ ἔχοντες, ὅτι ἡ
„ ἀγάπη καλύψει πλῆθος ἀμαρτιῶν.

Επειδὴ, λέγει, τὸ τέλος ὅλων ἐπλησίασε, ἔξ τῶτο καὶ ἐσεῖς Ἀδελφοὶ πρέπει νὰ γρηῃτε ἀνεπιπνεῖς καὶ τέλεισι μὲ σωφροσύνην τῆ σώματος, καὶ μὲ νήψιν τῆ νοῦς προσδύχομενοι. ὅχι ἄλλα μὴ νὰ λέγη τὸ σῶμα, ἄλλα δὲ ὁ νῦς νὰ φαντάζεται. ἀλλὰ ὁ νῦς πρέπει νὰ προσέχη εἰς τὰ τῆς προσδύχης λόγια. τοιαύτη γὰρ προσεκτικὴ προσδύχη γίνεται ἀκυστὴ εἰς τὰ ὅσα τοῦ Κυρίου. καὶ προτίτερα δὲ ὅλα τὰ ἄλλα, πρέπει νὰ ἔχετε ἀδελφοί μου ἀγάπην εἰς τὸν ἑαυτὸν σας: ἢτοι εἰς τὸν ἄλλον. καὶ διὰ τὴν δὲ εἶπε νὰ ἔχετε ἀγάπην εἰς ἀλλήλους, ἀλλὰ εἰς ἑαυτὸς; ἔξ νὰ δείξη ὅτι ὁ καθ' ἑαυτοῦ χριστιανὸς πρέπει νὰ νομίζη τὸν ἄλλον, ὡσαύτῃ τὸν ἑαυτὸν τῆ. ἐπειδὴ ἡ ἐντολὴ τῆς ἀγάπης ἐστὶν προσάξει τὰς χριστιανὰς, νὰ ἀγαπᾷ εἰς τὸν ἄλλον, ὡσαύτῃ καὶ τὸν ἴδιον ἑαυτὸν τῆ. „ ἀγαπήσεις γάρφῃσι τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. (Λόγ. 13. 18.)

Καὶ ὡσαύτῃ νὰ λέγη ὁ Κορυφαῖος. δὲν ὑποφέρω, χριστιανὲ, νὰ νομίζης τὸν ἀδελφόν σου ἄλλον δὲ τὸν ἑαυτὸν σου: ἀλλὰ νὰ τὸν νομίζης ἀληθῶς ἑαυτὸν σου, ὡσεὶ ὅπως νὰ μὴ τὸν φθονῆς, νὰ μὴ τὸν καταλαλής, νὰ μὴ τὸν ἀδικῆς, μήτε ἄλλοτι κακὸν νὰ κάμνης εἰς αὐτὸν, δὲ ὅσα δὲν κάμνης ἔτε ἐσὺ εἰς τὸν ἑαυτὸν σου. ἔξ τῶτο γὰρ κὴ ἐπαρσθεσεν ὁ Ἀπόστολος νὰ ἔχον οἱ χριστιανοὶ ἀναμεταξύτων ἀγάπην ἐκτενῆ: ἦγον ἐκτεταμῆν, σερεὰν, καὶ παντοτινῶν. ἔξ τὴν δὲ εἶπε, καὶ ὅτι ἡ ἀγάπη καλύπτει τὸ πλῆθος τῶν ἀμαρτιῶν; ἐπειδὴ ἡ ἀγάπη ἔχει ἐνώμην μάζις κὴ τὴν εἰς τὰς πτωχὰς ἐλεημοσύνην. ἡ δὲ ἐλεημοσύνη καλύπτει ἀμαρτίας μεγάλας: καθὼς μαρτυρεῖ ἡ Θεία Γραφή. (1) ἐπειδὴ κὴ κάμνει τὸν Θεὸν ἴλεων εἰς τὸ νὰ σκεπάσῃ τὰς ἀμαρτίας τῶν ἀνθρώπων „ ἐλεημοσύνη γάρφῃσι ὁ Σειράχ, ἐξιλιάσεται ἀμαρτίας. (Σειρ. γ. 29.)

Διῶνται δὲ ἰσχυρῶς κὴ ἔτω τὸ „ ἡ ἀγάπη καλύπτει πλῆθος ἀμαρτιῶν: καθ' ὅτι ὅποιος ἐν ἀληθείᾳ ἀγαπᾷ τὸν ἀδελφόν τῆ, αὐτὸς καλύπτει τὸ πλῆθος τῶν ἀμαρτιῶν τῆ ἀγαπώμενος, καὶ δὲν θέλει νὰ τὰς θεατρίζη εἰς τὰς ἄλλας. ἡ ἀγάπη γὰρ τὸν παρακινεῖ, νὰ ἀβλέπη ὅλα τὰ σφάλματα, κὴ ἀμαρτίας, ὅσας ἠθελε κάμῃ ὁ ἀγαπώμενος ἀδελφός τῆ πρὸς αὐτὸν, καὶ τελείως νὰ μὴ τὰς συλλογίζεται, συγχωρῶν αὐτὰς δὲ τῆ καρδίας, κὴ ὡς μὴ οὐσας λογιζόμενος. ἔξ τὴν κὴ τὸν Ἀπόστολον „ ἡ ἀγάπη πάντα σέγει, πάντα ὑπομνεῖ (ἀ. Κορ. 13. 7.) καθὼς ἐξ ἐναντίας τὸ μῖσος, ὅχι μόνον δὲν σκεπάξει τὰ ὄντα σφάλματα τῆ μισουμένη ἀδελφῆ: ἀλλὰ καὶ τὰ μὴ ὄντα ἀναπλάττει, κὴ προσκολλᾷ αὐτὰ εἰς τὸν ἀδελφόν, διαβάλλον αὐτὸν ἀδικῶς. ἔπειδὴ δὲ ἡ ἀληθὴς ἀγάπη σκεπάξει, ὡς ἐπομεν, τὸ πλῆθος τῶν ἀμαρτιῶν τῆ ἀγαπώμενος, κὴ συγχωρεῖ τὰ σφάλματά τῆ, ἔξ τῶτο ὁ πατήρ ἔχων, κὴ συγχωρῶν τὰ πταίσματα ὅπως ἄλλοι ἔκαμαν πρὸς αὐτὸν, ἔξ τὴν πρὸς αὐτὸς ἀγάπην: τίς χάριν κὴ τὸ πλῆθος τῶν ἀμαρτιῶν τῆ ἐδικαῖνται, καλύπτει ὁ Θεός, κὴ ἀβλέπει, κὴ συγχωρεῖ. ἐπειδὴ αὐτὸς εἶπεν „ εἰὼ ἀφήτε τοῖς „ ἀνθρώποις τὰ ἀδικήματα αὐτῶν, ἀφήσει κὴ ὑμῖν ὁ Πατήρ ὑμῶν ὁ ἐραῖος. (Ματ. 5. 14.) τῶτο βεβαίῃ κὴ ὁ Ἀββᾶς Κοιμῶν. ἐρωτηθεῖς γὰρ ἔτος ἀνίσως ἦναι καλὸν νὰ καλύπτωμεν τὰ ἀδελφῆμας τὸ ἀμάρτημα, κὴ νὰ μὴ τὸ θεατρίζωμεν, ἀπεκείθη. „ εἰὼ ἡμεῖς καλύψωμεν τὰ ἀδελφοῦ τὸ ἀμάρτημα, καλύψει κὴ ὁ Θεός τὰ ἡμέτερα.

9. „ Φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ὡς γογγυσμῶν.

Επειδὴ εἶπεν ὁ Κορυφαῖος ἀνωτέρω νὰ ἔχον οἱ χριστιανοὶ ἀγάπην ἀναμεταξύτων, πῶρα λέγει ἐδῶ κὴ τὰ ἔργα ὅπως ἀκολουθεῖν εἰς τὴν ἀγάπην: ἦγον τὸ νὰ ἦναι φιλόξενοι, καὶ νὰ περιποιηθῆνται ἔξ λόγων κὴ ἔργων τὰς ὁμοπίστες ἀδελφῆς των, ὡσαύτῃ καὶ τὸν ἑαυτὸν τῆς. τὴν φιλοξενίαν δὲ ταύτην χρεωσῆν νὰ κάμνεν οἱ χριστιανοὶ ἀναμεταξύτων, ὅχι μὲ κἀνείνα γογγυσμῶν, κὴ σκυθρωπότων.

(1) Ὁ μὲν Μητροπολίτης λέγει, ὅτι πῶρα μαρτυρεῖ ἡ Θεία Γραφή. καὶ δὲ τῶτο μαρτυρεῖ: ἐξ ἰσχυρῶς ζητήσας, ἐκ ἰσχυρῶς ἀρετῆν.

πόπτει, ἀλλὰ μὲ προαίρεσιν ἐλδοθέραν, καὶ μὲ γνώμῃ χαρισάτῳ, καὶ ἰλαρωτάτῳ. ἐπειδὴ ὁ γογγυσμὸς κάμνει τὸν ἄνθρωπον νὰ χαῖν τὸν μισθὸν τῆς φιλοξενίας τῆς. ἔγω γὰρ καὶ ὁ Παῦλος ἀπαγγέλλει εἰς τὰς Χριστιανὰς νὰ ἔχων φιλοξενίαν. καὶ πρὸς μὲν τὰς Ῥωμαίους γράφει, „ τὴν φιλοξενίαν διώκοντες (Ῥωμ. ιβ΄. 13.) πρὸς δὲ τὰς Ἑβραίους τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλασθᾶθε. „ ἔξ τούτης γὰρ ἔλαθόντινες, ἔξενίσαντες Ἀγγέλους (Ἐβ. ιγ΄. 2.) καὶ πρὸς τὰς Φιλιππησίους „ γράφει νὰ κάμνῃν ὅλα τὰ ἔργα τῶν, χωρὶς γογγυσμῶν „ πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν, „ καὶ ἄλογισμῶν (Φιλ. β΄. 14.) σημεῖωσαι δὲ ὅτι λείπει καὶ ἐδῶ τὸ, ἐγὲ. ἦγον φιλόξενοί ἐστε.

10. „ Ἐκαστος καθὼς ἔλαβε χάρισμα, εἰς ἑαυτὸς αὐτὸ διακονῶντες, „ ὡς καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος Θεοῦ.

Εδῶ λέγει ὁ Κορυφαῖος, ὅτι κάθε Χριστιανὸς πρέπει νὰ μεταδίδῃ εἰς τὸν ἄλλον ἐκεῖνο τὸ χάρισμα ὅπῃ ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Θεὸν, εἴτε ὀψήμας, καὶ μαθήματα, εἴτε τέχναι, καὶ ἐργόχειρα. πᾶσι γὰρ εἶναι ἴδιον τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης, τὸ νὰ δίδῃ ἐκεῖνο ὅπῃ ἔχει, εἰς ἐκεῖνον ὅπῃ δεῖ εἶναι. βλέπε δὲ καὶ ἐδῶ πῶς γράφει ὁ Ἀπόστολος τὸ, εἰς ἑαυτὸς, ἀπὸ τῆς εἰς ἀλλήλους. ἐπειδὴ περὶ τῶν ἦτον νὰ εἴπῃ ὅτι κάθε Χριστιανὸς νὰ ἐνεργῇ τὸ χάρισμα ὅπῃ ἔλαβεν εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς χάριτος φύσιν φυσικῶν, καὶ φιλοσοφίαν, καὶ τὴν φιλαυτίαν ἔχει αὐτοδίδακτον. καλῶς λοιπὸν ἐνοήσαμεν ὅτι τὸ ἑαυτὸς εἶπεν ὁ Κορυφαῖος, ἔξ νὰ μᾶς διδάξῃ νὰ νομιζώμεν, καὶ νὰ ἀγαπῶμεν τὰς ἀδελφὰς μας, ὡσαύτῃ καὶ τὸν ἑαυτὸν μας. λέγει δὲ, ὅτι ἡ χάρις τῆς Θεοῦ ἡ διδομένη εἰς τὰς ἀνθρώπους, δεῖ εἶναι ἀπλή, καὶ μονοειδῆς, καὶ ἡ ὁ τούτης χορηγὸς Θεὸς εἶναι ἀπλόστατος καὶ εἰς: ἀλλὰ εἶναι πολυποίκιλος, καὶ διάφορος (1) ἐπειδὴ ὁ μεγαλόδωρος, καὶ πλοσιόδωρος Θεὸς διαμοιράζει τὴν χάριν κατὰ τὴν ποικιλοτρόπως, καθὼς εἶναι συμφέρον εἰς τὸν καθ' ἕνα. καὶ εἰς ἄλλον μὲν, δίδει εἶνα χάρισμα. εἰς ἄλλον δὲ, ἄλλο, πρὸς τὸν ἀπαρτισμὸν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ πρὸς συνδέσμον τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης. ἐκ τῆς γὰρ βιαζόμεθα θέλοντες, καὶ μὴ θέλοντες, νὰ ἔχωμεν εἰρηνικῶν, ἀγαπητικῶν, καὶ φιλαδέλφον γνώμῃ ἀνεμεταξύμας. διὰ τὴν χρεαζόμεθα ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον: μὲ τὸ νὰ μὴν ἔχη ὁ καθένας ὅλα τὰ χαρίσματα, ἀλλὰ ἄλλα μὲν, ἔχει ὁ ἕνας, ἄλλα δὲ, ὁ ἄλλος.

Ἄς μεταχειριζόμεθα λοιπὸν ἀδελφοί μου Χριστιανοί, τὴν ποικίλῃ κατὰ τὴν χάριν, καὶ δωρεὰν τῆς Θεοῦ ὅπῃ μᾶς ἔδωκεν, ὡσαύτῃ καλοὶ, καὶ φρόνιμοι οἰκονόμοι, χωρὶς νὰ φθονῶμεν ἀλλήλους, καὶ νὰ μὴ φανερώμεν εἰς τὸν ἄλλον τὰς ὀψήμας ἐκεῖνας ὅπῃ ἠξόλομεν, ἢ τὰς τέχναις ἐκεῖνας, καὶ τὰ ἐργόχειρα ὅπου ἐμάθομεν. κατακρίνεται γὰρ ἐκεῖνος ὁ διδάσκαλος, ἢ ἐκεῖνος ὁ περὶ τῆς χάριτος ὅπῃ δεῖ παραδίδει ἀφθόνως εἰς τὸν ἀδελφὸν τῆς τῆς χάριτος, ἢ τὴν διδασκαλίαν τῆς. καὶ μάλιστα ὅταν ἡ τέχνη, καὶ διδασκαλία τῆς ἦναι ἐκκλησιαστικῆ, καὶ ἀποβλέπῃ εἰς δόξαν Θεοῦ: καθὼς κατεκρίθη καὶ ὁ πονηρὸς δῶλος ἐκεῖνος, ὁ τὸ ἐν τάλαντον λαβὼν, καὶ κατακρύψας αὐτὸ ἐν τῇ γῆ. διὰ τῆς καὶ ὁ Θεὸς Χρυσόσομος εἶπε τὸν φοβερὸν τῶν λόγων. ὅτι ὅποιος δεῖ γίνεσθαι χηρὸς εἰς τὸν ἀδελφόν τῆς, μὴ δείχνων τῆς ἐκεῖνο ὅπῃ ἠξόλοι, αὐτὸς δεῖ εἶναι Χριστιανός. „ πειθὸς ἦν ὁ τὸ τάλαντον κατορύξας, ἀληπίτον παρεχόμενος μὲν βίον, ἐτέρω δὲ οὐκ ὦν „ χηρὸς. πῶς ὄντι Χριστιανὸς ὁ πειθὸς; ἦτι ἐκ ἔστι (λόγ. κ΄. εἰς τὰς Πράξεις.) (2) ἐκ τῆς ἐναντίας δὲ μεγάλως ἔχει νὰ δοξαθῇ, καὶ νὰ ἐπαινεθῇ ὡσαύτῃ τῆς Κυρίου, ἐκεῖνος ὅπῃ παραδίδει χα-

(1) Ἀλλὰ καὶ ἡ χάρις ἡ διδομένη, μία μὲν καὶ ἀπλή ἐστὶν κατὰ τὴν ἑαυτὸς ἀρχὴν, ἡτις ἐστὶν ὁ Θεὸς, διάφορος δὲ καὶ ποικίλη γίνεται, κατὰ τὰς διάφορα δεκτικὰ ὑποκειμένα. καθὼς μία καὶ ἡ αὐτῆς βροχῆ, διαμοιραζομένη εἰς τὰ διάφορα δένδρα, διάφορος γίνεται. καὶ εἰς μὲν τὴν ἐλαίαν, γίνεται ἐλαίον. εἰς δὲ τὴν ἀμπέλον, οἶνος, καὶ καθεξῆς εἰς τὰ ἄλλα, καθὼς πᾶσι φέρει ὁμοίωμα ὁ μέγας Ἀθανάσιος. Σημεῖοι δὲ ὁ ἱερός Μητροπολίτης, ὅτι τὴν ποικίλῃ κατὰ τὴν χάριν τῆς Θεοῦ, ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς διάφορα ἐμοίρασε χαρίσματα εἰπόν „ διαφόρων δὲ χαρισμάτων εἰσι, τὸ δὲ αὐτὸ Πνεῦμα, καὶ διαφόρων δὲ κοινῶν εἰσι, καὶ ὁ αὐτὸς Κύριος, καὶ διαφόρων δὲ ἐνεργειῶν εἰσι, ὁ δὲ αὐτὸς Θεὸς ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πάνσιν. εἰς τῆς δὲ εἰς τὴν αὐτὴν ἡ φανερώσας τὸ Πνεῦματος πρὸς τὸ τυχεῖν τῶν. ὅ μὲν γὰρ δίδεται διὰ τὸ Πνεῦματος λόγος σοφίας. ἄλλο δὲ λόγος γνώσεως, καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα. ἔπειτα δὲ πῆρις,

ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι. ἄλλο δὲ χαρίσματα ἰαμάτων, ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι. ἄλλο δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων. ἄλλο δὲ ἀριστητά. ἄλλο δὲ διακρίσεις πνεύματων. ἔπειτα δὲ γλώσσων. πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ αὐτὸ, καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, καὶ διὰ τῆς ἑκάστη καθὼς βούλεται. (α΄ Κορ. ιβ΄. 4.) μὲ αὐτὰ γὰρ ὅλα τὰ χαρίσματα καθορίζεται ἡ τῆς Χριστοῦ Ἐκκλησία, καὶ γίνεται ὡς ἄλλη νοση περιεργα, κατὰ τὸν Δαβὶδ, περιηργουμένης ἔχουσα τὰς πτερυγὰς, καὶ τὰς μετὰ φερα ἐν χλωρότητι χρυσοῦ. πρὸς τὸν λέγει ἀπομνημονεύσας ὁ Κύριος „ ἀνάστα „ ἐλθε ἡ πλοσιότης. καλῶς, περιεργα (ἀ΄. β΄. 10.) (2) Λέγει δὲ καὶ ὁ Θεοφόρος Μάξιμος ἢ ὡν μετὰ χεῖρας παρα Θεοῦ ἀγαθῶν, καὶ ἄλλοις ἀφθόνως μεταδόναι χηρῶν ἐστὶν. δωρεὰν γὰρ φησὶν, ἔλαβετε, δωρεὰν ὅπερ. ὁ γὰρ ὑπὸ τῆς χεῖρας τῆς δωρεὰν, ὡς σκληρὸν οὐρανὸν τῆς Κυρίου, φησὶν τῆς σαρκὸς τῆς ἀρετῆς ἐξουμένους.

χωρὶς φθόνον ἐπέεινε ὅπως ἤξούρει, λέγωντας μὲ τὸν Σολομῶντα, „ ἀδύνατος τε ἔμαθον, ἀφθόνως τε
 „ μεταδίδωμι. (Σοφ. ζ'. 14.) καθὼς ἐπαυμένῃ, καὶ ἐδοξάσθη καὶ ὁ καλὸς δέσλος ἐκεῖνος, ὁ λα-
 βὼν τὰ πέντε τάλαντα, καὶ κερδήσας μὲ αὐτὰ ἄλλα πρότε. Κάθε γὰρ δαρεῖα, καὶ χάρις τῆ
 Θεῶ τάλαντον ὀνομάζεται, κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον. ἕτος γὰρ ἐρωτηθεὶς τί εἶναι τὸ τάλαν-
 „ τόν, καὶ πῶς αὐτὸ πολυπλασιάσῃ, ἀποκρίνεται, „ λογίζομεν τὴν ἀδύνατον πρὸς πᾶσαν
 „ Θεῶ δαρεῖαν εἰρησθῆαι. ἵνα ἕκαστος ἢ αὐτὴ δοκιμασθῆ χάριν ἔχειν παρὰ τῆ Θεῶ, ταύτῃ πο-
 „ λυπλασιάσῃ εἰς ἀεργεσίαν, καὶ ὄφελος πλείονων ἐνεγκῶν. εἰδὲς γὰρ ὅτι ἀμέτοχος τῆς τῆ
 „ Θεῶ χρηστότης. (Ὁρ. κατ' ἐπιτομ. ρηγ'.) (1)

Σημειώσαι ὅτι ἄπο τὸ ρητὸν τῆτο τῆ Κορυφαίης συμπεραίνει ὁ φασὴρ τῆς Ἀλεξανδρείας Κύ-
 ρειλλος, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶναι Θεός. ἕτω γὰρ λέγει, „ ὅρα δήμοι πάλιν, ὅτι τῆ ἁγίῃ
 „ Πνεύματος ὀφθαλμικῶς, καὶ καθὼς αὐτὴ βάλνται, τὰ θεῖα χερίσματα διαπέμνόντες τε, καὶ ἐκά-
 „ σω τῆ ἁγίων ὀφθαλμικῶν, ὁ θαυμάσιος Πέτρος ἐκ Θεῶ τῆς ποιᾶς δε χερίσας τὴν ποικι-
 „ λίαν τε, καὶ ὅσον εἶναι διῶχουρίζεται, ἐκ ἀλλότριον τῆς θεῖας φύσεως τὸ Πνεῦμα εἰδῶς.
 „ Θεὸν ἔν τῷ Πνεῦμα καλεῖν τῆ Πέτρος, πῶς ἐκ ἀσεβῆς ὁμῆ καὶ ἀδύνατον ὁ τοῖς ποιήμασιν
 „ ἐναρτίσμιον τῆτο τιθεῖς; καὶ τοῖς τῆ ἁγίων Ἀποστόλων κηρύγμασιν ἀντιφθέγγεσθαι ῥιψοκιν-
 „ δῶως καταπολεμῶν; (ἐν τῆ ἁλόγῳ τῆ τῆς ἁγίας Τριάδος, τόμ. ε.) τὸ αὐτὸ λέγει καὶ
 „ ἐν τοῖς θησαυραῖς. (Βιβλ. λβ'.) (2)

11. „ Εἴτις λαλεῖ, ὡς λόγια Θεῶ. ἕπης διακονῆ, ὡς ἕξ ἰχύος ἧς
 „ χορηγῆ ὁ Θεός.

Εἰπὼν ἀνωτέρω ὁ Κορυφαῖος ἔφη τὴν ποικίλῃ χάριν τῆ Θεῶ, πῶρα διαρεῖ αὐτὴν εἰς τὰ
 ὑποκείμενα καὶ λέγει. ὅτι ὅποιος λαλεῖ, καὶ διδάσκει τὸς ἄλλους, αὐτὸς ἄς μὴ διδάσκη μὲ ὑ-
 περηφανείαν, καὶ μεγαλοφροσύνη, ὑπερηφανδύμνος καὶ τῆ ἄλλων ἀδελφῶν ὅπως δὲ ἤξούρου
 τὰ διδάσκων. ἀλλὰ ἄς διδάσκη μὲ μεγάλλῃ ταπεινώσει, καὶ φόβον Θεῶ, πρὸς οἰκοδομῆ, καὶ
 ἀφέλειαν τῆ ἀκρότητων. Ἐπειδὴ αὐτὰ τὰ λόγια ὅπως διδάσκει, εἶναι λόγια τῆ Θεῶ, καὶ ὅχι ἐ-
 δικαίως. καὶ τὸ χερίσμα τῆς διδασκαλίας, δὲ τὸ ἀπόκτησεν αὐτὸς ἄπο λόγου τε, ἀλλὰ ἐδόθη
 εἰς αὐτὸν ἄπο τὸν Θεόν. ὁμοίως καὶ ὅποιος ἔρακονεῖ, καὶ ὑπηρετεῖ τὸς ἄλλους, ἄς μὴ ὑπηρετῆ
 μὲ ὑπερηφανείαν, καταφρονῶντας τὸς ἄλλους ὡς ἀδυνατῆς, καὶ ἀπειπιθηδείως εἰς ὑπηρεσίαν. ἀλλὰ
 ἄς ὑπηρετῆ μὲ κάθε ταπεινώσει, καὶ φόβον Θεῶ, σοχαζόμενος ὅτι τὴν φυσικῶν δυνάμιν, καὶ
 ὀφθαλμικῶν ὅπως ἔχει εἰς τὸ νὰ διακονῆ, δὲ τὴν ἀπόκτησεν αὐτὸς ἄπο λόγου τε, ἀλλὰ τὴν ἔ-
 λαβεν ἄπο τὸν παντεδωῶμον Θεόν, τὸν τῆς φύσεως ποιητῆ. (3) ὁ δὲ ἱερός Θεοφύλακτος σὺν
 τῷ Οἰκουμενικῷ, ἔρακονεῖ ἐν ὅσῳ τὴν δυνάμιν τῆς ἐλεημοσιύης, καὶ φιλοξενίας. ὅθεν,
 ὅποιος ἔρακονεῖ δυνάμιν νὰ θρέψῃ τὸς πεινῶντας, ἢ νὰ ἐνδύσῃ τὸς γυμνῆς, καὶ ἀπλῶς νὰ ἐλεῆσῃ
 τὸς πτωχῆς: αὐτὸς ἄς μὴ τὸς θρέψῃ, καὶ ἄς μὴ τὸς ἐνδύσῃ, καὶ ἄς μὴ τὸς ἐλεῆ μὲ φειδωλίαν,
 καὶ μικροψυχίαν: ἀλλὰ ἀφθοιοπαρόως, καθὼς ἔδωκε δυνάμιν εἰς αὐτὸν ἢ τῆ Θεῶ χάρις.

„ ἵνα ἐν πᾶσι δοξάζηται ὁ Θεός διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. ὃ ἔστιν ἡ δό-
 „ ξα, καὶ τὸ κράτος εἰς τὸς αἰῶνας, τῆ αἰώνων. Ἀμήν.

Διὰ ποῖον τέλος, λέγει, ἄρῆπει καὶ οἱ διδάσκοντες τὰ διδάσκων, ὡς λαβόντες παρὰ Θεῶ
 τὸ χερίσμα τῆς διδασκαλίας: καὶ οἱ ἔρακονεῖν τὰ ἔρακονεῖν, ὡς ἄρα Θεῶ λαβόντες τὴν δύ-
 ναμιν τῆς ἔρακονεῖας; διὰ νὰ δοξάζεται ὁ Θεός εἰς ὅλα τὰ πράγματα. ἄπο τὸν ὅποιον δίδεται
 εἰς

(1) Καὶ ἄλλαχού λέγει ὁ αὐτὸς, „ Ὁ οἰανδήποτε χάριν Θεῶ
 „ παρακαταχῶν εἰς ἀπολαυσίαν ἑαυτοῦ, καὶ μὴ ἄλλως ἀεργεσῶν,
 „ ἄς κρύπτων τὸ τάλαντον κατακρίνεται (Ὁρ. κατ' ἐπιτομ. ξβ'.)
 (2) Σημειώσαι ὅτι ὁ θεολόγος Γρηγόριος πῶπο τὸ ρητὸν πῶ
 Κορυφαῖς ἀνιπτικῶς, λέγει, μὴ γινώμεθα κακοὶ τῆ δόξαντων
 „ ἡμῖν οἰκονόμοι, ἵνα μὴ ἀκῶσιμον Πέτρος λέγοντες, „ αἰσχρῶ-
 „ θῆτε οἱ κατέχοντες τὰ ἀλλότρια, καὶ μιμήσασθε ἰσοπῆ Θεῶ,
 „ καὶ εἰδὲς ἔσαι πῶπος (Λόγῳ περὶ φιλοπρωχίας) ἕδαμῶ δὲ τὸ
 „ ρητὸν τῆ ἁγίας ἀναγίνεται, ἕπε ἐν τῆ πρώτῃ αὐτῆ τῆ Κορυφαῖς Πέ-
 „ τρου ἐπιστολῆ, ἕπε ἐν τῆ ἀντιπῆ. ἡραῖδῃ δὲ πῶπο ὁ θεολόγος
 „ ἐκ τῆ Ἀποστολικῶν Διαταγῶν.

(3) Ὁ δὲ μέγας Βασίλειος λέγει, ὅτι κῆμα μεγαλῶπτον καὶ

καπδύλῃ θέλῃ λαβῆν, ἐκῆνοι ὅπως ἔρακονεῖ μὲ δυνάμιν σωμα-
 τικῶν διὰ νὰ ὑπηρεσῶν καὶ νὰ διακονῶν, ἀρῆνται δὲ καὶ κῆ
 „ κῆ τῶν δυνάμιν τῆς ἔρακονεῖας, „ κῆμα μὲ τοῖς μέγιστον ἔρα-
 „ σιν οἱ τῶ ὑπάρχουσιν τῆ σώματος δυνάμιν, καὶ παρὰ Θεῶ δε-
 „ δομῶν ἀρῆμῶνοι, καὶ καταναιχωπῶντες τῆ Προσεύων, καὶ
 „ τῆς ἐπιπασομῶν ἐκ ἔρακονεῖ. εἰ γὰρ τῆ Προσεύων κινδύ-
 „ νον μέγαν καὶ ἀνυπόστατον φέρῃ πῶ ἀποκρύψαι τὸ λόγον πῶ πῶ-
 „ λαντων, καὶ μὴ ἐκῆσῃ ἀπομῆνῶσαι τὴν ἐρακονεῖαν ἐπὶ τῆ ἁ-
 „ μαρτίῃ φομφαίαν: πῶπο μᾶλλον οἰσὶ κινδύων τῶ λαμβῶ-
 „ νοντι παρὰ τῆ Θεῶ δυνάμιν σώματος εἰς λυσιπῆαν πῶ κοι-
 „ νῶ, καὶ πῶ τῶν κατακρίνεται καὶ ἀπεικῆπῆντι; (Διαπίπῃ λα.)

εἰς τὰς ἀνθρώπους καθε χεῖρας, καὶ δωρεὰ, καὶ τὸν Θεὸν Ἰάκωβον, λέγοντα. „ πᾶσα δόσις ἀγα-
 „ θῆ, καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον, ἀνωθεν ἔρχεται καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ Πατρὸς τοῦ ἁγίου. (Ἰάκ. α΄. 17.)
 ὅλων γὰρ τοῦ λόγων, καὶ ὅλων τοῦ ἔργων τοῦ ἀνθρώπου τὸ σκοπιμώτατον τέλος, εἶναι ἡ δόξα
 τοῦ Θεοῦ. ὅθεν καὶ ὁ Παῦλος ἔγραφε „ πᾶντα ὅσα αὐτοὶ ποιῆτε, εἰς δόξαν Θεοῦ ποιεῖτε. (ἀ. Κορ.
 ι΄. 31.) τί λέγω; καὶ ὅλα τὰ χαρίσματα ὅπως δίδει ὁ Θεὸς εἰς τὰς ἀνθρώπους, ἅπαντα τὸ τέ-
 λος τὰ δίδει, διὰ τὴν λαβὴν δόξαν παρ' αὐτοῦ. ὄχι διὰ τὴν χρειαζέσθαι αὐτὸς δόξαν: ἀλλ' ἵνα οἱ
 ἀνθρώποι δοξάζοντες τὸν Θεὸν διὰ τὰ ἀγαθὰ ὅπως τὸς ἐχάρισεν, ἀφελῆνται μεγάλως, καὶ ἀν-
 τιδοξάζονται ἑνώπιον τοῦ Θεοῦ: καθὼς τὸ ὑπεχέθη ὁ ἴδιος „ τὸς δοξάζοντάς με δοξάσω. καὶ ὁ ἔξου-
 „ θιστὴν με ἀτιμωθήσεται. (ἀ. Βασιλ. β΄. 30.) λέγει δὲ ὁ Κορυφαῖος, ὅτι ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ
 δοξάζεται διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐπειδὴ ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδόξασεν αὐτὸν ἐπὶ τῆς γῆς, ὡς ἔλε-
 γε ὁ ἴδιος „ ἐγώ εἰς ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς. (Ἰω. ιζ΄. 4.) καὶ ἐπειδὴ διὰ τῆς μεσιτείας τοῦ Ἰη-
 σοῦ γίνεται ἀπολύτως εἰς τὸν Πατέρα, καθε δόξα ὅπως προσφέρωμεν ἡμεῖς πρὸς αὐτόν. δο-
 ξολογεῖ δὲ ἀκολούθως ὁ Κορυφαῖος τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, χαροποιηθεὶς διὰ τὸν χαρ-
 μόνιστον, καὶ θεοφρεπῆ λόγον ὅπως ἔπεν, ὅτι ἔχει τὴν δόξαν ὁ Θεός. ἔτι γὰρ καὶ ὁ σωμα-
 πύλοσ τοῦ Παύλου σιωπῶν εἰς τὴν δόξολογίαν τοῦ Θεοῦ, ὅπως τύχη τὴν εἰρηὶ κἀρεσῶ λόγον με-
 γάλον, καὶ θεοφρεπῆ.

12. „ Ἀγαπητοὶ, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς παρασμόν
 „ ὑμῖν γινομένη, ὡς ξένος ὑμῖν συμβαίνοντος.

ΚΑΘὼς εἰς τὰς φιλοσάρκας, καὶ φιληδόνες, ξένη παντελῶς καὶ ἀλλοτρία φαίνεται ἡ σκηνὴ καὶ
 τεθλιμμένη ἐδὸς τῆς ἀρετῆς. ἐπειδὴ αὐτοὶ εἶναι προσηλωμένοι εἰς τὰ γῆινα, καὶ παραῶν δὲν
 φωνάζονται ἀπὸ τὰ ὀρώμενα πράγματα τοῦ Κόσμου: ἀλλὰ ὡσανεὶ χοῖροι κυλίσονται εἰς τὸν βόρ-
 βορον τῆς σαρκικῆς ἀκαθαρσίας, καὶ ἀσελγείας. καὶ ὅπως ἴδωμεν ὅτι ὁ Κορυφαῖος
 ἔπος „ ἐν ᾧ ξενίζονται μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ἀνάχυσιν. (αὐτὸς.
 4.) ἔτι ἐκ τοῦ ἐναντίου, εἰς ἐκείνας ὅπως μιμῶνται τὴν ἐρασίαν ζωὴν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ σπιδά-
 ζον τὴν κατωρθώσαν ἐν τῷ ἔμπαθει τέτρω τῆς ταπεινώσεως σώματι, τὴν ἀγγελικὴν πολιτείαν
 καὶ καθαρότητα, ξέρον φαίνεται καὶ ἀλλότριον τὸ τὴν πυρόντων με τὴν ἔμπαθὴν κίνησιν τῆς
 σαρκός, καὶ τὴν φλέγανται πρὸς ἐπιθυμίαν τοῦ αἰχρῶν ἡδονῶν. διὰ τὸτο γράφει ἐδῶ ὁ μέγας
 Πέτρος καὶ λέγει: ὅτι ἐσεῖς χριστιανοὶ ἀγαπητοὶ, καὶ κατὰ πάντα μοι ἀξιοποῦτοι, μὴ θαυ-
 μαζέτε διὰ τὴν πυρώσιν ταύτην τῆς σαρκός καὶ καταπλήττεθε, ὡσανεὶ τὴν ἠθελε σᾶς ἀκολουθεῖ
 κανένα ἑνώπιον: βλέποντες πῶς τὸτο ὅπως σᾶς ἀκολουθεῖ, εἶναι ἔξω ἀπὸ τῆς θέλησιν καὶ
 γνώμης σας. μὴ θαυμάζετε λέγω. διὰ τὴν αὐτὴν ἡ πυρώσις, εἶναι ἔργον καὶ ἐνέργεια τοῦ πει-
 ραστοῦ Διαβόλου, ὅς τις ἔχει σκοπὸν διὰ τὴν κατωρθώσιν ἕνα ἀπὸ τὰ δύο: ἢ τοῦ, ἢ τὴν σᾶς ἑα-
 βίξῃ εἰς τὴν συγκατάθεσιν τῆς πράξεως τῆς σαρκικῆς ἡδονῆς: ἢ, εἰὰ σθελε σθεροὶ ἀντιπολε-
 μῶντες τὰς προσβολὰς τοῦ αἰχρῶν ἡδονῶν ὅπως σᾶς προσβάλλει, καὶ δὲ συγκατατίθεθε εἰς τὴν
 πρᾶξιν τῆς ἀμαρτίας, καὶ τὴν σᾶς θλίβῃ καὶ τὴν σᾶς λυπῇ, ἅπαντα τὸν πόλεμον αὐτὸν ὅπως δο-
 κιμάζετε. ἐπειδὴ τὸ τὴν θέλησιν μὴ τὴν κατωρθώσῃ τινος ἄλλο, καὶ ἄλλο τὴν βλέπῃ εἰς τὸν ἑαυ-
 τὸν τοῦ ὁποῦ δὲ τὸ θέλει, αὐτὸ βέβαια δὲ προσεῖν ἡλύπῃ ὀλίγῃ εἰς τὰς φιλοθεοῦς ψυ-
 χάς.

Οὕτω μὴ ἐρμηνεύει τὸ ῥητὸν τὸτο, ὁ ἱερός Μιτροφάνης. ὁ δὲ ἱερός Θεοφύλακτος, σὺν τῷ
 Οἰκεμῶνι πυρώσιν ἐνοῶσι πῶς λέγει ὁ Ἀπόστολος, τὰς θλίψεις, αἱ ὅσαι ἀκολουθεῖν εἰς
 τὰς χριστιανὰς πρὸς πειρασμόν: ἢ γὰρ πρὸς δοκιμὴν τῆς ἀπεξήσικτων. ἡ δὲ δοκιμὴ αὕτη λαμ-
 πρῶει τὰς ψυχὰς των: καθὼς καὶ τὸ πῦρ λαμπρῶει τὸ χρυσίον, καὶ τὸ ἀργύριον. διὰ τὸτο
 γὰρ, λέγουσιν, οἰομάζει αὐτὰς ἀγαπητὰς ὁ Ἀπόστολος, ἅπαντα τὴν δειξῇ, ὅτι δὲ ἀκολουθεῖν
 εἰς αὐτὰς αἱ θλίψεις, ἅπαντα τὴν μισῶνται ἀπὸ τὸν Θεόν, ἀλλὰ ἅπαντα τὴν ἀγαπῶνται. λέγει δὲ καὶ
 εἰς αὐτὰς τὴν μὴ θαυμάζον ἅπαντα τὴν θλίψεις ταύτας, ἐπειδὴ ὁ παλαιὸς νόμος ὑπέσχετο τὴν
 δώσῃ εἰς τὰς δευδόντας τὸν Κύριον, ζωὴν ἀθλιπτον, καὶ ἄλυπον, ὅθεν μερικὸι ἀπὸ τῶν ἑξ
 Ἰουδαίων πισθῶσωντας, τῷ παλαιῷ νόμῳ ἀκολουθεῖντες, ἐπαραξενῶντο διὰ τὴν τὴν δοκιμάζον
 θλίψεις.

13. „ Αλλά καθ' ὃ (1) κοιτωνᾶτε τοῖς τῷ Χριστῷ παθήμασι, χαίρετε, „ τε, ἵνα καὶ ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτῷ χαρῆτε ἀγαλλ- „ λιώμενοι.

ΕΣεῖς, λέγει, ἀγαπητοί· μὴ λυπεῖσθε ἕνεκα τῆς πύρωσιν ταύτης. ἀλλὰ μᾶλλον χαίρετε, ἕνεκα τῆς ὀμιθόσας εἶναι πολὺς εἰς τὰς ἑρμηνείας. καθ' ὃ, τι καὶ μετὰ τὰς ἄλλας θλίψεις ὅπως δοκιμαζέσθε, καὶ μετὰ τὸ βάσανον αὐτὸ τῆς σαρκὸς, ἠξιώθητε νὰ συγκοινωνῆτε μετὰ τὴν λυπηρὰ πάθην τῷ Χριστῷ. ἕνεκα τῆς αἰσῶς καὶ χαρᾶς δέχεσθε τὰς θλίψεις ὅπως ὁ Διάβολος, καὶ οἱ τέτοιαι συμεργοὶ δαίμονες ἐπινοῶσι καὶ τῶν ἀγωνιστῶν τῆς ἀσεβείας, καὶ ἀρετῆς, βέβαια θέλτε χαρῆτε ὡς ἰσχυρότερον ἐν τῇ ἀποκαλύψει, καὶ φανερώσει τῆς θεϊκῆς δόξης τῷ Χριστῷ: ἥτοι ἐν τῇ δούτερα παρουσίᾳ. φαίνεται δὲ ἐκ τῶν λόγων ταῦτα τῷ Κορυθαίῳ, ὅτι καὶ εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τῶν Ἀποστόλων ἦτον μερικοὶ, ὅπως ἐμεταχειρίζοντο ζωὴν μονήρη καὶ ἀγαθὴν, παρθεσίᾳ ἀσκήντες, καὶ τὰς τῶν μοναχῶν ἀρετὰς κατορθύντες, καὶ πνευματικῶς πολιτούμενοι. (2) ἐπειδὴ καὶ ἦτον σαρμωσὸν νὰ γράψῃ τοιαύτην ὡς ἀμυθίαν ὁ Κορυθαῖος εἰς τὰς ἐκ τῆς γάμον ἀποστολικῆς. ἕνεκα τῆς αὐτοὶ δουλεύοντες νὰ σβύσῃ τὴν πύρωσιν τῆς σαρκὸς ἐκ τῆς φρέαρ τῆς πηγῆς ὅπως ἔχον πλησιόντες: ἥτοι τῆς ἰδίας γυναικῶν. καθὼς εἶπεν ὁ Σολομῶν „ ἡ ἐπὶ πίνε ὕδατα ἐκ τῶν ἁγ- „ γείων, καὶ ἐκ τῶν φρεῶν πηγῆς. (Παρ. ἐ. 15.) ἕνεκα τῆς δὲ ἀνόμασεν ὁ Κορυθαῖος κοιτωνᾶς τῶν παθῶν τῷ Κυρίῳ τὰς ἐναντιμετὰ εἰς τὴν πύρωσιν τῶν ἐμπαθῶν ἡδονῶν τῆς σαρκὸς, καὶ μὴ βλαπτομένης ἐκ τῆς αὐτῆς; ὁ γὰρ κυριακὸς ἄνθρωπος: ἥτοι ὁ Χριστὸς καθ' ὃ ἄνθρωπος καὶ ἐκ τῶν Προφητῶν ἐποκατηγγέλη, καὶ ἐκ τῶν ἡμῶν πιστεύεται, ὅτι ἦτον ἀνώτερος ἐκ τῶν ἀντιόχηται γνώμης, καὶ προσβολῶν λογισμῶν: πολλῶν δὲ μᾶλλον ἦτον κατὰ πάντα τρόπον ἀνώτερος ἐκ τῶν ἐμπαθεῖς κινήσεις τῆς σώματος. ἔφη γὰρ ὁ Ἡσαΐας. „ δι' ὅτι ὅτι ὅτι ἡ γνῶ- „ ναι αὐτὸν, ἡ ἀπολεῖσθαι πονηρὰ, ἐκλέξεται τὸ ἀγαθόν. δι' ὅτι ὅτι ἡ γνῶναι τὸ παιδίον „ ἀγαθόν, ἡ κακόν, ἀπειθεῖ πονηρὰ τῷ ἐκλέξασθαι τὸ ἀγαθόν. (Ἡσ. ζ'. 15.) Καὶ πάλιν „ ὅς ἀμαρτίαν καὶ ἐποίησεν, ἐδὲ ἔβλεπεν δόλος ἐν τῷ σῶματι αὐτῷ. (Ἡσ. γ'. 9.)

Ὡς λοιπὸν εἶναι κοιωνοὶ τῶν παθῶν τῷ Χριστῷ, οἱ ὑποφέροντες ἀνδρείως καὶ ἀνικητῶς τὴν τῆς σώματος πύρωσιν; ἢ πῶς μέλλεν νὰ χαρῆν εἰς τὴν ἐσομένην ἀγαθίαν τῆς δόξης τῷ Χριστῷ; ἢ λύσις εἶναι αὐτῆ. ἕνεκα τῆς ἔλως ὁ σκοπὸς ἐκεῖνων ὅπως ἀντιπολεμῶν τὰ πάθην τῆς σαρκὸς, καὶ ἀγωνίζονται νὰ ἀποκτήσῃ παρθεσίαν, καὶ καθαρὰν ζωὴν, ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ μιμηθῶν τὸν Χριστόν. καὶ καὶ τῷ Χριστῷ, καὶ συὶ τῷ Χριστῷ σπυδαίον νὰ κατακρίνῃ, καὶ νὰ νεκρώσῃ τὴν ἀμαρτίαν ἐν τῇ σαρκί, καὶ ἕνεκα τῆς νίκης τῆς ἀμαρτίας, νὰ νικήσῃ τὸν ἀντικείμενον Διάβολον, τὸν τῆς ἀμαρτίας ἀρχηγόν. ἀγκαλὰ καὶ αὐτοὶ νὰ μὴ δούλωται νὰ κατορθώσῃ τὴν ἀρετῶν, καθὼς ὁ Χριστὸς καθ' ὃ ἄνθρωπος εἶχε τὴν ἀμαρτίαν, καὶ καμμίαν γνῶσιν κακίας καὶ πείραν δὲν εἶχε. ἡ δὲ ἐγράφη καὶ ὁ Παῦλος ἐκ τῶν πικίων „ οἱ δὲ τῷ Χρι- „ στῷ, τὴν σάρκα ἐσαύρωσαν συὶ τοῖς παθήμασι καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις; ὅτι δὲ πύρωσιν ὁ Κο- „ ρυθαῖος τὸν σαρκικὸν πόλεμον ἐννοεῖ, βεβαίως καὶ ὁ σωματικός τὸ Παῦλος λέγων „ κρεῖσ- „ σον γαμῆν, ἢ πυρῶσαι. (ἀ. Κορ. ζ'. 9.) νομίζοντας ὅτι εἶναι ἀσφαλεστέρα ἢ ἐνόμος καὶ πειραγμῶν ὑπανδρεία, ἐκ τῆς πύρωσιν τῆς σαρκὸς, ἥτις ἀναφλέγει τὰς ἐπιθυμίας, καὶ νικᾷ τὰς ἀτελεῖς καὶ ἀδυνάτους εἰς τὸν νῦν, καὶ κηρύττει αὐτὰς εἰς πολλὰ ἄτοπα. δὲν κοιωνεῖ λοιπὸν τινὰς εἰς τὰ παθήματα τῷ Χριστῷ μόνον, ἐὰν καρφωθῇ ὡς ἐκεῖνος εἰς τὸν σαυρόν: ἀλλὰ καὶ ἐὰν ἀθλῇ, καὶ ἀγωνίζεται νὰ κατορθώσῃ κατὰ ἀρετῶν ἕνεκα τὸν Χριστόν: καὶ μάλιστα τὴν σωφροσύνην, καὶ παρθεσίαν. (3) ταῦτα μὲν ὁ Μητροφανῆς, ὁ δὲ Θεοφύλακτος συὶ τῆς Οἰκεμελίῳ

λέ-

(1) Οὕτω παρὰ τῷ Μητροφανῆ, καὶ Θεοφύλακτῳ, καὶ Οἰκεμηνίῳ γράφεται. ἐν ἄλλοις δὲ γράφεται, καθὼς.

(2) Τοιοῦτοι φαίνονται νὰ ἦτον ἐκεῖνοι ὅπως ὀνομάζοντο Ἐγκρατῆται, ἢ Ἐγκρατῆται, οἱ τινες, ὡς θῆλον τινες, ἦτον λαϊκοὶ παρθενοὶ ὅπως δὲν εἶχον ἀποφασίσαν ἀκόμη μετὰ ζεῦμα γνώμην νὰ ὑπανδρῶν. ὅθεν καὶ περὶ αὐτῶν ἔπεν ὁ Παῦλος. „ ἐ- „ δὲ ἕκ ἐγκρατῆται, γαμισάτωσαν. (ἀ. Κορ. ζ'. 9.) τῆς Ἐγκρατῆταις πῶς ἀναφέρῃν αἱ διαπαγαὶ τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, καὶ ἡ θεῖα λατρεία τῷ Χριστῷ, ὡς πάγμα χωριστόν. ὅτι δὲ ἦτον πολλοὶ ἐν τῷ καιρῷ τῶν Ἀποστόλων παρθεσίᾳ ἀσκήντες, δάκνυται καὶ ἀπὸ τῶν λόγων τῷ Παύλῳ, ὅς τις παραγγέλλει εἰς τὴν ἀγάμωσιν ἀνδρῶν νὰ μείνωσιν ἐν παρθεσίᾳ „ λέγω δὲ πῶς

„ ἀγάμωσιν, καὶ ταῖς χήραις καλὸν αὐτοῖς εἶναι, ἐὰν μένωσιν ὡς „ κηῖν. (ἀ. Κορ. ζ'. 8.) καὶ διὰ τῆς γυναικῶν τῶν παρθενοῦς „ λέγει, ὅτι καλῶς ποιεῖ ὁ Πατὴρ αὐτῶν, ἐὰν πῶς φυλάτῃ ἐν- „ παρθεσίᾳ, καὶ δὲν πῶς ὑπανδρῶσιν. (αὐτόθ. 37.) ἀπὸ τῆς ἀ- „ γάμωσιν δὲ καὶ παρθεσίᾳ τῆς, πολλοὶ ἐγίνοντο κληρικοὶ, κατὰ „ τὸν κῆρ. Κατὰ τῆς ἀγίων Ἀποστόλων λέγοντα, τῶν εἰς τὸν γάμον „ ἀποελεθόντων ἀγάμων, κελύμενοι βελομένης γαμῆν, ἀναγκω- „ σιας, καὶ φάλακας μόνον.

(3) Καὶ τῇ ἀληθείᾳ τὸ νὰ νικήσῃ τινὰς τῶν παθῶν τῆς σαρκὸς, καὶ νὰ ὑποπέθῃ τὸ σῶμα εἰς τὸ Πνεῦμα, πῶς εἶναι πόλεμος μετὰ τοῦ σαυροῦ, καὶ μετὰ τῶν ἐφῶν ἐχει. ὅθεν ἔπεν ὁ Θεολόγος Γρηγορίου „ πῶς καὶ πῶς ἀθλοῖς τῶν μαρτύρων χαρισώμεθα, καὶ τῷ

λέγαν, ὅτι γίνονται κοινωνοὶ τῆς παθημάτων τοῦ Κυρίου ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, οἱ τὰς θλίψεις, καὶ τὰς πειρασμὸς ἀχαρίζως ὑπομύροντες χριστιανοί, ἐν δὲ τῇ μελλούσῃ, θέλουν ἀπολαύσειν ἀγαλλίασιν αἰώνιον, συυδοξάζομενοι μὲ τὸν Χριστόν.

14. „ Εἰ ὀνομάζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακάριοι. ὅτι τὸ τῆς δόξης, καὶ τὸ τοῦ Θεοῦ Πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀπαυάεται. (1) καὶ τὰ μὲν αὐτὰς, βλασφημεῖται, καὶ δὲ ὑμᾶς, δοξάζεται.

Αφ' ἧς ὁ Ἀπόστολος ἐπαρηγόρησε τὰς χριστιανὰς ἐξ τὸν σαρκικὸν πόλεμον, τὸν ἐνεργετήσαν ἀπὸ τὰς ἀοράτας ἐχθρὰς Δαίμονας: τὴν ἐδῶ ἀκολούθως παρηγορεῖ αὐτὰς ὅτι ἦτον λυπημένοι καὶ ἐξ τὸν πόλεμον τῆς ὀρατῆς ἐχθρῶν: ἦτοι τῆς ἀνθρώπων. ἐπεὶ δὲ κατὰ τὸν θεῖον Χρυσόστομον, ἡ λύπη τῆς ψυχῆς παρομοιάζει μὲ τὴν πληγὴν τοῦ σώματος. καθὼς λοιπὸν ἡ πληγὴ τοῦ σώματος καλλιπερθεῖ, καὶ μαλακόνεται, ἢ καὶ παντελῶς ἰατρύεται, ὅταν πλυῖται μὲ χλιαρὸν νερόν, καὶ ἐξιολίγεται μὲ ἀπαλὰ ἔμπλασμα, καὶ μὲ γλυκεῖαν ἀλοιφήν: ἔτσι καὶ ἡ πληγὴ τῆς ψυχῆς, ἢ ἐξ τῆς λύπης προξενουμένη, ἀπαλυῖται, καὶ γλυκαίνεται, καὶ παντελῶς ἰατρύεται μὲ τὰ παρηγορητικὰ λόγια. ἔγω γάρ φησιν „ ἔλκος ψυχῆς ἀθυμία, καὶ δὲ συνεχῶς „ αὐτὴ ἀπαντρεῖν προσβλέπει ρήμασιν. εἰ δὲ γὰρ ἔτι οἶδημα σαρκὸς χαλαρὸν εἶσθε θερμῶν ὑδάτων φύσις, ὡς ψυχῆς πάθος καταστέλλειν πέφυκε, ὡς ἀκλιτικῶν λόγων δυνάμεις. (ἀνδριαν. 5.) ἐξ τούτου καὶ εὐαγγελιστὴς εἶπε „ ψυχῆς νοσησῆς, φάρμακόν ἐστι λόγος. Καὶ ἄλλος „ λόγος „ μὲ ἐπεισας φαρμάκῳ σωρωπύτω. λέγει λοιπὸν ὁ Κορυφαῖος, ὅτι εἶναι μακάριοι οἱ χριστιανοὶ ἐκεῖνοι ὅτι ὑβερίζονται, καὶ ονειδίζονται ἀπὸ τὰς ἀπίστους ἐξ τὸ ἅγιον ὄνομα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐξ τῆς ἀμάμητον, καὶ ὀρθόδοξον πίσιν. τούτου δὲ εἶναι παρόμοιον μὲ ἐκεῖνο ὅτι λέγει ὁ Κύριος „ μακάριοι ἐστέ, ὅταν ονειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν, καὶ εἰπώσιν πᾶν πονηρὸν ῥήμα κατ' ὑμῶν „ ψεῦδομενοι, συνέχευ ἡμᾶς. (Ματθ. ε. 11.) λέγει δὲ καὶ ὅτι εἰς τὰς τοιαύτας ὑβερίζομενους χριστιανὰς ἐξ τὸν Χριστόν, ἀπαυάεται τὸ ἅγιον Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός. δόξης δὲ αὐτὸ Πνεῦμα ὀνόμασε καὶ τὸν Μιτροφῶν, ἦτοι τῆς Θεότητος, καὶ ἐσίας τοῦ Πατρός. ἐξ τούτου νὰ δεῖξῃ πῶς καὶ αὐτὸ εἶναι ὁμοφυὲς καὶ ὁμοούσιον: ἦτοι ἔχει τὴν αὐτὴν ἐσίαν καὶ φύσιν μὲ τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα. καὶ ἀκολούθως ὅτι εἶναι Θεός. ἔγω γὰρ καὶ ὁ Παῦλος Πατέρα τῆς δόξης ὀνόμασε τὸν Πατέρα: ἦτοι τῆς Θεότητος τοῦ μονογενοῦς, εἰπὼν „ ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ὁ Πατὴρ τῆς „ δόξης. (Εφ. α. 17.) (2) ὅχι πῶς εἶναι τρεῖς Θεότητες, ἢ δόξαι, ἀλλῃ μὲν τὸ Πατρός, ἀλλῃ δὲ τὸ Υἱοῦ, καὶ ἀλλῃ τὸ Πνεύματος. ἀπαγε τῆς βλασφημίας! μία γὰρ ἡ Θεότης καὶ δόξα τῆς Τριῶν. ἀλλὰ ἐξ τῆς τῆς ἐσίας καὶ τῆς αὐτῆς Θεότητος, ἢ τῆς δόξης σημαίνονται αἱ τρεῖς θεαρχικαὶ ὑποστάσεις τῆς μακαρίας Τριᾶδος, αἱ ἀπαράλλακτοι εἶσαι καὶ τὸν λόγον τῆς ἐσίας καὶ φύσεως, καὶ ἐξ τῆς ἐν τῇ μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ Θεότητι, καὶ δόξει, αὐταὶ θεωρεῖνται, καὶ προσκυνοῦνται. ἡ λέγει Πνεῦμα δόξης καὶ ἐξίφρασιν, αὐτὴ τῆς, τὸ ἐνδοξον Πνεῦμα. ὅτι δὲ βλασφημεῖται μὲν τὸ τὸ Θεοῦ Πνεῦμα καὶ τὰς ἀπίστους, δοξάζεται δὲ κατὰ τὰς πιστοὺς, φανερόν ἐστιν. ἐξ τούτου καθὼς ἀπὸ τὰ ὀρθὰ δόγματα, καὶ τὰ καλά ἔργα, καὶ λόγια, καὶ τὴν εὐτακτον κατέεασιν τῆς χριστιανῶν, δοξάζεται ὁ τῆς ἀγαθῶν ὅλων αἴτιος Θεός, καὶ τὸ κυριακὸν λόγιον „ ἔγω λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῆς ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλά ἔργα, καὶ δοξάσωσιν τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς ἔργοις. (Ματθ. ε. 16.) ἔτσι ἐκ τῆς

οὐραν-

„ αὐτῆς φερανταί γενέσθαι, καὶ τῆς αὐτῆς κληρονομοὶ δόξης... „ ἀπὸ τῆς ἀρχαίας, ἀπὸ τῆς ἐξουσίας ἀγωνισώμεθα, καὶ ἀπὸ τῆς „ ἀφανείας δικαίας, καὶ τυρανίας... ἀπὸ τῆς αἰσῶν, καὶ ἐν ἡμῖν „ αὐτῆς τὸν ἐν τοῖς πάθεσι πόλεμον... ἔπειτα λέγει „ Καὶ εἰς „ θένος ὁ πόλεμος. καὶ αὐτὴ παράπτωσις μεγάλη. καὶ τὸ μὲν „ τρέπονται (λόγ. εἰς Γρηγόριον τὸν Νύστης ἐπίσκοπον μετὰ τῆς „ χριστιανῶν) λέγει δὲ καὶ ὁ σφόδρὸς Νάλος „ τὸ γὰρ μετὰ σώμα- „ τος ἀπὸ τῆς πάντας κληρονομίας, διωκόμενοι τῆς τῆς ἀσωμάτων „ Δυναμῶν (ἡλιόσται ἀπάθει... τί ἀλλοῦς, ἢ τῆς μελλου- „ σαν ἀπαθεῖαν πρὸ καιρῶν κατορθώσται, καὶ περιεχομένης ὑπὸ „ τῆς τῆς κοσμικῶν παραγμάτων φλογός, πῶς ἐπὶ τῆς Μωσέως „ βλαπτε ἀπαθέσει τῆς τῶν δικαστῶν τυρανίδας, ὡς γὰρ ἐ- „ κείνη περιεσχέθησα ὑπὸ τῆς φλογός, ἐκείνης αὐτῆς εἰς ἄκρον „ ἀκρῆμονος, ἐδόξα κατακαίεσθαι ἀδιαφθορῶς μενύουσα, καὶ ἀ- „ πείθει, οὐχ ὡς ἕλη πυρὸς εἶσα, ἀλλὰ τροπὴν ἐχούσα πρὸ „ πυρὸς: ὅπως οἱ ἐν τῷ παθητῷ σώματι νικῶντες τὰς φλογώδεις „ ἡδονάς, ἀπὸ τῆς μὲν τῆς πάθει δυνάμιν, ἐπὶ καὶ δόξαν τῆς ἐπὶ

„ τῆς ἀρετῆς προσλαμβάνουσι, καθάπερ ἐκείνη τὸ φῶς. (λόγ. „ πρὸς Παρθένον, τυπτήσαν αὐτὴν Παρθένον.) διὰ τούτου καὶ ὁ „ θεὸς Ἀμβρόσιος Μάρτυρας τῆς παρθενίας ὀνομάζει ἐν τοῖς ψαλ- „ μοῖς. καὶ ὁ Ἀνδρέας τῆς Παρθενίας, ἀγγελικῶς διαγωγῆς ἐ- „ κάλεσε, καὶ ἐν φθαρτῷ σώματι, αἰθίς ἀφθαρσίας μελέτη. „ (1) Εἰδὼν λέγει τὸ, ὅπερ: ἦτοι τὸ Πνεῦμα, κατὰ τὸν Θεοῦ- „ λακτον, καὶ Οἰκουμενίων, καὶ ἀπέπει νὰ ἀρροπακτεῖται: ἦτοι, „ ὅπερ κατὰ μὲν αὐτῆς, βλασφημεῖται. κτ. „ (2) Οὕτω καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐνόησε τὸ ἀποστολικὸν τοῦτο „ ῥητόν: Θεὸν μὲν λέγων, τῆς ἀνθρωπότητος τοῦ Χριστοῦ. Πατέρα δὲ „ τῆς Θεότητος αὐτοῦ. ἔγω γὰρ φησι „ Θεὸς δὲ λέγοιτο αὐτὸ ἔγω λέ- „ γω, καὶ ἐρωμένους δὲ (ἦτοι τῆς ἀνθρωπότητος). πῶς γὰρ αὐτὸ ἐν „ τῆς κυριῶς Θεοῦ Θεός; ὡς περ καὶ Πατὴρ, καὶ τῆς ὁμοεικῆς. τὸ λό- „ γου δὲ. καὶ γὰρ ἦν διπλῆς... Παύλου λέγοντος ἀκούσον. „ ἵνα ὁ Θεὸς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὁ Πατὴρ τῆς δόξης. „ Χριστοῦ, μὲν Θεός. τῆς δὲ δόξης Πατὴρ (λόγ. β'. περὶ ὑβ.).

ἐναντίῳ καὶ ἅπὸ τὰ κακά, καὶ σαρκικά ἔργα τῆς ἀπίστων, ἀλλὰ καὶ ἅπὸ τὰ πονηρά, καὶ ἀσεβῆ αὐτῶν δόγματα, καὶ ἅπὸ τὰ Θεοσυγή αὐτῶν λόγια, ὁ αὐτὸς Θεὸς βλασφημεῖται.

15. „ Μὴ γάρ τις ὑμῶν παχέτω ὡς φονδύς, ἢ κλέπτῃς, ἢ κακοποιός,
 „ ἢ ὡς ἄλλοτελοεπίσκοπος.
 16. „ Εἰδὲ ὡς χεισιανός, μὴ αἰχυνέστω. δοξάζετω δὲ τὸν Θεὸν ἐν
 „ τῷ μέρῳ τῷ.

Επειδὴ ἀνωτέρω ὠνόμασεν ὁ Ἀπόστολος μακαρίους τὸς χεισιανὸς ὅπως ὀνειδίζονται, δεῖ νὰ δεῖξῃ ὅτι οὗτοι εἶναι μακαριοὶ ἐκείνοι ὅπως ὀνειδίζονται, καὶ πάχων δεῖ τὰς κακουργίας των, ἀλλ' ἐκείνοι μόνου ὅπως πάχων, καὶ ταλαιπωρεῖνται δεῖ τὸν Θεόν, καὶ κατὰ Θεόν: τότε χάριν λέγει ἐδῶ, ὅτι ἐσεῖς οἱ χεισιανοὶ φυλάττετε ἅπὸ τὸ νὰ μὴ εἶδε φονεῖς, ἢ κλέπτῃς, ἢ κακοποιοὶ ἀνθρώποι, ἢ ἄλλοτελοεπίσκοποι. καὶ ἀκολούθως φυλάττετε νὰ μὴ πάχετε, καὶ νὰ τιμωρῆσθε διὰ τὰς κακίας ταύτας. διὰ τὴν ἐντροπιασμῶν, καὶ μισητῶν ἔργων, μισηταί, καὶ ἐντροπιασμῶν εἶναι καὶ αἱ τιμωρίαι. αἰσῶς δὲ καὶ συγχώρησιν Θεῶ, πάχετε ἅπὸ τὰς ἀπίστας ὡσανὺ χεισιανοὶ, ἤγουν διὰ τὴν πιστότητα εἰς τὸν Χριστόν, καὶ ὀνομάζεσθε χεισιανοὶ: τότε δεῖ πρέπει νὰ ἐντρέπεσθε πῶς πάχετε. ὅχι: ἀλλὰ μάλιστα νὰ χαίρετε, καὶ νὰ δοξάζετε τὸν Θεόν καὶ τὸ μέρος τῆτο, ἢτοι κατ' ὅ ἡξιώθητε διὰ τὸ ὄνομα τῶ Θεῶ, νὰ λαμβάνετε τιμωρίας. αἱ τιμωρίαι γὰρ αὐταὶ καὶ κακοπάθειαι, δεῖ εἶναι ἀξίαι αἰχμύνης, καὶ ἐντροπῆς, ἀλλὰ δόξης, καὶ παρρησίας, καὶ χαρᾶς. καθὼς γὰρ τῆς ἐντροπιασμῶν παράξων, ἐντροπιασμῶν εἶναι καὶ αἱ τιμωρίαι, ὡς εἶπομεν: ἐστὶ ἐν τῶ ἐναντίῳ καὶ τῆς ἐνδόξων παράξων, ἐνδοξοὶ εἶναι καὶ αἱ τιμωρίαι. ἐκείνων γὰρ αἱ τιμωρίαι, ἐνεργεῖνται ἅπὸ τὰς καλὰς, καὶ ἐντρέπεις πρὸς τὰς κακοποιούς, διὰ σωφρονισμὸν αὐτῶν, καὶ διὰ ἐμπόδιον τῆς κακίας. τῆς δὲ ἐνδόξων ἔργων αἱ τιμωρίαι, ἐνεργεῖνται εἰς τοὺς ἀγαθὸς ἀνθρώπους, ἅπὸ τὰς κακοποιούς. ὅσῳ ἄρα ἄρα ἄρα λοιπὸν ἔχων τὰ κακά ἅπὸ τὰ καλά, τὸσῳ ἄρα ἄρα ἔχει καὶ ἡ ὑπόληψις ὅπως ἔχομεν διὰ τὰς κακὰς, καὶ διὰ τὰς καλὰς ὅταν τιμωρεῖνται: ἐκείνης μὲν γὰρ νομίζομεν, καὶ ὀνομάζομεν τρισαθλίης, καὶ ἐλευθέρως, ὅταν τιμωρεῖνται. τῆς δὲ, ὀνομάζομεν ἐν τῶ ἐναντίῳ μακαρίους, καὶ τρισαθλίμονας: καθὼς καὶ ἀνωτέρω ὠνόμασεν αὐτὸς ὁ Κορυφαῖος, εἰπὼν „ εἰ ὀνειδίζεσθε ἐν ὀνόματι Χριστοῦ, μακαριοὶ. (Στίχ. 14.) διὰ τῆτο εἶπε καὶ ὁ Θεωπέσιος τῆς Ἀλεξανδρείας Κύριλλος, φέρων τὸ ῥῆτόν τῆτο τῶ Κορυφαῖου, καὶ λέγων, ὅτι καὶ οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι ὅταν ἐδάρθησαν διὰ τὸ ὄνομα τῶ Χριστοῦ, ἐξῆλθον ἅπὸ προσώπου τῶ συνεδείης χαίροντες, ὅτι ἡξιώθησαν ὑπὲρ τῶ ὀνόματος τῶ Χριστοῦ ἀτιμασθῆναι. (Πράξ. ἐ. 41.) διὰ τῆτο καὶ παραγγέλλει ἐδῶ ὁ Κορυφαῖος εἰς τὰς χεισιανὸς νὰ μὴ λυπῶνται τελείως, αἰσῶς πάθων κἀνενά κακὸν δεῖ τὸν Χριστόν „ Καὶ μὴ καὶ ἡμῖν αὐτοῖς τληπα-
 „ θεῖν ὅτι τῆτο διακελεύονται σφόδρα, κατασυγνάζειν δὲ μηδαμῶς, καὶ εἶπερ ὅπως τῆς αἰε-
 „ ρῶντι προσίοι διὰ Χριστόν, μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω, φησιν, ὡς φονδύς, ἢ κλέπτῃς, καὶ
 „ τὰ λοιπά. ἔπειτα λέγει „ ἡδισον ἐν ἄρα τὸ πάσχειν διὰ Χριστόν, καὶ γλυκύς ὁ κίνδυνος,
 „ ὅταν ἔχη τῆς ἐφόδου τῆς ἀγάπης τῆς εἰς Θεόν. (Βιβλ. ἰ. εἰς τὸν Ἰωάννην.)

Ἄλλοτελοεπίσκοπος δὲ, κατὰ μὴ τὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκεμῆμιον εἶναι ἐκεῖνος ὅπως θελεργάζεται τὰ ἕξῃα πράγματα, διὰ νὰ εὖρη ἀφορμῶν νὰ κατηγορήσῃ. καὶ δὲ τὸν Μητροφάνη, εἶναι ὁ αἰρετικός, καὶ τῆς κακοδόξων δογμάτων συγγραφεύς. ἐμποδίζει λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος νὰ μὴ ἡναίτινας ἅπὸ τὰς χεισιανὸς τοῖςτος ἄλλοτελοεπίσκοπος ὅπως νὰ θελεργάζεται τὰ ἕξῃα πράγματα δεῖ νὰ κατηγορήσῃ. ἐπειδὴ τῆτο εἶναι ἴδιον μιᾶς καὶ κακῆς ψυχῆς, καὶ ἐτοιμῆς εἰς κάθε κακόν. ἀλλ' ἐδὲ νὰ ἡναίτινας ὅπως νὰ ἔχη αἰρετικά καὶ κακόδοξα φρονήματα εἰς τὴν ψυχὴν τῶ. ἐπειδὴ καὶ τὸ νὰ παραδεχθῆ ὅπως τινὰς εἰς τὴν ψυχὴν τῶ τὰ τοιαῦτα κακόδοξα, εἶναι πάντῃ βλαβερόν, ὡσανὺ ὅπως προξενεὶ μεγάλῳ ἀισχυίῳ, καὶ ἀτελεύτῳ τιμωρίῳ. δι' ἐστὶ ὁ μὲν φονδύς, καὶ κλέπτῃς, ἢ ἄλλος κακοποιός, αὐτῶ τῶ ἰδίῳ κακίῳ ὅπως κἀμνεῖ, ἔχει ὅπου τὸν κολάζει, καὶ τὸν τιμωρεῖ καὶ σκεῖνται, καὶ καὶ θεληματικῶς παραβλέπει, καὶ καταφρονῆ τῶ σκεῖνται τῶ. ὁ δὲ ἔχων αἰρετικά φρονήματα, εἰ μὴ με γνῶσιν, καὶ πονηρίαν δεφρονδῶ τῶ τῶ θεληματικῶς, ἔχει καὶ αὐτὸς τῶ σκεῖνται τῶ ὅπως τὸν κατηγορεῖ δι' αὐτὰ. εἰδὲ καὶ σκεῖνται, καὶ ἐν ἀγνωσίᾳ ἐδέχθη τὰ κακόδοξα δόγματα: καὶ καὶ πῶρα δεῖν κατηγορεῖται ἅπὸ τῶ σκεῖνται τῶ, ἀλλὰ τότε θελεῖ κατακαίεται ἐν τῶ αἰωνίῳ πυρὶ τῆς κολάσεως. λέγει δὲ ὁ Ἀπόστολος εἰς τὰς χεισιανὸς νὰ μὴ ἀισχυῶνται ὅταν πάχων δεῖ τὸ ὄνομα τῶ Χριστοῦ, ἀλλὰ νὰ δοξάζων τὸν Θεόν, καὶ ἀρεπὸντως λέγει τῆτο. δεῖ τὴν τῶ ἔργα τῆς αἰχμύνης καὶ ἐντροπῆς, καὶ πῶρα, θετέον, δεῖ ἔχων κἀνενά νὰ τὰ τιμωρῆ, καὶ νὰ τὰ ἅπὸς ῥέφεται, ἀλλὰ ὅλοι τὰ ἐ-

παινῶν, καὶ τὰ τιμῶν: ὁμως θέλει ἔλθῃ καιρὸς, ὅτε ἔχων γὰρ προξενήσων αὐτὰ αἰχμῶν, καὶ ἐντροπιῶν, εἰς ἐκείνας ὅπῃ τὰ ἐργάζονται. ὅξ ἐναντίας δὲ τὰ ἔργα τῶ φωτὸς, καὶ τὰ τιμῶν, καὶ ἔλοι, θετόν, οἱ ἀνθρώποι τὰ κατηγορεῖν, καὶ κἀνάσας δὲν τὰ ἐπαινή: ὁμως αὐτὰ ἄπο λόγων λάμπει ἄσων ἢ ἀκτίνες τῶ ἡλίου, καὶ προξενῶσι μεγάλῳ δόξῳ, εἰς ἐκείνας ὅπου τὰ ἐργάζονται. ὅξ τῶτο εἶπεν ὁ Σεραχ, „ ἐσὶν αἰχμῶν ἐπάγασσα ἀμαρτίων. καὶ ἔστιν αἰχμῶν δόξα, καὶ χάρις. (Σερ. δ΄. 24.) ὅξ τὶ αἰσῶν καὶ ἐντρέπεται τινὰς ἄπο τῶς κακῶς ἀνθρώπων ὅξ τὶ παρῆται τὰ καλὰ ἔργα, αὐτὸς προξενεῖ εἰς τὸν ἑαυτὸν τῶ ζημίαν καὶ ἀμαρτίων, διὰ τὶ ἀφίνει τὴν ἀρετῶν, καὶ ἀκολούθως ὑπερεῖται τὴν παρῆται δόξῳ. αἰσῶν δὲ τινὰς θέλει γὰ κἀμῆ κἀμῆν κακίαν, ἔπειτα ἐντρέπόμενος τῶς ἐναρέτες δὲν κἀμῆ αὐτῶν, αὐτὸς ἐκ τῶ ἐναντίως προξενεῖ εἰς τὸν ἑαυτὸν τῶ χέρι καὶ δόξῳ. διὰ τῶτο καὶ ὁ Παῦλος ἔγραψεν εἰς τὸν Τιμόθεον γὰ μὴ ἐντρέπεται ὅταν πάσχη διὰ τὸν Χριστόν, „ μὴ ἔν ἐπαισχυθῆς τὸ μαρτύριον τῶ „ Κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν δέσμιον αὐτῶ. ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῶ Εὐαγγελίῳ. (β΄. Τιμ. α΄. 8.) Καὶ πάλιν „ διὸ ἡ αἰτία ταῦτα πάσχω, ἀλλ’ ἐκ ἐπαισχυῶμαι. (β΄. Τιμ. α΄. 12.)

17. „ Ὅτι ὁ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ
 „ Θεοῦ. (1)

ΔΥσκολον φαίνεται τὸ ρητὸν τῶτο καὶ ἀσαφές. πλὴν θέλουμῖν ἀγαπισθῆμεν ὅξ γὰ τὸ σαφωσίωμῖν ὅσον τὸ δυνατὸν. ἐδῶ ὁ Κορυφαῖος ἐνθυμεῖται τὴν ὀπτασίαν ὅπῃ εἶδεν ὁ Προφήτης Ἰεζεκιήλ, ὅταν ἔμελλε γὰ αἰχμαλωτισθῆν ἄπο τῶς Βαβυλωνίως ἢ Πόλις Ἱερουσαλήμ. λέγει δὲ αὐτὸς ὅτι εἶδεν ἑνα ἀνθρώπον ἐνδυμένον ποδήρη χιτῶνα, καὶ ζώνῳ ζαφειρσίαν. εἰς τὸν ἐποῖον εἶπεν ὁ Θεὸς γὰ ἔμβη μέσα εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ, καὶ γὰ δώση ἑνα σημάδι εἰς τὰ μέτωπα ἐκείνων ὅπῃ ἀνεσῶντων, καὶ ἐλυπῆντο ὅξ τῶς ἀμαρτίως ὅπῃ γίνονται εἰς αὐτῶν. ἔπειτα εἶπεν εἰς τῶς ἔξ ἀνθρώπων ὅπῃ ἐβάσεν τζεκῶρια εἰς τῶς χείρας, ὅξ γὰ ἐκδικήσων τὴν Ἱερουσαλήμ. τί δὲ τῶς εἶπε; πηγαίετε ὀπίσω ἄπο τὸν ἀνθρώπον τῶτον, καὶ γὰ μὴ ἀπλαγχισθῆτε κἀνάσας, μήτε νέον, μήτε γέροντα, μήτε νῆπιον, ἀλλὰ ὅλους γὰ τῶς φονόστετε. εἰς ἐκείνας δὲ ὅπῃ ἔχων τὸ σημάδι εἰς τὸ μέτωπον γὰ μὴ ἐγγίσετε. καὶ ἀρχίσατε παρῶτον γὰ θανατῶντες τῶς ἀγίως: ἡτοι τῶς ἀφιερωμῶντες εἰς τὸν Θεόν. καὶ ἔτσι ἀρχισων ἄπο τῶς γεροντοτέρως ὅπῃ ὀβείσκοντο μέσα εἰς τὸν οἶκον Κυρίου, „ ἄπο τῶς ἀγίων μῶ ἄρξασθε. καὶ ἤρξαντο ἄπο τῶς ἀνδρῶν ἡμῶν παρῶν, οἱ ἡσαν ἔσω ἐν τῶ οἴκῳ. (Ἰεζ. δ΄. 6.) τῶτο τὸ ρητὸν λοιπὸν ἀναφέρει ἐδῶ ὁ Κορυφαῖος, καὶ λέγει, ὅτι καθῶς τότε ἀρχισων ἢ παιδεία, καὶ τιμωρία τῶς Ἱερουσαλήμ ἄπο τῶς ἀγίως, καὶ ἀπὸ τὸν οἶκον τῶ Κυρίου: ἔτσι καὶ πῶρα ὅπῃ μέλλει γὰ αἰχμαλωτισθῆν ἢ αὐτῆ Ἱερουσαλήμ ἄπο τῶς Ῥωμαῖως, καθῶς παρῶντος ὁ Κύριος, ἡλθε καιρὸς γὰ ἀρχίσῃ τὸ κρίμα: ἡγεν ἢ παιδεία καὶ αἱ θλίψεις, αἱ καὶ κρίσων δικαίων τῶ Θεοῦ ὀπαφρόμεται, παρῶτον ἄπο τὸν οἶκον τῶ Θεοῦ: ἢ-

παι

(1) Σημαδεῖων ἐδῶ μίαν βαθυπέραν, καὶ διαβατικωτέρων ἐρημνείων, ὅπῃ κἀμῆ εἰς τὸ ρητὸν τῶτο ὁ ἱερός Μιτροφανῆς. λέγει γὰρ ὁτος, ὅτι ἐπῆν καὶ ὁ Ἀδάμ ἐπρωτίμωσε τὴν αἰσθητῶν ἡδονῶν ἀπὸ τῶ ἀπολλῶ τῶ Θεοῦ, φαγῶν ἀπὸ τὸν ὠραῖον καρπὸν τῶ ἀπαγορευμένου ἔδους: διὰ τῶτο ἔχων ἀπ’ ἀρχῆς ἀπέφασιν τῶ Θεοῦ γὰ κατακρίνη τὴν ἡδονῶν αὐτῶν, καὶ γὰ ἀπαρέψῃ αὐτῶν με τῶ ἐναντίαν ὀδωῶν, καὶ θλίψῃ. καὶ ἔτσι γὰ ἀνακαλῶσῃ πάλιν τὴν ἀνθρωπίνῳ φύσιν εἰς τὴν ἀρχαίαν δικαιοσύνην, καὶ ἀδωσίωσῃ ὅπῃ ἔχων. ὅθεν ἀρχισε τῶτο τὸ κρίμα: ἡγεν ἢ κατήκρισιν τῶς ἡδονῶν. ἀπὸ τῶς δικαίως καὶ Προφῆτας τῶ παλαιῶ νόμου: οἱ τινες ἐθλίβονταν, καὶ διαφορῶς περασμῶς, καὶ θανάτους ὑπέμειναν διὰ τῶν εἰς Θεὸν ἄσεβειαν, καὶ δικαιοσύνην, καὶ ἀρετῶν. μάλιστα δὲ καὶ ἐξαιρέτως, καὶ διαφορῶς τὸ κρίμα αὐτὸ ἀρχισων ἀπὸ τὸν δευροτῶν Χριστόν: ὅς τις καθ’ ὁ ἀνθρώπων, οἷκος ὅν τῶ Θεοῦ, καὶ γὰς καθ’ ὑπόστασιν ἡνωμένως τῶ Θεοῦ λόγῳ „ λύσατε γὰρ φησι τὸν ναὸν τῶν, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶν αὐτόν (Γω. β΄. 19.) ἔλαβον ἀτιμίας, ὕβρις, παῖδη, καὶ πηλὸν ἀπέθανε με τὸν ἐπονομάζον θάνατον τῶ σαυρῶ. καὶ πῶτα πῶτα τῶ ὀδωῶν, πῶ ἔλαβον εἰς κατήκρισιν τῶς ἀποπαρῶντος ἀμαρτίας ἐκείνης, καὶ ἡδονῶν, καὶ εἰς δικαιοσύνην τῶς ἀνθρωπίνῳ φύσεως. ὅθεν εἶπεν ὁ Θεοφορῶς Μαξίμος „ ὡσπερ ἐν τῶ „ Ἀδάμ ὁ θάνατος τῶς φύσεως ὑπέσχε κατήκρισιν, ἀρχλῶ ἐν „ γῶσιν τῶ ἡδονῶν τῶς ἰδίας γενέσεως: οὔτως ὁ θάνατος ἐν „ Χριστῶ, τῶς ἀμαρτίας κατήκρισιν γέρονται, ἡδονῶς καθαρῶ „ ἐν Χριστῶ πάλιν τῶς φύσεως ἀπολαβῶσιν τὴν γῶσιν. (Κεφ.

μδ΄. τῶς ς΄. ἑκατοντ.) ἀπ’ ὁ δὲ ὁ Κύριος ἀελέφθη, ἐκομῶ ὡσων ἀλλῶν δὲπῶρα ἀρχλῶ τὸ κρίμα τῶτο: ἡγεν ἢ τῶς ἀμαρτίας κατήκρισιν, καὶ δικαιοσύνην τῶς ἀνθρωπίνῳ φύσεως. ἀπὸ τῶς μαθητῶς τῶ Χριστοῦ καὶ Ἀποστόλων, καὶ ἀπὸ ὅλων τῶς ἀκολούθως τῶ Ἀποστόλων χριστιανῶς, οἱ τινες ἐδωχθησαν, καὶ διαφορῶς περασμῶς, καὶ θανάτους ἔλαβον ἀπὸ τῶς δικαίως τυρανῶντες καὶ βασιλείς. καὶ πῶτα πῶτα τῶ ὀδωῶν ὑπομειναντες γοναῖως, καὶ βλαστῶσιν ὑπὲρ τῶς ἄσεβειως, καὶ ἀρετῶς, κατήκρισων μεν τὴν ἀποπαρῶντικῶν ἐκείνων ἡδονῶν, καὶ ἀμαρτίων, ἀπὸ τῶν ὀποῖων παρῶντος ὁ Ἀδάμ τὴν ἀπολλῶ τῶ Θεοῦ, ἐδικαίωσαν δὲ ἐν ἑαυτοῖς τὴν ἀνθρωπίνῳ φύσιν, καὶ εἰς τὴν ἀρετῶν ἄδωσιτω αὐτῶ ἐπαισχυῶσων. ὅθεν ὁ Κορυφαῖος Πέτρος ἐδῶ λεγῶντας. καιρὸς „ ἔξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τῶ οἴκου τῶ Θεοῦ, φανερόν „ ὡσπερ ἐν ἀρχλῶ ὅπῃ ἀρχισε γὰ γίνεσθαι ἢ κατήκρισιν τῶς ἀμαρτίας, καὶ ἡδονῶς, καὶ ἢ δικαιοσύνην τῶς ἀνθρωπίνῳ φύσεως, ἡτῶς ἔχων ἀπὸ τὸν καιρὸν τῶ ἱερῶν Ἀποστόλων. Σημαδεῖται ὅτι τὸ ρητὸν τῶτο τῶ Κορυφαῖου, ἀναφέρει καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος εἰς τὸν ἐξοσωτῶν Ἰουλιανόν, λέγων „ φοβηθῶμεν, μὴ ἀπ’ ἡμῶν ἀρῶσθαι „ τὸ κρίμα τῶ Θεοῦ κατὰ τὴν ἀπῆλῶν. ἀλλὰ καὶ ὁ ἅγιος Μαξίμος ἐρωτήθῃς διὰ τὸ ρητὸν τῶτο τῶ Κορυφαῖου ἐν τῆ ἐξοσωτῶν ἀρετῶν τῶ ἄπῶρων, κἀμῆ πηλατυτῶν λύσιν καὶ ἀπόκρισιν: οὐδὲ καὶ σοφωπῶν, ἀπὸ τῶ ὀποῖων ἐρῶσθῃ καὶ ὁ ἱερός Μιτροφανῆς τὴν ἀνωτέρω λύσιν: χεδὸν γὰρ ἢ αὐτῆ εἰσι με τῶ τῶ δέξῃ Μαξίμου.

πι ἄπο ἑσᾶς τῆς χεισιανῆς, ὅπῃ πιστεύετε εἰς τὸν Χριστὸν, οἱ τινες εἰσθε λογικὸς, καὶ ἔμφυχος οἶκος τῷ Θεῷ: καθὼς εἶπεν ὁ Παῦλος, „Χριστὸς δὲ ὅπῃ τὸν οἶκον αὐτῶν, ἔοικος ἐσμεν ἡμεῖς. (Ἐβρ. γ'. 6.)

Καὶ διὰ τὴν ἡ τιμωρία αὐτῆ καὶ αἱ θλίψεις, καὶ τότε ἄρχισαν ἄπο τῆς ἀγίας τῆς ἐν τῷ οἴκῳ τῷ Θεῷ δεισσομίας, καὶ τώρα ὁμοίως ἔχον νὰ ἀρχίσαν ἄπο ἑσᾶς τῆς πιστῆς χεισιανῆς; ἄποκρίνετε ὁ μέγας Βασίλειος, καὶ λέγει. διὰ τὴ φυσικῶ τῆ τρόπῳ οἱ ἄνθρωποι ὀργίζονται πᾶσι πλείονα εἰς τῆς ἐδικῆς των φίλης, ὅταν αὐτοὶ σφάλλουσι πρὸς αὐτῆς, παρά εἰς τῆς ξένης καὶ ἐχθρῆς. ὅθεν καὶ ὁ Θεὸς πᾶσι πλείονα ὀργίζεται καὶ ἰσθ' ἐδικῶν τε, ὅταν τῆ σφάλλουσι, παρά καὶ ἰσθ' ξένων. καὶ διὰ τῆτο τῆς ἐδικῆς τε πατρῶν παιδῶν. „ Πρῶτον μὲν ἄρχεται (ὁ Ἡσαΐας) „ ἰσθ' καὶ τῆς Ἰσραήλ λέγων. ἐπειδὴ καὶ τὸν Πέτρον, ὁ καιρὸς ἰσθ' τῆ ἀρξασθαι τὸ κέριμα ἄπο „ τῆ οἴκου τῷ Θεῷ. φυσικῶς ἰσθ' τοῖς οικειοτάτοις μάλιστα χαλεπαίνουσι, ὅταν εἰς ἡμᾶς ὀξα- „ μαρτανῶσι. καὶ ἐν τῷ Ἰεζεκιήλ ὁ Κύριος, προσάσων κολάζεσθαι τῆς ἡμαρτηκότητας, ἄπο ἰσθ' „ ἀγίων μὲ ἀρξασθ' ἐφ' ἡσιν. (εἰς τὸ Προοίμιον τῆς ἐρμηνείας τῆς Ἡσαΐας) ἀνέφερε δὲ τῆτο ὁ Κο- „ ρυφαῖος πρὸς τῆς χεισιανῆς, διὰ νὰ τῆς ἐνδυναμώσῃ μὲ αὐτὸ εἰς τῆς ἀθλητικῆς ἀγῶνας, καὶ „ εἰς τὸ ὑπὲρ Χριστοῦ μαρτύριον. τότε μὲν γὰρ καὶ θείαν ὀργὴν, ἄρχισεν ἄπο τῆς ἀγίας, ἡ τῆ θανάτου ἀπέφασιν. τώρα δὲ τὸ ἐναντίον, καὶ θείαν δεισσομίας, ἄρχισεν ἡ χάρις ἰσθ' ἀθλητικῶν „ ἀγῶνων, καὶ τῆ μαρτυρίας ἄπο τῆς ὄντως ἀγίας χεισιανῆς, τῆς καταφρονούντας τὸν θάνατον, καὶ „ ποθόντας νὰ πάθῃν διὰ τὸν Χριστὸν. τῆτο τὸ ἴδιον φαίνεται νὰ κοροφιδῆ καὶ ὁ Ζαχαρίας, „ λέγων „ ῥομφαία ἐξεγέρθητι ὅπῃ τὸν ποιμῆνα. καὶ ἐπ' ἄνδρα πολίτην αὐτῶν, λέγει Κύριος Παν- „ τοκράτωρ. πατάξω τὸν ποιμῆνα, καὶ δεσποτισθῶσονται τὰ πρόβατα τῆς ποιμνῆς. καὶ ἐπά- „ ξω τῆν χεῖρά μου ὅπῃ τῆς μικρῆς ποιμνῆς. (Ζαχ. ιγ'. 6.) ἐπειδὴ μὲν τὸ πάθος καὶ τὸν θά- „ νατον τῆ ἀρχιποιμνῆς Χριστοῦ, τὸν ὁποῖον ποιμῆνα κοροφιδῶσιν ὀνόμασεν ὁ Προφήτης, ἦλθεν „ ὁ διὰ ξίφους, καὶ σαυρῆ θανάτου εἰς τῆς μικρῆς ποιμνῆς: ἦγεν εἰς τῆς Ἀποστόλους, καὶ πάντας „ τῆς ἀκολούθους ἰσθ' Ἀποστόλων ἱεράρχας, καὶ χεισιανῆς.

„ Εἶδὲ πρῶτον ἀφ' ἡμῶν (1) τὴν τὸ τέλος τῶν ἀπειθουμένων τῷ τοῦ
 „ Θεῷ Εὐαγγελίῳ;

ΜΕ' τὰ λόγια ταῦτα παρηγορεῖ ὁ Κορυφαῖος τῆς πάσχοντας Χεισιανῆς. λέγει ἰσθ' εἰς αὐ- „ τῆς. ἀνίστως καὶ βλέπετε χεισιανοὶ, πᾶς ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι, καὶ ἐσεῖς ὅλοι οἱ Χεισιανοὶ, ὅ- „ πῃ ἔμεθα κοροφιδῶσιν καὶ κοροφιδῶσιν νὰ ἰσθ' καὶ χάρις οἴκου τῷ Θεῷ: καθὼς καὶ ὁ „ Παῦλος εἶπεν „ ἵνα εἰδῆς πᾶς δεῖ ἐν οἴκῳ Θεῷ ἀνασρέφεσθαι, ἡτις ὄντι Ἐκκλησία Θεῷ ζῶν- „ τος. (ἀ. Τιμ. γ'. 15.) ἀνίστως, λέγω, ἡμεῖς καθ' ἡμέραν πάσχουσι, καὶ ταλαιπωρούμεθα „ διὰ τὸν ὑπὲρ ἡμῶν ἄποθάνοντα Χριστὸν, ποταπὸν ἀρά γε θέλει εἶναι τὸ τέλος καὶ ἡ καταδίκη, „ ἐκείνων ὅπῃ ἀπειθῶν εἰς τὸ Εὐαγγέλιον τῷ Θεῷ; καὶ δεῖν πιστεύουσιν εἰς τὸν Χριστὸν τὸν Υἱὸν τῷ „ Θεῷ; ἡ ἐκείνων ὅπῃ πιστεύουσι μὲν εἰς τὸν Χριστὸν, δεῖν πολιτεύονται ὁμοίως καὶ Χριστὸν; μὴδὲ „ κοροφιδῶσιν ὑπομῆναι τὰ διὰ τὸν Χριστὸν σωτηριῶδη παθήματα; βέβαια μεγάλη, καὶ ἀνεκδιήγη- „ τος θέλει εἶναι ἡ τῶν καταδίκη, καὶ κόλασις. καὶ ἂν ἡμεῖς οἱ τῶν ἄποστολικῶν χάρις λαβόν- „ τες, καθ' ἑκάστῳ πυκνῶμεν, καὶ ἀθλάμεν, καὶ σχεδὸν ἄποθνήσκωμεν, διὰ νὰ μὲν ἐκπέσω- „ μεν ἄπο τῶν χειροθετησῶν εἰς ἡμᾶς παρά τῷ Χριστῷ, αἰτίον ζωῆ καὶ σωτηρίας: ποῖαν ἀρά γε „ κατάκεισιν θέλῃν λάβῃν ὅλοι οἱ ἄπιστοι; ἡ οἱ πιστεύσαντες μὲν Χεισιανοὶ, μὴ φυλάξαντες δὲ „ καὶ ζωῆ ἐνάρτητον, τῶν ἀρμόζουσιν εἰς τῶν πιαυτῶν ἀγίαν πίσιν; ἀλλὰ καταφρονούντες, καὶ ζῶν- „ τες μὲ ἀμέλειαν, καὶ μὲ ἁμαρτίας;

18. „ Καὶ

(1) Ἐν ἄλλοις ἀφ' ἡμῶν. ἐπαύθη παρατίθημι τοῖς φιλολό- „ γοις, καὶ τῶν ἐρμηνείων ὅπῃ κάμνει ὁ Θεοφύλακτος, καὶ διαβατικῶ- „ πατος Μάξιμος εἰς τὸ ἑρμῆναι, ἔχουσιν ὅπῃ „ Εἰ ἡμεῖς, οἱ „ οἴκου τῷ Θεῷ χάριτι γινώσκουσι ἀξιοδυνάτως διὰ Πνεύματος, τα- „ σαυτῶν ὑπὲρ δικαιοσύνης, εἰς κατάκεισιν τῆς ἁμαρτίας, ὑ- „ πομῆναι ἐπιδικῶνται παθημάτων ὀφείλουσι, καὶ ἂς κακῶροι „ τὸν ἐφύβριον, ἀγαθοὶ τυχεροὶ, κοροφιδῶσιν ἀποφύγεσθαι „ θάνατον: τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθῶν τῶν τῷ Θεῷ Εὐαγγε- „ λίου; πᾶσι ποῖον τὸ τέλος, καὶ ἡ κατάκεισις, ἰσθ' μὴ μόνον „ ζῶσαντες καὶ ἐνεργητικῶν κατέπε ψυχῶν καὶ σώμα, γινώμητε „ καὶ φύσει, τῶν καθ' ἑκάστῳ κερτιχῶσιν τῆς φύσεως γινώμητε

„ μέχι τέλος διὰ σπῆδος ἐρηκόπων: ἀλλὰ μὴτε κοροφιδῶσιν „ παρακαλῶνται τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα δι' ἡσ σαρκωθέντος; μὴτε „ μὲν αὐτὸν τὸν ὑπὲρ τῷ Πατρὶ ἀνασρέφοντα μεσίτην, καὶ „ ἰσθ'; καὶ ὑπὲρ τῆς ἡμῶν πρὸς τὸν Πατέρα καταλλαγῆς ἑαυτῶν „ βαλῆσιν τῷ Πατρὶ εἰς τὸν ὑπὲρ ἡμῶν θάνατον κατὰ θείαν „ σιν ἀφ' ἑαυτῶν; ὅπως δι' ἑαυτῶν ἡμεῖς ποσοῦτον δεξάσῃ τῆ „ κάθη φαιδρίας τῆς οἰκίας Θεότητος, ὅσον δι' ἡμᾶς αὐτῆς „ κατέδειξαν τοῖς ἡμῶν ἀτιμαδίαν παθήμασιν; (Κεφ. ν'. τῆς „ ἑκατοντάδ.) πᾶ αὐτὰ λέγει καὶ ἐν τῇ ἐξηκοστῇ ἀφ' ἡσ ἡμεῖς

18. „ Καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβῆς, καὶ ἀμαρτωλὸς
 „ πῶς φανῆται; (Παρ. ιά. 31.)

ΚΑΠΑΣΚΛΑΖΕΙ καὶ βεβαίονοι τὰ ἀνώτερω λόγια ὅπῃ εἶπεν ὁ Κορυφαῖος μὲ τὸ ῥητὸν τῆτο, τὸ ὅποιον ἐρανίσθη ἀπὸ τὸν Σολομῶντα. καὶ λέγει τοιστοτρόπως. αἰσῶς ὁ δίκαιος ἀνθρώπος, ὁ πᾶς ἐντολὰς τῶ Θεοῦ φυλάττων, καὶ τῶ δικαιοσύνη καὶ ἀρετῶ ἐργαζόμενος, μόλις καὶ μὲ κόπον πολὺ καὶ θλίψεις σώζεται, καὶ τῆς αἰωνίης σωτηρίας καταξίεται. „ βίασὴ γὰρ εἶναι ἡ βασι-
 „ λεία τῶ Θεοῦ, καὶ βιασαὶ ἀρπάξουσιν αὐτῶ, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος. (Ματθ. ιά. 12.) καὶ αἰσῶς διὰ πολλῶν θλίψεων ἐμβαίητινας εἰς αὐτὴν, πῶς θέλει φανεῖ τότε πλέον ὁ ἀσεβῆς; ἦ-
 γων ὁ ἄπιστος (ἐπειδὴ, κατὰ τὸν μέγαν Βασιλεῖον „ ἀσεβῆς κυρίως ὁ εἰς Θεὸν ἀμαρτανῶν.
 (Ἐρμῶ. εἰς τὸν ἀ. ψαλμόν.) καὶ ὁ ἀμαρτωλὸς; ἦγεν ὁ πιστεύσας μὴ χεισιανός, καταφρονῶν
 δὲ τὰς τῶ Χειρῶ ἐπιτάλας, καὶ τὰς ἀμαρτίας ἐργαζόμενος; (1) καὶ ἀρμοδίως εἶπεν ὁ Κορυφαῖος,
 ἔτι ὁ ἀσεβῆς καὶ ἀμαρτωλὸς, ἔτε θέλει φανεῖ. ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὅπῃ χωρισθῆ ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ
 ἀπὸ τῶ ἐν τῶ Θεῶ ἐλπίζουμένη ὑπαρξιν, καὶ ζωῶ τῆ δικαίω, αὐτὸς νομίζεται ὡσαύ καὶ νὰ
 μὴ ἔχη ὑπαρξιν, καὶ ὑπόστασιν τελείως. ἀλλ' ἔτε φαίνεται πῶς εἶναι ὄν, ἀλλὰ ὡσαύ εἶνα μὴ
 ὄν. καθὼς ἦ οἱ φονεῖς, καὶ κλέπται, ὅταν πιαθῶν, κατακλείονται μέσα εἰς πύργους, καὶ φυ-
 λακὰς σκοτεινάς, καὶ δὲ φαίνονται τελείως εἰς τὰ ὀμμάτια τῆ ἀνθρώπων, αὐτοὶ νομίζονται
 πλέον, πῶς ἔτε ζωντανοὶ εἶναι εἰς τὸν Κόσμον, ἀλλὰ νεκροί: τοιστοτρόπως καὶ οἱ ἄθλιοι ἀ-
 σεβεῖς καὶ ἀμαρτωλοὶ, μακρυθρότες ἀπὸ τὸν Θεὸν, καὶ ριφθῶτες εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον,
 τελείως δὲ φαίνονται: ἀλλὰ νομίζονται ὡσαύ καὶ νὰ μὴ εἶναι ὀλόπελα. ἔτε τῆτο καὶ ὁ Δαβιδὸ
 εἶπε ὡς αὐτῶ. „ Ἰδὲ οἱ μακρυώντες ἑαυτῶς ἀπὸ σῶ, ὑπολένται. (Ψαλ. οβ'. 26.)

Διὰ τί ἀγκαλὰ καὶ οἱ ἀσεβεῖς, καὶ ἀμαρτωλοὶ δὲ πηγαίνεν εἰς τὸ μὴ ὄν: ἀλλ' ὅμως ἐπει-
 δὴ καὶ ὑπερήθνησαν τῶ ἀληθινῶ καὶ μακαρίῳ ζωῶ, ἔτε τῆτο ἔχουσι νὰ ὑπαρξιν, χειροτέ-
 ραν ὅμως καὶ πλέον μισητοτέραν ἀπὸ τῶ ἀνυπαρξίαν, καὶ εἰς τὸ μὴ ὄν ἔχουσι. κάλλιον ἦ
 ἦτον εἰς αὐτῶ, νὰ μὴ εἶναι τελείως εἰς ὑπαρξιν, ὡσαύ νὰ εἶναι, καὶ νὰ δοκιμάζεν τοιαύτῳ
 αἰώνιον κόλασιν. καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος ὡς τῶ Ἰῶδα „ καλὸν ἴδ' αὐτῶ εἰ ἐκ ἐρῆνῆθῆ ὁ ἀν-
 „ θρώπος ἐκεῖνος. (Μάρ. ιδ'. 21.) καθὼς ἐκ τῶ ἐναντίας οἱ ἀσεβεῖς, καὶ δίκαιοι, καὶ κα-
 τακοπῶν εἰς κάθε ἀρμονίαν. καὶ τὸ σῶμάτων κατακαῆ ἀπὸ τὸ πῦρ, καὶ καταφαγωθῆ ἀπὸ τῶ
 θηρία, καὶ ὡς κοινορτὸς ἔχουσι εἰς τὸν ἀέρα, καὶ τὰ σοιχεῖα, ἀλλ' ὅμως αὐτοὶ δὲ ἔχουσι
 νὰ ἀφνωθῶν, καὶ νὰ ὑπάγην εἰς τῶ ἀπώλειαν ὄχι: ἀλλ' ἔχουσι νὰ λάβην κρείττονα ὑπαρξιν
 καὶ ζωῶ, ἔτε τῆς κοινῆς ἀσάσεως. καὶ θέλν φαίνονται εὐδοξοὶ, καὶ λαμπροὶ ἐν τῆ βασι-
 „ λείᾳ τῶ ἐρανῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος, καὶ τὸ λόγιον τῶ Κυρίου, τὸ λέγον „ ὁ δὲ τῶ ψυχὴν
 „ (ἦτοι τῶ ζωῶ) αὐτῶ ἐν τῶ νῦν αἰῶνι, ὑπολέσει αὐτῶ. ὁ δὲ ὑπολέσας τῶ ψυχῶ αὐ-
 „ τῶ ἐνεκὸν ἐμῶ, εἰς ζωῶ αἰώνιον ἀρήσει αὐτῶ. (Ματθ. ι'. 39.) (2)

19. „ Ὡς καὶ οἱ πᾶχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ὡς πιστῶ
 „ Κτίση παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶ ἐν ἀγαθοποιίᾳ.

ΜΕ' τὰ λόγια ταῦτα ὡσαύ νὰ λέγη ὁ Κορυφαῖος. οἱ Χεισιανοὶ ἐκεῖνοι ὅπῃ πᾶχεν ἔτε τὸν
 Χεισὸν καὶ ὑποθνήσκην, ἄς μὴ λυπῶνται τελείως πῶς ἀναχωρῶν ἀπὸ τῶ ζωῶ τῆτω, καὶ πι-
 γαί-

(1) Ὁ δὲ Θεοφύλακτος, καὶ Οἰκουμενίος λέγην „ ὅτι δυνάται
 „ ὁ αὐτὸς καὶ ἀσεβῆς, καὶ ἀμαρτωλὸς εἶναι. ὁ γὰρ τῶ ἀνομίαν
 „ ἐργαζόμενος, πάντως καὶ ἀσεβῆ, μὴ τὸν Θεὸν, ἐν τῶ ἀμαρ-
 „ τανῶ, εἶναι λογίζομενος. ὁ δὲ θεὸς Μαξιμὸς ὅπως ἐρμηνεία
 „ τῶ ῥητῶν. „ Δίκαιον λέγει ὁ Κορυφαῖος, ὡς ἐκός, πᾶν πιστὸν φύ-
 „ λακα τῆς δευτέρας κατὰ τὸ Βάπτισμα χάριτος, καὶ διὰ πολ-
 „ λῶν παθημάτων ἀκαθάρτητον διατηρηκοπῶ τῶ διὰ τῶ Πνεύ-
 „ ματος ὑποδείξιν. σωτηρίαν δὲ τῶ ἐκ Θεοῦ τοῖς ἀξίοις δευ-
 „ σομένῳ πληρῶσάτω τῆς ζωῆς χάριν, ἥς μόλις ἐπιτε-
 „ ξεται ὁ κατακίως πάντων ἡδ' ἰθὺ ἀνθεκτικὸς. ἀσεβῆ δὲ
 „ καὶ ἀμαρτωλὸν πᾶν τῆς ἀαγγελικῆς ἀθότριον χάριτος, ἀσεβῆ
 „ μὴ, διὰ τῶ εἰς Χριστὸν ἀπιστίαν. ἀμαρτωλὸν δὲ, διὰ τῶ
 „ ζῶσαν ἐν αὐτῶ κατὰ τῶ φθορῶν ἡδ' ἀμαρτῶν τῆς παλαιό-
 „ τος γενέσιν (ἐν τῆ ἔα. λύσει ἡδ' ἀπίστων.).

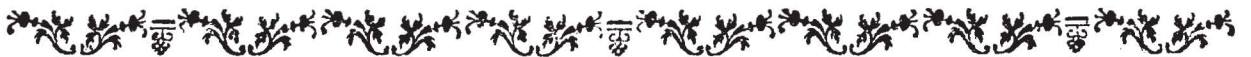
(2) Ἰδὲ παρατιθέμι ἐδῶ καὶ τῶ ὑψηλῶ καὶ θεολογικῶ ἐρ-
 „ μηνίαν ὅπῃ κἀνεὶ τῶ ῥητῶ τῆτω ὁ Θεοφύλακτος Μαξιμὸς „ ἐπειδὴ
 „ πάντων ἡδ' ὡς ἐκός ὁ Θεὸς ἔχει τῶ ἀπειρηγῶ τῶ, καὶ

ἀδιάστατος, καὶ ἀπῆρος, πᾶσι πάντα γινόμενος, κατὰ τῶ
 „ ἀναλογίαν τῆς δικαιοσύνης. μάλλον δὲ κατὰ τὸ μέτρον ἡδ'
 „ μετὰ γνώσεως ὑπὲρ δικαιοσύνης ἐπαύθα παθημάτων, ἑαυτὸν
 „ ἐκᾶς δαυόμενος μέλα, κατὰ τῶ ὑποκειμένου ἐκᾶς μέλα
 „ δυνάμιν ἑαυτῶ ἐνεργῶσαν ἐκφάνουσα, καὶ πρὸς τὸ εἶναι δι-
 „ αὐτῆς πᾶ μέλα σωῆσασα πρὸς ζωὴν συγκρατήματα: ὁ ἀσεβῆς
 „ καὶ ἀμαρτωλὸς πῶ φανῆται, πᾶτως ἐξερμηνείας τῆς χρείας;
 „ ὁ γὰρ μὴ δυνάμικος ἐνεργουμένη τὴν κατὰ τὸ εἶναι, τοῦ
 „ Θεοῦ δεξῶσαι παρησίαν, πῶ φανῆται τῆς θείας ζωῆς τῆς ὑ-
 „ πὲρ αἰῶνα καὶ χρόνον, καὶ τῶν ὑπομνήσας τῶν ἐκπῶσιν;
 „ (Κεφ. νά. τῆς 5. ἐκατοντ.) Καὶ πάλιν „ ὁ τὸν Θεὸν ἔχων
 „ πρὸς τὸ εἶναι σωῆσασα τὴν ζωὴν, πᾶν μέλλοντα πᾶσι γί-
 „ νεσθαι τῶν τοῖς ἀξίοις, πῶς ἔσει, ποποὶ αὐτὸν ἔχων πᾶν
 „ Θεὸν, κατὰ τὴν τῶν εἶναι ἐν Θεῶ μοιήντε καὶ ἴδρωσιν; καὶ
 „ εἰ μετὰ πολλῆς δυσχερείας ὁ δίκαιος σπίζεται, τί ἔσει; ἢ τί
 „ πᾶσεται; μὴδὲνα λόγον ἀσεβείας, καὶ ἀρετῆς κατὰ τὴν πα-
 „ ρῶσαν ζωῶ ποιησόμενος; (κερ. νβ'. αὐτῶ.).

γαίνων εἰς θάνατον· ἀλλὰ μᾶλλον ὡς χαίρων, καὶ ὡς δίδυμῶν. Ἐὰν τί αὐτοὶ ὑποθησκόντες, ᾠδαδίδων τὰς ψυχὰς των ὡσαύτῃ μίαν ᾠδακαταθήκην εἰς τὰ ἀκλεπτα ταμιεῖα: ἦγαν εἰς τὰς χεῖρας τῶ Θεοῦ, αἱ ὁποῖαι συγκρατῶν, καὶ φυλάττειν ὅλων τῶν κτισμάτων τὴν ὑπόστασιν, καὶ ζῶντων· καὶ ἔτι οἱ ὑπὲρ Χριστοῦ ὑποθανόντες, ζῶσιν ἐν τῷ Θεῷ, καὶ μαζὶ μετὸν Θεόν, μίαν ἀληθινῶς ἀτιμωμένην καὶ μακαρίαν ζωὴν: καθὼς εἶναι γεγραμμένον ἢ δικαίων ψυχαὶ ἐν χερεῖ ἢ Θεοῦ, καὶ ἐμὴ ἀφίεται αὐτῷ βόστανος. ἔδοξαν ἐν ὀφθαλμοῖς ἀφρόνων πεθάναι, καὶ ἐλογίζθη ἢ κἀκώσις ἢ ἐξόδος αὐτῶν, καὶ ἢ ἀφ' ἡμῶν πορεία, σωτήριμα. οἱ δὲ εἰσιν ἐν εἰρήνῃ. καὶ ἔτι ἐν ὄψει ἀνθρώπων ἐὰν κολαδῶσιν, ἢ ἐλπίς αὐτῶν ἀθανασίας πλήρης. (Σοφ. γ'. 1.) Συμφώνως μετὸν Κορυφαῖον λέγει καὶ ὁ μέγας Παῦλος γράφων πρὸς τὸν Τιμόθεον ἢ οἶδα γὰρ ἢ πεπίσθκα καὶ πέπεισμαι, ὅτι δυνατὸς ἔστι τὴν ᾠδαθήκην μου φυλάξαι εἰς ἐκεῖνον τὴν ἡμέραν. (β'. Τιμ. α'. 12.) μακάριος λοιπὸν εἶναι ἀληθῶς, ὁποῖος χριστιανὸς ἀξιοθῆναι τὴν λάβην ἔτι τὸν Χριστὸν θλίψεις, καὶ πάθη, καὶ θάνατον. Ἐὰν τί αὐτὸς θέλει φανάζει πρὸς τὸν Θεὸν μὴ παρησίας, ὅταν τελειώσῃ τὴν ζωὴν τῆ, καὶ τὰ εἶπῃ μὴ τῶ Δαβὶδ ἢ εἰς χεῖρας σε ᾠδαθήσωμαι τὸ Πνεῦμα μου. ἐλυτρώσωμε Κύριε ὁ Θεὸς τῆς ἀληθείας. (Ψαλ. λ'. 6.)

Ἀρμοζόντως δὲ εἶπεν ὁ Κορυφαῖος, ὅτι οἱ πάσχοντες καὶ τὸ θέλημα τῶ Θεοῦ. Ἐὰν τί τὸ βραβεῖον, καὶ ὁ σέφανος τῆς νίκης δίδεται ᾠδα τῆς δεξιᾶς τῶ ὑψίστου, εἰς ἐκεῖνας τὰς χριστιανὰς ὁπῶ ὑπομῖναι τὰς θλίψεις, καὶ τὰ βάσανα, ὅχι ὑπὸ κἀμμίαν ὑπερηφάνειαν, καὶ θρασυπάτης: ἀλλὰ ὑπὸ σοχασμὸν κεικεμμένον, καὶ γνώμην ταπεινίαν, ἀνδρείαν, καὶ σώφρονα. καὶ μὴτε ἐμβαίνων θρασείως εἰς τὰς πειρασμοὺς, καὶ τὰ μαρτύρια, εἰς καιρὸν ὅπως εἶναι τὰ πράγματα ἢ συχα, καὶ ἀπάραχα, μετὰ σκοπὸν ἔτι τὴν λάβην δόξαν, καὶ ἔπαινον. μὴτε πάλιν ὑποφέρων τὴν ἢ συχαζῶν, καὶ τὰ σιωπῶν, ὅταν βλέπων τὴν ἀσέβειαν τὴν κορυφαῖα. σχεδὸν τὸ αὐτὸ λέγει καὶ ὁ Θεοφύλακτος συὸν τῶ Οἰκεμῆρι, ὅτι διὰ τῶν εἶπεν ὁ Κορυφαῖος τὴν ᾠδαθήκην οἱ χριστιανοὶ τὰς ψυχὰς των εἰς τὸν Θεὸν ὡς ἀγαθοποιῶν: ἢτοι ἐν ταπεινοφροσύνῃ, ἵνα μὴ ὑπερηφανώσονται ἔτι τὴν πάσχουσι ἔτι τὸν Χριστὸν: ἀλλ' ὅσα ᾠδαπρότερα πάθη ὑπομῖναι, τῶσιν τὴν τομίζων ἀχρηστον τὸν ἑαυτῶν τῆς, καὶ τὴν λέγων πρὸς τὸν Θεὸν μετὰ τὰς τρεῖς παῖδας ἢ δικαίος εἶ ὅτι πᾶσιν, ἢ οἱς ἐποίησας ἡμῖν. (ἀδὴ τῶν τριῶν παιδῶν) διὰ τὴν δὲ ὁ Κορυφαῖος δευ εἶπε ἢ ᾠδατιδέωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὡς πιστῶ Θεῷ, ἢ Κυρίῳ, ἢ Δεσπότη, ἢ ἄλλοτε τοῖσιν, ἀλλὰ ὡς κτίσῃ; ἢ λύσις εἶναι αὐτῆ. διὰ τὴν ὁ Ἀπόστολος μετὰ τὴν λέξιν τῶ Κτίσει, παρηγορεῖ τὰς χριστιανὰς, ἐπειδὴ καὶ μετὰ τὴν λέξιν αὐτῶν τὰς κἀμναι τὴν ἐνοήσων τὴν παντοδύναμον δύναμιν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὡσαύτῃ τὴν λέγει εἰς αὐτὰς. αἰτίως ὁ Θεὸς ἔκτισε τὰς ψυχὰς σας, ἐκ τῶ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι. ἔπλασε δὲ καὶ τὰ σώματά σας, καὶ ὑπὸ τὰ δύο ὄμῃ σας ἕνωσε, καὶ σας ἔναμον ἀνθρώπων εἰς τὸν Κόσμον. πολλῶν μᾶλλον, αὐτὸς πάλιν ὁ ἴδιος θέλει φυλάξει τὰς ψυχὰς σας ἀβλαβεῖς, ἀφ' ἢ ἐχωρίθισον ὑπὸ τὰ σύζυγα σώματά των; καὶ πολλὰ δεικνύοντες θέλει ἐνώσει πάλιν αὐτὰς μετὰ τὰ ἀνασηθισόμενα σώματά των, καὶ τὴν χαρίση εἰς αὐτὰς ζωὴν μακαριωτέρην; (1)

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Ε'.

1. ἢ, Πρεσβυτέρους τὰς ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος, καὶ μάρτυς τῶν τῶ Χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτειται δόξης κοινωνός.

Πρεσβυτέρους ἐδῶ ἐνοεῖ ὁ Ἀπόστολος τὰς Ἐπισκόπους, οἱ ὁποῖοι τῶ τότε καιρῷ εἶχον κατασταθῆναι εἰς κάθε πόλιν πρὸς αὔξησιν, καὶ βεβαίωσιν τῶ Εὐαγγελικῶν κηρύγματος, καὶ πρὸς καταρ-

(1) Σημειώσαι ὅτι ὁ Προκόπιος ἐριμῶν τῶ Θεοῦ πιστός, καὶ ἢ ἐξιν ἀδικία ἐν αὐτῷ (Δατ. λβ'. 4.) φέρει τὸ παρὸν ἔρηπον ἢ τὸ Ἀπόστολος Πέτρος, καὶ λέγει ὅτι, τῶ, πιστός, ἔχει δύο σημασιόμωνα ἢ τῶ δὲ πιστὸν διττὸν κατὰ τὴν θείαν Γραφήν. ἢ τῶ ἀξιοπιστῶν, ὅπερ κυρίως ἐπὶ μόνῳ Θεῷ, ὡς τῶ, πιστός γὰρ ὁ

ἢ ἐπαγγελματικός. (Ἐβρ. ἰ. 23.) καὶ οἶον τὸ παρὰ Πέτρον ἢ ὡσε καὶ οἱ πάροντες κατὰ τὸ θέλημα τῶ Θεοῦ, πιστῶ κτίσῃ ἢ παρατιθέωσαν εἰς ἑαυτῶν ψυχὰς. πιστός δὲ καὶ ἢ πιστῶν. ἢ ὡς Ἀβραὰμ πιστός, ὅτι τῶ λαλῶντι πιστῶν, καθ' ὃ καὶ ἡμᾶς πιστοὶ λεγόμεθα. (σιλ. 1024. τῶ α'. τῶ. τῆς ὀκταβόχ.)

καταρτισμόν τῆς χειριῶν. διὰ τὸ καὶ συμπερσβύτερον ἑαυτὸν ὀνομάζει ὁ Κορυφαῖος: ἡγουν
 σιωπεπίσκοπον· οἱ Ἐπίσκοποι δὲ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ὀνομάζοντο καὶ πρεσβύτεροι, ὡς περι-
 πομπῆ εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῆς ὑπισολῆς τῆς Θείας Γραφῆς (κεφ. ε'. 14.) καὶ ἀντιγράφος οἱ πρεσ-
 βύτεροι ὀνομάζοντο καὶ Ἐπίσκοποι: καθὼς αἱ γραφαὶ μαρτυροῦσι τῆς Ἀποστόλων. Εἰπῆσαι
 δὲ αὐταὶ παρῶν ταῦτα „ ἀπὸ δὲ τῆς Μιλίτης πέμψας (ὁ Παῦλος δηλαδὴ) εἰς Ἐφέσον, μετε-
 „ καλέσατο τὰς πρεσβυτέρους τῆς Ἐκκλησίας. ᾠδανάτω λέγουσιν ὅτι εἶπε πρὸς αὐτὰς „ πρε-
 „ σέχετε ἐν ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῶ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔθετο Ἐπισκόπος.
 (Πράξ. κ'. 17.) μάρτυρα δὲ τῆς τῆς Χειρῶν παθημάτων ὀνομάζει τὸν ἑαυτὸν τὸ μακάριον Πέ-
 τρος, εὖα μὲν, ἔχ' ἂν τὴν ἀντας παρῶν καὶ ἰδῶν τὰ τῆς Χειρῶν πάθη, καὶ τὰ δεσμά, καὶ τὰ κελ-
 πῆρα, καὶ τὴν σάυρωσιν, καὶ τὴν ἀνάστασιν, καὶ τὴν ἀνάληψιν (σιωπεδοχικῶς γὰρ καὶ τὰ με-
 τὰ τὸ πάθος συμπεριλαμβανόμενα μετὰ τὰ παθήματα ὅπως εἶπε.) ἐμαρτύρησεν ὅλα αὐτὰ, καὶ ἐ-
 κήρυξεν εἰς τὸν Κόσμον, ἔχ' ἂν τῆς ζωῆς αὐτῆς φωνῆς καὶ διδασκαλίας: καθὼς εἶπε πρὸς τὰς Ἀ-
 ποστόλους ὁ Κύριος „ ὑμεῖς δὲ ἐσεὶ μάρτυρες τῶν. (Μάρκ. κδ'. 48.) Καὶ πάλιν „ Καὶ ἐσε-
 „ θεῖμοι μάρτυρες εἴτε Ἱερουσαλήμ, καὶ εὖ πάση τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ Σαμαρείᾳ, καὶ ἕως ἰσχύτου
 „ τῆς γῆς. (Πράξ. α'. 8.) Καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος Πέτρος, ἔλεγε πρὸς τὰς Ἰουδαίας „ τῶν τὸν Ἰη-
 „ σὺν ἀνέστησεν ὁ Θεός, καὶ πάντες ἡμεῖς ἐσμὲν μάρτυρες. (Πρ. β'. 32.)

Καὶ καὶ ἄλλο δὲ λέγεται μάρτυς ὁ Κορυφαῖος τῆς παθημάτων τῆς Χειρῶν, ἔχ' ἂν τὴν εἰς ὄλιγον
 τὴν ζωὴν, ἐμαρτύρει ταῦτα διὰ τῆς ἔργων καὶ τῆς πραγμάτων αὐτῆς, ἀγωνιζόμενος μέχρις
 αἵματος, καὶ μυριῶν θανάτων. καὶ ἔχ' ἂν τῆς ἐδικαίων τῶν παθῶν βεβαιῶν καὶ πιεσίμων, ὅτι καὶ τὰ
 πάθη τῆς Χειρῶν ἦτον ἀληθῆ. μετὰ πληροφορίαν δὲ καὶ θάρρος ἐπαρόψασεν ὁ Κορυφαῖος, ὅτι εἶ-
 ναι καὶ κοινῶς τῆς δόξης τῆς Χειρῶν, ἥτις μέλλει νὰ φανερωθῇ ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ. ἐπει-
 δὴ καὶ εἶχεν ἀκόμη εἰς τὰ αὐτὰ τὰ σιγήσας τὰς μακαρίας ὑποσχέσεις ὅπως ἔκαμιν εἰς αὐ-
 τὸν, καὶ εἰς τὰς λοιπὰς Ἀποστόλους, τὸ ἀφ' ἑδῆς καὶ γλυκύτατον εἶμα Χειρῶν τῆς Θεῆς, λέγον
 „ ὑμεῖς δὲ καθήσεσθε ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κείνοντες τὰς δώδεκα φυλάς τῆς Ἰσραὴλ. (Ματθ.
 19'. 28.) καὶ πάλιν „ κληθῆσθε ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ Πατήρ μετὰ βασιλείαν, ἵνα
 „ ἐσθίητε, καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου. (Λουκ. κβ'. 29.) καὶ μάλιστα
 τὸν μακαρισμὸν ὅπως ἔκαμιν ἰδιαιτέρως εἰς τὸν τὸν Κορυφαῖον, εἰπὼν „ μακάριος εἶ Σίμων
 „ βάρ Ιωάν. (Ματθ. 16'. 17.) ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ Κορυφαῖος ὀνόμασε τὸν ἑαυτὸν τὸν συμπερσ-
 βύτερον: ἥτοι σιωπεπίσκοπον: ἔχ' ἂν νὰ δείξῃ ὅτι ἀπὸ ταπεινοφροσύνης τὸ εἶπε, λέγει ἀκο-
 λούτως καὶ τὸ ὑπερέχον αὐτῆς ἀξίωμα: δηλαδὴ ὅτι εἶναι μάρτυς τῆς παθημάτων τῆς Χειρῶν, καὶ
 κοινῶς τῆς δόξης αὐτῆς. ἵνα ἐκ τῆς ᾠδανικῆς καὶ τῆς Ἐπισκόπου: ἥτοι τῆς Πατριάρχας, καὶ
 Μητροπολίτης, καὶ ὅλης τῆς Ἀρχιερεῖς νὰ εἶναι ταπεινοί. καὶ ὡσαύτ' ἡ τῆς λέγει ἔτι. αἰσῶς
 ἐγὼ ὁ τῆς δόξης τῆς Χειρῶν κοινῶς ταπεινοῦμαι τόσον, καὶ ὀνομάζω τὸν ἑαυτὸν μετὰ σιωπεπίσκοπον.
 λοιπὸν καὶ ἐσεῖς χρεωθεῖτε νὰ φέρεσθε μετὰ ταπεινώσιν πρὸς τὰς ἱερεῖς, καὶ ἑκόντες, καὶ πρὸς ὅλον
 τὸ ὑποκειμένον ποιμνίον σας. καθὼς καὶ ὁ Κύριος εἰς τὴν ταπεινοφροσύνην παρακινῶντας εἶπεν
 „ εἰ ἐν ἐγὼ ἐν ἡμῶν τῆς πόδας ὁ Κύριος, καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς οφείλετε ἀλλήλων
 „ νίπτειν τὰς πόδας. (Γω. ιγ'. 14.) (1)

2. „ Ποι-

(1) Τὸ τὸ ἐν τῇ τῆς Κορυφαῖου ἀναφέρει καὶ ὁ Θεὸς Κύριος
 ὁ Ἀλεξανδρείας ἐρμηνεύων τὸ λόγιον ἐκείνο τῆς Γραφῆς, τὸ ἐν τῇ
 εἰς τῆς Ποιμνίας „ ἐπὶ ἐστὶν ἡμεῖς ποίη. ἔπω ἄρα σιωπεπί-
 „ σκω καὶ κτήνη, πετίσαντες καὶ ἀποβάσαι, ἀπελθόντες βόσκει.
 (Γω. κδ'. 7.) τὸ τὸ, λέγω, ἐρμηνεύων φησὶ „ ἀκούεις ὅπως
 „ καταπέμψα πρὸς ἐσέμε τὰ ἀποβάσαι τοῖς ποιμνίσι, τὸ τὸ καὶ ὁ
 „ σιωπεπίσκοπος μαθητῆς ἀπέπελετο ἐργὸν τοῖς τῆς λαὸς πρεσβυτέρους:
 „ ἡ γὰρ Ἐπισκόπος „ Πρεσβυτέρους εἶ φησὶ τῆς ἐν ὑμῖν παρα-
 „ καλῶ ο συμπερσβύτερος, καὶ μάλιστα ἐπὶ Χριστῷ παθημάτων,
 „ ὁ καὶ τῆς μετὰ τῆς ἀποκαλύπτου δόξης κοινῶς: ποιμνί-

„ ναπὶ τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνίον τῆς Χειρῶν. διόντες δὲ κατὰ χώραν
 „ πε καὶ πόλιν, μυρίας ὄσους καὶ ἑτέρας Ποιμνίας, ἐφεσάσαι ἀπο-
 „ σείαττον τοῖς λαοῖς, καὶ ἡβ' ἡ γὰρ ἀποβάσαι ποιήσθαι
 „ φροντίδα· καταβόσκων δὲ ὡς περ ἐν νομῇ ἀγαθῇ, καὶ ἐν τόπῳ
 „ πῖνον, καὶ εἰς πῶαν ὡς περ ἀποκομίζων ἀναθῆσάτω, τὴν θεο-
 „ πνύσαν Γραφήν. ζωαρκὲς γὰρ ἐδῆσμε ψυχῆς, ὁ τῆς Θεῆς λό-
 „ γος. ἀρῆσθω δὴ ἐν τοῖς ποιμνίσι τοῖς πνευματικοῖς „ ἐπιμελεῖ
 „ ἡβ' ἐν πεδίῳ γλωσσῶν, καὶ κερὰς πῶαν, καὶ σιωπεπίσκοπον
 „ ὡς περ, ἵνα ἐχῆς ἀποβάσαι εἰς ἱατισμὸν. (Παρ. κδ'. 23.)
 (Γλαυκ. εἰς τὴν Γένε: βιβλ. δ').

2. „ Ποιμαύατε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τῷ Θεῷ (1) ἐπισκοπεύντες μὴ
 „ ἀναγκασῶς, ἀλλ' ἐκουσίως. μηδὲ ἀίσχροκερδῶς, ἀλλὰ προ-
 „ θυμῶς.
 3. „ Μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῆς κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τῷ
 „ ποιμνίῳ.

ΜΕ' τὰ λόγια ταῦτα φησὶν ὁ Κορυφαῖος τῶν Ἐπισκόπων, καὶ Μητροπολίτας, καὶ Πα-
 τειάρχας. πάντες γὰρ κοινῶς Ἐπίσκοποι λέγονται. νὰ ποιμαίνεν τὰ λογικάτων ποιμνία εἰς τὸν
 πον χλόης τῆς ἀληθείας δογμάτων τῆς πίστεως, καὶ τῆς σιναρέτων πράξεων, μιμνήσκον τὸν ἀληθῆ
 Ποιμνία Κύριον, ὅς τις ποιμαίνει πάντα τὰ λογικάτα πρόβατα εἰς τόπον χλόης, καὶ εἰς ὕδωρ
 τῆς ἀναπαύσεως, κατὰ τὸν Δαβὶδ λέγοντα. „ Κύριος ποιμαίνει με, καὶ ἔδωκε με ὑπερήσει. εἰς
 „ τόπον χλόης, ἐκεῖ με κατεσκύωσεν. ὅπῃ ὕδατος ἀναπαύσεως ἐξέδρεψέ με. (Ψαλ. κβ'. 1.)
 ποῖα δὲ εἶναι ἡ χλόη, καὶ ποῖον τὸ ὕδωρ; ἀποκρίνεται ὁ Θεοφόρος Μάξιμος λέγων „ τόπος ἔστι
 „ χλόης, ἡ πρακτικὴ ἀρετὴ, ὕδωρ δὲ ἀναπαύσεως, ἡ γνώσις τῶν γεγονότων. (Κεφ. γέ. τῆς β'.
 „ ἑκατοντ: τῆς φησὶ ἀγάπης. διδάσκει δὲ ὁ Κορυφαῖος τῶν πνευματικῶν Ποιμνίας, νὰ ποιμαίνεν
 τὰ λογικάτων ποιμνία, μὲ τὴν ἐλευθερίαν γνώμης αὐτῆς: καὶ ὄχι μὲ ἀνάγκην, καὶ βίαν νὰ
 τὰ ὀδηγῆν εἰς τὴν ἀλήθειαν, καὶ βασιλικῶς ἐράταν τῆς ἀρετῆς. ἐπειδὴ καὶ αὐτὰ ἐτιμῆθησαν ἀπὸ
 τὸν Θεόν, μὲ ἐλευθερίαν γνώμης, καὶ αὐτεξέσιον. καὶ ἔτι τὸ δὸν πρέπει νὰ ἀναγκάζονται, ὡ-
 σαὺ τὰ ἄλογα ζῶα. τὰ γὰρ ἄλογα ζῶα, μὲ τὸ νὰ μὴ ἔχεν διώαμιν λογικῶν καὶ αὐτεξέσιον,
 ἐξουσιαστικῶς τραβίζομεν αὐτὰ ἐκεῖ ὅπῃ ἡμεῖς θέλομεν, καὶ δὸν τὰ ἀφίνωμεν νὰ πηγαίνεν ἐκεῖ
 ὅπῃ αὐτὰ ἀνοήτως ὀρμῶσιν. οἱ δὲ ἄνθρωποι, μὲ τὸ νὰ ἔχεν λογικῶν ἰσχύων τὴν καλῆν, καὶ
 τὴν κακῆν, καὶ γνώμης ἐλευθερίαν, ἔτι τὸ καὶ ἐλευθερίας καὶ προαιρετικῶς πρέπει νὰ ποιμαίνονται
 ἀπὸ τῶν λογικῶν αὐτῶν Ποιμνίας, καὶ διὰ μόνον τὴν λόγον πρέπει νὰ διδάσκονται, τῶν τὴν ἀ-
 λήθειαν τῶν δογμάτων, ὅσον καὶ τὰ σιναρέτα ἔργα. ἵνα μὴ τὸ καλὸν καὶ ἡ ἀρετὴ, φθῆται ἀμι-
 σθος εἰς αὐτὰς, μὲ τὸ νὰ ἐνεργῆται ἀναγκαστικῶς, καὶ ὄχι ἐκ προαιρέσεως. Διὰ τὸ καὶ ὁ Κύριος
 δὸν ἀνάγκασε κανεὶνα νὰ τὸν ἀκολουθῆ, ἀλλ' ἐπαρακίνησεν ἐκεῖνον ὅπῃ θέλει. „ ὅς τις θέλει
 „ ὀπίσω με ἐλθεῖν. (Ματθ. 23.)

Προσάξει δὲ πρὸς τούτους ὁ μέγας Πέτρος, νὰ μὴ ποιμαίνωσιν οἱ ἀρχιερεῖς τὰ ποιμνιάτων
 ἀίσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως: ἦγεν νὰ φυλάτταν ἴσῳ καὶ τὴν ὁμοίαν ἐξέθεσιν καὶ ἀγάπην
 πρὸς ὅλον τὸν λαόν τε, χωρὶς καμμίαν προσωποληψίαν, καὶ μὴτε νὰ ἀγαπῶν καὶ νὰ δεφουδῶσεν
 ἐκεῖνος ὅπῃ ἠθέλων δώσεν δῶρα, καὶ κέρδη εἰς αὐτὰς, μὴτε ἐκ τῶ ἐναντίας νὰ μὴ κρίνεν δικαίως
 τὰς ὑποθέσεις, ἐκεῖνων ὅπῃ δὸν ἠθέλων τῶν δώσεν δῶρα ἔτι τὴν πτωχείαν τε. τὸ δὲ, μηδὲ ὡς
 κατακυριεύοντες τῆς κλήρων: τὸ εἶναι ὅπῃ χωρίζει τῶν ἐξουσιαστικῶν ἡγεμόνας, καὶ κοσμικῶς ἐ-
 ξουσιαστὰς, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων, καὶ προεσῶτας τῶν ἐσωτερικῶν τῶν ἐκκλησιῶν. διδάσκει γὰρ μὲ τὰ
 λόγια ταῦτα ὁ Κορυφαῖος τῶν Ἀρχιερέων, νὰ μὴ ποιμαίνεν τῶν χειριστὰς μὲ ἀλαζονείαν καὶ αὐ-
 θάδειαν, καὶ σκληρότητα, μηδὲ νὰ τῶν διοικῶν δυναστικῶς, ὡς οἱ τύραννοι: ἀλλὰ μὲ κάθε λο-
 γῆς ταπεινώσιν, καὶ ἡμερότητα, καὶ μὲ τὴν καὶ Χειρὸν πραότητα. τὸ γὰρ τὸ ἴδιον παρήγγειλε
 καὶ ὁ Κύριος εἰς τῶν μαθητὰς τε, λέγων „ οἶδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν Ἐθνῶν κατακυριεύουσιν
 „ αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. ἐγὼ ἔγω δὲ ἔσμαι ἐν ὑμῖν. ἀλλ' ὅς ἐὰν θέλησιν ἐν
 „ ὑμῖν μέγας γινέσθαι, ἔσμαι ὑμῶν δῆκονος. καὶ ὅς ἐὰν θέλησιν ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔσμαι ὑμῶν
 „ δῆλος. (Ματθ. κ'. 25.) καθὼς λοιπὸν οἱ ἀρχιερεῖς, καὶ λογικοὶ ποιμνίτες, εἶναι πάντῃ δια-
 φορετικοὶ ἀπὸ τῶν τυράνων, καὶ ἄρχοντες τῶν Ἐθνῶν: ἔτι καὶ ὁ τρόπος τῆς διοικήσεως τῶν
 ἀρχιερέων, πρέπει νὰ ἦναι παντελῶς διαφορετικὸς, ἀπὸ τὸν τρόπον τῆς διοικήσεως τῶν Ἐθνη-
 κῶν.

Ὁ δὲ Θεοφύλακτος συὺ τῶ Οἰκουμενίου λέγει, ὅτι μὴ ἀναγκασῶς ποιμαίνει, ἐκεῖνος ὁ ἀρ-
 χιερεὺς ὅπῃ βιάσεται ἐμπροσθεν εἰς τὸν λαόν τε, φησὶν ἀδειγμα κάθε καλῆ τὸν ἑαυτόν τε, καὶ φησὶν
 κινεῖ αὐτὰς ἔτι τῶν ἔργων νὰ μιμῶνται τὸν ποιμνία, καὶ ἀρχιερέων. μὴ ἀίσχροκερδῶς δὲ ποι-
 μαίνει, ἐκεῖνος ὁ ἀρχιερεὺς ὅπῃ περνᾷ μὲ δὴτελειαν, καὶ πτωχείαν τὴν ζῶν τε, καὶ μὴτε πο-
 λύ-

(2) Ἐν ἄλλοις τῶ Χειρῶ.

λύτιμα, καὶ λαμπρὰ φορέματα φορεῖ, μίτε τράπεζαν ἔχει πολυτελῆ. ταῦτα γὰρ πάντα γίνονται αἷτια εἰς τὸν ἀρχιερέα νὰ πέρῃ τὸς κς, καὶ νὰ αἰχροκερδῇ, δεῖ νὰ τὰ ἀπολαμβάνῃ πλεονεξίας. δεῖ κατακυριεύει δὲ τὸν κληρὸν: ἦτοι ὅλον τὸ ἱερατικὸν τάγμα, ἐκεῖνος ὁ ἀρχιερεὺς ὅπως δεῖ εἶναι ὑπερήφανος καὶ ἀλαζών, μίτε μεταχειρίζεται δορυφορὶς ὅταν φιλιππῆ εἰς τὸν δρόμον, μίτε καταφρονεῖ τὰς ὑποκειμένης αὐτῷ λαὸς δεῖ τὴν ἀξίαν τς: ἀλλὰ εἶναι ταπεινός, καὶ γίνεται φιλαδέλφειμα ταπεινώσεως εἰς τὸ ποίμνιον τς. δεῖ τὸ πρὸ λέγει καὶ ὁ μέγας Βασιλεὺς πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ταῦτα „ ἀλλὰ προεδρείας ἠξιώθης, καὶ φιλεπέσεισε ἄνθρωποι καὶ δοξάζουσι ;
 „ γίνε τοῖς ὑπηκόοις ἴσος, μὴ ὡς κατεξουσιάζων τῷ κληρῶν φησιν (ὁ Πέτρος δηλαδὴ ἐνταῦθα) „ δεῖ μὴδὲ κατὰ τὰς Κοσμικὰς ἄρχοντας. τὸν γὰρ θέλοντα πρῶτον εἶναι, δεῖλον εἶναι πάντων ὁ Κύριος ἐκέλευσε (ὁμιλία πρὸς ταπεινοφροσύνην:) (1) ὁμοίως λέγει καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος, ἐρμηνεύων τὸ ἔπος τὸ „ ὑμεῖς οἱ ἱερεῖς οἱ φαυλίζοντες τὸ ὄνομα μς, τὰ Μαλαχίᾳ ρητὸν, λέγει „ ἐκὼν ὡς ἐπίπαιον οἱ τῷ θεῶν θυσιῶν ἱερουργοί, πρὸς φησὶς διέσκοπεται τοῖς ἄλλοις, δόδοκίμης ζωῆς μὴ, ἐπερ ἔλοιντο δεβιῶν ὄρθως, καὶ κατ’ ὄν προσήκει τρόπον τὸ σέβας (τὸ πρὸς τὸν Θεὸν δηλαδὴ) ἀνίπτειν. αἰχρῶν δὲ καὶ βδελυρῶν ἐπιπαιδουμάτων, εἰ πρὸς τῷ ἄλλων ἐπὶ τὰ τοιαῦτα τῷ κακῶν διεσκοπτο καταπρωτικότητες. ταῦτα τοι καὶ ὁ Θεασίσιος Πέτρος τοῖς πελῶσι διδασκάλοις ἐπεφάνει σοφῶς, ὅτι προσήκει αὐτὰς τῆς τύπος ἁμείσθαι τοῖς ποιμνίοις. (τόμ. γ΄.) δεῖ τὸ πρὸ καὶ ἀλλαχῶ ὁ αὐτὸς εἶρηκε Κύριλλος „ ὡς περ γὰρ εἰς τὴν σώματος κεφαλῇ ἀλγύματος γεγονότος, σωματωμαίσεσθαι αὐτῇ καὶ σωμαρρῶσεσθαι ἀναγκαῖον τὰ λοιπὰ τῷ μελῶν: ἔτω καὶ τῷ ἡγεμῶν ἐκτετραμμένον ἐπὶ τὸ φαῦλον, καὶ μὴ τοι ροπὴν τὴν εἰς χεῖρα νεροσκότων, συγκαταφείρεσθαι πᾶς ἀνάγκη τὴν ὑπεξυμνίας. φιλεῖ γὰρ πως τὸ ὑπὲρ τὰς τῷ λαχόντων κρατεῖν ἐπεσθαίτε καὶ ὑποφείρεσθαι γνώμαις. (ἐρμηνεία εἰς τὸν Σοφόνιαν, ἀποκειμένης ρητῆ „ Καὶ ἐκδικήσω ἐπὶ τὴν ἀρχοντας. τόμ. γ΄.)

4. „ Καὶ φανερωθήσεται τῷ ἀρχιποίμηνος, κομιᾶσθε τὸν ἀμαρῶντον
 „ τῆς δόξης σέφανον.

Τὸ καὶ δεῖ λέγει ὁ Θεοφύλακτος σὺν τῷ Οἰκουμενίῳ, ὅτι λαμβάνεται αὐτὶ τὰ γὰρ. διὰ τὴν ἐὰν ἐσεῖς, λέγει, οἱ ἀρχιερεῖς καὶ ποιμῆνες τῷ λογικῶν προβάτων, ποιμαίνετε μὲ τοῖτον ταπεινὸν, καὶ ἀφάρτον, καὶ ἐκείσιν τρόπον, κατὼς εἶπον ἀνωτέρω: βέβαια ὅταν φανερωθῇ ὁ ἀρχιποίμηνος Χριστός, καὶ ἔλθῃ εἰς τὴν δούτεραντε παρυσίαν, θέλετε λάβῃ παρ’ αὐτῶ τὸν ἀμαρῶντον, καὶ ἀφάρτον σέφανον τῆς θείας δόξης. κατὼς καὶ ὁ Παῦλος τῷ βεβαυοῖ λέγων „ τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἡγῶσμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίσιν τετήρηκα. λοιπὸν ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης σέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος Κελεῖς. εἰ μόνον δὲ ἐμοὶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς ἡγαπηκόσι τὴν ἁγαπῆσθαι αὐτῶ. (ὁ Τιμ. δ΄. 7.) ὅς ἀνάγκη γὰρ ἀκολουθεῖ νὰ λάβῃ τὴν ἴσος, καὶ ὁμοίως σέφανος μὲ τὴν παλαιὰς Ποιμῆνες, ἀπὸ τὴν ἀποσωπὸληπτον καὶ δικαιοτάτῳ κείσιν τῷ Θεῷ, ἐκεῖνοι οἱ μεταγῆμεσσοι Ποιμῆνες, ὅπως ἐποίμηνων τὸ ποίμνιον τς παρομοίως μὲ ἐκείνας.

5. „ Ο΄-

(1) Καὶ ἀλλαχῶ ὁ αὐτὸς μέγας Βασιλεὺς ζωγραφίσει σὺν τὴν ποιῶν ἀρετὰς ἀρετὰν νὰ ἔχῃ ὁ ἀρχὸν καὶ προεξῶς, οὕτω λέγων „ οἷον αὐτὸ ἢ τὸ ἐπιστολῶν καὶ ἀρχὸν, τοῖτον ὡς πρῶτον πρὸς τὸν γίνεσθαι οφείλει τὸ ἀρχομένου... καὶ τὸν τὴν Προεξῶς ὡς πρῶτον, μεμνημένων τῆς πρὸς Ἀποστολῆ παραγγελίας λέγοντος: τῆς τύπος γίνου ἡδὲ πρὸς τὴν Πάτρις ἐπιτολῆς τῆς Κυρίας ἀναρῆς ὑποδοχίμης πᾶν ἐαυτὸν βίον παρέχων, ὡς μηδεμίαν τοῖς διδασκομένοις ἀφρομῆν καταλιμπανῆν πρὸς τὸ ἀδωμάτων, ἢ ἀκαταφρόντων ἡγάδαι τὴν ἐπιτολὴν τῆς Κυρίου. Πρῶτον μὲν ἐν τῷ πρῶτον ἐξίν, ἐν ἀγάπῃ Χριστῶ τὴν ταπεινοφροσύνῳ ἔτω καὶ πρὸς αὐτῶ καταφείδαι, ὡς καὶ σιωπῶντος αὐτῶ, τὸ ἐκ τῶν ἔργων ὑποδοχίμης, παντὸς λόγου ἰχυρώτερον εἰς διδασκαλίαν προκείδαι.... ἀφρομῆς ἐν τῷ τρόπῳ, καὶ καρδίας πείνεσθαι τὴν χαρακτερίζου τὸν ἀφοῖσθαι. εἰ γὰρ ὁ Κύριος τὴν δικαιοσύνην ἡδὲ ἰδίον δάδων ἐκ ἐπαινεύθη, ἀλλὰ κατεδέχασθαι ὑποφείδαι εἶναι τῆς γῆς καὶ τὴν πηλῶ, ὃν αὐτὸς ἐπλασε, καὶ εἰς

ἀφρομῆς διεισφύσων. „ ἐγὼ γὰρ εἰμίφθην ὑμῶσιν ὑμῶν ὡς ὁ διακωνῶν. τί καὶ τοῖτον ἡμῶς τοῖς ὁμοτίμοις, νομίζον αὐτῶ τῆς μιμησῶς ἐφικνεῖσθαι; οὐ μὲν δὴ τὸ ἐπιτοσθῶν ὑπάρχων δεῖ τῷ Προεξῶτι. ἐπιτοσθῶν εὐάλλαχρον, καὶ κακοφρομῶς ἀνεχόμενον ἡδὲ ἐξ ἀπειρίας ἐπιτοσθῶν τῆς κακοφρομῶν. ἔχῃ ὑποσιωπῶνται ἐπὶ τοῖς ἀμαρτημασιν; ἀλλὰ πρὸς ἀνεχόμενον ἡδὲ ἀφρομῶντων. καὶ τῆς ἱατρίας αὐτοῖς ἐν πᾶσιν ἀσπλαγχνίᾳ καὶ συμμετρίᾳ ἀποσθῶνται; ἰκανὸν δὲ, τὸ πρὸς τῆς θεραπείας τῶν παθῶν οἰκείῳ ἐξείρῃν. εἰ μὲν ἀσπλαγχνίας ἐπιτιμῶνται. ἀλλ’ ἐν πρᾶσθαι νοθετοῦται καὶ παιδύονται, κατὼς γέγραπται. νηφαλιον ὡς τοῖς παρῶσι. πρᾶσθαι τὸν ἡδὲ μεμνημένων. ἰκανὸν μὲν τοῖς ἰχυροῖς σιωπῶνται, ἡδὲ δὲ ἀδυνατῶν βαρῶν πρὸς ἀδονήματα. καὶ πᾶσα ποιεῖν καὶ λέγειν γὰρ δυνάμειον πρὸς καταρτισμὸν ἡδὲ σιωπῶντων. (Ὁς κατὰ πλάτ. μγ΄.)

5. „ Ομοίως νεώτεροι ὑποτάγητε πρεσβυτέροις, παῦτες δὲ ἀλλήλοις
 „ ὑποτασσόμενοι, τῷ ταπεινοφροσύνῳ ἐγκομβώσασθε. ὅτι ὁ
 „ Θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν.
 „ (Παρ. γ. 34.)

Επειδὴ, λέγει, ὁ χριστιανὸς ἀδελφοί μου, οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ πρεσβυτέρους τῶν ἐκκλησιῶν εἶναι ἐπιμεληταί, καὶ φρονεῖται τῆς σωτηρίας τῶν ἐδικῶν σας ψυχῶν: ἵνα τὸ παρήγγειλα εἰς αὐτοὺς ἀνώτερω, νὰ σᾶς ποιμαίνεν μὲν κάθε ἀνάγκη καὶ ταπεινώσιν, τῷ χρεωσικῶν εἰς τὴν ἀληθινὴν διδασκαλίαν. ἀλλ' ὅμως καὶ ἐσεῖς ἀγαπῆτοι, ἀντίδοτε εἰς αὐτοὺς τῷ ὀφειλομένῳ ὑποταγῆν, καὶ τῷ εἰς τὰ πάντα τὰ ὑπέποντα ἀπέδειξαν, ὡς δὲ χάριτοι καὶ ἀγνωστοί. ἵνα μὴ διὰ τῷ ἐδικῶν σας ἀπέδειξαν καὶ ὑπερηφάνειαν, ἀναγκάζονται οἱ πνευματικοὶ σας Ποιμένες νὰ λυπηθῶνται ἐναντίον σας. πολλαῖς φοραῖς δὲ καὶ νὰ κινῶνται εἰς ὀργῶν, ἵνα νὰ ἠμπορέσων νὰ σᾶς ἔαβίζων καὶ μὴ θέλοντας εἰς τῷ ἀρετῶν. καὶ ὅσον πολλὰ ἀγαπήσατε νὰ εἰσθε ταπεινοὶ ὅλοι ὅμως, ὡς ὅτι κάθε εἷς ἀπὸ λόγου σας, νὰ νομίζῃ τὸν ἀδελφόντε πῶς εἶναι πρεσβυτέρους εἰς αὐτὸν, καὶ ἐκ τῆς νὰ ὑποτάσσασθε εἷς εἰς τὸν ἄλλον, καὶ τῷ ὑποτασσόμενοι ταπεινώσιν νὰ φορέσετε ὡσαν εἷς φέρεμα, καὶ εὐλογοῦν πολυτίμον καὶ ὀφειλομένη, ἵνα μέσσω γὰρ τῆς ταπεινώσεως, ἔχετε νὰ ὑψωθῆτε πρὸς τὸν ἀνωτάτω καὶ ὅτι πάντων ὑψίστον Θεόν. ἐπειδὴ τὸ ἐγκομβώσασθε θέλει νὰ εἰπῇ καὶ τὸν Μιτροφάνη, ἐνδουθῆτε, εὐλογοῦν, ἢ καὶ τὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμενιον θέλει νὰ εἰπῇ, τελειώσατε εἰς τὸν ἑαυτὸν σας, ἀναβάλλεσθε, καὶ κοινότερον εἰπεῖν, ἀνασκομβώσασθε. (1) καθὼς γὰρ ἐκεῖνοι ὅτι ἔχων νὰ κάμνῃ κάμνιαν ὑπηρεσίαν κοπιαστικῶν, ἢ νὰ ἀναβῆν εἰς κἀνείαν ὑψηλὸν τόπον, ἀνασκομβώνων τὰ ῥεχάτων ἵνα νὰ εἶναι ἐλεύθεροι καὶ νὰ μὴν ἐμποδίζωνται: ἔτσι καὶ ὁποῖος θέλει νὰ ἀναβῆν εἰς τὸ ὑψὸς τῆς ἀρετῆς, ὑπέχει νὰ ἀνασκομβωθῆν μὲ τῷ ταπεινώσιν, καὶ ἔτσι νὰ ἀναβῆν. ὑψόντες γὰρ ἢ ταπεινώσιν ἐκείνους ὅτι τῷ ἔχων: καθὼς ἐκ τῆς ἐναντίας, ἢ ὑπερηφάνεια ἐγκρεμνίζει τὴν ὑπερηφάνειαν. ἵνα τὸ καὶ ἔφερον ὁ Ἀπόστολος εἰς βεβαίωσιν τῆς λόγου, τὸ ῥητὸν τῆς Σολομώντος, „ ὅτι Κύριος ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, „ ταπεινοῖς δὲ δίδωσι χάριν: ἵνα νὰ παρακινήσῃ ἡμᾶς μὲ αὐτὸ ὀφειλοτέρον, νὰ ὑποτασσόμενοι, „ ἵνα μὴν καὶ νὰ μισῶμεν κάθε μεγαλαυχίαν. ἐπειδὴ θέλομεν εὐρὴν ἀντίμαχόνμας τὸν ἴδιον Θεόν. νὰ ἀγαπῶμεν δὲ τῷ ταπεινώσιν, διὰ τῷ χάριν ὅτι δίδει ὁ Θεὸς εἰς τὴν ταπεινώφρονας.

6. „ Ταπεινώθητε ἐν ὑπὸ τῷ κραταιῶν χάριτι τῆς Θεῶν, ἵνα ὑμᾶς
 „ ὑψώσῃ ἐν καιρῶν.
 7. „ Πᾶσαν τῷ μέμνην ὑμῶν ἐπιρρίψαντες ἐπ' αὐτὸν, ὅτι αὐτῷ
 „ μέλα περὶ ὑμῶν.

Βεβαίωσας ἀνώτερω ὁ Κορυφαῖος διὰ τῆς ῥητῆς τῆς Σολομώντος, τῷ χάριν ὅτι λαμβάνει παρὰ Θεῶν ἢ ταπεινώσιν, πᾶρα ἐδὲν κάμνει ὡσαν εἷς συμπέρασμα τῆς ὀφειλομένης ταπεινώσεως διδασκαλίας, καὶ λέγει εἰς τὴν χριστιανῶν. ταπεινώθητε λοιπὸν ἀδελφοί μου χριστιανοί, ὑποτάτω εἰς τὸ δουλατὸν χεῖρ τῆς Θεῶν, ἵνα αὐτὸ σᾶς ὑψώσῃ εἰς τὸν ὑπέποντα, καὶ ὅτι πᾶν καιρὸν: ἢτοι ὅταν κάμνῃ χρεῖαν: ἵνα τὸ ἢ εἰς τὸν παρόντα αἰῶνα σᾶς ὑψόντες ὁ Θεὸς, ὅταν χρεασθῆτε τῷ παρ' αὐτῶν βοήθειαν, ἢ εἰς τὸν μέλλοντα, ὅταν ὀφειλοθῆτε τῷ βήματι τῆς Χρεῖας. ἐκεῖνη γὰρ μόνη εἶναι ὑψώσιν, ὡς ἀτρεπτος, καὶ ἀναλλοίωτος, καὶ παντοτινὴ. ἐπειδὴ ἢ ὑψώσιν ὅτι γίνεται εἰς τῷ παρῶν ζωῶν, δὲν εἶναι ἀσφαλῆς, καὶ βεβαία, ἀλλὰ τρεπτή, καὶ ἀλλοιωτή. βλέπε δὲ τῷ

60-

(1) Ὁ δὲ κριτικός Φώτιος ζητήματι τῶν Ἀμφιλοχίων σμγ. λέγει ὅτι τὸ ἐγκομβώσασθε, ὅτι ἀναφέρει ἐδὲν ὁ Κορυφαῖος Πέτρος, δὲν εἶναι λέξις βαρβαρικὴ, καθὼς ὑπέλαβον ὁ πῶτον ἐρωτήσας, ἀλλὰ εἶναι λέξις ἑλληνικὴ, τὴν ὅποιαν μεταχειρίζεται καὶ ὁ Ἐπίχαρμος, καὶ Ἀποδότωρος ὁ Καρύσιος. ἔπειτα ἀποδέττα καὶ πᾶσα „ ἔχων ἐν τῆς ἀναλαμβαίνοντα, μὴ βαρβαροφανίας „ τὸν τῆς ἀληθείας κίρηκα αἰτιάσθαι, ὑπερφαναζέων δὲ μάλ- „ λον, ὅτι καὶ τῆς τοιούτης σωθῆς, ὡς παιδείας ὑπερφάνη, ὅμως,

„ κατὰ τῆς ἑλληνικῶν κριτικῶν ὀνομάτων, ἔστιν οὐ πᾶς ἑαυτὸ ἐπι- „ σολᾶς ἐξεδίδου, εἰδὸς ἐκ τῶν τοιούτων ὀνομάτων, ὡς εἰπερ ἐμέ- „ λον αὐτῷ λεξικῶν ἡχος καὶ πέρις, ἔστιν ἢ αὐτῷ καὶ πᾶ- „ τοῖς ὑπερφαναζέσθαι..... ὁ γὰρ καὶ πολλὸν μείζω καὶ ὑπερ- „ φυῆ λαβὼν ἐπὶ σωτηρίαν πᾶν ἀνθρώπων. εἰκέρος τι τοῖτον „ ἐσέπει ἐκεῖθεν, ἢ καὶ ἐδὲ τῆς μαρτυρίας πᾶσης ἔχων τὸ „ ἦττον ἐφανη φιλοτιμίας. ἀλλὰ καὶ πᾶσι τὸ κατὰ πάντων „ κράτος, καὶ χωρὶς ἀγῶντος, ἐδείχθη ἀπ' ἀναδεδεγμένος.

σοφίαν τῆ Ἀποστόλου, πῶς καὶ τὰς ὑπερηφάνους ὠφελεῖ, καὶ τὰς ταπεινὰς ἐπιταυτῆ. λέγωντας γὰρ
 ,, ταπεινώθητε ὑπὸ τῷ κραταίῳ χεῖρα τῆ Θεοῦ, φοβίσει καὶ συσέλλει τὰς ὑπερηφάνους, καὶ κα-
 ,, ταβάλλει τῷ ἐπισημῶν αὐτῶ ἐφρῶν. λέγωντας δὲ πάλιν ,, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ,
 παρηγορεῖ, καὶ γλυκαίνει τὰς ταπεινὰς, ἔξ τὸν μέλλοντα μισθόν. θέλωντας δὲ νὰ κάμῃ τὰς
 χειριστὰς ἀπαπολογίτας, καὶ νὰ σηκώσῃ ἀπὸ αὐτὰς κάθε ποροφασιολογίαν, τὰς παραγγέλλει
 νὰ μὴ φροντίζον πολλὰ, καὶ νὰ μεριμνῶν ἔξ τῷ σωματικῷ αὐτῶ χρεῖαν, μήτε ἔξ κἀνέσῃ
 πρᾶγμα γήϊνον, καὶ ἀνθρώπινον: ἀλλὰ νὰ ρίψον κάθε φροντίδα, καὶ μεριμνῶν τῆς ζωῆς των
 εἰς τὸν Θεόν, ὅστις εἶναι ἐδικὸς των φροντιστὴς, καὶ προνοητὴς.

Διὰ τῆτο καὶ ὁ μέγας Βασιλεὺς, διηγησάμενος περὶ τῆ θαλασσίου ἀκινῆ, πῶς εἶπται πέτρας
 μικρὰς ἐπαύω εἰς τὸν ἑαυτὸν τε, ἔξ νὰ μὴ σαλεύεται ἀπὸ τῷ παραχλῶ τῆς φορτῆρας ὅπῃ μέλ-
 λει νὰ γῆ, ἀκολούθως φέρει ὡσαύτῃ εἰς ἐπιφάνημα, καὶ συμπέρασμα, καὶ λέγει ,, εὐδὲ ἀπορο-
 ,, νόητον, εὐδὲ ἡμελημῶν παρά Θεοῦ. πάντα σκοπεῖ ὁ ἀκοίμητος ὀφθαλμὸς, πᾶσι πάρεσιν
 ,, ἐκπορίζων ἐκάσῃ τῷ σωτηρίαν. εἰ ἐχῖνον ἔξω τῆς ἑαυτῆ ἐπισκοπῆς ὁ Θεὸς ἐκ ἀφήκε, τὰ
 ,, σὰ ἐκ ἐπισκοπεῖ; (ὁμιλία ζ΄. εἰς τῷ ἑξαήμερον) γλαφυρόν δὲ εἶναι καὶ τὸ ὁμοίωμα ὅπῃ
 γράφει περὶ τῆς ἀμεριμνίας, ὁ ὅσις Ἰωάννης ὁ Καρπάδιος. φέρει γὰρ ἔπος τῷ ἀράχλῳ εἰς
 ὑπόδειγμα, ἡτίς ἀγκαλὰ καὶ εἶναι ἀσθενέστερον, καὶ ἀδυνατώτερον ἀπὸ τὰ ζωῖα, μὲ ὄλον
 τῆτο προνοεῖται ὑπὸ τῆ προνοητῆ τῶ ἀπᾶτων Κυρίου. ἀποσέλλει γὰρ εἰς αὐτῷ καθ' ἡμέραν τὸ
 ἀρκετὸν κωήγιον εἰς τὰ δίκτυάτης, μὲ τὸ ὅποιον τρέφεται, καὶ συωπρεῖ τῷ ζωῖ τῆς. ἔπο εὐ
 λέγει ,, μὴδαμῶς εὐεκεν τῆς χρεῖας τῆ σώματος ταῖς μεριμνῶν θελήσωμῶν τῆκεσθαι. ὅλη δὲ
 ,, τῆ ψυχῆ πισδύσασθῃ τῷ Θεῷ. ὡσπερ τίς ποτε ἔλεγον αὐτῷ ἀγαθός. ἐμπισδύσατε τῷ
 ,, Κυρίῳ, καὶ ἐμπισδύθησεθε. (1) καὶ ὡς γράφει ὁ μακάριος Πέτρος ὁ Ἀπόστολος ,, σωφρο-
 ,, νήσατε καὶ νήψατε ἐν προσδύχαις, πᾶσαν ὑμῶν τῷ μεριμνῶν πρὸς Θεὸν ἐπὶρρίψατες, ὅτι
 ,, αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. εἰδὲ ἐτι δισάξεις, καὶ ἀπιστῆς, ὅτι ὅλως μέλει αὐτῷ περὶ σε πρὸς
 ,, τὸ ἔξεδρέψασε, βλέψον εἰς τῷ ἀράχλῳ, καὶ συωοῖδε πόσον ἀνθρώπος ἀράχνης διαφέρει.
 ,, ἀράχνης φημι, ἡς εὐδὲ ἀσθενέστερον, εὐδὲ ἀδυνατώτερον. . . ἐν τοιαύτῃ ποιγερῶν κατασάσει ἡ-
 ,, σύχῃ ἔξαιβεσθῇ, τῆ ἀδρανῆ καὶ ταπεινῆ ἀράχνη, καὶ μὴδαμῶ ἔξω ἀνεχομῶν περὶκατεῖν,
 ,, μὴδὲ περὶπλανᾶσθαι τῆ δε κἀκείσε φανταστικῶς, μὴδὲ πονεῖν καὶ μοχθεῖν ἀπέραντα. ὁ ἐν ὑ-
 ,, ψηλοῖς κατοικῶν, καὶ τὰ ταπεινὰ ἐφορᾶν Κύριος (εὐδὲ γὰρ τῆς ἀράχνης ἔξαι ταπεινότερον) καὶ
 ,, μέχεις αὐτῆς ἐκτεῖων τῷ πρᾶνοῖαν, πέμπει ταύτῃ τὸ καθ' ἡμέραν βρωμάτιον, πλητίον τῆ
 ,, σκλήιδις αὐτῆς περὶπλανᾶζων ἐμπίπτειν εἰς τὰ δίκτυα ταύτης τὰ πρὸς τῷ χρεῖαν ζωῖα.
 (Κεφ. μζ΄.)

Συμφῶνως δὲ καὶ ὁ Κύριος παρήγγειλε λέγων ,, μὴ μεριμνᾶτε τῆ ψυχῆ ὑμῶν, τί φάγῃτε,
 ,, ἢ τί πίνετε. μὴδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσασθε. (Ματ. 5΄. 25.) ἀλλὰ τί; ζητεῖτε πρῶ-
 ,, πον τῷ βασιλείαν τῆ Θεοῦ, καὶ τῷ δικαιοσύνῳ αὐτῆ, καὶ ταῦτα πάντα προσεθήσεται ὑμῖν.
 (Ματ. 5΄. 33.) μὲ ταῦτα δὲ τὰ λόγια δεῦ μᾶς προσάξει, ἔπε ὁ Κύριος; ἔπε ὁ Κορυφαῖος,
 νὰ μὴ δαυδῶμῶν τέχνῳ, καὶ ἐργόχειρον, μήτε νὰ δευῶμῶν τὰς χεῖρας, καὶ νὰ προσμῶμῶν
 νὰ μᾶς δῶσῃ ὁ Θεὸς τῷ χρεῖαν τῆ σώματος μας, ὅχι: ἀλλὰ ὅλος ὁ σκοπὸς τῆ Κυρίου, καὶ τῆ
 Ἀποστόλου εἶναι, νὰ ἀσηκῶσῃν τῷ μεριμνῶν, καὶ τῷ φροντίδα ἀπὸ τῷ ψυχῶ μας: ὡσε ὅ-
 πῃ νὰ μὴ μετεωρίζόμεθα μὲ τὸν νῦν, εἰς τὸ νὰ ζητῶμῶν διάφορα φαγιτὰ, καὶ πιστὰ, καὶ ἐν-
 δύματα. ἀλλὰ νὰ δαυδῶμῶν μὲν, καὶ νὰ ἐργαζόμεθα, νὰ μὴ μεριμνῶμῶν δὲ, καὶ νὰ φρον-
 τίζωμῶν μὲ τὸν λογισμὸν. ἀλλὰ ὅλῳ τῷ μεριμνῶν καὶ φροντίδα, νὰ τῷ ἐπὶρρίπτομῶν εἰς τὸν
 Θεόν. μᾶλλον δὲ καὶ ἐκεῖ ὅπῃ δαυδῶμῶν, πρέπει καὶ μὲ τὸν νῦν νὰ μελετῶμῶν, προσδύχομῶν,
 καὶ λέγοντες ,, Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Τίε τῆ Θεοῦ, ἐλέησον με.

(1) Τοῦτο τὸ ἔρητον εἶπον ὁ Βασιλεὺς Ἰωσαφατ πρὸς τὸν λαόν.
 ἔπο γὰρ γράφει ἡ ἀλλῆρα τῶν Παραλαποουῶν ,, Καὶ ἐν τῷ ἐ-
 ,, ξελθεῖν αὐτῆς (εἰς τὴν ἔρημον (ἔξῃ Ἰωσαφατ καὶ ἐβάνσε καὶ
 ,, εἶπεν. ἀκούσατε μὲ Ἰούδα καὶ οἱ κατοικῶντες ἐν Ἱερουσαλήμ.

,, ἐμπισδύσατε ἐν Κυρίῳ Θεῷ ἡμῶν, καὶ ἐμπισδύθησεθε. ἐμ-
 ,, πισδύσατε ἐν Προφήτῃ αὐτοῦ, καὶ ἀποδύθησεθε. β΄ Πα-
 ραλ. κ΄. 20.)

- 8. „ Νήψατε, γρηγορήσατε, ὅτι ὁ ἀντίδικος ὑμῶν Διάβολος ὡς
 „ λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ, ζητῶν τίνα καταπίη.
- 9. „ Ὡς ἀντίσητε σερεοὶ τῆ πίσει.

Επειδὴ καὶ ὁ Διάβολος σπειρίζει νὰ ὀπιπιδᾶ, καὶ νὰ κυριεύῃ ἐκείνους ὅπῃ δὲ ἔχον προσοχῶν, καὶ φυλακῶν τῶ νοός των, ἕτε εἶναι ἔξυπνοι, καὶ ἀπόθυμοι μετὰ τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ ζῶσιν ἀπροσεκτικῶς, καὶ κοιμῶνται μετὰ ἀμελείαν τῆς ζωῆς των. Δὲ τὸτο παραγγέλλει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, καὶ λέγει εἰς τὰς χειριανῶς. ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, νήψατε: ἦγον προσέχετε, καὶ ἔχετε βίγλαν, καὶ φυλακῶν εἰς τὸν ἔνν. καὶ μὴ ἀφίνετε τὸν λογισμόν σας νὰ γλυκαίνεται εἰς τὰς αἰχρῶς, καὶ ποιηρῶς λογισμῶς. καὶ ἔξυπνίσατε ἀπὸ τὸν ὕπνον τῆς ἀμελείας, καὶ ἔχετε πνεῦμα ἀπόθυμον, καὶ ἀγρυπνον εἰς τὰς ἀρετῶς, καὶ εἰς τὰς ἐντολάς τῶ Κυρίω. Δὲ τί ὁ ἐχθρῶς σας Διάβολος περιπατεῖ ὡσαύ θυμωμένον, καὶ ἀγριον λεονταίει, καὶ ζητεῖ ποῖον νὰ καταπίη ἀπὸ λόγῶς σας. (1) ἦγον ζητεῖ, καὶ ὅποιον εὔρη ἀπρόσεκτον εἰς τὸν λογισμόν, τῶ ἀπροσβάλλει τὰς αἰχρῶς, καὶ ποιηρῶς, καὶ βλασφημῶς λογισμῶς, καὶ μετὰ αὐτὰς τὸν κρημνίζει, ἢ εἰς τὴν τελείαν συγκατάθεσιν τῆς ἀμαρτίας, ἢ καὶ εἰς τὴν πῶρᾶξιν αὐτῆς: καὶ ἔτσι τὸν καταπίνει. Ζητεῖ, καὶ ὅποιον εὔρη κοιμῶμενον καὶ ὑπνῶντα: ἦγον ὅποιον εὔρη ἀμελή, καὶ ῥάθυμον, τὸν κρημνίζει εἰς τὰ πάθη τῆς ἀτιμίας, καὶ ἐκ τῆς τὸν ῥίπτει καὶ εἰς λῶτόγνωσιν, καὶ ἔτσι τὸν καταπίνει. (2) ὁθεν εἰς τὰς χειριανῶς μὴ δειλιάσετε Δὲ τὴν ἀγριότητα ταύτην τῶ Διαβόλου, μηδὲ ἀφήσετε τὸν κατ' αὐτῆ πόλεμον, ὅχι ἄλλὰ ἀντισταθῆτε εἰς αὐτὸν ἀνδρείοι, καὶ σερεοὶ, μετὰ τὴν πρὸς Θεὸν θυμῶν, καὶ ἀδίστακτον πίσιν. ἐπειδὴ μετὰ αὐτῶ θέλετε σβέσετε ὅλας τὰς πυρωμένῶς σαίτας του. ἔγω γὰρ καὶ ὁ Παῦλος ἔγραψον εἰς τὰς χειριανῶς „ ὅτι πᾶσιν ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν (ἦτοι „ τὸ σκεπτεῖ) τῆς πίσεως, ἐν ᾧ δουήσαθε πᾶντα τὰ βέλη τῶ ποιηρῶ τὰ πεπυρωμένα σβέσαι. (Εφ. 5. 16.)

Κοντὰ δὲ εἰς τὴν πίσιν ἄρπει νὰ ἔχετε ἀδελφοί, ὡς ἄρμα φοβερόν καὶ τὴν νοεράν, καὶ καρδιακῶν ἀγίαν προσδύχῶν: ἦγον νὰ μὴ ἀφίνετε τὸν ἔνν σας νὰ περιπατῆ εἰς τὰ μάταια πράγματα τῶ Κόσμου, ἀλλὰ νὰ τὸν γυρίζετε μέσα εἰς τὴν καρδίαν σας, καὶ ἐκεῖ νὰ προσδύχεσθε μετὰ τὸν ἐνδιάθετον λόγον τῆς καρδίας σας, καὶ νὰ λέγετε „ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ Ἰιέ τῶ Θεῦ, ἐ- „ λήσόν με. βασιῶντες τὴν ἀναπνοῶν ἕως ὅπῃ νὰ εἶπητε μίαν φοράν τὴν σωτήριον αὐτῶν προσδύχῶν, καὶ πάλιν νὰ πέρνετε ἀναπνοῶν. Δὲ τί τὸ φοβερόν ὄνομα τῶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, συλληχῶς μελετωμένων μέσα εἰς τὴν καρδίαν, γίνεται ὡσαύ μάχαιρα δίσκομος καὶ κατακόπτει, καὶ μα- σίζει τὰς Δαίμονας, ὅπῃ δρέσκονται εἰς τὴν ὀπιφαίειαν τῆς καρδίας, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ὡς πνύ- ματα

(1) Ἡ αἰτία διὰ τὴν ὅποιον ὁ Διάβολος μετὰ τὴν ἐσσεκρον εἰκονομίαν τῶ Χριστοῦ, ἐπιβελήνεται καὶ λυσᾶν κατὰ τῶ ἀνθρώπων, καὶ ἀποδᾶζει νὰ σύρη πῶρᾶξ εἰς τὴν κακίαν εἶναι αὐτῆ, ὡς λέγει ὁ ἄγιος Γρηγόριος ὁ φιλόσοφος καὶ Μάρτυς. διὰ τί ἀπὸ τῆς ἐσσεκρον οἰκονομίας δὲν ἤδυνε καθάρᾶ ποῖαν κόλασιν ἔχει νὰ λάβῃ. ἐπειδὴ καὶ ἀνιγηματοῦς αὐτῶν οἱ Προφῆται ἐφανέρωσαν, ὑποκάτω εἰς τὸ ἀρσοῦπον τῶ Ἀσσυρίων. ἀπ' ἐ δὲ ἦλθεν ὁ Κύριος, καὶ ἔμαθε καθάρᾶ τὸ αἰώνιον πῦρ ὅπῃ εἶναι ἐποικασμένων δι' αὐτὸν, πολεμῶν μετὰ λῦσαν μετὰ τὴν πρὸς ἀνθρώπων, καὶ μάστιγα τῶς Χειριανῶς: μετὰ σκοπόν, ἵνα ἔχων τῶς πῶρᾶξ συκοινωνῶς τῆς κακίας, δὲν ἔντρεπεται πῶς αὐτὸς μόνος εἶναι κακός, καὶ αὐτὸν νὰ παρηγορηται μετὰ τὴν ψυχρᾶν πύτῶν παρηγορίαν. ὁ δὲ ἄγιος Νέλλος ὠτῶ πρὸς Ἀγῶθον Μοναχόν λόγῶν, ἀρσοῦτῆ καὶ ἄλλας τρεῖς αἰτίας, τῆς πιαύτης κατὰ τῶ ἀνθρώπων μανίας, καὶ λῦσης τῶ Διαβόλου. λέγει γὰρ, ὅτι αὐτὸς ἀποδᾶζει νὰ ἐκλύσῃ μαζ' αὐτῶν, ἢ ὅλας, ἢ τῶς περισσοτέρως, συχαζόμενος ἴσως, πῶς ὁ Θεὸς ἔχει νὰ τὸν λυπηθῆ: καὶ αὐτὸν οἶα μετὰ τῶς πῶρᾶξ, καὶ νὰ μὴ τὸν κολάσῃ. ἐὰν οἶμος δὲν τὸν λυπηθῆ, καὶ νὰ παρηγορηται πῶς κολάζεται μετὰ τῶς συτῶρῶς πῶρᾶξ. λέγει δὲ πρὸς τῶς, ὅτι σφρεπῆ παρηγορία εἶναι εἰς τὸν φθονερόν Διαβόλον, καὶ μόνῃ ἢ ἀπῶλα κατὰ τῶ πῶρᾶξ, καὶν αὐτὸς ἀπὸ αὐτῶ δὲν κερδαίνῃ τίποτε. τινὲς δὲ ἄλλοι λέγουν, ὅτι ἡ αἰτία ὅπῃ ἀποδᾶζει νὰ σύρη τῶς ἀνθρώπων εἰς τὸν ἐκφυγῆν ὁ Διάβολος, εἶναι ἡ ἐπ. θυμία καὶ ἔχει εἰς τὴν νὰ ἀρῆ, καὶ νὰ ἐξοισιάξῃ τῶς ἀπῶς. καὶ φαίνεται ὁ λόγος δὲ πρὸς ἕλλογος. διὰ τί αὐτῆ ἡ ἐπιθυμία τὸν ἐκαμιν ἐξ ἐρχῆς νὰ ἀποσταλῆν ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ νὰ ἀπατήσῃ τὸν ἀνθρώπον οἶα νὰ τὸν ὑποκρίσῃ. ἢ καὶ κάμειν τῶτο, διὰ τὴν ἐχθρᾶν, καὶ τῶς αἰτία ὅπῃ ἔχει εἰς τὸν Θεόν τὸν ποιητῶν τῶ ἀν-

θρώπων, καὶ ὑπὲρ τῶ ἀνθρώπων γούμενον ἀνθρώπων.
 (1) Διὰ τὸτο καὶ ὁ Θεὸς Κύριος τῆς Ἀλεξανδρείας τὸ ῥητὸν τῶ ἀναφέρων, λέγει „ καὶ γὰρ ἡμᾶς αὐπνᾶν. ὅτι ὁ ἀντίδικος ὑμῶν Διάβολος ὡς λέων περιέρχεται, ζητῶν τίνα καταπίη. ὅταν πίνω αὐπνοῖτε, καὶ ἐξηγορῶτες εὐερισκώμεθα, „ παραδει: (ἦτοι παραβέχη καὶ μᾶς ἀρῆνι) τὸ θηριον. εἰ δὲ „ νυσαζόντας ἴδῃ, καὶ κατημεληκώτας, ἀρπαγμα ποιᾶται, καὶ „ ἀρρώστους ἀποκτελεῖ. τῶς τῶν πῶρᾶξ ἀρῆνι, καὶ ἀρῆνι ἀρῆνι „ κοιμῆ πρὸς τὸ δῶσαδαι κατῶρᾶν ἀρῆνι. (ἐμύμῶν εἰς τὸν „ Μαλαχίαν, ἀρῆνι ὅπῃ „ καὶ εἰσεφέρετε ἀρπαγμα „ τῶ. γ. „ διὰ τὸτο πάντοτε πέρπει νὰ εἶμεθα ἔξυπνοι, πάντοτε ἀπροσεκτικοί, καὶ πάντοτε ἀρῆνι νὰ σεκώμεθα μετὰ τῶ ἀρμασε εἰς τὰς χεῖρας, καὶ νὰ μὴ ἀφίνωμεν τὸν κατὰ τὸν τῶ Διαβόλου καὶ τῶ Δαιμονων ἀόρατον πόλεμον, ὅπῃ ἔχομεν ἐμπαροδύμας. διὰ τί ὁ Διάβολος δὲν κοιμᾶται, ἕτε πάντα ἀπὸ τὸν νὰ μᾶς πολεμῆ πάντοτε, καὶ χωρὶς κῆμῶν διακοπῶν. ὅθεν ἔπειν ὁ Φίλιππος Χρυσόστομος „ ἢ ἐκ εἶδε πόλεμον εἶναι νὰ πατῶν τῶ „ λέμων χαλεπώτατον. ἐκ εἰσιν ἡμῖν φησιν ἢ πάλιν πρὸς αἰ- „ μα, καὶ σάρκα. καὶ ἀρῆνι, καὶ βαδίζουσι, καὶ λευκοῖς πᾶ- „ ρεσιν ὁ ἐχθρῶς. ἢ γὰρ οἶδε καὶ ὅταν ἀνακαχῆς. εἰμὴ τὸν τοῦ „ ὕπνου μόνον. πολεμῶν δὲ καὶ ὅτε πολεμῶν, λογισμῶς ἐμ- „ βαλῶν ἀκαθάρτης, καὶ ἀσέληγες ἔρας ἀπὸ τῶ ἀνθρώπων ἐργα- „ ζόμενος. ἡμεῖς δὲ ὡς πρὸς μικρῶ τῶ ἀρῆνι ὄντος, ὑπὲρ „ δ' ἐκείνου πολεμῶν, ἐνθρομῶν, ἐδὲ διανισάμεθα, ἐδὲ βλεπό- „ μεν εἰς τὸ πλῆθος τῶ ἀντικειμένων ἡμῖν δυναμῶν. ἐδὲ ὑπὸ „ πῶρᾶξ κυκλῶμενοι πολέμων, ὡς ἐν εἰρήνῃ τρυφῶμεν. (Δεῖν λα. εἰς τὰς Πράξεις.)

ματα λεπτά, λαλοῦσι τὰς ποικίρας, καὶ βλασφημίας, καὶ αἰχρὰς λογισμῶν ἕξ τῆς ἐνδιαθέσεως λόγων καὶ ἕξ τῆς ἡθέρμης ὅπως γεννᾶται ὑπὸ τῷ συχνῷ μελέτῳ τῆς ἀνάγκης τῆς Χειρῆ, διώκει τὰς προσβολὰς τῆς Διαβολῆς, καθὼς καὶ ὁ καρπὸς διώκει τὰς μελίτσας, ὡς λέγει ὁ μέγας τῆς προσδοχῆς ταύτης ἐργάτης, καὶ διδάσκαλος, Γρηγόριος, λέγων, ὁ τῆς Θεσσαλονίκης. ὅθεν εἶπε καὶ ὁ Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, „ Ἰησοῦ ὀνόματι, μάστιζε πολεμίους (1). τῆτο δὲ ὅπως λέγει ἐδῶ ὁ Πέτρος, „ εἶναι ὅμοιον μετ' ἐκεῖνο ὅπως εἶπεν ὁ ἀδελφός Θεὸς Ἰάκωβος „ αὐτίσπτε τῷ Διαβόλῳ, καὶ φύξε-
„ ται ἀφ' ὑμῶν. (Γά. δ΄. 7.)

Ὅποιος λοιπὸν ὑπὸ τῆς χριστιανῆς σέκεται ἀνδρείος καὶ δὲν φοβεῖται, ἀλλὰ πολεμεῖ τὸν Διάβολον μετὰ τὸ φοβερὸν ὄνομα τῆς Ἰησοῦ Χειρῆ, τὸσον ἀδυνατίζει ὁ Διάβολος ἔμπροσθέντα, καὶ τὸσον ἀσθενῆς καὶ μικρὸς γίνεται, ὡς ὅπως ὁ φαινόμενος λέων ἀρπύμενος, γίνεται μία μικρὰ καὶ ἀσθενεστάτη ἀλωπέδα. ὅθεν εἶναι γεγραμμένον ὡς αὐτὸ εἰς τὸ ἄσμα τῶν ἁσμάτων „ πιά-
„ σατε ἡμῖν ἀλωπέκας μικρὰς, ἀφανίζοντάς ἀμπελάνας. (Α΄σ. β΄. 15.) ὅπερ ἐρμηνύδων ὁ Νύσσης Γρηγόριος λέγει, ὅτι „ τὸ μεγαλεῖον καὶ ἀφρασον τῆς θείας δυνάμεως ἕξ τῆς ἁρωσε-
„ ταγμένων αὐτοῖς διδασκόμεθα. εἰ γὰρ εἶπεν ὅτι θηρόσατε ὑμῖν τὸν ἐκ τῆς δρυμῆς τῷ ἀμπε-
„ λον τῆς Θεῆς λυμαινόμενον· ἢ τὸν μοιῶν τὸν ἄγχιον, ἢ τὸν ἀρπύμενον λέοντα, ἢ τὸ μέγα
„ κῆτος, ἢ τὸν ὑποβρύχιον δράκοντα. ἢ ἢ ἄτινα δυνάμει τῆς ἀντιμαχόντων, διὰ τῆς ποιέτων
„ ὁ λόγος τῆς θηρόσατος ἐνδείκνυτο. ἀλλὰ πᾶσαι φησὶν ἐκεῖνα αἱ ὡς ἔργειαι δυναστεῖαι, πρὸς
„ ἄς ἢ πάλιν τοῖς ἀνθρώποις ἐσὶν, ἀρχαίτε, καὶ ἐξουσίαι, καὶ κοσμοκράτορες σκότους, καὶ πνύμα-
„ τα πονηρίας, ἀλωπέκιά ὅστις μικρὰ δολεράτε καὶ δύστυχα πρὸς τὴν ἡμετέραν κεινόμενα δυνά-
„ μιν. (ὁμιλ. εἰς τὸ ἄσμα) βλέπετε χριστιανέ, πῶς ἐσὺ μετὰ τὴν δυνάμει τῆς Χειρῆ εἶσαι
δυνατώτερος ὑπὸ τὸν Διάβολον τὸσον πολλὰ, ὡς ὅπως ἐκεῖνος μὴ φαίνεται πρὸς ἐστέρα εἶσαι
μικρότερον ἀλωπέκιον· ἐσὺ δὲ εἶσαι πρὸς ἐκεῖνον εἶσαι μέγας, καὶ φοβερός λέωντας; διὰ τῆτο
εἶπεν ὁ Σολομών „ δίκαιος ὡς περ λέων πέποιθεν. (Παρ. κη΄. 1.)

Τὴ λέγω πῶς φαίνεται ὁ Διάβολος ἔμπροσθέντα σε ὡσαν εἶσαι μικρὸν ἀλωπέκιον; εἶσαι μικρὸς
καὶ ἀσθενῆς μύρμηκας, γίνεται ἔμπροσθέντα σε χριστιανέ, εἰσὶν ἐσὺ πιστῆς ἀδυστάτως, καὶ ἐλπί-
ζης εἰς τὸν Ἰησοῦν Χειρῆ, καὶ εἰς τὸ φοβερὸν ὄνομα τῆς Χειρῆ. καὶ τῆτο γίνεται φανερὸν ὑπὸ
ἐκεῖνο ὅπως λέγει ὁ Ἰωάννης „ μυρμηκολέων ὄλετο ὡς τὸ μὴ ἔχειν βορᾶν. (Γάβ. δ΄. 11.) μυρ-
μηκολέων δὲ ὀνομάζεται ὁ Διάβολος, ἕξ τῆς, εἰς μὴ τὰς ἀνδρείας, καὶ θηρμῶ πῆσιν ἔχοντας
εἰς τὸν Χειρῆ, καὶ πολεμῶντας αὐτὸν θηραίνως, μύρμηκας φαίνεται ἀσθενῆς. εἰς δὲ τὰς μι-
κροφύχας, καὶ ὀλιγοπίστους, καὶ μὴ ἀντιπολεμῶντας αὐτὸν, λέων φαίνεται. καθὼς μερικοὶ διδά-
σκαλοι, ἕπως ἐρμηνύδωνσι τὸ ὄνομα τῆς μυρμηκολέοντος. ὡς, εἰς τὸ χέρισε σέκεται χριστιανέ,
ἢ γὰρ δείξης τὸν Διάβολον μύρμηκα ἔμπροσθέντα σε, ἕξ τῆς ἀνδρείας, καὶ πίστεώς σε. ἢ γὰρ τὸν
δείξης λέοντα, ἕξ τῆς ὀλιγοφυχίας, καὶ ὀλιγοπιστίας σε. ὅτι δὲ ὁ Διάβολος ἐξενδύεισθαι μὴ
τῷ εἶσαρκον οικονομίαν, καὶ δὲν ἔχει καμμίαν δύσμιον καὶ τῆς χριστιανῶν, αὐτὸς ὁ ἴδιος τὸ ἁ-
μολόγησεν εἰς τὸν μέγαν Ἀντώνιον, φέρων μαρτυρίαν εἰς τῆτο τὸ Δαβιτικὸν ἐκεῖνο ῥήτον „ τῆ
„ ἐχθρῶ ἐξέλιπον αἰρομφαῖαι εἰς τέλος. (Ψαλ. θ΄. 6.) λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας ἐν Πατράσι
Βαρσαλέφιος „ μὴ ἐν φοβηθῆς αὐτῆς (τῆς Δαίμονας) ἐκ ἔχουσι γὰρ δυνάμει. ὁ Κύριος ἡμῶν
„ Ἰησοῦς Χειρῆς ἐξενδύεισθαι αὐτῆς, καὶ ἀδυνατῆς ἐποίησε. μὴ ἐν κοιμηθῆς. εἰ γὰρ καὶ ἡμι-
„ θανεῖς εἰσὶν, ἀλλ' εἰ κοιμῶνται. καὶ μὴ ἀμελήσης. εἰ γὰρ ἐκεῖνοι ἀμελήσει. (Ἀποκρ. σνα.)
λέγει δὲ καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος, ὅτι ὅποιος μετὰ τὴν προαίρεσίν τε δὲν βλάβη τὸν ἑαυτὸν του,
καρσῆας δὲν δυνάται γὰρ τὸν βλάβη, ἕτε αὐτὸς ὁ Διάβολος „ ἀν μὴ σὺ σαυτὸν ὡς βλάβης
„ ἀνθρώπε, ἕτε φίλος, ἕτε ἐχθρὸς, ἕτε αὐτὸς σε ὁ Διάβολος παραβλάψαι δυνήσεται. (Λόγω
„ γ΄. εἰς τὸν Δαβίδ, καὶ εἰς τὸν Σαβλ) (2) ὅθεν ἔλεγον ὁ ἡγαπημῆτος Ἰωάννης „ ἔγραψα ὑ-
„ μῖν, γεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροὶ ἴσῆ, καὶ ὁ λόγος τῆς Θεῆ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ γενικήκατε τὸν πο-
„ τηρόν. (ἀ. Ἰω. β΄. 14.) Καὶ πάλιν. ὑμεῖς ἐκ τῆς Θεῆ ἐσε τεκνία, καὶ γενικήκατε αὐτούς.
„ ὅτι μείζων ἔστιν ὁ ἐν ὑμῖν (ὁ Χειρῆς δηλαδὴ) ἢ ὁ ἐν τῷ Κόσμῳ (ὁ Διάβολος δηλαδὴ.)
(ἀ. Ἰω. δ΄. 4.)

Τῆτο τὸ ῥήτον τῆς Κορυφαῖς ἐρμηνύδων καὶ ὁ ἅγιος Νεῖλος, λέγει, ὅτι ὑπὸ τῷ ἀμέλειά τε
ὁ αὐ-

(1) Ὅποιος θέλει γὰρ μάθῃ πλατύτερον τὸν τρόπον, καὶ τῷ πνευματικῷ μέθῳ, πῶς ἀρῆται γὰρ λέγει τινὰς τὴν νοσηρῶν, καὶ καρδιακῶν Προσδύχων, ἕς ἀναγνώση εἰς τὸ βιβλίον τῆς Φιλοκαλίας καταβητῶ 1186.

(2) Ἐφ' ἣ δὲ συμπράως καὶ ὁ μέγας Βασίλειος „ τὸν ἑαυτὸν

„ μὴ ἀδικῶντα, ἕθῆς παραβλάψαι δύναται. Εἶπε δὲ καὶ ὁ Σωκράτης „ ἀδικῶντα μὴ εἶδῆς, ἀδικῶσι δὲ πάντες, ἢτοι εἶδῆς παρ' ἄλλῳ ἀδικεῖται κατὰ ψυχὴν, ἐὰν μὴ αὐτὸς ἑαυτὸν ἀδικῆσθαι. Πάντες δὲ οἱ πρὸς ἄλλῳ ἀδικῶντες, αὐτοὶ ἑαυτῶς ἀδικῶσι.

ὁ ἄνθρωπος πίπτει μέσα εἰς τὸ σῶμα τῆ λέοντος, ἐὰν ὁμως βιάσῃ τὸν ἑαυτὸν τε καὶ ἀγωνισθῇ, δυνάται νὰ εὕρῃ πάλιν ἄπὸ τὸ σῶμα, καὶ νὰ σωθῇ, ὁ δὲ ἐν τῷ χορῷ τῆς Ἀποστόλων κερ-
 ,, κειτος, καὶ ἐν αὐτοῖς ἡγεμονύσας αἰεὶ Πέτρος... καὶ τὸν Θῆρα, καὶ τὴν ὄρεϊ τὴν βορᾶν
 ,, τῆς μανίαν ἐνδείκνυται λέγων. ὁ ἀντίδικος ὑμῶν Διάβολος ὡς λέων ὠρυόμενος περιπατεῖ,
 ,, ζῆτῶ τίνα καταπίῃ. ὅπως μάθωμεν ἡμεῖς ἀκριβῶς, πρῶτον μὲν ὅτι ἐκ ραθυμίας γίνεται
 ,, τις ἐν τῷ σῶματι τῆ λέοντος, καὶ πρὸς τὸ καταποθῆναι ὦν, καὶ πρὸς τὸ ἐξελθεῖν ὀπιπόμενος.
 ,, ἑαυτῷ δὲ λοιπὸν μελήσας, ἢ σπαράσσας, θατέρω τῶν γίνεται αἴτιος, ἐξασία γνώμης αἰ-
 ,, ρέυματος ὅπερ βέλεται, τῆς τῆς σωζομένων ἐκασίας, ἢ ἀπολλυμένων μερίδος γυνόμενος. (πρὸς
 ,, Μάγνων Διάκονον ὡς ἀκρημοσύνης) ὅθεν καὶ ὁ τῶν ποιμαντικῶν τέχνῶν ἔμπειρος Δαβίδ
 ,, ἐκράτην, φησι, τῆ φάρυγγος τῆς ἄρτης, καὶ τῆ λέοντος (ἀ. Βασιλ. ιζ'. 34.) ἀναθλίβων
 ,, ἀπλοῖοτι τὸ καταποθῆναι, καὶ πρὸς ζῶντι ἰστοκαθίσαν. (αὐτῷ.) νὰ εἰπῶ καὶ μεγαλίτερον;
 ,, ὅχι μόνον δυνάται ὁ ἄνθρωπος νὰ γλυτώσῃ ἄπὸ τὸ σῶμα τῆ λέοντος Διαβόλου, ἀλλὰ δυνάται
 ,, νὰ θανατώσῃ καὶ αὐτὸν τὸν Διάβολον ὡς ὅτι πλέον νὰ μὴ τὸν πολεμῇ. πῶς; ἐὰν ἀγωνισθῇ
 ,, καὶ μετανοήσῃ τελείως ἄπὸ τῶν ἁμαρτιῶν ὅπως ἐπάσθη, καὶ ἐὰν κατορθώσῃ τὰς ἀρετὰς. καθὼς
 ,, καὶ ὁ Δαβίδ, ὅχι μόνον ἄρπαξε τὸ πρόβατον ἄπὸ τὸ σῶμα τῆ αἰσθητῆ λέοντος, ἀλλὰ καὶ ἐθα-
 ,, νάτην αὐτόν. καὶ ἄκυσαν αὐτῷ λέγοντος πρὸς τὸν Σαβλ, ,, Ποιμαίνων ἡμεῖς ὁ θεὸς σε τῷ Πατρὶ
 ,, αὐτῷ ἐν τῷ παιμνίῳ. καὶ ὅταν ἦρχετο ὁ λέων, καὶ ἡ ἄρτης, καὶ ἐλάμβανε πρόβατον ἐκ τῆς
 ,, ἀγέλης, καὶ ἐξεπορεύομην ὀπίσω αὐτῆ καὶ ἐπάταξα αὐτόν, καὶ ἐξέσπασα ἐκ τῆ σῶματος αὐτῆ.
 ,, καὶ εἰ ἐπανάστατο ἐπ' ἐμὲ, καὶ ἐκράτησα τὴ φάρυγγος αὐτῆ, καὶ ἐπάταξα, καὶ ἐθανάτωσα αὐτήν.
 (ἀ. Βασιλ. ιζ'. 34.)

,, Εἰδότες τὰ αὐτὰ τῆς παθημάτων τῆ ἐν Κόσμῳ ὑμῶν ἀδελφότητι
 ,, ἐπιτελεῖσθαι.

Επειδὴ ἐφθάρημεν τὴν ἐξ Ἰουδαίων χειριστῶν ὁ Κορυφαῖος νὰ ἀντιπολεμῆν μὲ τὴν πῖ-
 ριν, καὶ μὲ τὴν προσοχίῳ, τὸν σοφιστῶν τῆς κακίας καὶ ἐχθρὸν ὄλε τῆ ἀνθρωπίνης φύσεως Διά-
 βολον: εἶπε νὰ μὴ τύχη καὶ ὑπερηφανώσθῃ πῶς αὐτοὶ μόνον προσέχον, καὶ ἀγρυπνῆν εἰς τὸ νὰ
 πολεμῆν τὸν Διάβολον. τότε χάριν λέγει εἰς αὐτῆς: ὅτι μὴ νομίζετε, ὡ χειριστοὶ, πῶς
 ἐσεῖς μόνον ἀντιπολεμεῖτε τὸν Διάβολον, ὅχι: εἶπε καὶ ὅλοι οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ χειριστοὶ, οἱ
 ἐξ Ἑθνῶν πιστεύσαντες, παρομοίως προσέχον, καὶ ἀγρυπνῆν, καὶ πάχον, καὶ ἀγωνίζονται εἰς
 τὸ νὰ ἀντιπολεμήσῃν καὶ νὰ νικήσῃν ὅλῳ τῶν κακίας τῆ Διαβόλου, ἢ καὶ λέγει τῶν εἰς αὐτῆς,
 καὶ τὸν Θεοφύλακτον καὶ Οἰκουμενιον, εἶπε νὰ τὴν παρηγορήσῃ. ἐπειδὴ καὶ φαίνεται ὅτι πολλὰς
 θλίψεις, καὶ πειρασμῶν ἐδοκίμαζον τότε οἱ ἐξ Ἰουδαίων χειριστοὶ, εἴτε ἄπὸ τῆς ἐμοφύλης αὐ-
 τῶν Ἰουδαίως, εἴτε καὶ ἄπὸ τῆς Ἑθνικῆς: καὶ εἶπε τῶν εἰς πολλὰ μέρη τῆς ὀπισθοῆς ταύτης σπα-
 ράξει ὁ Κορυφαῖος μὲ εὐφρόνας τρόπος νὰ τὴν παρηγορή. καθὼς καὶ μὲ τὸν λόγον τῶν πα-
 ρηγορῆ αὐτῆς λέγων. ὅτι δεῦν εἰσθε μοίσινας, ἀδελφοὶ, ὅπως πάχετε καὶ παρὰ τῆ ὄρατῆ ἐχ-
 θρῶν, καὶ παρὰ τῆ ἀόρατῆ Διαβόλου, ἵνα ἐκ τῆς λυπησθε. ἔχετε καὶ ἄλλως συμπτώσεις ὅπως
 πάσχετε τὰ ἴδια, καὶ διὰ τῆ παρηγορήσθε. ποίας; ὅλες τῆς χειριστῶν, τῆς ἐν τῷ σῶ-
 ματι τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὑπὸ μίαν κεφαλὴν τὸν Χριστὸν σωμαρολογηθέντας, καὶ λαβάντας τὴν
 χάριν νὰ ὀνομαζῶνται ἀδελφοί. ὁ δὲ μὲν τῆ πολλῶν πάχων, εἰς πάχον χεδὸν λογίζεται, εἶπε
 τῶν ἐκ τῆς ταυτοπαθείας τῆ πολλῶν προσενημερίῳ παρηγορίαν. ὅθεν εἶπεν ὁ αὐτῆς ἱερός Θεο-
 φύλακτος, ἐπιστέλλων τῷ Ἐπισκόπῳ Βιδίνης, ,, εἰ λογισαίμεθα, ὅτι πᾶσα κεφαλὴ εἰς πάνον,
 ,, καὶ πᾶσα καρδία εἰς λύπῳ, τὸ πάγκοινον τῆς συμφορᾶς, εἰς παραμυθίαν ἡμῖν γυνή-
 ,, σεται.

10. ,, Ὁ δὲ Θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώ-
 ,, νιον αὐτοῦ δόξαν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὀλίγον παθόντας, αὐτὸς
 ,, καταρτίσαι ὑμᾶς, σθεῖσαι, θενώσαι, θεμελιώσαι.

Επειδὴ ἀνώτερον ἐπαρωμοίωσε τὸν Διάβολον ὁ Κορυφαῖος μὲ τὸν δυνατώτατον καὶ ἀγριώτατον
 λέοντα, καὶ εἶπε πῶς φερέχεται πανταχῶ, καὶ πηδᾷ, ζῆτῶ διὰ νὰ καταφάγη τίνα χειρι-
 στῶν: διὰ τῆ ὅθεν εἶπε τὸν λόγον εἰς δόχῳ, καὶ δι' αὐτῆς παρακαλεῖ τὸν Θεόν, νὰ δυνα-
 μώσῃ τῆς χειριστῶν εἰς τὸν καὶ τῆ ἀόρατῆ ἐχθρῆ πόλεμον, καὶ νικήῃ. τῆ ὅθεν εἶπε λέγει, ,, ὁ
 ,, Θεός

Ἡ Θεὸς πάσης χάριτος, φαίνεται νὰ ἦναι τὸ ἴδιον ἐκεῖνο ὅπῃ εἶπεν ὁ Ἀδελφός Θεός, „ πᾶσα δόσις ἀγαθῆ, καὶ πᾶν δῶρον τέλειον, ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς τοῦ ἐν φῶσιν. (Γα. α. 17.) ἐπειδὴ τὸ νὰ λέγῃ ἐδῶ ὁ Κορυφαῖος τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, αἴτιον κάθε χάριτος, τελείως δὲν διαφέρει ἀπὸ ἐκεῖνο ὅπῃ λέγει ὁ Γάλαχος, πῶς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ εἶναι αἴτιος κάθε ἀγαθῆς δόσεως. αὐτὸς λοιπὸν, λέγει, ὁ ἐν χάριτι Θεός, ὅς τις σᾶς προεργάσατε, καὶ σᾶς προώρτισε, καὶ σᾶς ἐκάλεσεν εἰς τὸ νὰ κληρονομήσετε τὴν αἰώνιον αὐτῶν δόξαν, τὴν ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ παμδιδομένην, καὶ φυλαττομένην. πότε δὲ νὰ τὴν κληρονομήσετε; ἀρᾷ πᾶθετε ἐκ τὸ ὄνομα τῶν ὀλίγων τῶν πάθῃ. ὀλίγα γὰρ αὐτὰ εἶναι κατὰ σύγκρισιν τοῦ ἐλπιζομένου μεγάλων καὶ ἀνεκδιηγήτων ἀγαθῶν, ὅπῃ ἔχεν νὰ ἀποκαλύψῃ οἱ δίκαιοι: καθὼς λέγει ὁ Παῦλος, „ ἐκ ἀξίας τῶν παθήματα τῶν νῦν καὶ καὶ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. (Ρωμ. ἡ. 18.) αὐτὸς, λέγει, λοιπὸν ὁ Θεὸς πάσης χάριτος ἄμποτε νὰ σᾶς καταρτίσῃ, νὰ σᾶς σπείρῃ, νὰ σᾶς δυναμώσῃ καὶ νὰ σᾶς θεμελιώσῃ: ἦτοι νὰ σᾶς ἀποδείξῃ τελείως, καὶ βεβαίως, καὶ δυνατῶς στρατιώτας τῆς δικαιοσύνης, σεραυμῆρας εἰς τὴν ἀσπίδα τῶν πέτρων τῆς εἰς τὸν Χριστὸν πίστεως: ἐκ τῆς νὰ πολεμήσετε, καὶ νὰ νικήσετε τὸν ἐναντίον καὶ κοινὸν ἐχθρὸν τῶν ἀνθρώπων τῶν ἐν τῷ κόσμῳ Διάβολον.

Δείχνει δὲ μετὰ τὰ λόγια ταῦτα ὁ Κορυφαῖος, ὅτι ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι δὲν ἔμεθα δυνατοὶ νὰ καταρτῶσθαμε ἀπὸ λόγου καὶ κήρυκος, ἀλλὰ νὰ νικήσωμεν εἰς τὸν πόλεμον τὸν κατὰ τοῦ Διαβόλου, χωρὶς τῆς ἀπὸ τοῦ Θεοῦ βοήθειαν, καὶ συνεργίαν τῶν ἁγίων, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος, „ χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. (Ἰω. ἰε. 5.) καὶ ἐκ τῶν ἁγίων ἡσυχίας ἡσυχίας ἡσυχίας, „ ἐκ ἐσῆς ὁ σῶζων, παρέξ ἐμὲ. (Ἠσ. μγ. 11.) καὶ πάλιν, „ μὴ δοξασθῆσεται ἀξίη, ἀλλὰ τὸ κόπος ἐν αὐτῇ; ἢ ὑψωθήσεται πρῶτον, ἀλλὰ τὸ ἔλκοτος αὐτὸν; (Ἠσ. ἰ. 15.) Κανένας δὲ ἀκάνοντας τὰ λόγια ταῦτα, ἂς μὴ ἀμελή, καὶ δὲν πολεμῇ τὸν Διάβολον, ἢ δὲν ἐργάζεται τὰς ἀρετὰς, καὶ μὴ ἀποδείξῃ ὅτι τὸ πᾶν τῆς ἐδικῆς μας προκοπῆς, σέκεται εἰς τὴν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ βοήθειαν τῶν ἁγίων: ὅχι: ἀλλὰ μᾶλλον ἂς διώξῃ ἀπὸ λόγου καὶ κάθε ἀμέλειαν, καὶ ἂς ἀγωνίζεται προθύμως κατὰ τὸ κοινὸν ἐχθρὸν, καὶ ἂς χυῖν τὴν ὑπὲρ ἀρετῆς ἰδρώτα. καὶ βέβαια μετὰ τὴν ποίησιν ἰδρώτα καὶ ἀγωνίας, ἔχει νὰ τραβίξῃ εἰς τὸν ἑαυτὸν τὴν τῶν ἁγίων συνεργίαν, καὶ βοήθειαν: ἵνα δι' αὐτῆς σῶσῃ τὸ κατὰ τὸν ἐχθρὸν ζήτημα τῶν τρόπων. βλέπε δὲ, ὅτι ὁ Κορυφαῖος καὶ εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιστολῆς εἶπεν, ὅτι ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ μᾶς ἠλέησε διὰ τὴν μονοθεῖαν αὐτῶν Τιῶν. καὶ πάλιν τώρα λέγει, πῶς ὁ αὐτὸς Θεὸς καὶ Πατὴρ μᾶς ἐκάλεσε ἐκ τῶν Τιῶν αὐτῶν: ἐπειδὴ καὶ ἔχει σκοπὸν νὰ κηρύξῃ εἰς τὸν κόσμον τὸ μυστήριον τῆς ἀγίας Τριᾶδος, καὶ τὴν κοινὴν ἐργασίαν Πατρὸς, Τιῶν, καὶ ἀγίας Πνεύματος, τὴν ἐνεργηθεῖσαν ὑπὲρ τῆς ἀναπλασῆς, καὶ σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου: καὶ τὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκετήριον.

11. „ Αὐτῶ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος, εἰς τὴν αἰῶνα, τῶν αἰώνων.
„ Ἀμήν.

ΜΕτὰ τὸ τέλος τῆτο ἐπιφραγίζει τὴν ἀνωτέρω δόξαν ὁ Ἀπόστολος, καθὼς εἶναι συνήθεια νὰ γίνεται εἰς τὸ τέλος κάθε δόξης. ἀχαιεῖα δὲ εἶναι τὰ λόγια ταῦτα, καὶ δοξολογία πρὸς τὸν Θεόν: ἐκ τῆς ἐκάλεσε, καὶ ἐσήειξε, καὶ ἐκατάρτισε τὴν ἐξ ἰσραὴλ χριστιανίαν. ἡ δὲ ἔχει γὰρ ὅτι ὁ γλιγῶρα θέλει εἰσακισθῆ ἢ ἀνωτέρω προσδοχῆ ὅπῃ ἔκαμε δι' αὐτῆς, καὶ ἔχει νὰ λάβῃ τὸ ἐρμῆδιον τέλος τῆς, καὶ διὰ τῆτο δοξολογῆ, καὶ ἀχαιεῖ τὸν Θεόν.

12. „ Διὰ Σιλβανῶ ὑμῖν τῶν πιστῶ ἀδελφῶ (ὡς λογίζομαι) δι' ὀλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν, καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτῃ εἶναι ἀληθῆ χάριν τῶν Θεῶν, εἰς ἣν ἐσήκατε.

Εδῶ φανεροὶ ὁ Κορυφαῖος μετὰ πῶσον σέβει τὴν ἐπιστολὴν ταύτην. καὶ λέγει ὅτι εἶναι ὁ Σιλβανός, ὅστις καὶ Σίλας ὀνομάζεται καὶ συγκοπῶ, ὡς λέγει ὁ Θεοδώριτος. ἐπαινεῖ δὲ τὸν Σιλβανὸν τῆτον ὁ Ἀπόστολος ὀνομάζοντας αὐτὸν πιστὸν, καὶ δύο τρόπος. εἶνα μὴ, ἐκ τῆς νὰ φανερώσῃ τὴν τελειότητα ὅπῃ ἔχον εἰς τὴν ἀρετῆν: καὶ ἀπὸ τῆτο κάμη αὐτὸν προθυμότερον εἰς τὴν ἀχαιεῖ τῆς ἐπιστολῆς, καὶ εἰς τὴν παραγγελθεῖσαν αὐτῶ ἀπὸ τῶν Πέτρων ὑπηρεσίαν. Καὶ ἄλλο δὲ, ἐκ τῆς νὰ καταστήσῃ αὐτὸν αἰδέσιμον, καὶ σεβάσιμον εἰς τὸ νὰ δεξιωθῆν, καὶ νὰ φελοποιθῆν αὐτὸν οἱ χριστιανοὶ φιλοφρόνας. ἀκόλουθον γὰρ ἦπεν νὰ σοχαθῆν, ὅτι αὐτὸς ἐρέθη ἀξίος καὶ πιστός, ὡς ὅπῃ νὰ ἀχαιεῖ εἰς τὰ βελόματα, καὶ σκοπῆς τῶν μεγάλων Πέτρων, τῶν Κορυφαίων

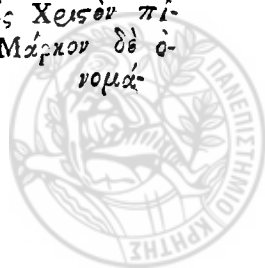
φάει τῷ Ἀποστόλῳ, ἢ ἀκολούθως ἐκ τῆς ἐνὰ παρακινήθῃν, εἰς τὸ ἐνὰ γράφειν ἢ αὐτοὶ πρὸς τὸν Ἀπόστολον ὅτι μυσικὸν, ἢ ὑπόρρητον εἶχον, διὰ τῶν αὐτῶν Σιλβανῶν, χωρὶς κἀνεὶα φόβου, ἢ διαταγῶν. κἀνεὶα δὲ ἄς μὴ ἀμφιβάλῃ πρὸς τῶν Σιλβανῶν τῆς, πόσον πιστός, ἢ πόσον ἐρωτικός ἦτον εἰς τὸ κήρυγμα τῶν Εὐαγγελίων. διὰ τὴν καὶ ὁ μέγας Παῦλος γράφει πρὸς αὐτὸν πρὸς τὰς Θεσσαλονικεῖς, ἢ συναρθεῖμεν αὐτὸν μετὰ τὸν ἑαυτὸν τῶν Παῦλος, ἢ Σιλβανός, ἢ Τιμόθεος τῇ Ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων. (β'. Θεσσαλ. α. 1.)

Ἐπειδὴ γὰρ ὁ μακάριος ἔπος ἦτον ἐρωτικός, ἢ χαριέστατος φίλος εἰς τὰς ἀγίας Ἀποστόλους: διὰ τῆς, ποτὲ μὴ, μετὰ τὸν Κορυθαῖον Πέτρον συνδέσκειτο, ἢ σκεδαίως ὑπερέτει, ποτὲ δὲ, μετὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον, ἠσχομίζων τὰς ἀγίας αὐτῶν ἐπιστολάς εἰς τὰς Χριστιανὰς ἐκείνας ὅπως τὸν ἔπεμπον, πρὸς κατάρτισμόν τῆς Ἐκκλησίας, ἢ τὴν ὠφέλειαν τῶν πιστῶν. διὰ τῆς καὶ ἠξιώθη ὁ αἰδιδίμος ἐνὰ ἐρωτίζετο ἄπὸ τῶν δύο Κορυθαῖας Ἀποστόλων, ἢ ἀκολούθως ἐνὰ δοξάζεται διὰ τῆς ἐρωτίζετο ταύτης, ἢ ἐνὰ φημίζεται τὸ ὄνομα εἰς ὅλον τὸν Κόσμον, ἕως τῆς συντελείας τῶν αἰῶνων. λέγει δὲ ὁ Κορυθαῖος, ὅτι δι' ὀλίγων ἔγραψον εἰς αὐτάς: ἢ διὰ τὴν ἀφῆκε τὰς ἐπισημοτέρας πειρασμοὺς τῶν Διαβόλων, ἢ τῶν πονηρῶν ἀνθρώπων, τὰς ὁποίας ἐροξενῶσι κατὰ τῶν Χριστιανῶν: ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, διὰ τὴν ἐσιώπησε τὸ ἀπειρον πλῆθος τῶν ἀγαθῶν, ὅπως ἐχάρισεν εἰς τὰς Χριστιανὰς ἢ τῶν Θεῶν χριστός, ἢ ὀλίγοντι, ἢ ὅσον μίαν ραβδίδα ἐξ αὐτῶν ἐφανερώσει. προσθέττει δὲ, ἢ ὅτι μαρτυρεῖ, ἢ βεβαιόνομι διὰ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ὅτι ἢ χάρις, εἰς τὴν ὁποίαν αὐτοὶ δέσονται τῶν Θεῶν, αὐτὴ εἶναι ἀληθῆς, ἢ χωρὶς κἀνεὶα ψευδός. διὰ τὴν πείσῃ αὐτὰς ἐνὰ τὴν κρατῆν βεβαίως εἰς τὴν ψυχῆς, μέχρι τέλους. ἢ μὴ τῶν χάρις ἢ ἐν τῶν νόμων δεδομένη, ἦτον τύπος, ἢ σκιά τῆς ἐν τῶν Εὐαγγελίῳ χάριτος. ἢ δὲ τῶν Εὐαγγελίων χάρις, εἶναι ἢ ἀλήθεια, ἢ τὸ πρᾶγμα, τὸ ἐκ τῆς παλαιᾶς τυγεμένων χάριτος. ἢ χάρις γὰρ φησὶν ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ἀπὸ χάριτος ἐλάβομεν. (1ῶ. α. 16.) ἦτοι αὐτὴ τῆς παλαιᾶς, τὴν νέαν.

13. ἢ Ἀσπάζεταιται ὑμᾶς ἢ ἐν Βαβυλῶνι σινεκλεκτῇ, καὶ Μάρκος ὁ Τίος μὲν.

Τὴν Βαβυλῶνα ἐδῶ ἐνόησαν διαφόρως οἱ ἐρμηνεύται. ὁ Θεοφύλακτος σὺν τῶν Οἰκουμηνίων Βαβυλῶνα ἐνόησαν τὴν παλαιὰν Βάβυλιν: ἔπος αὐτῶν ἀλληγορικῶς ὀνομάσαντες, διὰ τὸ ἐπιφανές, ἢ ἐδόξον τῆς πόλεως, τὰ ὁποῖον εἶχε πρῶτον καὶ ἢ τῶν Ἀσσυρίων μεγαλόπολις Βαβυλῶν, ἢ, ἢ ἄλλοι θέλουν, ἢ διὰ τὴν δυνάμιν, ἢ τὴν δαιμονολογίαν τῆς Βάβυλης: καθὼς ἢ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἐν τῇ ἀποκαλύψει ἐπαράσησε τὴν αὐτῶν Βάβυλιν μετὰ τὸ ὄνομα τῆς Βαβυλῶνος, εἰπὼν ἢ ἔπεσον ἔπεσε Βαβυλῶν ἢ πόλις ἢ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον τῶν Δαιμονίων. (Ἀποκ. 17. 2.) καθὼς ἐνόησε τὸ ῥητὸν τῆς ἀποκαλύψεως ὁ σοφώτατος Διδάσκαλος κύριος Εὐαγγελιστὴς ἐν τῶν πρὸς Ἀλεξάνδριαν Βιβλίῳ. (Σελ. 5.) δι' ὃ καὶ Σινεκλεκτῶν ἐνόησαν οἱ ἀνωτέρω ἐρμηνεύται, τὴν ἐν τῇ Βάβυλιν Ἐκκλησίαν. Ὁ δὲ ἱερός Μιτροφάνης θέλει, ὅτι Βαβυλῶν ἐδῶ ἐνοεῖται ἢ κατὰ τὴν Αἴγυπτον κειμένη κατὰ τὴν ἐπαρχίαν τῆς Μέμφιδος. καὶ Σινεκλεκτῇ θέλει αὐτὸς ἐνὰ ἢ εἶναι ἢ Σύζυγος τῶν Ἀποστόλων, τὴν ὁποίαν ὀνομάζει σινεκλεκτῶν, διὰ τὴν ἦτον σύμφωνος μετὰ τὸν Πέτρον εἰς τὴν τῶν Χριστῶν πίστιν, καὶ ἐκλεκτῇ εἰς τὰς ἀρετὰς. δι' ὅσον εἰσχεῖται δὲ αὐτὸς, ὅτι ἐνὰ ὀνομάζει ἔπος τὴν ὁμόζυγον τῆς, καὶ ὄχι ἄλλω γυναῖκα. διὰ τὴν ἢ ἄλλω ὀνομάζει, ἔπερε ἐνὰ τὴν ὀνομάζει ἐκλεκτῶν, καὶ ὄχι σινεκλεκτῶν: καὶ διὰ τὴν, τῶν τότε καιρῶν, ἦτον πολλαὶ γυναῖκες Θεοφιλεῖς αἰς πισθῆσαι εἰς τὸν Χριστόν, ἢ ὅλοι ἦτον σινεκλεκτῶν. ὅθεν ἐνὰ μίαν ὀνομάζει ἐξ αὐτῶν, ἀδελφὸν ἦτον ποίαν ὀνομάζει σινεκλεκτῶν, ἢ ἄλλω ἄλλω σινεκλεκτῶν ὀνομάζομεν. λοιπὸν διὰ τὴν ὀνόματος τῆς Σινεκλεκτῆς, τῆς ἐδικῆς Σύζυγον ὀνομάζει ὁ Κορυθαῖος: ἢ ὁποία τότε δέσκειτο εἰς τὴν ἐν Αἴγύπτῳ Βαβυλῶνα, πόλιν ἔσομεν μεγάλην, καὶ ἐπιφανῆ, καὶ διὰ τῆς ἐπέκει πρὸς τὰς ἐν τῇ Διασπορῇ ἐξ Ἰουδαίων Χριστιανῶν, τὸν δὲ μέρους τῆς ἀσπασμῶν.

Βεβαιοῖ δὲ, λέγει, τῆς καὶ ὁ λόγος ὅπως ἀκολούθως ἐπιφέρει ὁ Κορυθαῖος, λέγων ἢ Καὶ Μάρκος ὁ Τίος μὲν. τὸ γὰρ ἐμὲ τῆς, λέγει, ἄπὸ κοινῆς λαμβάνεται, τῶν τῆς Σινεκλεκτῆς, ὅσον καὶ τῶν Μάρκος. ἦτοι ἀσπάζεταιται ὑμᾶς ἢ ἐν Βαβυλῶνι Σινεκλεκτῆς, καὶ Μάρκος ὁ Τίος μὲν. δείχνει δὲ μετὰ τὸ ἐδικόν τῆς παραδείγμα ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἐνὰ εἶναι κἀνεὶα ἄπονον, τὸ ἐνὰ ἔχη ὁ Χριστιανὸς γυναῖκα νόμιμον. ἀλλὰ καὶ ἐνὰ τῆς, πρὸ τῆς ἐνὰ πισθῆσαι εἰς τὸν Χριστόν εἶχε γυναῖκα, ὑπερον δὲ ἐπίσθῆσε, ἐνὰ εἶναι ἄπονον ἐνὰ ἔχη αὐτῶν καὶ μὴ τὴν εἰς Χριστόν πῆσιν, σινεκλεκτῶν, καὶ συμβουζῶν, εἰς τὴν ἐργασίαν τῶν ἐντολῶν τῶν Εὐαγγελίων. Μάρκον δὲ ὀνομά-

ρομάζει ἐδῶ τὸν Εὐαγγελιστῶν. τὸν ὁποῖον λέγει Τίον αὐτῶ: δηλαδὴ κατὰ Πνεῦμα. διὰ τὶ ἐχρημάτισε μαθητὴς αὐτῶ γνήσιος. (1) καὶ διὰ τὶ ὁ Πέτρος ἐπέτρεψεν αὐτὸν νὰ ὑπάγῃ εἰς Αἴγυπτον, καὶ νὰ γράψῃ τὸ ἱερόν Εὐαγγέλιον, κατὰ τὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμενίον, καὶ Μητροφάνη. ἄλλοι δὲ θέλουσι νὰ ὀνομάζῃ ἐδῶ Βαβυλῶνα ὁ Κορυφαῖος τὴν τῆς Ἀσσυρίαν Μητρόπολιν, τὴν Χαλδαίαν καὶ πρὸς τὸν Εὐφράτην δεισσομῶν ποταμόν: καὶ ὅτι νὰ ἐπῆρθη ὁ Κορυφαῖος καὶ ἕως εἰς τὴν Βαβυλῶνα ταύτην ἄπο τῆς Ἀντιόχειαν, ἐπειδὴ γὰρ δεισσοκοῦντο ἐκεῖ πολλοὶ Ἰουδαῖοι, ὁ δὲ Πέτρος ἔλαβεν ἐξαιρέτως τὴν ἄποστολὴν πρὸς τὰς ἐν τῇ Διασπορᾷ Ἰουδαίας, ἀκόλουθον καὶ πιθανὸν εἶναι, ὅτι καὶ εἰς ἐκεῖνας ἐδιάβη, καὶ ἐκήρυξε τὸ Εὐαγγέλιον. ἢ ἐπέμψεν κἀνείνα τε μαθητῶν εἰς αὐτὰς, αὐτῶ δὲ ἤθελεν ὑπάγῃ αὐτοπροσώπως ὁ ἴδιος: καθὼς ἐπέμψεν καὶ τὸν Μάρκον εἰς τὴν Αἴγυπτον. (2) λέγει δὲ ὁ ῥηθεις κύριε Εὐγγέλιος, πῶς εἶναι πιθανώτερον, ὅτι Βαβυλῶνα ἐδῶ ὀνομάζει, ἢ τὴν ἐν τῇ Ἀσσυρίᾳ, ἢ τὴν ἐν Αἰγύπτῳ, καὶ ὄχι τὴν Ῥώμην. καὶ ἄπο ἐκεῖ νὰ γράψῃ τὴν ἐπιστολὴν ταύτην. ἐπειδὴ καθὼς οἱ ἀκριβολογῶντες πρὸς χρόνας λέγουσι, δεῦν ἦτον δυνατὸν νὰ ἄρεθῆ εἰς τὴν Ῥώμην ὁ Πέτρος, ὅταν ἔγραφε τὴν ἐπιστολὴν ταύτην. καὶ διὰ τὶ δεῦν ἄρεται εὐκολὰ νὰ ἀνατρέχῃ τινας εἰς ἀλληγορίας, ὅταν δεῦν ἀκολουθῆ κἀνείνα ἄποπον, ἐὰν δεχθῶμεν τὸ ὄνομα τῆς Βαβυλῶνος κατὰ τὴν κυρίαν του σημασίαν.

14. „ Ἀπάσαθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης. εἰρήνῃ ὑμῖν παῖσι τοῖς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν.

ΜΕ' τὰ τελευταῖα ταῦτα λόγια προαγγέλλει εἰς τὰς χριστιανὰς ὁ Ἀπόστολος, νὰ χαιρετῶντας τὸν ἄλλον, καὶ νὰ φιλεῖται μετὰ φίλημα ἀγάπης, καὶ ὁμοφυχίας. καὶ τῆτο ποιεῖ πολλὰ συμφερόντως. διὰ τὶ, ἀπίσως οἱ μακραὶ δεισσομῶνοι χριστιανοὶ, χαιρετῶντας τὰς ἄλλας χριστιανὰς, καὶ φιλεῖσιν αὐτὰς μετὰ τὰς νοεράς ἐνεργείας, καὶ κινήσεις τῆς καρδίας των, ὡς ἀδελφὰς αὐτῶ ὄντας διὰ τῆς πνευματικῆς ἀναλήψεως τῆς βαπτίσεως: πολλῶν μᾶλλον ἄρεται νὰ χαιρετῶνται μετὰ φιλικὰς χαιρετισμοὺς, καὶ νὰ φιλεῖται μετὰ φίλημα ἀγάπης ἐκεῖνοι οἱ χριστιανοὶ, ὅπως κατοικῶντες εἰς εἷνα τόπον: ὄχι δὲ νὰ φιλεῖται μὴν, κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον, νὰ ἔχεν δὲ μέσα εἰς τὴν καρδίαν τῶν ἐχθρὰν τινα, καὶ μνησικακίαν. ἀλλὰ νὰ φιλεῖται μετὰ ἀγάπην καθαρὰν, καὶ τελείαν. τῆτο γὰρ αἰνιγματωδῶς φανερόντι μετὰ τὸ φίλημα τῆς ἀγάπης ὅπως λέγει ἐδῶ ὁ Κορυφαῖος. ἐπειδὴ εἶναι καὶ φίλημα ὑποπτον, καὶ γεμάτον ἄπο μνησικακίαν. καθὼς ἦτον τὸ φίλημα τῶ Ἰούδα, μετὰ τὸ ὁποῖον παρέδωκε τὸν Κύριον. καὶ τὸ φίλημα τῶ Ἰωάβ, μετὰ τὸ ὁποῖον φιλήσας τὸν Ἀμεσαῖ, ἐφόνευσεν αὐτὸν „ εἶπε γὰρ φησὶν Ἰωάβ, πρὸς Ἀμεσαῖ. εἰ ὑγιαίνεις „ σὺ ἀδελφέ; καὶ ἐκράτησεν ἡ χεὶρ ἡ δεξιὰ Ἰωάβ τῶ πάγωνος Ἀμεσαῖ τῶ καταφιλήσας αὐτὸν, „ καὶ Ἀμεσαῖ ἐκ ἐφυλάξατο τὴν μάχαιραν τὴν ἐν τῇ χειρὶ Ἰωάβ, καὶ ἐπαῖσεν αὐτὸν ἐν αὐτῇ, τῇ Ἰωάβ εἰς τὴν ψῆραν, καὶ ἐξεχύθη ἡ κοιλία αὐτῶ εἰς τὴν γῆν. (β'. Βασιλ. κ'. 9.) εἶναι δὲ καὶ φίλημα αἰσχροῦν, τὸ ὁποῖον γίνεται μετὰ ἔρωτα σαρκικόν, καὶ ὄχι μετὰ ἀγάπην πνευματικῶν. ὅμοιον δὲ εἶναι τὸ φίλημα τῆς ἀγάπης ὅπως λέγει ἐδῶ ὁ Πέτρος, μετὰ τὸ ἅγιον φίλημα ὅπως γράφει ὁ Παῦλος „ ἀπάσαθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ. (ἀ. Κορ. ις'. 20.) ἐκεῖνο γὰρ εἶναι φίλημα ἅγιον: ἦγεν ἀφιερωμῶνον τῷ Θεῷ, καὶ τῆτο εἶναι φίλημα τῆς ὁπτιος, καὶ κατὰ Θεὸν ἀγάπης.

Ἐπειτα εὐχεται νὰ ἦναι εἰρήνῃ εἰς ὅλους, ὄχι ὅμως κατὰ ἀνθρώπων εἰρήνῃ, ἀλλ' ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ἦγεν εὐχεται νὰ ἔχεν οἱ χριστιανοὶ εἰρήνῃν τὴν κατὰ Χριστὸν, ὡς ὁ Χριστὸς πρὸς τὸ πάθος ἀπερχόμενος, ἀφῆκεν ὡς κληρονομίαν εἰς τὰς μαθητὰς τῶ, καὶ πάντας τὰς μέλλοντας πισθεῖν εἰς αὐτὸν, λέγων. „ εἰρήνῃν ἀφήμι ὑμῖν, εἰρήνῃν τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν. καὶ καθὼς ὁ „ Κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. (Ἰω. ιδ'. 27.) ἐπειδὴ δεῦν ἄρεται νὰ ἔχεν οἱ χριστιανοὶ εἰρήνῃν ἀναμεταξύτων, ἢ νὰ κακοποιήσεν τινα, ἢ ἢ κἀνείνα ἄλλο πάθος: ἀλλὰ ἢ μόνῃν τὴν κατὰ Θεὸν ἀγάπην. βλέπε δὲ, ὅτι τὴν εἰρήνῃν ὅπως εἶπεν ὁ Κορυφαῖος νὰ πληθυνθῆ εἰς τὰς

(1) Μερικοὶ δὲ ἐτόλμησαν, λέγει ὁ Θεοφύλακτος, καὶ ὁ Οἰκουμενίος, νὰ εἶπῃν πῶς ὁ θάος Μάρκος θάος, εἶναι καὶ κατὰ σάρκα Τίος τῶ Ἀποστόλου Πέτρου, εἰκάζουσι δὲ τῆτο ἄπο ἐκεῖνο ὅπως εἶπεν ὁ ἱερός Λυκάς εἰς τὰς Πράξεις, ὅτι ὁ Πέτρος ἀφῆκε τὸν ἄγγελον ἀγῆκε παραδόχως ἀπὸ τῆν φυλακῆν, εἰς τὴν ἐπίαν ὁ Ἡρῶδης τὸν ἐβαλεν, ἐπῆγεν εἰς τὴν οἰκίαν Μαρίας

τῆς μητρὸς Ἰωάννου, τῶ ἐπικληθῶτος Μάρκου. καὶ λέγουσιν, ὅτι ἡ οἰκία αὐτῶ ἦτον τῶ Πέτρου, καὶ ἡ μήτηρ τῶ Μάρκου, ἦτον Συζυγὸς τῶ. διὰ τῆτο καὶ ὁ Πέτρος ὡς εἰς ἐδικὸν τῶ ἀσπίτον, κατέουεν εἰς αὐτό. (Πράξ. ιβ'. 12.)

(2) Ὅσα περὶ τῶν εἰς τὸ περὶ Ἀνεξιθρησκείας Βιβλίον. σελ. 5')

τὰς χεισιανὰς ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐπιστολῆς, αὐτὴν τὴν ἰδίαν εἰρήνην βάλλει καὶ εἰς τὸ τέλος ἐ-
 δῶ, ὡσαύτῃ σφραγίδα τῆς αὐτῆς ἐπιστολῆς, ἵνα νὰ δείξῃ πῶς εἶναι γνησία ἐπιστολίτε. ἐπειδὴ
 καὶ φέρει ἀρχὴν, καὶ τέλος τῆς τῷ σημείου τῷ μαθητῷ τῆς εἰρηναρχοῦ Χριστοῦ: δηλαδὴ τὴν ἐξ ἀγά-
 πης εἰρήνην. ἥτις εἶναι ὁ ἀρραγὴς συσδέσμος, ὅπως πανταχόθεν τραβίξει, καὶ συσφίγγει ὅλους
 τὰς χεισιανὰς εἰς τὴν πρὸς ἀλλήλους ἀγάπην.

Ἄμποτε δὲ ἢ κατὰ Θεὸν εἰρήνη αὕτη, νὰ ἦναι καὶ μὲ ἡμᾶς τὰς ἀναγινώσκοντας, καὶ ἀκούον-
 τας τὴν ἐρμηνείαν τῆς παρέσης Ἐπιστολῆς: ἵνα ἔχωμεν εἰρήνην τειχῶς, πρῶτον μὲν, μὲ τὸν
 Θεόν, φυλάττοντες ὅλας τὰς τῆς Θείας ἐντολάς, καὶ μηδαμῶς ἐλεγχόμενοι ὑπὸ τῆς συνειδήσεως,
 διὰ παράβασιν ἁμμιᾶς τοῦ νόμου. δεύτερον νὰ ἔχωμεν εἰρήνην πρὸς τὰς ἀδελφάς μας, χω-
 εἰς νὰ ποροξενώμεν κανένα σκατάλον εἰς αὐτὰς κακῶς, εἴτε μὲ ἔργον, εἴτε μὲ λόγον, εἴτε μὲ
 σχῆμα, καὶ κίνημα. καὶ τρίτον νὰ ἔχωμεν εἰρήνην καὶ πρὸς τὸν ἑαυτόν μας, μὴ παραττόμενοι
 ὑπὸ τὰ πάθη, καὶ ὑπὸ τὰς πονηρὰς, καὶ αἰσχρὰς, καὶ βλασφημίας λογισμὰς, ἀλλ' ἔχοντες γα-
 λήνην εἰς τὴν καρδίαν μας. Καὶ ἔγω μὲ τὰ τέλεια ταῦτα εἶδη τῆς εἰρήνης, νὰ διαρεσώσωμεν τῇ
 αἰγίᾳ, καὶ ζωοποιῶ Τριᾷδι, τῇ τῆς ἀληθοῦς εἰρήνης αἰτία, καὶ ἥς ἡ εἰρήνη ὑπερέχουσα ἔστι πάν-
 τα νῦν, καὶ ἄρῳα, καὶ τὸν Μακάριον Παῦλον, ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν, τῷ διαγ-
 γελισαμένῳ εἰρήνην τοῖς μακρὰν, καὶ τοῖς ἐγγύς, καὶ εἰρηνοποιήσωσι τὰ πάντα διὰ τὴν αἵμα-
 τος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ. ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ παντοκράτῳ Πατρὶ, καὶ τῷ παναγίῳ,
 καὶ ἀγαθῷ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τὰς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Ἐγγραφή ἢ παρῶσα πρώτη τῆς Κορυφαίας Πέτρας Ἐπιστολῆς, διὰ Σιλβανῶν,
 ἀπὸ Βαβυλῶνος τῆς ἐν Αἰγύπτῳ, ἢ τῆς ἐν Ἀσσυρίᾳ καμεινῆς.

Υ Π Ο Θ Ε Σ Ι Σ

Τ Η Σ

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΕΤΡΟΥ

ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ,

Κατὰ τὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμεῖιον.

ΚΑὶ ταύτῃ τῷ δευτέρῳ ἐπιστολῷ ἐπιστέλλει ὁ Κορυθαῖος Πέτρος εἰς τὰς ἐξ Ἰουδαίων πισδύ-
 σαυτας χριστιανὰς. εἶναι δὲ αὕτη μία ἐνθύμησις τῆς παρώπης. ἐπειδὴ ἦδ' ἤξευρον ὁ Ἀπόστολος,
 ὅτι ὀλίγωρα ἔχει νὰ ἀναχωρήσῃ ἀπὸ τὸ σῶμα διὰ τῆ μαρτυρίας: τότε χάριν ἐπέσχετο νὰ ἐ-
 θυμίσῃ ὅλας ἐκεῖνας ὅπῃ ἤκουσαν τῷ προτέρῳ διδασκαλίᾳ τε. Πρῶτον λοιπὸν ἐξηγεῖ τὰ ᾠρι-
 πίσεως, ἀποδείκνυοντες ὅτι ἡ πίσις διαγγελλίσθη ἀπὸ τῆς Προφητίας, καὶ ὅτι αἱ ᾠρι-
 τῆς προφητείας δὲν ἐλαλήθησαν ᾠρᾷ ἀνθρώπων, ἀλλὰ ᾠρᾷ τῆ Θεοῦ. Δεύτερον ᾠραγγέλλει
 νὰ μὴ προσέχων οἱ Χριστιανοὶ εἰς ἐκεῖνας, ὅπῃ τὰς ἀπατῶν. Ἐὰν τὶ μέλλει νὰ γῆ ἀπόλεια αὐ-
 τῶν: καθὼς ἔγινε καὶ τῶν ᾠραβάντων Ἀγγέλων: ἦτοι τῶν δαιμόνων. Τρίτον προλέγει, ὅτι δε-
 λεν ἔλθουν ἡμέραι, εἰς τὰς ὁποίας μέλλουν νὰ δέσπονται ἐμπαῖκται, καὶ νὰ λέγων: ὅτι μα-
 ταίως λέγεται ἀπὸ τῆς Χριστιανῆς πῶς ἔχει νὰ γῆ ἡ παρουσία τῆ Κυρίας. ἐπειδὴ πάντοτε λέ-
 γεται, καὶ ἀκόμη δὲν ἔγινε. ᾠραγγέλλει δὲ πρὸς τὰτοις νὰ ἀπέχων μακρῶ ἀπὸ τῆς τοιούτης
 δεομπαίκτης. Τέταρτον ᾠραγγέλλει εἰς τὰς Χριστιανῆς νὰ μὴ ἀκηδιῶσι καὶ λυπῶνται, Ἐὰν τὶ
 ὁ Κύριος δὲν ἔρχεται ὀλίγωρα. ἐπειδὴ ὅλος ὁ χρόνος τῆς παρούσης ζωῆς δὲν εἶναι τίποτε ἔμ-
 ποδον εἰς τὸν Θεόν. καὶ ἐπειδὴ ἡ μία ἡμέρα λογίζεται ὡσαύτ' ἡ χίλιοι χρόνοι, καὶ ἀντιστρόφως οἱ
 χίλιοι χρόνοι λογίζονται ὡσαύτ' μία ἡμέρα. Πέμπτον πληροφορεῖ τὰς χριστιανῆς, ὅτι ὀλίγω-
 ρα ἔχει νὰ γῆ ἡ δευτέρα παρουσία τῆ Κυρίας. ὅθεν καὶ τὰς ᾠραγγέλλει νὰ εἶναι ἑτοιμοὶ ὅλοι
 εἰς τῷ ἡμέραν ταύτῃ με ἔργα ἀγαθὰ. Ἐκτον ᾠρακινεῖ αὐτὰς νὰ ἐέργων καὶ νὰ ἀποδέχων-
 ται ὡς καλὰ καὶ ὀρθὰ, ὅσα γράφει ὁ Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὰς ἐπιστολάς τε, καὶ νὰ μὴ προ-
 σέχων εἰς ἐκεῖνας ὅπῃ τὰς διαβάλλων καὶ τὰς κατηγορῶν. ἐπειδὴ οἱ κατηγορῶντες αὐτὰς, κατη-
 γορῶσι καὶ ὅλας τὰς θείας Γραφάς. Ἐβδομον δὲ καὶ τελευταῖον, διδάξας αὐτὰς νὰ προσηλώ-
 σκων

σκειν τὰ παράγματα, καὶ νὰ μὴ ἐκπίπτειν ὑπὸ τὸν σκοπὸν καὶ τὸ θεμέλιον τῆς πίστεως, τελειόνοι τὴν ὁπισθολὴν. Σημειώσω ὅτι ἡ ὁπισθολὴ αὕτη τῷ Κορυφαίῳ, ἐγράφη εἰκοσιτέσσαρας χρόνος μετὰ τὴν Αἰνάσασι τῷ Κυρίῳ, κατὰ τὸν Μελέτιον Τόμ. α. σελ. 42. τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἰσοείας.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ

ΤΗΝ ΚΑΘΟΛΙΚΗΝ

ΔΕΥΤΕΡΑΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΠΕΤΡΟΥ
ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

I. „ Συμεών (I) Πέτρος δῆλος καὶ Ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τὸ ὄνομα Σίμων εἶναι ἀποκοριστικὸν τῶ Συμεών· καθὼς εἶναι καὶ τὸ Μητράς τῶ Μητροδώρη, καὶ τὸ Μιυῶς τῶ Μιυοδώρη· καὶ τὸ Θελλάς τῶ Θεοδοσίος, κατὰ τὸν Θεοφύλακτον καὶ Οἰκεμεσίον. εἶς δὲ καὶ τὸ αὐτὸ εἶναι γὰρ εἰπῆς Συμεών, καὶ γὰρ εἰπῆς Σίμων. ἀπὸ οὗ τῶ Συμεών, κατὰ συγκοπλὴν ἔγινε Σίμων, τὸ ὁποῖον εἶναι τὸ πρῶτον ὄνομα τῶ Κορυφαῖος Πέτρος. εἰς μὲν τῷ προτέρῳ λοιπὸν ἐπιστολῶν ἔγραψεν ὁ Κορυφαῖος μόνον τὸ ὄνομα ὅπερ τὸν ἀνόμασεν ὁ Κύριος· ἦτοι τὸ, Πέτρος, διὰ τὰς αἰτίας ὅπερ ἐπομῆν ἐκεῖ, καὶ οὐ γὰρ βάλη τὸ ὄνομα αὐτὸ, ὡσὰν εἴς τε ἀνὰ τὴν οἰκοδομὴν τῶ λόγων ὅπερ ἐμελλε γὰρ εἶπῆ, καὶ ἐν τῷ βεβαιώσῃ τὸν λόγον τῶ Κυρίου ὅπερ εἶπε πρὸς αὐτὸν „ σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρῳ οἰκοδομήσω τὸν ἐκκλησίαν. (Ματθ. 15. 18.) ἐδῶ δὲ εἰς τῷ δευτέρῳ ἐπιστολῶν, ἔβαλε πρότερον τὸ ὄνομα ὅπερ ἀνομάζεται πρὸς τὸ γονέων τε. Διὰ τί δὲ, ἐκεῖ μὲν εἰς τῷ προτέρῳ ἐπιστολῶν ἔβαλε τὸ ὄνομα, μὲν τὸ ὁποῖον ὁ Κύριος τὸν ἀνόμασεν ὕστερον, ἐδῶ δὲ εἰς τῷ δευτέρῳ, ἔβαλε τὸ πρότερόν τε ὄνομα; ἡ λύσις εἶναι αὕτη κατὰ τὸν ἱερὸν Μητροφάνη· διὰ γὰρ δεῖξῃ μὲν τῷ ὁ Κορυφαῖος, ὅτι ἐκεῖνο ὅπερ ἦτον φύσει πρῶτον· ἦτοι τὸ Συμεών καὶ Σίμων, ἔγινεν ἔσχατον. καὶ ἐκεῖνο ὅπερ ἠκολούθησεν ἔσχατον, ἔγινε πρῶτον· ἦγεν τὸ, Πέτρος. καὶ τὸ λόγιον τῶ Κυρίου τὸ λέγον „ πολλοὶ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι. (Ματθ. 13. 30.) πόσον οὖν τῷ δευτέρῳ ἐπιστολῶν προθυμίᾳ ὅπερ ἔδειξαν οἱ ὕστερον ἐλθόντες καὶ δουλοσάπτες εἰς τὸν ἀμπελάνα, ὅσον καὶ οὐ τῷ ἀξιοπιστίᾳ τῶ Κυρίου, τῶ διορίζοντος εἰς αὐτὰς τὸν μισθὸν, καὶ εἰπόντος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτῶν „ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθὸν ἀρχάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρῶτων. (Ματθ. 13. 8.) ὅτι τὸ λέγει ὁ Κορυφαῖος τὸν ἑαυτὸν τε δῆλον καὶ Ἀπόστολον Χριστοῦ, ἐρμηνεύσασιν εἰς τὰς πολλαβάσας δύο ἐπιστολάς, τῶ Ἰακώβου, καὶ τῶ Πέτρος. ὅθεν καὶ ἀνάγιξις πρὸς τῶν ἐκεῖ.

„ Τοῖς ἰσοτίμοι λαχῶσι πίσιν ἐν δικαιοσυλῇ τῶ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εἰθύς ἀπὸ τὸ προοίμιον τῆς ἐπιστολῆς (λέγει ὁ Θεοφύλακτος καὶ Οἰκεμεσίος) σηκόνει τὰ φρονήματα τῶν χριστιανῶν ὁ Κορυφαῖος, εἰς τὸ γὰρ ἔχεν καὶ αὐτοὶ τὴν αὐτὴν καὶ ἴστωσαν περὶ μὲν τὰς Ἀποστόλους εἰς τὸ κήρυγμα τῶ Ἐυαγγελίου. ἐπεὶ ἐκεῖνοι ὅπερ εἶναι ἰσοτίμοι εἰς εἴς τε πρῶτον, αὐτοὶ δὲ πρέπει γὰρ εἶναι κατώτεροι εἴς τε ἀπὸ τὸν ἄλλον κατ' ἐκεῖνο τὸ πρῶτον. κατὰ δὲ λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος ὅτι ὅλοι ὁμῶς καὶ Ἀπόστολοι, καὶ οἱ τῶν Ἀποστόλων ἀκόλουθοι χριστιανοὶ, εἶναι ἰσοτίμοι κατὰ τὴν πίσιν. ἐπεὶ, ὡς ἐρμηνεύει ὁ Μητροφάνης, ὅλοι ὁμῶς ἠξιώθησαν

Σησασιν

(1) Παρὰ τῶν Οἰκεμεσίον καὶ ἱερῶν Μητροφάνη, Σίμων χάφεται.

Θησαν να λάβουν μίαν κ' τὴν αὐτὴν πνευματικὴν ἀναγέννησιν, καὶ τὴν ὁποῖαν δεῖ διαφέρει τίποτε ὁ Ἰωδαῖος ἀπὸ τὸν Ἑβραῖον, τὸ ἄρσεν ἀπὸ τὸ θῆλυ, εἰδὲ ὁ ἐλεύθερος ἀπὸ τὸν δούλον· καθὼς γράφει ὁ Παῦλος. λέγει γὰρ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ὅτι „ ὅσοι ἔλαβον αὐτὸν (τὸν Χριστὸν) ἔξ τῆς πίσεως) ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. οἱ ἐκ ἐξ αιμάτων, εἰδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, εἰδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν. (Ἰωάν. ἀ. 12.) κ' ἀπεπόντως ὅλοι οἱ πνευματικῶς γεννηθέντες δεῖ διαφέρουσιν ἔξ τὸ ἐκείνοι μὲν ὅπῃ κατὰ σάρκα γεννῶνται, διαφέρουσιν ἀναμεταξύ των κατὰ τὴν μορφὴν τοῦ προσώπου, καὶ μέγεθος τῆς σώματος, καὶ κατὰ τὰ ἄλλα ὑποστατικὰ ἰδιώματα. ἐπειδὴ κ' οἱ γεννηθέντες αὐτῶς γενεῖς εἶναι πολλοὶ, καὶ διαφέρουσιν καὶ ταῦτα εἰς ἄλλο ἀπὸ τὸν ἄλλον. οἱ δὲ χριστιανοὶ, ἐπειδὴ ἀπὸ εἰς καὶ τὸν αὐτὸν Πατέρα γεννῶνται, τὸν Θεόν, καὶ ἀπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν Μητέρα τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἀπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν μήτραν, τὴν ἀγίαν Κοινοβίβηθραν· διὰ τὸ ὅλοι ὁμοῦ ἔχουσιν εἰς αὐτὸν εἶδος, καὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν λαμβάνουσιν μορφὴν. ἔξ τούτου λέγει ὁ Κορυφαῖος ἰδῶ, πῶς οἱ χριστιανοὶ ὅλοι εἶναι ἰσότητι μετὰ τὸν Ἀποστόλον καὶ τὴν Πίσιν. ἠγγιστον ἔλαβον παρὰ Θεοῦ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν τιμὴν, καὶ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν Πίσιν ἔχουσιν ἀπὸ τὸν Θεόν. λέγει δὲ τούτο, ὅχι διὰ τὸ ἢ Πίσιν δεῖ λαμβάνει αὐξήσιν ἢ ὀλιγόσυσιν. ἐπειδὴ αὐξάνει μὲν αὐτὴ καὶ μεγαλυνεῖται ἀπὸ τὸν ἐναρέτης, καὶ τελείας καὶ ὑψηλῶς πολιτείας ἔχοντας χριστιανῶν. ὀλιγόσυσιν δὲ ἐκ τῶ ἐναντία καὶ μικρύνεται ἀπὸ τὸν ὀλιγόπιστων χριστιανῶν, τὸν ἔχοντας φρόνημα γήινον καὶ χαμαλόν. διὰ τούτου εἶπεν ὁ Κύριος πρὸς τὸν ἐκατηπύρχον „ ἀμὲν λέγω ὑμῖν, εἰδὲ ἐν τῇ Ἰσραὴλ τοσαύτην Πίσιν εὑρον. (Ματθ. ἡ. 10.) κ' πρὸς τὴν Χαναναίαν εἶπεν „ ἦ γυνὴ, μεγάλη σε ἡ πίσις, γεννηθήτωσι ὡς θέλεις. (Ματθ. ἡ. 28.) κ' πρὸς τὸν ἴδιον δὲ τῶν Πέτρων εἶπεν, ὅταν ἐφοβήθη πρὸς τὴν θαλάσσης „ ὀλιγόπιστε, εἰς τὴν ἐδίσασας; (Ματθ. ἡ. 31.) κ' πρὸς ὅλους δὲ τὸν Ἀποστόλον εἶπε „ τί δεῖλοί εἰς ὀλιγόπιστοι; (Ματθ. ἡ. 26.) μετὰ τὰ λόγια γὰρ ταῦτα δείχνει ὁ Κύριος, πῶς εἶναι Πίσιν μεγάλη καὶ μικρά. ὁ δὲ Κορυφαῖος εἶπε πῶς εἶναι ἡ Πίσιν ἰσότητι, πρῶτον κατὰ αὐτὴν θεωρητικῶν, καὶ ἐκ τῶν κατὰ τὴν ὑποκειμένη ὅπῃ τὴν ἔχουσιν. καὶ δεύτερον, ἔξ τὸ εἶναι ἰσότητι εἰς ἐκείνας ὅπῃ μετὰ τὴν ἰσὴν θέλησιν καὶ προθυμίαν τῆς ψυχῆς τὴν κρατεῖν, καὶ τὴν ἀναγκαλιζομένη μετὰ ὅλων τῶν θέσεων καὶ τῶν ἀγαπητικῶν δυνάμεων τῆς καρδίας των. παρηγορεῖ λοιπὸν ὁ Κορυφαῖος μετὰ τὰ λόγια ταῦτα τὸν χριστιανῶν, ὅτι καθὼς εἶναι ἰσότητι μετὰ αὐτὸν κατὰ τὴν Πίσιν, ἔτσι θέλουσιν γενεῖν καὶ ὁμοῖοι εἰς τὴν δόξαν, αἰσῶν καὶ ἀγαπήσιν τὸν Χριστὸν μετὰ τὸ αὐτὸ μέτρον τῆς πίσεως, ὅπῃ καὶ αὐτὸς τὸν ἠγάπησε. διὰ τούτου γὰρ καὶ ἀκολούθως εἶπεν „ ἐν δικαιοσύνῃ τῆς Θεοῦ ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ. ὡσανὺν νὰ λέγη εἰς τὸν χριστιανῶν ὁ Κορυφαῖος, ἐκείνο ὅπῃ εἶπε καὶ πρὸς τὸν Κορνήλιον „ ἐκ εἰς προσωπολήπτης ὁ Θεός, ἀλλ' ἐν παντὶ ἔδωκεν ὁ φοβῶμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐτῶν εἶσι. (Πράξ. ἡ. 34.) ἐπειδὴ ἡ δικαιοσύνη τῆς Θεοῦ καὶ τῶν ἰσῶν θελήσεις καὶ γνώμας τῶν ἀνθρώπων, ἔτσι δίδει ἰσῶν καὶ τῶν ἀμοιβῶν εἰς αὐτῶν.

2. „ Χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη ἐν ἐπιγνώσει τῆς Θεοῦ, καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς Κυρίου ἡμῶν.

Εὼς εἰδὲ εἶναι ὅλον χαιρετισμός. εἰδὲ γὰρ ἀποδίδονται τὰ αὐτὰ εἰρημνία. ἦτοι ἐγὼ Συμεὼν Πέτρος ἀπὸς καὶ Ἀπόστολος Ἰησοῦ Χριστοῦ, λέγω εἰς ἑσῶν τὸν ἔχοντας ἰσότητι Πίσιν. τί λέγω; χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη. ἀπὸ τῶν σῶν χαιρετῶ, ὡς προερμηνεύσαμεν εἰς τὸν ἀλλοῦ ἐπιστολῶν. βλέπε δὲ, ἀγαπητέ, ὅτι ἐκείνον τὸν ἴδιον χαιρετισμὸν ὅπῃ εἶπεν εἰς τὴν πρώτῃ ἐπιστολῇ ὁ Κορυφαῖος, αὐτὸν γράφει καὶ εἰδὲ: καὶ πανταχῶς τὴν χάριν τῆς Θεοῦ καὶ τὴν εἰρήνην κηρύττει. ἐπειδὴ καὶ χάριν καὶ δωρεὰν ἐσώθημεν τῆς Θεοῦ. καὶ ἐπειδὴ ἡ εἰρήνη εἶναι ἡ κληρονομία ὅπῃ ἔδωκεν ὁ Χριστός εἰς τὸν μαθητῶν καὶ ἀπὸ τῆς ἀναστάσεως εἰπὼν „ εἰρήνην ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν. (Ἰωάν. ἡ. 27.) καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν λέγων „ εἰρήνην ὑμῖν. (Ἰωάν. ἡ. 19.) Διὰ τούτου καὶ ἡ ἐκκλησία ὅλη εὐχεται νὰ μᾶς δοθῇ Ἄγγελος εἰρήνης. καὶ ὁ ἱερός καὶ ἀρχιερός ἐμφανεῖ συχνάκις καὶ λέγει εἰς τὸν λαόν „ εἰρήνην πᾶσι. διότι καὶ τὸν Χρυσόστομον καὶ Θεοφύλακτον, ἡ εἰρήνη εἶναι μήτηρ τῶν ἀγαθῶν. διὸ καὶ ὁ Κύριος παρηγγεῖλεν εἰς τὸν Ἀποστόλον νὰ λέγων πρῶτον τὴν εἰρήνην, ὅταν ἐμβαίεν εἰς καθεὶ οἰκίαν „ εἰς τὴν δ' αὖ οἰκίαν εἰσέρχισθε, πρῶτον λέγετε. εἰρήνην τῶ οἴκῳ τούτῳ. (Λουκ. ἡ. 5.) εὐχεται λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος νὰ πληθυνθῇ εἰς τὸν χριστιανῶν ἡ ἀνάστασιν τῆς Θεοῦ χάρις, καὶ ἡ πρὸς τὸν Θεόν, καὶ πρὸς ἀλλήλους εἰρήνη: ἵνα ἔξ μῆσε τῶν δύο αὐτῶν, διαφυλάξουσιν εἰς τὴν καρ-

καρδίας τες, πόσον τὴν γνώσιν τῆς ὑψηλῶν καὶ μεγάλων δογμάτων τῆς πίστεως ὅπως ἀπορέγραψεν εἰς αὐτάς, καὶ τῆς ὡς τῆς καθολικῆς ἀρετῆς διδαγμάτων, ὅσον καὶ ἐκείνων ὅπως μέλλει νὰ τὸς διδάξῃ ἐν τῇ παράσῃ ἐπιστολῇ, χωρὶς κάμμιαν φιλοκεικίαν καὶ λογομαχίαν. ἐπειδὴ χωρὶς χάριν καὶ εἰρήνῃ τῷ Θεῷ, δεῖ ἡμῶν νὰ χωρέσων καὶ νὰ ἀσφυλάξων ὁλόκληρον τὴν γνώσιν τῆς τοιαύτων μυστηρίων. προσθέττει δὲ καὶ ὅτι νὰ πληθυνθῇ εἰς αὐτάς ἡ χάρις καὶ ἡ εἰρήνη ἐν τῇ ἐπιγνώσει τῷ Θεῷ, καὶ τῷ Χριστῷ: ἦσαν δὲ νὰ μὴν πάντοτε εἰς τὴν ἐπιγνώσιν καὶ ἀγάπῃ τῷ Θεῷ καὶ Πατρὸς, καὶ τῷ μονογενῆς αὐτῷ Υἱῷ.

3. „ Ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτῆ ταὶ πρὸς ζωὴν καὶ δόξαν σέβαν δωρημένης, διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τῆ καλέσαντος ἡμῶν, μᾶς διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς.

Διὰ τῆτο, λέγει, σὰς εἶπον χριστιανοί, νὰ μὴν εἰς τὴν ἐπιγνώσιν καὶ ἀγάπῃ τῷ Θεῷ, καὶ τῷ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστῷ: ἐπειδὴ δὲ μὲς τῆς ἐπιγνώσεως ταύτης τῆς παρῆμῶν προσφορμῆς εἰς τὸν Θεόν, χαρίζονται εἰς ἡμᾶς παρὰ τῆς δυνάμεως τῷ Θεῷ ὅλα ταὶ ἀγαθὰ, πόσον ταὶ πρὸς τὴν τῶ σώματος ζωὴν καὶ σωτηρίαν χρειάζομεθα, ὅσον καὶ ταὶ πρὸς τὴν δυνάμειν καὶ πίσιν χρησιμῶντα χαρίσματα τῷ ἁγίῳ Πνεύματι. καὶ διὰ νὰ εἰπῶ μὲ σωτηρίαν, παρὰ τῆς δυνάμεως τῷ Θεῷ χαρίζονται εἰς ἡμᾶς καὶ ταὶ προσκαιρα ἀγαθὰ τῆς παρῆμῶν ζωῆς, καὶ ταὶ αἰώνια τῆς μελλόνσης. ὄχι ὅμως ἀπλῶς χαρίζονται χωρὶς νὰ κάμωμεν καὶ ἡμεῖς κἀνείνα καλὸν ἔργον: ἀλλὰ ἀφ' ἧ καὶ ἡμεῖς δεῖξωμεν τὴν ἐδικλῶν μας προαίρεσιν, καὶ κάμωμεν ἐκεῖνο ὅπως δυνάμεθα. τῆτο δὲ εἶναι, ἡ ἐπιγνώσις καὶ ἀγάπη ὅπως πρέπει νὰ ἔχωμεν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ἡ ὑπακοή, τὴν ὁποῖαν χρειάζομεν νὰ δεῖξωμεν εἰς τὰς ἐντολάς τες. αὐτὸς γὰρ μᾶς ἐκάλεσεν εἰς τὴν ἐδικλῶν τῆς φιλίας καὶ οἰκειότητος δὲ μὲς τῆς δόξης καὶ ἀρετῆς: ἥτοι δὲ τῆς ἐνδόξων καὶ λαμπρῶν ἀρετῶν: ταυτὴν εἶπεν, μᾶς ἐκάλεσεν εἰς τὸ νὰ ἐργαζόμεθα τὰς ἀρετὰς, καὶ νὰ ἔχωμεν βίον λαμπρῶν καὶ δεδοξασμένων μὲ ταὶ ἔργα τῆς φωτός. ἴσως δὲ καὶ λέγει ὁ Κορυφαῖος, ὅτι ὁ Κύριος μᾶς ἐκάλεσεν εἰς τὴν ἐπιγνώσιν τῆς, μὲ ταὶ ἐνδόξα θαύματα ὅπως ἔκαμε, καὶ μὲ τὴν ἀναμάρτητον καὶ γέμισον ἀρετῶν πολιτείαν ὅπως ἔδειξεν εἰς τὸν Κόσμον, ἡ καὶ μὲ τὰς ἐνδόξους καὶ θεοσπεῖς αὐτῆς τελειότητας. ἀρετὴ ἦν καὶ δόξα καὶ μεγαλειότης λέγονται τῷ Θεῷ, αἱ φυσικαὶ αὐτῆς καὶ ὑσιώδεις τελειότητες, αἰτινες καὶ θεία προσόντα ονομάζονται καὶ τὰς ἱερὰς Θεολόγους. ὅθεν ὁ μὲν Ἡσαΐας ἀπὸ τὸ ἑν μέρους λέγει „ τὴν δόξαν μου (ἥτι τὴν θεοπότην καὶ τὰ ἐνδόξα μου καὶ θεοσπεῖν προσόντα) ἐτέρω ἐδώσω. (Ἡσ. μὲ. ΙΙ.) καὶ πάλιν καθαρώτερον καὶ ταὶ δύο συμπάσας λέγει „ ἐγὼ Κύριος ὁ Θεός, τῆτο μου ἔστι τὸ ὄνομα. τὴν δόξαν μου ἐτέρω ἐδώσω, καὶ ἐδὲ τὰς ἀρετὰς μου τῆς γλυπτῆς. (Ἡσ. μὲ. 8.) ἀπὸ τὸ ὅποῖον τῆτο ρητὸν νομίζω νὰ εἰσαφέρω τὸν Κορυφαῖον τῆτο ὅπως εἶπεν. ἀπὸ δὲ τὸ ἄλλο μέρος ὁ προφήτης Δαβὶδ λέγει πρὸς τὸν Θεόν „ ὅτι ἐπήρθη ἡ μεγαλοσπεῖα σου ὑπεράνω τῆς ἑρῶν. (ψαλμ. ἡ. Ι.) ταῖσιν, ἡ ἐν τῆς κτίσμασι καὶ τῆς ὑπ' αὐτῆς προβεβλημένων καὶ διοικημένων μεγαλειότης, καὶ τὸν Θεολόγον „ Γρηγόριον. (λόγ. β'. ὡς Θεολογίας.)

4. „ Δι' ὧν ταὶ τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα ἐπαγγέλματα δωρηται.

Δι' ὧν, ποῖαν; ἡ δὲ τῆς ἀποκριτικῶν τῆς ἀνθρώπων ἀρετῶν καὶ κατορθωμάτων, ταὶ ὁποῖα ἐνοῦσται πῶς ἐκδοῦν καὶ πρῶτῃ ἐκδοῦν, τὸ, δὲ δόξης καὶ ἀρετῆς. ἡ δὲ τῆς τῷ Θεῷ, καὶ τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ ἐνδόξων θαυμάτων καὶ τελειότητων. καὶ εἰς ταὶ δύο γὰρ ἀρμόζει, τὸ, δι' ὧν τῆτο. δὲ τῆτων, λέγει, τῆς δύο, καὶ δὲ τῆς εἰδικεινῆς ἡμῶν πίστεως καὶ ἀρετῆς, καὶ δὲ τῆς τοῦ Θεῷ ἐνδόξου δυνάμεως, καὶ τῆς ἐνεργητικῶν θαυμάτων, ὄχι μόνον ἐχαρίσθησαν εἰς ἡμᾶς τὰς χριστιανὰς αἱ τίμια καὶ μεγαλοτάτα ἐπαγγέλματα καὶ ὑποσχέσεις τῷ Θεῷ, ὡς τῆς μελλόντων κεραιῶν ἀγαθῶν, ἀλλὰ καὶ ἐπισώθησαν πῶς εἶναι βέβαιαι καὶ ἀληθιναί. ὅθεν καὶ ἀκολούθως λέγει.

- „ Ἴνα διὰ τῆτων γενήσῃ θείας κοινωνοὶ φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν Κόσμῳ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς.

Με' τὰς ἀνωτέρω, λέγει, θείας ἐπαγγελίας καὶ ὑποσχέσεις ἀπαπτεμένοι οἱ χριστιανοί, καὶ

κὴ δὲ τὴν γλῶσφιν ὑψόμενοι, κὴ πρὸς ἑαυτὸν τὸ πολίτευμα ἔχοντες, σπυδαίξασιν νὰ ζήσουν μὲ κά-
 θε ἀγωνισμῶν κὴ ἀπάθειαν, κὴ θραυμίσαν, μισῶντες τὰς ἐν τῷ Κόσμῳ τὰ τῷ φθιρομύθου ὅπι-
 θυμίας: καθὼς κὴ ὁ Παῦλος εἶπεν „ οἱ δὲ τῷ Χριστῷ, τὴν σάρκα ἐσαύρωσαν σὺ τοῖς πα-
 „ θήμασι κὴ ταῖς ὀπθυμίας. (Γαλ. ἐ. 24.) οἱ τοιαύτην λοιπὸν θεοερπῆ κὴ θεάρετον πολι-
 τείαν μεταχειριζόμενοι χειριστοὶ, λαμβάνουσι μὲν δὲ τὴν παρῶσαν ζωὴν τὸν ἀρραβῶνα καὶ
 τὸ προοίμιον τῆς ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι ἐλπίζουμένης θεώσεως, ἐπειδὴ κὴ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ κα-
 τήρωσαν, ὅσον τὸ δυνατὸν ἀνθρώπῳ, τὴν ἀμαρτησίαν, καὶ δὲ τὸν κάθε μολυσμὸν καθαρῶ-
 πται, θέλουσιν δὲ λάβειν καὶ τὴν τελείαν καὶ ὀλιγατάτην θέωσιν μὴ θάνατον, κὴ μὴ τὴν κοινὴν
 ἔξανάστασιν: ὅταν ἔχον νὰ γένων ὅμοιοι μὲ τὰς Ἀγγέλους, ὡς εἶπεν ὁ Κύριος, κὴ νὰ ἀπο-
 λαμβάνωσιν τὸ γλυκύτατον ἐκεῖνο κὴ ἀμήχανον τῷ Θεῷ κἀλλος, κὴ νὰ ἐντρυφῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος
 τὰς ἐκ τῷ Θεῷ κἀλλος ἀσραπτέσας ἐδάμψεις κὴ φωτοχυσίας, ἀξιόμενοι τῆς πρόσσωπον πρὸς
 πρόσσωπον θεοπτίας. κἀνεύσας δὲ ἀκείωντας τὸν Κορυφαῖον νὰ λέγῃ, ὅτι ἐχαρίσθη εἰς τὰς χει-
 ρισιανές, τὸ νὰ γένων κοινῶν θείας φύσεως, ἀς μὴν ἀπατηθῆ κὴ νομίση πῶς λέγει, ὅτι ἔχει
 νὰ μεθέξῃ τινὰς δὲ τὴν φύσιν κὴ ἐσίαν τῷ Θεῷ. ἀπαγε! τῆτο γὰρ εἶναι ἀδιώτατον εἰς κάθε
 λογικὸν κτίσμα, ὅσον καὶ ἀνθρώπου, καὶ τῆτο εἶναι φρόνημα τῆς αἰρετικῶν
 Μασσαλιανῶν πρῶτον (1) κὴ τῆς Βαρλααμιτῆ κὴ Ἀκινδουμίαςῶν ὑσερον κὴ τῆς ἀκολούθων αὐ-
 πῶν. ἐπειδὴ ἡ ὑπερέσιος ἐκεῖνη κὴ ἀπειρος ἐσία κὴ φύσις τῷ Θεῷ, ὄχι μόνον εἶναι ἀμέθεκτος
 δὲ τὰ κτίσματα, ἀλλὰ κὴ ἀόρατος, κὴ ὄχι μόνον ἀόρατος, ἀλλὰ κὴ ἀκατάληπτος κὴ πάντη ἀ-
 νεπιπόνητος κὴ ἀεξίγησιος. τὸ γὰρ πεπερασμένον δὲν ἡμπορεῖ νὰ χωρήσῃ τὸ ἀπειρον. Ἡ κοι-
 νωνία λοιπὸν τῆς θείας φύσεως ὅπῃ λέγει ἐδῶ ὁ Κορυφαῖος εἶναι, τὸ νὰ κοινωήσων κὴ νὰ με-
 θεξῶν οἱ διὰ πίστεως κὴ ἐναρέτης βίβη καθαρῶστες κὴ τελειῶστες χειριστοὶ, δὲ τὴν τῷ Θεῷ
 τελειότητος κὴ ἐνεργείας κὴ δυνάμεις κὴ χάριτας, κὴ ἀπλῶς δὲ τὴν προσόντα τῷ Θεῷ, τὰ ὅποια
 ἀνόμασε φύσιν Θεῷ ὁ Κορυφαῖος. διὰ τί εἶναι ἡνωμῆα μὲ τὴν τῷ Θεῷ φύσιν, κὴ δὲ τὴν αὐτὴν
 εἶναι ἀχώριστα, κὴ ἀκολούθως διὰ τί εἶναι ἐσιώδη κὴ φυσικὰ τῷ Θεῷ. φύσις γὰρ λέγονται κὴ
 τὰ φυσικὰ. κὴ καθὼς ἡ θεία φύσις εἶναι αἰδῖος κὴ ἄκτιστος: ἔτσι κὴ αὐτὰ εἶναι σωμαΐδια τῷ
 Θεῷ κὴ ἄκτιστα. τῆτων λοιπὸν τῆς φυσικῶν τελειότητων τῷ Θεῷ οἱ κεκαθαρμένοι κοινωῶντες,
 θεῶνται, κὴ θεοὶ γίνονται κατὰ χάριν, νῦν μὲν, ὡς ἐν ἀρραβῶνι. τότε δὲ, τελειώτερον κὴ ἐκ-
 τυπώτερον, ὡσπερ εἶπομεν. ἀγκαλὰ κὴ αὐτὴ ἡ κοινωνία τῆς τοιαύτων, γίνεταί κὴ συγκατάβα-
 σιν: ὡς λέγουσιν οἱ ἱεροὶ Θεολόγοι. (2)

5. „ Καὶ

(1) Ὄθεν καὶ ἡ κατὰ Μασσαλιανῶν, συστάσα Σωδὸς παύται
 ἐδογματίσται, γίνεταί τῆς ἐπιδημίας τῆς Παρακλήτης, καὶ ἀνοικῶ
 „ πῶς ἀξίους ὁ Θεός· ἀλλ' ἄχ' ὡς ἔχει φύσεως ἡ Θεότης.
 (2) Σημειῶσαι ὅτι τὸ ἦν πᾶν τὸ Κορυφαῖον, ἐπαθὴ οἱ Βαρ-
 λααμιταὶ καὶ Ἀκινδουμιαταὶ ἐσφύβησαν, καὶ δι' αὐτὰ ἐσπυδαίον
 νὰ ἀποδείξων, ὅτι ἡ θεία φύσις εἶναι μεθεκτὴ καὶ κοινωητὴ
 „ διὰ τὸ πὸ ὁ σοφὸς πᾶ θᾶα φύσις εἶναι μεθεκτὴ καὶ κοινωητὴ
 „ χρονος καὶ σωματικῆς χημητιῆς τῆς θεῆς Γρηγορίου τῆς Θεο-
 σαλουτικῆς, ὡς τινι ἦν κατὰ Βαρλαάμ καὶ Ἀκινδουμίας ἀνεκδοκῶν
 λόγων αὐτῶν, ἐκτιθέμενος αὐτῶν, ἐρμηνεύει ἐρῶντες καὶ ἀσεβῶς,
 οἷς καὶ ἡμᾶς ἐρμηνεύσαμεν, λέγων, ὅτι ἐπαθὴ καὶ οἱ Ἐβραῖοι
 „ πᾶν μόνον νομίζον ὑπερέβη κοινωῶν κὴ φωτισμὸν καὶ καθάρσιν,
 „ πὸ νὰ γινώσκων τὸν Θεὸν ἐκ τῆς ἦν ὄντων θεωρίας καὶ γνώσεως,
 „ μὲ πὸ νὰ μὴ ἠξίωρον πᾶν δι' ἀρετῆς καὶ καθαρῶν καρδίας
 ἐγγρημῶν φωτισμὸν ἐκ Θεῷ εἰς τῆς πίστεως: πᾶν χάρον ὁ μέ-
 „ γας Πέτρος διὰ νὰ πληροφρήσῃ τῆς Χειρισιανῆς, ὅπῃν χαρί-
 σματος ἠξιώθησαν: ἵνα μὴ πάλιν γινώσκων εἰς τὸ πᾶν τὸν
 ἔρατον, ὡς ἀπολαίως διὰ τὴν ἐκείνων ἀτελειότητα ἐξέδικε
 „ πὸ ἦν. καὶ αὐτὴ νὰ εἶπῃ, ὅτι ἐμεθέξων ἀπὸ τῆς φυσικῆς καὶ
 ἐσιώδης ἐνεργείας τῷ Θεῷ, ἔπεν ὅτι ἐμεθέξων τῆς θείας φύσεως.
 „ ἐπαθὴ καὶ ἐνεργείαν αὐτῆς, καὶ ἡ θεία φύσις δὲ εἶναι χωρισμέ-
 „ να ἀπ' ἀλλήλων ἀρρηματικῶς. ἀλλὰ διαιρεθῶνται σωματικῶς, καὶ
 σωματικῶνται διηρημένως. Καὶ ἄλλος δὲ Διδάσκαλος παρὰ τῷ
 „ πᾶν ὡς Καπὶλαγῆς πὸ ἦν πᾶν ἀναφέρει λέγων, „ ἡς τῆτο
 „ φέρων ὄμοιοι καὶ τὸ ἠρημῶν τῷ Ἀποστόλῳ Πέτρῳ „ ἵνα
 „ διὰ τῶν γινώσκων κοινῶν θείας φύσεως. ἡ γὰρ δὴ αὐτῆς
 „ τῆς φύσεως τῆς ὑπερέβη κοινωῶν ἦν κτιστῶν. ἀλλὰ γὰρ τῆς
 „ χάριτος καὶ ἐνεργείας τῆς ἐκ τῆς θείας φύσεως, αἰδῖος, ἀδια-
 „ ρατος καὶ χωριστῶς προέσιος, καὶ πᾶν αὐτῶν λόγων τῆς φύσεως
 „ ἐπιδημῶν κοινωῶντες καὶ μετῶντες, θείας φύσεως κοινω-
 „ νῶν διδρακῶν γινώσκων. ἀλλὰ καὶ διὰ τὸ εἶπᾶν θείας φύ-
 „ σεως οἶχα τὸ ἀρῶν, αὐτὸ δὲ πᾶν ὑπαινιττεταί νοῦν. ὡσπερ

„ ἦν ἡ κτίσμα ἡ τῷ Θεῷ χάρις ἀπὸ Πνεύμα ἅγιον, καὶ Θεός,
 „ ὅπως ἐδὲ ἐσία τῷ Θεῷ, ὡς φησι πρὸς τοῖς ἀλλοῖς καὶ ὁ ἅγιος
 „ Κύριος ἐν τῷ πρῶτῳ Τριᾶδος. Λέγει δὲ καὶ ὁ Ἀρσενάριος
 „ Διονύσιος, ὅτι ὁ Θεός, τῆ μὲν ἐσία, ὑπ' ἐσῶν μετέχεται
 „ ἦν ὄντων, ταῖς δὲ δωρεαῖς, ὑπὸ πᾶντων. ἀναφέρει δὲ πὸ ἦν
 „ πᾶν τῶ τῷ Ἀποστόλῳ καὶ ὁ ἀπορηθῆς Ἀλεξανδρείας Κύριος
 „ λος ἐρμηνεύων πὸ κατὰ Ἰωαννῆν Εὐαγγέλιον. (Τομ. δ'. βιβλ.
 „ φθ'. σελ. 821.) ὅτι ὡς ἐκ προσώπου τῷ Χριστῷ λαλῶντος πρὸς
 „ τῆς μαθητῆς, ὅπως φησιν „ ὅταν καὶ ὑμῖς αὐτοὶ φαρτῆς ὄντες
 „ φύσεως, ζῶντες ἐαυτῆς θεωρήσῃτε καθ' ὁμοιοτητα τὴν ἀπὸς ἐ-
 „ μέ, πᾶν δὴ πᾶν γινώσκων καὶ μάλα σαφῶς, ὅτι ζῶν κατὰ
 „ φύσιν ὑπάρχων, σωματῆα (ὑμῶς) δι' ἐμαυτῶ τῷ Θεῷ καὶ
 „ Πατρὶ, ὑπάρχοντι καὶ αὐτῷ ζῶν κατὰ φύσιν, κοινῶντες ὡ-
 „ σπερ καὶ μετῶντες ἀποπλῶν τῆς ἀφθαρσίας αὐτῶ. ἐγὼ μὲν
 „ γὰρ φυσικῶς ἐν Πατρὶ, ὑμῶς δὲ ἐν ἐμοί, κατὰ ὑμῖν,
 „ κατ' ὅ πᾶν μὲν ἀνθρώπου ἐγὼ, κοινῶντες δὲ θείας φύσεως
 „ ἀπέδαξα. τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀνοικῶνται ὑμῖν. ἐν ὑμῖν γὰρ
 „ ἐστὶν ὁ Χριστὸς διὰ τὸ Πνεύματος, μετῶντες εἰς ἀφθαρσίαν
 „ τὸ φθιρομύθου πεφυκός, καὶ μετῶντες ἐκ τῶ κατὰ τῆσιν πρὸς
 „ πὸ μὴ ὅπως ἔχον. καὶ ὅτι ἐκείνο ὅπῃ ἔπεν ἄνωτερον ὁ ἀ-
 „ γιός τῆ κοινῶντες ἐποίησαν ὁ Τίος τῆς μαθητῆς πᾶ τῆς ἀφθαρ-
 „ σίας τῷ Πατρὶ, πᾶν ἔπεν παρακάτω, ὅτι ἀπέδαξον αὐτοὺς
 „ κοινῶντες θείας φύσεως: διὰ νὰ φανερώσῃ ὅτι κοινῶντες θείας φύ-
 „ σεως ὄνοα ὁ Πέτρος, τὴν ἀφθαρσίαν, τὴν ἀθανάσιαν, τὴν
 „ ἀτρέψιαν εἰς τὸ κακόν, καὶ ἀπλῶς, τὴν χάριν καὶ ἐνεργείαν τῆς ἀ-
 „ γίας Πνεύματος καὶ τῆς Τριᾶδος, καὶ ἐχὶ τὴν φύσιν αὐτῆς. ἔρατον
 „ πᾶ αὐτὴ λέγει καὶ ὁ θεοφῶρος Μαξιμῶς. Εἰς τὸ πᾶν πεποιθῶν ἡ-
 „ μᾶς ὁ Θεός, ἵνα γινώσκων θείας κοινῶντες φύσεως, καὶ τῆς
 „ αὐτῆς αἰδῖοτος μετῶντες, καὶ φανώσκων αὐτῶ ὅμοιοι κατὰ τὴν
 „ ἐκ χάριτος θεώσων, δι' ἡν πᾶσα πᾶ ἦν ὄντων ἡ σύστασις εἶσι
 „ καὶ διακινῆ, καὶ ἡ ἦν μὴ ὄντων παραγωγὴ καὶ γενέσις. (Κιφ.
 „ μβ'. τῆς γ'. ἐκατοντ. ἦν θεολογικῶν.)

5. „ Καὶ αὐτὸ δὲ τῆτο (1) σπεδῶν πᾶσαν παρασυνέγκαντες, ἐπι-
 „ χορηγήσατε ἐν τῇ πίσει ὑμῶν τῷ ἀρετῷ, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ,
 „ τῷ γνῶσιν.
6. „ Ἐν δὲ τῇ γνώσει, τῷ ἐγκράτειᾳ, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ, τῷ
 „ ὑπομονῷ, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ, τῷ εὐσέβειᾳ.
7. „ Ἐν δὲ τῇ εὐσεβείᾳ, τῷ φιλαδελφίᾳ, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ,
 „ τῷ ἀγάπῳ.

Δι' αὐτὸ, λέγει, τῆτο: ἤγουν διὰ τὴν γενῆτε θείας κοινωνοὶ φύσεως, δείξατε καὶ ἐσεῖς ἅπ-
 λόγησας, χειριστοὶ, κάθε προθυμίᾳ καὶ σπεδῶν, καὶ φιλοπονίᾳ καὶ ἡψιν. καθ' ἑξῆς δὲ ἀει-
 θεμεῖ τὰς ἀρετὰς ὅπως πρέπει νὰ κατορθώσων, βάλλει δὲ ταύτας καὶ τάξιν, ὡσαύτῃ βαθυμίδας καὶ
 σκαλοπάτια, καὶ δι' αὐτῆ κατασκευάζει μίαν θαυμασίαν κλίμακα ὀκτὼ σκαλοπάτια ἔχουσα,
 καὶ μίαν χρυσόπλοκον καὶ ἀλληλοκώδεται σείρα: ὡσεὶ ὅπως νὰ ἡμπορῇ τις νὰ ἀναβαίῃ δι' αὐτῆ,
 καὶ νὰ φθάσῃ εἰς τὸ κορυφῶν τῆς ἀγάπης, καὶ εἰς ἐκείνης νὰ ἀπολαμβάνῃ καὶ τὸν μακαρίαν
 θέωσιν. καὶ πρῶτον μὲν βαθυμὸν καὶ σκαλοπάτι τῆς ἐρανίης κλίμακος ταύτης βάλλει, τῷ πί-
 σιν. Ἐξ τὴ αὐτῆ εἶναι τὸ θεμέλιον ὅλων τῶν ἀρετῶν. δεύτερον δὲ σκαλοπάτι βάλλει, τῷ ἀρε-
 τῷ: ἔπειτα τὰ καλὰ ἔργα καὶ κάθε πρᾶξιν ἐνάρετον. ἐπειδὴ χωρὶς τῶν καλῶν ἔργων ἢ πίσις εἶ-
 ναι νεκρὰ, κατὰ τὸν Ἀδελφόθεον Ἰάκωβον, ἢ πίσις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρὰ ἔστιν. (Ἰάκ. β'.
 26.) (2) τρίτον σκαλοπάτι βάλλει τῷ γνῶσιν, ἡτις εἶναι τῷ τῷ Θεῷ ἀποκρῦφον μυστηρίων
 εἰδησις, καὶ δεῦν χωρεῖ εἰς τὸν καθ' ἑα, ἀλλ' εἰς ἐκείνον ὅπως εἶναι προσημασμένος καὶ τῷ ἔξιν
 τῆς ψυχῆς, μετὰ τὰ καλὰ ἔργα καὶ μετὰ τὴν πρᾶξιν τῆς ἀρετῆς. καὶ ἀπλῶς γνῶσιν ἐννοεῖ ὁ Κο-
 ρυφαῖος τῷ θεωρίᾳ, κατὰ τὸν ἱερόν Μιτροφάνη, καὶ ταύτῃ ἐνόησε μετὰ τὴν πρᾶξιν τῆς ἀρετῆς.
 ἐπειδὴ ἢ μὲν πρᾶξις εἶναι τροφὸς καὶ συσπυρὸς τῆς θεωρίας, ἢ δὲ θεωρία εἶναι φύλαξ καὶ ὀδη-
 γὸς τῆς πρᾶξεως. τέταρτον σκαλοπάτι βάλλει τῷ ἐγκράτειᾳ, ἐπειδὴ χρειάζεται νὰ ἔχη ἐγκ-
 κράτειαν σώματος καὶ ψυχῆς, ἐκείνος ὅπως φθάσῃ εἰς θεωρίαν, ἔξιν νὰ μὴ ὑπερηφανώσεται ἅπ-
 τὸ μέγεθος τῆς θεωρίας, ἀλλὰ νὰ ἔχη χαλινόν. Ἐπειδὴ κατὰ τὸν θεολόγον Γρηγόριον, θεω-
 „ ρία ἀχαλίνωτος πάχα αὐτῆ καὶ κατὰ κρημνῶν ἄσκειν. (Λόγ. εἰς τὸ Πάχα) καὶ ἐπειδὴ ὁ φθά-
 σας εἰς θεωρίαν, πρέπει νὰ ἔχη σωτροφόν τὴν ἀχώριστον τῷ ἐγκράτειᾳ: ἵνα μὴ ὁ διορατικὸς
 καὶ καθαρὸς νῆς τὴν σκοτιζέται ἅπ- τῷ πολυφαγίᾳ, καὶ τραβίζεται κάτω εἰς τὰ γήϊνα, ἀλ-
 λ' ἵνα ἔξιν τῆς ἐγκρατείας δύναται νὰ ἐμφιλοχωρῇ εἰς τὰ ὑψηλὰ καὶ θεολογικά θεωρήματα καὶ τοῦ-
 ματα. ὅθεν εἶπεν ὁ Σολομών, φθαρτὸν ἔξιν σῶμα βαρύνει ψυχὴν, καὶ βεῖθει τὰ γεῶδες σκῆ-
 „ νος νῆν πολυφρόντιδα. (Σοφ. Σ'. 15.) (3)

Ἀφ' ἑ δὲ ἐσώμασε τὴν θεωρίαν μετὰ τὴν ἐγκράτειαν, συνάπτει πάλιν μετὰ τὴν ἐγκράτειαν τὴν
 ὑπομονὴν, ὡς πέμπτον σκαλοπάτι τῆς ἐρανίης κλίμακος. ἐπειδὴ ἢ ἐγκράτεια δεῦν κατορθῶται
 δίκωλως ἅπ- τὴν ταύτῃ θέλοντας. Ἐξ τὴ ἢ δέσποινα κοιλία, καὶ τὰ ἄλλα τῆς σαρκὸς πάθη
 ἀγαπᾶν νὰ ἔχων ἐλύθειαν, καὶ νὰ μὴ σνοχωρῶνται, καὶ θλίβωνται ὑπὸ τῆς ἐγκρατείας. Ἐξ
 τῆτο ὅποιος ἀγαπᾶ νὰ ἔχη σωτροφόν τὴν ἐγκράτειαν, χρειάζεται ἐν ταυτῷ νὰ ἔχη καὶ ἀχώ-
 ριστον τὴν ὑπομονὴν, ὑπομύωντας ἀδρείως καὶ μεγαλοψύχως τὰ ἐκ τῆς ἐγκρατείας λυπηρά.
 καὶ ἀγκαλὰ κάθε ἀρετῆ χρειάζεται νὰ ἔχη καὶ ὑπομονὴν, κατ' ἐξοχίαν ὅμως ὁ ἐγκρατῆς καὶ ἀ-
 γωνιζόμενος, ὀφθαλοπτεραν χρείαν ἔχει αὐτῆς. μετὰ τὴν ὑπομονὴν δὲ συνάπτει τὴν εὐσέβειαν,
 ὡς ἕκτον σκαλοπάτι. ἀς μὴ νομίση δὲ κανόνιας ὅτι ταυτολογεῖ ὁ Κορυφαῖος, ἐπειδὴ μετὰ
 πίσιν ὅπως εἶπε πρῶτον συμπεθέλαβε καὶ τῷ εὐσέβειᾳ. ὄχι: ἄλλο γὰρ εἶναι εὐσέβεια, καὶ
 ἄλλο πίσις. καθ' ὅτι ἢ πίσις εἶναι καθολικώτερα, ἢ δὲ εὐσέβεια εἶναι μερικώτερα. ὅτι μὲν
 ἔξιν εἶναι εὐσέβεια, τῆτο εἶναι καὶ πίσις. ὅτι δὲ εἶναι πίσις, τῆτο δεῦν εἶναι καὶ εὐσέβεια. κα-
 θ' ὅτι καὶ τὰ δαιμόνια καὶ τὸν Ἀδελφόθεον Ἰάκωβον, πιστεύουσι μὲν καὶ φείσασθιν, ἐκ εὐσεβῶσι δὲ
 καὶ ἐν

(1) Ἐν ἄλλοις „ Καὶ αὐτὸ πῶς δὲ.

(2) Τῷ ἀρετῷ ἔπος δείξει ὁ θεολόγος Γρηγόριος „ ἔξιν δὲ
 „ καλῶν ἀρετῶν νόμιζέ μοι (ἐν ταῖς παχυμερ ἡμέραις.)

(3) Περὶ τῆς ἐγκρατείας ἔπος λέγει ὁ μέγας Βασίλειος „ ἐγ-
 „ κρητείας δὲ ὁ κάλλιστος ὅρος καὶ κανὼν ἔστω ἔστι, τὸ μήτε πρὸς

„ τρυφῷ, μήτε πρὸς κακοπάθειαν τῆς σαρκὸς βλέπειν, ἀλλὰ
 „ φάσαν ἐν ἐκατέρῳ τῷ ἀμετρίᾳ, ἵνα μήτε πολυσαρκώσα
 „ παρασπῆται, μήτε νοσώδης γινωμένη ἀδωμάτῃ πρὸς τὸν ἑα
 „ τολῶν ἐργασίαν. (Λόγ. ἀσκητικῷ.)

καὶ ἐν ταῖς ψαλμοῖς τῆς Θεᾶς δόξαις. Πίσις λοιπὸν εἶναι ἡ ἀπλή καὶ ἀζήητος καὶ ἀπολυπραγμοσύνητος, ἡ ἥς εἶπεν ὁ Παῦλος, ἔστι δὲ Πίσις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. (Εἰβρ. ἰά. 1.) Δυσέβεια δὲ εἶναι, ἡ διὰ γνώσεως καὶ θεωρίας ὑψηλοτέρας ἑξαπλουπομένη καὶ πλατυνομένη τῶν θείων πραγμάτων κατάληψις. ἢν ὁ Σολομὼν οὐκ ἐπιθυμῶν εἶπεν, «δυσέβεια εἰς Θεὸν ἀρχὴ αἰσθήσεως. (Παρ. ἀ. 7.) καὶ ὁ Ἡσαΐας μετὰ τὴν θείαν σοφίαν καὶ ὀπίσθιαν σιωπῆσθε μετὰ τὴν δυσέβειαν λέγων, «ἐκεῖ σοφία καὶ ὀπίσθιμη καὶ δυσέβεια πρὸς τὸν Κύριον. (Ἡσ. λγ. 6.) ὁ δὲ Θεολόγος Γρηγόριος ἔπος οὐκ εἰς αὐτὴν, ἡ δὲ δυσέβεια προσκυμῶνισις Τριτάδος. (ἐν τοῖς Παχυμέρεσιν ἔροις) ἔγω μὲν ἔπει. ὁ δὲ Θεοφύλακτος λέγει ὅτι ὁ Κορυφαῖος ἐνοεῖ ἐδῶ Εὐσέβειαν, τὴν τελειότεραν εἰς Θεὸν ἐλπίδα, ἣτις προξενεῖται διὰ τῆς ὑπομονῆς. συνάπτει δὲ τὴν εὐσέβειαν μετὰ τὴν φιλαδελφίαν, ὡς ἑβδομον σκαλοπάτι, καθ' ἣν τὸ πρὸς τὸν Θεὸν εὐσεβῶν, ἄρτεται νὰ φαίνεται τοῖσι καὶ πρὸς τὰς ἀδελφάς. τὴν δὲ φιλαδελφίαν εἰσὶν μετὰ τὴν ἀγάπην, ἣτις εἶναι τὸ τελειότατον καὶ ὄγδοον σκαλοπάτι τῆς ἐρανοδόμου ταύτης κλίμακος, καὶ πάντων τῶν ἐπιτολῶν καὶ τῆς νόμου τὸ πλήρωμα, καθὼς εἶπεν ὁ Παῦλος. ἡ μὲν γὰρ φιλαδελφία μερικωτέρα εἶναι τῆς ἀγάπης, καθ' ὅτι τὰς κατὰ πνεῦμα ἀδελφάς μόνον ἀγάπη, ἔχει δὲ καὶ τὰς ἐχθράς. ἡ δὲ ἀγάπη πάντας ἐξίσω ἀγαπᾷ, καὶ τὰς ἀδελφάς καὶ τὰς ἐχθράς, καὶ τὴν ἐπιτολὴν τῆς Κυρίας τὴν λέγουσαν, ἀγαπᾶτε τὰς ἐχθράς ὑμῶν. (Ματθ. ἐ. 44.) αὕτη ἐβίασε καὶ τὸν ἀβίασον Θεὸν καὶ Πατέρα, καὶ τὸν μονογενῆ υἱὸν. ἐκείνον μὲν, ἵνα νὰ δώσῃ τὸν ἀγαπῶντα υἱὸν, τῶν δὲ, ἵνα χύσῃ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων τὸ πολυτίμητον αἷμά τε.

8. „ Ταῦτα γὰρ ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα, ἐκ ἀργῶν ἐδὲ ἀκάρπης καθίστησιν ἢς τὴν τῆς Κυρίας ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐπίγνωσιν.

Ταῦτα, ποῖα; τὰ ἀνώτερον εἰρημνία, ἡ πίσις, ἡ ἀρετὴ, ἡ γνώσις, ἡ ἐγκράτεια, ἡ ὑπομονή, ἡ δυσέβεια, ἡ φιλαδελφία, καὶ ἡ ἀγάπη. αὐτὰ, λέγει, ὅχι μόνον ἀπλῶς ἄρτεται νὰ εὐερίσκωνται εἰς ἐσᾶς χειριστοὶ, ὀλόκληρα: ἀλλὰ καὶ πλεονάζοντα: ἦγον νὰ εὐερίσκωνται εἰς τὴν ψυχᾶς σας καὶ μετὰ αὐξήσιν μεγάλῃ καὶ τελειότητι. ἵνα τὴν ἀνίσωσιν ἢ ἀπλή τῶν ποιῶν ἀρετῶν παρουσία καὶ ἀπόκτισις ὠφελῆ τὰς ἔχοντας, πολλῶν μᾶλλον ἢ τῶν αὐξήσιν καὶ ὠφέλεια ὠφελῆ αὐτὰς; εἰς τί δὲ τὰς ὠφελῆ; εἰς τὸ νὰ κάμῃ αὐτὰς ὀπίσθιμους καὶ δεκτικὰς τῆς τελείας ὀπίσθιμωσης, καὶ τῆς ἐν πνεύματι θεωρίας, ἡ μᾶλλον εἰπεῖν Θεοπτίας τῆς Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ εἰς τὸ νὰ τὰς ἀναβιβάσῃ εἰς τὴν ἐνδεχομένην τοῖς ἀνθρώποις τελειότητα. καθὼς ὁ Παῦλος ἔγραφε πρὸς τὰς Ἐφεσίους λέγων. „ μέγιστον καταπῶσθαι οἱ πάντες εἰς τὴν ἐπίστασιν τῆς πίστεως, καὶ τῆς ἐπίστανσης, τῆς Γίως τῆς Θεοῦ, εἰς ἀνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τῆς πληρώματος τῆς Χριστοῦ. (Εἰβρ. δ. 13.) λοιπὸν κατὰ ἔλεγχον ὁ Ἀδελφόθεος Ἰάκωβος, „ τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐάν τις πῆσιν λέγητις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχη; μὴ δυνάται ἡ πίσις σῶσαι αὐτόν; (Ἰάκ. β. 14.) διὰ τὴν ἀνίσωσιν αἱ ἀρεταὶ αὐταὶ ὅπου ἀείδοντο ἐδῶ ὁ Κορυφαῖος, δεῖ κάμνεσιν ἀργῶς καὶ ἀκάρπης: ἦτοι ματαίως καὶ ἀνωφελεῖς ἐκείνας ὅπως τὰς ἔχον μετὰ πλεονασμὸν καὶ αὐξήσιν, ἀλλὰ κατασῶσιν αὐτὰς γεμάτας διὰ καρπῶν πνευματικῶν, φανερόν εἶναι, ὅτι ἐκείνοι ὅπως τὰς ἀρετὰς ταύτας δεῖ ἔχον, αὐτοὶ ἐκ τῆς ἐπιστασίνος εἶναι ματαῖοι καὶ ἀνωφελεῖς, καὶ ὑπεροχὴ διὰ τὸν ἀκαρπὸν πνευματικὸν, καὶ τίποτε διὰ τὸ μόνον τὴν πίσιν δεῖ ὠφελῆσθαι. ἵνα τὸ ἔργον ἔποιος χειριστὸς ἔχει τὴν εἰς Χριστὸν καθαρὰν πίσιν, αὐτὸς μετὰ τὴν πίσιν ἄρτεται νὰ σπεδάσῃ ἵνα νὰ ἔχη καὶ ὅλλω τὴν χρυσίω σείρα τῆς ἀρετῆς, ὅπως εἶπεν ἀνώτερον ὁ Ἀπόστολος, καὶ νὰ τὴν ἔχη μετὰ αὐξήσιν καὶ ὠφέλεια. καὶ ὅχι μόνον νὰ ἐργάζεται μετὰ τὸ σῶμα ὅλας τὰς πνευματικὰς ἀρετὰς, ἀλλὰ καὶ νὰ γυμνάσῃ τὸν νῦν καὶ τὸ λογιστικόν τε, μετὰ τὴν θεωρίαν καὶ γνώσιν τῶν πνευματικῶν νοημάτων. ἐπειδὴ, διὰ μὲν τῆς πράξεως τῆς ἀρετῆς, γίνεται ἀγαθός, ἵνα δὲ τῆς θεωρίας τῶν θείων πραγμάτων, σερεόνεται εἰς τὴν ἀλήθειαν, καὶ γίνεται κατὰ τὰ θεία σφός. τέλος γὰρ εἶναι τῆς πνευματικῆς φιλοσοφίας τὸ ἀγαθόν, τῆς δὲ θεωρητικῆς τέλος εἶναι ἡ ἀλήθεια, καὶ τὰς Θεολόγους, καὶ μεταφυσικούς.

9. „ Ω, ᾧ μὴ πάρεις ταῦτα, τυφλός ἐσι μυωπάζων, λήθω λαβῶν
 „ τῷ καθαρισμῷ ἧδὲ πάλαι αὐτῷ ἀμαρτιῶν.

Εἰπὼν αὐτέρω ὁ Κορυφαῖος, πῶς αἱ πορορηθεῖσαι ὀκτὼ ἀρεταί, κάμνῃσι τὰς ἔχοντας ὀπτι-
 κείας εἰς τὴν ἐπίγνωσιν καὶ θεωρίαν τῷ Θεῷ, ἐδὼ λέγει ἐκ τῆ ἐναντίας, ὅτι ἐκεῖνος ὁ χει-
 ρισιῶδὸς ὅπῃ τὰς ἀρετὰς ταύτας δεῦν ἔχει, αὐτὸς εἶναι τυφλός καὶ μυωπάζει εἰς τὴν τελείαν ἐ-
 πίγνωσιν καὶ θεωρίαν τῷ Θεῷ. μυωπάζειν δὲ λέγεται τὸ τυφλώττειν, ἀπαγόμενον ἀπὸ τοῦ
 μῦθος: ἦγεν δὲ τὰ τυφλοπόντικα ὅπῃ εἶναι μέσα εἰς τὴν γλῶσσαν, καὶ δεῦν βλέπειν τελείως. ἔξ
 τί δὲ ὁ ποιῆτος ἔγινε τυφλός καὶ δεῦν βλέπει; ἔξ τί ἀφ' ἧ ἐπίστροφου εἰς τὸν Χριστὸν καὶ ἐκαθα-
 εῖσθη μετὰ τὸ ἅγιον βάπτισμα ἀπὸ τὰς παλαιὰς ἀμαρτίας τῆς, εἰς καιρὸν ὅπῃ ἔπαυσε νὰ ἐνδυ-
 μῆται πάντοτε τὸν καθαρισμὸν αὐτὸν, καὶ νὰ τὸν φυλάττη ἀέριον εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆ μετὰ τὰ κα-
 λὰ ἔργα: αὐτὸς ὅμως τὸν ἀλησμόνησε τελείως. ἔξ τί δεῦν ἐκαμῆ ἔργα καὶ πράξεις ἀγαθὰς,
 ἵνα δι' αὐτῶν σωματικοῦ τρόπου τινὰ εἰς τὴν ψυχὴν τῆς, τὴν ἐνδύμῃσιν τῷ βαπτίσματος.
 καὶ ἔτι ἔγινεν ὁμοῖος μετὰ ἐκεῖνον ὅπῃ βλέπει τὸ πρόσωπόν τῆς εἰς τὸν καθρέπτον, καὶ τὸ ἐν-
 θυμάται κατὰ τὸ παρόν: ἀφ' ἧ δὲ περάσῃ ὀλίγον, ἀλησμονεῖ τελείως τὸ πρόσωπον ἔχει: ὡς
 εἶπεν ὁ ἅγιος Ἀδελφός Θεός, „ Εἴ τις ἀκρατὴς λόγῳ ὄσῃ, καὶ ἡ ποιητὴς, ἔπος ἔοικεν ἀνδρὶ κατα-
 „ νοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γῆσεως αὐτῆς ἐν ἐσόπτρῳ. κατεκόσῃε γὰρ ἑαυτὸν καὶ ἀπελήλυθε,
 „ καὶ ἀθέως ἐπελάθετο ὅποιος ἦν. (Γαλ. α. 23.)

Συμπεραίνομεν λοιπὸν ἐκ τῶν λόγων τῶν Κορυφαῖου, ὅτι ὀφθαλμὸς μὲν τῆς ψυχῆς εἶ-
 ναι ἢ εἰς τὸν Χριστὸν ὀρθόδοξος πίσις. αἱ δὲ ἀρεταί, ὅσον αἱ πρακτικαί, ὅσον καὶ αἱ θεωρη-
 τικαί, εἶναι αἱ τῶ ὀφθαλμῷ τῆς ψυχῆς, διωάμεις ἔπτικαί καὶ ἐέργειαί, μετὰ τὰς ὁποίας
 διώεται νὰ βλέπῃ τὰ νοητὰ καὶ θεῖα πράγματα. καθὼς λοιπὸν ὁ σωματικὸς ὀφθαλμὸς δεῦν
 ἢ μπορεῖ νὰ ἴδῃ, ὅταν χάσῃ τὴν ὀπτικὴν τῆς διωάμιν καὶ ἐέργειαν: ἔτι καὶ ὁ νοητὸς ὀφθαλ-
 μὸς τῆς ψυχῆς: ἢτοι ἢ πίσις, δεῦν ἢ μπορεῖ νὰ θεωρήσῃ τὰ μυστήρια τῷ Θεῷ, καὶ τὰ νοητὰ κάλ-
 λι, χωρὶς νὰ ἔχῃ τὰς ἀνω εἰρημνῆρας πρακτικὰς καὶ θεωρητικὰς ἀρετὰς. (1) Διὰ τῆτο καὶ ὁ Θεὸς
 ἔλεγε ἔξ τῆς Ησαΐου πρὸς Ἰουδαίους, τῆς ὑσερημνῆρας ἀπὸ τὰς τοιαύτας ἀρετὰς „ ἀκοῆ ἀκί-
 „ σετε καὶ ἡ μὴ σωῦτε, καὶ βλέποντες βλέφετε, καὶ ἡ μὴ ἴδητε. (Ἡσ. 5'. 9.) Καὶ πάλιν
 „ τίς τυφλός, ἀλλ' ἢ οἱ παῖδες μου;... καὶ ἐτυφλώθησαν οἱ δῆλοι τῷ Θεῷ. (Ἡσ. μβ'. 19.)
 καὶ πάλιν „ Καὶ ἐξήγαγον λαὸν τυφλόν, καὶ ὀφθαλμοὶ εἰσιν ὡσαύτως τυφλοὶ. (Ἡσ. μγ'. 8.)
 ἐκ τῆ ἐναντίας δὲ ὁ αὐτὸς προφήτης λέγει ἔξ τῶν τυφλῶν νὰ ἀναβλέψῃν „ οἱ τυφλοὶ ἀναβλέ-
 „ ψατε ἰδεῖν. (Ἡσ. μβ'. 8.) καὶ ὁ Κύριος εἶπεν „ εἰς κείμεν ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τῆτον ἢλ-
 „ λου, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέψωσι, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γῆωνται. (Ἰωάν. 9'. 39.)
 οἱ μὲν γὰρ βλέποντες, ἔγιναν τυφλοὶ, διὰ τὴν ἔχοντας τὸν ὀφθαλμὸν τῆς πίσεως, δεῦν ἐπαυ-
 ὄσαν νὰ ἀποκτήσῃν καὶ τὰς ὀπτικὰς αὐτῆς διωάμεις καὶ ἐέργειας, αἵτινες εἶναι αἱ πρακτικαί
 καὶ θεωρητικαί ἀρεταί, διὰ τῶ ὁποίων καθαρίζεται ὁ ὀφθαλμὸς καὶ βλέπει τὰ μυστήρια τῷ Θεῷ,
 καὶ τὰ θεῖα νοήματα. οἱ δὲ μὴ βλέποντες, ἐβλέψαν, διὰ τὴν κοντὰ εἰς τὴν πίσις, ἀπόκτησαν
 καὶ τὰς ἀρετὰς ταύτας.

10. „ Δι' ὁ μᾶλλον ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλη-
 „ σιν, καὶ ἐκλογίῳ ποιῆσθαι. ταῦτα γὰρ ποιῶντες ἡ μὴ πταί-
 „ σήτε ποτε.

Διὰ τῆτο, λέγει, ἑσεῖς ἀδελφοί μου χειριστινοὶ, σπουδάσατε νὰ κάμῃτε βεβαίαν καὶ ἀμετάγρε-
 πτον τὴν κλησιν, καὶ τὴν ἐκλογίῳ ὅπῃ σᾶς ἔκαμῃ ὁ Θεός, ὅς τις καὶ σᾶς ἐκάλεσε ἔξ τῆς προ-
 καταρκτικῆς αὐτῆς χάριτος καὶ τῆς γραπτῆς Νόμου εἰς τὸ νὰ πισθῆτε εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ σᾶς ἐ-
 ἔξλεξεν ἀπὸ τῆς ἄλλης ὁμογενῆς σας Ἰουδαίας, εἰς τὸ νὰ κληρονομήσῃτε τὰ αἰώνια ἀγαθὰ ἔξ
 τῆς

(1) Μόνη γὰρ ἡ Πρακτικὴ, δεῦν διώεται νὰ ἐλευθέρωσῃ τὸν
 πῶν ἀπὸ τῆς πᾶσῃ, χωρὶς τὴν Θεωρητικὴν. ὅθεν εἶπεν ὁ Θεο-
 φάνης Μάξιμος „ καὶ ἀρκεῖ πρακτικὴ μέθοδος πρὸς τὴν τελείαν
 „ τὸν πῶν τῶ πᾶσῃ ἐλευθέρωσῃ, ὡς ἐκδηλῶσαι αὐτὸν αἰ-
 „ περιπάσῃς ἀποτήχῃται, εἰ μὴ διαφέρῃ αὐτὸν διαδέχοντα

„ πνευματικὰ θεωρεῖται. ἢ μὲν γὰρ (ἡ Πρακτικὴ δηλ.) ἀκρα-
 „ σίας καὶ μίσους μόνον τὸν πῶν ἐλευθέρῃ. αἱ δὲ, καὶ λήθῃ καὶ
 „ ἀγνοίας αὐτὸν ἀπαλάτῃσι. καὶ ἔπος δυνήσεται ὡς δὲ ἀπο-
 „ σθῆσθαι. (κεφ. ε. τῆς β'. ἑκατοντ. ἧδὲ περὶ ἀγάπης.)

τῆς εἰς τὸν Χριστὸν πίσεως (1) πῶς δὲ θέλετε κάμντε βεβαίαν τὴν κλήσιν ταύτῃ, καὶ ἐκλογὴν τῶ Θεῶ; εἰὰν ὑποκτῆσετε τὰς αὐτὰς εἰρημνίας ἀρετὰς: τὴν πίσιν δηλαδὴ, τὴν ἀρετὴν, τὴν γνώσιν, τὴν ἐγκράτειαν, τὴν ὑπομονὴν, τὴν δόσεβειαν, τὴν φιλαδελφίαν, καὶ τὴν ἀγάπην. ἐπειδὴ εἰὰν τὰς ἀρετὰς ταύτας ὑποκτῆσετε διὰ παράξωως καὶ θεωρίας, βέβαια δὲ θέλετε σφάλ- λετέποτε, καὶ ἀκολουθῶν δὲ θέλετε ξεπέσετε ὑπὸ τὴν κλήσιν, ἦγεν ὑπὸ τὸ κάλεσμα, καὶ ἀπὸ τὴν ἐκλογὴν: ἦγεν ὑπὸ τὸ ἔλεγμα ὅπῃ σὰς ἔκαμν ὁ Θεός. Καὶ τρόπον τινὰ μὲ τὰ λόγια ταῦτα ἔτσι φαίνεται νὰ λέγη ὁ Κορυφαῖος. σὰς εἶπον ἀνωτέρω Χριστιανοὶ, ὅτι ὅποιος δὲν ἔχει τὰς ἀρετὰς ταύτας εἶναι τυφλός, ὡσαύτῃ ὁ τυφλοπόντικος, καὶ δὲν βλέπει νοεράς τὰ τῶ Θεοῦ μυστήρια. ἡ τύφλωσις δὲ αὐτὴ δὲν εἶναι φυσικὴ καὶ ἔξ τῶ τοῦ αἰατρώδους, ἀλλ' εἶναι ποραι- ρετικὴ, καὶ ἔξ τῶ τοῦ δόλοιοῦ αἰατρώδους. ὅθεν ἀνίσως ἐσεῖς μὲ τὴν ἐδικλῶσας σπεδῶν καὶ ὀπμηλείων γυμνάσετε, τὰς μὲν πρακτικὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς μὲ τὰς πρακτικὰς ἀρετὰς, τὰς δὲ θεω- ρητικὰς καὶ γνωστικὰς αὐτῆς δυνάμεις, μὲ τὰς θεωρητικὰς ἀρετὰς, θέλετε καθαρῶστε τὸν ὀφ- θαλμὸν τῆς πίσεως εἰς τὸ νὰ βλέπη τὰ τῶ Θεῦ μυστήρια. καὶ ἔτσι θέλετε τελειωθῆτε εἰς τὴν ὀπγνωσιν καὶ θεωρίων τῶ Θεῦ. καὶ δι' αὐτῶν θέλετε κάμντε τὴν κλήσιν καὶ ἐκλογὴν τῶ βεβαίαν: πισέμενοι καὶ σερεόνοντες τὴν πίσιν, εἰς τὴν ὀποίαν ἐκαλέσθητε καὶ ἐδικλέθητε, ἔξ τῶ ἔργων καὶ παράξωων. ἀναμαρτησία ἢ ἡρεδὸν καὶ δυσκινησία, ἡ ἀκινησία πρὸς τὸ κακὸν ἀκολουθεῖ εἰς ἐκείνας ὅπῃ τελειωθῆν ἔξ τῆς παράξωως καὶ θεωρίας καὶ τὸν ἱερόν Μητροφανῆ.

11. „ Οὕτω γὰρ πλυσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ ἄσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τῶ Κυρεῖς ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Εἰς ἐκείνας, λέγει, ὅπῃ φράττεν τὰς αὐτὰς εἰρημνίας ἀρετὰς μέχρι τέλους, θέλει δοθῆ πλυσίως: ἦτοι θέλει ἀνοιχθῆ ἡ θύρα τῆς αἰωνίης βασιλείας τῶ Κυρεῖς. ἐπειδὴ ὁ μισθὸς τῶ ἔργων τῶ ἀμπελῶνος τῶ Κυρεῖς, εἰς τὸ τέλος ὑποδίδεται, καὶ καὶν δολῆν τινὰς εἰς αὐτὸν ὑπὸ τὴν πρῶτον ὥραν τῆς ἡμέρας: ἦτοι ὑπὸ τὴν νεότητι τῆς ζωῆς, καὶν ὑπὸ τὴν τρίτῃ καὶ ἔκτῃ ὥ- ραν: ἦγεν ὑπὸ τὸ μέσον τῆς ἡλικίας, καὶν ἐδελύσεν ἐν τῇ ἐνδεκάτῃ ὥρα: ἦγεν ἐν τῇ γη- ρατείῳ, καὶν εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς, καὶν ἐδελύσεν ἐν τῇ ἐνδεκάτῃ ὥρα: ἦγεν ἐν τῇ γη- ρατείῳ, καὶν εἰς τὸ τέλος τῆς ζωῆς τῶ κάθε ἐνός. καὶ ἐκείνας μὲν ὅπῃ εὐρη τότε ἐργαζομένους τὴν ἀρετὴν καὶ τὸ ἀγαθόν, πληρόνοι μὲ τὸν συμφω- νηθέντα μισθόν. ἐκείνας δὲ ὅπῃ εὐρη ἀργῆς, καὶ ἀφίσαντας τὴν ἐργασίαν τῶ καλῶ δι' ἀμέ- λειαν, αὐτὰς ἀφίει χωρεῖς μισθόν, μάλλον δὲ καὶ τὴν καταδικάζει, ὅθεν τῶ τοῦ αἰνιγματώδους φα- νερόνοι ὁ Θεός διὰ τῶ Ἰεζεκιὴλ λέγων „ Δικαιοσύνη δικαίη ἐ μὴ ἐξέλθεται αὐτὸν, ἐν ἡ αὐτὴ ἡ- μέρα πλανηθῆ: καὶ ἀνομία ἀσεβῆς ἐ μὴ κακώση αὐτὸν, ἐν ἡ αὐτὴ ἡμέρα ὑποσρέφη ὑπὸ τῆς ἀνομίας αὐτῶ. (Ἰεζ. λγ. 12.)

12. „ Δι

(1) Σημείωσι ὅτι ἡ κλήσις καὶ ἐκλογὴ ἔχον διαφορὰν αἰα- μιπέχῃ των. ἡ μὲν γὰρ κλήσις εἶναι καθολικώτερα, ἡ δὲ ἐκλο- γὴ εἶναι μερικώτερα. καὶ πᾶσα μὲν ἐκλογὴ λέγεται καὶ κλήσις, οὐ πᾶσα δὲ κλήσις λέγεται καὶ ἐκλογὴ. πᾶσας μὲν γὰρ ὁ Θεός καλεῖ εἰς τὴν αὐτὴν ἐπίγνωσιν διὰ τῆς ἀποκαταρκτικῆς αὐτῆς καλομῶνης χαρίτος, ἐ πᾶσας δὲ καὶ ἐκλέγει. ὅσους δὲ ἐκ- λέγει, πῶς λέγεται ὅτι καλεῖ. χάριν παραδείγματος: ὀ- λος τῆς ἀνθρώπων καὶ Ἰουδαίους καὶ Ἐθνικὸς ἐκάλεσεν ὁ Θεός διὰ τῆς ἀποκαταρκτικῆς χαρίτος καὶ τῆς φυσικῆς νόμῃ εἰς τὴν αὐτὴν ἐπίγνωσιν, ἀλλὰ μόνον οἱ Ἰουδαῖοι ἐκλέχθησαν εἰς τὴν Θεο- γνωσίαν ἀπὸ πᾶ ἄλλα Ἐθνη. ὁμοίως πάλιν ὅλα τῶ Ἐθνη καὶ οἱ Ἰουδαῖοι αὐτοὶ, ἐκλήθησαν εἰς τὴν τῶ Χριστοῦ πίσιν, ἀλλ' ἐ- δικλέθησαν εἰς τὴν νὰ πισθῶσιν μόνον οἱ Χριστιανοὶ, οἱ ἐκ τῶ Ἰουδαίων καὶ ἐκ τῶ ἔθνων πισθῶσαντες. ὡσεὶ οἱ αὐτοὶ εἶναι καὶ κλητοὶ, οἱ αὐτοὶ εἶναι καὶ ἐκλεκτοὶ. πλὴν ἀρετῶν νὰ ἠξίω- μων, ὅτι εἶναι διάφοροις ἐκλογαῖς. εἶναι ἐκλογὴ εἰς τὴν τῶ ἑ- νός Θεοῦ γνώσιν, ὡς ἔγινον ἡ τῶ Ἰουδαίων ἐκ τῶ ἄλλων Ἐθνῶν. εἶναι ἐκλογὴ εἰς τὴν εἰς Χριστὸν πίσιν, ὅποια ἔγινον εἰς τῆς Χριστιανῆς πῆς πισθῶσαντας ἐκ τῶ Ἰουδαίων καὶ ἔθνικῶν. καὶ ἄλ- λαι ὁμοίως μερικώτερα. εἶναι καὶ ἐκλογὴ ὑσάτη εἰς τὴν αἰώνιον

δόξαν καὶ μακαριότητα, τὴν ὀποίαν ἀξίονται μόνον ἐκείνοι ὅπῃ διαμείνουν ἀχρι τέλους ἐν τῇ χάριτι καὶ τῇ ἀρετῇ. ὅλα μὲν ἐν αἰ ἄλλαι ἐκλογαὶ δυνανται νὰ ἐκπεσῶν, ὅταν οἱ ἐκλεχθέντες δὲν διαμείνουν μέχρι τέλους ἐν χάριτι καὶ ἀρετῇ, μόνον δὲ ἡ εἰς τὴν αἰώνιον δόξαν ἐκλογὴ ἐκλεπίπτει, διὰ τὴν εἶναι συμφωρμένη μὲ τὴν διαμονὴν ἐν τῇ χάριτι τῶν ἐκλεχθέντων. καὶ αἱ μὲν ἄλλαι ἐκλογαὶ κλήσεως πᾶσιν ἔχουσιν, ἀναφερόμενα πρὸς τὴν ὑσάτην ἐκλογὴν τῆς αἰωνίης δόξης, ὡς ἐκλεπίπτουσι πᾶ ὑσάτη τέλους τῆς μακαριότητος. ἡ δὲ ἐκλογὴ ἡ εἰς τὴν μακαριότητα, αὐτὴ μόνον κυρεῖς λέγεται ἐκλογὴ, καὶ αὐτὴ ἐπισημαίνει καὶ τὸν προρισμόν. ὅθεν εἶπον ὁ Κύριος „ πολλοὶ μὲν εἶσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκ- κλητοὶ. (Ματθ. κ. 16.) Καὶ διὰ τὴν εἶπω σωτηριώτερον καὶ καθολικώτερον, μίαν κλήσιν καὶ μίαν ἐκλογὴν ἔκαμν ὁ Θεός ἀπὸ τῆς ἐδικῆς ἀγαθότητος ὅλων τῶ ἀνθρώπων: ἦτοι διὰ τὴν τῆς καμῆ κοινωνίης τῆς αἰωνίης δόξης καὶ μακαριότητος. ὅσοι λοιπὸν ἀκολουθῶσιν τὴν κλήσιν αὐτὴν καὶ ἐκλογὴν τῶ Θεοῦ, καὶ συμφωρῶσιν διὰ τῶ ἀγαθῶν ἔργων, σφίσηται καὶ ἐπιτυχεύουσι τῆς μακαριότητος. ὅσοι δὲ δὲν θέλουν νὰ ἀκολουθῶσιν, αὐ- τοὶ ἐκλεπίπτουν καὶ πᾶ τέλους, διὰ τὸ ὅποσον ἔγινον ἡ κλήσις καὶ ἐκλογὴ τῶ Θεοῦ: ὅπῃ ἐξῆν ἡ αἰώνιος δόξα.

12. „ Δι' ὃ ἐκ ἀμελήσω ὑμᾶς ἅν' ὑπομιμνήσκην περὶ τέτων (1)
 „ καὶ περ εἰδοτάς, καὶ ἐσηργιμένους ἐν τῇ παρῶσῃ ἀληθείᾳ.

Επειδὴ, λέγει, ἡ ἐργασία τῆς ἀνώτερω εἰρημῶν ἀρετῆς, προξενεῖ τὴν τῶν ἐραυῶν βασιλείαν, ἔξ τῆτο καὶ ἐγὼ θέλω φροντίσω διὰ τὰ σᾶς ἐνθυμίζω πάντοτε ἔξ τὰς αὐτὰς ἀρετὰς. ἵνα δὲ μὴ σοχασθῶν οἱ χριστιανοὶ ἀκούοντες, ὅτι θέλει τὰς ἐνθυμίζει σιωπῶς, πῶς διὰ τὰ εἶναι αὐτοὶ ἀμελεῖς καὶ ἀργοὶ, διὰ τῆτο ἔττι πὸς γράφει, καὶ ἀκολυθῶς ἐκ τῆτο λυπηθῶν: τῆτο χάριν προσδέττει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἐγὼ θέλω σᾶς ἐνθυμίζω σιωπῶς περὶ τέτων, καὶ μὴ ὅλον ὅπῃ εἰσεῖς εἶδε ἐσηργιμῶν καὶ βέβαιοι εἰς τὴν ἀλήθειαν τῆς Εὐαγγελίᾳ, καὶ ἠξοῦρετε καλά, ὅτι ἡ πίσις χωρὶς τῆς ἀνάρετα ἔργα, εἶναι ἀργὴ καὶ νεκρά, ἐπειδὴ διὰ τῆς πίσεως ὁμῆ τῆς καὶ τῆς πράξις καὶ θεωρίαν ἐνεργείας, καὶ τῆς εἰς τὰς ἀρετὰς προκοπῆς, ἀξίονοι ὁ Θεὸς τὰς χριστιανὰς τῆς αἰωνίᾳ τῆ βασιλείας.

13. „ Δίκαιον δὲ ἠγάμαι ἐφ' ὅσον εἰμι ἐν τέτῳ τῷ σκλυώματι, διε-
 „ γέραν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσα.
 14. „ Εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐσιν ἡ ἀπόθεσις τῆ σκλυώματός μου, καθὼς
 „ καὶ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐδήλωσέ μοι.

ΜΗ νομίζετε, λέγει, ὁ Χριστιανοὶ, πῶς ἐγὼ σᾶς σοχάζομαι διὰ ἀμελεῖς καὶ ἀσυνείκητες, καὶ ἔξ τῆτο εἶπον ὅτι ἐχω τὰ σᾶς ἐνθυμίζω πάντοτε περὶ τῆς τῆς ἀρετῆς ἐργασίας, καὶ ἐκ τῆτο λυπεῖσθε. ἔχι: μὴ τὸ νομίζετε ἔττι. ἡ αἰτία, ἔξ τῆτο ὅποιον εἶπον τῆτο, εἶναι: πρῶτον μὲν, ἔξ τὴ φοβέμαι τὴν ἀδυσίαν τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, καὶ τὴν φυσικὴν μεταβολὴν ὅπῃ πάχει ἡ τῆ ἀνθρώπου γνώμη, ἔξ τῆτο ἔκεινα εὐλογον ἐν ὅσῳ δεισκόμα εἰς τὸ φθαρτὸν τῆτο σῶμα, τὰ σᾶς ἐξυπνῶ καὶ τὰ σᾶς προθυμοποιῶ με τὰς διδασκαλίαις καὶ ἐνθυμῆσεις μου. καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τὴ ἠξοῦρω ὅτι ὀλίγωρα χωρίζομαι διὰ τῆ θανάτου ἀπὸ τὸ σῶμα τῆτο, καὶ ἀκολυθῶς χωρίζομαι καὶ ἀπὸ λόγου σας. καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἐφανερώσέ μοι τῆτο δι' ἀποκαλύψεως. δύο δὲ τίνα πρέπει τὰ σημειώσωμεν εἰς τὰ λόγια ταῦτα τῆ Κορυφαίας. εἶνα μὲν, ὅτι λέγει πῶς ἔχει τὰ ἀπόθεσις τὸ σῶμα τῆ ὡσαύτῃ εἶνα βάρος καὶ φορτίον, καὶ τὰ ἐλόθρωσθῆ: διὰ τὰ πείση καὶ τὰς χριστιανὰς τὰ καταφρονῶν τὸ φθαρτὸν τῆτο σῶμα, καὶ τὰ νομίζον τὸν ἀπὸ τῆ σῶματος χωρισμὸν, χαρὰ καὶ ἀγαλλίασιν, χωρὶς τὰ σοχάζονται πῶς ὁ θάνατος εἶναι θάνατος, ἀλλὰ πῶς εἶναι μία ἀπόθεσις τῆ φθαρτῆ καὶ βαρέος σῶματος; εἰς ὀλίγον καιρὸν. ἐπειδὴ αὐτὸ ἔχεν τὰ λάβειν πάλιν ἀφθαρτὸν, καὶ ἐλαφρὸν, καὶ δεδοξασμῶν ἔξ τῆς ἀνάστασεως. καθὼς τῆτο τὸ ἴδιον καὶ ὁ Παῦλος ἀνιγματοπῶς φανερόνωντας ἔλεγε „ Καὶ ἔξ οἱ ὄντες ἐν τῆ σκλυῖ σενάζο-
 „ μῶν βαρέμῶν, ἐφ' ὃ εἶ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ' ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῆ τὸ θνητὸν
 „ ὑπὸ τῆς ζωῆς. (β'. Κορ. ε'. 2.) Καὶ ἄλλο δὲ, πρέπει τὰ σημειώσωμεν, ἔξ τὴ λέγωντας ὁ Ἀπόστολος, πῶς ὁ Κύριος ἐφανερώσεν εἰς αὐτὸν τὴν ἀπόθεσιν τῆ σῶματός τῆ, ἐκ τῆτο μᾶς δίδει τὰ ἐνοήσωμεν, ὅτι πολλαῖς φοραῖς ἠξιοῦνετο τῆς μουσικῆς ἐμφανείας καὶ ἀποκαλύψεως τῆ Κυρίας, καὶ παρ' αὐτῆ ἐμάνθανε τῆς ἀδύλων τῶν γυνῶσιν. καθὼς καὶ πρότερον ἀπεκαλύφθη αὐτῷ ἔξ τῆς ἀπ' ἐραυῆ καταβάσεως ὁθόνης, ὅτι δέχεται ὁ Θεὸς τὰ ἔθνη εἰς τὴν αὐτῆ ὀπίγνωσιν. (Πράξ. 1. 11.)

15. „ Σπεδάσω δὲ καὶ ἐκάστοτε ἔχαν ὑμᾶς μετ' τὴν ἐμὴν ἔξοδον, τὴν
 „ τέτων μνήμῳ ποιῆσαι.

Τὸ ῥητὸν τῆτο κατὰ τὸν Θεοφύλακτον καὶ Οἰκεμῆριον καὶ Μητροφανῆ, μερικοὶ κατ' ὑπερβα-
 τὸν ἀναγινώσκουσιν ἔπω „ σπεδάσω δὲ καὶ μὴ τὴν ἐμὴν ἔξοδον ἔχειν ὑμᾶς ἐκάστοτε τὴν τέτων
 μνήμῳ ποιῆσθαι. διλεῖται δὲ διὰ τῆτο, ὅτι οἱ ἅγιοι καὶ μὴ θάνατον ἐνθυμῆνται τὰ τῆς πα-
 ρῆσεως ζωῆς, καὶ πρῶτον ὑπὲρ τῆς ζώντων. ἐπειδὴ γὰρ ἀνώτερω εἶπεν, ὅτι δίκαιον νομί-
 ζω

(1) Παρὰ τῆς Μητροφανῆ „ δι' ὃ μελήσω αἰεὶ ὑμᾶς περὶ τῆ- „ των ὑπομιμνήσκην.

ζω ἐφ' ὅσον εἶμαι ἐν τῷ σώματι νὰ σᾶς ἐνθυμίζω, ἕξ νὰ μὴ νομίσεν τινὲς ὅτι μὴ θανάτον οἱ ἅγιοι δεῶν ὠφελῆν τὰς μαθητὰς των: τότε χάριν ἕξ νὰ ἀναίρεσθαι τὴν ποιαύτην ὑπόληψιν, καὶ νὰ δείξῃ πῶς ἡ ἐκεῖ καταστάσις τῆς ψυχῶν εἶναι καθαρωτέρα καὶ λαμπροτέρα, εἶπεν: ὅτι καὶ μὴ θανάτον θέλω ἀπεδάσω νὰ σᾶς ἐνθυμίζω ἐκάστοτε: ἦτοι πάντοτε, πρὸς διαφορὰν τῆς παρουσίας ζωῆς, καὶ τὴν ὁποῖαν δεισικόμῃος ὁ Ἀπόστολος, καὶ φροντίζων ὡς τῶν ἐκκλησιῶν, δεῶν ἐδωῆτο πάντοτε νὰ τὰς ἐνθυμίζῃ. ὡσαύτ' νὰ τὰς λέγῃ, ὅτι ἀγκαλιὰ καὶ χαιρεῖται ἡ ψυχὴ μου ὑπὸ τὸ σῶμα, ἀβλαβὴς ὅμως καὶ ὀλοκληρὸς θέλει φυλαχθῆναι ἡ ἐνέργεια αὐτῆς. καὶ τὸ νοερόν καὶ ὀπτικόν δεῶν θέλει χάσει τελείως, ἀλλὰ δρασιτωτέρας καὶ καθαρωτέρας θέλει ἔχει τὰς ἐδικὰς τῆς ἐνεργείας, ἐπειδὴ καὶ ἠλδ' ἠδ' ἐρωῆθη ὑπὸ τὸ παχὺ σῶμα, τὸ ὁποῖον ὡσαύτ' σιῶφον ἐμπόδιζεν ὑπὸ αὐτῷ τὰς τῶ νοητῶν ἠλῆς ἀκτίνας. ὅθεν καὶ μὴ τὸν χωρισμὸν τῶ σώματος μετὰ θυμοτέρως θέλω φροντίζω διὰ λόγους, καὶ ἀδ' ἀλείπτως μέλλω νὰ ὡδ' ἀκαλῶ τὸν φιλαύθρων Θεὸν ἕξ νὰ σᾶς σιῶετίσῃ, καὶ νὰ σᾶς κάμῃ νὰ ἐνθυμῆσθε παυτοτινὰ τὰς ψυχῶν φελεῖς ταύτας διδασκαλίας με, τὰς ὁποῖας δεῶν ἔμαθον ὑπὸ ἀνθρωπίνῳ σοφίᾳ, ἀλλὰ ὑπὸ τῷ ἀνώθεν ἐλδ' ἔδ' ὡς ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ σιῶνασφραφῆσαν με ἡμᾶς ἐνὸς ὁσῶτον σοφίᾳ, τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. (1) ἄλλοι δὲ νοῶσι τὸ ῥητὸν τῶτο καθὼς εἶναι, καὶ τὸ ἐρμηνεύον ἔτ' εἰ. ἐγὼ θέλω ἀπεδάσω, νὰ ἔχετε πάντοτε καὶ μετὰ τὸν θάνατόν με τὴν μνήμην τῶτων. καὶ ὡσαύτ' νὰ λέγῃ. ἐγὼ διὰ τῶτο σιῶτεχῶς ἀπεδάσω νὰ σᾶς ἐνθυμίζω ταῦτα, διὰ νὰ ἡμπορέσω νὰ ἐντυπώσω εἰς τὴν φαντασίαν σας τὰ λόγια με, καὶ νὰ κάμω ἕξιν τῶτων εἰς τὴν ψυχῶν σας, ἵνα καὶ μὴ τὴν ὑποβίωσιν με, μὴν ταῦτα βέβαια καὶ ἀεξ' ἀλείπτει ὑπὸ τῷ καρδίαν σας.

16. „ Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἄξοχολουθήσαντες ἐγνωρίσα-
 „ μεν ὑμῖν τὴν τῶ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ διώαμιν καὶ πα-
 „ ρισίαν. ἀλλ' ἐπόπτει γινηθῆναι τῆς ἐκάνθ μεγαλειότητος.

ΜΕ τὰ λόγια ταῦτα δύο τινὰ κατασκιδάζει ὁ Κορυθαῖος, πρῶτον, διὰ τὴν ἔξοχρακίζει τὴν πολυθεῶν σοφίαν τῆς Ἑλλῆνων, ἠτις σιῶίσαται ὑπὸ μύθου ἴδ' εἰς, καὶ ὑπὸ ὀπνοίας τεχνικῶν καὶ ῥητορικῶν λόγων, καὶ τὸ μὴ ψευδῶς της σκεπάζει με τὰ σοφιστικὰ ὀπχειρήματα, τὰς δὲ αἰσῶτες καὶ ἄφρονας τραβίζει καὶ ἀπατᾶ με τὸ κάλλος τῆς λέξεων. ὁμοίως δὲ ὑποβιάζει διὰ τῶτων, καὶ τὴν κακοδοξίαν τῆς αἰρετικῶν, ὅπ' ὅτε ἄρχισαν νὰ βλαστῶν εἰς τὸν Κόσμον, καὶ νὰ πλανῶν τὰς πολλὰς με τὰ πλάσματα τῆς ἀνοίας των. ὁποῖος ἦτον Σίμων ὁ μάγος, καὶ Σατορῖλος, καὶ Κίεινθος, καὶ οἱ τῶτων ἀκόλυθοι. Καὶ δ' ἄλλοτερον, διὰ τὴν βεβαιῶν ὡς ἀληθεσάτῳ καὶ μόνῳ ἔσαν θεογνωσίαν τὴν πῆσιν τῆς χεισιῶν, με τὴν ἰδίαν αὐτῷ αἰσῶθσιν τῆς οφθαλμῶν. ἐπειδὴ ἐν παντὶ πράγματι πολὺ πισοτέρα εἶναι ἡ ὄρασις ὑπὸ τῷ ἀκῶν, καὶ ἡ ἐκ τῆς ὄρασεως ὑποδείξις, εἶναι ἀσφαλετέρα καὶ βεβαιοτέρα ὑπὸ τῷ ἐξ ἀκοῆς: ἀγκαλιὰ καὶ ἡ ἐξ ἀκοῆς μόνῃς πῆσις, ὡδ' ἄλλοτερον ἐφάνον προξενεῖ ὑπὸ τῷ ἐκ τῆς ὄρασεως, καὶ τὸ κυριακόν λόγιον τὸ λέγον „ μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πισῶσαντες. (Ἰωάν. κ'. 29.) διὰ τῆς ὄρασεως λοιπὸν ὡδ' ἔσαι εἶναι ὁ Κορυθαῖος βεβαιοτέρω τῷ θεῖκῳ δόξαν καὶ μεγαλειότητα τῶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ, τὴν ὁποῖαν ἔδειξεν ὑπὸ μέρες ὅπ' τῶ Θαβωρεῖ ὄρες, λέγον εἰς τὰς χεισιῶν. ἡμεῖς ὡ ἀδελφοί, δεῶν ἐμεταχειρίσθημεν μύθου σοφιστικῆς καὶ καλλωπισμῶν, καθὼς οἱ Ἑλλῆνες, διὰ νὰ μαγῶσωμεν τὰς ἀκοῆς σας, καὶ νὰ σᾶς πλανῶσωμεν: ἀλλ' ἐμεταχειρίσθημεν πρὸς ἕσας λόγια ἀπλᾶ, λόγια λιπᾶ, καὶ λόγια ἀρητηρότα. ὑδὲ ἐμεταχειρίσθημεν πλάσματα τῆς ἐδικῆς μας φαντασίας, ὡς οἱ αἰρετικοί, διὰ νὰ σᾶς τραβιξῶμεν εἰς τὴν πῆσιν τῶ

Χει-

(1) Ὅτι δὲ οἱ ἅγιοι καὶ μετὰ θάνατον ἐνθυμῶνται πᾶ ἐπί γῆς, καὶ φροντίζον καὶ ἀρεθῶνται τῷ Θεῷ διὰ τῆς ζῶντας καὶ διὰ τῆς οἰκείας αὐτῶν, μαρτυρεῖ ἡ ὀπνῆρα βίβλος τῆς Μακκαβαίων ἐν κεφ. εἰ. ἐκᾶ γὰρ φαίνεται ὅτι ὁ Περσῶν Γερεμίας, καὶ ὁ Ὀνίας οἱ ἀποποθανόντες, ἀποσπύχοντο διὰ τῶ γῶν τῶ Ἰσραὴλ ὅπ' ἔπεσον εἰς πολλὰς συμφορὰς. Καὶ ὁ ἀποφθῆς Ἠλίας ἀναληφθῆς ἄροτερον ἐπὶ τῷ βασιλέως Γασαφᾶτ, ὕσενον μετὰ τῷ ἀνάληψιν πῆ ἔσαν (Ἰωῶς δι' Ἀγγέλου) γράμματα φεβερισκὰ εἰς τὸν βασιλέα Ἰωράμ τὸν Τρόν πῆ, ὡς γέγραπται „ Καὶ ἠλ- „ ἦν αὐτῷ (τῷ Ἰωράμ) ἐν γραφῇ παρὰ Ἠλίας τῶ ἀποφθῆ, „ λέγων. πᾶδε λέγει Κύριος. (β'. Παρᾶλ. κᾶ. 12.) Καὶ ὁ ἄθος Ἀμβρόσιος εἰς τὸν ἐπιπέριον τῷ Θεοδοσίῳ λέγει, ὅτι ὁ μέγας Θεοδοσίος φροντίζει εἰς τῆς ἕρανῆς διὰ τὸν Ὀνῶλεον καὶ Ἀγκάδιον τῆς Τῆς πῆ. καὶ ὁ θεολόγος Γρηγόριος γράφει ὅτι ὁ

μέγας Βασίλειος ἀφ' ἑ ἀπέθανεν, ἐφαίνετο πολλὰκις καὶ τὸν ἐσωφρονίζον, αἰσῶς εἰς κᾶνῶν ἀρχῆμα εὐχῶν ἐξῶ ἀπὸ τῶ ἀπέτων „ ἢ ὡ καὶ νῦν ἐτι νηδεπῆμαι καὶ σιῶφρονίζομαι διὰ νυκτε- „ ρινῶν ὀφθῶν, εἶπῃ τῶ δῶντος ἐξῶ πῆσσοι (ἐγκωμῶν εἰς τὸν αὐτὸν Βασίλειον) ὁ αὐτὸς δὲ ἐν τῷ κατὰ Ἰωλιανῶν ἀ. λόγῳ φησὶν „ ἄκκε καὶ ἡ τῶ μεγάλῃ Κωνσταντῆν ψυχῇ, εἰ τις αἰδῶ- „ σις. ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ Ἀποκαλύψῃ γέγραπται „ Καὶ οἱ ἐκῶ- „ σιπῶντες ἀρεθῶντες ἐπέσον ἐνώπιον τῶ ἀνῶν, ἐχόντες ἐκαθὸς κιδᾶρας, καὶ φιάλας χρυσᾶς, γεμῶσας θυμιαμάτων, αἱ εἰσιν αἱ ἀροσῶχαί τῆς ἀγῶν (Ἀποκ. ε'. 8.) φῶλα δὲ καὶ ἡ ἐκκλησία ἐν τῇ μνήμῃ τῆς ἀγῶν μαρτύρων Γκριῶ Σαμωνᾶ καὶ Ἀβίβου πῆπῃ „ ψυχῶς ταῖς τῆς δικαίων γὰρ παρὰ Θεῷ τῶτο „ δέδοται, πᾶ ἐνταῦθα γιῶμενα νοερώς ἐσοπρῆξῶνται.

Χειρῶν : ἀλλ' ἐμεταχειρίσθημι ἐκεῖνα τὰ πράγματα ὅπως εἶδομαι μὲ τὰς ἰδίους μακρὰς ὀφθαλμῶν (1) καὶ μὲ τοιαῦτα ἀπλᾶ λόγια, καὶ μὲ τοιαῦτα ὀφθαλμοφανῆ πράγματα, σὰς ἐφαυερώσαμιν τὴν ὅπῃ γῆς παρουσίᾳ τῶν Χειρῶν, καὶ τῶν Θεοφρεπῶν αὐτῶν δυνάμιν : καὶ ἐτί σὰς ἐλκύσαμιν εἰς τὴν πίσιν.

17. „ Λαβὼν γὰρ παρὰ Θεοῦ Πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς συνέχου-
 „ θείσης αὐτῷ τοιαῦτος δὲ ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεπῆς δόξης. ὅπως ἐστίν
 „ ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητὸς εἰς ὃν ἐγὼ ἐδόκησα.

Τὸ λαβὼν ἐδῶ δέσκειται ἀπὸ τῶν ἔλαβε, τῆς μετοχῆς ἐκλαμβανομένης ἀπὸ ὀρετικῆ καὶ μεταλήψιν. ἐπεὶ δὲ ἄλλως ἢ μετοχὴ μόνον ἀναπαύδοτος, μὲ τὸ νὰ μὴ ἦναι ῥῆμα ἄλλο εἰς τὸ γὰρ ἀποδοθῆ, καὶ τὸν Θεοφύλακτον καὶ Οἰκουμένηον. λέγει λοιπὸν ὁ Κορυθαῖος, πῶς ὁ Θεοφύλακτος Χειρὸς ἔλαβε παρὰ τῶν Πατρῶν τιμὴν καὶ δόξαν : ὅχι καθ' ὃ Θεὸς, καὶ Υἱὸς μονογενῆς, καὶ συναϊδίου μὲ τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα. ἀπαγε! ἐπεὶ καθ' ὃ Θεὸς, ἀπαρχῆς καὶ πρὸ τῶν αἰώνων εἶχε τὴν δόξαν αὐτῶν καὶ τὴν τιμὴν. ἀλλὰ λέγει πῶς ἔλαβον αὐτῶν, καθ' ὃ ὑπερον ἔγινεν ἄνθρωπος δι' ἡμᾶς. ἀλλὰ καὶ ἡ φωνὴ ἢ βρονθιθεῖσα παρὰ τῆς μεγαλοπρεπῆς δόξης : ἦτοι τῆς Θεότητος τῶν Πατρῶν, καὶ εἰπύσα „ ὅπως ἐστίν ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητὸς εἰς ὃν ἐγὼ ἐδόκησα, καὶ αὐτῆ, λέγω, ἢ φωνῆ, πρὸς τὸν Χειρὸν ἐγένετο καθ' ὃ ἄνθρωπον, καὶ ἐχὶ καθ' ὃ συναϊδίον τῶν Πατρῶν καὶ συναρχὸν λόγον, ὡς ἐρμηνεύει ὁ ἱερός Μιτροφάνης (2) ἀγκαλὰ καὶ ἢ ἀνθρωπότης τῶν Κυρίων προσληφθεῖσα ὑπὸ τῆς Θεότητος καθ' ἑνώσειν ἀρρητον, εἰς μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ὑπερῶν ὑπόστασιν. ἀχώριστοι γὰρ καὶ ἀδιαίρετοι αἱ ἐπὶ Χειρῶν δύο φύσεις ἔμειναν ἀπ' ἀλλήλων, ἐν μιᾷ καὶ τῇ αὐτῇ ὑπόστασει συνέμειναι. ἐπεὶ διπλῆς ὑπάρχων ὁ Χειρὸς καὶ τὰς ἐστίας καὶ φύσεις, τῆς Θεότητος διπλῆ καὶ τῆς ἀνθρωπότητος, καὶ καὶ τὰς ἐστιάδεις καὶ φυσικὰς αὐτῶν ιδιότητας καὶ θελήσεις καὶ ἐνεργείας, ἀπλῆς ἐστὶ καὶ τὴν ὑπόστασιν. Υἱὸς λοιπὸν ἀγαπητὸς τῶν Πατρῶν ὑπάρχων πρὸ τῶν αἰώνων ὁ Χειρὸς, καθ' ὃ Θεὸς, Υἱὸς ἀγαπητὸς ὁ αὐτὸς τῶν Θεῶν καὶ Πατρῶν γέγονεν ὑπερον καὶ καθ' ὃ ἄνθρωπος, εἰς γὰρ καὶ ὁ αὐτὸς ἐστὶν Υἱὸς ὁ ἐκ τῶν Πατρῶν γεννηθεὶς πρὸ τῶν αἰώνων ὡς Θεὸς, καὶ ὁ ἐκ τῆς Παρθένου γνηθὲς ἐπ' ἐσχάτων τῶν χρόνων καθ' ὃ ἄνθρωπος. οὐκ ἄλλος καὶ ἄλλος. εὐδὲ εἰς δύο Υἱὸς διαιρέμενος. ἀπαγε! τῆς Νεστορείου γὰρ τῶν ἀνθρωπολάτρων φρενοβλαβείας εἶναι τὸ κακόδοξον τῆτο φρόνημα. Τί δὲ ἐξεφώνησεν ὁ Πατὴρ ἐπὶ τῶν Θαβωρίων ὀφθαλμῶν; ὅτι ὁ μεταμορφωθείς καὶ ὑπὲρ τὸν ἥλιον ἀσράφας, εἶναι Υἱὸς τῶν ἀγαπητῶν, καὶ εἰς αὐτὸν ἐδόκησεν.

Εὐδοκία δὲ θέλει νὰ εἴπῃ, καὶ τὸν τῆς Θεσσαλονίκης μέγαν Γρηγόριον, τὸ προηγουμένον θέλημα τῶν Θεῶν καὶ Πατρῶν ὅθεν δείχνει μὲ τὸν λόγον τῆτον ὁ ἀναρχὸς Πατὴρ, ὅσα μουσικώτατον καὶ βαθυτάτον νόημα : δηλαδὴ ὅτι τὸ μυστήριον τῆς ἐσάρκα οικονομίας τῶν Υἱῶν, ἦτον τὸ προηγούμενον θέλημα τῶν Θεῶν. Ἐξ τῆτο καὶ προεγνώσθη αὐτὸ καὶ προωρίσθη πρὸ τῆς προηγουμένης καὶ τῆς προερισμῶ ὅλων τῶν ἄλλων κτισμάτων ἰουδαίων καὶ αἰθιπῶν, καὶ ὅτι ὅλα τὰ ἄλλα κτίσματα καὶ προεγνώσθησαν καὶ προωρίσθησαν νὰ δημιουργηθῶν ἐξ τῶν μυστηρίων τῆς τῶν ἀγαπητῶν Υἱῶν ἐνανθρωπήσεως. βεβαίον δὲ τὸ νόημα τῆτο καὶ ὁ Θεολογικώτατος Μάξιμος λέγων ἐν τῇ ἐξικοστῇ λύσει τῶν λόγων τῶν μυστηρίων τῆς θείας οικονομίας, ὅτι αὐτὸ εἶναι ὁ σκοπὸς καὶ

(1) Σημειώσαι, ὅτι οἱ ὕλικοι καὶ κτιστοὶ ὀφθαλμοὶ τῶν Ἀποστόλων εἶδον ἐν τῶν Θαβωρίων παρεδόξων ἀσράφας διὰ τῆς τῆς Κυρίας σαρκῆς αὐλοῦ, καὶ ἀκτίων φῶς τῆς Θεότητος, ἐκ ἀπλῆς μὲ τῶν φυσικῶν αὐτῶν δυνάμιν, ἀλλ' ἐνικυθότες διὰ τῆς ὑπερφυστικῆς χάριτος καὶ δυνάμεως τῶν Θεῶν. καθὼς πάντες οἱ ἱεροὶ θεολογοὶ συμφωνῶντες ὁμολογοῦσι : καὶ μάλιστα ὁ μέγας τῆς Θεσσαλονίκης Γρηγόριος ἐν πολλοῖς, καὶ Μάρκος ὁ Ἐφέσιος λέγων „ εἰ κτισμάτων καὶ κτισμάτων, καὶ αὐτὰ τὰ φῶς ἀτίληπτικὴ ἐστίν „ ἢ φάσις μόνον, ἀπὸ ἐσίν αὐτὰ τῶν οἰκείων λόγων. τὴν δὲ μαζὸν εἰ καὶ τὸ θεῶν αὐλοῦ φῶς, ἠδυνήθη πρὸς παραδέξασθαι „ τῆς θεῆς δωρεῆς βοηθητικῆς (καθ. λζ'. περὶ θεῆς φῶς), „ καὶ τῆς θεῆς δωρεῆς βοηθητικῆς, καὶ τὸσδε τὸν ἐπισκοπεύοντα ἀκατολῆ ἐξ ὑψοῦ, ὡς καὶ τὴν γενόμενον ἅγιον Υἱὸν ὑψοῦ „ ἀπὸ τῶν, καὶ χαρισθῆναι αὐτὸ νόημα τὸ ὑπὲρ πάντων ὄντων : „ ὅπως δὲ, ἀπὸ τῆς ἀλλοθῆς, ἢ Θεῶν (καθ. β'. περὶ Υἱοῦ) ἐπισκοπῆ δὲ τῶν Υἱῶν ἐστὶν κατὰ τὴν ὑπόστασιν ὁ ἐκ τῶν Πατρῶν γεν-

νηθείς καθ' ὃ Θεὸς, καὶ ἐκ τῆς Παρθένου καθ' ὃ ἄνθρωπος : διὰ τῆς ἀκριβοῦς ἐξεπιζόμενον τὸ „ ὅπως ἐστίν ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητὸς, λέγεται πρὸς τὸν Χειρὸν καὶ καθ' ὃ ἄνθρωπον καὶ καθ' ὃ Θεόν. δηλοῖ γὰρ ὅτι, ὅπως : δηλαδὴ ὁ φαινομενὸς καθ' ὃ ἄνθρωπος, Υἱὸς μου ἀγαπητὸς ἐστὶ καθ' ὃ Θεός. ὅθεν ὁ Σελῶνικὸς θεὸς Βασιλεὺς ἐπὶ λαμπρῶς πανηγυρίζει εἰς τὴν ἐορτὴν τῆς μεταμορφώσεως λέγων „ ὅπως ἐστίν ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητὸς. „ ὡς μακαρίων ὀμμάτων νυμφικῶς τὸν Χειρὸν ἐξολισμένον θεῶν „ ἐκάνεν ὁσῶς ἐκτίσθη, τὸν Υἱὸν ἐκ τῆς ἐστίας ἐγέννησα. ἐ- „ μὲς ἐστίν Υἱὸς, καὶ ὅσῶς μορφῶν δι' ὑμᾶς περιβέβηται. αἰ- „ κησὶτον ἔχα τὸ φῶς, καὶ δι' ὑμᾶς πᾶς ἀκτίνας ἐμέτηρσεν. „ ὡς μακαρίων ὀμμάτων νυμφικῶς τὸν Χειρὸν ἐξολισμένον θεῶν „ ἐγέννησεν ὡς μακαρίων ὀφθαλμῶν τὴν φεβραῶν ἡμέραν τῆς κη- „ σίας ἐν ἡμέρῳ θεωρήτων τῆς κηματι! ἂ γὰρ Ἀγγελοὶ τρέ- „ νοντες ὄφονται, καὶ αὐτὰ χαίροντες ἐβλεπον. τὸ πτωσιμολογῆ „ καὶ ὁ ἅγιος Ἐφραίμ λέγων ἐν τῶν εἰς τὴν μεταμορφώσιν λο- „ γῶν „ ὅπως ἐστίν ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητὸς, ὁ κηχωρισμένος τῆ „ δόξῃ τῆς Θεότητος αὐτῆ, ἀλλ' εἰς ἐνὰ ἐκαστὴν τῶν φαινομένων „ ἐν σῶματι ὑπέλα, καὶ ἐν δόξῃ φεβραῶν.

πρεσβυτέρους, ὅτι ὁ Κορυφαῖος ἔπος Πέτρος, καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ Υἱοὶ τῆ Ζεβεδαίου, αὐτοὶ παρόντες μὲ τῆ Κυρία εἰς τὸ Θαβώριον ὄρος, εἶδον μὲ τὸς αἰσθητὰς ὀφθαλμούς των, τὸ ὑπὲρ ἡλίον ἀσπράξαν ἐκεῖνο θεῖον καὶ ἀκτιστον φῶς ἐκ τῆ προσώπῃ Κυρία, καὶ ἤκκασαν μὲ τὰ ἴδια των αὐτία, τὴν βροντῶσαν ἐκεῖνῳ φωνῷ ὅπως ἐξεφώνησεν ὁ ἀγνήτων Πατὴρ ἄπο τῆς οὐρανῆς καὶ εἶπεν, ἔπος ὅστιν ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητὸς ἐν ᾧ ἠδδόκησα. αὐτὸς ἀκούετε. εἶπον δὲ τὴν φωνῷ τῆ ἀρχῆς Πατρός βροντῶσαν, ἔπειτα τὴν κατὰ λέγει ὁ θεόσοφος καὶ θεοφόρος Ἐφραίμ, ἡ φωνὴ ἐκείνη ἐγένετο ὡσανῶς μία φοβερὰ βροντὴ, καὶ τὸσον κράτον ἐποίησεν, ὡσεὶ ὅπως ἐσεισεν ὅλον τὸ Θαβώριον ὄρος. ὅθεν καὶ οἱ μαθηταὶ ταύτῳ ἀκέσαντες, τὸσον πολλὰ ἐφοβήθησαν, εἰς τρόπον ὅτι δὲν ἐδυμήθησαν πλέον νὰ ὑποφέρῃν καὶ νὰ σταθῶν εἰς τὸς πόδας των, ἀλλ' ἐπεσον ἄπο τὸν φόβον τῆς καὶ προσώπων εἰς τὴν γῆν (1) καὶ ἦν διὰ τὸ φῶς ἐπεσον καὶ γῆς, ἔπειτα ἔπειτα τὴν φωτεινῷ νεφέλῳ: ἀλλὰ ἔπειτα μόνῳ τὴν ἑραῖον φωνῷ τῆ Πατρός, ἐξήκασον ἔσσαν, καὶ βροντῶδη, καὶ μεγαλῶνχον. ἔπειτα γὰρ ὁ Εὐαγγελιστὴς Ματθαῖος καθαρῶς μαρτυρεῖ, ἔτι αὐτῶς, λαλῶντος, ἰδὲ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτῆς, καὶ ἰδὲ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγεσθα. ἔπος ὅστιν ὁ Υἱὸς μου ὁ ἀγαπητὸς ἐν ᾧ ἠδδόκησα. αὐτὸς ἀκούετε. Καὶ ἀκέσαντες οἱ μαθηταὶ ἐπεσον ἐπὶ προσώπων αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. (Ματθ. 17. 5.) καὶ βέβαια, ἀπὸ ὁ Κύριος δὲν ἐπήγαυε νὰ τὸς πιάσῃ, καὶ μὲ τὸν λόγον τῆ νὰ τὸς σὺνδυναμώσῃ καὶ νὰ τὸς σικώσῃ, ἐκινδυνῶν νὰ ἔποθῶν ἄπο τὸν φόβον τῆς ἐκεῖ ὅπως ἐπεσον. τῶ γὰρ ὁ αὐτῆς Εὐαγγελιστὴς ἀνιγματοπαῶς ἐφανέρωσεν εἰπῶν, Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἤψατο αὐτῶν καὶ εἶπεν, ἐξέρθητε, μὴ φοβεῖσθε. (αὐτῶ. 7.) (2).

Ἄς μὴν ἄπορῃ δὲ τινος, διὰ τὴν οἱ μὴ τρεῖς Εὐαγγελιστὰς συμφώνως λέγαν, ὅτι ἐκ τῆς φωτεινῆς νεφέλης ὄλγῃσεν ἡ φωνὴ, ὁ δὲ Πέτρος λέγει ἐδῶ, ὅτι ὄλγῃσεν ἐκ τῆ ἑραῖα· ἐπειδὴ καὶ ἡ φωτεινὴ ἐκείνη νεφέλη ἑραῖα ἦτον καὶ ἐκ τῆ ἑραῖα, καὶ ἐκ τῆς γῆς ὡσανῶς τῆς ἄλλας νεφέλας. ὅθεν ἀκολούθως καὶ ἡ ἐκ τῆς ἑραῖας νεφέλης ἐλθῶσα φωνὴ, φανερόν ἐστίν ὅτι ἦλθεν ἄπο τὸν ἑραῖον. ἔπειτα δὲ ὁ Πέτρος ἐσιώπησεν ἐδῶ τὸ, αὐτὸς ἀκούετε, ὅπως εἶπεν ὁ ἀναρχος Πατὴρ; ἴσως διὰ τὴν οἱ ἄλλοι εὐαγγελιστὰς, ὡς ὁμολογῆσαν τὸ ἀφῆκεν. ἐπειδὴ ἐκεῖνο ὅπως εἶπεν ὁ εὐαγ., ὁ ἄλλος τὸ ἀφῆκε. λέγομεν δὲ καὶ τῶ, ὅτι ἐπειδὴ ὁ εὐαγγελιστὴς Μάρκος ἔγραφε κατ' ἐπιγραφῆν, ἡ ὡς ἄλλοι θεῖοι κατὰ ὑπαγόρευσιν τῆ Κορυφαῖα τῆ Πέτρον, τὸ ἐδικόν τῆ Εὐαγγέλιον, ἐν αὐτῶν δὲ γράφει καὶ τὸ, αὐτὸς ἀκούετε. (Μάρκ. 9. 7.) λοιπὸν ἐκεῖνο ὅπως γράφει ὁ ἐπιγραφεὶς Μάρκος, φανερόν ἐστίν ὅτι τὸ γράφει καὶ ὁ προτρέψας αὐτὸν Πέτρος. καὶ ἐκεῖνο ὅπως λέγει ὁ ὑπαγορεύσας, τῶ προτέρον λέγει καὶ ὁ προτρέψας.

Πρέπει δὲ νὰ παρασημειώσωμεν ἐδῶ, ὅτι ὁ Κορυφαῖος Πέτρος καὶ διὰ τῆς ἀκοῆς, καὶ πολλῶν μᾶλλον ἔπειτα τῆς ὁράσεως, ἐγνώρισε πῶς ὁ εἰς Χριστὸς, εἶχε δύο φύσεις Θεότητα καὶ ἀνθρωπότητα. ἐπειδὴ ἐκεῖνον ὅπως προτέρον ἐβλέπε ταπεινὸν φαινόμενον ὡς εἷνα τῶν ἀνθρώπων, τῶν τὸν ἴδιον πάλιν εἶδε μὲ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου καὶ τὸν καιρὸν τῆς θείας μεταμορφώσεως, ὡς Θεὸν, ἐπὶ τῆ μεγαλειότητι τῆς αὐτῆς δόξης τε καὶ Θεότητος. ὅθεν ὁ Δαμασκηνὸς Ἰωάννης θεολογικώτατα ἐρρητόρῳσεν, μεταμορφοῦται τὸν ἴδιον, ἐκ τῆς ὡς ἡ προσλαβόμενης, εἰς εἷνα ὅπως ἐκ τῶ μεταβαλλόμενος, ἀλλ' ὅπως τῶ οἰκείοις μαθηταῖς ἐκφανόμενος, διανοίγων τῶν τὰ ὄμματα, καὶ ἐκτυφλῶν ἐργαζόμενος βλέποντας. καὶ τῶ ὅτι τὸ μεταμορφώθη ἐμπροσθεν αὐτῶν. μῶν ἦν

,, αὐ-

(1) Τὰ λόγια τῆ ἁγίας Ἐφραίμ εἰσι ταῦτα, ὡς ὁ Πατὴρ ἐφώνησε τὸν Υἱὸν αὐτῆ. ὡς ὁ ἄν μὴν τὸ γινώσκον αὐτῆ. ἐν ταῦτῃ τῆ φωνῇ ἐπεσον οἱ Ἀπόστολοι ἐπὶ προσώπων. βροντῶσιν γὰρ ἡ φοβερὰ, ὡσεὶ ἐκ τῆς φωνῆς αὐτῆ ἡ γῆ ὑποκάτωθεν αὐτῶν ἔτρεμον. ὁμοίως καὶ αὐτοὶ ἐκ τῆς φωνῆς ἔτρεμον καὶ ἐπιπῶν.

(2) Ὅθεν λέγει ὁ ἅγιος Ἐφραίμ, ἠγγισεν ἐν ὁ Κύριος, καὶ ἐκάλεισεν αὐτῆς ἐν τῆ φωνῇ αὐτῆ. καὶ ὡσανῶς ἡ φωνὴ τῆ Πατρός ἡ φοβερὰ ἐφῆσεν αὐτῆς, ἔπειτα καὶ ἡ φωνὴ τῆ Υἱοῦ ἐν τῆ ἑραῖα αὐτῆς, ἠγγισεν αὐτῆς ἐν τῆ δόξῃ αὐτῆ. (Δόξῃ εἰς τὴν μεταμορφώσιν) Συμνωτῶν δὲ, ὅτι ὁ φόβος ἔπος ἦν Ἀποστόλων δὲν ἦτον δαλκός, ἀλλὰ ἦν τῆς πλείων, ἀλλὰ ἦν ἰσχυρὸς καὶ ἦν τῆς πλείων, ὅθεν καὶ μὲ χαρῶν ἦτον σύμμικτος. ἠκολούθησε δὲ εἰς αὐτῆς κατὰ φυσικὸν τρόπον. αὐτῶν, διὰ τὴν κτιστὴν φύσιν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ πλησιάζῃ εἰς τὴν ἀπερὸν δόξαν καὶ μεγαλειότητα τῆς ἀκτίστης καὶ ὑπερσίστη φύσεως τῆ Θεοῦ, τίς γὰρ ἔστι ἐν ὑποσηματι Κυρία; ὡς λέγει ὁ Ἰερεμίας (Ἰερ. 27. 18.) καὶ ὁ δὲ τῶν, διὰ τὴν ἄλλῃ φορᾶν δὲν εἶδον, ἔπειτα ἠκκασαν πιαυτῶν φοβερῶν θείων, καὶ ἀκού. Θεοῦ. διὰ τῆς φόβου λοιπὸν καὶ τῆς πεισσεως ἐμάχον, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι φύσι φοβερός καὶ ἀπλησιάζεσθαι καὶ ἀμείδιτος. συ κτισθῶν δὲ, γίνεται μεδεκὸς τῆς ἀ-

ξίους κατὰ τινος ἀπόρροιαν ἢ θείων αὐτῶν προσόντων. ὅρα καὶ περὶ τῆς διττῆς φόβου λόγια τῆ ἁγίας Μαξίμου ἐν τῆ ὑποσηματι-σει τῆς, φόβος ἐκ ἔστιν ἐν τῆ ἀγάπῃ. (α. Ἰωάν. δ'. 18.) Ὅτι δὲ ὁ φόβος, ἐν ἔλαβον οἱ Ἀπόστολοι ἐπὶ τῆ σταθῆς ὄρος, δὲν ἦτον δαλκός, ἀλλὰ ἦν τῆς πλείων, φανερῶς ἀπέδειξεν, ἡ κατὰ Βασιλεῖα ἡτοιμασμένη Σύνοδος ἐν Κωνσταντινῶν πόλει, παρόντος τῆ βασιλεῖος Ἀνδρονίκου τῆ Παλαιολόγου. Ἐπειδὴ γὰρ ὁ Βασιλεὺς ἐπαρῶν, ὅτι οἱ θεοὶ Ἀπόστολοι ἦτον ἀπέλας καὶ εἰς αὐτῶν ἐκείνῳ τὴν θηοπάτιν Θεοῦ τῆς μεταμορφώσεως διὰ τὸν φόβον ὅπως ἐδοκίμασεν, ἐφῆσθησεν γὰρ λέγει ὁ εὐαγγελιστὴς Λουκᾶ, καὶ ἐν τῶ ἐκείνης ἐσελθῶν εἰς τὴν νεφέλῳ. (Λουκ. 9. 35.) καὶ ἀκολούθως ἐκ τῆς σιωπῆσεν. ὅτι καὶ τὸ ὁμῶν ἐκείνο φῶς ἦτον κτιστὸν, καὶ χαμαῖζῆλον, καὶ χῆρον νοήσεως. Διὰ τῆ αὐτῆ ἡ Σύνοδος λέγει, ἐπὶ ὁ Θεοῦ ἐκείνης, καὶ σοφῆς καὶ ἀειδιδμος βασιλεῖος, ὑπο τῆς ποικίλης τῆς φωνῆς πάντως καταπῶν γαλαῖς τῶν διασῶν, ἐπὶ καὶ φόβος, εἶπεν, ἡ ἦν εἰσαγωγικόν, ἀλλὰ ἦν τῆς πλείων... δῆγμα δὲ τῆ μὴ ἐν εἰσαγωγικόν, ἀλλὰ τὸν πλείων ἔχον τῆς φόβου τῆς Ἀποστόλων, τῆς ζῆτων παρῶν ἐμῶν αἰ τῶ ἀρετῆν ἐκείνην θεάματι. (ἐν τῆς προλεγο-μῶν τῆς τῆ περὶ ἀγάπης.)

„ αὐτὸς ἐν ταυτότητι, παρ' ὃ τὸ ἄρην ἐφαίνετο, ἕτερος νῦν τοῖς μαθηταῖς ἐώρατο φαινόμενος. (Λογ. εἰς τὴν μεταμόρφ.) ἄς κατασχυθῶν λοιπὸν τόσον οἱ Μονοφυσῖται ἢ Φωτασιασταί, οἱ λέγοντες, ὅτι καὶ φαντασίαν ἐνήργησεν ὁ Χριστὸς τὸ πῆς οἰκονομίας μυσῆριον, ὅσον καὶ οἱ Νεστοριανοὶ, οἱ φίλον ἀνθρώπον τὸν Δεσπότην Χριστὸν δογματίζοντες, καὶ λέγοντες, πῶς ἄλλος εἶναι ὁ ἐκ τῆ Πατρὸς γεννηθεὶς, καὶ ἄλλος ὁ ἐκ τῆς Πατρὸς. σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ οἱ ὠδύφρονες εἰκονομάχοι ἄς ἐντραπῆν: οἱ τινες ἀρνύνται πὰς δύο φύσεις τῆ Δεσπότη Χριστοῦ, καὶ ἄς τὸ δὲ θέλων νὰ εἰκονίζον τὸν χαρακτῆρα τῆς ὠδύγραπτης αὐτῆ ἀνθρωπότητος. μὴ νοούντες οἱ ἀσυνέτοι, ὅτι ἡ μὲν Θεότης τῆ Χριστοῦ ἀόρατος καὶ ἀπειράγραφτος καὶ ἀπειρίοιτος ἔσα, ἀκολέθως εἶναι καὶ ἀγραπτος καὶ ἀεξεϊκόνιστος. ἡ δὲ ἀνθρωπότης αὐτῆ, ὁρατὴ καὶ ὠδύγραπτὴ ἔσα ἐκ τῆ ἐναντίας, ἀκολέθως εἶναι καὶ γραπτὴ, καὶ εἰκονιστή. Σημείωσαι ὅτι τρεῖς φοραῖς ἐμαρτύρησεν ὅς ἐκ ἑρῶν ὁ Πατὴρ ὠδύ τῆ Γίῃ, ἐν τῇ Ἰορδανῇ ποταμῷ, ἐν τῇ Θαβωρῷ ὄρει, καὶ ἐν τῇ „ καιρῷ τῇ πλησιάζοντι εἰς τὸ πάθος: ὅτε, εἰπόντος τῆ Γίῃ „ Πάτερ δόξα σοὶ σὺ τὸ ὄνομα. ὁ ἀναρχος Πατὴρ ἐβόησε „ Καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν δόξασω. (Ἰωάν. ιβ'. 28.)

19. „ Καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον:

Διὰ τῆς αἰσθητικῆς, λέγει, ἐποφίας, μετὰ τὴν ὁποῖαν εἶδομεν τὸ ὑπὲρ ἥλιον φῶς ὅπῃ ἔλαμψεν ἐκ τῆ προσώπου Κυρίου, καὶ ἄς τῆς αἰσθητικῆς ἀκοῆς, μετὰ τὴν ὁποῖαν ἠκούσαμεν νὰ μαρτυρῇ ὁ Πατὴρ Υἱόν τε ἀγαπητὸν τὸν μεταμορφόμενον: ἄς τῶν, λέγω, ἐγνωρίσαμεν πὰς λόγους τῆς προφητικῆς τῆς ὠδύ Χριστοῦ κηρύττοντας, καὶ μάλιστα ὠδύ τῆς ἐν τῇ ὄρει Θαβωρ μεταμορφώσεώς τε, πῶς εἶναι βεβαιότεροι τώρα, ὠδύ ὅπῃ ἦτον πρότερον. ἄς τί ἦτον μὲν αὐτοὶ καὶ πρότερον βεβαιοὶ καὶ ἀληθεῖς, ὡσαύτῃ ἔλαλήθησαν ὑπὸ τῆς ἐμπνέσεως τῆ ἀγίας καὶ ἀυταλήθους Πνεύματος: ἀλλὰ τώρα βλέποντες ἡμεῖς αὐτὰς τελειωθέντας καὶ εἰς ἔργον ἐλθόντας, ἄς τῆς πραγμάτων αὐτῶν ἔχομεν αὐτὰς βεβαιότερας καὶ ἀληθεσέρους ἄπὸ ὅ,τι πὰς εἶχαμεν πρότερον: ἔτσι λόγος χάριν, βέβημα ἔχομεν πρότερον ἐκείνα τὰ λόγια τῆ Δαβίδ, τὰ ὁποῖα εἶπε προφητικῶν ὠδύ τῆς θεῆς φωτός „ ἀναβαλλόμενος φῶς ὡς ἱμάτιον. (Ψαλμ. γγ'. 2.) ἀλλὰ τώρα ἰδόντες ἐν τῇ θεῆς μεταμορφώσει νὰ λάμπην πὰ ἱμάτια τῆ Δεσπότη Χριστοῦ ὡσαύτῃ τὸ φῶς: ταυτὸν εἰπεῖν, βλέποντες τὸν Χριστὸν νὰ ἀναβάλλεται: ἦτοι νὰ ἐνδύεται τὸ φῶς ὡσαύτῃ ἱμάτιον, ἔχομεν βεβαιότερον καὶ ἀσφαλέστερον τὸν ταῦτον λόγον τῆ Δαβίδ. ὁμοίως ἀκούοντες τὸν αὐτὸν Δαβίδ νὰ προφητικῶν ἄς τὴν ἀγαλλίασιν ὅπῃ ἔμελλον νὰ λάβωσιν οἱ ἐν τῇ Θαβωρ Ἀπόστολοι, ἄς τὸ ἀγαπητὸν ὄνομα τῆ Γίῃ ὅπῃ ἔξεφώνησεν ὁ Πατὴρ „ Θαβωρ καὶ Ἐρμών ἐν τῇ ὀνόματί σου „ ἀγαλλιάσονται. (Ψαλμ. πη'. 13.) τώρα δὲ ἡμεῖς ἀκούσαντες τὴν ἀγαπητὴν φωνὴν ταύτην, καὶ χαροποιηθέντες, ἐκ τῆς ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν αὐτὸν λόγον (1) ὁμοίως καὶ ὅλας πὰς ἄλλας προφητείας πὰς ὠδύ τῆ Χριστοῦ βλέποντες πληρωθείσας, ἔχομεν ταύτας βεβαιότερας ἄπὸ τὸ ἁπλῶν.

„ Ω,

(1) Ὁ δὲ σοφὸς Φάτιος ζητήματι ρηδ'. ἢς Ἀμφιλοχίαν, εἶπε ὅτι βεβαιότερος ἔστιν ὁ προφητικὸς αὐτῆς λόγος, ὅχι ἐς τὸν Πέτρον ὅ, ἢ εἰς τὸν ἴδιον πρὸς ὀφθαλμὸς τῶν ἐν τῇ Θαβωρ ρηθῶσαν μεγαλοφρέτων καὶ δόξαν τῶ μονογυνῶν: ἀλλὰ εἰς τῆς χριστιανῆς ἀφῶς ἔγραψεν, οἱ τινες δὲν ἠξιώθησαν πὰς πιαυτῆς αὐτοφίας τῆ Δεσπότη Χριστοῦ. φησὶ γάρ „ ἐκείνος „ γὰρ ἔπειν (ὁ Πέτρος δηλαδὴ) καὶ ταύτην τῶ φωνῶν ἡμεῖς „ ἠκούσαμεν ἐξ ἑρῶν ὡς ἐλάλησαν, ἔπειν ἔπαυσαν „ καὶ ἔχομεν „ βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ἔπειν ἑαυτῶ φησι βεβαιότερον. ἀπαγγέλει μάλιστα ἀφῶν ἀφῶν, ὡς ἐπὶ πᾶσι γεννηθεῖς „ τῆς ἑκείνου μεγαλειότητος, ἐγνωρίσαμεν ἡμῖν τῶν πᾶσι „ ψάμιν καὶ παρῶσιν. τί γὰρ αὐτῶ βεβαιότερον εἶναι τῆς αὐτοφίας; καὶ τὸ ἀκούει ἴδιος ἀναπαύσασαι εἰς ὑποδοχὴν τῆς αὐτοφίας; καὶ τῶ πατερικῶ ἀναπαύσασαι μαρτυρίαν; ἀλλὰ βεβαιότερον ἐκείνοις φησὶν ὡς ἔγραψεν, ὡσαύτῃ λέγων. εἰ τῆς ἐπιδοκίμασαν ὡς μαρτυρῶν, ἔπειν τῶ γινώσκω, εἰς τὸν προφητικὸν ἀποσκοπεῖται λόγον (ἦτοι καὶ πᾶσι μὲν πὰς περὶ „ Χριστοῦ λόγους ἢς Προφητικῆς, μάλιστα δὲ πὰς ἀνωτέρω λόγους „ τῆ Δαβίδ) βεβαιότερον ὅπῃ γὰρ τῆς ἢς πολλῶν πρὸς ἡμᾶς ἀμφοσθητικῆς πᾶσι. ἐκείτι γὰρ καὶ ἄπῶς, ὡς αὐτῆς ὡς „ ἔφῃσεν περὶ ἄλλων ὑπολήφονται, ἀνθρωπίνης ἀφῶσεται „ δόξης. ὅτι δὲ ἔπειν ἑαυτῶ βεβαιότερον ἔφῃσεν, σαφέστερον ὑποκτικῆν ἐκδιδάσκει. ἐπιφῆρα γὰρ. ὡ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες. ἡμεῖς φησὶν, ἔπειν ἐγὼ. ὡς λυχνῶ φαινόντι ἐν ἀρχμῶ „ ἢς ἄπῶ. ἔπειν ἔπειν ἡμέρα διαυγάσῃ, καὶ φωσφῆρος ἀνατείλει ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

Ἐπειδὴ δὲ ὁ λόγος ἐδῶ εἶναι περὶ τῆς μεταμορφώσεως, σημαίωσιν χάριν ἢς φιλολόγων, περὶ τῆς πᾶσι ἐγνωσῆς ἢ ἐορτῆς αὐτῆ. λέγομεν ἔπειν ὅτι κατὰ τὸν Καισαρείας Εὐσέβιον (παρὰ Κορνηλίῳ) καὶ τῆς περὶ ἀποστόλους διδασκαλίας τῆς Ἐκκλησίας, ἢ μεταμορφώσεως ἔστιν ἀπὸ τῆς πᾶσι περὶ ἀποστόλους ἡμέρας, συμμαρτυρῶντος τῶ καὶ τῆς πρὸς ἄλλους Δαμασκῶν ἐν τῇ εἰς τῶν μεταμορφῶντος λόγῳ: ἦτοι αὐτῆ ἔστιν κατὰ τὸν Ἰωάννην Ἰωάννην, καὶ ἔπειν κατὰ τὸν Ἀύγουστον, ὡς νῦν ἐορτάζεται. ἢ ὅτι δὲ ἢ τοιαύτη δόξα καὶ γνῶσις, εἶναι ἢ μᾶλλον πιθανότερα καὶ κοινοτέρα τῆς τῆς Ἐκκλησίας, βεβαιῶται ἀπὸ τῆς ἀποστόλων. ἀπὸ δὲ τῆς Εὐαγγελιστῆς Ματθαίου ὁ αὐτοφῆς καὶ αὐτῆς μεταμορφώσεως τῆς Κυρίου λέγει, ὅτι ὁ Κύριος ἀπὸ τῆς ἀκούσῃ νὰ μεταμορφῶσῃ, ἔλεγε πρὸς τῆς μαθητῶν αὐτῆ „ ἀπὸ „ πᾶσι ἤρῃσεν ὁ Ἰησοῦς ἀκούσῃ τῶν μαθητῶν αὐτῆ, ὅτι δὲ „ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱερουσόλυμα, καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῆς ἀφῶσῃ τῶν ἀρχμῶν καὶ γραμμῶν, καὶ ἀποκτανθῆναι „ καὶ τῆς τρίτης ἡμέρας ἀναστῆναι. (Ματθ. ιγ'. 21.) ὁ δὲ Μάρκος ἀφῶσῃ, ὅτι καὶ παρῶσῃ ἔλεγε πρὸς τὸν λόγον πᾶσι ὅτι μέλει νὰ ὑπάγῃ εἰς Ἱερουσόλυμα καὶ νὰ σαυρωθῇ „ Καὶ παρῶσῃ „ σὶα τὸν λόγον ἐλάλη. (Μάρκ. ιι'. 32.) ἀπὸ τῆς λόγια δὲ ταύτα σὶαγεται, ὅτι κοινῶ εἰς τὸ πάθος ἢ μεταμορφώσεως ἔφῃσῃ. β. κατὰ τῶν σημερῶν καὶ πᾶσι ἢς κεφαλῶν τῆς Εὐαγγελιστῆς Ματθαίου, ἐφῃσῃ τῆς πᾶσι ἔφῃσῃ ἢ μεταμορφώσεως. ἔπειν δὲ διηγήσεως ὁ ἀνωτέρω Ματθαίου τῶν θεῶν μεταμορφώσεως ἐν κεφαλῶν ιζ'. μετὰ τῆς μόνῃ κεφαλῶν, ἀφῶσῃ ἀφῶσῃ ἐν Βαῖα ἐν κεφαλῶν δηλαδὴ καὶ Γ'. διὰ τῆς ἢς περὶ τῆς μεταμορφώσεως.

λ' εως οπῃ νὰ λάμψῃ ἡ νοητὴ ἡμέρα, καὶ ὁ φωσφόρος: ἦγεν ὁ νοητὸς ἥλιος τῆς δικαιοσύνης Χριστοῦ, νὰ ἀνατείλῃ μουσικῶς μέσα εἰς τὰς καρδίας των, διὰ τῆ φωτισμῆ τῆ ἀγίας Πνεύματος. Πῶς δὲ προξενεῖται ὁ ποιητὸς ἐν τῇ καρδίᾳ φωτισμὸς; ἀκασον. πρῶτον προξενεῖται, διὰ τῆς ἐργασίας ὅλων τῶν ζωοποιῶν καὶ θεουργῶν τῆ Κυρίας ἐντολῶν. δεύτερον, διὰ τῆς ἀποκτησεως ὅλων τῶν ἀρετῶν, ὅσον τῶν Πρακτικῶν, ὅσον καὶ τῶν Θεωρητικῶν. μάλιστα δὲ καὶ ἐξαιρέτως, ἐξ τῆς ἐν καρδίᾳ μελετωμένης νοεῶς καὶ ἀδιαλείπτου Προσεύχης τῆς μὲν πνευματικῆς διαθέσεως γινομένης. διὰ τέτων γὰρ πάντων, καὶ μάλιστα ἐξ τῆς προσεύχης καὶ τῶν δακρύων, καθαρίζεται ἡ καρδία καὶ ὅλος ὁ ἐσωτερικὸς ἀνθρώπος, ἕκαστος τῶν προλήψεων καὶ ἕκαστος τῶν πάθων, ὅσον τὰ σωματικά, ὅσον λαιμαργίας, φιληδονίας, φιλοσαρκίας καὶ τῶν ἄλλων, ὅσον καὶ ἕκαστος τῶν ψυχικῶν, ὅσον οἰήσεως, κρυοδοξίας, ἀπιστίας, δειλίας, καὶ τῶν ἄλλων. ἀφ' ἧ δὲ καθαρισθῆ ἕκαστος τῶν παθῶν ἡ καρδία, τότε ἀναδύεται ὁ ἀνθρώπος νὰ ἀποκτήσῃ καὶ τὴν χρυσὴν σειράν τῶν θεοειδῶν ἀρετῶν. τὴν τῶν λογισμῶν εἰρῆνῃ, ἣτις εἶναι χωρητικὸν τῶν χαρισμάτων δῶρον. τὴν ταπεινάσιν, τὴν ὑπὸ τῆς ἀγίας Πνεύματος κτιζομένην. τὴν ἀσφάλειαν, τὴν φιλαδελφίαν, καὶ τὴν κορυφὴν τῶν ἀρετῶν ἀπάσων, τὴν ἀγάπην.

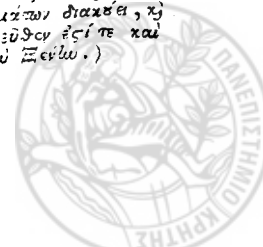
Ἀφ' ἧ δὲ ὁ ἀνθρώπος ταῦτα πάντα κατορθώσῃ, καὶ ὁ νῆς αὐτῆ ἐπιτρέψῃ, ὅχι μόνον αὐτὸς εἰς τὸν ἑαυτὸν τε διὰ τῆς ἐν καρδίᾳ νοεῶς ἐπιπροφῆς, ἀλλὰ καὶ ὅλας τὰς ἄλλας δυνάμεις τῆς ψυχῆς ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν ἑαυτὸν τε, καὶ κάμῃ καὶ αὐτὰς τρόποινα νοεῶς: τότε ἀναβάς ἐπάνω ἕκαστος τῶν κτισμάτων αἰσθητῶν τε καὶ νοητῶν, καὶ ἕκαστος τῶν ὁνείων τῶν κτισμάτων, ἀλάλας καὶ κωφὸς παύεται τῷ Θεῷ, καὶ ὡσανὺ μία ὕλη ἀειδαὸς εἰδοποιεῖται καὶ μορφοῦνται ἕκαστος τῶν Θεῶν χάριν. Καὶ λοιπὸν ἕκαστος εἰς τὴν αὐτὴν κατὰ τὴν φῶσιν ὁ ἀνθρώπος, τότε καὶ ἡ καρδία φωτίζεται μετὰ φωτισμὸν, νοερόν μὲν, ἀληθῆ δὲ τῆς ἀγίας Πνεύματος, ὅς τις διὰ τί παραμύσει ἐν τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐν διαλύεται ὡσανὺ τὴν ζωῶν τῶν νοημάτων, διὰ τῆ καὶ ἐντύπος ἀπὸ τῆς ἀγίας ἐνομαζέται (1) καὶ ἀκολούθως γίνεται ἐμπράκτως ὁ λόγος ὅτις ὅπῃ λέγει ἐδῶ ὁ Κορυφαῖος, καὶ ἡ νοητὴ ἡμέρα διαυγάζεται, καὶ ὁ νοητὸς φωσφόρος ἀνατέλλει εἰς τὴν καρδίαν (2) τότε ἐκὼ χρειάζεται πλέον ὁ ἕκαστος φωτισθεὶς χριστιανὸς νὰ προσέξῃ εἰς τὸν νόμον καὶ τὰς προφητείας ἐξ νὰ βεβαιωθῆ ἕκαστος τῶν κατὰ Χριστὸν μυστήριον. ὅχι: ἐξ τῆς αὐτῆς ὁ τοῦ νόμου δοτῆρ, καὶ τῶν Προφητῶν Δεσπότης, ὁ τῆς προφητείας ἐμπνεύσας εἰς τὰς Προφητείας, αὐτὸς, λέγω, οἰοικεῖ ἐξ τῆς χάριτος καὶ τῆς θεῆς φωτὸς τῆς μέσα εἰς τὴν καρδίαν τε, καὶ διδάσκει αὐτὸν μουσικῶς, ὅσον εἶναι χωρητὴν ἐν μόνον τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας μυστήριον, ἀλλὰ καὶ ἄλλα δόγματα τῆς ὑψηλῆς Θεολογίας μουσικὰ καὶ ἀπόρητα, καὶ πληροφορεῖ αὐτὸν καὶ ποιεῖ βεβαιώπιτον, καὶ τῆτο εἶναι ἐκεῖνο ὅπῃ ἔγραψεν ὁ μέγας Παῦλος πρὸς τὰς Κορινθίους, ὁ Θεὸς, ὁ εἰπὼν ἐκ σκοτίας φῶς λάμψαι, ὅς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν. (Διὰ τί;) πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς ἐξουσίας τῆς Θεῶν, ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ Χριστοῦ. (β'. Κορ. δ'. 6.)

20. ,, Τῆτο πρῶτον γινώσκοντες ὅτι πάντα προφητεία Γραφῆς, ἰδίας ἔπιλύσεως ἔ γίνεται.

ΜΕ τὰ λόγια ταῦτα κατασκιάζει ὁ Κορυφαῖος καὶ βεβαιῶναι ἐκεῖνο ὅπῃ εἶπε ἀνωτέρω διλαδῆ πῶς οἱ λόγοι τῶν Προφητῶν ἦσαν βεβαῖοι καὶ ἀληθεῖς, καὶ τῶρα ἐξ τῶν παραγμάτων ἔγιναν βεβαιώτεροι καὶ ἀληθέστεροι. λέγει γὰρ, ὅτι ἕκαστος προφητεία ἡ ἐν τῇ ἀγίᾳ Γραφῇ γεγραμμένη, ἔνε-

(1) Λέγει γὰρ ὁ Θεοφόρος Μάξιμος, ἀγνήτων δὲ λέγει θεῶν, ὅτι τὸν κατ' εἶδος ἐκπέσαντες ἐλάμψαν, ἣτις ἐκέχει γνώσειν, ἀλλ' ἀνεπίσητον ἐν τοῖς ἀξίους φανερώσειν (ἐν τῇ ἑα. λύσει τῆς ἀπόφω) καὶ Συμεῶν ὁ μεταφραστὴς παραφράζων πᾶς τῆς ἀγίας Μπακρίας πνευματικῆς οὐκ ἐπιπέσειν, ἡ τελεία τῆς Πνεύματος ἐλάμψαν. ἐξ οὗ ἐν νοημάτων μόνον ἀποκαλύψαν, ἔστιν, ἀλλ' ὑποστατικῶς φῶς ἐν ταῖς ψυχαῖς βεβαῖα καὶ δινη, καὶ ἐλάμψαν. (Κορ. β'. 17.) ὁ δὲ μέγας Βασίλειος εἶπε λέγει ὁ ἀδελφὸς ἀρετῆς Θεὸν γινώσκοντα καὶ τὸ ἀνεπίσητον φῶς κατὰ τὴν περὶ τῆς ἡμέρας ἐκείνης τῆς γινώσεως, ἡ μὴ διακοπῆται ζῶν. ἄλλος γὰρ αὐτὴν ποιεῖ ἥλιος ὁ τῶ ἀληθινῶν φῶς ἀπαφράτων (τῶ τῶ ἰδίων λέγει καὶ ὁ Νυκτὸς Γρηγόριος εἰς τὸν 5. φαλῶν περὶ τῆς οὐχόφης) φῶς δὲ καὶ ὁ Γωαννῆς τῆς Κλεμεντίας, ὁ ἀβυσσὸς μὲν πᾶσας παραλήψαν ἐδείξατο. καθὰ ὁ φῶς δὲ καρδίας ἐδείξατο ἐλάμψαν. ἐλάμψαν δὲ ἐστὶν ἀρετῶν ἐνεργεῖα, ἐρασιμὴ ἀρετῶν, καὶ νοητικὴ ἀγναθία. ἀλλὰ καὶ ἐκεῖνο ὅπῃ λέγει ὁ ἀπορητὸς Δαβὶδ, ἐσημαῖον ἐρῆμῶν τῶ

φῶς τῆς προσώπῳ. (Φαλμ. δ'. 6.) θέλει νὰ εἴπῃ, ὅτι τῶ θεῶν φῶς βαθεῖα ἐνεσημαῖον: καθὼς τῶ ἐριμῶν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος: κατὰ τὸν δὲ γίνεται καὶ ἀπογίνεται ὡσανὺ μία ἀρετῶν, ἀλλὰ παραμύσει ἐν τῇ ψυχῇ, καὶ αὐτὴ ἀναχωρήσει, ἀφίει ἐξου καὶ σημαῖα φανερὰ τῆς αὐτῆς παρουσίας εἰς τὴν καρδίαν. (2) Τὸ ἕκαστος τῶν Κορυφαῖος ἀναφέρειν ὁ Θεσσαλονίκης Γρηγόριος εἶπε φῶς, ἡμέρας δὲ διαυγασίας καὶ φωσφόρος ἀνατελλαντος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, κατὰ τὸν ἐν Α' Κορινθίοις Κορυφαῖον, ἐξῆσαι, κατὰ τὸ ἀπορητικὸν ἐκεῖνο λόγιον ὁ ὄντως ἀνθρώπος ἐπὶ τὴν ὄντως ἐργασίαν αὐτῆ, καὶ τῶ φῶτι χρωματῶσθαι, ἀφίειν ἢ ἀνάγειται ἐπ' ἕκαστον αἰῶνα. καὶ ἦ ὑπερκοσμίων ἐν τῶ τῶ φῶτι παραγμάτων. ὁ τῶ θεῶν φῶς! ἐπιποπτικῶς καθίσταται, μὴ διαζώνυμῶν ἢ διαζώνυμῶν τῆς πνευματικῆς συμφορητικῆς ὕλης, ὡς οἶδεν ἡ ἐξου... καὶ πνευματικῆ καὶ ἀρετῶν ἐν τῇ ψυχῇ τῶ ἀρετῶν ἐνεργεῖα διακρίσει, καὶ ἐξ τῆς αὐτῆς, καὶ τῶ θεῶν φῶς ὅλος πνευματικῶν ἐστὶν καὶ γίνεται, καὶ ἐκεῖθεν ἀπῆ. (Δογ. πρὸς τὴν Ξενῶν.)

ἐπεπρόσθη ἄπο τῆς ἐργασίας τῆς ἁγίας Πνεύματος, ὅσον δὲ λύεται: ἦγεν δὲ ἡμπορεῖ νὰ ἐξηγηθῇ ὡς αὐθράπη. τινὸς ὅπῃ δὲ ἔχει Πνεῦμα ἅγιον, μὲ χωριστῶ καὶ ἐδικίωτε ἐξηγησιν: ἦγεν μὲ αὐθραπίνην καὶ ἐξ αὐθραπίνης θελήσεως καὶ συνείσεως γινουμένη. ἀλλὰ ἐνταῦθα ἀνάγκη νὰ ἐξηγηθῇ ἄπο ἐκείνου ὅπῃ ἔλαβε τὴν χάριν τῆς ἁγίας Πνεύματος εἰς τὸ νὰ ἐξηγηθῇ ὡς αὐθραπίνης. ἢ τὸ ἴδιον ἐπιλύσεως εἰ γίνεται εἰσέεται, ὅτι κάθε προφητεία δὲ ἡμπορεῖ νὰ ἐξηγηθῇ μὲ ἴδιον καὶ χωριστῶ ἐξηγησιν: ἦτοι δὲ ἐξηγεῖται μόνη καὶ καθ' ἑαυτῶ χωρὶς τὰ πράγματα δι' ἃ προφητεύει. ἀλλὰ ἔχει νὰ ἐξηγηθῇ ἄπο αὐτῶ τῶν ἐκβάσεων τῶν πραγμάτων, πρὸς τὸν ὅποιον προφητεύει. καθὼς καὶ τώρα ἐκ τῆς εὐαγγελικῆς οἰκονομίας τῆς Θεοῦ λόγῳ, καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς τῶν προφητευομένων πραγμάτων ἐκβάσεως, ἐλύθησαν καὶ ἐξηγήθησαν αἱ προφητεῖαι ὅπῃ εἶπον οἱ Προφῆται ὡς τῆς Χειρῶ. ἔγω μὲν ἐρμηνεύει τὸ, ἰδίας ἐπιλύσεως εἰ γίνεται, ὁ ἱερός Μητροφάνης.

Οἱ δὲ ἱερός Θεοφύλακτος σὺν τῶ Οἰκουμενίῳ λέγουσιν, ὅτι οἱ θεηγόροι Προφῆται ἐλάμβανον μὲν ἄπο τῶν Θεῶν τὰς προφητείας τὰς ὡς τῆς εὐαγγελικῆς οἰκονομίας, καὶ ἠξέδωρον καὶ ἐκαταλάμβανον τὴν δὲ ἁπλοῦσιν αἱ προφητεῖαι τῶν αὐτῶν: ὅμως δὲ τὰς ἔλυον οἱ ἴδιοι, καὶ ἐρμηνεύον αὐτάς μόνον, ἀλλὰ διηκόνον τῶν ἐρμηνείων αὐτῶν εἰς τὰς ἄλλας: δηλαδὴ εἰς ἡμᾶς τὰς μαθητάς τῆς νέας χάριτος, οἱ τινες ἄπο τῆς ἐκβάσεως τῶν πραγμάτων λύσασιν καὶ ἐξηγήσασιν τὰς τότε γινουμένης προφητείας τῶν Προφητῶν, καὶ δέξασκοντες αὐτάς συμφώνως μὲ τὰ πράγματα, ἔχομεν βεβαιωτέρας καὶ ἀσφαλεστέρας αὐτάς, ἄπο ὅ,τι τὰς εἶχαμεν πρότερον. διὰ τὴν δὲ οἱ τότε προφῆται δὲ ἔλυον, καὶ δὲ ἐξήγουν οἱ ἴδιοι τὰς προφητείας τῶν; ἔγω νὰ ἦναι κεκρυμμένη, λέγουσιν, ἢ εὐαγγελιστοῖς καὶ ἐλέοσις τῆς Χειρῶ, καὶ διὰ νὰ λαυδαῖν τὰς πολλὰς, καὶ ἀκολούθως ἔγω νὰ μὲν ἐπιβεβλημένη ὡς τῶν ἀσεβῶν αὐθραπίνων τυραννῶν καὶ βασιλείων. δι' ὅ,τι ἀγκαλιὰ καὶ αὐτὴ ἐδύνατο νὰ ὑποφύγῃ τὰς ἐπιβλάσας τῶν αὐθραπίνων καὶ αὐθραπίνων, ἀλλ' ὅμως ἐπειδὴ καὶ ἐμείλλον νὰ γίνωνται θαύματα παράδοξα καὶ τῶν ἀπορρηγῶν ταύτων, ἐπόμενον ἦτον νὰ φαίνεται ὡς αὐτῶν ἐπιβλάσας τὸ ἔργον τῆς εὐαγγελικῆς. καὶ ὅτι τῆτο εἶναι αἰτία ἀληθῆς, φανερόν ἐστιν ἄπο τῆς Προφητείας τῆς νέας χάριτος, οἱ τινες, ἀν' ὅχι ὅλοι, ἀλλ' ὅμως οἱ ὡς ἁπλοῦσιν καὶ ἐπρόφῆται, καὶ ἐξήγουν οἱ ἴδιοι τὰς προφητείας τῶν, ὁ λαλῶν γάρ φησιν ὁ ἁπλόσιν, γλώσσῃ, προσεχέσθω ἵνα διερμηνύσῃ. (ἀ. Κορ. ιδ'. 13.) ἔγω τὴν δὲ ἐξήγουν οἱ ἴδιοι τὰς προφητείας τῶν; ἔγω τὴν δὲ ἦτον ἀνάγκης τοῦτο φόβος καὶ ὑποψία ἐν τῇ τῆς χάριτι, καθὼς ἦτον ἐν τῇ παλαιᾷ. ὅσον καὶ ὁ Χρυσόστομος λόγον ὀλόκληρον ἐξαπλόσιν, ἀποδεικνύων ὅτι συμφερόντως καὶ κατ' οἰκονομίαν Θεοῦ ἔγιναν ἀσαφῆς αἱ ὡς τῆς εὐαγγελικῆς τῆς Χειρῶ προφητεῖαι τῶν Προφητῶν. ἐπειδὴ αὐτῶ ἦτον σαφῆς, τὸ σκολιὸν γένος τῶν Ἰουδαίων ἐμείλλε νὰ κατακαύσῃ τὰ βιβλία τῶν Προφητῶν: καθὼς κατέκαυσε τὸ βιβλίον τῆς Προφῆτης Ἰερεμίας ὁ βασιλεὺς Γωακείμ, ὡς γέγραπται, „Καὶ ὁ βασιλεὺς ἐκάθητο ἐν οἴκῳ χειμερινῶ, καὶ ἐσχάρα πυρὸς καὶ πρὸς αὐτὸν αὐτῶ. καὶ ἐγενήθη ἀναγιγνώσκοντος Ἰουδῶν τρεῖς σελίδας καὶ τεσσαράς, ἀπέπεσον (ὁ βασιλεὺς δηλ.) αὐτάς τῶ ξυρῶ τῶ γραμματέως, καὶ ἔρριπτον εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐπὶ τῆς ἐσχάρας. (Ἰερ. λς'. 22.)

Ἐγὼ δὲ νομίζω ὅτι τῆτο ὅπῃ λέγει ἐδῶ ὁ Κορυφαῖος δηλοῖ, ὅτι οἱ Προφῆται δὲ ἔλυον οἱ ἴδιοι τὰς προφητείας τῶν, ἔγω τὴν δὲ ἀπεκάλυπτον εἰς αὐτάς τὸ Πνεῦμα ὅλων τῶν προφητειῶν τῶν τὰς λύσεις καὶ ἐρμηνείας: ἀλλ' ὅσας ἀπεκάλυπτον εἰς αὐτάς, ἐκείνας μόνως καὶ ἠξέδωρον. ὅσον ἀναγιγνώσκοντες εἰς τὸν Δαυὶδ, ὅτι αὐτὸς δὲ ἐκαταλάμβανε τὰ ὑπὸ τῆς Πνεύματος αὐτῶ προφητικῶς δεικνύμενα, καὶ ἔγω τῆτο ἐχρειάζετο νὰ τῶ ἀποκαλυφθῇ τὴν ἰδίαν ἐκείνα ὅπῃ ἐβλεπε, „Καὶ ἐγένετο ἐν τῶ ἰδεῖν με, ἐγὼ Δαυὶδ, τῶ ὄρασιν, καὶ ἐζήτην συνέσειν. καὶ ἰδὼ ἐστὶν ἐνώπιον ἐμὲ ὡς ὄρασις ἀνδρός, καὶ ἦκουσα φωνῶν ἀνδρός ἀναμέσον τῶ Οὐβάλ, καὶ ἐκάλεσε καὶ εἶπε. Γαβριήλ, συνέσεισον ἐκείνον τῶ ὄρασιν. (Δαυ. ἡ. 15.) ἀλλὰ ὡς τῶν εἰπομένων καὶ εἰς τὰς ὑποσημειώσεις τῶ β'. κεφαλαίῳ τῆς ἀ. πρὸς Κορινθίους ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῶν ἐπιστολῶν τῶ Παύλου, καὶ ὁ βαλεμῆσις ἰδέτω ἐκεῖ.

21. „ Οὐ γὰρ θελήματι αὐθραπίνης ὡς ἐχθρῆ ποτὲ προφητεία· ἀλλ' ὑποπῶ
 „ πὸ Πνεύματος ἁγίου φερόμενοι ἐλάλησαν οἱ ἅγιοι Θεοῦ αὐθραπίνης.
 „ Ἰουδαῖοι.

Κατακαύσκει μὲ τὰ λόγια ταῦτα ὁ Κορυφαῖος ἐκεῖνο ὅπῃ εἶπον ἀνωτέρω: ὅτι τὰς προφητείας τῶν Προφητῶν δὲ δύνανται νὰ λύσασιν καὶ νὰ ἐξηγήσασιν ἔπε αὐτοὶ οἱ ἴδιοι Προφῆται μὲ τῶν ἐδικίω τῶν θελήσασιν. μήτε οἱ ἄλλοι, χωρὶς νὰ τὰς ἀποκαλύψῃ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τῶν λύσασιν αὐτῶν

αυτῶν ἢ ἐξηγήσιν. ἐπειδὴ, λέγει, αἱ ποροφητεῖαι, δὲν ἐνεπνέοντο δὲν θέλησιν ἀνθρωπίνῳ, ἵνα ἢ ἡ ἀνθρωπίνη θέλησις ἐξηγήσῃ αὐτάς: ἀλλὰ ὑπὸ Πνεύματος ἁγίου θεοφορέμενοι ἢ ἐμπνεόμενοι ἐν τῇ καρδίᾳ οἱ ἅγιοι ἀνθρώποι τῷ Θεῷ, ἐπεροκινήτως ἐλάλησαν τὰς ποροφητείας. Ὁ Θεὸς εἶναι γεγραμμένον ἐπὶ τῷ Σαμμελ, „ Καὶ Κύριος ἀπεκάλυψε τὸ ὠτίον Σαμμελ, ἡμέ-
 „ ρα μὲν ἐμπροσθεν τῷ ἐλθεῖν πρὸς αὐτὸν Σαὺλ. (ἀ. Βασιλ. β'. 15.) καὶ ὁ Ἡσαΐας γράφει
 „ ἐπὶ ἑαυτῷ „ Καὶ ἡ παιδεία Κυρίου ἀνοίγει μὲν τὰ ὦτα. (Ἡσ. ν'. 55.) Καὶ πάλιν „ προσέ-
 „ θηκέ μοι ὠτίον τῷ ἀκούειν. (Ἡσ. αὐτόθ. 4.) δείχνει δὲ μὲν τὰ λόγια ταῦτα ὁ Προφήτης, ὅτι
 „ τὰ ρητὰ ὦτα τῆς ψυχῆς εἶναι κεκλεισμένα φυσικῶ τῷ τρόπῳ θεωρήματα, καὶ δὲν ἀκούει τὰ
 „ πνευματικά. ὅταν δὲ ὑπερφυσικῶς ἐμπνεύσθῃ καὶ ἐνηχηθῇ ὑπὸ τῆς ἐνεργείας τῷ Πνεύματος,
 „ τότε ἀνοίγει καὶ ἀκούει τὰ τῷ Πνεύματος λόγια. ὡς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον προδίδεται κοινὰ εἰς
 „ τὸ φυσικὸν αὐτὴ τῆς ψυχῆς, καὶ ἄλλο ὑπερφυσικόν, διὰ μέσων τῶν ὁποίων ἀκούει ὁ ἐμπνεόμενος
 „ Προφήτης τὰ ὑπὸ τῷ Πνεύματος ἐνηχέματα.

Πάλιν ἀς μὴ ἰομίση τις, ὅτι ἐπειδὴ ὑπὸ τῷ ἁγίῳ Πνεύματος ἐνεργῶντο οἱ ποροφήται ἢ ἐνε-
 „ πνεοντο, ἐγίνοντο καὶ ἔξω φρενῶν, καὶ δὲν ἤξεδρον τί ἔλεγον. ὄχι: τῷ αἰρετικῷ ἢ Μοντανοῦ
 „ τῆτο ἦτον ἡθεληρήμα. ἐπειδὴ ἔπος ἐφλυάρει, ὅτι ὅλοι οἱ Ποροφήται κυριόδουμοι δὲν τὸ Πνεῦ-
 „ μα τὸ ἅγιον, ἔλεγον μὲν τινα, δὲν ἤξεδρον ὅμως τί ἔλεγον. καὶ ὅρα ἐπὶ τῷ ἐμῷ
 „ ἐρμηνεύειν τῷ „ εἰ μὲν ἢ προσδύχωμαι γλώσση, τὸ πνεῦμά μου προσδέχεται, ὁ δὲ νῦν με ἀκαρ-
 „ „ πὸς ἔστιν. (ἀ. Κορ. ιδ'. 14.) οἱ ἢ ἅγιοι Ποροφήται, ἀγκαλὰ καὶ ὑπὸ τῷ Πνεύματος ἐνεπνεύον-
 „ „ το καὶ ἐλάλην, ὁ νῦν ὅμως αὐτῷ ἦτον ἐρρωμένος, καὶ ἤξεδρον τί ἐλάλην, καὶ ἐκεῖνο μὲν ὅπου
 „ ἤθελον, ἐλάλην, ἐκεῖνο δὲ ὅπερ δὲν ἤθελον, δὲν ἐλάλην, ἀλλὰ τὸ ἐσιώπων (1) αὐτῷ ἢ εἶναι
 „ ἡ διαφορὰ τῷ Ποροφήτῃ, καὶ τῷ μάλιστα καὶ ψεῦδοποροφήτῃ, ἔτι ὁ μὲν Ποροφήτης καὶ ἐνεργήματος
 „ ὑπὸ τῷ Πνεύματος, σώας καὶ ἐρρωμένος ἔχει τὰς φρενάς, καὶ διὰ τῷ ἤξεδρει τί λαλεῖ, ὁ δὲ
 „ μάλιστα καὶ ψεῦδοποροφήτης ἐνεργήματος δὲν τὸν Δαίμονα, ἀγαίνει ἔξω δὲν τὰς φρενάς τῷ, καὶ χά-
 „ „ νει τὸ διακριτικὸν τῷ νοῦς. ὅθεν καὶ δὲν καταλαμβάνει τί λαλεῖ, ἀλλὰ ἀγεται δὲν τῷ δαιμο-
 „ „ νικῶ ἐνεργείῳ, ὡσαύτ' εἶναι αἴνης. ὅθεν ἔγραψεν ὁ ἴδιος Ἐμῶν Πλάτων „ ὡσαυτ' οἱ χρῆσιμοι-
 „ „ δοὶ καὶ οἱ θεομαίτερες λέγουσι μὲν πολλὰ καὶ καλά, ἴσασι δὲ ἔδον ὧν λέγουσιν. ὅτι δὲ οἱ
 „ ἅγιοι Ποροφήται εἶχον τὸν νῦν ἐρρωμένον ὅταν ἐνεργῶντο ὑπὸ τῷ Πνεύματος καὶ ἐποροφήτων, μαρ-
 „ „ τυρεῖ καὶ ὁ Παῦλος λέγων „ εἰ μὲν ἄλλω ἀποκαλυφθῆ κατημύρω, ὁ παρῶτος σιγατῷ. διῶα-
 „ „ σθε γὰρ καθ' ἑαυτῶν ποροφητεῖν. (ἀ. Κορ. ιδ'. 30.) φανερόν γὰρ εἶναι ἐκ τῷ, ὅτι
 „ οἱ Ποροφήται σώων καὶ ἐρρωμένον ἔχοντες τὸν νῦν ποροφήτων, ὅθεν καὶ ὅταν ἄλλος ἐνεπιέτο ὑ-
 „ „ πὸ τῷ Πνεύματος νὰ λαλήσῃ, ὁ πρῶτος λαλῶν, ἐσιώπων. τὸ ὅποιον ποτὲ δὲν ἤθελε γοῆ εἰς
 „ τὰς μαινομένους καὶ ἔξω φρενῶν ὄντας. διὰ τί πῶς ἤθελε σιωπήσῃ ὁ ὀξυσεκτικῶς, καὶ ἐκεῖνος ὅπου
 „ δὲν ἤξεδρει τί κάμνει; τῷτο ἢ εἶναι ἀνακόλυθον.

ΚΕ.

(1) Ὁ Θεὸς καὶ οἱ θεολογῶντες ὀφείλουσι τῷ ἐμπνεύσει τῷ Πνεύμα-
 „ τος, μὲ τῷ ὅποιον οἱ Ποροφήται λαλοῦσι τὰς Ποροφητείας τῶν
 „ ἔτους „ ἐμπνεύσει εἰς κινήσις ἐσωτερικῆ, ὑπὸ τῆς ὁποίας διερεῖ-
 „ „ νεται θεοδοσ τινὰς ἢ νὰ εἰπῇ, ἢ νὰ ἀράξῃ τι, χωρὶς νὰ
 „ „ παραβλάπτεται ὁ νῦς, ἢ τὸ αὐτῆς τῆς θέλησῆς του.
 „ Σημειῶμεν δὲ ἐπιπέδον, ὅτι ἀγκαλὰ καὶ ἡ κατ' ἐμπνεύσει ἐνεργ-
 „ „ ζημα τῷ ἁγίῳ Πνεύματος, ἢ εἰς τῆς Ποροφήτης γινόμενῃ, δὲν ἐ-
 „ „ ζιστῶ τὸν νῦν, ἔπε τῷ θέλησιν ἢ ἐμπνεύσει, ἢ θεώσις ὁ-
 „ „ μως, καὶ ἢ πρὸς Θεὸν ἀρπαγῆ τῷ νοῦς, ἀφελότεραι ἐνεργείαι εἶ-
 „ „ σαι τῷ ἁγίῳ Πνεύματος, ἐξιστῶσι τὸν νῦν καὶ τῷ θέλησιν ἢ
 „ „ θεωσιῶν καὶ ἀρπαγῆσι. ὅθεν περὶ μὲν τῆς θεώσεως χάρις
 „ ὁ θεοφόρος Μαξιμος „ ἀρετῶς εἰς παντάπασιν ἢ τῆς θεώσεως
 „ „ χάρις, ἐκ ἔχουσα τῷ εἰσὶν δεκτικὴν ἑαυτῆς ἐν τῇ φύσει
 „ „ διῶαμιν... πῶς δὲ ἐξίστην ἑαυτῷ τὸν θεόμενον ἢ θεώσις,
 „ „ εἰ ἔτι τοῖς ἄροις τῆς φύσεως αὐτῆ περιερίληπται; σιωπεῖν
 „ „ ἐκ ἔχου ὑπὲρ φύσιν τῶν, καὶ ἀρετῆν, καὶ γνῶσιν ἢ τῆς
 „ „ θεώσεως χάρις, καὶ ἀπίστως τῷ τοιαῦτα πάντα ταῦτες ἀπο-
 „ „ δεῖ (εἰς τὸ τῷ Θεολόγῳ „ Παῦλος δέ,) περὶ δὲ τῆς ἀρπα-
 „ „ γῆς γράφει ὁ αὐτῷ πατῶν Παῦλος, ὅτι δὲν ἤξεδρον, ὅταν
 „ „ ταῦτες ἐπαθῆν, εἰπε ὡ σῶματι ἦτον, εἰπε ἐκπὸς τῷ σῶμα-

„ τος „ εἰπε ἐν σῶματι, εἰπε ἐκπὸς τῷ σῶματις ἐκ οἶδα. ὁ
 „ „ Θεὸς ὀδεν. (ἀ. Κορ. ιδ'. 2.) ἀλλ' ἤθελεν ἀπορήσῃ τινὰς: ἐ-
 „ „ πεδὴ καὶ ἡ θεώσις καὶ ἀρπαγῆ ἐξιστῶ τὸν νῦν, ἐξιστῶ δὲ καὶ ἡ
 „ „ παρὰ ἢ δαιμόνων ἐμπνεύσει καὶ ἐνεργεία, τί διαφέρει ἢ μία ἐκ-
 „ „ ρασίς ἀπὸ τῆν ἄλλῃ; καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι ἡ διαφορὰ ἢ δὲν
 „ „ τῶν ἐκράσεων εἶναι ἀκίως ἐναντία ἢ μία εἰς τῆν ἄλλῃ. ἢ
 „ „ μὲν γὰρ θεῖα ἐκράσις εἶναι ὑπὲρ φύσιν, ἢ δὲ δαιμονικὴ εἶναι
 „ „ παρὰ φύσιν. καὶ ἢ μὲν θεῖα, λαμπαρῶν τὸν νῦν, καὶ πελοπέρον
 „ „ αὐτὸν ἀποκαθίστα εἰς τὸ ὑπὲρ ἐνοσιῶν αὐτὸν ἀναβιβάζουσα θεῖα
 „ „ μυστήρια. ἢ δὲ δαιμονικὴ, συγχέει καὶ σκοτίζει τὸν νῦν, καὶ ἀ-
 „ „ μαυρότερον καὶ ἀδενέστερον αὐτὸν ποιεῖ. Καὶ αὐτοῖς, εἰπεῖν.
 „ „ ἢ μὲν θεῖα ἐκράσις, ἀδωαμοῖ τὸν νῦν καὶ πελοπέρον αὐτὸν
 „ „ ποιεῖ, ἢ δὲ δαιμονικὴ, ἀδωαμίζει καὶ βλάπτει τὸν νῦν, καὶ
 „ „ ἀδενέστερον αὐτῷ ποιεῖ. διὰ τῷ εἰπε ὁ αὐτῷ θεοφόρος Μά-
 „ „ ξιμος περὶ τῆς ὑπὲρ φύσιν θεώσεως, καὶ τῆς παρὰ φύσιν κα-
 „ „ κίας „ τὰς ἀρετῶς ποιῶντες μετὰ τῆν δὲ παυόμεθα τῆν ζωὴν;
 „ „ τῆν δὲ κατὰ χάριν ὑπὲρ αὐτῆς ἐποιούμεθα τὰς οἴες θεω-
 „ „ σιν. τὸ γὰρ ὑπὲρ φύσιν τάδος, ἀρίστον. τὸ δὲ παρὰ φύ-
 „ „ σιν, ἀνυπαρχον καὶ ἀδενέστερον. (κεφ. ὄξ. τῆς γ'. ἐκαστοῦ ἢ
 „ „ Γνωστικῶν.)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Β'.

1. „ Εἵγνόντο δὲ καὶ ψευδοπροφήται ἐν τῷ λαῷ (1) ὡς καὶ ἐν ὑμῖν
 „ ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἳ τινες παρασάξουσιν αἵρέσεως ἀ-
 „ πωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτὸς Δεσπότην ἀρνήμενος, ἐ-
 „ πάγοντες ἑαυτοῖς ταχυνὺ ἀπώλειαν.

Αφ' ἧ ὁ Κορυφαῖος ἐμεγάλυνεν ἀνωτέρω τὰς Θεοφόρας Προφήτας τὰς τῆν ἀλήθειαν προφη-
 τώσαντας: τῶρα ἐδῶ ἐλέγχει καὶ κατηγορεῖ τὰς σατανεφόρας ψευδοπροφήτας, τὰς τῆς πλάνης συ-
 νίσταρας, οἳ τινες ἐχρημάτισαν εἰς τὸν παλαιὸν λαὸν τῆν Ἰουδαίων. καθὼς ἦτον οἱ τετρακόσιοι
 ψευδοπροφῆται τῶ Βιάλ, καὶ οἱ ὅτι τῶ Ἰερεμίας, καὶ Μιχαῖς, καὶ κατὰ διαφόρας ἄλλας καιρὸς,
 ὡς τῆν ὁποῖων πάντων εἶπεν ὁ Θεὸς διὰ Ἰερεμίας τῶ Προφήτῃ „ ψευδὴ οἱ προφῆται προφη-
 „ τώσασιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου. ἐκ ἀπέσειλα αὐτὰς, καὶ ἐκ ἐντειλάμην αὐτοῖς, καὶ ἐκ ἐλά-
 „ λησα πρὸς αὐτὰς. ὅτι ὀράσεις ψευδεῖς, καὶ μαντείας, καὶ οἰωνίσματα, καὶ προαιρέσεις καρ-
 „ δίας αὐτῶ αὐτοὶ προφητεύσασιν ὑμῖν. (Ἰερ. ιδ'. 14.) μαζί δὲ μετὰ τῶ ψευδοπροφητίας σύννοι
 οὐκ ὁ Κορυφαῖος ἐδῶ καὶ τὰς ψευδοδιδασκάλους, καὶ ψευδαποστόλους, ὅπως ἔμελλον νὰ φανῶν με-
 τὰ ὀλίγον εἰς τὰς τότε καιρὸς: ὁποῖοι ἦσαν οἱ τῶ Σίμωνος μαθηταί, καὶ Σατορνίλη, καὶ οἱ Κη-
 ενθιανοὶ, καὶ οἱ Νικολαῖται. ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ἔγιναν ὁμοιοὶ μετὰ τῶ παλαιῶς ἐκείνης ψευδοπρο-
 φητίας, ὡς τῆν ὁποῖων εἶπεν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος „ οἱ γὰρ ποιῶσι ψευδαπόστολοι, ἐργάται
 „ δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς Ἀποστόλους Χριστοῦ. (β'. Κορ. ια'. 13.) μετὰ τὸ ὄνομα τῶ
 ψευδοδιδασκάλων συμφεμέλαβον ὁ Κορυφαῖος καὶ τὰς ψευδαποστόλους. πολλὰ δὲ συμφερόντως
 προλέγει ὁ Κορυφαῖος εἰς τὰς χειριστὰς ἕξ τὸ πάγμα τῶ μελλόντων ψευδοδιδασκάλων καὶ αἰρε-
 σιαρχῶν: διὰ νὰ προφυλάττωνται, καὶ ὡς προειδότες νὰ μὴ πιασθῶσι διὰ τὰς αἵρέσεις αὐτῶ,
 καὶ λάβειν τῶ ὁμοίαν ἐκείνων ἀπώλειαν. καθὼς καὶ τὰ πέτεινά, ὅταν προῖδεν τὰ βρόχια ἀ-
 πό μακρόθεν, ὅσον πιαρόνται διὰ αὐτὰ, ἔτε λαμβάνει θάνατον. αἰετμεὶ δὲ καὶ τὰς μελλέ-
 σασ αἵρέσεις τῶ ποιῶν, ὅτι δηλαδὴ ἀρνεῦνται τὸν Δεσπότην Χριστὸν, βλασφημῶντες καὶ λέγον-
 τες, ὅτι ὅσον ἔγινεν ἄνθρωπος ὁ Υἱὸς τῶ Θεοῦ, καὶ ὅλον τὸ μυστήριον ἀθετῶντες τῆς ἐνοσάρκῃ οἰ-
 κονομίας, ὡς τῆν ὁποῖων εἶπε καὶ ὁ Θεολόγος Ἰωάννης. πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν
 „ Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθῶτα, ἐκ τῶ Θεοῦ ἐκ ἔστι. καὶ τὸτό ὅστι τὸ τῶ ἀντιχεῖς ὃ ἀκηκόατε ὅτι
 „ ἔρχεται, καὶ νυνὶ ἐν τῶ Κόσμῳ ὄσιν ἤδη. (α'. Ἰωάν. δ'. 3.)

2. „ Καὶ πολλοὶ ἕξακολοθήσασιν αὐτῶ ταῖς ἀσελγείαις (2), δι' ἧς
 „ ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφηθήσεται.

Μετὰ τὰ λόγια ταῦτα προλέγει ὁ Κορυφαῖος διὰ τὰς αἰρετικὰς Νικολαίτας: οἳ τινες καὶ Γνω-
 στικοὶ ἀνομάζοντο, καὶ Βορβοεῖται, ἕξ τῶν ἀκάθαρτον καὶ βορβορώδη αὐτῶ αἵρεσιν, ὡς τῆς
 ὁποίας γράφει ὁ Θεὸς Ἐπιφανίους εἰς τὰ Πανάεια. ὅσον δὲ σιγχαμερὰ καὶ ἀκάθαρτα ἦτον τὰ
 ἀσελγῆ ἔργα ὅπως ἔφαρτεν οἱ Νικολαῖται ἔποι, ὡς ὅπως εἶναι αἰχρὸν καὶ τὸ νὰ τὰ εἰπῆ τινὰς
 καὶ νὰ τὰ γράψῃ, διὰ νὰ μὴ μολυῆ καὶ τῶν γλάσων, καὶ τὸν κάλαμον. ὅθεν ὡς τῶν ἔλε-
 γον ὁ Κύριος πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον τῆς Ἐφέσου „ ἀλλὰ τὸτο ἔχεις ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶ Νι-
 „ κολαίτῃ, ἀ καὶ γὰρ μισῶ. (Ἀποκάλ. β'. 6.) καὶ ὁ Παῦλος ἔγραφε πρὸς τὰς Ἐφεσίους „ τὰ
 „ γὰρ κρυφῆ γινόμενα ὑπ' αὐτῶ, αἰσχρὸν ὄσιν καὶ λέγειν. (Ἐφ. ε'. 12.) καὶ πρὸς τὸν Τιμόθεον
 ἔλεγεν „ ἔχοντες μὲρψωσιν ὀσεβείας, τῶν δὲ δυνάμιν αὐτῆς ἠρημηθῶσι. καὶ τῶν ὄσιν ὄσιν
 „ ἐκ τῶν γὰρ εἰσιν οἱ ἐνδιδύοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ αἰχμαλωτίζοντες πρὸ γυναικῶν σε-
 „ σωρευμένα ἀμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, πάντοτε μανθάνοντα, καὶ μηδέποτε εἰς
 „ ἐπί-

(1) Ἐν ἄλλοις προστίθεται „ ἐν τῷ λαῷ ἐκείνῳ.

(2) Ἐν ἄλλοις ἀπωλείαις.

„ ὅπῃ γνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν διωάμματα. (β'. Τιμ. γ'. 5.) μάλις δὲ ὁ Ἀπόστολος Ἰῶδας κατὰ πλάτος ᾤξεται τῶν διαλαμβαίνει. ἡ αἵρεσις δὲ αὐτῆ ἔξ τῶ ὀνομάζεται τῷ Νικολαίτῳ, ἔξ τὴν ἐσάθη ἀρχηγὸς αὐτῆς Νικόλαος ὁ προσήλυτος καὶ Ἀντιοχεύς, ὁ τελευταῖος τῷ ἐπιτὸν διακόνων. προσδέτεται δὲ ὁ Κορυφαῖος, ὅτι ἔξ τῷ ποιῶν αἵρετικῶν θέλει βλασφημηθῆ ἢ ὁδὸς τῆς ἀληθείας: ἦτοι ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἡ ἀληθὴς τῆ Χριστῶ πίσις. ἐπειδὴ εἰ Ἐθνητικῶ καὶ οἱ ἄλλοι Ἐθνητικοί, καὶ μάλις οἱ τότε τύραννοι βασιλεῖς, βλέποντες νὰ γίνωνται ὑπὸ τῶν Χριστιανῶν ποιῶνται αἵρετικοί, ὄχι μόνον ἐμίσην τῶν Χριστιανῶν καὶ ἐδυσφήμην αὐτῶν, ὀνομάζοντες τῶν μιανῶν καὶ λυμεῶν ἀνδράπων, ἀλλὰ καὶ τῶν πίσιν ἐβλασφημῶν, καὶ τὸν Χριστὸν, ὡς ποιῶντας μαθητῶν ἔχοντα. (1) λέγει δὲ ὁ Ἀπόστολος, καὶ ὅτι πολλοὶ θέλουν ἀκολοθήσων εἰς τῶν ἀσελγείας αὐτῶν. ἐπειδὴ ἐὰν διδάσκῃ τινὰς ᾤξεται ἀρετῆς, ὀλίγους δέλεισκε νὰ ἀκολοθήσων τῶν διδασκαλιῶν τῶν, ἔξ τὴν ἢ ἀρετῆ ἔιναι ἀνηφορικῆ, καὶ χρειάζεται κόπον καὶ μόχθον ἔξ νὰ κατορθωθῆ. ἀλλ' ἐὰν διδάσκῃ ᾤξεται κακίας, καὶ μάλις ᾤξεται τῶν σαρκικῶν ἡδονῶν, πολλὰς δέλεισκε μαθητῶν καὶ ἀκολοθῶν τῆς διδασκῆς τῶν. ἔξ τὴν ἢ κακία καὶ αἰ σαρκικὰ ἡδονὰ, εἶναι κατηφορικῆ, καὶ ἐκόλως κρημνίζεται τινὰς εἰς αὐτῶν. (2)

3. „ Καὶ οὐ πλεονεξία πλαστοῖς λόγοις ὑμῶν ἐμποροῦσονται οἷς τὸ
 „ κέρμα ἐκπαλαῖ ἔκ ἀργῶν, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν ἔ νυσάζει.

Οἱ ἀνωτέρω, λέγει, αἵρετικοί, ὄχι μόνον εἶναι ἀσελγῆσται, ἀλλὰ καὶ πλεονέκται ἦτοι ἀσχροκερδεῖς, καὶ πεπλασμένως διδασκαλίας, καὶ ψευδεῖς λόγους μεταχειρίζονται, μετὰ τῶν ὁποῖων θέλουν παραγματοῦσθαι καὶ ἐσῶν: ἦτοι θέλουν ἐπιχειρησθῆν νὰ σῶν ἐκλύσων εἰς τῶν πλάτῶν αὐτῶν καὶ ἀπώλειαν. ἀφ' ἔ δὲ ἠλεγξῆ καὶ ἐθεάτεισον ὁ Κορυφαῖος τῶν ποιῶν ἀσεβῶν διδασκάλων τῶν κακίας, ἀκολοθῶν φέρει καὶ τῶν καταδίκῶν καὶ ἀπώλειαν ὅπῃ μέλλουν νὰ λάβων, λέγων: ὅτι εἰς τῶν ποιῶν λαοπλάνων καὶ ψευδοδιδασκάλων δὲν ἀργοπορεῖ νὰ ἔλθῃ ἡ κατακρίσις καὶ καταδίκη ὑπὸ τῶν παλαιῶν χρόνων. καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν δὲν νυσάζει: ἦτοι δὲν ἀμελεῖ νὰ ἔλθῃ. ἐπειδὴ καὶ ὅσοι ἄλλοι ἐφάνησαν ἀσεβεῖς κατὰ τῶν παλαιῶν χρόνων, καὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ ὑποταχθῶν εἰς τὸν Θεόν, αὐτοὶ ὅλοι, εἴτε Ἄγγελοι ἦτον, εἴτε ἄνθρωποι, ἔλαβον φανερὰ τὴν καταδίκην καὶ ἀπώλειαν ὑπὸ τὸν Θεόν. τῶ τὸ ρητὸν ἀναφέρει καὶ ὁ Θεσσαλῶν Κύριλλος τῆς Ἀλεξανδρείας. ἐρμηνεύων γὰρ ἔτος τὸ τῆ Ἰωὴλ ἐκεῖνο „ ὅτι ἔθνος ἀνέβη ὅπῃ τῶν γῶν με ἰσχυρὸν καὶ ἀναείδμητον. οἱ ὀδόντες αὐτῶ ὀδόντες λέοντος, καὶ αἰ μύλαι αὐτῶ, σκύμνω. ἔθετο τῶν ἀμπελὸν με εἰς ἀφανισμόν, καὶ τῶν συκῶν με εἰς συγκαλασμόν: ὅπῃ φέρει ἀληθολογίαν εἰς αὐτὸ καὶ λέγει, ὅτι τῶ τὸ ἴδιον παθαίνουσι καὶ ἐκεῖνοι ὅπῃ ἀκολοθῶν εἰς τῶν αἵρετικῶν „ πάθοιεν ὅ αὐτὸ, καὶ οἷς ὁ νῦν ἀμαθῶν εἰσκέλικον εἰς γῆ τὸ χρῆμα ἀποσῆχειν τοῖς ἔτεροδοξοῖν εἰωθῶσι, καὶ τῶ ὄρθῶ τῆς ἐκκλησίας παραλύειν διδάγματα. ᾤξεται ὡν αὐ λέγοιτο, καὶ μάλα εἰκότως. οἱ ὀδόντες αὐτῶ ὀδόντες λέοντος, καὶ αἰ μύλαι αὐτῶ σκύμνω. Θεομισῶν ὅ τὸ ἄλλο (τῶ αἵρετικῶν δηλαδὴ) κίβδηλόν τε καὶ ἀλιπῆριον, καὶ τῶ ἀπλεσῆραν τὸν νῦν τοῖς σφῶν ὀρήμασι κατεσθῶν τε καὶ καταναλίσκον, ὡς μηδὲ ὄρθῶτος ἐν αὐτοῖς ὀρασθῶν λείψανον. ἔτος δεσποτικὸν ἀμπελῶνα καταμαραίνουσι. συκῶν ἔρημον ὀποφαίνουσι τὸν κῆπον, „ ψι-

(1) Διὰ τῶν λέγει ὁ Θεοδώρος, ὅτι ἐπειδὴ οἱ κατὰ τοὺς Σιμωνιακοί, καὶ Νικολαῖται, καὶ Γνωστικοί, καὶ Καταφορῶν, καὶ Πεπευξιανοί, καὶ οἱ ὅμοιοι αὐτοῖς, ὀνομάζοντο Χριστιανοί, διὰ τὴν κοινωσίαν αὐτῶν τῶ ὀνόματος ὀνομάζον οἱ Ἐθνητικῶ πῶς εἶναι παιδῶν ὅλοι κοινῶς οἱ Χριστιανοί, καὶ πῶ ἀκόθαρτα αὐτῶν ἀνοσιβητήματα καὶ ἐπροσημῶν καὶ εἰς τῶν ἀγίους καὶ καθαρῶν Ἀποστόλων καὶ Χριστιανῶν, εἰς δὲ τῶν αὐτῶν ψυχῶν ὁ παμπόνηρος ὀνήχισε δαίμων, τὸν κατὰ κηρύκων τῆς ἀληθείας ἀσθεδιάμους πόλιμον, καὶ θῶν πανηρῶν ἦν πῶ θέα ἀσθεβλόντων, διὰ τῶν κατασκέλασται περιώμους. τῆς γὰρ ἐπωνυμίας τῆ κοινωσίαν πῶσιν ὀπέλαβον ἐποίησαν τῶν βλασφημιῶν. Χριστιανοί γὰρ καὶ τῶν μουσαρῶν δογματῶν οἱ διδασκαλοί, καὶ τῶν ἀναγγελικῶν καὶ οἱ κήρυκες ὀνομάζοντο, καὶ πῶς ἀγνοῶν τὸ διάφορον, πάντως ἐναγῆς ὀπελάμβανε πῶς τῆς γὰρ ἀποσημῶν μετῶντων (ἐν τῶ ἀφορμῶν πῶ β'. λόγ. περὶ αἵρετικῆς μυθολογ.) καὶ ὁ Εὐσέβιος λέγει, ὅτι οἱ Ἐθνητικοί, ὅσα ἔλεγοντο νὰ ἀπαρτῶνται ἀπὸ τῶν ψεῦδοΧριστιανῶν, πῶ ἀπέδιδον εἰς τῶν ἀληθῆς Χριστιανῶν, πῶσιν ὀπῃ σῶν βλαστῶν διακόνους χροῖμενον τὸν ἐπιχωρέκακον δαίμονα, πῶς μὲν (πιστῶς) ἀπὸ αὐτῶν ἀπαρτῶνται, οἰκτρῶν, ὅπως εἰς ἀπώλειαν ἀνδραποδίζονται. τοῖς δὲ ἀπίστοις ἔθνεσι,

πολλῶν παρέχων κατὰ τῶ θῶν λόγους δυσφημίας περιώσων, πῶς ἔξ αὐτῶν φήμης εἰς τῶν πῶ πάντως Χριστιανῶν ἔθνος διαβόλων καταχουμῶν. πῶσιν δ' ἐν ἐπιτοπλήσων σῶν βλαστῶν τὴν περὶ ἡμῶν παρὰ τοῖς ἀπίστοις ὀπονοῖον δυσχερῆ καὶ ἀπορωπῶν τῶν ἀσθεβλόντων, ὡς δὴ ἀθεμῶντος ἀπὸς μῆτρῶν καὶ ἀδελφῶν, μῆξεσιν, ἀισίας δὲ τροφαῖς χροῖμενον. (ἐκκλ. ἴσορ. βιβλ. δ'. κεφ. ζ'.)

(2) Ὅθεν ἔξῶν εἶναι ἐκεῖνο ὅπῃ χροῖνον οἱ ἴσορικοί περὶ τῶ σοφῶ Σωκράτης, καὶ Θεοδώρος τῆς δημοσίας πόρνης ἢ πόρνη αὐτῆ ἀπαρτῶσασα μίαν φορῶν τὸν Σωκράτη τῶ λέγει: ἐγὼ δ' ὁ Σωκράτης, εἶμαι πολὺ σοφώτερος ἀπὸ λόγους, διὰ τὴν ἐσὺ ὁ τῶν σοφῶ ὀλίγους ἔχεις μαθητῶν. ἐγὼ δὲ ἔχω περισσοτέρους μαθητῶν ἀπὸ λόγους. τῶ τὸ Σωκράτης ἀποκριθεῖς ἀπῆ, τῶ δὲ εἶναι κῶνῶν ἄνθρωπον ἀνάγκη. διὰ τὴν δ' ἀκατηφορῶν εἶναι ἐκόλως πῶ ἀπὸ τὸν ἀνηφορῶν. καὶ ἐγὼ μὲν, ἐπειδὴ διδάσκω τῶν ἀνηφορικῶν σῶν τῆς ἀρετῆς, διὰ τῶ ὀλίγους δέλεισκε νὰ με ἀκολοθῶν, ἐσὺ δὲ, μετὰ τῶν τραβίξῶν πῶ ἀνδρῶν εἰς τῶν κατηφορικῶν σῶν τῆς ἀσελγείας, πολλὰς δέλεισκε καὶ τοὺς ἀκολοθῶν.

„ Φιλόν τε δεικνύουσι, καὶ κεχερσωμένον. ὦν τὸ κείμεν ἐκ ἀργεῖ, ἀλλ' εὐδικον ἔσαι καὶ καιρὸς.
(τὸμ. γ')

4. „ Εἰ γὰρ ὁ Θεὸς Ἀγγέλων ἀμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ'
„ λαὶ σαραῖς ζόφου παρταρώσας, παρέδωκεν εἰς κρίσιν πετρη-
„ μέυς.

Εδῶ φέρει πρῶτον ἄδειγμα ὁ Κορυφαῖος ἀπὸ τῶν ἐπεροφῶν καὶ τιμιώτερων καὶ μεγαλύτερων κτίσμα-
των: δηλαδή ἀπὸ τῶν Ἀγγέλων, ἔξ: ἃ βεβαιώσῃ τῷ ψευδοδιδασκάλῳ τὴν καταδίκην καὶ ἀ-
πώλειαν, νόμος γὰρ ἀποδείξεως διαλεκτικῆς καὶ ρητορικῆς εἶναι ἔτος. ὅτι καθὼς ἔχουσι τὰ τι-
μιώτερα καὶ μεγαλύτερα: ἔτσι ἔξ ἀνάγκης καὶ πολλῶν μάλλον, πρέπει νὰ ἔχουσι καὶ τὰ κατώτερα
καὶ μικρότερα. λέγει λοιπὸν ὁ Ἀπόστολος ὅτι αἰσῶς ὁ Θεὸς δὲν ἐλυπήθη τῶν ἐραυῶν Ἀγγέ-
λων, τῶν πολλὰ τιμιωτέρων ὄντων ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ὅταν ἤμαρτον εἰς τῶν ἐραυῶν, ὑπερηφανευ-
σάμενοι καὶ ἀποστατήσαντες καὶ τῷ Θεῷ, ἀλλὰ κατακρημνίσας αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὑψηλῶν καὶ φωτεινῶν καὶ
θεῶν σκηνώματα, ἐκαταδίκασεν αὐτοὺς εἰς τῶν κατωτάτων καὶ σκοτεινῶν τόπων τῶν ἄδης, δεσμώσας
αὐτοὺς ἐν τῷ παρταρῶ, καὶ φυλάξας ἔξ: νὰ τῶν κολάσῃ αἰωνίως εἰς τὸ πῦρ τὸ ἀσβεστον τῆς γεσί-
νης ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. αἰσῶς, λέγω, τῶν τιμιωτέρων Ἀγγέλων ὁ Θεὸς δὲν ἐλυπήθη,
ἀλλὰ τῶν ἐπαίδευσεν ἀσχηρῶς ἀμαρτήσαντας, πόσω μάλλον δὲν θέλει λυπηθῆναι, ἀλλὰ θέλει
παιδεύσει τῶν ἀσεβῶν αὐτῶν ψευδοδιδασκάλων; ἔγω γὰρ ἀποδίδομαι ἢ σωτήριος, καὶ ὁ Κο-
ρυφαῖος ἀφῆκεν αὐτῷ ἀναπαύδοτον, κατὰ σχῆμα ἐλλείψεως. σχεδὸν τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ὁ Ἀ-
πόστολος Ἰάδας περὶ τῆς καταδίκης τῶν πενητῶν Ἀγγέλων „ Ἀγγέλους τε τῶν μὴ πηρῶν τῶν
„ εαυτῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς αἰ-
„ δίοις ὑπὸ ζόφον πετήρηκεν. (Ἰάδ. 6.) Σημείωσαι ὅτι ὁ μέγας Βασίλειος ἐκ τῶν ρητῶν τούτου
συμπεραίνει, ὅτι ὅλα τὰ ἀσώματα τρεπτά εἶναι καὶ γνώμῳ, ἔγω ἦν λέγει „ τὰ δὲ ἀσώμα-
„ τα καὶ λογικά, τὴν κατ' ἐέργειαν: ἦτοι καὶ γνώμῳ ἐπιδέχονται τροπῶν, καὶ τὸ „ Ἀγγέ-
„ λων ἀμαρτησάντων ἐκ ἐφείσατο. (Λόγ. ε. κατ' Εὐνομίαν.)

5. „ Καὶ ἀρχαῖς Κόσμου ἐκ ἐφείσατο. ἀλλ' ὄγδοον Νῶε δικαιοσύ-
„ νης κήρυκα ἐφύλαξε, κατακλυσμὸν Κόσμου ἀσεβῶν ἐπάξας.
6. „ Καὶ πόλις Σοδόμων καὶ Γομόρρας πεφρώσας κατασροφῆ κατέκει-
„ νεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβῶν τετακώς.

ΚΑὶ ἐδῶ φέρει πρῶτον ἄδειγμα ὁ Κορυφαῖος ἀπὸ τῶν καθολικώτερων ἔξ: νὰ βεβαιώσῃ τὰ μει-
κώτερα, φυλάττων τῶν κανόνων τῆς συλλογιστικῆς μεθόδου καὶ ἀποδείξεως. ἀπὸ τῶν καθόλου γὰρ
συμπεραίνονται καὶ ἀποδεικνύονται καὶ τὰ μερικά, καθὼς συνομολογῶσιν ὅλοι κοινῶς οἱ ἑλεγκ-
τικοί: λέγει λοιπὸν ὅτι καὶ ὁ Θεὸς δὲν ἐλυπήθη τὸν παλαιὸν Κόσμον ὅτι ἐδημιούργησε: δι-
λαδή τῶν πρὸ τῶν Νῶε καὶ ὅτι τῶν Νῶε μυσταγέμων ἀνθρώπων, τῶν ἐν κακίαις καὶ ἀσελγείαις
ζώντων, ἀλλὰ ὅλους ὁμῶς κατέπνιξε μετὰ τὸν παγκόσμιον τῷ ὕδατι κατακλυσμὸν, καὶ μόνον τὸν
Νῶε μετὰ ἄλλων ἐπτὰ διεφύλαξεν ὡς κήρυκα τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς. ἐπειδὴ αὐτοὺς δὲν ἐκρι-
μνίσθη εἰς τῶν κακίας καὶ ἀσελγείας τῶν κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν Γεννητῶν. ἀλλ' ἐρέθη δίκαιος καὶ
τέλειος ἐν τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ, ὡς μαρτυρεῖ ἡ θεῖα Γραφή „ Νῶε ἀνθρώπος δίκαιος, τέλειος ὢν
„ ἐν τῇ γενεᾷ αὐτῆ, τῷ Θεῷ ἐπρέσβησε Νῶε. (Γεν. 5'. 9.) καὶ, λέγω, ὁ Θεὸς δὲν ἐλυπήθη
τὸν παλαιὸν ἐκείνον Κόσμον, πῶς θέλει λυπηθῆναι τῶν ἀνωτέρω ἀσεβῶν καὶ νὰ μὴ τῶν καταδικά-
σῃ; τὰτα εἶναι ἀνοίκιστον εἰς τὴν θεῖαν δικαιοσύνην. διὰ τί δὲ ονομάζει τὸν Νῶε ὄγδοον ὁ
Κορυφαῖος, εἰς καιρὸν ὅτι ἀπὸ τῶν ἑξατάων αὐτὸς εἶναι ἕκτος; ἕκτος γὰρ γενεαὶ εἶναι ἀπὸ τῶν
Ἀδάμ ἕως τῶν Νῶε αὐταί. Ἀδάμ, Σηθ, Εὐῶς, Καϊνῶν, Μαλελεήλ, Ἰάρεθ, Εὐῶχ, Μαθού-
σάλα, Λάμεχ, καὶ Νῶε. ἀποκρινόμεθα δὲ εἰς τὸτο καὶ τὸν Μιτροφανῆ, ὅτι ἔτσι αὐτὸν ονομά-
ζει ἔξ: δύο αἰτία. πρῶτον: διὰ τὸ ὄγδοον; δευτέρως: σωματικῶς μετὰ τῶν ἄλλων ἐπτὰ ὅτι
ἐφυλάχθησαν εἰς τὴν Κιβωτὸν: δηλαδή μετὰ τῶν γυναικῶν τε, μετὰ τῶν τρεῶν ἡνείκεν, καὶ μετὰ τῶν
τρεῶν γυναικῶν τῶν Τίων τε. αἰτὶ λοιπὸν νὰ εἴπῃ ὅτι διεφύλαξεν ὁ Θεὸς τὸν Νῶε μετὰ ἄλλων ἑ-
πτὰ, χάρις συμτομίας εἰπερὶ ὅτι διεφύλαξεν αὐτὸν ὄγδοον. καθὼς καὶ ἐν τῇ πρώτῃ ἐπιστολῇ
εἶπεν ὁ ἴδιος Πέτρος „ εἰς τὴν (κιβωτὸν) ὀλίγα ἄνθρωποι ὅσοι ψυχαὶ διεσώθησαν δι' ὕδατος.
(1. Πέτ. γ'. 20.)

ρωσεν ὑπὸ τῷ καταδίκῳ. τὰς δὲ γαμβρὲς τε δὲν ἠλόθερωσεν. ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ἐσωμαρέσκοντο εἰς τὰς ἀσελγείας ἐκείνων.

Τὰτο εἶναι εἷα ζωντανὸν ᾠδαῖν, τὸ ὁποῖον ᾠρεπεὶ νὰ ἐνθυμῶνται, καὶ νὰ ἔχεν ἀπὸ ὀφθαλμῶν πάντοτε, ὅσοι κατοικῶν εἰς πόλεις, ἢ εἰς χωρία, ἢ εἰς μοναστήρια, ἢ εἰς ἄλλας τόπους. Ἐὰν τί, εἰὰ αὐτοὶ φυλάττων μὴ δικαιοσύνη καὶ τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ, δὲν σωμαρέσκοντο δὲ εἰς τὰ κακὰ καὶ ᾠδανομίας ὅπῃ γίνονται εἰς τὰς πόλεις ἐκείνας, ἢ εἰς τὰ χωρία, ἢ εἰς τὰ μοναστήρια, ἀλλὰ μάλισα καὶ λυπῶνται δι' αὐτὰς καὶ σναζῶσι: βέβαια ἔξ τῷ λύπῳ αὐτῷ καὶ τὰς σναγμὰς, ἔχεν νὰ ἐλόθερωθῆν ὑπὸ τῷ ὀργῷ ὅπῃ μέλλει νὰ πέμψῃ ὁ Θεὸς εἰς τὰς πόλεις ἢ εἰς τὰ χωρία ἢ εἰς τὰ μοναστήρια ἐκεῖνα: καθὼς ἠλόθερωσε καὶ τὸν Αὐτὸν ὑπὸ τῷ ὀργῷ ὅπῃ ἔσειλον εἰς τὰ Σόδομα. τὸτο ἠθέλησε νὰ φανερώσῃ ὁ Θεὸς καὶ ἔξ τῆς προφήτης Γεζεκιὴλ ὅταν ἔμελλε νὰ ἀφανίσῃ τῷ πόλιν Ἱερουσαλήμ· ἐπειδὴ ἀναγινώσκουσι, ὅτι ἔδωκε σημεῖον εἰς τὸ μέτωπον ὄλων ἐκείνων τῶν δικαίων ἀνθρώπων, ὅπῃ ἐλυπῶντο καὶ ἐσναζῶν ἔξ τὰς ᾠδανομίας ὅπῃ ἐγίνοντο εἰς τῷ πόλιν ταύτῳ καὶ δὲν σωμαρέσκοντο εἰς αὐτὰς, καὶ διὰ τὰ σημεῖα αὐτὰ, τὰς ἠλόθερωσεν ὑπὸ τῷ αἰχμαλωσίῳ καὶ τὸν ἀφανισμόν τῆς πόλεως ἐκείνης. „ Καὶ „ δόξα Θεῷ τοῦ Ἰσραὴλ ἀέβη ὑπὸ τῶν χερσὶν... καὶ ἐκάλεσε τὸν ἄνδρα τὸν ἐνδεδυκότα τὸν „ ποδῆρη... καὶ εἶπε πρὸς αὐτόν. διελθε μέσω Ἱερουσαλήμ, καὶ δὲς σημεῖον ἐπὶ τὰ μέτωπα „ πα τῶν ἀνδρῶν τῶν κατασναζόντων, καὶ τῶν κατωδυωμένων ἐπὶ πάσαις ταῖς ἀνομίαις ταῖς „ γυνομένων ἐν μέσῳ αὐτῶν. καὶ ταῖς (τοῖς βασιάζουσιν ἐν ταῖς χερσὶ πέλεκυν) εἶπεν ἀκόντός με, πορδέσθε αὐτὰ εἰς τῷ πόλιν, καὶ κόπτετε καὶ μὴ φείδεσθε τοῖς ὀφθαλμοῖς ὑμῶν, καὶ μὴ ἐλεήσητε, πρεσβύτερον, καὶ νεανίσκον, καὶ παρθένον, καὶ νήπια, καὶ γυναικας ὑποκτείνετε εἰς ὄξαιψιν. ὅπῃ δὲ πάντας ἐφ' ἑς ὅστι τὸ σημεῖον, μὴ ἐγγίσσητε. (Γεζ. 3.)

9. „ Οἶδε Κύριος ἀσεβῆς ἐκ παρασμη ρύεσθαι, ἀδίκης δὲ εἰς ἡμέραν κείσεως κολαζομένους τηρῶν.

ΜΕ τὰ λόγια ταῦτα κάμνει ὁ Κορυφαῖος εἷα ἐπιφώνημα, καὶ ὡσὺν εἷα συμπέρασμα τῶν ἀνωτέρω ᾠδαπωμαίων ὅπῃ ἀπέφερε καὶ λέγει, ὁ Θεὸς εἶναι ἀπροσωπόληπτος, ἀδελφοί, καὶ εἰς τὸν καθ' εἷα ὑποδίδει καὶ τὰ ἔργα τε, καὶ τὰς μὴ δικαίους καὶ ἀσεβεῖς ἐλόθερονοι ὑπὸ καθῆ πειρασμῶν, τὰς δὲ ἀδίκης καὶ ἀσεβεῖς φυλάττει ἔξ νὰ τὰς κολάσῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κείσεως. ὅθεν ἀπίσως ἔτσι εἶναι τὰ πρᾶγματα, καὶ ὁ Θεὸς ἀνωθεν καὶ ἔξ ἀρχῆς τὰς μὴ κακὰς σινειδίξει νὰ παιδεύῃ, τὰς δὲ ἐναρέτας νὰ φυλάττη καὶ νὰ τὰς διασῶζῃ ὑπὸ καθῆ ὀργῷ. λοιπὸν καὶ τὰς ἀνωτέρω ἀσεβεῖς καὶ πονηρὰς ὑποδοιδασκάλους, ὄξαιπαντος ἔχει νὰ παιδεύσῃ καὶ νὰ καταδικάσῃ. δι' ὅ,τι ἀγκαλὰ καὶ τὸ τέλος τῆς κείσεως ἀκόμη δὲν ἔγινεν, ὅμως τὸ νὰ ὑποβλέπεν εἰς τῷ ἡμέρᾳ ἐκείνῳ τῆς κείσεως καὶ οἱ καλοὶ καὶ οἱ κακοὶ, καὶ νὰ προσμῶνεν νὰ λάβεν τῷ τῶν ἔργων τὰς ἀπαπόδοσιν, βέβαια τὸτο προῆσεν, εἰς μὴ τὸ σινειδὸς τῶν καλῶν, παρηγορίαν μεγάλῳ, εἰς δὲ τὸ σινειδὸς τῶν κακῶν, τιμωρίαν. ἔξ τῆς εἶπεν ὁ Κορυφαῖος, ὅτι ὁ Κύριος πρεῖ τὰς ἀδίκης νὰ κολασθῆν εἰς τῷ ἡμέρᾳ τῆς κείσεως: ἦτοι φυλάττονται μὴ ἀπὲρ καὶ ἔξαιψιν εἰς τῷ ἡμέρᾳ τῆς κείσεως, ὅχι ὅμως καὶ χωρὶς κολασιν καὶ παιδείας, ἀλλὰ ἀγκαλὰ καὶ φυλάττωνται ἔξ νὰ κολασθῆν τότε πρᾶγματικῶς καὶ αἰωνίως, πλῶ καὶ ὑπὸ τῶρα ἀκόμη κολάζονται μὲ τῷ προσδοκίῳ καὶ φόβῳ, πῶς ἔχεν νὰ κολαδῆν.

10. „ Μάλισα δὲ τὰς ὀπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μισμη πορδέου μύσης, καὶ κυριότητος καταφρονῶντας. Τολμηταί, ἀυθάδεις, „ δόξας ἔ τρέμεισι βλασφημῶντες.

ΔΙΑ τῶν λόγων τῶν δειχῆν ὁ Κορυφαῖος, ὅτι σφοδρότερα ὑπὸ τὰς ἄλλας ἀμαρτωλὰς ἔχεν νὰ κολασθῆν, ἐκεῖνοι ὅπῃ ἀκολαδῆν εἰς τὰς ἀκαθαρσίας καὶ μολυσμὰς τῶν ἠδονῶν τῆς σαρκὸς, καὶ δὲν ἀντιστῶνται εἰς τὰς κακὰς ἐπιθυμίας καὶ εἰς τὰς αἰσχροὺς πράξεις ὅπῃ μολυῶσι τὸ σῶμα καὶ τῷ ψυχῷ. διλοῖ δὲ ὁ Κορυφαῖος ἐδῶ καὶ τὸν Θεοφύλακτον καὶ Οἰκονομῆιον, τὰς καταράτας καὶ ἀσελγεςάτας Νικολαίτας, καὶ Ναασυλῶν, καὶ Κερδωνιῶν. καθὼς γὰρ οἱ μισροὶ ἔπαι ἦτον πολυποίμηλοι εἰς τῷ κακίᾳ: ἔτσι ἦτον καὶ πολυῶνυμοι εἰς τὰ ὀνόματα. ἐπειδὴ αὐτοὶ ἐφωτίσθησαν πῶς ὁ βυθὸς καὶ ἡ σιγὴ ἐσάθησαν τὰ πρῶτα σοιχεῖα τῆς τοῦ Κόσμου γενέσεως. α-

δὲ τὸ θέλημα τῶ Θεοῦ, δὲν θέλουν ἔτε νὰ λαλήσων τι βλάσφημον καὶ τῆς ἀσεβῶν καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων, πολλῶ δὲ μᾶλλον δὲν θέλουν νὰ κατοποιήσων αὐτές. πόσον δὲ λάβειαν καὶ συσκόλιον ἔχουσι πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὰ θεῖα θελήματα πάντοτε! καὶ πόσον ἔχουσι τὸ θέλημά των ὡμωμένον εἰς τὸ θέλημα τῶ Δημιουργῆ! ἐπειδὴ σοχάζονται, πῶς δὲν πρέπει εἰς αὐτοὺς νὰ βλασφημῶν, ἢ νὰ κατοποιῶν τινα ἀσεβῆ! βλέποντες τὴν ἀφατον ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν ὅπως δείχεται εἰς τὰς καρὰς, ἢ ὑπερβάλλουσα καὶ φυσικὴ τῶ Θεοῦ ἀγαθότης.

Τί δὲ μωθάνομεν ὑπὸ τὰ λόγια ταῦτα τῶ Κορυφαίου; ὅτι βαρυτάτης κατακρίσεως εἶναι ἀξιοί, ἐκεῖνοι οἱ ἀυθαδεῖς χειριστοὶ ὅπως τολμῶν νὰ κατηγορῶν τὰ πρόσωπα τῆς ἀρχιερέων καὶ ἱερέων. καὶ καὶ πρόσωπον μὲν δὲ λαβένται αὐτές καὶ φιλεῖν τὴν χεῖρά των, κρυφίως δὲ καὶ ὀπίσθεν μέμφονται καὶ κατακρίνουσιν αὐτές. ὅθεν καὶ τῆς τοιῶτων ἔγραφεν ὁ χρυσὸς τῶ Ἰωάννου κάλαμος
 „ Καὶ ἡδὲ ὑποκρίθη ἔργον, τὸ δημοσίᾳ μὲν καὶ πάντων ὁρώντων, τὰς χεῖρας φιλεῖν τῆς ἱερέων,
 „ καὶ γονάτων ἀππεσθαι, καὶ ᾠδοῦν ὑπὲρ αὐτῶ εὐχασθαι, καὶ δεομένους βαπτίσματος, ὅπως
 „ τὰς ἐκείνων τρέχειν θύρας. οἰκοὶ δὲ καὶ οἱ ἀγοραῖς, τὰς τῆς τοιῶτων ἀγαθῶν αἰτίους ἡμῖν καὶ
 „ ἁγρότους, μυροῖς πλυεῖν ὄνειδεσιν, ἢ ἑτέρων ὄνειδιζόντων ἀνέχεσθαι. (Λογ. β'. εἰς τὸ,
 „ ἀσπασσασθε Πρίσκιλλαν καὶ Ἀκύλαν) καὶ ἡδὲ καὶ οἱ ἱερεῖς εἶναι ἀνάξιοι, ὅμως οἱ λαϊκοὶ δὲν εἶ-
 „ ναι ὀφείον νὰ κείνουσιν αὐτές, καὶ τὸν ἴδιον Χρυσόσομον, λέγοντα „ ταῦτα λέγω, ἐκ ἀποδο-
 „ χήματος τὰς ἀναξίως τὴν ἱερωσύνην διοικῶντας. ἀλλὰ καὶ σφόδρα ἐλεῶν καὶ θαυμάων, καὶ μὲν
 „ ἔχῃ τῆτο φημί δίκαιον εἶναι ᾧ τῆς ἀρχιερέων κείνεσθαι (καὶ μάλιστα τῆς πάντο ἀφελεστέρων)
 „ καὶ ὁ βίος αὐτῶ σφόδρα ἁβραβεβλημένος ἦ. (Ὁμιλ. πς'. εἰς τὸ κατὰ Ἰωάνν.)

12. „ Οὗτοι δὲ ὡς ἄλογα ζῶα φυσικὰ (1) γεγενημένα εἰς ἄλωσιν
 „ καὶ φθορὰν, ἐν οἷς ἀγνοῦσι βλασφημῶντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐ-
 „ τῶν καταφθαρήσονται.

Επειδὴ, λέγει, οἱ ἀνωτέρω αἰρετικοὶ ἔχασαν τὸν ὀρθὸν λόγον τῆς νοεῆς αὐτῶς ψυχῆς, καὶ ὑπερήθησαν τὸ ἁκαθαρτικόν, ἔχῃ τῆτο παρωμοιώθησαν μετὰ τὰ ἄλογα ζῶα, ἔχῃ τὶ καθὼς ἐκεῖνα φυσικῶς ὀρμῶν εἰς τὰς κτηνώδεις καὶ φθαρτικὰς ἡδονὰς τῶ σώματος: ἐτῆ καὶ αὐτοὶ ὡσαν νὰ ἐ-
 γνηθήθησαν φυσικῶς ἔχῃ τῆτο καὶ μόνον τὸ τέλος, ἔχῃ νὰ ἀσελγαίνουσιν καὶ νὰ ἀπολαμβάνουσιν πλου-
 σίως τὰς αἰχρουργίας καὶ ἡδονὰς τῆς σαρκός, καὶ μὲν ταῦτα νὰ κατανήσουσιν εἰς μόνον τὴν φθο-
 ρὰν καὶ τὸν θάνατον, ὡσαν τὰ ἄλογα κτήνη. καὶ ὅχι πῶς ἔγιναν εἰς τὸν κόσμον ἔχῃ νὰ ἀνασηθῶ-
 σιν πάλιν, καὶ νὰ λάβουσιν ᾧ Θεῶ τὴν ἀντιδόσιν τῶ ἔργων ὅπου ἔπραξαν ἐν τῇ παρέσῃ ζωῇ.
 καὶ ἐκεῖνα μὲν ὅπως δὲν ἠξέδουσαν, αὐτὰ δὲν ἐρῶνεν νὰ μάθουσαν, ἀλλὰ καὶ ἀποτολμῶν νὰ τὰ βλα-
 σφημῶν. εἰς ἐκεῖνα δὲ ὅπου ἠξέδουσαν, καταμολυῶνται καὶ καταφθείρονται μετὰ τὰς φθαρτικὰς ἡ-
 δονὰς. ὡσαν νὰ λέγη, ὅτι ἄλλοτι ὑψηλότερον καὶ νοερόν πρᾶγμα δὲν θέλουν νὰ ἠξέδουσαν οἱ ποιῶ-
 τοι, ἀλλὰ καὶ βλασφημῶν αὐτὸ, ὅλων δὲ τὴν γνώσιν αὐτῶ καὶ τὸν νῦν ἐπειρώεσσαν εἰς τὰς
 φθαρτικὰς ἡδονὰς, καὶ τῆτο μόνον ᾧ ἐργάζονται καὶ ἐρῶνεν πῶς νὰ εὔρην καινέριος τρόπος,
 ἔχῃ νὰ ἀπολαμβάνουσαν πλεσιώτερα καὶ ἡδονικώτερα τὰς σαρκικῶν ὀπιθυμίας.

13. „ Κομιόμενοι μισθὸν ἀδικίας. ἡδονῶν ἠγάμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ
 „ τρυφῶν. σπῖλοι καὶ μῶμοι, ἐν τρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐ-
 „ τῶν. σωδωχόμενοι ὑμῖν.

Η φθορὰ, λέγει, μετὰ τὴν ὁποῖαν αὐτοὶ καταφθείρονται ὑπὸ τὰς ἡδονὰς, αὐτὴ εἶναι ὁ μι-
 σθὸς καὶ ἡ πληρωμὴ ὅπως τὰς ἀπαποδίδει ἢ αἵρεσις καὶ πλάνη αὐτῶ. ἡτις λέγεται ἀδικία, ἔχῃ
 τὴν ἀδικεῖ καὶ ᾧ ἀβραβεῖναι τὴν τῶ Θεοῦ ἀλήθειαν, τὴν μαρτυρικὴν ἐν ταῖς ἀγίαις Γραφαῖς.
 ὅθεν καὶ ὁ Παῦλος εἶπε ᾧ αὐτῶ „ τὴν ἀνιμισθίαν ἡν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶ ἐν ἑαυτοῖς
 „ ἀπολαμβάνοντες καὶ καθὼς ἐκ ἐδοκίμασαν τὸν Θεὸν ἔχειν ἐν ὀπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτὰς
 „ ὁ Θεὸς εἰς ἀδόκιμον νῦν ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα. (Ρ'ωμ. α'. 27.) καὶ ᾧ λαβῶν ὁ Προφή-
 τῆς Δαβὶδ ἐφανέρωσεν, ὅτι ἐκεῖνοι ὅπως ἀρνῶνται τὸν Θεόν, καὶ πίπτουσαν εἰς ἀθείαν καὶ αἵρεσις,
 αὐτοὶ ἀκολούθως πίπτουσαν καὶ εἰς τὰ φθαρτικὰ πάθη τῆς σαρκός. „ εἶπε γὰρ φησὶν ᾧ φωνῶν
 „ ἐν

(1) Παρὰ τῶ Μηφοσάιν αὐτὴ τὰ φυσικὰ, χράφεται περὶ-
 κασιν: ἡτις „ ἐπι δὲ ὡς ἄλογα ζῶα περὶκασιν.

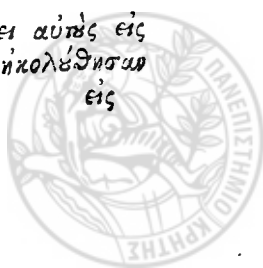
„ ἐν καρδίᾳ αὐτῆς, ἐκ ἐστὶ Θεός, καὶ ἀκολούθως λέγει. διεφθάρησαν καὶ ἐβδελύχθησαν ἐν ὅππῃ
 „ πιδόμασι. (Ψαλμ. γ'. 1.) τὰ ἃ πονηρὰ δόγματα, πονηρὰ γνώσι ζωῆς, καὶ αὐτιστρόφως
 ἢ πονηρὰ ζωῆς, ἄνῃ καὶ πονηρὰ δόγματα, καὶ τὸν θεῖον Χρυσόσομον. ἢ καὶ ἡ αἰσχρὰ ἡδονὴ καὶ
 ἀσέλγεια ὅπῃ φαίνεται, τοῖτον μισθὸν δίδει εἰς αὐτὰς: δηλαδὴ τὸ νὰ τὰς καταφθείρη καὶ καὶ
 τὸ σῶμα καὶ καὶ τὴν ψυχὴν, ἥτις λέγεται καὶ αὐτὴ ἀδικία. ἔξ τὴν ἀδικεῖ καὶ φθαρβαίνει
 τὸν φυσικὸν νόμον τῶν λογικῶν ἀνθρώπων, κατασαίνουσα τὰς λογικὰς ἀλογα ζωῆς καὶ ἀδιάκριτα.
 κατὰ γὰρ τὸν Παῦλον „ ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθορὰν. ὁ δὲ σπεί-
 „ ρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τῆς πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. (Γαλ. 5'. 8.) ἐπειδὴ δὲ αὐ-
 τοὶ δὲ σπείρουσιν εἰς τὸ πνεῦμα, ἔξ τῆς ἐδὲ τὰς καρπὰς τῆς ζωῆς θέλουσιν θερίσουσιν. ἔξ τὴν
 αὐτῶν μόνον νομιζέμεν ἡδονῶν καὶ ἄκρον ἐφετὸν, καὶ ἀληθῆ ἄφροσύνην, τὴν καθήμενὴν τρυ-
 φῶν καὶ τὰ ξεφαιτώματα. ἀκολούθως δὲ καὶ τὰ σαρκικὰ πάθη τὰ ἐκ τῆς τρυφῆς προξενούμενα,
 καὶ τὸ νὰ γίνονται σπῖλοι καὶ μῶμοι: ἦσαν τὸ νὰ μολυῶνται καὶ νὰ λασσώνονται καθ' ἑκά-
 στὴν μὲ τὰς ἀκαθάρτας πράξεις. καὶ αὐτὴ νὰ κλαίει καὶ νὰ οδύρωνται ἔξ τὴν ἀπάτην καὶ πλά-
 τῆν τῆς, αὐτοὶ ἐκ τῆς ἐντυφῆς ἐντυφῆν καὶ ξεφαιτῶν καὶ χαίρουσιν εἰς αὐτῶν: καθὼς καὶ οἱ χοί-
 ροὶ ἐντυφῆν καὶ χαίρουσιν, ὅταν κυλιῶνται μέσα εἰς τὴν λάσπην, καὶ τὸ χειρότερον κακὸν εἶναι
 τῆτο, ὅτι αὐτοὶ δὲ μολυῶσιν μόνον τὸν ἐαυτὸν τῆς, ἀλλὰ καθὼς ὁ σπῖλος καὶ ἡ λάσπη μολυῶσι
 τὸ καθαρόν ῥέχον: ἐτὶ καὶ αὐτοὶ μολυῶσιν καὶ τὰς ἄλλας, οἱ ὅποιοι ἐμαθῆναι θέλουσιν μὲν μα-
 ζὶ μὲ ἑσῆς εἰς τὸ εὐαγγέλιον τῆς Χρῆστῆς, καὶ εἰς τὴν σφάταν τῆς ἀρετῆς, ἐγύρισαν δὲ πάλιν
 εἰς τὴν προτέραν αὐτῶν ἀσέβειαν καὶ κακίαν. σωτρώσιν δὲ καὶ συμπίνουσιν μὲ αὐτὰς, ὅχι δὲ
 ἀγάπῃν, ἢ διὰ φιλοχρησίας, ἀλλὰ ἔξ τὴν πλανῶσιν ἐκολώτερα τὰς γυναικας μὲ τὰ φαγοπό-
 τια, καὶ νὰ τὰς μολυῶσιν. τὰ αὐτὰ σχεδὸν λέγει καὶ ὁ Ἰάκωβος πρὸς αὐτῶν „ ἐπὶ εἰσιν ἐν ταῖς
 „ ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες, σωδωχέμενοι ὑμῖν. (Ἰακ. 2.)

14. „ Ὀφθαλμοὺς ἔχοντες μεσοῦς μοιχαλίδος, καὶ ἀκαταπαύτους
 „ ἀμαρτίας, δειλάζοντες ψυχὰς ἀσηλείκτας. καρδίαν γεγυμνα-
 „ σμένην πλεονεξίας ἔχοντες. κατάρτας τέκνα.

Αὐτοὶ, λέγει, οἱ ἀνωτέρω αἰρετικοὶ, ἔχοντες εἰσιν: ἦτοι ἔχουσιν ὀμμάτια, μὲ τὰ ὅποια δὲν
 βλέπουσιν ἄλλο τι μὲ φθέρειαν, φθέρει τὰς μοιχαλίδας γυναικας, καὶ ἀκαταπαύτως ἀμαρ-
 τάνουσιν μὲ τὰς φθέρειαν τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ μὲ αὐτὰς ἀγκιστρῶσιν τὰς ἀσηλείκτας εἰς τὴν ἀ-
 σέβειαν καὶ τὴν ἀρετῶν ψυχὰς, ὅσον τῶν γυναικῶν, ὅσον καὶ τῶν ἀνδρῶν, προβάλλοντες εἰς
 τὸ φαινόμενον ὡσαύτῃ δόλωμα τὴν τῆς σαρκὸς ἡδονῶν. αὐτοὶ ἔχουσιν καὶ καρδίαν γυμνασμένην εἰς
 τὸ νὰ πλεονεκτῶν τὰς οἰκίας καὶ τὰ ὑπάρχοντα ἐκείνων ὅπῃ ἀπατήσιν. ἵνα ἔχοντες ἀργῆματα πολ-
 λά καὶ πλῆτον, ἔξ μὲν αὐτῶν ἠμπορῶν νὰ ἀπολαμβάνουσιν πλεονεξίαν τὰς αἰχρὰς ἡδονὰς τῶν.
 αὐτοὶ, λέγει, εἶναι καὶ τέκνα κατάρτας. ἔξ τὴν ἀφῆκαν τὰς ἐπιτολὰς τῆς Θεῶν, καὶ τὴν ἀλήθειαν
 τῆς ἀσεβείας, καὶ ἐφορτίμισαν τὸ ψεῦδος τῆς αἰρέσεως, καὶ τὰς αἰσχρὰς ἀκαθαρσίας. οἱ δὲ
 ἀφίνοντες τὰς ἐπιτολὰς τῆς Θεῶν, εἶναι κατράμφοι ὡς λέγει ὁ Δαβὶδ „ ὅπκατάρτοι οἱ ἐκκλι-
 „ ροντες ἀπὸ τῶν ἐπιτολῶν σου. (Ψαλμ. ρη.) καὶ ὁ Σολομῶν ὁ Υἱὸς αὐτῆς λέγει „ κατάρτα Κυ-
 „ εἰς ἐν οἴκοις ἀσεβῶν. (Παρ. γ'. 33.) ὁ δὲ Σειράχ εἶπεν „ ἀσεβεῖς ἀπὸ κατάρτας εἰς ἀπά-
 „ λειαν. (Σειρ. μ. 13.) ἢ ὀνομάζει αὐτὰς κατάρτας τέκνα, ἔξ τὴν καὶ αὐτοὶ ἐμιμήθησαν τὸν
 Βαλαάμ, ὅς τις ἔλαβε μισθὸν φθέρει τῆς βασιλέως Βαλὰκ ἔξ τὴν νὰ καταρασθῆ τὸν Ἰσραὴλ: κα-
 θὼς εἶναι γεγραμμένον „ ὅτι ἐμισθώσαντο (ὁ Μωαβίτης καὶ Ἀμμωνίτης) ἐπὶ σὲ τὸν Βαλαάμ
 „ Υἱὸν Βεῶρ ἐκ τῆς Μεσοποταμίας, καταρᾶσθαί σε. (Δούτ. κγ'. 4.) ὡς λέγει ταῦτα παρα-
 κάτω ὁ Κορυφαῖος.

15. „ Καταλιπόντες τὴν ἀδῆαν ὁδὸν, ἐπλανήθησαν, ἔξακολοθήσαντες
 „ τῆ ὁδῶ τῆ Βαλαάμ τῆ Βοσόρ, ὅς μισθὸν ἀδικίας ἠγάπησαν.
 16. „ Ἐλεγγίζιν δὲ ἔχον ἰδίας παρανομίας, ὑποζύγιον ἄφωνον ἐν
 „ ἀνθρώπῃ φωνῆ φθεγγάμενον, ἐκώλυσε τὴν τῆ Προφήτη πα-
 „ ραφρονίαν.

Αὐτοὶ, λέγει, ἀφῆκαν τὴν ἰσὴν σφάταν τῆς ἀσεβείας καὶ ἀρετῆς, ἥτις ὡδῆγει αὐτὰς εἰς
 τὴν σωτηρίαν, καὶ ἔπεσαν εἰς τὸν κρημὸν τῆς πλάνης καὶ τῆς κακίας, ἐπειδὴ καὶ ἀκολούθησαν
 εἰς

εἰς τὴν σκολίαν φράσας τὴ μαύτως Βαλαάμ, ὁ ὁποῖος φιλάργυρος ὢν, ἠγάπησε νὰ πάρῃ μισθὸν ἄδικον ὑπὸ τὸν Βαλακ βασιλέα τῆ Μαδιανιτῆ, καὶ νὰ καταρασθῇ τὸν λαὸν τῆ Ἰσραὴλ. ἀλλ' ὅμως ἡ ἄδικος αὐτῆ ἐπιχείρησις δὲν ἐδυνάθη νὰ λυθῶσιν τὴν ἀλάθειαν καὶ παντῆρον Πρόνοιαν τῆ Θεῶ. ἐπειδὴ μὲ τὴν παντοδύναμον θέλησιν τῆ Κυρεῖς ἔλαβε φωνὴν ἀνθρώπινω ἢ γαϊδῆρα τῆ Βαλαάμ, καὶ ἤλεγξε τὴν αὐτῆ φθάνομον κίνησιν, καὶ ἔτσι ἐμπόδισε τὴν παραφροσύνην καὶ ἀγνωσίαν τῆ. διότι αὐτὸς φοβηθεὶς, αὐτὴ νὰ καταρασθῇ τὸν Ἰσραὴλ, δὴλόγησεν αὐτὸν. καθὼς τὴν ἰσορίαν ταύτην ἀναφέρει τὸ κβ'. κεφάλαιον τῆ Ἀειθμῶν. Σημειῖται δὲ ὅτι Προφήτῳ αὐτὸν ἀνόμασεν ὁ Ἀπόστολος. πρῶτον: ὅτι τὴν δὴλόγησιν ὅτι εἶπεν εἰς τὸν Ἰσραὴλ, ἡ ὁποία δὲν ἦτον ἐκ ματαιότης δαιμονικῆς, ἀλλ' ἐκ τῆ Θεῶ. ἔπειθ' εἶπε πρὸς αὐτὸν ὁ Θεὸς πρῶτον „ Καὶ ἦλθεν ὁ Θεὸς πρὸς Βαλαάμ νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ. εἰ καλέσαι σε πάρεσιν οἱ „ ἀνθρώποι εἶποι, ἀνασῶς ἀπολέθῃσιν αὐτοῖς. ἀλλὰ τὸ ῥῆμα ὃ ἐὰν λαλήσω πρὸς σέ, τοῦτο „ ποιήσῃ. (Ἀειθ. κβ'. 20.) καὶ ὁ Ἄγγελος ὕψερων „ Συμπορεύθητι μὲ τῶ ἀνθρώπων, „ πλὴν τὸ ῥῆμα, ὃ ἐὰν λαλήσω πρὸς σε, τὸτο φυλάξῃ λαλήσαι (αὐτόθ. 25.) καὶ δεύτερον: ἔπειθ' αὐτὸν εἶπε, ὅτι τὴν ἁγίαν Πνύματος κινήματα προφητῶν, γνωρίζῃ καὶ καταλαμβάνῃ ἐκεῖνα ὅτι λαλοῦσι. καθὼς καὶ ὁ Βαλαάμ ἤξωθεν ἐκεῖνα ὅτι ἐλάλει, καὶ δὲν ἦτον ἔξω φρονῶν, καθὼς γίνονται οἱ ὑπὸ τῆ δαιμόνων ενεργήματα ματαίως. ἴσως δὲ καὶ ἀνόμασεν αὐτὸν Προφήτῳ, καθὼς τὸν ἐνόμιζεν ὁ Βαλακ καὶ οἱ ἄλλοι.

Διὰ τί δὲ εἶπεν ὁ Κορυφαῖος Βαλαάμ τῆ Βοσόρ; ἔπειθ' ἡ Βοσόρ, ἀλλὰ τῆ Βεῶρ ὀνομάζεται παρὰ τῆ ἁγία Γραφῇ „ ἀπέστειλε φάρφισι πρέσβεις πρὸς Βαλαάμ τὸν Βεῶρ Φαθῆρα. (Ἀειθ. κβ'. 5.) καὶ ὑποκρινόμεθα, ὅτι ἴσως σφάλμα ἀτυγραφικὸν εἶναι τὸ Βοσόρ, αὐτὴ τῆ Βεῶρ. ἡ τυχὸν Βοσόρ λέγει τὴν πατερίδα αὐτῆ, ὅτι ἴσως ἐκατάγειτο. δέσμεται ἡ Βοσόρ πόλις τῆς Γαλααδίτιδος ἐν τῆ ἁγία Γραφῇ. καὶ ὅρα εἰς τὸ πρῶτον βιβλίον τῆς Μακκαβαίων κεφ. ε'. σίχ. 26. καὶ 36. καὶ ἴσως καὶ ἐν τῆ Μεσοποταμίᾳ νὰ ἦτον τοιαύτη πόλις μὲ τὸ ὄνομα τῆτο, ὅτι ἴσως ἦτον ὁ Βαλαάμ. μὲ τὴν ἰσορίαν ταύτην λοιπὸν αἰνιγματικῶς φανεροὶ ὁ Κορυφαῖος, ὅτι καθὼς τὸν Βαλαάμ ἤλεγξεν ἡ γαϊδῆρα τῆ: ἔτσι καὶ πολλῶν μᾶλλον θέλῃ ἐλέγξεν τὰς ἀνωτέρω ἀσεβεῖς αἰρετικὰς οἱ Θεοφόροι καὶ χειροφόροι ἄνδρες. καὶ θέλῃ ἐμπόδισεν τὴν φθοροσύνην τῆς, καὶ νὰ ἐκείνωσεν τὰ ζήλια τῆς πλαιήτων. ἐπειδὴ ὅλοι οἱ δεσφονδύοντες τὰς ψευδοδοξίας καὶ αἰρέσεις, ἀδύνατοι εἶναι καὶ δίκολογίκοι. ὅτι ἔχῃ ἀντίμαχόν τῆς τὴν πάντας νικῶσαν ἀλήθειαν, ὅτι ἴσως εἶπεν ὁ Ζοροβάβελ „ ὑπὲρ δὲ πάντα νικᾷ ἡ ἀλήθεια. (γ'. Ε' σδ. γ'. 12.) καὶ πάλιν „ Καὶ ἡ ἀλήθεια μεγάλη καὶ ἰσχυρωτέρα ἀπὸ πάντα. (αὐτόθ. δ'. 35.) ὅτι τὴν ἀπίστων ἢ παντοδύναμος βέλησις τῆ Θεῶ ἐμεταχειρισθῆναι ἐν ὑποζύγιον, καὶ ἐμπόδισε τὴν τῆ φαινομένη Προφήτῳ κακοβελίαν, πόσω μᾶλλον ἐὰν μεταχειρισθῆναι ἐν Πέτρον, καὶ ἐν Παῦλον, καὶ τὰς ὁμοίους αὐτῶ Ἀποστόλους καὶ διδασκάλους, θέλει ἐπιτιθεῖται δι' αὐτῶ τῆ ἀσεβῶν τὰ ἐπιχειρήματα; καὶ θέλει ὑποδείξει αὐτὰ κενὰ καὶ μάταια; τὰ αὐτὰ σχεδὸν γράφει καὶ ὁ Ἰεσὺς ὅτι αὐτῶ „ καὶ αὐτοῖς... ὅτι τῆ πλαιή τῆ Βαλαάμ μισθὸν ὄρεχθῆσαν. (Ἰεσδ. 11.)

17. „ Οὗτοί εἰσι πηγαὶ ἀνῦδροι, νεφέλαι ὑπὸ λαίλαπος ἔλαυνόμεναι, οἷς ὁ ζόφος τῆ σκοτίας εἰς αἰῶνα τετήρηται.

Πηγὰς ἀνῦδρος ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Κορυφαῖος τὰς ἀνωτέρω αἰρετικὰς, ἐπειδὴ δὲν ἔχῃ πόντιμον ὕδωρ ζωῆς, ἐδὲ καθαρὸν τὸ κήρυγμα, καὶ τὸν Θεοφύλακτον καὶ Οἰκουμενικόν, καὶ ἐπειδὴ, καὶ τὸν Μητροφανῆ, ἔχῃ μὲν τὸ ὄνομα τῆ ἀνθρώπων, δὲν ἔχῃ δὲ καὶ καμμίαν χρησιμότητα ἀνθρώπων ἐργείας. ὅτι τὴν, καθὼς αἱ ξηραθεῖσαι πηγαὶ, καὶ μηδεμίαν νοτίδα ἔχῃσαι, εἰς κενὰ πρᾶγμα δὲν εἶναι χρήσιμα: ἔτσι καὶ οἱ ἀνωτέρω αἰρετικοὶ, ἀχρηστοὶ παντελῶς εἶναι καὶ ἀναφελεῖς. παρεμοιάζει δὲ αὐτὰς καὶ μὲ τὰ νεφέλα, τὰ ὁποῖα διώκονται ὑπὸ σφοδρὸν καὶ ἀνεμῶν, ὁ ὁποῖος συστρέφει αὐτὰ καὶ παράσσει. ὅτι τὸ ἀσεβῆτον καὶ ἀβέβαιον τῆς γνάμης αὐτῶ, καὶ πάντῃ δὴλοκίνητον. ἐπειδὴ αὐτοὶ δὲν εἶναι νεφέλα διαυγῆ καὶ λαμπρὰ, καθὼς τοιαῦτα νεφέλα εἶναι οἱ ἅγιοι, ἀλλὰ εἶναι νεφέλα γεμάτα ὑπὸ σκοτίας, ἐσκοπίσθη ὅτι ὡς ἀσβότα ἢ τὸ εἶδος καὶ πρῶσων αὐτῶ, καθὼς λέγει ὁ Ἰερεμίας. (Θρ. δ'. 8.) καὶ θέλει διαφυλαχθῆναι εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μένιμος καὶ ἀεθέλας ὁ ζόφος: ἦτοι τὸ σκοτίας τῆς ἀμαρτίας εἰς αἰῶνα αἰῶνος, ὡς ὅτι αὐτοὶ ἔγιναν καὶ ὀνομάζονται σκοτίας, μὲ τὸ νὰ ἐμιμήθησαν τὰ ἔργα τῶν σκότης. ὅτι τὴν καθὼς τὸ φῶς τῆ καλῶν ἔργων, καὶ λόγων, λαμπρὸν ἐμπαροσθεν τῆ ἀνθρώπων, δείχνει ὡσαύτῃ φασῆρας τῆς ἐναρέιως, καὶ φιλαλήθειας: ἔτσι ἐκ τῆ ἐναντίας καὶ τὸ σκοτίας τῆς ἀσεβείας, καὶ κακῆς ζωῆς, σκοτεινὰς κάμνει καὶ τὰς ἐργείας αὐτῆς. τὰ αὐτὰ ὅτι αὐτῶ γράφει καὶ ὁ Ἀπό-

τὰ πάθη καὶ τὰς ἀκαθαρσίας τῆς σαρκός, μετὶ τῶν ὀπίγνωνσιν, καὶ τῶν εἰς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν πίσειν: ἔπειτα πάλιν ἀφ' ἧς ὀπίγνωσαν, ἐκρημνίσθησαν εἰς τὰ αὐτὰ πάθη τῆς σαρκός, καὶ ἐνίκηθησαν ἕνεκα αὐτῶν: βέβαια τῶν τοιούτων τὰ ἔσχατα γίνονται χειρότερα ἢ τὰ πρῶτα. ἦτοι αὐτοὶ ἐγένον χειρότεροι δούλοι τῶν παθῶν, ἕνεκα ὅ,τι ἦτον τοσούτων: καὶ ἀκολούθως ἔχον νὰ κατακριθῶν ὀφειλοτέρων. Ἐὰ τί; Ἐὰ τί ὕστερα ἀφ' ἧς ἐγνώρισαν τῶν ὑπεροχῶν καὶ διαφορῶν ὅπως ἔχει ἢ ἐν τῇ πίσει τῶν Χριστῶν ἀγίας ζωῆς, ἕνεκα τῶν προτέρων ἀπίστων καὶ ἀκαθαρτων ζωῶν ὅπως εἶχον. καὶ ἀφ' ἧς εὗρον μετὶ τῶν δοκιμῶν, ὅτι ἢ μὴ προτέρα ἐκείνη ζωῶν, ἦτον μισητὴ καὶ ψυχοφθόρος, ἢ δὲ χριστιανικὴ ζωῆς εἶναι ἀγαπητὴ καὶ ψυχοσωτήριος, ἐκαταφρόνησαν μὴ θεληματικῶς τῶν ἀγίων καὶ ἀγαπητῶν καὶ ψυχοσωτήριων ζωῶν τῶν χριστιανῶν, ἐγύρισαν δὲ πάλιν εἰς τῶν ἀκαθαρτων ἐκείνων καὶ μισητῶν καὶ ψυχοφθόρων ζωῶν τῆς ἀπιστίας. ὅθεν ἀσυνχώρητος εἶναι ἢ κακία τῶν τοιούτων. ἐπειδὴ ἐν γνώσει καὶ ἐθελοκράτως ἐπορίμνησαν ἕνεκα τῶν ἀγίων ζωῶν, τῶν παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων προτέρων κατηγορηθείσων καὶ ὑποβληθείσων ἀκαθαρτων ζωῶν. καὶ ἐπληρώθη εἰς αὐτοὺς ὁ λόγος τῶν Κυρίων ὅπου εἶπεν, ὅτι ὅταν τὸ ἀκαθαρτον πνεῦμα εὐγῆ ἕνεκα τὸν ἄνθρωπον, πηγαίνει εἰς ἐρημίας καὶ ἀνύδρας τόπους ζητοῦν ἀνάπαυσιν καὶ οὐχ ἀλείσκει, ὕστερον δὲ ὀπίσθρεται εἰς τὸν ἄνθρωπον, ἕνεκα τὸν ὅποιον εὐγῆκε, καὶ ἀλείσκει τὸν οἶκον καὶ τῶν καρδιῶν τῶν σεσαρωμένων, ἐμβαίνει καὶ κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ ἐτὶ γίνονται τὰ ὕστερα τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων χειρότερα τῶν πρῶτων. (Ματθ. 18. 45.)

21. „ Κρεῖττον ὦν ὡς αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωσκῆσαι τῶν ὁδῶν τῆς δικαιοσύνης, ἢ ἐπιγνῶσιν, ἐπιστρέψαι ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἀγίας ἐπιτολῆς.

Ⓜ Αὐμασῶς καὶ παρσόφως κατασκιάζει ἐδῶ ὁ Κορυφαῖος τὰ ἀνώτερα ῥηθῆντα. ἀφ' οὗ ἦν εἶπεν, ὅτι τὰ ἔσχατα τῶν ῥηθῆντων αἰρετικῶν ἐγένον χειρότερα ἢ τὰ πρῶτα, πόρα ἐδῶ ἀκολούθως δείχνει μὲ ἀπίστροφον τρόπον τὰ πρῶτα τῶν τοιούτων καλλίτερα ἢ τὰ ὕστερα. καὶ μὴ ὁλον ὅπως καὶ τὰ δύο καὶ τὰ πρῶτα καὶ τὰ ὕστερα τῶν εἶναι ὅμοια καὶ ταυτά. πῶς λοιπὸν δείχνει ὁ Ἀπόστολος διαφορετικά, τὰ ὅμοια καὶ ταυτά; καὶ ἀπακλειόμεθα, ὅτι τῶν διαφορῶν τῶν δεικνύσων, ἀλλὰ ἕνεκα τῶν προτέρων αὐτῶν ἀγνοια, καὶ ἕνεκα τῶν ὑστερῶν αὐτῶν γνῶσιν. φανερόν ἦν καὶ ὁμολογούμενον εἶναι εἰς ὅλους, ὅτι, ἢ μὴ ἀγνοια τῶν καλῶν, εἶναι χειρότερα ἢ τὴν γνῶσιν αὐτῶν. καὶ ἀντιστρόφως ἢ γνῶσιν τῶν καλῶν, εἶναι καλλίτερα ἢ τῶν ἀγνοια αὐτῶν. ἐδῶ δὲ ὁ Κορυφαῖος δείχνει ὅλον τὸ ἐναντίον, καὶ τῶν μὴ ἀγνοια τῶν καλῶν δείχνει καλλίτερα, τὴν δὲ γνῶσιν αὐτῶν χειρότερα, ὅχι ἕνεκα τῶν πραγμάτων καὶ ὀνομάτων αὐτῶν καθ' ἑαυτὰ τῆς ἀγνοίας τῶν καλῶν καὶ τῆς γνῶσεως (ἐπειδὴ ἢ γνῶσιν τῶν καλῶν, καλλίτερα εἶναι τῆς ἀγνοίας αὐτῶν εἰς εἰρημῶν) ἀλλὰ ἕνεκα τῶν προαίρεσιν καὶ γνώμῶν τῶν ἀνθρώπων ὅπως ἐμεταχειρίσθησαν τῶν γνῶσιν τῶν καλῶν εἰς τὸ κακόν, καὶ πρὸς τούτους, ἕνεκα τῶν ἀποσωπῶν καὶ δικαίων κείσιν τῶν Θεῶν: ὅς τις κατακρίνει ὀφειλοτέρων καὶ κολάζει, ἐκείνος ὅπως ἔχον τῶν γνῶσιν τῶν καλῶν καὶ τῶν κακῶν, ἀφίενεν δὲ τὸ καλόν, καὶ προτιμῶν τὸ κακόν. λέγει ἦν ὅτι καλλίτερον καὶ συμφερότερον ἦτον εἰς τῶν τοιούτων αἰρετικῶν, νὰ μὴ ἤθελον γνωρίσων τελείως ἕνεκα τῶν ἀρχῶν τῶν ἐράτων τῆς δικαιοσύνης: ἦτοι τῶν ἐνάρετων ζωῶν τῶν Χριστιανῶν, ὅπως ἀφ' ἧς ἐγνώρισαν αὐτῶν καὶ ἔζησαν τοιαύτῶν ζωῶν, νὰ γυρίσων πάλιν εἰς τῶν προτέρων αὐτῶν κακῶν καὶ ἀκαθαρτων ζωῶν, καὶ νὰ ἀφίενον τὰς ὀφειλοθείσων εἰς αὐτῶν ἀγίας τῶν Χριστῶν ἐπιτολῶν. ἐπειδὴ ὀφειλοτέρων ἔχον οἱ τοιοῦτοι νὰ κατακριθῶν, καθὼς ὁ Κύριος ἀπεφάσισεν εἰπὼν „ ἐκεῖνος δὲ ὁ δούλος ὁ γνῶν τὸ θεῖον ἡμῶν τῶν Κυρίων ἑαυτῶν, καὶ μὴ ἐπιμάσων, μὴδὲ ποιήσων πρὸς τὸ θεῖον ἡμῶν αὐτῶν, δαρῆσεται „ πολλὰς. ὁ δὲ μὴ γνῶν, ποιήσων δὲ ἄξια πληγῶν, δαρῆσεται ὀλίγας. πῶς δὲ ὡς ἐδόθη „ πολὺ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτῶν. καὶ ὡς παρέδεντο πολὺ, ὀφειλοτέρων αἰτήσων αὐτὸν. (Λεκ. 18. 47.) λέγει δὲ καὶ ὁ Σολομών „ κείσιν ἕνεκα τῶν ὑπερέχειν γίνεται. ἢ ὡς ἦν ἢ ἐλάχιστος, συγγνωστός ὅστιν ἐλέος. δυνατοὶ δὲ, δυνατῶς ἐπασθήσονται. (Σοφ. 5. 5.) καὶ πάλιν „ πῶς δὲ κραταιοῖς ἰσχυρὰ ἐπίσταται ἐρόνα. (αὐτῶν. 8) ἀλλὰ καὶ Παῦλος ὁ Ἀπόστολος ἐπὶ γράφει „ ὅσοι ἦν ἀνόμως (ἦτοι πρὸ τῶν νὰ πισθῶσων εἰς τὸν νόμον) ἡμῶν, ἀνόμως (ἦτοι ἐπιτολῶν) καὶ ὑποβλήσονται. καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἡμῶν, ἕνεκα νόμου κείσονται. (Ρωμ. 2. 12.) ἦτοι χειρότερα μέλλων νὰ κολασθῶν, ἐπειδὴ κοντὰ ὅπως καταφρόνησαν τὸν φυσικὸν νόμον, καταφρόνησαν ἀκόμη καὶ τὸν γραπτὸν. ἀπίστων δὲ οἱ ἀνώτεροι αἰρετικοὶ χειρότερα ἔχον νὰ κολασθῶν, ἕνεκα τῶν καταφρόνησων τῶν ἐν Χριστῶν ζωῶν, ἐγύρισαν πάλιν εἰς τῶν προτέρων ἀκαθαρτων ζωῶν:

ζωῷ: λοιπὸν καλῶς ἀπέδειξεν ὁ Κορυφαῖος, ὅτι τὰ ἔσχατα τῶν ἔργων χειρότερα ἴσταντο πάντα. ὅπως ἦδ' μεγαλιτέρα κόλασις, ἐκεῖ καὶ τὸ χεῖρον ἀκολυθεῖ. καὶ ὅπως εἶναι ὀλιγωτέρα κόλασις, ἐκεῖ καὶ τὸ κρεῖττον ἀκολυθεῖ.

22. „ Συμβέβηκε δὲ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθείας παροιμίας. κύων ἐπι-
„ σρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἔξέραμα. (Παρ. κς'. ΙΙ.) καὶ ὕς λασα-
„ μνή, εἰς κύλισμα βορβόρου.

Πολλὰ ἀρμοδίως ἐμεταχειρίσθη ἐδῶ ὁ Κορυφαῖος τῷ ποιούτῳ παροιμίας, φυλάττων τῷ ἀκολυθεῖν τὴν νοήματος ἀβλαβὴ καὶ ἀλώβητον. ἐπειδὴ καὶ τὸν Θεῖον Χρυσόσομον, ἔτε τὰς δημῶ-
δεις παροιμίας πρέπει νὰ καταφρονῆται. (1) δείχνει λοιπὸν ἕξ τῆς παροιμίας ταύτης ὁ Κο-
ρυφαῖος, ὅτι ἐκεῖνος ὅπως μισήσει καὶ σιγχαθῆ τῷ κακίῳ, καὶ διώξει ταύτῳ ἄπὸ τῷ ζωῷ
τε, ἔπειτα πάλιν ἀγαπήσει αὐτῷ, καὶ τῷ πάρῃ ὀπίσω: αὐτὸς φανερὰ ὁμοιάζει μὲ τὸν σκύ-
λον, ὅς τις ἀφ' ἑξέρσῃ τὸ βλαπτικὸν καὶ φθαρτικὸν φαγνὸν, ὅπως ἔφαγε, πάλιν γυρίζει καὶ
τὸ τρώγει ἄλλοτερον. ὁμοίως ὁ αὐτὸς ὁμοιάζει καὶ μὲ τῷ γυρῆσαι, ἢ ὅποια κυλιόμεν ἄλλοτερον
εἰς τὸν βορβόρον, πηγαίνει ἔπειτα εἰς τῷ θάλασσαν ἢ εἰς τὸν ποταμὸν καὶ λέσται. καὶ ἀφ' ἑ-
λασθῆ καὶ καθαρισθῆ, πηγαίνει πάλιν καὶ ἐμβαίνει εἰς τὸν ἄλλοτερον βορβόρον τῆς. ἢ καὶ ἔγω
ροεῖται καὶ τὸν Μιτροφάνη: ὅτι καθὼς ἢ γυρῆσαι λέσται καὶ κυλιέται μέσα εἰς τῷ λάσπῳ καὶ
βορβόρον, καὶ χαίρεται καὶ ἀγάλλεται εἰς αὐτὸν, νομίζουσα ὡς δῶδιον τῷ βρόμασ τὸ βορβό-
ρον: ἔτσι καὶ οἱ ἀνώτεροι αἰρετικοί, καὶ ὅλοι ὅσοι κυλιούνται εἰς τὰς σαρκικὰς ἡδονὰς, χαίρονται
εἰς τὸν μολυσμὸν τῆς σαρκὸς, καὶ ἢ ὅπως δὲ αἰσθάνονται τῷ δυσωδίῳ καὶ βρόμασ αὐτῆς, ἢ
καὶ νομίζουσαν αὐτῷ ὡς δῶδιον, μὲ τὸ νὰ ἦναι τὰ αἰσθητέα τῆς ψυχῆς καὶ τὰ σώματος τῶν γε-
μάτα ἄπὸ τῷ δυσωδίῳ τῆς ἀκαθαρσίας, καὶ διὰ τῶν δὲ αἰσθάνονται τῷ δῶδιῳ τῆς κα-
θαρότητος.

Ἀφρονέσται λοιπὸν καὶ ἄξιοι μίσους εἶναι καὶ οἱ ἀνώτεροι αἰρετικοί, καὶ ὅλοι ἐκεῖνοι ὅπως ἀ-
φῆσαν τῷ ἀμαρτίῳ, ἔπειτα πάλιν πηγαίνει καὶ κάμνεν αὐτῷ. καθὼς λέγει ὁ Σολομών
„ ὡς κύνων ὅταν ἐπέλθῃ ὅπῃ τὸν ἑαυτῆ ἔμετον, καὶ μιστὸς γυρῆται. ἔπως ἀφῶν τῆ ἑαυτῆ
„ κακία, ἀνασρέψας ὅπῃ τῷ ἑαυτῆ ἀμαρτίῳ. (Παρ. κς'. ΙΙ.) καὶ χοῖροι τῆ ἀληθείας εἶναι
βρομεροί καὶ δυσωδέσται, ἐκεῖνοι οἱ χειριστοὶ ὅπως κυλιούνται εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ τὰ σαρκικὰ
πάθη. διὰ τῶν γὰρ καὶ ὁ Κορυφαῖος προσφυῶς ἔφερον ἐδῶ τὸ ὁμοίωμα τῆς γυρῆσας ὅπως κυ-
λιέται εἰς τὸν βορβόρον: ὡς μὲν, ἕξ νὰ ἐλέγῃ τῆς Νικολαίτας, οἵτινες καὶ βορβορίζεται ἀνο-
μάζοντο, ὡς εἶπομεν, ἕξ τὸν βορβόρον καὶ τῷ ἀκαθαρσίας τῆς σαρκικῶν παθῶν, εἰς τὰ ὅποια
κατεγίνοντο. καὶ ἄλλοτερον, ἕξ νὰ δείξῃ ὅτι τὰ πάθη τῆς σαρκὸς, δὲ εἶναι ἄλλο, παρὰ ὡς
αὐτοχρημα βορβόρος δυσωδέστας, καὶ βρομερώτατος, καὶ ὅποιος κυλισθῆ εἰς αὐτὰ, τρέχει καὶ
πηγαίνει εἰς τὰ λατρά ἕξ νὰ λασθῆ καὶ νὰ καθαρισθῆ, σιγχαίνόμενος καὶ μισῶν αὐτὸς ὁ ἴδιος
τὸν ἑαυτὸν τε, ἕξ τὸν μολυσμὸν ὅπως ἔπαθεν. ὅθεν λέγει καὶ ὁ Θεῖος Χρυσόσομος „ ὅτι γὰρ
„ βορβόρος τὸ τῆς πόρνης σῶμα, ἕδιστα ἔτερον ἐρωτῶ, ἀλλ' αὐτόνσε τὸν ἐγκαλινδόμενον τῷ βορ-
„ βόρῳ, εἰ μὴ σαυτὸν ἐρυθείας; εἰ μὴ ἀκάθαρτον εἶναι νομίζεις μὴ τῷ ἀμαρτίῳ; (Λόγ.
κδ'. εἰς τῷ πρὸς Ρωμαίους). (2)

KE-

(1) Τὰ λόγια τῆς Θεῖου Χρυσόσομου εἰσι πάντα „ λέγεται τις
„ καὶ παροιμία σοφωπέτη: ἢ γὰρ ἦδ' ἀπὸ τῶν Παροιμιῶν δὲ
„ καταφρονεῖν, ἀφ' ἑξῆσιν ἰσχυρῶς ἀγρέφουσι πόσον ἦς; καὶ πό-
„ σων ἔση. πῶς καὶ πρὸς οἰκίας, πῶς καὶ πρὸς χήματα λεκτέον
„ ἡμῖν (λόγ. ια'. εἰς τῷ α'. πρὸς Τιμόθεον).
(2) Τῶν τῶν ἦν τῶν Κορυφαῖος ἀναφέρει καὶ ὁ Ἀλεξανδρεῖας
Κύριλλος ἐρμηνεύων τὸ τῆς Ἡσαίου ἐκεῖνο „ αὐτοὶ δὲ ἀπεσφάγη-
„ σαν εἰς τὸ ὀπίσω (Ἡσ. μβ. 17) λέγει ἐν ὁ ἄλλος „ ὅποι
„ (οἱ Ἰσραηλίται) τῆς ἦδ' Ἐθνῶν πληθύος ἐν ἀγῶνι ἔσσης
„ ἐλπίσιν, ἀπεσφάγησαν εἰς τὸ ὀπίσω, πρὸς τῆς ἐν Αἰγύπτῳ
„ μολυσμῆς ἀνοσίως ὑπνοήσαντες, καὶ τῆς ἀρχαίας ἀπάτης
„ ἀναλαβόντες τὸν μῦθον, καὶ γέγονον αὐτοῖς ἦδ' τῆς ἀληθείας
„ παροιμίας „ κύων ἐπισρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἐξέραμα: καὶ ὅς

„ λασαμὴ εἰς κύλισμα βορβόρου. ἔφη τὸν πῶσον καὶ ὁ Κύριος ἡ-
„ μῶν Ἰησοῦς Χριστὸς, εἰς τῷ ἀρχαίαν ἀσέβειαν παλινδρομῶν-
„ τα δακνύων τὸν Ἰσραὴλ: ὅταν γὰρ φησι τὸ ἀκάθαρτον πνεύ-
„ μα ἐξέλθῃ ἀπὸ τῶ ἀνθρώπου, πορεύεται δι' ἀνδρῶν πότων
„ ζητῶν ἀπάουσι, καὶ μὴ βρέσκον ὑποσέφε εἰς τὸν πότον,
„ ὅθεν ἐξῆλθε: καὶ ἐλθὼν βρέσκει χολάζοντα καὶ σεσαρωμένον.
„ ὅτε παραλαμβάνει ἔπειτα ἔτερα πνύματα ποιηρότερα ἑαυτῆ,
„ καὶ ἐιστέλλονται κατωκίᾳ ἐκεί. καὶ γίνονται τὰ ἔσχατα τῶ ἀνθρώπου
„ ἐκάνη χεῖρα ἦδ' ἀρῶν. (Ματθ. ια'.) (Βιβλ. δ'. λόγ. α'.
„ εἰς τὸν Ἡσαίου) πάντα δὲ πάντα ἀρμόζουσι καὶ εἰς τῆς ἀνωτέρου
„ αἰρετικῆς καὶ εἰς καθε ἀμαρτωλόν, ὅπως γυρίζει πάλιν εἰς τὰς
„ προτέρας τῆς ἀμαρτίας.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Γ'.

1. „ Ταύτιν ἤδη ἀγαπητοί, δάτεραν ὑμῖν γράφω ἐπισολῶν, εὐ
 „ αῖς διεγάρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τῶν ἀλικεμῆ διαόσιων.
2. „ Μνησθῆναι τῆς προερημεύων ρημάτων ὑπὸ τῆς ἀγίων προφητῆς,
 „ καὶ τῆς τῆς Ἀποσόλων ἡμῶν ἐντολῆς τῆς Κυεῖς καὶ Σωτῆρος.

Αφ' ἧ ὁ Ἀπίσολος ἀπέδειξε τῶν παρῶσαν ἐπισολῶν πῶς εἶναι γεμάτη ἀπὸ πολλὰ καὶ μεγάλα πράγματα καὶ νοήματα, πόρα λέγει ἐδῶ, ὅτι αὐτὴ εἶναι δάτερα εἰς τὸν ἀειθμόν, ὡσὰν ὅπῃ ἔγραφε πορτίτερα ἀπὸ αὐτῶν ἄλλω, ἥτις καὶ πορῶν λέγεται. ἐκ τῆς λοιπὸν μαρταόσιον, ὅτι δύο μόρας ἔγραψον ἐπισολὰς ὁ Κορυφαῖος Πέτρος. πλῶν καὶ τῶν πορῶν καὶ τῶν δάτεραν λέγει ὅτι ἔγραψον εἰς τὰς αὐτὰς χεισιανὰς τὰς ἐξ Ἰεδαίων πισόσωντας, ἵνα ἐν αῖς: ἡγην καὶ ἔξ τῆς δύο ἐπισολῶν. παρακινήση τῶν αὐτῶν καθαράν διαόσιον καὶ τὰς λογισμὰς, νὰ ἐνθυμῶνται πάντοτε τὰ λόγια τῆς ἀγίων προφητῆς: ἥτοι τὰς ἐν ταῖς τῆς Προφητῆς βίβλοισι γεγραμμένας ποροφητείας πορὶ τῆς ἐνσάρκα οικονομίας τῆς Κυεῖς, ὁμοίως νὰ ἐνθυμῶνται πάντοτε καὶ τὰς ἐντολὰς καὶ παραγγελίας ὅπῃ ἔξ ζωῆς φωνῆς παρέδωκαν εἰς αὐτὰς οἱ τῆς Κυεῖς Ἀπίσολοι. ἢ καὶ νὰ ἐνθυμῶνται τὰς ἐντολὰς τῆς Κυεῖς, τὰς ὑπὸ τῆς Ἀποσόλων ρηθείσας. ἀπὸ κοινῆς λαμβανομένης τῆς ὑπὸ ποροθέσειος, καὶ τὸν Θεοφύλακτον καὶ Οἰκμεθῖον. τῆς καθαρῆς γὰρ διαοίσεως εἶναι ἴδιον νὰ ἔχη ἀποτεθισαυρισμῶν εἰς τῶν μνήμων, τὰ τῆς Προφητῆς, καὶ τὰ τῆς Ἀποσόλων διδάγματα καὶ κηρύγματα. διὰ τὴν ἀπὸ αὐτὰ, ὡσὰν ἀπὸ βρύσειος ἀσυνάεως ποτιζόμενοι οἱ Χεισιανοί, καὶ καλλιεργῶντες μὲ τὰς νοτὰς δικέλλας τὸ χωράφι τῆς ψυχῆς των, δὲν ἡμπορῶν νὰ δεχθῶν ποτε τὰ ζῖζανιῶδη σπέρματα τῆς ἀσεβῶν, ἀλλ' ἔχον νὰ μῶν πάντοτε καθαροὶ ἀπὸ τὰς ψεδοδοξίας καὶ μυθολογίας αὐτῆς.

3. „ Τῶτον πορῶτον γινώσκοντες ὅτι ἐλάδονται ἐπ' ἐσχάτων τῆς ἡμερῶν (1) ἐμπαῖκται, καὶ τὰς ἰδίσεως αὐτῆς ἐπιθυμίας ποροδέμενοι.
4. „ Καὶ λέγοντες, πῶς ἐσιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρσεῖσεως αὐτῆς; ἀφ' ἧς γὰρ οἱ Πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντοτε ἔτω διαμείνη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως.

ΜΕ' τὰ λόγια ταῦτα ἀσφαλίζεται ὁ Κορυφαῖος τὰς Χεισιανὰς, καὶ μὲ τὰς πορορήσεις ταῦτας καὶ ποροφητείας, ποροφράττει ὡσὰν ὅτι ποροβόλι νεοφύτλων καὶ ποροαῖοτων τὰς ψυχὰς των: ἔξ νὰ μὴ δεχθῶν μέσα τὰς κακοδοξίας καὶ αἰρέσειος τῆς ψεδοδοξασκῶν καὶ ψεδοποσόλων, ὅπῃ μέλλον νὰ σηκωθῶν εἰς τὸν Κόσμον. ἔτσι γὰρ μὲ τὸ νὰ ἔζων ζωὴν ἀκάθαρτον καὶ σαρκικὴν, ποροβύβουσι καὶ τὰς ἐπιθυμίας των, καὶ δὲν ἐλάμβανον καμμίαν παιδείαν ἀπὸ τὸν Θεόν: ἔβλεπον δὲ, ὅτι μερικοὶ ἀπὸ λόγῶν των ἐποβῶντο τῶν δάτερων τῆς Κυεῖς παρσεῖσεως, τῶν ὁποῖων καὶ οἱ Προφῆται ποροκηρύξαν, καὶ αὐτὰς ὁ Κύειος ποροῖπε, καὶ ἔξ τῶν ὅχι μόνον δὲν ἐδέχοντο τῶν ἀκάθαρτον αὐτῶν ζωὴν, ἀλλὰ καὶ ἐκατηγόρον αὐτῶν: τὰς χάριν οἱ αἰρετικοὶ αὐτοὶ ἐπερῶνται τὰς Χεισιανὰς ὅπῃ πισόθεν, ὅτι ἔχει νὰ γνήνη ἐξάπαντος ἡ τῆς Κυεῖς δάτερα παρσεῖσεως. τοῖστοι δὲ ἦσαν οἱ Γνωστικοί, καὶ οἱ Ναασῶνοί, καὶ Λαμπετιανοὶ κατὰ τὸν Θεοφύλακτον καὶ Οἰκμεθῖον. καὶ ὁ Μαρτίων, καὶ ὁ Μάνης, καὶ ὁ Κήριθος, καὶ τὸν Μιτροφαῖν. ἔλεγον ὅτι ἔτσι ἐπερῶνται ποροκτικῶς: πῶς εἶναι ἡ ὑπόσχεσιος ὅπῃ ἔδωκεν ὁ Κύειος, ὅτι ἔχει νὰ ἔλθῃ; πῶς εἶναι τὰ λόγια

(1) Ἐν ἄλλοισι ἢ ἐπ' ἐσχάτων τῆς ἡμερῶν.

λόγια ὅπως εἶπεν, ὅτι μέλλει νὰ παρέλθῃ ὁ ἔρανος καὶ ἡ γῆ, καὶ νὰ ἀλλάξῃ τὰ στοιχεῖα καὶ ὅλη ἡ κτίσις; ἰδὲ Ἰουδῆ πάντα πάντα ἐφάνηκαν. Δὲ τί δὲπὸ τὸν καιρὸν ἀφ' ἧς οἱ ἀποστόλοι, καὶ οἱ ἀπὸ νόμου καὶ ἐν νόμῳ καὶ μὴ νόμον ἀδραστοὶ ἀπέθανον: ἀλλὰ καὶ δὲπὸ τὴν ἀρχὴν αὐτῶν ἀκόμη τῆς κτίσεως, ὅλα τὰ κτίσματα ἔμειν ἐν τῷ φυσικῷ τάξει αὐτῶν καὶ ἀκολεθίαν, καὶ καμμίαν ἀλλοίωσιν καὶ μεταβολῶν εἰς τὸ καλλίτερον δὲ ἔλαβον. καὶ ὁ Κόσμος ὅλος, ἀφ' ἧς ἐγένετο ἕως τώρα, ὁ αὐτὸς ἔμεινε, καὶ διαμῆναι. λοιπὸν ἔτι μέλλει νὰ ἐξελθῇ καὶ αἰωνίως. ταῦτα δὲ πάντα ἔλεγον οἱ ἀνωτέρω αἰρετικοί, Δὲ νὰ δείξῃ Ἰουδαῖς τὰς τῶ Θεῶ ὑποσχέσεις, καὶ τὰς ἀγίας Γραφὰς τὰς περιεχούσας τὰς ὑποσχέσεις ταύτας, καὶ νὰ ἀνατρέσῃ αὐτάς. καὶ μαζὶ μὲ τῶ ἀναιρέσειν αὐτῶν, νὰ δείξῃ ὅτι ὁ Κόσμος ἔτος εἶναι ἀτελόπιτος. καὶ διὰ νὰ εἰπῶ καθαρώτερα, μὲ αὐτὰ ὅλα οἱ ἀσεβεῖς αὐτοὶ ἔδειχον, ὅτι ἐδὲ Θεὸς εἶναι, ἐδὲ ὁ Κόσμος ἐγένετο, ἀλλὰ δὲρέθη ἔτι ἐκ ταυτομάτῃ. (1) Καὶ δὲν σοχαζόνται οἱ ὀρθόφρονες, ὅτι δὲπὸ τὰ ἀπερασμάτα πρέπει νὰ συμπεραίνωνται καὶ τὰ μέλλοντα. ὁ γὰρ Χριστὸς καθὼς προεῖπε πρὸς τῆς Γερουσίας, ἔτι καὶ ἡ ἔκβασις τῶν πραγμάτων ἐγένετο. καὶ μὴ ὀλίγως χρόνος ἀφ' ἧς ὁ Κορυφαῖος ἐγραφε τῶν παρῶν Ἐπιστολῶν: ἦτοι μὴ πεσάρακοντα χρόνος, ἀφ' ἧς ἀνελήφθη ὁ Κύριος εἰς τὴν ἔρανόν, κατέλαβεν ἡ θεία δίκη τῶν Γερουσιῶν, καὶ οἱ Ῥωμαῖοι Βασιλεῖς καταδάφισαν αὐτῶν, καὶ τὸν ὑπερδαύμασον ἐκείνον ναὸν ἐκ θεμελιῶν ἐκρήμισαν, καὶ τὴν Ἐβραῖον ὅλους διέσπειραν εἰς ὅλα τὰ ἔθνη, καὶ τὰ ἄλλα πάντα ἐπληρώθησαν, ὅσα πρὸς αὐτῆς ἐπροφητεύσε. καθὼς λοιπὸν τὰ λόγια τῶν Κυρίων ἀληθῆ ἀπέβησαν εἰς τὴν ἀπερασμάτων χρόνος: ἔτι καὶ εἰς τὴν μέλλοντα χρόνος ἀληθῆ ταῦτα ἔχον νὰ γένῃ. καὶ ἡ δὲτέρα παρουσία αὐτῶν μέλλει νὰ ἔλθῃ ἐξάπλωτος εἰς τὴν ἰδίαν καὶ κερύοντα καιρῶν. καὶ βέβαια ἔχομεν ὅλοι νὰ ἰδῶμεν τὸν Τῖον τῶ ἀδράπτῃ ἐρχόμενον ὅτι τῶν νεφελῶν τῶ ἔρανος μὴ δυνάμει καὶ δόξης πολλῆς: καθὼς αὐτὸς προεῖπε μόνος, καὶ ὁ ἥλιος ἔχει νὰ σκοτιῶν, καὶ ἡ σελήνη ἔχει νὰ χάσῃ τὸ φῶς, καὶ οἱ ἀστέρες μέλλον νὰ πῆσιν δὲπὸ τὸν ἔρανον. καὶ ἀν' ἀργοπορῆ νὰ γένῃ ἡ δὲτέρα τῶ Χριστοῦ παρουσία, τῶτο γίνεται δι' οἰκονομίαν: ἵνα οἱ ἀμαρτωλοὶ ὀπιστραφῶν εἰς μετανοίαν, καὶ σωθῶν οἱ γραφεῖτες εἰς τῶν βίβλων τῶν σωζομένων.

5. „ Λαυθαίει γὰρ αὐτὸς τῶτο θέλοντας, ὅτι ἔρανοι ἦσαν ἔκπαλαι, καὶ γῆ ἐξ ὕδατος, καὶ δι' ὕδατος σωσῶσα τῶ τῶ Θεῶ λόγῳ.
6. „ Δι' ὧν ὁ τότε Κόσμος ὕδατι κατακλυθεῖς ἀπώλετο.

Τὸ λαυθαίει ἢ αὐτὸς τῶτο θέλοντας δηλοῖ, ὅτι οἱ ἀνωτέρω ρηθόντες αἰρετικοί, θεληματικῶς προσποιῶνται πῶς δὲν ἠξόβησαν τῶν εἰς αὐτὴν παραδοθεῖσαν ἀλήθειαν τῆς ἀγίας Γραφῆς. ἐπειδὴ αὐτοὶ πολλὰ κατὰ ἠξόβησαν, ὅτι ἡ Γραφή κηρύττει πῶς οἱ ἔρανοι ἦσαν ἔκπαλαι. ὁμοίως καὶ ἡ γῆ: ἀφ' ἧς δηλαδὴ ἐδημιουργήθησαν ἀπὸ τὸν Θεόν, ἐν ἀρχῇ γὰρ φησὶν ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸν ἔρανον καὶ τῶν γῆν. (Γεν. ἀ. 1.) πλὴν καὶ ὁ δὲτερος ἔρανος: ἦτοι τὸ φαινόμενον σερῶμα, δὲπὸ τὸν ἱερὸν σωῆσιν, ὡς δὲπὸ ὑλικὸν αἴτιον, καὶ τὸν Μιτροφάνη καὶ Θεοφύλακτον, εἶπε γὰρ φησὶν ὁ Θεὸς, γρηθητῶ σερῶμα ἐν μέσῳ τῶ ὕδατος, καὶ ἔσω διαχωρίζον ἀναμέσον ὕδατος καὶ ὕδατος. καὶ ἐγένετο τὸ ἔτω... καὶ ἐκάλεσεν ὁ Θεὸς τὸ σερῶμα ἔρανον. (Γεν. ἀ. 6.) (2) ὅθεν καὶ μερικοὶ δὲπὸ τῶν νεωτέρων διδασκάλων καὶ θεολόγων, κρυφαῖον τὸν ἔρανον τῶτον ὀνομάζουσιν. ὅς τις Δὲ τῶτο ἐγένετο ἐξ ὕδατος, Δὲ νὰ ἐμποδίξῃ τῶν ὑπερβολικῶν θερμοτήτων τῶν φασήρων καὶ ἄσρων, καὶ μάλιστα τῶ ἡλίου, ἵνα μὴ

(1) Ἐγὼ δὲ νομίζω ὅτι ἀσφαλτῆ εἰδὼ ὁ Κορυφαῖος πῶς ἐν τοῖς ἐρχομένοις χρόνοις φανείσῃ Ἀθεῖς καὶ Φερμασόνος, καὶ ἀνιθοφύχης, καὶ κατηράλιος, ἦτοι φυσικῶν καὶ Ματερίας: ἦτοι ἕλκας, καὶ πῶς ὁμοίως αὐτοῖς ἀρῶντων, διὰ τὴν οἱ παλαιῶν μὴ ἔαθον ἀσφαλτῆ, καθὼς πῶς ἠρμυλῶσαν ὁ Μιτροφάνης καὶ ὁ Θεοφύλακτος, δὲν ἐφάνησαν ἐπ' ἐχάστων τῶν ἡμερῶν, ἀλλὰ κατ' ἐκείνας τῶν χρόνων ἢ Ἀποστόλων, ἢ ὀλίγον ὕστερον. ἔτσι δὲ ἐφάνησαν ἀληθῶς ἐπ' ἐχάστων ἢ ἡμερῶν, καθὼς λέγει ὁ Κορυφαῖος καὶ δὲτερον, διὰ τὴν καὶ οἱ νεώτεροι ἔτσι, παρῶντος μὲ ἐκείνας τῶν παλαιῶν, καὶ ἀκόμη χαρῶτερα ἀνατρέσει τῶν ἀναρῶν καὶ τῶν ἀθανασίαν τῶν ψυχῶν, καὶ τῶν δὲτερον παρουσίαν τῶν Κυρίων, καὶ τῶν τῶ Κόσμου ἀλλοίωσιν καὶ ἀπλῶς ἀνατρέσει τῶν ἀγίας Γραφῶν καὶ τῶν ὑπαρῶν τῶ Θεῶ καὶ τῶν αὐτοματιῶν

ἐσάγῃσι, καὶ πάντα πάντα βλασφημῶντες, περιπαίξουσιν ἀκόμη καὶ καταγέλωσι πῶς Χριστιανῶν, ὅτι πιστεύουσιν πάντα πάντα καὶ πάντα διὰ τί; διὰ νὰ μὴ ἔχον φόβον καὶ συστολὴν ἀπὸ τινος, ἀλλὰ ἀφόβως καὶ ἀνυποστάως νὰ κατηργάζωνται πῶς σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν.

(2) Ὅσον δὲ ἐκ τῶν λόγων πῶν ἀγίας Γραφῆς, δὲν δεικνύεται ὅτι τὸ σερῶμα σωῆσιν ἐξ ὕδατος, ἀλλὰ μόνον πῶς ἐγένετο ὡσαν εἶα ὄργανον διακριτικὸν τῶ ὕδατος, τὸ ὅποιον τὸ μὲν λεπτότερον νερὸν ἀνέβησεν ἄνω, τὸ δὲ χολιρότερον κατεβίβασε κάτω, καθὼς ἐρμυλῶν ὁ μέγας Βασιλεὺς. Καὶ νόμοι (τὸ σερῶμα) τῶν τινὰ διακριτικὸν τῶ ὕδατος, τὸ μὲν λεπτόν καὶ διηθημένον, ἐπὶ τὸ ἄνω δύνετα, τὸ δὲ παχύτατον καὶ γρηθῶν, ὅς, ἀνατρέσει πῶς κάτω. (ὁμιλ. γ. εἰς τῶν ἐξήκω.)

να μη κατακαύσῃ τὰ ὑπὸ σελήνῳ (1). ἄλλοι δὲ ἀστρονόμοι λέγουσιν, ὅτι τὸ ἐπάνω τῆ σφαιρώματος νερόν, εἶναι τὸ λεπτότατον πνεῦμα ἄπο ὄλλου τῶν ὑγρῶν φύσιν. τὸ ὁποῖον τὸ ἐβαλεν ἔκει ὁ Θεός, ἵνα νά ἦναι ὡσαύτῳ τροφή τῆ φωσῆρων: καθὼς καὶ τὸ λάδι αἰώτερον ὂν τῆ τῆς κανδήλας ὕδατος, γίνεται τροφή τῆ φωτός.

Ομοίως δὲ καὶ ἡ γῆ ἄπο τὸ νερόν συυέσῃ, ἐπειδὴ τὸ νερόν πηγνυόμενον γίνεται γῆ, καὶ διὰ τῆ νερῶ ἡ γῆ συυκρατεῖται καὶ συυπρεῖται, τῆ πωτοδυάμῳ προςάγματι τῆ δημιουργῶ. δι' ὅτι τὸ νερόν γίνεται ὡσαύτῳ κόλλα καὶ συυσφίγγει τὸν χῆν καὶ κοινορτὸν τῆς γῆς, καὶ ἀκολουθῶς συυπῆζει καὶ δι' ἑαυτῶν καὶ συυρεῖται εἰς αὐτῶ. ἐπειδὴ αὐτὸ νερόν δὲ ἦτον νά συυκρατῆ τῶ γῆν, ἢ θελε δαλυθῆ ὄλη εἰς κοινορτὸν, καὶ νά τιναχθῆ εἰς τὸν ἀέρα. ἢ τὸ ἐξ ὕδατος ἐδῶ ἴσως ἐνοεῖται, ὅτι ἡ γῆ μετὰ τὸ νά ἦτον πρότερον ἐν τῆ δημιουργίᾳ τῆ Κόσμου συυπερασμῆν ἄπο τὸ νερόν, καὶ δὲ ἐφαινετο τελείως, ἢ δὲ γῆ φησιν ἡ ἀόρατος καὶ ἀκατασκῆστος. (Γεν. ἀ. 2.) ὕσπερον ἀφ' ἑ τὰ νερά ἐσυυμάχθησαν εἰς τῆς κοιλωτῆς τῆς γῆς, τότε ἐκ τῆ ὕδατων: ἦτοι μὲ τὸ συυμαχθῆναι τὰ ὕδατα. ἐφάνη ὁποῖα ὄρε καὶ ὄρατῆ ἐγινεν. ἢ ἐξ ἧδ πρόθεσις ἐδῶ σημαίνει τὸ ὕσπερον, καθὼς εἶναι καὶ ἐκεῖνο, ἐγείρεται ἐκ τῆ δειπνῆς: ἦτοι μὲ τὸ δειπρον, καὶ ἐκ τῆ λευκῆ ἐγινετο μέλαν: ἦτοι μὲ τὸ λευκόν. ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ ὁ ἕρανός καὶ ἡ γῆ συυτέσθησαν ἄπο τὸ νερόν, καὶ ἐξ τῆ νερῶ, καὶ ἔχουσι νερά πάμπολλα τεθισαυρισμῆνα εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς: τῆτε χάσιν δι' αὐτῆ: ἦγιν δὲ τῆ ἕρανῶ καὶ τῆς γῆς, ὁ Θεός κατέπνιξεν ὄλον τὸν Κόσμον τὸν ὅπῃ τῆ Νῶε καὶ ἀπέλωσεν αὐτόν: ἦτοι ὄλον τὸ γένος τῆ ἀνθρώπων. καὶ ὄλα τὰ ζῶα τὰ ἐρρισκόμενα εἰς ὄλον τὸν Κόσμον, ἐπειδὴ εἶναι γεγραμμῆνον, ὅτι ἐρράγησαν πᾶσαι αἱ πηγῆ καὶ τῆς ἀβύσσῆς (τῆς ἐν τῆ γῆ διπλαθῆ καὶ ὑπὸ γῆν) καὶ οἱ καταρράκται τῆ ἕρανῶ λῶσῶχθησαν. (Γεν. ζ'. 11.)

Σημεῖοι δὲ ὁ Μητροφάνης, ὅτι τὸ μὲν ἐξ ὕδατος, ὅπῃ λέγει ἐδῶ ὁ Κορυφαῖος, ἀποδίδεται εἰς τὸν ἕρανόν, ἐξ ἧ νά δειξῆ ὅτι ὁ ἕρανός ἐλαβε τῶν γένεσίν τε ἄπο τῶν ῥαῶδη καὶ λεπτιῶ καὶ ἀφανῆ φύσιν τῆ ὕδατος, καὶ δὲ εἶναι πέμπτον σοιχεῖον, καθὼς ὁ Ἀριστοτέλης ἐφαντάσθη, ἀγκαλὰ καὶ μετὰ τὸ πωτοδυάμῳ προςάγμα τῆ δημιουργῶ μετεσκῆσεν αὐτόν ἐκ τῆ ὕδατος εἰς φύσιν συυρεωτέραν καὶ ἀφανεστέραν ἄπο τὸ νερόν. εἰς δὲ τῶν γῆν ἀποδίδεται τὸ, δι' ὕδατος. ἐπειδὴ ἐξ τῆ ὕδατος μὲ ἡ γῆ συυέσῃ, καὶ συυίσταται, δὲ εἶναι ὅμως καὶ ὕδωρ, ἀλλὰ ἄλλο σοιχεῖον. λέγει ἧδ ὁ κοροφῆτης, ἄβυσσος ὡς ἱμάτιον τὸ φεβόλαιον αὐτῆ (τῆς γῆς διπλαθῆ, ἢ τὸ ἀρσενικὸν ἀπὸ θηλυκῆ λαμβανόμεν καὶ τὸ ἰδίωμα τῆς Ἑβραίων φωνῆς). (Φαλμ. ργ.) ἐξ ἧ νά φανερώσῃ μετὰ τῆ, τῶν ἀφορῶν ὅπῃ ἔχει ἡ γῆ ἄπο τὸ ὕδωρ. ὅτι δὲ ἡ γῆ ἐξ τῆ ὕδατος συυίσταται, καὶ χωρὶς τὸ νερόν ἀγλύεται, καὶ αὐτῆ ἡ ἰδία τὸ βεβαιῶν ἐξ τῆ ἔργων. ὅταν ἧδ αὐτῆ εἰς πολὺν καιρὸν ξηρανθῆ ἄπο ἀνομβρίων, βλέπει καὶ χίζει εἰς κομμάτια τὰ παχύτερα μέρη τῆ χώματός τῆς, καὶ τρόπον τινὰ δι' αὐτῆ χάσκει τὸ σῶμα, καὶ προσμῆνει νά δεχθῆ τῶν ἀνωθεν ἐρχομῆν συυσατικῆ τῆς βροχῆ, καὶ χεδὸν κηρύττει ἀγλώσως τῶν ἀφορῶν καὶ ἀγλύσιν ὅπῃ μέλει νά πάθῃ.

Καὶ τῶν δὲ σημεῖοι ὁ αὐτὸς Μητροφάνης, ὅτι ἕρανός ἐδῶ πληθυντικῶς ὀνομάζει ὁ Κορυφαῖος τὸ σφαιρώμα: ἦτοι τὸν δόύτερον ἕρανόν, καὶ τῶν συυνήθειων τῆς Ἑβραϊκῆς γλώσσης, ἦτις ὀνομάζει πολλάνικα τὰ σῶμα πληθυντικῶς, καθὼς ὀνόμασε καὶ τῶν μίαν διαίρεσιν τῆς ἐρυθρῆς θαλάσσης, διαίρεσις πληθυντικῶς, καὶ αἰῶνας αἰῶνων. καὶ ἄλλα πολλά. ἔπω ἧδ καὶ ἡ ἑβραϊκῆ γλώσσα πολλὰ σῶμα, ὀνομάζει πληθυντικῶς. ἐπειδὴ Ἀθῆνας λέγει, καὶ ἐκ Ἀθῆνῶν. καὶ Δελφῶς, ἐκ Δελφῶν. καὶ Ἰωάννῃνα. καὶ Εὐχαίται, ἐκ Ἰωάννῃνον καὶ Εὐχαίτων, καὶ ἄλλα ὅμοια. ἐξ ἧ τὸ σκοπὸς τῆ Κορυφαῖα δὲ ἦτον ἐδῶ ἐξ ἧ νά φανερώσῃ τῆ τῆ πρώτῃ ἕρανῶ, τῆ ἐν τῆ πρώτῃ ἡμέρᾳ κτισθέντος ἐκ τῆ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι: ἀλλὰ τῆ δόύτερα ἦτοι τῆ σφαιρώματος, τῆ δημιουργηθέντος ἐξ ὕσπερ καὶ προϋπάρχοντος ὕδατος, διὰ τῆ ὁποῖα ὕδατος ἐγινε καὶ ὁ κατακλυσμός. (2) μετὰ τὰ λόγια λοιπὸν ταῦτα ἀνατρέπει ὁ Ἀπόστολος τῶν κακόδοξων γνώμῳ τῆ ἀνωτέρω

(1) Ὅθεν λέγει καὶ ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνός, ἢ τίνος ἢ δὲ χάσιν ἐπάνω τῆ σφαιρώματος ὕδωρ ὁ Θεός ἀπέθετο; διὰ τῆ τῆ ἡλίου καὶ τῆ αἰθέρος θερμότητι ἐκκαυσῆν. ἀθῆνας ἢ γὰρ μετὰ τὸ σφαιρώμα ὁ αἰθῆρ ὑψηλῶται. καὶ ὁ ἡλῖος συυ τῆ σελήνῳ καὶ τῆς ἀστῆρος ἐν τῆ σφαιρώματι εἶσι. καὶ εἰμὲ ἐπέκειντο ὕδωρ, ἐφλέχθη ἄπο τῆς θερμῆς τῆ σφαιρώμα (περὶ πίστεως Βιβλ. β'. κεφ. κδ').

(2) Διὰ τῆ δὲ αὐτὸς ἱερός Μητροφάνης θέλει καὶ δι' ἐπιχειροῦται, ὅτι καθὼς ἡ γῆ ἀπὸ τῆς διέχισε τῆς πηγῆς τῆς ἀβύσσῆς, καὶ ἀγῆκεν ὡς χεδὸν ἄποσον πληθῆς νερῶ: ἐτῆ παρομοίως καὶ τὸ σφαιρώμα τῆ ἕρανῶ ἀπὸ τῆς καταρράκτας τῆς: ἦτοι ἐχίσε τῶν σφαιρώματος τῆς φύσεώς τῆς, ἦτις ἐκράτη καὶ ἐπερῆφρατι τὸ

ὑπεράνω αὐτῆ ἐρρισκόμενον ὕδωρ, ἵνα λάβῃ αὐτῆ τῶν εἰς τῆ κατὰ φυσικῶν κινήσιν καὶ φορῶν, καὶ ἔπω καταποντισῆ ὄλλου τῶν γῆν, καθὼς γὰρ ἐγινε τὸ ὄρα: ἦτοι καθὼς ἐρράγησαν καὶ ἀνοίχθησαν αἱ πηγῆ τῆς ἀβύσσῆς, ἀληθῶς καὶ πραγματικῶς: ἐτῆ ἀληθῶς καὶ πραγματικῶς ἀνοίχθησαν καὶ οἱ καταρράκται τῆ σφαιρώματος, ὁποῖοι καὶ ἀπὸ ἦναι οἱ καταρράκται αὐτοῖ, καὶ ἐπίσιν εἰς τῶν γῆν τὸ ὑπὲρ τὸ σφαιρώμα ἐρρισκόμενον ὕδωρ, ἐπειδὴ πάντα ὑποτασσεται εἰς τὸ θεῶν βῆλῆμα, καὶ ἐδῶ ἀντέστη: τῆ θῆα διωάμει. ὅθεν ἐκὶ διὰ νεφελῶν μόνων ἐβρεθῆν ὁ ἕρανός τὸ ἐπὶ τῆ κατακλυσμῶ ὕδωρ, ὡς λέγει ὁ Νῶης Γεν. γ' κεφ. 1, καταρράκται ἐνοήτας τῆς νεφελῆς: ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς παρεδόξῆς καταρράκτας τῆς ὑπερῆρανῶν ὕδατων.

τέρω αἰρετικῶν ὅπως λέγουσιν, ὅτι ὁ Κόσμος εἶναι ἀπελόβητος καὶ ἀμετάβλητος. διότι ἰδὲ, λέγεις, ὅπως ὁ ἔρανος καὶ ἡ γῆ δὲν ἐσώθησαν ἀμετάβλητα, ἀλλὰ πῶς ἄρα φύσιν ἀλλοίωσιν ἔλαβον καὶ μεταβολῆν, ὡς ὅπως μετὰ νερά ὅπως εἶχον, κατέπνιξαν ὅλας τὰς ἀνθρώπους καὶ ὅλα τὰ ζῶα. καὶ ὁ Κόσμος ὅλος ἀναβράσας καὶ ἐξῶ τῆς φυσικῶν τε ὄρων γυνόμενος, ἐφάρη καὶ ἀπώλετο ἀπὸ τὸν ἄδολον ἐκείνον κατακλυσμόν, πλὴν ὀλίγων τινῶν ὅπως δισώθησαν. ἀποδείξεις δὲ τῶ, ὅτι ὅτι τὸ κατακλυσμὸν ἐγένετο ἀναβρασμός τῆς σοικείων, εἶναι καὶ τὰ ἐν τοῖς ὄρεσι νῦν δεικνόμενα ὄρακοδερμα τῆς θαλάσσης: ἥτις παραχθεῖσα ἔλη ἀπὸ τὸ βᾶθος, καὶ ὑψωθείσα ἕως τῆς ὀρέων, ἐξέβρασε ταῦτα, καὶ τὰ ἐτίναξεν εἰς τὸ ὕψος.

7. „ Οἱ δὲ νῦν ἔρανοι καὶ ἡ γῆ, τῷ αὐτῷ λόγῳ πεθισαυρισμένοι εἰ-
 „ σὶ πυρὶ, τρηόμενοι εἰς ἡμέραν κείσεως, καὶ ἀπώλειας τῆς ἀ-
 „ σεβῶν ἀνθρώπων.

Εἰδὼ μεταχειρίζεται ὁ Κορυφαῖος χῆμα ὑπερβατὸν, ὅπερ ἔπος εἰς ταξίν ὀμαλῶν τίθεται
 „ νῦν δὲ οἱ ἔρανοι καὶ ἡ γῆ καὶ τὰ ἐξῆς. τὸ ἦν νῦν ἔβαλεν ἐδῶ, πρὸς ἄσφορα τῶ ἐκπαλαί ὅ-
 „ πως εἶπεν ἀνωτέρω „ ὅτι ἔρανοι ἦσαν ἐκπαλαί. ἐπειδὴ δὲν εἶναι τώρα ἄλλοι ἔρανοι, ἥτοι οὐ-
 „ ρανός, ἀπὸ τὸν ἐκπαλαί ὅπως ἐδημιέγησεν ὁ Θεός. ἀλλὰ ὁ αὐτὸς ἦτον καὶ εἶναι, καὶ πάλα καὶ
 „ τώρα. ὁ ἔρανος λοιπὸν λέγει καὶ ἡ γῆ, εἶναι πεθισαυρισμῶν καὶ γεμάτα ἀπὸ φωτίαν μετὰ τὸν
 „ παντοδύναμον λόγον τῶ Θεῶ, καὶ φυλάττων τὴν φωτίαν ταύτην ἕξ νὰ κατακαύσεν τὰς ἀσεβεῖς
 „ ἀνθρώπους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κείσεως. μετὰ τὰ λόγια δὲ ταῦτα ἀναίρει ὁ Ἀπόστολος τὰς κακοδο-
 „ ξίας καὶ φλυαρίας τῆς ἀνωτέρω αἰρετικῶν ὅπως μέλλεν νὰ λέγουν, ὅτι παρσία τῶ Χριστῶ δὲν
 „ γίνεται. ἔπε ὁ Κόσμος ἔτος δὲν ἔχει νὰ φθάρῃ. καὶ ὡσαύτῃ νὰ λέγη ἔτσι. καθὼς παλαιὰ διὰ
 „ τῆς ὑδάτων ὅπως εἶχον ὁ ἔρανος καὶ ἡ γῆ, ἐγένετο ὁ παγκόσμιος κατακλυσμός, καὶ ἐκαταποτιτίθη
 „ ὁ Κόσμος. ἔτσι καὶ εἰς τὴν δαυτέρω παρσίαν τῶ Κυρίου, ὅταν τελειωθῇ τὸ ἄρα τῶ Θεῶ διορι-
 „ σθῶ τῶ παρόντος αἰῶνος διάστημα, ἔχει ὁ Θεός νὰ κατακαύσῃ ὅλον τὸν Κόσμον, καὶ νὰ κολάσῃ
 „ τὰς ἀσεβεῖς καὶ ἄδολοι ἀνθρώπους, μετὰ τὸ πῦρ καὶ τὴν φωτίαν ἐκείνῃ ὅπως ὁ ἔρανος φελέχει
 „ εἰς τὸν αὐτὸν τε, καὶ ὁ αἰθέρ, καὶ ἦν τὸν Σολομῶν „ πάντα πῦρ ὅστι, καὶ ἡ ἀσραπὴ, καὶ οἱ ἀ-
 „ σέρες, καὶ ὁ ἥλιος, καὶ ἡ σελῶν. (Λόγ. ἀ. εἰς τὴν ἐξαήμερον) ὅθεν ὁ αἰθέρ, ἕξ τῶτο λέ-
 „ γεται αἰθέρ, ἕξ τὶ αἰθεῖ: ἥτοι καίει ἀπὸ τὰς τῆς φωσῆρων καὶ ἄσρων θερμῶν καὶ ἐκπυρατικῶν δυ-
 „ νάμεν καὶ ἐνεργείας) καὶ πρὸς τῶτοις ἔχει νὰ κολάσῃ ὁ Θεός τὰς ἀσεβεῖς μετὰ τὸ πῦρ ὅπως ἡ γῆ
 „ φελέχει μέσα εἰς τὰς βαθυτάτας κόλπας τῆς, ἐκ τῆς ὁποῖων ἀναβλύζον τὰ θερμὰ νερά, εἰς
 „ τὴν Μαγνησίαν καὶ Λήμνον καὶ εἰς ἄλλας ἄσφορας τόπας, καὶ ἐξ αὐτῆς ξερῶνται ἡ φλόγες καὶ τέ-
 „ φραις εἰς τὰ βενὰ τῆς ἐν τῇ Σικελίᾳ Αἰτνῆς, καὶ εἰς τὰ βενὰ τῆς νήσου Λιπάρας, καὶ Σαντορή-
 „ νης, καὶ ἄλλων τόπων πολλῶν.

Λέγουσιν δὲ ὁ Κορυφαῖος, ὅτι ὁ ἔρανος καὶ ἡ γῆ εἶναι πεθισαυρισμῶν ἀπὸ φωτίαν, ἐφανε-
 „ ρωσε καθαρῶς, ὅτι καθε καυσικὴ ἐνεργεία τῶ πυρός, εἶναι φυλαγμῶν ἕξ τὴν κολάσιν τῆς
 „ ἀσεβῶν καὶ ποτηρῶν ἀνθρώπων. ἀγκαλὰ καὶ προηγουμένως αὐτὴ ἡτοιμάσθη ἕξ τὴν κολάσιν τῶ
 „ Διαβόλου, καὶ τῆς ὑπηρετῶν τῶ δαιμόνων: καθὼς ὁ Κύριος ἀπεφάσισεν εἰπὼν πρὸς τὰς ἀμαρτω-
 „ λὰς „ πορεύεσθε ἀπ' ἐμῶ οἱ καταρμῶν εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῶ Διαβόλῳ καὶ
 „ τοῖς ἀγγέλοις αὐτῶ. (Ματθ. κ'. 41.) ἕξ τῶτο καὶ ὁ θεῖος Γρηγόριος ὁ Διάλογος εἶμα τῶ ἄθε
 „ ὀνομάζει τὰ ρηθῶντα βενὰ τῆς Αἰτνῆς, ὅπως ξερῶν ἀσυνάως φωτίαν: διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ἡ φωτία ἡ
 „ ἐν τοῖς κόλποις τῆς γῆς φυλαγμῶν, εἶναι ἡτοιμασμῶν διὰ νὰ κατακαίῃ καὶ νὰ κολάσῃ αἰώνως τὰς
 „ ἀσεβεῖς καὶ ἀμαρτωλὰς ἐν τῶ ἄθῃ. ὅθεν καὶ ὁ Ἡσαίας τῶτο βεβαίαν εἶπεν „ ἐξελεύσονται, καὶ
 „ ὄψονται τὰ κῶλα τῆς ἀνθρώπων τῆς ἄβυσσοῦ ἐν ἐμοί. ὁ γὰρ σκῶληξ αὐτῶ εἰς τὸν
 „ τῆσει, καὶ τὸ πῦρ αὐτῶ εἰς τὸν σβεσθήσεται, καὶ ἔσονται εἰς ὄρασιν πάσῃ σαρκί. (Ἡσ. ξς'. 24.)
 „ αὐτὸ τῶτο βεβαίαν καὶ οἱ δύο θεηγόροι προφηταί, ὁ Δαβὶδ, λέγω, καὶ Δανιὴλ. ὁ μὲν Δαβὶδ
 „ λέγων „ ὁ Θεός ἐμφανῶς ἦξει... πῦρ ἐνώπιον αὐτῶ κενθήσεται, καὶ κύκλῳ αὐτῶ καταγίς
 „ σφοδρά. (Ψαλμ. μθ'. 4.) Καὶ πάλιν „ πῦρ ἐνώπιον αὐτῶ προπορεύσεται, καὶ φλογίει κύ-
 „ κλῳ τὰς ἐχθρὰς αὐτῶ. (Ψαλμ. υς'. 3.) ὁ δὲ Δανιὴλ „ Καὶ ποταμὸς πυρός εἰλκεν ἐμφο-
 „ ρῶν αὐτῶ. (Δαν. ζ'. 9.)

Διὰ τὶ δὲ διὰ πυρός ἔχει νὰ γένη ἡ τῶ Κόσμου συντέλεια; πρῶτον: κατὰ τὸν ἱερόν Μιτρο-
 „ φάνη, διὰ νὰ δοκιμάσῃ τὸ πῦρ, ὅποιον εἶναι τὸ ἔργον τῶ καθε σῶς, ὡς λέγει ὁ Παῦλος „ ἐ-
 „ κασθὸ τὸ ἔργον φανερόν γυνήσεται, ἡ γὰρ ἡμέρα δηλώσει ὅτι ἐν πυρὶ δοκιμάσεται,
 „ καὶ ἐκάσῃ τὸ ἔργον ὁποῖόν ὅστι τὸ πῦρ δοκιμάσει. (ἀ. Κορ. γ'. 13.) Δαυτέρον: καὶ τὸν Θεο-

φύλακτον ἢ Οἰκωμύριον. διὰ τί ἐπειδὴ δύο εἶναι τὰ πρῶτα καὶ συνεκτικώτατα τῶν ἄλλων στοιχείων, πῦρ ἢ ὕδωρ. (ἐξ αὐτῶν γὰρ καὶ τὰ ἄλλα δύο γίνονται. καὶ ἐκ μὲν τῆς ἀναθυμιάσεως τῆς πυρὸς γινώσκειται ἀήρ, ἐκ δὲ τῆς συγκρίσεως καὶ συμπήξεως τῆς ὕδατος, γίνεται γῆ, ὡς λέγουσιν οἱ φυσικοί.) διὰ τῆτο, τὸ μὲν ὕδωρ ἐμεταχειρισθῆ ὁ Θεὸς ὄργανον, καὶ δι' αὐτῆ ἔκαμε τὸν ὅπῃ τῆ Νῶε κατακλυσμόν, τὸ δὲ πῦρ ἔχει νὰ μεταχειρισθῆ ὄργανον ἐν τῇ συντελείᾳ τῆ αἰώνου, καὶ δι' αὐτῆ ἔχει νὰ κάμῃ τὸν πύρινον κατακλυσμόν (1) καὶ νὰ κατακαύσῃ τὸν Κόσμον (2) καὶ τρίτον: διὰ τί τὸ πῦρ, μὲ τὸ νὰ ἴηαι λεπτομερέστατον καὶ δραστικώτατον ἅπῃ ὅλα τὰ στοιχεία. διὰ τῆτο ἔχει νὰ τὸ μεταχειρισθῆ ὁ Θεὸς ὄργανον. ἵνα δι' αὐτῆ, καθ' ὃ μὲν δραστικώτατα, διαλύσῃ ὅλα τὰ χονδρὰ σώματα τὰ ἐν τῷ Κόσμῳ ἐπισκόμενα, καὶ νὰ ἀναχωνδύσῃ ὅλῃω τῶν φθοραῶν καὶ παχύτητα τῆς Κόσμου, καὶ νὰ κάμῃ αὐτὸν λεπτὸν λαμπρὸν καὶ καινέριον. καθὼς καὶ οἱ χρυσοκόμοι καὶ χαλκεῖς, συνειδίξεν νὰ χωνδύεν διὰ τῆ πυρὸς τὸ χρυσίον καὶ τὸ ἀργύριον, καὶ τὸ χαλκωμα καὶ σίδηρον καὶ τὰ λοιπὰ μέταλλα: καὶ ἔπειτα κατασιδιάξεν αὐτὰ λεπτότερα, λαμπρότερα, καὶ καινέρια. καθ' ὃ δὲ λεπτομερέστατα, ἵνα βασανίσῃ δι' αὐτῆ τὸν Διάβολον, καὶ τὰς ἀγγέλους αὐτῆ δαίμονας, καὶ ὅλας τὰς ἀκολούθους αὐτοῖς ἀσεβεῖς καὶ ἀμαρτωλούς. ἀρμόδιον γὰρ εἶναι τὸ λεπτομερές πῦρ νὰ βασανίσῃ τὰς λεπτοσωμάτους δαίμονας (3) ἐπειδὴ καὶ οἱ δαίμονες, ὁμοίως καὶ οἱ Ἄγγελοι καὶ αἱ ψυχαὶ δὲν εἶναι πάντα ἀσώματα καὶ πάντα αἴθλα. μόνος γὰρ πάντῃ αἴθλος καὶ ἀσώματος εἶναι ὁ Θεός. διὰ τί αὐτῶ ἦσαν πάντα ἀσώματα καὶ πάντα αἴθλα, ἐξ ἀνάγκης ἠκολούθει νὰ μὴ φελορίζονται ἐν τόπῳ καὶ νὰ φελογράφονται, ἀλλὰ νὰ ἴηαι ἀπερίγραπτα καὶ ἀφελόγησα. καθὼς καὶ ὁ Θεὸς μὲ τὸ νὰ ἴηαι πάντα αἴθλος, διὰ τῆτο ἀναγκαιῶς εἶναι καὶ ἀπεριόριστος ἐν τόπῳ καὶ ἀπερίγραπτος. δὲν εἶναι λέγω ταῦτα πάντα αἴθλα, ἀλλὰ εἶναι πρῶματα λεπτόσωμα, καθὼς ἡ ἀγία καὶ οἰκωμυρική ζ'. Συνόδος ἀποφαίνεται ἐν τῇ ε'. ἀρᾶζει αὐτῆς, φέρουσα μάρτυρας τὸν μέγαν Βασίλειον καὶ Ἀθανάσιον, καὶ Μεθόδιον (καὶ ὅρα φελε τῆτο καὶ εἰς τὰ φερολεγόμενα τῆς ζ'. Συνόδου παρὰ τῶ ἡμετέρῳ Κανονικῷ.) (4)

Ὁ Θεὸς καὶ τὸ πῦρ ἐκεῖνο ὅπῃ ἔχει νὰ βασανίσῃ τὰς λεπτοσωμάτους δαίμονας, καὶ τὰς ἀιθρῶπας, ἀγκαλὰ καὶ ἔχει νὰ γῆν πολλὰ λεπτότερον ἅπῃ ὅ, τι εἶναι τῶρα, δὲν εἶναι ὅμως καὶ ἀσώματος καὶ αἴθλος, ἔτε ἄλλο ἅπῃ τὸ νῦν ὕφεσός, καθὼς μερκοὶ λέγουσιν, ἀλλὰ τῆτο τὸ νῦν ὕφεσός στοιχείον τῆς πυρὸς, τὸ ἅπῃ Θεὸς δημιουργηθῆ κατ' ἀρχάς, αὐτὸ, λέγω, τὸ ἴδιον ἐν τῇ συντελείᾳ τῆς Κόσμου χωρισθῆ ἅπῃ καθε ἐπιμείξια τῶν ἄλλων στοιχείων, καὶ λεπτότερον καὶ δραστικώτερον ἀπολαβὸν ἐέργεια, ἔχει νὰ ἀποκληρωθῆ εἰς κόλασιν τῆ διαβόλου καὶ τῶν ὀπαδῶν αὐτῆ: καθὼς ὁ Μιτροφανῆς Σμύρνης διίσχυρίζεται. ἐπειδὴ, λέγει, πλέον ἀξιοπιστώτερον καὶ ἀκόλυθον εἶναι, τὸ νὰ μεταποιήσῃ ὁ Θεὸς ἐνα στοιχείον ἅπῃ τὰ παρ' αὐτῆ γεγονότα διὰ κόλασιν τῶν δαιμόνων καὶ ἀμαρτωλῶν ἀνθρώπων: παρὰ νὰ ἀναπλάττωμῃ τὰ μηδαμῆ μηδαμῶς ὄντα, καὶ νὰ λέγωμῃ ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει νὰ δημιουργῆσῃ ἐνα ἄλλο αἴθλον καὶ ἀσώματος πῦρ διὰ νὰ κατακαίῃ τὰς δαίμονας καὶ ἀμαρτωλούς. (5) μὲ τὰ λόγια λοιπὸν ταῦτα ἀνατρέπει ὁ Κορυφαῖος τῶν κακό-

(1) Τῆτος τῆς δύο κατακλυσμοῦ ἀπογνωρίσεως ὁ Ἀδάμ εἶπεν, ὅτι ἔχει νὰ ἀφανίσῃ ὁ Κόσμος διὰ τῆ νερῶ καὶ διὰ τῆ πυρὸς. ὅθεν ταῦτῃ τῶ ἀφορητικῶν τῆ Ἀδάμ ἐνθυμῶμαι οἱ ἀπόστολοι τῆ Σπῆδ, οἱ τῆς ἐπιστήμης ἀρόντες, κατεσκεύασαν δύο μεγάλας Κολόνας, τῶ μὲν μίαν, ἀπὸ πλίνθου, τῶ δὲ ἄλλῃ, ἀπὸ λίθου. καὶ ἔπειτα εἰς αὐτὰς ἔκαψαν τὰ ἀπικρυφα ἐκείνα τῆς φύσεως ὅπῃ ἔως πῆ εἶχαν εὐρη: σοχαδέντες ἐν εἰσῶπῆς, ὅτι ἀνίσως καὶ γῆν κατακλυσμοῦ διὰ τῆ νερῶ, ἔχει νὰ διαλυθῆ μὲν ἡ πλίνθινος κολόνα, νὰ μείνῃ δὲ ἡ λίθινος, ἀνίσως δὲ γῆν κατακλυσμοῦ διὰ πυρὸς, ἔχει νὰ σωτηριεθῆ μὲν ἡ λίθινος κολόνα, νὰ σερρωθῆ δὲ ἡ πλίνθινος, καὶ ἀκολούθως νὰ διαμείνῃ. ἵνα οἱ μεταγενέστεροι ἀνθρώποι μάθουσι τῆς παρὰ τῶ ἀπογενεσέων ἠρημνίας ἐπιστήμης, καὶ μὴ χαθῆ τῶν ἡ ἀφελίμων γῶσις. ταῦτα γράφει Γώσπηος ὁ Φλόβιος ἐν τῶ περὶ ἀρχαιολογίας βιβλίῳ α. κεφ. γ'. ἔστις καὶ λέγω, ὅτι ἡ δύο κολόνας αὐτὰς ἀρίσκονται εἰς τῶν Σειράδα.

(2) Ὁ Θεὸς λέγει καὶ ὁ Ἀρξιστοφῆς περὶ τῶν δύο τῶν στοιχείων, ἡ μῆτατα δὲ τῆ ἀφθαρτα καὶ ἐν μεταβολῆ ὄντα, ὅσον ἡ γῆ καὶ πῦρ. καὶ γῆ ταῦτα αἰ ἐσργῆ. καθ' αὐτῆ γὰρ, καὶ ἐν αὐτῆς ἔχει τῆν κίνησιν. (Μεταφυσικ. βιβλ. 5. κεφ. 8.)

(3) Διὰ τῆτο καὶ οἱ νεώτεροι φυσικοὶ θερίζοντες τὸ πῦρ λέγουσιν ὅτι εἶναι σώμα ἐξ ἄλλων, λεπτομερέστατον, ἐκ σκληροτάτων μερδίων συγκείμενον πᾶσι τῆς σώμασι συμμεμιγμένον, καὶ κινῶν αὐτῆ τῆ εἰσῶπῆ κίνησιν. (παρὰ τῶ β'. τομ. τῆς Φυσικῆς τῆ Θεοτόκη σελ. 141.) ὅσον δὲ σκληρὰ καὶ δραστικὰ εἶναι τὰ μερδία τῆς πυρὸς, εἰς τῆτόπον ὅτι ὄχι μόνον τὰ ἀπαλὰ καὶ εὐδραπτα σώματα διαλύει, ἀλλὰ καὶ τὰ πλέον σκληρὰ καὶ τραχέα καὶ ἀδραπτα διαρῆ καὶ ἀπ' ἀλλήλων χωρίζει τῆ μέση αὐτῶν,

καὶ θεδὸν τῆ μερδία τῆ πυρὸς εἶναι ὅσον ἀπλῆστατα ὅπῃ φαίνονται ὅτι εἶναι ἀτομα καὶ ἀδιαίρετα (αὐτῶδ.).

(4) Λέγει δὲ καὶ ὁ Διαμασκιλὸς Γωάννης, ὅτι ὁ Θεὸς μόνος εἶναι κατ' ὄσιαν καὶ φύσιν ἀσώματος. οἱ δὲ Ἄγγελοι, καὶ οἱ δαίμονες καὶ αἱ ψυχαὶ κατὰ χάριν καὶ εἰς τῶ τῆς ὕλης παχύτητα, ἀσώματα λέγονται, ἐπὶ Θεὸ μὲν ἔν φύσῃ (τὸ ἀσώματος) ἐπὶ δὲ Ἄγγελων, καὶ δαιμόνων καὶ ψυχῶν, καὶ χάρειτι, καὶ ὡς ἀπὸς τῶ τῆς ὕλης παχύτητα. (περὶ πῆς βιβλ. β'. κεφ. κδ'. περὶ τῆς ὁσκαρῆς τῆ ἀσώματος) καὶ πάλιν, ἀσώματος δὲ λέγεται (ὁ Ἄγγελος) καὶ αἴθλος, ὅσον ἀπὸς ἡμᾶς· παρ' γὰρ συγκρινόμενον ἀπὸς τὸν Θεὸν τὸν μόνον ἀσύγκριτον, παχύτε καὶ ὕλικὸν ἀρίσκειται. μόνον γὰρ ὄντως αἴθλον τὸ θεόν ἐστι τῆ ἀσώματος (βιβλ. β'. κεφ. ιη.).

(5) Προβάλλει δὲ ὁ ἱερός Μιτροφανῆς μίαν ἀπορίαν εἰς τὰ λόγια τῆ Ἀποστόλου Πέτρου καὶ λέγει. διὰ τί ὁ Κορυφαῖος, ἀφ' ὃ εἶπεν ἀνωτέρω τῆς ὁ βραδὸς σωῆσῃ ἀπὸ τῆ νερῶν, ὁμοίως καὶ ἡ γῆ, πῶς σωῆσῃ διὰ τῆ ὕδατος, πῶρα λέγει ἐδῶ, ὅτι ὁ βραδὸς καὶ ἡ γῆ εἶναι θησαυρισμοὶ ἀπὸ τῆ πυρὸς καὶ φωτῆς; λῶν δὲν τῶ ἀπορίαν λέγει, ὅτι διὰ δύο αἴτια εἶτε τῆ τῆ Κορυφαῖος. ἀρῶν: διὰ νὰ δῆξῃ τῶ Θεὸ τὸ παντοδύναμον ἀφῶσῆμα, τὸ ὅπῃ τῶν σωῆσῃ παραδόξως τῶν κτίσιν ἐκ τῶν ἀκραν ὀσῶτων πυρὸς καὶ ὕδατος. διότι ἐκείνα ὅπῃ συνετέθησαν παραδόξως ἀπὸ τῆ ὀσῶν τῆς, καὶ δὲν δέχονται καμμίαν βλάβην εἰς τῆς ὀσῶσῆς ὕπὸ τῆ δημιουργῆς σωτηρίας καὶ διαλύσεως, αὐτὰ δὲν ἔχουσι καμμίαν φυσικὴν ἀκολούθια τῆς ἰδέας τῶν συστάσεως καὶ ὀσῶσῆς, ἀλλὰ ἐν τῶν παραδόξων αὐτὸν τρόπον ὅπῃ συνετέθησαν ἐκ τῶν φύσῃ: ὀσῶτων, κρητῆται τῶν δῶναιμ τῆς ἀκαταλήπτου σοφίας τῆ Θεὸ, καὶ τῆς θεοφρετῆς ἀγῶσῆς καὶ δῶναιμ, ὅφ ἡς

κακόδοξον γνώμην τῆ ἀνώτερω αἰρετικῶν, ὅπε μέλλεν νά λέγην, ὅτι δού γίνεται δούτέρα τῆ Χειρῶ παρυσία. ἐπειδή φανερόνωντας ὅτι ὅλος ὁ Κόσμος ἔτος ἔχει νά κατακαῖ, καί οἱ ἀσεβεῖς μέλλεν νά βασανίζωνται διά τῆ πυρός, φανερόνοι ἐν ταυτῶ κῆ ὅτι ἔχει ἐξ ἀνάγκης νά ἔλθῃ ὁ τῆ ἀπάντων Κεῖτης. διά τῆ Κεῖτῆ μῆ παρόντος, εἰδῆς ἀνακρίνεται, ἢ κατακρίνεται.

8. „ Εἰν δὲ τῶτο μῆ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα
„ παρὰ Κυρίῳ, ὡς χίλια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία.
„ (Ψαλμ. πδ'. 4.)

Αφ' εἰ ὁ Κορυθαῖος ἐβεβαίωσεν ἀνώτερω, πῶς ἐξάπαντος ἔχει νά γένη ἡ δούτέρα τῆ Χειρῶ παρυσία, ὅσον ἄπο τῆ πυρός σιωτέλειαν ἔλε τῆ Κόσμος, ὅσον καὶ ἄπο τῆ ἀσεβῶν τιμωρίαν: πῶρα παρηγορεῖ τῆς χειριανῆς ὅπε ἐλυπῆντο διά τῆς ὀνειδισμῶς τῆ ἀσεβῶν κῆ αἰρετικῶν, καὶ ὅπε ἠγάπην νά ἔλθῃ ὁ Κύριος τῶ ὀγλιγώροτερον. ἐν ταυτῶ δὲ καὶ ὠθακινεῖ αὐτῆς εἰς τῶ νά τρέχην ἀνδρείοι κῆ μεγαλόψυχοι τῶ σάδιον τῆς ἀρετῆς, δῆ νά λάβην τῶ βραβεῖον τῆς ἀνω κλήσεως. διά τῶτο ἦν κῆ ἀγαπητῆς αὐτῆς ἰνώμασε, δῆ νά φανερώσῃ πῶς ἀάμεσα εἰς τῆς μαθητῆς τῆ, αὐτοὶ κατορθῶνσι κάθε ἀρετῶ. ἀαφέρει λοιπὸν τῶ προφητικὸν ἐκείνο ῥητὸν τῆ Δαβιδ τῶ λέγον „ ὅτι χίλια ἔτη ἐν ὀφθαλμοῖς σου Κύριε ὡς ἡμέρα ἢ ἐχθρῆς ἠτις διήλθε, κῆ φυλακῆ ἐν νυκτί. (Ψαλμ. πδ'. 4.) καὶ λέγει πρὸς αὐτῆς, ὅτι μία μοναχῆ ἡμέρα ἐν τῆ μακαριότητι ἐκείνη τῆ μέλλοντος αἰῶνος, νομίζεται ὡσαύ χίλιοι χρόνοι τῆς παρῆσης ζωῆς. δῆ τῆ ἢ μία ἐκείνη ἡμέρα, ὅσον θέλει χαροποιήσῃ καὶ ὅσον μέλλει νά χορτάσῃ τῆς δικαίης ἄπο κάθε ἀγαθόν, ὡσε ὅπε νά νομίζην αὐτοὶ πῶς ἔζησαν εἰς αὐτῶ χιλίης χρόνης. Καὶ ἀντιστρόφως τῆ χίλια ἔτη τῆς παρῆσης ζωῆς, συγκενόμενα μὲ τῶ ἀπειρίαν καὶ ἀτελεύτητον αἰδιότητα τῆ Θεῶ, ὅσον ὀλίγα ἔχην νά φανῶν, ὡσε ὅπε νά λογιζωνται ὡσαύ μία μοναχῆ ἡμέρα. ἐπειδὴ κοντῆ εἰς τὸν ἀπειρον καὶ προαιώνιον Θεόν, ὅλα τῆ χρόνη τῆ δῆς ἡμέρα καὶ αἱ ὠθακίσεις, ἀδιάστατα σχεδὸν κῆ ἀνέκατα λογιζονται, κῆ ὡσαύ εἶα λεπτόν. διά τῶτο κῆ ὁ Δαβιδ δού δέσεν, ὅτι ἔχην νά λογιζωνται ταῦτα καὶ ὡς μία φυλακῆ ἐν νυκτί: ἦγην ὡσαύ τρεῖς μόναι ὠραι. ἐπειδὴ οἱ παλαιοὶ ἐμοίραζην τῶ νύκτα εἰς τέσσαρας φυλακῆς: ἦγην βάρδιας. ὅποδίδοντες εἰς κάθε φυλακῶ τρεῖς ὠρας. ὅθεν καὶ γέγραπται ἐν τῶ Εὐαγγελίῳ „ ἐτι τετάρτη φυλακῆ τῆς νυκτὸς εἰφάν ὁ Ἰησοῦς ὠθεπατῆ ὅπε τῆς θαλάσσης. (Ματθ. ιδ'. 24.) (1)

9. „ Οὐ

παραδόξως αὐτῆ ἐδημιουργήσαν, κῆ δι αὐτῆς μόνης διασώζονται καὶ διαφυλάττονται. Καὶ ἄλλορον: διά νά δέξῃ τῶ ὠδιάλυτον τῆς κτίσεως καὶ εὐκλον εἰς φθορῆν, ἐπειδὴ ἡ πῶν ἐναντιῶν σοιχῶν καὶ ποιητῶν σιωδεις, αὐτῆ φυσικῶ τῶ τῶρον εἶναι ἀρχῆ μάχης ἢ δὲ μάχη, εἶναι ἀρχῆ διασάσεως. ἢ δὲ διασάσεως εἶναι ἀρχῆ λύσεως, καθὼς λέγει ὁ θεολόγος Γενόριος (περὶ θεολογίας λόγ. β.) ὡσε πῆ ἐναντία ὅπε ἔγνωσαν ἀρχῆ τῆς σιωδεις κῆ γενέσεως πῶν σωματῶν, αὐτῆ πῆ ἴδια ὠ τῆ θαύματα! γίνονται καὶ ἀρχῆ τῆς πῶν φθορῆς τῆ κῆ διαλύσεως.

(1) Εἴβασον καὶ ἀνατίρητον ἀπέδαξε καὶ τὸν λόγον τῆ Δαβιδ, κῆ τὸν λόγον τῆ Κορυθαῖος, ὁ χαριτωμένος ἐκείνος καὶ ἀλαβίσεως μοναχῆς, ὁ ἐν τῆ μοναχῆ ἰνασκόμενος, καὶ ζῶν ζωῶν ὀναρέτην καὶ θεοφιλῆ, περὶ τῆ ὁποῖα γράφει τῶ βιβλίον τῶ καλέμενον λαμῶν τῆς ἀνδῶν. ὅπως γάρ ὁ μακαριος ἀκῶν πολλὰς φραῖς τῶ ἀνωτέρω λόγιον τῆ Δαβιδ. ἦγην τῶ, ὅτι χίλια ἔτη ἐν ὀφθαλμοῖς σου Κύριε ὡς ἡμέρα ἢ ἐχθρῆς, κῆ μῆ διωκέμενος νά τῶ καταλάβῃ παρεκάλε τὸν Θεόν νά τῶ τῶ φανερώσῃ ὅθεν εἶα πρῶτῆ μὲτῆ τῶ ἀκολουθίαν, φανῆς ὡς ἄγγελος εἰς ῥῆμα εἰς ἀνασῶπῆ ἀετῆ, κῆ καμῆλα πεπῶνας, ἐτραβίξε τὸν ἀνωτέρω μοναχῶν εἰς τῶ δόσος, καὶ ἐκῆ ἀρχίσεως εἰς γλυκύτητα κῆ ἀρετῶν κελადισμῶν, ὅσον ἐμετῶροσε πῶν νῦν κῆ τῶ καρδίαν τῶ αἰοδῆμα ἐκείνη, ὅπε τῶ ἐφάνετο πῶς ὠεῖσῶτο εἰς τῶ θῆρα. ἔθεν ἐμεῖον ἐντροφῶν εἰς τῶ θῆρα ἐκάνην, καὶ ἀκῶν τῶ ἀκαπῶν ῥητῶν γλυκύτητα τῆς ἀγγελικῆς φωνῆς χρόνος ὀλοκλήρης τελακοσίης. ἀφ' εἰ δὲ κατῆ θῆρα οἰκονομίαν ἠλθον εἰς ὁ ἐνυπῶν, ἐγῶροσε εἰς τῶ μοναχῆσιον τῆ, νομίζωντας ὅτι μῆς μόνης ὠρας διασῆμα ἐπέσεσεν ἀφ' εἰ ἄγκων ἀπό τῶ μοναχῆσιον, ὅσε ὅτι ὁ ἠγῶμοις τῶ μοναχῆσιον μὲτῆ πῶν ἀδελφῶν, ἐπέσῶσαντες πῆ ἀρῶντα καὶ τῆς ἀδελφῆς, ὅπε ἐδιγῶπο εἰς αὐτῆς ὁ πῶν ἐκῶσιν πῶν τῶν παθῶν, ἐγῶροσαν ὅτι ἀληθῆς τελακοσίον ῥῆτῶν ἦτον περῶμαῖοι: κῆ ὅπως ἐδῶσαν τὸν Θεόν πῶν ποιῶντα τῶαυτῆ θαυματῆ ἰδῶ πῶς οἱ τελακοσίον χρόνοι

εἰφάνην ὡσαύ μία μὲν ὠρα εἰς τὸν ἐκ μέρους γῶσάμενον τῆς θῆρας ἐκείνης γλυκύτητος, κῆ ἀγαλιάσεως. ὁ δὲ θῆρας Νύκτης Γρηγόριος τροπολογικῶς ἐρμυλῶν τῶ ῥητὸν τῶ τῆ Δαβιδ λέγων, ὅτι ὅταν ὁ ἀκαπῶλος ἐπίσραφῃ τῆ μετανῶση, καὶ καὶ φαίνεται πῶς ἐκαμῆ χιλίον χρόνον ἀμαρτίας, κοντῆ ὅμως εἰς τὸν Θεόν λογιζεται πῶς ἐκαμῆ μῆς ἡμέρας ἀμαρτίας, καὶ ἀκῶν ἐλιγώροτον, ὅπε γράφουν „ ὅτι χίλια ἔτη ἐν ὀφθαλμοῖς σου Κυρίῳ, ὡς ἡμέρα ἢ ἐχθρῆς ἠτις διήλθε, καὶ φυλακῆ ἐν νυκτί, πῆ ἐξῶν ὡσαύ αὐτῶν ἔτη ἔσονται. τί ἐν ἐν πῶσις „ δογματικῶς παιδνόμεθα; ὅτι τῶ εἰς ἐπίσραφῆς πάλιν πρὸς τῶ ἀγαθόν ἀναλύσαντι, καὶ μνησίος ὁ βίος καταεχθῆ πῆ πλημμελίμασιν, ὡς χιλίον ἐπῶν δοκῶν εἶναι πῶν κακῶν τῶ ἀθροισμα, αὐτ' ὀδῶν εἰς τῶ Θεῶ ἐπὶ τῶ ἐπίσραφῆς φέντης. ὁ γάρ θῆρας ὀφθαλμῶς τῶ ὡσε ὡς αἰε βλέπη, τῶ δὲ παρῶν κακῶν οὐ λογιζεται, ἀλλ' αὐτῆ μῆς ἡμετέρας ἡμέρας ἢ ἡ νυκτῆς παρὰ τῶ Θεῶ κρῖνεται, ἠτις παρῶν τῆ καὶ παρῶν δραμῆ. τῶ δὲ ὡσε ὡς ἐν κακίῃ, καὶ ὡς μῆδον παρὰ πῶν ἀμαρτανῶν ἐξῶν τῆς πῆ, ὡς ἐπῶν πῆ τῶ Θεῶ κατῶ ῥῆτα. φησί γάρ πῆ ἐξῶν ὡσαύ αὐτῶν ἐπῆ ἔσονται καλῶς τῶ δὲ καὶ ἀρῶν ἐξῶν ὡσαύ αὐτῶν ὀνομάζε πῆ πλημμελίματα, ὅτι πῆ φυσικῶ πῶς ὁ τῶ κακῶν ὀνεργῶν αὐτ' ὀδῶν ἠγῶσῶ τῶ πλημμελίματων καὶ τῆς ἐκῶσῆ πῶν κατῶ κακῶν γῶνομῶν παρῶν ἐβῶσῶν ἀπολογίας, ὡσε ἀρῶν ὡσαύ πῆ ἐφ' ἐκῶσῆ λέγῶν. ὀδῶν ἢ ἐπίσραφῆς, κῆ ὀδῶν ἢ ὀργῆ κῆ ὀδῶν ἐκῶσῶ πῶν πῶν τῶν ἐκῶ. φύσεως γάρ πῶν τῶν κινήματα ἢ δὲ φύσις ἔργον τῶ Θεῶ. (Κεφ. ζ'. εἰς τῆς ψαλμῆς πμ. α.) ἀλλοὶ δὲ λέγῶν, ὅτι οἱ Ἐβραῖοι ἐμοίραζον τῶ ἡμερονύκτιον εἰς δῶδεκα μέρη, εἰς ἔξ τῶ ἡμέραν καὶ εἰς ἔξ τῶ νύκτα. καὶ πῆ μῶν μέρη τῆς ἡμέρας, ὠρας ἐκῶν, ἐκῶσῆ ὠρας δῶν κοινῶς ὠρας περιεχῶσῆς. πῆ δὲ μέρη τῆς νυκτῆς, ὠνομάζον φυλακῆς, ἐκῶσῆς φυλακῆς δῶν ὠρας περιεχῶσῆς. ὡσε κῆ κατῶ πῶσις, πῆ χίλια ἔτη λογιζονται ἐν ὀφθαλμοῖς Κυρίου, ὡσαύ ὅσα μόναι ὠραι.

9. „ Οὐ βραδύια ὁ Κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ὡς τινες βραδυτῆται
 „ ἠγῶνται, ἀλλὰ μακροθυμῆ εἰς ἡμᾶς, μὴ βεβλόμενός πινας ἀ-
 „ πολέοθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι.

ΜΕ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ Κορυφαῖος, ὅτι ὄχι μόνον οἱ ἀνωτέρω ἀσεβεῖς αἰρετικοὶ ἐ-
 λέγον πῶς ὁ Κύριος ἀργοπορεῖ καὶ δεῦ ἔρχεται, ἀλλὰ καὶ ὅτι οἱ ἐξ Ἰουδαίων χειριστικοὶ ἐπα-
 γων ὑπὸ θλίψεις μεγάλας καὶ πικράς, καὶ διὰ τὸ εὐνοχωρέμενοι ἐζήτην τότε νὰ τελειώσῃ ὁ
 Κύριος τὴν ὑπόχεσιν ὅπως ἔδωκεν ὅτι μέλλει νὰ ἔλθῃ. ὀνομάζει δὲ Κύριον τῆς ἐπαγγελίας
 ταύτης καὶ ὑποσχέσεως τὸν Δεσπότην Χριστόν. ἐπειδὴ εἰς τὴν κυριότητα καὶ ἐξουσίαν αὐτῆ ἡ ὑ-
 πόσχεσις αὐτῆ ἀδύναται, ἢ ὀλίγωρα, καὶ χωρὶς ἀναβολῆς καιρῶ νὰ ἔλθῃ, ἢ ὕστερα ὑπὸ
 πολλὰς φερόδους χρόνων. λέγει δὲ καὶ ὅτι ἡ αἰτία τῆς ἀργοπορίας τῆ νὰ ἔλθῃ ὁ Κύριος, εἶ-
 ναι ἡ ἀείκαστος μακροθυμία, καὶ ἡ Θεοσχεπὴς αὐτῆ ἀγαθότης, ἡ ὁποία θέλει πάντας ἀνθρώ-
 πους σωθῆναι, καὶ εἰς ὁπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, κατὰ τὸν μακάριον Παῦλον. (ἀ. Τιμ. β'.
 4.) ἐπειδὴ αὐτὸς ὁ ἴδιος Κύριος λέγει διὰ τῆ προφήτου Ἰεζεκιήλ „ εὐφρανθήσεται ὁ Θεὸς τὸν θά-
 „ νατον τῆ αἰῶνος, λέγει Κύριος, ὡς τὸ ὑποσφραῖσαι αὐτὸν ἐκ τῆς ὁδοῦ τῆς πονηρίας, καὶ ζῶ
 „ αὐτόν. (Ἰεζ. ιη'. 23.) ἡ ἀργοπορία λοιπὸν τῆς δευτέρας παρουσίας τῆ Χριστοῦ γίνεται, διὰ
 νὰ λάβῃ καιρὸν ὅλοι οἱ ἁμαρτωλοὶ νὰ μετανοήσῃν ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας των καὶ νὰ σωθῶν. (1)

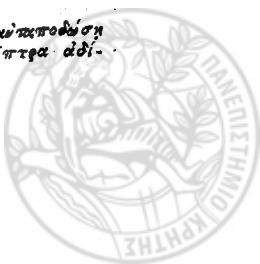
10. „ Ἡΐξα δὲ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτί.

ΕΠΕΙΔὴ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Κορυφαῖος, ὅτι ὁ Κύριος ἔχει μακροθυμίας καὶ ἀγαθότητα ἀργοπο-
 ρεῖ νὰ ἔλθῃ, ἵνα μὴ οἱ χειριστικοὶ ἀνάσσαντες τὸ πέλαγος τῆς τῆ Θεοῦ μακροθυμίας, πέσῃν εἰς
 ἀμέλειαν καὶ ὀκνησίαν: ἔχει τὸ φοβίζει τώρα αὐτὸς μὲ τὰ παρόντα λόγια, καὶ τὰς ἐξυπνὰ λέ-
 γων: ὅτι ἡ παρουσία τῆ Κυρίου ἔχει νὰ ἔλθῃ, ὡσανὺ ὁ κλέπτῃς ἔρχεται τὴν νύκτα: ἦγον θε-
 λει ἔλθῃ ἀδελος, χωρὶς νὰ φανερωθῇ εἰς ἡμᾶς. τὸ ἀδελον ᾧ δηλοῖ ἡ νύξ, καὶ ἔρχεται χω-
 ρὶς νὰ προσμύμων ἴσως ἔχει νὰ ἔλθῃ. τὸ ᾧ ἀπροσδόκητον καὶ ἀέλιπον ὁ κλέπτῃς δηλοῖ.
 ἐπειδὴ ὁποῖος προσμύμων πῶς ἔχει νὰ ἔλθῃ ὁ κλέπτῃς εἰς τὸν οἶκόν τῆ, αὐτὸς ποτε δεῦ θέλει
 βλαπτῆ ὑπὸ αὐτόν. ἔχει τὸ ἀδελον λοιπὸν καὶ ἀπροσδόκητον τῆς ἡμέρας ἐκείνης, χρεωσῆμεν πάν-
 τοτε νὰ εἴμεθα ἐξυπνοὶ καὶ προσεκτικοὶ καὶ ἐτοιμασμένοι: καθὼς καὶ ἐκεῖνοι ὅπως προσμύμων ὅ-
 τι ἔχον νὰ ἔλθῃν κλέπται νὰ τῆς πατήσαν, φυλάττην βάρδιαν ὅλλω τὴν νύκτα, εἴως μὴ τὸν
 ἄλλων, εἴως εὐ νὰ ἔλθῃ ἡ ἡμέρα. ἀλλ' ἐκεῖνοι μὴ μεταχειρίζονται βοηθὸν εἴως τὸν ἄλλον, καὶ
 ἄλλοι μὴ φυλάττοντες, ἄλλοι δὲ κοιμώμενοι, ἔχον τὴν νύκτα, καὶ λυτρούνται ὑπὸ τὸν
 κίνδυνον τῆς κλεψῆς. ἡμεῖς δὲ οἱ προσμύμωντες τὴν ἀδελον καὶ ἀπροσδόκητον ἡμέραν τῆς δευτέ-
 ρας παρουσίας, δεῦ ἔχομεν ὑπὸ ἄλλας βοήθειαν, ὄχι: ἀλλὰ ὁ καθεὶς ὑπὸ λόγῃ μας πρέπει μόν-
 ος νὰ ἀγρυπνῇ πάντοτε εἰς ὅλλω τῆ τὴν ζῶν, προσμύμωντας ποτε νὰ ἔλθῃ ὁ Κύριος. διὰ τῆ
 ἀνὸν ὑπὸ ἀξίῃ καὶ κοιμηθῆ τῆς ἀμαρτίας καὶ ἀμελείας τὸν ὑπνον, κἀνείας ἄλλος δεῦ θέλει εὐρε-
 θῆ νὰ σαθῆ εἰς τὸν τόπον τῆ, καὶ νὰ φυλάξῃ βάρδιαν. τοῦτον ὑπὸ ἀδειγμα τῆ κλεψῆ καὶ τῆς
 νυκτὸς μεταχειρίζεται καὶ ὁ Κύριος ἐν τῆ ἀγίῃ Εὐαγγελίῃ λέγων „ γρηγορεῖτε ἐν ὅτι ἐκ οἰ-
 „ ὄτε ποῖα ὥρα ὁ Κύριος ὑμῶν ἔρχεται. ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἴηδαι ὁ οἰκοδεσπότης ποῖα
 „ φυλακῆ ὁ κλέπτῃς ἔρχεται, ἐγρηγόρησον αὐτῶ, καὶ ἐκ αὐτῶ εἴασε διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτῶ.
 „ ἔχει τὸ καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἐτοιμοὶ, ὅτι ἡ ὥρα ἐδοκεῖτε, ὁ Υἱὸς τῆ ἀνθρώπου ἔρχεται. (Ματθ.
 κδ'. 42.) ταῦτα δὲ εἶπεν ὁ Κύριος, ὄχι μόνον ἔχει τὴν δευτέραν αὐτῶ παρουσίαν, ἀλλὰ καὶ ἔχει
 τὸν θανάτον τῆ καθ' ἑνὸς, καὶ τὸν ὑπὸ τῆ παρόντος αἰῶνος χωρισμόν. ὅστις καὶ αὐτὸς ἀδελος
 εἶναι καὶ ἀπροσδόκητος. καὶ ἔχει τὸ πρέπει νὰ εἴμεθα ἐτοιμασμένοι μὲ τὴν μετάνοιαν, καὶ νὰ
 προσμύμων αὐτόν.

„ Ε'

(1) Σημειώσαι ὅτι τὸ, εὐ βραδύια ὁ Κύριος, φαίνεται ὅτι τὸ
 ἐρανίσθη ὁ Ἀπόστολος ἀπὸ τὸν Σαμαρῆ λέγοντα „ Καὶ ὁ Κύ-
 „ ριος εὐ μὴ βραδύια, εὐδὲ μὴ μακροθυμῆ ἐπὶ αὐτοῖς εἴως αὐτῶ

„ σωτηρίῃ ὅσων ἀνέλεημόνων, καὶ τῆς ἐθνεσιν ἀναπαύσει
 „ ἐκδικησιν. εἴως ἐξάσῃ πλῆθος ὑβριστῶν, καὶ σκῆπτρα ἀδί-
 „ κων σωφίῃ (Σαρ. λβ'. 18.).

„ Ἐν ἧ οἱ ἔρανοὶ ροιζηδὸν παρελεύσονται.

Ανωτέρω μὲν ἔδειξεν ὁ Κορυφαῖος τὴν δαυτέραν τῆ Χειρῶν παρουσίαν ἀδελφὸν καὶ αἰφνίδιον: ἐδῶ δὲ δείχνει αὐτῷ φοβερά, ἃ καὶ φοβερά ὅπως ἔχον νὰ γένουν εἰς αὐτῷ. Ἐξ τῆ, λέγει, τότε, μετὰ μέγαλον ροῖζον: ἦγεν μὲ εὐα βροντῶδη καὶ τρομακτικὸν ἦχον ὅπως εἶναι ἴδιος τῆ ὑπὸ πυρὸς σφοδρότατε καταφλεγομένων σωμάτων καὶ ἀπὸ μακρόθεν βροντῶντων, ἔχον νὰ μεταποιηθῶν οἱ ἔρανοὶ καὶ νὰ λάβω τὴν εἰς τὸ κρεῖττον μετασχημασίωσιν. ἐπειδὴ ἦν τότε ἡ τῆ πυρὸς φύσις καὶ ἐνέργεια, ὅση δέεισκειται τεθησαυρισμένη εἰς τὸν ἔρανον, καὶ εἰς τὸν αἰθέρα τῆ ἔρανο, καὶ ὅση δέεισκειται μέσα εἰς τὰς κόλπας τῆς γῆς, ἔχει νὰ συμαχθῆ ὅλη εἰς εὐα τὸν πῦρ μετὰ τὸ παντοκρατορικὸν καὶ παντοδύναμον βέλημα τῆ Θεῶ: ἐκ τῆς συλλογῆς ταύτης ἔχει νὰ γῆ ὁ πολυθρύλλητος ἐκείνος πύρρον ποταμὸς, ὡς τῆ ὁποῖα εἶπεν ὁ Δαυὶδ „ καὶ ποταμὸς πυρὸς εἴλκεν ἔμπροσθεν αὐτῆ. (Δαν. ζ'. 9.) καὶ ὁ φορητὸς Δαβὶδ „ πῦρ ἐνώπιον αὐτῆ πορδύσεται καὶ φλογισθῆ κύκλω τῆς ἐχθρῆς αὐτῆ. (Ψαλμ. 45'. 3.) ἐκ δὲ τῆ πυρὸς ἐκείνη ποταμῶ, ἔχει νὰ καὶ ὅλη ἡ κτίσις. μετὰ ἦχον δὲ σφοδρότατον καὶ ἐξάκυστον ἔχον νὰ μεταποιηθῶν οἱ ἔρανοὶ, ἃ νὰ πορδύσων θάμβος καὶ φόβον ἐκπληκτικὸν εἰς τὰς δαίμονας, καὶ εἰς τὰς ἀσεβεῖς, καὶ ἀκολούθως, ἃ νὰ κάμω αὐτὰς νὰ τρομάξω καὶ νὰ φεῖξω τὴν τοῦ Κυρίου παρουσίαν.

Ταύτῃ τὴν τῆ ἔρανο μεταποίησιν καὶ εἰς τὸ κρεῖττον ἀλλοίωσιν, τῆ προφητικῶν χειρῶν μαρτυρία προειδῶς καὶ ὁ προφητικῶν Δαβὶδ ἔλεγε „ Καὶ σὺ κατ' ἀρχὰς Κύριε τὴν γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῆ χειρῶν σε εἰσὶν οἱ ἔρανοὶ. αὐτοὶ ἀπολύονται σὺ δὲ ἔσθλεις. καὶ πάντες ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσονται, καὶ ὡσεὶ ὄφθαλμοὶ ἐλίξω αὐτὰς, καὶ ἀλλαγήσονται. (Ψαλμ. 26.) ὁμοίως δὲ καὶ ὁ μεγαλοφωνότατος Ησαΐας καθάρῃ προφητεύει ἃ τὴν μεταβολῆ τῆ ἔρανο, καὶ τῆ ἐν τῆ ἔρανο ἄστρον λέγων „ Καὶ τακθήσονται πᾶσαι αἱ δυνάμεις τῆ ἔρανο, καὶ ἐλιγνύσεται ὁ ἔρανος ὡς βιβλίον, καὶ πάντα τὰ ἄστρα πεσέεται ὡς φύλλα ἐξ ἀμπέλου, καὶ ὡς πίπτει φύλλα ἀπὸ συκῆς. (Ησα. 40'. 4.) πῶς δὲ καὶ μετὰ ποῖον τρόπον ἔχει νὰ τελεσθῆ ὁ ἔρανος ὡς βιβλίον; ἐν ταῖς ἐρωταποκρίσεσι ταῖς τῆ ἀγίῳ Γεσίῳ ἐπιγραφομένης γράφεται ὁ τρόπος: ὅτι δηλαδὴ καθὼς τὸ μεμβραῖνον: ἦτοι τὸ εἰς δέρματα γεγραμμένων βιβλίον, ὅταν βαλθῆ εἰς τὴν φωτίαν, τελεθῆ καὶ μαζόνεται: ἔτσι καὶ ὁ ἔρανος ὁ ἐκτανθεὶς παρὰ Θεῶ ὡσεὶ δέρρις: ἦτοι δέρμα, ἀφ' ἧ ξηραθῆ τὸ ὕδωρ τὸ ὑπεράνω τῆ ἔρανο, ἀπὸ τὸ πῦρ τὸ ἐν τῆ ἔρανο καὶ τῆ αἰθέρα ἀποτεθησαυρισμένων, ἔχει καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὸ αὐτὸ πῦρ νὰ τελεθῆ ὡσεὶ βιβλίον, μετὰ τὸ νὰ μείνῃ ἐρημος ἀπὸ κάθε νοτίδα τῆ ὑπερραίνῃ ὕδατος.

Περὶ τῆς μεταβολῆς τῆ ἔρανο καὶ τῆ ἐν τῆ ἔρανο πορδύσων ὁ Κύριος „ ὡσεὶ δὲ μὲν τὴν ἡμέρῃ τῆ ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη ἐδώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσέονται ἀπὸ τῆ ἔρανο, καὶ αἱ δυνάμεις τῆ ἔρανο σαλευθήσονται. (Ματθ. 24'. 29.) φέρει δὲ καὶ ὁ Θεὸς Κύριος ὁ Ἀλεξανδρείας τὸ αὐτὸ λόγιον τῆ Ησαΐα ἐρμηνεύων τὸ παρὸν ῥητὸν τῆ Κορυφαῖα καὶ λέγει „ ὡς γὰρ ὁ τῆ Σωτῆρος εἶρηκε μαθητῆς ὡς τῆς ἐχθρῆς ἡμέρας, ὅτι εὐα αὐτῆ μὲν οἱ ἔρανοὶ ροιζηδὸν παρελεύσονται καὶ τὰ λοιπὰ. ἐκὼν τὸ εἰληχθῆσθαι τὸν ἔρανον, πεσεῖσθαι δὲ τὰ ἄστρα, τὸν τῆδε τῆ παντὸς ἀνακατασκευῆ ὑπερρωσίου ἐπιφέρει „ αἰ. (Βιβλ. γ'. τόμ. γ'. εἰς τὸν Ησαΐαν.)

„ Στοιχεῖα δὲ καυσόμενα λυθήσονται, καὶ γῆ, καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔρανα, γὰ κατακαήσεται.

Ακολούθως ἀπὸ τὸ καύσιμον τῆ ἔρανο, λέγει ὁ Κορυφαῖος, ὅτι καὶ τὰ στοιχεῖα ἔχον νὰ καῶ ἀπὸ τὸν πύρρον ἐκεῖνον ποταμὸν, τὸν ὁποῖον ἔχει νὰ συστήσῃ ἡ ἐν ὅλῳ τῆ Κόσμου τεθησαυρισμένη φύσις καὶ ἐνέργεια τῆ πυρὸς: ἦτοι τὸ στοιχεῖον τῆ ὕδατος, τὸ στοιχεῖον τῆ ἀέρος, τὸ στοιχεῖον τῆς γῆς καὶ τῆ ἐν τῆ γῆ ἔργων, καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ στοιχεῖον τῆ πυρὸς. λέγει γὰρ ὁ μέγας τῆ Θεσσαλονίκης Γρηγόριος, ὅτι τὸ πῦρ ἐκεῖνο τότε, τὸσῶν λεπτοτάτῃ καὶ δρασιμωτάτῃ δυνάμει καὶ ἐνέργειᾳ μέλλει νὰ ἀποκτήσῃ, ὡσεὶ ὅπως ἔχει νὰ μεταχειρισθῆ ὡς τροφίῳ τῆ τοῦ διακοινικὸν τῆτο στοιχεῖον τῆ πυρὸς: καθὼς καὶ τὸ πῦρ τῆτο μεταχειρίζεται ὡς τροφίῳ τῆ τὰ ξύλα, καὶ τὰ λοιπὰ χονδρὰ σώματα. ὅθεν τὸ πῦρ τῆτο συγκεινόμενον μετὰ τὴν λεπτότητα τῆ πυρὸς ἐκείνη, τὸσῶν χονδρότητα καὶ παχύτητα ἔχει, ὅσῳ ἔχον τὰ χονδρὰ ξύλα πρὸς αὐτὸ. ὡσεὶ ἃ νὰ

εἰπέμεν εἰς ὀλίγα λόγια τὸ παῦ, ὅλος ὁ ὑλικὸς ἔπος Κόσμος, καὶ ὅλος ὁ μέγας ἢ δυσκολοφάντατος ὄγκος τῶ παντός, ἔχει νὰ ᾄσῃ εἰς φῆρος πετυρακωμένος, καὶ μία κάμινος, ἔχι ἐπιπλαστίως καιομένη καὶ εἰς τεσσαράκοντα σνῆα πῆχεις τὰς φλόγας ὑψοῦσα ὡς ἡ Βαβυλωνία ἐκείνη, ἀλλὰ χιλιοπλαστίως καὶ μυριοπλαστίως καιομένη, καὶ ὑψωμένης τὰς φλόγας ἔχουσα ἄπο τῶ γῆ ἕως τῶ ἔραυ, μέσα εἰς τῶ ὁποῖαν ἔχον νὰ κατακαίονται ἔρανοι, σοιχεῖα, φυτὰ, ζῶα ἄλογα, καὶ ἄνθρωποι ἁμαρτωλοί. πλῶ τὰ μὴ ἄλλα: ἦτοι οἱ ἔρανοι καὶ τὰ σοιχεῖα ἔχῃ τῆς καύσεως ταύτης ἔχον νὰ ἀλλοιωθῶν εἰς τὸ καλλίτερον καὶ νὰ ἀνακαινοθῶν: οἱ δὲ ἄδλιοι ἁμαρτωλοί, δὲν ἔχον νὰ ἀνακαινοθῶν, ἀλλ' αἱ μὴ ἁμαρτίαι αὐτῶ ἔχον νὰ κατακαῖν καὶ νὰ ὑπάγῃν εἰς ἀνυπαρξίαν καὶ ἀπώλειαν: καθὼς εἶναι γεγραμμένον, ,, ζητηθήσεται ἡ ἁμαρτία αὐτῶ καὶ ἔ,, μὴ ἴρεθῆ. (Ψαλμ. 9. 15.) καὶ πάλιν ,, Καὶ ὁδὸς ἀσεβῶν ἄπολείται. (Ψαλμ. α. 6.) αὐτοὶ δὲ ἔχον νὰ διαμῶν αἰωνίως ἐν τῶ πυρὶ κολαζόμενοι, καθὼς τῶτο δηλοῖ ὁ Ἀπόστολος λέγων ,, εἰ τις τὸ ἔργον κατακαίσεται, ζημιωθήσεται, αὐτὸς δὲ σωθήσεται, ἔπω δὲ ὡς ἔχῃ πυρός. (ἀ. Κορ. γ'. 15.) ἦτοι ὁ ἁμαρτωλὸς σώος καὶ ὁλόκληρος ἔμμεναι ἐν τῶ πυρὶ, καὶ δὲν χαίεται, πλῶ ἔχῃ νὰ κολάζεται πάντοτε: καθὼς ἐρμηνεύει τὸ ρητὸν ὁ Χρυσόστομος, ὁ Θεοφύλακτος, καὶ ὁ Φώτιος. (1)

Προσθέττει δὲ ὁ Θεοφύλακτος, ὅτι ἐ μόνον οἱ χριστιανοὶ πιστεύον πῶς ἔχει νὰ γνή ἡ φθορὰ τῶ παντός ἔχῃ πυρός, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ τῶ Ἐβραίων σοφοί. ἐπειδὴ δὲ μερικοὶ ἄπορῶν, ἔχῃ τί ὁ Θεὸς ἔκαμε τὸν Κόσμον, εἰς καιρὸν ὅπῃ ἔμελλε πάλιν νὰ τὸν χαλάσῃ; ἢ ἔχῃ τί δὲν ἔκαμεν ὁ Θεὸς ἄφθαρτον τὸν Κόσμον ἐξ ἀρχῆς; εἰς ταῦτα ἀποκρίνεται ὁ αὐτὸς Θεοφύλακτος σὺν τῶ Οἰκουμενίῳ, ὅτι ὁ Θεὸς δὲν ἔκαμε τὸν Κόσμον ἔχῃ νὰ τὸν χαλάσῃ, ἀλλὰ ἔχῃ νὰ μὴ ἄφθαρτος. ἐπειδὴ δὲ ὁ ἄνθρωπος παρέβη τῶ ἐντολῶ τῶ Θεῶ καὶ ἤμαρτε, καὶ εἰς τῶ φθορῶν καὶ τὸν θάνατον ἔπεσε. διὰ τῶτο καὶ ὅλος ὁ αἰσθητὸς Κόσμος ὁ διὰ τὸν ἄνθρωπον δημιουργηθείς, παρεδόθη καὶ αὐτὸς εἰς τῶ φθορῶν, καθὼς λέγει ὁ Παῦλος, ,, τῆ γὰρ ματαιότητι (ἴτοι τῆ ,, φθορῶ καὶ τῶ ἐρμηνεύειαν τῶ Χρυσόστομος καὶ Θεοφύλακτος) ἡ κτίσις ὑπετάγη. (Ρωμ. ἡ. 20.) παρεδόθη δὲ εἰς τῶ φθορῶν, με σκοπὸν, ἵνα ὅταν ἀνακαινοθῆ ὁ ἄνθρωπος, ἀνακαινοθῆ καὶ ἡ κτίσις μαζί ἢ διὰ τὸν ἄνθρωπον φθαρτῆ γουμένη. ἐπειδὴ δὲ εἰς τὸν καιρὸν τῶ κατακλυσμῶ ἔπεσον οἱ ἄνθρωποι εἰς πολλὰς ἁμαρτίας, καὶ μάλιστα εἰς τὰς σαρκικὰς ἡδονὰς, καὶ ἡ γῆ ἐφθάρη ἄπο τὰς τῶ ἁνθρώπων ἁμαρτίας: διὰ τῶτο ὁ Θεὸς ἐπνίξε τὰς ἁμαρτωλὰς ἀνθρώπους, καὶ ἔκαθάρισε τῶ κτίσιν ἔχῃ τῶ ὕδατος, καὶ ἔκαμῃ ὡσαν εἰς ἀνακαινοθῶν καὶ ἄλλῳ νέαν ἀρχὴν τῶ Κόσμου, με τῶς ἐν τῆ Κιβωτῶ ἔχουσαν ὅκτω ἀνθρώπους, καὶ με τὰ ζῶα ὅπῃ ἐφυλάχθησαν ἐν αὐτῆ. ἐπειδὴ δὲ πάλιν οἱ ἄνθρωποι ἔπεσαν καὶ θέλῃν πέσον εἰς χειρότερα κακὰ ἄπο τὰ πρῶτα, καὶ ὁ Κόσμος ὅλος ἐφθάρη, καὶ μέλλει νὰ φθαρῆ ἄπο τὰς ἁμαρτίας, διὰ τῶτο ὁ τῶ Κόσμου δημιουργὸς μέλλει διὰ πυρός νὰ καύσῃ τὰς ἁμαρτωλὰς ἀνθρώπους, καὶ νὰ καθαρῶσιν τὸν Κόσμον ἄπο τῶ φθορῶν τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἔπω νὰ κάμῃ αὐτὸν καινέρον καὶ ἄφθαρτον. ὅτι δὲ ἡ γῆ ἔχει νὰ φθαρῆ, καὶ οἱ ἄνθρωποι, προλαβὼν ὁ Ἡσαΐας κατήγγειλε λέγων ὡς ἐκ προσώπου τῶ Θεῶ ,, ἀρατε εἰς τὸν ἔρανον τὰς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ ἐμβλέφατε εἰς τῶ γῆν, ,, κάπω, ὅτι ὁ ἔρανος ὡς καπνὸς ἐσερέωθη, ἢ δὲ γῆ, ὡς ἱμάτιον παλαιωθήσεται, οἱ δὲ κα,, τοικῆντες, ὡσπερ ταῦτα ἄποθανῶνται. (Ἡσ. νά. 6.) τῶτο δὲ τὸ ρητὸν τῶ Ἡσαΐας ἐρμηνεύων ὁ Ἀλεξάνδρειας φασὴρ Κύριλλος λέγει ,, παλαιωθήσεται τοίνυν ἡ γῆ φησι: τῶτεςιν ἀφανισθή,, σεται. καὶ οἱ κατοικῆντες αὐτῶ ἄποθανῶνται ὡσπερ ταῦτα. θάνατον δὲ τῶ σοιχεῖων ἀφωρῶς

,, ὄνο-

(1) Σημειώσαι ὅτι τὸ πῦρ ἐκάτο ὅπῃ ἔχει νὰ ἀποκληρωθῆ εἰς κολασιν τὸν δαιμόνων, καὶ ἀσεβῶν καὶ ἁμαρτωλῶν, δὲν θέλει εἶναι φωτανόν, ἀλλὰ σκοτανόν καὶ ἀφῆγγές. ἵνα μὴ με τὸ φῶς τῶ φροξενῆ παρηγορίαν εἰς τὸς κολαζομένους. καθὼς λέγει ὁ μέγας Βασίλειος, ἔπος γὰρ ἐρμηνεύων τὸ φωνὴ Κυρίου διακόπτοντος φλόγα πυρός τῶ κη. ψαλμῶ, λέγει ,, ἡ φωνὴ τῶ Κυρίου, καὶ τὸ σωχῆξ ἐφύση καὶ ἠνωμένων τῶ πυρός διακόπτα. καὶ πῶ ἀτμῶν τῶν καὶ ἀδιάρητων ἐπινοίας ἀνθρώπων τὸ πῦρ εἶναι δοκῶ. ἢ ἄλλ' ὅμως φροξενῆ Κυρίου διακόπτεται, καὶ δίτταται. ὅτ,, πῦρ δὲ ὅτι τὸ πῦρ τὸ ἠνωμασμένον εἰς κολασιν τῶ διαβόλων, καὶ τῶς ἀγγέλους αὐτῶ, διακόπτεται τῆ φωνῆ τῶ Κυρίου, ἵνα, ἐπειδὴ δὲ αἱ εἰς ἐν τῶ πυρὶ διωμάς, ἢτε καυσικὴ καὶ ἡ φωτισικὴ. τὸ μὴ δρμῶ καὶ κολασικὸν τῶ πυρός τῶς ἀξίους καύσεως ἀποσπομένη: τὸ δὲ φωτισικὸν αὐτῶ καὶ λαμπαρόν, τῆ φροξενῆ τῶν ὑφρανωμένων ἀποκληρωθῆ. ὡς ἀλαμπῆς καὶ μὴ εἶναι τὸ πῦρ τῶς κολάσεως, ἀκαυσὸν δὲ τὸ φῶς τῶς ἀνα,, καύσεως ἀπομένται. Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς ὁμιλεῖ 5. ἔς τῶ ἐ,, ζημιμερον λέγει ,, ὅσον καὶ ἐν ταῖς τῶν βεβιωμένων ἡμῶν ἀπα-

,, ποδῶσαι, λόγος τις ἡμᾶς ἐν ἀπορητῶ παιδείᾳ, διαιρηθῆ,, σῶσαι τῶ πυρός τῶ φύσιν. καὶ τὸ μὴ φῶς, εἰς ἀπόλαυσιν ,, τῶς δικαιοῖς (μετὰ καὶ τῶ ὑπερφυσικῶ δηλαδὴ φῶτος τῶ Θεῶ) ,, τὸ δὲ τῶς καύσεως ὀδυμηρόν τῶς κολαζομένους ἀποταχθῆσε,, σα. Συμμεταστρεφῆ δὲ τῆ γνώμῃ τῶ μεγάλου Βασιλέως καὶ ὁ μέγας Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος λέγων ,, μηδὲ γὰρ ἐπειδὴ πῦρ ἠκασας, ,, πῦρ ἦναι νομίσις ἐκάτο τὸ πῦρ. τῶ μὴ γὰρ, ὅπερ αὐ,, λαβῆ, κατέκαυσε, καὶ ἐλθῆν. ἐκάτο δὲ, τῶς ἀπαξ καταχερῶ,, τας καὶ εἰς διαπαντός, καὶ ἔχῃ ποτε παύεται, διὰ τῶτο καὶ ἄσ,, βεζον εἶρηται. ὡσπερ γὰρ ἐκ ἐσιν ἀνάλωτικόν ἐκάτο τὸ πῦρ, ,, ἔπος δὲ φωτισικόν. ἢ δὲ γὰρ αὐ σκόπος ἴω (λόγ. β'. πρὸς Θεοδώρον ἐκπεσόντα τῶμς.). Καὶ πάλιν λέγει ,, ἐπὶ πῦρ ἐστὶ, ,, πῶς καὶ σκόπος ἐστὶν; ὁρῶς ὅτι χαλεπώτερον τῶτο τὸ πῦρ ἐκά,, νο; ἢ γὰρ ἔχει φῶς. ἐπὶ πῦρ ἐστὶ, πῶς καὶ κατακαίει; ὁρῶς ,, ὅτι χαλεπώτερον τῶτο τυγχάνει; ἢ γὰρ σβάννεται. διὰ γὰρ ,, τῶτο ἄσβεζον λέγεται. ἠνοσημῶν πῶν ὅσον ἐστὶ κακόν, κα,, τακαίεσθαι διαπαντός, καὶ ἐν σκότῳ εἶναι καὶ μετὰ οἰμῶσαν, ,, καὶ βρύχαν. (λόγ. α. εἰς τῶ πρὸς Ἐβραίους.)

„ονομάζει τὴν εἰς τὰ ἀμείνω μεταβολῶν· ἀκολέθως δὲ ἐπιφέρει τὸ ρήτον τῆτο τῆ Κορυφαίᾳ,
 „καὶ ἔπειτα λέγει· ἔκην τὸν τῆς κτίσεως ἀνακαινισμόν οἷον ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν, καθάπερ ἐ-
 „πί σωμάτων τῶν ἀνθρώπων, ἔσειδάμεν. (Βιβλ. δ'. λόγ. ε'. εἰς τὸν Ἡσαΐαν.)

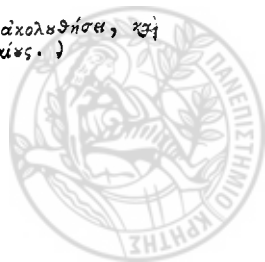
Σημείωσαι δὲ, ὅτι εἰκὸς καὶ ἀκόλεθον εἶναι, πρῶτον νὰ ἀνακαινισθῶν οἱ ἄνθρωποι καὶ νὰ ἀφθαρτισθῶν ἕξ τῆς ἀνάστασεως, καὶ ἔπειτα νὰ ἀνακαινισθῶν καὶ νὰ ἀφθαρτισθῶν ὅλα τὰ σοι-
 χεῖα καὶ ἡ κτίσις. ὡσπερ γὰρ πρῶτον ἐφθάρη ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἔπειτα ἐφθάρη καὶ ἡ κτίσις ἕξ
 τὸν ἄνθρωπον. ἔτι καὶ πρῶτον πάλιν πρέπει νὰ ἀφθαρτισθῆ ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἔπειτα διὰ τὸν ἄν-
 θρωπον νὰ ἀφθαρτισθῆ καὶ ἡ κτίσις. καὶ τῆτο φαίνεται νὰ βεβαίωσι καὶ ὁ Παῦλος μὲ ἐκεῖνα τὰ
 λόγια ὅπως λέγει. „Καὶ αὐτὴ ἡ Κτίσις ἐλδοθερώδησεται ἅπλο τῆς δευτείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν
 „ἐλδοθερίαν (ἢτοι διὰ τὴν ἐλδοθερίαν) τῆς δόξης τῶν τέκνων τῆ Θεοῦ. (Ρωμ. ἡ. 21.) δεικνυ-
 ται δὲ τῆτο, καὶ ἅπλο ἐκεῖνο τὸ ἄλλο ὅπως λέγει πρὸς Θεσσαλονικεῖς ὁ ἴδιος Παῦλος. δηλαδὴ,
 ὅτι ἐν τῇ καιρῷ τῆς ἀνάστασεως θέλου εἶναι ἀκόμη ζωντανοὶ ἄνθρωποι, οἵτινες ἐν ριπή ἔχου
 νὰ ἀλλαχθῶν καὶ νὰ ἀφθαρτισθῶν. δευ ἦτον δὲ δυνάμει νὰ μὴν ἄνθρωποι ζωντανοὶ, ἐὰν πρό-
 τερον ἡ κτίσις ἀνακαινίζετο μὲ τὴν τῆ πυρὸς δρασιικωτάτην ἐκείνην καὶ καυσιικωτάτην ἐέργειαν.
 κατεφθείροντο γὰρ καὶ διελύοντο ἅπλο αὐτῶν. συμμαρτυρεῖ δὲ τῆ δόξη ταύτη καὶ τὰ λόγια τῆ
 θεῖς Χρυσόστομος ταῦτα „ ὅτε τοῖνον μέλλει ὁ ἄνθρωπος ἀνακαινίζεσθαι, γίνεται ὁ ἔρανος και-
 „νός, ἐκ ἀφανίζομῆτος, ἀλλ' ἀνακαινίζομῆτος τῆ καινῆ κτίσει. ἡλιος καινός, σελῶν καινὴ, ἄ-
 „στρα καινὰ, προσθήκην λαμβάνοντα καὶ αὐξήσιν, ὅσῳ λαμβάνει προσθήκην ὁ ἄνθρωπος,
 „λαμβάνει καὶ τὰ σοιχεῖα. (Λόγος εἰς τὴν ἐνανθρώπησιν τῆ Κυρίας τόμος ε'.) (1)

11. „ Τῶν ἐν πᾶσι λυομένων, ποταπὸς δὲ ὑπάρχει ὑμᾶς ἐν
 „ ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ δόσεβαις;
 12. „ Προσδοκῶντας καὶ σπᾶδοντας τὴν παρυσίαν τῆς τῆ Θεοῦ ἡμέ-
 „ρας, δι' ἣν ἔρανοὶ πυρέμενοι λυθήσονται, καὶ σοιχεῖα καυ-
 „σμένα τακήσεται;

ΕΔὼ ὁ Ἀπόστολος πρέπει τὸν λόγοντα εἰς πᾶσι εἰς ἡθικῶν καὶ ἀφ' ἧ ἀπέδειξεν ὡς ὁμο-
 λογημῶν καὶ ἀνατίρητον τὴν σωτέλειαν τῆ Κόσμου, καὶ τὴν τῆ Κυρίας παρυσίαν, ἐρωτᾷ
 τῆς χεισιανῶν ὅπως μέλλου νὰ ἀναγνώσκου τὴν παρυσίαν ὅπως ἔστι. καὶ τί τῆς λέγει; ἀδελφοί
 μου χεισιανοί, ἐπειδὴ καὶ ἔχει νὰ ἐξαλυθῆ ὁλος ὁ Κόσμος, καὶ μέλλου νὰ γίνου τοιαῦτα φο-
 βερὰ καὶ τρομερὰ πᾶραγματα, ὅπως ἅπλο αἰῶνος ποτὲ δευ ἔγινου. ἀρὰ γε ποταπὴν ζωὴν πρέ-
 πει νὰ ἔχετε; ἀρὰ γε ποταπὴν πολιτείαν καὶ ἀναστροφὴν πρέπει νὰ μεταχειρίζεσθε; βέβαια
 ὅλλω ἀγίαν, βέβαια ὅλλω δόσεβῆ καὶ θεοφιλῆ καὶ ἐν ἀρετῶν· καὶ ἐπειδὴ προσμύμετε τοιαύτην φο-
 βερὰν τῆ Κεῖτῆ παρυσίαν, καὶ σπᾶδάτε νὰ φθάσετε ἀκατάκειτοι εἰς τὴν μεγάλῳ ἐκείνην ἡ-
 μέραν τῆς τῆ ἔργων ἀπαποδόσεως: διὰ τῆτο χρεωσῆτε νὰ εἰσεθε ἔπιμοι, λέγοντες μὴ ὅλα τὰ
 λόγια σας, ἀράττοντες δὲ ὅλας τὰς πράξεις σας μὴ φόβου καὶ τρόμου, πρὸς δόξαν Θεοῦ, καὶ κατὰ
 σκοπὸν τῆς τῆ Κυρίας δόσεβῆσεως, ἕξ τὴν πόσον φεικτὴ καὶ τρομερὰ ἔχει νὰ ἦναι ἡ παρυσία
 τῆ Κυρίας, ὡσε ὅπως δι' αὐτῶν καὶ κατ' αὐτῶν, τὸ μέγα τῆτο πλάτος τῆ ἔρανος ἔχει νὰ νικηθῆ
 ἅπλο τὴν φλογαδὴ καὶ καυσικῶν ἐέργειαν τῆ πυρὸς, καὶ νὰ πᾶθῃ τὴν ἐξέλευσιν τῆς σερειᾶς καὶ
 κυκλοφορικῆς αὐτῆ φύσεως. κάθε δὲ σοιχεῖον: ἡ γῆ δηλαδὴ, καὶ ὁ ἀῆρ, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ ὅλα
 τὰ ἐκ τῆς σοιχεῖων σωτεθῶτα σώματα, μὴ ὑποφέροντα τὴν ἐκπυρωτικῶν ἐέργειαν τῆς φω-
 τίας ἐκείνης καὶ τῆ πυρίνης ἐκείνης ποταμῶν, μέλλου νὰ λύσου: καθὼς τὸ κηρὶ λύεται ἅπλο προ-
 σώπε πυρὸς, καὶ ἄλλα μὴ ἅπλο αὐτὰ, ἔχου νὰ χάσου τὴν ὑπαρξίν καὶ τὸ εἶναι των. ἄλλα δὲ,
 ἔχου νὰ ἀλλάξου τὴν ὑπαρξίν τῆς καὶ νὰ γίνου καλλίτερα.

Διὰ τῆτο καὶ ἡ χρυσὴ γλῶσσα τῆ Ἰωάννου ἐκφράζεσθαι τὸν πύρινον ἐκείνον ποταμὸν ὅπως ἔχει
 νὰ ἐνεργῆσθαι τὴν πιαυτῶν διάλυσιν τῆ πωτὸς λέγει „πέλαγός ἐστι πυρὸς. πέλαγος ἐ τοῖτον,
 „ἐδὲ τῶσπον (οἷον δηλαδὴ τὸ τῆς θαλάσσης) ἀλλὰ πολλῶν μείζον καὶ χαλεπώτερον ἐκ τῆ πυρὸς
 „ἔχου τὰ κύματα, πυρὸς ἐστὶν τινὸς καὶ φελακῶδες. ἀβυσσός ἐστιν ἐκεῖ μεγάλη φλογὸς χαλεπω-
 „τάτης. πωταχῆ γὰρ πῦρ πᾶσι πᾶσι ἐστὶν ἰδεῖν, ἀγελῶ τινὶ θηρίῳ ἐοικὸς. εἰ γὰρ ἐσταῦθα τὸ
 „αἰσ-

(1) Καὶ ἀλλαχῶ λέγει ὁ αὐτὸς „ ὡσπερ γὰρ γονουῖς φθα-
 ρ, τῆ (τῆ ἀνθρώπου δηλαδὴ), γέρονε φθαρτῆ καὶ αὐτῆ (ἡ κτί-
 „σις) ὅπως ἀφθάρη κατασῶντες, καὶ αὐτὴ ἀκολοθήσει, καὶ
 „ἔφετα πάλιν (ὁμιλ. ἰδ'. εἰς τὴν πρὸς Ρωμαίους.)

„ αἰσθητὸν τὸ πῦρ καὶ ὑλικὸν πῦρ, ὡπερ θεῖον ἐκπηδήσαν τῆς καμίνε, ἐφήλατο τοῖς ἔξω κα-
 „ θεμιτοῖς ἐπὶ τῷ τελῶν παιδῶν, τί ἐκ ἐργάσεται ἐκεῖνο τὸς ἐμπεσάντας; (Ομιλ. μγ. εἰς
 τὸ κτ' Ματθ.) Ἐξ τῶ καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος θέλωντας νὰ φανερώσῃ, ὅτι ὁ πύριμος ἐκεῖνος
 ποταμὸς ἔχει νὰ ὀρμήσῃ καὶ τῷ ἁμαρτωλῶν μὲ πόνῳ ἀγγιόσῃ, ὡσεὶ ὅπῃ θέλει φαίνεται ὡ-
 σαυ εἷα ἄγριον θεῖον, καθὼς εἶπεν ἀνωτέρω ὁ θεῖος Χρυσόσομος, ἔχον ζῆλον μεγάλην διὰ
 νὰ καταφάγῃ τὸς ἐχθρὸς τῶ Θεοῦ. τῶ, λέγω, θέλωντας νὰ φανερώσῃ, ἔπω φησι „ φοβερὰ δὲ
 „ τὸς ἐκδοχὴ κλίσεως καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπερκαυτούς. (Εβρ. ι. 27.)
 Καὶ λοιπὸν μὲ πόσον φόβον, καὶ μὲ ποταπὸν τρόμον ᾧ πρέπει νὰ πολιτῶμεθα ἡμεῖς οἱ χρι-
 στιανοί; Ἐξ νὰ λυτρωθῶμεν ὑπὸ ἐκεῖνο τὸ παμφάγον καὶ ἄγριον πῦρ τῆς κολάσεως, τὸ ὁποῖον
 ἔχει νὰ καίῃ ἀπελθόντως ἐκεῖνος ὅπῃ ἔχεν νὰ ριφθῆν εἰς αὐτό; ἀπαρηγόρητος ἦν εἶναι ἡ συμ-
 φερά. ἀπαραμύθητος εἶναι ἡ τιμωρία, καὶ παντελῶς ἀπαρακλήτος ἡ ἐκείσε κόλασις. ὅθεν με-
 ματαιωμένοι καὶ μεμωραμένοι εἶναι ἐκεῖνοι οἱ χριστιανοί, ὅπῃ νομίζεν πῶς θέλει προξενεῖ πα-
 ρηγοσίαν εἰς αὐτὸς, τὸ γὰρ κολάζονται μὲ τὸς πολλὰς, καὶ ἔξ τῶ λέγειν τὸν ἄγνωστον τῶτον λό-
 γον, ὅπῃ εἶναι ὅλοι, ἃς εἶμαι καὶ ἐγώ. ἀνόητε ἄνθρωπε, καὶ αὐτὸ ἐσύ ὅταν τύχῃ νὰ ἴσῃαι πο-
 δαγρὸς, καὶ ἔχῃς πόνον ὑπερβολικὸν, δὲν αἰθανέσαι ὀλότεια, καὶν χιλιάδες ἄνθρωποι εἶναι
 κοντά σε ὅπῃ νὰ πονῶν ὀλεστώτερον ὑπὸ λόγους, ἀλλὰ μόνον τὸν ἐδικόν σε πόνον αἰσθανέσαι,
 καὶ παρηγοσίαν δὲν λαμβανέσαι ἀπὸ οἱ ἄλλοι πάσχον, πῶς δὲν σοχάζεσαι, ἔτι καὶ εἰς τὴν κό-
 λασιν ἔχεις νὰ πάσχῃς τὸ ἴδιον; ἐπειδὴ καὶ ἐκεῖ, ὁ κάθε κολασιμὸς μόνῳ τῷ ἐδικῷ τε αἰ-
 σθανέται κόλασιν. καὶ ὑπὸ τῷ ὑπερβολῷ τῷ πόνῳ κυριεύομενος, δὲν δυνάται νὰ συλλογι-
 θῇ ἀπὸ οἱ ἄλλοι κολάζονται χειρότερα ὑπὸ λόγους. καθὼς ταῦτα πάντα βεβαίῳ ὁ θεῖος Χρυ-
 σόσομος λέγων „ Καὶ ἦν σφόδρα ψυχρὸς ἔπος ὁ λόγος, τὸ νομίζεν ὀλεστώτερον φέρειν τὸ μῆ-
 „ πάντων κολάζεσθαι. καὶ τὸ λέγει. ὡς πάντες, καὶ ἐγώ. τί γὰρ χρὴ λέγειν τῷ γένῳ;
 „ ἐνὸντόν μοι τὸς ὑπὸ ποδαλγίας κατεχομένους, οἱ ὅταν ὑπὸ δειμείας ὀδυμῆς κατατείνωνται,
 „ καὶν μυρίας δέξις χαλεπώτερα πάσχοντες, ἢ εἰς νῦν λαμβανέσαι. τὸ ἦν ὀπιτεταιμῶν τῆς
 „ ἀληθινοῦς, ἢ συγχωρεῖ τῷ λογισμῷ σχολῶντινα ἔχειν εἰς τὸ λογίσασθαι ἑτέρας, καὶ πα-
 „ ραμυθίαν εἶρεν. μὴ ποίνῃ τὰς ψυχραῖς ταύταις ἐλπίσι τρεφόμεθα. τὸ γὰρ δεξασθαι
 „ παραμυθίαν ἐκ τῷ τῶ πέλας κακῶν, ἐν τοῖς συμμέτροις γίνεται τῷ παθῶν. ὅταν δὲ ὑπε-
 „ ρέχῃ ἡ βάσωνος, καὶ ζάλης ἢ πάντα μετὰ εὐδον, καὶ μὴδὲ ἐαυτῷ εἰδέναι ἡ ψυχὴ λοιπὸν
 „ ἔχῃ, πόθεν καρπώσεται ὀλεστώτερον; ὡσεὶ γέλωτος ταῦτα τὰ ῥήματα, καὶ μῦθοι παιδῶν ἀνοή-
 „ των εἰσίν. (Ομιλ. μγ. εἰς τὸ κτ' Ματθαῖον.)

13. „ Καὶνὸς δὲ ἔρῳνὸς, καὶ γῆν καὶνῶν, καὶ τὸ ἐπάγγελμα αὐτῶ,
 „ προσδοκῶμεν. (Ἡσ. ξέ. 16. ξς. 22.)

ΜΕ' τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ Κορυφαῖος, ὅτι ὁ ἔρῳνὸς καὶ ἡ γῆ, ἀγκαλὰ καὶ ἔχεν νὰ
 φθάρῃν ἔξ πυρὸς, δὲν ἔχεν ὅμως νὰ ὑπάγῃν εἰς ἀνυπαρξίαν καὶ εἰς τὸ μὴ ὄν, ἀλλ' ἔχεν νὰ
 μεταβληθῆν καὶ νὰ μετασχημαθῆν εἰς τὸ καλλίτερον, καὶ ἀπλῶς εἶπεν, ἔχεν νὰ γένῃν και-
 νέγια. ὄχι διὰ τί μέλλει νὰ δημεργηθῇ ἄλλος ἔρῳνὸς, καὶ ἄλλη γῆ ἐκ τῶ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶ-
 ναι, ἀλλὰ ἔξ τῶ ὅτι ὁ ἴδιος ἔπος ἔρῳνὸς, καὶ ἡ ἴδια αὐτῆ γῆ, ἔχεν ἔξ τῶ πυρὸς νὰ χωνόσῃν καθε-
 φθάρτων, κάθε ἀχρηστον καὶ ὀλεστώτων, καὶ ὑποβαλόντα κάθε τροπῶν καὶ μεταβολῶν τῶ κινή-
 σεῶν τῶς μέλλεν νὰ γένῃν ἀφθάρτα, ἀτρεπτα, ἀναλλοίωτα, καὶ λαμπρότητα. δίκαιον ἦν εἶ-
 ρεν εἰς τῷ φθάρῳ, καὶ ποικιλότητον μεταβολῶν, ἔξ τὸν φθάρτων γενόμενον ἄνθρωπον: ἔ-
 τζι πάλιν ἡ αὐτὴ νὰ λάβῃ τῷ ἀφθαρσίαν καὶ ἀναλλοίωτον κατὰσασιν, ἔξ τὸν μέλλοντα ἀφ-
 θάρτων γίνεσθαι ἄνθρωπον, καθὼς ὁ Παῦλος ἀπεφθέγγετο „ ἡ ἦν ὑποκαταδοκία τῆς κτίσεως
 „ τῷ ὑποκαλύψιν τῷ Ἰῶν τῶ Θεῷ ἀπεκδέχεται. τῆ ἦν ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγη, ἐκ ἔ-
 „ κῆσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα. ἐπ' ἐλπίδι ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλόλθερωθήσεται ὑπὸ τῆς
 „ θελείας τῆς φθορᾶς, εἰς τῷ ἐλόλθερίαν τῆς δόξης τῷ τέκνων τῶ Θεῷ. οἶδαμῃ ἦν ὅτι πᾶσα
 „ ἡ κτίσις συσυναίξει, καὶ συνωδίνει ἄχει τῶ νῦν. (Ρωμ. ἡ. 19.) Καὶ καθὼς εἷας πατὴρ εἰς
 τὸν καιρὸν τῆς δόξης καὶ χαρᾶς τῷ Ἰῶν τῶ, σολίζει ἀκόμη καὶ τοὺς δούλους του ἔξ ὀλεστώ-
 ραν δόξαν τῷ Ἰῶν τῶ: ἔτζι καὶ ὁ Θεός, εἰς τὸν καιρὸν τῆς δόξης καὶ χαρᾶς καὶ ἀφθαρσίας ἡ-
 μῶν τῷ Ἰῶν τῶ, σολίζει καὶ αὐτῷ τῷ ὑποδίκλον κτίσιν μὲ τὰ καλλῆ τῆς ἀφθαρσίας, ἔξ
 δόξαν ὀλεστώτερον ἐδικῷ μας: ὡς λέγει ὁ Χρυσόσομος καὶ ὁ Θεοφύλακτος.

Πῆ δὲ ὑπεσχεθῆ ὁ Θεός νὰ κάμῃ καινέριον ἔρῳνὸν, καὶ καινέριαν γῆν; εἰς τὸν Προφήτῳ
 Ἡσαίαν.

Ἡσαΐαν . ἐκεῖ γὰρ λέγονται πᾶ λόγια ταῦτα ὡς ἐκ προσώπου τῷ Θεῷ ,, ὃν τρόπον ἦν ὁ ἕρα-
 ,, νός καινός, καὶ ἡ γῆ καινὴ, ἃ ἐγὼ ποιῶ, μῦθε ἐνώπιον ἐμῆ, λέγει Κύριος. (Ἡσ. ξς'. 22.)
 Καὶ πάλιν ,, ἔσαι γὰρ ὁ ἕρανος καινός, καὶ ἡ γῆ καινὴ, καὶ ἐ μὴ κρησθῶσι τῷ προτέρων,
 ,, ἔδ' ἐ μὴ ἐπέλθῃ αὐτῷ ὅπι τῷ καρδίας. (Ἡσ. ξέ. 17.) Καὶ ὁ Ἰωάννης δὲ λέγει ἐν τῇ Ἀ-
 ποκαλύψει ,, Καὶ εἶδον ἕρανον καινόν, καὶ γῆν καινὴν. ὁ ἦν πρῶτος ἕρανος, καὶ ἡ πρῶτη γῆ
 ,, παρῆλθεν. (Ἀποκάλ. κἀ. 1.) καινός λοιπὸν καὶ λαμπρότατος ἔχει τότε νὰ φαίνεται ὁ ἕρα-
 νός, ἀσυγκρίτως ἄπο ὅ,τι φαίνεται τώρα, ὡς λέγει ὁ ἅγιος Συμεὼν ὁ νέος Θεολόγος, καὶ μέλ-
 λει νὰ ἀσράπτῃ τὸ φῶς τε, ὑπὲρ τὸ φῶς τῶ ἀσέρων καὶ τῆς σελιῦς. καὶ ἡ μὲν σελιῦν, ἔχει
 νὰ λάμπῃ ὡσαύτ' ὁ ἥλιος, ὁ δὲ ἥλιος πάλιν ἔχει νὰ λάμπῃ φῶς ἐπταπλασῖως περισσώτερον ἄ-
 πο τὸ φῶς ὅπῃ ἔχει τώρα, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ Ἡσαΐας λέγων ,, Καὶ ἔσαι τὸ φῶς τῆς σελί-
 ,, νης, ὡς τὸ φῶς τῆ ἡλίης· καὶ τὸ φῶς τῆ ἡλίης, ἔσαι ἐπταπλάσιον ἐν τῇ ἡμέρᾳ, ὅταν ἰά-
 ,, σιται Κύριος (ἦν τῆς ἀναστάσεως δηλ.) τὸ σινύτρημα (ἦτοι τῷ φθορᾷ) τῆ λαῖ αὐτοῦ.
 (Ἡσ. λ. 26.) ἀκόλουθον δὲ εἶναι, ὅτι καὶ οἱ ἀσέρες νὰ λάμπῃσι μὲ εἶα περισσώτερον φῶς ἄ-
 πο ὅσον ἔχουσι τώρα, ἀγκαλιὰ καὶ τὸ πόσον νὰ μὴ μαρτυρῆται ἄπο τῷ Γραφίῳ. Συμεὼν δὲ
 ὁ νέος Θεολόγος λέγει, ὅτι ἔχον νὰ λάμπῃν ὡσαύτ' τὸν ἥλιον. (Σελ. 218.) Καινέριον δὲ θέλει
 γινῆ καὶ ἡ γῆ, καὶ τόσον ἁφανῆς καὶ λαμπρὰ, ὡς ὅπῃ νὰ ὑπερβαίῃ εἰς τῷ λαμπρότητι
 τὸ ἀσημι, καὶ μάλαγμα, καὶ τῆς ἀδάμαστας καὶ σαφείρας, καὶ τῆς ἄλλης πολυτίμης λίθους,
 καθὼς πολλοὶ διδάσκαλοι θέλουσιν. ἀρά γε δὲ καὶ ἡ θάλασσα καὶ οἱ ποταμοὶ ἔχον νὰ ἀνακαι-
 ρισθῶν καὶ νὰ ἀφθαρτισθῶν; ὅχι ἄποκρίνονται ὁ Μητροφάνης ὁ Θεοφύλακτος καὶ ὁ Οἰκουμενίος.
 ἐπειδὴ δὲ ἔχει νὰ κάμνῃ κάμμιαν χρῆσιν εἰς τὸν ἀφθαρτον ἐκείνον αἰῶνα. βεβαιῶται δὲ τῆτο
 καὶ ἄπο τῆς Γραφᾶς. ὁ γὰρ Ἡσαΐας ἐκ προσώπου τῷ Θεῷ λέγει ,, ὁ λέγων τῇ ἀβύσσῳ, ἐρη-
 ,, μωθήσῃ. καὶ τῆς ποταμῶν σου ξηρανῶ. (Ἡσ. μδ'. 27.) καὶ ἐν τῇ Ἀποκαλύψει γέγραπται
 ,, Καὶ ἡ θάλασσα ἐκ ἔσιν ἔτι. (Ἀποκ. κἀ. 1.) τάχα δὲ καὶ τῆ ζωᾶ ἔχον νὰ ἀφθαρτισθῶν;
 ὅχι. ἄποκρίνονται οἱ ἀνωτέρω ἐρμηνεύται. ὁμοίως ἐδὲ τὰ φυτὰ ἔχον νὰ ἀφθαρτισθῶν καὶ τῆς
 αὐτῆς ἐρμηνεύταις. (1) ὁ δὲ Συμεὼν ὁ νέος Θεολόγος λέγει, πῶς ἔχον καὶ αὐτὰ νὰ μὴν ἀφ-
 θαρτα. ἔτω γὰρ φησιν ,, ἡ γῆ θέλει λάβῃ μίαν ἑμορφίαν ἀνεκλάλητον καὶ καινέριαν, καὶ εἶα
 ,, εἶδος χλόης ἀμάραντον. ἦγουν σολισμῆν μὲ ἀνθὴ φωτεινὰ καὶ πολυποίκιλα. (Λόγ. μέ.
 σελ. 218.)

,, Ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικῆ.

Εἰς τὸν καινέριον, λέγει, ἔρῳν ἐκείνον, καὶ εἰς τῷ καινέριον ἐκείνῳ γῆν θέλει κατοικῆ
 πάντες δικαιοσύνη: ἦγον, καθὼς ἐρμηνεύει ὁ Μητροφάνης δὲ θέλει εἶναι πλέον εἰς τῷ γῆν
 οἱ πολυειδεῖς ἔπι καὶ πολύτροποι πειρασμοί. δὲ θέλει πολιτῶνεται πλέον τὸ νὰ ἀδικῆ τινὰς
 καὶ

(1) Προδέττα δὲ ὁ ἱερός Μητροφάνης καὶ ταῦτα. καινός ἕρα-
 νός ἔσαι. διὰ τί τότε, δὲ ἔχει νὰ διαδέχεται ἡ ἡμέρα τῶν ἡμερῶν
 καὶ ἡ νύκτα τῶν ἡμερῶν διὰ τῆς τῆ ἡλίης ἀνατολῆς τε καὶ δύσεως.
 ἐδὲ ἡ αὐοειξὶς ἔχει νὰ διαδέχεται τὸν χειμῶνα, ἔπε τῷ αὐοειξί
 τῷ θερος, ἔπε τῷ θερος τῷ φθινόπωρον, ἔπε τῷ φθινόπωρον ὁ
 χειμῶν. διὰ τί πῶτ' ὁ χρόνος δὲ ἔχει νὰ κάμνῃ κυκλικῶν τῷ
 περιόδῳ, ἔπε ποτὲ μὴ νὰ ἀναβαίῃ ὁ ἥλιος εἰς τῆ ἰσημερινᾷ
 καὶ θερινᾷ σημείᾳ τῷ ἕρανῳ, ἔπε νὰ καταβαίῃ εἰς τῆ χειμερι-
 νᾷ. καινὴ δὲ ἔσαι ἡ γῆ, διὰ τί τότε δὲ ἔχει πλέον νὰ ἐκχῆ
 ἀπο τῆς κόλπης τῆς πηγᾶς αἰωνίας, καὶ ποταμῶν. ἔπε νὰ βλα-
 σάνῃ χορτὰ, καὶ βοτάναις, καὶ διάφορα δένδρα, πᾶσιν διὰ τῷ
 τροφῶν τῶν ἀνθρώπων, ὅσον καὶ διὰ τῷ τροφῶν τῶν ζῴων.
 ἀλλὰ ἀπο αὐτῶν ἔλα ἐλάθεσθαι τῶν ἕρανῶν ὁ καινός ὅμῃ καὶ ἡ γῆ,
 ἔχον νὰ παύσῃν ἀπο τῷ παικίλῳ καὶ πολύτροπον δειλίαν, καὶ
 νὰ εὐρῶν αἰωνίαν καὶ παντοπιῶν ἐλάνθειαν καὶ ἀπολύτρωσιν·
 καθὼς καὶ οἱ δίκαιοι ἀνθρώποι ἔχον ταυτῶν νὰ εὐρῶν. δὲ δὲ
 σημαίνῃ τὸ καινόν. ἡ τὸ ἄλλο μὴ ὄν κατὰ τῷ ὑπόστασιν, ταυ-
 τῶν δὲ, κατὰ τῷ φύσιν. καθὼς χάριν λόγῃ δὲ μαχάριον και-
 νέριον, ὅπῃ εἶναι ἀπο εἶα καὶ τὸ αὐτὸ σίδηρον κατασκευασμένον.
 ἡ τὸ ὄν μὴ κατὰ ὑπόστασιν τὸ αὐτὸ, ἀλλοίον δὲ κατὰ τῆ φυσί-
 κᾷ ἰδιώματι. καθὼς ἔπειν τὸ αὐτὸ μαχάριον ὅταν παλαιωθῆ
 καὶ σκερῶσῃ καὶ ἀχρησθῆ, ἀνακαινίζουμιν αὐτὸ χωνδρόντες τὸ πα-
 λιν καὶ ἀναχωνόντες, καὶ λαμπρότερον καὶ κομπρωτότερον ποιῶντες
 ἀπο τὸ φθῶν. κατὰ τῶ λοιπὸν τὸ δέτερον σημαίνουμιν τῆ
 καινᾷ, ἐνοεῖ ὁ μέγας Πέτρος τῆς καινῆς ἕρανῆς, καὶ τῷ καινῆ
 γῆν. ἐπειδὴ ὁ πύρρον ἐκείνος ποταμῶς ὅπῃ ἔχει νὰ ἀπορροῦ-

ται ἐμπερῶν ἀπο τὸν θρόνον τῷ Θεῷ, εἶναι ἡμιασμένους εἰς τῶ-
 πο. φθῶν, διὰ νὰ κατὰ αὐτῆ ὄλλῳ τῷ ἀμαρτίαν, καὶ νὰ
 ἀφανίσῃ αὐτῷ, ὡσαν ὅπῃ αὐτῆ δὲ ἔγινῃ ἀπο τὸν Θεόν, ἔ-
 πε ἔχει οὐσίωδῃ καὶ κατ' αὐτῷ ὑπαρξίᾳ, ἀλλὰ κατὰ συμβε-
 βηκῆς παρεπέση εἰς μόνιας πᾶς πονηρᾶς γνώμης τῶν Δαιμονῶν
 καὶ τῶν ἀνθρώπων· καὶ δέτερον, διὰ νὰ διαπράξῃ ὄλλας πᾶς
 εἰσίας καὶ φύσεις τῶν αἰδῶν τῶν κτισμάτων, καὶ ἄλλας μὴ, νὰ δια-
 λύσῃ εἰς ἀνυπαρξίαν καὶ εἰς τὸ μὴ ὄν, ὡσαν ὅπῃ δὲ ἔχον νὰ
 χρησιμῶν πλέον εἰς τὸν μέλλοντα Κόσμον, ὡς εἶπομεν. ἀλλὰς
 δὲ, νὰ κατασκευάσῃ λαμπρότερας καὶ δυνατώτερας, ὅσοι ἔχον
 νὰ χρησιμῶσιν εἰς τὸν πῶτε Κόσμον· καθὼς ἠθέλε θετέρον κατα-
 σκῆσῃ τινὰς διὰ πυρός, τὸ χάλκαμα, καὶ τὸν σίδηρον ἐπιτί-
 θῃς ἡ σφαίρα τῆς γῆς εἰς τὸ βλῆθος τῆ κῆτρης, ἀλλὰ τὸ
 πρόσωπον αὐτῆς καὶ ἐπιφάνεια. τὸ δὲ κῆτρον τῆς ἔχει νὰ μέ-
 νῃ χωρὶς ἀνακαινισμῶν καὶ ἀκαθάρσιων εἰς τὸ κρεῖττον· ἐπειδὴ
 ἐκεῖνο ἔχει νὰ ἦναι ὁ πῶτος τῶν ἀθλίων κολαζομένων δαιμό-
 νων τε καὶ ἀνθρώπων τῶν ἀσεβῶν καὶ ἀμαρτωλῶν, καὶ ἐκεῖ λέ-
 γουσι, ὅτι ἔχον νὰ σιωχθῶν ὄλλας ἡ ἀκαθαρσίας καὶ βρο-
 χίας τῆς γῆς, διὰ νὰ βασανίζον αἰωνίως τῶ αἰδῶνιαν τῶ ἀ-
 μαρτωλῶν, ἡ ὅποιαις ἀκαθαρσίας ἔχον νὰ μείνῃν εἰς αὐτῆς,
 ὡσαν ἡ σκερῆα μένῃ μετὰ τῷ διὰ πυρός χωνδρῶν τῶ σιδήρου
 καὶ τῷ ἀργῶν.

λέξεως ταῦτα ,, ὁπότεν εὐαθῶν ὀλοκλήρως ὄλα τὰ ἐπίγεια μὲ τὰ ὑραίνια, τότε καὶ οἱ δίκαιοι θε-
,, λην κληρονομήσεν αὐτῷ τῷ γῆν, ὅπερ ἔχει νὰ ζανακαινεργωθῆ. τῷ ὁποίαν τῷ κληρονο-
,, μὲν οἱ παρθεῖς ἐκείνοι ὅπερ μακαρίζονται ἄπο τὸν Κύριον. (Λόγ. μέ. σελ. 218.) λέγει δὲ
καὶ ὁ Οἰκουμενίος σου τῆ Χρυσοστόμω ,, τῆ ἀσεβῶν τε καὶ ἀμαρτωλῶν ἐκ μέσῃ γεγεννημένων, καὶ
,, ἁθροδοσῶν τῆ κολάσει ἐν τῆ τῆς κλίσεως ἡμέρᾳ, τὸν σύμπαντα λοιπὸν κόσμον ἔξασιν οἱ
,, δίκαιοι ἀνακαινισθέντα, καὶ αὐτῷ ἔσαι τὰ ὑραίνια ἀγαθὰ καὶ τὰ ἐπίγεια. (ἐρμυλῆα εἰς τῷ
,, πρὸς Ρωμαίους.)

14. ,, Δί ὁ ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες, παρδάσατε ἄσπιλοι, καὶ
,, ἀμώμητοι αὐτῷ ἄρεθῶν ἐν ἐρῳῆ.

15. ,, Καὶ τῷ τῆ Κυρίας ἡμῶν μακροθυμῶν, σωτηρίῳ ἠγάθη.

Επειδὴ, λέγει, ἀγαπητοί μου ἀδελφοί, προσμῆντε νὰ ἔλθῃ ἀναμφιβόλως, πῶσον αἱ φοβεραὶ
καὶ ἀνυπόφοροι τιμωρίαι, τὰς ὁποίας ἐφοβέρισεν ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ εἰς τὰς ἀσεβεῖς καὶ ἀμαρτωλούς.
ὅσον καὶ τὰ ἀνεκλάλητα ἀγαθὰ ὅπερ ὑπεσχέθη ὁ Θεὸς νὰ δώσῃ εἰς τὰς δούσεβεις καὶ ὀναρέτους.
τῆτε χάριν δείξετε καθεὶ σπυρίῳ καὶ πρῶθυμῶν, ὅλα νὰ μὴ μολυνθῆτε μὲ τὰς μολυσμὸς καὶ ἀπα-
θαρσίας τῆς ἀμαρτίας, ἀλλὰ νὰ φυλάξετε τῷ ψυχῷ καὶ τὸ σῶμά σας, καθαρὰ, καὶ χωρὶς
κάνεια μῶμον καὶ ἐλάττωμα, μὲ ἠσεῖας, μὲ δεῖσεις, μὲ ἀγρυπνίας, μὲ χαμδῶνίας, καὶ μὲ
τῷ καθολικῷ ἐγκράτειαν ὄλων τῆ ἀισθήσεών σας. ἐπειδὴ ἡ ἐγκράτεια τῆ ὕπνε, τῆ φαγητῆ,
καὶ τῆς σωματικῆς ἀναπαύσεως, αὐτὴ συτρεῖβει τῷ καρδίῳ, ἡ δὲ συτρεῖβῆ πάλιν τῆς καρ-
δίᾳ, φυλάττει τὸν ἄνθρωπον καθαρὸν καὶ ἐλδύθερον ἄπο ἀμαρτίας, καθὰς λέγει ὁ ὄσιος Μάρ-
κος ,, ἐκτὸς συτρεμῆς καρδίᾳς, ἀδύατον καθόλου ἀπαλλαγῶναι κακίας. συτρεῖβει δὲ καρ-
δίῳ ἡ τειμερῆς ἐγκράτεια, ὕπνε, λέγω, καὶ τροφῆς, καὶ σωματικῆς ἀεσεως. (Κεφ. σί.) μὲ
ταῦτα, λέγει, παρδάσατε Χριστιανοί, νὰ φυλαχθῆτε καθαροὶ ἄπο ἀμαρτίας, καὶ πρὸς τῆτοις μὲ
τῷ παρῶτητα καὶ ταπεινώσειν, μὲ τῷ καταύξειν καὶ τὰ δάκρυα, μὲ τῷ πρὸς τὰς πτωχὰς ἐλεη-
μοσύλῳ καὶ μὲ τῷ φιλοξενίῳ. ἵνα καὶ τὸν καιρὸν ὅπερ μέλλει νὰ χωρίσῃ ἡ ψυχή ἄπο τὸ σῶ-
μά σας, ἐρεθῆτε ἀμώμητοι μὲ τῷ πρὸς Θεὸν καὶ πρὸς τὸν ἑαυτὸν σας εἰρῳῶν ἐμπροσθεν εἰς
τὸν Κεῖτῳ τῆ ἀπίστων. τότε ἦν ἐν τῷ καιρῷ τῆ θανάτῃ τε γνωρίζει ὁ ἄνθρωπος τῷ ἐλπίζο-
μῶν τῆ Χρεῖσῃ παρσεῖαν, ἐπειδὴ ἐλδύθερόνεται μὴ ἄπο τὸν φθαρτὸν τῆτον αἰῶνα, κατανατῆ
δὲ

μη δὲν ἠξάρουσαν πόσους χρόνους ἔχει νὰ τὸν θαλάῃ ἔως τῆς σπυ-
πελείας τῆ αἰῶνος, καὶ πᾶρα μῶν, κατασκιάζει καὶ τελειοῖν ἑνα
μέρος τῆ πολυελέα, πᾶρα δὲ τελειοῖν ἄλλο. ἦν ποτὲ μὲν ἀρ-
πάξει μῶν ψυχῶν φυλαχθῆσαν καθαρὰ διὰ τῆς ἐργασίας τῆ
ἐπιπλῶν, ποτὲ δὲ ἀρπάξει ἄλλῳ, δικαιωθῆσαν διὰ τῆς μετα-
νοίας. καὶ ἄλλον μὲν, σφίξῃ διὰ τῆς ἐπαγγελιῶν τῆ, ἄλλον δὲ
διὰ τῆς ἀπειλῶν τῆ. ἐκείνον, γλυτῶνι ἀπό τῷ ἀμαρτίας διὰ
τῆνος χρεῖσεως καὶ παιδείας, τῆτον ἐλδύθερόνι ἀπό τὸν διάβολον
διὰ τῆς χρεῖσεως τῆ, ἔως ὅπερ νὰ τελειώσῃ ὄλα τὰ μέρη μικρὰ καὶ
μεγάλῃ, ἀπό τὰ ὁποῖα ἔχει νὰ συτρεθῇ ὁ ὑπερθαύματος αὐ-
τῶν τῆ Κοσμῆ πολυελέας. ὅταν δὲ πᾶντα τελιωθῶν ἕνα ἀνακαι-
νισθῶν οἱ θρανοί, οἱ φωςῆρες, τὰ ἄσρα, τὰ σοιχεῖα, ἡ γῆ, τὰ
σῶματα τῆ δικαίων διὰ τῆς παλιγγενεσίας καὶ ἀφασάσεως, καὶ
τῆς εἰς τὸ κρεῖττον ἀλλαγῆς τε καὶ ἀλλοιώσεως, τότε ἔχει νὰ συστήσῃ
ὁ ἀεισοπέχνης Θεὸς τὸν μέγαν τῆτον τῆ παντὸς πολυελέον τῆ, καὶ
νὰ τὸν ἀμαρτῆσῃ μὲ ὄλα τὰ παγκάλλῃα, ὑπερλαμπρῆ, καὶ ὑπερ-
θαύματος αὐτῆ μέρη, ἦν ποτὲ ἔχει νὰ συτρεθῇ αὐτὸν μὲ ἑνα
θρανὸν ὅπερ νὰ λάμπῃ ὡσὰν σελήνῃ, μὲ ἑνα ἥλιον ὅπερ νὰ ἀρ-
γραπτῆ ἐπιπακλασίως ἀπό τῆς ἀσραπτε πᾶρα. μὲ μῶν σελή-
νῳ λάμπουσαν ὡσὰν ἥλιος μὲ πᾶσα μυριάσμα ἀσρα, ὅπερ νὰ λάμπῃ
τῶ καθ' ἑνα ὑπερ τῷ σελήνῳ. μὲ μῶν ἦν ἀσραπτεσαν ὡσὰν τῶ
καθαρὸν χροσίον, καὶ τὸν διαφανῆ σάφρα-
ρον, μὲ πᾶσα ἀσραπτεσαν σῶματα τῶν δικαίων, ὅπερ ἔχει νὰ
λάμπῃ τῶ καθ' ἑνα ὡσὰν ὁ ἥλιος, καθὰς ἔπειν ὁ Κύριος. ὡσε
ὅπερ ὁ θρανὸς ἀπό τὸ ἑνα μέρος μὲ πόσους ἀσραπτεσαν ἥλιους
ἐκπέμπων τὸ φῶς εἰς τῷ γῆν, καὶ ἡ γῆ ἀπό τὸ ἄλλο ἀνακα-
κλάσα εἰς τὸν θρανὸν τῆ ἴδιον φῶς, καὶ τὰ δύο ὀμῶ ἔχουσι νὰ
κάνουσαν μῶν ἀλληλοδιδάσκον συσεχίαν φῶς, ἐκ δὲ τῆς συ-
νεχίσεως παυτῆς, αὐραῶν καὶ γῆ, καὶ τῶ μπετῆ: ἡπὶ ὄλων τῶ
παῦ ἔχει νὰ φαίνεται ἑνα φῶς ἀδιάκοπον ἀνεσπερον καὶ ἀβα-
σίλῳτῶν. ὅθεν ὁ τῶ πᾶντα πολυφῶτε καὶ πολυθαύματος Κοσμῆ
πανσροφῆς τεχνίτης Θεός, βλέπων αὐτὸν πᾶς ἐγίνε κατὰ τὸν σχε-

πὸν ἕκᾶνον, τὸν ὁποῖον ἐπαυῶρισεν εἰς τῷ θεαρχικῷ τῆ ἴδειαν
πρὸ τῆς αἰῶνος, ἔχει νὰ χαρῆ καὶ νὰ ὀφρανθῆ, διὰ τὶ τὸ ἐκτυ-
πον καὶ ἡ εἰκῶν ἐγίνε ὀμοιον μὲ τῶ παρῶτυπου, καὶ τῶ ποιῆμα
ἐλαβεν ὀμοιότητα μὲ τὸν ποιητῷ. διότι, εἶθε μὲν ὁ Θεὸς εἰς
τῷ ἀρχῷ τῆς δημιουργίας ὄλα τὰ ποιήματα τῆ πῶς εἶναι κα-
λά, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἀγία Γραφή ,, Καὶ εἶθεν ὁ Θεὸς πᾶντα ὅ-
,, σα ἐποίησε. καὶ ἔθε καλά λίαν (Γέν. ἀ. 31.) δὲν ἔχᾳρη ὀμοιος
εἰπε ὀφρανθῆ δι' αὐτᾶ, διὰ τὶ ἀκόμη δὲ ἔχεν λάβῃ τὸν τελείαν
αὐτῆς ἀποκατάστασιν. μάλιστα δὲ καὶ ἐλυπηθῆ διὰ τῷ φθορᾷ ὅ-
περ ἔλαβον. ὅταν δὲ τελείως ἀποκατασταθῶν καὶ ἀνακαινισθῶν ἐν τῆ
τελδύταῃ ἡμέρᾳ, ποτὲ ἔχει νὰ χαρῆ καὶ νὰ ὀφρανθῆ ὁ πᾶν ἀνα-
καινεργός. καὶ τῶ παρῶτος τῶ ἀσραπτετικῷ ὀφθαλμῷ ὁ ἀσραπτε-
νατῆ Δαβὶδ ἀνεβῆσεν ,, ὀφρανθῆται Κύριος ἐπὶ τῆς ἐργῆς
,, αὐτῆ - (Ψαλμ. ἐγ. 22.) καὶ σοχάσῃ πῶς δὲν ἔπειν, εἰς χρο-
νον ἀπερασμοῖον ὅτι εὐφρανθῆ, ἡ εἰς χρονον ἐνεσῶτα ὅτι ὀφρα-
νεται, ἀλλὰ εἰς χρονον μέλλοντα ὅτι ἔχει νὰ ὀφρανθῆ, διὰ τὶ
φανερῶσῃ ὅτι ποτὲ μόνον ἐν τῷ ἀνακαινισμῷ καὶ τῆ τελείᾳ ἀπα-
καταστάτῃ τῆ Κοσμῆ μέλλει νὰ χαρῆ, ὡς ἔπειν. ἔ μόνον δὲ ὁ
Θεός, ἀλλὰ καὶ ὄλοι οἱ Ἀγγελοὶ καὶ ὄλοι οἱ δίκαιοι ἄνθρωποι
βλέποντες τῷ ὑπερκαθον λαμπαρότητα καὶ θαυμασῶν ἀερονίαν
καὶ ὀμοιότητα τῆ θαυμασῆ πᾶς πολυελέας. ὄλοι συμφῶνως ἔχουσι
νὰ χαρῶν, καὶ ὄλοι ἔχουσι νὰ θαυμάσῶν, ὡσε ὅπερ ἀπό τῷ πολ-
λῷ τῆς χαρᾷ καὶ τῷ ὑπερβῆλλοντα θαυμασῶν νὰ δοξολογῆσι
μὲ πᾶσαι δοξαλογίας τὸν μέγαν ἀεισοπέχνη Θεόν, ὅπερ ἐνα-
τασκάσῃ πᾶσιν ὑπερθαύματος κοσμῶν, καὶ μὲ ἀπέφρας ὀμοιο-
χρησίας νὰ τὸν ὀφραρισθῶν εἰς αἰῶνα αἰῶνος. ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ οἱ
δαίμονες, καὶ αὐτοὶ οἱ ἀσεβῆς καὶ οἱ ἀμαρτωλοὶ ἄνθρωποι ἔχουσι
νὰ θαυμάσῶν τῷ ὑπερβῆλλοντα ὀμοιότητα τῆ καυτῆ ἐκείνῃ καὶ
ὑπερλάμπε Κοσμῆ, πῶσον ὅπερ ἔχουσι νὰ λυπῶνται αἰώνως,
διὰ τὶ οἱ ἀθλοὶ ἐσερεθῆσαν τῆς ἀπολαύσεως πᾶσῃ ὑπερκαλλε-
σῶτα θεάματος.

δέ εις τὸν ἀφθαρτὸν ἐκείνον καὶ μέλλοντα, καὶ ἃ ὁ Θεὸς μακροθυμῆ καὶ ἀργοπορῆ τῷ δούτερον τε παρυσίαν, ἢ καὶ τὸν θάνατον τῆ κάθε εὐδίας, πῶπο τὸ κάμνει ἕξ νὰ δώσῃ καιρὸν εἰς τὰς ἀσεβεῖς καὶ εἰς τὰς ἀμαρτωλὰς νὰ μετανοήσῃν ἄπο τῷ ἀσεβείαν καὶ κακίαν τας καὶ νὰ σωθῶν. ὅθεν τῷ μακροθυμίαν ταύτῃ καὶ ἀργοποιαν τῆ Θεῶ, πρέπει ἐσεῖς χριστιανοὶ νὰ τῷ νομίζετε, πῶς εἶναι σωτηρία ἐδική σας, καὶ σωτηρία τῶ ἀσεβῶν. (1)

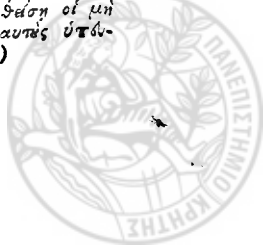
„ Καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος, καὶ τῷ αὐτῷ δο-
 „ θῆσαν σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν,
 16. „ Ὡς καὶ ἐν πάσις ταῖς ἐπιστολαῖς λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ
 „ τούτων.

Αληθῶς μεγάλα ἐγκώμια προξενῶσιν εἰς τὸν Κορυθαῖον Πέτρον τὰ παρόντα λόγια. ἐπειδὴ καὶ αὐτὰ παρυσίαν φανερά, πόση ταπεινοφροσύνη, καὶ πόση ἀπάθεια δεικνύεται εἰς τῷ ἄπο-
 σολικῷ αὐτῆ καρδίαν. καὶ πόσον ἦτον καθαρὰ καὶ ἐλεύθερα ἄπο κάθε φθόνου καὶ βασκανίας ἢ
 ἀγία ἐκείνη καὶ μακαρία ψυχή τε. βλέπει ἡ ἀγαπητὴ, ὅτι ἐκεῖνος ὁ μέγας Πέτρος, ὅπῃ ἤξιώ-
 θη νὰ λάβῃ ἄπο τὸν ἴδιον Χριστὸν τὰ πρωτεῖα τῶ ἄλλων Ἀποστόλων, καὶ νὰ ὀνομάζεται Κορυ-
 φαῖος, ἐκεῖνος ὁ Πέτρος ὅπῃ ἐνεχειρίσθη παρὰ τῆ τῆς βασιλικῆς ἐκείνης τῆς βασι-
 λείας τῶ ἑβραίων, καὶ εἶχε τόσῳ μεγάλῳ ὑπόληψιν καὶ δόξαν ἄπο ὅλου τὸν Κόσμον. ἐκεῖνος,
 λέγω, ὁ πρῶτος καὶ πρῶτος θαυμαστὸς Πέτρος, δὲ ἐκρινεν ἀνάξιον τῆς ἑαυτῆ ἀποστολικῆς ὑπε-
 ροχῆς, τὸ νὰ κηρύξῃ εἰς ὅλους, καὶ νὰ σεμνωῖ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον. λέγων, ὅτι αὐτὸς ἤξιώ-
 θη ἄπο τὸν Χριστὸν μεγαλιτέρα ἄπο λόγου σοφίας, καὶ χάριν διδασκαλίας. καὶ δὲ λέγει
 μὲ τὰ λόγια ταῦτα ὁ Κορυθαῖος, καὶ τὸν ἱερὸν Μητροφάνη. ἐγὼ μὲ καὶ τὸ ὀλίγον χάρισμα
 τῆς διδασκαλίας ὅπῃ μοι ἐδόθη, ἄπο τὸν Χριστὸν, ἔγραψα εἰς ἐσᾶς ἀδελφοί, μικρά τινα καὶ
 ταπεινὰ διδάχῃ καὶ νουθεσίαν καὶ ἕξ ὅλα μὲ τὰ ἄλλα ὅπῃ ἐχρεάσῃν νὰ σᾶς ἀναφέρω πρὸς
 ἐδική σας ὠφέλειαν: ἕξαιρέτως δὲ καὶ μάλιστα ἕξ τῷ δούτερον τε Χριστῷ παρυσίαν, διὰ τῷ
 τῶ ἀσεβῶν καὶ ἀμαρτωλῶν κόλασιν, καὶ ἕξ τῷ μακροθυμίαν καὶ χρηστότητα ὅπῃ δείχνει ὁ Χρι-
 στὸς, καὶ δὲ κάμνει ὀλίγῳ τῷ μέλλουσιν κρίσιν: ἵνα δώσῃ καιρὸν εἰς τὰς ἀσεβεῖς καὶ ἀμαρ-
 τωλὰς νὰ ἔλθῃν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, καὶ νὰ μετανοήσῃν. ὁ δὲ ἀγαπητὸς ἀδελφός μας, καὶ
 συναπόστολος Παῦλος, καθὼς ἔλαβε μεγαλιτέρα σοφίαν ἄπο τὸν Χριστὸν, καὶ πλεονέστερον πλε-
 τον τῆ διδασκαλικῆ χάρισματος: ἔτι καὶ τῷ μεγαλειότητι τῆς δοθείσης σοφίας τε, σᾶς ἔγρα-
 ψε μεγαλοπρεπῶς καὶ λαμπρῶς ἰδιαιτερον μὲ ἐν τῇ πρὸς Ἑβραῖους ἐπιστολῇ. διδάσκει δὲ καὶ εἰς
 ὅλους τὰς ἐπιστολάς τὸ διαγγέλιον τῆς βασιλείας τῆ Θεῶ μὲ ὑψηλὰ νοήματα, καὶ μὲ ἐμφαντι-
 καὶ λόγια: αὐτὸς, λέγει, καὶ πρὸς τῆς δούτερας παρυσίας τῆ Χριστῷ ἔγραψε ταῦτα. „ πρὸς δὲ
 „ τῶ χρόνων καὶ τῶ καιρῶν, ἀδελφοί, ἐ χρεῖαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι. αὐτὸ γὰρ ἀκριβῶς
 „ οἴδατε, ὅτι ἡ ἡμέρα Κυρίου ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ, ἔπος ἔρχεται. (α. Θεσαλ. ε. 1.) αὐτὸς καὶ
 „ πρὸς τῆς τῶ ἀσεβῶν τιμωρίας ἔπος ἔγραψεν „ οἱ τινες δίκῳ τίσουσιν, ὅθεν αἰώνιον ἀπο-
 „ πορώπη τῆ Κυρίου, καὶ ἀπο τῆς δόξης τῆς ἰσχύος αὐτῆ, ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξαδιῶναι ἐν τοῖς ἀ-
 „ γίοις αὐτῆ. (β. Θεσαλ. α. 9.) ἀλλὰ καὶ πρὸς τῆς μακροθυμίας τῆ Θεῶ ἔπος λέγει „ ἡ τῆ
 „ πλεονεξίας τῆς χρηστότητος αὐτῆ, καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ
 „ χριστὸν (ἢ τὴν μακροθυμίαν) τῆ Θεῶ εἰς μετανοίαν σε ἄγει. κατὰ δὲ τῷ σκληρότητά σου
 „ καὶ ἀμετανόητον καρδίαν, θησαυρίζεις σεαυτῷ ὀργὴν, ἐν ἡμέρᾳ ὀργῆς καὶ ἀποκαλύψεως
 „ καὶ δικαιοκρισίας τοῦ Θεοῦ, ὅς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. (Ρώμ. β. 4.) (2)

(1) Πρέπει ὅμως νὰ ἠξυμῶμεν, ὅτι ἐὰν δὲ μεταχειρισθῶμεν τῷ μακροθυμίαν τῆ Θεῶ εἰς τὸ νὰ μετανοήσωμεν, ἀλλὰ ἀμετανόητους ζῶμεν, δὲ μακροθυμίαν πλὴν ὁ Θεὸς, ἀλλὰ μίαν ὥραν πρότερον ἔχει νὰ κάμῃ τῷ Κρίσιν, καὶ νὰ μᾶς ἀσκήσῃ τὴν ζωὴν ἀπὸ τῆ καιρῆ. ἵνα μὴ ζῶντες καὶ ἀμαρτανόντες μὲν, μὴ μετανοήσαντες δὲ, κολαδιῶμεν πλεονότερον. καθὼς ἔκαμον ὁ Θεὸς καὶ εἰς τὰς ἐπὶ Νῶε ἀνθρώπων: ὑποχρεῖται γὰρ εἰς τὸν Νῶε, ὅτι μετὰ ἑκατὸν ἑξήκοντα ἔτη ἔχει νὰ κάμῃ τὸν κατακλυσμὸν, ἐκοίτη τῶς ἔκοσιν ἀπὸ τῶς χρόνους αὐτῆς, διὰ τὸ οἱ ἀμαρτωλοὶ ἐκείνοι δὲ ἐμετανόησαν. ὅθεν ἵνα μὴ κολαδιῶσιν χαριέτερα, ἐκοίτη ἀπὸ τῶ ζωὴ τῶς ἔκοσιν ἐπ. διὰ τὸ πῶπο λέγει ὁ Χρυσοστόμῳ „ οἱ γὰρ ἐν τοῖς ἑκατὸν ἔτεσι μεταβαλέσθαι μὴ βυβληθῶτες, τὸ πλεονεξίαν ἀνὲρ ἐκέρθων ἀπὸ τῶν ἔκοσιν ἐπὸν, ἢ τὸ πλεονεξίαν ἀπο-
 „ τῆ τῆς τιμωρίας ἐργασθῶν; (ὁμίλ. κέ. εἰς τῷ Γέν.)

διὰ τὸ καθὼς εἶας γεωργὸς, ὅταν βλέπῃ πῶπο τὸ χωράφι πὲ δὲν καμνὴ κρῖνῶν καρπὸν, θείξῃ αὐτὸ, ἢ τὸ καινὸ. ἔτι καὶ ὁ Θεὸς, ὅταν βλέπῃ τὸν κόσμον πῶπο, πῶπο δὲ ἀφῆνῃ κρῖνῶν καρπὸν εἰς αὐτὸν, διὰ τῷ τῶ ἀμαρτωλῶν ἀμετανόησαν, μίαν ὥραν πρότερον ἔχει νὰ τὸν χαλάσῃ.

(2) Ὡς ἐὰν ἡμεῖς δὲ μεταχειρισθῶμεν τῷ μακροθυμίαν τῆ Θεοῦ εἰς τὸ νὰ μετανοήσωμεν, βεβαίως ἔχομεν νὰ κολαδιῶμεν πλεονότερον. διὰ τὸ καιρὸν λαβόντες δὲ ἐμετανόησωμεν ὅθεν καὶ ὁ θεὸς Χρυσόστομος τὰ ἔπη ταῦτα τῷ Παύλῳ ἐρμηνεύων λέγει „ ἔδως πῶπο ὁ θαυμαστὸς ἔπος τῆς οἰκουμενῆς διδάσκαλος „ (ὁ Παῦλος δηλ.) σαφῶς ἡμᾶς ἐδίδου, ὅτι, τῆ μακροθυ-
 „ μίαν τῆ Θεῶ τῆ πρὸς μετάνοιαν ἡμῖν παραχεθεῖσθαι οἱ μὴ
 „ χρωόμενοι εἰς δέον, μείζονι δίκῃ καὶ τιμωρίᾳ ἑαυτῶς ὑπὸ-
 „ θῶνως καθίσταν. (λογ. κέ. εἰς τῷ Γένεσιν.)

Τοῖςτοι λοιπὸν πρέπει νὰ γινώσκῃ καὶ ἡμεῖς ἀδελφοί μου Χριστιανοί, μιμήμενοι τῷ ἀπάθειαν καὶ ταπεινοφροσυνῷ τῷ μακαρίῳ Πέτρῳ, καὶ μὴτε νὰ υπερφυσώμεθα ἕξ τὰ ὑπεροχικὰ ἀξιώματα ὅπως ἡμεῖς ἔχομεν, μὴτε νὰ φθονῶμεν καὶ νὰ φελοπαίζωμεν ἐκείνους, ὅπως εἶναι μὲν κατώτεροι ἄπὸ ἡμᾶς καὶ τῷ ἀξίῳ, ἔλαβον δὲ θεόθεν χάρισμα μεγαλιτέρας σοφίας καὶ διδασκαλίας ἄπὸ ἡμᾶς. ἀλλὰ μάλιστα καὶ νὰ κηρύττωμεν αὐτοὺς, καὶ νὰ μεγαλιώωμεν μὲ πολλές ἐπαίνους εἰς τὰς ἄλλας ἀνθρώπους: καθὼς ἔκαμε καὶ ὁ Κορυθαῖος Πέτρος, ὅς τις δὲ ἐν τράπη νὰ προτιμῆσθαι τῷ δοθεῖσαν εἰς τὸν Παῦλον σοφίαν, φελοπώτερον ἄπὸ τῷ ἐδικῷ του. ἕξ τῆτο καὶ ὁ Παῦλος αὐτοὺς ἐπαρηγγείλεν εἰς τὸν Τιμόθεον νὰ τιμᾷ καὶ νὰ ἐπαινῇ τὰς κοπιῶντας εἰς τὸν λόγον τῆς διδασκαλίας, λέγων „ οἱ καλῶς προεσῶτες φρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιοσῶσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. (ἀ. Τιμ. ε. 17.) ἐπειδὴ ἐκεῖνοι ὅπως δὲν χαίρουν εἰς τὰ χαρίσματα ὅπως ἔχουν οἱ μικρότεροι ἄπὸ λόγου των, καὶ δὲν δοξάζουν τὸν Θεὸν ὅπως τὰς ἐχαίρωσαν, ἀλλὰ καὶ κατηγοροῦν αὐτοὺς ἄπὸ τὸν φθόνον τῶν: αὐτοὶ ὡς μισοκαλοὶ καὶ φθονεροὶ καὶ φρομάχοι ἔχουν νὰ κατακερδαῖν. ἕξ τί αἰτίως ὁ Κύριος δίδῃ τῷ σοφίαν καὶ τῷ σωῆσιν εἰς τὸν ἄνθρωπον, ὡς λέγει ὁ Σολομών „ Κύριος δίδωσι σοφίαν, καὶ ἄπὸ φροσῶτες αὐτῆς γινώσκεις καὶ σωῆσεις. (Παρ. β. 6.) βέβαια ἐκεῖνος ὅπως κατηγορεῖ καὶ φελοπαίζει τὸν γνωσκὸν καὶ σοφὸν ἀδελφόν, δὲν μάχεται μὲ αὐτὸν ὅπως ἔλαβε τῷ σοφίαν, ἀλλὰ μὲ τὸν Θεὸν ὅπως ἔδωκεν εἰς αὐτὸν τῷ σοφίαν.

„ Ἐν οἷς ἐστὶ δυσνόητά τινα, ἀ οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀσήμενοι φρεβλῶσιν,
 „ ὡς καὶ τὰς λοιπὰς Γραφὰς, πρὸς τῷ ἰδίῳ αὐτῶ ἀπώ-
 „ λειαν.

Οἱ ἀμαθεῖς, λέγει, καὶ ἀσήμενοι εἰς τῷ τῷ Χριστῷ πίσιν, αὐτοὶ κινήμενοι, ὅχι μόνον ἄπὸ τῷ ἀμάθειαν καὶ ἀγνωσίαν τῶν, ἀλλὰ καὶ ἄπὸ τὸ πάθος τῶ φθόνου, εἰς τὸς αὐθάδειαν καὶ πόλῃν ἡλθον, ὡς ὅπως φρεβλῶσι καὶ φροσφῶσι μερικὰ δυσκολονόητα λόγια ὅπως δεικνύονται εἰς τὰς ἐπιστολάς τῶ ἀδελφῶ μας Παύλου. καὶ τῷ φροσφῶν αὐτῷ καὶ παρεξήγησιν δὲν τῷ κάμνουν μόνον εἰς τὰς ἐπιστολάς τῶ Παύλου, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἄλλας Γραφὰς τῆς παλαιᾶς Διαθήκης. ἔγω δὲ ποιῶντες ἄλλον τινὰ δὲν βλάπτωσι, παρέξ τὸν ἐαυτὸν τῶ οἱ ταλαίπωροι, καὶ κηρυττῶσιν εἰς ἀπώλειαν. ἔτσι Ἐλύμας ὁ μάγος, καθὼς ἀναφέρει ὁ ἀρεσπαγίτης Διονύσιος ἐν κεφ. η. φελοθεῖαν ὀνομάτων, ἐκατασκῶδάζε πῶς εἶναι ἀδύατος ὁ Θεός, ἐπειδὴ παρεξήγει τὸ ρητὸν ἐκεῖνο ὅπως γράφει ὁ μέγας Παῦλος πρὸς τὸν Τιμόθεον „ εἰ ἀπιστῶμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει, ἀρνήσασθαι ἐαυτὸν ἐ δύναιται. (β. Τιμ. β. 13.) μὴ νοήσας ὁ φροσῶτος, ὅτι ὁ Θεός μὲ τὸ νὰ ἔχη φυσικῷ καὶ ἐσιῶδῃ τῷ ἀγαθότητα, καὶ αἰδίων τῷ ὑπαρξῆν, ἕξ τῆτο δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀρνηθῇ τὸν ἐαυτὸν τῶ πῶς εἶναι τοῖςτοι. ἐπειδὴ ἡ ἀρνήσις αὐτῆ τῶ ἐαυτῆ τῶ, ἡθελεν ἦναι μεταβολὴ τῆς ὑπαρξῆώς τῶ, καὶ μία τροπὴ πρὸς ἀνυπαρξίαν. ὁμοίως καὶ ἡ ἀρνήσις τῆς ὄντως καὶ ἐσιῶδου ἀγαθότητός τῶ, δὲν ἡθελεν ἦναι ἄλλο, φελο κακία καὶ πονηρία. ἐκεῖνος λοιπὸν ὅπως εἶναι ὢν, κυρίως καὶ φροσῶτος καὶ ἀληθῶς καὶ αἰδίας, καὶ ὅπως δίδει τὸ εἶναι εἰς ὅλα τὰ ὄντα νοητὰ καὶ αἰσθητὰ ἕξ μόνῳ τῷ ἐσιῶδῃ καὶ φυσικῷ ἀγαθότητά τῶ, πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ γινῇ κακός; ἢ νὰ τραπῇ εἰς τὸ μὴ ὄν; τῆτο γὰρ εἶναι πάντων τῶ ἀδύατων ἀδυνατώτατον. ἔτσι πάλιν ἄλλοι μερικοὶ ἀνόητοι, ἀκόντες τὸν Παῦλον νὰ λέγη, πῶς ὁ Θεός ἐδικαιώθη ἄπὸ τῶ ἀμαρτίας μας, ἐβλασφήμῃν ὅτι ὁ Παῦλος λέγει νὰ κάμνωμεν τὰ κακὰ διὰ νὰ ἔλθῃν τὰ ἀγαθὰ καὶ ἡ δικαίωσις καὶ δόξα τῶ Θεῷ „ Καὶ μὴ, καθὼς βλασφημέμεθα, καὶ κηρύττῶμεν φασί τινες ἡμᾶς λέγειν, ὅτι ποιήσωμεν τὰ κακὰ, ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθὰ. ὢν τὸ κρίμα ἐνδικόν ἐστι. (Ῥώμ. γ. 8.) ἔτσι ἄλλοι ἀνόητοι ἀκούοντες τὸν αὐτὸν Παῦλον νὰ λέγη „ ἐ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἀμαρτία, ὑπερεφείωσεν ἡ χάρις. (Ῥώμ. ε. 20.) διέφρονον τὸν λόγον τῶ πιν καὶ ἔλεγον, λοιπὸν ὡς ἀμαρτησῶμεν φελοπώτερον, ἕξ νὰ συγχαρηθῶμεν καὶ φελοπώτερον. πρὸς τὰς ὁποῖας ἔγραψεν ὁ αὐτὸς Παῦλος „ τί ἐν ἐρέμῃ; ἐπιμνησῶμεν τῆ ἀμαρτία, ἵνα ἡ χάρις εἰς πλεονάσῃ; μὴ γινώσκῃ; οἱ τινες ἀπεθαίνωμεν τῆ ἀμαρτία, πῶς ἐτι ζήσωμεν ἐν αὐτῇ; (Ῥώμ. 5. 1.) καὶ ἄλλα ρητὰ διέφρονον τῶ Ἀποστόλου Παύλου πρὸς ἀπώλειαν ἐδικῷ τῶ.

Καθὼς γὰρ τὰς Προφητίας καὶ τὰς Ἀποστόλων ἐθανάτωσαν οἱ Ἰουδαῖοι, ἕξ νὰ μὲν ὠφελῶν τὰς ἀνθρώπους μὲ τῷ διδασκῶν τῶν: ἔτσι καὶ τὰς λόγους τῶ ἀγίων Προφητῶν καὶ Ἀποστόλων φροσῶσιν, ἕξ νὰ μὴ σωθῇ τινες ἄπὸ τῷ ἀγνώσῃν τῶν, οἱ τινες ἔχουν νὰ κατακερδαῖν παρομοίως μὲ ἐκείνους ὅπως τὰς ἐθανάτωσαν, ὡς λέγει ὁ Θεοφύλακτος καὶ Οἰκεμῆσιος.

17. „ Ὑμᾶς ἔν ἀγαπητοὶ προγινώσκοντες, φυλάσσεθε ἵνα μὴ τῆ
 „ ἢ ἀθέσμων πλανά σωμαπαχθόντες, ἐκπέσητε τῷ ἰδίῳ ση-
 „ οῦμῳ.
 18. „ Αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τῶ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος
 „ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Διὰ τὸτο, λέγει, ἐγὼ σᾶς προεῖπον ἀδελφοί, ἵνα τὴν διαστροφὴν καὶ παρεξήγησιν τῆς θείων Γραφῶν τὴν ὑπὸ τῆς ἀμαθῶν καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων γινουμένην: ἵνα ἔχοντες πολλαβῆσαν τὴν εἰδῆσιν ταύτῃ, φυλαχθῆτε ἵνα μὴ σωμαπαχθῆτε καὶ ἐσεῖς καὶ πιασθῆτε ὑπὸ τῆς διαστροφῆς ταύτῃ καὶ πλανά αὐτῆς. καὶ ἀκολούθως, ἵνα μὴ ξεπέσητε ὑπὸ τὸν σπυγμὸν τῆς πρὸς τὸν Χριστὸν πίστεως, καὶ κρημισθῆτε μαζὶ μετ' αὐτῶν εἰς τὸ βάραθρον τῆς ἀσεβείας καὶ τῆς κολάσεως. ἀλλὰ μάλιστα ἵνα προγινώσκοντες ταῦτα, ὀρεθῆτε αὐξάνοντες, καὶ φεισόμενοι ἐν τῇ πίστει καὶ ἐν τῇ χάριτι, καὶ ἐν τῇ γνώσει τῶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, προσεισόντες πίσιν ἐπιπέσειν εἰς τὴν πίσιν, χάριν ἐπάνω εἰς τὴν χάριν, καὶ γνώσιν ἐπάνω εἰς τὴν γνώσιν: τῆς μὲν ὀπισθοῦν ὀπισθοδρομῆσαι, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενοι, ἕως ἔφθάσῃτε εἰς τὴν ὑπερτάτην καὶ δυνατὴν τοῖς ἀνθρώποις τελειότητα τῆς πίστεως καὶ χάριτος καὶ γνώσεως τῶ Κυρίου: καθὼς καὶ ὁ Παῦλος ἔγραψεν εἰς τὴν Κολοσσαίαν „ ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐξανόμενοι „ εἰς τὴν ὑπερτάτην τῶ Θεοῦ, ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμῶνται, κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ, „ εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετ' ἡμετέρων. (Κολ. α. 10.) (1)

„ Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν, καὶ εἰς ἡμέραν αἰῶνος. Ἀμήν.

Πρέψασαν καὶ ἀρμόδιον δοξολογίαν ἀπέπεμψεν ὁ Κορυφαῖος εἰς τὸν Δεσπότην καὶ βασιλέα Χριστὸν, ἐν τῷ τέλει τῆς παρεύσης ἐπιστολῆς: δίδοντας ἀξίωμα καὶ εἰς ἡμᾶς, ἵνα ἐν τῷ κάμνω- μῳ τὸ ὅμοιον, καὶ ἐν τῷ δοξολογῶν τὸν Θεὸν καὶ τὸν διχαριστῶμεν. καὶ πάντοτε μετ', μάλιστα δὲ καὶ ἐξαιρέτως, ὅταν πλειονοῦμεν τὸ ἔργον ὅπερ ἔχομεν εἰς χεῖρας μας. ἐπειδὴ διὰ τῆς τῶ Θεοῦ συνεργίας καὶ χάριτος, ἐδυνήθημεν ἐν κατορθώσωμεν τὸ ἔργον ἐκεῖνο. λέγωντας δὲ ὁ Κορυφαῖος ἡμέραν αἰῶνος, ἔδειξε φανερά, πῶς ἡ ἡμέρα ἐκείνη τῶ μέλλοντος αἰῶνος, εἶναι μία καὶ μοναδική, ἀνεσπερόν τε καὶ ἀδιάδοχον, ἐπειδὴ ὁσὸν ἐξεδέχεται αὐτῷ νῦν. ἄλλος γὰρ ταύτῃ ποιεῖ ἥλιος ὁ τὸ ἀληθινὸν φῶς ἀπασφάπτων, ὡς λέγει ὁ Θεὸς Νύκτος Γρηγόριος (2) διὰ τὸτο καὶ ἡμεῖς ἀδελφοί μιμήμενοι τὸν μέγαν καὶ Κορυφαῖον Πέτρον, φθάσαντες εἰς τὸ τέλος τῆς ἐξηγήσεως τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ἅς δοξολογήσωμεν τὸν Δεσπότην Χριστὸν, καὶ ἅς εἰπῶμεν ὑπὸ τῆς ἡμετέρας τῆς

↓-

(1) Σημειώσασθε ὅτι τὸ ἔργον τὸτο τῶ Κορυφαίου ἀποτιθεὶς ὁ κριτικὸς Φώτιος, ὅπως λέγει πρὸς τὸν Νικομηδείαν Γεώργιον εἰς ἐπιστολῆν πρὸς τὸν μετὰ τὸν Παῦλον ἐπιστολῶν „ βέβαια εἰσοὶ πρὸ Κο-
 „ ρυφαίου καλῶμεν μάρτυρα τῆς ἐκείνης τῶ Παύλου σοφίας,
 „ καθὼς φησὶν ὁ ἀδελφὸς ἡμῶν Παῦλος, κατὰ τὴν δοξολογίαν
 „ αὐτῶν σοφίαν ἔγραψε, δῶρον θεῶν τῆν Παύλου σοφίαν καὶ εἰ-
 „ δῶς καὶ δικαιοσύνην, εἶτα καὶ τὸ βαθὺ καὶ πυκνὸν ἢ ἡ γ-
 „ ραμμένον, οἷον ἀποθνήσκων καὶ ἐξημμένον, ἐν οἷς ἐστὶ φησὶ
 „ δυσνόητά τινα, ὡς ἀναί φρενὸς οὐκ ἐστὶν δεῖται. φησὶς θεῶν,
 „ σοφῶν μαθητῶν, σωείσεως φαιδρῶν ὁ πῶν γραμμάτων Παύλου
 „ φαιδρῶν. διὰ τὸτο οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀσχετικοὶ πρὸς τὸ μυστὸν
 „ κερδαίναν, καὶ σφᾶς αὐτῶν διασφάλλοντες ἀποσπῶνται.
 „ (Γεωργίου Νικομηδείαν ἐπιστολ. εἰς ε.) λέγει δὲ καὶ ὁ θεῶν
 „ Χρυσόστομος ἀπολογητικὸς ὑπὲρ πῶν τῶ Παύλου ἐπιστολῶν „ εὐ-
 „ γὰρ ποικίλος τις ἦν (ὁ Παῦλος) ἀλλὰ ἀπλῆς καὶ σαφής, ὅ-
 „ ποι δὲ (ὁ Μαρτίνος καὶ Μανιχαῖος, καὶ οἱ ἄλλοι αἰρετικοί)
 „ πρὸς τὰς οἰκείας διεστρέφον τὰ ῥήματα ἐνοίας, καὶ διὰ τὴ
 „ ὅπως ἐρρέθη φησὶν, ὡς δὴ λαβῆς τῶν βυλομένων; ἐκ αὐ-
 „ τῶν ἐδῶκεν, ἀλλ' ἡ ἐκείνων μανία. ἐκ εἰς θεῶν γὰρ τῶν
 „ ἐχρήσαντο, μὴ τοῖνον, μηδὲ Παῦλον καταγίνωσκε διὰ τῶν
 „ ἢ κακῶς χρησαμένων γινώσκων, ἀλλὰ μάθε πῶν φησὶν
 „ αὐτῶ καλῶς, καὶ πῶν πλῆτον ἀνάπτουσαν, καὶ πρὸς πάντας γῆ-
 „ σῃ γενναίως ἀπὸ πῶν ἐκείνων φησὶν ὅτι πῶν (λόγ. κα.
 „ εἰς τὴν β. πρὸς Κορινθίους) ἀκολούθως δὲ ἐπιφέρει, ὅτι καθὼς

ἡ Κτίσις, καλὴ μὲν ἐστὶ, γέγονε δὲ βλάβης αἰτία καὶ εἰδωλο-
 λατρίας εἰς τῶν μὴ καλῶς αὐτῷ θεωρούντων: ἐπὶ καὶ αἱ τῶ
 Παύλου ἐπιστολαὶ, καλὰ ἔσται, βλάβης ἐφανῆκαν αἰτία εἰς τῶν
 κακῶς αὐτῶν ἐρμηνεύοντων.

(2) Τὰ λόγια τῶ θεῶν Γρηγορίου εἰσὶ πῶντα „ τῶ ἐβδωμάτι-
 „ καὶ παυσανίου χρόνῳ, ὡς ἔσται ἡμέρα ὁσὸν μετὰ τῶν ἐβ-
 „ δωμάτων, ὁσὸν μὲν λεγομένη ὅτι μετὰ τῶν ἐβδωμάτων γίνεται,
 „ ἐκ ἐτι δὲ τῶν τῶ ἀεθμῶν διαδοχῶν ἐφ' αὐτῶν δεχόμεν
 „ μία γὰρ εἰς τὸ δυνεκέσ παραμένει, εἰδὲ ποτε νυκτερινῶν δια-
 „ ραμμένον ζῶν. ἄλλος γὰρ αὐτῷ ποιεῖ ἥλιος, ὁ τὸ ἀληθινόν
 „ φῶς ἀπολαμπῶν. ὅς ἐπεδῶν ἀπαξ ἐπιφανῆ ἡμῖν, καθὼς φη-
 „ σιν ὁ Ἀπόστολος, ἐκ ἐτι ἐν δυσμαῖς κρύπτεται, ἀλλὰ πῶντα
 „ τῆ φωτιστικῆ ἐκὼν δυνάμει περιπτύσσόμενος, δυνεκέσ τε καὶ
 „ ἀδιάδοχον τοῖς ἀξίως τὸ φῶς ἐμποιεῖ, καὶ αὐτῶ τῶν μετέχοντων
 „ τῶ φωτός ἐκείνου, ἄλλος ἥλιος ἀπερραζόμενος, καθὼς φησιν
 „ ἐν τῶ ἀναγγελίῳ ὁ λόγος, ὅτι πῶν οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν
 „ ὡς ὁ ἥλιος (εἰς πῶν σ'. φαλμῶν πρὸς τῶν ὁσὸν τῶν μ. α.)
 „ ἐφ' ὅτι δὲ καὶ ὁ ἐκ Δαμασκῶ Γεωργίου „ αἰώνιος δὲ ζῶν καὶ αἰώνιος
 „ κολασίς, πῶ ἀπλήρητον τῶ μέλλοντος αἰῶνος ἡλιος. εἰδὲ γὰρ
 „ μετὰ τῶν ἀνάσασαν ἡμέρας καὶ νυκτῶν ὁ χρόνος ἀεθμῶν
 „ ἐστὶ δὲ μᾶλλον μία ἡμέρα ἀνάσαστος, πῶ ἥλιος τῶν δικαιοσύνης
 „ τοῖς δικαίοις φαιδρῶν ἐπιλάμποντος, τοῖς δὲ ἀμαρτωλοῖς νῦν
 „ βαθεῖα ἀπέραντος (βιβλ. β. κεφ. 15. πρὸς Πίστεως.)

Ψυχῆς ἢ καρδίας μας τὴν δοξολογητικὴν ἢ δὲ χαριστήριον ταύτην φωνῶν. αὐτῶν Χριστῶν δόξα, αὐτῶν κράτος, αὐτῶν δὲ χαριστία, μεγαλωσύνη ἢ ὕμνος ἀσίγητος, σὺν τῷ ἀνάρχῳ αὐτῶν καὶ παντοκράτορι Πατρὶ, ἢ τῷ παναγίῳ ἢ ἀγαθῷ ἢ ζωοποιῷ αὐτῶν Πνεύματι, νῦν ἢ αἰεὶ ἢ εἰς τὰς ἀπεράντους αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ζει τὰς Χρῆσιανὰς, ὅτι ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ εἶναι ζωὴ αἰώνιος, καὶ Θεὸς ἀληθινός, καὶ ὅτι πρέπει
να δευλώμεν εἰς αὐτὸν, καὶ να φυλαττώμεθα ἀπὸ τῆς λατρείας τῶν εἰδώλων. (1)

ΕΡΜΗ-

(1) Σημειώσαι ὅτι πῶς ἐπιτολὰς αὐτῆς συνέγραψεν ὁ Εὐαγγε-
λιστὴς ὡς Ἰωάννης ἐν Ἐφέσῳ, ἀφ' ἧς ἐλευθέρωθη ἀπὸ τῆς ἐν
Πάτμῳ ἐξορίας τῆς ἐπὶ Δουετιανῶν γενουαίῳ, κατὰ τὸν Εἰρη-
ναῖον, καὶ Κλήμεντα τὸν Ἀλέξανδρον, πῶς παρὰ τῷ Εὐσεβίῳ
μαρτυροῦνται. (Ἐκκλ. ἰσορ. βιβλ. γ'. κεφ. κγ'.) ἡ πάλαισιον
προγράψας αὐτῆς τε, καὶ τὸ Εὐαγγέλιον ἐν τῇ Πάτμῳ, ἐξέδο-
το αὐτῆ εἰς τὴν Ἐφέσον, δι' ἣν ἀποδείκνυσι τὴν θεότητα τοῦ
Χριστοῦ κατὰ τὸν Εὐαγγέλιον, καὶ Κηρίνδρα, ὡς λέγει ὁ Εἰρηναῖος
(βιβλ. γ'. κεφ. ια'. κατὰ αἰρέσεων καὶ ἱερώνυμος (ἐν τῷ
καπιλόγῳ τῶν Συγγραφεῶν κεφ. 5'.) καὶ ὁ Ἐπιφανῖος (αἰρέσ.
να.) (παρὰ τῇ Ἐκκλησιαστικῇ ἰσορίᾳ τῆς Μελετίου πμ. α.
σελ. 167.) Σημαιοὶ δὲ ὁ Χρυσόστομος, ὅτι ὁ Εὐαγγελιστὴς ὡς
ἀνέστησεν ἐν ἡμέρᾳ τῆς κίονος φονεύσαντα, καὶ προσφερόμενα

νεκρὸν εἰς τὴν θύραν τοῦ θείου ναοῦ (Ἐγκωμ. β'. εἰς τὸν Ἰωάννην
πμ. γ'.) ὁ δὲ Ἀδελφώμιος εἰς τὸν βίον τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, λέγει,
ὅτι ὁ Ἀπόστολος ὡς ἐπέμφθη δεδεμένος ἀπὸ τῆς Ἐφέσον εἰς
τὴν Ρώμην, ὅπως πλησίον τῆς πύλης τῆς λεγομένης λατῆρας,
ἀφ' ἧς ἐποτίθη φαρμάκι θανατηφόρον, καὶ ἔμεινεν ἀβλαβὴς, ἐρ-
ρίφη μετὰ εἰς αὐτὰ πίδαρι γεμάτῳ ἀπὸ βρασθῶν ἐλαίων κατὰ τὴν
ἐκτὴν τοῦ μαίῃς, ἡμέρᾳ Κυριακῆς. μένας καὶ ἐκ τῆς ἀβλαβείας,
ἐξορίζεται εἰς Πάτμον ὑπὸ Δουετιανῶν. (τομ. α. σελ. 164. τῆς
Ἐκκλησίας. ἰσορ. τῆς Μελετίου) τὴν τῆς δηλητηρίας πόσιν καὶ ὁ
θεὸς Ἀγγελοῦ σημαῖ ἐν τῇ κβ'. ἐρωτικῇ ἀρχῇ, λέγων, ὅτι
,, πῶς τὸ γάλακτος αὐτῆς (τῆς γλυκύτητος τοῦ Θεοῦ) δηλητη-
,, εἰς ποσῆρον Ἰωάννης ἀτρώμω ἐξέτιεν.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ

ΤΗΝ ΚΑΘΟΛΙΚΗΝ

ΠΡΩΤΗΝ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ
ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Α΄.

I. „ Ο ὡ ἀπ' ἀρχῆς.

Οἷ τῆς ὑψηλῆς θεολογίας μεγαλοφωνότατος ἔπος καὶ διαφύσιος κήρυξ, ὁ Υἱὸς τῆς βροντῆς, καὶ ἡγαπημῆτος πατρὸς Χριστοῦ Ἰωάννης, καθὼς εἰς τὸ ἅγιον αὐτοῦ Εὐαγγέλιον ἐξ τῆς τετραπλῆς φωνῆς τῆ ὡ „ ἐν ἀρχῇ γάρ φησιν, ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ὡ πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ὡ ὁ λόγος. ἔπος ὡ ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. (Ἰω. ἀ. 1.) καθὼς, λέγω, ἐκεῖ ἐξ τῆ ὡ, ἐπαράσησον εἰς ἡμᾶς τὴν αἰδιότητα, καὶ ἄχρονον ὑπόστασιν, καὶ ἐσίαν τῆ Ἰῆ καὶ λόγος τῆ Θεῶ. (1) ἔτσι παρομοίως καὶ ἐδῶ λέγωντας, ὁ ὡ ἀπ' ἀρχῆς, τὴν αὐτὴν αἰδιότητα τῆ θεαρχικωτάτης λόγος φέρει. Καὶ ἐξ τῆ δὲ εἶπεν: ὡ ἀπ' ἀρχῆς, χωρὶς ἀρθρον, ἀλλὰ ὁ ὡ ἀπ' ἀρχῆς, μετ' ἀρθρον ὑποτακτικόν; ἐν δὲ τῇ Ἀποκαλύψει εἶπε τῆτο καὶ μετ' ἀρθρον ποτακτικόν „ ὁ ὡν, καὶ ὁ ὡ, καὶ ὁ ἐρχόμενος; (Ἀποκ. ἀ. 4.) διὰ τὴν ἑξαχρείαν τὴν ἐσίαν καὶ ὑπαρξίν τῆ Θεῶ λόγος, ὅπο τὴν ἐσίαν καὶ ὑπαρξίν τῶ κτισμάτων. ἐπειδὴ ὅλα μὲν τὰ κτίσματα αἰσθητὰ, καὶ νοητὰ λέγονται ὄντα, κατ' ὁ μετέχουσι τὸ εἶναι ὅπο τὸν αὐτόντα, καὶ πορόντα, καὶ ὑπερόντα λόγον τῆ Θεῶ. ἐ λέγονται δὲ καὶ μετ' ἀρθρον, τὰ ὄντα. ἐπειδὴ ἀφ' ἐαυτοῦ δὲ ἔχουσι τὸ εἶναι, ἐδὲ κυρίως, καὶ ἐσιωδῶς ὄντα εἶναι. ὁ δὲ λόγος τῆ Θεῶ λέγεται ὁ ὡ, διὰ τὴν αὐτὸς δὲ μετέχει ὅπο τὸ εἶναι, ἀλλ' ἔχει τὸ εἶναι, καὶ διὰ τῆτο „ δίδει εἰς τὰ ὄντα τὸ εἶναι, μᾶλλον δὲ ἐκ αὐτοῦ ἔχει τὸ εἶναι, ὡς λέγει ὁ Ἀρειοπαγίτης Διονύσιος, ἀλλ' αὐτὸν ἔχει τὸ εἶναι. καὶ αὐτοῦ ὄστι τὸ εἶναι, καὶ ἐκ αὐτοῦ ὄστι τὸ εἶναι, καὶ ἐκ αὐτοῦ ἐν τῶ εἶναι, ἀλλὰ εἶναι καὶ αἰὼν τῆ εἶναι, καὶ ἀρχὴ τῆ εἶναι, καὶ μέτρον τῆ εἶναι, πρὸ ἐσίας ὡν. (Πῶλ θείων ὀνομάτων κεφ. ε.)

Καὶ τὰ μὲν ἄλλα κτίσματα, καὶ τὸν Θεοφύλακτον, λέγονται πῶς εἶναι κάθε εἶνα, σχετικῶς ὅμως καὶ διωρισμῶς: δηλαδὴ ὅτι εἶναι θεῶν Ἄγγελος, ὅτι εἶναι ἕρανός, ὅτι εἶναι αἰθρῶπος. ὁ δὲ τῆτων Κτίσης Θεὸς λόγος, λέγεται πῶς εἶναι, ἀλλὰ ἀσχέτως, ἀλλὰ ὅπολυτος, ἀλλὰ ἀδιορίστως: ἦγιν ὅτι εἶναι ὡν, τῆ ὅποῖς μετέχοντα τὰ πάντα, λαμβάνει τὸ εἶναι, καὶ πρὸς ὑπαρξίν ἐρχονται: καθὼς λέγει ὁ Παῦλος „ ἐν αὐτῷ ὡ ζῶμεν, καὶ κινῶμεθα, καὶ ἐσμεν. (Πράξ. 17. 28.) τῆτο δὲ ὅπο λέγει ἐδῶ ὁ Ἰωάννης, ὁ ὡ ἀπ' ἀρχῆς, εἶναι καὶ τὸν Μητροφανὴν ἐκεῖνο τὸ ἴδιον ὅπο εἶπεν ὁ ὁφθεῖς τῶ Μαυσοῦ εἰς τὴν βᾶπν: ἦτοι αὐτὸς ὁ ἴδιος Υἱὸς τῆ Θεῶ, καθὼς λέγει ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τοῖς κατ' Εὐνομίαι „ ἐγὼ εἰμι ὁ ὡν. (Ε' ξ. γ. 14.) ἐπειδὴ τὸ ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τὸν Μητροφανὴν, αἰνιγματωδῶς φανερόνοι τὸ πρὸ πάντων τῶ ὄντων, ἢ τὸ ὅπο τῆς ἀρχῆς: ἦτοι τὸ ἐκ τῆς ἀρχῆς, ἀλλ' ἐ μὲν τὴν ἀρχὴν ἀφράτως, καὶ ὅπορρῆτως ἐκλάμψαν ἀπαυγασμα τῆ Θεῶ καὶ Πατρός: ταυτὸν εἶπεν, φανερόνοι τὸν Θεὸν λόγον.

Πρῶ-

(1) Ὄθεν εἶπεν ὁ μέγας Βασίλειος ἐπιμύθων πῶ, ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος „ οὐκ ἀπὸ Μαρίας φησιν ἢ ἀρχῇ, ἐν δὲ ἀπὸ τῶν ὄπο ἢ χριστὸν ἀλλὰ τί; ἐν ἀρχῇ ὡ ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς ἦν ὁ λόγος, τὴν ἐξ αἰδίου ὑπαρξίν, τὴν ἀπαθὴ γῶνται, πῶ συμφορῆς τῶ Πατρὶ, πῶ μεγαλοῦν

πῶ φύσεως, πᾶσαι ἐν τοῖς ὀλίγοις ἐρήμασι συλλαβῶν, καὶ τῆ ὅπορρῆ καὶ ἦν, ἀγαθῶν εἰς τὴν εἰρήνην: ὡσαύτ' ἀποφρατῶν τὰ σώματα ἢ, ὅτι ἐκ ἦν, βλασφημιῶν, καὶ ἰεροφῶν τῶν πᾶσιν σοφισμάτων παρεσθῶσις ὑποσημένιος (κατ' Εὐνομίαι λόγ. β.)

Πρώτως μὲν ἐν λέγεται ὡς ὁ Θεὸς εἰς χρόνον εἰσεῶτα, ἐπειδὴ ὅλον ἐν ἑαυτῷ, συλλαβὴν ἔχει τὸ εἶναι, καὶ τὸν Ἀρεοπαγίτικον Διονύσιον, καὶ τὸν Θεολόγον Γρηγόριον, οἴοντι πέλαγος ὑσίας ἀπειρον, καὶ ἀόριστον, (Λόγῳ εἰς τὸ Πάχος) καὶ ἐπειδὴ ἐκεῖνο ὅπερ εἶναι τώρα ἐν τῷ εἰσεῶτι, τὸτο ἦτον πρὸ πάντων τῶν αἰώνων, καὶ τὸτο θέλει εἶναι καὶ εἰς πάντας τὰς αἰώνας, καὶ ἐδὼς ἔτε περασμύλον, ἔτε μέλλον ἀείσκειται εἰς αὐτόν. διὰ τί καὶ τὸν αὐτὸν Θεολόγον Γρηγόριον, τὸ ἴδιον, καὶ τὸ ἔσαι, τὸ καθ' ἡμᾶς χρόνος τμήματα, καὶ τῆς ῥόδου φύσεως. ὁ δὲ Θεὸς ἔστιν ὡς αἰεὶ. (1) καὶ δούτερον λόγον δὲ, καὶ τὸ, ἴδιον, καὶ τὸ, ἔσαι, αἰθεῖται Γραφικῶς ἀνατιθέσθαι εἰς τὸν Θεόν: καθὼς λέγει ὁ τῶν Θεολόγων ἑξάρχος Διονύσιος, Διὰ τὸτο πρὸς τῶν λαγίων ὁ ὄντως παρῶν, καὶ πᾶσαν τῶν ὄντων ὀπίνοιαν πολλαπλασιάζεται, καὶ τὸ ἴδιον ἐπ' αὐτῷ, καὶ τὸ ἔστι, καὶ τὸ ἔσαι.... κυρίως ὑμνεῖται. (Κεφ. ἐ. ὡς θεῶν ὀνομάτων.) ὁρέπει ὅμως νὰ προσίθεται εἰς αὐτὰ πάντοτε τὸ αἰεὶ, κατὰ τὸν Νικήταν τὸν σχολιαστὴν Γρηγόριον τῶν Θεολόγων: οἶον, ὁ Θεὸς ἴδιον αἰεὶ, ἔστιν αἰεὶ, ἔσαι αἰεὶ, μαρτυρεῖ δὲ τὰς δύο χρόνους τῆς ὀπί Θεῶ, καὶ ὁ Ἡσαΐας λέγων, ἐγὼ Θεὸς παρῶτος, καὶ εἰς τὰ ἐπερχόμενα ἐγὼ εἰμι. (Ἡσ. μ. 4.) ἦτοι ἐγὼ εἰμι καὶ εἰς τὸ ἀπερασμύλον, ἐγὼ εἰμι καὶ εἰς τὸ μέλλον. ἔτε τὸτο καὶ ὁ Ἰωάννης πῶσον ἐδὼς, ὅσον καὶ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τὸ, ἴδιον, εἶπε. τὸτο ἦν ὅπερ λέγει ἐδὼς: ὁ ἴδιον ἀπ' ἀρχῆς, εἶναι τὸ αὐτὸ μὲ ἐκεῖνο ὅπερ εἶπεν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, ἐν ἀρχῇ ἴδιον. μὲ τὰ δύο δὲ ταῦτα φανερόντι, ὡς εἶπομεν ἀνωτέρω, ὅτι ὁ Υἱὸς καὶ λόγος τῶ Θεῶ ἴδιον ἔλαβεν ἀρχὴν τῶ εἶναι ἐκ τῆς Θεότητος: καθὼς ἐβλασφήμει ὁ Κήλειδος, ἀλλὰ ἦτον ἀπ' ἀρχῆς: ἦτον ἀναρχος καὶ χρόνον, καὶ πρὸ πάντων τῶν αἰώνων. ἐπειδὴ καὶ τὸν μέγαν Βασίλειον, τῆς ἀρχῆς ταύτης ἢ κορυφῆς καταλαμβάνεται. ἀρχῆς τὸ ὀξώτερον ἔχ ἀείσκειται. (Ὀμιλί. εἰς τὸ, ἐν ἀρχῇ ἴδιον ὁ λόγος) διὰ τί αὐτὸ ἢ ἀρχὴ εἶχεν ἄλλω ἀρχῇ, δὲ ἦθελον ἦναι ἀρχὴ. ἀλλὰ ἦθελον ἦναι ὀξ' ἀρχῆς, καὶ μὴ τῷ ἀρχῇ. ἔτε τὸτο λοιπὸν αὐτῇ ἀρχῇ λέγεται, ἔτε τὸ ἄλλω ἀνωτέρω ἀρχῇ ἐκ ἔχει. Καὶ διὰ νὰ εἰπῶ συντόμως, τὸ, ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τὸ, ἐν ἀρχῇ, δὲ φανερόντι ἄλλο, παρὰ τὸ αἰεὶ: ἦτον, ὁ ἴδιον αἰεὶ.

Ἀνατρέπει ἐν ὁ Θεολόγος, κατὰ τὸν Θεοφύλακτον, μὲ τὰς τρεῖς λέξεις ταύτας, πῶσον τὸς Ἰουδαίους, ὅσον καὶ τὰς Ἑλλήνας, οἱ ὅποιοι ἐκατηγόρουν τὸ μυστικὸν τῆς εἰσαρχικῆς οἰκονομίας, πῶς ἦτον νεώτερον, δείχνει ἦν εἰς αὐτὰς, ὅτι τὸ μυστικὸν αὐτὸ, ὅχι μόνον εἶναι παλαιότερον τῶ νόμου, καὶ τῶ Προφητῶν, ἀλλὰ καὶ πάντων τῶν νομῶν, καὶ αἰσθητῶν κτισμάτων: τῶ λόγῳ δηλαδὴ τῆς ἰσοστάσεως τῶ Θεῶ λόγῳ, τῆς προσλαβέσης τῷ ἀνθρωπότητι. καὶ τῶ λόγῳ τῆς προσηγορίας, καὶ τῶ προσηγορίας, καθ' ὅτι τὸ μυστικὸν τῆς ἀνθρωπότησεως προσηγορίας, καὶ προσηγορίας πρὸ τῆς προσηγορίας καὶ Προσηγορίας πάντων ὁμῶς τῶν ὀρατῶν, καὶ ἀόρατων ποιημάτων. καθὼς εἶπομεν εἰς τῷ ἐρμηνείῳ τῶ, ἔπος ἔστιν ὁ Υἱὸς μὲ ὁ ἀγαπητός. (β'. Πέτρ. α. 17.) ἔτε τὸ δὲ ὁ Θεολόγος Ἰωάννης δὲ ἔγραψεν ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης τὸ ὄνομα, καθὼς γράψασιν αὐτὸ οἱ ἄλλοι Ἀπόστολοι εἰς τὰς ἐπιστολάς των; ἀποκρίνεται ὁ Μιτροφανῆς, ὅτι ἐπειδὴ μὲ τὰς αὐτὰς λέξεις ἀρχισε τὸ Εὐαγγέλιον, καὶ τῷ ἐπιστολῷ ταύτῳ ὁ Ἰωάννης, καὶ ἐπειδὴ τὰ αὐτὰ νοήματα ὅπερ γράφει ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ὡς τῆς ἀγάπης γράφει καὶ ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ, διὰ τὸτο δὲ ἐχρησάθη νὰ προσθέσθαι τὸ ὄνομα, καὶ νὰ φανερώσθαι, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ συγγραφεὺς τῆς παρεῖσης ἐπιστολῆς. ἀπὸ τῷ ἐμοίῳ γὰρ ἀρχῇ, καὶ ἀπὸ τῶ ἰδιονομῶν ὅπερ μεταχειρίζεται ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ, καὶ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, καταλαμβάνεται καθεῖς ἕνας, ὅτι ὁ Θεολόγος ἐκεῖνος Ἰωάννης ὁ συγγραφεὺς τῶ Εὐαγγέλιον, αὐτὸς συγγραφεὺς καὶ τῷ παρεῖσαν Ἐπιστολῷ, καὶ ἐκ ἄλλος. (2)

I. „ O'

(1) Γλαυροῦ εἶναι καὶ ἡ ἐρμηνεία ὅπερ κἀμνη εἰς τὸ ὄνομα τῶ Θεῶ τῶ, ὡς ὁ σοφὸς Διδάσκαλος κύριος Εὐγένιος ἐν τῇ φιλοθέῳ Ἀδελφείᾳ πὲ λέγων, ὁ ὡς τὸ σύμπαντος Κόσμου πὲ κτισματα πάντα, ὅσα ὀρατὰ καὶ ἔστι ἀόρατα, εἶναι μὲ ὅπως ἔστιν καὶ λέγονται ὄντα. ἀλλὰ δὲν εἶναι πᾶ ὄντα. διὸ, τὸ δὲ εἶναι ἀπ' ἐ- αὐτῶν, ἀλλ' ἔξ αὐτῶν ὅς τις δὲ εἶναι μόνον ὡς, ἀλλ' εἶναι ὁ ὡς. καθὼς δὲ εἶναι ἀπ' ἑαυτῶν ἐκεῖνα, ἀλλ' ὑπ' αὐτῶ πάντων. διὸ, τὸ ἐκεῖνα, δὲ εἶναι κατ' ὑσίας ὄντα πᾶ εἶναι, ἀλλὰ μετ' ἕσται πᾶ εἶναι, λαβόντα κατὰ μετρίαν τὸ εἶναι. καὶ δὲ ἦσαν πρὸ τῶ λαβῆναι τὸ εἶναι. καὶ νὰ μεταπέσον δυνάμει εἰς τὸ μὴ εἶναι. καὶ ἔτε αἰεὶ τὸ αὐτῶ φύσιν ἔχουσιν εἶναι, ἀλλ' ἄλλοτε ἄ- λα, καὶ ἄλλοτε πᾶ εἶναι. μόνος ὁ Θεὸς εἶναι ὁ ὡς. ὁ κυ- ρίως ὡς, καὶ ἰσοστάς ὡς. διὸ, τὸ ἐκεῖνος εἶναι τὸ εἶναι. διὸ, τὸ δὲ μετ' ἔτε εἶναι, ἀλλ' ἔχει τὸ εἶναι. διὸ, τὸ ἀπ' ἑαυτῶ ε-

να. διὸ, τὸ ἀπ' αἰῶνος εἶναι, καὶ εἰς πᾶν αἰῶνα ὁ αὐτὸς εἶναι. καὶ ἔτε ἦτον, αὐτὸ εἶναι. καὶ ἔτε μέλλει εἶναι, αὐτὸ εἶναι. ἔτε κυρίως μέλλει, ἀλλ' αὐτὸ εἶναι. ἔτε εἶναι, ὅπερ ἐκ ἦν. ἔτε ἦτον τι, ὅπερ δὲν εἶναι: ἔτε μέλλει ὅλος εἶναι τι, τὸ ὅποιον δὲν ἦτον, καὶ δὲν εἶναι. ἔτε ἦτον, ἔτε εἶναι τι, ὅπερ δὲ εἰς πᾶ καθ' ἡμᾶς μέλλον, δυνατὸν εἶπᾶν ὅτι δὲν εἶναι. μέλλον δὲ κυ- ρίως εἶπᾶν καὶ παλαιῶς. ἔτε ἦτον, ἔτε μέλλει νὰ ἦναι, ἀλλὰ μὴ νον εἶναι ὅτι εἶναι, αὐτὸ πᾶ τὸ εἶναι. ὁ ὡς. (τ. μ. α. σελ. 246.)

(2) Ὁ δὲ Θεοφύλακτος λέγει, ὅτι οἱ μὲν ἄλλοι Ἀπόστολοι: ὁ Γάβριος, λέγων, καὶ Πέτρος, μὲ τὸ νὰ ἔγραψαν εἰς τὰς ἐν τῇ Διαπορῇ ἀριστοκρίτους Ἰουδαίους, διὰ τὸτο ἐχρησάθησαν νὰ προσηγορίαν εἰς αὐτὰς τῷ ἐπιστολῷ, ἀποκρίθεις δὲ καὶ νὰ γράψαν εἰς τῷ ἀρχῇ τῶ ὀνομασμάτων. ὁ δὲ Θεολόγος ὡς Ἰωάννης, ἐπειδὴ δὲν γράφει εἰς ὀρισμὸς Ἐκκλησίας, ἢ ῥωσῆ. ἀλλ' ἀ- πλῶς,

1. „ Ο^α ἀκηκόαμεν, ὃ ἑώρακάμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν.

Τοῦτον, λέγει, τὸν Υἱὸν καὶ λόγον τῆ Θεᾶ, τὸν ὄντα πάντοτε ἀχρόνως, καὶ αἰδίως, ἡμεῖς οἱ αὐτῷ Ἀπόστολοι ἠκούσαμεν. καὶ τίς ἐλάλησε περὶ αὐτῆ, καὶ ἠκούσαν οἱ Ἀπόστολοι; ἐλάλησαν ὁ νόμος, ἐλάλησαν καὶ οἱ Προφῆται, ὅτι μέλλει νὰ ἔλθῃ ὡς ἄνθρωπος ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ μάλιστα ὁ Προφήτης Δαβὶδ, ὁ ὁποῖος φανερά εἶπε περὶ αὐτῆ „ τῷ λόγῳ Κυρίου οἱ ἔρανοι ἐσερεύωσιν. (Ψαλ. λβ'. 6.) λόγον γὰρ ἐδῶ δὲν εἰσφέρει τὸν κροκοειδέα, τὸν αὐτοπόσατον, καὶ εἰς αἴρα διαλυόμενον. ἐπειδὴ ὁ Θεὸς δὲν ἔχει σῶμα, καὶ γλῶτταν, καὶ χεῖλη, ἔξ νὰ ἔχη καὶ ταῖστον κροκοειδέα λόγον, καθὼς ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι ἔχουμεν. εἰδὲ εἰσφέρει τὸν εὐχάριτον, καὶ θεολογικὸν λόγον, ὁποῖον ἔχουσι καὶ οἱ Ἄγγελοι. ἐπειδὴ ὁ Θεὸς δὲν εἶναι Ἄγγελος, διὰ νὰ ἔχη καὶ τὰ τῶ Ἄγγελοι φυσικὰ ἰδιώματα. ἀλλὰ εἰσφέρει τὸν εὐπόσατον, καὶ ὁμοῖον λόγον τῆ Θεᾶ καὶ Πατρὸς, τὸν δημιουργόν, καὶ ποιητὴν τῶ ἔρανων. τῶν λοιπῶν τὸν φερέσαντα τὰς ἔρανας εὐπόσατον τῆ Θεᾶ λόγον, ἡμεῖς, λέγει, ἠκούσαμεν διὰ τὸν νόμον, καὶ τὰς Προφῆτας, ὅτι ἔχει νὰ φορέσῃ σάρκα, καὶ νὰ ᾄδῃ ἄνθρωπος, ἔξ νὰ σώσῃ τὸν ἄνθρωπον. καὶ ἀκούσαντες, ἐπιθυμήσαμεν καὶ νὰ τὸν ἰδῶμεν. ἐπειδὴ φυσικῶ τῷ τρόπῳ, πρῶτον ἀκούει τινος μὲ φιλῶ ἀκούω ἔξ εἰς ἀπαρῆμα, καὶ ἔπειτα διὰ τὴν ἀκούω, ἐπιθυμεῖ καὶ νὰ τὸ ἰδῇ μὲ τὰς ὀφθαλμῶς του, ἔξ νὰ πληροφορηθῇ καλλίτερα τὴν περὶ αὐτῆ εἰς ἀκοῆς εἰδῶσιν ὅπε εἶχεν. οἱ γὰρ ὀφθαλμοὶ εἶναι τῶ ὠτίων πιστότεροι, καὶ τὴν ἀληθῆ παροιμίαν.

Καὶ λοιπὸν εἰκίνο ὅπε ἐπιθυμήσαμεν νὰ ἰδῶμεν, τὸ εἶδομεν καὶ ἐμπαράκτως: ἥτοι ἡμεῖς, λέγει, οἱ Ἀπόστολοι, ἠξιώθημεν νὰ ἰδῶμεν μὲ τὰς σωματικὰς ὀφθαλμῶς μας τὸν προαιώνιον λόγον τῆ Πατρὸς, ὅταν ἐπὶ τῆς γῆς ᾤφθη, καὶ τοῖς ἀνθρώποις συνανεγράφη, καὶ ἐκήρυξεν εἰς τὰς ἀνθρώπους τὸ Εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας τῶ ἔρανων. „ Καὶ πῶς λέγει ὁ ἴδιος Ἰωάννης εἰς τὸ Εὐαγγέλιόν του „ Θεὸν εἶδὲς ἑώρακε πῶποτε; (Ἰω. α'. 18.) ἀλλ' ἡ λύσις εἶναι πρόχειρος. ἔξ τὶ ἐδῶ μὲν λέγει ὁ Ἰωάννης πῶς εἶδε τὸν Θεὸν λόγον μὲ τὰς σωματικὰς ὀφθαλμῶς του, καὶ ὁ ἐγνώτερο ἄνθρωπος ὁρατὸς, καὶ ὄχι καὶ ὁ ἦτον Θεὸς ἀόρατος. ἐν δὲ τῷ Εὐαγγελίῳ λέγει, ὅτι δὲν ἠμπορεῖ τινὰς νὰ ἰδῇ τὸν Θεὸν λόγον γυμνόν, καὶ ὁ Θεὸν ἀόρατον. ἐπειδὴ γὰρ ὁ Χριστὸς εἶναι, εἰς μὲν κατὰ τὴν ἰδέασιν, διπλῆς δὲ κατὰ τὰς φύσεις: εἰς ἀνάγκης ἀκολουθεῖ, ὅτι ὁ αὐτὸς εἶναι ὁρατὸς, καὶ ἀόρατος, φηλαφητὸς, καὶ ἀφηλαφητὸς, τὸ μὲν, κατὰ τὴν φύσιν τῆς ἀνθρωπότητος, τὸ δὲ, κατὰ τὴν φύσιν τῆς Θεότητος. ὅταν οἱ Ἀπόστολοι ἔβλεπον τὰ αὐτὸν καὶ ὁ ἄνθρωπον ὁρατὸν. ἀλλ' ὅμως δὲν ἔβλεπον αὐτὸν ὡς φιλὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ ὡς Θεὸν ἐνανθρωπήσαντα. ἐπειδὴ δὲν ἔβλεπον εἰς αὐτὸν μόνως τὰς ἀνθρωπίνης σφεργείας, καὶ ἰδιώματα: ἀλλ' ἔβλεπον ἐνταυτῷ, καὶ τὰς Θεῆας σφεργείας, καὶ ἰδιώματα, ὅτε μάλιστα ἐτέλει τὰς Θεοσημείας καὶ θαύματα.

„ Ο^α ἐθεασάμεθα, καὶ αἱ χάρεις ἡμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τῆ λόγου τῆς ζῶης.

Δὶ τὴν φορῆς γράφει ὁ ἠγαπημένος Ἰωάννης τὴν ἔξ τῶ ὀφθαλμῶν ὄρασιν, καὶ θεωρίαν. ἀνωτέρω γὰρ εἶπὼν „ ὃ ἑώρακάμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ἡμῶν, γράφει τώρα καὶ ἐδῶ: ὃ ἐθεασάμεθα, ἴσως μὲν διὰ βεβαιότητα περὶ αὐτῶν. συνήθεια γὰρ εἶναι εἰς τὰς ἀνθρώπους, καὶ ὅταν θέλῃ νὰ βεβαιώσῃ εἰς ἀπαρῆμα, τὸ λέγειν μίαν, καὶ δύο, καὶ τρεῖς φορῆς. ἴσως δὲ λέγει τῶτο ὁ Ἰωάννης, καὶ διὰ τὶ οἱ Ἀπόστολοι δὲν εἶδον μίαν μόνον φορῆν τὸν ἐνανθρωπήσαντα Θεὸν λόγον: ἀλλὰ δύο, καὶ τρεῖς, καὶ πολλαίς. ὁ δὲ Θεοφύλακτος σὺν τῷ Οἰκουμενίῳ λέγειν, ὅτι τὸ ἐθεασάμεθα ἐδῶ λαμβάνεται, ἀντὶ τῆ, καὶ θαυμασμῶ, καὶ θαμβῶς εἶδομεν. Καὶ περὶ τῶν. ἐπειδὴ πῶς ἦτον δυνατὸν νὰ μὴ θαυμάζῃ οἱ Θεοὶ Ἀπόστολοι εἰς καιρὸν ὅπε ἔβλεπον τὸν ἀόρατον ὁρατῶν; τὸν Κτίστω σαρκῶντα; τὸν Δεσπότην τῶ ἀπάντων ἐν δέλε μορφῇ, πῶς ἦτον

πλῶς, καὶ καθολικῶς χάφει εἰς ὅλας τὰς Ἐκκλησίας τῆ Κόσμου, καὶ εἰς ὅλας κοινῶς πῶς ἐν τῇ οἰκουμενῇ δεισκαυτικῇ χειριστῆς: πῶς χάφει δὲν ἐχρησάθη νὰ κάμῃ κροκοειδέα τῆς ἐπιστολῆς ταυτῆς. καὶ ἀκολουθῶν εἶπε τὸ ὄνομα ταυ ἐχρησάθη νὰ κροκοειδέα ἀλλ' ἀπλῶς, καὶ ἀνωμόως χάφει τὴν ἐπιστολὴν. πρὸς τῶτοις συνήθειαν

ἔχει εἶδος νὰ μὴ φανερόν τὸ ὄνομα ταυ, διὰ μετριοφροσύνην, καὶ ἀφιλότιμον γνώμην, κατὰ τὴν δόξαν τῆ ἱερῆ Μητροπόλεως. καὶ ὅρα ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς β'. αὐτῆ ἐπιστολῆς, τῆς πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν Κυρίου.

ἦτον δυνατὸν νὰ μὴ θαμβῶνται, βλέποντες τὸν εὐανθρωπήσαντα μονογενῆ Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, νὰ ὀμματόνῃ τυφλὰς; νὰ καθαιρίζῃ λεπρὰς; νὰ ἀνορθῇ παραλύτας; καὶ νὰ ἀνασταίνῃ νεκρὰς; „ προσέτιττει δὲ ὁ Ἀπόστολος, καὶ ὅτι αἱ χεῖρές μας ἐφίλαψισαν ὡς τὸ λόγος τῆς ζωῆς.

Καὶ βλέπει τάξιν φυσικῶν, καὶ ἀκολουθίαν ὅπως μεταχειρίζεται ὁ ὑψιπέτης αἰετὸς τῆς θεολογίας. πρῶτον ἔβαλε τὴν ἀκούην, δεύτερον τὴν ὄρασιν, τρίτον τὴν ἀφῆν, καὶ τὴν τῆς χειρῶν φιλάψισιν. ἔπειθ ἢ ὅλοι ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι μεταχειριζόμεθα, καὶ πρῶτον μὲν, ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἀκούσωμεν, δεύτερον δὲ, ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἴδωμεν τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο ὅπως ἠκείσασιν, καὶ τρίτον, ἐπιθυμοῦμεν καὶ νὰ φιλᾶψίσωμεν μὲ τὰς χεῖράς μας ἐκεῖνο ὅπως βλέπομεν. διὰ τί ἡ ἀκοή, ὀλίγον πληροφορεῖ, ἡ ὄρασις ὡς ἑλαστότερον πληροφορεῖ, ἡ δὲ ἀφῆ καὶ φιλᾶψις τῆς χειρῶν, αὐτὴ ἐντελέστατα πληροφορεῖ τὴν ψυχῶν, καὶ δεῦν ἀφίνει εἰς τὸ ἐξῆς καμμίαν ἀμφιβολίαν καὶ δισταγμὸν εἰς αὐτῶν, ὡς τὸ φιλᾶψισμὸν πρᾶγματος. ἐφίλαψισαν λοιπὸν αἱ χεῖρες τῆς ἱερῶν Ἀποστόλων, τὸν εὐανθρωπήσαντα Κύριον. ἐπειδὴ γὰρ τρεῖς ἡμισυ χρόνους ἐσωματωσάμενοι, καὶ σωτέρωγον, καὶ σωέπινον μὲ τὸν δεσπότην Χριστὸν. καὶ ἀκόλουθον, καὶ πιθανὸν εἶναι, ὅτι νὰ ἤγγισαν, καὶ νὰ ἐπίσασιν μὲ τὰς χεῖράς των τὸ θεοῦπόσατον ἐκεῖνο καὶ ἀκήρατον σῶμα τῶν, μάλιστα δὲ καὶ ἐξαιρέτως ὁ ἠγαπημύτος εἰς τῶν Χριστῶν Ἰωάννης. οὗτος γὰρ ἀπέπεσον ἐπάνω εἰς τὸ σῆθος τοῦ γλυκυτάτου Διδασκάλου Ἰησοῦ εἰς τὸν καιρὸν τοῦ δείπνου: ὡς αὐτὸς μόνος τὸ γράφει ὁ ἴδιος· διὰ τί αὐτὸ οἱ ἄλλοι ὄχλοι τόσο ἠγγίζαν τὸ δεσποτικὸν σῶμα τοῦ Κυρίου, ὡς ὅπως καὶ σωθέλιβον αὐτὸ ἐκ τοῦ πολλῆς ἐγγίσματος: καθὼς γράφει ὁ Εὐαγγελιστὴς Μάρκος, διηγούμενος τὴν ἰσοεῖαν τῆς Αἱμορροσίσης. (Μάρκ. ε. 31.) πῶς ἦτον δυνατὸν οἱ Ἀπόστολοι νὰ μὴ ἐγγίσαν αὐτὸ, καὶ νὰ πιάσιν μὲ τὰς χεῖράς των;

Καὶ ἔμῃνον πρὸ τῆς ἀναστάσεως εἶναι ἀκόλουθον νὰ ἐπίσασιν μὲ τὰς χεῖράς των οἱ Ἀπόστολοι τὸ Κυριακὸν σῶμα, ἀλλὰ καὶ μὴ τὴν ἀνάστασιν. γράφει γὰρ ὁ ἱερὸς Λευκᾶς, ὅτι ὁ Κύριος εἶπεν εἰς τὰς Ἀποστόλους ὅλους μὴ τὴν ἀνάστασιν νὰ τὸν φιλᾶψίσαν, καὶ ὄχι μόνον εἰς τὸν Θωμᾶν. „ φιλᾶψισατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σὰρκα, καὶ ὅσα ἐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε „ ἔχετε. (Λευκ. κδ. 39.) ἴσως δὲ καὶ τὴν φιλᾶψισιν ὅπως ὁ Θωμᾶς ἐποίησε τὸ Κυρίαν μετὰ τὴν ἀνάστασιν, ἀναφέρει ἐδῶ ὁ Ἰωάννης, καὶ τὸ τὸ σωματοσὸλον ἴδιον ἔργον, κοινὸν ποιεῖ καὶ τῆς λοιπῶν Ἀποστόλων. τὸν λόγον λοιπὸν τῆς ζωῆς: ἦτοι τὸν ζῶντα, καὶ ἐσιώδη ἔχοντα τὴν ζωὴν λόγον τοῦ Θεοῦ, ἐφίλαψισαν, λέγει, αἱ χεῖρές μας: καὶ κατ' ὅ Θεὸν γυμνόν, ἀλλὰ κατ' ὅ Θεὸν εὐανθρωπήσαντα, καὶ τὴν παχυλῶν καὶ φιλᾶψιστῶν σὰρκα τῆς ἀνθρώπων φορέσαντα. ὅθεν λέγει καὶ ὁ ἱερὸς Μιτροφάνης, ὅτι διὰ τῆτο εἶπεν ὁ θεολόγος ἐδῶ, ὅτι ὡς τὸ λόγος τῆς ζωῆς ἐφίλαψισαν, διὰ νὰ δείξῃ, ὅτι ἡ φιλᾶψισις αὐτὴ σημαίνει τὴν κένωσιν τοῦ Θεοῦ λόγος, καὶ τὴν φιλανθρώπων αὐτῶν εὐανθρώπων. ταῦτῶν γὰρ οἱ Ἀπόστολοι καὶ ἑώρακαν μὲ τὰς ὀφθαλμῶν, καὶ ἐθεάσαντο, καὶ ἐφίλαψισαν μὲ τὰς χεῖράς των. καὶ ἐκ τὸν λόγον αὐτὸν γυμνόν. ἔπος γὰρ, ὄχι μόνον δεῦν δυνάται νὰ θεωρηθῇ μὲ τὰς σωματικὰς ὀφθαλμῶν, ἀλλ' ἐδὲ νὰ νοηθῇ μὲ τὰς ψυχικὰς λογισμῶν. μὲ τὰ λόγια δὲ ταῦτα θέλει νὰ δείξῃ ὁ Ἰωάννης εἰς τὰς χειριστὰς ὅπως μέλλεν νὰ ἀναγνώσῃ τὴν Ἐπιστολῶν τῶν, ὅτι δεῦν γράφει λόγια μάταια, καὶ ψευδῆ, ἀλήθειαν τῆς κοιλίας τῶν, καὶ ἀναπλάσματα τῆς φαντασίας τῶν: καθὼς γράφει οἱ ἁγιοτάτοι, διὰ νὰ πλανήσῃ τὰς ἀκούοντας, ὄχι: ἀλλὰ γράφει πρᾶγματα βέβαια, πρᾶγματα ἀληθῆ, καὶ πρᾶγματα ἵπῶ ἔργων ἀπὸ αὐτὸν ἀνεστὰ διὰ τῆς ὥπων, ὁρατὰ διὰ τῆς ὀφθαλμῶν, καὶ φιλᾶψιστὰ διὰ τῆς χειρῶν.

2. „ Καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη. καὶ ἐώρακαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἣτις ἐστὶν πρὸς τὸν Πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν.

Επειδὴ εἶπεν ὁ θεολόγος ἀνωτέρω λόγον ζωῆς, διὰ τῆτο ἀκολουθῶν ἐδῶ λέγει, ὅτι ἡ ζωὴ αὐτὴ ἡ εὐπρόσατος ἐφανερώθη. πῶς δὲ ἐφανερώθη; διὰ μέσων σαρκὸς ἐμφυχωμῆνης ψυχῆ λογικῆς, καὶ νοερά. ὁ γὰρ ἀόρατος, καὶ ζωαρχικὸς λόγος τοῦ Θεοῦ εὐανθρώπων, ἐγένετο ὁρατός, καὶ ὁ ἀφανὴς κατ' ὅ Θεός, ἐγένετο φανερός κατ' ὅ ἄνθρωπος. ἔπειθ ἢ ὁ Παῦλος ἔγραφε „ Θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί. (ἀ. Τιμοθ. γ. 16.) αὐτὴ λοιπὸν ἡ εὐπρόσατος ζωὴ, ἦτον ἀπ' ἀρχῆς, καὶ πάντοτε μὲ τὸν Πατέρα, ὑπερόν δὲ ἐπ' ἐχάτων τῶν ἡμερῶν, προσλαβῆσα τὴν ἀνθρώποτητα, ἐφανερώθη εἰς ἡμᾶς τὰς ἀνθρώπων. Καὶ ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι εἶδαμεν αὐτῶν μὲ τὰς ὀφθαλμῶν μας. καὶ διὰ τῆτο μαρτυροῦμεν, καὶ κηρύττομεν καὶ εἰς ἐσᾶς τὰς χειριστὰς, αὐτῶν τὴν αἰώνιον ζωὴν ὅπως εἶδαμεν. βλέπε δὲ, λέγει ὁ Μιτροφάνης, συμφωνίαν, καὶ ταυτότητα λέξεων ὅπως ἔ-

χει ἡ παρῆσα ὄπισθὴ τῆ Ἰωάννου, μετὰ τὸ θεῖον αὐτῆ καὶ σεπτὸν Εὐαγγέλιον. διὰ τὶ, καθὼς ἐκεῖ λέγει, „ ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, ἔτι καὶ ἐδῶ λέγει ὁ ἰωὴ ἀπ' ἀρχῆς. καθὼς ἐκεῖ λέγει „ καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν: ἦτοι μετὰ τοῦ Θεοῦ: ἔτι καὶ ἐδῶ λέγει „ ἦτις ἦν πρὸς τὸν Πατέρα: ἦτοι μὲτὰ τὸν Πατέρα. καθὼς ἐκεῖ λέγει „ ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν: ἔτι ἐδῶ λέγει „ ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν: ἔτι ἐδῶ λέγει „ ἀγαλλέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ Θεὸς φῶς ὄντι. ἤθελε δὲ ἀποκρινόμεθα: πῶς τὸ κήρυγμα τῆς φανερωθείσης ζωῆς εἶναι ζωὴ αἰώνιος, καὶ ἀποκρινόμεθα, ὅτι ναί. τὸ νὰ πισθῶσιν οἱ ἀκούοντες εἰς τὸ κήρυγμα τῆς ἐνυπὸστατης ζωῆς, καὶ νὰ γνωρίσων αὐτῷ ὡς Θεὸν ἀληθινόν, τὸ τοῦ ἀληθῆος εἶναι ζωὴ αἰώνιος. καθὼς αὐτὸς μόνος τὸ ἐμαρτύρησεν ὁ ζωαρχικώτατος λόγος, ταῦτα πρὸς τὸν ζωαρχικόντα Πατέρα λέγων „ αὐτὴ δὲ ὄντι ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γνωσθῶσιν ὅτι σε τὸν μόνον ἀληθινόν Θεόν, καὶ ὃν ἀπέσειλας Ἰησοῦν Χριστόν. (Ἰω. ιζ'. 3.)

Σημειῶμεν δὲ, ὅτι ἡ θεία, καὶ αἰώνιος ζωὴ ὅπως ὁ ἐνυπὸστατος λόγος χαρίζει εἰς ἐκείνους ὅπως τὸν πισθῶν, καὶ φυλάττειν τὰς ἐντολάς τε, εἶναι ὁ διὰ τῆ ἀγίας Πνεύματος διδόμενος φωτισμὸς εἰς τὰς καρδίας τῶν πισθῶν. καθὼς γὰρ τὸ φῶς τῆ ἡλίου εἶναι ὅπως δίδει ζωὴν εἰς ὅλα τὰ ἀειδητὰ κτίσματα, καὶ διὰ τῆς λάμψεως, καὶ ἕξ τῆς θερμότητός τε: ποιητοτρόπως καὶ τὸ φῶς τῆ ἐνυπὸστατης ζωῆς τὸ τὰς κατὰρὰς καρδίας φωτίζει, αὐτὸ εἶναι ὅπως δίδει ἀπὸ αὐτῆς τὸν θάνατον τῆς ἀμαρτίας, καὶ ἀποξενεῖ τὴν ζωὴν τὴν ἀληθῆν, καὶ ἀπαθῆν, καὶ πνευματικὴν. ἡ δὲ τῆ σώματος ζωὴ, εἶναι ζωὴ ψυχῆς καὶ ἐμπαθῆς. καὶ ἕξ τῆτο, ἐδὲ ζωὴ εἶναι ἀξία νὰ ὀνομάζεται. διὰ τῆτο ὁ μέγας Παῦλος, ζῶν τὴν πνευματικὴν ταύτην ζωὴν, δεῦν ἔζη πλέον τὴν σωματικὴν καὶ ἐμπαθῆν. ὅσον καὶ ἔλεγε „ ζῶ δὲ ἐκέτι ἐγὼ, ζῆ δὲ ἐν ἐμοὶ Χριστός. (Γαλ. β'. 20.) τῆτο δὲ τὸ νόημα μουσικῶς φανερόναι τῷ ῥητὸν ἐκεῖνο ὅπως λέγει ὁ ἴδιος ἔπος Ἰωάννης ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ. „ ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. (Ἰωάν. α. 4.) ὡσαύτ νὰ λέγη, ὅτι ἡ ζωὴ ὅπως δίδει ὁ ζωαρχικὸς λόγος τῷ Θεῷ, εἶναι τὸ φῶς: ἦτοι ὁ φωτισμὸς ὅπως χαρίζει μουσικῶς μέσα εἰς τὰς καρδίας τῶν πισθῶν. καὶ ὡσαύτ νὰ εἰρητινας ἀντιστρέφας τὸ ῥητὸν „ καὶ τὸ φῶς, ἦν ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων. οὐα ὅτι καὶ τὸ αὐτὸ εἶναι νὰ εἰπῆ τινὰς, ζωὴν, καὶ τὸ νὰ εἰπῆ, φῶς.

3. „ Ὁ ἑωράκαμεν, καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν. ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μετ' ἡμῶν.

Εδῶ ἀποδίδονται, κατὰ τὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμῆσιον, τὰ ἀνωτέρω εἰρημῆνα. εἰπὼν γὰρ ὁ Θεολόγος, ὅτι καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, τὴν ὁποῖαν καὶ ἑωράκαμεν καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν: δηλαδὴ τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἦτις ἦν πρὸς τὸν Πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ἡμῖν: πῶρα συμπεραίνει, καὶ λέγει. λοιπὸν τῆτων τὸν ζωαρχικὸν λόγον, ὅς ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ὃν ἑωράκαμεν, καὶ ἀκηκόαμεν ἡμεῖς οἱ Ἀποστόλοι τε, τῆτων, λέγω, κηρύττομεν καὶ εἰς εἰσὰς ἀδελφοί μας χριστιανοί. ἕξ τί; ἵνα καὶ ἐσεῖς, ὅπως μὴτε εἴδετε, μὴτε ἐψηλαφήσατε τὸν ἐναυθρωπήσαντα Υἱὸν τῆ Θεῆ, ἐπιστάσατε δὲ εἰς αὐτόν, γρηῃτε κοινωνοί, καὶ συμμετοχοὶ τῆς αἰώνιας ζωῆς, μαζί με ἡμᾶς τῆς Ἀποστόλης ὅπως εἶδομεν, καὶ ἐψηλαφήσαμεν αὐτόν. λέγει δὲ πολλὰς φοραῖς ὁ Θεολόγος, ὅτι εἶδον τὸν ἐναυθρωπήσαντα λόγον, διὰ πληροφροσίαν καὶ βεβαιότη-
τα φηλασοτέρων τῶν ἀναγιγνωσκόντων Χριστιανῶν, ὡς κηρύττομεν. καὶ ἕξ νὰ δείξῃ, ὅτι τῆ ἀλη-
θεία, πολλὰκις καὶ μουσικῶς εἶδον αὐτόν, μετ' αὐτῆ συνανασρεφόμενοι.

Ἀνάματα δὲ καὶ ἀσαφῆ ἔγραφε τὰ ἀνωτέρω λόγια ὁ Ἰωάννης, καὶ ὅχι καὶ τὴν τάξιν ὅπως τὰ ἐγράψαμεν ἡμεῖς, ἕξ τέσσαρα αἰτία, καὶ τὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμῆσιον. πρῶτον μὲν, ἕξ τὴν συνομίαν. δεύτερον δὲ, ἕξ νὰ ἀτιμάσῃ τῶν Εἰθλιῶν τὴν ἀφράδειαν, καὶ ῥητοσίαν, καὶ νὰ δείξῃ, ὅτι δεῦν σέκεται ἡ σωτηρία εἰς τὰ τεχνικὰ λόγια, ἀλλὰ εἰς τὰ ἔργα. τρίτον, διὰ νὰ κάμῃ καὶ ἡμᾶς τῆς ἀναγιγνωσκόντας πλέον κηροσεκτικῆς, καὶ φηλεργῆς, καὶ ὀπμελεῖς: ὡσε, νὰ μὴν ἀμελῶμεν, ἐπεὶ καὶ ἀλείσκουμεν ὅλα τὰ λόγια εὐληπτα, καὶ σαφῆ. ἀλλὰ νὰ κοπιᾶ-
ζώμεν καὶ ἡμεῖς εἰς τὸ νὰ ἐρδυνῶμεν νὰ ἀλείσκουμεν τὰ τῆτων νοήματα: καὶ ἔτι ἕξ τὸν κόπον ὅπως ἐποιήσαμεν, νὰ φυλάττωμεν ὀπμελεῶς καὶ μὲν πόδε ἐκεῖνο τὸ νόημα ὅπως εὐρομεν: καθὼς λέγει ὁ μέγας Βασίλειος. ἔπος γὰρ ἐρδυνῶν, ἕξ τί μουσικῶς ἡ Γραφὴ ἐφανερώσε τὸν ἐνυ-
πόστατον λόγον τῆ Θεῆ, εἰσάγων τὸν Θεὸν ἕαλεγομένον, καὶ κηροσάσαντα ἐν τῆ ἀρχῇ τῆς γεν-
νήσεως; λέγει τὴν αἰτίαν, διὰ τὴν ὁποῖαν τῆτο ποιεῖ: ὅτι δηλαδὴ „ ἐ βασκαίνεσσα ἡμῖν τῆς
„ γνώσεως, ἀλλ' ἐκαίσεσσα ἡμᾶς πρὸς τὸν πόδον, δι' ὃν ἔχνητινα, καὶ ἐμφάσεις ὑποβάλλει τῆ
„ ἀπορρητῆ (ἦτοι τῆ Υἱῆ καὶ λόγῃ τῆ Θεῆ) τὸ γὰρ πόνῳ κηροσῶν, φηλεχαρῶς ὑπεδέχθη, καὶ

φιλοπόνως διφυλάχθη. ὡν μέτοι πρόχειρος ὁ πολεσμός, τάτων ἢ κτήσις δικάταφρόνητος. (Ομίλ. γ. εἰς τὴν ἑξαήμερον) εἶπε δὲ καὶ ὁ Κελετικός Φώτιος, ὅπερ πόνος ἐκ ἐμαυδίστατο, καὶ δὲ πόθος ἠγκαλίστατο. δικάταφρόνητον γὰρ, εἴτε θεωρίας, εἴτε πράξεως ὅτι τὸ πρόβλημα, τὸ ῥαδίως εἰς κτήσιν φεγγινόμενον.

Τέταρτον δὲ καὶ τελευταῖον λέγει ἀσαφῶς ταῦτα ὁ Ἰωάννης, ὅτι νὰ κρύπτη μὲ τὴν ἀσαφείαν τῆς Θεολογίας δόγματα, καὶ νὰ κἀμνη αὐτὰ ἀδηλία εἰς τὰς ἀκοάς, καὶ τὸν ἀκάθαρτον νῦν τῆς Ἑλλήνων, καὶ τῆς ἀπίστων. ἐπειδὴ δὲν εἶναι φρονίμος ἀνδρὸς ἴδιον, νὰ ρίπτῃ τὰ ἄγια εἰς τὰς σκύλας, καὶ τὰ μαργαριτάρια ἔμφοροθον εἰς τὰς χοίρας, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος. ὅτι τὴν ἀνίσως, καὶ μὴ ὅλον ὅπερ εἶπεν οὐ φιλόδοξος Θεολόγος ἀσαφῆ τὰ λόγια τῆς Θεολογίας τῆς Γί᾽ καὶ λόγῳ τῆς Θεᾶ, τόσον ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς Εὐαγγελίας, ὅσον καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, πάλιν μερικοὶ ἀπὸ τῆς Ἑλλάδος ἐσφετέρισαν αὐτὰ, καὶ κατὰ τὴν πλῆθυν αὐτῶν τὰ ἐξήγησαν. (καθὼς ὁ Ἑλλῶν καὶ Πλατωνικός Πρόκλος τὸ, ἐν ἀρχῇ μὲν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος, μὲν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ Θεὸς μὲν ὁ λόγος, ἔπος μὲν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν. αὐτολεξεῖ τὰ ἐκλεψε, καὶ τὰ ἔγραψεν εἰς τὰ συγγράμματα τὰ ὡς ἐδίδαξε, καθὼς λέγει ὁ μέγας Βασίλειος.) (1) πόσω μᾶλλον ἠθέλων κλέψαν αὐτὰ οἱ Ἑλλῶνες, καὶ μάλιστα οἱ Πλατωνικοὶ, ἀνίσως τὰ ἔλεγον εὐληπτα, καὶ σαφῆ; ὅτι τὴν δὲ ἐδῶ ὁ Θεολόγος, πρῶτον ἔβαλε τὸ, ἐωρακάμην, καὶ ἔπειτα ἔβαλε τὸ ἀκηκόαμεν, ἀλλάξας τὴν τάξιν ὅπερ ἐμεταχειρίσθη ἀνωτέρω; ἐγὼ νομίζω, διὰ τὴν ἐδῶ ἀπολύτῳ ἐννοεῖ, ὅχι τὰ ἐν τῷ νόμῳ, καὶ τοῖς Προφήταις γραφόμενα πρὸς τὴν Χρῆσιν, καὶ ἀκροαθέντα ὑπὸ τῆς Ἀποστόλων. ἀλλὰ ἀπολύτῳ λέγει, τὰ λόγια ἐκεῖνα ὅπερ ἠκούσαν οἱ Ἀπόστολοι ἀμέσως ἀπὸ τοῦ στόματος τῆς ὑπὸ τῆς Προφητῆς κηρυχθέντος Χρῆστῆ. καὶ διὰ τὸτο ὕστερον ἔβαλεν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ὄρασις. διὰ τὴν πρῶτον βλέπει τινὰς τὸν αὐτῶν, καὶ ἔπειτα ἀκούει αὐτὸν νὰ λαλῇ. καὶ ὅτι τὸτο τὸ νόημα εἶναι ἀληθές, δείχνει καὶ τὸ ἐξῆς ὅπερ λέγει ὁ Ἰωάννης, καὶ αὐτὴ ὅτιν ἡ ἀπαγγελία, μὲν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτῶν.

„ Καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μὲν τῷ Πατρὶ, καὶ μὲν τῷ Γί᾽
 „ αὐτῷ Ἰησοῦ Χρῆστῷ. -

ΜΕ' τὰ λόγια ταῦτα ἀνάπτει τὰς χειρῶν ὁ ἠγαπημένος τῆς Κυρίας Ἀπόστολος, εἰς ἔρωτα καὶ ἀγάπην, τὰ νὰ ῥῆσιν καὶ οὗτοι κοινωνοὶ καὶ μέτοχοι τῆς Ἀποστόλων. λέγει γὰρ εἰς αὐτὰς, ὅτι ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι ὅπερ ἐδομῆν τὸν ἐνανθρωπήσαντα Θεόν λόγον καὶ ἐπιστάσαμεν εἰς αὐτὸν, ἠξιώθημεν νὰ γνῶμεν ὅτι τῆς πίστεως κοινωνοὶ τῆς μεγάλης καὶ ὑπερφυῶν χαρισμάτων τῆς ἀγάτης Τεταρίας, καὶ μάλιστα τὴν νὰ ἠγάμεν καὶ χάμεν Γί᾽ τῆς ἐρανίης Πατρὸς, διὰ μέσε τῆς καὶ φύσιν ἀγαπῆς Γί᾽ αὐτῆς Ἰησοῦ Χρῆστῷ. „ δι' αὐτῶν γὰρ λέγει ὁ Παῦλος, ἔχομεν τὴν προσκα-
 „ γωγὴν οἱ ἀμφοτέρω ἐν ἐν Πνεύματι πρὸς τὸν Πατέρα. (Εφ. β. 18.) ὁ δὲ ἱερός Μιτρο-
 φάνης, ἔπος ἐρμηνεύει τὸ ῥητὸν, ὅτι ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι ἐγίναμεν κοινωνοὶ τῆς θελήματος, καὶ τῆς δόξης, τόσον τῷ Πατρὶ, ὅσον καὶ τῷ Γί᾽, εἴνα γὰρ εἶναι τὸ τῶν θελήμα, καὶ ἡ δόξια. ἐπειδὴ ἐκεῖνο ὅπερ θέλει ὁ Πατὴρ, τὸτο θέλει καὶ ὁ Γί᾽ς ὅτι τὴν συμφυῶν, καὶ τὴν καυ-
 τήτητα τῆς ἐσίας. λοιπὸν ἐπειδὴ ὁ Πατὴρ, καὶ ὁ Γί᾽ς θέλει πᾶντας ἀνθρώπους σωθῆναι, καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν, διὰ τὸτο καὶ ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι τὸτο τὸ ἴδιον θέλομεν, καὶ ἀγαπᾶμεν, τὸ νὰ σωθῆτε ἐσεῖς ἀδελφοί, καὶ νὰ ἐλθετε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας, διὰ τῆς ἐπι-
 γνώσεως ὅτι ταύτης θέλετε ἀξιώθητε νὰ ῥῆσιν μαζί με ἡμᾶς, κοινωνοὶ τῆς ἀκηράτης δόξης, καὶ θείας ἀγαλλιάσεως. ὅτι δὲ κοινωνίαν ἐταυθα ὁ Ἰωάννης ἐννοεῖ τὴν εἴασιν τῆς θελήματος τῆς Θεᾶ, καὶ τῆς τῆς ἀνθρώπων, συμμαρτυρεῖ καὶ ὁ μέγας Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας, ἔπος γρά-
 φων „ εἰσεκλήσθη δὲ μάρτυς ἡμῖν ἐπὶ τῶν τοῖς ὁ σοφώτατος Ἰωάννης, λέγων καὶ ἡ κοινωνία
 „ δὲ ἡ ἡμετέρα μὲν τῷ Πατρὶ, καὶ μὲν τῷ Γί᾽ αὐτῷ Ἰησοῦ Χρῆστῷ. πῶς ἐν ἄρα φασιν; ἢ καὶ
 „ τίνα διίσχυρίζονται χροῦναι τρόπον τὴν κοινωνίαν ἡμᾶς μὲν τῷ Πατρὶ, καὶ μὲν τῷ Γί᾽ αὐ-
 „ τῷ Ἰησοῦ Χρῆστῷ; εἰ μὴ γὰρ τὴν εἴασιν ὡς αὐτῶν ἀναμιγνύοντες τῇ θεῷ φύσει; ἢ ποι
 „ τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Γί᾽, ἐν ἑαυτοῖς (ἴσως ἐν αὐτοῖς) εἶναι νοσμεθα, καὶ ἐχὶ μᾶλλον τῆς
 „ κοι-

(1) Τὰ λόγια τῆς μεγάλης Βασιλείης ἀναφέρει ὁ Θεοφόρος Μα-
 ξίμος ἐν τῷ Προομίῳ τῆς εἰς τὸν Ἀρεοπαγίτην Διονύσιον χρο-
 λωσίου, λέγων, Καὶ ὅτι συνήθη ἐστὶν αὐτοῖς (τῆς Ἑλλάδος) πρὸς
 „ ἡμέτερα σφιστεῖσθε, διδάσκει ὁ Θεὸς Βασιλεὺς εἰς τὸ, ἐν
 „ ἀρχῇ μὲν ὁ λόγος, ἐπ' αὐτῆς τῆς λέξεως ἐπιστὶ λέγων, ταῦτα

„ οἷθα πολλὰς τῶν ἐξῶ τῆς λόγῳ τῆς ἀληθείας μεγάλα φρονήτων
 „ ἐπὶ σοφία κοσμική, καὶ θαυμάσιας, καὶ τῆς ἐαυτῶν συγ-
 „ γράμμασιν ἐγκαταλέξει πολυήσαντας κλίπτης γὰρ ὁ Δι-
 „ βολος, καὶ τὰ ἡμέτερα ἐκφρασεμῶν πρὸς τῆς ἐαυτῶν ὑποση-
 „ τας.

„ τῷ γε ὄντι δὲ τὴν ὑπερέχουσαν φανόπεια, καὶ ἀποροσίτῳ τῷ αὐτῷ, δι' ὑπερβολῶν ὑπερσίου
 „ φωτοχυσίας. (Ἐπιστολ. Δωροθέω.)

Ὅτι δὲ ἡ ἀμαρτία εἶναι σκότος, καὶ ταύτῃ σκότος καλεῖ ὁ θεολόγος Ἰωάννης ἐδῶ, ἐδή-
 λωσεν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ὁ αὐτὸς, λέγων „ Καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία
 „ αὐτὸ ἐκατέλαβεν. (Ἰω. α΄. 5.) σκότος ὀνομάζων τὴν κακνυρεχὴν προαίρεσιν τῶν ἀνθρώπων,
 ἣτις ἀκόλως κρημνίζεται εἰς τὴν ἀμαρτίαν. (1) ὁμοίως καὶ τὸν Διάβολον, τὸν ὁποῖον ὀνομάζει
 ὁ θεολόγος Γρηγόριος σκότος φθοερὸν, λέγων „ φῶς καὶ ἡ τῷ πρωτογόνῳ δοθεῖσα πρωτόγο-
 „ ρος ἐντολή... εἰ καὶ τὸ φθοερὸν σκότος ἐπεισελθόν, τὴν κακίαν ἐδημιῆργησε. (λόγ. εἰς
 τὸ βάπτισμα.) τὸ φῶς λοιπὸν τὸ ἀληθινόν: ἦτοι τὸν Υἱὸν τῆ Θεῆ γενόμενον ἄνθρωπον, ἐδίω-
 ξε μὲν ὁ Διάβολος τὸ νοητὸν σκότος, καὶ ἐκυνήγησεν: ὅμως δὲν ὄψιασεν αὐτόν. καὶ τὸν ρηθέν-
 τα θεολόγον Γρηγόριον, ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ἀμαρτίαν ἐκ ἐποίησεν, ἵνα δι' αὐτὴν κρατηθῇ ὑπὸ
 τῆ Διαβολῆ, καὶ τὸν ἱερὸν Θεοφύλακτον.

6. „ Εἰὼ ἄπομεν, ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ
 „ σκότει περπατοῦμεν, ψαυδόμεθα, καὶ ἐ ποιοῦμεν τὴν ἀλή-
 „ θειαν.

ΚΑΘῶς, λέγει, ὁ Θεὸς εἶναι φῶς, καὶ πάντῃ σκότος εἰς αὐτὸν δὲν δεισικεται: ἔτσι καὶ ἡ-
 μεῖς οἱ πιστεύοντες εἰς τὸν Θεόν, ἐκ δέλωμεν καὶ ἀγαπήμεν τὰ ἔχωμεν κοινωνίαν, καὶ μετοχήν
 μετὰ τὸ φῶς τε, πρέπει τὰ ἔχωμεν λογισμὸς φωτεινός, καὶ λόγια φωτεινά, καὶ ἔργα φωτεινά.
 καὶ ἔτσι ὄντες ὅλοι φωτεινοί, δυνάμεθα τὰ πλησιάζωμεν εἰς τὸ φῶς τῆ Θεῆ, καὶ τὰ κοινωνήσω-
 μεν ὑπὸ τῆς ἀκτίνῃς τε, καὶ τὰ εἰσάωμεν μετὰ αὐτό. δὲ τί κάθε ὁμοίον ἔχει φυσικὸν ἰδίωμα
 τὰ κοινωνῆ καὶ τὰ εἰσάγεται μετὰ τὸ ἄλλο ὁμοίον· ἀίσιως δὲ λέγωμεν μόνον μετὰ λόγια ξηρὰ, καὶ
 μετὰ μόνον τὴν φιλήν πίσιν, ὅτι ἔχομεν κοινωνίαν καὶ μετοχήν μετὰ τὸ φῶς τῆ Θεῆ, καὶ ἔπειτα
 περπατοῦμεν εἰς τὸ σκότος: ἦγαν ἔχομεν ἔργα σκότους, καὶ πολιτείας ἀμαρτωλῶν: βέβαια ψευ-
 σαι εἴμεθα, καὶ ψεύματα λέγομεν, καὶ δὲν λέγομεν τὴν ἀλήθειαν. ἐπειδὴ φυσικῶς τῷ τρόπῳ
 κάθε πᾶγμα ὅπως εἶναι ἀόμοιον καὶ ἐναντίον μετὰ ἄλλο, αὐτὸ εἶναι καὶ ἀκοινωνήτον μετὰ ἐκεῖνο.
 ὅθεν ἡμεῖς σκοτεινοί ὄντες, καὶ ἐναντίοι, καὶ ἀόμοιοι τῷ θεῷ φωτός, πῶς ἠμποροῦμεν τὰ εἰ-
 πῶμεν ὅτι ἔχομεν κοινωνίαν καὶ εἰσῶσιν μετὰ τὸ φῶς; τίπο γὰρ εἶναι ἀδιώτατον. λοιπὸν τὴν κοι-
 νωνίαν τῆ φωτός πρέπει τὰ τὴν βεβαιώνωμεν μετὰ τὰ φωτεινά ἔργαμας. καὶ πρέπει τὰ μὴ σκον-
 τάζωμεν εἰς τὰ προσκόμματα τῆς ἀμαρτίας, μηδὲ τὰ ψευδαίνομεν τὰ φωτεινά προσάγματα
 τῆ Κυρίῃ.

Διὰ τῆτο καὶ ὁ Κύριος ἔλεγον ἐν Εὐαγγελίῳ „ ἐχὶ δώδεκά εἰσιν ὥραι τῆς ἡμέρας; ἐκ τῆς
 „ περπατῆ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, ἐ προσκίπτει, ὅτι τὸ φῶς τῆ Κόσμου τῆς βλέπει. ἐκ δέ τις ψευ-
 „ πατῆ ἐν τῇ νυκτὶ, προσκίπτει, ὅτι τὸ φῶς ἐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. (Ἰω. 14. 9.) καὶ πάλιν:
 „ Πᾶς ὁ τὰ φαῦλα πράσων, μισεῖ τὸ φῶς. καὶ ἐκ ἔρχεται εἰς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῆ τὰ
 „ ἔργα αὐτῆ. ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν, ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτῆ τὰ ἔργα,
 „ ὅτι ἐν Θεῷ ἔστιν εἰργασμῆα. (Ἰω. 7. 20.) φῶς δὲ ὀνομάζει ἐδῶ ὁ Κύριος, τὰ φωτεινά καὶ
 φωτιστικὰ προσάγματα καὶ εἰσολάς: καθὼς λέγει ὁ μεγαλοφρονότατος Ἡσαίας „ δι' ὅ, τι φῶς
 „ τὰ προσάγματα σε ὅπως τῆς γῆς. (Ἠσ. κς'. 9.) καὶ ὁ Δαβὶδ „ λύχνος τοῖς ποσίμῃ ὁ νό-
 „ μος σε, καὶ φῶς ταῖς τείβοις με. (Ψαλμ. ρη'. 104.) Καὶ πάλιν „ ἡ ἐντολή Κυρίῃ πλου-
 „ γῆς, φωτίζουσα ὀφθαλμῆς. (Ψαλ. ιθ'. 9.) λέγει δὲ καὶ ὁ Σολομών „ λύχνος ἐντολή νό-
 „ μος, καὶ φῶς. (Παρ. 5. 23.) σημειῶσαι δὲ, ὅτι καὶ αὐτὸ τὸ τὰ μὴ ἀληθῶμεν, ἀλλὰ
 τὰ ψευδῶμεθα πῶς ἔχομεν κοινωνίαν μετὰ τὸ φῶς, εἰς καιρὸν ὅπως περπατοῦμεν εἰς τὸ σκότος:
 καὶ αὐτὸ, λέγω, σκότος εἶναι, καὶ μᾶς δείχνει πῶς εἴμεθα εἰς τὸ σκότος. ἐπειδὴ ἡ μὴ ἀλή-
 θεια, εἶναι φῶς, τὸ δὲ ψεῦδος, εἶναι σκότος.

7. „ Εἰὼ

(1) Ὅθεν εἶπε καὶ ὁ Δαμασκηνὸς Ἰωάννης „ ἐδὲν ἔπερον ἐστὶ τὸ σκότος, καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐστὶν εἰς τὸ σκότος, καὶ τὸ φῶς εἰς τὸ σκότος, καὶ τὸ σκότος εἰς τὸ σκότος. ὡσαύτῃ καὶ τὸ σκότος φωτός εἰς τὸ σκότος. τὸ γὰρ ἀγαθὸν, φῶς εἰς νοητὸν, ὁμοίως καὶ τὸ κακὸν, σκότος εἰς νοητὸν. (περὶ πίστεως βιβλ. β'. κεφ. 15.)

τὰς ὁποίας δὲν ἔβλεπε ὑπέρτερον. καὶ ἔχει νὰ κηρύξῃ μεγαλοφάνως καὶ αὐτὸς, ὡσαύτῃ τὸν Ἡσαΐαν, τὴν ἀκαθαρσίαν τε, σοχαζόμενος τὴν ἀσύγκειτον, καὶ πάντων ὑπερκειμήλιον καθαρότητα, καὶ λαμπρότητα τῆς μεγάλης ἐκείνης καὶ ἀπείρου φωτός. διὰ τὴν καὶ ἐκείνος ὅταν ἠξιώθη νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ θεῖον φῶς, καὶ νὰ ἴδῃ τὸν Θεὸν ἐπιθρόνῳ ὑψηλῆ καὶ ἐπιρρυμῆ, τότε γνωρίζας τὴν ἀκαθαρσίαν τε, ἀνεβόησεν, ὡ πάλας ἐγὼ, ὅτι κατακύνυμαι. ὅτι ἄνθρωπος ὢν, καὶ ἀκάθαρτα, καὶ χεῖλη ἔχων ἐν μέσῳ λαῶ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔχοντος, ἐγὼ οἰκῶ. (Ἡσ. σ΄. 5.)

Ἐπειδὴ λοιπὸν καὶ σῆμα, ὅσον καὶ αὐτὸ ἦναι ἅγιος, καὶ ὅσον καὶ αὐτὸ περιπατῆ εἰς τὸ φῶς τῆς ἐντολῶν, καὶ τῆς ἀρετῆς, δὲν εἶναι τρόπος νὰ φυλαχθῇ ἀμαρτία ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ, ἀλλὰ πίπτει εἰς κάποια τινὰ συγγνωστὰ ἁμαρτήματα καθ' ὃ ἄνθρωπος: ἃ καὶ τὸ λέγει ἐδῶ ὁ Θεολόγος, ὅτι τὸ αἷμα τῶ Ἰησοῦ τοῦ Θεοῦ ὅπως ἐχύθη ἵνα τὴν σωτηρίαν τῆς ἀνθρώπων, αὐτὸ καθαρῶς ἡμᾶς ἀπὸ κάθε ἁμαρτίας, ὅταν καὶ ἡμεῖς ὁμολογηθῶμεν αὐτῷ, καὶ μετανοήσωμεν. ἀλλὰ καὶ ὅταν μεταλαμβάνωμεν τὸ πανάγιον αἷμα τοῦ Χριστοῦ μετὰ φόβου, καὶ συμπετριμμένης καρδίας, πιστεύωμεν ὅτι αὐτὸ μᾶς γίνεται εἰς ἄφεσιν τῶν τοιούτων συγγνωστῶν ἁμαρτημάτων, ὅπως ἐσφάξαμεν ἐκσείως, ἢ ἀκείως, ἐν γνώσει, ἢ ἐν ἀγνοίᾳ κατὰ τινὰ τοῦτο ἔλασιν, καὶ ἀνθρωπίνῃ ἀσθενείᾳ. (1) βλέπε δὲ, λέγει ὁ Θεοφύλακτος, ὅτι τὸν τῶ Πατρὸς ὀνομάζει ὁ Θεολόγος τὸ πρὸς πλημμελίαν τῆς ἀνθρωπότητος, ἃ καὶ τὴν ἄκραν καὶ εἰς μίαν ὑπόστασιν ἐνώσειν ὅπως αὐτὸ εἶχε καὶ τῶ Ἰησοῦ τοῦ Θεοῦ, ὅθεν ἄς κατακυριεύεται ὁ ἄφρων Νεσέριος, ὅπως διαίρει τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἀπὸ τὸν Ἰῶν τῶ Θεοῦ, καὶ ἃ καὶ τὸ δὲ ὁμολογεῖ Θεοτόκον τὴν Μητέρα αὐτῆς. (2)

9. „ Ἐὰν ὁμολογῶμεν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, πιστὸς ἐστὶ καὶ δίκαιος,
 „ ἵνα ἀφῆ ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας, καὶ καθαρῶς ἡμᾶς ἀπὸ πά-
 „ σης ἀδικίας.

Συνήθειαν ἔχει ὁ ἡγαπημένος ἕτος τῶ Χριστοῦ Ἰωάννης, πρῶτον μὲν νὰ ὁμιλῇ ἀπλῶς, ἔπειτα νὰ ὁμιλῇ τελειότερα, καὶ τέρτον νὰ ὁμιλῇ τελειότατα μετὰ λόγια ζωντανά: ἃ καὶ προξενήσῃ μετὰ τὰ διπλά, καὶ τριπλά λόγια τε, ἀσθενῶν εἰς τὰς ἀναγιγνώσκοντας. ὅθεν καὶ τὸ ἀνώτερον λόγιον ὅπως εἶπεν, ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἁμαρτίας ἐκ ἔχουμεν, ἐαυτὸς πλανῶμεν. τὸ λόγιον, λέγω, τὸτο, ἐπαναλαμβάνει καὶ ἐδῶ τελειότερον, καὶ καθαρώτερον, ἵνα μετὰ τὴν συνέχειαν τῆς ἐλέγχων, κάμῃ νὰ γνωρίσῃ οἱ χριστιανοὶ, πόσον εἶναι τὸ μέγεθος τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἀκολούθως πείσῃ αὐτὸς νὰ ὁμολογήσῃ τὰς ἁμαρτίας των, καὶ νὰ μετανοήσῃ. ὅσοι λοιπὸν ὁμολογηθῶν τὰς ἁμαρτίας των εἰς Πνευματικὸν Πατέρα μετὰ καρδίαν συμπετριμμένην, καὶ ταπεινῶσιν πνεύματος, καὶ δεχθῶν τὸν Κανόνα ὅπως δώσῃ αὐτοῖς ὁ Πνευματικὸς, αὐτοὶ λαμβάνουν τὴν συγχώρησιν τῶν ἁμαρτιῶν των ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ καθαρῶνται ἀπὸ κάθε ἀδικίας, προσηγορίας μὲν, ἃ καὶ τὸ ἀπειρον ἔλεος, καὶ τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ: ἐπομῶς δὲ, καὶ ἃ καὶ τὸν θάνατον, καὶ τὸ ἀπειρότιμον αἷμα τοῦ Ἰησοῦ αὐτοῦ, Κυρίου δὲ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι πιστὸς: ἦγεν ἀληθινός. εἰς τὰς ὑποσχέσεις ὅπως κάμῃ. ὑπεσχέθη δὲ ἃ καὶ τῶ Ἡσαΐᾳ νὰ ἐξαλείψῃ τὰς ἁμαρτίας, λέγων, ἔγὼ εἰμι ὁ ἐξαλείφων τὰς ἀνομίας σου ἐνεκεν ἐμοῦ. (ἢτοι ἐνεκα τῆς ἀγαθότητός μου, καὶ τῶ ἐλέους μου) καὶ τὰς ἁμαρτίας σου, καὶ ἐμὴ μνησθήσομαι. σὺ δὲ μνησθήσῃ καὶ κληθῶμεν. λέγε σὺ τὰς ἀνομίας σου πρῶτος, ἵνα δικαιωθῆς. (Ἡσ. μγ΄. 25.) λοιπὸν ἔχει νὰ φυλάξῃ ἀληθινῶς τὴν ὑπόσχεσίν τε ταύτην, καὶ νὰ συγχωρήσῃ τὰς ὁμολογημένους, καὶ μετανόητους.

Πῶς δὲ; καὶ τίνι τρόπῳ εἶναι δίκαιος ὁ Θεὸς ὁ συγχωρῶν ἁμαρτίας; δίκαιος γὰρ εἶναι, ἐκείνος ὅπως δίδει τὴν ἴσιν, καὶ τὴν ὁμοίαν ἀντάμειψιν, καὶ ὁ παιδίδων τὰς ἀμαρτωλούς, ἔχει ὁ συγ-

(1) Διὰ τῶ λέγει καὶ ὁ ἅγιος Ἀναστάσιος ὁ Ἀντιοχείας
 „ εἰσι γὰρ τινες διὰ χρόνον μεταλαμβάνοντες, ἐκιδῶσιν ἐαυ-
 „ τὸς τῆς ἁμαρτίας. ἄλλοι δὲ πάλιν συχνότερας μεταλαμβάνον-
 „ τες, παραφυλάττειν ἐαυτοῦς πολλαίς ἀπὸ πολλῶν κακῶν,
 „ φοβόμενοι τὸ κρίμα τῆς μεταλήψεως. ἀκὴν, εἰ μὴ μι-
 „ κρῆτινα, καὶ ἀνθρώπινα, καὶ ἀσυγχώρητα πταίσματα, οἷον
 „ διὰ γλώττης, ἢ δι' ἀκοῆς, ἢ δι' ὀφθαλμῶν κλεπτικῶν, ἢ
 „ κενουρίας, ἢ λύπης, ἢ θυμοῦ, ἢ τινος ἄλλοιούτων, καταμει-
 „ φόμενοι ἐαυτοῦς, καὶ ὁμολογούμενοι τῷ Θεῷ, ἔπειθ' ἄγιον
 „ μυστηρίον μετεχόμεν, πιστεύοντες ὅτι εἰς καθάρσιν τῶν πταίστων,
 „ ἢ μεταλήψιν τῶν θεῶν μυστηρίων γίνεται.

(2) Ὁ αὐτὸς δὲ Θεοφύλακτος σὺ τῶ Οἰκουμενικῷ λέγουσιν, ὅ-
 „ τι ὁ Θεολόγος ἐδῶ, μετὰ λόγια πάντα ἀνατρέψει καὶ πρὸς Ἰου-
 „ δαίους, οἵ τινες ἐβλασφήμουν τὸν Κύριον λέγοντες περὶ αὐτοῦ, ἢ
 „ μὴ οἶδαντες ὅτι ἀμαρτωλὸς ἐστὶ, καὶ πάλιν ἐλεγον, τὸ αἷμα
 „ αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς, καὶ ἐπὶ πᾶσι τέκνοις ἡμῶν (Ματθ. κζ΄. 25.) ἔ-
 „ λέγγα λοιπὸν ὁ Ἰωάννης αὐτοῦς, καὶ πρὸς λέγει: ὅτι ἐὰν ἐσθὲς
 „ λέγετε πῶς δὲ ἐσφάξατε σαυρωσάτους τὸν Χριστόν, φέρεσθε,
 „ καὶ πᾶν ἑαυτὸν σας ἀπαπέτε. ἀλλ' ἐπὶ γνωρίζετε, καὶ ὁμολογήσατε
 „ τὴν μεγάλην πύτην ἁμαρτίαν ὅπως ἐσφάξατε, θέλω σας συγ-
 „ χορήσει ὁ Κύριος.

ὁ συγχωρῶν. ἀγαθὸς δὲ πρέπει νὰ ὀνομάζεται, ἐκεῖνος ὅπῃ συγχωρεῖ τὰς ἀμαρτίας ὅπῃ οἱ ἄλλοι τῷ ἔκαμαν, καὶ ὄχι δίκαιος. ἀλλὰ ὑποκεινόμεθα, καὶ τὸν ἱερόν Μητροφάνη, ὅτι καλῶς ὁ Θεολόγος ἀνόμασε δίκαιον τὸν Θεόν, ἅτε τὶ δὸν συγχωρεῖ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε τὰς ἀμαρτίας ἐκείνων ὅπῃ ἀμαρτάνην, ἔπειτα δὸν ἐξομολογῶνται, ἕτε μετανοῶν. ἀλλὰ συγχωρεῖ ἐκεῖνος ὅπῃ μετανοῶν, καὶ ἐκεῖνος ὅπῃ ἐξομολογῶνται τὰς ἀμαρτίας των, μὲ συνυπετεταμένῳ καρδίᾳ. τῆτο δὲ, εἶναι ἔργον δικαιοσύνης, καὶ δείχνει, καὶ παρασαίνει, πῶς τῇ ἀληθείᾳ δίκαιος εἶναι ὁ Θεός. δίκαιος γὰρ εἶναι ὁ Θεός, ὅταν βλέπῃ τὸν ταλαίπωρον ἀνθρώπον τὸν εἰς μυρίας μεταβολὰς, καὶ ἀλλοιώσεις ὑποκείμενον, πῶς πίπτει εἰς κάμμιν ἀκείσιν ἀμαρτίαν, καὶ ἔπειτα ἀσηκόνεται ἀπὸ αὐτῷ, καὶ ἀναλαμβάνει πάλιν τῷ προτέρωτε κατάστασιν, καὶ ἐξομολογεῖται τῷ ἀμαρτίαν τῷ ἐκείνῳ, καὶ μετανοεῖ, καὶ κλαίει δι' αὐτῷ: δίκαιος, λέγω, εἶναι ὁ Θεός ὅταν ἰδῇ τὸν ποῖτον ἀμαρτῶν μετανοῶντα, καὶ τῷ συγχωρήσῃ. διὰ τὶ τῷ ἀνθρώπῳ μὲν, εἶναι ἴδιον, ὄχι τὸ νὰ μὲν ἀμαρτῶν τελείως, ἀλλὰ τὸ νὰ ἀμαρτῶν, καὶ ἔπειτα νὰ κάμῃ ὑποκίω τῆς ἀμαρτίας, καὶ νὰ μετανοῇ ἅτε τῷ ἀμαρτίαν ὅπῃ ἔπραξε: καὶ ἔτι διὰ τῆς ἀλόγου μετανοίας νὰ βελτιώῃ τὸν ἑαυτὸν τε, καὶ νὰ τὸν διορθώῃ. ἡ δὲ τελεία ἀναμαρτησία, εἰς μόνῳ τῷ ἀτρεπτον καὶ ἀλλοιώτον φύσιν τῷ Θεῷ δίδεται, καὶ ὄχι εἰς τῷ ἀνθρώπῳ. καὶ ἅτε τῆτο ὁ Θεός ὡς δίκαιος ὅπῃ εἶναι, γνωρίζωντας τὰ μέτρα τῆς ἀνθρώπινης φυσικῆς ἀδυνατίας, ἔτι κάμνει καὶ τῷ ὑπόφασιν, καὶ κείσιν, ἀρμοδίᾳ εἰς τῷ ποιαύτῳ ἀδυνατίᾳ. αἰσῶς δὲ τινὰς ἀμαρτησίᾳ, ἔπειτα δὸν μετανοεῖ, αὐτὸς δίκαιως δὸν ἀξίεται συγχωρήσεως, καὶ δικαιοσύνης ὅπῃ τὸν δίκαιον Κεῖτῳ: ἀλλὰ θέλει πεμφθῆ εἰς τῷ ἡτομασμένῳ τοῖς ἀμετανοήτοις κόλασιν. Δι' ὅτι ἀγκαλὰ καὶ ὁ Θεός ἦναι φύσει καὶ κατ' ἔσταν ἀγαθός, ὅμως δὸν συγχωρεῖ ἀπλῶς, ἕτε δίκαιοι τὰς ἀμετανοήτας. ἔπειθῆ τῆτο δὸν εἶναι ἴδιον τῆς δικαιοσύνης τῆ. ἅτε τῆτο εἶπεν ὁ μέγας Βασιλεῖος, ἀγαθὸς ὁ Θεός, ἀλλὰ καὶ δίκαιος. δικαίᾳ δὲ ἡ πρὸς ἀξίαν ἀντίδοσις, κατῶς γέγραπται, ἀγαθῶν Κύελε, τοῖς ἀγαθοῖς, καὶ τοῖς ἀθέτοι τῇ καρδίᾳ, τὰς δὲ ἐκκλίνοντας εἰς τὰς τραγαλίας, ἀπάξει Κύελες μὲν τῶν ἐργαζομένων τῷ αἰομίᾳ. (Ψαλ. ρδ'. 4.) ἐλεήμων, ἀλλὰ καὶ κείτης. ἅτε γὰρ γάρφῃσιν ἐλεημοσύνην, καὶ κείσιν ὁ Κύελες. (Ψαλ. λβ'. 5.) δι' ὅ λέγει, ἔλεον, καὶ κείσιν, ἀσομαῖ σοι Κύελε. (Ψαλ. ρ'. 1.) ἐμάδομῃ ὅπῃ τινὰς τὸ ἔλεος, μακάριοι γὰρ φῃσιν οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. (Ματθ. ε'. 7.) ὅρας πῶς κεκεμῶως κέχρηται τῷ ἔλεῳ: ἕτε ἀκείτως ἐλεῶν, ἕτε ἀηλεῶς κείων: ἅτε ἐλεήμων γὰρ ὁ Κύελες καὶ δίκαιος. (Ψαλ. ρδ'. 5.) μὴ ἐν ἐξ ἡμισείας τὸν Θεόν γνωρίζωμῃ. (Προοιμίᾳ τῆς καὶ πλάτος ὄρων) Σημείωσαι δὲ, ὅτι τὸ ρῆτον τῆτο τῷ Γωάννῃ δανεῖζεται ἡ ἐν Καρθαγῆνῃ σωδοδος, καὶ λέγει, ὅτι τῇ ἀληθείᾳ καὶ οἱ ἅγιοι ἀμαρτάνην. ὅθεν καὶ ὁ Γωάννης ἐδῶ συλλαβεῖται τὸν ἑαυτὸν τε μὲ τὰς ἀμαρτάνοντας. (1)

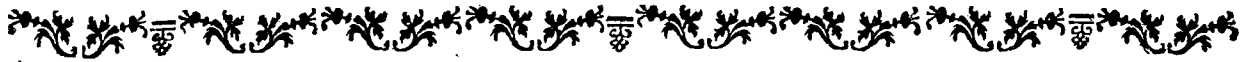
10. ,, Εἰ αὐ ἔπωμῃ ὅτι ἔχ' ἡμαρτήκαμεν, ψόξῃ ποιῶμῃ αὐτὸν, καὶ ὁ λόγος αὐτῷ ἔκ ἔσιν ἐν ἡμῖν.

Αϕ' ἔ ἀπέδειξεν αἰωτέρω ὁ Θεολόγος ψόξας καὶ πλατῶντας ἑαυτῆς, ἐκεῖνος ὅπῃ νομίζεν καὶ λέγειν πῶς δὸν ἀμαρτάνην: τῶρα ἐδῶ αὐξάνει ἀκόμη, καὶ μεγαλιῶει τῷ κατ' αὐτῷ κατηγορίᾳ. λέγει γὰρ, ὅτι αἰσῶς εἰπέμῃ ὅτι δὸν ἀμαρτησίμῃ, διπλῆν κάμνομῃ τὸ κακόν. διὰ τὶ, ὄχι μόνον ἡμεῖς εἴμεθα ψόξαι, ὡς ψόξῃ, καὶ μὴ ἀληθῆ λέγοντες: ἀλλὰ μὲ τὸν λόγον αὐτὸν, δείχομῃ ψόξῃ καὶ τὸν ἴδιον ἀπαλήθη Θεόν, ὅσον ὑπὸ μέρες τῆς ἐδικῆς μας γνώμης. ἅτε τὶ αὐτὸς εἶπε διὰ τῆς Θεοπρόξας Γραφῆς, ἔγκεται ἡ διαίωια τῷ ἀνθρώπῳ ὅπῃ μελῶς, ὅπῃ τὰ πο-
,, νηρά

(1) Τὰ λόγια τῆς Σωδοδος εἰσι πάντα, ἤρεσον, ἴνα, ὅπῃ ἔπῃ ὁ ἅγιος Γωάννης ὁ Ἀπόστολος, ἐὰν ἔπωμῃ ὅτι ἀμαρτῶν ἔκ ἔχωμῃ, ἑαυτῆς ἀπατόμῃ, καὶ ἀληθῆ ἐν ἡμῖν ἔκ ἔσιν. ἅτε τῆς δῆποτε ἐπὶ παραλήπτῃν νομίσῃ, ὡς εἶπῃν διὰ τῆς ἀποστολικῆς μὴ ὀφθαλμὸν λέγεσθαι ἡμῶς μὴ ἔχῃν ἀμαρτῶν, ἅτε ὅτι ἀληθῶς ἔπος ἔσιν, ἀνάθεμα εἶπῃ. ὅπῃ ἀπακλυθῆ γὰρ ὁ Ἀπόστολος καὶ προσζῆλῃσιν ἔπος, ἐὰν δὲ ἐμολογῶσιν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, πισθῶς ἔστι καὶ δίκαιος, ἅτε τῆς ἀφῆσαι ἡμῖν τὰς ἀμαρτίας, καὶ καθαρῆσαι ἡμῶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. ἅτε πάντα δεδήλωσται τῆτο, μὴ μόνον πεπαιωφρόνως, ἀλλ' ἔτι μὲν ἀληθῶς λέγεσθαι ἡδῶσται γὰρ ὁ Ἀπόστολος. ἅτε τῆς, ἐὰν ἔπωμῃ, ἔκ ἔχωμῃ ἀμαρτίαν, ἑαυτῆς ὑφῆμῃ, καὶ πεπαιωφρόσῃ ἐν ἡμῖν ἔκ ἔσιν. ἀλλ' εἶπῃν, ἑαυτῆς ἀπατόμῃ, καὶ ἀληθῆ ἐν ἡμῖν ἔκ ἔσιν. πάντα ἀπέδειξε τὸν

λέγοντα ἑαυτὸν μὴ ἔχῃν ἀμαρτίαν, μὴ ἀληθῆ, ἀλλὰ ψόξῃ. (Κανόνι ρεέ.) Σημείωσαι δὲ ὅτι ἀμαρτίας ἐνεῖ ὁ Κανὼν πῶς κάμνῃ οἱ ἅγιοι, ὄχι τὰς θανατίμῃς διὰ τὶ ποιῶντας κάμνοντες, δὸν μείνῃ πλέον ἅγιοι. ἀλλὰ τὰς ἀθανάτιμῃς καὶ συγγνωσῆς. αἱ ὅποια, ἅτε τῷ πρὸς Θεόν, ἅτε τῷ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπῃ φείσῃ, ἅτε κάμνῃ τὸν ἀνθρώπον ἐχθρόν τῷ Θεῷ, καὶ ὄσοχον εἰς τὸν αἰώνιον θάνατον. εἰς ταῦτα γὰρ εἶναι ὑποκείμενοι καὶ αὐτοὶ οἱ ἅγιοι, πλῆθῃ τῷ Χριστῷ, καὶ τῷ Θεοπῆ. αὐτοὶ δὲ εἶναι κατὰ τὸν Κανόνιον, καὶ τὸν ἱερόστολῶν Χρῆστανδον, ὁ ἀργῶς λόγος, ἡ ἀρώπη κίνησις τῷ θυμῷ, ἡ τῆς ἐπιθυμίας, τῷ παιγνιῶδες ψόξος, ἡ ἀτραπέλια, καὶ τὰ ὅμοια. ἔπειθῆ μόνος ὁ Θεός εἶναι παντὶ ἀκίτητος εἰς τὸ κακόν. ὅρα καὶ τῷ ὑποσημείωσιν τῷ, ποτῆ γὰρ πταίωμῃ ἀπαύτως (Γακῶβ. γ'. 2.)

„ ἡρὰ ἐκ νεότητος αὐτῶ. (Γεν. ἡ. 21.) Καὶ πάλιν „ τίς καθαρὸς ἔσται ὑπὸ ρύπτῃ; ἀλλ' ἐθέεις; „ εἰὼ καὶ μία ἡμέρα ὁ βίος αὐτῶ ἐπὶ τῆς γῆς. (Γάβ. ιδ'. 4.) ἀπίσως λοιπὸν ὁ Θεὸς λέγει ταῦτα, φανερόν ἐστίν, ὅτι ἐκεῖνοι ὅπου λέγουσι πῶς δεῦ ἀμαρτανούν, ψεύδω ζήτην νὰ ἀποδείξουν τὸν Θεὸν, καὶ τὰ λόγια τῶ Θεῶ δεῦ εἶναι εἰς αὐτῶς. ἐπειδὴ τὰ μὲν λόγια τῶ Θεῶ εἶναι ὅλα ἀληθῆ „ ἀρχὴ γάρφισι τῶν λόγων σα ἀλήθεια. (Ψαλ. ριη.) αὐτοὶ δὲ ἐναντιεῦνται εἰς τὰ ἀληθῆ λόγια τῶ Θεῶ, καὶ ζήτην νὰ ἀποδείξουν αὐτὰ ψεύδῃ. μετὰ τὸ νὰ λέγουν πῶς δεῦ ἀμαρτανούν, εἰς καιρὸν ὅπῃ ὁ Θεὸς, καὶ τὰ λόγια τῶ Θεῶ τὰ ἐν ταῖς Γραφαῖς, κηρύττων ὅλον τὸ ἐναντίον, πῶς κἀνείνας ἀνθρώπος δεῦ εἶναι ἀμαρτανός.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Β΄.

Ι. „ Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν ἵνα μὴ ἀμαρτανήτε. (1)

Πάλιν καὶ ἐδῶ μιμεῖται ὁ Θεολόγος τὸν γλυκύτατόν τε διδάσκαλον Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ διὰ τῆτο μεταχειρίζεται τὰ ἔχοντα λόγια τε. καθὼς γὰρ ἐκεῖνος παραδίδωντας τὴν θαυμαστὴν ἐκείνου, καὶ μυσηριώδη Διαθήκην εἰς τὰς ἡγαπημῆς τε μαθητῶς, καὶ Ἀποστόλους, δεῦ ὠνόμασεν αὐτῶς τέκνα ἀπλῶς, ἀλλὰ τεκνία. τὸ ὅποιον εἶναι εἷα τρυφερώτερον, καὶ ἔχοντῶτερον ὄνομα: ἦγαν παιδάκια μου. „ τεκνία, ἔτι μικρὸν μετὰ ὑμῶν εἶμι. (Γω. ιγ'. 33.) ἔτι καὶ ὁ ἡγαπημῆς ἔπος Ἀπόστολός τε, ὀνομάζει τὰς μαθητῶς τε χριστιανῶς, τεκνία. καὶ ὄχι μίαν φοράν, ἢ δύο, ἢ τρεῖς: ἀλλὰ ἔξι φοραῖς ἔτι τὰς ὀνομάζει εἰς τὴν παρῶσῶν Ἐπιστολῶν, τὸ ὅποιον ὄνομα ἄλλος Ἀπόστολος δεῦ εἶπεν, εἰμὴ μόνος ὁ Παῦλος, ὀνομάζων ἔτι τὰς Γαλάτας, πλὴν μίαν καὶ μόνην φοράν. ὁ δὲ Θεολόγος ἔπος συχνὰ λέγει τὸ ὄνομα τῆτο: εἷα μὲν, διὰ νὰ δείξῃ πῶς ἔγινον ἐκμαγεῖον καὶ ἀποσφράγισμα τῶ ἡγαπημῆς Διδασκάλου Χριστοῦ, καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ δείξῃ τὴν ὑπερβολικὴν καὶ ἰδιαιτέραν, καὶ ξεχωριστὴν ἀγάπην, ὅπῃ εἶχεν εἰς τὰς χριστιανῶς. λέγει λοιπὸν, ὅτι δεῦ σᾶς εἶπα αὐτὰ, ὡ παιδάκια μου, οὔτε διήχουζομαι νὰ ἀποδείξω πῶς ὅλοι εἰ ἀνθρώποι εἶναι ὑποκείμενοι εἰς τὸ νὰ ἀμαρτανούν, διὰ νὰ δώσω αἰτίαν εἰς ἐσᾶς νὰ ἀμελήτε, καὶ νὰ νομίσετε πῶς εἰσθε ἐλεύθεροι νὰ ἀμαρτανήτε, ὄχι: μὴ γένοιτο! ἀπαγε ὑπὸ τὴν τοιαύτῶν κακῶν ἰδέων, καὶ ὑποψίαν! ἀλλὰ λέγωντας ταῦτα διὰ ὅλον τὸ ἐναντίον: ἦγαν διὰ νὰ μὴ ἀμαρτανήτε τελείως, ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς τὴν ἐδικλῶσας σαρκόν, καὶ ποροθυμίαν. πῶς δὲ ἠμπορεῖτε νὰ μὴ ἀμαρτανήτε; εἰὼ ὁ καθ' εἷας ὑπὸ λόγουσας ἔχη τὸν φόβον τῶ Θεῶ εἰς τὴν ψυχῶν τε, εἰὼ προσέχη, καὶ κατεινοφρονῆ, καὶ φυλάττη τὰς ἐπιτολὰς τῶ Θεῶ, καὶ εἰὼ ζήτην ὑπὸ τὸν Θεὸν νὰ τῶ χερίσῃ τὸ, κατὰ δύναμιν τῆς ἀνθρώπινης φύσεως, ἀμαρτανόν. διὰ τῆτο λοιπὸν, λέγει, σᾶς εἶπον τὰ ἀνωτέρω λόγια, καὶ διὰ τὸν σκοπὸν τῆτον σᾶς τὰ ἔγραφα, διὰ νὰ μὴ ἀμαρτανήτε, ὅσον τὸ δυνατὸν εἶναι. καὶ ὄχι διὰ νὰ ἀυθαδιάξῃ, καὶ νὰ ὑπερηφανῶνται καθ' εἷας ὑπὸ ἐσᾶς, καὶ νὰ λέγῃ: πῶς τελείως δεῦ ἀμαρτανώνει.

„ Καὶ ἐάντις ἀμάρτη, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν Πατέρα, Ἰησοῦν Χριστόν δίκμιον.

Μετὰ τὰ λόγια ταῦτα κατὰ τὸν ἱερὸν Μιτροπολίτην, παρηγορεῖ ὁ Θεολόγος τὰς χριστιανῶς ἐκεῖνας, ὅπῃ σαρῶν καὶ γυμνάζονται τὴν ἀρετῶν: οἱ τινες σαρῶν μὲν, ὅσον τὸ δυνατὸν, καὶ ποροφρονῶνται νὰ μὴ ἀμαρτανούν τελείως, ὑπὸ δὲ τὴν φυσικὴν ἀσθενείαν, καὶ ὑπὸ τὸν φθονερὸν Διάβολον νικῶμῆροι, κἀμιν ἀκυσίως μερικῶς φοραῖς κἀνείνας ἔργον ἀποπον: ἢ λαλῶσι κἀνείνας λόγον ἀποπον: ἢ ἐνδυμῶνται κἀνείνας λογισμὸν πονηρόν. διὰ τὸ οἱ τοῖτοι, λέγει, ἔχουσι Παράκλητον καὶ παρηγορητὴν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, τὸν ἔχον τὴν σωτηρίαν τῶ ἀνθρώπων χριστιανῶν ἀνθρώπων, καὶ νῦν ἐν ἡμεῖς μὲν τῆς ἀνθρώπινης φύσεως ὄντα, καὶ συγκαθεζόμενον τῶ

Πα-

(1) Ἐν ἄλλοις, ἵνα μὴ ἀμάρτητε.

Πατέρι, ἡτοι τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. ὅς τις ποτείνει τρόπον τινα, ὡσαύτῃ μίαν εὐλογον ἀφορμῶν πρὸς τὸν Πατέρα, ἧς νὰ συγχωρήσῃ τὰς ἀκασίας ἀμαρτανόντας, τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν, τὴν ὁποίαν ἐφόρεσε, ἢ φορεῖ διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. Καὶ τῆτο εἶναι ἐκεῖνο τὸ ἴδιον ὅπῃ γράφει καὶ ὁ μακάριος Παῦλος, λέγων, « ἔ γάρ διπὺς Ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ ἀπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. ὅθεν ὤφειλε καὶ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὁμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γίνῃται, καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν Θεόν, εἰς τὸ ἰλάσκεισθαι τὰς ἀμαρτίας τῶν λαῶν, ἐν ᾧ ἦν πέπονθεν αὐτὸς πειρασθεὶς, δυνάται τοῖς πειραζομένοις βοηθεῖσαι. (Ἐβρ. β'. 6.) Καὶ πάλιν, « Χριστὸς ὁ ἀποθανὼν, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθεὶς, ὅς καὶ ὅστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ Θεοῦ, ὅς καὶ ἐντυγχάει ὑπὲρ ἡμῶν. (Ρωμ. ἦ. 34.)

Παράκλητον δὲ ὀνομάζει ὁ Θεολόγος τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν τὸν Υἱὸν τοῦ Θεοῦ: ἦγεν ὡδακαλῆντα τὸν Πατέρα καὶ ποτρορέοντα αὐτὸν, εἰς τὸ νὰ μᾶς συγχωρήσῃ οικονομικώτερον καὶ ἀνθρωπικώτερον: εἶνα μὲν, διὰ τὸ πρόσλημμα τῆς ἀνθρωπότητος ὅπῃ φορεῖ. καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ δείξῃ πῶς δεὸ εἶναι ἀντίθεος ὁ Υἱὸς μὲ τὸν Πατέρα. ἀλλὰ ταυτοθελής, καὶ καὶ πάντα ταυτοβελος. ὅτι γὰρ καὶ ὁ Υἱὸς ἔχει ὄξυσίαν αὐτοδέαστον καθ' ὃ Θεός, νὰ συγχωρῇ ἀμαρτίας, ἐδειξον εἰς τὸν Παράκλητον, εἰπὼν, « τέκνον, ἀφέονται σοὶ αἱ ἀμαρτίας. (Μάρ. β'. 5.) καὶ εἰς τὰς Ἀποστόλους εἰπὼν αὐθεντικῶς, « ἀντιπῶν ἀφῆτε τὰς ἀμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς, ἀντιπῶν, κρατῆτε, κεκρατῆνται. (Γω. κ'. 23.) καθὼς λοιπὸν ὁ Πατὴρ συγχωρεῖ ἀμαρτίας, ἔτσι παρομοίως συγχωρεῖ καὶ ὁ Υἱὸς, διὰ τὸ ὁμοφυές, καὶ ὁμοδιώαμον. ἐκεῖνο γὰρ ὅπῃ ἐνεργεῖ πρὸς τὰ ἔξω ἡμία ἐπὶ τὰς τρεῖς θεαρχικὰς ὑποστάσεις τῆς ὁμοσῆς Τριάδος, κοινῶς αὐτὸ ἐνεργεῖ καὶ αἱ λοιπαὶ δύο, καὶ τὸ θεϊκὸν καὶ καθολικὸν ἀξίωμα τῶν ἱερῶν θεολόγων. ὅτι δὲ οικονομικῶς καὶ ἀνθρωποπορεπῶς εἶπε τὸ ῥητὸν τῆτο ὁ πρῶτος τῶν θεολόγων Γωάννης, βεβαίω καὶ ὁ δεύτερος θεολόγος Γρηγόριος. ἔπω γὰρ αὐτὸς ἐρμηνεύει, διὰ τί λέγεται Παράκλητος ὁ Χριστὸς, λέγων, « ἔπω δὲ καὶ Παράκλητον ἔχομεν Ἰησοῦν, ἐχ' ὡς ὑπὲρ ἡμῶν ποροκυλινδέμενον τῶ Πατρὸς, καὶ ποροσπίπτοντα δευτικῶς: ἀπαγε τὴν δάλλυ ὄντως ὑπόνοιαν, καὶ ἀναξίαν τῶ Πνεύματος! ἔτε γὰρ τῶ Πατρὸς τῆτο ἐπιζητεῖν, ἔτε τῶ Υἱὸς πάσχειν, ἢ ὡς περὶ Θεοῦ διανοεῖσθαι δίκαιον: ἀλλ' οἷς ἐπαθεν ὡς ἀνθρώπος, πείθει καρτερεῖν ὡς λόγος, καὶ παραινέτης. τῆτο νοεῖται μοι ἡ ὡδακλήσις. (Λόγ. β'. ὡδακλήσις) ὁ δὲ θεῖος Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας τὸν ἀποπομπάιον τράγον ἀλληγορῶν εἰς τὸν Χριστόν, λέγει, « τῆτο οἱμαὶ ὅστιν ὁ ἀποπομπάιος. ἀπεπέμπετο μὲν ἦν (ὁ Χριστὸς) ὡσαυτὸν ἐκ τῶν καθ' ἡμᾶς εἰς τὴν ἀνω πόλιν, νῦν ἐμφανισθῆναι τῶ ποροσώπῳ τῶ Θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν. καὶ πρὸς τῆτο ἡμᾶς ἐμπέδοι γράφων ὁ μακάριος Γωάννης, « πενία, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἀμαρτῆτε: καὶ ἐὰν δέ τις ἀμαρτῆ, Παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν Πατέρα Ἰησοῦν Χριστόν δίκαιον, καὶ αὐτὸς ἰλασμός ὅστιν ὡδακλήσις τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν. καὶ ὡδακλήσις τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ὡδακλήσις ὅλου τοῦ Κόσμου. (Γλαφυρ. εἰς τὸ Δελτικὸν τόμ. α.)

2. « Καὶ αὐτὸς ἰλασμός ἐστὶ περὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν. οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλων τῶν Κόσμου.

Η Αἰτία, ἧς τὴν ὁποίαν ὁ Ἐπιστήσιος τῶ Χριστῶ γράφει ταῦτα εἶναι: διὰ τί, καὶ τὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμενιον, αὐτὸς ἠξέδρε πόσον ἡ ἀνθρωπίνη ποροαίρεσις κλίνει εἰς τὴν ἀμαρτίαν, καὶ πόσον φθόνον ἔχει ὁ μιαρὸς Διάβολος κατὰ τῶν ἀνθρώπων. καὶ ὅτι οἱ μὴ ποροσέχοντες, ἀκόλεθον εἶναι νὰ ἀμαρτανῶν, καὶ ἀφ' ἧς ὄξομολογηθῶν, καὶ φιλιωθῶν μὲ τὸν Θεόν διὰ τῆς μετανοίας. ὅθεν διὰ τὰ μὴ πέσαν οἱ ἀνθρώποι εἰς ἀπίγνωσιν, ἐὰν καὶ μὲν τῶν ὄξομολογησιν, καὶ συγχώρησιν τῶν ἀμαρτιῶντες πάλιν ἀμαρτῆσαν: διὰ τῆτο λέγει ἐδῶ ὁ Θεολόγος. ὅτι ἐὰν ἡμεῖς μετανοήσῃμεν, ὑσερον ἀφ' ἧς πέσῃμεν εἰς τὴν ἀμαρτίαν, πάλιν λαμβάνομεν ἰλασμόν, καὶ συγχάρησιν τῶν ἀμαρτιῶν μας, ἧς τῆς μεσιτείας τῶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. ἐπειδὴ αὐτὸς παρακαλεῖ, καθ' ὃ ἀνθρώπος, τὸν Πατέρα, καὶ ἰλάσκειται εἰς τὰς ἀμαρτίας μας. ποροσθέττει δὲ, καὶ ὅτι ὁ Δεασότης μας Χριστὸς γίνεται ἰλασμός, καὶ συγχάρησις, ὄχι μόνον τῶν ἐδικῶν μας ἀμαρτιῶν: ἡτοι ἡμῶν τῶν Ἀποστόλων, ἢ καὶ τῶν Ἰουδαίων, καὶ πρὸς Ἰουδαίους ἦν, καὶ πρὸς Ἐθνικὸς ὁμῶς ἔγραφε τὴν ὡπιστολίω. ἀλλὰ καὶ τῶν ἀμαρτιῶν ὅλων τῶν Κόσμου. ἵνα μὴ ὡδακλήσις εἰς μόνους τῶν Ἰουδαίων, καὶ εἰς μόνους τῶν ἀνθρώπων τῶ καιρῶ ἐκεῖνα τὸ χάλεισμα τῆς μετανοίας: ἀλλὰ ὄξομολογήσῃ αὐτῶν καὶ εἰς ὅλους τὰς Ἐθνη, καὶ εἰς ὅλους τῶν μὲν ταῦτα ἐσμενίους ἀνθρώπων, μέχει τῆς συυτελείας τῶ Κόσμου. (1) ἧς τῆτο καὶ ὅσοι ἀπίστοι καὶ Ἐθνικοὶ πορο-

(1) Ο' δὲ Μητροπολίτης ἀνόση, πῶς ὁ Χριστὸς γίνεται ἰλασμός διὰ τῶν ἀμαρτιῶν τῶν συγγνωσῶν καὶ ἀθανασίους, ἐκεῖνον

προσέλθην εἰς τὴν πίσιν τῆ Χειρῶ, καὶ μετανοήσαστες ἄλλὰ τὰς προτέρας κακίας ἀπὲ ἑκάμην ἐν τῇ ἀπιστίᾳ, βαπτισθὲν εἰς τὸ ὄνομα τῆς ἀγίας Τριάδος, αὐτοὶ λαμβάνων τὴν συγχώρησιν τῆς ἀμαρτιῶν, καὶ δι' αὐτὰς γίνεται ὁ Χειρὸς Παράκλητος πρὸς τὸν Πατέρα καὶ ἰλασμός. καθὼς αὐτὸς ὁ Δεσπότης Χειρὸς ἐβεβαίωσεν, εἰπὼν „ ἔγω γέγραπται. καὶ ἔτι πῶς εἶδει παθεῖν „ τὸν Χειρὸν, καὶ ἀναστῆναι ἐν νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ „ μετανοίαν, καὶ ἄφεσιν ἀμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ Ἔθνη, ἀρχαίμην δὲ τὸ Ἱερουσαλήμ. (Λουκ. κδ'. 46.) καὶ πρὸς τὸν Πατέρα δὲ, ἔγω προσηύξατο „ ἕωλε τῶν δὲ ἐρωτῶ (ἦτοι παρακαλῶ) „ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἕωλε τῶν πισυδόντων (ἦτοι ἕωλε πάντων, ὅσοι μέλλεν νὰ πισυδῶσιν) ἄλλὰ τῆ „ λόγε αὐτῷ εἰς ἐμέ. (Ἰω. ιζ'. 20.)

3. „ Καὶ ἐν τῷ τῶ γινώσκουσιν, ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτὸν, ἐὰν τὰς εὐτο-
„ λὰς αὐτῶ τηρῶμεν.

Συνήθειαν ἔχει ὁ Ἐπισήμιος ἔπος τῆ Χειρῶ Ἰωάννης, νὰ μεταχειρίζεται ὁμωνυμίας ὁμωνυμίας ὁμωνυμίας, μίαν ἐπ' αὐτῶ εἰς τὴν ἄλλαν. ὁμωνυμία δὲ εἶναι, ὅταν δύο λέξεις ἔχουσιν μὴ τὸ αὐτὸ ὄνομα, τὰ δὲ σημαίνοντάς τε ἀνάγκη εἶναι διαφορετικά. καθὼς εἶναι ἐκ τῶ ὅπως λέγει ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ „ ἐν τῷ Κόσμῳ ὡς, καὶ ὁ Κόσμος δι' αὐτῶ ἐλήβετο, καὶ ὁ Κόσμος αὐτὸν ἐκ ἐγνώ. (Ἰω. α'. 10.) ἐν μὴ γὰρ τῶ, ἐν τῷ Κόσμῳ ὡς, καὶ ὁ Κόσμος δι' αὐτῶ ἐλήβετο, ἐννοεῖται Κόσμος, ὅλον τὸ σύστημα τῆ Παντὸς Κόσμου, εἰς τὸν ὁποῖον δεικνύεται ὁ Θεὸς λόγος, καθ' ὁ φρονιότης αὐτῶ, καὶ δημιουργός. ἐν δὲ τῶ, καὶ ὁ Κόσμος αὐτὸν ἐκ ἐγνώ, Κόσμος ἐννοεῖται οἱ ἀνθρώποι, οἱ τινες δὲ ἐγνώρισαν τὸν Θεὸν λόγον, ἔτε ὡς δημιουργόν, καὶ Προνοητῶ τῆ Κόσμου, ἔτε ὡς σὺνθρωπῶσιν. καθὼς, λέγω, ἐκεῖ εἶπε τὰς ἀνωτέρω ὁμωνυμίας λέξεις: ἔτσι καὶ ἐδῶ „ λέγει, ἐν τῷ τῶ γινώσκουσιν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτὸν. τὸ μὴ γὰρ γινώσκουσιν, θέλει νὰ εἴπῃ: γινώσκουσιν, τὸ δὲ ἐγνώκαμεν, θέλει νὰ εἴπῃ ἠγαπήσαμεν. με τῶ, λέγει, γινώσκουσιν ὅτι ἀγαπῶμεν τὸν Θεὸν, αἰσίως φυλάττωμεν τὰς ἐντολάς τε. ἐπειδὴ συστατικόν, καὶ χαρακτηριστικόν σημάδι τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης, εἶναι ἡ φύλαξις τῆς τῆ Θεῶ ἐντολῶν. καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος „ ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου, καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με. (Ἰω. ιδ'. 21.) Καὶ πάλιν „ ἐὰν τις ἀγαπᾷ με τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ Πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ πρὸς „ αὐτὸν ἐλάσόμεθα, καὶ μόνῳ παραυτῶ ποιήσομεν. (αὐτῶ. 23.)

Ὅτι δὲ τὸ, γινώσκω, λαμβάνεται ἀπὸ τῆ ἀγαπῶ, βεβαίως αὐτῶ ὁ τῆ ὅλων Θεὸς λέγων πρὸς τὸν Μαυσῶ „ οἶδάσε (ἢ ἐγνώρισε, ὡς ἐν ἄλλοις γράφεται) ἕωλε πάντας, καὶ χάριν εὐ- „ ρες παρ' ἐμοί. (Ἐξ. λγ'. 12.) ἦρην σὲ ἠγάπησα περισσότερο δὲ ὅλους τὰς ἀνθρώπους. „ Καὶ πάλιν „ ἐπέσκεπται καὶ ἐγνώ (ἦτοι ἠγάπησεν) ὁ Θεὸς τὰς ἔντας αὐτῶ. (Ἀριθ. ις'. 5.) καὶ πάλιν „ γινώσκει (ἦτοι ἀγαπᾷ) Κύριος ὁδὸν δικαίων. (Ψαλ. α'. 6.) ἐπειδὴ ἀποπον εἶναι νὰ νοήσωμεν τὸ, ἐγνων τῶ, ἐπὶ τῆς ἀπλῆς γνώσεως, καὶ καταλήψεως τῆ Θεῶ. διὰ τὸ ὅτι Θεὸς, ὁ τῆ γνώσεων Κύριος, δὲν γινώσκει ἄλλα μὲν κτίσματα ὀλιγώτερον, ἄλλα δὲ περισσώτερον· ἀλλὰ ὅλα ἐξίσε καὶ παρομοίως γινώσκει, τὰ ἐν τῷ ἐρατῶ, καὶ τὰ ἐν τῇ γῆ, καὶ τὰ ἐν ταῖς ἀβύσσῳ, καὶ τὰ ἐνεσῶτα, καὶ τὰ ἀπερασμῶτα, καὶ τὰ μέλλοντα. λοιπὸν καλῶς ἐνοήσαμεν ὅτι τὸ ἐγνώκαμεν ὅπως λέγει ἐδῶ ὁ Θεολόγος, δηλοῖ ἠγαπήσαμεν, καὶ τὸν Θεοφύλακτον, Μητροφάνη, καὶ Οἰκεμῶσιον. διὰ τὸ οἱ ἀγαπῶντες τὸν Θεὸν, ἐκεῖνοι ἀληθῶς φυλάττεν τὰς ἐντο-
λάς

ἀπὲ μισθοὶ μὲν τῶ κακίαν, καὶ ἀποσέχουσι, καὶ ἀγρυπνοῦσι διὰ νὰ καταρτίσων τὸ ἄκρον τῆς ἀρετῆς, ἀκολουθεῖ ὁμοῦ καμῖαν φορᾶν διὰ τῶ φυσικῶ ἀδύναμι τῆς ἀνθρώπινης, νὰ ἀφῶσιν ἀκασιῶν κήνω ἀποπον. διὰ τὸ ὅποσον λυπῶνται πολλὰ καὶ μετανοῶν· εἰς τῆς λοιπὸν γίνεται Παράκλητος, καὶ παραρηρησις ὁ Ἰησοῦς Χειρὸς, καὶ πρὸς τῆς ἰλασμός, καὶ συγχώρησις. ἐπειδὴ εἶναι δίκαιος, καὶ δικαιοσύνης ἠγάπησε. καὶ διὰ τῶ δὲ καταδικάζει τὰς ποισῶς διὰ τὸ ἀκασιῶν ἐκεῖνο συμβαῖα καὶ ἀποπον ὅπως ἐφῶσιν, ἀλλὰ καὶ τὸν Πατέρα παρακαλεῖ δι' αὐτῶ, ἠδύναμις ὅτι καθὼς αὐτὸς εἶπε, τὸ μὲν Πνεῦμα εἶναι ἀφῶσιν „ μου, ἢ δὲ σαφῶ ἀδύναμις. καὶ τῶ τὸ νόημα τῆ ἠπῶ βεβαίως καὶ ὁ Παῦλος, λέγων „ ἐν γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπάθειαι ταῖς ἀδύναμις ἡμῶν (ἦτοι ταῖς δι' ἀδύναμις ἀνθρώπινῳ συμβαινῶσιν ἀμαρτιῶν) πεπαιρωμένων δὲ κατὰ „ πάντα κατὰ ὁμοίτητα χιρῆς ἀμαρτίας· ἀποσέρχόμεθα ἐν „ μετὰ παρηρησιῶς τῶ φρονίῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον, „ καὶ χάριν ἐρωμεν εἰς εὐκαίρον βοήθειαν (Ἐβρ. δ'. 15) εἰς ἐκεῖνας δὲ ὅπως με μισόκαλον ἀποσέρχουσιν, καὶ με

ἀποσέρχουσιν, καὶ γινώσκουσιν, καὶ ἐπιπέδουσιν, ἀφῶσιν μεγάλας, καὶ θανατίμους ἀμαρτίας, δὲν γίνεται Παράκλητος, καὶ παραρηρησις ὁ Χειρὸς, ἐπὶ ἰλασμός καὶ συγχώρησις. διὰ τὸ τὰ ποισῶς μεγάλα, καὶ ἐκαστῶ ἀμαρτιῶν, χηραῖονται μικρὰ, καὶ πολλὰ δακρυα, καὶ καθὲ ἀπῶ κακοπάθειαν τῶ σώματος, ἀποσέρχουσιν δὲ καὶ οἱ τὰ ποισῶς ἀμαρτιῶν ἀφῶσιν, χηραῖονται, κατὰ ἀνάλογίαν τῆς ἀμαρτιῶν, νὰ δῶσιν καρπὸς ἀφῶς τῆς μετανοίας: καὶ ἔτσι με πάντα καὶ τὰ ποισῶς, νὰ ἰλαρῶσιν, καὶ νὰ ἠμῶσιν τὸν δίκαιον Κετῶ, καὶ νὰ καμῶν αὐτὸν ἴλεον εἰς τὰς ἀμαρτίας των, ὅπως εἶναι θυμῶσιν κατ' αὐτῶ: εἶδῶ καὶ λέγει ὁ Θεολόγος ἐδῶ, ὅτι γίνεται ἰλασμός ὁ Χειρὸς ἐπὶ τῶ νὰ ἠμῶσιν τὸν δίκαιον Κετῶ, καὶ νὰ καμῶν αὐτὸν ἴλεον εἰς τὰς ἀμαρτίας των, ὅπως εἶναι θυμῶσιν κατ' αὐτῶ: εἶδῶ καὶ λέγει ὁ Θεολόγος ἐδῶ, ὅτι γίνεται ἰλασμός ἀποκεκληρωμένως εἰς μόνους τῆς ἀποσέρχουσιν: ἀλλὰ καὶ εἰς ὅλους τὰς ἀμαρτίας τῆς ὅπως ἐξίσκονται ἐν ὅλῳ τῶ Κόσμῳ, καὶ μισθοὶ μὲν τῶ κακίαν, κατὰ ἀνθρώπινῳ ὁμοῦ ἀδύναμι, ἀκολουθεῖ νὰ σφῶσιν εἰς κήνω ἀκασιῶν.

λάς τε, καὶ ὄχι ἐκεῖνοι ὅτι τὸν γνώσκων ἀπλῶς. ἐπειδὴ πολλοὶ μὲν χριστιανοὶ δέισκονται πολλαῖς φοραῖς, οἵτινες μὲν τὴν παιδείαν, καὶ μάθησιν τῆς θείων Γραφῶν, καὶ τῆς ἱεράς θεολογίας, γνωρίζουν ἄπο τῶν ἄλλων καλύτερα, καὶ βαρύτερα τὸν Θεόν, καὶ τὰ ὡς Θεῶν, φυλάττων ὅμως τὰς ἐντολάς τῶν Θεῶν, ὀλιγώτερον ἄπο τῆς ἄλλης ἀνθρώπων, ὅτι γνωρίζουν τὸν Θεὸν ὀλιγώτερον ἄπο ἐκείνων. ἐκ τῶν ἐναντίων δὲ πάλιν δέισκονται πολλοὶ χριστιανοί, οἱ ὅποιοι, καὶ μὴ ὅλον ὅτι γνωρίζουν ὀλιγώτερον τὸν Θεόν, φυλάττων ὅμως τὰς ἐντολάς τῶν Θεῶν περισσότερον, ἄπο τῶν ἔχοντες γνώσιν ὡς ὀλιγώτερον τῶν Θεῶν. ἡ διαφορὰ δὲ αὕτη πῶς προέρχεται; ἄπο τῆς ἀγάπης· διὰ τί οἱ γνώσκοντες τὸν Θεὸν περισσότερον, δὲν ἀγαπᾶν καὶ τὸν Θεὸν περισσότερον, ἀλλὰ ὀλιγώτερον, ὅτι τὸ καὶ ὀλιγώτερον φυλάττων τὰς ἐντολάς τε. οἱ δὲ γνώσκοντες τὸν Θεὸν ὀλιγώτερον, ὡς ὀλιγώτερον τὸν ἀγαπᾶν, διὰ τὸ καὶ περισσότερον φυλάττων τὰς ἐντολάς τε.

Ἡ θεία δὲ ἐρωτήσις τινος, ὅτι τὴν ἀγάπην ὀνομάζεται γνώσις; καὶ ἀντιστροφῶς, διὰ τί ἡ γνώσις ὀνομάζεται ἀγάπη; καὶ ἀπεκρινόμεθα, ὅτι διὰ δύο αἰτία. ἓνα μὲν, διὰ τί αἰτία καὶ ἀρχὴ τῆς ἀγάπης, εἶναι ἡ γνώσις, κατὰ τὸν ἱερὸν Αὐγουστίνον. ἐπειδὴ ἡ θεία ἡσυχία τῶν ἀνθρώπων δὲν ἔχει νὰ ἀγαπήσῃ κανένα ἀγαθόν, ἀίσιως πρώτον δὲν τὸ γνωρίσῃ ὁ νῦν. ὅθεν κατὰ τὸν αὐτὸν „ τὰ ἀόρατα δύναται τινος νὰ ἀγαπήσῃ, ἀλλ' ὄχι καὶ τὰ ἀγνώριστα. Καὶ ἄλλο δὲ, ἐπειδὴ αὐτὸ δὲν ἀγαπήσῃ τινος εἶνα πρῶτον, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γνωρίσῃ αὐτὸ καὶ νὰ τὸ καταλάβῃ μὲ ἀκριβείαν. ὡς, ἡ μὲν ἀπλή γνώσις γίνεται ἀρχὴ τῆς ἀγάπης, ἡ δὲ ἀγάπη γίνεται πάλιν αἰτία τῆς ἀκριβῆς καὶ ἐπιτελεστικῆς τῆς πράξεως τῆς γνώσεως. Διὰ τὸ εἶπε τὰ κομμάτια ταῦτα καὶ ἐρωτικὰ, ὁ τῶν πνεύματι τῆς θείας ἀγάπης πυρπολεσμένος Αὐγουστίνος „ φῶς αἰώνιον, ἐπιλάμβανον αὐτῆ (τῆς ψυχῆς μου) ἵνα σε νοή, καὶ γνώσκῃ, καὶ ἀγαπᾶ. διὰ τὸ Κύριε, σὲ ἐκ ἀγαπᾶ, ὅτι σὲ ἐγνώσκῃ. καὶ διὰ τὸ ἐγνώσκῃ, ὅτι σὲ ἐροῦν. καὶ διὰ τὸ σὲ ἐροῦν, ὅτι ἐ καταλαμβάνῃ τὸ φῶς σου... Καὶ πάλιν „ Διὰ τὸ Κύριε, ἐχ' ὅσον ὀφείλω, ποσῶτον σὲ ἀγαπᾶ, πῶ, ὅτι μὴ ἐπιτελῶς σὲ γνώσκω. ὅτι δὲ ὀλίγον γνώσκω, ὀλίγον ἀγαπᾶ, ὀλίγον ἐπὶ σοὶ χαίρω. (Εὐχὴ ἀ. ἐρωτικῆ.)

4. „ Ὅς λέγων, ὅτι ἔγνωκα (1) αὐτὸν, καὶ τὰς ἐντολάς αὐτῶν μὴ τηρῶν, ψεύσεως ἐστίν, καὶ ἐν τῷ τῷ ἀλήθεια ἐκ ἑστίν.

ΑΝτιστρέφει ἐδῶ τὰ ἀνωτέρω λόγια ὁ Θεολόγος, καὶ ἐκ τῶν ἐναντίων κατασκευάζει αὐτὰ, διὰ τὴν καμνὴ δυνατώτερα, καὶ διπλῶν τῶν ἀποδείξιν. λέγει ἡδὲ, ὅτι ὁποῖος χριστιανὸς εἶπῃ, ὅτι ἐγὼ ἔγνωκα: ἢ γὰρ ἐγὼ ἠγάπησα τὸν Θεόν, καὶ ἔπειτα δὲν φυλάττει τὰς ἐντολάς τῆς ἠγαπημένης παρὰ αὐτῶν Θεῶν, αὐτὸς βέβαια εἶναι ψεύσεως, καὶ λέγει ψεύδη, καὶ ἀλήθεια εἰς αὐτὸν δὲν δέισκεται· διὰ τί λέγωντας πῶς ἀγαπᾶ τὸν Θεόν, δὲν ἔχει καὶ τὸ σημεῖον τῆς ἀγάπης τῶν Θεῶν, τὸ ὅποιον εἶναι ἡ φύλαξις τῶν ἐντολῶν τῶν Θεῶν. ὅτι δὲ τὸ, ἔγνωκα καὶ ἐδῶ ἐννοεῖται ἀπὸ τῶν ἠγάπησα, φανερόν εἶναι ἄπο τῆς ἀκολουθίας τῆς λεγομένης. διὰ τί, κατὰ τὸν ἱερὸν Μιτροβαν, πολλοὶ μὲν, γνωρίζουν ἀληθῶς τὸν Θεόν, δὲν φυλάττων δὲ, τὰς σωτηριώδεις ἐντολάς τε. ἀλλ' ὅμως δὲν ἔχουν νὰ εἰπῶμεν ὅτι ψεύδονται αὐτοὶ, διὰ τὴν λέγειν πῶς γνωρίζουν τὸν Θεόν πάντων Θεῶν. ἐπειδὴ αὐτὸν ἔτι, ἔπρεπε νὰ εἰπῶμεν, ὅτι ἐδὲ τῶν πῶς, καὶ τῶν ὁδῶν τῆς δικαιοσύνης αὐτοὶ ἐγνώσκω, καὶ διὰ τὸ ἀκολούθως πρέπει νὰ νομιζώμεν, ὅτι οἱ πῶς δὲν εἶναι ὑπόδικοι εἰς κατάκρισιν, ὡς ἀγνοῦντες· ἀλλ' ἐπειδὴ τὸ εἶναι ἀποπῶν καὶ ἀπάδον, λοιπὸν τὸ, ἔγνωκα ἐδῶ, ἀπὸ τῶν ἠγάπησα ἐννοεῖται, καὶ ὄχι ἀπὸ τῶν, ἀπλῶς ἐγνώρισα.

5. „ Ὅς δ' αὖ τὴν αὐτῶν τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τῷ τῷ ἡ ἀγάπη τῶν Θεῶν τετελείωται.

ΜΕτὰ τὰ λόγια ταῦτα ἐπαράσῃσε φανερώματα, καὶ καθάρματα τὸ νόημα τῶν ἀνωτέρω λέξεων ὅτι εἶπεν ὁ Θεολόγος, καὶ ἐσήκωσεν ἄπο τὸ μέσον καθὲ ἀμφιβολίας. διὰ τὴν χῆμα ἀντιστροφῆς ἐδῶ μεταχειριθεῖς, καὶ χάριτας ἐξ ὀνόματος τῶν ἀγάπης, καὶ εἰπῶν, ὅτι ἡ ἀγάπη τῶν Θεῶν εἶναι τελεία εἰς ἐκείνον τὸν χριστιανὸν ὅτι φυλάττει τὰς ἐντολάς τῶν Θεῶν, ἔδειξε καθάρματα, ὅτι καὶ τὸ, ἐγνώκαμεν, καὶ τὸ, ἔγνωκα ὅτι εἶπεν ἀνωτέρω, ἀπὸ τῶν ἠγαπήσαμεν, καὶ ἠγάπησα λαμβάνον-

(1) Ἐν ἄλλοις, ἔγνωκα μόνον χάριται χωρὶς τῶν ὅτι.

βαίνονται: καθὼς καὶ ἡμεῖς τὰ ἐξηγήσαμεν. διὰ τὴν αἰσῶς ἀνωτέρω εἰς τὸν μὴ φυλάττοντα τὰς ἐντολάς τῆ Θεοῦ, δὲν ἠθέλησεν συνοήσῃ τὴν γνώσιν αὐτὴ τῆς ἀγάπης, ἀλλ' αὐτὴ τῆς ἀπλῆς εἰδήσεως: ἔπρεπον ἀκολούθως νὰ εἰπῇ καὶ ἐδῶ, ὅτι εἰς ἐκείνον ὅπως φυλάττει τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ, εἶναι τετελειωμένη ἡ γνώσις, καὶ ὄχι ἡ ἀγάπη. ἐκείνο γὰρ ὅπως δὲν εἶπεν εἰς τὸν μὴ φυλάττοντα τὰς ἐντολάς, ἔπρεπον ἀντιφατικῶς νὰ εἰπῇ εἰς τὸν φυλάττοντα ταύτας. ἔτος ἦν εἶναι ὁ καλυμμένος λόγος τῆς ἀντιφάσεως. ἐπειδὴ δὲ εἶπε τὴν ἀγάπην ἐξ ὀνόματος εἰς τὸν φυλάττοντα τὰς ἐντολάς, καὶ ὄχι τὴν γνώσιν: λοιπὸν φανερὸν εἶναι καὶ ὅτι εἰς τὸν μὴ φυλάττοντα τὰς ἐντολάς, τὴν γνώσιν αὐτὴ τῆς ἀγάπης συνοήσῃ, καὶ ὄχι αὐτὴ τῆς εἰδήσεως.

Πολλὰ δὲ σοφῶς λέγει τὸν Θεολόγον ὁ πατριάρχης ἔτος Ἰωάννης, ὅτι εἶναι τετελειωμένη ἡ ἀγάπη τῆ Θεοῦ, εἰς τὸν φυλάττοντα τὰς ἐντολάς τῆ Θεοῦ. ἐπειδὴ πολλοὶ μὲν, ἀπὸ τῆς γινώσκοντες, καὶ ὁμολογῶντες τὸν Θεόν, φαίνονται ὅτι ἀγαπῶσι τὸν Θεόν, δὲ τὸν ἀγαπῶν δὲ ἀληθῶς, καὶ σκεπῶς ἐξ τὴν δὲν φυλάττων σκεπῶς τὰς ἐντολάς τῆ Θεοῦ ἔπω ἦν ὁ Κύριος ἀπεφάσισεν „ ὁ μὴ ἀγαπῶν με (σὺ ἀληθεία δηλαδὴ) τῆς λόγους με εἰς πρῶν. (Ἰω. εδ. 24.) αἰσῶς δὲ μερικοὶ ἀρεθῶν νὰ φυλάττων τὰς ἐντολάς τῆ Θεοῦ ἐκ μέρους καὶ ὀλιγοσῶς, φανερὸν ὅτι αὐτοὶ καὶ ἀγαπῶν τὸν Θεόν ἐκ μέρους καὶ ὀλιγοσῶς, καὶ δὲν ἔχον εἰς τὴν καρδίαν τῆς τελείαν καὶ ἀληθῆ τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην· ὅσοι δὲ φυλάττων ὅλας τὰς ἐντολάς τῆ Θεοῦ, αὐτοὶ μόνοι ἔχον βεβαίως καὶ τὰ δύο, καὶ τὴν ἀληθείαν, καὶ τὴν τελειότητα τῆς ἀγάπης. καὶ διὰ τῆτο λέγει ἐδῶ ὁ Θεολόγος, ὅτι ἀληθῶς ἐν τῆτω ἡ ἀγάπη τῆ Θεοῦ τελεῖται. ὁ γὰρ τὴν σκεπῶς ἀγαπῶν ἔχων, αὐτὸς ἀκολούθως ἀποδείχεται, ὅτι ἔχει καὶ τὴν ἀγάπην τῆ Θεοῦ ἀληθῶς, καὶ τελείως εἰς τὴν καρδίαν τῆς. δι' ὅ καὶ ἀκολούθως λέγει.

„ Ἐν τῆτω γινώσκωμεν, ὅτι σὺ αὐτῶ ἐσμὺ.

ΕΝ τῆτω ποίω; δηλαδὴ μὲ τὸ μέτρον τῆς θείας ἀγάπης γνωρίζομεν, ὅτι εἰς τὸν Θεόν δεισκόμεθα. ἐπειδὴ ἐκείνος ὅπως τελειωθῆ ἀληθῶς εἰς τὴν θείαν ἀγάπην, αὐτὸς βέβαια δεισκεται πάντοτε εἰς τὸν Θεόν, καὶ μὲ τὸν Θεόν· διὰ τὴν ἔχει τὸν Θεόν σῶικον μέσα εἰς τὴν καρδίαν τῆς, καὶ ποτὲ δὲν χωρίζεται ἀπὸ τὴν ἐνθύμησιν, καὶ χέσιν, καὶ ἀγάπην τῆ Θεοῦ. ἀλλὰ μαζὶ μὲ τὸν Θεόν καὶ ἀρτυνεῖ, καὶ κοιμᾶται. μαζὶ μὲ τὸν Θεόν καὶ λαλεῖ, καὶ σιωπᾷ. μαζὶ μὲ τὸν Θεόν καὶ κινεῖται, καὶ ἡρεμεῖ: καθὼς ἔλεγον ἡ ἀσματίζουσα νύμφη „ ἐγὼ καθ' ἑδῶ, καὶ ἡ „ καρδίαν ἀρτυνεῖ (Ἄσ. ε. 3.) καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, ὁ ἔχων τὴν τελείαν τῆ Θεοῦ ἀγάπην εἰς τὴν καρδίαν τῆς, αὐτὸς εἰς ὅλα τὰ ἔργα καὶ κινήματα τῆς σέκει σερωμένος εἰς τὸν Θεόν, ὡσαν ἐπαύω εἰς ἀσφαλῆσπον θεμέλιον: ἢ μάλλον εἰπεῖν, ὡσαν ἐπαύω εἰς διωατὴν ἀγκυραν, ὅλος ὡν προσκολλημένος, καὶ ὅλος ἀναπνέων τὸν ἀγαπῶν, καὶ ἐρωμύοντε Θεόν. ἢ λέγει, ὅτι ἐν τῆτω τῶ φυλάττειν τὰς ἐντολάς τῆ Θεοῦ, γνωρίζομεν ὅτι δεισκόμεθα εἰς τὸν Θεόν. ἐπειδὴ ὅποιος φυλάττει τὰς ἐντολάς τῆ Θεοῦ, αὐτὸς δεισκεται καὶ μένει σὺ τῶ Θεῶ. καθ' ὅτι, ὡς λέγει ὁ Θεοφόρος Μάξιμος, ὁ Θεὸς δεισκεται μουσικῶς μέσα εἰς καθε ἐντολήν τῆς καὶ λοιπὸν ὅποιος ἐργάζεται τὴν ἐντολήν τῆ Θεοῦ, αὐτὸς δεισκει τὸν ἐν τῆ ἐντολῇ κεκρυμμένον Θεόν. καὶ ἔπος δεισκεται καὶ αὐτὸς καὶ μένει σὺ τῶ Θεῶ, τῆ ὅποιε τὴν ἐντολήν ἐργάζεται καὶ φυλάττει. μάλλον δὲ, αὐτὸς λαμβάνει τὴν ἀγιᾶ τριάδα. (1)

6. „ Ὁ λέγων σὺ αὐτῶ μείαν, ὀφάλα, καθὼς ἐκᾶνος περιεπάτησε, καὶ αὐτὸς ἔπω περιπατᾶν.

Βλέπε χρυσῶν, καὶ λιθοκόλλητον, καὶ μαργαριτόπλοκον σείραυ ὅπως πλέκει θεοσόφως μὲ τὰ λόγια τῆ ὁ χαριώνυμος Ἀπόστολος τῆ Κυρία· παρῶν γὰρ εἶπεν, ὅτι ὅποιος ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, αὐτὸς φυλάττει τὰς ἐντολάς τῆ Θεοῦ. καὶ ἐκ τῆ σῶατῆς, ὅτι ὅποιος δὲν ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, σὺ τὸς δὲν φυλάττει τὰς ἐντολάς τῆ Θεοῦ. ἐπειτα εἶπεν, ὅτι ὁ ἐξ ἀγάπης φυλάττων τὰς ἐντολάς τῆ

(1) Τὰ λόγια τῆ ἀγιᾶ Μαξίμου πάντῃ εἰσιν „ Ὁ μὲν τῆ Θεῶ καὶ πατρός Θεός λόγος, ἐκείνη μουσικῶς ἐνυπάρχει τῆ σῶατῆς καὶ ἐνυπάρχει, ὁ δὲ Θεὸς καὶ Πατὴρ, ὅλος ἐστὶν ἀχώριστος ἐν ὅλῃ τῆ σῶατῆς λόγῃ φυσικῶς. ὁ πῶνιου δεχόμενος θείαν ἐνυπάρχει, καὶ πῶνιου αὐτῶ, τὸν ἐν αὐτῆ τῆ Θεῶ σέχεται λόγῃ

„ ὁ δὲ τὸν λόγον διὰ τῆς ἐντολῶν δεχόμενος, εἰ αὐτῆ τῆ ἐν αὐτῆ τῆ φυσικῶς, σῶατῆς πνεῦμα. ὁ γὰρ ἐντολῶν δεχόμενος, καὶ ποιῶν αὐτῶ, λαβὼν ἔχει μουσικῶς τὴν ἀγιᾶν τριάδα (κεφ. οα. πῆς β. ἑκατονδ. τῆ Γνωστικῶν.)

τῶ Θεῷ, αὐτὸς δέξεται ἐν τῷ Θεῷ. τώρα δὲ λέγει ἐδῶ, ὅτι ὁ ἐν τῷ Θεῷ δεισκόμενος καὶ μὴν, αὐτὸς χρεώσεται νὰ περπατῇ καὶ νὰ πολιτεύεται, καθὼς ἐπεριπάτησε καὶ ἐπολιτεύθη ὁ Δεσπότης Χριστὸς καὶ Θεὸς, εἰς τὸν ὁποῖον αὐτὸς μένει: συσσωδώνωντας δηλαδὴ τὸ ἄκρον τῆς εὐδίας ρητῆς μετὰ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀλλοίας: καθὼς εἶναι συσσωδεδεμένοι καὶ οἱ κείκοι τῆς ἀλυσίδας. ὅποιος λοιπὸν λέγει, πῶς μένει ἐν Χριστῷ τῷ Θεῷ διὰ τῆς τελείας ἀγάπης, καὶ τῆς φυλάξεως τῶν ἐπιτολῶν, αὐτὸς χρεώσεται νὰ φυλάττῃ ἐξ ἀνάγκης, καὶ τὴν ὁμοίωσιν Χριστοῦ τῷ Θεῷ, καὶ κατὰ τὸν χαρακτῆρα καὶ τὸ παράδειγμα τῆς τῆς Χριστοῦ ἀναμαρτήτου πολιτείας: ἔτσι καὶ αὐτὸς χρεώσεται νὰ σπυδαῖσῃ, ὅσον τὸ δυνατόν τε, νὰ πολιτεύεται καὶ νὰ ζῆ. ὥστε νὰ μὴ διαφθεῖρη τὴν ὁρὴν Χριστοῦ τὸν Θεόν, ἀληθῆ καὶ τελείαν ἀγάπην, μηδὲ νὰ ἐργάζεται μὲν τὰς ἐπιτολάς τῶν Χριστοῦ, νωθρῶς δὲ καὶ ἀμελῶς: ἀλλὰ νὰ τὰς ἐργάζεται ἐπιμελῶς, καὶ μὲν κάθε λογῆς προθυμίαν. ἀλλ' ὁ μὴ Χριστὸς, ἁμαρτιῶν ἐν ἐποίησιν, οὐδὲ δρέθη δόλος ἐν τῷ σώματι αὐτῷ, ὡς λέγει ὁ Ἡσαΐας (Ἡσ. γυ. 9.) Καὶ πάλιν, ἡ γυνὴ τὸ παιδίον ἀγαθόν, ἢ κακόν, ἀπειθεῖ πονηρίᾳ τῆς ἐκτέλειαι τὸ ἀγαθόν. (Ἡσ. ζ'. 16.) φανεράνωντας μὲν τὰ λόγια ταῦτα, τὴν εὐαγγελίαν τῆς γεννήσεως μέχρι τῆς ἐν τῷ παρόντι Κόσμῳ τελουμένης ἀποβιώσεως, τελείαν ἀναμαρτησίαν τῆς Δεσπότης Χριστοῦ. ἐπειδὴ δὲ ἦτον ἀνθρώπος φίλος καὶ ἀπλῆς: ἀλλ' ἦτον ὁμοῦ καὶ Θεὸς ὑπερέσιος. ἐκεῖνοι δὲ ὅπως σιωποῦν καὶ σιωποῦν μὲν τὸν Χριστὸν ἕνεκα τῆς ἀγάπης, ὡς νομίζον ἀγαπητὸν, ἀπίσως τύχη κάμμιν φοραὴν νὰ σφάλλῃσι μικρά τινα καὶ συγγνωστὰ ἁμαρτήματα, διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἀδύνατον, καὶ διὰ τὸ πολυπαθεῖς πειρατῆριον τῆς ζωῆς ταύτης. σπυδαῖσται ὅμως νὰ καθαρίζωνται καὶ ἀπὸ τῶν μικρῶν αὐτῶν σφάλματων, ἕνεκα προσδοχῆς, καὶ ἕνεκα δακρύων, καὶ δι' ἐξομολογήσεως ταπεινῆς, καὶ συσπυδαῖσται: ἵνα μὴ δρέθῃ ἐν τῇ τελουμένῃ ἡμέρᾳ τῆς θανάτου, καὶ τῆς κρίσεως, ἔχοντες κανένα μολυσμὸν, καὶ ἐλάττωμα.

7. „ Ἀδελφοί, ἐκ ἐπιτολῶν κενὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐπιτολῶν παλαιῶν, ὧν ἔχετε ἀπ' ἀρχῆς. ἡ ἐπιτολή ἢ παλαιὰ ἐστίν, ὁ λόγος ὃν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς.

Επειδὴ ὁ Θεολόγος εἶπεν ἀνωτέρω περὶ τῆς θείας ἀγάπης. καὶ δι' αὐτῆς ἦνωσε τὰς χριστιανὰς μὲν τὸν Θεόν, καὶ ἐπαράγγειλον εἰς αὐτὰς νὰ ζῶν, καὶ νὰ πολιτεύωνται, καθὼς καὶ ὁ Κύριος ἐπολιτεύθη ἐπὶ τῆς γῆς: τὰτα χάριν ἐπιθυμηταῖς τὸ ὑψηλὸν καὶ μετάρσιον ὅπως ἔχει ἡ τοιαύτη ὁμοίωσις τῷ Χριστῷ πολιτεία, καὶ ἡ τοιαύτη περὶ τῆς τελείας πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης παραγγελία, διὰ τὸτο ὡσαύτως νὰ ἀπολογηται ἐδῶ, διὰ νὰ κάμῃ βεβαιότεραν καὶ ἀσφαλετέραν τὴν τοιαύτην παραγγελίαν, καὶ λέγει: ὅτι ἡ παραγγελία μετὰ αὐτῆς, ἀδελφοί χριστιανοί, ἡ πρὸς τῆς τελείας ἀγάπης, δὲν εἶναι καινῆ, καὶ πρὸ ὀλίγων χρόνων γεγραμμένη. ἀλλ' εἶναι παλαιὰ, καὶ ἀρχαιοτάτη: καὶ ἕνεκα τῆς ἔχει πρῶτον δύναμιν, εἰς τὸ νὰ πείσῃ τὰς χριστιανὰς νὰ τὴν φυλάττων τελείαν. αὕτη δὲ εἶναι ὁ λόγος ἐκεῖνος ὅπως ἠκούσατε ἐξ ἀρχῆς: ἦτοι ἡ ἐν τῷ Μωσαϊκῷ νόμῳ γεγραμμένη ἐπιτολή, τῆς τε πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης ἢ λέγουσα, „ ἀγαπήσεις Κύριον τὸν Θεόν σου, ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς δυνάμεώς σου. (Δδ. 5. 5.) καὶ ἡ τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης ἢ λέγουσα, „ ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. (Δδ. 10. 18.) μετὰ τὰ λόγια δὲ ταῦτα δείχνει ὁ Θεολόγος, καὶ πείθει πρῶτον τὰς χριστιανὰς, ὅτι ὅποιος δὲν φυλάττει τὰς ἐπιτολάς τῶν Θεῶν, αὐτὸς δὲν ἔχει ἔτι πρὸς Θεὸν ἀγάπην. πῶς γὰρ δύναται νὰ ἀγαπᾷ τὸν Θεόν μὲν ὅλῃ τὴν θύνην, καὶ ψυχὴν, καὶ δυνάμιν τε, καθὼς αἰταιεῖ ὁ παλαιὸς νόμος, ἐκεῖνος ὅπως δὲν φυλάττει τὰς ἐπιτολάς τῶν Θεῶν, καὶ αὐτὸς ἐκεῖνος ὅπου δὲν φυλάττει ἐπιτελῶς τὰς ἐπιτολάς τῶν Θεῶν, δὲν δύναται καὶ ἐπιτελῶς νὰ ἀγαπήσῃ τὸν Θεόν, ἦτοι ἐξ ὅλης τῆς δυνάμεώς, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διαθέσεως τῆς καρδίας τε: πῶς δύναται νὰ ἀγαπᾷ ἐπιτελῶς τὸν Θεόν, ἐκεῖνος ὅπως ὀλόπελα δὲν φυλάττει τὰς ἐπιτολάς τε; τὸτο γὰρ εἶναι πάντῃ ἀδύνατον, καὶ ἀακόλυτον. ἔτσι λοιπὸν μετὰ τὴν ἀρχαιοτάτην τῆς ἐπιτολῆς τῆς ἀγάπης, δείξας τὴν παραγγελίαν ὁ Ἀπόστολος βεβαιότεραν καὶ ἀξιολογότεραν, ἀκολούθως ἐνόησε μὲν τὴν παλαιὰν Διαθήκην τὴν νέαν τῆς Εὐαγγελίας, διὰ τῆς ἐπιτολῆς τῆς ἀγάπης, καὶ λέγει.

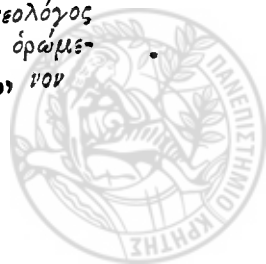
8. „ Πάλιν ἐπόλλω καινὴν γράφω ὑμῖν, ὃ ἐσὶν ἀληθεῖς ἐν αὐτῷ,
 „ καὶ ἐν ὑμῖν: ὅτι ἡ σκοτία παράγεται, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθι-
 „ νὸν ἦδη φαίνα.

ΜΕ' τὰ λόγια ταῦτα ἀποδείχτει ὁ Θεολόγος, καὶ τὸν ἱερὸν Μητροφάνη, τὰς δύο Διαθήκας, τὴν παλαιὰν καὶ τὴν νέαν, πῶς εἶναι εὐδὸς καὶ τὰ αὐτὰ νομοθέτα, καὶ παρασύνει, ὅτι ἡ εὐτο-
 λὴ τῆς πρὸς Θεὸν, καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης, ἡ ἐν τῷ παλαιῷ νόμῳ γεγραμμένη, δὲ ἔγινεν
 ἀργή, καὶ ματαία. καθὼς ἔγιναν ἀργαὶ αἱ θυσίαι, καὶ οἱ Σαββατισμοὶ, καὶ αἱ νεκρωσίαι,
 καὶ ἀπλῶς τὸ καλέμενον ἱερουργικὸν μέρος τῆς Νόμου. ὅχι: ἐπειδὴ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ τὸν πλη-
 σίον ἀγάπη, εἶναι εὐτολαὶ ἐπεὶ συμπληρῶσι τὸν Δεκάλογον, καὶ ἀπλῶς, εἶναι δὲ τὸ καλέ-
 μενον ἡθικὸν μέρος τῆς Νόμου, τὸ ὁποῖον καὶ μὴ τὴν κατάπαυσιν καὶ ἀργίαν τῆς παλαιῆς Νόμου,
 δὲ ἔπαυσεν, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ νέᾳ Διαθήκῃ σπεργεῖ. ὅθεν ἀκολούθως καὶ ἡ εὐτολὴ τῆς ἀγάπης,
 δυνάτωτέρα ἔγινεν ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, δὲ ὅτι ἦτον ἐν τῷ Νόμῳ. ὀνομάζει δὲ ἀκόμιν καινέ-
 ρισιν τὴν εὐτολίαν τῆς ἀγάπης, δὲ τί, ὁ μὴ παλαιὸς Νόμος ἐπέσχετο νὰ ἀγαπήσῃ τὸν πλη-
 σίον ὡσαύτῃ τὸν ἑαυτὸν μας, ὁ δὲ Χριστὸς ἐν τῇ καινῇ Διαθήκῃ, παραγγέλλει νὰ ἀγαπήσῃ τὸν
 πλησίον, καὶ περισσώτερον δὲ τὸν ἑαυτὸν μας, θυσιάζοντες, ἀπὸ τῆς καλέσῃ ὁ καιρὸς, καὶ ἡ χρεία, καὶ
 τὴν ἰδίαν ζωὴν διὰ τὴν ἀγάπην τῆς ἀδελφῶν μας: καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς περιωτέ-
 ρον δὲ τὸν ἑαυτὸν τῆς ἀποθανῶν διὰ τὴν ἀγάπην μας. ὅθεν ἔλεγε πρὸς τὰς ἱερέρας τῆς Ἀποσό-
 λης, καὶ δι' αὐτῆς πρὸς πάντας τὰς χριστιανῆς „ εὐτολίαν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλ-
 „ λήλους. καὶ δὲ ἐσάθη ἕως ἐδῶ, ἀλλὰ ἐπέσχετο καὶ ταῦτα „ καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς, ἵνα
 „ καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. (Ἰω. ιγ'. 34.) ὅπως θέλει νὰ εἴπῃ: ὅτι καθὼς ὁ Χριστὸς
 μᾶς ἠγάπησε περισσώτερον ἀπὸ τὸν ἑαυτὸν του: ἔτι καὶ ἡμεῖς χρεωσῶμεν, καὶ τὸ παράδειγμα
 τῆς Χριστοῦ, νὰ ἀγαπήσῃ τὸν ἀδελφόν μας περιωτέρον δὲ τὸν ἑαυτὸν μας.

Ὅσα νὰ λέγῃ λοιπὸν ταῦτα ὁ Θεὸς Ἰωάννης. παλαιὰ μὴ ἠξέδρομεν ὅτι εἶναι ἡ εὐτολὴ,
 ἡ πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης. δὲ τί εἶναι γεγραμμένη ἐν τῷ παλαιῷ Νό-
 μῳ. ἀλλ' ὅμως, ἀπὸ τῆς αὐτῆς ὀνομασίης καὶ καινέριαν, καλῶς καὶ ἀρμοδίως τὴν ὀνομάζει, καὶ
 τελείως δὲ σφάλλει δὲ τὴν ἀλήθειαν. δὲ τί ἀνεκάνισεν αὐτῷ ὁ Χριστὸς, ὅτι ἦτον πεπα-
 λαιωμένη, καὶ διὰ τὸ ἦτον καταφρονημένη. ἀνεκάνεργωσε ἦν, πόσον τὴν τῆς ἀνθρώπων πρὸς τὸν
 Θεὸν ἀγάπην, ὅσον καὶ τὴν τῆς Θεοῦ πρὸς τὰς ἀνθρώπους, ὁ μονογενὴς τῆς Θεοῦ Υἱός, καὶ λόγος,
 καὶ Σωτὴρ ἡμέτερος, μετὰ τὴν ἐδικλῶν συγκρατάβασιν, καὶ ἐκσάρκον οικονομίαν. ἐπειδὴ ἔλυσε τὸ
 μεσότοιχον τῆς φραγμῆς, καὶ τὴν ἔχθραν ὅτι ἦτον μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, δὲ τῆς Θεοῦ ποσά-
 τῃ αὐτῆς σαρκός, καὶ ἔκαμε τὰ δύο, εἷνα: ἦτοι τὸν Θεὸν, καὶ τὸν ἀνθρώπον: καθὼς εἶπεν ὁ Παῦ-
 λος, καὶ ὁ ἴδιος εἶπεν Ἰωάννης „ ἔγω γὰρ ἠγάπησέν φησιν ὁ Θεὸς τὸν Κόσμον, ὡς τὸν Υἱὸν αὐτῆς τὸν
 „ μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πισθῶν εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. (Ἰω.
 „ γ'. 16.) καὶ πῶς νομίζω πῶς δηλοῖ τὸ „ ὃ ἐσὶν ἀληθεῖς ἐν αὐτῷ, καὶ ἐν ὑμῖν. ἀπὸ τῆς, και-
 „ νέριαν ἔκαμψεν ὁ Χριστὸς τὴν εὐτολίαν τῆς ἐν αὐτῷ: ἦτοι τῆς πρὸς Θεὸν τῆς ἀνθρώπων ἀγά-
 „ πης. καὶ ἀντιρρόφως καινέριαν ἔκαμε τὴν εὐτολίαν τῆς ἐν ὑμῖν: ἦτοι τῆς πρὸς ἀνθρώπους τῆς Θεοῦ
 ἀγάπης. διὰ τὸ καὶ ἀκολούθως εἶπεν „ ὅτι ἡ σκοτία περνεῖ, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν τῶρα
 φαίνα. σκοτίαν δὲ ὀνομάζει τὴν ἀπιστίαν, καὶ πολυθείαν, ἡ ὁποία τότε ἐκαταργεῖτο καὶ ἔσβυ-
 νεν. ἀληθινὸν δὲ φῶς, τὸν ἐνανθρωπήσαντα λόγον τῆς Θεοῦ ὀνομάζει, καὶ τὴν εἰς αὐτὸν πίσιν·
 διὰ τὴν αὐτῆς εἶναι τὸ ἀληθινὸν φῶς, πρὸς τὸ εἶπεν ὁ αὐτὸς Θεολόγος. „ ὡς τὸ φῶς τὸ ἀληθι-
 „ νὸν, ὃ φωτίζει πάντα ἀνθρώπον ἐρχόμενον εἰς τὸν Κόσμον. (Ἰω. α'. 9.)

Ἀληθινὸν δὲ φῶς εἶναι καὶ τὸν μέγαν Βασιλείον, τὸ ἀπόροιστον. ἐν γὰρ καὶ τὸ αὐτὸ εἶναι νὰ
 εἴπῃ τῆς ἀπόροιστον, καὶ νὰ εἴπῃ ἀληθινόν. ἐπειδὴ τὸ μὴ ἐν ἀληθινόν φῶς, αὐτὸ δὲ εἶναι ἔ-
 τε ἀπόροιστον. ὅπερ φωτίζει πάντα ἀνθρώπον ἐρχόμενον εἰς τὸν Κόσμον, ἀλλ' οὐκ ἀγαπῶντα
 τὸν Κόσμον, κατὰ τὸν ἱερὸν Αὐγουστίνον. τὰ λόγια δὲ τῆς μεγάλης Βασιλείης εἶναι ταῦτα „ Εἰ
 „ ἀληθινόν φῶς ὁ Υἱός, ὡς γάρ φησιν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἀνθρώπον ἐρχό-
 „ μενον. ὁ δὲ Θεὸς φησιν (ὁ Παῦλος δηλαδὴ) φῶς οἰκῶν ἀπόροιστον. τὸ γὰρ ἀπόροιστον πάν-
 „ τως καὶ ἀληθινόν, καὶ τὸ ἀληθινόν ἀπόροιστον. ὅποτε καὶ πεπτώκατι οἱ Ἀπόστολοι τῇ δόξῃ τῆς
 „ φωτὸς τῆς Υἱοῦ ἀπερίσσει μὴ διωκηθέντες, δὲ τὸ εἶναι αὐτὸν ἀπόροιστον φῶς. ὁ Χριστὸς λοιπὸν
 εἶναι τὸ ἀληθινόν φῶς, καὶ ὀνομαστὸς ἡλίου τῆς δικαιοσύνης, ὅτι καταυγάζει μετὰ τὴν ἀνατολήν
 τῆς φωτὸς ὅλον τὸν Κόσμον: ἦτοι ὅλας τὰς ψυχὰς τῆς ἀνθρώπων. λέγει γὰρ ὁ Θεολόγος
 Γρηγόριος „ ὅπερ ὄσι τοῖς αἰσθητοῖς ἡλίου, τὸ τοῖς νοητοῖς ὁ Θεός. ὁ μὴ γὰρ, τὸν ὀνόμα-

„ νον

„ νον φωτίζει Κόσμον, ὁ δὲ, τὸν ἀόρατον. καὶ ὁ μὲν, τὰς σωματικὰς ὄψεις, ἡλιθεῖεις, ὁ δὲ, τὰς νοερὰς φύσεις Θεοειδεῖς ἀπεργάζεται. (Λόγ. εἰς τὸν Ἀθανάσιον) φησὶ δὲ καὶ αὐτὸς ὁ μέγας Βασίλειος „ ὅτι περ ὀφθαλμῶ τὸ αἰσθητὸν ἔστι φῶς, τὸτο ψυχὴ ὁ Θεὸς ἐστὶ λόγος. . . . ὡσεὶ ἀφώτιστος ψυχὴ, ἀδιωχτός ἐστι πρὸς νόησιν. (Λόγ. β'. κατ' Εὐνομίαν.) καὶ τρόπον τινα λέγει πάντα ὁ Θεολόγος. καὶ ἐσεῖς ἀδελφοὶ χεισιανοὶ, πολλὰ καλὰ τὸ ἠξόυρετε. ὅτι σὰς ἐπαρρηγγεῖλα νὰ φυλάττετε τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην, τὴν ἐποίω ἀνεκαινέργωσεν ὁ Χειρὸς ὁποῦ ἐπαλαιώθη, καὶ σχεδὸν πρὸς τὸ μὴ ὂν ἐπήγε, καὶ καινέριαν ταύτην ἀπέδειξε. ἔξ τὴ καὶ ἐσεῖς βλέπετε, ὅτι τὸ μὲν σκότος τῆς ἀπιστίας ἐδιώχθη καὶ διελύθη, τὸ δὲ ἀληθινὸν φῶς τὸ μέγα καὶ νοητὸ ἡλὶς Χειρῶ, ἀνατέλλει εἰς τὰς καρδίας τῶ ἀνθρώπων, καὶ φωτίζει καὶ ἀνάπτει αὐτὰς εἰς τὴν ἀγάπην τῆ Θεῶ.

9. „ Ὁ λέγων εἰ τῷ φωτὶ εἶναι, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἔστιν ἕως ἄρτι.

ΑΦ' ἔ ὁ ἠγαπημῆρος τῆ Κυρίᾳ Ἀπόστολος ἀπέδειξεν ἀνωτέρω πολλὰ σοφῶς τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπην, ἅπτο τὴν φύλαξιν τῶ ἐντολῶν τῆ Θεῶ, καὶ ἀντιστρόφως ἅπτο τὴν πρὸς Θεὸν ἀγάπην ἔδειξε τὴν φύλαξιν τῶ θεῶν ἐντολῶν, καὶ ἐσυμπέρανε τὸν λόγον τε εἰς τὴν λάμψιν τῆ ἀληθινῆς φωτὸς: πῶρα ἐδῶ κάμνει ὡσαύτ' εἶνα πόρισμα, καὶ μεταφέρει τὸν λόγον τε εἰς τὴν δούτεραν μὲν τῇ τάξει, παρομοίαν δὲ τῇ δυναμει ἐντολῶν τῆς τῆ πλησίον ἀγάπης, καὶ λέγει. ὅτι ὁποῖος εἶναι ἐκεῖνος ὅπῃ λέγει πῶς δέισκεται εἰς τὸ φῶς, ἔπειτα μισεῖ τὸν ἀδελφόν τε, αὐτὸς ἀκόμη εἰς τὸ σκότος δέισκεται. πλέκει γὰρ ὡσαύτ' μίαν χρυσῶν ἄλυσον μὲ τὰ λόγια τε ὁ Ἐπιστήμιος φίλος τῆ Χειρῶ, καὶ τὸ τέλος τῶ προτέρων τε λόγων, κάμνει ἀρχῶ τῶ δούτερων, καὶ ὡσαύτ' νὰ λέγη: ἀδελφοὶ με χεισιανοὶ, αἰσῶς καὶ ἐσεῖς ἐφωτίσθητε ἅπτο τὰς ἀκτῖνας τῆ μεγάλε φωτὸς Χειρῶ, ὅπῃ ἀρχισε πῶρα νὰ λάμπη, καὶ ἔχετε τὴν καρδίαν σας λελαμπτουσιμῆρον ἅπτο αὐτὰς, ἀγαπάτε τὰς ἀδελφές σας ὡσαύτ' τὸν ἑαυτὸν σας. ἔξ τὴ ἐκεῖνος ὅπῃ λέγει πῶς ἔχει φωτισμῆρῶν τὴν καρδίαν τε ἅπτο τὸ ἀληθινὸν φῶς τὸν Χειρῶν, ἔπειτα ἔχει ἔχθραν καὶ μῖσος καὶ μνησικακίαν κατὰ τὰ ἀδελφῶν τε, βέβαια αὐτὸς δέισκεται εἰς τὸ βαθυτατὸν σκότος τῆς ἀπιστίας. τῶτο δὲ ὅπῃ λέγει ὁ Θεολόγος ἕως ἄρτι, θέλει νὰ εἴπῃ: ὅτι ὁ ἔχων μῖσος καὶ τῆ ἀδελφῶν τε, τίποτε δὲν ὠφελήθη ἅπτο τὴν πίσιν τῆ Χειρῶ, τῆ ἀληθινῆς φωτὸς, καὶ τῆ τῆς δικαιοσύνης ἡλὶς, ἀλλὰ ἕως πῶρα ἔχει ἀκόμη τὴν προτέρων τύφλωσιν, καὶ σκότωσιν τῆς καρδίας ὅπῃ ἔχων ἀπ' ἀρχῆς: πρὸ τῆ διπλαδὴ νὰ πισύσῃ, καὶ νὰ φωτισθῇ ἅπτο τὰς ἀκτῖνας τῆς εἰς Χειρῶν πίσεως. ἐπειδὴ ἡ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπη, γνωρίζεται ἅπτο τὴν πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπην. ἔξ τὴ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἠναίτινας πέφωτισμῆρος ἅπτο τὴν τῆ Θεῶ γνωῶσιν, καὶ νὰ εἶναι ὁ αὐτὸς γεμάτος ἅπτο τὸ σκότος τῆ πρὸς τὸν ἀδελφόν τε μῖσος. ἐπειδὴ φῶς καὶ σκότος, φυσικῶ τῶ τρόπῳ δὲν ἠμπορῶν νὰ δέισκωνται ποτε εἰωμῆρα εἰς εἶνα καὶ τὸ αὐτὸ ὑποκείμερον „ τίς γὰρ φησιν ὁ Ἀπόστολος; τίς κοινωρία φωτὶ πρὸς σκότος; (β'. Κορ. 5'. 14.) ὡσεὶ ἐκεῖνος ὅπῃ εἶναι φωτισμῆρος ἅπτο τὸ φῶς τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης, καὶ γνωῶσεως, καὶ τὸν Θεὸν ἔχων φωτίζοντα τὴν καρδίαν τε, αὐτὸς ἔξ ἀνάγκης πρέπει νὰ ἔχη καὶ τὸ φῶς τὸ πρὸς τὸν ἀδελφόν τε ὅπῃ νὰ τὸν φωτίζῃ. τὸ φῶς δὲ τὸ πρὸς τὸν ἀδελφόν ἀνάπτεται καὶ τρέφεται, ἅπτο τὴν πρὸς αὐτὸν ἀγάπην. ἐκεῖνος δὲ ὅπῃ λέγει πῶς ἀγαπᾷ μὲν τὸν Θεὸν, μισεῖ δὲ τὸν ἀδελφόν τε, αὐτὸς δέισκεται εἰς τὸ σκότος, καὶ εἶναι τυφλὸς καὶ τὰς νοερὰς ὀφθαλμὸς τῆς ψυχῆς. ἔξ τὴ εἶναι ὑσερημῆρος ἅπτο τὸ διπλῆν φῶς, καὶ τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης, καὶ τῆς πρὸς τὸν πλησίον. καὶ πῆ νὰ ὑπάγῃ ὁ ταλαίπαυρος, ἢ τί νὰ μεταχειρισθῇ δὲν ἠξόυρει, ἀλλ' δέισκεται ἀχρηστος εἰς τὸν Κόσμον τῶτον καὶ ἀνωφελῆς, χωρὶς νὰ κάμνη κανένα καρπὸν, ἔτε ἔξ λόγου τε, ἔτε διὰ τὰς ἄλλας. τῶτο τὸ ρητὸν ἀναφέρων καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος, φησιν „ ὁ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι, καὶ τὸν ἀδελφόν αὐτῷ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἔστιν ἕως ἄρτι. προαιρετικὸν ἄρα τὸ φῶς ἐν ἡμῖν, καὶ καὶ θέλησιν μάλλον, ἢ κατ' ἐσίαν προαπέφυκε τοῖς ῥηητοῖς. εἴπερ ὁ μισῶν τὸν ἀδελφόν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἔστι. φῶς δὲ κατ' ἐσίαν ὁ μονογενῆς. καὶ γὰρ προαιρέσεως ἔχει καρπὸν τὸ ἀξίωμα. ἐκὲν εὐδὲ ὁμοφυῆς τοῖς ῥηητοῖς ὁ ποσῶτον ὑπερκείμερος. (Βιβλ. α'. εἰς τὸν Ἰωάνν.)

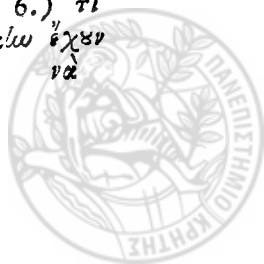
ΙΟ. „ Ο΄ αγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ, ἐν τῷ φωτὶ μέγα, καὶ σκαν-
 „ δαλον ἐν αὐτῷ ἔκ ἔσιν.

ΚΑὶ περὶ τούτων λέγει ὁ Θεολόγος τὰ λόγια ταῦτα. Ἐξ τῆς αἰτίας τὸ μῖσος ἵνα ἐναντίον
 μὲ τῷ ἀγάπῳ, καθὼς καὶ τὸ σκότος εἶναι ἐναντίον μὲ τῷ φῶς, λοιπὸν ἐξ ἀνάγκης ἀκολου-
 θεῖ τὰ φρονήματα, ὅτι αὐτὰ τὰ δεισκωνται καὶ εἰς ἐναντία ἀναμεταξύτων ὑποκείμενα, καὶ ποτὲ
 τὰ μὲν δεισκωνται εἰς εἷα καὶ τὸν αὐτὸν ἀδελφόν. καθὼς καὶ τὸ σκότος, καὶ τὸ φῶς, δεῖ
 εἶναι διωκτὸν τὰ δεισκωνται μαζί εἰς εἷα καὶ τὸν αὐτὸν τόπον· ὅθεν ἐκεῖνος μὲ ὅπῃ ἔχει τὸ
 μῖσος, αὐτὸς ἔχει ὁμῶς καὶ τὸ σκότος τὸ ὅμοιον τῷ μίσῳ. καὶ εἰς τὴν σκοτίαν, καὶ ζόφον τῆς ἀ-
 πιστίας, καὶ ἀμαρτίας δεισκεται. ἐκεῖνος δὲ ὅπῃ ἐκ τῶ ἐναντίῳ ἔχει τὴν ἀγάπην, καὶ εἰς τὴν λαμπρότητα τῆς πί-
 σεως, καὶ τῆς ἀρετῆς δεισκεται. ἐπειδὴ ἡ ὁμοιότης εἶναι αἰτία ἔρωτος, καὶ ἐνώσεως, καὶ τὸ
 γνωμικὸν ἐκεῖνο „ ὁμοιότης φιλότης. ὅθεν καὶ ὅσα εἶναι ὅμοια ἀναμεταξύτων, αὐτὰ συσπειροῦνται
 τὰ δεισκωνται ἐνώμῳ εἰς εἷα καὶ τὸ αὐτὸ ὑποκείμενον. καλὰ δὲ εἶπεν ὁ ἡγαπημένος τῷ Χρι-
 στῷ μαθητῆς, ὅτι δεῖ εἶναι σκανδαλον εἰς ἐκεῖνον ὅπῃ ἀγάπῃ. Ἐξ τῆς ὁποῖος ἀληθῶς καὶ ἐτε-
 λῶς ἀγάπῃ τὸν ἀδελφόν τε, αὐτὸς παραβλέπει τὰ ἐλαττώματα τῶ ἀδελφῶν τε, καὶ κἂν ὑβρίση
 αὐτὸν ἐκεῖνος, κἂν δειρή, κἂν ζημιώσῃ, κἂν καὶ τὴν ζωὴν τε ἐπιβελούδῃ, δεῖ τὸν μισεῖν, ἕτε
 σκανδαλίζεται! ἀλλὰ ὅλα τὰ ὑπομῖναι ἀπαράχως ἔξ τῆς ἀγάπης τὸν ἀδελφόν ἀληθινῶς ἀγάπῳ.
 Ἐξ τούτου εἶπε καὶ Προφήτης Δαβὶδ. „ εἰρήνῃ πολλῇ τοῖς ἀγαπῶσι τὸν νόμον σου, καὶ ἔκ ἔσιν
 „ αὐτοῖς σκανδαλον. (Ψαλ. ρη΄. 164.) οἱ γὰρ ἀγαπῶντες τὸν νόμον τῶ Θεοῦ, αὐτοῖς ἐξ ἀνά-
 γκης ἀγαπῶσι καὶ τὸν ἀδελφόν τε, ἐπειδὴ ἔτσι τὴν προσάξει ὁ παρ' αὐτῶ ἀγαπώμενος Θεὸς Νό-
 μος. καὶ ὁ Παῦλος ἔξ τούτου εἶπεν „ ἡ ἀγάπη πάντα ὑπομῖναι, καὶ ἑδὲ ποτε ἐκπίπτει. (ἀ.
 Κορ. ιγ΄. 7.) Ἐξ τούτου δεῖξῃ, ὅτι ἡ ἀληθινὴ ἀγάπη καὶ αὐτὸν τὸν ἴδιον θάνατον μὲ χαρᾶς ὑπο-
 μῖναι. καὶ δεῖ τὸ κἂν εἰς τὸ φεβεῖται τὰ ἐλαττωθῆ. μάλιστα, ὅσον ἡ ἀγάπη πάσχει
 δεῖ τὸν ἀγαπητόν της, ὅσον πλεονέκτερον αὐξάνει, καὶ σερεῖται. ὅθεν εἶπεν ὁ Θεοφόρος Μά-
 ξιμος „ ὁ τὸς καρπὸς τῆς ἀγάπης διὰ σπυδαῖς κτισάμενος, εἰ μετατίθεται ταύτης, κἂν μυρία
 „ πάσχη κακὰ. καὶ πειθῆτο σε Στέφανος ὁ τῶ Χριστῷ μαθητῆς, καὶ οἱ κατ' αὐτὸν, καὶ αὐτὸς ὁ-
 „ πέρ τῶ φονδύοντων δὲ χόμμος, καὶ συγγνώμῳ πρὸς Θεοῦ, ὡς ἀγνωστῶν αἰτέμενος. (κεφ. λζ΄.
 „ τῆς ἀ. ἑκατοτ. τῶ πρὸς ἀγάπης).

ΙΙ. „ Ο΄ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτῷ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἔσιν, καὶ ἐν τῇ
 „ σκοτίᾳ περιπατῶν, καὶ ἔκ οἶδε πῶς ὑπάγα, ὅτι ἡ σκοτία ἐ-
 „ τύφλωσε τὴν ὀφθαλμῶν αὐτῷ.

ΑΣ μὴ νομίση, ἐρμηνεύει ὁ ἱερός Μητροπολίτης, κἂν εἰς τὴν ἀποπέτης, καὶ θρασυῖς, ὅτι λέγει
 τὰ αὐτὰ λόγια ὁ Θεολόγος, καὶ ἔξ τούτου πρὸς τὴν ἀγάπην αὐτῶν, ὡς διαλογον. βλέπωντας πῶς
 πάλιν ἐδῶ ἀναφέρει ἔξ τῆς αἰτίας τὸ πρὸς τὸν πλησίον· ἐπειδὴ ὁ Θεόσοφος ἔπος Ἀπόστολος, ἐ-
 σοχάσθη καλῶς καὶ συμφερόντως τὰ κἂν πλεονέκτερον τῶ κατηγόρειαν τῶ μίσῳ μὲ τὰ λόγια
 ταῦτα, ἔξ τῆς αἰτίας τὸ φοβίση πλεονέκτερον τὸν ἔχοντα τὸ μῖσος πρὸς τὸν ἀδελφόν τε. καὶ ἔξ τῆς φόβου,
 τὰ τὸν φέρῃ εἰς τὴν ἀγάπην τὸν ἀδελφόν τε ἀγάπῳ. λέγει λοιπὸν, ὅτι ἐκεῖνος ὅπῃ μισεῖ τὸν ἀ-
 δελφόν τε, δεισκεται εἰς τὸ σκότος, καὶ δεῖ τὸν ἔξδῆρει πῶς περιπατεῖ διὰ τὴν ἐτύφλωσε τὴν νοη-
 τῶν ὀφθαλμῶν τῆς καρδίας τῆς ἡ τζίμπλα τῆς μνησικακίας, καὶ τῶ μίσῳ, καὶ λοιπὸν περιπατεῖ
 εἰς τὸ σκότος, καὶ δεῖ τὸν ἔξδῆρει ὁ πάλαι εἰς ποῖον τέλος ἔχει τὰ κατανήση.

Ἄς ἀπέσιν ταῦτα ἐκεῖνοι οἱ χειριστοὶ, ὅπῃ μισῶν τὴν ἀγαπῶντας αὐτῶν. καὶ ἄς μάθῃν ἐκεῖ-
 νοὶ ὅπῃ ἐχθρόνουντας τὴν ἀγαπῶντας ἔξ μόνον τὸν φθόνοντας, χωρὶς τὰ ἔχον κάμμιον αἰτίαν
 εὐλογον: τί δὲ τὰ μάθῃν; ὅτι δεῖ τὸν ἔξδῆρει τὴν κάμμιον, ἕτε πῶς περιπατεῖν, ἕτε εἰς ποῖον
 τέλος ἔχον τὰ κατανήσην. ἔξ τῆς αἰτίας δεισκωνται εἰς τὸ σκότος, καὶ εἰς τὸ σκότος περιπατεῖν. πῶ
 δὲ ἔχον τὰ κατανήσην, παρέξ εἰς τὸν κρημνόν, καὶ τὴν ἀπώλειαν; „ ὅδοι γὰρ φησι μνησικά-
 „ κων εἰς θάνατον. (Παρ. ιβ΄. 29.) ἔξ τῆς αἰτίας ἔχον κἂν ἐντολῶν τῶ Κυρίου τὰ ἀγαπῶμεν
 τὴν ἐχθρόν μας „ ἀγαπᾶτε τὴν ἐχθρόν ὑμῶν. (Ματθ. ε΄. 44.) καὶ αἰτίας μὲ τῶ μισῶντων
 τὴν εἰρήνῳ πρὸς τὴν εἰρήνῳ, καὶ φίλοι, ὡς λέγει ὁ Δαβὶδ. (Ψαλ. ριθ΄. 6.) τί
 ἀρά γε θέλῃν πᾶσιν; ἢ πῶς; καὶ μὲ ποῖος ἔχον τὰ σωματιομνησῶν; ἢ ποῖον καταδικῶν ἔχον
 τὰ

νά λάβωσιν ἐκεῖνοι οἱ ταλαίπωροι χειριστοὶ ὅπως μισῶν καὶ αὐτὸς τὰς ἰδίους τῶν φίλων, καὶ ἀγαπῶντας αὐτὸς; ἀμποτε ἢ ὑπερέχεσα πάντε νῦν εἰρήνῃ τῷ Θεῷ, νά εἰρηνώσῃ τὰς ποιεῖτες, καὶ ὁ πῶς ἀγάπης Θεός, αὐτὸς ἀμποτε νά διώξῃ ἀπὸ τῆς καρδίας καθε μίσος, καὶ ἐχθρὰ. καὶ νά τὸς κάμῃ, ὄχι μόνον νά ἀγαπῶν τὰς ἀγαπῶντας αὐτὸς, ἀλλὰ νά ἀγαπῶν καὶ τὸς ἐχθρούς τῶν, καὶ νά εἰρηνώσῃ, αἰσίως ἵνα δωματὸν μὲ ὄλους τὰς ἀνθρώπους, καθὼς παραγγέλλει ὁ Ἀπόστολος, ,, εἰδωτὸν τὸ εἶ ὑμῶν, καὶ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνώδοντες. (Ρωμ. β'. 18.) ἵνα καὶ ἀπὸ τὸ σκοπὸς τῆς ἀντιπαθείας καὶ μνησικακίας ἐλυθέρωθῶσι, καὶ πρὸς τὸ φῶς τῆς πρὸς τὰς ἀδελφούς τῶν ἀγάπης ἐπαναγυρίωσιν.

Σημειῶσαι δὲ ὡς μεργότερον ἀγαπῆτῃ, ὅτι ὁ Θεολόγος ἔπος Ἰωάννης, πρῶτον μὲν, εἶπε φῶς, καὶ τὸν Θεογονώσαν καὶ πίσιν, σκοπὸς δὲ, τὴν πολυθείαν καὶ ἀπισίαν, ἢ σκοτία φησι ὡς ἔργου, ,, ται, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἦδη φαίνει. ἔπειτα παρακάτω εἶπε πάλιν, φῶς μὲν, τὴν ἀγαπῶν, σκοπὸς δὲ, τὸ μίσος. ἔξ τι; ἔξ νά δείξῃ, ὅτι ἡ ἀγάπη μὲν σωιστὴ καὶ βεβαιόνη τὴν πίσιν. καὶ ὁποῖος ἔχει τὴν ἀγάπην, αὐτὸς μὲν καὶ εἰς τὴν πίσιν σερεός. τὸ δὲ μίσος καὶ ἡ μνησικακία, ἐκ τῆς ἐναντίας φθείρει τὴν πίσιν, καὶ πορῶσκει τὴν ἀπισίαν. καὶ ὁποῖος ἔχει μίσος, αὐτὸς δὲ εἶναι ἔτε εἰς τὴν πίσιν σερεός. καὶ βεβαιοὶ τὸ νόημα τῆτο, ἀπὸ τὸ εἶνα μέρος, ὁ ἄθλιος ἐκεῖνος Σατωρίκιος, ὅς τις ἔξ νά ἔχη μίσος μὲ τὸν δόλονημῶν Νικηφόρον, ἀρνήθη τὴν πίσιν τῷ Χριστῷ, καὶ ἔγινε εἰδωλολάτρης. καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο μέρος, ὁ δόλονημῶς ἐκεῖνος Νικηφόρος, ὅς τις ἔξ νά δείξῃ ἀγάπην πρὸς τὸν Σατωρίκιον, ἔμεινε σερεός εἰς τὴν πίσιν, καὶ ἔγινε μάρτυς τῷ Χριστῷ.

12. ,, Γράφω ὑμῖν τεχνία, ὅτι ἀφέονται ὑμῶν αἱ ἀμαρτίαι, διὰ τὸ ὄνομα αὐτῶ.

13. ,, Γράφω ὑμῖν Πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. γράφω ὑμῖν νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν.

Επειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος, ὅτι γράφει εἰς τὰς χειριστὰς ἐπιτολίαν καὶ νῦν τῷ Θεῷ τῆς ἀγάπης: ἔξ τῆτο πῶρα ἐδῶ φανερόνη καὶ τὴν δὲ θεοῖς ἐκεῖνων ὅπως μέλλων νά δεχθῶν τὴν ἐπιτολίαν ταύτην, καὶ ἐπειδὴ δὲ ἐμελλον νά δεχθῶν αὐτὴν ὄλοι ἐξίσω, καὶ μὲ τὴν ἰδίαν σπεδῶν, ἀλλὰ ἄλλοι μὲν, εἶχον νά δεχθῶν αὐτὴν ὡς παιδία: ἦτοι ἀτελέσσερον, καὶ εἰσαγωγικώτερον. ἄλλοι δὲ, ὡς Πατέρες: ἦγν τελειώτερον καὶ ἄλλοι, ὡς νεανίσκοι: ἦγν ἀνδρειώτερον. καθὼς ἦ ἡ σωματικὴ ἡλικία διαρεῖ καθολικῶς καὶ γενικῶς τὰς ἀνθρώπους εἰς τρία, εἰς παιδία, εἰς πατέρας, καὶ εἰς νεανίσκους: ἔτσι καὶ ἡ πνευματικὴ ἡλικία εἰς τρία διαρεῖ αὐτὰς. ὅθεν ὁ Θεολόγος Ἰωάννης καὶ τὴν διαφορετικὴν ἐνέργειαν καὶ χάριν, ὅπως οἱ χειριστοὶ λαμβανῶν ἀπὸ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ καὶ τὴν διαφορετικὴν σπεδίαν, καὶ ποροθυμίαν αὐτῶ τῶν ἰδίων, ἔτσι δίδει καὶ τὰ ὀνόματα ταῦτα εἰς αὐτὰς. καὶ τεχνία μὲν, καὶ μικρὰ παιδάκια ὀνομάζει, ἐκεῖνες ὅπως ἔχον γνώμην ἀπλήν, καὶ ἀπειροκακὸν ποροίρεσιν. ἐπειδὴ αὐτοὶ ἀφῆκαν ὄλας τὰς ποροτέρας πορησίας, καὶ ἐσραφικῶς, καὶ ἔγιναν ὡσαύτῃ ἄκακα παιδία, καθὼς λέγει ὁ Κύριος. καὶ εἶναι νῆπιοι μὲν, καὶ τὴν κακίαν, τέλειον δὲ, κατὰ τὰς φρεσίας, καὶ τὴν γνώσιν. οἱ τινες ἀφ' ἔλαβον τὸ ἀπὸ τῶ Χριστῶ ὄνομα καὶ ὀνομάσθησαν χειριστοὶ, ἔλαβον τὴν συγχάρησιν τῶ ἀμαρτιῶν τῶν: καὶ ἐκ τῆτο ἔγιναν ὡσαύτῃ παιδία, ὅπως ὄντες τὸ λογικὸν καὶ ἄδολον γάλα τῆς διαγγελικῆς διδασκαλίας. ἐπειδὴ καὶ τότε κοντὰ νεωσὶ εἶχον ἀναγνηθῶν ἐξ ὕδατος καὶ Πνεύματος: ἦτοι ἐκ τῶ ἁγίῳ Βαπτίσματος, καὶ ἠξιώθησαν τῶ χάρισματος τῆς Υἱοθεσίας: ἦτοι ἔγιναν Υἱοὶ, καὶ τέκνα Θεῶ καὶ χάριν.

Πατέρας δὲ ὀνομάζει αὐτὰς, ἔξ τρία αἴτια. πρῶτον μὲν, εἰς τύπον τῶ ποροανάρχῃ, καὶ αἰδία Πατρός, τὸν ὅποῖον αὐτοὶ ἐγνώρισαν, καὶ ἐπίσδυσαν, παρ' ἔ καθε ὄνομα πατρότητος δίδεται ἐν τῷ ἔρανῶ, καὶ ἐν τῇ γῆ, ὡς λέγει ὁ Παῦλος, ,, τῆτο χάριν κάμπτω τὰ γόνατά με πρὸς τὸν Πατέρα τῶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῶ, ἐξ ἔ πᾶσα πατέρα ἐν ἔρανῶ, καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται. (Εφ. γ'. 14.) ὁδύτερον δὲ, ἔξ τι αὐτοὶ ἐπορόλαβαν, καὶ ἐπίσδυσαν εἰς τὸν Χριστόν, πρὸ τῶ νά πισδύσῃ οἱ ἄλλοι, τῶ ὅποῖων αὐτοὶ ἐβάλλθησαν εἰς τῆξιν Πατέρων. Καὶ τῆτον, Πατέρας ὀνομάζει, καὶ τὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκεμῆριον, ἐκεῖνες ὅπως ἐπορόκοσαν καὶ ἐφθασαν εἰς ἀνδρα τέλειον, καὶ εἰς μέτρον ἡλικίας τῶ πληρώματος τῶ Χριστῶ. οἱ τινες δυνάωνται νά κάμωσι καὶ ἄλλῃς τέκνα πνευματικὰ, μὲ τὸ νά ἐγνώρισαν τὸν ἀπ' ἀρχῆς ὄντα. τίς δὲ εἶναι ἔπος, εἰμὴ ὁ τῶ Θεῶ λόγος, ὅς τις ἦτον ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν Θεόν; νεανίσκους δὲ ὀνομάζει ἐκεῖνες, ὅπως εἶναι νεανικοὶ καὶ ἀνδρείοι καὶ τὴν ψυχὴν, οἱ τινες ἐνίκησαν, καὶ κατετρόπωσαν

σαν ὅλας τὰς ~~ᾠδοποιήσεις~~ τὰ ἀοράτα ἐχθρῶ Διαβόλου, καὶ νικήσαντες τὰ πάθη τῆς ἀτιμίας, ἐ-
 γιναν ἀνώτεροι ἰσὺς τῆς ποιήσεως μηχανῶν, καὶ μεθοδείας τῆς Δαιμόνων. Ἐξ τῆς καθῶς ὁ Κύ-
 ριος ὀνομάζεται μὲ διάφορα ὀνόματα, καλεῖται γὰρ καὶ ὁδός, καὶ θύρα, καὶ ἄρτος, καὶ ἄμπελος,
 καὶ ἄλλα πολλά, καὶ τὴν διαφορετικῶς ὀνόμασαν, καὶ χάριν, ὅπως μεταχειρίζεται εἰς ἡμᾶς: καὶ
 καθῶς οἱ ἅγιοι Ἀπόστολοι ὀνομάσθησαν φῶς τῶ Κόσμου, καὶ ἄλας τῆς γῆς, καὶ κληματα τῆς
 ἀληθινῆς ἀμπέλης, καὶ ἄλλα διάφορα ὀνόματα, κατὰ ἄλλω, καὶ ἄλλω ἐνέργειαν: ἔτσι παρο-
 μοίως καὶ ὁ Θεὸς ἔπος Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης, μὲ ἄλλα ὀνόματα ὀνόμασε τὰς μαθητάς τε,
 καὶ ἄλλω, καὶ ἄλλω ἐνόησαν καὶ ἐνέργειαν. (1)

„ Γράφω ὑμῖν παιδία, ὅτι ἐγνώκατε τὸν Πατέρα.

14. „ Ἐγραψα ὑμῖν Πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. ἔγρα-
 „ ψα ὑμῖν νεανίσκοι ὅτι ἰχυροὶ ἔσε. καὶ ὁ λόγος τῶ Θεοῦ εἰς ὑ-
 „ μῖν μέγα, καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν.

Π Ἄλλιν ἐδῶ ὁ Θεολόγος ἐπαναλαμβάνει τὰ αὐτὰ ὀνόματα, μεταρμύζων τὸν λόγον τῆς διδα-
 σκαλίας καὶ τὸ μέτρον τῆς πνευματικῆς ἡλικίας τῆς ὑποδεχομένων αὐτόν. ἄλλω δὲ αἰτίαν γρά-
 φει ἐδῶ, ἔξ τῆς τῶ ὁποῖαν τὰς ὀνόμασε παιδία: δηλαδὴ ὅτι ἐγνώρισαν τὸν Πατέρα, παραγγέλ-
 λωντας εἰς αὐτὰς μὲ τὰ λόγια ταῦτα, νὰ φωνάζουν πρὸς τὸν Πατέρα μὲ παρρησίαν καὶ χαρᾶν
 „ Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς ἔρανοις. (Ματ. 5. 8.) καὶ νὰ λέγουν μὲ τὸν Ἰσαΐαν „ σὺ γὰρ εἶ
 „ Κύριε Πατὴρ ἡμῶν. ὅτι Ἀβραὰμ ἐκ ἐγνώ ἡμᾶς, καὶ Ἰσραὴλ ἐκ ἐπέγνω ἡμᾶς. ἀλλὰ σὺ
 „ Κύριε Πατὴρ ἡμῶν, ρῦσαι ἡμᾶς. (Ἠσ. 63. 16.) λέγει δὲ εἰς αὐτὰς ταῦτα, μὲ σκοπὸν,
 ἵνα ἐντραπέδημοι τὸ φοβερόν, καὶ σεβασμιώτατον, καὶ γλυκύτατον ὄνομα τῶ ἔρανι Πατρὸς, φη-
 λᾶττωσι τὰς σωτηριῶδες αὐτῶ ἐντολάς, καὶ ἐκ τῆς ἀξιοῦσθαι νὰ συναρμυζῶν μὲ ἐκείνας τὰς
 χειριωνῆς, φεῖ τῆς ὁποῖαν εἶπεν ὁ Χριστὸς „ Ἰδὲ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία, ἅμοι ἔδωκεν ὁ Θεός.
 (Ἠσ. 44. 18.) ὡς ὁ Παῦλος φεῖ αὐτὰ ἐξέλαβε τὸ ρητὸν, λέγων „ δι' ἡμῶν αἰτίαν ἐκ ἐπαιχυσ-
 „ ται (ὁ Χριστὸς δηλαδὴ) ἀδελφὸς αὐτῶ καλεῖν λέγων. ἀπαγγεῖλῶ τὸ ὄνομά σε τοῖς ἀδελφοῖς
 „ μα, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσωσε. Καὶ πάλιν „ ἐγὼ ἔσομαι πεποιδῶς ἐπ' αὐτῶ. Καὶ πάλ-
 „ λιν. Ἰδὲ ἐγὼ, καὶ τὰ παιδία, ἅμοι ἔδωκεν ὁ Θεός. (Ἐβρ. 1. 11.) (2) ἔπειτα ὀνομάζει
 αὐτὰς πατέρας, καὶ λέγει: ὅτι ἔξ τῆς αὐτῶ αἰτίαν ἔτσι τὰς ὀνομάζει, ἔξ τῆς ὁποῖαν τὸς
 ὀνόμασε καὶ ἀνώτερον: δηλαδὴ ἔξ τῆς ἐγνώρισαν, ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι μόνον πρόσφατος καὶ
 καινέριος κατ' ὁ ἀνθρώπος: ἀλλ' εἶναι καὶ ἀναρχος καὶ χρόνον, καὶ συναρχος, καὶ συναΐδιος
 μὲ τὸν Πατέρα. δύο φοραῖς δὲ εἶπε τῶ αἰτίαν ταῦτων: ἔξ τῆς νὰ βεβαιώσῃ αὐτῶς, ὅτι ὁ Χρι-
 στὸς εἶναι αἰδιος καὶ τῶ θεότητα. καὶ νὰ μὴ τύχη νὰ νομίσειν πῶς ἔλαβε τὸ εἶναι ἐκ τῆς Παρ-
 θεῶς, καθῶς ἐβλασφήμη ὁ Κλέωντος.

Ὁ δὲ Θεοφύλακτος λέγει, ὅτι διὰ τὸ τὰς ὀνόμασε Πατέρας, ἔξ τῆς ἔχουσι φηλοπότεραν γνώ-
 σιν ἰσὺς τὰ παιδία, κατ' ὅτι ἔχον μόνον ἐγνώρισαν τὸν Πατέρα, ἀλλὰ καὶ ἐβάδυσαν εἰς τὴν
 γνώσιν αὐτῶ φηλοπότερον, καὶ ἐκατάλαβον ὅτι ἡ ὑπαρξίς αὐτῶ ἦτον ἀπ' ἀρχῆς καὶ προαιώνιος, καὶ
 ἔξ τῆς τῶ περισσοτέρως λόγῳ καὶ τιμῆς αὐτῶς ἀξιοῖ. νεανίσκος δὲ αὐτῶ ὀνόμασε ᾠότερον. διὰ τὴν
 ἐνίκησαν τὸν πονηρόν. τώρα δὲ προσθέττει καὶ τῶ αἰτίαν, διὰ τὴν ἔτσι τὰς ὀνόμασαν: ἔχουν
 διὰ τὴν ἐφύλαξαν ἀνίκητον, τῶ δοθεῖσαν εἰς αὐτῶς δυνάμειν φηλοπ τῶ Χριστῶ. καὶ διὰ τὴν ἔκαμαν
 τὸν

(1) Οἱ δὲ χρηστικὸς Φώτιος ζητήματι 98. ἢ Ἐμφιλοχίαν, ἔπειτα τὸ ἔρητον ἀπὸ ἐριμύδων, τῆρα καὶ πάλιν ἐστίν, οἷς τὸ ἀνθρώπι-
 „ νον τελεῖται. καθαρὸς ἀμαρτημάτων· πρὸς ὡσεὶς, καὶ
 „ ἀδύρακτος, πρὸς μηδὲ καινόν, μηδὲ πρόσφατον ὑπαλοκί-
 „ μῶν. ἀγῶν καὶ νίκη κατὰ τῆς παθῶν, καὶ πρὸς ἀμαρ-
 „ τῶν καὶ ἄν ἔχῃ καὶ παιδία ποιῶν, καὶ τῶ ἀφῆσαν πᾶν ἀμαρ-
 „ τῶν χαλεπὴν ἀναγκασίαν, καὶ τὴν μεθοδεῖαν ἀξίωσαν,
 „ δὲ ἄν τῶς ἐργῶν ἐπιγνώσαν Πατέρα πᾶν θύμενον, ὡσεὶ
 „ ἰσὺς ἀποκαθάρσιν, ἔπειτα καὶ χάρις ὑπερῶσαν. Πατέρας γε-
 „ μῶν καθῆται ἡ τῆς ἀπ' ἀρχῆς ὡσεὶς πολίστη, καὶ ἡ τῶ
 „ βίῳ σχετιζομένη ἐπίγνωσις. νεανίσκος δὲ, τὸ κατὰ τὸ πονη-
 „ ρῶν, καὶ τῶ παθῶν κρατός. ὁ δὲ Ἀλεξανδρείας Κύριος Πα-
 „ τῆρας ἐδῶ ὀνομάζει τῶς τελεῖας κατὰ πᾶν ἄνθρωπον. ἔπειτα γὰρ φησὶν
 „ ἐριμύδων τὸ τῶ Ἠσαΐου ἐκείνου, ἐνώπιον πᾶν προσβυτέρων) Κύ-
 „ ριος (ὡσεὶς ἀκούεται) Ἠσ. 44. 13 (προσβυτέρους δὲ ὡσεὶς
 „ ἡμῶν φησὶν αὐτῶς, τῶς τελεῖας τῶ φησὶν, καὶ οἷον τὸν

„ νῶν προπολιωμένων ἐχόντας: ὡς δυνάμειν κατεῖν τοῖς τῶς
 „ καρδίας ὀμμάσει ἔξ πρὸς αὐτῶ τῶ Κυρίου μυσηθῶν τὸ βάθος.
 „ πρὸς καὶ ὁ σοφὸς Ἰωάννης ἐπιστάθη λέγων „ γὰρ ἡμῶν
 „ Πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. ἀλλ' οἱ γινόντες θου-
 „ μάξισι, καὶ ἀνάπτουσι δεῖσαν αὐτῶ τῶ θεοφρεπῆ, βασιλέα,
 „ καὶ Κύριον τῶ ὅλων ὀμολογόντες ὑπάρχον αὐτῶν (Βιβλ. β΄
 „ Τομ. εἰς τὸν Ἠσαΐαν.)

(2) Σημειώσαι, ὅτι τὸν Πατέρα ὅπως ὀνομάξουσι τὰ παιδία
 „ πᾶσι, δὲν εἶναι μόνος ὁ Πατὴρ, ἀλλὰ καὶ ὁ Υἱός, καὶ τὸ Πνεῦ-
 „ μα τὸ ἅγιον. δηλ. γὰρ ἡ ἀγία Τριάς ἀναρχῶς τῶς Χριστιανῶς
 „ ἐκ τῶ ἀγίῳ βαπτίσματος, δι' ἃ καὶ εἰς τὸ ὄνομα τῶς τριῶν
 „ θεαρχικῶν ὑπερῶσαν βαπτίζονται. ὁθεν καὶ ἡ Κυριακὴ Προ-
 „ σάχη τῶ, Πατὴρ ἡμῶν, εἰς τῶ ἀγίῳ Τριάδα ἀποτίθεται.
 „ καὶ ἔρα εἰς τῶ ὑποσημειώσιν τῶ, Καὶ εἰ Πατέρα ἐπικαλεῖται
 „ (ἀ. Πέτρ. ἀ. 17)

τὸν ἑαυτὸν τὰς ὀπτιδέειον ἔχει πολιτείας ἐναρέτης, καὶ μὴ ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶ ὁ ἀπειροδύναμος τῷ Θεῷ λόγος, τὸν ὁποῖον ἐνεδύθησαν ἔχει τῷ ἁγίῳ βαπτίσματος. ἔχει μέσσω τῷ ὁποίῳ λόγου ἐκίνησαν καὶ τὸν πονηρὸν Διάβολον. καὶ σωτόμως εἶπεν, εἰς τὰς νεανίσκας λέγει ὁ Θεολόγος, ὅτι χρειάζονται θηναίκες, καὶ ἰσχυρές, καὶ στρατηγικὰς λόγους, διὰ τὴν καὶ αὐτοὶ εἶναι θηναῖοι, καὶ δυνατοὶ στρατιῶται, καὶ ὀπτιδέειοι εἰς ἀγῶνας, καὶ πολέμους πνευματικῆς, καὶ μάλιστα ἔχει τὴν ἐφάρηκαν νικηταὶ τῷ Διαβόλῳ. Δύω φοραῖς δὲ ἐπαιναλαμβάνει τὸν λόγον ὁ Θεολόγος τὸν πρὸς τὰς νεανίσκας, ὅχι ματαιῶς, ἀλλὰ ἔχει καὶ κατορθώσῃ δύω τινα. εἷνα μὲν, ἔχει καὶ καταβάλῃ τὴν οἰκισιν, καὶ ὑπερφάνειαν, τὴν ὁποίαν τυχὸν ἤθελε προσβάλῃ εἰς τὴν καρδίαν τῶν ὁ Διάβολος ἔχει τὰς προτιέρες ἀγῶνας, καὶ ἀνδραγαθήματα ὅπως ἔκαμαν. καὶ διὰ τὴν μὲν ἐπιγράψεν εἰς τὴν δύνανμίν τῶν καὶ τῶν πονηρῶν Διαβόλου νίκῳν, ἀλλὰ καὶ δοξάζει καὶ καὶ διχαίρει τὸν ἐν αὐτοῖς μύθον τῷ Θεῷ λόγον, ὅστις ἔγινε βοηθός τῶν καὶ σύμμαχος, καὶ αἴτιος τῆς καὶ τῶν πονηρῶν ταύτης νίκῆς. Καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τὴν παρακινήσῃ αὐτὰς μετὰ τὰς διπλῆς ἐπαίνους, καὶ ἀγωνίζονται καὶ εἰς τὸ μέλλον, καὶ καὶ νικῶν: καθὰ καὶ εἰς τὸν περασμῶν καιρὸν ἠγωνίσθησαν, καὶ ἐκίνησαν.

15. „ Μὴ ἀγαπᾶτε τὸν Κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ Κόσμῳ. εἰ αὐτοῖς ἀγαπᾶτε τὸν Κόσμον, ἔκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τῷ Πατρὶ εἰς αὐτῶν.
16. „ Ὅτι πάντῳ τῷ ἐν τῷ Κόσμῳ ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τῷ βίῳ ἔκ ἔστιν ἐκ τῷ Πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τῷ Κόσμου ἐστίν.

Ο Θεοφόρος Μάξιμος τὸ ῥητὸν τῆτο ἐρμηνεύει ἔτω „ Κόσμον λέγει ἡ Γραφή τὰ ὑλικά πράγματα. καὶ κοσμικοὶ εἰσιν οἱ τέτοις τὸν νῦν ἐναχολῶντες, πρὸς ἃς καὶ λέγει ἐν τρεπτικώτερον. μὴ ἀγαπᾶτε τὸν Κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ Κόσμῳ. (κεφ. γγ'. τῆς α'. ἐκατοῦτ. τῶν ὀφθ. ἀγάπης. κοινῶν δὲ τῶν παραίνεσιν κάμνει ὁ Θεολόγος μετὰ τὰ λόγια πεῦτα καὶ εἰς τὰ παιδία, καὶ εἰς τὰς Πατέρας, καὶ εἰς τὰς νεανίσκας, λέγων πρὸς αὐτάς. μὴ ἀγαπᾶτε ἀδελφοί μου χριστιανοί, τὰ φαινομένα ὑλικά, καὶ ἡδέα πράγματα τῷ Κόσμῳ τέτα. διὰ τὴν ὁποῖος ταῦτα ἀγαπᾶ, αὐτοῖς δεῦν ἀγαπᾶ τὸν ἐραῖον Πατέρα, τὸν ὁποῖον ὑπεσχέθη καὶ ἀγαπᾶ, ὅταν ἔλαβε τὸ ἅγιον βάπτισμα. ποῖα δὲ εἶναι ἐκεῖνα ὅπως δεικνύονται εἰς τὸν Κόσμον; εἶναι ὅλα ὅσα ἐνεργῶνται καὶ τῶν ἐπιθυμῶν τῆς σαρκὸς: ἢτοι φαγητὰ, ποτὰ, ξεφαντώματα, ἔρωτες σατανικοὶ, πορνείαι, μοιχεῖαι, πλεονεξίαι, δόλοι, φόροι, καὶ ὅλα ὅσα εἶναι ἐχθρικά καὶ ἐναντία εἰς τὸν Θεόν. ταῦτα δὲ πάντῳ ἐμβαίνειν εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ κινῶσι τὴν σαρκινὴν ἐπιθυμίαν, διὰ μέσσω τῆς περιέργου καὶ ἡδονικῆς θεωρίας τῶν ὀφθαλμῶν. ἐπειδὴ δὲ ἡ κυριώτατη αἰσθήσις εἶναι οἱ ὀφθαλμοί, μαζὶ μετὰ τὰς ὀφθαλμῶν συμπεριέλαβε καὶ τὰς ἄλλας αἰσθήσεις: τὴν ἀκοῆν, λέγων, τὴν γῆυσιν, τὴν ὀσφρησιν, καὶ τὴν ἀφῶν. διὰ τῆτο εἶπεν ὁ Κύριος „ πᾶς ὁ βλέπων γυναικὰ πρὸς τὸ ἐπιθυμῶσαι αὐτῆς, ἢδη ἐμοίχθῳσεν αὐτῷ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆ. (Ματ. ε'. 28.) ἐμβάζει δὲ πρὸς τέτοις τὰ ἄνω εἰρημῶν κακὰ εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς καρδίας, καὶ ἡ ἀλαζονεία, καὶ φαντασία τῆς προσκαίρου ζωῆς ταύτης: ἢτοι τὰ λαμπρὰ ἀξιάματα, ἢ λαμπρότης τῶν ἱματίων, ἢ πολυτέλεια τῶν οἰκῶν, ἢ περιουσία τῶν πλῆθους, καὶ ἢ ματαία καὶ κενὴ δόξα. ἀγκαλιὰ καὶ τὴν ἀλαζονείαν ταύτην τῷ βίῳ προσέσκη μάλιστα καὶ ἐξαιρέτως, ἢ τῶν ὀφθαλμῶν ἐπιθυμία. ὡσεὶ καὶ δύο τρόπους ἀμαρτανεῖ ὁ ἀνθρώπος ὅπως ἀγαπᾶ τὸν Κόσμον. ἢ ἐσωθεν, ἢ ἔξωθεν: ἢ γενν, ἢ μετὰ τὴν ἐμφυτον καὶ ἐμπαθῆ ἐπιθυμίαν τῆς σαρκὸς, τὴν ὁποῖαν νόμον ἀμαρτίας ἐν πῆς μέλεσιν ὁ Παῦλος ἀνόμασεν, εἰπὼν „ βλέπω δὲ ἔτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσί μου ἀντιστρατεύομαι τῷ νόμῳ τῶν νόσ μου, καὶ μίχμαλωτίζοντά με τῷ νόμῳ τῆς ἀμαρτίας, τῶν ὄντι ἐν τοῖς μέλεσί μου. (Ρω. ζ'. 23.) ἢ μετὰ τὰς ἡδονὰς καὶ ἀπολαύσεις ὅπως ἐμβαίνειν ἔξωθεν διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τῶν λοιπῶν αἰσθήσεων: καθὰς ἀποφάνεται ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας Θεωπέσιος Κύριλλος. (1) καὶ τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τῷ βίῳ. ἐμφυτος γάρ, καὶ

(1) Τὰ λόγια τῶν ἁγίων Κυρίλλου εἰσι ταῦτα „ κατὰ διττὸν ὁρματὴν τῶν τῶν ὀφθαλμῶν ἢ τῆς φαντασίας ἐν ἡμῖν ἀποπεραίνεται δυνάμις. ἢ γὰρ ταῖς θύραθεν ἡδοναῖς, ἢ ταῖς ἐμφυτοῖς καὶ ἐν ἡμῖν, ἢ πέπε σφῶν αὐτῶν, καὶ μὴ καὶ ἔτερον ἐν τρυφῶν ἀναπιδόμεινοι, πρὸς πάντῳ ὅτιδὲ τῶν ἀπικησάτων διαλιθιότες ἀλοῖον αὐτοῖς ἀμαρτιῶν εὐκλοῖοι. ἐκδύξας δ' αὐτὴν καὶ τῶν ἡμῖν ὡς ἔστιν ἀληθῆς, ὁ Σωτήριος ὁ μαθητῆς, ἢ δέπει λέγων ὅτι πάντῳ τῷ ἐν τῷ Κόσμῳ ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τῷ βίῳ. ἐμφυτος γάρ, καὶ

ἐν ἡμῖν αὐτοῖς ἐρριζωμένη καὶ μόσσα τῆς σαρκὸς ἢ ἐπιθυμία. νόμον δὲ αὐτῶν ἀμαρτίας, καὶ ὁ Θεὸς ἡμῖν ἀνόμαζε Παῦλος, ἀνοικῶντε τοῖς μέλεσι τῆς σαρκὸς. πέρψας δὲ, καὶ ἡδονὰς θύραθεν καὶ εἰσποιοιμῶναι, καὶ δι' ὁμῶσων. θουμάζεται γὰρ καὶ ἐκπλῆξι δι' ὀφθαλμῶν, καὶ μὴ καὶ δι' αἰσθησῶν καὶ πᾶσι, ὡς ἀποσκεινῶντινες, ὡς ἡδύσιν ἔχουσι τὴν ἀπόλαυσιν, φῆρον αὐτοῖς ἐκ ἀγῶν θωφέσμοι (λόγ. α'. περὶ τῆς ἐν Πνεύματι λατρείας Τόμ. α.)

να, ἡ μὲν ἐπιθυμία τῆς σαρκός, ὁμοιάζει μὲ εἷα θηρίον ἀχόρτατον, ὅτε πάντοτε τρώγει καὶ ποτὲ δὲν χορταίνεται, οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ καὶ τὰ λοιπὰ αἰσθητήρια καὶ ἡ ἀλαζονεία τῶ βίῃ, αὐτὰ εἶναι ὡσαύτως ὄσσοι δέλοιοι καὶ ὑπνρέται, ὅτε πάντοτε φέρουσιν ἔξωθεν ἀπὸ τὸν Κόσμον τροφὰς καὶ ἡδονὰς, διὰ τὰ τρέφουσι τὸ ρηθὲν θηρίον.

Διὰ τὸτο καὶ ὁ Σολομὼν προσφυῶς ἀνόμασε τὴν ἐμπαθεῖν ἐπιθυμίαν βδέλλα. διὰ τὴν βυζαίνει ὄλον τὸ αἷμα, καὶ τὴν δυνάμιν τῆς ψυχῆς, καὶ τὴν σάματος. καὶ διὰ τὴν ὄλαις ἢ ἡδοναῖς τῶ Κόσμου, καὶ ὄλαις ἢ δόξαις, καὶ ὄλα τὰ ἀργύρια, καὶ οἱ θησαυροὶ, δὲν ἡμπορῶν νὰ χορτάσων αὐτῷ. „ τῆ „ βδέλλα τρεῖς θυγατέρες ἦσαν ἀγαπήσει ἀγαπάμενοι, καὶ αἱ ἑεῖς αὐταὶ ἐκ ἐνεπίμπλασαν αὐτῷ. καὶ ἡ πέταρτη ἐκ ἠρέθη εἰπεῖν. ἰκανόν. (Παρ. λ΄. 15.) ὅπερ ἔπος ἐρμηνεύει ὁ σοφὸς τὰ θεῖα Νικόλαος ὁ Κατασκεπύωος, ἐν τῷ βίῳ Κυρίλλου τῶ Φιλιώτου. „ βδέλλα μὲν ἐστὶν ἡ „ ἐκ τῆς κακίας προσγινομὴν ἡμῖν ἐμπαθείς καὶ ἀλογος ἐπιθυμία. θυγατέρες δὲ αὐτῆς φιληδο- „ νία, φιλοδοξία, καὶ φιλαργυρία. ἡ δὲ πέταρτη ἡτις ἐκ ἐμπίπταται, ἡ πονηρὰ συνήθειά ἐστὶ. „ βδέλλα δὲ παρέκασε τὴν πονηρὰν ἐπιθυμίαν, διὰ τὸ ἐκπέζειν τὴν ψυχικὴν ἐσίαν. Διὰ τὸ- „ το καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος εἶπεν, ὅτι καθὼς ἡ φλόγα ἀνάπτει τὸ καλάμι: ἔτσι καὶ ἡ ἐπιθυμία τὴν ψυχὴν. καὶ καθὼς ὁ καπνὸς τυφλῶνοι τὸ ὄμματι: ἔτσι καὶ ἡ ἐπιθυμία τὸν νῦν. Καὶ πάλιν „ ῥίζα μοιχείας, ἐπιθυμία ἀκόλασος. καὶ πάλιν. ἐχὶ μοιχείαν μόνον ἐκόλασεν (ὁ Χριστὸς), „ ἀλλὰ καὶ ἐπιθυμίαν ἐτιμαρῆσατο. (Λόγ. β΄. ὡς ἰησείας) ὅθεν καὶ ὁ Σειράχ „ ὀπίσω, εἶ- „ πε, τῷ ἐπιθυμιῶν σε μὴ πορεύσῃ, καὶ ἀπὸ τῷ ὀρέξεῶν σε κωλύσῃ. ἐν χορηγήσει τῆ ψυχῆ σε „ ὀδοκίαν ἐπιθυμίας, ποιήσεις ἐπιχαρμα τῷ ἐχθρῶν σε. (Σειρ. ἰθ΄. 30.)

Ὁ δὲ ἱερός Μιτροφάνης θέλει, ὅτι νὰ γραφῆ ταῦτα ἰδιαίτερος ὁ Θεολόγος, πρὸς τὰς νικητὰς νεανίσκους. καὶ ὡσαύτως τὰς λέγει· αὐ εἶτεῖς, ἀδελφοὶ, θέλετε νὰ νικᾶτε εἰς ὄλλω σας τὴν ζωὴν τὸν Διάβολον, μὴ μεταβληθῆτε ἀπὸ τὴν καλλιῶσας πνεύτῳ ἡγάθεσιν, καὶ προθυμίαν. μὴ δὲ γλι- σφρίσετε εἰς καμμίαν προσπάθειαν τῆς τῶ Κόσμου ματαιότητος, ἀγαπῶντες πλεῖστον, ἢ ἀνθρωπί- νῳ δόξαν. ἢ ὑπερηφανώμενοι καὶ καταφρονῶντες τὰς ἀδελφὰς σας. ἢ πιαδόντες ἀπὸ κάλλους ἐπι- θυμῶν καὶ ἀπὸ ἄλλας ἡδονὰς ψυχοφθόρας. μηδὲ ἐξ αἰτίας τῶν ῥίψετε τὰ ἄρματα τῶ ἀοράτε πολέμους, καὶ νικηθῆτε ἀπὸ τὸν ἀντίπαλόν σας Διάβολον. ὄχι: ἀλλὰ φυλάττοντες τὸν ἡγεμονι- κόν σας νῦν ὑψηλὸν καὶ μετάρσιον ἀπὸ ὄλα αὐτὰ, σοχαθῆτε καλά, ὅτι ἐκεῖνο ὅτε φαίνεται εἰς τὸν Κόσμον πῶς εἶναι ἡδονικόν καὶ περπύον, ἔχει τὸ εἶναι καὶ τὴν ὑπόστασιν, ἕως εἰς μόνῳ τὴν αἰσθησιν τῆς ὀράσεως, καὶ τῆς φαντασίας τῶ βίῃ, καὶ ὄχι εἰς περσιότερον. ἐπειδὴ ὀλίγωρα μα- ραίνεται ὡσαύτως εἷα ἀσθός, καὶ εἰς τὸ μὴ ὄν ἡγαθῆται, καὶ ἄλλοτι σημεῖον δὲν ἀφίρει τῆς ἐδικῆς τε ὑπάρξεως εἰς τὸν τῶτο ἀπολαύσαντα, παρέξ μίαν παντοτινὴν καὶ πικρὰν μεταίωσαν. κάθε λοιπὸν ποιῶν ἡδονικὸν πρᾶγμα τῶ Κόσμου, δὲν εἶναι εἰς τὸν Πατρός: ἡγεῖν δὲν εἶναι κατὰ τὸν λόγον καὶ τὸν σκοπὸν καὶ τὴν τάξιν τῶ ἀεριστέχου Θεοῦ, τῶ ἐρανίῃ Πατρός τῷ χριστιανῶν: ἵνα ἔχη καὶ τὸ εἶναι τε σερεῖν καὶ πολυχρόνιον: καθὼς εἶναι τὰ νοητὰ καὶ ἀληθινὰ καλά, τὰ ὁποῖα ἔλαβον ἐξ αὐτῶ τὸ εἶναι καὶ τὴν ὑπόστασιν μόνιμον. ὄχι: ἀλλ' αὐτὸ ἔλαβε τὴν γένεσιν καὶ ὑπαρξίν τε ἀπὸ τὴν ὑπόληψιν καὶ μεταίωσιν ἐκείνων ὅτε τὸ ἐνόμισαν πᾶς εἶναι τι ἀληθινὸν ἀγαθόν, χω- εἰς νὰ ἦναι. διὰ τὸτο καὶ κάθε ἡδονή, βλέπομεν πῶς ὀδύς ὅτε γοῆ, ὄμῃ καὶ ἀπογίνεται. ἡγὲ τὴν καὶν, θετέον, καὶ θελήσει τινὰς φιλήδονος νὰ ἀπολαμβανῆ τὴν σαρκικὴν ἡδονὴν πάντοτε, ἀλλ' ὄμως δὲν ἡμπορεῖ νὰ τὴν ἀπολαμβανῆ. διὰ τὴν ἡδονὴν ὅτε τὴν μίαν ὄραν ἀπολαύσων, αὐτὴ ἐπέρασε. καὶ λοιπὸν εἶναι χρεία εἰς τὸν φιλήδονον νὰ ἐπινοήσῃ ἄλλῳ ἡδονῷ. καὶ νὰ παρυσή- σῃ εἰς τὸν ἑαυτὸν τὴν ὀπταίωρος ἄλλο μὴ ὄν καὶ τὸτο νὰ κάμῃ εἰς ὄλλω τε τὴν ζωὴν. ἕως ὅτε καὶ αὐτὸς ὁ φιλήδονος νὰ ἀποθῆνῃ, καὶ νὰ φθαρῆ ὡσαύτως ἀσθός χόρτε, καὶ τότε θέλει φθαρῆ μαζὶ μὲ αὐτὸν καὶ ὄλη ἡ ὑπ' αὐτῶ ἀπολαμβανόμενῃ ἡδονῇ: μᾶλλον δὲ, ἡ τῆς ἡδονῆς παρυσίασας. διὰ τὴν ἐκεῖνο ὅτε τότε μόνον ὑπάρχει, ὅταν φράττεται: ἀνάγκη εἶναι, ὅταν ὁ φράττων δὲν ὑπάρ- χῃ, μήτε αὐτὸ τὸ παρ' αὐτῶ φροτῆμῶν νὰ ὑπάρχῃ. καὶ τὸτο εἶναι ἐκεῖνο ὅτε εἶπεν ὁ Προφή- της Δαβὶδ „ Καὶ ὄδος ἀσεβῶν ἀπλείεται. (Ψαλ. ἀ΄. 9.) Καὶ πάλιν „ ζῆτιθῆσεται ἡ ἀμαρτία „ αὐτῶ, καὶ ἐμὴ ὄρεθῆ. (Ψαλ. δ΄. 39.) φανερόνοι γὰρ μὲ τὰ λόγια ταῦτα τὸν τῆς ἀμαρτίας εἰς τὸ μὴ ὄν αφανισμὸν καὶ διάλυσιν. Προφῆττει δὲ ὁ Θεοφύλακτος, ὅτι ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός, καὶ ἡ ἐπιθυμία τὸν ὀφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τῶ βίῃ δὲν εἶναι ἐκ τῶ Πατρός, ἀλλ' ἐκ τῶ Δια- βόλου τῶ ἀπορέως, καὶ αἰτίῃ, τὸν ποιῶν ἐπιθυμιῶν. διὰ τὸτο εἶπεν ὁ Κύριος „ ὑμεῖς ἐκ τῶ Πατρός τῶ Διαβόλου ἐστε, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τῶ Πατρός ὑμῶν θέλετε ποιῆν. (Ἰω. ἡ΄. 44.)

17. „ Καὶ ὁ Κόσμος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτῶ. ὁ δὲ ποιῶν
 „ τὸ θέλημα τῶ Θεῶ, μόνος εἰς τὸν αἰῶνα.

Κόσμον εἰδῶ ἐνοεῖ ὁ Θεολόγος τὰ ὑλικά, ὡς, εἶπομεν ἀνωτέρω, κατὰ τὸν Θεοφόρον Μάξιμον· ἢ μάλλον εἰπεῖν, κόσμον ἐνοεῖ τὰς ἐμπαθεῖς ἀνθρώπου τὰς ἐναχολεμένους εἰς τὰς κοσμικὰς ἐπιθυμίας, κατὰ τὸν ἱερὸν Μιτροφάνη. ὄχι διὰ τὸ ὁ αἰδητός εἶτος κόσμος, ὁ εἶξ ἕρανου καὶ γῆς καὶ ἡῶ ἐν μέσῳ στοιχείων συγκείμενος δὲν ἔχει νὰ ἀφραχθῆ: ἦγεν νὰ ἀφραχθῆ καὶ νὰ μεταβληθῆ εἰς τὸ καλλίπερον. καὶ αἱ ἐν τῷ Κόσμῳ ἐπιθυμίας δὲν ἔχουν νὰ ἀφανισθῶν „ παράγει γὰρ „ φησιν ὁ Παῦλος, τὸ χῆμα τῶ Κόσμου τέτα. (ἀ. Κορ. ζ'. 31.) Καὶ πάλιν „ τὰ βλεπόμενα ἀποσκαιρα. (β'. Κορ. δ'. 18.) ἀλλὰ εἶξ τὸ ὁ λόγος τῶ Θεολόγου εἰδῶ ἀποβλέπει περὶ αὐτότερον εἰς τὰς λογικὰς, καὶ ἐμφύχους ἀνθρώπου. οἵτινες κατὰ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, Κόσμος ὀνομάζονται. „ εἶπε γὰρ ὁ Κύριος πρὸς τὸν Πατέρα ἀχόμομος „ Πάτερ ἅγιε, καὶ ὁ Κόσμος (ἦτοι οἱ ἀνθρώποι) σὲ ἐκ ἔγνω. (Γω. ιζ'. 25.) καὶ πάλιν „ καὶ τῷ Κόσμῳ (ἦτοι τοῖς ἀνθρώποις) ἔδοτὸ τῶν σκηνδάλων. (Ματθ. ιη'. 7.) καὶ πάλιν „ Καὶ ὁ Κόσμος αὐτὸν ἐκ ἔγνω. (Γω. ἀ. 10.) οἱ ἀνθρώποι λοιπὸν, λέγει, ἀποθνήσκουν καὶ παρέρχονται, καὶ μαζί με αὐτὰς παρέρχονται καὶ ἡ ἐπιθυμίας τῶν. ὅποιος δὲ κάμνει τὸ θέλημα τῶ Θεῶ, αὐτὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, πῶς δὲ αὐτὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα; ἕνα μόνον, διὰ τὸ μένοντας ἀφθαρτος, κληρονομεῖ τὴν βασιλείαν τῶ ἕρανῶν. καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τὸ τῶ τοιῶτα ἀνθρώπου μένει ἡ καλὴ ἐνθύμησις εἰς τὰς ἀνθρώπου, καὶ μετὰ θάνατον. καθὰς εἶναι γεγραμμένον „ εἰς μνημόσυλον αἰῶνιον ἔσαι δίκαιος. (Ψαλ. ρι. α'. 6.)

Διὰ τὸ ἀγαθὰ καὶ ὅλοι οἱ ἀνθρώποι, καὶ δίκαιοι, καὶ ἀμαρτωλοὶ, ἔχουν νὰ ἀναστῶν καὶ νὰ ἦγεν ἀφθαρτοὶ, ὅταν φωνήσῃ ἡ φοβερά ἐκείνη σάλπιγξ. ἀλλ' ὅμως, οἱ μὴ δίκαιοι, ἔχουν νὰ ὑπάγῃ εἰς ζῶν αἰῶνιον, οἱ δὲ ἀμαρτωλοὶ, εἰς κόλασιν αἰῶνιον· χειρότερον δὲ εἶναι τὸ νὰ ζοῦν καὶ νὰ μὴν αὐτοὶ ἀφθαρτοὶ ἐν τῇ αἰωνίῳ κόλασει, παρά τὸ νὰ φθαρῶν ἐλότελα, καὶ νὰ γλυπόσῃν ἔδο τὴν φοβερά ἐκείνῃ κόλασιν. λοιπὸν πολλὰ σοφῶς λέγει ὁ ἡγαπημένος τῶ Χριστοῦ Ἀπόστολος, ὅτι ὅποιος φέρει ἔδο τὰς ἐπιθυμίας τῆς σαρκὸς, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τῶν ὀφθαλμῶν, καὶ τὰς ἀλαστονείας τῶ βίβ, καὶ κάμνει τὸ θέλημα τῶ Θεῶ, αὐτὸς μὴ εἰς τὸν αἰῶνα: καὶ εἰς τῶτον διπλαθῆ, καὶ εἰς τὸν μέλλοντα. ὅσον εἶπεν ὁ Σολομών. „ Δίκαιοι εἰς τὸν αἰῶνα ζῶσι, καὶ „ ἐν Κυρίῳ ὁ μισθὸς αὐτῶν. (Σοφ. ε'. 15.) βεβαιοὶ δὲ καὶ ὁ Κύριος, εἰπὼν „ ἀμὲν ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ πὸν λόγον με ἀκούων, καὶ πισθῶν τῶ πέμψαντί με, ἔχει ζῶν αἰῶνιον, καὶ εἰς κείνῃ σιν ἐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τῶ θανάτου εἰς τὴν ζῶν. (Γω. ε'. 24.)

18. „ Παιθία, ἔχάτη ὥρα ἐσι· καὶ καθὼς ἡέσσατε ὅτι ὁ Ἀντίχειρ-
 „ σος ἔρχεται, καὶ νῦν Ἀντίχειρσοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γιν-
 „ νῶσκομεν ὅτι ἔχάτη ὥρα ἐσι.

Επειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ χαλεπώνυμος τῶ Κυρίου Ἀπόστολος, ὅτι τὸ σχῆμα τῶ Κόσμου ἀφραγεται, τῶρα εἰδῶ κατασκαδάζει καὶ θέλει νὰ δείξῃ τῶτο: διπλαθῆ πῶς ὁ Κόσμος ἔτος ἔχει νὰ φθαρῆ καὶ νὰ μεταβληθῆ. λέγει λοιπὸν, ὅτι εἶναι ἔχάτη καὶ τελοθταία ὥρα: ἦτοι ὁ Κόσμος ἀφραγεται εἰς τὸν ὑσευμένον καιρὸν· καὶ πόθεν τῶτο εἶναι φανερόν; ἐπειδὴ, λέγει, πολλοὶ ἐφάνηκαν Ἀντίχειρσοι, οἵτινες ὅλοι εἶναι πορόδρομοὶ καὶ ποροκήρυκες τῶ καθ' αὐτὸ καὶ κυρίως ἄντος, καὶ καλυμμένους Ἀντιχέισα: ὅς τις ἔχει νὰ φωνῆ κοντὰ εἰς τὴν συντελείαν τῶ Κόσμου, καὶ κοντὰ εἰς τὴν δολυτέρων παρεσίαν τῶ Κυρίου. καθὰς εἶπεν ὁ Κύριος „ ὅταν ἐν ἴδῃτε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ρηθῶν διὰ Δανιὴλ τῶ Προφήτη, ἔσῶς ἐν τῶπω ἀγίῳ. ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω. (Ματθ. κδ'. 15.) τὸ γὰρ τέλος διηγέμενος τῶ Κόσμου ὁ Κύριος, εἶπεν, ὅτι πορότερον ἔχει νὰ σαθῆ τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἐν τῶπω ἀγίῳ, τὰ ὁποῖον εἶναι ὁ Ἀντίχειρσος, κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τῶ Μιτροφάνη. διὰ τῶτο καὶ ὁ Παῦλος εἶπε περὶ αὐτῶ „ ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πορῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῆ ὁ ἀνθρώπος τῆς ἀμαρτίας, ὁ ἰδὸς τῆς ἀποθλείας, ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεὸν ἢ σέβασμα, ὡσεὶ αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τῶ Θεῶ ὡς Θεὸν καθίσει, ἀποδεικνύτω ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶ Θεός. (β'. Θεω. β'. γ'.) (1) Ἀντιχέισα δὲ ὀνομάζει ὁ Γωα-
 115

(1) Ὅρα καὶ τὸ ἔκρον τῶ Δαμασκίου εἰς τὸ „ καὶ τῶτο ἐστὶ τὸ κειθ. δ'. 3. τῶ Ἀντιχέισα ἢ ἀκηόσατε ὅτι ἔρχεται ἐν τῇ παρῶση ἐπίστολῃ

νης καὶ τὸν Μητροπολίτην, πρὸς περὶ τὸν Σίμωνα, καὶ Μιχαήλον, καὶ Σατορνίλον, καὶ Βασιλίδω, καὶ Καρποκράτῳ, καὶ Κίμωνον, καὶ Νικόλαον, τὰς ἀνωτέρω ἀιρεσιάρχας. διὰ τὸ καὶ ὁ Εὐαγγελιστὴς ἀκολούθως λέγει. „ ὅθεν γινώσκωμεν, ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἐστίν.

Ἐπειδὴ γὰρ ἤκουσε τὰ αὐταλήθευ Χριστὸν νὰ λέγῃ, ὅτι σημεῖον τῆς συντελείας τῆς παντὸς Κόσμου θέλει εἶναι ἡ παρεσία τῶ ἀντιχρίστου. εἶδε δὲ τὰς ἀνωτέρω ἀιρεσιάρχας, ὅτι ἔλαβον τὸ πρόσωπον τῆ καθ' αὐτὸ ἀντιχρίστου ἐκείνου, καὶ κατὰ μὲν τὸ φαινόμενον, δεῦ ἐνόμιζοντο πῶς εἶναι ὁ ἀντιχρίστου, ὅλα δὲ τὰ τῶ ἀντιχρίστου μιὰρὰ δόγματα ἐκράτουν καὶ ὑπεραπαίξοντο: διὰ τὸ διλόγως ὑποφαίνεται, ὅτι γινώσκωμεν, πῶς εἶναι ἐσχάτη καὶ ὑσερινὴ ὥρα. εἶα μὲν, διὰ νὰ ἐλέγξῃ τὴν κακίαν τῆ ἀιρεσιάρχῶν ἐκείνων μὲ τὸ ὄνομα τῶ ἀντιχρίστου, καὶ ἄλλο δὲ, διὰ νὰ φοβίσῃ καὶ τὰς χριστιανὰς πληροφορῶν αὐτὰς, ὅτι θέλει φθαρῆ καὶ θέλει παρέλθῃ ὁ παρὰν αἰῶν: ἵνα πείσῃ αὐτὰς νὰ ὑποβλέπῃ ὅλως διόλου εἰς τὸν μέλλοντα ἐκείνου αἰῶνα. καὶ ἀκολούθως νὰ ἐπιμαζώνται διὰ τὴν ὑπόλασιν ἐκείνη μὲ χριστιανικῶν καὶ ἐνάρετον πολιτείαν, καταφρονῶντες τὰ παρόντα ταῦτα καὶ φθειρόμενα πράγματα.

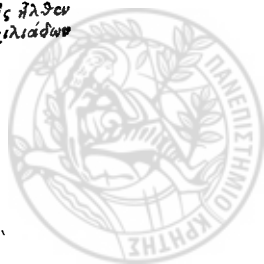
Προδέττει δὲ ὁ Θεοφύλακτος, ὅτι ἐπειδὴ καὶ ἡ παρῶσα ἐπιστολὴ εἶναι καθολικὴ, καὶ ἀρμόζει εἰς κάθε ἀνθρώπον: μία δὲ διορία ζωῆς δεῦ εἶναι εἰς κάθε ἀνθρώπον. ἀλλὰ καὶ τὸ τέλος τῶ καθ' ἑνὸς εἶναι ἀδιον: διὰ τὸ δικαίως ὁ Θεολόγος ἐδῶ φέρει τὸν κάθε ἀνθρώπον εἰς ἐπιθυμῶν τῶ ἐδικῆτε θανάτε καὶ τέλει, μὲ τὸ, ἐσχάτη ὥρα ἐστίν. ἵνα σέκεται κάθε χριστιανὸς ἐπιμιος πάντοτε καὶ ἐξυπνος, σοχαζόμενος, ὅτι εἶναι παρῶσα ἡ ἐσχάτη ὥρα τῆς ζωῆτε καὶ διὰ τῶ σοχατμῶ τῶτε καὶ τῆς ἐπιθυμῶσεω, ἐνεργεῖται εἰς τὰς χριστιανὰς ζωὴ ἐνάρετε καὶ ἔργα χριστιανικά. εἶδὲ καίτινας ἀρετῆ πειπαίξων τὸν λόγον τῶν Θεολόγω τὸ „ ἐσχάτη ὥρα ἐστίν, καὶ κατὰ τὸν ὅσον αὐτὸν ὡς ἴδῃ, ὑποκρίνεται ὁ αὐτὸς Θεοφύλακτος πρὸς τὸν ποιῶν, καὶ λέγει ὅτι, ἐπειδὴ κάθε πρᾶγμα μοιραῖζεται εἰς τρία, εἰς τὴν ἀρχὴν, εἰς τὸ μέσον, καὶ εἰς τὸ τέλος τῶ. βέβαια ἀκολουθεῖ, ὅτι ὅλον τὸ μέρος ἐκείνο ὅπῃ ἀρχίζει ἀπὸ τὸ μέσον τῶ πρᾶγματος, εἰς εἰς τὸ τέλος τῶ, νὰ λέγεται ἔχατον, ὡς εἰς τὸ τέλος πλησιάζον. λοιπὸν ἐπειδὴ καὶ τὸν ὄγδου αἰῶνα: ἦτοι κατὰ τὰς ὀκτὼ χιλιάδας χρόνε ἀπὸ κτίσεω Κόσμου, ἔχει νὰ γούη ἡ τῶ Κόσμου συντελεία, καθὼς εἶναι γνώμη τινῶν Πατέρων (1), ὁ δὲ Κύριος ἦλθεν ὑπερὰ ἀπὸ τὸ μέσον τῆς ὄγδοῦς χιλιάδε: ἦτοι κατὰ τὰς πέντε χιλιάδας, καὶ πεντηκόντε ὀκτὼ χρόνε. λοιπὸν τὸ ἀπὸ τῶ μίσε τῶτε δέσημα, ὡς εἰς τὰς ὀκτὼ χιλιάδας, ἀπεπόντως ἔχατον λέγεται, ὡς πρὸς τὸ τέλος ἐγγίζον. δεῦ τὸ καὶ ὁ Κύριος λέγομεν ὅτι ἦλθεν ἐπ' ἐσχάτων τῶ χρόνων, καὶ ὁ Θεολόγος ἐδῶ εἶπεν, ὅτι εἶναι ἐσχάτη ὥρα. προδέττει δὲ ὁ Θεοφύλακτος, ὅτι ἡ γνώμη αὐτὴ εἶναι ἀληθεσάτη, τὴν ὁποίαν μαρτυρεῖ καὶ ὁ θεῖος Χρυσόστομος.

19. „ Ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' ἐκ ἡσων ἔξ ἡμῶν, εἰ γὰρ ἡσων ἔξ ἡμῶν, μεμνηθήκασαν ἀν' μεθ' ἡμῶν. ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν, ὅτι ἐκ εἰσι πάντε ἔξ ἡμῶν.

Ἐπειδὴ ἴσως τινε ἐκατηγόρη τὰς Ἀποστόλεω, καὶ ἔλεγον. διὰ τί οἱ ἀνωτέρω ἀιρεσιάρχαι, καὶ ἀντιχρίστοι, ἔγιναν τοῖστοι διετραμῆφοι, εἰς καιρὸν ὅπῃ ἔγιναν μαθηταὶ τῶν Ἀποστόλων τοῦ Χριστοῦ; καὶ ὁ Σίμων γὰρ, μαθητὴς ἔγινε τῶν Ἀποστόλων, καὶ ὁ Νικόλαω ἐδιωρίσθη ἀπὸ τῶν Ἀποστόλων ὄγκου τῶν χηρῶν, καθὼς ἀναφέρεται εἰς τὰς Πράξειω. πρὸς ταῦτην λοιπὸν τὴν κατηγορίαν ὑπολογόμενος ὁ Θεολόγος, λέγει. ὅτι ναι αὐτοὶ ἐσωματωσάθησαν μὲ ἡμᾶς τὰς Ἀποστόλεω τῶ Κυρίω, καὶ ἔμαθον παρ' ἡμῶν τὰ δόγματα τῆς ἀληθείασ, καὶ τῆς εἰς τὸν Χριστὸν πίστεω, καὶ τῆς ἀγγελικῆς πολιτείας τῆς ἀρετῆσεω εἰς τὰς χριστιανὰς. ἐπειδὴ ὅμωα αὐτοὶ, γίνοντο οἱ-τεω, καὶ δεδωλωμῆφοι εἰς τὰς σαρκικὰ καὶ σιγαχεμῆρεω ἡδονὰω, δεῦ ἠθέλησαν νὰ σηκώσων ὑψηλὰ τὰ ὀφθαλμὸω τῆς ψυχῆω τῶν, καὶ νὰ ἴδων, καὶ νὰ καταλάβων τῶν ἐρανίων ἀγαθῶν τὴν μεγαλοπρέπειαν, καὶ τὴν ἀραιότητα τῶ νοητῶ Κόσμου καὶ τὴν μακαριότητα, καὶ ὄντω ἀρρητον ἀγαθίασιν τῶ μέλλοντε αἰῶνε: ἵνα μὲ τὸν ἔρωτα, καὶ τὴν ἀγάπην τῶν αἰώνιων, καταφρονήσων τὰ τῆς παροσκαίρε ταύτηω, καὶ φιληδόνω ζωῆω καὶ συμφωνήσων, καὶ συντροφιᾶσων μὲ ἡμᾶς τὰς Ἀποστόλεω εἰς τὴν πολυκερδῆ, καὶ ἀείλω παραγματείαω τῆ βασιλείασ τῶ ἐρανῶν: τῶτε χάσων οἱ ἀθλιοὶ ἐγούω.

(1) Παρὰ δὲ τῶ Θεοφύλακτω δεῦ ἠξίωω πῶω γράφεται, ὅτι κατὰ τὰς δέκα χιλιάδεω χρόνε. ἀλλ' ὅμωα καὶ καὶ τὸ δῶσωμεν, πάλιν ἔχατω λέγεται τὸ ἀπὸ τῶ μίσε τῶν διασῆμα: ἦτοι

αἱ πέντε χιλιάδεω καὶ πεντηκόντε ὀκτὼ χρόνοι, καὶ ἔξ ἡλθον ὁ Κύριω. ὡς πρὸς τὸ τέλος πλησιάζον τῶ δέκα χιλιάδων χρόνων.

ἐγύμεισαν ὡσὺν ὁ σκύλος εἰς τὸ πρῶτόν τες ξερατόν. καὶ δεὺ ἠθέλισαν νὰ γένων ἑρασι αἰλι-
 θινοὶ τῆς καθαρᾶς ἐν Χριστῷ πολιτείας, ἕτε νὰ γλυκανθῶν ὡς ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι, εἰς τὰ ἀφ-
 θαρτα καρυκώματα τῆς ἀρετῆς, καὶ νὰ λάβων σωτήθειαν, καὶ ἕξιν πολυχρόιον τῆς Θείας δικαιο-
 σωμῆς, καὶ τῆς ἀφθάρτων καλῶν. διὰ τί, αὐτοὶ ἠθέλαν προσμεινεν καιρὸν πολὺν μὲ ἡμᾶς,
 καὶ νὰ γυμνάσων τὰ αἰσθητήρια τῆς ψυχῆς των εἰς τὴν ἀγκυρῆσιν τῶν ἀληθῶς καλῶν, καὶ τῆς
 κακῶν: βέβαια ἠθέλαν ἀγαπήσων νὰ δεικνύωνται πάντοτε μὲ ἡμᾶς, ὑποφέροντες, καὶ ἀγωνιζό-
 μενοι τὰς ὑπὲρ ἀρετῆς ἀγῶνας. καὶ τῆτο διλοὶ ὁ Θεολόγος μὲ τὰ λόγια ὅπως λέγει ἐδῶ: ἦγουν
 ὅτι ἐγῆκαν ὑπὸ λόγματος, ἀλλὰ δεὺ ἦτον ὑπὸ λόγματος.

Διὰ τί δὲ ἐγῆκαν ὑπὸ τὰς Ἀποστόλων, καὶ ἐμαθῆνύσαν εἰς αὐτὰς οἱ ἀνωτέρω Ἀντιχριστοί,
 ὑποκρίνεται ὁ Θεοφύλακτος, ὅτι διὰ νὰ ἔχων τὸ ἀξιοπίστον, καὶ νὰ δυνάωνται νὰ πλανῶν τὰς ἄλ-
 λους ἀκολούτερα μὲ τὸ ὄνομα τῆτο; πῶς ἐμάθωνται τάχα μαθηταὶ τῶν μαθητῶν καὶ Ἀποστόλων
 τῶ Κυρίου καὶ ἀκολούθως νὰ φαίνωνται πῶς δεὺ διδάσκων λόγια ἐδικάτων, ἀλλὰ λόγια τῶν Ἀπο-
 στόλων διὰ τῆτο λοιπὸν ὁ Ἰωάννης εἶπεν, ὅτι ἐξ ἡμῶν ἐγῆκαν, ἀλλὰ δεὺ ἦτον ὑπὸ ἡμᾶς: ἦ-
 τοι ἐγῆκαν γὰρ ὑπὸ λόγματος, ἀλλὰ δεὺ ἦτον καὶ ὑπὸ λόγματος, διὰ τί ἐμάθωνται ὑπὸ τῆς ἐ-
 δικῆς μας διδασκαλίαν καὶ ζωῆν, καὶ ἐφύρκαον ἐδικὰς των βλασφημίας, καὶ αἰρέσεις. καὶ δεὺ
 ἦτον ὑπὸ τὸ μέρος τῆς σωζομένων. ἐπειδὴ αὐτοὶ ἦτον τῆς σωζομένων, ἠθέλον μόνων πάντοτε
 μὲ ἡμᾶς τὰς διδάσκοντας αὐτὰς τῆς ἀλήθειαν, καὶ τῆς ψυχῶν αὐτῶν σωτηρίαν. τῆτο δὲ ἐ-
 ποίησαν καὶ δεὺ ἔμειναν μὲ ἡμᾶς, ἵνα μὲ τὸν ἀφ ἡμῶν σωματικὸν χωρισμόν τες, φανερωθῶσιν
 εἰς τὸν Κόσμον, ὅτι παντελῶς ἐχωρίσθησαν ὑπὸ ἡμᾶς, καὶ καὶ τῆς ψυχῆς, καὶ κατὰ τὰ πονηρὰ δόγ-
 ματα, καὶ κατὰ τῆς μιανῆς αὐτῶν πολιτείαν. ἐπειδὴ ὅλοι ὅσοι ἐμαθῆνύσαν εἰς ἡμᾶς, δεὺ ἐ-
 γῆκαν καὶ ὑπὸ ἡμᾶς, ἢ ἦτον ὑπὸ ἡμᾶς. ἀλλὰ μόνων ἐκεῖνοι ἐδείξαν πῶς ἐγῆκαν ὑπὸ ἡμᾶς, καὶ
 ἦτον ὑπὸ ἡμᾶς, ὅσοι ἔμειναν εἰς τῆς διδασκαλίαν καὶ ἐνάρετον ζωῆν ὅπως παρέλαβον ὑπὸ ἡ-
 μᾶς: καὶ τυχὸν αὐτοὶ κατὰ τὸ σῶμα, καὶ καὶ τὸν τόπον ἐχωρίσθησαν ὑπὸ ἡμᾶς. ὅθεν καὶ ὁ Θε-
 σπύσιος Κύριλλος τῆς Ἀλεξανδρείας καὶ τῆς τοιαύτων φέρει εἰς μαρτυρίαν τὸ ῥητὸν τῆτο „ λογί-
 „ μεθα καὶ ἑτέρως ἀλλογενεῖς ὀνομάζεσθαι τὰς εἰδωλολάτραις, καὶ τὰς καθ' ἑπὶ ἕνα τινὰ τρόπον
 „ ἠλλοτελιωμέναις τὰ ἱερά, καὶ ὑπολέγετε γένεας. οἶοντι φημι τὰς αἰρετικὰς, περὶ ἃν αὐτὸ λέγοιτο
 „ καὶ μάλα εἰκότως. ἐξ ἡμῶν ἐξῆλθον, ἀλλ' ἐκ ἡμῶν, καὶ τὰ λοιπὰ. ἔτοι τῆς Θείας
 „ ἐγῆσαν ὑποβεβληκότες, ὑποσφιζόμενοι τε τὰ ἱερά, καὶ ὑπολέγετε γένεας, τὸ γεγονότος εἰς
 „ περιποίησιν (διὰ πίστεως δηλονότι τῆς ἐν Χριστῷ) πυρὸς ἔσονται τὰ παμφάγα τροφή. (Ἐρ-
 μιλωία εἰς τὸν Μαλαχίαν προκειμένης ῥητῆς καὶ ἔσονται πάντες ἀλλογενεῖς. τὸμ. γ.)

20. „ Καὶ ὑμᾶς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τῆς ἀγίας, καὶ οἶδατε πάντα.

Επειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Θεολόγος διὰ τὰς ἀσεβεῖς αἰρεσιάρχαις, καὶ Ἀντιχριστοὺς μὲ χρίμα
 ἀπολογίας, πᾶρα γυρίζει τὸν λόγον πρὸς τὰς ἀληθεῖς χριστιανὰς καὶ μετόχους εἰς τῆς διδασκα-
 λίαν τῆς Ἀποστόλων, καὶ λέγει πρὸς αὐτὰς. ὅτι ἐκεῖνα ὅπου εἶπον διὰ τῆς ὑποστάσεως τῆς αἰρε-
 τικῶν, ταῦτα καὶ ἐσεῖς τὰ ἠξιάρετε καλά. ἐπειδὴ ἐσεῖς ἐχειρίσθητε: ἦγαν ἐλάβετε τῆς χάριος,
 καὶ ἐνέργειαν τῆς ἀγίας Πνεύματος εἰς τὰς καρδίας σας ὑπὸ τὸν ἅγιον τῆς ἀγίας Δεσποτῆς Χριστοῦ:
 καθὼς ὀνομάζει αὐτὸν ὁ Προφήτης Δαυὶδ, λέγων „ ἐβδομήκοντα ἐβδομάδες συνετημήθησαν ἐπὶ
 „ τὸν λαόν σε, καὶ ἐπὶ τῆς πόλιν τῆς ἀγίας... τὰ σφραγίσαι ὄρασιν καὶ ἀποφῆτῆν, καὶ τὰ χρί-
 „ σαι ἅγιον ἅγιον. (Δαν. Σ'. 24.) ὅς τις ἐχειρίσθη μὲ τὸ ἔλαιον τῆς Θείας ἀγαλλιάσεως, ὡς
 „ εἶπεν ὁ Δαβὶδ „ εἶξ τῆτο ἐχειρίσσε ὁ Θεός (ἦτοι ὁ Θεός) ὁ Θεός σε ἔλαιον ἀγαλλιάσεως ὡς
 „ τὰς μετόχους σε. (Ψαλ. μδ.) ὅσοι ἦν ἔχων τὴν χάριος τῆς ἀγίας Πνεύματος εἰς τῆς καρδίαν τες,
 „ αὐτοὶ διδάσκονται μουσικῶς καὶ νοερῶς ὑπὸ τῆς χάριος αὐτῆς, ὅλα ὅσα χρειάζονται, καὶ εἶναι συμ-
 „ φέροντες εἰς αὐτὰς: καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος „ ὁ δὲ Παράκλητος τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὁ πέμφει ὁ
 „ Πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα, ἃ εἶπον
 „ ὑμῖν (Ἰω. ιδ'. 26.) περὶ δὲ τῆς χρίσεως τῆς, ὅπως ἔχουσιν οἱ χριστιανοί, εἶπεν ὁ μακά-
 „ ριος Παῦλος „ ὁ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺ ὑμῖν εἰς Χριστόν, καὶ χρίσεως ἡμᾶς, Θεός. ὁ καὶ σφραγι-
 „ σάμενος ἡμᾶς, καὶ δὲ τὸν ἀρραβῶνα τῆς Πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν (β'. Κορ. α'. 21.)
 „ τῆς χάριος καὶ ἐνέργειαν τῆς ἀγίας Πνεύματος λαμβάνων οἱ χριστιανοί εἶξ τῆς ἀγίας βαπτίσεως,
 „ καὶ μάλα διὰ τῆς χρίσεως τῆς ἀγίας Μύρης. καὶ ἴσως διὰ τῆτο χρίσμα καὶ σφραγίς ὀνομάζεται ἡ
 „ χάριος τῆς ἀγίας Πνεύματος, ὁμωνύμως ὑπὸ τὸ χρίσμα καὶ τῆς σφραγίδος τῆς ἀγίας Μύρης. ὅθεν καὶ
 „ ὅταν αὐτὸ χρίσται εἰς τὰς χριστιανὰς ὡς τὰ ἱερέως, ἐπιλέγονται τὰ λόγια ταῦτα „ σφραγίς δα-
 „ ρεῖς Πνεύματος ἀγίας: ὅρα καὶ τῆς ἐρμηνείαν τῆς „ Καὶ ὑμεῖς τὸ χρίσμα, ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐ-
 „ τῆς, ἐν ὑμῖν μύρις. (αὐτοῦ. 27.) σύμφωνα ἦν εἶναι τῆτο μὲ ἐκεῖνο.

21. „ Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν, ὅτι ἐκ οἶδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἶδατε αὐτὴν· καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας ἐκ ἔστιν.

Ακόλουθα εἶναι τὰ παρόντα λόγια μὲ τὰ ἀνωτέρω, λέγει γὰρ ὁ Ἰωάννης, ὅτι ἐσεῖς ἔχοντες εἰς τὴν καρδίαν σας τὸ χεῖσμα: ἦτοι τὴν χάριν τῆς ἁγίας Πνεύματος, δύνασθε νὰ διακρίνετε τὸ ψεῦδος ἀπὸ τῆς ἀλήθειαν. καὶ ὅτι κάθε ψεῦδος δὲν εἶναι ἀπὸ τῆς ἀλήθειαν. πολλὰ δὲ προσφῶς, καὶ ἀρμοζόντως λέγει τὸτο, διὰ τὴν ἐκείνος ὅπως ἠξίωρει καλῶς καὶ φρονεῖ τὴν ἀλήθειαν, αὐτὸς ὅμως ἠξίωρει καὶ φρονεῖ, ὅτι τὸ ψεῦδος δὲν εἶναι ἀπὸ τῆς ἀλήθειαν, ἕτε γυνάται ἀπὸ τῆς ἀλήθειαν. ἀλλὰ εἶναι ἐναντίον εἰς τὴν ἀλήθειαν: καθὼς καὶ τὸ σκότος εἶναι ἐναντίον μὲ τὸ φῶς. καὶ χωρίζεται ἀπὸ τῆς ἀλήθειαν, καὶ τὰ ἐναντία τῆς ἀληθείας παρεμβάλλει, καὶ διδάσκει: ἦγεν τὸ ψεῦδος διδάσκει, πῶς τὸ φῶς εἶναι σκότος, καὶ τὸ σκότος εἶναι φῶς. πῶς τὸ καλὸν εἶναι κακόν, καὶ τὸ κακόν εἶναι καλόν. πῶς τὸ γλυκὺ εἶναι πικρὸν, καὶ τὸ πικρὸν εἶναι γλυκὺ. ταῦτα δὲ ὅλα λέγει ὁ Ἰωάννης, ἵνα νὰ βεβαιώσῃ τὰ ἀνωτέρω λόγια ὅπως εἶπε περὶ τῶν ἀσεβῶν αἰρετικῶν, καὶ νὰ δείξῃ ὅτι ἀληθινὰ ἐλάλησε καὶ εἶπε περὶ αὐτῶν: ὅτι ἐξ ἡμῶν ἐξήλθον, ἀλλ' ἐκ ἡσῶν ἐξ ἡμῶν. εἰ γὰρ ἡσῶν ἐξ ἡμῶν, μεμνήκεισαν αὐ μεθ' ἡμῶν. σχεδὸν γὰρ λέγει ταῦτα. κἀνείνας χριστιανὸς ἂς μὴ προσέχη εἰς τὰς τοιαύτας αἰρεσιάρχας, μήτε ἂς ὑπακῆ παντελῶς εἰς τὰς λόγους των. κἂν καὶ διὰ τὸ ἀξιώπισον, καὶ ἵνα νὰ πλανήσῃ τὰς ἀκούοντας, φαίνονται νὰ λέγῃν: ὅτι ἐκεῖνα ὅπως διδάσκουσι, τὰ ἕμαθον ἀπὸ λόγου μας. ἵνα τὴν καθὼς εἶναι ἀδύνατον νὰ γνηθῆν τὸ ψεῦδος ἀπὸ τῆς ἀλήθειαν: ἐτὶ εἶναι ἀδύνατον νὰ γνηθῆν καὶ νὰ διδαχθῆν ἀπὸ λόγου μας, τὰ αἰρετικά δόγματα ὅπως κηρύττων οἱ ἀνωτέρω αἰρετικοί. ἵνα τὴν ἡμεῖς μὲν διδάσκωμεν καὶ κηρύττωμεν τὸν ὄντως ὄντα Θεὸν, καὶ τὴν ἀλήθειαν. ἐκεῖνοι δὲ ἐκ τῆς ἐναντίας, διδάσκουσι τὰ μὴ ὄντα, καὶ τὰ ψεῦδη ἀπαλλάττουσι καὶ κηρύττουσι· πᾶς λοιπὸν ἦτον δυνατὸν νὰ γνηθῆν ψεῦδος ἀπὸ τῆς ἀλήθειαν; ἦτοι ἀπὸ ἡμᾶς τὰς ἀληθεῖς Ἀποστόλους τῆς Κυρίου; βέβαια τὸτο δὲν ἀρέπει νὰ πισθῆσῃ τινὰς Χριστιανός. ὡσεύ, ὁ διδάσκαλος αὐτῶν καὶ ψεύστης Διάβολος, ἐδίδαξεν αὐτὰς τὰ τοιαῦτα ψεῦδη καὶ κακόδοξα φρονήματα μὲ σκοπὸν ἵνα ἀπαλέσῃ τὰς ψυχὰς αὐτῶν, ὅμως καὶ ἐκείνων ὅπως πείθονται εἰς αὐτούς.

22. „ Τίς ἐστὶν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνέμενος ὅτι Ἰησοῦς ἐκ ἔστιν ὁ Χριστός; οὗτός ἐστιν ὁ Ἀντίχριστος, ὁ ἀρνέμενος τὸν Πατέρα, καὶ τὸν υἱόν.

Βλέπει ἀγαπητέ, πῶς ὁ Ἰωάννης αἰνιγματωδῶς φανερόντως τὰς αἰρεσιάρχας ὅπως λέγῃν τὰ βλάσφημα ταῦτα, ἔλεγον ἀνωτέρω, ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας ἐκ ἔστι; διὰ νὰ δείξῃ μὲ τὰ λόγια ταῦτα τὴν διαφορὰν ὅπως εἶχεν ἡ ἀληθὴς διδασκαλία τῶν Ἀποστόλων, καὶ ἡ ψευδὴς διδασκαλία τῶν ἀνωτέρω αἰρετικῶν. διὰ τὴν ὅποιαν καὶ ἔλεγον: ὅτι ἐκ ἡσῶν ἐξ ἡμῶν: δηλαδὴ δὲν ἡσῶν ὁμόφρονες καὶ σύμφωνοι μὲ τὸν ἀληθῆ λόγον ἡμῶν τῶν Ἀποστόλων. τώρα δὲ λέγει ἐδῶ, ὅτι ποῖος εἶναι ὁ ψεύστης, πᾶρξ' ἐκεῖνος ὅπως ἀρνείται ὅτι ὁ Ἰησοῦς δὲν εἶναι ὁ Χριστός; διὰ τὴν αἰτίας εἶναι ἀληθὴς ἐκεῖνος ὅπως ὁμολογεῖ, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Χριστός, λοιπὸν ὁ ἀρνέμενος τὸτο, αὐτὸς βέβαια εἶναι ψεύστης. τοιαῦτος δὲ ἦτον ὁ καπάρατος Σίμων ὁ Σαμαρείτης, ὅς τις ἐβλάσφημει ὅτι ἄλλος εἶναι ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἄλλος ὁ Χριστός: καὶ ὅτι ὁ μὲν Ἰησοῦς, ἐγενήθη ἀπὸ τῆς ἁγίας Μαρίας, ὁ δὲ Χριστός, εἰς τὸν Ἰορδάνην ποταμὸν ἐκατέβη ἀπὸ τὸν ἐρανόν. (1). προσθέττει δὲ ὁ Ἰωάννης, ὅτι ὅποιος λέγει τὸτο, αὐτὸς εἶναι Ἀντίχριστος. διὰ τὴν αἰτίας ὁ Χριστός ἦναι ἀλήθεια, καὶ ἦναι ὁ ἴδιος ὁ Ἰησοῦς, λοιπὸν ὅποιος ἐναντιεῖται εἰς τὸν Χριστὸν τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἀρνείται, ὅτι ὁ Χριστός δὲν εἶναι ὁ Ἰησοῦς, ἀλλὰ ἄλλος ἀπὸ τὸν Ἰησοῦν, αὐτὸς Ἀντίχριστός ἐστιν· ἀλλὰ καὶ ὅποιος ἀρνείται τὸν Πατέρα ὅμως καὶ τὸν υἱόν, καὶ αὐτὸς εἶναι ψεύστης, καὶ Ἀντίχριστος. τοιαῦτος δὲ ἐσάθη ὁ Οὐαλκντινός, καὶ ἄλλοι αἰρετικοί, οἵτινες ἔλεγον, ὅτι ἄλλος εἶναι ὁ Πατὴρ ὁ ἀκατωπώματος, καὶ ἄλλος ὁ λεγόμενος Πατὴρ τῆς Χριστοῦ. αὐτοὶ δὲ ἀρνούνται καὶ τὸν υἱόν, διὰ τὴν βλασφημίας

(1) Ἀλλὰ καὶ οἱ ἐπάρατοι Νικολαῖται οἱ καὶ Βορβορίται καὶ Ἰωαννικοί κατέμαλλον, ἐβλάσφημον, ὅτι ἐξῶ ἀπὸ τὸν ὦκα Θεὸν τὸν Πατέρα τῆς Κυρίου, εἶναι καὶ ἄλλος Θεός, τὸν ὅποιον ἀνομιάζον Δαμιανὸν. καὶ ὅτι ἄλλος εἶναι ὁ Χριστός, καὶ ἄλλος ὁ Ἰησοῦς, καὶ ὁ μὲν Χριστός ἔλεγον πῶς εἶναι ἕως τῆς Πατρὸς, ὁ δὲ Ἰησοῦς

ἔλεγον πῶς εἶναι ἕως τῆς Δημιουργῆς, εἰς τὸν ὅποιον Ἰησοῦν ἔλεγον, πῶς ἐκατέβη ὁ Χριστός καὶ ἔμεινε εἰς αὐτὸν ἀπαθῆς, καὶ πάλιν ἀνεχώρησε (δρα σελ. 148 τῆς α'. Τόμ. πρὸς Ἑκκλ. ἰσορ. τῆς Μελετί'ς.)

μῆσι πῶς ὁ υἱὸς εἶναι ἀνθρώπος φίλος, καὶ ὄχι Θεός, ὡς ἐκ Θεῶ Θεός. ἔγω καὶ οἱ Ἰεραδαῖοι, ἀρνή-
μενοι πῶς ὁ Πατὴρ ἔχει υἱόν, ἐν ταυτῷ ἀρνούνται καὶ πῶς ὁ Πατὴρ εἶναι Πατὴρ, καὶ καὶ προσωπιεν-
ται, ὅτι ὁμολογῶσι τὸν Πατέρα. τῆτο δὲ τὸ ἴδιον ἐβλασφήμουν καὶ οἱ μαθηταὶ τῶ ἀίρεσιάρχου Σί-
μωνος. ἀλλὰ ἄς ἠξιώμεν, λέγει, αὐτοὶ ὅλοι, ὅτι ἐδὲ τὸν Πατέρα ὁμολογῶν, ὡς μὴ καὶ τὸν υἱὸν
ὁμολογῶντες. διὰ τί αὐ ἐγνωρίζαν, καὶ αὐ ὁμολογῶν τὸν Πατέρα, βέβαια ἠθέλων γνωρίζεν καὶ
ὁμολογῶν ὁμῶ καὶ τὸν υἱόν.

Λέγει δὲ ὁ ἱερός, Μιτροφαῖνης, ὅτι ὁ Θεολόγος Ἰωάννης, διὰ τῆτο εἶπε ταῦτα, ἐπειδὴ ἠ-
κασεν, ὅτι οἱ ἀνώτεροι αἰρετικοὶ οἱ ταῦτα λέγοντες, ἐκήρυττον ὅτι διὰ τῆς Ἀποστόλου ἔμαθον
τὰ τοιαῦτα ἀσεβῆ δόγματα. καὶ τῆτε χάριν παρεκινήθη νὰ γράψῃ κατ' αὐτῷ εἰς τῆς χειριανῶν,
ὅνα νὰ φυλάττωνται νὰ μὴ πιασθῶν διὰ τὰ βρέχια τῆς αἰρέσεως των. ὅθεν καὶ ἀποφαίνεται με-
ἀληθειαν, ὅτι εἶναι Ἀντίχριστος, ὅποιος ἀρνείται τὸν Πατέρα, καὶ τὸν υἱόν. ἐπειδὴ τὶ περὶ αὐτοῦ
διὰ αὐτὸ ἔχει νὰ βλασφημήσῃ καὶ τῶ Χριστῷ ὁ κυρίου καὶ κατ' αὐτὸ Ἀντίχριστος, ὅταν ἔλ-
θῃ; καὶ ὁ λέγων ὅτι ταῦτα αἰρετικός, ὄχι μόνον δεῖ ὁμολογεῖ Χριστὸν τὸν Ἰησοῦν, ἀλλὰ ἀρνείται
ἀκόμη καὶ αὐτῷ τῷ ἀναρχῶν τῆς Θεότητος ἀρχῷ, καὶ αἰτίαν πάντων: δηλαδὴ τὸν Πατέρα. καὶ
σὺ τῷ Πατρὶ ἀρνείται καὶ τὸν συνάρχον, καὶ συναΐδιον αὐτῷ υἱόν. λοιπὸν, ἐπειδὴ καὶ αὐ-
τὸς εἶναι ἴσος καὶ ὁμοῖος καὶ τῷ ἀσεβίαν μετὰ τὸν κατ' αὐτὸ Ἀντίχριστον, ὅνα τῆτο ὁλόγως αὐτὸν
ἀνόμασον Ἀντίχριστον.

23. „ Πᾶς ὁ ἀρνήμενος τὸν Υἱόν, ἔδὲ τὸν Πατέρα ἔχει. ὁ ὁμολο-
„ γῶν τὸν Υἱόν, καὶ τὸν Πατέρα ἔχει.

Διὰ νὰ μὴ εἰπῇ τις διὰ τῆς ἀνώτεροι αἰρετικῶν, τῆς βλασφημίας τὸν Υἱόν, ὅτι συκο-
φαντεῖται ἀδίως πῶς ἀρνείται τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, ἐπειδὴ μόνον τὸν Υἱόν ἀρνείται καὶ ὄχι
καὶ τὸν Πατέρα: ὅνα τῆτο ὁ μέγας ἔτος καὶ πάνσοφος Θεολόγος, ὡς τῆς ἀληθείας ζηλωτῆς, καὶ
προσεβύτης, καὶ σωτῆρος, ἀποκρίνεται πρὸς τὸν ποιῶν, ἀνατρέπων τὸν αὐτῷ λόγον καὶ λέγει.
ὅτι ὅποιος ἀρνείται τὸν Υἱόν, αὐτὸς ἐδὲ τὸν Πατέρα ἔχει. ἀλλὰ μαζί μετὰ τὸν Υἱόν, ἀρνείται
καὶ τὸν Πατέρα. Διὰ τί τὰ Πρὸς τι: ἦσαν τὰ πράγματα ὅτι ἔχον σχέσιν φυσικῶν καὶ ἀνα-
φορὰν ἀναμεταξύ των, αὐτὰ ἔχον φυσικὸν ἰδίωμα νὰ συνεισάγῃσιν ἐνα τὸ ἄλλο καὶ νὰ συναναί-
ρῃσι: καθὼς ὅλοι οἱ διαλεκτικοὶ κοινῶς ἀποφαίνονται. ὅθεν αἰσῶς τινὰς δεῖ ὁμολογεῖ τὸν Ἰη-
σοῦν ὅτι εἶναι ὁ Χριστός, καὶ ὅτι εἶναι ὁ Υἱὸς τῶ Θεῶ καὶ Πατρός, φανερόν εἶναι, ὅτι αὐτὸς ἔτε
τὸν Πατέρα ὁμολογεῖ. ἀλλὰ καθὼς ἀρνείται τὸν Υἱόν, ἔτσι ἀρνείται καὶ τὸν Πατέρα. καὶ ἀντι-
ερόφως ὅποιος ὁμολογεῖ τὸν Υἱόν, αὐτὸς εἰ ἀνάγκης συμμολογεῖ καὶ τὸν Πατέρα, μία ὅτι εἶ-
ναι ἡ ὁμολογία τῶ δύο. τῆτο δὲ τὸ δόγμα κηρύττει καὶ ἀδιδίδει ἐδῶ ὁ Εὐαγγελιστῆς, ὄχι
διὰ λόγους, ἀλλὰ διὰ τὸ ἀψάδῆσαν ἴσμα τῶ ἀπαλήθευ Χριστῷ, ὅς τις εἶπεν „ ὁ μὴ τι-
„ μῶν τὸν Υἱόν, ἐτιμᾷ τὸν Πατέρα τὸν πέμφαντα αὐτόν. (Ἰω. ε. 23.) Καὶ πάλιν „ ὁ ἐμέ
„ ἀθετῆ, ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με. (Δευ. ι. 16.) καὶ πάλιν λέγει „ ἐδὲ γὰρ ὁ Πατὴρ
„ κείναι ἐδῶ, ἀλλὰ τῷ κείναι πᾶσαν δέδωκε τῷ Υἱῷ, ἵνα πάντες τιμῶσι τὸν Υἱόν, καθὼς
„ τιμῶσι τὸν Πατέρα. (Ἰω. ε. 22.) εἶπε δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος, πρὸς τὸν Υἱόν, τῆς φυσικῆς
„ εἰκότος τῶ Πατρός τὸν λόγον ποιούμενος. „ Υἱὸς ἐν τῷ Πατρὶ, καὶ Πατὴρ ἐν Υἱῷ. ἐπειδὴ
„ καὶ ἔτος (ἠπεῖ ὁ Υἱός) ποιῆται, οἷος ἐκείνος (ὁ Πατὴρ δηλαδὴ) καὶ ἐκείνος, οἷος περ οὗτος.
„ ὡς κατὰ μὲν τῷ ιδιότητι τῶ προσώπων εἰς καὶ εἰς, κατὰ δὲ τὸ κοινὸν τῆς φύσεως ἐν οἱ
„ ἀμφότεροι. πῶς ἐν εἶπερ εἰς καὶ εἰς, ἐχὶ δύο θεοί; ὅτι βασιλῶς λέγεται καὶ ἡ τῶ βασι-
„ λέως εἰκῶν, καὶ εἰ δύο βασιλεῖς. ἔτε γὰρ τὸ κράτος σχίζεται, ἔτε ἡ δόξα διαμερίζεται.
„ ὡς γὰρ ἡ κοινὴ ἡμῶν ἀρχὴ, καὶ ἐξουσία μία, ἔγω καὶ ἡ παρῆμων δοξολογία μία, καὶ
„ εἰ πολλαί. διότι ἡ τῆς εἰκότος τιμῆ, ὅτι τὸ φωτότυπον ἀναβαίνει. ὁ ἐν ἔστιν ἐνταῦθα μι-
„ κτικῶς ἡ εἰκῶν, τῆτο ἐκεῖ φυσικῶς ὁ Υἱός. (Κεφ. ιθ. πρὸς τὸν ἅγιον Πνεῦμα.)

24. „ Ὑμᾶς ἐν ὁ ἠκῆσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. ἐὰν ἐν ὑμῖν
„ μάνη ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἠκῆσατε, καὶ ὑμᾶς ἐν τῷ Υἱῷ, καὶ ἐν τῷ
„ Πατρὶ μενέτε.

Μετὰ λόγια ταῦτα, ὡσανὺ νὰ λέγῃ εἰς τῆς Χειριανῶν ὁ ἅγιος Ἀπόστολος. ἐκεῖνοι μὴ οἱ
αἰρετικῶν πλανητοῦτες, καὶ ἐπαύα εἰς ψεῦδος ἐπακρυβίζοντες, ἐπορεύθησαν δι' ἀνδρῶν, καὶ ἐ-
ρημῶν

ρήμων τῶπων, καὶ ἀπειράντες εἰς διψαδίη χωράφια, ἐδέξισαν ἀκαθάρας καὶ ἀκαρτίων, μετὰ τὰς ἐποίας ἔχον νὰ κατακαίνωνται. ἐσεῖς δὲ χριστιανοὶ ἀδελφοί μου, κρατεῖτε καλά τὰ δόγματα τῆς πίστεως ὅπως ἠκούσατε καὶ παρελάβετε ἀπ' ἀρχῆς: ἦτοι ἄπο τὸν καιρὸν ὅπου ἐκατηχίθητε, καὶ ἐλάβετε τὸ ἅγιον βάπτισμα. τὰ δόγματα δὲ ταῦτα εἶναι, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Χριστός: ὅτι ὁ Πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ τὴν θεότητα. ἐγὼ λοιπὸν μύθην τὰ δόγματα ταῦτα ἀβλαβῆ, καὶ ἀφθάρτα εἰς τὰς ψυχὰς σας, καὶ φυλάττετε μίαν τὴν προσκύνησιν καὶ τὸ σέβας τῶ Πατρὸς, καὶ τῶ Υἱῶ, καὶ τῶ ἁγίῳ Πνεύματι, βέβαια θέλετε μύθετε καὶ ἐσεῖς ἐν τῷ Πατρὶ, καὶ τῷ Υἱῶ, καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι: ἦτοι θέλετε γυνήτε κοινοὶ τῆς χάριτος, καὶ τῆς ἐνοικίσεως τῆς ἁγίας Τριάδος: καθὼς ὑπερέβη ὁ Κύριος, ἑαυτὶς ἀγαπᾶ με τὸν λόγον μου πρήσει, καὶ ὁ Πατὴρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν, (πρὸς θεὸν καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον.) καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλδοσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. (Ἰω. ιδ. 23.) τῶ τὸ ρῆτον ἐρμηνεύων καὶ ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας Κύριλλος, λέγει, καὶ τί τὸ ἀπ' ἀρχῆς ὅπερ ἡμῖν διακελεύεται μύθειν, ἵνα ἡμεῖς ὁμῶς ἐν Θεῷ; αὐτὸς ἡμῖν ἐδὼν ἦτον σαφωσίη, λέγων, ἔτι αὐτὴ ἔστιν ἡ ἐπαγγελία, ἣν ἠκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. ἀκούεις ὅπως ἐσμὲν ἐν Θεῷ, τὴν ἀγάπην δηλονότι τὴν εἰς ἀλλήλους ἐπιτηδύοντες; καὶ τὴν τῶ Σωτῆρος ἰχνυλατεῖν ἀρετῶν, καθ' ὅσον ἐν, ἀσπαζόμενοι; ἀρετῶν δὲ φημί, καὶ τὴν ἐν τῷ δυνάσθαι κτιζέειν ἕρως, ἢ ποιέειν Ἀγγέλους, ἢ καθιδρύσαι γλῶσσαι, ἢ θάλασσαν ἔξαπλῆν... ἐκείνῳ δὲ μάλλον, ἢ περὶ ἀρμόττοι τοῖς τῆς ἀθροῦς πόπτως μέτροις. εἰρήσομεν αὐτὸν, ὡς περ ἐν ὁ Πέτρος φησι, λοιδοριζόμενα μὴ παρὰ τῆς ἀνοσίων Ἰουδαίων, ἐκ ἀντιλοιδόρησάντα δὲ. ἀλλὰ πάσχοντα μὴ, ἐκ ἀπειλήσάντα δὲ, παραδόντα δὲ μάλλον τῷ κέρνοντι δικαίως. εἰρήσομεν αὐτὸν λέγοντα πάλιν, μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρῶτος εἰμι καὶ ταπεινός τῆ καρδία, καὶ εἰρήσομεν ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. ἐκὼν, ἔχον μὴ τῆς ποσάτων κατηρωμάτων μιμῆσθαι ἀσπαζόμενοι τὸν ἀπάσης ἡμῖν ἀρετῆς ἡγεμόνα Χριστόν, ὅτε τῷ Πατρὶ, καὶ ἐν αὐτῷ μύθειν λεγόμεθα, γέρας ὡς περ καὶ ἀντιμισθίαν τῆς ἐν βίῳ σεμνότητος, τὸ πρᾶγμα κερδαίνοντες. (Βιβλ. Δ' εἰς τὸν Ἰωάν. τὸμ. δ')

25. „ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία, ἣν αὐτὸς ἐπηγγάλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον.

Εγὼ, λέγει, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, δεῦν σᾶς ὑπόσχεμαι ἄπο λόγου μου τὸν σέφανον καὶ τὸν μέγαν μισθὸν ὅπως ἔχετε νὰ λάβετε ὅσοι φυλάξετε ἀπόθρονον, καὶ καθαρὰ τὴν πίσιν ὅπως παρελάβετε: ἀλλ' αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἡ ἀυπαλήθεια, σᾶς ὑπόσχεται τῶτον λέγων, ὁμῶς ὁμῶς λέγω ὑμῖν, ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πισθῶν τῷ πέμψαντί μου ἔχει τὴν ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κείνῳ ἐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τῶ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν. (Ἰω. ε. 24.) καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς, προσδύχόμενος ὡς ἀνθρώπος πρὸς τὸν Πατέρα, ἔλεγε, καθὼς ἔδωκεν αὐτῷ ἔξοσιν ἀπάσης σαρκὸς, ἵνα πᾶν ὃ ἔδωκεν αὐτῷ, δώσῃ αὐτοῖς τὴν ζωὴν αἰώνιον. αὕτη δὲ ἔστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσιν τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, καὶ ὃν ἀπέσειλας Ἰησοῦν Χριστόν. (Ἰω. ιζ. 2.) ἠθέλε δὲ εἰπῆ τινος, καὶ διὰ τί ὁ θεολόγος δεῦν ἐνόησε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, μαζὶ μετὰ τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱόν, εἰς καιρὸν ὅπως καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶναι ὁμοσίον, καὶ ὁμοδύναμον, καὶ ὁμόδοξον μετὰ τὸν Πατέρα, καὶ τὸν Υἱόν; καὶ ἄποκενόμεθα ὅτι, κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν δεῦν ἦτον μάχη, καὶ φιλονεικία πρὸς τὰς τότε αἰρετικὰς φεῖ τῆς θεότητος τῶ ἁγίῳ Πνεύματι, ἀλλὰ φεῖ τῆς θεότητος μόνου τῶ Υἱῶ. ὅθεν καὶ φεῖ τῆς θεότητος τῶ Υἱῶ ἀγωνίζεται ὁ Εὐαγγελιστὴς νὰ κάμῃ τὰς ἀποδείξεις, καὶ νὰ ἀνατρέψῃ τὰς αἰρετικὰς ὅπως ἐλύσαζαν καὶ τῆς μεγαλοπρεπῆς δόξης αὐτῆ, καὶ δεῦν ἠθέλον νὰ ὀνομάσῃ αὐτὸν Θεόν. εἶδεν καὶ φεῖ τῶ Πατρὸς διαλαμβάνει ποθάνικος ὁ Εὐαγγελιστὴς: ἀλλὰ τῶτον ἠκολούθησε, ἔχον τί τὸ ὄνομα τῶ Υἱῶ, μετὰ τὸ νὰ ἦναι σχετικὸν καὶ ἀναφέρεται πρὸς τὸν Πατέρα, ὅθεν μετὰ τὴν ὀνομασίαν τῶ Υἱῶ, ἐβιάσθη ἔξ ἀνάγκης ὁ θεολόγος νὰ ἀναφέρῃ καὶ διὰ τὴν ὀνομασίαν τῶ Πατρὸς. Περὶ δὲ τῆς θεότητος τῶ ἁγίῳ Πνεύματι δεῦν διαλαμβάνει καθαρῶς ὁ Εὐαγγελιστὴς, μετὰ τὸ νὰ μὴ ἦτον τότε φεῖ τῶ κάμμια ἀμφιβολία καὶ ζήτησις. ὅθεν ἀφήκε τὸν φεῖ τούτου λόγον, ὡς ὁμολογούμενον, καὶ ἀναμφίβολον.

Ἄλλως τε καὶ ἐπειδὴ τὰ τελεῖα θεαρχικὰ πρόσωπα τῆς μακαρίας Τριάδος, εἶναι φεράλληλα ἐκ τῆς αὐτῆς ὁμοσιότητος, καὶ ἔχον τὴν φυσικὴν καὶ ἀχώριστον αὐτῆς ἐνωσιν. λοιπὸν ὁ θεολόγος εἰπὼν φεῖ τῶ Πατρὸς, καὶ τῶ Υἱῶ, ἔξ ἀνάγκης ὑπακίεται καὶ τὸ σιωπῶμενον, ὅτι συμφεῖται ἐλέγξει καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ ἀχώριστον ὄν καὶ φύσιν ἄπο τὸν Πατέρα, καὶ ἄπο τὸν Υἱόν. ἀγακά

καλά κ' ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ φανερώς κ' ὀνομασί ἀναφέρει ὡς τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ὁ ἴδιος ἔπος ἡγαπημῶς τῷ Χριστῷ Ἰωάννῃ. κ' εἰς πάμπολλα ἄλλα μέρη, μάλιστα δὲ εἰς τὴν τῷ Κυρίῳ μουσιῶν Διαθήκῃ, ὅπως κ' λέγει, „ ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ ὡδὸκλιτος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν „ ὡδὸ τῷ Πατρὶ τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὡδὸ τῷ Πατρὶ ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει ὡδὸ ἐμῶ. (Γω. 15. 26.) κ' πάλιν. „ ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τῶ ἐμῶ λήφεται, κ' „ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. (Γω. 15. 14.) ἐρμηνεύει δὲ ὁ Μητροφανῆς, ὅτι κ' τὸ λόγιον ἐκεῖνο ὅπως λέγει ὁ αὐτὸς Εὐαγγελιστὴς „ οἱ ἐκ ἐξ αἱμάτων, εἰδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς, εἰδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ Θεῶ ἐγγενήθησαν. (ἀ. Γω. ἀ. 12.) τῆτο, λέγω, τὸ ἐκ Θεῶ, νοεῖται ὅτι ὡδὸ τῷ ἅγιον Πνεῦμα λέγεται, κ' ἡ Θεὸς φωνή, τῷ ἅγιον Πνεῦματι ὑποδίδοται. κ' ὅρα ἐμφορῶν εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῶ, „ ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ Πατὴρ. (Κεφ. γ'. 1.) ἀλλὰ κ' τὸ „ ὡς καλοὶ οἰκονομοὶ ποιικίλης χάριτος Θεῶ. (ἀ. Πέτ. δ'. 10.) κ' τὸ „ ἡ μαρτυρία τῶ Θεῶ μείζων ἔστιν. (ἀ. Γω. ε'. 9.) ταῦτα λέγω τὰ ῥητὰ ὡδὸ τῆς Θεότητος τῷ ἅγιον Πνεῦματος εἰσοῦνται, κ' τὸν Θεοπέσιον Κύριλλον τῆς Ἀλεξανδρείας, κ' ὅρα ταῦτα. ὅρα κ' εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τῶ „ Καὶ ὑμεῖς τὸ χεῖσμα ὀελάβετε ἀπ' αὐτῶ: δηλαδὴ τῶ ἐπομῶς ῥητῶ σίχ. 27.

26. „ Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶ πλανώντων ὑμῶς.

ΚΑλῶς λοιπὸν κ' ἀληθῶς ἐπομῶ ἀνωτέρω, ὅτι ἡ φήμη ὅπως ἠκίσθη εἰς τὰ ὅσα τῶ ἀγίων Ἀποστόλων, ἥτις ἐκήρυττον, ὅτι οἱ ἀνωτέρω αἰρεσιάρχαι παρέλαβον τὰ κακόδοξα τέτων φρανήματα ὑπὸ τῶ διδασκαλίαν τῶ Ἀποστόλων: αὐτῆ, λέγω, ἡ φήμη ὑάγκασε τὸν Θεὸν τῶτον Εὐαγγελιστῶ νὰ γράφῃ ταῦτα. αὐτῆ, λέγει, τὰ λόγια παρεκινήθη νὰ σᾶς γράφω ἀδελφοί μου Χριστιανοί, διὰ ἐκείνης τῆς αἰρετικῆς ὅπως σᾶς πλανῶν. ὅχι δὲ τὶ ἐκείνοι ἐπλανήθησαν ὑπὸ αὐτῶς, κ' ἐκοινωνήσαν ὑπὸ τῶ πονηρῶ ζυμῶ τῆς ἐκείνων αἰρέσεως. ἀλλὰ τῆτο τὸ εἶπον ὁ Θεολόγος, δὲ τὶ, ὅσον ὑπὸ μέρους τῆς μιανῆς γνώμης τῶ αἰρετικῶν, ὅπως ἐζήτην νὰ πλανήσουν τὰς ἀκούοντας, βέβαια ἠθέλων πλανηθῶν κ' οἱ χριστιανοὶ ἐκείνοι πρὸς τὰς ὁποῖους γράφει, κ' ἠθέλων κηρυκίσειν εἰς τὸ πέταυρον τῆς ἀπώλειας. ἐπειδὴ ὅμως αὐτοὶ δὲ ἐβλάβησαν τελείως, ἔτε ἐδέχθησαν τὸ φαρμάκι τῆς ἐκείνων φρονοβλαβείας: δὲ τῆτο, ὅχι μόνον δὲ κατηγορεῖ αὐτῶς, ἀλλὰ κ' πρὸς τέτοις τῶς ἐπαινεῖ μὲ τὰ ἀκόλαθα λόγια.

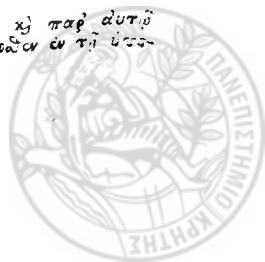
27. „ Καὶ ὑμῶς τὸ χεῖσμα ὀελάβετε ἀπ' αὐτῶ, ἐν ὑμῖν μεία. „ κ' εἰ χρεῖαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμῶς. ἀλλ' ὡς τὸ αὐτὸ (1) „ χεῖσμα διδάσκα ὑμῶς περὶ πάντων. κ' ἀληθῆς ἐστὶ, κ' οὐκ „ ἐστὶ ψευδὸς, κ' καθῶς ἐδίδαξεν ὑμῶς, μενᾶτε ἐν αὐτῶ.

Τὸ ῥητὸν τῆτο, ἔτω βάλλεται εἰς τῆξιν καλλιτέρων κ' τὸν Θεοφύλακτον. „ τὸ χεῖσμα ὀ „ ὑμεῖς ἐλάβετε ἀπ' αὐτῶ, ἐπειδὴ ἐν ὑμῖν μεία, εἰ χρεῖαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμῶς. ἀλλὰ „ καθῶς ἐδίδαξεν ὑμῶς, μενᾶτε ἐν αὐτῶ. Πάλιν δὲ κ' ἐδῶ ἀναφέρει ὁ Θεολόγος, διὰ τῶ χάριν κ' τῶ ἐν ταῖς καρδίαις εἰσοῦσιν τῶ ἅγιον Πνεῦμα: καθῶς εἶπον ὁ μέγας Παῦλος „ ἐκ οἴδατε ὅτι ναὸς Θεῶ ἐσε, κ' τὸ Πνεῦμα τῶ Θεῶ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; (ἀ. Κορ. γ'. 16.) κάμνει δὲ μὲ τὰ λόγια ταῦτα τῶς χριστιανῶς ὁ χαριπύνημος Ἀπόστολος, ἀλαβερέρης, κ' προσεκτικώτερος, κ' τῶς ὡδὸκινεῖ νὰ μὴν ἀναλλοίωτοι κ' ἀμετάτρεπτοι πάντοτε, ἐν τῆ τῶ ἁγίου Πνεῦματος γησιᾶ ἀγάπῃ, κ' πίσει. πῶς, κ' μὲ τί τρόπον; ἔαν φυλάττων καθαρῶς μέχει τέλους, τῶ φανερωθεῖσαν εἰς αὐτῶς, κ' χαρισθεῖσαν διδασκαλίαν ὡδὸ τῶ Πνεῦματος, ὑπὸ τῶ ἀρχίῳ ὅπως ἐπίδωσαν, κ' ἔλαβον τὸ ἅγιον βάπτισμα: τῶσον ὡδὸ τῶ δογματῶν τῆς Θεολογίας, ὅσον κ' τῶ τῆς ἐνσάρκε οἰκονομίας. τότε γὰρ οἱ βαπτίζομενοι ἐλάμβανον τῶ χάριν, κ' ἐέργειαν τῶ ἅγιον Πνεῦματος, ὅχι μόνον μουσιῶς ἐν τῆ ψυχῇ, ἀλλὰ κ' φανερώς μὲ σημεῖα αἰδητᾶ. ὅδον ἄλλοι μὲ ὑπὸ τῶς βαπτίζομενῶς, προσφητῶν, ἄλλοι δὲ, ἐλάλκων γλώσσας. καθῶς ἀναφέρει ὡδὸ τῶ τῶν ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, λέγων „ ἐπᾶσθ δὲ δίδοται ἡ φανερω-

„ σις

(1) Παρὰ δὲ τῶ Μητροφανῆ γράφεται. ἀλλ' ὡς τὸ αὐτῶ: δηλαδὴ τῶ Χριστῶ, καθῶς κ' ἀνωτέρω εἶπε „ Καὶ ὑμεῖς τὸ χεῖσμα, ὀελάβετε ἀπ' αὐτῶ. συμφανῶς τῶ ἱερῶ Μητροφανῆ

ἀναγινώσκει τὸ ῥητὸν κ' ὁ Θεοπέσιος Κύριλλος. κ' παρ' αὐτῶ γὰρ ἀρίσχεται, ἀλλ' ὡς τὸ αὐτῶ, κ' ὅρα ἐμφορῶν ἐν τῆ ὑποσημείωσιν τῶ ἱδίου τύπου ῥητῶ.

„ σις τῷ Πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. (ἀ. Κορ. ιβ΄. 7.) τὰ τοιαῦτα δὲ ἔχωτερικά ἢ αἰδη-
τὰ σημεῖα τῆς ἐνοικήσεως τῷ Πνεύματος, ἐγίνοντο τότε πρὸς σπριγμὸν, ἢ βεβαίωσιν τῆς πί-
σεως. ἐπειδὴ ἀκόμη μὲ τὸ νὰ ἦτον τὸ κήρυγμα τῷ Εὐαγγελίῳ εἰς τὴν ἀρχὴν, ἐχρειάζοντο
νὰ γίνωνται τὰ τοιαῦτα, τώρα δὲ, ἐπειδὴ τὸ Εὐαγγέλιον ἠπλώθη, ἢ ἡ πίσις ἐβεβαίωθη,
διὰ τῆτο οἱ νῦν βαπτίζομενοι χειριστοὶ, λαμβάνουσι μὴ τὴν χάριν τῷ ἁγίῳ Πνεύματος, μυ-
σικῶς δὲ, ἢ χωρὶς κανένας φανερόν σημεῖον: καθὼς λέγει ὁ Θεὸς Χρυσόστομος.

Λέγει δὲ ὁ Θεολόγος ἐδῶ, ὅτι ἡ ᾠδὴ τῷ ἁγίῳ Πνεύματος διδασκαλία, ἢ πίσις, αὕτη μό-
νη εἶναι ἀληθινή, ἢ δὲ ἔχει κανένας ψεύδος, ἢ κανένας μυθῶδες ἢ πλασματώδες: καθὼς
εἶναι ἡ ᾠδὴ τῷ ἐναντίῳ πνεύματος Διαβόλου γινομῆν, τὴν ὁποῖαν διδασκασίαν οἱ ἀνωτέρω αἰ-
ρετικοὶ. ἐπειδὴ ἢ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὅπῃ διδάσκει διὰ τῆς χάριτος τῆς βαπτίζουσας, εἶ-
ναι αὐτοαλήθεια, ἢ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὅθεν δὲ ᾠδαδέχεται τὴν τῷ ψόδῳ μίξιν καὶ
τὰς ψόδοδοξίας. τὴν χάριν λοιπὸν, λέγει, τῷ ἁγίῳ Πνεύματος, τὴν ὁποῖαν ἐλάβετε ἐσεῖς
ἀδελφοὶ με χειριστοὶ; ὅταν ἐβαπτίσθητε, ἢ τὰ διὰ τῆς χάριτος αὐτῆ διδαχθέντα εἰς ἐσᾶς
μυσικῶς, αὐτὰ φυλάττετε σῶα ἢ ὀλοκληρα, ἢ μόνετε εἰς τὴν χάριν αὐτῆ: ἢτις ἢ χεῖσμα
ονομάζεται, διὰ τὴν δίδοται διὰ τῆς χερίσεως, ἢ σφαγίδος τῷ ἁγίῳ μύρῳ. (1) τὸ δὲ ἅγιον μύ-
ρον ἔχει τύπον τῷ μύρῳ τῷ εἰς ἔρωτων κενωθέντος: ἢτοι τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ: καθὼς εἶπεν ἡ ἀ-
σματιζούσα ῥύμφη, „ μύρον ἐκκενωθὲν ὀνομάσῃ. (Α΄ σ. ἀ. 3.) τί δὲ θέλει νὰ εἴπῃ, „ μύρον
ἐκκενωθὲν ὀνομάσῃ; ἐρμηνεύει γλαφυρῶς Νικόλαος ὁ Καββάσιλας εἰς τὸν β΄. λόγον περὶ
τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς. ὅτι τὸ ῥήτον τῆτο λέγεται ἐκ μέρους τῆς ῥύμφης: ἢτοι τῆς Ἐκκλησίας.
πρὸς τὸν νοητὸν νυμφίον Χριστόν. μυσικῶς λοιπὸν ἢ πολλὰ βαθέως φανεροὶ τὸ ὄνομα τῷ Χρι-
στῷ με τὰ λόγια ταῦτα ἢ Ἐκκλησία, ἢ λέγει: ὅτι τὸ ὄνομα τὸ ἐδικόνου νυμφίμου, εἶναι μύ-
ρον ὅπῃ ὀκερόνεται. τὸ δὲ μύρον ὅπῃ ὀκερόνεται, χεῖρι ἐκείνου, εἰς τὸν ὁποῖον ὀκερόνεται ἢ
ποιεῖ αὐτὸν Χριστόν. λοιπὸν τὸ ὄνομάσῃ εἶναι τὸ, Χριστός: ὅς τις ἐχρίσθη με τὸ μύρον τῆς
ἀγαθιάσεως: ἢτοι με τὸ ἅγιον Πνεῦμα: καθὼς εἶπεν ὁ Ἡσαίας. „ Πνεῦμα Κυρίου ἐπ’ ἐμὲ,
„ ἢ ἔειπεν ἐχρίσέ με. (Ἡσ. ἐξ. 1.) θέλει δὲ ὁ ἱερός Μητροφάνης, ὅτι με τὸ χεῖσμα ὅπου
λέγει ἐδῶ ὁ Ἰωάννης ὅτι ἐλάβομεν ἀπ’ αὐτῶ, ἐνοεῖ τὸν Χριστόν. ἀπὸ αὐτοῦ ἢ ὀνομάσθημεν
χειριστοὶ, χρισθέντες με τῷ τῷ Χριστῷ Πνεύμα ἁγίῳ.

28. „ Καὶ νῦν τεκνία, μεῖντε ἐν αὐτῷ. ἵνα, ὅταν φανερωθῇ, ἔχω-
„ μεν παρρησίαν, καὶ μὴ ἀίσχυνηθῶμεν ἀπ’ αὐτῷ ἐν τῇ παρρη-
„ σίᾳ αὐτῷ.

Εἰς τεία μοιράσας ὁ Εὐαγγελιστὴς τὸν χρόνον, εἰς ἀπερασμῆον, ἐνεσῶτα, ἢ μέλλοντα, κα-
θὼς εἶναι ἢ φύσις τῆ, ἢ διὰ τὰ τεία ταῦτα μέρη ὀμίλησε. περὶ μὴ γὰρ τῷ ἀπερασμῆῳ ἔ-
γραψεν, ὅταν ἐπαίνουσε τὰς χειριστὰς πῶς διεπέθησαν καλῶς, ἢ δὲ ἐπλανήθησαν ἀπὸ τῆς
κακοδοξίας τῶν αἰρετικῶν. περὶ δὲ τῷ μέλλοντος, ἐσερέωσε τὰς αὐτὰς χειριστὰς, διὰ νὰ ἐέ-
κουν ἢ εἰς τὸ ἐξῆς ἀμετάτρεπτοι εἰς τὰ δόγματα τῆς πίσεως, τὰ ὁποῖα ἐδιδάχθησαν μυσικῶς
ᾠδᾶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματος. περὶ δὲ τῷ ἐνεσῶτος γράφει τώρα ἐδῶ, ἢ ἀξιοῖ ἢ αὐτὸ τὸ μέρος
τῷ χρόνῳ κάποιος ἐξεχωριστῆς διδασκαλίας. λέγει ἢ, ὅτι τώρα ἐσεῖς παιδάκια με χειριστοὶ,
μῦντε εἰς αὐτόν. εἰς ποῖον; δηλαδὴ εἰς Χριστόν τὸν Θεόν ἡμῶν, τῷ ὁποῖῳ ἦτον τὸ χεῖσμα ὅ-
πῃ ἐδόθη εἰς ἐσᾶς, ἢ σᾶς ἐδίδαξε μυσικῶς τὴν τῶν ἀληθινῶν δογμάτων διδασκαλίαν. καθὼς
„ καὶ

(1) Ὅτι δὲ χεῖσμα λέγεται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον: ἢτοι ἢ
χάρις τῷ Πνεύματος, ἢ ὁ μέγας Ἀθανάσιος βεβαίῳ, λέγων,
„ χεῖσμα λέγεται τὸ Πνεῦμα ἢ σφαγίς. ὁ μὲν γὰρ Ἰωάν-
„ νης γράφει, „ Καὶ οὐκ εἶς τὸ χεῖσμα δ ἐλάβετε ἀπ’ αὐτοῦ,
„ μόνον ἐν οὐν, ἢ ἢ χεῖσαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκη ὑμᾶς περὶ
„ πάντων... ὁ δὲ Παῦλος φησὶν, ἐν ὃ ἢ πικρῶσας, ἐσφρα-
„ γίσθητε εἰς ἡμῶν ἀπολυτρώσεως (ἐκ τῆς πρὸς Σερραπίωνα
„ Ἐπιστολῆς.) τῆτο τὸ ῥήτον ἀναφέρει ἢ ὁ Ἀλεξανδρείας Κύ-
„ ριλλος, λέγων, ὅτι οἱ χειριστοὶ δὲ ἔχον χεῖσαν διὰ νὰ δι-
„ δάσκη ἀνεπίστους, ὡς οἱ Ἰσραηλιταί, „ περὶ μὲν τῶν ἐξ Ἰ-
„ σραὴλ ἐλεγετο δι’ ἀμάθων οὐμαῖσιν πολλῶν, ἢ τῶν εἰς νῦν ἐσω
„ πάχος, ἢ Ἰσὴ λαὸς μωρῶς, ἢ ἀκάρδιος, ὀφθαλμοὶ αὐτοῖς ἢ
„ βλεπῶσιν. ὡς αὐτοῖς, ἢ ἢ ἀκούσει (Γερ. ἐ. 21.) καὶ
„ παλιν, „ Ἀκούσῃ οἶκος τῷ Γαβὼβ... οἱ αἰρούμενοι ἐκ κοι-
„ λίας, ἢ παιδίσκοι ἐκ παιδῆς ἔως γῆρας (Ἡσ. μς. 3.)

„ ἐπισέλλει δὲ τοῖς ἐν πίσει ἢ ἐν Χριστῷ λέγων ὁ σοφὸς Ἰωάν-
„ νης, „ χεῖσαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκη ὑμᾶς, ἀλλ’ ὡς τὸ αὐτῷ
„ χεῖσμα διδάσκη ὑμᾶς περὶ πάντων. νῦν γὰρ ἔχουσι Χριστῷ
„ τῷ πάντι εἶδος, ἢ ἢ ἀνικῶως ἔχουσι εἰς τὸ διδάσκειν ἢ
„ παρακαλεῖν ἀλλήλους (Γλαφυρ. εἰς τὴν Γένεσιν Βιβλ. ζ΄.)
„ ἢ ἀλλαχῶ τῷ τῷ ἢ πᾶσι τῷ Ἰωάννῳ ἀποτιθεῖς, συμπεριαινέι, ὅ-
„ τι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶναι Θεός. ἢ γὰρ ἐπιφέρει ἀκολού-
„ θως ταῦτα, φερεταίτις ἐν Προφήταις τοῦτοτος λόγος, „ ἐσον-
„ ται πάντες διδακτοὶ Θεοῦ (Ἡσ. νθ. 13.) ὅτε ταῖναι οἱ πι-
„ σῶσαστες εἰς Χριστόν, ἢ τῷ ἁγίῳ κατακχεῖσμενοι Πνεύμα-
„ τῆ, πάντι δὲ αὐτῷ μανθῶσαστες, τῆς μὲν ἐξ ἀνθρώπων διδα-
„ χῆς ἢ ἐν χεῖρα καθισῶσι, διδακτοὶ δὲ μᾶλλον ἀεῖσκον-
„ ται Θεῷ, κατὰ τὸν ἐν τοῖς Προφήταις λόγον, Θεὸς δὲ τῷ
„ Πνεύμα σφῶς. τὸ δὲ ἔπος ἔχον φύσει, πῶς ὡς εἶπεν ποῖον
„ μα; (λόγ. λθ. τῷ Θεοκτουριῶν)

28. ἢ ἀνωτέρω εἶπεν, ἀλλ' ὡς τὸ αὐτῷ (ἦτοι τῷ Χριστῷ) χεῖσμα διδάσκει ὑμᾶς. χεῖσμα δὲ εἰς αὐτὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, περὶ τῷ ὁποίῳ εἶπεν ὁ Δεσπότης Χριστὸς ὡς περιερίηται διὰ τῆς Ἡσαΐας φωνῆς, Πνεῦμα Κυρίου ἐπ' ἐμὲ, ἔειπεν ἐχριστέμε. (Ἡσ. ξά. 1.) μετὰ τῷ ἁγίῳ ᾧ Πνεύματι τῷ ἐπιφοίτησιν ἢ ἐξέρχεται χεῖσματα, ἢ σφραγίζονται ἢ ἡμεῖς, καθ' ὁμοίωσιν ἢ μετεσίαν τῆς χεῖσας τῷ Χριστῷ, ἀξιονόμητα νὰ εἰμεθα ἢ νὰ ὀνομαζώμεθα χριστιανοί. παραγγέλλει λοιπὸν ὁ Θεολόγος εἰς τὰς μαθητάς τε χριστιανούς, νὰ μὴ οὐκ ἀπολείψωσι τὸν Χριστὸν διὰ τί; ἵνα ὅταν, λέγει, φανερωθῇ ὁ Χριστὸς ἐν τῇ δούτερά τε παρουσίᾳ, ἔχωμεν παρρησίαν εἰς αὐτὸν, ἢ δὲ ἐν ἐντραπίῳ.

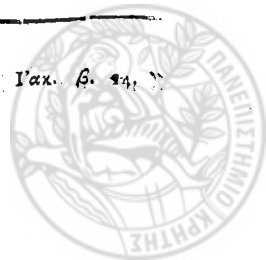
Δι' ὅ, τι ἐκεῖνοι οἱ Χριστιανοὶ ὅπῃ φυλάττην πῶρα ὅλας τὰς ἐντολάς τῷ Χριστῷ, ἢ λατρεύουσιν αὐτὸν γνησίως, ἢ καθαρῶς, ἢ δουλεύουσιν αὐτὸν μετὰ ἀγάπῃ ἐγκάρδιον, αὐτοὶ ἐξάπαντος μέλλουσι νὰ προὔπανθήσονται μετὰ παρρησίαν μεγάλῃ τὸν Δεσπότην Χριστὸν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτῷ, ἢ ἔχουσι νὰ ἴδῃν μετὰ χαρὰν ἢ ἀγαλλίασιν ἄριστον, τὸ πανάγιον αὐτῷ καὶ ὑπὲρ ἡλίου ἀσπράττον ὄψωπον, ἡμέρον, γλυκὺ, ἢ χαροποιόν. διὰ τῷτο εἶπε ἢ ὁ Προφήτης Δαβὶδ, ὅτι, τότε (κατὰ τὴν δούτεραν τῷ Χριστῷ παρουσίαν δηλαδὴ) ἢ μὴ αἰσχυθῶ, ἐν τῷ μετὰ ἐπιβλέπειν (ἐχὼ εἰς ἄλλας μὲν, εἰς ἄλλας δὲ, ὅχι. ἀλλὰ) ἐπὶ πάσας τὰς ἐντολάς σου. (Ψαλ. ρη.) ὅσοι δὲ χριστιανοὶ ἐκ τῷ ἐναντίου, δὲ φυλάττειν ὅλας τὰς ἐντολάς τῷ Χριστῷ, ἀλλὰ φεθαβαίνουσι αὐτάς, καὶ παροργίζουσι τὸν Δεσπότην Χριστὸν μετὰ τὰς πονηρὰς πράξεις των: αὐτοὶ ἐξ ἀνάγκης ἔχουσι νὰ ἐντραπῶν ἢ νὰ κατακλιθῶν δικαίως, ὅταν ἔλθῃ ὁ Κύριος εἰς εἰς τὴν δούτεραν τε παρουσίαν, μετὰ δόξαν θεοφανετή, καὶ φεφανεσάτῃ μεγαλοφάνειαν. καὶ θέλουσι νὰ ἴδῃν τὸ ὄψωπον τοῦ δικαίου Κεῖτου, ὅχι ἡμέρον καὶ γαλλῶν, ἀλλὰ ὄργισμῶν καὶ ἄγγελον κατ' αὐτῷ.

29. ἢ, Ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιός ἐστι, γινώσκετε, ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, ἔξ αὐτῷ γεγεύνηται.

ΜΕτὰ τὰ λόγια ταῦτα, ὡσαύτῃ νὰ λέγῃ ὁ Θεολόγος πρὸς τὰς χριστιανούς. ἄδελφοί με ἀγαπῶντοί, ἔξ νὰ μὴ κατακλιθῆτε καὶ ἐντραπίητε ὅταν ἔλθῃ ὁ Κύριος, ἀλλὰ νὰ ἔχητε παρρησίαν, καὶ δόξαν κοντὰ εἰς αὐτὸν, ἐκεῖνο ὅπῃ γνωρίζετε πῶς εἶναι ὁ Κύριος, ἐκεῖνο ἤγητε καὶ εἰσεῖς: ἤγαν ἐπειδὴ καὶ ἤξυρετε πολλὰ καλὰ, ὅτι ὁ Δεσπότης Χριστὸς εἶναι δίκαιος, μιμηθῆτε αὐτὸν καὶ εἰσεῖς, καὶ ἤγητε δίκαιοι. ἵνα καθὼς ἐγνηθῆτε ἀπὸ τὸν Χριστὸν ἀληθῶς ἔξ τῷ ἁγίῳ βαπτίσματος, καὶ ὀνομασθῆτε χριστιανοί: ἐτῆ γνηθῆτε ἀπὸ τὸν Χριστὸν ἢ ἔξ τῆς δικαιοσύνης, καὶ ἔρεθῆτε ἀληθῶς ὅμοιοι μετὰ τὸν Χριστὸν καὶ τὴν δικαιοσύνην καὶ ἀρετήν. ἀποπὸν δὲ εἶναι ἀληθῶς, τὸ νὰ ἔχετε τὸ ὄνομα μόνον τῷ χριστιανῷ, ἀπὸ δὲ τὰ ἔργα ὅπῃ ἀρμόζουσι εἰς τὸν χριστιανόν, νὰ εἰσθε ἐρημοί. οἱ γὰρ τοῖοι δὲ εἶναι ἀληθῶς χριστιανοί, ἀλλὰ ψεδοχριστιανοί. (1) τὰ ᾧ ἔργα συμεθίζουσι νὰ ἀναγκάσῃ τὸν ἄνθρωπον, καὶ νὰ κάμνῃ τὸν ἐκείνῃ, τῷ ὁποίῳ εἶναι καὶ τὰ ἔργα: ἤγαν, ἀπὸ τὰ ἔργα ἦναι καλὰ, κάμνῃ τὸν ταῦτα ἐργαζόμενον τὸν Θεόν: καθὼς λέγει ἐδῶ ὁ Ἰωάννης. ἀπὸ δὲ τὰ ἔργα ἦναι πονηρὰ, κάμνῃ τὸν ταῦτα ἐργαζόμενον τὸν Θεόν τῷ Διαβόλῳ: καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος. ἢ, ὑμεῖς ἐκ τῷ Πατρὸς τῷ Διαβόλῳ ἐσθε, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τῷ Πατρὸς ὑμῶν, θέλετε ποιεῖν. (Ἰω. ἦ. 44.) Σημείωσαι δὲ κατὰ τὸν Θεοφύλακτον, ὅτι δὲ εἶπεν ὁ Θεολόγος ἐδῶ, ἢ, ὁ ποιῶν δικαιοσύνην, εἰς χρόνον ἀπερασμῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν δικαιοσύνην, εἰς χρόνον ἐνεσῶτα. ἐπειδὴ αἱ φεπρακτικαὶ ἀρεταί, ἐν τῷ γίνεσθαι ἔχουσι τὸ εἶναι, ἐὰν δὲ παύσῃ, ἢ μέλλουσι νὰ πραχθοῦν, τότε τὸ εἶναι ἐκ ἔχουσι. ὅταν ὁποῖος ἀγαπᾷ διὰ νὰ γνηθῇ ἐκ τοῦ Θεοῦ, καὶ νὰ γῆ τὸν Θεόν, πάντοτε φερεται νὰ ἐργάζεται τὴν δικαιοσύνην, καὶ ἀρετήν. ἐὰν γὰρ παύσῃ ἀπὸ αὐτῷ, παύει καὶ ἀπὸ τὸ νὰ ἦναι τὸν Θεόν.

ΚΕ-

(1) Ὅρα καὶ τὴν ὑποσημείωσιν πῶς, ἢ τὸ ὄφελος ἀδελφοί με, ἐὰν πῆσιν λέγη τις ἔχῃ, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ. (Ἰακ. β. 14.)

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Γ'.

Ι. „ Ἴδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ Πατήρ, ἵνα τέκνα Θεῶν
 „ κληθῶμεν; Διὰ τῆτο ὁ Κόσμος ἔγινώσκει ἡμᾶς, ὅτι ἔκ
 „ γινώ αὐτῶν.

Ἀφ' ἧ ὁ χαριώνυμος Ἰωάννης εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι ἐκεῖνος ὅπῃ κάμνει δικαιοσύνην ἐξηνήθη
 ὑπὸ τὸν δίκαιον Χριστὸν, ἐκθαμβηθεὶς καὶ θαυμάσας εἰς τὰ λόγια αὐτὰ ὅπῃ εἶπε: δηλαδὴ πῶς
 οἱ Υἱοὶ τοῦ Θεοῦ ἀνθρώπων, ἀξιόγονται νὰ γίνωνται Υἱοὶ τοῦ ἀθανάτου Θεοῦ, καὶ τῆτο θαυμα-
 στικῶς ἀποφέρει τὸ ρητὸν τῆτο τὸ δηλωτικὸν τῆς θείας ταύτης Υἱοθεσίας ὅπῃ οἱ ἄνθρωποι ἐξιώ-
 θησαν, καὶ λέγει. Ἴδετε ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ποίαν θαυμασίαν, καὶ μεγάλην, καὶ ἀνεκδιήγη-
 τον ἀγάπην ἔδειξεν ὁ ἀναρχὸς καὶ ὑψίστος Πατήρ, εἰς ἡμᾶς τὰς θνητὰς καὶ γήινους ἀνθρώπους,
 τὸ νὰ μᾶς ἀγαπήσῃ, καὶ νὰ μᾶς ὀνομάσῃ τέκνα καὶ υἱὸς ἐδικίας τε! τῆτο δὲ εἶναι ὅμοιον μὲ
 ἐκεῖνο ὅπῃ εἶπεν ἐν τῇ Εὐαγγελίᾳ ὁ αὐτὸς Ἰωάννης, ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτὸν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἑ-
 „ ξουσίαν τέκνα Θεῶν γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. οἱ ἔκ ἑξ αἰμάτων, καὶ ἐκ
 „ θελήματος σαρκὸς, καὶ ἐκ θελήματος ἀδρός, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν. (Ἰω. α'. 12.) ἦσαν
 ἐξηνήθησαν ὑπὸ τὸν Θεόν: ὅς τις δι' αὐτὸ τῆτο ἐγεννήθη σωματικῶς ὑπὸ γυναικᾶ, διὰ νὰ ἡρα-
 νήσῃ πνευματικῶς τέκνα τὰς ἀνθρώπων, καὶ νὰ χαρίσῃ εἰς αὐτὰς τὴν θεῖαν Υἱοθεσίαν: καθὼς
 καὶ ὁ Παῦλος τῆτο βεβαίως εἶπεν, ὅτε δὲ ἦλθε τὸ πλήρωμα τῶ χρόνου, ἐξαπέστειλεν ὁ Θεὸς
 „ τὸν Υἱὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικὸς, γενόμενον ὑπὸ νόμον: ἵνα τὰς ὑπὸ νόμον ἐξαγορά-
 „ σῃ: ἵνα τὴν Υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. (Γαλ. δ'. 4.) ἴσως δὲ καὶ τὸ, ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν,
 ἐννοεῖται, ὅτι ἐκ τῆ Παρακλήτης ἐγεννήθησαν: Θεὸν γὰρ ἐδῶ ὀνομάζει τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον,
 καὶ τὴν καὶ ὁ Κύριος εἶπεν, ἑὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος, καὶ Πνεύματος, ἐδιδύσκει εἰσελθεῖν
 „ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. (Ἰω. γ'. 5.) τὸ μὲν γὰρ ὕδωρ, αἰσθητῶς μεσιτῶει ἐν τῇ βα-
 „ πτίσματι, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ ἅγιον νοερῶς πᾶσαν τελεσιουργεῖ τὴν τῆς θείας Υἱοθεσίας ἐνέρ-
 „ γειαν.

Ὅθεν ἀποφαντικῶς ἠμποροῦμεν νὰ εἰπῶμεν, ὅτι τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον ἀποδήλως καὶ φανερῶς
 ἀποδίδει καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον τὸ ὄνομα Θεός. τὸ ὁποῖον οἱ ἄθλιοι πνευματομάχοι μὴ
 θέλοντες νὰ σοχασθῶν, ἠμαρτον ἀμαρτίαν ἀσυγχώρητον, βλασφημήσαντες εἰς τὸ ἅγιον Πνεῦ-
 μα. (1) ἠθέλε δὲ ἀπορήσῃ τινὰς, διὰ ποίαν αἰτίαν ὁ Θεολόγος ἔτος 2 ἐν μὲν τῇ Εὐαγγελίᾳ
 τῷ,

(1) Ἐπειδὴ δὲ οἱ Πνευματομάχοι ἀποφασίζοντες, ὅτι ὁ μέ-
 γας Βασιλεὺς λέγει, πῶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον δὴν εἶναι Θεός,
 καὶ φέρουσιν εἰς σύστασιν τῆς βλασφημίας τὸν τὸ ρητὸν τῆ αὐτῆ
 Βασιλείᾳ, τὸ ὁποῖον ἀναφέρει ἐν τῷ λόγῳ τῆ ἐπιγραφικῆς,
 εἰς τὸ ἅγιον Βαπτισμῶν, ἢ παρ' ἀλλοῖς ἐπιγραφικῶν, περὶ τῆ
 ἀγίας Πνεύματος, δ' ἢ ἀρχῆ, ὁ βαπτίζομενος εἰς Τεταρτά βα-
 πτίσεται. ἔχει δὲ εἶπε, ἔπε ἐν ἀλλοτέρῳ τῆς τῆ Θεοῦ δόξης
 „ τὸ Πνεῦμα, ἐκ τῆ ἀρετῆς σοφίας ἀρετῆς ἐκτεφρωτός, ἔπε
 „ αὐτὸς ὁ Θεός, ἀλλὰ Θεὸς Πνεῦμα, καὶ παρὰ Θεοῦ. ἐπειδὴ
 λέγου, οἱ Πνευματομάχοι ταῦτα λέγουσιν, ἡμᾶς ἀποκρινόμεθα
 εἰς αὐτὰς πῶς ὅτι μὲν ὁ μέγας Βασιλεὺς ἔκαμεν οἰκονομίαν,
 καὶ μετὰ τινὲς καιρὸς δὴν ἐκήρυττε φανερά, καὶ ῥημῶς τὸ Πνεῦ-
 μα τὸ ἅγιον ὅτι εἶναι Θεός, ἀλλὰ μὲ ἄλλα ὀνόματα, δηλωτικῶς
 τῆς Θεότητος ὄντα, ἀνομιάζον αὐτῶ. οἶον, ὅτι εἶναι ἅγιον, καὶ
 ζωοποιόν, καὶ θεοποιόν, καὶ Πνεῦμα Θεοῦ, καὶ ἐκ ἀλλοτέρῳ τῆ
 Θεοῦ, καὶ ἄλλα πιαῦτα. καὶ ἡμᾶς ὁμολογοῦμεν, μετὰ τὸν
 τῆτο, ἀπὸ τῆ ἐπιβολῆς Γενηθῆναι τῆ Θεολογῆ, ἡ ἐπιτελέ-
 λα φέρει τὸν αὐτὸν Βασιλεῖον. ἢς ἢ ἀρχῆ, ἐρῶσα καὶ βίβι κα-
 „ θνητῶν, καὶ σοφῶν διδάσκαλον. ἐν τῇ ἐπιβολῇ γὰρ ταῦ-
 „ τῆ φαίνεται ἡ οἰκονομία αὐτῆ, καὶ ὁ λόγος, καὶ ἡ αἰτία, διὰ
 τῆ ὁποῖαν τὴν οἰκονομίαν ταυτὴν ἐποίησεν ὁ μέγας Βασι-
 λεὺς: δηλαδὴ ἐπειδὴ ὁλος ὁ πόλεμος τῆ Πνευματικῆς ἦσαν
 κατὰ τῆ αὐτῆ Βασιλείᾳ, καὶ ἐξήταν αὐτῆ νὰ ἀκόσῃ μόνον ἀπὸ τῆ
 σοφίας νὰ ἐπὶ ῥημῶν τῆ φωνῆ, ὅτι τὸ Πνεῦμα εἶναι Θεός,
 ἵνα ἀπὸ ἐξουσίας αὐτῶν, ὡς ἔχοντες εἰς τὰς χεῖρας τῶν τῆ

βασιλικῆς δυνάμεως: μὲ σκοπὸν, ἵνα ἀφ' ἧ ἐξουσίας ὁ Βασι-
 λεὺς, ἐξουσίᾳ μὲν ἢ ἀρετῆς καὶ πνευματικῆς εἰς τὴν Ἐκ-
 κλησίαν τῆς Καισαρείας, ἢ τῆς μόνῃ ποτε ἔμεινε ὅπῃ ὁμολογεῖ
 δευτεροδόξως τὴν μίαν Θεότητα τῆς ἀγίας Τεταρτῆς, ἀπὸ δὲ τῆ
 Καισαρείας ὀρμησὴ καὶ πλημμυρῆσιν τὸ κακὸν καὶ εἰς ὅλας τὰς
 Ἐκκλησίας τῆς οἰκουμένης. ὅθεν, διὰ νὰ μὴ ἀκολοθήσῃ τὸ
 παγκόσμιον τῆτο θανόν, ἐκρινεν εὐλογον ὁ μέγας Βασιλεὺς νὰ
 οἰκονομητῆ μετὰ τινὲς τῶ ἀλλήθῃ, καὶ τὸ φανερὸν κήρυγμα
 τῆς Θεότητος τῆ ἀγίας Πνεύματος. ἀφ' ἧ ὁμῶς εἶδον, ὅτι ἡ πιαῦ-
 τη οἰκονομία, ἔπε τῆς ἀρετῆς ἀφέλα, καὶ τῆς δευτεροδόξως ἐβ-
 λαπτε, φανερὰ ἐκήρυττε Θεόν, τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον.

Ὅτι μὲν ἐν, λέγω, πιαυτῆ οἰκονομίᾳ ἐποίησεν ὁ μέγας
 Βασιλεὺς, καὶ μετὰ τινὲς δὴν ἐκήρυττε τὸ Πνεῦμα Θεόν, καὶ ἡ-
 μῆς οἶδαμεν: ὅτι δὲ καὶ εἶπε, πῶς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον δὴν εἶ-
 ναι Θεός, τῆτο ἡμᾶς ἐκ οἶδαμεν. δὲ τὴν εἶναι συκοφαντία κα-
 τὰ τῆ θεῖα Πατρός, ἀπὸ δὲ τὸ ἀνωτέρω ρητὸν ὅπῃ ἀποφέρουν οἱ
 Πνευματομάχοι, κακῶς αὐτὸ ἐρμηνεύοντες, εἶδον ταῦτον συμπε-
 ραίνεται. ὁ γὰρ θεὸς Πατήρ, ἐπειδὴ ἀναφέρει ἀνωτέρω διωρε-
 μῶς περὶ τῆ Θεοῦ καὶ Πατρός, ἐπέπε παρακάτω λέγει, ἔπε
 „ ἐν ἀλλοτέρῳ τῆς τῆ Θεοῦ δόξης τὸ Πνεῦμα ἐκ τῆ ἀρετῆς σοφίας
 „ τῆς ἀρετῆς ἐκτεφρωτός (, τῆ λόγῳ γὰρ, φησὶν ὁ Δαβὶδ,
 „ Κυρίως, οἱ ἔρανοι ἐρερεώθησαν, καὶ τῆ Πνεύματι τῆ σοφίας,
 „ τῆς αὐτῆ πάσα ἡ δυνάμις αὐτῆ) ἔπε αὐτὸς ὁ Θεός. φανερῶς
 διδάσκει μὲ τῶν τῶν λόγον, ὅχι πῶς δὴν εἶναι Θεός ἀπλῶς τὸ
 Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀταγε! ἀλλὰ πῶς δὴν εἶναι αὐτὸς ὁ Θεός.
 ἢ τῆ

τό, ἔδωκεν αὐτοῖς ἔξωσίαν τέκνα Θεῶ γενέσθαι, ἵποδίδει εἰς τὸν Υἱόν, ἐδῶ δὲ ἵποδίδει τῆτο εἰς τὸν Πατέρα; καὶ ἵποκενόμεθα, ὅτι τῆτο ποιεῖ ὁ Θεολόγος, ἵπ τὶ πρὸς τὰ ἔξω πάντα τῆς Τεταδος, ἐπίσης δίδει τὰς χάριτας, καὶ ἐνεργεῖ, ὁ Πατὴρ, καὶ ὁ Υἱός, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἁγιον, διὰ τὸ ἀπαράλλακτον τῆς ἐσῆας, καὶ ἵπ τῶ συμφύτῳ, καὶ καυτοβελίῳ αὐτῶ, κατὰ τὸ κοινὸν ἀξίωμα τῶ ἱερῶν Θεολόγων. ἐπειδὴ δὲ τὸ χάρισμα τῆς Υἱοθεσίας πρὸς τὰ ἔξω τῆς Τεταδος ἔστι, λοιπὸν κοινῶς ἐνεργεῖ αὐτὸ, ἡ ἀγία Τεταδος. δι' ὃ καὶ Πατὴρ ὅλων τῶ Υἱοθετηθέντων ἵπ τῆ ἀγίῳ βαπτίσματος, ὅλη ἡ ἀγία Τεταδος λέγεται, εἰς τῆς ὁποίας τὸ ὄνομα αὐτοῖ βαπτίζονται, ὡς εἶπομεν. καὶ ὅρα εἰς τῶ ἵποσημείωσιν τῶ „ Καὶ εἰ Πατέρα ὅπκαλεῖσθε. (ἀ. Πέτρ. ἀ. 17.)

Δὲ εἶπε δὲ ὁ Θεολόγος, ἴδετε ποταπῶ ἔξωσίαν δέδωκεν ἡμῖν ὁ Πατὴρ ἵνα τέκνα Θεῶ κληθῶμεν! ἀλλὰ ποταπῶ ἀγάπῳ, διὰ τὰ δέξῃ μὲ τῆτο, τῶ ὀδοκίῳ, καὶ τὸ προηγμένον θέλημα ὅπῃ εἶχεν ὁ ἀναρχος Πατὴρ ἵπ τὰ σαρκωθῆ ὁ Υἱός τε. ὅστις ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς τὰς πισθδόντας εἰς τὸ ὄνομά τε, ἔξωσίαν τῆς Θεῆας Υἱοθεσίας. πρὸςθέττει δὲ ὁ Θεολόγος, ὅτι διὰ τῆτο ὁ Κόσμος: ἵπην οἱ ἁπίσοι καὶ Ἐθνικοὶ δὲ μᾶς γινώσκεν, ἵπ τὶ ἔτε τὸν Θεὸν τὸν Πατέρα ἡμῶν γινώσκουσι. λέγει δὲ πῶς δὲ μᾶς γινώσκεν, ὅχι καὶ τῶ ἀπλῶς, καὶ προχείρως, λαμβανομένη γινῶσιν. ἐπειδὴ κατ' αὐτῶ ὅλοι οἱ ἁπίσοι καὶ ἀβάπτισοι, γινώρίζουσι ἡμᾶς τῆς Χριστιανῆς ὡς ἀθῶπης ἀπλῆς, καὶ φυσικῶς ὄντας. ἀλλὰ καὶ τῶ γινῶσιν, κατ' ἡμῆδα ἵοὶ Θεῶ καὶ χάρι: ἵπτι δὲ γινώρίζου πῶς ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ εἶμεθα τέκνα καὶ Υἱοὶ Θεῶ, ἐπειδὴ πολὺ πρῶτερον, ἔτε τῶ ἀγαθότητι καὶ φιλανθρωπίῳ καὶ δυνάμει καὶ μεγαλειότητι γινώρίζου τῆ ἐρατῆ Πατρός μας, ὅστις ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς τῶ ποιαύτῳ μεγάλῳ ἀξίῳ, καὶ χάρι. „ ἐν τῶ Κόσμῳ γάρφουσιν ἡμῶ, καὶ ὁ Κόσμος δι' αὐτῆ ἐγχετο, καὶ ὁ Κόσμος αὐτὸν ἐκ ἔγνω: (Ἰω. ἀ. 10.) ὅθεν αὐ αὐτοὶ δὲ γινώρίζου τὸ αἷτιον: ἵπτι τὸν Θεὸν τὸν Χριστῶμῶν εἰς ἡμᾶς τῶ Θεῆαν Υἱοθεσίαν, πῶς θέλῳ γινώρίζου τὸ αἷτιον: ἵπην τῶ χάρι τῆς Υἱοθεσίας, ὅπῃ ἡμεῖς ἵξιώθημεν; δυνάται δὲ τὸ, γινώσκει ἐδῶ τὰ νοηθῆ, καὶ αὐτὶ τῆ ἀγαπᾶ: ἵπην ἵπ τῆτο ὁ Κόσμος δὲ μᾶς ἀγαπᾶ, ἀλλὰ μᾶς μισεῖ καὶ μᾶς ἵποσρέφεται, ἵπ τὶ ἔτε τὸν ἐρατῖον ἡμῶν Πατέρα ἀγαπᾶ. καθῶς εἶπεν ὁ Κύριος „ εἰ ὁ Κόσμος ἡμᾶς μισεῖ, γινώσχετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ἡμῶν μεμίσηκεν. (Ἰω. ἱε. 18.)

2. „ Ἀγαπητοὶ νῦν τέκνα Θεῶ ἐσμεν, καὶ ἔπω ἐφανερῶθη τὶ ἐσόμεθα, ἵπ (1). οἶδαμεν δὲ, ὅτι ἐὰν φανερωθῆ, ὅμοιοι αὐτῶ ἐσόμεθα, ἵπ ὅπφόμεθα αὐτὸν καθῶς ἐστι.

Τὸ νόημα τῶ λόγων τῆτων τῆ Θεολόγῳ, εἶναι τοῖστον. Καὶ τὶ τὰ εἶπῶ, λέγει, πῶς ὁ Κόσμος: ἵπην οἱ ἁπίσοι, δὲ μᾶς γινώρίζου πῶς εἶμεθα τέκνα Θεῶ; ἐπειδὴ καὶ δὲ γινώρίζου ἔτε

ἵπτι αὐτῆς ἐκάνας διωρισμῶς ὁ Πατὴρ, ἵπ τὸ σῶματος ἀρρητῶς ἐκπέφην. ἵνα μὴ συγχυσις ἡ τῆ Σεβαλίῳ λάβῃ παρῆσθουσιν. ἀλλὰ Θεῶ Πνεῦμα, καὶ παρὰ Θεῶ: ἵπτι, ἄλλος ὁ Θεός καὶ Πατὴρ, καὶ ἄλλο τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον κατὰ τῶ ὑπόστασιν, καὶ τὸ πρῶστον. εἰ καὶ κατὰ τῶ φύσιν, καὶ ἐσῆαν ἐσῆαν. εἰδὲ καὶ παρῆσι χειροκῶφους βιβλίους χῆρεται τὸ ἔπῳ τῆτο χῆρῆς ἀρῆρε, ἵπ τῶ ἔτε αὐτῆς Θεῶς. σφαλμα βεβαιώσεται „ εἶναι τῆτο ἀντιχῆρῖον. ἀγκυλά καὶ αὐ ἔπω χῆρῆ, πάλιν δὲ δῶνεται ἐκ τῆτο τὰ σῶμα χῆρῆ, ὅτι τὸ Πνεῦμα δὲ εἶναι ἀπλῶς Θεός. ἐπειδὴ τὸ, αὐτῆς, ἀναφερόμενον πάντοτε πρὸς τὸν Πατέρα, ἵπ τῆς κῆρῆς ἐκπέφην εἰς κατ' ὑπόστασιν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, δέχῃ τῶ αὐτῶ μὲ τῶ ἀνωτέρῳ ὄνομα. δηλαδὴ ὅτι τὸ Πνεῦμα, δὲ εἶναι αὐτῆς ἐκάνας ὁ Θεός καὶ Πατὴρ, ἵπ τὸ σῶματος ἀρρητῶς ἐκπέφην. ἀλλὰ ἄλλο κατὰ τῶ ὑπόστασιν. Δέκνυται αὐ ἀντίληπτος πάντῳ, καὶ πάσης διαβολῆς τῆ Πνέμασμαχῶν ἀνωτέρῳ ὁ δρῶν ἀνωτέρῳ καὶ μέγας Βασιλεός. διὰ τῆτο καὶ τῆ Χρῆς ἄπασα Ἐκκλησία ἐπῆσις αὐτῆ γῆραιστα, ἀπὲ πρὸς αὐτῆν „ ἵπ τῆς βῆσις ἀσῆς τῆ Ἐκκλησία, νῆμα πᾶσιν „ ἀσῆλον, τῶ Κυριότητα βρῆσις, ἐπισφραγίζῶν σοῖς ὄνομα. „ σιν, δρῶν ἀνωτέρῳ Βασιλεός ὅσι. διὰ τὸ κοινῶς γῆρ τῆτο τῆτο κῆρῆ, ὅτι ὁ μέγας Βασιλεός μὲ τῆ ἐδικαίε ὀρθόδοξα ὄνομα καὶ διδάγματα, παρῆσθικον εἰς ὅλους τῆς ὀρθόδοξῆς Χριστιανῆς τῶ Κυριότητα. ἵπτι τῶ μῆαν Θεότητα τῆς ἀγίας Τεταδος, ἀσῆλον καὶ ἀκλεπτον ἀπὸ τῆς Ἀρῆανῆς, τῆς βλασφημῆντας εἰς τῶ Θεότητα τῆ ἵπ, μάλιστα δὲ καὶ ἔξωσῆς ἀπὸ τῆς Μακεδονιανῆς, τῆς βλασφημῆντας εἰς τῶ Θεότητα τῆς ἀγίας

Πνέματος. διὰ μὲν γῆρ τῆ κατὰ Ἐυνομίῳ πῶπτε λέγῶν αὐτῆ, ἐκῆρῆς τὸν ἵον, Θεὸν ὀμοῖστον μὲ τὸν Πατέρα, διὰ δὲ τῆ τῆ τῆ τῆ κεφαλαῖον αὐτῆ, ἐκῆρῆς καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον Θεὸν ὀμοῖστον τῶ Πατρί, καὶ τῶ ἵπ, καὶ ἵπ τῶ μῆαν Κυριότητα Πατρός, ἵπ, καὶ ἀγίῳ Πνέματι, τῶ κακῶς συλημῶν, καὶ βλασφημῆμῶν ὑπὸ τῆς Ἀρῆανῆς, καὶ Πνέμασμαχῶν, ἀσῆλον καὶ ἀνὸδῆτον καὶ ἀπαραχῆρακτον εἰς πάντας τῆς πισθῆς παραδῆδουκεν.

(1) Μερικοὶ ἀπορῆσῆτες, ἵπ τῆστον τὸν ἅγιον Μαξιμῶν διὰ τὶ ὁ μὲν Ἰωάννης ἐδῶ λέγει, ἵπ τῶ ἐφανερῶθη τὶ ἐσόμεθα. ὁ δὲ Παῦλος λέγει τὸ ἐναντίον, ἡμῖν δὲ ὁ Θεός ἀπεκάλυψε διὰ τῆ Πνέματος αὐτῆ; Πρὸς πάντῳ λοιπὸν τῶ ἀποστολῆ ἀποκρίνεται ὁ ἅγιος παῦτα „ Ὁ μὲν ἅγιος Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης τὸν τῆστον τῆς μελλῆσις τῆς γῆρομῶν ἐν πῶτῳ περὶ τῆ Θεῶ, διὰ τῆ κατὰ τῶ πῆσιν ἀρῆσι, δῆσῆσις ἵπ τῆστον λέγει, καὶ μῆτα φανερωθῆσις τῆς αὐτοῦπῆρῆ κατὰ τὸ ἔπῳ τῆς μελλῆσις τῆ ἀγαθῶν ὑπόστασις. διὰ τῆστον γῆρ ἀπῶτῳ περιπατῆμεν, ἀλλ' εἰ διὰ ἔδης. Ὁ δὲ ἅγιος Παῦλος, τὸν ἐπὶ τῆς μελλῆσις ἀγαθῆς δῆον σκοπὸν λέγει εἰ ἀποκαλύψῆσις ἀπῶτῳ, εἰ μὲν αὐτὸν ἐγγινῶσῆ τὸν κατὰ τὸν δῆον σκοπὸν τῆς ἐκδῆσῆσις τῆστον. διὰ λέγει σατῶς ἐνυπὸν ἐρῆμῶν. κατὰ τὸ σκοπὸν δῆον πρὸς τὸ βραβῆν τῆς ἀνῶ κλησῆσις. γινῶσῆσι δῆλον ὅτι θέλῶν ἐκ τῆ παθῆν, τὸν τῆστον τῆς κατ' ἐνεργῆαν ἐκπληρώσῆσις τῆ δῆσι, καὶ αὐτῆ δι' ἀποκαλύψῆσις ἀπῶτῳ γινῶσῆσις σκοπῶ, τῆς ἐκδῆσις τῆ ἀξιομῶν δῆσῆσις. τῆστον δῆον εἰν οἱ Ἀποστολοὶ, διὰ τῆς δῆσῆσις ἐναντιορῆσις

ἐπε τὸν Θεὸν τὸν χειριστὴν εἰς ἡμᾶς τῆς θείας Υἱοθεσίας, ἐγὼ πρέπει νὰ κάμω τὸν λόγον με καθολικώτερον, καὶ νὰ εἰπῶ ἀληθῶς, ὅτι ὄχι μόνον οἱ ἀπίστοι, ἀλλ' ἔδὲ ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ἐγχειριστὰς ἐπιτελῶς καὶ καθῶς πρέπει, τὴν δωρεάν τῆς θείας Υἱοθεσίας, ὅπως ἐχάρισθη εἰς ἡμᾶς. Ἐὰν τί γνωρίζομεν μὴ καὶ πιστεύομεν, ὅτι ἐκινήθημεν με τὴν θείαν Υἱοθεσίαν, καὶ ἐγίναμεν τέκνα Θεοῦ διὰ τῆς ἀγάθου ἐξ ὕδατος, καὶ πνεύματος ἀγαθουήσεως. αἰσῶς δὲ καὶ θελήσωμεν νὰ καταλάβωμεν τὴν λαμπρότητα, καὶ δόξαν τῆς θείας ταύτης Υἱοθεσίας ὅπως ἐδόθη εἰς ἡμᾶς, καὶ τὴν ὁμοίωσιν τῆ ἀρχετύπου κάλλους ὅπως ἔχει ἡ χάρις αὐτῆς, βέβαια θέλομεν ὑπορήσομεν, καὶ δεῖ ἔχομεν λόγον διὰ νὰ παραστήσωμεν με ἀκριβειαν, τὸ μετὰ ταύτης ἀξίωμα. ἐπειδὴ ἀκόμη δεῖ ἐκαταλάβωμεν καθαρῶς, τί ἔχομεν νὰ γινώσκωμεν. Ἐὰν τί τώρα βλέπομεν ἐν ἐσόπτρῳ, καὶ ἐν αἰνίγματι, ὡς λέγει ὁ μακάριος Παῦλος, με τὴν πίσιν δὲ μόνῳ καὶ τὴν ἐλπίδα τῆ ὑποσχέσεως τῆ Θεοῦ αὐψύμενοι, καὶ ἀναπτερέμενοι, ἠξέδρομεν σαφῶς καὶ πληροφοροῦμεθα ὅτι θέλομεν γινώσκωμεν συγκοινωνοὶ τῆς δόξης τῆ Θεοῦ. καὶ τὸ αἴτιον τῆς τῶν αὐτῆς συγκοινωνίας εἶναι, ἔδὲ τί θέλομεν ἰδεῖν τὸν Θεὸν καθῶς εἶναι: ἡμεῖς θέλομεν ἀξιοφῶμεν τῆς ἀμύσεως, καὶ προσώπων πρὸς πρόσωπον τῆ Θεοῦ θεωρίας καὶ ἐκλάμψεως: ὡσαύτως ἔχον νὰ καταργηθῆν τὰ ἐσόπτρα, καὶ τὰ αἰνίγματα, διὰ μέσῳ τῆ ὁποῖαν ἐν τῷ φθαρτῷ τῶ σώματι ἀεισκόμενοι, ὑπολαμβάνομεν, ὅσον τὸ δωματὸν, τὴν τῆ Θεοῦ γινώσκωμεν, καὶ ἐκλάμψωμεν.

Τῆτο δὲ βεβαιοὶ καὶ ὁ μέγας Παῦλος, λέγων, ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ Χριστῷ ἐν τῷ Θεῷ, ὅταν δὲ ὁ Χριστὸς φανερωθῆ ἡ ζωὴ ὑμῶν, τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ. (Κολ. γ'. 4.) δηλαδὴ ἐν τῇ δόξῃ ἐκείνῃ ὅπως ἔχει νὰ δοθῆ εἰς ἡμᾶς, καὶ μετασίαν καὶ ὑπορροιαί τῆς ἐν τῷ Χριστῷ ἕσης, καὶ θεαθησομένης δόξης. καθῶς δηλαδὴ καὶ τὰ ἁγία, καὶ καθαρὰ σώματα, ὅποια εἶναι τὰ κάτοπτρα, καὶ ὁ ὕελος, ὅταν δεχθῆν τὸ φῶς τῆ ἡλίου, ἐκλάμπωσιν καὶ αὐτὰ ὑπὸ λόγιων καὶ ἀπανάκλασιν, τὸ ἴδιον ἐκεῖνο φῶς ὅπως λαμβάνωσιν, καὶ γίνονται καὶ αὐτὰ ὡσαύτως ἄλλος ἡλίου, διὰ τὴν ὁμοιότητα ὅπως ἔχουσι μετὰ τὸν ἡλίον. διὰ τῆτο καὶ λέγει ἔδὲ ὁ Ἰωάννης, ὅτι ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁφόμεθα αὐτὸν καθῶς ἐσσι: δηλαδὴ, ὄχι καθῶς εἶναι καὶ τὴν ἐσίαν, καὶ φύσιν, ἀπαρτῆ τῆτο γὰρ εἶναι ἀδύνατον εἰς κάθε γυννητῶ καὶ κτιστῶ φύσιν, ἀγγέλων ὅμως καὶ ἀνθρώπων. ἐπειδὴ, ὡς ἐβλεπον τὸν Θεὸν οἱ μακάριοι κατὰ φύσιν, δὲν ἔπαρπον ὁ Εὐαγγελιστὴς νὰ εἰπῆ, ὅτι ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα. ἀλλὰ νὰ εἰπῆ ὅτι οἱ αὐτοὶ ἐσόμεθα. ἐπειδὴ ἡ μὴ ὁμοιότης, ὅπου τῆς ἐνεργείας λέγεται, ἡ δὲ ταυτοῦς ὅπου τῆς ἐσίας. δεῖ θέλομεν λοιπὸν νὰ ἰδεῖν τὴν ἀόρατον φύσιν τῆ Θεοῦ, ἔπε νὰ γινώσκωμεν οἱ αὐτοὶ μετὰ αὐτὸν ἀλλὰ θέλομεν ἰδεῖν τὴν δόξαν τῆ Θεοῦ, καὶ ἀπλῶς τὰ θεία Προσόνη, καὶ κατ' αὐτὰ ἔχομεν νὰ ἠρώμεν ὅμοιοι μετὰ αὐτὸν, ὡς ἀγνοῖ, μετὰ τὸν ἀγνόν, ὡς δίκαιοι, μετὰ τὸν δίκαιον, ὡς λαμπροὶ, μετὰ τὸν λαμπρόν, ὡς φῶς, μετὰ τὸ φῶς, ὡς ἡλιοὶ κατὰ μετοχῶν, μετὰ τὸν ἀρχικῶς καὶ πηγαίως ὄντα ἡλίον. καὶ ὡς θεοὶ κατὰ χάριν, μετὰ τὸν καὶ φύσιν Θεόν.

3. „ Καὶ πᾶς ὁ ἔχων τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ, ἀγνίξει ἐαυτὸν, καθῶς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστι.

Βλέπετε ἀγαπητὴ ἀδελφὲ, πῶς ὁ Θεολόγος πῦταχῆ διδάσκει καθαρῶς, ὅτι ἐκεῖνος ὅπως ἀποβλέπει πρὸς τὴν μέλλουσαν ζωὴν, καὶ κρατεῖ ἀσφαλῶς τὰς ἀγκύρας τῆς μακαρίας ἐλπίδος, πῶς ἔχει τὰ ὑπολαύση τὴν δόξαν τῆ Θεοῦ, καὶ νὰ γινῆ κατ' αὐτὴν μετὰ τὸν Θεὸν ὅμοιος, αὐτὸς πρέπει νὰ φυλάττη πάντοτε τὴν ὁμοιότητα μετὰ τὸ ἀρχετύπον παράδειγμα τῆς ἀρετῆς τὸν Χριστόν; δηλαδὴ πρέπει νὰ ἀγνίξει, καὶ νὰ καθαρῆσιν τὸν ἑαυτόν τε, καθῶς καὶ ὁ Χριστὸς εἶναι ἀγνός, καὶ καθαρός. λοιπὸν αἰσῶς ἡμεῖς οἱ χειριστὰς προσμελώμεν, ὅτι εἰς τὴν δόξαν παρουσίαν τῆ Χριστοῦ: ἦγον εἰς τὴν νοητῶ ἀπολλῶ τῆ τῆς δόξης ἡλίου, ἔχουμεν νὰ ἀσφάλωμεν καὶ ἡμεῖς καθῶς ἐκεῖνος, καὶ νὰ ἠρώμεν ἄλλοι δόξιοι ἡλιοὶ, καθῶς τὸ ὑποσχέθη μόνος εἰπὼν, ὅτι ὅσοι οἱ δίκαιοι ἐκλάμψωσιν ὡς ὁ ἡλίου, ἐν τῇ δόξῃ τῆ Πατρὸς αὐτοῦ. (Ματθ. 17. 43.) αἰσῶς, λέγω, καὶ τῶν αὐτῶν δόξαν ἐλπίζομεν νὰ λάβωμεν, πρέπει βέβαια ἀκόμη ὑπὸ τὴν παρῶσαν ζωὴν, νὰ γινώσκωμεν τὸν ἑαυτόν μας ὅμοιον μετὰ τὸν Χριστόν; Πῶς; μετὰ ἀγιωπῆ, καὶ ἀγα-

ἡ διδασκαλία ἀλλήλοις συμπέροντες, ὡς ἔφ' ἑδὲ καὶ τὸ αὐτὸ
ἡ κινῆται Πνεύματος. ὁ μὲν γὰρ, (ἡμεῖς ὁ Ἰωάννης) τὴν τῶ
ἡ πῶ τῆς μελλούσης κατὰ τὴν χάριν θεωρίας ἀμαλῶ τῶ ἀγ-
ἡ κῆσαν. ὁ δὲ (ἡμεῖς ὁ Παῦλος) τὴν σκοτῆ μεγαλειῶς ἀσπ-
ἡ γέται τὴν ἀληθῆν... καὶ σώσωμεν ἑπῆν, πῶ ἔται ἔλθῃ ἐν

ἡ πῆλον, πῶ τὸ ἐκ μέρος καταργηθήσεται, τῶ Ἀποστόλου
ἡ (Παῦλο) εἰρημῶν, ταυτὴν εἶναι μοι φαίνεται, τῶ ἔπο
ἡ ἐφαρῆθη τί ἐσόμεθα, λεχθῆτι τῶ θεολόγῳ (ἐρωτῶσι ἐνα-
ἡ τη)

ἀσάμαρτον, καὶ καθαρὰ, ὅσα τὸ δυνατόμας, ζῶν, ἵνα ἤμῃς ἰδῶν ἑρῶν ἄμαρται αὐ-
τῶν, καὶ τὴν καθαρῶν τῆς ἀρετῆς καὶ πολιτείας, ἤμῃς ἰδῶν καὶ τότε ἐκεῖ ὁμοιοὶ αὐτῶν κατὰ
τὴν δόξαν, ταυτὸν εἶπεν, πρέπει νὰ καθαρῶν ἰδῶν τὴν καθαρῶν τῆς ψυχῆς μας, ἵνα
ἔσται ἔλθῃ ὁ νοτὸς ἡλῖος τῆς δικαιοσύνης, δεχθῇ τῆς ἀκτῖνας ἐκεῖναι, καὶ ἡμῇ καὶ αὐτὸς ἄλλος
ἡλῖος. ἔσται τὸ αὐτὸ ὁμοίωσιν ἰδῶν ἑαυτῶν μας μετὰ τὸν Χριστὸν, ἔσται τῆς καθαρῶς ζωῆς
καὶ ἀρετῆς, βέβαια ἔσται ἐκεῖ θέλωμεν λάβωμεν τὴν ὁμοίωσιν τῆς δόξης τῆς. ἀλλὰ θέλωμεν κα-
ταδικαζόμεν μετὰ τὸν σκοτεινὸν Διάβολον, τὰ ὅποια ἐγίναντο ὁμοιοὶ μετὰ τὰ ἀκάθαρτα καὶ σκα-
τεινὰ ἔργα μας.

4. „ Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν ποιῶν. καὶ ἡ ἁμαρ-
„ τία ἐστὶν ἡ ἀνομία.

Τὶ ἄρα γε θέλει νὰ φανερῶσιν ὁ Θεολόγος Γεωργίου μετὰ τὰ παρόντα λόγια; ἐγὼ νομίζω, λέγει ὁ ἱερός Μητροπολίτης, ὅτι διαίρεσιν κάμνει ἰδῶν ὁ Ἀπόστολος τῶν πιστῶν, καὶ τῶν ἀπίστων, καὶ μετὰ τὴν διαίρεσιν αὐτῶν, φανερῶν μίαν ἐνώσιν καὶ ταυτότητα, ὅπως ἔχον αὐτοὶ αἱ δύο ἀναμεταξύων: οἱ πιστοὶ δηλαδὴ καὶ οἱ ἀπίστοι. ἐπειδὴ καὶ μεταχειρίζεται δύο ὀνόματα τῆς ἁμαρτίας, καὶ ἀνομίας, τὰ ὅποια, φαίνονται μὴ, ὅτι εἶναι διαφορητικά εἶνα ἰδῶν τὸ ἄλλο, ὡς ὅπως διαφορητικῶν ἀνθρώπων ἐνεργήματα, πιστῶν δηλαδὴ καὶ ἀπίστων, τῆ δὲ ἀληθεία εἶναι ὁμοία ἀναμεταξύων, ἐπειδὴ καὶ κάμνουν ὁμοίως ἐκεῖναι ὅπως τὰ ἐργάζονται, καὶ καταστῶσιν αὐτῶν εἰς τὸ ἴδιον τέλος τῆς κολάσεως. λέγωντας γὰρ ὁ Θεολόγος, πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν, διαχειρίζεται μετὰ τὸν λόγον αὐτῶν τῆς πίστεως ὅπως εἶναι ὑποκείμεν εἰς τὸν νόμον τῆς Θεῶν, ἰδῶν τῆς ἀπίστεως καὶ ἀνομίας, οἱ τινες δὲ δέχονται τὸν τῆς Θεῶν νόμον. λέγωντας δὲ πάλιν, καὶ τὴν ἀνομίαν ποιῶν, ἐνόησε τῆς ὑπὸ νόμον, καὶ τῆς ἀνομίας μαζί, ἰδῶν τὴν ταυτότητα καὶ ἐνώσιν τῶν ἐργαζόμενων. ἔτι δὲ λέγει μετὰ τὰ λόγια ταῦτα. ἐκεῖνοι ὅπως ἠξιώθησαν νὰ ἔχον τὴν εἰς τὸν Χριστὸν ἐλπίδα, αὐτοὶ ἄς καθαρῶν τὸν ἑαυτῶν τῆς, καὶ τελείως ἄς μὴ χωρίζονται ἰδῶν τὴν δικαιοσύνην καὶ ἀρετῶν, τὴν ὑπὸ τῆς Θεῶν νόμου προσαζομένην. διὰ τὸ αὐτὸ δὲ φυλάττειν τὴν δικαιοσύνην ταύτην τὴν ὑπὸ τῆς Θεῶν νόμου προσαζομένην, ἄς ἠξίωσαν καλῶς, ὅτι ἔχον νὰ νομισθῶν ὁμοιοὶ μετὰ τῆς ἀπίστεως καὶ ἀνομίας, καὶ ἀκολούθως, ὡς ἀπομῶν ἔχον νὰ καταδικασθῶν, ὡς τὰ ἔργα τῶν ἀνομῶν πράττοντες. ἐπειδὴ ἔξισον ἰδῶν τῆς ἐαυτῶν τῆς ἰδῶν τὴν Θεῶν δικαιοσύνην καὶ ἀρετῶν, ὅσον οἱ πιστοὶ, οἱ ἀκαθαίρων τὴν ὑπὸ τῆς νόμου προσαζομένην ἐπιπέτῳ, καὶ τὴν ἁμαρτίαν πράττοντες: ἦτοι τὴν τῆς καλῆς διαμαρτυρίας καὶ ἰδῶν τῆς ἀνομιᾶς. ἁμαρτία ἰδῶν λέγεται ἡ ἰδῶν τῆς καλῆς καὶ τῆς ἀρετῆς. ὅσον καὶ οἱ ἀπίστοι, οἱ ποιῶντες τὴν ἀνομίαν: δηλαδὴ τὴν μὴ ὑπὸ γραπτῶν Νόμων προσαζομένην, ἀνομία γὰρ λέγεται, ἡ μὴ ἔχουσα νόμον: γραπτῶν δηλαδὴ.

Ὡς τε καὶ ἡ ἁμαρτία, ἀνομία εἶναι, καὶ ἀντιρρόφως ἡ ἀνομία, εἶναι καὶ ἁμαρτία. καὶ ὅποιος κάμνει ἡ τὴν ἁμαρτίαν μόνον, ἡ τὴν ἀνομίαν, αὐτὸς κάμνει καὶ τὰ δύο ὁμοῦ. ἐπειδὴ ἐκ τῶν δύο τῶν ὀνομάτων τῆς ἁμαρτίας, καὶ τῆς ἀνομίας, ἄλλοτι δὲ ἐνεργεῖται, εἰ μὴ κακία, καὶ πανηρία. καὶ ὁ μὴ ἀνόμως ἁμαρτανῶν: ἦτοι ὁ ἀπίστος ὁ μὴ ἔχον νόμον γραπτῶν, ἐλαφρότεραν καταδίκην ἔχει, ὁ δὲ ὑπὸ νόμον ἁμαρτανῶν: ἦτοι ὁ πιστὸς χριστιανὸς, βαρυτέρα ἔχει τὴν καταδίκην, ὡς καὶ τὸν φυσικὸν νόμον ἀκαθαίρων, καὶ τὸν γραπτῶν: καθὰς εἶπεν ὁ Κύριος. „ ἐ-
„ κείνος δὲ ὁ δόλος ὁ γνῆς τὸ θέλημα τῆς Κυρίας αὐτῆς, καὶ μὴ ἐποιήσας, μηδὲ ποιήσας πρὸς
„ τὸ θέλημα αὐτῆς, δαρήσεται πολλὰς. ὁ δὲ μὴ γνῆς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται
„ ὀλίγας. (Λευκ. 11. 47.) τὸ τοῦ ἰδῶν βεβαίον καὶ ὁ Παῦλος, λέγων „ ὅσοι ἰδῶν ἀνόμως ἡ-
„ μαρτον, ἀνόμως (ἦτοι ἐλαφρότερα) καὶ ἰδῶν τῆς ἀνομιᾶς, καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἡμαρτον, ἰδῶν νόμος (ἦτοι
„ βαρύτερα) κηρύσσονται. (Ρωμ. 7. 12.) φανερῶντας μετὰ τὰ λόγια ταῦτα ὁ Παῦλος, τὴν
„ διαφορῶν ὅπως ἔχον οἱ ἁμαρτανῶντες ἐν γνώσει, καὶ οἱ ἁμαρτανῶντες ἐν ἀγνοίᾳ. ὁ δὲ Θεολόγος
„ ἰδῶν, ἀρκετὸν ἐνόμισεν εἰς ἔλεγχον, τὸ νὰ παρομοίωσιν τῆς ἁμαρτανῶντας χριστιανῶν, μετὰ τῆς ἀ-
„ νόμως καὶ ἀπίστεως, καὶ τὸ νὰ μὴ τῆς καταδικάσῃ βαρύτερα ἰδῶν τῆς ἀπίστεως. ἵνα μετὰ τὸν μέτερον
„ αὐτῶν ἐλεγμὸν, πείσῃ αὐτῶν νὰ μακρύνῃ τὸν ἑαυτῶν τῆς ἰδῶν τὴν ἀκάθαρτον ζῶν τῶν ἀπίστων,
„ καὶ μὴ τῆς καθαρῶς καὶ ἐναρέτης πολιτείας, τῆς περιπέσης εἰς τῆς χριστιανῶν.

Ταῦτα μὴ ὁ ἱερός Μητροπολίτης. ὁ δὲ Θεοφύλακτος προσθέτει, ὅτι ἁμαρτία ἐστὶν, ἡ τῆς ἀ-
„ γασθῶν ἰδῶν τῆς ἀνομιᾶς. ἀνομία δὲ, ἡ ὅπως τὸν γραπτῶν νόμον πλημμέλεια. εἶνα δὲ καὶ τὸ αὐτὸ τέ-
„ λος ἔχουσι καὶ τὰ δύο. ἰδῶν τὸ καὶ ὁ ἁμαρτανῶν, ἰδῶν τῆς ἀνομιᾶς καὶ ἐν τῆς φύσει σκο-
„ πῆς, ἦτοι τῆς τῆς φυσικῆς νόμου. ἐπειδὴ ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τέλος τῆς ἀνθρώπινης φύσεως εἶναι,

τὸ νὰ ζῆ ὁ ἄνθρωπος καὶ λόγον, καὶ νὰ γίνεται μακρὰ ἀπὸ τὴν ἀλεγίαν. ὁμοίως καὶ ὁ ἀνομῶν, ἀποτυγχάνει τὴν τέλος καὶ σκοπὸν τῆς γραπτῆς νόμου, τὸ ὅποιον εἶναι νὰ ζῆ καλῶς καὶ ἐναρτέως ὁ ἄνθρωπος. καὶ ὅτι, ἔξ τῶ ἐπιπέον ὁ Εὐαγγελιστὴς ἐδῶ, πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν, καὶ τὴν ἀσμίαν ποιεῖ, καὶ ἐχὶ ὁ ποιήσας, ἢ ὁ ποιήσων, ἔξ νὰ δείξῃ, ὅτι ἐκεῖνος εἶναι ἀμαρτωλὸς, καὶ ἄνομος, ὁ πάντοτε ἐργαζόμενος τὸ κακόν, καὶ ἐνεργῶν αὐτὸ.

5. „ Καὶ οἶδατε ὅτι ἐκᾶνος ἐφανερώθη, ἵνα τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν ἄρῃ,
„ καὶ ἀμαρτία ἐν αὐτῷ ἔχ ἔσιν.

Τὸ νόημα τῆς λόγων τῶν, ποιῶν εἶναι. ἐσεῖς, λέγει, χεῖριστοι, ἢ ἐδύροντες τὴν ἀμαρτίαν ὅπως ἔχει ὁ τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν λαβὼν, καὶ τὰς νόσους βασάσας Χεῖσος, μιμηθῆτε ταύτῃ καὶ ἐσεῖς, καθὼς εἶναι δυνατὸν σας, καὶ μὴ παρομοιωθῆτε μετὰ τὰς ἀνόμους, ἔξ τῆς ἀδελφόμε, καὶ ἀκαθάρτη ζωῆς σας. ἐπειδὴ διὰ ταύτῃ τὴν ἀφορμὴν ἦλθεν ὁ Υἱὸς τῆ Θεοῦ, καὶ ἐφανερώθη μὲτὰ σαρκὸς, ἔξ νὰ ἄρῃ: ἦγεν ἔξ νὰ ἐξαλείψῃ τὰς ἀμαρτίας τῆς ἀνθρώπων, καθὼς εἶναι γεγραμμὸν εἰς τὸν Προφήτῃν Ησαΐαν „ αὐτὸς τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν φέροι, καὶ τὸ ἐξ ἡμῶν ὀδωάται. (Ησ. γγ. 4.) ἔξ τῶ καὶ ὁ Πρόδρομος Ἰωάννης, ἀνόμασεν ἀμὸν τὸν Χεῖσόν ὅπως αἶρει: ἦγεν ὅπως ἐξαλείφει τὰς ἀμαρτίας, καὶ τὴν ἐρμύειαν τῆς ἱερῆς Θεοφυλάκτου. „ ἴδε γὰρ φησὶν ὁ ἀμὸς τῆ Θεοῦ, ὁ αἶρων τὴν ἀμαρτίαν τῆς Κόσμου. (Ἰω. ἀ. 29.) ὁ δὲ μέγας Βασίλειος, ἐρμύειαν τὸ ἀποστολικὸν ἐκεῖνο „ ἀλλήλων τὰ βάρη βασάσετε. (Γαλ. 5. 2.) θέλει, ὅτι τὸ βασάξω, καὶ τὸ αἶρων ἐννοεῖται, αὐτὶ τῆς Θεραπείας. ὡσεὶ καὶ τὸ αἶρων ἐδῶ, ἔξ πὺς ἡμπορεῖ νὰ νοηθῆ: ἦγεν, ὅτι ὁ Υἱὸς τῆ Θεοῦ, ἔξ τῶ μὲτὰ σαρκὸς ἐφανερώθη, ἔξ νὰ Θεραπεία τὰς ἀμαρτίας τῆς ἀνθρώπων. τί δὲ συμπέρασμα εἰγάνει ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα τοῦ Θεολόγου; φοβερόν ἀληθῶς, καὶ τρομερόν. ἔξ τί ὅσοι χεῖριστοι μετὰ τὸ βάπτισμα ἀμαρτάνων, αὐτοὶ, ὅσοι ἀπὸ μέρας ἐδικόντες, δείχνουσι μάταιον τὸν σκοπὸν τῆς ἡς τῆ Θεοῦ. ἔξ τί αὐτὸς μὲν, ἐφανερώθη εἰς τὸν Κόσμον μετὰ σαρκὸς, διὰ νὰ ἐξαλείψῃ, ἢ καὶ νὰ ἰατρεύσῃ τὰς ἀμαρτίας τῆς ἀνθρώπων, οἱ δὲ ἄνθρωποι, καὶ μετὰ τὴν φανέρωσίν τε ταύτῃ, ἔχουσι ἀκόμη ἀμαρτίας. ἢ νὰ εἰπῶ καλλίτερα: αὐτοὶ ἀμαρτάνοντες, δείχνουσι ὡσαύτῃ νὰ μὴ πισθῆν, πὺς ἦλθεν ὁ Υἱὸς τῆ Θεοῦ. διὰ τί αὐτὸς μὲν ἦλθε, ἵνα ἐξαλείψῃ τὰς ἀμαρτίας ἀπὸ τῆς ἀνθρώπων, διὰ νὰ μὲν ἐνεργῆται εἰς τὸ ἐξῆς. αὐτοὶ δὲ, ἔως τῆ νῦν ἐνεργῶσι ταύτας.

6. „ Πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων, ἔχ ἀμαρτάνει.

Οποιος, λέγει, μὲν ἐν τῇ Χεῖσῳ, αὐτὸς δὲ ἀμαρτάνει. μὲν δὲ ἐν τῇ Χεῖσῳ καὶ τὸν ἱερὸν Θεοφυλάκτον, καὶ Οἰκονομῖον, ἐκεῖνος ὅπως πάντοτε ἐργάζεται τὰς ἀρετὰς, καὶ ποτὲ δὲ παύει ἀπὸ τῆς ἐργασίας αὐτῆς. ὁ δὲ ἱερὸς Μιτροφανὴς λέγει: πὺς ἐκεῖνος μὲν ἐν τῇ Χεῖσῳ, ὅποιος ἔχει εἰς τὴν καρδίαν τὴν βαθέως ἐρριζωμένῃ τὴν ἀγάπην τῆ Θεοῦ, ἀνάπτεισαν ὀλίγη τὴν ψυχῆν τε, καὶ ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς ψυχῆς τε, ὡσαύτῃ εἷα πῦρ γλυκύτατον. τὸ ὅποιον κάμνει τὸν ἐρασῶν, νὰ μὴ παύῃ ποτὲ ἀπὸ τὸ νὰ ἐπιστρέφῃ, καὶ νὰ νύνη πρὸς τὸν ἐρωμένον Θεόν τε. ὁ ποιῶν γὰρ ὑπὸ τῆς Θεοῦ φίλτρῃ καταφλεγόμενος πάντοτε, καθε μὲν εὐτυχίαν τῆς παρουσίας ζωῆς ἀποστέφεται, καὶ μισεῖ, ὡς φθαρτὸν, καὶ χαμαίζηλον. εἰς δὲ τὰ ἀνά καὶ τὰ ἐραστὰ δεικνύων, δοκιμάζει, καὶ τὸ φθαρτὸν τῶ ἐτι σῶμα φερέων, νὰ ζῆ ὡσαύτῃ σῶματος, τὸ Θεόν καὶ ἀμύχων κάλλος τῆ ἐρωμένη Θεοῦ τῆς διανομήματος. αὐτὸς λοιπὸν προσκολλημένος ὢν εἰς τὴν νοητὴν Θεωρίαν τῆ Θεοῦ πάντοτε, μὲν ἐν τῇ Θεῳ. καὶ ἐκ τῆς φυλάττεται ἀσειστος ἀπὸ τὰς βροχὰς, καὶ τὰς ποταμῶν, καὶ τὰς σφοδρὰς ἀέμους τῆς ἀμαρτίας: τὰ ὅποια πάντα κοροσβάλλου ἐναντίον τῆς τῆς πορείας πνύματα, ἐν τῇ παρεσῇ ζωῇ. φυλάττεται δὲ ἐκ τῶν, ἐπειδὴ, καθὼς αὐτὸς μὲν ἐν τῇ Χεῖσῳ, ἔξ τῆ ἀντιστροφῆς καὶ ὁ Χεῖσος μὲν ἐν αὐτῷ: ἦγεν κατὰ τῆ καὶ ἐμωδελπατεῖ νοεῶς ὡς εἰς ἐδικόντες νᾶν, μὲν τῆ Πατρὸς αὐτῆ, καὶ τῆ Πνύματος, κατὰ τὴν αὐτῆ ἐπαγγελίῃν τὴν λέγασαν. „ ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον με τηρήσει, καὶ ὁ Πατήρ με ἀγαπήσει αὐτὸν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλθούμεθα, καὶ μόνῃ παρ αὐτῷ ποιήσομεν. (Ἰω. ιδ. 23.) Καὶ ὁ Παῦλος εἶπεν „ ὑμεῖς ἐσε νὰς Θεοῦ ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ Θεός, ὅτι ἐνὶ κήσῳ ἐν αὐτῆ καὶ ἐμωδελπατῶ. (β΄. Κορ. 5. 16.)

Λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐρμύειαν τὸ „ ἀγαθιάσθε δίκαιοι ἐν Κυρίῳ. (Ψαλ. λβ΄. 1.) ὅτι ὁ Θεός γίνεται τόπος χαρητικὸς τῆς δικαίων. καὶ ἀντιστροφῆς ὁ δίκαιος γίνεται τόπος τῆ Θεοῦ „ οἰοεῖ τόπος χαρητικὸς ὅτι τῆς δικαίων ὁ Κύριος. ἐν ᾧ τὸν γενόμενον πᾶσα ἀνά-

„ γκη δὲ θυμείσθαι καὶ εὐδωφραίνεσθαι. γίνεται καὶ ὁ δίκαιος τόπος τῶ Κυρίου, λαμβάνων αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ. φοβερὸς λοιπὸν γίνεται καὶ δὴ δύο τρόποις ὁ δίκαιος, καὶ διὰ τί αὐτὸς μένει ἐν τῷ Θεῷ, καὶ διὰ τί ὁ Θεὸς μένει ἐν αὐτῷ, καὶ ἔτι φοβερὸς γινόμενος, ἀπλησίας φυλάττεται ἀπὸ τῆς νοητῆς φάλαγγας τῶ δαιμόνων. καὶ διὰ τῆτο λέγει ἐδῶ ὁ Θεολόγος, ὅτι πᾶς ὁ μένων ἐν αὐτῷ, ἔχει ἀμαρτανεῖ: ἀμαρτανεῖ δηλαδὴ θεληματικῶς, καὶ ἐκείσιν, ἀλλ' ἔτε εἰς τὴν ἀκείσιν ἀμαρτανεῖ πῖπτει πολλαῖς φοραῖς ὁ τοῖτος. διὰ τί πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ εὐοχλή κλέπτῃς, ἢ κερσάρῃς, ἢ ἄλλος κακοποιὸς, ἐκείνον τὸν ἀνθρώπου ὅπῃ εἶναι πάντοτε ἐνώμνος μετὰ τὸν Παντοκράτορα Θεόν, καὶ μετὰ τὸν φοβερὸν βασιλέα; ἢ πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ λάβῃ κανόνα σκοτισμὸν ἀμαρτανεῖς, ἐκείνος ὅπῃ ἔχει μέσα εἰς τὴν καρδίαν τὴν λάμποντα τὸν νοητὸν ἥλιον τῆς δικαιοσυνης; ὅθεν ὁ τοῖτος, ὅχι μόνον δὲν εὐοχλεῖται ἀπὸ κανόνα πάθος, ἀλλὰ καὶ τῆς εὐοχλημῆς εἰρῶνδεται. καὶ ὅχι μόνον αὐτὸς δὲν σκοτιζέται, ἀλλὰ καὶ κάθε σκοτισμὸν τῶ ἄλλων δαλύει.

„ Πᾶς ὁ ἀμαρτανῶν, ἔχει ἑώρακον αὐτὸν, οὐδὲ ἔγνωκον αὐτὸν.

Δὲν λέγει ἐδῶ ὁ ἡγαθημῆος Μαθητῆς, ὅτι ἡμετὸ νὰ μὴ εἰδέτινας, ἢ νὰ μὴ ἐγνώρισον ἀπλῶς τὸν Χριστὸν, διὰ τῆτο ἀμαρτανεῖ. πολλοὶ γὰρ καὶ εἶδον, καὶ ἐγνώρισον τὸν Χριστὸν, ἀλλὰ ἡμαρτον ἀμαρτανεῖς μεγάλας. ὡς ὁ ποροδότης Ἰσδάς, ὁ φθράδης τὸν Ἰδὸν τῷ Θεῷ. καὶ ὁλος ὁ λαὸς τῶ Ἰσδαίων, οἱ σαυράσαντες τὸν Κύριον τῆς δόξης. καὶ ὁ Κορυφαῖος Πέτρος, ὁ ἀρνηθεῖς αὐτὸν. ἀλλὰ λέγει, ὅτι ἐκείνος ὅπῃ θεληματικῶς, καὶ ἐγνώσει, καὶ ἐπίπτες ἀμαρτανεῖ, κἂν καὶ εἶδε τὸν Χριστὸν, κἂν καὶ ἐγνώρισον αὐτὸν, ὅμως νομίζεταί ὁ τοῖτος, ὡσαύτῃ νὰ μὴ εἶδον, ἢ νὰ μὴ ἐγνώρισε τελείως τὸν Χριστὸν. ἐπειδὴ ἔχει τὴν καρδίαν τὴν σκληρὰν, καὶ πεπωρωμένην: ἡγαν ἀναίσθητον, ὡσαύτῃ τὴν πέτρων τὴν καλεμῆν πωρῆ, καὶ τῆς ὀφθαλμῆς τῆς ψυχῆς του ἔχει πετυφλωμῆς, καὶ διὰ τῆτο δὲν δύναται νὰ βλέπῃ εἰς τῆς ἀκτῖνας τῆς νοητῆς ἡλῆς τῆς δικαιοσυνης. ὅθεν καὶ ἀλείσκεταί ὁ τοῖτος, ὡσαύτῃ εἶναι φυλακωμῆς; μέσα εἰς εἶνα βαθύτατον σκοτός, καὶ παρομοιάζει ὡσαν τῆς τυκπεῖδας, καὶ τῆς τυφλοπόντικα, καὶ τῆς ἄλλα κνώδαλα, καὶ ζώφια. ἢ παρομοιάζει ὁ τοῖτος μετὰ τῆς ἔξω φρονῶν ὄντας, οἱ τῆτες καὶ βλέποντες τῆς εἰδικῆς τῶν φίλων καὶ συγγενῆς, δὲν τῆς βλέπῃσι, καὶ ἀκόντες, δὲν ἀκῆσι, καὶ λεγόμενα εἰς αὐτῆς τῆς συμφέροντα καὶ ἀφέλιμα, δὲν τῆς διακρίνεσι. φανερόν εἶναι λοιπὸν, ὅτι ὁ Θεολόγος ἐδῶ ἐνόησεν, ὅτι ὁ αυτοπροαιρέτως, καὶ μετὰ τελείαν γνώμῃν ἀμαρτανῶν, αὐτὸς δὲν εἶδον, ἔτε ἐγνώρισε τὸν Θεόν, καὶ ὅχι ἐκείνος ὅπῃ ἀκῆσι, καὶ ἀθελήτως κατὰ τῆς φέρεσιν, ἐπραξε κανόνα ἄπονον, ἔχῃ τὴν ἀδῆσαν τῆς ἀνθρώπινης φύσεως.

Ταῦτα μὴ ὁ Μιτροφῆης, ὁ δὲ Θεοφύλακτος σὺν τῷ Οἰκουμενῶι Σύλλογῳ, ὅτι ἀντιρῆφει τὸ ρητὸν τῆτο τῷ Θεολόγῳ: δηλαδὴ ὅτι, καὶ ὅποιος δὲν εἶδον, ἔτε ἐγνώρισε τὸν Θεόν, αὐτὸς ἀμαρτανεῖ. καθὼς γὰρ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Ἰωάννης, ὅτι ὅποιος μένει ἐν τῷ Θεῷ, δὲν ἀμαρτανεῖ: ἔτι καὶ ὅποιος δὲν εἶδον, ἔτε ἐγνώρισε τὸν Θεόν, καθὼς πρέπει νὰ τὸν ἰδῇ, καὶ νὰ τὸν γνωρίσῃ, καὶ αὐτὸς ἀμαρτανεῖ: ἡγαν ὅποιος δὲν ἠξιώθη νὰ ἰδῇ τὸν Θεόν νοεράς διὰ καθαρὸτητα καρδίας, καὶ ἔχῃ τῆ ἐν καρδίᾳ γινόμενα νοητῆ φωτισμῆ, καὶ ὅποιος δὲν ἠξιώθη νὰ γνωρίσῃ αὐτὸν, ὅχι μετὰ γνώσιν ψιλῶ, καὶ μετὰ ἀπλῶ πῖσιν, ἀλλὰ μετὰ τὴν πείραν, καὶ μετὰ τὴν ἐνεργεῖαν τῆς θεῆας χάριτος, τὴν ἐν τῇ καρδίᾳ ἐνεργημῆν δαισθήτως καὶ ἐμφανῶς, ὡς λέγει ὁ θεῖος Κάλλιστος, καὶ οἱ Νηπτικὸι Πατέρες: ὁ τοῖτος, λέγω, ὅπῃ δὲν ἠξιώθη τῆ ποιαυτα, ἀμαρτανεῖ. ὁ δὲ ἀξιαθεῖς νὰ ἰδῇ ἐν ἑαυτῷ τὸν Θεόν ἔχῃ καθαρὸτητα καρδίας, ὡς ἢ ὁ Κύριος εἶπε „ μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεόν ὄφονται. (Ματθ. ε.) καὶ ὁ γνωρίσας τὸν Θεόν ἐν ἑαυτῷ, μετὰ σκιρτήματα πνευματικῶ, μετὰ θερμῶ ζώβλυτον, μετὰ πάθη θεῆα καὶ θεοφιλή μετὰ ἀεικηνισίαν τῆς καρδίας, καὶ μετὰ ἄλλας θεοφόρας ἐνεργεῖας τῆς θεῆας χάριτος, τῆς ἐν τῇ καρδίᾳ μουσικῶς γινόμενας εἰς τῆς ἀγωνιζομῆς, αὐτὸς, λέγω, ἔχει ἀμαρτανεῖ. ὡς ἔσθ τῆ θεῆα φωτὸς καταλαμπόμενος, καὶ τῇ τῷ Θεῷ κατ' ἔξιν γνώσει καὶ θεωρεῖα ποιωθεῖς, καὶ ὡς θεοπαντὸς σιωδῶν καὶ ὀπιστρέφων εἰς τὸν Θεόν ἔχῃ νοεράς ὀπιστροφῆς, καὶ ἀδιαλείπτῃ προσῶχῆς. ἀκίνητος γὰρ μένει ἔπος εἰς τὸ κακόν, ἢ δυσκίνητος, καθὼς λέγει ὁ μέγας τῆς Θεσσαλονίκῆς Γρηγόριος. ὡς ἐν τῷ Θεῷ τελείως ὢν σφραμῆος καὶ πάγιος.

7. „ Τεκνία, μηδὰς πλανάτω ὑμᾶς, ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην, δι-
 „ καιὸς ἔστι, καθὼς ἐκείνος δίκαιος ἔστιν.
 8. „ Ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν ἐκ τοῦ Διαβόλου ἔστιν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ
 „ Διάβολος ἀμαρτάνει.

Επειδὴ ὁ Θεολόγος ἀνωτέρω ἐφανέρωσε, ποῖοι εἶναι οἱ κήρυκες τοῦ ψεύδους, καὶ ποῖοι οἱ κή-
 ρυκες τῆς ἀληθείας, καὶ διακρίνας τὰς δύο αὐτὰς διὰ τὴν διαφορετικὴν ὁμολογίαν τῆς λόγων τας:
 ἦσαν, τὰς μὲν κήρυκας τοῦ ψεύδους, διὰ τὴν ὁμολογίαν τῆς αἰρετικῶν φρονημάτων τας, τὰς δὲ
 κήρυκας τῆς ἀληθείας, διὰ τὴν ὁμολογίαν τῆς ὀρθοδόξων δογμάτων τας: πῶρα εἶδον διακρίνει
 αὐτὰς καὶ διὰ τὰ ἔργα των, ἵνα μὲν αὐτὰ διωκθῆναι τὰς κάμῃ φανερὰς περὶ αὐτῶν. ἔγω γὰρ καὶ
 ὁ Κύριος ἐφανέρωσε τὰς ψευδοπροφήτας διὰ τὰ ἔργα των, λέγων „ προσέχετε διὰ τῆς ψευδο-
 „ προφητῆς, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασι προβάτων, ἐσώθεν δὲ εἰσι λύκοι ἀρπαγῆς:
 „ διὰ τῆς καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσατε αὐτάς. (Ματ. ζ'. 15.) λέγει λοιπὸν πρὸς τὰς χριστιανὰς
 ταῦτα ὁ ἠγαπημένος Ἀπόστολος. ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, προσέχετε καλά, καὶ μὴ πλανηθῆτε
 διὰ τὰς γλυκολογίας, καὶ ψευδορημοσύνας τῆς αἰρετικῶν: οἵτινες ἔξωθεν μὲν τὰ χήματα καὶ
 λόγια των, δείχνουν πῶς εἶναι δόξαστοι. σὰς εἶπον γὰρ ἀνωτέρω, ὅτι τὸ χαρακτηριστικὸν σημεῖον
 τῆς ποιότητος, εἶναι τὰ πονηρὰ καὶ αἰρετικὰ αὐτῶν δόγματα: ἔχουσιν γὰρ ὁποῖων αὐτοὶ ἐφάνησαν
 Ἀντιχριστοί, καὶ τὰ καθ' αὐτὸ Ἀντιχριστοὶ ὑπερασπισαί. ἀλλὰ καὶ πῶρα σὰς πα-
 ραγγέλλω νὰ ἐρῶνται τὰ ἔργα των, καὶ ποῖαν ζωὴν ἔχουσιν: ἵνα καὶ φανερότερον τὰς γνωρίζε-
 τε, καὶ προφυλάττεσθε διὰ τὴν πλάνη των. ἔχουσιν γὰρ, καθὼς ἐκεῖνος ὅπου εἶναι δίκαιος καὶ ἐνά-
 ρητος, ἔχει ὁμοιότητα μὲ τὸν Χριστὸν, τὸν ὄντως καὶ ἀληθῶς δίκαιον, καὶ εἶναι ἐκ τῆς δικαιοσύ-
 νης καὶ ἀρετῆς: ἔτσι ἐκ τῶν ἐναντίων, καὶ ὁποῖος κάμνει τὴν ἀδικίαν καὶ ἀμαρτίαν, αὐτὸς ἔχει
 ὁμοίωσιν μὲ τὸν Διάβολον. καὶ ἐκ τοῦ Διαβόλου εἶναι. διὰ τί ὁ Διάβολος εἶπεν ὀρετῆς καὶ
 ἀρχηγὸς τῆς ἀμαρτίας, καὶ ἐνεργεῖ ὅλας ἐκεῖνος ὅπου ἐργάζονται τὴν ἀμαρτίαν. (1)

Αὐτὸς γὰρ ὁ κατάρτος ἀπ' ἀρχῆς ἀμαρτάνει, ὅχι μόνον ἔχουσιν τὴν ἐναντίωσιν τὸν ἑαυτὸν του μὲ
 τὴν ὑπερηφάνειαν, κηρμισθεὶς διὰ τὰς ἐρανὰς, καὶ διὰ τὸν ἄγγελος φωτεινὸς γενόμενος Δαίμων
 σκοτεινός: ἀλλὰ καὶ ἔχουσιν τὴν ἐπλάσθη τὸν Ἀδὰμ καὶ ἐπαρέβη τὴν τῶ Θεῷ ἐπιτελεῖ. ὅστις διὰ
 τὴν ἀπειθείαν αὐτῶν ἐξωρίσθη, φεῦ! διὰ τὸν Παράδεισον, καὶ ἔπεσον εἰς τὴν θάλασσαν καὶ
 τὴν φθορὰν, ὅσον αὐτὸς, ὅσον καὶ ὅλον τὸ γένος του. καὶ μόνον δὲ διὰ τὸ τοῦ λέγεται, ὅτι ἀμαρ-
 τάνει ὁ Διάβολος: ἀλλὰ καὶ διὰ τί αὐτὸς ὁ μιᾶς, ὁ δὲ παύει διὰ τὸ νὰ πειράξῃ κάθε ἀν-
 ἄθρωπον, καὶ μὲ τὰς προσβολὰς τῆς αἰσχρῶν, καὶ πονηρῶν, καὶ βλασφημῶν λογισμῶν, νὰ ῥί-
 πτη αὐτὸν εἰς διαφορὰς ἀμαρτίας, καὶ εἰς βλασφημῶν αἰρέσεις. βλέπε δὲ, ὅτι λέγει ὁ Θεολό-
 γος πῶς εἶναι ἐκ τοῦ Διαβόλου, ὅχι ἐκεῖνος ὅπου ἐπαραξῆ τὴν ἀμαρτίαν, ἔπειτα ἕκαστον ἀποχρῆ
 τῆς ἀμαρτίας, καὶ ἐμετανόησε. διὰ τί αὐτὸς πλέον ὁ δὲ εἶναι ἐκ τοῦ Διαβόλου. ἀλλὰ ἐκεῖνος ὁ
 πῶς ἐνεργεῖ καὶ ἀπάττει ὅλον τὴν ἀμαρτίαν, καὶ ὁ δὲ κάμνει ἀποχρῆ διὰ αὐτῶν, ἔδὲ με-
 τανοῖ. ἔγω γὰρ καὶ ὁ Κύριος εἶπεν ὅτι „ πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν, ὁ δὲ ὅστις τῆς ἀμαρτίας.
 (Ἰω. ἡ. 34.) καὶ ἐχὶ ὁ ποιήσας αὐτῶν, καὶ μετανόησας. Ἀπίσως λοιπὸν, λέγει, καὶ οἱ αἰρε-
 σιάρχαι ἐργάζονται τὴν ἀμαρτίαν, καὶ ἀπειθεῖν καὶ τὰς ἄλλας νὰ ἀμαρτάνων, φανερόν εἶναι
 ὅτι αὐτοὶ ἐγενήθησαν διὰ τὸν Διάβολον. καὶ εἶναι υἱοὶ τοῦ Διαβόλου, καὶ ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ. ὅθεν
 ἔπεται ἑσείς οἱ Χριστιανοί, νὰ τὰς μισήτε, καὶ νὰ τὰς ἀποστρέψετε: διὰ νὰ μὴ σὰς πλανήσων,
 καὶ ξεπέσετε διὰ τὴν εἰς Θεὸν ἐλπίδα, καὶ κολασθῆτε.

„ Εἰς

(1) Διὰ τὸν καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐμμένον τὸν „ Ἰδὲ ἀδί-
 „ κησον ἀδικίαν, σμύλαβε πόνον, καὶ ἔπεκον ἀνομίαν τὴν ἰδ΄.
 „ ψαλμῶ. φέρει τὸ ἔργον τὸ τὸ Ἰωάννη, καὶ λέγει „ ἐκ ἐμοῦ
 „ φησιν (ὁ Διαβὸς δηλαδὴ) ὁ παῖς. (ὁ Ἀβρααμὶ δηλαδὴ)
 „ ἀλλὰ τὸ πατρὸς γένον, ὃ διὰ τῆς ἀμαρτίας ἑαυτὸν εἰσε-
 „ πέσει. δι' ἑστὶ κατὰ τὸν Ἰωάννην, ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν

„ ἐκ τοῦ Διαβόλου γεννῶνται. Ἰδὲ ἂν ἀδίκησον αὐτὸν διὰ τῆς ἀ-
 „ δικίας. καὶ σμύλαβε αὐτὸν, οἰονεῖ ἐν τῆς οἰκονομίας ἑαυτοῦ
 „ ὑπὸ τὴν ἀπλάγχνα τῆς ἰδίας διαθέσεως ἤγαγε, καὶ ἐκασφύ-
 „ ρησεν αὐτὸν ὁ Διάβολος. εἶπε ἀπειθεῖν αὐτὸν, ἔκρησεν τὴν
 „ ἀνομίαν αὐτὴν κατὰ τῆς δι' ὅτι πᾶσι ἀπειθεῖν ἢ κατὰ
 „ τὸν Πατέρα ἐπαρσασαίς.

„ Εἰς τῷτο ἐφανερῶθη ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ Δια-
 „ βόλου.

ΜΕ τὰ λόγια ταῦτα φανεροί οἱ Ἀπόστολοι τῷ ἀκροτάτῳ διαφόρῳ ὅπῃ ἔχον αἰματεταξύ-
 πων, οἱ μαθηταὶ τῆ Χριστοῦ, καὶ οἱ μαθηταὶ τῆ Διαβόλου· ὑπὸ τὴν ᾠδὴν δειγμα; ὑπὸ τὴν ᾠδὴν
 δειγμα καὶ τὸν σκοπὸν τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆ ἡς τῆ Θεοῦ. ὁ ὁποῖος ἔξ τῷτο ἐφανερῶθη: ἦγον ἐκαπέ-
 βη ἀπὸ τῆς ἕραις, καὶ ἦλθον εἰς τὸν Κόσμον, καὶ ἔγινον ἀνθρώπος, καὶ νὰ ἀφανίσῃ τὰ ἔργα
 τῆ Διαβόλου: δηλαδὴ τῷ πολυθείᾳ, καὶ κάθε ἀμαρτίαν: τὰ ὅποια ἐμβήκασ, ὡσαύτῃ ὅσα θανα-
 τήφορον φαρμάκι εἰς τὸν Κόσμον, καὶ ἐφαρμάκωσαν αὐτόν. ὅθεν ἀκολούθως καὶ οἱ ἅγιοι Ἀπόστο-
 λοι, ἔξ τῷτο καὶ μόνον ἐφορχειρίδθησαν ὑπὸ τὸν Χριστόν, καὶ ἐσάλαθησαν εἰς τὸν Κόσμον, καὶ νὰ
 ἀνασπᾶσεν ὑπὸ τῷ ῥίζαν, αὐτῷ τῷ πολυθείᾳ, καὶ ἀμαρτίαν, ἐπειδὴ καὶ ἔγινον μιμηταὶ τῆς
 Θείας πολιτείας τῆ διδασκαλίας αὐτῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἐφθασαν εἰς ἔξιν τῆς ἐκείνου ἀγιότητος.
 τεῖα δὲ παράγματα μανθάνομεν ὑπὸ τὰ λόγια ταῦτα τῆ Θεολογίας, παρῶτον: ὅτι ὅσοι διδάσκα-
 λοι καὶ ἱεροκήρυκες τῆ ἀγίας Εὐαγγελίας σπουδάζον καὶ ἀγωνίζονται, νὰ ἐκελύξωσιν μὴ, μετὰ τὸ ἄ-
 ρετρον τῆ Θεῖας λόγου ὑπὸ τῆς χριστιανῆς, τῆς πλαιῆς καὶ δεισιδαιμονίας ἐπὶ τῆς ἐκκελεύσαν, καὶ
 νὰ ἀφανίσωσιν τὰ πονηρὰ ἔργα τῆ Διαβόλου ὅπῃ ἐργάζονται οἱ χριστιανοί, νὰ ἐμφυτεύωσιν δὲ εἰς τῆς
 ψυχῆς τῆ πεισῶν, τῷ εἰς Θεὸν ἐσέβειαν, καὶ τῆς ἀρετῆς: αὐτοὶ γίνονται μιμηταὶ, καὶ ἀκό-
 ληθοὶ τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ τελειόνοσι τὸν σκοπὸν ἐκείνου καὶ τὸ τέλος, διὰ τὸ ὁποῖον ἦλθον ὁ
 υἱὸς τῆ Θεοῦ καὶ ἔγινον ἀνθρώπος, τὸ ὁποῖον ἦτον ἡ λύσις καὶ ὁ ἀφανισμὸς τῶν ἔργων τῆ Διαβόλου.
 Δεύτερον: ὅτι ὅσοι ἐκ τῆ ἐναντίας διδάσκουσι κακοκίχης διδασκαλίας, καὶ ᾠδῶν τῆς Χριστιαν-
 ῆς εἰς τῷ ἀμαρτίαν, ἢ ἔξ τῆς λόγου, ἢ ἔξ τῆς ἔργου, καὶ τῆς ᾠδῆς τῆς ζωῆς τῶν: αὐτοὶ
 εἶναι, ἄκρας μὴ ἐναντίοι, εἰς τὸν σκοπὸν καὶ τὸ τέλος, καὶ τὸ ὁποῖον ἔγινον ἀνθρώπος ὁ υἱὸς τῆ
 Θεοῦ, ἄκρας δὲ ἐναντίοι μετὰ τὸν σκοπὸν τῆ Διαβόλου· καὶ τὴν καθὼς ὁ Διάβολος εἶνα σκοπὸν ἔχει
 νὰ ἐνεργῇ τῷ κακίαν: ἔτσι καὶ αὐτοὶ ἀγωνίζονται νὰ ἐνεργῶσιν, καὶ νὰ συνισῶσι τὰ ἔργα τῆ Δια-
 βόλου, τὰ ὅποια ἦλθε νὰ ἀφανίσῃ ὁ υἱὸς τῆ Θεοῦ. Τρίτον δὲ καὶ πεδύτατον μανθάνομεν, ὅτι ὅσοι
 χριστιανοὶ θεληματικῶς, καὶ ἐν γνώσει ἀμαρτανῶν, καὶ παρῶτον τὰ πονηρὰ ἔργα τῆ Διαβόλου, καὶ
 αὐτοὶ παρομῶς εἶναι ἄκρας ἐναντίοι εἰς τὸν σκοπὸν καὶ τὸ τέλος, καὶ τὸ ὁποῖον ἔγινον ἀνθρώπος
 ὁ υἱὸς τῆ Θεοῦ. καὶ καὶ τῷτο δείχνουσιν ὡσαύτῃ νὰ μὴ πισύωσιν, ὅτι ἦλθον εἰς τὸν Κόσμον ὁ υἱὸς τῆ
 Θεοῦ. καὶ τὴν καθὼς ὁ υἱὸς τῆ Θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τῆ Διαβόλου, αὐτοὶ δὲ ἐκ τῆ ἐναντίας, σπι-
 σῶσι τὰ διαβολικὰ ἔργα μετὰ τῆς πονηρίας αὐτῶν παρῶτον. τὸ ὁποῖον πόσης κατανόησις εἶναι ἄξιον,
 ἐγὼ δεῶ δυνάμει καὶ λόγῳ νὰ παραστήσω. ὅθεν καὶ πληρῆται εἰς αὐτῆς ἐκείνου τὸ τῆ Ἰστορίας, ε-
 „ γυνόμεθα ὡς τοσπαρχῆς, ὅτε ἐκ ἡρῆς ἡμῶν, ἐδὲ ἐκλήθη τὸ ὄνομά σου ἐφ' ἡμᾶς. (Ἰσ.
 ἔγ. 19.)

9. „ Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τῆ Θεοῦ, ἀμαρτίαν ἔποιᾶ. ὅτι σπέρ-
 „ μα αὐτῆ ἐν αὐτῷ μένει. καὶ ἔδιώεται ἀμαρτανῶν, ὅτι ἐκ τῆ
 „ Θεοῦ γεγεννηται.

ΕΔῶ ἀνιγνωσκῶδες φανεροί οἱ Ἀπόστολοι τῷ ἔξ ὕδατος, καὶ Πνεύματος: ἦτοι τῷ ἐκ τῆ ἀγίας
 βαπτίσματος ἀναγέννησιν. καὶ τῷ ὅποιαν εἶπον ὁ αὐτὸς καὶ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ „ οἱ ἐκ ἔξ αἱμά-
 „ των, ἐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, ἐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν. (Ἰω. ἀ.
 13.) τὸ ἰόνμα δὲ τῆς λόγου τῆς, εἶναι τοιῶτον. κάθε χριστιανὸς ὅπῃ ἠξιώθη νὰ λάβῃ τῷ Θεῖαν
 ἀναγέννησιν, καὶ ἐφύλαξε καθαρὸν τὸν ἀρραβῶνα καὶ τῷ χάριτι τῆ Πνεύματος ὅπῃ ἔλαβον ὅταν ἐ-
 βαπτίδη, αὐτὸς δεῶ ἐγκαταλείπεται ὑπὸ τὸν Θεόν νὰ παρῶτον πονηρὰ ἔργα, καὶ νὰ κρημισθῇ εἰς
 ἐμπαθῆ καὶ ἀμαρτανῶν ζωῆ. καὶ τὴν ἔχει τῷ χάριτι τῆ Θεοῦ, ὅπῃ φέρει ἐγκατακίον εἰς τῷ καρ-
 δίαντες, ἐσθμιζέσσω αὐτόν, καὶ διαφυλάττωσαν ἀνεπιβέβδτον ὑπὸ τῆς μηχανῆς τῆ Διαβόλου, καὶ
 ὑπὸ τῆς ἀμαρτίας. καὶ τῷτο θέλει νὰ εἰπῇ τὸ, ὅτι σπέρμα τῆ Θεοῦ μένει εἰς αὐτόν καὶ δεῶ δυνά-
 ται νὰ ἀμαρτανῆ, διὰ τὴν ἐκ τῆ Θεοῦ ἐγεννήθη: ἦγον, καὶ τὴν ἔχει τῷ σπέρμα τῆ Θεοῦ: ἦτοι ἡ χάρις
 τῆ Θεοῦ, τῷ ὅποιαν ἔλαβον ὅταν ἐβαπτίδη, αὐτὴ λέγω ἡ χάρις μένει, καὶ διὰ τῷτο δεῶ ἀφίνε
 τὸν ἔχοντα ταύτῃ νὰ ἀμαρτανῆ· πῶς δὲ μένει ἡ χάρις αὐτῆ εἰς τὸν βαπτισθέντα; καὶ μέσου
 τῆς καλῆς προαιρέσεως, καὶ ἐν ἀρετῆς ζωῆς τῆ ἀνθρώπου. αὐτὴ γὰρ ἡ ἐν ἀρετῆς ζωῆ, ἀπέχεσα ὑπὸ κα-

Θε ἁμαρτίαν, φυλάττει τὴν χάριν τῆς θεῆς βαπτίσματος, εἰς τὴν καρδίαν τῆς βαπτισθῆτος. ἢ δὲ χάρις πάλιν φυλάττεται, ἀντιστρόφως φυλάττει τὸν αὐτὴν φυλάττοντα. (1)

Καὶ διὰ τὰς αὐτὰς φωνὰς ἡ ἀποστολή λέγει ἐδῶ ὁ θεολόγος, φέρω τὰ παραδείγματα ταῦτα. καθὼς ἐκεῖνος ὅπερ ἤλυσεν ὡς κτήνη, εἰς τὸ ἐμπροσθεν ἐπενταίνεται, καὶ καθ' ἡμέραν αὐξάνει, καὶ ἀποκόπτει, ἕως ἂν ἐν ᾧ φθάσῃ εἰς τὸ τέλειον μέτρον τῆς αὐδαίτης ἡλικίας. καὶ δὲ ἡμπορεῖ νὰ σταθῇ τελείως, ἢ νὰ γυρίσῃ εἰς ἐλάττωσιν. ἐπειδὴ καὶ εἶναι σπέρμα φυσικὸν εἰς αὐτὸν: ἦσαν ἐπειδὴ καὶ ὁ πατήρ αὐτοῦ, διὰ τοῦτο ἕσπερον αὐτὸν καὶ ἐξήγησε, διὰ τὰς αὐτὰς αὐτὸν, τέλειον ἄνδρα ὁμοίον ἑαυτῷ. ἢ καθὼς ὁ γεωργὸς ὅπερ σπείρει σίτον, διὰ τοῦτο σπείρει αὐτὸν, διὰ τὰς αὐτὰς αὐτὸν, καὶ νὰ ᾄδῃ τὸ σπέρμα ὅπερ ἕσπερον τέλειον καρπός. χρειάζεται ὁμοίως νὰ φυλάξῃ τὸ σπέρμα ἐκεῖνο ἵνα καθεὶ σπασίον, ἕως ἂν ἐν ᾧ ἐλθῇ εἰς τέλειον ἄσταχυον: τοιαυτοτρόπως καὶ ἐκεῖνος ὅπερ βαπτισθῆ, καὶ ἀναγκυνθῆ ἐκ τῆς Θεῆς, καὶ λάβῃ τὸ σπέρμα τῆς χάριτος τῆς ἀγίας Πνεύματος εἰς τὴν καρδίαν, χρειάζεται νὰ φυλάξῃ τὸ σπέρμα αὐτὸ ἵνα καθεὶ σπασίον καὶ πονηρὸν ἔργον, μὴ τὴν ἐδικλῶται προαιρέσιν. καὶ ὅταν αὐτὸς φυλάξῃ αὐτὸ, τότε καὶ τὸ σπέρμα ἐκεῖνο τῆς χάριτος, ἀντιστρόφως φυλάττει αὐτὸν ἵνα καθεὶ ἁμαρτίαν. πῶς; καὶ μὴ τί τρόπον; διὰ τὴν αὐτὴν δὲν ἐσκεπτε τελείως, ἀλλὰ αὐξάνει καθ' ἑκάστην, καὶ ἐκ δυνάμεως πορεύεται εἰς δυνάμιν, ἕως ἂν ἐν ᾧ φέρῃ τὸν ἔχοντα, τὴν εἰς ἄνδρα τέλειον εἰς μέτρον ἡλικίας τῆς πληρώματος τῆς Χρείας. ὅταν ὁ πῶτος, ἐπειδὴ ἀληθμονεῖ μὴ τὰ ὀπίσθεν, εἰς δὲ τὰ ἐμπροσθεν ἐπενταίνεται, διὰ τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἀμαρτήσῃ, ὡς εἰς μόνον τὴν ἀρετῶν πορεύεται, καὶ αἰετὸ αὐξαίνου. Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος παρωμοίωσε τὰς τοιαύτας μὴ τὴν γλῶσσαν τῶν ἀγαθῶν, ἦτις δεχθεῖσα τὸν Πνευματικὸν σπέρμα, ἐφύλαξεν αὐτὸν, καὶ διὰ τῆς φυλακῆς ταύτης τὸν ἐβλάσνησε, τὸν ἐθερέψε, τὸν αὐξήσῃ, καὶ τὸν ἐφέρῃ εἰς καρπὸν ἑκατονταπλασίον. „ ὁ δὲ ὅτι τὴν γλῶσσαν τὴν καλλῶ σπαρέεις, ἔπος ἐστὶν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ σωμάτων. ὅς δὲ καρποφορεῖ, ὁ μὴ, ἐκατοντῶν, ὁ δὲ, ἐξήκοστα, ὁ δὲ, τεράκοντα. (Ματθ. ιγ'. 23.) ὥστε, ἐὰν φυλάττῃ ὁ Χριστιανὸς τὴν χάριν τῆς βαπτίσματος ἀμόλυτον, φυλάττει ἀντιστρόφως καὶ τὸν Χριστιανὸν ἢ χάρις, καὶ δὲν ἀφίνει αὐτὸν νὰ πέσῃ εἰς ἁμαρτίαν. καθὰ δύο δὲ τρόπους φυλάττει ἢ χάρις τῆς βαπτίσματος τὸν βαπτισθῆτα, καὶ δὲν ἀφίνει αὐτὸν νὰ πέσῃ εἰς ἁμαρτίαν. πρῶτον: διὰ τὴν δίδει γνώσιν εἰς τὸν νοῦν, διὰ τὰς γινώσκῃ ἐκεῖνα τὰ καλά ὅπερ πρέπει νὰ κάμῃ, καὶ ἐκεῖνα τὰ κακά ὅπερ πρέπει νὰ ἴσχυρα. καὶ δὲν ἀφίνει, διὰ τὴν δίδει δυνάμιν εἰς τὴν θέλησιν τῆς νὰ ἀγαπᾷ, καὶ νὰ ἐργάζεται τὰ καλά ἐκεῖνα ὅπερ ἐγνώρισεν ὁ ἄνθρωπος διὰ τῆς νοῦς: καθὼς ὁ ρηγ. Κανὼν τῆς ἐν Καρθαγῆ ἀγίας Συνοδῆ ταῦτα διορίζει, ἀναθεματίζων τὰς τὰς αὐτὰ φρονεῖν τας Πελαγιανὰς, καὶ Κελεσιανὰς.

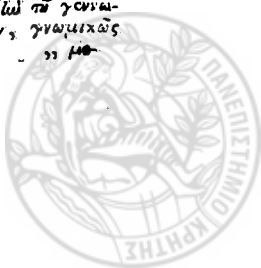
Οὐ μόνον δὲ ἐάν τις φυλάξῃ ἀμόλυτον τὴν χάριν, ὅπερ ἔλαβεν ἐκ τῆς ἀναγκύνσεως τῆς ἀγίας βαπτίσματος, δὲν ἀφίνεται ἵνα τὴν χάριν αὐτῆν νὰ ἀμαρτήσῃ: ἀλλὰ, καὶ ἐάν, θετήν, τινὰς μολύβη πρότερον τὴν χάριν ταύτην τῆς βαπτίσματος μὴ ἁμαρτίας, ὕστερον δὲ μετανοήσας μὴ ἀληθινῶς μετανοήσας, μὴ θερμὰ δάκρυα, μὴ ἐξομολόγησιν κατασκευαστικῶν, καὶ ποιήσας τελείως ἀποκλῆ τῆς κακίας, ἐργασθῇ προθύμως καὶ ἐπιπόνως ὅλας τὰς θεουργικὰς ἀρετὰς, καὶ φθάσῃ εἰς μέτρα τελειότητος διὰ τῆς ἄκρας ἡσυχίας, καὶ ἀδιαλείπτου προσδύχῃς, καὶ καθαρὰς καρδίας, ὡς ὅπερ νὰ λάβῃ τὴν χάριν τῆς Θεῆς ἑνεργῶς καθαρῶς καὶ ἐμφανῶς εἰς τὴν καρδίαν τῆς, καὶ ἀξιώσῃ νὰ ἀναγκυνθῆ δὲν ἀφίνει αὐτὸν νὰ πέσῃ εἰς ἁμαρτίαν. καὶ τῆς δακρύων, καὶ νὰ ἐπιτύχῃ θείας ἐλλάμψεως, καὶ φωτισμῶν: καὶ αὐτὸς, λέγω, δὲν δύναται νὰ ἀμαρτήσῃ: διὰ τὴν ἔχει σπέρμα εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς, τὴν ἐγκάτοικον χάριν τῆς Πνεύματος, ἦτις δὲν τὸν ἀφίνει νὰ ἀμαρτήσῃ. φέρει δὲ εἰς τὴν εἰς αὐτὸν ἕνα παραδείγμα ὁ ἅγιος Μάξιμος, καὶ λέγει. ὅτι, καθὼς ἐκεῖνος ὅπερ ἰδὴ μὴ τὰς σωματικὰς ὀφθαλμῶν τὸν αἰσθητὸν ἥλιον, δὲν ἡμπορεῖ νὰ ἀρνηθῆ, καὶ νὰ εἰπῇ, ὅτι δὲν εἶδε τὸν ἥλιον. ἐπειδὴ ἢ αἰσθησις καὶ θεωρία τῆς ἡλιού ἐτυπώθη βαθεῶς εἰς τὴν φαντασίαν τῆς, καὶ μὴ ἀνεξάλειπτος (2). τοιαυτοτρόπως καὶ ὅποιος ἀ-

ξιω-

(1) Ὁ δὲν καὶ εἶναι νεώτερος διδάσκαλος ἕως ἐμμένει τὸ ἕν- τὸν τὸν τὸν Γεωργίου. ὁ τρόπος τῆς ἑρμηνείας ἵνα διττός. ὁ εἶναι φαίνεται ἀπὸ τὸν τὸν ἡμετέρον τὸν πολυδάσκαλον Θεοῦ. ὁ ἄλλος, ἀπὸ τὴν ἐδικλῶν τῆς ἐπιμέλειαν, καὶ τὴν ἐργασίαν ἢ ἀποκλῆ καὶ ἀρετῶν. ἢ χάρις λοιπὸν καὶ μεγαλοφρονεῖ τὸ Θεὸν ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος, καὶ ἢ ἐδικλῆς ἐπιμέλειαν καὶ ἐργασίαν ἢ ἀποκλῆ ἀπὸ τὸ ἄλλο, ἀναπτύσσῃ ἀναπτύσσῃ ὅλον τὸν γινόμενον ὑπὸν Θεοῦ τῆς Θεῆς, καὶ φέρῃ αὐτὸν εἰς τὴν ἡμετέρον τὸν γινόμενον ὑπὸν Θεοῦ. ὅταν ὁ κατὰ τὸν τὸν τρόπον γινόμενος καὶ ἡμετέρος διὰ τῆς ἐργων τῆς Θεῆς, καὶ βεβαίαν ἀποκλῆ τὴν Θεῆς ἡμετέρον, ἀμειβόμενος λαμβάνει τὴν

ἀποκλῆ τὴν καλῶ, καὶ δὲν θέλει νὰ ποιήσῃ ἁμαρτίαν. ἐκείνος δὲ ὅπερ ἐγίνετο τῆς Θεῆς κατὰ μόνον τὴν χάριν καὶ δωρεῶν τῆς Θεῆς, δὲν ἐκαμε δὲ ἀξία ἐργα τῆς πιαύτης χάριτος, μηδὲ ἀποκλῆ εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς βεβαίαν τὴν Θεῆς ἡμετέρον διὰ μέ- τον ἢ καλῶν ἐργων: ἀποκλῆς ἀγαθῶν καὶ ἡμετέρον τῆς Θεῆς ἡμετέρον, εὐκολα ὁμοίως πίπτει πρὸς ἁμαρτίαν.

(2) Ταῦτα λόγια τῆς ἀγίας Μαξίμου ἀποκλῆ εἰσι ταῦτα. „ Δι- τὸν ἐν ἡμετέρον τῆς Θεῆς γινόμενος ὁ τρόπος. ὁ μὴ, πᾶσαν ἢ δυνάμει παρῶν τῆς γινόμενοις, διδῶν τὴν χάριν τῆς ἡμετέρον τῆς ἡμετέρον, ὁ δὲ κατὰ τὸν ἡμετέρον ἄλλω παρῶν, καὶ τὴν τὸν γινόμε- τῆς μόνον πᾶσαν πρὸς τὸν γινόμενον Θεῶν προαιρέσιν, γινόμενος ἢ μὴ.

ξιωθῆ νὰ ἤμνηθῆ ἐκ τῆ Θεῶ, καὶ νὰ ἰδῆ νοερώς τὸ φῶς τῆς θείας χάριτος εἰς τὴν καρδίαν, αὐτὸς δὲ ἠμπορεῖ νὰ ἀμαρτανῆ. Ἐὰ τί ἡ γλυκύτης ἐκείνη τῆς θεωρίας τῆ θείας φωτός, ὡσαύ δρασιμὴ Μαγνήτις τὸν ἔλκει εἰς τὰ ἠμπεροσθεν, καὶ τὸν τραβίζει πάντοτε εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ τὴν ἀρετῶν, καὶ δὲ τὸν ἀφίνας νὰ γυρίσῃ ὀπίσω, καὶ νὰ πέσῃ εἰς ἀμαρτίαν. ὅθεν καὶ τὸ, ἔδιδάται ἀμαρτανεῖν, νομίζω πῶς ἐνοεῖται, αὐτὶ τῶ, ἔ βιάλεται ἀμαρτανεῖν. ὁ γὰρ τῆς ποικίλων χαρισμάτων ἀξιοθεῖς, καὶ τῆς γλυκύτητος τῆ Θεῶ γλυσάμμος, δὲν θέλει πλέον νὰ πράξῃ τὴν πικρὰν, καὶ βρωμερὰν ἀμαρτίαν. καθὼς νοεῖται καὶ ἐκεῖνο ὅπῃ λέγει ὁ Εὐαγγελιστὴς ὡρὶ τῆ Κυρίε, „ Καὶ ἐκ ἠδυνῆθῃ λαθεῖν. (Μάρ. ζ'. 24.) αὐτὶ τῶ, ἐκ ἠβελήθῃ, καθὼς ἐρμηνεύει τῶτο ὁ Νικηφόρος Βλεμμίδης, καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος. ἢ τὸ ἔδιδάται ἀμαρτανεῖν νοεῖται, αὐτὶ τῶ, ὡς ὀπιποπλεῖσον: ἦτοι ὁ τῆς ἀνωτέρω χαρισμάτων ἀξιοθεῖς, ὡς ὀπιποπλεῖσον ἐκ ἀμαρτανεῖ. καθὼς νοεῖται καὶ τὸ, ἔδιδάται πόλις κρυβύωαι, ἐπάνω ὄρως κειμήν. (Ματθ. ε'. 14.) ὡς ἐρμηνεύει αὐτὸ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος ἐν τῷ β'. λόγῳ ὡρὶ Γίῶ. (1)

10. „ Εὐ τῷ φανερά ἐσι τὰ τέκνα τῆ Θεῶ, καὶ τὰ τέκνα τῆ Διαβόλου.

ΜΕ τῶτο λέγει, εἶναι φανερά τὰ τέκνα τῆ Θεῶ, καὶ τὰ τέκνα τῆ Διαβόλου. με τῶτο ποῖον; με τὸ νὰ μὴ ἀμαρτανῆτινας, καὶ με τὸ νὰ ἀμαρτανῆ: ἦγεν, εἰάν τινὰς δὲ ἀμαρτανῆ, εἶναι τέκνον Θεῶ, εἰάν δὲ ἀμαρτανῆ, εἶναι τέκνον τῆ Διαβόλου. καθὲ τῶ ἀνθρώπος ὅπῃ κάμνει τὴν ἀμαρτίαν, ἀπὸ τὸν Διάβολον γεννάται, καὶ τῶτο, καθὲ ὁ ἀμαρτανεῖ. ἐπειδὴ ἡ ἀμαρτία εἶναι σπέρμα τῆ Διαβόλου, καὶ ὅποιος λάβῃ τὸ σπέρμα αὐτὸ εἰς τὴν καρδίαν, συλλαμβάνει, καὶ ἄνω πόνον καὶ τὴν ἀπώλειαν τῆς ψυχῆς τε, καὶ ἀκολέθως γίνεται ἄλλος Διάβολος. Ἐὰ τῶτο ὁ μὴ Παῦλος, ἰδὸν Διαβόλου ὠνόμασεν Ἐλύμων τὸν μάγον, εἰπὼν πρὸς αὐτὸν „ ἠέ Διαβόλου, ἢ παύσῃ ἄσπρέφον τὰς ὁδὸς Κυρίε τὰς ὁδοί; (Πράξ. ιγ'. 10.) ὁ δὲ Κύριος, Διάβολον ἀπλῶς ὠνόμασε τὸν Ἰῶδω, εἰπὼν ὡρὶ αὐτῶ „ Καὶ ἐξ ὑμῶν εἰς Διάβολός ἐσιν. (Ἰω. ε'. 70.) λέγει δὲ ταῦτα ὁ Θεολόγος, ὅχι διὰ τὴν παντελῶς καὶ μετελειότητα δὲ ἀμαρτανῆν, ἐκεῖνοι ὅπῃ ἀξιοθεν τὴν θείαν Υἱοθεσίαν: ἦγεν ἄνω ἰοὶ Θεῶ καὶ χάρι. ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνοι ὅπῃ ἔλαβον τὴν ἔξωσίαν ἀπὸ τὸν Χριστὸν νὰ ἄνω, καὶ νὰ ὠνομασθεῖν τέκνα Θεῶ, αὐτοὶ ξεπέφτην ἀπὸ τὴν ποιαύτῳ ἀξίαν, ἀπίσως χάσεν τὴν δυνάμιν τῆς θείας Υἱοθεσίας ὅπῃ τὰς ἐφύλαττεν ἀπὸ τὰ κακά, ἐπειδὴ ἔδωσαν τόπον εἰς τὸν Διάβολον, καὶ ἐδέχθησαν εἰς τὴν καρδίαν τὰς αἰχρὰς, καὶ πονηρὰς, καὶ βλασφῆμιας λογισμὰς ὅπῃ τὰς ἐκφοβὰλε. καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, ἐπειδὴ κάμνεσι τὰ ἔργα τῆ Διαβόλου. τότε γὰρ, οἱ πρώτω ὄντες Υἱοὶ Θεῶ, γίνονται ἐκ τῶ ἐναυτίε ἰοὶ τῆ Δια-

„ μεταπλάττωσαν εἰσάγων. καὶ ὁ μὲν, κατὰ πῆσιν μόνῳ δυνά-
 „ μι παρῶσαν τὴν χάριν ἔχων. ὁ δὲ, πρὸς τῆ πῆσει, καὶ πῆν
 „ κατ' ἐπίγνωσιν ἐνέργησαν ἐν τῷ ἐπιγνωστικῷ τῷ πῆ γνωσθέν-
 „ τος θεοπαύτω ὁμοίωσιν ἐμπειῶν. οἷς μὲν ἐν ὁ πρώτος τῆς
 „ γνωστικῆς ἐνδραστηρίας τρόπος, διὰ τὸ μῆπω τῷ γνωμῷ
 „ καθαρῶς ἐκκαθαίρειται τῆς σαρκικῆς πορασθείας, ποιαυθῶναι
 „ διόλῃ τῷ Πνεύματι, κατ' αὐτῷ τῷ ἐγνωσμένῳ θείῳν μυσ-
 „ τηρίῳ δι' ἐνεργείας τῷ μετῆξιν, τὸ πρὸς ἀμαρτίαν ἐξέσαι
 „ ποτε βελομένους, ἐκ ἀπίσιν. ἢ γὰρ γινῶν τῷ γνωμῷ τὸ πνεύ-
 „ μα μὴ θέλωσαν, ἀλλὰ βολομῆν μεταπλάττει πρὸς θεῶσιν.
 „ οἷς ὁ κατ' ἐπίγνωσιν πείρα λαβὼν, ἔδιδάται, τῶ Κυρίῳ
 „ κατὰ ἀλήθειαν ἀπαξ ἔργῳ διαγωνθέντος, πρὸς ἄλλο τι παρ'
 „ ἐκείνου, κρῆκῆνον εἶναι ἀρασοιούμενον, μετεπεσεῖν. ὡτ-
 „ περ ὅτε ἐφθαλμὸς ἀπαξ τὸν ἥλιον θεωρούμενος, ἢ τὴν σε-
 „ λῆνῳ, ἢ τινὰς ἄλλας τῶν κατ' ἔρανθῳ ἀστέρων (διδάται) πα-
 „ ραγινεῖσαι. ὡν δὲ κατὰ τὴν γέννησιν, τῷ ὄλλῳ ἀραρίεσιν
 „ λαβὼν τὸ πνεύμα τὸ ἄγιον ἀπὸ τῆς γῆς πρὸς ἔμωας διόλῃ
 „ μετῆξικε, καὶ διὰ τῆς κατ' ἐνεργείας ἀληθῆς ἐπίγνωσως, ταῖς
 „ τῶ Θεῶ καὶ Πατρὸς μακαρίως ἀκτίσι πῆσιν μετεποιήσεν, ὡς
 „ ἄλλοι εἶναι Θεῶν νομιζόμενοι παθόντες κατὰ τῶν ἔξιν διὰ τῆς
 „ χάριτος, ὅπερ ἔπαρῃ, ἀλλ' ὑπάρχων κατ' ἐσίαν ἐξιν ὁ
 „ Θεῶς. πῆσιν σαφῶς ἀναμνηστικῶς κατὰ τὴν ἔξιν τῆς ἀρετῆς
 „ καὶ τῆς γνώσεως ἢ ἀραρίεσις γέρονε, μὴ δυνάμειν ἐρη-
 „ νῶσθαι τὸ διὰ τῆς πείρας αὐτῆς κατ' ἐνεργείαν διεγνωσμένων.
 „ ὡτ' ἐν ἔχωμεν τὸ Πνεύμα τῆς ἰσοθείας, ὅπῆρες ἀπῆρα
 „ πρὸς τῶν τῶ ἀειράτων εἰδοποιῶν τῆς γεννημένους ἐμῶσιν,
 „ ἀλλ' ἔ παρῶμεν αὐτῷ τῷ γνωμῷ τῆς ἐπ' ἄλλο ῥοπῆς τε
 „ καὶ διαδῆσεως καθαρῶν, διὰ τὸν καὶ μετὰ τὸ γεννηθῶναι δι'
 „ ὕδατος καὶ Πνεύματος, φιλοντες ἀμαρτανεῖν.... λέγειται τοι-
 „ γαρὼν ἐξάσῃ ἡμῶν, τῶ ἀμαρτανεῖν ἐτι δυνάμειν, τὸ καθά-

„ ραν ἑαυτὰς ὄλως κατὰ τὴν γνώμῳ, εἰ παρῆρον βεληθεῖεν τῷ
 „ Πνεύματι (ἐρωτητοκ. ε'.)
 „ (1) Γεώργιος δὲ ὁ Κορνήσιος λέγει, ὅτι τὸ, ἔδιδάται ἀμαρ-
 „ τανῆν, νοεῖται κατὰ φυσικὴν ἀκολοθῆν. καθὼς γὰρ ὁ ἐν ἡ-
 „ μέρα ὡν, καὶ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶν, φυσικῶς λέγομεν, ἐτι
 „ ἀκολοθῆν νὰ μὴ δυνάται νὰ σκονητῆ ὅπῃ, καὶ νὰ κρημῖσῃ,
 „ διὰ τὴ βλέπει καθαρῶς τὴν ὁδὸν ποτε δὲ μόνον σκονητῆτε καὶ
 „ κρημῖζεται, ὅταν, ἢ κλῶσῃ θεληματικῶς πῆ ὀμματίαν, ἢ
 „ γυρίσῃ ὀπίτω πῆς ὀφθαλμῆς τε, καὶ ἐν θέλω νὰ ἰδῆ τὸν ἥ-
 „ λιον. ἐτῆ καὶ ἐκῆνος ὅπῃ ἄρασοιούμενος ἐν τῷ φωτὶ τῆς
 „ θείας χάριτος, κατὰ φυσικὸν τρόπον ἀκολοθῆν νὰ μὴ δυνάται
 „ νὰ ἀμαρτανῆ. διὰ τὴ βλέπει καθαρῶς τὴν ὁδὸν τῆς ἀρετῆς, καὶ
 „ ἀληθείας, καὶ ἀπὸ μακρόθεν διακρίνει τῆς μηχανῆς τῆ Διαβό-
 „ λου. ὅθεν καὶ ἀφοφυλάττεται, καὶ δὲν πίπτα εἰς αὐτὰς. ποτε
 „ δὲ μόνον δυνάται νὰ ἀμαρτανῆ, ὅταν, ἢ κλῶσῃ τῆς νοεῶς ὀφ-
 „ θαλμῆς τῆς ψυχῆς τε θεληματικῶς, ἢ γυρίσῃ εἰς ἄλλο μέρος,
 „ καὶ ἀρῆσῃ τὸ φῶς ὀπίτω τῆ καθὼς γὰρ ὁ Θεῶ ὅταν ἐκατῆβῃ
 „ εἰς τὸ ἔρος Σινῶ, ἀρῆκε σημεῖα τῆς παρουσίας τῆ, τὸ νὰ φαίνε-
 „ ται λαμψῆς ὁ ποπος ἐν ἰσάπ, ὡσαύ λῆθος Σαπφῆρος, καὶ
 „ ὡσαύ τὸ ζερέωμα τῶ ἔρανθῳ. Καὶ ἔδον πῆν ποπον, ἢ εἰς ἔκει ὁ
 „ Θεῶς τῶ Ἰσραὴλ, καὶ πῆ ὑπὸ τῆς πόδας αὐτῶ, ὡσεῖ ἔργον
 „ πλῆνθῳ σαπφῆρος, καὶ ὡπερ ἔδως ζερέωματος τῶ ἔρανθῳ τῆ
 „ καθαρῶσιν (Ἐξ. κδ'. 10.) ποιουπτρότως καὶ τὸ φῶς
 „ τῶ Θεῶ τὸ ἐν τῆ καρδίᾳ λαμψῆν, καὶ ἢ ἀναχωρήσῃ, ἀφίνας
 „ ὄμως ἰχνη καὶ σημεῖα τῆς ἐαυτῶ λαμπαρόσιν βαδῆως ἐρρῆζωμῆ-
 „ να εἰς τὴν καρδίαν, καὶ φελτίωσιν ἀρῆζέντα τῆς εἰσεῖς.
 „ διὰ τῶτο εἶπω ὁ Δσβίδ, ἐσημαῖθῃ ἐφ' ἡμῶς τὸ φῶς τῶ ἀρασοῖ-
 „ ῶσιν. ἢ πῆ βαδῆως ἐνεσημαῖθῃ. καθὼς ἐρμηνεύει ὁ Θεολόγος
 „ Γρηγόριος. (φιλ. δ'. 6.) ἔδον ἐκ τῶτων γίνετο ἐσεκῆκτος,
 „ ἢ ἀκίνητος εἰς τὸ κακὸν ἢ ψυχή.

Διαβόλου, ἃ τὴν ὁμοίωσιν ὅπως λαμβάνειν μετὰ τὸν Διάβολον. φυσικῶς γὰρ τῷ τρόπῳ, καθὼς ἡνθίσαι κάμνει τὸ ἡνώμενον νὰ ἔχη ὁμοιότητα μετὰ τῶν ἡνθῶν, καὶ νὰ λαμβάνῃ τὸ ὄνομα τῶν ἡνθῶντος. καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος, „ τὸ γενημένον ἐκ τῆς σαρκὸς, σὰρξ ὄντι, καὶ τὸ γενημένον ἐκ τῆς Πνεύματος, Πνεῦμα ὄντι. (Ἰω. γ΄. 6.) ὅθεν ἀκολούθως καὶ οἱ ἐκ τῆς Διαβόλου ἡνθίσαι, τὸι Διαβόλου, καὶ Διάβολοι γίνονται. ἃ τὸ λέγει ὁ Θεὸς Χρυσόστομος, ὅτι ὅσαις φοραῖς ἀμαρτανούμεν, ἡνώμεθα ἄπο τὸν Διάβολον. καὶ ὅς ἐναντίας, ὅσαις φοραῖς πράττομεν τὴν ἀρετὴν, ἡνώμεθα ἄπο τὸν Θεόν.

- „ Πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην, ἐκ ἔστιν ἐκ τῶ Θεῶ. καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτῶ.
 „ πῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτῶ.
 II. „ Ὅτι αὕτη ἔστιν ἡ ἀγγελία, ἠῆκῆσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.

Επειδὴ παραλαμβάνων εἶπεν ὁ Θεολόγος, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι δίκαιος, ἃ τὸ σωματικῶς εἶπε, καὶ ὅτι ὁποῖος ἐργάζεται τὴν δικαιοσύνην, ὄχι μόνον τὴν ὑποδίδεσθαι εἰς τὸν καθ' ἑαυτὸν τὴν κατ' ἀξίαν ἰσότητα, ἀλλὰ καὶ καθὼς ἀρετῶν, αὐτὸς εἶναι ἄπο τὸν Θεόν. τῶρα δὲ ἐδῶ λέγει τὸ ἐναντίον, ὅτι ὁποῖος ἐργάζεται τὴν ἀδικίαν, καὶ καθὼς κακίαν, αὐτὸς ὄχι ἀνάγκης δὲ εἶναι ἀπὸ τὸν Θεόν. ὄχι διὰ τὴν ὅτι οὐκ εἶναι ἐδουλωμένον ἄπο τὸν Θεόν, ἢ δὲ ἔλαβε τὸ εἶναι καὶ τὴν ζωὴν κατὰ τὰς ὁρὰς καὶ νόμους τῆς φύσεως. ἀλλὰ διὰ τὴν ἐμόρφωσιν τὸν ἑαυτὸν μετὰ τὴν ἀμαρτίαν, καὶ ἃ τὴν ἐμεταχειρίσθη τὰς δυνάμεις τῆς φύσεως εἰς τὸ κακόν. καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, καθ' ὅτι εἶναι ἀμαρτωλός, καὶ τὸ οὐκ εἶναι δὲ εἶναι ἄπο τὸν Θεόν τὸν καθαρὸν, καὶ ἀμαρτητῶν. ἐκεῖνος ὄχι ὅτι εἶναι χωρισμένος ἄπο τὴν δικαιοσύνην καὶ τὸ ἀγαθόν, αὐτὸς πολλῶν μάλλον εἶναι χωρισμένος ἄπο τὸν Θεόν, τὸν αὐτοδικαιοσύνην καὶ αὐτοαγαθότητα ὄντα, καὶ αἴτιον πάσης δικαιοσύνης καὶ ἀγαθότητος. παρομοίως δὲ χωρισμένος εἶναι, λέγει, ἄπο τὸν Θεόν, καὶ ἐκεῖνος ὅτι δὲ ἀγαπᾷ τὸν ἀδελφόν τῶ. ἐπειδὴ καὶ ὁ Κύριος τοιαύτην ἀγγελίαν: ἡνθ ἐντολὴν ἔδωκεν εἰς τὰς μαθητάς τῶ, τὴν ὅτιαν ἠῆκῆσατε εἰς τοὺς οἱ χειριστοί, ἄπο τὴν ἀρχὴν ὅτι ἐβαπτίσθητε. ποία δὲ εἶναι ἡ ἐντολὴ αὕτη; ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. „ ἐν τῶ γὰρ φησι γινώσκοντες πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί εἰσε, ἐὰν ἀγαπῶ ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. (Ἰω. ιγ΄. 35.) ὁποῖος λοιπὸν δὲ ἀγαπᾷ τὸν ἀδελφόν τῶ, αὐτὸς δὲ εἶναι ἄπο τὸν Θεόν. ὅτι τὸν Θεόν ἔχει Πατέρα τῶ. πῶς γὰρ θέλει εἶναι ἄπο τὸν Θεόν, ἐκεῖνος ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν τὴν ἐντολὴν τῶ Θεῶ; καὶ εἶναι, καθ' ὅτι ὁ Θεὸς αὐτὸν, ἐχθρὸς τῶ Θεῶ; ἢ πῶς θέλει ἔχει Πατέρα τὸν Θεόν, ἐκεῖνος ὅτι μισᾷ τὰς ἀδελφάς τῶ, τὰς καὶ χεῖρ ὄντας ὑῆς τῶ Θεῶ; ὁ γὰρ τοιαύτος μισᾷ ἀδελφὸς ὢν, δικαίως καὶ τὸ δὲ ἔχει μέρος ἄπο τὸν Θεόν, ἀλλ' εἶναι ἄπο τὸ μέρος τῶ Διαβόλου, καὶ τὸν Διάβολον ἔχει πατέρα τῶ.

12. „ Οὐ καθὼς Κάιν ἐκ τῶ πονηρῶ ἦν, καὶ ἔσφαξε τὸν ἀδελφόν αὐτῶ. καὶ χεῖρ τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; ὅτι τὰ ἔργα αὐτῶ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τῶ ἀδελφῶ αὐτῶ, δίκαια.

Κατὰ τίναν ἔσφαξεν ὁ Κάιν ἄπο τὸν πονηρὸν Διάβολον; φανερόν ὅτι κατὰ τὴν πονηρίαν, καὶ κακοτροχίαν προαίρεσιν, τὴν ὅτιαν ὑποκίπτεσθαι ἄπο τὴν ἐπίθειαν καὶ προσβολῶν τῶ Διαβόλου. καὶ δικαίως, καὶ πολλὰ προσφυῶς εἶπεν ὁ Θεολόγος ἐδῶ, ὅτι ὁ Κάιν ἦτον ἄπο τὸν Διαβόλον. λέγει δὲ καὶ ποία ἦτον ἡ αἰτία, διὰ τὴν ὅτιαν ἔσφαξε τὸν ἀδελφόν τῶ: δηλαδή, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς μὲν, εἶχε γνώμην μισᾷ ἀδελφόν, καὶ γνώμην πονηρῶν, καὶ μισοφόνον, ὁ δὲ Ἀβελ ἐκ τῶ ἐναντίας, εἶχε γνώμην φιλαδελφόν, καὶ δικαίαν. ὅθεν διὰ τὴν μισᾷ ἀδελφόν καὶ πονηρῶν γνώμην τῶ, ἐπαρκενὴν νὰ φθονήσῃ πρῶτον τὸν δίκαιον ἀδελφόν τῶ, ἔπειτα καὶ νὰ φονεύσῃ αὐτόν. ὡσαύτως νὰ λέγῃ λοιπὸν ὁ Θεολόγος πρὸς τὰς Χριστιανούς. βλέπετε ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ὅτι καὶ ὁ Κάιν, μετὰ τὸ νὰ μὴν ἠγάπα τὸν ἀδελφόν τῶ Ἀβελ, ἀλλὰ ἐμίσησε αὐτόν: διὰ τὸ τὸν ἐθανάτωσε, καὶ μὴ ὄντος ὅτι ἦτον φυσικὸς καὶ γνήσιος ἀδελφός τῶ. ἀλλ' ἐπειδὴ ἐπράττε τὰ πονηρὰ ἔργα τῶ πατρὸς τῶ Διαβόλου, ὁ δὲ Ἀβελ εἰργάζετο τὰ δίκαια καὶ ἀγαθὰ ἔργα, καὶ ἦτον ὑὸς Θεῶ. ἐναντία δὲ εἶναι ὁ Διαβόλος μετὰ τὸν Θεόν, καὶ τὰ πονηρὰ ἔργα μετὰ τὰ δίκαια: διὰ τὸ καὶ ὁ Κάιν, ὡς ἐναντίος τῶ Θεῶ, καὶ τοῖς ἀγαθοῖς ἔργοις, ἐφόνευσεν τὸν ἀδελφόν τῶ, τὸν τὰ τοιαῦτα ἀγαθὰ ἐργαζόμενον. Τοιαῦτοι εἶναι βέβαια καὶ οἱ Χριστιανοὶ ἐκεῖνοι ὅτι μισῶν τὰς ἀδελφάς τῶν, καὶ πειραζόμενον καὶ κατα-

γορῶν ἢ ἀτιμάζον αὐτὰς, διὰ μόνον τὸν ὀλέθριον φθόνον τες. μιμηταὶ γὰρ εἶναι ἢ αὐτῶν τοῦ
 Κάιν, ἢ υἱοὶ τοῦ Κάιν, ἢ ἄλλοι δούτεροι Κάιν, ἢ ὡς ἀνθρωποκτόνοι φέρεται νὰ λογιζῶνται,
 ὅτι τὸ μῖσος ὅπως ἔχασιν πρὸς τὸν ἀδελφόν τες. καθὼς λέγει Ὁσβακάτω ὁ ἠγαπημένος Ἰωάννης
 ,, πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφόν αὐτῶν, ἀνθρωποκτόνος ἐστίν. (αὐτόθ. 15.) κἂν ᾗ οἱ τοῖστοι μισάδελ-
 φοι, δὲν φονεύσῃ τὸν ἀδελφόν τες μὲ τὸ ἔργον, ἐμποδιζόμενοι ἀπὸ καμμίαν αἰτίαν: ἀλλὰ μὲ τὸ
 μῖσος ἢ τὸν φθόνον καθημερινῶς τὸν φονεύει, ἕως ὅπως νὰ εὔρῃν καιρὸν νὰ τὸν φονεύσῃ ἢ μὲ τὸ
 ἔργον. καθὼς ἢ ὁ πορνῆρος Ἡσαῦ, καθ' ἡμέραν ἐφόνεύει Ἰακώβ τὸν ἀδελφόν τες μὲ τὴν μνησι-
 κακίαν, ἢ ἐχθρῶν ὁμοίωσιν, ὅπως κατ' αὐτῶν ἔτρεφεν εἰς τὴν καρδίαν. ὅθεν εἶναι γεγραμμένον
 ,, Καὶ ἐνεκότες Ἡσαῦ Ἰακώβ πρὸς τὴν δόλογοίαν, ἣς δόλογοσεν αὐτὸν ὁ Πατὴρ αὐτῶν. εἶπε δὲ
 ,, Ἡσαῦ ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτῶν, ἐγγισάτωσαν (ἢτοι παρελθέτωσαν) αἱ ἡμέραι τῶν πρῶθων τῶν
 ,, Πατρὸς μου, ἵνα ἀποκτείνω Ἰακώβ τὸν ἀδελφόν μου. (Γεν. κζ'. 41.)

Τί λέγω; οἱ μῖσος ἔχοντες μὲ τὸν ἀδελφόν τες, αὐτοὶ εἶναι χειρότεροι ἢ ἀπὸ τῶν φονεῖς, διὰ
 τρία αἰτία. πρῶτον: ὅτι τὸ φονεῖς μίαν φοράν κτυπᾷ, ἢ θανατόνει. οἱ δὲ μῖσος ἔχοντες, μι-
 εῖαις φοραῖς κτυπᾷσι τὸν ἀδελφόν τες μὲ τὸν φθόνον, ἢ τῶν κατηγορίας, καὶ τὸν θανατόνει.
 ,, περταίνοντες ἐπὶ τὸν ῥῶτον τῶν ἀδελφῶν των, καὶ μακρύνοντες τὴν αὐομίαν αὐτῶν, ὡς λέγει ὁ
 ,, Δαβὶδ. (Ψαλ. ρκίη. 3.) ὅπερ ἐρμιυδῶν ὁ Θεοδώριτος, λέγει ,, ὑπέμειναν μέχερ πολλῶν μοι
 ,, πολεμῶντες, ἢ τὴν οἰκίαν αὐξοντες αὐομίαν. δεύτερον: διὰ τὴν οἱ μὲν φονεῖς θανατόνει μόν-
 ῶν τὴν ζωὴν τῶν ἀνθρώπων. οἱ δὲ μῖσος ἔχοντες, θανατόνει τὴν τιμὴν ἢ τὴν καλὴν ὑπόλη-
 ψιν τῶν ἀδελφῶν των, διαβάλλοντες καὶ ψόδῶς συκοφαντῶντες αὐτὸν, ὡς ἄτιμον καὶ κακοποιὸν ἄν-
 θρωπον. αὐωτέρα δὲ εἶναι ἡ τιμὴ τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ τὴν ζωὴν τες. διὰ τῶν βλέπομεν, ὅτι πολλοὶ
 πολεμῶντες φοραῖς ὅτι νὰ φυλάξῃ τὴν τιμὴν ἢ ὑπόληψιν τες, παρέδωκαν τὴν ζωὴν τες εἰς θανα-
 τόν. Καὶ τρίτον: διὰ τὴν οἱ μὲν φονεῖς θανατόνει μόνον τὸ θνητὸν σῶμα. ὁ δὲ μισῶν ἢ κατηγο-
 ρῶν, καὶ κατ' ἢ τῆς ψυχῆς τῆς ἀθανάτης ἐκτείνει τὴν βλάβην. ὅθεν εἶπεν ὁ Θεὸς Χρυσόσομος
 ,, ἀπέκτεινέ ποτε τὸν Ἀβελ ὁ ἀδελφός, ἢ αἷμα ὀξέχεε συγγενικόν. ἀλλ' ἔτος (ὁ κατηγορῶν μὲ
 ,, μῖσος) ἐκεῖνος παρανομώτερος ὁ φόνος. ὅσω ἢ τὰ τῆς ἀγχισείας μείζω, ἢ τὰ τῆς θανάτης χα-
 ,, λεπώτερα. ἐκεῖνος μὲν ᾗ, τὸ σῶμα ἔτρωσε. σὺ δὲ, κατ' ἢ τῆς ψυχῆς τὸ ξίφος ἠκόνησας. (ὁμιλ.
 ἢ. εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους) Καὶ αὐτοὶ οἱ Χριστιανοὶ ἔχον χρεὸς νὰ μὴ μισῶν ἀπλῶς τὸν πλησίον:
 ἢ γιν νὰ μὴ μισῶν ἔτε τῶν ἀπίστων, ἢ αἰρετικῶν, ἀλλὰ νὰ ἀγαπῶν ὅλους διὰ τὴν ἐπιτολίαν τῆς
 ἀγάπης: (1) ποτὲ μὲν, διὰ τῶν ἔργων διεργετῶντες αὐτὰς, ὅταν ἔχον καμμίαν χρεὴν, καὶ ἀ-
 νὰγκίαν, διὰ τὴν ταυτότητα τῆς φύσεως, ποτὲ δὲ, ἢ διὰ λόγων, λαλῶντες εἰς αὐτὰς τὰ πρὸς
 σωτηρίαν, ἢ τραβίζοντες αὐτὰς εἰς τὴν πίσιν, ἢ τὴν ὀρθοδοξίαν: πόσον ἀράγε ἔχον νὰ κατα-
 κερδῶν οἱ Χριστιανοὶ ἐκεῖνοι, ὅπως μισῶν τοὺς ὀμοπίστους των Χριστιανούς; οἱ τινες εἶναι υἱοὶ τοῦ
 αὐτοῦ ἑρανοῦ Πατρὸς των, ἢ πνευματικοὶ ἀδελφοὶ των; ἢ αὐτοὶ οἱ Ἰουδαῖοι ὅπως ἦτον ἀκόμη ἀτελεῖς
 ἢ νήπιοι, ἐσπορᾶζοντο ἀπὸ τὸν παλαιὸν Νόμον, νὰ μὴ μισῶν τὸν ἀδελφόν τες ἐδὲ μὲ τὴν ὁμο-
 νοιότητος: καθὼς εἶναι γεγραμμένον εἰς τὸ Λευιτικόν ,, ἐμισήσεις τὸν ἀδελφόν σου τῇ διανοίᾳ σου
 (Λευ. 19. 17.) πόσω μάλλον, ἢ ἀσυγκρίτως πόσω, χρεώσῃ οἱ Χριστιανοὶ, ὅπως εἶναι ἄνδρες
 τέλειοι κατ' ἢ τὴν πνευματικὴν ἡλικίαν, ἢ ἔγιναν τέκνα τῆς νέας καὶ ὑψηλῆς χάριτος τῶν Εὐαγγελ-
 λιστῶν, νὰ μὴ μισῶν τῶν ἀδελφῶν των ἐδὲ μὲ τὸν ῥῶν, ἔτε μὲ τὸν λογισμόν, οὔτε μὲ λόγον, ἔτε
 μὲ ἔργον;

(1) Ὁσβα, εἶπεν ὁ Θεὸς Χρυσόσομος, ,, τὸ ἔχον τὸν μὲν, οἱ-
 ,, λης δύο ἢ τρεῖς. πῶν δὲ, πέμπτης, πῶν ἐκ εἰς διὰ τὸν Θεὸν
 ,, ἀγαπᾷν, ἀλλὰ διὰ τὸ φιλεῖσθαι. πῶν δὲ διὰ τὸν Θεὸν ἀγαπᾷν,
 ,, ἢ ταύτην ἔχει τὴν ἀρχὴν τῆς ἀγάπης, ἀλλὰ πρὸς πάντας ὡς
 ,, πρὸς ἀδελφός, ὁ πιστὸς διακρίσεται. πῶν μὲν ὀμοπίστους, ἀ-
 ,, τε γνησίους ὄντας ἀδελφῶν φίλων, πῶν δὲ αἰρετικῶν καὶ Ἐπίση-
 ,, νων καὶ Ἰουδαίων ἐλεῶν, ἢ πικρόμενος, ὑπὲρ αὐτῶν καὶ σαρκῶν.
 ,, ἐν πῶν ὁμοίω ἐσόμεθα τῷ Θεῷ, ἐὰν πάντας ἀγαπῶμεν καὶ
 ,, πῶν ἐχθρῶν, ἐκ ἐαυτοῦ σημεῖα ποιῶμεν (ὁμιλ. γ'. εἰς τὴν
 ,, πρὸς Ἐβραίους) Καὶ πάλιν λέγει ,, καὶ γὰρ καὶ νῦν διεσκοπεῖν

,, ἀγάπην ὅταν παρὰ πολλοῖς, ἀλλὰ παύτῃ τὴν ἀγάπην δια-
 ,, σάσεως αἰτίαν γινόμενῃ. ὅταν γὰρ κατὰ δύο καὶ τρεῖς ὁ-
 ,, μεν συνημνοῖσι, καὶ οἱ μὲν δύο πρὸς ἀλλήλους ὡς σιωδεδε-
 ,, μένοι. ἢ τρεῖς, ἢ πένταρες, ἢ δὲ λοιπῶν ἐαυτῶν ἀφελκῶσι....
 ,, πῶν διάστασις ἀγάπης ἐστίν, ἐκ ἀγάπης.... τί γὰρ ὄφελος ἐστίν
 ,, πῶν δεῖνα φιλεῖς σφοδρῶς; ἀνθρωπίνην ἐστίν ἢ ἀγάπην. εἰδὲ
 ,, ἐκ ἐστίν ἀνθρωπίνην, ἀλλὰ διὰ τὸν Θεὸν φιλεῖς, πάντας φι-
 ,, λει. ὁ γὰρ Θεὸς ὅπως ἐπέταξε καὶ πῶν ἐχθρῶν φιλεῖν. εἰδὲ πῶν
 ,, ἐχθρῶν ἐπέταξε φιλεῖν, πόσω μάλλον πῶν ἐδὲν λελοσηκότας;
 (ὁμιλ. β'. εἰς τὴν πρὸς Θεσσαλ. β'.)

13. „ Μὴ θαυμάζετε, ἀδελφοί μου, ἃ μισᾷ ἡμᾶς ὁ Κόσμος.
 14. „ Ἡμᾶς οἶδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν
 „ ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς.

ΜΕ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ θεολόγος, ὅτι καθὼς ὁ μισῶνος Κόσμος ἐμίση καὶ ἐφθόνη τὸν ἀδελφόν τε, ἔτσι καὶ ὁ Κόσμος: ἦτοι οἱ ἄπιστοι, καὶ αἰρετικοί, μισοῦσι τὰς πεισθῆς, καὶ ὀρθοδοξίας. διὰ τὴν, οἱ μὲν χριστιανοί, εἶναι τῆς ἀληθείας καὶ ὀρθοδοξίας ἐρασταὶ καὶ ὑπερασπισταί, καὶ τῆς ἀρετῆς ἐργάται. οἱ δὲ ἄπιστοι, καὶ αἰρετικοί, εἶναι τῆς ψεύδους, καὶ τῆς κακοδοξίας ὑπερασπισταί, καὶ ζῆν μετὰ καθελογῆς πονηρίαν, καὶ ἀμαρτίαν. ὅθεν δὲν εἶναι κἀνὸς θαυμαστὸν, ἀλλὰ καὶ οἱ ἄπιστοι, καὶ αἰρετικοί, μισοῦσι τὰς πεισθῆς, καὶ ὀρθοδόξους χριστιανούς. ἐπειδὴ αὐτοὶ εἶναι ἐναντίοι, καὶ ἐχθροὶ ἀναμεταξύων, μετὰ τὴν διαφορὰν τῆς γνώμης, καὶ πίστεως. ὅθεν καὶ ὡς ἐχθροὶ καὶ ἐναντίοι, κάμνουν τῶν ἐχθρῶν τὰ ἴδια. καθὼς ἢ τὸ ψεῦδος, καὶ τὸ σκότος, εἶναι ἐναντία μετὰ τὴν ἀλήθειαν, καὶ τὸ φῶς, καὶ πῦρτελὸς ἀφιλίωτα κατὰ φυσικὸν τρόπον, διὰ τὴν ἀκροτάτην διαφορὰν καὶ ἁπλοσύνην ὅπου ἔχον: ἔτσι καὶ οἱ ἄπιστοι, καὶ αἰρετικοί, ὡς τοῦ ψεύδους, καὶ τοῦ σκότους ἐρασταί, ἔχουν πάντοτε φυσικῶς ἀντιπάθειαν μετὰ τὸν πεισθῆς, καὶ ὀρθοδόξους, καὶ διὰ τῆτο μισοῦσιν αὐτούς. ὅθεν ἡμεῖς οἱ χριστιανοί, δὲν πρέπει τελείως νὰ φροντίζωμεν διὰ τὴν ἀντιπάθειαν αὐτῶν, καὶ τὸ μῖσος ὅπου μᾶς ἔχουν οἱ ἄπιστοι, καὶ αἰρετικοί. διὰ τὴν ἡξέδρουμ, ὅτι ἡμεῖς ἐχωρίσθημεν τελείως ἀπὸ αὐτοῦ καὶ ἡξέθεσιν, καὶ δὲν ἔχομεν καμμίαν κοινωνίαν, καὶ ἑνωσιν· ἐπειδὴ καὶ ἀναχαρήσαμεν ἀπὸ τὴν γλῶσσην, καὶ ἔχομεν τὸ πολιτόμαμα εἰς τὰς ἐρανές, καὶ φυγόντες ἀπὸ τὸν θάνατον τῆς ἀμαρτίας, ἐμεταβήκαμεν εἰς τὴν ζωὴν· καὶ πόθεν ἀποδεικνύεται, ὅτι ἔχομεν τὸ πολιτόμαμα εἰς τὰς ἐρανές, καὶ ἐμεταβήκαμεν εἰς τὴν ζωὴν; ἀπὸ τὴν ἀγάπῃν ὅπου ἔχομεν πρὸς τὰς ἀδελφούς μας. καὶ τῆ ἀληθείᾳ ὅπως εἶναι τὸ πᾶρμα. ὅταν ἢ ἡμεῖς δὲν ἀποδίδωμεν κακόν, ἀπὸ τὴν κακοῦ ὅπου μᾶς ἔκαμν ὁ ἀδελφός μας. ὅταν ὑβρίζομεν, δὲν ὑβρίζωμεν τὸν ὑβρίζοντά μας. ὅταν ζημιώμεν, ὑποφέρομεν τὴν ζημίαν, καὶ εἰς κείσιν δὲν πιγαινόμεν τοὺς ζημιόνοντός μας. καὶ ὅταν ἡμεῖς ὑποφέρωμεν ὅλα τὰ κακὰ ὅπου ἤθελε μᾶς κάμν ὁ ἀδελφός μας, μέλει καὶ τῆς ἐπιβουλῆς τῆς ζωῆς μας. καὶ ὅχι μόνον δὲν τὸν μισοῦμεν, ἔτε τὸν κακοποιῶμεν διὰ ὅλα αὐτὰ, ἀλλὰ καὶ τὸν ἀγαπῶμεν ὀλοκαρδίως, καὶ τὸν ἐργετοῦμεν διὰ λόγον, καὶ ἔργον. καὶ εἰμεθα ἔτοιμοι, ἀπὸ τὴν καλέσῃ ἢ χρεία, καὶ νὰ ἀποθανώμεν διὰ τὴν ἀγάπῃν τε. ὅταν, λέγω, τοῖσιν φαινόμεθα πρὸς τὰς ἀδελφούς μας, πῶς δὲν εἶναι τῆτο σημεῖον φανερώτατον, ὅτι ἀληθῶς ἀνεχωρήσαμεν ἀπὸ τὸν Κόσμον τῆτον, καὶ πολιτόμεθα εἰς τὰς ἐρανές; ἢ πῶς δὲν εἶναι τῆτο, μία ἀποδείξις ζωτικῆ καὶ ψιλαφικῆ, πῶς ἐγλυτώσαμεν ἀπὸ τὸν θάνατον τῆ μίσους, καὶ τῆς ἀμαρτίας; καὶ πλέον δευσικόμεθα εἰς τὴν ζωὴν, διὰ τῆς ἀληθινῆς καὶ γνησίης ἀγάπης;

Συμφώνως δὲ μετὰ τὸν ἡγαπημένον τῆτον Ἰωάννην, παρηγορεῖ καὶ ὁ γλυκότατος διδάσκαλος καὶ Δεαστής Ἰησοῦς Χριστός τὰς ἀγίους τῆ μαθητῆς, καὶ ὅλους ἡμᾶς τὰς χριστιανούς. καὶ μᾶς παραγγέλλει ὅτι νὰ μὴ φροντίζωμεν διὰ τὸ μῖσος ὅπου μᾶς ἔχει ὁ Κόσμος: ἦγεν οἱ ἄπιστοι, καὶ αἰρετικοί: ἐπειδὴ εἰμεθα χριστιανοί, καὶ ἀκόλουθοι τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὅτι δὲν πρέπει διὰ τῆτο νὰ τὰς ἀντιμισοῦμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ νὰ τὰς λυπόμεθα. μάλιστα δὲ πρέπει νὰ χαίρωμεν διὰ τὸ μῖσος αὐτὸ, καὶ διὰ τὴν ἀντιπάθειαν ὅπου μᾶς ἔχον. διὰ τὴν αὐτὸ εἶναι σημεῖον φανερόν, πῶς δὲν ὀμοιάζωμεν μετὰ αὐτούς καὶ τὰ δόγματα καὶ τὴν ζωὴν, καὶ διὰ τῆτο μᾶς μισοῦσι. καὶ πῶς δὲν εἰμεθα ἀπὸ τὸν Κόσμον τῆτον τὸν πρόσκαιρον καὶ φθαρτὸν, ἀλλὰ ἀπὸ τὸν ἄλλον Κόσμον τὸν ἀφθαρτὸν καὶ αἰώνιον· ἐπειδὴ ἀπὸ εἰμεθα ἀπὸ τὸν Κόσμον τῆτον, καὶ ἀπὸ ὀμοιάζωμεν μετὰ τὰς ἀπίστους, καὶ αἰρετικούς, καὶ τὰ δόγματα, καὶ τὴν ζωὴν, βέβαια ἤθελεν μᾶς ἀγαπᾶν, ὡς ὀμοίους καὶ ὀμοίους τῶν.

„ Εἰ ὁ Κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε, ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. εἰ ἐκ τῆ Κόσμου ἦτε,
 „ ὁ Κόσμος ἀπὸ τὸ ἴδιον ἐφίλει. ὅτι δὲ ἐκ τῆ Κόσμου ἐκ ἐσέ. ἀλλὰ ἐγὼ ὄξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ
 „ Κόσμου, διὰ τῆτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ Κόσμος. (Ἰω. ιε. 18.) (1)

„ Ὁ

(1) Διὰ τῆτο καὶ ὁ ἰσαπόστολος μέγας Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, εἶδων ἐπισηλῶν πρὸς τὸν μέγαν τῆτον τῆ Κυρίου Ἀποστόλου καὶ ἡγαπημένον Ἰωάννην, δευσικόμενον ἐξορίσιν εἰς τὴν Πάτμον, ταῦτα τῆ χάριτι μετὰ τῆσιν ἀποστόλων τῆ μεγαλοσχεπῆ, καὶ ἀδελφῶν φράσιν, Προσκηρῆνῶσε τὴν ἑρὰν ψυχῆν, ἡγαπῶν, καὶ ἐξορίσιν τῆτο πρὸς σέ παρὰ τῆσιν πολλῶν ἰδιαιτέρων. καὶ ἡμεῖς ἀληθῶς ἡγαπημένε τῶ ὅπως ἐραστή, καὶ ἐφειτῶ, καὶ ἀγαπητῶ, λίαν ἡγαπητικῆ. τί θαυμαστὸν εἰ Χριστός ἀληθῶς

„ (λέγων δηλονότι τὰ ἀνωτέρω λόγια, εἰ ὁ Κόσμος ἡμᾶς μισεῖ, καὶ τὰ λοιπὰ.) καὶ τῆσιν μαθητῆς, οἱ ἀδικοὶ ἢ δὲ πάλαιον ἔξελαύνοντι, αὐτοὶ τὰ κατ' ἀγίαν ἑαυτοῖς ἀπονεμοῦτες, καὶ ἢ ἀγίον οἱ ἀναγείν ἀποθιασεθόμενοι, καὶ ἀποφοιτῶντες, ἀληθῶς ἐυφρανῆς εἰκόνας εἶσι τὰ ὀρατὰ τῶ ἀοράτων. ἀλλὰ ἢ ἐν τοῖσιν αἰῶσι τοῖσιν ἐπερχομένοις αἰτίος ἐραστή ἢ ἐξ αὐτῶν ἀγαπῶν ἀφορισμῶν ὁ Θεὸς ἀπὸ τῶ Θεῶ πάντελὸς ἑαυτῆς ἀφορίσαντες.

„ Ο μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφόν, μὴ ἐν τῷ θανάτῳ.

Ο Ποιος, λέγει, δὲ ἀγαπᾷ τὸν ἀδελφόν τε, αὐτὸς μὴ εἰς τὸν θάνατον. ποῖον θάνατον; τὸν ψυχικὸν δηλαδή. μὴ εἰς τὸν θάνατον ὁ τοιοῦτος, πρῶτον: διὰ τί παραβαίνει ἀπλῶς μίαν ἀπὸ τῶν ἐντολῶν τῆ Θεῶ. ἐπειδὴ δὲ αἱ ἐντολαὶ τῆ Θεῶ εἶναι ζωὴ, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος. „ τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λαλῶ ὑμῖν, Πνεῦμα ἐστὶ καὶ ζωὴ ἐστὶ. (Ἰω. 5'. 63.) Καὶ πάλιν „ Καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτῆ (τῆ Πατρὸς δηλαδή) ζωὴ αἰώνιος ἐστίν. (Ἰω. 1β'. 50.) λοιπὸν ὅποιος παραβαίνει μίαν ἀπὸ τῶν ἐντολῶν τῆ Θεῶ, ὑπερεῖται ἀπὸ τῆ ζωῆ, καὶ πίπτει εἰς τὸν θάνατον. Καὶ δεύτερον: ἔστί τι ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφόν τε, παραβαίνει μίαν ἐντολὴν, ἧτις εἶναι μεγάλη, καὶ ἐξαιρετος, καὶ ὁμοία μετὰ τῆ πρώτης: καθὼς εἶπεν ὁ αὐτὸς ὁ Κύριος „ Δεύτερα δὲ ὁμοῖα αὐτῆς, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν. (Ματ. κβ'. 39.) καὶ ἧτις εἶναι τὸ πλήρωμα ἔσται τῆ Νόμου καὶ τῆ παλαιῆ, καὶ τῆ νέας τῆ Εὐαγγελίας: καθὼς εἶπεν ὁ Παῦλος „ πλήρωμα, μα ἐν νόμῳ ἀγάπης. (Ῥωμ. 1γ'. 10.) ἐπειδὴ δὲ αἱ ἐντολαὶ τῆ Νόμου, προσξενὸν ζωῆ εἰς τὴς ταύτας φυλάττοντες „ ὁ ποιήσας γάρ φησιν αὐτὰ ἀνθρώπος, ζήσεται ἐν αὐτοῖς. (Λόκ. 1η. 5.) λοιπὸν ὁ παραβαίνων τῆ ἐντολῆ τῆς ἀγάπης τῆ ἀπὸ τῆ Νόμου προσαζομένη, αὐτὸς ὑπερεῖται ἀπὸ τῆ ζωῆ, καὶ κηρύσσεται εἰς τὸν αἰώνιον θάνατον. ὁ δὲ ἱερός Μητροπολίτης προσθέτει καὶ ἕτερον: δηλαδή, ὅτι ἐκείνος ὅπῃ δὲ ἀγαπᾷ τὸν ἀδελφόν τε, μὴ εἰς τὸν θάνατον τὸν τῆς ἀπιστίας, εἰς τὸν ὁποῖον δέχεται καὶ ἀπὸ τῆ νὰ πισύσης. ἐπειδὴ αὐτὸς, μετὰ τὴ νὰ μὴ φυλάττῃ τῆς ἐντολῆς τῆ Θεῶ, ὅς τις εἶναι αὐτοζωὴ, ἔστί τῆτο ἀκόμη δὲ ἐγνώρισεν τῆ ἐπάται τῆς ζωῆς. ἀλλὰ ἔως τῆ νῦν δέχεται εἰς τὸν παλαιὸν θάνατον. διὰ τί δὲ ἔχει ἐλπίδα νὰ ὑπολαύσῃ τῆ ἀληθινῆ μακαριότητα, καὶ αἰώνιον ζωῆ.

15. „ Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφόν αὐτῆ, ἀνθρώποκτόνος ἐστίν. Καὶ οἶδα ὅτι πᾶς ἀνθρώποκτόνος, οὐκ ἔχει ζωῆ αἰώνιον ἐν αὐτῷ μίσῳ.

ΜΕτὰ τὰ λόγια ταῦτα μεγαλύνει διὰ τοῦ χήματος τῆς ἀξίσεως ὁ ἠγαπημένος τῆ Κυρίου Ἀπόστολος, τῆ κατηγορίαν ἐκείνου, ὅπου μισεῖ τὸν ἀδελφόν τε. ἀνθρώποκτόνον γὰρ καὶ φονεῖα ὀνομάζει, τὸν ἔχοντα μίσος. ἐπειδὴ ὅποιος μισεῖ τὸν ἀδελφόν του, αὐτὸς καθ' ἐκείνην φονεῖ καὶ θανατόνο αὐτὸν μετὰ τῆ ἀντιπάθειαν, μετὰ τῆ καταλαλιά, καὶ μετὰ τῆ μνησικακίαν. καὶ ὅταν εὖρη δικαίριαν καὶ τρόπον ἐπιτίδειον, θανατόνο αὐτὸν καὶ μετὰ τῆ ἔργον. καὶ ἡ σφάζει αὐτὸν μετὰ τῆ μάχαιραν, ἢ τὸν φονεῖ μετὰ ἄλλο ἄρμα. τὸ γὰρ μίσος εἶναι ρίζα βρωμερὰ τῆ φόνος, καὶ ὁ φόνος εἶναι καρπὸς βρωμερώτερος τῆς τῆ μίσος ρίζας. ὅθεν καλῶς ὁ Θεολόγος ἐπροσάρμοσεν εἰς τὸ μισᾶδελφον, τὸ ὄνομα τῆ ἀνθρώποκτόνος. καὶ ὁρθότατα εἶπεν, ὅτι ὁ μισᾶδελφος δὲ ἔχει εἰς τὸν ἑαυτὸν τε μόνον ζωὴν αἰώνιον· ἐπειδὴ καθὼς ὁ ἀνθρώποκτόνος καὶ φονεῖ, καὶ εἰς τῆ παρῶσαν ζωῆ δυνάμη νὰ γλυτώσῃ ἀπὸ τῆ καταδίκην, καὶ τιμωρίαν ὅπῃ πρέπει εἰς αὐτὸν διὰ τὸν φόνον ὅπῃ ἔλαβεν, ὅμως εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα δὲν θέλει γλυτώσῃ ἀπὸ τῆ αἰώνιον καταδίκην, ἀλλὰ μέλλει νὰ χωρισθῆ ἀπὸ τῆ αἰώνιον ζωῆ, καὶ διαχθεῖ μακρὰ ἀπὸ τῆ χώραν τῆ ζώντων, ἔστι ἔχει νὰ ριφθῆ εἰς τὸν ἀθάνατον θάνατον τῆς κολάσεως. ἐὰν ἐδῶ δὲ μετανοήσῃ θερμῶς, καὶ χύσῃ πικρότατα δάκρυα: τοικτοτρόπως θέλει πάθῃ καὶ ὁ μισῶν τὸν ἀδελφόν τε, καὶ ἔχων πρὸς αὐτὸν ἔχθραν, καὶ μνησικακίαν, καὶ ἀντιπάθειαν. ὡς φονεῖ γὰρ καὶ αὐτὸς ἔχει νὰ κολασθῆ, ἐὰν δὲ ἀφήσῃ τὸ μίσος, καὶ ἐὰν δὲ ἀγαπήσῃ τὸν ἀδελφόν τε.

Διὰ τῆτο καὶ ὁ ἅγιος Εὐφραίμ, ἐρωτηθεῖς, ποία ἀμαρτία εἶναι βαρυτέρα ἔσται ἀπὸ τῆ αἵρεσιν; ἀπεκρίθη ὅτι εἶναι τὸ μίσος, ἔπει γὰρ λέγει, φέρων εἰς μαρτυρίαν καὶ τὸ ρητὸν τῆτο τοῦ Ἰωάννου „ ὡς περ πᾶσων τῶν ἀρετῶν ὑψιλοτέρα ἐστὶν ἡ ἀγάπη: ἔπει πᾶσων τῶν ἀμαρτιῶν βαρύτερον ἐστὶ τὸ μισεῖν τὸν ἀδελφόν. ὁ γὰρ μισῶν τὸν ἀδελφόν αὐτῆ, ἀνθρώποκτόνος ἐστίν, καθὼς εἶπεν ὁ Ἀπόστολος. ὁ μισῶν τὸν ἀδελφόν αὐτῆ, αὐτὸν τὸν Θεὸν μισεῖ. ὁ μισῶν τὸν ἀδελφόν αὐτῆ ὡς τῆ σκοτία ἐστίν, καὶ ἐν τῆ σκοτίᾳ περπατεῖ, καὶ οὐκ οἶδε πῶς ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσε τῆς ὀφθαλμῶν αὐτῆ. ἴδε πόσων κακῶν αἰτίον τὸ μίσος. ἡ δὲ ἀγάπη καλύπτει πλῆθος ἀμαρτιῶν. (τόμω γ'. τῆς ἐν Ῥώμῃ ἐκδόσεως) Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς λέγει „ ἀρροφθοροί, καὶ γόητες, καὶ φαρμακοί, καὶ μάταις, καὶ ὁ ὑποσερῶν μισθὸν μισθωτῆ, καὶ ὁ μισῶν

„ σῶν

„ σῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτῶ, εἰς τὸν τῷ φονέως χαλεπὸν τόπον κατεδικάσθησαν. (αὐτόθ.) ὁ δὲ ἰσ-
 ρὸς Μητροφανῆς προσθέτει, ὅτι λέγωντας ἐδῶ ὁ Ἰωάννης, ὅτι ὁ μισᾶδελφος, καὶ ὁ ἀνθρωπο-
 κτόνος, δὲν ἔχει ζωὴν αἰώνιον μέγιστον εἰς τὸν ἑαυτὸν τε, ἴσως φανερόν, ὅτι ὁ ποιῆτος δὲν ἔ-
 χει εἰς τὴν καρδίαν τὸν Δεσπότην Χριστὸν, ὅς τις εἶναι ἡ αὐτοζωή: καθὼς τὸ εἶπε μόνος „ ἐγὼ
 „ εἰμι ἡ ὁδὸς, καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ ζωὴ. (Ἰω. ιδ΄. 6.) ἔξ τὴν αὐτὸν ὁ Χριστὸς κάμνη μόνῳ καὶ
 κατοικίᾳ μὲν τῷ Πατρὸς τε, εἰς ἐκείνους ὅπῃ φυλάττων τὰς ἐντολάς τε, καθὼς μόνος τε ὑπεχέθη.
 (Ἰω. ιδ΄. 23.) ἔξ ἀνάγκης ἀπολυθεῖ νὰ νοσηρῶν τὸ ἐναντίον, ἔξ ἐκείνους ὅπῃ δὲν φυλάττων τὰς
 ἐντολάς τε: ἦγαν, ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν κατοικεῖ, ἔτε μὲν μέγα εἰς τὰς ποιήτους παραβάτας τῶν
 ἐντολῶν τε καὶ μάλις τῆς ἐντολῆς τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης. οἱ δὲ μὴ ἔχοντες τὸν ζωαρχι-
 κὸν λόγον τῷ Θεῷ μὴόντα ἔξ τῆς χάριτός τε εἰς τὴν καρδίαν τε, αὐτοὶ ἔξ ἀνάγκης ἔχουσι μέ-
 νοντα ἐν ἑαυτοῖς, τὸν ἐναντίον τῆς ζωῆς αἰώνιον θάνατον.

16. „ Ἐν τῷ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκάμενος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν
 „ ψυχὴν αὐτῶ ἔθηκε, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν
 „ τὰς ψυχὰς πιδεῖναι.

ΔΕΙΧΝΕΙ ΜΕ ΤΑ ΛΟΓΙΑ ΤΑΥΤΑ ὁ ἠγαπητὸς Ἀπόστολος τῷ Κυρίῳ, ὅτι ἀνώτερον ζωὴν αἰώνιον
 ἀνόμασε τὸν Χριστὸν, καθὼς ἠρμυλῶσαμεν μετὰ τὸν ἱερὸν Μητροφανῆ. δείχνει δὲ πρὸς τούτους,
 καὶ πόσον ψυχοφελές αὐτὸν καὶ κάλλιστον πρᾶγμα εἶναι ἡ ἀγάπη, ὅτι τὴν ἀγάπην ὅπῃ ἔδειξεν
 ὁ Θεὸς εἰς τὰς ἀνθρώπους, ἔξ τῆν ἀγάπῃ γὰρ ἔδωκε τὴν ζωὴν τῷ Ἐξαγορᾷ ἀπὸ τῆν ἀνθρώ-
 πων ὁ υἱὸς τῷ Θεῷ, καὶ ὑπέμεινε θάνατον ἀτιμώτατον, διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ ὅλους ἡμᾶς ἀπὸ τῆν
 φθορᾷ καὶ τῆν προπατορικῶν κατάρων. ὡσαύτῃ γὰρ νὰ λέγῃ ταῦτα εἰς τὰς Χριστιανὰς, ὁ τῆς ἀ-
 γάπης Μαθητῆς. ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἡμεῖς γνωρίζομεν καλὰ καὶ καταλαμβανόμεν: πῶς ἡ
 ἀγάπη εἶναι μία ἀρετὴ ὠφελιμοτάτη, ὅτι τὰς μεγάλας ἀεργεσίας ὅπῃ ἐλάβομεν παρὰ τοῦ
 Χριστοῦ, διὰ μέσου τῆς ἀγάπης ταύτης. ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὅπῃ εἶναι ὑπέρτατος Δεσπότης τῶν ἀπάν-
 των, ἔξ τῆν ἐδικῶν μας ἀγάπῃ, ἔβαλε τὴν ἰδίαν ζωὴν εἰς θάνατον: καὶ ἔττι μᾶς ἔδειξε
 κοινῶς τῆς θείας τε δόξης καὶ μακαριότητος. Ὅθεν καὶ ἡμεῖς καὶ τὸ πᾶν δέδειγμα, καὶ τὴν μίμη-
 σιν τῷ Δεσπότη Χριστῷ, χρεώσομεν νὰ βάλωμεν τὴν ζωὴν μας διὰ τῆν ἀγάπην τῶν ἀδελφῶν
 μας. (1) ἔξ τὴν αἰσίως ἐκεῖνος ὁ ἄπειρος καὶ ὑπερβίσιος Κύριος, καὶ ὁ αἰδιος καὶ ἀεξιχρίσιος
 Θεός, ὁ ἐκ τῶν μὴ ὄντων τὰ πάντα δημιουργήσας: διὰ τῆν πρὸς τὸν ἄνθρωπον ἀγάπην ἔγινεν
 ἄνθρωπος, καὶ ἐθυσίασε τὴν ἀναμάρτητον καὶ ἀπειροτέμωτον ζωὴν διὰ τῆν σωτηρίαν τῶν θνητῶν,
 καὶ ἐπελεσάτων ἀνθρώπων, οἱ τινες κατεφρόνησαν τὴν ἀγάπην, ἐκαπαπάσαν τὸν Νόμον τε,
 καὶ ἔγιναν ὄπισθα καὶ ἐχθροὶ τῆς θείας τε μεγαλειότητος: καθὼς ὁ Παῦλος κηρύττει „ συ-
 „ νίσθησι δὲ τὴν ἑαυτῶ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός, ὅτι ἀμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, Χριστὸς ὑπὲρ
 „ ἡμῶν ἀπέθανε. (Ρω. ε΄. 8.) αἰσίως, λέγω, ὁ ἄπειρος, καὶ ἀκατανόητος Θεός, τσαῦτα ἐ-
 ποίησε διὰ τῆν ἀγάπην τῶν σκωληκοβρώτων, καὶ ὄπισθα ἀνθρώπων, πόσον ἀσυγκρίτως χρεώ-
 σομεν ἡμεῖς οἱ θνητοὶ καὶ γῆινοὶ ἄνθρωποι, νὰ θυσιάσωμεν τὴν ἀμαρτωλῶν ζωὴν μας, διὰ
 τῆν ἀγάπην τῶν ὁμογενῶν ἀδελφῶν μας; καὶ διὰ τῆν ἀγάπην τῶν φίλων μας, καὶ θεμιτῶς ἀγα-
 πῶντων μας; τῆτο ἦν εἶναι τὸ μεγαλιότερον σημάδι ὅπῃ χαρακτηρίζει τὴν ἀληθινὴν ἀγάπην,
 τὸ νὰ βάλῃ τινὰς τῆν ψυχὴν τε διὰ τὰς φίλους τε, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος „ μείζονα ταύ-
 „ τῆς ἀγάπῃ εἶδεις ἔχει, ἢ τὸ θεῖναι τὴν ψυχὴν αὐτῶ, ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτῶ. (Ἰω. εἰ΄. 13.)
 Διὰ τὴν αἰσίως πολλοὶ ἀπὸ τὰς Ἑβραίων, ὅπῃ δὲν εἶχον βοηθόντας, ἔτε τὸν γραπτὸν νό-
 μον τὸν παλαιὸν, ἔτε τὸν νέον τῷ Εὐαγγελίῳ, ἔβαλον τὴν ζωὴν τε διὰ τῆν ἀγάπην τῶν φί-
 λων τε, ὅτι μόνον τὸν φυσικὸν νόμον κινεῖμεν, καθὼς ἀναγινώσκουμεν εἰς τὰς ἰσορίας. (2)
 πόσον μᾶλλον ἡμεῖς οἱ Χριστιανοί, ὅπῃ ἔχομεν βοηθὰς καὶ τὰς τρεῖς αὐτὰς νόμους, τὸν φυσικόν,
 τὸν

(1) Ὅθεν εἶπεν ὁ Θεὸς Χριστῷ „ Εἰ θέοι καὶ κίβωνοι τινα ὑπομείναν ὑπὲρ τοῦ τῆν σωτηρίαν τῶν πλησίων ἀραγματεύσα-
 ζαι, μηδὲ παρὰ τῶν παραπτώματι. ὁ γὰρ τοῖστος κίνδυνος
 σωτηρίας ἡμῖν ὑπόθεσις γίνεται, καὶ πολλὰς παρρησίας ἀρξέ-
 νος. καὶ ἀποθάνειν δὲν ὑπὲρ τῶν σωφρονίσαι τὸν ἀδελφόν, μὴ
 ἀποκνήσῃ. μαρτύριόν σοι πᾶν ἐστὶ (ὁμιλ. μγ΄. εἰς τὴν Γένε-
 σιν)

(2) Ἐτὶ ἀναγινώσκουμεν, ὅτι ὁ Δάμων, καὶ ὁ Φιτίας (ἢ
 παρὰ ἄλλοις Πιτίας.) οἱ εἰς τὸν καιρὸν χρηματίσσαντες Διονυσίῳ

τῷ τυραννῆ τῆς Σικελίας, ἐσάθησαν πόσον εὐκρινεῖς, καὶ θε-
 μοὶ φίλοι, ὅσοι ὅπῃ ἔδωκαν ἀποθυσίαν νὰ ἀποθάνῃ ὁ Φιτίας
 διὰ τὸν Δάμονα, καὶ ὁ Δάμων διὰ τὸν Φιτίαν. ὅθεν ὁ Διονύσιος
 βλέπωντας τὴν πόλιν θεμιτῶν, καὶ ἐμπιστεύοντες τῆν φιλίαν, ὅχι
 μόνον δὲν τῆς ἐθανάτωσαν (ἐπειδὴ ἐκατηγορήθησαν ὡς ἀποδο-
 ται.) ἀλλὰ καὶ τῆς ἐπαρακάλεσε νὰ δεχθῶν τῆν αὐτὸν, τρίτον
 εἰς τὴν φιλίαν τε. ἔττι καὶ ὁ Πυλάδης, καὶ Ὁρέσις, ἔδωκαν
 τὴν αὐτῶ ἀποθυσίαν, εἰς τὸ νὰ ἀποθάνῃ ὁ ὄσας διὰ τῆν ἀ-
 γάπην τῶν ἀλλοῦ. τῆ γὰρ βασιλεὺς ἐρωτήσας: ποῖος εἶναι ὁ ὄ-
 σης

τὸν γραπτὸν, καὶ τὸν τῆς χάριτος, χρεωσῆμεν καὶ ὑποθινάμεν, ἂν τὸ καλῆσθ ἢ χρεῖα, διὰ τὴν ἀγάπην τῆς φιλων μας; τί λέγω μόνον τῆς φιλων μας; καὶ τὰς ἐχθρὰς καὶ μισούντας μας πόσον πολλὰ πρέπει νὰ ἀγαπήμεν, ὥστε ὅπως νὰ εἴμεθα ὑποθινάμεν διὰ τὴν ἀγάπην, καὶ σωθῆμεν τὰς. διὰ τί καὶ ὁ Δεσπότης μας Χριστὸς, καὶ μετὰ τὸν λόγον μᾶς ἐπαρόξαζε τῆτο, εἰπὼν „ ἀγαπᾶτε τὰς ἐχθρὰς ὑμῶν. καλῶς ποιεῖτε τὰς μισούντας ὑμᾶς. (Ματ. ἐ. 44.) καὶ μετὰ τὸ ἔργον καὶ ὑποδείγματα τὸ ἐδείξεν, ὑποθινάμεν ἐπὶ τῷ σταυρῷ ὑπὲρ ἡμῶν τῆς ἐχθρῶν τὰ. καθὼς τὸ βεβαίον ὁ Παῦλος „ ἐτι γὰρ Χριστὸς, ὄντων ἡμῶν ἀσεβῶν, καὶ καιρὸν ὑπὲρ „ ἀσεβῶν ἀπέθανε. (Ρῶμ. ἐ. 6.) ἀσεβεῖς δὲ ὅταν λέγη, τὰς εἰδωλολάτρας, καὶ ὑποθινάμεν, καὶ ἐχθρὰς τῷ Θεῷ ἐνόησεν. Καὶ πάλιν „ εἰδὼ ἐχθροὶ ὄντες, καταλλάγημεν τῷ Θεῷ διὰ τῶν θανάτων „ τῶν Υἱῶν αὐτοῦ, πολλῶν μᾶλλον καταλλάγημεν, σωθῆσόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτῷ. (Ρῶμ. ἐ. 10.) (I)

17. „ Ὅς δ' αὖ ἔχη τὸν βίον τῷ Κόσμῳ, καὶ θεωρῆ τὸν ἀδελφὸν
 „ αὐτῷ χρεῖαν ἔχοντα, καὶ κλείσθ τὰ ἀσπλάγχχνα αὐτῷ ἀπ' αὐ-
 „ τῷ, πῶς ἢ ἀγάπη τῷ Θεῷ μεῖνα ἐν αὐτῷ;

Επειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ Ἐπισήμιος μαθητὴς τῷ Κυρίῳ, ὅτι χρεωσῆν οἱ Χριστιανοὶ νὰ βάλ-
 λων τὴν ζωὴν τὰς, διὰ τὴν ἀγάπην τῆς ἀδελφῶν τὰς: διὰ νὰ μὴ τύχη νὰ εἰπῆ τις, ὅτι εἶ-
 ναι πολλὰ βαρὺ καὶ δύσκολον πρᾶγμα, τὸ νὰ βάλῃ τις τὴν ζωὴν τὰς, διὰ καθε ἀδελφὸν ὅ-
 πως πάσχει. ἐπειδὴ καμμίαν φορὰν δεῖ ἔχει νὰ εὕρῃ ἄνεσιν ὁ τοιοῦτος εἰς ὄλλω τῷ ζωῇ:
 θέλωντας νὰ πάσχει, καὶ νὰ οικειοποιῆται τὰς θλίψεις, τότε μὲν, τῷ εὐδὲ ἀδελφῷ, τότε δὲ,
 τῷ ἄλλῳ: ἐπειδὴ, λέγω, τῆτο εἶναι μέγα καὶ δυσκολοκατέρθωτον πρᾶγμα, καὶ πολλὰ σπάνιον,
 καὶ παρ' ὀλίγοις: διὰ τῆτο ἐδῶ πῶρα ἐσυγκατέβησε τὸ ὑψηλὸν τῆς ἐπιτολῆς, καὶ ἀφῆκε τὸ φαινό-
 μενον δύσκολον καὶ βαρὺ: ἦγεν τὸ νὰ βάλῃ τις τὴν ζωὴν τὰς διὰ τὴν ἀγάπην τῆς ἀδελφῶν
 τὰς, ὅσον ὑπο τὰ μέτρια καὶ εὐκόλα νὰ κατορθωθῆν, ὑποδεικνύει τὰς χριστιανὰς εἰς φιλαδελφίαν:
 ἦγεν ὑποδείξει εἰς αὐτὰς, νὰ εἶναι εὐσπλαγχνοὶ, καὶ συμπαθεῖς εἰς ὅλας τὰς σκευὰς, καὶ
 πτωχὰς ἀδελφῶν, καὶ νὰ μεταδίδων εἰς αὐτὰς ἐλεημοσύνην, ὑπο τὰ ὑπάρχοντα ὅπως ὁ Κύριος
 τοῖς ἐχάρισε. (2) ἐρωτηματικὸν δὲ κάμνει τὸν λόγον ὁ Θεολόγος, διὰ νὰ ἐντροπιάσθ τὰς ἀ-
 σπλάγχχνας, καὶ ἀνελεήμονας, ὑποθινάμεν μὲ τὸ χῆμα τῆς ἐρωτήσεως. αἰσῶς, λέγει, τις
 ἔχοντας τὸν βίον τῷ Κόσμῳ: ἦγεν πλεσιόπτε τῆς βιωτικῶν πραγμάτων, ἔπειτα αὐτὸς βλέ-
 πωντας τὸν ἀδελφὸν τὰς ὅπως ἔχει χρεῖαν καὶ ἀνάγκην, κλείσθ τὰ ἀσπλάγχχνα καὶ δεῖν τὸν ἐλεή-
 σθ, πῶς εἰς τὸν τοιοῦτον ἀσπλάγχχνον καὶ ἀνελεήμονα χριστιανὸν, θέλει δεισκέσθαι ἢ τῷ Θεῷ ἀ-
 γάπη; ἦτοι βέβαια καὶ ἐξάπαντος, δεῖν δεισκέσθαι εἰς τὸν τοιοῦτον ἢ ἀγάπη τῷ Θεῷ. ἔξ τὶ ἐ-
 κείνος ὅπως ἔχει τὴν τῷ Θεῷ ἀγάπην εἰς τὴν καρδίαν τὰς, αὐτὸς ἔχει ἔξ τῆς ἔργων καὶ τὴν πρὸς
 τὸν πλησίον ἀγάπην. ἀχάρισε γὰρ εἶναι αἱ δύο αὐταὶ ἐπιτολαί, καὶ ὅπως ἢ μία δεισκέσθαι,
 ἐκεῖ ἀκολούθως δεισκέσθαι καὶ ἢ ἄλλη. ἂς αἰχμηθῆν λοιπὸν καὶ ἂς ἐντραπῆν οἱ ἀσπλάγχχοι καὶ
 ἀνελεήμονες πλεσιῖ, ὑπο τὰ λόγια ταῦτα τῷ Θεολόγῳ. καὶ ἂς μεταβάλλων τὴν ἀσπλάγχχνην εἰς
 εὐσπλαγχνίαν, ἐλευθῆν τὰς χρεῖαν ἔχοντας ἀδελφῶν τὰς, καὶ κυβερνῆντας πλεσιοπαρόχως τῆς
 πτωχῶν τὰς ἀνάγκας. ἔξ τὶ, αὐτὸ αὐτοὶ φανῶν ἀνάξιοι τῆς ἀγάπης τῷ Θεῷ εἰς τὰ μικρὰ, πῶς
 ἔχων νὰ φανῶν ταύτης ἀξιοὶ εἰς τὰ μεγάλα; καὶ αὐτοὶ δεῖν δίδων τροφὰς καὶ ἐπιτολάς εἰς
 τὰς πεινασμένους καὶ γυμνὰς ἀδελφῶν τὰς, ὅπως εἶναι ὑποθινάμεν πρᾶγματα, πῶς ἔχων νὰ δώσουν
 τὴν ἰδίαν ζωὴν τὰς ἔξ τὴν ἀγάπην αὐτῶν, καθὼς ἔχουσι χρεῖας;

18. „ Τέτι-

σης διὰ νὰ τὸν θανάτωσθ, ὁ Παυλὸς ὁ φίλος καὶ ἀπεκρίνετο.
 ἐγὼ εἶμαι, διὰ νὰ θανατωθῆ ὑπὲρ τῶν φίλων τῶν ὁ δὲ Ὁρῆσης,
 ὅχι ἀπέλασε, δεῖν εἶναι ἐκείνος, ἀλλ' ἐγὼ εἶμαι, καὶ πρέπει νὰ
 ἀποθάνω. καὶ οἱ κατὰ πρᾶξα ὄντες σύμφωνοι καὶ φίλοι, εἰς
 τῆτο μόνον ἐπᾶνκαν ἀσύμφωνοι, καὶ ἀντιῖοι. δηλαδὴ ποῖος ἀ-
 πό τῆς δύο νὰ γοῖν τρέπαιον τῷ θανάτῳ, καὶ νὰ ἀποθάνῃ διὰ
 τὸν ἄλλον. (παρὰ τῷ Πολιτικῷ Θεάτρῳ σελ. 367.)

(1) Ὁ Θεὸς εἶπεν ὁ μέγας Βασιλεὺς, τὸ μῶντοι γὰρ μέχει θανα-
 τῶν ἀγάπην θανάτων καὶ ὑπὲρ δικαίων, καὶ ὑπὲρ ἀμαρτωλῶν
 „ δὲ διδάγματα μὴδὲ διακρίνοντες, σωθῆσθαι γὰρ τὴν ἑαυτῶ
 „ ἀγάπην φησὶν ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς, ὅτι ἐτι ἀμαρτωλῶν ὄντων ἡ-
 „ μῶν, Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε. πρὸς δὲ τῆς ἀγάπης ὁ Ἄ-
 „ πόστολος λέγει, ὡς ἐὰν τροφὰς θάλαττῃ πᾶσι τῆς πικρᾶς, ἔπος
 „ ἰμμερομενοὶ ἡμῶν ὑποθινάμεν μεταδίδων ἡμῖν, εἰμῶνον τῷ ἀγα-

„ γέλιον τῷ Θεῷ, ἀλλὰ καὶ πρὸς ἑαυτῶν ψυχὰς. διότι ἀγαπῆ-
 „ πῆ ἡμῖν ἐγὼ ἠνθῆκα. (ὁρ. κατ' ἐπιτομ. ὁρῆσης.) λέγει ὁμοῦς ὁ
 „ αὐτὸς, ὅτι πρέπει νὰ βάλῃμεν τὴν ψυχὴν μας ὑπὲρ ἀλλήλων,
 „ ὅχι ὁμοῦς εἰς τὴν ἀσπλάγχχνην κατῆκοντα, ἀλλὰ κατὰ σκοπὸν τῆς
 „ εἰς Θεὸν ἀγαπῆσεως πρὸς τὸ ἐκάστῳ συμφέρον. (ὁρ. κατ' ἐπι-
 „ τομ. ὁρῆσης.)

(2) λέγει γὰρ ὁ Θεὸς Χριστοσέμιος, ἐτι διὰ τὴν ἀγάπην ἐ-
 νομοθέτησεν ὁ Θεὸς τὴν ἐλεημοσύνην. Διὰ τῆτο γὰρ (ἦτοι
 „ διὰ τὴν ἀγάπην) καὶ ἢ ἐλεημοσύνη παρὰ τῷ Θεῷ γεννη-
 „ θέσθαι. καὶ γὰρ ἠδύνατο πρὸς πᾶντας διατρέφειν ὁ Θεὸς,
 „ καὶ χρεῖας πᾶσι (τῆς ἐλεημοσύνης δηλ.) ἀλλ' ἵνα ἡμᾶς εἰς
 „ τὴν ἀγάπην σωθῆσθ. καὶ ἵνα διαθεμενωμένωμεθα πρὸς ἀλλή-
 „ λους, παρ' ἡμῶν αὐτὰς ἐκελεύσθαι τρέφειν. (ὁμιλ. λβ. εἰς
 „ τὴν ἀ. πρὸς Κορινθίους)

18. „ Τεκνία μου, μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ, μηδὲ γλῶσση, ἀλλ' ἔργῳ
 „ καὶ ἀληθείᾳ.

Ματαιολόγοι φανερώς, λέγει, καὶ ματαιόφρονες εἶναι ἐκεῖνοι οἱ χριστιανοί, ὅπως λέγεται μὴ πῶς ἀγαπῶσι τὰς ἀδελφάς των, δεῦν ἐλεῦσι δὲ ἄλλ' τῶν ἔργων τὰς πτωχάς, ἐδὲ ματαδίδουσιν εἰς αὐτὰς τὰ πρὸς τὴν χρείαν. Διὰ τὸ καὶ ὁ θεῖος Γρηγόριος ὁ Διάλογος ἔλεγε. τῆς ἀγάπης ἡ ἀπόδειξις εἶναι ἡ φεικτικότητα τῶν ἔργων. καθὼς γὰρ τὸ πῦρ κεκλεισμένον ὄν μέσα εἰς τὰ νέφη δεῦν ἀναπαύεται, ἀλλὰ κινεῖται ἐξ ἑσθὺν κἀκεῖθεν, ἕως νὰ εὕρη μὲ τὴν βροντὴν εἰς τὰ ἔξω: ἔτσι καὶ τὸ πῦρ τῆς ἀγάπης, εἰὰ ἵνα κλεισμένον εἰς τὴν καρδίαν τῶ φίλου, ἀνάγκη εἶναι διὰ τῶν ἐσωτερικῶν ἔργων νὰ ἀναλάμψῃ. ὅτι ἡ ἀγάπη ὅπως δεῦν ἐνεργεῖ, δεῦν εἶναι ἀγάπη, ἀλλ' εἶναι ὡσαύτ' ὁ ζωγραφισμένον πῦρ, ὅπως ἔτε καίει, ἔτε θερμαίνει, ἔτε λάμπει. ἡ ὡσαύτ' ὁ πέτερος ἀνθρώπος ὅπως ἔτε κινεῖται, ἔτε ὀμιλεῖ, ἔτε κάμνει κάμνιαν ἐνέργειαν. (Περὶ τῶ Πολιτικῶ Θεάτρῳ σελ. 363.) ὁ δεῦν εἶπε καὶ ὁ θεοφόρος Μάξιμος, ἔργον ἀγάπης ἐστὶν ἡ εἰς τὸν πλησίον ἐκ διαθέσεως ἐνεργεσία καὶ μακροθυμία καὶ ὑπομονή. (Κεφ. μ΄ τῆς α΄ ἐκατοντ. τῶ φεῖ ἀγάπης) τὸ τὸ ἴδιον ὅπως διδάσκει ἐδῶ ὁ Θεολόγος, λέγει καὶ ὁ Ἀδελφόςθεος Γιάκωβος γράφων, ἔαυ δὲ ἀδελφός, ἡ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσι, καὶ λειπόμυροι ὡς τῆς ἐφημέρης τροφῆς. εἶπη δὲ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν. ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε, καὶ χορταίεσθε, μὴ ὡς τῆς δὲ αὐτοῖς τὰ ὀπιπύθια τῶ σώματος, τὶ τὸ ὄφελος; (Γάκ. β΄. 15.) ἄλλ' τὶ τὸ συστατικόν, καὶ χαρακτηριστικόν ἰδίωμα τῆς ἀληθινῆς ἀγάπης εἶναι, ἡ διὰ τῶν ἔργων φανερωμένη πρὸς τὰς ἀγαπώμενας διάθεσις. αἰσῶς δὲ τινὰς λέγει μόνον πῶς ἀγαπᾷ τινὰ, δεῦν βοηθεῖ δὲ αὐτὸν μὲ τὸ ἔργον καὶ τὴν δυνάμιν τε, ἔτε δίδει τὰ πρὸς τὴν χρείαν, αὐτὸς δεῦν ἔχει τὸ χαρακτηριστικόν, καὶ συστατικόν τῆς ἀγάπης ἰδίωμα. ἀλλὰ ἐξετάζεται ψύχης, λέγων μὴ πῶς ἀγαπᾷ, τῆ δὲ ἀληθείᾳ μὴ ἀγαπᾷ. εἰὰ ὅμως τινὰς ἀγαπᾷ καὶ μὲ τὸ ἔργον: ἤγουν μὲ μεταδόσιν χρημάτων, καὶ μὲ σωματικῶν διακονίαν, καὶ μὲ λόγον παρηγορητικόν: αὐτὸς διπλῶς καὶ τριπλῶς ἀγαπᾷ τὸν ἀδελφόν τε, καὶ πολὺ κάλλιον ποιεῖ τῶ ἀγαπῶντος, ἡ μὲ μόνον λόγον, ἡ μὲ μόνον ἔργον. ὁ δεῦν λέγει ὁ ἅγιος Μάξιμος, ἔμόνον ἄλλ' μεταδόσεως χρημάτων ἡ διάθεσις τῆς ἀγάπης γνωσθῆναι εἴζεται. ἀλλὰ πολλῶν μᾶλλον ἄλλ' μεταδόσεως λόγῳ, καὶ σωματικῆς ἐξουσίας. (κεφ. κς΄ τῆς α΄ ἐκατοντ. τῶ φεῖ ἀγάπης.)

19. „ Καὶ ἐν τῷ γινώσκοντι ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμὸν, καὶ ἐμ-
 „ προσθῶν αὐτῶ πάσομεν τὰς καρδίας ἡμῶν.
 20. „ Ὅτι εἰὰ καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μίζων ἐστὶν ὁ Θεός
 „ τῆς καρδίας ἡμῶν, καὶ γινώσκει πάντα.

ΜΕ' τὸ τὸ, λέγει, γνωρίζοντι ὅτι ἐμεῖς ἀληθινοὶ καὶ ἐκ τῆς ἀληθείας: ἤγουν ἐκ τῶ Θεοῦ ὅς τις εἶναι ἡ ἀλήθεια. μὲ ποῖον; δηλαδὴ μὲ τὸ νὰ ἀγαπῶμεν τὰς ἀδελφάς μας ἐν ἀληθείᾳ: ἡτοι ἄλλ' τῶ ἔργων, καὶ διὰ τῆς ἐμπροσθῆς βοηθείας καὶ ἐλεημοσιύης, καὶ ὄχι ἄλλ' τῶ φίλῳ λόγῳ μόνον. τὸν ὁποῖον λόγον προφέρωμεν τάχα διὰ νὰ πληροφορήσωμεν τὸν ἀδελφόν μας πῶς τὸν ἀγαπῶμεν, λέγοντες πρὸς αὐτὸν. σὲ ἀγαπῶ ἀδελφε, πλὴν δεῦν ἔχω νὰ σὲ ἐλεήσω. μὲ ταύτῃ λοιπὸν τὴν ἄλλ' τῶ ἔργων ἀγάπῃ θέλομεν πείσομεν καὶ τὴν ἐσωτερικῶν συνειδήσιν τῆς καρδίας μας, ὅτι ἀληθῶς ἀγαπῶμεν τὰς ἀδελφάς μας, καὶ ἐτι ἄλλο φεικτότερον δεῦν ἔχομεν δυνάμιν νὰ τὰς βοηθήσωμεν, ἄπὸ ἐκεῖνο ὅπως τὰς ἐβοηθήσαμεν. ὡς ὅπως θέλει ρηθῆ δικαίως καὶ ἄλλ' τὸν καθ' ἑαυτὸν λόγῳ μας, ἐκεῖνο ὅπως λέγει ὁ Δαβὶδ, ἡ καλῶν ἀληθείων ἐν καρδίᾳ αὐτῶ. ὅς ἐκ ἐδόλωσεν ἐν γλῶσση αὐτῶ. (Ψαλ. ιδ΄. 3.) ἄλλ' τὶ ἐξετάζοντες τὴν καρδίαν καὶ συνειδήσιν μας μὲ τὸσῳ ἀκριβείαν, ὡσαύτ' νὰ ἐμεῖς ἐμπροσθῶν εἰς τὸν ἀλάτταστον Θεόν, τὸν ἐξετάζοντα καρδίας καὶ νεφρῶν, ἐξετάσομεν αὐτῷ ὅπως δεῦν μᾶς κατηγορεῖ, πῶς δεῦν ἀγαπῶμεν ἐν ἀληθείᾳ τὰς ἀδελφάς, ἀλλὰ μάλιστα πείθει ἡμᾶς καὶ πληροφορεῖ καὶ μαρτυρεῖ, ὅτι ἀληθῶς τὰς ἀγαπῶμεν. αἰσῶς δὲ ἡ καρδία καὶ ἡ συνειδήσις μᾶς κατηγορεῖ ὡς ψεύσας, πῶς λέγομεν μόνον μὲ τὰ λόγια ὅτι ἀγαπῶμεν τὰς ἀδελφάς, εἰς καιρὸν ὅπως ἔχομεν τὸν τρόπον νὰ τὰς ἀγαπήσωμεν ἀληθῶς καὶ διὰ τῶ ἔργων, πολλῶν μᾶλλον ἄλλ' τὸ μᾶς κατηγορεῖ ὁ Θεός, ὁ πλάσας καὶ μόνον τὰς καρδίας ἡμῶν, καὶ συνειδῆς εἰς πάντα τὰ ἔργα ἡμῶν, καθὼς λέγει ὁ Δαβὶδ; (Ψαλ. λβ΄. 15.) αἰσῶς γὰρ ἡμεῖς ἀμαρτανόντες, δεῦν ἠμποροῦμεν νὰ λανθάσωμεν καὶ

νά κρυφθῶμεν ὑπὸ τῶν τῶν μικρὰ καρδία καὶ συνειδησίῳ μας, πῶς ἡμποροῦμε νὰ λυθῶ-
σωμεν καὶ νὰ κρυφθῶμεν ὑπὸ τῆς ἀχώριτον, καὶ πανταχῶ παρόντα Θεόν; ὅστις προβλέπει καὶ
τὰ λεπτότατα κινήματα τῆς προαιρέσεως, ἀπὸ τῆς ἀκόμῃ νὰ ἀρχίσαν νὰ κινήθων, ὡς λέγει ὁ
Δαβὶδ „ τὸ ἀκατέργασόν μου εἶδον οἱ ὀφθαλμοί σου; καὶ σὺ συνηκας τὴς διαλογισμῶν μου ὑπὸ
„ μακρόθεν; (Ψαλ. ρλῆ.) ἀσυγκρίτως γὰρ εἶναι μεγαλιτέρα ὑπὸ τῶν ἀνθρωπίνων καρδία
καὶ συνειδησίῳ, ἢ ἀπειρόσοφος καὶ ἀπειρίετος γνώσις τῶ Θεῶν, ἔμφοσθεν εἰς τὴν ὅποιαν εἴ-
ναι γυμνὴ καὶ φανερά, ὄχι μόνον κάθε πράξις καὶ λόγος ἀλλὰ καὶ κάθε διάθεσις τῆς καρ-
δίας κρυφιαότητι, καὶ κάθε κίνησις ἐνθυμήματος. ὅθεν εἶπε καὶ ὁ Δαβὶδ „ ὅτι ἐνθύμιον αὐ-
„ θρώπων ἐξομολογήσεται σοι, καὶ ἐγκατάλειμμα ἐνθυμίας ἐορτάσεισσι. (Ψαλ. οἷ. 20.) ἢτοι ὁ
Θεὸς ἐξετάζει καὶ κατακρίνει δικαίως ὡς κακόν, καὶ ἐκείνο τὸ παραμικρὸν λείψανον τῆς ἐνθυ-
μήσεως, τὸ ὅποιον ἀκόμῃ δὲν ἔφθασε νὰ λάβῃ τελείαν μόρφωσιν εἰς τὴν καρδίαν, κατὰ τὴν
ἐρμηνείαν τῶ ἱερῶ Μιτροφάνους.

Ἐξ δὲ πράγματα μανθανόμεν ὑπὸ τὰ λόγια ταῦτα τῶ Θεολόγου, πρῶτον, ὅτι πρέπει εἰς
ὅλαμας τὰ ἔργα καὶ λόγια καὶ λογισμῶν, νὰ ἔχαμεν ἀκατάγνωστον καὶ ἀκατηγόρητον συνειδη-
σίῳ: ἦγαν, εἰὰ ἦναι τὰ ἔργα καὶ λόγια καὶ οἱ λογισμοί μας καλὰ, νὰ συμμαρτυρῇ ἔσωθεν
καὶ ἡ συνειδησίς τῆς καρδίας μας ὅτι εἶναι καλὰ. Δεύτερον, πρέπει νὰ φροντίζωμεν νὰ μὴ λά-
βωμεν κατάνγνωστον, καὶ κατηγορίαν εἰς τὰ ἔργα καὶ λόγια καὶ λογισμῶν μας, ὑπὸ τῶν δικαιο-
κροσίαν τῶ Θεῶν, μὲ τὸ νὰ κάμνωμεν ὅλαμας τὰ ἔργα, ὡς ἐνώπιον τῶ ὀφθαλμῶν τῶ Θεῶν.
Τρίτον, ὅτι ἐν ὅσῳ ἡ καρδία καὶ συνειδησίς ἔσωθεν κατηγορεῖ, πῶς τὰ ἔργα καὶ λόγια καὶ οἱ
λογισμοί μας δὲν εἶναι καλὰ, ποτὲ δὲν πρέπει νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι θέλωμεν μείνωμεν ἀκατηγό-
ρητοι καὶ ὑπὸ τὸν Θεόν. ἐπειδὴ ἡ συνειδησίς ἐβάλλῃ εἰς τὸν ἀνθρώπον ὑπὸ τὸν Θεόν, ὡσαύτῃ
εἶναι κρείττος ἀληθῆς καὶ δίκαιος, ἐπαύω εἰς ὅλα τὰ ἔργα καὶ λόγια καὶ λογισμῶν τῶ. καὶ λοιπὸν
ἢ κρείττος τῆς συνειδησίσεως, εἶναι κρείττος τῶ ἰδίου Θεῶν. καὶ ἡ κατηγορία καὶ ὁ ἐλεγμὸς τῆς συνει-
δήσεως, εἶναι κατηγορία καὶ ἐλεγμὸς αὐτῶ τῶ Θεῶν. ὅθεν εἶπε καὶ ὁ ἁγίος σοφός „ εἰάσα ἀνθρώ-
„ πε ἡ συνειδησίς Θεός. (1) τέταρτον, ὅτι αὐτῶ, θετέον, καὶ ἡ συνειδησίς καὶ καρδία, δὲν μᾶς
κατηγορῇ πῶς σφάλωμεν εἰς τὰ ἔργα, ἢ λόγια, ἢ λογισμῶν, μὲ ὅλον τὸ δὲν πρέπει νὰ ξε-
θαρρώωμεν καὶ νὰ εἴμεθα χωρὶς φόβου. ἀλλὰ νὰ διεισκάμεθα πάντοτε εἰς ἀγάπην, μήπως
κατηγορηθῶμεν, καὶ κατακλειθῶμεν ὑπὸ τὸν Θεόν τῶ γνώσεων. ἐπειδὴ ἡ τῶ Θεῶν πάνσοφος γνώ-
σις, εἶναι ἀσυγκρίτως βαθυτέρα καὶ πλατυτέρα ὑπὸ τῶν συνειδησίῳ καὶ γνώσις τῆς καρδίας
τῶ ἀνθρώπου, καὶ τὸ εἶναι ὅπως λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ Θεὸς τῆς καρδίας
ἡμῶν. εἰὰ γὰρ θέλωμεν νὰ εἰπῶμεν τῶ ἀλήθειαν, εἰδὴς γνώσκει τὴν καρδίαν, ἔτε αὐτὸς
ὁ ἴδιος ἀνθρώπος ὅπως τὴν ἔχει, διὰ τὸ πολὺ βάθος τῆς, καὶ δὲ τῶ ἀκραί λεπτότητα τῆς λο-
γισμῶν καὶ διαθέσεων καὶ κινήσεων τῆς, εἰμὴ μόνος ὁ Θεός, ἔμφοσθεν εἰς τὸν ὅποιον πάντε
εἶναι γυμνά, καὶ τετραχηλισμῶν, κατὰ τὸν Ἀπόστολον· καὶ πάντες οἱ λογισμοί ὅλων τῶ ἀπ’
αἰῶνος καρδία τῶ ἀνθρώπων, ὅσον οἱ ἀπερασμῶν, ὅσον καὶ οἱ μέλλοντες, ὅλοι εἶναι ὡς ἐ-
νεσῶτες ἔμφοσθεν εἰς τὴν ἀπειρον γνώσις τῶ Θεῶν, καὶ μὴ μόνον οἱ λογισμοί, ἀλλὰ καὶ ἡ πο-
σότης τῶ λογισμῶν, καὶ ἡ ποιότης, καὶ ἡ κίνησις, καὶ ὅλη ἡ ἀρχή, καὶ τὸ τέλος τῶν· ὅθεν
εἶπεν ὁ Σολομών „ σὺ μονάτατος οἶδας τὴν καρδίαν πάντων. (γ’. βασιλ. ἡ. 39.) Καὶ τὸ
θέλει νὰ εἰπῇ ἐκείνο ὅπως λέγει ὁ Δαβὶδ „ ὁ πλάσας κατὰ μόναν τὴν καρδίαν αὐτῶν, ὁ συ-
„ νείεις εἰς πάντα τὰ ἔργα αὐτῶν, (Ψαλ. λβ’. 15.) ἦγαν εἰς ὅλας τῶ λογισμῶν καὶ ἐννοίας
τῶ καρδιῶν: καθὼς ἐρμηνεύει ὁ μέγας Βασιλείος λέγων „ ἔργα δὲ λέγομεν καὶ τῶ λόγους καὶ
„ τῶ ἐννοίας, καὶ πᾶσαν ἀπλῶς τὴν τῶ ἀνθρώπου κίνησιν.

Πέμπτον μανθανόμεν ὑπὸ τὰ λόγια ταῦτα τῶ Θεολόγου, ὅτι πάντοτε εἰς ὅλαμας τὰ ἔργα καὶ
λόγια καὶ λογισμῶν, πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν τὴν συνειδησίῳ καὶ καρδίαμας, καὶ νὰ βλέπωμεν
τὴ μᾶς λέγει· νὰ τὴν ἐξετάζωμεν δὲ μὲ πολλὴν ἐπιμέλειαν, καὶ προσοχίαν, καὶ ἡσυχίαν. Ἐξ
τὴ αὐτῆ εἶναι ὅσον βαθεῖα, καὶ ὅσον λεπτή, ὅπως μήτε ἡμεῖς οἱ ἴδιοι ἡξάρωμεν ποῖας κρυφούς
λογισμῶν, καὶ ποῖα πάθη κρύπτει μέσα τῆς. καθὼς εἶπεν ὁ Προφήτης Ἰερεμίας „ βαθεῖα ἡ καρ-
δία πᾶσα. (Ἰερ. ιζ’. 9.) καὶ ὁ Σολομών „ ὑδὼρ βαθύ λόγος ἐν καρδίᾳ ἀνδρός. (Παρ. ιη.
4.) Ἐξ νὰ γνωρίζωμεν δὲ καλῶς τὴ περιέχει ἡ καρδίαμας, πρέπει νὰ τὴν καθαρῶς ὅσον τὸ
δυνα-

(1) Διὰ τὸ πᾶν εἶπε καὶ ὁ ἅγιος Μαξιμὸς „ μὴ ἀτιμᾶσις τὴν
„ συνειδησίῳ, ἀρεσάσοι αἰεὶ συμβαλίσασαν. γνώμην γὰρ θεῖαν,
„ καὶ ἀγγελικῶν ὑποτίθεται, καὶ τῶ κρυπτῶ τῆς καρδίας
„ μολυσμάτων ἐλευθεροῖ, καὶ παρησίαν πρὸς τὸν Θεόν ἐν τῇ

„ ἐξόδοισι χωρίζεται (κεφ. οβ’. τῆς γ’. ἐκαστησῶν. τῶ περ
„ ἀγάπης.) ἔφη δὲ καὶ ὁ ὁσῖος Μελέτιος ὁ Ὀμιλογητής „ ὁ πα-
„ ραλογίζομενος συνειδησίῳ οἰκίαν, παραλογίζεται Θεόν, αἰεὶ τῶ
„ ἀμαρτανῶν (βαθμ. ρη.)

δυνατόν μας ὑπὸ τὴν πᾶσιν τῶν θυμῶν, ἢ τῆς ἐπιθυμίας. καθὼς ᾗ τὸ ὀρολόγιον, ὅταν δεχθῆ κοπιω-
πὸν μέσα, ἢ σκευάσει, δὲν δελεῖ καλῶς, ἔτε δείχνει τὰς ἄρας ἀληθείας: ἔτσι ἢ ἡ καρδία τῆ ἀ-
δρώπη, μὲ τὸ νὰ ἐμολυῖται ἢ διεφθάρη ὑπὸ τὰ πᾶσιν ἢ τὰς ἀμαρτίας, ἐχόνδρισε ἢ ἐσκληρωῖται,
ἢ δὲ τὸ δὲ μᾶς ἐλέγχῃ εἰς κάποια μικρὰ σφάλματα ὅπως κάμνομεν, δι' ὃ ἢ μένουμε ἀδιόρθω-
τοι. ὅθεν πρέπει νὰ τὴν καθαρῶς πάντοτε διὰ πένθους, δὲ δακρύων, διὰ νοεράς ἢ ἀδελείπτει
προσδοχῆς· δὲ τὶ ὅσον καθαρῶν, τόσο περιωσότερον λεπτιύεται, ἢ αἰθνητικώτερα γίνεται. ἢ
ὅσον περιωσότερον λεπτιύεται, τόσο περιωσότερον μᾶς δείχνει τὰ σφάλματάμας, ἢ διορθοῦμεθα.
δὲ τὸ εἶπον οἱ Πατέρες, ὅτι αὐτὴ εἶναι ἢ δάκρυσις, ἢ καθαρὰ ἢ φωτεινὴ ἢ θεία ἢ ἀμολυτος
Συνειδήσις, καθὼς λέγει ὁ Θεὸς Μελέτιος ὁ Ὁμολογητῆς (1). ἐπειδὴ δέ, ὅσον ἢ αὐ καθαρῶς
τινάς τὴν συνειδήσιν ἢ καρδίαν τε, πάντοτε μένει κάποιοις μολυσμὸς εἰς αὐτὴν, ἢ μάλις δὲ
τὶ ἢ φιλαυτία δὲν λείπει κρυφίως νὰ μᾶς δεφονδῶν, σκεπάζουσα τὰ κακὰ ὅπως κάμνομεν, καὶ
μὴ θέλωσα νὰ μᾶς ἐλέγχῃ δι' αὐτὰ: δὲ τὸ πρέπει νὰ ἐξετάζωμεν τὴν συνειδήσιν ἢ καρδίαν
μας ἐμφορῶν τῶ Θεῷ, καθὼς μᾶς συμβουλεύει ἐδῶ ὁ ἡγαπημένος Ἰωάννης: ἦγον πρέπει νὰ κά-
μνωμεν τὴν ἐξετάσιν τῆς, ἔχοντες πρὸ ὀφθαλμῶν μας τὴν φριβεράν παρεσίαν τῶ Θεῷ, ἢ φαντα-
ζόμενοι, ὅτι μᾶς βλέπουν οἱ ἀλάθητοι ὀφθαλμοὶ τῶ Θεῷ. ὅτι μᾶς ἀκύν τὰ ἐξύτατα ὡτάτα. ἢ
ὅτι εἶναι μάρτυς τῆς κρίσεως ἢ ἐξετάσεως ὅπως κάμνομεν. ὑπὸ τὴν τοιαύτῃ ᾗ παρεσίαν τῶ
Θεῷ φοβούμενοι, δεισκομῶν ἀπορροαθῶς τὴν ἀλήθειαν καὶ γνωρίζομεν, ἢ τὴν κατηγορίαν ὅπως
κάμνει ἐναντίον μας ἢ συνειδήσις ἢ καρδίαςμας, ἢ τὴν μαρτυρίαν ὅπως κάμνει πρὸς δεφονδῶσιν
μας. ἐπειδὴ, ὡς λέγει ὁ ἱερός Θεοφύλακτος, τινὰς δὲν θέλει ὑποφέρει ποτε, καὶ καὶ ἦναι τῶ
δαιμόνων ἀναιχυντότερος, νὰ ἐξετάσῃ τὴν συνειδήσιν τε ὡς ὑπὸ μάρτυρι τῶ Θεῷ, ἢ ἔπειτα νὰ
γελᾷ τὸν Θεόν, ἢ νὰ εἶπῃ ψόματα ἐκείνο ὅπως δὲν εἶναι:

Ἐἶπον δέ ἢ τελευταῖον πρέπει, ἢ μὴ τὴν τοιαύτῃ ἀκριβῆ ἐξετάσιν τῆς συνειδήσεώς μας,
νὰ μὴ ξεθαρρόσωμεν ποτε ὅτι ἔχομεν καθαρὰν τὴν καρδίαν. εἴνα μὲν, δὲ τὶ ἀφ' ἑ αὐτῆ ἐδέχ-
θη τὰ πᾶσιν ἢ ἐριζώθησιν εἰς αὐτὴν, καὶ ἢ ἡμεῖς καθαρῶς αὐτὰ δὲ πένθους, προσδοχῆς τε
ἢ προσδοχῆς: μὲ ὅλον τὸ αἶ ρίζαι τῶν τοιῶτων παθῶν μένοσιν εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας, ἢ
αἰφνιδίως πάλιν φυθόνεν, εἰς καιρὸν ὅπως ἡμεῖς εἴμεθα ξεθαρρόμενοι. ἢ ἄλλο δέ, δὲ τὶ πάν-
τοτε μένεν κάποιοι κρύφια κλίσεις ἢ ἐπιθυμίες ποτηραὶ εἰς αὐτὴν, τὰς ὁποίας οὔτε ἡμεῖς οἱ
ἴδιοι γνωρίζομεν. δὲ τὸ, αὐ ἢ συνειδήσις καὶ καρδία μας μαρτυρῆ, ὅτι τάχα πολιτὸλομεθα
καλῶς, δὲν πρέπει νὰ ἐμπισδῶμεθα εἰς τὴν μαρτυρίαν τῆς ταύτης, ἢ νὰ νομίζωμεν πῶς εἴμε-
θα τῆ ἀληθεία καθαρὸι ἢ δίκαιοι. ἀλλὰ μόνον νὰ ἀφίνωμεν τὸ πᾶν εἰς τὴν κρίσιν ἢ ὑπέφα-
σιν τῶ Θεῷ, ἢ τις μόνη εἶναι ἀληθῆς, ἀπορροαθῆς, ἢ ἀπορροαθῆς. ὅθεν ἢ ὁ Παῦλος ἐλεγεν.
,, ἐδὲν ἐμαυτὰ συνοῖδα, ἀλλ' ἐκ ἐὸ τῆτω δειδικαίωμα: ὁ δέ ἀνακρίνων με Κύριος ἔστι. (ἀ. Κορ.
δ. 4.) ἢ ὁ Ἀββᾶς Ἀγάθων εἶπεν, ὅτι ἐγὼ μὲν καὶ τὴν δύναμίν μου ἐποίησα τὸ ἀγαθόν, δὲν
ἤξωρα δέ αὐ τὸ ἀρεσε ἢ εἰς τὸν Θεόν. ἐπειδὴ ἄλλη μὲν εἶναι ἢ κρίσις τῶ ἀνθρώπων, ἄλλη
δὲ εἶναι ἢ κρίσις τῶ Θεῷ (2) καὶ δὲ νὰ εἶπῶ εἴνα λόγον ἀδελῶσιν μὲν, ἀληθῆ δέ. αὐτὴ εἶναι
καθαρότης συνειδήσεως ἢ καρδίας, τὸ νὰ νομίζωμεν αὐτὴν ἀκάθαρτον πάντοτε, καὶ οὔτε ποτε
καθαρά. (3)

21. „ Ἀγά-

(1) Τὰ λόγια αὐτὰ ἐπὶ λέξεως εἰσι πῦτα.
,, φησι δ' ἀνὴρ σοφώτατος τὰ μουσικά καὶ θεία.
,, γίνωσκε τὴν Διακρίσιν Συνειδήσιν τυγαχάν.
,, ἀμολυτων καὶ καθαρῶν, καὶ φωτεινῶν, καὶ θείων.
,, Ἀἰθῆσιν ὅπως νοεράν, ὡς αὐτὰν ἐρρεθῆ (βαθμ. ρεζ').
(2) Διὰ τὸ καὶ ὁ ὅσιος Μελέτιος μᾶς συμβουλεύει, νὰ μὴ
ὑπακούωμεν εἰς τὴν καρδίαν μας, πρὸ τῆ αὐτῆ νὰ καθαρῶν αἰ-
δῆσιν ἢ νοητῶν, ἦγον ἀπὸ ὅλα τὰ παθητὰ σωματικὰ ἢ ψυ-
χικὰ. ἔγω γὰρ λέγει.
,, Καὶ διὰ τὸ παρανοήσις τῶ σοφῶν πατέρων
,, Μηδὲ ποσὲν ὑπὴκουσιν εἶναι τῆ σῆ καρδία.
,, Μηδὲ ταῖς ἐσηγήσεσιν αὐτῆς καθυποκίπτειν.
,, Πρὶν αἰθῆσιν καὶ νοητῶν ἐκκαθαρῆ τελείως (βαθ. ριθ').
(3) Ἐν τῶν δεικνυτῶν πόσον εἶναι πεπλανημένοι, καὶ ἀ-
φρονεῖς, ἐκάνοι ὅπως πλῆθεν καὶ λέγαν. εἰμὸν δὲ ἐλέγχει ἢ ἀ-
γία συνειδήσις. νὰ, σοὶ ἀποκρίνομαι καὶ ἐγὼ, δὲν σε ἐλέγχει,
διὰ τὶ αὐτῆ ἐγίνε σκληρὰ καὶ ἀναιθῆς. δὲν σε ἐλέγχει, διὰ
τὶ, ἢ δὲ τὴν ἐξετάσιν τελείως, ἢ τὴν ἐξετάσιν, ὅχι ὡς ἀν-
αίθῆς Θεῷ, ἀλλὰ ὡς ἀνώπιον τῶ ἀνθρώπων. ὅθεν εἰς τὴν ἀρε-

κααν τῶ ἀνθρώπων ἀκαθῶν, δὲν ἀκρίτως νὰ σε τύπη ἢ
συνειδήσις. εἴνα ὅμως τὴν ἐξετάσιν ὡς ἀνώπιον τῶ ἀλαθῆ-
των ὀφθαλμῶν τῶ Θεῷ, πῶ πολλὰ πᾶσιν ἠδελῶς εἴης μέσα
σε, καὶ πῶν πολλὰ ἠδελῶς σε ἐλέγχει, ὡς ἔπῃ νὰ ἀπογνώσῃς
ἀπὸ καθε ἀρετῆ ἐδικλῶσιν, καὶ εἰς μόνον τὸ ἔλεος καὶ τὴν ἀ-
γαθότητα τῶ Θεῷ, νὰ κρεμάσῃς ἄλλω τὴν σωτηρίαν σου. Πρὸ-
δῆτῶ δὲ ἐδῶ μίαν ἀποκρίσιν ἀπάτῃ ὅπως συνειδήσῃ ὁ Δια-
βολὸς νὰ ἀρετῆ εἰς τὴν ἀπίεσιν, μὲ τὸν ὑπερβολικὸν ἐλεγμὸν
τῆς συνειδήσεως. δι' ὅτι αὐτῶ ἀπάτῃ πολλῶς ἀπὸ τῆ δέξια,
καὶ εἰς καθε παραμικρὸν σφάλμα ἔπῃ νὰ κάμνεν, ἐλέγχει αὐ-
τῶς εἰδοῦν διὰ τῆς συνειδήσεως μὲ ὑπερβολῶν, καὶ πῶν πολ-
λὰ τῆς παρατῆ, ὡς ὅπως πολλὰς φέρει αὐτῶ εἰς ἀκρον
λύπῃν, καὶ εἰς ἀπόγνωσιν. ὅθεν τὴν πλάτῃν πῦτῃ τῶ Διαβόλου
μανθάνοντες, ἄς μὴ παρατῆται, μηδὲ ἄς ἀπογνώσκονται,
ἐπειδὴ ἢ παραχῆ αὐτῆ καὶ ἢ ἀπόγνωσις, εἶναι ἐκ τῶ Διαβόλου.
ἀλλὰ ὁσαῖς σφάλμα, ἄς ἀποσιπῆται εἰς τὸν Θεόν μὲ ἀπαραξίαν
καρδίας, καὶ μετὰ δακρύων ἄς ζῆτῆν συγχώρησιν διὰ τὰ σφάλ-
ματων.

K k

21. „ Αγαπητοὶ ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκη ἡμῶν, παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν.
 22. „ Καὶ ὁ ἐὰν αἰτῶμεν, λαμβανόμεν παρ' αὐτῆ, ὅτι τὰς ἐντολάς αὐτῆ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρετὰ ἐνώπιον αὐτῆ ποιούμεν.

Τὸ νόημα τῶν λόγων τῶν τῆς Ἀποστόλου, εἶναι τοῖσιν. σὰς εἶπον, λέγει, Χριστιανοί, ἀνωτέρω: ὅτι αἰσῶς μᾶς κατηγορῆ ἡ ἐδικήμας καρδία, πολλῶ μᾶλλον μᾶς κατηγορεῖ ὁ τῶ ὅλων Θεός; ὡσαύτ' ὅπως αὐτὸς ἔχει τὴν ἀσύγκειτον τῆς γνώσεως ὑπεροχὴν. καὶ ἐκ τῆς ἐδείκνυτο, ὅτι καὶ ἡ ἡ καρδία δὲ μᾶς κατηγορῆ, ὅμως ὁ Θεός δεικνύει πολλά κρύφια σφάλματα εἰς ἡμᾶς; εἴτε νὰ μᾶς κατηγορήσῃ καὶ νὰ μᾶς κατακρίνῃ. ἀλλ' ὅμως κατὰ τὸ παρὸν, καὶ ἄς νομίζωμεν, λέγει, ἀγαπητὸν, τὸ νὰ μὴ κατηγορημεθα τελείως ἀπὸ τῆς καρδίας μας. ἐπειδὴ καὶ δεῖ εἶναι δυνατὸν νὰ συγκριθῇ καὶ νὰ συσχεταθῇ ἡ βραχυτάτη γνώσις τῆς αἰσῶτος, μετ' ἡν συσχετικῶς καὶ περιληπτικῶς τῶν πάντων γνώσιν τῆς Θεοῦ. ἀρκετὸν εἶναι λοιπὸν εἰς ἐκείνας ὅπως ἐργάζονται τῶ ἀκροτάτῳ δικαιοσυνῶν καὶ ἀρετῶν, καὶ θέλουν νὰ λέγουν τῶ ἀλήθειαν, τὸ νὰ μὴ κατηγορηθῶνται ἔτι ἀπὸ τῶ ἐδικῆς καρδίας, πῶς λέγουν ψεύματα, ἢ πῶς δεῖ ἐργάζονται τῶ ἀρετῶν κατὰ ἀρέσκειαν καὶ φόβον Θεοῦ. ἀλλὰ καὶ αἰσῶτος ἀρέσκεια, καὶ κενοδοξία, ἢ καὶ ἄλλο τέλος κοσμικόν. εἴτε τι οἱ τῶ ποιούτων ἀμαρτησίῳ καὶ τὸ δωματὸν κατορθόνοντες, αὐτοὶ δεικνύουν πρὸς τὸν Θεὸν παρρησίῳ τῶ καὶ συσχεθῶν: ἦτοι αὐτοὶ μετ' ἡν καθαρά καὶ ἀκατηγόρητον συσχεθῶν ὅπως ἔχουν, παρρησιάζονται εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἐκεῖνο τὸ αἶμα ὅπως ζητῶν ἀπὸ αὐτὸν, τὸ λαμβάνειν εἴτε τῶ οικειότητα καὶ φιλίαν ὅπως ἐφάσαν νὰ λάβωμεν μετ' ἡν τὸν Θεόν. εἴτε τι δὲ ἔλαβον τῶ φιλίαν αὐτῶ μετ' ἡν τὸν Θεόν; εἴτε τι φυλάττειν τὰς ἐντολάς τῆς, εἴτε τι φυλάττειν τὸν νόμον καὶ τῶ καρδίας τῆς καθαρά ἀπὸ λογισμῶν αἰχρῶν καὶ πονηρῶν. καὶ εἴτε τι τελειοῦν ὅλα ἐκεῖνα, ὅσα εἶναι ἀρετὰ καὶ ποθητὰ εἰς τὸν Θεόν, καὶ τὸ μέτρον τῆς δυνάμεως τῶν. ὅθεν καὶ ὁ Κύριος φίλος ἀνόμασε τῶς ἱερέας τῆς μαθητῶν, ἐὰν φυλάττειν τὰς ἐντολάς τῆς, ὑμεῖς φίλοι μετ' ἡν, ἐὰν ποιῆτε ὅσα ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. (Γω. ιε. 14.) ὅσοι ἄρα μολύνων ἐκείνους τὸν νόμον καὶ τῶ καρδίας τῆς μετ' αἰχρῶν καὶ πονηρῶν λογισμῶν, αὐτοὶ χάνουν τῶ πρὸς τὸν Θεὸν παρρησίῳ καὶ οικειότητα: καθὼς λέγει ὁ Θεοφόρος Μάξιμος, „ τῶν αὐτῶ τῆς πρὸς Θεὸν παρρησίας, ἐκπίπτει, ἀπὸ τῶν πονηρῶν, καὶ ῥυπαρῶν λογισμῶν συμμόμιλος γίνονται. (κεφ. ν. τῆς α. ἑκατοντ. τῶν περὶ ἀγάπης) λέγει δὲ καὶ ὁ ἱερός Θεοφύλακτος, ὅτι, ὅταν ὁ ζητῶν τι πείθεται εἰς τὸν ζητῶμενον καὶ φυλάττει τὰς ἐντολάς τῆς. τότε καὶ ὁ ζητῶμενος πείθεται ἀντιστρόφως, εἰς τὸ νὰ δώσῃ τὸ ζήτημα τῶ ζητῶντος. καὶ ὁ Ἀββᾶς Μιῶς εἶπον, ὅτι ἡ ὑπακοή, ἀδυσπρακτοῦ ἔστιν. ὁ δὲ ὑπακούων εἰς τὸν Θεόν, κάμνει ἀντιστρόφως νὰ ὑπακούῃ καὶ ὁ Θεός εἰς αὐτὸν, καὶ νὰ δίδῃ τὰ αἰτήματά τῆς (1) λοιπὸν καὶ ἡμεῖς, ἐὰν φυλάττωμεν τὰς ἐντολάς τῆς Θεοῦ, ἄς ἔχωμεν θάρρος, εἴτε τι δεῖ θέλωμεν ἀποτυχόμεν τὰ συμφέροντα ζητήματα, ὅπως τῶ ζητῶμεν.

23. „ Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολή αὐτῆ, ἵνα πισθῶμεν τῶ ὀνόματι τῆς
 „ ἡ αὐτῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἡμῖν ἐντολήν.

Επειδὴ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Θεολόγος, ὅτι ποιῶμεν τὰ ἀρετὰ τῶ Θεοῦ, τώρα ἐδῶ λέγει ποῖα εἶναι τὰ ἀρετὰ ταῦτα, καὶ φανεροί, ὅτι αὐτὰ εἶναι δύο, τὰ πλέον καθολικὰ καὶ περιεκτικὰ τῆς ἀληθείας καὶ τῆς θείας δικαιοσυνῆς καὶ ἀρετῆς: ἦτοι ἡ ὀρθόδοξος πίστις, καὶ ἡ εἰς τὸν πλησίον ἀγάπη· δι' ὅ, τι ἐκεῖνος μὴ ὅπως πισθεῖ εἰς τὸ ὄνομα τῶ μονοῦ καὶ τῶ Θεοῦ, αὐτὸς εἴτε ἀνάγκης πισθεῖ καὶ εἰς τὸν τέτε ἀγαπητὸν Πατέρα καὶ ὅπως πάντων Θεόν, καὶ εἰς τὸ ἅγιον καὶ παράκλητον Πνεῦμα, καὶ τῶ ὑπὸ τῶ Κυρίου ἀποδοθεῖσαν ἐν τῶ βαπτίσματι διδασκαλίαν, τῶ λέγμεσαν. „ πορροθεῖτες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἐν τῶ βαπτίζοντες αὐτὰς εἰς τὸ ὄνομα τῶ Πατρὸς, καὶ τῶ καὶ τῶ ἁγίου Πνεύματος. (Ματθ. κη. 19.) ὁ δὲ ἔχων πάλιν τῶ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπῳ,

(1) Τὰ λόγια τῶ Ἀββᾶ εἰσι ταῦτα, ἡ βεβαία ὑπακοή, αὐτῶ. (ἐν τῶ Γερουτικῶ) ἡ ὑπακοή ἐστίν. ἄτις ὑπακούει τῶ Θεοῦ, ὁ Θεός αὐτῶ αὐτῶ.

ἧτις εἶναι πειραστικὴ ὄλων τῶν ἐντολῶν, αὐτὸς σὺν τῇ ἐντολῇ ταύτῃ τελειῶνοι καὶ ὅλας τὰς λοιπὰς ἐντολάς τῆ Κυρίου. εἰδὼ λοιπὸν θέλωμεν νὰ φράττωμεν ἀδελφοί μου χειριστικοί, τὰ δῶρετα καὶ φίλα εἰς τὸν Θεόν, χρεωσῶμεν ὄχι μόνον νὰ φυλάττωμεν τὴν ὀρθόδοξον πίσιν, καὶ τὴν ἀληθῆ ὁμολογίαν τῶν θείων δογμάτων, ὡσαύτῃ εἶνα θησαυρὸν ἀσύλητον μέσα εἰς τὴν καρδίαν μας: ἀλλὰ καὶ πρὸς τούτοις νὰ φυλάττωμεν καὶ τὴν πρὸς τὰς ἀδελφούς μας ἀληθινὴν καὶ γνησίαν ἀγάπην. ἐπειδὴ καὶ τὰ δύο αὐτά: δηλαδή ἡ πίσις, καὶ ἡ ἀγάπη, εἶναι ἀχώριστα ἀσπαστάζοντα, καὶ σπασίωσιν εἴνα τὸ ἄλλο, καὶ βεβαιώσιν εἴνα τὸ ἄλλο, καὶ χαρακτηρίζουσιν εἴνα τὸ ἄλλο, καὶ ὅπου λείπει τὸ εἶνα, ἐκεῖ λείπει καὶ τὸ ἄλλο. καὶ ὅπου τὸ εἶνα διεύσκειται, ἐκεῖ καὶ τὸ ἄλλο διεύσκειται. με τοῖσιτον ἡδὲ τρόπον θέλωμεν διερεθώμεν φυλάττοντες τὰ ἀρετὰ τῶ Θεῶ, καὶ ἀκολούθως θέλωμεν εὐρομεν παρηρσίαν πρὸς αὐτὸν, εἰς τὸ νὰ λαμβάνωμεν τὰ ζητήματα ὅσα τῆ ζητήσωμεν: δηλαδή τὰ πρὸς τὸ συμφέρον καὶ τὴν σωτηρίαν ὑποβλέποντα τῶ ψυχῶν μας.

24. „ Καὶ ὁ τῆρων τὰς ἐντολάς αὐτῆ, εἰ αὐτῶ μεῖνα, καὶ αὐτὸς εἰ αὐτῶ. καὶ εἰ τῶ γινώσκωμεν ὅτι μεῖνα εἰ ἡμῖν, ἐκ τῆ Πνεύματος εἰ ἡμῖν ἔδωκε.

ΜΕ' τὰ λόγια ταῦτα παρηγορεῖ καὶ θαρσοποιεῖ ὁ ἠγαπημένος Ἀπόστολος τῆ Κυρίου, ἐκείνης τὰς χριστιανῆς, ὅπως σπασάξεν νὰ ἔχεν ἀκατηγόρητον τὴν σωείδησίν τες, καὶ ἀγωνίζονται νὰ φυλάττων ἀψεκτον καὶ καθαρά τὴν ζωὴν τες, πῶσον ἔχῃ τῆς ὀρθόδοξης Πίστεως, ὅσον καὶ διὰ τῆς φελεκτικῆς πασῶν τῶν ἐντολῶν ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον. ἔχῃ τί ὑπόχεται εἰς αὐτὰς, ὅτι ὁποῖος φυλάττει ταῦτα τὰ δύο, αὐτὸς μένει καὶ διεύσκειται εἰς τὸν Θεόν. καὶ ἀντιστρόφως ὁ Θεὸς μένει καὶ διεύσκειται εἰς αὐτόν. ἐπειδὴ μέσα εἰς τὰς ἐντολάς τες εἶναι ὁ Θεὸς κεκρυμμένος, ὁ δὲ τὰς ἐντολάς ἔδωκεν ἀκολούθῃ, ὅτι ὁποῖος φυλάττει τὰς ἐντολάς τῆ Θεῶ, αὐτὸς νὰ ἔχη καὶ τὸν Θεὸν μέσα εἰς τὴν καρδίαν τες, καθὼς λέγει ὁ Θεοφόρος Μάξιμος (1). ἔχωντας δὲ τὸν Θεὸν μέσα εἰς τὴν καρδίαν τες, ἀκολουθεῖ νὰ λαμβάνῃ ὑπὸ τὸν Θεόν, καὶ ὅσα συμφέροντα ζητήματα ἠθέλει τῆ ζητήσῃ. ὁ δὲ μεῖων εἰς τὸν Θεόν, καὶ τὸν Θεὸν ἔχων μέσα εἰς τὸν ἑαυτὸν τες, πῶς θέλει ὑπερηθῆ ποτε τὰ ζητήματα ὅσα τῆ ζητήσῃ; ἔχῃ τί ἡ πνευματικὴ καὶ νοερά ἐνώσις, τὴν ὁποῖαν ὁ Θεὸς ἔχει μετὰ τὸν φυλάττοντα τὰς ἐντολάς τες, καὶ τὴν ὁποῖαν ἀντιστρόφως ἔχει μετὰ τὸν Θεὸν ὁ τὰς ἐντολάς τες φυλάττων: αὐτῆ, λέγω, ἡ ἐνώσις, διδάσκει καὶ τὸν ζητῶντα, νὰ ζητῇ ζητήματα ἀρετῶ καὶ ἀρμόδῃ εἰς τὴν τῆ Θεῶ θέλησιν καὶ μεγαλειότητα. καὶ ὑσωπεῖ σιταυτῶ τὸν ἀγαθὸν καὶ φιλανθρωπον Θεόν, καὶ συγκατανόη εἰς τὸ νὰ χαρίξῃ τὰ θεάρετα ζητήματα ὅσα ζητεῖ παρ' αὐτῆ, ὁ ἐργάτης τῶ ἐντολῶν τες. πρὸς δὲ ὁ Εὐαγγελιστῆς καὶ τὸ σημεῖον, μετὰ τὸ ὁποῖον γνωρίζωμεν ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς ἡμῶς, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν. τῆτο δὲ εἶναι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον: ἦτοι ἡ χάρις καὶ δωρεὰ τῆ ἀγίας Πνεύματος, τὴν ὁποῖαν ἐλάβομεν βαθέως εἰς τὴν καρδίαν μας ὅταν ἐβαπτίσθημεν.

Αὐτῆ ἡ χάρις τῆ Πνεύματος, ἀγκαλὰ καὶ συνεχώδη ὑπὸ τὰς ἀμαρτίας τὰς ποροαιρετικὰς ὅσα ἐποίησαμεν ὑπὸ τὸ ἅγιον βάπτισμα, δὲν ἔσβυσεν ὅμως τελείως, ἀλλὰ εἶναι ὡσαύτῃ ὁ σπινθὴρ τῆ πυρὸς κεχωσμένος μέσα εἰς τὴν θερμὴν σάκτιν. οὔτε μᾶς ἀφῆκε τελείως, ἀλλὰ διεύσκειται εἰς ἡμῶς ποροσμέγασα τὴν μετανοάν μας (2), ἵνα δηλαδή ἡμεῖς καθαρῶμεν πρῶτον τὴν καρδίαν μας ὑπὸ τὰ πάθη, τὰ ὁποῖα εἶναι ἡ σάκτις ὅσα σκεπάζει αὐτὸν τὸν σπινθῆρα τῆς χάριτος τῆ ἀγίας Πνεύματος. καὶ ἀφ' ἧ καθαρῶμεν αὐτὴν καὶ εὐρωμεν τὸν κεκρυμμένον σπινθῆρα τῆς χάριτος, ὅπως ἐσώμεν εἰς αὐτὸν ὡσαύτῃ ξύλα, τὰς ἀρετὰς, καὶ φυσήσαντες μετὰ μίαν ἀνδρείαν ποροθυμίαν, ἀνάβωμεν πῦρ: ἦγιν γνωρίσωμεν καθαρότερα καὶ αἰθνητικώτερα τὴν σφύργειαν καὶ δύσασιν τῆς σφῆρας ἐκείνης θείας χάριτος, ἔχῃ τῆς ἐν καρδίᾳ γινόμενης ζωσβλύτῃ θέρμης. καὶ φωτιδῶμεν δι' αὐτῆς, καὶ ἀρπαγῶμεν εἰς ὑποκαλύψεις Μυστηρίων ἀλαλήτων τῆ Πνεύματος. καὶ τελειωθῶμεν καὶ τὴν δυνατὴν ἀνθρώπῳ τελειότητα. Διὰ τῆτο καὶ ὁ μέγας Βασίλειος, ὑπὸ τὸ ῥητὸν τῆτο τῆ μεγάλης Θεολόγου σωάγει, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶναι Θεὸς, καὶ ὅτι κατοικεῖ εἰς

(1) Ὅσα τῆ ἐκείνη αὐτῆ εἰς τὰς ὑποσημειώσας τῆ, ὅς δ' αὐτῆ αὐτῆ πῶν λόγων, ἀληθῶς ὡς πῆτι ἡ ἀγάπη τῆ Θεῶ πεπλοῖται (α. Γω. β. 5)

(2) Ὅτι δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον μένει ἐν ἡμῖν, καὶ ἀφ' ἧ ἀμμερσομεν, βεβαοὶ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος ἐρεμῶντων τῆ, καὶ διγομῆσι αὐτὸν, Διχομῆσι ὡσαπὲρ ἐφῆν, ἡ ἀπὸ τῆ Πνεύ, πῶς ἐσιν εἰς τὸ διλυεῖς τῆς ψυχῆς ἀπαστερίωσις. νῦν μὲν γὰρ,

ἡ καὶ μὴ ἀνακέραι τῆς ἀναξίους (τὸ Πνεῦμα) ἀλλ' εἰ, παρῶναι δοκῆ τῆς πῆς ἀπαξ ἐσφραγισμένους, τὴν ἐκ τῆς εἰ, πῆροφῆς σωτηρίαν αὐτῆ ἀνάμῶν. πῆτε δὲ, ἐξόλι τῆς βε, βηλοσάσις αὐτῆ τὴν χάριν ψυχῆς ἀποτυμθῆσεται. διὰ τῆ, τῆ ἐκ ἐσιν ἐν τῶ ἄδη ὁ ἐξομολογῆμενος, ἔπε ἐν τῶ θανάτῳ, ὁ μνημονῶν Θεόν, ἐκεῖ τῆς βοηθείας τῆ Πνεύματος συμ, παρῶσις (κεφ. ις. πῆσι τῆ ἀγίας Πνεύματος)

εις ἡμᾶς ἡ Θεότης ἢ τῆ Πνεύματος: ἦτοι ἡ τῆς Θεότητος χάρις καὶ ἐνέργεια, ἡ συνημμένη αἰ-
 δίως τῆ Θεότητι: ἦτοι τῆ Θεία φύσει, καὶ εἰς ποτε ταύτης χωριστικῆ. Θεότης ἦδ, ἡ μόνον ἡ
 Θεία φύσις ὀνομάζεται κατὰ τὴς Θεολόγους, ἀλλὰ καὶ ἡ ἄκτιστος ἐνέργεια, καὶ χάρις τῆς Θείας
 φύσεως, ὡς Θεσσα καὶ ἡς Θεῶ ποιῶσα τὴς ὑποδεχομένης. ἡ βεβαίως ὁ τῆς Θεολόγων ἐξοχώ-
 τας Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, λέγων. „ Θεότης δὲ ἡ πάντα Θεωμένη Πρόνοια, καὶ ἀγαθό-
 „ πτι παντελεῖ τὰ πάντα θελάθεσσα, ἡ σωζέουσα, καὶ ἐαυτῆς ὑποπληρῶσα, καὶ ὑπερέχουσα
 „ πάντα τὰ τῆς Προνοίας αὐτῆς ὑπολαύοντα (κεφ. ιβ'. θελ. Θείων ὀνομάτων) Καὶ ἐν τῆ ἑρως
 „ Γάϊον ἐπιστολῆ, Θεότης ὀνομάζει τὸ Θεοποιὸν δῶρον, καθ' ὃ θεύμεθα. ἀλλὰ καὶ ὁ Θεοφόρος
 Μάξιμος λέγει „ Θεότης ἔστιν ἡ ἐκθεωτικὴ τῶν κτιστικῶν ἐνέργεια.

Τὰ λόγια δὲ τῆ μεγάλης Πατρὸς Βασιλείης εἰσι ταῦτα „ Καὶ γὰρ εἰμὴ Θεότης λέγεις κα-
 „ τοικεῖν ἐν ἡμῖν διὰ τῆ Πνεύματος κατοικῆντος, λέγοντος τῆ Ἰωάννης „ ἐν τῷ γινώσκοντι ὅτι
 „ ἐν ἡμῖν ἐστὶν ἐκ τῆ Πνεύματος, ἡ ἔδωκεν ἡμῖν. πᾶσαν ὑπολεί τῷ ἐλπίδα. εἰ μὴ ἦδ Θεός
 „ ἐν ἡμῖν, ἔπε ζωῆς, ἔπε ἀγαθῶν αἰώνιων τῶν ἐξομεθα (ὁμιλ. θελ. τῆ ἀγίης Πνεύματος, ἡ ἡ
 „ ἀρχὴ „ ὁ βαπτίζομενος εἰς τριάδα βαπτίζεται. ἐν ἄλλοις δὲ ὁ λόγος ἔπος ἐπιγράφεται,
 „ ὁμιλία εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα.) Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς Βασιλείης ἐν τῷ τρίτῳ κατ' Εὐνομίης
 „ λέγει ἑρως τὸν Εὐνόμιον „ ὁ πῶτο λέγων, ἔοικε μὴδὲ τῷ Θεότητι πεπισθῆναι ἐν ἡμῖν οἰ-
 „ κείν, τῆ Ἰωάννης λέγοντος θελ. Θεῶ, ἐκ τῆς γινώσκοντι ὅτι ἐν ἡμῖν ἐστὶν, ἐκ τῆ Πνεύμα-
 „ τος, ἡ ἡμῖν ἔδωκεν. . . . εἰ πῶνυ ἐν ἡμῖν ὁ Θεός οἰκεῖν λέγεται διὰ τῆ Πνεύματος, πῶς
 „ ἐκὶ φανερῶς ἀπεβείας ἐστὶν, αὐτὸ τὸ Πνεῦμα λέγειν ἀμέτοχον τῆς Θεότητος; βλέπε δὲ, ὅτι ὁ
 Εὐαγγελιστὴς ἐδῶ μεταχειρίζεται τὸ ἐξ ἡ καὶ ἐπὶ τῆ ἀγίης Πνεύματος. ἀδιαφόρως ἦδ ἡ Γραφὴ
 μεταχειρίζεται τὸ ἐξ ἡ, ὅσον ἐπὶ τῆ ἡς, ὅσον καὶ ἐπὶ τῆ ἀγίης Πνεύματος, ἡ ἡ μόνον ἐπὶ
 τῆ Πατρὸς. ὁμοίως καὶ τὸ δι ἡ, ἡ τῆ ἐν, ἀδιαφόρως τίθησι ἡ ἐπὶ τῆ Πατρὸς, ἡ ἐπὶ τῆ
 ἡς, ἡ ἐπὶ τῆ ἀγίης Πνεύματος, καθῶς ὑποδεικνύει ὁ μέγας Βασιλείης, εἰς τὸ πέμπτον Κεφά-
 λαιον θελ. τῆ ἀγίης Πνεύματος, φέρων ἡ τὸ ρητὸν τῆτο τῆ Θεολόγους. ἡ τὸ αἴτιον εἶναι, διὰ
 τῆ φανερώση τὸ ὁμοφύες ἡ ὁμοόσιον τῶν τριῶν Θεαρχικῶν προσώπων τῆς ὑπερσῆς Τριάδος.
 (1) αἰσχυρέθωσαν λοιπὸν οἱ Ἀρειανοί, ἡ Μακεδονιστοί οἱ ἡμίρειοι, οἱ τινὲς λέγοντες, ὅτι
 „ ἐπὶ μόνῃ τῆ Πατρὸς τίθεται τὸ, ἐξ ἡ, ἡ ἐπὶ μόνῃ τῆ ἡς τίθεται τὸ, δι ἡ, ἡ ἐπὶ μόνῃ
 τῆ ἀγίης Πνεύματος τίθεται τὸ, ἐν, ἀφρόνως σιωπεύουσιν, ὅτι μόνος ὁ Πατὴρ εἶναι Θεός, ὁ
 δὲ ἡς δὲν εἶναι Θεός, ἀλλὰ κτίσμα τῆ Πατρὸς, τὸ δὲ Πνεῦμα τὸ ἅγιον πάλιν, εἶναι κτί-
 σμα τῆ ἡς.

Σημείωσαι ὅτι τὸ ρητὸν τῆτο ἀναφέρει καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Κύριλλος, λέγων „ εἰσοκίζονται
 „ δὲ (ὁ Χριστός) πάντως ἡμῖν διὰ τῆς πίστεως, καὶ κατοικεῖ διὰ τῆ ἀγίης Πνεύματος. ἡ μαρ-
 „ τυρήσει λέγων ὁ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης ἐν οἰκείαις ἐπιστολαῖς. ἐν τῷ γινώσκοντι ὅτι ἐν
 „ ἡμῖν ἐστὶν, ὅτι ἐκ τῆ Πνεύματος αὐτῆ ἔδωκεν ἡμῖν. (Βιβλ. β'. εἰς τὸν Ἰωάν. τὸμ. δ'.) καὶ
 „ πάλιν λέγει „ διάτοι πῶτο ἡ ἐνοικῆντος ἡμῖν τῆ ἀγίης Πνεύματος εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, κα-
 „ τοικεῖν αὐτὸς λέγεται Χριστός. ἡ ἔπος ἔχει τὸ πρᾶγμα τῆ φύσει. (Βιβλ. β'. εἰς τὸν Ἰωάν-
 „ νῳ.) καὶ ἀλλαχῆ „ τὸ Πνεῦμα ἔστι τὸ κατοικῆν ἐν ἡμῖν, καὶ δι' αὐτῆ πισθῶμεν ἔχειν ἄμα
 „ τὸν Πατέρα, καὶ τὸν ἡόν. καθάπερ ἐν ἔφῃ καὶ αὐτὸς πε πάλιν ὁ Ἰωάννης, καὶ ἔτω φέρει τὸ
 „ ρητὸν τῆτο (βιβλ. α'. εἰς τὸν Ἰωάννῳ) ἡ ἀλλαχῆ ἑρως τῆ ρητὸν τῆτο, ἀκολούθως ἐπι-
 „ φέρει „ εἰ τῆ Πνεύματος τῆ ἀγίης ἐν ἡμῖν οἰκεῖντος, Θεός ἐστὶν ὁ κατοικῶν πῶς ἡ Θεός, καὶ
 „ ἐκ Θεῶ τὸ Πνεῦμα, ὅπερ εἶτις ἔχοι, Θεὸν ἐνοικῆντα φορεῖ, ὅς διὰ τῆ Προφητῆ φησιν, ὅτι
 „ ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμεθεσπατήσω, ἡ ἔσομαι αὐτῶ Θεός; (Βιβλ. λδ'. τῆς Θεσσαρων) ὅ-
 „ ρα καὶ τῷ ἐρμηνεύει τῆ „ ἐν τῷ γινώσκοντι ὅτι ἐν αὐτῶ μένομεν, ἡ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι

„ ἐκ

(1) Ὅθεν σημεῖωσαι ἐδῶ ὡς ἀξιόλογα, καὶ πάσης ἐδήσεως
 ἄξια παρὰ τῆς τῆ ἱερῆς Θεολογίας χαλᾶσαι, τῆ Καθολικῆ καὶ
 ἡσυχῆ ἀξιόματα πάντα, ἀπὲρ σημεῖοι ὁ ἱερῆς Μητροπολίτης.
 δηλαδὴ εἰ. ὅτι ἐπὶ τῆς ἀγίης καὶ ἡσυχῆς Τριάδος, ἀνακατά-
 ται ἡσυχῆ παρὰ τῆ Παύλου καὶ ἄλλοις ἡ πάξις ἡς Θεαρχικῶν
 προσώπων αὐτῆς, καὶ ποτὲ μὲν αὐτῆ ἑρως ἀειδύμενται, πο-
 τὲ μέσα, ποτὲ δὲ τρίτα διὰ τῆ αὐτῆς ὁμοσιότητι (Ἀγκαλά
 καὶ ἑρως νὰ φυλάττεται ἡ πάξις ἡς Θεαρχικῶν ὑποστάσεων ἀ-
 μεταποίητος κατὰ τὸν μέγαν Βασιλείον, λέγοντας „ φάνηται δὲ
 „ καὶ τῆς τῆ ἀκολουθίαν, ἡ παρεδῶκεν ἡμῖν ὁ Κύριος ἐνα-
 „ μένοντες, ὡς φανερῶς μαχομένης τῆ ἀληθείας, καὶ ἡν μὲν
 „ ἀποστάσεως τῆ Πατρὸς, ἡ δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἑρως
 „ θούτας, ἀκίνητον γὰρ καὶ ἀπαρρηχθέντων φυλάσσει ἀρσῆναι
 „ τῆ ἀκολουθίαν, ἡ ἐξ αὐτῆς τῆς τῆ Κυρίου φωνῆς παρῆλα-

„ βομῆν, ἐπὶ τῆς „ πορῆδῶντες μαθητῶντες πῶτα τῆ Ἐ΄ ἡν
 „ βαπτίζοντες αὐτὸς εἰς τὸ ὄνομα τῆ Πατρὸς, καὶ τῆ ἡς, καὶ τῆ
 „ ἀγίης Πνεύματος (ἐν τῷ αὐτῆ τῆς Πίστεως) β'. ὅτι ἐ-
 „ νακατάττανται ἐπ' αὐτῆ καὶ ἀποθέσας ἡ ἔξ, ἡ διὰ καὶ ἡ ἐν,
 „ διὰ τὸ πῶτον καὶ μοναδικὸν τῆς ἡσυχῆς. γ'. ὅτι ἐπὶ τῆς ἡσυχῆς
 „ οἰκονομίας τῆ Θεῶ λόγῃ, ἀνακατάττανται πῶ ὄνοματα καὶ πε-
 „ τὲ μὲν, πῶ ὑψηλὰ καὶ Θεοφωρετῆ ὄνοματα τῆς Θεότητος, τί-
 „ θονται ἐπὶ τῆς ἀνθρώποισι, ποτὲ δὲ, πῶ παπανά καὶ ἀνθρώποισι
 „ πῶ τίθονται ἐπὶ τῆς Θεότητος, διὰ τὸ πῶτον καὶ μοναδικὸν τῆς
 „ ὑποστάσεως τῆ πῶτα ἡσυχῆς ὄντος, καὶ ὁμοσιότητος Χριστῆ.
 „ ὅς τῆς καὶ τῆς ἀνθρώποισι λέγεται, κατὰ τὸν Δαμασκῆν
 „ Ἰωάννῳ. ἑρως καὶ τῷ ἐρμηνεύει τῆ „ κατὰ ἀρῶντων Θεῶ τῆς
 τῆς (α'. Πέτ. α'. 2)

„ ἐκ τῶ Πνεύματος αὐτῆ ἔδωκεν ἡμῖν. (Ἰωάν. δ. 13.) τὸ αὐτὸ γὰρ εἶναι ἐκεῖνο τὸ ρητὸν μὲ πύτο.

Κ Ε Φ Α Λ Α Ι Ο Ν Δ΄.

Ι. „ Ἀγαπητοὶ, μὴ παντὶ Πνεύματι πισθῆτε. ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ
 „ Πνεύματα, εἰ ἐκ τῶ Θεοῦ ἔσιν. ὅτι πολλοὶ ψεῦδοπροφήται ἐ-
 „ ξηληλύθασιν εἰς τὸν Κόσμον.

Επειδὴ ἀνωτέρω ἐδίδαξεν ὁ Θεολόγος πρὸς τῆς εἰς τὸν πλησίον ἀγάπης καὶ ἐλεημοσιῶν, ἐσο-
 χάσθη δὲ, πῶς μαζὶ μὲ τῶ ἐλεημοσιῶν εἶναι εὐαγγελία καὶ ἀκόλουθος ἢ φιλοξενία: τότε χά-
 ρεν τώρα ἐδῶ κάμνει διάκρισι, ποιοὶ εἶναι οἱ ὄντως ἀδελφοὶ καὶ πλησίον· ἵνα μὴ οἱ χειρια-
 νοὶ, πειθόμενοι εἰς τῶ παραγγελίαν ὅτι ἀνωτέρω αὐτοῖς εἶπε, δέχονται ἀφελισκέπτως καὶ
 περιποιῶνται καὶ φιλοξενῶν τὰς ψευδοπροφῆτας, καὶ ψευδοπροφήτας, καὶ τὰς τῆς αἰρετικῶν δογμα-
 τῶν διδασκάλους, ἃ τῶ ἐπιτολίῳ τῆς ἀγάπης. ἐν δὲ τῆς ὑποδοχῆς καὶ φιλοξενίας ταύτης, κοι-
 νωνήσαν ἄπο τὰς αἰρέσεις των, καὶ ζημιώσασιν, πρῶτον μὲν τῶ ἐδικλῶτες ψυχῶν, δεύτερον δὲ
 καὶ τῶ ψυχῶν τῆς ἄλλων ἀδελφῶν καὶ φίλων τας· οἱ τινες βλέποντες τὰς αἰρετικὰς φιλοξενιὰς
 ὑπὸ τῆς ἐδικλῶν τας φίλων, ἀδικιῶνται ἄπο τῶ πρὸς ἐκεῖνας ἀγάπῳ, νὰ πηγαίνεν καὶ αὐτοὶ
 νὰ ἀπῶν τὰς βλασφημίας διδασκαλίῶν των. ἀρῶν νὰ λέγω, ὅτι καὶ οἱ χειριανοὶ λαλοῦντες εἰς
 τὰς αἰρετικὰς τὰ τῆς πίστεως Μυστήρια, καὶ ρίπτοντες τὰ ἄγια εἰς τὰς κυλάς, μεγάλας βλά-
 πτωσι τὸν ἑαυτὸν τας. διὰ ταῦτα λοιπὸν πάντα ἀναγκαῖον ἐνόμισεν ὁ Εὐαγγελιστὴς ἐδῶ νὰ πα-
 ραγγείλῃ εἰς τὰς χειριανὰς, νὰ μὴ νομίζεν ὡς ἀδελφὸς ὅλος, ὅσοι πηγαίνεν εἰς αὐτάς, μή-
 τε ἀνεξέτασως νὰ τὰς φιλοξενῶν, ἀλλὰ νὰ ἐρωτῶν καὶ νὰ μανθάνεν πρῶτον τῶ ὁμολογίῳ τῆς
 πίστεως των. καὶ ἂν μὴ εὔρην τῶ ὁμολογίῳ ταύτῳ, σύμφωνον μὲ τὰ ἀληθῆ καὶ ὀρθόδοξα δόγ-
 ματα τῆς Ἀποστόλων, νὰ δέχωνται αὐτάς, καὶ νὰ τὰς φιλοξενῶν, μὲ πολλῶν φιλοφροσιῶν καὶ
 ἀγάπῳ. εἰ δὲ καὶ εὔρην αὐτῶ ἀσύμφωνον καὶ ἐναντίων, νὰ μὴ τὰς δέχωνται. Τετο γὰρ τὸ
 ἴδιον διεσκεῖν, ὅτι προσάξει καὶ ὁ Σειράχ, „ μὴ πάντε ἀνθρώπων εἰσαγε εἰς τὸν οἶκόν σου.
 „ πολλὰ γὰρ τὰ κῆδρα τῶ δολίε. (Σειρ. ιβ. 29.) Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς „ μὴ παντὶ λόγῳ πί-
 „ σθε. (Σειρ. ιθ. 15.) λέγει δὲ καὶ ὁ Προφήτης Δαβὶδ „ ἐκ ἐκκοπήθῃμοι καρδία σκαμβή...
 „ κατῶκει ἐν μέσῳ τῆς οἰκίας μου ποιῶν ὑπερηφανίαν. λαλῶν ἄδικα, καὶ κατῶπιων ἐνώπιον
 „ τῆς ὀφθαλμῶν μου. (Ψαλ. ρ. 5.) μὲ τὰ λόγια γὰρ ταῦτα μανθάνομεν, ὅτι δεῖ ἄρῃ νὰ
 ἀδικιῶμεθα τὰς πονηρὰς καὶ φαύλας ἀνθρώπων: πολλῶν δὲ μάλλον τὰς ἀσεβεῖς καὶ αἰρετικὰς,
 ἵνα μὴ βλαβῶμεν ἄπο τῶ συναναστροφῶν καὶ συνομιλιῶν τας. Διὰ τετο λέγει καὶ ὁ ὁσιος Ἰωάν-
 νης ὁ τῶ μεγάλῃ Βαρσανουφίε „ ὅταν ἔρχεται ξένος πρὸς σέ, δεῖθῃτι πρῶτον τῶ Θεοῦ, καὶ οὐ-
 „ πως ἀνάκρινον τὰ κατ' αὐτὸν. καὶ πόθεν ἐστὶ, καὶ πῶς ὑπάγει. καὶ ἐὰν φαίνεται σοὶ ὅτι ὀφείλεις
 „ αὐτὸν δέξασθαι, δέξαι, καὶ ἄπολυσον μὲ τῶ τροφῶν. (Ἀπκρείσ. ψιβ.) λέγει δὲ ὁ Θεο-
 λόγος εἰς χρόνον ἀπερασμιῶν, ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφήται ἐγῆκαν εἰς τὸν Κόσμον: καθὼς ἦ-
 τον οἱ πρὸ τὸν Σεδεκίαν εἰς τὸν καιρὸν Ἀχάβ τῶ βασιλέως, καὶ Μιχαῖε τῶ Προφήτε, καὶ τὸ
 ἰθ. κεφάλαιον τῶ β'. τῆς Παραλειπομῶν. καὶ οἱ πρὸ τὸν Ἀμασίαν εἰς τὸν καιρὸν Ἰεροβοάμ
 βασιλέως, καὶ Ἀμῶς τῶ Προφήτε, ὡς φαίνεται εἰς τὸ ζ'. κεφάλαιον τῶ Ἀμῶς. καὶ ἄλλοι πολ-
 λοι, οἱ τινες ἔχοντες τὸ πνεῦμα τῶ Σατανᾶ εἰς τῶ καρδίαν τας, καὶ τὰ ψεῦδη προφητεύοντες,
 ἐκέρυττον τὸν ἑαυτὸν τας προφήτας καὶ διδασκάλους τῆς ἀληθείας. μαζὶ δὲ μὲ τὰς παλαιὰς ψευ-
 δοπροφῆτας, ἐφανέρωσεν ὁ Ἰωάννης συσκευοχικῶς καὶ τὰς ἰέας ψευδοπροφῆτας ὅτι ἐφάνηκαν εἰς
 ἐκεῖνον τὸν καιρὸν: οἱ τινες ἦτον ἀκόμη ἀμφίβολοι, καὶ δεῖ ἦτον εἰς ὅλας γνωστοί. ἵνα ἄποφθί-
 γωσι καὶ μισῶσιν αὐτάς οἱ χειριανοὶ. γράφει δὲ καὶ ποῖον εἶναι τὸ χαρακτηριστικὸν σημάδι, τό-
 στον τῆς ἀληθινῶν καὶ θεῶν διδασκάλων καὶ Προφητῶν: ὅσον καὶ τῆς ψευδῶν καὶ ἐκ τῶ Διαβόλου
 ἐργεμῶν διδασκάλων, καὶ Προφητῶν. λέγει γὰρ εἰς τὰς χειριανὰς τὰ μὴ πισθῆν εἰς καθὲ
 πνεῦμα, ἀλλὰ νὰ δοκιμάζεν ποῖα πνεύματα εἶναι ἐκ τῶ Θεοῦ, καὶ ποῖα ἐκ τῶ Διαβόλου. πνεῦ-
 μα δὲ ὀνομάζει τῶ κινήσαν ἐέργειαν, ἢ τῶ ἀγαθῶν καὶ ἐκ τῶ ἁγίῳ Πνεύματος γινομῶν,
 ἢ τῶ ποιηρῶν καὶ ἐκ τῶ Διαβόλου γινομῶν. πνεῦμα γὰρ καὶ ὁ Διάβολος ὀνομάζεται. καθὼς καὶ
 ὁ Προ-

Ἐπιφάνης Ὡσπὲ λέγει „ ἐκ ἔδωκαν τὰ θεβέλια αὐτῷ τὰ ἐπιτρέψαι πρὸς τὸν Θεὸν αὐτῷ. ὅτι „ πνεῦμα πορνείας ἐν αὐτοῖς ἐστὶ. (Ὡσ. ε. 4.) Καὶ ὁ Παῦλος δὲ, τὴν μὲν θείαν ἐέργειαν ἔπο παρασαίνει, λέγων „ δι' ὃ γνωρίζω ὑμῖν, ὅτι ἔδειξ ἐν Πνεύματι Θεῷ λαλῶν λέγει ἀνά „ θεμα Ἰησοῦν. Καὶ ἔδειξ διώταται εἰπεῖν Κύριον Ἰησοῦν, εἰ μὴ ἐν Πνεύματι ἀγίῳ. (ἀ. Κορ. β'. 3.) τὴν δὲ Διαβολικῶν, ἔπο. „ Διὰ τῆτο πέμψει αὐτοῖς ὁ Θεὸς ἐέργειαν πλαίης. (β'. Θεωσ. β'. 11.) (1)

2. „ Ἐν τούτῳ γινώσχετε τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. παῦ Πνεῦμα ὁ ὁ-
„ μολογᾷ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τῆ Θεοῦ ἐστὶ.
3. „ Καὶ παῦ Πνεῦμα ὁ μὴ ὁμολογᾷ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐλη-
„ λυθότα, ἐκ τῆ Θεοῦ ἐκ. ἐστὶ.

Αληθῶς πρέπει νὰ θαυμάσῃ ἐδῶ τινὰς, τὴν μεγάλῳ σοφίῳ, καὶ σωέσιν, τὴν πρῶτη τῆς Θεολογίᾳ Ἰωάννη. Ἐὰ τί μὲ μίαν μοναχίῳ λέξιν, ἀέτρεψον ὅλης τῆς αἰρετικῆς τῆς παραχα-
ράκτας τῆς ἀληθείας. δι' ὅτι εἰπὼν „ παῦ Πνεῦμα, ὁ μὴ ὁμολογᾷ Ἰησοῦν Χριστὸν, καὶ πορ-
θεῖς τὴν λέξιν, ἐν σαρκὶ, μὲ μόνῳ αὐτῷ ἐξωστράκισε τῆς Θεῷ Σίμωνα, καὶ Καρποκράτην,
καὶ Κλήμεντον, τῆς Μανιχαίης, τῆς Μαρκιανισίας, τῆς Μοντανισίας, τῆς Παυλιανισίας, καὶ τοῦς
Νεσοειανῆς. ἐπειδὴ μὲ τὸ νὰ εἰπῇ, ὅτι ὁ Χριστὸς ἦλθε μὲ σάρκα, ἐφανέρωσεν καθαρῶς, πῶς
ὁ Χριστὸς δὲ εἶναι Θεὸς γυμνός, μήτε πάλιν ἄνθρωπος φίλος, μήτε πῶς ἔχει δύο ἕσασσεις
καὶ πρῶσωπα διηρημέβα. μήτε πῶς ἐφάνη καὶ φαντασίαν: καθῶς ταῦτα πάντα ἐβλασφήμην οἱ ἀ-
κατέρω αἰρετικοί. ἀλλὰ ἐφανέρωσεν πῶς ἔχει δύο ἐσίας καὶ φύσεις, Θεότητα, καὶ ἀνθρωπότητα:
καὶ εἶναι τέλειος καὶ κατὰ τὰς δύο: ἦγεν εἶναι τέλειος καὶ ἀληθῆς καὶ αἰδιος Θεός, καὶ τέλειος καὶ ἀ-
ληθῆς ἐν χρόνῳ ἠρόμνος ἄνθρωπος. ὡς δικαίως ἢ τῆ Χριστὸ ἀγία Ἐκκλησία ἀναθεματίζει
μαζὶ μὲ τοῦς παλαιὰς αἰρεσιάρχας, καὶ τῆς μεταγενέστερας πῶδάρωνας Εἰκοινομάχας, οἵτινες ἐ-
βλασφήμην πῶς ἐφάνη καὶ φαντασίαν ὁ Χριστὸς: καθῶς ἐβλασφήμην καὶ οἱ Μανιχαῖοι, καὶ διὰ
τῆτο ἀρνήντο δι' αὐτῷ τῆς πραγμάτων, πῶς ἦλθεν ὁ Χριστὸς ἐν σαρκὶ. ἐπειδὴ καὶ δὲ ἠθέλον νὰ
ἰσορήσεν, ἢ νὰ προσκμηῖσεν τὴν ἀγίαν Εἰκόνα τῆ Διασώτη Χριστῷ, ὑποβάλλοντες τὴν ἐν σαρ-
κὶ αὐτῆ παρυσίαν. ὅθεν καὶ αὐτοὶ τῆ Ἀντιχρίστῃ ἐφάνηκαν ὄπαδοὶ καὶ ἀκόλαθοι: καθῶς πῶδ-
κάτω λέγει ὁ μέγας οἴτος Θεολόγος. ταῦτα μὲν ὁ ἱερός Μητροφάνης. ὁ δὲ ἱερός Θεοφύλακτος
συνὴ τῆ Οἰκουμενίῳ, προσδέττει καὶ ταῦτα μὲ τὴν γλασσαν πῶς ὁ Χριστὸς ἦλθεν ἐν σαρκὶ: ἀλλὰ πρέπει νὰ
ἀποδείχῃ τὴν ὁμολογίαν ταύτην καὶ διὰ τῆς ἔργων: ἦγεν πρέπει πῶποτε νὰ φέρῃν τὴν νέκρω-
σιν τοῦ Ἰησοῦ εἰς τὸ σῶμά τῆς: δηλαδὴ νὰ ἦναι κερροὶ καὶ τὰ πάθη καὶ τῆς ἐπιθυμίας τῆς σαρ-
κός: καθῶς ἦτον καὶ ὁ Χριστὸς. ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῷ σῶματι αὐτῷ, ὡς
λέγει ὁ Παῦλος. ὅποιος λοιπὸν χριστιανός ἔχει ἐέργοντα εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ τὸν ἐν σαρκὶ ἐλη-
λυθότα Χριστὸν, καὶ δὲν ζῆ τῷ Κόσμῳ, καὶ τῇ σαρκὶ, ἀλλὰ ζῆ τῷ Χριστῷ, καὶ πειρᾷ τὸν
Χριστὸν εἰς τὸ σῶμά του, αὐτὸς εἶναι ἐκ τοῦ Θεοῦ. ὅποιος δὲ χριστιανός ἐκ τοῦ ἐναντίου δὲν ζῆ
εἰς τὸν Χριστὸν, ἀλλὰ ζῆ εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆ, καὶ εἰς τὸν Κόσμον: ἦγεν εἰς τῆς ἡδονῆς, καὶ ἐπι-
θυμίας τῆς Κόσμου, αὐτὸς δὲν εἶναι ἀπὸ τὸν Θεόν. Ἐὰ τῆτο καὶ ὁ Παῦλος ἔγραφε πρὸς τῆς Κο-
ρινθίους „ ὅπως γὰρ ἐν ὑμῖν ζῆλος, καὶ ἐρις, καὶ διχοστασίαι, ἐχὶ σαρκικοὶ ἐς ἐκείνη ἀνθρω-
„ πον φελοπατεῖτε; (ἀ. Κορ. γ'. 3.) ὁ δὲ κατὰ ἄνθρωπον περπατῶν, αὐτὸς Πνεῦμα Χριστῷ
δὲν

(1) Τῆτο τὸ ἔργον τῆ Ἰωάννη ἀναφέρει καὶ ὁ Θεωσίου-Κυ-
ριλλος τῆς Ἀλεξανδρείας, ἀπνηγοῦν εἰς τὸν Χριστὸν τὸν κερρον
τῆς πλειώσεως καὶ λέγων. ὅτι ὁ Χριστὸς ἐπλειώσεν ὅλα τὰ μέ-
λη ἡμῶν, μάλιστα δὲ τὴν ἀκαλίῳ, μὲ τὴν ὅποιαν, δεχόμεθα
μὲν, ἀπὸ τῆς δόξης, ἀποστρέφόμεθα δὲ, πῶς πονηρὰ δόξ-
ματα, ἢ αἰσθητικῶν. καὶ δοκιμάζομεν μὲ αὐτῶν, τὴν ὀρθὴν
ὁμολογίαν, ἢ τὴν σχολίαν καὶ αἰρετικῶν. ἔπο γὰρ φησὶ „ γέ-
„ γονε γὰρ ἡμῖν κερρὸς πλειώσεως εἰς παῦ ὅ, τιδὲν ἦν ἀείρων
„ ἀγίας ἐχόντες ἀποφαίνων, καὶ ἐκπερὲς ἀγίας ἐν ἀρεταῖς δι-
„ ἀγίασμῷ ἐν Πνεύματι. καὶ ἀπὸ τῆς ἄλλων, ἀκαλίῳ μὲν ἐν-
„ θεῖς τὴν ἀλλογίαν πλήρη. πῶς τὴν ἀπαιθῆ καὶ ἀνίκον καὶ
„ ἐπιπρόβειος μὲ ἔχουσαν εἰς παραδοχίῳ ἢ περὶ αὐτῆ δόγμα-
„ τῶν. ἐκ ἀνεχουμένη δὲ ψιθῶρον περὶ τῶν, καὶ μιστὰς ἀ-
„ θερηλασίας, ὡς ἀ ποιοῦντινες τῆ ἀληθείᾳ μεχόμενοι,
„ καὶ πῶς τῆς ὀρθότητος ἀνεξάρητες δόγματιν. ἀκαίως γὰρ δὲ

„ πῶς τῆς ἀγίας κερρὸς. καὶ μὲν Ἰωάννης ἡμῖν ὁ Θεωσίου
„ ἀδέφωσιν. „ ἀδελφοὶ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τῆ Θεοῦ
„ ἐστὶ. παῦ Πνεῦμα, ὁ μὴ ὁμολογᾷ Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐκ τῆ Θεοῦ
„ ἐκ. ἐστὶ. καὶ παῦ Πνεῦμα, ὁ ὁμολογᾷ Ἰησοῦν Χριστὸν, ἐκ τῆ
„ Θεοῦ ἐστὶ. βάσανος δὲ ἐμῶν ἀπὸ τῆς ἀπὸ τῆς Θεοῦ, ἐκ τῆ
„ πρὸς τῆτοι μάθων, ἢ εἰς ἐς (λόγ. ἀ. περὶ τῆς ἐν Πνεύ-
„ ματι λατρείας) καὶ πάλιν λέγει ὁ αὐτὸς, ἐρμηνεύων τὸ „ καὶ
„ ἐπέκομεν Πνεῦμα σωτηρίας (Ἡσαΐ. 25. 18.) „ Πνεῦμα
„ σωτηρίας, πῶς τὴν ἐν Πνεύματι διδασκαλίαν, ἢ καὶ ζωῆς
„ ἐστὶ τῆς εἰς αἰῶνας ἀρόξενος, ἔδος γὰρ τῆ θείᾳ Γραφῇ πῶ-
„ σαίως ὀνομάζων Πνεύματα τῆς τῶν συγχαράς. καὶ γὰρ δὲ
„ κημάζετ φησὶ τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ τῆ Θεοῦ ἐστὶν. αἰετὶ γὰρ ἐν
„ ἀγίῳ Πνεύματι τὸ σωπ. εἰον λαλῶν κήρυγμα. ἢ γὰρ ἐν
„ Πνεύματι κοσμηκῶ πῶς ἐσάπτε ἐστὶ τῆ ἀληθείᾳ μαχομενα.
(βιβλ. γ'. πῶμ. ἀ. εἰς τὸν Ἡσαΐαν.)

δὸν ἔχει. ἐκεῖνος δὲ ὅπῃ δὸν ἔχει Πνεῦμα Χριστοῦ: ἦγυν ἐκεῖνος ὅπῃ δὸν ζῆ καὶ Χριστὸν, αὐτὸς δὸν εἶναι τῷ Χριστῷ. καθὼς ὁ αὐτὸς ἀπεφθέγγετο Παῦλος, „ εἰτις Πνεῦμα Χριστοῦ ἐκ ἔχει, ὁ ἔπος ἐκ ἐστὶν αὐτῷ. (Ρωμ. ἡ. 9.)

„ Καὶ τὸ τῷ ἔστι τὸ τῷ Ἀντιχριστοῦ ὁ ἀκηκόατε ὅπῃ ἔρχεται, καὶ νῦν ἐστὶν
 „ τῷ Κόσμῳ ἐστὶν ἤδη.

Οἱ, λέγει, οἱ αἰρετικοὶ ἐκεῖνοι ὅπῃ ἀρνῶνται πᾶς ὁ Χριστός, δὸν ἦλθεν ἐν σαρκί, καὶ δὸν ὁμολογῶν πᾶς ὁ εἶας κατὰ τὴν ὑπόστασιν Χριστός, ἔχει δύο φύσεις θεόπιτα καὶ ἀνθρωπόπιτα, καὶ εἶναι τέλειος καὶ ἀληθὴς Θεός, καὶ ἀληθὴς καὶ τέλειος ἀνθρώπος, φυλάξας καὶ μὴ τὴν εἶωσιν ἀσυγχύτως τὰς δύο φύσεις, καὶ τὰ τῷ φύσεων ἰδιώματα ἀμετάβλητα: αὐτοὶ εἶναι μέρος τῷ Ἀντιχριστοῦ ἐκεῖνος, ὅπῃ τῷ ὅποια ἠκούσατε χριστιανοὶ, ὅτι μέλλει νὰ ἔλθῃ. ὁ ὅποιος καὶ πᾶρα ἀκόμη εἶναι εἰς τὸν Κόσμον. πᾶς δὲ εἶναι εἰς τὸν Κόσμον πᾶρα ὁ Ἀντιχριστός; ἄπο κείνεται ὁ Θεοφύλακτος, καὶ Μιτροφάνης, καὶ ὁ Οἰκουμενίος, ὅτι εἶναι εἰς τὸν Κόσμον πᾶρα, ὁ ἁματωτικῶς αὐτὸς ἐκεῖνος ὁ ἴδιος, ἀλλὰ διὰ μέσσω τῷ προδρομῶν τῆς αὐτῆς παρουσίας, οἱ τινες εἶναι οἱ ἀνωτέρω ψευδοπροφήται, καὶ ψευδοποστολοὶ, καὶ αἰρετικοὶ. ἐκεῖνος μὴ ἦδὲ θέλει ἔλθῃ κοντὰ εἰς τὸν ἔσχατον καιρὸν τῆς συντελείας τῷ Κόσμῳ, καθὼς λέγει ὁ μακάριος Παῦλος. φαίνεται δὲ καὶ πᾶρα περιπατῶν εἰς τὸν Κόσμον διὰ τῆς πλάνης καὶ ἐνεργείας τῷ Σατανᾷ, τῆς ἐνεργητικῆς εἰς τὴν ἕξ τῆς ἀπειθείας. ἐπειδὴ ὁ ἴδιος Σατανᾶς ὅπῃ μέλλει νὰ ἐνεργήσῃ εἰς τὸν καθ' αὐτὸ Ἀντιχριστὸν, διὰ νὰ πλανήσῃ τὸν Κόσμον, αὐτὸς ἐνεργεῖ καὶ πᾶρα εἰς τὴν αἰρετικῆς τῆς διαφορῆς βλασφημίας αἰρέσεις, διὰ νὰ ἀπατήσῃ τῆς μὴ προσέχοντες. (1) τῷ τῷ δὲ ὅπῃ λέγει ὁ Θεολόγος, ὅτι ὁ Ἀντιχριστός νῦν ἐν τῷ Κόσμῳ ἐστὶν ἤδη, εἶναι τὸ ἴδιον ἐκεῖνο ὅπῃ λέγει ὁ Παῦλος ὅπῃ τῷ Ἀντιχριστοῦ „ τὸ γὰρ Μυσήριον ἤδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας. (β'. Θεσ. β'. 7.) ὅπερ ἐρμηνεύει ὁ μέγας τῆς Θεσσαλονίκης Γρηγόριος, μὲ μίαν γλαφυρὰν ἐρμηνείαν, εἰς τὴν ὁμιλίαν τῆς τρίτης Κυριακῆς τῷ νησιῶν. καθὼς, λέγει, τὸ Μυσήριον τῷ εαυτοῦ, καὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τῷ Χριστῷ ἐνεργεῖτο μυστικῶς εἰς τὴν παλαιὰς ἐκεῖνης Προπάτορας, καὶ Πατεριάρχας, καὶ Προφήτας, οἱ τινες καὶ διὰ τῷ ἔργων ἔζαν μίαν ζωὴν Εὐαγγελικὴν καὶ καὶ Χριστὸν, καὶ διὰ τῷ λόγων προσηφάνιστον διὰ τὸν ἐλοσόμῳ Χριστὸν ὑπὸ τῷ ἁγίῳ ἐνεργητικῶν Πνεύματος: ποιητοτρόπως καὶ τὸ Μυσήριον τῆς παρουσίας τῷ Ἀντιχριστοῦ, ἐνεργεῖτο μὴ εἰς τοὺς παλαιὰς ἐκεῖνης αἰρεσιάρχας, τῆς φανότας καὶ τῆς καιρῆς τῷ ἁγίων Ἀποστόλων, ἐνεργεῖται δὲ καὶ ἔως τῷ νῦν εἰς τὴν τωρινῆς αἰρετικῆς, τῆς ἀθένης, τῆς θνητοφύχης, τῆς ὑλίτης, τῆς αὐτοματισῆς, καὶ τῆς λοιπῆς ἄλλης ποικίλης καὶ πολυειδῆς, ὄντας εἰς τὴν ἀσέβειαν.

4. „ Ὑμᾶς ἐκ τοῦ Θεοῦ ἔσε τεκνία, καὶ νουικήκατε αὐτῆς. ὅπῃ μεζῶν
 „ ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν, ἢ ὁ ἐν τῷ Κόσμῳ.

Εφανερῶθισαν, λέγει, καὶ ἐθεατερίσθισαν οἱ ἀνωτέρω ψευδοπροφήται, καὶ αἰρετικοὶ, ὅτι εἶναι ἀσέβεις, καὶ ἔχουσι τὸ Πνεῦμα τῷ Ἀντιχριστοῦ. καὶ διὰ τῷ μισῶν καὶ ἄποστρέφοντα ὅλοι, τῆς τῶτων αἰρετικῆς διδασκαλίας. ἀκολούθως δὲ καὶ εἰς τῆς παιδείας ἀγαπητὰ, ἐπειδὴ καὶ εἶθε ἐκ τῷ Θεοῦ, σικήσατε αὐτῆς, καὶ δὸν ἐδώσατε καμμίαν ἀκρόασιν εἰς τῆς βλασφημίας των, ἀλλὰ καὶ ἀντρέψατε αὐτῆς μὲ λόγους ἀληθείας, ὡς φωτισμένοι ὄντες ἐκ τῆς χάριτος τῷ Χριστῷ, καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματος. ἐπειδὴ ὁ Χριστός ὅπῃ κατοικεῖ εἰς τῆς καρδίας σας μετὰ τῷ Πατρὸς, καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματος, καὶ κηρύττεται διὰ ἐγᾶς ὀρθόδοξως, αὐτὸς εἶναι μεγαλίτερος, καὶ ἀσυγκρίτως δυνατώτερος διὰ τὸν Διάβολον ὅπῃ κατοικεῖ εἰς τὸν Κόσμον: ἦγουν εἰς τῆς ἀπίστους, καὶ αἰρετικῆς. καὶ διὰ τῷ τῷ αὐτῆς ἐκατήργησε τῷ αἰρετικῶν τὴν φατείαν, καὶ τῆς μὴ βουλάς τῷ κινῶντες αὐτῆς μισοκάλου, καὶ Κοσμοκράτορος Διαβόλου διασκέδασε, καὶ ἠφάνισε, ἀπέδειξε δὲ νικηφόρον καὶ τροπαιῶχον τὴν ὀρθόδοξον πίσιν, τὴν διὰ λόγους σας ἀρεσβόλυμῳ, καὶ κηρυττομῳ.

5. „ Αὐ-

(1) Διὰ τῷ λέγει καὶ ὁ ἁγιὸς Γεωργίου ὁ Δαμασκηνός, πᾶς μὲ ἐν ὁμολογῶν τὸν ἕν τῷ Θεῷ καὶ Θεῷ ἐν σαρκί ἐ-
 „ ληλυθέναι, καὶ εἶναι Θεὸν τέλειον, καὶ γενεῶναι ἀνθρώπου τέ-

„ λεον μετὰ τῷ μῆνα Θεῷ, Ἀντιχριστός ἐστὶν. ὁμοῦ ἰδιότη-
 „ τῶς καὶ ἐξαιρετικῶς Ἀντιχριστός λέγεται ὁ ἐπὶ συντελείᾳ τῷ
 „ αἰῶνος ἐρχόμενος. (βιβλ. δ'. κεφ. εγ'. τῷ Θεολογικῷ)

5. „ Αὐτοὶ ἐκ τῷ Κόσμῳ ἔσι, διὰ τῆτο ἐκ τῷ Κόσμῳ λαλεῖσι, καὶ ὁ Κόσμος αὐτῷ ἀκεία.
6. „ Ἡμεῖς ἐκ τῷ Θεῷ ἔσμεν. ὁ γινώσκων τὸν Θεόν, ἀκεία ἡμῶν.
 „ ὅς ἐκ ἔσιν ἐκ τῷ Θεῷ, ἐκ ἀκεία ἡμῶν.

Κόσμον ἐδῶ ὁ Θεολόγος ἀνόμασε, τὸς ἔχοντας φρόνημα, καὶ ἔχουσιν φιλόκοσμον, καὶ ὑλικῶ, οἱ ὅποιοι ἀκόλως ὑπακύνειν εἰς τὸς φιλόκοσμος καὶ ὑλικὸς αἰρετικὸς, μετὰ τὸ νὰ διδάσκων αὐτὸς ἐκεῖνα ὅπῃ εἶναι ἐφετὰ καὶ καταθύμια, εἰς τὴν φιλόκοσμον τὸς προαίρεσιν. οἱ δὲ αἰρετικοὶ, φιλόκοσμοι ὄντες, καὶ φιλόκοσμα λόγια λαλῶντες, ἔχουσιν ἀκόλως καὶ φιλόκοσμος μαθητὰς ὅπῃ τὸς ἀκύνειν. ἐπειδὴ οἱ ὅμοιοι φυσικῶ τῷ τρόπῳ ἀγαπᾶσι τὸς ὁμοίους, καὶ οἱ κκοὶ τὸς κακὸς. ὁ Θεὸς εἶπε καὶ ὁ Σειράχ „ πᾶν ζῶον ἀγαπᾶ τὸ ὅμοιον αὐτῷ, καὶ πᾶς ἄνθρωπος τὸν πλησίον αὐτοῦ. πᾶσα σὰρξ κατὰ ἴσους συνάγεται, καὶ τῷ ὁμοίῳ αὐτῷ προσκολληθήσεται ἀνὴρ. (Σειρ. τγ. 15.) οἱ δὲ μαθητὰι τῷ Χριστῷ, καὶ τῆς ὑπερκοσμίας δόξης μυσαυγαγοὶ καὶ διδάσκαλοι, κηρύττοντες εἰς τὸς ἀνθρώπους τὰς τῷ Θεῷ ἐρανίας δωρεάς τε καὶ χάριτας, τοὺς μὲν πισθύνοντας εἰς τὸν Θεόν, καὶ ζητῶντας τὰ θεῖα καὶ τὰ ἐραῖα, ἀποκτῶσι μαθητὰς καὶ ὑπακύνοντας, τὸς δὲ μὴ πισθύνοντας εἰς τὸν Θεόν, μὴτε ζητῶντας τὰ θεῖα καὶ ἐραῖα, ἀλλὰ ἀγαπῶντας τὴν τῷ Κόσμῳ ματαιότητα, καὶ τὴν γήινον δόξαν, καὶ τὴν φιλόσαρκον ζωὴν, αὐτὸς δεικνύουσιν ἐχθρὸς καὶ ἐναντίος. ἐπειδὴ κατὰ τὸν Σειράχ „ βδέλυγμα ἀμαρτωλῶν θεοτέβεια. (Σειρ. α. 22.) καὶ κατὰ τὸν Σολομώντα „ βδέλυγμα ἀνόμου, κατὰθύμια οὐδὸς. (Παρ. κθ. 28.) καὶ τῆτο δηλῶσι τὰ λόγια ταῦτα τῷ Ἰωάννῃ „ ὁ γινώσκων τὸν Θεόν, ἀκεία ἡμῶν. ὅς οὐκ ἔσιν ἐκ τῷ Θεῷ, ἐκ ἀκεία ἡμῶν. φανερόνοι δὲ ἀνιγματοδῶς μετὰ αὐτὰ, ἐκείνοι τὸν ἄνθρωπον ὅπῃ ἔχει θεοφιλή καὶ φιλόκαλον προαίρεσιν. ὁ ποιῶτος γὰρ ἄνθρωπος μετὰ τὸ νὰ ἦναι ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ ἔχει ζωὴν σώφρονα καὶ ἐνάρετον, καὶ γνωρίζει καὶ ἀγαπᾶ τὸν Θεόν, διὰ τῆτο καὶ ὑπακύνει εἰς τὸς ὁρθὰς, καὶ ἀληθεῖς διδασκαλίας τῷ Ἀποστόλων, τῷ ὄντων ἐκ τῷ Θεῷ. τῆτο καὶ ὁ Δεσπότης ἡμῶν Χριστὸς ἐφάνερωνε, μετὰ τὰ λόγια ἐκεῖνα ὅπῃ εἶπον „ ὁ ἔχων ὡτα ἀκύνει, ἀκύνει. (Ματθ. ια. 15.) δηλοποιῶν, ὅτι ἐκεῖνος ὁ ἄνθρωπος ἔχει αὐτία καὶ ἀκοῆς, ὅποιος εἶναι ἔπιμος νὰ ὑπακύνει εἰς τὰ λόγια τῷ. ὁ γὰρ μὴ ὑπακύνων, αὐτὸς ἔπε ἀκοῆς καὶ αὐτία ἔχει. διὰ τὸ μετὰ τὸς ἀκοῆς τῷ δὲν ἀκύνει διὰ νὰ ὑπακύνει, ἀλλὰ ἀκύνει διὰ νὰ ἀδικῆ.

- „ Ἐκ τῆτο γινώσκομεν τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς πλάνης.

Απὸ τῆτο, λέγει, γνωρίζομεν τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης. ἀπὸ τῆτο ποῖον; ἀπὸ τὸ νὰ ὑπακύνει τινὰς εἰς τὸς διδασκαλίας τῷ Ἀποστόλων, καὶ ἀπὸ τὸ νὰ μὴ ὑπακύνει εἰς αὐτὰς, ἀλλὰ εἰς τὸς διδασκαλίας τῷ αἰρετικῶν. καὶ ὡσανὺ νὰ λέγη ταῦτα πρὸς τὸς χριστιανὸς ὁ Ἀπόστολος. ἐκεῖνοι ὅπῃ ἀξιοῦσιν νὰ λάβωσι εἰς τὴν καρδίαν τὴν χάριν, καὶ ἐνέργειαν τῷ ἁγίῳ Πνεύματος, καὶ προθύμως ἀκύνει τὸς παραγγελίας ἡμῶν τῷ ἀληθινῶν τῷ Χριστῷ Ἀποστόλων. αὐτοὶ γνωρίζονται ἀπὸ τὴν ὑπακοὴν ταύτην, ὅτι ἔχων εἰς τὴν καρδίαν τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας. ἐκεῖνοι δὲ ὅπῃ εἶναι γεμάτοι ἀπὸ τὴν ἐνέργειαν τῷ Σατανᾷ, αὐτοὶ δὲν ὑπακύνει εἰς τὴν διδασκαλίαν ἡμῶν τῷ Ἀποστόλων, ἀλλὰ θυμόνονται καὶ πολεμῶσι ἐναντίον τῆς ἀληθείας, καὶ ἐναντίον τῷ κηρύκων αὐτῆς. ἀλλ' ὅμως, ἐκεῖνοι μὲν, ἄς πορεύονται εἰς τὸ φῶς τῷ πυρὸς αὐτῷ, καὶ εἰς τὴν φλόγα τῆς γεννήσεως, τὴν ὅποιαν αὐτοὶ ἀναψῶ μετὰ τὴν κελύπτης προαίρεσιν, καθὼς λέγει ὁ Ἠσαίας. ἡμεῖς δὲ ὅλοι οἱ χριστιανοὶ, οἱ τὴν ἀλήθειαν τῷ Εὐαγγελικῆ κηρύγματος ἀγαπήσαντες καὶ δεχθέντες εἰς τὸς καρδίας μας, ἄς βεβαιώσωμεν τὴν ἀλήθειαν ταύτην καὶ ἔχῃ τῷ ἔργων: ἦγον ἔχῃ τῆς πρὸς ἀλήθως ἀγάπης καὶ φιλαδελφίας. ὁ Θεὸς, καὶ ἀκόλως λέγει.

7. „ Αγαπητοί, αγαπῶμεν ἀλλήλους. ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τῷ Θεοῦ
 „ ἐστίν. καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν, ἐκ τῷ Θεῷ γεγενῆσθαι, καὶ γινώ-
 „ σκει τὸν Θεόν.
 8. „ Ὁ μὴ ἀγαπῶν, οὐκ ἔγνω τὸν Θεόν, ὅτι ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν.

Αληθῶς, καὶ ἕξ τῶν ἔργων αὐτῶν, ὀνομασθὲν ἡγαπημένος τῷ Χριστῷ, ὁ μέγας ἕτος Ἀπόσο-
 λος. Ἐξ τὴν μὲν τὸ νὰ ἡγαπήθῃ ἄπο τῶν ὄντων ἀγάπῃ καὶ ἀγαπᾶται τὸν Θεόν, καὶ τὸν τῆς
 ἀγάπης αἴτιον καὶ δοτῆρα, ἕξ τῶν καὶ τὸ περισσώτερον μέρος τῆς ὀπισθοῦς τῆ ταύτης ὁμοδοῦει
 εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀγάπης, καὶ πανταχῶς τὴν ἀγάπῃ συμβαλῶει, τὴν ἀγάπῃ ανα-
 πνέει, καὶ ἄπο τῶν ἀγάπῃ δὲν δυνάται νὰ ξεκολληθῇ τὸν λόγον τῆ, πῶσον εἰς τὴν ὀπισθολίῳ
 καύτῃ, ὅσον καὶ εἰς τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιόν του. ὅθεν, καὶ ἐδῶ τώρα θαυμασῶς καὶ παραδόξως
 ἐκθέττει τὸν ὄχι τῆς ἀγάπης λόγον. διὰ τὴν ἀρχίζοντας ὡσαύτῃ ἄπο τῆς χαμιλὸν σκαλοπάτι,
 ἀναβιβάζει τὸ ἀξίωμα καὶ μεγαλεῖον τῆς ἀγάπης, ἐπάνω εἰς τὴν ὑψηλοτάτῃ καὶ ἀνωτάτῃ κο-
 ρυφίῳ, μὲ τὴν παρεσαν τῶν λέξεων συύθεσιν. ἐπειδὴ ὀπισθολίῳ εἰς τῆς χειριστῶς νὰ ἀγα-
 πᾶν ὄχι τὸν ἄλλον. καὶ τὸ αἴτιον εἶναι, ἕξ τὴν αὐτῇ κατ' αὐτῷ ἡ ἀγάπη εἶναι ἄπο τὸν Θεόν·
 ἵνα μὲ τὸν λόγον τῶν καμῆ δρασιμώτερον καὶ δυνατωτέρων τῶν διδασκαλίῳ τῶν περὶ τῆς ἀ-
 γάπης, καὶ περισσώτερον πείσῃ τῆς ἀκούοντας νὰ φυλάττωσι τὴν ἀγάπῃ. εἶπε δὲ, ὅτι ἡ ἀγά-
 πη εἶναι ἄπο τὸν Θεόν, ἢ ἕξ τὴν ἄπο τὸν Θεόν ἐδιωρίθῃ ὁ ὄχι τῆς ἀγάπης Νόμος, ἢ διὰ τὴν
 ὁ Θεὸς, κατῶς εἶναι αἴτιος κατῶ καλῆ καὶ ἀρετῆς: ἕξ εἶναι αἴτιος καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς ἀγά-
 πης. ἀφ' ἕ δὲ εἶπε τῶν, λέγει, ὅτι καὶ ὁ ἕχων τὴν ἀγάπῃ ἐγεννήθῃ ἄπο τὸν Θεόν, καὶ γνω-
 εῖσει τὸν Θεόν. καὶ μὲ τὸν λόγον αὐτὸν ἄποδεικνύει, ὅτι ἐκεῖνος ὄχι ἀγαπᾶ τὸν ἀδελφόν τῆ, αὐ-
 τῶς ἐγεννήθῃ ἄπο τὸν Θεόν, καὶ εἶναι ἀληθῶς κατ' εἰκόνα καὶ κατ' ὁμοίωσιν τῆ ἕρῳν Πάτρῶς τῆ,
 ὡσαύτῃ ὄχι δὲν ἐῶθα χαράζε τὸν λόγον τῆς δημιουργίας τῆ Θεῶ, ἀλλ' ἐφύλαξε κατῶρον τὸ κατ' εἰ-
 κόνα, καὶ κατ' ὁμοίωσιν τῆ Θεῶ, ἐκ τῆς ὁμοιότητος δὲ ταύτης τῆς ὄχι τὸν Θεόν ἄποδεικνύει, ὅτι
 ὁ πιστῶς ἕχει βεβαίως καὶ τὴν τῆ Θεῶ γνώσιν. ἀφ' ἕ δὲ μὲ ὄχι τὰ λόγια ταῦτα ἀνατῆ τῆς ἀκρα-
 τῆς εἰς τὸν ἕρωτα τῆς ἀγάπης, ἀκολούθῶς εἶπεν, ὅτι ἐκεῖνος ὄχι δὲν ἀγαπᾶ, αὐτῶς ἕπε τὸν Θεόν
 γνωεῖσει. ἕξ τὴν ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη.

Βλέπει ἀγαπητῆ βαθμῆς καὶ σκαλοπάτια θαυμασᾶ τῆς ἀγάπης, ὄχι ἀρχιεπιστοῦν ὁ
 τῆς ἀγάπης Μαθητῆς καὶ Ἀπόσολος; α. σκαλοπάτι ἕβαλε, τὸ νὰ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. β. ὅτι
 ἡ ἀγάπη εἶναι ἄπο τὸν Θεόν. γ. ὅτι ὁ ἀγαπῶν, ἐγεννήθῃ ἄπο τὸν Θεόν. δ. ὅτι ὁ ἀγαπῶν,
 γνωεῖσει τὸν Θεόν. ε. ὅτι ὁ μὴ ἀγαπῶν, δὲν γνωεῖσει τὸν Θεόν. ε. δὲ καὶ τελευτάιον σκαλο-
 πᾶτι καὶ ὑψηλοτάτον ἄπο ὄχι ἕβαλεν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη. Καὶ τῆ ἀληθείᾳ κατῶ εἶπεν
 ὁ Θεολόγῶς, ὅτι ὄποιος δὲν ἀγαπᾶ, αὐτῶς δὲν γνωεῖσει τὸν Θεόν. διὰ τὴν αὐτῶς, ἀγκαλᾶ καὶ
 ὁμολογῆ ἕξ τῶν λόγων ὅτι εἶναι Θεὸς, ἕξ τῶν ἔργων ἕμως δὲν γνωεῖσει πῶς εἶναι Θεὸς, ἀλ-
 λά ἀρνείται αὐτόν· κατῶ δὲ τὰ ἕργα εἶναι δρασιμώτερα καὶ ὄπισθωτέρων ἄπο τὸν λόγον: ἕξ
 καὶ ἡ διὰ τῶν ἔργων ἀρνήσις, εἶναι ὄπισθωτέρων ἄπο τὴν διὰ λόγῶ ὁμολογίῳ. διὰ τῶν ἀρμόζει
 εἰς τὸν ποιῶτον, ἐκεῖνο ὄχι εἶπεν ὁ Ἀπόσολος Παῦλος, „ Θεὸν ὁμολογῶσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἕργοις
 , ἀρνεῖται (Τίτ. α. 16.) καὶ ἐκεῖνο ὄχι εἶπεν ὁ Θεὸς διὰ τῆ Ἡσαΐᾳ, „ ἐγγίξομαι ὁ λαὸς
 „ ἕπος τῶν σῶματι αὐτῶν, καὶ τοῖς χεῖλεσιν αὐτῶν τιμῶσιν με, ἢ δὲ καρδίᾳ αὐτῶν ὄπισθῶ ἀπέχει
 „ ἀπ' ἐμῶ. (Ἡσ. κατ' 13.) ἐκεῖνος λοιπὸν ὄχι δὲν ἀγαπᾶ τὸν ἀδελφόν τῆ, αὐτῶς δὲν γνω-
 εῖσει τὸν Θεόν. ὄχι πῶς δὲν γνωεῖσει αὐτόν ἕξ τῆς πίστεως, ἀλλ' ὅτι ἕξ τῶν ἔργων ἀρνεῖται
 τὴν τῆ Θεῶ γνώσιν, τὸ ὄποῖον εἶναι χειρότερον ἄπο τῶν τελευτῶν ἀγνωσίῳ. δὲν γνωεῖσει δὲ τὸν
 Θεόν ὁ μὴ ἀγαπῶν. διὰ τὴν; ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη. καὶ ὄποιος δὲν ἕχει τὴν ἀγάπῃ, ἕπε τὸν
 Θεόν ἕχει τὸν ὄχι ἀγάπῃ.

Πρέπει δὲ νὰ ἡξυῶμεν, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀγάπη, καὶ τὸν ἱερόν Μιτῶφῶν. ὄχι ἐκεῖνη ὄ-
 πῆ σωλίσεται ἄπο μίῳ φιλόσοφῶν, καὶ ἀντιδιδομῆν διὰθεσιν, καὶ ἄπο μίῳ φιλόσοφῶν γνώ-
 μῳ, ἢ τῆς καὶ ὄκόλως παύει καὶ ἄπογινεται, κατῶς εἶναι ἡ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων ὄπισθωμῶν.
 ἀλλ' εἶναι μία ἐσιώδης δύναμις ὄχι τῶ Θεῶ, ὄνοποῖος καὶ συγκρατικῆ (1) ἀρμόζουσα εἰς τὴν θεῶν
 αὐτῆ

(1) Οὕτω καὶ ὁ θεὸς Διονύσιος δείξει τὴν ἀγάπῃ, λέγων „ ὄχι τῆς ἀγάπης, καὶ τὸ ἕρωτος ὄνομα, κατῶ πῆς θεῶς ἐκ-
 „ ἐπὶ τῆς αὐτῆς δυνάμειος πᾶντα ἀπὸ τῶν ἱερόν θεολόγων „ φαντασίας. καὶ εἰς τῶν δυνάμειος ὄνοποῖος καὶ σωδῆτικῆς, καὶ
 „ δια-

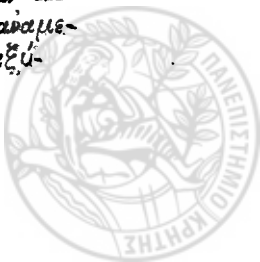
καὶ ἀγαπητόν τε υἱόν· ἵνα ἡμεῖς οἱ εἰς τὸν θάνατον, καὶ τῷ φυλακῆν τῷ ἄθεο δεισκόμοιοι, λυτρωθῶμεν, καὶ εὐραμῆν ζωὴν πῆν αἰώνιον. κενὸν τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ἐν τῷ θεῷ αὐτῷ Εὐαγγελίῳ ὁ κατ' ἐξοχίῳ ἡγαπημένος υἱὸς μαθητῆς τῷ Κυρίου: ἔλεγε γὰρ δείξει, ὅτι ὁ ἴδιος εἶναι ὅπως συνέγραψε καὶ τῷ ὀπισθῶν παύτῳ, καὶ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον. ἔτι καὶ ἐκεῖ λέγει, ἕως ἡγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν Κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν. ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπολήται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. (Ἰω. γ'. 16.) καὶ μετὰ τὰς δύο ταύτας διδασκαλίας ἀναζωπυρεῖ καὶ ἀνάπτει ὅλας τὰς ἐρωτικές καὶ ἀγαπητικές δυνάμεις τῶν χριστιανῶν, εἰς τὴν τῷ Θεῷ ἀγάπῳ καὶ ἔρωτι, ἔλεγε γὰρ ἀπεδάξωμεν πάντοτε γὰρ προσφέρωμεν εἰς αὐτὸν, ὡσαύτῃ μίαν ὀλίγῳ ἀντιπληρωμῆν, τῆς ἀρνήσεως καὶ ἀκαταλήπτε ἀγάπης ὅπως ἔδειξεν εἰς ἡμᾶς τὰς ἀμαρτωλούς, τῷ ἔξ ὅλης τῆς καρδίας μας, καὶ ἔξ ὅλης τῆς ψυχῆς μας, καὶ ἔξ ὅλης τῆς διανοίας μας ἀγάπῳ. καὶ ἔλεγε τῷ πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπῳ μας, γὰρ φυλάττωμεν ἀκολούθως καὶ τὰς ἐπιτολάς τῆς ἀγαπητικῆς Δεασότητος, καὶ γὰρ ἀγαπῶμεν καὶ τὰς ἀδελφούς μας, ἔλεγε τί εἶναι ἀγαπητὰ κτίσματα τῆς ἡγαπητικῆς Θεῶμας. δεῦν εἶναι κατώτερα ἀπὸ τὰ ἀνώτερα λόγια τῷ Ἰωάννῃ, καὶ τὰ λόγια τῷ μεγάλῳ Παύλῳ, τὰ ὅποια ἔγραψεν ὑπὸ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης καταφλεγόμενος. τί δὲ ἔγραψεν; „Εἰ ἰὸ Θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς κατ' ἡμῶν; ὅς γε τῷ ἰδίῳ ὑμῶν ἐκ ἐφέεσατο, ἀλλ' ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς ἐχὶ καὶ σὺ αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν χαρίζεται; τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐλεκτικῶν Θεοῦ; Θεὸς ὁ δίκαιων, τίς ὁ κατακακείων; (Ῥωμ. ἡ. 31.) Καὶ πάλιν „συνίστησι δὲ τῷ ἑαυτοῦ ἀγάπῳ εἰς ἡμᾶς ὁ Θεός, ὅτι ἀμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανε. (Ῥωμ. ἡ. 8.)

10. „ Ἐν τῷ ἔστιν ἡ ἀγάπη. ἐχ' ὅτι ἡμεῖς ἡγαπήσαμεν τὸν Θεόν,
 „ ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἡγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἀπέστειλε τὸν υἱὸν αὐτοῦ
 „ ἵλασμον περὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν.

Απὸ τῆτο, λέγει, φαίνεται πῶς ἡ ἀγάπη εἶναι εἷνα θεῖκὸν φράγμα καὶ μεγαλοπρεπὲς καὶ ἀξιοπρόσητον, ἔλεγε τί ἐδυσώπησε καὶ κενὸν ἔπεισε τὸν ἴδιον ἀπειρονότον Θεόν, γὰρ φθάση γὰρ ἀγαπήση καὶ γὰρ σώση τῷ ἀνθρωπίνῳ φύσιν, ὅπως ἦτον ἀπωλεσμένη, καὶ δεῦν ἡγάπα τὸν Θεόν, ἕως τελείως τὸν ἐζήτει. τοσῶτον γὰρ ἡ ἀγάπη ἐβίασε τὸν ἀβίασον Θεόν, ὥστε ὅπως γὰρ ἀποστείλῃ εἰς τὸν Κόσμον τὸν ὁμοσίον, καὶ σωμαῖδιον, καὶ ἀγαπητόν αὐτοῦ υἱὸν καὶ λόγον ἔλεγε φιλιανθρωπίαν ἀκατανόητον. καὶ ὅχι μόνον γὰρ τὸν ἀποστείλῃ ἀπλῶς, ἀλλὰ καὶ γὰρ θελήση γὰρ πάθῃ ἕνα θάνατον ἀτιμώτατον τῷ σαυρῷ: καὶ ἔτι καὶ τῷ αἵματος καὶ τῷ θανάτῳ γὰρ πληρῶση τὸ ἀπειρον χρέος τῶν ἀμαρτιῶν ὅλων τῶν ἀνθρώπων, καὶ γὰρ δικαιώση αὐτούς, ὅπως ἦτον κατακεκελευμένοι ἔλεγε τὰς ἀμαρτίας. ἐξιλείωθη γὰρ ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ, καὶ ἔπαυσε τῷ ὀργῶν ὅπως εἶχε καὶ τῶν ἀνθρώπων ἔλεγε τῷ ἀποστασίῳ αὐτοῦ καὶ ἀσέβειῳ, ὅταν εἶδε τὸ πολυτίμον καὶ πάσης τιμῆς ὑπεράξιον αἷμα τῷ υἱοῦ τῷ, γὰρ χυθῆν ἔπαυσε εἰς τὸν σαυρόν, καὶ ἀπὸ ἐκεῖ ὅπως ἦτον ἐχθρός, ἐγένετο φίλος τῶν ἀνθρώπων, λύσας τῷ παλαιῷ πρὸς αὐτούς δυσμῆειαν, καὶ καταλλαγῆς καὶ ὑπὸς αὐτῷ καὶ χάριν ποιήσας, ἔλεγε τῆς σφαγῆς τῷ καὶ φύσιν αὐτῷ ὑμῶν. ὅθεν καὶ ὁ Παῦλος τῷ ὑπερβάλλωσαν παύτῳ ἀγάπῳ τῷ Θεῷ σοχαζόμενος, ἔγραψε. „ πάντες γὰρ ἡμᾶρτον καὶ ἰσεργάνται τῆς δόξης τῷ Θεῷ, δίκαιεμένοι δωρεῶν τῷ αὐτῷ χάριτι, ἔλεγε τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. ὃν προέθετο ὁ Θεὸς ἵλασῆειον ἔλεγε τῆς πίστεως ὃν τῷ αὐτῷ αἵματι εἰς ἀδείξειν τῆς δικαιοσύνης αὐτῆς, ἔλεγε τῷ πάρεσιν τῶν προγεγονότων ἀμαρτιῶν ἐν τῇ ἀνοχῇ τῷ Θεῷ. (Ῥωμ. γ'. 23.)

11. „ Ἀγαπητοί, εἰ ἕπως ὁ Θεὸς ἡγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν.

ΑΝίσως, λέγει, ὁ ἀπειρος καὶ ὑπερσῆσιος Θεός, ὁ ἐν ὑψίστοις κατοικῶν, καὶ ὑπεράνω πάσης νοήσεως δεισκόμοιος, ἔλεγε τῷ πρὸς ἡμᾶς τὰς γυνίνας καὶ θνητὸς ἀγάπῳ, ἐκαπαδέχθη γὰρ καταβῆν ἀπὸ τῷ θεῖκῳ τῷ δόξαν καὶ μεγαλοπρεπείαν, καὶ γὰρ ἄνη ἀνθρώπος ταπεινός, ὅπως καὶ φύσιν δεῦν εἶχε καμμίαν συγγένειαν μετ' ἡμᾶς: πῶσω μάλλον ἡμεῖς οἱ ἀνθρώποι χρεωσῆμεν γὰρ ἀγαπῶμεν ἕνα τὸν ἄλλον, ὅπως ἕμεθα συγγενεῖς, καὶ ὁμογενεῖς καὶ φύσιν; ἤγαν ὅπως ἔχομεν μίαν καὶ τῷ αὐτῷ φύσιν; καὶ ἐδημιουργήθημεν ἀπὸ εἷνα καὶ τὸν αὐτὸν Δημιουργόν καὶ Ποιητῆν; καὶ ἔχομεν μίαν καὶ τῷ αὐτῷ πίσιν; καὶ ἀνεργήθημεν ἀπὸ εἷνα καὶ τὸν αὐτὸν ἐρατῆιον Πατέρα; καὶ ἀπὸ μίαν καὶ τῷ αὐτῷ Μητέρα τῷ Ἐκκλησίαν; καὶ ἀπὸ μίαν καὶ τῷ αὐτῷ Μῆτρῳ τῷ ἀγίῳ Κοινοβήθῳ; καὶ ἔλεγε τῷ θεῖκῳ Βαπτίσματος ἐγέννημεν ὅλοι υἱοὶ Θεῷ καὶ ἀδελφοὶ ἀναμεταξύ-

ταξύμας; ὅλα γὰρ ταῦτα εἶναι τόσον δραστικά αἰτία, ὅπῃ μᾶς πείθουν, μᾶλλον δὲ καὶ μᾶς βιάζονται νὰ ἀγαπῶμεν τὰς ἀδελφάς μας. ὡσεύ, καθὼς ἡμεῖς ἐγίναμεν τόσον ἀγαπητοὶ, ἔτσι χρεώσμεν νὰ ἡλώμεν ἄλλο τόσον καὶ ἀγαπητικοί. ἀγαπητοὶ μὲν, ἄπο τὸν Θεόν, ἀγαπητικοὶ δὲ, πρὸς τὰς ἀδελφάς μας. ἐπειδὴ ἡ ἀγάπη ἔχει συνήθειαν νὰ ἡρῆται ἄλλῳ ἀγάπῳ, καὶ νὰ ἔβηται μετ' αὐταγάπῳ. Ἐξ τῆτο καὶ ἡ ἀγάπη ὀρίζεται ἄπο τὰς ἡθικὰς φιλοσόφους, ὅτι εἶναι μία ἀντιιδιομένη ἡδέθεσις· καὶ ὅτι ἡ ἀληθινὴ καὶ ἰδιαιτάτη αἰτία τῆς ἀγάπης, εἶναι πάλιν ἡ ἀγάπη· ὅθεν, αὐ ἡμεῖς ἡγαπήθημεν τόσον ἄπο τὸν Θεόν, πρέπει νὰ φανερωμεν δὲγνωμονες πρὸς τὸν πρῶτον ἀγαπήσαντά μας Θεοτότῳ, καὶ νὰ ἄποδώσωμεν εἰς αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἀπείρητα πρὸς ἡμᾶς ἀγάπης, μίας ὀλίγῳ ἀμοιβῆ, τῶν πρὸς τὰς ἀδελφάς μας ἀγάπῳ. ταύτῳ ἡδὲ ζητεῖ παρ ἡμῶν ὡς ἀμοιβὴν τῆς ἀγάπης τε. καὶ ἀγκαλὰ ἡμεῖς ἔφαρτεν ἄπο λόγου μας νὰ ἀγαπῶμεν τὰς ἀδελφάς μας, ἔξ τῆ μᾶς ἀναγκάζει τὸ χρέος τῆς ὁμοίας φύσεως· ἐπειδὴ καὶ τὸν εἰπόντα, ἡ ὁμοίότης εἶναι φιλότης. καὶ ὁ Σεραχ λέγει, ,, πετεινὰ εἰς τὰ ὁμοία καταλύσει (Σειρ. κζ'. 9.) καὶ πᾶν ζῶον ἀγαπᾷ τὸ ὁμοιον αὐτῷ καὶ τὸν αὐτόν. (Σειρ. ιγ'. 17.) (1) μὲ ὄλον τῆτο ὁ Θεός, ἔξω ἄπο τὸ χρέος τῆς φύσεως, μᾶς ἔδωκε καὶ ὡς ἐντολῶν, τὸ νὰ ἀγαπῶμεν τὰς ἀδελφάς μας, καὶ ὡς ἀμοιβῆ τῆς ἐδικῆς τε ἀγάπης, ἔξ τῆ μᾶς ὑποχρέωσιν περιεσώτερον, καὶ χρεὸν νὰ μᾶς βιάσῃ εἰς τὸ νὰ ἀγαπῶμεν τὸν πλησίον μας. καὶ ὡσαύτῳ νὰ μᾶς λέγῃ· εἰσεῖς ἔφαρτεν ἄπο λόγου σας νὰ ἀγαπᾶτε τὰς ἀδελφάς σας, ἔξ τῆ ὁμοίότητι τῆς φύσεως ὅπου ἔχετε· ἐπειδὴ ὅμως δὸν ἡθέλησατε, ἰδὲ σᾶς δίδω ἐγὼ ἐντολῶν νὰ τὰς ἀγαπᾶτε, καὶ ἀπὸ ἔξ τῆ ἀγάπῳ ὅπῃ ἐγὼ ἔδειξα εἰς εἰσᾶς, δείχνετε καὶ εἰσεῖς ἀγάπῳ εἰς τὰς ἀδελφάς σας· καὶ τῶν πρὸς αὐτὰς ἀγάπῳ σας, ἐγὼ τῶν νομίζω ὡς ἀμοιβῆ καὶ πληρωμῆ τῆς πρὸς εἰσᾶς ἐδικῆς με ἀγάπης.

12. ,, Θεὸν εἰδὲς πρῶποτε τεθέεται· εἰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλας, ὁ Θεὸς
,, ἐν ἡμῖν μένει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτῷ τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν.

Εἰδὸν πρέπει νὰ ἄπορήσῃ καὶ νὰ θαυμάσῃ τινὰς, πῶς ὁ ἡγαπητὸς Ἰωάννης δὸν εἶπεν ὅτι, εἰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλας, θέλωμεν ἰδεῖμεν τὸν Θεόν, καθὼς τὸ ἐζητεῖ τὸ ὕφος καὶ ἡ ἀκολεθία τῆ λόγου: ἤγειν τὸ νὰ βάλῃ ὡς ἔπαθλον, καὶ μισθὸν τῆς ἀγάπης, τῶν θεωρίαν τῆ Θεῶ; ἡ λύσις δὲ εἶναι αὐτῆ· ἔξ τῆ εἶναι πᾶντῃ ἀδιώτατον νὰ ἰδῆ τινὰς μετὰ τὰς αἰδητὰς ὀφθαλμῶν τὸν Θεόν τὸν πᾶντῃ ἀόρατον καὶ ἀχημάτισον καὶ κυρίως καὶ πρῶτως ἀπλέσασιν· ὅθεν ἀφήσας τῆτο ὡς ἀδιώτατον, ἔγραψεν ἐκεῖνο ὅπῃ εἶναι δυνατὸν: δηλαδὴ τὸ νὰ μὴν ὁ Θεός, εἰς ἡμᾶς, καὶ νὰ κατοική μετὰ εἰς τῶν καρδίαν μας, τὸ ὅποῖον εἶναι πολλὰ μεγαλίτερον καὶ καλλίτερον ἄπο τὸ νὰ ἰδεῖμεν τὸν Θεόν μετὰ μόνος τὰς αἰδητὰς ὀφθαλμῶν· ὅταν ἡδὲ ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἀγαπῶμεν εἰσᾶς τὸν ἄλλον, καὶ εἰμεθα μετὰ τῶν ὁμόνοιαν καὶ τελείαν ὁμοφυχίαν ἐσωμῶν ἀγαπητῶν μας, ὡσεύ ὅπῃ δὸν πάχον ποτε κᾶμμίαν διαίρεσιν καὶ χωρισμὸν, τότε ἐξάπαντος δὲσκομέθα ἐσωμῶν καὶ μετὰ τὸν Παιτήτῳ ἡμῶν καὶ Θεοτότῳ· καὶ ἀκολεθῶς ἔχομεν εἰς τὰς καρδίας μας ἐνοικῶντα καὶ μῆνοντα τὸν ἀόρατον Θεόν, καὶ τότε ἀληθῶς φαινόμεθα, ὅτι πλετῶμεν εἰν περιεσώτερον χρεὸν σμα, ἄπο τὸ νὰ ἡθέλωμεν ἰδεῖμεν αὐτὸν μετὰ τὰς αἰδητὰς ὀφθαλμῶν μας· ἔξ τῆ ὅποιος βλέπει κανεῖν πρᾶγμα ἀνώτερον καὶ καλλίτερον, δὸν ἀκολεθεῖ ἐξάπαντος, ὅτι αὐτὸς καὶ νὰ λαμβάνῃ τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο εἰς τῶν καρδίαν τε, καὶ νὰ σιωπάται μετὰ αὐτό· ὅποιος δὲ δεχθῆ τὸ πρᾶγμα ἐκεῖνο, καὶ τὸ βάλῃ μετὰ εἰς τῶν καρδίαν τε μετὰ γνῶσιν ἡδέθεσιν, αὐτὸς περιεσώτερον περιλαμβάνει καὶ ἄπολαμβάνει τῶν ἐκεῖνο τῆ πρᾶγματος θεωρίαν, ἐπειδὴ ἔχει παντοτινὰ τῆτο, καὶ θεωρεῖ αὐτό, ὅσαις φοραῖς θέλησῃ, καθ' ὅσον εἶναι δυνατὸν εἰς αὐτὸν νὰ τὸ θεωρήσῃ.

Ὁ σκοπὸς λοιπὸν τῆ μεγάλης Θεολόγου ἐδῶ εἶναι ἔξ τῆ νὰ δείξῃ, ὅτι ὁ Θεός, ἀγκαλὰ καὶ ἔναι ἀθέατος καὶ ἀόρατος, κατὰ τῶν ὑπερέσιν αὐτῆ φύσιν καὶ εἰσίαν. ,, ἐμὴ ἰδῆ γάρ, φησὶν ὁ ἴδιος ,, πρὸς τὸν Μωυσῆν· ἐμὴ ἰδῆ ἀνθρώπος τὸ πρῶσωπόν με καὶ ζήσεται (Ε'ξ. λγ'. 20.) Καὶ ὁ Ἰερεμίας εἶπε ,, τίς ἔσπ ἐν ὑπόσῃματι Κυρίου, καὶ εἶδε τὸν λόγον αὐτῆ; τίς ἠνοτίσατο καὶ ἠκυσεν; (Ἰερ. κγ'. 18.) Καὶ ὁ ἴδιος ἔπες Θεολόγος, εἶπεν ἐν τῆ Εὐαγγελίῳ ,, Θεὸν εἰδὲς ,, πρῶποτε τεθέεται, ὁ μονογενὴς υἱὸς ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τῆ Πατρὸς, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο. (Ἰω. α'. 18.) καὶ ὁ Παῦλος ,, ὅν εἶδον κτεῖς ἀνθρώπων, ἔπες ἰδεῖν δυνατῶν (ἀ. Τιμ. ε'. 16.) καὶ ὁ Θεολόγος Γρηγόριος φέρων τὸ ἀνώτερον ῥητὸν τῆ Ἰερεμίας, λέγει ,, πλῶν ἔπες περὶ ὢν ὁ λό-

,, γος,

(1) Ἀλλὰ καίτις καὶ ἔξωθεν ἔπες, αἰετὶ τὸν ὁμοῖον ἄγα φησι παρομοία. Θεὸς ὡς τὸν ὁμοῖον. Καὶ κολοῖς ποτὶ κολοῖς ἰζάνει, ἡ δωρικῆ

„ γος, ἕτε τις ἄλλος τῷ κατ' αὐτὰς, ἔστι ἐν ὑποσήμετι, καὶ ἔστ' ἡ Κυρία κατὰ τὸ γεγραμμένον,
 „ καὶ Θεὸς φύσιν, ἢ εἶδεν, ἢ ἐξηγόρησε. (λόγ. β'. περὶ Θεολογίας) δείχνει, λέγω, ὁ Θεός
 „ λόγος εἶδῃ, ὅτι ἀγαθὰ καὶ ὁ Θεὸς εἶναι ἀόρατος, καὶ πάντῃ ἀμέθεκτος κατὰ τὴν ἑστίαν καὶ φύ-
 „ σιν, ἀλλ' ὅμως αὐτὸς γίνεται μεθεκτός, καὶ ὁρατός, κατὰ ἄλλον ἔσπον: ἦγεν κατὰ τὴν ἐνέρ-
 „ γειαν, καὶ χάριν, καὶ δυνάμιν αὐτῆ· καθὼς εἶπεν ὁ Θεοφόρος Μάξιμος „ ὁ τοῖς ἑσσι μὴ κατ' ἑστίαν με-
 „ θεκτός, κατ' ἄλλον δὲ ἔσπον μετέχεσθαι τοῖς δυναμῆσι βολόμενος, τῆ κατ' ἑστίαν κρυφίᾳ πα-
 „ τελῶς ἐκ ἐξίσταται· ὁπότε καὶ αὐτὸς ὁ ἔσπος, καθ' ὃν θέλων μετέχεται, καθ' ὃν αὐτὸς οἶδε
 „ ἔσπον, μῦθε διηνεκῶς τοῖς πᾶσιν ἀνέκφαντος (κεφ. ζ'. πῆς γ'. εκατοντάδ. τῷ Θεολογικ.)

Κατὰ τὴν χάριν λοιπὸν καὶ ἐνέργειαν γίνεται ὁ Θεὸς μεθεκτός καὶ ὁρατός. ἐπειδὴ καὶ ἡ τοῦ
 Θεοῦ πρὸς τὰς ἀξίας καὶ καθαρὰς ὁρασίς, μετοχή ἐστὶ τῆ Θεοῦ, καὶ τὰς ἱερὰς Θεολόγους (1) ἐνέρ-
 γεια δὲ τῆ Θεοῦ εἶναι καὶ ἡ πρὸς τὰς ἀδελφὰς καθαρὰ, καὶ εὐκρινὴς ἀγάπη. καὶ τὴν ἐνέργειαν
 ἣν ταύτῃ μετέχεται ἀπὸ ἡμᾶς ὁ ἀμέθεκτος, καὶ ὁράται νοητός, καὶ μῦθε καὶ κατοικεῖ εἰς τὰς
 καρδίας μας ὁ κατὰ φύσιν ἀόρατος, καὶ ἀχώρητος πρὸ παντὶ καὶ ἀπεριόριστος. καὶ ἡ ἀγάπη τῆ ἄκρας
 ἐκείνης ἀγαθῆς καὶ ἐφετῆς, δεικνύεται τετελειωμένη μέσα εἰς τὰς καρδίας μας. ἔστι τὴν ἑδικήμας
 πρὸς τὰς ἀδελφὰς ἀγάπη, τραβίζει εἰς ἡμᾶς τὴν τῆ Θεοῦ ἀγάπην, καὶ ὅσον αὐξάνει ἡ πρὸς
 τὸν πλησίον ἡμετέρα ἀγάπη, τόσον ἀντιστρόφως αὐξάνει καὶ ἡ πρὸς ἡμᾶς τῆ Θεοῦ ἀγάπη, καὶ ὅσον
 τελειῖται ἡ εἰς τὰς ἀδελφὰς μας ἀγάπη, τόσον τελειῖται πρὸς ἡμᾶς καὶ ἡ τῆ Θεοῦ ἀγάπη. κα-
 θρέπτως γὰρ εἶναι ὁ Θεός, καθὼς λέγει ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος, καὶ ὅποιον πρόσωπον ἔχομεν, τοιαῦ-
 τον πρόσωπον μᾶς δείχνει καὶ αὐτός. καὶ ὅποιαν ἔχουσιν δειχνομεν ἡμεῖς πρὸς τὰς ἀδελφούς
 μας, τοιαύτῃ διάθεσιν δείχνει καὶ ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς: ὅθεν εἶπεν ὁ Νύσσης Γρηγόριος „ ἡ δι-
 „ καία τῆ Θεοῦ κρίσις, ταῖς ἡμετέραις ἐχέουσιν ἐξομοιοῦται, οἷά περ τὰ παρημίῳν ἢ, τοιαυ-
 „ τα ἡμῖν ἐκ τῆ ἰδίων παρέχεσθαι. (λόγ. εἰς τὰς Μακκαβαίους)

Ὅτι δὲ ὁ Θεὸς ἀόρατος, καὶ ἀμέθεκτος ὡν κατὰ τὴν ἑστίαν, ὁρατός καὶ μεθεκτός γίνεται κα-
 τὰ τὰς ἐνεργείας, μαρτυρεῖ ὅλος ὁ χορὸς τῶ ἱερῶν Θεολόγων· ἀπὸ τῆς ὁποίας δύο ἔσωσαν ἀρ-
 κητοὶ εἰς βεβαίωσιν, ὅ,τε Θεὸς Μάξιμος, τῆ ὁποίας τὸ ρητὸν εἶπομεν· καὶ ὁ Θεὸς Γρηγόριος ὁ
 Νύσσης, λέγων ἐν τῇ ἕκτη ὁμιλίᾳ εἰς τὸν ἕκτον μακαρισμὸν τὸν λέγοντα „ μακάριοι οἱ καθαρ-
 „ οὶ τῆ καρδία, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄφονται. „ Ἡ Θεῖα φύσις, αὐτὴ καθ' αὐτὴν ὅ,τι ποτε κατ' ἑ-
 „ στίαν ἐστὶ, πάσης ὑπέρκειται καταληπτικῆς ἐπινοίας, ἀπόσιτος, καὶ ἀπροσέλατος ἔσα ταῖς
 „ σοφαστικαῖς ἐπινοίαις. . . . τοιαῦτος δὲ ὡν κατὰ τὴν φύσιν ὁ ὑπὲρ πᾶσαν φύσιν, ἄλλω λόγῳ
 „ ὁράται καὶ καταλαμβάνεται ὁ ἀόρατός τε καὶ ἀπερίγραπτος. Καὶ πάλιν „ ἐκεῖν δεικνύται ἔστι
 „ τῆ εἰρημῶν, πῶς καὶ ὁ Κύριος ἀληθεῖς, ὀφθήσεσθαι τὸν Θεὸν τοῖς καρδίας ἔχουσι καθαρὰν
 „ ἐπαγγελιαμῆρος, καὶ ὁ Παῦλος (πρόθετος καὶ ὁ Θεολόγος Γεωργίου εἶδῃ, καὶ ἐν τῇ Εὐαγγελίᾳ)
 „ εἰ ἴδεται, μήτε ἐωρακῆσθαι τὸν Θεὸν, μήτε ἰδεῖν δυνάσθαι ἔστι τῆ οἰκείων λόγων ἀπο-
 „ φηνάμηνος· ὅ,τῃ τῆ φύσει ἀόρατος, ὁρατός ταῖς ἐνεργείαις γίνεται ἐντισι τοῖς περὶ αὐτὸν
 „ ἰδιώμασι καθαρῶμηνος. ὡσαύτῃ νὰ λέγη λοιπὸν ταῦτα ὁ Θεολόγος πρὸς τὰς Χριστιανὰς· ἀγα-
 „ πητοὶ μὲ ἀδελφοί, ὅσοι ἔχετε ἐπιθυμίαν νὰ ἴδῃτε τὸν Θεὸν καὶ νὰ τὸν ἀπολαύσετε, ὅταν ἀ-
 „ κέετε νὰ λέγω, ὅτι δὲν ἡμπορεῖ τις νὰ ἴδῃ τὸν Θεὸν, καὶ ὅταν ἀκέετε τὴν Θεῖαν Γραφίαν νὰ
 „ λέγη, ὅτι ἡ μεγαλοκαρέπεια τῆ Θεοῦ ἐπήρθη ὑπὲρ τῆς κρανῆς, καὶ ἡ δόξα τῆ Θεοῦ εἶναι ἀνερ-
 „ μίνυτος, καὶ τὸ κάλλος ἀφραστον, καὶ ἡ φύσις τῆ ἀχώρητος· ταῦτα, λέγω, ἀκόντες, μὴ ἀ-
 „ πελπιθῆτε πῶς δὲν ἡμπορεῖτε νὰ ἴδῃτε τὸν Θεὸν, καὶ νὰ τὸν ἀπολαύσετε, ὅχι: ἔστι τὴν ἐὰν ἐ-
 „ σείς καθαρῆσθε τὴν καρδίας σας ἀπὸ κάθε μίσος, καὶ ἀγαπήσετε τὸν ἀδελφὸν σας ὡσαύτῃ τὸν
 „ ἑαυτὸν σας, βέβαια θέλετε ἀξιοθῆτε νὰ ἴδῃτε τὸν Θεὸν νοερῶς μέσα εἰς τὴν καρδίας σας, καὶ
 „ νὰ ἀπολαύσετε τὸ ἀρρητὸν κάλλος τῆ καὶ τὰς χάριτάς τῆ· καὶ ἔστι νὰ ἐπιτύχετε τὸν μακαρισμὸν
 „ τῆ Κυρίας τὸν λέγοντα „ μακάριοι οἱ καθαρὸι τῆ καρδία, ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄφονται (Ματθ.
 ε. 8.).

13. „ Ἐν τῷ τῷ γινώσκωμεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν, καὶ αὐτὸς ἐν ἡ-
 „ μῖν, ὅτι ἐκ τῆ Πνύματος αὐτῆ δέδωκεν ἡμῖν.

ΜΕ' τὴν λόγια ταῦτα δείχνει ὁ Θεολόγος, ὡς ἐρμηνεύει ὁ Μητροπολίτης, ὅτι ἡ Θεαρχικὴ καὶ
 μακαρία Τειὰς, ἔχει φυσικῶς ἀλληλεσχίαν πρὸς ἑαυτὴν, καὶ ἄκραν ἐνώσιν· καὶ ὅταν κατασκηνώ-
 σῃ

(1) Ὁ γὰρ Θεὸς Νύσσης Γρηγόριος ἐρμηνεύων τὴν Μακάριοι, „ γὰρ ἡ δὲ ἰδὲν ταυτὴν σημαίνει τῷ χῶν ἐν τῇ πῆς Γραφῆς
 „ οἱ καθαρῶι τῆ καρδία ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὄφονται, ὡσαύτῃ „ σιωπήσθαι. καθάπερ τῆ, ἰδίως τὰ ἀγαθὰ Ἱερουσαλήμ, αὐτῆ

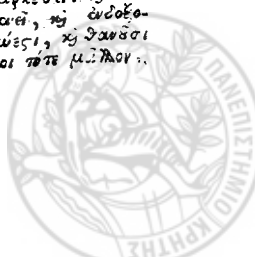

ση κὶ ἐνοικήσῃ εἰς τινὰ μίαν ὑπέρθεος καύτης ὑπόστασις, ἐκεῖ συσκληῦσι, καὶ συσνοικῆσι καὶ αἱ ἄλλαι διὰ ὑποστάσεις αὐτῆς· καὶ τῆτο γίνεται ἕξ τῶ ἀκροτάτῳ καὶ πρώτῳ ἀπλότῳ τῆς Θείας αὐτῶν κὶ ὑπερσίῃ κὶ πάντων ἐπέκεινα ἐσίας κὶ φύσεως· κὶ ἕξ τὸ ταυτὸν κὶ οὐκὸν κὶ μοναδικὸν τῆς ἐνεργείας τῆς ἑῶν κὶ διωάμεως κὶ βελήσεως· ἕξ τῆτο εἶπεν ὁ Θεῖος Χρυσόστομος ἡ ὁ τὸ Πνεῦμα ἔχων, ἔ μόνον τῆ Χειρὲς χρηματίζει, ἀλλὰ κὶ αὐτὸν ἔχει τὸν Χειρὸν· ἔ γὰρ ἔ-
 ,, εἰ Πνεύματος παρόντος, μὴ κὶ Χειρὸν παρεῖται· ἔπερ ἡ μία τῆς Τετάρδος ὑπόστασις παρῆ,
 ,, πᾶσα πάρεσιν ἡ Τετάρ· ἀδελφασάως ἡ ἔχει πρὸς ἑαυτῶ, καὶ ἠνωταί μετ' ἀκριβείας ἀπά-
 ,, σης. (ὁμιλία 17. εἰς τῶ πρὸς Ρ' ὠμ.) ἕξ τὶ εἰπὼν ἀνωτέρω ὁ Εὐαγγελιστῆς, ὅτι ὁ Θεὸς κὶ
 Πατὴρ, κὶ ὁ υἱὸς μῆκει εἰς ἡμᾶς ἐὰν ἔχωμεν τῶ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπῳ, πόρα ἐδῶ ἀκολού-
 θως λέγει, ὅτι μῆκει κὶ ἐνοικεῖ εἰς ἡμᾶς κὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὅπερ ὁ Θεὸς ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς·
 τῆτο κὶ ὁ Παῦλος ἐδήλωσεν, εἰπὼν ἡ ἐκ οἴδατε ὅτι καὶς Θεὸς ἐσὲ, κὶ τὸ Πνεῦμα τῶ Θεῶ οἰ-
 ,, κεῖ ἐν ὑμῖν; (ἀ. Κορ. γ'. 16.)

Μαζὶ δὲ μετ' ἡμῶ ἐνοικήσιν τῶ ἁγίῃ Πνεύματος, κὶ ὁ Πατὴρ, κὶ ὁ υἱὸς συνοικῆσι κὶ ἐμφιλο-
 χαρῆσιν εἰς τὰς καθαρὰς ψυχὰς· ὅθεν εἶπεν ὁ μέγας Ἀθανάσιος ἡ ἁγία κὶ μακαρία Τετάρ,
 ,, ἀδιάρητος κὶ ἠνωμένη πρὸς ἑαυτῶ ἐσὶ· κὶ λεγομένη τῶ Πατρὸς, πρὸσεσι κὶ ὁ τῆτε λόγος, κὶ
 ,, τὸ ἐν ἡμῶ Πνεῦμα· ἐὰν δὲ κὶ ὁ υἱὸς ὀνομάζεται, ἐν τῶ ἡμῶ ἐσὶν ὁ Πατὴρ, κὶ τὸ Πνεῦμα ἐκ
 ,, ἐσὶν ἐκτὸς τῶ λόγῳ· μία γὰρ ἐσὶν ἡ ἐκ τῶ Πατρὸς χάρις, δι' ἡ, ἐν Πνεύματι ἁγίῳ πλη-
 ,, ρυμένη (ἐκ τῆς πρὸς Σεραπίωνα ἐπιστολῆς.) ὅτι δὲ ἕξ τῆς ἐν ἡμῖν ἐνοικήσεως καὶ μονῆς τῶ
 ἁγίῃ Πνεύματος, ἐνοικεῖ κὶ μῆκει ἐν ἡμῖν ὁ Θεὸς, ἀπολαβὼν ἐμαρτύρησε ἕξ τῶ Προφήτῃ Ἀγ-
 γαῖᾳ ὁ ἴδιος Θεὸς λέγων ἡ μετ' ὑμῶν ἐγὼ εἰμι λέγει Κύριος ὁ Παντοκράτωρ, κὶ τὸ Πνεῦμά μου
 ,, ἐφέστηκε ἐν μέσῳ ὑμῶν· θαρσείτε. (Ἀγγ. β'. 6.) ὅτι δὲ κὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον μῆκει παύ-
 τῳ μετ' ἡμῶν ἕως τῆς συμπτελείας τῶ αἰῶνος, κὶ δεῦ θέλει λείπει ἄπο τῶ Ἐκκλησίᾳ τῶ Χει-
 εῖς, βεβαίῳ ὁ ἴδιος Πατὴρ λέγων ἐκ προσώπῳ αὐτῶ πρὸς τὸν υἱὸν ἕξ τῶ Ἡσαΐᾳ, ὡς ἐρμηνεύει
 ὁ μέγας Βασίλειος, (λόγῳ εἰς τὸ ἅγιον Βάπτισμα, ἔ ἡ ἀρχή· ὁ Βαπτίζόμενος εἰς Τετάρδα
 βαπτίζεται) τί δὲ λέγει ὁ Πατὴρ πρὸς τὸν υἱὸν; ἡ Καὶ αὐτὸ αὐτοῖς ἡ παρέμῃ Διαθήκῃ εἶπε
 ,, Κύριος, τὸ Πνεῦμα τὸ ἐμὸν, ὃ ἐσὶν ἐπὶ σοὶ (τῶ ἡμῶ μετ' ἡμῶ) καὶ τὰ ῥήματα ἃ ἔδωκα εἰς
 ,, τὸ σῶμα σε, ἔ μὴ ἐκλίπῃ ἐκ τῶ σώματός σε, καὶ ἐκ τῶ σώματος τῶ σπέρματός σε· εἶπε ἡ
 ,, Κύριος ἄπο τῶ νῦν κὶ εἰς τὸν αἰῶνα (Ἡσ. ν θ'. 21.) ἐβεβαίωσε δὲ τῆτο καὶ αὐτὸς ὁ υἱὸς,
 λέγων ἡ Καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν Πατέρα, κὶ ἄλλον Παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μῆμῃ μετ' ὑμῶν
 ,, εἰς τὸν αἰῶνα. (Γω. ιδ'. 16.) κὶ πάλιν ἡ ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτὸ, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει, κὶ
 ,, ἐν ὑμῖν ἔσται. (Γω. ιδ'. 17.) ἡτοι καὶ ζῶσι καὶ θανῶσιν, ὡς ἐρμηνεύει ὁ ἱερός Θεοφύλα-
 κτος. (1)

Ἄξιον δὲ ὑποθέσῃ εἶναι, ἕξ τὶ ὁ Θεολόγος ἐδῶ δὲν εἶπεν ἀπλῶς κὶ ὑπολύτως, ὅτι ὁ Θεὸς
 ἔδωκεν ἡμῖν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἀλλ' ὅτι ἐκ τῶ Πνεύματος αὐτῶ ἔδωκεν ἡμῖν; ἡ λύσις εἶναι
 κατὰ τὸν ἱερόν Μηθροφάνῃ, ὅτι ἀνέλεθῃ, ὅτι ἔδωκεν ἡμῖν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀπλῶς τε κὶ ἀ-
 πολύτως, ἡ θέλε φανερώσῃ, ὅτι ὅλας τὰς ἐνεργείας καὶ χαρίσματα τῶ ἁγίῃ Πνεύματος ἔδωκεν
 εἰς τὸν καθ' ἑῶμας· τῆτο δὲ εἶναι ἀδιώατον, καὶ καὶ ὁ ἀνθρώπος φθάσῃ εἰς τῶ ἀκροτάτῳ
 τελειότητα τῆς ἀρετῆς κὶ ἀγιότητος· ἐπειδὴ αἱ ἐνεργεῖαι τῶ Πνεύματος, καθὼς θεολογεῖ ὁ μέ-
 γας Βασίλειος (κεφ. 19. περὶ τῶ ἁγίῃ Πνεύματος) εἶναι ἀπειροὶ μετ', ἕξ τὸ μέγεθος, ἀνε-
 ξαρτίθμητοι δὲ, ἕξ τὸ πλῆθος· ὁ δὲ ἀνθρώπος, εἶναι πεπερασμένος· ἀδιώατον δὲ εἶναι τὸ πε-
 περασμένον γὰ χαρῆσῃ τὸ ἀπειρον· εἰς ὅλας λοιπὸν τὰς ἀγίας καὶ κεχαριτωμένους δίδοται τὸ
 Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ μέτρῃ: ἡ γὰρ μερικαίτιες χάρειτες τῶ ἁγίῃ Πνεύματος, εἰς δὲ τὸν Ἰησοῦν
 Χειρὸν δεῦ ἐδόθη ἐκ μέτρῃ, ἀλλ' ὅλον τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον· καθὼς λέγει ὁ ἴδιος ἕτος Γωαίνης
 ἐν τῶ κατ' αὐτὸν ἁγίῳ Εὐαγγελίῳ ἡ ἔ ἡ ἐκ μέτρῃ δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα· ὁ Πατὴρ ἀγα-
 πᾶ τὸν υἱὸν, κὶ πάντε δέδωκεν ἐν τῇ χερεὶ αὐτῶ. (Γω. γ'. 34.) κὶ εἰς αὐτὸν ἀνεπαύθηκα ὅλα
 ,, τὰ χαρίσματα τῶ ἁγίῃ Πνεύματος, καθὼς προκατήγγειλεν ὁ Προφήτης Ἡσαΐας ἡ Καὶ ἀνα-
 ,, παύσεται ἐπ' αὐτὸν Πνεῦμα τῶ Θεῶ. Πνεῦμα σοφίας, καὶ συνέσεως. Πνεῦμα βελῆς, καὶ ἰ-
 ,, χύος.

11. τῶ, εὔροισ; πῶ λόγῳ σημαίνοντες. κὶ τῶ, ἀρδήτω ὁ ἀσεβῆς, ἡ-
 12. να μὴ ἰδῶν τὸν δόξαν Κυρίου, διὰ τῶ μὴ ἰδῶν τὸ μὴ μεταχρῆν τῶ
 13. ἀποφῆτη δηλῶντος. ἔκδῳ ὁ πῶν Θεὸν ἰδῶν, παρ' ὅπερ ἐσὶν ἐν
 14. ἀγαθῶν καταλόγῳ, διὰ τῶ ἰδῶν ἔχει, τῶ ἀπλότῳ πῶν ζῶν
 15. τῶ αἰδῶν ἀφθασίαν κτ. ἀλλὰ κὶ κατὰ τὸν θεολόγον Γρη-
 16. γόριον, τῶ ἰδῶν ἐπὶ τῶ κεκαθαρωμένων, κὶ παθῶν ἐσὶν. ἡ-
 17. ποι ποιωθῶναι, ἀκακαθῶναι, μεταχρῆν. λέγει γὰρ ἡ εἰς τῶ-
 18. τῶ μετ' ἡμῶν ὑποκῶ φέγγος τῆς ἀληθείας λαμπαρό-
 19. πῶν Θεῶ κὶ ἰδῶν κὶ παθῶν. (Λόγ. εἰς τῶ Θεοφάνεια.)
 (1) Τὰ λόγια τῶ ἱερῶ Θεοφύλακῳ εἰσι ταῦτα ἡ τῶ δὲ, ἵνα
 21. μὴ μετ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα εἶπεν, ἀμα μετ' παραμῶ-
 22. θῆμονος αὐτῶ. ἔ γὰρ ἔπερ φησὶ, ἀποσκαρῶς ἐσὶν ἡ αὐτῶ
 23. παρῶσία, ὡς ἡ ἐμῆ, ἀλλ' ἔχει τῶ αἰῶνος διαρκῆσαι. κὶ ἐδὲ
 24. θανόντων ἡμῶν ἀποσῆσεται. ἀλλὰ συμπαραμῶν, τῶ ὑδῶ-
 25. τῆρος ποιῆσῃ. κὶ πᾶσι δὲ πῶς ἀγίοις ἀνὲ σώσει, κὶ θανῶσι
 26. μάλλον, ὅπερ κὶ σωματικῶν παθῶν ὑψηλότεροι πῶ μᾶλλον.

ἡ χάρις. Πνεῦμα γνώσεως, ἢ ὕσεβειας· ἐμπλήσει αὐτὸν Πνεῦμα φόβου Θεοῦ. (Ἡ' α. ι' α. 2.)
 τὸ δὲ βεβαιῶν ἢ ὁ Θεὸς Χρυσόστομος· ἐρμηνεύων ὅδ' ἔτος πρὸ ἑξεχούθη χάρις ἐν χεῖρεσσι
 τῷ μδ'. Φαλμῆ, λέγει. „ τὴν χάριν ἐνταῦθα λέγει τὴν ἐλθούσαν ἐπὶ τὴν σάρκα (τῷ Χρι-
 „ στῷ δηλαδὴ) πᾶσα ὅδ' ἡ χάρις ἑξεχούθη εἰς τὸν καιρὸν ἐκεῖνον· ἢ ὅδ' ἐν μέτρῳ δίδωσιν ἐκεῖνοι
 „ τὸ Πνεῦμα· ἡμεῖς μὲν ὅδ' ἐν τῷ πληρώματι αὐτῷ ἐλάβομεν. (ἦτοι ἐκ τῆς ὑπερβλύζοντος,
 „ ὡς αὐτὸν εἰποῖς, ἐκ τῆς περιττόντος, ἐκ τῆς ὑπερεκχυομένης) ὁ δὲ πρὸς ἐκεῖνος ὀλοκληρον
 „ τῷ χάριν ἐλαβε. Καὶ πάλιν λέγει ἐρμηνεύων τὸ ἀνωτέρω ρητὸν „ τὸ δὲ εἶναι ὅμοιον ἐκ ἐκ
 „ μέτρῳ δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα; θελεῖ δεῖξαι, ὅτι πάντες ἡμεῖς μέτρῳ τὴν τῷ Πνεύματος
 „ ἐνεργεῖαν ἐλάβομεν. . . . ἔτος δὲ ἀμέτρητον ἔχει, καὶ ὀλοκληρον πᾶσαν τὴν ἐνεργεῖαν.

Διὰ τί δὲ Πνεύματα ὀνομάζει ὁ Προφήτης Ἡσαΐας τὰ ἁφόρα χαρίσματα καὶ τὰς ἐνεργεῖας
 τῷ ἁγίῳ Πνεύματος, καὶ πάλιν ἕκαστον τέκνον ὀνομάζει Πνεῦμα; ἕξ τὶ, κατὰ τὸν ἅγιον Μάξι-
 μον ἀδιαίρετως ὅλον τὸ ἅγιον Πνεῦμα ἐνεργεῖ ἐκάστῳ αὐτῷ ἐνεργεῖαν καὶ χάριν, καὶ ἀδιαίρετως
 δέσμεται εἰς κάθε μίαν, ὅλον ἐν ὅλαις παρὸν, καὶ ὅλον ἐν ἐκάστῳ ἕξ τὴν τῆς φύσεως αὐτῆς
 ἀκροτάτῳ ἀπλότῳ· καθὼς καὶ ὁ ἥλιος ὅλος δέσμεται εἰς ὅλας τὰς ἀκτῖνάς τε, καὶ ὅλος εἰς
 κάθε μίαν· ὅτι δὲ οἱ ἅγιοι λαμβάνων μερικὰς μόνον ἐνεργεῖας καὶ χάριτας τῷ Πνεύματος, κα-
 τὰ τὴν ἀξίαν καὶ καθαρότητα ὅπως ἔχει ὁ καθ' ἑαυτὸν, καὶ κατὰ τὸ συμφέρον τῷ λαμβάνοντος, ἐ-
 δήλωσεν ὁ Παῦλος εἰπὼν „ ἐκάστῳ δὲ δίδεται ἡ φανερώσις τῷ Πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον,
 „ ὡς μὲν ὅδ' ἕξ τῷ Πνεύματος δίδεται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ, λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐ-
 „ τὸ Πνεῦμα· ἐτέρῳ δὲ, πίστις ἐν τῷ αὐτῷ Πνεύματι· ἄλλῳ δὲ, χαρίσματα ἰαμάτων ἐν τῷ
 „ αὐτῷ Πνεύματι· ἄλλῳ δὲ, ἐνεργήματα δυνάμεων· ἄλλῳ δὲ, προφητεία· ἄλλῳ δὲ, ἑξακρί-
 „ σεις Πνεύματος, ἐτέρῳ δὲ, γλῶσσαι γλωσσῶν· ἄλλῳ δὲ, ἐρμηνεία γλωσσῶν· πάντα δὲ πάντα ἐ-
 „ νεργεῖ τὸ εὐ καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, ἑαυτῶν ἰδίᾳ ἐκάστῳ καθὼς βέλπει. (ἀ. Κορ. ιβ'. 7.). τῷ
 „ δὲ βεβαιῶν καὶ ὁ Θεὸς Χρυσόστομος λέγων ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ, τῷ ἑξεχούθη χάρις ἐν χεῖρεσσι
 „ σι. „ ἀλλ' ἐκεῖ μὲν, ὀλοκληρὸς ἡ χάρις (ἐν τῷ Χριστῷ δηλαδὴ) ἐπὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ, μι-
 „ κροντι, καὶ ῥανίς ἀπὸ τῆς χάριτος ἐκεῖνης· ἕξ τῷ τῷ εἶπε δίδωμι τὸ Πνεῦμα, ἢ ἀλλ' ἐκχεῶ
 „ ἀπὸ τῷ Πνεύματος μὲν ὅτι πᾶσαν σάρκα· τῷ γὰρ καὶ ἑξέβη· πᾶσα ὅδ' ἡ οἰκουμενὴ ἐκ τῷ
 „ Πνεύματος ἐδέξατο ἐκεῖνα· καὶ ἡ σαγὼν αὐτῆ, καὶ ἡ ῥανίς τῷ Πνεύματος, τὴν οἰκουμενὴν ἀ-
 „ πασῶν ἐπέπλησε τῆς γνώσεως.

Ἡ θελεῖ δὲ ἐρωτήσει τινὰς· καὶ πῶς ὁ Παῦλος ἀλλὰ ἄπολύτως λέγει. Καὶ τὸ Πνεῦμα τῷ
 Θεῷ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν; (ἀ. Κορ. γ'. 16.) καὶ πάλιν „ εἰς Πνεῦμα Χριστῷ ἐκ ἔχει, ἔτος ἐκ εἶναι
 „ αὐτῆ; (Ῥωμ. ἡ. 9.) καὶ ἀποκεκρυμένον· ὅτι ὡς εἰπομεν, ὅλον τὸ Πνεῦμα ἐν ἐκάστῳ ἐνεργεῖ
 αὐτῷ παρέσιν, ὅσον καὶ ὁ Παῦλος τὸ ὅλον Πνεῦμα ἐκ τῆς μερικῆς ἐνεργείας αὐτῷ ἀνόμασε· τὸ
 ὅδ' Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀμέριτον μὲν εἶναι κατὰ τὴν ἐξίαν καὶ φύσιν, ἀσώματον πάντῃ ἔσῳ καὶ
 παντελῶς ἀπλῶς ἀπλῶς, καὶ μηδεμίαν σιώθεισιν ἔχῃσιν, μεριστὸν δὲ εἶναι κατὰ τὴν ἐνεργεῖαν, καὶ
 χάριν· καθ' ὅτι τὸ εὐ καὶ τὸ αὐτὸ Πνεῦμα, καὶ μὲν ὅλον ὅπως εἶναι φύσει ἀπλῶς ἀπλῶς, καὶ πάντῃ ἀ-
 σιώθεισιν, μερίζεται ὅμως ἀμερίτως, καὶ διαίρεται ἀδιαίρετως, καὶ ποικίλλεται ἀποικίλλως δια-
 νέμον κατὰ τὴν ἀξίαν ἐκάστῳ τῆς θείας αὐτῆς καὶ ὑπερφυεῖς ἐνεργείας καὶ χάριτας· τῷ δὲ μάλ-
 λον ἀποδεικνύει, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶναι πάντῃ ἀσώματος, καὶ ἀπλῶς ἀπλῶς ἐξίαν, καὶ ἐκί
 σιώθεισιν· δείκνυται δὲ καὶ ἐπὶ ἀποδείγματος ποιῶν τὰ ἀνωτέρω· ἕξ τὶ ἔπε ἐκεῖνος ὁ ἀνθρώ-
 πος ὅπως καθ' ἑαυτὸν ἔχει εἰς χεῖράς τε μεγάλῳ ἀρχῆ, καὶ ἐξουσίᾳ, καὶ μὲν ὅλον ὅπως μερί-
 ζεται κατὰ τὴν νόμισιν, καὶ βέλπεισιν, προσάξων εἰς τὸν αὐτὸν καιρὸν καὶ νὰ στρατοπεδεύων, καὶ νὰ
 φορολογῶν, καὶ νὰ κτίζων πόλεις, καὶ νὰ κατασκευάζων κερὰβια, καὶ νὰ φυτεύων ἀμπελώνεις, καὶ
 ἄλλα ὅμοια, εἰδὲ αὐτῆς, λέγω, μερίζεται κατ' ἐξίαν, ἔπε ὅδ' ἡ ἐξίαν τῆς ἰσχυρῆς μερίζεται
 εἰς αὐτὰ, ἔπε ἡ τῷ σώματός τε· ἀνίσως λοιπὸν ὁ σιώθεισιν ἀνθρώπος δὲν μερίζεται κατ' ἐξίαν,
 καὶ μὲν ὅλον ὅπως μερίζεται κατ' ἐνεργεῖαν, πολλῷ μάλλον ἢ τῷ Παναγιῶτι Πνεύματος ἀπλῶς ἀπλῶς φύ-
 σις, δὲν σιώθεισιν μετὰ τὰς παρ' αὐτῆς προβαλλομένης ἐνεργείας, καὶ χάριτας· ἀλλὰ μετὰ
 πάντῃ ἀδιαίρετος, καὶ ἀμέριστος. Βεβαιῶν δὲ τῷ τῷ Θεῷ Χρυσόστομος, λέγων (αὐτόθι.)
 „ ἀλλ' ὅμως ἡ ἐν τοσούτοις κλίμασι δεδομένη χάρις, μέρος τι τῆς δωρεᾶς ἐστὶ καὶ ἀρραβῶν· δὲ
 „ γὰρ φησὶν ὁ Ἀπόστολος τὸν ἀρραβῶνα τῷ Πνεύματος, ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν· τίττις τὸ μέ-
 „ ρος τῆς ἐνεργείας· ἢ ὅδ' ἡ ὁ Παράκλητος μερίζεται (κατ' ἐξίαν δηλαδὴ.) Καὶ πάλιν, ἐρ-
 „ μηνεύων τὸ „ ἐκ ἐκ μέτρῳ δίδωσιν ὁ Θεὸς τὸ Πνεῦμα, λέγει „ Πνεῦμα ὅδ' ἐνταῦθα τὴν ἐνε-
 „ ργεῖαν φησὶν· αὐτῆ γὰρ ἐστὶν ἡ μεριστομένη . . . εἰδὲ ἡ ἐνεργεῖα αὐτῆ ἀμέριστος, πολλῷ μάλλον
 „ ἢ ἐξίαν· ὅρας καὶ τὸ Πνεῦμα ἀπειρον; ἡ αἰτία δὲ ὅπως μοιράζει ὁ Θεὸς εἰς τὸν καθ' ἑαυτὸν τὰ
 „ χαρίσματα τε, καὶ δὲν τὰ δίδει ὅλα εἰς ἕνα, εἶναι ἕξ τὴν νὰ ἔχωμεν χεῖρας ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον,
 „ καὶ ἀκολούθως ἐκ τῆς νὰ βιάζομεθα ἕξ τὴν νὰ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. Ὅρα καὶ τὴν ἐρμηνείαν, τῷ „ ἐν
 τῷ

„ τῶν γινώσκοντων ὅτι μῆτι ἐν ἡμῖν, ἐκ τῆ Πνύματος ἔ ἡμῖν ἔδωκε. (Γω. γ'. 24.) τὸ αὐτὸ τὸ ἦν εἶναι ἐκεῖνο τὸ ῥήτον μὲ τῆτο. (1)

14. „ Καὶ ἡμεῖς πεθεάμεθα καὶ μαρτυρεῖμεν, ὅτι ὁ Πατὴρ ἀπέσταλκε τὸν υἱόν, Σωτῆρα τῶ Κόσμου.

ΜΕ τὰ λόγια ταῦτα, ἀσαφὴ νὰ λέγη ὁ Θεολόγος εἰς τὸς Χριστιανούς· σὰς εἶπον ἀνωτέρω ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ὅτι τὸν Θεὸν δεῦ εἶδε ποτε τινας, ἔχ' τι ἡ θεία φύσις εἶναι διὰ ὅλης καὶ Ἀγγέλης, καὶ ἀνθρώπου ἀόρατος· σὰς εἶπον καὶ ἀκολούθως, ὅτι κατὰ ἄλλον τρόπον γίνεται ὁ Θεὸς ὁρατός, καὶ μεθεκτός εἰς τὸς ἀξίους ἔχ' τῆς πρὸς ἀλλήλους ἀγάπης, καὶ ἔχ' τῆς θείας τῆς ἐνεργείας, καὶ χάριτος· τῶρα δὲ σὰς λέγω, ὅτι ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι, δεῦ ἠξιώθημεν μόνον νὰ ἰδῶμεν τὸν Θεὸν νοερώς ἔχ' τῆς καθαρότητος τῆς καρδίας μας, καὶ ἔχ' τῆς ἐν ἡμῖν μουσικῆς ἐνοικήσεως τῆς τῆ Θεῖς ἐνεργείας καὶ χάριτος· ἀλλὰ ἠξιώθημεν ἀκόμη νὰ ἰδῶμεν καὶ με τῆς αἰσθητῆς ὀφθαλμῶν μας τὸν Θεὸν λόγον, ὡς ἀνθρώπον ἐπὶ τῆς γῆς φανύτα, καὶ τοῖς ἀνθρώποις σαυμασπραφύτα· καὶ ἕμῶν αὐτὸν ἐγνωρίσαμεν ἀνθρώπον τέλειον, ἀλλὰ καὶ Θεὸν τέλειον· ἔχ' τι ἐθεασάμεθα τῶν δόξαν αὐτῆ, δόξαν ὡς μονογενῆς πατρὸς πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας, πόσον ἔχ' τῆ ὑπερφῶν, καὶ ὑπερδόξαν θαυμάτων ὅπως ἐνήρησεν ὡς Θεὸς παντοδύναμος, ὅσον καὶ ἔχ' τῆς ἀπίστου καὶ αἰδίου φωτός, ὅπως ἀρήτως, καὶ ὑπὲρ ἐννοίαν ἔλαμψεν ἐπὶ τῆ ὄρας θαβάρ. Καὶ τότε χάριν ὡς βεβαίως, καὶ ἀσφαλῶς, καὶ ἀναμφιβόλως πληροφορηθέντες περὶ αὐτῆ με ὀφθαλμῶν, καὶ ὤτα, καὶ χεῖρας εἰς ἔχ' τῆμα ἑξῶν ἡμῖν χρόνον, κηρύττοντες εἰς ὅλης μεγαλοφώνως καὶ μαρτυροῦμεν, ὅτι ἀληθῶς ὁ Πατὴρ ἀπέστειλε τὸν μονογενῆ τὸν υἱόν, ἔχ' τῶν σωτηρίαν τῶ Κόσμου· ἦτοι ὅλων τῶν ἀνθρώπων· καὶ ὅποιος εἶναι ἐκεῖνος ὅπως πισθεῖ καὶ δεχεται τὸ τοῦτον κήρυγμα μας, αὐτὸς θέλει εὐρη καὶ τῆς εἰς τὸν υἱὸν τῆ Θεῖς πίστεως, τῶν αἰώνιον αὐτῆ σωτηρίαν· ἕμῶν δὲ ἡμεῖς τῆτο μαρτυροῦμεν, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος υἱὸς τῆ Θεῖς, τῆτο ἐξηγήσατο πολλὰς φορὰς καὶ ἐμαρτύρησε, ποτὲ μὲν, λέγων. „ ἔ ἦν ἀπέστειλον ὁ Θεὸς τὸν υἱὸν αὐτῆ εἰς τὸν Κόσμον ἵνα κηρύξῃ τὸν Κόσμον ἀλλ' ἵνα σωθῆ ὁ Κόσμος δι' αὐτῆ. (Γω. γ'. 17.) Καὶ πάλιν. „ αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμῆ, ὅτι ὁ Πατὴρ με ἀπέσταλκε. (Γω. ε'. 36.) ποτὲ δὲ. „ καθὼς ἀπέστειλέ με ὁ ζῶν Πατὴρ, καὶ γὰρ ζῶ καὶ τὸν Πατέρα. (Γω. ε'. 57.) Καὶ πάλιν. „ εἰς ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε· ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτὸν, ὅτι παρ' αὐτῆ εἰμι, καὶ κείνος με ἀπέστειλον (Γω. ζ'. 28.). Καὶ ἄλλοτε. „ αὐτῆ δὲ εἰς ἡ αἰώνιος ζωῆ, ἵνα γινώσκωσιν ὅτι ὁ μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, καὶ ὃν ἀπέστειλες Ἰησοῦν Χριστόν. (Γω. ιζ'. 3.) ὡσε καὶ ἔχ' τῆς αὐτοπροσώπου θεωρίας καὶ μαρτυρίας ἡμῶν τῶν Ἀποστόλων, καὶ ἔχ' τῆς ἐξηγήσεως καὶ μαρτυρίας αὐτῆ τῆ ὑἱὸς τῆ Θεῖς, καὶ ἔχ' τῆς ἐν ἡμῖν ἀεισκουμένης μουσικῆς ἐνεργείας, καὶ χάριτος τῆς ἀγίας Πνύματος, τῆς ἔχ' τῆς ἀγάπης προεξουμένης, γνωρίζοντες ἀβδῶς, ὅτι αὐτὸς εἶναι ὁ ἀληθῆς υἱὸς τῆ Θεῖς καὶ Θεός, καὶ ὅτι μῆτι εἰς ἡμῶν καὶ κοινωροῦμεν αὐτῆ, ἐκ τῆ Πνύματος ὅπως ἔδωκεν εἰς ἡμῶν.

15. Ος

(1) Σημειώμεν ἐδοῦ ὡς ἀξιόλογον τῶν εἰρησίων αὐτῶν. ὅτι κατὰ τὸν μέγαν Βασίλειον τὸ ἐκτίνας τριῶν λογίων λέγεται, ἡ δημιουργικῶς, κατὰ τὸ, εἰς Θεὸς ὁ Πατὴρ, ἔχ' ἔ πα πατρὸς. πάντα γὰρ ἐκ τῆ Θεῖς δημιουργικῶς ἐκτίθησαν κατὰ τῶν ἑσῶν, καὶ διώσαν, καὶ ἐνεργῶν. ἡ γυνητικῶς, ὡσαυτὸ ὁ υἱὸς ἐγεννήθη ἐκ τῆ Πατρὸς, κατὰ τὸ, Ἐκ γαστρὸς ἀπὸ ἑωσφορῆ ἐγέννησάσε. (ἀφ' ἑσῶν καὶ ἐκπορεύτικῶς ὡς τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον ἐκπορεύεται ἐκ τῆ αὐτῆ Πατρὸς) ἡ φυσικῶς, ὡς ἡ ἐνεργῶν ἐκ τῆ ἐνεργῶν. οἶον πάντα ἡ θεῖα ἐνεργῶν ἐκ τῆ Θεῖς φυσικῶς ἀφῶσι. τῶν ἑσῶν ἀπὸ προγεννησῶν, τῶν μὲν χαρίσματος καὶ ἀφῶν τῆς ἀγίας Πνύματος φυσικῶς ἐκ τῆ Πνύματος ἀφῶρονται, ὡς φυσικῶς αὐτῶ καὶ ἐσῶν ἐνεργῶν. τὸ δὲ ἐκ μῶν πρὸς τῆ Δεσποτικῆς σώματος τῆ Χριστοῦ, τὸ γὰρ ἐν αὐτῆ γυνητικῶν ἐκ Πνύματος ἐσῶν ἀγίως, ἡ γυνητικῶς λέγεται, ἡ φυσικῶς, ἀλλὰ δημιουργικῶς, ὡς ὁ αὐτὸς λέγει Βασίλειος ἐπὶ λέξεως, τὸ ἐκ τίνος πίνω ἡ δημιουργικῶς, ἡ γυνητικῶς, ἡ φυσικῶς ἐσῶν ἐξ αὐτῆ, ὡς ἡ ἐνεργῶν γὰρ ἡμῶν ἐξ ἡμῶν, ἡ ὡς τὸ ἀπαύσασμα τῆ ἡλίου ἐξ αὐτῆ. εἰ πίνω τὸ ὑπερκόσμιον σῶμα Χριστοῦ ἐκ Πνύματος ἐσῶν ἀγίως, ἡ ὡσαυτὸν δὲ γυνητικῶν αὐτῆ ὑπάρχων, ὅτι τὸ γυνητικῶν ἐκ τῆς σαρκὸς σαρκὸς ἐσῶν, καὶ τὸ γυνητικῶν ἐκ τῆ Πνύματος Πνεῦμα ἐσῶν. ἔδ' αὐτὸ πάλιν ἐξ αὐτῆ, ὡς ἐνεργῶν

„ γὰρ αὐτῆ. ὅτι ἐπὶ ἐπλήρως καὶ ἀσώματῆ φύσεως τὸν αὐτὸν τῆς ἐσῶν λόγον ἐπιδέχεται ἡ ἐνεργῶν. ὑπολείπεται ἀρα ἐξ αὐτῆ εἶναι, ὡς κτίσμα αὐτῆ (λογ. ε'. κατ' Εὐνομίαν.) ἀφῶν ὡσε δὲ ἡμῶν οἱ χριστιανοὶ οἱ ἀναγονόμενοι ἐξ ὕδατος, καὶ Πνύματος ἐν τῶ βαπτίσματι, με ποῖον τρόπον ἀπὸ τῆς τῆς, ἔμεθα ἐκ τῆ Πνύματος; δεῦ μᾶς εἶπον ὁ ἁγιογράφων. φαίνεται δὲ, ὅτι ἐπαθῆ καὶ ὁ Εὐαγγελιστῆς Γεωργίου ἔπος, εἶπον, οἱ ἐκ ἐξ αἱμάτων, ἔδ' ἐκ θελήματος σαρκὸς, ἔδ' ἐκ θελήματος ἀνθρώπου, ἀλλ' ἐκ Θεῖς ἐγεννήθησαν. (Γω. α'. 13.) φαίνεται, λέγω, ὅτι ἐκ τῆ Πνύματος ἐσῶν ἡμῶν οἱ βεβαπτισμένοι, κατὰ μουσικῶν καὶ πνευματικῶν καὶ κατὰ χάριν ἀναγεννησῶν, ὡς εἶπον ὁ Κύριος. εἰ μὴ γυνητικῶν ἐξ ὕδατος, καὶ Πνύματος, ἡ διώσαν εἰσελθεῖν εἰς τῶν Βασιλείαν τῆ Θεῖς. (Γω. γ'. 5.) ὅθεν εἶπε καὶ ὁ ἅγιος Κλήσιος, εἰ πάντα γυνητικῶν ἀποσποικίω ποιῶ τῶ γυνητικῶν, ὡς ἐφῆ ὁ Κύριος, ὅτι τὸ γυνητικῶν ἐκ τῆς σαρκὸς, σαρκῆς, καὶ τῆ γυνητικῶν ἐκ τῆ Πνύματος, πνεῦμα ἐσῶν. εἰ πίνω Πνεῦμα ἐκ τῆ Πνύματος γυνητικῶν, ἄλλο ὅτι καὶ Θεὸς ἐσῶν (κατὰ χάριν δηλαδῆ) κατὰ τῆ γυνητικῶν Πνεῦμα. ἐπὶ καὶ Θεὸς ἀληθινὸς τὸ Πνεῦμα, ὑφ' ἔ κατὰ χάριν γυνητικῶν, ὁ τῆ Πνύματος μέγχορ. (κεφ. β'. σελ. 1113. φιλοκαλ.)

15. „ Ὅς αὐὸ ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τῆς Θεῆς, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μόνον, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ.

Τὸ νὰ ὁμολογήσῃς τὴν ἀλήθειαν μὲ τὸ σῶμα, καὶ νὰ τὴν πισδῶν μὲ τὴν καρδίαν, αὐτὸ εἶναι τὸ νὰ ὁμολογήῃς, καὶ νὰ πισδῶν τὰ ὄντα, ὡς ὄντα. ἐκεῖνος δὲ πάλιν ὅπῃ ὁμολογεῖ, καὶ πισδῶν τὰ ὄντα ὡς ὄντα, αὐτὸς δέχεται ὅτι ἔχει εἰς τὸν ἑαυτὸν τὴν, τὸν ἀληθῶς, καὶ κυρίως ὄντα Θεόν. ὁ δὲ τὸν ἀληθῶς καὶ κυρίως ὄντα Θεὸν ἔχων εἰς τὸν ἑαυτὸν τὴν, αὐτὸς δέχεται εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἀντιστρόφως ὁ Θεὸς δέχεται εἰς αὐτόν. σχετικὰ γὰρ εἶναι ταῦτα ἀναμεταξὺ τῶν, καὶ ὅποιος ἔχει τὸ εἶνα, αὐτὸς ἔχει καὶ τὸ ἄλλο. καὶ καθὼς ἐκεῖνος ὅπῃ μετέχεται: ἦτοι ὁ Θεός. δέχεται παρὰ τὸν εἰς ἐκεῖνον τὸν ἀνθρώπον, ὅποιο μετέχεται. ἔτσι ἀντιστρόφως καὶ ὁ μετέχων ἀνθρώπος, δέχεται βέβαια εἰς τὸν μετεχόμενον παρὰ αὐτῶν Θεόν, διὰ τῆς πολλῆς, ἢ ὀλίγης μετοχῆς, τὴν ὅποιαν μετέχει, ἦτοι ἢ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν νοεράς ἐνώσεως, ἢ σωματικῆς, ἢ ἢ τῆς εἰπῶ ἔτσι, ἢ τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἀγαπητικῶς ἢ ἀνακράσεως. Συμπεραίνεται λοιπὸν ὅτι, τὸ νὰ ὁμολογήσῃς μὲ τὸ σῶμα, καὶ νὰ πισδῶν μὲ τὴν καρδίαν, ἔτι ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ἀληθινὸς υἱὸς τῆς Θεῆς, βέβαια ἢ πίσις, καὶ ὁμολογία αὐτῆς, πρὸς αὐτὸν εἰς αὐτὸν εἶνα μεγαλωτάτον εἶφανον, καὶ εἶνα ὑπερφυσικὸν μῖθον, ποῖον; τὴν ἐνοικησίαν, δηλαδὴ καὶ μόνον τῆς Θεῆς εἰς τὴν καρδίαν τῆς πισδῶντος, καὶ ὁμολογῆντος: τῆς, τὸ νὰ μὴν ὁ Θεὸς εἰς τὴν καρδίαν αὐτῆς, καὶ αὐτὸς ἀντιστρόφως νὰ μὴν εἰς τὸν Θεόν. διὰ μίση δὲ τῆς ὁποίας ἐνοικησίαν ταύτης, ὁ χοικὸς καὶ πῆλινος ἀνθρώπος γίνεται φοβερός, καὶ ἀπλησίαντος, εἰς ὅλας τὰς ἀντικειμένης δυνάμεις τῆς Δαιμόνων. καὶ ἢ τῆς εἰπῶ σωματικῶς, ὁ λόγος ἔπος ὅπῃ λέγει ὁ ἡγαπημένος Ἰωάννης, ὅτι ὁ Θεὸς μὴν ἐν τῷ ὁμολογῶντι τὸν Ἰησοῦν υἱὸν τῆς Θεῆς, καὶ ἀντιστρόφως ἔτι ὁ ὁμολογῶν μὴν ἐν τῷ Θεῷ, αὐτὸς εἶναι ὄρος καὶ κανὼν τῆς κατ' ἀρετὴν τελειότητος. ὅμοιον γὰρ εἶναι τὸ μετὰ ἐκεῖνο ὅπῃ λέγει ἡ ἀσματίζουσα νύμφη „ ἐγὼ τῶν ἀδελφιδῶν μου, καὶ ὁ ἀδελφιδὸς μου ἐμοί. (Ἄσ. 5. 2.) ὅπερ ἐρμηνεύων ὁ Νύμφης φωστὴρ Γρηγόριος, λέγει „ ὁ ἐφεξῆς λόγος, ὃν ἡ καθαρὰ καὶ ἀκηλίδωτος νύμφη πεποιήται λέγουσα. ἐγὼ τῶν ἀδελφιδῶν μου, καὶ ὁ ἀδελφιδὸς μου ἐμοί, κανὼν καὶ ὄρος τῆς κατ' ἀρετὴν ὅτι τελειότητος. μανθάνω ἢ ἢ τῶν, τὸ μὴ δέειν πλὴν τῆς Θεῆς μῖθον ἐν ἑαυτῇ ἔχειν, μὴδὲ πρὸς ἄλλοτι βλέπειν τὴν καθαρὴν ψυχὴν. ἀλλ' ἔπος ἑαυτῶν ἐκκαθαίρει παντὸς ὑλικῆς πρᾶγματός τε καὶ νοήματος, ὡς ὄλλω διόλῃ μεταπεθεῖσαν πρὸς τὸ νοητὸν καὶ αἴθρον, ἐναργεσάτω εἰκόνα τῆς ἀρχετύπου, κάλλους ἑαυτῶν ἀπεργάσασθαι. (ὁμιλ. ἰε. εἰς τὸ ἄσμα τῶν ἀσμάτων) Διὰ τῶν καὶ οἱ καλῶν μῖθον νηπτικοὶ Πατέρες πειθόμενοι εἰς τὸν λόγον τῶν Θεολόγων, διδάσκουσιν, ὅτι ὅλοι οἱ χριστιανοὶ πρέπει νὰ μελετῶν πάντοτε, καὶ νὰ προσδύχωνται ἀδελφίμως ταύτῃ τὴν σωματικῶν καὶ μονολόγισον καλεμῶν δὲ τῶν, τὴν λέγουσαν „ Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ υἱὲ τῆς Θεῆς, ἐλέησόν με. ὁ δὲ ταύτῃ τὴν δὲ τῶν μελετῶν συνεχῶς εἰς τὴν καρδίαν τῆς, αὐτὸς ὁμολογεῖ, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι υἱὸς τῆς Θεῆς. ὁ δὲ τῶν ὁμολογῶν, ἔχει τὸν Θεὸν μῖθον εἰς τὸν ἑαυτὸν τὴν, καὶ αὐτὸς μὴν εἰς τὸν Θεόν, καὶ χαριζόμενος, καὶ ἀγιάζεται ἡ καρδία τῆς. καὶ ναὸς Θεῆς γίνεται, καὶ ἀξιοῦνται πολλῶν, καὶ μεγάλων χαρισμάτων. καὶ σωρείαν ἀγαθῶν ἀπολαμβάνει ὅπῃ Θεῆς: καθὼς οἱ αὐτοὶ νηπτικοὶ Πατέρες τὰ ἀειθμῶσι, καὶ μάλιστα ὁ ἅγιος Κλήσιος ὁ Ἐπιθόπουλος παρὰ τῆς Φιλοκαλίας. τῶν τὸ ρητὸν ἀναφέρειν καὶ ὁ Θεὸς Κύριλλος ὁ Ἀλεξανδρείας λέγει „ τὸν ἐκ ῥίζης Ἰεσαί... υἱὸν εἶναι τῆς Θεῆς κατὰ ἀλήθειαν πισδῶν, ἔτε φίλωντες θεῖτος τὸ ἀνθρώπινον, ἔτε μὴ ἀπαμφικοννῶτες τὸν λόγον μὴ τὴν ἀφραστον συμπλοκῶν, ἀλλ' εἶνα καὶ τὸν αὐτὸν ὁμολογῶντες υἱὸν ἐκ δυοῖν πραγμάτων, εἰς ὅτι τὸ εἶνα ἀφορρῶν ἀπορρητῶς ἐκτεφλωτά, κατ' ἔτε τῶν διλοῦσι τὴν ἀνωτάτω, καὶ ἐ φύσεως παρατροπῶν. ὅσοι γὰρ τῶν εἶνα δοξάζουσι περὶ εἶσαι τὸ κέρδος, σαφῶς λέγων ὁ Χριστὸς μαθητῆς. ὅς αὐὸ ὁμολογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τῆς Θεῆς, ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ μὴν, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ Θεῷ. (ἐν τῷ Διαλόγ. τῆς ἐνανθῶν ἡρώπῆσεως τῆς μονοθῶς τῶν. ε.)

16. „ Καὶ ἡμᾶς ἐγνώκαμεν καὶ πεπισθήκαμεν τὴν ἀγάπην, ἣν ἔχει ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν.

ΚΑὐτῶν, λέγει, ἢς μὴ θαυμάζῃς ἢ ἐκεῖνο ὅπῃ εἶπον ἀνωτέρω: δηλαδὴ, ὅτι ἀφῆλπιτος καὶ ἀπερῶσιος Θεὸς δέχεται, καὶ μὴν εἰς ἐκεῖνος ὅπῃ ὁμολογῶσι τὸν Ἰησοῦν υἱὸν τῆς Θεῆς. ἢ τὴν καὶ ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι τῶν ἐγνωρίσαμεν καθαρὰ, καὶ ἐκαταλάβωμεν τὴν ἀγάπην

ὅπῃ ὁ Θεὸς ἔδειξεν εἰς ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος, ἐπειδὴ καὶ διδόχῃσε νὰ ἔλθῃ εἰς τὴν ἀτελή φύσιν τῆς ἀνθρωπότητος, ὁ ὁμοούσιος, καὶ συναϊδίος αὐτῆς λόγος, καὶ νὰ λάβῃ τὸ σῶμα τῆς ἡμῶν ταπεινώσεως, καὶ νὰ μετέξῃ ὑπὸ σάρκα, καὶ αἷμα παρομοίως ὡσαύτῃς ἡμᾶς, καὶ νὰ γῆν ἄνθρωπος τέλειος χωρὶς μόνης τῆς ἀμαρτίας. καὶ ὄχι μόνον τετο, ἀλλὰ καὶ νὰ ὑποφέρῃ ὕβρεις, ἀτιμίας, πάθη ἐπονείδισα, καὶ τελευταῖον νὰ λάβῃ τὸν καταφρονηθῆναι θάνατον τῆς σαυρῆς, καὶ ταφῆν τὴν ἐκείσιν, ὁ βασιλεὺς τῆς βασιλοῦντων, καὶ Κύριος τῆς Κυριούντων. διὰ τὴν αὐτὴν ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἠθέλησε νὰ γῆν ἄνθρωπος ὁ ὅσος τε, καὶ νὰ πάθῃ τόσα καὶ τόσα ὡς τὴν ἀγάπην τῆς ἀνθρώπων, πῶς αὐτὸς δὲν θέλει ἐνοικήσῃ μέσα εἰς τὰς καρδίας ἐκείνων τῆς χειριστῶν ὅπῃ φυλάττειν τὰς ἐπιτολάς αὐτῆς, καὶ τὰ ὑἱῶν; καὶ ὅπῃ ἔλαττειν τὴν ὁμολογίαν τῆς εἰς τὴν ἀγίαν Τριάδα πίστεως; ἢ πῶς δὲν θέλει κάμῃ μοιῶν, καὶ νὰ ἐμπεριπατήσῃ μέσα εἰς αὐτὰς, καὶ τὰς ἀψυχοὺς καὶ θείας τε ὑποχέσεις; „ ὑμεῖς γὰρ, φησὶν ὁ Παῦλος, ναὸς Θεοῦ ἐστε ζῶντος, „ καθὼς εἶπεν ὁ Θεός, ὅτι ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς καὶ ἐμπεριπατήσω, καὶ ἔσομαι αὐτῶν Θεός, καὶ „ αὐτοὶ ἔσονται μοι λαός. (β'. Κορ. 5'. 16.)

„ Ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μόνον ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ Θεῷ μέ-
„ ναί, καὶ ὁ Θεὸς ἐν αὐτῷ.

Τὸ φιλονεικῶ, λέγει, ἐγὼ, καὶ σπαράζω νὰ σᾶς δεῖξω Χριστιανοὶ, πόσον μεγάλῃ ἀγάπῃ ἔδειξεν ὁ Θεὸς εἰς ἡμᾶς τὰς ἀνθρώπους; ἢ διὰ τί ἀγωνίζομαι νὰ σᾶς παραστήσω τὴν τῆς Θεῆς ἀγάπην ὑπὸ τῆς ὁμωνυμίας, καὶ ὁμοιότητος τῆς ἀνθρωπίνης ἀγάπης; ὡσαύτῃς νὰ ἦτον καὶ ἡ τῆς Θεῆς ἀγάπη μία ἐνέργεια διαθέσεως ἀντιδομηθῆς, καὶ γνώμης φιλοκαλῆς, καθὼς εἶναι ἡ τῆς ἀνθρώπων; ἐγὼ πρέπει νὰ σᾶς εἰπῶ τὴν ἀλήθειαν, ὡς νὰ γνωρίσετε ποῖαν διαφορὰν ἔχει ἡ ἀγάπη τῆς Θεοῦ, ὑπὸ τῆς ἀγάπης τῆς ἀνθρώπων. ὡς τὴν ὁ Θεὸς δὲν ἔχει μόνον ἀγάπην, ἀλλὰ εἶναι καὶ ἀπόχρημα ἀγάπης. ἐπειδὴ καὶ εἶναι ἐνὰ πέλαγος μιᾶς φυσικῆς ἀγαθότητος ἀπειρον, καὶ ἀόριστον. ὁμοίως καὶ ἐνὰ πέλαγος μιᾶς ἐσιώδους ἀγάπης ἀμέτρητον, καὶ ἀπεριόριστον. ἐν γὰρ καὶ τὸ αὐτὸ εἶναι ἐπὶ Θεοῦ νὰ εἰπῆς ἀγαθότητα, καὶ νὰ εἰπῆς ἀγάπην, καὶ τὸν Μιτροφανῆ. ὡς τὴν τὸ ἀγαθὸν εἶναι πάντως καὶ ἀγαπητὸν, καὶ τὸ ἀγαπητὸν εἶναι πάντως καὶ ἀγαθόν. ἀγκαλιὰ καὶ τὸ ἀγαθὸν ἐνοεῖται ὡς αἰτίον τῆς ἀγαπῆς, τὸ δὲ ἀγαπητὸν ὡς αἰτιατὸν τῆς ἀγαθῆς. ὅθεν ὁ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος εἶπεν, ὅτι οἱ θεολόγοι „ ἀγαπητὸν μὲν, καὶ ἐραστὸν τὸν Θεὸν καλεῖσιν, „ ὡς καλὸν, καὶ ἀγαθόν. ἐρωτᾷ δὲ, καὶ αὐτὸς ἀγάπην, ὡς κινητικὴν ἄμην, καὶ ἀναγωγὸν δύνα- „ μιν ὄντα ἐφ' ἑαυτὸν, τὸ μόνον αὐτὸ δι' ἑαυτὸ καλὸν, καὶ ἀγαθόν. (κεφ. δ'. ὡς τῆς θείων ὀνομασιῶν) Καὶ αὐτὴ ἡ ἀγάπη ἐτυμολογῆται ὑπὸ τῆς ἀγεί πάντας εἰς ἐν, βέβαια ὁ Θεὸς ἐσιώδους ὡν καὶ φυσικῆς ἀγάπης, ἀγεί εἰς ἐν ὅλα τὰ ὑπ' αὐτῆς γεγονότα κτίσματα, καὶ συνέχει αὐτὰ καὶ σωτηρεῖ, ὄχι μόνον εἰς τὸ εἶναι, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ εἶναι. ὅποιος λοιπὸν, λέγει ὁ Ἰωάννης, μένει ἐν τῇ ἀγάπῃ: ἢτοι ἔχει τὴν ψυχὴν καὶ καρδίαν τῆς προσκολληθῆναι εἰς τὴν ἀγάπην τῆς Θεῆς, καὶ εἰς τὴν ἀγάπην τῆς πλησίον ὡς τῆς ὁμολογίας τῆς πίστεως, καὶ διὰ τῆς φυλακῆς τῆς θείων ἐπιτολῶν, αὐτὸς βέβαια μένει καὶ δέσκεται εἰς τὸν Θεόν, καὶ ἀντιστρόφως ὁ Θεὸς δέσκεται εἰς αὐτόν.

Διῶνται δὲ τινὰς καὶ συλλογιστικώτερον νὰ σαφηνίσῃ τὸν λόγον τῆτον τῆς Ἀποστόλου. ὁ ἐνάρετος Χριστιανὸς μένει ἐν τῇ ἀγάπῃ. ἡ δὲ ἀγάπη ὁ Θεὸς ἐστίν, ὁ ἐνάρετος ἄρα Χριστιανὸς, μένει ἐν τῷ Θεῷ καὶ ἀντιστρόφως. ὁ Θεὸς ἐστίν ἀγάπη, ὁ ἐνάρετος Χριστιανὸς μένει ἐν τῇ ἀγάπῃ, ὁ Θεὸς ἄρα μένει ἐν τῷ Χριστιανῷ τῷ μένοντι ἐν τῇ ἀγάπῃ. ἐπειδὴ δὲ Θεὸς ἐδῶ ἐνοεῖται, ὄχι μόνος ὁ Πατὴρ, ἀλλὰ καὶ ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὰ τρία θεαρχικὰ πρόσωπα τῆς μακαρίας Τριάδος. λοιπὸν ὁ μὲν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ὡς τῆς μεγάλης, καὶ ἀνεκδιηγήτης χάριτος! αὐτὸς μένει ἐν τῇ ἀγίᾳ Τριάδι. καὶ ἀντιστρόφως ἡ ἀγία Τριάς μένει ἐν αὐτῷ (1). βλέπετε ἀδελφὲ μου

(1) Καὶ αὐτὴ θέλει τινὰς νὰ εἰπῇ ὑψηλότερον, ἡ ἀγάπη αἰ-
θίως, καὶ ἐσιώδους ὑπάρχει ἐν τοῖς ὑπερθέοις Προσώποις τῆς ἀ-
γίας Τριάδος. ὅθεν ὁ μόνον διὰ τὴν μίαν καὶ ἀπαράβατον αὐ-
τῆς ἐστὶν ἐνὶ ταῖς αὐτῶν καὶ συνόπτονται, καὶ περιχωρεῖσιν ἀσυγ-
χῆτες πρὸς ἀλλήλα. καὶ ὅλος ὁ Πατὴρ δέσκεται ἐν ὅλῳ τῷ ὑἱῷ,
καὶ ἐν ὅλῳ τῷ Πνεύματι, καὶ ὅλος ὁ ὕψος, καὶ ὅλον τὸ Πνεῦμα
δέσκεται ἐν ὅλῳ τῷ Πατρὶ, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν φυσικὴν καὶ ἐ-
σιώδην ἀκατάληπτον αὐτῆς ἀγάπην. διὸ καὶ Κύριος πρὸς τὸν
Πατέρα ἔλεγον, „ ἵνα ἡ ἀγάπη, ἣν ἠγάπησάς με (1ο. ἰζ'.
„ 16.) διὰ τοῦτο καὶ ὁ ὕψος, ἀγάπη τῷ Πατρὶ ὀνομαζέται,

καθὼς λέγει ὁ Παῦλος, „ Καὶ μετέσχον ἡμᾶς ἐς τὴν Βασι-
„ λείαν τῆς ἡμῶν ἀγάπης αὐτῆς (α'. Κορ. α'. 3.) ἀλλὰ καὶ τὸ
„ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀγάπη καὶ ἐρως ὀνομαζέται ἀπὸ πᾶν ἱερόν
Λειτουργόν (καθ' ὃ Θεὸς θεολογῆται) (βιβλίον ἰε'. ὡς περὶ τῆς
ἀγίας Τριάδος) ἀλλὰ καὶ ὅλη κοινῶς ἡ ἀγία Τριάς ἀγάπη ὀ-
νομαζέται, καθὼς λέγει ἐδῶ ὁ Ἰωάννης, ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν.
ὁ αὐτὸς δὲ Λειτουργὸς ἐν τῇ ζ'. Πραγματικῇ τῇ εἰς τὴν Ἐπι-
στολῇ ταύτῃ τῷ Ἰωάννῃ τ.μ. 3'. φύλα 200. ἀναφέρων τὸ ἐπὶ
πάντο τῷ θεολόγῳ, λέγει, „ Πᾶς ἡμῶν πάλας (ἀποσπ. θεολογῆται
„ ὁ Ἰωάννης) ἡ ἀγάπη ἐκ τῆς Θεῆς ἐστίν, καὶ καὶ ἀγάπη ἐστίν ὁ
„ Θεός,

φίμω χριστιανῆ, χάρισμα; βλέπεις μεγαλεῖον; βλέπεις ἀξίαν ὅπως λαμβάνει ἐκεῖνος ὅπως ἔχει τὴν πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ πρὸς τὸν ἀδελφόν τε ἀγάπην; ναὸς ᾧ καὶ κατοικία, καὶ μονὴ γίνεται τῆς ὑπερσίας, καὶ βασιλικωτάτης Τριᾶδος, Πατρὸς, Υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος. καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος. „ἐάντις ἀγαπᾶ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ Πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτὸν (φράσεις „καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον) καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλθούμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν. (Γ' α. ιδ'. 23.)

Καθὼς ὅμως ὁ ἔχων τὴν ἀγάπην, τὸν Θεὸν ἔχει: ἔτσι ἐν τῷ σῶματι, ἐκεῖνος ὅπως ἔχει τὸ μῖσος, ἔχει τὸν Διάβολον μέσαστε, καὶ τρέφει αὐτὸν μετὰ τὴν μνησικακίαν. Ἐξ τῆτο οἱ χριστιανοὶ πάντες ἀνθρώπων δεῦν πρέπει νὰ μισῶν, ἀλλὰ ὅπως καὶ δικαίως, καὶ ἀδίκως χρεώσων νὰ τῆς ἀγάπην χωρὶς κάμμιναν ἑξαίρεσιν, μιμνήσκου τὴν ἀγαθότητα τῆς Θεῶ, ὁ ὁποῖος ἀνατέλλει τὸν ἥλιον ἑξίσου, καὶ εἰς τῆς δικαίως, καὶ ἀδίκως. καθὼς ταῦτα πάντα ὁρθῶς συμπεραίνων βεβαίως ὁ μέγας Βασιλεὺς λέγων. „Διὰ τῆτο καὶ ἐπιτολίῳ φθῶ Κυρεῖς ἐλάβομεν μιμῆσθαι τὴν ἀγαθότητα αὐτῆ, ὁμοίως τὸν ἥλιον δικαίως τε καὶ ἀδίκως ἐπινατέλλοντος. ὡσπερ ἐν ὁ Θεὸς κοινῶν δίδωσι πᾶσι τὴν μετσίαν, ἔγω καὶ οἱ μιμηταὶ τῆς Θεῶ κοινῶν τε καὶ ὁμοτίμων τὴν τῆς ἀγάπης ἀντίνα ἐπι πάντα φερέτωσαν. ὅπως ᾧ ἐλλείπει ἡ ἀγάπη, ἐκεῖ πάντως ἀντιεσέρχεται, τὸ μῖσος. εἰ δὲ, καθὼς φησὶν Ἰωάννης, ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστίν, ἀνάγκη πᾶσα τὸ μῖσος εἶναι τὸν Διάβολον. ὡσπερ ἐν ὁ τὴν ἀγάπην ἔχων, τὸν Θεὸν ἔχει, ἔτις ὁ τὸ μῖσος ἔχων, τὸν Διάβολον ἐν ἑαυτῷ τρέφει. Ἐξ τῆτο προσήκει, τὴν μὴ ἀγάπην, ἴσῳ καὶ ὁμοίαν φθῶ πάντων τοῖς πᾶσιν εἶναι. τὴν δὲ τιμῶν, ἐκᾶσω καὶ τὸ φέρον γίνεσθαι. (Λόγ. ἀσκητικῶ, καὶ ἡ ἀρχὴ „ὁ ἀσκητικὸς βίος) ἀλλὰ καὶ ὁποῖος δεῦν μακροθυμεῖ, καὶ δεῦν ὑπομῆναι τὰ ἐλαττώματα τῆς ἀδελφῶν, καὶ δεῦν συγχωρεῖ τὰ σφάλματα ὅπως ὁ ἀδελφὸς τε ἠθέλε κάμῃ εἰς αὐτὸν, ἀλλὰ θυμὸνεται κατ' αὐτῆ καὶ πονηρῶνεται, καὶ αὐτὸς ὁμοίως δεῦν ἔχει τὴν ἀγάπην. μὴ ἔχωντας δὲ τὴν ἀγάπην, εἰς τὸν Θεὸν ἔχει τὸν ὄντα ἀγάπην, ἀλλὰ ἕξιός εἶναι καὶ τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς Θεῶ, καθὼς λέγει ὁ Θεοφόρος Μάξιμος „Εἰ τῆς ἀγάπης ἐστὶ τὸ μακροθυμεῖν καὶ χρησιμεύειν, ὁ θυμομαχῶν, καὶ πονηρῶν, ἀλλότλος διλονότι τῆς ἀγάπης καθίσταται. ὁ δὲ τῆς ἀγάπης ἀλλότλος, τῆς Θεῶ ἐστὶν ἀλλότλος. εἶπερ ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ. (κεφ. λη. τῆς ἀ. ἑκατοντ. τῆς φθῶ ἀγάπης.) ὅρα καὶ τὴν ἐρμηνείαν τῆς „ὁ Θεὸς ἀγάπη ἐστὶ ἐν τῷ β. σίχῳ „τῆς δ. τῆς Κεφαλῆς.

17. „ Ἐν τῆτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μετ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔχωμεν, μεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. ὅτι καθὼς ἐκᾶνός ἐστι, καὶ ἡμῶν, μᾶς ἐσμεν ἐν τῷ Κόσμῳ τῆτῳ.

ΜΕτὰ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ χαριτώνυμος Ἀπόστολος, ὅτι ἐκεῖνοι οἱ χριστιανοὶ ὅπως φθῶσων εἰς τὴν τελειότητα τῆς πρὸς τὸν Θεὸν, καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης, αὐτοὶ δεῦν ἔχων αἰτίαν νὰ φοβηθῶν τῆς ἀνυποφόρας ἐκείνας κολάσεις, τῆς ὁποῖας ἐφοβέρισεν ὁ Θεὸς, πῶς ἔχει νὰ δώσῃ εἰς τῆς ἀσεβεῖς, καὶ ἀμαρτωλῶς καὶ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως, καὶ τῆς τῆς ἔργων ἀνταποδόσεως ὄχι. ἀλλὰ μάλιστα αὐτοὶ ὀπιθνήσκοντες, πηγαίνων πρὸς τὸν δίκαιον καὶ ἀποσωπὸληπτον Κεῖνῳ, μετὰ ἀγαθῶν καὶ ἀκατηγόρητον συμεῖδῃσιν, καὶ μετὰ παρρησιασμῶν καρδίαν, ἐλπίζοντες ὅτι θέλῃν ἀξιοθῶν κοντὰ εἰς αὐτὸν, οἰκειότητα, καὶ παρρησίαν, τὴν ὁποῖαν προητοίμασαν εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς ἀνόμῃ ὀπιθ τὸν παρόντα αἰῶνα, ἔξ πείσεως ὁρθοδόξῃ, καὶ ζωῆς ἀκατηγόρητης. τῆτο γὰρ φανερόντι ὁ Εὐαγγελιστῆς εἶπῶν. ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστὶ, καὶ ἡμεῖς ἐσμεν ἐν τῷ Κόσμῳ τῆτῳ: ἡτοι καθὼς ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἔζησεν ἀγῶν, καὶ ἀμαρτητῶς: ἔτσι καὶ ἡμεῖς γινόμεθα μιμηταὶ, καὶ ἀκόλουθοι τῆς ζωῆς καὶ πολιτείας ἐκείνης, παντοτε τὴν νεκρῶσιν αὐτῆς ἐν τῷ σώματι ἡμῶν περιφέροντες, καὶ κατορθώσαστες καὶ τὸ δυνατὸν ἀνθρώποις ψιλῶς, τὴν καθαρότητα καὶ ἀμαρτησίαν τῆς Θεανθρώπῃς Δεσπότης, ὡς ὅπως, εἰς νὰ φοβῶμεθα πλέον τὸ φοβερόν ὄνομα Κεῖνῳ, καὶ Κρίσεως, ἢ Κολάζοντος, καὶ Κολάσεως, μετὰ τὸ νὰ μὴ προσμενῶμεν ὅτι ἔχομεν νὰ κατα-

ἢ Θεός; Θεὸς γὰρ ἐστὶν ὁ Πατήρ. καὶ ὁ υἱός, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. ὁ υἱός, Θεὸς ἐκ Θεῶ. τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, Θεὸς ἐκ Θεῶ. καὶ ἔπει οἱ τρεῖς, ἔς Θεός, καὶ τρεῖς Θεοί. Εἰ ὁ υἱός Θεός. καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα Θεός, καὶ κᾶντες ἀγαπᾶ, ἐν ὅ οἱ καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, ἀρα ἡ ἀγάπη Θεός ἐστὶν, ἀλλὰ Θεός, ὅτι ἐκ Θεῶ. ἑκάτερον γὰρ ἔχει ἐν τῇ ἐπιστάτῃ, καὶ

ἢ ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τῆς Θεῶ ἐστὶ (κεφ. δ. 7.) καὶ ὅτι ἀγάπη ὁ Θεός ἐστὶ. Περὶ τῆς Πατρὸς μόνῃ ἡ Γραφὴ λέγων ἐκ ὀψῶν, ὅτι ἐκ Θεῶ. ἐπει δ' αἰκὸς ἐκ Θεῶ, ἡτοι ὁ υἱός νομῆται, ἢ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον. (παρὰ τῆς α. πῆμῃ Ἀδᾶμ τῆς Ζοιρηνκαβίς σελ. 373.)

κατακλειθῶμεν, καὶ τὰ κολασθῶμεν, ἀλλὰ μάλιστα τὰ δικαιωθῶμεν, καὶ τὰ σωθῶμεν, τελειω-
 μῆνοι ὄντες ἐν τῇ διπλῇ ἀγάπῃ, καὶ ἐν ταῖς ἀγαθαῖς πράξεσιν.

18. „ Φόβος ἔκ ἔσιν ἐν τῇ ἀγάπῃ· ἀλλ' ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλ-
 „ λει τὸν φόβον, ὅπ' ὁ φόβος κόλασιν ἔχει. ὁ δὲ φοβέμενος
 „ ὁ τελειώται ἐν τῇ ἀγάπῃ.

ΚΑὶ δικαίως δεῖ εἶναι τέλειος εἰς τὴν ἀγάπην, ὅποιοι φοβεῖται κρίσιν, καὶ κόλασιν. διὰ
 τὴν ὁ ποιῶν φόβος εἶναι τῶν ἀρχαίων καὶ ἀπειλῶν εἰς τὴν ἀρετὴν, καὶ ὄχι τῶν τελείων εἰς αὐ-
 τὴν. ἐπειδὴ ἐκεῖνοι οἱ χριστιανοὶ ὅπως ἐκατόρθωσαν κάθε ἀρετῇ, καὶ ἔδειξαν ζωὴν φιλόσοφον
 καὶ χριστιανικὴν, καὶ ἔφθασαν εἰς τὸ ἄκρον καὶ τὴν τελειότητα πρὸς τὸν Θεόν, καὶ τὸν πλησίον
 ἀγάπης: αὐτοὶ πλέον δεῖ ἐργάζονται τὸ καλὸν ἢ τὸν φόβον τῆς κολάσεως: ἤγει φοβέμενος
 ἢ τὰ μὴ κολασθῆναι, ἀλλὰ ἐργάζονται αὐτὸ, δι' αὐτὸ κατ' αὐτὸ τὸ καλόν, καὶ ἢ τὴν ἡλικίαν
 ἀγάπην ὅπως ἔχον πρὸς τὸν ἑαυτοῦ Πατέρα, καὶ πρὸς τὸν πρὸς ἀγάπης Θεόν, ἵνα τὸν ὁ-
 ποῖον πηγάζει καὶ ἀναβλύζει εἰς τὰς ἀνδράπεις κάθε καλόν. αὐτοὶ, λέγω, δεῖ ἔχον φόβον παν-
 τελῶς, ἢ τὴν ἐπλειώθησαν καὶ τὴν πρὸς Θεόν, καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην. ἐκεῖνοι δὲ ὅπως ἔχε-
 σιν φόβον τὰ κολασθῆναι, αὐτοὶ δεῖ ἵκανοὶ ἀκόμη τὴν τελείαν ἀγάπην. ὡς σημεῖον κατὰ
 πρώτον τῆς ἐν ἀρετῇ τελειότητος εἶναι, τὸ τὰ μὴ ἔχει τινὰς φόβον, ἀλλὰ μόνον ἀγάπην. τὸ
 ὅποιον σημεῖον ἔχον καὶ ὁ μέγας Ἀντώνιος ἔλεγε „ ἔκ ἔτι φοβέμεται τὸν Θεόν, ἀλλὰ ἀγαπῶ
 „ αὐτόν. αἰσῶς δὲ εἰς τινὰ δεισκέταί φόβος, τὸ εἶναι σημεῖον, ὅτι ἀκόμη δεῖ ἐφθασῆναι εἰς
 τὴν πρὸς ἀρετῆς τελειότητα, ἢ ὅποια ἦν τὴν πρὸς Θεόν τελείαν ἀγάπην.

Διὰ τί δὲ ὁ Δαβὶδ τὸ ἐναντίον λέγει „ ὅτι ὁ φόβος Κυρίου ἀγνός διαμεσῶν εἰς αἰῶνα αἰῶ-
 „ νος; (Ψαλ. ἠ. 10.) δείχνει γὰρ μὲν τὸ, ὅτι καὶ εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα, δεῖ δεισκέ-
 „ ται φόβος. Καὶ πάλιν, λέγει „ φοβήθητε τὸν Κύριον πάντες οἱ ἅγιοι αὐτοῦ, ὅτι ἔκ ἔστιν ὑπέ-
 „ ρημα τοῖς φοβέμενοις αὐτόν. (Ψαλ. λγ'. 10.) λοιπὸν καὶ οἱ ἅγιοι οἱ φθάσαντες εἰς τὴν τε-
 „ λείαν ἀγάπην, ἔχον φόβον. πρὸς ταῦτα λοιπὸν ἀποκρινόμεθα. ὅτι ὁ φόβος εἶναι διπλῆς, κα-
 „ θῶς λέγει ὁ ἱερός Θεοφύλακτος, καὶ ἄλλοι Πατέρες. ὁ εὐσῶς μὲν, εἶναι δαλκὸς καὶ εἰσαγωγικὸς
 „ καὶ ἀπειλῆς. τὸν ὅποιον ἔχον οἱ ἀρχαῖοι καὶ ἀπειλῆς, οἱ τινες ἐργάζονται τὸ καλόν, καὶ τὰς θείας ἐπιτο-
 „ λὰς, φοβέμενοι διὰ τὸ μὴ κολασθῆναι ἅπλοῦς τὸν Θεόν: καθῶς καὶ οἱ δῶλοι φυλάττειν τὰς ποσει-
 „ γὰς τῶν αὐθιγῶν, φοβέμενοι τὰ μὴ δαρθῆναι ἅπλοῦς αὐτόν. ὁ ἄλλος δὲ φόβος, εἶναι τῶν τελείων
 „ καὶ τῶν ἁγίων, τὸν ὅποιον ἔχον οἱ τέλειοι πρὸς τὸν Θεόν, ὅς τις δεῖ εἶναι ἄλλο, παρέξ μίαν αἰ-
 „ δῶς καὶ ἐντροπὴν, καὶ συστολήν. αἰδῶνται γὰρ καὶ συσέλλονται φυσικῶς τῷ τρόπῳ καὶ αὐτοὶ οἱ τέ-
 „ λειοι, τὴν μεγαλειότητα τῶν Θεῶν: καθῶς καὶ οἱ τῶν βασιλέως υἱοὶ, αἰδῶνται καὶ συσέλλονται τὸν
 „ Πατέρα διὰ τὴν βασιλικὴν ἐξουσίαν τῶν. ὅθεν καὶ ὁ φόβος αὐτῶν λέγεται ἀγνός, ἢ διὰ τί εἶ-
 „ ναι καθαρὸς ἅπλοῦς τὸν δαλκὸν φόβον, καὶ ἅπλοῦς τὸν φόβον, καὶ τῶν ἀγαθῶν ἐπιτολῶν: ἢ ἢ τὴν ἀγ-
 „ νίσει μᾶλλον καὶ καθαρῶς τὴν τελείαν, φοβέμενος πάντοτε καὶ εἰς ἀγῶνα δεισκομιῆς, μήπως
 „ φανῶσιν ἐλλειπῆς εἰς κανὸν πρᾶγμα, καὶ προσκρέσῃ εἰς τὸν ἀγαπητόν τῆς Δεσποτῆς: καθῶς καὶ
 „ εὐσῶς υἱός, ὅπως πολλὰ ἀγαπᾷ τὸν Πατέρα τῶν, σπυδαίνει καὶ ἀγωνίζεται τὰ μὴ φαῖν ἐλλειπῆς εἰς
 „ κανὸν πρᾶγμα, ὅπως διαχαρῆται καὶ ἀναπαύει τὸν ἀγαπητόν τῶν Πατέρα. μὲν τοῦτον λοιπὸν τρόπον
 „ συμβιβάζονται τὰ λόγια τῶν Ἰωάννη ἐδῶ, μὲν τὰ λόγια τῶν Δαβὶδ. ἢ τὴν ὁ μὲν Ἰωάννης λέγει,
 „ ὅτι οἱ τέλειοι κατὰ τὴν ἀρετὴν καὶ τὴν ἀγάπην, δεῖ ἔχον τὸν δαλκὸν καὶ ἐμπαθῆ καὶ ἀπειλῆ
 „ φόβον. ὁ δὲ Δαβὶδ λέγει, ὅτι καὶ οἱ ἅγιοι ἔχον τὸν τελειωτικὸν, καὶ ἡλικὸν φόβον, τὸν ὅποιον
 „ θῆλον ἔχον καὶ εἰς τὸν μέλλοντα αἰῶνα, αἰδῶνται καὶ συσέλλονται φυσικῶς, τὴν τῶν ἑαυτοῦ Πα-
 „ τρός τῶν Θεοπερεσῶν μεγαλειότητα. καὶ αὐτοὶ γὰρ οἱ Ἄγγελοι μὲν τοῦτον φόβον παρίστανται
 „ τῶν Θεῶν. (1) ὅθεν καὶ εἶρηται. ὁ Θεὸς φοβερός ἐστὶν ὅτι πάντας τὰς περικύκλω αὐτοῦ. ἦτοι ὡς
 „ ἔγει-

(1) Ταῦτα βεβαίως καὶ ὁ θεοφύλακτος λέγων „ Διτὸς
 „ ἐστὶν ὁ τῶν Θεῶν φόβος. ὁ μὲν, ἐκ τῶν ἀπειλῶν τῆς κολάσεως
 „ ἡμῶν ἐντικρινός, δι' ἢ ἢ ἐγκράτεια, καὶ ἢ εἰς Θεόν ἐλ-
 „ πῆς, καὶ ἢ ἀπάθεια, ἐξ ἧς ἢ ἀγάπη κατὰ πάσιν ἡμῶν ἐγ-
 „ γίνεταί. ὁ δὲ, αὐτῇ τῇ ἀγάπῃ συσέλλεται, ἀλλάβαν τῇ
 „ ψυχῇ καὶ ἐμπαθῶν, ἵνα μὴ διὰ τὴν πρὸς ἀγάπης παρρη-
 „ σίαν, εἰς καταφρόνησιν Θεοῦ ἔλθῃ (κεφ. πλ'. τῆς ἀ'. ἐκατοῦ. τῶν
 „ πρὸς ἀγάπης) Καὶ πάλιν λέγει ἀκολούθως „ τὸν μὲν πρῶ-
 „ τὸν φόβον ἔξω βάλλει ἢ πλεον ἀγάπῃ, τῆς ψυχῆς τῆς κα-

„ τῆς αὐτῆς, μὲν τὴν τὴν κολάσιν φοβέμενος. τὸν δὲ δὴ-
 „ πλον αὐτῆς ἔχει αἰῶν, εἰς εἶρηται, συσέλλεται. καὶ τῶ
 „ μὲν πρῶτον φόβον ἀρροῦμαι τῶν, τῶν φόβον Κυρίου ἐκκλίνου
 „ ἀπὸ κακῆ (Παρ.) καὶ ἀρχῆ σοφίας, φόβος Κυρίου (Ψαλ-
 „ ρί. 9.) τῶν δὲ δὴπῶν τῶν, ἔκ ἔστιν ὑπέρημα τῆς φοβ-
 „ ῆς αὐτῶν (Ψαλ. λγ'. 9.) (κεφ. πβ'. αὐτῶν.) ἀλλὰ καὶ
 „ ἐν τῇ γ'. ἐκατοῦ τῶν Ἰουδαίων, λέγει ὁ αὐτῶς „ Διτὸς
 „ ἐστὶν ὁ φόβος, ὁ μὲν, ἀγνός. ὁ δὲ, ἔκ ἀγνός. ὁ μὲν γὰρ
 „ ἐπὶ πλημμελίῃσιν κατ' ἐξουσίαν κολάσεως συσέλλεται φο-

ἐγκεχυμένῳ φόβῳ ποιῶν τὴν τῆς ἀγαπῶντων αὐτὸν, καὶ ὡς αὐτὸς ἠρησομύλιον ἀγάπῳ, καὶ τὴν ἐρμηνείαν τῆς Θεῆς Μαξίμου.

19. „ Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν αὐτὸν, ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν ἡμᾶς.

Ημεῖς, λέγει, δὲ φοβόμεθα τὸν Κύριον τὸν Κεῖτλῳ τῆς ἀπάτων, καὶ τὴν κείσιν αὐτῶ. ἀλλὰ μόνον ἀγαπῶμεν αὐτὸν μετ' ὅλλῳ τὴν ψυχὴν καὶ καρδίαν μας, καὶ μετ' ὅλλῳ τὴν τελειότητα. εἰς ταύτῳ δὲ τὴν τελειότητα τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης ἐφθάσαμεν, παρακινηθέντες ἀπὸ μόνῳ τὴν ἀγάπῳ, τὴν ὁποίαν αὐτὸς πρῶτος ἔδειξεν εἰς ἡμᾶς. συλλογιζόμενοι καὶ ἐνθυμέμενοι κατὰ τὸ κερταπὸν: ὅτι αἰσίως αὐτὸς ὅπῃ εἶναι Θεὸς, καὶ Ποιητὴς τῆς ἀπάτων, καὶ βασιλεὺς πάσης τῆς κτίσεως, πόσον πολλα ἠγάπησεν ἡμᾶς τὰς ὀπελεῖς, ὡσεὶ νὰ ἔλθῃ εἰς ἡμᾶς, καὶ νὰ ἀναλάβῃ τὴν ἐδικλῶ μας πτωχεία, καὶ νὰ ὑπομείνῃ θεληματικῶς θάνατον σαυρκὸν διὰ λόγου μας, πόσω μᾶλλον ἡμεῖς οἱ σκώληκες, καὶ σσαθρωμένοι χρεωσμένοι νὰ ἀγαπῶμεν αὐτὸν; αὐτὸν ὅπῃ εἶναι Θεὸς ὑπεράσπιος, καὶ ὑπέρτατος τῆς πάντων Δεσπότης, ἡμεῖς ὅπῃ εἴμεθα κτίσματα ταπεινά, καὶ ὀπελέσαιοι δέλοιοι; φέρει δὲ εἰς τῆτο εἷνα ὠραῖον παράδειγμα ὁ Θεὸς Χρυσόσομος: δηλαδὴ τὸν νυμφίον μετ' τὴν νύμφῳ. λέγων, „ καθάπτερ ὅπῃ τῆς γάμων, ἐχὶ ἡ κόρη πρὸς τὸν νυμφίον ἀπεισιν, ἀλλ' ἔπος πρὸς αὐτὴν ἐπείγεται, καὶν βασιλέως ἵός ἡ, καὶν ὀπελεῖ τινα καὶ ἀπερριμβίω, καὶν θεραπαιίδα κατεγρηύσασθαι μέλλῃ. ἔτω καὶ εἰταῦθα γέγονεν: ἐκ εἰς τὸν ἔρανὸν ἀνῆλθε τῆς ἀνθρώπων ἡ φύσις. ἀλλ' αὐτὸς (ὁ ἵός τῆς Θεῆς) πρὸς τὴν ὀκαταφρόνητον ταύτῳ, καὶ ὀπελεῖ παραγέγονε. καὶ γνομένην τῆς γάμων, ἐκ εἰσεν εἰταῦθα μέειν αὐτὴν λοιπὸν. ἀλλὰ παραλαβὼν πρὸς τὸν οἶκον ἀνῆγαγε τὸν πατερκὸν. (ὀμιλ. 1ῆ. εἰς τὸ κατὰ Ἰωάννῳ, καὶ ἀλλαχῶ) ἦγεν, καθὼς ὁ νυμφίος δὲν προσμείνει νὰ τὸν ἀγαπήσῃ πρῶτῃ ἡ νύμφῃ, ἔπε προσμείνει νὰ ὑπάγῃ πρῶτῃ ἡ νύμφῃ εἰς τὸν οἶκον τῆς νυμφῆς, ἀλλὰ ὁ νυμφίος πρῶτος ἀγαπᾷ τὴν νύμφῳ. καὶ ὀπετὸ τὴν πρὸς αὐτὴν ἀγάπῳ κινέμενος, ἀφίνει τὸν πατερκὸν τῆς οἶκον, καὶ πηγαίνει εἰς τὸν οἶκον τῆς νύμφῆς, καὶ πέρνωτας αὐτὴν τὴν φέρει εἰς τὸν οἶκον τῆς Πατρός τῆς καὶ συγκατοικεῖ μετ' αὐτῆ: καθὼς ἕκαμῶ ὁ Πατεράρχης Ἰακώβ, ὅς τις πηγαίνωντας εἰς τὴν Μεσοποταμίαν ἐπῆρε τὴν Λείαν, καὶ Ραχὴλ καὶ ἔφερεν αὐτάς εἰς τὴν Παλαιστίνῳ, εἰς τὸν οἶκον τῆς Πατρός τῆς. ποιητοτρόπαις καὶ ὀροντὸς νυμφίος Χεῖσὸς ὁ ἵός τῆς Θεῆς, δὲν ἐπρόσμεινε νὰ τὸν ἀγαπήσῃ πρῶτῃ ἡ νύμφῃ: ἦγεν ἡ φύσις τῆς ἀνθρώπων, ἀλλὰ αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν αὐτὴν, Α΄. μετ', ἔπε τὴν αὐτὸς πρῶτος πρὸ τῆς αἰώνων ἠγάπησεν αὐτὴν, καὶ ἐπρωείσεν εἰς τὴν θεαρχικὴν τῆς ιδέαν νὰ τὴν δημιουργήσῃ. ὅθεν, καὶ ὅταν ἦλθεν ὁ πρωεῖσθεῖς καιρὸς, ἐδημιούργησεν αὐτὴν ἐμωράκτως καὶ ἐκατάσπεν αὐτὴν βασιλείαν καὶ ἀρχεσαν ὅλων τῆς αἰσθητῆς, καὶ ὀρωμένων κτισμάτων, τιμήσας αὐτὴν μετ' ὀκατ εἰκόνατῆ καὶ κατ' ὀμοίωσιν, καὶ ὑποτάξας εἰς αὐτὴν ὅλλῳ τὴν φαινομένην κτίσιν.

Β΄. δὲ, ἔπε τὴν αὐτὸς πρῶτος ἠγάπησεν τὴν ἀνθρώπινῳ φύσιν, καὶ ὀπετὸ τὴν πρὸς αὐτὴν ὑπερβάλλουσαν ἀγάπῳ κινέμενος, ἀφικε τὸν πατερκὸν οἶκον: ἦγεν ἀφικε τὸν ἔρανὸν, καὶ τὴν ἐν ἔρανοῖς δόξαν τῆς, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν γῆν καὶ γνομένης ἀνθρώπος ταπεινὸς, καὶ ἀδοξος, ἐσκήνωσεν εἰς τὸν οἶκον τῆς νύμφῆς: ἦγεν τῆς ἀνθρώπινῆς φύσεως. βλέπων δὲ αὐτὴν πάμπωχον, καὶ ῥάκια φορέσαν, ἐσπλαγγίδῃ. ὅθεν ἐκδύσας αὐτὴν τὰ παλαιά, καὶ ξεχισμῶτα φορέματα ὅπῃ ἐφόρει, ἐνέδυσεν αὐτὴν μετ' ὀκατ ἐδικά τῆς βασιλικὰ λαμωρά, καὶ θεῖκα φορέματα. καὶ πληθήσας αὐτὴν μετ' ὀκατ θεοφρεπῆ, καὶ ἔραναῖα τῆς χαρίσματα, ἀσκήνωσεν αὐτὴν ἐπάνω εἰς τὰς ἄμας τῆς, καὶ ἀνεβίβασεν εἰς τὰς ἔρανας εἰς τὸν οἶκον τὸν πατερκὸν τῆς. ὅπε ἐπρόσφερεν αὐτὴν εἰς τὸν ἄναρχὸν τῆς Πατέρα, καὶ ἐκάθισεν αὐτὴν ἐκ δεξιῶν τῆς, ὡς βασιλείαν περιβεβλημένη, καὶ πεποικιλμένη μετ' ἱματισμὸν εἰδοξον, καὶ δέχουσον, καὶ τὴν ἕκαμε νὰ προσκυλῆται ὀπετὸ ὅλλῳ τὴν κτίσιν. τὸν ποιῶν λοιπὸν Βασιλέα, λέγει, καὶ νυμφίον ἡμῶν Χεῖσὸν, ἡμεῖς ἀγαπῶμεν καὶ λόγον μωείων χρεῶν. ἐπειδὴ αὐτὸς πρῶτος μᾶς ἠγάπησεν, καὶ πρὸ τῆς νὰ μᾶς δημιουργήσῃ, καὶ ὅταν μᾶς

ἔδη-

ἡ βος, αἰτίαν ἔχον τῆς οἰκείας γνέσεως τὴν ἀμαρτίαν, ἔκ
 ἡ ἀγνός, ἔπε εἰσαι διὰ παντός, τῆ ἀμαρτίαν διὰ τῆς μετανοίας
 ἡ σωμαφαιζόμενος. ὁ δὲ, δέχα τῆς ἐπὶ πλημμελήμασι λύπης
 ἡ αἰ σωμαφῶς, ἔπε φόβος ἀγνός, καὶ ἐκ ἀπογεννήσεται ποτε.
 ἡ δι ἔπτεπε ἔστωθῶς ἐμπέφυκεπὸς τῆς Θεῆς πρὸς τὴν κτίσιν,
 ἡ ποιόμενος ἐκῆλον αὐτῆ πῶσι τὴν φυσικὴν αἰδοσιμότητα,
 ἡ τὴν ὑπὲρ πᾶσαν βασιλείαν, καὶ δωσωμιν, καὶ ὑπεροχὴν (κερ.
 ἡ ἐξ αὐτῆς.) καὶ αὐθῆς, ὁ μὴ φοβόμενος τὸν Θεὸν ὡς Κεῖτλῳ,

ἡ ἀλλ' αἰδομένης αὐτὸν διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς ἀπείρη δὲ
 ἡ νάμωας ὑπεροχῶν, ἐκ ἔχει δικαίως ὑπέρημα, πῆλιος ὑπάρ-
 ἡ χων ἐν τῆ ἀγάπῃ, μετ' αἰδῆς, καὶ τῆς ἀρεπῆς σέβασ-
 ἡ μίωτης ἀγαπᾶν τὸν Θεόν. καὶ ἔπος ἐξιν ὁ κτισάμενος πῶν
 ἡ διαμύοντα φόβον εἰς αἰῶνα αἰῶνος, καὶ ἐκ ἐξιν αὐτῶ ὑπέρη-
 ἡ μᾶ πωταράπασ ἔσεν. (κεφ. ὁ. αὐτῆς.) καὶ αὐτῆ χεῖρὸν λέγει
 καὶ ἐν τῆ δεκάτῃ λύσει τῆς Α΄ πόρων.

ἰδιμιέρηστε, καὶ ἄφ' ἑμας ἰδιμιέρηστε. καὶ εἰς καιρὸν ὅπῃ ἡμεῖς ἐμισήσαμεν αὐτὸν, καὶ ἐγκατέλιπομεν, αὐτὸς ἔτε μᾶς ἐμίσησεν, ἔτε μᾶς ἐγκατέλιπεν. ἀλλὰ τότε μάλιστα ἰδείξω εἰς ἡμᾶς ὄλον τὸν πλῆτον, καὶ ὄλλω τὴν ὑπερβολὴν τῆς ἀγάπης τε. τί λέγω ὅτι πρέπει νὰ ἀγαπήμεν τὸν ποῦτον ἡμᾶς ἀγαπήσαντα; ἡμεῖς εἰμεδα ὑπόχρεοι, ὄχι μόνον γὰ ἀγαπᾶμεν, ἀλλὰ καὶ νὰ ὑποθνήσκωμεν ἕξ τὴν ἀγάπην τε, ὄχι μίαν φοράν, ἢ δύο, ἢ τρεῖς, ἀλλὰ χιλιάκις, καὶ μυριάκις, αὐ ἦτον δυνατὸν.

Νὰ εἰπῶ ἀκόμη καὶ πειραστότερον; ὄχι μόνον χρεωσῶμεν νὰ ὑποθνήσκωμεν μυριάκις ἕξ τὸν ὑπεραγαπήσαντά μας Ἰησοῦν Χριστόν, ἀλλὰ χρεωσῶμεν ἀκόμη καὶ νὰ καυχώμεθα, καὶ νὰ χαίρωμεν ὑπερβαλλόντως, ἕξ τὴν ἀξιολόμεθα νὰ ὑποθνήσκωμεν μυριάκις ἕξ τὴν ἀγάπην τῆς ἀγαπῆς, καθὼς λέγει ὁ Παῦλος. „εἰ μόνον δὲ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσι. (Ρώμ. ε. 3.) ἐπειδὴ καθε ἑρασῆς χαίρει καὶ καυχᾶται, ὅταν πάχῃ ὑπὲρ τῆς ἐρωμῆς τε. ἕξ τὸτο, ὃ πόσον εἶναι ἀρμόδιον νὰ εἰπῶμεν ἔδῳ τὰ τῆς Κριτικῆς Φωτικῆς αξιόγασα ἐκεῖνα, καὶ ἐρωτικά καὶ πρὸς τὴν τῆς Θεοῦ ἀγάπην ἐνδυσιαστικά, λόγια! ἔγω γὰρ φησι „Πόσον καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν; ὅτι ἐρωμῆν σφοδρὰ τῆς Θεοῦ, ἐρασῆς ἧ ἀπας χαίρει, καὶ σεμνύνεται, ἡνίκα πάχῃ ὑπὲρ τῆς ἐρώσεως. ἀλλὰ καὶ χρεωσῶμεν ὑπερερασῆν αὐτῶν, κἀντι δέοι παθεῖν, μὴ ἀφίστασαι τῷ πρὸς αὐτὸν ἑρωτός. ἕξ τί; ὅτι αὐτὸς ἡμῶν ἠράθη πρῶτος. καὶ τότε τίνων; ἡμῶν ἐχθρῶν καὶ πολεμίων ὑπαρχόντων. εἶδες ὑπερβολὴν; εἶδες πόσον τὸ χρέος; πρῶτος καὶ τὸ ἔτι μείζον. ἐκ ἠράθη μόνον, ἀλλὰ καὶ ἠτιμάθη ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ ἐρραπίδθη, καὶ ἐσαυράδθη, καὶ ἐν νεκροῖς ἐλογίσθη, καὶ ἕξ τῶν ἀπαιτῶν, τὸν πρὸς ἡμᾶς αὐτῶν παρέσχεσεν ἑρωτά. ὃ ἑρωτός Ἀγγέλως καταπλήξαντος, ἀνθρώπων εἰς φραγὸς ἀνυψώσαντος, καὶ Δαιμόνων τυραννίδα καταργήσαντος! τίς ἐρασῶν τοῦτον εἰ φιλεῖ; μᾶλλον δὲ, τίς τι πρᾶξας ἀξίον τῆς πλικῆς ἐρωτός ὅρατελεσει; ἢ κἀν βραχὺ γούν τῆς χρέως ὑποτίσει; κἀν ἧ μυριάκις ὑποθνήσκῃ, ἢ μέγα εἰσήνεγκεν ὑπὲρ γὰρ ἐεργέτω, ὑπὲρ ἐρασῆς, ἀλλὰ ἔχ ὑπὲρ ἐχθρῶν, καὶ πολεμίων, ὡς ἐκεῖνος ἔπαθε, καὶ ἡμῶν ἕκαστος πάχῃ. δι' ὃ ἡνίκα πάχῃ χαίρειν ὀφείλομεν καὶ σεμνύνεσθαι, ὅτι κἀν βραχὺ γούν ὑπὲρ πλικῆς ἐρασῆς, καὶ ἡμεῖς παθεῖν τι κατηξιώθημεν. (Παρά τῆς Οἰκουμενῆς) εἶπε δὲ καὶ ὁ θεῖος Χρυσόσομος „πρῶτερον γὰρ μισήσας ἠγάπησεν, καὶ ἐχθρῶς ὄντας κατήλλαξε. λοιπὸν δὲ ἀγαπῶντας, ἀγαπᾶν βέλεται. μὴ μὴ τὸν ἀγαπῶντες αὐτὸν, ὡς καὶ παρ' αὐτῶν ἀγαπᾶσαι. εἰ γὰρ ὁ ἀνθρώπων δυνατῶν ἀγαπῶμεν φοβεροὶ πᾶσιν ἐσμεν, πᾶσι μᾶλλον πᾶσι τῆς Θεοῦ; κἀν χεῖρα δὲ, καὶ σῶματα, κἀν αὐτῶν τὴν ψυχὴν ὑπὲρ ταύτης δεῖναι τῆς ἀγάπης, μὴ φοβώμεθα. καὶ γὰρ ἀρκεῖ τὸ ἕξ ῥημάτων λέγειν, ὅτι ἀγαπῶμεν. ἀλλὰ χρὴ καὶ τὴν πᾶσαν πρᾶξιν παρέχειν ἀπόδειξιν. δεῖξον τοίνυν καὶ σὺ ἕξ τῶν ἔργων τῶν, καὶ ποιεῖ τὰ δοκεῖται αὐτῶν. ἔγω γὰρ αὐτὸς καρπώσῃ τὸ κέρδος πάλιν. ἐκεῖνος γὰρ οὐδενὸς δεῖται τῶν παρ' ἡμῶν. (Ὁμιλ. λ' εἰς τὴν β'. πρὸς Κορινθ.)

20. „Εἰ τις εἶπῃ, ὅτι ἀγαπῶ τὸν Θεόν, καὶ τὸν ἀδελφόν αὐτῶ μισῶ, ψεύστης ἐστίν. ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφόν αὐτῶ ὃν ἑώρακε, τὸν Θεόν ὃν ἔχ' ἑώρακε πῶς δύναται ἀγαπᾶν;

Επειδὴ ἀνωτέρω εἶπεν ὁ ἠγαπημένος τοῦ Κυρίου Ἀπόστολος, ὅτι πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν τὸν Θεόν, καὶ ἔχ' νὰ τὸν φοβώμεθα. ἕξ τὴν ὁ Θεὸς πρῶτος μᾶς ἠγάπησεν: ἵνα μὴ ἀκῶσας τινος χριστιανῶς, τολμήσῃ νὰ εἶπῃ, ὅτι ἀγαπᾶ τὸν Θεόν κατὰ μίμησιν τῆς Ἀποστόλου, ἕξ τὸτο προφθαῖνει μὲ τὰ λόγια ταῦτα, καὶ ἐμποδίζει τὴν τολμήν τῆς τοιῆς ὁ ἠγαπημένος Ἰωάννης, καὶ προασφαλίζεται, ὅτι τινος δεῖν πρέπει νὰ λέγῃ ἀπεισκέπως τῶτον τὸν λόγον: δηλαδή, ὅτι ἀγαπᾶ τὸν Θεόν, καὶ δεῖν τὸν φοβεῖται. ἔξω μόνον, αἰσῶς καὶ αὐτὸς ἀγαπᾶ τὸν ἀδελφόν τε, παρομοίως μὲ τὸν θεολόγον τῶτον. Καὶ ὡσαύτ' νὰ λέγῃ εἰς τὴν χριστιανῶς. ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, κακεῖνας ἄς μὴ τολμήσῃ νὰ εἶπῃ, ὅτι ἀγαπᾶ τὸν Θεόν, αἰσῶς καὶ δεῖν ἀγαπᾶ σὺ αὐτῶ καὶ τὸν ἀδελφόν τε, ἀλλὰ μισῶ καὶ φθονῶ αὐτόν. διὰ τί ὁποῖος δεῖν ἀγαπᾶ τὸν ἀδελφόν τε, ἀλλὰ μισεῖ καὶ φθονεῖ αὐτόν, ἐκεῖνος ψεύδεται φανερά, καὶ ὡς ψεύστης καταδικάζεται, εἰαὶ εἶπῃ ὅτι ἀγαπᾶ τὸν Θεόν, καὶ ὄχι νὰ πάρῃ καὶ μισθὸν διὰ τὸν τοῦτον λόγον: κάμνει δὲ τὴν ἀπόδειξιν τῆς ὁ θεολόγος, καὶ συμπεραίνει ἀπὸ τὸ ἕλαττον καὶ δεικνύον τὸ μείζον καὶ δυσκολώτερον. διὰ τί αἰσῶς, λέγει, δεῖν ἀγαπᾶ τινος τὸν ἀδελφόν τε, τὸν ὁποῖον βλέπει καθημερινῶς, πῶς ἡμπορεῖ νὰ ἀγαπᾶ τὸν Θεόν, ὅπῃ δεῖν εἶδε πάποτε; ἦτοι αἰσῶς τινος δεῖν κατορθώσῃ τὴν ἀρετὴν τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, ἦτις καθημερινῶς εἶναι ἐμπροσθεν εἰς τὰς ὀφθαλμῶς τε, καὶ ἀκόλως καὶ ἀπροχείρως ἀμύεται νὰ κατορθωθῇ, πῶς θέλει εἶπῃ ὁ τοῦτος, ὅτι δύναται νὰ κατορθώσῃ τὴν ἀρε-

ἀρετῶν τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης, ἧτις χρειάζεται μυσταγωγίαν καὶ κόπιν καὶ δυσκολίαν διὰ τὴν κατορθώσιν; ματαίως λοιπὸν καὶ ψεύδως λέγει ἕτος τὸν τοιαῦτον λόγον. διὰ τί ἐκεῖνος ὁποῦ δὲν ἔμπορῆν τὴν κάμην τὸ κατώτερον, πῶς τὴν ἠπιστάσθαι ὅτι ἔμπορῆν τὴν μεγαλιέρον; καὶ μά-
λιστα, ἔτι τὸ Θεὸς ἐνομοθέτησεν, ὅτι ἐκεῖνος ὅπως ἐπαγγέλλεται τὸν Θεὸν ἐξ ὅλης τῆς
ψυχῆς τε, καὶ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας τε, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας τε, αὐτὸς ἐνομοθέτησεν ἐν ταύτῃ τὴν
ἀγαπᾶν ὁ τοιαῦτος καὶ τὸν ἀδελφόν τε, ὡσαύτῃ τὸν ἑαυτὸν τε.

Πολλὰ δὲ σοφῶς καὶ προσφωρῶς εἶπεν ὁ Θεολόγος, ὅτι ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτὸν ὃν ἐώ-
ρακε, καὶ διδάσκει ἀγαπᾶν τὸν Θεόν, ὃν ἐχ' ἐώρακεν. ἐπειδὴ φυσικῶς τῷ τρόπῳ, ἢ σιωπῆσει ἢ με-
τὰ τῷ ἀνθρώπῳ, καὶ συναναστροφῇ, καὶ ἐξαιρέτως ἢ ὄρασις, εἶναι ἐλκυστικὰ εἰς τὸ τὴν ἀγαπᾶν τινος.
Ἐξ τούτου οἱ μὲν παλαιοὶ ἐγνωμάτευον, ὅτι ἐκ τῆς ὄρας τίκεται τὸ ἐραῦν. ὁ δὲ ἱερός Θεοφύλακ-
τος, εἶπεν, ἡ ἐφελκυστικὴ γὰρ ὄρασις πρὸς ἀγάπην. εἶπε δὲ καὶ ὁ μέγας Βασίλειος, ὅτι ὁ
Θεὸς ἐχάρισε διδάμιν ἀπερμαστικῶν, καὶ φυσικῶν εἰς τὸν ἀνθρώπον πρὸς τὴν ἀγαπᾶν τὸν πλησίον
αὐτῶν, διὰ τί εἶναι ζῶον κοινωνικὸν φύσει, καὶ ὄχι μονασικόν, καὶ ἐκ τῆς κοινωνίας καὶ συμπολι-
τεύσεως ταύτης, φυσικῶς ἔλκεται εἰς τὸ τὴν ἀγαπᾶν τὸν ἀδελφόν τε. ἢ τίς ἐν ἐκ οἴδεν ὅτι ἡμε-
ρον καὶ κοινωνικὸν ζῶον ὁ ἀνθρώπος, καὶ ἐχ' ἡμιμονασικόν, καὶ ἀχιον; καὶ γὰρ ἕως ἴδιον τῆς
φύσεως ἡμῶν, ὡς τὸ κοινωνεῖν ἀλλήλοις, καὶ χρῆζειν ἀλλήλων, καὶ ἀγαπᾶν τὸ ὁμόφυλον. (Ὁρῶ
καὶ πλάτ. β.) αἰσῶς λοιπὸν ἀναβαίνει τινὰς ταῦτα πῶς τὰ φυσικῶς ἔλκονται εἰς τὴν ἀγά-
πην τῶν πλησίων, καὶ μήτε ὄρων τὸν ἀδελφόν, μήτε συναναστροφόμενος, καὶ συμπολιτεύόμενος με-
αὐτὸν, πείθεται τὴν ἀγαπᾶν, ποῖος τὴν πισύσῃ πλέον εἰς τὸν τοιαῦτον, καὶ καὶ διήχουρίζεται,
πῶς ἀγαπᾶ τὸν Θεόν; εἰς τὴν ἀγάπην τῶν ὁποίων δὲ εἴλκυσεν αὐτὸν, ἢ ὄρασις, ἢ συνανα-
στροφῇ, ἢ ἄλλῃ κάμμια αἰσθησις;

Ὁ Θεὸς ὁποῖος εἶναι πιστὸς καὶ ἀληθινὸς εἰς τὸ ὀλίγον, αὐτὸς εἶναι πιστὸς καὶ ἀληθινὸς καὶ εἰς τὸ
πολὺ, καὶ ὁποῖος ἐκ τῆς ἐναντίας εἶναι ἄπιστος καὶ ψεύδης εἰς τὸ ὀλίγον, αὐτὸς εἶναι ἄπιστος καὶ
ψεύδης καὶ εἰς τὸ πολὺ, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος, ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ, καὶ ἐν πολλῷ πιστὸς ἔστι,
καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος, καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστι. (Λευκ. 16. 10.) ὅπως θέλει τὴν εἰπεῖν, ὅτι
ὁποῖος φωνῆ ψεύδης καὶ δὲ φυλάττει τὴν κατωτέρω ἐντολῆν τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης,
αὐτὸς βέβαια εἶναι ψεύδης παρομοίως, καὶ ἐὰν εἴπῃ ὅτι φυλάττει τὴν μεγαλιέτερην ἐντολῆν τῆς
πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης. διὰ τί ἢ δύο αὐταῖς ἐντολαῖς εἶναι ἐνωμέναις ἀναμεταξύων, ὡς λέγει
ὁ μέγας Βασίλειος, καὶ ὁποῖος φυλάττει τὴν μίαν, αὐτὸς ἐξ ἀνάγκης ἄρεται τὴν φυλάττει καὶ
τὴν ἄλλην. ἢ ἔγω πάντα καὶ τὰς ἐντολάς ταύτας σιωπάει (ὁ Κύριος) ὡς εἰς τὸν πλη-
σίον ἐπιποιῶν, εἰς ἑαυτὸν μετατίθησιν. ἐπεινάσα γὰρ φησὶ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, καὶ τὰ ἐ-
ξῆς. εἶτα ἐπάγει, ὅτι ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐν τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιή-
σατε. καὶ ἐὰν διὰ μὲν τῆς πρώτης (ἐντολῆς) ὅτι κατορθώσαι καὶ τὴν δούτεραν. ἔτι δὲ τῆς δευ-
τέρας ἐπαυελθεῖν αὐτῶν ἐπὶ τὴν πρώτην καὶ ἀγαπᾶντα μὲν τὸν Κύριον, ἀγαπᾶν ἀκολούθως
καὶ τὸν πλησίον. ὁ γὰρ ἀγαπῶν με, εἶπεν ὁ Κύριος, τὰς ἐντολάς μου τηρήσει. αὐτῇ δὲ ἔστι φη-
σιν ἢ ἐντολὴ ἢ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπάτε ἀλλήλους, καθὼς ἐγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς. ἀγαπῶντα δὲ πά-
λιν τὸν πλησίον, τὴν εἰς τὸν Θεὸν ἀγάπην ὑποπληρῶν, αὐτὸς εἰς ἑαυτὸν ὑποδεχομένη τὴν χά-
ριν. (Ὁρῶ καὶ πλάτ. β.) (1) εἶπε δὲ καὶ ὁ Θεοφόρος Μάξιμος, ὅτι ἢ πρὸς τὸν πλησίον ἀ-
γάπη, εἶναι ἀποδείξις τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης. ἢ Ἐνέργεια καὶ ἀποδείξις τῆς πρὸς Θεὸν τελείας
ἀγάπης ἔστιν, ἢ γνησίᾳ δι' ὀνοίας ἐκείσε πρὸς τὸν πλησίον ἔχουσι. ὁ γὰρ μὴ ἀγαπῶν
τὸν ἀδελφὸν αὐτῶν, ὃν ἐώρακε, φησὶν ὁ θεῖος Γεωργίου, τὸν Θεόν, ὃν ἐχ' ἐώρακεν, καὶ διδάσκει
ἀγαπᾶν. (Κεφάλ. 15. τῆς γ'. ἐκατοντ. τῆς Γνωστικῶν.)

21. ἢ Καὶ ταύτῃ τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα, ὁ ἀγαπῶν
τὸν Θεόν, ἀγαπᾶ καὶ τὸν ἀδελφόν αὐτοῦ.

Ενωμένη, λέγει, εἶναι ὅσον εἰς τὴν παλαιὰν Διαθήκην, ὅσον καὶ εἰς τὴν νέαν, ἢ πρὸς τὸν
Θεόν, καὶ ἢ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη, καὶ τὰς δύο ταύτας ἐντολάς, γνωρίζομεν καθολικωτέρας καὶ πε-
ριεκτικωτέρας ὅλων τῶν ἄλλων ἐντολῶν. ὡς, καὶ λέγει τις, ὅτι ἀγαπᾶ τὸν Θεόν, δὲ ἀγαπᾶ
δὲ τὸν ἀδελφόν τε, ἐλέγχεται ὅτι φανερά ψεύδεται, καὶ ἀπατᾶ καὶ πλανᾷ αὐτὸς ἑαυτὸν, μετὰ τὸ τὴν
φρο-

(1) λέγει ὁμοίως ὁ αὐτὸς μέγας Βασίλειος ἐν τῷ περὶ Παρ-
ουσίας, ὅτι τὸν μὲν Θεὸν ἀρεται τὴν ἀγαπᾶντα δι' αὐτῶν, καὶ
ὄχι διὰ τὰ αὐτὰ ἀγαπᾶ καὶ τὴν Βασιλείαν. τὸν δὲ πλησίον καὶ

τῆς τῷ Θεῷ ἀρετῆς ἀρεται τὴν ἀγαπᾶντα, ὄχι δι' αὐτῶν, ἀλλὰ
διὰ τὸν Θεόν. καὶ μήτε τὴν ἀγαπᾶντα αὐτῶν περιεσπῶν ἀπὸ
τὸν Θεόν, μήτε ἐπίσης μετὰ τὸν Θεόν, ἀλλὰ ὡς ὑπηρεσίας Θεῷ.

να ὀνομάζωμεν ἀδελφός μας. Ἐξ ἑποῦ λέγει ἐδῶ. ὅτι κάθε ἀνθρώπος ὅπῃ πισθεῖ, ἔτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ Χριστός, αὐτὸς ἐγεννήθη ἄπὸ τὸν Θεόν. καὶ ὅποιος ἀγαπᾷ τὸν ἐράνιον Πατέρα τὸν γεννήσαντα πνευματικῶς τὴν πισθόντα εἰς αὐτὸν, αὐτὸς ἀκολουθῶν ἀγαπᾷ καὶ τὸν πιστὸν Χριστιανόν, ὅπῃ ἐγεννήθη πνευματικῶς ἄπὸ αὐτόν.

Καὶ ὡσαύτῃ νὰ λέγη μὲ τὰ λόγια ταῦτα εἰς τὴν Χριστιανίαν. ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, κἀνεὶς ἄπὸ λόγουσας ἄς μὴ νομίση, πῶς ἐγὼ ὀνομάζω ἀδελφός τὴν ἀπίστην, καὶ τὴν αἰρετικὴν, μηδὲ ἄς σοχαδῆ, ὅτι ἐγὼ ὀμιλῶ δι' αὐτὴν, ὅτι ὅποιος ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, πρέπει νὰ ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφόν τε. ἐπειδὴ ἐγὼ τὴν ποιῶν, τὴν ὠνόμασα πρότερον μιστὴν, καὶ ἀντιχρῆστὴν· ἀλλὰ ἄς φρονη ὁ καθένας ἄπὸ λόγουσας, ὅτι εἶπον τὰ ἀνωτέρω ἕξ ἐκείνης ὅπῃ πισθῆν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, καὶ ἠξιώθησαν νὰ ἁγιασθῶν ἐξ ὕδατος, καὶ Πνεύματος. ἦτοι ἐξ τῆς ἁγίας Βαπτίσματος, καὶ ἔλαβον τὴν θέαν ὑπόθεσιαν. ταυτὸν εἶπεν, ὅτι τὰ εἶπον ἕξ τὴν ὁμοπίστην ἡμῶν Χριστιανῶν, οἱ ὅποιοι ἕκ ἐκ θελήματος σαρκὸς, ἕδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ' ἐκ Θεοῦ ἐγεννήθησαν, καθὼς καὶ ἐσῆς. καὶ ἀκολουθῶν ἔγιναν ἀδελφοίσας, ὡσαύτῃ ὅπῃ ἐτέχθησαν πνευματικῶς ἄπὸ τοῦ ἑα καὶ τὸν αὐτὸν ἐράνιον Πατέρα, καὶ ἄπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν Μητέρα τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ ἄπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν μήτραν, τὴν ἁγίαν κολυμβήθραν. ἕξ τὴν αἰτίαν γὰρ ταύτην ἀκολουθῶν ἐπαρόθεσα, ὅτι ἐκεῖνος ὅπῃ ἀγαπᾷ τὸν γεννήσαντα: ἦγεν τὸν Θεόν, αὐτὸς ἀγαπᾷ καὶ τὸν γεννηθέντα ἐξ αὐτῆς πνευματικῶς ἕξ τῆς ἁγίας βαπτίσματος, ἕξ νὰ κάμω μὲ τὴν προσθήκην ταύτην, ἐνώμιον καὶ ἀδιαίρετον τὸν λόγον μου. δι' ὅ,τι εἶπον ἀνωτέρω, ὅτι ταύτῃ τὴν ἐπιτολὴν ἔχομεν ἀπ' αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν Θεόν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφόν αὐτῆ. ἐκείνης δὲ ὅπῃ δὲν γεννηθῆν πνευματικῶς ἄπὸ τὸν Θεόν ἕξ τῆς ἁγίας βαπτίσματος, κἀνεὶς φρόνιμος δὲ θέλει ὀνομάσῃ ἀδελφός, ἀλλὰ ἐκείνης μόνος, ὅσοι ἐγεννήθησαν ἄπὸ τοῦ ἑα καὶ τὸν αὐτὸν πνευματικὸν Πατέρα, καὶ ἄπὸ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πνευματικὴν μήτραν. καὶ τῆς μόνος ἐξαιρέτως θέλει ἀγαπᾷ. ἕξ τὴν καὶ ἡ φύσις αὐτῆ τὸ διδάσκει, ὅτι ὅποιος ἀγαπᾷ τὸν Πατέρα, αὐτὸς νὰ ἀγαπᾷ καὶ τὸν υἱόν τε.

2. „ Ἐν τῷ γινώσκωμεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τῶ Θεοῦ, ὅταν
„ τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν, καὶ τὰς ἐπιτολὰς αὐτῆ τηρῶμεν.

ΚΑλὰ ἐνοήσαμεν ἀνωτέρω, ὅτι ὁ ἠγαπημένος Ἰωάννης λαλεῖ, ὅτι πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν ἐξαιρέτως ὄχι τὴν ἀπίστην, ἀλλὰ τὴν πίστην τὴν ἄπὸ τοῦ Θεοῦ γεννημένην πνευματικῶς ἐν τῇ ἁγίᾳ βαπτίσματι. πανταχῶ δὲ καὶ εἰς κάθε διδασκαλίαν ὁ χαριτόνομος, εὐνοεῖ τὰς δύο ἐπιτολὰς, τὴν πρὸς τὸν Θεόν καὶ τὴν πρὸς τὸν πλησίον. ἐπειδὴ καὶ τῇ ἀληθείᾳ εἶναι ἐνωμιῶν ἀνασταξῶν, καὶ ἡ μία συκρατεῖται ἄπὸ τὴν ἄλλῃ, καὶ ἡ μία συμβοηθῆ τὴν ἄλλῃ. ποτὲ μὲν γὰρ λέγει „ ὅτι ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφόν αὐτῆ, αὐτὸς δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀγαπᾷ τὸν Θεόν· ποτὲ δὲ, ὁ μὴ ἀγαπῶν, ἕκ ἐγὼ τὸν Θεόν. ἐδῶ δὲ, λέγει „ ὅτι ἐν τῷ γινώσκωμεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ, ὅταν τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν. καὶ τὸσον φαίνονται αἱ δύο αὗται ἐπιτολαὶ ἐνωμιῶν, εἰς τρόπον ὅτι νὰ ἀποδεικνύωνται ἡ μία ἄπὸ τὴν ἄλλῃ, ὡς ὅπῃ καὶ τὸν Μιθροφάνη αἰσῶν κατ' ὑπόθεσιν ἠθέλον ἐρωτήσῃ τινὰς „ ποῖος ἀγαπᾷ τὸν Θεόν; ἢ ποῖος δὲν ἀγαπᾷ τὸν ἀδελφόν τε; καὶ ἂν ἐκ τῆς ἐναντίας ἠθέλον ἐρωτήσῃ „ ποῖος δὲν ἀγαπᾷ τὸν ἀδελφόν τε; ἢ ποῖος νὰ τὴν ἀποκρίνηται, ὅτι ὅποιος δὲν ἀγαπᾷ τὸν Θεόν· καὶ ἀναμφιβόλως ἔτις ἔχει ὁ λόγος καὶ ἡ ἀλήθεια· ἢ ἀποδείξει δὲ αὐτῆ λέγεται ἁπλοῦς, ἐπειδὴ καὶ τὸ ἑα δεικνύεται διὰ τῆς ἄλλης. καὶ ἀγκαλὰ τὸ εἶδος αὐτὸ τῆς ἀποδείξεως, μερικοὶ ἄπὸ τῆς ἕξ σοφῆς τὸ κατηγορεῖν, ὅμως αὐτοὶ καὶ τῶ εἶναι μᾶλλον κατηγορίας ἄξιοι, καθὼς δείχνει αὐτῆ ἡ τῶ παραγμάτων ἀλήθεια. βλέπε ἕξ τῆς ἀληθείας ταύτης τὸ πιστὸν τε καὶ βέβαιον· εἰς ἐκείνον ἕξ ὅπῃ ἀγαπᾷ τὸν Θεόν ἀκολουθεῖ βέβαια, τὸ νὰ φυλάττῃ τὰς ἐπιτολὰς τοῦ Θεοῦ. εἰς δὲ τὸν φυλάττοντα τὰς ἐπιτολὰς τοῦ Θεοῦ, ἀκολουθεῖ ἕξ ἀνάγκης τὸ νὰ ἀγαπᾷ τὸν ἀδελφόν τε. λοιπὸν εἶναι φανερόν, ὅτι ἐκεῖνος ὅπῃ ἀγαπᾷ τὸν Θεόν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφόν τε. Καὶ ἀντιστρόφως, ὅποιος ἀγαπᾷ τὸν ἀδελφόν τε, αὐτὸς πολὺ πρότερον φυλάττει τὰς ἐπιτολὰς τοῦ Θεοῦ. ὁ δὲ φυλάττων τὰς ἐπιτολὰς τοῦ Θεοῦ, αὐτὸς πολλῶν μᾶλλον ἀγαπᾷ τὸν Θεόν. λοιπὸν εἶναι φανερόν, ὅτι ὁ τὸν ἀδελφόν αὐτῆ ἀγαπῶν, αὐτὸς καὶ τὸν Θεόν ἀγαπᾷ. καὶ ἀντιστρόφως, ὁ τὸν Θεόν ἀγαπῶν, αὐτὸς καὶ τὸν ἀδελφόν αὐτῆ ἀγαπᾷ. καὶ ἔτι σῶζεται ὁ λόγος τῆς ἁπλοῦς δείξεως.

Ἐγὼ δὲ γράφων ταῦτα καὶ ἐρμηνεύων, λέγει ὁ ἱερός Μιθροφάνης, θαυμάζω, καὶ θρηνῶ, καὶ ὀδύρομαι, ὅτι εἰς καιρὸν ὅπῃ ὅλοι οἱ Ἀπόστολοι καὶ Θεολόγοι τῆς Ἐκκλησίας μας ἀγωνίζονται τὸσον, καὶ λέγουσι, καὶ γράφουσι τόσα καὶ τόσα ᾠδὴ τῆς πλῆσιον ἀγάπης, κἀνεὶς ὅμως ἄπὸ ἡμῶν δὲν ἀλείφεται τὴν σήμερον νὰ ἔχη τὴν ἀγάπην ταύτην κατὰ τὸ χρεωσάμενον μέτρον καὶ τελειότητι,

παι, ἀλλ' ἔτε καὶ ὀλίγον ἐνεργεῖ τὴν ἐπιτολήν αὐτῶν· ἀλλὰ ὅλοι ἡμεῖς, ὅσαυτὰ νὰ εἴμεθα ἀναίδητοι, καὶ σκληροὶ εἰς τὴν καρδίαν, ὡσαύτῃ τὴν πέτραν τὴν καλυμμένην παρῆναι, ἀντὶ νὰ ἀγαπῶμεν τὰς ἀδελφάς, ἀκόμη καὶ τὰς μισοῦμεν, καὶ τὰς φθονοῦμεν, καὶ τὰς βαρκαίνουμεν· καὶ ἐκ τῆς ὑποδειχόμεθα, ὅτι μίτη τὸν Θεὸν ἀγαπῶμεν τὴν ὁποίαν τῆτε ἀμνηστίας, ποῖον ἄλλο ἡμπερὶ νὰ εἴρεθῃ χειρότερον, ἢ ὀδυνηρότερον; βέβαια ἔδεν. Ἐξ τῆτο ἄς ἀνασῆφωμεν ἀδελφοί μου χειριστοὶ, ἄς ἀνασῆφωμεν ὑπὸ τὴν καρνηβαρίαν ὅπως μᾶς ἐπροξέστησαν ἢ μέθῃ τῆ Σαταναῆ, καὶ διώξαντες ὑπὸ τὴν καρδίαν μας κάθε φθόνον, καὶ μῖσος, καὶ ἔχθραν, ἄς ἀγαπήσωμεν τὰς ἀδελφάς μας γνησίως καὶ ὁλοφύχως, ἵνα καὶ τὸν ποιητὴν μας Θεὸν εἴρεθῶμεν ἀγαπῶντες. ἢ ἐπιτολή δὲ αὕτη τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν μας ἀγάπης, δὲν εἶναι βαρεῖα καὶ δύσκολος, ἀλλὰ καὶ πολλὰ εὐκολος καὶ ἐλαφρὰ, τὸ δὲ νὰ μὴ ἀγαπῶμεν τὸν ἀδελφὸν μας, τῆτο εἶναι τῆ ἀληθεία τὸ δύσκολος καὶ βαρὺ, καὶ ἢ ὑποδείξεις ἐγγύς· ἔξ τὶ τὸ μῖσος, καὶ ἢ ἔχθρα κάμνει τὴν καρδίαν τῆ μισσητος, νὰ δειστικεῖται πάντοτε εἰς λύπην, πάντοτε εἰς πόνον, πάντοτε εἰς παρεχίω· ἔξ τὶ, καθὼς τὸ σκωλικὸ κατατρώγει τὸ ξύλον: ἔτξ καὶ τὸ μῖσος κατατρώγει καὶ κατατῆκει τὸσον τὴν ψυχὴν, ὅσον καὶ τὸ σῶμα τῆ· καὶ ἔξ τὶ τὸ μῖσος ἐξορίζει ὑπὸ τὴν ψυχὴν κάθε εἰρήνῃν, καὶ ὑπὸ τὴν καρδίαν, κάθε ἀπάουσι· τὸ δὲ νὰ ἀγαπῶντας τὸν ἀδελφὸν τῆ εἶναι ἐξ ἐναντίας ἀβαρὲς, καὶ πολλὰ εὐκολον· ἔξ τὶ προξενεῖ εἰρήνῃν εἰς τὴν ψυχὴν, καὶ κάμνει ἄλυπον τὴν καρδίαν· ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, ἔξ τὶ κάμνει ὅλων τὴν κατέσασιν τῆ ἀνθρώπου, χαρμεσάτῃν, φαιδρῶν, καὶ γεμάτῃν ὑπὸ κάθε ὄφροσιῶν· ἀλλὰ ἀλλοίμοσον εἰς τὴν ἀγνωσίαν τῆ πεινῶν χειριστῶν! ἔξ τὶ αὐτοὶ ἀφίνοντες τὸ μᾶλλον εὐκολον καὶ συμφερότερον εἰς τὴν ψυχὴν καὶ ζωῆν τῆς, ποροτιμῶσι τὸ δύσκολον καὶ βλαβερότερον· καὶ ἀντὶ ἔξ τὴν φυλακτικῇ, καὶ σωτικῇ ἀρετῇ τῆς ἀγάπης, ποροκρίνῃσι φεῦ· τὴν ἐναντίαν τῆς ἀγάπης κακίαν: ἢτοι τὸ μῖσος, καὶ τὴν μνησικακίαν· τὰ ὁποῖα ἀφανίζῃν τὴν ψυχὴν ὁμῆ καὶ τὸ σῶμα τῶν.

3. „ Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τῆ Θεῶ, ἵνα τὰς ἐπιτολάς αὐτῆς τηρῶ-
 „ μεν· καὶ αἱ ἐπιτολαὶ αὐτῆς βαρεῖαι ἐκ εἰσίν.
 4. „ Ὅτι παῦ τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆ Θεῶ, νικᾷ τὸν Κόσμον.

Λοιπὸν καὶ τὰς θείας ταύτας ὑποφάσεις τῆ μεγάλης Θεολογίας, σημεῖον φανερότατον τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης, εἶναι ἢ φύλαξις τῆς ἐπιτολῶν τῆ Θεῶ „ ἐὰν γάρ φησιν ὁ Κύριος ἀγαπᾷτέ με, τὰς ἐπιτολάς τὰς ἐμὰς τηρῶσατε. (Ἰω. ιδ'. 15.) λέγει δὲ ὁ Εὐαγγελιστῆς, ὅτι δὲν εἶναι αἱ ἐπιτολαὶ τῆ Κυρίου βαρεῖαι, καὶ δύσκολοι· καὶ πολλὰ ἔρως εἶπε τῆτο· ἔξ τὶ ὁ Κύριος εἶπεν ἐν τῆς Εὐαγγελιστοῖς „ὅ ὅ ζυγὸς μου χρηστός, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστι. (Ματθ. ιδ'. 29.) δὲν εἶναι δὲ βαρεῖαι αἱ ἐπιτολαὶ τῆ Θεῶ. α'. ἔξ τὶ προξενεῖ μίαν ζωτικῇν ἐλπίδα εἰς τὴν ψυχὴν τῆ εργαζομένην τὰς ἐπιτολάς, πῶς ἔχει νὰ ὑπολαύσῃ τὰ αἰώνια ἀγαθά. β'. ἔξ τὶ γρηνώσιν ἀκατηγόρητον σμειδῆσιν, μᾶλλον δὲ καὶ ἀπάουσι μεγάλῃ καὶ χαρᾷ προξενεῖσιν εἰς αὐτῶν· τὸ δὲ νὰ ἔχη τινὰς ἀκατηγόρητον καὶ χαροποιῶν σμειδῆσιν, τῆτο εἶναι ἢ ὀτυχία ὅλων τῆς ὀτυχιῶν· ὅθεν εἶπεν ὁ Χρυσορρήμων. „ ἔδεν ἔτω περὶ, καὶ ματέρων ποιεῖ τὴν ψυχὴν, ὡς „ δικαιοσύνης κῆσις, καὶ ἀρετῆς. (ὁμιλ. λ ἢ. εἰς τὸ κατὰ Ματθ.) Καὶ γ'. δὲν εἶναι βαρεῖαι αἱ ἐπιτολαὶ. ἔξ τὶ δὲν ἔχῃν τῆσιν δυσκολίαν εἰς τὸ νὰ κατορθωθῶν. Καὶ αὐθὲν νὰ εἰπῶμεν τὴν ἀλήθειαν, βαρύτεραι εἶναι αἱ κακίαι ὑπὸ τῆς θείας ἐπιτολῆς, καὶ ὀφθαλοπτεροῦ δυσκολίαν ἔχουσιν ἐκεῖναι ὑπὸ τῆς ἀρετῆς.

Ἄσυχκῆτως ὅδ εἶναι ὀκολώτερον τὸ νὰ μὴ κλέψῃ θετέον τινὰς, φυλάττωντας τὴν ἐπιτολήν τὸ „ ἐ κλέψῃς, ὑπὸ τὸ νὰ ὀδραβῆ τὴν ἐπιτολήν ταύτην, καὶ νὰ κλέψῃ· ἔξ τὶ ἐκεῖνος ὅπεθ θέλει νὰ κλέψῃ, καὶ νὰ ὀδραβῆ τὴν ἐπιτολήν τὸ, ἐ κλέψῃς, αὐτὸς δοκιμάζει μεγάλης δυσκολίας, καὶ κόπης, καὶ φόβης· ἐπειδὴ πρέπει νὰ ὀδρατῆρῆσῃ καιρῆς, καὶ τρόπης, καὶ τόπης, καὶ ὀσωπῆ, καὶ ἄρματα πρέπει νὰ μεταχειριδῆ, καὶ μυεῖας ἄλλας ἐτοιμασίας πρέπει νὰ κάμῃ, καὶ τὴν ζωὴν τῆ πρέπει νὰ βάλῃ εἰς κίνδυνον, ἔως ἐ νὰ τελειώσῃ τὴν κλεψίαν· καὶ ἀν μὴ πιαδῆ, δέρνεται, ἀτιμάζεται, φυλακίεται, πολλαῖς φοραῖς δὲ καὶ θανατῆται· ἐὰν δὲ δὲν πιαδῆ καὶ γλυτώσῃ τὴν ζωὴν, πάντοτε ἔχει τὸν ἐλεγχον τῆς σμειδῆσεως, ὡσαύτῃ δὲν δῆμιον ὅπεθ τὸν μασιζει, καὶ φόβον φέρει εἰς τὴν καρδίαν τῆ ἀνεξάλειπτον, φοβέμενος μήπως τὸν καταλάβῃ τινὰς καὶ τὸν ποροδάσῃ· τὸ δὲ νὰ ἔχη τινὰς τοιαύτῃν κατεγνωσμένην, καὶ πεφοβισμένην σμειδῆσιν, τῆτο εἶναι ἀληθείας ἢ δυσυχία ὅλων τῆς δυσυχῶν, καὶ ἢ μεγαλιτέρα παιδεία ὑπὸ ὅλας τὰς παιδείας· ἐπειδὴ καὶ ζῆ ὁ παλαιόπαρος ἀνθρώπος ἐκεῖνος, μίαν ζωὴν ἀζῶν, καὶ πλέον ὀδυνηρῶν ἀπο τὸν ἴδιον θάνατον, καθὼς εἶπεν ὁ θεῖος Χρυσόσομος „ ἔδεν ἔτω βαρεῖ τὴν ψυχὴν, ἔδεν

πίδα τῆς μελλούσης αἰωνίης ἀντιμιδίας. „ Εἰ καὶ χρῆστος ὁ νέος ζυγός, καὶ τὸ φορτίον ἐλαφρὸν, ἀ-
 „ σπέρ ἀκείεις, ἀλλὰ ἔτι τὴν ἐλπίδα τῆτο καὶ ἀντίδοσιν, πολλῶν τῆς ἐνταῦθα κακοπαθείας ἔσσαν
 „ δαφιλεσέραν. (λόγῳ εἰς τὸ Πάχα) Διὰ τῆτο εἶπον ὁ Ἀββᾶ Μακάριος τὸν μέγαν λόγον
 „ τῆτον· ὅτι, εἰα θετέον τινὰς ἠθελε κάμη πόλεμον μετὸν Σατανᾶ ἔτι νὰ φυλάξῃ τὰς ἐντολάς
 „ τῆ Θεῶ, ἀφ' ἧ ἐκτίθη ὁ Ἀδάμ ἕως τῆς συντελείας τῆ Κόσμου, τίποτε μέγαν κατόρθωμα δεῶ
 „ ἔκαμνε, κατὰ σύγκρισιν τῆς μελλούσης δόξης ὅπῃ ἔχει νὰ ἀπολαύσῃ. „ εἰ ἕκαστος ἡμῶν ἀφ' ἧ
 „ ἐκτίθη ὁ Ἀδάμ ἕως τῆς συντελείας τῆ Κόσμου πόλεμον ἐπολέμει πρὸς τὸν Σατανᾶ, καὶ ὑ-
 „ πέμεινε τὰς θλίψεις, εἰδὼ μέγα ἐποίει πρὸς τὴν δόξαν, ἢν μέλλει κληρονομεῖν· συμβασι-
 „ λούσει ἦν εἰς τὰς ἀπεραντῆς αἰῶνας τῆ Χειρῶ· (1) ὥσε, εἰα ἔπος ἔχη ἡ ἀλήθεια, τὶ βα-
 „ ρύ, ἢ τί δύσκολον πρᾶγμα εἶναι νὰ ἐργάζεται καθε χειριανός τὰς ἐντολάς τῆ Κυρίη, εἰς
 „ τριάκοντα, ἢ πεσάρακοντα χρόνας, καὶ ἔπειτα νὰ ἀπολαμβανῇ μίαν αἰωνιότητα ζωῆς πανδοδαί-
 „ μονος, καὶ πληρησάτης μακαριότητος; Σημείωσαι δὲ, ὅτι ὁ ἱερός Θεοφύλακτος συὴ τῶ Οἰκουμε-
 „ νίῳ λέγει, ὅτι ὁ Θεολόγος εἰδῶ ἔτι τῆτο εἶπον, ὅτι πᾶν τὸ γενηνημῆσον ἐκ τῆ Θεῶ νικᾷ τὸν
 „ Κόσμον, ἔτι νὰ δείξῃ, ὅτι ὅσοι ἀγαπᾶν τὰς ἀδελφῆτων, ἔτι τῆς ἀγάπης ταύτης, ὅχι μόνον
 „ γίνονται τέκνα Θεῶ, ἀλλὰ καὶ πρὸς τῆτοις κατορθώνον τὸ μέγα τῆτο κατόρθωμα, τὸ νὰ νικῶν
 „ τὸν Κόσμον.

„ Καὶ αὐτὰ ἐσιν ἡ νίκη ἢ νικήσασα τὸν Κόσμον, ἢ πίσις ἡμῶν.
 5. „ Τίς ἐσιν ὁ νικῶν τὸν Κόσμον, εἰ μὴ ὁ πισδῶν, ὅπ Ἰησοῦς ἐσιν
 „ ὁ ἕος τῆ Θεῶ;

Επειδὴ ἀνωτέρω εἶπον ὁ Θεολόγος, ὅτι ὁ χειριανός ὅπῃ ἡμνηθῆ ἐκ τῆ Θεῶ ἔτι τῆ ἀγίη βαπ-
 „ τίσματος, νικᾷ τὸν Κόσμον, καὶ τὰ τῆ Κόσμου. πᾶρα εἰδῶ ἀκολέθως λέγει, ποία εἶναι ἡ αἰτία
 „ ὅπῃ κάμνει τὴν νίκην ταύτην. δηλαδὴ ὅτι εἶναι ἢ εἰς τὸν Χειρὸν ἀληθείης καὶ ὀρθόδοξος πίσις.
 „ καὶ ἐπειδὴ ἡ πίσις μόνη· ἡμνηθῆ δεῶ νικᾷ, ἀλλὰ μαζί μετὸν ἔχοντα αὐτὴν πίσον, καὶ ὀρθόδοξον
 „ χειριανόν, ἔτι τῆτο ἐπορόσθεσε, καὶ εἶπε. καὶ ποίος εἶναι ἐκεῖνος ὅπῃ νικᾷ τὸν Κόσμον πάρεξ ἐ-
 „ κείνος ὅπῃ πισδῶει, ὅτι ὁ Ἰησοῦς εἶναι ὁ ἕος τῆ Θεῶ; νικᾷ δὲ τὸν Κόσμον, ὅχι ἐκεῖνος ὁ χει-
 „ ριανός ὅπῃ πισδῶει ἀπλῶς μετὸν ἡμνηθῆ ἀκολῶ, ἀλλὰ ἐκεῖνος ὅπῃ μαζί μετὸν πίσιν φυλάττει
 „ καὶ τὰς ἐντολάς τῆ ὑπ' αὐτῆ πισδομένη Χειρῶ, καθὼς εἶπον ὁ Κύριος πρὸς τὰς μαθητάς τε, νὰ
 „ διδάσκων τὰς ὑπ' αὐτῆ βαπτισμένους χειριανῶς „ διδάσκοντες αὐτὰς τηρεῖν πᾶντα ὅσα ἐνετειλέ-
 „ „ μιν ἡμῖν. (Ματ. κη. 20.) ὅπῃ τὴν εἰς Χειρὸν πίσιν ἔχων σιωτροφοδύμῆλον μετὰ καλὰ
 „ ἔργα, καὶ μετὸν τὴν φύλαξιν τῆς ἐντολῶν τῆ Χειρῶ, αὐτὸς περιζωννύμῆλος τὴν ἀνωθεν θείας δύ-
 „ ναμιν, καὶ θερμαινόμενος τὴν καρδίαν ἀπὸ τῆς ἐνέργειαν, καὶ χάριν τῆ ἐν αὐτῆ ἔτι τῆς πίσεως
 „ κατικεντος Χειρῶ, νικᾷ καὶ καταβάλλει ὅλον τὸν Κόσμον, νικᾷ καὶ καταβάλλει καὶ τὰς τῆ Κόσμου
 „ ἐπιθυμίας, νικᾷ καὶ καταβάλλει τὸν Κοσμοκράτορα Διάβολον, καὶ σιωτρίζει ὑπὸ τὰς πόδας τε
 „ τὰς τῆς μηχανὰς καὶ παγίδας, καὶ καταπατεῖ ἐπάνω εἰς τὴν κεφαλῆν τε, καὶ τὴν ἐξουσίαν ὅπῃ
 „ ἔλαβον ἀπὸ τὸν παρ' αὐτῆ πισδομένον Κύριον, τὸν εἰπόντα „ εἰδὼ δίδωμι ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τῆ
 „ „ πατεῖν ἐπάνω ὄφρων, καὶ σκορπίων, καὶ ὅπῃ πᾶσαν τὴν δύναμιν τῆ ἐχθρῶ. (Λυκ. ι. 19.)
 „ νικᾷ καὶ σιωτρίζει καὶ ὅλας τὰς ὑπηρετίας, καὶ τὰ ἔργα τῆ Διαβόλου, τὸσον Δαίμονας, ὅσον καὶ
 „ ἀνθρώπων. καὶ ἔτε τὰς φοβερισμῶς αὐτῆ ἡμνηθῆ. ἔτε τὰ βάσανα τῶν φοβεῖται, ἔτε εἰς τὰς
 „ κολακείας αὐτῆ καὶ ὑποχέσεις φροσασαθεῖ ἢ καρδίαν τε. νικᾷ καὶ καταβάλλει ἀκόμη, καὶ ὅλας τὰς
 „ ὑπολαύσεις τῆ σώματος, καὶ ἔτε εἰς τὰς φιληδονίας κάμπτεται, ἔτε εἰς τὰς φιλοδοξίας ἐπαίρε-
 „ ται, ἔτε εἰς τὰς φιλαργυρίας, καὶ πλέτας κλίνει παντάπασιν ἢ ψυχῆν τε. ἀλλὰ ὅλα ταῦτα νι-
 „ κᾷ καὶ καταφρονεῖ, ὡσαύτ' σκύβαλα, καὶ κοιορκτόν.

Θέλει νὰ καταλάβῃς ἀδελφε, τὴν ἀλήθειαν τῆς λόγων τῶν, τῆ Εὐαγγελισῶ Ἰωάννη; καὶ
 „ νὰ γνωρίσῃς πῶς ἢ πίσις τῆ Χειρῶ, καὶ οἱ εἰς τὸν Χειρὸν πισδῶντες, ἐνίκησαν ὅλον τὸν Κόσ-
 „ μον;

(1) Προσίθμη εἰδῶ καὶ πᾶ χρυσᾶ λόγια τῆ χειριανῶν Ἰωάν-
 „ νη, καὶ χρυσᾶ κήρυκος τῆς Ἐκκλησίας, πᾶ ὅπῃ δαειδῆς ὁ
 „ Θεοφύλακτος, λέγει „ ἐπειδὴ τὸ πᾶν πεμῆσιον τῆς εἰς Θεὸν ἀγέ-
 „ „ τῆς, τὴν ἡμνηθῆ ἡμνηθῆ πρᾶσιον ἀποβάλετο, εἰδῶκε ὅπῃ τῆς
 „ ἡ ἀπὸ τῆς τῆ Θεῶ βαρῆας εἶναι, διὰ τῆς πρᾶσι. καὶ εἰ ἡμνηθῆ
 „ αὐτῆ βαρῆαι ἐκ ἀσῆ. τί γὰρ βαρῆ τὸ ἀγαπᾶν τὸν ἀδελφόν;
 „ ἀλλὰ καὶ τῆς ἐν φυλακῆ ἐπισκέπτωμαι, τί βαρῆ: εἰ γὰρ ἐξου-

„ ἡμνηθῆ φησι τῆς ἐν φυλακῆ, ἡ δὲ δουκέρης. ἀλλ' ἐπισκέπτωμαι
 „ μόνον. εἰδῶ τὸν ἀδωνῆντα ἀπαλλάτταν τῆς νόσου, ἀλλὰ μόνον
 „ ἐπισκέπτωμαι. εἰδῶ τὸ πᾶν ἡμνηθῆ πολυτελῆ τράπεζαν παρα-
 „ „ τισδῶναι κελῶν, ἢ τὸ γυμνῶν ἐκ ποικιλίας ἡμνηθῆ κτισ-
 „ „ κῆσασμῶν δίδοναι, ἀλλὰ τὴν ἀγαθαίαν χρείαν παρέχων, ἢ
 „ ὁ πᾶν ἡμνηθῆ, καὶ γυμνηθῆ ἐπίσηθῆ.

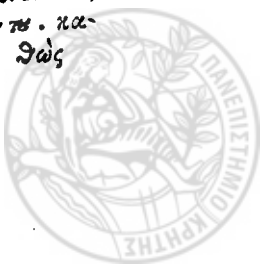

μον; γύρειται μία φορά καὶ ἰδὲ εἰς τὰ πέντα μέρη τῷ Κόσμῳ. καὶ σοχάσῃ πᾶ εἶναι ὁ Ἐλλητισμός ὅπῃ ἐπολέμησε τὸς χρόνος τῷ πῖσιν τῷ Χριστῷ; πᾶ εἶναι οἱ Νέρωνες, καὶ οἱ Τιβέριοι, καὶ οἱ Δέκιοι; πᾶ οἱ Δικηλιτιανοί, καὶ Μαξιμιανοί, καὶ Μαξέντιοι; πᾶ οἱ Ἀγριππῖνοι, καὶ Ἰβλιανοί; καὶ οἱ λοιποὶ φοβεροί, καὶ τρομεροὶ τύρανοι, οἱ ἄσπονδοὶ ἐχθροί, καὶ διώκται τῆς τῷ Χριστῷ πίσεως; ὅλοι σῖκήθησαν, ὅλοι ἠφανίσθησαν, καὶ τὸ μνημόσυον αὐτῷ ἀπώλετο μετ' ἡγῆς, ἀπὸ τῷ ἀπειροδυνάμον πῖσιν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, καὶ ἀπὸ τῆς εἰς τὸν Χριστὸν πισθόντας. Πᾶ τὰ ἔδαλα; πᾶ οἱ βωμοί; πᾶ οἱ λαμπροὶ ναοί, καὶ αἱ θυσαίαι τῷ Δαιμόνων, ὅπῃ ἦτον ἐξαπλωμῆμα εἰς ὅλον τὸν κυκλοτετραπέρατον Κόσμῳ; ὅλα σῖκήθησαν καὶ ἐξέλιπον ἀπὸ τῷ πῖσιν τῷ Χριστῷ. Πᾶ δὲ καὶ τῷ αἰρετικῶν αἱ θεομίσητοι φατελαί; πᾶ οἱ Μαρκιωνισαί, καὶ Καρποκρατιανοί, καὶ Κιερνθιανοί; πᾶ Μανιχαῖοι, καὶ Μοντανισαί, καὶ Παυλιανισαί; πᾶ οἱ Ἀρειοί, καὶ Μακεδόνιοι, καὶ Σαβέλλιοι; πᾶ; πᾶ οἱ Νεστοριανοί, καὶ Μονοφυσῖται, καὶ Φωτασιασαί, καὶ Θεοπασχίται, καὶ Μονοθελιταί, καὶ Εἰκονομάχοι; ὅλοι ὅλοι σῖκήθησαν, καὶ κατετροπώθησαν, καὶ ὅλον σῖκα νικῆνται, καὶ κατατροπώνονται ἀπὸ τῷ πῖσιν τῷ Ἰησοῦ Χριστῷ, ἐπειδὴ ἡ μὲν εἰδωλολατρεία, καὶ αἰρέσεις, εἶναι σκότος, καὶ ψεῦδος, καὶ μὴ ὄν, ἡ δὲ πῖσις τῷ Χριστῷ, εἶναι φῶς, καὶ ἀλήθεια, καὶ ὄν. ὅθεν πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ νικήσῃ ποτὲ τὸ σκότος τὸ φῶς; ἢ τὸ ψεῦδος, τῷ ἀλήθειαν; ἢ τὸ μὴ ὄν, τὸ ὄν; ἢ τὸ πῖστο τὸ φῶς ἀντιστρόφως ἀγλύει τὸ σκότος, ἢ ἀλήθεια, τὸ ψεῦδος, τὸ ὄν, τὸ μὴ ὄν, καὶ ἡ πῖσις τῷ Χριστῷ νικᾷ τῷ ἀπίσταν, καὶ αἰρέσιν.

Καὶ τὸ θαυμαστὸν εἶναι, ἢ τὴν πῖσις αὐτῇ σῖκησεν ὅλον τὸν Κόσμῳ, ὄχι μὲ σοφῆς, καὶ δυνατῆς, ὄχι μὲ πλεσίς, καὶ πολυαείθμης ἀνθρώπων, ἀλλὰ μὲ ἀσοφῆς, καὶ ἀλίης. μὲ ἀδυνατῆς, καὶ πτωχῆς, καὶ μὲ δώδεκα ὄντας τὸν ἀριθμὸν, ἢ καὶ ἐβδομήκοντα. ἔπει γὰρ οἱ ὀλίγοι πισθόντες ἀδιστάκτως, ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ, καὶ ἐνδυναμωθέντες ἀπὸ τὸν Χριστὸν ὅπῃ τῆς εἶπε „ μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῷ ἄποκτείνοντων τὸ σῶμα, τῷ δὲ ψυχῷ μὴ δυναμῶν ἀπὸ „ κτεῖναι. (Ματθ. ι. 28.) Καὶ πάλιν „ ἐν τῷ Κόσμῳ θλίβῃν ἔξετε, ἀλλὰ θαρσεῖτε ἐγὼ „ νικήκα τὸν Κόσμῳ. (Γω. ις. 33.) ἀπὸ τὸν Χριστὸν, λέγω, θαρραλισθέντες, ἐγγῆκαν ἐξω εἰς τῷ παλαιστῶν ὅλα τῷ Κόσμῳ, ὡσαν λέοντες πῦρ πνέοντες, καὶ συμπλακύντες, καὶ πολεμίσαντες μὲ τῆς ἀοράτης, καὶ ὁρατῆς ἐχθρῆς τῷ Χριστῷ, σῖκησαν οἱ ἀσοφοί, τῆς σοφῆς; οἱ ἀδυνατοί, τῆς δυνατῆς; οἱ ὀλιγαείθμοι, τῆς πολυαείθμης, καὶ οἱ πτωχοί, τῆς πλεσίς. καὶ τὸ θαυμασιώτερον ὅτι, ὄχι μόνον τῆς σῖκησαν, ἀλλὰ καὶ τῆς ὀπίστροφον εἰς τῷ ἰδίῳ ἐκεῖνῳ πῖσιν τῷ Χριστῷ, τῷ ὁποῖῳ ἐπολέμησαν ἀπὸτερον. ὡσεὶ ὅπῃ εἰς ὀλίγον καιρὸν, τὸσον ἠύξησε, καὶ ἐμγαλιώθη, καὶ ἐθαυμασώθη ἡ πῖσις αὐτῇ τῷ Χριστῷ εἰς τὸν τρόπον ὅτι ἐπλατιώθη εἰς ὅλον τὸν Κόσμῳ. καὶ τὸσον ἐπληρώθησαν οἱ ἀκόλαθοι καὶ μαθηταί τῆς τοιαύτης πίσεως Χριστιανοί, ὡσεὶ ὅπῃ σῖκησθη ὅλη ἡ γῆ ἀπὸ τὸ γένος αὐτῷ. Καὶ ἀγκαλὰ μὲν ταῦτα ἀνεβλάστησαν, καὶ ἔως τῆ νῦν ἀναβλαστῶν ἀξίφοροι αἰρέσεις. ἀλλὰ καὶ αὐταί εἰς ὅλον τὸ ὕπερον, ἔχον νὰ νικήθῃν ἐξάπαντος ἀπὸ τῷ πῖσιν τῷ Χριστῷ, καὶ τῆς εἰς τὸν Χριστὸν πισθόντας. καὶ ὅλοι ὅλοι χωρὶς καμμίῳ ἐξαιρέσιν οἱ ἐχθροὶ τῷ Χριστῷ, καὶ Δαίμονες, καὶ ἀνθρώποι, ἔχον νὰ πεθῶν ὑπὸ τῆς πόδας τῷ Χριστῷ, καὶ νὰ ἐκλείψῃ τελείως ἀπὸ τὸν Κόσμῳ, ἔταν ἔλθῃ ὁ Κύριος ἐδοξασιθῶναι ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτῷ καὶ τῷ ἡμέραν τῆς φοβεράς αὐτῆς κείσεως, καθὼς βοᾷ ὁ μακάριος Παῦλος „ δεῖ „ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρις ἢ αὐτῆς πᾶντας τῆς ἐχθρῆς, ὑπὸ τῆς πόδας αὐτῆ. (ἀ. Κορ. ιβ. 25.)

6. „ Οὕτως ἐστὶν ὁ ἔλθων δι' ὕδατος, καὶ αἵματος Ἰησοῦς ὁ Χριστὸς,
 „ ἐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ' ἐν τῷ ὕδατι, καὶ ἐν τῷ αἵματι.
 „ τι. Καὶ τὸ Πνεῦμα ἐστὶ τὸ μαρτυρῶν. ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐστὶν
 „ ἡ ἀλήθεια.

Επειδὴ ἀνωτέρω ὁ Θεολόγος ἀνέφερε ὡς τῆς πνευματικῆς ἀναγεννήσεως, ἣτις γίνεται ἐξ ὕδατος, καὶ Πνοῦματος τοῦ ἁγίου βαπτίσματος: ἢ τῆς ἀκολούθως ἐδῶ λέγει, ὅτι ὁ Ἰησοῦς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἦλθε δι' ὕδατος, καὶ αἵματος. πᾶ δὲ ἦλθεν; ἐρμῆνύει ὁ Μητροφανῆς, ὅτι ἦλθεν εἰς τὸν Κόσμῳ. ὡς εἶπεν ἀνωτέρω. τίς ἐστὶν ὁ νικῶν τὸν Κόσμῳ; ἔπει γὰρ καὶ ὁ Κύριος αὐτὸς ἔλεγεν. „ εἰς κείμα ἐγὼ εἰς τὸν Κόσμῳ τῶν ἡλθον. (Γω. θ. 39.) διὰ ποῖον δὲ σκοπὸν ἦλθε; ἢ νὰ σώσῃ τὸν Κόσμῳ, καθὼς τὸ εἶπε μόνος „ ἐ γὰρ ἦλθον ἵνα κείνω τὸν Κόσμῳ, „ ἀλλ' ἵνα σώσω τὸν Κόσμῳ. (Γω. ιβ. 47.) ἢ τίνων δὲ, καὶ ποῖων μέσων ἦλθε νὰ σώσῃ τὸν Κόσμῳ; δηλαδὴ ἢ τῷ ὕδατι, καὶ τῷ αἵματι, τὰ ὁποῖα ἐρρῶσαν ἀπὸ τῷ λογιζόμενον, καὶ θείαν πλοῦρῶν τε, καὶ ἐκσώθησαν μὲν τῷ ἐν τῷ σαυρῷ προσήλωσιν, καὶ τὸν θάνατόν τε. κα-

θώς ὁ ἴδιος ἔτος μέγας Θεολόγος ὁ παρὼν εἰς τὸν σαυρὸν καὶ ἰδὼν τὸ μέγα τῆτο θαῦμα ἔγραψε καὶ εἶπε. „ Καὶ ὡς εἶπες ἐξήλθον αἷμα, καὶ ὕδωρ. καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ ἔστι ἡ μαρτυρία αὐτῆ. (Γω. ιδ'. 34.) διὰ τῆς ἐκχύσεως γὰρ τῆτων εἰδείχθη, ὅτι ὁ ὄπι σαυρῆ κρημάμενος νεκρὸς, δὲν ἦτον μόνον ἀνθρώπος, ἀλλὰ Θεὸς σεσαρκωμένος. ὁ ὁποῖος καὶ μ' ἄλλον ὄπῃ ἦτον νεκρὸς καὶ ὀποθαμνός καὶ τὴν αἰθραπότητα, ἀνέβλυσεν ὅμως ἐκ τῆς ἀκίρατης αὐτῆ πλοῦρας τὸ αἷμα, καὶ τὸ ὕδωρ ἀφ' ἀδόξως, ὡσαύτῃ ἦτον ζῶν κατὰ τὴν Θεότητα. τὸ μὲν αἷμα, ὡς ἀνθρώπος, τὸ δὲ ὕδωρ, ὡς ὑπὲρ ἀνθρώπον, καθὼς λέγει ὁ Θεολόγος Γρηγόριος εἰς τὸ Πάσχα. καὶ ἕμῳ τῆτο. ἀλλὰ καὶ ἐξέβλυσαν αὐτὰ ζέοντα καὶ ζεσά. ἐπεὶ δὴ ἡ ἀκίρατος πλοῦρα τῆ Κυρίας ἦτον ζῶσα, καὶ ζωοποιὸς, διὰ τὴν καθ' ἑαυτῆσιν ἐνώσειν τῆς ζωοποιῆς Θεότητος, κατὰ τὸν Θεσσαλονίκης ἱερόν Συμεών. (I) ἐξεχύθησαν δὲ ταῦτα, ἵνα ἴδῃ τῆ δύο τῆτων ἡμεῖς αἱ χεῖριστοὶ βαπτίζομεθα.

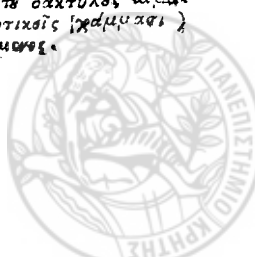
Ἐπεὶ δὴ τὸ ἅγιον βάπτισμα τελεῖται εἰς τύπον τῆ θανάτου τῆ Κυρίας τῆ ὄπι τῆ σαυρῆ γενοτός, ἴδῃ τῆς ἐκχύσεως τῆ ἰδίως αἵματος, καὶ εἰς τύπον τῆς ταφῆς αὐτῆ, καθὼς λέγει ὁ Παῦλος, „ ὅσοι εἰς Χεῖρον ἐβαπτίσθημεν, εἰς τὸν θάνατον αὐτῆ ἐβαπτίσθημεν, σωματικῶς ἔν αὐτῇ ἴδῃ τῆ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον. (Ρωμ. ε'. 3.) τῆτε χάριν εἰς τὸ μυστήριον τῆς ἁγίας βαπτίσματος, τὸ μὲν ὕδωρ, αἰσθητῶς παραλαμβάνεται, ἵνα ἐν αὐτῇ ἐταφιασθῇ ὁ βαπτίζομενος, καὶ τὰς τρεῖς δεχθῇ καταδύσεις, καὶ ἀναδύσεις. τὸ δὲ αἷμα: ἦτοι ὁ θάνατος τῆ Κυρίας, νοτικῶς καὶ μυστικῶς ἐν τῷ Βαπτίσματι παραλαμβάνεται, ἵνα εἰς αὐτὸν βαπτισθῇ ὁ βαπτίζομενος, κατὰ τὸν ἀπόστολον. ἴδῃ μὲν ἐν τῷ ὕδατος, καὶ αἵματος τῆ ἐκ τῆς πλοῦρας τῆ Κυρίας ἐξελεύσων, καὶ ἐν τῷ βαπτίσματι παραλαμβάνομένων, βαπτίζομενοι καὶ λούμενοι ἡμεῖς, ὀποπλιούμενοι τὰς ὑπερτέρας μας ἀμαρτίας. σωματικῶς δὲ, καὶ σωματικῶς τῷ Χεῖρῳ διὰ τῆς τῆς τῆτων καταδύσεων, σωματικῶς, καὶ συζῶμεν αὐτῷ ἴδῃ τῆς τῆτων ἀναδύσεων. τῆρα μὲν μυστικῶς, καὶ συμβολικῶς, τότε δὲ πραγματικῶς, καὶ αἰσθητῶς, ὅταν ἐν τῇ ἐχάτη σάλπιγγι ἀνακηθῶμεν ὑπὸ τῆς τάφης, καὶ ἠλωμεν ἀφ' ἁρταροί. καὶ δὲ τὸ βάπτισμα μεταλαμβάνοντες τὸ ζῶν ἁρταρον αἷμα τῆ Κυρίας, δι' αὐτῆ τρεφόμεθα πνευματικῶς, καὶ τῆς γενομένων μὲν τὸ βάπτισμα συγγνωσῶν ἀμαρτιῶν μας λαμβάνομεν ἄφεσιν: καθὼς αὐτὸς εἶπεν ὁ Κύριος. „ τῆτο ἔστι τὸ αἷμα τῆς καινῆς ἁρταρῆς τὸ ὑπὲρ ἡμῶν, καὶ πολλῶν ἐκχούμενοι, εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν. (Ματ. κς'. 28.) τῆτο δὲ καλὸν ὑπερτέρον καὶ ὁ Θεωσιος Ζαχαρίας προέφησε πρὸς τὸν τῆ Κόσμου Σωτῆρα. „ Καὶ σὺ ἐν αἵματι ἁρταρῆς σε ἐξαπέσειλας δεσμῶν σε ἐκ λάκκου ἐκ ἐχθρῶν ὕδωρ. (Ζαχ. ε'. 11.) τὴν ὑπὸ τῆ θανάτου, καὶ τῆς ἀπιστίας, καὶ ἀμαρτίας, καὶ τῆς τῆς ἁρταρῆς τυραννίδος ἐλευθερίας δηλῶν.

Προσθέττει δὲ ὁ Θεολόγος, καὶ ὅτι „ τὸ Πνεῦμα ὄρετὶ τὸ μαρτυρῆν. ὅτι τὸ Πνεῦμα ἔστι ἡ ἀλήθεια, πισύται δὲ καὶ βεβαιόνοι μὲ τὸν λόγον τῆτων τὸ ἀνατῆρα νόημα, καὶ ὡσαύτῃ λέγει ἔτι. ἄς μὴ νομίσῃ τις, πῶς μόνον τὸ ὕδωρ τὸ ἐκχύθη ὑπὸ τῆ τῆ Κυρίας πλοῦρα δεισκειται εἰς τὴν ἁγίαν Κολυμβήθραν, ἐπεὶ δὴ καὶ αὐτὸ φείνεται εἰς τῆς αἰσθητῆς ὀφθαλμοῦς, ὄχι: ἀλλὰ δεισκειται νοτικῶς ὡς καὶ τὸ αἷμα. ἴδῃ τὶ ὁ ποιητῆς τῆς ἀνθρώπινης φύσεως δὲν ἀναπλάττει αὐτῷ μὲ μόνον τὸ ὑπὸ τῆς πλοῦρας τῆ ἐκχύθη ὕδωρ, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ αἷμα τὸ σωματικῶς μὲ τὸ ὕδωρ ἐκ τῆς αὐτῆς ἀκίρατης πλοῦρας τῆ: καὶ καὶ δὲ ἦναι δυνατὸν νὰ παραλαμβάνεται αἰσθητῶς αἱματικὸς ἄλλως ζῶν εἰς τὴν ἁγίαν Κολυμβήθραν, ὡς σύμβολον τῆ καθαρῆ καὶ ἀμαρτητῆ αἵματος τῆ Χεῖρῆ. ἴδῃ τὶ τῆτο δὲν εἶναι κατάλληλον καὶ ἀρμόδιον, ὡσαύτῃ παρῆλθον οἱ τύποι τῆς ἀληθείας ἐλευθερίας. οἱ γὰρ εἰς τὸν θάνατον τῆ Χεῖρῆ βαπτίζομενοι, καὶ καὶ δὲν βλέπομεν αἷμα αἰσθητῶν εἰς τὸ ἅγιον βάπτισμα, ἀλλ' ὅμως νοτικῶς ἀφορῶντες εἰς τὸ ἅγιον

Χραν-

(1) Ὅταν διὰ νὰ παρασταίνεταί τὸ διπλὸν θαῦμα ἀπὸ ἀνήρ-
 γησιν ἢ λογιότοις, καὶ θεοπρόσεκτοις πλοῦρα τῆ Κυρίας, βάλ-
 λεται μὲ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἀποθέσεως ἐν τῷ ἁγίῳ ποτηρίῳ
 αἷμα, καὶ ὕδωρ. βάλλεται δὲ καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆ Κοινωνικῆ ὀ-
 θαρῆ ζεσὸν καὶ χαλδῶν. καὶ ὄχι ψυχρὸν, καὶ χλιαρὸν, ἵνα καὶ
 ὁ ἱερεὺς, καὶ οἱ λοιποὶ μεταλαμβάνοντες αὐτὰ ζεσά, διεπῶ-
 σιν ὅτι καὶ μεταλαμβάνον, καθὼς ὅτε ζεσά ἐξήλθον ἀπὸ τῆς
 ζωοποιῆς τῆ Σωτῆρος πλοῦρας. ὅταν ἀποτοχῶν μεγάλλου ἀρέπει
 νὰ ἔχον οἱ ἱερεῖς εἰς τῆ καὶ ἐπιμέλειαν, διὰ νὰ ζεσαίνουσι δη-
 λαθῆ καλὰ τὸ ἅγιον ζεῖον, καὶ νὰ μὴ τὸ ἐμβάξουσι ψυχρὸν, ἢ
 χλιαρὸν, εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον. βρασὸν γὰρ ἀρταρῆ νὰ ἦναι καὶ
 χαλδῶν, ὅσον, ὅπῃ νὰ ζεσαίνεταί καὶ αὐτὸ τὸ ἅγιον ποτή-
 ριον ἐξ αὐτῆ, καθὼς καὶ αὐτὸ τὸ ὄνομα τῆ δηλοῖ. ζέον
 γὰρ θελεῖ νὰ εἴπῃ, βρασὸν νερόν. δι' ὃ καὶ ὁ θεὸς Νικηφόρος ὁ
 ὀμολογητῆς ἐν τῷ εγ'. αὐτῆ Κωνσταντίνου διότι, ὅτι χωρὶς τῆ ζέον
 ὕδωρ καὶ θερμὸν, δὲν ἀρταρῆ νὰ λατρευθῆ ἀποβύτῃτος. ὅρα

περὶ τῆ εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τῆ λβ'. τῆς ε'. ἐν τῷ ἡμετέρῳ
 Κανονικῷ. ἐρμηνεύει δὲ ὁ Νικητῆς χολοζῶν τὸν εἰς τὸ Πάσχα
 λόγον Γρηγορίου τῆ Θεολογῆ. ὅτι τὸ μὲν ὕδωρ τὸ ἐκ τῆς ἀκίρα-
 τῆ πλοῦρας χυθῆ τῆ Κυρίας, ἐδήλω τὸ βάπτισμα. τὸ δὲ αἷ-
 μα, τὴν θῆαν ἐπιπλήσιν τῆς μυστικῆς, ἢ τῆ ἐν καιρῷ μαρτυ-
 ρῆς δι' αἵματος βάπτισμα. καὶ τὸ μὲν ὕδωρ ἐξεχύθη, διὰ νὰ
 σβύσῃ τὰ ἁρταρῆ τῆς χερτογραφῆ τῆς ἀμαρτιῶν μας. τὸ δὲ αἷ-
 μα, διὰ νὰ ὑπογράψῃ ὁ Κύριος μὲ αὐτὸ βάπτισμα μὲ κιννάβαρι,
 βασιλικῶν ὑπογραφῶν διὰ τῆ δωδότης αὐτῆ καλῆμα, εἰς τὸ ἀ-
 φέσιμον καὶ συγχωρητικὸν ἁρταρῆ τῆς ἀμαρτιῶν μας. ἐπεὶ δὴ καὶ
 οἱ βασιλεῖς σωματικῶν μὲ κιννάβαρι μὲ κιννάβαρι καὶ ὑπογράψον-
 ὅπως δηλοῖ καὶ τὸ φορῆριον ἐκάνο π εἰς τὴν τῆ τῆ Κυρίας
 κῆ τῆς νηστῆων μελοδύμενοι καὶ λέγον, „ Χεῖρῆ ὁ Θεός... ὁ τῆ
 καλῆμα τῆ σαυρῆ βαρῆς ἐμῆρας τῆς σαυρῆ δακτύλου αἱμα-
 τῆς, πῶς ἀριστοίμοι (ἦτοι τῆς συγχωρητικῆς ἁρταρῆς)
 ἡμῶν βασιλικῶν ἀπογράψον φιλανθρωπῆσῆματες.

χρωστον αιμα το εκ της πλοδρας εκχυθει το Κυριον, συναπρηνται η συναποθνήσκων τω Χριστω ηα το αγιον βαπτισματος. η οτι ττο είναι αληθές, μάτερο χριστιανω δπό τλω μαρτυρίω τω Πνδύματος. Ηα τι, καθως αυτό το Πνεύμα η μ' όλον οπε δού φαίνεται με της αισθητώς οφθαλμώς, ροητώς όμως παρόν, τελοισργεί άλλω τλω ενέργειαν της εκ τω βαπτισματος αποχρηνηστας: ετζι η το αιμα τω Κυριον, αγκαλα η δού φαίνεται αιδητώς, αορατώς όμως η ροητώς δρείσκειται η τέτε χαρίς η ενέργεια ου τω αγίω βαπτίσματι. μαρτυρεί λοιπόν το Πνεύμα τλω αληθειαν της θείας απαχρηνηστας, παρόν μω ροητώς ου αυτη, η ενέργειν αυτλω, μη βλεπομένη δέ αιδητώς. η ττο δηλοϊ το, οτι το Πνεύμα εσιν η αληθεια: δηλαδή η αληθεια της πισδομλης ημών απαπλάστας, η θείας Υιοθεσίας. η σαφέστερον ειπείν, μαρτυρεί το Πνεύμα, οτι αληθώς αποχρηνησμεν ου τω ύδατι, η αιματι τω Χριστω. Έπως έρμιλυδεις το ρητόν ο έερός Μιτροφανής. (1)

7. „ Οπ τρεΐς εσιν οι μαρτυρουντες εν τω ερανω ο Πατήρ, η ο Λόγος, η το αγιον Πνεύμα, η ετοι οι τρεΐς, ου εσιν.

Σ Ημεϊσμεν εις της αναγνώστας, οτι το ρητόν ττο όλως εκ δρείσκειται, ετε παρα τω έερω Μιτροφάνει, ετε παρα τω Θεοφυλάκτω, ετε παρω τω Οικουμενίω, η ηα ττο εδε όλως έρμιλυδεις εν εσχιν εις αυτό. (2) δρείσκειται δε εις όλα σχεδόν τα πετυπωμενα βιβλία τα φερέχοντα της Καθολικας επιστολας. δια ποίαν δε αφορμω εκ δρείσκειται εις της τρεΐς έρμιλυδεις τω Καθολικων επιστολων; η ακριβεια δού ηδούρα να ειπω. εικόλω όμως, οτι ίσως οι Αρειανοι, η Μακεδονιοι, η Ευνομιοι οι κτίσμα λέγοντες τον Υιον, η το Πνεύμα το αγιον, εφείρσαν κακέργως το ρητόν αυτό δπό τλω παρσσαν επιστολω, ως ανατρεπτικόν της αιρέσεως των. μαρτυρεί η ττο σαφέστατα, οτι τα τρεΐα θεαρχικα πρόσωπα της μακαρίας Τριάδος είναι ου η ττω εσία, η φύσιν, η θεότητα: ηγαν οτι ο Υιος, η το Πνεύμα το αγιον, τα παρα τω ανώτερω αιρετικων βλασφημείμμεν, είναι ομοόσια η ομοφυη με τον Πατέρα, ειδή είναι ομοόσια, φανερόν, οτι είναι η θεός τέλειος εκασον αυτω, καθως είναι η ο Πατήρ. η εικασία με δε αυτη δού είναι ανόλογος. πρώτον, δια τι καθως οι Μανιχαϊοι πολλα ρητα αφείρσαν δπό της επιστολας τω Αποστολε Παυλε, η οι Μαρμιωνισαι πολλα φερέκοφαν δπό το αγιον Ευαγ-

(1) Ο δέ έερός Θεοφυλάκτος σιω τω Οικουμενίω λέγων. οτι ο θεολόγος με το ρητόν ττο θέλα να φανερώση τλω ανόμω η μαρτυρία της υιοθεσίας οπε ελαβον ο Χριστός κατ' ο άνδρωπος αρών, η επτα εχαρισε τλω υιοθεσίαν κατ' η εν εις ημάς. μιράζω δε τλω ανόμω η μαρτυρία αυττω εις της κειρας, όταν εβαπτισθη εν τω ύδατι τω Γαρδάνω, η εμαρτυρήθη υπό τω Πατρός υός αγαπητός. όταν εφθασε κοντά εις το πάδος, η ττω εκχυσιν τω αιματός τω, η επε, Πατέρ δόξα, σόνος το όνομα. η ηλθε ρωνη εκ τω κρανθ λέγασα, η εδού εσσα, η παλιν δόξασα. (Γω. ιβ'. 28.) η ττο δηλοϊ το, ου τω αιματι οπε λέγει εδού ο θεολόγος. η τρειν, όταν ανέστη, ως θεός γάρ ανέστη: ητοι με ττω δνωμιν της θεότητας, η ττο δηλοϊ το, Καί το Πνεύμα εσιν το μαρτυρουν, οτι το Πνεύμα εσιν η αληθεια. τω όνοματος τω πνδύματος, αντι τω θεός κοινότερον λαμβανόμεν. κατ' εάρηται, Πνεύμα ο θεός (Γω. δ'. 24.) κάλιον όμως ηπον, αυ ηδελον ειπή ο έερός Θεοφυλάκτος, οτι εμαρτυρήθη υπό τω Πατρός, ως υός εν τω όρει τω Θαβώρ, όταν ηλθεν η ρωνη, εως εσιν ο υός μεν. ο αγαπητός, ου δόδοκστα, αυτη ακυετε. πλησίον γάρ τω πάδος, η της εκχυσεως τω αιματός τω μεμεροφωδη ο Κθεις, η ως λέγει ο Ευσέβιος, η η κοινή δόξα της Εκκλησίας φρονεί, πεπαράκοντα ημέρας από τω ζουρω εγούετο η μεταμορφωσις. η οχι όταν ηλθεν η ρωνη, η εδόξασα, η παλιν δόξασα. ε γάρ υδν αγαπητόν εκήρυξεν αυτον η ρωνη αυτη. η κάλιον ηπον να ειπή, οτι το Πνεύμα εμαρτυρουν οτι είναι υός, όταν εκατέβη εις της έερος Αποστολους εν τη ημέρη της πεμπτοσής. καθως ο Κυριος προλαβών, επε περί της μαρτυρίας αυτης, όταν δέ ελθη ο Παράκλητος, ενεγώ τέμνω υμιν παρ τω Πατρός το Πνεύμα, μα τις αληθείας, ο παρ τω Πατρός εκπορεύεται, εκάνας μαρτυρήσει περ έμου. (Γω. ις'. 26.) ελθόν γάρ το Πνεύμα το αγιον εις της Αποστολους, εμαρτυρησιν, οτι ο Χριστός ενει τη εληθεία υός Θεο. εδον η ο Πατέρ ελεγε από της Γαλιλαίας, ου ημάς εσμεν αυτω μαρτυρες τω εμείμμεν τωαν, η το Πνεύμα η δε το αγιον, ο εδωκεν ο θεός της παιδαρχείαν αυτω. (Πρα. ι'. 22.)

γνώμω με, λέγω οτι τα τρεΐα αυτα μαρτυρουν τω υιοθεσίαν ημών ηη χριστιανών, πρώτον το εν τω ύδατι βάπτισμα, δε ε αναγνωόμενα πνδματικώς, η γινόμενα υοι Θεο. εδύπερον η μεταληψις τω ακρωτων μησρητων τω τμήσι σώματος, η αιματός αυτω. η ττο γάρ τω μυστήριον τω υιοθεσίαν ημών μαρτυρά. δια τι, ανίως δού εμεδα υοι τω Θεο, εη αυ ο ουρανίος Πατήρ ημών ηδελε μάς δώση το σώμα τω, η το αιμα τω εις μεταληψιν. εδον επε, η ο Χριστός μεν, εις εχύνονσιν ημάς Πατήρ, της αυτώς πάντες ελύσασιν υδνας, το αυτο ποτν άποσι δέδοτοι. μελδον δε ε το αυτο ποτν, ειδή ηη εως ποτμειν. ο γάρ Πατήρ βελομενος ημάς εις φιλοσργίαν αγαπών, ηη ττο εμμηανήσασ, εη εως ποτμειν πίνειν ποίσιος ημάς. ο περ επιπτακούς εσιν αγαπής. (όμιλ. κβ'. εις τω κατω Ματθ.) ο υρανίος λοιπόν Πατήρ, καθως μάς ανεγώνησε δια τω βαπτισματος, ετζι ηη μάς τρέφει, ως πεκατω δια τω αιματός τω. η αγκαλα όλα τα θάα μυστήρια μαρτυρουν, οτι εμεδα υοι Θεο, κατ' εχολω όμως τα δυα αυτα, τα πρώτιστα, ηη κυριώτατα πάντων τω μυστηρίων, τω βάπτισμα, λέγω, η η θάα μεταληψις. τρειν δε μαρτυρά, οτι εμεδα υοι Θεο, το Πνεύμα το αγιον: ητοι η χαρίς τω αγίω Πνδύματος οπε λαμβανόμεν, κυριώς μεν ηη προηγουμένως, όταν βαπτισόμενα, επουκούς δε, η όταν μεταλαμβανόμεν τω θάα μυστήρια. η ττο σαφώς βεβουοι ο Αποστολος Παυλος λέγων, ε γάρ ελαβετε Πνεύμα δολείας παλιν εις φάδον, εδ ελαβετε Πνεύμα υιοθεσίας, ου η κραζουον. αββα ο Πατέρ. αυτω τω Πνεύμα συμμαρτυρεί τω Πνδύματι ημών, οτι εσμεν τέκνα Θεο. (Ρωμ. η'. 15.)

(2) Αλλά ηη ο θεός Κυριος ο Αλέξανδρείας χουεις τω ρητόν ττο αναγνώσκει τον Ιωαννύ, ετω γαφρησιν εν τω διαλόγω περ της αγίας Τριάδος. η τρεΐς εν ονικών τον Κόσμον, ει μη οπισθόν, οτι ησος εσιν ο υός τω Θεο; δπως εσιν ο ελθόν δι ύδατος, ηη αιματός ησος Χειρίς. εη εν τω ύδατι μόνον, ειδή ηη εν τω αιματι. η το Πνεύμα εσιν το μαρτυρουν, οτι το Πνεύμα εσιν η αληθεια. οτι τρεΐς εσιν οι μαρτυρουντες, το Πνεύμα, ηη τω ύδαρ, η τω αιμα. ηη οι τρεΐς εις τω ε εσιν.

Εὐαγγέλιον, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Θεοφύλακτος ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῆς πρὸς Γαλάτας ἐπιστολῆς, καὶ ὁ Θεὸς Χρυσόστομος, λέγων, „ κέρηται μὲν γὰρ αὐτῷ (τῷ Παύλῳ δηλαδὴ) καὶ Μαρκίαν, καὶ Μανι-
 „ χαῖος, ἀλλὰ κατατέμνοντες. ἀλλ' ὅμως καὶ ἔπος ἐλέγχονται ὑπὸ τῆς μελῶν. (ὁμιλ. κἀ. εἰς
 τὴν β'. πρὸς Κορινθ.) καθὼς, λέγω, οἱ αἰρετικοὶ αὐτοὶ ἀφαίρεσαν πολλὰ ὑπὸ τῆς ἐπιστολῆς
 τῆ Παύλου: ποιητοτρόπως πιθάνων ἔστιν, ὅτι οἱ Ἀρειανοὶ, καὶ Μακεδονισαὶ, καὶ Εὐνομιανοὶ νὰ ἀ-
 φαιρέσαν τὸ ῥητὸν τῆτο ὑπὸ τῆν παρέσαν ἐπιστολῶν. Β'. ἔξ τι, αὐ τὸ ῥητὸν τῆτο δὲ ἦτον ἀ-
 φηρημῆλον ὑπὸ τῆν ἐπιστολῶν ταύτῃν, πῶς ἔπε ἡ φράσις Σιμῶδος, ἡ περὶ τῆς Θεότητος τῆ μονο-
 θεῆς τὸν ἀγῶνα ἔχουσα καὶ Ἀρείς, ἔπε ἡ δούτερα, ἡ φράσις τῆς Θεότητος τῆ Πνεύματος ἀγωνισα-
 μῆν καὶ Μακεδονίς, ἔπε οἱ Πατέρες καὶ μέρος οἱ τὸ ὁμοῖοιον τῆ Γιῆ, καὶ τῆ Πνεύματος ὑπερα-
 σπιζόμενοι, καὶ καὶ Ἀρειανῶν, καὶ Πνεύματομάχων γράφοντες, δὲ φαίνονται νὰ ἐμπαχειρίδῃσαν
 τὸ ῥητὸν τῆτο; ὅποιοι εἶναι ὁ Ἀθανάσιος, ὁ Θεολόγος Γρηγόριος, ὁ Βασίλειος ὁ Νύσσης καὶ ἄλ-
 λοι; ἐπειδὴ γὰρ δι αὐτῆ παρασαίνεται σαφέςατα ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ Πνεῦμα, ἔστι εἶναι ἐν με τὸν
 Πατέρα. ἀκόλεθον, καὶ φρέπον, μᾶλλον δὲ ἀναγκαῖον ἦτον νὰ φοβῶνται τῆτο αἱ ἀνωτέρω ἐν-
 νοδοὶ καὶ οἱ Πατέρες, καὶ νὰ ἀπαλλαγῶσιν ὑπὸ τῆς πολλῆς ἀγῶνας καὶ ὑποδείξεις, ἀλλ' ὡς φαίνε-
 ται με τὸ νὰ ἦτον ἀφηρημῆλον ὑπὸ τῆν ἐπιστολῶν ταύτῃν, ἔξ τῆτο ὑδεμία μνήμη φέρεται περὶ
 αὐτῆ εἰς αὐτές. ὅθεν καὶ οἱ ἐρμηνεύται δεικνόντες αὐτὸ ἀφηρημῆλον, δὲ τὸ ἠρμηνεύσαν, ἔπε
 ὅλων τὸ ἀναφέρων.

Ἡ ἔλε δε εἶπῃ τινὰς, καὶ αὐ αὐτὸ ἦτον ἀφηρημῆλον, πῶς πόρα σῶζεται εἰς τὰ ἐκδεδομῆνα
 βιβλία; καὶ ὑποκρινόμεθα, ὅτι τυχὸν νὰ ὑρέθη τῆτο γεγραμῆλον εἰς κἀνεία ἀντίγραφον πα-
 λαῖον τῆς παρῶσης ἐπιστολῆς, τὸ ὅποιον διέφυγε τῆς χεῖρας τῆς αἰρετικῶν, καὶ ἔξ ἐκείνου ἀντι-
 γραφῶν, ἔπε διεφυλάχθη καὶ εἰς τὰ νῦν σωζόμενα βιβλία. ἡ αἰτία δὲ ὅπε ἀνέφερον ὁ Ἰωάννης
 τὸ ῥητὸν τῆτο εἶναι, ἔξ τι ἀνωτέρω εἶπεν, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον μαρτυρεῖ, ὅτι ἐμεθα Υἱοὶ
 Θεῶ. ὅθεν ἀκολέθως ἐπιφέρει. τί λέγει ὅτι μαρτυρεῖ μόνον τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, πῶς ἐμε-
 θα υἱοὶ Θεῶ; καὶ τὰ τεῖα θεαρχικὰ Πρόσωπα τῆς ζωοποιῆς Τελαῆς. ὁ Πατὴρ, ὁ Λόγος, καὶ
 τὸ ἅγιον Πνεῦμα μαρτυροῦσιν, ὅτι ἐμεθα υἱοὶ Θεῶ. ἐπειδὴ εἰς τὸ ὄνομα τῶν τῆν τεῖων βα-
 πτιζόμεθα καὶ τῆν φράσιν τῆ Κυρία, τῆ εἰπόντος, „ πορῶντες μαθητεύσατε πάντα τὰ
 „ ἔνθην βαπτίζοντες αὐτῆς εἰς τὸ ὄνομα τῆ Πατρὸς, καὶ τῆ Γιῆ, καὶ τῆ ἁγίᾳ Πνεύματος.
 (Ματθ. κη. 19.) καθὼς δὲ τὰ τεῖα πρόσωπα τῆς ἁγίας Τελαῆς εἶναι ἐν: καὶ τῆν φύσιν δι-
 λαδὴ καὶ ὑσίαν, ὡς λέγει ἐδῶ ὁ Θεολόγος: ἔπε καὶ ἡμεῖς βαπτίζόμεθα εἰς τὸ ὄνομα. ὅπερ
 διλοῖ τῆν μίαν φύσιν καὶ Θεότητα τῆ Πατρὸς, καὶ τῆ Γιῆ, καὶ τῆ ἁγίᾳ Πνεύματος, κατὰ τῆν
 ἐρμηνείαν Γρηγορίου τῆ Θεσσαλονίκης. καὶ ἔτσι ὅλη ἡ ἁγία Τελαῆς ἀνεγνήθῃσαν ἡμᾶς, καὶ εἶναι
 εἰς Πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὅρα περὶ τῆς τῆν ὑποσημειώσιν τῆ „ Καὶ εἰ Πατέρα ὑπὸκαλέειτε. (ἀ.
 Πέτρ. ἀ. 17.) Ποῖον δὲ συμπέρασμα ἀγαίνει ὑπὸ τὰ λόγια ταῦτα τῆ Θεολόγῳ; φοβερὸν ἀλη-
 θῶς ἀδελφοὶ μου, καὶ τρομερὸν. ἔξ τι, ἐὰν ἡ ἁγία Τελαῆς ὁ Πατὴρ, ὁ Υἱὸς, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα
 εἶναι μάρτυρες ἀληθέςατοι, πῶς ἡμεῖς οἱ Χριστιανοὶ ἀνεγνήθῃσαν πνευματικῶς ἔξ αὐτῆ, καὶ
 ἐγίναμῃ υἱοὶ αὐτῆ κατὰ χεῖρ, τί ὑπολογίαν ἔχομεν νὰ δώσωμεν, οἱ τέλανες ἐὰν δὲν φυλά-
 ξωμεν καθαρὰ τῆν πνευματικῶν αὐτῆ ἀνεγνήθῃσαν; ἢ πῶς ἔχομεν νὰ κρυφθῶμεν, εἰς καιρὸν
 ὅπε μαρτυρεῖ καθ' ἡμῶν ὅλη ἡ ἁγία Τελαῆς, ὅτι ἐδέχθησαν τὸ ἅγιον βάπτισμα, καὶ τῆν
 θείαν Υἱοθεσίαν, ἡμεῖς δὲ ἐμολώαμεν αὐτὰ, καὶ ὑπερήθῃσαν (φεῦ!) ποῖτε χαρίσματος με τῆς
 ἀμαρτίας μας; ἴλεως ἴλεως ἴλεως ἤροιο ἡμῖν αὐτὴ πάλιν ἡ ἁγία Τελαῆς.

8. „ Καὶ τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῇ γῆ, τὸ Πνεῦμα, καὶ τὸ
 „ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ εἶσιν.

Ανωτέρω μὲν εἶπεν, ὅτι τὸ Πνεῦμα μαρτυρεῖ τῆν αἵματος μετὰ τῆ ὕδατος νοητῶ συμ-
 παράληψιν, ἐν τῷ βαπτίσματι, ὡς ἐρμηνεύσαμεν καὶ τὸν ἱερὸν Μητροφανῆ. (I) ἐδῶ δὲ πόρα
 λέγει κατὰ τὸν αὐτὸν, ὅτι τρεῖς εἶναι οἱ μαρτυροῦντες τῆν πνευματικῶν ἡμῶν τῆ βαπτίζομενων
 αἰα-

(1) Προδέττα δὲ ὁ ὁ αὐτῆς Μητροφανῆς μίαν ἀπορίαν, καὶ
 λέγει. διὰ τί ὁ Κύριος δὲν ἀνέφερε περὶ τῆ αἵματος, ὅταν ἔ-
 λεγε περὶ τῆ βαπτίσματος, ἀλλὰ μόνον περὶ τῆ ὕδατος, καὶ
 „ τῆ Πνεύματος, εἰπὼν, „ ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος, καὶ
 „ Πνεύματος; λῶν δὲ τῆν ἀπορίαν, λέγει. ὅτι διὰ τῆν δὲ
 „ ἀνέφερε τὸ αἷμα εἰς τὸν περὶ τῆ βαπτίσματος λόγον, διὰ νὰ
 μὴ κάμῃ τῆς ἀκούσας νὰ ἔλθῃ εἰς ὄνομα τῆς φυσικῆς γεννή-

σεως τῆς κατὰ σάρκα καὶ αἷμα γινομένης, καὶ ἀκολέθως ἵνα μὴ
 παρασκῆσῃ αὐτῆς νὰ νομίζῃν φάντα καὶ ἀδύατα ἐκῆνα ὅ-
 πε λέγει, ὅπε καὶ χωρὶς νὰ ἀναφέρῃ αἷμα ὁ Κύριος, ὁ Νικό-
 δημος ὅμως ἀκούων ταῦτα, ἦλθεν εἰς ἐνδύμῃσιν τῆς κατὰ σάρκα
 καὶ αἷμα γεννήσεως. ὅθεν καὶ ἔλεγε, „ πῶς δυνάται ἀδύατος
 „ γεννηθῆναι γέρον ἄν, μὴ δυνάται εἰς τῆν κοιλίαν τῆς μητῆς
 „ αὐτῆ, δῶτερον εἰσελθῆν καὶ γεννηθῆναι; (Ἰω. γ'. 4.)

βαπτίζομενων ἀναγέννησιν, τὸ Πνεῦμα, τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα, καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ εὐ εἰσιν: ἦσαν εἰς εἶς ἁποτέλεσμα ἁποβλέπεν, ὡς μίαν ἐνέργειαν ἔχοντες: ἦτοι εἰς τὴν σωτηρίαν τῶν ἀνθρώπων. τὸ γὰρ αἷμα, καὶ ὕδωρ ὅπως ἔρροισαν ἀπὸ τῆς ζωήρουτον πλοῦρα τῶν Κυρίων, μετὰ τῆς ἐνεργείας τῆς ἁγίας Πνεύματος, τὴν ἀνθρώπινον φύσιν ἀπέπλασαν, καὶ ἀνεκάλεσαν αὐτὴν εἰς τὴν ζωὴν τῆς αἰώνιοι. ἡ καὶ τὸν Θεοφύλακτον, εἰς τὸν εἶς Χριστὸν, καὶ εἰς τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν ἀπέβλεπεν ἡ φωνὴ ὅπως ἠκίσθη ἐν τῷ Ἰορδάνῃ, καὶ ἐν τῷ πλησίον τῶν πάθων καιρῶν, καὶ τὸ Πνεῦμα: ἦτοι ὁ Θεὸς, ὅπως ἀνέστησεν αὐτὸν, ὡς εἶπομεν ἀνωθεν ἐν τῇ ὑποσημειώσει. ἡ καὶ τὴν ἐπιπέτῃ γνώμην, τὸ βάπτισμα, ἡ θεῖα μεταλήψις, καὶ ἡ χάρις τῶν Πνεύματος ὅπως λαμβανόμεν, αὐτὰ μαρτυροῦσιν εἰς τὸ εὐ καὶ τὸ αὐτὸ πᾶν: ἦτοι εἰς τὴν Υἱοθεσίαν ὅπως ἐλάβομεν.

9. „ Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῆς ἀνθρώπων λαμβανόμεν, ἡ μαρτυρία τῶν Θεῶν μείζων ἐστίν· ὅτι αὕτη ἐστίν ἡ μαρτυρία τῶν Θεῶν, ὡς μεμαρτύρηκε περὶ τῶν Υἱῶν αὐτῶν.

ΑΠὸ τῶν ἐλάττωτος εἰς τὸ μείζων κἀμνε τὸ ἐπιχείρημα ἐδῶ ὁ Θεολόγος, λέγων. αἰσῶς πῶν μαρτυρίαν τῆς ἀνθρώπων δεχόμεθα ὡς ἀληθῆ καὶ βεβαίαν, καθὼς εἶπεν ὁ Θεὸς διὰ Μωυσέως „ ὅτι σῶματος δύο μαρτύρων, καὶ ὅτι σῶματος τριῶν μαρτύρων σταθίσει πᾶν ῥῆμα. (Δεῦτ. 17. 15.) βέβαια ἡ μαρτυρία τῶν Θεῶν εἶναι μεγαλιτέρα ἀπὸ τῆς τῶν ἀνθρώπων, ὅθεν καὶ πολλῶν μάλλον πρέπει νὰ δεχόμεθα αὐτὴν ὡς ἀληθῆ. ἐμαρτύρησε μὲν γὰρ πολλὰκις ὁ Θεὸς τὸν Χριστὸν, ὅτι εἶναι ὕψος τῶν, καὶ εἰς τὴν παλαιὰ Διαθήκην διὰ σῶματος τῆς Προφητῶν. ἔπειτα ἡ ἐμαρτύρησε διὰ τῶν Ἡσαΐων. „ Ἰδοὺ σπυρίσει ὁ παῖς μου (ἦτοι ὁ υἱός μου) καὶ ὑψωθήσεται, καὶ δοξαθήσεται, καὶ μετρωθήσεται σφόδρα. (Ἠσ. κβ'. 13.) ἐμαρτύρησε δὲ καὶ εἰς τὴν νέαν Διαθήκην, ἐν μὲν τῷ Ἰορδάνῃ ἀνωθεν ἐκφωνῶν „ ἔπος ἐστίν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἠδόκησα. (Ματθ. γ'. 17.) ἐν δὲ τῷ ὄρει τῷ Θαβάρ „ ἔπος ἐστίν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός ἐν ᾧ ἠδόκησα, αὐτὸς ἀκούετε. (Ματθ. 17. 5.) (1) ἐμαρτύρει δὲ τὸν Χριστὸν ὁ ἀρχαῖος Πατὴρ ὅτι εἶναι ὕψος τῶν, καὶ διὰ τῶν πολλῶν καὶ ὑπερδόξων θαυμάτων, ὧν ἐτέλει ὅτι τῆς γῆς ἂν. ὅθεν καὶ ὁ Κύριος ἔλεγε „ ἄλλος ἐστίν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ (ἦτοι ὁ Πατὴρ) καὶ οἶδα ὅτι ἀληθῆς ἐστίν ἡ μαρτυρία, ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ... ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζων τῶν Ἰωάνων. τὰ γὰρ ἔργα (ἦτοι τὰ θαύματα) ἃ ἔδωκέ μοι ὁ Πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτὰ, αὐτὰ τὰ ἔργα, ἃ ἐγὼ ποιοῦν, μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ, ὅτι ὁ Πατὴρ με ἀπέσταλκε. καὶ ὁ πέμψας με Πατὴρ, αὐτὸς μεμαρτύρηκε περὶ ἐμοῦ. (Ἰω. ε'. 32.) τίς λοιπὸν δεῦν θέλει δεχθῆναι τὸν τὸσον φανεράς, καὶ πολλὰς μαρτυρίας ὅπως ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ ἐμαρτύρησε περὶ τῶν Χριστῶν, πῶς εἶναι ὕψος τῶν ἀληθινός; ἡ τίς δεῦν θέλει πισθῶσει εἰς τὸν υἱὸν τῶν Θεῶν, τὸν εἰς τὸν Κόσμον ἐλθόντα διὰ νὰ δώσῃ εἰς τὸς ἐν τῷ Κόσμῳ ἀνθρώπους ζωὴν, καὶ σωτηρίαν αἰώνιον; Σημειώσαι ὅτι διὰ τὸ ῥῆτον τῆτο τῶν Ἰωάνων, ἀποδεικνύει ὁ τῆς Ἀλεξανδρείας φασὴρ Κύριλλος, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον εἶναι Θεὸς, ἔπειτα λέγων „ θεῶν δὲ πάλιν, ὅτι ὁ τῆς ἀληθείας κήρυξ Ἰωάννης, Θεὸν τε καὶ ἐκ Θεῶν φυσικῶς τὸ Πνεῦμα καλεῖ. εἰρηκῶς γὰρ, ὅτι τὸ Πνεῦμα ἐστὶ τὸ μαρτυρῶν, (σίχ. 6.) βραχὺ προελθὼν ἐπιφέρει. ἡ μαρτυρία τῶν Θεῶν μείζων ἐστὶ. πῶς ἐν ἑσῆι ποιῆμα τὸ τῷ Πατρὶ τῆς ὄλων σωτηρίας Θεολογούμενον, καὶ τῆς ἁγίας Τριάδος συμπληρωτικόν; (διὰ λόγ. περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος.)

10. „ Ὅτι-

(1) Οὐ μόνον δὲ ὁ Πατὴρ ἐμαρτύρει περὶ τοῦ υἱοῦ, ἀλλὰ καὶ ὁ υἱὸς αὐτὸς ἐμαρτύρει περὶ ἐαυτοῦ. ὅθεν, ποτὲ μὲν ἔλεγε „ Ἐγὼ „ ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου ἀκέραια ἀληθῆς. (Ἰω. ε'. 31.) (ὅπως κατὰ τὸν Φώτιον ἐρωτηματικῶς ἀναγνώσειν ἵνα ἡ ἐστὶν ἀληθῆς. ἡ ἐὰν μὴ ἐρωτηματικῶς ἀναγνώσῃ, ἀρῆται νὰ νοηθῆται ὅτι λέγει τῶν ὁ Κύριος ἐκ μέρους τῆς ἀνθρωπότητος αὐτοῦ. ἐπειδὴ ἡδὲ ἀνθρώπος εἶναι ἀξιοπιστὸς εἰς μαρτυ-

ρίαν ἐαυτοῦ) ποτὲ δὲ πάλιν ἔλεγε „ καὶ ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ ἀληθῆς ἐστὶν ἡ μαρτυρία μου. ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον, καὶ πῶς ὑπάγω. (Ἰω. π. 14) ὅπως κατὰ τὸν αὐτὸν Φώτιον νοηθῆται ἐκ μέρους τῆς αὐτοῦ Θεότητος, ἐπειδὴ ἀποστολῆς ἐστὶν ἡ ἀνάπτυξις τῆς αὐτοῦ ἄλλων μαρτυρίας καὶ βεβαιώσεως, ἔπειτα γὰρ συμβιβάζεται πᾶσι δύο περὶ ἐναντιοφάνῃ ἢ κατὰ τὸν Κύριον ἐν τοῖς Ἀμφιλοχίοις ζητήματι σβ'.

10. „ Ο πισδών ες τὸν υἱὸν τῷ Θεῷ, ἔχα τὴν μαρτυρίαν ἐν ἑαυτῷ.
 „ ὁ μὴ πισδών τῷ Θεῷ, ψδίζτω πεποίηκον αὐτὸν, ὅτι ἔπεπί-
 „ σδωκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν, ὡς μεμαρτύρηκεν ὁ Θεὸς περὶ τῷ
 „ υἱῷ αὐτῷ.

Οποιος, λέγει, πισδεῖ εἰς τὸν υἱὸν τῷ Θεῷ: ἦγεν ὅποιος πισδεῖ, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι υἱὸς Θεῷ, καὶ Θεὸς, καὶ ὅτι ἐσαυράθη καθ' ὃ ἀνθρώπος, καὶ ὑπέμεινε θάνατον ἐκείσιν, καὶ ἀνέβλυσεν ἐκ τῆς ἀκηράτης πλῆρας τὸ αἷμα, καὶ τὸ ὕδωρ, ἕνεκα τῆς ἀναπλάσῃ τῶν ἀνθρώπων τὸ πᾶν; αὐτὸς ἔχει μουσικῶς σῆχαν, καὶ ἀνεξάλειπτον εἰς τὴν καρδίαν τῆς τῆς μαρτυρίας ὅπως ἐποίησαν ὁ Πατὴρ περὶ τῷ υἱῷ τῷ, τόσον ἐν τῇ παλαιᾷ, ὅσον καὶ ἐν τῇ νέᾳ Διαθήκῃ. ἀγκαλὰ καὶ ἡ περὶ τοῦ υἱῷ τοιαύτη μαρτυρία τῷ ἀρχῆ Πατρὸς, ὡς λέγει μεγάλα καὶ θαυμασὰ καὶ ὡραδοῦσα φράγμα-τα, τὰ ὅποια ἐκπλήττεισι καθ' ἕνα νῦν καὶ διανοίαν, ἐπεὶ καὶ αὐτὴ συντόμως εἰπεῖν περιέχει, πῶς ὁ συμφυῆς ἐκεῖνος καὶ ἐμοῦσιν καὶ μοιολογῆς υἱὸς καὶ λόγος τῷ Θεῷ ἐγένετο ἀνθρώπος ἀληθῶς, καὶ ἔπαθεν ὑπὲρ τῶν ἀνθρώπων, καὶ πάσαν ἐτέλεσεν ὑπὲρ αὐτῶν τὴν ἐσθαρκόντε ἀικονομίαν. καὶ ἔ-χωντας τὴν τοιαύτην μαρτυρίαν τῷ Πατρὸς εἰς τὴν καρδίαν τῷ, αὐτὸς ἀπεγνωθήθη καὶ υἱὸς Θεὸς καὶ καὶ χάριν ἐγένετο τῷ Θεῷ καὶ Πατρὸς, ἕνεκα τῆς πισδεῖ εἰς τὸν κατὰ φύσιν μοιολογῆ αὐτῷ υἱὸν. ὅ-ποιος δὲ ἐκ τῷ ἐναντίῳ ἀπιστεῖ, καὶ δὴ πισδεῖ πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι υἱὸς Θεῷ, καὶ Θεὸς, αὐτὸς κωντὰ ὅπως δεικνύει, πῶς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ εἶναι ψδύσης, ὁ μαρτυρήσας τόσαις φοραῖς, ὅτι ὁ Χρι-στὸς εἶναι υἱὸς τῷ, μετὰ τὸ νὰ μὴ θέλη νὰ δεχθῆ, καὶ νὰ πισδῶσῃ τὴν μαρτυρίαν αὐτῷ: αὐτὸς πρὸς τῷ, ὑπερεῖ (φεῦ!) τὸν ἑαυτὸν τῷ ὁ ἀδελφὸς καὶ ἀπὸ τῷ θείῳ ἀναγκάσῃσιν, καὶ κα-τὰ χάριν Τίοθεσίαν. καὶ μὴ ὁμολογῶν, πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι καὶ φύσιν υἱὸς τῷ Θεῷ, δεικνύει ὁ παλαίπωρος, ὅτι ἔπε αὐτὸς εἶναι καὶ χάριν υἱὸς τῷ ἐναντίῳ Πατρὸς.

11. „ Καὶ αὐτῆ ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ
 „ Θεός: καὶ αὐτῆ ἡ ζωὴ ἐν τῷ υἱῷ αὐτῷ ἐστὶν.
 12. „ Ο ἔχων τὸν υἱὸν, ἔχα τὴν ζωὴν: ὁ μὴ ἔχων τὸν υἱὸν τῷ Θεῷ,
 „ τὴν ζωὴν ἔκ ἔχα.

Η Ζωὴ, λέγει, ὅπως ἔδωκεν εἰς τὴν ἀνθρώπων ἀπὸ τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, καὶ τὴν ὅποιαν αὐτὸς ἐμαρτύρησεν, αὐτὴ ἐν τῷ υἱῷ δεικνύεται: ἔστι δὲ εἶπε αὐτὸς ὁ υἱὸς καὶ, ὅπως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν Κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτῷ τὸν μοιολογῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πισδῶν εἰς αὐτὸν μὴ ἀπό-ληται, ἀλλ' ἔχη ζωὴν αἰώνιον. (Γω. γ'. 16.) Καὶ πάλιν εἶπε ἐν τῇ πρὸς τὸν Πατέρα προ-σδύχη, ἵνα πᾶς ὁ δέδωκεν αὐτῷ (τῷ υἱῷ δηλαδὴ) δώσῃ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. (Γω. ιζ'.) ἐ-πεὶ δὲ λοιπὸν ἐν τῷ υἱῷ εἶναι ἐσθιῶδης, καὶ φυσικῆ ἡ ζωὴ, καθὼς εἶπε ὁ αὐτὸς Γωάννης, ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν. (Γω. α'. 4.) ἕνεκα τῷ ὅποιος ἔχει τὸν Χριστὸν τὸν υἱὸν τῷ Θεῷ εἰς τὴν καρ-δίαν τῷ: ἕνεκα τῆς πίστεως δηλαδὴ καὶ ἐλπίδος, καὶ ἀγάπης, αὐτὸς ἔχει ἀκολέθως εἰς τὴν αὐτῷ καρδίαν τῷ καὶ τὴν ζωὴν τῷ ἐν τῷ υἱῷ δεικνύμεν: ἐπεὶ καὶ πισδεῖ εἰς τὴν μαρτυρίαν ὅ-πως ἐποίησεν ὁ ἀρχῆ Πατὴρ, μαρτυρήσας, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι υἱὸς τῷ ἀγαπητὸς: ὅποιος δὲ ἐκ τῷ ἐναντίῳ δὴ ἔχει εἰς τὴν καρδίαν τῷ τὸν υἱὸν: ἦτοι δὴ πισδεῖ πῶς ὁ Χριστὸς εἶναι υἱὸς Θεῷ, αὐτὸς ἔπε τὴν ζωὴν ἔχει τὴν ἐν τῷ υἱῷ ἔσαν: ἀλλὰ θεληματικῶς ὁ παλαίπωρος μαζὶ μετὰ τὴν πίσιν ἐσθιῶδης καὶ τὴν ζωὴν: ὥστε ἐκ τῆς πίστεως, ἢ ἀπιστίας, ἔχει τινὰς, ἢ δὴ ἔχει τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον: εἰδὲ τῷ, φανερόν εἶναι, ὅτι ἔργον τῆς ἀπεξέσθης προαιρέσεως εἶναι τὸ νὰ λάβῃ τινὰς, ἢ νὰ μὴ λάβῃ τὴν ζωὴν, καὶ ἕνεκα τῷ δὴ ἀπολαμβάνεισιν αὐτῷ ὅλοι οἱ ἀν-θρώποι, ἀλλὰ μένοι οἱ θέλοντες καὶ προαιρέμενοι, ἀγκαλὰ καὶ ὁ Θεὸς κοινῶς καὶ ἀσφῶρως εἰς ὅλους αὐτῷ ἔχαρίσατο.

Καὶ καθὼς ἐπὶ τῆς φύσεως ὁ Θεὸς ἀπατέλλει τὸν ἥλιον εἰς ὅλους τὴν ἀνθρώπων, ἐκεῖνοι δὲ ὁ-πῶ δὴ θέλουν νὰ βλέπουν τὸν ἥλιον, κλείσει θεληματικῶς τὴν ὀφθαλμῶν τῶν, καὶ προτιμῶν τὸ σκοπὸς ἀπὸ τὸ φῶς: ὁμοίως καὶ τὸν ἀέρα ἀπλωσεν ὁ Θεὸς εἰς ὅλον τὸν Κόσμον, ἕνεκα τὸν ἀνα-πτέειν οἱ ἀνθρώποι, ὅσοι ὁμως δὴ θέλουν αὐτὸν, κλείσει τὸ σῶμα καὶ τὴν μύτην, καὶ δὴ ἀφί-νουν νὰ ἔμβῃ ὁ ἀέρας εἰς τὸν πνεύμονα, καὶ νὰ εὐγῆ, καὶ ἔστι οὐλίγωρα ξεφυχῶσι, προτιμῶσαν-τες τὸν θάνατον ἀπὸ τὴν ζωὴν: ποικιλοτρόπως ἀκολουθεῖ καὶ ἐπὶ τῆς χάριτος, ὁ μὴ δὴ υἱὸς τῷ Θεῷ, ἐχάρισεν εἰς ὅλους τὸ νὰ πισδῶν εἰς αὐτὸν καὶ νὰ ζήσωσιν: ὅσοι δὲ θεληματικῶς πισδῶ-

σαν εἰς αὐτὸν, λαμβάνοντες δὲ τῆς πίστεως εἰς τὴν καρδίαν τῆς τῆς ζωῆς ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τῆς ἐσχάτου, ἀπὸ γλυτῶν ἄπο τὸν θάνατον, καὶ γίνονται εἰς αἰῶνας αἰῶν μακάριοι. νεκρὸς ᾧ πάτερι φθλαμβαῶν ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ψυχῆς, καὶ τῆς ἀπιστίας καὶ τῆς κακίας, ζῶντας ἄποδεικνύει δὲ τὴν ἀγίαν βαπτίσματος, καὶ τῆς ἐναρέτης ζωῆς, ἐπειδὴ οἱ ποῖτοι δεῦν ζῶσι πλέον ἑαυτοῖς, ἀλλὰ τῶν ὑπὲρ αὐτῶν ἄποθανόντι, καὶ ἀνασταῖ· ὅσοι δὲ δὲ τῆς κακίας τῆς προαίρεσιν δεῦν πισθῶν εἰς αὐτὸν, αὐτοὶ θεληματικῶς ἐσέρησαν (φευ!) τὸν ἑαυτὸν τῆς οἱ ἀθλοῖοι, ἄπο τῆς ζωῆς τῆς ἀληθινῆς καὶ αἰῶνιοι, καὶ μένουν εἰς τὸν αἰῶνιο θάνατον.

13. „ Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν τοῖς πισθῶσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, ἵνα ἴδῃτε ὅτι ζωὴ ἔχετε αἰῶνιοι, καὶ ἵνα πισθῆτε εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ.

ΕΔῶ κάμνει, ὡσαν εἶα δῶλογοι, καὶ ἀνακεφαλαίωσιν τῆς Ἐπιστολῆς τοῦ Θεολόγου, καὶ ὡσαν νὰ λέγη εἰς τῆς χειριστῶν· ἐγὼ, καὶ ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, σᾶς ἔγραψα ταῦτα τὰ ἀνωτέρω, καὶ πολλὰς αἰτίας· καὶ πρῶτον μετὰ παρεκινήθην νὰ σᾶς δείξω τῆς ἀνάπλασιν, καὶ ἀναθήρησιν, ὅτι ἐλάβετε μετὰ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα, τὰ ἐκχυθῶτα ἄπο τῆς ἀχρωτον, καὶ θείας πλάσας τῆς Κυρίας, καὶ μετὰ τῆς ἐνέργειας τοῦ ἀγίου Πνεύματος. Δύτερον, σᾶς ἐφανέρωσα καὶ τῆς μαρτυρίας ὅτι ὁ ἀναρχος Πατὴρ ἐμαρτύρησε πρὸς τῆς Κυρίας, φανύσας αὐτὸν ὡς ἀγαπητόν. Τρίτον, σᾶς εἶπον τῆς ἐρήσιν τῆς αἰῶνις ζωῆς, ὅτι λαμβάνει οἱ μὴ πισθῶντες εἰς τὸν Χριστόν, ὡς εἰς υἱὸν Θεοῦ· ὅμως εἰς εὐχὰ ὅλος ὁ ὀπίθουμπος σκοπὸς ἦεν, νὰ κατασκδάσω μετὰ αὐτὰ ὅλα, καὶ νὰ σᾶς ἀποδείξω προτιμότερον ἄπο ὅλα τὰ ἄλλα, τῆς ἀφθαρτον ἐκείνῳ, καὶ αἰῶνιοι, καὶ μακαρίαν ζωὴν· ἵνα καὶ τὸν πόθον ἐκείνης, σερωθῆτε περὶσσότερον εἰς τῆς πίσιν τῆς καὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀνάψτε ἄπο τῆς φλόγα τῆς πρὸς αὐτὸν ἀγάπης, καὶ ἀπολαύσεως πολιτεύεσθε ἐναρέτως καὶ τῆς ἐκείνης θείας, καὶ ἀρέσκεια, ἐκ τῆς δὲ ἄποκρίσετε καὶ τῆς πρὸς αὐτὸν οἰκειότητα. Προδέττει δὲ ὁ ἱερός Θεοφύλακτος, ὅτι καὶ τὸ λέγει ἐδῶ ὁ Ἰωάννης, ὅτι γράφει ταῦτα εἰς τῆς πισθῶντας εἰς τὸ ὄνομα τοῦ υἱοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ ὄχι εἰς τῆς ἀπίστας· καὶ νὰ μᾶς διδάξῃ, ὅτι δεῦν εἶναι ἀρεπὸν νὰ ρίπτωμεν τὰ ἄγια εἰς τῆς σκύλας, μηδὲ τῆς μαργαρίτας εἰς τῆς χοίρας, καθῶς παρήγγειλεν ὁ Κύριος. (Ματθ. ζ'. 6.)

14. „ Καὶ αὐτῆςιν ἡ παρρησία, ἣν ἔχομεν πρὸς αὐτὸν, ὅτι, ἐὰν τι ἀπώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτῶ, ἀκόσα ἡμῶν.

ΑΦῶ εἶπον ἀνωτέρω ὁ τῆς Κυρίας μαθητῆς, ὅτι οἱ πισθῶντες εἰς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ ἔχουσι ζωὴν αἰῶνιοι· ἐπειδὴ μετὰ τὸν λόγον αὐτὸν ἔκαμε τῆς ἀκόντας χειριστῶν, νὰ ἀποβλέπεν καὶ τῆς ἐλπίδος εἰς μόνον τὸν μέλλοντα αἰῶνα, καὶ ὄχι εἰς τὸν παρόντα· καὶ τὸ, ἵνα μὴ πέσεν εἰς ἀμέλειαν μετὰ τῆς ἀργοποιίας τὰ κατὰ τῆς μελλόντων ἀγαθῶν, προσμύθοντες εἶα πρῶτα ἀφανῆς, καὶ μὴ βλεπόμενον· τῆς χάριν ἐδῶ πᾶρα παρηγορεῖ αὐτῆς, καὶ χαροποιεῖ αὐτῶν τῆς καρδίας μετὰ τὰ λόγια ταῦτα. καὶ μέσε ᾧ τῆς παρόντων πληροφορεῖ αὐτῆς καὶ καὶ τὰ μέλλοντα, καὶ ὡσαν νὰ λέγη πρὸς αὐτῆς· μὴ λυπηθῆτε τελείως, ὡ ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἐπειδὴ καὶ ἔχετε νὰ ἀπολαύσετε τῆς αἰῶνιοι ζωῆς ὅτι σᾶς εἶπον, εἰς τὸν μέλλοντα ἐκείνον αἰῶνα· καὶ τὶ εἶναι δυνατὸν εἰς ἐσᾶς καὶ κατὰ τῆς παρῶσαν ἀκόμη ζωῆς, νὰ ἔσγατε καὶ νὰ ἀπολαμβάτε τὸν καρπὸν τῆς πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ πίστεως. πᾶς; καὶ μετὰ τὴν ἔσπον; αἰσῶντας μετὰ τῆς πίσιν, δείχνετε καὶ πολιτείας ἐναρέτων, ἣτις ἀρμόζει εἰς τὸ χειριστῶν σᾶς ἐπάγγελμα· μετὰ τὸν ᾧ τὸν ἔσπον θέλετε ἀποκρίσετε πρὸς τὸν υἱὸν τοῦ Θεοῦ τὸν πᾶρρησίαν, εἰς ἔσπον ὅτι, κάθε ζήτημα ὅτι ἠθέλετε ζητήσετε παρὰ αὐτῶ καλῶς καὶ συμφερόντως, καθῶς εἶναι τὸ θέλημά τῆς, θέλετε τὸ ἀπολαμβάτε. καὶ δὲ τῆς ἀπολαύσεως καὶ ὀπιτυχίας τῆς ζητημάτων σᾶς, θέλετε πληροφορηθῆτε καὶ καὶ τῆς μελλῶσαν κληρονομίαν τῆς βασιλείας τῆς ἡραῶν, ὅτι ἔχετε νὰ ἀπολαύσετε. βλέπε δὲ, λέγει ὁ ἱερός Θεοφύλακτος, ὅτι τὸ σημαδι τῆς πρὸς Θεὸν παρρησίας εἶναι, τὸ νὰ μὴ ἀσοχῆ τινος, ἀλλὰ νὰ ὀπιτυχαῖν τὰ ζητήματά τῆς ἄπο τὸν Θεόν· ἐπειδὴ ὅμως δεῦν ὀπιτυχαίνει τινος ὅλα τὰ ζητήματα ὅτι ζητεῖ ἄπο τὸν Θεόν, καὶ τὸ ἐπαρῶσεν ὁ Θεολόγος, ὅτι ἐκεῖνα μόνον τὰ ζητήματα λαμβάνει, ὅσα εἶναι κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ· ὡσε, ὅποιος ζητεῖ ζητήματα ἔξω ἄπο τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ καὶ ἦναι συμφερόντα καὶ καλὰ, αὐτὸς δεῦν εἰσακβεταῖ ἄπο τὸν Θεόν, καὶ λαμβάνει τὰ ζητήματά τῆς ταῦτα· συμφῶνως δηλαδὴ μετὰ τὸν ἀδελφῶ Θεον

Θεον Ιάκωβον τὸν λέγοντα „ αἰτεῖτε, καὶ ἡ λαμβάνετε, δι' ὅτι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡ-
 „ δοναῖς ὑμῶν δαπανήσῃτε. (Γάκ. δ. 3)

15. „ Καὶ εἰδόμενοι ὅτι ἀκάθαρτα ἡμῶν, ὃ αὐτὸ αἰτώμεθα, οἴδαμεν
 „ ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα, ἃ ἠτήκαμεν παρ' αὐτῶ.

ΕΔῶ μεταχειρίζεται ἀντιστροφῆς χῆμα ὁ Θεολόγος, καὶ ἀντιστρέφει τὸ ἀνωτέρω ρητὸν ὅπως εἶ-
 πον, ἔπος. Καὶ εἰδόμενοι ἡμῶν ὅτι εἰσακίει ἡμῶν ὁ Κύριος εἰς καθὲς ζήτημα ὅπως τῷ
 ζητημῷ κατὰ τὸ θέλημα τῆς ἡξόρομης βέβαια, ὅτι ὀπιτυχαίνομεν πεῖνα τὰ ζητήματα ὅπως τῷ
 ἐζητήσαμεν. τῶτο δὲ σαφέστερα ἐκφράζεται ἐτῆσι· ἀπίσως κατὰ τὸ θέλημα τῆς Θεῶς ζητημῷ κἄ-
 νενία ζήτημα, μᾶς εἰσακίει· ἀπίσως δὲ καὶ μᾶς εἰσακίει εἰς ἐκεῖνα ὅπως τῷ ζητημῷ, ἐκ τῆς ἡ-
 ξόρομης βέβαια, ὅτι κατὰ τὸ θέλημα τῆς Θεῶς ζητημῷ τὰ ζητήματά μας, καὶ ἡξὸ τῶτο ἔχομεν
 αὐτὰ, καὶ τὰ ἀπολαμβάνομεν. ταῦτα δὲ τὰ κατὰ τὸ θέλημα τῆς Θεῶς ζητήματα εἶναι, ἡ βασι-
 λεία τῆς Θεῶς, καὶ ἡ δικαιοσύνη αὐτῆς· τὰ ὅποια ὁ Κύριος μᾶς ἐπέσχετο ἐν τῷ ζητημῷ, εἰπὼν
 „ ζητεῖτε πρῶτον τὴν βασιλείαν τῆς Θεῶς, καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτῆς, καὶ ταῦτα πάντα προσεθή-
 „ σεται ὑμῖν. (Ματθ. 5· 33.)

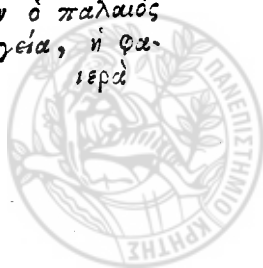
16. „ Εἰς τὴν ἴδην τὸν ἀδελφὸν αὐτῶ ἀμαρτανόντα ἀμαρτίαν μὴ
 „ πρὸς θάνατον, αἰτήσῃ καὶ δῶσα αὐτῷ ζωὴν, τοῖς ἀμαρτανόν-
 „ σι μὴ πρὸς θάνατον.

ΑΦ' ἧ ἐσήλξε καὶ ἐβεβαίωσε πρὸς χειριστὰς εἰς τὴν τῆς Χειρῶς πίσις ὁ μέγας Ἀπόστολος,
 πῶρα ἀγγέλλει εἰς αὐτοὺς νὰ ποροῦν καὶ ἡξὸ τὰς ἀμαρτανόντας ἀδελφούς, εἰς τὴν συγγνωστὰ
 ἀμαρτημάτων· παρομοίως μὲν τὸν Παῦλον, ὅς τις ἔγραψε πρὸς τὰς Γαλάτας „ ἀδελφοί, εἰδὲ καὶ
 „ ποροληφθῆ ἄνθρωπος εὐ τινὶ ἀπασιμῷ, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν ποῖτον, ἐν
 „ πνεύματι ποραόπιος. (Γαλ. 5· 1.) Καὶ ὁ ἀδελφός Θεος Ιάκωβος, εἶπον „ ἀδελφοί, εἰς τὴν
 „ ἐν ὑμῖν πλανηθῆ ἄπο τῆς ἀληθείας, καὶ ὀπιστρέψῃτε αὐτὸν, γινωσκέτω, ὅτι ὁ ὀπιστρέψας
 „ ἀμαρτανὸν ἐκ πλάνης εἰς αὐτῶ, σώσει ψυχὴν ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πλῆθος ἀμαρτιῶν.
 (Γάκ. 5· 19.) ὀπιστρέφει δὲ τινὰς τὸν ἀμαρτανόντον καὶ ἡξὸ τῆς ποροσέχης, ὅταν ἀδικαλῶ τὸν
 Θεὸν νὰ δῶσῃ σῶσειν εἰς τὸν ἀμαρτανόντον διὰ νὰ ἀφεθῆ ἄπο τῆς κακίας, καὶ νὰ μεταποῖσῃ.
 μὲ ταῦτα λοιπὸν ὅλα τὰ λόγια διδασκόμεθα, ὅτι ποροπεί νὰ ἔχομεν κἄποιοι καὶ ὀπιμέλειαν
 διὰ τὰς ἀδελφούς μας, ὅταν ἀμαρτανῶν. διὰ τὴν ὑπὲρ τῆς ἔχομεν νὰ λάβωμεν ἄπο τὸν Θεὸν με-
 γάλον μισθόν. ἐπειδὴ ἐν ἀνωτέρω εἶπον ὁ Ιωάννης, ὅτι ἀπίσως τινὰς ζήτησῃ κἄνενία ζήτημα
 κατὰ τὸ θέλημα τῆς Θεῶς, ὀπιτυχαίνει αὐτὸ, διὰ τῶτο ποροβάλλει εἰς τὰς χειριστὰς εἰδὲ εἰς
 ζήτημα, ὅπως εἶναι κατὰ τὸ θέλημα τῆς Θεῶς· καὶ τὸ θέλημα δὲ τῆς Θεῶς εἶναι αὐτὸ, διὰ τὴν κρέμε-
 ται ἄπο τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, τῆς ὅποιας ὁ ἡγαπημένος ἔπος τῆς Χειρῶς μαθητῆς,
 εἰς ὄλιον χροῖον τῆς ποροσῶν ὀπιστολῶν, πάλυς φαίνεται ὑπερεπαίνων, καὶ ἐγκωμιάζων, καὶ ἀπο-
 δεικνύων, ὅτι ποροπεί νὰ φυλάττεται ἄπο ὅλης τῆς χειριστῆς, ὡσαν εἰς ἀγαθόν, καὶ τέλειον
 θέλημα τῆς Θεῶς. Ποῖον δὲ εἶναι τὸ ζήτημα αὐτὸ; τὸ νὰ ζήτην λέγει, καὶ νὰ ἀδικαλῶν οἱ χει-
 ριστοὶ τὸν Θεὸν διὰ τὰς ἀδελφούς των ἐκείνης, ὅπως σφάλλων κἄνενία ἀμαρτημα ἀθανάσιμον, ἵνα
 ὁ Θεὸς ὀπικαμπέτω εἰς τὸ ζήτημά των, δῶσῃ εἰς τὰς ποῖτας ἀμαρτανόντας ζωὴν, καὶ συγχώ-
 ρησιν τῆς ἀθανάσιμης ἀμαρτίας των.

„ Ἐστὶν ἀμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ ποροπεί ἐκείνης λέγω, ἵνα ἐρω-
 „ τήσῃ.

17. „ Πᾶσα ἀδικία ἀμαρτία ἐστὶ· καὶ ἔστιν ἀμαρτία οὐ πρὸς θά-
 „ νατον.

ΟΜὲν ἰσρὸς Μητροπολίτης θέλει, ὅτι ἀμαρτία μὴ μὴ πρὸς θάνατον εἶναι ἐκείνη, τῆς ὅποιας
 ὁ παλαιὸς Νόμος δὲν ἐπαίδδε μὲ θάνατον· καθὼς ἦτον ὁ ἀκρίσιος φόρος, ἡ πολυφαγία, ἡ
 μέθη, ἡ κενδοξία, καὶ ἄλλα. ἀμαρτία δὲ πρὸς θάνατον εἶναι ἐκείνη, τῆς ὅποιας ὁ παλαιὸς
 Νόμος τῆς Θεῶς ἐπαίδδε μὲ θάνατον· καθὼς ἦτον ἡ κατὰ Θεὸν βλασφημία, ἡ μαγεία, ἡ φα-
 ιερὰ

πρὸς κλεψία, ὁ ἐπίσιος φόνος, ἡ μοιχεία, ἡ ἀρσενοκοιτία, ἡ κτινωβατία, καὶ ἄλλα τοιαῦτα. λέγει λοιπὸν ἐδῶ ὁ Ἰωάννης, ὅτι ὁποῖος πέσῃ εἰς ἀμαρτίαν μὴ θανάσιμον, δι' αὐτὸν κἄν μετανοῇ, κἄν δὲ μετανοῇ, πρέπει οἱ ἄλλοι χριστιανοὶ ἀπὸ ἀγάπης ἀδελφικῶς κινεῖσθαι, νὰ παρακαλοῦσι τὸν Θεὸν διὰ νὰ τῷ συγχωρήσῃ, μὲ τὸ νὰ μὴ ἐδιωχθῆ ἐν τῷ παλαιῷ Νόμῳ παρά τῷ Θεῷ θάνατος εἰς αὐτόν· ὁποῖος δὲ πέσῃ εἰς ἀμαρτίαν θανάσιμον ἐν γνώσει, καὶ μὲ προμελέτῃ καὶ ἐπιτήδευσιν, δι' αὐτὸν δὲν πρέπει νὰ ζητηθῆ ἀπὸ τὸν Θεὸν νὰ τῷ συγχωρήσῃ· διὰ τὴν ὁ Νόμος τῷ Θεῷ ἐδιώρισε διὰ τὸν ποῖτον, θάνατον, καὶ ὄχι συγχωρήσιν· ὁ τοιοῦτος ἦν καὶ δύο τρόποι εἶναι θανάτου ἀξίος· εἷς αὐτῶν, διὰ τὴν ἐπραξέν ἔργον κακίαν καὶ πονηρότητα εἰς τὸ ἄκρον, μὲ γνώσιν καὶ κακῶν προαίρεσιν. καὶ ἄλλο δὲ, διὰ τὴν ἐβλάβη τὸν ἀδελφόν τε εἰς τὸ ἄκρον μὲ τὸ ἀμάρτημα ἐκεῖνο· ὅθεν ἐπειδὴ καὶ οἱ δύο εἶναι ἀδελφοί, καὶ ὁ ἀμαρτήσας θανασίμως, καὶ ὁ βλαβεὶς θανασίμως διὰ τῆς ἀμαρτίας ταύτης, τότε χάριν δὲν πρέπει νὰ παρακαλοῦμεν μὴ τὸν Θεὸν νὰ συγχωρήσῃ εἰς τὸν ἀμαρτήσαντα, νὰ παραβλέπωμεν δὲ τὴν βλάβην τῶν ἄλλων ἀδελφῶν ὅπως ἐβλάβη· καὶ ἀκολούθως νὰ παραβλαίνωμεν τὴν ἐπιτολήν τῆς εἰς τὸν πλησίον ἀγάπης. εἰδὼ δὲ ἡ ἀμαρτία ἀνατρέχῃ εἰς τὸν ἴδιον Θεόν, καὶ θῶς εἶναι μάστιξ ἢ βλασφημία κατὰ τὸν Θεόν, καὶ τὸ νὰ ἐπιπαληταίνας τὸ ὄνομα τῶν Θεῶν εἰς μαγείας καὶ γοητείας, καὶ εἰς ἄλλας μισαράς πράξεις: τότε τελείως δὲν πρέπει τις νὰ παρακαλῆ τὸν Θεόν, ἵνα νὰ συγχωρήσῃ εἰς τὸν τοιαύτως ἀμαρτίαν πράξαντα· ὅθεν ἐλογίθη ὁ ἱερεὺς Ἡλεὶ πρὸς τὰ τέκνα τε, « εἰδὼ ἀμαρτανῶν ἀμάρτη ἀνὴρ εἰς ἀνδρα, καὶ προσδέξονται ὑπὲρ αὐτῶν πρὸς Κύριον· καὶ εἰδὼ τῷ Κυρίῳ ἀμάρτη, τίς προσδέξεται ὑπὲρ αὐτῶν; (αὐτὴ τῆς ἁδείας.) (ἀ. Βασιλ. β'. 25.) Διὰ τὸτο λοιπὸν λέγει ὁ Ἰωάννης, ὅτι ἵνα τῷ τοιαύτως θανάσιμον ἀμαρτίαν δὲν νομοθετῶ, ὅτι ἀπαραιτήτως πρέπει τις χριστιανὸς νὰ παρακαλῆ τὸν Θεόν, εἷς αὐτῶν, ἵνα τῷ πρὸς τὸν πλησίον ἡμιόμιον ἐκ τῆς τοιαύτης ἀμαρτίας βλάβην, καὶ ἄλλο δὲ, ἵνα τὸν πρὸς Θεὸν ζῆλον· ἀλλὰ νὰ σιωπᾷ καὶ νὰ ἀφίγη τὸ πᾶν εἰς τὴν τῶν Θεῶν κρίσιν, καὶ ὑποταξίαν. εἰδὼ δὲ τις ἀδελφὸς ὀρεθῆ ὅπως νὰ πράξῃ κἀνείνα ποῖτον θανάσιμον ἀμάρτημα, ἀπὸ ἀνθρωπίνῳ ὅμως ἀδούλειαν, καὶ ἐπιβίον ἡμιόμιον, καὶ ὄχι μὲ γνώσιν, καὶ ἐπιτήδευσιν πονηρᾶς γνώμης, ἔπειτα αὐτὸς πρὸ τῶν νὰ φανερωθῆ, μετανοῇ ἵνα τὸ ἀμάρτημα ἐκεῖνο καὶ τὸ ἐξομολογηθῆ, καὶ κλαίῃ πικρῶς καὶ οὐδέρεται, ὡς ἔτε, λέγει, ἀφίγη τῷ ἡμιόμιον εἰς τὴν ἐδικλῶσας γνώμην, καὶ ἐξουσίαν· ἢ νὰ παρακαλέσῃ τὸν Θεὸν νὰ τῷ συγχωρήσῃ, ἢ νὰ μὴ τὸν παρακαλέσῃτε.

Ταῦτα μὲν λέγει ὁ ἱερεὺς Μιτροφάνης εἰς τὴν ἐπιμύθειαν τῆς ῥητῆς τῆς (1) ὁ δὲ Θεοφύλακτος συὸς τῷ Οἰκουμενίῳ λέγει, ὅτι πρὸς θάνατον: ἢ πρὸς θάνατον ἀμαρτία μόνη εἶναι ἡ ἀμετανόητος: καθὼς ἦτον ἡ τῶν ἡρώδης ὅλα τῶν Ἰουδαίων, οἱ τινες πάντοτε δὲν μετανοῶν ἵνα τῷ Θεοκτονίῳ ὅπως ἐκαμῶν· καὶ καθὼς εἶναι ἡ τῶν μνησικάνων τῶν μὴ μετανοούντων· ὡς τῶν ὁποίων εἶπον ὁ Σολομῶν, « ὅδοι μνησικάνων εἰς θάνατον. (Παρ. ιβ'. 28.) ἀλλὰ καὶ ὁ ἱερὸς Κωνσταντῆς τῆς ἀγιᾶς οἰκουμένης ζ'. Συμβάδῃ πρὸς θάνατον ἀμαρτίαν ἐνόησε τὴν ἀμετανόητον, καὶ ἀδιόρθωτον· καὶ ὁ μέγας ἐν Πατράσι Βαρσαβφίος, λέγων, « τί ἐν; ἀπελπίσω ἑμαυτὸν; μὴ ἡμιόμιον! αὐτῆς ἡ ἀμαρτία εἰς θάνατον ἐστίν. (ἀποκρ. φκζ'.) ὁμοίως καὶ ὁ ἅγιος Εφραίμ, λέγων, « ἀμαρτία πρὸς θάνατον πᾶσα ἀμετανόητος· ὡς ἐκ τῶν λόγων τῶν συμβάδῃ τὸ μέγα τὸτο συμπέρασμα: δηλαδὴ, ὅτι ἡ μὴ ἀληθὴς μετανοία, καθὼς ἀμαρτίαν καὶ τὴν πλέον μὲν ἄλλω καὶ θανάσιμον, κάμνει αὐτῷ ἀθανάσιμον· ἢ δὲ ἀμετανόητος ἐκ τῶν ἐνωστικῶν, κάμνει ἡμιόμιον καὶ θανάσιμον, καὶ τὴν πλέον μικρῶν καὶ ἀθανάσιμον ἀμαρτίαν. ἵνα ἐκεῖνον λοιπὸν τὸν

(1) Σημειώσω ὅτι ὁ ἱερεὺς Αὐγουστῖνος παρὰ Κορινθίῳ, ἐν τῇ ἐπιμύθειᾳ ὅπως κάμνει εἰς τὴν παρῶσαν ἀπὸ τῆς ἐπιμύθειας ἐπιμύθειαν, λέγει τὸν ἀληθῶς φοβερὸν λόγον τῶν: δηλαδὴ, ἔτι πᾶσι πολλὰ μικρὰ, καὶ ἀθανάσιμα ἀμαρτήματα, κάμνουν εἰς τὴν θάνατον, καὶ θανάσιμον ἀμάρτημα. νοῦται δὲ πᾶσι κατὰ τὸν Κωνσταντῆν, καὶ θανάσιμον ἀμάρτημα. νοῦται δὲ πᾶσι κατὰ τὸν Κωνσταντῆν, ὅταν ὁ ἀνθρώπος καταφρονῇ τὰ μικρὰ, ὡς μικρὰ, δι' ὅτι καὶ ὁ ὀλίγος κλέπτης, καὶ σωτῆρας τῶν ποίων, θανάσιμον ἀμάρτημα. ὅθεν καὶ ὁ μέγας Βασίλειος, καὶ μὴ ὅλον ὅπως ἠέλησεν, ὅτι παρὰ τῷ ἁγίῳ Εὐαγγελίῳ ἀρκεῖται διαφορά κῶνωνος, καὶ καμῖλας, κάρφους, καὶ δοκῆς: ἢ πᾶσι μικρῶν, καὶ μεγάλων ἀμαρτημάτων, ὅπως λέγει (ἐρ. κατ' ἐπιμύθ. σγ'). ὅτι εἰς τὴν καινὴν Διαθήκην δὲν εἶναι διαφορά μικρῶν, καὶ μεγάλων ἀμαρτημάτων. ὅρων, διὰ τὴν καὶ ἡ μικρὰ ἀμαρτία καὶ ἡ μεγάλη, ἐξίσου εἶναι παράβασις Νόμου, κατὰ τὸν ἡ ἀμαρτία ἐστίν ἡ εἰς νομῖα (ἀ. Γω. γ'. 4.) καὶ ἀπίθῃ εἰς τὸν νόμον, κατὰ τὸν ἡ ἀπᾶσαν τῶν ἡρώδης, ἀκόφεται τῶν ἡρώδης. (Γω. γ'. 36.) Διὸ τῶν, ὅτι καὶ ἡ μικρὰ ἀμαρτία, μεγάλη γίνεταί, ἔστιν κατα-

καρδία τὸν ἀνθρώπου καὶ ὑποδαλῆ αὐτὸν. κατὰ τὸν ἡ ἡρώδης, « τις ἡρώδης, πᾶν καὶ διδάσκειται. (β'. Πιστ. β'. 19.) καὶ τῶν, διὰ τὴν καὶ μικρὰ ἀμαρτία, εἰς τὴν ἀμετανόητον, ἢ ἵνα τῶν ποῖτον αὐτῶν τῶν βασιλείας τῶν ἡρώδης. ὅθεν εἶπον ὁ Χρυσόστομος (ἐπιμύθ. ιβ'. εἰς τὴν ἀπὸ τῶν Κορινθίων τῶν ἡρώδης. καὶ λόγ. πρὸς Δημιτρίον πρὸς κατανοήσεως) ὅτι καὶ ἡ ἡρώδης, καὶ τὸ καρφός: δηλαδὴ καὶ ἡ μεγάλη, καὶ ἡ μικρὰ ἀμαρτία, κατὰ τὸν δὲν, εἰς τὴν καμῖλαν τῶν ἡρώδης κολασίαν, διαφέρει, κατὰ τὸν δὲν, ἐκβάλλει τῶν ποῖτον ἀπὸ τῶν βασιλείων τῶν ἡρώδης. δὲν, δὲν διαφέρει. δι' ὅ καὶ ὁ Ἀπτολόγος, λέγει, « ὅτι καὶ οἱ Εἰσβολαῖοι, καὶ ἀρσενοκοίται, καὶ τὸ ἡρώδης, καὶ μέθυσοι, ἐξίσου δὲν εἶναι κληρονομοῦν τῶν βασιλείων τῶν ἡρώδης. (ἀ. Κορ. σ'. 9.) ἔστι καὶ πρὸς τῶν θανάσιμων, καὶ συγχωρῶν ἀμαρτημάτων ἐν τῷ ἡμιόμιον ἐξομολογησῆναι ἐστίν. 7. ὅρα καὶ τὴν ἐπιμύθειαν, ποσὸν βάρος ἔχον τῶν συγχωρῶν ἀμαρτημάτων εἰς τὸν βιβλίον τῶν Πνευματικῶν Γυμνασμάτων.

τὸν χειριστὸν ὡς ἁμαρτανεὶ, εἴτε θανασίμως, εἴτε μὴ θανασίμως, ἔπειτα ἀπέχει ἄπο τῆς ἁμαρτίας, καὶ μετανοεῖ πικρῶς καὶ ἔξομολογεῖται, καὶ λυπείται καὶ ἠδύρσται, δι' αὐτὸν ἄρρητοι γὰρ ᾠδακαλῶν οἱ Χειριστοὶ τὸν Θεόν, ἵνα τῷ συγχωρήσῃ καὶ θέλῃ εἰσακκεῖν· ἔξ' τὴν ἢ ᾠδακαλίαις καὶ προσδύχητων, ἐνεργεῖται καὶ βοηθεῖται, ὡσαν δὲ πτερά, ἄπο τῆς μετανοίας καὶ τῆς ἔξομολόγησιν τῶ ἀδελφῶ ἐκείνῃ, ἔξ' τὸν ὅποιον ᾠδακαλῶν καὶ τρόπον τινά, ἢ μετανοία ἐκείνῃ, ἐπρόλαβε καὶ ἰλάριως τῷ κατ' αὐτὴ ὀργῶ τῶ Θεῷ καὶ ἔξ' τῆτο δίκολως ὁ Θεὸς δέχεται τὰς ὑπὲρ ἐκείνῃ μετῆτείας τῶ ἄλλων. Καὶ τῆτο εἶναι ἐκεῖνο ὡς εἶπεν ὁ ἀδελφός Θεὸς Ἰάκωβος, „πολὺ ἰχῦει δέησις δικαίαις ἐνεργεσίῃ. (Ἰάκ. ε. 16.)

Αἰσίως δὲ τινὰς χειριστὸς ἁμαρτανῆ, εἴτε θανασίμως, εἴτε ἀθανασίμως, ἔπειτα δὲ μετανοῆ ἔξ' τῆς ἁμαρτίας τῆ, ἔτε ἀπέχει ἄπο αὐτῆ, ἔτε ἔξομολογεῖται αὐτῆ, ἔτε λυπῆται δι' αὐτῆ: ἔξ' τὸν τοῖστον, λέγω, ἁμαρτανῶν, δὲν ἄρρητοι γὰρ ᾠδακαλῶν οἱ Χειριστοὶ τὸν Θεόν, ἵνα τῷ συγχωρήσῃ. ἐπειδὴ καὶ δὲν θέλῃ εἰσακκεῖν· ἔξ' τὴν ἢ παρακαλίαις καὶ προσδύχητων δὲν ἐνεργεῖται, ἔτε βοηθεῖται ἄπο τῆς μετανοίας ἐκείνῃ. ἀλλὰ μάλιστ' ἐμποδίζεταί ἄπο τῆς ἐκείνῃ ἀμετανοσίας, καὶ δὲν ἢμπορεῖ νὰ ἀναβῆ εἰς τὰ ὠτα Κυρίου. καὶ ἔξ' τὴν ἢ ἀμετανοσία ἐκείνῃ, παραύξισσιν εἰς ὀργῶ τὸν φιλαῦθρωπον Κύριον. ὡς τινὲς ὀργισμέτος ἂν, ἐδέχεται τὰς ὑπὲρ ἐκείνῃ μετῆτείας τῶ ἄλλων. ἀλλὰ θέλει τὰς ἄποσρέφει κενὰς καὶ ματαίας. καὶ θέλει εἶπῃ καὶ πρὸς αὐτῆς, ἐκεῖνο ὡς εἶπε ποτὲ πρὸς τὸν Ἰερεμίαν, ὡς ἐπαρακάλει ἔξ' τὸν ἀμετανάντονον λαὸν τῶν Ἰβραίων, „Καὶ σὺ μὴ προσδύχε περὶ τῶ λαῷ τῆτο, καὶ μὴ ἀξίῃ τῶ ἐλεειθῆναι αὐτῆς, καὶ μὴ εὐχῆ. καὶ μὴ προσέλθῃς μοι πρὸς αὐτῶν, ὅτι ἐκ εἰσακκεῖσθαι. (Ἰερ. ζ'. 16.) Καὶ πάλιν, „εἰ μὴ ἔξ' τῆ Μαυσῆς, καὶ Σαμουὴλ πρὸ προσώπῃ μου, ἐκ ἔσιν ἢ ψυχῆ μου πρὸς αὐτῆς. (Ἰερ. 1 ε. 1.) καὶ ὅρα περὶ τῆτο τῆς ἐρμηνείαις τῆ, „πολὺ ἰχῦει δέησις δικαίαις ἐνεργεσίῃ. (Ἰα. ε. 16.) καὶ τῆς εἰς τῆτο ὑποσημείωσιν.

Βλέπε δὲ ἀγαπητῆ, τί λέγει ἐδῶ ὁ Θεολόγος, ὅτι καθε ἀδικία, εἶναι ἁμαρτία· καθολικώτερα μὴ ἢ εἶναι ἢ ἁμαρτία, ὡς γένος, ἢ δὲ ἀδικία εἶναι μεικρώτερα, ὡς εἶδος. λέγων πρὸς δὲ καθε ἀδικία, φανερόν, ὅτι καὶν πᾶρη τινὰς εἶνα ὀβολόν, ἢ μίαν φόλλαν ἀδίκως ἄπο τὸν ἀδελφόν τῆ, ἁμαρτανῆ ἐκαμῆ, καὶ διὰ τῆτο ἄρρητοι γὰρ δόση ὀπίσω ἐκεῖνο τὸ ἀδικον ὡς εἶπρε, ἔξ' τὴν ἢ εὐρη συγχωρήσιν ἄπο τὸν Θεόν. αἰσίως δὲ ἐκεῖνος ὡς πᾶρη ἔνα μόνον ὀβολόν, καὶ μίαν φόλλαν ἀδίκως ἄπο τὸν ἀδελφόν τῆ, ἁμαρτανεῖ εἰς τὸν Θεόν, τί νὰ εἶπῃμεν πλέον διὰ ἐκείνῃ τῆς χειριστῶς ὡς πᾶρη ἀδίκως τὸν πλεστον τῶ ἀδελφῶτων, καὶ ἀφίνεν αὐτῆς παμπώχης; τί νὰ εἶπῃμεν ἔξ' ἐκείνῃ ὡς ἀρπάζεν τὸ ἔξονον δίκαιον, καὶ ξεγυμνόνεν τῆς ἀδελφῶς τῶν; τί νὰ εἶπῃμεν ἔξ' ἐκείνῃ ὡς καταξώγων τὰ ὀσπῆτια τῶ πτωχῶν, καὶ ὀρφανῶν, καὶ χηρῶν, ὡς πᾶ ὀπιφορτίξεν τῆς ἀδυνατίας μὲ τὰ ὑπέροργα καὶ ἀυπόφορα δοσίματα, καὶ ἐπῆ αὐτοὶ μὴ, δὲν πληρόνεν τὰ διωρισμέτια εἰς αὐτῆς βασιλικὰ χῆρ καὶ τέλη, ἀλλὰ κάμνεν τρόπως ἔξ' τὴν ἢ τὰ πληρόνεν οἱ πτωχοὶ καὶ πόντες; τί νὰ εἶπῃμεν ἔξ' ἐκείνῃ ὡς ἀγγαρόνεν τῆς ἀδελφῶς τῶν, καὶ βάλλαν αὐτῆς νὰ δαλόνεν τὰ περιβόλια, καὶ ἀμπέλια, καὶ χαράφια τῶν, ἔπειτα δὲν τῆς πληρόνουν τὸν δίκαιον μισθόν τῶν; τί νὰ εἶπῃμεν διὰ ἐκείνῃ ὡς δίδεν τὰ ἀσπρατων μὲ διάφορα, καὶ ποιόντες τὰ ἔξ' ἄφορα Κεφάλαια, ἀφανίζαν τῆς ταλαπάρης καὶ δυσυχῆς πτωχῆς; καὶ ἢ τῆς βιάζαν καὶ πηγαίναν (φῶ!). καὶ ἀρῆνται τῆς πῆσιν τῆς, ἢ τῆς κατασῆνεν εἰς τῶσιν ἀθλίαις κατῆσῆσιν, ὡς ὡς νὰ γίνωνται ζῆτῆλοι καὶ προσῆται, ᾠδακαλῶντες ἄπο οἰκίας εἰς οἰκίας, καὶ ἀπο τῶπον εἰς τῶπον, ἔξ' τὴν ἢ ζῆτῆσαν καὶ νὰ ζῆσαν; Κατῆ ἀλήθειαν ἔξ' ὅλως αὐτοὺς ἄλλοτι δὲν πᾶρρη νὰ εἶπῃμεν, ᾠδακαλῶν καὶ καὶ! ᾠδακαλῶν ἀλοῖμονον ἀλοῖμονον! ἐπειδὴ καὶ ᾠδακαλῶν αὐτῆς προεἶπεν ὁ Παῦλος. „ἐκ οἶδατε ὅτι ἀδικοὶ Βασιλείαν Θεῶ ἐ κληρονομήσῃσι; Καὶ πάλιν. ἔτε κλέπται, ἔτε πλεονέτῃ... ἐκ ἄρπαγῆς βασιλείαν Θεῶ ἐ κληρονομήσῃσι. (ἀ. Κορ. 5'. 9.) ὁ Θεὸς καὶ ἔξ' τῆς τοῖστος λέγει ὁ ἱερός Μιτροφάνης, ἔτι δὲν ἄρρητοι γὰρ ᾠδακαλῶν οἱ Χειριστοὶ τὸν Θεόν γὰρ τῆς συγχωρήσῃ. ἐπειδὴ θανασίμως ἁμαρτανῆν ἀδικῆντες τῆς ἀδελφῶς τῶν. καὶ ἐπειδὴ οἱ ἀδικῆσῆτες πτωχοὶ σενάζεν ἄπο καρδίας κατ' αὐτῆς. ὁ Θεὸς οἱ σεναγοὶ τῶ πτωχῶν, δὲν ἀφίνεν νὰ εἰσακκεῖ ἢ ὑπὲρ αὐτῆς δέησις τῶ Χειριστῶν. ὁ Θεὸς, ὡς αὐτοὶ δὲν ὀπσρέφῃ τὸ ἔξονον δίκαιον καὶ δὲν μετανοῆσαν, ὅχι μόνον ἀσυγχωρήτοι μένῃσι ἐν τῆ παρεσῆ ζωῆ, ἀλλὰ καὶ μετὰ θανάτου μένῃσι τῆ σώματάτων ἄλυτα, καὶ τυμπανιαῖα· καθῶς τὰ ᾠδακαλῶν τῶ τοῖστον τυμπανιαῖων, δὲν λείπῃ νὰ φαίνωνται εἰς ἔξ' ἄφορος τόπους. ὡς καὶ Ἰερεῖς, καὶ Ἀρχιερεῖς, καὶ Πατριάρχαι ἀναγινώσκοντες εἰς τῆς τοῖστος συγχωρητικῆς δῆχῆς, εἰς μάτῃν κοπιάζῃσι· διὰ τὴν, εἰ μὴ τὰ τέκνα καὶ οἱ συγγενῆς τῶ τοῖστον, ἔχοντες τὸν τρόπον, δὲν ὀπσρέφῃ εἰς τῆς πτωχῆς τὰ ἀδικὰ κέρδη ὡς οἱ γονεῖς καὶ συγγενῆς τῶν ἐπλεονέκῃσαν, νὰ συγχωρηθῶν ἐκεῖνοι καὶ νὰ λυθῶν ἄπο τὸν δεσμὸν εἶναι ἀδύματα.

18. „ Οἶδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τῆ Θεῶ, οὐχ' ἁμαρτάνει, ἀλλ' ὁ γεγεννηθεὶς ἐκ τῆ Θεῶ τὴν ἑαυτοῦ, καὶ ὁ ποιητὴς οὐχ' ἄπτεται αὐτῶ.

ΜΕ' τὰ λόγια ταῦτα λέγει ὁ Θεολόγος πρὸς τὰς χριστιανὰς. ἡμεῖς ἀδελφοί μου ἀγαπῆτοι, ἠξέδρομεν βέβαια, ὅτι ὅσοι ἁμαρτάνουσιν, εἴτε τὰς μεγάλας καὶ θανάσιμους ἁμαρτίας, εἴτε τὰς μικρὰς καὶ ἀθανάσιμους, περὶ τῆς ὁποίας εἶπομεν ἀνωθεν. ἠξέδρομεν, λέγω, ὅτι αὐτοὶ ἁμαρτάνουσιν ἐξ ἐνεργείας τῆς πορνῆς καὶ μισοκάλης Δαίμονος. ὅμως καὶ αὐτοὶ ὑποκᾶτω εἰς καταδίκην ἀνάλογον μετὰ τῆν ἁμαρτίαν τους δεισκονταί. ἐπειδὴ ἔχοντες ψυχῶν λογικῶν καὶ αὐτεξέσιον, καὶ δυνάμειν νὰ μὴ ἁμαρτήσων, καὶ ἔχοντες τῆν βοήθειαν καὶ δυνάμειν ὅπως ἔλαβον ἀπὸ τὸν Θεὸν διὰ τῆς ἁγίας βαπτίσματος, εἰς τὸ νὰ ἀντιστέκωνται κατὰ τὸν Διάβολον, καὶ τῆς ἁμαρτίας: αὐτοὶ ὅμως καταφρονῶντες ὅλας αὐτὰς τὰς θείας βοηθείας καὶ δυνάμειν, προδίδουν οἱ τάλαντες θεληματικῶς τὸν ἑαυτῶν τους εἰς τὸν Διάβολον, καὶ εἰς τῆν ἁμαρτίαν. διὰ τί ἐκεῖνος ὁ χριστιανὸς ὁ πνευματικῶς ἐκ τῆ Θεῶ γεννηθεὶς διὰ τῆς ἁγίας βαπτίσματος, αὐτὸς ἐὰν φυλάττη καθαρὸν τὸ χάρισμα τῆς θείας ταύτης ἀναγκησίως, καὶ πρὶν ἀμόλυντον τὸ ἅγιον βάπτισμα, καὶ ἀποβλέπει πάντοτε εἰς τὸ ἅγιον θέλημα τῆς ἁγίας Πατρὸς τους, αὐτὸς οὐτε τῆν πνευματικῶν ἁμαρτίαν δεῖ κάμνει, καὶ ὄχι μεγάλῶν καὶ θανάσιμων· ἐπειδὴ καὶ εἶναι ἀπλησίαντος καὶ ἀγγικτος ὁ τοιοῦτος, ἀπὸ τὸν ἐχθρὸν καὶ ἐναντίον Διάβολον. μετὰ τὸ νὰ ἔχη τοιοῦτον φοβερὸν ἐγκάτοικον εἰς τῆν καρδίαν τους: δηλαδὴ τὸν παντοδύναμον Θεόν. ἀγκαλᾶ καὶ δεῖ δυνάσται ὀλοκλήρως νὰ κατορθώσῃ τὸ ἁμαρτήσαν, διὰ τῆν φυσικῶν τρεπίπτει καὶ ἀδύνατον ὅπως ἔχει. καὶ διὰ τὴν ἀκόμην δεῖ ἔλαβε τῆν τελείαν ἀντιβίωσιν τῆς ἀναμαρτήτης, καὶ ἀφάρτης ἐκείνης ζωῆς. ὡσεύ, ὅποιος δεῖ ἁμαρτάνει, ἀπὸ τὸν Θεὸν φυλαττέμενος δεῖ ἁμαρτάνει, καὶ ὄχι ἀφ' ἑαυτοῦ τους. ἡ δὲ μεγαλοδωρεὰ καὶ ἀγαθότης τοῦ Θεῶ, ἡτις μᾶς ἠξίωσε τῆς χαρίσματος τῆς ὑποθεσίας, αὐτὴ μᾶς φυλάττει καὶ δεῖ ἁμαρτακοῦμεν, ἐὰν ὅμως καὶ ἡμεῖς ἀντιστρόφως φυλάττωμεν τῆν μεγαλοδωρεὰν αὐτῶν εἰς τὸν ἑαυτῶν μας. ὅποιος δὲ ἐκ τῆς ἐναντίας ἁμαρτάνει, ἀφ' ἑαυτοῦ καὶ θεληματικῶς ἁμαρτάνει. διὰ τὴν δεῖ φυλάττει καθαρὸν τὸ χάρισμα τῆς ὑποθεσίας ὅπου ἔλαβον ἀπὸ τὸν Θεόν, εἴτε μεταχειρίζεται τὸ ἄρμα ὅπως τὸ ἐχάρισεν ὁ Θεὸς κατὰ τὸν Διάβολον, καὶ τῆς ἁμαρτίας ὅπου τὸν πολεμοῦν, ἀλλὰ ῥίπτει αὐτὸν ποραιρετικῶς ἀπὸ τὰς χεῖράς τους, καὶ ἔτσι ἀναρμάτωτος πηγαίνει εἰς τὸν Διάβολον καὶ τῆν ἁμαρτίαν, καὶ παραδίδεται μόνος τους εἰς τῆν ἐξουσίαν τους. ὅποιος δὲ φυλάττει τῆν χάριν καὶ ἐντολῶν τῆς Θεῶ, καὶ αὐτὸς φυλάττεται ἀντιστρόφως ἀπὸ τῆν ἐντολῶν καὶ χάριν τῆς Θεῶ, καθὼς λέγει ὁ Σδ-λομῶν „ ὅς φυλάσσει ἐντολῶν, πρὶν τῆν ἑαυτοῦ ψυχῶν. (Παρ. ιδ'. 16.) Καὶ πάλιν „ μὴ παρὶς ῥῆσιν ἐμῶν νόμων, μηδὲ ἐγκαταλίπῃς αὐτῶν, καὶ ἀνθέξεται σε· ἐράσθητι αὐτῆς, καὶ πρήσεις. (Παρ. δ'. 5.)

19. „ Οἶδαμεν ὅτι ἐκ τῆ Θεῶ ἔσμεν, καὶ ὁ Κόσμος ὅλος ἐν τῶ πῶ, πονηρῶ κατὰ.

ΚΑΤὰ δύο τρόπους ἡμπορεῖ νὰ νοηθῇ τὸ ῥητὸν τῆτο, καὶ διὰ τὰς καλὰς καὶ ἐνάρετας, καὶ διὰ τὰς κακὰς καὶ πονηρὰς ἀνθρώπων τὰς δεισκομίας εἰς ὅλον τὸν Κόσμον. οἱ μὲν δὲ καλοὶ καὶ ἐνάρετοι εἶναι ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ κατὰ τῆν φύσιν, ὡς δημιουργήματα τῆς Θεῶ, καὶ κατὰ τῆν ἀγαθὴν ποραιρέσιν, ὡς ἀγαθοὶ καὶ ἀγαθῆς Θεῶ μιμηταί· οἱ δὲ κακοὶ καὶ πονηροὶ, εἶναι μὲν καὶ αὐτοὶ ἀπὸ τὸν Θεόν κατὰ τῆν φύσιν, ὡς Θεῶ κτίσματα, κατὰ δὲ τῆν πονηρὰν ποραιρέσιν, δεῖ εἶναι ἀπὸ τὸν Θεόν· ἐπειδὴ καὶ ἀπὸ τὸν Θεόν δεῖ ἔλαβον τῆν πονηρὰν ποραιρέσιν, ἀλλὰ θεληματικῶς ἔκλιναν εἰς τῆν πονηρίαν· τῆτο δὲ εἶπον ὁ Θεολόγος, διὰ τὴν νὰ δείξῃ, ὅτι ὁ Θεὸς δεῖ εἶναι αἴτιος τῆς ἐν τῶ Κόσμῳ δεισκομίας κακίας καὶ πονηρίας, διὰ τὴν εἶναι ἀγαθὸς καὶ φύσιν. ὁ δὲ Θεοφυλάκτος λέγει, ὅτι Κόσμον ἐνοεῖ ἐδῶ ὁ Γωάννης τὰς ἀπίστες, καὶ ὅλας ἐκεῖνας ὅπως δεῖ ἠξιώθησαν τῆς χαρίσματος τῆς θείας ὑποθεσίας. Καὶ ὅτι, ἀπὸ τὸν Θεὸς δεῖ ἐφύλαττε τὰς χριστιανὰς διὰ τῆς χάριτος καὶ ὑποθεσίας, ὅπως ἐχάρισεν εἰς αὐτὰς, τίποτε δεῖ ἐμπόδιζε νὰ δεισκονταί καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ πονηρὸν, καὶ νὰ συναρμωμῶνται μετὰ τῆς ἀπολλυμένων· ἐπειδὴ μετὰ τῆν παράβασιν τῆς Ἀδὰμ „ ἐγενήθη, καὶ ἡ διάδοξα τῆς ἀνθρώπων ἐπιμελῶς ὅπως τὰ πονηρὰ ἐκ νόπτου αὐτῶ. (Γέν. ἡ. 21.) καθὼς εἶπον ὁ Θεὸς διὰ τὰς ἀνθρώπων ἐκεῖνας ὅπως δεισκοντο εἰς τὸν καιρὸν τῆς Νῶε μετὰ τὸν κατακλυσμόν. ὁ δὲ μέγας Βασιλεὺς ἀπὸ τὸ ῥητὸν τῆτο συμπεραίνει, ὅτι καὶ ὁ παρὼν αἰὼν, καὶ αἱ ἡμέραι

τῶ αἰῶνος τέτε εἶναι ποιηραὶ, ἐπειδὴ καὶ ὁ Κόσμος εἶναι ποιηρὸς, τῶ ὁποῖοις μέτρον εἶναι ὁ αἰὼν.
 „ αἱ δὲ τῶ αἰῶνος τέτε ἡμέραι ποιηραὶ. ἐπειδὴ καὶ ὁ αἰὼν ἔτος, τῶ Κόσμος μέτρον ὑπάρχων, πε-
 „ εὶ ἔ εἴρηται. ὅτι ὁ Κόσμος ὅλος ἐν τῶ ποιηρῷ κείται, σωμαφομοῖται τῇ φύσει τῶ Κόσμου,
 „ ὃν ἐκμετρεῖ. μέρη δὲ τῶ χρόνου τούτου, αἱ ἡμέραι αὐταῖ. (Ἐρμηνεία εἰς τὸν λγ. ψαλ. εἰς
 τὸ ῥητὴν „ τίς ὄξιν ἀνθρώπος ὁ θέλων ζῶν, ἀγαπῶν ἡμέρας ἰδεῖν.)

20. „ Οἶδαμεν, ὅτι ὁ υἱὸς τῶ Θεοῦ ἦκα. καὶ δέδωκεν ἡμῖν διαύοιαν,
 „ ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινὸν Θεόν· καὶ ἐσμὲν ἐν τῶ ἀληθι-
 „ νῶ, ἐν τῶ υἱῶ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστῶ. ἔτος ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς Θεός,
 „ καὶ ἡ ζωὴ ἡ αἰώνιος. (1)

Επειδὴ, λέγει, καὶ ἐγνωρίσαμεν ὅτι ὁ υἱὸς τῶ Θεοῦ ἦλθε, καὶ ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς διαύοιαν νὰ γνω-
 εἰζώμεν τὸν ἀληθινὸν Θεόν, καὶ ἐπειδὴ ἐξεσκόμεθα εἰς τὸν ἀληθινόν, ὅστις εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χρι-
 στός ὁ υἱὸς τῶ Θεοῦ, καὶ Θεὸς ἀληθινός, καὶ ζωὴ αἰώνιος: ἔτι τὸ μετὰ τὴν μεγάλην ταύτην δωρεὰν
 καὶ χάριν ὅπως ἐχάρισεν εἰς ἡμᾶς τὰς χριστιανὰς, μένομεν ἀνώτεροι ἰσὺς ἀμαρτίας, καὶ ἰσὺς
 τῶ σκαῦδαλα τῶ ποιηρῶ Διαβόλου, ἔτι μέσθω δὲ τῶτον παγιδεύει καὶ ἀπολλύει ὅλας τὰς ἀπίστες, ὅπως
 δευτὴρῶς νὰ γνωρίσῃ τὴν ἀλήθειαν, καὶ νὰ πισθῶσιν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν ἀληθινὸν υἱὸν
 τῶ Θεοῦ, καὶ Θεόν· βλέπε δὲ, λέγει ὁ ἱερός Μητροπολίτης, ὅτι ὁ Θεολόγος Γεωργίου, ἔκαμε τέλος τῆς
 ἐπιστολῆς ταύτης σύμφωνον καὶ ὅμοιον μετὰ τὴν ἀρχὴν· ἐπειδὴ, καθὼς ἰσὺς Θεολογίαν ἀρχισε τὴν
 ἐπιστολὴν ταύτην: ἔτι καὶ εἰς Θεολογίαν αὐτὴν ἐπελείωσε. καὶ ὡς αὐτόπτης καὶ γνήσιος μαθητῆς
 τῶ Δεσπότη Χριστοῦ, καὶ ὑπερέτης ἠγαπημένος, διιχυρίζεται καὶ βεβαιώνει, ὅτι ἦλθεν εἰς τὸν Κόσ-
 μον ὁ μονογενὴς υἱὸς τῶ Θεοῦ, καὶ Κύριος, ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός· καὶ κηρύττει μεγαλοφάνως εἰς ὅ-
 λας τὰς χεῖρας ὅπως ἔδωκεν εἰς τὰς πισθόντας αὐτῶν, νὰ γνωρίσῃ τὸν ἀληθινὸν Θεόν καὶ Πατέ-
 ρα, καὶ τὸν ἀληθινὸν υἱὸν αὐτοῦ· διὰ τῶτον καὶ εἶπεν „ ἔτος (ἦγεν ὁ υἱὸς) ὄξιν ὁ ἀληθινὸς Θεός,
 „ καὶ ζωὴ αἰώνιος. αἰσῶς λοιπὸν ἀληθινὸς μὲν Θεός εἶναι ὁ Πατὴρ, ἀληθινὸς δὲ Θεὸς εἶναι καὶ
 ὁ υἱός, τὶ διαφέρειν κατ' ἴσιν; βέβαια δευτὴρῶς διαφέρειν τελείως. ἐπειδὴ ἀληθινὸς Θεὸς, πρὸς ἀληθι-
 νὸν Θεόν, διαφορά ἕδεμία εἶναι κατ' ἴσιν, ἀλλ' ἀπολύτως ταυτότης.

Ἐπεὶ εἶναι λοιπὸν Θεοδωρὸς ὁ Μομφρασίας, καὶ οἱ προηγουμένοι αὐτῶ καὶ μεταγενέτεροι αἱρετι-
 κοὶ, οἱ τινες ἐβλασφήμουν ἀσεβῶς, ὅτι ὁ συμφυὴς τῶ Θεῷ λόγος, εἶναι ἑτεροούσιος ἰσὺς τὸν
 Πατέρα; καὶ μάλιστα ὁ ἀνόμος καὶ ψευδάνυμος Εὐνομίος ὁ μεγάλαυχος; ἄς ἀπέσεν, αἰσῶς
 καὶ ἦναι εἰς αὐτὰς αἰδησις καὶ πῆς, ὅλοι ἔτι οἱ ἐμβρόντητοι καὶ πῶ διαφρονες, τὴν μεγάλην
 ταύτην καὶ φοβερὰν βροντὴν τῆς Θεολογίας, τὴν ὁποῖαν ὁ υἱὸς τῆς βροντῆς, καὶ μέγας Θεολό-
 γος ἐβρόντησε, καὶ εἶπε φανερὰ πῶ τῶ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ. „ ἔτος ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς Θεός,
 καὶ ζωὴ ἡ αἰώνιος· ἔτι τῶτον καὶ ἡ τῶ Χριστοῦ ἐκκλησία κοιῶς, μετὰ τὰ λόγια ταῦτα τῶ Θεολό-
 γου σμειοδίζει νὰ κέρμη τὸ τέλος ὅλων χεῖδων τῶ μυστηρίων, καὶ ἀκολουθίῶν τῆς, ἐπιφανῆσα ἐν
 τῶ τέλει καὶ λέγῃσα „ Χριστός ὁ ἀληθινὸς Θεὸς ἡμῶν. Συμπεραίνεται λοιπὸν ἐκ τῶ ῥητῆ τῶ-
 „ ὅτι ἐκεῖνο ὅπως εἶπεν ὁ Χριστός πρὸς τὸν Πατέρα ἐν τῇ προσεύχῃ „ ἵνα γινώσκωσί σε τὸν
 „ μόνον ἀληθινὸν Θεόν, δευτὴρῶς εἶπε πρὸς διαφοράν τῶ υἱῶ. καθὼς λέγῃσι οἱ Ἀρειανοὶ, καὶ οἱ
 Εὐνομιανοὶ· ἀπαγε! ἀληθινὸς ἦ καὶ ἔτος ἐστὶ Θεός, ὡς καὶ ὁ Πατὴρ· ἀλλὰ πρὸς διαφοράν τῶ
 ψευδάνυμων Θεῶν. Καὶ τῶτον βεβαίως ὁ μέγας Βασίλειος ἐν τῶ δ'. λόγῳ κατ' Εὐνομίαν, φέ-
 ρων καὶ τὸ ῥητὸν τῶ Γεωργίου τὸ „ ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν· εἰς τῶτον ἦ, προ-
 „ τειρόμενον ἰσὺς τῶ Εὐνομιανῶν, ἀποκρίνεται ἔπος „ ὁ ἀληθινὸς πρὸς τὰς ψευδεῖς ἀντιθέσεν-
 „ λόγιμος λέγεται· ὁ δὲ, ἀσύχρητος πρὸς πάντα, καὶ πάντα ὑπερέχων. εἰπὼν ἐν ὁ Ἱερεμίας
 πῶ τῶ υἱῶ. „ ἔτος ὁ Θεὸς ἡμῶν ἐλογισθήσεται ἕτερος πρὸς αὐτὸν, μείζονα καὶ τῶ Πατρὸς εἶ-
 „ πον; (καὶ δηλαδὴ) ὅτι δὲ ἀληθινὸς Θεὸς καὶ ὁ υἱός, αὐτὸς ὁ Γεωργίου ἐν τῇ ἐπιστολῇ φησὶν·
 „ ἵνα γινώσκωμεν τὸν (μόνον) ἀληθινὸν Θεόν, καὶ ἐσμὲν ἐν τῶ ἀληθινῶ υἱῶ αὐτοῦ Ἰησοῦ Χρι-
 „ στῶ, ἔτος ἐστὶν ὁ ἀληθινὸς Θεός, καὶ ζωὴ αἰώνιος. ἔτε ἐν τῶ δ', ἐλογισθήσεται ἕτερος πρὸς
 „ αὐτὸν, μείζονα τῶ Πατρὸς νοητόν (τὸν υἱὸν δηλ.), ἔτε μόνον ἀληθινὸν Θεόν τὸν Πατέρα·
 „ ἀλλ' ἀμφοτέρω πρὸς τὰς λεγομένους μὲν ψευδῶς, καὶ ὄντες δὲ. (2)

21. „ Τε-

(1) Ἐν ἀλλοῖς, καὶ ζωὴ αἰώνιος.
 (2) Συμφωνῶς λέγει καὶ ὁ Θεολόγος Γεωργίου, ἀλλ' ὁμοίως,
 „ πῶ μὲν, ἵνα γινώσκωσί σε τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, ἐπ' αὐ-
 „ ταισὶν λέγειται ἦ καὶ ἐν ἅπασιν Θεῶν, λεγομένων δὲ. *

„ γὰρ αὐτὸς προσέειπεν „ ἦ καὶ ἐν ἀπέσταλας Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰ πρὸς
 „ ἐκείνον ἀντιθέσεν τὸν μόνον ἀληθινόν, ἀλλὰ μὴ κατὰ κοινὸν
 „ ἦ τῆς Θεότητος ἢ ὁ λόγος. (λογμ β'. περὶ υἱῶ)

21. „ Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτὲς ἀπὸ τῶν εἰδώλων. Ἀμὴν.

Εἰδῶν, καὶ τὸν ἱερὸν Θεοφύλακτον καὶ Οἰκουμένην, ἄπορῶσί τινες· διὰ ποίαν ἀφορμὴν γράφει ὁ Γωάννης τὰ φυλάττωνται ἕκαστὰ τὰ εἰδῶλα οἱ Χριστιανοί, πρὸς τὰς ὁποίας ἔγραψεν, εἰς καιρὸν ἐπεὶ ὅλοι ἦτον πιστοί, καὶ προλαβόντες εἶχον μισήσαν τὰ εἰδῶλα, καὶ τὴν τῆς Εἰδώλων προσκυνησιν; λύσει δὲ τὴν ἀπορίαν ταύτην ἕτις· ὅτι, ἐπειδὴ καὶ ὁ Θεολόγος ἔγραψεν εἰς ἄλλω τῷ καθολικῷ Εκκλησίᾳ τῆς Χριστῆ, ἡ ὁποία τῷ τότε καιρῷ ἀκόμη δὲν ἦτον ἀναγνωρισθῆναι, καὶ καθαρῶς ἀλλ' ἦτον πολλοὶ καὶ εἰς αὐτῶν κατηχήμενοι, οἵτινες νεωστὶ ἀφῆκαν τὰ εἰδῶλα καὶ ἐπίστῳσαν εἰς τὸν Χριστόν· διὰ τὸτο φεβόμενος μήπως κινεῖταις ἕκαστὰ τὰς νεωστὶ πισθίσαντας, πλανηθεῖς ὑπὸ τὸν Διάβολον ὅπως ἔβη πάλιν εἰς τὴν προσκυνησιν τῆς Εἰδώλων· τὰτε χάριν ἀσφαλιζόμενος αὐτὲς, γράφει τὰ φυλάττωνται ἕκαστὰ τὰ πρὸς τὰ Εἰδῶλα σέβας. ὁ δὲ ἱερὸς Μητροπολίτης λέγει, ὅτι Εἰδῶλα ἕκαστὰ ὁ Θεολόγος ἐνοεῖ τὰς πονηρὰς ἐνθυμήσεις, καὶ τὰ αἰχρὰ ἰνδάγματα, καὶ πάθη τὰ τοῦ· τὰ ἑποῖα ὁ ἐμπαθὴς ἄνθρωπος προσκυνοῖ καὶ λατρεύει: κατὰ τὸ καὶ οἱ παλαιοὶ Ἐκκλησιαστικῶν ἐλάτρευον τὰ αἰδητὰ Εἰδῶλα τῆς Δαιμόνων:

Ἐἴτις λόγῳ χάριν ὁ πάρας, καὶ μοιχός, καὶ ἀρσενοκοίτης προσκυνοῖ τὸ Εἶδωλον, καὶ τὸ πρὸς σωπον τῆς πόρνης, ἢ τῆς μοιχαλίδος, ἢ τῆς παιδὸς ἐκείνη ὅπως ἔχει τυπωμῶνον εἰς τὴν φαντασίαν τῆς· καθὰς καὶ οἱ Ἐκκλησιαστικῶν ἐπροσκυνοῦν τὸ Εἶδωλον τῆς Ἀφροδίτης· καὶ βλέποντας αὐτὸ νεορῶς, κινεῖται εἰς τὴν ἐπιθυμίαν τῆς· ἔτις ὁ φιλάργυρος, καὶ πλεονέκτης ἔχει τὸ εἶδωλον τῆς χρυσῆς καὶ ἀργυρῆς τυπωμῶνον εἰς τὴν καρδίαν τῆς, ὡσαύτῃ εἶδωλον τῆς Ἑρμῆ· καὶ αὐτὸς ὅπως τὸ ἐνθυμηθῆναι, προσπαθεῖ καὶ κινεῖται εἰς τὴν ἀγάπην τῆς· ἔτις ὁ φιλόδοξος ἔχει τὸ εἶδωλον καὶ τὴν φαντασίαν τῆς δόξης καὶ τῆς ἀξιοτάτου τυπωμῶνον εἰς τὴν ἕξοιαν τῆς, καὶ ὅταν τὸ συλλογισθῆναι, ἐπιθυμῆ καὶ ἀγαπᾷ τὸ ἀπολαύσαι· καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, καθὰ ἐμπαθὴς ἄνθρωπος, ἔχει εἶδωλον εἰς τὴν ψυχῆν τῆς τυπωμῶνον τὸ πάθος ἐκεῖνο, ὑπὸ τὸ ὁποῖον νικᾶται καὶ κυριεύεται, καὶ τὰτο προσκυνοῖ καὶ λατρεύει ὡσαύτῃ Θεόν τῆς· ὅθεν εἶπεν ὁ μέγας Μακάριος τὸν φεβερὸν τὰτον λόγον· „ εἰς ὃ πρᾶγμα ἡ καρδία τινος δίδεται, καὶ ὅπου ἡ ἐπιθυμία αὐτῆς, ἐκείνῳ εἰν αὐτῆς „ Θεός. διὰ τὰτο καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, εἰδωλολάτρης ἀνέμασε τοὺς πλεονέκτας, λέγων· „ πᾶς πλεονέκτης, ὅς εἰν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῆς Χριστοῦ καὶ „ Θεοῦ. (Ἐφ. ε. 5.) καὶ τὴν πλεονεξίαν ἀνέμασεν εἰδωλολατρείαν· „ νεκρώσατε τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς πορείαν... καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἣτις εἰν εἰδωλολατρεία. (Κολ. 2. 5.)

Μὰ τὴν λέγεις ἐσὺ Χριστιανέ; ἐγὼ δὲν θυσιάζω βόδῃ εἰς τὰ εἰδῶλα, καθὰς οἱ Ἐκκλησιαστικῶν, ἀδὲ κάμπτω τὰ γόνατά μου καὶ προσκυνοῦ τὰ εἰδῶλα. ἀλλ' εἰς ταῦτα ἀποκρίνεται ὁ Θεὸς Χρυσόστομος καὶ σοὶ λέγει· ὅτι ναὶ, δὲν θυσιάζεις βόδῃ εἰς τὰ ἐμπαθῆ εἰδῶλα τῆς ἐπιθυμίας σου, ἀλλὰ σφάζεις εἰς αὐτὰ τὴν λογικὴν σου ψυχῆν, τὸ ὅποιον εἶναι χειρότερον· οὐδὲ προσκυνοῖς αὐτὰ αἰδῶπως, ἀλλὰ ὑπακούεις εἰς αὐτὰ, καὶ κάμνεις μετὰ προθυμίαν ἐκεῖνα ὅπου σὲ προσάξεν· οὕτω ἢ ἐπὶ λέξεως λέγει. „ μὴ γάρ μοι τοῦτο εἶπες, ὅτι οὐ προσκυνοῖς εἰδῶλον „ χρυσῆν, ἀλλ' ἐκεῖνό μοι δείξον, ὅτι μὴ ποιεῖς ταῦτα, ἅπερ ὁ χρυσὸς κελδεῖ· καὶ ἢ ἔχουσι εἰδωλολατρείας τρόποι· καὶ ὁ μὲν, τὸν Μαιμωνᾶ ἠγέται Κύριον· ὁ δὲ, τὴν κοιλίαν Θεῶν, ὁ δὲ, ἐπέραν ἐπιθυμίαν χαλεπωτάτην· ἀλλ' ἐκαταθύεις αὐτοῖς βόας, καθὰπερ Ἐκκλησιαστικῶν· ἀλλὰ τὸ πολεῖν χαλεπώτερον, τὴν σαυτῆς κατασφάττεις ψυχῆν· ἀλλ' ἐ κάμπτεις τὰ γόνατα καὶ „ προσκυνοῖς· ἀλλὰ μὴ πλείονος ὑπακούεις ποιεῖς πάντα, ἅπερ αὐτὸ ἐπιπάξωσι καὶ ἡ γαστήρ καὶ τὸ „ χρυσίον καὶ ἡ τῆς ἐπιθυμίας τυραννίς· ἐπεὶ καὶ οἱ Ἐκκλησιαστικῶν ἔχουσι τὸ εἶναι βδελυκτοί, ὅτι τὰ „ πάθη ἐθεοποίησαν: τὴν μὲν ἐπιθυμίαν, Ἀφροδίτην, τὸν δὲ θυμὸν, Ἀρῶν· τὴν δὲ μέδου, „ Διόνυσον ἀποσειπόντες. (λόγ. 5. εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους) καὶ τῆς εἰδώλων γράφει καὶ ὁ Μωυσῆς εἰς τὸ Δεύτερονόμιον „ ἐπικατάρατος ὁ τιθεὶς εἰδῶλον ἐν ἀποκρίφῳ. (Δεῦτ. κζ'. 15.) ἅπερ τροπολογικῶς ἐρμηνεύων ὁ σοφὸς Νεῖλος λέγει· „ ἐ ταυτὸν εἰν ἐν γῆ πρὸς τὸ παντελῶς „ κατακρύψαι, καὶ τὸ θεῖναι εἰδῶλον ἐν ἀποκρίφῳ· τὸ μὲν ἢ ἐν γῆ κατακρυφθεῖν, καὶ μικρῶς „ τῇ αἰδήσει φαινομένην, τὸ χρόνῳ καὶ τῆς μνήμης ἀπαλείφεται, τὸ δὲ ἐν ἀποκρίφῳ τεθεῖν, „ τὸ μὲν ἢ ἔξωθεν ἴσως λανθάνει, παραυτῆς δὲ τῆς περικύβητος ἐρώμενον σιωπῶν, τὴν μνήμην „ ἀνακαταλείπει ἀγαλακτοφόρον λαθραίως. πᾶς ἢ λογισμὸς αἰχρὸς μορφωμένος ἐν τῇ δια- „ νοίᾳ, γλυπτόν εἰν ἀποκρυφόν· ἔτω γὰρ αἰχρῶν εἰν εἰς μέσον προτιθεῖν τὰς ποιαύτας ἐν „ νοίας. (λόγ. ἀσκητικῶν.)

Ὅθεν καὶ ὁ Θεοφύλακτος ἐρμηνεύων τὸ „ ὅταν ἐν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως.

(Ματθ. κδ. 15.) λέγει „ἐκ τῆς ὑποκειμένων ἐν τῇ ψυχῇ παθῶν λαμβάνουσιν οἱ Δαίμονες πᾶς ἀφορμὰς τὴν κινεῖν ἐν ἡμῖν τὰς ἐμπαθεῖς λογισμῶς. εἶπε δὲ τῶν πολεμῶντες τὸν νῦν, ἐκβιάζονται αὐτὸν εἰς συγκατάθεσιν εἰσεῖν τῆς ἀμαρτίας. ἠπικρούτα δὲ αὐτὸν, ἀγύσιν εἰς τὴν καὶ διάνοιαν ἀμαρτίαν. (ὅταν δηλαδὴ μὲ τὴν διάνοιαν καὶ φαντασίαν τινὰς, ἰδύεται πόσον εἰς τὸν αἰχρὸν λογισμὸν, ὡς ὅτε νομίζει πῶς κάμνει καὶ ἐμπαθέως τὴν ἀμαρτίαν) καὶ ταύτης ἰδοτελεθείσης, φέρουσιν αὐτὸν αἰχμάλωτον εἰς τὴν πρᾶξιν. μὲ δὲ ταύτῃ λοιπὸν οἱ τὴν ψυχῇ δὲ τῆς λογισμῶν ἐρημώσαντες (Δαίμονες) σὺ αὐτοῖς ἐπαχάρουσι. μῦθε δὲ μόνον ἐν τῷ νῦν τὸ εἶδωλον τῆς ἀμαρτίας, ὡς εἶπεν ὁ Κύριος. „ὅταν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἐς ὧς ἐν τῷ ἀγίῳ. ὁ ἀναγινώσκων νοεῖτω, ὅτι τόπος ἅγιος καὶ ναὸς Θεοῦ ὁ νῦν ὑπάρχει τῷ ἀνθρώπῳ. ἐν ᾧ οἱ δαίμονες δὲ τῆς ἐμπαθῶν λογισμῶν τὴν ψυχῇ ἐρημώσαντες, τὸ εἶδωλον ἀνατιθέασιν τῆς ἀμαρτίας. (1) (κεφ. λα. τῆς β. ἐκατοῦτ. τῆς περὶ Ἀγάπης)

Ἄλλ' ἄμποτε καὶ ἡμεῖς οἱ χειριστοὶ, οἱ ἀναγινώσκοντες, καὶ ἀκούοντες τὴν ἐπιστολὴν ταύτην, νὰ μὴ νικηθῶμεν ἀπὸ τὰ παθή, μὴδὲ νὰ ἔχωμεν τοιαῦτα ἐμπαθεῖς εἶδωλα τῆς ἀμαρτίας εἰς τὴν φαντασίαν μας. ἐπεὶ τὰ τοιαῦτα ἐμπαθεῖς εἶδωλα καὶ αἱ πονηραὶ ἐνθυμήσεις, διώκον τὸν ἁγιασμόν καὶ τὴν καθαρότητα ἀπὸ τὴν ψυχῇ μας, καὶ κάμνουν αὐτὴν ἀκάθαρτον, καὶ συγκαταμεραῦ ἐμπαθεῖν εἰς τὸν Θεόν, καθὼς εἶπεν ὁ Σολομών. βδέλυγμα Κυρίου, λογισμὸς ἀδικος. (Παρ. ιε. 27.) καὶ δὲ τὶ αὐτὰ μολύνουν τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου τῆς Θεοῦ, ὅς τις εἶναι ἡ καρδία μας, ἐν ᾧ κατοικεῖ ὁ Θεός, καὶ κάμνουν αὐτὸν ναὸν τῆς εἰδώλων, καὶ τῆς ἀμαρτίας. τί δὲ συμφωνίαν ἔχει ὁ ναὸς τῆς Θεοῦ μὲ τὰ εἶδωλα, καθὼς λέγει ὁ Παῦλος; „τίς συγκατάθεσις ναῶ Θεοῦ μὲ εἰδώλων; (β. Κορ. ε. 16.) μάλλον δὲ, ἄμποτε δὲ τῆς χάριτος τῆς ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντος, καὶ ἀσπαστοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς ἡμῶν τῆς Θεοῦ; νὰ ἔχωμεν εἰς τὴν καρδίαν μας ἐντετυπωμένας ὅλας τὰς ἀρετὰς, καὶ ὀχαιρέτως καὶ τὴν πρὸς Θεόν, καὶ τὸν πλησίον ἀγάπην, ὡς τῆς ὁποίων πλατύτητα καὶ πλασιώματα μας εἰδίδασκεν εἰς τὴν παρεῖσαν ἐπιστολῇ ὁ ἡγαπημένος τῆς Κυρίου Ἀπόστολος, καὶ ἐν τῇ μέσῳ πάντων ὄλων τῆς ἀρετῶν, ἄμποτε νὰ ἔχωμεν ἐσηλωμένον, καὶ ἐνδρυμένον αὐτὸν τὸν τῆς ἀγάπης αἴτιον Θεόν, τὸν ἀναρχον Πατέρα, τὸν συναρχον υἱόν, καὶ τὸ πανάγιον Πνεῦμα, τὸ ἐν τρισηπόσατον κράτος, καὶ τὴν μίαν ἐν τριάδι μοναρχικωτάτην Θεότητα ἢ φέρει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκυνήσις, πάντοτε, νῦν, καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τὰς αἰῶνας τῶν αἰώνων, Ἀμήν.

Ἐγγραφή ἡ παρεῖσα πρώτη τῆς Ἰωάννου Ἐπιστολῆς ἀπὸ Ἐφέσου, ὡς παρὰ τῷ Θεοφυλάκτῳ ἀερίσκεται.

(1) Ὅποιος δὲ ἀγαπᾷ νὰ ἐλευθερωθῇ ἀκόσμως ἀπὸ τῆς ἐμπαθεῖς εἶδωλα ταύτης τῆς ἀμαρτίας, ὡς συναθίζῃ νὰ ἐμβάσῃ τὸν νῦν τὴν μέσα εἰς τὴν καρδίαν τῆς, καὶ νὰ λέγῃ μὲ τὸν ἐκείνου λόγον τὴν σωτήριον ταύτην ἀρχὴν „Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ἡ Θεὸς ἐλεῆσάν με. ὁ γὰρ νῦν καταβιβάζωντας γυμνῇ τὴν ἀνθρώπου τῆς κατὰ εἰς τὸν ἐκείνου λόγον τῆς καρδίας καὶ

λέγων τὴν ἀρχὴν, γυμνόμεται ἀπὸ τῆς χονδρᾶς εἶδωλα τῆς λογισμῶν, διὰ τὴν λεπτότητα ὅπου ἔχει ὁ ἐκείνου λόγος, καὶ διὰ τὸν γεννὸν τόπον τῆς καρδίας, καθὼς καὶ τὸ σφίδι γυμνόμεται ἀπὸ τὸ παλαιὸν δέριμα, ὅταν περᾶσθ ἀπὸ χονδρᾶς γεννὸν ὅσον, κατὰ τῆς φυσικῆς.

Υ Π Ο Θ Ε Σ Ι Σ

Τ Η Σ

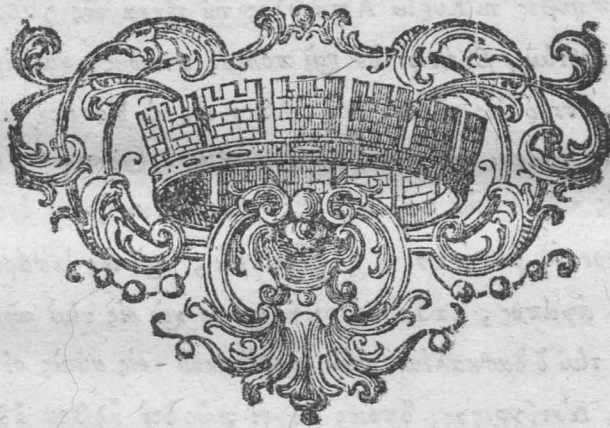
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΛΕΚΤΗΝ ΚΥΡΙΑΝ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΔΕΥΤΕΡΑΣ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ,

Κατὰ τὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμενιον, καὶ Μητροφάνη.

Τ Αὐτῷ τῷ δευτέρῳ Ἐπιστολῷ γράφει ὁ Ἰωάννης εἰς Γνωαϊκάτινα ὀνομαζομένην Κυρίαν, ἢ Ἐκλεκτῷ, καὶ εἰς τὰ τέκνα αὐτῆς. ἡ δὲ αἰτία διὰ τῷ ὁποίῳ ἔγραψε τῷ ἑπιστολῷ ταύτῃ, εἶναι αὐτῇ. Βλέπων ὁ ἠγαπημῆτος τῷ Κυρίῳ Ἀπόστολος τὰ τέκνα τῆς γνωαϊκῆς ταύτης, πῶς ἐπολιτόντο μὲ πίσειν, καὶ ἀρετῷ, βλέπων δὲ καὶ πολλὰς πλάνης, καὶ αἰρετικὰς ὅπερ ἐπεριπάτην ἐδῶ καὶ ἐκεῖ, καὶ ἔλεγον, ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ δὲν ἦλθεν εἰς τὸν Κόσμον μὲ σάρκα. ἦτοι δὲν ἔγνω ἀνδραποῦς: τότε χάριν γράφει πρὸς τῷ Μητέρα τέπων: καὶ πρῶτον μὲν, ἀποδέχεται, καὶ ἐπαινεῖ τὰ τέκνα αὐτῆς πῶς πειπατῶν καλῶς, καὶ πολιτόντο ζῶν ἐνάρετον. Δεύτερον δὲ, διδάσκει, πῶς δὲν εἶναι νέον τὸ μυστήριον τοῦ χριστιανισμοῦ, καὶ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας. Τρίτον, συμβεβῆκει καὶ ἐδῶ πρὸς ἀγάπης, καθὼς ἐσυμβεβῆκε καὶ εἰς τῷ πρῶτῃ ἑπιστολῷ. Τέταρτον διδάσκει νὰ μὴν εἰς τῷ διδασκαλίῳ ὅπερ παρέδωκαν εἰς αὐτὰς οἱ θεοὶ Ἀπόστολοι. Πέμπτον, διδάσκει, ὅτι εἶναι Ἀντίχριστος, ὁποῖος λέγει πῶς δὲν ἦλθεν ὁ Χριστὸς μὲ σάρκα. Ἐκτον δὲ καὶ τελευταῖον πρὸς ἀγγέλλει νὰ μὴ δέχωνται τὰς λέγοντας τὰ αἰρετικὰς, μέσα εἰς τὸ ὁσπητίον αὐτῆς, μηδὲ νὰ τὰς λέγῃ νὰ χαίρῃν. ἦτοι νὰ μὴ τὰς χαιρετῶν. Καὶ ἔτι τελειόνοι τῷ ἑπιστολῷ. λέγει δὲ ὁ ἱερός Μητροφάνης, ὅτι ἡ ἑπιστολὴ αὐτῆ εἶναι ὁμοία κατὰ τὸν χαρακτῆρα μὲ τῷ πρῶτῳ ἑπιστολῷ, καὶ καὶ τὰ νοήματα, καὶ τὰς λέξεις: καθὼς τὸ θελεῖ δειχθῆν ἐν τῇ καὶ μέρος ἐξηγήσει αὐτῆς. ἐπειδὴ καὶ τὸ αὐτὸ ἰδίωμα, μεταχειρίζεται ὁ Ἰωάννης καὶ εἰς αὐτῷ τὰς λέξεις τῆς καινῆς ἐπιτολῆς, καὶ τὸ, ἀπ' ἀρχῆς, καὶ τὸ, μόνον, καὶ τὰ μόνονσαν. ὅθεν διὰ μέσῃ ἄλλων τέτων καὶ σημείων γνωρίζομεν, ὅτι καὶ ἡ παρῆσα ἑπιστολὴ εἶναι ἀληθῆς, καὶ γνωστὴ τῷ Θεῷ λέγει Ἰωάννης, καὶ ἐχὶ ἀμφίβολος: καθὼς τινες ἐνόμισαν, ἀπολεθῆσαντες εἰς τῷ ματαίῳ καὶ ἀσδῆ δόξαν Εὐσεβείᾳ τῷ Παμφίλῳ. διὰ τί δὲ τὰ σημεῖα ἐκεῖνα ὅπερ αὐτὸς ἐχειλεῖ, καὶ λέγει

γνησίαν τὴν ἀρώτιον ἐπιστολὴν, ὅτι τὰ αὐτὰ δέξασκομι καὶ ἡμεῖς, ὅτι εἶναι γνησία καὶ ἡ δού-
 τερα αὐτῆ, καὶ παύτη ἀναμφίβολος, καὶ παντελῶς ἀναντίρρητος. καθ' ὅ, τι μαρτυρεῖται ὡς γνη-
 σία καὶ ὅτι τὸν πέ. Κανόνα τῶν ἁγίων Ἀποστόλων, ὅτι τὴν ἐν Καοδικεῖα Σαῦδοον, ὅτι τὴν ἐν
 Καρθαγίνῃ, καὶ ὅτι τὴν λθ'. ἐορταστικῶν ἐπιστολῶν τῆ μεγάλα Ἀθανασίῃ, ὅτι τὸν Θεολόγον
 Γρηγόριον, ὅτι τὸν Ἀμφιλόχιον Γκονίῃ, ὅτι τὸν Κύριλλον Ἀλεξανδρείας, καὶ ὅτι ὅλον κοινῶς
 τὴν τῆ Χρῆστῃ ἐκκλησίαν. διὰ τὴν δὲ Καθολικὴν ὀνομάζεται ἡ ἐπιστολὴ αὐτῆ, καὶ μ' ὅλον ὅτι εἶ-
 ναι μερικὴ, ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν εἰς τὰς ἀρχὰς τῆς βίβλου ταύτης, ἐν τῇ ὑποθέσει, διὰ τὴν
 ὀνομάζονται Καθολικαὶ αἱ ἐπιτολῆ ἐπιστολαί. λέγει δὲ ὁ Μελέτιος, ὅτι ἡ Ἐπιστολὴ αὐτῆ ἐγρά-
 φη, ἐν τῇ αὐτῇ ἔτει, ἐν ᾗ ἐγράφη καὶ ἡ πρώτη. ἦτοι ὀλίγον ὑστερον, ἂν ἔγραφη τὸ καὶ Ἰωάν-
 νῆ Εὐαγγέλιον. (τόμ. α'. σελ. 42. τῆς ἐκκλ. ἱστορ.)

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ

ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΚΛΕΚΤΗΝ ΚΥΡΙΑΝ, ΚΑΘΟΛΙΚΗΝ ΔΕΥΤΕΡΑΝ
ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ.

Ι. „ Ο' πρεσβύτερος .

Αξιος είναι ἀληθῶς πολλῶν ἐπαίνων καὶ ἐγκωμίων ὁ μέγιστος Θεολόγος καὶ Εὐαγγελιστὴς Ἰωάννης, ὃς ἐν τῷ μεγάλῳ παπείνωσιν ὅπῃ μεταχειρίζεται εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς παρίσης ἐπιστολῆς . ὃς τί γράφει ταύτῃ χαεὶς νὰ προγράψῃ τὸ ὄνομα τῆς ἀποστολικῆς ἀξίας: ἦτοι τὸ, Ἀπόστολος . ἀλλὰ ὡσαύτῃς ἀπέριτος καὶ αὐτοσχέδιος φιλότιμος, ἀφιλοτίμως φιλοῖται καὶ δεξιόνομος τῆς ἀγαθωσύνης . ποιεῖ δὲ τὸ καὶ δεῦρ γράφει τὸ ὄνομα τῆς Ἀποστόλου, ὃς νὰ μὴ φωνῆ πῶς ἔχει φιλοτιμίαν καὶ γνώμην κεκοιμωμένην . ὃς τὸ γὰρ, εἰδὲ τὸ κύριον τὸ ὄνομα τὸ, Ἰωάννης δεῦρ ἔγραψεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, καθὼς εἶναι σωήθεια εἰς τὴν ἄλλαν Ἀποστόλου νὰ γράψῃ αὐτό . ὃς τί ἀνέγραψε τὸ κύριον τὸ ὄνομα, ἠθέλον ἀναγκασθῆναι νὰ γράψῃ καὶ τὸ, Ἀπόστολος . ἀφῆκε λοιπὸν καὶ τὰ δύο ταῦτα ὀνόματα, ὅχι ὡς κατηγορῶν τῆς ἄλλαν Ἀποστόλου ὅτι ἔγραψεν τὰ ὀνόματά των, ἀπαγε! ἄς μὴν ὑπολάβῃ τὸ τινος . ἀλλὰ διὰ τὴν ἠθέλησε νὰ φυλάξῃ τὸ ἰδίωμα τῆς ἐδικῆς τῆς αὐτοσχέδιου διαθέσεως καὶ γνώμης . Σωήθειαν ἦν ἔχει ὁ ἠγαπημύτος ἕως Ἀπόστολος, καὶ εἰς πολλὰ λόγια τῆς ἁγίας Εὐαγγελίας νὰ γράψῃ τὸν ἑαυτὸν τῆς ἀωνύμως καὶ χαεὶς ὄνομα . καθὼς εἶναι μάλιστα ἐκεῖνο . „ Εξῆλθεν ἔν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος, ὃς μὴ γνωστὸς ἦν τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ εἶπε τῷ θυρωρῷ καὶ εἰσήγαγε τὸν Πέτρον . (Ἰω. ιβ'. 16.) καὶ πάλιν . „ Καὶ ὁ ἑσρακὼς μεμαρτύρηκε, καὶ ἀληθινὴ ἐστὶν ἡ μαρτυρία αὐτῆς . (Ἰω. ιθ'. 35.) καὶ τῆς μὲν ἄλλου Ἀποστόλου ἀναφέρων ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ, γράφει καὶ τὰ κύρια αὐτῶν ὀνόματα, ὅπως δὲ ἀναφέρει τὸν ἑαυτὸν τῆς, τὸν ἀναφέρει χαεὶς τὸ κύριον ὄνομα τῆς . Γράφει δὲ μόνον ἐδῶ πρεσβύτερον τὸν ἑαυτὸν τῆς, καὶ τὸ ὃς τὸ ἀφιλοτίμον . αὐτὴ ἦν νὰ γράψῃ, ὁ Ἐπίσκοπος, ἔγραψεν, ὁ πρεσβύτερος . τῶν τε γὰρ καιρῶν, καὶ οἱ Ἐπίσκοποι πρεσβύτεροι ὠνομάζοντο: καθὼς ὁ Παῦλος τῷ διλοῖ γράφων πρὸς τὸν Ἐπίσκοπον Τιμόθεον . „ μὴ ἀμέλει τῶ ἐν σοὶ χαεὶςματος, ὃ ἐδόθη σοὶ διὰ προφητείας, μὴ ἐπιθέσεως τῶ χερῶν τῶ πρεσβυτερίας . (ἀ. τιμ. γ'. 14.) ἦτοι τῶ Ἐπισκόπων . ἐπειδὴ οἱ Ἐπίσκοποι χειροτονῶσι τῶ Ἐπισκόπων, καὶ ὅχι οἱ πρεσβύτεροι, κατὰ τὸν πρῶτον Κανὸνα τῶ Ἱερῶν Ἀποστόλων, τὸν λέγοντα . „ Ἐπίσκοπος χειροτονεῖται ὑπὸ Ἐπισκόπων δύο ἢ τριῶν . ὁ δὲ Θεοφύλακτος συὺ τῷ Οἰκουμενίῳ λέγει πρὸς τῶν, ὅτι πρεσβύτερον τὸν ἑαυτὸν τῶ ὠνόμασεν ὁ Ἀπόστολος, καὶ ὃς τί ὅταν ἔγραψε τῷ ἐπιστολῷ ταύτῃ, ἦτον γέροντας εἰς τὴν ἡλικίαν . ματαίως λοιπὸν λέγει ὁ Εὐσέβιος, ὅτι ἦτον δύο τάφοι εἰς τὴν Ἐφεσον, ὁ μὲν ὡς τῆς Θεολόγος Ἰωάννης, ὁ δὲ ἄλλος, ἄλλῃ τινὸς Ἰωάννης πρεσβύτερος, τῶ ὁποῖοι εἶναι καὶ ἡ παρούσα ἐπιστολή . ἐξελέγχεται ἦν ἔτος, καὶ ὅσοι ἔχασιν τῷ τοιαύτῳ φάσιν ὅτι, ὅσον ὑπὸ τὸν χαεὶςμα τῆς φράσεως, ὅσον καὶ ὑπὸ τῷ ταυτότῃ τῶ νοημάτων, ὡς εἰπομένη ἐν τῇ ὑποθέσει τῆς ἐπιστολῆς ταύτης .

„ Ἐκλεκτῇ Κυρίᾳ, καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, ὃς (Ι) ἐγὼ ἀγαπῶ ὑμᾶς
„ ἀληθείᾳ . ἔκ ἐγὼ δὲ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες
„ τῷ ἀλήθειαν .

Τὴν ἐπιστολὴν ταύτην γράφει ὁ Θεολόγος εἰς μίαν γυναικα Θεοφιλῆ καὶ εὐάρετον, τὴν ὁποῖαν ὀνομάζει Ἐκλεκτῇ καὶ Κυρίᾳ . διαφορὰ δὲ εἶναι ἀνάμεσα εἰς τῶ ἐρμηνεύσας ὃς τὰ δύο ὀνόματα

(1) Διὰ τὴν δὲ δεῦρ ἔπειτα, ἡ ἐγὼ ἀγαπῶ, καθὼς ἀπαίτει ἡ σημασίαν καὶ ἐξῆς νοήσασιν: ἦτοι τῶ φῶς, σωτήριον ὡς τῶν τέκνοις, ἔδωκεν ὡς ὄνομα τῆς; ἴσως διὰ τὴν Ἐθαγγελιστῆς, καὶ ἐκ τῶν κατὰ λέξιν κείμενον . περὶ ταῦτα τῆς Κυρίας, ἦτοι ἀφῆκεν ἦτοι, καὶ διὰ τὸ πρὸς τὸ

τα ταῦτα: ὁ μὲν δὲ Ἰερὸς Μητροφάνης θέλει, ὅτι τὸ κύριον ὄνομα τῆς γυναικὸς ταύτης νὰ ἦτον τὸ, Κυρία. τὸ δὲ Ἐκλεκτὴ νὰ ἦτον ἐπιθετον. εἴα μὲν, εἴα τὶ εἰς τὰς καιρὸς τε, λέγει, ἦτον μία γυναικα ὅπως ὠνομάζετο Κυρία· καὶ ἄλλα δὲ, εἴα τὶ ἀγκαλιὰ καὶ τὸ, Κυρία νὰ γίνεται ἐπιθετον, συναπαρτῶμεν μὲ ἄλλα κύρια ὀνόματα γυναικῶν. οἷον κυρία Ἀννα, κυρία Δικαπέρινα, καὶ ἄλλοι τῶτο πολλαὶ γυναικες δεικνύονται ὅπως ἔχον καὶ τὰ ἐπιθετα, κύρια των ὀνόματα. καθὼς, ἄλλη μὴ γυνή, ὀνομάζεται Καλή. ἄλλη δὲ, Βασίλισσα. ὁ δὲ Θεοφύλακτος καὶ Οἰκουμενίος θέλουν τὸ ἐναγίαν, ὅτι τὸ μὲν Ἐκλεκτὴ, εἶναι τὸ κύριον ὄνομα τῆς γυναικὸς ταύτης, τὸ δὲ Κυρία, εἶναι ἐπιθετον τῆς, ὡσαύτῃ νὰ εἴπῃς ἢ κυρία Ἐκλεκτή. ἐπειδὴ καὶ τὴν σήμερον πολλαὶ γυναικες δεικνύονται ὅπως ὀνομάζονται μὲ τὸ ὄνομα τῶτο Ἐκλεκτή, ἢ Διαλεκτή. πλὴν εἴτε τὸ εἴα ὄνομα νοηθῆ ὡς κύριον, εἴτε τὸ ἄλλο, μὲ τὰ δύο ταῦτα ὀνόματα φανερώσει ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἡ δόλο-γμηρὴ γυνή αὕτη (ἀπίσως καὶ ἀρετῆς νὰ τὴν ὀνομάσωμεν γυναικα εἴα τὸ ἀδρικὸν φρόνημα ὅπως εἶχον) αὕτη λέγω, (1) ἦτον ὄντως Ἐκλεκτὴ καὶ διαλεγμηρὴ ἄπο τὰς ἄλλας γυναικας, κατὰ πρόθεσιν καὶ θεῖαν ἐκλογὴν, καὶ ἦτον ὄντως Κυρία καὶ Δέσποινα τῶ πατρῶν, σολισμῶν μὲ θε-φόρας ἀρετῆς καὶ χαρισμάτων. εἴα τῶτο καὶ τὰ τέκνα τῆς καὶ ὅλον τὸν οἶκόν τῆς ἐρρῶθμισε πρὸς δόξ-βειαν, καὶ ἀρετῶν. καὶ σωτόμας εἶπεν, πιστὸν ἄξιον ὑποκειμένον ἦτον ἡ μακαρία αὕτη, ὡσεὶ ὁ-πῶ. εἴας μέγας Θεολόγος, ὁ τῶ Χριστῷ ἐπισήμιος, καὶ ἀδελφός, καὶ φίλος, καὶ ἡγαπημῶς ἔγραφε πρὸς αὐτὴν ἰδίαν καὶ χαριστῶν ἐπιστολῶν, καὶ ἐγκωμιάζει αὐτὴν, καὶ τὰ τέκνα τῆς, καὶ λέγει: ὅτι ἀ-γαπᾶ αὐτὴς μὲ ἀλήθειαν, καὶ εἴα τῶ ἔργων. (2) Ἐπειδὴ εἶναι πολλοὶ, ὅπως λέγουσιν πῶς ἀγαπᾶν, ἀλλὰ μὲ τὰ χεῖρη μόνον καὶ μὲ τὴν γλῶσσαν, καὶ μὲ τὸν λόγον μόνον, καὶ ὄχι μὲ τὸ ἔργον καὶ τὴν ἀλήθειαν. περὶ τῶ ὁποῖον ἔγραψεν ὁ ἴδιος ἐπὶ Γαλαθῶν. „τεκνία μου, μὴ ἀγαπᾶμεν λό-γῳ, μηδὲ γλῶσση, ἀλλ' ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. (ἀ. Γα. γ'. 18.)

Προσθέττει δὲ ὁ Θεολόγος, ὅτι ὄχι μόνον αὐτὸς τὰς ἀγαπᾶ, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι ὅσοι γνωρίζον τὴν ἀλήθειαν τῶ θαυμαστικῆς κηρύγματος: ἦτοι τὸν Χριστὸν, ὅστις εἶναι ἀλήθεια, καὶ ἀποαλή-θεια, καὶ αὐτοζωὴ καὶ φῶς, καθὼς ὁ ἴδιος εἶπεν. „ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς, καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ. (Γα. ιδ'. 6.) ἄς ἀκούσῃν αἱ γυναικες, καὶ ἄς μάθῃν ἄπο τῶ δόλογμηρῶ Ἐκλεκτῶ ταύτῳ, ὅτι εὐὰ θελήσῃν, καὶ βάλῃν προθυμίαν, τίποτε δὲν τὰς ἐμποδίζει ἡ ἀδύναμις τῆς γυναικεῖας φύσεως εἰς τὸ νὰ κατορθώσῃν τὰς ἀρετῆς. ἀλλ' εἶναι δυνατὸν νὰ φθάσῃν καὶ σὺταῖς εἰς τὸ ἄκρον τῆς ἀρετῆς, καὶ εἰς τὴν τελειότητα τῶ θεῖων χαρισμάτων, ὅπως ἐφθάσαν καὶ οἱ ἄνδρες: καθὼς ἐ-φθάσε καὶ αὕτη ἡ μακαρία. ἐπειδὴ τὴν χάριν καὶ δυνάμιν ὅπως ἔλαβον οἱ ἄνδρες ἄπο τὸν Χρι-στὸν, τὴν αὐτὴν ἔλαβον ἐξίσως καὶ ἀπαραλλάκτως καὶ αἱ γυναικες. καὶ τὴν ἀναγκῆσιν καὶ ἰσοθε-σίαν ὅπως ἠξιώθησαν οἱ ἄνδρες διὰ τῶ ἁγίου βαπτίσματος, τὴν αὐτὴν ἀπαραλλάκτως ἀναγκῆ-σιν καὶ ἰσοθεσίαν ἠξιώθησαν καὶ αἱ γυναικες, καὶ τίποτε παρὰ τὴν χάριν καὶ δυνάμιν οἱ ἄν-δρες ἄπο τὰς γυναικας. ὡσεὶ ὅπως, εἴα τῶ Χριστῷ δὲν εἶναι πλέον διαφορά ἀνδρὸς ἄπο γυναικα, ἢ ἀπιστόφως γυναικὸς ἄπο ἀνδρα, ἀλλὰ καὶ ἀνδρὸς ὅμως καὶ γυναικες εἶναι τὸ εἴα. εἴα τὶ ἐξηγή-θησαν πνευματικῶς ἄπο εἴα καὶ τὸν αὐτὸν ἐρασίον πατέρα, καὶ ἄπο μίαν καὶ τὴν αὐτὴν Μητέρα τὴν ἁγίαν Ἐκκλησίαν, καὶ ἄπο μίαν καὶ τὴν αὐτὴν πνευματικὴν Μητέρα, τὴν ἱεράν Κολυμβή-θραν. καὶ τῶτο βεβαιῶν ὁ Παῦλος ἔλεγον „ὅσοι εἰς Χριστὸν ἐβαπτίσθητε, Χριστὸν σκεδύσασθε. „ἐκ εἴα Ἰουδαῖος εἴα Ἑβραῖος, ἐκ εἴα ἄλλος εἴα ἑσθέρων, ἐκ εἴα ἄρσεν καὶ θῆλυ. (3) πάντες „γὰρ ὑμεῖς εἰς εἴα ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ. (Γαλ. γ'. 27.)

Διὰ τῶτο λοιπὸν, ἄς μὴ ποροφασίζονται ποροφάσεις ματαίας καὶ ψευδεῖς, αἱ γυναικες τῶ πο-ρινῆ καιρῶ, λέγεσθαι: πῶς εἶναι τὰ κα φύσεως ἀσθενῆς, καὶ διὰ τῶτο δὲν ἠμποροῦν νὰ κατορθώ-σῃν τὰς ἀρετῆς. εἴα τὶ, ἰδὲ ὅπως καὶ ἡ Ἐκλεκτὴ αὕτη Κυρία, γυνή ἔσα καὶ τὴν φύσιν, τί πο-τε δὲν ἐμποδίσθη ἄπο τῶ ἀσθενείαν τῆς φύσεως, εἰς τὸ νὰ ἴσῃ τοιαύτη δόδοκιμος καὶ περιφιρμος, εἰς τὴν δόξβειαν: ὡσεὶ ὅπως νὰ τὴν τιμᾶν ἐν ἀλήθειᾳ οἱ Ἀπόστολοι τῶ Κυρία, καὶ νὰ γράφουν πρὸς αὐτὴν, καὶ ἄλλοι οἱ Χριστιανοὶ νὰ τὴν ἐπαινῶν, εἴα τὰς πολλὰς καὶ μεγάλας τῆς ἀρετῆς. ὅσοι μὲν ἐν γυναικες μιμηθᾶν τὴν δόλογμηρῶν ταύτῳ Κυρίαν, Ἐκλεκτῶν, καὶ κατορθώσῃν τὰς ἀ-ρετῆς,

(1) Ἀρμόζει γὰρ καὶ εἰς αὐτὴν ναίειν τινες θεῖοι ὅπως λέγει ὁ μέγας Βασίλειος διὰ τὴν μάρτυρα Γαλίτταν, „ἐπεὶ δὴ γυ-ναῖκα ποροφασίζον ἀρετῆς τὴν ἐπὶ τῶ μεγαλοφυῆ τῆς ψυχῆς, τῆς γυναικεῖας φύσεως τὴν ἀδύναμι ἀποκρύψασαν.

(2) Διὰ τὶ δὲ, δὲν ὀνομάζῃ τὴν Κυρίαν ταύτην ἀγαπητῶν: καθὼς ὀνομάζῃ τὸν Γαίον, καὶ τὰς λοιπὰς ἀνδρας Χριστιανούς: εἴα εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐρμηνείας τῆς πρὸς Γαίον ἐπιστολῆς.

(3) Διὰ τῶτο καὶ ὁ θεὸς Κύριος ὁ Ἀλεξανδρινός, ἐρμηνεύων τὸ πᾶ ῥαββὶ ἐλάνο, „καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν ἐράσας ὄψοντα

„λέγουσιν ποροφασίζον δὲ οἷσιν ὑμῶν, καὶ θυγατέρες, τὸ τῆς χαρίτος ἀμφιλαφῆς διὰ τῶν ὑποδουλῶν, καὶ τὸ ἐπὶ πάντας ἴσον. εἴα γὰρ ἀπὸ ἀπόβλητον παρὰ τῶ Θεῷ τὸ θῆλυ γε-νος, εἴα τὴν αὐτὴν δοκῆσαι δυνάμει ποροθυμίας, καὶ μὴ καὶ ἐλοι-πο φροσῶν. εἴα μὲν ἀγέραςον, ἢ ἀμέτρον ἀγασμῶν, εἴα δια-πε πείσεως, καὶ τῶς ἐν ἔργοις ἐπιτακῆς δόδοκιμῶν εἴα ποροφ-ῆσιν ἠξιώσῃ γὰρ καὶ αὐτὴν χαρίτος τε καὶ οἰκτιρημῶν, καὶ τὸν ἀρετῶν-κα τὸ Πνεῦμα δὲ χειρὸς παρὰ Θεοῦ. λελογισαὶ δὲ καὶ ἐν πᾶσι νοῖς. (τόμος γ'.)

ῥεπᾶς, θέλου λάβουν πὺν αὐτὸν ἔπαινον ὅπῃ ἔλαβε ἢ αὐτὴ ἐν τῇ παρήσῃ ζωῇ. ἢ μὴ θάνατον, θέλου λάβουν τὴν αὐτὴν δόξαν ἐκείνης ἐν τῇ βασιλείᾳ τῆς ἑραῶν. ὅσαι δὲ γυναῖκες ἐκ τῆς ἐναντίας, δεῖ μιμηθῆν αὐτῷ: ἀλλὰ ἀμελήσαν, ἢ δεῖ καταρθώσων τὰς ἀρετὰς, ποροφασίζόμεναι ποροφάσεις ἐν ἀμαρτίαις, αὐτὰς θέλου ἐλεγχθῆν, ἢ θέλου καταισχυρθοῦν διὰ τὴν αἰοῖδιμον Ἐκλεκτῶ ταύτῃ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. Ἐὰ τί, ἐκείνη μὲν, ποροθυμίαν λαβοῦσα εἰς τὴν καρδίαν τῆς, καὶ ἀγάπῃ πρὸς τὸν Δεσπότην Χριστὸν, ἐφύλαξε τὰς ἐντολάς τῆς, καὶ ἐκατήρθεσε τὰς ἀρετὰς. αὐταῖς δὲ, διὰ ἀμέλειαν ἢ ψυχρότητα τῆς γνώμης τῶν, παρήβηκαν τὰς ἐντολάς τῆς Κυρίας καὶ ἐκολάσθησαν.

2. „ Διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μέισαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσαι εἰς
„ τὸν αἰῶνα.

Εἰδὼ φανερόναι ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ἡ ἀλήθεια: ἦτοι ὁ Χριστὸς, τὴν ὁποίαν ἐγνώρισαν οἱ χριστιανοὶ καὶ ἐπιστάσαν εἰς αὐτῷ, αὐτὴ μὲν πάντοτε εἰς αὐτὸς, ὅχι μόνον πῶρα, ἀλλὰ καὶ ἕως τῆς σωματείας τῆς αἰῶνος, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸν μέλλοντα ἀκόμη αἰῶνα. τοιαύτῃ γὰρ θείαν, καὶ φίλιαν, καὶ γλυκυτάτῃ φωνῇ, καὶ ὑπόσχεσιν ἔδωκεν εἰς τὰς Ἱερᾶς τῆς μαθητᾶς καὶ Ἀποστόλους, καὶ εἰς πάντας ὁμᾶ τῆς χριστιανῆς, ὁ γλυκὺς καὶ παῖγμα καὶ ὄνομα Ἰησοῦς Χριστὸς. ὁ ταυταλήθης καὶ ἀψεύδης, εἰπὼν. „ Καὶ ἰδὲ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν ἰμίμι πάσας τὰς ἡμέρας, ἕως τῆς σωματείας τῆς αἰῶνος. (Ματ. κη. 20.)

3. „ Ἐσαι μεθ' ὑμῶν χάρις, ἔλεος, εἰρήνῃ ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς (1)
„ καὶ παρὰ Κυρίας Ἰησοῦ Χριστοῦ τῆς Υἱοῦ τῆς Πατρὸς, ἐν ἀληθείᾳ
„ καὶ ἀγάπῃ.

Εἰδὼ ἀποδίδονται ὅλα τὰ λόγια ἅπῃ εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Θεολόγος, καὶ εἶναι ὅλα ὁ σωματείας λεγόμενος εἰς τὰς ἐπιστάσεις χαριτισμὸς. ἦγαν ἐγὼ ὁ πρεσβύτερος λέγω εἰς ἐσῶα τὴν Κυρίαν Ἐκλεκτῶν, καὶ εἰς τὰ τέκνα τῆς. τί λέγω; ὅτι θέλει εἶναι εἰς ἐσῶα ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ, χάρις καὶ ἔλεος καὶ εἰρήνῃ διὰ τὸν Θεὸν καὶ Πατέρα, καὶ διὰ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν τὸν Υἱὸν τῆς Πατρὸς. ταυτὸν εἰπεῖν, σᾶς χαριτω. μετὰ τὸν χαριτισμὸν δὲ τῶν, δείχνει πῶρα ὁ Θεολόγος τὸ ἰδίωμα τῆς σωματείας τῆς, οἱ ὅποιοι σωματείας τῆς νὰ γράφον εἰς τὰς ἐπιστάσεις τῶν τοιαύτης χαριτισμῶς: καὶ ἀκολούθως δείχνει τὴν ὁμοιότητα ὅπῃ ἔχει μετὰ αὐτῆς. χάρις δὲ καὶ ἔλεος ἐπιδέχεται νὰ ἦναι εἰς τὴν Ἐκλεκτῶν, καὶ εἰς τὰ τέκνα τῆς, ὅχι διὰ τὴν αὐτοὶ δεῖ ἔλαβον χάρις καὶ ἔλεος διὰ τὸν Θεὸν ὅταν ἐβαπτίσθησαν: ἀλλ' εὐχεται ἵνα ἡμεῖς πάντοτε ἀνεξέλειπτε καὶ ἀναφαίρετα εἰς αὐτῆς, τὰ χαρισματὰ ταῦτα ὅπῃ πορότερον ἔλαβον, ὅλα μέσα τῆς ἐναρέτης ζωῆς τῶν, καὶ τῆς πνευματικῆς αὐτῆς καταστάσεως. διὰ τῆς ἐλέως τῆς, καὶ ὅλα τῆς χάριτος τῆς Θεοῦ, ἀνεκαλέσθη τὸ ἀνθρώπινον ἄλλος εἰς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. καὶ τῆτο μάλιστα ὁ Παῦλος πρὸς τὴν ἑραῶν λέγων, πρὸς μὲν τῆς χάριτος, ταῦτα. „ πάντες γὰρ ἡμαρτον καὶ ὑπερέβηται τῆς δόξης τῆς Θεοῦ, δικαιοσύνην δὲ οὐκ ἔσμεν τῆς αὐτῆς χάριτι. (Ῥωμ. γ'. 24.) Καὶ πάλιν „ χάριτι ἐσε σεσωσμένοι. (Ἐφ. β'. 5.) περὶ δὲ τῆς ἐλέως, ταῦτα. „ ἐκ ὅτι ἔργων τῆς ἐν δικαιοσύνῃ ἂν ἐποίησαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτὸν ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς. (Τίτ. γ'. 5.) Καὶ περὶ ἑαυτῆς δὲ ἔλεγε „ ἀλλ' ἠλεῖθῃ ὅτι „ ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ. (ἀ. Τίτ. ἀ. 13.) μαζί δὲ μετὰ τὴν χάρις, καὶ ἔλεος τῆς Θεοῦ, ἐπιδέχεται εἰς τὴν Ἐκλεκτῶν, καὶ εἰς τὰ τέκνα τῆς, τὴν διὰ Θεοῦ Πατρὸς, καὶ τῆς μονογενῆς αὐτῆς ἡμῶν, καὶ σατῆρος ἡμῶν εἰρήνῃ. ἵνα ἔχοντες τὴν εἰρήνῃ ταύτῃ καὶ πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ἀναμεταξύων, εὔρεν δι' αὐτῆς ἀπολύτρωσιν διὰ τὰ πάθη τῆς σαρκὸς, καὶ διὰ τῆς πειρασμῶν καὶ παραχᾶς τῆς παρόντος Κόσμου. διὰ τῆτο καὶ ἐπρόσθεσε τὸ, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ: ἦγαν νὰ ἦναι ἡ χάρις, καὶ τὸ ἔλεος, καὶ ἡ εἰρήνῃ τῆς Θεοῦ εἰς αὐτῆς μετὰ ἀληθείαν, καὶ ἀγάπῃ: ἀγάπῃ δηλαδὴ, τὸσον τὴν πρὸς τὸν Θεόν, ὅσον καὶ τὴν πρὸς ἀλλήλους, ὡσεὶ ὅπῃ νὰ μὴ ἐκπέσειν, ἔτε διὰ τὴν ἀληθείαν τῆς πίστεως, ἔτε διὰ τὴν διπλῆν ἀγάπῃ. λέγει δὲ ὁ Θεοφύλακτος, ὅτι πρὸς βεβαίωσιν περαιοτέρων, δύο φορῶν ἀνόμασεν ὁ Θεολόγος τὸν Πατέρα, ὅλα νὰ δείξῃ, ὅτι μόνος αὐτῆς

(1) Ἐν ἄλλοις παρὰ Θεοῦ Πατρός.

αὐτὸς εἶναι κυρίως ἢ ἀληθῶς ἢ κατ' αὐτὸ Πατὴρ. ὅλοι δὲ οἱ ἄλλοι ὅσοι ὀνομάζονται πατέρες, εἴτε ἐν τῷ ἔραυῳ, εἴτε ἐν τῇ γῆ, ἢ κυρίως, ἀλλὰ καὶ μετοχῶν ἄπὸ τῶν ἀναρχῶν Πατέρα ἔχουσι τὸ ὄνομα τῆς πατρότητος. δι' ὃ καὶ ὁ Παῦλος εἶπε, ἵνα χάρις κάμπω πρὸς τὸν πατέρα τῆς Κυρίας ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὃς ἔστι πάντα πατερά ἐν ἔραυῳ καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται. (Εφ. γ'. 14.)

4. „ Ἐχάρην λίαν ὅτι εὗρηκα ἐκ τῆς τέκνωνσας περιπατῶντα ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐτόλμω ἐλάβομεν παρὰ τῆ Πατρὸς.

Διὰ ποίαν αἰτίαν, ἀνωτέρω μὲν εἶπεν ὁ Ἀπόστολος ἀπλῶς καὶ ἁπολύτως, ὅτι γράφει εἰς τὰ τέκνα τῆς Ἐκλεκτῆς ταύτης. ἐδῶ δὲ τώρα λέγει μὲ τὴν ὅσον ἀπόδειξιν, ὅτι εὗρηκα ἐκ τῆς τέκνωνσας τινὰ περιπατῶντα; μὲ τὸτο ἦν φανερόν, ὅτι ὅλα τὰ τέκνα τῆς δευτέρας ἐπιπέρας ἐν ἀληθείᾳ, ἀλλὰ μερικὰ. ἡ λύσις δὲ εἶναι αὐτὴ καὶ τὸν ἱερόν Μητροπολίτην, ὅτι τὴν μὲν προσφώνησιν καὶ τὸν χειρισμὸν ἔγραφον ὁ Θεολόγος εἰς ὅλας ἀπλῶς τὰς ἡμέρας τῆς Κυρίας Ἐκλεκτῆς, ὅσον τὴν καλῶ ἀκούω, καὶ φημίω ὅτι ἤκουε περὶ αὐτοῦ, ὅσοις τὰς ἡμέρας, καὶ κατὰ τὴν μὲν τὴν πείραν καὶ συναναστροφὴν τὰς γνωρίσῃ. ἐπειδὴ δὲ εὗρηκα ὑπερὸν μερικῶς ὅσον αὐτοῦ, καὶ τὰς ἐδοκίμασε μὲ καιρὸν ἀρετῆν καὶ συνομιλίαν, ὅσον τὸτο ἔγραφον ὅτι εὗρηκα τινὰς ἐκ τῆς τέκνωνσας ἐν ἀληθείᾳ. ποίαν δὲ ἀλήθειαν λέγει; δηλαδὴ τὸν Χριστὸν, καὶ τὰς ἐντολὰς τῆς Χριστοῦ. ἦγεν εὗρηκα αὐτὰς τὰ περιπατῶν ἐν ἀληθείᾳ καὶ Χριστὸν, καὶ καὶ τὰς ἐντολὰς τῆς Χριστοῦ, περιπατῶσι ἦν, λέγει, αὐτοῖς, καὶ πολιτεύονται, ἀκούοντες καὶ υπακούοντες εἰς τὰ λόγια τῆς Δεσποτῆς Χριστοῦ, κατὰ τὴν ἀνάγκην ἡμετέραν φωνῶν τῆ Πατρὸς πρὸς τὸν μεταμορφωμένον ἐν τῷ Θαβῶρ Χριστὸν, τὴν λέγεσθα. „ ἔπος ἐστὶν ὁ Υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ ἀδέκασα, αὐτὸς ἀκούετε. (Ματ. 17. 5.) καὶ ὅσον τὸτο εἶπεν ὁ Θεολόγος, καθὼς ἐτόλμω ἐλάβομεν παρὰ τῆ Πατρὸς. ἐτόλμω ἦν τοιαύτην ἐλάβομεν ἡμεῖς οἱ χριστιανοὶ παρὰ τῆ Πατρὸς, τὰ υπακούωμιν εἰς τὸν ἦν τε, καὶ τὰ φυλάττωμιν ὅλας τὰς ζωοποιῶν αὐτῆ ἐντολὰς.

Ὁ δὲ ἱερός Θεοφύλακτος λέγει, ὅτι ὅσον τὸτο γράφει ὁ Ἰωάννης πῶς ἐχάρη κατὰ πολλὰ, ὅτι εὗρον ἄπὸ τὰ τέκνα τῆς Ἐκλεκτῆς περιπατοῦντα ἐν ἀληθείᾳ, ὅσον τὴν χαρὰν μεγαλωπῆται εἶναι τῇ ἀληθείᾳ τὸν τὰ εὗρη τινὰς ἀνθρώπων τὰ περιπατῶν ἀπροσκήπως εἰς τὸν ἴσον δρόμον τῆς ὁρθῆς πίστεως, καὶ πολιτείας, καὶ Χριστοῦ, καὶ κατὰ τὰς ἐντολὰς τοῦ Χριστοῦ. σπασίως γὰρ εἶναι ὁ τοιοῦτος ἀνθρώπος εἰς τὸν Κόσμον, καὶ ἄξιός τὸν ζητῆται μὲ τὸ φανερὸν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἡμέρας, καὶ ἐν τῷ μέσῳ τῆ πολλῆς πλῆθους τῶν ἀνθρώπων: καθὼς ἔκαμεν ὁ κυνικός ἐκεῖνος Διογένης ὅσον ὅσον τὸ σπασίως, εἶναι χαρὰς αἰτία ἢ εὐρεσις τοῦ τοιοῦτου ἀθρώπου. Βλέπε δὲ ἀγαπητέ, ὅτι περιπατοῦντα, λέγει, εἰς χρόνον ἐσθῶτα, καὶ ὅχι περιπατοῦντα εἰς χρόνον ἀπερασμόνον, ἢ περιπατοῦντα εἰς χρόνον μέλλοντα: ἐπειδὴ αἱ ἀρεταί, ὅχι μόνον εἶναι πρακτικαί: ἦθουν χρειάζονται τὰ γίνονται μὲ τὴν πράξιν καὶ κίνησιν, τὴν ὅποιαν διλοὶ ἐδῶ τὸ περιπατῶν, ἀλλὰ ἀκόμη καὶ ἔχουσιν τὸ εἶναι ἐν τῷ αἰετῶ ἐνεργεῖσθαι καὶ τὸν ἐσθῶτα χρόνον, ἐπειδὴ ἐκεῖνος ὅσον παύσῃ ἄπὸ τῶν δρόμων τῆς ἀρετῆς, αὐτὸς ἐδὲ ἀρετῶν λέγεται ὅτι ἔχει ὅσον ἀρετῆς πάντοτε τὰ περιπατῶν ὁ ἀρετῆς, καὶ τὰ ἀποκόπη εἰς τὸ ἐμπεσοῦν. ὅσον τὸ ὅσον περιωπῆτον ἐνεργεῖ τὴν ἀρετῶν, ὅσον ἀκολούθως περιωπῆτερον ἔξιν τῶν ἀρετῶν λαμβάνει εἰς τὴν ψυχὴν τῆ, καὶ δυσκόλως κινεῖται εἰς τὸ κακόν. Πατὴρ δὲ ἐδῶ ἐρμηνεύει πῶς εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός. ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς πατὴρ ὅσον τῶν ὅσον τῆς ἐσθῶτα οἰκονομίας τῆς δευτέρας αὐτοῦ ἡμῶν παρὰ τῆ Πατρὸς, ὡς εἶρηκεν ὁ Ἡσαΐας, καὶ ὁ Παῦλος ἐκ προσώπου τῆ Χριστοῦ. „ Ἰδὲ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία, ἀμοι ἔδωκεν ὁ Θεός. (Ἠσ. ἡ. 18. Ἐβρ. β'. 13.) Καὶ τὰ τέκνα ἦν θεαρχικά πρόσωπα τῆς μακαρίας βιβάδος, πατὴρ λέγονται τῶν χριστιανῶν, τῶν εἰς τὰ τέκνα ταῦτα βαπτισομένων, καθὼς εἶπομεν ἀλλὰ καὶ. καὶ ὅρα τὴν ὑποσημείωσιν τῆ „ Καὶ εἰ πατέρα ὅσον καλεῖσθε. (ἀ. Πέτ. ἀ. 17.) ἐντολή δὲ, τὴν ὅποιαν ἐλάβομεν παρὰ τῆ πνευματικῆς ἡμῶν πατρὸς Χριστοῦ, εἶναι, ἢ ἐν ἀγαθελίαις ἀγαθῶν ἐδοκίμασεν καὶ λέγεσθα „ ἐὰν ἀγαπάτε με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρεσατε. (Ἰω. 14. 15.) ταυτῶν εἶπειν, ἢ ἐντολή τῆ Χριστοῦ εἶναι, τὸ τὰ ἀγαπῶμεν ἕνα τὸν ἄλλον.

5. „ Καὶ νῦν ἐρωπῶσε Κυρία. ὅσον ὡς ἐτόλμω γράφω σοι καινῶν, ἀλλ' ἡμῶν ἔχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους.

Παρακαλῶσε, λέγει, ὡ Κυρία, μὴ σοχασθῆς ὅτι ἐγὼ νομοθετῶ εἰς τὰ λόγια σου καινῶν ἐντολῶν τῆς πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπης, ὡς ὅσον ἐκ τῆς τῆς ἀγαπῶμεν αὐτῶν, καὶ τὰ μὴ τῶν

τὴν φυλάξῃς, ὡς παρ' ἐμῶν τώρα γεγραμμένῳ, ὅχι· ἡ ἐντολὴ ὅπως ἐγὼ τώρα σοι γράφω, αὕτη εἶναι ἐκείνη ὅπως ἡμεῖς οἱ Ἀπόστολοι ἠξιώθημεν νὰ λάβωμεν ἀπόδειξιν, ἀπὸ τῆν ἀρχῆν ὅπου ἐπιστάμεθα εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ ἐγίναμεν μαθηταίτε, τῆν ὁποίαν καὶ εἰς ἐσᾶς ὅλους τὰς πιστεύσαντας ἐκηρύξαμεν. δηλαδὴ αὕτη εἶναι ἡ ἐντολὴ, τῆν ὁποίαν καὶ ἔχομεν ἀπ' ἀρχῆς ἀπὸ τὸν Διδάσκαλον ἡμῶν Χριστὸν, καὶ ἐγὼ τώρα σοι γράφω: ἤγουν, τὸ νὰ ἀγαπᾶμεν ἀλλήλους· ἐτζι ἧδ' εἶπεν ὁ Κύριος, „ αὕτη ἔστιν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπάτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. (Γω. ι. ε. 12.)

6. „ Καὶ αὕτη ἔστιν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολάς
 „ αὐτῆς. αὕτη ἔστιν ἡ ἐντολὴ, καθὼς ἠγάπησατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν
 „ αὐτῇ περιπατήτε.

ΚΑὶ μετὰ τὰ λόγια ταῦτα δείχνει ὁ Ἰωάννης, ὅτι αἰνιγματωδῶς φανεροῖσι περὶ τῆς εἰς τὸν πλησίον ἀγάπης. αὕτη ἧδ' ἐνώθεισα μαζί μετὰ τῆν ἐντολὴν τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης, εἶναι περιεκτικὴ ὅλων τῶν ἄλλων ἐντολῶν· ἡ ἧδ' ἐντολὴ τῆς πρὸς Θεὸν ἀγάπης, αὕτη γίνεται αἰτία τῆς περιπατήσεως: ἦτοι νὰ κρατήσωμεν μετὰ τὸ ἔργον ὅλας τὰς ἄλλας τὰς ἐντολάς, „ ἐὰν γάρ, φησιν, „ ἀγαπήτε με, τὰς ἐντολάς τὰς ἐμὰς τηρήσατε. (Γω. ιδ'. 15.) Καὶ πάλιν „ ἐὰν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει. (Γω. ιδ'. 23.) μία δὲ ἀπὸ τὰς ἐντολάς αὐτῆς εἶναι καὶ ἡ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπη: καθὼς πάλιν ὁ Κύριος εἶπεν „ αὕτη δὲ ἔστιν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. (Γω. ι. ε. 12.) ὁμοίως δὲ ὁ Θεολόγος ὅτι ἡ ἐντολὴ τῆς πρὸς τὸν ἀδελφὸν ἀγάπης, ἔχει τὸ εἶναι καὶ τῆν ὑπόστασιν, ὅταν τις περιπατῇ ἐν αὐτῇ: ἤγουν, ὅταν αὐτὴν ἐνέργῃ πάντοτε μετὰ τὸ ἔργον, καὶ τῆν φυλάττῃ μετὰ τῆν κρατῆσιν. διὰ τῆτο, λέγει, καὶ ἡ ἐντολὴ αὕτη ἐδόθη, καὶ ἔτι τὸ τέλος αὐτὸ ἐπρόσάχθη, διὰ νὰ φυλάτταν αὐτὴν οἱ χριστιανοὶ πάντοτε μετὰ τὸ ἔργον.

7. „ Ὅτι πολλοὶ πλάσιοι εἰσῆλθον εἰς τὸν Κόσμον, οἱ μὴ ὁμολογῶντες
 „ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκί. ἕτος ἔστιν ὁ πλάσιος καὶ ὁ
 „ Ἀντίχριστος.

Αἰνιγματωδῶς φανεροῖσι ὁ Θεολόγος ἐδῶ, καθὼς νομίζω, τὰς περὶ Σίμωνα, καὶ Κήρινον, καὶ Σατορνίλον, καὶ Καρποκράτην, καὶ τὰς ὁμοίους αὐτοῖς, οἱ ὅποιοι, ἐπειδὴ καὶ ἔρριψαν τὸν νῆον καὶ τῆν καρδίαντες εἰς τὰς αἰσχρὰς πράξεις τῆς σαρκὸς, καὶ ἐκυλίωθησαν ὡσαύτῃ χοῖροι μέσα εἰς τὸν βόρβορον τῶν ἀτίμων παθῶν, διὰ τῆτο ἐκαταφρόνησαν τελείως τὸν Θεόν: καθὼς εἶναι γεγραμμένον „ ὅταν ἔλθῃ ἀσεβὴς εἰς βλάβος κακῶν, καταφρονεῖ. (Παρ. ιθ'. 3.) Διὰ τοῦτο ἀκολούθως ἀρνήθησαν οἱ δέσπιοι, καὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ ὁμολογήσουν πῶς ἦλθον εἰς τὸν Κόσμον μετὰ σάρκα ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ· μήπως δὲ ὁ Θεολόγος φανερόνῃ μετὰ τὰ λόγια ταῦτα τῆν δὲυτέραν ἐλάβουν καὶ παρασίαν τοῦ Χριστοῦ; ἐπειδὴ τὸ, ἐρχόμενον ἐν σαρκί, ἠμπορεῖ μὴ νὰ νοηθῇ καὶ εἰς χρόνον ἀπερασμῶν καὶ τὸ ἰδίωμα τῆς γραφῆς, τῆς πολλῆς μεταχειριζομένης ἀντιχρονισμοῦ, ἀπὸ τῆς, ἐλθόντα ἐν σαρκί. φαίνεται δὲ, ὅτι δυνάται νὰ νοηθῇ καὶ ἔτι τὸ μέλλον, καὶ νὰ δηλῇ καὶ τὰς δύο χρόνους. οἱ ἧδ' ἀσεβεῖς ἐκείνοι αἰρεσιάρχαι, ὅχι μόνον ἀρνεῖντο τῆν πρῶτην ἐν σαρκί παρασίαν τῆς Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆν μέλλουσαν· καθὼς καὶ ὁ Πέτρος περὶ τῶν εἶπεν „ ἐλθούσονται ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν ἰεμπαίκεται, κατὰ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας πορεύομενοι, καὶ λέγοντες, „ πᾶς ἔστιν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτῆς; (β'. Πέτ. γ'. 3.) Περιπατικτικῶς δηλαδὴ λέγοντες τῆτο, ὡς μὴ πιστεύοντες ὅτι ἔχει δὲυτέρον νὰ ἔλθῃ ὁ Κύριος. λέγει δὲ ὁ Θεολόγος, ὅτι οἱ ταῦτα λέγοντες, εἶναι πλάσιοι, καὶ ἔχουσι τὸ πνεῦμα τῆς καθ' αὐτὸ ἐκείνου Ἀντιχριστοῦ: καθὼς εἶπε καὶ ἐν τῇ προτέρᾳ τῆς ἐπιστολῆς „ Πᾶν Πνεῦμα ὃ μὴ ὁμολογεῖ Ἰησοῦν Χριστὸν ἐν σαρκί, καὶ ἐληλυθότα, ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐκ ἔστι καὶ τῆτο ἔστι τὸ τῆς Ἀντιχριστοῦ, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται. (α'. Γω. δ'. 3.)

Βλέπε δὲ, ἀγαπητέ, ὅτι τὰ ἔτι λόγια ὅπως ἐμεταχειρίσθη ὁ Θεολόγος εἰς τῆν πρῶτην τῆς ἐπιστολῆς, μεταχειρίζεται καὶ ἐδῶ. ὅσον δεικνύεται καὶ ἐκ τῆς, ὅτι καθὼς ἡ πρώτη εἶναι γνήσιος πόνος τῆς Ἰωάννης: ἐτζι παρομοίως καὶ ἡ δὲυτέρα αὕτη. καὶ ἂς οἰμώζαν οἱ τὸ ἐναντίον λέγοντες.

βλέπε δὲ ἀκόμη καὶ τὸτο, ὡς ἐρμηνεύει ὁ Ἱερός Θεοφύλακτος, ὅτι ἔξ τῶτο εἶπεν ἀνωτέρω ὁ Ἀπόστολος νὰ φελοπατοῦν οἱ υἱοὶ τῆς Ἐκλεκτῆς καὶ τὴν ἀπ' ἀρχῆς δοθεῖσαν εἰς αὐτὰς ἐντολήν, καὶ κατωτέρω εἶπεν, ὅτι πολλοὶ πλανοὶ εἰσηλθόντες εἰς τὸν Κόσμον, ἔξ νὰ δείξῃ, ὅτι ὅσοι χειριστοὶ φυλάττων τὰς ἐντολὰς τῆς Χειρῶν, καὶ πολιτεύονται κατὰ τὰς παραδοθείσας ὑπὸ τῆς Κυρίας ἀρχαίας διδασκαλίας, αὐτοὶ δὲν φοβῶνται νὰ πλανηθῶν ἕνεκεν τῆς λαοπλάνης αἰρετικῆς, τῆς νεωτέρας αἰρέσεως καὶ παραδόσεως διδάσκοντες. ἔξ τι εἶναι κατὰ σκευασμοί, ὅσον εἰς τὰς παραδοθείσας ὑπὸ τῆς Κυρίου ἀρχαίας ἀληθείας, ὅσον καὶ εἰς τὴν τῆς Θεοῦ ἀγάπην, τὴν ὁποίαν ἀπέκτησαν ἔξ τῆς φυλακῆς τῆν ἀγίων τῶν ἐντολῶν. ὥστε ἐκ τῶτο συμπεραίνεται, ὅτι καὶ ὅσοι χειριστοὶ ἐκ τῶν ἐναντίων δὲν φυλάττων τὰς ἐντολὰς τῆς Χειρῶν, ἔτε φυλάττων τὰς παραδοθείσας ὑπὸ τῆς Κυρίας ἀρχαίας διδασκαλίας: αὐτοὶ βέβαια πλανῶνται ἕνεκεν τῆς αἰρετικῆς, καὶ κηρμνίζονται εἰς τὰ νεώτερα καὶ βλάσφημα αὐτῶν δόγματα, καὶ δέχονται τὰς διευραμμένας αὐτῶν παραδόσεις, τὰς ἐναντίας ἔσας τῆς Εὐαγγελίῳ, καὶ τοῖς Ἀποστόλοις, καὶ τοῖς Ἱεροῖς Πατέρεσι.

8. „ Βλέπετε ἑαυτὰς, ἵνα μὴ ἀπολέσωμεν, ἀ ἔργασάμεθα, ἀλλὰ
„ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν. (1)

ΜΕ τὰ λόγια ταῦτα διδάσκει ὁ Θεολόγος τὴν ἕξ τῆς Κυρίας Ἐκλεκτῆς, καὶ χωρίζονται ἀπὸ τῆς αἰρετικῆς ἐκείνης, ὅπως ἀρνεῖται τὴν πρῶτην καὶ τὴν δευτέραν παρεσίαν τῆς Κυρίας. παραδέττει δὲ καὶ τὴν αἰτίαν, ἔξ τῆν ὁποίαν πρέπει νὰ χωρίζωνται ἕνεκεν αὐτῆς, καὶ νὰ τῆς ἀποσφραγίσωνται. ἵνα μὴ, λέγει, μεταλαμβανόντες ἕνεκεν τῆν πονηρῶν ἐκείνων καὶ αἰρετικῶν ζύμων, ὑπερηθῆτε τὴν παραδοθεῖσαν εἰς ἑσὰς ἀλήθειαν, καὶ κηρμνίσετε τὴν οἰκοδομίαν ἐκείνην τῆς πίστεως, τὴν ὁποίαν μετὰ τὴν κόπην καὶ ἀγῶνας ἐκτίσατε. ἀλλὰ μάλλον νὰ μισήσετε ἀπὸ καρδίας τὴν εἰρημνίαν αἰρετικῆς, ἵνα δουλεύητε νὰ τελειώσετε τὸν καλὸν δρόμον, καὶ νὰ φυλάξετε ἀπαραχάρακτον τὴν πίσιν. καὶ ἀκολούθως νὰ λάβετε τὸ τέλειον βραβεῖον τῆς αὐτῆς κλήσεως, τὸ ὁποῖον ἐφανέρωσε μετὰ τὸ ὄνομα τῆς μισθῆς.

9. „ Πῶς ὁ παραβαίνων, καὶ μὴ μεῖων ἐν τῇ διδαχῇ τῆς Χειρῶν, Θεὸν
„ ἔχει ἔχα. ὁ μεῖων ἐν τῇ διδαχῇ τῆς Χειρῶν, ἔπος καὶ τὸν Πα-
„ τέρα, καὶ τὸν Υἱὸν ἔχει.

Ποῦ εἶναι τώρα, ἐρμηνεύει ὁ Μητροπολίτης, πῶς εἶναι Εὐσέβιος ὁ Παμφίλις, ὁ λέγων, ὅτι εἶναι ἀμφίβολος, καὶ ἔχει γνησίαν τῆς Ἰωάννου ἢ παρεῖσα ἑπιστολή; αὐτὸς γὰρ, ὡς φαίνεται, μετὰ τὸ νὰ μὴ εἶχε γυμνασθῆναι τὰ αἰδητήρια τῆς ψυχῆς πρὸς διάκρισιν τῆς χαρακτῆρος τῆς συγγαμμάτων, καὶ μετὰ τὸ νὰ μὴ ἐδύωτο νὰ σοχαθῆ, ὅσον ἕνεκεν τῶν νοήματων, ὅσον καὶ ἕνεκεν τῆς λέξεως τὴν ἀπαραχάρακτον σχεδὸν ὁμοιότητα ὅπως ἔχει ἡ ἑπιστολή αὐτῆ μετὰ τὴν πρῶτην, ἔξ τῶτο εἶπε, πῶς, ἢ μὴ πρῶτον, εἶναι γνησία, αὐτῆ δὲ, εἶναι νόθος. καὶ μὴ ὅλον ὅπως κομπάζει πῶς εἶναι σφραγισμένη καὶ τὴν ἔξω παιδείαν, καὶ καὶ τὴν ἔσω, καὶ καὶ δὲν ωφελήθη, ἔτε ἕνεκεν τῆν μίαν, ἔτε ἀπὸ τῆν ἄλλην. ὡσαύτως ὅπως ἐγίνεν ὁ δέλιαιος, φανερός δεφρονδότης τῆς ἀρειανικῆς αἰρέσεως, καὶ ἔξέπεσεν ἀπὸ τῆν εἰς Χειρῶν ἐλπίδα καὶ σωτηρίαν. ὅθεν, ὡς νομίζω, ἔξ τῶτο καὶ μόνον λέγει αὐτὸς πῶς εἶναι ἀμφίβολος ἢ παρεῖσα ἑπιστολή, ἔξ τι αὐτῆ μάλιστα φανεροὶ ἐδῶ, ὅτι καὶ εἰς ἀνθρώπος ὅπως φελοβαίνει, καὶ δὲν μὴ εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Χειρῶν, αὐτὸς Θεὸν δὲν ἔχει, ἀλλὰ εἶναι ἄθεος. ὁποῖος δὲ μὴ εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς Χειρῶν, αὐτὸς ἔχει καὶ τὸν πατέρα, ἔχει καὶ τὸν υἱόν. τὰ λόγια δὲ ταῦτα, ἔχει μόνον εἶναι σύμφωνα καὶ ἀκόλουθα μετὰ τὰ λόγια τῆς πρῶτης ἑπιστολῆς, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὰ λόγια τῆς Εὐαγγελίῳ. ὁ δὲ Κύριος εἶρηκεν ἐν τῆς Εὐαγγελίῳ
„ ἐγὼ ἐν τῆς Πατρὶ, καὶ ὁ Πατὴρ ἐν ἐμοί. (Ἰω. ιδ'. ΙΙ.) Καὶ πάλιν „ ὁ μὴ τιμῶν τὸν Υἱόν,

„ ἔτι-

(1) Ἐν ἄλλοις „ ἵνα μὴ ἀπολέσητε, ἀ ἔργασατε, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβετε. φαίνεται δὲ, ὅτι ὁρθότερον εἶναι, κατὰ τὸν ἀνωτέρω κείμενον παρά τῶν Μητροπολίτην καὶ Θεοφύλακτον καὶ Οἰκουμενίῳ, ὅς τῶν πρῶτων ἀνθρώπων δηλωθῆ, καὶ ἔτι εἰς ἄλλο-

περον, κατὰ τὸν εἰς ἄλλοτερον μὴ ἀνθρώπων, ἐγίνετο ὁ λόγος βαρῶν καὶ φορτικῶν, εἰς δὲ τὸ πρῶτον ἀνθρώπων, σωματιζομένων καὶ τῶν λέγοντας Θεολόγους, ἰδὲ λόγους ἐγίνετο ἀβαρῆς, καὶ πλείον ἀπαραδέχτους εἰς τῆς ἀκρότητας.

„ ἡ τιμὴ τὸν Πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. (Γω. ε. 23.) Καὶ ὁ ἐμὲ ἀθεῖψ', ἀθετεῖ τὸν ὑπο-
σεύσαντά με. (Λυκ. ι. 16.)

Διὰ τὸτο ἔρως εἶπεν ἐδῶ, ὅτι πᾶς ὁ παραβαίνων, καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ, Θεὸν ἔκ' ἔχει· ἐπειδὴ καὶ τὸτο εἶναι ὑπόφασις τῆς αὐτοαληθείας: διηλαθὴ αὐτῶ τῶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· τὸ αὐτὸ δὲ σχεδὸν εἶπε καὶ ἐν τῇ πρώτῃ Ἐπιστολῇ „ τίς ὄσιν ὁ ψεύστης, εἰμὴ ὁ ἀρ-
„ νήμμος ὅτι Ἰησοῦς ἐκ ἐστὶν ὁ Χριστός; ἕως ὅσιν ὁ Ἀντίχριστος, ὁ ἀρνήμμος τὸν Πατέρα, καὶ τὸν
„ υἱόν· πᾶς ὁ ἀρνήμμος τὸν υἱόν, οὐδὲ τὸν Πατέρα ἔχει. (ἀ. Γω. β'. 22.) ἐπειδὴ τὰ ὀνόματα ταῦ-
τα τῶ Πατρός, καὶ τῶ υἱοῦ, εἶναι πρὸς τι: ἤγουν ἔχον σχεῖν καὶ ἀναφορὰν εἰς τὸ ἄλλο· καὶ διὰ
τῶτο σωεισφέρουσι, καὶ σωισῶσιν εἰς τὸ ἄλλο. καὶ εἰς ἐναντίας ἀναιροῦσιν εἰς τὸ ἄλλο: ἤγουν,
ἀν ἦναι Πατὴρ, εἶναι καὶ υἱός, καὶ ἀντιτρόφως ἀν ἦναι υἱός, εἶναι καὶ Πατὴρ. καὶ εἰς ἐναντίας, ἀν
δὲ ἦναι Πατὴρ, οὐδὲ υἱός εἶναι, καὶ ἀν δὲ ἦναι υἱός, οὐδὲ Πατὴρ εἶναι. τί δὲ διηλοῖ τὸ „ πᾶς
„ ὁ παραβαίνων; τὸ ἐρανέρωσεν ὁ Θεολόγος ἀμέσως εἰπὼν, καὶ μὴ μένων εἰς τὴν διδαχὴν τοῦ
Χριστοῦ: τὴν ἔχλαμβάνουσαν διηλαθὴ, τὸσον ὡς τῆς πίστεως, ὅσων καὶ περὶ τῆς πράξεως καὶ
ἐργασίας τῶ ἐπιτολῶν· τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον, τὸ ὅποιον εἶναι ἡ διδαχὴ καὶ ὁ νόμος τοῦ Χριστοῦ,
εἶναι γεμάτον καὶ ὑπὸ τὰ δύο, καὶ ὅχι μόνον διδάσκει νὰ πισθώμεν, καὶ νὰ προσκυνῶμεν εἰς τὴν καὶ
μόνον ἀληθινὸν Θεὸν Τετραπόδατον, ἀλλὰ καὶ παραγγέλλει νὰ ἐργαζώμεθα πᾶς πρακτικὰς ἀρε-
πὰς, καὶ νὰ φυλάττωμεν πᾶς θείας ἐπιτολάς. λοιπὸν ὅποιος παραβαίνει, ἢ καὶ τὰ δύο ὁμῶς, τὴν
ἐπιτολὴν πίσειν καὶ τὰ καλὰ ἔργα. ἢ τὴν πίσειν μόνον. ἢ μόνον τὰ καλὰ ἔργα, τὰ ὅποια καὶ τὰ δύο
εἶναι διδασκαλία τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ, αὐτὸς Θεὸς δὲ ἔχει, ἀλλ' εἶναι ἀθεὸς παντελῶς. (1) ἐπει-
δὴ καὶ τῇ ἀληθείᾳ παραβαίνει καὶ παραβάτης εἶναι, ὅποιος χριστιανὸς ὁμολογήσῃ μὴ εἰς τὸ ἅγιον
Βάπτισμα νὰ φυλάττῃ καὶ τὰ δύο, καὶ τὰ ὡς πίστεως δόγματα, καὶ πᾶς ὡς ἐναντίας ζωῆς θείας
ἐπιτολάς, ἔπειτα δὲ δὲ φυλάξῃ ταῦτα: καθὼς εἶπεν ὁ Παῦλος „ εἰ ἄ κατέλυσα, ταῦτα πᾶ-
„ λιν οἰκοδομῶ, παραβάτης ἑμαυτὸν σωίστημι. (Γαλ. β'. 18.)

Κάθε ἄ χριστιανὸς ὅπῃ πισθῶσιν καὶ βαπτισθῇ, καταλύει τὴν ἀθεΐαν καὶ κάθε ἄλλῃ ἀμαρ-
τίας. ἔσ' τι μὲ τὴν ὑποταγῆν ὅπῃ κάμνει πρὸς τὸν μισόκαλον Σατανᾶν, ὅταν ἐρωτᾶται ὡς
τῶ ἱερέως „ ὑποτάσῃ τῷ Σατανᾷ, καὶ πᾶσι τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἀποκρίνεται ἀποτάσσομαι. καὶ
μὲ τὴν σωτηριῶν καὶ ὁμολογίαν ὅπῃ κάμνει πρὸς τὸν Δεσπότην Χριστὸν ἐρανήμμος μὴ „ σω-
„ τῶσιν τῷ Χριστῷ, ἀποκρινόμενος δὲ „ σωτάσσομαι· μὲ ταῦτα, λέγω, τὰ δύο, καὶ κάθε ἀθεΐαν
καὶ κακίαν ἀποβάλλει ὁ βαπτισθῶσιν χριστιανὸς, καὶ κάθε Θεοσεβείαν καὶ ἀρετὴν νὰ φυλάττῃ ἀ-
μολογῇ· ὅθεν ταῦτα μὴ φυλάττων, ὡς παραβάτης ἀγίσκεται, καὶ δὲ μὴ εἰς τὴν διδαχὴν τοῦ Χρι-
στοῦ. ὁ δὲ ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ Χριστοῦ μὴ ὑμῶν, ἀθεὸς εἶναι, καὶ ἐκ' ἔχει Θεόν. ὡς παραβαίνοντα δὲ
λέγει ἐδῶ ὁ Θεολόγος, ὅχι ἐκείνον ὅπῃ πῆσιν εἰς κανὴν ἀκύνσιον σφάλμα ὑπὸ ἀνθρωπίνῃ
ἀσθενείᾳ καὶ ὡς ἔλασιν. ἔπε ἐκείνον ὅπῃ σικόνεται ὀυλίγωρα ἔσ' τῆς μετανοίας καὶ λαμβάνει
πάλιν τὴν προτέρα ἀποτάσσειν τῆς ἀρετῆς. ἀλλὰ ἐκείνον ὅπῃ μίαν φοράν κρημνίσῃ εἰς τὴν
ἀμαρτίαν θεληματικῶς, ἢ σαρκικῶς, καὶ ἔπειτα δὲ μετανοῇ, ἀλλὰ θέλει νὰ μεταδίδῃ καὶ εἰς
ἄλλους τὴν κακίαν: καθὼς ἦτον οἱ αἰρεσιάρχαι, οἵτινες ὅχι μόνον ἔγνων ἀρχηγοὶ βλασφη-
μῶν δογμάτων καὶ αἰρετικῶν, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλους μετέδωκαν αὐτὰ. ὅθεν καὶ λοιμοὶ: ἦτοι, παν-
κλισμοὶ οἱ τοιοῦτοι ὀνομάζονται ὑπὸ τὸν θεῖον Δαβὶδ λέγοντα. „ Καὶ ὅπῃ καθεδρὰ λοιμῶν
„ ἐκ ἐκάθισον. (Ψαλμ. α. 1.) ἔσ' τι καθὼς ὁ λοιμός: ἦτοι ἡ πανκλα μεταδίδεται εἰς πολ-
λὰς: ἔτσι καὶ οἱ πονηροὶ ἄνθρωποι δὲν θανατοῦν μόνον τὸν ἑαυτὸν τῶς μὲ τὴν κακίαν, ἀλλὰ
θέλουν νὰ θανατοῦν καὶ πολλὰς ἄλλους, μεταδίδοντες εἰς αὐτὰς τὴν πονηρίαν τῶς.

ΓΩ. „ ΕΙ

(1) Διὰ τὸν λόγον πολλοὶ χριστιανοὶ, τῶ δὲ ἔσ' ὅσοι καὶ ἀνά-
„ νιοι. τῶ κλημάτων ὡς χριστιανοὶ, καὶ ὡς Χριστοῦ μαθηταί, τῶ
„ δὲ ἔσ' ὅσοι ἀποτάσσειν, τῶ λαγῶ ἀσεβείας, τῶ δὲ ἔσ' ὅσοι ἀσεβείας,
„ πῆσιν δὲ ἔργων ἐθελῶν. καθὼς εἶπεν ὁ ἀποστόλος Δαβὶδ,
„ Καὶ ἐμίγησον ἐν πῆσιν ἔθνεσι, καὶ ἔμαθον τὰ ἔργα αὐτοῦ.
„ καὶ ἀληθῶς ἐπληρώθη ἡ προφητεία ἐν ἡμῖν. ἔπειτα περὶ τῶν

καὶ χριστιανῶν, οἱ Ἰουδαῖοι καὶ Ἑλληνικοὶ ἀποστάτες μῆσιν,
„ καὶ γενεαλογίας; καὶ πῶς χριστιανοὶ ἀρεθίσονται οἱ πᾶσι πᾶσι
„ καὶ ἀποστάτες; πῶς δὲ παρησιᾶ πλῆμῶσιν ἑαυτῶν ὀνομάζων
„ καὶ χριστιανῶν; καὶ πῶς πλῆμῶσιν ἀποστάτων πῆσιν μυστικοῖς, οἱ
„ ἔσ' ὅσοι ἔσ' Ἑλλήνων ὑπαρχόντες; πῆσιν ταῦτα ἀποτάσσειν, ἢ
„ δὲ ὅσοι ἐκ τῶ καλῶν αὐτῶν χριστιανῶν. (λόγ. περὶ 4-
„ ἀποστασῶν τῶν 5.)

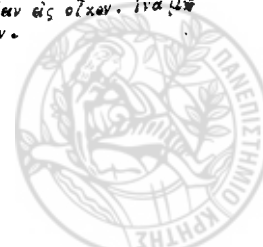
- ΙΟ „ Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς καὶ ταύτῳ τῷ διδασκῶν εἶ φέροι,
 „ μὴ λαμβανέτε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίραν αὐτῷ μὴ λέγετε.
- ΙΙ. „ Οἱ γὰρ λέγων αὐτῷ χαίραν, κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς
 „ πονηροῖς.

ΜΕ τὰ λόγια ταῦτα ἀσφαλίζεται ὁ Θεολόγος, καὶ προφυλάττει τὴν Θεοφιλεῖ Ἐκλεκτῷ, καὶ ὅλλω τῷ δόλομηδύλης φημίλιαν, τῷ φιλοξενον καὶ φιλόφρανα. συμβεβλέει ἦδ αὐτὰς νὰ μὴ δέχωνται τὰς αἰρετικὰς καὶ ἀθέους εἰς τὸν οἶκόν τας, καὶ νὰ τὰς φιλοξενῶν. ἵνα μὴ δεχομήριοι αὐτὰς καὶ φιλοξενῶντες, μεθέξκων ἅπῃ τῷ αἵρεσιν καὶ ἀσεβειῶν τας· καὶ ὡσαύτῃ νὰ τὰς λέγη. ἔξετάζετε ἀρόπρον, ὡ ἀδελφοί, καὶ ἐρωτᾶτε, ποῖον φρόνημα καὶ ποῖαν πίσιν ὁμολογεῖσιν ἐκεῖνοι ὁποῦ ἔρχονται εἰς τὸν οἶκόν σας. καὶ ἂν μὴν ἀρῆτε αὐτὰς πῶς φρονῶν τὰ ἐδικάμας δόγματα, καὶ τῷ παρήμων τῆδ ἄποσόλων κηρυττομήλιω ἀλήθειαν καὶ διδασκαλίαν, νὰ τὰς δέχεσθε καὶ νὰ τὰς φιλοξενῶτε μετὰ πολλῶν δεξιάσιν καὶ ἀγάπῳ. ἂν δὲ ἀρῆτε αὐτὰς ἐναντίας εἰς τῷ ἐδικῶν μας διδασκαλίαν, καὶ μὴ φρονῶντας κατὰ τὰ δόγματα καὶ τῷ πίσιν τῆδ Ἄποσόλων, διαγίνετε αὐτὰς, καὶ τελείως νὰ μὴ τὰς δέχεσθε μέσα εἰς τὸν οἶκόν σας. ἀλλ' ἔδὲ νὰ τὰς προσφωνῆτε καὶ νὰ λέγετε εἰς αὐτὰς τὸ σωειδισμόν χαῖρε. ἦτοι νὰ μὴ τὰς χαιρετᾶτε. ἔξῃ τί ὅποιος ἀρεθῆ, καὶ εἰπῆ τῶτον μόνον τὸν φίλὸν λόγον τῆ χαιρετισμῶ εἰς αὐτὰς, αὐτὸς ἀείσκειται ἐνταυτῷ καὶ τῆδ ἀσεβῶν δογμάτων, καὶ τῆδ πονηρῶν αὐτῶν ἔργων συγκοινωνὸς καὶ συμμετοχὸς· ταύτῳ δὲ τῷ παραγγελίαν ἐρωιδῆ ὁ Θεολόγος ἅπῃ τὸν προφήτῳ Ἡσαΐαν, ὅστις λέγει ταῦτα. καὶ εἰσι χαίρειν, λέγει Κύριος, τοῖς ἀσεβῆσιν. (Ἡσ. μῆ. 22.) ἀλλὰ καὶ ὁ Ἄποσόλος Παῦλος τὸ αὐτὸ χεδὸν γράφει πρὸς τὸν Τιμόθεον λέγων „ τὰς δὲ βεβήλους κηρυττομένης περιτῆσσο (ἦτοι ἄποφύγετε καὶ ἄποτρέφετε) ἐπὶ πλείον ἦδ ἀποκόψουσιν ἀσεβείας, καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάρχηται ναμῶ ἔξει. (β'. Τιμ. β'. 16.) Καὶ πάλιν λέγει εἰς τὸν αὐτὸν „ Καὶ τῆς ἀποτρέψα. (β'. Τιμ. γ'. 5.)

Διδασκόμεθα λοιπὸν ἅπῃ ὅλα τὰ λόγια ταῦτα, ὅτι πρέπει νὰ ἀποσφραγίσωμεθα τὰς κακοδόξας καὶ αἰρετικὰς, καὶ κἀμμίαν κοινωνίαν καὶ ὄωσιν νὰ μὴ ἔχωμεν μετὰ αὐτὰς, ἔδὲ τὸ, χαῖρε νὰ προσφωνῶμεν εἰς αὐτὰς, ἀλλὰ νὰ τὰς ἔχωμεν μισητὰς καὶ σιγχαμερῆς. ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν, ἄποσέλλων τὰς μαθητὰς τας εἰς τὸ κηρυγμα τῆ Εὐαγγελίης, παρήγγειλε μὴ εἰς αὐτὰς νὰ δίδωσιν εἰρήμῳ εἰς τὰ ὀσμήτια, ὅπῃ ἠθέλων κηρυττοῦσιν· εἶδὲ καὶ ἐκεῖνοι μῆροντες σκληροὶ ἐκ πονηρῶν ἠθέλων, δὲ ἠθέλων δεχθῶν τὸν λόγον τῆ Εὐαγγελίης, ἐπαρήγγειλον εἰς αὐτὰς, νὰ ἀποσφραγῆ εἰς τὸν ἑαυτὸν τας ἢ εἰρήμῳ ὅπῃ ἔδωκαν εἰς ἐκεῖνας τὰς δυασεβῆς. καὶ ὄχι μόνον τῶτο, ἀλλὰ καὶ τὸν κοινορθὸν τῆς οἰκίας ἐκεῖνης ὅπῃ ἐκόλλησεν εἰς τὰ ποδάρεά των, ἀποσφραγῆ νὰ τὸν τινάζων εἰς αὐτὰς, καὶ νὰ μὴ τὸν πέρων μαζί των. „ Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τῷ οἰκίαν, ἀπαῖσαθε αὐτῷ· καὶ εἰ μὴ ἢ οἰκία ἀξία, ἐλθέτω ἢ εἰρήμῳ ὑμῶν ἐπ' αὐτῷ· εἰ μὴ ἢ ἀξία, ἢ εἰρήμῳ ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ὀπταρητῶ. Καὶ ὅς ἂν μὴ δέξηται ὑμᾶς, μὴδὲ ἀκούσῃ τὰς λόγους ὑμῶν, ἔξερχόμενοι τῆς οἰκίας, ἢ τῆς πόλεως ἐκεῖνης, ἐκτινάξατε τὸν κοινορθὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. (Ματ. 1. 12.) (1) Προδένει δὲ ὁ Θεοφύλακτος, ὅτι εἰς τὰς ὁμπίσους, καὶ ὁμοφύλους, πρέπει νὰ λέγωμεν τὸ, χαῖρε. καὶ ὅτι ὁ χαιρετισμὸς αὐτὸς, εἰς μόνους τὰς ὁμοπίσους γρῶσεται νὰ λέγεται, καὶ ὄχι εἰς τὰς ἀσεβῆς. εἰς αὐτὰς ἦδ πρέπει νὰ ἀχωμεθα νὰ χαίρων. ὅθεν ὅποιος χειριστὸς εἰπῆ εἰς τὰς ἀσεβῆς νὰ χαίρων, αὐτὸς προσφέρεται εἰς αὐτὰς, ὡσαύτῃ

(1) Ἐτῆ ἐφαρτῶν πάντῃ καὶ οἱ Θεοφιλεῖς ἀδελφοὶ οἱ τῷ ἀσέβησαν ἀρεθῶς πηρῶντες. ἔτῃ ἐκαμῶν ὁ θεὸς ἔως Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστὴς καὶ ἡγαπητὸς τῷ Χριστῷ, ὅστις πηρῶντας μίαν φροῦν εἰς αὐτὸν λαβὸν τῆς Ἐφέσου (ἵσως δι' ἀδωῶν σῶμα τας, καὶ ἀλάλην τῆς ὑγιᾶς τας) ὡς ἠκούσεν, ὅτι ἦσαν μέσα εἰς ἀρεθῆ τῆς Κηρυττομένης, ἐξῆκῃσεν ἄνδρῶν ὁ τῆ Κυρίας μαθητῆς. καὶ φάριμον, ἐκράξῃ, φθῶριμον, μήπως πέσῃ τὸ λαβὸν ἐπαύμας. ἐπειδὴ καὶ ἦν μέσα Κηρυττομένη ὁ τῆς ἀληθείας ἐχθρὸς. καθὼς τῷ φησὶται ὁ θεὸς Εἰρήμῳ, ἐξ ἀκούς τῆ Ἰερῶ Πολυκάρπου. (βιβλ. γ'. κεφ. γ'.) ἔτῃ οἱ Σαρματῶν χριστιανῶν, ἀπὸ ἠθέλων πλείον νὰ ἐμβῶν εἰς τὰ θερμῶ νερά. διὰ τί μίαν φροῦν ἔχει πλείον εἰς αὐτὸν ὁ Ἀρεθῶν Εὐνόμος. καὶ τῷ παιδίῳ τῆς Σαρματῶν χριστιανῶν, παίζοντα μίαν φροῦν τῆς μπᾶλλας, ἐπειδὴ ἐτυχε μία μπᾶλλα νὰ κυλιθῆ ἀναμπαῖ εἰς τὰ ποδάρεα τῆς μηλαρῆ, εἰς τὸ ὅποιον ἐπαύη καθήμων ὁ Ἀρεθῶν ἐπίσκοπος Δακκίος, ἠκολούθησε νὰ περᾶσῃ ἀπὸ τὸν δρόμον ἐκεῖνον. τῷ

πῶ, λέγω, βλέποντα τὰ παιδία, δὲ ἐτόλμησαν νὰ παίζων πλείον μετὰ τῷ μπᾶλλῳ ἐκεῖνῳ, ἔως δ' ἀναφαν ἴσταν, καὶ τῷ ἐπέφρασαν ἐπάνω τῆ πυρὸς διὰ νὰ τῷ καθαρῶσιν. ἐπειδὴ ἐσεχάδῃσκον, ὅτι ἐμολῶθη, μόνον διὰ τί ἀγγισον εἰς τὰ ποδάρεα τῆ μουλκῆρις τῆ αἰρετικῆς (ὅρα εἰς τὸ βιβλίον τῆς ἀνεξήτησης σελ. 232.) πῶσω προφυλάξων καὶ ἀσφάλειαν ἔχον εἰ παλαιὸι ἐκείνοι χριστιανῶν εἰς τὸν ἑαυτῶν τας διὰ νὰ μὴ συγκοινωνῶν μετὰ τῆς αἰρετικῆς, ἵνα μὴ ἐκ τῆς συγκοινωνίας αὐτῆς βλαβῶσιν εἰς τῷ ψυχῷ. διὰ τῶτο καὶ ὁ ἅγιος Ἐφραίμ λέγει, „ Τὰς αἰρεσιώτας ὡς βλασφημῶ καὶ τῷ Θεῷ ἐχθρῶς ἢ Γρασκῆ „ οὐκ ἠνώμασεν ἀνθρώπους, ἀλλὰ κύνας, καὶ λύκους, καὶ χοίρους, καὶ Ἀντιχριστῶν: καθὰς φησὶν ὁ Κύριος, „ μὴ δῶτε τὸ ἄγιον πῆς κυσῶν καὶ Ἰωάννης λέγει, „ ὅτι Ἀντιχριστοὶ πολλοὶ γερῶνασι. πῶτες ἂν εἰ χῆ ἀγαπαί, ἔδὲ σιωδούσων, ἔδὲ σιωδούσων, ἔδὲ σιωδούσων, ἔδὲ λυμβαῖν εἰς οἶκον. ἵνα μὴ ἦδ ἔργων ἦδ πονηρῶν αὐτῆς κοινορῶσιν.

πάσεται εἰς τὸν Θεόν, ἢ εἰς τὸ διάρετον ἢ τέλειον Σέλημα τῷ Θεῷ. τὸ δὲ σῶμα πάλιν, ἢ αἱ ἀλλαγὴ ορέξεις ἢ τὰ Σέληματα τῷ σώματος, γὰρ ὑποτάσσονται εἰς τὸν νῦν ἢ εἰς τὸ λογικὸν Σέλημα τῆς ψυχῆς. εἶδε δὲ νὰ γράωμεν ἢ Εκλεκτοί, ἀπολαβόντες εἰς τὴν ἐκλογὴν ἐκείνῳ, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ πρὸ αἰῶνων Θεὸς μᾶς ἐδάλεξεν ἀπὸ ὅλα τὰ αἰδητὰ κτίσματα, ἢ ἀπὸ ὅλα τὰ Ἐΐδη, γὰρ πισθώσωμεν εἰς τὸν Ἰησοῦν τὸν υἱὸν τῷ Θεῷ, ἢ γὰρ ἠύωμεν υἱοὶ Θεοῦ ἢ χάριν. ἢ ἔτω βεβαίοντες τὴν κλησίαν, ἢ ἐκλογὴν τῷ Θεῷ ἢ τῶν ἐναρέτων ἔργων μας: καθὼς μᾶς ἀγγέλλει ὁ Κορυφαῖος Πέτρος λέγων „σπεδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλησίαν, ἢ ἐκλογὴν ποιῆσαι (β. Πέτ. α. 10.) γὰρ μείνωμεν μέχρι τέλους ἐν τῇ ἐνταῦθα δωρεμῇ χάριτι τῷ Θεῷ, ἢ ἢ τῆς χάριτος ταύτης, γὰρ ἀξιοθώμεν ἢ τῆς ἐν ἐρανοῖς δοθισομένης δόξης. ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ υἱῷ τῷ Θεῷ, ἢ Κυρίῳ ἡμῶν. ὃ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, ἢ προσκωπῆσις, σὺ τῷ ἀνάρχῳ, ἢ αἰδίῳ αὐτῷ Πατρὶ, ἢ τῷ σωμαϊδίῳ, ἢ ὁμοσίῳ αὐτῷ Πνεύματι, νῦν, ἢ αἰεὶ, ἢ εἰς τὰς αἰῶνας πῶς αἰῶνων. Ἀμήν.

Υ Π Ο Θ Ε Σ Ι Σ

Τ Η Σ

ΠΡΟΣ ΓΑΙΟΝ ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΤΡΙΤΗΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ,

Κατὰ τὸν Μητροφάνη, καὶ Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμενιον.

Η Ἐπιστολή αὕτη διαλαμβάνει περὶ φιλοξενίας. καὶ πρῶτον ὁ Θεολόγος ἀποδέχεται ἐν αὐτῇ, καὶ ἐπαινῆ τὸν Γαΐον, ὅς τις ἐφημίζετο παρὰ πάντων πῶς εἶναι φιλόξενος. καὶ παρακινεῖ αὐτὸν νὰ μένη εἰς τὴν αὐτὴν προθυμίαν, καὶ ἐργασίαν τῆς φιλοξενίας, καὶ νὰ ξεπροβοδίξη, καὶ νὰ περιποιῆται τὰς ἀδελφάς. Δεύτερον ἀποδέχεται, καὶ ἐπαινῆ τὴν ἐλεημοσύνην ὅπως κάμνει εἰς τὰς πτωχάς. Τρίτον κατηγορεῖ τὸν Διοτρεφῆ. διὰ τί, ὅχι μόνον αὐτὸς δὲν ἐλεεῖ τὰς πτωχάς, ἀλλὰ ἐμποδίζει καὶ τοὺς ἄλλους νὰ μὴ δίδουν ἐλεημοσύνην. καὶ διὰ τί πολλὰ φλυαρεῖ. Τέταρτον, λέγει, ὅτι ὅσοι εἶναι τοιοῦτοι, ὅποῖος εἶναι ὁ Διοτρεφής, αὐτοὶ εἶναι ξένοι, καὶ ἀλλότριοι τῆς ἀληθείας, καὶ δὲν γνωρίζου τὸν Θεόν. Πέμπτον δὲ, καὶ τελευταῖον σιωπεῖ τὸν Δημήτριον, καὶ μαρτυρεῖ εἰς αὐτὸν, πολλὰς ἀρετάς. καὶ ἔτω τελειόνοι τὴν ἐπιστολήν: διὰ τί δὲ ἡ ἐπιστολή αὕτη ὀνομάζεται Καθολική, καὶ μὴ ὅλον ὅπου εἶναι μερικὴ καὶ ἀτομικὴ, ὅρα ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς Βίβλου ταύτης, εἰς τὴν ὑπόθεσιν, διὰ τί Καθολικαὶ ὀνομάζονται αἱ ἑπτὰ Ἐπιστολαί. ὁ Γαῖος δὲ οὗτος πρὸς ὃν γράφει ὁ Θεολόγος τὴν παρούσαν ἐπιστολήν, εἶναι ἐκεῖνος ὁ ἴδιος φιλόξενος, καὶ φιλόπτωχος Γαῖος, περὶ τῷ ὀποίου γράφει ὁ Παῦλος εἰς τὴν πρὸς Ῥωμαίους ἐπιστολήν ταῦτα „ἀσπάζεταιται ὑμᾶς Γαῖος ὁ ξένος μῆ (ἦτοι ὁ ξενοδόχος μῆ) καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. (Ῥώμ. 15. 23.) διὰ τί τὰ αὐτὰ σχεδὸν μαρτυρεῖ πε-

», ρί

„ ρι αὐτῆ, καὶ ὁ Ἰωάννης ἐδῶ λέγων, ἀγαπητὲ, πιστὸν ποιεῖς, ὃ εἰάν ἐργάσῃ εἰς
 „ τοὺς ἀδελφούς, καὶ εἰς τὰς ζένας. οἱ ἐμαρτύρησάν σε τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον ἐκκλη-
 „ σίας, ὅς καλῶς ποιήσεις, προπέμφας ἀξίως τῷ Θεῷ. (σίχ. 5.) λέγει δὲ ὁ
 Μελέτιος, ἔτι ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη ἐν τῷ αὐτῷ ἔτει, ἐν ᾧ ἐγράφη καὶ ἡ
 Πρώτη καὶ ἡ Δευτέρα. (Ἐκκλ. Ἱστορ. τόμ. α. σελ. 42.) ἦτοι ὀλίγον ὑπερου ἀφ' ἧ
 ἐγράφη τὸ κατὰ Ἰωάννην Εὐαγγέλιον.

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ

ΤΗΝ ΠΡΟΣ ΓΑΪΟΝ, ΚΑΘΟΛΙΚΗΝ ΤΡΙΤΗΝ ΙΩΑΝΝΟΥ
ΤΟΥ ΘΕΟΛΟΓΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ.

1. „ Ο Πρεσβύτερος Γαίῳ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.
„ Δείξ.

Διὰ ποίαν αἰτίαν ἐμεταχειρίσθῃ καὶ ἐδῶ ὁ Θεολόγος τὸ ὄνομα τῶ Πρεσβυτέρου: ἦτοι τῆ Ἐπισκόπου, ἐφανερῶσαι μὲν εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῆς πρὸς τὴν Κυρίαν δούτερας ἐπιστολῆς. καὶ περισσὸν εἶναι νὰ λέγωμεν καὶ ἐδῶ τὰ αὐτὰ. ὅθεν ὅποιος θέλει, ἅς ἀναγνώσῃ τὴν ἐρμηνείαν ἐκεῖ. ἄξιον δὲ εἶναι νὰ θαυμάσῃ τινὰς τὴν σωθεῖσιν καὶ ἀκρίβειαν τῆ μεγάλης τῆς Θεολογίας. Δὲ τί, εἰς μὴ τὴν Κυρίαν τὴν ὀνομασθῆναι ἐκεῖνῳ καὶ φέρημιον γυναικῶν γράφας τὴν δούτεραν ἐπιστολὴν, καὶ μὴ ὅλον ὅπῃ ἦτον θεοφιλεστάτῃ καὶ ἐνάρετος, εἰς κανεὶα μέρος ὁμοίως δὲ ὀνόμασεν αὐτὴν ἀγαπητῶν. ἀλλὰ μόνον εἶπεν, ὅτι ἀγαπᾷ τὴν ἡμέτερον, ἅς ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ (β. Ἰω. 1.) τὸν δὲ Γαίον τῆτον, μὴ τὸ νὰ ἦτον ἀνδρας, ἀλλ' οὗτος ὀνόμασεν ἀγαπητὸν. τῶσον πολλὰ ἀκρίβη λογίζεται ἕως καὶ εἰς μίαν λέξιν, τῷ ἁγίῳ, καὶ μάλιστα τῷ Ἀποστόλων ὁ ἱερός νῦν. καὶ ἀγκαλιὰ ὁ Παῦλος γράφον πρὸς Φιλήμονα, ὀνομάζει ἀγαπητῶν τὴν γυναικῶν τῆ Ἀφίαν. „ Καὶ Ἀφία τῆ ἀγαπητῆ (Φιλήμ. 2.) καὶ ἀγκαλιὰ τὸ ἀγαπητῆ, ἦτον σεμνὸν καὶ ἀξίεπαυον ὄνομα κοινὰ εἰς τὴν παλαιάν, καὶ τὸν Θεοδώρου. μὴ ὅλον τῶτον ὁ ἡγαπημένος τῆ Κυρίαν Ἀπόστολος δὲ ἐμεταχειρίσθῃ τὸ ὄνομα αὐτὸ, μὴτε ἀγαπητῶν τὴν Κυρίαν ὀνόμασε, Δὲ νὰ μὴ δώσῃ καμμίαν λαβὴν κατηγορίας εἰς τὴν μαυροσκοπίαν, καὶ Δὲ νὰ φυλάξῃ ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη, ἀκραιφνέστατον καὶ καθαρῶτατον τὸν χαρακτῆρα τῆ ἀποστολικῆς ἀξιώματος, καὶ τὴν ὑπόληψιν τῆς ἀγιογραφίας ἀρετῆς καὶ ἀλαβείας.

2. „ Ἀγαπητῆ, περὶ πάντων εὐχομαί σε δοῦναι, καὶ ὑγιαίνειν,
„ καθὼς δοῦναι σε ἡ ψυχῆ.

ΜΕ τὰ λόγια ταῦτα ὡσαύτῃ νὰ λέγῃ ὁ Θεολόγος πρὸς τὸν Γαίον: ἐπειδὴ καὶ ἐγώσε γνωρίζω ἀληθινὸν μαθητῶν τῆς ἀσεβείας, καὶ πίστεως, Δὲ τῶτον καὶ σε ἀγαπῶ καθαρῶς, καὶ γνησίως. ὅθεν ἐκ τῆς ἀγάπης σε καταφλεγόμενος, ἀγκαλιὰ τὸν ἅγιον Θεὸν νὰ καταδοῦσαι, καὶ νὰ δοκιμῆς εἰς ὅλα τὰ θεῖα, καὶ ἀνθρώπινα ἀγαθὰ: καὶ τῶτον καλῶς γνωρίζεις καὶ σὺ. Δὲ τί καταλαμβαίνεις καὶ σοχάζεσαι πῶς ἡ ψυχὴ σε καταδοῦναι καὶ δοῦναι μέχρι τῆ παρόντος, εἰς ἐκεῖνα ὅπῃ θέλει καὶ προαιρεῖται. ὡσεὶ ἡ ἀλήθεια τῆς λόγων με βεβαιῆται ἀπὸ τὰ ἐδικά σε πράγματα. ταυτὸν εἶπεν, ὅτι καὶ ἐσὺ ὁ ἴδιος γνωρίζεις πῶς σε εὐχομαι νὰ δοῦσαι εἰς ὅλα. Δὲ τί καὶ τὰ πράγματά σε δεικνύει ἀληθῶς δοῦναι, καὶ τὴν ἐδικὴν με δὲχθῆναι.

3. „ Ἐχάρην λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν, καὶ μαρτυρούντων σε τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς.

Εκεῖνοι, λέγει, ὅπῃ διηγῶνται τὰς ἐδικὰς σε ἀρετὰς, καὶ μαρτυροῦσι τὴν ἀλήθειαν τῆς καλῶν σε ἔργων, δὲ λέγουσι κανεὶα ἀσύμφωνον, καὶ ἀνάρμοστον εἰς τὴν ζωὴν σε, ἀλλὰ καθὼς εἶναι τὰ ἔργα σε, ἔτσι συμφώνως καὶ ὅλοι τὰ ἐπαινεῖσι. Δὲ τῶτον πολλὰ χαίρω ἀκούων ταῦτα Δὲ λόγους: καὶ Δὲ τί ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς, καὶ ὅχι ἐν ὑποκρίσει, ἄλλος μὴ ὢν, ἄλλος δὲ φαινόμενος. ἀλλ' ἐκεῖνο ὅπῃ εἶσαι ἔξω καὶ εἰς τὸ φαινόμενον, εἶσαι καὶ ἔσω εἰς τὸ κρυπτόμενον. ἐν ἀληθείᾳ δὲ περιπατεῖς, ὅποιος περιπατεῖ με ἀγαλλοκικῶς καὶ χειριστικῶς ἀπλήτεια. τὸ δὲ

περιπατεῖ καὶ τὸν Θεοφύλακτον, δὲν δηλοῖ τὴν δὲ τῶν ποδῶν, καὶ σκελῶν τὸ σώματος κίνησιν, καὶ τὴν ἄπο τότε εἰς τόπον μεταβατικῶν πορείαν, ἣτις καὶ εἰς κάθε ζῶον ὅπῃ ἔχει πόδας δρείσκειται, ἀλλὰ δηλοῖ τὴν τακτικῶν καὶ σάφρονα κίνησιν, καὶ εἰς τὰ ἐμφοροῦσα αὐξήσιν τῆς ψυχῆς. τὴν ὁποῖαν ὀλίγοι ποιῶσιν, ὅσοι ζῶσι μὲ δὲκλεισιν τὸ νοῦς καὶ λόγον ὀρθῶν. καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν, τὸ, περιπατεῖ θέλει νὰ εἴπῃ, τὸ νὰ πολιτεύεται ὁ χειριστὸς ἐναρέτως, καὶ τὸ νὰ μὴ παύῃ ποτε ἄπο τὸν δρόμον τῆς ἀρετῆς, ἀλλὰ πάντοτε νὰ κινῆται τοῖς ἐμφοροῦσιν ἐπεκτείνόμενος, τῶν δὲ ὀπίσθεν ὀπισθοχωροῦμενος. καὶ ἔρα τὴν ἐξηγήσιν τὴν „ἐχάρην λίαν, ὅτι εὔρηκα „ ἐκ τῶν τέκνων σε, περιπατῶντα ἐν ἀληθείᾳ. (β'. Γω. 4.)

4. „ Μειζότεραν τέτων ἐκ ἔχω χαρὰν, ἵνα ἀκῶ τὰ τέκνα με ἐν ἀ-
„ ληθείᾳ περιπατῶντα.

ΚΑΘὼς οἱ τῶν αἰδητῶν χωραφίων γεωργοὶ, τότε μάλιστα χαίρουν, καὶ εὐφραίνονται, ὅταν βλέπουν τὰ χωράφια ὅπῃ μέλλουν νὰ σπείρουν, πῶς δὲν ἔχουν μέσα ἀκαθάστα, ἀλλ' εἶναι καθαρά. ἐπειδὴ καὶ ἐλπίζον, ὅτι ὁ σπόρος ὅπῃ ἔχουν νὰ σπείρουν εἰς αὐτὰ, μέλλει νὰ κάμῃ πολλαπλάσιον καρπὸν: τοικοτρόπως καὶ ὁ μέγας Θεολόγος, ὁ νοτιὸς γεωργὸς τῶν ψυχικῶν χωραφίων, χαίρει ἐδῶ μὲ ὑπερβολῶν καὶ εὐφραίνεται. ἐπειδὴ καὶ ἀκῶ, ὅτι τὰ πνευματικὰ τε χωράφια: ἦτοι αἱ ψυχαὶ καὶ καρδίαι τῶν μαθητῶν τε, εἶναι καθαρά ἄπο ζιζυῖα ἀρετικῶν, καὶ ἄπο ἀκαθάρτου τῆς ἀμαρτίας. ἐλπίζοντας, ὅτι ὁ πνευματικὸς καὶ Θεὸς σπόρος ὅπῃ ἔχει νὰ σπείρῃ εἰς αὐτὰ, μέλλει νὰ καρποφορήσῃ καρπὸν ἑκατονταπλάσιον. Διὰ τῆτο καὶ λέγει, ὅτι ἄλλῳ μεγαλιτέραν χαρὰν δὲν ἠμπορῶ νὰ δοκιμάσω εἰς τὴν καρδίαν μου, ὅπῃ τὸ νὰ ἀκῶ, ὅτι τὰ πνευματικὰ με τέκνα περιπατοῦν, καὶ πολιτεύονται μὲ τὴν ἀληθείαν τῆς πίστεως, καὶ μὲ τὴν μεταχείρισιν τῶν ἐναρέτων ἔργων. ἡ δὲ λέξις, μειζότεραν, ἐγράφη ἐδῶ καὶ τὴν ἀδειαν τῶν Ποιητῶν, οἱ τινες ἔχουν συνήθειαν νὰ ποιῶσι συγκριτικὰ ἄπο συγκριτικὰ, καὶ νὰ προσδέττον σύγκρισιν ἐπαύω εἰς σύγκρισιν, οἷον ἄπο τῶ σοφώτερος συγκριτικῶν, ποιῶσιν ἄλλο συγκριτικὸν, λέγοντες, σοφοτέρωτερος, καὶ ἄπο τῶ ταπεινότερος, ταπεινωτέρωτερος. ἔτω καὶ ἄπο τῶ μειζων συγκριτικῶν, ποιῶσι τὸ μειζότερος καὶ μειζότερα. (1) ὅθεν καὶ ὁ Θεολόγος ἐμεταχειρίσθη τὴν λέξιν ταύτην, δὲ νὰ δείξῃ τὴν ὑπερβολικῶν καὶ ὀπισθεταμῶν χαρὰν τῆς καρδίας τε. Σημείωσαι δὲ, ὅτι ὁ χαρακτήρ καὶ τὸ ὕφος τῆς ὀπισθολῆς ταύτης, εἶναι ὅμοιος μὲ τὸν τῆς δούτερας. καθὼς ἦν ἐν ἐκείνῃ ἔπειν ὁ Θεολόγος „ ἐχάρην λίαν, ὅτι εὔρηκα ἐκ τῶν τέκνων σε ἐν ἀληθείᾳ περιπατοῦντα: ἔτσι καὶ ἐν ταύτῃ λέγει „ ἐχάρην λίαν ἐρχομένων ἀδελφῶν, καὶ μαρτυρέντων σε τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς σύ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. (αὐτόθ. 3.) Καὶ πάλιν ἐδῶ „ ἵνα ἀκῶ τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ περιπατοῦντα. λοιπὸν συναγεται, ὅτι καὶ τῶν δύο ὀπισθολῶν ἐπὶ καὶ ὁ αὐτὸς Συγγραφεὺς εἶναι, ὁ μέγας Γεωργίου ὁ Θεολόγος. καὶ ματαίως ἄρα, καὶ ὀψιμολόγως ὁ Ἀρειανὸς Εὐσέβιος ἐν τοῖς ἀμφιβόλοις σωμασμοῦ τὴν ὀπισθολῶν ταύτην.

5. „ Ἀγαπητὴ πεισὸν ποιῆς, ὃ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τὰς ἀδελφὰς, καὶ εἰς
„ τὰς ζῴους.
6. „ Οἱ ἐμαρτύρησάν σε τῇ ἀγάπῃ εὐώπιον ἐκκλησίας. ὅς καλῶς
„ ποιήσας, προπέμψας ἀξίως τῷ Θεῷ.

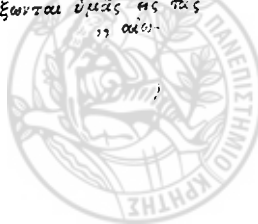
Αληθινὸν, λέγει, καὶ βέβαιον, καὶ τῆς πρὸς Χριστὸν, καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης χαρακτηριζόντων ἔργον ποιῆς, ἀγαπητὴ ἀδελφὴ Γαίε. δὲ τὴν φιλοφρονεῖς, καὶ περιποιῆσαι, ὅχι μόνον τοὺς πλησιοχώρους, καὶ γείτονας σε χειριστῶν: ἀλλὰ καὶ τὰς ἄπο μακρόθεν ἐρχομένους, τὰς ὁποῖας φιλοξενῶν, (2) τὴν αὐτῶν καὶ ὁμοίων δεξίωσιν δέχῃ εἰς αὐτὰς ἐπειδὴ καὶ αὐτοὶ ὅλοι, μὲ ἕνα

50-

(1) Σύγκρισις δὲ γίνεται ἐπὶ συγκρίσει, ἐπαθῆ, κατὰ τὸν Θεόδορον ἐν τῷ περὶ συγκριτικῶν καὶ ὑπερθετικῶν, τὰ συγκριτικὰ δὲν ἔχουσιν τὴν τελειωτικὴν ἐπίπασιν, ὡς τὰ ὑπερθετικά, καὶ διὰ τῆτο, ποτὲ μὲν δυνάταν ἐπιρρηματικῶν προσλαμβάνουσιν ἐπίπασιν, ὡς τὸ, πολὺ ταυτέρεσι. ποτὲ δὲ ἐκ συγκριτικῶν γίνονται συγκριτικά, ὡς ἐν ταύτῃ δὲ καὶ τὸν Βαρίνον ἐν τῷ περὶ Συγκριτικῶν.

(2) Περὶ τῶν φιλοξενῶντων πρὸς πτωχῶν, καὶ ἐναρέτων ἀνδρῶν,

καὶ πρὸς χάρις ὁ μέγας Βασίλειος „ δωματὸς ἐστὶ, καὶ αὐτὸ ἡμῶν
„ βέβαιον ὁ Θεὸς πρὸς ἑαυτὴν θεράποντας. ἀλλ' ἡμῖν ἐδωκε χάριτα
„ καρποφορίας, καὶ ὑπόθεσιν σωτηρίας. ἐδεξίωσεν τὸν ἅγιον,
„ ἐδεξίωσεν τὸν Χριστόν. ἐτίμησας τὸν ὑπὸ Κυρίου πετιμημένον,
„ εἰς τὸν Κύριον ἡ τιμὴ ἀναβαίνει. λάβει πρὸς ἅγιον κοινωνῶν ἐν
„ τῷ αἰῶνι πάντα, ἵνα αὐτὸς σε κοινωνῶν ἐν ἐκείνῳ τῷ αἰῶνι δε-
„ ξῶνται „ ποιήσατε γὰρ, φησὶν, ἑαυτοῖς φίλους ἐκ τῶ Μαμα-
„ νὰ πρὸς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλίπητε, δεξῶνται ὑμᾶς εἰς τὰς
„ αἰῶνι.

τόμα] κηρύττωσι μεγαλοφώνως τὴν φιλοξενίαν, καὶ περιποιήσιν] ὅπως δείχνεις εἰς αὐτὰς, ἔμ-
 ποδοῦν εἰς ἄλλω τὴν καὶ Χριστὸν ἀδελφότητα, καὶ ἐμποδοῦν εἰς ὀλόκληρον ἐκκλησίαν καὶ συνά-
 ξιν χριστιανῶν. λέγει δὲ εἰς αὐτὸν νὰ ἀποπέμψῃ καὶ νὰ ξεπροβοδίξῃ τὰς ξένους, ἀξίως τῆ Θεοῦ·
 ἦτοι καθὼς ἀγάπῃ καὶ ζητεῖ καὶ νομοθετεῖ ὁ Θεός, ὁ τῶν ὅλων προνοητής, καὶ ἀντιλήπτωρ. δι-
 λοὶ δὲ μὲ τῶτο, ὅτι ὄχι μόνον ἀρέπει νὰ φιλοξενῇ τὰς πτωχὰς ἀδελφὰς εἰς τὸν οἶκόν τε, ἀλλὰ
 καὶ ὅταν ἔχων νὰ μισθώσων, ἀρέπει νὰ τὰς ξεπροβοδίξῃ, δίδοντας εἰς αὐτὰς τὰ ἀναγκαῖα τῆς
 σφραγίς, τροφῆς, καὶ ζωῆς, καὶ ὅτι ἄλλο χρειάζονται. τοῦτος δὴλορημένος ἀνθρώπος ἦτον ὁ Γάιος
 ἕως, ἀνδρας τῆ ἀληθείᾳ καταδεκτικός, μεγαλόφυχος, καὶ μεγαλόφρων, εἰς τὸν ὁποῖον μαρτυ-
 ρεῖ, καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος τὴν τοιαύτῃ ἀρετῇ τῆς φιλοξενίας, λέγων „ἀσπάζεται ὑμᾶς
 „ Γάιος ὁ ξένος μου, (ἦτοι ὁ ξενοδόχος μου) καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης. (Ρώμ. 15. 23.) τὸν ἦν
 Πατεράρχῳ, καὶ φιλόθεον Ἀβραάμ μιμησάμενος εἰς τὴν φιλοξενίαν, ἧξ τῶτο παρομοίως μὲ
 ἐκεῖνον εἰδεξιόνετο καὶ ἕως, καὶ ἐπεποιεῖτο ὅλης τὰς εἰς αὐτὸν ἐρχομῶνας, μὲ μίαν καὶ Χριστὸν
 ἀδελφικῶς ἀγάπῃ.

7. „ Ὑπὲρ γὰρ τῆ ὀνόματος αὐτῆ ἕξῆλθον, μηδὲν λαμβανόντες ἀ-
 „ πὸ τῆς Ἐθνῶν.

ΜΕ τὰ λόγια ταῦτα αἰνιγματῶδως φανερόντι ὁ Θεολόγος, ὅτι ἐκεῖνοι, τὰς ὁποίας ὀνόμα-
 σεν ἀδελφὰς, καὶ ξένους ἀνωτέρω, ἦτον μαθηταὶ τῆ ἰδίας Εὐαγγελιστῆ τῆς Ἰωάννης, καὶ ἐκήρυτ-
 τον τὸ Εὐαγγέλιον· ἴσως δὲ νὰ ἦτον, καὶ μαθηταὶ τῆ Παύλου, καὶ τῆ Ἀποστόλου Φιλίππου, ἀ-
 πεσαλμένοι παρ' αὐτῶν εἰς κάθε πόλιν, καὶ χώραν, ἧξ ὅπισκεψιν καὶ παρηγορίαν τῆς χριστιανῶν,
 τῆς σαγηνωθέντων ἀπὸ τὸ δίκτυον τῆς Ἀποστόλων, καὶ πιστῶσάντων εἰς τὸν Χριστὸν· ἐπειδὴ αὐ-
 τοὶ, λέγει, δεὺ λαμβάνων τίποτε ἀπὸ τὰς ἀπίστας, καὶ Ἐθνικὰς, οἱ τινες ἀκόμη δεὺ ἔχον φω-
 τιδῶν ἀπὸ τὰς ἀκτῖνας τῆς ἀγγελικῆς κηρύγματος, καὶ ἧξ τῶτο δεὺ ἐφρόντιζον νὰ φιλοξενῶν,
 καὶ νὰ περιποιῶνται τὰς κήρυκας τῆς ἀληθείας.

8. „ Ἡμεῖς ἔν ὀφείλομεν ἀπολαμβάνων τὰς τοιάτας, ἵνα σωεργοὶ
 „ γινώμεθα τῆ ἀληθείᾳ.

ΗΜΕῖς, λέγει, οἱ πιστῶσαντες εἰς τὸν Χριστὸν, χρειάζομεν νὰ ὑποδεχόμεθα τὰς τοιάτας,
 ἧξ νὰ γινώμεθα καὶ συγκοινωνοὶ τῆ Εὐαγγελιστῆ ὅπως κηρύττωσι, καὶ νὰ λάβωμεν καὶ ἡμεῖς μαζί
 μὲ αὐτὰς, τὸν μισθὸν, καὶ σέφανον ὡς Κύριον. τὸν μισθὸν ἦν, καὶ σέφανον ὅπως λαμβάνων
 ὡς Θεοῦ οἱ κηρύττοντες τὸ Εὐαγγέλιον, τὸν αὐτὸν λαμβάνων, καὶ οἱ περιποιήμενοι τῆς, καὶ
 τὰ πρὸς τὴν χρείαν εἰς αὐτὰς δίδοντες. καθὼς καὶ ὁ Παῦλος συγκοινωνῶν ὀνομάζει τῆ Εὐαγγε-
 λιστῆ τὰς Φιλιππησίους, ἧξ τί ἐπεμψων αὐτῶ τὰ πρὸς τὴν χρείαν. ἕως ἦν λέγει ὡς αὐτῶν.
 „ Εὐχαριστῶ τῆ Θεῷ μου ὅτι πάση τῆ μνηίᾳ ὑμῶν . . . ὅτι τῆ κοινωρία ὑμῶν εἰς τὸ Εὐαγγέ-
 „ λιον, ἀπὸ πρῶτης ἡμέρας, ἔχει τῆ νῦν. (Φιλ. ἀ. 3.) Καὶ πάλιν „ Συγκοινωνῶν μου τῆς
 „ χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. (αὐτόθ. 7.) ὅτι δε ἀνωτέρω, Ἐθνη ὀνόμασεν ὁ Ἰωάννης τὰς
 ἀπίστας, καὶ τὸν Μιτροφάνη, φανερόν εἶναι ἀπὸ τῶτο ὅπως λέγει ἐδῶ, ὅτι ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀπο-
 λαμβάνων αὐτὰς· μὲ τὸ ἡμεῖς ἦν, ἀντιδιέσειλε, καὶ ἐχώρισε τὰς πιστὰς ἀπὸ τὰς ἀπίστας, καὶ Ἐ-
 θνικὰς. ἐπειδὴ ἀπὸ τὰς πιστὰς ἐλάμβανον ὁ κάθε Ἀπόστολος, καὶ κήρυξ τῆ Εὐαγγελιστῆ τὰ ἀ-
 ναγκαῖα,

„ αἰωνίως σκλιώεις. (Λυκ. 15.) ἡ γὰρ τῶτων εὐδαια, καὶ πῶτων
 „ χεῖρα, ἀληθινῶσι πλῆθι ἀποφασίς ὡ πλῆθι. διὰ γὰρ τῶτων
 „ δὴκνῶσαι Χριστὸν σωεργός, σφραγιώτης ἕφρων Χριστῶ. καὶ
 „ Χριστὸν τὸν λέγοντα, ἔφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐπὶ τῶτων ἡδ ἀδελ-
 „ φῶν μου ἡδ ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποίησατε (ἐκ ἡδ ἀσκητικ.)
 „ λέγα δὲ, καὶ ὁ ἀγιος Θεοδωρος ὁ Ἐδέσσης, τὰς παραβάλλον-
 „ τας ἡμῖν ἀδελφῶν ὑποδεχόμενοι, μὴ ὄχλησιν τῶτο, καὶ ἐκκο-
 „ πῶ τῆς ἡσυχίας λογίζομεθα, ἵνα μὴ τῶ θεσμῶ τῆς ἀγά-
 „ πης ἐκπέσωμεν. μήτε δὲ ὡς χάσιν αὐτῶν παρέχοντες δεξιῶ-
 „ σώμεθα, ἀλλ' ὡς ἡμεῖς μᾶλλον δεχόμενοι χάριν, ὑπόχρεοί ὄν-
 „ τες τῶ σφραγίσματος, μεθ' ἰκασίας, καὶ ἰλαρότητας ἐκρίζομεν;
 „ καθὼς ἡμῖν ὑπέσχεον ὁ Πατριάρχης Ἀβραάμ. διὰ τῶτο καὶ ὁ

„ Θεολόγος αὐθις διδάσκει, „ πενήτα, λέγων, μὴ ἀγαπῶμεν
 „ λόγῳ, μηδὲ γλώσσῃ, ἀλλ' ἐργῳ, καὶ ἀληθείᾳ. καὶ ἐν τῶτι γι-
 „ νώσκωμεν, ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμῶν (κεφ. πρ'. φιλοκα.
 „ 277.) ὁποῖαν δὲ ἄχαριστίαν καὶ ἀμοιβῶν ἀρέπει νὰ προσφέρων
 οἱ ξενοδοχόμενοι εἰς τὰς αὐτὰς ἐκρίζοντες, ἔδωκεν ἀπὸ μέρους ὁ
 μέγας ἐκάνος Θεοδωρος ὁ Σπυρίτης, ὅς τις φιλοξενῶν τὸν
 παρὰ τινος, εἰς σημεῖον ἀγνωμοσύνης ἐποίησε τὸ παρὸν Γαμβι-
 κὸν ἐπίγραμμα, ἔχον ἕως.
 „ Ὡς δὲ ἐκρίζῶν δεξιᾷ πωδασία
 „ Ἀντίξωνον προσήξα δῶρον ὁ ξένος
 „ Ὡν περ κέκτημαι τὸ κράτιστον εἰ μάλα,
 „ Ὄμῳ σὺ ἄχαῖς, τὰς δε πῆτταρας σίχας.

ναγκαία, ἢ χρειώδη (1) ἢ μὲ τὰς πιστὰς συνέτρωγε, ἢ μὲ τὰς ὑπ' αὐτὰ μαθητευομένους χειρισίαις συνελθραίνετο. καθὼς ἢ ὁ Παῦλος λέγει „ εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐπαείραμεν, ἢ μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; (ἀ. Κορ. 9. 11.) εἰδὲ ἢ εἰπῆ τινὰς, ὅτι εἰπον αἰωτέρω ὁ Ἰωάννης Ε' ἔδη τὰς πιστὰς, ἄπο τὰς ὁποῖαις οἱ κήρυκες τῆς Εὐαγγελίᾳ δὲν ἔπερτον τίποτε, ἀπολαθεῖ, ὅτι ματαίως ἐπαίνει ἐδῶ ὁ Θεολόγος τὸν Γάϊον τῆτον, πῶς ἐδεξιώθη τὰς κήρυκας τῆς Εὐαγγελίᾳ, ἢ τὰς ἐξεπορβοδίσει με κάθε πορομῆθειαν καὶ κηδεμονίαν, δὲς αὐτοῖς ἢ τὰ πρὸς τὸν δρόμον αναγκαία. καὶ ματαίως ἐπαγγέλλεται εἰς αὐτὸν, ὅτι νὰ ἐργάζεται πᾶντοτε τὴν φιλοξενίαν ταύτην, ἢ νὰ δεξιόνεται ἢ νὰ ἀποποιῆται τὰς τοιαύτας, δὲ νὰ γῆν συγκατοικὸς ἢ αὐτὸς εἰς τὸ κήρυγμα τῆς Εὐαγγελίᾳ. ἀλλὰ ταῦτα εἶναι ἀσύμφωνα, ἢ φανερώς ἀτοπα, ἐὰν τὰ νόση τινὰς ἔτι. λοιπὸν καλῶς ἡμεῖς ὀνοήσομεν, ὅτι πρὸ τῆς ἀπίστων εἶπε τὸν αἰωτέρω λόγον ὁ Ἰωάννης. προσθέττει δὲ ὁ ἱερός Θεοφύλακτος, ὅτι δὲ τὸ εἶπον ὁ Θεολόγος πρὸς τὸν Γάϊον νὰ ἀπολαμβάνη τὰς κήρυκας τῆς Εὐαγγελίᾳ, δὲ νὰ διδάξη με τὴν λέξιν ταύτην τὰς φιλοξενίας, νὰ μὴ ἀπορρίψων νὰ ἔρχονται οἱ πτωχοὶ ἀδελφοί, καὶ ἔσονται εἰς τὸν οἶκόν τας, ἢ τότε νὰ τὰς φιλοξενῶν, ἀλλὰ πρέπει ἢ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι νὰ πηγαίνων νὰ δεξιόσκων τὰς πτωχὰς, ἢ ἔσονται, ἢ νὰ τὰς φέρων εἰς τὸν οἶκόν τας, ἢ νὰ τὰς δεξιόσονται: καθὼς ἔκαμψ ὁ φιλόξενος ἐκεῖνος Ἀβραάμ, ἢ ὁ ἀνεψιός τε Λῶτ, ὡς μαρτυρεῖ ἡ ἀγία Γραφή. (2)

9. „ Ἐγραψα τῇ ἐκκλησίᾳ, ἀλλ' ὁ φιλοπρωτόων αὐτῷ Διοτρεφῆς,
 „ ἔκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς.
 10. „ Διὰ τῆτο ἐὰν ἔλθω, ὑπομνήσω αὐτῷ τὰ ἔργα ἃ ποιεῖ, λόγοις
 „ πονηροῖς φλυαρῶν ἡμᾶς, καὶ μὴ ἀρκόμενος ἐπὶ τέτοις, οὐτε
 „ αὐτὸς ἐπιδέχεται τὰς ἀδελφὰς, καὶ τὰς βελομοχὰς κωλύει,
 „ καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας ἐκβάλλει.

ΜΕ' τὰ λόγια ταῦτα φανερόντι ὁ Ἰωάννης, ὅτι ὄχι μόνον οἱ μὴ πισθίσαντες ἀπόμνη εἰς τὸν Χριστόν, μηδὲ φωτισθέντες ἄπο τὸ φῶς τῆς Εὐαγγελίᾳ δὲν δέχονται τὰς ἀποστόλους καὶ κήρυκας τῆς Εὐαγγελίᾳ, ἔτε φιλοξενῶσιν αὐτὰς: ἀλλ' ἐδὲ οἱ περαιοτέροι ἄπο τὰς πιστὰς χειρισίαις θέλων νὰ κάμων φιλοξενίαν, καὶ νὰ περιποιῶνται τὰς τοιαύτας διδασκάλας τῆς ἀληθείας. μάλισα δὲ ἢ ἐξαιρέτως ὁ Διοτρεφῆς ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος, καθὼς καὶ σὺ ἠξέβρεις, κεντέμφορος ἄπο δοξομανίαν καὶ φιλαρχίαν, καὶ ἀγαπᾶντας με ὑπερβολῶν νὰ φιλοπρωτόη: ἦγον νὰ φαίνεται πρῶτος ἢ ἀρχὸν ἔλων τῶν ἄλλων, ὄχι μόνον αὐτὸς δὲν ἀπορρίπτει νὰ φιλοξενῇ, καὶ νὰ περιποιῆται τὰς κήρυκας τῆς Εὐαγγελίᾳ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἄλλας ὅπῃ ἀπορριμνεται νὰ τὰς φιλοξενῶν, τὰς ἐμποδίζει, καὶ δὲν ἀφίνει νὰ ἐπεργήσων εἰς αὐτὰς τὸ θεάρεσον ἔργον τῆς φιλοξενίας. αἰσίως δὲ ἢ εὐρῆ μερικὰς χειρισίαις ἀνάπτωντας ἄπο τὸν θεῖον ζῆλον, καὶ μὴ ψηφίζοντας τὰ λόγια τε, ἀλλὰ φιλοξενῶντας τὰς κήρυκας τῆς ἀληθείας: αἰσίως, λέγω, καὶ εὐρῆ πιστὰς, τὰς κάμνει ἀποσυναγωγὰς, καὶ τὰς ἀφορίζει ἄπο τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ταῦτα τὰ κάμνει, με σκοπὸν δὲ νὰ διώξη τὰς διδασκάλας τοῦ φωτός, καὶ διάκτας τῆς σκοτίας, ἵνα μὴ με τὴν λάμψιν τῆς διδασκαλίας, καὶ τῆς ἐναρέτεος ζωῆς των, φανερώσωνται τὰ σκοτεινὰ ἢ πονηρὰ αὐτῶν ἔργα. ἐπειδὴ κατὰ τὸν λόγον τῆς Κυρίας „ πᾶς ὁ
 „ τὰ φαῦλα πράσων μισεῖ τὸ φῶς, καὶ ἐκ ἔρχεται εἰς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐ-
 „ τῶν. (Ἰω. γ'. 20.) πλὴν ἐγὼ, λέγει, ἔγραψα εἰς τὸν λαὸν ἐκεῖνα ὅπῃ εἶναι ἀρεσὰ εἰς τὸν Θεόν, καὶ συμφέρονται εἰς τὴν σωτηρίαν των. τῆτο ἦν διλοῖ τὸ, ὅτι ἔγραψε τῇ ἐκκλησίᾳ. προσθέττει δὲ ἢ ὅτι ἐὰν διμνηθῶ νὰ ἔλθω αὐτοπροσώπως εἰς ἐσᾶς, ἢ νὰ ἀποδωθῶ με τὴν βοήθειαν

τῷ

(1) Ἐξω μόνον ἀπὸ τὸν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν, οἵτινες δαλλόντες ἐργοχέρων, διὰ τῆ ἐργοχέρου αὐτῶν ἐπορεύοντο πρὸς τὴν χεῖραν, καθὼς τῆτο δηλοῖ ὁ ἴδιος Παῦλος ἐν ὅλῳ τῷ 9. κεφαλαίῳ τῆς πρὸς Κορινθίους πρώτης, καὶ ὅρα τὴν ἐρμηνείαν αὐτῶν ἐν τῇ ἡμετέρῃ μετὰφρασει ἢ τῆς Παύλου ἐπιστολῶν, ἀρχικαλὰ καὶ ὁ Παῦλος ὅταν ἐπέσκηπε εἰς τὴν δεσμῶν, καὶ νὰ ἐργασθῆν δὲν ἐδωκέτο, ἐλάμβανε τὰ πρὸς τὴν χεῖραν παρὰ ἢ μαθητῶν τῶν χριστιανῶν.

(2) Συμβεβλήκει δὲ ὁ πῶ Βαρσαναφίου Ἰωάννης τῆς φιλοξενίας, νὰ μὴ ὑπερπρωτόωνται, καὶ νὰ λέγων, πῶς πληροῦσιν ὀκτώ Θεὸς διὰ τὴν φιλοξενίαν, ἀλλὰ νὰ κατενώνωνται καὶ νὰ λέγων πῶς φιλοξενῶν, διὰ τὴν χεῖρῶνται Ἰατρὸς ὡς ἀδελφὰς καὶ ἀρε-

σι. οἱ γὰρ ἐκδοχόμενοι, ὡσανὶ ἰατροί, θεραπεύουσι τὰς νοσητὰς πληγὰς τῆς ψυχῆς των. (ἀποκρ. υνβ.) συμβουλεύει δὲ ὁ αὐτὸς Ἰωάννης τὰς αὐτὰς ὅτι νὰ ἀποτιμῶν κακίστερα νὰ φιλοξενῶν τὰς Πατέρας καὶ ἐρωμῶνας καὶ μοναχὰς, ὡς δούλους Θεοῦ, παρὰ τὰς ἀπλάως πτωχὰς. ἐπαθῆ καὶ ὁ Κυβερνῆς ἐπαρτίμωσεν αὐτὰς (ἀποκρ. κλα.) Καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἐπιβανταῖ ἐὰν δὲν ἔχων νὰ τραπέζωσων εἰς τὰς Πατέρας καὶ ἔσονται πρὸ ἀναγκαίαν φαγητῶν, ἀλλὰ με τὰ ἀρεσκόμενα νὰ τὰς φιλέων (ἀποκρ. ροβ.) πλὴν καὶ οἱ φιλοξενῶνται ἀρέπει νὰ μὴ ἐλπίζων ὅτι ἔχων νὰ εὐρεθῆ εἰς τὰς φιλοξενῶντας, καλὰ φαγητῶν καὶ ἀνάπαυσιν, καὶ ἔτι δὲν παρτίπονται, ὡς λέγει ὁ αὐτὸς Ἰωάννης (αὐτῶν).

τῷ Χριστῷ, τότε θίλω ἐλέγξω ἢ θεαρεύσω εἰς ὄλεθ, ὅλα τὰ πονηρὰ ἔργα, καὶ τὰ πολυμήματα τῆς ἔχθρας καὶ ἀντιπαθείας ὅπως ἔχει ἐναντίον εἰς ἡμᾶς τὸς κήρυκας τῆς Εὐαγγελίας. ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς δὲν παύει ἀπὸ τοῦ νὰ φλυαρῇ καὶ νὰ κατηγορῇ τὴν ἐκκλησίαν μας, μετὰ τὸ νὰ ἦναι δεδωλωμένος εἰς τὰ πάθη τῆς ἀτιμίας. αἰσῶς δὲ καὶ εἰπῆ τινὰς, καὶ πῶς ὁ Θεολόγος ἐδῶ φοβερίζει νὰ ἐλέγξῃ τὸν Διοτρεφῆ, εἰς καιρὸν ὅπως εἶναι ἐντολή νὰ μὴ ἀποδίδωμὲν κακὸν ἀπὸ κακῶ, ὡς λέγει ὁ Παῦλος: (Ρω. ιβ'. 17.) εἰς τῷτο ἀποκρίνεται ὁ Γερὸς Θεοφύλακτος. ὅτι ναί, εἶναι ἐντολή νὰ μὴ ἀποδίδωμὲν κακὸν ἀπὸ κακῶ, εἰς ἐκεῖνον ὅπως ἀμαρτήσῃ εἰς μόνους ἡμᾶς. αἰσῶς δὲ ἡ ἀμαρτία δὲν ἦναι μόνον εἰς βλάβην ἐδικλῦ μας, ἀλλὰ καὶ εἰς βλάβην πολλῶν καὶ ἐμπόδιον τῆς πίστεως, τότε πρέπει νὰ ἀνταποδίδῃ τινὰς εἰς τὸν τοῖσπερ τὴν ἀρμόζουσαν τιμωρίαν: ἵνα μὴ ἡ πίστις ἐμποδίζεται, καὶ οἱ ἄνθρωποι ὑστερῶνται τὸ φῶς τῆς ἀληθείας (1) καθὼς καὶ ὁ Παῦλος ἐτιμώρησε τὸν Ἐλύμαν τὸν Μάγον, τυφλώσας αὐτὸν, ὅτι τὶ διέστρεψε τὰς ὁδοὺς Κυρίου τὰς δόξας. (Πρά. ιγ'. 10.) Σημειώσαι, ὅτι ἀπὸ τὸν λόγον τῆτον ὅπως λέγει ἐδῶ ὁ Θεολόγος, ἔγραφε τῇ ἐκκλησίᾳ, συμπεραίνεται, καὶ τὸν Μητροπολίτην, ὅτι ἔγραφε καὶ ἄλλας ἐπιστολάς ὁ Ἰωάννης κατὰ ἁφῆρας καιρῶς, καὶ πόπας, καὶ χρείας, καὶ πρόσωπα, καὶ καὶ ὅλαι δὲν σώζονται, μετὰ τὸ νὰ μὴ ἐφυλάχθῃσαν, εἶπε ἀπὸ τὴν χαλεπότητι τῶ τότε καιρῶ τῆς διωγμῶν, εἶπε ἀπὸ τὸν φόβον, καὶ ἀπὸ τὴν ἀμέλειαν τῆς δεξαμενῶν τὰς ἐπιστολάς ἐκεῖνας. ἡ δὲ Κυρία Ἐκκλησίᾳ, καὶ ὁ Γάιος ἔτος, μετὰ τὸ νὰ εἶχον διαφορετικῶν πίσειν εἰς τὸν Χριστὸν, καὶ ἦτον διάπυροι καὶ θερμοὶ ἔρασαν τῆς ἱερῶν Ἀποστόλων, καὶ μάλιστα τῶ Θεολόγῳ τῷτο, αὐτῶ, λέγω, μένοι ἐφύλαξω τὰς δύο ἐπιστολάς ὅπως ἔσειλε πρὸς αὐτὰς ὁ Ἰωάννης, ὡς θησαυρὸν πολυτίμον. καὶ ἔτσι ἀπὸ ἐκεῖνας ἀνεγράψωσαν ὑστερον, καὶ μετεδώθησαν καὶ εἰς ἡμᾶς τὸς μεταγενεστέρους διὰ τῆς ἐκεῖνων ἐπιμελείας, πρὸς δόξαν, καὶ μνήμην τῶ ὀνόματός των αἰώνιον.

II. „ Ἀγαπητέ, μὴ μιμῶ τὸ κακὸν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν.

ΕΣὺ ὅμως, λέγει, ἀγαπητέ ἀδελφέ Γάιε, μὴ μιμηθῆς τὴν κακίαν, καὶ πονηρίαν τῆς Διοτρεφῆς, μηδὲ θελήσης νὰ ἀκολουθήσης τὰ ὑπερήφανα ἔργα τῆς φιλαυτίας, καὶ φιλαρχίας ἐκείνου. ἐπειδὴ εἶναι γεγραμμένον „ μὴ φθάζητε ἐν πονηροῦσιν, μηδὲ ζήτε τῆς ποιητῆς τὴν ἀνομίαν. ὅτι ὡσεὶ χόρτος ταχὺ ἀποξηρανθήσονται, καὶ ὡσεὶ λάχνη αὐτὴ ταχὺ ἀποπεσεύεται. (Ψαλ. λς'. 1.) Ζήλασον δὲ μάλλον, καὶ μιμήσαι τὰ καλὰ ἔργα τῶ ἐναρέτων ἀνδρῶν, καὶ μὴ ἀμελήσης ποτὲ ἀπὸ τὸ νὰ κάμνης τὸ καλόν, καὶ τὴν ἀρετὴν. ἐπειδὴ γὰρ καθὲ κακία εἶναι σκοπὸς, καθὲ δὲ ἀρετὴ, καὶ ἀγαθόν, εἶναι φῶς. διὰ τῷτο καὶ ὁ χριστιανὸς, ἐπειδὴ εἶναι φῶς, ὡς φωτισμένος ἀπὸ τὸν Χριστὸν, πρέπει νὰ μιμῆται, καὶ νὰ ἐργάζεται τὸ φῶς: ἦγεν τὸ ἀγαθόν, καὶ τὴν ἀρετὴν. καὶ ὄχι τὸ σκοπὸς, καὶ τὴν κακίαν. εὐεμίαν γὰρ συμφωνίαν ἔχει τὸ φῶς μετὰ τὸ σκοπὸς, καὶ ὁ Χριστὸς, καὶ ὁ χριστιανὸς μετὰ τὸν Βελιάλ Διάβολον, καὶ μετὰ τὰ ἔργα τῶ Διαβόλου. ὡς εἶπεν ὁ Παῦλος „ τίς κοινωγία φωτὶ πρὸς σκοπὸς; τίς δὲ συμφωνίσις Χριστῶ πρὸς Βελιάλ; (β'. Κορ. 5'. 14.)

„ Ὁ ἀγαθοποιῶν, ἐκ τῶ Θεοῦ ἔστιν. ὁ δὲ κακοποιῶν, εἴχ' ἐώρακε τὸν Θεόν.

Βλέπετε, ὦ ἀγαθὸς, τὸ ἴδιωμα τῆς συγγραφῆς τῆς μεγάλης Θεολόγῳ, πῶς καὶ ἐδῶ φαίνεται; καθὼς γὰρ εἰς τὴν πρώτῃ ἐπιστολῇ εἶπε „ πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τῶ Θεοῦ, ἀμαρτίαν „ οὐ ποιεῖ. (ἀ. Γω. γ'. 9.) Καὶ πάλιν „ πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην, ἐκ ἔστιν ἐκ τῶ Θεοῦ. (ἀ. Γω. γ'. 10.) Καὶ πάλιν „ πᾶς ὁ ἀμαρτανῶν, εἴχ' ἐώρακεν αὐτὸν, εἰδὲ ἔγνωκεν αὐτὸν. (ἀ. Γω. γ'. 6.) περὶ τῆς ἐπιμελείας καὶ ἐδῶ λέγει „ ὁ ἀγαθοποιῶν, ἐκ τῶ Θεοῦ ἔστιν. ὁ δὲ κακοποιῶν, εἴχ' ἐώρακεν

(1) Διὰ τῷτο καὶ ὁ Κύριος, καὶ μὴ ἀπὸ τῶ ἐμακροθύμως καὶ ὑπέμνησε τὴν βλαφημίαν ὅπως ἔλεγον πολλοὶ πρὸς αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, ὅτι θαυμάσιον ἔχει, ὅμως ἢς ὅλον τὸ ὑστερον δὲν ὑπῆρξεν, ἀλλ' ἐναντιώθη ἢς αὐτὸς καὶ εἶπεν, ἐγὼ δὲ θαυμάσιον ἐκ τῶ ἔργου, ἀλλὰ τιμῶ τὸν Πατέρα μου, καὶ οὐκ ἀτιμᾶζέτε με. (Γω. 8'. 49.) ἵνα μὴ τὴν ἐναντιότητι αὐτῶ, ἐμποδίσῃ τὸν βλάβην τῶ πολλῶν ἀδελφῶν, πρὸς τῆς σκοπῆς ἔλεγον οἱ Ἰουδαῖοι, θαυμάσιον ἔχει καὶ μαίνεται, τί αὐτὸ ἀκούετε;

(Γω. 1'. 20.) χάρις δὲ καὶ ὁ μέγας Βασιλεὺς εἰς τῆς Κληρικῶν τῆς Νεοκαλασρίας πᾶσι, ἐπισημῶς δὲ καὶ πρὸς τῆς διαβολῆς καὶ ἀπεισιπῶν, εἴχ' ἵνα διὰ τῆς ἀντιλογίας ἡμᾶς αὐτῶ τῆς ἐκδικήσεως, ἀλλ' ἵνα μὴ συγχωρήσωμεν ἀδωδὼδῶν τῶ ψῆφῳ, καὶ τῆς ἠπατημένους μὴ ἐναφῶμεν τῆ βλάβῃ, ἀγαθὸν ἐφῆναι μοι καὶ πᾶσι προσδιδῶναι τῆς πᾶσι, καὶ ἐπιστάσει, λαὸν ἡμῶν τῆ σωτῆρα (ἐπιστολ. ἢς ἡ ἀρχὴ, ἡ μὲν σωτῆρα νῆα)

„ ἔωρακε τὸν Θεόν. ὡς κὶ ἐκ τῆς βεβαιούεται, ὅτι γνησία εἶναι κὶ ἡ ὀπισθολὴ αὐτῆ τῆ Θεολόγου, ὡς κὶ ἡ πρώτη. ἐπειδὴ δὲ ἔγραφον εἰς τὸν Γάϊον νὰ μὴ μιμῆται τὸ κακόν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν, φανερώωντας αἰνιγματωδῶς μὲ τῆτο τὴν κακίαν, κὶ πονηρίαν τῆ Διοτρεφῆς, ὑπὸ τῆν ὁποίαν συμβελάει αὐτὸν νὰ ἀπέχη, κὶ νὰ ἐνεργῇ τὴν ἀγαθωσύνην, κὶ φιλοξενίαν: ἔξ τῆτο ἀκολούθως ἐδῶ, παρακινῶν αὐτὸν εἰς τὴν πράξιν τῆ ἀγαθῆς, κὶ τῆς φιλοξενίας, λέγει, ὅτι ὁποῖος κάμνει τὸ ἀγαθόν, εἶναι ὑπὸ τὸν Θεόν. κὶ ὁποῖος κάμνει τὸ κακόν, αὐτὸς δὲ εἶδε τὸν Θεόν. κὶ φύσιν γὰρ κὶ κυρίως κὶ πρώτως ἀγαθόν, ὁ Θεὸς εἶναι. κὶ ἔξ τῆτο ὁποῖος κάμνει τὸ ἀγαθόν, ἐκ τῆ ἀγαθῆς Θεῶ εἶναι. ἔξ τὶ ἀγαθωμόμος κὶ μετοχίω ὑπὸ τῆν φυσικῶν κὶ ἐσιωδῆ ἀγαθότητι τῆ Θεῶ, πράττει κὶ αὐτὸς τὸ ἀγαθόν. ἔξ τῆτο προσφυσῶς κὶ ἀρμοδίως λέγεται ὁ ποιῆτος, ὅτι εἶναι ὑπὸ τὸν Θεόν. ἔξ τὶ αὐτὸς ὑποβλέπωντας ὅλος δι ὅλα εἰς τὸ πρῶτον κὶ κυρίως ἀγαθόν τὸν Θεόν, καθὼς ὑποβλέπει εἰς τὸ πρωτότυπον χέδιον τῆς εἰκότος ὁ ζωγράφος, ζωγραφίζει, ὅσον εἶναι διωατὸν, εἰς τὴν ἐδικὴν τῆ ψυχῶν, τὴν χαρακτῆρα, κὶ τὴν ὁμοίωσιν τῆς ἀγαθότητος τῆ Θεῶ. ὁ δὲ πονηρός, κὶ κακοποιὸς ἀνθρώπος ἐκ τῆ ἐναντίας, μὲ τὸ νὰ μὴ βλέπῃ, πλείως εἰς τὸ κάλλος, κὶ τὸ πρωτότυπον τῆς Θεοφρεπῆς ἀγαθότητος, ἔξ τῆτο λέγεται, ὅτι δὲ εἶδε τὸν Θεόν. ἐπειδὴ κὶ ζωγραφίζει εἰς τὴν ψυχῶν τῆ ἀγαθότητος, τὴν μορφῶν κὶ εἰκόνα τῆς κακίας κὶ ἀμαρτίας, ἥτις δὲ εἶναι ἔργον κὶ ὁμοίωσις τῆ Θεῶ, ἀλλὰ ὁμοίωσις τῆ Διαβόλου τῆ πρώτης τῆς κακίας ἐφῶρετῆ. ὅθον κὶ ὁ Θεολόγος εἶπεν. ὅτι ὁ κακοποιῶν δὲ εἶδε τὸν Θεόν. ὅχι διὰ τὶ βλέπωνσιν αἰσθητῶς τὸν Θεόν, ἐκεῖνοι ὅπῃ ἐργάζονται τὸ ἀγαθόν, ἀόρατος ἦν εἶναι ὁ Θεὸς κὶ φύσιν, ὡς αὐτὸς ἔπος ὁ Θεολόγος εἶπεν εἰς τὴν προτέρων ὀπισθολῶν, κὶ εἰς τὸ Εὐαγγέλιον „ Θεὸν ὑδεῖς πῶποτε τεθέαται. (ἀ. Γω. δ'. 12.) ἀλλὰ ἔξ νὰ δείξῃ μὲ τὸν λόγον τῆτον, εἶνα μὴ, ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι ἀρχέτυπον κὶ αἰτία πάσης τῆς ἀγαθότητος τῆς κατὰ μετοχίω κὶ ὁμοίωσιν εἰκονίζομένης εἰς τὰς ψυχὰς τῶ ἀνθρώπων, κὶ ὅτι οἱ ἐργάται τῆς πονηρίας, κὶ ζωγράφοι τῆς κακίας ἀνθρώποι, αὐτοὶ εἶναι παντελῶς ὑπὸ τὸν Θεόν ὑποξενωμένοι, ἐπειδὴ δὲ ἔχον εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς τῆν μορφῶν κὶ ὁμοίωσιν τῆ Θεῶ, ἥτις εἶναι ἡ ἀγαθότης.

Καὶ ἄλλο δὲ, ἔξ νὰ δείξῃ, ὅτι ἐκεῖνοι μὲ ὅπῃ ἐργάζονται τὸ κακόν, κὶ μορφώνουσι τὸν ἑαυτὸν τῆς μὲ τῆν μορφῶν κὶ ὁμοίωσιν τῆς φυσικῆς ἀγαθότητος τῆ Θεῶ, αὐτοὶ, ἀγκαλά κὶ δὲ βλέπουσι τὸν Θεόν κατὰ τὴν φύσιν, κὶ τὴν ἐσίαν, ἔξ τὶ τῆτο εἶναι ἀδιώατον. βλέπουσιν ὅμως αὐτὸν νοερῶς μὲ τὰς ψυχικὰς ὀφθαλμοὺς κὶ τῆν φυσικῶν ἐνεργειῶν, ἥτις εἶναι ἡ φυσικὴ ἀγαθότης τῆ Θεῶ. τῆν ὁποίαν, ὅσον τὸ δυνατὸν τῆς, ἐμιμήθησαν κὶ ἐμόρφωσαν εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς, κὶ βλέποντες αὐτῶ χαίρουσι, κὶ ἀφραίνονται. ἐκεῖνοι δὲ ἐκ τῆ ἐναντίας, ὅπῃ ἐργάζονται τὸ κακόν, κὶ μορφώνουσι τὴν ψυχῶν τῆς μὲ τῆν πονηρίαν, αὐτοὶ ὑδαμῶς βλέπουσι τὸν Θεόν, ἔπε κὶ τῆν φυσικῶν ἐνεργειῶν, ὡς μὴ ἔχοντες μεμορφωμένῶν εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς τῆν φυσικῶν ἀγαθότητι τῆ Θεῶ. τὶ δὲ βλέπουσιν ἔπει; τὸν Διάβολον. βλέποντες ἦν εἰς τὴν κακίαν κὶ πονηρίαν, μὲ τῆν ὁποίαν ἐμόρφωσαν τὸν ἑαυτὸν τῆς, ἄλλοτι δὲ βλέπων παρεξ τὸν Διάβολον κὶ τῆν μορφῶν τῆ Διαβόλου, ἥτις εἶναι ἡ πονηρία. ὅρα δὲ κὶ τῆν ἐρμηνείαν τῆ „ Θεὸν ὑδεῖς πῶποτε τεθέαται εἰς τὴν πρῶτῶν ὀπισθολῶν. προσθέττει δὲ κὶ ταῦτα ὁ Θεοφύλακτος, ὅτι καθὼς ἐκεῖνος ὅπῃ ἔχει ὀμμάτια βλέπει τὸν ἥλιον, καὶ τὸ φῶς τῆ ἡλίας: ἐτῆ κὶ ἐκεῖνος ὅπῃ ἐργάζεται, κὶ ἔχει τὸ ἀγαθόν καὶ τὴν ἀρετῶν, βλέπει τὸν Θεόν, κὶ τὸ φῶς τῆ Θεῶ, κὶ ἔξ τῆτο γίνεται ὅλος φῶς, καὶ δείχεται ὡσαύτῃ ἄλλος φωστῆρ εἰς τὸν Κόσμον λόγον ζωῆς ἐπέχων, κὶ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον. κὶ καθὼς ἐκ τῆ ἐναντίας, ἐκεῖνος ὅπῃ κλείσῃ μόνος τὰ ὀμμάτια τῆ, γίνεται τυφλός κὶ δὲ διώαται νὰ ἰδῇ τὸν ἥλιον, κὶ τὸ φῶς τῆ ἡλίας: ἐτῆ κὶ ὁποῖος ἐργάζεται τὸ κακόν κὶ τὴν ἀμαρτίαν, τυφλός γίνεται κατὰ τὴν ψυχῶν, κὶ δὲ διώαται νὰ ἰδῇ τὸν νοητὸν ἥλιον: δηλαδὴ τὸν Θεόν, ἔπε τὸ φῶς τῆ Θεῶ. ὅθον περιπατεῖ εἰς τὸν Κόσμον σκοτινός ὁ δυσυχής, κὶ ἔπε αὐτὸς φωτίζεται ὑπὸ τὸν Θεόν, ἔπε τὰς ἄλλας φωτίζει, ἀλλὰ γίνεται μισητός εἰς ὅλας κὶ σιγχαμερός, σκοντάππωντας σιωχῶς κὶ πίππωντας εἰς τὸν βόρβορον κὶ λάκκος τῆς ἀμαρτίας.

12. „ Δημητρίω μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ' αὐτῆς τῆς ἀληθείας. κὶ ἡμᾶς δὲ μαρτυροῦμεν, κὶ οἶδατε ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν, ἀληθῆς ἐστίν.

Βλέπε κὶ ἐδῶ, ὡ ἀναγνώσα, τὴν συμφωνίαν ὅπῃ ἔχει ἡ ὀπισθολὴ αὐτῆ, μὲ τὸ ἅγιον Εὐαγγέλιον τῆς θεῆς τῆς Γωάννης. καθὼς ἦν γράφει ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ ἔξ λόγου „ Καὶ ὁ ἔρα κὼς μεμαρτύρηκε, κὶ ἀληθινὴ ἐστίν ἡ μαρτυρία αὐτῆ. (Γω. 19'. 35.) Καὶ ἐν τῇ πρώτῃ ὀπισθολῇ

σολῆ „ Καὶ ἡμεῖς πεδάμεθα, καὶ μαρτυροῦμεν. (ἀ. Γω. δ. 14.) ἔτσι καὶ ἐδῶ γράφει „ Καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἶδατε ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν, ἀληθὴς ἐστίν. ὥστε καὶ ἡ παρῶσα ἐπιστολὴ σαφὴς, καὶ φυλάττει ἀκριβῶς, τὸν χαρακτῆρα, καὶ τὸ ὕφος, ὅσον τῆς συγγραφῆς τῆς Εὐαγγελίας, ὅσον καὶ τῆς ἀρώτης τῆς Ἰωάννης ἐπιστολῆς. φαίνεται δὲ, ὅτι ὁ Δημήτριος ἕτος ἦτον γεμάτος ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ ἀγάπης, καὶ ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ πλησίον, καὶ ἦτον πεπλευτισμένος ὁ αἰσθητικὸς, ἀπὸ φιλοφροσύνης, καὶ φιλοξενίας, τὰς ὁποίας ἐποίει πρὸς τὰς ἀδελφάς. ἔξ τῆτο καὶ ὁ μακάριος ἕτος Ἰωάννης, καὶ τῆς ἀληθείας διαφύσιος Κήρυξ, ταῦτα τὰ ἐγκώμια ἐπαρακινήθη νὰ μαρτυρήσῃ πρὸς αὐτὴν. μετὰ τὴν μαρτυρίαν δὲ ταύτην, καὶ τὸ ἐγκώμιον, δύο πράγματα ἠθέλησε νὰ κατορθώσῃ. εἶς αὐτῶν, ἔξ νὰ παρηγορήσῃ τὸν Γάϊον, καὶ νὰ τὸν κάμῃ προθυμότερον εἰς τὴν φιλοξενίαν καὶ ἀγάπην τῶν ἀδελφῶν. καὶ ἄλλο δὲ, ἔξ νὰ κάμῃ τὸν Γάϊον μετὰ τὸν τρόπον κρυπτὸν καὶ ἀπεισιόδητον, νὰ ταπεινοφρονῇ, καὶ νὰ μὴ ὑπερηφανώσεται μετὰ τὸν λογισμόν τε, ἢ καὶ νὰ καυχᾶται εἰς τὰς ἄλλας, πῶς αὐτὸς μόνος εἶναι ἐνάρετος, καὶ ὑπερβαίνει τὰς λοιπὰς εἰς τὴν φιλοξενίαν· ἐπεὶδὴ ἡμεῖς οἱ ἄνθρωποι, ὅταν κάμνωμεν κάμμίαν ἀρετὴν, κἂν πρῶτα ἦναι, ἐπαιρούμεθα καὶ ὑπερηφανώμεθα. καὶ φανταζόμεθα μεγάλα τινα διὰ λόγους μας, χάσκωμεν εἰς τὸ ὑπερόν καὶ μάταιον τῶν Κόσμου δοξάριον. ἀνίσως ὅμως εὐρεθῶν καὶ ἄλλοι ὅπως κάμνωσι τὴν αὐτὴν ἀρετὴν, τότε συσελλόμεθα καὶ ταπεινονόμεθα χωρὶς νὰ θέλωμεν, σοχαζόμενοι, ὅτι δὲ ἔχομεν ἡμεῖς κἀντὶα μεγαλύτερον, ἢ καλλίτερον ἀπὸ τὰς ἄλλας κατορθώματα. ὅθεν ἔξ τὰ δύο ταῦτα αἰτία, νομίζω, ὅτι ὁ Θεολόγος ἐδῶ ἐπαίνεσε τὸν Δημήτριον. Κοιτᾶ δὲ εἰς τὸν λόγον ὅπως εἶπον, ὅτι ὁ Δημήτριος μαρτυρεῖται ἀπὸ πάντων, ἐπρόσθεσον ὁ Θεολόγος, καὶ ὅτι μαρτυρεῖται ἀπὸ τῆς ἀληθείας. ἐπεὶδὴ μερικαῖς φοραῖς, πολλοὶ μὴ μαρτυρῶν εἶς ἄνθρωπον ὅτι εἶναι καλὸς, ἀλλ' ὅμως καὶ μετὰ κολακείαν, καὶ χωρὶς ἀληθείαν τὸν μαρτυρῶν, λέγοντες τὰ μὴ ὄντα ὡς ὄντα: ὡς ἐρμυθλοῖ ὁ Θεοφύλακτος. τὸ δὲ ἀπὸ πάντων, ἀνίσως τινὰς καὶ ὑπολάβῃ πῶς ἐνοεῖται, ὅτι ἐμαρτυρεῖτο ὁ Δημήτριος ἀπὸ ὅλης, καὶ πιστῆς καὶ ἀπίστῆς, τίποτε δὲ σφάλλει. ἔξ τὶ οἱ χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἦναι ἀπρόσκοποι καὶ ἀκατηγόρητοι, ὅχι μόνον ἀπὸ τῆς πιστῆς, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῆς ἀπίστῆς. ὡς παραγγέλλει ὁ Παῦλος „ ἀπρόσκοποι γίνεσθε, καὶ Ἰουδαίοις, καὶ Ἑλλήσι, καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τῶ Θεοῦ. καθὼς καὶ γὰρ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω. (ἀ. Κορ. β'. 32.)

13. „ Πολλὰ ἔχον γράφειν, ἀλλ' εὖ θέλω διὰ μέλανος, καὶ καλάμης
 „ σοι γράψαι.

14. „ Ἐλπίζω δὲ ἄθρόως ἰδᾶνσε, καὶ σῶμα πρὸς σῶμα λαλήσομεν.

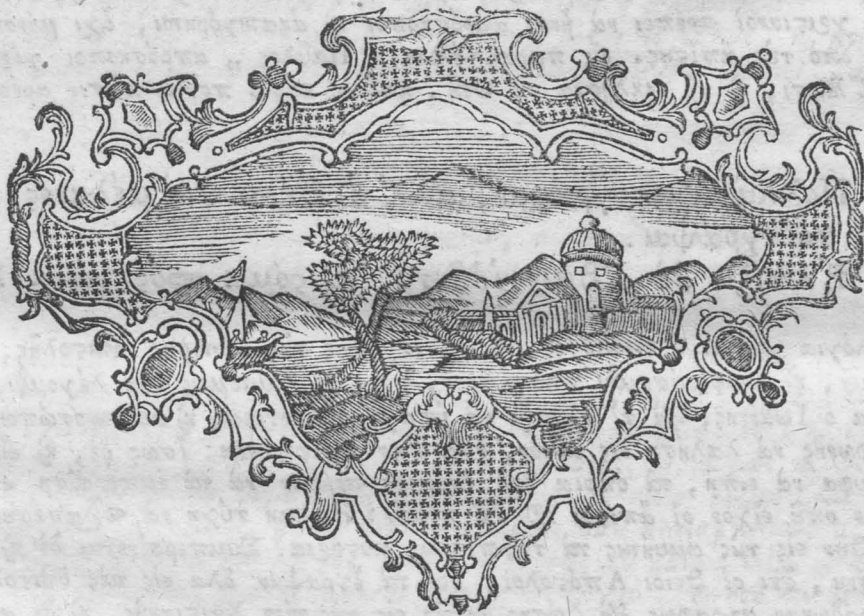
ΤΑ ἀπὸ λόγια γράφει ὁ Θεολόγος, καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς δευτέρας ἐπιστολῆς, τὰ ὁποῖα ἐρμυθλοῦσαίμην ἐκεῖ, καὶ ἐσαφηνίσαιμην πλατύτερον, πῶρα δὲ συντόμως ἐδῶ λέγομεν, ὅτι δὲ γράφει περὶσσότερα ὁ Ἰωάννης, ἔξ τὶ ἠλπίζε νὰ ὑπάγῃ σωματικῶς καὶ αὐτοπροσώπως εἰς τὸν Γάϊον, καὶ ἔξ τῆς ζώσης φωνῆς νὰ λαλήσῃ εἰς αὐτὸν, ὅσα ἦτον συμφέροντα: ἴσως δὲ, καὶ εἶχε κάποια μυστικὰ καὶ ἀπόκρυφα νὰ εἶπῃ, τὰ ὁποῖα δὲ ἐνόμισε πρέπον νὰ τὰ ἐμπισδύσῃ εἰς γράμματα, ἔξ τῆς λύσεως ὅπως εἶχον οἱ ἄπιστοι καὶ τῶν πιστῶν: ἵνα μὴ τύχῃ νὰ πρῶτα πέσῃ τὰ γράμματα, καὶ φανερωθῶν εἰς τὰς ἀμυήτας τὰ τῆς πίστεως μυστήρια. Συμπεραίνεται δὲ καὶ ἀπὸ τὰ λόγια ταῦτα τῆς Ἰωάννης, ὅτι οἱ θεῖοι Ἀπόστολοι, δὲ τὰ ἔγραψαν ὅλα εἰς τὰς ἐπιστολάς των, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἐπαραδῶκαν ἀγράφως ἔξ τῆς ζώσης φωνῆς εἰς τὰς τότε χριστιανὰς, καὶ δι' αὐτῶν πάλιν μετέδοθησαν καὶ εἰς τὰς μεταγενετέρας ἕως εἰς ἡμᾶς. ὅθεν καὶ πρέπει νὰ κρατῶμεν, καὶ νὰ φυλάττωμεν ἐξίσου μετὰ τὰς γεγραμμένας ἐπιστολάς τῶν Ἀποστόλων, καὶ τὰς ἀγράφως παραδόσεις αὐτῶν: καθὼς παραγγέλλει ὁ μέγας Βασιλεὺς εἰς τὸν γὰ. Κανόνα τε, ὃν καὶ ἀνάγνωθι ἐν τῷ ἡμετέρῳ νεοτυπῶν Κανονικῷ. μᾶλλον δὲ, καθὼς ὁ ἴδιος Ἀπόστολος Παῦλος παραγγέλλει τῆτο λέγων „ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λόγους, εἴτε δι' ἐπιστολῆς ἡμῶν. (β'. Θεσ. β'. 15.)

15. „ Εἰρηνῆσοι. ἀσπάζονταίσε οἱ φίλοι. ἀσπάζε τὰς φίλους καὶ
 „ τ' ὄνομα.

ΠΡΟΣΦΩΝΕῖ ὁ Εὐαγγελιστὴς τὴν εἰρηνίαν εἰς τὸν Γάϊον, ἔξ τὶ αὐτὸς εἶχεν εἰς τὴν καρδίαν ἐγκάτοικον τὴν αὐτοεἰρηνίαν τὸν Χριστὸν, ἔξ τῆς πίστεως, καὶ τῆς καθαρᾶς πρὸς τὸν Χριστὸν ἀγά-

γάπης. λέγει δὲ εἰς αὐτὸν, νὰ χαιρετίσῃ, καὶ ἐκ μέρες τε τὰς φίλας κατ' ὄνομα, ὅσον ἐκείνης ὅπῃ ἐσυγκατοίχην μετὸν Γάϊον, ὅσον καὶ ἐκείνης ὅπῃ ἦτον γείτονες κοντὰ εἰς αὐτὸν. Ἐξ τῆτο δὲ ἐφόραβε, καὶ εἶπε τῷ εἰρῶνι, ἵνα, ὅσον ὁ Γάϊος, ὅσον καὶ οἱ μετ' αὐτῶ, καὶ οἱ κοντὰ εἰς αὐτὸν φίλοι, συναρμολογηθῶντες εἴας μετὸν ἄλλον, ὡς μέλη εἰδὸς σώματος, ἔξ τῆς εἰρῶνις καὶ τῆς καθαρᾶς ἀγάπης, συνδεθῶν περισσότερον καὶ εἰδῶν μετὸν Δεσπότην Χριστὸν, ἐπειδὴ καὶ αὐτὸς εἶναι κεφαλὴ τῆς ἀγίας, καθολικῆς, καὶ ἀποστολικῆς ἐκκλησίας τῆς χριστιανῶν. μετὸν ὁποῖον Χριστὸν, ἄμποτε καὶ ἡμεῖς οἱ ἀναγιγνώσκοντες, καὶ ἀκούοντες τῷ παρῶσαν Ἐπιστολῷ, νὰ εἰρεθῶμεν εἰσῶμεροι, καὶ συνδεθῶμεν ἔξ πίστεως γινωσκίας, καὶ ἀγάπης καθαρᾶς πρὸς τὸν πλησίον, καὶ ζωῆς χριστιανικῆς, καὶ ἐρανόφρονος: πρεσβείαις τῶ ἀγίῳ ἐνδόξῳ, ἁγίῳ Πνεύματι, φίλῳ, παρθενίῳ, ἡγαπημένῳ, Ἰωάννῳ τῷ Θεολόγῳ. ἵνα καὶ τῷ τῆς οὐρανῶν κληρονομήσωμεν βασιλείαν. ἐν αὐτῷ Χριστῷ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. ᾧ ἡ δόξα, καὶ τὸ κράτος, σὺν τῷ Πατριάρχῳ Πατρὶ, καὶ τῷ Παναγίῳ, καὶ ζωοποιῷ, καὶ ἀγαθῷ Πνεύματι, νῦν, καὶ αἰεὶ, καὶ εἰς τὰς αἰῶνας τῆς αἰῶνων. Ἀμήν.

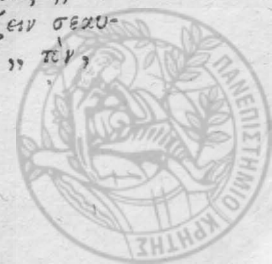
Υ Π Ο Θ Ε Σ Ι Σ

Τ Η Σ

ΚΑΘΟΛΙΚΗΣ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΙΟΥΔΑ ΕΠΙΣΤΟΛΗΣ,

Κατὰ τὸν Θεοφύλακτον, καὶ Οἰκουμενιον.

Τ αύτην τὴν ἐπιστολὴν γράφει ὁ Θεὸς Ἀπόστολος Ἰούδας εἰς τὰς πισθίσαντας χριστιανούς. ἡ αἰτία δὲ ἔστι πῶς ὅποιαν ἔγραφε ταύτῃ, εἶναι αὐτή. ἐπειδὴ καὶ ἐμβήκων κρυφίως τινες κακόδοξοι μέσα εἰς τὸ πλῆθος τῆς χριστιανῶν, ὅποιοι ἦσαν οἱ Νικολαῖται, καὶ Γνωστικοί, καὶ Οὐαλουτῖνοι, καὶ Σιμωνιακοί, καὶ ἐδίδασκον, ὅτι ἡ ἁμαρτία εἶναι οὐκ ἀδιάφορον, καὶ ἀρνούντο, ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἕως Θεῶ. τίς χάριν ἠναγκάσθη ὁ Ἀπόστολος νὰ γράψῃ εἰς τοὺς χριστιανούς, καὶ νὰ ἀσφαλίσῃ αὐτοὺς ἔξω τῆς ἐπιστολῆς ταύτης, ἵνα προφυλάττωνται νὰ μὴ πεισθῶν εἰς τὰς βλασφημίας τῶν τοιούτων αἰρετικῶν. Καὶ πρῶτον μὲν, παρακαλεῖ τὰς χριστιανούς νὰ ἀγωνίζονται, καὶ νὰ μὴ ἀσάλευτοι εἰς τὴν παραδοθεῖσαν εἰς αὐτοὺς πίστιν ὑπὸ τῆς Ἀποστόλων. Δεύτερον, ἀποβάλλει ὡς πλανούς, ὅλας τὰς ἀνωτέρω αἰρετικές, ὅπως ἀρνούντο τὴν Θεότητα τοῦ Χριστοῦ. Τρίτον, παραγγέλλει εἰς τὰς χριστιανούς, νὰ μὴ ἔχον κἀμμίαν κοινωνίαν καὶ ἔωσιν μετὰ τὰς τοιούτας ἑτεροδοξοκάλους, ἐπειδὴ καὶ ἠξούρην, ὅτι δεῦν εἶναι μόνον ἀρκετὸν εἰς αὐτοὺς τὸ νὰ καλεσθῶν ὑπὸ τὸν Θεὸν εἰς τὴν χάριν τῆς πίστεως, αἰσῶς πρὸς τοὺς καὶ δεῦν πολιτεύονται ἀξίως καὶ τὴν τῶ Θεῶ κλησιν. ἔξω τὸ ὅτι ὁ Θεὸς, καὶ τὸν παλαιὸν λαὸν τῆς Ἰσραὴλ ἐλευθέρωσας πρότερον ἀπὸ τῆς σκλαβίαν τῆς Αἰγύπτου, ὑπερον ἀπόλεσε, καὶ ἠράνισε, ἔξω τὸ δεῦν ἔμεινεν ἕως τέλους εἰς τὴν πίστιν, καὶ τὴν λατρείαν τοῦ Θεῶ. ἀλλὰ καὶ τὰς Ἀγγέλους: ἦτοι τὰς Δαίμονας ὅπως δεῦν ἐφύλαξαν τὴν τάξιν, καὶ τὸ ἀξίωμα ὅπως ἔλαβον, δεῦν τὰς ἐλυπήθη ὁ Θεὸς, ἀλλὰ τὰς ἐκατάδικασεν εἰς τὸν τρίτον. Τέταρτον, διδάσκει τὰς χριστιανούς, ὅτι πρέπει νὰ φύγῃ μακρὰν ἀπὸ τὰς τοιούτας αἰρετικές, ὡς βλασφημίας, καὶ ἀσεβείας. ἔξω τὸ καὶ αὐτοὺς ὁ ἴδιος Μιχαὴλ ὁ Ἀρχάγγελος δεῦν ὑπέφερε νὰ βλασφημήσῃ τὸν Διάβολον. Πέμπτον, λέγει, ὅτι θέλει ἀπολέσει ὁ Θεὸς τὰς τοιούτας αἰρετικές, καθὼς ἀπόλεσε, καὶ ἠράνισε τὰς Σοδομίτας. ἕκτον, συμβουλεύει τὰς χριστιανούς, περὶ ἡθῶν, καὶ ἐναρέτε ζωῆς. ἕβδομον δὲ, καὶ τελευταῖον, ἐπιδοχόμενος, τὸ νὰ σέκωνται βέβαιον εἰς τὴν πίστιν, τελειόνοι τὴν ἐπιστολὴν. ἔστι δὲ ὁ Ἀπόστολος ἔπος δεῦν τὰς δώδεκα ὅπως ἐξῆλεξον ὁ Κύριος, καθὼς μαρτυρεῖ ὁ Θεὸς Λεκάς ἐν τῷ κατ' αὐτὸν ἀγίῳ Εὐαγγελίῳ, ὀνομάζων αὐτὸν „ Ἰούδα Ἰακάβε. (Λευκ. 5. 16.) καὶ εἰς τὰς Πράξεις „ Ἰούδα Ἰακάβε. (Πράξ. 13.) καθὼς δηλαδὴ, καὶ ὁ ἴδιος ἔπος Ἀπόστολος ἐδῶ ὀνομάζει τὸν ἑαυτὸν „ Ἰούδα Ἰησοῦ Χριστοῦ δούλος, ἀδελφὸς δὲ „ Ἰακάβε. φιλαδελφότητος δὲ καὶ φιλανθρωπότητος ἐσθῆν ὁ Θεὸς ἔπος Ἀπόστολος. ὅταν γὰρ ὁ Κύριος εἶπε πρὸς τὰς ἀγίας τὰς μαθητὰς τὰ λόγια ταῦτα „ ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τῶν αὐτῶν, „ ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με. ὁ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ Πατρὸς μου. καὶ ἐγὼ ἀγαπῶ „ πῶς αὐτὸν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἑαυτὸν. (Ἰω. 14. 21.) ταῦτα, λέγω, ὡς ἠκούσθη ὁ Ἀπόστολος ἔπος, παρακινούμενος δεῦν μίαν ὑπερβάλλουσαν φιλαδελφίαν καὶ ἀγάπην ὅπως εἶχε ἔξω τὰς ἀνθρώπους, ἀπεκείθη πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπε. Κύριε, τί τὸ ὄφελος νὰ ἐμφανιθῆς εἰς μόνους ἡμᾶς τὰς Ἀποστόλους σου, καὶ νὰ μὴ ἐμφανιθῆς καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἀνθρώπους τῆς Κόσμου; „ λέγει „ γὰρ αὐτῶ Ἰούδας (ἐξ ὁ Ἰσκαριώτης) Κύριε, τί γέγονεν, ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίσαι σεαυ-

„ τὸν, καὶ ἐχὶ τῷ Κόσμῳ; (Γω. Ἰθ. 22.) Σημείωσαι δὲ ὅτι ὁ Ἀπόστολος ἔπος Ἰῆδας, ἔχει τρία ὀνόματα. ὁ μὲν ἦν ἀγγελιστὴς Λεβαῖος, καὶ αὐτὸς ὁ ἴδιος, Ἰῆδαν Ἰακώβου αὐτὸν ὀνομάζει. ὁ δὲ Ματθαῖος Λεββαῖον αὐτὸν καλεῖ καὶ Θαδδαῖον. (κεφ. ἰ. 3.) ὁμοίως καὶ ὁ Μάρκος, Θαδδαῖον αὐτὸν ὀνομάζει (κεφ. γ'. 18.) ὅθεν ὁ Θεοφύλακτος Βελγαρίας ἐρμηνεύων τὸ δέκατον κεφάλαιον τῶ Ματθαίου λέγει „ ἦν καὶ ἕτερος Ἰῆδας (παρὰ τὸν Ἰσκαριώτῃ δηλαδὴ) ὁ καὶ Λεββαῖος, καὶ Θαδδαῖος. λέγει δὲ ὁ Μελέτιος, ὅτι ἡ Ἐπιστολὴ αὕτη ἐγράφη τετράκοντα χρόνους μὲν τῷ ἀνάληψιν. (τόμ. α. σελ. 42. τῆς Ἐκκλ. ἰστορ.)

ΕΡΜΗΝΕΙΑ

ΕΙΣ

ΤΗΝ ΚΑΘΟΛΙΚΗΝ ΤΟΥ ΑΠΟΣΤΟΛΟΥ ΙΟΥΔΑ
ΕΠΙΣΤΟΛΗΝ.

Ι. „ Ἰούδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δῆλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου.

Αρχὴ τῆς ἐπιστολῆς τῆ ταύτης κἀμνεὶ ὁ Ἀπόστολος ἕτος, τὸ ἰδικόν κὶ κύριόν τῆ ὄνομα: ἦτι τὸ, Ἰούδας· ἐπειδὴ τὸ κύριον ὄνομα, εἶναι χαρακτηριστικὸν τῆ προσώπου, κὶ ἔχει φύσιν νὰ χωρίζῃ τὸν ἐπιστέλλοντα ἀπὸ τῆς ἄλλης ἀνθρώπου. ὀνομάζει δὲ ὁ Ἀπόστολος ἕτος τὸν ἑαυτοῦ τῆ δῆλον τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἶνα μὲν, κὶ τὸν κοινὸν τῆς δημιουργίας, κὶ φύσεως λόγον, καθ' ὃν κὶ ὁ Δαβὶδ εἶπε πρὸς τὸν Θεὸν „ τὰ σύμπαντα δῆλα σά. (Ψάλ. ριή.) κὶ ἄλλο δὲ, κατὰ τὸν ξεχωριστὸν λόγον τῆς προαιρετικῆς ὑποταγῆς πρὸς τὸν Θεὸν, κὶ δουλείας. καθ' ὃν λόγον εἶπον ὁ Ἡσαΐας „ ἰδὲ οἱ δουλοῦντές μοι (προαιρετικῶς διπλαθῆ.) φάγονται, ὑμεῖς δὲ πεινάσετε. ἰδὲ οἱ „ δουλοῦντές μοι πίονται, ὑμεῖς δὲ διψήσετε, ἰδὲ οἱ δουλοῦντές μοι ἀφρανθήσονται, ὑμεῖς δὲ „ αἰχμηθήσασθε. (Ἡσ. ξέ. 13.) εἶπε δὲ, κὶ ὅτι εἶναι ἀδελφὸς Ἰακώβου, πολλὰ χρησίμως, κὶ συμφερόντως, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀναγκάως: δὲ νὰ μὴ νομίσεν τινεὶς, ὅτι εἶναι ὁ Ἰσκαριώτης, κὶ προδότης Ἰούδας. ἤθελε δὲ ἀπορήσῃ τινὰς: δὲ τί κὶ ὁ Θεὸς ἕτος Ἀπόστολος Ἰούδας, εἰς καιρὸν ὅπῃ εἶναι ἀδελφὸς τῆ Κυρίας, κὶ ἀδελφὸς τῆ Ἰακώβου: δὲ τί, λέγω, κὶ αὐτὸς δεῦ ὠνομάσθη ἀδελφός Θεος, καθὼς ὁ Ἰακώβου, ἀλλὰ μόνον λέγεται ἀδελφὸς Ἰακώβου, ὅσον ἐδῶ, ὅσον κὶ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ τῆ Λυκᾶ; (κεφ. 5. 16.) κὶ ἐν ταῖς Πράξεσιν; (κεφ. 13.) τὴν λύσιν τῆς ἀπορίας ταύτης δίδει ὁ Ἱερὸς Μητροφανὴς λέγων, ὅτι ἐκεῖνος μὲν ὠνομάσθη ἀδελφός Θεος, διὰ δύο αἷτια, εἶνα μὲν, δὲ τὴν ἐξαιρέτην, κὶ ἀγιωπάτην αὐτῆ πολιτείαν, δὲ τὴν ὀποίαν, κὶ Ὀβλίαν κατ' ἐξοχίαν ὠνομάζετο πᾶσι πάντων: ἦτι δίκαιος. κὶ ἄλλο δὲ, δὲ τί, ἐπειδὴ ἐκεῖνος δεῦ ἦτον ἀπὸ τῆς δώδεκα, τῆτε χάριν ἐδόθη εἰς αὐτὸν κατὰ τινὰ ἀποκλήρωσιν τὸ, ἀδελφός Θεος, εἰς ἀναπλήρωσιν τῆ ἀξιώματος τῆ δώδεκα Ἀποστόλων, ὡς εἶπομεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς τῆ Ἰακώβου ἐπιστολῆς. ὁ δὲ, Ἰούδας ἕτος, ἐπειδὴ ἦτον ἀπὸ τῆς δώδεκα, ἀρκετὸν ἐνόμισε τὸ νὰ ἔχη τὴ ἀξίωμα τῆ δώδεκα Ἀποστόλων, κὶ νὰ ὀνομάζεται μόνον ἀδελφὸς Ἰακώβου, δὲ τὸ φεβρόντην κὶ φεβρόντην ὄνομα ὅπῃ ὁ Ἰακώβου εἶχε κὶ τὴν ἀγιότητα, κὶ ἀγγελωφρεπῆ αὐτῆ ζωῆ· μετὰ τὸ ὄνομα δὲ τῆ Ἰακώβου, ἀπὸ δώδεκτον ἐποίησεν τὴν διδασκαλίαν κὶ τὸν λόγον τῆ εἰς τῆς ἀκροατῆς ὁ Θεὸς Ἰούδας, ὡς λέγει ὁ Θεοφύλακτος· κὶ πρὸς τῆτοις δείχνει, ὅτι αὐτὸς ὅπῃ εἶναι κοινῶν τῆς φυσικῆς τῆ Ἰακώβου συγγενείας κὶ ἀδελφότητος, αὐτὸς ἐν ταυτῆ εἶναι κοινῶν, κὶ τῆς προαιρετικῆς τῆ αὐτῆ Ἰακώβου ἀρετῆς, κὶ ἀγιότητος. κὶ μάλιστα δὲ τί κὶ οἱ δύο ἀδελφοί, ὑποκάτω εἰς εἶνα Δεσπότην ταυτόμονοι, τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἴσως κὶ ὁμοίως ἦτον δῆλοι αὐτῆ, κἂν κὶ κὶ σάρκα ἀδελφοί αὐτῆ φίλοι ὠνομάζοντο, τῶ ὀνόματι μένον, ἐχὶ τῶ πράγματι, ὡς ὄντες υἱοὶ τῆ ἀγίας Ἰωσήφ, τῆ Μητρός τῆς Κυρίας Θεοτόκου.

„ Τοῖς ἐν Θεῷ Πατρὶ ἡγιασμένοις, κὶ Ἰησοῦ Χριστῷ (1) πετηρημέ-
„ νοις κλητοῖς.

Επειδὴ ὁ Ἀπόστολος Ἰούδας ἠξιώθη νὰ λάβῃ τὴν αὐτῆ ἐνέργειαν κὶ χάριν τῆ ἀγίας Πνεύματος, ὅπῃ ἠξιώθησαν κὶ οἱ λοιποὶ σωμαπόστολοι τῆ, δὲ τῶ παρομοίως μετὰ ἐκείνης διαιρεῖ τῆς θεαρχικῆς ὑποστάσεως τῆ Πατρὸς, κὶ τῆ μονογενῆς αὐτῆ ἡς, δὲ νὰ φανερώσῃ, ὅτι καθε μίαν
ἀπὸ

(1) Παρὰ δὲ τῷ Μητροφάνῃ χάφεται, κὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ.

ὑπὸ αὐτὰς ὑφίσταται αὐτοπελῶς. καὶ πάλιν συνάπτει αὐτὰς, καὶ τὸν λόγον πῶς μιᾶς καὶ πῶς αὐτῆς ἐνεργείας καὶ βεβλήσεως· ἃ καὶ οἱ χριστιανοὶ, ὡς λέγει ἐδῶ, ἔγιναν ἡγιασμένοι ἐν Θεῷ Πατρὶ καὶ ἔγιναν δούλοι κλητῆ τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ: ἦτοι ἀφορισθέντες ἀπὸ τῆς Χριστοῦ, καθ' ὃ Θεὸς, εἰς τὴν τοιαύτην κλήσιν, φανερόν ἐστι αὐτοὶ ἔγιναν καὶ κλητοὶ, καὶ ἡγιασμένοι μὲ μιᾶν καὶ τὴν αὐτὴν βεβλήσιν καὶ ἐνεργείαν τῶν δύο: τῆ Πατρὸς δηλαδὴ, καὶ τῆ Υἱοῦ. τὸ δὲ ἡγιασμένοι νοεῖται, αἰτί τῶ ἀφορισμένοι. καθὼς πάλιν τῆτο καὶ διὰ τῆ προφήτου Ἀμῶς ἔλεγεν ὁ τῆ ὄλων Θεός, „ Καὶ ἐποτίσετε τὰς ἡγιασμένους οἶνον. (Ἀμ. β'. 12.) ἦτοι τὰς ἀφορισμένους, καὶ ἀφιερωμένους τῷ Θεῷ, Ναζιραίους. καθὼς δὲ, δεῦν διαφέρει τὸ ἀφορισμένον ὑπὸ τὸ κλητὸν, ὡς ἐρμηνεύει ὁ Μητροφάνης, καθ' ὅτι καὶ τὸ ἀφορισμένον ἔχει κλήσεως ἀφορίζεται, καὶ τὸ κλητὸν ὑπὸ τὰ ἄλλα ἀφορίζεται: ποικιλοτρόπως καὶ ἡ ἐνεργεία καὶ βεβλήσις τῆ Θεοῦ καὶ Πατρὸς ἐν τῷ ἀφορισθῆσαν, καὶ ἡ τῆ Ἰησοῦ Χριστοῦ, παρ' ἧ οἱ αὐτοὶ ἐκλήθησαν, μιᾶ καὶ ἡ αὐτὴ εἶναι, καὶ δεῦν ἔχει καμμίαν διαφορῶν: καθ' ὃ δηλαδὴ ὁ Χριστός εἶναι Θεὸς αἰδῖος. ἐκείνων δὲ ὅπῃ εἶναι μιᾶ ἡ ἐνεργεία καὶ ἡ βεβλήσις, ἐξ ἀνάγκης τῶν εἶναι καὶ μιᾶ ἡ ἐσῖα, καὶ τὸ κοινὸν ἀξίωμα τῆ φιλοσοφῶντων ὁμῶν καὶ θεολογούντων· ἐκείναι δὲ ἡ ἀπὸ τῆ προφῆτου εἰς τὸ, Ἰησοῦ Χριστοῦ. τὸ γὰρ ἀνεπίτηδες τῶ ὅτι, „ Καὶ παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ πετημένους κλητοὶς. γεματῆ δὲ εἶναι ἡ θεία Γραφή ὑπὸ τὸ ποικίλον χῆμα πῶς ἐκείναις, πῶς ὁποίας τὸ ἰδίωμα φυλάττων καὶ ὁ Ἀπόστολος Ἰάδας, ἐμεταχειρίθη ἐδῶ τὸ χῆμα τῶτο, ἀφείς τὴν παρὰ προφῆτου ὡς φανερῶς προσυπακαυμαθῆναι ἔξωθεν, καὶ τὸν Μητροφάνη· ἐπειδὴ δὲ ὁ Κύριος ἔειπεν „ εἰσεὶς διώταται ἐλθεῖν πρὸς με, ἐγὼ μὴ ὁ Πατὴρ ὁ πέμψας με ἐκλύσει αὐτόν. (Ἰω. 5'. 44.) ἃ τῶτο ὁ Ἀπόστολος ἔπος δείχνει τῶρα ἐδῶ ἀληθινὸν τὸν λόγον τῶτον τῆ Κυρίου. ἃ τῆ τῶς ἡγιασμένους ὄντας ἐν τῷ Πατρὶ, λέγει πετημένους παρὰ τοῦ Χριστοῦ, καὶ κλητῶν. ἐπειδὴ δεῦν ἔχασιν αὐτοὶ ὑπὸ λόγων τὸν ἡγιασμένον, ἀλλὰ ὑπὸ τὸν Πατέρα, ὅπῃ τῶς εἰλκυσε καὶ τῶς ἡγίασεν.

2. „ Ἐλεος ὑμῖν, καὶ εἰρήνη, καὶ ἀγάπη πληθυνθείη.

Εδῶ ἀποδίδονται ὅλα τὰ ἀνωτέρω λόγια: ἦγον ἐγὼ ὁ Ἰάδας Ἰησοῦ Χριστοῦ δούλος, ἀδελφός δὲ Ἰακώβου, λέγω εἰς ἐσῶς πῶς ἡγιασμένους ἐν Θεῷ Πατρὶ, καὶ κλητῶν παρὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ. τί δὲ σῶς λέγω; ἄμποτε νὰ πληθυνθῆ εἰς ἐσῶς, ἔλεος, εἰρήνη, καὶ ἀγάπη: ταυτὸν εἰπεῖν, σῶς χαριετῶ. ὅλα γὰρ ταῦτα εἶναι, ὁ συνήθως λεγόμενος χαριετισμός· λέγει δὲ, ὅχι μόνον νὰ δοθῆν εἰς αὐτῶς τὰ χαριετῶματα ταῦτα, τὸ ἔλεος, ἡ εἰρήνη, καὶ ἡ ἀγάπη, ἀλλὰ καὶ νὰ πληθυνθῆν. ἐπειδὴ δεῦν λέγει νὰ δοθῆν εἰς αὐτῶς τῶρα, ὡσαύτῃ νὰ μὴ τὰ ἔχον, ἀλλὰ ἐπειδὴ καὶ τὰ ἔλαβον πρότερον ἃ τῆ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, καὶ πῶς ἐναρέτω αὐτῆ πολιτείας, ἃ τῶτο εὔχεται τῶρα νὰ αὐξάνη αὐτῆ καὶ νὰ πληθυνθῆν εἰς αὐτῶς. ἃ τῆ τῶ αὐτοὶ δεῦν ἔχον ἀπολάβειν τὸ παρὰ Θεοῦ ἔλεος, καὶ τὴν πρὸς Θεὸν εἰρήνην καὶ ἀγάπην, δεῦν ἡδελαν ὀνομασθῆν τελείως ἀφορισμένους, καὶ κλητοὶ παρ' αὐτῶ· καθὼς τῶτο βεβαίον ὁ μέγας Ἀπόστολος Παῦλος λέγων „ ὅτε δὲ ἡ χριστοῦ, καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφανῆ τῶ Σωτῆρος ἡμῶν Θεοῦ, ἐκ ἐργῶν τῆ ἐν δικαιοσύνῃ, ὡν ἐποίησαμεν ἡμεῖς, ἀλλὰ καὶ τὸν αὐτῶ ἔλεον ἔσωσεν ἡμᾶς. (Τιτ. γ'. 4.) Καὶ πάλιν „ δι-καιωθέντες ἐν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν πρὸς τὸν Θεόν. (Ρωμ. ε'. 1.) τὴν ἐπίτασιν λοιπὸν, καὶ τὴν αὐξήσιν τῆ ἀνωτέρω ἀγαθῶν εὔχεται εἰς αὐτῶς ὁ Ἀπόστολος: δηλαδὴ ἵνα ἔχασιν πλησιωτέρων τὴν εἰς Θεόν, καὶ εἰς ἀλλήλους εἰρήνην, καὶ ἀγάπην, καὶ τὸ παρὰ Θεοῦ ἔλεος: καθὼς καὶ ὁ Δαβὶδ εὔχεται λέγων „ παράτεινον τὸ ἔλεός σου πρὸς τὴν γνώσκασίσει. (Ψαλ. λ'. 11.) τὸ ἔλεος μὲν ἐν εἰδείξεν ὁ Θεός, ἐπειδὴ ἃ ἀπλάγηκα ἐλέες αὐτῶ αἰεκαλέσθημεν εἰς τὸ νὰ εἰμεθα πισοί, καὶ ὑπηρετῶν Θεοῦ· τὴν εἰρήνην δὲ, ἃ τῆ τῶ κατηλλάγημεν τῷ Θεῷ ἡμεῖς οἱ προσκρούσαντες, καὶ εἰρηνοποιήθημεν αὐτῶ ἃ τῆ τοῦ αἵματος τῶ ἵου αὐτῶ· τὴν δὲ ἀγάπην εἰδείξεν ὁ Θεός, ἃ τῆ τῶ ἔδωκε τὸν υἱὸν τῶ τὸν μογογενῆ εἰς θάνατον, ἃ τῆ τὴν ἐδικτύμας ἀγάπην καὶ σωτηρίαν.

3. „ Ἀγαπητοὶ, πᾶσαν σπουδὴν ποιέμενος γράφω ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας ἀνάγκην ἔχων γράψαι ὑμῖν, παρακαλῶν ἐπιπαυνοῦν τῆ ἀπάξ παραδοθείση τοῖς ἁγίοις πίστι.

Πολλῶν, λέγει, σπουδῶν καὶ ἀγάπην ἔχων νὰ σῶς γράψω, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, ἃ νὰ ἀναγγέλω εἰς ἐσῶς, ὅσα συμφέρειν καὶ ἀποβλέπειν εἰς τὴν κοινὴν σωτηρίαν, πῶς ἡμῶν τῆ ὁδοῦ.

διδασκάλωντας, ὅσον καὶ ἑσᾶς τῶν μαθητῶν μας. ἐπειδὴ μία καὶ ἡ αὐτὴ ζωὴ καὶ σωτηρία ἔχα-
 εἶσθαι παρὰ Θεοῦ καὶ εἰς τὰ δύο μέρη. ἀπαραίτητον λοιπὸν ἐνόμισα τὸ νὰ σᾶς γράψω, ἵνα τί;
 ἵνα νὰ σᾶς ᾤψακαλέσω ἵνα τῆς ἐπιτολῆς με ταύτης, νὰ αὐξήσετε τὴν καλὴν συνειδήσιν καὶ ζή-
 λον καὶ ἀγάπην ὅπως ἔχετε ἵνα τὴν καθαράν, καὶ ἀγίαν ἡμῶν πίσιν, τὴν ὁποίαν παρέδωκεν εἰς τὰς
 ἁγίους Ἀποστόλους ὁ ἅγιος τῶν ἁγίων Χριστός, εἰπὼν „πορεύθετες μαθητεύσατε πάντα τὰ Ἔθνη,
 „ βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τῶ Πατρὸς, καὶ τῶ Υἱοῦ, καὶ τῶ ἁγίῳ Πνεύματος, διδάσκοντες
 „ αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. (Ματ. κ. 19.) ἐπειδὴ τὸ ἐπαγωνίζεσθαι ὅπως
 λέγει ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος, δείχνει αὐτὸς, ὅτι ἐκράτην τὴν ἀλήθειαν καλῶς καὶ ἀνδρείως. καὶ δεῖ
 ὑπέφερον νὰ πλανηθῶν καὶ νὰ δαλωθῶν ἄπο τῆς νοτιᾶς κλέπτας τῶν ψυχῶν: ἦγυν ἄπο τῆς πό-
 τε ἀναφανείας αἰρετικῆς ἠθῶν καὶ χρεωσικῶς ἀνομασίαν αὐτὸς ἀγαπητοὺς, ἵνα δύο αἴτια. εἴ-
 μῶν, διὰ τὴν ἡγάπων τὸν Χριστόν, καὶ ἐπαύδαζον νὰ φυλάττων τὰς ἀγίας καὶ ζωοποιὺς αὐτῶ ἐν-
 τολάς. καὶ ἄλλο δέ, ἵνα τί μὲ τὸ ὄνομα αὐτὸ ἠθέλησεν ὁ Ἀπόστολος νὰ τὰς παρακινήσῃ νὰ
 εἶναι πλέον θερμότεροι εἰς τὴν πρὸς ἀλήθειας ἀγάπην: διὰ τὴν, αὐτῶν λέγει, σᾶς ὀνομάζω
 ἀγαπητῆς, χρεωσείτε καὶ ἐσεῖς νὰ δείχνετε μὲ τὰ ἔργα τὸν ἑαυτὸν σᾶς τοιοῦτον ἀγαπητὸν, καὶ διὰ
 μέσου τῆς γνησίας πρὸς ἀλήθειας ἀγάπης. ἐπειδὴ αὐτῶ ἐσεῖς δεῖ ἀγαπᾶτε γνησίως καὶ ἀδόλως
 εἰς τὸν ἄλλον, ἀλλὰ ἔχετε ἐχθρὰς καὶ φθόνους καὶ φιλονεικίας καὶ ματαίας μάχας, δεῖ εἶσθαι
 πλέον ἀγαπητοὶ κατ' ἀλήθειαν, ἀλλὰ μᾶλλον μισητοὶ, ἵνα τί μισεῖτε εἰς τὸν ἄλλον.

4. „ Παρασέδυσαν γὰρ τινες αὐθροπιοί, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι
 „ εἰς τὸ τὸ κέριμα, ἀσεβεῖς, τὴν τῶ Θεοῦ ἡμῶν χάριν μεταπι-
 „ δείτες εἰς ἀσέλγηαν, καὶ τὸν μόνον Δεσπότην Θεόν, καὶ Κύριον
 „ ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν ἀρνέμενοι.

Κ Αὐτῶς καὶ προσφυῶς εἶπεν ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος τὸ, παρεσέδυσαν. ἦτοι κρυφίως, καὶ ἀπειθαρι-
 τῶς ἐμβῆκαν: μὲ τὴν λέξιν γὰρ αὐτῶν ὑποδεικνύει τὰς τότε αἰρετικῆς, κλέπτας, καὶ λησᾶς.
 ἵνα τί δεῖ ἐμβῆκαν εἰς τὴν αὐτὴν τῶν προβάτων ἄπο τὴν θύραν τὴν κοινὴν, καὶ καθολικὴν,
 ἀλλὰ ἄπο τὴν θυρίδα: ἦγυν ἀπὸ τὸ ᾤψαθυρον. τὸ ὁποῖον εἶναι ἴδιον τῶν κλεπτῶν, καὶ ὄχι τῶν
 οἰκοκυρίων, καὶ ἀληθινῶν ποιμῶν, καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος „ ὁ μὴ εἰσερχόμενος ἵνα τῆς θύ-
 „ ρας εἰς τὴν αὐτὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνειν ἀλλοχόθῃ, ἐκεῖνος κλέπτῃς ἔστι καὶ λη-
 „ σῆς. ὁ δὲ εἰσερχόμενος ἵνα τῆς θύρας, ποιμῶν ἔστι τῶν προβάτων. (Ἰω. ι. 1.) πολλὰ δὲ
 ἀληθῶς λέγει, ὅτι οἱ αἰρετικοὶ αὐτοὶ προεξελάθησαν, καὶ προεφανερώθησαν παλαιά. ἵνα τί καὶ ὁ
 Πέτρος, καὶ ὁ Παῦλος οἱ Κορυθαῖοι Ἀπόστολοι ἐπροφήτευσαν ἵνα τῆς, καὶ ἔγραψαν εἰς τὰς ἐπι-
 στολάς των: ὁ μὲν ἦν Πέτρος λέγει „ τῶ πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλάσσονται ἐπ' ἐχάτων τῶν
 „ ἡμερῶν ἐμπαικται, καὶ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας πορεύμενοι, καὶ λέγοντες. πῶς ἔστιν ἡ ἐπαγγελία
 „ τῆς παρουσίας αὐτῆ; (β'. Πέτρ. γ'. 3) Καὶ πάλιν „ ἐγείνοντο δὲ καὶ ψεῦδοπροφήται ἐν τῶ
 „ λαῶ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψεῦδοδιδασκαλοὶ, οἱ τινες παρεσάξουσιν αἰρέσεις ἀπωλείας, καὶ
 „ τὸν ἀγοράσωσιν αὐτοὺς Δεσπότην ἀρνέμενοι, ἐπάγοντες ἑαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν. (β'. Πέτ.
 β'. 1.) ὁ δὲ Παῦλος γράφει πρὸς Τιμόθεον „ τὸ δὲ Πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς
 „ ὑποστήσονται τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασι πλανῆς, καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων,
 „ ἐν ὑποκρίσει ψευδοδολῶν, κεκαυπησιασμῶν τὴν ἰδίαν συνείδησιν. (ἀ. Τιμ. δ'. 1.) Περὶ
 „ τῶν ἔγραψε καὶ ὁ Θεολόγος Ἰωάννης „ ἀγαπητοὶ μὴ παντὶ πνεύματι πισθεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζε-
 „ τε πῶς τὰ πνεύματα εἰ ἐκ τῶ Θεοῦ ἔστιν, ὅτι πολλοὶ ψεῦδοπροφήται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν Κόσμον.
 (ἀ. Ἰω. δ'. 1.) καὶ ἀλλοχὸς λέγει: ὅτι οἱ πιστοὶ δεῖ εἶναι ἐκ τῶ Θεοῦ, ἀλλὰ εἶναι μέρος τῶ αὐτι-
 χεῖσιν. τῆς καὶ Ἀντιχριστῆς φανερῶς ὀνομάζει. πρὸ τῶν Ἀποστόλων δὲ καὶ ὁ Κύριος προεῖπε πε-
 ρὶ αὐτῶν „ βλέπετε μήτις ὑμᾶς πλανήσῃ: πολλοὶ ἦν ἐλάσσονται ἐπὶ τῶ ὀνοματί μου λέγοντες.
 „ ἐγὼ εἰμι ὁ Χριστός, καὶ πολλὰς πλανήσασιν. (Ματθ. κδ'. 4.)

Οὗτοι ἦν οἱ ἀπατεῶνες, ὀνομάζοντες τὸν ἑαυτὸν πύς χριστιανῆς, διὰ τὸ ὄνομα τῶν πολλοῦς
 ἐπλανῶν, καὶ ἐτράβιζον εἰς τὴν ἐδικὴν τῆς ἀσεβείας. λέγει δὲ ἐδῶ ἵνα τὰς μιαιωνικῆς Νικολαΐ-
 τας, καὶ Οὐαλεντίνους, καὶ Σιμωνιακῆς: οἱ ὅποιοι ὄντες γαστρίμαργοι καὶ ἀκόλαστοι, ὑπο-
 κείνοντο πῶς εἶναι διδάσκαλοι: καὶ ἐτίθει ἵνα τῆς διδασκαλίας αὐτῶν, ἐμβαινοντες μέσα εἰς τὰ ὀ-
 σπήτια, εἰσελκον τὰ γυναικεία τὰ σεσωρόμενα ἀμαρτίας, καὶ αἰχμαλωτίζον αὐτὰ εἰς τὰς κα-
 κίας των ἐπιθυμίας, ὡς λέγει ὁ Παῦλος. διὰ τὴν αὐτοὶ πλάσαντες πῶς κάμνουν τὰ κακά τῆς Ἰε-
 ρῆς τελετῆς ἐν τῶ καιρῶ τῆς ρυτῆς, ἐδόθησαν οἱ ἀκάθαρτοι εἰς κρίτας γυναικῶν, καὶ ἀσελ-
 γείας. ἀσεβεῖς μὲν ἦν ὀνομάζει αὐτοὺς ὁ Ἀπόστολος Ἰούδας, ἐπειδὴ καὶ ἀρνέθησαν παντελῶς τὸν
 Θεόν,

Θεόν, ἢ ἔπεςαν εἰς ἀθείαν. ἢ μὲ τὸ νὰ μὴ θέλουν νὰ πισθῶν, ἢ νὰ λατρεύουν τὸν μόνον ἀληθινὸν Θεόν, διὰ τὸ τῶν ὑποτάλασιν τῶν σαρκικῶν αἰσθητικῶν, ἄδαιμονίαν νομίζουσι ἢ ὀνομάζουσι. λέγει δὲ ἢ ὅτι τῶν χάριν ὅπως ἐχάρισαν εἰς ἡμᾶς τὰς Χριστιανὰς ὁ Θεός, νὰ ἔχωμεν ἀληθινῶν πίσιν, ἢ σώφρονα ἢ καθαραὶ ἢ ἁγίαν ζωὴν, ἵνα ἔξ τῶν ὑποτάλασιν τῶν ἐν ἕρανσι ἀφθαρτον μακαριότητα: ταύτῃ, λέγω, αὐτοὶ οἱ ἐπάρατοι τῶν ἐμετάθεσαν, ἢ τῶν ἐμετάβαλαν εἰς ἀσελγείας ἢ εἰς ἀκαθάρτες ἡδονὰς, ἢ ἐκήρυττον, ὅτι ἢ τῶν ὑποτάλασιν, αὐτὴ εἶναι ἢ ἐν ἕρανσι ἐλπίζομεν ἐκείνη μακαριότης ἢ ἀφθαρτος ζωὴ. ὅσον ἀκολούθως ἀρνεῖτο ἢ τὸν Δεσπότην ἢ Κύριον Χριστὸν τὸν Θεὸν ἡμῶν, τὸν ἐκείνω τῶν μὴ τῆς ἀμαρτίας ἢ ἀκαθαρσίας, φυδῶν δὲ ἢ διδάσκαλον τῆς ἀρετῆς ἢ τῆς καθαρῆς, ἢ ἁγίας ζωῆς: κατηγοροῦντες οἱ πάσης κατηγορίας ἄξιοι, τῶν ὑπ' αὐτῶν νομοθετηθεῖσαν σωφροσύνην ἢ καθαρότητα, ὡς ἀσύμφορον τάχα καὶ περιττῶν, ἢ μηδενὸς καλῶν πρόξενον. ἢ τῶν δὲ εἶναι κἀνείνα θαυμαστόν. ἔξ τὴν τὸ σκότος δὲ ἔχει κἀμμίαν κοινωνίαν μὲ τὸ φῶς, ἔπε ἢ ἀκαθαρσία ἢ ἀσελγεία, μὲ τῶν σωφροσύνην ἢ καθαρότητα. Σημειῶσαι δὲ, ὅτι ὁ Θεὸς ἔτος Ἀπόστολος σιωπῶντος ἐφανέρωσε τῶν μεγαλειότητα ἢ θεοπεπῆ δόξαν τῶν Κυρίου ἡμῶν, μὲ τὸν σίχον τῶν ὄν εἶπε, „ Καὶ τὸν μόνον Δεσπότην Θεόν, ἢ ἢ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ἀρνεύμενοι. φανερόν γὰρ εἶναι, ὡς ἐρμηνεύει ὁ Μιτροφανῆς, ὅτι ὅλα ταῦτα τὰ ὀνόματα προσαρμόζει ἢ ὑποδίδει ὁ Ἀπόστολος εἰς μόνον τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν, ἢ ὄχι εἰς τὸν Πατέρα, ἢ εἰς τὸν Χριστόν. ἐπειδὴ δὲ εἶπε μὲ τὸ ἄρθρον, ἢ τὸν Κύριον ἡμῶν ἢ Ἰησοῦν Χριστόν, ἵνα ἔξ τῶν φανερώση δύο ὑποτάσεις, τὸν μὲν Πατέρα, μόνον Δεσπότην Θεὸν ὀνομάζων, τὸν δὲ Υἱὸν, Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν. ἀλλὰ τὸ ἐπρόφερε χωρὶς ἄρθρον, „ Καὶ ἢ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν ἀρνεύμενοι: διὰ νὰ μᾶς δώσῃ νὰ νοήσωμεν, ὅτι διὰ τὸν αὐτὸν Χριστόν εἶπε ἢ τὸ „ τὸν μόνον Δεσπότην Θεόν. ἐπειδὴ λοιπὸν φανερῶς ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος μόνον Δεσπότην Θεόν, ἢ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἄρα διττὸν ἢ ἐδύρει ἢ ὁμολογεῖ τὸν Χριστόν, ὁ τῶν Χριστῶ μαθητῆς, τῶν λόγῳ τῶν ὑποτάσεων ἐπ' αὐτῶν δύο φύσεων, Θεότητος, λέγω, ἢ ἀνθρωπότητος. καὶ δείχνει, ὅτι ὁ ἢ ἀληθεῖαν Θεὸς ὢν, ἢ ἀληθεῖαν ἔγινεν ἀνθρωπος, ἀγκαλὰ ἢ ἔξ φιλανθρωπίαν ἀνέκασον προσλαβὼν ἐν τῇ ὑπερθέῳ αὐτῶν ὑποτάσει τῶν ἀνθρωπίνῳ φύσιν, χωρὶς κἀμμίαν σύγχυσιν ἢ σωμαλοφίῳ, εἶας ὑπῆρχε ἢ μὴ τῶν ἄφρασον ἐνώσιν, ἐν δυοῖν τελείαις φύσεσι γνωριζόμενος. ὡς ὅπως καὶ ὁ Θεωπέσιος ἔτος Ἰάδας, ἀληθινὸν Θεὸν ὀνομάζει τὸν Χριστόν: καθὼς ἢ ὁ Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης, καὶ ὁ Παῦλος. ὁ λόγος γὰρ ἔτος ὅπου λέγει ἐδῶ, τὸν μόνον Δεσπότην Θεόν ἢ Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν εἶναι ὅμοιος μὲ ἐκείνον ὅπως εἶπεν ὁ Ἰωάννης περὶ τῶν Χριστῶ, „ ἔπος ἔστιν ὁ ἀληθινὸς Θεός, ἢ ἢ ζωὴ ἢ αἰώνιος. (ἀ. Ἰω. ἐ. 20.) καὶ μὲ τὸν λόγον ὅπως εἶπεν ὁ Παῦλος περὶ τῶν αὐτῶν Χριστῶ, „ ὢν οἱ Πατέρες, ἢ ἔξ ὢν ὁ Χριστὸς τὸ ἢ σάρκα, „ ὁ ὢν ἐπὶ πάντων Θεὸς ἄλογητος εἰς τὰς αἰῶνας. Ἀμὲν. (Ρωμ. 9. 5.) μὲ τὸν αὐτὸν δὲ λόγον φανερόν ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὁ αὐτὸς ἀληθινὸς Θεός, ἔγινε πρὸς τέτοις ἢ ἀνθρωπος ἀληθινός, ἵνα θεώσῃ τὸν ἀνθρωπον.

5. „ Ὑπομῆσαι δὲ ὑμᾶς βάλωμι, εἰδοῦς ὑμᾶς (1) ἄπαξ τῶντο, ἢ ὅτι ὁ Κύριος (2) λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας, τὸ δάπερον, ἢ τὰς μὴ πισθῶσαντας ἀπώλεσε.
6. „ Ἀγγέλως τε τὰς μὴ τηρήσαντας τῶν ἑαυτῶν ἀρχῶν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κείσιν μεγάλης ἡμέρας, ἢ δεσμοῖς αἰδίοις ὑπὸ ζόφον πετήρηκεν.
7. „ Ὡς Σόδομα, ἢ Γόμορρα, ἢ αἰ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον ἢ τέτοις τρόπον ἐκπορνύσασαι, ἢ ἀπελθῶσαι ὀπίσω σαρκὸς ἢ ἔτερας, πρόκωνται δαῖγμα πυρὸς αἰώνιος θίκῳ ὑπέχασαι.

ΜΕ τὰ τρία ταῦτα ὡς παραδείγματα βεβαίονοι ὁ Ἀπόστολος Ἰάδας, πῶς ἔχον νὰ ἀπωλεθῶν οἱ αἰωτέρω αἰρετικοί. καθὼς ἔξ, λέγει ὁ Θεός, ἢ ἠδύθερωσε μὲν πρῶτον τὸν λαὸν τῶν Ἐβραίων ὑπὸ τῶν

(1) Ἐν ἄλλοις ἔπε χάφεται, χωρὶς τῶν ὑμᾶς, εἰδοῦς ἄπαξ τῶντο. καθὼς γὰρ περὶ τῶν ἐστὶ, διὰ τὴν ἀπὸ μίας λέξεως γραφεται.

(2) Ὁ δὲ Θεωπέσιος τῆς Ἀλεξανδρείας Κύριος ἀπὸ τῶν Κύ-

ριος, Ἰησοῦς ἀνέγνω. ἔπε γὰρ φησὶν „ εἰδοῦς ἄπαξ πάντα ἔπε ἢ Ἰησοῦς λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας, τὸ δάπερον τῶν μὴ πισθῶσαντας ἀπώλεσε. ἔπειτα σιωπῶντες λέγον, εἰς αὐτῶν τῶν ἀποκειμένων τῶν ἁγίων φωνῶν διέσωσαν ὁ Ἰησοῦς (ὁ Χριστὸς

τῶ τυραννίαν ἢ σκλαβίαν τῶ Φαραῶ καὶ τῶ Αἰγυπτίαν, με πολλὰ καὶ ἀβάδοξα σημεῖα καὶ πληγὰς, ἃς τῶ πίσι καὶ ἑρκαιμοσίαν ὅπως ἔκαμε πρὸς τὰς Πατέρας αὐτῶν: δηλαδή τὸν Ἀβραάμ, Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ. ὕπερον δὲ ἀπώλεσεν αὐτὰς, καὶ κατέσρωσε τὰ κόκκαλα αὐτῶν εἰς τὴν ἔρημον, καὶ δὲν τὰς ἀφῆκε νὰ ἔμβυν εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας ἃς τῶ ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ ἀπειθείαν, χωρὶς νὰ τὰς ἀφελήσῃ τίποτε ἢ πρὸς τὰς Πατέρας αὐτῶν τὸ Θεῖο οἰκειότητος καὶ ἐμψύχως: τέτοιας λογῆς θέλων ἀπαλεσθῆναι καὶ οἱ ἀνώτερον αἰρετικοί. καὶ δὲν θέλων ἔμβυν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν ἑραίων ἃς τὰ ἀσεβῆ αὐτῶν καὶ αἰρετικά δόγματα, καὶ διὰ τὴν ἀσελίαν αὐτῶν ζωὴν. Καὶ καθὼς ὁ Θεὸς κατέδικασεν εἰς τὸ παντοτινὸν σκότος τὰ ἄδεν τὰς πονηρὰς Ἀγγέλους: ἦτοι τὰς δαίμονας, οἱ τινες μὲν τὸ νὰ ὑπερηφανώθησαν ἀνοήτως, καὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ φυλάξουν τὴν τάξιν καὶ τὸ ἀγγελικὸν ἀξίωμα ὅπως ἔχασεν εἰς αὐτὰς ὁ Θεός, ἀλλὰ ἠβελήθησαν νὰ ὑπερβῶν αὐτὸ, καὶ νὰ γῆραι ἰσάθειοι: ἃς τὸ ἐσφραγίσθησαν μὲν οἱ ἄθλιοι τὸ ἐδικόντες φωτεινὸν οἰκητήριον, ὅπερ ἦτον ὁ ἕρανος, ἐκρημνίσθησαν δὲ δὲ τὸν ἕρανον, καὶ ἔπεσον κάτω εἰς τὰς σκοτεινὰς καὶ βαθυτάτας πόπας τῆς γῆς. καὶ δικαίως τὸ ἐπαροῦσι: οἱ γὰρ μετὶ τὴν σφραγίσαν τὰ θεῖα φωτὸς ἀσβολωθέντες καὶ σκοτεινοὶ γινόμενοι, ἀρμόδιον ἦτον νὰ κατεδικασθῶν καὶ εἰς σκοτεινὰς τόπας. ὅπως σφίγγωδες ὑπὸ τῶ Παντοκράτορος Θεοῦ μετὰ τὰ ἄλυτα δεσμά τῶν πονηρῶν τῶν ἐπιθυμῶν, φυλάττονται εἰς τὴν μεγάλην ἡμέραν τῆς κρίσεως, καὶ τὴν ὅποιαν ἔχον νὰ παραδοθῶν εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον: ἐτς καὶ οἱ ἀνώτερον αἰρετικοὶ ἔχον νὰ παραδοθῶν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, μαζί μετὰ τὸν σκοτεινὸν πατέρα τὸν Διάβολον, τὸν ὅποιον ἐμιμήθησαν. (1)

Καὶ καθὼς αἱ πρῶτες πόλεις τῶν Σοδόμων κατεκράσαν μετὰ τὸ πῦρ, καὶ τὰ φημι, ἃς τὴν παρομοίαν μετὰ τὰς αἰρετικὰς τάξεις, ἔπεσαν εἰς πορνείας καὶ ἀσελγείας, καὶ μάλιστα εἰς τὴν θεομίσητον καὶ ἐπάρατον ἀμαρτίαν τῆς ἀρσενοκοιτίας. ταύτῃ ἢ ὀνομάζει σάρκα ἐτέρα ὁ Ἀπόστολος, καθ' ὅτι τὸ σῶμα τῶ ἀρρέαν, εἶναι πᾶν ζῶον, καὶ πᾶν ἀόμοιον, καὶ ἀλλότριον τῆς φυσικῆς, καὶ νομίμου σπουσίας, καὶ ἔδεν χρησιμὸν πρὸς παιδοπία: τὸ δὲ σῶμα τῆς γυναίκος, αὐτὸ καὶ φύσιν ἔδεν πρὸς σπουσίαν, ἃς τὴν γίνεται γόνιμον καὶ παιδοποιεῖ: καθὼς εἶπε καὶ ὁ προπάτωρ Ἀδάμ. „ τὸ τοῦ κύνος ἐκ τῶν ὀσῶν μου, καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκὸς μου. εἶκεν τότε καταλείπει „ ἀνδρῶς τὸν Πατέρα αὐτῶν, καὶ τὴν Μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτῆς. „ καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. (Γέν. β'. 23.) τὸ δὲ σῶμα τῶ ἀρρέαν, ἔτερον καὶ ἀλλότριον ἐστὶ τῆς σπουσίας, καὶ πᾶν ἀόμοιον: τί λέγω; καὶ αὐτὸ τὸ σῶμα τῆς γυναίκος, οἰκεῖον μὲν λέγεται καὶ νόμιμον, ὅταν εἴς ἄνδρα πέρη μίαν γυναῖκα. εἰ δὲ ἄς ἄνδρα πρὸς ἄλλη εἰς πολλαῖς γυναῖκας, ἀλλότριον καὶ ἔξωον εἶναι καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὸ σῶμα τῆς γυναίκος, καὶ ἔξωον εἶναι κατωτέρα δὲ τῆς ἀρσενοκοιτίας καὶ τὸν μολυσμόν, ἢ πρὸς πολλαῖς γυναῖκας γενομένη πορνεία, καὶ τὸν ἕρον Θεοφύλακτον: καθὼς, λέγω, αἱ πρῶτες πόλεις τῶν Σοδόμων κατεκράσαν, καὶ εἶκεν ἐως τῆς σήμερον ἔμωροσθῶν εἰς τὰ ὀμμάτια τῶν ἀνθρώπων, μία ζωπιανὴ ἀποδείξῃς τὰ αἰωνίου καὶ ἀτελοπίας πυρὸς, ὅπως μέλει αὐτὰς νὰ δεχθῇ. (καὶ ζωπιανοὶ ἢ οἱ ἄθλιοι δὲ τὸ πῦρ κατεκράσαν, καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν, δὲ τὸ πῦρ ἔχον νὰ κολάζονται αἰωνίως) τωπιωτρόπως καὶ οἱ ἄνωθεν αἰρετικοὶ, ἔχον νὰ λάβων τὴν ὅμοίαν καταδίκην τῶν Σοδομιτῶν ἐν τῶ ἀσβέσω πυρὶ τῆς γενέσεως. ἃς τὸ ἔσεῖς χριστιανοί, θαρσεῖτε, καὶ μὴ πλανηθῆτε δὲ τὴν πλάνην τῶν κακοδόξων αὐτῶν: ἐπειδὴ καὶ θέλετε ἰδοῦν τὴν ἀνυπόφορον τιμωρίαν, ὅπως ἔχον νὰ λάβων οἱ ἀσεβεῖς αὐτοί.

8. „ Ὅμοίως

„ δηλαδή ἐξ Αἰγύπτου τὸν λαόν, αὐτὸς ἄρα ἐστὶν ὁ λέγων πρὸς τὸν ἱεροφάντη Μωσῆα, ἐγὼ εἶμι ὁ ἴων. ἀκούων ἦκουσα τὸ ζήτησιν σου ἢ ἴων Ἰσραὴλ, καὶ κατέβην πρὸς ἐξελέξαν αὐτὸς. (λόγ. λβ'. ἢ Ἰσραὴλ τῶν πτωχῶν.)

(1) Διὰ τὸ πῦρ τὸ ἦταν τῶ Ἀποστόλου Γάβριελ ἐρωτηθεὶς ὁ φερωνύμω μέγιστος Μάξιμος, εἶπεσιν αὐτὸν λέγει, Ἀρχὴ ἢ μὴ τρεπσαν τὸν αὐτὸν Ἀγγέλου ἐστὶν, ὁ λόγος τυχόν καθ' ὅτι ἐκτίθησαν. ἢ ἡ δοθεῖσα πρὸς ἐκθέσειν αὐτοῖς κατὰ χάριν φυσικὴ διπλασία. ἢ ἡ κατὰ τὴν ἀξίαν τῆς χάριτος πῆξις τῆς σάσεως. τὸ δὲ οἰκητήριόν ἐστὶν, ἢ ὁ ἕρανος, ἢ ἡ κατὰ τὴν ἔξωον ἢ ὑπερ ἐνοίαν ἀγαθῶν σοφία, καὶ οἱ κῆν ἐδμηκρογήθησαν. οἱ δὲ γὰρ καὶ σοφίαν ὀνομάζω τὸν λόγον. ἢ ἡ φρενιτικὴ ἢ δὲ δὲ ἀπὸν αὐτοῖς φυσικῶν καὶ ἐπικτητῶν ἀγαθῶν ἐπισκοπὴ τῆς ἀρχαίης τῆς Θεοσεπας, καὶ ἀπέλιπον τυραννήσαντες. Ἀἱ δὲ οἱ δὲ δὲ ἀπὸ ἧσιν, ἢ κατὰ γνῶσιν αὐτῶν παντελεῖς τε καὶ διλογικῆς πρὸς τὸ καλὸν ἀκινητία, καθ' ὅτι ἡ ἐδὲ ἀρχὴν ἔδεν ποτε θείας ἀτέσεως ἀπεκλάουσι. ἢ, ἢ διὰ τὴν ἡμῶν σωτηρίαν τῆς καθ' ἡμῶν μωμίας αὐτῆς ἐπέχουσα κατὰ ἀνοίαν τῶ Θεοῦ διώματι, μὴ τυχλωρῶσα ἀνοίαν τῆς αὐτῆς πονηρίας τῶ καθ' ἡμῶν μωμίας.

„ γανήματα. Ζόφος δὲ ἐστὶν, ἢ παντελής καὶ ὀλοκληρος τῆς θείας ἀγνοίας χάριτος, καθ' ὅτι ἡ δὲ ἰσὺν γυναικῶς ποιουμένης, τῆς μακαρίας καὶ παμφαῖς τῆ ἀκρίτης φησι ἐξέρχεται διαδόσεως, πρὸς τὸ μὴ ἔν (ἦτοι τὴν κακίαν) πάσαν τὴν δὲ ἀσταν αὐτοῖς κατὰ φύσιν νεερῶν διώματι, ἀνώλουσιντες. τί δὲ πῆσονται κατὰ τὴν φοβερὰν ἡμέραν τῆς κρίσεως; μόνος οἶδεν ὁ δίκαιος Κριτῆς, ὁ κατ' ἀξίαν ἐκάστην δικαίαν ἀφορίζων τὴν ἀμοιβλῆν. καὶ τὸ μετὰ τῆς κακίας ἴσον ἀρετόντος τὸ ἐπ' αἰῶσιν ἀπέδος διανεμῶν τῆς κρίσεως, καὶ ἀποσφρον τὴν ἐπ' αἰῶσιν ἀπεδὲν ληπτικῆς φησον σωματικῶν μετὰ δικαιοσύνης τῆς ἀγαθῆς αὐτῆς δόγματα (ἐν τῇ ἐδέκατῃ λύσει ἢ ἀποσφρον) λέγει δὲ καὶ ὁ μέγας ὁ Πατριάρχης Βαρθολομαῖος, ὁ Θεὸς ἀπ' ἀρχῆς καλῶν ἀρχῶν τῶ Διαβόλου ἀπετίσεως, καὶ εἰς ἐκ ἀφάρετον, ὁ δὲ λαβῶν, ἀπέτιπε, καὶ αὐτ' αὐτὸς ἐπὶ τὴν τῶν ἀρχῶν ἢ κακῶν, μὴ καλύσας οὖν ὁ Θεός, ὀνομάζεται ὡς δὲ ἀνοήτως (ἀποκρ. ἔξ.). πρὸ αὐτῶν δὲ κολασιν (λέγει Συμεὼν ὁ εὐσεβὴς Θεολόγος (ἔχει νὰ ἀσπῆ ὁ Θεὸς ἐς τὸν Διαβόλον καὶ τῆς δαίμονας, ὅποιαν ἔτε ὁ νῦν τῶ ἀνθρώπου ἡμπορεῖ νὰ ἀσπῆ καὶ νὰ φοβεθῆ).

8. „ Ομοίως μύθοι και ἔτοι εὐπνιαζόμενοι, σάρκα μεν μιάνουσι,
 „ Κυριότητα δὲ ἀθετοῦσι, δόξας δὲ βλασφημεῖσι.

ΕΔῶ, καὶ τὸν Ἱερὸν Θεοφύλακτον, γῆμα ἐλλείψεως μεταχειρίζεται ὁ Θεὸς Ἀπόστολος· ἡ ἀκολουθία ἧδὲ τῆς λόγου ἀπαιτῶσε νὰ εἴπῃ, ὅτι αἰσῶς λοιπὸν ὁ Θεὸς δὲν ἐδυσαπήδη τὴν πύλῃ ἀγάπῃ ὅπῃ εἶχε πρὸς τὸ γένος τῆς Ἑβραίων, ἀλλὰ ἀπόλεσον αὐτὰς, καὶ αἰσῶς δὲν ἐλυπήθη τὰ αὐτὰ καὶ λεπτὰ Πνόμενα τῆς Ἀγγέλων, ἀλλὰ ἐκρήμισον αὐτὰ ὑπὸ τὸν ἕρανὸν εἰς τὸν τάρταρον, καὶ αἰσῶς ὁ Θεὸς πᾶσι πόλεις ὀλοκλήρας τῆς Σοδόμων κατέκαυσε, πῶς τὰς αἰρετικὰς τάτας, τὰς πόσον βλασφήμας καὶ ἀσελγείας θέλει λυπηθῆ; καὶ δὲν θέλει τὰς τιμωρήσει: τῶτο εἶναι ἀδύνατον· ἔξ τι, καὶ καὶ ἦναι φιλάνθρωπος ὁ Θεός, ἀλλ' εἶναι καὶ δίκαιος. καὶ ἔξ μὲν τὴν φιλάνθρωπιάν τε, πόρνος καὶ ληστὰς καὶ τελώνας μετανοήσαντας, εἰσήγαγον εἰς τὴν βασιλείαν. ἔξ δὲ τὴν δικαιοσύνην, δὲν σπλαγγίζονται τὰς ἀμετανόητας ἀμαρτωλὰς, ἀλλὰ τὰς τιμωρεῖ καὶ προσκυῖρας καὶ αἰωνίως. ταῦτα δὲ ἀφῆκεν ὁ Ἀπόστολος καὶ δὲν εἶπεν, ἡ κατὰ σχῆμα ἐλλείψεως, ὡς εἶπομεν. ἔξ τι προσυπακούονται ὑπὸ τὸν σιωπητὸν ἀκροατὴν καὶ ἀναγνώστην: ἡ ἔξ τι ὁ Κορυθαῖος Πέτρος πρότερον σχεδὸν προεἶπεν αὐτὰ ἔπος. „ οἷς (αἰρετικοῖς δηλαδὴ) „ τὸ κέριμα ἔκπαλαι ἐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπόλεια αὐτῆς ἐκρυάσει· εἰ ἧδὲ ὁ Θεὸς Ἀγγέλων ἀμαρ- „ πσιάντων ἐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραῖς ζῶν παρταρώσας, παρέδωκεν εἰς κείσιν τετηρημένους· καὶ „ ἀρχαίου κόσμου ἐκ ἐφείσατο· καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας πρῶσας, καταστροφή κατέ- „ κεινον, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν τεθεικώς. (β. Πέτ. β'. 3.) ταῦτα λοιπὸν ἀφῆς ὁ Ἀ- „ πόστολος Ἰάδας, ὡς ὑπακούμενα ἔξωθεν, λέγει μόνον, ἔτι καὶ οἱ ἀνωτέρω αἰρετικοί, παρομοίως με τὰς Σοδομίτας, καὶ Γομορρίτας ἔξεδόθησαν εἰς ὅλα τὰ εἶδη τῆς ἀσελγείας, καὶ ὄχι μόνον ἐξυ- „ πνοι ἀρκίως τὰς βδελυκίαις καὶ σιγχαμερῶς μίξεις καὶ ἡδονὰς τῆς σαρκὸς, ἀλλὰ ἔξ τὴν ὑπερ- „ βολίῃ τῆς πονηρίας καὶ ἀκαθάρτη γνώμης των, πόσον ἐδελώθησαν εἰς τὰ πάθη τῆς ἀτιμίας οἱ ἄ- „ θλιοι, ὡσεὶ ἐπὶ ἐπιπόδῳσιν, ἵνα καὶ ὅταν κοιμῶνται ὑπολαμβάνων τὰς ἡδονὰς τῆς σαρκὸς, μο- „ λυνόμενοι με εὐπνιασμῶς καὶ αἰχρὰ φαντάσματα. (1)

Οὐ μόνον δὲ ταῦτα ποιεῖσιν, ἀλλὰ καὶ ἀθετοῦσι τὴν μίαν Κυριότητα καὶ μοναρχίαν τῆς τρισυπο- „ στασεως καὶ εὐδὸς Θεῶ, με τὴν ἐποίαν ἀρχεῖ καὶ ποροοῖται ἄλλῃ τὴν Κτίσιν. ἔλεγον ἧδὲ οἱ μιανοὶ „ Νικολαῖται, ὅτι ἔξω ὑπὸ τὸν εἶνα Θεόν, πὴν Πατέρα τῆς Κυρίας, εἶναι καὶ ἄλλος Θεός, τὸν ὁποῖον „ αἰομάζον Δημιουργόν· ἔλεγον δὲ, καὶ πῶς ἄλλος εἶναι ὁ Χεῖσός, καὶ ἄλλος ὁ Ἰησοῦς. καὶ ὁ μὲν „ Χεῖσός ἔλεγον πῶς εἶναι ἡδὲ τῆς Πατρὸς, ὁ δὲ Ἰησοῦς, πῶς εἶναι ἡδὲ τῆς Δημιουργῆ. κατακλερ- „ ματίζοντες οἱ ἀσεβέστατοι τὴν μίαν Κυριότητα καὶ Θεότητα, εἰς πολλαὶς Κυριότητας καὶ Θεότητας. „ (2) αὐτοὶ δὲ οἱ ἴδιοι βλασφημεῖσι καὶ τὰς δόξας. ἦγον ἡ τὰς ἀρχαῖς καὶ τὰ ἀξιώματα τῆς κτι- „ σμάτων, εἶπε τῆς Ἀγγέλων, εἶπε τῆς ἀνθρώπων, καὶ μάλιστα τῆς ἐκκλησιαστικῶν ἀνδρῶν. κατὰ „ τὴν ἐρμηνείαν τῆς Θεοφύλακτε, καὶ Οἰκεμενίαι. ἡ τὴν παλαιῶν, καὶ τῶν Γραφῶν, ἡ καὶ τὸν Μι- „ τροφανῆ καὶ ἄλλως, δόξας λέγει ὁ Ἀπόστολος, τὰς θεοπρεπεῖς ὑπολήψεις, καὶ τὰ ἀξιοματικά δόγ- „ ματα καὶ νομοθεσίας τῆς Θεῶ, πόσον περὶ τῆς Ἀγγέλων, ὅσον καὶ πρὸς αὐτῆς ἐξουσιότητος καὶ ἀθανα- „ σίας ψυχῆς, καὶ περὶ τῆς καταστάσεως τῆς μέλλοντος αἰῶνος. αἱ ἐποῖαι ὑπολήψεις λέγονται δόγ- „ ματα, καὶ δόξαι, ἡ ἔξ τι ἔπω δοξάζονται πρὸς τῆς ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ἡ ἔξ τι αἰομοθέτησε „ ταύτας ὁ Θεός ἐν τῆς ὄρει τῆς Σινᾶ, μετὰ δόξης, καὶ θεοπρεπεῖς ἐπιφανείας. Καὶ ἧδὲ οἱ ἐπάρατοι „ Νικολαῖται ἐβλασφήμαν εἰς τὰς περὶ τῆς Ἀγγέλων ὀρθας καὶ ἀσεβεῖς δόξας καὶ ὑπολήψεις. λέ- „ γοντες, ὅτι οἱ Ἀγγελοὶ, καὶ οἱ Θεοὶ, καὶ οἱ Δαίμονες, καὶ τὰ ἐπὶ τὰ πνόμενα, ἐγενήθησαν „ ὑπὸ τὸν αἰχρὸν αἰῶνα, καὶ ὑπὸ τὴν μήτραν ὅπῃ ἐσμίζαν ἀναμεταξούτων, (3) ὁμοίως, καὶ οἱ Σι- „ μωνιακοὶ ἐβλασφήμαν τὰς περὶ τῆς Ἀγγέλων ἀσεβεῖς δόξας καὶ ὑπολήψεις, ἔλεγον ἧδὲ, ὅτι ὁ „ Σίμων ἐποίησε τὰς Ἀγγέλους, ἔξ μὲσα τῆς κρώτης ἐννοίας· κρώτῳ δὲ ἐννοῖαν εὐδὸς οἱ πρῶτα φρο- „ ρες

(1) Ὁ δὲ Θεοφύλακτος σὺ τῶ Οἰκεμενίῳ ἐρμηνεύων τὴν εὐπνιαζόμενοι, λέγει, ὅτι ἀρεπὴ νὰ θαυμάσῃ τινὰς τὸν Ἀπόστο- „ λον τῶνον, ὅτι με πολλὰ σεμνὴν λέξιν ἐσουσίασε τὴν αἰχρὰν „ ἀρᾶν ὅπῃ ἐπᾶσαν οἱ Βαρβόριται, καὶ Νικολαῖται: καθὸς „ κρᾶς ὁ ἅγιος Ἐπιφανῆς, εἰς τὴν καλὴν Πανίαν. λέγει „ καὶ ὁ ἅγιος, πὴν Βαρβόριτας τῶν, μὴ τῆς μίσεως τὴν γούλῃ „ ἐγκαταχῆν, ἀλλ' ἀπέλεσον τῆς βδελυκείας, τὰς ἐναντὶ ὑπελα- „ βόντας πᾶσι τῶν χερσίν, ὡδὴς τῶ σώματι προσάσαν, μετ' ὧν „ σαναφάρησαν γυναικῶν, καὶ ὅπως ἀπέρχεσθαι ἀπ' ἀλλήλων τὰς „ ἀκαθάρτη, μετὰ τὴν οἰκνῶν ἐπιτελεσθῶν. τῶ τὸ αἰα-

„ φαρπὸν ὄραμα, διὰ τὸ ἀπέλεσον, εὐπνιασμῶς ἔξωσας καλῶ. „ ἐπὶ καὶ πᾶσι τὰ εὐπνιασμῶν.

(2) Ὁ δὲ Ἱερὸς Μητροφᾶνης λέγει, πῶς αὐτοὶ ἀθετοῦσι τὴν „ Κυριότητα, ἦγον τὴν αὐτοκρατορίαν, καὶ δεσποτείαν, καὶ ἡγεμο- „ νίαν τῆς ψυχῆς, τὴν ὅπῃ αὐτῆς ἔλαβον ἀπὸ τὸν Θεόν, εἰς τὸ „ νὰ ἡγεμονήσῃ, καὶ νὰ ὑποτάσῃ εἰς τὸν αὐτοκράτορα νῦν, καὶ ὀρθόν „ λογισμὸν, ὅλα τὰ πάθη τῆς σώματος, καὶ μάλιστα τὰ αἰ- „ χρὰ.

(3) Ὅσα εἰς τὴν ὑποσημείωσιν τῆς „ μάλιστα δὲ πὴν ὀπίσω „ σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιανῶν πορνομένων (β. Πέτ. β'. 10.)

τες ἢ αἴρες, τὴν πόρνην Ἐλσώλ, τὴν ὅποιαν εἶχεν ὁ Σίμων συγκάτοικόν τε (ἢ δρα σελ. 144. τῆ α. π. μ. πῆς ἐκκλησιαστικῆς Ἱστορ. τῆ Μελετίε). Αὐτὰ τὰ ἴδια ἀναφέρει ἡ ὁ Κορυφαῖος Πέτρος εἰς τὴν δὲ πέραν τε ἐπιστολῶν λέγων, μάλιστα δὲ πῶς ὀπίσω σαρκός, ἐν ἐπιθυμία μίας μὲ πο-
 ,, ρομίας ἢ Κυριότητος καταφρονῶντας. τολμηταί, αὐθάδεις, δόξας ὑτρέμμεσι βλασφημῶντες.
 (β. Πέτρ. β. 10.)

9. ,, Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ Διαβόλῳ διακεκινόμενος,
 ,, διελέγετο περὶ τῆ Μωσέως σώματος, ἐκ ἐτόλμησε κρίσιν ἐπέ-
 ,, νεγκᾶν βλασφημίας, ἀλλ' ἔπεν· ἐπιτιμήσαισιν Κύριος.

ΜΕ τὸν λόγον τῆτον θέλει νὰ φανερώσῃ ὁ Ἀπόστολος, ὅτι ὁ μὲν πατριάρχης τῆς οὐρανίων Δυναμῶν, καὶ τῆς ἀγγελικῶν δυνάμεων ἀρχιστράτηγος ἢ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ, δὲν ἐτόλμησε νὰ βλασφημήσῃ τὸν πάσης βλασφημίας ἢ δυσφημίας ὄντα ἄξιον Διαβόλον· εὐσωπεῖτο ἢ καὶ αἰδεῖτο, ὡς λέγει ὁ Γερὸς Θεοφύλακτος, ἐρμιώδων τὸ τῆ Πέτρῳ ἐκεῖνο ,, ὅπως Ἄγγελοι ἰσχύι, καὶ
 ,, δυναμίει μείζοντες ὄντες, ἔ φέρουσι κατ' αὐτῷ ὡς Κεῖν βλάσφημον κείων. (β. Πέτρ. β. 11.) αἰδεῖτο, λέγω, ὁ Ἀρχάγγελος ἢ διλαβεῖτο τρόπον τινα τὴν τιμὴν καὶ τὴν δόξαν ὅπου ἐχάρισεν ὁ Θεὸς τῷ Διαβόλῳ, καὶ ἢ αὐτῷ ἐκεῖνος ἔχασεν. ἐπειδὴ ἢ ὁ Διαβόλος ἐμέδεξεν ἀπὸ δόξαν, μετὰ τὸ νὰ κατεσάθῃ ὑπὸ τῆ Θεῶ ἀρχῶν τῆς οὐρανόσφαιρας Κόσμου, καὶ τῆς ἀγγελικῆς πύγματος, καθὼς εἶναι γεγραμμένον περὶ αὐτῆ εἰς τὴν Γῶβ ,, τὸ ὅτιν ἀρχὴ πλάσματος Κεῖν. (Γῶβ. μ. 19.) ὁ μὲν ἔν Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, εὐδὲ τὸν Διαβόλον ἐτόλμησε νὰ βλασφημήσῃ, ἀλλὰ μόνον εἶπεν εἰς αὐτὸν, ἐπιτιμήσαισιν Κύριος. ἢτοι καταργήσαισιν Κύριος· οἱ δὲ ἀνωτέρω αἰρετικοὶ βλασφημοῦσιν ἐκείνῳ ἢ τολμηρῶς τὰς δόξας ἢ ἀξιώματα τῆς Θεῶ κτισμάτων Ἀγγέλων τε, ἢ ἀνθρώπων, ἢ τὰς περὶ Θεῶν πραγμάτων ὀρθὰς ἢ ἀληθεῖς ὑπολήψεις καὶ δόγματα. ἢ δὲν φοβῶνται οἱ ἄθλιοι μήπως κεραυνοβολήσῃ, ἢ ἀσπραποκαύσῃ αὐτῆς ὁ Θεὸς διὰ τὰς βλασφημίας των.

Ἄς μάθων δὲ ἀπὸ τῆτου ἢ οἱ βλάσφημοὶ ἐκεῖνοι χειριστοὶ, ὅπως βλασφημοῦσι καθημερινῶς πῆσιν, καὶ νόμον, καὶ τὰ ἅγια Μυστήρια, καὶ τὰ κτιστάματα πάντα, καὶ ὡς ἀδίδου εἰς τὸν Διαβόλον τὰς ψυχὰς τῆς ἀδελφῶν τῶν χειριστῶν, ἢ μάθουν, λέγω, πόσον μεγάλη, καὶ πόσον φρικτὴ εἶναι ἡ ἀμαρτία τῆς. ἢ ἀκολούθως, πόσον φοβερὰ εἶναι ἡ κόλασις, ἐπεὶ προσμύει νὰ δεχθῆ τῆς βλασφημίας. μάλιστα δὲ, καὶ ὀχαιρέτως, ἐκ τῆτε ἢ μάθων ἐκεῖνοι οἱ θρασεῖς, καὶ αὐθάδεις χειριστοὶ, ὅπως ἀποτολμῶν καὶ ἀνοίγουν στόμα, ἢ νὰ κατηγορῶν τῆς ἀγίας ἀρχιερεῖς, ἢ ἱερεῖς τῆ Θεῶ τῆ ὑψίστου. ἢ δὲν δυσωπῶνται οἱ ἄφρονες, αὐ ὅχι ἄλλο, ἀλλὰ καὶ τὸν ὑψηλὸν ἢ Θεῶν χαρακτῆρα τῆς ἀρχιερωσύνης, ἢ ἱερωσύνης ὅπως φέρου εἰς τὸν ἑαυτὸν τῆς τὰ τοιαῦτα ἱερωμῆνα ὑποκείμενα· καὶ γὰρ ἢ ὑποθέσωμεν, πῶς ἐφαίν τινὰς ἀπὸ τῶν τοιούτων ἀνάξιον τῆς ἀξιώματός τῆ· μετὰ ὅλον τῆτο, πάλιν ὁ τοιοῦτος δὲν πρέπει νὰ ἀτιμάζεται ἀπὸ τῶν λαϊκῶν, ἀλλὰ νὰ τιμᾶται καὶ τὸν Θεῶν Χρυσόσομον λέγοντα. ,, Εἰ ἢ ἐγκλημάτων ὑπόβουοι ὄσιν οἱ ἱερεῖς, εὐδὲ
 ,, ἔτω σοὶ Θεμῆς τὸν ἐκεῖνων βίον κείνῃν. (Λόγ. β. εἰς τὸ Ἀσάσαδε Πείσιλλαν ἢ Ἀκύλαν)
 ὁ γὰρ τιμῶν τὸν ἄξιον ἱερέα, τὸ ὑποκείμενον μόνον τιμᾶ, ὁ δὲ τιμῶν τὸν ἀνάξιον ἱερέα, τὸν ἴδιον Θεὸν τιμᾶ. Ὁ Θεὸς λέγει ὁ ἴδιος Χρυσόσομος. ,, Ὁ τιμῶν τὸν ἱερέα, ἢ τὸν Θεὸν τιμῆσει.
 ,, ὁ δὲ μαθῶν τῆς ἱερείας καταφρονεῖν, ὀδῶν προβαίνων, ἢ εἰς τὸν Θεὸν ὑβρίσει ποτὲ· καὶ ὁ Γερὸς
 ,, φαῦλος ἢ, ὁ Θεὸς ὀρῶν ὅτι ἢ τὴν πρὸς αὐτὸν τιμῆν, ἢ τὴν ἐκ ἄξιον τιμῆς θεραπείας, αὐ-
 ,, τῶς ὑποδάσει σοὶ τὴν ἀμειβλῶ. (Ὁμιλ. β. εἰς τὴν β. πρὸς Τιμόθεον) ἢ τὴν αἰσῶς τινὰς
 δὲν πρέπει νὰ βλασφημῆ, ἔπε τὸν ἴδιον Διαβόλον· καθὼς ὁ Ἀρχάγγελος Μιχαὴλ μετὰ τὸ πα-
 ραδειγμά τῆ μᾶς ἔδειξε· πόσω μᾶλλον δὲν πρέπει νὰ βλασφημῆ τινὰς ἀνθρώπων, τῶν κατ' ὀ-
 μοίωσιν Θεῶ γεγοιότας, καὶ χειριστῶν ὁμοίωσιν· αἰσῶς δὲ, ἔπε τῶν τυχόντων Χειριστῶν δὲν
 πρέπει νὰ βλασφημῆ τινὰς, πόσω μᾶλλον τῶν ἀρχιερεῖς, ἢ ἱερεῖς τῆς Κεῖν; αἰσῶς δὲ τῶν ἱερω-
 μῆνας δὲν πρέπει νὰ βλασφημῆ, πόσω ἀσυγκρίτως δὲν πρέπει νὰ βλασφημῆ πῆσιν, ἢ νόμον, ἢ
 μυστήρια; ἢ λῆως ἢ λῆως νὰ ἢ ἢ ὁ Θεός· ὅτι δὲ, εὐδὲ τὸν Διαβόλον πρέπει νὰ βλασφημῆ τινὰς, βεβαίον,
 ἢ ὁ Σοφὸς Σειράχ λέγων, ὅτι ὅποιος καταράται τὸν Σατανᾶν, αὐτὸς τὸν ἑαυτὸν τῆ καταράται. ἢ
 τὴν κάμνει τὰ ἔργα τῆς Σατανᾶν ,, ἐν τῷ καταράσθαι ἀσεβῆ τὸν Σατανᾶν, αὐτὸς καταράται τὴν
 ,, ἑαυτῆ ψυχῶν. (Σειρ. κἀ. 27.) (1) καὶ ὁ ὅσιος Γεωργίου ὁ μαθητῆς τῆς ἀγίας Βαρσαβφία,
 ὁ καὶ

(1) Διὰ τῆτου καὶ ὁ Θεὸς ἐμποδίζει νὰ μὴ καταράται τινὰς ἢ αὐτὸς ἢναι ψεύδωνμος, ἢ ὅχι ἀληθῆς Θεός, ἀνθρώπος, δὲ
 ἀσεβῆς ἢ ἠδωλολάφης, μηδὲ νὰ βλασφημῆ τὸν Θεὸν τῆ, καὶ ,, εἰν καταράσθαι Θεὸν, ἀμαρτίαν λήφεται (Λένιτι. κἀ. 16.)

ὁ κ' Προφήτης καλέμενος, λέγει, ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀναθεματίζωμεν τὸν Διάβολον· διὰ τὶ ἀναθεματίζοντες τὸν Διάβολον, τὸν ἴδιον ἐαυτὸν μας ἀναθεματίζομεν· ἐπειδὴ καὶ κάμνομεν τὰ ἔργα τῶ Διαβόλου. (1)

Ἡ αἰτία δὲ, ἧς τὴν ὁποῖαν ὁ Μιχαὴλ διελέγετο, καὶ ἐφιλονεῖται μὲ τὸν Διάβολον περὶ τῶ Μωυσέως σώματος, ἐστὶν αὕτη. λέγει ὁ ἱερός Μιτροφάνης, πῶς εὔρε τὸ ἴδιον ἐκεῖνο βιβλίον τὸ καλέμενον Ἀπόκρυφα τῶ Μωυσέως, καὶ ἀνέγνωσεν εἰς αὐτὸ, ὅτι ὁ μὲν Μιχαὴλ ὁ Ἀρχάγγελος ἐδιωρίσθη παρὰ Θεοῦ νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὴν ταφὴν τῶ σώματος τῶ Μωυσέως, τὸ ὅποιον, ἐπειδὴ καὶ ἐχαριτώθη ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ, καὶ ἐδοξάσθη τόσον, ὥστε ὅπως δὲν ἐδύνατο οἱ Ἰσραηλίται νὰ ἴδωσιν αὐτὸ ἕκτὸ τὴν πολλὴν δόξαν, καὶ ἀσραπύῃ ὅπως εὐγυνεσθῶσιν ἀπὸ τὸ πρόσωπόν τε, ὡσαύτῃ ὅπως καπιζιώσθῃ νὰ σινομιλή μὲ τὸν ἴδιον Θεὸν πρόσωπον πρὸς πρόσωπον· καθὼς εἶναι γεγραμμένον, ἠγάπησε Κύριος πρὸς Μωυσῆν ὡς πρὸς ἑαυτὸν, ὡς εἰς λαλήσαι πρὸς τὸν ἑαυτὸν, τὸ φίλον. (ἔξ. λγ'. ΙΙ.) ἐπειδὴ, λέγω, καὶ ὅσον ἐδοξάσθη τὸ θεοσεβίον καὶ θεοειδὲς σῶμα τῶ Μωυσέως ἐτι ζῶν, ἧς τὸτο ὁ Θεὸς ἠθέλησε νὰ δοξάσῃ μόνον αὐτὸ καὶ μὴ θανάτου, καὶ νὰ μὴ τὸ ἀφήσῃ νὰ ἔσχαλῃ καὶ νὰ φθαρῇ· ἀλλὰ νὰ τὸ ἐκφυλάξῃ ἀσφάλτου, ἀσπυτον, καὶ ἀσφύθορον· καθὼς τώρα μὴ τὴν ἐσχαρὸν τε παρεσίαν, φυλάττει σῶμα καὶ ἀσφύθορα, τῶσων καὶ τῶσων ἀγίων λείψανα. ὁ δὲ Διάβολος ἀντίστικτο εἰς τὸτο, καὶ ἐφιλονεῖται μὲ τὸν Ἀρχάγγελον Μιχαὴλ ὅπως ἐμελλε νὰ ὑπηρετήσῃ εἰς τὴν ταφὴν τε, ζῆτων καὶ θέλων νὰ ὑποβάλλῃ καὶ τὸ σῶμα τῶ Μωυσέως εἰς τὴν ἐσχαρὸν καὶ ἀσφύθορον· καθὼς ὑπέβαλε καὶ ὅλα τὰ ἄλλα σῶματα πάντων τῶν ἀπὸ τῶ Ἀδάμ, ἕως τῶ Χριστοῦ ἀνθρώπων, τῶσων τῶν ἀμαρτωλῶν, ὅσων καὶ τῶν δικαίων ἀνδρῶν. δὲν ἠθέλε ἵδῃ ὁ μισαρός νὰ βλέπῃ ὅσα τοῖστων καλὸν σημεῖον εἰς τὰς ἀνθρώπους, ἐπειδὴ καὶ ἐσοχάζετο, πῶς αὐτὸ εἶναι ὅσα προοίμιον πῆς μελέσεως ἀφθαρσίας, ὅπως ἐμελλοῦ νὰ λάβωσιν τὰ ἀνθρώπινα σῶματα.

Ὅθεν ταῦτα σοχαζόμενος, καὶ λυπέμενος, ἐφιλονεῖται μὲ τὸν Ἀρχάγγελον, κατηγορῶντας τὸν Μωυσῆν, πῶς δὲν εἶναι ἄξιος πῆς τοιαύτης δόξης, καὶ ἀφθαρσίας, ἧς τὶ ἐφύνησε τὸν Αἰγύπτιον. καὶ ἄλλας τινὰς κατηγορίας ἐπλαττε καὶ τῶ Θεοῦ πατὴρ. ὅθεν ὁ Ἀρχιστράτηγος Μιχαὴλ, βλέπωντας τὴν ὑπερήφανον γνώμην τῶ Διαβόλου, καὶ τὰς κατηγορίας καὶ ἔλαβο-

ἔπειδὴ βλασφημιῶν ἐκείνων ὅπως κατὰ σωμαίδησιν πεινάει, αὐτὸς ἐαυτῷ καὶ τῇ ἐαυτοῦ σωμαίδησιν ἐναντιῶται, ταυτὸν εἰπὼν, αὐτὸς ἐαυτὸν βλασφημῶ. ὅθεν εἶπεν ὁ Θεοδώριτος, ἡ γὰρ ὡς ψυδάνωμεν, ἀλλ' ὡς ἀληθῆ θεὸν βλασφημῶ. (ἔρωσις. λγ'. ἡ ἐκ τῶν Ἀδύτικ.) καὶ ὁ Ἀπολιναριος, ἡ γὰρ ὑπόληψις ἀσεβῆ, καὶ ἐμὴ θεοῦ ὁ λοιδοριεμένος. Ὁ δὲ Ἀρεοπαγίτης Διονύσιος ἀρεβαίνωντας ἐμαρτυροῦσιν, ἐμποδίζετο καὶ αὐτὸς πῆς Χριστιανῶν καὶ ἱεραμειῶν, ἀπὸ τῶ νὰ ὑβρίζωσιν καὶ νὰ λοιδορῶσιν πῆς ἡβῆ ἐπεροδῶσιν καὶ αἰρετικῶν θεολογίας τε καὶ αἰρέσεως, (ὅταν δηλαδὴ δὲν ἦναι καμία ἀνάγκη, ἔπε ἐλπίζεται νὰ γῆν καμία ἀφέλινα ἐκ τῶ ὕβρεως ταύτης καὶ λοιδορίας.) οὕτω γὰρ φησι ἡ χάρις πρὸς Σωτῆρον πῆν ἱερέα, Μὴ τῶστω οἷς νίκην ἱερῶ Σωτῆρα, ἔπε, τὸ εἰς θεοσεβίαν, ἡ δόξαν ὑβρίζαι μὴ ἀγαθῶν φαινομένων. ἔπε δὲ γὰρ, ἔπε ἐκκερμένους αὐτῶν ἐξελέγεις, ἡδὴ τὰ Σωτῆρα κηλὰ. δισπῶν γὰρ καὶ σέ, καὶ ἄλλους ἐν πολλοῖς πῆς ψυδῆσι καὶ φαινομένοις, ὅδὲν καὶ κρύφιοι τῶ ἀληθῆς λαοῦ θανῶν.... ἔπε δὲ ποιήσεις ἐμοὶ πειθόμενος. ἀρέξῃ μὲν τῶ κατ' ἐπέρας λέγων, ὑπὲρ ἀληθείας δὲ ἔπος ἐρεῖς, καὶ πάντῃ εἶναι ἀνέξελεγκτε πῆς λέγομενα (ἐπιστολ. σ'). Ὁ αὐτὸς δὲ Διονύσιος χάρις πρὸς Πολύκαρπον Σμύρνης, καὶ ἀπολογούμενος πρὸς τὰς ὕβρεις καὶ λοιδορίας τῶ σοφιστῆ Ἀπολιναρίου, ἐστὶς ἐλοιδορῶν αὐτὸν, καὶ ἠνομαζέε παβαλοῖον, διὰ τὶ ἐμεταχειρίζετο πῆς ἑβλῶν κατὰ ἑβλῶν, λέγει: ὅτι δὲν ἠέδρα ποτε νὰ λογομαχήσῃ μὲ ἑβλῶν, ἡ ἄλλος κακοπίστους, ἀλλ' ἀρετικῶν φωνῆν εἰς αὐτὸν, τὸ νὰ ἠέδρα πρῶτον αὐτὸς τὴν ἀληθῆ καὶ ὀρθῶν δόξαν, καὶ ἔπειτα νὰ λέγῃ πύττω καὶ νὰ τὴν σαφηνίζῃ καὶ εἰς τὰς ἄλλους. ταύτης γὰρ σαφηνιδίσεως καὶ ἀνεξέλεγκτε μανασίας, καὶ ἐκ τῶν ψυδῆσι καὶ αἰρετικῆ δόξα ἐλέγχετο, καὶ ἀπὸ τῶ ἀληθείαν καταβάλλετο. Ἐγὼ μὲν ἐκ οἶδα πρὸς ἑβλῶν, νας, ἡ πρὸς ἐπέρας εἰπῶν. ἀρχὴν οἰόμενος ἀγαθοῖς ἀνδράσιν, εἰ τὸ ἀληθῆς αὐτὸν ἐφ' ἐαυτῷ δυνῆσαι καὶ γινῶσθαι καὶ εἰπῶν, ἡ ὄντως ἔχει. πῆς γὰρ ὅτι ποτὲ ἐστὶ κατὰ νόμον ἀληθείας ὀρθῶς ἀποδεικνυμένων, καὶ ἀρετικῶν ἐσκηκῶν, πῆς τὸ ἐτέρας ἔχον, καὶ τὴν ἀληθείαν ἀποσοιόμενον ἐλεγχθῆσεται, καὶ ἔπειτα ὄν τῶ ὄντως ὄντως, καὶ ἀνόμιον, καὶ δοκῶν ἐκάνη, μάλλον, ἡ ὄν. Περιττὸν οὖν ἐστὶ πῆς ἀληθείας ἐκάνησται, πρὸς τῆς, ἡ ἐκάνης διαμαχεῖσθαι.... πῆς γὰρ ἀληθῆς αὐτὸν περὶ τῶ ὀρθῶς λόγῳ, καὶ ἀπὸ ἡβῆ ἄλλων πάντων ἀνέξελεγκτε, καὶ μείναντες, κατὰ τὸ μὴ ἔπε κατὰ πάντα ἔχον αὐτὸν ἐφ' ἐαυτῷ, τῇ ἀπῆτῳ γῆστω τῶ ὄντως ἀληθῆς καταβάλλετο. πῆς μὲν, ὡς εἶμαι, καλῶς ἐργακῶς, ἐκ ἐσώσασα πρὸς ἑβλῶν.

νας, ἡ πρὸς ἐπέρας εἰπῶν. ἀλλ' ἱκανόν μοι (καὶ τῶ Θεοῦ δόξῃ) εἰδέναι πρῶτον, ἔπειτα εἰδέναι ὡς καὶ λέγειν. (ἐπιστολ. ζ'). Εἰ δὲ καὶ εἴπῃ τινὰς, τί λοιπὸν, καὶ δὲν χρεώσῃ ὁ πῆς χριστιανὸς νὰ ἐλέγῃ καὶ νὰ ἀναφέρῃ τὰ κακοδοξὰ δόγματα ἡβῆ αἰρετικῶν, ἀποκρινέτω αὐτῷ ὁ χριστιανὸς καὶ παραφρασεῖ τῶ θείῳ Διονυσίῳ Γεώργιος ὁ Παχυμέρης, καὶ λέγει, ἡ πῆς γὰρ ὁ Παπῆς τῶ μὲ ἐλέγχειν καὶ ἀναφέρειν πῆς ἡβῆ ἀσέβων δόξῃς. ἀλλὰ πῆς λέγει, ὅτι δὲν πρέπει κατὰ ἀπορηγμένον λόγον νὰ ποιῇ πῆς τινὰς, ἀλλὰ ὅταν ἦναι ἀνάγκη καὶ χρεῖα διὰ τὴν ἀφέλιαν ἡβῆ ἄλλων. καὶ πῆς, ὅχι μεταχειρίζομενος ὕβρεις καὶ λοιδορίας, ἔπε ἀγωνίζομενος διὰ νὰ νικήσῃ καὶ νὰ ἐλέγῃ, ἀλλὰ διὰ νὰ διδάξῃ καὶ νὰ ἀφελῇσῃ πῆς τῶ αἰρέσιν ἔχοντας, ἡ καὶ κατὰ ἀπορηγμένον λόγον εἰς τὸ νὰ ἀσφαλῆσαι τὸ κατ' ἐπέρας λέγειν, ἀλλὰ πῆς λέγειν, ὅπε τυχόν χρεῖα πῆς ἄλλους ἀφέλιαις. ὅπε κατὰ τὸν ψεύδος, ὅπε σαλεύονται οἱ πῆς. πῆς γὰρ ἀπορηγμένους μὲν πῆς ἀληθείας ἐκτίθεσθαι καὶ λόγῳ, καὶ κακοβουμένους. μετέπειτα δὲ καὶ κατὰ πῆς ἡβῆ ἀσέβων ἐπαναστάσεως καὶ πῆς, μὴ νίκην ἡβῆστων, ἀλλ' ἀδελφῶν διόρθωσιν. (ὅρα εἰς τὸ περὶ Ἀνεξιδιρηκίας βιβλίου. σελ. 227.)

(1) Τὰ λόγια τῶ θείου Ἰωάννου ταυτῆσιν. ἐπειδὴ γὰρ αὐτὸς ἐρωτήθη ἀπὸ ὅσων, αὐτὸν πῆς ἀναθεματῆσθαι πῆς Νεσοῦτον, ἡ ἄλλων αἰρετικῶν, ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ἔπος, Εἰπέ αὐτῷ (τῶ εἰπόντῃσι ἀναθεματῆσαι αἰρετικῶν) εἰ καὶ φανερόν ἐστιν ὅτι ἔκάνει (οἱ αἰρετικοὶ θηλ.) ἔξισι εἰσι τῶ ἀναθεματισμοῦ. ἀλλὰ ἐγὼ ἀμαρτωλότερος ὑπάρχω πάντως ἀνθρώπων. καὶ φοβῶμαι μήπως ἄλλον κερῶν, ἐμαυτὸν κατακείνω. καὶ γὰρ καὶ αὐτὸν τὸν Σατανᾶν ἐὰν ἀναθεματίσω, ἐφ' ὅσον ποιῶ αὐτὸν πῆς ἔργα, ἐμαυτὸν ἀναθεματίζω. ὁ γὰρ Κύριος εἶπεν. ἐὰν ἀγαπάτε με, πῆς ἐπιλάς πῆς ἐμαῖς πηρησατε. καὶ ὁ Ἀπίστοσος λέγει. εἰς τὸ φίλῃ τὸν Κύριον. ἀνάθεμα ἐστὶν. ἐκδὲν ὁ μὴ ποιῶν πῆς ἐπιλάς αὐτῷ, ἐκ ἀγαπᾶ αὐτὸν. καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν αὐτὸν, ὑπὸ τὸ ἀνάθεμά ἐστι. καὶ πῆς ὁ ποιῶν ἄλλους δυνάται ἀναθεματῆσαι· πῆς ἐπιτῆ αὐτῷ. καὶ ἐὰν ἐπιμῆν πῆς αὐτῷ, διὰ τὴν αὐτῶ σωμαίδησιν, ἀναθεματῆσθαι πῆς αἰρετικῶν. (ἀποκρ. γγς'). ὁ δὲ θείος Χρυσόστομος πῆς δόγματα μόνον θέλει νὰ ἀναθεματίζωμεν ἡβῆ αἰρετικῶν, καὶ ὅχι πῆς αἰρετικῶν, πῆς γὰρ αἰρετικὰ δόγματα πῆς παρὰ τὸ παρελθόν ἀναθεματίζωμεν καὶ, καὶ τὰ ἀσέβῃ δόγματα ἐλέγχειν, πῆς αὐτῶ ἀνθρώπων ποιῆσαι, καὶ ὑβρίζεσθαι ὅπερ πῆς αὐτῶ σωμαίδησιν. (λόγ. περὶ τῶ μὴ δάν ἀναθεματίζων)

Ἐξβολὰς αἰκῶν πᾶς καὶ τῷ Μαυσέως, ἔδειξε τὸν ὠρέποντα ζῆλον ἔχει τὸν Θεράποντα τῷ Κυ-
 εῖν· ὅθεν ἀπαπεικείνεται καὶ ἀνεσκόλαξε τὰ ὑπὸ τῷ Διαβόλῳ προτεινόμενα. τελευταῖον, βλέ-
 πωντας τὴν ἀδιαντροπίαν καὶ ἰταμότητα τῷ πονηρῷ, δὲ ὑπέφερε πλέον, ἀλλὰ εἶπε κατ' αὐτῶν
 τὸν λόγον τῶτον „ ἔπιμιήσαισσι Κύριος. ἦτοι καταργήσαισε Κύριος. καὶ ἔτι ἐγενεῖ ἄφαντος
 ὁ Διάβολος. καὶ εὐχαρίστω ἀπαγγέλω πᾶς ὁ ἄρχων Μιχαὴλ ἐδίωξε μὴ τὸν Διάβολον, ὅχι ὁ-
 μως ἐξουσιαστικῶς καὶ αὐθεντικῶς, ἀλλὰ ὡς ἀποκαθάρσας τὴν κρίσιν πᾶσαν καὶ τὸν διαγωγὸν τῷ
 Διαβόλῳ εἰς τὸν ἴδῳ ὄλων Θεόν. τὰ αὐτὰ σχεδὸν λέγει καὶ ὁ Θεοφύλακτος, καὶ Οἰκουμενίος, καὶ
 ὁ Σευήρος ἐρμηνεύων τὸ ἔπι τέλει τῷ Δεύτερονόμιῳ κειμένων ὡς τῆς ταφῆς τῷ Μαυσέως τὸ
 λέγον „ Καὶ ἐκ οἴδου ἔδειξε τὴν ταφὴν αὐτῶν, ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης. (Δούτ. λδ'. 6.) ὁ δὲ
 Γώσιππος ὁ ἀρχαιολόγος λέγει ὅτι, ἀφ' ἧ ἀνέβη ὁ Μαυσῆς ἐπ' αὐτῶν εἰς τὸ ὄρος τὸ καλεῖται
 Ἀβαρεῖμ, μετ' ὅλων τῶν γερασίων τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ, καὶ μετ' ὁ ἀρχιερεὺς Ἐλεάζαρ, καὶ τὸν Ἰη-
 σὺν τῷ Ναυῖ τῶν μὴ γερασίων ἀπέστειλε νὰ πηγαίῃ, αὐτὸς δὲ ἐναγκαλισάμενος, καὶ καταφι-
 λήσας Ἐλεάζαρ τὸν ἀρχιερεὺς, καὶ τὸν Ἰησὺν τῷ Ναυῖ, εἰς καιρὸν ὅπῃ ἀκόμη ἀπεχαιρέτιζε, καὶ
 σιωπῶντες μετ' αὐτῶν, ἰδὲ ἀφ' οὐρανόθεν ἦλθε μία νεφέλη φωτεινὴ, καὶ ἄρπασεν αὐτὸν ἐμπροσθεν
 ὅπου τὰς ὀφθαλμοὺς τῷ Ἐλεάζαρ, καὶ τῷ Ἰησῷ, καὶ τὸν ἐπήγεον εἰς μίαν φάραγγα. καὶ ἔτι λοι-
 πὸν ἄφαντον ἔγινε τὸ Θεοειδὲς σῶμα τῷ Μαυσέως, καὶ τινὰς δὲν ἠξόδρει πᾶς εἶναι ὁ τάφος αὐ-
 τῶν ἕως τῆς σήμερον, καθὼς μαρτυρεῖ ἡ Γραφή. τὸτο δὲ τὸ λέγει, ἔχει ἔχει τί ἐμεινεν ἄφαντον τὸ
 σῶμα τῷ Μαυσέως. ὑπερέτισε ἦν, ὡς εἶπομεν, εἰς τὴν ταφὴν τῷ ὁ ἀρχάγγελος Μιχαὴλ. ἀλ-
 λά ἔχει τί, καὶ τὸν Σάββον, νεφέλη φωτεινὴ, καὶ φωτὸς ἑλαμψίς ἐπέκετο εἰς τὸν τόπον ἐκεῖνον,
 ὅπως ἐσταθιάσθῃ, ἥτις ἐμπόδιζε τὰς ὀφθαλμοὺς τῶν ὁράωντων, ἔχει νὰ μὴ βλέπων πᾶς εἶναι τὸ μνη-
 μάτω. (1)

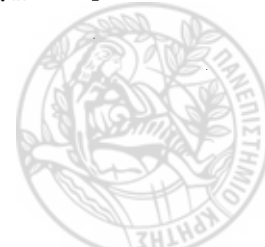
10. „ Οὗτοι δὲ, ὅσα μὲν ἐκ οἴδασι, βλασφημηῶσιν, ὅσα δὲ φυ-
 „ σικῶς, ὡς τὰ ἄλογα ζῶα ἐπίστανται, ἐν τέτοις φθειρόνται.

Οὶ ἀνώτεροι, λέγει, αἰρετικοὶ, ὅσα μὲν μυστήρια δὲ βλέπων μετὰ τὰς αἰδητὲς ὀφθαλμοὺς
 των, ὡς ἀσώματα καὶ ἀόρατα καὶ νοητῶν ἔχοντα φύσιν, καὶ ὅσα δὲ διώκονται νὰ ῥηθῶσιν μετὰ τὴν
 χοιρῶν καὶ ἀκάθαρτον διανοήσεις. οἱ καθαρὸι ἦν εἰς τὸν νῦν, αὐτοὶ ἐννοῶν καὶ τὰ θεῖα μυστή-
 ρια

(1) Τί δὲ ἀπὸ τῶν ἰσορίων πούτων μανθάνομεν, κατὰ τὸν
 Ἰερὸν Θεοφύλακτον, καὶ τὸν Σάββον, ὅτι καὶ κατὰ τὴν καιρὸν
 τῷ θανάτῳ, καὶ ἐν τῷ χωρισμῷ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, μί-
 γαλῶν ἀντίστασιν, καὶ φιλονικίαν πέμψῃ ὁ Διάβολος. προσου-
 παντῶν γὰρ τῶν ψυχῶν χωριζέσθαι ἀπὸ τοῦ σώματος, καὶ ἀγ-
 γελικαὶ Δωμάτιος, καὶ πλῆθος δαιμονίων, καὶ ἐξετάζοντες τὰ ἐρ-
 γὰ τῷ κατ' οὐδὸς, εἰ μὲν εἶναι πονηρὰ, πέμψουσιν αὐτῶν οἱ δαι-
 μονίαι, εἰ δὲ εἶναι ἀγαθὰ, πέμψουσιν αὐτῶν οἱ Ἄγγελοι. ὅθεν ἀ-
 γνοῖα μεγάλη, καὶ φόβος πολλὸς ἐρείσεται εἰς καθεστὼς ψυχῶν,
 ὅπου δὲ χωριζέσθαι ἀπὸ τοῦ σώματος, διὰ τὸ ὁ Διάβολος ἀντίστασιν,
 καὶ δὲ αἶψα αὐτῶν νὰ ἀναβῇ εἰς τὸν οὐρανόν. οἱ δὲ ἀγαθοὶ
 Ἄγγελοι συμβουλεύουσιν αὐτῶν, καθὼς ἔδεν ὁ μέγας Ἀντωνίος,
 καὶ καθὼς φαίνεται εἰς τὸν βίον τῷ μεγάλῳ Μακκαρίῳ. διὰ τὸ
 θεῖα εἶναι εἰς καθεστὼς ψυχῶν ἀνεσκόλασιν μετὰ τὸ σώματος, νὰ ἐπι-
 μάχεται μετὰ τὰ κατὰ ἔργα, καὶ νὰ συμβουλεύεται μετὰ τὰς ἀρε-
 τὰς, ἵνα ὅταν χωριζέσθαι ἀπὸ τοῦ σώματος, ἀξιώσθαι τῆς βοηθείας τοῦ
 Ἄγγελων. καὶ διὰ τῆς βοηθείας αὐτῶν ἐλάττωσθαι ἀπὸ τῶν ἀν-
 τίστασιν τοῦ δαιμονίων καὶ τῶν ἐμπόδιον. φρονεῖ γὰρ οἱ κατὰ
 τῶν, ὅταν βλέπων πᾶς ψυχῆς τοῦ θνήσκοντος, καὶ ὑλικῶν ἀνθρώπων
 νὰ ἀπέρχονται εἰς τὸ πᾶν ἀναπαύσεως, αὐτοὶ δὲ νὰ ἐρείσκονται
 εἰς τὸ πᾶν θλίψεως, καὶ φυλακῆς, καὶ ἐκείνοι μὲν, νὰ κληρονομήν
 τῶν ἀφ᾽ οὐρανόθεν ὅπου εἶναι οἱ δαιμονίαι εἰς τὸν οὐρανόν,
 αὐτοὶ δὲ, νὰ κληρονομήν τὸν σκοτεινὸν ἴδου, καὶ τὸ αἰώνιον πᾶν
 τῶν κολάσεως. τὸ φρονεῖν λογισθεῖτον ὅπου γίνεται ἐν τῷ θανά-
 τῳ, καὶ ἐν τῇ ἐξόδῳ τῆς ψυχῆς, βεβαίῳ καὶ ὁ ἅγιος Γωάννης τῆς
 Κλήμακος, διηγεῖται περὶ τῆς ὁμοίας Στεφάνου ἐκείνου τῷ κατικῶν
 τῶν εἰς τὸ Σίναϊ ὄρος. Καὶ αὐτὸς εἰς τὸν θάνατον οὐδὲν φρονεῖ,
 καὶ νομοθέτη, καὶ βασιλείας, καὶ ἀρχιερέως, καὶ ἱερέως, τὸ ἴδοντος
 Θεοῦ τὸ πᾶν, τῷ Μαυσέως λέγει, ἐκείνου, ἐπήγεον ὁ Διάβολος, καὶ
 προσῆλθεν φιλονικίαν καὶ ἀντίστασιν ἐλαμψί, τὴν εἶπαμεν πλέον
 ἡμῶν οἱ ἀμαρτολόγοι, ἢ πᾶσαν ἀρετὴν ἀντίστασιν ἔχει νὰ καμῶ
 ὁ Διάβολος κατ' ἡμῶν, ὅταν χωριζέσθαι ἀπὸ τοῦ σώματος, ζη-
 τῶν νὰ ἀρπάξῃ τὰς ψυχῆς, καὶ νὰ τὰς καταβιάσῃ εἰς βυ-
 θῶν ἄδου;

καὶ τὴν ἀμαρτῶν Κύριον, δὲν ἐνθάπῃ ὁ ἀσάχητος Διάβο-
 λος, ἀλλὰ ἐπέμψῃ νὰ ὑπάγῃ, ὅταν ἐπληρώσῃ εἰς τὸ πᾶν,
 ἵσως καὶ εὐρὴ τίποτα κακοῦ σφάλμα, καθὼς τὸ ἔλεγε μόνος
 πᾶν, ἐρχεται ὁ τῷ Κόσμῳ πᾶν ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ ἐκ ἔχει ἐ-
 δὲν. (Γω. ιδ'. 30.) ποῖος λοιπὸν εἰς τὸ ἐξῆς ἀμφιβάλλῃ, ὅτι
 αὐτὸς ἔχει νὰ μάνῃ ἐν τῇ ὥρῃ τῷ θανάτῳ ἐλάττωσθαι ἀπὸ τῶν
 τῷ Διαβόλῳ ἐπήρασι; βεβαίῳ δὲ καὶ ὁ μέγας Βασιλεὺς πε-
 πᾶ, ἔπω λέγων, οἶμαι δὲ, ὅτι οἱ γοναῖοι τῷ Θεῷ ἀδελταί,
 ἱκανῶς περὶ πάντων τὸν αὐτῶν βίον τῆς ἀρετῆς ἐχθροὶ
 τῶν ἀρετῶν, ἀπὸ τῶν παλαιωμάτων, ἢ ἀπίλους τινος, καὶ τύπος τῆς ἀμαρ-
 τῆς, καταχερῶσιν. ἐὰν δὲ ἀφ᾽ οὐρανόθεν ἐρείσῃ καὶ ἀπῆλοι,
 ὡς ἀκράτῃ οὐπτε, ὡς ἐλάττωσθαι ὑπὸ τῷ Χριστῷ, ἀναπαύ-
 σονται. (ἐρμηνεία εἰς τὸν ζ'. ψαλμ. ἀποκειμένῳ ἔπη, ὡς
 σὸν με ἐκ πάντων τοῦ διακόνου με.) Καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς
 λέγει ἐρμηνεύων τὸ „ μὴποτε ἀρπάσῃ ὡς λέων τὴν ψυχὴν μου.
 Καὶ ταῦτα μάλιστα αὐτῶν ἐξ αὐτῶν τῷ Κυρίῳ λέγοντος περὶ τὸν
 καιρὸν τῷ πᾶντος. νῦν ὁ ἄρχων τῷ Κόσμῳ πᾶν ἐρχεται, καὶ
 ἐν ἐμοὶ ἔχει ἔδου. ἀλλ' ὁ μὲν, μὴ ποιήσας ἀμαρτίαν, ἐλε-
 γου ἔχων ἔδου. ἀνθρώπων δὲ ἀπερῆς, ἐὰν πλημίσῃ ἐπ᾽ ἐν
 ἐρχεται ὁ ἄρχων τῷ Κόσμῳ πᾶν, καὶ ἐν ἐμοὶ ἔχει ὀλίγα, καὶ
 μικρὰ. κινδύνος δὲ πάντων παθῶν, ἐὰν μὴ ἔχῃμεν τὸν λυτῶ-
 τῶν μὲν ἡμῶν, μὴδὲ τὸν σῶζοντα. Προδέπτῃμεν δὲ ἐν τῷ πᾶν
 τῶν ὑποσημαίνοντες ταύτης ὡς ἀξιὸν καὶ τὸ ἐδόξασε, ὅτι περὶ ἐπ᾽
 ματα περὶ τῆς πᾶν τῶν Μωσέως διαλαμβάνοντα. ἦτοι πᾶν
 Καὶ ἐπέμψῃ Μωσῆς ὁ οἰκέτης Κυρίου ἐν γῆ Μωαβ δια-
 ἔφημας Κυρίου, καὶ ἐθαύμασεν αὐτὸν ἐν Γαί, ἐγγύς οἴκου Φο-
 ρῶν. (Δούτ. λδ'. 5.) πάντων λέγων τὸ ῥήματα, μεροῖι θε-
 λουσιν, ὅτι ἐθαύμασεν ὁ ἴδιος Μωσῆς περὶ ἐαυτῶν ἀποφθικῶς. καὶ
 εἰς τὸ, ἐθαύμασεν, ἐθαύμασεν ὑπακούσῃ τῷ, οἱ Ἄγγελοι. (ἔρα σελ.
 75. ἐν τῇ κατὰ Οὐλταίρη βιβλιασίῃ τῷ σοφῷ διδασκαλῆ Κυρίου
 Μακκαρίῳ)

Τὴν λέγει, αὐτὸς εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον Δεσπότην τῷ Μαυσέως, τὸν

ετα και γοητα καιλη, η εχι οι ακαθαρτοι. ταυτα, λεγω, επε δευ ηξορσοι, τα βλασφημων, η τα πειργελην ως μη οντα. φανερονοι δε με τον λογον τυτον αιγιματωδως ο Αποσολος, πως αυτοι βλασφημην, ως εποιη, πας ωελ Θευ, η τη κτισματων αληθεις δοξας η υποληφεις. ογον ωελ της δημιουργιας τη Αγγελων, ωελ αυτεξουσιότητος της ψυχης, ωελ της μακαριότητος τη μέλλοντος αιωιοσ. οσα δε βλέπην με τας αισθητάσ οφθαλμησ, υδονικά, και ωραία παράγματα, ταυτα μόνα αγαπώσι με τλω καρδίαν, και παράττωσι με τα έργα, ομοιαν Δούτεσ με τα άλογα ζώα, τα όποια όταν ιδεν κένενα υδονικόν, άδύσ όρμώσιν εις αυτό. έπειδη η οι άθλιοι αυτοι, δευ σοχάζονται τλω φθοραν, η βλάβω όπε προξενώσιν εις το σώμα, η εις τλω ψυχλω αι τη αισθησεων υδοναι, και μάλισα τα σαρκικά, και αιχρα πάθη. εχ τι δευ εχει υγιές το της ψυχης λογικόν, ίνα ελθεν εις έννοιω, η σοχασμόν τη αξίωματος της άθανάτω, η πορεσ ψυχης όπε εχουσι: με το να άδέπσω τλω κυριότητα, η αυτοκρατοριαν όπε εχει ο νωσ, εις το να υποτάση τα πάθη της ατιμίας. τα αυτά χεδόν λέγει η ο Κορυφαίος Πέτροσ ωελ αυτων „ ετοι δε ως άλογα ζώα φυσικά, και γενημενά εις „ άλωσι, η φθοραν, εν οισ άνωέσι, βλασφημώτεσ, εν τη φθορα αυτων καταφθαρίσανται. (β. Πέτρ. β. 12.)

11. „ Ουαί αυτοίσ, ότι τη όδω τη Καίν έποράθησαν, η τη πλά-
 „ νη τη Βαλαάμ μιθδ έξεχύθησαν, η τη αντίλογία τη Κο-
 „ ρε άπώλοντο.

ΟΥαί, η άλλοίμορον, λέγει, εις τωσ αϊρετικώσ Νικολαίτωσ, η Γνωσικώσ, η Ουαλεντινωσ, η τωσ λοιπόσ, έπειδη αυτοι πειρατώσιν εις τλω εράτω τη Καίν. εχ τι, καθώσ ο Καίν έθανάτωσε σωμυτικώσ τον αδελφόν τη Αβελ: έτζι η αυτοι θανατώνουσι ψυχικώσ τωσ αδελφώσ των χριστιανώσ, με τωσ αϊρετικώσ αυτων, η άσελγεισ διδασκαλίασ η η εχ τι απερμοφαγώντεσ, φονόουσι τωσ δυναμει οντασ ανθρώπωσ, τωσ όποιοσ η τη απέρματος φυσική τελεσφορία, ηδελε φέρη εις τλω ζωλω. και καθώσ ο Βαλαάμ εχ να λάβη μιθδόν όπό το βασιλέα Βαλακ, επήγε να καταραδη τωσ Εβραίωσ, και τωτο μη διωθείσ, έσυμβελόσε τωσ Μαδιανίτωσ και έβαλαν τωσ γυναικάσ των έμφοροθεν εις το εράτωμα τη Εβραίων, τωσ όποιασ βλέποντεσ οι Εβραίοι, έπεσον εις πορρείωσ, η άπαλέσθησαν πόσαι χιλιάδεσ: καθώσ τωτο είναι γεγραμμών εις τωσ Αειδωμάσ. τωτωιασ λογησ η αυτοι διδάσκουσι εχ να κερδήσων άργύρια. η ύτερα όπό τωσ ηνομήτωσ εις αυτωσ ωελ των αγίων Αποσώλων θείωσ διδασκαλίασ, αυτοι δευ εφύλαξαν καμμίων διλάβειαν: άλλα έπειραω εις τον εκλεκτόν λαόν τη Θευ, λόγωσ πονηρώσ, και αϊρετικώσ. η καθώσ ο Κορε ανάξιωσ ών, ατιτάθη εις τον Μαυσών, η Αραών, η ηδέλισε να χήη και αυτωσ λειπεργώσ της τη Θευ Σκηνησ, όθεν εχ τλω φιλαρχίω, και ατιτάσιν ιπρόσ τωσ μεγαλιτέρωσ τησ, καταπόδη ζωνταώσ μέσα εις τα σπλάγχνα της γησ: έτζι η αυτοι, ανάξιωι όντεσ, ηρπασαν το διδασκαλικόν αξίωμα, η ατιτέκονται εις τωσ μεγαλιτέρωσ των θείωσ Αποσώλωσ. όθεν η θέλυν παραδοθέν, ως ο Κορε, εις τον τάρταρον, και εις το βάθωσ τη άδα. τα αυτά χεδόν λέγει ωελ αυτων η ο Πέτροσ „ καταλιπόντεσ τλω άθείωσ όδόν, επλανήθησαν, εχ ακολουθήσωτεσ τη όδω τη Βαλαάμ τη Βωσώρ, όσ μιθδόν άδιπίωσ ηγάπησεν. (β. Πέτ. β. 15.)

12. „ Ουτοί άσιν ευ ταίσ αγάπωσ υμών σπιλάδεσ, σωλωχόμενοι
 „ υμίν, άφόβωσ έαυτωσ ποιμαίνοντεσ. νεφέλαι ανυδροι, ύπό ά-
 „ νέμων περιφερόμενοι. δούδρα φθινοπωρινά, δις αποθωνόνα
 „ εκειζωδείτα.

ΑΓάπωσ ανομάζοντε τα εν ταίσ εκκλησίαισ γινόμενα κοινά συμπόσια, όπό τα όποια, άλλα μη ανομάζοντε Γενεθλιακά, τα εις τωσ μνήμασ τησ μαρτύρων γινόμενα, άλλα δε, Γαμικά, τα εις τωσ νυμφικώσ γάμωσ γινόμενα. η άλλα, Επικηδεία, τα γινόμενα εις τωσ ενταφιασμησ, η μνημόστωα των νεκρών. ταυτα δε αρχισαν όπό τωσ καιρωσ των αγίων Αποσώλων: καθώσ ο Αποσολοσ Παυλοσ τωτο βεβαιώ αναφέρων περ τη Κυριακή δείπνω, ητοι κοινω, εν τη πρώσ Κερινθίωσ έπισολη. (ά. Κορ. 1ά.) έμπόδιωσ δε μη ταυτα τα κοινά ταυτα συμπόσια να μη γίνωνται μέσα εις τωσ εκκλησίωσ ο οδ. Κατων της οικουμηνικήσ ε. Συνοδω. ο κη. της εν Λαοδικεία. η ο μδ. της εν Καρθαγήη. δευ έμπόδιωσ δε να μη γίνωνται ταυτα και εις τωσ κοι-
 ιασ

νὰς οἴκους. καὶ ὅρα τὴν ἑρμηνείαν τῆς οὐδ'. τῆς ῥηθείσης ε'. ἐν τῷ ἡμετέρῳ Κανονικῷ. εἰς ταῦτα· λοιπὸν τὰς ἀγάπας καὶ τὰ κοινὰ συμπόσια ἐπήγαιναν καὶ οἱ ἀνωτέρω αἰρετικοὶ, ὅχι τόσον ἔτι γὰρ φάγην, ὅσον ἔτι νὰ εὕρην καιρὸν νὰ πλαγίσουν μὲ τὰς ψυχοβλαβεῖς διδασκαλίας των κἀνοῖα χειρισιῶν. ἔτι τῆτο ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ λέγει, ὅτι οἱ αἰρετικοὶ αὐτοὶ, γίνονται ὡσαύτῃ σπιλάδες εἰς τὰ συμπόσια τῶν χειρισιῶν. ἔτι τὶ καθὼς ἡ σπιλάδες: ἦτοι οἱ ἀπὸ τῆν γλῶσσει πνέοντες ὀρμητικοὶ ἀέμοι, αἰφνιδίως πίπτουσι μέσα εἰς τὰ καΐκια, καταποντίζουσι τὰς πλέοντας, ἔτι καὶ οἱ ἀνωτέρω αἰρετικοὶ, σωφρονίζοντες μὲ τὰς χειρισιασ, ἀελλίσιως αὐτὰς πνίγουσι μὲ τὰς ἐλεθρῆς διδασκαλίας των· αὐτοὶ, λέγει, δὲν φοβῶνται πῶς θανατοῦν καὶ ἀπολλύν ἀλλας, ἀλλὰ εἷνα μόνον σκοπὸν ἔχον, πῶς νὰ ποιμαίνον: ἦγαν νὰ θρέψον τὸ σκοληνοβρωτον σῶμά των, καὶ πῶς νὰ κυβερνήσουν τὴν θραρρέσαν καὶ ἀπόσκαιρον ταύτῃ ζωῆς. (1) αὐτοὶ ὁμοιάζον μὲ τὰ αἰῶντα γέφαλα. ἔτι τὶ καθὼς τὰ αἰῶντα γέφαλα διωκόμενα ἀπὸ τῆς ἀέμου, δὲν ὀροσίζον τὰς πέγας ἐκείνας, τὰς ὁποῖας ἀνάθου ἔθραβάνον, ἀλλὰ ξηραίνον μᾶλλον αὐτὰς, καὶ σκοτεινιάζον. ἔτι καὶ οἱ ῥηθῶτες αἰρετικοὶ, αἰῶντοι ὄντες, μὲ τὸ νὰ μὴ ἔχον εἰς τὴν καρδίαν των τὸ ὕδαρ τὸ ζῶν, καὶ ἀζομφρον εἰς ζωῆν αἰώνιον τῷ ἁγίῳ Πνεύματι, καὶ μὲ τὸ νὰ μὴ ἔχον πυκνότητα φρονῶν, ἀλλὰ ὄντες ἀραιοὶ, καὶ κῆφοι εἰς τὸν λογισμόν, διώκονται ὡσαύτῃ τὰ αἰῶντα γέφαλα, ἀπὸ τῶν πονηρῶν πνεύματα τῶν διμῶνων, πότε εἰς εἷνα μέρος, καὶ πότε εἰς ἄλλο. καὶ εἰς ὁποῖας τόπας ὑπάγουν, ξηραίνουσι αὐτὰς, καὶ ὅχι ὀροσίζουσι. μὲ τὸ νὰ μὴ ἔχον βροχίω ζωῆν εἰς τὸν ἑαυτὸν των. καὶ σκότος μόνον προξενῶσι μὲ τὴν παρεσίω των, καὶ ὅχι κἀνοῖα φωτισμόν, καὶ ἔλλαμψιν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν αὐτῶν δεχομένων.

Αὐτοὶ ὁμοιάζον, καὶ μὲ τὰ δένδρα τῆς θηνοπώρης, τὰ ὁποῖα ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ καὶ ὅσα ἔδοξεν φαίνονται ὅτι ἀποθνήσκον. εἷνα μὲν, ἔτι τὶ ἀποβάλλον ὅλας τὰς καρπὰς των, καὶ ἄλλο δὲ, ἔτι τὶ ρίπτου καὶ τὰ φύλλα, μὲ τὰ ὁποῖα ἐφαίνοντο ὀφρεπῆ, καὶ ζωντανά. καὶ λοιπὸν νομίζονται ὡσαύτῃ ξηρά, καὶ νεκρά, ἔτι τὶ ὑπερῶνται καὶ τὸ κάλλος, καὶ ἀραιότητα τῶν καρπῶν των, καὶ τὴν ἀθρηρῶν ὀφρεπείαν τῶν φύλλων των. τέτοιας λογῆς πάχουσι καὶ αὐτοὶ, ἔτι τὶ, ὅχι μόνον ἀπέβαλον κάθε καρπὸν τῆς ὀρθοδόξου πίσεως, καὶ τῶν χειρισιασ ἀρετῶν, ἀλλὰ ἀπέβαλον ἀκομῆ καὶ κἀθε ἡθῶς χρῆσόν, τὸ ὁποῖον ἔχον φυσικὰς, καὶ αὐτοὶ οἱ Ἑλλῆνες, καὶ Εἰδωλολάτραι. ὅθεν καὶ εἶναι καὶ ὅσα τρόπος νεκροὶ. ἔτι τῆτο ὡς ποῖτοι, ἐκείζονται ἀπὸ τὸν Παράδεισον, καὶ ἀπὸ τῆν ἐκκλησίαν τῆς Χριστοῦ, καὶ ρίπτονται ἔξω εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. ἡ δὲ ἀποθνήσκουσι οὗτοι, εἷνα μὲν, καθ' ὅ ἀποβάλλον τὸν φυσικὸν των καρπὸν τῶν τρώγοντες τὸ σπέρμα των, μὲ τὸ ὁποῖον εἶχον νὰ παιδοποιήσουν, καὶ νὰ ἀφήσουν ἡδέοχλῶ τῶν ἡγῶντων εἰς τὸν Κόσμον τῶν. καὶ ἄλλο δὲ, καθ' ὅ ἀπέβαλον καὶ τὰ φύλλα των: διηλαθὴ κάθε δικοσμῶν, καὶ χρῆσῶθῆσαν τῆς ζωῆς, καὶ πολιτείας των. καὶ ἂν πάρα ζῶσι, καὶ εἶναι καὶ τὸ φαινόμενον, δὲν ζῶσιν ὅμως, ἔτε εἶναι τῆ ἀληθεία. ἐπειθὴ καὶ ἔχουσι τὴν φύσιν ὑπαρξῆν, ἡτις εἶναι ἡ ὀρθὴ πίσις, καὶ ἀρετῆ, καὶ μόνον τὴν παρὰ φύσιν ἔχουσι τῆς ἀίρεσεως, καὶ τῆς κακίας. (2) σύμφωνα λέγει ὁ Πέτρος, καὶ ὁ Κορυφαῖος Πέτρος „ ἐπί εἰσι πηγὰι αἰῶντοι, γέφαλα ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμενα. (β'. Πέτ. β'. 17.)

13. „ Κύματα ἄγεια θαλάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰχμῶας.
„ ἀσέρες πλαγῆται, οἷς ὁ ζόφος τῶ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται.

Προσφωῖς ὀνομάζει τὰς ἀνωτέρω αἰρετικὰς ὁ Θεὸς Ἀπόστολος κύματα ἄγεια, ἔτι τὴν ὁμοιότητα ὅπως ἔχουσι μὲ αὐτὰ. ἔτι τὶ αὐτοὶ, δὲν ἔθραβον τὸ πέλαγος τῆς παρῶσης ζωῆς μὲ τρόπον ἡμερον, καὶ γλυκῶ. ἐδὲ ἀποβάλλον λόγον, καὶ ἀφῆζιν ἀρέπῶσαν εἰς τὰς χειρισιασ, ἀλλὰ εἶναι ἀρειοὶ, καὶ ἀήμεροι, καὶ ἀφῆζον μεγάλας τεικυμῆας, καὶ παραχὰς εἰς τὴν ζωῆν τῶν ἀνθρώπων. ἀγκαλὰ καὶ δὲν ἔχον κῆμῶια δύαμιν νὰ βλάψον τὰς σερεὰς εἰς τὴν πίσιν, μὲ τὸ νὰ γνωρίζον αὐτὰς ἐκείνοι, ὁποῖοι διετραμμῶσι, καὶ κακόδοξοι εἶναι, καὶ ἔτι τῆτο ἐδὲ τὰς σακῶν ὀλοπέλα. τῆτο ἦδὲ δηλοῖ τὸ, ἐπαφρίζοντα τὰς ἑαυτῶν αἰχμῶας. ἐπειθὴ αὐτοὶ, ἀσκηνοῦνται μὲν, λέγει, ὡς ἄγεια κύματα, καὶ ἀγωνίζονται νὰ κτυπήσουν τὰς ψυχὰς τῶν αἰσόντων,

(1) Ὁ δὲ Θεοφύλακτος λέγει, ὅτι τὸ, ἀρόβως, δυνάται νὰ σημαθῆ καὶ μὲ τὸ σιωλοχῶμενοι. ἵνα ἡ πῆσις ὁ λόγος, σιωλοχῶμενοι ἀρόβως σιωλοχῶμενοι. ἡτις, εἰς καιρὸν ὅπῃ οἱ σιωλοχῶμενοι δὲν ἀπομῶν καὶ νὰ ὀβον, αὐτοὶ οἱ αἰρετικοὶ αἰρῶντες, ὡσαύτῃ σπιλάδες, ἀφῆζον τὸν ἀρατισμόν εἰς τὰς ψυχὰς ἀνθρώπων.

(2) Ὁ δὲ Γεῶργιος Μυσοπολίτης λέγει, ὅτι οἱ αἰρετικοὶ αὐτοὶ

δὲν ἀπέθανον, καὶ κατὰ τὸν καιρὸν τῶ ἔαρος, ἡτις τῆς ἀκμῆς αὐτῶν, ὅτι ἂν ἐλπίς νὰ καρποποιήσουν, καὶ νὰ δέξον ἀρετῆς ἀνάγκη ἀπὸ τῆς ἀγίας βαπτίσματος, καὶ κατὰ τὸν καιρὸν τῶ θηνοπώρης, ἡτις τῆς παρακμῆς, καὶ τῆς θηνοπώρης Ἰουδαίας. ἐπειθὴ καὶ πῆτε μερικὰ δένδρα βλάσανον, ἀφῆζον, καὶ ἀφῆζον, διὰ τὴν ἀκρασίαν ὅπῃ ἀφῆζον ὁ ἥλιος, εἰς τὰ ὀλοπέλα μερικὰ ζῶντα ἀρατισμοῦ ἐν τῷ καιρῷ ἐκείνῳ.

των, εἰς μάτῳ ἔμως κοπιᾶζουσι· ὅτι τὶ θαλῦνται εἰς ἀφρόν ὅλα των τὰ μαριώδη κινήματα, καὶ ἄλλο τίποτε δὲν κερδίζουσι, ὡσαύτῃ νὰ πομπῶνται, καὶ νὰ θεατερίζωνται αἱ αἰχμαίτων, καὶ τὰ αἰχρά, καὶ ἀσελγῆ, καὶ παρανομα ἔργα των. αὐτοὶ παρομοιάζον, λέγει, καὶ μετὰ τὸς πλανήτας ἀσέρας. ὅτι τὶ ἐναντίαν κίνησιν ποιῶντες μετὰ τῶν κινήσιν τὰ νοητὰ τῆς πίσεως σερεώματος, δὲν φωτίζονται ἀπὸ τὸν τῆς δικαιοσύνης ἥλιον Χριστόν, ἀλλὰ μιταχηματιζόμενοι εἰς ἀγέλης φωτός, καθὼς καὶ ὁ ποιηρὸς αὐτῶν ἄρχων Διάβολος, ζόφον καὶ σκότος προξενῶσιν εἰς τὸς αὐτοὺς πλησιάζοντας, καὶ ζόφον αἰώνιον εἰς τὰς ἐδικὰς των ψυχὰς οἱ ἀθλοὶ θησαυρίζουσι. ἀλλ' ἐδὲ διηγῶνται τῶν δόξαν τῆς Θεῶ οἱ πλανήτες αὐτοὶ, καθὼς λέγει ὁ προφήτης Δαβὶδ ὡς ἐπὶ τῶν αἰδητῶν ἕρανῶν, ,, οἱ ἕρανοὶ διηγῶνται δόξαν Θεῶ, ποιῶσιν δὲ χειρῶν αὐτῶ, αἰαγγέλλει τὰ ,, σερεώματα. (Ψαλμ. 146.) ἀλλὰ βλασφημίῃσιν τὸν ἡμεσιάρχῳ, καὶ ποιητῶν τῶ παυτός. Συμφῶτως λέγει καὶ ὁ Κορυφαῖος Πέτρος ὡς ἐπὶ αὐτῶν. ,, οἷς ὁ ζόφος τῶ σκότος εἰς αἰῶνα τεπῆρται. (β'. Πέτ. β'. 17.)

14. ,, Προεφήτῶσε δὲ, καὶ τῆτοις ἑβδομος ἀπὸ Ἀδάμ Ἐνώχ λέγων. ἰδὲ ἦλθε Κύριος ἐν μυριάσιν ἀγίαις αὐτῶ (1)
 15. ,, Ποιῆσαι κρίσιν καὶ παύτων, καὶ ὀξελέγξαι παύτας τῶ ἀσεβεῖς αὐτῶν περὶ παύτων τῶ ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν, ὧν ἠσέβησαν (2) καὶ περὶ παύτων τῶ σκληρῶν, ὧν ἐλάλησαν κατ' αὐτῶν τῶ ἀμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς.

ΚΑτὰ τὸς καιρὸς τῶ ἀγίων Ἀποστόλων ἐσφίζοντο ἀπόθῳτα τὰ βιβλία τὰ καλέμεθα Ἀπόκρυφα τῶ Ἐνώχ, τῶ Μαυσείως, τῶ προφήτη Ἡλίῳ, καὶ τῶ προφήτη Ἰερεμῖῳ. ὅθεν ἀπὸ τὰ βιβλία ταῦτα ἐρανίσθησαν μερικὰ ρητὰ οἱ Θεοὶ Ἀπόστολοι. καθὼς ὁ Παῦλος ἐρανίσθη ἐκ μὲν τῶν ἀποκρύφων τῶ Ἡλίῳ τὸ ,, ἀ ὄφθαλμὸς ἐκ εἶδε, καὶ ἔς ἐκ ἦκασε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἐκ ἀνέβη· ἐκ δὲ τῶν ἀποκρύφων τῶ Ἰερεμῖῳ τὸ ,, ἔγειραι ὁ καθόδων, καὶ ἀπάτα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ὀπφάουσει σοὶ ὁ Χριστός. (Εφ. ε. 14.) Ἐκ τῶν ἀποκρύφων τῶ Μαυσείως ἐρανίσθη τὸ ,, ἔτε ὡς ἐπιτομήτι ἰχθύει, ἔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις. καὶ ὅσοι τῶ Κανόνι τῶν σοι-χῆσασιν, εἰρήνη ἐπ' αὐτῶ καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τῶ Θεῶ. (Γαλ. 5'. 15.) καθὼς μαρτυρεῖ ταῦτα ὁ κριτικὸς Φώτιος εἰς τὰ λεγόμεθα Ἀμφιλόχεια. (ζητήματι 10β'). ὁ δὲ Ἀπόστολος ἔπος Ἰάδας ἐρανίσθη, ἐκ μὲν τῶν ἀποκρύφων τῶ Μαυσείως, τὸ προειρημῶν λόγιον, ὡς ἐπομῆν ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ Ἀρχάγγελος, ὅτι τῶ Διαβόλῳ ὄγκυμῶντος διελέγετο ὡς ἐπὶ τῶ Μαυσείως σάματος (3) τὸ δὲ παρὸν ρητὸν ἐρανίσθη ἐκ τῶν ἀποκρύφων τῶ Ἐνώχ· φαίνεται δὲ, ὅτι ὁ ἀναρετήσας τῶ Θεῶ Ἐνώχ, προεφήτῶσε καὶ ὅτι ἄλλες πολλῆς· ὅτι τῶτο ὁ Ἀπόστολος ἐδῶ ἐ-πὸς θεσε τὸν καὶ σωδῆσμον, καὶ εἶπε ,, προεφήτῶσε δὲ καὶ τῆτοις. κατὰ εἰς τὸς ἄλλες θηλαδῆ. τί δὲ προεφήτῶσε; διὰ τῶν δούτερων παρουσίαν τῶ Κυρίου, εἰς τῶν ὁποῖαν αὐτῶς ἔχει νὰ ἔλθῃ σωφροδύμῳ μετὰ ὅλας τὰς χιλιάδας, καὶ μυριάδας τῶ ἀγίων Ἀγγέλων αὐτῶ, διὰ νὰ κρίνῃ κρίσιν εἰς ὅλας τὰς ἀνθρώπους, καὶ νὰ ἐλέγξῃ τὸς ἀσεβεῖς, καὶ ἀμαρτωλῆς, τῶσιν διὰ ὅλα τὰ ἀσεβῆ ἔργα ὅπῃ ἔφαζαν, ὅσον καὶ διὰ ὅλα τὰ σκληρὰ, καὶ βλάσφημα λόγια ὅπῃ ἐλάλησαν καὶ τῶ Θεῶ.

Διαφέρουν δὲ οἱ ἀσεβεῖς ἀπὸ τῶ ἀμαρτωλῶς, καθ' ὅτι ἀσεβεῖς κυρίως εἶναι ὁ εἰς Θεὸν ἀμαρτανῶν, καθὼς λέγει ὁ μέγας Βασίλειος ἐρμηνεύων τὸν πρώτον Ψαλμόν. καὶ ἀπλῶς, ἀσεβεῖς εἶναι ὁ ἄπιστος. ἀμαρτωλὸς δὲ εἶναι ἐκεῖνος ὅπῃ διὰ τὰ πονηρὰ ἔργα ὅπῃ κἀμνει, ἀμαρτανῶν: ἦγεν ἐκπίπτει, καὶ ὀποτυγχάνει τὸν σκοπὸν τῆς δικαιοσύνης καὶ ἀρετῆς. ἢ καὶ τῶ σκοπῶ ἐκπίπτει, διὰ τὸν ὁποῖον ἐπλάσθη ἀπὸ τὸν Θεόν. ὁ ἦν ἀνθρώπος, πλασθεῖς ἀπὸ τὸν Θεόν διὰ τὸ ἄκρον τέλος καὶ σκοπὸν τῆς μακαριότητος, ἀμαρτανῶντας ὅμως, ὀποτυγχάνει τὸ τέλος αὐτῶ, διὰ τὸ ὁποῖον ἐπλάσθη. διὰ τῶτο καὶ ἀμαρτία λέγεται ἢ ἀμαρτία: ἦγεν ὀποτυχία τῶ τέλους τῆς σωτηρίας καὶ μακαριότητος. (3) καταχρηστικῶς ὅμως ἀσεβεῖς λέγεται, καὶ ὁ ἀμαρτωλός.

ὅτι

(1) Ἐν ἀλλ. ἐν ἀγίαις μυριάσιν αὐτῶ.
 (2) Παρὰ δὲ τῶ Μητροπολίτη ἔπος κἀφεται, ,, ποιῶσαι κρίσιν κατὰ παύτας, καὶ ὀξελέγξαι τῶ ἀσεβεῖς περὶ παύτων ἔργων ἀσεβείας αὐτῶ, ὧν ἠσέβησαν.
 (3) Ὅθεν καὶ ὁ θεορρογος Μάξιμος ὀφίζων τί εἶναι ἢ ἀμαρτία

λέγει, ἀμαρτία ἐστὶ παρά φύσιν κίνησις. καὶ ὀφισθε λέγει, ,, κακία ἐστὶν ἢ ἐσφαλμένη κρίσις τῶ νομοσῶν, ἢ ἐπακούσθη ἢ παράχρησις τῶν πραγμάτων. (κεφ. 15'. τῆς β'. ἐκαστον, ὅτι περὶ ἀγάπης.)

διὰ τὸ ἐν τῷ καιρῷ ὅπῃ ἀμαρτάνει, δεῦν νομίζει, ἔτε πισθεῖ πῶς εἶναι Θεὸς εἰς τὸν Κόσμον, ἔτε πῶς εἶναι μέλῃσθα κρείσις, καὶ ἀπαπόδοσις. χεδὸν δὲ τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ὁ προφήτης Δα- νιὴλ, τῷ μέλῃσθα κρείσιν προῦπογράφων „ Ποταμὸς πυρὸς εἶλκον ἔμπροσθεν αὐτῶ. χίλιαι „ χιλιάδες ἐλειτέρων αὐτῶ, καὶ μύρια μυριάδες παρεσιήκισαν αὐτῶ. κελίμελον ἐκάθισε, καὶ „ βίβλοι ἠνεώχθισαν. (Δαν. ζ'. 10.) δείχεται δὲ ἀπὸ τὰ ρητὰ ταῦτα, ὅτι τὸ πλῆθος τῶν ἁγίων Ἀγγέλων εἶναι ἀνώτερον ἀπὸ αελθμὸν, ὡς συνομολογεῖ, καὶ ὁ μέγας Διονύσιος ὁ Ἀ- ρεοπαγίτης. (κεφ. ιδ'. περὶ ἑρυνίῃ Ἱεραρχίας) δείχεται καὶ ὁ κατάλογος τῶν ἀσεβῶν, καὶ πε- νηρῶν, καὶ ἡ κρείσις τέτων, καὶ ἡ κατάκρησις, τῷ ὁποίῳ ἔχων νὰ λάβων, καὶ διὰ τὰ ἔργα των, καὶ διὰ τὰ λόγια των. (1)

16. „ Οὗτοί εἰσι γογγυσαὶ μεμψίμοιροι, καὶ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν
 „ πορδόμενοι. καὶ τὸ σῶμα αὐτῶν λαλᾷ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες
 „ πρόσωπα ὠφελείας χάριν.

ΑΦ' ἔ ὁ Ἀπόστολος Ἰῶδας παρμῳίωσε τὰς ἀνώτερω αἰρετικὰς μετὰ τὰ φυσικὰ τῷ Κόσμῳ ἀπάγ- ματα: ἦτοι μετὰ τὰ αὐδρα γέφυλα. μετὰ τὰ φθινοπωρινὰ δένδρα, μετὰ τὰ κύματα τῆς θαλάσ- σης, καὶ μετὰ τὰς πλανήτας, πόρα ἐδῶ ἐλέγχει, καὶ χαρακτηρίζει αὐτὰς, καὶ μετὰ τὰ ἴδῃ ἐκεῖνα πάθη, καὶ κακὰ ὅπῃ εἶχον. ὀνομάζει ἢ αὐτὰς γογγυσὰς, καὶ μεμψίμοιρους. γογγυσις δὲ εἶ- ναι ἐκεῖνος ὅπῃ παρησιὰ δεῦν κατηγορεῖ, ἀλλὰ κρυφίως. μεμψίμοιρος δὲ εἶναι ἐκεῖνος ὅπῃ παῦ- ποτε, καὶ πάντας σκώπτει, καὶ μέμφεται. γογγυσαὶ δὲ ἦτον αὐτοὶ οἱ μιαιοί. διὰ τὴν κρυφίως ἐ- κατηγορεῖν τὰς ἱερὰς Ἀποστόλους. ἐπειδὴ καὶ δεῦν εἶχον παρησιάν νὰ κατηγορεῖν φανερά, διὰ τῷ αἰχρότητα τῆς ζωῆς των. καὶ ἐπειδὴ δεῦν ἦτον ἀκύνδων εἰς αὐτὰς, τὸ νὰ δημοσιῶν τὰς βλα- σφημίας αὐτῶν, καὶ ἀσελγείας. μεμψίμοιροι δὲ ἦτον, διὰ τὴν πάντοτε διέβαλλον τὰ τῆς ἀλη- θείας δόγματα, ἵνα μετὰ τῷ ἀββολῷ ἐκεῖνων καὶ κατηγορίαν, σήσκον τὰ ἐδικά των ποηρὰ δόγ- ματα, καὶ τὰ ἀσελγήματα. ἀκολέθως δὲ, καὶ τὰς Ἀποστόλους τῷ Κυρίῳ ἐμέμφοντο, καὶ ἐδυσφή- μων. διὰ τὴν ἐκεῖνοι ἠλεγχον, καὶ ἀέτρεπον τὰς ἀκαθάρτης, καὶ σιγχαμερὰς αὐτῶν ἰδονὰς. καὶ ἐμπόδιζον αὐτὰς μετὰ τὰς θείας διδασκαλίας των, ἀπὸ τὸ νὰ ἀπολαμβάνων τὰς αἰχρὰς των ἐ- πιθυμίας. καὶ ὡσαύ ἀκτίνες τῷ ἡλίῳ, ἠλεγχον τὰ σκοτεινὰ ἔργα των. ὑπέρογκα δὲ αὐτοὶ ἐλά- λων. διὰ τὴν οἱ δέιλαιοι δεῦν αἰχμῶντο εἰς τὰς ἀοσιουργίας των, καὶ νὰ σιωπῶν. ἀλλὰ καὶ πρὸς τὰτοις ὑπερφηανδῶντο, καὶ ἐκαυχῶντο πῶς εἶναι διδάσκαλοι, καὶ σοφοί, καὶ ἐφδύρεται νέων δογμα- των. πληρῶντες τὸ ποροφητικὸν ἐκεῖνο „ ἐπαινείται ὁ ἀμαρτωλὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς αὐτῶ. (Φαλμ. θ'. 23.) ἐθαύμαζον δὲ αὐτοὶ καὶ πρόσωπα: ἦχον ἐπαίνων καὶ ἐκολάκων τὰς ἀρ- χοντας καὶ μεγάλης ἀφθῶπης. καὶ ποροσωπολήπται καὶ κόλακες ἐγίνοντο οἱ τεισάθλιοι, μόνον καὶ μόνον διὰ χάριν ὠφελείας: ἦχον διὰ χάριν κέρδης καὶ σωματικῆς τρυφῆς καὶ ἀναπαύσεως. συμ- φῶτως λέγει, καὶ ὁ Κορυφαῖος Πέτρος περὶ αὐτῶν. ὑπέρογκα ἢ ματαιότητος φθεγγόμενοι, δε- λεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίας σαρκός. (β'. Πέτ. β'. 18.)

17. „ Ὑμᾶς δὲ ἀγαπητοὶ, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προαρημένων
 „ ὑπὸ τῶν Ἀποστόλων τῷ Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ.
 „ 18. Ὅτι ἔλεγον ὑμῖν, ὅτι ἐν ἑκάτῳ χρόνῳ ἔσονται ἐμπαῖκται,
 „ καὶ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορδόμενοι τῶν ἀσεβῶν.

ΜΕτὰ τὰ λόγια ταῦτα ὡσαύ νὰ λέγη ὁ Ἀπόστολος Ἰῶδας πρὸς τὰς χριστιανὰς. μὴ σοχα- θῆτε ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ, πῶς αὐτὰ ὅπῃ σᾶς λέγω εἶναι μόνον λόγια ἐδικά μου, αὐτὰ, ἐν- θυμηθῆτε καλῶς, ὅτι τὰ ποροεῖπον καὶ οἱ ἅγιοι τῷ Κυρίῳ Ἀπόστολοι οἱ Κορυφαῖοι, ὁ Πέτρος, καὶ ὁ Παῦλος. ὁ μὲν ἢ Πέτρος αὐτολεξεῖ λέγει ταῦτα „ τῷ ποροῶν γινώσκοντες, ὅτι ἐλδύσον- ται ἐπ' ἐχάτων τῶν ἡμερῶν ἐμπαῖκται, καὶ τὰς ἰδίας αὐτῶν ἐπιθυμίας πορδόμενοι. (β'. Πέτ. γ'. 3.) ἀπὸ τῶν ὁποῖων Πέτρον φαίνεται ὅτι ἐρανίδῃ ὁ Ἀπόστολος Ἰῶδας τὰ παρόντα λόγια, καὶ ἄλλας

(1) Σημείωσαι, ὅτι καὶ ὁ Ἀπολιναριος ἀναφέρει τὸ ἔρητον πῶς τῷ Ἰῶδα, καὶ λέγει „ Σημειώτεον ὅτι, καὶ ἐν τῶν χρόνοις Μαυ- σῆος ἦσαν καὶ ἄλλαι βίβλοι, αἱ νῦν εἰσιν ἀπόκρυφοι, ὡς δη- λοὶ καὶ ἡ τῷ Ἰῶδα ἐπιστολή, ὅπου διδάσκει καὶ περὶ τῶν Μαυ- σῆος σφάμας, καὶ ἄλλα μείμνηται ὡς ἐκ παλαιὰς Γραφῆς „

„ ἰδὲ Κύριος ἦξε, καὶ πᾶ ἐξῆς (ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τῶν „ διὰ τῶν „ λέγεται ἐν βιβλίῳ, πόλεμος τῷ Κυρίῳ, τῷ Ζωῶν ἐφλόγι- „ σε, καὶ τῶν χριστιανῶν ἀγῶν. (σελ. 1313. τῶ ἀ. π. μ. τῶς ἐκ- „ πατήχῃ)

ἄλλας πολλὰς λέξεις ἀφ' ἑαυτῶν, καὶ τὰς ἔγραψεν ἐν τῇ ἐπιστολῇ ταύτῃ. ὁ δὲ Παῦλος γράφει πρὸς τὸν Τιμόθεον, τὸ δὲ Πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ὑποστήσονται γίγες, πῆς πίστεως, προσέχοντες πνύμασι πλανίαις, καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ἐν ἰσοκρίσει ψυ-
 ,, πῆς πίστεως, προσέχοντες πνύμασι πλανίαις, καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, ἐν ἰσοκρίσει ψυ-
 ,, δολόγων, κεκαυτηλασιμῶν τῷ ἰδίῳ συμφέδνῃ. (ἀ. Τιμ. δ. Ι.) Συναγεται δὲ ἐκ τῶν λό-
 γων τῶν, ὅτι ἐπειδὴ καὶ ὁ Ἀπόστολος Γάδος μεταχειρίζεται πολλὰς λέξεις ἐκ τῆς δευτέρας τῆ
 Κορυφαίας Πέτρου ἐπιστολῆς, λοιπὸν καὶ ἡ δευτέρα τῆ Πέτρου, γνήσιος γόνος ἐκείνου ἐστίν. ὁμοίως
 καὶ ἡ παρῶσα, γνήσιος γόνος τῆ Γάδα ἐστίν. καὶ μία τῶν ἄλλων δεικνύει, ὅτι εἶναι ἀληθεῖς. ὁ δὲ
 ματαίως, καὶ ἀφελόγως ὁ Παμφίλυ Εἰσέβιος ἀμφιβόλως λέγει αὐτάς.

19. ,, Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες ἑαυτὸς (1) ψυχικοί, πνεῦμα
 ,, μὴ ἔχοντες.

Επειδὴ, λέγει, καὶ οἱ αὐτὸι ῥηθῆντες αἰρετικοὶ ὑποχωρίζουσι καὶ ὑποχίζουσι τὸν ἑαυτὸν τῶν ὑπὸ
 τῶν ἐνόπτων τῆς ἀγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἔχ' ἔτι δὲ ἔχουσι κάμμιαν πνύμα-
 τικῶν χάριν καὶ ἔχουσι εἰς τὴν καρδίαν τῶν. ἀλλὰ εἶναι προσηλωμένοι εἰς μόνον τὴν παρῶσαν
 ζωὴν. τὸ δὲ ἡδηλοῖ τὸ, ψυχικοί. ἐπειδὴ ψυχή λέγεται καὶ ἡ ζωὴ: καθὼς εἶπεν ὁ Κύριος, ὅ
 ,, ἄνθρωποι τῶν ψυχῶν (ἢ τῶν ζωῶν) αὐτὸ ἀπολίσει αὐτῶν. (Ματ. Ι. 39.) ἔπειτα λοιπὸν ὡς
 τῶν ψυχῶν αὐτῶν ἄνθρωποι, καὶ εἰς τὰς ἡδονὰς καὶ ἀπολαύσεις τῆς ζωῆς ταύτης καταγινομένοι, ἔ-
 ξω ὑπὸ τῶν ἐνοπτῶν τῆ Κυρίας, καὶ μὴ θέλοντες νὰ νεκρώσωσι τὰ μέλη τὰ ἐπὶ τῆς γῆς: ἔχ' ἔτι
 τὸ ἔχουσαν τὴν χάριν τῆ Πνύματος, καὶ πνύματικῆς ζωῆς ἔχουσι δὲ ἔχουσι. ὁ δὲ Παῦ-
 λος εἶπε, ψυχικός δὲ ἄνθρωπος ἐδέχεται τὰ τῆ Πνύματος. μαγία δὲ αὐτῶν ἐστίν. (ἀ. Κορ.
 β. 14.) εἶπε δὲ περὶ τῶν ποιῶν καὶ ὁ Σειράχ. βδύλγυμα ἀμυρτωλῶ θεοσέβεια. (Σειρ. ἀ.
 22.) ἐπειδὴ δὲ αὐτοὶ ἀγαπῶν νὰ κάμνωσι τὰ κακά, ἔχ' ἔτι τὸ χωρίζουσι τὸν ἑαυτὸν τῶν ὑπὸ τῶν
 συναγωγῶν τῶν ἐναρτῶν, ἔχ' ἔτι νὰ μὴ ἐλέγχονται τὰ πονηρὰ ἔργα τῶν μὴ ἀρετῶν ἐκεί-
 νων. ἔχ' ἔτι τὰ ἐναντία τοῖς ἐνωτικῶν ἀφ' ἑαυτῶν, μᾶλλον ἀποφαίνονται, καὶ τὸ κοινὸν γινώ-
 μικόν. ὁ δὲ Θεοφύλακτος Βυλγαρίας λέγει, ὅτι αὐτοὶ, ὄχι μόνον τὸν ἑαυτὸν τῶν χωρίζουσι ὑπὸ
 τῶν τῆ Χριστοῦ ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀλλῆς χωρίζουσι ὑπὸ αὐτῶν, καὶ ὑπὸ τὰ ὄρα τῆς ὀρθο-
 δόξῃς πίστεως ἐκβάλλουσι. ἀπὸ τῶν ἡδονῶν τὰς ἐδικῶν τῶν συναγωγῶν ποιῶντες, ὑπὸ μὴ
 τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας χωρίζουσι τῶν χριστιανῶν, τῆς δὲ συναγωγῆς αὐτῶν μέρος ποιῶντες
 αὐτῶν. ταῦτα δὲ τὰ κάμνωσι, ἔχ' ἔτι εἶναι ἄνθρωποι ψυχικοί, ζῶντες καὶ τῶν τῆ Κόσμου συμ-
 περιφορᾶ, καὶ ὄχι πνευματικοί, τὰ τῆ Πνεύματος φρονεῖντες. ὁ δὲ ἀκολούθως καὶ ἡ διδασκαλία
 αὐτῶν, δὲ εἶναι σοφία πνευματικῆ, καὶ θεία, ἀλλὰ ψυχικῆ, καὶ δαιμονιώδης: καθὼς εἶπεν ὁ
 Ἀδελφός Θεός Γάδος, ὅτι ἐστίν αὐτῆ ἡ σοφία αὐτῶν κατεργασμένη, ἀλλ' ὄχι σοφία, ψυχικῆ, δαι-
 ,, μοριώδης. (Γάκ. γ. 15.)

20. ,, Ὑμεῖς δὲ ἀγαπητοὶ, τῆ ἀγιωπάτη ὑμῶν πίστις ἐποικοδομοῦντες
 ,, ἑαυτὸς, ἐν Πνύματι ἀγίῳ, προσδεδεμένοι.

21. ,, Ἐαυτὸς ἐν ἀγάπῃ Θεοῦ τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τῆ
 ,, Κυρίας ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς ζωὴν αἰώνιον. (2)

Λέγωντας μὴ ἔδω ὁ Ἀπόστολος μὲ ὑπερθετικὸν ὄνομα ἀγιωπάτῳ τῶν τῶν χριστιανῶν πίστιν,
 δείχνει ὅτι αὐτὴ μόνη εἶναι ὅλη καθαρῶτα, καὶ ἀνωτέρα ὑπὸ κάθε μῶμον, καὶ κατηγορίαν. λέ-
 γοντας δὲ, καὶ ὅτι ἐν Πνύματι ἀγίῳ νὰ οἰκοδομῶν οἱ χριστιανοὶ τὸν ἑαυτὸν τῶν, ἐπάνω εἰς τὴν
 ἀγιωπάτῳ πίστιν αὐτῶν, δείχνει φανερὰ, ὅτι οἱ χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἀυξάνωσι, καὶ νὰ ἀποκόπῃν
 ἔχ' ἔτι τῆς

(1) Σημειῶσαι ὅτι παρὰ τῆ Μήφορᾳς, καὶ Θεοφύλακτου τῆ,
 ἑαυτῶν ἐχάριται. ἀλλὰ μόνον ταῦτα. ἔπειτα εἰσιν οἱ ἀποδιορι-
 ζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. ἀλλὰ καὶ ὁ Θεοφύλακτος Κυ-
 ρίλλης τῆς Ἀλεξανδρείας ἔπειτα τῶν ῥητῶν χάριται, ἔπειτα εἰσιν οἱ ἀ-
 ,, ποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. ἔδω μὴ γὰρ
 ,, τὸ παραπαν ἀγίῳ Πνύματι λαλῶν, κατεργῆται τῆς δόξης τῆ
 ,, Μονοθεοῦ. τὸ γὰρ εἶναι φημι τὸ λέγειν, ἀνάθεμα Ἰησοῦς.
 ,, ἄνθρωποι δὲ ψυχικοί καὶ δόλοισι, καὶ τῆ ἀγίῳ Πνύματος ἐρημῶ
 ,, ἔχοντες τὴν καρδίαν, ἀποδιορίζουσι τὸ Παῦλον τὸν Τίτον, ἐστὶν

,, δι' ἑαυτῶν ἔχον αὐτὸν τὴν διακοπῶν, καθάπερ ἀμέλει,
 ,, τῆ γεννητῆ, καὶ ἔχ' ἔτι αὐτῶν πεπονημένων ἔχουσι. εἶναι π. δ.
 ,, τὸ φρονεῖν αὐτὸν ἐν Πατρὶ, καθάπερ ἡμᾶς ἐν αὐτῶ. (βι-
 βλ. δ. εἰς τὸ κατὰ Ἰωαννῶν π. δ.)

(2) Παρὰ δὲ τῆ Μήφορᾳς ἔπειτα ἀείχονται τῆ ῥητῆ ταῦτα,
 ὑμεῖς δὲ ἀγαπητοὶ, τῆ ἀγιωπάτη ὑμῶν πίστις ἐποικοδομοῦντες
 ἑαυτὸς ἐν Πνύματι ἀγίῳ, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τῆ Κυρίας ἡ-
 μῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, εἰς ζωὴν αἰώνιον.

ἔξ τῆς σιργείας, καὶ χάριτος τῆ ἀγίας Πνεύματος εἰς τὸν ζῆλον τῆς πίστεως, καὶ εἰς τὴν ἐνάρετον καὶ ἀρίστην πολιτείαν. ἀλλὰ καὶ νὰ προσδύχωνται, καὶ τὰς συναῖξεις αὐτῶν νὰ καμνῶν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ τὴν διδασκαλίαν τῆ ἀγίας Πνεύματος. καὶ ἔγω νὰ διαφυλάττων τὸν ἑαυτὸν τὰς ἐν τῇ ἀγάπῃ τῆ Θεοῦ, προσκυβύοντες τὸ ἔλεος ὅπως ἔχει νὰ δώσῃ εἰς αὐτὰς ὁ Κύριος, πόσον καὶ τὴν παρῶσαν ζωὴν: ἵνα ἔξ τῆ ἐλέως αὐτῆ συγχωρηθῶσιν αἱ ἀπερασμάβη, καὶ σῶσῶσιν ἀμαρτίας των, ὅσον, καὶ καὶ τὴν ἡμέραν τῆς κρίσεως: ἵνα ἔξ τῆ αὐτῆ ἐλέως ἀξιοθῶν τῆς αἰωνίης ζωῆς, καὶ μακαριότητος. ἔλεος γὰρ τῆ Θεοῦ εἶναι καὶ ἡ μέλλουσα μακαριότης, καὶ ἔξ τὸ ἔλεος τῆ Θεοῦ δίδεται εἰς τὰς ἀνθρώπους.

22. „ Καὶ ὅς μὲν, ἔλεῖτε, διακεκρυμένοι.

23. „ Οὓς δὲ, εὐ φόβῳ σφύζετε, ἐκ τῆ πυρὸς ἀρπάζοντες.

Επειδὴ αἰωτέρω εἶπον ὁ Ἀπόστολος νὰ προσκυβύω τὸ τῆ Κυρίας ἔλεος οἱ χριστιανοί, τὴν αἰῶν ἐδῶ λέγει ἀπολύτως: ὅτι ἐσεῖς ἀδελφοί μου, τὸ ἔλεος τῆτο τῆ Κυρίας διακεκρυμένοι: ἦγον ἐνδυμένονοι, καὶ σοχαζόμενοι μὲ διακρίσεως, ἄλλως μὲν ἀδελφῆσας ἐλεῖτε: δηλαδὴ τὰς πτωχὰς, καὶ πονητὰς: καθὼς θέλετε καὶ ἐσεῖς νὰ ἐλεηθῆτε ὡς Κυρία. „ μακάριοι γάρ φησιν οἱ ἐλεήμονοι, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. (Ματ. ἐ. 7.) ἄλλως δὲ πάλιν διδάσκειτε καὶ νουθετεῖτε μὲ φόβῳ καὶ ἐπιλαβείας, νὰ μισῶν κάθε ἀισχυργίαν καὶ ἀκαθαρσίαν, καὶ νὰ διώκων ἅπτο τὴν ζωὴν τῆς μισητῆς ἔρωτας τῆς σαρκός. νὰ μισήτε ὅμως καὶ ἐσεῖς πρότερον, αὐτὰ ὅπως διδάσκειτε νὰ μισῶν οἱ ἄλλοι. ἔγω μὲν ἐρμηνεύσω τὸ ρητὸν ὁ Μιτροφανῆς.

Ὁ δὲ Θεοφύλακτος σὺν τῇ Οἰκουμενίᾳ λέγουσιν, ὅτι ἐνοεῖ ἐδῶ ὁ Ἀπόστολος τὰς αἰωτέρω αἰρετικὰς. ἅπτο τὰς ὁποίας, ἐκείνας μὲν, ὅπως εἶναι πεισματικοί, καὶ πάντῃ ἀμετανόητοι, καὶ ἀδιόρθωτοι, τὰς τῆς ἀρετῆς οἱ χριστιανοὶ νὰ ἐλεῶν καὶ νὰ λυπῶνται ἔξ τὴν ἀπώλειάν τῆς, διακεκρυμένοι ὅμως: ἦγον χωριζόμενοι, καὶ μὴ συναναστροφόμενοι μὲ αὐτὰς, ἵνα μὴ βλαβῶσιν ἐκ τῆς συναναστροφῆς αὐτῶν. ἐκείνας δὲ, ὅπως δὲν εἶναι ἀνιάτρευτοι καὶ ἀδιόρθωτοι, ἀλλὰ δέχονται θεράπειαν καὶ διόρθωσιν, τὰς ἀρετῆς νὰ ἀρπάζων ἅπτο τὴν πυρὸς τῆς αἰρέσεως, καὶ ἀισχυρῆς ζωῆς, μὲ φόβῳ ὅμως: φυλαττόμενοι, ἵνα μὴ μεθέξων καὶ αὐτοὶ ἅπτο τὸ καύσιμον τῆ πυρὸς, καὶ τῆς αἰρέσεως, καὶ ἀσπίς ζωῆς των. δίδει γὰρ ὁ Ἀπόστολος Ἰῶδας μὲ τὸν λόγον τῆτον, εὐα καθολικὸν μάθημα, καὶ εὐα ἄριστον κανόνα εἰς ὅλας ἐκείνας ὅπως θέλων ἔξ τῆ λόγῳ, καὶ τῆς ὡς ἀκινῆσεώς των νὰ ἐλεῶν τὸν ἀμαρτωλὸν ἅπτο τὴν κακίαν τῆ: δηλαδὴ, ὅτι ἀρετῆς νὰ ἐλεῶν τὸν ἀμαρτωλὸν μὲν ἅπτο τὴν βλάβην τὸν ἀδελφόν τῆς, νὰ μὴ βλάπτωνται δὲ καὶ αὐτοὶ. ἀλλὰ καθὼς ἐκείνος ὅπως ζητεῖ νὰ λυτρώσῃ εὐα ἀνθρώπον ὅπως καίεται μέσα εἰς τὴν φωτίαν, δὲν ἐμβαίνει καὶ αὐτὸς μέσα εἰς τὴν φωτίαν ἔξ νὰ τὸν πιάσῃ καὶ νὰ τὸν τραβίξῃ ἔξω, ἐπειδὴ καὶ καίεται. ἀλλὰ ρίπτει κἀνείνα ξύλον, ἢ ἄλλοτι ἐπιτήδειον, καὶ μὲ ἐκείνο τραβίξει τὸν καϊόμενον, καὶ τὸν ἐκβάλλει ἅπτο τὸ πυρ: τοιοτρόπως καὶ ὁποῖος θέλει ἔξ νὰ λυτρώσῃ κἀνείνα ἀδελφόν ἅπτο τὴν ἀμαρτίαν, ἀρετῆς μὲν νὰ πασχίξῃ, καὶ νὰ ἀγωνίζεταῖ ἔξ νὰ τὸν ἐλεῶν τὸν ἀμαρτωλὸν. μετὰ φόβῳ ὅμως, καὶ προσοχῆς μεγάλης: ἵνα μὴ ζητῶντας νὰ ἐλεῶν τὸν ἀμαρτωλὸν ἄλλον ἅπτο τὴν βλάβην τῆς ἀμαρτίας, βλάβῃ αὐτὸς. εἶναι ἦν μερικοί, οἱ ὅποιοι διδάσκοντες ἄλλον νὰ μὴ πορνύῃ καὶ ζητῶντας νὰ τὸν ἄποσάσων ἅπτο τὰ ἀισχυρὰ πάθη, αὐτοὶ κρυφίως μὲ τὴν καρδίαν τῆς ἠδύονται, καὶ συγκατατίθενται εἰς τὴν πορνείαν, καὶ εἰς τὰς ἀισχυργίας. καὶ πολλοὶ μοναχοὶ θέλοντες τάχα νὰ λυτρώσων ἅπτο τὸν Κόσμον, καὶ νὰ φέρων εἰς τὴν ἡσυχίαν κἀνείνα κοσμικὸν ἀνθρώπον, ἢ λειποτάκτων μοναχόν: πηγαίνοντες ὅμως καὶ αὐτοὶ εἰς τὸν Κόσμον, ἢ ἐδελεάζοντες ἅπτο τὰς ἠδονὰς τῆ Κόσμου, καὶ πλέον δὲν ἐγύρισαν εἰς τὴν ἡσυχίαν τῆς: ἢ ἐγύρισαν μὲν, συυτετριμμένοι ὅμως, καὶ βεβλαμμένοι.

Ναὶ χρεωσθεῖ κάθε ἀδελφὸς νὰ συμποῖ τὸν ἀδελφόν τῆ, καὶ νὰ ζητῇ νὰ τὸν λυτρώσῃ ἅπτο τὴν κακίαν ζωὴν ὅπως ἔχει. χρεωσθεῖ ὅμως καὶ νὰ μισῇ τὰ ἔργα τῆ, ἔξ νὰ μὴ βλάπτῃται καὶ αὐτὸς. τί ἦν ὄφελος, ἔλεγχῳ ἢ ἀγία Συγκλητικῆ, εἶναι εἰς τὸν λύχρον, εὐα φωτίξῃ μὲν τὰς ἄλλας, αὐτὸς δὲ καὶ τὸ σῶμα τῆ; ὁ ποιῆτος ἦν ἀνθρώπος, ἅπτο μὲν τὸ εὐα μέρος, χερροποιεῖ τὸν Θεόν, καὶ λυπεῖ τὸν Διάβολον ἔξ τὴν ἀφέλειαν ὅπως ἀρπάζων εἰς τὸν ἀδελφόν τῆ, ἅπτο δὲ τὸ ἄλλο μέρος, χαροποιεῖ ἐκ τῆ ἐνωτικῆ, τὸν Διάβολον καὶ λυπεῖ τὸν Θεόν διὰ τὴν βλάβην τὴν ἐδικίαν τῆ. ὅθεν εἰς ταῦτα τὴν ὑπόθεσιν ἀρετῆς τῆς νὰ σοχαζεταῖ τὰ μέτρα τῆς ψυχικῆς τῆς δυνάμεως, καὶ εὐα μὲν ἦναι δυνατὸς νὰ ἀφελῆσῃ τὸν ἀδελφόν τῆ χωρὶς νὰ βλάβῃ αὐτὸς, καλῶς ἔχει: εἰ καὶ δὲν εἶναι δυνατὸς, ἀλλὰ θέλωντας νὰ ἀφελῆσῃ ἄλλον, αὐτὸς βλάπτῃται, ἀρετῆς νὰ προσημα τὸ ἐδικόν τῆ συμφέρον καὶ τὴν ἀφέλειαν, ἔως ἔ νὰ λάβῃ δυνάμειν ἅπτο τὸν Θεόν. ὅθεν ἀρετῆς

Πατέρες τὸ ᾠδαίωμα τῶ (1) ὅτι ἐὰν ἴδῃς τινα κινδυνώοντα νὰ πνιγῇ εἰς τὸν ποταμὸν, ἢ εἰς τὴν θάλασσαν, δὸς αὐτῷ τὴν ῥάβδον σου, καὶ ὅχι τὸ χέρισμα, καὶ τραβίξον αὐτόν. καὶ ἐὰν μὴ βλέπῃς, ὅτι θιώσασαι νὰ τὸν τραβίξῃς ἔξω, γλυτῶνεις καὶ αὐτόν, καὶ τὸν ἑαυτὸν σου δὲν βλάπτεις. ἐὰν δὲ βλέπῃς, ὅτι δὲν θιώσασαι νὰ τραβίξῃς ἐσὺ ἐκεῖνον, ἀλλὰ ἐκεῖνος ὡς θιωτώτερος, καὶ βαρύτερος τραβίξῃ ἐσένα, ἄφες τὴν ῥάβδον σου, καὶ ἄς πνιγῇ ἐκεῖνος, καὶ νὰ γλυτώσῃς ἐσὺ. εἶδὲ καὶ δώσης τὴν χεῖρά σου εἰς αὐτόν, τότε ἐκεῖνος ὡς θιωτώτερος τραβίξωνταί σε, σὲ πνίγει μαζί με τὸν ἑαυτὸν τε, καὶ ἔτσι ἄποθνήσκετε καὶ οἱ δύο. τὸ δὲ, ὡς μὴ ἐλεεῖτε διακελεύομενοι, θιώσασαι νὰ νοηθῇ καὶ ἔτσι: ὅτι ὅποιος ἐλεεῖ κανένα ἀδελφόν, πρέπει νὰ τὸν ἐλεῇ μὲν ἀκριβοῦς. καὶ αὐτὸ μὴ ἦναι τινος πτωχότερος, καὶ ὑποκείμενον, ὅπως πρότερον μὴ ἦτον πλείσιον, ὑπερον δὲ ἐπτώχισσε, πρέπει νὰ τὸν ἐλεῇ μετὰ φεικτέρας ἐλεημοσύνης. αὐτὸ δὲ ἦναι ὀλίγον πτωχός, ὀλιγώτερον πρέπει νὰ διδῇ καὶ τὸ ἔλεος εἰς αὐτόν. ἡ διακείρισις γὰρ εἶναι μείζων πασῶν τῶ ἀρετῶν, καὶ πρέπει νὰ σωτηροφύλῃ κάθε ἀρετῶν, ἵνα νὰ γίνωνται ὅλαι μετὰ ἀκρίβειαν, καὶ λόγον ὁρθόν. ὅθεν ἀκολούθως πρέπει νὰ σωτηροφύλῃ καὶ τὴν ἀρετῶν τῆς ἐλεημοσύνης, ἵνα νὰ κάμῃ αὐτῶν εὐλογον, καὶ ὄντως ἀρετῶν. (2)

„ Μισῶντες, καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐπιλωμεῖον χιτῶνα .

ΜΕ' τὸν λόγον τῶτον βεβαιῶ ὁ Ἀπόστολος τὸ νόημα, μετὰ τὸ ὅποιον ἐρμηνεύσαμεν τὰ ἀνωτέρω ῥητὰ, καὶ ὡσὰν νὰ λέγῃ εἰς τὰς χειρῶν. ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, καὶ πρέπει νὰ σπυδαίξετε ἵνα νὰ λυτρώσασαι ἀπὸ τὸ πῦρ τῆς αἰρέσεως τὰς ἀνωτέρω αἰρετικὰς, καὶ νὰ τὰς διδάσκατε νὰ μισῶν τὰ αἰσχροῦ ἔργα, καὶ τὰς ἀκαθαρσίας τῆς σαρκὸς. πλὴν καὶ ἐσεῖς προτίτερα ἀπὸ ἐκείνων, πρέπει νὰ μισῶν, καὶ νὰ ἀποστρέφασαι τὰ αὐτὰ αἰσχροῦ ἔργα, καὶ τὸν μεμολυσμῶνον χιτῶνα τῆς σαρκὸς. ἵνα τὴν αὐτὴν δὲν μισῶντε πρῶτοι, καὶ δὲν ἀποστρέφασαι ἐκεῖνα τὰ πονηρὰ ἔργα, τὰ ὅποια διδάσκατε νὰ μισῶν οἱ ἄλλοι, βέβαια δὲν θέλων σὰς νομίσαν οἱ διδασκόμενοι, ἀληθεῖς, καὶ πιστὰς διδασκάλους, ἐπειδὴ καὶ σὰς βλέπων νὰ κάμνετε τὰ ἴδια κακὰ, ὅπως καὶ ἐκεῖνοι κάμνον. ἀλλὰ θέλων σὰς εἶπὼν ἐκεῖνον τὸν λόγον τῶ Κυρίου, „ Γατὰ, θραπέδωσον σεαυτὸν. (Λυκ. δ. 23.) καὶ τὸ τῶ Ἀποστόλου „ ὁ διδάσκων ἕτερον, σεαυτὸν ἐκδιδάσκει; (Ρωμ. β. 21.) αἰσῶν δὲ ἴδων, πῶς ἐσεῖς πρῶτοι φυλάττετε ἐκεῖνα ὅπως διδάσκατε, βέβαια ἔχον νὰ πεισθῶν πειραστότερον εἰς τὰ λόγια σου. ἵνα τὴν δὲν εἶναι λόγια ἀπλᾶ, καὶ χωρὶς ἔργα, ἀλλὰ εἶναι σωτηροφύλακα μετὰ τὰς ἀγαθὰς πράξεις. καὶ ἔτσι θέλετε τὰς ἀρπάσασαι μέσα ἀπὸ τὴν φωτίαν τῆς αἰρέσεως, καὶ τῆς ἀμαρτίας. χιτῶνα δὲ τῆς σαρκὸς λέγει ἰδῶ ὁ Ἀπόστολος καὶ τὸν Μητροπολίτην τὴν αἰσχροφύλακα, καὶ ῥυπαρὰν πράξιν τῆς σαρκὸς, πολλὰ προσφωῶν, καὶ σοφῶν. ἵνα τὸ σῶμα εἶναι ὡσὰν εἷς φυσικὸν ῥέχον, καὶ ἰμάτιον τῆς ψυχῆς, μετὰ τὸ ὅποιον εἶναι σκεπασμῆν. ἵνα τὸ ἔλεγε καὶ ὁ Ἐλίως ἐν τῷ Γ' β' „ σὺ ἴδὲ ἡ σοφὴ (ἡτοι τὸ σῶμα) Ἰερμὴ. ἡσυχαίεσαι δὲ ἐπὶ τῆς γῆς. (Γ' β. λζ'. 17.) „ Ὁ δὲ Θεοφόρος Μάξιμος, ὡς ἐξηγεῖ τὸν τῆς σαρκὸς ἐπιλωμεῖον χιτῶνα. ὁ βίος, λέγει, ἐκεῖνος ὅπως εἶναι μεμολυσμῶνος μετὰ πολλὰς ἀ-

„ μαρ-

(1) Τὸ πῶν παράδειγμα ἀναφέρει καὶ ὁ προορατικὸς ἐκεῖνος Ἰωάννης ὁ πῶν μεγάλη Βαρσαρκίος. ἐρωτηθεὶς γὰρ ὡς ἀπὸ εἰς φιλόδοξον ἔχασαι δέλον ἀρχήσιμον, ἐὰν ἀρετὴ νὰ ἔχῃ τὸν ποταμὸν δούλον, ἀπεκρίθη αὐτῷ πῶντα „ ἔχε πῶν τὸν παιδα „ γυμνάζων αὐτόν, καὶ σεαυτὸν δι' αὐτῶν. καὶ ἐμὴν διαρῶσται, ἰδῶ „ καλῶς. εἶδὲ μὴν ἐν τῆς αὐτῶν, καὶ βασιλεύσας αὐτὸν διὰ τὸν Θεόν, „ καὶ τῶν καλῶν. λαμβάνων γὰρ τὸν μισθὸν τῆς ὑπομονῆς. ἐὰν „ δὲ ἴδῃς ὅτι ἐβασίλευσας, ἀλλ' ἐρχῆ εἰς βλάβην δι' αὐτῶν, ἀπό- „ λυσον αὐτὸν ἀπὸ τῶν, μνημονοκομῶν τίνος ἢ ἀγίαν λέγον- „ τας (τῆς δὲ ἄρας, ἀδελφον), ἐὰν ἴδῃς τινα καταποντιζόμενον „ εἰς τὸν ποταμὸν, μὴ δῶς αὐτῷ τὴν χεῖρά σου, ἵνα μὴ συνελ- „ κῶσασαι. ἀλλὰ δὸς αὐτῷ τὴν ῥάβδον σου, καὶ ἐὰν θιωθῆς διὰ „ τῆς ῥάβδου σῶσαι αὐτόν, ἰδῶ καλῶς. εἶδὲ μὴν, ἀπόλυσον „ τὴν ῥάβδον, ἵνα μὴ καὶ σὺ συναπολή (ἀποκρ. χμθ.) καὶ ἐν „ τῆ ψυχῆ. ἀποκρίσας φέρει ἀπὸ τῶν τῶν παράδειγμα ὁ „ αὐτὸς Ἰωάννης, καὶ λέγει ὅτι τὸ ἔργον οἱ Πατέρες. φησὶ γὰρ, „ ὅτι ὁ θεὸς ὁ θεὸς ποιῶν τινα ὑπὲρ θιώσασαι αὐτῶν. τὸ παρά- „ δειγμα αὐτῶν ἀναφέρει καὶ ὁ ἅγιος Ἰσαάκ.

(2) Διὰ τῶν καὶ ὁ μέγας Βασίλειος, ἐρμηνεύων τὸν „ αἰπὴν τῆς „ δῶς (Ματθ. ε. 42.) λέγει „ βύλεταισε διὰ μὴ τὴν ἀγά- „ πην, ἀνεμῶν ἐν ἀπλοκτῆ εἶναι πρὸς τὰς αἰπῶνας, λογισ- „ μῶν δὲ διακρίνειν πάλιν τὴν ἐκάς τῆς ἀρετῆς ἢ ἀποστρέφοντων.

„ Καὶ πάλιν λέγει „ ὅταν, ὁ μὴ, κατὰ χρεῖαν αὐτῆ, ὁ δὲ „ κατὰ πλεονεξίαν, τῶ μὴ, πολὺ δίδω, τῶ δὲ, ὀλίγον ἐπί- „ ρηπτε. ἐὰν δὲ ἀγνοῆς, τίς μὴ ἀληθῶς χεῖρε, τίς δὲ ἔ- „ πτε αὐτῶν σῶσασαι, καὶ χεῖρονίαν, Ἡσαίας διακελεύ- „ τῶσασαι τὴν ποῖον λέγων, σῶσασαι μὴ τὴν μικρολογίαν, „ χεῖρονίαν δὲ τὴν δοκιμασίαν καλῶν, καὶ ἀδιακρίτως ἀεργέ- „ τῶ τὸν θεόμενον, καὶ φίλος ἢ, καὶ ἐχθρός, καὶ ἀπίστος, „ καὶ ἀπόφυλος. (παρὰ τῆ Σαφρ τῶ κατὰ Ματθ.) Καὶ ὁ „ Κυριλλὸς δὲ φησὶν „ ἐκ ἐπὶ φιλήσας λέξεως ἀρετῆς ἵσασαι, „ ἀλλὰ τὸν σκοπὸν τῆς ὀπλοῦς ἐξασάξων ἀκριβοῦς. ὅτε γὰρ παν- „ τὴ αἰπῶντι κελῶν δίδωσαι, καὶ μὴ ἐχθρῶν, ἀδύσασαι γὰρ. ὅ- „ τε μὴ ἐὰν ἔχῃ, αἰπῶν δὲ τῆς καλῶν. χεῖρον γὰρ ὀπλοῦς, ὅ- „ ταν, ὁ μὴ, πρὸς ἀσέλησαν αὐτῆ, σὺ δὲ παράχρῃ, ὕλη „ τῆς πτωχῶν ἀκολασίας δίδω. (αὐτῶν.) καὶ Κλήμης ὁ Ἀ- „ λεξανδρῶν, Ποιητὸν ἐλεημοσύνας, ἀλλὰ μετὰ κρίσεως, καὶ „ τῆς ἀγίως. ἵνα εὐφρῶν ἀπαπόδομα παρὰ τῶ ὑψίως. (αὐ- „ τῶν) εἶπε δὲ καὶ ὁ πῶν μεγάλη Βαρσαρκίος ὅστις Ἰωάννης, Παν- „ ταχρὴ μετὰ διακρίσεως ποιῶν. τὸ δὲ συμμετρήσασαι ἐαυτὸν, διά- „ κείρισε καὶ ἀσφάλεια τῶ λογισμῶ τῶ μὴ παραχρῶσαι αὐτὸν „ μετὰ πῶντα. τὸ δὲ ὑπὲρ θιώσασαι ποιῶσαι, ὅτε ὡποῖον, ὅτε „ ἄλλο τι, ἀδιακείριση ἐσίν. ὕπερον γὰρ εἰς παραχρῶν καὶ ἀκρίβειαν, „ καὶ γογγυσμῶν φέρει τὸν ποῖοντα (ἀποκρ. χις.)

„ μαρτίας, ἢ πάθη σαρκικά, αὐτὸς εἶναι χιτῶν ἐπιλωμῆτος. Ἐξ τὴν κάθε ἀνθρώπος ἄπο τὸν
 „ βίον ὅπως ἔχει γνωρίζεται, ὡσαύτ' ἄπο σῶμα, ποῖος εἶναι, εἴτε δίκαιος, εἴτε ἄδικος ἢ ἀ-
 „ μαρτωλός. ἢ ὁ μὲν δίκαιος, ἔχει τὸν ἐνάρετον βίον, ὡσαύτ' εἶα καθαρὸν φόρεμα, ἢ τὸν φο-
 „ ρεῖ. ὁ δὲ ἄδικος ἢ ἀμαρτωλός, ἔχει ἐκ τῶ ἐναντίου τὸν πονηρὸν τε βίον, ὡσαύτ' εἶα μεμολυ-
 „ σμένον φόρεμα, ἢ τὸ φορεῖ. ἢ μᾶλλον εἰπεῖν, χιτῶν ἐπιλωμῆτος τῆς σαρκὸς εἶναι, ἢ ἕξις
 „ ἐκείνη, ἢ σιγήθαι ὅπως ἐπαμύνη ἢ ταλαίπωρος ψυχὴ εἰς τὴν ἀμαρτίαν, ἕξ αἰτίας τῆς πο-
 „ ηρῶν τῆς σαρκὸς κινήματων, ἢ ἐνεργειῶν. ἢ ὅποια αὐτὴ ἕξις, μορφύεται, ἢ τυπύνεται εἰς
 „ τὴν σιωπῆθαι τῶ ἀνθρώπου ἕξ τῆς ἐνδυσμῆσεως. πύττω λοιπὸν τὴν ἕξιν τῆς ἀμαρτίας ἐν-
 „ θυμικῆν, ἢ ἐνδεδυμῆν ἕσα ἢ ταλαίνα ψυχὴ, ὡσαύτ' εἶα φόρεμα, γεμόζει ἄπο τῶν βρω-
 „ μων ἢ δυσωδίων τῆς παθῶν. καθαῖς ἢ ἄπο τῶν χάριν τῶ ἁγίου Πνεύματος, ἕξ μίσην τῆς
 „ ἀρετῆς τῆς ὑφαινομένων με διάκεισιν, ἢ λόγον, γίνεται χιτῶν καθαρὸς, ἢ ἄφθαρτος, τὸν
 „ ὅποσον ἐνδύεται ἢ ψυχὴ, ἢ γίνεται ὅλη ἁγία, ἢ ἐξοξος: ἐτὶ ἢ ἄπο τῶ πάθη τῆς σαρ-
 „ κὸς, τῶ ὑφαινόμην με ἀλογίαν, ἢ ἀγνωσίαν, γίνεται χιτῶν ἀκάθαρτος, ἢ μεμολυσμένος,
 „ ὁ ὅποιος κάμνει γνώριμον τῶ ψυχῶν, βάλωντας εἰς αὐτῶν ἄλλων μορφῶν, ἢ εἰκόνα, (ρυ-
 „ παραὺν διπλαθὴ καὶ Σατανικῶν) ἕξ ἄπο ἐκείνων τῶν καθαρῶν ἢ πάγκαλλον μορφῶν ὅπως ὁ
 „ Θεὸς ἔβαλον εἰς αὐτῶν κατ' ἀρχάς, ποιήσας αὐτῶν κατ' εἰκόνα ἑαυτῶν, ἢ ὁμοίωσιν. (ἐν τῇ
 „ δωδεκάτῃ λύσει τῆς Ἀπόρων.) (1)

24. „ Τῶν δὲ δυναμῶν φυλάξαι ὑμᾶς ἀπταίστας, ἢ ζῆσαι κατνω-
 „ πιον τῆς δόξης αὐτῶ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει.
 25. „ Μόνῳ σοφῶ Θεῶ Σωτῆρι ἡμῶν δόξα, καὶ μεγαλωσύνη, κρά-
 „ τος, καὶ ἐξουσία, καὶ νύ, καὶ εἰς πάντας τὰς αἰῶνας. Ἀ-
 „ μῶν.

ΜΕ' ἐχθρῶν τελειόνοι τῶ ἐπισολῶν τε ἢ ὁ Ἀπόστολος ἔπος Γ' ἰδα: καθὼς ἢ οἱ συναπόστο-
 λοὶ τε ἔχον σιωπῆθαι νὰ κάμνεν εἰς τὰς ἐπιστολάων, σφραγίζοντες αὐτάς, ἢ τελειόνοντες με
 μίαν ἀχαρισθῆσιον ἐχθρῶν, ἢ δοξολογίας. ἐπειδὴ ἢ ὁ Θεὸς εἶναι ἀρχὴ, καὶ τέλος ὅλων τῶν κα-
 λῶν, ἕξ τῶτο πρέπει εἰς κάθε καλὸν ἔργον, ἢ λόγον, νὰ ἀρχίζωμεν, ἢ νὰ τελειώωμεν με τὸ
 ὄνομα τῶ Θεοῦ: καθὼς εἶπεν ὁ Θεολόγος Γρηγόριος „ τὰξις ἀείση, παντὸς ἀρχομῶν καὶ λόγου,
 „ ἢ ἀρχομῶν, ἐκ Θεοῦ τε ἀρχεσθαι, καὶ εἰς Θεὸν ἀναπαύεσθαι. (ἐν τῶ Ἀπολογητικῶν) λέγει
 λοιπὸν με τὰ λόγια ταῦτα εἰς τὰς χειρισθῆσιον ὁ Ἀπόστολος ἔπος. σὰς ἐπαρρηγοίωμεν ἀδελφοὶ
 χειρισθῆσιον, νὰ ἀπέχετε ἄπο κάθε κακοπραγίας, ἢ νὰ κατορθώετε κάθε ἀρετῶν. ἀλλ' ἐπειδὴ ἢ
 ταλαίπωρος φύσις τῶ ἀνθρώπου ἔχει πολλῶν ἀσθενείων, τῶτο χάριν πρέπει νὰ ἄποβλέπετε
 πάντοτε εἰς τὸν Θεόν, ὅς τις δύνάται νὰ σὰς ἀσφυλάτῃ ἀνωτέρως ἄπο κάθε εἶδος κακίας, ἢ
 νὰ σὰς παραστήσῃ καὶ τῶν ἡμέρων τῆς κρίσεως ἐνώπιον τῆς μεγαλοπρεπῆς καὶ θείας αὐτῶ δό-
 ξης, ἀκατηγόρητης καὶ καθαρῆς ἄπο κάθε μῶμον καὶ ἐλάττωμα, καὶ ἀκολούθως νὰ σὰς ἀξιῶ-
 ση τῆς ἀρρηθῆς, ἢ ἀνεκλήθῃ ἀγαλλιάσεως τῶ δικαίων. διὰ τῶτο πρέπει νὰ προσρέχετε πάντο-
 τε εἰς αὐτὸν ἕξ τῆς προσδοκῆς, ζῆτῆντες τῶν παρ' αὐτῶ χάριν καὶ βοήθειαν, εἰς τὸ νὰ δυνα-
 μωθῆτε περισσώτερον, ἢ νὰ ἀπαρηθῆτε εἰς αὐτὸν με καθαρῶν ἢ ἀμαρτητῶν, ὅσον τὸ δυνατὸν,
 πολιτείαν: ὡς ὅπως τὰ καλὰς ἔργα νὰ προσκένεν δόξαν εἰς αὐτὸν, κατὰ τὸ Κυριακὸν λόγιον
 „ ἔπω λαμβάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶ ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα,
 „ ἢ δοξάσωσιν τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς. (Ματθ. ε. 16.)

Σημείωσαι δὲ, ὅτι μόνον Θεὸν ἢ Σωτῆρα, τὸν Χριστὸν ἢ ἐδῶ ὀνομάζει ὁ Ἀπόστολος: καθὼς
 τὸν ὀνόμασε ἢ πρότερον (σὶχ. 4.) ἐπειδὴ ἢ ἐμπροσθεν τῶ Δεωπότε Χριστῶ ἔχομεν νὰ ὀνομα-
 θῶμεν, ἢ ὄχι ἐμπροσθεν τῶ Θεοῦ ἢ Πατρός. „ Πάντες γὰρ, λέγει ὁ Παῦλος, παρασησόμεθα
 „ τῶ βήματι τῶ Χριστῶ. (Ρώμ. ιδ. 10.) Καὶ πάλιν „ τὸς ἢ πάντας ἡμᾶς φανερωθῶμεν δεῖ
 „ ἐμπροσθεν τῶ βήματος τῶ Χριστῶ, ἢνα κομίσθαι ἕκαστος τὰ διὰ τῶ σώματος πρὸς ἃ ἔπραξεν,
 „ εἴτε ἀγαθόν, εἴτε κακόν. (β. Κορ. ε. 10.) ἐπειδὴ καὶ τὸν Εὐαγγελιστῶν Γεωργίου „ εἰδὲ ἢ
 „ ὁ Πα-

(1) Σημείωσαι ὅτι τῶτο τὸ ῥητὸν ἀναφέρεται, ἢ ὁ Ἀλεξανδρινὸς
 Κυρίλλος, ἐπιμύθων τῶ „ Πάτερ κοίτη ἐρ' ἡν ἀν' κοίμηθῃ ἐπ'
 „ αὐτῶ ὁ γονορρηθῆς, ἀκάθαρτος ἐστὶ. ἢ ἢ καθ' ἡσυχίαν ἐπ' αὐτῶ ὁ γονορρηθῆς, ἀκάθαρτος ἐστὶ. (Αὐτ. ε. 4.)
 „ τῶ, λέγει, ἐπιμύθων λέγει, μισῶν δὲ καὶ ἡμᾶς κελδομῆ-
 „ θα τὸν ἐκ τῆς ἀμαρτίας μεμολυσμένων χιτῶν.

„ ὁ Πατήρ κείναι ἔδωκε, ἀλλὰ τὴν κέρσιν πᾶσαν δέδωκε τῷ Υἱῷ. (Γω. ε'. 22.) μάλιστα δὲ τὸ προκατήγγειλεν ὁ Προφήτης Δαυὶδ λέγων. „ Καὶ ἰδὲ μὲν τῶν νεφελῶν τὰ ἔρως, ὡς Υἱὸς ἀνθρώπου ἐρχόμενος, καὶ ἕως τῆς παλαιᾶς τῶν ἡμερῶν ἔφθασε, καὶ προσκύνῃ αὐτῷ, καὶ αὐτῷ ἔδοθη ἡ ἀρχὴ, καὶ ἡ τιμὴ, καὶ ἡ βασιλεία, καὶ πάντες οἱ λαοὶ, φυλαὶ, καὶ γλώσσαι, αὐτῷ δαδύσαντι. ἡ δὲ ἐξουσία αὐτῷ, ἐξουσία αἰώνιος, ἣτις οὐ παρελεύσεται, καὶ ἡ βασιλεία αὐτῷ οὐ διαφθαρήσεται. (Δαν. ζ'. 13.) αὐτῷ διπλαδὴ τῷ καθ' ἡμᾶς, δι' ἡμᾶς, καὶ ὑπὲρ ἡμᾶς γεγονότος ἀνθρώπου, καὶ σώσαντος τῶν ἀνθρώπων τὸ γένος ἐκ φιλανθρωπίαν ἀνείκασον, Ἰησοῦ Χριστοῦ τῷ Κυρίῳ ἡμῶν. ᾧ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ, καὶ προσκύνησις, σὺν τῷ ἀρχαίῳ αὐτοῦ, καὶ παντοκράτορι Πατρὶ, καὶ τῷ παραγίῳ, καὶ ἀγαθῷ, καὶ ζωοποιῷ αὐτῷ Πνεύματι, νῦν, καὶ ἀεὶ, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΑΡΧΗΣ ΧΟΡΗΓΩ, ΚΑΙ ΤΕΛΟΥΣ ΔΟΣΑ ΠΡΕΠΕΙ,

ΤΟΥ ΑΓΙΟΥ ΙΑΚΩΒΟΥ
 ΤΟΥ
 ΑΔΕΛΦΟΘΕΟΥ ΜΙΚΡΟΣ ΕΣΠΕΡΙΝΟΣ.
 Η Χ Ο Σ Α'.

Τῶν ἑρανίων ταγματῶν.

Ασματικοῖς ἐγκωμίοις, τὸν Ἀδελφόν σου, ἀνέσωμα συμφώνως, φιλεόρων οἱ δῆμοι. ἐπέστη γὰρ τῇ μνήμῃ τῇ ἑαυτοῦ, ἐσιάτωρ λαμπρότατος, καὶ τοῖς ἰδίοις χαρίσμασιν ἐσιᾶ, τοὺς αὐτὸν πισῶς γεραίροντας.

Ποῦ νοτιᾶ ἐν τῷ Κόσμῳ, ἡλίος λάμπωντος, λόγῳ τῷ Θεωθράπτῃ, ἀδελφὸς σὺ εἰδείχθης, Ἰάκωβε θεόφρον καὶ τῆς αὐτῆς, θεουργῶν ἐπιλάμπων, ἀπανακλάσεις δεξάμενος σὴ ψυχῇ, καθαρὰς ἄλλος ἥλιος.

Γυνοδοιπόρος ἐρχόμενος, Χριστῷ Ἰάκωβε, καὶ τῆς μητρὸς τῆς τότε, παιδοκτόνον Ἡρώδῃ, φθόνων, καὶ σὺν πῶσις κακοπαθεῖς, ἐν Αἰγύπτῳ Θεάδελφε. Ὅθεν καὶ δόξης τῆς τότε ἐν οὐρανοῖς, κληρονόμος ὤφθης ἑδόξε.

Δόξα, Ἡχος πλ.δ'.

Πῆ, κατὰ χάριν ἱερωσύνη, τῆς κατὰ νόμον ἱερωσύνης τὰ σύμβολα ἐν σεαυτῷ εὐάσας Ἰεράρχα Ἰάκωβε, τὴν παλαιὰ Διαθήκην τῇ καινῇ ἀπέδειξας σύμφωνον. φορῶν γὰρ τὸ νομικὸν πέταλον, ἐν ᾧ τὸ τετραγράμματον ὄνομα τῷ Θεῷ ἐγκεκόλαπτο, τὴν μουσικῶν τῆς χάριτος ζωοθυσίαν φεικτῶς ἱερέργισας, καὶ νῦν ἐν ἑρανοῖς, ἀμέσως λειτουργῶν τῷ πελετάρχῃ Χριστῷ, δι' ἀκραιφνῆς καὶ αὐτῆς νοήσεως, πρέσβευε ὑπὲρ τῆς ψυχῶν ἡμῶν.

Καὶ νῦν.

Δέσποινα πρόσδεξαι.

Εἰς τὸν σίχον σιχηρά. Ἡχος β'.

Οἶκος τῷ Ευφραθά.

Αρμα φωτεινῶν, τῆς χάριτος εἰδείχθης, καὶ ἵππος σωτηρίας, θάλασσαν ἀπιστίας, Ἰάκωβε θεασέσσε.

Στίχ. Εἰς πᾶσαν τὴν γλῶσσαν.

Αρχὸν ὑπὸ Χριστῷ, ψαλμικῶς κατεσάθης, ἐπὶ Σιών τὸ ὄρος, προσάγματα Κυρίου, Ἀγγέλων Ἀδελφόν σου.

Στίχ. Οἱ ἑρανοὶ διηγῶνται.

Ωφθῆσοι ὁ Χριστὸς, Ἰάκωβε θεόφρον, μετὰ τὴν ἀνάστασιν, τιμῶν ὡς ἀδελφόν σε, καθάπερ Παῦλος φθέγγεται.

Δόξα, Καὶ νῦν. Ὁμοιον.

Αέσποινα ἀγαθὴ, συνάμα Ἰακώβῳ, καὶ πᾶσι τοῖς Ἁγίοις, τὸν σὸν Τίον δυσώπει, σωθῆναι τὸς ὑμῶν σε.

Εἰς

Εἰς τὴν Λιτώ Ἡ΄χος α΄.

Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ, καὶ πᾶν δῶρημα τέλειον, ἀνάσκει καταπέμπεται, ὡς ἔφη Θεόπτε Ἰάκωβε. ὄθεν ἐκ κοιτίας μητρός σε, ὁ Θεὸς λόγος σαρκώμενος ἐξελέξατο, καὶ ἀδελφὸν ἑαυτοῦ προσήκατο, ὑπέρτιμόν σοι χάριν δωρησάμενος, ἧς ἐκ ἔστιν ὁ Κόσμος αὐτάξιος. διὸ παρρησίαν μεγίστην πρὸς αὐτὸν δράμενος, ἐκτενῶς ἐκέλευε, ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ἡμῶν.

Ἡ΄χος βαρύς.

Πρὸν ἐκ γένους Ἀβραάμ, καὶ ἐξ Ἰῶδα τῆς φυλῆς, καὶ Δαβὶδ ἐκ σπέρματος, τὸν υἱὸν τῆ Ἰωσήφ, καὶ συγγενῆ τῆς Παρθένου, τὸν τῆ ἀδελφότητι Χριστῶ, ὡς εἰκὸς σεμνωτόμενον, τὸν δίκαιον Ἰάκωβον τιμήσωμεν. ἐκ βασιλικῆς γὰρ σειρᾶς ἐξυφανθεῖς, τῷ χρίσματι τῆς Ἱεραρχίας τε βαφείς, ἐξήσφατε ταῖς ἀκτίσι τῆ Πνύματος καὶ Κόσμου τὰ πέρατα ἐφώτισε.

Ὁ αὐτός.

Ποικίλοις καὶ μεγίστοις κατεκοσμήθης χαρίσμασιν Ἰάκωβε εὐδοξε, καὶ πολλὰς ταῖς κλήσεις ἐκ τῶν ἀρετῶν σου πεπλάτηκας. δίκαιος γὰρ ἐκλήθης ἰδιαιτέρως, ὡς ἐργάτης δικαιοσύνης. ἀδελφὸς δὲ Χριστῶ τῷ Θεῷ, ὡς ἀγαπήσας αὐτὸν κατ' ἐξαιρέτην. Ἱεράρχης τε καὶ Ἀπόστολος, καὶ ὅπῃ πᾶσι μάρτυς καὶ συγκοινωνὸς τῶν αὐτῶ παθημάτων, ἀλλὰ καὶ τῆς δόξης καὶ ἀκασάσεως. ἧς καὶ ἡμᾶς ἀξιώθῃται ἐκέλευε, τὴς ἐν πίστει ἐκτελέντας τὴν ἱεράν σου πατήγουριν.

Ἡ΄χος γ΄.

Διαφρόντως ἠγαπήθης πρὸς τὰ σὺ διδασκάλῃ Χριστῶ τῷ Θεῷ, θεάδελφε Ἰάκωβε. ὄθεν καὶ ὑπὲρ τῶν λοιπῶν σου ἀδελφῶν καὶ συναποστόλων, τιμῆς ἐξαιρέτης παρ' αὐτῶ κατηξιώσαι. τὴς μετὰ τῶν ἄλλων, εἰς ἄλλας παροικίας ὑποσείλας τῆς οἰκουμένης, σὲ μόνον ἐν Ἱεροσολύμοις, ἐν τῇ πόλει τῆ μεγάλης βασιλείας, εἰς τὴν παρὰ τῷ Πατρὶ αὐτὸς ἀπεστάλη, ἀρχιεπισκοπικῶς κατέστησε, καὶ τῆς ἰδίας ὑποσολῆς, καὶ ἀδιαδόχου Ἱεραρχίας, διάδοχον προεχειρίσατο ἄμεσον. ὡ δόξης ἧς μετέσχες Ἀπόστολε θεοδόξασε! διὸ τὴν σὲ ἀνέστησαν οἱ κατὰ σάρκα σου ἀδελφοί, καὶ κατὰ Πνεῦμα συναδελφοί σου Ἀπόστολοι. μετὰ ὧν πρὸς βούε σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Δόξα. Ἡ΄χος δ΄.

Εἡμέρον ἐπέφανεν ἡμῖν ὡς δωδέκατον μῆλον ἐν μετοπώρῃ, ἡ σεβασμία ἐορτὴ τῆ Ἀποστόλου. Δευτε εἰν φιλέορτοι πνευματικῶς ἀφρανόμενοι, ἐν φωναῖς ἀλαλαγμῶν, αὐτὸν προσεῖπωμεν λέγοντες. χαίροις Ἰάκωβε εὐδοξε, τῶν Ἀποστόλων τὸ εὖχος. Ἱεραρχῶν ἡ ἀκρότης. καὶ τῶν δικαίων τὸ σεμνολόγημα. χαίροις ὁ τῷ πατρὶ αἰώνων ἐκ Πατρὸς ἀρρώδως γεννηθέντος, καὶ σάρκα χρηματίσας ἀδελφὸς ἰδιαιτέτος. χαίροις ὁ τὸν σὸν διδάσκαλον Χριστὸν, ὡς ἐνόμος μαθητῆς μιμησάμενος. ὡς γὰρ ἐκεῖνος ὑπὲρ τῶν σαυρωτῶν, ἔπω καὶ σὺ ὑπὲρ τῶν φονδύλων σε παρεκάλεῖς. αἰτήσαι πρὸς βεβαίαις σου, δωρηθῆναι ἡμῖν τὸ μέγα ἔλεος.

Καὶ νῦν. Ἐκ πτωπῶν κινδύων.

Εἰς τὸν στίχον σιχηρὰ προσόμοια. Ἡ΄χος πλ. α΄.

Χαίροις ἀσκητικῶν ἀληθῶς.

Χαίροις ὁ νοητὸς ἔρανος, Θεῷ τὴν δόξαν τοῖς βροτοῖς διηγούμενος. σπρέωμα ἀναγγέλλον, ποιήσιν θείων χειρῶν. ἥλιος ὁ μέγας καὶ χρυσόμορφος, αὐγάζων τὰ πέρατα, τῷ φωτὶ θείας γνώσεως. σελήνης δίσκος, ἀργυρῆς ὁ ταῖς λάμψεσι, πλατῆς εὐδοξε, ἐκδιώκων σκοτόμαιναν. ἄστρον τῆς νέας χάριτος, Ἰάκωβε παύσοφ. πᾶσι τοῖς πόθῳ τελεῖσι, τὴν πασσεβάσμιον μνήμην σου, Χριστὸν καταπέμψαι, παμμακάρισε δυσώπει τὸ μέγα ἔλεος.

Στίχος. Εἰς πάσαν τὴν γλῶσσαν ἐξήλθεν ὁ.

Χαίροις ὁ ἱερός Γραμματέης, μαθητῶν εἰς βασιλείαν Ἰάκωβε, καὶ νέα καὶ παλαιάτε, ἐκ θησαυρῶν ἐκβαλὼν, τὰ τῷ πάλαι νόμῳ καὶ τῆς χάριτος, Ἀπόστολος μέγιστος. Ἱεράρχης ὁ πρῶτιστος, Σιών τῆς νέας, τὸ δεκάχορδον ὄργανον, ἐμπνεόμενον, λεπταῖς αὐραῖς τῆ Πνύματος. Σάλπιγξ ἡ διηχήσασα, εἰς Κόσμον τὰ πέρατα, τῆς ἀληθείας τὸν λόγον. τὸ τῶν δικαίων καλῶπισμα. Χριστὸν καταπέμψαι, ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν δυσώπει τὸ μέγα ἔλεος.

Στίχος. Οἱ ἔρανοὶ διηγῶνται δόξαν Θεῷ.

Χαίροις ὁ τῷ μεγάλῳ φωτὶ, Πατρὸς τῶν φώτων, παρεσὼς νῦν Ἰάκωβε. χειμάρρους τρυφῆς τῆς θείας. ὁ τῷ Χριστῶ ἀδελφός, τὸ γλυκὺ καὶ πρᾶγματε καὶ ὄνομα. κρατῆρ τῆς σοφίας, ὁ τὸρῶτος καὶ κατὰ χρυσοῦς. πηγὴ γλυκεία, τῶν δογματῶν τῆς χάριτος. νόμος ἐν-θεος, ἐκ Σιών ἐξερχόμενος. Κήρυξ ὁ διαφύσιος, Χριστῶ τῆς Θεότητος. πέλεκυς πᾶσαν ἐκκόπτων, τὴν Ἰουδαίων ὑπόνοιαν. Χριστὸν καταπέμψαι, ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν δυσώπει τὸ μέγα ἔλεος.

Δόξα,

Δόξα. Η΄χος πλ. δ΄.

Ποῦ Ἀρχιεπίσκοπος Χριστῶ, ἀδελφός χρηματίσας, καὶ διάδοχος, καὶ ἐν Ἀποστόλοις ἐπίσημος, τὸν ὑπὲρ αὐτῆ θανάτον ἠγάπησας. καὶ τὸ μαρτύριον ἐκ ἐπαισχυμῆς Γιάκωβε ἐνδοξε. αὐτὸν ἐκέλευε ἀδιαλείπτως, τὸ σωθῆναι τὰς ψυχὰς ἡμῶν.

Καὶ νῦν. Δέσποινα πρόσδεξαι.

Εἰς τὸν Ὄρθρον, μετὰ τῷ α΄. στιχολογίαν, Κάθισμα. Η΄χος α΄.

Τὸν τάφον σε Σωτήρ.

Απόστολε Χριστῶ, καὶ αὐτόπτα καὶ μάρτυς, Γιάκωβε σοφέ, Ἀδελφόθεε μάκαρ, τὰς πίσει ἑορτάζοντας, τὸ σεπτὸν σε μνημόσωον, ἐλδύθέρωσον, τῶν σιωπεχόντων πταισμάτων, ταῖς ἀφροσβείαις σε, τὰς ἐρανὰς ἐμβατῶν, δυνάμει τῆ Πνεύματος.

Δίς.

Θεοτοκίον.

Μαρία ἡ τὰς τρεῖς, ἀνεκῆσας ἐνώσεις, ἐνώσασα φρικτῶς, παρθενίας καὶ τόκου. Θεόν τε καὶ τὸν ἀνθρώπον. πίσει τε καὶ πισύσασα, τοῖς ἐξοίζεσι, τέτοις καρδίας ἀνθρώπου. ἡμᾶς ἐνώσων, τῇ τῆ Υἱῶν ἀγάπῃ, καὶ σῶσον Πανύμνητε.

Μετὰ τῷ β΄. Στιχολογίαν, Κάθισμα. Η΄χος δ΄.

Κατεπλάγη Γωσήφ.

Σεπτὴ Ἐπίσολή, σὺ ὦ Γιάκωβε σοφέ, εὐ ποιεῖ διωκεκῶς, τῷ Ἐκκλησίῳ τῶ Χριστῶ, καὶ ἐκδιδάσκει τῇ πίσει σύμφωνα ἔχειν, ἔργα ἀγαθὰ πιστὰς ἅπαντας. δύθῳως καρπερεῖν ἐν ταῖς θλίψεσιν. γλώττις κρατεῖν, καὶ τῷ τῶ Κόσμῳ, φιλίας ἐχθρῶν λογίζεσθαι, Θεῷ καὶ χεῖρῃ, τὰς ἀσθενῆσας, ἐκ ἀγίῳ ἐλαίῳ.

Θεοτοκίον.

Απειρόγαμε ἀγνή, πῶς συλλαμβαίεις ἐν γαστρὶ; τὸν ἀπάντων τῷ πνολῷ, περιλαβόντα ἐν χερσὶ; φράσον ἡμῖν τὸν λόγον τῆ μυσηρίας σου. πανάληθές ἐστι τῆτο ὦ ἀνθρώπε, καὶ παύσαι ἐρδύων τὸ ἀκατάληπτον, ὕψος καὶ βάθος μῆκος καὶ πλάτος, τῆς ἄπορρητῆς λοχείας μου. νικᾷ γὰρ ὄντως, ἐνοιασ πάσας, Ἀγγέλων καὶ τῶν ἀνθρώπων.

Μετὰ τὸν Πολυέλεον. Κάθισμα. Η΄χος γ΄.

Τῷ ὠραιότῃ τῆς.

Ποῦ θείῳ Πνεύματος, τῷ ἐπιφοίτησιν, μάκαρ δεξάμηνος, τέμηνος γέγονας, τῶν χαρισμάτων τῶν αὐτῶ, καὶ μυσηρικὸν σιωέγραφας, τύπον πλάτος ἔχοντα, πανιέροις νοήμασι, καὶ σοφαῖς ἐν φράσεσι, θεοφόρε Γιάκωβε, φρικτῆς ἱερουργίας καὶ τῶν, παρέδωκας τῇ Ἐκκλησίᾳ.

Δόξα, τὸ αὐτό.

Καὶ νῦν. Θεοτοκίον.

Εν τῇ κοιμήσεισ, Παρθένε ἀχραντε, καὶ ὁ Γιάκωβος ὁ Ἀδελφόθεος, μετὰ τῶν ἄλλων ἱμαθῆσ, παρῶ ὡς θεασόμενος, τὸ ζωαρχικώτατον, καὶ πανάχραντον σκῆνός σου, καὶ τὸ ἀπερμυδύτον, ἀνυμνήσων μυσηρίων, τῆς θείας καὶ φρικτῆς σου λοχείας. ὁ ἀφροσκυῶντας ἡμᾶς σώσον.

Εἰλέσόν με ὁ Θεός, καὶ τὸ Ἰδιόμελον. Η΄χος πλ. β΄.

Παρεσηκῶς τῆ θρόνῳ τῆ Δεσπότη Χριστῶ, καὶ παρησιίας τυχαίων ἀφὸς αὐτὸν, διὰ τῷ συγγενῇ οἰκειότητι, μὴ ἄποκάμης ἐκετῶλεν ὑπὲρ ἡμῶν τῷ αὐτῶ ἀγαθότητι, Γιάκωβε Θεάδελφε, τῆ Δεσποσιῶν ὁ ἀφράτισος.

Κανὼν Νέος ἔ ἡ ἀκροσιχίς.

Χριστῶ ἀδελφῶ, ἄσμα δόττερον πλέκω.

Ὡδὴ α΄. Η΄χος πλ. δ΄. Ἀρμαπλάτῳ Φαραῶ.

Χριστῶ ταῖς θείαις ἀσραπαῖς λαμπόμενος, μάκαρ Γιάκωβε, τὸν νοητὸν ζόφον, τῆς ψυχῆς με διώξον, καὶ κόρας τῆς καρδίας με, καταλάμπτωσον ὅπως, ἐν ὑμνωδίαις δοξάσω σε, τῷ σεπτῷ καὶ θείῳ πανήγυρι.

Τῆ ἠνωρ περὶπνυς τῆς Χριστῶ θεότητος εἰδείχθης πάνσοφε, μίαν τῆσ περὶνων, γλωσσῶν εἰσδιξάμηνος, τῆ παναγίῳ Πνεύματος, καὶ ἐκήρυξας πᾶσι, τοῖς Ἰουδαίοις τὸν Κύριον Υἱὸν τῆ Θεῶ γνησιώτατον.

Εσχῶ ἐξ ὕψους ἐδύθεις τῷ ἀμαχον, μάκαρ Γιάκωβε, παρεμβολὰς πάσας, Ἰουδαίων ἐκλινας, καὶ τέπων καταβέβληκας, τὰ φρυάγματα πάντα, κατὰ Χριστῶ ἐπαιρόμην, ἀγχεμάχοις ὅπλοις τῆς χάριτος.

Θεοτοκίον.

ΓΥγχυσις λόγων λογισμῶντε σκότωσις, περικαλύπτεισι, τὴν τὸν τοκετὸν σε, Κόρη ἐρμυβήσων-
τας. ὃν γὰρ Μωσῆς ἐώρακεν, ἐν θυέλλῃ καὶ γνόφῳ, κεκαλυμμένην ἐρμήνησας, καὶ ταῖς σαῖς
ἀγκάλαις ἐβάσασας.

Καταβασία.

ΑΝοίξω τὸ σῶμα με, καὶ πληρωθήσεται Πνεύματος.
Ἄλλος.

Οὐρανίας ἀφίδος.

ΠἮν πηγὴ τῆς σοφίας, σὺ ἐσχληκῶς ἐδόξε, διδάσκαλον ζῶντα, ποταμὸς διδαγμάτων ἀέ-
βλυσας, ἐκ τῆς κοιτίας σε, διλυκῶς ἀπομύζεις, καὶ Κόσμου κατήρδύσας πάντα τὰ πέ-
ρατα.

ΟΛικῶς ἀγαπήσας, τὸ ὀρεκτὸν ἐσχάτον, ἐγκρατεῖα ἄκρα, καὶ ἀσκήσει σωτόνῳ ἐκέχρησο,
ὑπὲρ τῆς ἀλλοσε, συναποσόλης θεόφρον, καὶ τὸ κατείληφας νῦν καθαρότητι.

ΥΠερβάς τῷ δυάδα, τῷ ἐμπαθῇ ἐδόξε, καὶ λυθεῖς τετραδός, σοικειώδης νῦν ὠφθης Ἰά-
κωβε, ἐπόπτης ἄμεσος, τῆς ἀνωπίας Τειάδος, καὶ Θεὸς γεγέννησαι θέσει θεέμυθος.
Θεοτοκίον.

ΑΚατέληπτον ὄντως, θαῦμα τὸ σὸν πέφυκεν. ὁ γὰρ ἐν τῶν κόλποις, τῶν πατρώϊοις καθή-
μυθος ἀχραντε, ἐπὶ τῷ κόλπῳ σε, ὡς ἐπὶ θρόνῳ ἀγίῳ, σαρκοφόρος κἀζηται, τίς ἐ θαυ-
μάσεται;

Καταβασία.

ΠΡὸς σε ὑμνολόγος Θεοτόκε.

Ἄλλος.

Σύμῃ ἰχθὺς Κύριε.

ΑΕὐτε πισοί, Ἀδελφοθέε τὴν ἄθλησιν, ὑμναδίας, ἱεραῖς τιμήσωμυ, καὶ τὸν αὐτὸν, Χειρὸν
τὸν Θεόν, ἐν γῆ καὶ ἐν πόλῳ, δοξάσαντα μεγαλυώμυ, ὡς αἵματος ἐκχύσει, καὶ ἐν ἔργοις
καὶ λόγοις, ἐξέβις παντὸς προδοξάσαντα.

ΕΥγε τῆς σῆς, ννεχεσάτης φρονήσεως! τῆ Κυρίε ἀδελφε Ἰάκωβε. πραγματειῶν καὶ τῷ ἀπα-
σῶν, τῷ μεγίστῳ ὄντως, ἐπραγματόδῳ Θεόσοφε. ζωῆς τῷ ἐπικήρῃ, καὶ αἱμάτων ὀλίγων,
βασιλείαν ἀνήσω αἰώνιον.

ΠὌγω ἡμᾶς, τῆς ἀληθείας ἐν Πνεύματι, κηθεύτας, Θεὸς ἡρετίσατο, εἶναι σαφῶς, ὡσπερ
ἀπαρχλῶ, τῷ αὐτῷ κτισμάτων, κατὰ τῆς σε λόγος πύσσοφε, θεόθεν διδαχθέντος, ου-
ρανίῳ μυήσει, τὰ τοιαῦτα θεόσοφα πράγματα.

Θεοτοκίον.

ΦΩς ἐκ φωτός, ἐκ τῆ Πατρὸς τὸν ἐκλάμψαντα, πρὸ αἰώνων, ἐπ' ἐσχάτων Δέεποινα, ὡσπερ
λυχνία φωτοφανῆς, ἐρμήνησας Κόρη, φῶς ἀληθές καὶ ἀπόσιτον. ὃ πάντα καταλάμπει,
νοεῶς καὶ φωτίζει, εἰς τὸν Κόσμον ἐρχόμενον ἀνθρώπων.

Καταβασία.

ΠἮν ἀεξιχρίαςον θεῖαν βελλῶ.

Ἄλλος.

Ἰνα τίμῃ ἀπάσω.

ΩΣ ἀσὴρ ἐωσφόρος, ἐξανέτειλε Κόσμῳ ἡ θεῖα μνήμησε, φωτίζουσα πάντας, τῆς αὐτῷ ἐ-
πισίως γεραίροντας, καὶ ἐξαιτημύους, τῆς δρασιακῆς σου ἰεσίας, περνεῖσά τῆς ἀπάτης
Ἰάκωβε.

ΑΡπαγῆς θεωρίας, εἰς ὑπέρφωτον γνόφον ἐθεολόγησας, ἐκ Πατρὸς τῷ φῶτων, καταβαίνειν
πᾶν δῶρημα τέλειον, ἅπασιν ἀνθρώποις. ὃ σῶματος θεοφορήτε! ὃ νοὸς ὑπὲρ ἥλιον λάμ-
ποντος!

Θοφίας ἐρανίῳ, βασιλείας τε θεῖας φεκτὰ μυτήρια, γυναι σοι ἐδόθη, παρ' αὐτῆς θεοφόρε
Ἰάκωβε, τῆς εὐποσάτε, Θεῶ σοφίας τε καὶ λόγῳ, ἐπὶ γῆς δι' ἡμᾶς χρηματίσαντος.

Θεοτοκίον.

ΜΑκαρία ἐχθῆ, παμμακάρισε Κόρη ὡς τὸν μακάριον, Θεὸν συλλαβῆσα, καὶ μακάριοι παῦ-
τες ὑπάρχουσιν, οἱ σε κατιδόντες. μακάριοι οἱ σε τεκόντες. καὶ οἱ σε ἐπαινῶντες μακάριοι.

Καταβασία.

ΕΞέστη τὰ σύμπαντα, ἐπὶ τῇ θεῖα δόξῃ σε.

Ἄλλος.

Γλάσθητίμοι Σωτήρ.

Κτίσι καταστροφθεῖς, τῆς ἀρχιφώτε Θεόπιτος, καὶ φῶς τὸ αὐτολαμπές, ἐποπτύσας εὐδοξε, παρ' ᾧ ἀνεβόσας, ἀλλαγὴ ἐκ ἐσιν, ἢ τροπῆς τε Δοποκίασμα.

Γίκαιος κατ' ἐξοχίω, ἐκλήθης θεῖε Γάκωβε. δικαιοσύνης θεσμῶς, καλῶς ᾧ ἐτήρησας, ἐβ-
μυτε καὶ φύσεως, ἐκ νεότητός σε. ᾧ δικαίων σεμνολόγημα.

Εἰς πάσαν ὡς ἀληθῶς, τῷ γλῶ ἐξήλθεν ὁ φθόγγος σε, καὶ φῶς τῆς ἐπισολῆς, τῆς σῆς
περιήστραψεν, Ἐκκλησίαν ἅπασαν, τῆ Χειρῶ καὶ σώζει, τὸς αὐτῷ ἀγαγιώσκοντας.

Θεοτοκίον.

Υπέρτερος ἕρανός, τῆ ἕρανῶ ᾠφθης Δέσποινα. ἔν γὰρ ἐκεῖνος ἀγνή; χωρῆσαι ἐδύαται, σὺ
ἐν τῇ κοιλίᾳ σε, ἀστυνοχωρήτως, ὑπὲρ ὄνοιαν ἐχώρησας.

Καταβασία.

ΠἮν θείαν ταύτην καὶ πάντιμον, τελέντες ἑορτῶ οἱ θεόφρονες, τῆς Θεομήτορος.

Ἄλλος.

Οἱ ἐκ τῆς Ἰουδαίας.

Τίς μήσε ἐπαινέσει; τίς μὴ μακαρίσεισε θεῖε Γάκωβε; μητρὸς γὰρ τῆ Κυρίας, ἵός κατα
τὸν νόμον, ἐλογίσθη; παμφίλιτος. καὶ εὐειτέρειος αὐτῇ ἐν καθαρᾷ καρδίᾳ.

Τεθνήκεις τῷ Κόσμῳ, καὶ τῷ Ἰησοῦ περιέφερες νέκρωσιν, αἶε ἐν τῇ σαρκί σου, ὡς ἀπὸ καὶ ζωῆ
τάπη, ἐν αὐτῇ φανῆ εὐδοξε. ᾧ καὶ ἐβόας θερμῶς, Θεὸς δὴλογητὸς εἶ.

ΠἩπερὺσσα γλώσσα, ῥυθμῶ καὶ μεθόδοις τῆς τέχνης βροθυύσσα, ἐδόλωσ ἐξιχύει, ἐγκά-
μιόν σοι πλέξαι, θεοφόρε Γάκωβε. σὺ ᾧ Χειρῶ ἀδελφός, ἐκλήθης ἐπαξίως.

Θεοτοκίον.

Οἶος πλήρης ὑπάρχων, ἀκνωάτως Πάναγιε ἐν σοὶ κεκνώται, Θεῶ ὁ Θεὸς λόγος, πληρώ-
ματός τε τάπη, ἡμεῖς πάντες μετέχομεν, καὶ ἐκβοῶμεν αὐτῷ Θεὸς δὴλογητὸς εἶ.

Καταβασία.

Οὕκ ἐλάτρωσαν τῇ κτίσει οἱ θεόφρονες, ᾧ τὸν Κτίσαντα.

Ἄλλος.

Ἐπταπλασίας κάμινοι.

Μοῦν τῆ Χειρῶ πεπλότκας, ἱεράρχα Γάκωβε. καὶ τῆ νῦ ἐκεῖνα, μεταβαίνως εὐδοξε, εἰς τὸν
σὸν νῦν καθ' ὑπαρξίν. οἶά περ ἔφη Μάξιμος. εὐδὲ τῆ σῆ νῦ, εἰς τὸν Χειρῶ ἀμοιβαίως.
καὶ Χειρῶν δὲ πάντα, καὶ νοῶντε καὶ λέγων, καὶ μετ' αὐτῶ ἐν Πνεῦμα, ὑπάρχων θεοφόρε.

Μεμπόλοις σε χαρίσμασιν, ὁ Χειρῶς ἐσεφάωσεν. ἀλλὰ ᾧ τῆς γῆς σε, καὶ φῶς βροτοῖς ἔ-
δειξεν, Ἀπόστολον μέγιστον, καὶ ἱεράρχην ἀρώτιστον. πόλιν ὑψηλῶ καὶ διαυγέστατον λυ-
χρον, φωτίζοντα τὸ σκότος, οἰκωμῆς ἀπάσης. καὶ τελευταῖον πάντων, μάρτυρα ἀληθείας.

Στὸς ὁ σκληροτραχίλος, Ἰουδαίαν Γάκωβε, ἀπὸ ὑψηλῶ, τῆ περυγίε βάλλεισε, εἰς γῆν
προσδύχόμενον, ὑπὲρ αὐτῶν καὶ λέγοντα. Κύριε αὐτοῖς, τῷ ἁμαρτίαν μὴ εἴσης. καὶ ἔ-
πωσε ἐκπέμπει, εἰς σκλωῆς ἕρανίως, μεθέξοντα τῆς δόξης, Θεῶ τῆ αοράτε.

Θεοτοκίον.

Εν γενεαῖς μὲν γέγονε, ταῖς ἀρχαίαις τεράσια, ἀλλ' ἐκ τῆ αἰῶνος ἐκ ἠέσθη πάποτε, ποιῶ-
τον τεράσιον, οἶον ἐν σοὶ πέτελεσαι, Δέσποινα ἀγνή. ἀσπύρας ᾧ συλλαμβάεις. ἀφθόρως
δοποκίταις, καὶ Παρθένος θηλάζεις, τὸν τροφοδότῳ πάντων, καὶ ποιητῷ τῆ Κόσμου.

Καταβασία.

Παῖδας διαγείς ἐν τῇ καμίνῳ, ὁ τόκος τῆς Θεοτόκου διεσφάστω.

Ἄλλος.

Ἐξέση ἐπὶ τάπη ὁ

Κατέλιπες τὰς κάτω χετρεβάς, καὶ σωθήφθη; τοῖς αἰῶ Γάκωβε, ὅπως χοροὶ, Ἀποστόλων
θείων καὶ Προφητῶν, καὶ ἀθλητῶν ὑπάρχουσι, καὶ πάντων ἀγίων ὅπως ἡ σὴ, βασίλισσα καὶ
μήτηρ, σὺ τῷ Ἰησοῦ καὶ Κτίσει, εἰς τὸς αἰῶνας βασιλεύουσιν.

Στὸμα καθαρὸντε καὶ ἱερὸν, ὁ Χειρῶς τὸ σὸν αἶμα ἐδέξατο, ἐν ἕρανοῖς, προσφορᾷ
ὡς ἄμωμον ἐκλεκτῷ. ὡς ἀρωματοσιώδητον, μῦρον ὡς ἐκπρόσδεκτον ἀπαρχῶ. διὸ καὶ
βασιλείας, αὐτῆ τῆς αἰωνίης, συγκληρονόμον σε εἰργάσατο.

Ενώπιον Τελαδός τῆς ἀρχικῆς, παρειαίματος θεῖε Γάκωβε, καὶ τῆς σκλωῆς, λειτουργὸς ὑπάρ-
χων τῆς ἀληθείας, θέσει Θεὸς γῆνόμενος, καὶ φωτὸς πληρῆμμος τελαμπῶς. πρεσβύεις ὑπὲρ
πάντων, ᾧ σοὶ ὁμωνυμέντων, καὶ ὀφημένων σε τῷ ἀθλησιν.

X x

Θεοτο-

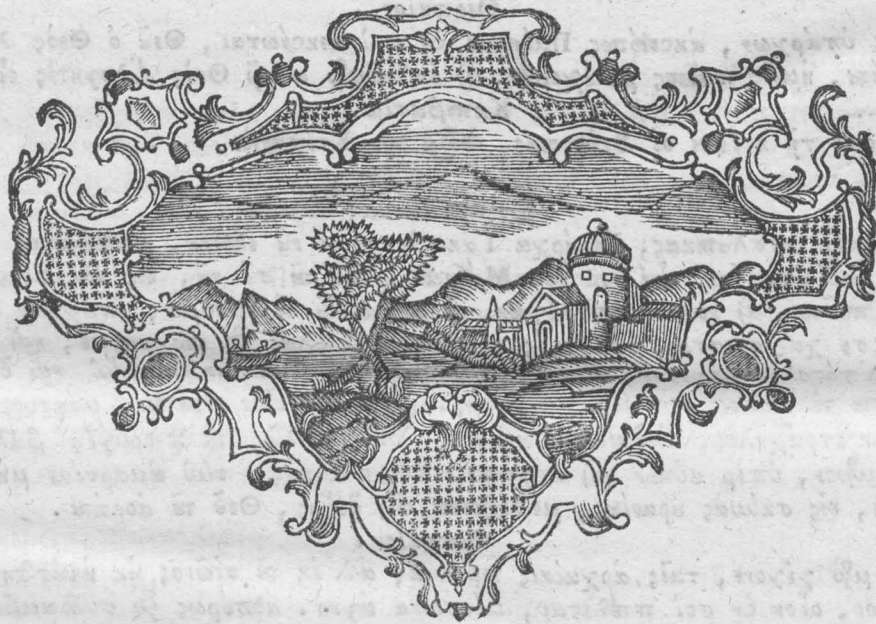
Θεοτοκίον .

Υ Μνάσε τῷ Πανύμνητον ἀληθῶς . μεγαλιώωσε τῷ πολυύμνητον , ἦν αὐμνεῖ , ὕμνοις ἀσι-
γήτοις πᾶσα πνοή , τεκῆσαν ὑπερύμνητον , λόγον ὃν ὕμνεσιν ἐν ἔρανοῖς , χίλιαι χιλιά-
δες , μύλαι μυριάδες , ἐν φλογεροῖς αὐλοῖς σόμασιν .

Καταβασία .

Α Πας γηρῆς σκιρτάτω τῷ πνέματι λαμπαδοχέμυος .

ΤΩ, ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ, ΤΩΝ ΚΑΛΩΝ ΘΕΩ, ΧΑΡΙΣ .

Π Ι Ν Α Ξ

Τοπολογικός τῶν ἐν τῇ Βίβλῳ ταύτῃ ἀξιωματικῶν Κατὰ Ἀλφάβητον.

A.

- Α**βραάμ πῶς ἐπέειραζεν ὁ Θεός 13. πῶς ὁ αὐτὸς καὶ τῆς πίστεως εἶναι ἀδελφείμα καὶ τῶν ἔργων ἀδελφείμα τῷ Ἀδελφοδέῳ καὶ τῷ Παύλῳ 34. φίλος Θεὸς πᾶ ἀνομάσθη 35. ἐκ τῶν ἔργων ἐδικαιώθη καὶ τῆς πίστεως. αὐτόθ.
- Α**γαθόν, πῶς ἔστι 213. ἀγαθὸν καὶ ἀγαπητὸν εἶναι ὅτι Θεὸς 274. ἀγαθὸν ὁ ποιῶν, ἐκ τῶ Θεῖ ἐστὶ 317. οἱ τὸ ἀγαθὸν ποιοῦντες, πῶς βλέπουσι τὸν Θεὸν 318. καὶ τὸ φῶς τῶ Θεῖ. αὐτόθ.
- Α**γάπαι ποῖαι ἀνομάζονται 332.
- Α**γάπης ἐντολὴ παλαιὰ εἶναι 222. αἱ δύο ἐντολαὶ τῆς πρὸς Θεὸν καὶ τὸν πλησίον ἀγάπης, συμπληροῦσι τὸν Δεκάλογον 223. ἃ τὴ καινέσια ἀνομάζονται 223. 224. ἀγάπης Θεὸς συστατικὸν, ἢ φύλαξις ἐστὶ τῶ ἐντολῶν 219. ἢ πρὸς τὸν Θεὸν γνωρίζεται ἀπὸ τῶ πρὸς τὸν πλησίον ἀγάπῳ 224. ἢ ἀγάπη φῶς εἶναι 225. ὁ ἔχων τῶ ἀγάπῳ, ἔχει καὶ τὸ φῶς τῆς πίστεως καὶ ἀρετῆς. αὐτόθ. ἀγάπη καὶ τὸν θάνατον μὴ χαρᾶς ὑπομῆσει. αὐτόθ. ἀγάπη ἢ πρὸς τὰς ἀδελφὰς ἀποδεικνύει ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τῶ θανάτου εἰς τῶ ζωῆ 251. ἃ τῶ ἀγάπῳ τῶ ἀδελφῶν χρεωσῶμεν νὰ βάλωμεν τῶ ζωῆ μας εἰς θάνατον 253. σημαδι τὸ μεγαλῆτερον τῆς ἀγάπης ποῖον εἶναι. αὐτόθ. καὶ ἃ τῶ ἀγάπῳ τῶ ἐχθρῶν μας πρέπει νὰ ἀποθνήσκωμεν 254. διὰ τῶ ἀγάπῳ πρέπει νὰ ἐλεῶμεν 255. ἀγάπη καὶ ἐλεημοσύνη ἀχώριστα εἶναι. αὐτόθ. ἀγάπης ἀποδείξεις ποῖα εἶναι. αὐτόθ. ἢ μὴ ἐνεργῶσα μετὶ ὁμοιάζει. αὐτόθ. ἀγάπη καὶ μετὶ λόγον παρηγορητικὸν γνωρίζεται. αὐτόθ. ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον καὶ πίστις, εἶναι ἀχώριστα 259. ἀγάπη πῶς εἶναι ὁ Θεός 265. 274. τί εἶναι ἢ ἀγάπη 265. ἀγάπη δεῦ διαφέρει ἀπὸ τῶ ἀγαθότητα 266. πόσα αἰτία δρασιμὰ ἔχομεν τῶ νὰ ἀγαπῶμεν τὰς ἀδελφὰς μας 268. ἀγάπη πῶς οὐρίζεται. αὐτόθ. τῶ εἰς τὰς ἀδελφὰς ἀγάπῳ λογίζεται ὁ Θεός ὡς ἀμοιβῶ τῆς ἐδικῆς ἀγάπης. αὐτόθ. ἀγάπη ἢ πρὸς τὰς ἀδελφὰς, ἐνέργεια εἶναι τῶ Θεῖ 269. πόθεν ἐτυμολογεῖται 274. ἀγάπης ἴδιον εἶναι τὸ μακροθυμεῖν 275. τῆς πρὸς τὸν Θεὸν ἀγάπης ἐνθεσιαστικὰ λόγια 278. ἀγάπη πρὸς Θεὸν καὶ ἢ πρὸς τὸν πλησίον εἶναι ἐνωμῆσαι 279. μίαν δυνάμιν ἔχον καὶ ἢ δύο 280. εἰς αὐτὰς τὰς δύο ἀνακεφαλαιῶνται αἱ δέκα ἐντολαί. αὐτόθ. ἀγάπη μέγα καὶ πρῶτον ἀγαθὸν εἶναι. αὐτόθ. αἱ δύο ἐντολαὶ τῆς ἀγάπης τῆς πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὸν πλησίον μία ἀπὸ τῶ ἄλλῳ ἀποδεικνύονται 281. ἀγάπη ἔχει τὸ εἶναι, ὅταν ἐνεργῆται πάντοτε μετὶ τὸ ἔργον 305.
- Α**γάπης ἐντολῶν ὁ παραβαίνων, πάσας τὰς ἐντολὰς τῶ νόμου παραβαίνει 27. ἢ πρὸς τὸν πλησίον περιέχει ὅλας τὰς ἐντολὰς 28. πῶς ἢ ἀγάπη καλύπτει πλῆθος ἀμαρτιῶν 130. τί διαφέρει ἀπὸ τῶ φιλαδελφίαν 160. τὸν Πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἐβίασε. αὐτόθ. ἢ τῶ Θεῖ προξενεῖ καὶ τῶ ἀγάπῳ τῶ ἀδελφῶν 214. ἀγάπη αἰτία γίνεται τῆς ἀκριβῆς γνώσεως 220.
- Α**γαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν, διὰ τί λέγεται νόμος βασιλικός 27.
- Α**γαπητοὶ διαφέρει ἀπὸ τὸ ἀγαπῶμεν 98. ἀγαπητὸς πῶς ὁ υἱὸς ἐρμηνεύεται 166. ἀγαπητὸν καὶ ἀγαθὸν τὸ αὐτὸ εἶναι. αὐτόθ.
- Α**γαπῶν δεῦ ἔχει σκανδαλον 225. εἰς τῶ πίστιν μῆκει σερῶς 226. ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφόν τε δεῦ εἶναι ἀπὸ τὸν Θεὸν 249. ὁ μὴ ἀγαπῶν μῆκει εἰς τὸν θάνατον διὰ τρία αἰτία 252. διὰ τί ὁ μὴ τὸν ἀδελφὸν ἀγαπῶν, εἰς τὸν Θεὸν ἀγαπᾷ 278. πῶς πρέπει νὰ ἀγαπῶμεν τὸν Θεόν, καὶ πῶς τῆς θεράποντας τῶ Θεῖ 279.
- Α**γγελοὶ εἰς ποῖα ἐπιθυμῶσι παρακύψαι 83. δεῦ λαλῶντι βλάσφημον κατὰ τῶ ἀσεβῶν 178. δεῦ εἶναι πάντῃ ἀσώματα, ἀλλὰ λεπτοσώματα 189. ἐνθάδετον καὶ διασηματικὸν λόγον ἔχουσι 207.
- Α**γγελοὶ οἱ πονηροὶ πῶς ἐπικατέστησαν 175.

Ἀγιάζω πῶς ἐρμηνεύεται 77.

Ἄγιοι μόνοι εἰσι λογικοὶ 18. ἀμαρτανῶν καὶ αὐτοὶ 38. 216. ἅγιος τὶ θέλει νὰ εἰπῆ 85. ἀπὸ τῆς ἀγίας ἡ τὶ ἀρχισαν αἱ θλίψεις 137. καὶ μετὰ θάνατον ἐνθυμῶνται τὰ ἐπὶ γῆς, καὶ παρορῶσι 164. ἐκ μέτρων λαμβανῶσι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον 270. ὁ διδῶν τοῖς ἀγίοις τὰς χρείας των, συγκοινωνὸς γίνεται αὐτῷ 316.

Ἄδαμ ὀλιγωτέραν χάριν εἶχε διὰ τὴν τῆς χριστιανῶν 48. δύο κατακλυσμοὺς ἐπρογνώρισε 189.

Ἄδελφῶ ἀμάρτημα καλύπτειν, καλὸν εἶναι 130. ἀδελφὸν οἱ ζητῶντες σῶσαι τὶ πρέπει νὰ κάμνῃν 337.

Ἄδης τόπος ψυχῶν εἶναι 122. ποῖοι ἐσώθησαν ὅταν ὁ Χριστὸς κατέβη εἰς ἄδην καὶ ποῖοι ὄχι 121. 124. ὅλοι οἱ ἀνθρώποι εἰς αὐτὸν καταβαίνουσι 129. ὅρα καὶ εἰς τὴν λέξιν Χριστός.

Ἄδικίας μισθὸς ποῖος εἶναι 179. καὶ ἡ αἵρεσις ἀδικία λέγεται. αὐτόθ. κάθε ἀδικία καὶ ἡ πλέον μικρὰ, ἀμαρτία εἶναι 294.

Ἄδικοι βασιλείαν Θεοῦ δὲν κληρονομῶν. αὐτόθ. ἄλυτοι καὶ τυμπανιαῖοι μένουσιν μετὰ θάνατον. αὐτόθ.

Ἄδικῶν τὰς ἄλλας, ἑαυτὰς ἀδικοῦσιν 147. τὸν δὲ μὴ ἑαυτὸν ἀδικῶντα, ἑδὲς ἀδικεῖ. αὐτόθ.

Ἄδσοι καὶ λιμπερταῖοι δῆλοι ὄντες, ὑπόσχονται ἐλάθειαν 182.

Ἄϊμα τῶ Χριστοῦ καθαρῶς ἡμᾶς 215. μεταλαμβάνοντες ποῖα ἀμαρτήματα καθαρῶς. αὐτόθ. ἐν τῷ βαπτίσματι μουσικῶς παραλαμβάνεται 286. τὸ ἐκ τῆς πλῆρᾶς τῆς Κυρίου ρεῦσαν τὴν ἐδήλω. αὐτόθ.

Ἀίρεσις ἀδικία λέγεται 179. αἵρέσεις δὲν πρέπει χωρὶς ἀνάγκης νὰ ὑβρίζῃ χριστιανὸς 329. πότε πρέπει νὰ τὰς ἐλέγῃ. αὐτόθ.

Ἀίρετικῶν ἥθος πόσον εἶναι κακὸν 174. ἀπώλεια αὐτῶν ἐνυπόκειται. αὐτόθ. οἱ ἐπὶ τῆς Ἀποστόλων ἐποίοι ἦτον 179. 180. 181. ἐκλογικῶν εἶναι. αὐτόθ. μετὰ ὁμοιάζουσιν. αὐτόθ. πῶς γίνονται τὰ ἔσχατα αὐτῶν χεῖρονα τῆς πρώτων 183. 184. κάλλιον ἦτον εἰς αὐτὰς νὰ μὴ ἐγνώριζαν τὴν ἀλήθειαν, παρά νὰ τὴν γνωρίζον, καὶ ἔπειτα νὰ τὴν ἀφήσουν 183. οἱ νῦν αἰρετικοὶ ὑπὸ τῆς Πέτρῃ ἐποφητεύθησαν 186. ποῖοι ἀρνῶντο τὴν ἀνακαινίσιν τῆς Κόσμου. αὐτόθ.

οἱ ἐπὶ τῆς Ἀποστόλων ἐξήλθον διὰ τῆς Ἀποστόλου, ἀλλὰ δὲν ἦσαν διὰ τῆς Ἀποστόλου 231. ἡ τὶ ἐμαρτύρουν εἰς τῆς Ἀποστόλου 232. τίνες ἔλεγον πῶς ὁ Χριστὸς ἐφανή κατὰ φαντασίαν 262. αἰρετικῶν ἡ τὶ ὁ Κόσμος ἀκούει 264. τίνες ἀφαίρεσαν ῥητὰ διὰ τῆς Ἐπιστολᾶς Πέτρου καὶ Ἰωάννου 288. αἰρετικὸς πρέπει νὰ ἀποσφραγίσθῃ καὶ νὰ μὴ τῆς χαιρετῶνται 308.

κίβητες καὶ λύκοι καὶ χοῖροι καὶ Ἀντίχριστοι εἶναι. αὐτόθ. κλέπται εἶναι καὶ ληστῆς 325. διὰ τὴν ὀνομαζόντο χριστιανοί, ἐπλωῶν ποῖους 325. ἀπωλεσθήσονται ὡς οἱ Βεβραῖοι, οἱ Δαίμονες, καὶ οἱ Σοδομίται 326. μετὰ τὴν ὁμοιάζουσιν 332. 333. 334. Ἀποδείξεως διαλεκτικῆς νόμος ὁποῖος εἶναι 175.

Ἄϊρα, τὶ θέλει νὰ εἰπῆ 243.

Ἄϊων ὁ μέλλων μία ἡμέρα εἶναι ἀέσαυτος καὶ ἀδιάδοχος ὁμοῦν λεγομένη 201.

Ἄκοη ὀλίγον πληροφορεῖ 208.

Ἄκρην πρέπει ταχέως 16.

Ἄλαζων τὶ θέλει νὰ εἰπῆ 57.

Ἄληθεια πάντων ἰσχυρωτέρα 181.

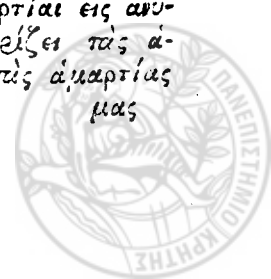
Ἄλοτεωπέισκοπος ποῖος εἶναι 136.

Ἄμαρτανόντες φανερά, πρέπει νὰ κρινῶνται 54. οἱ ἀφίοντες τὴν ἀμαρτίαν καὶ πάλιν αὐτὴν πράττοντες, μετὰ τὴν ὁμοιάζουσιν 184. οἱ λέγοντες πῶς διὰ ἀμαρτανῶν ἴδωσιν κάμνῃν τὸν Θεόν 216. κατὰ τὴν τρόπον ἀμαρτανῶν ὁ ἀνθρώπος ἔσωθεν, ἢ ἔξωθεν 228. ἀμαρτανόντες, μάταιον δείχνουσι τὸν σκοπὸν τῆς Θεοῦ 243.

Ἄμαρτανῶν πῶς δὲν εἶδον, εἴτε ἐγνώρισεν τὸν Χριστόν 244. ἀμαρτανόντες ἐν γνάσει ἐναντίοι εἶναι εἰς τὸν σκοπὸν τῆς Θεοῦ 246. ὑπὲρ τῆς ἀμαρτανόντων πρέπει νὰ παρακαλῶμεν 292.

Ἄμαρτήματα τεῖα ζητῶν ἐκδικῆσιν διὰ τὸν Θεόν 60. καὶ διὰ τὰ συγγνωσὰ πρέπει νὰ καθαρῶμεθα 222.

Ἄμαρτία πλεονεξία διὰ τῆς ἀπάξεως, γεννᾷ τὸν θάνατον 13. πότε γίνεται συγγνωσὴ. αὐτόθ. ἀμαρτία εἶναι τὸ νὰ μὴ κάμῃ τις τὸ καλὸν ὅπῃ ἠξίωται καὶ δυνάται 57. ἀμαρτία εἰς ἀνπαρξίαν θέλει ὑπάγειν 193. 229. σκοτὸς εἶναι 213. πόσον περσιώτερον γνωρίζει τὰς ἀμαρτίας τις, ὅσοι πλησιάζει εἰς τὸ φῶς 214. πρέπει νὰ ὁμολογῶμεν τὰς ἀμαρτίας μας

- μας 215. ἀμαρτία ποία είναι, καὶ ἀνομία ποία 242. ἀμαρτίαν ὁ ποιῶν ἐκ τῆ Διαβόλου εἶ-
 ραι 245. σπέρμα Διαβόλου εἶναι 248.
- Ἀμαρτία βαρυτέρα εἶναι τῆς ἀρετῆς 283. ποία εἶναι μὴ πρὸς θάνατον, καὶ ποία πρὸς θάνα-
 τον 292. 293. διὰ ποίαν πρέπει νὰ παρακαλῶμεν. αὐτόθ. ἀμαρτία κατὰ διαόλιον ποία εἶναι
 298. ἅτι τί λέγεται ἀμαρτία, καὶ τί εἶναι 334.
- Ἀμαρτωλοὶ ὅλοι ἔθλιβονται καὶ διὰ τί 79. ἀμαρτωλὸς ποῖος εἶναι 242. ἀμαρτωλὸν οἱ ζη-
 τῶντες σῶσαι, πρέπει νὰ φυλάττωνται ἵνα μὴ βλαβῆν αὐτοὶ 337.
- Ἀμειμνίας γλαφυρὸν ὁμοίωμα 145.
- Ἀμετανοησία καὶ τὴν μικρὰν ἀμαρτίαν, μεγάλῳ κάμνει 293. αὕτη παροξύνει τὸν Θεὸν εἰς
 ὀργὴν καὶ δὲν ἀφίνει αὐτὸν νὰ δεχθῆ τὰς ὑπὲρ ἐκεῖνου μεσιτείας τῶν ἄλλων 294.
- Ἀναμάρτητος ὁποῖος εἶπὴ πῶς εἶναι, ἴδεται 214. 216.
- Ἀναστάσιος δύο εἶναι Σιναΐται Ἀντιοχείας καὶ ἱερομάρτυρες 83.
- Ἄνδρες πρέπει νὰ ἰδοῦμεν τιμῶν ἕως τὸ σῶμα τῶν γυναικῶντες 113. κατακόρως δὲν πρέπει
 νὰ σμίγην μὲ αὐτάς. αὐτόθ. τὸν Ἀβραὰμ πρέπει νὰ μιμῶνται 112. πότε συγχωρῶνται νὰ
 σμίγην μὲ τὰς γυναῖκας των, καὶ πότε ὄχι 113.
- Ἄνδρὸς ὄνομα ἀδύφορον εἶναι κοινὰ εἰς τὴν θείαν Γραφὴν 17.
- Ἄνθρωποκτέτος δὲν ἔχει ἐν ἑαυτῷ ζωὴν μήνυσαν 252.
- Ἄνθρωπος ὡς ἄθος χόρτον μαραίνεται 10. ἅτι τί ὡς ἄθος τὸ ἀγρὸν εἶπον ὁ Δαβὶδ ὅτι ἔξω-
 θεῖ. αὐτόθ. πῶς εἶναι ἀπαρχὴ παύτων τῶν κτισμάτων 15. αὐτὸν δὲν καθελεῖται, λογικὸς νὰ
 γῆν ἔδωκεται 18. ἅτι τί τέλος ἔγινε 34. ἄνθρωποι ὅλοι σφάλλων καὶ ἀμαρτανῶν καὶ αὐτοὶ
 οἱ ἅγιοι 38. τὸ πᾶν τῶν ἔργων δὲν εἶναι εἰς τὴν ἐδικλῆν θέλησιν, ἀλλ' εἰς τὴν τῆ Θεοῦ
 ἐκείνου 55. τὴν αὐτὸν δὲν ἠξίωσαν. αὐτόθ. ἐν τῷ πυρὶ διαμονῶσι κολαζόμενοι 193. πρῶ-
 τον οἱ ἄνθρωποι ἀνακαινισθήσονται, ἔπειτα ἡ κτίσις. αὐτόθ. ἄνθρωπος περιπατῶν τὸν ἴσον
 δρόμον τῆς πίστεως καὶ ὀρθῆς πολιτείας, σωσῆναι εἶναι νὰ ἴδωται 304.
- Ἄνομία ποία εἶναι 242. 243.
- Ἄντιχεισος ὁ κυβίως πότε φανήσεται 230. 263. οἱ τῆτε πρόδρομοι καὶ προκήρυκες ποῖοι εἶναι.
 αὐτόθ. Ἄντιχεισος εἶναι ὁ ἀποκτείνων τὸν Πατέρα καὶ τὸν υἱὸν 233. πῶς τώρα διεύσκειται εἰς
 τὸν Κόσμον 263. μυσήριον αὐτὸ πῶς ἤδη ἐνεργεῖται. αὐτόθ.
- Ἄνωθεν τί δηλοῖ 14.
- Ἀξιώματα τεῖα χρήσιμα τοῖς θεολογῶσιν ὁποῖα 260.
- Ἀπαρχὴ ποία ὀνομάζεται 15.
- Ἄπιστοι σωθήσονται ἔχον νὰ καταλαλῶν τὰς χειρῶντες 101. θαυμάζων ἅτι βλέπων τὰς χει-
 ρῶντες νὰ μὴ συμφωνῶν μὲ αὐτάς 127. ἅτι τί δὲν μᾶς γινώσκων 240. ἀπίστους δὲν πρέπει νὰ
 μισῶμεν, ἀλλὰ νὰ ἀγαπῶμεν 250. μισῶν τὰς χειρῶντες 251. πρέπει νὰ χαίρωμεν διὰ τὸ
 μῖσος ὅπῃ μᾶς ἔχων. αὐτόθ. μένοιτων χωρίζονται ἀπὸ τὸν Θεόν. αὐτόθ.
- Ἄποκρυφα βιβλία τίνα ἦσαν 334. 335.
- Ἄποσκίασμα τροπῆς τί δηλοῖ 15.
- Ἄποσειλον τὸν ἄρτον σα βῆν πρὸς ὄψωπον ὕδατος, πῶς ἐρμηνεύεται 58.
- Ἄποστολοι νεφέλαι εἶναι 62. μὲ τὰς αἰσθητὰς ὀφθαλμοῦς εἶδον τὸ ἄκτιστον φῶς τῆς Θεότητος 165.
 167. ἀπὸ τῆν φωνῆν ἔπετον τῶ Πατρὸς, καὶ ὄχι ἀπὸ τῆ φῶς. αὐτόθ. φόβος αὐτῶν ὁ δὲν τοῦ
 Θεοῦ, τί ἦτον; αὐτόθ. ὅπῃσαν τὸ σῶμα τῶ Χριστοῦ 207. 208. ὅσον πλησιέστεροι ἔγιναν
 εἰς τὸν Θεόν, ὅσον περσιότερον ἐμέθεξαν καὶ ἀπὸ τὰς ἀρετὰς τῶ Θεοῦ 211. πολλὰ ἀγράφως
 παρέδωκαν 309. 319.
- Ἄρετὰ τῆ Θεοῦ κερτολικά δύο εἶναι. πίστις ὀρθόδοξος, καὶ ἀγάπη εἰς τὸν πλησίον. 258.
- Ἄρετὴ τελεσθεῖσα ἅτι τῆς πράξεως, ἡνὰ τὴν ζωὴν 13. γνήσιος σολισμὸς τῶ ἀνθρώπου εἶναι
 24. εἰς τὴν ἀρετῆν πόνος σώματος ἰακωθεῖ, καὶ ἠδονὴ ψυχῆς 92. ἀρεταὶ Θεοῦ ποῖαι εἶ-
 ναι 157. πῶς οὐξεται 159. οἱ ἔχοντες ἀρετὰς δὲν εἶναι ἀκαρποὶ, ἀλλ' οἱ μὴ ἔχοντες 160.
 ἀρεταὶ αἱ πρῆκτικαὶ καὶ θεωρητικαὶ ὀπτικαὶ δυνάμεις εἶναι καὶ ἐνεργεῖται πῶ ὀφθαλμῶ τῆς
 ψυχῆς 161. ὁ μὴ ἔχων ἀρετὰς τυφλὸς εἶναι. αὐτόθ. ἅτι τί εἶναι δύσκολος ἡ ἀρετὴ 174. ἀ-
 ρεταὶ πρῆκτικαὶ ἐν τῆ γίνεσθαι ἔχουσι τὸ εἶναι 238. πλειόπτος κατὰ ἀρετῶν ὕρος, ποῖος
 εἶναι 273. ἀρετὴ ἅτι φαίνεται δύσκολος 283. ἀρεταὶ μὲ τὴν πράξιν πρέπει νὰ γίνωνται,
 καὶ ἐν τῆ αἰ ἐνεργεῖσθαι τὸ εἶναι ἔχουσι 304.
- Ἄρπαγὴ τῶ νῦ ἐξίσῃ τὸν ἄρπαζόμενον 172.
- Ἄρσενοκοιτία ἅτι τὸ σῶμα ἑτέρα ὀνομάζεται 327.
- Ἄρχιερεῖς δὲν πρέπει νὰ κατηγορῶνται ἀπὸ τῆς λαϊκῆς 179. καὶ ἔναι ἀνάξιοι 329.

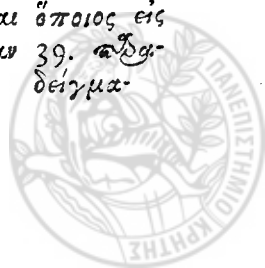
- Α'σεβής διαφέρει ὑπὸ τὸν ἀμαρτωλὸν 139. 334. ὁ αὐτὸς εἶναι 335. ὁ ἀσεβὴς πῶς φασκεῖται πῶς ἐρμηνεύεται. 139. ἀσεβῶν καὶ δικαίων ἡ σύγκρισις τί ἐργάζεται 176.
 Ἀσθενέστες πρέπει νὰ προσκαλῶν τὸς ἱερεῖς εἰς τὸ νὰ τὸς ψάλλων δὲ χέλαιον 66.
 Ἄσπρα πόσον ἔχεν νὰ λάμπεν 196.
 Ἀσώματτα λογικά, τρεπτά εἶναι κατὰ γνώμην 175
 Αὐτομεμφία μεγάλη ἀρετὴ εἶναι 11. δι' αὐτῆς ταπεινῆται τινες, καὶ ὑποφέρει δὲ χαλεπῶς τὸς πειρασμούς 12.
 Ἀφ' ἧς ἐντελέσεται πληροφορεῖ 208.
 Ἀφωρασμῶν καὶ κλητῶν δὲ διαφέρει 324.

B.

- Βαβυλῶν περὶ ἧς γράφει Πέτρος, ποία εἶναι 150.
 Βαθμοὶ τῆς ἀγάπης πόσοι 265.
 Βαλαάμ ὁ μάγισ τὶ ἦτον 181. καὶ τί φορητῆς ὀνομάζεται. αὐτόθι. καὶ τί λέγεται τὸ Βοσὸρ. αὐτόθι.
 Βαπτισμοὶ παλαιὰ, ἐλάμβανον φανερῶς μὲ σημεῖα αἰσθητὰ τῶν χάριων τῶ Πνεύματος· οἱ δὲ νῦν, μουσικῶς ταύτῳ λαμβάνουσι 237. καὶ καὶ τί. αὐτόθι.
 Βάπτισμα γίνεται εἰς ἐλπίδα ζωῆς αἰωνίης 78. ἰσότυπον εἶναι μὲ τὸ ὕδωρ τῶ κατακλυσμοῦ 124. ἐναντιότυπον εἶναι μὲ τὸ ὕδωρ τῶ κατακλυσμοῦ. αὐτόθι. ἐπερώτημα σωειδήσεως ἀγαθῆς εἶναι 125. ἐν αὐτῷ εἰκονίζεται ὁ θάνατος καὶ ἡ ἀνάστασις τῶ Χριστοῦ. αὐτόθι. βαπτίσματος χάρις κατὰ δύο τρόπους φυλάττει τὸν Βαπτισθέντα ὑπὸ τῶ ἀμαρτίαν 247. εἰς τύπον τίνος τελείται 286. νοητῶς ἐν αὐτῷ συμφυλάτταται καὶ τὸ αἷμα τῶ Κυρίου. αὐτόθι. ἐν τῷ βαπτίσματι καὶ τί αἷμα ὁ Κύριος δὲν ἀπέφερε 288. Βάπτισμα ὁ φυλάττων ἀμόλυτον δὲ ἀμαρτάνει 295.
 Βασιλεῖα πρέπει νὰ τιμῶνται, καὶ ὄχι νὰ φοβέμεθα 103.
 Βασιλεῖα ταυτῶν εἶναι μὲ τῶ δικαιοσύνην 17.
 Βασιλεῖος ὁ μέγας διὰ τὴν οἰκονομίαν ἐποίησε, μὴ ὀνομάζων ἑμμετῶς Θεὸν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον μέχρι καιρῶν 239. συκοφαντεῖται ὡς τῶ Πνεύματος μάχων. αὐτόθι. καὶ λέγει ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον δὲν εἶναι Θεὸς ἀπλῶς. αὐτόθι. Κορνακίον αὐτῶ πῶς ἐρμηνεύεται 240.
 Βασίλειον τί θέλει νὰ εἴπῃ 243.
 Βδέλλα ποία εἶναι, καὶ ποίαι αἱ θυγατέρες αὐτῆς 229.
 Βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ποῖον εἶναι 298.
 Βιβλία ὑποκρυφα τίνα ἦσαν 334.
 Βλασφημία πόσον μεγάλη ἀμαρτία εἶναι 329.
 Βροχὴ πρῶτος καὶ ὄψιμος ποία εἶναι 61.

Γ

- Γαῖος ξεροδόχος ἦτον 311. τὸν Ἀβραάμ ἐμιμῆτο 315. καὶ τί ἐφύλαξε τῶ πρὸς αὐτὸν ὄπισθον τῶ Ἰωάννη 317.
 Γάλα λογικὸν ποῖον εἶναι 93.
 Γέννησις πᾶσα κάμνει τὸ γεννώμενον νὰ ἔχη ὁμοίωσιν μὲ τὸ γεννῶν 15.
 Γέννησις Θεῶν ἔργον ὄντι φύσεως. αὐτόθι.
 Γενῶ ἐνοεῖται ἀπὸ τῶ κτίζω. αὐτόθι. Γενημένος ἐν τῷ Θεῷ, πῶς ἀμαρτίαν ἐποιεῖ· ἕπε δυνάται ἀμαρτάνειν 246.
 Γεῦσις καὶ τί ὀνομάζεται ἡ εἰσαυθία γνώσις τῶ θείων 93.
 Γῆ πῶς ὡς ὕδατος καὶ δι' ὕδατος σωθήσεται 187. πεθισαυρισμῶν εἶναι ὑπὸ φωτίαν 188. κατακαίσεται μὲ ὄλα τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα. 193. καινέσια ἔχει νὰ γένη 195. πόσον ἔχει νὰ λάμπῃ 196. ἐν τῇ καινῇ γῇ δικαιοσύνη κατοικεῖ. αὐτόθι. τὸ κῆρον αὐτῆς ἐν ἀνακαινισθῆσεται. αὐτόθι. ἡ καινὴ ἔχει νὰ κατοικήται ὑπὸ τὸς δικαίους 197.
 Γίγαντες τρεῖς ποία πάθη εἶναι 20.
 Γινώσκω λαμβάνεται ἀπὸ τῶ ἀγαπῶ 219. καὶ καὶ τί 220.
 Γλώσσα καὶ τί μία 16. ὀλοοκρήνησις εἶναι εἰς τὰ σφάλματα 38. τέλειος εἶναι ὅποιος εἰς τῶ γλώσσῳ δὲν σφάλει. αὐτόθι. μακάριος εἶναι ὁ μὴ σφάλων εἰς τῶ γλώσσῳ 39. ὡς δείγμα.

- δείγματα τῆς χαλιναγωγισαύτων τῶν γλώσσαιν 40. ἄλογον εἶναι βασιλικόν. αὐτόθ. ὄλον τὸ σῶμα θανατόν 41. μεγάλας πυρκαϊὰς πειρασμῶν προξενεῖ. αὐτόθ. ἕξ τῆς γλώσσης γιννᾶται κάθε ἁμαρτία 39. 40. κόσμος εἶναι τῆς ἀδικίας 40. σπιλοὶ ὄλον τὸ σῶμα 41. δύσκολον εἶναι νὰ νικήσῃ τῶν γλώσσαιν τινὰς, ἀλλ' ὄχι καὶ ἀδύνατον. αὐτόθ. δύο ἐναντία δὲγαίνουσι ἀπὸ αὐτῶν 42.
- Γνώσεως θείων ἔδει ἀμελεῖν 83. Γνώσις Θεῶν ἕξ τῆς γούσις ἐνομάζεται 93. τί εἶναι 159.
- Γνώσις τῶν ἀνθρώπων πάλαντων εἶναι καὶ πρέπει νὰ βάλλεται εἰς ἐνέργειαν 57. Γνώσις ἀρχὴ γίνεται τῆς ἀγάπης 220.
- Γνώσις Θεῶν μεγαλιτέρα εἶναι ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων καρδίαν 256.
- Γνώσις καλῆ καὶ ἀγνοία πότε εἶναι καλὴ, καὶ πότε κακὴ 183.
- Γογγυσμὸς πόσον κακὸν εἶναι 131.
- Γραφαὶ τεφέλαι εἶναι 62.
- Γραφὴ ποῖον ῥητὸν ἔκκενως λέγει 48. 49. ἡ Παλαιὰ ἕξ τῆς ἐσυχαίρησε τῆς ὄρκου 64. ἡ Παλαιὰ ἀτελής εἶναι. αὐτόθ. ἡ Νέα εἶναι τελεία. αὐτόθ. ἀναλλάττει τὰς χρόνους 128.
- Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ῥητόντι λέγει τοῦ Πέτρου, μὴ δεισκόμηνον ἐν ταῖς τοῦ Πέτρου ἐπιστολαῖς 132.
- Γυναικὲς πρέπει νὰ ὑποτάσσονται εἰς τὰς ἀνδρας τῶν 109. πότε δὲν πρέπει νὰ ὑποτάσσονται εἰς αὐτὰς. αὐτόθ. καθαρὰν πρέπει νὰ φυλάττειν τῶν κοίτην τῶν ἀνδρῶν τῶν 110. καὶ τὰς ἀπίστευ ἀνδρας τῶν κερδίζεν. αὐτόθ. σολὶδὲ αὐτῆς ἐπιβελὴ εἶναι τῆς σωφροσύνης τῶν. αὐτόθ. μετὰ τῆς καλλωπισμῶν ἀγκιστρῶν τὰς ἀνδρας. αὐτόθ. αἱ καλλωπιζόμεναι ποῖα κακὰ παθαίνουσι. αὐτόθ. Σπολισμὸς αὐτῆς εἶναι ὁ ἐσωτερικὸς τῆς ψυχῆς. αὐτόθ. τῶν Σάρραυ πρέπει νὰ μιμῶνται 112. ὁποθνήσκον ἀπὸ τῶν ἀκόλασον μίξιν τῆς ἀνδρῶν 113.
- Γυναικὸς ἀγαθῆς μακάριος εἶναι ὁ ἀνδρας 111. δυνάτωσι αἱ γυναῖκες νὰ φθάσῃν εἰς τὴν τελειότητα ὅπως ἐφθάσαν καὶ οἱ ἀνδρες 302. παρανώ χάλισμα ἀπὸ τῆς γυναῖκα δὲν ἔλαβον οἱ ἀνδρες. αὐτόθ. δὲν πρέπει νὰ προφασίζονται πῶς εἶναι ἀσθενεῖς αἱ γυναῖκες τῶν πωρεῶν καιρῶν. αὐτόθ. δύνανται νὰ μιμηθῶν τῶν Κυρίων Ἐκλεκτῶν. αὐτόθ. ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐν τῷ Χριστῷ δὲν εἶναι. αὐτόθ.

Δ

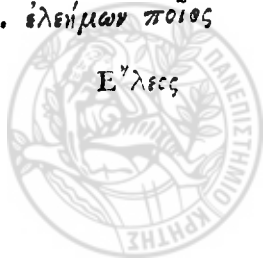
- Δάκρυα πειρασμοῦ καὶ φερίττωσι, ἀλλὰ δὲν γίνονται οἰκτεροὶ τῷ Θεῷ 33. μαρίζονται ἀπὸ τὸ ὄνομα τῆς Ἰησοῦ 49. 147. λεπτοσώματα εἶναι 189. ποῖον πῦρ ἔχει νὰ τὰς κολάζῃ. αὐτόθ. εἰς τὸ παντοτινὸν σκότος τὰ ἄδη κατεδικάσθησαν 327. ποῖα ἦτον ἡ ἀρχήτων, ποῖον τὸ οἰκηπέλιον, ποῖοι οἱ δεσμοὶ, καὶ ποῖος ὁ ζῆφος. αὐτόθ. ποῖαν κρίσιν καὶ κόλασιν ἔχον νὰ λάβωσι. αὐτόθ.
- Δάκρυα ἀποτέλεσμα εἶναι τῶν πένθους 51. πῶς ἐνομάζονται. αὐτόθ.
- Δακτυλίδια φορεῖν εἰς ποῖους ἦτον συνηθία 24.
- Δέσις δικαίᾳ ἐνεργημένη πῶς ἐρμυλῶνται 69.
- Δημήτριος τί ἦτον 319.
- Διάβολος πειράζων κυρίως ἐνομάζεται 13. φθόνω τὰτε εἰσῆλθεν εἰς τὸν Κόσμον ὁ θάνατος 48. καὶ φθόνον τὰτε ἐπιποθεῖ ἡ ψυχὴ τὰς ἡδονὰς. αὐτόθ. πρέπει νὰ ἀντιστεκόμεθα εἰς αὐτὸν 49. ἕξ δύο πράγματα φοβεῖται καὶ φέγγει ἀπὸ ἡμᾶς. αὐτόθ. τίτι τρόπω δὲν δίδωμεν τύπον εἰς αὐτόν. αὐτόθ. ἕξ ποῖας αἰτίας λυοῦν κατὰ τῆς ἀνθρώπων 146. κατ' αὐτὴν πρέπει πάντῃ νὰ ἀγρυπνεῖμεν. αὐτόθ. μετὰ τὰ ἄρματα πρέπει νὰ τὸν πολεμεῖμεν. αὐτόθ. ἀλωπῆδα μικρὰ γίνονται εἰς τὰς ἀνδρείως πολεμῶντας 147. καὶ μύρμηκας. αὐτόθ. μυρμηκολέων ἕξ τί λέγεται. αὐτόθ. θανατόνεται φθῶν τῆς πολεμῶντων 148. σκότος εἶναι 213. πῶς ἀπ' ἀρχῆς ἁμαρτάνει 245. πῶς ἀδίνει καὶ συλλαμβάνει καὶ γιννᾶ τὸν ἁμαρτωλόν. αὐτόθ. σπέρμα οἱ τὰτε λαμβάνοντες ἰσοῦ αὐτὴ καὶ Διάβολοι γίνονται 248.
- Διακρινόμενος ποῖος εἶναι 8. μετὰ τὴν ὁμοιάζει. αὐτόθ.
- Διδάσκαλοι οἱ μὴ ποιῶντες ἀδιδάσκουσι, παραλογίζονται ἑαυτῶν 19. δὲν πρέπει νὰ γίνονται οἱ μὴ ποιῶντες ἀδιδάσκουσι 37. ἀπὸ Θεῶν πρέπει νὰ καλῶνται. αὐτόθ. δύο φόβους πρέπει νὰ ἔχον αὐτόθ. οἱ κηρύττοντες τὰ τῶν Θεῶν λόγια ὡς τὸ σῶμα τῶν Θεῶν εἶναι 70. οἱ ἀμελεῖς εἰς τὰ ἔργα τῆς ἀρετῆς, δὲν πρέπει νὰ κατηγορεῖνται 71. ὅσοι μὴ ἔκαμαν ἀποχλῆν τῆς ἁμαρτάνων, δύνανται νὰ διδάσκον, καὶ ὄχι οἱ θεληματικῶς ἁμαρτάνοντες. αὐτόθ. τελειῶσι τὸν σκοπὸν τῶν ἰσὶ τῶν Θεῶν ἀφανίζοντες ἕξ τῶν λόγων τὰ ἔργα τῶν Διάβολων 246. ὁ Διάβολος μίσος εἶναι 275. δὲν ἠθέλε νὰ μείνῃ ἀδιάφορον τὸ σῶμα τῶν Μαυσέως, καὶ ἕξ τῶν ἀντιστεκτο εἰς τὸν Μιχαήλ

- καὶ 330. εἰς τὰς ψυχὰς ἀντιστέκει μὲν θάνατον 331. καὶ εἰς τὸν Δεσπότην Χριστὸν καὶ εἰς τὰς ἀθλητὰς πηγαίνει ἐν τῷ θανάτῳ 331.
- Δίκαιοι ἄλλοι ἔθλιβονται καὶ ἄλλὰ τὶ 79. κτήμα εἶναι Θεοῦ καὶ ὄχι μόνον κτίσμα 97. Δίκαιος μὲν σφύζεται 139. Δικαίων καὶ ἀσεβῶν σύγκλησις τί ποιεῖ 176. Δίκαιοι ἔχον νὰ λάμπων ὡς ἥλιος 197. σώματα αὐτῶν ἔχον νὰ πετῶν. αὐτόθ. Δίκαιος, φοβερός γίνεται κατὰ δύο ἔσπους 244.
- Δικαιοσύνη τί εἶναι 17. ἡ ὄργη ταύτης ἔστωσι. αὐτόθ. ἐσωμένη εἶναι μετὰ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. αὐτόθ. ὁ πειὼν ταύτης δίκαιος εἶναι καθὼς ὁ Χριστὸς 245. ταυτὸν εἶναι μετὰ τὴν Βασιλείαν 17.
- Διοτρεφῆς τίς ἦτον 316.
- Διχοτομία ποία εἶναι 259.
- Δίψυχος ποῖος εἶναι 8. ἀκατάστατος εἶναι. αὐτόθ. ὡς τῶν διψύχων τί λέγει ἡ Γραφή 9. ἔδεν λαμβάνει ὡδὴ Θεοῦ. αὐτόθ.
- Δόγματα πίστεως πρέπει νὰ κρατῶν οἱ χριστιανοὶ 235.
- Δόλος τί εἶναι, καὶ πόσον κατηγορεῖται 91.
- Δόξα Θεοῦ τέλος ὅσων τῶν ἔργων τοῦ ἀνθρώπου 133. καὶ τῶν Θεοῦ χαρισμάτων. αὐτόθ. δόξα ἡ Θεοῦ λέγεται 135. 165. μία δόξα ὅτι τῆς ἀγίας Τριάδος. αὐτόθ. καὶ τὰ θεοθετικὰ τῶν Θεῶν Προσόντα δόξα λέγονται 157.
- Δόξαι παῖται εἶναι 178. 328.
- Δὸς αὐτῶν τὴν ῥάβδον σου, καὶ μὴ δῶς αὐτῶν τὴν χεῖρά σου πῶς ἐρμηνεύεται 337.
- Δελφίην πρέπει, καὶ ὄχι μεριμῶν 145.
- Δῆλοι πῶς πρέπει νὰ υποτάσσονται καὶ τοῖς σκολιοῖς αὐθόρταις των 104. γένος τῶν δούλων ὑπὸ φόβον σωφρονίζεται, καὶ ὄχι ὑπὸ ἀγάπην. αὐτόθ. οἱ σφάλοντες καὶ πάχοντες πληροῦσι τὴν Κανόνα τῶν ἀμαρτιῶν τες, οἱ δὲ μὴ σφάλοντες καὶ πάχοντες ὡς ἀθληταὶ σεφανῶνται 105.
- Δυνάμεις τῶν ἀνθρώπων τάλωντων εἶναι καὶ πρέπει νὰ βάλῃται εἰς ἐνέργειαν 57.
- Δύναται πῶς ἐρμηνεύεται 248.

Ε.

- Ἐγγίζει τινὰς εἰς τὸν Θεὸν κατὰ δύο τρόπους 50. καὶ ἀντιστρόφως ὁ Θεὸς ἐγγίζει κατὰ δύο τρόπους. αὐτόθ.
- Ἐγκράτεια συνεργεῖ εἰς τὴν θεωρίαν 159. ὅρος αὐτῆς ποῖος εἶναι. αὐτόθ. ὑπομονὴν χρειάζεται αὐτόθ.
- Ἐγκρατοδύμοι ἢ ἐγκρατοῦται τί ἦτον 134. καὶ εἰς τὰς καιρὰς τῶν Ἀποστόλων ἦτον. αὐτόθ.
- Ἐἶδωλα αἱ ποιηταὶ ἐνθυμήσεις εἶναι καὶ τὰ αἰσχροῦ ἰδεώματα τῶν νοῶν. 297. πῶς ἐκόλωσεν δύνανται νὰ ἐλεθερωθῇ τινὰς ὑπὸ αὐτὰ 298. Εἶδωλον ἐν ὑποκρῶφ ποῖον εἶναι 297. οἱ ἔχοντες αὐτὰ, τὴν ψυχὴν σφάττεσιν εἰς αὐτὰ. αὐτόθ.
- Εἰκονομάχοι κατὰ φημισίαν ἐβλασφήμουν ὅτι ἐφάνη ὁ Χριστὸς 262.
- Εἰρήνη ἀρετὰ ἐπαιεῖται 78. χαρακτηριστικὸν σημεῖον εἶναι τῶν μαθητῶν τοῦ Χριστοῦ 77. εἰρήνην διώκειν τί εἶναι 115. ὁ θέλων εἰρήνην πρέπει νὰ καταρροῖ τὸ πρᾶγμα 116. εἰρήνην πρέπει νὰ ἔχωμεν τειχῶς 152. κληρονομία εἶναι ὡδὴ τῶν Χριστῶν 156.
- Ἐκζήσεις τί εἶναι 81.
- Ἐκκλησία ἄλλὰ τί Σιών καλεῖται 95. Θεμέλιον ἔχει τὸν Χριστὸν 96. οἶκος Θεοῦ εἶναι 138.
- Ἐκλεκτὴ Κυρία τί ἦτον 301. ποῖον ἔχον ὄνομα κύριον, καὶ ποῖον ἐπίθετον 302. ἄλλὰ τί ἀγαπητὴ αὐτῶν ὁ Θεολόγος ἐκ ὀνόματι 313. ἄλλὰ τί ἐφύλαξε τὴν ἀρὰς αὐτὴν Ἐπιστολὴν τοῦ Γωάρου 317.
- Ἐκλογή τί ἄφορει ὑπὸ τὴν κλήσιν 162. ἄφοροις εἶναι ἡ ἐκλογαῖς. αὐτόθ. ποία εἶναι ἡ κυρία. αὐτόθ. βεβαία πῶς αὕτη γίνεται. αὐτόθ. μία εἶναι. αὐτόθ.
- Ἐκστασις θεία καὶ δαιμονικὴ τί ἄφορειν 172.
- Ἐκτιμος πόσων λογίων λέγεται 272.
- Ἐλεημοσύνης ψυχικῆς ἔργα ποία εἶναι 29. Ἐλεημοσύνη δαμῶν καὶ φέρεται ὅτι φεῖρεται 58. ἄλλὰ πὴν ἀγάπην ἐνομοθετήθη 254 ἐλεημοσύνη εἶναι ἀχάριτος ὑπὸ τὴν ἀγάπην. αὐτόθ. μετὰ ἄλλων πρέπει νὰ γίνεται 338.
- Ἐλεῖμων θέλει ἐλεηθῆν ἐν τῇ κρίσει 29. θέλει οἰκονομήσει τὰς λόγους τες. 30. ἐλεῖμων ποῖος εἶναι 29.

- Εὐλεος ἁφέρει ἄπο τὸν οἰκτιρμὸν 22. ἔ ἁφέρει. αὐτόθ. πῶς κατακαυχᾶται τῆς κρίσεως 29. ἢ τῆ ἀπίστων τὰς ἁμαρτίας συγχαρεῖ. αὐτόθ. πόσα ἀγαθὰ προξενεῖ. αὐτόθ.
- Εὐλείψως ἄπο τὸ χῆμα γεμάτων εἶναι ἡ Γραφή 324. 328.
- Εὐλπίδα ἀκαταίχμων ὁ ἔχων σεσωσμένος ἐστὶ 6.
- Εὐμνήσις τί εἶναι 172.
- Εὐθυμία ἐγκατάλειμμα ποῖον εἶναι 256.
- Εὐτολῶ μίαν ὁ παραβαίνων, πάσας παραβαίνει τὰς ἐντολάς 28. εἰς τὰς ἐντολάς πρέπει νὰ προσδέτηται καὶ τίποτε ἄπο λόγου. αὐτόθ. Πᾶσαι αἱ ἐντολαὶ εἶναι ἀναγκαῖαι. αὐτόθ. ἀλληλοῦδατοι εἶναι. αὐτόθ. Ὡς ἐν σώμα εἶπιν. αὐτόθ. ἐν τῷ φυλάττειν τὰς ἐντολάς, δεικνύμεθα εἰς τὸν Θεὸν 221. ὁ ἐντολῶ ποιῶν τὴν ἀγίαν Τριάδα λαμβάνει. αὐτόθ. ὁσόντις φυλάττει τὰς ἐντολάς, ποῦτον ἢ ἀγαπᾷ τὸν Θεόν. αὐτόθ. οἱ φυλάττοντες πάσας, παρρησίαν ἔχον νὰ λάβω. 238. Ἐὰ τί αἱ ἐντολαὶ δοῦ εἶναι βαρεῖαι καὶ δύσκολοι 282. ἐντολῶν παραβάτης ἄθεος εἶναι 306. ἢ ποῖος εἶναι ὁ παραβέτης αὐτῷ 307.
- Εὐτροπή πότε προξενεῖ δόξαν, καὶ πότε ἁμαρτίαν 137.
- Εὐνάχ προφητεῖα τις 334.
- Εὐερδύνησις τί εἶναι 81.
- Εὐχομολόγησις δοῦ γίνεται εἰς λαϊκὰς, ἀλλ' εἰς ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς ἐμπείρας 67. καὶ ἄπο τὰς δικαίαις ἐγίνετο 68. θαυμασὸν εἶναι ἰατρικόν. αὐτόθ. εἰς τὰς ἀνθρώπους πρέπει νὰ γίνεται, ἢ ὄχι μόνον εἰς τὸν Θεόν. αὐτόθ.
- Εὐξασία, ἀνθρωπίνῃ κτίσει ὀνομάζεται 101. προηγούμενον θέλημα Θεῶ δοῦ εἶναι. αὐτόθ. ἡ ἁμαρτία ταύτῃ εἰσηγαγε. αὐτόθ. ἡ τῷ Θεῷ σοφία αὐτῷ ἐρρύθμισε. αὐτόθ. διὰ τὸν Θεόν πρέπει εἰς αὐτῷ νὰ ὑποτασώμεθα. αὐτόθ. πρέπει νὰ ὑποτασώμεθα εἰς αὐτῷ κατ' ἐκείνα ὅπῃ δοῦ βλάπτωσι τὴν πίσιν καὶ ἀρετῷ 102. ὡς ἐλεύθεροι πρέπει νὰ ὑποτασώμεθα εἰς αὐτῷ 103. φόβος αὐτῆς ὠφελεῖ τὰς κακοποιούς 104.
- Εὐπίεσσα τί εἶναι. αὐτόθ.
- Εὐπίθυμία κακὴ συλλαμβάνει τὴν ἁμαρτίαν ἔξ τῆ συνδυασμῆ καὶ συγκαταθέσεως, ἢ γονῆ ταύτῃ διὰ τῆ πράξεως 13. ἡ δὲ καλὴ, συλλαμβάνει τὴν ἀρετῷ, καὶ γονῆ ταύτῃ διὰ τῆ πράξεως. αὐτόθ. ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ ἀποδημιργεῖται ἡ κακία 14. ἐπιθυμίας σαρκικῆς πῶς ἢ πορρεῖ τινὰς νὰ μὴ κάμνη 99. ἐπιθυμία τῆς σαρκὸς μὲ τί ὁμοιάζει 229. βδέλλα αὐτῆ εἶναι. αὐτόθ. ἐκ τῆ Διαβόλου εἶναι. αὐτόθ.
- Εὐπιρκία βαρυτέρα εἶναι ἄπο κάθε ἁμαρτίαν 65.
- Εὐπισκοπή ποῖα λέγεται 100.
- Εὐπίσκοποι, πρεσβύτεροι ὀνομάζονται 66. 141. 301. καὶ ἀντιστροφῶς οἱ πρεσβύτεροι Εὐπίσκοποι 141.
- Εὐργα σώματοποιῶσιν ἐκεῖνα ὅπῃ τινὰς θεωρήσῃ 19. 161. δύο σημασιόμορα ἔχουσι 31. ἔργα τὰ τῆ νόμου ἄλλα, καὶ τὰ ἀκόλουθα τῆς πίσεως, ἄλλα. αὐτόθ. ἔργα σώξουσι ἢ ἐχὶ τὰ θαύματα 32. ἐκ τῶν ἔργων δείκνυται ἡ πίσις, καὶ ἐχὶ τὸ ἀνάπαλιν. αὐτόθ. ἀνώτερα εἶναι τῆς θαυμάτων 33. καλλίτερα εἶναι ἄπο τὰ ἀφαντα λόγια. αὐτόθ. ἔ σώξουσι κατ' ἑαυτὰ 35. ἐκ τῆς πίσεως ὡς ἐξ αἰτίας γονῶνται. αὐτόθ. βεβαιεῖσιν ἔ γονῶσι τὴν πίσιν. αὐτόθ. πρέπει νὰ προηγουται ἄπο τὰ λόγια 57.
- Εὐρύνησις τί εἶναι 81.
- Εὐείθεια τί εἶναι 44.
- Εὐείς τί εἶναι. αὐτόθ.
- Εὐρχομὸς ἢ ἔλδύσις Θεῶ τὴν ὀργῷ αὐτῆ δηλοῖ 61.
- Εὐσχάτῃ ὥρα ἔστι πῶς ἐρμηνεύεται 231.
- Εὐπιμονὴ τί σημαίνει 128.
- Εὐαγγέλιον νόμος τέλειος καὶ τῆς ἐλευθερίας εἶναι. 20. πρέπει νὰ ἐρεύηται τὸ ὁ χριστιανὸς 21.
- Εὐδοκία ποῖα εἶναι 165.
- Εὐσέβεια τί εἶναι 160. ἁφέρει τῆς πίσεως. αὐτόθ.
- Εὐσέβιος ὁ Παμφίλου κατηγορεῖται 306.
- Εὐσπλαγχνία τί εἶναι 114.
- Εὐχέλαιον πόθεν παρέλαβεν ἡ Ἐκκλησία 66. καὶ ἄπο ἕνα ἱερέα τελεῖται ἐξ ἀνάγκης. αὐτόθ. καὶ οἱ ἀρχιερεῖς πρέπει νὰ τὸ ἐνεργῶν. αὐτόθ. κυρίως εἰς τὰς ἀσθενεῖς τῆ σώματι γίνεται. αὐτόθ. καὶ εἰς τὰς ἀσθενεῖς τῆ ψυχῆ ἐπομένως. αὐτόθ. ὑγίαν εἰς τὸ σῶμα, καὶ συγχαρήσιν ἁμαρτιῶν ἀφαιρῶν 67. ἔξ τί ἔ πάντας τὰς ἀσθενεῖς θεραπεύει. αὐτόθ.

Ζ.

Ζῆλος πικρὸς τί εἶναι 44. εἶναι καὶ καλὸς καὶ κακός. αὐτόθι.

Ζητήματα πρέπει νὰ ζητῶνται ἄπὸ τὸν Θεὸν ἀδιστακτως, μὲ ταπεινώσιν, καὶ εἰς πολὺν καιρὸν 9. τὰ μὴ καλῶς ζητήματα δὲν λαμβάνονται 46. ὁ ἔξω τῶ θελήματος Θεὸς ζητῶν Ζητήματα δὲν εἰσακούεται 291. ποῖα εἶναι τὰ κατὰ τὸ θελημα τῶ Θεῶ Ζητήματα 292.

Ζήσεις τί εἶναι 81.

Ζῶα θέλων λείπειν 196.

Ζωὴ ἀνθρώπων ἔξ τι λέγεται ἔσοχος 41. μὲ τὴν ἀτμίδα ὁμοιάζει 55. ἀπολογιστικὸν αὐτῆς πῶς κατηγορεῖ ἡ Γραφή 56. ζωὴ ποιητῶν ἢ ποιητῶν δόγματι καὶ ἀντιστρόφως 180.

Ζωὴ θεία ποῖα εἶναι 209. ζωὴ σώματος, ἐδὲ ζωὴ εἶναι. αὐτόθι. ζωὴ αἰώνιος ἐν τῷ ἡμῶν ἐστὶ τῶ Θεῶ, καὶ ἐν τῷ πιστεύοντι αὐτῷ 290. ζωὴ λαβεῖν ἢ μὴ, προαιρέσεως ἔργον ἐστὶ. αὐτόθι.

Η.

Ηδονὴ αἰχρὰ ἀδικία λέγεται 180. εὐδύς ὅπῃ ἄνη, ὁμῶ καὶ ἄπογίνεται 229.

Ηδονικὸν τῶ Κόσμου, ἔχει τὸ εἶναι καὶ τὴν ὑπόστασιν ἕως μόνον τὴν αἰσθησὶν τῆς ὁράσεως καὶ φαντασίας τῶ βίαι. αὐτόθι.

Ηλίας ὁμοιοπαθῆς ἦτον μὲ ἡμᾶς 69. ἔξ τι ἔβαλε τὴν κεφαλὴν τῶ ἀνάμεσα εἰς τὰ γόνατά τῶ 70. ἡ προσοχή τῶ ἐνεργητικῆ ἔφητο ἔξ τῆς μετανόιας τῆ ἐν Σαμαρείᾳ. αὐτόθι. πῶς ἐγνώρισαν αὐτὸν οἱ Ἀπόστολοι ἐν τῷ Θαβῶρ 169.

Ηλιος πόσον ἔχει νὰ λάμπῃ 196.

Ημέρα Κυρίας ὡς κλέπτῃς ἐν νυκτὶ ἤξει πῶς ἐρμηνεύεται 191.

Ην ἀπ' ἀρχῆς πῶς ἐξηγεῖται 205.

Ησαὺ καθ' ἡμέραν ἐφόδον τὸν ἀδελφόν τῶ μὲ τὴν μεθυστικῆν 250.

Θ.

Θάλασσα θέλει λείπειν 196.

Θάνατος ἀπίστευσις εἶναι τῶ βαρέος σώματος 163. ἀδελφὸς εἶναι καὶ πρέπει νὰ εἴμεθα ἔτοιμοι νὰ τὸν προσμετῶμεν 191.

Θαύματα ἐσφάζουσιν, ἀλλὰ τὰ καλὰ ἔργα 32. ἢ ἐκ τῆς ἐνεργείας τῆς Δαιμόνων γίνονται, ἢ ἐκ τῆς πίστεως τῆς χριστιανῶν 33. καὶ ὁ ἀκάθαρτος ποιεῖ θαύματα φαντασιῶδη. αὐτόθι.

Θεότης καὶ ἡ θεία φύσις ὀνομάζεται, καὶ ἡ ἄκτιστος αὐτῆς ἐνεργεια καὶ χάρις 260.

Θεοτόκος εἰς τὸν ἄδελφον ἐκατέβη 129.

Θεὸς εἶναι ἀγάπη καὶ ὁποῖα ἀγάπη 265. αὐτοαγάπη ἐστὶ 266. καὶ ἀγαπητὸν καὶ ἐραστὸν εἶναι. αὐτόθι. ἡ ἀγάπη τῶ Θεῶ ἐν τίνι ἐφανερῶθη. αὐτόθι. ὁρατὸς εἶναι κατ' ἐσίαν, ὁρατὸς δὲ καὶ τὴν ἐνεργειῶν 269. ὁρατὸς Θεῶ μετεχὴ εἶναι τῶ Θεῶ. αὐτόθι. ὁ Θεὸς καθρέπτῃς εἶναι. αὐτόθι. ἵνα γνωσθῶσιν σε πᾶν μόνον ἀληθινὸν Θεὸν, πῶς εἰσοεῖται 296.

Θεὸς εἰς ὅλας δίδει ἐπίσης, καὶ μὴ ἐπίσης ὅλοι λαμβάνουσι γὰ πᾶς δὲν ὀνειδίζει. αὐτόθι. ὕψος εἶναι τῆς ταπεινῶν 9. δὲν πειράζεται ἄπὸ κανεῖα κακόν, ἔτε ἄλλον πειράζει 12. πῶς λέγεται ὅτι ἐπείραξε τὸν Ἀβραάμ 13. τῶς μὴ, ἡδονικῶς πειρασμῶς, ἔτε μὲ τὸ πρηνεγμένον τῶ θελημα θέλει, ἔτε μὲ τὸ ἐπόμνον 12. τῶς δὲ κατωτικῶς, μὲ τὸ ἐπόμνον τῶ θελημα θέλει, ἀλλ' ἔχει καὶ μὲ τὸ πρηνεγμένον. αὐτόθι. πειρασμῶς ὑπὲρ τὴν δυνάμιν δὲν δίδει 5.

Θεὸς αἰτία μόνον ἐστὶ τῆς καλῶν 14. ἀναλλοίωτος εἶναι 15. θέλων ἐγνώρισεν ἡμᾶς. αὐτόθι. ἔτε ἐν τῷ ἡμῶν ἔτε ἐν τῷ κτίζειν πάθος ὑπομοίει. αὐτόθι. ἀπροσωπόληπτος εἶναι 23. καὶ δύω τρόπος ἐγγίζει 50. Νομοθέτης εἶναι καὶ Κελεῖς 54. ἐρχομὸς αὐτῶ ἢ ὀργὴ αὐτῶ εἶναι 61. μακροθυμίαν λέγεται ὅτι ἔχει, καὶ ὄχι ὑπομονὴν. αὐτόθι. ἀπροσωπον αὐτῶ τί εἶναι 116. ἔξ τι λέγεται πιστὸς Κτίσις 140. πάντων ἐστὶ Προνοητῆς 145. ἀρετὴ αὐτῶ καὶ δόξα καὶ μεγαλοφρο-
πεια

πειν ποία είναι 157. φύσις αὐτῆ ἀμέθεκτος είναι 158. ἐέργεται αὐτῆ ἀχώριςαι εἰσι πῆς θείας τε φύσεως. αὐτόθι. μόνος είναι καὶ φύσιν πάντη ἀσώματος 189. πότε δὲ μακροθυμεῖ 199. αὐτῶν είναι, ὑπὸ τὸν ὁποῖον πάντα μετέχουσι τὸ είναι 205. καὶ τὸ ἦν καὶ ἔσαι ἐπ' αὐτῆ λέγονται. 206. ἔξ ποίας αἰτίας ὁ Θεὸς είναι φῶς 211. σκότος εἰς τὸν Θεὸν δὲ είναι. αὐτόθι. κῦρ φαίνεται πρῶτον, καὶ ἔπειτα φῶς 212. ἔξ τί λέγεται καὶ σκότος. αὐτόθι. πῶς είναι δίκαιος ὁ Θεὸς συγχωρῶν τὰς ἀμαρτίας 215. ἀπλῶς δὲ συγχωρεῖ, ἔτε δικαιονοί 216. ἐλείμων είναι, ἀλλὰ καὶ δίκαιος. αὐτόθι. πῶς ὀφόμεθα τὸν Θεὸν καθῶς ἐστὶ 241. οἱ ὅμοιοι αὐτῷ ἐδὲ ἡγηθότες καὶ τὴν καθαρότητα, ὅμοιοι αὐτῷ τότε ἔσονται καὶ τὴν δόξαν 242.

Θεωρία, πῆς Πράξεως είναι φύλαξ καὶ ὁδηγός 159. χρειάζεται τὴν ἐγκράτειαν. αὐτόθι. Θεωρίας ποῖον είναι τὸ τέλος 160. με αὐτῷ πρέπει ὁ νῆς νὰ γυμνάζεται. αὐτόθι.

Θέωσις ὄξισα τὸν θεόμενον 172.

Θρησκείας ὄνομα πόθεν ἄρχισε 22. τί είναι. αὐτόθι. ἐπὶ πῆς θείας πίστεως ἐ κυριολεκτεῖται. αὐτόθι. ποία είναι ἡ καθαρὰ. αὐτόθι.

Θρησκος ποῖος είναι 21.

Θυμὸς πῶς φύσιν είναι καὶ ἄλογος 18.

Θυμῶδης ἑαυτῆ είναι φθορῶς 17.

I.

Γ' Ἀκῶβοι πόσοι ἐσάθησαν 1. ὁ Ἀδελφόςθεος μικρὸς ἐλέγετο, καὶ ἔξ τί. αὐτόθι.

Γ' Ἀκῶβος ὁ Ἀδελφόςθεος ὁποῖαν ἀγίαν ζωὴν εἶχε 1. Οβλίνας ἐπωνομάζετο. αὐτόθι. ἐφονεύθη ὑπὸ τῆ γραμματέων. αὐτόθι. προσήχθητο ὑπὲρ τῆ φονεύων τε 2. ὁ νεανίσκος ὡς ὁ ἐπὶ τῆ πάθους ἀφείς τὴν σινδόνα καὶ φυγῶν 1. παρθένος ἦτον. αὐτόθι. ὑπὸ τῆ Κυρίας ἐχειροτονήθη Ἱεροσολύμων Ἐπίσκοπος 2. ἔξ τεία αἰτία ὠνομάθη ἔξαιρέτως Ἀδελφόςθεος. αὐτόθι. πρῶτος ἦτον τῆ Δεσποσιῶν. αὐτόθι. εἰς σέβας εἶχον αὐτὸν ὅλοι οἱ Ἀπόστολοι, καὶ αὐτοὶ οἱ Κορυφαῖοι. αὐτόθι. ἔξ τί δὲ γράφει τὸν ἐκῦτὸν τε Ἀπόστολον 3. ἔξ τί γράφει πρὸς τὰς ἐν τῆ Διαπορῆ Ἰουδαίως 3. πῶς συμφωνεῖ μετὰ τὸν Παῦλον 32.

Ἱερεῖς δὲν πρέπει νὰ κατηγορεῖται ὑπὸ τῆς λαϊκῆς 179. καὶ καὶ είναι ἀνάξιτοι 329. οἱ τιμῶντες τῆς ἀναξίας Ἱερεῖς, τὸν Θεὸν τιμῶσι. αὐτόθι.

Ἱησὲ ὄνομα μασίζει τῆς Δαίμονας μελετώμενον 49.

Ἱουδαῖοι ὑπὸ ποῖων αἰχμαλωσίαν διεσπάρησαν εἰς τὰ Ἐθνη 3. εἰς αὐτὰς ἐπληρώθη ἡ θεία ἀπόφασις 76. ἀπεδοκίμασαν τὸν ἀκρογωνιαῖον λίθον Χριστὸν 96. πῶς ὑπὸ τὸ σκότος εἰς τὸ φῶς ἐκαλέσθησαν 98. εἰς εἰδωλολατρείαν πολλακίς ἔπεσον 127.

Ἱουδᾶς ὁ ἀδελφὸς τοῦ Κυρίου ὑπὸ τοὺς δώδεκα Ἀποστόλους είναι 321. φιλαδελφότητος ἦτον. αὐτόθι. τεία ὀνόματα ἔχει 322. ἔξ τί γράφει ὅτι είναι ἀδελφὸς Ἰακώβου, καὶ ὄχι τῆ Κυρίας 323.

Ἰσραὴλ πλανώμενον ἦτον πρόβατον 108. ἔξ τί πρὸς αὐτὸν ἦλθεν ὑποκεκληρωμένος. αὐτόθι.

Ἰωάννης ὁ Βαπτιστῆς διηγγέλισε τοῖς ἐν τῷ ἄδη τὴν μέλλουσαν κατάβασιν τῆ Χριστῆ 128.

Ἰωάννης ὁ Θεολόγος πότε ἔγραψε τὰς ἐπιστολάς τε 204. ἀνέστη νεκρὸν. αὐτόθι. ἐπὶ φαρμάκι. αὐτόθι. ἐρρίφθη εἰς ἔλαιον βρασόν. αὐτόθι. ἔξ τί δὲ γράφει τὸ ὄνομά τε ἐν ἀρχαῖς τῶν ἐπιστολῶν τε 206. 301 ἔξ τί λέγει ὅτι εἶδε τὸν Θεὸν λόγον, εἰς καιρὸν ὅπῃ εἶδες εἶδε τὸν Θεόν; 207. ἔξ τί ἀνάματα καὶ ἀσαφῆ ἔγραφε τίνα 209. Πῶσοι ἐσφάτερον τινὰ ὑπὸ τὰ λόγια τε 210. τὰ ἴδια λόγια τῆ διδασκαλίας τε γράφει 211. ἔξ τί ὀνομάζει τῆς μεθιητής τε κενία 217. ἔξ τί καθαρῶς δὲν ἔλαμβανε πῶς τῆς Θεότητος τῆ ἀγίας Πνοῦματος 235 τὸ πηλοστότερον μέρος τῆς ἐπιστολῆς τε ἐξοδύει εἰς τὴν διδασκαλίαν τῆς ἀγάπης 265. ὑπὸ Θεολογίαν ἄρχισε καὶ ἐπελείωσε τὴν πρῶτην τε ἐπιστολὴν 296. ἀπεσρέφετο τὸν Κήρυκτον 308. ἔξ τί δὲ ὠνόμασεν ἀγαπητῶν τὴν Ἐκλεκτῶν Κυρίαν 313. ἔγραψε καὶ ἄλλας ἐπιστολάς ἔξω ὑπὸ τὰς τρεῖς 317. πῶς ἐκ ἐναντιῆται τῷ Παύλῳ 240.

Ἰωβ τὴν ὑπομονὴν πρέπει νὰ μιμῶνται οἱ χριστιανοὶ 63. ἐν τῷ τέλει ἀνεκνήχθη ὡς σφαίτης. αὐτόθι. ἐξωμολογεῖτο φανερά τῆς ἀμαρτίας τε 68.

Κ.

- ΚΑ** ἴν δὲ τὸν Διάβολον ἦτον 249. μιμηταὶ αὐτῆ ποῖοι εἶναι 250.
 Καιρὸν δύο σημαίνει 196.
 Καιρὸς τῆ ἀρχαδαὶ τὸ κέσμα δὲ τῆ οἴκη τῆ Θεῶ πῶς ἐξηγεῖται 137.
 Κακία ἡ τὶ εἶναι εὐκολος 174.
 Κακὸν ἔδεν ἐστὶ πλὴν τῆς ἀμαρτίας 107. ὁ μὴ ὑποδιδῆς κακὸν ἀπὸ κακῆ, ἔδεν κακὸν πάχει.
 αὐτόθ. πότε πρέπει νὰ δεπιδιδῶμεν κακὸν ἀπὸ κακῆ 317. κακὸν δὲν πρέπει νὰ μιμήμεθα,
 ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. αὐτόθ. κακὸν ὁ ποιῶν δὲν εἶδε τὸν Θεόν 318. κακὸν οἱ παιῖντες ἔ τὸν Θεόν
 βλέπεσιν, ἀλλὰ τὸν Διάβολον. αὐτόθ. καὶ τυφλοὶ γίνονται. αὐτόθ.
 Καρδία τὸ νὰ μὴ κατηγορεῖται εἰς κἀνενῶν, ἀγαπητὸν εἶναι 258.
 Καρδία τῆ ἀνθρώπου καὶ ἡ συνείδησις καὶ τὸ λογιστικὸν λέγεται 21. καρδίαν αὐτῆ πᾶς τις ἀπα
 τᾶ. αὐτόθ. βρύσις εἶναι τῆ ποφορικῆς λόγος 43. με αὐτῶν πρέπει νὰ ἐγγίξῃ τινὰς εἰς τὸν
 Θεὸν 50. ταύτῳ πρέπει νὰ καθαρῶμεν 51. με τὸ πηγᾶδι ὁμοιάζει 52. με τὶ σωτηρίαν
 ταί 198. μείζων τῆς καρδίας ὁ Θεὸς εἶναι 256. ἔδεις γινώσκει αὐτῶν, ἔπε ὁ ἴδιος ἀνθρώ
 πος ὅπως τῶν ἔχει, εἰμὴ μόνος ὁ Θεός. αὐτόθ. καρδίας ἐνοιαί, ἔργα ὀνομάζονται. αὐτόθ.
 ὅσον καθαρῶμεν, ὅσον δείχνει τὰ σφάλματά μας 257. ὡς ἐμφορῶν τῆ Θεῶ πρέπει νὰ
 ἐξετάζεται. αὐτόθ.
 Κατακλυσμῶ εἰς τὸν καιρὸν ἀναβρασμὸς ἔγινε 188. Κατακλυσμὸς ἡ πυρὸς ἔσαι ἐν τῇ συμ
 πλείᾳ τῆ Κόσμου, καὶ ἡ τῆ. αὐτόθι.
 Καταλαλιά πόθεν ἔγινε 53.
 Καταλαλῶν, τὸν νόμον καταλαλεῖ. αὐτόθι.
 Καταρράκται τῆ ἕρανῶ ποῖοι εἶναι, καὶ πῶς ἀνοίξαι ἐπὶ τῆ Κατακλυσμῶ 187.
 Καύχησις εἶναι καὶ καλὴ 57.
 Κέλωντος τὶ ἐβλασφήμει 206.
 Κιβωτὸς πόσον ἦτον μεγάλη 123. εἰς ἑκατὸν χρόνος ἐκατασκιδάζετο. 124. τῶν Ἐκκλησιῶν ἐδή
 λω. αὐτόθ.
 Κλέπτειν δυσκολώτερον εἶναι τῆ μὴ κλέπτειν 282.
 Κληρονομία χειριστῶν ἐν ἕρανῶς εἶναι τετηρημένη 78.
 Κλήσις τὶ ἐκφέρει δὲ τῶν Ἐκλογῶν 162. βεβαία πῶς αὐτὴ γίνεται. αὐτόθ. μία εἶναι. αὐ
 τόθι.
 Κλιτὸν δὲν ἔκφέρει δὲ τὸ ἀφωτισμῶν 324.
 Κλίμαξ θαυμαστὴ δεκαεπτὰ βαθμίδας ἔχουσα 81. Κλίμαξ θαυμασία ὀκτὼ σκαλοπάτια ἔχε
 σα 159.
 Κοινωνία ἡ μὲν Θεῶ, κοινωνίαν ποιεῖ καὶ μετ' ἀλλήλων 214.
 Κοινοὶ Θεῶς φύσεως ἴνα γίνωσθε, πῶς ἐρμηνεύεται 157.
 Κολαζόμενοι δὲ λαμβάνειν παρηγορίαν ἡ τὶ καὶ ἄλλοι κολάζονται 195.
 Κόλασις κελόν ἐστὶ καὶ συμφύρον τῆς κολαζομένης 12. ἐπόμῳν εἶναι θέλημα Θεῶ. αὐτόθ. ἐμ
 πόδιόν ἐστὶ τῆ κακῆ. αὐτόθ.
 Κοντάκιον τῆς Μεταμορφώσεως ἡ τὶ λέγεται κατ' ἐκᾶς τῶν ἐν ταῖς ἄραις 169.
 Κόσμος φίλοι, ἐχθροὶ εἶναι τῆ Θεῶ 46. Κοιλὰς εἶναι τῆ κλαυθμῶν 52. ποῖος λέγεται Κό
 σμος 228. Κόσμος λέγονται καὶ οἱ ἐμπαθεῖς ἀνθρώποι 230. Κόσμον ὁ ἀγαπῶν, ἐκ ἔχει
 τῶν ἀγάπῳ τῆ Πατρὸς. αὐτόθ. τὶ δεικνύονται ἐν τῶ Κόσμῳ. αὐτόθ. ὁ Κόσμος ἡ τὶ δὲν
 γνωρίζει τῆς χειριστῶν 240. Κόσμος πῶς ἐν τῶ ποιητῶν κείται 295.
 Κρίνειν τῆς ἄλλης ἐ συγχωρεῖται, ἔδ αὐτὸς ὁ ἀκατηγόρητον ἔχων ζωὴν 53. ὁ κείνων τὸν ἀδελ
 φόν τῶ, κείνει νόμον. αὐτόθ. καὶ τὶ πρέπει νὰ κείνη τινὰς τῆς ἀπίστεως, καὶ καὶ τὶ τῆς ὀμοπί
 στεως. αὐτόθ. ποῖοι πρέπει νὰ κείνων. αὐτόθ.
 Κρίνων τῆς ἄλλης ἀπὸ Θεῶ εἶναι 54.
 Κρίσις ἀνθρώπων ἄλλη, καὶ ἄλλη ἡ τῆ Θεῶ 257.
 Κεῖται προσωπολήπτει πόσον κατηγορεῖται 25.
 Κτίσματα πάντα χετικῶς εἶναι καὶ διωρισμῶν 205.
 Κτίσις ἔργον ἐστὶ Θεῶς θελήσεως 15. οὐκ ἐστὶ σωματικὸς τῶ Θεῶ. αὐτόθι. ὑπετάγη εἰς
 τῶν

τῷ ματαίωτῳ καὶ φθορᾷ, καὶ πάλιν ἀφθαρτιθῆσεται 195. ὡς πολυέλεος παρομοιάζει 197.
 Κυριακὴ οὐδόνη ἐστὶ καὶ πρώτη 176.
 Κυριότης ποία εἶναι 178. 328.

Λ.

Λαλεῖν πρέπει βραδέως 16. ταχύτις τῷ λαλεῖν πόσον ἐστὶ κακόν. αὐτόθ.
 Λειτουργίας θείας μυστήρια πνευματικῶς ἐνεργεῦνται εἰς τῷ ψυχῷ 95.
 Λήθη πόσον ἐστὶ κακόν 20.
 Λόγια κατὰ προξενῶν καὶ τὰ κατὰ ἔργα 39. ἐκ τῆς λόγων τε θέλει γὰρ δικαιοῦν τινὰς, ἢ γὰρ καταδικασθῆναι 41. λόγος προφορικὸς πόσον πιγάζει 43.
 Λογικὸν πῶς καθαρίζεται 18. ὅταν αὐτὸ νικηθῆναι τί γίνεται 21.
 Λογισμῶν προσβολῆς ἢ ἰατρεία, ἐμποδίζει τὰς εὐεργεσίας ἀμαρτίας 14. λογισμοὶ αἰχροὶ καὶ πονηροὶ χάνειν τῷ πρὸς Θεὸν τῶ νοῦς παρρησίαν 258.
 Λόγοι παρηγορητικοὶ μὲ τὶ ὁμοιάζον 135.
 Λόγος τῷ Θεῷ δοῦν ἐγγυηθῆναι ἐκ τῷ Θεῷ ὁμοίως μὲ ἡμᾶς 15. ἐνυπόστατος εἶναι καὶ ἐχὶ προφορικὸς ἢ ἐνδοξαστος καὶ διανοηματικὸς 207.
 Λόγος τί εἶναι ἴδιον 82. λόγος ὁ Προφητικὸς πῶς ἔγινε βεβαιότερος 168. λόγοι Προφητῶν τιῶν μεταξὺ ἦτον 169.
 Λοιδορία τί εἶναι 114.
 Λεθρο-Καλβίτων ἐπιχειρήματα κηρμίζονται 37.
 Λύπη δύο λογίων εἶναι 80.
 Λυπέμερος ἐν πειρασμοῖς πᾶς δυνάται χαίρειν. αὐτόθ.
 Λύτ' εὐεργεσίας τὸ Θεὸς ἀπὸ τῷ καυσίον τῆς Σοδόμων 176. τῶν ποῖοι πρέπει γὰρ μιμῶνται. αὐτόθ.

Μ.

Μακροθυμία πόσον ἐστὶ καλόν 17. διαφέρει ἀπὸ τῷ ὑπομονῆς 61. ἢ τῷ Θεῷ μακροθυμία σωτηρία εἶναι 199. οἱ μὴ μεταχειρίζομενοι αὐτῷ, τῷ τῷ Θεῷ, εἰς τὸ πρῶτον, περισσώτερον ἔχον τὰ κολασθῆναι. αὐτόθ. ἴδιον εἶναι τῆς ἀγάπης 275.
Ματίς τί διαφέρει ἀπὸ τὸν Προφήτῳ 172.
 Μάρκος ὁ Ευαγγελιστὴς ὑὸς τίνος ἦτον 151.
 Μαρτυρεῖται τινὰς ὡς καλὸς ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, καὶ μαρτυρεῖται δὲ καὶ ἀπὸ τῷ ἀλήθειαν 319.
 Μεγαλοπρέπεια τῷ Θεῷ ποία εἶναι 157.
 Μεζότερον εὐεργεσίας τί γράφει ὁ Ἰωάννης 314.
 Μείζονον ὄλλω πρέπει γὰρ ῥίπτωμεν εἰς τὸν Θεὸν 145.
 Μεταμορφώσεως ἑορτὴ πότε ἔγινε 169. μετετέθη καὶ τὸν Αὐγύστον. αὐτόθ. Κοντάκιον αὐτῆς εὐεργεσίας τί κατ' ἐκείνῳ λέγεται ἐν ταῖς ἀραις. αὐτόθ.
 Μετανοεῖν ἀληθῆς καὶ τῷ θανάσιμον ἀμαρτίαν κάμνει ἀθανάσιμον 293. εὐεργεσίας τὸν μετανοεῖντα πρέπει γὰρ ἀδικαλῶμεν τὸν Θεὸν ἵνα τῷ συγχωρήσῃ 294.
 Μετεμορφώθη, τί θέλει γὰρ εἶπῃ 167.
 Μισάδελφοι καθημερινῶς φονεύειν τὸν ἀδελφόν τῶν 250. δοῦν ἔχον ζωὴν μύσαν εἰς τὸν ἑαυτὸν τῶν 252.
 Μισοῦν ἀποθέρισις πόσον μέγα ἀμάρτημα εἶναι 60.
 Μίσος ὁ ἔχον εἰς τὸ σκοπὸς ἀπέσκοπεται τῆς ἀπιστίας 224. 225. ἐναντίον εἶναι μὲ τῷ ἀγάπῃ. αὐτόθ. ὁ μίσος ἔχον πρὸς τῶν ἀγαπῶντων αὐτὸν, εἰς τῷ ἀπάλειαν κατανατᾶ. αὐτόθ. καὶ εἰς τῷ πίσιν δοῦν εἶναι σερεός 226. μίσος οἱ ἔχοντες χειρότεροι εἶναι ἀπὸ τῶν φορεῖς εὐεργεσίας αἰτία 250. μίσος ὁ ἔχον ἀνθρωποκτόνος εἶναι 252. βαρύτερον εἶναι ἀπὸ ὅλας τῶν ἀμαρτίας, πλὴν τῆς αἰρέσεως. αὐτόθ. μίσος ὁ ἔχον, τὸν Διάβολον ἔχει 275. τὸ μίσος εἶναι ὁ Διάβολος. αὐτόθ. πόσα κατὰ προξενῶν εἰς τῷ ψυχῷ καὶ τὸ σῶμα 282.

- Μιχαὴλ δὲ τί δὲ ἐβλασφήμησε τὸν Διάβολον 178. 329. δὲ ποίαν αἰτίαν διελέγετο, καὶ ἐφιλονείκει μὲ τὸν Διάβολον 330. ὑπηρετήσεν εἰς τὴν παύσιν τῆ σώματος τῆ Μωυσέως. αὐτόθι.
- Μοιχοὶ καὶ τὰς λοιπὰς ἀμαρτίας καὶ πάθῃ ἔχουσι 46. φίλοι εἶναι τῆ Κόσμου καὶ ἐχθροὶ τῆ Θεῶ ὑπὲρ πάντας. αὐτόθι. κατηγορεῖται τῶν 47.
- Μοντανὸς τί ἐφλυάρει 172.
- Μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως προηγεμένον ἦτον θέλημα Θεῶ 165. προεγνώσθη καὶ προωρίσθη ἀπὸ τῆς Προγνώσεως καὶ Προορισμῶ πάντων τῶν κτισμάτων 166. δι' αὐτὸ ἐγέναν τὰ Κτίσματα, καὶ ἐχρὶ αὐτὸ δὲ τὰ Κτίσματα. αὐτόθι. δὲ εἶναι νεώτερον 206. αὐτὸ εἶναι ἀρχὴ, καὶ μέσον, καὶ τέλος ὅλων τῶν Κτισμάτων 166.
- Μυωπάξεν τί θέλει νὰ εἰπῇ 161.

N.

- Ναὶ, ναὶ, ἔ ἔ πῶς ἐρμηνεύεται 65.
- Νεανίσκοι ποῖοι εἶναι 226. 227. 228.
- Νίκην ἔχων Χρῆστέ τὴν καὶ τῆ ἀδελφῆ ἐν τῶ σαυρῶ ἀνῆλθε, τί φανερόν 122.
- Νικολαῖται πῶς ἄλλως ἐλέγοντο 173. πόθεν ἔπος ὠνομάσθησαν 174. ποῖα ἦτον τὰ αἰρετικὰ τῶν δόγματα 178. 328. πῶς ἐνυπνιάζοντο. αὐτόθι.
- Νόμον ὁ ἀνὴρ καὶ μὴ ποῖον φηλολογίεται ἑαυτὸν 19. μὲ ποῖον ὁμοιάζει. αὐτόθι. ἐν αὐτῶ βλέπει ὁ ἀνὴρ δὲ τί ἐπλάσθη. αὐτόθι.
- Νόμος ἀτελής καὶ τῆς δεξιᾶς ποῖος εἶναι 20. τὸν παλαιὸν δὲ εἶναι χρεῖα νὰ ἐρδύνη τινὰς 21. ὁ παλαιὸς εἰς τετὰ μέρη διαιρεῖται 31. λύχνος καὶ μικρὸν φῶς ἦτον 98.
- Νόμος τέλειος καὶ τῆς ἐξουσίας ποῖος εἶναι 20. 29.
- Νόμος βασιλικὸς ποῖος εἶναι 27.
- Νοὸς τί εἶναι ἴδιον 82. νῦν πρέπει νὰ συμμαζῶν τινὰς εἰς τὴν καρδίαν μὲ βίαν 84. νῦν πρέπει νὰ γυμνάζεται μὲ τὴν θεωρίαν καὶ γνώσιν 160.
- Νῶς τί ἐκήρυττον εἰς τὴς ἀνθρώπους τῆ καιρῆ ἐκείνῃ 123. ἐσώθη ἄπο τὸν Κατακλυσμὸν μὲ ἑπτὰ ψυχὰς 124. δὲ τί ὀνομάζεται ὄγδοος 176. δέκατος εἶναι ἄπο τῆ Ἀδάμ 175.

Ξ.

- Ξένος οἱ δεχόμενοι τί πρέπει νὰ μεταχειρίζονται 261. Ὅρα καὶ εἰς τὴν λέξιν φιλοξενῶντες ἐν τῶ Πίνακι τῶν .

Ο.

- Ὁ ὄγδος ἀριθμὸς τίτων εἶναι δηλωτικὸς 176.
- Ὁδοὶ ποῖαι ὀνομάζονται 8.
- Ὁῖσις τί εἶναι 49.
- Ὁλόκληρος ποῖος εἶναι 7.
- Ὁμνύειν ἔδει εἰς τὰ κτίσματα. 64. καὶ δὲ τί. αὐτόθι. καὶ οἱ ἀναγκάζοντες τὰς ἄλλας ὁμνύειν, ἀμαρτανῶν. αὐτόθι.
- Ὁμοίωσις φιλότις 225. ἡ ὁμοίωσις τῆ Θεῶ ἐνταῦθα κατὰ τὴν καθαρότητα, ὁμοίωσιν ποιήσει ἐκεῖ τῆ Θεῶ καὶ τὴν δόξαν. 242.
- Ὁμοφροσύνη τί εἶναι. 114.
- Ὁνομα καλὸν τῶ πῖσῶν ποῖον εἶναι 26. ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ μαρτυρεῖ τοὺς Δαίμονας 49. 146.
- Ὁρασις πληροφορεῖ φηλοσώτερον ἄπο τὴν ἀκούῃ. 208. ἐφελκυστικὸν ὄρετι πρὸς ἀγάπην 279.
- Ὁργὴ εὐλογος συγχαρεῖται. 16. 17. πλέον ἐπαινετὸν εἶναι νὰ μὴ ὀργίζεται τελείως τινὰς. αὐτόθι.

- αὐτόθι. ὄργη ὑπερεῖται τὴν δικαιοσύνην καὶ βασιλείαν τοῦ Θεοῦ. αὐτόθι.
 Ὄρκος ἔξ τῆς ἡ Παλαιᾶς συνεχώρησε. 64. ὄρκος Ἰουδαίων ἀρησις εἶναι Θεοῦ. 65.
 Ὄρφανὰ πρέπει νὰ βοηθῶμεν 22.
 Οὐρανοὶ πληθυστικῶς ὀνομάζονται κατ' Ἑβραίους 187. τρισημισμῶν εἶναι ἀπὸ φωτίαν 188.
 με βροντῶδη ἦχον ἔχον νὰ παρέλθον, καὶ ἔξ τῆς 192. καινέριοι ἔχον νὰ γόνον 195. πόσον
 ἔχον νὰ λάμπων. αὐτόθι.
 Ὄφθαλμοὶ ὀπίσθιν εἶναι πιστότεροι 207.

Π.

- Π**ΑΘῶΝ ἀρχὰς πρέπει νὰ ὑποβάλωμεν 14. πάθη σαρκὸς νικῆσαι, μαρτυρίου σέφαιον ἔχει
 134. πάθη ὀλίγα πάχον οἱ χεισιαννοὶ καὶ ἔξ τῆς 149. πάθη σαρκικὰ βόρβηρος εἶναι. 184.
 πάθη, εἶδωλα εἶναι, καὶ ταῦτα προσκυνεῖ ὡς Θεὸν ὁ ἔχων αὐτὰ 297.
 Παιδεία ὀξωπεικὴ καὶ καθαρίζει τὸ λογικὸν 18.
 Παιδιά ποῖοι εἶναι 226. 227. 228.
 Παρηγορία μετὰ τὴν ὁμοιάζει 135. παρηγορίαν προσκομῆν ἢ πτυποπάθειαν τῶν πολλῶν. 148.
 Παρθένοι πᾶς ὀνομάζονται 135.
 Παροιμία τί εἶναι 76.
 Παροιμίας καὶ τὰς δημῶδεις δεῦν πρέπει νὰ καταφρονηθῶμεν 184.
 Παρησιᾶν τὴν πρὸς Θεὸν χάνον οἱ μολυνόμενοι μετὰ πονηροῦς λογισμῶς 258. Τῆς πρὸς Θεὸν
 παρησιᾶς ποῖον εἶναι σημάδι 291.
 Παῦλος μείζον χάρισμα διδασκαλίας ἔλαβεν ἀπὸ τὸν Πέτρον 199. πρὸς τίνων γράφει. αὐτόθι.
 δυσνόητα εἶναι εἰς τὰς ὁπισθολάσ τε, καὶ ποῖα εἶναι 200. λαβὰς ὁ Παῦλος ἐκ ἑδωκον εἰς τὰς
 αἰρετικὰς 201. Παύλου λόγια πᾶς συμφωνῶσι μετὰ τῶν Ἀδελφότητος 32. Πᾶς ἐκ ὠαντιᾶται τῶ
 Ἰωάννη 240.
 Πατέρες ποῖοι εἶναι 226. 227. 228.
 Πατέρες ὅσοι ὀνομάζονται, κατὰ μετοχὴν ἀπὸ τὸν ἀναρχον Πατέρα ἔχουσι τὸ ὄνομα
 304.
 Πατὴρ τῶν φώτων ἔξ τῆς λέγεται 14. Πατὴρ τῶν Χεισιανῶν ὅλη ἡ Τεταρτὴ λέγεται 86. Πατέρα
 τὸν Θεὸν ποῖοι πρέπει νὰ ὀνομάζων 87. Πατὴρ πῆς δόξης πᾶς λέγεται 135. εἰς ποῖον ἔλεγε
 τὸ „ ἐπὶ ὅσων ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός 165.
 Πατριάρχαι Ἱεροσολύμων ἔξ τῆς τὴν ἐφόρον λυκά φορέματα 1.
 Πειράζων κυρίως ὁ Διάβολος εἶναι 13.
 Πειρασμοὶ δύο λογίων εἶναι 4. εἰ ἔξ τῆς τὸν Θεὸν δοκιμαζόμενοι χαρὰς εἶναι ἀξιοὶ 5. δεῦν
 πρέπει νὰ ὑπὲρ ἑαυτῶν εἰς τὰς πειρασμούς. αὐτόθι. ὅταν μᾶς ἔλθον, πρέπει νὰ προ-
 σδύχωμεθα ἵνα μὴ ἀπὸ αὐτῶν νικηθῶμεν. αὐτόθι. ὅταν μᾶς ἔλθον πρέπει διχαρίσως νὰ
 τὰς ὑπομνήσωμεν 6. ὁ φύγων ἀπὸ τὸν ψυχωφίλην πειρασμόν, φύγει ἀπὸ τὴν αἰώνιον ζωὴν
 4. πρὸς ποῖου πειρασμοῦ ὁμιλεῖ ὁ Χριστός, καὶ περὶ ποῖου ὁ Ἀδελφότητος 5. ἄλλοι ἔρχον-
 ται ἀπὸ λόγουμας, καὶ ἄλλοι ἀπὸ τὸν Θεόν. αὐτόθι. οἱ ἀπὸ ἡμῶν ἐρχόμενοι κατὰ δύο ἑό-
 πης ἔρχονται. αὐτόθι. οἱ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἑῖς ἑόπης. αὐτόθι. ἔξ τῆς ὀνομάζονται πειρασμοί.
 αὐτόθι.
 Πειρασμοὶ δοκιμῶν καὶ καθαρῶν ποιεῖσι τὴν πίσιν τῶν πειραζομένων. αὐτόθι. συμβαίνουσιν ἢ
 πρὸς αἰαίρεσιν τῶν ἀπειρασμένων ἀμαρτημάτων, ἢ πρὸς διόρθωσιν τῶν ὀρεσῶτων, ἢ πρὸς ἐμ-
 πόδιον τῶν μελλόντων. αὐτόθι. αὐτοὶ εἶναι τὸ μέγγι τῶν πιστῶν χεισιανῶν 6. ἢ τῶν πειρασ-
 μῶν ἀφέλεια σοφίαν χρειάζεται ἔξ τῆς νὰ γνωρισθῆ 7. Πειρασμὸς ὁ ὑπομνήσων μακάριος εἶναι
 11. ἔξ τῆς ὁ Κύριος εἶπε νὰ προσδύχωμεθα ἔξ τῆς νὰ μὴν εἰσελθῶμεν εἰς πειρασμόν, ὁ δὲ
 Ἀδελφότητος μακαρίζει τὰς ὑπομνήσοντας πειρασμόν. αὐτόθι. ὁ πειρασμὸν εἶναι νικῶν, σιγερῶ-
 προν καταστάνει τὸν ἑαυτὸν τε. αὐτόθι. Πειρασμὸς ὑπὲρ τὴν δυνάμιν δεῦν δίδει ὁ Θεός 5. ἐν
 τοῖς πειρασμοῖς ὁ Πνευματικὸς πλοῦτος δέλεσεται 80. ὁ ἀμαρτωλὸς ἔξ τῆς λαμβάνει τὸν
 πειρασμόν, καὶ ὁ δίκαιος ἔξ τῆς 119.
 Πείδος τί εἶναι 51.
 Πεμπάτω τί δηλοῖ. 314.
 Πέτρος εἰς τοὺς Ἰουδαίους ἐδιωρίθη νὰ κηρύξῃ τὸ Εὐαγγέλιον 73. λείψανον αὐτοῦ σῶον ἦτον.
 αὐτόθι.

αυτόθ. Θαῦμα ἀσέϊον αὐτοῦ 74. διελύθη ὕπερον . αὐτόθ. ἄλυσιν αὐτοῦ ἕξ τὶ ἐορτάζομεν . αὐτόθ. ποῦ αὐτῆς μέρος δίδεσκαται . αὐτόθ. πόσον ἠγαπάτο ἄπο τὸν Χρυσόσομον . αὐτόθ. τὸ, Πέτρος ὄνομα ὡς ἔπαθλον ἔλαβον 75. τὶ διηλοῖ . αὐτόθ. Συμεῶν καὶ Σίμων πρότερον ἐκαλεῖτο . αὐτόθ. τὶ διηλοῖ . αὐτόθ. ἕξ τὶ ὀνομάζεται μάρτυς τῆς τοῦ Χριστοῦ παθημάτων 141. ἐπῆλθον εἰς τὴν Βαβυλῶνα τὴν ἐν Ἀσσυρίᾳ 151. ἕξ τὶ ἔγραψε τὸ ὕπερον ὄνομα του πρώτου καὶ τὸ πρώτον ὕπερον 155. πολλὰκις ἤξιουτο τῆς μυστικῆς ἐμφανείας τοῦ Κυρίου 163.

Πίσις καθαρὰ ἐλέγχεται ἢ ὑπομονήσα τὴς πειρασμῶς 6. τὴν δοκιμὴν αὐτῆς ἢ ὑπομονὴν πορθεῖ . αὐτόθ. Πίσις χαεῖς ἔργα ἔ σώζει 30. Πίσις χαεῖς ἔργων μετὶ τὴν ὁμοιάζει 31. δὴ ὡς σημαίνοντα ἔχει . αὐτόθ. Πίσις δέικνυται ἐκ τῆς ἔργων, καὶ ἐκ τὸ ἀνάπαλιν 34. Πίσις πορὸ τῆς βαπτίσματος ὅποια . αὐτόθ. καὶ μὲ τὸ Βάπτισμα ὅποια . αὐτόθ.

Πίσις δικαιοὶ καὶ ὄχι τὰ ἔργα πῶς ἐνοεῖται 35. αἰτία ἔστι τῆς ἔργων . αὐτόθ. χαεῖς ἔργων εἶναι νεκρὰ 36. δοκιμὴ αὐτῆς ἕξ τῆς πειρασμῶν γίνεται 79. εἰς αὐτὴν γνώσις ἀπολαθεῖ 81. τέλος αὐτῆς ἡ σωτηρία . αὐτόθ. τίς ὁ ὀρισμὸς αὐτῆς . αὐτόθ. πῶς εἶναι μικρὰ καὶ μεγάλη, καὶ πῶς ἰσότιμος 156. ἕξφέρει τῆς ἀσεβείας . 159. Θεμέλιον εἶναι τῆς ἀρετῆς . αὐτόθ. ὀφθαλμὸς ἔστι τῆς ψυχῆς 161. Πίσις τῆς Χριστιανῶν μετὶ τὴν αἰσθησιν τῆς ὀφθαλμῶν ἐβεβαίωθη 164. Πίσις πῶς ἐνίκησεν ὅλον τὸν Κόσμον 284.

Πισὸς καὶ δὴ ὡς τρόπος λέγεται 140. πῶς νικᾷ ὅλον τὸν Κόσμον 284. Πλανηθεῖται ὁ ἐπισρέφας πῶς σώζει ψυχὴν ἐκθανάτου, καὶ καλύπτει πλῆθος ἀμαρτιῶν 70.

Πλέσιος πῶς ὡς ἀνθος μαραινεται 10. εἰς τὴν φυσικῶν ταπεινώσειν πρέπει νὰ καυχᾶται . αὐτόθ. δεῦν πρέπει νὰ ποτιμαται ἄπο τὸν πτωχόν . 24. 25. πλέσιος βλασφημῶσι τὸ ὄνομα τῆς Χριστιανῶν 26. πλέσιος πρέπει νὰ κλαίει καὶ νὰ θρηῖν οἱ μὴ μεταχειρίζομενοι τὸν πλετον εἰς τὸ ἀγαθόν 59. σῆψις τῆς ἰματίωντος καὶ ἡ σκευία τῆς ἀσπρωτῆς ἔχον νὰ μαρτυρήσων τὴν ἀσπλαγχνον γνώμωτος . αὐτόθ. ἄποσερῶσι τὸν μισθόν τῆς ἔργων τῆς . αὐτόθ. τρυφῶν καὶ σπαταλῶν 60. ἀδικηταὶ εἶναι 61.

Πλοῦτος μετὶ τὴν ὁμοιάζει 10. νόθος εἶναι σολισμὸς τοῦ ἀνθρώπου 24. ἡ τούτου δόσις εἰς τοὺς πτωχῶς μόνη διαμύει 58. οὐκ ἔστι κακὸς κατ' ἐκυπὸν 59. ἀλλ' ἡ κακὴ τούτου μεταχειρίσις . αὐτόθ.

Πνεῦμα ὁ κατόκησεν ἐν ἡμῖν ποῖον εἶναι 48.

Πνεῦμα ἅγιον ἀπορὰ ἀφθαρτὸς ἔστι 90. Θεὸς εἶναι . 132. Πνεῦμα δόξης ἕξ τὶ λέγεται . 135. πῶς δοξάζεται καὶ πῶς βλασφημεῖται . αὐτόθ. ἕξ τὶ περὶ τῆς Θεότητος αὐτῆς καθαρῶς δεῦν ἕξλαμβαίνει ὁ Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης 235. ποῖα ῥητὰ περὶ τῆς Θεότητος αὐτοῦ ἐνοεῖται . 236. 237. 260. 289. χεῖσμα καὶ σφραγίς λέγεται 237. προδύλω εἰς αὐτὸ ἄποδίδεται τὸ ὄνομα Θεὸς 239. μῆκει ἐν ἡμῖν καὶ ἀφ' ἑ ἀμαρτίσων . 259. ἡ χάρις τῆς Πνεύματος συνεχῶς διὰ τὴν ἀμαρτίας τῆς μὲ τὸ βάπτισμα . αὐτόθ. τῆς Πνεύματος ἐν ἡμῖν οἰκνυτος, ὁ Θεὸς ἐν ἡμῖν οἰκεῖ . 260. Πνεῦμα ὀνομάζεται καὶ τὸ ἀγαθόν καὶ τὸ κακόν . 261. ἄπο τὶ γνωρίζεται τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας 264.

Πνεῦμα ὀνομάζεται ἢ ἐν Πνεύματι διδασκαλία καὶ ἡ συγγραφήτων . 262. δοκιμὴ τῆς Πνεύματων πῶς γίνεται . αὐτόθ. ὅπως ἐνοικεῖ, ἐκεῖ καὶ ὁ Πατὴρ καὶ ὁ Υἱὸς ἐνοικῶσι . 270. ἕξ τὶ λέγεται ὅτι ἐκ τῆς Πνεύματος ἔδωκεν ἡμῖν ὁ Θεὸς, καὶ ὄχι τὸ Πνεῦμα ἀπλῶς . αὐτόθ. αἱ ἐνεργεῖαι αὐτῆς εἶναι ἀπειροὶ καὶ ἀνεξαιρέτητοι . αὐτόθ. ἡ τέτα ἐνεργεῖαι μέτρον τοῖς ἀνθρώποις δίδεται 271. ἕξ τὶ Πνεύματα λέγονται καὶ αἱ τέτα ἐνεργεῖαι . αὐτόθ. ὅλον δίδεσκαται εἰς ὅλας τὰς ἐνεργεῖας τῆς, καὶ ὅλον εἰς καθε μίαν . αὐτόθ. καὶ τὶ εἶναι ἀμέρισον, καὶ καὶ τὶ μερισόν . αὐτόθ. πῶς ἡμεῖς ἐμεθα ἐκ τῆς Πνεύματος . 272. Πνεῦμα πῶς μαρτυρεῖ καὶ ἔστιν ἀλήθεια 286. νοητῶς παρέσιν ἐν τῆς βαπτίσματι καὶ τὴν ἀναλήθησιν ἡμῶν ἐνεργεῖ . 287. Πνευματικοὶ ποῖοι πρέπει νὰ γίνωνται 67.

Ποιμῶες Πνευματικοὶ πῶς πρέπει νὰ ποιμαίνων τὸ ποίμνιόν τῆς . 142. τῆς ὁμοίους σεφανῶους τῆς παλαιῶν ἔχον νὰ λάβων, καὶ οἱ νῦν ποιμαίνοντες ὁμοίως μετ' ἐκείνων 143.

Πολιτιπὸν πρέπει νὰ μισῶν οἱ Χριστιανοί . 85. πῶς τῆτο ἀνόμαζον οἱ παλαιοὶ . αὐτόθ. οἱ τῆτο μεταχειρίζομενοι μετὶ τὴν ὁμοιάζων . αὐτόθ.

Πορνεία ἀνδρὸς εἰς πολλὰς γυναῖκας, ὀλίγον κατωτέρα εἶναι τῆς ἀρτενοκοιτίας 327.

Πόρνης σῶμα βόρβορος εἶναι . 184.

Ποταμὸς πύεμος ἔχει νὰ καύση ὄλλω τὴν κτίσιν . 192. πῶς ἐκφράζεται . 194. ὡς θηρίον ἀγριον ὀρμήσει . αὐτόθ. εἰς τὶ εἶναι ἐπιμασμήτος . 196.

- Πράξεως ποῖον τὸ τέλος. 160. Πράξις μόνη δὲ δυνάται νὰ ἐλοῦθαι τὴν νῦν λέπὸ τὰ πά-
 θη. 161.
- Πράξις δὲν λησιμονεῖ ἐκεῖνα ὅπῃ θεωρήσῃ ὁ ἀνθρώπος διὰ τῆς θεωρίας. 19.
- Πραότης ἔμφυτος εἶναι εἰς τὸν ἀνθρώπον 18. καὶ λόγος ἐνδογενής. αὐτόθ.
- Προθέσεις εἰς καὶ διὰ καὶ ἐν ἀδιαφόρως ἡ Γραφή μεταχειρίζεται ὅπῃ τὰ Πατρός, καὶ τὰ Υἱῶ, καὶ τὸ
 Πνεύματος. 260.
- Πρόκλος ποῖα λόγια ἐκλεῖψεν ἀπὸ τὸν Γωανῆν. 210.
- Προσδοχὴ τῆς Κύριε Ἰησοῦ Χριστῆ, πρέπει νὰ μελετᾶται εἰς τὴν καρδίαν. 49. αὕτη καθαρίζει
 τὴν καρδίαν. 51. προσδοχὴ θερμὴ παρηγορίαν προξενεῖ. 65. ἡ Κυριακὴ, πρὸς τὴν Τριτά-
 τα ἀναφέρεται. 86. πῶσα καλά αὕτη προξενεῖ. 273.
- Πρόσωπον ὅπῃ τίνος λέγεται. 10. πρόσωπον τῆς γενέσεως ποῖον εἶναι. 19. πρόσωπον Θεῶ,
 εἰς μὴ τὸς κακῶς προξενεῖ σωτηρίαν, εἰς δὲ τὸς κακῶς, ἀπώλειαν 116. τί αὐτὸ εἶναι.
 αὐτόθ.
- Προσωποληψία πόσον κακὸν εἶναι. 23.
- Προφήται τῆς παλαιᾶς δὲν ἔλυον οἱ ἴδιοι τὰς προφητείας των. 171. καὶ διὰ τί. αὐτόθ. οἱ τῆς
 νέας ἔλυον τὰς προφητείας των. αὐτόθ. δὲν ἀπεκάλυπτεν εἰς αὐτῶς τὸ Πνεῦμα τὰς λύσεις ὅ-
 λων τῶν προφητειῶν. 172. ἔξω φρεσῶν δὲν ἐγίνοντο. αὐτόθ. ὑπὸ Πνεύματος φερόμενοι ἐλά-
 λην. αὐτόθ.
- Προφήται μὲ κακοπάθειαν ἐπέρασαν τὴν ζωὴν τῆς. 63. ὑπόδειγμα εἶναι τῶν χειριστῶν. αὐ-
 τόθ. καὶ αὐτοὶ ἀπεσάλθισαν. 77. τὴν ἐνανθρώπησιν πᾶσιν ἐπροφήτευσαν. 82. λόγοι Προ-
 φητῶν τίνων μεταξὺ ἦτον. 169. πῶς ἐγιναν βεβαίωτοι. 168.
- Προφητεία πᾶσα δὲν ἐξηγεῖται, εἰμὴ ἀπὸ τὸν ἔχοντα Πνεῦμα ἅγιον. 170. αὕτη δὲν ἐξηγεῖται
 χωρὶς τῆς ἐκβάσεως τῶν πραγμάτων. 171.
- Πτωχεία, εἶναι καὶ κακὴ. 59.
- Πτωχὸς ἐνάρετος πρέπει νὰ φοριμαῖται ἀπὸ τὸν πλούσιον 25. πτωχοὺς ἐδιάλεξεν ὁ Χριστός
 26.
- Πυρὸς σοιχεῖον λεπτομερέστατον εἶναι καὶ δρασιμώτατον. 189. πῦρ τὸ ὑφεστὸς λεπτότερον γενό-
 μενον κολάσει τοὺς Δαίμονας καὶ ἀνθρώπους. αὐτόθ. πῦρ τὸ ἐν τῇ συντελείᾳ, ὡς τρο-
 φὴν ἔχει νὰ μεταχειρισθῇ τὸ πῦρ τοῦτο. 192. πῦρ τὸ τῆς γενέσεως σκοτεινὸν θέλει εἶναι.
 193.
- Πύρωσις σαρκὸς ἔργον εἶναι τὰ πειρασῶ Διαβόλου. 133. λέγονται ἔσω καὶ αἱ θλίψεις. αὐτόθ.
 οἱ ταύτῃ πολεμῶντες γίνονται τῶν παθημάτων τῶν Χριστῶ κοιῶτοι. 134.

Ρ.

Ρ' Αἰβ' ἐκ τῶν ἔργων καὶ τῆς πίστεως ἐδικαιώθη. 36. ἄραια εἶναι τὰ περὶ αὐτῆς ὁμοιώματα.
 αὐτόθ.

Σ.

- Σ Αμοσατεῖς χειριστῶν τί ἐποίησαν. 308.
- Σάρεξ χόρτος εἶναι. 91. Σαρκὸς πάθη νικῆσαι, πόλεμος μέγας εἶναι, καὶ μαρτυρεῖς ἔχει σέ-
 φων. 134.
- Σ ταναῦ δὲν πρέπει νὰ καταρᾶται τις, ἢ νὰ ἀναθεματίζῃ. 329.
- Σ' ἄλωη πόσον ἔχει νὰ λάμπῃ. 196.
- Σι' Ἰσααὸς τίς ἦτον. 149.
- Σιών τί θέλει νὰ εἴπῃ. 95.
- Σοφίαν χρειάζεται θεῖον ὁ τέλειον ἔργον ποιῆσαι βυλέμνος. 7. μὲ πίσιν πρέπει νὰ τὴν ζητῇ
 τις. 8. σοφία ἐπίγειος καὶ ψυχικὴ ποῖα ἀποτελέσματα κάμνει. 44. σοφίας τῆς αἰῶθεν τα
 ἰδιώματα ποῖα εἶναι. 45. ὁ ζητῶ τὴν σοφίαν διὰ φιληδονίας καὶ ὑπερηφάνειαν, δὲν πὴν λαμ-
 βάει. 46.
- Σπέρμα τῶ Θεῶ ποῖον εἶναι, ὃ μῦθε ἐν τῷ ἐκ Θεῶ γεννηθεῖτι. 246.

- Συγκριτικά διὰ τί γίνονται ἄπο Συγκριτικά . 314.
 Στερέωμα ἄπο τὸ νερόν σωίση 187. τόπος εἶναι διακριτικός π̄ ὕγρῳ . αὐτόθ. δεῦ εἶναι π̄έμ-
 πτον φοιχέον . αὐτόθ. ἕρανός λέγεται . αὐτόθ.
 Στενάζειν δεῦ ἀρέπει κατὰ τῷ ἀδικησάντων . 62. δὺκολώτερον εἶναι τὸ μὴ στενάζειν ἄπο τὸ μὴ
 ἐκδικεῖν . αὐτόθ.
 Στοιχεῖα ἔχον νὰ καῖν . 192.
 Στόμα ἀνθρώπων μὲ τί ὁμοιάζει . 43.
 Συγγονεῖς τῶ Κυεῖς Δεσπόσωοι ἐλέγοντο . 2.
 Συμπάθεια τί εἶναι . 114.
 Σωείδησιν οἱ μὴ ἐξετάζοντες, κὴ ἔπειτα λέγοντες ὅτι δεῦ ἐλέγχονται ἄπο αὐτῶ, πεπλανη-
 μῶοι εἶναι 257. σωείδησιν ἀκατηγόρητον οἱ ἔχοντες, παρρησίαν ἔχον πρὸς τὸν Θεόν, καὶ τὰ
 ἀτήματατων λαμβάνων . 258. Σωείδησις κατεγνωσμένη, δυσυχία εἶναι ὅλων τῷ δυσυχίων :
 282.
 Σωείδησις Θεῶ ποία εἶναι . 105. ἀρέπει νὰ ἔχωμεν αὐτῶ ἀκατάγνωσον εἰς ὅλα μας τὰ ἔργα .
 256. Θεὸς εἶναι τῶ ἀνθρώπων . αὐτόθ. ἀν αὐτῶ δεῦ μας κατηγορῆ, δεῦ ἀρέπει νὰ ξεθαρρδῶ-
 μῶ . 257. ἡ καθαρὰ Σωείδησις εἶναι ἡ ἔγκλησις . αὐτόθ. ὡς ἔμφοροθον τῶ Θεῶ ἀρέπει
 νὰ ἐξετάζεται . αὐτόθ. δεῦ ἀρέπει νὰ ἐμπισδῶμεθα εἰς τῶ μαρτυρίαντες, πῶς εἶμεθα
 καθαροί . αὐτόθ. ἀπάτη αὐτῆς ποία εἶναι . αὐτόθ.
 Σωεκλεκτῶ ποίαν ὀνομάζει ὁ Πέτρος . 150.
 Σχολεῖα Κατηχητικά ἀρέπει νὰ συνηθῶν εἰς τῶ Γραμμάτω . 118.
 Σωρείτης Σαυμασός . 81.

Τ

- Τ Ἀλων ποῖον εἶναι . 131.
 Ταπεινοῖς ὁ Θεὸς δίδωσι χάριν . 48. ταπεινός κὴ ἐν τῆ παρήση ζωῆ ὑφέται κὴ ἐν τῆ μελλέ-
 ση . 52. 144. ἡ ποροδύχῆ τῶ ταπεινῶ φθαίνει εἰς τὰ νέφη . 53. ταπεινός ἔ καταλαλεῖ . αὐ-
 τόθ.
 Ταπεινώσις ὑφοποιός ἐστὶ . 9. θησαυροφυλάκιον εἶναι ὅλων τῷ ἀρετῶν . αὐτόθ. χαρὶς αὐτῶ ἔ-
 δεῦ ἀγαθὸν κατορθῶται . αὐτόθ.
 Τέλειος ποῖος εἶναι . 7.
 Τελειότης τῆς κτ̄ ἀρετῶ ποῖος εἶναι ὅρος . 273.
 Τραγάδια διαβολικά, μακρυύσιν ἄπο τὸν Θεόν . 66.
 Τρεῖς εἰσιν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῶ οὐρανῶ ὁ Πατήρ, καὶ ὁ Λόγος, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα,
 καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἔ εἰσιν ὑπὸ τίνων ἀφίρέθη τὸ ρήτων αὐτῶ ἄπο τῆς ἐπίσολῆς τῶ Γιωάν-
 νε . 287.
 Τελας ὅλη εἰς τῶ σωτηρίαν τῷ ἀνθρώπων ἐνήρησον . 77. ὁμοσίος εἶναι . αὐτόθ. τὰ ὀνό-
 ματα αὐτῆς κὴ ἡ τάξις ἐναλλάττεται ἀναφόρας . αὐτόθ. 260. Τελας Πατήρ ἐστὶ τῷ χριστιαν-
 νῶν . 86. αὐτῶ ἀναγγεῖα π̄ς χριστιανός . 90. κοινή εἶναι ἡ ἐνέργεια αὐτῆς . 149. τὰ θεαρχικά
 πρόσωπα τῆς ἁγίας Τελαδος φεράλληλα εἶναι . 235. εἰς τὰ ἔξω πᾶντα ἐπίσης ἐνεργεῖ . 240.
 τάξις αὐτῆς ἀμεταποίητος ἀρέπει νὰ φυλάττεται . 260. Τελας φυσικῶ ἀλληλεχίαν ἔχει
 πρὸς ἑαυτῶ . κὴ ὅπε ἡ μία ὑπόστασις αὐτῆς διόλκεται, ἐκεῖ κὴ ἡ ἄλλη . 269. ἀγάπη ἐστὶν
 ἡ ἁγία Τελας . 274. Τελας τῶ ὑθεσίαν ἡμῶν μαρτυρεῖ . 288. ὄνομα αὐτῆς, εἰς τὸ ὅποιον
 βαπτίζομεθα ποῖον εἶναι . αὐτόθ. Τροπάρια νίκῶ ἔχων Χριστῶ, καὶ λυθόνει φιλανθρω-
 πε, κὴ ρωμαλέοτητι τῶ Κρείττονος, τὶ νόημα φανερόν . 122.
 Τροχός ἡμέσεως ποῖος εἶναι . 41.
 Τρυφή π̄σσα κακὰ ἡμῶ εἰς τὸ σῶμα κὴ τῶ ψυχῶ . 60.
 Τρυφῶντες πόσον κατηγορεῖνται . αὐτόθ.

Υ

- Υ" Δωρ δὲ τί ἐπαύω τῷ σερῶματος ἀπέτεθῃ. 187. ὕδωρ ζέον δὲ τί βάλλεται ἐν τῷ ποτη-
εῖω. 286. τὸ ἐκ τῆς πλῦρᾶς τῷ Κυρίῳ χυθῶν τί εἶδη. αὐτόθι.
Υ" μνοι θεῖοι παρηγορίαν χαρίζονται. 65.
Υπόθεσίας χάρισμα ἢ Τειάς ἐνεργεῖ κοινῶς. 240. οὔτε ἡμεῖς οἱ ἴδιοι γνωρίζομεν πῶρα
αὐτό. αὐτόθι. ποῖοι ξηπέφθην ὑπὸ αὐτό. 248. ὑπόθεσία Χριστῷ τρεῖς ἐμαρτυρήθη. 287.
ὑπόθεσίαν ἡμῶν ποῖα μαρτυρεῖται, αὐτόθι. ἢ Τειάς μαρτυρεῖ τὴν ὑπόθεσίαν ἡμῶν. 288.
289.

Φ

- Φαντασίας ἀπόψεις οἱ δεχόμενοι τί γίνονται. 14.
Φιλαδελφία ἔσφαιρει ὑπὸ τῷ ἀγάπῳ. 160.
Φθονῶν καὶ μὴ φανερόντων εἰς τὸν ἄλλον ἐκεῖνο ὅπῃ ἔξοδῃ, πόσον καταδικάζεται. 131. ὁ ποιῶ-
τος χριστιανὸς ἐκ ἐστὶ. αὐτόθι. εἰ δὲ φθονεῖν τὸς ἔχοντας χαρίσματα μεγαλίστρα ὑπὸ λόγου
μας, ἀλλὰ κηρύττειν αὐτὰς κἂν εἶναι κατώτερίας. 200.
Φίλημα ἀγάπης ποῖον εἶναι. 151.
Φίλοι ποῖοι ἔβαλον τὴν ζωὴν τὸς εἰς θάνατον δὲ τὸς φίλων τῶν. 253.
Φιλοξενία χάρις γογγυσμὸν ἄρτεπει νὰ γίνεταί. 130. μετὰ τὴν ἐλεημοσιύην εἶναι σύμφωνη.
261.
Φιλοξενῶντες δὲ ἄρτεπει ἀφελικέπως νὰ φιλοξενῶν ὅλους. αὐτόθι. πρῶτον ἄρτεπει νὰ ἐξετά-
ζων ποῖοι εἶναι οἱ πρὸς αὐτὰς ἐρχόμενοι. αὐτόθι. δὲ ἄρτεπει τινὰς νὰ φιλοξενῶν τὸς αἰρετι-
κὰς. 308. οἱ φιλοξενῶντες τὸς ἐναρέτους πόσον μισθὸν ἔχουσι. 314. ὡς δεχόμενοι χάρις ἄρτε-
πει νὰ φιλοξενῶν. 315. ἄρτεπει νὰ ἀχαρισθῶν οἱ φιλοξενούμενοι τὸς φιλοξενῶντας. αὐτόθι.
ἄρτεπει οἱ φιλοξενῶντες καὶ νὰ ξεπροβοδίζων τὸς ξένους δίδοντας αὐτοῖς τὰ ἀναγκαῖα τῷ δρό-
μῳ. αὐτόθι.
Φιλοξενῶντες τὸς ἀγίους, καὶ τὸς χεῖρας αὐτοῖς δίδοντας, συγκοινωνοὶ γίνονται αὐτῶν. 316.
ἄρτεπει νὰ πηγαίνων μόνοι νὰ ἀφελικῶν τὸς ξένους καὶ πτωχὰς καὶ νὰ τὸς φέρων εἰς τὸν οἶκόν
τῶν. αὐτόθι. δὲ ἄρτεπει νὰ ὑπερηφανόβωνται πῶς φιλοξενῶν, ἀλλὰ νὰ ταπεινοῖωνται δεχό-
μενοι τὸς ξένους ὡς ἰατρὰς τῆς ψυχῆς τῶν. αὐτόθι.
Φιλοφροσύνη τί εἶναι. 114.
Φόβον τελειωτικὸν ἄρτεπει νὰ ἔχων οἱ χριστιανοὶ πρὸς τὸν κραῖνον Πατέρα. 86. 276.
Φόβος πασάρων λογιῶν εἶναι. 105. φόβος δὲ τί δὲ εἶναι εἰς τὴν ἀγάπῳ. 276. Διττὸς εἶ-
ναι. αὐτόθι.
Φύσις λέγονται καὶ τὰ φυσικά. 158. φύσις Θεῷ ἀμέθεκτος εἶναι. αὐτόθι.
Φυτὰ δὲ ἔχων νὰ ἀφθαρτισθῶν. 196. ἔχων νὰ μῦθων. αὐτόθι.
Φωνὴ τῷ Πατρὸς ὅπῃ τῷ Θαβῶρ ὡς βροντῇ ἐχέρετο. 167.
Φῶς τὸ ἀκτιστὸν τῆς Θεότητος εἶδον οἱ Ἀπόστολοι μετὰ τὸς αἰσθητὰς καὶ φυσικὰς ὀφθαλμῶν, ἐπι-
χυθούσας δὲ τῆς ὑπερφυσικῆς χάριτος. 165. φῶς τῷ δικαίων δὲ θέλει καίει. 193. φῶς
νὰ βλέπῃ τινὰς γλυκὺ πρᾶγμα εἶναι. 212. εἶναι ὁ Θεὸς καὶ δὲ τί. αὐτόθι. κοινωνία μετὰ
τὸ φῶς πῶς γίνεται. 213. φῶς εἶναι τὰ προσάγματα τῷ Κυρίῳ. αὐτόθι. φῶς ἀληθινὸν
ποῖον εἶναι. 223. τὸ ἐν ἡμῖν φῶς προαιρητικὸν εἶναι. 224. ὁ ἐν τῷ φωτὶ τῆς χάριτος δι-
ερισκόμενος εἰ δὲ ἀμάρτανειν. 248. φῶς θεῖον τὸ ἐν καρδίᾳ, σημεῖα ἀφίει τῆς ἐαυ-
τῷ λαμπαρότητος. αὐτόθι. δὲ τί ὁ Θεὸς λέγεται ὅτι εἶναι φῶς, καὶ ὅτι εἶναι ἐν τῷ φω-
τί; 214.
Φῶτα ποῖα ὀνομάζονται. 14.
Φωτισμὸς τῷ Πνεύματος πῶς προξενεῖται ἐν τῇ καρδίᾳ. 169. δὲ τί λέγεται ἐντύπος.
170.

X

Χλιροτισμός εἰς ποίως πρέπει νὰ λέγεται. 308.

Χαρά ἢ τὸ Κόσμος ἀδοξος εἶναι. 81.

Χαρὰν πᾶσαν ἔχει τὶ εἶπεν ὁ Ἰάκωβος, ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν ἐλίγην ἀγαλλίασιν. 79. χαρὰ ἢ ἐν καρδίᾳ ἔχει τῆς ἐνεργείας τῆ Πνεύματος γινομένη, ἀνεκλάλητος εἶναι. 80. ἢ τὸ Πνεύματος δεδοξασμένη εἶναι. 81.

Χάρις ἢ δοθεῖσα χριστιανοῖς, μείζων ἐστὶ τῆς τῆς Ἀδὰμ. 48. ἀπλὴ καὶ μία εἶναι καὶ τὴν ἀρχὴν τῆς, ἄφθορος δὲ καὶ τὰ δεκτικά. 131. κάθε χάρις Θεοῦ, τάλαντον εἶναι. 132. χάριτος τῆς ἐν ἡμῖν τὸν ἀσινδῆρα πῶς ἐρήσομεν καὶ ἀνάλομεν. 259.

Χαίρισμα ὅπως ἐλαβέτινας πρέπει νὰ τὸ μεταδίδῃ. 131. οἱ χαίρισμα ἔχοντες μὲ ταπεινώσιν πρέπει νὰ τὰ μεταδίδῃν καὶ ὄχι μὲ ὑπερηφάνειαν. 132.

Χήρας πρέπει νὰ βοηθῶμεν. 22.

Χειρῶν ἀμαρτίαις ποίαις εἶναι. 51. ταύτας νίπτων οἱ χριστιανοὶ ὅταν πηγαίνων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. αὐτόθι.

Χίλια ἔτη ἐν ὀφθαλμοῖς σε Κύριε ὡς ἡμέρα ἢ ἔχθρες, πῶς ἐρμηνεύεται. 190.

Χιλιασῶν αἵρεσις μυθῶδης. 78.

Χιτῶν ἐπιλωμῆτος ἀπὸ τῆς σαρκὸς ποῖος εἶναι. 338.

Χείσμα ποῖον λέγεται, καὶ ἔχει τὶ ἔπω λέγεται. 232. 237.

Χριστιανισμός πῶς ὀνομάζεται. 174. ποῖοι ἔγιναν αἰτίοι καὶ ἐβλασφημήθη. αὐτόθι.

Χριστιανοὶ ἀπαρχὴ εἶναι τῶν Κτισμάτων. 15. τί ποτε δὲν ἀφελῆνται ἀπὸ τὸ ὄνομα μόνον τοῦ χριστιανῆ καὶ τῆς πίστεως, ἐὰν δὲν ἔχων καὶ ἔργα. 30. οἱ πιστεύοντες καὶ μὴ φυλάττοντες τὰς ἐντολάς, μὲ τῶν Δαίμονας ὁμοιάζων. 33. κενοὶ ὀνομάζονται καὶ ὄχι πιστοί, οἱ μὴ ἔργα ἔχοντες. 34. 36. χαίρις ἔργα ἐ σώζονται. αὐτόθι. χριστιανοὶ μεγαλιτέρων χάριων ἔλαβον ἀπὸ τῆς Ἀδὰμ. 48. κατὰ δύο τρόπους ἐγγίζων εἰς τὸν Θεόν. 50. μακρὰν ἀπὸ αὐτῶν πρέπει νὰ ἦναι κάθε γέλοιον. 51. ἐξόριστοι εἶναι. 52. δὲν πρέπει νὰ καταλαλῶν. 53. δὲν πρέπει νὰ ἀφιερῶν τὰς ὑποθέσεις των εἰς τὴν ἐδικλῶτες θέλησιν. 55. πρῶτον πρέπει νὰ βάλωσιν τὸ θέλημα τῆ Θεοῦ, καὶ ἔπειτα νὰ λέγῃν νὰ κάμωσιν ὅ,τι ἔργον ἔχων. 56. τί πρέπει νὰ λέγῃν. αὐτόθι. τὸν Ἰάωβ πρέπει νὰ μιμνήσκων εἰς τὴν ὑπομονῆν. 63. ἐκλεκτοὶ καὶ παρεπίδημοι εἶναι. 76. κληρονομία αὐτῶν ἐν ἑρανοῖς εἶναι τετηρημένη. 78. μὲ τὴν διώσων τῆ Θεοῦ φερῶνται 79. λυπημένοι καὶ τὸ σῶμα, χαίρωσι κατὰ τὴν ψυχῆν 80. ἔχει τῶν πειρασμῶν πρέπει νὰ χαίρων. αὐτόθι. Πολιτικῶν πρέπει νὰ ἀποσρέφωνται. 85. φόβον ἱκόν πρέπει νὰ ἔχων πρὸς τὸν ἑρανοῖν Πατέρα, 86. πρέπει νὰ ἴδων διὰ νοσῶς προσδύχης. 84. ποῖοι πρέπει νὰ ὀνομάζων Πατέρων τὸν Θεόν. 86. μὲ τὸ αἷμα τῆ Χριστοῦ ἠγοράσθησων, καὶ πρέπει νὰ ζῶν πειραστότερον εἰς τὸν Χριστὸν παρά εἰς τὸν ἐαυτὸν τῶν 87. εἰς Θεόν καὶ εἰς ἀνθρώπων δὲν πρέπει νὰ διαιρῶν τὰς ἐλπίδας των. 89. σκαιότερον ἀγάπῃν πρέπει νὰ ἔχων ἀμαρτανζῶτων παρά μὲ τῶν κατὰ σάρκα ἀδελφῶν των 90. ἢ Τελεῶς τῶν ἀγαθῶν. αὐτόθι. κάθε κακία πρέπει νὰ ἀποσρέφωνται. 91. ὡς ἀκακα βρέφη πρέπει νὰ ἦναι. 93. λίθοι ζῶντες εἶναι. 94. θυσιὰ αὐτῶν ποῖα εἶναι. αὐτόθι. ἱερεῖς εἶναι τῆ Θεοῦ. 95. τὰς ἀρετὰς τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ φανερώων 97. καλῶ συναστροφῶν πρέπει νὰ ἔχων μὲ τὰ Ἐΰνη 99. αὐ οἱ χριστιανοὶ ἦτον φύλακες τῶ ἐντολῶν τῆ Χριστοῦ, δὲν ἠθέλων ἦτον κἀνένας ἀπίστος. ἰσοεῖα εἰς τῆτο. αὐτόθι. ἔχων νὰ κελθῶν καὶ ἔχει τὴν ἀπάλειαν τῶ ἀπίστων. 100. ὡς ἐλόθῃροι πρέπει νὰ ὑποτάσσωνται εἰς τῶν ἔχουσι 103. μόνον τὸν Θεόν πρέπει νὰ φοβῶνται. αὐτόθι. εἰς τὶ ἐκλήθησων. 106. πρέπει νὰ μὴ ἀποδίδῃν κακὸν ἀπὸ κακῶ. 114. πρέπει νὰ ἀλογῶν καὶ ὄχι νὰ καταρῶνται. αὐτόθι. πῶς θέλων κληρονομήσων ἀλογίαν. αὐτόθι. μακάριοι εἶναι ἐὰν πάχων διὰ δικαιοσύνην 117. ἐν τίνι διαφέρων οἱ χριστιανοὶ τῶ ἀπίστων. αὐτόθι. πρέπει νὰ δίδῃν ἀποκρίσιν πρὸς τῶν ἐρωτηθῶντων. 118. πρέπει νὰ ἠξέωσων τὴν Κατήχησιν τῆς πίστεως καὶ τὰ δόγματα. αὐτόθι. σχολεῖα Κατηχητικά πρέπει νὰ συστήσων. αὐτόθι. ὅταν αὐτοὶ δὲν ἠξέωσων νὰ ἀποκρίωνται πρὸς τῶν Πίστεως, γίνωνται αἰτίοι νὰ βλασφημῶν οἱ ἀπίστοι τὴν πίσιν ὡς ψεῦδος. αὐτόθι. μὲ φόβον πρέπει νὰ ἀποκρίωνται καὶ πρᾶσιπτα. αὐτόθι. πρέπει νὰ ἦναι ἀρματωμένοι εἰς τὸ νὰ πάθῃν 126. ὅταν πάσχων ὡς χριστιανοὶ, δὲν πρέπει νὰ ἐντρέπωνται. 136. ἀλλὰ ὅταν πάσχων ὡς κακοί. αὐτόθι. διὰ τὶ ἀπὸ τῶν χριστιανῶν ἀρ-

χιστων

- χριστῶν αἱ θλίψεις. 138. οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ στεφάνονται 140. πάντοτε πρέπει νὰ πολεμῶν τὸν Διάβολον. 146. ἰσότημον πίσιν ἔχον μετὰ τὰς Ἀποστόλους. 155. πρέπει νὰ κρατῶν καλά τὰ δόγματα τῆς πίστεως 235.
- Χριστιανοὶ δεὺ ἔχον χρεῖαν νὰ διδάσκῃ αὐτὰς τινὰς. 237. ψευδοχριστιανοὶ ποῖοι εἶναι. 238. χριστιανὸς διὰ τί ὁ Κόσμος δεὺ γνωρίζει 239. δεὺ πρέπει νὰ μισῶν ἔτι μετὰ τὴν διαβολίαν τῆς. 250. δεὺ πρέπει νὰ φροντίζῃν ἕνα τὸ μῖσος ὅπῃ ἔχον οἱ ἄπιστοι πρὸς αὐτὰς. 251. ὁμολογῶντες πῶς ἦλθεν ὁ Χριστὸς ἐν σαρκί, πρέπει διὰ τῶν ἔργων νὰ ἀποδείχῃν ἢ τὴν ὁμολογίαν ταύτην. 262. ὁ εἰς τὰς χριστιανὰς ὑπερηκόμῃνος, μείζων εἶναι διὰ τὸν ὑπερηκόμῃνον εἰς τὰς ἀπίστους. 263. ποῖοι εἶναι οἱ τῶν λόγων μὴ χριστιανοὶ καὶ ὑπερηκόμῃνοι, τῶν δὲ τρόπων ὑπερηκόμῃνοι καὶ Ἐθνηκοί. 307. χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἀποσφραγίσῃν τὰς αἰρετικὰς. 308.
- Χριστὸς δόξα τοῦ Πατρὸς λέγεται. 23. ἀπροσωπόληπτος εἶναι. αὐτόθ. βλασφημεῖται ἐξ αἰτίας τῶν χριστιανῶν. 26. διὰ τί μετὰ τὸ βάπτισμα ἠγωνίσθη κατὰ τὸν Διάβολον. 36. Γεωργὸς εἶναι ἔχον πτυάριον. 62. προσμῆκει τὸν καιρὸν τοῦ θέρους. αὐτόθ. Κριτὴς εἶναι πρὸ τῶν θυρῶν. αὐτόθ. καὶ μὴ βλεπόμενος ἀγαπᾶται. 80. διὰ τί ἐπροχειρίθη Κριτὴς 86. ἀμνὸς ἁμωμῶν εἶναι. 87. καὶ ἑαυτὸν ἀνέστησε. 88. ποῖαν δόξαν ἔλαβον. αὐτόθ. ἕνα τί ἡ ἀνάστασις τῆς τῶν Πατέρων ἀντίκειται. αὐτόθ. προεγνωσμένος ἦτον πρὸ καταβολῆς Κόσμου. αὐτόθ. λίθος εἶναι ζῶν. 94. λίθος πολυτελής ἐκλεκτὸς καὶ ἀκρογωνιαίος. 95. λίθος ἐστὶ προσκόμματος πῶς ἀπειθεῖσιν. 96. καὶ ἱερεὺς καὶ βασιλεὺς ἦτον. 98. πῶς παρέδωκε τῶν κείνοντι δικαίως. 106. μετὰ δικαιοσύνην ἐκίνησε τὸν Διάβολον, καὶ ὅχι μετὰ μόνον τὴν δύναμίν τε. 107. Πιμῶν ἔστι. 108. πῶς λοιδορούμενος ἐκ ἀπελοιδόρου. 107. τί διλοῖ τὸ, ἵνα προσαγάγῃ ἡμᾶς τοῦ Θεοῦ. 119. εἰς ἃν, δύο ἔχει τὰς φύσεις. 120. αἱ φύσεις αὐτῆς ἀμετάβλητοι εἰσιν. αὐτόθ. ὁ αὐτὸς ἐθανατώθη σαρκί, ἐζωοποιήθη δὲ Πνεύματι. αὐτόθ. κατήλθεν εἰς τὸν ἄδην μετὰ τῆς ψυχῆς 121. πρῶτον ὠδοποίησε τὴν εἴσοδον τοῦ Παραδείσου εἰς τὸν λησῶν, ἔπειτα κατήλθεν εἰς ἄδην. αὐτόθ. διπλῆ ἐγένετο ἡ αὐτῆς κατάβασις. αὐτόθ. ἡ Θεότης αὐτῆς ἐκ ἔχου εἰσθη ἐν τῶν τελευτήρων θανάτῳ ἔτι τῆς ψυχῆς αὐτῆς ἔτι τὸ σώματος 122. ὡς ἕνα δύο χριστιανῶν ἐκίνησε τὸν θάνατον ἢ τὸν ἄδην. αὐτόθ. πτωχὰ ἦν ἡ θεία φύσις αὐτῆς. αὐτόθ. ἡ ψυχὴ αὐτῆς ὑδυναμωθεῖσα ὑπὸ τῆς Θεότητος ἐχωρίσθη τὸ σώματος. αὐτόθ. ἡ Θεότης αὐτῆς ἐζωοποίησε τὴν ὑδυναμωθεῖσαν σάρκα. αὐτόθ. τὴν εἰς ἄδην κατάβασιν τε ποῖα λόγια φανερόντες. 123. τί εἶπον ὁ Χριστὸς εἰς τὸν ἄδην ὑπερηκόμῃνος. αὐτόθ. ὑπετάχθησαν αὐτῷ οἱ ἄγγελοι 126. Χριστὸς ἁπλῶς ἐστὶ κατὰ τὴν ὑπόστασιν, διπλῶς δὲ κατὰ τὰς φύσεις. αὐτόθ. 165. 167. τὴν εἰς ἄδην κατάβασιν αὐτοῦ ποῖοι ἀθετοῦσι. 129. διὰ αὐτῆς γίνεται ὑπερηκόμῃνος ἡ δόξα ὅπῃ προσφέρομεν εἰς τὸν Θεόν. 133. διὰ τὸν Χριστὸν ἄρχισε τὸ κέλημα ἡτοῖ ἢ κατὰκρίσις τῆς ἀμαρτίας. 137. καὶ καθ' ὃ ἄνθρωπος, καὶ καθ' ὃ Θεὸς ἦκεσε τὸ, ἔτι εἰσιν ὁ ἦν μὲν ὁ ἀγαπητός. 165. εἰκοστὴ εἶναι ἢ αὐτῆς ἀνθρωπότης. 168. ἑρατὸς εἶναι καὶ ἀόρατος, ψιλαφῆτος καὶ ἀψηλάφητος. 207. ἕνα τί λέγεται Παράκλητος. 218. πῶς γίνεται ἰλασμός περὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν. αὐτόθ. Χριστὸς ποῖαν ἀρετὴν πρέπει νὰ μιμώμεθα 235. τὸ ὄνομα Χριστὸς εἰς ποῖα λόγια βαθείως φανερόνεται. 237. οἱ μῆνοντες ἐν τῶν Χριστῶν παρηρησίαν ἔχον νὰ λάβω. αὐτόθ. πῶς ὁ μῆνων ἐν τῶν Χριστῶν οὐχ ἀμαρτάνει. 243. διὰ τὴν ἀγάπην μας ἔβαλε τὴν ζωὴν εἰς θάνατον. 253. ἕνα τὸς ἐχθροὺς τοῦ ἀπέθανε. 254. ἐκ μέτρου δεὺ ἔβαλε τὸ Πνεῦμα πῶς ἐρμηνεύεται. 270. σῶμα αὐτοῦ κατὰ τίνα τρόπον εἶναι ἐκ τοῦ Πνεύματος. 272. πῶς πρῶτος ὁ Χριστὸς μας ἠγάπησε. 277. διὰ ὕδατος καὶ αἵματος ἦλθε. 285. τρεῖς ἐφανερώθη ἢ τῶν Ἰσοθεῖα 287. 289. Θεὸς εἶναι ἀληθινός 296. μόνος Δεσπότης ἢ Θεὸς εἶναι. 326. μόνος Θεὸς καὶ Σωτὴρ ὀνομάζεται. 339. ἔμπροσθεν αὐτῆς ἔχομεν νὰ ὑποτασσώμεθα. αὐτόθ.
- Χρυσόσομος ἠθέλε κάλλιον νὰ ἦναι Πέτρος δεδεμένος, παρά ἄγγελος. 74.

Ψ.

- Ψάλλειν δεῖ ἐν εὐθυμία ψαλμοὺς καὶ ᾠδαὶ πνευματικὰ, καὶ ὅχι τραγοῦδειν. 65.
- Ψευδοδιδάσκαλοι καὶ ψευδοπρόδολοι ποῖοι ἦτον. 173. αὐτοὶ ἔγιναν αἰτίοι νὰ βλασφημηθῇ ὁ χριστιανισμός. αὐτόθ.
- Ψεῦδος τί εἶναι. 65. δεὺ εἶναι διὰ τὴν ἀλήθειαν. 233.
- Ψευδοχριστιανοὶ ἔγιναν αἰτίοι νὰ βλασφημηθῇ οἱ ἀληθεῖς χριστιανοί. 174.

Ψάλλειν

Ψύσης ποιός είναι 233.

Ψυχὰ αἱ Πνευματοφόροι, καὶ εἰς ἑτέρας τιλὴ χάριν ἔξαποσέλλουσι. 120. περὶ δὲ τὴν ὀνομά-
ζει αὐτὰς ὁ Πέτρος. 128. δεὸν εἶναι πάντη ἀσώματοι. 189.

Ψυχὴ ἡ ἀφώτιστος ἀδυνατεῖ πρὸς τὸν Θεὸν λόγος. 224. ψυχὰ μὲν θύατον μεγάλην αὐ-
τίσασιν λαμβάνει ἀπὸ τοῦ Διάβολου. 331.

Ψυχὴ ἡ ζωὴ προμάζεται. 8. καὶ ἡ γνώμη. 9.

Ψυχικοὶ τὶ διλοῖ. 336.

Ω.

Ωτα δὲ τὴν ὄψιν. 16.

Τ Ε Λ Ο Σ Τ Ο Υ Π Ι Ν Α Κ Ο Σ .

